N. Inw. 1614.

I.

Registrum de Super / Sermones

1034

1 Assumptionis Marie / Posuit sedem eius super omnes etc.
2 Sancti Francisci / Confessor est [illegible] etc.
3 Sancti Andree / Ecce nos reliquimus omnia et [illegible]
4 [illegible] Marie / Tota pulchra es amica mea
5 Iudicatoris [illegible] legati [illegible] evangelica [illegible] etc.
6 ~~[illegible] apostolorum [illegible] et [illegible]~~ / [illegible]
6 [illegible] [illegible] [illegible] petri [illegible] [illegible] Simonis
7 [illegible] pulchre [illegible] Jacobus et Johannes [illegible]
8 [illegible] [illegible] tenebras et [illegible]
9 Nolite conformari [illegible] seculo [illegible]
10 [illegible] [illegible] [illegible]
11 Vocatum est nomen eius Ihesus de circumcisione
12 [illegible] [illegible] Marie [illegible] / Johannis [illegible]
13 Intrauit Ihesus in quoddam castellum / In octava assumptionis
14 [illegible] facta [illegible] baptiste
15 [illegible] magistri Johannis [illegible] imperatoris
16 [illegible] petri [illegible] per [illegible]
17 Sermo de festo purificationis beate virginis Marie
18 Manete [illegible] [illegible] passa
19 [illegible] [illegible] a petra [illegible] Johannis
20 Sapiens laudabit [illegible] in die [illegible]
21 Iustus [illegible] magistri Roberti [illegible]
22 [illegible] esse [illegible] filii [illegible]
23 [illegible] [illegible] de nativitate virginis Marie
24 Ego si exaltatus fuero [illegible] / [illegible]
25 [illegible] [illegible] es [illegible]
26 Ego sum pastor bonus de [illegible]
27 [illegible] [illegible] [illegible] etc.
28 In vita sua [illegible] in festo Martini
29 Si mortuus fuerit vivet / In [illegible]
30 Laudate dominum in sanctis eius / In die [illegible]
31 Non potest civitas abscondi super montem
32 In te respiciunt oculi omnium [illegible]
33 Salomon [illegible] et ipse [illegible]
34 [illegible] in te respiciunt oculi omnium [illegible]
35 Ad [illegible] incipit [illegible]
36 Estote imitatores dei [illegible]
37 [illegible] [illegible] [illegible]
38 Et [illegible] [illegible] etc. / [illegible] etc.
39 [illegible] [illegible]
40 [illegible] [illegible] [illegible]
41 [illegible] [illegible]
42 [illegible] [illegible] / [illegible]
43 Expedit [illegible] unus homo moriatur pro populo
44 [illegible] omnes qui [illegible] / [illegible]
45 Ecce nos reliquimus omnia / [illegible]
46 [illegible] / [illegible]
47 [illegible] [illegible]
48 [illegible] [illegible] de arte moriendi
49 [illegible] [illegible] articulos
50 [illegible] [illegible] [illegible]
51 [illegible] [illegible] [illegible]
52 Videte [illegible] etc. de [illegible] / [illegible]
52 Eloquia [illegible] [illegible] / [illegible] modica [illegible] etc.

53 [illegible] [illegible] / [illegible] etc.
54 [illegible] [illegible] / [illegible] etc.
55 [illegible] [illegible] [illegible]
56 Maria abiit in montana /
57 Articuli de [illegible] / [illegible]
58 Collatio ambasiatoris Concilii / [illegible]
59 [illegible] / In [illegible] petri
60 Estote misericordes [illegible]
61 [illegible] [illegible] / [illegible]
62 [illegible] [illegible]
63 [illegible] [illegible] [illegible]
64 In die Bernardi / [illegible]
65 [illegible] legati de [illegible] etc.
66 [illegible] [illegible] [illegible]
67 [illegible] Johannis [illegible] de Ragusio
68 Hoc est corpus meum / In die [illegible]
69 [illegible] capiti [illegible] de passione virginis Marie
70 [illegible] [illegible] [illegible]
71 [illegible] ad revelationem [illegible] / de purificatione virginis
72 Omnis vallis implebitur /
73 Si [illegible] ego lavi [illegible] pedes in Cena /
74 Pax vobis.
75 Non turbetur cor vestrum.
76 Surrexit dominus vere.
77 Vocatum est nomen eius Ihesus.
78 Exaltent eum in ecclesia plebis
79 Euntes in mundum universum predicate
80 [illegible] / In die trinitatis
81 [illegible] / In die pentecostes
82 [illegible] / de visitatione Marie
83 [illegible] [illegible] / Magdalene
84 [illegible] [illegible]
85 [illegible] in gloria
86 [illegible] et [illegible] in solitudine
87 [illegible] surrexit [illegible]
88 [illegible] [illegible]
89 In nomine [illegible] [illegible]
90 Collatio coram [illegible] Eugenio
91 [illegible] ambasiatoris Concilii Basiliensis etc.
92 Stigmata domini [illegible] in corpore meo porto.
93 [illegible] / In nativitate Marie
94 [illegible] [illegible]
95 [illegible] corde [illegible] / [illegible]
96 [illegible] oculi [illegible] / Collatio [illegible]
97 Maria [illegible] apud deum
98 Sapiens aperit ora [illegible] / de [illegible]
99 Signum magnum apparuit in celo / de assumptione Marie
100 Tractatus de [illegible] abstinentia [illegible] / [illegible]
101 [illegible] de [illegible]
102 [illegible] [illegible] etc.
103 [illegible] [illegible]
104 [illegible] ad [illegible]
105 ~~[illegible]~~ / de angelis / [illegible]
106 [illegible] [illegible] / de angelis
107 [illegible] / de [illegible]
108 Magnus [illegible]
109 Tractatus [illegible] et [illegible]

Dominica infra octavam assumptionis

Intemerate perpetueque genitricis
marie votiva solempnia recen-
suro clarissimi patres et domini plurimum
recolendi illud occurrit verbum
vestro sacratissimo cetui proponendum
Videlicet Posuit solium eius super omnes
principes quos habebat hester 3°.
Hec verba scribuntur Vereor ne viribus
impar, honus prius sua mole me op-
primat invalidum, et ne michi potius
sit sub fasce ruendum quam ardem officiose
prosequendum, ne palpitantis insuper inepcia
lingwe, sermonis insulticie barbaries de-
lictatum huius celeberrimi cetus audito-
rium in fastidium vertat. Sed regia virgo
clementissima cuius nunc res agitur, que mi-
seris et oppressis iugiter presto est, que nun-
quam eius opitulacionis quam vocaveris. In cuius
ventris thalamo summa sibi paravit hospitium
deitas, tunicam sibi texuit filius artifi-
cium, nostreque salutis induit ipse togam, nos-
tre vestitus amictu. Tu purga rubiginem
lingwe meam, da blesa tua verba loqui, mu-
tamque loquelam prebe, hec alanus. Da quod
super choros angelorum exaltata virgo beata
sermonem certum, meum sibi exoro meum
quam labores. Ut vos animas optima virgo
iam nunc ad sedes tue solium super cunctos celi
principes collocatum, recrimus oportune, p-
te te salutantes cum angelo voce pia dicen-
tes Ave maria. Posuit solium eius Et preterea est
ubi paulo prius extitit allegatum. Quamquam
reverendissimi patres, sacraque generalis concio sy-
nodalis, Verba hec aman in sortem domini
malignatem, sumateneus hystorice quod respi-
ciat. Attamen quanto regnum ipsi domino
proponitur assueri, quo totoque solium celeste, et gla-
storum pstancius terreno fore cognoscitur tanto
splendide regine celi, cunctorum quoque condi-
toris matri quam splendor elegit, ap-
cius dignioque congruere videntur. Sed quid e-
lida subsunditur, ut unde in laudibus eius
ordiar. Quid primum dicam, quid vel omittam
nimis apte discerno. Cum nil sit splendoris
nichil gracie, nichil virtutis, nichil quam can-
doris, quod in ea non splendeat eminenter.
Tanta est enim sanctitas eius, tanta puritas
tantaque celsitudo meritorum, ut in hiis ex-
plicandis, difficilius sit ingressum, quam ex-
itum invenire. Si cunctorum nempe mor-
talium membra verterentur in linguas,
nemo ne dicam suam attingeret recensere
graciam, sed nec eam ad medium laudare sufficeret.
Maior est firmamento, de qua nunc loqui
nitimur, abysso quam profundior, de qua laudes
dicere conamur. Proinde satis nunc illud
in me cadit quod apud ysaidorum narrasti

lib. magistri andree de lasticzim
Liber Cracoviensis

nuncius filo capti recensetur videlicet inopem
me copia fecit. Confido tamen sermone
ordiri dete virgo benignissima quod sorte
tua laude nil gratius esse solet, cumque
enim nichil equum marie laudibus mea
valeat offerre simplicitas, pensetur sal-
tim potius laudantis voluntas, quam facul-
tas, affectus quam magis attendatur quam effectus.
Des igitur veniam talibus ausis, dulcissi-
ma virgo, et quod mortalis infirmitas
etiam initiare non sufficit, tua nunc sug-
gerere dignetur clementia. Huius igitur
talibus taliter qualiter prelibatis aliqua
lumine concepta, sermonem aggredior. Et
si solida probase dicendorum, Figuras eius
a peccatorum labe custodiam, sanctorum apices
et virtutum, munimenta quoque meritorum,
raptim perstringendo quam monstravero, quibus
tandem gloriosus deus posuit solium eius
super omnes principes quos habebat, arbitror
non errabo. Ab initio siquidem et olim
preclaris figurarum monstrata est prodigiis,
crebrisque denuntiata miraculis, ex hinc que
promorum clarissimis nostrum accolenda
laudibus. Per vellus nempe gedeonis
templum salomonis, portam ezechielis
rubum moysi, virgam aaron, archam
federis, tabulas legis, ceterasque per innume-
ra quam nostra, per ostensa aperitur. Et
deus pr inquit devotissimus bernhardus
occulte per predestinacionem ante tempora
de virgine tenuit, hoc moysi in rubo
et igni, aaron in virga et flore, gedeon
in vellere et rore, ezechieli in clausa por-
ta in tempore monstratum est. Unde de
eiusdem sanctissima virginis persona scribit-
ur in proverbiis scribitur. Deus possedit me in
initio viarum suarum antequam quidquam faceret ab ex-
ordio ordinata sum. Nondum erant abyssi et
ego iam concepta eram. Post hanc ab ejus
matris, pervisione fuit genetrix in utero
preservata, ne cuiuslibet labe quoquomodo
subiaceret. Ipsa numquam fidei pro veritate
tenendum existimo, quod ineffabilis divine pro-
videntie celsitudo, mariam futuram
dei matrem, ab omnibus contrahendis
culpis immunem, supra legem, imperiosa
maiestate servavit, hoc singulare mu-
nusculum, dei filius quod matri concede-
detuit quod nasceretur, decuit enim cum esset
futurus filius, hoc certe potuit quia
omnipotens deus debuit quod iustus, idem quoque
voluit quia pius, igitur eum fecisse
demonstratur. Decuit enim piissimum redemp-
torem genitu modum salvacionis impendere
perfectissimum, quatenus inculpam, et in suppli-
cium que prerogativa dulcissima xpi mater
et sponsa, numine specialis gratie pue
mente nullatenus caderet. Cum in cunctis
pene mortalibus sparsim quod datum quod
candor puritatis habeatur. Ubi nulla

quid est nevi macula vel reatus, ibi
supremus splendor, summa sanctitas, extrema
pulchritudo plerumque reperitur. Quod re-
gia virgo matris in utero preservata, semi-
nisque et finem vite, in supremo perfectitu-
dinis conservata suscepisse fertur. Ob hoc
splendido soli in nulla prorsus nebula fusca-
to digne comparari potest. Decens erat
inquit dux Anselmus ut ea puritate qua
sub celo maior nequit intelligi illa virgo
niteret cui deus pater unicum filium quem
de corde suo equalem sibi genitum tamquam
se ipsum diligebat ita dare disposuit
ut naturaliter unus idemque communis dei patris
foret et virginis filius. Sicud enim soli
viciniora queque perfectius eius lumen
imbibunt ab eoque paramplius illustrantur
et fulgent. Sic quippe quanto maria virgo
soli iusticie vicinior est quam due, super cuncta
maior extitit puritate, tanto eam
fore clariorem puriorem quid preteri-
tum est. In angelis nempe sub posuit
puritatem. In maria vero auctor divina,
nichil fomitis, nichil culpe, nichil dede-
coris quoque apertum predicatur. In cuius
rei nuntium metu de ea Can. iiij memo-
riis scriptum: Tota pulchra es amica
mea et macula non est in te. Maria in
puritate transcendit angelos inquit devo-
tissimus bernhardus, et celestem ordinem sup-
greditur creaturam. Justum igitur et
equum omnibus et naturaliter in cuius mente
constituerat, composuit pluribus super
ceteris principes quos habebat. Amplius quod
quid excellens et gratum in doris virtu-
tibus quam sparsim videtur in cunctis attem-
tandum, hoc totum simul et amplius in
ista virgine clarissima legimus cumulatum.
Quod nulli puri hactenus fuisse con-
cessum memorant creature. De hoc ecclesiastici xxiiij hec dulcissima virgo
gloriatur per maxime: In me inquit omnis
gratia vite et virtutis, quasi quod si dul-
cissimo plausu omnibus pressis hiis
alloqueretur dicens: Omnibus michi gratia vo-
bis quam mortalibus ad hanc vitam tran-
siendam accomoda futura quoque accipi-
endam sanctam diffusa est habunda-
ter. Maria omnibus facta est inquit devo-
tissimus bernhardus, sapientibus et insipi-
entibus copiosissima caritate sese fecit
debitricem, omnibus misericordie sinum aperit
ut de plenitudine eius accipiant universi,
captivus redemptionem, eger curam,
tristis consolationem, peccator veniam, iustus
gratiam, angelus leticiam, denique tota tri-
nitas gloriam. Si cuiusque eminentia in maiestate
turbatus, si concupiscentie feditate confusus,
si iudicii horrore perterritus, si bara-

tro desperationis absorptus, Mariam invocet,
non recedat a corde, non recedat ab ore.
Ipsam cogitantes non errabimus, ipsamque
rogantes non desperabimus. Hanc sequentes
non traviemus per devia, ipsa duce non
fatigabimur, hac vero protegente non me-
tuemus. Que vox preterea que lingwa
poterit suorum cumulum eciam ad medium recen-
sere meritorum, cum tam multa, tam magna
tamque sublimia sibi comparavit presidia.
Bene utique vivendo meruit equidem continue
ut nullum pene temporis momentum incas-
sum et sine fructu meliori transire videretur.
Et si nonnumque ad stud locabatur, cum lassaret
vel corporis habenas, hoc tam sancte, tam
modeste virtuoseque contingebat ut non minus
sibi suppremum computaretur ad meritum.
Quid quid agitabat mente, quod quid corpore,
quidquid viribus, hoc in eum quem baiu-
lavit in utero, in quem manu fovit, proprijsque
lactavit uberibus, totum recte referebat.
Quid de eius tandem activa vita, quid
contemplativa dicere potuimus, quas non du-
cet plerique in hoc exercent monachi ingenio
nasio, qui vix unam, aliquam, vix alia
valent tenere pro modulo, si ambas simul
cepisset sibi sublimiter vendicavit. Ut
insistens sint ab ea foris alteretur,
intus deitas quoque perfecte contemplaretur.
Et si verum est primo vissim quam prophetam
recepit mercedem prophete suscipiet.
Que namque so mercedem reputamus
optinere debet que auctorem opificem ho-
modo domus in hospitio, si corporis cordis
quam gaudent recepit in masculo. Et quam
propter deum dat egeno dat in dimitium si
prius accepit, que de sua liquore cordis
proprijs quam auctorem conditori prebuit vel
uberibus alimenta. Quid tandem cogi-
tare debebat, nisi quod ponet solium eius
super omnes quos habebat. Huius igitur exactis
preambulis, curiosa quadam divisione themati-
bus post posita, rerum ordinem sectan-
do nobis primo videndum est, qualiter hec
regia virgo, ab hoc seculo nequaquam feli-
citer fuerit assumpta. Secundo qua concomita-
te, quibus honoribus, quove tripudio
ethereum tandem pervenit ad thalamum.
Quo ad primum abrupuis nempe corporis
ergastulo, felix eius anima discessit per
obitum ut morte eciam dederim temporali
palidata sua nobis suscitacione nomi-
nium fieret gaudiorum. Sicud sol iste
splendidus inquit damascenus sub lu-
nari corpore latens ad breve videtur
deficere sub tamen non privatur lumine

bus in se prehemem sui luis fontem. Sic
tu clarissima virgo fons luis veri, in-
consumptus vite thezaurus, licet brevi te-
poris intervallo morti sibi addita corpora-
libus tamen copiose refundis, indeficientis
luis claritatem. Quamquam enim ex patris luis
clarissimi prius nichil colligamus expressum,
an in corpore simul et anima fuerit ad supra
choros angelorum exaltata, propria tamen fidei
dulcedine roborata eam integraliter assump-
tam suisse fuisse complerumque meminit certas.
Si non desunt inquit sancti qui dicant in his
qui cum christo surrexerunt perpetuam resur-
rectionem fore completam. Et nonnulli credant
custodem virginis Johannem in glorificata
carne gaudere cum christo, nec nos de beata
maria hoc quid negare debemus. Fuit quod
mater christi carissima, ideoque debuit a filio
non mediocriter venerari. Voluit enim
precie parentis totus esse secundum carnem, sic
ut nullum patrem equidem haberet temporalem,
voluit et matrem penitus esse suam, ut
alios preter se carnales haud susciperet
adventulos. Virginem matrem igitur noluit
hoc quoquo modo committeri. Numquid ea
vermibus inopiter inpstravit corrodenda.
Et qui noluit ex ea filios carnales pro-
creari, aliquid corpus eius voluit viles
ut resolveretur in vermes. Hoc utique prop-
to firmavit, ut quisquis parentes honoret.
Cui denique tantum tamque celebrem sancti-
tatis cultum in terris, quo preter matri is
queso contempnet honorem. Et quo pacto
reverencia genitrici hospiti gratitudinem
dilectissime quam fidem servabit si quam pre
aliis in vita dilexerat super cunctas in
fine relinquit in gloriam. Fuit proterea
nostra virgo tota pulchra. Ex hinc quoque
accedens videtur, quod in corpore et anima feli-
citer sit assumpta. Sicuti quidem anima glorifica-
ta foret, corpus quam iaceret in terris putre-
factum, tota esset pulchra non vere diceretur.
Si enim ibus quem scimus omnia posse vo-
luit in matre integrum servare pudore
cur eam a putredinis labe noluit sa-
re iugiter illesam. Quis inquit devotissimus dicere
tissimus dicere genitricem quam a corrup-
tionis fuco facile servare potuit, ut fetidos
in vermes resolui, limosisque pulveribus
tandem sineret consulcari. Hoc exorco,
hoc utique depro, ut a cordibus labat
fidelium. Ceterum in auctorem salvatoris mi-
nisterio fuit equidem fidelis et singularis. In
utero nempe latenti materiam corporis
preparando, post iubilosos partus cum

lactando tenerrimum. In egypti quoque
baiulando palpitantem. Ad solempnia te-
pli eundem ducendo puerulum. Post obitum
quid sua quoque visitando monumenta. Deni-
que post feliciam eius ascensum devotas pre-
ces fundendo plerumque sibi ministravit. De-
sius equidem spopondit olim ministris fidelibus:
Ubi sum ego illuc et minister meus erit. Quam
vero aut in carne residet in celo, in ibi cor-
poraliter arbitror regnat et ipsa virgo. Fuit
equidem vestis christi splendidissima. Et si in or-
biu nullus sponte suum patitur a vermibus
rodi vestimentum. Quid dicemus de christo nu-
dissima suam vestem, virginem loquor
terenis pulveribus maculari, fetidis quam ver-
mibus committere. Si divina olim decrevit
eloquium inter ignium flammas mirabiles
illesa puerorum vestimenta servare. Cur abiunat
in matre propria quod elegit in veste alie-
na. Fuit amplius hec dulcissima virgo
thezaurus christi et gemma speciosa, ideoque ea
in celesti thezauro recondi. Fuit utique de-
centissimum eciam enim sanctorum corpora inquit
devotissimus bernhardus deus preciosa subli-
mavit. Ut puta petri et iacobi tam glo-
riose reddidit venerabilia honore quam tam
inmerito sublimavit. Ut et ipsis de sepulchre
locus eorum venerationi concurrunt, et ad ipsa
mundus properet universus. Si igitur marie
corpus super terram esse dicatur, cui nec co-
tinua frequentatur devocio fidelium nec de-
bitus sepulture honoris, satis videbitur
christus honorem matrem corporis contemp-
sisse, cum tamen super terram aliorum sanctorum
corpora sic honoret. Thronum dei inquit
aurelius augustinus, thalamum domini celi,
tabernaculum christi, dignum est ibi esse, ubi
residet in sede. Tam preciosum thesaurum
dignius est celum servare quam terram, illud
sanctissimum corpus in escam vermibus
traditum, quia sentire non valeo dicere per-
timesco. Si salvatoris decrevit imperium
sanctorum determinabus nullum esse pere
capillum, numquid genitricis eius dulcis-
sime corpusculum a vermibus custodire
valuit ingiter illesum. Et si nullus mor-
talium hoc posse filium indubie veritat,
cur eum penitus non fecisse, aut dicemus
aut palam fatebimur. Potuit enim a
corruptibis pulveribus alienam facere quam
ex ea nascens sancte voluit virgine
semper intactam. Jonam in ventre ceti
ima dure preter nature servicium servavit
quid intactum, numquid et matrem eius
incorruptam gratia donante servabit. Ne
nisi sic te iubar mundi. Vas christi dig-
nissimum cunctis corruptibus ex partem
crediderim. Si iterum me miserum sic te
corpore sancta, incorruptam cunctis

haut conatibus dixerim quod venustis illesam. Sicut igitur in vita pre aliis suam gratia conceptus honoravit, ipsum etiam tempore in morte singulari saluatoris specialiter gratia a cineribus ut eximeret eandem. In mundi huius vasta solitudine hoc quidem meruerat, et ut poneret solium eius super omnes principes quos habebat. Superest clarius processus felicem virginis ascensum utcumque sermonibus reservare. Prius tamen voluntaria oris mei beneplacita sibi faciat dei genitrix virgo, domina mundi, regina celi, ipsa sensum acuat, dirigat stilum, linguamque balbutientem dulcori venustet eloquii, illuminet hanc synodum luce sua quidem clariore, ipsorum quoque claritatem largitatem nobis [illegible] clementer dilabatur. Sublimis ista dies, in qua dei genitrix ad thalamum regia virgo conscendit feliciter, in quo quidem sublimata angelicos choros etiam sollicitat ad videndum. Tota currit angelorum frequencia ut reginam a dextris dei videant sedentem in vestitu deaurato, corpore semper incorrupto, variisque virtutum flosculis circumdatam conspiciant. Hec est dies anima mundo, angelis continua, homines civibus angelicis et angelos hominibus felici federe iungens. Sed ad assumptionis eius exordia nunc veniamus (?), in quibus totum desudet ingenium. Angelici spiritus, patriarcharum cunei, prophete fideles, martires, confessores, virginum quoque sanctissimi chori, omnes eam dulcissimo quidem complausu ad superna deducere modulantes, haut merito iocunde tolerare tenebantur. Angeli siquidem, quia in hoc mortali gignasio vitam duxit angelicam. Patriarche cum eorum prodiens sit ex sobole, filia facta sit et neptis. Prophete vero quod dum adhuc militaret in terris spiritu quidem replebatur prophetico. Martires autem quod dum suam pertransisset gladius passionis animulam. Confessores [illegible] quidem confitendo in passione sola fidem tenuit illibatam. Virgines tandem, cum integritatis fuerit primicia et virginitatis exemplum. Secundum eundem in festo saluatoris ascensu nullus celestium abfuit spirituum, sed cuncta Christo principi venerunt obviam iubilantes. Sic in hac gloriosissima quoque die omnes angelici spiritus et beatorum agmina regine celi se contulerunt obviam [illegible] comitantes. Nulli dubium est, inquit Jeronimus, totam illam celestem curiam superne urbis ineffabili leticia tunc exultasse, tunc iocunditatem fuisse ineffabili caritate, tunc quoque [illegible] iubilasse. Nec immerito. Credimus enim saluator per se ut totus festivus occurrerit, eamque cum gau-

dio secum in throno glorie collocaret. Alioquin quomodo crederetur implesse quod in lege precepit: Honora patrem tuum et matrem tuam. De hac quidem venerabili concione canit ecclesia: Sicut dies verni circumdabant eam flores rosarum et lilia convallium. Per flores rosarum martires suo sanguine rubricatos, per lilia vero convallium angelicos choros, confessores, virgines quoque palam intelligimus. Ascendenti quippe filio, inquit devotissimus Bernardus, egressa est obviam omnis illa beatorum spirituum gloriosa societas, quibus eterne civitatis [illegible] secum deducebat, et sic amborum in triumphali huiusmodi pompa deductus, sedet ad dexteram maiestatis. Sed nunc attollamus mentis oculos ad assumptionem virginis et salva filii maiestate invenimus occursum huius pompe non mediocriter digniorem. Soli quippe spiritus angelici redemptori occurrere potuerunt, matri vero palacia penetranti filius tota curia sollempniter occurrens, erexit eam ad beate consistorium sessionis. Sed quis condigne explicare potest iocunditates, iubilos, dulces quoque complausus, quibus celestis illa curia hanc federis virginem loquor ethereum deduxit ad thalamum. Iam huius clangor quidem lituum, melos symphonie, cithare lireque dulces sonos personabant. Ab hac quoque triumphali pompa omnis penitus aberat mesticia, omnis dolor, omnes quoque metus, sed et illecebris plenisque iocunditatibus festivos reddebat ethereos. Sicut stelle denique conclusi sol in regno fulgebant. Quanta luce regina celi, eius in ascensu hec quoque refulsit, fuit equidem luce perfusa divina, cum is qui lux vera dinoscitur sibi venerit obviam. Itemque proprio splendore hec regia virgo refulsit, de quo quidem Ysayas olim cecinisse fertur: Implebit dominus splendoribus animam tuam. Cum luce qua corpus eius venustum tegebatur splenduit certe corporali. Angelicorum etiam et sanctorum omnium fulgore spectaculo mirabili plenius choruscabat. Chorus quippe celicus, venerabiles quidem ut domicelli, hac gloriosa preibant in chorea regine polorum, astabant et ceteri, alii quoque subsequentes secundabant officiose. Sed qui tremendus extiterit demonibus hic stipatus virginis ascensus. Quanto cruciatu, quanta quoque huius ipse sollempnitatis pompe eius inviderit invidiam, quis mortalium explicare potest. Hinc aerem occupantes caliginosum hinc inde territi fugitabant per devia, instar quidem noctue divinum splendorem ferre non valentes, cum eos certe ma-

licia penitus terruit. Tunc quoque ingessit in luctu demorantes, tot tantasque iocunditatis insignalia haut sufferre poterant. Cum musica quidem in luctu importuna narracio videatur. Sicut in terra catellus virgam qua percussus est territus aufugit aspiciens, sic quoque demones virgam Jesse alta polorum scandere conspicientes abierunt tremefacti. A voce domini pavebit Assur (?) demon virga percussus, Ysaie vicesimo. Contra vero celestis aule milites tante novitatis occursu non sine mirando stupore clamitabant dicentes: Que est ista que ascendit de deserto deliciis affluens, veluti si plaudentes proximis dicerent: Quanta est hec aut unde tante delicitatis de hac terra oritur. De mundi miseria utique conscendenti. Neci nobis quos in civitate dei fluminis impetus letificat, pares quidem invenimus delicie quod a vultu glorie voluptatis quoque torrente incipit sacietatem (?). Que est hec de sentibus orbis saliens ubi nil nisi labor et dolor afflictioque spiritus invenitur, deliciis referta spiritualibus polorum alacriter conscendit. Eius nisi delicias dixerim virgineum decus, fecunditatis commercium, humilitatis sublimia, stillante gracie dulcedinem, misericordie viscera, glorie quoque singularis utique prestancium. Ascendens itaque de deserto regina mundi in deliciis suis coram celestibus speciosa facta est et suavis. Desinat igitur celestis huius mirari delicias domestica dei, nam dominus dedit benignitatem et terra nostra fructum suum celestibus ministravit. Cum mirantur hac de valle lacrimarum scandere virginem deliciis affluentem, sinunt pauperem Christum celestis de regni dulcedine potius descendentem mirari, quo quidem prodigio dei filius videtur ab angelis minorari paulominus quam super celestes quidem choreas dei genitrix gloriose sublimetur. Quanta vero iocunditas extiterit beatorum cui et vocem audire dulcissimam, faciem intueri eius quoque beata sui presencia denique meruerunt. Maie[stas] quidem presencia celestium illustrat copia legionum. Ut iam ipsa celestis regio rutilet iocunditatibus virgineo radiata splendore. Proinde graciarum actiones voces quoque insignis laudum merito resonant in excelsis. Sed numquid potius planctus pocius nobis quam plaudendum esse videbitur. Quanto de eius presencia exultant celestia, numquid tanto hic in inferioribus mundus sua lugebit absencia. Sed iam iam cesset hec querella nostra, quia nec nobis hic est manens civitas, sed eam ad quam hodie Maria pervenit benedicta inquirimus. Precessit nos

igitur regina nostra tamquam gloriose suscepta dominatrix, ut confidenter sequantur eandem servuli clamitantes: Trahe nos post te et in odore unguentorum tuorum curremus alacriter. Advocatam premisit peregrinatio nostra, que veluti iudicis mater misericordie quoque datrix libens salutis nostre antidota pertractabit. Preciosum quidem munus paupertas nostra hodie direxit in celum, ut dando capiendoque humana divinis, terrena celestibus, yma quoque summis felici federe compleret. Cuius quesitam narracio sufficit quam gloriose regina mundi hodie genitori sui splendidum thronum adusque processit. Quanto quoque devocionis affectu tota in eius occursum celestium legionum processerit multitudo. Quibus ad solium suum super cunctos celites collocata sit deducta carminibus. Complacido vultu et serena facie, quam letis complexibus suscepta sit a filio, felicia quoque sub oscula labiis impressa lactentis, cui virgineo genitrix applaudebat ingenio. Sed longe quidem feliciora censebimus que ab ore sedentis in dextera hodie felicissimo recepit in ascensu, hoc certe canens epithalamium: Osculetur me osculo oris sui. O igitur regales nupcie, ubi rex regum, sponsus sponsarum, pre filiis hominum speciosam sponsam ethereum traduxit ad thalamum. O supercelestes nupcie, ubi pater et filius filiam et matrem tam gloriose suscepit in sponsam, ubi filia patri, mater quoque filio tam decenter nubit. O Maria inviolabile castitatis monumentum. O Maria vernanti colore splendens, candens quoque lilium, filia, mater, sponsa, patrem, filium, sponsum pro nobis ora. Fac quesumus ut militantis ecclesie filie et sororis tue tota quoque [illegible] cuius eliminentur vehiculis usure, symonia, concubinatus, ceteraque scelera hac sacra dictante synodo ab ea ingenti procul pellantur. Te plerumque sectando moribus utique iuvenescat, claris palleat monimentis, copiosissimis quoque fecunda incrementis, ut tandem solium eius inter cunctos celites te donante colocetur. Quod prestare dignetur qui est benedictus in secula etc.

8

Incipit sermo sancto sinodo quem fecit magister Johannes de [illegible] in concilio generali Basiliensi anno domini m° cccc° xxxiiij°

Confiteor tibi pater domine celi et terre quia abscondisti hec a sapientibus et prudentibus et re-

uelasti ea paruulis / origo habitur hec
[illegible] confitebor autem eius
plenipoten[illegible] Confiteor plane
amplissimi patris me non sufficere notabiles
satis laudes beatissimi francisci sacre
religionis fratrum minorum ducis et institu
toris. qui suarum virtutum amplissima luce
diem hunc sacratissimum efficit et illustre.
Decerneret sane aliud probatissimorum patrum
ingenio maiorem et magis me locuple
tem virum / et quem minus exterior habet
occupacio; glorioso viro coram comparentibus
in tanti patris tam memorandis virtutibus
sermonem proferre / quippe cum me ipsum
saluberrima tamen libens subiectio ordinis obedien[tie]
de huius beatissimi viri gloria aliquid vero
clarissimo cetui dicere commonet / et studii gratia
hystoria eius admirandas describentem virtutes
percurrenti / pro gloria sanctitatis eius veluti immen
sum et interminabile pelagus visa est
michi / inexplicabilis et cum meo sermone
superior / ut etiam luculentissimo ingenio
preditus et lingua florentissimus non sine magna
difficultatis pauore excellentiam eius
me [illegible] posse explicare / tamen vero
[illegible] facile videtur a nobis benignissimi
patris et viri humilitate venia comparare / si
de tanti patris excellentia virtutum minus copio
se copiose / minus ornate dixero / verum
excellentissimi patris et piissimi doctoris
qui in sterquilinio suorum venerabile complaret / et
[illegible] de amicissimo suo sancto francisco [illegible]
aliquid loqui mecum [illegible] devotissimus
[illegible] clementiam eius expulsare
clementiam / in eo ille virtus appetet cepit /
prestet [illegible] in ore vobis / qui totius
boni fons est et origo virtutis nichil est
quod ex nobis possimus / sed quippe nostra
sufficientia ex deo est in corinthiorum iii et ut hec ple
nius assequi valeamus / ad gratiam matris
cuius [illegible] plenum fontem de corde pa
tris accepit / et splendor cuius ab ipso pre
[illegible] die sapientie est irradiata fulgoribus
[illegible] sanctissima, dico mariam cum
festiuitate gabrielis archangeli dulce
[illegible] repetentes ex animo, mente pia dicentes
Aue maria.

Confitebor tibi et cetera ut supra allegatur / Miranda sunt
opera et stupenda nimis diuine sapientie
[illegible] clarissimi [illegible] effulgentissimi
radius ab huius seculi sapientum oculis
absconditur / et humilium ac paruulorum me
tibus reuelatur / aliena plane intelligentia
a visibilibus rerum hec facta est conditio
diuine; in rebus quidem visibilibus ut aure
[illegible] augustinus de spiritu et littera [illegible]
[illegible] in altum erigitur / deus vero cum sit
excellentissimus non elatione sed humilitate
[illegible] / Et cetera eorum [illegible]
[illegible] te deus ut nos se erigendo [illegible]
[illegible] humilitate [illegible] / [illegible]
[illegible] celeberrimi patris [illegible]

non [illegible] inquit doctor eximius [illegible] hoc
moralium qui sibi videntur prudentes / quia
tanto ab eius luce longe sunt quanto apud
semet ipsos humiles non sunt / quia in corde inf
lati dum tumor [illegible] crescit aciem contemp
lationis claudit / et unde se lucere [illegible]
inde se lucere [illegible] hec ille / grandis
est ait [illegible] que quasdam corpu
lentia sui vana non [illegible] tumidam solida
da oculo mentis obscurat et veritatem ob
umbrat / quibus [illegible] humilitas [illegible]
[illegible] altitudo [illegible]
sapientie non recipit / qua [illegible] humilitatis cauita
tes comprehendit / instar quippe fontium quorum
natura est riuos [illegible] et montium arida
declinare / celestis fons sapientie valles et montes
petit humiles / quibus tanto [illegible] largius
se infundit quanto vallis fundo humilius [illegible]
[illegible] salone ubi humilitas ibi sapientia
[illegible] / Ita ut ptholomeus in almagesti
[illegible] qui inter sapientes humilior sapientior
[illegible] et vera plane humilitatis [illegible]
patres clarissimi [illegible] diuinitatis [illegible]
[illegible] quia celestia pandit
mystica paruulis et diuine sapientie magnifice
humilibus reuelatur / hunc plane [illegible] virtus
abrahe celeberrimo patriarche / que [illegible]
in oculis ita despicabilem humilitatis virtus red
didit / ut ad dominum loquens diceret loquar ad dominum
meum cum sim puluis et cinis / apperit altissimi
et futuri [illegible] faciens [illegible]
[illegible] reuelat archana genesis xviii / Illustri
aut patriarche / qui [illegible] humilitatis [illegible] ait
ait ad dominum minor sum cunctis
miserationibus tuis / scala celo [illegible]
[illegible] secunda [illegible] que angelos ascenden
tes et descendentes habet diuinitus reuelat
genesis xxviii [illegible]
[illegible] ad faraonem [illegible]
[illegible] paulo [illegible]
[illegible] danielis [illegible]
[illegible] insuper [illegible] qui
regalis soli gloriam [illegible] coram ar
cha domini tota alacritate psallens ait ludam ac vi
lior fiam plusquam factus sum; et ero humilis
in oculis meis 2 regum 6. multa de ipso
et eius celica mysteria reuelata legimus
/ quorum [illegible] ait sup [illegible]
[illegible] intellexi [illegible]
[illegible] humilis [illegible]
et apostoli [illegible] gloriosi / pro [illegible]
[illegible] redemptionis [illegible] re
uelat / quam [illegible] a dei filio audire
[illegible] / beatus es symon bariona quia caro
et sanguis non reuelauit tibi sed pater
meus qui in celis est matthei xvi [illegible]
aut [illegible] humilis [illegible] / Hinc [illegible]
beatissimo paulo qui [illegible] sua humilita
te apostolorum [illegible] ad [illegible] celum
raptus, tam profunda diuine [illegible]
secreta ut archana verba audiret [illegible]
[illegible] que non licet homini loqui 2 corinthiorum xii

[illegible] humilimo glorioso patri fran
cisco vita [illegible] excelsius mystica pandit / [illegible]
sue sapientie reuelat archana / testante eo
[illegible] eius hystoria [illegible] habet
[illegible] profunditatem [illegible]
[illegible] penetrabat [illegible] ubi magis
[illegible] scientia foris stat affectus intra
bat amantis / O altitudo diuiciarum sapientie
et scientie dei quam incomprehensibilia sunt
iudicia eius et inuestigabiles vie eius
[illegible] et huius seculi sapientum oculis
[illegible] et paruulorum et humilium splendidius
[illegible] in oculis
[illegible] seraphicus franciscus [illegible]
[illegible] immortali deo [illegible] gratias agens
ait Confitebor tibi pater / confessione laudis
[illegible] domine celi et terre quia abscon
disti [illegible] verba in [illegible] thematis
[illegible] comperta
In quibus [illegible] verbis glorioso patri francisco
a duobus [illegible] singulariter commendari
[illegible] glosa venerande [illegible]
[illegible] a magnitudine [illegible]
[illegible] probat splendor [illegible]
[illegible] ibi reuelasti [illegible] probat
[illegible] ibi paruulis
[illegible] celeberrimi patris
[illegible] seculi sapientibus et
[illegible] occultata sunt [illegible]
[illegible] celesti beatissimo francisco patefacta
[illegible] vestigia [illegible]
[illegible] archana
[illegible] salutaris [illegible]
[illegible] celesti beatissimo francisco re
[illegible] patris [illegible]
[illegible] quibus
[illegible] loquentes [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] omnibus [illegible]
[illegible] et anguste [illegible]
[illegible] patris [illegible]
[illegible] professus
[illegible] euangelicis
[illegible] que sunt voluntaria
[illegible] castitas / et obedientia que [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] qui ad ea [illegible]
[illegible] professione se obligant [illegible] in statu
celestis ierarchie [illegible] dei fa
[illegible] puro [illegible] et famulatu [illegible]
[illegible] amabilem [illegible]
[illegible] quasi lux splendens pro
[illegible] perfectionis
[illegible]
[illegible] cultura disposuit [illegible]
[illegible] ad deum [illegible]
[illegible] religiosi sibi [illegible]
[illegible] sua [illegible]
[illegible] religio
[illegible] appellata [illegible] religione
[illegible] ad [illegible]

celo [illegible] / cui [illegible] alludit [illegible] illa
[illegible] in [illegible] religio
est que superiori [illegible] quod [illegible]
vocant [illegible] afferunt
[illegible] compleri [illegible]
[illegible] professionis
[illegible] firmata [illegible]
[illegible] fortis [illegible] est [illegible] mors [illegible]
tanta 8. quia [illegible]
[illegible] hec quod [illegible]
[illegible] salutares
[illegible] effulgentissimi abscondere sunt a sa
pientibus et prudentibus huius seculi [illegible]
[illegible] vigilancia [illegible]
[illegible] paupertatis / qui in [illegible]
[illegible] margarite [illegible]
ut voluntarie paupertatis [illegible]
/ que contra [illegible]
[illegible] et doctor [illegible]
contra gentiles [illegible]
[illegible] ab oculis quorum [illegible] sa
[illegible] et ad [illegible]
[illegible] honores et [illegible]
[illegible] malorum radix [illegible]
[illegible] inflamat [illegible] quod [illegible]
quam [illegible] ita [illegible] / ut teste
[illegible] ad appetenda sublimia [illegible] non
[illegible] baruch 3 [illegible] filii quoque agar
qui exquisierunt prudentiam que de terra
est [illegible] / viam
sapientie non inuenerunt neque commemorati
sunt semitas eius / [illegible] castitatis et
paupertatis [illegible]
ab eorum oculis abscondit qui [illegible]
sapientiam [illegible] carnem sapere [illegible]
qui [illegible] totaliter
[illegible] more [illegible]
[illegible] voluptatibus [illegible]
/ [illegible] sapientia paulus
romanos ait [illegible] est
[illegible] quod [illegible]
[illegible]
[illegible] non est [illegible]
[illegible]
adequabat [illegible] / [illegible]
[illegible] doctor thomas [illegible]
[illegible] demonstrat [illegible]
[illegible] occultatur [illegible]
qui [illegible] sapientie [illegible]
[illegible] qui [illegible]
se voto [illegible] ad obedientiam [illegible] ad quedam
[illegible] regulares
[illegible] tenentur [illegible]
[illegible] gloriosus doctor thomas [illegible] ordinis
[illegible] loco [illegible] allegato lu
[illegible] clarescit [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] omnibus satagunt [illegible]

in hac [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] lucifero [illegible] vestigia
qui ait in celum conscendam et super astra celi
exaltabo solium meum et [illegible]
[illegible] quos duo per eundem illustre
[illegible] [illegible] [illegible] qui sa
[illegible] in oculis [illegible]
[illegible] doctissimi [illegible]
possit [illegible]
[illegible] qui [illegible] tempore [illegible]
[illegible] in omni tempore
[illegible] intellectuales [illegible]
apostoli pauli [illegible] vult omnes homines salvos
fieri et ad agnicionem sui venire [illegible]
[illegible] abscondit [illegible]
[illegible] doctoris alberti magni [illegible]
[illegible] abscondita [illegible] ad
[illegible] sed [illegible]
[illegible] oculos et videre non possit [illegible]
[illegible] illustratum celesti [illegible]
[illegible] conformante se luce divine

[illegible]

religionem ceterasque alias quam pari zelo sancte doctrine studio et ingenio ac ministerio predicationis intendunt, benivolencia caritatis amplecti gratis specialibus favoribus prosequi et contra malivolos adversantes et perturbatores munire defensare, eo plane affectu ac commodo cultum divinorum salutem [illegible] et profectibus intenderet [illegible] [illegible] religiosas prudencias [illegible] status [illegible] tissime religionis ad pastum [illegible] [illegible] celo [illegible] in celo [illegible] et [illegible] caritate [illegible] fidelium [illegible] [illegible] beatissimo francisco [illegible] misteriorum [illegible] sapiencie de quibus [illegible] veritatem dilexisti incerta et occulta sapiencie tue manifestasti michi [illegible] sapiencie secreta et celestium profundi misteria a [illegible] [illegible] [illegible] francisco [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et ubi [illegible] [illegible] [illegible] et intellectu [illegible] unde [illegible] semel a quodam religioso [illegible] doctore [illegible] quibus difficilibus [illegible] tante claritatis doctrine [illegible] sapiencie patefaciebat [illegible] ut [illegible] stupens [illegible] ille [illegible] ad admiracionem [illegible] [illegible] puritate et contemplacione [illegible] alis in altum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et abscondita producebat in lucem [illegible] facultatem [illegible] et [illegible] habe

[illegible] et ad venas ac medullas celestium intrare dictorum ac profunda et abscondita sacra [illegible] [illegible] [illegible] quibus mentes [illegible] illustracionum [illegible] [illegible] honoratissimi [illegible] [illegible] simplicibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] simplicibus [illegible] [illegible] [illegible] beatissimo francisco [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] thesauros gloriosos [illegible] francisco [illegible] [illegible] thesauros [illegible] devotissimi [illegible] [illegible] ita loquitur [illegible] filio suo in quo habemus redempcionem et [illegible] et remissionem peccatorum [illegible] [illegible] [illegible] templi [illegible] [illegible] thesaurum [illegible] [illegible] a sapientibus [illegible] pauli [illegible] [illegible] [illegible] paulus [illegible] doctor [illegible] sapientibus [illegible] [illegible] [illegible] illud apostoli ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] apostolo [illegible] [illegible] et gloria [illegible] thesauros [illegible] salutis [illegible] francisco [illegible] revelacionis [illegible] [illegible] [illegible] dabo tibi thesauros absconditos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] thesauri sapiencie et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] revelatum [illegible] vita [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] apostolo [illegible] [illegible] [illegible] tanta [illegible]

[illegible] [illegible] admiranda [illegible] [illegible] carne effigie [illegible] [illegible] devota narrat [illegible] illustrissimi [illegible] devotissimo [illegible] famulo biennio ante eius felicem transitum in monte alvernie quadragesimam [illegible] more solito [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] celestium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] seraphim [illegible] alas [illegible] [illegible] [illegible] visionis [illegible] mirabilem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] lancea [illegible] [illegible] [illegible] miraculo et privilegio [illegible] laudatissimi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in corde [illegible] [illegible] apostoli ad galatas [illegible] in corde [illegible] [illegible] honoratissimi [illegible] [illegible] [illegible] auctor vite tam singulariter honoravit in carne [illegible] [illegible] [illegible] caritatis salvatoris [illegible] honorata [illegible] [illegible] dignitate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] optimi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] apud [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] deposuit et [illegible]
Alia [illegible] [illegible] in qua dictum [illegible] [illegible] [illegible] reverendissimi [illegible] et splendidissimi [illegible] [illegible] [illegible] gloriose [illegible] et laborem [illegible] [illegible] possibilitate, ut singulorum [illegible] status [illegible] [illegible] plane [illegible] sapientissimi [illegible] [illegible] ordo reformacionis [illegible] sanctorum [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] vivendi formam [illegible] vite quod [illegible] apostolus ad ephe[sios] [illegible] [illegible] [illegible] novum [illegible] et induite novum hominem qui secundum deum creatus est in iusticia et sanctitate veritatis [illegible] [illegible] [illegible] reformacionis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] malorum [illegible]

induite novum hominem [illegible] forma habetis [illegible] religionis [illegible] [illegible] quem colitis, in iusticia scilicet et veritate [illegible] reformacionis [illegible] [illegible] in sanctitate reformacio morum, in veritate extirpacio heresum. Hoc ergo [illegible] patres [illegible] qui [illegible] salutem ardentissima [illegible] zelabat, et [illegible] caritatis [illegible] studium [illegible] vigilatori de reformanda [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] totius orbis [illegible] florentissimi [illegible] [illegible] angelis [illegible] desiderabilem [illegible] [illegible] auctoritate [illegible] firmata [illegible] studio [illegible] diligencia [illegible] quod ipse prestare dignetur [illegible] francisci [illegible] qui [illegible] vivit [illegible] deus in secula seculorum amen etc.

Sermo sancti Andree
per doctorem [illegible] etc.

Ecce nos reliquimus omnia et secuti sumus te. Matth. xix. Omnia [illegible] apostoli Jacobi [illegible] fons et origo luminum non in [illegible] [illegible] patre luminum [illegible] [illegible] [illegible] alicuius fuit auctor ipse [illegible] [illegible] causas secundas [illegible] illuminari [illegible] cause prime [illegible] luminum [illegible] [illegible] Et [illegible] illuminare [illegible] [illegible] illuminacionis affluencia [illegible] apostolo [illegible] divinarum illuminacionum in [illegible] ad [illegible] [illegible] dicens si quis vestrum indiget [illegible] postulet a deo qui dat omnibus affluenter. Ne igitur in nobis petendi negligencia [illegible] possit arguere ubi de dantis largitate non licet dubitare [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] petimus quatenus [illegible] illuminacionis beati andree apostoli profunda sanctaque doctrina [illegible] [illegible] aliquid devote [illegible] valeamus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] diu morari [illegible] [illegible] brevi apud nos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] patres [illegible] [illegible] sermone brevius ut dicitur brevitati [illegible] brevius [illegible] accommodata [illegible]

petitores nostri efficaces apud deum ex
audiatur. Advocata illa nostra, nos, inquam, que
virginitatis gloria permanente lumen eternum
mundo effudit. Regie cuius maiestati
conspecta illam offerentes cum angelo ve
nerantes sub silencio pariter omnes dicamus
Ave maria etc. // Ecce nos reliquimus omnia
et secuti sumus te ubi supra. / Et si beatos [illegible]
veteres patriarchas illuminatos prophetas
iunctos dei martires confessores christi
doctores ecclesie devotos anachoritas
virgines viduas continentes atque profes
sos et electos dei aptissime nunc lau
damus et veneramur / propter tamen sanctos
apostolos super ceteris glorificare amplissimeque
extollere premissis decet quos universus
populus in laude et commendacione diminutus
datos esse constat, qui et ad nos illud audire
meruerunt: Vos estis lux mundi. / Quos
utique nostros suos amicos primo proprios
et electos assessores quibus iudicaturos orbem
terrarum sedere iudicaturos dum ipse asseve
ravit eisque auctoritatem ligandi et solvendi
peccataque retinendi tradidit. // Hos igitur
sublimes ecclesie pastores ac principes
laureatos quos fidei nostre duces preceptis
factorum ordinibus honorificencia ultra
[illegible] maximisque celebrare solempniis
ex nobis universis debitum esse censendum
est. Inter omnes autem apostolos petrum et an
dream fratres eius precipue in primis domino
adhesisse constat. Licet ergo verbum proprium
quo sit ipse apostolorum cetu petrus ex
presserit, prius tamen in ipsis duobus fidelis
vocatio est, Ewangelista testante narrans
quod ad vocem domini dicentis: Venite post
me, faciam vos fieri piscatores hominum,
illi continuo relictis omnibus secuti
sunt eum. / Ut igitur in beato andrea verbum
istud impletum est ipsum conspicientem
dominum inquam utique [illegible] [illegible]
duo laudanda nobis offeruntur in ipso
duos in eo videlicet maxime requisitos perpetuos
terminos. Quemadmodum ut patet in philo
sophia dicitur, ignorat motum esse fluxum
esse quendam [illegible] [illegible] terminum
a quo, terminum ad quem. Quorum prior
dicitur recessus, posterior autem ac
cessus / ~~Terminus autem accessus est ipse~~
Est terminus in sancto itaque beato andrea
motu terminus recessus fuit universitas

corporum, cum dicat: Ecce nos reliquimus omnia.
Terminus autem accessus est ipse dominus Christus, ad
ad ipsum Simonem dirigens, subiungit: et secuti
sumus te. // Quantum ad primum illud providendum
est quod [illegible]. / Ecce nos reliquimus omnia
nobis [illegible] distributa illa penitus
ut sanare videtur sed intelligenda est distri
buta accommoda, secundum tibi aput ewange
listam omnia per ipsum facta sunt ubi apostolus di
dicit: aliquis eciam intelligendus est
distribucio / et non sunt neque omnia fieri po
terit quod vel ipsum sciam sunt per quod facta
sunt omnia et sine ipso [illegible] apud apostolum ubi
dicit omnia arbitratus sum ut stercora ut Christum
lucrifaciam, non simpliciter pro dictis est distri
buta capienda, neque enim apostolus ipse spiritualia
aut sacramenta dei aut sanctorum opera ex
terminanda sunt nec vilia computanda
iudicavit. / Hec igitur accepto beatum an
dream apostolum recte [illegible] universitates
eum se omnia reliquisse fatetur. B / peccatorum
diviciarum et creaturarum omnium peccatorum
primo universitate ipsum penitus reliquisse
religare licet enim non ita sicut quidam in
se vicia et peccata sunt in se virtutes ma
[illegible] in vita prudencia et in ipsa [illegible]
legali [illegible] habent enim vicia quibus
et peccata inter se repugnanciam / neque enim
patet [illegible] audacie et timidi intemperanti
et in simplicitate [illegible] et prodigalitate [illegible]
[illegible] et [illegible] pariter se ipsum
exhibere / In ipsa tamen avaricie In ipsa
[illegible] vite / In ipsa [illegible] / In
ipsa quoque [illegible] / Imo et
paritatem quandam videtur habere et
loquor de criminibus que vulgato nomine
dicuntur mortalia / Cum enim in tali quolibet
peccato secundum sacros theologos speculacione
inveniatur aversio a summo et incommutabili
bono et conversio ad diminutum et mu
tabile bonum. In ipsa huiusmodi conversi
one / neque conversione / neque paritate
ulla hic inveniunt quod apte constat
[illegible] ulla affectuosius quam
alterum ad amorem cupiditatem quam di
viciarum [illegible] / et voluptuosum unum
alio [illegible] ultro in voluptates [illegible]
Sed quantum ad ipsam aversionem a summo
bono paritatem quandam et [illegible]

habere videtur / Nam cum solo mortali
crimine [illegible] racionalis creatura a deo in
mutabili bono sit et pluribus imo sit et
omnibus / et quantum ad hanc aversionem
forte saluari potest [illegible] illa [illegible]
[illegible] qua [illegible] asserit [illegible] ut magna
culpa ubi [illegible] notare licet quod
licet unum peccatum dispar [illegible] tamen satis
[illegible] [illegible] dic [illegible]
tunc [illegible] tanto enim facilius [illegible]
nemo [illegible] delicto quanto illud magis
metuimus / nec cito admaiora [illegible]
quod in [illegible] formidat / Subditque ipse
Et [illegible] nescio an possimus aliquid [illegible]
leviter dicere quod in [illegible] contemptus admitti
Est quod ille prudentissimus quoniam [illegible]
dicat quod [illegible] sit quod illud qui [illegible]
nec quantitate [illegible] / [illegible] [illegible]
[illegible] dignitate In ipsa quoque [illegible]
[illegible] ipsius [illegible] qua [illegible] deo per
gratificante gratiam et [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] petri
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
vita [illegible] uno solo mortali
crimine [illegible] quod aut pluribus aut
omnibus [illegible] / Tanta enim repugnan
ciam et [illegible] compossibilitatem ad unum
gracie et glorie habet unum mortale crime
quantum et plura Imo et [illegible] / et propterea
non [illegible] ab apostolo Jacobo dicitur: Qui
autem totam legem observaverit offendat
autem in uno factus est omnium reus. Nimirum
[illegible] [illegible] [illegible] ut patet doctores
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] / Neque enim est
possibile est [illegible] [illegible] [illegible] ali
[illegible] neque enim tenebre [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] lucis Ita
neque [illegible] [illegible] gratificantis
[illegible] gratie [illegible] mortale [illegible]
[illegible] [illegible] Cum autem iustificatur
impius et peccata desit neque [illegible] fieri
unum potest ut unum [illegible] aut plura
relinquat [illegible] et non [illegible] Omnia
enim [illegible] inimicicias [illegible] quoque
[illegible] grandi [illegible] adhuc in
[illegible] [illegible] / offendique ullo [illegible]
Tam enim id fieri potest quod unus et

idem [illegible] et [illegible] [illegible] et [illegible]
sit et inimicus / Universitate [illegible] peccatorum
[illegible] non indecent intelligimus beatum
andream apostolum [illegible] [illegible] [illegible] de
[illegible] Cum omnia se reliquisse dicit. //
Non tam quoque et [illegible] peccatorum uni
versitatem B / diviciarum [illegible] temporalium
ipsum intelligimus abiecisse ad ipsum cum
dicat Reliquimus omnia / Quod omnia utique
prudentissime ipsum egisse non dubitamus
[illegible] enim [illegible] et [illegible] omnibus et
hoc temporalia relinquere magis expedit quam
ab eis relinqui / [illegible] [illegible] [illegible]
perfecteque virtutis est Sancto teste Jeronimo, omnia
quoque [illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] ad celestia [illegible] [illegible]
[illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
thesauros [illegible] / Sed dubitare [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] / Ecce beatus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ita [illegible] [illegible] [illegible] Reliquimus
omnia qui opulencia [illegible] aliqua aut [illegible]
aliquod [illegible] amore christi reliquisset
Sed animadvertendum [illegible] doctissimum [illegible]
hunc apostolum [illegible] [illegible] voluntatis [illegible]
[illegible] qua non solum [illegible] reliquit que
possidebat Sed et universa que aut hic
[illegible] [illegible] potuisset / [illegible] igitur
andrea / et [illegible] [illegible] petro et ab apostolis
omnibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quot et [illegible] [illegible]
[illegible] potuerunt / [illegible] igitur [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] dici potest quod in ad
[illegible] [illegible] nichil sibi [illegible]
[illegible] // Universitatem denique creaturarum
[illegible] abdicasse ut [illegible] [illegible]
[illegible] ipse apostolus credendus est [illegible]
se [illegible] omnia reliquisse licet enim creaturarum
universitas ordine quodam [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] scala quodammodo fiat ad [illegible]
[illegible] in deum secundum illud ad Ro. i. Invi
sibilia dei per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
puritate divine essencie [illegible] magnum

propter impedimentum imaginacionis ipse
creaturarum discurrentes / et propterea poterat
Angelus contemplacionis in actu quo purior
et expedicior est redditur contingat
in se fantasias corporum et fantasmata
variarum cogitacionum suarum / In hanc enim
paucis concessam absconditatis deitatis con-
templacionem non in prima descripcione con-
tuitus ascendit sicut per sanctum dyonisium
in libro de mistica theologia habetur ubi docuit
Tu autem amice thymothee circa misticas
speculaciones corroboratus iter et sensus
desere et intellectuales operaciones et sensi-
bilia et insensibilia et non entia et entia ad
unitatem ut est possibile ignote consurge
ipsius qui est super omnem substanciam et scienciam
Etenim te ipso et omnibus immensurabili et
absoluto puri mentis excessu ad super-
substancialem divinarum tenebrarum radium
omnia deserens et ab omnibus absolutus ascendes
Constat autem beatum hunc apostolum cum petro
et aliis illud audivisse a domino verbum datum
est nosse misterium regni dei ceteris autem
in parabolis ut videntes non videant et
audientes non intelligant / Cum igitur tres
illas immunditates scilicet peccatorum quibus illa
cavent et divinarum quibus ad peccandum
provocantur et creaturarum quibus ab ipsa
puritate contemplacionis impediuntur beatum
hunc apostolum despexisse certum namque multo
perfecciorem eius approbamus qua se confitetur
omnia illa reliquisse dicens Ecce nos reliqui-
mus omnia et hoc de primo scilicet de tercio
aliquo recessit / Videamus nunc de se-
cundo scilicet de terrena ad quam accessit cum venit
ad dominum ihesum simonem cum diriget di-
cens / et secuti sumus te / Recta non
via sequendi ipsum in evangelio est dominus
Si paulo apostolo si doctoribus sanctis fidem
exhibemus est ipsa semita crucis quam
utique beatus iste apostolus nunquam deseruit
Sed tribus modis eam ipsam perfecte com-
plexus est vita scilicet et doctrina optimoque
vincendi fine Juncta namque crucis mor-
tificacionem semper in se tulit cum in fame
et siti in frigore et nuditate in persecucionibus
in plagis incarceribus / multa cum caritate
multa cum paciencia constancia longanimitate
humilitate atque ad persequentes benignitate

plena Hec autem vera crux est digesta
iuxta beati augustini sentenciam / Tota enim
vita hominis christiani si secundum evangelium
vixit nichil aliud esse videtur nisi crux et
martirium quidem est confirmat in sermone
de beato johanne baptista dicens preciosa hec in
conspectu domini et gloriosa crux Cogitaci-
ones malas in servitute redigere / voluntates
corporales abnegare abstinenciam et austeritatem
ducere vitam Non itaque de lignis sed evan-
gelicis virtutibus Crux ista componitur
hanc maxime dominus in beato Andree a-
postolo conspexit ipsum invitans cupientibus per-
sequi dicens Si quis vult venire post
me abneget semetipsum et tollat cru-
cem suam et sequatur me Doctrina quoque sancte
crucis sanctus hic apostolus magna libertate
fidei ubique predicabat precipue itaque in
Achaya provincia in civitate patras cum
multos predicacione crucis christo ad fidem
convertisset proconsule Egeas convenerat creden-
tes in christum compellere ad sacrificia ydolorum
occurrit illi beatus andreas et redarguit di-
cens Oportebat ut tu qui iudex hominum
esse complacuisti iudicem tuum qui in celis est
agnosceres et agnitum coleres et cole-
ndo eum qui verus deus est ab hiis qui veri
dii non sunt animum revocares / O si
velles scire misterium crucis quam venerabili
caritate auctor humani generis pro repara-
cione nostra hoc crucis patibulum non
invitus sed sponte suscepit / Magnum est
profecto misterium crucis quod si forte volueris
Andree audire fideliter tibi ...
Cumque illi minaretur Egeas quod in eam
quam laudabat crucem suspendi iuberet
nisi sacrificando ydolis eidem obtemparet
libere in superabilique voce respondit Ego
si crucis patibulum expavescerem Crucis
gloriam non predicarem In predicacione igitur
sancte crucis erat gloria eius atque robur
fidei ipsius / Fine autem vincendi idemque
minime ad vitam eterne glorie quod sancte quam
triumphali et quam gloriose in ipsa Cruce
beatus Andreas accepit quis ad plenum
enarrare quis digne laudare sufficiat
Veniens quippe ad locum ubi Crux parata
erat eam videns a longe Salutavit dicens

Salve crux preciosa que in corpore christi de-
dicata es et membris eius tanquam marga-
ritis ornata Securus et gaudens venio
ad te sic et tu exultans suscipias discipulum eius qui pepen-
dit in te quia amator tuus
tuus semper fui et desideravi amplecti
te accipe me ab hominibus et redde me
magistro meo ut per te me recipiat qui per
te me redemit Sicque vestimentis ex-
utus nudus in Cruce suspensus est
In qua quidem beatissima Crucis passione
tria mirabilia stilo ferreo exarata
et nulla unquam vetustate / nullaque
ablucione de cordibus fidelium abolenda
universis notanda reliquit Stupenda
scilicet et admirabilis predicacio eius quidem
profundissima atque devotissima Clari-
ficacio est celestis claritate primitivas
beate visionis complectitur glorie. Qua
namque ipsius nature aut humane industrie
virtute id fieri potuisset ut homo pressus
multis iam actus fractusque tormentis
nudus in cruce suspensus integro
duorum dierum spacio viginti milibus astancium
hominum tam viriliter et efficaciter / tamque ro-
buste predicaret ut ipsum in se multi de-
poni de cruce vivum vocem deposcerent
dicentes Redde nobis hominem iustum hominem
sanctum hominem dei et hac luce carere
prohibe. Quorum adeo invaluerunt
voces ut Egeas ipsum ad eum deponen-
dum veniret Recta vero ipsum non in gracia
ihesu christi Virtuti omnipotentis dei sanctissime
est Caritatis eius inmitis tribuendum
eo equius nunc videtur Ideoque in spi-
ritu securus et gaudens apostolus illud
non mediocri iocunditate respondebat
Quid posse deo qui me confortat / Sed
et vocem illam quanta ipsum ad christum
putamus caritate fudisse depeccans
dissolucionis sui corporis ut iam celitus
cum christo posset cum plebe insurgente
ut eum de cruce deponeret oravit ut
refert Evumus doctor Augustinus in
de prima Oravitque in hunc modum
Ne permittas me domine descendere vivum
Tempus est ut commendes terre corpus
meum / Diu enim ipsum iam portavi re-
cordor quod in importando homo servivi
in domando subiectum in servando in fine

in cohercendo letus laboravi Scis domine quociens
a puritate contemplacionis retrahere me conten-
debat Certe illud commenda precipue ihesu ut
liber ad te venire in defluentis gaudii piuci
re fluente non amplius iam retrahat nec
impediat Qua completa oracione confestim mira-
bilis quidam de celo splendor ubique circumcinxit
atque dimidie hore spacio ita crucem cru-
cifixumque Andream claritate admirabili
circumdatum reddidit ut tanta eo splendoris
multitudine neque unquam eum ipsum quomismodo
videri potuissent / discedente autem luce illo
simul et beata illa anima splendoribus repleta
lucis glorie quam beatissime clarique discessit
Quintum vero igitur quod perfecte concinnari optavit
in fine securitate confide illud ad magistrum
ducem et preceptorem salutis et glorie sue dominum
ihesum dicere potuit Ecce reliquimus omnia et
secuti sumus te per Fortissimam sancte crucis
societatem feliciter complete et inclusive usque
ad beatissimam felicitatem eterne usque ad eterni
gloriam regni et usque ad palmam et triumphum
in marcessibilis aureole O igitur virum invictum
et insuperabilem regem et principem omnium istorum
illos scilicet infideles non timendo hos autem
in credentes iugo fidei christiane libere et
imperiose submittendo quippe est lumen orbis
terre Claritas totius ecclesie Robur et
columna fidei catholice quippe est veri
apostoli potestatem non solum natura et gracia apostolica
gradus verum et et crucifixionis conformitate
sic hic est vere Crucifixi magistri disci-
pulus et ipse crucifixus Licet autem
universe ecclesie et toti christiano populi
beatus Andreas sit verus apostolus prop-
ter quandam singularitatem sibi ipsa vendicat
gloriosum atque illustre solumque Scotie
regnum hunc sibi apostolum privilegiate quadam
iure vendicat Ipsum namque nominis
eius primum predicatorem doctorem et apostolum sibi
tam vero divinitus factum est Ut Sanctus ille
devotissimus beatus Regulus abbas ad
urbem patras eximia beati Andree a-
postoli devocione duceret Studiose naviga-
ret / multaque inde ex sacratissimis beati
Andree apostoli reliquiis feliciter devotissimeque
ad Regnum Scocie secum deportaret
Quibus utique magno cum gaudio suscepis

honorificentia multa deuotione preparata perceptis susceptis vniuersis regni Scho- torum populus et rex eorum illustrissimus princeps Rex ipse Schotorum in tanta eiusdem beati andree apostoli fidem et de- uotionem exarserunt ut eiusdem gloriosi apostoli meritis et precibus Regem anglie cum suo exercitu suo potentissime debella- uerunt / Qua quidem triumphali iocundissimaque optata victoria percepta ipse atque de- uotissimus Rex decimam partem regni sui magnifice optulit liberis dotauit ecclesie beati Andree apostoli Gau- deant igitur Schoti tanto apud deum patrono et aduocato Cuius meritis pia pompetina gaudia consortes et Schoti omnibus et vniuersis christi fidelibus deus christus misericorditer tribuat qui cum patre benedictus in eternum viuit et regnat deus gloriosus Amen.

Conceptionis marie

Tota pulchra es amica mea et macula non est in te Originaliter cantica iiij° capitulo / Diuissime autem ad commendationem celebritatis hodierne Quod dei immaculate dei genitricis conceptione dignissima dicta hoc de mundo conceptionis prime et totus in peccatis natus vere confiteor: ut ait propheta quia vir pollutus labiis ego sum que non propheta manu calculo excisa de altari purgare sufficiat / Sed cum in- uocatione cum ipsa agatur ille igne ex caritatis exemplari elogium quod ipsam in pia conceptione filij dei, originali inmaculatam preseruauit Quam obrem incepturus precibus eius ipsam inuocabimus cum gabriele Aue

Tota pulcra es amica mea et macula non est in te ubi supra / In precibus sermonis ad commendationem honoris inmaculate dei geni- tricis Intendo ostendere inmaculatam dei ge- nitricem ab exordio sue infusionis anime in corpore fuisse ab originali macula preseruatam Quam preseruationem ostendam per le- uiter iiij^or viis deducendo

Prima via sumitur ex figuris scripturarum quibus fuit prefigurata Secunda ex auctoritatibus sanctorum quibus fuit adtestata Tertia ex rationibus doctorum quibus fuit confirmata Quarta ex euidentia miraculorum quibus fuit clarificata Et sic quadruplicem istarum viarum differentiam in quatuor articulos partem diuidam sermonem In primo aga de figuris scripturarum quibus hec preseruatio fuit prefigurata In secundo de auctoritatibus sanctorum quibus fuit adtestata In tertio de rationibus doctorum quibus fuit con- firmata In quarto de euidentia mi- raculorum quibus fuit clarificata /

Quantum igitur ad primum articulum prima via ad ostendendum inmaculatam dei ge- nitricem fuisse ab originali macula preseruatam sumitur ex figuris scripturarum quibus fuit prefigurata Et quantum ad istum articulum sciendum est quod inter innumeras scripture figuras de virgine xij numero reperies, ipsam ab omni preseruatione ab originali macula sin- gulariter figurantes // Figuratur enim primo per mulierem illam que caput serpentis erat contritura / Figuratur secundo per vitem / Tertio per palmam / Quarto per archam federis / Quinto per cedrum / Sexto per cypressum / Septimo per mirram / Octauo per rosam / Nono per lilium / Decimo per auroram / Vndecimo per diem / Et xij per maris stellam Que singule figure innuere amplius et diminute competunt ipsi virgini, si concepta fuit in peccato originali / Figuratur igitur primo inmaculata virgo per mulierem illam que caput serpentis erat contritura Gen. iij° / Dixit deus ad serpentem inimicicias ponam inter te et mulierem et semen tuum et semen illius ipsa conteret caput tuum // Serpens enim antiquus crudelibus sauiabus potens erat strangulare singulos ad filios sui pungendo in ipsos originalem ma- culam in primordio sue conceptionis Unde contra eam sanctus dominus bernardus li. de xij gradibus humilitatis propter quod nascuntur omnes moriuntur //

Nascitur inquit omnis moriturus quia post- morum nascitur Et tamquam abortiui nascimur morituri quia in utero innumerique a serpente strangulati Sed dum tortuosus ille serpens ceteros aggressus est stran- gulare virginem tamen passa est abeo ipsius ipsa exortus plenitudine gratie prauitate et roborata ignominiose gelarauit eum Et potenti virtute triumphans illius contriuit caput eius / Quia sicut contrito capite in quo viget principium motus omnis et sensus animalis deiciat ipsum ultimus illas vires hic de serpente suo primo ag- gressu a virgine separato quia contrito capite vires ultimas inde hinc / atque per tantas amenem quam per ipsam acceperat misse tunc amisit // Sed si dixeris ipsam originaliter contraxisse maculam quibus est con- gratam, ut est facile intelligere quo pacto strangulata strangulauit caput contere Et probatur virgo nisi igni ille triumpho adimplemento sibi singulariter reseruato // Et huic figure de contritione capitis serpentis congruit figura sequens virgo inmaculata virgo figuratur per vitem apostoli quod de ipsa scribitur ecclesiastici xxiiij // Ego quasi vitis fructificaui suauitatem odoris Vitis enim hanc virtutem habet quod solo odore extinguit buffonem Et eadem audi possent inmaculatam virginem in ade sue conceptionis extinxisse buffonem quando nuper cupit contra ipsam contrinisse caput serpentis // Congruit etiam huic figure figura iiij° loco posita in qua inma- culata virgo figuratur per palmam apostoli quod de ipsa scribitur ut supra ecclesiastici xxiiij Quasi palma exaltata sum in cades Palma namque signum est victorie et tituli triumphalis Qualis palme gestauit de filiis adam magis quam inmaculate virgini que sola ex ipsis contriuit caput serpentis // Figuratur in quinto inmaculata virgo per archam federis

de qua mandauit deus moysi ut fabri- caret ipsam de lignis cethim / Cui figure concordant quinta et sexta sequentes figure in quibus inmaculata virgo comparatur cedro et cy- presso apostoli quod de ipsa scribitur ubi supra ecclesiastici xxiiij Quasi cedrus exaltata sum in libano et quasi cypressus in monte syon / Cedrus enim et cypressus atque lignum ce- thim inter ceteras odoriferas arbores hanc sibi proprietatem vendicat quod sunt in- putribiles Quare si inmaculata virgo ipsis perfecte comparari debuerit oportet quod imputribilis fuit imputribilis, propter per negationem actus et per non negationem potentie / Quia imputribilitas ne vir- gini deesset quoniam per eas istis lignis comparari debeat / quod natum est extra sensum / sua disposuit accedentium reparationem ne dare sensum sui ideo sine sua corrup- tionem // Et hec imputribilitas lignorum ipsorum preciosorum, maxime significat in conceptione virginis fuisse carentiam culpe originalis Nam ligna ista non per aliud concludit quod a principio creata fuerit putrescibilia sed postmodum per donum aliquod accidentale facta fuerit imputribilia et ideo si in- maculata virgo ipsis in imputribilitate preferri debuerit, oportet quod a principio sue cre- ationis imputribilis fuit Imputribilis ut primus non de imputribilitate veritatis sed dumtaxat congruitatis que est per negationem actus et non per negationem potentie per- ticularis et per analogiam quandam ad illam quam infudisset in statu innocentie // Primum autem putrefactionis huic im- putribilitati opposite est ipsum originale peccatum per quod ut ait apostolus Ro v° mors intrauit in mundum ergo si inmaculata virgo ad instar cedrorum a principio sue conceptionis imputribilis fuit, oportet quod ut opposita sunt fuerit in eadem subiecto ut peccato originali caruit // Figuratur vij inmaculata virgo per mirram electam apostoli quod de ipsa scribitur ut supra ecclesiastici xxiiij Quasi mirra electa dedi suauitatem

odoris // Myrra namque hanc virtutem habet quod [illegible] putredinem [illegible] et ab aliis [illegible] arcet. Talis virtus fuit in virgine [illegible] carnalis concupiscentie [illegible] in se extincta [illegible] et illorum petulantiam vel aut devotis [illegible] vanitate in aliis mortificabat. Et hec in speciali virtus myrre virginis adhuc quod [illegible] concludit in conceptione virginis fuisse carentiam culpe originalis. Nam per virtutem myrre hoc habet quod ab infectione putredinis [illegible] defendat [illegible] et immaculata virgo putredine originalis culpe infecta fuit quomodo myrre electe comparari potuit. Constat igitur quod per myrre electe [illegible] comparata fuit [illegible] originali caruit // Figuratur [illegible] immaculata virgo per rosam propter quod de ipsa scribitur [illegible] Ecclesiastici 24: Quasi plantatio rose in Iericho. Et ad eius singularem [illegible] de ipsa cantat hodie [illegible] honore. Sicut spina rosam genuit Iudea Mariam. Rosa namque hanc [illegible] habet quod [illegible] de vepribus et sentibus [illegible] spinis [illegible] aculeum. Spine [illegible] in [illegible] peccatis significat peccatum. Sicut Genesis [illegible] Maledicta terra in opere tuo in laboribus comedes ex ea cunctis diebus vite tue spinas et tribulos germinabit tibi. Quod exponunt [illegible] doctores de terra carnis nostre que originali peccato [illegible] concupiscentiarum nobis germinat spinas et tribulos libidinum // [illegible] igitur immaculata virgo [illegible] rose [illegible] de [illegible] originali peccato infectis tamquam rosa de vepribus et sentibus nata et nec spinas et tribulos libidinum concepta ullum ex [illegible] originalis aculeum propter quod ad confirmationem huius [illegible] de virgine

[illegible] in ecclesia in officio [illegible] assumptionis. Et sicut dies verni [illegible] circumdabat eam flores rosarum [illegible] [illegible] [illegible] flores rosarum [illegible] Omnia [illegible] rosarum [illegible] [illegible] flores [illegible] et [illegible] Et [illegible] ecclesia [illegible] immaculatam virginem in sua conceptione de [illegible] originali peccato infectis tamquam [illegible] rose florem de [illegible] spinosis [illegible] spinarum [illegible] de [illegible] floribus facit mentionem. Et [illegible] dies [illegible] circumdabant eam flores rosarum. Et [illegible] immaculata virgo tamquam plantatio rose [illegible] formata et ornata [illegible] [illegible] prerogativa ut [illegible] [illegible] papa [illegible] quod fuit sine originali macula concepta. Secunda quod fuit sine corruptione fecunda. Tercia quod sine [illegible] gravida. Quarta quod sine dolore puerpera. Quinta quod [illegible] [illegible] [illegible] sine detrimento virginitatis ineffabiliter [illegible] // Figuratur [illegible] immaculata virgo per lilium inter spinas propter quod de ipsa dicitur [illegible] [illegible] Sicut lilium inter spinas sic amica mea inter filias // Lilium namque flos [illegible] candidissimus [illegible] [illegible] macula [illegible] spine [illegible] libidinum designat [illegible] [illegible] originalis [illegible] delectos. Candidum igitur lilium inter spinas pungentes [illegible] innocentem figurat immaculate virginis animam in sua conceptione [illegible] inter spinas et tribulos libidinum [illegible] [illegible] singulari [illegible]

[illegible] originalis peccati [illegible] // Figuratur [illegible] immaculata virgo per auroram consurgentem propter quod [illegible] admirantes [illegible] exclamabant [illegible] Que est ista que progreditur quasi aurora consurgens // [illegible] [illegible] splendor est a radiis [illegible] solaribus [illegible] [illegible] Et hec duas [illegible] aurora [illegible] [illegible] consurgit et consurgendo [illegible] splendor [illegible] Secunda quod [illegible] in occasu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in diem [illegible] amplius aurora et ita aurore [illegible] repugnat [illegible] occasus. Nam [illegible] plenitudine lucis [illegible] plenitudinem lucis [illegible] [illegible] deductio apponitur [illegible] in peccato originali ut aurore consurgenti comparari [illegible] [illegible] [illegible] originali [illegible] [illegible] consurgit [illegible] aurora [illegible] [illegible] splendor [illegible] [illegible] originalis culpe ubi ceteris tenebris [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aurore [illegible] Et [illegible] immaculata virgo originale [illegible] [illegible] [illegible] clarissima est quod aurore [illegible] consurgenti comparari non patitur [illegible] [illegible] aurore [illegible] [illegible] est [illegible] honorare [illegible] dat intelligi quod [illegible] claritate [illegible] conceptionem et [illegible] [illegible] tamquam auroram [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] splendore [illegible] [illegible] originalis [illegible] [illegible] [illegible] in gratiam et [illegible] in virtutem [illegible] aurora solet [illegible] splendore [illegible] devoti Bernardi [illegible]

amplius [illegible] ipsa virgo in [illegible] [illegible] [illegible] est sol [illegible] a radiis divinitatis eius [illegible] illuminata et in bono confirmata [illegible] aurora in ortu solis [illegible] Quod ad [illegible] devoti Bernardi [illegible] Vel [illegible] [illegible] [illegible] claritatis [illegible] formata est [illegible] // Figurata [illegible] immaculata virgo [illegible] devoti [illegible] Bernardi in quodam sermone [illegible] [illegible] [illegible] Dies diei eructat verbum et nox nocti indicat scientiam. Dies diei [illegible] eructat verbum [illegible] [illegible] filii dei [illegible] verbum quod erat in principio apud deum. Et nox nocti [illegible] mulieri indicat scientiam [illegible] boni et mali [illegible] mulieri [illegible] [illegible] // Si igitur [illegible] devotum [illegible] immaculata virgo dies [illegible] [illegible] aurora [illegible] ante [illegible] [illegible] [illegible] sua conceptione [illegible] aurora fuit [illegible] [illegible] originali caruerit. Porro [illegible] [illegible] [illegible] in angelica [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] dies diem salutavit et eructavit ei verbum quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nox nocti indicavit scientiam // Figuratur [illegible] immaculata virgo [illegible] [illegible] stella. Que figura competit virgini [illegible] [illegible] // [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] virginis [illegible] immaculatam [illegible] virginem stelle maris quam lucifero mane surgenti. Cum et [illegible] [illegible] et luce fulgentior [illegible] quam stella maris. Et [illegible] congrua [illegible] [illegible] pulcherrima [illegible] [illegible] pulcherrime [illegible] Respondeo [illegible] matutinus lucifer [illegible] pulcherrimas prerogativas habet [illegible] ortum solis propter quam [illegible] salvatoris [illegible] Iohannes salvatorem [illegible] doctoribus ei comparatur. Nam sicut matutinus lucifer solis ortum [illegible] mundo sic salvatoris [illegible] Iohannes salvatorem [illegible] mundo [illegible] et [illegible]

ondit digito Jusup matutinus ipse
lucifer planeta est clarissimus beniuolus
soli propinquissimus inter ipsum solem et orbe
terrarum medius Quo proprietates illi stelle
insignis esse quod immaculate virgini competit
ipsa enim est stella clarissima nobis peccato
ribus beniuolentissima Soli iusticie qui
ex ipsa ortus est et mitis et gloria pro
pinquissima iuxta ipsum et nos flebiles
peccatores mediatrix et supplicatrix miseri
cordissima Sed tam preclaris conditionibus
hanc vnam inperfectionem habet matutinus
ipse lucifer quod patitur eclipsim Et ac
tamen ut supra dictum est in figura de au
rora significat originale peccatum in quo
tamen omnes filii ade post eius creationem et
ade postquam oriuntur mundo Et propter
hanc inperfectionem spiritus sanctus ipsam in prefigu
ratione immaculate virginis repulit
ad tollendam omnem occasionem
ne quis vel leuiter suspicari posset
virginem aliquo peccato originali fuisse
infectam // Porro stella maris sine
inperfectione dualibus ipsis egregiis ful
get prerogatiuis primo quod nunquam patitur
eclipsim sed est ab eclipsi distantissima
Secunda quod ipsa supra omnia celi stellas
altius eleuata est et super omnes su
premo cardini propinquissima Quarum
duarum egregiarum prerogatiuarum prima
competit conceptioni virginis Et secunda
eius concepcioni vt sic hec natiuitatis
nostre in ipsi vocatur alpha et o principium
sicut eius complectens et consummatrix
Competit enim conceptioni virginis quia
est eius principium Quia sicut stella maris
nunquam passa est eclipsim sed est ab eclip
si distantissima Sic et immaculata
virgo nunquam passa est originale peccatum
quod per eclipsim significatur sed est ab
illo et omni alio distantissima / Com
petit secundo assumptioni virginis que est eius
consummatio quia sicut maris stella super
vniuersas celi stellas altius eleuata
est et est super omnes supremo cardini
propinquissima Sic immaculata virgo in
sua assumpcione super choros angelorum

et vniuersa creaturarum post humanitatem
filii sui exaltata est et tamquam super
omnes propinquissima supremo cardini consedet
in throno filii ad dexteram eius collocata.
Sed si ipsam originale maculam contraxisse
diximus primam prerogatiuam stelle maris
integre sibi deminuimus Et hanc virgini
inrogamus iniuriam quod ipsam maris
nomine indignam reddimus // Et hec pau
ca de figuris scripturarum quantum ad istum arti
culum dixisse sufficiat Ad iustificandum
de immaculata virgine illud supra dictum thema
Tota pulchra es amica mea
et macula non est in te
Quarto ad secundum articulum Secunda via
ad ostendendum immaculatam virginem
fuisse ab originali macula preseruatam
sumitur ex scriptis sanctorum quibus fuit
contestata Et quantum ad istum articulum
ex tanta auctoritate multa circa
vim inuenit ut decimum et medium conferam
/ Primo enim beatus hildefonsus tholetanus
archiepiscopus viii tractatu scribit ut in
maculata virgo in hac mortali vita
sibi sanctus verbis apparuit ipse in trac
tatu quem scripsit contra disputantes de
virginitate et puritate virginis scripsit
ista verba / Constat inquit mariam ab
ipsa originali peccato fuisse inmunem
per quam non solum primeua soluta est male
dictio verum in omnibus donata est
benedictio Nullus ergo postquam nata est
delictis subiacuit neque originale peccatum
in vtero sanctificata contraxit Secundo beatus
ambrosius in sermone de quadragesima lo
quens de ipsa virgine ait hec est virga
in qua nec nodus originalis nec cortex
venialis culpe fuit / Tercio beatus augustinus
libro de natura et gracia excepta inquit sola virgine
de qua propter honorem domini nullam prorsus
cum de peccatis agitur volo habere questionem
Vnde enim scimus quod plus ei gracie collatum
fuit ad vincendum ex omni parte peccatum
que concipere ac parere meruit quem constat
nullum habuisse peccatum hac igitur virgine
excepta Si omnes sancti et sancte cum hic
viuerent interrogati fuissent vtrum

superbo erant omnes vna voce clamas
sent Si diximus quia peccatum non habemus
nosmet ipsos seducimus et veritas in
nobis non est // Quarto idem augustinus li
bro de quibusdam hereticis loquens in persona filii
virginis Si potuit inquit inquinari ma
ter mea non ea quam ipse feci pa
tri et ego inquinari cum ex ipsa nascerer
Sed quod est inquinatus ego et aus / Quinto
venerabilis anselmus primo de conceptu virginali c. 18.
decuit inquit ut conceptio illius hominis ex
matre fieret purissima tanta puritate
qua sub deo maior nequit intelligi Cui
deus pater vnigenitum suum quem de corde
suo genuit equalem sibi ita dare
disponebat Et erat naturaliter idem
ipse dei patris et virginis filius Et quem filius
ipse substantialiter matrem sibi facere eligebat
Et de qua spiritus sanctus volebat operaturus erat vt
ex ipsa conciperetur et nasceretur ille de quo
procedebat // Sexto idem anselmus
libro de excellentia virginis marie scribit Si igitur
inquit originalis peccati in propagacione
humana dei extitit illud propagationis
non propagate quibus fuit Et infra Si dei
inquit castitate confert ut inter spi
nas aspinis remota concipiatur alatur
et formetur Non potuit hoc facere filius
cum suo Et si plane potuit et vo
luit quod si voluit fecit // Septimo
idem libro de conceptione virginis Si ieremias
inquit Orgutibus erat propheta futurus
in vtero sanctificatus est Et iohannes in
spiritu et virtute helye dominum precursurus
repletus Quis dicere audeat singulare
totius seculi propiciatorium et vnici filii
dei reclinatorium maxime in suo concep
tionis exordio spiritus sancti gracia fuisse de
stitutum // Octauo idem anselmus in
epistola ad episcopos anglie Non puto
inquit verum esse amatorem virginis qui
celebrare respuit festum sue conceptionis
Nono richardus de sancto victore in
sermone incarnationis abyssi non decuit
inquit Sit caro mea gloriosa foret obnoxia
culpe nec deus in ipsa indigne conditus

Vt quod ad lucem generandam predestinauit principium
tenebris sineret inuolui Non erat iniquitas
esse inimicum quod prius nunc quod honore preeripit
exhiberi // Decimo deuotus bernhardus in sermone
de assumpcione dicimus est loquendi super
nos Ex aromatibus tibi Caro inquit vir
ginis ex adam sumpta maculas adam non
admisit // Vndecimo beatus ieronimus in sermone
de assumpcione virginis Cogitis me fra
tres dicere gracia plena Vnde inquit gracia
plena Nam ceteris per partes prestatur gracia
marie vero tota se infudit gracie plenitudo
qua fuit in christo licet aliter et aliter Sed
in christo fuit gracia inmunitatis ab origi
nali macula ergo et illa fuit in matre
quamuis aliter et aliter vel non fuit in ea
plenitudo gracie que fuit in christo // Duo
decimo Cyrillus patriarcha alexandrinus
in tractatu quem fecit contra nestorium
asserente quod ipse gracie maledicto culpe
non defuit sed in christo et virgine fuit
Sic ait post filium inquit tenendum
est ponere inter virginem mariam aliquid
aut peccatum // Decimo tercio beatus thomas
super primo sententiarum d. 44 ar. 3 questio in positione contra
argumenti Et quodlibet 6 ar. in
in positione 3 ar. Dubium inducendo ad
dictum augustini Decuit vt virgo quam deus
vnigenitus suus preparauit in matrem tanta
puritate niteret qua sub deo maior nequit
intelligi Sed aut puritas intenditur per
recessum a contrario Et ideo potest aliquid creatum
inueniri quo non purius esse potest in rebus creatis
creatis puta si nulla peccati contagione in
quinatum sit Et postea Et talis inquit
fuit puritas virginis que ab originali et
actuali inmunis fuit Sub deo tamen quia
in ea erat potentia ad peccandum / Quarto
decimo Vt immaculata virgo testimonium
bonum habeat etiam ab hiis qui foris sunt
refert magister Nycolaus delira in
libro allegacionis quod est autenticus apud
saracenos dicit eciam historia quod audit
machometus dei dicentem nullus de filiis
ada nascitur quem non tangat sathan
et ideo plorat Deo reseruans ex eius tactu
preter mariam et filium eius // Quinto

si impius et sacrilegus apostata macho
metus haut reverentiam exhibet imma-
culate virgini ut ipsam eximat ab illo
generali filiorum adam opprobrio quid dicen-
de nobis christianis si voluimus ipsam in
huiusmodi maledictionem involvere Nonne
formidare habemus ab ira collubet ne
tandem adversus nos expugnata insurget nobis
quod machometus insurget quia nobis in iudicio
et condempnabit nobis quia ipse credulite nobis
credere volumus et ipsa honorare virginem
nos ipsam non honoramus Et hec pauca
de articulis secundum quantum ad presentem articulum
dixisse sufficiat ad videndum de imma-
culata virgine libro proposito ex themate
Tota pulcra es amica mea et macula
non est in te

Quantum ad iii articulum iii via ad
ostendendum immaculata dei genitricem fuisse
ab originali macula preservatam sumitur ex
communibus doctorum quibus sunt confirmata
Et quantum ad istum articulum ex totam sup-
nimis multiplicata tamen congerie quasi
duntaxat delegi in medium offendas
Primum sumitur ex assumpto themate Tota
pulchra es amica mea et macula non
est in te Et arguitur sic Sicut ait
philosophus Perdo de celo et mundo hoc solo
privatur deus quod non potest facere preteritum non
esse preteritum Si ergo immaculata virgo
semel fuit originali peccato infecta
numquam potuit deus facere quod non fuit infecta
Et ideo quamquam sibi remisit deus illam
culpam tamen remanebit in ipsa nota ipsa
quod fuit aliquando peccato maculata Et ista non
est una indelebilis macula quod ut clarius
ostendam Quantumque remisit deus illi mag
dalene peccata sua Quantumque etiam maiorem
gloriam habeat quam beata tecla In perpetuum tamen
remanebit in sua conscientia et magis spacio dei
et sanctorum omnium nota sue impudicie preterite
que non erit in tecla Et ista nota est una
maxima propter quam ipsa in perpetuo privatur
aureola ut pote sequi agnum quocumque ierit
neque tale cantare canticum quod cantant illa
celumque nulla eorum quia cum mulieribus non sunt
coinquinati Et si macula illa deleta foret
prout dicunt reperiri quod ipsa magdalene
restaret

aureola virginum possideret et sequeretur
ubilibet agnum et cantaret canticum illorum
celumque Sed quia indelebilis est illa macula
nunc est ut premissis illis perpetuo remaneat
privata Et sic confirmando istud proposito
dicebat beatus Jeronimus ad eustachium concludent
magis loquar Cum omnia possit deus virginem
tamen suscitare non potest post ruinam Cuius ratio
est Quia ad virginitatem que est virtus non sufficit
corporis integritas virginis nec requiritur
integritas mentis Ut pote secundum apostolum non
solum virgo sancta corpore et spiritu Cum ergo aut
deus post ruinam virginis posset claustrum
reparare virginitatis at si violata non
fuisset redintegrari tamen non potest in eius
proposito quin si semel interrupta fuit
perpetuo remaneat interrupta Et ideo illa
interruptio erit fissura irreparabilis et
macula indelebilis Sic in proposito si
beata virgo fuit semel originali peccato in
fecta quantumque remisit ei deus illam
culpam tamen remanebit in ipsa nota
ista quod fuit aliquando maculata et peccatrix
deo odiosa et rea dampnationis eterne Dampnatam
namque deus cum mandato potest delere sicut
suscitare virginem post ruinam Et contra
forsan ad hoc ostendendum quod macule peccatorum
gestorum non sunt penitus indelebiles
dicebat apostolus psalmo xxxi beati quorum
remisse sunt iniquitates et quorum tecta sunt
peccata Et beatus vir cui non imputavit
dominus peccatum Non dicit beati quorum deleta
sunt peccata sed quorum tecta sunt peccata ut
dicit beatus vir qui non fecit peccatum sed
cui non imputavit peccatum Cum ita sit
Quia certe quare nunc ille dicunt de peccatis
preteritis sunt indelebiles de memoria dei
et de conspectibus hominum quia illa perfuerit
Et ideo voluit dicere apostolus beati quorum
deleta sunt peccata sed quorum tecta sunt
peccata Et quibus deus non imputavit peccatum
Exemplum quia peccata remissa remissa a
deo non delentur sed tamen teguntur Si-
cut de carbone intecto Carbo in lit-
niger est et cum mordet ingredo
eius non tollitur sed operitur tantum Nam

si extinguatur ad superficiem ingrediens
remanebit Ita quando peccator glorificatur splen-
dor glorie non tollit nigredinem deleta
ex peccato sed tamen operit Et si umquam hec tu
glorie cooperiret apparerent ille note sicut
nigredo in carbone extincto Et ideo
si immaculata virgo originalem maculam
contraxit indelebiliter sicut et ceteri peccatores
denigrata fuit indelebiliter et macula
ta Quapropter de ipsa non potuit verificari
verbum propositum Tota pulchra es amica
mea et macula non est in te Et ista est
differentia que est inter iusticiam dei et iusticiam
hominum Justicia dei est mera innocentia per
peccatum quando numquam fecit nec contraxit nec fa-
cere potuit Justicia vero hominum est
mera non imputatio peccatorum Ex ista
radice sic fundavi tertia ratio quod sumitur ex
eo quod immaculata virgo constituitur mediatrix
inter nos et filium suum sicut filius suus
inter nos et deum Et arguitur sic Si-
cut immaculata virgo constituta est mediatrix
inter nos et filium sic decuit ut iusti-
ciam quandam mediam inter
iusticiam filii et iusticiam hominum Sed
peccatum non fecit nec facere potuit Justicia
hominum est mera non imputatio peccatorum
ergo decuit quod iusticia virginis esset
talis que non esset mera innocentia
neque mera non imputatio sed participaret
in aliquo cum utroque
Et ista erit innocentia per gratiam per quam
sicut beata virgo preservata est ut peccatum
nocendi contrahere potuit Et hec in
nullo per gratiam quevis cum iusticia filii
cum iusticia mea nullo quod illa in eo non per
naturam sed per meritum indulgenciam et gratiam
differt etiam a iusticia filii nullo quod non
est per naturam differt quoque a iusticia nostra
quod innocentia sine peccato contracto Quarta
ratio sumitur ex eo quod immaculata virgo
predestinata erat fore mater dei Et
arguitur sic Deus mandavit in lege
exodo xx honorare patrem et matrem

Et salvator protestatus est in evangelio
ait Scriptum quod non veni solvere legem sed ad
implere ergo persone immaculate virginis in
conceptione omnem honorem exhibuit quam
filius matri exhibere potuit Non pati
tur autem honor filii permittere futuram
matrem infici macula originali probatur
Quia non patitur honor filii permittere
futuram matrem aliquando sustinere po-
nas inferni Ergo si non fuit honor
filii permittere futuram matrem sustinere
per longua tempora penas inferni multo
erit honor permississe ipsam etiam
per instans maculari macula originali
Quinta ratio sumitur ex privilegio sancti-
tatis quod super ceteros sanctificatos in utero
gratia contulit Et arguitur sic Secundum
Bonaventuram sanctificatorum precipua est virginis
sanctificatio Sed secundum aliquos Jeremias
sanctificatus est qui gentibus erat propheta
futurus et Johannes baptista qui in spiritu et
virtute helie salvatoris erat precursor
Immaculata virgo non sanctificata est quia
salvatorem nec dum prophetatura aut precursura
erat sed de sua propria carne conceptura et pa-
ritura ergo sanctificatione excellentiori debuit
sanctificari preceteris quanto preceteris nomen
excellencius hereditavit Quanto sit plus
est esse matrem quam precursorem aut prophetam
salvatoris Sed sanctificatio precursoris salva
toris tanta fuit ut excluderet omne
peccatum actuale ergo sanctificatio matris salva
toris maior fuit sanctificatione excludente
omne peccatum actuale Sed sanctificatione excludente
omne peccatum actuale illa est maior nisi
illa que excludit originale et actuale
ergo virgo sanctificatione excludente originale
et actuale sanctificari debuit Quinta
ratio sumitur ex doctore subtili super
iii sententiarum distinctione iii Non est dubium
inquit quin deus immaculatam virginem
ab originali macula preservare potuerit
Non est dubium etiam quin potuit deus permittere
ut ipsa huiusmodi maculam vel instans
vel per tempus contraxit Quod autem istorum
factum sit novit ipse qui eam creavit
Sibi si non derogaret aut digniti

filii virginis aut veritati scripture. Immo quod magis pium est attribuere virgini quod excellencie est quam illud sibi detrahere. Atque ubi per ignoranciam fieri contingeret peccare in alterutrum, nunquam magis eligibile et minus periculosum esset errare extollendo virginem quam ipsam deprimendo. Ista racio est demonstrativa in ista materia si possit videri illud quod ibi dicit ubi non derogaret aut dignitati filii aut veritati scripture.

Ad ipsum autem diffusius videndum quam hic repertus pateretur angustia. In quadam questiuncula in qua racionibus et auctoritatibus in contrarium factis respondetur, respondendo ex dictis doctorum autenticorum. Quam idcirco in centenario theologie et tua licet sit opus satis [illegible] vel hic in medio proponetur in generali congregacione vel specialiter videnda exhibeatur. Inspiciat congregatio sacre theologie professoribus et magistris in presenti tocius studii multiplicatis. Ad dandum ipsis qui sapientes sunt occasionem studendi sapiendi et in presenti materia amplius cogitandi. Atque ad exaltacionem concepcionis immaculate virginis concluciones aliquas eliciendi proponendas in sacris disputacionibus. Et per illas spiritu sancto dictante declarandum concludant in generali congregacione et perpetuam memoriam inscripta confessione decretur.

Quod satis suadet predicta. Si forsan filius virginis usque ad tempus ista nova solennitatem canonizacionem concepcionis sue minus distulerit ut tibi singulare istud reservaret honorem. Memento quomodo melodie celestium quociens non est ad gaudia ductum pro ipsis sacrum collegium voluisset virginis canonizacionem octabas sue nativitatis. Sic et tu. Si nunquam consolabilis sue concepcionis canonizacionem procurat et declarandum immunitatis eius aperto oraculo filius eius forsan aperiet tibi tempore suo et inseparabiliter concipiendum aliquem modum reformacionis ecclesie. In quo procurando iam facere consideracione modicum non modicam nichil profecisti. Gaude quod voluerit opus reformacionis ecclesie et maius quam electo celestini pape. Et ad ipsum peragendum conducit tibi opus est

auxilio. Multa alia consilia ante te temptaverunt movere molem istam sed minime valuerunt. Tu quoque ipse adhuc ut tu conata es modo per XXX non modo per XXXI [illegible] per XL [illegible]. Sed videtis quod quanto plus satagis tanto minus agis. Sed si feceris quod moneo puto quod auxiliatricem acquireris tibi virginem qua non dubium est filium exaudire pro sua reverencia. Insuper si ad canonizacionem nativitatis virginis unicum suffecit miraculum quod te rememorabis. Concepcionem canonizare quia tam multa ut et statum refertur contestantur miracula per doctores autenticos et fide dignissimos allegranda. Denique cum ista canonizacio plurimum cedet ad honorem virginis et controversia pendens in ista materia nullo alio medio quam in generali concilio terminari possit. Atque ipsum generale concilium actu congregatum sit urget te sine dubio urget te temporis loci certa et ipsius congregacionis oportunitas ut mittas manum ad aratrum et in facto concludas devocionem quam geris ad virginem. Que certe ex opere indicabitur dicente gregorio: probacio dilectionis exhibicio est operis. Postpositis igitur propheanis istis maritimis causis, [illegible] aut causa disponere cum virgine. Ponendo manum unitatis dispensacionibus. Imposterum alteracionibus. Claude ora loquencium nunquam decerne quod arceto in ista materia credendum sit ne vel domini [illegible] immaculata virgo et apud debitus suppeditatur honore vel indebite extollatur supra se. Sed credendum per certa veritatis et inspiracione reddas quod sit virginis virginum et quod sit dei. Ad si feceris nulli dubium quin gratum filio virginis impenderis obsequium. Nunc [illegible] tibi in reformacione tua auxiliatricem providebis atque nos tuos memoriale perhibere stabiliveris premanens in generacionem et generacionem. Ad quod peragendum tuam et inspiret et excitet mentem, quem virginis ipsius fecundavit ventrem. Amen. Et pauca quantum ad istum articulum dixisse sufficiat. Ad [illegible] de immaculata

virgine videlicet scriptum pro themate: Tota pulchra es amica mea et macula non est in te.

Quantum ad quartum articulum, circa viam ad ostendendum immaculatam virginem fuisse ab originali macula preservatam sunt ex evidencia miraculorum quibus sunt clarificata. Et quantum ad istum articulum venerabilis anselmus cantuariensis archiepiscopus in epistola quam de celebritate concepcionis virginis scripsit cum decreto ad episcopos anglie recitat tria miracula in hac materia contigisse. Primum de helsino abbate ramesiensis cenobii qui cum in mediis occeani fluctibus vovisset angelo ab eo expostulanti annuatim celebrare celebrandam et predicare concepcionem immaculate virginis sedata subito qua periclitabatur tempestate salvus cum universa comitiva evasit et in portum. Secundum refert idem de Johanne ordinis levita regis Anglie germano. Quem cum immaculata virgo de nupciis ad celebracionem revocasset, ad monitum eius celebrare celebrandam et predicare suam venerandam concepcionem. Quam ille postmodum aquilegensis patriarcha effectus per universa sua diocesis perpetuis temporibus celebrandam instituit. Tercium refert de richardo de pago gallico canonico et presbitero quem ob perpetratum adulterium divina ulcione profundis fetentis fluminis gurgitibus immaculata virgo post triduum redundans reduxit. Sibique in [illegible] beneficii sua annuatim celebrare celebrandam et predicare sua concepcionem veneranda iniunxit. Quartum refert fama publica per universa anglia de magistro alexandro nequam doctore eximio universitatis qui cum vana vite celebritatem concepcionis virginis publica disputacione prophanare decrevisset nocte precedente intollerabilibus correptus verberibus dedit intellectum sua temeritate cognoscendi. Et ad honorem virginis concludi sermone incipiente fiat lux

in quo suum errorem retractavit. Quintum refert magister herveus de hassia in suo tractatu de macula beati. Et Johannes vitalis in suo defensorio virginis. Quod aliter anno domini 1321 quidam lector ordinis predicatorum nomine paulus cum in curia romana predicaret contra concepcionem virginis in medio sermonis cecidit ante altare unde quod ob immanitatem domini delatus in dilatione dierum clausit extremum. Sextum refert idem vitalis de gerardo de papiensi ordinis minorum. Cum missa sua celebrata postquam contra concepcionem virginis predicaverat, sublatis exaltare sacramentalibus speciebus immaculata virgo ipsum in capas apparuit. Tandem correcto penitentique sublatas species tum restituit. Ille vero finita missa ambonem ascendens sine mora que sibi contigerat astanti populo enarravit. Septimum refert idem vitalis contigisse in certa civitate ydonum de quodam fratre predicatore vicarii nacione. Cum qui opinionem istam suam defendisset in publica disputacione contra magistro odone capaneri ordinis fratrum beate marie de carmelo. Et post eam sua incipere vellet subito mutus est effectus et amens effectus viii die quibus illius perseverans condempnatus ex hac luce decessit. Octavum refert idem contigisse in quadam villa lemovicensi de quadam religiosa in ista opinione adeo pertinaci ut unquam predicaret quod immaculata virgo originali macula maculatam fuisse asseret. Tandem una dierum ut missam celebraret [illegible] lupus erumpens de silva ipsam pala strangulavit. Nonum et novissimum. Ego pecator sicut ex fide dignissimis accepi in festo de bone memorie domino helia de lestranges nunc anticenensis ecclesie pastore ultra desiderato. Renovandus iste pater. Cum in universitate tholosana in die celebritatis concepcionis omnibus magistris quod concepcionem predicare decrevisset et propterea ascenderet ambonem solito maiorem sermonem fudit ante altare ad virginem ibi et oracionem medio quas contra concepcionem virginis concepit subito de sua memoria evanuerit oppositis in eadem sermone [illegible]. Cauteque est ad confusionem vitanda opposicionem [illegible]

pdicac Cum ceps ipse uti sibi congerat ad
exaltacoem conceptois uginis quam diu anxit
et priuatim et publice frequenter enarrauit
Supposites quod sit prima plos quod ipsa exorsus
ore audmeuit // Quia adhuc plura mira
cula referam ut ait btus Augustinus ad pa
genuos xiij° de ciuitate dei h° auid inquit
sit nobis grande miraculum quod totus mundus
credit iam ai dei gra per uniuersam hispania
gallia anglia scocia hybernia ytaliam
germania slauonia sucessiue demum romanorum
pontifices et in sacre conciliorum generalium
puis dicis testatur. Concepcio immaculate
uginis solempnis celebratur. confitentibus
in h° xpo fidelibus de immaculata ugine
illud pnptum cum themate Tota pulchra
es amica mea et macula non est in te Et
ut dicit quidam doctor sicut gamaliel Si ex deo
est Si quia consilium istud ipsum non pote
rit hanc dissolui cum mouente progeni
te et puante ipm ad laudem sue matris
deo et dei filio ihu xpo saluatori meo
Qui cum patre et spu sco regnat unus deus
in secula benedictus Amen

Sermo auditoris diu legati Johis palmar

Euangelica lex quamuis in hac salu
tis religionis scola extitit veritata
ministeriorum licet profunditate iure
rum tantaque materie latitudine ut si
uellem et discerne deficit ingenioli
mei pusillitas et tempus fiet magna
deuocio. Alt quod ait inter magisterio
beatissimus Augustinus x° de doc. Sana ubi
tractat de non profundi Sana doctrina
eo de modo intelligendi in pcibus tractat
tamen aut docendi sicut auditores ut in
hiis que restant instruendi instruunt aut
monendi ut in eo quod sunt agendo
non torpeant et rebus quas uera fatem
tur assensum accomodent Juxta h° doc
tissimi uiri quod tum certe indubie
h° ultimum mee nunc magis officio quo
me /vim non profunda misteria declarare
sed magis satagam ad agendum hortari
Qd erit michi ceius gra in cum man
sionis nos et sermonis mei et dabit
in sua clementia non publicum sermonem
sed igneum eloquium et spiritu uehementer ut
ergo huius arma potencia deo ubique pateat inter
lectione epistole statim lecta ut impleamini
agnicione uoluntatis dei in omni sapiencia et in
tellectu spirituali ut ambuletis digne deo per om
nia placentes in omni opere bono fructi
ficantes crescentes in scientia et in omni uirtute
quod ut nobis dignetur concedere ad eius
humilitatis genitricem matrem dei virgi
nem gloriosam illud carmen sibi gratissimum
afferentes. Aue maria.
Magno excellenti ingenio uiri cum an
imabus fidelium reficiendis pabulo uerbi
salutis uacaurent studio ut audiuit et et
delectabiliter ab auditoribus perciperet. diuersos
predicandi artibus usi sunt non modus
quibus temporibus maioris extiter pactoque
huius thematis introductione et dimpone
eiusdem artificiosum est et decorum sed qui in
antiquissimos patres Ambrosium Augustinum
leonem Gregorium et huiusmodi cum consuete
ac deuocionem afferet exit et in puri actu
imitacionis studium ut nos uibus themate
sed cum lectionis prima diceder thema
et predicam exstat
Sancta pro a ecclesia que actore deo cum
eccliarum caput est et ingreditur totius a
nalis circuli ultra diuina leone hanc ex
eunte mater xiij legenda instituit et
diuina prima due sequenti quod prima erit
turpis anni sequentis exortu hic ipsi
eadem non repetit aptissime quod qui
minimum sapientie timor domini et sinus sapie
ad quem audiendum sapientissimus Salomon
pater eius adhortatur dum time et non
data est absque h° est ait hospicio quod
tam ualens ad dei timorem humanis mo
tibus imprimendis sicut commemoratio distre
tissimi diui iudicij memorare inquit
sapiens nouissima tua et in eternum
non peccabis quod nunquam tam ef
ficaciter in furiosum potest reducere ut
se totaliter sedat medicari impio quodque
doceat quod quam infirmitate laborat
quod nisi medicina suscipiat irremediabili

morte periculo propter h° maxime necesse
est ei qui non sit curabili morbo quod putet
se ualidum et incolumem arbitratur Libet
h° in proposito adducere uerba magni basilij
Ergo inquit que optata est eadem nos ad
manum nos autem non sola pro morborum
genere uermadum nec nos cum plus possent quod
impurabile est non utramque egrotet
ut plerique solent corporis curare Nam
hij qui parua egritudine urgentur ipsi
proficiscuntur ad medicos Qui uero grauiori
morbo premuntur ad se curantes accipiunt
At qui insanabiliter transfuncti sunt nec
uenientes quidem medicos recipiunt quod
nos non paciamini mea uero consilia
aspernantes illa hunc clarissimi doctoris ma
nifesta sententia est et in rerum hu
manarum cursu cottidianis probatur
egrotantes medicum ipsi accedunt qui
grauius ad se uocant grauissime autem inter
uenientes non eum inspiciunt uerum et
repellunt h° in ulum incorporaliter
egrotantibus rerum est non prius magis nec
febrium infrenesim sunt transfuncti aut
letali somno morbi lethargici opprimantur
sed in egrotantibus aliis ualde frequentem
Vnde uenerandus gre. naza. in de medicis
corporis ad curam medicam doctrina
accipiat hanc mam disciplinam ecclesia
difficiliorem audit qui illi infirmi egritudines
medicant et dolores uos autem opus sit
uincere eos qui se ipsos curatores deligentes
nullo curet nos nolunt tum non gerunt
studium incongruendo morbi ac uicijs parcit
quanto autem magis habere oportebat studij
ad egritudinem medico reuelandam Quid
huius rei potest esse causa non aia corporis
tanta dignitate precellat eidem tantum
admirantur omnes infirmitates maior sit
diligencia adhibenda sed quia nos boni
bene facientes peccandi consuetudine paulatim
mentem duriciam inter et nec ista atque
neglecta uulneri talibus obducitur et eo
insanabile sit Aut scriptum quia omnis
infirmitas annue febris est quod in ualescendo
ducit in frenesim aut letargicum morbus
uniuersam partem sopore letifero deprimens desperat
ione numinacionem conciliata destruentes
et omnem altitudinem extollentem se aduersus
sciam dei et in captiuitatem redigentes
omnem intellectum in obsequium xpi et in promptu
tenentes ulcisci omnem inobedienciam
Erit quam poius sunt arma milicie me
iam non solum tenemus gladium ad pug
nandum et tempestas ad captiuandum sed et
machinas habemus ad destruendum mu
niciones et prompti sunt ad ulciscendum
omnem inobedienciam Et non est mirum
quod sicut quia dispensantur claues ad
impleta inquit fuerit uestra obediencia Si nos
obedientes essemus diuinis preceptis si pa
trorum canonum fideles custodes possemus
et nunc utique arma uestra et redigeremus omnem
intellectum in obsequium xpi Et quomodo corrigere
ab aliis debeam peccatorum canonum quos
nos ipsi minime obseruamus
Loquar aliquid de hiis que in presenti sunt
et obseruancie facilioris Erunt quedam
omnibus uerba illius glosa sicut doctoris et mirabilis
super hiis que hinc de cons. di. prima.
quod autem stamus ad orationem fratres dilectissimi
inuigilare et incumbere ad preces toto
corde debemus Et unum et canonem
concilij lugdunensis de imm. eccle. li° vi
decet domum dei sanctitudo et in ista sit
itaque ad ecclesias humiliter et deuotus
accessus sit in eis quieta conuersacio
deo grata inspicientibus placida que
considerantes non solum instruat sed et
reficiat et in ea cessent confabula
ciones Prex tu domini fuerit relegatis
sed h° qualiter obseruamus stamus in h° choro
ac si essemus in foro confabulantes adinuicem
etiam hora sacrificij sunt aliqui fabulatores

in fabulantes in ecclesia

conuitus s uel tot uerss ob habent ad dm
s inuicem fabulant annos p. nunquam
uno uerbum propheta odiet deus et puniet
merito scriptiuitates mas quale exemplum
redundabit cristus ord de obseruando in
toto psallencium de modestia et simonia
et deuotione fundimus officijs obseruanda
forsan dicet aliquis antequam ego ad
hunc locum venirem missam meam de
uote celebraui uel audiui gaudeat tibi
paulus apostolus Tu quidem bene gracias agis
s alter non edificatur pa ad cor presbiterus
obligati sumus noti sunt canones de
con. di. pa c. 2 hic hattonis cum aliis dotor
dicam aliud ad rem prinus canone tole
tonensi x q my In loco benedictionis et
si antea ignorauimus Jam ignorare
non possumus quia istis sacro concilio tam
fuit et isto tempore in quadam tabula
in loco congregationis apud predicatores
pendebat scriptis qualie obseruanda ipsi
et testes et iudices sunt nunquam audiuimus
in congregacionibus nostris perspicientes
tumultus Iudistitates uoces disceptiones
obstinatas et reliqua que ibi dampnatur
terere uideo in nobis completum propheticum
illud ad lites et contentiones ieiunatis
ysa. lviii. reliqua uos ipsi ponderate
hic pauca que in presenti sunt et notoria
dixi scilicet in non cultus uestris apertius
patis feruor caritatis zelus domini honoris
Si ut alius magni catholicus utar domini
industria foris iustum impendat aut in
complendo libere uel delictus uel libidini
obnoxius aut forsan cum hiis habens
luxuriam et auariciam publice gestata
priuatam opulenciam laudans diuitias
sequitur iusticiam inter malas et bonos
distinguens ullus omnia Stultus sum aui/
ticis possideo Nec mirum ubi se pariter
sibi quisque tonatuum rapit ubi domini
voluptatibus hic peccunie aut gracie
fruimus vt impetus fiat In vacuum re
publicam etc.

In cupiditas

Nunc hoc deducendum quod discipline medicorum
oportet me accipere comoditatem Nec
mirum si ceteris aliis uelut ancille dice per
domine sapientie predicant sanitatem Dicunt
medici calorem naturalem esse in humano corpore
uitale principium hic non urit facit inde
minucionem corporis attenditur huic animate
pulmone cerebroque suspiria caput dele
turbatur quod plenum innalescente effrecium
transit in flumina Dicitur uero in animam calor nat
caritas est aie uitale principium Calor uero
contra libido auaricia et omnis praua cupiditas
debilis est teste adamancij seu origenis de
pe. di. iij c. iii hic hiero. Profecto sunt
in corpore calor contra qui febris dicitur
calorem perimit naturalem Sic in anima ille
calor contra cupiditates caritate compellit
hic modo et manifestat dicens Et qui ha
bundabit iniquitas et refrigescet multitas
caritas Unde lo. 13 quanto magis a bono
quos iniquitas perficipitur tanto amplius
ardor caritatis extinguitur et cron. 32 q. 1
tu reciderante Cognouisti febres anime
et febribus egrotantes possumus intelligere
quotquot libidinis auaricie aut cuiuis
praue cupiditatis ardoribus estuat febribus
queruntur quod quanti mundo sunt atque sudia
et omnia hominum patent ordinant Unusquisque
venam suam tribus digitis tangat et si per
omnia mouetur equalitas sanat se a febribus
liberum esse Si autem inequalitas aut cor
dinato motu agitur se nostrat infirmum
Audiuerunt iuniores ne forte parabolica
locucio uos intelligenciam uerbi sub
ripiat Medici docent venam sub pulsu
tribus digitis tangere et per motus sentire equalis
ordinatus et conformis testimonium est sanitatis
Si autem inequalis aut inordinate
discrepancie febrile pregnum est si sit specialis
Eius digitis hic est sui sanitatis nature innocatio
aut sua dispositione aie quemlibet pulsum
sui per uenam palpare Si motus ac
uestri ordinati et in per omnia sunt laude

laudem date deo qua sani estis Si aut
in ordinati scitote uiam quemque febribus
laborare Jam non modo febricitancium super
nimiis febribus lapsos insaniencium plus
est medicus Quid agunt frenetici super ardore
febrium mente alienati sciunt in proximos
pannos quibus operimur dilacerant uestes
sibi datas uestiunt Quam mirandum propheticus
corporibus nocent. leuare in deuitu ordo
supponere orbem videbitis quidem multos nobis
maximas hominum tantis cupiditatum ardoribus
estuare uti ueluti furore percussi in proximos
seuiant interficiant et predentur quemquam
in hoc substancias proximos et bona sua de
uastant Et se ipsos diuitiis nouiciarum turarum
et ratundiarum racione transferebantes
minimum Nomine uideo nobis abscondi
hominibus nimiis cupiditatum febribus
ueluti freneticos opari volo tamen dom
hic maioris auctoritatis munire beatus ambrosius
doctor egregius omnes auaros freneticis
comparat dicens Sicut hij qui per insa
niam mentis translati sunt non racionem rebus
ipsas s fantasias passionis sue uident
Ita eciam mens auari vinculis cupiditatis
astricta semper aurum semper argentum uidet
semper redditus computat et reliqua habet
in decem lxx. di. Ez uolo dimittere quod paulo
infra subiungit quis tam auarus quam
qui uictorum alimenta non sinit usum s
habundanciam et delicias facit Videat
unusquisque admodum speculum quisque suum
uitam agnoscat Duas aliquis de letargicis
dicam quod declarat beatus Gre. doctus nos
diligenter Beatus enim gregorius in pastorali
suorum hec inter mederetur lxii. di. hinc est
dum oculos liuorem mollizat humore
ex capite defluente carnali uite opera
dicit et spiritum infirmante Sit quidem sicut
ille humor capitis si mulsus sit et eciam cerebrum
fluitur opilatur morbum letargicum
causat sic carnalis uite opera multiplicata

In luxuriosos

15

ciam clerat et obtinendum a deo quidem
quadam sompno sopita nichil spiritualis
uite percipiat Unde apostolus de hiis loquens
pa ad cor. ij. animalis homo non percipit
ea que sunt spiritus dei Cum ergo secundum apostolum
pa ad thy. vi. c. radix omnium malorum
cupiditas sit nam superbia cordis elonacio
cupiditas est auaricia bonorum temporalium
luxuria delectabilium / ira vindicte gula
gustabilium Inuidia inmoderata prius
Omnia hec cupiditates sunt febres dicuntur
accidie torpor morbus letargicus uocetur
assumptum constat esse deductum Jam
Ancte coniunxit uerba gloriosissimi Augustini
que habentur xxiij. q. iiij quod facit
eterne medicina salutis omnibus medica cura
congruens tamquam inter freneticos
et letargicos estimans nunquid contempnere
nunquid despicere uel debet uel potest utrisque
si necessarie est sit molesta que uenit mi/
mica est nam et frenetici nolunt ligari
et letargici nolunt excitari s perseueret
diligencius caritatis freneticum ligare le/
targicum stimulare ambas amare hic ille
Sed dicet michi forsan quis ad hoc minister
ydoneus quis tam audax et potens
certe apostolorum successores cathedris apostolicis
presidentes de illis enim dictum est per prophetam
gladij ancipites in manibus eorum ad faciem
dum vindictam in nacionibus et increpa/
ciones in populis ad alligandos reges
in compedibus et nobiles eorum in manicis
ferreis Ad uos omnes filios leui sermo
dirigitur est Exo. xxxij. ponat uir gladium
super femur suum ite et redite de porta
usque ad portam per medium castrorum et
occidat unusquisque fratrem et amicum et
proximum suum Gladium que accipere uel
apostolus insinuat ad ephe. vj. dicens gladium
spiritus quod est uerbum dei cum hoc incedentes
per medium castrorum per medium non decli/
nantes ad dexteram uel sinistram
a porta usque ad portam hoc est accipite

ipsi adsunt debes pauce omnibus indispute non parentes sed potius ut amicos habes gladium ubi compedes quibus alligentur reges scriptura ostendet nobis propheta ihesu sirach in suo eccli. c. vi. Sapiencie doctrine puerpium no' cemus et non in multis convenit ta et insiri / audi fili et accipe consilium in tellectus et ne abicias consilium meum inmitte pedem tuum in compedes illius et in torques illius tuum collum / ecce compedes ad alligandum utrumque aptius gladium sed et compedes ostendit paulus apostolus scribens ad Chorin. x. Arma milicie nostre non car nalia sed potencia deo ad destructionem municionum consilia destruentes et omnem altitudinem extollentem se adversus sciencia dei et in captivitatem redigentes omnem intellectum in obsequium xpisti et in promptu habentes ulcisci omnem inobedienciam / Ecce quod potencia sunt arma milicie nostre Jam non solum gladium habemus ad pugnandum et compedes ad captivandum sed et machinas habemus ad destruendum municiones et promptitudinem ad ulciscendum omnem inobedienciam Sed non est omittendum quod post ea ubi forsitan iacet clavis / cum impleta inquit fuerit vestra obediencia sed si nos obedientes essemus divinis preceptis si sacrorum cano num fideles custodes potencia esset uti hec arma nostra et redigemus omnem intellectum in obsequium xpisti sed quomodo exigemus ab aliis obedienciam sacrorum canonum quos nos ipsi minime observamus [illegible] aliquid de hiis qui in presenti sunt et observare facilior Denique quid martiris Cypriani qui habetur d. q. di. quomodo aut stamus ad oracionem fratres dilectissimi invigilare et incumbere ad preces toto corde debemus etc. Denique et canone Concilii lug. q. de immu nitate eccle li° vi° decet domum domini statuendo ingressus itaque ad ecclesias humilis et de votus accessus sit in eis quieta conver sacio deo grata inspicientibus placida que considerantes non solum instruat sed et

efficiat / et infra cessent confabulaciones etc. Precor vos domini fuerit si legatis sed hac qualiter observamus stamus in hac hora ac si essemus in foro confabulantes ad invicem et hora sacrificii stant alii flexis genibus sed non cor nostrum ob hoc ad deum sed invicem fabulant dimus v. / nunquid inso verbum prophe odiet deus et placet multo festi vitates vestras talis exemplum redundabit ceterus orbis de observando meliorem ple num et modestia et sanctimonia et de vocione in divinis officiis observanda / forsan dicit aliquis autem ego ad hunc locum veniam iam missam meam devote ce lebrarem et audivi / respondent tibi pau lus apostolus tu quidem bene gracias agis sed alter non edificatur primo ad Corinthios Cetera prius non ad privata sed ad publica missam diebus solempnibus obligati sumus ut sunt Canonici d. q. di. primo c. et ho hactenus cum aliis contor // Dica aliud adversus contemptores canonem tolet concilii v. q. iiij. in loco benedictionis / et si an tea ignoraremus iam ignorare non possumus qui in hoc sacro concilio lau fuit et canto tempore in quadam tabula in loco congregacionis apud predicatorem predicabat scriptis / quis observemus nos ipsi et tempestes et indices precis in quo audivimus in congregacionibus nostris perstrepentes tumultus contencionis voces disceptatores obstina tas et reliqua que ibi dampnavit / etc. / vi litas et contenciones teminat / ca pitulum // Hec pauca que in presenti sunt et notoria dixi reliqua vos ipsi pen sate si sit in vobis cultus iusticie ap petitus pacis fervor caritatis / zelus divini honoris / Si ut verbis utar magni tatoris qui veritatem Augustinus v. de civitate dei domi industria conferentis vestra inopiam animus in consulendo liber nec delectis nec libidini obnoxius aut forsan contrarius plurimis habemus luxuriam et ava riciam publicam egestatem privatam opulenciam laudamus divicias sequi mur etiam inter bonos et malos distinc

tion / omnia virtutis premia ambicio possidet sunt inter ubi separatim sibi quisque consulunt capit ubi domi volupta tibus hic pecunie aut gracie serviunt inde impetus fiat in vacuam rem publicam / porro ut beatus Gregorius in pastorali dicit necesse est munda sit manus que curat sordes diluere curat alienas Et alter Gregorius naza nzenus purgari oportet prius alios pur gare / prius lumine effici et prius alios illuminare / Sed alios reformare volumus necesse est primo reformare debemus nos ipsos Si Danos sive incipes et populos tot bellorum cladibus proh dolor lacessitos pacifi care intendimus necesse est ut nos pacifici adinvicem et unanimes simus Omnino tollentes alienas discordias si nos sumus invicem dissidentes / videmus populum factum ubique bellorum calamitate vastam et simus quam nisi pacis tempore non bene colitur pacis auctor / perit ad bellorum rabie omnis policia divini cultus minuitur et litterarum studia extinguuntur O deus misericors miserere populi tui et si non sumus digni venia saltem innata flagella que efficiat ad medela / Nam ut verbis utar Augustinus scribens de ci. dei Nec contriti bellis superbia luxuriam et [illegible] prodimus utilitate cala mitatis dum non cuedamus flagella et miseri facti sumus et permansimus pessimi / Da domine pacem da bellorum finem da pacem in diebus nostris / Sed forsitan nobis illa referet Augustinus primo de ci. dei non ipse ea capitis pacem et omni genere copiarum studiam ut hiis bonis honeste utamur hoc est modeste sobrie pie Sed ut infinita varietas volup tatum in sanus effusionibus exquirantur prospectis rebus ea mala oriantur in moribus que seviora et peiora sunt hostibus vim subiugebat in capto subsequenti Scipio nolebat deleri Carthaginem timens in firmis animis hostem securitatem et tamquam pupillis ydoneum curibus tu torem necessarium videns esse terrorem Sic nos deus plagis flagellat et per cussionibus accerit ut nos a mundi amore

compescat ut postquam admonicionem apostoli non audivimus dicentem primo Jo. ii° Nolite di ligere mundum neque ea que sunt in mundo si quis diligit mundum non est caritas patris in eo Et Jacobi iiij° qui amicus est huius seculi inimicus dei constituitur / saltem acti percussionibus eius iudi cium timeamus ut alterius primus letar gus excitarentur Sicud medici ut letargi tas amortiferi excitent sompno / eis punctiones facere et tristia nunciare Ecce eos clamare inquiunt surgite domus incendit ab hostibus Civitas devastatur / filii vestri presentes se internimus gladiis Si punctoribus corporalibus et istis minacionibus non expergisci mortuus iudicatur / hinc si mundi ad apostolicis non movemur si ad commemoracionem districtissimi illius diei tribuit quia iudicium non excitamur magis iam' bene puta iam non dormimus sed mortui sumus / domus hec quam inhabitamus cinctura est / mundus quem diligimus nostrorum flamma cremabit vir tutes celorum commovebuntur quemadmodum districti iudicis tunc visibiliter apparebit ut districte auditus exagitat quod nunc invisi biliter conditor actibus equinus portat Nam sicut beatus Gregorius tunc plangent se omnes tribus terre O quam grandis erit ille planctus quam horribilis fletus ululatus cum plangent omnes tribus terre Et appa rebit signum filii hominis terrens cunctis vocis sentenciandis / tuum in platea pom paris nexaltum / Et videbunt filium hominis venientem in nubibus celi cum magna potestate et maiestate Omnes sub stinere potest diem adventus eius et quis stabit ad videndum eum O dies magna et amara valde O quam horribilis erit sonitus ille tube et vox altissima angeli exclamantis surgite mortui ad iudicium / Quam durum peccatoribus videre illum districtum iudicem cuius non pot erit aliquis effugere et declinare iudicium / quem in ullo fallere poterimus quia omnia nuda et aperta erunt / quoniam non solum ipsis Judici sed et omnibus non erunt omnia peccata cuiuscumque / quedam magis in divina fiet ut ac si in libro

scripta legerentur omnia omnibus publica sunt
et ita est intellectus de quibus apostolus xixo
Sermone aug. xx. de ci. dei O quam magna
quam horrenda confusio omnia peccata omnibus
hominibus et eciam angelis esse nota Eciam lex
hoc tua peccata vni confitentur sacerdoti et ei de-
clinas esse de nemo illorum de quibus psalmista
beati quorum remisse sunt iniquitates et quorum
tecta sunt peccata Non nisi ea esse detecta
in hoc peracto dei iudicio media plus
confunderis tibi iram reuolussta ut in illo
rigorosissimo iudicio et angelis et hominibus
tua turpitudo sit nota Sed super omnia
pauendum illud horribile verbum dire
illius sentencie que ab ore illius nunc pijssimi
sed tunc rigidissimi iudicis domini nostri ihesu
xpisti exorietur in potestate magna et ma-
iestate proferetur Ite maledicti in igne
eternum quod paratum est dyabolo et angelis
eius O verbum durum o verbum asperum verbum
penetrabilius omni gladio ab hoc eripi
se postulabat psalmista cum dicebat psalmus 9o
Eripe me de laqueo venancium et a verbo
aspero hec duo si quidem querenda sunt
laqueus venancium et verbum asperum venan-
tes ipsi demones sunt hic laqueum pedi-
bus et affectibus nostris iniciunt ut nos
secum trahant ad penam eternam et ad
audiendum mala ad verbum asperum Ite
maledicti etc Premamus igitur ante
tempus faciem et precibus in xpisto ihesu
preueniamus faciem illius districti iudicis
in confessione Mactas carnem nostram fle-
tibus eundemque iudicemus nosmetipsos
ne in illa die aduersum iudicemur paulum
audiamus si nosmetipsos iudicaremus
non vtique iudicaremur cum iudicamur
autem hic iudicio primo corripimur a
domino ut non cum hoc mundo dampnemur
Cor xi Sed mereamur audire verbum
illud dulcissimum et omni iocunditate
repletum Venite benedicti patris mei
percipite regnum quod nobis concedere
dignetur ipse iudicaturus viuos et
mortuos dominus noster ihesus xpistus Amen

Inserto sanctorum apostolorum Symonis et Jude
Anno domini mo cccco xxxiiij in Concilio
basiliensi factus est sermo subsequens

per fratrem hinricum kalteisen ordinis predica-
torum sacre Theologie professorem ac sanctitatis
heretice inquisitorem

epistola xpisti missa concilio

Cuius nomine siquis nichil pote-
rimus facere Jo. xvo Jn rebus
arduis sunt et in minimis diuinum
presidium queruint implorare plato in thimeo
Cuius premisso nostre vite fundamento
exordium boecius de con. 3a prosa
quoniam proque aut apertus ad consequendum
quam per brevem vigere ad quem semper adme-
dium sunt ad archanam dei sicut ad re-
rum sunt ad negocium sectorum inspirant
nichil verbum in sermone 2o ei non deesse
posse eum sit nunc omnipotentie ut noster
eum sit nunc sapiens neque velle eum sit
nunc misericordie id est sermonis hac
gracie impetrarat eum omni ac presertim
specialitate fiducie deuote quo implo-
remus eius ut beniuolenciam impetremus
angelicum premittentes ei gloriosissimum putamus
oraculum eius salutemus mente serena
dicentes Aue maria gracia plena

Ex causa puto singuli patres eucharisti
dum que peculiarissimo collecto eorum
thematis sit assumpcione prosopopezando
persona alterius utpote saluatoris nostri
ihesu xpisti exoriuntur in duo quia remo-
dio tam magnatorum exorme loqui per
tempus ut verba xpisti valida omni
gladio ancipiti pertingencia usque ad
diuisionem anime et spiritus salte corda
emolliant quo humana et humana
predicata ut commonere quid poterit
quod certo quadam epistolam ymagina-
rie per saluatorem nostrum hunc Synodo
deuotissimam destinauit continens duas
comitentes partes Prima salutacionem con-
tinet et narracionem secunda peticionem ex-
primit et conclusionem more solito
epistolarum scripturi inchoare

Sequitur epistola ihesu xpisti transmissa
Concilio Basiliensi ymaginarie
compilata ut patrum emolliantur
Corda

6

Jhesus nazarenus Rex iudeorum Alpha
et o deus et homo sanctus sanctorum deus deorum
papa patrum benedictus primus votis pon-
tifex futurorum bonorum Jmperator celi et
terre semper augustus princeps pacis cuius
regni non erit finis cui omne genu flecti-
tur celestium terrestrium et infernorum vniuersis
et singulis sacram Basiliensem synodum cele-
brantibus paranymphis meis carissimis
Salutem et pacem meam do vobis non quo
mundus dat ego do vobis Gracia ergo
vobis et pax ab eo qui est et qui erat
et qui venturus est et a septem spiritibus
qui in conspectu throni eius sunt Jam
quamque inenarrabilis loquar vobis sermo
non vobis de quibusdam Concilijs fa-
gnalissimis varijs modis et causis cele-
bratis Jnprimis enim Concilium Concilio
nouissimo ab eterno in nunc eternitatis
celebrato non Calcedonensi sed celido
nensi non parisiensi sed paradisonensi
de quo psalmus 32o Consilium autem domini in
eternum manet dudum decretum erat
nam Ad diuina natalis bonitas a-
deo sui ipsius constitutiua exorta nequaquam
cum sine germine esse sinueret ydaque
ad intra germinando me filium et spiritum
sanctum quasi degeneras deitatis et gemina
et pullulaciones diuine nature per celestis
qui de fontana deitas producerat sicut
sanctus dyonisius asserit in libro de diuinis nominibus
c. 2o om. a. se. om. ab alto om. ab vtroque
gradus ysidorus de summa pluralia c. 28o
quoque principium in principio creat
celum in nostra sanctis angelis repletum Secundum
strabum super genesim peccauera quia
in angelis prius respit simplicitate Job sicut
secundum traxit apocalipsis 12o Omnibus pe-
lissimum pro diuinis quotauit Conci-
lium super nostra reparacionis tanto rume
angelorum Jn quo Concilio conuenit vniuersitas
patrum celestium adeo quod nulla vnitas

ministrabat ei et decies centena milia assiste-
bant ei daniel 7o De quo Concilio dicit
Citharedus glorificatur deus in Concilio
sanctorum id est angelorum quibus prius secreta sua reue-
lat ut post ad alios deferatur ait Nicolaus de lira
psalmus 88o Jbique decretum per humanum genus
formaretur de quibus suppositur ruina angelica
restitueretur ait magister 2o sententiarum dist. 1 Et facti
sunt hominem ad ymaginem et similitudinem nostram vt
et somnium eorum illos Gen 2o Qui pre-
ceptum meum primum notumque comedendo
transgressi morti per me sua sua posteritate
quamque innata erat eius sunt addicti de pa-
dijs gaudijs exilio vallis miserie rele-
gati Gen 3o post annorum curricula plurium
videns opera dei que tribuit in Concilijs pre
filios hominum psalmus 65 Conuenit Concilium
de quo in libro confessionum ut probabitur audiuisse
dulcissime ineffabili considerare altitudinem
Consilij diuini super salute generis humani
Jnquo Concilio materia humane redempcionis
proposita pia quadam concertacione misericordia
et veritas obuiauerunt sibi coram pio ce-
lesti iudice misericordia in quam nunquam
mortem non puncte deus hominum aut non
apponet ut complaceat sicut ad hunc nunquam
obliuiscitur misereri deus aut continebit in
ira sua misericordias suas E contra veri-
tas exclamat Jn eternum domine veritas
tua permanebit qua dixisti totus adam
morietur Jngemiscit vna dicens si non
misereris pater ad quid sum ego vna no-
ta pereat ergo meritum veritas repli-
cat si veritate non seruauerit frustra
vocat ego nomine veritatis hinc apparebat
angeli patris vltra hec pacis flentes
amare Judex partes certare voles ita
sententiam hec dicat periret nisi adam
moriatur Et hec dicit periret nisi miseri-
cordia consequatur fiat mors bona
et habeat vtraque quod petit fidelis
sermo et vtraque contendencium dono ac-
ceptacione dignus qua inquirit sicut ipsa
Respondit Judex Charitate moriatur
qui morti nil debet ut per mortem mors
moriatur Tandem iusticia et pax se osculare

sunt / sine tante auctoritatis condescendentes
sermone divina adiectum // Et ego penitet me
fecisse hominem / pena me tenet ad redimen-
dum hominem / nec eum potest transire calix iste ut
bibam illum hunc ad liberandum per preceptum
hominem non horrui virginis uterum sed de
victo morte aculeo aperui credentibus regna
celorum / unus etiam canticum ascendens super
omnes celos unico vicario ecclesiam dulcissi-
mam morte tua carne emptam committens pas-
cendam dicens pasce oves meas Jo. ult.
nonnullos aptos et discipulos in partem
sollicitudinis assumendos deputavi
Quibus de medio sublatis eorum successores
uti [illegible] deviantes in pigritati dilatati re-
ferunt a deo salutari suo / Juniora tanta
refervens / macere dudum ante annos
ducentos misit pro tribus laureis exteriis
dolere volens mundum per Christum filium petrum
superbie luxurie et avaricie excessum impi-
um meam pissimam tui denegare nul patet
me oratione intraret / ostendens duos
athletas dominicum et franciscum qui auris
suis successoribus predicatoribus validissi-
mis convinceret peccatorum cetum exple-
genda beati domini fundatoris ordinis mei
quorum nunc plantaciones senuit patrum
vitiis ut plurimum quia sua sunt querunt
Quid circa undique in omni statu obscura-
tum est aurum mutatus est color optimus
dispersi sunt lapides sanctuarii in capite omnium
platearum Trenorum 4o / Mayster meus vatici-
num / vidi quod insurrata sunt manus et
bona opera intellectus Claustri quoque desi-
cerunt et religiosi in claustris regulariter
consumpti sunt quia [illegible] honestas alarum
rursum crucifigentes in semetipsis ipsum
filium dei / quem tunc crucifigunt dum grani
eius caritatem vilipendentes intrans iacet
ad hebr 6o in textu et glo. / hinc lapsum
ab reparacionem in plurima [illegible] re-
gnum Concilia [illegible] quorum spiritus sancto
respexit optatum reformacionis effectum
frustratur unde ex habundancia pie-
tatis vas pius per basileam Concilium
celebrantes in unum ex omni nacione
que sub celo est congregare decrevit / Et
ab hoc non sine causa maximo ipsum

Concilium cum Achilles robustissimus
manu tenuit / Dum esset pauci essent sui
minus brevi Almsaus ne id de nobis vere
fiat quod in fabulis Esopi fingitur Mons
quidam parturiebat dabatque mugitus
horribiles Et omnis nacio que audivit tur-
bata est / et tandem postquam multa consilia
erunt / unde cupientes quid monstri tam
grandis parturus esset Mons peperit
murem et indignati sunt pugni contra
montem eo quod omiserat cunctos clamores
propter tam vilem partum Synodus hec sacra
meos domus dei est ne vertitur modum
propria iam orbe clamoribus ut parturi-
entis impleverit picturam sed in omni sta-
tu reformacionis gigantes sed in
prioribus egreditur unus erodens
metum concordiam / unus imperialis et
in terminacione / unus at tempore et pontificatio
ab intus est magis reformacionis ne-
gocium tum pacius accipite foret melius
audivi Nam capite languente cetera
membra dolent / hic nunc inter polluta
reputabitur / ysa. 1o hii sermones nati ex
divina plaga in azato et fetida plaga
ga mortalis magna i. [illegible] 2o / hinc
est mediacio statua prout Nabucho-
donosor ostendi per sompnium Cuius caput
erat ex auro optimo eo quod hinc Con-
cilio invicto ad eo primis erant fervente
quod causa usque ad meditacione se reforma-
cionem exposuerit / hic pectus et brachium
argentea quia temporibus per successum fie-
bat reformacio sola per verba paulisper
descendendo Venter statue erat ex
ere quia tempestates nomi nil nolebat
statuere sed vetera renovare seu abusus
tollere / sed pedum quedam pars fictilis
quedam ferrea quia iam ad hoc de-
ventum est quod quedam debiles quedam
fictiles per reformacione instat alii qui
ferrei obstinati publice recusant seu
reclamant / quia ego mos simeonis
eulogium postulans qui insignium cui
contradicetur luce 2o Sed quod sequitur
in figura statue Certe lapis sine

manibus de monte scissus est / Ego s.
Christus de virgine natus absque manibus
virilis seminis percussitque statuam ut tota
convertetur in favillam / quia reddam nos
abhominabiles cunctis gentibus si non refor-
macionem utriusque status perficeret / Daniel
2o / Et clarius magis hystoria quam figura ad
litteram nos doceat / ficulnea de qua luce
13o tam aptum predixi enigma [illegible]
sui habebat quidam plantatam in vinea sua
et venit querens in ea fructum et non inve-
nit / dixit cultori vinee Ecce anni tres
sunt ex quo venio querens fructum in
ficulnea hac et non invenio succide illam
ut quid eciam terram occupat / At ille re-
spondens dixit domine dimitte illam et hoc
anno usque dum fodiam circa illam et mitta
stercora Et si quidem fecerit fructum bene
Sin autem in futurum succides eam / hec ibi [illegible]
arborem fici dixit parabolam [illegible] 13o
Nam pene ad litteram exponendo ficul-
nea in vinea est hec synodus sancta in
ecclesia dei plantata / tres annos sunt quod
recepit sed nondum reformacionis fructum
protulit / Clamat adhuc mystica succide
illam / ut quid terram occupat / suadet una
q adhuc hoc anno duret / quia adeo
gestam prorogasset quis Concilium per
annum sequentem Interim colonus
vinee spiritus eius sanctus rector eius circa eam
fodiet et stercora mittet dum compunctionis
cordibus ingereret et peccatorum cognicionem
suggereret / pacelaris cum spiritus sanctus que
mittet pater in nomine meo ipse vos do-
cebit omnia Jo. 14o / Sed attendite quod
anno finito descendam et medio uterum
clamoris operum compleverit qui adierunt
quod si ficus fatua fuerit / erit succidam
B.o dixerit discipuli fiunt ficus de qua marca
male dixisti arvit a radicibus Marca
dicebantur unde Judeos arvit ut ostenderet
generis nimia non ad tempus ut excepte tor-
pinam liberanda sicud sepe actum est
sed eterna dampnacione ferienda vel

arefacta est a radicibus ut ostendatur
non solum humano extirpacionis sed divino
intuitu serius semper fundita destruendam
Nam et vitam perdidit vitalis et patriam
in terris / glo. bede ibidem Et sic patet huius
capitis pars prima scilicet salutatio et nar-
racio

Secunda pars que est supplicatio
et conclusio 13

Cum itaque ut ex narratis claret tota
languida clamet adhuc ecclesia spo-
sa mea electa Caput meum doleo capud
meum doleo 4o Regum 4o / ventrem meum
doleo eo quod sicut ventrem meum doleo
Jere. 4o / Caput sacri Concilii vero
quod vos doleo eo quod propter reformacionis
in utroque statu ecclesiastico et seculari non
conspicio ventrem doleo et redoleo quia
spiritualitas utriusque status circa cupio quibus
laceratis clamoribus hanc peticionem
porrigo Attendite vobis sed et ex
post omni suo gregi in quo vos spiritus
sanctus sanctus posuit episcopos regere ecclesiam
meam quam acquisivi sanguine meo Actum
20o Deponentes vos veterem hominem secundum
pristinam conversacionem qui corrumpitur secundum de-
sideria erroris et renovamini spiritu mentis
vestre et induite novum hominem qui secundum
deum creatus ad Ephe. 4o / Quod ut
apcius impleatis tu qua Simonis
et Jude attendatis respectus eum in
scripturis tam certus Simonem et Judam
Simoniacos quos extirpabitis / Ma-
chabeos quos investigabitis / Apostolos
quos implorabitis Et primum genus
Simonis et Jude quod extirpabitis
Sunt primi in novo testamento inventi
simoniaci Quorum Judas me in persona
vendens iudeis ait Quid vultis michi
dare et ego vobis eum tradam Math. 26
Simon non pecunia emere voluit spiri-
tum sanctum Actum 8o / ut primum isto gravius
est sicut ydolatria et heresis punitum
divinis quam primo subito mortuus Ju-
das suspensus crepuit medius utique
gehenne filius / Non minus usque adeo

venenata / hec principes insolenter symo-
niaca ut vix respirare valeant ecclesia que
hoc morbo non sit aliqua ex parte corrupta
ait papa Nicolaus generali Synodo con-
stantinopolitano ut qualibet talis ecclesia
videatur domus symonis leprosi effecta
in qua symoniaca disponunt omnia / omnes ha-
bentes recipit nec recusat aliquem
ait Sarisberiensis li° 1° policraticon c. 3°
ex quo mala ecclesie tam eveniunt cre-
duntur quia qui in templo dei columbas ven-
dere presumpserunt eorum deo iudice kathedre
ceciderunt 1. q. 1. quibusdam / symonis ergo
gemmis symonis et iude ex his predictis
altera vestigabitur. In machabeorum con-
scriptura ubi symo vir consiliorum iudas
princeps bellorum necnon reformacionis for-
ma ostendunt et iudas symonis machabeus
c° 4° dicendo ascendamus nunc mundare
sancta et renovare / et congregatus est
exercitus omnis et ascenderunt in mon-
tem syon videntes quod sanctificacionem
desertam et altare prophanatum portas ex-
ustas et pastoforia diruta et in atriis
virgulta nata sciderunt vestimenta sua
et planxerunt planctu magno et impo-
suerunt cinerem super capita sua / et ceci-
derunt in faciem suam et exclamaverunt
in celum et elegit iudas sacerdotes sine
macula voluntatem habentes in lege dei
et mundaverunt sancta hec ille. Ideoque maximo
studio hoc debent sancti doctores ut quan-
documque lesa fuerit ecclesia ad pristinum
statum sue reparacionis rectorum restaurentur
ut glo. dicit / Sed queres ubi sancta ho-
die in ecclesia ubi symo sancta deserta Re-
spondeo certe ubi Romana curia caput
omnium ecclesiarum dignoscitur deformata adeo
quod ecce Roma. Dudum babilonia propter multa
plura ydolatrie cultum a principe apostolorum
est appellata prima petri ultimo / nunc summus
pontifex predictus plurimorum generalium statu-
ta moralia Conciliorum exsufflat que
excogitata non essent quamquam iustitie
ordo expostulet ut papa antecessorum
suorum statuta custodiat qui sua a pre-
decessoribus vult observari 25 q. 1 iustitie ut
dedignabitur Romana curia per Concilium

generale reformari / sed tantum contempsit a
generali Concilio permutacionem sui propa-
tus et honorum recipere / que licet primus a
domino habeat principatum sacerdocii tamen a Concilio
generali ut dicit glo. super ca° Concilia d. 1.
ita / Si queritur ubi altare prophanatum
Respondebo certe pene ubique et precipua
lessione in Romana urbe propter pluralita-
tem commendarum et beneficiorum ac incorpo-
raciones ecclesiarum ex quibus diminucio
divini cultus desolacio ecclesiarum defrau-
dacio fundatorum scandalum populorum et a-
perta avaricia que est ydolorum servitus clarius
possidentur ubi quoque illud lateranensis
Concilii quod nullus habeat plures ecclesias
dignitates aut plures prebendas curam animarum ha-
bentes ha° 28 aut 3° possideat et
alius propter unam mediocriter doctus
28 6 vel decem beneficia deglutiat quorum
vix minimo dignus existit omnis predicta
domini pauperum in speciali tractatu
pertractatur / Sed sunt optatis ubi porte
exuste sunt ibi utique ubi prelati et clerici
confracti sunt ubi illud hodie canones
quoque Carthaginensis Concilii Episcopus
vilem supellectilem ac mensam et victum
pauperem habeat quoque dignitatis auc-
toritatem fide et meritis vite querat
Contra Episcopum extra suam diocesim non moretur
ubi illud Calcedonensis Concilii non li-
ceat Episcopo a sua ecclesia plus quam tribus
mensibus abesse. Sed illud quod domini Car-
dinales et alii capitulares ex suo
Collegium preter aut Episcopos vix aut
nullatenus eligunt seu postulant ad
extra multo abiciores existat nisi
forte ex eo quod mutantur apud eos extra
vilipendium incidit quod per dignos regi
indigna existit / ut cuidam revelatum
extitit / ubi illud quod eciam Cathedra
les doctores legentes habeant tamquam
novi sunt nec adipisci velint / Videlicet
quod Episcopi in armis corporalibus pugnant
ut principes / Canonici seculares et omnibus
secularibus exerciciis existant se-
culariores / ubi illud quod clerici absque
causa legittima non moveantur extra
loca sua per prebendarum / Contra clerici con-
cubinarii venatores et aleatores deponantur

Contra clericum per adventum Cum et Contra aqui-
quagesima usque ad pascha et carnibus
abstineat. Contra clericum ad matutinam et vespe-
tinum officium non venientes deponantur
nisi decano aut prelato suo satisfecerint
Et sancta sanctorum patrum statuta nimium
Si petitur ubi pastoforia sunt diruta
Respondeo quod in religionum impotencia ut
in pastoforia erant thalami seu cubi-
cula in quibus cubabat levite in templo
hec religiosa cubicula in triplici caritatis
sunt diruta adeo quod religionum antiquorum
sole sepius sunt fabule solaque verba la-
pidibus incisa Trismegistus ad asscle-
pium ymo religionis antique non solum
veritatem amisimus / sed ut sponte reti-
nemus beatus in sermone apologetico
Sed nunc restat ostendere quo virgulta
in atriis sunt nata / terre abusio multi-
plex in statu layicali exorta Nomine
omnia precepta mea passim cessant co-
nnivente et dei cultum piromancia ci-
romancia ydromancia geomancia et nigromancia
permittuntur Contra nomen dei iniurias
blasphemia periuria et execraciones
cottidiane non corriguntur Contra
quiete sabbati in festis placita et
mercimonia chorizare et ebrietates fo-
ventur. Contra honorem parentum filiorum
contumaciam non cohercentur contra
adulterium penas pene in dictas non
in flagitiis Contra furtum tyrannos
predones usurarios quoque presertim lupos
tabellorum etc in nocte nativitatis
mox non compescuntur. Contra falsos
testes et mendaces flagella opor-
tuna non parantur. Indubie hec noverunt
quod error cui non resistitur approbatur
d. 83 Error Ideo hec omnia miseri-
cordias est ut per penas peccatorum et emen-
dacionem morum ac preces piorum ad dominum
in statu suo purificentur / videre et de-
sertum symonis et iude scriptum est
quod cum videret sanctificacionem desertam sci-
derunt vestimenta sua et planxerunt
planctu magno ait glo. primo machabe-
orum 4° hec autem vera lamenta ut
michi sunt gravatoria tercia parte
Symonis et Jude intuens sacros apostolos

quorum hodie sollempnia colitis ut
dixi implorabitis / nam ipsi orabunt pro
nobis facie eorum suscipere quoniam hii sunt
viri misericordie quorum pietates non defecerunt
hii sunt due olive et duo candela-
bra lucencia ante dominum habent potestatem
claudere celum et aperire portas eius quorum
lingue eorum claves celi facte sunt Quorum
intervenientibus meritis et precibus vos lux
constituti mundi vos iudices seculi Vos
in quorum manibus conscripsit ne pereat paginis
omni precia sed ut intercessorum salventur anime
per quibus crudelissima dira morte in cruce
vos quos ex totaque mundi provinciis per-
culialiter congregavi / Si nunc viriliter
egeritis deformia reformando et ferventes
dubio veritatis quod ubi ego sum et vos eritis
mecum in regno patris mei super mensam
meam edetis et bibetis / et ego tripes
ministrabo vobis in thronis et dua-
decimbus tripudiabitis atque coronis
aureis et desuper aureolis fulgebitis
Sancto dato et actu in tricliniis in
dividue trinitatis et uno et nunc eter-
nitatis partibus tocius celestis curie
vernaculis ad peccatorum robur specialiter
temporibus vocati et deputati wlnerum
meorum cicatricibus per signeto sacro
subscriptis sub sigillo infallibilis mee
predestinacionis Valete et caute ambu-
late ac nota mea implete ut vivere
possitis vitam agere in re et gloriose ipse
quam tribuam vobis ex nudetate piis
cooperante spiritu sancto que est eternitas
benedicta impavis in secula seculorum
Amen

Prologus magistri Jacobi et Johannis de sacro basiliensi Concilio

Cum hoc sacrum concilium generale sit in spiritu sancto congregatum adhuc dum tam magna opera et toti populo christiano profutura bona videntur coram parare, heresum scilicet pacem in christiano populo componendam moresque reformandos. Illud quod horum tibi videtur maius et principalius intendendum.

Jo.

Hec tria que dixisti adeo utilia et necessaria sunt quod nulla eorum dicenda est. Sed ad omnia viliter inspiciendo eorum ad reformacionem esse principaliter contendendum, tanto magis michi necessarium videtur quanto sine illa reliqua duo arbitror aut non perfici posse aut non posse durare. Cum enim hereses pullulare et bella cum mundo sentire non nisi pro peccatis existimare debeamus, nisi hec que dolemus peccatorum nostrorum tollimus flagella que pro illis divina iusticia infligunt cessare credere non debemus. Cum nisi tollatur hec fomenta superiori eunt. Nisi nos tamquam de vita desperatos sapientes medicus dereliquerit plagis nostris velud incurabilibus consultans adhibere medelam.

Jacobus

Urget vero hec tua vox tam ad reformacionem esse tota pollicitacione intendendum vehementi argumentatione concludit. Jam ergo si placet, et videtur ut nos aliquam familiariter disseramus, dic in primis a quo esse censes inchoandum.

Utique a nobis ipsis una ut in suo pastorali beatus Gregorius inquit, decet ut nulla hunc immundicia polluat qui hoc suscepit officium ut in alienis quorum cordibus pollucionis maculas tergat, quod necesse est ut esse munda studeat manus que diluere sordes curat, ne tacta quoque deterius inquinet si sordida insecuta lutum tenet.

Ja.

Optime michi placet quod dicis, ideo velle ut exponeres. In quo a nobis ipsis inchoare debemus.

Hoc primum opto ut unusquisque nostrum ita sit reformatus, quatenus reformacionem pacis nec aliorum exhortacionibus studeant tollere et suas augere. Secundo ut sicut suis thymotheo apostolus instruxit, quisque fidelem exemplum quilibet nostrum. In ecclesia, in via, in domo et in aggregacione nostra. In ecclesia ut quisque impigri sterimus intenti in plenario et devocioni ad preces toto corde. In via vero omni gestus incessus et habitus honestate. In domo vero in capite parsimonia et modestia. In aggregacione vero debita veritate benignitate tractaculo libero non avaricie et libidini obnoxia, quod est publice et valeat prospiciens ieiuniis et orationibus et elemosinis pietatis et devocionis prebeamus exempla.

Bona sunt valde que dicis, pertinua opere complerentur, haberemus magna fiducia sperare omnem in hoc sacro generali concilio suffragante gratia feliciter consummari. Sed postquam incepimus, peto ne sit tibi molestum ut ulterius nostra collocucio gradiatur. Illa vero hominis sit per nocciones dictis ad veri et intelligenciam puenire. Accommodam valde est conferre de talibus.

Jo.

Certe accomodum est conferre de talibus et inter crebris collacionibus agitare. Illa enim phylosophorum precepta longa disputacione disseruit difficiat valde est legis posito normaque publicis moribus tribuere et pro inter multitudine variosque rerum eventus accurata opus est meditacione deliberare et exercitatos sensus quod multa huius experiencia exigit intellectus. Et ideo publice quidem edantur exquisite et diligenter disputando sunt leges que cum edite fuerint disputacionem ulterius non admittunt. Placet itaque in primis hac nostra tecum habere colloquium. Dic quid tibi videtur nostra collacione disputi

Ja.

Hoc primum oportet ut tractemus id de quo inter nonnullos in concilio disputatur, utrum esse expediat quod papa de aliis expectatibus provideat, ut fere omnia beneficia per ipsum gratias obtinentur, ex quo multa mala sequuntur. Sed concilium possit ne id decreto fiat generaliter prohibere cum veritatem apparet decreti.

Jo.

Rogo te non disputemus de posse, certum enim est et amplissimam generalis concilii potestatem, sed quid deceat et expediat disputaremus. Cum id probatum quod decet et expedit posse disputare possemus. Omnis namque potestas quanto maior tanto periculosior est, nisi moderetur se ipsam. Et quanto agit magis quod prodest disputaret. Et hac forte omnis horum rerum via nascitur. Quia papa tota sua explicare voluit potestatem.

Ja.

Bene placet michi quod dicis, quoniam quod non decet et expedit bonis polliciari de impugnare reputare, sed michi tibi decere et expedire videtur ad tales repellendi abusus ut prodest et ordinare.

Grandis est hec et alta materia et accurata consideracione rimanda magnaque circumspectione videnda ne ab uno fugientes scopulo in aliud incidamus. Res magna est et eget consideracione non modica, tamen pro se ipsum quia de unusquisque omne agitur fundatum, quod in platis statuere demonstratur quod certi apostolice sedis aplicere conveniunt eundem decreta primum plenum detulerunt. Ideo quod in synodo Calcedonensi que est una de quatuor principalibus quas velud quatuor evangelia veneranter sit repetatur, sed summa in omnibus synodis apocriparum apostolice auctoritas suas prima auctoritate cuiuslibet sedis confirmabat, quare alteri nulla habebat robur. Maioresque causas ad petri sedem referendas esse sepe repetita sacrorum canonum

attestatur auctoritas. Et tandem in generali concilio viennensi quod ad ipsam duntaxat fidei dubia declarare pertineat per agens papa exprimit sacro concilio approbante.

De magna sedis apostolice venerem et plenitudine potestatis nulla est michi dubitacio. Sed nonne vides ipsam ut dixisti nimium explicari exquo sequitur patenter multorum malorum occasio.

Fateor plane quod papa nimis plenitudine sue potestatis exercet exquo multorum malorum occasio sequitur optareque moderacius exerceri. Sed quo moderamine temperanda magna dico et studiosa meditacione pensandum.

Dicamus aliquas collaciones generaliter salvo iudicio saniori. Et hoc loquendo generaliter absque temere affirmacione dico rerum multorum sunt malorum et peccatorum occasio. Iste qui nunc inoleverunt usus. Bonum esset cum veritate decretis ab hoc concilio prohiberi ut papa nulla eciam ecclesia cathedralis vel collegiata sive dispositionem valeat reservare. Sed prelacionem canonicam providendum iure nostro communis forma scriptam exceptis gratiis expectativis penitus excludatur. Sed inter disputacionis gratia dicas tu pro altera parte quod tibi occurrit.

Jo.

Fateatur quod hortaris hoc in primis dicendum oportet quod papa est iudex ordinarius omnium christianorum ut sacra dicimus quod legatus sit in provincia sibi decreta. Sicut omnes ordinarii de provincia possunt. Ita papa ex sua ordinaria iurisdictione sicut episcopi esse ordinarii possunt. Ad ipsumque ordinario iure omnium ecclesiarum et beneficiorum plena et libera dispositio pertinet. Hoc quod dicis facile probabis per decretales quas ipsi Romani pontifices ediderunt, qui in sua tam superiori videtur

Jo.

Nimis periculosa sunt que dicis quoniam

et decretales epistolas universa rapit ecclesia
Sed video ad hoc me deduci ut solem
hoc radio illustrare et rivo fontem
madidare compellar verum ut aptiore sed
auctorem eorum horum testimoniis approbare
qui ut auctorem habent ab ipsa
susceperunt Nonne ille magnus doctor
ecclesie Augustinus in libro de doctrina christiana
Inter canonicas scripturas quibus potest se fi-
dem indubiam adhibere testatur computat
decretales epistolas Sed quia non est in
probationibus angustia volo hoc multi-
plici probatione firmare

Gratum michi admodum est ut facias quod
promittis

Non ergo tedeat te si aliquantulum
verba protendo cum grecorum et latinorum
doctorum testimoniis et presertim generalis
concilii iuris sacre et ewangelii id auctoritate
probabo

Auscultabo libenter ymmo libentissime

Grecis primum locum antiquitas tribuat
Damascenus super illud luce viii. Fa-
ciamus hic tria tabernacula inquit de
petro eius successore est prius nos de duobus
tabernaculis sed vilis ecclesie constituit
constructorem et totius sue gregis pasto-
rem Crisostimus super actus apostolorum
petrus super omnes qui filii sunt accepit
potestatem non ut moyses in gente una
sed in toto orbe Idem super illud luce
xxii Tu aliquando conversus confirma fratres
tuos petrus obtinuit ut esset antistes mundi
Et super illo fratres est quarto Cre-
dendo cathedra petro apostolorum summa auc-
toritas Item Cyrillus accedat qui in
libro thesaurorum sic inquit ulli
alteri quam petro christus quod suum est commisit
sed ipsi soli dedit Glosa ordinaria
super primo petri verbo pastoris ut Sicut
christus soli petro totius gregis curam hic
iussit ita petrus fratribus pastoribus

ecclesiam vero mandat Et ambrosius fideli-
or fuit est petrus postquam fidem se perdidisse
defleuit atque maiorem gratiam repperit quam a-
misit Tamquam enim bonus pastor tuendum
gregem accipit ut qui sibi ante infirmus
fuerat fieret fundamentum omnibus Et alibi
de petro loquens dicit huius non potuit
eius petrat ut fieri in quo firmamentum ecclesie est
et ruina Et si aliis imparet quod laxa-
cit terra Soli tamen petro impartitum est
dicit in altum quod vulgaritur est tu es sanctificati
Est aliud pastorandi genus quod solum petrus
dominus pastoralem iubet Et Ieronimus ad Da-
masum papam scribit Cum vetus oriens
Et supra sedes am cathedram petri et
fidem apostolicis ore laudatam censui con-
sulendum Et pastore a pastore presidium ovis
flagitum Et ita ego nullum primum nisi
christum sequens beatitudini tue id est cathe-
dre petri communione consocior super illam
petram fundatam ecclesiam scio Et post ex
positionem catholice fidei sic subiungit hec
est fides pater beatissime quam in catholica
ecclesia didicimus quamque semper tenuimus In qua si
minus perite aut parum caute forte a-
liquid positum est emendari cupimus a te
qui petri et fidem et sedem tenes Si autem
hec nostra confessio apostolatus tui iudicio
approbatur quicumque me culpare voluit
se imperitum vel malivolum vel etiam non
catholicum sed hereticum comprobabit huius
sententie adiungatur gregorius super ewangelium
Jo. xx qui dicit Quid est quod petrus
rethe ad terram trahit nisi quod ipsa sancte
sancta ecclesia est commissa ipsi specialiter dicitur
sibi Symon Iohannis amas me pasce
oves meas Quod vero postmodum aperte
in voce hoc innuit significat in opere
Et idem in omelia pastorali Cum dominus
cum quo cuncte ecclesie preesse disposuit
ad culle vocem timeret commisit Et super
illud ewangelii Confirma est quarto ut Cum
concessio dicitur huiusmodi motivum ex eo

quod cum duos ab hominibus diffingeret quod
tebat aliquorum sed principe in eorum et dominum
vires gererent
Ja.
Nolo quod te amplius huiusmodi originalium
allegationibus fatigeris Cum scio quod multo
plura posses adducere dicta sanctorum quibus
constat petrum remansisse generalem vica-
rium et principem apostolorum propter universalis ecclesie
noviat Sed iam vellem quam promisisti
ex decretis probationem audire
Placet michi propterea verbis et a sanctorum doctorum
allegationibus cessare Sed rogo admo-
dum patiaris horis ut vivi decum beati
bernhardi subiungam In quo et eloquio e
ewangelica auctoritate agnoscis primo illud
premittendum quod in principio libri ad Eugenium
ait considerandum inquit sit quis sub
te sit Cum non sunt illa non est quod
animo querendum putes Sacerdotum
optime Eugenii Pertinens fortassis
quia non ad tuum pertinet curam Et paulo
post Ita quod tu heres et orbis heredi-
tas Item aut veniat quod scripsit in
tercio dicens Ecce indaginem quis sis
videlicet quam personam in ecclesia dei geris
Quis es sacerdos magnus Summus
pontifex Tu princeps episcoporum tu heres
tu heres apostolorum et iustitia Tu es cui
claves tradite sunt cui oves credite
sunt Sunt quidem et alii celi ianitores
et gregum pastores sed tu tanto gloriosius
quanto differentius utrumque pretererunt
nomen hereditasti habent illi assignatos
greges singuli singulos tibi universi
crediti uni unus unius omnium sed et
pastores Tu unus omnium omnium pastor
Unde id probem queris ex verbis domini Cui
enim non dico Episcoporum sed etiam apostolorum sic
absolute et indistincte tote commisse sunt
oves Si me amas petre pasce o-
ves meas Quas illius vel illius civi-
tatis Regionis aut regni populos
oves meas inquit plane non designasse
voluit aliquas sed assignasse omnes
Et reliqua que sequuntur Ibidem in Ewangelio

21

que ab integro scribere longum esset Iam ut
opinor quam petebas auctorem ewangelicam acce-
pisti respondens qualiter per illa verba pasce o-
ves meas petrus vicarius factus est pastor
Propterea in gestis Calcidonensis Concilii tota
Synodus acclamavit propria leo sanctissimus
apostolicus et patriarcha universalis pontifex
per multos annos vivat Et in gestis Niceni
Concilii Ecclesia Romana super omnes primatum
habuit et semper habet Sed tandem Nonne in c.
antiqua de privilegiis quod est editum in generali
concilio hec verba leguntur ut post roma-
nam ecclesiam que disponente domino super omnes
alias ordinarie potestatis principatum obti-
net Postremo interrogo universas orbis
ecclesias numquam hac voce aptissima fate-
buntur si per dispersionem apostoli hic et huiusmodi
prelatos huiusmodi bysinatos ceterosque magis-
tros Cumque initium in primitiva ecclesia fuit
necesse temporibus illum quanto quod iniciandum
non habetur Et si non in omnibus in
districte In quibus tamen pro rerum et temporum
qualitas exigebat Nunc nemo credibilis ac-
cedat non ductus aliquo eius neque non hec
in contrarium me constituti hec Ideo non
est opus probare quod fuit constitutum quia hac
solum suffecit licet in causa nostra non exprobrat
ad hoc venire quia plane constat ex eo
capite ecclesie hac constitutam fuisse ut
supra est deductum
Bene utique satisfecisti promisso sinon
tua omnes quibus promisisti preceptis generalis
confirmando Sed vellem ut magis exprimeres
quo excellenti primatu papa competit
dispositioni omnium ecclesiarum
Audias si papa non unius Civitatis seu
regionis est pastor sed tocius populi
christiani sic ipse in toto orbe episcopus sic
quilibet Episcopus in sua diocesi potestas aut
eiusdem episcopi est magna in diocesi sua sic
ipse est maior in universo populo habet enim
Episcopus potestatem in fores prius quoniam
de diocesi sua vel alios primarios sic

ligare et solvere licet quod administracionem iuris
quamvis per se vel vicarios ad hanc potestatem
habentes officia beneficiaque distribuit Sic
et ipse cum sit ordinarius tocius orbis
In quolibet parte mundi per suos penitenciarios potest
usum clavium exercere absolvere et ligare sicut
vides fieri de omnibus paene orbe par-
tibus predicatores minores et alios peniten-
ciarios et per confessionalia cottidiana per
totum de causis iudicat et delictis orbem
ut plene vides de legatis inquisitoribus
et conservatoribus Sic et in beneficiis confe-
rendis Nec tu videre quare hec de-
beat inconveniens censeri. ab eadem sub una
proposicione utraque sint data

Nunc supponamus quod hec sibi de iure
competat in edificacionem tamen ecclesie non in
destructionem Nonne vides quod tot ma-
lorum est occasio ideoque melius est hanc ma-
lorum occasionem auferre illam ut augeri
inquit Cum licencia iniquitatis excipitur
facilius vincitur Et idem in epistola ad armen-
tarium Gaude iam tibi licere quod cum tuo
detrimento licuisset felix necessitas que in
meliora compellit Et ut tuis verbis
utar Non faciale adducat licitum consentire
per tot illicita perveniunt

Videas licita potestate illicite uti detesta-
bile est Nec ego abusum licite potestatis
assenciens / licita potestate licite uti lau-
dabile est Nec hunc sine contradicit per
dictorum doctores Nam et Bernardus quem nominatim
sine allegasti paulo post illa verba
eadem tractando magis sic subiungit Quod
nimis prohibes dispensacionem / non sed dissipacionem
Non enim sum tam rudis ut ignorem
positum vos esse dispensatores sed in edi-
ficacionem non in destructionem ubi necessi-
tas urget excusabilis dispensacio est
plane in quodam Conciliorum libro quem
edidit hismarus Remensis archiepiscopus de
quo in c. excellentissimus xi. q. iii. ubi
dicta domini tua sanctitas novit sic
xxxviii di. c. legitur hanc aut fa-
cultatem transferendorum seu mutandorum Ca-
nonum Romani pontifici potissimum

ascribere non dubitamus ut sancti patres
docuerunt Et infra illa sedes propter
hoc privilegium habuit ut ligatum ut so-
lutum sit quod ipsa ligaverit ut solvit
Unde multorum attestacionem sanctorum prius dictorum
perimitur errores et de omnibus iudicare
potest hoc itaque privilegium nulla indigitas
presidencium minime potest Et infra dum
sancta sunt multa preceptum inde tamen permanet
sedium Nec ipse sanctus petrus nec est
aliquis Romane sedis Episcopus aliquo
suo successore sub aliquo preiudicio
ea potestate privat quin eandem tam auctore
omnis ecclesie non solum antiquus sed etiam
novus statuta nunc levius nunc severius
compellere possit ymo debeat prout pro tempore
suo optimum videtur Et infra neque quod
ecclesiastica disciplina subsistere possit si
non propter apostolicam illam potestatem habet
de canonibus quod super iudicium ita
presidencium prius statuta ecclesiastica disci-
plina non tamen instituerunt quod postmodum confun-
dentur si non ea vice a successoribus immutari
possit

Multa que de se iam vera sunt licita legis
est prohibita quia erat malorum occa-
sio de quibus occurrunt alia exempla
Non enim id auferendum est quod est occasio
peccatorum aliis utile videtur pueros ma-
nibus pedibus que truncare Ceteraque o-
culos / per que multa peccandi occasio
tolletur Sed ut ad nostram materiam acce-
damus Cum in usu clavium multa ma-
la per penitenciarios committantur quanto
magis extirpari debet quod est saerum
quod est spirituale committatur Sic a pari
esse tollenda esset fratrum predicatorum
et minorum ac aliorum penitenciariorum facul-
tas Sic et exempciones ad quorum de-
testacionem Bernardus loquitur In libro supra
allegato Sed et in litibus que precipitur
talium promisse quod Innocentes fatigantur
Tollantur ergo conservatores quorum officium
exhorbitans est tollantur et iudices
delegati cum de omnibus per sit iste et
equa potestas ac relinquamus tercium

demembratum sedi apostolice / destruamus
primatum ut solummodo maneat episcopus urbis
Rome plane si ab omnibus que sua
potestate abutuntur adimatur potestas Nescio
apud quem potestas prelatorum ecclesie remanebit
Demus si hoc esse admittatur Quid bo-
hemus potius perudere ducentibus quod omnium
ambicionum peniciarum vitiorum que malorum
occasio temporalitas est Ideo esset ecclesiis
ipsa temporalitas auferenda Et ipsi clerici
reducendi essent ad statum apostolorum statum
Fuit enim tempus quo ecclesia sine temporalibus
ipsis fuit Et oves christi a pastoribus
laudabiliter pascebantur Sed nullum unquam
tempus fuit quo petrus et eius successores
possent pascendi oves suas christi ubique
terrarum per se et alios quos vellent non
haberent plenam et liberam facultatem
et eandem potestatem in singulas ecclesias
quam singuli earum epicopi habent et maio-
rem Non indiscrete tenendum est quod quod
mali est occasio auferendum

Nunquid In Evangelio legitur Si manus tua
scandalizat te abscide eam et proice
abs te Quid enim per manum significatur
nisi potestas Est ergo hec manus que
scandalizat eciam abscindenda

Non sine magna causa / divina et eterna sa-
piencia suam illud dixit ut per illius in-
tellectum alia plura pendamus Gaudeo
plene te hanc allegacionem fecisse in
qua faciliter meum intendo corroborare
propositum Non enim manum aut virtu-
tem operandi a corpore tuo abscindere
iubet altissimus qui te integrum
membrorum creavit nec eruere oculum aut
videndi privari potentiam Sed usus suos cor-
poris appetitus operacione religiosa pru-
dencia cohibere ut potencia maneat et ab
operandi facultas Sic et tibi per membrum
tuum non est mutilandi potestas sed tollendi
abusus Sane quamvis pollicia si
gualis de ipse summo principatu Romani
ultra sunt cingere causas In quibus errores
perveniret multa dispendia Si summus

pontifex tali lege constrictus nullum posset
adhibere remedium quin multiplex utilitas
posset ecclesie impediri

Quid ergo unquam bonum tibi videtur quod ipsius
Romanus pontifex omnia conferat beneficia
mundi

Non est Sed nec bonum esset quod unum omnino
conferret Non cum unius orbis sit pastor
et utilitatibus omnium habeat intentus ad hoc
opus habet ministros quibus necesse est ut va-
leat de beneficiis providere non ergo hunc
effusionem ut ita dicam conferendi usum nec
personas quibus opus habeat ut passim
cognitas et incognitas gracias conferentur
laudare possem Omnium beneficiorum collo-
cacio non ad meram graciam sed ad iusticiam distri-
butivam nostre prime persone rei publice
presidens inveniamur personas multa ad utili-
tatem publicam huius respon distri-
buit beneficia et honores

Quale ergo tu intelliges remedium
adhibendum ut abusus huiusmodi tollentur
et huiusmodi potestas exercium non ad ecclesiarum
perniciem sed ad utilitatem cum debito modo
decenter agetur

Ardua res est et non est facile tractanda
Sed festinat enim ad primam que absque
debita meditacione in verba prorumpit Ego
aut in mente hec progenita nonnulla
quoniam videtur utilia Sed adhuc perficere
non valeo quia non satis reputo rumina-
cione digesta Ex omni namque parte enim
sprecandus est lapis tu sunt sic et longo
ac Regula mensurandus ut non solum pol-
litus sit et equalis Sed et unusquisque opi-
nionem parte queratur Hoc ergo quod restat
alteri colloquio reservetur Nunc hec
dixisse sufficiant Scriptus in profesto
sancti michaelis per naghel 1381
pacto galio baplion

Explicit dialogus de pacto galio
Baplion etc.

Abiciamus ergo opera tenebrarum et induamur arma lucis. ad Ro. xiii°

Filiam et filia babilonis misera quam corrupisse patet sponse salvatoris nostri dei maculasse venustatem et doctrinam obtenebrasse conqueretur. Synodus sanctissima sicut commilitonum principum tenebrarum suffulte presidiis multo acerbius solito sponsam ipsam cuius typum te gestare confiteris et tranquillitatis et decorationis atque cultus studium suscepisse noveris in aciebus expugnat. Quam obrem oportuit intempore eam pugnatoribus tuis sanctissimis in castris eius congregatis in quibus quidem pre ceteris prelatorum principio strenuos commilitones victricibus falleratos armis pene innumeros concatenabat unde in cantico depingebat filii matris mee pugnaverunt contra me. Fuit apostolis christo grande bellum ut inquit Origenes donec omnes ex christo sponsa inimicorum turres et muros perverse doctrine subrueret donec iniquitatis argumenta subverteret et operantes hec ac persecutores incendentes demones debellaret. Grande insuper commissura est et tu ut sponsam ipsam ad priorem reducas venustatem et pietatem. Quod tu plane facies confido. Si provecti exercitus miliciam atque veterum commilitonum arma tuis ebibas pugnatoribus. Quemadmodum vetustus dux et strenuus miles apostolus qui hodie tuba sua ad bellum te excitans exhortatur suadet cum inquit Abiciamus ergo opera tenebrarum et induamur arma lucis. Hanc tecum concionem qui hereticorum et carnalium hominum cecitate ac bellorum turbines effugere spopondisti, dicere sicut apostolus Abiciamus ergo hec opera tenebrarum, ubi veterem eorum miliciam comprimat. Quibus quidem tenebris eam plurimam adversantem lux i. pax veritas et vita christus lux vera que illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum oportune subnectit. Et induamur arma lucis. Deus enim inquit in cantica Origenes ignis dicitur et inexplicabilis lux in quo tenebre non sunt ille huius quidem lucis arma sunt eius principis esse exercitus. Omnem enim tenebrarum eiecit ac demum templi [illegible] quod mundum christo iugo subegit. Spiritus enim non solum fugat repugnantes sanctissimis domine tenebras sed interim virtutibus illustrat domum ipse. Ut inquit Gregorius cum alia iusticiam prudenciam fortitudinem et temperanciam fert et sic eandem mentem in his virtutibus in domus tempore cum stulticiam sapienciam cum hebetudinem intellectum cum precipitacionem consilium cum timorem fortitudinem cum ignoranciam scienciam cum duriciam pietatem cum superbia dat timorem harum siquidem tenebrarum septem et totidem adversancium donorum seu luminum explanacionem ad has quibus inter nati sumus ne faustos et infelices dies et quibus lacessit. Certa maledictiones parti alieno livore et impietate parti sanctum et clarum clerici accomodatissimam. Et si duas aurium aptum audierimus utilem et salutarem experimento cognoscemus vere in tuo [illegible] hunc edificio plurimum efficere Synodus sanctissima quia viri impeditioris lingue et polluta habentis labia sumo de re ipsa sancta et intemerata adre diffiditur. Cum tamen eius primus misteria distussuri qui omnium est artifex. Omnes huius virtutes quoque sacrorum Conciliorum apud eos in deficientes esse consuevit sperem nos vendicare possimus si huiusmodi deprecacione pulsent futurum eum esse sancti huius et pii proposite fautorem et directorem accomodatissimum. Veni gratia sancti spiritus. Abiciamus ergo opera tenebrarum et induamur arma lucis etc. Tria cum essent genera virtutum prius optimum unum earum que inferiorem anime partem et affectibus exaggerantes vires ordinat atque rationis imperio subpeditat quas morales vocant. Aliud

earum que superiorem anime partem racionis illustrant atque perficiunt quas intellectuales dicunt. Reliquum earum quas theologicas appellare consueverunt quibus deum attingimus quibus cum deo unimur. Priorum quidem generum plurimas et magno laborasse gentiles philosophos ingenio disciplinas compertum est. In posterioribus autem [illegible] quidam supra lumen radium inclitum penetrat hominis committere atque perficiat necesse est. Quis enim novit que sunt dei inquit scriptura nisi spiritus dei, et tum voluit spiritus revelare neque prioribus tum virtutibus neque reliquis omnibus quantumque salutare conventu cum quod deo gratos homines efficere possit nisi quodam communicato aliquo divine largitatis effluxerit. Et quamquam morales intellectualesque virtutes privatos homines quamquam respublicas plurimum illustraverunt. Que tum tibi cum privatis hominibus equiparatio sicut [illegible]. Que cum rebus publicis temporibusque ingruentibus comparacio, celestia inclite te decet, celestes quoque virtutes induere quibus terrestria cetera possis efficere inquieta pacifica, deformia formosa. Tota es pulchra es amica mea et macula non est in te dicebat sponsus ad sponsam cuius typum et culturam suscepisti. Alius [illegible] dei fomitibus radiis torrens te irradiare atque irrigare decet quo in amplexibus sponsi et osculis sponsa oblectetur, et incito canere possit Osculetur me osculo oris sui quod tunc erit ut Origenes inquit cum dicere possit Ora mea habeo repleta [illegible] muneribus que sponsalium vel dotis titulo cum nuptias suscepi et paulo post Hec ei sunt christi oscula que porrexit cum cum adventu suo ipse presens in carne positus locutus est ei verba fidei et caritatis et pacis hec tria christi oscula que te instauratura esse mundo pollicentur Synodo sanctissima septem illas quas enumerat Gregorius tenebras subtraxisse magna ex parte [illegible] sponse eius confitetur. Has ergo tibi in epistola detestatur apostolus. Has armis lucis septem scilicet spiritus sancti donis abigendas necessariaque esse predicat. Nunc quidem tenebre, ad tota hominis vita cumque cum vires obnubilet quasdam cognitivas quasdam appetitivas in se ferant opus est. Et cum de utrisque futurus sit tractatus, priore hac oratione de cognitionis tenebris, et huius contra lucis arma i. spiritus dona percurramus, posteriore vero quam sanctitas vestra dominica post Epiphaniam hac in loco dicturus sum de compositis tribus appetitive partis tenebris cum adversantibus donis specus claudetur tractatus. Incipimus itaque quo ad fieri potest completo ordine sectantes de mentis cecitate et [illegible] hebetudine exordiamur. Mentis quidem cecitatem visum principii mentalis seu intellectualis in presens pertende privationem quidam diffiniunt veluti cecitate corporali perinde quempiam cum presens cum orbatum est cum esse oculis quas videndi instrumenta posuere conspicimus. Cumque visionis intellectualis triplex existat principium unum quidem in ipsa rationis parte complantatum est quod est participacio quedam lucis intellectus divini ut est Aristoteles sua magno allegante Alberto de quo enim psalmista inquit Signatum est super nos lumen vultus tui domine huius cecitatem pati non possimus [illegible] quod et inseparabile est a nobis quamquam in temporum et repugnancia virium plerumque corporalium intrinsecus [illegible] nequeat actus perficere. Alterum est habituale quoddam lumen huic naturali superadditum, cuius quidem privationem cecitatem appellat scriptura quam incurrere hominem necesse est quociens tenebris et carnis et sathane laqueis obvolutus sua iniquitate et culpa ea gratia destituitur.

huic de quibusdam scriptum est Excecavit
illos malicia eorum / Deum aut inponens
principium aliquod intelligibile primum po-
nunt per eius apprehensionem in aliorum intel-
ligenciam et cognicionem deducimur huius
ipsius cecitatem incurrere nunquam aucto-
ritatis sacre ultronee ab ipsius meditacione
consistemur Sicut de quodam in psalmo
dicitur noluit intelligere ut bene ageret
Nonnullos eciam ab huius principii agnicione
per delapsum ad voluptates et concupiscen-
cias distractas cecos appellat scriptura
Supercecidit ignis incendium super eos
concupiscencie / et non viderunt solem dicit psalmista
Secundum aut hebetudinem circa intelli-
gibilia paciuntur qui obtusam habentes
aciem racionis nequeunt excepcionibus
rerum essencias neque ab effectibus causas
attingere aut profunda et archana
intelligibilium naturis ipsam penetrare
Sic itaque cecitas mentis omnimodam ig-
noranciam spiritualium precipuorum importat Hebe-
tudo vero debilitatem atque obtusionem
utraque macula ut plurimum paciuntur
qui gule illecebris et luxurie serviunt
agitati sunt rebusque corporalibus et
caducis nimia cura est et studio in-
quietantur unde et lya qua activa de-
signatur vita / lippis fuisse oculis scriptum
est propter eius quam de rebus mundi
sollicitudinem agit Et quod satagebat
circa frequens ministerium et sollicita erat
non circa unum sed multa turbam mar-
tham Christus attestabatur quod sibi utrumque
regeret / Omnes has in epistola tenebras
paulus detestatur cum inquit hora est
iam nos de sompno surgere Sompn-
ius cum cecos sompnus non dum hebetes
et obtusos sed in sensibiles actu ef-
ficiat et oculos insupra Recte autem
cecitatem et hebetudinem signat Iam enim
cunctam eciam labefactatam hiis tene-
bris inveniunt prius optimi nullusque
spiritualis neque temporalis status ab hac
est tenebra absolutus vereor ne

utrumque status maledictio offenderit
de qua scriptura dicit percuciat te deus a
mencia cecitate et furore Clamat itaque
apostolus frequentes spiritus quia hora est
iam de sompno et cecitate et hebetudine
surgere unde non solum a via dei alienatos
propter cecitatem cordis eorum sicut
plerosque intuemur verum eciam dignitatibus res
clerum evertere et cunctos prophanare lai-
cos rapere diruere et inflammare non nunquam
iam cernimus hic aliis sicut ut absterge-
hunc tenebras abicimus Audi itaque
et nos divinus in nocturni patres Nunc
tempus est assurgendi Nunc advenit
hora olim nos eciam qui mundo lucem
daturi sumus hebetudinem et cecitatem
patimur Absit non repellit deus ut
inquit apostolus plebem suam quam prescivit
Surge itaque et indue armis lucis
id est intellectus / plurima certe naturale
intellectus lumine tum ad penetrandum
latentes sub accidentibus rerum natu-
ras tum ad enucleandum tecta sub
rudi verborum cortice significata et
dilucidandum abstrusa sub figuris
et enigmatibus utilitate admixta
prebet Non tamen satis tibi esse potest
huiusmodi naturalis splendor luminis
Intellectus Synodi sacratissimam ter-
minatus et cum est quod aut agressa
es opus iam finitum est de fide Christi
et misteriis eius / de instauranda
fidei doctrina deque adversantibus te-
nebris ab agro divino abigendis
Secreta dei solus spiritus dei complecti
potest audi sapienciam salomonis Quis
sufficeret enarrare opera dei Quis
investigabit magnalia eius virtutem
aut eius quis enarrabit Supernat
itaque lumen intellectus divini munere
irradiatam te esse oportet donum enim
intellectus non solum in agnicionem
altissimorum principiorum et eorumque fidei
profunditatem attingunt deducit Sed
in perfectum statum operacionum que ad fidei

perfectum operatur alius in fervoris carit-
~~ate~~ / ordinate sunt confides unde ad
galathas inquit apostolus non insuper dilec-
tionem operatur alius in fervoris
est / quarum operacionum perfectum eciam
inherentes racionibus dono illustrati
intellectus causis sequuntur humanorum
et actuum regula duplex per se
theologi racione / que saltem ad opera
deprecatur / et eterna lege dei / Raci-
one aut in tantum precellit eterna
lex / quantum infinita virtus finitam
et termino clausam divine vero legi
tum plene subiectur cum dono spiritus
et spirituali lumine intellectus agemur
Tum fides nobis revelabitur qui in
fructus fidei cordibus illabetur
puram orthodoxam et ignunatabit
fidem quod fructus est inquit glosa de
invisibilibus certitudo Cum indagan-
dientes adversus hostes fidei hereti-
cos scismaticos confutandos con-
vincendos semper accingemur nostris
doctrinis et exemplis illuminabun-
tur / electos adiuvetur eritque leges
iure legibus divinis inherentes sta-
tuetur facile iuste gubernacione
et salute impellemur lex domini im-
maculata convertens animas testimonium
domini fidele sapienciam prestans parvulis
dicit propheta habes itaque reformacionis
caput Synodi sacra unde habes
ad fidem orthodoxam ingressum hos
porta conclusi ortus et fontes
signati unde eius gracias spiritus ef-
fluere dicit quas paradiso est testa-

De ignorancie tenebra

Cum fidei fundamenta pervertere
cecitate et hebetudine cum diximus
consequens est aliam que tam fidei
doctrinam quam operacionem obnubilat
ignorancie tenebram prosequamur
Que cum multis dicatur sit modis
non eius hic prosecucionem intendimus

quam nesciencia dicunt purum sive scientie ne-
gacionem aut eam quam invincibilem igno-
ranciam vocant earum sive rerum quarum igno-
ranciam animi nostri vires / nullo sunt
studio superare Sed eam que privacio quedam
est sive prefectos racionem que dirigit in
propria sive actus humanos et purificat
et illibatos facit conspirante gracia apostoli
labe Neque enim rerum quarum nobis igno-
ranciam vendicare possumus hanc privacio-
nem hic dampnamus Sed quarum cog-
nicio aut necessaria nobis aut ex officio
requisita prohibetur utque ad fidem
et universalem domini et humani iuris pre-
cepta que vel ad statum et officium cuiuspiam
pertinent in quibus quidem neglectu et
obmissione atque contemptu tanta mo-
les est ignorancie ut omnem statum
et temporalem et pastores et gregem
tenebra hec operuerit hinc heresis
hinc apostasie ortum traxere hinc
obdurit gentilium ydolatria hic spiritua-
lium contemptus hinc mundi concu-
piscencia hinc omnium peccatorum moles de-
fluxit Audite commone facientem
nos ducem inclitis magistrum Ecclesie
paulum hec dico et testificator coram
deo ut iam non ambuletis sicut gen-
tes ambulant in vanitate sensus sui
tenebris obscuratum habentes intellectum
alienati a via dei propter ignoranciam
que est in illis hanc in epistola tenebram
apostolus detestatur cum inquit Nox id est
ignorancie umbra precessit id est cessavit
ut plurima misteria Christi corporis
membra dies id est solis lux Christi scilicet
doctrina et sacre scripture manifestio
per quam tamen ignoranciam superare
et Racionali insuper doctrina potissime
appropinquavit te Synodi sacra illam
semper effundere scriptura sacra ut
gregis inquit acutis oculis quasi
quoddam speculum apponitur ut interna
nostra facies in ipso videatur ibi

eius sedis ubi pulchra nimis cognoscimus
ubi sentimus spiritu conspicimus ubi aspectu
quasi longe distamus Sed perfecto priores luce
ista speculacio hac iam causa dentibus
laceretur et quod margarita est sermo
dei ut Jeronimus inquit et undique perforari
potest quare plerique presumpcione et errore et
ambicionum illa ipsum clipeum contra inimi
cos constituunt Abiciamus ergo tibi inquit
apostolus Sacer cetus Abiciamus tenebras
hac noctis et induamur arma dei arma
lucis Donum siquidem scientie quod noctur-
nas ignorancie nebulas purgat Et quod
quasi acquisita per humanum studium scientia perfe
cius sepius cultores illustrat in quo genere
doctrine hac etate fere incredibile
comminus tamen clericus ad plenius superaniter
paratur Allicit tamen quoddam divine
illustracionis munus tibi suadet apostolus
humane siquidem studia disserunt quaddam
progrediens naturale racione lumine et
effectus per causas ad causas processus
diiudicat Ast donum scientie archana
fidei que racio penetrat divinam
scientiam a qua donum prefuit imitatur
certa et simplici et absoluta compre
hensione diiudicat credenda atque
credendis discernit Sane ad hoc
scientie munus vobis qui sepius nomine
censemini ad salutem destinat pasto
ribus tamen prius pastoribus inquit quibus
preceptorum salus in fidei doctrina credita
est et adversus errores defensio tri
buta habundancius quandam nunc gene
quem illustrat Dabo inquit Jeronimus vobis
pastores iuxta cor meum et pascent vos
scientia et doctrina Aliud est ut augeri
hic Sane timendus quod hac facere debent
Aliud scientie quadmodum hac ipsum prius
opituletur et contra impios defendatur
nec maliciis tamen credendorum et non
credendorum indiciis donum scientie stabili
tur hac comprehendis respuendis

quas rebus splendore effundit sicut ut
nusquam anxietate semita eo prodictus
aberrare possit Insuper deducit dominus
per vias rectas inquit scriptura et dedit
illi scientiam sanctorum habet quippe sancti
rectum de creaturis iudicium quod spiritus
scientie dono tribuit quibus sancte sunt
creature uti sciendo est carendum et nun
scientia insipiencia quam propter delecti
onis quasdam voluptates creaturarum
operibus adimpletas perfectum et finale
bonum auspicatur in ipsis aut opti
tuunt hic nupcialibus scriptum est Stulti
ea que sibi sunt noxia cupiunt et cum
prudentes abundant scientiam hac a
versacione sumunt Sacra sane hac fere
perdicione tradictum est humanum genus
hac illusione collapsa est turris Je
rusalem hoc morbo laborat Ecclesia
neque voluerunt sanaretur prurida me
bra eius suscipiunt hinc primo ma
clerum laycalem plebem iniuria po
tentes rapina oppressit hic liber
tas ecclesiastica caruit Et qui quo
dam auxerit eciam temporalitate pueri
punt prophanat templa in sortantur
capiunt trucidat sacerdotes hinc
scismata hic heresis boemica de
fluxit Sed advertat quemadmodum
scriptura ad nupcias eos in helye persona
deum interpellat dicens prophetas tuos
occiderunt altaria tua suffoderunt Et
ego relictus sum solus et querunt animam
meam Sed ne talis corruas malis
et desperacione frangaris Simade Sa
crissima qui sponsam eo sponsa nunquam
totaliter separari posse cognoscitis audi
promune tuum apostolum Sed quid dicit illi
responsum divinum Reliqui michi
septem milia virorum qui non curva
verunt genua sua ante baal Sic
ergo reliquie sunt electione gracie
salve facte sunt Ceteri vero excecati
sunt sicut scriptum est Dedit illis spiritum

compunccionis male sic oculos ut non
videant et aures ut non audiant usque
in hodiernum diem Quid igitur crucians
tam labore Simade partim et legibus
et statutorum copia putas decorem spon
sam Sana hec eius homini volueris
et erit sponsa sepius sicut aurora consur
gens pulchra ut luna electa ut
sol terribilis ut castrorum acies ordinata
fiat eciam corrupta membra super-
molem hac creaturarum dono respersa
scientie non oblectentur sed lucent Sancta in
quit angeli conveniunt lugentibus qui des
cernunt mala quibus nichil sunt que
quasi bona peccaverunt Et propterea super flumina
babilonis illuc sedimus et flevimus
dum recordaremur tui Syon Sicut Jeronimus
flumina babilonis eciam sunt mundane
Sed eius nabis viri scientie velut flumina
recedentes dum nil in eis stabile nichil
firmum asspiciunt ad superna pervenerunt cuo
clepas hic sepius nulla superna ultra
scit indignacio et qui addit scientiam addit
dolorem Beati ergo qui lugent inquit
veritas quia et ipsi consolabuntur plo
randum est prius dum peregrinamur
ut secure de reditu in patriam
effecti consolemur Quod ut iurantibus doc
tor Thomas de aquinas inquit
dono scientie respondet primo luctus de pre
teritis erratis et consequenter conso
lacio dum homo per rectum iudicium scientie
creaturas ordinat in bonum divinum
et sic habebis hymnatos et mane
et vinchia reformaturis Simade
Generaliter restitueris priorem decorem spon
se dei et ad sponso dicetis Quam
pulchre sunt mamme tue soror mea
pulchriora ubera tua vino et odor
unguentorum tuorum super omnia aromata
Cupit longior de scientie dono quam
institueret circa prius eo quod ita ad

tempus inaliae et auditorum utilitati ac
commodat nescit languori tenere modo
nescit verbis finem imponere Sed ne
tempus suum institutis apicibus parti
bus subripiat Ad eciam totius humane
tenebras quam stulticiam seu stoliditate
vocat brevi tractatu circa convertar
Enim constupace que afferunt pusque
de mundi huius caduci allectiva facie
iudicium et inordinata voluptatis pro
nitate respirant ypodeny hec ipse sapie
contrariantur que suavissima delicarum
superetatis et celestium spiritum atque al
tissima excitat sapore degustare ne
quit totum mundi huius vanitate et
stolido inmersa gustu hac periculi
sapiam esse dicit apostolus Sapientia huius
mundi stulticia est apud deum contra
quam in persona scriptum est Comprehendam
sapientes in astucia eorum Et iterum
deus novit cogitaciones hominum quia
vane sunt Quid enim mundi pompa
vanius dicit per vidi cuncta que fiunt
sub sole inquit Ecclesiastes Et ecce
universa vanitas Quid stulticius quam
mundi huius gloria et amare transitori
Audi iterum Ecclesiasten Cum me vertissem
ad universa opera que fecerunt manus
mee in quibus frustra sudaveram
vidi in omnibus vanitatem ubi sapiens
ubi scriba ubi conquisitor huius secu
li Nonne stultam fecit deus sapientiam
huius mundi inquit apostolus Et Abdias
Apostolus perdam sapientes sapientum et pru
denciam prudentium reprobabo Nemo
itaque vos seducat monet in persona
apostolus Si quis videtur inter vos
sapiens esse in hoc seculo stultus
fiat ut sit sapiens Quid est stultus
fiat nisi pompe glorie voluptatibus
et rebus caducis semper gustum pre
cludat Ad aperiatque scripture et

spiritualibus rebus atque sermonibus / ut
stolidus et ebetatus penitus apud mundum
fiat sapiens apud deum / Magna est in
ecclesia huius tenebre in sertio Synodali
sermone ubi tanta maior quam in clero
ambicio / Secularibus voluptatibus tanta co-
tencio ubi pestilencius quam in laicis
dei et pacem et spiritualium rerum adulacio
atque abhominacio / ubi tanta maior quam
desperacio futuri seculi contemptus atque
desperacio Que duo inter pestiferas fi-
lias enumerat gregorius hanc labem detestatur
apostolus in epistola ad romanos dicens salutis
propinquiorem nobis adesse quam stolidi et
immersi voluptatibus valent Cum
inquit Nunc autem propior est nostra salus
quam cum credidimus abiciamus ergo opera
tenebrarum huius et induamur arma lucis
id est spiritus sapiencie Cum deus prerogativas al-
tissimas contulerit / ac dimittat finiri
omni tenebra / divinisque irradiata il-
lustracionibus Synodalis sermo omnem
ab ecclesie membris terrene et carnalis
et diabolice sapiencie tenebram effugabit
omniaque mundi huius oblectamenta
ut contempnat efficiens utque cunctas
vite necessitates divinarum racionum
inspiracio subpeditet / ac omnis pateriarum
aliarum materias iudicio secundum divinas tra-
diciones dirigant Cum vero sermo in cuius
ordine ponens iudicium ferens in sin-
gulis / animum carnalium iudicanda
alludi precone ecclesie paulo Spiritua-
lis homo iudicat omnia / et ipse a ne-
mine iudicatur Super quo glosa inquit
Spiritualis est qui et si ex parte et per
speculum videt tamen de deo secundum yma-
gines corporum / vel legis litteram
vel humanam physicam non sapit Sed
spiritu dei subiectus certissime ac fi-
deliter iudicat omnia certe fide et ipse
a nemine iudicatur id est reprehenditur car-
nalium tamen pronus ne et nos comprobatur in
dicerem Quia spirituales non sumus Au-
dite quid dicat nobis apostolus Adhuc

quidem estis carnales Cum enim sit inter
vos zelus et contencio Nonne carnales
estis / et secundum carnem ambulatis Cum
enim quis dicat Ego quidem sum pauli id est
pape Ego apollo id est Cardinalis Nonne
homines estis / Quid ergo est apollo quis
vero paulus ministri eius cui credidistis
Ego plantavi Apollo rigavit sed deus
incrementum dedit Itaque neque qui plantat
est aliquid neque qui rigat sed qui incre-
mentum dat deus Qui plantat autem
aut qui rigat unum sunt Quid ergo
non convicta et ex opere conglutinata
caritate carnalis non affectus desin-
gere et segregare conatur / Prius audi-
te quanto in hiis rebus nobis in-
ciat terrore Apostolus / Fundamentum
aliud nemo potest ponere / preter id quod
positum est quod est christus ihesus Si quis
autem super edificat super fundamentum
hoc aurum argentum lapides precio-
sos ligna fenum stipulam uniuscuiusque
opus manifestum est / Dies enim domini
declarabit quia in igne revelabitur Et
uniuscuiusque opus quale sit / ignis pro-
babit / Adeo itaque convertamur prius
et omnes contenciones deponentes / ad que
conveniunt operam intendamus Nos parum
insuper ea intellectuale virtute quam
sapienciam vocant que ab antiquis tam
peripateticis quam stoycis et a nuncleo in
super Augustino divinarum rerum sciencia diffini-
tur et que studio comparatur humano
velandum adrerum gerendarum arbitrium
hec autem de qua sermo habitus est
de superius dependet / capitulo linunda
In qua informacionis cor signatum est
Et tanta est huius doni virtus / tantus
splendor ut extinctas magnas ex
parte faces amoris in corde sponse posse
se gradientis in lumine eius Sacer certe
ad priores castissimi amoris ignes
reducere et in ea tamen introduxit
me rex in cellariam suam ordinavit

in me caritatem / fulcite me floribus
stipate me malis quia amore langueo;
Cuius est ut quarta obtenebrantem
animam racione precipitacionis tenebram in-
vestigemus / ex perfecto toto prudencie
ordine provenit Exigit enim ordina-
tus prudencie motus / ut in agendis
a primo et supremo gradu in quo racio
collocatur ad depressiorem extremum scilicet
actum / et corporeo instrumento completum
per medios sine saltu progrediatur Medios
autem gradus esse dicunt quinque preteritorum
memoriam presencium intelligenciam provi-
denciam futurorum / racionem cum altera com-
parantem / et docilitatem per quam maiorum
sentenciis assentimus Alter si quis ab
ipsa racionis culmine contemptis seu
relictis mediis gradibus / ad extre-
mum prosiliat actum precipitare complu-
dicitur / impetu quodam cum voluntatis seu
passionis ab actus huic Aristoteles in
conciliis tarditatem laudat etiam ex-
tinguendis / reprimendisque / tamen impetuo-
sis affectibus / tum aut passionibus acco-
modandam esse diuturnitatem hoc in
actionibus precipitacio in primis inspie-
tatem portendit / via impiorum tene-
brosa / et nesciunt ubi corruant ait scrip-
tura Nescit enim quo ruat / qui non
nisi quod cupit et non quod efficere
aut possit aut debeat metitur et qui
maiorum exempla et preteritorum actionum
memoriam negligit velut cecus et
temerarius miles sese prelio immiscet
hic scriptum est interroga generacionem pristi-
nam et diligenter investiga patrum
memoriam hesterni quippe sumus et
ignoramus / Quoniam sicut umbra dies nostri
super terram / et ipsi docebunt te et loquentur
tibi Qui vero gerendarum rerum mo-
mina ponderat / et fortuitorum even-
tuum racionem non premeditatur te-
meritate sua corruet et que non spe-
rabat offendet pericula / huic opor-
tune hoc officia ciceronis Illud in-
genii magni est preripere cogitacione

futura et aliquanto constituere quid accidere
possit in utramque partem et quid agendum
sit cum quid evenerit / ut committere aut aliquid
dicendum sit non putatum / hec summopere
magni animi et excelsi / et prudencia
consilio fidentis / Alter vero et temere et
precipitanter in actionibus contendere / et diffe-
rentias non pensare inconsiderati viri et per-
vertentis iudicii racionem peccatum est
Cum scriptura dicat Oculi tui videant
recta et palpebre tue precedant gressus
tuos Sed in declinem et abhorrentem
maiorum sinas considerem quam atalanta
more celestes orbes compositos hinniens
suprimere velut pestiferum et pernicio-
sum devitanda Semper enim presumunt semper
perturbata consilia inquit scriptura hanc
tabem hoc precipicium summope te appuna-
derit Synodalis Sacramenta Cuius quidem operi
perpetua stabilitate et sempiternus est
constare legibus atque munimentis
Quia in re illa ciceronis apud officia
similiter te imitari incipere velim Ad re-
gerendam autem qui accedit Caveat ne
id ipso consideret quam illa res honesta
sit sed etiam ut habeat efficiendi
facultatem in quo ipso considerandum est
ne aut temere desperet propter ignavi-
am aut nimis confidat propter cupi-
ditatem In omnibus autem negociis prius
quam aggrediare adhibenda est prepa-
racio diligens Abiciamus itaque opera
tenebre precipicii et induamur arma
lucis id est Spiritus digentis consilii dono
in agibilibus mentes nostras sicut in
die sit finalis consilii / vite atque in-
dicii honeste quia cum honoris et fame
et glorie statu ambulemus id est patriarum
hic fidelium transeuntem et in celesti-
bus manentem repetamus Cum enim
consilium racionis inquisicionem ad agendum
aliquid de rebus humanis contingentibus
pertinens videatur humano nobis stu-
dio ad regulandum inquisicionis eius
modi motum disciplina prudencie nobis

i dicta est Vox qui singularum et co
tingentium conphonpone Cura quam
Conpleri splendor versatur humano stu
dio plene adipisci non possunt quam corpus
quod corrumpitur aggravat animam et
deprimit terrena inhabitatio sensum
multa cogitantem ut inquit scriptura Ideo
qui digni habiti sunt ut filii adoptionis
dicantur spiritu dei aguntur et diriguntur
in illis per Concilii modum atque virtu
tum et quod Sacrosancta intercessionibus
atque in generum meritorum operibus ine
narrabilia obveniunt contingentium
impedimenta adversitate super primi
tate plerumque et commiscete frugi se
geti zizania quam maiore hac pallere
detur nunc Synode Sacrosancta ut cetus
quos patitur Ecclesia malis oportune
conpulsas atque procurans unde quantis
morbis laborat lepra fere undique
respersa est unde primorum cuius optius
pateret yatibus elapsu libertate eius
constricta Et que quodam dudum
erat prehdolor sub imperio tuo facta
est subtributa initium pacem et tran
quillitatem cuius Nulla sane pars eius
est que bellorum turbine inquieta
et fidelium cruore madefacta non sit
cum hoc est quod tuo tempore Sancti
persolabatur pacis dulcedo pastor
sedente se sedente a sede deiectus est
profugusque vagatur Cardinales et
clerus a postibus a vulgi carceribus
traditi spreti lacessiti violentati sunt
Templum quam eorum stupro et confessio est
pastores vero ceteri in servitute oppressi
oves luporum et sathane faucibus
derelicte et plerumque tradite Si quid
itaque Concilii unquam veteribus Sacrorum
Conciliorum patribus spiritus sancti donis tribu
tum est deprecare ut duplex fiat in
te quo talem in Christo sponsum guber-
natorem ostentare valeas Quales ple
rumque sanctis tributa est patribus sub
inixa sed et subordinata ineffabili

et infallibili providentie omnipotentis
dei Quequidem sufficere arbitramur pro
temporis angustia ad ea que prima ora
tione absolute instituerimus

¶ Nolite conformari huic seculo
sed reformamini in novitate sensus
vestri Ad Ro xii.

Militiam adversus tenebras nacionis
potius ait Bynadi sacrosancta cum quod in
invicta potentia sit et universalium
magis preceptiva generalibus sub exhor-
tacionibus superiori ratione instituit Apostolus
cum inquit abiciamus opera tenebrarum et
induamur arma lucis Nunc vero cum esse
adversus appetitiue partis tenebras tum
particularum vero affectus et proprietas et
in glosi runt vel de speciam et iudicia p
dent inordinata militare vel disciplinam
traditur exposuerit utitur propriorum
hostes qui adversus nos et animarum
dimicat demonstrat cum sit duci in bello
parendum confirmat cum inquit Nolite
conformari huic seculo id est hiis que
seculi sunt concupiscentiis sed reformamini
in novitate sensus vestri ut ymago
dei que sancta facta est in nobis per
inclementem spiritum nam habet qui re
formabit corpus spiritualiter nostre con
figuratum corpori claritatis sui ad pri
menam reddat puritatem Illa si non
amisisset non diceretur reformamini in
novitate sensus vestri ut Augustinus inquit hec
sane perpetuum exponere iudicium operum est
et secunda post naufragium tabula ad quod
quamobrem congregata est Concilio sa
cratissima Et quamquam omnis tractatus meus
fructus posteriore hac in oratione ferme
locatus sit brevior tamen et celerior cur-
su illa ipsam perstringemus Quanto enim
propius ad oculos nostros brevium
ponitur tanto velocius currendum est
quod cum vigentorum tuorum curramus
et certamus cum adolescentulis suis sponsa
de cantabat ubi Origenes pulchre
inquit ait plene vigoris atque alacritatis

effecte currunt post Christum non levi
gradu nec tardis passibus sed rapido
cursu et tota festinacione properant
quemadmodum ut ille qui dicebat sic
curro ut comprehendam Vox quam necesse est
ut Augustinus inquit ut incipiat illa yma
go ab illo reformari a quo formata est
Non enim reformare se ipsam potest sicut
potuit deformare derenovacione itaque
ipsius dictum ad novum illum hominem dum
et dominum nostrum Ihesum Christum recurrendum
est constitutum precorruentum glaidis regis
que illum melancrito sed suo tulit apud
quam omnis gratie cuius plenitudo veluti
Ipam igitur admittendum provobis
cum archangelo geniturae dicentes Ave
maria gratia plena et cetera ¶ Nolite conformari huic
seculo et cetera Seculo perfecto conformari
dicuntur principes optimi quos mundi huius
caduci species oblectat quorum mentes yma
ginibus et fantasiamatibus rerum seculi
imbute ad seculi amorem inflamantur
Cuius vigorem tantum esse confitentur
ut amatorum in amatum facile transformari
posse dicat vero quemadmodum nos pro
hibet seculo conformari apostolus ne perper
ordinatum hunc amorem ab incomutabili
psibilis boni et incommutabilis caritate
avertamur Et idem subvertit Sed re
formamini expulsa scilicet forma fallacis
boni atque caduci formam veri et se
piterni mentibus imbibentes vel sensus
meum id est voluntates et affectus per influxionem
sporum immerorum renovetur ut probetis que
sit voluntas dei bona et bene placens
atque perfecta Tunc perfecto sancto spiritus
dona operantur quibus perfecte cum nostri
affectus divine voluntati subduntur
quam est probare id est experimento cog
noscere quid sit quod quamquam perfecta et bene subiecta
placens divina voluntas Sunt itaque
dona uti Sanctus doctor thomas de
aquino inquit habitus quidam perfici
entes hominem ad hoc quod prompte se
quatur instinctum spiritus sancti Quemadmodum
spiritus sanctus tactus aut vires patet

tanto perfectius ipso lumine complantati
principio quanto sancti lumine radium perditionis
obtentu aucellit et cum quarta zazet
pura rei via enigmata et ymagines
suas et quemadmodum virtutes quas mora
les vocant vires ordinat appetitivas quas
ad obediendum racionis imperio paratiores
sunt Sic tria spiritus sancti dona quorum recapitulat
tractatus eapse vires perficiunt ut humani
affectus exclusis tenebris eius partis
aut tenebris promptius integra et
pedina ad delectare spiritus sancti impulso sub-
iciant hunc aut divinorum munerum ha
bitus et perfectos ad unatum atque sapien
tor non suscipit Cum scripto est Cor durum
male habebit et novissimo hec tenebra
piros optimi perfectum sententiam quam
est acerrimus perfectorum et in radice sua
deiformi radio adversa habet quod
abdurato duos in se pestilentissimas
surculos Primus quidem ab rancessu li
aversus lumen fixos affectu cohereret
malo Secundus divine gratie influxione et
splendore privatur sine qua emolliri
ad bene beatorumque vivendum cor hominis
nunquam potest Sedem quemadmodum si ob
triuxit gratiam deus hominum cordas
durare dicatur Cuius vult deus miseretur
inquit Apostolus et quem vult indurat
Sol iustitie hiis eisdem radiis quibus
illuminabat populum prevahet inquit in
tatio Origenes pharaonis cor cum
erat lutee cogitationes propriis materium
suorum qualitatibus indurabat Et cum
ceteris qui tenebris erant tenebras effu
gare te detere seperemus diuperint
Saterrime totus hunc pehdolor
toto pene orbe orbe rebellasse cre
atori suo intuemur Nulla orbis plaga
nulla regio est quam non inhabitet
sunt quidam apostatice heresiarche
scismatica et Christo nomine tunica quorum
omnium corda fabulis et erroribus qui
busdam ac brutalibus sunt imbuta

sunt legibus. ut neque spiritus qui totum
replet orbem terrarum neque scripture miracula
neque signa atque doctrina neque patrum sanctorum
exempla eos effugare potuerint er-
rores in fidelitate caligine aut emollire
duriciam. Urbem vero romanam velut publica
specimen deitatis cultu et pietatis fir-
mam collapsa, ita petris et silicibus
obdurunt ut pauci sunt qui evangeli-
cas tradiciones colant patrum precepta ob-
servent. Sacerdotes honorent predicatores
audiant, templa inspiciant et deum tanto
venerentur exercitu. Et quod formida-
bilius est et non simile Sinagoge Sathanica
corpus tuum quam agitare debet spiritus
pacificus et non divisum ad suscipiendum sed
prosternandum orbi terrarum novitatem
congregatum est. hec tenebra totius
pene obducere tenuar. Omnes namque ad re-
formacionem acuitas nos esse professi
sunt. omnes ubique illam extollimus et ipsi
tarditate introductionis ipsius singuli de-
clarari nolumus querelas effundere fulmi-
nare protestaciones, et tamen illam ultro
sese nobis offerentem non suscipimus.
Et quod celestius consultis quibusdam
artibus quos passiones nostre et privata
studiis desideria exoptent in gerimus
impedimenta. Numquid ipsum qui pre-
cone ecclesie et unum esse diximus
Apostolus ad Ro. dixisse commemorans
Ignorantes dei iusticiam et suam que-
rentes statuere iusticie dei non sunt
subiecti. Omnis hec nostra duricies
duabus ex radicibus collata esse probatur.
Altera qua proprium suo quisque tenetur
in publicis atque sanctissimis negoci-
acionibus privata et carnalia sua que-
rere volumus. Videlicet rabbi alter
desiderant. Alter pater ipsi principes
patris. Ita fit ut quidam severitatem
de reformacione secerneret. Quidam nimis
relaxarent habenas. Cum tamen apostolus nos
moneat non plus sapere quam oportet sapere sed
sapere ad sobrietatem. Unde et ego ut
nobiscum verbis utar apostoli dico per

graciam que data est michi in auctoritate
apostolica que data est summo pontifici cum
hec mandato sunt non omnibus nobis non ex-
clusum a totali ecclesie corpore. Spiritum pa-
cificum ecclesie professi induat. Sed omnibus
qui inter nos sunt Bartholomeus refor-
macionis impedientes non plus sapere quam
oportet sapere sed sapere ad sobrietatem
in suo proprio et temperate inquit glo-
sa dicit apostolus in hiis verbis ut inquit
ambrosius hoc debere nos sapere quod
limites non egrediatur ut non nobis
solis utile sit sed nulli obsit. O quam
salubris et accommodata nobis ex-
posita probatur si illam implementum
evelletur prima nostre obduracionis radix
privati et cum commodi solum racione
habere et alienum nolle solum nobis ven-
dicare. aut rapere aut deprimere non est
reformacionis Ecclesie consentaneum
sed rapacitati et desolacioni atque ruine.
2a obduracionis nostre radix esse potest
quod cerno fortassis obvoluti pectoris
lumine gracie destituti primum vir et con-
venienti obcecatus est. et aures ag-
gravate. unde aliud propheta maledicti
aiunt Excecavit cor populi huius et aures
eius adgravavit. Agnita namque veritatis
unde modestia affectionum confluit
dies maioris semper instruat neque
sit in audiendo. Quorum primum invencioni
Alter discipline deservit. Eam super
infusa itaque fuerit gracia. domus sapere
intellectus invencione auget. Sed
studio et complurimis muneribus perficit dis-
ciplinam. et tandem emollit igne
caritatis affectu. Cum itaque aperta
experiencia interius hiis gracie ef-
fectibus deficiamus probatur. Quid
aliud coniecturare. quid mereri possumus
nisi quod per subtractionem gracie oculis
nostre veritatis auribus adgravatis
affectibus obduracio subingressa
est heu probatur. quibus nostre ut inveniat

moribus ecclesie sanctificacionem in regulat
Quibus gregis divine corruptelas im-
pietas blasphemias ingratitudines
rapinas. odia bella tumores effusiones
corripere satagit atque reformare. Quibus
sacre scripture digito dei scripte fo-
menta recipit. Quibus patrum priorum
doctrina quibus pervium temporum pias correp-
ciones exhortacionesque audit. Verum
probatur. Verum ne quod ad Ro. dicebat
apostolus ad nos usque protendatur secundum
duriciam tuam et cor impenitens the-
saurizas tibi iram in die ire et revela-
cionis iusti iudicii dei. Qui reddet
unicuique secundum opera eius. Et quod grossum
voluptuosum inordinatumque ubi et po-
tus ipse plurimum avertitur et elongatur
alienus divinus mens homo. obcecatumque
et immergitur ita carnalibus volup-
tatibus ut irracionali bruto compa-
retur. Ex quibus duricies subinge-
diatur. oportet Subdit Apostolus pri-
ore Epistola non in comessacionibus
et ebrietatibus. hac itaque durissima
appetitive virtutis tenebra dono spiritus
sancti quam pietatem vocat emolliri
atque disgregare convenimus probatur. Nam
cum per pietatem que virtus humana di-
citur cuius aequivalentibus esse extiterit
nobis tributum est et ex quibus co-
sanctio pendet inter cultum quendam
et officium impartiamur ut deo eterno
nostro patri atque parentibus Eaque spe-
cialiter animus perficitur. ad dei cultum
atque officium evolat affectu quodam
filiali accepistis inquit apostolus Spiritum
adopcionis in quo clamamus abba pater
Et velut amor suo abinconmutabili
bono obduracionis occasio et sum-
damento est. Sed conversio ad cre-
acionem. non eo tamen affectu quo creata
creatori uniri debet quod humane vi-
tuti religioni sunt aut pietati tribuitur
Sed quo filius patri quod fieri sine ad

iutorio spiritus sancti neque omnem cordis
duricia solvat neque est Spiritus ad-
iuvat infirmitatem nostram inquit apostolus
Nam quid oremus sicut oportet nescimus Sed
ipse spiritus postulat pro nobis gemitibus
inenarrabilibus in postulare nos facit
nobisque interpellandi et gemendi in-
spirat affectum inquit glosa. Et augustinus
adiutorium spiritus sancti in verbis apostoli
expressum est karitas enim que per spiritum
sanctum facta est in nobis ipsa gemunt
ipsa orat. Cum hac aures claud-
unt qui illam dedit. Ut ergo tanta
ex cordibus nostris duricies evellatur
ad exhibendam cultum aliis excelle-
ncie Regi seculorum inmortali et
invisibili. per misericordiam nostre et pietatis
eius conantur filiali subieccione
et affectu honorem illi et reverenciam
atque obedienciam tribuentes. Ita caduci
boni evanescet affectus et carna-
lium ignicul(?) extinguitur et redibit
gracia. aperiantur corda nostra ad suscipi-
endum patrum tradiciones ad obsuadam
sacre scripture doctrina. Orietur quod
pax et fraternitas inter nos filios
adopcionis factas. nexibus hinc sanctam
equam et instantem amplectemur re-
formacionem. Sit cum sponsa dicere
potius Synagoga Sathanica veniat di-
lectus meus in ortum suum ut com-
medat fructum pomorum suorum. etc.

Nunc pauca quedam sed ad hanc
temporum nostrorum calamitatem plurimum
fructuosa tenebra et passione
timoris que turris et etherees
fidei montibus ac fortitudinem [illegible]
adversantur dispiciamus Cum enim ex
cogitacione futuri laboris vel alicuius
incommodi corporalis aut venture in
exactionibus bonis iacture formidi-
tur contteritur animus ab honesto
et virtutis gloria distrahitur ab offi-
cio gratuitus ab eius perfectione atque

palute necesse est parit eius puctis
i operacionibus inordinatus tio. plex
qz sequitur / nonnqz erubescencia sepe
uerecundia admiracionem stuporem ago
niam / pestilens itaqz ac tenebra mun
danus timor / hec initio nascentis
Ecclesie petrum in quo erat soliditate
fundatum ecciam xpus xpum abnegare
coegit / hec libertatis ecclastice ner
uum exscidit / hec dotis Ecclastice
magnitudinem adnichilam ferme
redegit / hec errorum carnalibus cappit
sysmaticorum dolis atqz uersuciis
ad heresi luporum uoracitatibus obpressa
ta est / et tyrannorum impiis subuertit
eciaz. hec celestibus eterna sempi
ternis momentanea spualibus car
nalia pretulit et innocencia impie
tati et iusticie iniuriam et mortem
anteposuit uite / ac quodqz obscenum
atqz caducum sub sole repertum est
Sterilis atqz dees ditatis rebus cum
eum tam appetendorum tam fugiendorum
racio et delectus puniti. Quid
boni in vita preciosum Quid ordinis
i esse potest. vnde i deuteronomio gla
super verbo quis est homo formidolo
sus inquit non posse quemqz perfectionem
contemplacionis uel militie spualis
attinge qui adhuc mundi terrenis
opibus pertimescit huiusmodi tenebra
pollutos et tinctos ubi non erat ti
mor / non pastores sed mercenarios
i euangelio uocat xpus qui cum uident
lupum uenientem fugiunt et dimittunt
oues / heu proch peyora uideo hec parerunt
i felicia tempora et obscuriora monstra
pastores luporum impiis subacti sunt et
adiutores pastorem et gregem lupis
opem fuerunt ferunt Cum tamen essent
tanto scelere mors anteponenda Nolite i
quit ueritas timere eos qui occidunt
corpus / animam autem non possunt occidere Sed
pocius eum timete qui potest animam et corpus
perdere in gehennam vnde ad ro. bene

dicebat apostolus principes non sunt timoris
bonis operis sed mali vis autem non time
potestatem bonum fac et habebis laudem ex illa
detestatur tenebram hanc in epistola pauli
eum inquit Non in cubilibus et inpudiciciis
Sane qui voluptatibus frangitur animis
consequens ut facile timoris capiat
et terrore deiciatur Nam quia carnis
pericula non uertuntur qui carnis custo
diam se constituunt et carnalem concu
piscenciarum auctore uersatur namqz i
uoluptatibus carnis fermen quendam
i ordinatus amoris quem plerumqz timo
ris causam esse non est ambigendum
Quisquis itaqz illecti ab eiusmodi tene
bris anime caruerit magna ex parte
mundani timoris occasione ase abie
cit Nulli dubium est inquit Augustinus non
aliam esse metuendi causam nisi id quod
amamus / ne aut adeptum amittamus aut
non adipiscamur speratum vnde bene dicebat
in carminis. voluptatem summum bonum
statuens / et dolorem summum malum iudi
cans fortis esse nullus potest / omne itaqz
quod ex carnali uel mundi concupiscen
cia delectabile sumptum est tanquam
timoris effectum detestatur apostolus cum
inquit / Non in cubilibus et inpudiciciis
Et in ea quam paulo prius audistis
humanissimaz ad omnes nobis finem exo
hortacionem facit / eam inquit obsecro
uos fratres per misericordiaz dei ut exhibeatis
corpora vestra hostiaz per mortificacionem car
nalium desideriorum viuentem per bona opera
Sanctam mundo sed firmam / deo placentem
ut bona intencione faciatis inquit glo.
Et augustinus verum sacrificium est omne opus
quod agitur ut in herenamus deo relatum
scilicet ad illum finem boni quo beati ueraci
ter esse possimus / racionabile obsequium
uestrum quam racionale est Synodi
Sacratissima quod docet presens in conciliis con
gregatas / constanti et pia et simplici
intencione cuncta ita agere ut qui spem
in luce // Non potest ciuitas supra mon
tem posita abscondi presens Sed si

ignoret uel non aduertat mundus dum
qui plantauit aurem non audit aut qui
finxit oculum non considerat Et cum multis
timor periculi ac magnus humani affi
ciat gens in comodis ad cuncta percellit
cunctisqz pestilencius est quod plerumqz per
turbat / inter conuictissimos diuinarum
aliturum cognacione viros / suspicionem
diffidencia nonnumqz vero desperacionem
hac si cupis ex corpe sponse tene
bram explodere Synodi Sacratissima
domo te docet fortitudinis armatam esse
ut tam exemplo / tam doctrina / saporis ro
boris timidis eiusmodi animis in
fundas legibus / audaciam opprimendam
corrigas temeritatem impietatemqz
compescas Illa cum virtus fortitudinis
quam inemat ex quadruplici fonte ho
nesti sit ut ciceroni placet rerum
magnarum appeticio / et humilium con
tempcio / et laboris eius rei publice
racio perpessio Quequidem ut gregorius
inquit dat fiduciam trepidanti contra
aduersa haud dubium est decorem
eius plurimum ad fugandam mundani
timoris nebulam apud te ualere Sy
nodi Sacratissima Illa ut habet empedocles
officia ciceronis omnis fortis animi
animus et magnus duabus rebus maxime
cernitur Quarum vna i rerum hesternarum
despiciencia ponitur cum persuasum sit
nichil hominem nisi quod honestum
decorumqz sit / aut admirari / aut
optare aut expetere oportere nulliqz
nec homini nec perturbacioni animi nec
fortune succumbere Altera est res ut
cum ita sis affectus animo ut supra dixi
Res geras magnas illas quidem et
maxime utiles / sed ut uehementer
arduas plenasqz laborum et periculorum
tum uite tum multarum rerum que ad uitam
pertinent / verum hec et hec limites
suos neqz i sustenendis humanis
viris difficultatibus / periculis atqz
laboribus / plenum robur atqz fiduciam
prestare possit / hinc mouetur plerumqz

aspiru sco munere fortitudinis animus
ut finem adipiscatur cuiuslibet inchoati
operis et superet atqz deuitet cuncta
que iuncta emergunt pericula Et quod quod
ab humanis periculis atqz laboribus sepe
nimis expiratur i morte finem tamen inchoati
operis non captiuum sed tunc plene
consequitur cum eterne uite beatitudinem
adipiscitur qua miseriarum et laborum
et periculorum terminus nonnumqz animum
finem sibi constituunt hoc instinctu tam
i agendis robur tantaqz fiduciam
animabus sanctus spiritus infundit / ut omnes
aduersantes / timoris tenebras exclu
dat atqz dissipet / hinc despectos
et infirmos quosdam in specie uiros
aduersus sublimos et excelsos in
potentatu insurgere sepenumero conspi
cimus Ecce ego mitto uos sicut oues
i medio luporum dicit dominus Et subdit
Cum autem tradent uos ante reges
et presides / nolite cogitare quomodo a
quit loquamini dabitur enim uobis
i illa hora quid loquamini / sed spiritus patris
uestri qui loquitur in uobis Scriptum
est enim Oculi domini contemplantur
vniuersam terram / et prebet forti
tudinem hiis qui corde perfecto cre
dunt in eum Itaqz fortitu
dinis arma Synodi Sacratissima imi
tare sponsa cuius typum geris. hinc
difficilimarum parcient incrementa
uirtutum exaltabitur domus dei / et li
bertas ecclastica reflorebit. eritqz
nomen domini inter barbaras naciones
gloriosum et cum sponsa i canticis dicere
poteris / ego murus / et ubera mea
mea sicut turris / ex quo facta sum
coram sponso quasi pacem reperiens ;

Tenebram cuius tractatum posterius
reseruauimus totius xpiane discipli
ne inimica species ac perfectius
fructum est splendorem uirtutis
eterne obducat Synodi Sacratissime

obstaculum virtutis timor mentis est
inquit Gregorius qui dum inflat obnubilat
Et cum superbia sit perverse celsitudinis
appetitus uti Anshelmus allegans placet
excellentiis tam spiritualibus tam temporalibus
rebus quarum omni copia plurimum de-
coratur eciam / propheticus hoc excellen-
di desiderium oriri potest / Alter inquit
Gregorius intumescit auro alter eloquio
alter infimis et terrenis rebus alter
summis celestibus que virtutibus / quas
quidem non solum obnubilat sed extin-
guere cum superinit solet Neque virtus
virtutis [illegible] contenta est inquit
Gregorius sed per cuncta sua membra se erigit
et quasi generalis et pestifer morbus
corpus omne corrumpit / hinc omnium
virtutum eam esse ruinam testatur Ysido-
rus Et quamquam circa particulares quasdam
vertatur obiectum tamen productiva
quadam auctoritate extra peccata defluxerunt /
nec mirum contendit enim superbus le-
gem dei et precepta eius transgre-
ditur De quo inquit scriptura con-
fregisti iugum et rupisti vincula
et dixisti non serviam / Et glo-
sa super Job Contra conditorem superbire
est eius precepta peccando transce-
dere / hoc nec thereis illis spiriti-
bus pepercit primum sibi vendicavit
locum quod nunc deinde inflectum parenti
[illegible] infecit humani generis
Sterilitas Synagoga [illegible] Christi
in membris suis cicatrices ostendit
audiamus interrogationem ecclesiasticam
Synagoge superborum non erit sanitas
Et alibi radices gentium superborum
arefecit deus et plantavit humiles
ex ipsis gentibus hoc plantularum
est ecclesia presens Que quidem quo ad
usque fota est Christi humilitate conva-
luit / Sed cum monitum principuum et
fumosa vestigia comprimit per superbiam ver-
tepit Marie hiis temporibus de quibus
apostolus ad Tytum prophetavit dicens hoc
scito quod in novissimis diebus instabunt
tempora periculosa et erunt homines se

ipsos amantes cupidi elati superbi
blasphemi et alia multa enumerat mala
que fletu potius quam commemoratione
digna iudicamus / Quorum per hec dolor omnis
christianitas hiis temporibus refecta est ut vix
extat neque laycorum neque clericorum sta-
tus ab eiusmodi scelerum infectione im-
munis / Ita cum quatuor sint species
quibus omnis tumor arrogancium demon-
stratur uti in moralibus super Job Gregorius aut
cum a semetipsis bonum habere existimat
aut cum datum sibi desuper aliquid cre-
dunt pro suis hoc accepisse meritis pu-
tant / aut cum iactat se habere quod
non habent aut cum despectis
ceteris singulariter videri appetunt
habere quod habent Que harum est parcens
que non profundas inflixerit mem-
bris ecclesie plagas Si qui ea a
se ipso habere existimat lucifero
comparatur qui contemplatus sue
nature sublimitate non alteri pen-
dere opinatus est Contra ingratum et
superbum huiusmodi apostolus inquit Quid
habes quod non accepisti Si autem
accepisti quid gloriaris quasi non acce-
peris audis Augustinum O homo et
intelliges quod tuum est inreprehen-
sibilis et immutabilis est inquit di-
lectio qua deus unumquodque eorum
amat quod fecit sic et odit que
fecimus Quidquid ergo sine illo facis
quod non quodammodo dici potest
peccatum et deficies a vero esse est
Adversus autem eos qui propriis me-
ritis omnia accepisse putat de se
ipso apostolus inquit Qui prius fui
blasphemus et persecutor et contu-
meliosus sed misericordiam consecutus sum Et a-
libi gratia dei sum id quod sum Qui
vero extimore se iactat attendat
quid [illegible] dicit Jo- / Quia
dicis quod dives sum et locupletatus
et nullius egeo nescis quod tu es
miser et miserabilis et pauper
et cecus et nudus Qui vero ceteros
despicit ut singularius videatur

habere bonum quod habet phariseo compa-
ratur qui se pretulit publicano cuius
vanam Gregorius describit cum inquit Omnis
quisquis superbie tyrannide captiva mente
in se succumbit hac primum deprimitur prius
quod clauso cordis oculo iudicium equi-
tatis perdit Nam cuncta que ab aliis
bene geruntur displicent et sola ei que
ipse vel prave egerit placent semper
aliena opera despicit semper miratur
que facit quia et quicquid egit egisse
se singulariter credit Ex hiis quatuor
arrogancium speciebus manavit illi quos
Benedicti norma monachorum enumerat duo-
decim superbie gradus hos presbyter hos
obduratos intueor dein ecclesiastica disci-
plina Nullus generalis ordinis status
nulla religio compta est que non ha-
buit ascendentes et descendentes
per hos gradus angelos Sed hac tem-
pestate temporum et extrema mundi
fere cuncta eorum scelere compressa sunt
Circumspice omnes sponse Christi ambitum
ubi reperies duodecim illos humilitatis
gradus quorum sublimitas celos tange-
bat pro eo quo corde et corpore defixis
in terram aspectibus interiore humi-
litatis affectu veteres patres atque sanc-
tiores auctoresque religionum pro-
fitebantur subingressa est scelestis-
simis hiis temporibus curiositas et
elevata cervice vaga ad singula
circumspectio / prorumpta aut rationi
consentanea laicorum levitas quedam
motus, et magnifica secularisque lo-
quacitas / pro absconditis risus inepta
et lascivia leticia pro taciturnitate im-
pudentissima iactancia / pro communi de
regula et maiorum norma iudicio et
observatione singularitas quedam et via
[illegible] presumptione et austeritatis simi-
latio pro eo quo extimabat et pro-
fitebantur ad omnia se esse inutiles / pre-
sumptio pro confessione peccatorum obstinata
defensio pro parva [illegible] et asperis
castigationibus simulata confessio
pro obediencia rebellio pro abnegatione

proprie voluntatis libertas et effrena-
ta quedam licencia vivendi pro dei timore
peccandi consuetudo / hic presbyter hic pe-
lagus reformationis iacet Qui ad duo-
decim eximios humilitatis gradum
observanciam omnis obligamur in primis
tamen quos abrenunciasse pompis mundi
abrenunciasse operibus carnis et obe-
diencie iugo colla submisisse com-
pertum est obligantur layci et infe-
riores cuiuscumque status quibus in hu-
militate parendi est indicta necessitas / ob-
ligantur et prelati quorum est exemplo
Christi sublimitas nobis ad humilitatem
impellere et nostrum prelatus Sed heu
presbyter quamquam sit hec via et eius que
ducit ad vitam arta Ita tamen et duces
gregis Christi / quanto celsiori tanto ar-
ctior extat Quorum officium est sed
arduum et undique periculis ple-
num cui adversantur plerique qui
nuptiam sollicitudinis dati sunt adver-
santur sepe inimici eius gregis non
numquam potestates seculi rectores
tenebrarum Adversatur immu-
nitas neglectus nexus morum de-
formitates Adversatur eciam quod
molestissimum esse videtur fallax
male vite opinio Quia superposite
et volentes effugere plexus non
possumus Ita cum in oculis omnium ver-
semur / et magno obligemur accto (?) atque
robusto quod dei in nobis est tueri atque
defendere Ne illud prophete merito nobis
obiciatur homo cum in honore esset non
intellexit comparatus est iumentis
insipientibus et similis factus est illis /
pontificalium dignitatum Ecclesiarum immu-
nitates iurisdictionum [illegible] libertatis
in istarum / et summum regum dei servi-
cio dedicatarum constantes atque mag-
nanimes hos decet esse cultores
atque custodes qua ex parte, ut cu-
pidi, ut elati, ut in misericordes
et iniusti dampnamur Et in nostris
infirmitatibus Habrahe humilita-
te imitari nos convenit Qui ait

loquar ad dominum cum sim pulvis et ci-
nis Et propheta qui dicit Ego sum vermis
et non homo obprobrium hominum et abiectio
plebis Sunt quoque exempla alia ut pupil-
laminis et abiecti feguis et multis
lacessiti / difficilimum est erga medium
ita tenere ut inter hec que impetus
videntur adversa tyrannus mundus cupidi-
tati instis ac indocto possimus vulgo
satisfacere / perfecto autem excelsi etiam
tas fidentis virtutem animi / aut in-
sipiens est et in corde dominum non esse
dicentis tantum regimus pondus superbie
Quare quo de stabilitate sic loco hinc
abire animadvertite preces hac in epistola
peste detestatur apostolus cum inquit non
incontentione et emulacione dicas
superbie filias invidia atque rixam
introduxit ut materne radicis vi-
rulentiam dampnaret / hac sic cupis
tenebras agregere atque pastoribus
effugare Synodus Sacratissima armis
timoris domini accingatur oportet
Et propterea quas supra notavimus duode-
cim humilitatis gradus plurimum
hinc tenebre contrarientur. Nobis
tamen qui in castris ecclesie congrega-
ti sumus tres quas glosa enumerat super
apostolum plurimum deserviunt quos si
observatione et cultu non dignos esse
fecissemus multa quo prosperius esset ipse
dimicata nostras labores / magnisque
detractionis Sacros emissent Coniunctam
perfecta inquit humilitas tres habet
gradus / primus est subdere se maiori
et non preferre se equali quod est suffi-
ciens / secundus subdere se equali nec pre-
ferre se minori / et hic dicitur habun-
dans / tertius gradus est subesse minori
in quo est omnis iustitia Nec hii quidem
satis nobis essent preces nisi dono
timoris illustrati sumus Et ob id ipse
scriptura timor initium dicitur modicis
non demandans que super tenebrarum
appellavimus sermone habitum sus-
cepit de filiali quo malum pene genue-
rat a quo non timore peccandi voluntas
se iungit Sed casto aut filiali inquit
spiritus sanctus nunquam velut Timore hunc

ad humana vita divina sapientia regulata
talem comparacionem habere dicit qualem in
diebus habet ad arbores / hinc scriptura
dicit paradysus sapientie est timor domini primum
cum illius longem Itaque sicut radix omnium
malorum superbia est ita castus et filialis
dei timor omnium operacionum stat et the-
sauri vite radix et fomentum est / haec
itaque apud eos quos Superbie adversitate co-
ram domino perficiebat principium superbie
hominis est apostatare a deo inquit scrip-
tura Contra quod felius alia scriptura
dicit Timor dei initium est dilectio-
nis eius Et aurelius Augustinus Timor
dei non solum inchoat sed perficit sapientiam
que primum diligit deum et proximum sicut
se ipsum Ad hac dilectionis omnis christia-
na doctrina suas dirigit et impellit
cultores preces hinc cuncta spiritus sancti
dona insistunt Ad hac sua includit
epistolas apostolus Qui cum tenebras super
detestatus esset / ne in vinea dei salva-
tori uvas misceret fellis et levatis
amarissimas Ex quibus vinum quod flu-
erit venenum esset aspidum et fuerat
draconum venenata scilicet dignitatem et
alienata a fide et gloria dei / et abigen-
das ac vetandas esse duxisset / Ve-
nit lucas scripture scilicet Spiritus sancti donis
tandem concludit Sed in divino domini
ihesu christi opere / perfecto quia deus caritas
est et qui manet in caritate in deo ma-
net et deus in eo Si caritate dei
et proximi quilibet unus colit induit
et christi legem implet Quia legis
plenitudo dilectio est ut ait apostolus
Et propterea fides formata que per dilectionem
operatur iuxta eum quem paulo ante au-
divistis / secundum mensuram unicuique det
tamen sic ut iubet apostolus erimus alter
alterius membra in adiutores et coo-
peratores in dilectione sine simulacione
odientes malum adherentes bono
Caritate fruatur in vicem diligentes
nulla unum corpus erimus in christo in quo
sunt in semper thesauri spiritus et vite
recondita sunt et sic nulla membra

que non eundem actum habent unum per
unitatem forme constituunt corpus Sic
et tu Synodus Sacratissima unum ex omnibus
nobis per unitatem dilectionis constitues
corpus in christo ita cuncta ad que con-
gregata es sua perficies opera et cum
sponsa canticorum illud iocundissimum canere
poteris Introduxit me rex in cubi-
culum suum Exultemus et letemur
in eo ihesu christo domino nostro qui sit in e-
ternum benedictus Amen

> Sermo nycolay de koslow sacre
> theologie professoris Canonici Cracoviensis
> in sexagesima factus in concilio Basi-
> liensi ~~Constantiensi~~ Anno domini etc xxxv

Exivit seminare semen suum luc viii
Scripta sunt verba hec et recitantur in putis
diurne erant volvendo et revolvendo
perscrutando singula creata non invenitur
terra tamen ita benedixit deus ut virgo et
mater maria / propter quod et in psalmo dicitur Be-
nedixisti domine terram tuam Ita enim in tantum
sit exterius erat repleta divinis seminibus
ut omnes gratias que sparsim perficiunt mu-
lieres preter et que non inpugnat cre-
ature humane secundum Bernardum Omnis pure cre-
ature conditio patitur / Illi luna in acceptis
videbatur immersa ut non sentiret gracie ca-
reret / Ita et semen increatum verbum dei
patris verbum unigenitum quod celi capere
non poterant in se suscepit / sumque ut
fructum altissimum edidit et in psalmo
propheta Terra nostra dabit ymo iam dedit
fructum suum hec est maria genuit filium suum
primogenitum / Eiusdem meruit eterni
patris heres in proprio corpore / prius et
sunt unicus est filius / Eiusdem meruit
dei filium cum sola genuit hunc in filium
constituere et naturaliter in tempore natum / Eiusdem
meruit heres spiritus scilicet operatorem et ...
et inhabitatorem specialem / Sic quidem optamus
istius seminatoris qui exivit seminare
semen suum / suorum seminum esse participes
Nullibi est apud virginem matrem passe
quedam cum hoc quod / Ita efficacissimum provocium

potentius invenire / Ipsa enim est que copula-
tur omnipotenti patri / verbum placens / filio
sapientissimo profunda humilitate / spiritui benignissimo
excellentissima castitate et sanctitate / Cum fiducia
igitur pro obtinenda gracie auxilio ad thronum
gracie eius accedamus / offerentes sibi illud
ewangelicum Ave.

Exivit seminare semen suum etc et loco quibus
supra secundum Augustinum de civitate dei li. decimo tertio capitulo
ultimo propheta in paucis hominibus et ubi po-
tuit in primordio eorum civitatis dei ex omnibus
gentibus congregande / Iam tabernaculo iam templo /
iam sacerdocio et sacrificiis multa significaverunt
et quibusdam insinuat / quibusdam manifestius varia
predixit / Que licet occultius superioribus temporibus
nunciata sunt / tamen secundum statum distinctionis eorum ut sapienti
deo placuit fiebat manifestiora / Cum ut
ille qui erat colonus futurus in fine principalis
seminis semina sua bona que obstinate nun-
ciabantur clarissime impleta sunt dicit in eodem
Augustinus ut erat promissum dedit precepta
quorum observancia inciparet salutem anima
Et ut precepta faceret fidem sicut erat pre-
dictum fecit miracula Et ut preceptorum
persuadet utilitatem promisit beatitudinem eter-
nam Et subdit Que si nunc quam promissa
in omnibus sectis non erunt impleta
in nostro salvatoris preparata Impleta est
hominum sumpta / ad deum humanorum quorumque
voluntatum / peccatorum remissio / fides prius
gratiis infidelium / expulsio demonum / ex-
citatio temptacionum / purgatio pro fide
euntium / et liberatio ab omni malo / Hoc est quod ego
dicit Bernardus dei filius putavit se hinc
mundo propter suum solatium Sed ut illa que
propheta seminaverat / que in humanis men-
tibus quasi sopita iacebat / suscitaret et
deduceret ad plenum fructum / Propter quod quamquam
propheta obscure hoc ex clare / quia propheta
propheta seminabat in significatione hoc ipse in
veritate / illi in permissione / iste in exhibitione
Convenienter ergo dictum est Exivit seminare
semen suum / Seminacio eius notandum distinguitur
secundum opera que filius dei in assumpto homine
plenum redemptionis sui temporibus faciebat
Oportuit ergo deum esse hominem Si genus

mixta primum vindicta

humanum debuit reduci in salutem ianuisse apperuerit. Sic enim ut lactancius de vi li. piar. institucionum dicit Christus mediator venit inter deum et hominem factus. Sic namque fragile potencia substancia potuit deduci ad immortalitatem. Sic quamvis sapientia quanta est summe iusticie que ab inicio mundi in mundo fuit preter ipsum quod et omnibus sapientiam tradidit et que docuit viribus roboravit. Sic hoc gracia et infinita doctrina claruit. Sic omnibus impedimentis seminatis que in ueste terrena inclusa fuit vite comprehendit. Si visus omnibus quorum materia in visceribus construct tarnit ipsis restituit et debellavit. Sic huius libri quod infirmari non patitur duplicem naturam suscepit. Et ideo lactancius probat dicens humanis eundem tu pro intentum mitteret ad erudiendam mortalitatem preceptis iusticie voluit cum carne indui ut oratibus affici et morte mulctari. Cum namque in terris iusticia doctore intempt. Qui vita legem sit vivi ac pro cultu et omnes terra et omnibus seminaret et exemplis. Sic cum celesti auctoritate imposita est hominibus paradisi natalis sint duo natura que docuit implens opere et eodem in hominibus non solum fundavit sequela sed etiam fomentum exemplaris. Ecce ideo hoc docet. Fecit et prius cepit facere quod docere et ad imitationem suam astringit cuius ita libera est quibus ita iussit et qui ea que docuit et fecit et imperfecta dimisit sequi non possit. Pena vero exortacio. Sic in carne uestis eius carne sequi potest cuius cupiditas reluctandi formaliter ideo in voluptatibus abdicando duce imitari potest voluntate pati compescit et legem mortem exim hoc. Sic ipsum luctandi quod carnem et eam secundum via apta est et invicta tota productio et recipit non in eo hominibus incarnatis adpertandi sed solum proposito volunt. Si que agebat diuinitas id delabat aliquid esse gerenda. Si quis passus est humanitas id magnum signitatem hunc fuit. Hec ille vii li. Totum nobis in hoc valuit totum salutiferum fuit et totum necessarium iuvit in quo confuit istis tales

quod maiestas diffusius quod creator deus hoc exorit primare semine suo. Sic ei facta est quod deus homo natus ex virgine et ex ipsa virgine vero ecclesiam emit quam etiam in sponsa adoptavit. Sic sua corpus est deus caput est christi ipsum replevit suis membris. Sic christus est caput ecclesie in ipsam suam semina influebat. Omnia enim quecumque ecclesia habet a christo habet. Infirma siquidem christi ecclesie est fundata. Que gloriosa est operacio sunt ex christo. Sapiencie fuisset eius documenta preteritis actus roboramenta. Reliquie a christo ecclesie delecte sunt eius sacramenta et virtutes christo sunt ecclesie omnis decor et speculo in quibus sunt ostensa mirifica et quibus repullulat omnis reparacio. Pro sufficiencia humiditas et fecunditas est ~~superabundans~~ xpi respectu ecclesie [peccato efficacissimis gracie plena] ~~fons et origo omnium diuinarum preciosarum~~ inde effunditur diffunditur et infunditur omnes dulce gratie in celo et in terra. Inde iste fluunt per superabundantiam incorporeus consumatus et confirmatione in hoc id est per fluvios eius inebria multitudinis gracia eius in psallendo eius letabit germinans. Etiam siquidem de magnum alluvio germinans letatur tur qui cum ecclesia est cum inebriantur atorrente diuine voluptatis. Sic quod ex eorum psallendis diuisa producit genium. Et quibus possit ecclesie gradus est multiplicabis et fecunditatis numerosis pie increate que exorit primare semine suo.

Quod thema in ampliorem habet deductionem ad quorum quamquam circa. Verba vero in ecclesie iusta possunt exorte inhis pariter consiliis premisse pono tres questiones. Prima deus in xii doctores quo fuerit ita mirabiliter efficaciter ad contemplandas omnes hereticas pravitates. Secunda vita dei non ecclesie in pro ista contra suffrimenti curia refectionis omnium mortis. Tercia est quod deus in multis seminavit pater suis cultoribus sua in parte dicam. Non potest in ipsum consequitur partibus. Quarum questionis respondendum est

Dixi in questione prima domini nostri doctrinas et veritas ipsius questionis apparet ex serie evangelii ubi deus narrat non solum omnes hereses quam ipso predicante orierantur exsufflasse. Sed etiam quam hereses futuras premonuisse ut patet ad romanos. Dixi tu deus confutasset hereses inde et de suo tempore litigancium quidam dixit dum esse filius iste. Alii autem viderunt ubi vite et huius hereticis ubi manifeste habet qua deus doctrina suma sui quam quidam multos hereses querebat et efficaciam se quotidianis se vita fidei inspirabat. Exquibus patet vitas istius questionis. Et ideo quare doctrina domini sit ipso predicante sit et aliis omnibus temporibus triumphat de hereticis. Quia dicitur quod est stabilis et ubique et ipsi spiritu dicit cum lactancius vi. li. Christi doctrina vis quadrat ac fortior consentit deducit persuadet penetrat et vincit. Quia constanti ratione suffulta est et ideo addumpsit papa in epistola dicit vero. Licet sepius differit et obscurum manifestat. Beda ideo quia habet ad illam stabilitatem potentem nexibus tanta est enim potentas veritatis id est dicit ut per lumine clara reluxerit que appareat et sepius in verbis exigens et maximis defendat. Sed deo autem nostro proprius erat doctrinis sit potentem huius. Hunc namque veritatem [retribuere] potentem spiritus inspiratam et inspirantis reffellens mellitus flos quibus heretica scriptura intuitum absolvere. Habuit potentem apprehendi ipsius admirationem. Deus scriptura exponitas deduceris ad veritatem et in admiracionem eas quod in mundo intellectu oberrabat. Huius potentem gratis habendi constabiliendi retrum in scripturis eam intellectus et hanc mundo heresis totaliter euellebit ut dicebat audientibus. Ambulate in luce dum lucem habetis ne vos tenebre comprehendant. Huius potentem dandi officium predicationis doctrinam et potentem plenam. Sed illa promisso apostolis fecit dabo vobis os et sapientiam cui non potuit resistere et contradicere omnes adversarii vestri. Sed et sanctum

est inputatur deducit [beatus] thomas in i li. contra gentiles capitulo vi quod ipse potentem et maximo miraculo quod apostoli ita pauci in toto mundo et inter gladios et lapides predicando ea que naturalem racionem excedunt. Ad fidem conuerterunt non potentem turbat premperio vanitates et dicitur tyrannorum et implacabilium philosophorum convertit. Non ei potuerunt resistere quod sapientie et spiritui quo loquebantur. Ex qua conclusione probata sequitur quod numquam heresis exsurrexit quod christi doctrina euicta non fuerit. Illud est Augustinus quod in li. de catholicismo exponens figuram de serpente moysi et serpentibus magorum dicit. In exemplo id est moyses miracula faciebat exsurrexerunt magi contra faciunt dei similia facere permissi sunt ut eo mirabilius vinceretur. Et subdit quid magi nisi heretici significat quorum veniente hereses in ecclesiam serpentes Bedo que exsurgunt sed devorantur.

Declarat de pluribus sed de hereses donatistarum maniceorum manicheorum pellagianorum que suis temporibus exorte guerre et extincte sunt et cum aliarum heresum capita que christo nostro serpenti contra eum demorari debellati sunt. De ipso enim domino est per prophetam. Contrivisti capita draconum in aquis. Hec ille. Quod si de recente heresis euenit aut alie de nouo exsurgunt numquam dubitabis de potentate sermonis christi. Cum enim eius sermo potentate plenus est quos tum ex quo ad illa stabilitatem et potentem ipsius doctrine permanentem et immutabilitatem et perpetuitatem mutata sunt celum et terra transibunt verba non transibunt. Sed sunt in celo verbum dei. Sic in quatuor et quatuorex repetitum permansit veritatis eius. Ratione quarta enim incepera concludit dicens veritas vincit omnia. Per prime de hereticis triumphat et semper triumphabit. Ex quo sequitur lactancium in li. quo sequitur hereses et per quas statuere voluit diuidimine non potuit sic incole quod per supplantat sui erroribus destruit prius gladius

[Veritas manet et invalescit vivit et obtinet in secula seculorum e quod in textu ...]

probant / ymo / quia sponte non venit non impellente se ipsas probarunt. Ad quod facit hoc quod scribit ipse super genesi. Ex quibus oritur et si alique heresis non invitis diffugiunt, doctrina tamen diu extincte sunt / vidimus enim modernas heresim, secta mathematicorum et physica garrientium perdidit / hec siquidem nec epicureis persecutoribus / nec regum bellis sunt imperantibus quarum unaquaeque habuit interceptionem et notum est exemplis patentibus. quia hinc confracte sunt per se et per se conquassate sunt / unde et heresis in quibus annos cum prius requieverant, in adet christi doctrina et apostoli tam diu quasi sumpte sunt / Modo ergo quia heresis sunt extincte, adversa acceptae / quia apud illum non est transmutatio nec obumbratio vicissitudo. Non enim quia sunt radicate consuetudinibus defensis et habite per patriis legibus, non tamen vel non transiens / fidei et veritas et heresis terunt legem illorum oppositum que in se inimicitiam non transierunt sed mutuo se expellunt. Ergo quia heretici suis adherent inseparabiliter capitulis et exceptione de tempore venerit in aeternitate / eorumdem impertinaciter / eorumdem in flexibilitate / ex quibus omnes sunt in exteriorum ad tempus quod nec aliquando admonitionem exhortatoriam admittunt / de hoc iam defunt erroribus secum sunt / non enim vere perditionis securitate petunt offerre / Et hec sunt alique cause extitit propter quas heresis diu durant / ad quas faciunt hec quia hinc multas faventes tutores defensores et ipsius fidei claritas / Et de prudentia que sunt humilis extitit et propheticos irritat ingenti stulta / ipsius et multi exemplum eorumdem extime provenientis utilitas. Ex quibus sequitur quod ipsi fides quam tradit hereticis non est credenda devictam ex ipsius veritate / Hec per exposita / quia autem non per vitas hereticis tradat ex quibus occurrit arbitrii libertas quia secundum Augustinum in … ita liber ut credere vel non credere. Accedit ad hoc per mortalis sequam contentionem cum desperata de veritas facit tamen erroribus mechari / ymo

[margin:] quo in eis laudatur … robur … fides … [illegible]

[margin:] et ad hoc … appeticio … [illegible]

[margin:] voluntatem … [illegible]

[above column:] cum excepti … [illegible]

velut exercitus nec sinit assurgere ad lucem vite / Constant ad hoc quia fidei caret legitimis assertoribus / multi enim non amantes vitate assunt eam multi verbis defendunt. et in pugnat operibus / de glo[ria] secundo. Nos vocti indicat stratum paucissimi prudentes et dispensatores veritatis. Rarus enim doctor est qui eloquiis divinis aliquid non admisceret adulterinis opinionibus / Error enim quod … fuit dispergit / Multi enim celanda inveniunt aperiunt / multi studiose querenda sunt inscitia confundunt / et mentiendo vino inebriant quos lacte potare debuit / Amplius dicit Lactantius veritatis assertores titulos quid hinc mediocres / sed utique quod venena diffundunt / Ex hiis puta dico quod multas nationes et regna fidem abiecisse / et non obstante illo in omnem terram exivit sonus eorum / nunc fides ad unum angulum mundi est retrusa. Dicit Franciscus Petrarcha libro quarto et allegat Ambrosium et Augustinum, maior erat fuisse latitudo fidei quam Romani imperii / et quo non potuit pervenire imperium regnat / a ferro quo … dominium regnat aliquo / Et sequitur: Erat tempus eum Romano imperio non deesset nisi modicum quod oriens / nunc autem fides una non habet nisi modicum quod occidentis / et hiis contra inest fides et auctoritas quibus instat herilis. Nota tamen est ut veritas fidei prosperat et titulum obtineat triumphale. Et si non hic tamen alibi / hic angustia opprimit et repellitur / sed ubi ipsius latitudo apparebit et libertas. Crisostomus exemplicat de i° quod sepultus fuisset in sinu … veritates quas hic credebant tradunt, exoptabat suis fratribus predicare. Ex quibus apparet efficacia doctrine in hereticis extirpandis et tamen de cetera perniciosa.

Dixi in questione secunda virtute vivo domini nostri Iesu

[margin:] que … [illegible]

Alii siquidem ref… ita generale ita efficatie non possumus invenire preter ipsum / licet enim ut dicit Alanus sit sanguis corporis et tamen magnus prelatus docebat ut magister / persuadebat ut sic eligebat ut princeps. operatus ut deus curabat ut medicus / comparebat ut homo. Et si primus accedimus salvatorem quia absolvit culpis / redemptorem quia liberavit operibus / reparatorem quia plus restituit in gratia quam perierat in natura et reformatorem ipsum confitentur est / Reformatio enim aliud non est nisi depulsis culpis. disruptis deperimentibus fasciculis / restituit amissa gratia Restitutio iii. de causa de qua in … ibunt sancti de virtute in virtutem. Ad quod quid est secundo esse sponsus est. nisi ut studet ipsius ornatum / et ut exhibet sibi eam pulchram adversitam et suavem non habentem maculam neque rugam. Ad quod est caput esse nisi ut ex corpore, in … tamquam in corpus fluunt … fidei, motus dilectionis / et ex hiis actus cultus operantes. Ad quod divina dispensatio christum voluit secundum animam esse beatum et secundum corpus viatorem / nisi ut ostenderet vita illa quam agebat esse via recta ad beatitudinis assecutionem. Unde dicit ego sum via et vita. Nam unde dicit Lactantius quod ille quem creavit reformavit quem formavit reformavit / illum animat illuminavit / et subministrat virtute interius. Quarumque ergo actionis propterea scilicet dicit perniciosas per … in moribus alii hoc non crederet nisi ex apparentia efficacie que est in eo quod christus. Prima efficacia. quia prima quantum … precessit ex parte. qui manens in se faciebat opera quia filius et … humanitas erat instrumentum unio … quo … agebat operibus. Ex quo ergo processit, ex celesti magisterio, magne efficatie efficatie, hec siquidem

[margin:] magnus … ei fiat … [illegible]

[margin:] multiplicatum

[margin, below:] … [illegible]

[above column:] … [illegible]

congruens nos fecit dominus, ut modo una totaliter vita gubernaret. Dicit enim Bernardus quod ille … qui duo … sunt. et in utero virginis … mortalis … magistro in una persona coniuncte / Ex quo … extra … est … quedam emplastrum et medicamentum totius deformitatis. Illo ergo in se quantum potest allegari utilitas … pura dominus … fragile … excellens … admonitionis … habit de damascenus quia … faciebat divine et divina … Tertia efficatia post Albertus, … siquidem exemplar … sancta … et … agebat vitam … / non autem … descendunt a celestium ordine … / … ut aliquis … posset … mercede / Quarta efficatia est in glo[ria] … Offeret … duo vis … resurrexionis et adventus spiritus … glo … resurrectio … Cum itaque dominus … exemplar … efficatie / et … obligat ad … Augustinus … Est enim sponsus forma … Est speculum sine macula … angeli … Ex quibus … excellen… et … non … aliquid de facto … ad illam … dignam

[margin:] Ecclesia efficienti … propter … omnia … ☩

[margin:] … [illegible]

[margin:] … [illegible]

agentis sibi et affectus. Et quo Augustinus xii li. de civitate dei xxviii ca. dicit De deo trinus operibus, sicut puto hic Adam de Christo inquit et ex quo primus creati ad ymaginem dei, non in rebus creatis non quia [illegible] non quia carnis [illegible] sed ipsius vestigia [illegible] magis [illegible] in ipsa colligamus, sicut in nobis eius collata ymagine ad nosmet ipsos reversi surgamus, et eam ad eum a quo peccando discessimus. Quasi forma ex quo a Christo reformati et renovati sumus, ad eum qui reformaturus dignatus apparuit et intueamur. Sed in quibus recessimus [illegible] non quia [illegible] peccati non quia carnibus, non quia [illegible] sed quia [illegible] humilitas paupertas [illegible] obedientia patientie et [illegible] quibus ipse plenus erat, sicut collocemus in nobis met ipsis sive [illegible]. Et tandem paulatim revolvamus [illegible] ceciditas [illegible] in moribus exterioribus formacionem. Hinc [illegible] dicit: Nos autem revelata facie gloriam dei speculantes in eandem ymaginem transformamur. Non est aliud dicere [illegible] fide aperta gloriam domini [illegible] nos transformari ad ipsius imitationem. Non est ergo reformacio morum nisi tunc ex fide Christi opera in nostram [illegible] pro peccati [illegible] sive vite Christi, dedit enim nobis exemplum ut quemadmodum ipse fecit et nos faciamus.

Ex his sequitur quod multo est difficilius reformare mores hominum [illegible] quia grave est vetustissimas sordes [illegible] et [illegible] induere et per Christum ambulare. Unde Christus: Ecce quam arta via est que ducit ad vitam et pauci inveniunt eam. Dicit: Si pauci inveniunt pauciores sunt qui per eam vadunt, quia aliqui [illegible] aliqui et in exitu [illegible]. Et tamen mores reformare non est aliud nisi ista via arta incedere. Oportet debent hic [illegible] frugaliter in [illegible] dicit Jeronimus in epistola ad Heliodorum: Si Christo credis credamus et eius sermonibus. Audiamus quomodo Salvator [illegible] dicit: Nomine dixit qui vult venire post me abneget se, non solum suos, non solum sua, sed semet ipsum, et tollat crucem suam et sequatur me. Crux autem quia [illegible] est [illegible] non perficit ad salutem si non esset sed Christi imitacione. Et hoc facit magnam difficultatem, non tamen potest [illegible] Difficultat enim reformacionem morum [illegible] Ad quam [illegible] Franciscus poeta [illegible] ultro dicit et loquitur ad semet ipsum quia et ipse morum reformacionis studebat: Tunc vicia in exilium pellere, quod nec leges umquam potuerunt, nec reges. Tunc ne novis artibus res incredibiles absolveret. Et subdit luxuriantibus, furta furtivis, lamenta pauperibus, invidiam plebi, superbiam nobilitati, fraudes curie, voluptatem [illegible], discordiam [illegible] avariciam [illegible] extorquere velle possibile sed non spero posse. Et facilius [illegible] sulphur ex visceribus terre [illegible] ex paludibus egeri posse quam mala hec, hos [illegible] ardores hos morum [illegible] has autem [illegible] [illegible] sentina [illegible] pessima sedes est. Ad [illegible] familiarium [illegible] ut pestes quas fugare non possumus fugiamus. Difficultas hec [illegible] sed [illegible] impossibilis, quia si quis diceret impossibile esse Christum in moribus imitari non [illegible] sentiret et [illegible] que probata est [illegible] et tamen de [illegible]

Dixi in [illegible] et si [illegible] in pace [illegible] parem [illegible] que requiritur ad salutem [illegible] quam venit Christus [illegible] De [illegible] Christus et [illegible] ipso [illegible] quas adoptavit [illegible] mirabiliter unitos. Ita quod [illegible] constituit [illegible] et nos [illegible] Christo ipso nos univit, ordinavit, pacificavit et confortavit. Univit quidem ut omnes unum simul agerent. Ordinavit ut omnes nos mutuis corporibus [illegible]. Pacificavit ut nos omnes invicem diligeremus. Confortavit ut omnes ad ad pacem finalem [illegible] Que dicit [illegible] Ex quo omnes [illegible] [illegible] non quid [illegible] nos [illegible] sunt omnes unum [illegible] sunt [illegible] sunt omnes unum in [illegible] in qua solidati [illegible] sicut ut [illegible] et gloria [illegible] dicit pace et concordia [illegible] admirator [illegible] et [illegible] sicut quod [illegible] non [illegible] ipsa [illegible] in [illegible] corpore [illegible] Ex quo [illegible] ut dicit [illegible] dominus [illegible] Et non dicit dominus [illegible] in [illegible] instructione [illegible] in qua [illegible] ille [illegible] aut [illegible] fide [illegible] aut [illegible] ut se ipsum non diligit aut [illegible] accepit in alterius [illegible] non impedit aut qui [illegible] bonorum [illegible] malorum [illegible] non dicit. Explanatio huius [illegible] ex quo pax a Christo data est mundialis non corporalis non temporalis [illegible] Mundialis non quia mundus in malo [illegible] sicut [illegible] Corporalis non [illegible] carnis [illegible] est deo. Et qui in carne sunt deo placere non possunt. Temporalis non quia [illegible] et ita [illegible] non [illegible] intelligitur [illegible] est [illegible] Augustinus.

3a autem pax Christi [illegible] incipit a [illegible] quam apostolus vocat pacem Ro. i. gratia vobis et pax a deo [illegible] Ex gratia [illegible] que est pax ad deum. Pax aut cum deo [illegible] efficat [illegible] nos apostolis [illegible] in [illegible] multa includit, vide pacem ad angelos et ad [illegible] pro deo pugnabat [illegible] in [illegible] creature. Et multiplicatur pax [illegible] ex [illegible] culparum [illegible] ad [illegible] que pax dicitur [illegible] Fiat pax in virtute tua. Opus enim est [illegible] magna dei [illegible] ut [illegible] voluntatem [illegible] libertatem [illegible] malique [illegible] et sequitur in psalmo et habundancia in turribus tuis. [illegible] sanctus Albertus [illegible] virium [illegible] in quibus [illegible] est [illegible] habundancia [illegible] pax [illegible] obediet [illegible] bella [illegible] Amplius [illegible] pax [illegible] concordia in [illegible] tranquillitate [illegible] de qua apostolus: pax dei que exsuperat omnem sensum custodiat corda vestra et intelligencias vestras. Et [illegible] tranquillitas [illegible] illud [illegible] ad [illegible] turbacionem et [illegible] intelligencias [illegible] bonum [illegible] Et in hiis [illegible] pax in se ipso. Ad quam [illegible] bella [illegible] carnis et spiritus [illegible] que est pax [illegible] nichil pugne [illegible] et gloria [illegible] inquire pacem et persequere eam dicit. Et si pax hic plane [illegible] non potest [illegible] caro concupiscit adversus spiritum [illegible] in futuro [illegible] non possunt. Cum itaque [illegible] deo et in [illegible] pacificati [illegible] pax ad alios [illegible] que dicitur pax [illegible] Unde quid est [illegible] Augustinus pax [illegible] est pax [illegible] eterne [illegible] quedam concordia [illegible] deo et [illegible] in deo [illegible] in nobis [illegible] deo in nobis et in

proximis. Et in bonis habitis quod deus in nobis [illegible]
et in proximis operatur invicem delectamur [illegible]
esse in pace eternitatis, quod in hac illius pacis
eterne dulcedinem degustamus. Ultima
adquirenda pax [illegible] nostra saluti dicitur pax temporis
sub alia [illegible] per prius. Et est omnium sive
sint prospera sive adversa, sive turbativa sive
consolatoria, sive accommodata sive periculosa
in pace susceptio, animi tranquillitate illibata atque
inviolata. Quam vos habent cum mundum, [illegible]
pacis admisit, quam propter dicitur
[illegible] possidebit animus viri. Qua
de [illegible] dicitur. Cum hiis qui oderunt
pacem eram pacificus et aptus ad omnia
de hortatur dicitur quantum in nobis est cum
omnibus hominibus pacem habentes. Ex hiis patet
quod in istis gradibus pacis includitur
omnis virtus requisita ad acquisitionem
salutis. Et primo quod in unitate caritatis omnium
bonorum includitur plenitudo, ubi enim quod
homo non habet in se ipso, capit ex alio [illegible]
[illegible] particeps ego sum etc. Equanimis
autem susceptio omnium que accidunt pacatam in
cludit que fert secum patientiam constan-
tiam perseverantiam et alias virtutes virtutis
opus enim perfectum habet. Remissio peccatorum
sine fide spe et caritate non est, ymo includit
restitutionem [illegible] virtutum. Cura bonorum
habundans requiritur in viribus anime [illegible]
voluntatis subiecta [illegible]. Quinque requi-
runtur virtutes [illegible] sive per-
turbationem in prius delectantibus decent
confoveri. Remota [illegible] hec differentie pacis
ibi fides et pax in credendo [illegible] fides
ubi spes et conformitas in sperando, ubi cari-
tas et [illegible] in amando. Et ubi
hec tria, ibi unio sequitur unitas legis
et omnium sine discrepantia concordia in agen-
do. Si ex fide spe et caritate secundum legem
vivimus, adest [illegible] et intellectus
si de bonis divinis que in proximis sunt
delectamur. Adest pietas [illegible]
[illegible]. Nomine subordinatio voluntatis
[illegible] putat fortitudo et iusticia
et purificatio [illegible] bonorum [illegible]
ut multo ex hiis sequatur. [illegible] pacis
[illegible] quod dicitur quod pax [illegible]
est nisi cognitio pacis habentibus

Sunt autem congruentes paci tres quantum
sufficit comparato. Una est conformitas
nostre voluntatis ad divinam. Secunda equitas
iusticia. Tercia est virtutum plenitudo.
Congruum enim est ut hii qui omnibus
preceptis dei voluntati sunt conformes, et
secundum qualem iusticiam formant proximos mores,
et qui habent virtutum plenitudinem,
sunt vere pacis efficaces propter quod
ubicumque hec fuerit ibi puritas [illegible]
[illegible] ibi quies et pax et
omne bonum sine defectu. Hec [illegible]
satis late declarat quam declara-
tionem obmitto. Ex quibus sequitur
quod licet filiis pacis vera unio pax temporis
debeatur, multa tamen impedimenta
occurrunt quod ea frui non possunt. Sed
[illegible] ex eo quod ad ea
que deo sunt ordine debito sequitur
quo enim possit intelligi quod [illegible] qui habet
pacem cum deo, cum proximo, in se ipso, cum
angelis, cum aliis creaturis, qui in se
omnem repugnantiam comprimunt et omnia
exigentia pacifice suscipiunt, non de-
bet frui tranquillitate temporis. Propter quod
quo tales huiusmodi tranquillitate habent in
affectu naturali, intelligunt eam esse in pro-
missione dei, nunquam eam recipiunt, quia est
occasio multorum bonorum, nunquam eam [illegible]
lant quia est occasio multorum malorum.
Et si queratur quod huiusmodi pax sit de bonis
indifferentibus, ac tamen eis adest,
elaborant eam [illegible] voluntate divina.
Quod enim cum eis divine affluunt
non apponunt cor, sed pacis tempore otio
non torpescunt, fluxu rerum non solvuntur
et sunt [illegible]. Sic
tamen dicit [illegible] quod multa habent
impedimenta ne huiusmodi pace perfru-
antur. Augustinus xix libro de civitate dei
capitulo xiii. Et [illegible] superbia re-
gum et principum. Secundum est libertas paradisi
[illegible]. Tertium est [illegible] delectatio
in bonis temporalibus. Et hec tria impedimenta
[illegible] pace temporali
[illegible] adest tranquillitas
[illegible] quod talibus [illegible]

Unum potens ergo sit sermonem [illegible]
[illegible] gratia [illegible]. Unum efficax
erat [illegible] exemplaris [illegible]
declarat [illegible]. Et tria manifestat
quam [illegible] sit [illegible] pacis ut [illegible]
[illegible] duo [illegible] Exiit
seminare semen suum que fuit verba loco
thematis posita.
Veritas est quod [illegible] sponsa sua
[illegible] hec tria [illegible] fidei [illegible]
et pacis et multa [illegible]
sponsa sua [illegible]
Et licet iam ad patris sedeat dex-
teram [illegible] in sponsa [illegible]
sua esse [illegible] et sopita. Cum
ergo [illegible] velut [illegible]
[illegible] et amici sive sponse [illegible]
[illegible] ex lege [illegible]
[illegible] et amici [illegible]
[illegible] difficiles [illegible]
[illegible] exhortatione
[illegible] ad fidei
fundationem in hac quod dicitur Exiit. Secundum
ad morum reformationem in hoc quod additur
seminare. Tercium ad pacis [illegible]
quod concluditur semen suum. Quo enim [illegible]
[illegible] relinquit domum suam, dimisit hereditatem
suam et exiit [illegible] hereses
[illegible] et fidem fundare [illegible]
Ita et [illegible] dimisit
domum suam, relinquit cathedram suam
et exivit [illegible]
[illegible] posse in hac [illegible]
[illegible] heres. Igitur [illegible]
destruatur et [illegible] heresis et fun-
data fidem. Ex quo [illegible]
exiit seminare et [illegible]
[illegible] purgata [illegible]
fundata seminavit [illegible]
[illegible] et [illegible] et vos
seminate agros plantate vineas [illegible]
[illegible] Ex quo [illegible]
[illegible] mundo [illegible] et vos la-
borate et rogate que ad pacem sunt
[illegible] glossa dicitur [illegible]
[illegible] divinis [illegible] concordant
[illegible] firmantes

[illegible] religionis [illegible] corporis [illegible]
[illegible] sub hac [illegible] sicut ad corporis
[illegible] requiritur caput membra [illegible]
[illegible] colligancia. Sic ad religionem
requiritur fides virtutes [illegible]
[illegible]. Quo namque corpus [illegible]
[illegible] que membra distincta [illegible]
[illegible] Sic religio
[illegible] quando fides [illegible] virtutes
ad [illegible] et hoc [illegible]
[illegible] Cum itaque
fides sit caput et [illegible]
[illegible] spiritualia [illegible]
[illegible] heresis
ut fides [illegible]
[illegible] temporibus. Igitur [illegible]
ut ipse heresis [illegible] que fidem [illegible]
[illegible] auferantur
de medio dicit [illegible]
ad [illegible] que incipit [illegible]
[illegible] heresis tollantur
de [illegible] heretici [illegible]
ut [illegible] facultatem
[illegible] sacras [illegible]
[illegible]. Et [illegible]
[illegible] defenderunt
[illegible] et gladio. Nonne
arma [illegible]. Nonne sunt
[illegible] hostes altaris. Nonne sunt re-
belles [illegible] ut Augustinus dicit
[illegible]
[illegible] inter filios [illegible]
[illegible] inter [illegible] qui conantur
[illegible] infringere
ordinationes dei, ut [illegible] patrum
[illegible] corporis [illegible]
[illegible] suo [illegible]
[illegible] gladios [illegible] in manibus
et ut viri fortissimi ambite [illegible]
[illegible] Custodite et [illegible]
[illegible]
[illegible] Dicat [illegible]
[illegible] pugnare [illegible] Nec aliqua
[illegible] affert laudis [illegible]
[illegible] doctrinacione [illegible]

Renovare ad lucem. Et quia ut nostri
temporis tirones pugnare cum eis ipsis non
possunt licet proficere etiam quia ut dicit
Franciscus poeta oro in aures illius
adversus ... proficiat / qui de eo quot
audit sermo ... non exemplis
... non pondus auctoritatis ... ut auditu
recipit totis / Sed ... ipsius ...
... hac cum magistra consentit in
pugnat / Et ergo opus est novo modo
bellandi cum eis ut humani ... pos-
sint ex ipsis evelli / unde non adduco
magis apostolos qui per miracula / non doc-
tores qui per disputationem doctrina /
non Conciliorum illos viros fortissimos
de quibus scribit Eusebius in ecclesiastica
hystoria. Cum enim eorum tempore David
religio in tanta decrevisset abhominacionem
ut qui audiret David ...
ipse dedit se ad tantam altitudinem
... patrum et castigationes ad lucem
devotionem et orationis instaurationes ad predi-
cationem David religionis et eundem
strictissimam observantiam, quod devenerit
ex hiis ad tantam ...
ut David religionem dedicavissent
ad maiorem quam ... fuerat claritate.
Conatus ergo virorum ... cuiuslibet
ut omnia peiorata emendet ut
indecora decoret ut obscura
clarificet · ut dubia ...
ut diminuta compleat ut super-
flua amputet / Si ergo ... et
... seminare ... seminate
agros · plantare vineas ...
... / Quid ergo est seminare
nisi ... ingerere. Quid
est plantare nisi ... Christi
alios in eadem ... ut ...
duo ... Jam docendo iam quod do-
cuit faciendo possent ... quo-
modo faciebat aptius docens se in ...
aliud ... nisi Ihesum Christum ad cuius
imitationem ... alios imita-
bat dicens Imitatores mei estote
sicut ego Christi ...
Si non est alius modus ...

nisi producens homines ad ...
... sequi vestigia eius ut alios pos-
set reducere ad regulam. Quia in tali
reductione ... non sunt limata limantur
que non sunt polita in fabrica repo-
nuntur / que non sunt artificiata ad
artificem referuntur. Que non sunt bu-
... tota indice putantur. Igitur noli-
te querere que vestra sunt sed que sunt Ihesu
Christi / Alias quod ad pacem quam ...
loquitur veniet / quo ... aliis ...
apparebit / in vita ... quod ...
... repleta et studi-
... quod dicitur glo. ...
caput inventes patrem maiores
... patrem humilitatis ad ...
ut non se extollant ... ex-
cellentes ... pati debet
vigilanti intentione intendere ne
propter suos honores ... agendo
... faciat compage unitatis
dirruta / Audivimus ... quod tractatus
sit de ... domini nostri pape et ...
Sed non ...
... divina voluntate ... Si
... qui est caput ... capiti
Christo suo efficit ministerio. Ut voluntas
dei ita ... fieret sicut fit in celis
non dubitaremus pacem fieri in terra
quam angeli Christo nato intimant hominibus
bone voluntatis / ... de pro-
... duorum Cardinalium sed non fit
mensio de ... et offi-
cium ... Lactancius quod ...
habet istas duas partes que ...
se ... / videlicet ... et ... et habet
istas tres officiales virtutes ...
humanitatem et ... / Quis dubitat de
patribus nostris ...
dei et ... adoracio in spiritu et veritate
Et si in medio ... in ...
se ipsos ...
fluet pietas in omnes ab omnibus
refluet humanitas in eos et erit una-
nimitas ... / et rediret illud aureum se-
culum ... poete ... ita
... dicere de ...

et ergo vobis quod dico. Sed si agetur de
plenitudine ... in vobis et pax
et ex vobis posset in alios derivari ...
valde ...
... / Compulsus ergo ...
quo instauraretur laus dei. Sic ...
... gloriam dei. Quo regnum ...
... voluntas
... sortiretur
effectum. Sic enim ...
... Sic ... venientibus ...
... cooperante in bonum. Sic deus
noster bella aget et in pace bona ...
... pacis auctorem ...
ad illam pacem perpetuam ... pax ...
... est ... ab ysaya
appellatus est ...
pacis eterne ...

Sermo fratris P. R. P.
Epi lectorem
tempore domini

Vocatum est nomen eius Ihesus. Luce ii. Et in circumcisione instantis so-
lempnitatis.
Et sicut teste Ambrosio super Lucam hoc
... nomen ... ac
... / non immerito virgo virgo virginum
... mater inter cunctas ...
... puerpera mater ... mater
... mater ... mater ...
... eius mater virginitatis
... et regis omnium plasmatoris et crea-
toris ... nomen sanctissimum
quod ... Maria non fortuitu aut solo
... placito sed divina disposi-
cione ... dicitur Gen.
28 divina ordinacione que ab eterno or-
dinata est Pro. viii. Divinissima et
dispensacione que nomen virginis Maria
Luce primo congruentissime accepit ut hoc
vocabulo tam excellenti ...
non solum virtutum eius vestigium verum
etiam ... directionis et ...
... exprimitur. Maria id est interpre-

maris stella / noctu si quidem navigantes per
mare ... opus est ... hanc
stellam / nobis ergo in hoc magno mari
huius seculi navigantibus ... ne-
cessarium ... hanc stellam ...
... Ne auferas autem oculos
a fulgore huius sideris si non vis obrui
procellis. Ne navem ...
animam aut procella tempestatis ...
infestacio abripiat aut fluctus abissal
viciorum inundacio absorbeat aut in
eternum ... tormentorum infernalium
... audet ... ipsam ...
ipsam respice ipsamque ...
devotissimis precibus invoca. Si insurgunt
inquit venti temptacionum, si in ...
scopulos tribulacionum, respice stellam, voca
Mariam. Et paulo post: in periculis, in
angustiis, in rebus dubiis Mariam co-
gita, Mariam invoca. Non recedat ab
ore, non recedat a corde. Et ut impetres
eius auxilium non deseras conversacionis
exemplum. Ipsam sequens non devias, ipsam
rogans non desperas, ipsam cogitans
non erras. Ipsam tenente non corruis,
ipsa protegente non metuis, ipsa duce
non fatigaris, ipsa propicia pervenis. Et sic
in te ipso experiris quod merito nomen
virginis Maria maris stella, que celi
... dignitate ... singularia
extitit. Ut ergo in nostri sermonis
exordio ex huius stelle ...
splendore nostrum dirigatur ... sa-
lutemus ...
... digna. Ave stella
matutina etc.

Vocatum est nomen eius Ihesus. Lu-
ce ii. ... Celebrium ...
ceterisque ... Ihesu
... utriusque nature divina

sunt et humana noto quod sicut ipse aurelius
Augustinus primo libro de trinitate capitulo primo ait divina
scriptura parvulis congruens nullius generis
rerum verba vitavit ex quibus gradatim
quasi ad divina atque sublimia noster in-
tellectus nutritus assurgeret nam verbis ex
rebus corporalibus assumptis usa est cum
de deo loquitur. Unde solet in familia
quedam abstractissime forme nova quibus
inferiorum adquirenda vel descendenda
inferiora discendum superiora proprio mo-
do tamquam passibus incedunt. Atque
hic Christi ihesu Christi domini salvatoris
nostri ex maria virgine nati quoniam
personalia quedam eciam nova propria
quod sua divina nec personalitatis coram
theoresticorum idiomatum distinccionem nobis
offerunt racionem unde verbum est filius
dei atque ymago secundum hoc sunt propria nomina
ex primo sentenciarum 26 et 27 distinctione. In genere
competit verbum quod solus filius
accipitur non sunt pater et filius tamquam
ambo unum verbum sunt autem verbum
quomodo ymago non autem pater et filius
ambo ymago sed filius solus ymago
patris quemadmodum et filius non
enim ambo sunt filius hec Augustinus 6o
de trinitate c. 2 addicientes neque pater
infinitum sine sine pelago exprimente
referuntur unum sicut filius ad patrem
ex 8o Augustinus de trinitate libro 2
sibi coeterno dicit pater dicit omnia que
dicit Et quidquid sit dicit ut fiat
ut aliter quam deo faciat [illegible] consequens ait
Augustinus libro [illegible] verbum non est placare
vacua dicendo ut hec ille valenti-
nus dicebat. Refferente Augustino libro de
heresibus et ylario libro 6o de trinitate
hec quippe verbum hac dicimus for-
ma facta sed forma omnium formatorum
et ait Augustinus de verbis domini sermone 39o et
2um anselmus in suo monologion
verbum sunt ex ipsis patris sola eciam

inquantum eadem perfectione sunt ita quod in
nullo distantes ideo vissime precessit pater et
verbum filius de patre deo se plene dicen-
te qui est fons stabilis totius divinitatis
iuxta dyonisium capitulo 2 de divinis nominibus
verum generacionem. Ihesus in divinis per-
sonaliter expressa spiritualem intellec-
tualem et sapiencialem quod sonus sapien-
tum dei in excelsis etc. primo et prima Jo-
hannis quod tres sunt qui testimonium dant in
celo verbum pater et spiritus sanctus etc.
Deinde Christus ihesus solus sublimi-
tate ymaginis patris vissime sibi
vendicat nomine ymago. 2. sed perfecte
ymplet illud quod est ymago ipsa eciam
quatenus ei non sit ex ad quod ymaginatur
species indifferens inquantum ylarius de sinodis
et de re inserfinget doctor alles
de hales in prima parte sue summe tractatu
de nominibus divinis et doctor seraphicus
dominus bonaventura libro primo sententiarum
26. 2. 27 necnon sanctus doctor thomas
in parte prima summe questione 35 articulo 2o in solucione
3ii articuli dicit concordant quod in nominibus
ymaginis et verbi eadem proprietas
importatur que in nomine filii unde Augustinus
dicit quod eo verbum quo filius Sed ipsa na-
tivitas filii que est ipsius personalis
proprietas diversis nominibus significatur
que filio attribuuntur ad exprimendam
diversimode eius perfeccionem nam ut osten-
datur connaturalis patri dicitur filius ut
ostendatur omnino similis dicitur ymago
ut ostendatur immaterialiter genitus
dicitur verbum ut ostendatur coeternus
dicitur splendor ut ostendatur consubstancialis
dicitur radius etc. de aliis apparet nobis
non enim potuit inveniri unum nomen
designans omnia ista ista ymago quoque nomi-
natur iudicis ihesus plenitudine expressa
sub racione patri consubstancialiter et coequalem
non sit splendor patris glorie et figura

sub specie

substancie eius ad hebreos primo et
candor lucis et speculum sine macula etc. Primo crista
ihesus expresse nominatur nomine filius solus
naturalis dei patris est infinitus tercio nature
genitus non gracia vel adopcione sicut nos
sumus sicut ait de verbis domini Augustinus omelia
28. Porro pro operatur et eo dicitur operari
quod constat opificem genuisse. Iuxta Crisostomum
super epistola ad hebreos capitulo 2 est enim
ars quedam omnipotentis et sapientis
dei plena omnium racionum viventium in-
commutabilium ut profitetur Augustinus 6o
de trinitate capitulo ultimo omnia quidem que genus
habet pro patre sicut filius pater a generacione
que non signat sibi deum ut dignitate
sed eciam nature nomen ut inquit damascenus
libro primo capitulo 9 Ideo filius nominatur iudicis
plenitudine ypostaticum et personaliter per
omnia patri conformem consubstancialem similem
et coequalem cum sit filius dei unius
ante secula et primo Psalmo 2o filius meus es tu
ego hodie genui te. Adhuc post ista tuste
dicitur Ihesus Christus in divinis nominacionum
unionis vere unione qua divine persone
uniuntur in essencie unitate et divinitatis
iusticie restat iam videre de quibusdam
nominibus divine et humane in ihesu filio
dei et de eius nominacione quo adnas
phanc cum unione secundum augustinum de
ecclesiasticis dogmatibus In principio dei
filius factus est hominis filius secundum veritatem
nature ex deo dei filius ex homine hominis
filius et veritatis genitori non adopcione
nec appellacione sed utraque nativitate
filius nomine nascendo haberet et esset
verus deus et verus homo unus filius
ut athanasius in suo symbolo inquit
qui licet deus sit et homo non duo tamen
unus est Christus et secundum Bernhardum per hanc
unionem verum fit ut deus dicatur homo
et homo sit deus et ea que conveniunt

divine nature conveniant et humane per commu-
nicacionem ydiomatum quod unio in nos propria ihesu
tenens ad hoc valebat ut homines
deus faceret factus homo nam potestatem
dedit filios dei fieri hiis qui credunt
in nomine eius Jo primo. Sed quo dedit
potestatem quod verbum caro factum est et habitavit
in nobis quod enim aliud sonat evangelium
iuxta Jeronimum ad paulam et eustochium
in nascente domino et omnia eius intimata
quousque fuit in mundo dumtaxat dei
affuit precium porro ab exordio sancti
evangelium Gabrielem archangelum
marie colloquentem audisti et de in
capitulo reliqua omnia plenius legisti a
principio quod a paula recte nato puero
multitudinem angelorum inter tripudiantes
nam patris et pastores mestis ploratus
perstrepuimus gloria in excelsis deo
Et in terra pax hominibus bone voluntatis
cantantes audisti et radiante stella
vidisti pastoribus iuxta evangeli-
zantibus credidisti qui ab angelo
Iusta multitudine intonante didistis
Evangelizo inquit vobis gaudium
magnum quod erit omni populo quia natus
est nobis hodie salvator qui est
Christus dominus in civitate David quo audito
tunc pariter inquiunt usque bethleem
et videamus hoc verbum quod factum est quod
dominus ostendit nobis et venerunt festinantes
et invenerunt mariam et ioseph et in-
fantem positum in presepio quod non erat
ei locus in diversorio et adorato domino
reversi sunt laudantes et pro qua
consummati sunt dies 8 ut allegatum
superius ut circumcideretur puer vocatum
est nomen eius ihesus O magnum et
admirabile sacramentum circumciditur
puer et vocatur ihesus quod si vult ista
huiusmodi connexio magis salvandi possis

-quo salvator esse videtur et salvato-
re credendo debet potius quam credi
Sed circa virtutes perfecte probat
hic et nomen quod est super omne nomen
gloriam indicat magestatis credidit
tamquam verus abrahe filius ihesus vocari
tamquam dei unigenitus O nomen non [illegible]
super omne nomen Sed nomen quod est [illegible]
O nomen preeminens [illegible] predictis
omnium electorum O nomen verbum quod in
principio erat verbum etc. // O nomen ad-
verbum cum homines assumptum fuit stare
nisi ubi ypostasi divina [illegible]
O nomen principium quod [illegible] capitis hominis
[illegible] de [illegible] cepisti nam
non ignorantia sine culpa [illegible]
[illegible] dei [illegible]
et verbi [illegible]
sit et [illegible] totum huius quod est
hanc et totum quod est dei sine con-
mixtione nec ad distinctione persone
O nomen [illegible] quod [illegible]
limo [illegible] hominis vir-
ginitate [illegible] matre [illegible]
fidei lapsu [illegible] dei
O nomen [illegible]
cadit [illegible] ut primogenitus
ex mortuis [illegible] O nomen [illegible]
[illegible] qui [illegible] te ut fidelem me-
diatore [illegible] divina iustitia et dap-
natam nam reconciliatus [illegible]
Ex quibus omnibus tamquam salvator p
[illegible] vocatur [illegible] nomen eius ihesus
Ubi [illegible] tres [illegible]
divino [illegible] et [illegible] pungeret
redemptor dignitate nomen et [illegible]
[illegible] tiget [illegible]
tate [illegible] tenet [illegible]
[illegible] veritate
plena dat sanitate salvat [illegible]
[illegible] probat [illegible] impositio [illegible]

da [illegible] ut [illegible] salus etiam [illegible] vo-
catus est [illegible] vocat [illegible]
[illegible] et [illegible] salus prima
cum nomen eius [illegible] vocat [illegible]
[illegible] in nomine [illegible] datur
[illegible] iustitia [illegible] ihesus [illegible] iuxta
[illegible] octava die post na-
tivitate [illegible]
[illegible] puer
[illegible] et vocatum est nomen
eius ihesus [illegible] qui futurus est
[illegible] vocatum est [illegible] ait
Bernardus [illegible]
non impositum [illegible] hoc nomen est
ab eterno [illegible] ut sit salvator
[illegible] ei hoc nomen est non [illegible]
ab [illegible] ut [illegible] pater [illegible]
sine [illegible] dicit hoc nomen nobis
nominandum [illegible] audiret [illegible]
[illegible] nomen imponere nisi deus pater
[illegible] ihesus salvavit hereditate suam
[illegible] creavit [illegible] hoc
nomen [illegible]
[illegible] pater revelabit filius
meus ihesus [illegible] qui [illegible]
[illegible] et paulo post morietur
filius meus ihesus et [illegible]
[illegible] inter [illegible]
[illegible] ambrosius ita [illegible]
gat [illegible] hac [illegible]
[illegible] vocatum est hoc nomen ihesus
[illegible] quam in utero [illegible] quia
salvator [illegible]
nomen vocatus est [illegible] salvat
virginitatem integritate vocat ho-
die et [illegible]
[illegible] ihesum [illegible] contulit divinas
[illegible] ut [illegible] in homine
assumpto ad dei unione aliquo at-
tingat ideo misit deus filium suum
ut mundus salvetur per ipsum [illegible]

Sed quid viri eruditi [illegible] quid est
quod egregius ille propheta ysayas [illegible]
[illegible] ipsum [illegible] nobis appel-
landum [illegible] ihesus solum
tacuisse videtur [illegible]
est nobis et filius datus est nobis cuius
imperium [illegible] et vocabitur
admirabilis [illegible] deus fortis pr-
[illegible] princeps pacis [illegible]
[illegible] inquit Bernardus ubi nomen quod est
super omne nomen [illegible] ihesus Certe in
[illegible] illud [illegible] sed
[illegible] quodammodo et effusum
[illegible] quod [illegible] propheta ysayas
[illegible] de eodem [illegible] loquens
vocabitur inquit nomen [illegible]
emanuel [illegible] quod [illegible]
effundit [illegible] nobis
[illegible] non nobiscum deus inter-
pretatur habes ergo [illegible] in his
omnibus appellationibus nomen ihesus ut omnia
[illegible] possit aut esse salvator
[illegible] forte [illegible]
[illegible] nequid non [illegible]
[illegible] eximium [illegible]
[illegible] voluntatem hoc quidem
est [illegible] salvatoris principium [illegible] in
[illegible] quod in ordinate
diligebamus dolere [illegible] letabamur
amplecti quod timebamus [illegible] quod
fugiebamus optat quod contempnebamus
admirabilis [illegible] qui [illegible]
[illegible] Sed [illegible]
[illegible] ut [illegible] exhibeat [illegible] est
[illegible] electione [illegible] et vite ordinatione
[illegible] forte sit nobis [illegible]
zelus et voluntatis bone prudentia
[illegible] opus est ut esse deum
quoque [illegible]
[illegible] ut [illegible] salus nobis

constare potest nec ullus dimittere
[illegible] nisi solus deus [illegible]
sufficiat ad [illegible] nisi forte [illegible]
inexpugnabilis impugnantes nos ne
ab eisdem turpe [illegible]
et fiant [illegible] nostris [illegible] etc.
Videtur ne [illegible] de esse salva-
tori [illegible] maximum [illegible]
esset [illegible] ut [illegible] immor-
talitate [illegible]
[illegible] ad mortem neque [illegible]
est princeps pacis [illegible] nobis recon-
[illegible] regnum ne
forte filii [illegible] salutem
videmus resurrectionem ad penam mul-
tiplicabitur eius impium ut mito
salvator [illegible] multitudine
salvandorum [illegible] fili ut
verum nomen esse salvum qui non possit
timere [illegible]
Videtur ne [illegible] celeberrimi quod
in isto nomine ihesus includuntur omnia
dei nomina quod dei pietate ad nos [illegible]
eius [illegible] inde et ideo
[illegible] super omne nomen quod
[illegible] nam [illegible] etc.
in futuro ad ephesios [illegible]
super omne nomen quod [illegible] in
futuro [illegible] hoc [illegible] apostolus [illegible]
[illegible] filii dei ut est [illegible]
omnes [illegible] esse [illegible] super omnem
creaturam huius nomen dei [illegible]
non per adoptionem etc.
Licet ergo alia nomina dei essentialia
possint dici excellentiora nullum
tamen nomen [illegible] de filio dei est
excellentius nomine ihesu [illegible] ultimo
ad nos [illegible] salus [illegible]
divina et humana [illegible]
et ideo apostoli non cessabant cotidie
in templo et circa domos evangelizantes

ihm xpm actum 6º quamus n
litterio quamuis expolitum t iudicium
unqd totum capiebat olungi ut esset
pstitet 3º. gsf. tamº xº nito gº hº
nom jhus cum apto in oi ope cu in-
uocandu commemorandu veneran dum
qre etc no adorandu unquid deus
pater exaltauit illu t donauit
illi nomen ihu ouie genu flectat
celestium terrestrium t infernorum etc
Ad philie 2º an no oib creatura
genu flectat nec eius eo i oi
creatura fiant mira^bilia^ p nomen
eius ipo dicente qt ultio i nomen
meo demonia eicient linguis lo-
quentur nouis spentes tollent t
si mortiferum quid bibunt ud eis
nocebit sup egros m 2 b. h. Si
mxº cathorum dogma ymaginibus
et celibus debet yperdulia ut la-
tria iniuriam sunt. pst. rex quibus
tales honores queunt eo fm dam
lem iijº honor ymaginum puciat
ex pthorpio figurato pueriat qto
magis nom ihu eo pt pignus veri
sacre ymo sacre^me^ pssficati suppositi
dei nom in carnatum nomen deum
sb homez cui habeat homines primus
honore sua reuerencia alio oi de
prodeti nec debet nec n est ad
nom sub celo datum habemus in quo
nos oportet saluos fieri actum
xº ut pcordia adduca qp scribi
ysaie 62º vocabitur nomine qo os
dni nominauit Secundus articulus
tegebat tuti gfortate qui tenz
pini te penitet nisiste q nost cu
vbi gdito sibi t non alio opotet
salus firma eo d nomen eius pº
ultio exaltatum est nomen eius solius
neqz n ad instar. gex ihus istud
nomen vocatum est Jonathe portat

ut dico mag nois umbra s
vitas olim n inqz. Bulz quondam
ihus huit Juda quot vanus glo
riatur vocabit illa n neqz lugent
neqz pastit net madet Id eta p
nagoga i tenebris e neqz ad hunc
famne et i firmitate laborat ut p
nabitur neqz sunabitur quonqz sunt
ihm duari Jacob t fimum fre legit
n 3º ihm debet ihm nane fuste
in bello q expugnat chanaaneus di-
saluasse ab excillo desti Judeus
filius psit mira pmissiomib tra
utiqz aretem capit predenda
Sed noster ihus tamqz bellator
strenuissimus in bello capali saluare
assumpti armis militaribus viuificis
crucis crucis triumphali prumus
omnibus terra dedit viuere in celia
hereditatem de qua psal^ta^ porcio
mea dne sit in tra viuentium Sz
scdm ihm filium Josedech legimus
sacerdotem magnum templum figurale
reheduitate 2 exp xº putaue magis
glia plenum qp prima ubi obtulit
sacrificium qualia si mane filius nom
architectus construxit eciaz glori
operem sinagoga ruinosa ree
defi^do^ nam et repauit templum vituli
t gre neqz obtulit sui cordis
t corporis placatur holocaustum
Legimus eciam ihm filium sirach doc
torem sapientissimum qui de corde suo
dr sapientiam renouasse Sz prauls
erucipus vetustate antiqui testa
tustulit i nouitate 2 figuras exple
tans et umbras clarificans docens
in doctrina dei sit potestate hus
ro sit scribe eorz hij qui veri
ihus uo fuit ut sua uanitate qui

Vacua ond erant acta salute dont
Venit in ihus inquam tanti nois
ymplens qui plenum et certum gferens
nomen suum ihus tamqz regis eterne s-
triphale pigm cuius i locis de pmo et
primo in lt uite abesno cu sit d-
pfirmatus dei filius ad pro Jurato po
ut impona ypis intelligat id pe
31 8 pelisse in capite libri sip
tum est de me etc
Sedo in vexillo triphali nostre
redemptoris vbi hebraicis litis
grecis ac latinis Inuenit scptum ihus
n rex iudeor Jo 19 tamº 3º i scima
uite ty li fidelis ut pignus dispitio
militie xº ab infidelibus nec eo
quis baptizat caracter judelebilis
In aia imprimit quo caractare qui
dam Juuicie tuet nomen ihu h
quando videt fit eis mirat ope
ex cor dialibus vsitatoibus nous ihs
quas bus ignatius i pus grepla
nobis exprimebat post eius morte
in corde suo corpore litis aureis
hoc nomen ihus i psum apparuit ex
pssus lite saluator suus ipso gsite
nd hebraice ihu anazarethe meleh
Juda grece sather laplos ex
mopoloon xº in xxij parte chrstm
nam agni i venit cosptum apo
posituus qr ullus ibi ingredit n
nom ihu debito inuocato ois qui
inuocaverit nom dni saluus erit Johel
2º i eius ingressu nomen ihu i pmit
d cuilibet ingredienti frote apoc
ultio 2 tunc f agni sunt et t
videbunt faciem eius t nomen eius scptum
i frontibus suis qp cerumet nomen ihu
tanqz spos diad^te^ peros qp figurabat
nom in epha^le^ stragmaton qp
Julamed diade^te^ frote pontifices p
uidebat exod 2º t ideo gcordant
scribit pº xlvi sum nomen tuum

sit t laus tua t tu de 2º arti^lo^
Sed finalit stringit 3º t finat ar^lq^
nois realis plena dat sancti sal.
uati pussie qp coracit in de effuso
i nome ppo vnde dr lux in sua qr
ihus gcludit id ergo loqu nobis
ihu puer infans assumpte huat t uo
loquit nob deus maiestat Amos
cui parit a certe a debuit loqui id
duo maiestat nomen tuum sit sanctum
est tu terribile viz ego sum qui sum
ego deus vlorum deus exercitum t
deus uideo insuper quis potest solum
ortas ad eu leuare Effundit igr
ut oleum nome tuum et exaltabo
in deo ihu meo clamat i can 3º apos
sed ai old ut amarus effusor nom
salutis s. deus abraha in Iudee
tu clausit angustia no qa i ppto
sola Judeis id relusit Sed barthus
ihus qui operatus est salus in medio
tre neqz ad fines vnniuse terre
vera salus effundet qr appu^ssima^
sponsa in cantico amoris nomen sibi
imposuit oleum eius neqz effusum
nome tuum pludes ait Bachar
sup cantica sermo xv. inter oleu
et nomen sponsi est similitudo ut o
nosse spus sanctus alludit gparant
Ego autem dico in 3º qi da qlite
olei qp lucet pascit t vngit souet
ignem nutt carne lenit dolorem
vnde ede met t dispositi nome vnde
putas i tota orbe tanta lucet pre
dicando pascit recogitatum Iuuocat
lenit t vngit t prandium sigla
et eo subita fidei lux in fi de pre
dicato ihu nomine nihil nois
lux deus nos vocauit lumen
suum an non est ista lux va q
illuiat homin vinente in hunc
mundum quibus illuiadis t in lumine
isto videntibus lumen dicit mito

paulo sumpsit aliquid tenebre erant
aut lux in duo hoc denique nomine
mixtus erat ipse enim idem vas elec-
tionis portare coram regibus et gen-
tibus ac filiis Israel portabat nomen
tamquam lumen et illuminabat primo ubique
et clamabat nox precessit
dies autem appropinquavit abiciamus
ergo opera tenebrarum et induamur arma lucis sicut in die honeste am-
bulemus // Isaie xxx° Ecce nomen
domini venit de longinquo ardens fu-
ror eius et gravis ad portandum ad pre-
mendum ecce quod triplex ubi ardor
furor et pondus ad comburendum ad pre-
mendum ad obruendum sed hec eum in
visceribus Marie fuit temperata nam
ardor fuit redactus in temperiem furor in
mansuetudinem pondus in levitatem
quia iugum domini suave est onus leve
et monstrabat aliis lucernam super cande-
labrum de amicitia dei loco ihesum
christum et hunc crucifixum pro quo non
solum allegat sed et in se patens erat
ut sic ii Cor. 2° quo lux ista
splendidius ac penetrabit multorum
intuentium oculos quod de ore petri
tamquam fulgur egrediens claudi vinculis
corporalis plantas solidavit et bases
multos quoque spiritualiter cecos illuminavit
unde non [illegible] ait in
nomine ihesu christi nazareni surge et
ambula in pace Nec tantum lux
est nomen ihesu sed et cibus eius
[illegible] totiens confortatus quotiens recor-
datus quid equo mente cogitatur
impinguat quia ita exercitatos reparat
sensus virtutes roborat vegetat
mores bonos atque honestos castas
fovet affectiones Aridus est omnis
anime cibus si non oleo isto infu-
ditur insipidus est si hoc non sa-
le conditur Si scribas non sapit
michi si non legero ihesum ibi Si disputes
aut conferas non sapit michi
si non sonuit tibi ihesus mel in
ore In aure melos in corde iubilus
Sed est et medicina Contristatur aliquis
nostrum veniat in cor ihesus et inde saliat
in os et ecce ad exortum nominis lumine
nubilum omne diffugit redit serenum
Labitur quis in crimine currit insuper ad
laqueum mortis desperando nonne si in-
vocet nomen vite confestim respirabit
ad vitam Cui aliquando stetit in salvatore
nobis [illegible] duricia ut assolet cordis
nonne torpor rancor languor
accidie Cui fons sancte siccatus lacri-
marum innovata ihesu nomine contra
[illegible] ubior fluxit suavior Cui in
periculis palpitanti ac trepidanti invo-
catum virtutis nomen non statim fiduciam
prestat depulit metum Cui queso in du-
biis estuanti et fluctuanti ad invocationem
clari nominis non subito emicuit certi-
tudo Cui in adversis diffidenti iam
[illegible] deficienti si nomen adiutorii
sonuit defuit fortitudo Nimirum
morbi et languores anime isti sunt
id medicina et non solum virtute huius
nominis precedit dolor vero et multa
augentur [illegible] tamen quia nullus digne
confitetur ipsum suspectum nomen qui in
illa plane efficiat dignus vita
eterna sicut exacti multorum de condigno
[illegible] ad thess. 12° nemo potest dicere
ihesus nisi in spiritu sancto omnes autem actus
qui eliciuntur a spiritu sancto sunt de condigno
meritorii etc.
Virtute quoque sui nominis ihesus christus
concedit ait Jo. 18 si quid petieritis
patrem in nomine dabit vobis Sed quia
[illegible] non petit in nomine salvatoris
quidquid petit contra eternam salutem [illegible]
nis huius tituli quod salutem petenti-
bus adversatur propter quod ista mulier
[illegible] quod petit salutem [illegible] omnibus
petitionibus cavit per dominum nostrum ihesum
christum et [illegible] reperta patet
[illegible] exaudiendi ad portum salutis
in quorum omnium notabile signum
nitus invocatus hoc nomen ihesus in
tota fere evangelii legitur ante
passionem reperta quod [illegible] ut testatur petrus
Ravennas hoc nomen dedit cecis visum
surdis auditum claudis gressum sermo-
nem mutis vitam mortuis totamque
diaboli potestatem de obsessis corporibus
virtus huius nominis effugavit Ergo bone
ihesu propter nomen tuum fac nobis secundum
nomen tuum quod enim est ihesus nisi sal-
vator ergo propter temetipsum esto
nobis ihesus nos hic salvans per gratiam
et in futuro per gloriam ad quam nos per-
ducas qui cum patre et spiritu sancto vivis
et regnas per infinita secula seculorum
Amen Et sic est finis

Sic eum volo manere donec
veniam Jo. ultimo ori-
ginaliter scribitur presens
verbum et officialiter in ewangelio hodi-
erne festivitatis statim lecto Quia
adverto quia a celsitudine perspicacis
intelligencie huius sacratissime concionis
mea intellectualis distet infirmi-
tas ignorancie nubilo turpiter ob-
cecata diversis intra cordis menia
agitor procellis et ad nichilum quasi
redigor tremebundus Presertim
cum impeditioris sim lingue ad loquendum
et tardioris Cum etiam secundum Apostolum
non ad aliquid operandum vel cogitandum
per nos ipsos sufficientes simus maxime
sine divine gratie auxilio Unde Thomas
super cantica sermone 3° Sciant in-
imici gratie dei quod absque gratia ad cogitandum
bonum non sufficit cor humanum sed sufficientia
nostra ex deo esse Cuius quidem gratie ple-
nitudo a christo usque ad beatam matrem dei
virginem mariam eminentius derivatur
ut per ipsam nobis misericorditer mittatur
Iuxta apostoli consilium ad Hebr. 4° c°
Adeamus hodie cum fiducia ad thronum
gratie eius ut misericordiam consequamur
et gratiam inveniamus in auxilio op-
timo ad thronum quidem gratie eius id est
ad virginem mariam quia thronus est
ipsius christi in quo corporaliter requievit
et est thronus gratie Luc. 1° Invenisti
gratiam apud dominum Sed dicitur
quod cum fiducia hodie accedamus nec
enim hodie negare se potest sicut
nec nunc negare se potest filio Ipsa
enim mater est testis ewangelista Johannes
[illegible] aquam paucam dicemus
quod in quo est gratia Interpretatur enim
Johannes 19° ad beatam sibi dictum
est Mulier ecce filius tuus Et deinde
discipulo Ecce mater tua Singulariter
ergo hodie devocius assurgamus
eique sacratum eulogium offeramus
supplici corde dicentes Ave maria
Sic eum volo manere donec veniam
libro et capitulo quibus dixi doctissimi

docti qz preis vs. Pro huius thema
tis litali declaracoe opere precium
est considerare solerti cum indagine
quod legislator noster xpus Ihs omnes
fideles ad statum pfeccionis cuius in eius
sequela principaliter consistit invitans
pdixerat. lu. 9o. Siquis vult post
me venire abneget semetipm
et tollat crucem suam et sequatur me
Et quoniam multe sunt vie quibus xpus
incessit per quas fideles eum sequi
poterant vel per viam humilitatis pau-
pertatis vel pene et asperitatis nullam
in hoc textu determinavit sed absolute dixit
Et sequatur me Et dicit secundum Gre
gorium in suo pastorali pfectiores
in gradu esse pfectiores in statu
Ideo petro cui universalis regiminis
culmen commiserat viam per quam
eum sequeretur determinavit. cum
in evangelio hodierno dixit sequere me scilicet
gerendo vices meas in pastorali officio
et etiam passionis exemplo. tantam
enim debet ecclesie prelati caritatem
habere ut pati sint se morti exponere
pro grege. quod exprimit xpus dicens
petro parabolice. Cum esses iunior
cingebas te i. ab aliquibus superfluis
te restringebas Tamen hoc erat
pro voluntate tua ab alio non compul-
sus set sponte subditus. Et ambulabas ubi
volebas tunc autem senueris exten-
des manus tuas et alter cinget te
Id est iam positus fuit beatus petrus
in cruce tunc cordis ligatus et non
clavis affixus ut longior esset
suspensus cruciatus et hoc notatur hic cum dicit
Et ducet te quo tu non vis Est enim
in homine duplex appetitus scilicet sensitivus
et intellectivus et utrumque aliquando nominatur
voluntas large loquendo sed solus appe-
titus intellectivus proprie dicitur voluntas Sic
autem appetitus intellectivus in petro
esset promptus ad passionem et marti-
rium tunc appetitus sensitivus refugi-
ebat quia est ultimum terribilium. Ideo dicitur
Et ducet te quo tu non vis scilicet secundum

appetitum sensitivum. quod verbum exponens
evangelista Hoc autem dixit significans qua
morte clarificaturus esset deum. quia per
martirium quod ad dei gloriam fuit or-
dinatum Conversus autem petrus vidit
vidit illum discipulum quem diligebat
Ihus scilicet Iohannem sequentem et hunc
cum vidisset petrus dixit domine hic
autem quid id est quid de isto adiunge. iste michi
in prelatione et martirio socius? hunc
interrogacioni sive questioni respondens
xpus innuens quod a principio proposueram
Sic eum volo manere donec veniam
In quibus quidem verbis duo fore no-
tanda existimavi postpositis divi
sionibus et questionibus curiosis
Primo multiplex privilegium speciale
quo Iohannes sublimatur Iuxta
primam partem Sic eum volo manere donec
veniam Secundo quoddam dubium
litterale quod in eisdem designatur iuxta
secundam donec veniam Quantum ad primum
videtur in ea expressio canonice quod doc-
torum sanctioribus quod beatus Iohannes
evangelista septem habuit privilegia
quibus omnes alios excessit et spaliter
sic xpus eum manere voluit Primo
significans intuitum Aquilaris perspicacitatis
et eloquium abyssalis profunditatis
propter quod propheta Eze. i. illa visione
mirabili ezechiel primo Iohannem
comparavit aquile unde cuiusque aquile
super quatuor supervenienti dicens facies aqui
le desuper ipsorum quatuor In quo de
signatur beati Iohannis perspicacitas in
intellectu quia scripsit ceteris sublimius sub-
tilius et eciam pfectius sublimitatem
denotat superior situs cum dicit desuper
subtilitatem acuties visus cum dicit
aquile pfectionem seu integritatem
designat quaternarius ipsius cum dicitur
ipsorum quatuor Ipse eciam se ipsum
comparat aquile Apo. 4o cao non
currenti sed volanti dicens quartum
animal simile aquile volanti De isto
autem volatu altissimo et visu limpi
dissimo fere omnes sancti doctores

loquuntur Unde dyonisius in quadam epistola
quam sibi misit cum esset in pathmos
insula et epistola ultima vocat eum
solem evangelii clarum radium et doc
trinam suam vocat eciam veram theologiam
Et seraphicus doctor Augustinus omelia
super Iohannem in principio dicit sic ver
ba domini nostri ihu xpi et matrie quod Iohannes
evangelista commemorat quod non sine causa
supra pectus domini recubuit nisi ut
secreta altioris sapiencie eius biberet
a que amando biberat evangelizando
eructaret Ita secreta sunt et pro
funde intelligencie ut omnes pandec-
qui puri sunt corde et omnes ex
ceat quod recto sunt corde Idem omelia
xv super Iohannem circa medium dicit
sic vide nobis fratres quod Iohannes iste
evangelista sicut multum alte volat
supra est cum mente contingere vix
unum quatuor animalium Iohannes
aquile comparatur Alii enim tres
evangeliste de terrenis et de hiis que
in terra gessit dominus. Sicut non tras-
siverunt sed de divinitate eius pauca
locuti sunt tamquam in terra cum illo am-
bulantes invenit aquila ipse est
Iohannes sublimium predicator et lucis
interne atque eterne fixis oculis contem-
plator mirificus. Et sanctus Ieronimus in epistola
ad paulinum cao 2o in fine et est
prologo super bibliam dicit Iohannes
rusticus piscator indoctus et unde ista
vox obsecro In principio erat verbum et verbum
erat apud deum et deus erat verbum
Et cao 9o hoc doctus plato nescivit
hoc demostenes eloquens ignoravit
Nam omnis inferior est in verbis singulis
multiplices latent intelligencie Item
Petrus damiani secundo sermone quem fecit
de hac festivitate dicit sic Quis digne
consideret de quanta humilitate Iohannes pis-
cator ad quante celsitudinis culmen
meruit sublimari. Nam qui olim una
naviculla contentus et retibus ma
ris profunda scrutabatur nunc

illustratus mentis radio secreta
celestia penetrat mistica intonat et divini
consilii hominibus occulta re-
velat. prophetica deprimit oracula a-
plica tradit hominibus documenta. sum
mo in speculanda summe divinitatis
essencia precedit prophetas supergreditur
patriarchas Apostolos superat superat.
postremo totius humanitatis tran-
scendit ingenium et illuc usque meta
aciem tendit. quo vix et angelica va-
let attingere creatura. Et ciradiutte
quod preas doctissimi quod istud privilegium
taliter fuisse in Iohanne coprobatur.
quod in isto non solum equatur petro immo
eciam excedit petrum Petrus enim
a se ex verbo illo mirifico tu es
xpus filius dei vivi Math. 16o in quo
in xpo duas naturas divinam scilicet et
humanam confitetur. meruit primatum
super universam ecclesiam obtinere unde sibi
statim dictum est Tu es petrus et super
hanc petram vs. In quo verbo petrus
volavit altissime divina revelacione
cognoscens divinitatem humanitatis
in xpo fuisse unitam Iohannes tamen
multum altius volavit propter duo
Primo quia verba excellenciora protu
lit et totius divinitatis magis decla-
rativa dixit enim primo verbi coeterni
coeternitatem In principio erat verbum
Secundo verbi apte distinctionem personalitatem
et personalitatem Et verbum erat apud deum
3o eandem verbi cum patre consubstancialitatem
Et deus erat verbum Natura enim
divina non est multiplex quia nullo
modo potest esse nisi una et simplicissima et ideo
oportet quod verbum et principium a quo est
verbum sint idem penitus in natura quod
vis distinguatur ut predictum est in persona
4o sibi quo ad omnia visibilia et invisibilia
effectivam causalitatem quia omnia per ipsum
facta sunt et sine ipso factum est nichil.
5o omnium factorum in verbo ydealem exem
plaritatem quia quod factum est in ipso

vita erat / ymo creata h3 esse ve-
rius in ubo quam in se ipsa / Unde g5
no rer i uerbo uocat matutina
et rerum in gene pprio uespertina
6° Sto in uerbo p manentem vi-
talitatem / quia qd fcm est in ipo
no solu erat / s3 in ipo vita erat
7° diffusiua a ubo in omnia boni-
tate / q vita erat lux hom / Unde
quel3 creata no nisi queda bonitas
diuina pticipata
8° Inspirata Joham z testib pphic
claritatem / quia fuit ho missus a do: /
9° Assumpta a ubo humanitate / quia
ubum caro fcm est / no in vnitate
nature s3 i vnitate suppositi siue psone
10° ostensa nob ubi benignitatem
quia hitat in nobis z vidimus glam
eius glam q vnigeniti a patre
11° concessa ex h nobis plena vtili-
tate · quia plenum gre et veritatis
Secundo q si concessu est petro di-
cere / Tu es xc filius dei viui / est
concessu est alijs multis sic Marthe
Jo. xi° Credidi q tu es xc filius
dei vi / Sed Johani sic concessum
e dice In pno erat ubum / qd
quia nec ante nc post alicui
alteri est concessum / Rect / gpter
hoc / Infero q Johes simplicit
preferat petro sic dic orig ome
pma sup Johem / Petrus maior e
z dr vertex aplorum et Johanis
et omni aliorum / Sed in hac condicoe
pfertur / Et sic no fit iniuria xo
cu dr alicu sublimius de p misse p
discipulis q p se ipm / aqua ma-
iora micula fecisse p petru q p se
ipm / ut cu umbra petri dicat multos
infirmos sanasse no umbra xi / Et
q sic ipe pdixerat / Jo. xiiii° Ame
amen dico uob Qui credit in me
opa q ego facio z ipe faciet / et ma-
iora horum faciet / Sic no fit iniuria
petro si Johes ei pferat in uerbis

cu petrus eius preferatur no solu
in statu s3 etia in signis miraculis
multis / Sic em grat distribuit xc
ut Joham contulerit / ut altiora uba
pferret / petro uo ut maioribus
virtutis miraculis constaret / Jo 6°
verba vite hes / Jacobi 3° Si quis
i uerbo no offendit (offendit) hic e pfectus
vir / ut mito ipe dicat / ·1° qd ponit
in pncio can sue / Quod fuit ab
initio qd audiuimus · qd vidimus qd
vidimus oclis nris quod pspeximus
et manus nre contrectauerunt / de ubo
vite / z vita maifesta e z vidimus
et testamur z annuciamus uobis
vita eternaz que erat apd prem
z apparuit nobis / Habuit em btus
Jo. fidei noticia speclarem qua
nichil est certius / quod audiuimus
ait / fides em est ex auditu / ad
Ro x. / et isti fidei / nuq pt sbe
falsu / Orig omelia pma sup
Johem p tractans illud Johanis xx°
currebat aut duo simul s. petrus
z Johes / s3 Jo. cucurrit citius petro
s3 no introiuit pmus in motu dicit
q per petru significat fides / p Johem
intellectus / Et licet intel videat precede
re fidem / tu qa scptu e ysae vii°
Si no credideritis no intelligetis
nao pcurrerit fides i motu sac
scpture / Idem in scenis intrat intellec
tus p fide pparatus est adhibit
Sed Aug 1° de trinitate ca°. 4°
mentis hue acies ita e valida
q in eam excellentissima luce no figit
nisi p iusticiam fidei vegetetur
Ubi em defecerit scrutatio sblimis
accedet ho ad cor altu z exaltabi
ds / Huius go Johes fidei noticia
speclarem qua nt tenuit / q qd audi
mus / Facti euidencia spalem qua
nichil clarius / q qd vidimus qd pspeximus
oclis nris / Ex experiencia manu
alem q nt verius quia manus
nre contrectauerunt

verbi / Influencia salutare qua
nichil utilius quia de uerbo vite
vidimus z testamur
Dei pnciam corpalem qua nichil
dulcius · quia annuciamus uob vitam
eternam q erat / apud prem z ap-
paruit nob / Ad titum 3° Apparuit
benignitas z humanitas saluatoris
nri dei / z sic pz primu puile-
giu bti Johanis
Tercio dico q btus Johes huit 2m
puilegiu s. fastigiu pphalis cla-
ritatis / sic em dr in plogo sup
apoca liber apo / Inter reliquas
scpturas noui testamti pphie noie
censet que alijs e excellencior
pphecijs / sic em nouum testamentu
pstat (omnibus) veteri / eum legi z hec pphia
pphiis veteris testi qa de xo z eccla
mag expsse ia adimpleta sacra
denunciat / Et etia io q cu alijs vni-
faria isti trifaria data e pphecia sl
s. de ptit / pnti z futuro / Ad cuius
confirmanda auctez occurrit ex
auctas mittent / deferent / z acci-
pientis / mittentis s. trinitat / deferent
s. angeli z accipient s. Johanis / Et
Ier li. 1° contra Jouinianu caplo 8°
Johes aut aplus z euangelista z pphia e
Aplus quia scpsit ad ecclias
eplas canicas / Euangelista quia librum euangelii
condidit / pphia quia qa i pathmos
insula i qua fuerat a domiciano
relegatus vidit apocalips infinita
futurorum misteria continentes / Et Petrus
damiani i 2° smoe huius festi / s.
ista pmi conformas se pducit ubis
Jeronimi dicit sic / Johanes fuit aplus
in eplis / euangelista in euangelio / pphia i apo-
calipsi z ipe met dicit apo 1°
btus q legit / z audit uba pphie huius
ut de eo dicamus id Jo. 6° hic e
vere pphia
Quarto dico q btus Johes huit 3m p-

uilegiu s. premiu vginalis Inte-
gritatis / Ad lram em sic dicit
de eo Aug et Be sup eius euangelium
Ipse ugo electus a dno virgo in
eu pmansit / vginitate aut nt
pulchrius · nichil celestius / sic (sermo) dicit
i smone de assuptoe deducit ss
cu angelis cognata e vginitas
Pfectio maior ntris · i carne pter
carne viue no trena vita est s3
celestis · angelicam glam acqre ma-
ioris meriti est q hre / Esse enim
Angelu felicitatis est / esse vginem
virtutis du ho obtine viribus nititur
cu gra / qd h3 angels ex na / Et dig-
ne considerandu est pres doctissimi q
ex ista condicone tante puritatis me-
ruit bts Johes hre tanta inopitate
subtilitate de diuinis / scriptorum n gre
sut (corrupte) gre aut lascivia carnal reducit
Intecs ebetudinez ut dicit bts Grego
xxx° moralium go p opposito contine
virginal disponit / ad eius inopites
claritatem z sbtilitate et claritate In
Scda in ome sup Johem dicit
p Johe singulari puilegio casta
mansit / Virginis ut cetis altius capet
sl z (pa) patefaceret archana diuina
Et petrus damiani i smoe de ista
festiuitate no immito eu gsuda sup
eminencie oraculo diuit / virgi
ni debebat ut cui carnis sibimet
amputat Macebrus felici con
mercio p carnali dulcedine
celestium eplarum diuicijs fructur
Adtantum igr gre puectus puil
legiu ut omnes trasgrediens catez
Illuc acies mtis attingeret quo no
pphia no ptriarcha / no deniq quisq
ab ipo mundi pmordio cognoscat
in carne positus aspirasse / z sbdit
mito bts Jo. z pcedentes omes
z subsequentes dictorum scptores

uolumimu gla singlaris precedit elo:
quij. que no luxuria poluit, no libido cor:
rupit, s3 uirginalis integritas ppetue sn
corrupcionis titulo decorauit, q nup:
cialis copl'e thalamu deserens omez
illecebris carnalis ardore, celestiu
deliciar. transtulit uoluptate. Ex aut
uirginitas fuit in eo singlaris 7 pcipua
pu'irgines maiar geludit, vnde petrus
damiani eod smone cca fine pdi:
cens. Sicut veneranda matri dni bto
Johanni virginitas ctedit, sic ppe p:
glosso ei9 gtubino cetos a mudi pnci:
pio uirgines antecellit. Et ex itenc'e
psequit' btus Jo9 in lib° otra Jouia'm
btus Johes ex uirginite huit piuile'm
7 claioris agnicoe's et amplioris dilc:
tois 7 uirginio mris gmendacois et
rubitum maior dignacois 7 extu
i corrupcoe's ut nito d' eo dicam
qd scribit ps. 23° hic accipiet bndcoe3
a dno 7 mia3 a deo salutai suo q'a
hec gnaco qrenciu dnm.

Vto dico q btus Johes habuit
4m priuilegiu s. indiciu spalis
caritatis de quo loq' Anshelmus
ad btm Johm sic dicens. Sce ar:
bri'me Jo. altissime euang tarx
tu es ille Joh pcipue dilectus
deo. Inter tam pcipue dilectos d'9
ut supeminens dilcto tibi sit pri:
uilegiu ppium signu inter eos
vnde et in euang° ubicu fit men:
cio de discipulo que diligebat Jhs.
Intelligit' de Johe. Sed hic ocit'
dubiu, q textus px dicit q pe:
trus plus diligebat xpm q Jo.
vltio. Symon Johis diligis me
plus his, quo' xp9 Justissimus
qui dicit, ego diligetes me dili:
go et magis diligent magis dilig't.

"vide"

plus diligebat Jo mi9 diligentem se
qua petro plus se diligentem, posset
em sibi dice petrus .i° .x°. cor. 12. plus
te diligens mi9 diligor .9d. hoc non
decet tua Justiciam. Et hanc questionem
mouet Aug9 sup Jo. omel'a vltima
Cui rndens sibi dicit q n' alicubi i
sc'ptura legi' petru plus dilexisse
licet em interogatiue xps dixit petro
diligis me pl9 his, nunq em tn enunciatiue
nec eciam petrus rndit q plus diligeret
s3 dixit tu scis dne q amo te n' eciam
petrus poterat d' hoc bn rndere quia
licet sciret qntu diligebat, no tn q'm
alij diligebant. Quod aut dixit xps
no anunciatiue s3 interogatiue no
optet esse verum. Sic .i° Jo 6°. Nunqd
7 uos vultis retrorsum abire. 7 i° Math
xj° Quid existis in desertu videre
hoiem mollibus vestitu, arundine vento
agittata. Sed q existis vide' hoiem
mollibus vestitum. Vel pt dici q q'nq
dicit' aliquis 7 mag' diligere 7 magis
diligi pter affectu caritatis. Sic forte
petrus plus dilexit 7 pl9 dilectus est
Alio° quo aliqua singlarem 7 pe:
minentem uirtutem. Sic Jo pl9 dilexit
et magis dilectus est, pter donu uir:
ginitatis. Vn pac9 Jo9 expsse tenet
li° 1° gtra Jouinianu q no cat ca
qre Johem xps pl9 diligeret nisi pt
uirginitate. pter qua huit .v°. piui:
legia statim sup dicta. Vn gcludendo
pt dici q petrus pl9 dilexit 7 plus
dilectus est quo ad opum caritatis
Johanes vo q'm ad piuilegiu uirginit'
7 quo ad ipu familiaritatibus, sic' d' eo
dicit. i° math. 17°. hic est filius meus
dilectus i quo m' coplacui.

Vo. dico q Jo. huit qntu piuilegiu
s. acclinatoiu sue recubitu impia:
lis maiestatis. Ad tram em ipe se
cubuit sup sinu 7 pectus ihu sic dic'
Jo 13° et ultio ca'°, tale aut iclinato'm
nunq aliq scus legit' huisse, q no solu

s'm Bedam fuit potio' amois Judi:
ciu. s3 eciam future rei signu q s. inde
sumeret voce qua postmod cuctis plis
inaudita emitteret dicens. In pncipio
erat ubum 7c. Et glo' marginalis
sup i° uerbo Jo ultimo. Recubuit
in cena supra pectus ei9 dicit sic
pectore dni ihu fuit oms thesauri
sapiencie 7 scie absconditi, super
quo recubuit Jo. que maiore cetis
singlaris gratia archana sapie mu:
ne dotauit, ingo sufficiet' qnta ar:
chana diuinitatis precetis esset
scriptura. Et petrus damiani s':
mone 1° d' isto festo ptractans
quo cu Jo recubuisset in sinu ihu
et xps dixisset q vn9 ex discipulis
erat eu traditurus 7 nullus auderet
interogare quis esset, petrus in
nuit Joham ut i trogaret xpm
de quo diceret. xp9 aut dixit ei. Cui
pane intinctu porrexero dic sic
i mirabilem 7 in corporabile viru
7 oi xpiane deuocoe's promio p'
sendum, cete vm pfert' i mediu
totu latet, 7 sub silenci, sui tempa
reprimit' senatus aplor, tanta g's
magni psidentis videbat' auctas
ut sub districta gpescetur beata
discipulor concio disciplina, heistat
ambiguu atq int se inuice colloq:
mtibus quemadmodu interogaret
aspicuit, verum tn lingua pferre
presumit no presumit, tacet pe
trus, tac3 clauiclauius celi, tacet de:
mu3 lingua q clauis facta celoru
celu sil' tram ligat 7 soluit, tac3
inq ille cui inferi porte no pre:
ualet, q ligandi ac atq soluendi
obtinet pncipatu. Silet andreas
q ad fonte vite spus sce pmus
venit, no loquit' thomas q viaz
se nescire professus via esse vitate
7 vita xo referente cognouit, no

psumit. os aprire philippus qui dni
prem sibi poposcit ondi, psunda mis:
teria Indiuidue diuinitatis audiuit
oms tacet, oms dubitat 7 latent'
inquirut, no quid placore ubor ics
s3 tm intibus oclor s3 cu res diu sub
hac ambiguitate penderet n' modu
dubietatis quippia absolueret tandm
Johis proximu queritur 7 sic ad rei
dubie noticiaz puenit' ille minor
cu discipulor inse psona suscepta
gsultor accedit q de amplioris fami:
laitatis atq dilcois progatiua co:
fidit. Vn de eo dicit' .i°. act. 1°. hic
est q fuit in cena cu angelo ad:
tram magni gcilij filij dei q loq:
bat' ei q accepit uba vite dare nob'
6° dico q btus Jo 6m huit piui
legiu s. obsequiu sui misterij
mris 7 uirginis diuinal' fecunditas
ad tram em Jo. 19°. Jhus pedens
in cruce sibi mrem sua uirgine3 u
gini gmendauit, 7 certe pres ob
timui hoc fuit mag'm piuilegiu
q rem q inter cetas pciosus
creaturas pl9 diligebat Joham
gmendaret 7 no solu tradita
est sibi custodia mris xpi ymo
quod mirabili factus est ei filius
7 ipa mr eius. Vn petrus dami:
ani i pmo smoe huius festiui'
dicit q uba ista Ecce mr tua et
ecce filius tuus quanda efficacia
huerit 7 tantus fuit illius ubis
effectus q btus Jo no solu petitus
est noie filij s3 pter uba illa
dnica quodda mais vicissitudis
sacrm apd btam uirgine3 meruit
obtinere. Et subdit gsidem9 itaq
dilectissimi qnte glo'e Jo tradetus
est q p quoda archane adop
cionis misterio 7 filius uirginis
est 7 frater saluatoris. Sed

hic oritur unum dubium satis
pulchrum videlicet utrum maius fuit
in Johanne quod sibi Christus matrem virgi-
nem commendavit vel petro quod
sibi ecclesiam virginem non habentem
maculam neque rugam videlicet com-
mendavit utrumque enim mater est
et mater et ecclesia utraque casta
utraque munda utique signaculo
virginitatis premunita precessit
ex maria Christus processit ex christi
latere ecclesia ex maria voluit
nasci pro ecclesia dignatus est
pati et mori computatur autem parte
multa parte argui sed tamen brevitatis
causa transeo Sed hoc dico quod
secundum diversas consideraciones maria
precellit ecclesiam sicut ecclesia
mariam quia de ecclesia est ecclesia
ipsa maria sicut enim se pro modo
excellentis et excesse Sic potest
dici de petro et Johanne unde
dicat beata maria de Johanne
quod pertransibat ambulans in via immacu-
lata et ut in ministrabat

Quarto dico quod beatus Johannes habuit quartum
privilegium secundum exitum et obitum
singularis felicitatis unde Jeronimus
dicit in prologo super Johannem quod ipse
solus ita a dolore mortis fuit
extraneus sicut a corruptione car-
nis fuerat alienus et si dicatur
quod multi alii sancti fuerunt virgines
et a corruptione carnis alieni
quod tamen a dolore mortis minime
fuerunt immunes potest dici quod sicut
philosophus 3o ethicorum dicit in uno quoque
genere est perfectus quod magis
attendit ad summum eius generis
summum autem gradum in genere
virginitatis obtinuit Christus et virgo ma-
ria Johannis virginitas magis

appropinquat quia pro Christum in nupciis
fuit electa pro virginem in filii pas-
sione adoptata et in toto vite sue
curriculo approbata sic in hoc magis
privilegiata Licet unico potest sumi
ex naum primo capitulo ubi dicitur non
consurget super eum duplex tribulacio
id est duplex pena ex quo textu innui-
tur quod qui semel passus est martirium non
iterum paciatur aliquid super eum duplex
tribulacio ponetur Sancti Johannis vere mar-
tirii fuit aut Christus dixit sibi et
Jacobo fratri suo calicem quem
meum bibetis si calicem bibit vere
martir fuit martir fuit quantum
Christo in fuerentis olei dolium missus fuit
quod ab ecclesia pro eius martirio colitur
venenum mortiferum pro Christo bibit in
cruce ara Christo pendente doloris gla-
dius animam eius pertransivit crucem
domini pro sui corporis afflictionem et
primorum compassione diu vivendo
portavit voluntatis et animo habuit pro-
fide et omne genus martirii sus-
tinendi 2a ad corinthios 8 si enim voluntas
prompta est secundum id quod habet accepta
est non secundum id quod non habet unde
Bernardus sermone de innocentibus
dicit quod martir aliquis dicitur tripliciter
scilicet facto et animo ut Stephanus secundo
et non animo ut sunt fuerunt innocen-
tes animo sed non facto ut Johannes Quasi
similiter concordancia dicitur accedat
quod scribitur hester 6o capitulo Sic
honorabitur quem rex voluit
honorare multiplicibus privilegiis
dotatum sicut eum voluit manere
Et hec de prima parte principali

Secundo de eo aliqua pauca restant ad
2m privilegium quod est dubium tale
in premissis verbis designatur max-
ime Jacobus dicitur sed donec veniam quod
sequitur dubium ortum habuit et primum
in apostolis nam verbo Christi audito Sic eum
volo manere donec veniam sequitur
exivit sermo inter fratres quod discipulus
ille non moritur et licet iste sermo
statim fuit exclusus cum subditur
et non dixit Jhesus quod non moritur
nichilominus ex ipso verbo multiplex
invaluit opinio Aliqui enim
dixerunt quod beatus Johannes iam senectute
imminente cum a Christo fuisset vocatus
cum pluribus apparente et dicente
veni dilecte tempus est ut epuleris
mecum et fratribus tuis fecit fieri
foveam in die resurrectionis domini-
ce et in illa expleta predicacione
et oracione descendit lumen de celo
adveniente fuit sublatus sed hec
evidenciam est nondum quod in veteri
testamento dicuntur homines fuisse trans-
lati quorum primus fuit Enoch qui
ambulavit cum deo et non apparuit quia
transtulit illum deus Genesis 4o secundus fuit
helias quod ascendit per turbinem in celum
4o Regum 2o tercius fuit moyses cuius
fuit translatum corpus non est inventum
a filiis Israel ut dicitur deuteronomio ultimo
quartus fuit david de quo non habetur ita
expresse tamen antiqui fuerunt doctores
hec opinati ut refert beatus Jeronimus
ex verbis beati petri actuum 2o Sepul-
chrum eius esse apud nos usque ad ho-
diernum diem innuens quod corpus eius
translatum fuisset et tunc aut Johannes
non fuit translatus ut inquiunt sicut
david quod corpus mortuum fuerat in
sepulchro usque ad resurrec-

cionem sicut sic moyses quod videntibus
filiis Israel fuit mortuus et ab
hiis sepultus nec sicut Enoch et
helias quod illi nondum sunt immor-
talitate adepti cum sint ab anter
occidendi ante judicium et a Christo
resuscitandi Sed unus adcetum
apostolicum fuit evocatus et in renovacionem
immortalitatem consecutus et ideo sic
exposuerunt Sic eum volo manere
in statu presentis vite donec veniam
ut ipsum transferam Et licet preter
doctissimi hoc fuit possibile
tamen difficile quod beatus Johannes plus
hoc habuit de privilegio quam Christus et beata
virgo ideo apud alios alia pre-
valuit opinio quod beatus Johannes non est
mortuus nec est immortalitatem conse-
cutus ut asserebat prima opinio
sed cum helia et enoch in paradiso
terrestri translatus et ceterum cornem af-
fugnat in tempore antichristi quod erit contra
judicium pro defensione fidei sua
sive morte unus de lege nature
scilicet Enoch et alius de lege scripta
scilicet helias detenti fuit quod alius
superaret de lege gracie ad quem
magis expectavi videtur fidei de-
fensio et ista predicacio et hunc de-
tinuit beatum Johannem esse ad cuius con-
firmacionem duplicem satis canonis
adducunt auctores pro Apocalipsis 10
ubi dictum fuit Johanni per angelum
oportet te iterum prophetare populis et
gentibus et linguis et regibus
multis quod nondum dicunt fuisse
completum Secundo habetur matthei 16 capitulo
ubi Christus loquens de die judicii dicit
sic filius hominis venturus est in
gloria patris sui cum angelis suis
et tunc reddidit unicuique secundum

opa eius & statim sequitur Amen dico vobis sunt quidam de hic stantibus qui non gustabunt mortem donec videant filium hominis venientem in regno suo. Ideo sic eum volo manere .s. sine morte donec veniam in fine mundi ad iudicium Verum quia statutum est hominibus semel mori ut dicitur ad hebr. 9°. dicunt ipsum ante fine mundi pro xpo passurum Sed hec opinio ut mihi vera refellitur propter duo quia est contra sacram scripturam quia a morte neminem excipit nisi enoch & helyam usque ad tempus antixpi. 2° quia secundum augustinum hoc quod dicitur hic a salvatore de Johanne ponitur tacite pro modum seu beneficium speciale Johannem concessum secundum vero dicta eorum hoc non esset verum, ymo magis esset Johannis detrimentum si tam diu adhuc viveret fruicione retardaretur ceteris apostolis in gloria existentibus propter quod dicendum est quod racio adducta quod .s. unus scribat de lege non tenet est frivola Unde tempore antixpi erunt non unus sed multi de lege contra qui pro catholice fidei defensione sibi resistent & tandem quod plurimi coronam martirii pro fide xpi recipient. Ad primam autem dicendum quod illud fuit Johanni dictum propter relegacionem in pathmos insula quam suscepit propter xpo. & propterea complectum quia scripta edidit ewangelium in quo apparet apostolis gentibus & linguis & tribubus multis, ymo toti mundo & ecclesie usque cui eius ewangelium est publicum Ad 2am autem auctores dicunt quod loquitur ibi xpus de die iudicii ubi reddet unicuique secundum opa

sua .s. bonis secundum corpus & animam gloriam & malis penam & quia de corporis gloria discipuli adhuc rudes non intelligebant in quo staret nec qualiter esset sub unxit xpus in parabola Amen dico vobis sunt quidam de hic stantibus qui non gustabunt mortem donec videant filium hominis venientem in regno suo .i. gloria sua in transfiguracione Et isti fuerunt petrus Jacobus & Johannes & quod sic xpus intellexerit patet quia statim sequitur mathei 17° & post dies sex assumpsit petrum & Jacobum et Johannem fratrem eius & transfiguratus est ante eos & tunc isti viderunt xpum in regno suo .i. in gloria corporis glorificati & in quo quilibet erit futura perpetuo

Alii ideo dicunt corpus eius iam in celo esse glorificatum & gaudere beate virginis gloria simpliciter Jeronimus in sermone de assumpcione sub dubio relinquit & eciam augustinus omne ulterius super Johannem, tamen ad hoc videtur quedam congruencia, de beata enim virgine credit quod in corpore glorificata regnat in celo, videtur ergo congruum quod non sit in racione beate marie & Johannis dignitas quibus tanta fuit unanimitas quantum sacros in vita propterea si beatus Johannes non reperiretur in eius tumulo corpus suum non jaceret, cur hoc ore carere sicut ceteri apostoli & eorum corpora habent agnoscitur, quidem quod tamen sit de hoc certum est, quod fuit in eius obitu singularis felicitatis & quod a dolore mortis fuit exemptus et immunis sicut videtur xpus ad verba petri percepisse habere eum socium in passione & martirio, dicit. Sic eum volo manere

donec veniam quid ad te, quia quamvis petrus non premebat sciens quid deordinabat de Jo. in futurum sic dictum est apostolis act. 1°. non est vestrum nosse tempora vel momenta que pater posuit in sua potestate sed tamen premebat ad ipsum verbo xpi sompte & humiliter obedire. Sic ergo volo eum manere quasi dicat volo eum mori per martirium, nec tunc hic me sequi sicut tu sed volo eum me sequi quantum ad placorum officium in regimine universalis ecclesie tecum sed magis volo eum occupari in quiete contemplacionis donec veniam non ad iudicium in fine tempore antixpi ut 2a dicebat opinio sed ad vocandum eum ad gloriam celestem de statu huius mundi habetur in legenda ipsius quod xpus apparuit ei ante finem vite sue vocans eum ad gloriam donec veniam igitur ut eum ad gloriam mee consorcium a carnis vinculo absolvam idem donec veniam assumens animam eius a corpore absque tamen angustia & dolore donec veniam ut eum ad glorie mee consorcium transferam ut laboribus eius digne remuneracionis premium reddam Cuius nos participes qui in trinitate perfecta vivit & regnat &c

Unde

In octava assumpcionis Marie

Intravit ihesus in quoddam castellum / Origenes super Luce 10°. et recitatur in eccl[esi]a hodie ut lecto celebrium operes et festatis diei et omni gente electi / qd redemptor noster invisibile certo loco egit. sc[ilicet] quod dam castellum intravit / hoc cottidie invisibiliter operatur. qui hominem per graciam. per gr[aci]a ipsum in fide fundat in spe erigit. in caritate stabilit et ordinat / in sua operacione fundat virtutibus donis et carismatibus ipsum munit. taliterque sibi confert arma que mille pendent abicat inicia firmitate tuetur. Io optimum est gr[aci]a stabilire cor / eius cum gr[aci]a inquit apostolus flecto genua ad patrem domini mei ihesu christi / ex quo omnis paternitas in celis et in terra nominatur. ut secundum divicias glorie sue det nobis virtute corroborari in interiori homine per spiritum eius / christum habitare per fidem in cordibus vestris / qd ut in nobis fiat flectamus genua ad matrem domini nostri ihesu christi. cui in benedicta sua assumpcione positus est thronus in celestibus. ubique sedet adextris filii sui tanquam castrum fortissimum summa celi arce erectum. ut sit quasi in ipsam invocantibus auxilium et refugium tutissimum. ut igitur per meritum ipsius reedificemur in habitaculum dei in spiritu sancto. ad filii complementum corporis propter que quamvis ipsam salutemus mente pia dicentes. Ave maria. Intravit ihesus in quoddam castellum ubi supra docet quod ductus est in mariam propter suam nimiam caritatem qua dilexit nos cum essemus mortui peccatis convivificavit nos in christo ad Ephe 2° Ipse enim largissima sua misericordia motus genus humanum per primum parentem lapsum per unigenitum filium suum reparare voluit / quia sic dilexit mundum ut unigenitum suum daret ut omnis qui credit in eum non pereat sed habeat vitam eternam Io. 3° In quo complacuit habitare omnem plenitudinem gracie, et per eum reconciliare sibi que in celo sunt ~~[illegible]~~ que in terris Ad Colo. primo.

qd factum est in eius benedicta passione per qua collata est sacra et divina refeccio in quibus fundata est eccl[esi]a / Secundum enim misericordiam suam salvos nos fecit per lavacrum regeneracionis et renovacionis qua effudit in nos habunde per ihesum christum salvatorem nostrum Ad Titum 3°. In quo cum quo per quem et per quem convivificavit nos. Cum ipso enim convivificavit ut sicut mortalitatem nostram sue immortalitati in persona ipsius sociavit per sicut pater habet vitam in semetipso sic dedit filio habere vitam in semetipso In quo sumus vivimus et movemur. Cum ipso nos convivificavit / quia ipse vera vita nunc homines mortales venit et conversatus est prima Io. 1°. quod fuit ab inicio quod audivimus qd vidimus qd oculis nostris perspeximus et manus nostre contrectaverunt de verbo vite qd et vita manifestata est / in terris visus est et cum hominibus conversatus est Baruch 3°. Per quem convivificati sumus quia per mortem suam nos a morte eripuit prima Petri 3°. Christus semel pro peccatis nostris mortuus est iustus pro iniustis ut nos offerret deo mortificatos carne vivificatos autem spiritu Cum que eciam deus nos vivificat dum ad eius exemplum nos per viam vite dirigit vel dicit propheta Notas mihi fecisti vias vite, qd facit dum in uno corpore mistico quasi in castello nos reedificavit fide spe et caritatem ac carismatum dona distribuit. mandata adiecit In quibus consistit via vite. per qua ipse ambulavit et nos ambulare docuit ut imitatores et sequaces illius nos vivificabis qui est via veritas. et vita ac nobiscum manens usque ad seculi consummacionem Intravit ihesus in quoddam castellum. In quibus verbis duo notantur ingressus salubris / Intravit ihesus quo ad loci singularis / In quoddam castellum et quia primum satis notum est ex interpretacione nominis vel ita dicit angelus ad mariam vocabis nomen eius ihesum Ipse enim salvum faciet populum suum a peccatis

corporum Math. 10. nec est datum homini-
bus sub celo aliud nomen in quo
oporteat nos salvos fieri Act. 4o
quia deus misit filium suum in mundum
non ut iudicet mundum sed ut salvetur
mundus per ipsum Jo. 3o. Revelata il-
la forma patet in primis sermone cum
conditio loci quoad singulari
in qua intravit Christus. Secunda de debito
officio et execucione fidei per Martham
et Mariam de quibus in ewangelio. Quo
ad primum conditio loci singularis consistit
in [illegible] eminencie situs pulchri-
tudinis ornatus opulencia [illegible] et
copiosa multitudine habitatoris. Et primo
dicit Ysa. 2o. Et in novissimis
diebus [illegible] erit preparatus mons do-
mus domini id est firma petra que Christus
est super quam fundata est domus domini
scilicet ecclesia sicut ipse Christus dicit Math.
16. Tu es Petrus et super hanc
petram quam confessus es edificabo
ecclesiam et porte inferi non prevalebunt
prevaluerunt adversus eam. Descendit
pluvia carnalis concupiscencie venerunt flu-
mina cupiditatis et avaricie, flave-
runt venti vanitatis et superbie et
irruerunt in eam et non ceciderunt
fundata enim erat super firmam pe-
tram scilicet Christum Math. 7o. In cuius
soliditate ipsa fundata est, fide or-
dinata, caritate dilatata, mirifica
sapiencia erudita, iudiciaria potesta-
te auctorizata. Ideo sequitur et ele-
vabitur super omnes colles, hoc est prin-
cipes et potestates. Fluent ad eam omnes
gentes, hoc est de omnibus gentibus
ibunt multi populi dicentes venite a-
scendamus ad montem domini et ad
domum dei Iacob id est ecclesiam et docebit
nos vias suas scilicet decreta et man-
data et ambulabimus in semitis eius id est
filius eius ea opere complendo. Quia de
Syon id est ecclesia exibit lex ordinatis-
sima ad morum reformacionem et verbum
domini de Ierusalem ad populos eam paci-
ficacionis iudicabit gentes et argu-
et populos [illegible] de sua infidelitate.
Hic est mons dei mons pinguis in
quo beneplacitum est deo habitare. Sed

de pulchritudine sui et ornatu dicit Ysa.
54. Verbis fortitudinis mee super
id est ecclesia per quam in fide spe et carita-
te fortificatam ponentur in ea muri
mandatorum dei et antemurale contem-
placionis et appicitur porte salutis
ingrediencium gens iusta custodiens
veritatem et vectis ceterorum adhibit(us) est
ante graciarum et solidis et preciosis. Ysa. lapidibus
Ecce ego sternam lapides tuos per ordi-
nem id est ministros qui sunt lapides
bene coniuncti adinvicem et cum Christo capi-
te cemento caritatis, quales fuerunt
illi qui positi erant in fundamen-
to civitatis Ierusalem celestis in quibus e-
rant scripta nomina agni Apoc.
21o. Fundabo te in saphiris. Tunc
in fine recta et celeste contempla-
cionis tales sunt illi qui dicebant: nostra
conversacio est in celis. Sicut enim oculus
fuit semper toti corpori lucidum
erit sponsa Iaspidem quod prevalens
tua id est fidei virtus per quam expugna-
bunt adversarii tui et portas tuas
lapides sculptos id est ingressus per vir-
tutes leges mandata decreta et scrip-
ta sanctorum patrum, omnes filios tuos
doctos in predictis per veram fidem et
catholicam doctrinam, ecclesia docet ad
te et qui non est tuus adiunget ti-
bi per adiunccionem ad fidem. Secundo in hoc
loco est opulencia victus tam cor-
poralis quam spiritualis nutrimenti ad refeccionem fide-
lium. Ubi panis vite qui de celo de-
scendit. Sal sapiencie, fons aque vi-
ve salientis in vitam eternam, carnes
agni immaculati vestes decoris et
honestatis, ignis caritatis, ortus
conclusus amenitatis, aura lenis
flatus spiritus sancti, lignum vite afferens
vera fructus spiritus et ut ad brevem sit
dictum, secundum statum presentis vite nullius ibi
boni defectus. Dicit regius propheta: ine-
briabuntur ab ubertate domus tue
et torrente voluptatis tue potabis eos.
Ubi est multum copiosus exercitus. Iob.
25. Numquid est numerus militum eius
et super quem non splendet lumen eius
vite et doctrine. Primo et ei qui preceptor
princeps est huius castri millia millium

ministrabant et decies centena millia as-
sistebant Dan. 7. Quorum lorica iusti-
tie, scutum fidei, galea salutis, gla-
dius spiritus quod est verbum dei Ad Ephe.
6. Sicut in corpore patet conditio loci sin-
gularis. In primo manifestatur dei poten-
tia insuperabilis. In 2o sapiencia infallibi-
lis. In 3o bonitas inexhausta. In 4o
iusticia inflexibilis. Hec ius iusta ostensa sunt
Dan. 4o. In arbore magna et for-
ti cuius proceritas contingens celum, aspec-
tus usque ad terminos universe terre. Fo-
lia eius pulcherrima, fructus nimius et
esca universorum in ea. Ex quo vescebatur
omnis caro. Subtus eam habitabant animalia
et bestie et in ramis conversabantur vo-
lucres celi. Quod (et) designatum est fuit
in domo Salomonis 3 Reg. 3o. Vi-
dens regina Sabba omnem sapientiam
Salomonis domum quam edificaverat
cibos mense illius habitacula servorum or-
dines ministrancium vestesque eorum et
holocausta que offerebat in domo
domini non habuit ultra spiritum. Quod expresse
monstratum est beato Io. ewangeliste Apoc.
21o. Ego Io. vidi civitatem sub
uno principe et lege degentem primam
et firmam Ierusalem novam sublatam et
venustate continencia suos per spiritualem
regeneracionem et innovacionem, descendentem
per auctoritatem et imitacionem a deo pa-
ratam sicut sponsam ornatam viro
suo. Tabernaculum dei cum hominibus et
habitabit cum eis et ipsi populus eius erunt
et ipse erit eorum deus per proteccionem
et defensionem. Castra enim dei sunt
hec Gen. 32. Sed proch dolor
ubi sedet populus christianus in pulchri-
tudine pacis et requie opulenta, ut pote in taber-
naculis bonorum et decore morum, ta-
bernaculis fiducie propter integritatem
fidei dormientibus hominibus ianitores
et custodes huius loci id est ecclesie prelati quibus
tradite sunt claves regni celorum
quos posuit dominus custodes super mu-
ros Ierusalem et speculatores do-
mus Israel, pastores gregis dominici
et nauta navis Petri in medio flu-
ctibus huius seculi pocius agitatibus vndique

procellis ut ipsam cum tribus ordinibus
remorum, purgativa, illuminativa et
perfectiva ducerent ad portum salutis
in periculo sue dampnacionis superveniunt
inimicus homo qui seminavit ziza-
niam in populo christiano. Vinum habentem
acuitatem venenosam et ventosam. Per
primum intelligunt discordie et dis-
sensiones in ipso populo christiano. Ex quibus
secuta est maxima sanguinis effusio.
Per 2m morum deformitas quod est venenum
aspidum et insanabile. Per 3m errores he-
reses et secte infidelium, prepositos ad-
venire concertos novitatum presumpsi-
one contra fidem et doctrinam catholica(m)
ritum et observanciam ecclesie. Sic facta est
ecclesia malignancium quorum princeps
dyabolus qui cupiditatis fossa vallat
muro obstinacionis claudit superbia
babilonica turris erigit. Spiritus mi-
lites acuti sunt armis dyabolice
caritatis et trene sapiencie quibus bene sa-
piencie quibus contra fideles repug-
nant tamquam filii huius seculi qui pru-
denciores sunt filiis lucis in genera-
cione sua. Hec sunt castra egip-
ciorum, hoc est tenebrarum ignorancia et
culpe que facte sunt per ammissam terra
Philistorum, hoc est ruine duplicis
in temporalibus et spiritualibus quia pati-
entia in quibus gloriatur gygas Goliad
sunt ipsorum tres anni tyranni infide-
les et moribus deforati, quorum putre-
dine sterit dominus ascendere in nares
meas Amos 4o. Hec sunt castra
Sirie in quibus non sunt reperti homines
sed equi et asini ac tectoria sicca
intra, hoc est homines racionabiles
virtutes sed bestiales habentes cor-
da sicca intra, hoc est bonis racio-
nalibus, per amorem 4 Reg. 7. Hec
hec sunt castra Assiriorum que deum
Israel cottidie blasphemant. Ysa. 37.
Hec est Babilon civitas magna
quam strixit amor sui usque ad contemptum
dei in quadro constructa et et in quo-
libet angulo habens turrim in eterno
sportam ac terra triplici circumscripta

cu spiritu merito inexpugnabili. pa eius
hac tra . p . triplicata cl(aus)trib(us) per
quod significat q(uod) puritas et pudi
cicia p(er)iit . qua multi corrupti et
abhominabiles facti sunt p(ro)p(ter) luxuria affec
tionem et carnis feditatem . p(ro)dico et
spurium pullulavit . quia non est fidel
itas in coniugiis . nec veritas in p(ro)miss(is)
pietas et prosapia putruerunt quia
tepescit obsequium divini cultus . et pu
truerit nobilitas in moribus . huius
propugnaculum a avarorum avarorum . ala
superbia et aula magnatorum insaci
abilis cupiditas bonitas et avaricio
sitas . Secunda hac tra . i . templi arcu
sivit . regula sancte et discipline religiosorum
recesserunt . rancor et rebellio . [illegible]
temptis divine legis et celestium mandatorum
ac superiorum in obediencia reduxerunt
requies et religio retrocesserunt
propugnaculum . i . bestiales in sciencia et mo
ribus bellatores . i . rixosi et litigio
si et bilingues . qui dicunt se nosse
deum factis aut negant . loquuntur pacem
cum proximo suo mala aut in cordibus
eorum . Tercia custodiunt . simplices
et sufferentes superant . qui nesciunt
nolunt aut non possunt se defendere
commoriati et sophistica sublimant
sobrii et simplices suppeditant . huius
propugnaculum . i . culmine honoris . carnis
dulcoris et carnis livoris . sub abiecto
adulatorum et [illegible] iniuria . Quarta
custodiunt . fides et firmitas fra
gunt . fovans et favor familiaris
formasse iusticie et vite et fama se
dant . quia felicis suis obprobrium hominum
et abiecto plebis . cuius propugnaculum
i . dolus in iniuria dona non carnea
qui excecant oculos iustorum et per
vertunt verba sapientum et dapes in
mensa . hec dicitur inscripta fuit in
porta cuiusdam templi Rome in figura
quorum dolorum tanquam cum timuerit et persecu
tores totius orbis sub imperio Romanorum
ut recitat in Cathone moraliza
to super metro qui nocturnas tenes
Ad hec aut expugnanda et peccato elimi
nanda de ecclesia dei . a spiritu sancto congre
gatum est hoc sacrum Concilium tanquam

castellum in quod intravit Ihesus et hec de
primo . Secundo quo ad finem quod est debitum offi
cium Secundo fidelis exponitur Marthe et Ma
rie . que dominum in domum suam recepe
runt per quas duae vite intelligunt
activa et contemplativa . prima dono comparat
domum inceptibilibus [illegible] floribus hono
ris et honestatis . flores in quibus mei
fructus honoris et honestatis . Et in
me omnis spes vite et virtutis . Secunda
[illegible] intus ornat thalamum perpendo
rem ethice utilitatis . in me invenit
omnis gratia vie et utilitatis . Cetera propter
et in utroque debent plati esse perfecti
ut hauriat in fonte divine sapientie et
bonitatis per contemplationem quod effundat
populo per actionem tanquam angeli ascendentes
et descendentes per scala Iacob medii
inter deum et plebem . Ita omnis ponti
fex ex hominibus assumptus est et pro
omnibus constitutus in hiis que ad deum
sunt ut offerat dona et sacrificia
pro peccatis . que condolere possit hiis que
[illegible] ignorant et errant . ad hebreos
quinto . Ideo opus est ut habeat opus
Marthe et Marie purgando illu
minando et perficiendo . Et tertio gradus
hominum incipientium proficientium et perfectorum
ad quod officium exercenda presens synodus est
congregata . Videns enim ira dei ef
fusam super populum propriam . ac ipsum
multipliciter afflictum . ita quod a planta
pedis usque ad verticem non est sani
tas . et hec sancta Synodus constituta
est mediatrix inter deum et ipsum populum
ad placandum iram dei et mitigandum
dolorem populi sanati . tanquam altera abi
gail que placavit David ne ulcisceretur
de nabal viro stulto primo Regum . XXV
ut samaritanus . qui imposuit vinum et
oleum super vulnera eius qui descendens
de Ierusalem in Iericho incidit in latro
nes qui spoliaverunt eum et vulne
raverunt plagis impositis semivivum
relinquendo . tunc est inter populos expi
ans . Sit altera ero emoroissa impe
trans restitutionem sanitatis sanguinis
altera cananea que per suam fidem pa
ciencia et perseverantiam liberationem
filie sue impetravit que a demonio

vexabatur . Nam Iayrus princeps sy
nagoge iam hunc sacro Concilio
presentat filiam suam pene defunctam
per quod intelligitur generaliter platus qui
inter debet detegere infirmitatem sue
ecclesie et omnis congregationis . solius eccle
sie Concilium huius imminere . platus
a Christo debet descendere ad domum eccle
sie turba . i . omnia que ipsum tur
bare possunt et impedire in reformatione
ecclesie et tobiace . que nota lacrima li
mitantis per quas querelas faciunt . ex
quibus plurimum impedit totaliter . et
relicto precium . et tribus apostolis
petro . Io . et Iacobo . i . auctoritate summi
pontificis solius ecclesie et beatorum apostolo
rum quod quia fugere huius ministerium
perfecte potestatis in petro . doctrina ca
tholice veritatis in Io . virtute salu
bris operationis in Iacobo quod interpre
tatur supplantator . cum omni diligen
cia apponat manum ut vivat vita
moralis . pace restituta civili . facta mo
rum reformatione et spiritualis per integri
tatem fidei caritate formate . hoc
faciens mitigabit dolorem . ut unguen
tarius faciet pigmenta suavitatis
et unctiones conficiet sanitatis . Ecclesiastici
XXXVIII . sed quia iustus primo est accu
sator sui . ergo cum ordine caritatis primo
nobis adhibere medicinam curativam
per quod enim opera nostra magis erunt deo
accepta . Iudas enim machabeus
elegit admundandum templum sacerdotes
quorum erant sine macula . per quem assabat
minore populi . cum hoc sacrum Concilium
de quo dicitur quod hec Ad Ro . 2o . In quo
alium iudicas teipsum condempnas . ea
adem agis que iudicas . confidis
te esse ducem cecorum lumen eorum qui in
tenebris sunt eruditorem insipientum
magistrum infancium habentem formam
sciencie et veritatis . quid ergo alium do
ces teipsum non doces . qui predicas non
furandum furaris . non mechandum mechar
is . aut non sic sit in nobis regula sin
ceritatis et exercitatio honeste conversationis
provocans populum ad recte vivere opus
vix interpretationem nominis Marthe

provocans populum . quia interpretatur provocans
sicut exhibuimus membra nostra ser
vire inmundicie et iniquitati ita exhibe
amus servire iusticie et habemus fructum
in sanctificationem Ad Ro . VI . Iuxta ex
hortationem beati petri . prima petri 2o .
obsecro vos abstinere a carnali
bus desideriis que militant adversus
animam conversationem vestram inter gen
tes habentes bona ut in eo quod de
tractant de vobis tanquam de male
factoribus videant opera vestra bona
et glorificent deum in die visitationis
vestre . quod fiet si Christo Marthe recipi
amus dominum in domum nostram . per decenti
am conformitatem ipsum gratifica
tem . attendat luna veritatis to
tius status in qui debet esse domus
dei . et videat quid sit quod possit of
fendere oculos divine maiestatis . nam
ipse status iam est spelunca la
tronum . statutum potiorum . conducta in
sinu . lupanar et dyaboli . domus nego
ciationis dolo et decipiens . quia domus
aucupis plena ibi sedentes et
emptores mense nummulariorum . cathe
dre vendencium columbas . domus ex
afferas in qua iacet multitudo
languencium propter ardorem cupidita
tis . cecorum per maliciam et ignoran
ciam . claudorum propter defectum recti
tudinis iusticie . aridorum sive hore de
vocionis et caritatis expectancium a
commotum hoc est humane nature co
sui per morte ut obtineat aliqua
commotionem tunc omnis erunt et eorum
accipit bravium quod habet aliquis ipsum
commovere per penam aut alios et
in populo sunt multe insanabiles perso
ne expectantes motum [illegible] die
consolationis per hoc Concilium quasi per
angelum . Ideo necessarium est ad purgandum
talium manum apponere nec relinquatur
domus nostra deserta . sed sit deo gra
ta in qua nobiscum ipse habitet . tunc ascen
demus ad illuminationem conformiter
ad officium Marie . ad quod primo requi
ritur . Sincera caritas animos reconciliat

et vita eius activa et contemplativa ex eodem fonte bonitatis et veritatis for- mate sunt, quo eodem matrimonio coniuncto concesserunt quod est sapientia, per saporem boni- tatis foras activa, et per splendorem ve- ritatis producens contemplativa. Sic et nos dominum precemur qui habitare facit unanimes in domo, interea cuius univerce ecclesie regnati sumus, multi unum corpus sumus in Christo, ad eius reformacionem quesivimus. Sic igitur in nobis unitas naturalis, finalis, socialis, conventualis et spiritualis per veram carita- tem que operit multitudinem peccatorum pa- ciens quieta modesta benigna ex vestris ac bonis consciencias. Non sunt in nobis inimicicie, rixe, contenciones, dis- sensiones, secte aut si quid tale est, quoniam qui talia agunt regnum dei non con- sequentur. Ad Gal. v°. Sed in caritate radicati comprehendamus que sit lon- gitudo, latitudo consequencius ecclesie, quanto tempore duravit et per orbem diffusa est, que sit sublimitas et profundum peccatorum que regnat in ecclesia dei, que ascendunt usque ad celum et descendunt usque ad abissum, de quibus debemus habere amarissimum dolorem et facere planctum lamentabilem, lava- re super oculos et videre. Ubi est gregis qui datus est nobis, ubi pe- cus nominis inclitum, scilicet regale sacer- docium et genus electum. Nunc arbor ista etiam significans abscisa est per partem, defluxerunt quasi folia pulch- errima stratorum et virtutum, ramorum plu- rimi abscisi sunt, perierunt fructus, volucres celi et bestie aufugerunt, nobiles et ignobiles qui sumunt ecclesiam dei contempnunt et persequuntur. Ligata est vinculis sceleris statutis et oppressionibus principum seculari, ita quod ipsa non manet libertate, et habitacio ipsius est infernalis, id est cum ferocibus hominibus ipsam mordentibus et devorantibus. Nichil manet radix et fides de qua dicit salvator: Oravi pro te Petre ut non deficiat fides

tua. Et nos celi, id est via dei, que super eciam stella debemus, significa- tiones sicut umbraculum in vinea et tugurium in cucumerario. Propter hoc sacrificium et libacio de domo domini. Quapropter accin- gamus nos aliis, aspergamus cinere, faciamus luctum unigeniti planctum, apprehendat nos dolores parturientis, quia propter multitudinem iniquitatum no- strarum evenerunt hec, non caritas vera magis ac magis habundet in sciencia et omni sensu, ut probetis que po- ciora sint pro reformacione ecclesie, ut sitis sinceri et sine offensa in die Christi, repleti fructu iusticie in laude et gloria dei. Et si fuimus aliquando tene- bre, nunc sumus lux in domino, ut filii lucis ambulantes, omnibus sciens in omni bonitate quo ad se, iusticia quo ad proximum, et veritate quo ad deum. Tunc ut stelle dabimus lumen in custodiis nostris per doctrinam veram et vitam operis. Et ut huiusmodi lucem recipiamus a patre luminum, per quietam et profunda humilita- tem sedeamus ad pedes domini, qui sunt eius anima et iudicium. Magne enim sunt dei misericordie, quod non sumus consumpti sumus propter multitudinem iniquitatum nostrarum, et propter oculos debemus habere quod iudicium durissimum fiet hiis qui presunt, si negligentes fuerint, illis maiore super quos positum est onus reformacionis totius ecclesie, de qua ra- cione sunt reddituri. Si enim hii non fecissent de suis operibus cum eius erant racione reddituri. Nunc aut de ecclesia universali. Non attento corde sedula mente parcendo auribus cum Maria debemus audire verbum domini, quod quasi malleus sonus spiritualis mittent, verberat et compungit. Ieremie xxiii°. Nonne verba mea quasi malleus conterens petras. Vivus enim est sermo dei et penetrabilior omni gladio ancipiti, noticia illuminat in- tellectum, amorem accendit. Sermone enim qui cordi infixus affert fructum plu- rimum secundante spiritu sancto qui loquitur

Petro cecidit super omnes qui audiebant verbum. Actuum x°. Non igitur fastidiat illud predicacionem aut audire, ne simus similes illis qui celeste manna de celo fastidientes flagrabant desi- derio, comparantes carnium magis optates preponentes cepas et allia per pane de celo omne delectamen- tum et omnem saporem suavitatis haben- tem. Numeri xi. Quales sunt quibus magis placet audire carnalia, turpia, vana et inhonesta, quam dei verbum quod est reprobacionis signum. Zacharie vii. Fa- ctum est verbum domini et noluerunt attendere, verterunt scapulas et aures ag- gravaverunt, cor suum posuerunt ut ad- amantem, et facta est indignacio mag- na a domino exercituum. Sic non audierunt, sic clamabant et non exaudiam. Pona- mus ergo corporis desiderabile desiderium, sed qui me audierit absque terrore requi- escet, habundancia perfruetur malorum timore sublata. Proverbiorum primo. Verum quia auditores verbi tantum non iustificabuntur sed factores. Oportet ulterius cum Martha satagere circa frequens ministerium pro solli- citudine mentis et promptitudinem operis. Ad primum vos hortatur beatus Petrus ii Petri i°: satagite fratres ut per bona opera certam vestram vocacionem et electionem faciatis. Et ii Petri iii° sa- tagite inmaculati et inmolati inveniri in pace. Custodite inspicientes ecclesie secundum gratiam, apostolus firmiter crescite in gratia et cognicione domini nostri Ihesu Christi. Sic instancia vestra cottidia- na sollicitudo omnium ecclesiarum quas in tanta turbacione videtis. Et si grave videatur ecclesie reformacionem singillatim intendere omnium que occurrunt reformanda, solliciti sitis ut custodi- atis que scripta sunt in volumine legis, scilicet conciliorum et patrum, primum et non declinetis ab eis neque ad dextram neque ad sinistram, solliciti semper servare unitatem in vinculo pacis, sollicitu- dine non pigri, spiritu ferventes, domino ser- vientes. Ad Romanos xii. Pro operis complemento

tudine eorum et cetera. Quomodo enim manus tua in- stanter operare, quoniam dies est; quia veniet nox quando nemo potest operari, scilicet dissoluto concilio, quia sic tunc quibus operari voluit ad reformacionem solius ecclesie non potest sed offendiculum habet. Et est timida illa sima domini per prophetam Ezechiam: correctio mundanda, remanda corrupta, recorrupta, via, tecalum ma- dant, torrentes per universum orbem, quasi facere nolebat reformacionem ecclesie, et hoc toto mundus exspectat, et melius fit ita. Turpis est animus et dicimus quod speratus et questus est fructus ex eo, et hoc est inutile, non dubitandum, ne dominus sua sentenciam conservet contra naturam suscitarit ut quod terram occupat. Ex- pecta modicum ut vadat preces de concilio ipso dissoluto cadat ima- ginis corporis qui ipsos oderunt capi- ant, illaqueant et conterant refor- macione ecclesiastica et ipsis importabi- lis et adversus nos consurget totus populus dicens: exspectamus lucem fidei et ecce tenebre, iudicium et in re- formacione morum et non est, salutem et pacificacionem populi Christiani et elon- gata est a nobis, conversum est retror- sum iudicium, iusticia longe stetit, cor- ruit in platea veritas et equitas ingredi non potuit. Ysaie lix. Non sic sed simus cum Martha parati ad laborem, ut altera Ruth que amore usque ad vesperam stetit in agro col- ligens spicas. Sic hic positi sumus in agro dominico ad colligen- dum spicas, id est animas, que non venerunt ad manus messorum priorum, ut quasi fal- lente domina collapse sunt de mani- bus eorum, et reportare in horreum domini. Quod si fecerimus, labor noster gloriosus et fructus eius, dominus spiritus re- pleat nos gaudio et pace in creden- do ut habundetis in spe et virtute spiritus sancti, hic per gratiam et in futuro per gloriam. Amen.

X laude

P**rimum** quidem de Collacio Gerardi Facta coram Concilio Basiliensi obsecracio de dignitate et via dicturus adeo principue hiis et cetera laus inmortali anxius in voto et favore cuius gratia sit ut quicquid decadit dicat nichilominus ad dignitatem virorum

opum defice non sit / ymo si antiqui
clarissimi oratores et qui hac nostra
etate vivunt adessent, digna vestris ges-
tis orationem nequaquam haberent. Et mul-
tis fortasse et ornate dicerent. Res vero
a vobis non gestas neque alii omnes
qui extiterunt meo arbitratu dicere pos-
sent / tanto viris opibus et gestis omni-
bus omnem orationem sit inferior. Cum igitur homi-
nibus accidat quod michi accidit quia
in dicendo bonum habui (preterea in rem)
corpore bene valeam, et nunc iam a
longo et diutino morbo liberatus sum /
quamvis adhuc reliquias male va-
litudinis aliquas sustineo. Una enim
prosperorum est et vera aliorum hominum sicut cor-
pora paciant, una quod non ea illis
pati (postea vos omnes, ut pacienter
et equitate audire hac mea oratione
audiatis) Nichil siquidem a vobis gestas
non patitur in equitate dicendi pericula
sunt. Et ea est magnitudo dignitatis
vestre ut non modo dicere sed ea vix in
spiritu cogitare possimus / quia omnes ex rebus
quia a primis seculis admirari solemus
in vobis, aut quibus apparatus non invenit
dignitatem que dei est. Et magnorum
virorum, eorum inquam virorum qui ad
dei cupiditatem intendunt qua deo si-
miles efficiuntur / et sine qua nichil ve-
ro dignum effici potest qui vocem et spiritum eius
naturaque vivere vult / quam etiam solum ex
rebus omnibus si acceperint homines siles
deos quodammodo fieri / quando preter eos qui
eam possident celorum cives eum demonstrat
Ubi non quisquam viros virtute preditos
plures videat, quos si singulatim con-
siderem, ubi elegantiores, si sit omnes ubi
magni prudentates et virtute florent
ut de phenice propheta dicit quia hic
apud vos qui omnium orbe terrarum alia
apostolorum preclaras hic congregasset / et ter-
tamen maximum aggressi alios quidem de
viros et aberrantes dirigere studentes ad
primam fidem reducere et pietatem. Nam
aliis qui quisque recte et divus antiquorum
patrum legimus et apostolorum vivant quemquam
dicesio quo pacto ab uno ordine sto-
corpore longitudo temporis divisit et non
parvum ad invicem alienavit / ymo in tan-
tam malicie predeceps alteros contra alteros

instigavit ut vobis quoque preceptis per pug-
nancium animo aut contendentes hunc ipsum
ab alienationis morbum sanare et corri-
gere, quem et legatos ad illos misistis
cum pacto bona honestaque pace et con-
cordiam cupientes / quia unum corpus dei
corpus per multorum annorum spacium olim
ganisa est, quoque dyvalis fidei et divi-
sit / Et quamquam ab ecclesia orientali sepe
per ea re legati missi fuerunt / nullum
tamen hactenus temporibus tam magnum et
tam egregium opus audere potuit / sed
vos ut videtur summa virtute ac sapi-
entia preditos res ipsa sperabat / qui
omni voce unitatem vultis / voluistis ut
id fieret studuistis / studentes ut ad eu-
de venirent locum fecistis / Ad quem per
vaminus optio ac perfecto fine aucto-
re deo res concludetur / et si id ad lau-
dabilem finem vestra prudencia venit
quis digne laudabit promptitudi-
nem vestram, quis studium quod in eundem locum
venire omnium conventum, quod et gratia spiritus si-
militate et amore muniunt / quod etiam
laudis habet, quod a singulis patria relic-
ta in aliena civitate qui in propria domo
longam et diuturnam ducitis moram,
ad hoc maximum et clarissimum opus
cum hunc istum conventum venit tota ciuitas
equitate venitur, ut accelerabit atte-
letis et nulla interveniente mora paciam
hortaturus rogatus neque obsecratus
sum ad quod paulo post et suo tempore fa-
ctam vivit hoc superadiunga / Cum vero per
orbem divina virtus pagravit / nichil
qui utilitati nostris populum conducet ab
[illegible] missis. Non iuravit non equitate
tam nec ritus non consuetum nec non le-
gis / omnia enim que corpori ecclesie conferri
que cuncta, que simplicis, que summi homi-
nis divina quedam prudencia divina industria
tractata / Una dum haec id est opus /
horum aliqua quidem optime composuisti
alia ut componatis in manum sumit
reliqua colligere estis futurum tempus
igitur maiora et divina vestra opera digne
laudabit / quippe si quis tam iocundam
tam splendidam, tam ardentem vocem he-
ret et clamans ubique a finibus terra-
rum audiretur / numquam quod oportet fama
laudis et glorie vestre extendere posset

que cum tam ampla, tam digna laude,
tam deo grata gesta vestra sint / Ea certe
nullum tempus ut reliquas humanas obole-
bit. Ista primum quidem pacis hominum stu-
deatis, dicta / ad quam mira industria mag-
no certamine et diligentissima cura
intenditis / cum demum mente ac studium intendentes
maximum. Hoc et sacra pacis opus per
omnem orbem firmare et stabilire ve-
hementer quod et inaudita ei cupidi-
tate desideratis / postea et alia subiun-
gam, non quod sapere vobis insit aut
ingenium, non quanta elegancia sacre
theologie munus habeatis, non qua pro
spicacia et acuitate vestra ut timule
intelligatis ut exerceatis pontificium
non quantum in actibus dei munera libus da
ti sitis et eruditi. Sed quia parum vide
tur posse concedere tempus et quantum
ea in dicendo vobis valeat / Pax mag
na quedam et res / magnum quoddam
nomine angelicas celestes per virtu
tes continet, una et prima et magna
deitatis luce circumvolutas, que divino
illo et miro vinciuntur ardore splendore,
sed a beatissima trinitate / et pace colligan
tur / et vivunt caritatis nodo / Pax vero
mundum illum rerum intelligibilium conti-
net, qui magis excogitamus videamus quod
est luna dive que nec dicta potest nec
audiri / Pax etiam magni homines
opere et factus et conservatus est. Discor-
dia et contencio quendam divisionem scissuram et
litem assidue machinatur. Non illum
quidem invisibilium rerum mundum ita
ut tanto erat splendore relinquit
immo quidem que primo magna luce
fulgebat obscura fecit / et illius mul-
tas virtutes contrahit quam postea ma-
lorum operum auctores fecit sunt extrac-
tus est et qui eo tempore malicie duce
et preterea expectamus. Sed adiciete et hunc
istum mundum quem videmus, qui diversis
corporis elementis si nulla qualitatum
superhabundet pax et ordo in luce
et quiete continet totum equitate quadam
omnibus coadunata / Cum autem discor-
dia confusio aut contencio in illum ve-
nerit sursum turbo et tonitus quasi

dissolutio fit ac perditio ac pulcherrimum
ac spectatissimum hunc mundum deformi-
tas quedam possidet et obscuritas nec
inspicia quidem omnino potest. Sed descen-
damus ad parva mundi partem / hominem sci-
licet maximum vero et regina ac principe
omnium rerum mundanarum ut deus ius-
sit / Hic enim tunc id quod in se
servat, et estate ad et statum non
obmittit pace vero stabili firma
per tenet / tunc maxime spectati
angelorum fit sibi suo atque ordine
ambulati. Tum vero a seipso decidet
pugna ac lite separatur que si pa-
cem cesset rationem eum ab illo desu-
gat inquietum animum et turbulentum
facit, qui fantasiis quibusque obscu-
ris sentiis variam se in omnibus et
sine firmitate demonstrat. Verum in
spiciamus que res qualisque pax sit
Pax certe sua quadam pulcherrime for-
me regna servat / Pax res publicas
que [publicas] prelatis gubernat conser-
vat / Pax civitates que nobilibus op-
timis per viris regimine servat et eorum
alium iustum principatum. Pace urbes
et crescunt et ornantur qua magnum
incrementum afficit et subditis et princi-
pibus. Hec villas ac domos construit
Hec dissolutas disruptasque terras ha-
bitat. Hec incultas velitasque colit
et omnia quicquid inspirat augmen-
tat et ad magnam felicitatem venire
re facit. Et ut multa paucis dicam
quicquid pulcherrimum et sublime est
hac factum constructum per fuit, sine
qua nichil in hac vita rectum or-
natumque est. Inimicicia et discordia
et contenciones bella suscitant et consurgunt
ex bellis oriuntur / cedes, ex cedibus
destructio ac perditio fit hominum villarum
civitatum et rerum omnium publicarum
Venit etiam ad bruta animalia nam
innatum hominibus paciunt et illa, quid
magnum latosque habente vicos urbe
troiana destruxit nisi pugne hec
divinit. Sacre quoque Ierosolime ci-
vitate nunc hac demolita est / nunc

hec etiam olim florentie gentis maiorum
captiuum ad assirios duxit / nunc
hec assiriorum magnum imperium cecidit
/ non persarum non grecorum non Romanorum / at
quot etiam in ytalia ciuitates olim
clare ab hac diuicie / adhuc multe
deserte que manent videmus non multum
an hec gallia florentem nunc vero
assiduis britannicis bellis ac discor
dia deflorere quasi videamus / et duos
illos maximos christianorum principatus
frequenti bello atque inimicitia infectos
esse / Ubi hec durat / nunc ad interi
tum quasi omnes res redit hec omnia
que dixi et antiqui libri et quos mo
derni appellant / tragedie atque hy-
storie vera esse probant / Cum vero tanquam
ex sacre scripture certus sis verbis spiritus
sancti gratia firmatum est ut omni or
bi pace ponatis et magnopere curatis
hoc tam magnum bonum omni
hominum generi distribuere / Meorem (?) quod
creatorem nullo alio se nomine appella
uit / non omnipotentem non factorem
non rerum futurarum cognitorem hominum
quidem nominum multi dixerit / sed pa
cis et amoris Ego inquit sum pax ego
sum caritas / hac sacra et sancta diuine
vocis sententia imitati omnem curam ipsi
pati studeatis tamquam pacis creatoris
discipuli et pacis magistri / quia quod
ut dixi omni hominum generi et cupitis
et nimium firmatis / doctrina sacro
que quod deo dicatur ecclesia et est que ho
mines per gratiam adipiscuntur / cuius
ingenium multum conferat non superfi
cietenus Ut aiunt digitis attin
gentis / sed profunde ac penitus scien
tia adepti sacra ipsius archana
scrutantes / tanto in ea re excellentes
quanto huius ingenio dari concedique
potest sine ... / cuius summitate
seu sapientiam seu sapientie amore illa
appelles ubi tamen inueniens quantum in
theologia in qua quam eruditi sunt
et secreta nouerunt et quantum in legi
bus et sacris ac diuinis canonibus
sit de quibus inter vos sepe disputa
tio accidit / quam excellentia quam com

heat nouerunt etiam et potestates spiritus
sancti gratias et secretorum completa vir
tute horum omnium / vos et inspectatores
et magistri estis / quibus agitur quam vos
in huiusmodi rebus aut studium aut exer
citium aut diligentiam aut doctrine pro
fectio fuit / Vos semper utilitati commu
nis studetis / cuius rei digne in
hiis que dicta sunt magnitudinem vos
tram laudabit / Omnis quisque cum
rem aggredietur deficiet Sed quam vos
res geritis et miras et optimas qui
bus laudes minores sint nec est ora
toribus illas aliquando predicare quantum
cis id fieri possibile est Sed ampli
ficet et conducat diues dauid ad
hanc vestram laudem / Audite hec omnes
gentes auribus percipite qui habitatis
terram / et gaudeat leticia et gau
dium exultacionis in qua hec sancta
congregatio et facit et vult pacem
et concordiam que est coniunctum summa
Ecclesie enim et magna cura stu
detis ut greca ecclesia romane / unum
quam corpus et unum membrum faciat
ecclesiam christi quam suo edificauit sang
uine / multisque miraculis et signis
ut deus illam firmauit et stabili
uit ac pace et caritate diuinis sanctis
apostolis discipulis mandans ac figens
illa sub domini petri confessione ipsi et
cum ipso aliis apostolis spiritum sanctum immisit
in quo vniuersum omnem orbem
Beati sint pacifici singulis eos accipi
entibus porrigentes / hac etiam
quod annos ut puto mille tenuit
ac postea pluries nescio quo pacto
instigauit enim mundus et ma
lorum omnium princeps demon discordia
quedam in ecclesia dei nota est cau
sis neque probatis neque magnis neque
alterutri parum nocentibus Surgunt
agitur scisma et temporis opportunitatem
sibi sociam inueniens / Illa enim tem
pestate quam discordia ciuili labora
bant / animos utrorumque saturauit
postea currentibus annis multis huius
sancti excellentissimi operis pacis sed me
mor fuit / et si meminit non cognosce quod

Itaque vsque in hanc nostram etatem et
maius et clarius scisma duratum
est / at quam primum nominis intra tempus
hec utreque partes coniuncte fuerunt / po
stea iterum peiora / illa coniuncta sunt ac
omnem orbem temporis prorogatio ig
norancia et obscura quasi nube co
operuit / tantaque ad inuicem lite et con
trouersiam parit ut alteram alteram
partem aliud a recto sentire putet /
et nulla recta firmaque credere carum
opinionum in quibus altera firmaret / sed
utraque sola ad suas suas
inspicere / nichil deo acceptius ad mag
nam unius ecclesie christi corporis / Non
vero sacrosancto quam spiritus diuino verbis inspi
rate huc ad hunc sacrum locum conuenit
quicquid oportunum atque excellens in
ecclesia christi est / quicquid in virtute / quic
quid in sapientia aut intellectu / quicquid
in arte sacre theologie / quicquid in o
alia doctrina / et ut sic dicam omnes in re
bus optimis prestat ac inter sexum hec
partes iam diuisas coniungere et ad pa
cem et vnitatem caritatem reducere
atque in unam ut olim fuerat restituere
Quamobrem ad serenissimum grecorum
imperatorem et ad sacra corpora etiam
legatos misistis non primum itineris la
borem passos longe quidem et difficilem
sed sepe antea greci quoque sepe
legatos pro pace miserunt Uerum nes
cio quo pacto nichil apud illos ad
quos missi fuerant conficere potuerunt
At non parua multitudo christianorum
que grecorum ecclesie subiicit / nec te
nunc grecorum genus peruenis / Ipsum
tamen forte multos iam annos quasi
obsessum a magno illo principatu et
hominum multitudine diminutum / quod est et in
fortunia multa passum sed non omnino
dirutum aut consumptum Extat enim id
adhuc primum diues in peloponnesus
omnis grecorum imperio subiecta est /
et lemnos et ymbros et insule con
stantinopolim maiori turcie partes p(ro)
ac etiam excepte diuise a quibusdam princi
pibus / terra omnis quam corphum ap
pellant / cephalonia zacintos / ytacha

leuchas / eubea / ciclades insule / creta
rodes / cypros / chyos / lesbos / et si qua
est alia in maiori egeo insula / et
in europa / epyrus / illiricum / achaya
fossis / boecia / atthica / macedonia re
liquum tracie / hec omnia grecis habi
tant paucis / Russia magna hominum
multitudine habitata / qui omnes nomine
ecclesie obtemperant / tamen quibusdam
locis turci coniuncti sunt / Sunt etiam
et superior et inferior Russia mag
na hominum multitudine habitate / qui omnes
nomine ecclesie obtemperant / et in asia prin
cipatus omnis barbarorum sunt / In mul
tis tamen locis greci habitant Est et
syrorum non paruus numerus Sunt preterea
reges non pauci ydiomate diuersi
qui grecorum ecclesie obediunt / magi
nium scilicet yberi regnum et clasonium / et
preter hec osconii et albanorum / tracio
rum etiam et gottorum nec non moldobla
chia et ea que magna blachia
appellatur / ac tribarum et vero iuxta
ypro boreas ... russorum maxi
ma res publica et magne russie
qui magnus appellatur rex multique
alii in ea reges / et inferior omnis Ru
ssia regibus exceptis et quibusdam
aliis que parent constantinopoli tot
sunt et plura ... obtemperancia Sed
vos ego in vera caritate non aliter
ac solis radiis resplendeat / oro atque
obsecro ut hoc ipsum vestrum studium
et cupiditatem quam spiritus sanctus vobis
largitus sum trade accelerare / mul
ti regi parentes que diuine caritatis
binos conducat ut una gens ut
olim etiam grecorum latinorum ecclesia
sit / et greci contra ad latinorum ecclesiam
veniunt in omni caritate et amore / at
alii in aliis in maxima leticia et
fructu bonorum sint ut tempore an
tiquo fieri solebat / Erunt iam
incedes ac multa omnibus hinc sto
at maximo diuine vnionis opi stu
dentibus / adeo quidam honores et
coronas sibi illis que olim da
te sunt sanctis patribus antiquis / qui
magna cura magnaque diligentia

fuerunt. et ex ecclesie unione ac statu
ex qua mille labores et dampna susti-
nuerunt negotium sibi ipsis preter spem
omnem molestiam, omnem laborem
ex ea re leticia putabat et gaudium
Ab hominibus vero qui nunc sunt et
qui futuri sunt gloriam immortalem
adepti erunt, semper enim habebunt continu-
amque statuam ante oculos multo ma-
iorem ea que apud radios quam
illi phebo statuere. Cum scitem a prin-
cipio seculorum hac usque etatem mille
humane manus facere potuerunt. Sed
ego quod statua manufacta deo sta-
tua nunquam habebit, que celos tanget
que ab oriente videbitur usque ad oc-
cidens. Quamobrem reverendissimi patres domina-
cionem celsitudinem vestram precor ut
hoc certamine quod vobis pro pa-
ce et unione tanto ardore tanta
animorum cupiditate contingit laudan-
do sum omni cura quanta fieri potest
dare studeatis, ut statim mercedem ac-
quirere que modo dixi a deo accipi-
atis et ab hominibus. Et vero gaudio
quod sacros viros deceat gaude-
atis. Et hec quidem reverendissimi et domini
patres vobis dicta sint, ad ea vero que
dicta fuerunt maius quoque a reverendissimo
in christo patre et domino meo legato viro
quidem eruditissimo et nostri et nostra eta-
te exempli multi longisque vestris lau-
dibus notus est, pre eius singulari
eloquentia et doctrina quod sine temporis
spacio fieri recte non posset. Res
enim magne magnis ornari lau-
dibus debet que longo egent te-
mpore ac ocio. Et si in dicendo non parva
sed si deus dederit oracionem pro illo
faciam oportuna

Proposicio magistri Jo. pergener
utriusque iuris doctoris facta
coram domino Imperatore

Serenissime princeps invictis-
sime cesar semper auguste,
dum vestre suprime maiestatis
celsitudinem eminentis quam spe-
ciem maiorum plenitudinem que sin-
ceri pectoris sermo una complectitur

omnia os aperire permesto modica si-
quidem persona nullaque pene nominis
hominis, levius tamen recior tubone presump-
maiorum preceptis obtemperans iniuncta
non ut decet tante sublimitatis arte
sed ut mei ingenioli patitur exigui-
tas verborum simplicitate cui prom-
de ee non ambigitur relegata re-
nuendia reluctante possetenus com-
plicatur quam silencio taciturnitate quasi vi-
perba paganitatis et aureo landi vul-
gatum virum inobediencias, contra sacra-
canonum censura compleci. Loquar igitur
serenissime princeps vestra tamen pace
non vobis faleratis sed agrestibus na-
ture strata non artis incedens, precep-
to principis illustris potentis que domi-
domini Johannis ducis britanie vestri con-
sanguinei zelatoris quam ferventissimi
vestre maiestatis et ordinatis reverendorum
patrum oratorum eiusdem, quorum minimo
licet minimus sum scriptus, de dia
directione et vestre maiestatis summe
nobiliter innata benignitate confisus.
Et licet secundum oratoris doctrinam
in genere honestatis exordia permitti
queat, morem tamen sequens soli-
tum verba incipio salvatoris. Ubicumque
fuerit corpus congregabuntur aquile
Mathei xxiiii c. originaliter recitatur
tatur autem xxiiiia. q. 1. c. quoniam vetus
de con. d. ii. c. quibus. Congrega-
tum est saluberrime in spiritu sancto sacro-
sanctum ecclesie corpus misticum in hac al-
ma Basiliensi civitate sacra ge-
neralis Basiliensis Synodus universale
ecclesiam catholicam representans ad quod
omnia ecclesie membra et suos sinon
singula generum in quibus tamen singulorum
decet convenire presertim ea que ad
gregis dominici curam in sollicitudinis
partem sunt vocata, que siquidem
propter sue celebris eminenciam virtutis
celsioris intuitum, quibus secundum cano-
nica statuta (sanctorum) ceteros precellere debet aqui-
larum nomine non immerito possunt de-
signari. tum minus ceteras aues splen-

darius contemplando alarumque volare
ducatur, celsitudinis contemplacionis et
operum, tipice designantur. Hec ceteras
aut aquilas que ad hoc celebrandum
convenire Concilium, vna ceteras inten-
tus claritudine ac dignitatis culmi-
ne precellens, Aquilarum aquila que
excellencia ab orbe predicatur. Commisso
de cuius dignitatis amplitudine, scrip-
tum legitur: maxima quedam dona sunt
hominibus a superna collata clemencia
sacerdocium et imperium. hoc siquidem divinis
presidens illud autem humanis. utrumque ab
eodem principio procedens humanam ex-
ornat vitam, ad cuius principii gloriam
eadem aquila pre grandis opera effi-
cacia ac prudencia laudabili divina que
ordinate clemencia sacerdocium conservavit
unitatem absque scissura, quod autem hoc
opere gloriosius, quid utilius, aut con-
veniencius, nil enim magis naturale
quam capitis et membrorum unio cordis.
et illorum duorum ab orbis primordio gra-
dum introductorum diuinitus luminum inte-
gritas illibata, opus enim ut nomissimus
christianorum in toto sit orbe, qui hac
unione non gloriet, qua ambo illi
gloriosi principes tunc alter amisso capite
alter submisso in terre capite suo
triumpho extulerit, suo sanguine orna-
verunt, ad eum nempe christiani spectat
horum iniuria apostolorum exnephando
scismate resultans, qui hanc uni-
tatem sacerdocii suo cruore consecrarunt
Nam veluti in omnem terram exi-
vit sonus eorum, sic eorum lesio ab omni-
bus (christianis) usquequaque plangit et dolet
ad eorum igitur redundare gloriam
non ambigitur ecclesie unitas, morum
utriusque populi reformacio, hereticorum re-
ductio, dissidencium pax unio populorum
ex quibus ambobus vestre supreme maiestatis
indefessos labores rerum efficacem ma-
gistra testatur experiencia orbisque com-
mendat universus (nempe) infinita nempe a
memoria excedit. qualiter precluendo

a christi corpore mistico nephando in-
vectato quam dissidio et pace membrorum
ipsius coponenda per omnia fere christi-
anorum climata peragrauit ytaliam illi-
ricum germaniam gallicam et an-
gliam circuiendo, ad sacrum Constan-
ciense concilium properans. Sed quid hec re-
tensio licet relatu digna. Nonne
hodiernis diebus ne iterum scisma
pestiferum in foribus existens reciduari
ret laboribus, pepercit et curis,
facta testantur, acta probant. Prefecto
hoc opere tam utile vero sub divino
et directione vestra coronatum vestrum
perpetuabit nomen sanctissimum, vestra
firmabit imperia et regna conser-
vabit. Scriptum enim est hic rex
iustus sederit non adversabitur ei quid-
quam malignum, pax enim ecclesie religi-
onis unitatis auctore facti in-
sublime prefectu grata tranquillitatis
commonebunt, tamen ut scripture legat
vetat testimonio nulla sanctior sit
affectio quam unitatem apliare se-
dis, statum sacrorum dei ecclesiarum nul-
la intercedente varietate persuaderet
nec exhibes prima debet consisten-
do. In quibus tamen fuerit completum scrip-
ture testimonium, scilicet cor regis in
manu dei est et ubi voluerit in-
clinabit id, et iterum per me reges
regnant et potentes scribunt iusti-
ciam, effundet igitur montes dulce-
dinem et colles leticia repleantur
quoniam nil est in luce clariore perfulge-
at quam recta fides in principe. Nul-
la est que ita negant occasum subita-
re sicut vera religio. Nam cum
auctore vere ut lux vestra respi-
rant recte. tenebras respuunt
et nesciunt subitaneum defectum. Hec
enim nedum secularium principum, sed
omnium fidelium christianorum corda magno-
pere qui vobis sanguinis necessitu-
dine iunguntur, corda tam ineffabili

gaudio repleverunt, ut nec ea mens
excogitare nec lingwa proferre sufficiat
presertim V. supreme maiestatis zelato-
res fervidissimum et carissimum consanguineum
illustris principis et domini prefati domini ducis
britanie sacrosancte matris ecclesie devo-
tissimum filium, qui ad instar illius pegran-
dis aquile beatissimi Iohannis evangeliste
cuius sanctissimo nomine insignitur, alter apostolus
et evangelista a suorum privilegio et intui-
tus claritate precellens ceteros
occidentales fidei fervore, caritatis amo-
re, pacis quoque desiderio precedere non am-
bigitur, aquila siquidem munda vero com-
munionis sacrificis compagine exorta, qui
super omnia cordis desiderabilia si lo-
corum et temporum patitur oportuni-
tas in hiis vestris vellet supreme ma-
iestati et generalis ecclesie magis adesse. Sed
quid personaliter nequit ad presens
per nos suos exiguos oratores V.
maiestatis famulos cum imperio devotis
oblatis et acceptis supplendo, in fervo-
re fidei, caritatis magnitudine et sple-
te benignitatis vestre clemencia pie
anthora audacia quoque constituet
orandi cum V. m. ea qua potest affectione
ampliori deprecatur quatenus ista mee de-
voci qui opus inceptionis non no-
vit hortatur, quatenus in hoc ardore fidei
in huius matris devocione in hoc in-
tegro religionis studio continue per-
severare dignetur, quousque divisionis
spiritu sancto depulso huius matris salu-
briter reformet sacrosancta unitas
et renovet ut aquile iuventus
eius, at utrique ipsi monitus compositi
sint principes sedet dis-
siden-a, presertim in florentissimo domino
suo principe dolore desolatissimo gallicano
regno. Et ut sub paucis multa
concludam, sancti Concilii successivum
tio votivo mancipet effectum. In-
super Beatitudo V. m. supreme, quatenus beatis-
simum patrem et dominum nostrum dominum Euge-
nium summum pontificem quo huius ecclesie

sanctior resedit in cathedra pro pastoralis
cura eius. et in dolorum contemplatione pa-
ciencia veri prefati Illustrissimi principis
pro amore filiali ad perpetuam gloriam
quoque memoriam receptoris imperialium in-
signiorum, dignetur V. m. in persona ea
sinceritate, zelo et honore suorumque
ac ecclesie, sancte unionem in spiritualibus
et temporalibus conservare, noti decet ca-
tholicum ecclesie protectorem habere spe-
cialissime commissum, ut tandem sub eius
pastorali regimine et directione
V. quoque summe maiestatis protectione
grex dominicus deportatus securiorem
recipiat, et mundatis utrimque semitas
gradiens talia opera meritis, quoque etiam
felicitatem consequi mereatur in
celis, quod concedere dignetur cuius
regnum et imperium sine fine perma-
net in secula seculorum benedictus deus
trinus et unus. Amen.

Sermo factus in die beati petri ad vincula

Percussoque
latere petri excitavit eum
dicens surge velociter. Act. xii
et legitur in lectione sancta hodie loco eple
Si bene attendo, reverendi pa-
tres, videndum est primo de angelica cura et
amicitie circa nos correspondente ad
primam partem nostre propositionis. Nempe illius in-
stitutionis huius sibi videtur cuius ante
exponit. Sed petrus hodie supponit
curve ipsius angeli a quo petiit exci-
tari atque illuminari. Et ecce inquit an-
gelus domini astitit et lumen refulsit in
habitaculo. Primo, lacere. Secundo, excitare. Tertio, precipere.
De primo tractatum est tamquam dormiens.
Primo fidelis et omni acceptatione dig-
nus dixit angelus ad petrum Cap.
ti. ve. ti. et sequere me. et exiens sequebatur.
eum. Et Dan. x. sibi de angelo qui
ipsi danieli apparuit dicendo Tunc
vir desideriorum es. Ideo ego veni
ut dicerem tibi et intelliges et indicarem
tibi. Tu ergo animadverte sermonem et intellige
visionem. Ex quibus verbis et pluribus
aliis per eloquium passibus apparet
ppa. quod nedum hominibus in moribus consti-
tuti, verum etiam petrus papa ipse successorque

eius immediate angelice subiciat obe-
stat. tamen videtur illud Apostoli ad Hebre.
2o non enim angelis subiecit deus
orbem terre. Super quo verbo dixerit do-
ctores maiorem esse iurisdictionem presertim
quam angelis angeli. Ubi addendum in
doctrina Augustini triplex designatur
eum regimen. Ethicum quod singulorum vir-
tuosa ordinatione, yconomicum quod do-
mus et familie gubernatione, politicum quod
gentis regulacione. Primum horum regiminum
est morale et istud commissum est an-
gelis ut de hoc intelligatur dan.
bene. Sed quia unaqueque anima ab ortu
nativitatis hominis habet angelum
ad sui custodiam et exercicium virtutum de-
putatum. Secundum vero regimen est sanctus
hoc commissum est archangelis quorum
est familias et civitates dirigere et
regere. Unde requisitus Raphael arch-
angelus a thobia Unde esset respondit:
civitatem medorum duxit se
omnia itinera illa frequenter ambu-
lasse. Tercium vero regimen quod est politicum
et regale commissum est principatibus
quorum est provincias et regna mutuo
ordine disponere, ob hoc dixit angelus
qui loquebatur Dan. principes regni
persarum extitit in xxi diebus, ulti-
cogo angelo soli commissa est tota et
universo totius mundi. Sed ipse sic ut
patebit latius, respectu non solum ut no-
mine mundi importatur terra, verum etiam
ut tali nomine portatur in celo. Hec
ut rector tamen Iacobus locatus fuit in
loco determinato presertim, ante totius orbis
ordinatus extitit rector et pas-
tor, cum potestatem dedit deus, non ut mo-
dicis in gente una sed in universo or-
be. Ideo et si Iacobus presente petro
dedit sentenciam in sua diocesi de observa-
cione legalium. hec Act. 15. dicen-
do visum est spiritui sancto et nobis nichil
ultra imponere vobis honoris etc. auctori-
tate. sed summam illa protulit petrus ut ibi
dicit glossa. Convictus fuerat est eorum
ad determinanda ea que sunt fidei et hoc
auctoritate ipse, quemadmodum tunc convictus
fuerat est apostolorum super observatione lega-
lium auctoritate petri et nunc in presenti per
dei graciam in hac Basiliensi urbe

ad instar illorum quoque extirpatione erro-
rum reformacione morum, abolicione scis-
matum necnon pacificacione bellorum
convictus fuerat est eorum aliorum quoque
vobis dominus episcopus adiutorum. Sed
redeundo unde digressus sum, Ne
videar ipsius festi oblitus de sollempnitate
alia ipsa alias breviter dicam. Ap-
postolus petrus actus agitur dicens cuius
plurimum a nobis pro honore deberi.
Sed verum possit alias exhibere gene-
ris huius satis. Nimis enim honora-
tus est amicus tuus deus. Nimis
confortatus principatus sunt. Et quid que-
so audite petro potenciam cuius et
terra obedit, cui mortuos reddit, et
mare sub pedibus eius se calcabile
prebuit. Tunc sermone magno ipsius
oris sui in deserto extinguit. Tunc
claves regni celorum tamquam singula-
riter accepit, ut concedat sententia petri
sententiam celi. Quodcumque inquit salvator
ad eum ligaveris super terram erit ligatum et in celis.
etc. Et quid cum sic in terra adhuc
positus omnia curavit. Non quidem
in se sed in christo. Et quid non potuit
nunc hodie iunctum filius cum ipso
immortalis ad hunc et moriturus im-
perium vite et mortis videbat hec
solo nominum verbo mortificans
vivos et mortuos suscitans. Quare
obrem ad propositum veniendo licet sim
gradu nature angelus sit superior
hominis ex ipsius nature
conditione. Domina
tamen auctoritate et commissione potest ad
plura se extendere in dicto hominis
quam angeli. Certum enim et si angelo custo-
dienti sit commissa cura custodiendi
singuli, ipse commissa est cura omnium
hominum, alterius non solum dum vivunt quam
admodum committitur angelis, sed eciam
post mortem per eius suffragia
orum ecclesie. Unde non obstante quod in
doctrina et in hiis que se tenent
ex parte intellectus hominis sepius re-
ducti sunt inde per angelos, ut satis
insinuant apparitiones patrum et il-
luminaciones patribus veteris testamenti
per angelos facte. Verumtamen in tanta
tempore et in hiis que se tenent ex parte

affectus homo freqnans reduat imme
diate in deu p ipmmet deu pnci
pale Aristotale neco p ppam et
alios ministros ecce sacramentorum
quibus confert gra ministrorum Ca
pp Et si angli sint ministri pp
in ministerium missi pp eos qui hedi
tatem capiet salutis ut scribit ad
heb. 1o. Illa tn ministratio no intel
ligit de ministratione sacramentorum in
Anglis naqz bonis licet no sit de
suis ministris sacramentorum qm ad
statale est tn qm ad pote. Sz int
intelligt singlr de ministratione xpi
iuxta id Matth. 4o. accesserunt angli
et ministrabat ei vel comitate de pugna
ministratione nra nos admigistralibus de
monium exhibendo sepe spiritus illuminan
do docendo ab hostibus liberando A
uchis absoluendo vt clara patuit de
Angelo de quo sepius agit dicens
qui p cu. la pe. ex.c.d. Rx vo
locat Et tm de primo principali. Circa de
Anglorum cura circa nos Restat vide
re consimiliter Ad 2am ptem nec opor
tuit de psidendi excellencia ipius pe
tri Nanqz postqz exaltatus est ab an
gelo edocet ab eode ut ad opus
sibi designatu tum festinat qz facil
lem aggrediat cu ea papit Ergo vo
locat Exurgens qz abyt cu festi
natione luc 1o. Salvator na
qz humani gnis in huc mundu veni
ens qm in eam credentibus p sua sib
sumta pdicacom regni celorum
promisit primas igitur agite apppro
pinquabit regnum celorum Ad introitu
aut huius regni sepra posuit ostiu
Ego su inqt ostiu Si quis p me
introierit saluabitur Claniger vero
a ordinavit petrum Scribit enim
2.2. di. c. omnis qz ecclesiam solus
xpus fundavit et sup petra fi
dei mox nascentis erexit qui
bto pe eterne vite clavigero t
erreni simul in celesti imperii iura comi
sit Respt go pe eccle p potestate

clavium Considerate quesso celeberrimi
inclyti et doctissimi Viri eccle
sie indicium sm fidem no sedm fa
ciem indicantes. Recolite quesso sedis
pe. in eius recolit solempnitate non
mo illa pricipua mensis Junii Verum et
illa mensis februarii et iam in gta
nimirum Non singlr solus potestatem
patro Concilio no sedete dr hic da
ues p totam ministrationem singlr soli
pe dr hic claues p immediatam
divinatorem Verum et p immediatam
commissionem P immediata qdem commiss
ionem ordie retrogrado incipiendo. co
qz soli petro cuius ppa successor est
claues primo sunt commisse Scribit
xxi. di. c.o. inomo testamento hic
ergo ligandi soluendi qz pp totam primus
accepit a dno Ceteri vo Apli cu
eode pari consortio honorem et pta
tem acceperunt Vbi glo sup vbo
pari dt bec Opus sit pat apto
qm ad ordinem et eis consecracionis pe
tr maior fuit alys in ministratione
et a glo sup pdco vbo dt ex dispensacione
aut dignitate apptos ceteros ambat
qz ipe alys pdicadi officium et alia
hmoi dispensabat. Item sup illo vbo
tibi dabo claues nec ut ait glo q
qz regni celorum maiori precteris confes
sione confessus est petrus inito pre
ceteris ipsi collatis clavibus regni
celestis ipe datus est ab eo Ex quo
deo vna cu serie textus evangelii
hominis prima facie apparet. qz et si pe
trus qz omnibus respondit xpo int
errogate vos aut qz me ee dicitis no
tm pari gradu ipse et qz alys sit
no coequalis xpo replicavit et pa
ri gradu qz petro et qz alys cu re
spondit beatus est si. ba. qz caro et
sanguis et ea que seqnt Respp ibi
tibi dabo claues Sed qz solus ma
iori confessione preceteris dotatus est
dicens tu es xpus fili dei viui inn

vito ipe preceteris ipse clavibus collatis
re. cel. dotatus a xpo est. Si em p omni
bus equalis et paritere conspiritu pe respondis
set verisile est qz xpus replicasset
vobis dabo claues in plurali Pone
exemplu in qm suffragati pot hu
ic opposito et no ait. Accessit ad Ihm
mr fi Zebe. cu filio s. Ado et pe
tra ab eo dic. ut se. et Respondit
Ihus Nescitis quid petatis Ecce
qd dicat Crisostomus Johis os aurei
Non solu ex matris verbi Ihu ta qui ma
nifeste apud sacros exponit accessisse
ad Ihm. et h eadm postulasse intel
ligere possumus qz a filys erat submissa
Sed etia ex psentibus xpi sermonibus
quibus no. q. ad mulierem ipam se
petente Sed quia ad filios sub
mitteres Respondit nescitis qd petatis
Ita in opposito si p omnibus equalis ser
mone et gradu dumodo pe respondisset
presumend est xpus ipli dixisset vo
bis dabo Sic mulieri dixit in plu
ralis Nescitis. q. pe. eo qz p pluribus erat
equalis postulacio Attendendu qz nonnulli
dicti qz prima facie apparet eo qz non
intendo distrepari ad doctrina btorum
Augt et leonis dicencium vnus p omni
bus sive vnus p multis respondit
eo qz vnitas erat in multis Sed no
lo dicere qz no coequali seu pari gradu
pe. qz p se et qz alys respondit. Sed am
pliori gradu qz se confessus est ut
psert Na quia maiori preceteris confes
sione Ecce maiori dt vero ergo equa
li Et ita sic vero de replicacione xpi
qui dixit tibi dabo claues et no vobis
Probabat 2o. q. p. singlr soli dr
hic claues qz immediata divinatorem
Nempe status quilibet reducit ad
vnum caput Alioqn no esset dicendus
status sed casus Vbicunqz aut est ca
pitis vnitas ibi est status Totius aut
status ecclesiastici pars et ecclesiastice Ierarchie
caput est episcopatus xpi ad quem omnes
epatus et platores omnes eccli et ordines
reducuntur iuxta illud pa pe 2o. Eo

dis est nuc ad pastorem et epm aiarum
vrarum Pastor aut iste supremus solu
petrum ad platoris statum elegit qui dixit
ei tibi dabo claues sicut a confirmatus
in sua platione p. vlt. cui sibi dominus
sicut pasce Agnos meos no habes
ut illos Sed omnes videntur Est. n.
ppa ordinarius vbiqz et ibidm sibi dic
tu est pasce oues meas Sup quo
vbo dicit glo qz finito prandio co
missione omnium soli petro commendavit
xpus et nulli alteri eius commissionis
remisit pa pe 1o. dixit pascite
qui in vobis est grege dei Vbi glo
Sic dns soli petro totius gregis cu
ram hic iussit Ita pe scquentibus pa
storibus eccle iure mandat. ut cu
quisqz qui sciat est gregem dei sol
licita gubnatione ducat Ex hijs appet
manifeste qz ptas clavium ab eo
tanqz a capite post xpm in omnes
tanqz platos eccle derivari debet Ideo
Cris. sup Matth. dt omnis ptas
ligandi et solvendi soli petro a dno
data ee videat. omnibus tn aplis
data est et nuc dat omnibus epis
et psbris Ideo tm principalr pe. cla
ues re. cel. et principatum iudiciarie
potis accepit ut omnes p orbem crede
tes intelligat qz quicuqz ab vnitate
fidei ut societate petri quolibet mo
semetipos segregat tales nec a vin
clis peccatorum absolui nec ianua pos
sunt regni celestis ingredi nisi for
san resipiscant Vn et si vm sit
aptos pmus fuisse pros sacerdotes in ce
na recipientes ptatem ordinis respectu
xpi corporis veri sive in sufflatione
spus sti pros ee sacerdotes et epos re
cipientes ptatem ordinis respectu corporis
xpi mistici, tanta tn ptatem ordinis
exequi in tanta ut in tali vna no
receperunt nisi a petro post missionem
spus sti Vn sup illo vbo luc vltio
Vos aut sedebitis in ciuitate qz aduso
induamini virtute exalto dr Cris. Sic
ut milites inasmos milites ne
mo permit exire donec sint armati

Sic et aptos an spus sci descesu xpos
egredi no pmisit Certu est aut q
post missione spus sci Bohu pe. rap.
orum aptorum rom pptorum remasit Cr-
te po ad ppo. rcta aucte r pcelsi
one illius colit qi Aptus iste p om
catiarum salute suscept. dicete dno.
Tu es: p. r sup. h. p. e. ec. mea
Petru itaque dicit Aureus Aug9 in s-
mone fudamtu ecclie nocauit Ideo
digne hoc fundatu ecclia colit Sup
qd ecci. edificiu altius osurgit.
Acceptam po in nouissime so. pe.
singli hre claues p vindicate ami-
strationem psbtrm Bac9 sto Consilio
no sedente Ideo itaque xpm princpe
aptorum ostitut ut ecca vnu prelte
r vtem sui vn heret adeo diuisa
mebra reteret ciu forte abmi-
tem dissentiret Sup iam dict et
aliis q pluris sct scptue dcis vi-
dent fundaci intra r glo. lue x.
ppe in qint tenet locu in ecclia pe-
tri epi/locu aptorum psbri/locu lxxij.
discipulorum i. ogrum a' videt dici/q
pe. no potuisset solue r ligac sua
aucte aptos aut discipulos ecl in
qvicarijs r procchijs eis deputatis
Eodem mo apperio no videt hec
dicc q ppa no posset absol-
ue r ligare in dyocesi cuiliz epi
r procchia cuiliz curati/ut abso-
r ligacom omitte quibus placet
r omnia face p seipm ut p comissio
ne psuppodte psupponendis q ipi epi
ut psbri face pnt ad huc amp.
Tencad ordo qui suat i potestatib9
tpalib9. multo forcius est suadus in
potestatib9 spualib9 Sed glo sup
illo vbo Ad Ro. 13. omis aia potes-
tatibus sublimioribus subdita sit dt. r
mgr allegat 2o senten. si no fal
lor q maiori pot. magis est obedi
endu q minori Sic q cosuli magis
q procuratori r mpatori magis
q cosuli. Sicut ergo magis obedi
endu est ppe q epo/r epo magis q
psbro/comissa quippe procchia pre-
sbro adhuc totius plebis cura re-

manet in ptate epi Sicut. xi. x. q
ia Ctuengs reis ecce st queat cum
omi diligeria r bona fide que deo
debet cu iudicio r ptate epi gub
nari r dispesari. tm tocius plebis
aie videnti ec comisse Exppsse docuit
hoc aptos 2a Ad Corinth. xi. vbi
postq cura corinthiorum comiserat
Appollo. dix. pter ista q intrinsecus st
instancia mea cottidiana sollis do om
catiarum Nec tn obhoc ppa ut epis
assumit gnec pictm r homis importa
bile Itm psbros tanq insferiores ord
assumit eps coadiutores Ideo qm
eos ordinat dt. Quito fragiliores
sumus tato hmis magis indigemus p
quorum auxilium libeat aprito r ex
honeratoe licet no a ptate et iur
dicce Quippe psbrm sbi epo et
in iurdcoe sibi no pficed est diuine
nali r diuo iu natia. cme imp
sbm subiciat psto. pt utique psbrm
corary st vocat examiare. exercicia
re r hmoi Itaque no sut equales cu
ratis r epi in aucte Sed sti maiores
illi minores Isti adsupti ad placoris
statu no illi Aliud certe est ee curarum
pastores r aliud pastorum coadiutores
Esse itaque curarum pastores ppter quod
st aptorum r nuc est eporum qui eorum
successores st Esse vero pastorum coad
iutores ppm st illorum lxxij. qm
successores sut nuc psbri qui non
Epe assumpti st ad statu placoris sed
magis ad statu subuencois eporum/
Cu enim cum messis multa erat. eo q
corda multorum ad fidem adduceda e-
rant r opari pauci apti Rogauint
ipi apti dnm messis ut mitteret alios
designant a dus tuc dedis r ap.
lxxij. r misit eos binos an faciem
sua quos ipi apti elegerunt. ut
habet de. xxi. c. in nono testamento
Itaque assumpti sut illi. lxxij. in aptorum
subuencioem. p qd instituit dns/ut
epi aptorum successores ex intapli. ae

messis ydoneos viros debeat assume
coadiutores corpde in euangelij predicacio
ne r sacrametorum amistrone vnde qo dt.
aptus ad Titu po. hui9 iuqt rei gra
reliqui te crecte ut ea que desut cor
rigas r costituas p ciui. te psbros
Sic ego tibi disposui Credas qo sine
vlteriori expectacone claro clarius p
p gtosi aptorum principis: cui9 hodie bta
virgo memoria celebrat r successoribus
cius st et est surge veloci Surge
inqs velociter. ad regendu domu ec
clesie i. ad thm. 3o. regimine dispotco
Ad regendu ad regend pplm Dan. 13.
Regimine regali r polli. ad regendu
in virga ferrea ps. 2o. regie cachi-
no/adiutant tn qui aprte. regimis
ecclie adepti st/ q oportet vttorem
Terachon dimi ee vt dr. bty dyon9
eximius n. iux Ansileu timet hocs
pati apnitipe q putat deprata ec
Adidisti insup. q. rege colibz officio
sctc ostat rege sacrorum Conhorum
debere respha Sermo com solius est re
gis r no ab homie rege Sic ciui ut
ipsect Surgedo ecedr de vtute in
vtutem quousque videat deus deorum
i Syon bndcis inscla sclorum Amen

Sermo in purificatione beate virginis

Ordo est prima rerum na
lium vt dr. phus 3 celi/cui9
ordinis opsto est in prima me
dio et sinis cosistens ternario
sicut testat dyo: debeatque sequi nam
oms huana instituco sicut dicit ide
phs i celi Tu mei misterij pnte
hoc sollepmtr. Valde cogrui
p hec vba apptetica anat 3. scpta
et in hodierne festiuitatis missali of
ficio incorata Purgabit filios
leui. lratum r gramaticale artida
bim Salutacom ecce militatis col
legiu pacto leui quod est/vite
et pacis legitime congregaci r ut
dim. ariopagite in epa de morte
pe r pau Mendicam eloquie ex
fistulis Altisonis plectri decacordi
p mod audiam Consiciost organi
inspirus sci cosonacia sonare coordina-

tum sotma feliac expperad Qum ut
inquit phs in 3o dcoria entis et
nouentis repugnacia de qua lo me
tha. ee. esse ecedit no esse origine r
natura. i. po9. r no valeat p se
no ens ad esse surge Quo sit q
fons r origo omi ex nichilo cabi
lui est ens simplr affirmati/dicam
nichili supnciens taligme/ at p
hoc increata hitans luce ab in
tellectu creato in accessibilem Hinc
est q ego vile dei plasma in du.
degens vmbra. sz spus sca ex nich
ilo creati r corpis corruptibilis
sua inhabitaroe terena dicam gnia
s r deprimentes/ut het sapie ix.
vtique altiora me querem. et ex hoc
nimirum instructado sentencia dm
na scrutado deficere. si sine illius
luc in tenebris lucentes r omem
hoiem venientem in hunc mundu illu
minantes 1o. i. superno circacto. sim
gi psumerem/hoc ad qd nuc sum
missus Euangelizandi insterio/ex
quo nemo nouit que dei sunt ni
si spus dei i Corinth. 2. Quaobrem
ex hmoi inspiracois gra. opcione
i uotacone postulacone r desiderij
hyantes p cordis dyastoles orone
seu oris apricone dimitti impetitur
sicut scptu est optaui et datu est
michi sensus Invocaui et venit in
me spus sapie Sa. vij. et Ja. i. Si
quis vestrum. pos. a. d. et in ps. di
lata os meum et implebo illud
os meum apui r attraxi spm/du
mo salten hmoi deuocois Ana
gogya scdm legem diuine prudencie in
suma p media sursum agentes su
ficit supplicat9 ordinata sicut scptu
est Ego exaudia dicit dns exau
diam celu. et celu exaudiet terram
terra exaudiet vinu tritici et oleu
et hec exaudiet Ysrahel Osee
2o Ea pp ut det michi sermo in
apricone oris mei. qui det gloria
audientibus nos subcelestes ecclie
milites p intercessionem grose mris
dm nri ihu xpi tanque p celi por-

tum et sapientie salutaris aqueductum super celestem evangelii lucifer qui dat verbum evangelizantibus virtute multa suppliciter adcarnis offerentes illud angelicam gabrielis evangelium Ave maria gratia plena etc. Quintum [illegible] negabit filios levi ubi super celestes et apostolice ecclesie caliginem reno eius luctuaria in hoc templo hunc adtenelationem [illegible] [illegible] conformiter continentia victima et zelo reformationis per quam adinvenit tam lucerne et facule ardentes ad gloriam plebis vestre inflammata. Divine misericordie gratia sicut predixit invocata Ospitam veraciter impetrata quod valeamus per hunc misse introitum confidenter offerri. Suscepimus deus misericordiam tuam in medio templi tui. Quadratum quesomne minus cetui de mestrino sui puerperii quadragenarium id est de perfectione decalogi et evangelii supplicia purificari sacerdotes quedam plancta tota eo qui nationes orbis terrarum fecit sanabiles sapientie primo cum [illegible] iustitia quemadmodum demophilo scribit dionysius. Non sufficit legis prudentes quamvis teste eodem in libro divinorum nominum cap. 8 lapsus et infirmitates reintegrat et reordinat ac a malo suscitat tali figuratum. Heu me cunctis sapientie filium [illegible] pietatis disciplinam in spe vite eterne ante secula preordinatam et in mundi principio tempore in iustitia triplicis vite honoris scilicet sancti per legem gratie et veritatis sub deo sine ante per legem fidei et pietatis spiritum sanctum corporis per disciplinam duplicis precepti bene ad ea ordinata restituta et ad in mortalem huius vite custodiam atque consequenter in paradiso voluptatis collocatam. Inde que spiritus dolor suasionis sathane carnem incorruptam concupiscam. Variam in dubitationem et diffidentiam et sermonem in sancte deformis presumptionem fallaciter seducente. Atque huius mortis sapientie tota armonia iustitie desuper pendente et abantiore vite declinante in triplicis mortis maledictionem iusto dei iudicio inscelerat deiectam. Et qua

ruina miserabili sola una superexaltante iudicium venerabili, quinque fuerunt veracissimum per tres reductiones leges triplici vite lapse comparates scilicet prophetalem sacerdotalem et regalem mandatione angelica seductionem diabolicam gratia misericordie renovatam, et per singularia expressionis comparatione de spe redemptionis in vera deiformis reparationis fidelibus producta. Ut puta per sponsam Abrahe promissionis patriarchalis per iustitie eterne incarnationem. Per sanctificationem legis Moysi per carnis assumpti sacrificium mortalis unificem et per unctionis regalis figurarum [illegible] eterne ad magnificentia regum eterni restitutionem veraciter asserta. Unde per scriptum apostolum ephesios 2o. super fundamentum apostolorum et prophetarum ipso summo angulari lapide Christo Ihesu. In quo omnis edificatio constructa crescit in templum sanctum in domino, evangelice sunt data et adimplet mundi primo [illegible] et deinde per duo tridua sanctissimum distincti et ornati atque ita legitime gubernati quod nunc sic hunc mundum inferiore ex [illegible] lateribus superioribus ut tota eius virtus unde gubernet. in ierarchia. Sic quod teste dyonisio lex divina movet superiora ad inferiorum conversione reducendo fines priorum principiis sequentium renovata reformata et reordinata et in subiectione [illegible] iurisdictionis temporalis sub spirituali confirmata atque sic per omnes mundi terras diffusa et catholica appellata. Tamen ut lamentabili cuique sapientie ab eterno primogenite temporaliter incarnate stat honore et temporaliter incarnate. stat honore logio [illegible] iam in locis tota hec spiritualis fabrica infirmata est, et transgressionibus devastata. Ut hoc modo dicam quod ad huc stare videtur [illegible] iis destructionibus operire videatur. Iam cum pene nulli corrector locus patet. Si delicto adhibeat correctio pecccatores fit scissura. Armati enim subtilitatibus phisicis et allegationibus [illegible] sufficiunt in medium adducti manu

contingentes nequaquam admittunt. Sed saltem velut tinnis quos posuerunt peccatores corporis facientes detractionibus et detractoribus periculoso scripsit et alios involvunt ita quod exclamare libeat cum gemitu cordis et dolore atque dicere. Unusquisque a proximo suo se custodiat et omni in fratre suo non habeat fiducia. Quia inimici hominis domestici eius. Jeremie 9. Per eum iudicium extremum huius spiritualis edificii [illegible] veracissimum prosagium future ea in proximo calamitatis. Quomodo putas hoc edificium potuit stare submoto lapide angulari et columpna sub ipsa totum edificium confirmante. Hec ille. Cui concordat ille propheticus. Ve michi quia factus sum sicut colligens spicas in messe. Ve anime mee quia periit timoratus a terra et qui corrigat ex hominibus non est. Recte ab eo quod convaluerit imperium et imperia omnia convaluerunt. Unde fit per teste henrice de magistro ad consilium. Non multi aut admodum pauci. Ita ut queant inveniri sunt in hoc mundo religiosi. Ex quo non omnes veram intelligentiam sit assecuti. Qui potius temerario quodam impetu nulla vera insperata ratione decepti et diffformat. optimum ait in natura ferre ymo terrens beluarum. Hec ille. que affectu errorem [illegible] munere oculos prendentium et tactum et prudentium verba iniustorum ex hoc planctu Alanus dinoscit induceris. Nam permutationem adeo deficit in mentibus hominum pecunia quod ubi nummus loquitur Tullium eloquii tuba raucescit. Ubi nummus ominatur hectoris milicie fulgura conquiescunt. Ubi pugnat pecunia virtus expugnatur herculea. In tantum enim fames huius incandunt ut iniuria sit dignitas subtus rethorice largitatis nobilitas. Spretis pudor metallorum onere largitur honores ad metalli pondera ponderatos. Iam enim non cessat sed nummus est omnia qui ab individualibus ad quam honores singulos tamquam mediator extruit

Iam enim nummus patriarcha nec excipit. Quosdam archiepiscopatus intrinsecat in apicem quosdam episcopatus fastigii erigit in honorem. Alios archidiaconalibus adoptans officiis. Alios aliis precedentium dignitatum aliis adequans negociis. Quid plura. Nummus vincat nummus regnat nummus imperat universis. Hec ille. Adeo paulatim impleri videtur illud deplangendum Malachie vaticinium qui recessistis de via et scandalizastis plurimos in lege et irritum fecistis pactum levi. Dedi vos contemptibiles et humiles omnibus populis Malachie 2o. Quis ergo dabit oculis meis fontem lacrimarum ut lugeam die ac nocte donec oriatur lucifer in cordibus vestris. De quo per verum salutaris misterium susceptiva consolatoriam thematis propositi. purgabit filios levi etc. Ex quibus verbis flebiliter introductis nunc trinitatis increate verba vite et pacis principaliter dictantis trinitatis ymaginis condite per hec verba in trinitate retrocata disciplinalis, et trinitatis ierarchice huius disciplinam ad utilitatem communem dispensantis consonum tharum duos tres articulos brevissime deducendos. Quorum primus est principii purgantis quod tangitur in themate per hunc questionem interpreta quinque purgabit. Quintus est generis purgabilis iustitie declaratus cum dicit filios. Quartus est dicere purgandorum specifice simbolice in epistola dyonisii ad titum incorata. Primus enim dicit memoria dei perfectus ymaginem in spe incentoris corona [illegible] prophetice sponsionis purgabit. Quintus instruit intellectum dei filii ymaginem [illegible] fidei salutaris filios. Tertius ordinabit voluntatem sancti ymaginem per symbola unifice caritatis levi. Dixi primo quod purgatorum principium est hic [illegible] [illegible] Itaque ludat in obsequio [illegible] meo. Et ideo qui desiderium scientiam purgationem suspendit ad agnoscendum quem ut habetur primo ethicorum. Invenio primo quid nomine in proposito

purgatorie vel purgatorio Ad quod videtur
in ca° thematis ubi dicit quod purgabit
filios levi quasi ignis conflans et
herba fullonis sedebit conflans et e-
mundans argentum et erunt domino offeren-
tes sacrificia in iustitia Unde patet quod
purgatio hic signata a peccato mundatio
iuxta illud ps cor mundum crea in me
deus Queritur vero 2° si talis purgatio sit
sacrificio in iustitia cum dicat idem propheta
c. 4 immundorum sacerdotum vindictam et
ultionem maledictionem cum recordat dyo-
ad demophilum cum inquit quod sacerdos
qui non [verbum] dignitatem divina
exequi non est sacerdos sed lupus
rapax pelle ovina armatus Ad quod
videtur apostolus 1 Corinth. 12 cum enim
veracitate ecclesie ex domus et eius in
gradibus ministrorum edificande ecclesie
utilium Ad instar nonne chororum ange-
lorum applicatur descendit ad meliora causa
mata in caritate scientie sunt subli-
fundata sunt quia illa perora non
desinunt ferre aliis utilia ad modum
quorum aut tumbatum tymonis cum
sui detrimento est vero auribus audi-
entium inditio Neque enim apollo aut
paulus dat incrementum ut deus Queri-
tur 3° cuius est purgator de quo
quo in genere An pura creatura Ad
quod videtur Job peremptorie cum asse-
rit nulla creaturam in conspectu crea-
toris esse mundam siquidem in suis an-
gelis reperit pravitatem Nec ab
re quoniam omne eius creatum tale sive
necesse et spiritualem originis est ma-
liter imperium quecumque ex se al-
terius purgatium et ex hoc natura-
le supernaturalis cuius est primum mundi de
purgatum Queritur 4° Cuius sit iste
purgator in specie Ad quod videtur in lo-
co thematis cum vocat testamenti ange-
lus. testamenti plane altissimi de quo
eccl. 24 sibi quod sapientia eterna est li-
ber vite et testamentum veritatis et testamentum
altissimi quod testamentum est beneplaciti
divinum perfectissimo hereditatis eterne dis-
tributiva quam per verbum incarnatum
venit personalis amicitiae ideo angeli

testamenti censetur nomine Angelus
quippe est nomen ministri sive nuncii
et ideo absolute dei eterni aut toti tri-
nitati aut spiritui non sic congruit no-
minari Queritur quero quis sit iste
angelus expresse et singulariter ignificet pur-
gatorius Ad quod etiam videtur in loco
thematis quod dominator quem vos queritis ad
suum templum veniturus qui iuxta tes-
timonium modernum evangelii est domini
salutare. hunc hodie in templo a iu-
sto symeone amplexum et ad reve-
lationem gentium et gloriam plebis israel
presentatum quod certe hunc non esset preci-
tibus salutare sive ignis supernalibus
conflans et omnium dans perpetuitate
Hoc ergo hunc est incarnatus dei
filius de quo dicit apostolus quod est fi-
gura substantie patris splendor glorie dei por-
tans omnia verbo virtutis sue purga-
tionem peccatorum faciens hebr. 1. qui in-
quantum est candor lucis eterne sapi-
entis purgat intellectum ab errore
veritatis et inquantum est ymago bo-
nitatis dei in animabus stans se transferens
quidem gratiam purgat affectum a
macula iniquitatis et cum sit
est spectans Cur huiusmodi angelica purgatio
gatio non potius convenit ei quam filio huius
iudex est hec ratio quia cum producere ex
trinseca habeat ordinem expressum possibili-
tatis et virtutis incarnate originalem
lem seu radicalem conditionem et acc
spiritus sanctus qui est terminus emanationis
intrinsice et primarum tale principium
emanationis extrinsice sicut consonat
philosophi cum theologis cum dei voluntate
bonitate aut amore predicat principi-
um causam omni et causam finalem causa
cum architectonica Siquidem hec omnia
sunt ss. appropriata quod fidelior declarat
t hoc etc. testimonio Omnis sa-
pientia a domino deo est qui creavit
eam spiritu sancto et effudit super omnia opera
s. Si igitur minatio est missionis ex-
trinsice causale ministerium processionis
notionalis admittit inclusive perfecto

et si spiritus sanctus congruat mittere notiona-
liter non tamen appropriate causaliter cum repug-
net architectonice cause finalis in
dependencie insufficiens dici a causa
priore Videtur itaque sanctificatio congruat ss.
principaliter sed non angelice seu ministerialiter
aliter sicut dei filio a ss. et ad emana-
endum mansuetus missus ps. 67 sed
quorsum fiet ratione ut rationabilitas seu
philosophice persuadeam quoslibet ss. minores
ad hoc sacrum Collum quidem et
missos possem censeri fideliter testes an-
gelos filiorum levi purgatores in fideli-
ad presens attamen questionem Queritur purga-
bit Si forte quis tacite summittet
suspicans hic non reside spiritum sanctum
destat benivole quod hoc est quadru-
mpliciter secundum eorum causarum genera que
sunt irrefragabilia sine media recte
solubiliter cognita 1° physicorum et 1° phisicorum
Et si spiritus sanctus in primaria ecclesie
congregatione in linguis igneis supra
apostolos in signum plenitudinis redunda-
ntis veracitate insederat Act. 2. Si
lonalis apostolorum prophetarum et aliorum
ecclesie primitive doctorum et ministrorum
ut architector Assignat Si episcopos
suis gregibus prefecerat Act. 20. Cur
hunc collatio ex successoribus apostolorum
et aliis prelatis doctoribus et presbiteris co-
gregatio non decipit legitima ss. ma-
teria scilicet forte collectionis ecclesie prelatis do-
ctoribus et presbiteris ecclesie sic forte omni
omnis membrorum corporis humani etc.
efficiat ordo s. principalium superiorum
et mediorum ut dicit Apostolus 1 Corinth.
12. tunc in hac legitime ordinata
generatione non desidit forte eius veracitas
ne spiritus sanctus si sit principalis regni eius
est salus animarum cui subordinat uti-
litas ecclesie usque ad finem mundi du-
ratura quod correspondet sue dispensationi
ministeriali seu veracitatis ponit inuit
apostolus ephes. 4. cum hec ipsa et prefide-
tur congregatio per huiusmodi fines conpones
integre non potest esse divina a ss. assisten-
tia Verum de sue concretionis efficacia
tia non est dubium siquidem duorum con-

cilliorum et duorum summorum pontificum
est auctoribus roboratum Nec me movet
quorumlibet disceptatio frivola de scelere
predestinatorum questantis contra Sequo
sicut civitas est civium unitas sic eccla
est ex domesticis fidei et et civibus sanctorum
secundum apostolum adunata et ideo sicut non
est idem bonus homo et bonus civis
secundum philosophum Ita in ecclesia est conformitas pro-
pone et ministri ecclesiastici bonus ratio
Non igitur sufficienter nobis hic in uni-
tate et zelo communalis boni regimini sa-
cerdotalis animi domesticorum dei presentem
propria patria aut futuram quoslibet reproba-
bationem sit ut permittit legitime
congregatis deesse aut deficere ss. assiste-
ntiam maxime propterea quod ss. secundum quod pro-
cedit a filio et operatur in anima fidei non
considet ecclesie catholice perfectionem quod dona gratiarum
gratum facientium sed gratis datarum Unde
sit quod generalia concilia sunt indissim-
ilia fidei infallibilia procedente domino
suis discipulis quod daret eis spiritum sanctum qui
doceret eos omnem veritatem mansurus
vobiscum non permittit ipsos spiritus sanctus ut
omnis bonitatis et perfectionis quomodo
permittat a. p. et f. ad regnum
glorie ubi operabit in gratia nostra et sic
patet totus articulus primum deductus.
Dixi 2°. et brevis quomodo generis
purgatore sit declarandus mistice Et quis
ad hoc ydoneus Si doctrina mistica
est intima nova spiritus a deo in silencio
inspiratus iuxta illud Audiam quid in
me loquatur dominus et illud dicit dominus Ducam
in solitudinem et ibi loquar ad cor
eius Nunquid ego qui secundum philosophum sum
sine fantasmate nil intelligo nisi for-
sitan quasi per transsumptionem ... raptum
et transitorie ut dicit idem p. 12 metaphisice
sicut testatur Apulius quodam rapidis-
sime lumine luce choruscante
Unde igitur faciam Ut huiusmodi veritatis ad
ex inestimabilis lacrima fons illumina-
tum utiliter attendam Certe dicam
sui sequens Cum deo sit mens iuden
elevato a quo audit me esse fantasia
dissipata Ad hoc confertur quietat me
oro nubium fantasmatum tempatum pene-

traina Iuxta illud eccl. humiliantis se pe-
netrat nubes Ubi enim est talis hu-
militas ibi est sapientia. tales autem sunt pu-
li et pauperes spiritu quibus cum obscuriori-
loquelis conserat sapientia sicut consonat
dictum in suo filio dico ergo cum dyo. O
superadea et super bona inspector diuine sa-
piencie. dirige nos ad misticum eloquiis
ignotum lumine. et corporis tibi signifi-
catiue velaminibus enigmatum discoope-
ta splendide nobis demonstre et intel-
lectuales mentis visiones cum eo tuo
lumine adimple. quatenus vere boni
et superboni xpi beneficiis radios in
silencio recapientes addiuinas eius
bonitas operaciones illuminemur. Talis
illuminacio est hominis interioris per intel-
lectum et sapientiam ewangelica deiforma
to. ac per hoc filiorum sapientie eterne in-
star gnato. quod qui sunt spiritus filius dei
Iuxta illud ad Ro. 8. Qui spiritu dei
aguntur hii sunt filii dei et hoc ve-
bum sue veritatis Ia. 1. cepit eius summi
tatem apostolica et ewangelica seu re-
ductiua per virtutem transformatis. Iuxta
illud ij. Corinth. 3°. nos reuelata
facie cognoscentes transformantur a claritate
in claritatem tamquam a domini spiritu. Ideo
dicit dyo. quod theologica mistica est
per abnegacionem cognicionis humane ad
sensum et ymaginacionem refecere. docens
et intelligenda, ut quo quis in hoc stu-
dio amplioris et alienacionis fuerit ig-
noracior et stulcior, tanto ad discipli-
nam misticam sapiencior. Si quis ergo uo-
luerit hic sapiens esse stultus fiat ut
sit sapiens secundum documentum Apostoli. Unde
diuinissimum theologi quod sit sancta quo-
rumda opinione speculacionum sit posse intel-
ligere ewangelium sensu humano. Si per
eum lex ewangelica est reformande in-
spiritu originalis in disciplina sapie
salutaris summa regula. sic ergo e
quod sit primo in hominis interioris spiritua-
liter seu mistice illuminatiua conformi
tatem sit filialis xpi a suo patre discipline.
Iuxta illud doctrina mea non est mea
sed eius qui misit me. non autem subiciat
doctrine sui patris nisi per eius spiritualem
mentem dei ymagine insignitam

Et hinc est quod veri xpi secundum ewangelium
discipuli, sunt per fidem purificatam spiritu-
aliter reminiscati et in ipsum deum intime
transpositi Iuxta illud Ioh. vj. verba
mea sunt spiritus et vita. et a spiritibus quo
ad corpus et animam delicti. Iuxta illud
Nisi quis reliquerit patrem et matrem et in
super et animam suam non potest meus esse
discipulus. Hii sane qui per disciplinam
intellectus et mentis attingunt et vita-
liter distinunt diuinam et apostolicam
xpi veritatem, et per sapientiam sapiunt
eius spiritualem dulcedinem sue bonitatis
sit quod bonis sui ipsius admonitu liquide
potabilis diffusiue. Unde autem per mo-
dum tibi habitualis permanentis quietum
Ideo qui sic spiritualiter gustat xpm mi-
stice manducat et bibit manducat in-
telligendo et bibit sapiens. Ita quod ceo
stat fidelissime quod omnis xpi fideles
a spirituali sensu doctrine ewangelice
lapsi sunt mistice purgabiles secundum
mentem huius articuli Iuxta illud apostoli ad
Gall. 4. filioli quos iterum parturio do-
nec formetur xpus in vobis. Et postmodum
in mente xpi discipuli in prima yerarchia
ecclesiastica secundum Apostolum 1. Corinth. 12 ordina-
ti quos ipse ibidem vocat apostolos prophe-
tas et doctores quibus innuit apparatus
spiritualium charismatum graciarum ecclesiasticarum ministe-
rium quod sunt sermo sapientie, sermo scie-
ncie sermo fidei secundum eundem spiritum distributa
Si quis autem homo sit sapiens et dis-
ciplinatus inter nos ondat ex bona
conuersacione operacionem suam in mansue-
tudine sapie. Quod si zelum amaris
habetis et contenciones sint in cordibus
vestris. Nolite gloriari et mendaces
esse aduersus veritatem. non est ista
sapientia desursum descendens sed terrena
animalis et dyabolica. Ubi enim zelus et
contencio ibi inconstancia et omne opus
prauum. Que autem desursum est sapientia
primum quidem pudica est et deinde pacifica et
modesta suadibilis bonis consenciens
plena misericordia et fructibus bonis iudicans
sine simulacione Ia. 3. Ubi subdit
Fructus autem iusticie in pace
seminatur facientibus pacem. Secundum de

Dixi 3°. et breuissime quod hic dicta pur-
gandorum specifica foret symbolice
persuadens. que dicta notat per hoc quod leui-
ticus pactum cum deo sunt pactum vite et timoris
pacis vite in qua per legem timoris ve-
ritatis et equitatis exemplaris re-
gulande sunt declarat Malach. ij capitulo
cum ait Scietis quod misi ad vos man-
datum istud ut esset pactum meum cum
Leui dicit dominus exercituum pactum meum
fuit cum eo vite et pacis. et dedi ei
timorem meum et timuit. et a facie
nominis mei pauebat. lex veritatis
fuit in ore eius et iniquitas non est
inuenta in labiis eius. in pace et
in equitate leui intellexerit et que
sit lex veritatis subdit labia enim sa-
cerdotis custodiunt scientiam et legem
requirent ex ore eius quia angelus domini
exercituum est. Et quod timoris lex sit lex
pacis in vnitate spiritus innuit subdens
post pauca sit alloquens sacerdo-
tes legis transgressores Numquid non
pater vnus omnium nostrum. numquid non deus
vnus creauit vos Quare ergo despi-
cit vnusquisque fratrem suum violans
pactum patrum vestrorum et post pauca
Homo vnus fecit et residuum spiritus
eius est et quid vnus querit nisi se-
men dei Custodite ergo spiritum vestrum et
nolite despicere. Denique capitulo sequenti
Ubi thema subiungit eius vite pac-
tum requirat sacerdotum tum inquit
erunt domino offerentes sacrificia iusticia
Iuxta illud prophete Sacrificate sacrificium iusti-
cie. et iterum Sacerdotes tui induantur
iusticia. Iusticia quippe obiecte simi-
lis est dei. sui superioris et prudencie
regalis virtutis suorum inferiorum. quarum
prima comparatur sacerdocio regali 2a.
regno sacerdotali Cum enim sacerdos sit
inter deum et populum sequester et minister
intermedius, et ideo sicut agens medium
accomodat efficacia et virtute agens
a primo, ita sacerdos prius gerit
consciencie per timorem filialem ad deum
suscipiens formam et finem regiminis qui
congruit conuenire ad populum Unde fit quod in-

sticia sacerdotalis consistens in tali cultu
filiali filii dei, dirigit iusticiam regalem
in rectitudine prudencie desuper gubernatiue
consistente, quod prudens in lege ne philosophus
dicit in sua politica quod oportet princi-
pem deicolam esse. Ut exemplo eius
que ipse impendit suo superiori ipsi sui
subditi inducantur ad diuinum cultum ad
nos ergo mandatum hoc o sacerdotes si
nolueritis audire Et si nolueritis ani-
mo ponere super cor ut detis gloriam nomini
meo dicit dominus exercituum, mittam in
vos egestatem et maledicam benedic-
tionibus vestris, et maledicam eis quoniam non posuistis
super cor. Ecce ego proiciam vobis brach-
ium et dispergam super vultum vestrum stercus
solempnitatum vestrarum Malach. ij. Cognoscant
o xpiformes ecclesie fidelium sacerdotes
ut status ministri et mediatoris deo gra-
ti populo proporcionati utiliter Nobis congruit
hec duplicem hic iusticiam per symbola
xpiformia captam per carnali corpora-
onalia cumulata exemplo gubernator-
torumque vniuersi, qui ut dicit bac. gu-
bernat mundum superiorem intellectualem
per prudenciam, et inferiorem sensibilem per
prouidenciam sine fatum. Exemplo xpi
qui docebat suos apostolos mistice, tur-
bas parabolice. Exemplo Moysi qui quod
didicit a deo facie ad faciem sine specu-
lo vel enigmatis velamine Exposuit populo
figuraliter et ymaginarie Exemplo 10. Ewan-
gelistarum pauli et prophetarum qui quod vi-
derunt insignatum in spiritu figurabat per
vires anime aliquas sensibiles adextra.
Aliquas ymaginarie admittere sunt condi-
cionem congruit dicere Nemo ex spiritus
sancti tam regalis quam sacerdotalis prudenc-
ia per quam presidet cetui distributi-
ua Utetur iusticia diuisimodis secundum exi-
genciam corporum qui reguntur suorum dono
cum dispensatiua ut aliis distribuat
ministerium quod spirituale. aliis ministerium
virtutis ymaginarie Aliis ministe-
rium virtutis sensibilis iuxta talem ordi-
nem yerarchicum tribus gradibus
subordinatis in vita hominis corporacio
natum regimine sacerdotale esse di-
stingens et vires actiuas iusticie dirigi-

per quam dispensat
in potestate xpi

nalis originatis virib(us) passiuis insti-
cie originalis ordinate coniugalis conne-
xionem ex quo eciam est xpi coniux
et sponsa Hec regales ecclesie ministri
quam nobis debeat ex studio ceremonias
sacro ministerio consimiliter [illegible] pma-
gines et reliquias [illegible] volgi
spectaritis anagogicas ceterasque sacrame-
talia ecclesie insignia religionis hominib(us)
exteriorib(us) familiaria solemnisa(n)t Vt
sic admodum quo per facta sublectiua
mundus inferior sursum agitur ad vite
celestis principium spectare genus homi(nu)m
commoneatur proporcionaliter ad spiritualem
clericorum principium Attento quod vos estis ce-
li quibus [illegible] dei gloriam enarrac(i)o
Vos estis lux mundi et firmamenti vo-
tatis quod est ecclesia sanctifica luminaria
Et sicut celum sua circulacione corrue-
tionem corporum insensibiliter concordat sua
luce tenebras inuisibiles [illegible]
aptat et suis constellacionib(us) diuersis
variis virtutes vitales desuper efflu-
it Ita et vos congruit de patre lu-
minum [illegible] tenebras infidelium
et hereticorum per fidem illustrare et orna-
mento virtutum exemplarium homines
[illegible] moraliter [illegible] Et
ita cum Osee de mulier fornicaria
[illegible] filios legitimos ecclesie et
[illegible] ecclesie suscitare Ad hoc quoque
summope laborare ut exemplo celi in
fine temporum non ad statum pristinum sue cre-
acionis sine dispensacionis sed [illegible] ad
statum perfectum renouandi Et adm-
star synagoge post captiuitatem ba-
bilonica ad ornatum templi et non
ad cultum tabernaculorum reformate
nec quidem ad informitatem ecclesie
infancie sed ad ymaginem sui orna-
tus monarchia sub Constantino
consumati reformemini Nec tamquam sidera
erratica et stelle cadentes a pace et [illegible]
da dissencionum Cooperante gracia spiritus
sancti [illegible] vite fungimini in spe pacis
visionis et vite eterne in nobis om-
nibus vltima felicitate consumans Amen

Feria secunda post pascha

Mane nobiscum quoniam aduesperascit
et inclinata est iam dies
Originaliter Luce vltimo et in
[illegible] [illegible] hec verba

sunt recepita Venerandissimi reuerendique in
xpo patres et domini quoniam teste Gregorio [illegible] mo-
ralium silencium custodit inspiracionem eo quod
nichil est quod possit male narrando
depravari Vt dicit [illegible] ideo omnis
homo debet esse velox ad audiendum tardus
ad loquendum Jacobi 1. salua [illegible] doctis
quod sicut castitas preditatur in deliciis
humilitas in diuiciis et pietas in negociis
sic veritas preditatur in multiloquio Quapropter
condicionis sermonem homines probant sermo-
ne sicut vasa testea sono et sermo dog-
ma format duo sunt proprietates sapientie naturalia
scilicet tacere et discrete loqui Tamquam [illegible]
barbaro et [illegible] tunc [illegible]
[illegible] et quod loquendum nisi [illegible]
sapientis prouerbiorum 8 pauper cum obsecracionibus
loquitur Optimum est hoc [illegible]
turbatur ecclesia sine reformacione discordio
lamentatur Siquidem sermo oportunus est
optimus eccl(esiast)ici 14 Sub vnius agit
illius qui gubernat linguam prouerbiorum 16
qui tacem [illegible] et parcens suis [illegible]
turice loquar [illegible] Ad te sanc-
tissima synodus ecclesie katholice vni-
uersale [illegible] et [illegible] instrue [illegible]
consistorium dicente domino principi apostolorum
si non audierit te fratribus dic ecclesie
xpi [illegible] per assumpcionem humanitatis [illegible]
Augustinus in quodam sermone de natiuitate
domini desponsate et ita esse posse et
agendo reformate Vt sit eadem sua et
xpi potestas coniugalis [illegible] et prima
[illegible] subauctis Apostolica est est
subiectiue et similiter vicaria lo-
quar aut humiliter et trepide cum non da-
mee paupertati digitum obsecracionem
quod format assumptum thema Mane no-
biscum domine [illegible] assistens gracia sancti
qua dicitur [illegible] ecclesie ac alam
fiducialius implorem [illegible] ad
[illegible] nec [illegible] xpi [illegible]
[illegible] ha salute Angelica Aue [illegible]
Mane [illegible] Vtilis omnia et omni
studio [illegible] introduc-
[illegible] dignatur [illegible] intelligere quod [illegible]
ego fidei [illegible] diuina suadet ecclesia in
[illegible] vos [illegible] in verba oris
mei [illegible] et d [illegible]
et immutabilis diuina natura [illegible]

18

62 62

vera
[illegible] eius essencia [illegible] seu
fontale ad intra [illegible]
distincta et causalis ad extra per [illegible]
[illegible] et finis verbo ordinata [illegible]
sue perfeccionis archetipe super nec [illegible]
[illegible] inchoabilis? mali [illegible]
potencia dominus [illegible] nichil [illegible]
indesinente ad [illegible] vocacionem vnum
sicut sine [illegible] immutabili [illegible]
[illegible] [illegible] qui
[illegible] vocauit omnia simul
sic [illegible] ad instar [illegible]
[illegible] inter duo [illegible] distinc-
[illegible] per alterius [illegible] ad [illegible]
sue trinitatis [illegible] ornauit Ben-
[illegible] vocatur [illegible] et ornatur nec de-
fluat in [illegible] surrexit per
[illegible] sue virtutis [illegible]
[illegible] tenet et conseruat sicut
testatur [illegible] c 8 [illegible]
tum est Sapientie quo possit aliquid
permanere nisi tu voluisses [illegible]
a te vocatum non est conseruaret Ecclesiastes
cap. 3 quod omnia opera que fecit deus
perseuerant in eternum non possumus eis
quicquam addere nec auferre que fecit
deus ut timeatur quod factum est ipsum
permanet que futura sunt iam fue-
runt et deus instaurat quod abiit Er-
go [illegible] appellati [illegible] suadet
[illegible] quod sit [illegible] ad que
[illegible] thema [illegible] sue gracie
[illegible] eterne [illegible] ymago col.
1 sa. 1 et he. 1. Ita regnum sibi
[illegible] sub [illegible] ecclesia col. 1
sit ymago [illegible] mundi a
[illegible] appellate [illegible] sicut [illegible] act. 1
Non est vestrum nosse tempora ut [illegible]
ta que posuit pater in sua potestate et
hec an [illegible] fidei orthodoxe
[illegible] Credo in pa. [illegible]
[illegible] regnum [illegible] est [illegible]
[illegible] mundi que [illegible]
[illegible] prudenciam et [illegible]
[illegible] instaurat [illegible] legis
[illegible] [illegible] legis
[illegible] et [illegible] naturale includit
originaliter [illegible] vtriusque testamenti ve-
[illegible] Apostolus [illegible] assimilat corpus xpi mi-
stici [illegible] naturali et [illegible] persuadet

fidem nichil [illegible] fingatur quidem licet
[illegible] sub gracia degeneracionem non ipsam
demeratur [illegible] Itaque admanentem sta-
tus ecclesiastici salutare [illegible] hic
synodaliter in virtute [illegible] xpi [illegible]
gracie assumpsi pro themate Mane nobiscum do-
Mane inquam nobiscum domine per tue
veritatis [illegible] vne
fidei orthodoxe [illegible]
[illegible] conseruando siquidem fides [illegible]
[illegible] collocatur [illegible]
[illegible] motu [illegible] et
immobilitans [illegible] no. [illegible] Mane
no. d. per tue veritatis [illegible] per
[illegible] magisterium simplicem fidei
[illegible] ad [illegible] et
[illegible] in [illegible] reducem [illegible] vbi
super [illegible] diuina [illegible] per omnia [illegible]
a fide ad finem et fidem [illegible] Mane
no. d. per tue [illegible] exemplar [illegible]
[illegible] practica [illegible] fide [illegible]
[illegible] illuminatas ad [illegible] boni operis [illegible]
[illegible] Jo. 13. Exemplum dedi vobis vt que-
admodum ego feci ita et vos faciatis [illegible]
[illegible] ego sum lux mundi illuminans
omnem hominem venientem in hunc mun-
dum Jo. 1. sic luceat lux vestra coram
hominibus ut videant opera vestra bona
et glorificent patrem vestrum qui est in
celis Math. 4. Attento quod sic [illegible]
[illegible] est per [illegible] vn[us]
per [illegible] gemitor in
[illegible] et per [illegible] calorem [illegible]
[illegible] effluens Et quad-
[illegible] est [illegible]
ali bonus [illegible] beni-
uolus seu benignus et [illegible]
[illegible] beneficus sic [illegible]
[illegible] gloria et [illegible]
aliter verus [illegible] sapiens
et causaliter exemplar vite salutaris
ob id omnium fidelium [illegible] ecclesie apostolorum
ex quibus integra ecclesia [illegible]
et pastor bonus [illegible] appella-
tus corpore eius ecclesie edificande et
conseruande [illegible] quo [illegible] gracia
et veritate plenus de cuius plenitudine
omnes accepimus Jo. 1. Mane [illegible] no.

[illegible] tualiter [illegible]

dne ꝙ mdesiructem ois qua nobis
ꝯmisisti tue assisten. sempiterne
ꝓmciam dicēs mathꝫ vltio ecce ego
vobiscu sum omnibꝫ diebꝫ vsqꝫ ad ꝯ
summacōem sc̄li mat. vlᵒ qm ꝯdue
ꝯpastur ꝑ etas sc̄li ducete xp̄o nos
sumꝰ in quos fines sc̄loꝝ deuene
rat / et apok. 1ᵒ. tempꝰ ꝑpe est / et
incl[illegible]nata est iam dies ꝑ grē xꝑ
lis iustie transfimꝰ occasum / sequi
dem lux est dicꝫ ꝑdicōnis et ad
esse festinat tpa / inqꝫ ceream vei
tatis et iustie hunc nō illuxit no
bis et sol intelligē. nō est ortꝰ no
bis. sapi 6. circa lapsū quippe mil
lenarium anoꝝ post que solucꝰ
erat sathanas iuxta ꝓphiam hille
gardi prophetisse effudata ē religioˢ / co
ꝙ intermꝫ lacerata est lex impꝫ ꝑ
ualuerunt aduersꝫ iustu / ꝛ nō ꝯpue
nit ad finem iudiciꝫ Aba impꝫ iur
recligiosi Beata et scisma. Ita ꝙ
videt ec impletū ysa. xxiiiᵐ. d trā
gressi sunt leges mutauerunt ius l[illegible]
[illegible] dissipauerunt fedus sempiternū
ysa. 2[illegible]. transgressi sūt leges irre
ligiosi ꝙ morꝫ ministeria ꝯputa
uerunt sub hominꝫ ꝙ fidei ꝛ iudicioꝝ
aliorꝝ errorem. et scisma dissipa
uerunt fedus spirituū ꝙ ꝯcordie sup
ne in caritate que nunqꝫ excidit funda
te stabilitā / Cur ita ꝯfecto ꝙ teste
hyla[illegible] magistro ꝯfitente opera
viciā omnia qualisꝰ ꝑpꝫ deo
nō erat nō est sapiēs / ex quo sa
piētis est ordinare ime te ac ꝑ hoc
pacificare. cū pax sit ordinis tra
quilitas / et sapia est doctrix disne
dei et electrix opeꝝ illiꝰ sa. 8.
at ꝙ hoc dux fidei ꝛ moꝝ regula
ꝑ ꝯ tenendꝫ est recte ꝙ repleta sit
ꝯphia dicēs ꝑplꝰ nō est sapiēs ꝑpꝫ
ea nō ꝯmiserebit eius qui fecit eū
ꝛ qui formauit eū nō parcet ei ysa. 27
vbi sup hac ꝯphe bar. 3ᵐ. quia
nō habuerunt sapiam perierunt ꝓpter
eoꝝ insipiam / nā firmamento eccl̄ie
ꝙ est eccia lux cedit tenebris / sol lu

ne / astra celestia noctilucꝫ teneb
du. ꝯspectꝫ eiciant. spectabꝫ ptāꝫ
seu tyranꝰ in eccl̄iastica / et prude
tes ꝯm ratūe et lege sc̄li ꝑsistat
sapia intelluam / iuxꝫ dim. Drinꝫ ꝯ
sup hoc nō lametet et lucbi indu
at ꝯ nec abre ꝙ si sapia edificauit
sibi domū i. eccam ꝓuidꝫ 8. ꝯ insipie
ea destruit / et si multitudo sapientꝫ est
sanitas orbis terraꝝ ꝯ copia insipientiꝫ
est languor eiꝫ / qm ꝯ hoc ꝑpt
ꝙ supportas aduentū qui ascendit sup
occasū / dum respectꝫ supradicta vba
thētꝫ mane nō. do. qm aduenꝫ et
[illegible] ea dicē et lux de thētꝫ ut dicitur
[illegible] tunꝰ thematꝫ sic ut audistis int
ducti fundamentali diuisione ocurrit
in doctria apli. i. corinth. 12. d. ꝙ in
corpe xp̄i mistico ꝙ est eccia sūt diui
siones ministroꝝ. vnꝰ aut dn̄s / diui
siones opacōnū vnꝰ aut deꝰ / et di
uisiones graꝝ vnꝰ aut sp̄s diuidens diui
dens singꝫ ꝑut vult / que regimis eccl̄
stici gubnacula / ipꝫ aplus ꝯ ordinat
ad 3ᵉˢ fines eiꝫ ꝓporcionate ꝯparatos
.1. opus ministerii edificacōz Corinth.
2. ministerii ꝛ cōsumacōz scoꝝ vñ ch
ao 3ᵉ eccie principatꝫ ministerialem
.1. apliam que legitimat grē gratis da
te .1. pe. 4. vnusqꝫ sicut accepit
grāꝫ et ꝛ 1 Corinth. 12. vnicuiqꝫ
dat manifestaᵒ sp̄c ad utilitatē. Consi
te opatiuū .1. sacerdotalem ꝙ ꝯformat
grē sacralēꝫ .1. vnctꝫ sanctat me
dicine de terra orte eccl̄iaz et ꝛ inssꝫ
cia lapidꝫ preciosū grāim grē ꝯ[illegible]
Zach. 4. ex iui opis opati efficacꝫ ad
vti te dispoīs extra te / et sanctatꝫ ꝯ
oīm / que anagogice deiformat grē
virtutu et ope opante iustifica. ysa. 1
.Docui ad tres iusticie originalis
ꝙ ꝯspm reparate gratitudinꝫ sic corꝫ
sub aia / aīe sub sp̄u / ꝛ sp̄us sub deo
ꝑut exigit 2. ꝙ hoīs lapsi capax
iusticie diuine vitarꝫ. atꝫ / rōnalis
/ et angeliformis spūalis / que prīa
patu eccie sic ut pfert tripartitꝫ
ꝙ sacer 3 dyo. vnꝰ pauli disꝫ ap
pellat ierarchiam ꝙ ꝯgacōnis illuia

cōis et pfone legislacōnis officia in
ministros sacres ꝛ ierarchas .1. pontifi
ces tripartita eccie. Ierarch. c. 4. quaꝫ
ꝯma est polita seu huana 2ᵃ ꝯtim hu
mana ptim diuina / et 3ᵃ mē diuina / ꝑ
explicōn capitalem xp̄i ipsū eccie subor
dinata psidēnꝫ. s. ciuilem. xp̄ianam
et diuinam / in hac aucte apli 1 Corin.
11. oīs viri caput est xp̄us / caput
aut mulieris vir / caput xp̄i deus
denotatam / ꝓ quo eccia est sponsa
xp̄i mistica ei in vnitate carnis et ꝑ
spiar copulata ephꝫ. 4. voce eꝫ despo
sacōnis qualis est xp̄us ipe talis est
eccia ꝯparate vtputa sicut xᶜ ut
deus ē rex cuiꝫ regnū nō est de hoc
mundo 10. 18. vt homo forma serui
humanitꝫ indutꝰ / voce ꝯfessionis aplꝫ
qui fuit i medio aploꝝ 1ᵉ q mistꝫ
he 3. et vt est ꝑsona vtrusqꝫ naturam ꝯ
regalem et similem ꝯfectens / qua
ꝑpe dr̄ ihc xp̄c ꝯteste ne assumꝫ / et
xp̄us ꝯcepte nē assupte est doctor ꝛ
sacerdos deiformis. Ita eccia assima
ꝑ regina doctrix seu iudex et apta
Regina pontificalis in qua ꝯ desponsat
sp̄o ut deo ꝙ gmꝫ virtutu deiformi
um / iudex sacerdotalis in qua dispe
sat spō ut dei ꝛ huaitꝫ ꝑ ꝑsone
ꝑ carismata sacratoꝝ / et apta ad
sc̄e pastoralis in qua dispensat xp̄o
ut hiam seu ad hoc nouo ꝙ instꝫ politica
ꝯtracꝫ gratis datarꝫ ꝓporcionati sicud
ut deus est sibi desponsat eccliam ꝙ
grām vnionis yppostatice ut xp̄us
q. deus homo ꝙ grām singlarꝫ ꝑso
ne / et ut ho originat vtꝫ ꝙ grām
capitꝫ hinc veritꝫ attestat duplex
figᵃ et pritꝫ ecclūꝫ hystoria 1ᵃ sᵃ.
ꝯbn sa. 8. vbi in veste poderis
quā hebat summꝫ in tra erat vsqꝫ
ad celū erat totus orbis ꝛ in ꝑ
ordinibꝫ lapidū pencium magnalia
erat sculpta et dei magnificenꝫ in dyate
capitis illiꝰ erat scripta 2ᵃ sᵃ. nota
apo. 1. vbi ꝓꝰ est nouissiꝰ hīns cla
ues mortꝫ et inferni visꝰ est iam
indutꝰ veste poderis ad mamillas

Zona aurea precinctꝰ 2ᵐ. In quaꝝ sᵃ ꝯꝫ
[illegible] ꝙ veste poderis q sic dicit qꝫ
pedibꝫ hēns adiuncta talaris qua ꝯ
lent indui sacerdotes sᵐ sacerdociu
eccie ꝙ diadetᵃ pᵉ sᵉ. ꝛ claues mortꝫ
ꝛ inferni ꝯmi et nouissimi 2ᵉ sᵉ ꝯ
maiestas ꝛ gra sed est regime eccie
ꝛ ꝙ ordine [illegible] la[illegible] ꝯtud magna
lia gtinēm pᵉ sᵉ. nec nō insigᵃ vᵗ
exemplariū vite pastoral 2ᵉ sig
1ᵃ [illegible] ecōn ꝯ aploꝝ aplatus seu
ministerium pastorale Constat paut
ecoñ hystoria [illegible] a mortuis re
surrexisse ꝙ qd inuit ꝯtas sue di
uinitatis ꝛ gra / duobꝫ discꝫ cuntibꝫ in
scrā scripturaꝝ declarasse / qd ꝯtinꝫ
ad eꝰ sacerdom / ꝛ illis discumbentibꝫ pa
nem fregisse in quo designabat sum
pastorale ministerium morte quippe
vincēd illiꝰ qui solꝰ ht i morte ꝯ
est po. subuicienti reiectꝫ ne
redite de pn. in hitu sacultatem
Et reuelacꝰ scripturaꝫ a ꝯ dotata
ministria Ad doctores sup[illegible] spectat ma
gisterium gerentꝫ / in misterio alium eccor
ꝙ alios pastore ꝑsonā eius est ꝑ
illi eꝰ ac aute est sc̄a / signanti ꝯ
hoibꝫ in sos simili assupte nē / et sic
patet ꝯpuductē thēꝫ diuisio
Iam ꝯsto ꝛ atꝫ 3ꝰ thētꝫ sic ut ꝑ
mittat introducti et tripartiti ad in
tencōem salutaꝫ vbi sacre ꝯuccōnis
ꝙ queda ordinata refocōnis eccie
diuisimeta seu thoma breuisse ꝯ
dusꝫ Quattu[illegible] conclusionū ꝑma est
Constat mundi ꝯ platōm ē sic ꝯditꝫ
et vtilissim distincti ornati ꝛ ꝯpagu
ti est quadruꝫ stata originalis
eccie sc̄, sue vt creacōnis in die pentecostes
Act. 1. sue distinctōnis ꝑ diuisionē
aploꝝ. sm ierarchia certꝫ sub vno
aplico monarcha ꝛ sue dispersionis
suffraganie ꝑ multiformes cleri in
feriorꝫ religiosos / hac regula ꝯbat
ꝯformis eccie et mundi ꝯfiguracio
sꝫ dei filiꝰ ē sm pris ymago Ca.
decreta Concilium gnale Constat ꝑ

statum ecclesie Senatus sive collegium
cardinalium ex omnibus mundi nationibus
proportionaliter assumptorum et ceteros ap-
postolice apostolatum evangelicum perfectorum
representat statum 2. subordinatio ierarchi-
ca pontificii a summo pontifice usque
ipsum [illegible] statum 3. et varietas gra-
duum spiritualis cleri inferiorum insinuat
statum 4. hanc regulam probat hoc
quod statum regni statum ecclesie ordi-
natum legitima successio. Secunda regula
Idem est index recti et obliqui. Et
hoc quia idem est species seu noto
habitus et privationis. Ac per hoc eadem
dei iustitia salvativa et mali re-
parativa. Quod eadem est ars domini
faciens et eius ruina reparandi. Huius
regule pro prima parte 3a de anima 2a
1o methaphysice 9a pro 2a parte per dominum in l. di. no.
c. 8 et l. [illegible] apte hec 2. Tertia
regula quod omnis causa universalis et primaria
plus influit super suum causatum quam se-
cunda [illegible] causa inde secundum or-
dinata prudencie divine leges legem
infima per media et media per prima
gubernantem. Quilibet status ecclesie infe-
rior est per prudenciam status sibi im-
mediate suppositi. Et prime regula
dicit et corrigendus. Et status medius me-
diatus aut imponi per vigorem bonitatis
superaffluentis status summi supplenda.
Huius regule pro prima parte a. 1.
causis 2a divi. 7a dependens conclusive
ex illa. Quarta regula optimum est monarch-
ie regalis per extasim et zelum amoris
superiora ad inferiora provisione et in-
feriora ad superiora obedientiam seu confusi-
onem liberi et concordie movet et ita
pacem que est extremorum per media
generalis et [illegible] rebus dat
optimum est officio sacerdotali leges divine
ad discernendum [illegible] prin-
cipium et pollucionem [illegible] hoc et secundum hac
iudicia divina [illegible] optimum vero est
cooptatum regum sacerdotali [illegible] iusti-
ciam sub qua [illegible] amicitias
[illegible] prima pars huius regule [illegible] domino
l. et 2. di. no. et quo ad eius 9.3

patet pro Matthei l. Ubi dicit quod sine re-
gali prudentia nunquam est pax [illegible]
daris 2a pars [illegible] Matthei 4 et in epistola
dominica ad [illegible] 3a pars [illegible] 1 pars et 3a
pars. Quinta regula exemplo [illegible] de pus
membra, faciunt [illegible] tamen ars quam prude-
ntia que ambe sunt [illegible]
in omnibus quod melius est imitari re-
ctiorum. Sexta regula melius est
[illegible] regi optimo viro quam lege op-
tima 4o politicorum. Et melius est iudicare
secundum legem [illegible] quam ex propria sua po-
testate. Et melius est facere bonum quam
docere et non facere. Ex quo in actionibus
humanis minus creditur sermonibus quam op-
erationibus. Propter hoc quia cum sermones dissonant
ab operibus tunc sensibiliter contempnuntur. 2.
ethicorum. Octava regula omni predicta-
tionis [illegible] ad [illegible] est [illegible]
te quod probat apostolus ad Ebreos [illegible] profit
quod [illegible] et intellectu vigentes sunt
natura aliorum rectores. 1. politicorum. Et prude-
ntia [illegible] potius principis 3 politicorum. [illegible] prin-
cipis [illegible] regalis, cuius est pon-
tificis in curia [illegible] iudi-
alis [illegible] est sacerdos in curia [illegible]
[illegible] consultorum atque iudi-
catorum [illegible] executores, cuius est in-
[illegible] in curia [illegible] seu [illegible]
[illegible] que est virtus directiva
[illegible] 4 ethicorum [illegible] et
[illegible] medici. [illegible] ad curandum quoslibet
[illegible] statum [illegible] congregati [illegible]
oportebat [illegible] principes [illegible] salutata
[illegible] optate [illegible]
Non vero principes [illegible] statum sui
[illegible] non sufficienter ad examine regu-
le primarie ob negligentiam a [illegible] re-
gulare [illegible] devolutorum [illegible]
[illegible] ecclesie katholice correspon-
dentibus eius statum primario [illegible] con-
[illegible] generale representante [illegible]
[illegible] omnium bonorum [illegible] et
[illegible] per quam edificata
ecclesia [illegible] 8. [illegible] totum sit
ecclesie [illegible] congregate vos in domum
dei [illegible] et collum vestrum subicite iugo eius

et suscipiat eius vera discipl[ina] et sic optatum
opus vestrum: opus scilicet ecclesiastice reforma-
tionis tam in statu suo regni seu [illegible]
pontificii [illegible] pacis, [illegible] in statu sui
ut sacerdocii [illegible] heresum extirpacionem, et
[illegible] in statu sui ut aptatus [illegible]
[illegible] in capite et in membris reformacionem
satagite [illegible] facere [illegible] per
generalem [illegible] et indoctis [illegible] ignobilibus divites
pauperibus potentes impotentibus [illegible]
[illegible] loquendo dignum indignis
et ydonei ydoneis atque magis ydo-
nei [illegible] ydoneis [illegible] seu regu-
lam [illegible] allegatam [illegible]
[illegible] deordinacionis ecclesie [illegible] et
[illegible]
[illegible] gentes [illegible]
[illegible] fieri [illegible]
[illegible] ydoneis [illegible] mediantibus
fiat [illegible] omnes [illegible]
[illegible] filiale et liberius [illegible]
[illegible] occasiones quibus regnum
ecclesie liberius [illegible] et [illegible] fiat
[illegible] sicut dudum
[illegible] erat [illegible] ut
[illegible] Ita demum [illegible]
fiat regnum sacerdotale filii [illegible]
[illegible] in lege divina [illegible]
[illegible] commonenda per
[illegible] a [illegible] ducibus et
[illegible] gloriose.

In decollacione Johannis baptiste

Ille tractaverunt illum qui a ven-
tre matris consecratus est [illegible]
[illegible] Hec verba scripta sunt
[illegible] magna et ardua
[illegible] coram tam sapientissimo cetu [illegible]
[illegible] sermone [illegible] digna admira-
cione atque stupore mens [illegible]
contemplaretur aut [illegible]
libenter sufferetis insipientes cum sitis ip-
si sapientes [illegible] pauli [illegible] in quo
debetis vos fortiores imbecillitatem
infirmorum sustinere [illegible] utique
si aliud me non contingeret, sed [illegible]
[illegible] altitudo de qua locuturus
sum [illegible] intellectum. Non [illegible]
[illegible] sacerdos [illegible] revelata sibi ab

angelo mortali nativitate gloriosi Johannis
baptiste pro magnitudine rei admirando
dubitavit et dubitando obmutuit, cui
minime [illegible] si contemplando eius na-
tivitatem in celis cui de [illegible] morte [illegible]
sunt ad gloriam [illegible] dignis of-
ficiat [illegible] quod in nativitate Johannis qui
[illegible] in quo [illegible] Zacharie lin-
gua soluta est ut benediceret dominum, et
prophetans filii laudes predicaret. [illegible]
[illegible] tenendum puto neminem de deo et
[illegible] eius posse dignas laudes effari
absque celestis gracie [illegible] quod [illegible]
[illegible] hanc [illegible] ut [illegible] et lingua
diserta [illegible] infusione illius gracie
[illegible] et adiuvamento [illegible] opus est
qua ut facilius impetremus ad ma-
riam dei genitricem si placet recurra-
mus sibi [illegible] illud Gabrielis
oraculum Ave maria gracia. Cum consideramus
Johannis baptiste [illegible] quam a domino in
utero matris legimus accepisse [illegible]
damus ipsum fuisse electum ex [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] Christi filii dei ut [illegible]
[illegible] adventum ipsius in hunc mundum
nunciaret. Si denique pensemus [illegible]
tem [illegible] ipsum [illegible] stellam matu-
tinam [illegible] ut testimonium
perhiberet de lumine et sua illustracio-
ne [illegible] pateret atque dispo-
neret [illegible] in Christi adventu de ple-
nitudine ipsius omnes gratiam acciperent
[illegible] arbitrabimur [illegible]
[illegible] moribus nequaquam
[illegible] posse [illegible] debet
participacio iusti cum impiis, aut soci-
etas lucis ad tenebras. Virtutes namque
cum viciis pacem non [illegible], sed semper
dissident inter se [illegible] Joha-
nne baptista [illegible]
[illegible] oppressorem
sed tutorem qui de potestate hostis an-
tiqui [illegible] est eos [illegible] pe-
nitentia [illegible] docens fugere a ven-
tura ira [illegible] hostem se
dedit [illegible] satagens [illegible] a
cordibus hominum extirpare ut in eis pla-
taret virtutes [illegible] ihesus [illegible]

eius in hunc mundum et eius hominibus co
mparet. at eum corporibus spiritibus placide
quiesceret in florenti etatis suarum
terminum. hec erat sua singularis cura
a deo precomissa. hoc testatur malach-
ias propheta referens verba dei patris ad
filium ecce inquit mitto angelum meum
qui preparabit viam tuam ante te propter
quod veniens ipse dixit Ego vox cla-
mantis in deserto parate viam domini. eius
voce et assidua predicatione plerorumque
peccatorum animas in fide ac scelerum pravorum
induratos consuetudine emolliens con
vertit ad Christum. et velud quadam viole
ntia ac conamine forti funiculos suo-
rum peccatorum erumpens contra legem na
ture corrupte reduxit ad iusticie
viam. Ideo dicebat dominus Mat. xi.
A diebus Johannis baptiste usque nunc regnum
celorum vim patitur et violenti ra-
piunt illud. grandis enim violencia
ut inquit Jeronimus in terra natos celi gem-
tos et celorum sedem petere ac posside
re quietem quod non terminus per na
turam. Johannes itaque dominum hominem post con
cupiscencias suas ambulantem eius se per
ditam vocet ex perfecta caritate multo
motum recepit in rectum. nam si huma
na pietas a superfluo precio proximum
retexerit. si egrotatem et ad extremum
vite iam usque delapsum humana mi-
seracione suo conatu in sanitate re
levare curant. si angaria voluntaria na
turalis hominum et insita ad compassionem ab
horruerit. eum inimicum videbit. si Jo-
hannes accensus dei amore non solum carne
vinctos sed spiritu non tam humanos quam
celestes eius amicicia eum proximo non so
lum humanitas sed caritas si proximum mise
rabile casum peccando usque ad infima
corruerit. et clamore predicacione in-
crepacione pedibus manibusque curat
ut redeat. si aliter acta vita renovat
exaltare. eum inimicum videbit. si illi
presidium ferat ut resurgat. sane
hoc precepit dominus in lege et Deut.
22. si videris inquit asinum fratris
tui cecidisse in via non despicies
sed sublevabis eum eo. quod sibi
volt intelligi per asinum intra prestra-

tum. nisi hominem qui cum similitudinem dei
accepisset per peccatum deformatus est et
non usus iumentum. teste psalmista dicente
homo cum in honore esset non intellexit
comparatus est iumentis insipientibus et
similis factus est illis. comparatur asinus ipse
fratris tui est scilicet Christi homines quos sua
morte suo sanguine precioso redemit eum
i. ad Corinth. 6. non estis vestri empti
enim estis precio magno. qui si peccatum
do rapi videatur demone peremptus fit
et sui ipsius ex dei signum tamen et ymago fa-
ctus sui moriatur. propterea tamen cum in hac vi
ta mortali peccator resipiscere possit
et redire ad dominum. subeligit dominus ho
minem sub pondere peccati collapsum
sublevari. Unde Rabanus super illud Mat.
xviii. si peccaverit in te frater tuus. ita
peccat qui videt fratrem suum peccare
et tacet sicut qui peccanti non indul
get. nam qui dicit dimitte prius dicat
si peccaverit corripe. et consequenter peccat
qui corrigere neglexerit quo
celsiori gradu fuerit erectus. sed non potest
qui caritatem habuit delinquentem fratrem
absque correctione preterire illud. sed quanto
zelum maiorem habet fervencius ad cor
reccionem se accingit. et ut ad propositum veniamus
hystoria describit gloriosus precursor domini
videns herodem cum herodiade uxore fratris
in ardore venereo illicitas contraxisse
nupcias. maxima eum caritate ipse arguit
eos. quorum tamen tanta fuit obsti
nata mens et induratus animus. ut mo
nitum salutare nullatenus receperunt
sed magis efferbuerunt. ita ut et in ipsum
quem conceperunt odium. et quod iure non
poterat iniuria quamvis crudele et
humana iam proinde sunt molitiam
veri mors indigna et truculenta per
capitis truncacionem testimonium dat par
va occasione accepta propter iniuria
dum. o compre rabies. o ferinis et
libidinosa voluptas. que impulit hero
dem mittere manum sacrilegam in illu
dem que iustum et sanctum cognoverat. herodes
namque Jo. ob eius sanctitatem reverencia
exhibebat et honorem. eius tamen increpantes

libido fecit inmorem. ut sua volun
tatem expleret. at in fausto hospicio
sollempnitatem sua fedaret sanguine re
spersa. et eo maiore impietate quod Jo. in
nocencia auctoritas et doctrina inclaban
tur eum ab omnibus venereri. o infelix
mulier et impudica. quanta fuit in te
inhumanitas. ut tuo crimine dulce mili
cie nomen inultis perderet. que herodem
commonuisti ad tam inpium scelus
atque sacrilegum. Nunc equidem fateor in
te verum esse illud Ecclesiastes dem ma
iores mei scripsi super mulierem ad ma
leficia multa cupiditas una deducat
Cum enim herodias illa suum corpus tunc
pessime dedisset libidinem metuens ne
Johannis hortatu peniteret herodes atque
illicite nupcie solverent repudio. sua
nephanda suggestione festinavit he-
rodem ut morte turpissima Jo. vita
extingueret. o petulans puella et effrena
an indigno tue saltacionis opere dig-
num postulabas sanguinem premium. an
te sic saltante oportebat ut meritis me
moratis celaret omnia. o temeraria
tu et distractu herodis insinuatam. sed
longe deterius fuit velle ipsum ob
servacio et falsa religio. non enim ex
cusat ab homicidio per iuramentum
sed ideo forte iuravit ut dicat
Beda ut occasionem inveniret occide
ndi. Nam si patris aut matris interitum
postulasset puella non utique pressis
set herodes. an putatis patres optimum
ipsum constat propter iurandum et sit
discumbentes dum puella petivit sibi
dari in disco caput Johannis baptiste. dis
simulator quippe mentis sue tristiciam
preferebat in facie. cum tamen leticia ge
reret pectore. atque indignum illud
facinus excusabat iuramento. ut
sub pietatis velamine fieret impius
herodes quidem non suum corpore sed ra
bie voluptatis insaniens insinuatam
implevit et iustum interemit. debebat
autem ipsum in hoc magis periurare et
non tam horrendum committere scelus. promissum
namque erat quocumque sacramen
to firmatum sine inmatum vergat exitum

65

incautum est et non obligatorium. hoc
Beda testatur. hoc adducit magister in
iiii. di. xxxix. dicens quod nos incautius
iurare contigerit quod observatum peiorem
vergat in exitum libere illud salubriori
consilio mutandum noverimus. quia quod sequitur iura
mentum quo promisit herodes puelle quod
quid pecieris dabo tibi. de se tamen non
afferat illicitam. quia tamen inmatum ex
adit eventum non debuit observari. Et
enim si Saul rex Israel philisteos per
sequentes cum populum adiurasset. dicens maledictus
vir qui comederit panem usque
ad vesperam. cumque comparato per fortem quod
Jonathas filius eius defatigatus gu
stasset paululum mellis. et Saul
volens iuramentum explere dixisset
morte morietur Jonatha. sed prohibi
tus est a populo dicente ad Saul. ergo
ne Jonathas morietur qui fecit sa
lutem hanc magnam in Israel. hoc
nefas nefas est vivit dominus. si ceciderit
capillus de capite eius in terram
quia cum deo operatus est hodie. sic inspira
te domino liberavit populus Jonatham ut
non moreretur. et nec Saul suum iuramen
tum quod vergebat in malum expleret. sic
herodes propter insinuandum debuit hanc
rem tam execranda perficere agere. utique
siquidem incaute iuravit. Sed Saul
iuste. herodes iniuste. ille per dei lege
tuenda. iste pro iniusta sub emenda. ille
ut dei inimicos vinceret. iste ut vo
luptati carnis obediret
ille a spiritu bono exhortatus. iste ab
iniquo. o Herodem fite promissum re
nditur optime prout observaciam itinerius
crimine illabitur. Unde et si simpliciter ut scri
bitur Judicum xi. promisit domino dicens
si tradideris filios Amon in manus
meas quicumque primus egressus fuerit
de foribus domus mee mihi occurrerit
revertenti in pace eum offeram holocaustum
domino. Et deinde concessa sibi victoria
de hostibus filiam suam unigenitam primo
occurrente immolavit dicens. aperui os
meum ad dominum et aliud facere non
potero. votum tamen non debebat adim-

plere. Unde dicit Seneca in vovendo fuit
stultus et in reddendo impius. Quia
nec fidelis et voti devocio a spiritu
bono processerit. Sicut signum de stelo post
post incarnationem domini non quievit. Licet
enim iurasset non relinquere de pertine-
tibus ad Nabal. Ex eo quod sibi vic-
tum negasset cum gregem tonderet quod
1 Regum 25 habetur in occasionem Abigail
uxoris Nabal animum revocavit ne
in morte illorum desaeviret. Ideo dicit
Augustinus in quodam sermone iuravit David
temere sed implevit iurationem maiore
pietate. David quoque fuit composita
pietas que intemulentum hominem cum
obprobriis lanceam non laxavit aut sal-
tem laxatam confestim revocavit. Sed
vesana et infirmata Herodis fuit ini-
quitas que votum iniustum benignum
non exhibitum fuit operibus nequissimis
non compescuit sed contra salute cum con-
hortatorem suum furorem enormiter
inter pudicitiam ipsum cum conviviis con-
ventum Iohannis caput iubere deferri
in ut qui die natalis sui celebrabat
huius probatissimum virum morte compe-
teret. Unde Gregorius 3° Moralium in-
quit non sine gravissima admira-
tione conspicio quod ille prophetie spiritu intra
matris uterum impletus quo inter na-
tos mulierum nemo maior surrexit
ab iniquis in carcerem mittitur
et pro puelle saltatu capite truncatur
et vir tante severitatis pro risu tur-
pium moritur. Quid est quod omnipotens deus
sic ne hunc in hoc seculo despiciat quos
sic sublimiter ante secula elegit nisi
hoc quod pietati fidelium patet quia i-
deo sic eos premit in infimis quia
videt quomodo remuneret in summis et
foras usque ad despecta deicit quos intus
usque ad incomprehensibilia perducit. Hinc
ergo unusquisque colligat quid illic pas-
suri sunt quos reprobat si hic cru-
ciat quos amat. Hec ille. Itaque dei
providencia iuste permisit gloriosum Iohannem
baptistam torqueri ab impiis ut maiore
gloria frueretur in celis. Itaque propter eius
beatam vitam atque gloriosam qua deum

videt faciem ad faciem sine velamine
quod promeruit cum debebat ratione que firmi-
ter tenet cum quo requiescit in eternum
sua perfectissima virtutum opera meruerunt
singulares coronas seu aureolas singu-
laribus superaddi. Videlicet eius constans
predicacio veri rationali intemerata vir-
ginitatis corruptibilis et passio mortis
ad honorem Christi inseparabili quod et si ipse
in da fidei veritatem que est credulitas
in corpore passus non fuit quod tamen
protestacio fidei non tamen respicit in
verbis sed etiam in factis quibus fide
se ostendit quis habere iuxta illud Iacobi 2
ego ostendam tibi ex operibus fidem me-
am. Unde et de quibusdam dicit ad
Titum 1° confitentur se nosse deum factis
aut negant. Omnia enim virtutum opera si
referantur in deum fidei protestacionem
designant et quicumque virtutibus credidis
intimant gloriosum susceperunt marti-
rium. Ideo dicebat Christus Matthei ulti-
bi qui persecucionem paciuntur propter
iusticiam eam scilicet referendo in deum
quoniam ipsorum est regnum celorum. Igitur
Iohannes baptista qui non pro neganda fi-
de sed pro adulterum reprehensione mortem
sustinuit digne martir Herodes quoque
semina et aliorum tyrannorum impietas
admirando multo fuere ut martirum
coronam sibi vendicaret. Quamvis non illi
non eque animo nequitia intencione hoc
agebant sed deus omnipotens sua bo-
nitate summa tamen eorum malicia con-
verso in Iohannis utilitatem convertit et gloriam. Sedebo
pro indigno seculo digna pacientem tor-
menta licet non male tractaverunt
qua a vetere mortis confectus est propheta
quod fuit Thren. Cum rem gesta circa
Iohannis martirium enarravimus superest
conditione pro ista alia ad instruc-
cionem seu sensum traducere. Primum quo
considerandum putamus. Iohannes in seculum
missus est enim a deo preco summi hunc
mundum ut evangelizacione veritatis
asperitatem redderet hominum pectora atque di-
sposita in adventu sapiencie mentate et
ethicam in quibus Christus edificaret eccle-

in qua usque ad finem seculi permaneret
quod et si firmiter fundata sit super funda-
mentum apostolorum et prophetarum quod ipsius tamen
conservacione et reparacione necesse est
hec circa primos optimos seu viros precelebres
hoc ipsum gerentes officium suum cura no-
bis commissum est. Sed quemadmodum
decuit Iohannes primum sanctificari et illuminari
antequam doctrina effunderet salutare ut
in eo tamquam in stola virtutum fulgeat perfecto
doctore veritatis omnium forma omnes
acciperet. Sic necesse est eciam prelatos
ceterosque viros eciam tot preeminentes mo-
rum ornati et fulgere sanctitate ut quorum
est plebem suam a viciis corrigere corpo-
ris vite puritatis secundatis disciplinam
ne et conversacionis honestatis. Hoc mo-
nebat Christus Matthei 5° dicens sic luceat
lux vestra coram hominibus ut videant o-
pera vestra bona et glorificent patrem vestrum
qui in celis est. Nemo enim alium corri-
gere debet nisi prius se purgaverit.
Unde Gregorius ... Cum primus semet
ipsum non indicat quid in alio recte
indicet ignorat et si novit eciam
per auditum recte tamen aliena vita indi-
cat non valet cum contra innocencie
effectum nullam iudicii regulam prebet. Nec
ab illis grata suscipit correccio qui
prius a se viciorum labem non
abluerint. Utique meretur sibi dici
hanc sententiam medice cura teipsum.
Sic namque duo correctum discipulum reddunt
et eruditum scilicet doctoris sermo veritate
verus et vera doctrina plus tamen prodest
doctoris vita moralis quam verbalis mo-
nitio. Validiora namque sunt exempla
quam verba et plenius opere docetur quam vo-
ce. Unde Seneca in epistola ad Lucillium homines amplius oc-
culis quam auribus credunt. Deinde lon-
gum iter est per precepta breve et
efficax per exempla. Et subdit Zeno-
nem demonstratus non expressisset si tantum
audisset. Plato et Aristoteles et omnis
in diversum sapiencium turba plus ex
moribus quam verbis Socratis traxit.
Methodorum et Hermachum et Polienum
magnos viros non scola Epicuri
sed contubernium fecit. Attendat igitur ecclesia

Sed quia in vitis eorum qui hos diebus tanta superhabundant
mala ut vix modicum pateat ... idcirco
necesse est nos reformari refundi et renasci denuo.

66

ministri quod correctioni populi plus prodest
eorum religiosa vita et morum hone-
stas quam sola exhortacio verbi. Ideo Christus
prius cepit facere deinde docere.
Sed quomodo potimus renasci denuo nunquid
potimus in ventrem matris iterato introi-
re et renasci Io. 3°. Optime sequi-
de. Habet namque mater ecclesia tres uteros
in quibus suo tempore filios renovat atque re-
generat. Primus renovatos primum sa-
cramentum baptismi in quo concepti su-
mus ex aqua et spiritu sancto et qui pri-
us eramus filii ire filii dei facti su-
mus qui nos vocavit in hereditatem
regni celestis de quo dicebat
Ysaias Dominus ab utero vocavit me. Sed
quoniam ex radice et fomite origina-
lis peccati a quo concepti sumus semper
proclivi tendimus ad vicia et per peccatum
actuale desinimus esse filii dei. Ideo
propria mater in secundo utero sacramenti pe-
nitencie nos recludit ut per graciam spiritus
sancti non agnoscat vincula deo rena-
scatur. Verum quamquam tanta est exuberans
hominis malicia ut matrem eciam non
agnoscat non revereatur ei immo pa-
tiant et suis scandalis inficiat et
denigret. Mater tamen pietas ipsius
tercium aperit uterum in quo docet o-
mnium mores purgari reformari et
novos renasci homines. Huius quippe
ventris nomen et appellacionem digne
meretur habere sacrum generale con-
cilium ad quod virorum eius corum sordes
et scandala deferuntur ut per sucessiva
disciplinarum iudicii foras mittantur. Semper
purgetur ecclesia. De hoc ventre scri-
bit Apoc. 10°. Vocem audivi de
celo loquentem mecum et dicentem
vade accipe librum de manu ange-
li stantis super mare et super terram
devora illud et faciet amaricari
ventrem tuum et sequitur paulo post
cum devorassem eum amaricatus est
venter meus. Cum enim ad celebrandum ad
generale concilium ex inspiracione divina
tamque voce de celo delapsa ecclesia re-
cepit librum de manu angeli stantis
super mare et super terram qui scilicet prelata

que in mari et que in terra sunt per mun-
dos delata. tenet in memoria tamquam
in loco scripta. tunc amaritudo est ven-
ter eius. sic sancta concilium generale cum amari-
tudine cum illa recesserit illa comedo-
rat et mittit ea a corpore in spiritu
utilis esse exercere. propter quod obrem sponsus
in conciliis generalibus quasi vi divina
et illustrativa confert spiritibus hu-
manis. propter quam comprehendat omnia que
obesse que prodesse possint animarum salu-
ti. Sophonie primo. Lucerna dei spira-
culum hominis que investigat omnia se-
creta ventris. hec lucerna quippe
pe dei atque virtute celi. Sane in con-
ciliis generalibus novo spiramine re-
nuntiat. sic quod generale ad tactum
spiritus parit homines. Ideo scribit
Canticorum quinto. dilectus meus christus
misit manum suam virtute spiritus sancti
per foramen. consistans hominum que in con-
ventu ipsius apte sunt. Venter meus
intremuit ad tactum eius. hoc pacto
dicebat christus ecclesie sue sponse. Can-
ticorum septimo. venter tuus sicut a-
cervus tritici vallatus liliis.
hii namque qui concilium generale fre-
quentant et celebrant hos esse convenit
ut tritici coacervatum. hoc est homines
maturos. iuncti et electi moribus et
sancta. ut albi doctrine fame ceteris in-
struct. Sed liliis vallant. dum candore
puritatis vite et odore bone fame atque
conversationis honeste undique a cunctis
collaudari meruerunt. Hec igitur sa-
crosancta Synodus venter est nove
matris ecclesie. In qua spero novos
christianos nova forma et meliore
sue vite modum induere. et veterem ge-
nere. in qua arbitror illos iam con-
traxisse qui sibi adheserunt cum in clau-
stra fratrum ... canonum capita-
verunt ... atque subtraxerunt. Sed qua spe
... ... statum ecclesie ... ini-
quitas reformabit ... nos
reddat inflexibiles quo unius sancti et
inchoati in nobis compleat opus. Non
enim potest figulus ... et in
benedicte missa ... in honore ...

Faciamus igitur quos affectus hii nostri
difficiles nos faciunt et intractabiles
circa bonum rei publice non attendunt ho-
nestatem non considerant. et dum bone
dicunt illa exercerent. de ipsis siquidem
loquebatur christus suis discipulis similiter
inquit illos ceci sunt et duces cecorum.
si quis sit qui eorum ducunt affec-
tibus. facile ex honesta ratione secunda-
tur pariter recedat itaque ab ipsis
et rationem sequatur. sed neque ipso
ipsam perito imitanda absque discretio-
nis moderamine. quamquam enim ea sa-
la vocatur agendis in rebus huius sae-
cularis legibusque condendis. sepius
evagatur et evanescit in cogitationibus
suis. quemadmodum sedens super equum
sine freno non potest eum deflectere ...
... qui expedit. et sicut omnium rerum non
est una forma aut multarum corporum
eadem statura. sic nec multis ma-
teriis ostenda erit eadem ratio discre-
tio aut ut prudentia in eis variati-
tatem consideratur sic alias et aliud
accomodat rationes. aut in multis ...
aliud eandem conditionem intuetur. et
... confert. Non sequamur
igitur quos affectus non nobis impe-
ret ratio sola. Sed prudens et discreta
... super caritatem in omnibus nobis
semper debet preesse discretio et qua-
si moderando singulas discernendo volun-
tates ne opinio veri similis fallat. ne deci-
piat sermo versutus. ne quod bonum
est malum. ne quod malum est bonum esse
credat. quod si in hac sacra synodo
utique locum sibi vendicaverit. ut quid
propter affectum alii viam rationem et
indiscreta sequatur. inde oriet-
ur ... inde inimicitie
inde ira ... ecclesia apostolus nos ...
patietur molestiam. quid estimatis
patres de Rebecca uxore Ysaac in-
quid mea ... acerrimum dolorem ...
sentiunt dum in eius utero duo collide-
bant. propterea ait: si sic in futu-
rum erat quid necesse fuit concipere.
Genesis 24. sic ergo in hac sacra synodo

tamquam in utero ecclesie ubi adinvicem co-
lidamus. non prudentia non caritatem
non spiritum communem sectantes sed fantasias
et proprios affectus. non putarem ecclesiam dicere
verba Rebecce si sic infuturum erat quod
necesse fuit concipere. quasi diceret quid ne-
cesse fuit hoc generale celebrasse Con-
cilium si inter celebrantes nulla sit cari-
tatis unitas. nullum amicicie vinculum
nullum in bonum communis utilitatis ecclesie te-
dencia. sed omnes se ipsos amantes. Si
suorum statim detegerent abusus egre
ferunt et confestim ficti mentis aut
consuetudinis velamento se operiunt velu-
ti velut viri primi parentes qui post
peccatum cum se esse nudos cognovissent
consuerunt sibi folia ficus et fecerunt
sibi perizomata ut pudenda tegerent.
Non sic igitur patres non sic. sed nos
ipsos propria simplicitate in hoc utero et ce-
teros liberi valeamus corrigere. Item
cum gradum et difficilem aggressi
sitis quod prefiat virtutum magnorum est
non tamen herreses suborte sunt que christi
... invadunt. et iam cum scan-
dalosa ... ...
inter nos quibus ecclesia tota deforma-
tur. adeo ut vera facies sponse christi
non appareat. cum dissensiones graves
inter principes christianos deserviant. que
... humanum sanguinem effun-
dunt et exigunt vitam. ab hiis tamen
omnibus ecclesiam tueri et liberam facere
proposuistis. quod obrem omne adversa pa-
tientes in vos sperat. ad nos voce
cum lacrimis clamant potentes auxilium
quemadmodum hii qui in tempestate mari
inter procellas fluctuat et pereunt
a securitate nam ope petunt. Hec
quippe sancta Synodus est tamquam navis
in qua spes tota salutis ecclesie posita
est. hec est archa in qua hiis diebus
populus christianus salvari confidit dum catha-
racte inferni apte sunt. ex quo omnium
malorum impetus super modum effluit. iam
... operiunt pariterque diluvium. Ergo agi-
te patres ut plebs christi intra naufra-
gio non pereat et constudiosius curate

quo evidentius imminet periculum. quid
stabis tot annis tot diebus ociosi. nec nul-
la aut pauca concedandis vitiorum in causi-
bus egeritis. quod ecclesie vita negligi-
tis. a qua vita huiusmodi civitas angu-
stias quos dolores quales ignomi-
nias perpessus est christus quod sua spon-
sa ecclesia mater nostra. nos autem filii eius
ipsam quasi mortuam non consolamur
non lugemus cum ea. non damus operam
ut reviviscat. Consideramus veteres mores
quante curie quante sollicitudines sunt ipsis
ecclesia ipsa siquidem corpore sacris institutis
sepe minus reformata sunt. dum ab in-
probis moribus labefacta fuerat. hos se-
quamur. hos amplectamur. et ut a antiquorum ...
observemus decreta novis legibus. dei
... debemus impelli. quod si falsa hominum
ingenia novas invenerint maligna-
di artes ... temerarios illorum ani-
mos decretis novis refellere. quod si
non fiat. si hic non reprimatur abusus.
si excessus non corrigatur. si viciorum
... non refrenet cupido. Attendite
queso quid inde futurum est. omnes
... alacriores erunt ad maleficia
et ad quodlibet execrabile facinus libe-
ram assumet licenciam. pro iusticia
regnabit iniquitas. error pro veritate
improbitas pro virtute. omnem principatum
subvertet ordo. minor supplantabit
maiorem. insidiabitur superiori. Iam enim
propter avaricia inter homines odium debachatur
Iam torpescit caritas. spes ad eterna
... decrescit. quid inde tandem fides a
cordibus hominum extinguetur. tandem heu
peribit christiana religio. et nemo
est qui possit ... vobis mag-
nitudine future calamitatis ecclesie. Ergo
... saluti consulite o patres. quid
tantis periculis ... sopor nos deti-
net. mementote quod christus in navi
dormiens dum ea agitaretur fluctibus
horrendis excitatus est a sompno. Sed
statim imperavit ventis et mari. Sed
cessavit tempestas. Sic et huius facite.
a deo namque data est nobis tanta potestas
quod omnem sedetur mare ... turbulen-
tum. ... commotum ... ecclesie exagi-

tous fere usq ad nafragiu vro im
pio vra aucte vnis sua legibus
sedac possit. Ad hc g nos fozcius
moneat filialis amoz matris erac
ac vos excitet horu pictozu timoz
a quibus si frangat naims quis eua
det liber z incolumis. quis saluus
potit enatare dei iudicio est mira
dere si vro neglectu atq segnicie
pereat eterna in qm pdenta saltaco
logua. multa tedia et excepcias exe
quis maxie cu recs ardua sit
que pauce mediis no pt absolui
nisi agnoverit vos et prudentes
et diuites in omi stra ita ut nich
il vobis desit ut ait paulus expec
to post multa concilia vras virtutes
laxari tandem in viciozu eminitu sedatu q
sub acto erit saluus etie et omi tra
quilla quiete vos aut eo glorioso tri
umpho reseruata dabit premu et me
rces incolis. quia nobis donadare dig
net Ihus xpus. In die bti Augustini

Sapiencia laudabit aiam
sua etc. z R. Origina. R
citatiue aut inquada pnte festi
epla scribu het verba venie, dny
sabaoth cultores celeberrimi huc ho
noze eodem dni in festo suo Aug. cui
assit solepnia ggati. Prim teste
apto sapiam loqm int pfectos et spualibus
spualia gparanda st. 1. Corinth. 2. que
no sapit carnalis ho ibidem q ego cat
nal insipiens z imppfectus pctor In me
dio doctozu spualiu sapientu z pfectozu
costitutus, de laude viri sume spualis
sapiens pfecti z pfectus digne enarrare
nimiru abiq vm stirpiu sit no est
speciosa laus i ore pctozu. Eccl. 15. Sed
qz mi exemplu verbi Apli 2. Corinth. 11
libent suffertis insipientes cu sitis ip
si sapientes, et exhortet nos sanctus
et toto posse qmus deficiamus ipsu lau
dare qui est maioz omi laude Eccl.
Eius sitagia imposita mecu simone
oimpotenti gra z veritate plem de
cuius plenitudine accepimus Io. 1. hu
liter subiectus z ab eo gram dicens
z bn dicens nisi id qd scriptu est prud
pauperta tu obstinacoibus loquet

sup postulace verbi. qz oro que eo q
maioz dco quo dimos q pnata nec
sit fas pctis matris repelli a suo
3 Regu. Vet hec deuotionica sit adm
pcrtradu qd optat fructuosioz matrem
arbitroz cu aimam vro nec no gra
ciosa dei genitris pcoamo Crnabre
speratcs in eu q sup nos offer gra
1 pe 1. fonte graz gtozdit adcaq m
petrates, illius glose dei matris dicentes
q hoc solu sibi acceptable salutis
angelicis ewangeliu culogu Ave gra plena dns te

Sapia etc. Ad te eciaspici deozu pfes
sionis collegiu ego ho et huanus in
motoribus ad dina vobis indo noticia
ptrdu verba aliozu tottermus pgs
doctoz q qz sine hamus ea aut que
sit ad sine laudamus eth 1. q sinis
iuxta actum in doctrine actus z eleemo
studiu huanu est felicitas In actiam seu
politica q est pfectus virtutis prudencie
et cotemplativa seu theorica q est pfectio
operacio sapie beptitudo quae hec est
illa tuaor digmor ipto ex pa sui obi
pfecti habitus et actus diu diuini
Ista sapia est in ordine bonoz bonoz
laudabilis sumo bono hora h. 1. vltra
sum suborditozu vtus dignissima
est ipa sapiens est laudabilissima et
est immediata eius affilacoe ad deu
deo amatissimus ut dr. p. 10. eth 2.
z gtissimus vot dr aplus s aplus
Siquidem sapia i aias scas se transfert
z amicos dei costit. Sap. 1. et qz amica
eterna facit transfore amatorem i amatu sic
sumit p 10. eth 2. cu dr q amicus est
alter ego Io sapia, deiformat quia
summit Seneca ad lucilliu dn ait q
phia in p mittit ut me parem sibi
deo efficiat i differmi fru per
quo dt anaxo, q io veritas post
deu colenda est qz ipa sola facit ho
mines deos no na sz pticipa ut sapientia
dit p 1. eth 2. vobi dt q hoies
dij vtute excellens sic eni michil
habet ex pluies sacris 3. gsol
et apphorm di. ego dixi dij estis et
monstris q ina dat dne no de tibi
Exo. 22 Cum ego sapia est hitus
dine possessoris 1. me Effectus aiam

volem q pat la ciq dina 10. ethico. f
a coz z vicibus ei affixis nā
liter ascensum z ad sum creatorem gg
ce quesim qz sto sapia no euacuat
Sicut sicut sua eris ea ad sensu et
magis tuat repleta q manz in
aia sapa. qnt de sapia mli declarat d
gsolatozm Rep. ad suas distes cy
de idepo z moz. Vbi sapia docet
hoiem cognoscere creatore suu
Et sapies no debet de sua morte
dolere sed gaudere. siquidem cy aia in
venit sic quieta sno pro postq fuit
a suo corpore resoluta. Dicet ab re, quia
ut dr Boecius. phia est om
uitu ingera nepti omis medicy con
tra delicatiua 2. eth 2. Vn sit q tes
te zenoni sapies no pt q thaq ut
ipso eius reddat quibus affectibus quibus
aia retrahit ab ascensu ad sum prim
sic apte innuit p. vbi sup hns vobis
de die peccati q no habet posse re
dendi ad locu suu qz turpia eius opa
a cozpe delectabiles impediunt ascensum
eius sursum Vide pz de sapia supnali
seu gratuita q i d ru i pclaz biblie c. 1.
distinguitur in tribus quia sapia pfecit nob
modo eis sit cotemplativa dinozu a
miratiua misteria qnt innuit dne i
Evangelio du ait q maria optima pte
elegit q no auferet ab ea, in allu
dit Aug. i li. de agone xpiano de
vite dene etna lux c in mudo
et qz mudu sup et infra i cuntu ubi
q z vndiq q si roe demriante regi
oni celoz nil aliud e q visio dei q
est fons omi bonoz nac sic qz regi
celoz int nos est q aia sequestrata
a core. mox fruitura sicut ceteq porta
i hinc sol apti eius oculos sui mora
sum illo hic Cre si ita est quid
spt honabilius z fidelius de glosa nri an
tecly Aug. i vtq sapia nali et gtuita
pfectissim gra aia q qd est lau
de dignissime sapie totit quodam mir
passipti thetis pphetia Sapia lauda
bit aiam sua C. Ingbus verbis ad
instar tntis nam simois oimpotetis
duod nobis in deitate aia et corpe
gdsans innuit qnt ei gra concessit

enodam quozu prim est summis varius
equocatoe huius nois sap exemplo su
onu appellat distinctiva sap Sc est
inter recomendatoris titulos sapie ap
propatus laudabit. 3m est excellentissimorum
meritozum summus qui dignus est laudari
mei aurelius Aug. diam sua. Itaq
sapia lau. ai. sua. Pro exposicioe p
dicti digne pacter aduerte o cele
bres p. et d. q prima huius nois sap
appellata est, sapia creat et increata
Deci. 1. Omis sapia a dno deo et cu
illo est z fuit sp et est an oma. crea
sapia in creata. qui creaunt cum
in ff z effudit ea sup oia opa sua
Sua cuc sapia creata sicut illa e
h9 explat et io ff sefora qm
a gteplati ppor hunc tptita vot
puta sit het distig in gtilui phiam
apisdclui theolo a z bioz theopha
nam ita illa dr geu lui dei cemtatiu
agibilin noto liu z opabilin causa
lui theozophia q sit sibi corredens
q phia est vestigium theozophie ea
hs id est dine auctis thea est pago
theozo l notonal i. dine prudenc
e trophanya e spualis theozo cen
a dine sue Cunozu sog est q totu
pndin phozu stat sima in cogitone
sme cause z mete ex quo appi e
phs ex sa z mag creature cre
atore cognosci. Sa. 13. et ex itel
cozu q sta st i visibilia dei conspic
Ro. 1. Tota mihi xanozu theozophie
suppenditur finalir in ana pmag
gdite pymagiem recreacoes fidei s
spei z caritatis sufficiatoe ut testatur
Aug. in suo Enchiridion ex quo fide
credc vic silu pimostm spe ad in
ct attingi z cadit illi hic na congruit
Totu quoq desideriu bozo quietat
felicat in sumi boni qd e caritas et
indiscrete tbus pfams dius gc omia
sumoe qnt innuit augr sniaz pa pri
mi ex sma augu Cre hac distinctoe
clear q qz in vide sz hic ut ait a
pfecitus ome q na hinc est
apur z glodh hinc bt ppam sue
diffiniois regione q mx illa sapie
create tripli te mato et triplex hinc itelligi.

pti tri q mundi intelli. mysti regio sine celi. s. hunc theorici nature diffusi in regione infima illa mundi intelli. hunc mistici gratie diffusum in regione media hunc theorici glorie diffusum in regione suprema in quorum lumine primo relucet forte ordines sommi si gratia quibus plane fit intelligibile celorum moderator . et per quos informabat . . . . experientia et matura formatios dicit mundi maiorem dispositionem sicut Augustinus in enchiridio congruencie sepate sicut pro ba alb magister testatur. In secundo lucet relucet operacio iustitie regionis theatrica celeste et cristice ierarchie in tertio relucet beata theophania amalgamatur ordines et uniformis predestinatorum declaratiua. In primo celo gaudent cum deo sapientes phy de quibus dicit eximius quod sapiens liber quo . . . stat cum domino in celo loquitur et ptolomeus quod sapiens dominabitur astris et hermes . . . per duplicem indaginem est super mundum . In secundo celo gaudent cum deo xpiani . . . apostolus noster conuersatio in celis est . et . . . bibliarum . . . tibi hic celeste regnum . . . ubi . . . . . . bonum est . . . . In tertio celo quod dicitur paradisus dei gaudent electi sine ubi cum deo quod . . . paulus . . . raptus . . . dicebat . . . ad tertium celum et paradisum et expicebat . . . an domini est hodie mecum eris in paradiso. Que sapientia creata hominis est . . . mundana et diuina de quarum prima . . . quod est terrena animalis et dyabolica. De secunda quod est prudentia pacifica suadi bonis consentiens plena fructibus bonis et . . . . . . dist. 3. Ex qua distinctione claret quod . . . . omnia . . . . . . et . . . quod nichil est . . . ipsis . . . qui nichil . . . putat quod . . . sibi . . . quod summa iustitia est summa malicia . . . est vehementer . . . frustra . . . reformatio . . . studium . . . domini . . . sapientum pro lege dei . . . pretorum . . . . . . prudentum

peculiariter dumtaxat ea que carnis et mundi . . . aut que dei sunt sapientia . . . quo sapientia mundi est . . . ap. . . . et . . . sapientia dei . . . ad . . . a dyo in epistola ad titum . . . philosophia et . . . quam . . . est sensum dei . . . allegorice et tropologice . . . fidei et spei intelligi . . . sensum . . . a deo . . . . alia proporcionaliter manducatur . . . . . . bti aug. . . . doc. . . . doctrina sapientia aut est de signis aut de rebus . . . est de signis . . . de rebus iustitie et racionalis . . . Ex hac distinctione claret . . . est illorum temeritas qui . . . li. . . . sacra scripturam . . . margarita . . . et porcis . . . . plena . . . . apocriphas . . . scripturis canonicis . . . fidei et spei doctrinale . . . peregrinum . et adulterinum . . . . originales . . . . iustitia . . . deo . . . xpiana . . . sub deo . . .

. . . Canonica / Ciuilem — docte / instituta — sub . . . ecclesie . . . sub anima . . . canonica . . .

Ex qua subdiuisione claret quod . . . sunt . . . illegitime . . . errore ut . . . regalem sacerdotale et politicam . . . prudentia introducte . . . ordinum . . . legalis . . . bonorum . . . comparacionibus . . . equalitate . . . iustitie . . . proporcionaliter . . . pondiorum . . . debitorum . . . litate geometrica iusticie . . .

. . . illorum adiuuans superiora . . . quorum . . . superexaltacio mundi . . . exorbitacio dispensaciones indulgentie prorogatio . . . honeste ornatu . . . ierarchica a deo . . . omnis gradus . . . ordinate . . . . . . obedi . . . anima sicut . . . lamentat . . . domini ait . . . regnat . . . imperat . . . sapientia notanda sapientie appellatur . . . explanata . . . membri . . . laudem . . . sophie . . . laus et honor tibi sit . . . sophia sub qua . . . theophania . . . te laudo . . . theo . . . hunc te tamen do . . . philosophia . . . mundi . . . sapientia stulta laudo sed . . . quia . . . multa . . . sit de laude generali . . . de speciali dicit . . . hanc . . . in quo . . . esse posse . . . laudibus . . . est sapiens . . . pul . . . potens . felix sapientem nostri . . . a fonte eius . . . verissime talis . . . fontes . . . sunt flumina putentes. Ecce . . . qua . . . sapientia laude . . . eulogia . . . clara est et que numquam . . . sapientia . . . sap. 4. Melior est sapientia . . . opibus . . . et omne . . . non potest ei comparari. prov. 8. Ecce qua pulchra sapientia . . . principes . . . 1. Ecce quod potens . . . dixit et de lege . . . sapientie . . . ad regnum . . . sap. . . . Ecce quod felix . . . pulchra . . . pulcherrima . . . speciosa . . . ego quasi oliua speciosa . . . sap. 7. hec est speciosior sole et super omnem stellarum dispositionem luci comparata . . . speciosior . . . illud platonis . . . sapientie . . . posset . . . ad sui amorem . . . mirabiles . . . Ecce . . .

potens sed potentissima que . . . dona omnium . . . virtutum . . . ta . . . et . . . ethicorum . . . quidem . . . natura . . . potentie homines . . . virtutes sunt . . . aliorum . . . allud . . . quod . . . ait quod homo sine scientia . . . sine . . . quod . . . sapientia . . . prudentia . . . salubri doctrina . . . in mora . . . omnes . . . sine . . . transcendit . . . intellectiua . . . penetrat . . . iustitia . . . non occupata . . . pa . . . mentibus . . . manna quod gustabat . . . sicut terra quam . . . quia non intelligit . . . ante deum . . . non intelligit quod corporis . . . non . . . . . . poterit . . . sacra scriptura intelli . . . laborag . . . curiose scrutantibus non ondit . . . sua mirabilia . . . illc . Sed . . . in parte . . . eccl. 8. ego . . . obsuo et . . . prov. 8. ego . . . in consilio dei et eruditis . . . cogitacionibus meum est consilium meum est equitas mea est prudentia mea fortitudo . per me reges regnant et legum conditores iusta decernunt per me principes imperant et potentes decernunt iustitiam mecum sunt diuicie et gloria . . . superbe et iustitia . ego in viis iustitie ambulo in medio semitarum iudicii . . . diligentes me et thesauros eorum repleam . . . sapientia est . . . felix sed felicissima . . . forma . . . sensibilis . . . salubris . . . felicitas glorio . . . salubrimme . . . bohe. 3. de . . . philosophia est . . . allud . . . thales . . . felix est qui corpore . . . et anima copiosus . . . est sapiens . . .

que . . . felicitate . . . dignitatem . . . salubre 3° salubrimmorum

omnia sue vt cotig^t. z p causas altissimas
docet ergo qd dicit empe q ci sit ta
pspna in to ydis Vatric^te. s. materiam
affluere gtepty. sunt btitudinis ap
petq. z mets illustra^o. sicut p^o mis
il est honestq z^o ut schiaq / ita vl^o
mitil ad copediosa abozz adeptoem
efficiens. 2° gram sup natiam
salutarf excessus mets huane. a
clarite vestigiali et cofusa vaginis
gdite / in clari^te exeplare et distincta
ymagis creature trifformacio / et ita
de antro tepli ctri^t exiozi p^ta
iteru introducam^o qd describes. dicit
q sapia edificauit sibi domu excidit
colupnas z immolauit vi^um z posuit
mensam pu^ap. ip in qua domo q^ sit
aptm est ciuta dei viui. ipa docto
dipne dei z clectaruo opers ill^o / ita
allicit suos dilectos. beat ho qui au
dit me et qui vigilat ad fores
meas tota die z obseruat ad postes
hostii mei qui me inuenit. inueniet
vitam et hauriet salutem a dno / quia
hec sapia g^tuita pmittit. sz sapia
glosa scoz actuar administrat / exq^o
ymagine sue agalma seu spectari
luciformat / et ita de aro intuitu
in vespertinu priam qd dc^ sim scozs
letissie introducit. sz sit hinc q^i ve
sti to amictu fuerit deformat. z tn
de 2° pnd^l. Tam desredo, ad gesten oz
Arti zz viri / Aurely Augs. excellent
recomedamus, et quida signant cazs
laud que sibi ir^e conformitate theol
z pticipacoe sapie, sic ut pmittit int
tplt comedare coperit declaracum /
q laudes sunt occtue / eo q ut d^r salon
ditie phie no pnt auferre n^e expe
se diuine, q^i tenus ditie theo^e aut su
pne theophanie / qd adiuuens Apuleus
in de deo socte ita ait. Si laudas
aliquem quia gnosus parentes eius lau
das / si q diuitis i etate abicit / si
q formosus expectd modicu z no ceit
/ si q diues hoc fortune debet / sz si lau
das aliq q bonis artib^o doctus
z optime eruditus. z q^d est fas homi
sapiens erit ipm vere laudas q hoc
nec e a parentibus hereditatu. nec e

tate mutatu^r. nec a corpe caduo. n^c
a casu pendulum / Itaqz lando te o
sapientissime Augustine doctor in
pspna n^e subtilissimum / consulem in
theo^a gre eruditissimum / et pricipm in
theophania glie pclarissimum / z qd h
bet mo ex tribus / Primu subtilissim
phm ex sue indagacois, inuetombus. et
psentacoes sing^ulari grali^{ter} expectate erudit
sime theologu ex pspna tue sue
doctrine et disputacois. qz hereticos
victoriosa facultate / gloriosissim aut
theosani et eximii tue metis
pregate illuiate z exeplaritate pfecte
expiformitate / pmu pbat id Alanus
in quada smoe pntes festi Augi^o
fuit omn artiu liberaliu idagator
sagatissim^o. z hoc p dyaletica ad om
methadoz pncia via hntem / ipe
met teste dn in libro de rog^e suo
vite sic ait conabat tote viribus
dyata pcute. gnicab^o art^e sequ
veritatem / eo q ipa e formatr pua
sine qua omis scia no pt e qsta
li. 3 de arthaa / 2^m pbat possidon^o
tue legende actor cu te dic^{to}, / omis
artes libeales pteipm ce=ipu pissi
auctus / ab hoc em esp^m tesco / do
quio. quicqd de arte loquedi et dis
serendi. quicqz de dmesiob^o figurarum
et demus z musica sine magna
difficul^te nullo hom tradete itellexi
l 9fff c 16 / 3^m pbat id egesper Augs
pbsmata seu phie. fuit mt^o omis
phos subtilior demcatq / qz sum^o
methaq ad instar diuiplors dia
sua scrutinia ad lege omn artiu
et scraz sapiam iocata resoluens
in eius thorny i m b^o sup om
vita n^e itellig^t diffus. et tam qua
ti^{te} pagnablem e niam scibilem
na et causa^te prevenientibus omnipa
phie theoreta pspam / dispita
quale oima volt ozigma^r in effe
qd a pppat dc^ lux lumine itellior
sinicale qd e in dco sz ca^r desluens
ad possibi^tes creatue / vbi in suo
egressu effcuo acci^t suos radios
formatii .i. fozze volu dn re distinc

ute^te. in suo formali egressu quidita
tu formatiu. in ree sz cz / in suo finali
regressu riconabile ordinabilem suazs
spezs abstractazs seu notonu vltim
q^o reem expoz^. / quale e a vniuersi sim
^o esse sinale sm vos principat posse
in naturali spua^r actu / von dicatur
actu quucatons spualis summozs et
infimozs. sz teporis aut loci distan
sione / qua vn aia se desimd^t tota in
mobilr z illocalir in toto corp^o / z qua
libz eius pte exit / q ab eadz ad actu
pgatorium ut insorma sn localr variaoe
qua etia vn ignis corporis corporeo sit
instrm dei ad puniedz spm realiter
i pcessiue z m^o n^e theoricib^o polis
methaf sup cardines celi ymagia^t
z sensibilis in hinc p^e intelli^li. suffic
lucitet pspiicuus / 4^m pbat illud epla
re Ieron ad te scptu quicqd dici po
tuit z sublimi igenio de scpturaz scia
in hauriens fontibus a te potu atqz
scptu est. en illud^t volusia^o dum
aut q lege dei decst quicqd cotige^d ig
norad Aug^o. l^m pbat id eoscetanu
Remigy z paulini. eloquiu Augi^o fuit
ad mod sol supante alia astra / et a
quile triste^s reliqua volatilia / dns
et capud omn doctoz Remig^m cu omis
tam grecos q^i latios in libris eplis trac
tatib^o cunctis ^oomib^o disputacionib^o et
omelijs supauit siout et Isid. vij. eth^.
ait. ideo omis ea sapientes q^i isspientes
debitores sunt ut testat valerius epla
vo ad pauli^n debitores dico sida et
horis sicut scptu est, oz addiscite reced
.i. doctoz et danti in sapiam dabo glam
. vltio / Quitu pbat illud Ieron^ymi ad
Augs. omni tpe btitudinē tua eo quo
decet honore vadatq sum / z i hitante
te dilexi dem saluatore / q scitates ve
nos erroz qq qd katho^{ci} te coditorem
atque rursu fidei veneru^{nt} / eu illu
dit cass. sz ps Aug^o pro facundiss^o
liuraz om ingr exgq / z qd i. li. btate
rur est disputator cautiss^o / tot^o catho
licq / totus orthodox^o et dei suauissia
spu resplendens / ergo qd a pppo hetcozs

malleq paganoz gladius z xpianoz
strat etcetera ptetcio eptec^o noiaz / sz idem
destruxisti os sacileges / supasti heticos
vicisti phos z ostrasti omis adiusaios
ut ait hit ex. pbat id basily in
quod smoe pntis s^{ti} / Hec mag^m ho
spectacim politus est inter odoes metis
in e illiq magni aurely Augs^o. qui
fuit doctor doctozs. celestis margari
ta et tocius scitatis exeplar / Sz. l^m spe
ciali pbat id Augi^o. 9ss. x Iubes dne
gtinciaa a te cupisti^a catinus. cotu
pisti^a octoz. et ambi^{oe} sti / et qui
dedisti sunt est ang dispesatoz cu
satu cice. mets puritate / 8^m pbat
illud eodz z de tru^{te}. sapia et sia no
scia e xpus. qui nobis de tb^o kpalib^o
fidem isecut et de sempitinis extribz
veritate. cice mets quitem xpiforme
illudacoem / 9^m pbat hoc paulin
ad macedoniu vidim^o amadc frater
vez^{le} proxm Augs^o aurelu dino a
more iflamatu. qui seraphim que
cometu sice et i dmdue tu^{te} per
cotempla^o ellatq dubitam^o / quae
de q teips teste cauitas est domi
dei q^o illu excellens. qd solu dim
dit int^o filios regni etrni z pdicoes
etrne dampnacionis / ad qd regnu
nos pducat felr qui viuit et regnat
trin^o et vnus etnalr Amen

Nota q anno dni m^o cccc^o.
xxxiiij v die mens Augusti Intra
rut Basilea Ambasiatores Regis
et platozs Angl epi london roffen
Aquen bangoren Comes de mortin
dns henricus browflod Johes colvil
ayllites Blassenbergen Eboracen
et defontanis Abbates vna cu pli
bus doctorib^o sacre theologie canonu
iuris z i medicinis z aliy clici et
layci dnorum status circa quad qua
dringetos cu quib^o obuiauerunt
quid de concilio quid de ciuitate equi
duo milia equitu et vltra ducen
tes eos honorifice z solepniter in
ciuitatem

Deinde xvii die eiusdem mensis fe-
cit London' magister Robertus Gilbert
sacre pagine professor predicacionem seque-
ntem

Dum celeberrimum cetus et
sancte concionis in medio
constituti a regali solio cum
summa devocione huc transmissi, in verba
togmatis ora laxari in medio sensatorum
suadendum est verbum compositum nostri salutis
articulo retinendum, nisi quod quam corporis
regis votis optari poterit gracius
vel vestris acceptius fidendum est pa-
tres eulogium predicendo capite premit-
tendum scilicet **Dominus diligit vallum**
Ezechielis xxxix. Gloriosus in maiesta-
te deus qui olim stetit in synago-
ga deorum filios suos in servitute ge-
neravit, cum notus fuit in Iudea deus
et precium sacrificiis sermonibus que le-
galibus honorem intacta cogitacio.
Mortua ipsa vetula rugosaque syna-
goga, et paulatim ac successione
temporum quasi honorifice licet dotavit
ad tumulum deducta, elegit sibi spo-
sam dilectam vineam non habentem ma-
culam neque rugam, videlicet ecclesiam
matrem nostram, quam fidei subarravit
annulo amplissimis que dotavit edi-
tate in scriptis divinis, cui et reges de-
dit nutricios et eorum lactata ma-
millis cresceret in muliere fortem
merito dignissima amplexibus re-
demptoris. Hec est illa Sara libera ini-
mica que ancille filium mullatenus
passa est heredem esse cum filio libere
quia et Abimalech rex gerare in-
mensis dotavit muneribus. O felicissi-
ma dei ecclesia xpricolarum omnium mi-
sera ecclesia dignissima que orbis potentis-
simos ac reges gencium merito
altores. O gloriosi terre principes et re-
ges christiani quibus deo sponsam suam
nostram ecclesiam dotare dedit, et ex
officio datum est fovere patere et tueri
hii quidem in magnis ecclesie corporibus
merita excelsa loca tenent, et ubi de-
cus statum periculo aut commodo agit
specialiter advocandi. Ecclesia licet in hiis
corporibus vetit interesse quorum ditata muneribus

facultatis possidens ecclesiam florere presencia-
liter. quibus gloriosissimus ille ac christianis-
simus princeps Henricus Francie et An-
glie rex noster in temporalibus supremus dominus
ferventissimo ad ecclesie bonum zelo illu-
strissimorum progenitorum suorum more
ductus nos suos hic humilimos hora-
tores ex regno suo Anglie ad hanc
sanctam synodum destinavit, ut eccle-
siam ... famularem obsequiis, et nunc domini
a domino intellexi considerem eius fide-
liter inoportunius firmissima tene-
bat, et id optat ardentissime, quod quia in-
stat hoc opus incepit bonum dominus
viz. diligit vallum propter quorum verborum
ulteriorem declaracionem et collacionis materia
adiutendum quod supremus ecclesie sponsus
et caput dominus noster Christus Ihesus com-
ore altissimi qui dicitur sapiencia omnia
sua suavitate disponens transitorius ex
hoc mundo ad patrem ut regende
sponse sue adesset auctoritas sue
potestatis terror non obstaret, nec sue
parceret qua eam attraxit caritas
te presencia sublevaret censura tradi-
ta sua a prece indicum Ambrosii nexu
utriusque bonitati sponsi sui pacifico
eam commisit, voluit gubernandum ista
cum nec creatibus fabulis virtutibus sue
luti ad mentem amore sponsi blan-
diret suprema affectio, nec regi-
da valde feriret patria maiestas
fragiles in obiectos sed contis quidem
utriusque sponsus omnium suprelectum cum
veris caritativa bonitate et sua dul-
cissima unctione que docet de om-
nibus optima assistencia sponsam dirige-
ret et prosperos felicitate ad
portum salutis duceret, sacro flatu sola-
tur optimam ut sentit Ambrosius sanctus
arbor navis ecclesie Christus erigit
in puppi pater residet sed proram gu-
bernat pacificus spiritus sanctus. proram
cum navis anteriorem pars est undas
sultas omnia querentes et alter dirigens
corpori residua subsequenti. cui ap-
tissime congruit quod ipse inter ecclesie
sponsum hunc recessurus ecclesie presbiteris

premisit pacificus inquiens spiritus sanctus quem
mittet pater in nomine meo ille vos do-
cebit omnia quecumque dixero vobis ille
scilicet de quo idem alibi ego inquit ro-
gabo patrem et alium paraclitum dabit vo-
bis ut maneat vobiscum in eternum. Nunc
quidam eterna persuasio historie ad pre-
sentes quibus loquebatur apostolus nulla
tenus referri potest, qui modico tempore mo-
mento in humanis stabat, sed restat
ut de ecclesia gravata successione in apo-
stolicis regularibus intelligatur, quia apostolis
salvatoris voce successio hec gravacio
vocatur. non preteribit inquit generacio
ista donec omnia fiant. Abiit enim et
obiit post in brevi illa tunc presencium
multitudo sed quousque erunt et completa
sunt que a Christo nunciata tunc erunt
signa iudicium apostolica generacio perma-
nebit. Ista igitur et felix nimium
katholica et apostolica mater ecclesia nunquam
passura sue custodie recessum nec
relinquencium auditura vocem dicen-
cium migremus ex hiis sedibus, ut olim
synagoga que custodem et directo-
rem et vivificatorem ut ex placet li-
quet perpetuo retinebit paraclitum spiritum
sanctum in quo et hoc presens ecclesie concilium
ut ex eiusdem consueto patescit solo per-
venit congregatum, cuius felicem succes-
sum et statum optimum ferventissimo ap-
petens desiderio illustrissimus ac christia-
nissimus princeps dominus noster Anglie et
Francie rex continuis optat et sincero
spiritu deprecatur ut qui se promiserat
in medio esse duorum vel trium suo no-
mine congregatorum, tantorum patrum in presenti
adunatum ipse dominus diligit vallum.
Unum vero directo ex natura tamen
et fine videtur compleri et medium quidem
in tanta congregacionis cottidianis
sudoribus deesse videtur, quod est inten-
cio primum. Hec sacrosancta synodus ecclesie
katholice reparacionem et direccionem
generali et universali intento habens
tres sibi ut ex intitulatis eiusdem
operis liquet preclaravit et seu re-
ctius principales proposuit et constitu-
it operis sui tres distinctos, scilicet hereticorum

ac scismaticorum ad ecclesiam reduccio-
nem, regnorum et comitatuum inter se di-
scedencium pacificacionem, morumque in ec-
clesie capite et membris reformacionem.
Ad quam sanctitatorum virorum propositum quam
ferventes caritate zelus que efficatissimus
amor dei et dileccio intensissima et
desperacio conatus. Nunc vero sicud nempe sed
intrem ecclesiam ut de primis ordiar
plus infestat, quod eiusdem vimenti
vehemencius adversatur quam hereticorum ac
scismaticorum versutissimum. At vero
lentissima phalanx que sepedo
christianissimum fidem nostre salutis funda-
mentum quidem intuitur et evinare. Hec e-
nim est illa pseudo prophetarum turma qui
teste Michea seducunt populum dei qui
mordent dentibus suis et predicant pa-
cem, et siquis non. Et si quis non de-
derit in ore eorum quippiam sanctificant su-
per eum prelium. Hii autem ille sub dolo
et dolose vulpecule quas tham
orbis vineas sacras vide sed ecclesias
... demolisse
O. S. michi mitati coquerit
et capere iubet sed signat sic ecclesie
corpus videlicet quod regna diffusa civita-
tem designans subiungit in singu-
lari vinea vinea nostra floruit. Et val-
de venera olim floruit vinea eccle-
sie vinea que non solum in Britania
et in Hyspania Galliis Ytalia et
Sardinia Cypro Creta et Dalmacia
sed in Capadocia Capadocia ecclesia
et Asia et Massidonia et tota sunt
Heladia insuper et universa Affrica Pam-
philia Licia Ysauria et omni Egypto
et Libia et Ponto totoque oriente preter
paucos sequaces Arrii in veram
christi religione ecclesie concordavit
cuius sunt testes Athanasii epistola ad
Iovinianum Augustum missa exprimen-
te ut ipsa ait veritatem omnium horum
cognoscerent. Et Ieronimus ad eundem
scribet post Gallias atque Britaneas
provincias totius orbis Affrica et per-
sida orientem Iudeam omnemque Bar-
bariem unum Christum adorare confir-
mat unam servare regulam verita-
tis. Et nunc que vera hodie sunt fletum

et esset singultibus exprimendum cum et olim
christiane fidei totus subierat orbis preter
pauculum orientis ubi nunc terre quasi om-
nia desunt nisi modicum occidentis
Et hec omnia amplissimi patres nisi ex
confederatione hereticorum ac scismaticorum mor-
tifera infectione qua plurima ab olim
ecclesie membra putruerunt et vero ex-
tero gentes et capti populi retrorsum alie-
nati errantes ab utero ab utero locu-
ti sunt falsa hos quod ad christi caulas
reducat ab erroribus revocatos penitus
pes effectus esset unitatis Supprim-
me muti enim voce et dignissimus omni
laude sum qui converti fecerit peccatorem
ab errore vie sue salvabit animam
eius a morte Agite igitur presules
et patres et patres maximum perficiat quod
in hoc sacro fidei negotio presens
Concilium quod incepit Serviat in vobis
zelus domus dei trahant in motem
funes et opus eius de plateis et
vicis que intra ecclesiam sunt pau-
peres cecos et debiles introducite
quinymo et foras exite in vias et
sepes et compellite ad fidei intrare con-
vivium ut impleatur domus dei Nec
impensi attentus hec laboris tedium
vobis inferat aut fastidium quoniam spiritus
ubi vult spirat nec volentis aut
currentis Ait apostolus sed miserentis dei
est qui in hac sua pyssima ca-
millatione oblivisceatur ministri deus
nec mira sua ad quam nullus ne-
quiquam conductat mercedis continebit
sed operas oratas et studia in hoc
negotio indefessa quibus preclaris-
sima illa a qua tunc vos hiis una
vobiscum insistentibus in presenti transmit-
titur regia celsitudo gratulatur
magne et applaudit optatum impri-
mate sue plena pneumatis gratia
duccendo ad effectum ipse ipse dominus diriget
Concilium / Verum quia ad fidei uni-
tatem firmanda pariter et augenda
potissime operari videtur pacis bonum
quo reges et principes aliique pote-
tes orbis mutua semper caritate co-
plexi christiane fidei ampliandum sim-

bus efficacius laboraret Ideo rationabilissime
ac ornatissime videtur hec sancta
Synodus post errorum a fide reduc-
tionem regnorum ac principum fractas
et comitatuum querere pacificationem
Neque enim dabo rex aut sine misso
de nascentis ecclesie principibus et fidei
firmatoribus dicatur quod erat alliis cor
unum tunc una cum et apostolos hec
sibi unice conjungenda et omni cura si-
delibus amplectenda dominat sollici-
te quis sinate uni te spiritus in uni-
do pacis Cernimus querulosi hodie plu-
rimorum vocibus proclamet Causent
quia non paucis temporum statum nunc
antes vulgo dicat Esse mors ubi
quia in orbe tonat bellorum fragor ubi
nulla turbat et si bella geri debe-
at ut pax heatur non dum tam bello
et guerrarum discrimina pax sequitur
ac alii quando sequitur olim collide-
bant In Rebecca vero gemini fre-
ita ut nunc bellat in ecclesie gremio
Reges et comitates et cuncte fere or-
bis gentes Et si sic inuitis futurum
erit Ait Rebecca quid necesse fuit
concipere sit murmure quod ait
isti dolet pia nunc ecclesia conceptos
ad bona filios digladiari ad mo-
tem pervexit rebecca ut consuleret
dominum ita et surgeret sequitur alii
nunc ecclesia ac patribus devotissimis in-
pellet deum ut ipse pacis auctor et
dilectie filiis daret illa quam mundus
non potest pacem dare quia qua magnus
unsimul auris voluit ecce iste non
sanctissimus firmissima ipse teneas ut
ex potentibus unus poterit conuersio
nis quod dominus ille et spiritus sancti huius
sacre Synodi gubernator et rec-
tor qui per diversitate linguarum na-
tarum gentes in unitatem fidei
congregant sua gratia corda hominum in
sperate discordes ubique transm-
pilos ad pacis inducet bonum ad
quod in suo nomine congregatum
ipse dominus diriget Concilium
Eterna vero fides sine operibus mor-

tua est et non est pax impiis dicit
dominus optime adiunxit hec sancta Sy-
nodus contendentibus duobus intentis
reformationem morum in capite et in
membris et corrupti magis et in pessi-
ma ut nunc lapsi omnium potissimum eccle-
siasticorum vita et moribus quid ampliuslibet
libet nisi caritatem dei contempnere here-
ses fingere blasphemias conferre et
unde peccata mixe vere dissensiones
pugne bella seditiones integra stra-
ges et scelera nisi ex pervaso et recepto con-
tra ordine quo nec superioribus pa-
rere nec equalibus se conformare ne
impace subditis volunt a nominatis
hiis quos docet ita inordinati et
putridi hominum mores perniciose vie ini-
que vite et infecta fere cogitatio
omni ad malum an non hodie languenti
ecclesie apte congruunt ille voces caput
meum doleo et ventrem meum doleo / Cre-
do est patres optimi ecclesie caput dolet
nisi eius prelatos virosque sublimes
quorum est tectis precipue et compendie in
disciplinate fumosi insolentis et in
composite in moribus sic hec Et ventre
sibi dolore quid est aliud quam medias et
mediocres ecclesie personas putridorum
humorum et vitiorum pessimorum susti-
nentes contentiones superbie inobedientie et
contione voluptatis pati ac indigen-
tes personales sibi reliquias in pe-
na sibi maxiam conferre et ita et
desic in hoc statu valde congrue
videtur viri optimi patientis eleaza-
ri querela plena vox duros inquit
corporis mei sustinco dolores Ex qua
igitur primum et quam perpetua laude dignissi-
sunt opus erit hiis ecclesie doloribus
subvenire errores hominum corrigere et
deformatos ecclesiasticorum status mo-
res et ordines reformare Eya igitur
patres reverendi presules almi prelati
et doctores egregii ecclesie agricole et domini
sabaoth vinea dilecte excolite here-
sum et errorum vepres et tribulos
exstirpate ut viti adhereat pal-
mites constringite qui aliis per orbem
amplius pacem precipue querentes in vobis
maxime possidere curetis ecclesiarum sta-

tus et mores reparate sanctorum patrum
semitis inerdite In hiis enim a domino
dirigi hoc sacrum Concilium ecclesie sin-
cerissime optat et cupit audissime
metuendissimus princeps et Rex christi-
anissimus Henricus Anglie et Fran-
cie Rex sicut in temporalibus dominus supremus
qui optima illa et vero innistitur
cuo suo potissimum etate indolis ad ec-
clesie honorem et exaltationem ampli-
cat mirabilem et inclinat Apostolus quod et
nos hic presentes sue maiestatis
humilimos oratores pro regno suo
Anglie Ad hanc Synodum destina-
vit ut ostenderet sancto quod actio gerit op-
timo illi et deo acceptissimo Regi
Ezechie humilius qui initio Regni
principio valuas domus domini aperuit
et instauravit congregatosque sacer-
dotes et levitas exortatus est dicendo
Audite me et sanctificamini mundate
domum dei et auferte omnem immundi-
tiam de sanctuario peccaverunt patres
nostri et fecerunt malum in conspectu domini
averterunt facies suas a tabernaculo
et prebuerunt dorsum et sequitur in tex-
tu Nunc igitur placet michi ut in-
eamus fedus cum domino deo et avertat
a nobis furorem ire sue filii mei No-
lite me negligere vos elegit dominus
ut stetis coram eo et ministretis illi et
colatis eum et subinfertur sacerdotes
quoque et levite sanctificati sunt et in-
gressi iuxta mandatum Regis et impe-
rium domini extulerunt omnem immundiciam
quam intus reperierunt in domo domini Et
vos amplissimi patres hec ipsa
omnis animis retinate hec mentibus
volvite hec vobiscum sedulo pertrac-
tate Vt veluti postremo concludit
Rex Ezechias letatus est et omnis
populus eo quod ministerium domini esset exple-
tum Sit christianissimus Rex noster et
populus orbis letitie et gaudii oc-
casione reperiat huius sacre Syno-
di officio consumato exuod prestare
dignetur nomen eternum dominus stilz
dirigens Concilium Amen

Deliciae meae esse cum filiis hominum
Proverbiorum salomonis in octa-
vo capitulo. Hec verba scribunt et i-
onati mee beatissime atque or-
tabatur replicant plerumque. Venerandi re-
verendique milites patres eximie. orbis doc-
tores et magistri parisius decorati lauri-
insignibus muneribus. demendus deliciis
que ex parte humani filii eius mistissi-
mo seu hominum corpus illabunt in men-
tibus. balbuciens coram tam circumspecto
tamque elevato et docto sophie cetu sub
modulo locutionis compendi tamen in
loquor. nec non delicto sui homo insipi-
ens adire necesse est. Hec siquidem de-
licias deliciis tam plena refulget
quod credideris sapientissimi cum has ad
miradas delicias non solum fluere sed
etiam confluere conveniret. Meditans quippe
quod Canticorum viii capitulo ab eodem exstaticae
questium est Que est ista que ascendit
de serto deliciis affluens innixa super di-
lectum. Que namque meretricem cogito sunt res
sunt delicie que immune a parte deum nos
concipe a hominem cum partu quod virgo secunda
post partum virgo permanet intacta. Apolo
regina dicatur mater dei et hominis. Sic quo-
dam athore filius ipsius ex extitit gratia
tum nunquam sponsi dicet homo. Verbi aliquis textus
sine sponsi dicet homo. Sed dicat homo
quod hec virgo assumpsit sine sponsi. i. de deo vir-
ginitate. Nam homo natus est in ea. et
de ea. quia fundavit altissimus. Omnitas
de ea quia fundavit altissimus omnitas
nonitatem novissima. ipsa eadem mater
ipsa et filia. cuius suus pater est. suus filius.
quis talia vidit. quis unquam audivit.
Plasmatorem eius ipsa que genuit. In quo
in matheo origenes. Unde magnus
gregorius de tam stupendo miraculo in-
trans intregist sic loquitur. Deum vim
genitus dei ex me deum ex me verbo na-
tus est. Inmissi liberi miraculo facta est. et
aulla hominis ad dimitate. et mater sibi quod
carne. Et ideo mea delicatissima ka-
rissima in deliciis. cuius species assimilata
e palme et ubera botris. i Canticorum
capitulo. cum hi notatur. Et hester innsita
quod per delicias exitie instans triumphati qua
militas subsequitur ut celum assiciam
conspiciat. Ex hester iii capitulo. Et femina
mirabitur singulariter. et singularis mirabilis

ex qua clara venerat. interna remedium
hominibus salvat. Angelorum reintegrat. Et sic
omnia plena et supplet gratia. de ex ple-
nitudine gaudium recepit. sic vinceret
omnis creatura. Hec Anselmus in suis ora-
tionibus. Ad te ego indignus convertor. illius
filius. de quo sed tamen eadem. Ad celestes
delicias turba allicit pauperum. quos
ad celi divicias ligna vocant. Ergo
hoc in actu confugio. Ergo nos tuis in
fluxibus summa stella que reges maria
nostra vel devotis precibus partamus. Unde
Ave maria. Deliciae meae esse cum
filiis hominum ubi supra sunt anotabi-
lis. Venerandique eximie patres domini doc-
tissimi. quos fine sic melius allevat
fastigium. Fons sapientie in deo in excelsis
hinc de hinc deus verbo. Verbum dei
filius. de quo propheta david ipse non dixit
dominus dixit ad me filius meus es tu. Et qui
tamen idem dominus pater extat cum filio. qui
origene super Maria a patre pro sempi-
ternitate. et secundum magnum in moralibus
ergo amor est sic a patre genitus. ut nulla
variatio nisi origene nullum incompla-
tum secundum Gregorium sic insistat in divinis
ab hominibus eternus deus contemplari.
sed non a se sed a patre cuius est filius in
dicibus deliciarum delectus Et ideo dico
hominibus qui secundum dimissum duorum. primo de
dei. non. non solum dilectus sunt sed divina
paractes vel ibidem de divino ad ac de
secundo refert sathe de quo dicit in verba
hec contemplans perfectus in divinis paradisus sile
non solum dilectus sed etiam pacientis
quippe estiam pari munioris delicie
revertuntur. nec hec nisi duorum a filii in
demonstrata theologica a viare esse. in negativa
recipiunt negativa. et unde de deo sit vere
affirmationes in compacte Idem in 2 capitulo
celice yeratchie secundum Jo. sarracenum dicitur
duorum conspiciat siquidem pater infinitus in
facta nomina sunt infinitum sic tamen com-
genitum et ut paulus ad hebreos primo dicitur et
progenitum et dilectum ut richardus ergo in
de trinitate dicit amore infinito diligitur
quem amatissimus recapiat filius cum eo
notitia et eorum amore reamat ipse
recepto tamen et ab ambobus generante
genito amor procedit. iii. ipse non natura

sed persona et amor apparate cum duobus equa-
liter et cognoscentes et cogniti et dilectus
et diligentes ut sit sit in secundum amor a
patre impensus. sit in patrem a filio amor
repensus. sit et amor et mutuus et jo
condilio quod consecutis mixtus. Unus tamen amor
que vinea amicicia communis. Deus ut patet
generativa simplicia delicia quam in filio
suo pater jocundatur et convertit. ambo in pa-
radiso. Nec intelligo patrem abs a filio
recepe delicias quas a se non obtine-
at. pater quippe a se. non a filio. et habet
et iocundus omnibus deliciis. Et aquila
altivola aureolus Augustinus in dicit. de-
clamat dato enim per impossibile quod pater fi-
lium non genuisset. vel omnes felicitate fo-
ret plenus. Sed richardus ita capiat
intentio ut hominum nichil meditetur de
vota vel ob ea in divinis qui ibi sunt ple-
nissime delicie. quod fieret si pater dili-
gens filium ab eo non esset dilectus
Unde frater Johannes de pechano cantuarie arch-
iepiscopus in lippio suo dicit In magis-
tate solio tres sedet in trono. nam
non est consolatio completo solitaria. O
iocundissime delicie. o deliciarum delica-
tissimus amorum. o amplexus ardentes
delicias. o sinum appetitu tales et tahtus
delicias. Hec est hominum hoc anglorum videre
et summum Unde Boecius et frater de consolatione.
Philosophie libro 3o metro 9. ad patrem loquens
sic fatur. Da pater augustam men-
tis conscendere sedem. Da fontem lustrare
boni. da luce reperta in te conspicuos ani-
mi defigere visus. Et infra. Tu namque serenum
tu requies tranquilla piis te cernere
finis. principium vector dux semita terminus.
idem. Et in tamen de filio dei. Sed iam o
optimi viri ad dei adoptivos filios est
filius gaudendus. Nam licet divinus filius ca-
racter et filio dei patris cum ipse lo-
magis secundum doctissimum in dicit hilarium
ut plures cognoverit et dei patris compectat
hereditas Hic est igitur pater filius dilectus
in quo bene complacui. Et paulus sapientissimus
ad Galatas 4o Et Romanos 8o Si filius et heres
tale deliciarum influxibus plenus esset qui
domo ipse esset delicie placavit tamen tante
bonitatis. quia nemo bonus nisi solus deus
suas hereditatis communicare credentibus deli-
cias. quorum celo Empireo cherubim ipsum ser-

nosia. quod dominus dionisius in de celesti ierarchia
Jerarchias vocat. quatenus trino decorans
ordine. quatenus Seraphicis ardoribus. et
cherubicis splendoribus. angelicis melo-
diis et suffragiis iubilans. filii ad optima
laude darent altissimo et potentis po-
tens et non minus arte palam pan-
deret. Inquit ipso de hoc ad Job loquens
in reprehensione Job dicit 38 capitulo ubi e-
ras cum me laudarent astra matuti-
na et iubilarent omnes filii dei. Sed
mirum. o patres carissimi de sic celes-
tinum et deitate adoptivus filius qui
sinuose sit sponsus. et ad filios hominum
cum quibus eterni filii extant delicie ut
in themate proponitur. Hic gustat intel-
lectio. Iubar siquidem spiritualis lucis artis
omnipotentis dei. divinarum mea proferendarum
quorum hominem veniente in hunc mun-
dum illuminat. affluentie sicut iocundita-
tis salacia et oscula. munera alumpnus
donaturus humano generi dare disposuit
Unde egregie frater Jo. de pechano dicit
Tres sunt in throno glorie patris reg-
les delicie quod natum nobis misse quatenus
cum uno herede filio multi essent coheredes
Scriptum enim est heredes quidem dei coheredes
Des autem Christi Et iunisso siquidem choro
angelorum. quod motus trasfluctis dei natalis
filius ut in suis doctis dicit damasce-
nus Naturam humanam non vagum
assumpsit sed athomo in quo carnis ut
innuit sanctus Anselmus dimissum lz tamen
eminentius homo non fuit. non est tamen ab
eo sic dimissa humanitas ut seorsum
esse accideret. sed esse defixit in in personis
cum divino verbo. sed non minus veniens
iocunditate humana. quod divino que ita dei tim vivi-
ta esse. ut deus sit filius dei et filius ho-
minis. Et homo Jam insignis non
in nimis funditus delicians tanto deco-
re trabeatus. Jam non solum dicat sa-
lomon sapientissimus ex filio dei delicie mee
esse cum filiis hominum. sed delicie mee sunt
filius hominis. Ipse sic filius dei extat
sue delicie et ipse est filius hominis pla-
na sue delicie sunt filius hominis filius
hominis. Hec summa leticia. summum tripu-
dium summa gratia ut innuit 13 de trinitate
Aurelius Augustinus dicens Hec que ipse
orta sit ut deus homo fieret et homo deus

sicut auctor de spu et aia colligit ho
ponit in dd hoie repperit intq quo
mens dimte sane forit q° hnarte
paulq quatinq ho quo° deq ore
Un scus thomas egregie in offo sa
cramti d^t. Singet^q siquid di siq uo
lens nos dimt sine fore ptitipes
nam nram assupsit ut hoies deos
facet facto ho tyeccelsu est tam fasti
gin et sumis spibq no ad plemi i
vestiga^le Ecce homo sed sup nos Ecd
est homo qm meor es eiq aut filq ho
(in margin: q viperas ... et) minis cu expedit eu^s toto. Glia et honore co
ronasti eu dne et costituisti eu sup
opa manuu tuaz Un et thore siq
ad si^q dicit de ipso ee. Speciosus
forma pfilys hom cui nec du effu
sa vel infusa sed diffusa est gra in
labys Jn quo inquit paulus corpale
dimtat plenitudo inhitat Ecce 2° ho
sed infra nos Impso 2i ipsona eiq
dauid d^t. Ego aut sii vmis 2 no
homo obpbriu hom et abiecto ple
bis Ecce 3° ho sed iux nos barnes
em 3° sptu est hic est deus nr et
no estimabitur alius ad eu h adin
uenit oem viam dispne et tradidit
ea Jacob puo suo et israel dilco
suo Et sequit pq h in tris visus
est et cu hoibq gusatq est Ecce
4° ho si int nos intm ut p nos sur
su ascendentes ip dicat ascen^re Jo.
3°. dic^s nemo ascendit in celu ni qui descedit
de celo filq hois qui e i celo insolu
bil foret quo° si solq i pso^a celu
scandet si q ipe h membra eiq et
hd membra ipe gte inquit Augq
filq e. dei int nos micte corp^s ny
ta nos ope nasstit infra nos q
nobis morit si nos adextris
dei honore gdur Ecce hom
in anglis tha gspeat Ecce audi
uit uo em Anglos apphende
sed semc Abrahe inquit paulq
Cxnatiq sobiqz dei nri filq dei et
fi^q homis quinissimas desisteriq
delitias 2 mee sctodari delitie in
filio hois i nire regmis qr doctnale
posiut est qmis homo Un ipe the
sus qui et prius sapia pdisti^q salo-

mone ad nos tales fimoes dixit osilo
q aiti kim vobisti su in me spate
et malis publice poute kim qr hoc
sto delicie mee ee cu filys hom q
fuat the veris dignissims spitatu
gspectibq 2 q me tale quale indelet
se si introductu Jn quo quide the tc
ordine posteo sed vtile gmutato
palam duo sut apptu Etmorq q
est solus cuitas du dicit cu filijs
hom Un ps pso 183 a duo quesitu
est quid est ho qr innotuisti ei aut
filiq hois quia reputas eu et pso
88 Cuiusqz brugene et filijs homi
sic quippe ho rone pticipat ut ce
tam no desinat Memento ho dicat
qr cinis es 2 in cinere reuteris 2°
qd in the te pandet est
Consumata felicitas du in the te p
mittit delitie me s filij dei ipe
in medchitys paradisi di est et sunt om
omnis lapis pciosq ornatu ex 28 Ex
pphe de quo ec 29 dr asse pigri
pans eiq et pbelnt dehoias a ve
gibq asser dimitte ut bei de imtptat
que in hoie dd et obinc 2 subime
gsistit Un Math iij d^t. et te lege
dei 6 d supta est no in solo viuit
homo sz i oim vo qd pte^t de ore
dei nisi eet ille panis de quo ipsa
asaph pso 67 dr pane Anglorum
manducauit homo Et jo iguit nob
filiq hois qui i visitne ad antiquum
dierum imbibq adductq est ut legi
Danclis 7° cu ibi nōt scui datu
est a pre omne indiciu sic inquit no
iudicat quemq sed omne iudiciu dedit
filio O filioli quos item quos pp
sedi quos redimi hic pume vigila
te 2 nocte et die qr ee cu filys ho
minu mee delicie 2° simmptes fundes
dimisso infi ingq ad p^m refert
Jn q^a 2° ondit gsumata felicitas
du dicit dilicie mee duo q p^o in
solus entitas du dicit cu filijs hoi
Jta em ho tuo cu spiritibq gneit ut
tanc aliter celesti gdescendat et tanguli
Unaqslibz brugo sup celos Un qe 2°
dictu est formauit dns deq hoiem
de limo terre Ecce cor^q 2 inspirauit ipsa

2 beatitudine mee finaliter assecurat
effecto vnum est o synodica conc
sonctua hys edificatis cata^a. pndapys
sporibus 2 muimet ofrisoruit in refortz
stanrari ad hoc q cra facultas sit
complata 2 integra 1 catho^ca ffesta
Accedat g° quisqz venm p deos caris
matu spialiu gradq ad cor altm ut
p quiq correlatiua gdicia exal
tet^o in vobis deus qui dicit venitim
ad me 2 ego veniat ad vos et qui i
medio vim est sn^q id vbi duo ut
tres fuerint cogregati i noie meo
i medio ipoz su cta^t ul^o et stat
impleat impleat the gforto eu
exaltatq fuero a tra omia trham
ad meipm Traha inquia ad meipm
idest ad mee vite exemplar 2 doct
ine saluo obicam discordes p fide
intellcu 2 cordis puritate p caritate
sapiam 2 hui te p separacio cosi
liu 2 parsica vm te traha ad meip
su heticos 2 infideles p fortitu^ne
insuene 2 pfstancionis tollera^a O
prudca sciam et iustiae zelu tra
ham quoqz ad meipm defectos
omnibus q iusti^a tiorem 2 biatu
morio p spem pietate et miam
hic sut ppa et gratuita hec sppa
dei mna edificacio 2 reparaci corp
um xpi mistici qd est ecclia in pa
ce fide 2 moribq necessaria sn q2s
gaudes su integro vanesperat resor
mati psite sua iecidz sm mistica
mna Nunc reparo ut redinet
in sic pohae excioz armana te
quirit digi docem 2 coherem qui
dera regalem sciam sacerdotale et
pdem Jmpiate p illa pacifice p ista
pchit p hac moraliter Cu sptu
sit q su regali gudencia impq^le est
pace dari rebq ij mach 2 pp p^o
Sacerdos est anulq dm anlq dm
scitum que opotz ad qoes legis
vnde mat 2 pp 2^m Noli fieri iu
dex nisi vtute valeas irrupe d
iniquitates qd 19 pp 3^m Exaltac
o sta Synodq in eunce tpe regali
tu pritas capite et monarche solio
ut pacifices discordates tpe in sa
cerdotali tu sui pontifice cathedra

ut qutas insidie deuiates Et tam
impiali tue fortitudine bracho ut
choeccas rebellantes Exaltac ipusso
qui hanc de q^or mudi ptibq coua
forunt oppoite hanc synodu con
gregasti ut corz amoris igne quo
gdiuisi te ligmaz tictaz gentes
i vm te fidei adunasti ab hac v-
nione diuisos salubriter recolligas
et ignis alterm seu reppbi i scli
carnalis deuoratis flamis et sub
vno pastore ad vnu ouile redu
cas Exaltac redeptor legislator et
saluator dn xpus qui in ara crucis
te hostia viua deo placitam i odo
re suauit^t p nra redeptoe obtu
listi ex paus in cruce maibq dra
ad te scta traxisti vt hoc odore vti
hanc scam Synodu tui inspecte p
sidens ita faciat vaporac q vale
at ad sui studii salutare legitima
vniusu orbem libere delectabili 2 se
liciter attrhe 2 suo tractu anago
quecq stabellaia seu pedestria carnis
mudi 2 dyal^a desideria deiformit
transformac heronta celic militantes
exthasi q caro crucisigat mudq
morit et dyalq vincat potet cut
facile concupiam carnis a coucubina
ta repime concupicam oclozs ab usu
ra 2 simonia restorac 2 supbia
vite ab ambicoe sch retrahe iuxo
illud uo^le Augi sm^m Sicut immo
ociosq no facit tibi iniuria sic caro
mortificata non cedat aiam Jtaqz
scitagite o canonice 2 seplice re
ligionis expiame coluptne veteru
hoiem cu suis actibq depone hoiem
nouu q sm deu catq e in iusticia
2 scitate vetitq indue in cruce dm
nri ihu xpi cu apto glari ut de
inno cu vro regnatore i cruce q
salyt exaltate valeatis tota corona
ab aiis late paradie orta 2 iam
adignitate sue originis nimis lap
sum iteas pirroe nouu celu et no
ua tram fidei catho^ce renouando
et firmamentu veri^t qd est ecclia
nouis luminibq adornans Inspira
te altissimo eq res agit qui in

trinitate perfecta vivit et regnat in secula seculorum super omnia benedictus Amen.

Sermo Sancti Stanislai in Concilio Basiliensi factus in Concilio per Nicolaum Kozlowsky Sacre theologie magistrum canonicum Cracoviensem

Ego sum pastor bonus. Verba hec originaliter scribuntur Johannis x. et recitative leguntur in presenti ewangelio. Quemadmodum actibus apostolorum capitulo vi ubi dicitur nos vero orationi et predicationi insistemus. Propterea predicator. Unde nos volentes ut cum predicationem divini verbi oratio premittatur ut impetremus graciam spiritus sancti, qua dominus deus aperire dignetur corda nostra in legem suam et mandata videlicet intelligenda et amanda secundum quod precatur regius propheta David da michi intellectum et scrutabor legem tuam et custodiam illam in toto corde meo. Et in precepta sua iusta sancta et bona, scilicet implenda et opere facienda secundum illud propheta gloria, et scrutatus sum levavi manus meas ad mandata tua que dilexi. Sicque nos inducamur ad hostium salutare videlicet Christum qui se dicit hostium et ipsum scilicet hostia verum. Ubi Christus in pastua accipimus vitam. Nam non in solo pane vivit homo sed eciam in verbo dei Mathei iiii. Et infra sequitur scilicet qua homo est quod est et in preceptis legis iuxta illud, hec fac et vives. Eciam graciam ut efficacius assequi valeamus ad matrem gracie cum fiducia accedamus offerentes ei illud angelicum Ave. Ego sum pastor bonus loco et capitulo preallegato. Reverendissimi reverendique patres doctores egregii ceterique domini michi multo honorandi. Cum ex deo nobis est et causa subsistendi et ratio intelligendi et ordo vivendi. Et ut secundum Augustinum viii libro de civitate dei capitulo .... Ideo a deo creati sumus ut subsistendi accepimus ut eum cognoscamus, cognoscendo diligamus, diligendo sibi coheremus, coherendo sancte innocenter et bene vivendo. Neque enim plus aliquid possumus sufficere. Nam secundum Anshelmum in suo prosologion deum agnoscendo, ... diligendo sibi incorpamur, habendo vero in memoria actuali sive pietatis ... sive sapientie caritates, sive bo-

nitatis amores et suavitates, ... excessivius saginamur in pinguem dilatatum et effectum totaliter fructuosum. Nuda bonum fit per ea deo sic adhereat ut inde conversetur. Vivat. Inde sapiat. Inde gaudeat tantique bono posita sine molestia sine errore sine morte persistat quis digne eloqui aut cogitare potest verba sancti Augustini xxii libro de civitate dei capitulo ... Bonus igitur pastor est deus qui nos ad fruendum talibus pascuis creavit verbo veritatis sue. Et ut in hiis pascuis ... recipere ... ingenia dedit, artes et sciencias quibus ... donavit ... Et ... pastoralis bonitatis habundancia ... Nos ... et per ... omnes sine pastore non deseruit. Sed ... unicum filium suum ut in assumpta carne quereret ovem que oberraverat et salvum faceret quod perierat. Hic ... commissum officium ... tale de se perhibet testimonium dicens: Ego sum pastor bonus. Ideo apostolus in ... assumpta ... sui ... otherino ... capitulo ... sui operis ... magnitudine designavit ... propheta adaptat sibi nomen Emanuel, id est nobiscum deus, quia per virginem homo natus apparuit in carne mortali ... Dicit patris virtus magni et ... gubernat et defendit omnes ad quem venit hec versus. Et adiutendo quo ... reducebat errantes, docebat ... quod erat vulneratum alligabat, quod erat collisum ... quod erat macilentum ... Amplius ... pastor bonus ... pastor qui precedebat et oves sequebantur ... pastor qui abicebat oves ad fon-

[Catchword:] tes aquarum

tes aquarum de quibus bibebat et more Jacob variabant in coloribus diversorum ... Et si apponi ... ad ... passionis et morte infallenter recipiens quod est pastor bonus quia ibi consistit omnium ... ab omnibus ... ablucio in sanguine suo ibi dispersorum adunacio mortuus enim est ut eos quos erat dispersi congregaret in unum. Ibi omni que oberrat ne oves venire possent ad pastua sine fine mansura ablacio. Vere bonus pastor qui animam suam posuit pro ovibus suis. Bonus quia eciam corpus quod in ara crucis pro omnibus obtulit in pabulum ... ut dicit Gregorius in ... ut oves quas redimeat carnis sue alimento saciaret. Bonus quia exeundo ex hoc mundo ad patrem et alia sacramenta ... omnibus pastendis reliquit et eorum ad ministratores instituit dicens sic misit me pater ita mitto vos. Ite docete baptizate predicate ... in remissionem peccatorum. Vere ... Augustinus erat ... qui ... religionem insisteret ut ... tolli possit. Ex hoc igitur ... in pastorali officio successit. Ex hiis que pro ovibus egit et sustinuit. Et hiis que ovibus dereliquit apparet ... quod de se dicat videlicet Ego sum pastor bonus. Et ut hoc thema amplioré ut dignum est deducatur, habeat ad questionem qua queritur utrum ... salutis pastoralis ... omnibus afferat quid utilitatis, ... pono tres conclusiones quarum prima est hec: Constitui non debet in pastorem quicumque non habet ... salutis ... Secunda est hec: ... pastoralis excedit ... Tercia est hec: Non caret multiplici fructu ... pastoralis. Circa conclusiones ... Dixi ... prima Constitui non debet in pastorem quicumque non habet ... salutis ... ad probacionem conclusionis

omnes Augustinus dicit pietatem et probitatem ... et sufficit ... communi salute hominis ... ut post ... Est autem ... pietatis cultus ... veri et summi dei qui in fide spe et caritate ... quia hiis tribus virtutibus colitur deus. Sed probitas ... mandata ... implecionem iuxta illud Mathei xix. Si vis ad vitam ingredi serva mandata. Et ... qui in uno offendit factus est omnium ... dicit ... iota unum aut unus apex ... de lege donec omnia fiant. Mandavit enim deus mandata sua custodire nimis et ... habundancia ... qui in habundanciori iusticia legis quam erat scribarum et phariseorum ... Habito fundamento isto probatur conclusio sic: Non debet constitui in pastore qui solum habet ... salutis ... quomodo illo qui ... non habet ... illa ... mundi ... Et ... hoc duo ... requirunt et ... Et notum est quod mundum contempnere et a mundo contemptum ... do crucifigi et mori et a mundo pro mortuo reputari nobiliter excedit illa que requirunt ... ad communem salutem et per consequens conclusio va-

Et racio istius conclusionis pt ꝫ sieri ꝙ
ex quo pastores alios debent ꝯtrahere
ad adherenciam deo/ rectum est/ vt Aug.
dt. xij. de ciuitate ca°. ij°. vt in eis
clem͞ta ꝯ͞dit z bonitas ꝯsistat. Alias
si ab hoc quod bono declinat ad ꝯtrariā
nā est, vt ad gnā mala defluat
sequꝫ a pastorali officio multo magis reddi
indignos. Ex qua conclu°ne sic deducta
sequitur correc͞ ꝙ alia via est pasto
res eligendi ꝯ͞ ea͞m et alia ꝯsuetu
endi duces pplo s͞m modum philosophorum. Sa
lustius enim quem allegat Aug. v°
libro de ciui͞te dei ca°. xix°. Illos
reputabat dignos ad presidencia qui se
gerebat in actibus virtuosis ꝓpter hoc
vt honorarentur ab hominibus. Et sic
posuit vnam viam veniendi ad psi-
denciam ex cupiditate honoris et s͞m philosophos
vocā est ꝙ honor finis e͞ et premium
virtutis. Et Aristoteles dicit in suis politicis
illa exiā honores intellectui z voce vige-
tes aliorum s͞t dum z rectores. Et ꝙ il
li qui se magis gerebat in virtutibus
quilibet se hominibus magis innotesce-
bat qui se tales commendabiles faciebat
illi eligebat, et preferebant. Contra
illud Apostoli. Non enim qui seipsum com-
mendat ille probatus est sed quem deus
commendat. Nam s͞m Aug. appetitus
mundani honoris non stat cum vera virtute
ꝓpter hoc enim dicit dominus. Cum feceritis
omnia que precepta sunt vobis dicite
servi inutiles sumus. Virtus namque cum tanta
fidem hꝫ contradicere que cum appetitu
honoris stare non pt. Iux illud quod
potestis credere qui gloriam queritis ab
inuicem. Solum g° amator virtutis contemp-
tor honoris, qui ex omnibus, z omnibus
ꝙ ꝓ omnia querit vt laudetur deus con-
suetudinis est in pastore. Ex quibus
probatur ꝙ viri iust° bonos optimi
s͞t in pastores eligendi patet ex ia
dictis. et co ꝙ gradus perfectionem re-
quirit. et probatur correc͞ hoc ex
gubernacione diuine prudencie. et ex
multis aliis. Nam vt Greg. dt. in
prologo lib. moralium ab inicio mundi
in omnibus statibus viri optimi et
insignes sibi inuicem succedebat qui

vt stelle actu sic virtutibus suis re-
diabant mundum. Valde enim quasi in-
ter deus populos ea que sua sunt in
populis dirigebat. Et Ietro dedit consilium
Moysi vt optimos viros eligeret in
iudices. Et dominus in loco prophetarum con-
stituit apostolos. qui licet tunc non erant op-
timi. tamen antequam inciperent exercere pastorale
tale officium sancti erant perfectissimi. Et hoc
eciam promissum est eccle sponse prophetice
ꝓ patribus in quibus prophetia nati sunt tibi
filij. et nascentur totaliter non qui-
dam carnales sed fidei z morum imi-
tatores. hos et tales constitues prin-
cipes super omnem terram. Hoc eciam in
populo gentili tenebat ꝙ lege dt. vide
ꝓ Tullius quem allegat Aug. ij°. de
Ciuitate xxj°. ca°. Mos patrius ex-
cellentes viros adhibebat prestanciores qui veterem
morem z antiquorum instituta vniuersi ex-
cellentes retinebat. Nam neque viri
nisi ita morigerati neque mores in
Ciuitatibus fundate fuissent neque retenta fuis-
se nisi tales viri prefuissent. Et quia
ꝯsiliis rebus humanis ꝙ vt viri quia
vocant pietatem ꝓuiti bene viuunt si
habent sanctam populos regendi habent
ꝓtatis ꝙ hij optimi sunt. Ille quod
ꝓ periculose ab hoc modo discessum
est. Et inde vt ꝙ licet Romani tamen ac
primus qui picturam egregiam optime
exaratam scripturis et exemplis tamen ne
glectum est eam non solum ipsis quibus
fulgebat coloribus renouando immo
nec curauit vt saltem formam extrema
lineamenta seruarent. Et quid enim re-
manet in Christiana ex prophetarum predicaci-
onum apostolorum sanctorum pontificum aliorum
moribus quibus res subsistebat. Nam a
ana. Nam ipsa non narrant memoria
inter memoria tenuerunt mores et per-
uitorum penuria sicut christianam ex om-
nibus tenemus re non ea sed ꝙ eius
Ex quibus eligitur et si periculosum est
pastores hec indignos ac tamen eorum
dignitates nec efficacia aufert sacra-
mentis nec salute minuit subiecto-
rum. Sed que picta potest habet quedam
sunt Aug. dicit p° de Ciui͞te in
l°. Sola ea perimendi pt et custodia

perituros huius et presumpcione est
putanda sub custodibus virtus vincere non
posse. Et q° magis perdit nisi vnitum
priore victum. Et huius nobis perdidit po-
res nisi eius locis vacabat pastoralis
ꝙ diligencia? faciebat. qualescumque respectus ad
deum habebat. quo vigiliis ieiuniis o-
racionibus z elemosinis insistebat. depreca-
tores diuinam clemenciam. Tercia dignitas
que consistit in coeptibus vt supra in con-
spectu solius dei est et iudicio non opere
humano. Verum quod est ꝙ ꝓ diligencia
humana quemque decipit. quia aliqui primo
boni in deteriora mutantur ꝓpter vitam
reprobam subditorum qui merentur vt
non solum ex se mali sunt. sed vt eciam
ꝓ suos pastores seducantur. Hec Aug.
Benignitatem dei ostendit s͞a pars correc͞
quia eciam ꝓ pastores peruersos deus in
sanctis suis virtutes operatur. Ex Athana
sius est hec quia virtus operatiua quam ca-
pud est fidei z omnium sacrorum fons et
origo. et ergo ꝙ nullum pastoris impeditur
a suo capite et allegat illud Apostoli ne-
que qui plantat est aliquid neque qui
rigat sed qui incrementum dat deus.
Sic eciam de salute recipit sub eorum quod
ꝯ diffusioni sacralium graciarum promo-
uet. Vnde Aug. tractans id quod debet
dici facere in lib° de pastoribus dt. deus
non deserit oues suas. Pastores quidem
penas debitas luent et oues promis-
sa percipient. Et tamen diuinus modus est
conuenit sub bonis pastoribus z quibus
pastores id est mali sunt in ꝯtempta quedam
in aduersitate et flagella. sunt quedam re-
fferens et impedituum respectu bonorum
sunt quedam impellens z violentans
respectu malorum. Sub quibus deus videt
iratus. quia nec induant corpora operibus
administrandis nec a flagellando retinen-
tur. Vnde sub eorum presidencia electi temptati
probantur eliquantur et purgantur. Sed sub
pastoribus bonis deus videtur propicius
quia placent oblacionibus recipit oraci-
onibus eius vota populorum offerunt. et do-
na eius refferunt. Vnde electorum vita sub
eorum gubernacione frondet floret
suauesque odores diffundit germinat. et

fructus plurimos producit. Tercius g°
electus sit minus electorum. ac tamen ꝙ sub bo-
nis ꝯprehendendum et tamen de conclusione
prima. Dixi in conclusione s͞a ꝙ
correc͞ pastoris perfectio supergredit
omnem humane perfectionis humanam aut
perfectionem tam voco qua minor ad salu-
tis assecucionem non pt. Vbi sic Aug.
dt. humanam perfeccionem, que est fragi-
litas humane contemperata. Iux illud humanum
dico ꝓpter infirmitatem carnis vestre etc.
Hec conclusio pꝫ ex precedentis conclusionis
deduccione. Sed quia tunc agebat
de hijs que requiruntur ad pastoris con-
stitucionem. Nunc aut dicendum de excel-
lencia vite constitutorum. Ideo alio°
conclusio hec deducitur. et hoc ex triplici
fundamento. Primo ex virtuositate vite. si
quis debet salutis esse oportet vt vitam
habeat virtuosam. Vita aut pastoris
non solum virtuosa debet esse. sed s͞m Isidorum
ꝙ excellencia status debet habere virtutis
ꝓ excellencia. Nam Greg. in pasto-
rali dt. vita pastoris debet a vita
subiectorum distare. sic vita pecco-
ris distat ab homine. Ad excellen-
ciam aut virtutum hoc pertinet. Primo signum
est virtutis excellentis. vt si quis in
actu operis gerit. In eo nullus ap-
pareat sibi de filiis. Iux illud Nonne
inuentus filius illi. Secundo signum est virtu-
tis excellentis. at tamen quis ꝓ eius ac-
tibus in temptaciones deuenit. ꝙ in tempta-
cione constitutus ex actu illo senciat sua-
uitatem seu virtute dulcedinis. Exem-
plum de Apostolis qui ꝓpter actum predica-
di deuenerant ad flagella eorum et gau-
debat quia digni habiti sunt etc. Et
de Laurencio qui ꝓpter actus elemo-
sine aut vine deuenit ad ignis
tormenta et tanta senciebat dulce-
dine ꝙ eciam ignis ardorem temp-
abat. Tercio signum est virtutis excel-
lentis. quia in eius actu consistit ang-
mentum cercialis beatitudinis. sicut
dicit dominus discipulis. Beati eritis cum vos
maledixerint homines et dixerint omne
malum aduersus vos etc. et sic Bene-
dicte quia merces vestra multa est in cel.

Recto signum est excellentis virtutis. qui hō in exercicio actuum laudabi' hostium cordis et intus ad conscienciam apparet. in se ipso gloriatur. non vult gloriari in altero. sed tamen opera illa lucent et manifestant eum. excitant ad laudem dei. et aliis prebent exempla vivendi virtuose cum talibus virtutibus. sunt sicut civitas sup͞ montem posita que non pt abscondi sunt sicut lucerne posite sup͞ candelabra que lucent omnibus qui in domo sunt. Ex qua conclusione sic deducta sequitur Correlarium quod vita pastoris immunis debet esse a venialibus peccatis maxime que possunt esse manifesta eorum subiectis. patet ex iam declaratis. quia huiusmodi peccata que possunt esse manifesta sunt quedam pulvereos pulchritudini sunt tamquam operientes lucidicate vite obfuscantes maturitate gestus leviores et quodammodo acclamantes religiositatis dissolucionem. Ideo dicit apostolus ab omni specie mala abstinete vos. Consimiliter ad excellenciam virtutum pertinet ut sint pure et sine aliquo macule admixtione. maxime ex quo modicum fermenti totum corrumpit. In iudicio hominum quod ex levi suppositum sinistrum procedit et Ideo Jeronimus dicit In ultima epistola Conversacio tua sperata est et in gratia publica dispositione constituta tanc nequid feceris quod qui reprehendere volunt digne lacerasse videant. Sunt autem huiusmodi peccata duplicia. Quedam veniunt ex commissione. et huiusmodi sanctam vitam obtegunt contra illud Sic luceat lux vestra. Alia veniunt ex obmissione. que faciunt vita evanescere contra illud vos estis sal terre etc. Ex hiis pt quod principium pastoris quod excellens quod difficilis. et ut nunc ratio sit recepibilis perfecto vite pastoralis. Secundo probat hec conclusio. Ratio quicumque volt salvus esse oportet quod eius vita sit graciosa. gratia enim decet vita eterna. pastores autem ampliore graciam habere debent. Nam homines de salute communi accipiunt graciam ut eam prope se retineant pastores vult hoc ut eam in alios effunderet. Iuxta quod aliquis dicat

A principe pastorum communicatis pro quanto accepit graciam in alterum illam ministrabat sicut dispensatores multiformis gracie dei. Et apostolus dicit unicuique datur manifestacio spiritus ad utilitatem. Ex quo noscit pastores per illos conceptos elogati sunt ab istis inferioribus. et pro suis excellencia ad superiora elevati. ideo sunt media disposita. sunt tamquam alia optime fabricata per que decens aquas gracias ad fecundandas suas acervas descendit. Et quanto pt sanctius esse quam amplendo omnibus omnium graciam specialis participare. Iuxta id participes ego sum omnium timencium te. et custodiencium mandata tua. Ex qua probacione elicitur correlarium vite pastoralis perfectio magis divina. declaracio est quam humana. patet ex iam dictis. et est de intencione Augustini qui tractat illud prima Corinthiorum iii. Nonne homines estis. dicit quid eos volebat facere ex quo exprobrat eis quod homines erat. et reddit dicens. Audite quid dicat propheta Ego dixi dii estis. Ad hoc ergo hortatur ne essent homines. Non ad hoc ut dii essent. pervenire quadam nocetur. sed quadam deiformitate ut videlicet essent integritatis incorrupti. et eorum que dei sunt subiectos per ministeria diffusivi. Tercio declarat hec conclusio per fide. Iuxta oportet vita salvari volentes. Iuxta quod dicit sapiens Beatus dives qui inventus est sine macula qui post aurum non abiit etc. Et sequitur fecit enim mirabilia in vita sua. Vita autem pastorum debet esse mirabilis. Et primo ex cognicione. secundo ex operacione. Tercio ex intencione. Secundo ex cognicione tenetur hiis que pastor gratia habet et agere. tenetur pastor cognoscere que sit voluntas dei bona. bene placens et perfecta. tenetur cognoscere astucias sathane. tenetur comprehendere machinaciones tyrannicas dolositates. tenetur astuciam dolositatis hereticas. tenetur periculos esse de conflictibus et defectibus subditorum et vero quamvis hec omnia facere debet et tamen veraciter diviniis est de sibi commissis. Et

Ita ubi bene bene debet. Est amplius debet capere vulpeculas que demoliuntur vineas. debet resistere tyrannis ne dispergat ovicula ne laceret ne occidat et quia pastor est. debet noscere que sunt pastura bona que meliora que optima ut in eis depascet oves suas. dicit autem dominus meus cibus est ut faciam voluntatem eius qui misit me. patris. debet quoque agnoscere affectus et defectus eorum nimiam varietatem. quo errores et dolositates ubi enim error est finis esse non pt. quo machinaciones tyrannicas propter novas contine ad inuicem. Divine autem voluntatis differencie secundum Bernardum scrutissime sunt. Et ideo ad cognoscendum talia non solum opus est lumine gracie. illa non sufficit secundum Sanctum Ironie que docet de omnibus. Et Bernardus. Sic eciam pastorum vita apparet mirabilis quia quodammodo composita est ex incompossibilibus et quasi contrariis que se habent mutuo destruere. Nam pastor quanto humilior tanto alcior. quanto se minus reputat tanto magis est. quanto se magis angustat tanto se in ampliore latitudine diffundit. Sicut zelo debet esse fervidus et tamen tolerancia debet omnia secundum scienciam et quomodo stat ista sit fecundum esse et se frenare. debet pastor pacientes pungnare et tamen quadam equitate etiam circa eos parcere. debet seipsum oblivisci et oves agnoscere. sibi mori et ovibus vivere. quedam quodammodo perdere et perhennis omnium in terra. Nam colligere. iam spargere. iam cuntare. iam dividere. iam preparare. iam queare. ibi serare plantare. vigilare. edificare. ubi eradicare evellere et destruere. Et Augustinus tractando illud ascendunt usque ad celos et descendunt usque ad abyssos etc. et sequitur Et omnis sapiencia eorum devorata est. dicit. tot pastoribus agenda et paccienda sunt. quod adhibita cura cum vigilancia omni labore et sollicitudine non possunt efficere. si infinite deus per eos miracula operetur. Ex qua probacione elicitur. Et si

pastor totus se debet impendere et super impendere pro ovibus ac tamen in sua conscientia debet securus. Correlarium sequitur. preter ex predictis quod secundum Bernardum conceptus illos habere excellentes virtutes possidere a venialibus cavere nichil ponitur dum committere in alios diffusum esse et se sic ad divina extendere cum sui ipsius examinacione humiliando receptorum ad divinam assistenciam spalem. Iuxta quod dicebat paulus omnia possum in eo qui me confortat faciunt ad sanctitatis questionem et dat Bernardus. ipsius consolacionem dicens tamen sibi constituitur debet esse et ad intra sanctitatis relinquere questionem et sic se foras extendere ad lucra aliena. cum quid enim proficit homini si totum mundum lucraretur. Que vero sunt detrimentum patitur. Nam et ordo exigit caritatis ut quis seipsum plus nostat diligere et secundum mensuram dileccionis sue de propriorum vigilare salute. et sic post securitatem huiusmodi questionem seipsum perdat et alios lucrifaciat cum infirmantibus infirmetur cum scandalizatis ceratur. fiat sicut debet Judeis iudeus. non formidet cum Ezechiele in Caldeam captivari cum sancto Job fratrem fieri draconum et socius scorpionum. Cum Moyse quod gravius est dolere de loco vivencium. et cum paulo anathema esse a Christo pro fratribus. Non timeat tale humiliando questionem intrare Jehenna securus in medias penetrat flammas hoc ille. Et notum est quod hec omnia divini sunt muneris et non humane virtutis et tamen de conclusione secunda. Scripsi in conclusione tercia non caret multiplici fructu utiliter executio officii pastoralis. Sed quo deducet huius temporibus vitas huiusmodi conclusiones in quibus caritas laborat contra opiniones scienciosi conantur concludere firmissimas sanaciones adinvenciones sathanice nituntur avertere facere scripture sacre cum sensibus ethicis ad conformitatem approbatus exponens. certe cum tempora in quibus scripturam sacram cum sensibus ethicis ad conformitatem opinionum

voluntatem. In quibus pastores non possunt admonere quantum demonum astucia per sua membra seducere solent quo patet quod appetere pastor utilitas est quo pastores animarum proficere et modo torrentis militant in abolitione tocius honestatis. Sed quomodo adventus filii hominis et celestis medici mundo erat utilis licet ubique plenitudo iacebat languencium. Quia ipse quo ascenit lux non absque utilitate lucebat in tenebris quamvis ipsum tenebre non comprehenderunt. Et quo vult Augustinus ista ponit methaforam medica expertissimi in civitatibus nobilissimus in quibus viget maxima pestis non absque utilitate suas exercent practicas. Ita pastores medici animarum inter tenebras in medio languencium et decedencium utilissime exercent illa arte de qua Gregorius dicit Ars artium est regimen animarum. Pastores namque propria religione illuditos debellant vite emendat errores fide redarguunt maledulites. Regulas bene vivendi pandunt peccantes qui perpetrantes mala arguunt mala in minencia moribus prohibet semina a natura ad queque honesta ipsa excitant exercitata fovent augent et deducunt ad perfectum. Nam pastorum officii est vita ipsorum laudabilite per morales provocationes promota semper in meliora transferre sed omnibus bonis usibus adaptare religiosissimo obsequio libertate spiritus amissam recuperare recuperata conservare captivitatem que ex culpa est precludere et hos in fletu, hos in risu, hos in sancta vita, illos in casta continencia regere et omnibus secundum omnia facere. Hec premissa collecta sunt ex dictis Augustini positis in diversis libris. Ex qua probacione conclusionis sequitur quod certe lege quicquid est pertinens ad salutem ex pastorum exercicio oritur sed hec Augustinus dicit qui dicit ex vigilancia pastorum homines accedunt sicut ad filios dei per adopcionem. Et exinde divine scripture exercentes fiducia magnas vires aggredi possunt cassi audacius agunt vehemencius feliciusque perficiunt. Exinde omnium bonorum mira exinde quicquid honestius quicquid fidelius quicquid dignius humana fides tamen adimpletur. Hec ille. Et unde nobis inimica diversarum sectarum volumina que sunt nec meorie vestra? Unde doctrina adversus doctrina hereticorum armatissima? Unde fides vestra dormiret tamquam civitas expugnata, cum omnia scandala munitissima nisi ex pastorum exercitacione et vigilancia? Unde gentes ueniunt in ... tantas deduxit fidei pastores? Que colla regum subiecit evangelice obediencie et veritati pastores. Que Quis procuravit nobis divicias hundancias et domos amplissimas pastores. Hii enim sunt qui presidem vicerunt regum et vasa suppliciis vicerunt propter nomen agni. Ex quibus dicat quod paucitas illud pastorum non arguit paucitate utilitatem. Nam et si clari pauci sunt magna tamen et grata admissa per eos et quo Augustinus 10° libro de Civitate dei XIX capitulo ponit de Romanis qui in principio pauca erat et pauper. Sed quia non curabant de propriis divisiis sed ad hoc eorum totus studebat animus ut commune erarium semper repletum et semetipsos ad queque pericula exponebat. Ideo eorum paucitas obtinuit sic de pastoribus qui ~~ratas obtinuit sic de pastoribus~~ quo maximas curavit utilitatem et mundi divicias obtinuit sic de pastoribus quia non curabat de temporalibus ut ab libus et plenitudine de hoc intendebat ut divina omnibus et in omnibus impleretur dominica voluntas et ad omnia se exhibebat licet pauci maximas tamen utilitates. Et racio est rethorice fideo concludunt. Et racio est Augustinus quia per cuncta dei que in cis manifesta est prevalent apud homines et quicquid ab eo appetunt. Ex quibus sequitur firmamentum quod non est mirandum si pastores omnia que deus vult deducunt ad actum. Et racio istius est quia eorum quilibet est divine voluntatis ministrum quo enim propter quod vocabulum est ministrum de se ipso dicit Data est in potestas in celo et in terra, sic de illis quos post se pastores relinquit et de eorum quolibet asserit dicens: Qui credit in me opera que ego facio et ipse faciet et maiora horum faciet. Ponit tamen beatus Thomas in libro generales ista dicam quod per humanitatem erat divine ministrum intrinsecum quia divinitati personaliter unitum, sed autem ministra se extrinseca tamen unita modo sibi possibili, quia qui adheret deo unus spiritus est cum eo. Ex prima agit gratie quicumque res perfectam cum saluti necessaria sunt ... complice receptum estque amator virtutum gerens honore divinum ... ex condicione sua quamque ex virtutum excellencia vicat spiritualia divina dona effundit per ministeria et huius securitate gerit animarum lucra ex tercia conducere quilibet qui utilitate pastoris exercitus est divine voluntatis legitimum ministrum. Ille et qui libet thesaurus exprimit Iam deductum est generalissime de sancto quod dicendum et confidenter ego sum pastor bonus que fuerunt verba in premissa collacione loco thematis proposita. Cum in quibus verbis ita introducitur ad enarracionem vite et morum gloriosissimi martiris ac pontificis beati Stanislai olim episcopi Cracoviensis sub cuius patrocinio omnis militat exercitus illustri Polonie regis terra quod brevissime tamen tranda venit. Primum est spiritus tamen virtuti ageret in humanis in divinis donis sibi datis primitus stabilitatis in hoc tamen dicere ego sum. Ego non primitum et hominem quo substantivum est stabilitatis designat hic sic sapiencie stabilita sunt bona illius in domino. Secundo illorum bono tamen iam est ex hominibus assumptus in pontificem deo grata coniunctio stabilitas et cum gracia. In hoc quod addit pastor parvit cum eos ut in proposito dicitur In noticia eorum Tercio ille pervenit ex quo sit contra ... ad omnes sibi subiectas afficiens. Iterum concludit bonus bonus quod animam suam posuit pro omnibus suis. Vobis thema. Vita quoque sua ad modum dici in primis exorta virtutibus magis ac magis elucescebat in dispensacione quo usque pervenit ad perfectum diem sui ... perfectionem quod apertius illud quod scriptum est maiorem caritatem nemo habet hac ut animam suam ponat pro omnibus ~~qui ponat~~ qui pro amicis suis. Tractaturus igitur vitam beati istius tamen sancto prudencia patet de qua id ysaie puer natus est nobis excepto hoc quod sua nativitas et ideo totam reliquit, eo enim in lucem edito parentes carnis voluptatibus abdicaverunt. Non etiam pono me in prima pro etate ut tamen quibus dicat octonus decennus. Nam in etate illa scolasticus doctrinis inherens nihil puerile gessit in opere sed puerile inge tenera decrevit regebat. Sed proprie, ipsius exprimit quo dicit puer ab obsequio fidei et prudencia tractabo inferius id quod dominus dicit ad prophetam puer meus cetera. Noli timere. Sic non considerando ... licet enim distinguit ~~prioritate~~ pruentiam in tres gradus. Cum igitur ius etatis existens ad studium generale venisset in domo firmate tamen beati Thome Cantuariensis que tenuit in qua una domo, uno tamen domo, uno lecto, una mensa utentes ex amore fervido quo se amabat potum unius de altero quoque dividebant cura habendi committunt ab hoc tamen amor caritatis impellebat ut per se invicem essent solliciti sed dominus deus alio de utroque disponebat. Unde revelavit utrisque ut cum ipse eorum in ecclesia prima pontificio sublimato pro salute ovium et ecclesie libertatibus mortem gratis deberet subire martirum. Et in hac revelacione collocata dona primaria huic sancto collata divinitus magnum enim est esse sub divino gubernatore immediata et specialiter ab ipsoque deo revelacionem recipere de statu de officio de perfectu de morte qualiter et causa solita et sic de assercione felicitate eterne et docere et certificari sunt enim hec privilegia magna que vero non conceduntur nisi deo gratis.

Istud non potest verificari ex aliquibus cronicis auctenticis eo quod constet beatum Thomam Cantuariensem occisum fuisse post occisionem sancti Stanislai anno domini Millesimo centesimo septuagesimo. Beatum autem Stanislaum anno domini Millesimo septuagesimo octavo ex cronicis auctenticis et veris.

et acceptus. Sed si in hiis fuit stabi-
lis videamus quod cum tentus est neque
dissimulavit neque recusavit laborem
dicit Augustinus xix libro de Civitate dei
capitulo xix otium sanctum querit caritas veritatis ap-
ta appetit intendit exoptat exoptat
nec de re inchoata nisi terminet
exultet. Non ergo gratias huius tene-
latus repellit sed locum dat exit a
studio prius regreditur et in canonicum
Cracoviensis ecclesie promovetur. Erat
enim humilitate sincerus simplicitate columbi-
ne oculatissimus in consiliis circumspec-
tissimus in responsis prudentissimus in
agendis et in moribus mire matu-
ritatis. Nec canonicatu adepto mu-
tavit in virum alterum. Sed cepit continu-
us esse in laudibus divinis assiduus
in missis legendis et vacans orationibus
lacrimosis. Perquirebat ubi posset
consolari egenos relevare inopes tri-
bulatos confortare et explorare angustias sus-
tentare. Ad opida et villas cum
appropriaret diebus festivis exibat semi-
nare verbum dei. Et tante caritatis fideli-
tatis et confidencie quod deus multa
per eum miracula faciebat. Ita ut om-
nino dici de eo posset quod de apostolis scribi-
tur scriptum est predicabat ubique domino
cooperante et sermonem confirmante sequen-
tibus signis. Tandem predicto episcopo mor-
tuo eligitur in pontificem unde quod
sibi erat divinitus revelatum subiciat
onere dei humeros honeribus studia
adaptavit laboribus optabat in
omnibus de eo et per eum divina imple-
retur voluntas. Et prima sollicitudine
illa proposita que respiciebat ho-
norificenciam dei ad clerum corporum appo-
suit. Nam omnes symoniacos et
concubinarios manifestos quos cor-
rigere non poterat de sua dyo-
cesi expulit. Nec potuit pati ut
aliquid scandalum oriret de sanctuario dei
et omnes de plebe sua viciosos corripuit
in statu suo vocatos. In omnibus sub-
iectis custodiebat ne iota unum pere-
rent de lege donec omnia fierent. Omnia
artificia que ad subvertendum ecclesie mi-
sterie inducta sunt purificavit a frau-
dibus. Omnes ecclesias ecclesiasticos in dyoce-
si sua habebat conscriptos visitabat quam
nuncque prout necessitas exigebat. Et maxi-
me vigilavit circa hoc ne aliquis tem-
poralia divina a divinis sumeret. Et e contra
semper custodiebat ut que cesaris
sunt darentur cesari et que dei deo.
Sed presuli sancto suo presidente populo Bo-
leslaus tunc rex Polonie rediit de
bello ad quod diu exivisset et pre-
misisset mentes suis regnum ad subici-
endas partes Ruthenas. Sic dicam
hoc fecit preclarus in gratiis suo sta-
tum quamque mencionem faciet de redi-
tu eo facto bello consummato et bona
sua constituerent. Cumque annis septem
bellum continuasset et subiectis partibus
Ruthenorum ad ultimam cepisset exercitum
dimiserunt ad suum exercitum hec mo-
di venerunt ad suum exercitum. Viros
civitates quos dum putatos viros
suos more belli interiisse ad mu-
lieres suas condolassent. Viri zelo-
tipias accensi regi in salutato
ad propria redierunt. Rex suscepit gra-
tum et maxime cordium nobilium domi-
num furore nimio accensus redigit
et ipse cum aliquo populo et ut regimen
submittit in omnibus piacularibus cepit
sepes pauperum cohiberi gazas cultura
segetes conculcari et vicinos violenter
illos qui statutum transgressi sunt
cum familiaribus absque iuris ordine
cepit decollari. Corpora bona aliis que
erat cum eo distribuit. Hoc episcopus videre
regem tyrannizare ad sui amplius
placendum cum iam venisset ad pro-
fundum aliorum bonorum cepit un-
dique invadere cuique irrogare diversas
iniurias ac molestias afficere. Ecclesi-
as ad extremum ductus deponere orbis.
Erat iam elevatus cuique ad actum da-
mor pauperum de diversis clamor
effusis fugientibus clamor ab omnibus oppressis.
Et quia apud regem non erat iam
locus iusticie quivalendum voluit admit-
tere nisi ut lex iusticie esset sua voluntas
pontifex in omnibus conversis fit
ad episcopum sanctus qui in pace bene digebat
apostolum nec in temptatione apertius sparget
cogitavit de remedio et primo cepit regem
monendo exhortari et petere ne talia fieri
permitteret. Deinde predicabat publice et
corrigebat istorum excessus manifeste
timens ex hiis peiora evenire. Et ex
eo quod timebat accidit quod verebatur evenit.
Permisit enim rex iam in pontificis anima
tudinem et dispidencia sua bona dicioris
ecclesie civitas spoliare immo et ipsis multis
diu molestias inferre. Nec debe-
bat locus certiore iurisdiccionis immo se-
de tota opprimebat ecclesia libertas. Pon-
tifex primus iam ipsum regem cepit arguere
increpare importune opportune sibi in facie
resistebat et resistebat orationibus petens
ut deus cor regis quod in sua tenet ma-
nibus immutaret. Sed quia non erat deus in quo
eius cor inclinabant eius odium viri mune-
re coloratum contra pontificem accepit rex v-
nam villam qua misit sue valde illi et
ecclesie accomodum petitus. Destitue non
luit sepius postulatus instancia denegavit
finaliter non poterat instancia evadere episco-
pi et contra spes devictus instancia constituit
iudicium in quo lucrans eam illam villam
concives noluit admittere et episcopus
propter regis tyrannidem testificatum ab ho-
minibus non potuit invenire. Tandem
ad hoc iudiciale deductum est edictum ut
episcopus illum a quo hereditas empta fuit
adduceret in testimonium alias villa ultro
rehaberet et cumque iam tribus annis
iste erat mortuus non tamen abiecit illa similiter
viri dei huius confidencia in domino. Unde cum
a iudicio recessisset videns quod nullum ab ho-
minibus posse habere presidium recurrit ad de-
um sanctum indixit ieiunia vigilias
oraciones et clericos ecclesie divinas petens dum
deum ut liberetur ecclesie quomodo ut adveni-
ente termino rex in prato ex opposito illius
ville de qua agitur erat sine media
et fatebatur magis collocat iudicium. Episcopus
ecclesiam veniens ad ecclesiam in qua ille erat
sepultus in eadem villa pacatos propterea divinis
sepulcrum apperuit flexis genibus ora-
vit. De premissis exclamat dicens Petre
surge ad perhibendum testimonium veritati
et surgit coram videntibus a filiis hominum surrexit
qui erat mortuus et prodiit de sepulcro.
Abat ipse cum pontifice maxima turba co-
mitante perrexit in iudicium suum et hec ut vide-
rent exitum rei. Cumque ad plures venisset
omnibus aliis remanentibus solus pontifex
cum illo suscitato ad pretoria iudicum deve-
nit. Quod videntes omnes stupefacti sunt et
timore repleti trepidabant qui stabant
in iudicio. Dixit nostis ne me omnes
qui dixerunt nostrum. Et dixit ego sum
ille qui hanc hereditatem vendidi et pro ea
pecunias recepi et ecclesie resignavi ut
ibi maneret in eternum. Et cepit regem
iudices et actores suos arguere propter
illos qui ducti timore non audebant
testificari veritatem dicens. Nisi penitue-
ritis omnes sic peribitis. Villa quoque resti-
tuta pontifex cum illo suscitato ut prius
cum pluribus ad sepulchrum rediit dicens sibi
Si ultra vivere volueris tibi vitam a
domino impetrabo. Qui respondit. Vir dei vi-
tam non opto istam sed intercessionem
tuam. Et puto enim tempore adhuc debeo
debita meorum exsolvere peccatorum. Pon-
tifex igitur prostrabat genua et orabat.
Mirabile quod dum sepulchrum fuisset in-
gressus mox corpus eius in pulverem
resolvitur et anima pontificis intercessio-
nibus evolavit in celum. Sed miraculum tam
plurimis quod rex cum suis tanto non est correp-
tus miraculo sed magis conversus non
potens sum deducam propositum. Unde illos
qui alienas uxores sibi duxerant se-
cum conductas sue iuris ordine omnes
puellas quos ex impiis sedis ge-
nuerat fecit occidere et ad ubera ma-
trum catellos fecit apponi qui postquam
extraxerunt lac ubera mordebant se-
minarum sic quasi iuste pro doloribus vulnerum
uxorum ac puerorum qui ante eos oculos
ostendebant spiritus emittebat. Et quamquam
non siluisset pontifex nullatenus potuit
in suis amaritudinibus proficere non minus
dicit Augustinus si gratia non regat interiorem
hominem neque agat mentem nichil mali
prodest omnis predicator exterius. Et ad cumu-
lum malorum fecit rex post se duci
omnium iniectam sceleris pariter optimum cum
clericis proclamatoribus invidentes et ipsa
mala experta vilicem intimare hoc
non extitit prodigium sui honoris sicut
omnes nobiles regni mei. Vides igitur

Stanislaus pontifex Regem qui lupi
rapacis et belue feritatem in oues
diuinas desenire gladium ipius tyra
nidis in populo quasi sup innocentem
effundi, iura thori maritalis violare
libertatem ecclesie opprimere iusticiam extin
guere deum non timere hominem non vereri se
murum pro domo domini opposuit Nam pri
missa ammonicione cum ea nichil in eum
anathemate simul a communione eum re
delin fermonit et cetere minitum deme
gauit Rex suo correccionis impaciens
quasi lignum tortuosum et aridum quod sa
cilius frangi potest quam dirigi ad dele
ctora conuocat et ut alter pharao
iusto dei iudicio maiori duricia cor
dis excecat In ecclesia igitur sancti michaelis
archangeli sub persone diuina celebrante Et
storum precinia implorante iuxta
aram et ministri illas Non loci non
temporis non storum non diuinarum precium
perenna nec maiestate diuini cor
poris reuerentis cum suis pontificem
barum conferat ad celebracionem confirma
uerat ab ara inbi christi antistitem Et
quia nodum felix pontificem diuina fi
muerat Ideo satellites atrocissimum
diuine ordinacionis conatus in eum irru
unt temptat tociens recedit tociens cadit
tercio prorsus materiam Non me sunt
pontifex considerabat quod in eo diuina
diuina reuelacio impleri debuit Ex
iam votacio sua approbabat Nonne
gaudebat non optabat mortis venia
Nonne obtabat ut passio sua veniret
in laude dei et exemplum subditorum Utique
scriptum est etenim sederunt principes aduersum
me loquebantur seruus autem tuus exerce
bat in iustificacionibus tuis Rex autem
videns hoc et considerans non miraculo
sed istorum ignauie ascribere dixit exigua
et degeneres non pontificem potestis
unum sacerdotem ab ara trahere deinde ut
de hoc ydoneis solus acceptat mucro
nem Ipsi domini legem scriptum fuit nolite tangere
christos meos et in prophetis nolite maligna
ri Sed eadem sibi quam in istis confidere ce
uenerunt Canit enim ecclesia de isto Rege
quod ter pergit ter recedit ter inuadit
terque cadit missus vacuis artifex Erunt
sic enim hiis mirabilibus dicitur et sit verba
Augustini diuina adest manus non regnet
tibi peccatorum non dicitur tibi iniquitas consti"

tue a scelere non da membra arma in
iquitatis Sed fatibus accensus mali
ae que debuit imitari ut priorum co
nabat vita qualiter Unde data a
se presule benediccione et incipiente in
troitum presolue placeat tibi sancta trinitas
Rex gladio caput pontificis diuisit per
medium ita quod totum cerebrum in aram e
fudit et coronam a corpore separauit Sic
primus cadit Impio sed pastor bonus
moritur pro grege suo Et quamquam dominus
dicat de occisoribus eorum Eum occiditur
non habet amplius quod faciat hunc
tamen videt amplius facere in corpore iam
mortuo quia non admisit ad corpus
incolumem sepelire sed fecit extra ec
clesiam cerere etiam cietibus ab ecclesia
extra ecclesiam erat sibi intimum et mali pa
laciam sub scripto intra denegat locum sepul
ture patria non quod voluit fecerit audiam q
ui precepit non quidem caput amputat
non ex eo vestra gestis non ipsum in
quatuor partes partire ante partis diuidi
sed in minutissimas particulas quidem Et
hinc inde spergere auibus et cetera canibus de
uorandum Sed quidem dicat Augustinus di
na admisit dispensacio non ad
dolorum acerbitate expedienda non adm
felicitate illos qui parcebat ostendam
preciosa enim in conspectu domini mors sanctorum eius
sed ad exaggeranda corpus qui talia fa
cebat crudelitate et ad maiorem confusio
nem diuine ut solet eum dominus moto
apparent in sanctorum triumphis Unde de
mirabilibus factis sup corpus eius confessus est
ipso canit etiam membra passim la
niata rose rubet sanguine aquilibus
deputata celesti lumine nocte die
sed seruata cursus hinc Ita quod aquile
nec aliqua auis uel bestia admitte
bant ad corpus uel particulas accedere et q
libet particulam celestis radius illumi
do ondebat Itaque corpus illud in
ventis omnibus particulis tale oportet et
in sua integritate ac si nunquam inciso
fuisset diuino medicamine restauran
tur Excepto uno digito cum pontifica
li annulo que quesitos in terra in uen
re non poterant sed per radicem omnium
in aqua pisce capto et delamato in

uentre piscis digitum cum annulo sine cor
ruptione inuenerunt Romanorum papa si
deus commendat quis est qui est qui vali
de prodat quis est qui condempnat Et deus glo
rificat glossa cum deus et mirabilis in
sanctis suis Unde corpus propter tyranni
metuorum sepulture commendat digitus
aut ille cum annulo quod reliquiis celebri
que et tanti, demadit vtriusque etiam
cuius a tactu annuli morbi fugantur cui
quidem ad locum sacri tumuli multi cu
rantur languidi Surdis auditus reddi
tur gressus claudis officium mutorum
lingua soluitur et fugatur demonum cor
tus hic sunt ipsi hinc constanter et
constat miraculis etiam dicta regni po
lonie gubernacionem Sepe enim cum exitu
regni debebat egredi cum inimicis suis
Stanislaus visus est stare in acie da
do regnicolis benediccionem Primo hoc quod
rege polonie mortuo omnes terre incole
tunc temporis et nobiles concordauerunt et
consenserunt in vnum regem in conseruanda
ecclesiastica libertatem infaciendam quam
paciens In regni recuperatorem in omni
gubernamenti dispositorem quorum omnes
regis morte et proximus causa dispo
sicionibus opposita timebant Non alteri
nisi supremo diuine pietati principacio
nem eius et glossi iniuris ascribunt Cuius
etiam promissione in omnibus aliis angustiis
et necessitatibus celebrari speramus sed et re
leuari patrum presentium omnium nunc benedic
ti insula stellarum Amen

Ego sum pastor bonus Iohannis x°
predicato diuine veritatis qua
sicut Augustinus demonum malignia
tas malignitas dicit iniqui
tas primo quicquid in homine naturaliter
enitet purgat Etenim diuine legis pre
cepta narrant miracula insinuant
doctorum laudant beneficia expostulant docu
menta Et audit quo hic ad tempus hominis
viuendi debeat ut post hanc vitam bre
vium mereatur In qua qui faciunt an
dunt ad primum Eum vero non faciunt
ad iudicium est opus ad fere ipsum filij
dei qui in assumpto homine dicit de se ego
sum pastor bonus Ad quod insinuandum cum
de se dixisset Ego sum veritas addidit
et post Ego ad hunc veni et ad hoc natus
sum ut testimonium perhibeam veritati omnis qui
ex veritate est audit vocem meam Et

-90-

80

ca dicta que est opus dei hominis et perpetua
sunt in eo posita auarus timor et tre
mor venerunt sup me Nota Augustinus primo
capitulo primi libri de ciuitate dei dicit tradens a
me spiritus terrebro quod dei est superbe affe
ctat et deus non solum superbis non solum
non dat graciam sed etiam eis resistit hoc
rendum aut ecclesia est maxime in talibus in
imitatibus omnipotentis dei Et uno enim
si deus pro nobis quis contra nos Et
deus iustificat quis est qui condempnat
Et hic tandem si deus contra nos quis quod
nobis erimus iustificat si deus condempnat
erimus liberat de manu huius sublimis
dei Attamen ex hac tremoris confessio
nis quatuor quatuor ex causis eri
git primo quia non mea importune in
gressa dicit Sed ex mundo tremorum ad
id opus humeris subici quod est obe
diencie Secundo quod tota viribus excellentissi
mis et copulatissimus quorum non sum dig
nus soluere corrigiam calciamentorum
debeo prosequi dicit Canticorum quibus non
est extollere oculum in altum non propter inniti
prudencie non habundare in proprio sensu
non altum sapere sed timere timor autem
est humilitate 3° ex intencio finalis
huius operis est ad pronunciandam multa
ac laudes pastoris boni beati sancti Sta
nislay martyris atque pontificis erimus
enim primacie hec innuit nisi humilia
cio primo voce martirum ad quod solum
humiles deuenit Secundo voce pontificum
quod solum humiles legitime assumunt 3°
voce beati inter Considerando in predicantes
confessionem et beati sanctitatem namque paratam
diuinam assistenciam et statuit veritate
Superius in tantibus ut dicit Augustinus vltimo
capitulo primi libri de ciuitate dei claritas vic
toria veritatis dignitatis sanctitatis pax feli
citatis et vite eternitatis aliud non re
stat nisi humilitas et aspirare ad ea
certo quod opus predicacionis sistit in sua
in humilitate Dicit Augustinus primo libro quarto
sup xxxv° capitulo Unde primo humi
li pietate solet humanam vnitate affirmat
Et si quid ex hiis ad humilitatem minus
sufficit ad inspiciendam aut adeptam adque
tam conseruanda eius sufficiencia confido
adipisci ex gracia spiritus sancti Erunt ut co
nemus impetrare Amen quod pastorem
bonum concepit peperit et pauit humiliter

// Ex data ab- strabit primo

Angelica salutatio honorem dicentis
mente pia et sera Ave maria

Magister scimus quia verax es et viam
dei in veritate doces et non est tibi
cura de aliquo Ita scribit [illegible]
[illegible] sacra evangelica lectio
[illegible] mei Ita quoque describitur
originaliter in 22 c. Vos filii hominum a
quibus diminute sunt veritates propheta regio
attestante, repnata de evangelica veritate
habituri sermonem [illegible] nobis [illegible]
habemus suffragium illius qui docet omnem
veritatem, sine quo velut [illegible] doctrina di-
vinum opta, nemo potest dicere dominus ihesus
Te igitur o verissima ihesu mater, virgo
benedicta mediatrix mea, et spes post deum
sola, ut tamen [illegible] advocatum meum
apud filium tuum [illegible] nobis
[illegible], [illegible] ob id tibi supplicat
[illegible] gabrielis [illegible] Ave
[illegible] Magister scimus quia verax es
[illegible] huius verbis [illegible] et [illegible]
dominum ihesum christum redemptorem meum pha-
[illegible] cum herodianis alloquebantur
Iudea enim sub cesare augusto, nobilis mo-
narcha, iudea subiecta romanis [illegible] in toto
orbe celebrata est [illegible] stipendiaria
facta fuerat et erat in populo magna
sedicio, dicentibus aliis [illegible] et [illegible]
quia romanis [illegible] omnibus militarent [illegible]
tributa [illegible] pharisei vero qui sibi
de iusticia applaudebant [illegible] dicenti-
bus non debere populum dei qui decimas sol-
veret et primicias daret, et cetera que in
lege scripta sunt humanis legibus sub-
iacere. Cesar autem herodem filium
antipatris advenam et proselitum iudeis
regem constituerat ut tributum [illegible]
et romano pareret imperio, porro prin-
cipes sacerdotum et scribe, pharisei [illegible]
[illegible] christum reprehendere propter
[illegible] abhominacionem [illegible] eos [illegible]
[illegible] et sceleris oportune arguebat [illegible]
[illegible] timuerunt turbam, atque ideo
quod [illegible] non poterant [illegible] manibus
efficere temptabant [illegible] consilio
mittunt discipulos suos cum herodianis [illegible]
et [illegible] herodis militibus ut ihesum ca-
perent in sermone, ut [illegible] an liceat
censum dare cesari [illegible] qui divino cultui
vacabant [illegible] quodcumque diceret
[illegible] reprehenderetur O fallaciam ne-
quam, o dolosam fraudem et [illegible]
nam pharisei [illegible] iniquitatem qui scruta-
tor renes et corda, cuius oculis omnia

nuda sunt et aperta fallere et reprehendere
moliuntur [illegible] corpora negocia
mox solvuntur quibus, mox confunditur
fallacia phariseorum dicente christo Reddite
que sunt cesaris cesari que sunt dei
deo [illegible] est reddere cesari [illegible]
[illegible] et deo cultum in oblacionibus et [illegible]
[illegible] secundum ritum legis, unde luculenter
constat [illegible] in hac parte locutum fuisse
de debito reddendo [illegible] autem [illegible]
[illegible] in quibus [illegible]
et [illegible] quedam [illegible] ad [illegible]
opinio dicentium, ob huius verba [illegible]
videmus [illegible] et [illegible]
in [illegible] ecclesiastica [illegible] non posse [illegible]
[illegible] sui erroris [illegible] malo [illegible]
[illegible] scripture [illegible]
quidem in aggressu temptacionis [illegible]
[illegible] ut [illegible] quos [illegible] est
simulacio et laudant quod [illegible]
in laudem [illegible] dicentes Magister
scimus quia verax es et viam dei doces
in veritate doces et non est tibi cura
de aliquo [illegible] thematis
in [illegible] verba pharisei adulatorie [illegible]
simulatorie de christo dicta [illegible]
[illegible] tamen quovis pacto a veritate [illegible]
[illegible] sunt aliena, cum [illegible] est [illegible]
de se ipso dicat ego sum via veritas et vita
nemo potest venire ad patrem nisi per [illegible]
[illegible] eius apostolus et [illegible]
[illegible] sibi [illegible] et veritatis plenitudinem
[illegible] primo [illegible]
veritatem vite sue, doctrine et iusticie [illegible]
[illegible] et in premissis verbis thematis
[illegible] intelligi posse [illegible] est [illegible]
[illegible] ut dicamus Magister scimus quia verax es
quo ad vitam et viam dei in veritate doces
[illegible] quo ad doctrinam et non est tibi cura
de aliquo quo ad iusticiam Ita de christo [illegible]
[illegible] Ita [illegible]
[illegible] quamvis [illegible]
[illegible] in hoc [illegible] amplius [illegible]
[illegible] aut operam [illegible] quo [illegible]
modo ad ipsam veritatem [illegible] nos [illegible]
laudem [illegible] hortatur apostolus [illegible]
in [illegible] audiamus [illegible]
[illegible] mentis [illegible] et [illegible] in iusticia
[illegible] deum [illegible] est in [illegible]
[illegible] veritatis [illegible] quod [illegible]
mendacium, loquimini veritatem [illegible]
[illegible] suo [illegible]
[illegible] veritas et
[illegible] veritas
equitas non potest ingredi [illegible]
est veritas in abhominacionem [illegible]

[illegible] quia veritas lumen spirituale dicitur
[illegible] est illustrare
et informare intellectum et [illegible] omnibus [illegible]
[illegible] est amabilis omnes quia eam affectat
[illegible] omnes homines [illegible]
[illegible] Aliud autem habet effectum qui
revelare ignota et [illegible] multi [illegible]
[illegible] multa sibi adversantur multi de
[illegible] quia multorum detegeret crimina
[illegible] revelat [illegible] celare intebant
[illegible] veritas moralis [illegible] habere
[illegible] quia veritas parit odium [illegible]
[illegible] in hac veritate non ambulancium
[illegible] est [illegible]
[illegible] vite [illegible] hereticorum [illegible]
[illegible] defectu
[illegible] iusticie [illegible] multiplicat [illegible]
[illegible] veritatis [illegible] 23 ve vobis inquit
[illegible] quo ad [illegible] pharisei quo ad [illegible]
[illegible] defectus vite et veritatis [illegible]
[illegible] quibus [illegible] plurima
[illegible] qui ad hoc latissima [illegible]
[illegible] scriptura ne [illegible]
[illegible] quia [illegible]
[illegible] et [illegible] conabor
[illegible] quia in veritate vite, non recte con-
[illegible] oportet [illegible] beatus
[illegible] Iob neque enim reprehendit me
[illegible] in vita mea [illegible] esse
[illegible] solet ut et quod sunt [illegible]
[illegible] sunt hominibus esse [illegible]
[illegible] per est
[illegible] et [illegible]
[illegible] ostendunt, refugiunt videri [illegible]
[illegible] oculos hominum [illegible] quadam
[illegible] se vestiunt [illegible] et [illegible]
[illegible] veritatis voce
[illegible] ve vobis [illegible]
[illegible] est sepulcris dealbatis [illegible] et [illegible]
[illegible] hominibus speciosa, autem intus plena
[illegible] mortuorum et omni spurcicia [illegible]
[illegible] apparet hominibus iusti intus [illegible]
[illegible] rapina et iniquitate in 23
[illegible] oportet omnia opera sua
[illegible] luceat [illegible] in ecclesia
[illegible] omnes que sua sunt querunt
[illegible] ihesu christi [illegible] rapina [illegible]
[illegible] vane glorie [illegible]
[illegible] veritas omnes que sua sunt faciunt
[illegible] ab hominibus [illegible]
[illegible] avaricia a veritate vite [illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] dicente beato
[illegible] sermonem domini in monte
[illegible] pelle [illegible] lupos
[illegible] a fructibus [illegible] cognoscetis
[illegible] quibus temptacionibus
[illegible] substraho vel [illegible]

illo velamine vel [illegible] sunt vel [illegible]
[illegible] ut appareat an [illegible]
[illegible] sit vel [illegible] iniqui-
tatis [illegible] vana gloria [illegible] quia
nulla maior [illegible] iniquitas, quia [illegible]
altissimum honorem et gloriam que sunt sibi
[illegible] et [illegible] Inquit enim [illegible]
ad [illegible] in [illegible]
[illegible] deo honor et gloria [illegible]
[illegible] propheta david [illegible] Non nobis
domine non nobis sed nomini tuo da gloriam oportet
autem honorem et laudem et gloriam in se
[illegible] Ceterum vero illa
vana gloriam [illegible] a veritate vite [illegible]
[illegible] quia vera vita est omnia in gloria
dei facere [illegible] veritate [illegible]
opera vestra bona et glorificent patrem vestrum
qui in celis est [illegible] vero omnia faciunt
ut se glorificent ut humanam laudem [illegible]
vendicent et acquirant [illegible] super
illud Iob [illegible] attestari [illegible]
[illegible] suis operibus [illegible]
honoris [illegible] laudem gloriam a me
[illegible] et [illegible] ab hominibus vocari
et [illegible] oportet, laudat
[illegible] laudari [illegible]
in cogitacione versant [illegible] se [illegible]
[illegible] humana estimacione [illegible]
inflati favoribus apud semetipsos [illegible]
[illegible] mirantur [illegible]
[illegible] bernhardus
super [illegible] filii dei dicebat
[illegible] non faciunt [illegible]
[illegible] non sunt [illegible]
[illegible] se alicui [illegible]
[illegible] quibus [illegible] est [illegible]
[illegible] ut eos [illegible]
[illegible] Hac siquidem
[illegible] vane laudis [illegible] illa
[illegible] assimilari voluit [illegible] in
celum et [illegible] altissimo in qua quidem [illegible]
[illegible] permanet et permane-
bit quamquam in [illegible] infernalis laci
[illegible] hac [illegible] vane laudis [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] sapiencie [illegible] quia
ille qui rapina non est arbitratus se esse
equalem deo in [illegible] quo
[illegible] Hac [illegible]
[illegible] non sunt [illegible] curati [illegible]
[illegible] fastigia ad honores et gradus
in ecclesia [illegible] propter humanam
laudem [illegible] gloriam [illegible] amat
[illegible] in cenis primas cathedras
in synagogis salutaciones in foro et vocari
ab hominibus rabi qui dicunt et non faciunt
[illegible] onera gravia et [illegible]
[illegible] suo nolunt ea movere [illegible]
[illegible] humilitatem castitatem paciencia

caritatem et laborem secundum illud Ieronimi
sepissime contraria faciunt qui cum privatis
peccatoribus et caritativis exhortacionibus
corripiuntur moleste ferunt atque conveniri
et quasi infamie videntur. Econtra
qui corripi desiderat doletque se non esse
talem qualis foris ostenditur et ut talis
sit per correctionem conatur hic perfecto ypocrita
non existit. Sunt enim nonnulli ... [illegible]
qui sanctitatis habitum tenent, sed perfectionis meritum
exequi non valent, qui ad pacem [illegible]
... nimie assurgunt si sibi quietis ad
tuenda causa dei. Hos nequaquam credendum
est ea que terrena sunt sapiunt atque in
rebus seculi militant causa dei. Hos enim
... est in ypocritarum numero
quia ad est infirmitate aliud malicia
patrare. Hoc itaque inter hos et ypocrita distat
quod isti infirmitatis sue conscii malunt de
sua culpa a cunctis redargui quam de vite
sanctitate laudari. Illi vero et iniqua se age-
re sciunt et tamen apud humana iudicia de
vite sanctitate extolli student. Ypocritarum
[illegible] quidam ... filii adversantur inquit
[illegible] ... contemptores et glo-
riam mundi appetere et quiete et rei
glorie, qui divina veritate attestante
iam receperunt mercedem suam. Ex hiis
aliquantulum deprendi potest quod ypocrite sue
salutis immemores desipiant a veritate
vite potentius, licet quidam licet in longum
ad summos status magis perfecto pro-
[illegible] ... pollicitacionibus
[illegible] ... ad alia me transfero
et tunc de primo. De incepto autem quidem
satis puto illud quoniam hominum qui a ve-
ritate doctrine desipiunt iniquitati
fore consentitur superbi heretici.
Quorum quidam ut est papa [illegible]
ter mathematibus ... tegere, [illegible]
[illegible] que falsa sunt vera
ostendere et que vera sunt falsa
monstrare. Hanc quod sunt cetus ...
[illegible] supplent, hanc qui nesciunt
quasi subiecti et timendi ...
... ab eis ... [illegible]
nove pallate ... [illegible]
... mentis ... sitas ... [illegible]
vocatur, [illegible] fore ...
... qui dum in divino
eloquio plus secreta dei student per-
scrutari quam capiunt fama sua
[illegible] fiunt, neque enim ea querunt
ex quibus semetipsos ad humilita-
tem erudiunt, moventur in tran-

quillitate dissonat parem ... ingenti lingua
[illegible] exhibeant sed ea solum que eos doctos
atque loquaces demonstraret, eaque sibi superbe
intellectum ... dare ...
de ingenio presumunt ... fit ut ...
eos elatio que intus elevat foris a ve...
repellat ... dei ...
ut qui se secreta ... penetrasse
putabant. ... siquid ... elacio-
[illegible] ... est
curiositas que est ... [illegible] et
edificatoris ... ingenium ... dare
in hiis in quibus non est bonum ...
... aut ...
sunt solus est scire ut ...
forsitan superbie ...
alto et subtile ... gloriari ...
signum est ... aut ... corrupte
et ibi ... quod sub ...
... aut instructionis ...
sathanas transfigurat se in angelum
lucis, ... instructo et ...
... revelaciones et ... bonas ...
suggestiones. ... angelos
... et ... missiones ...
malos ... instinctu ...
bonum ... est ad ... humilitatem quando
te, ... ad vanitatem ...
et ... vanitate ... excellencia
... aliud
signum ... superbie dicitur singularitas
que est nolle loqui nisi ... nominibus ...
... singularitas ... superbie
hoc ... singularitas ... plenam ... [illegible]
... pusillanimitatis ... aut ...
... aut loquendo, aut ...
alio quocumque modo ... Decimum
signum ... superbie ponitur ...
... inquit ... per ... cognoscit
... quod ... diabolicum ...
... acquiescere ...
... velle ... forte
... [illegible]
... tune quid ... ab ...
... veritate ...
... et veritate ...
... Iambres et Mambres restiterunt Moysi
... isti resistunt veritati ...
mente corrupti reprobi circa fidem ...
... legitur apud ...
... insipiencia ... nota ...
omnibus ... sicut et illorum fuit ...
... in fine ...

non fallitur ... fieri mala permittit
ut ex eis bona eliceat. ... tempore
hereticorum contradictoribus et persecucionibus
elucidata est veritas et iniquitas palliata
revelata et maniti ... facti sunt
doctores ecclesie qui contra tenebras filios
velut stelle in templo dei resplenduerunt.
Sic ... et ... cogitaciones ... revelant
cogitaciones de multis cordibus, tunc veri pu-
giles fidei ... tunc legitur
quos ... ecclesia qualemque ...
manifestant ... ecclesie ... sunt carnales
... simulatores, tunc videtur quod
... zelo ... dignitatem ...
... fortitudo veritati applaudet
... veritatis zelatores et fidei defensores ...
dignitate aut statu ... optime ...
... mense ... permittentes. Si oportuerit
me mori tecum non te negabo sed ...
forma ... adversatur ...
... ille ... patiuntur aut ...
... derelicta veritate ... adherent aut
... per ... fugiat
... sic quoque ... cogitaciones de
cordibus ... dicebat apostolus oportet
hereses esse ut qui probati sunt manifesti
fiant ... veritas ...
... tradunt hystoriarum
... nichil neque ... principum
... neque ... hereticorum ...
... venenosa adulatorum verba ad
... fidem saluberrima ... prevaluisse ...
... veritatis zelatores et fidei defensores
... constantes
... habundantes ...
... quod ... plene quod
... heresum ...
... non auferetur ...
... victoria ... palma victor
... apostoli non ... coram deo
... in ... bonum ...
... Decimum et finaliter
... breviter ...
... a veritate iusticie ...
... inequalitate ...
... nulla est equalitas ...
... beato Petro
... tua tecum sit in perdicione
... lucre ...
... veritatis ...
... mandantur ... inquit
... de ... dignitatis
... vos in cena
... quoque beatus
... symonie qui

aut existimasti donum dei pecunia possi-
deri. Ubi nomine pecunie intelligunt ea
que possunt ... mensurari ...
modi sunt ... munuscula
et cetera. Quicquid ... super illud
quod excutit manus suas ab omni munere
... constat igitur quod ... contra-
ctu symoniaco nulla est iusticia et per ...
symoniaci desipiunt a veritate iusticie. Licet enim
alie virtutes morales consistant in medio
... existimacionem ...
... in ... iusticia ... consistit
in medio rei ad rem ...
... proporcionari, qualis proporcio
... spiritualis ad temporale ...
... pontifex ...
existimacionem ... et ...
timore symonie ... ne
ecclesia ... symonia ...
... ad ... ecclesie ...
... symonia ... quod ...
... patet ...
... principes ...
... qui ...
et omnia recta ... qui edificant
Syon in sanguinibus et ... in ...
principes in muneribus ...
... eius in ... et ...
... Et ... paucis
sequitur ... quasi ager
arabitur et ... lapi-
dum et mons templi in excelsis ...
... Michee 3° ...
... veritatis
qui ... templo quod
de templo ... auferetur a
vobis regnum dei et dabitur genti
facienti fructus eius Matthei 21°. ... patet
... antiquo ...
... sacerdocium ...
... in libro Machabeorum ...
... subsequentibus ...
... sacerdotum veteris ecclesie ...
typice et figurativ ... ecclesie. Ad quod
... reformandum ...
... ad ... veteris
... ecclesie ... fundamento ...
... Nove ecclesie
reformacionem ...
... ecclesie ...
et ... in ordine reformandis
in ecclesia dei symoniacam ...
... reformacionem
non quidem verbo neque lingua ...

ope et veritate radiatq(ue) conspicue
et veritati conformare volens adesset
cum nobis spiritus ille veritatis in cuius
nomine congregati estis qui doceret vos
omnem veritatem / spiritus in quo veritatis
gaudere et pacis / cum quesivit affectu quo
modo ne contenciosus verbis aut disten-
sionibus eum provocet si pax illa que exsu-
perat omnem sensum custodiat cor-
da vestra ab inordinato gaudio / et in-
telligencias vestras a veritatis ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ desertione / ut sic optime
dispositi / recto ordine / ad referendum
preceptum / opus verum et summum deo ac-
ceptum et hominibus gratum perficere valeatis
tamquam per labores veri receptori ethe-
re felicitatis mercedem contemplando et
intuendo facialiter clarum primam
et supremam veritatem / qui deus est
in unum quemque clara visione tota
in eternis consistit. Quam omnibus
credendo dignetur / iustus veritatis
Ihesus Christus in secula seculorum bene-
dictus. Amen. etc. In die martini
confessoris sermo etc.

¶ In vita sua fecit monstra. et in morte
mirabilia operatus est. / eccli xlviii. Mira
que et in vita et in morte martinus
gessit / abyssus tam multa ut aut mente
capi aut lingwa vix valeant explicari /
Et luculenter hanc quoque divinus ignis
attendit / submediate lata silencij / preces
indiginemus / quin eo magis super can-
delabrum egregia laude est efferenda
ut luceat omnibus qui in ecclesia dei sunt
quo amplius fide et operibus luceat perpen-
dat fervet caritate. quod et vir dei mar-
tinus quadam spirituali iure omnibus comporta-
et austeritatis monachis inspectum et co-
emulari virtutum humilitatis ac pietatis
secularibus simplicitatis et austeritatis mona-
chis fervens zeli ac solicitudinis pre-
sulibus / porro laudandi martinum virtus
nunquam non sufficit. / Cum sepem plus
consolacionem scriptura dicens. Exaltantes eum
replebimini virtute ne deficiatis. Adeunt se lau-
dantibus martinus promptus ac potens ad-
iutor / ut decent corpotes dei mare qui
[illegible] in martinum laudis invectum sunt
totum in filio suo cedat gloriam. cuius ope
tam mira martinus operatus sit. Cantu
tam fiducia accedamus eam ipsa intercm
dei summis et intemerata virgine Illud
ei offerentes angelicum oraculum Ave gratia
plena dominus tecum. ¶ In vita sua etc.

¶ ... mirabilis operum gloriosus deus est qui
in refulgencia inaccessibilis lucis sine cuius
mentis intueri non poterit. vel comprehen-
sus voluit intelligi / Si quidem Inspi-
ciens / gloria domini plenum est opus eius
Hunc quoque ornatum laicus psalmista etc.
inquit. Enarrat gloriam dei. Et illi qui
corpora celi sua magnitudine ornata luce
ac si lingwa sempiterna conditoris sui lau-
dat / Et ~~[illegible]~~ magnificencia sapiam atque virtutes
longe altius spirituales celi idest viri con-
versacione celestes sanctitate. sapiencia. miraculis
in admiracione ducunt sublimius gloriam dei
ita ut mirabilis atque gloriosus predicetur deus
in sanctis suis. Cur non ita qui virtuti
... eterna celestiaque pariter obediunt.
Moyses mare divisit. aquam de petra
eduxit. Imperavit Josue sol contra
gabaon ne moveatur et stetit sol in medio
celi. Helyas mortuum suscitavit. celum
continuit ut non plueret. ignem celo deduxit.
Heliseus Jordanem divisit. aquas sanavit
leprosum mundavit. Unicus mortuum
restituit mortuus postmo mortuum
suscitavit. Longobardus in laudes eius
...? ait scriptura. In vita sua fecit
Et uno celeberrimi preces dictum sunt
defectus quos innumerabilis tempus inter plenius
/ qui tam multa signa operari sunt vel
vel unius huius martini sunt memorabilia
Invidia hec in sanctis virtus signorum
longe multo mirabilior, corporis gressu
incarne preter carnem vivere pelle et carnis
vestitum angelicam ducere vitam. Corpore
terris degere animo celis consistere. Inter
homines videri et invisibili crimine deo
angelorum interesse choris / Quibus corporis
vita. angelorum iam pane cibari. Celi ...
illius iocunditatis plebat dulcedine. / ...
sanctorum glorioso cetui qui ac sanctitate et miracula
consistunt. Prodeat nunc in medium
clarus turonorum antistes martinus
par apostolis voto martirum / pontifex gemina
virginibus puritate consertus. / Et miracula
vel inspice producamus in lucem quod
in vita et in morte gesserit gloriose
iuxta thema. In vita sua fecit monstra et opera atque predicacione
ostensione digna. Materiam sermonis
ordinem prohemium thema patere
ministrat / ut videlicet quam
admirabili sanctitate atque miraculis mar-
tinus in vita claruerit prima pars
sermonis absolvat. Secunda que

... cuius in morte aut primatum aut in martino pa-
... sunt mirabilia. / Martinus omni genere virtutum ac si
... proles gemmis ornatus / cum oculus clarissimus
... fide stabilis / humilitate sublimis / ineffabilis
pietate. austerus sibi / aliis compaciens. / paciens ad
iniurias. Oracione assiduus sanctissimus quidem
... zelatissimus. Etiam vero si aptum esse ac acce-
... addere in laudibus martini aspice quod dictum
est. quo pacto adeam enotatus sit. Martinus igitur
sabarie pannonicorum oppido nobilibus parentibus
ortus / qui est ante decem annis? parentibus. quippe
qui gentilitatis tenebant errorem. adeo circumfregit
se catechuminum sive postulavit. Anno vero duode-
cimo heremum cupivit. sed tunc votum implere
etatis teneritudo non permisit. / Cum autem esset annorum
xv raptus et cathenatus sacramentis militie implicitus
... illud ... pompis gaudere so-
... famulacionem stipendiariam. ... obse-
... / Cetera martinus uno tantum servo contentus
... ipsi vite dominus calciamenta detrahebat. et
ipse detergebat. cibum una capiebant. martinus
sepius ministrabat. hic cum viveret adhuc variante
... ita inviolatum servitium gessit. ut illa forma
nemo contempsit. hic non mens maioris
... equali sed quod altissimi gradus est humilitatis
... subdidit. ita ut ipso suo ministraret
Quid ad hec dicture sunt qui etiam Sacre
... synodi precepta fubita refugiunt
... nisi sacrilego salubria ipsius
... decreta. / Utinam sapient fideliter
... post deum et generalium conciliorum
... sponsionis sanctiones non ut hereti-
... sanctiones ... iudicandas acceptandas
... visum est spiritui sancto et nobis. / Hi ita sentiunt qui cum ipsis
... ac penalis tantas certis legibus
... sola totius esse policia
... voluntatis humane quia nisi
... nihil nunquam esse potest in quibus
... fratres. et non liceat dicere cur
... quam ut de impiis scribitur
... sit lex iusticie. Vir vero martinus
... ut sapiens architectus fundamentum
... profundissime humilitatis cum et
... pietatis abiecerit. Nam cum iam
... baptismum martinus fuit. ...
... pietas sic quoque tasti senciunt
... martinus nondum renatus in opere ope-
... misericordie alebat egentes nudos
... Infantum ut est clamidis
... parte qua in porta ambianensi alge-
... pauperem nudum texerat. ipsum
... visione vestitum ... audire
... angelos dicentem. Martinus
adhuc cathecuminus hac me veste contexit.
... largitas ingenti ambarum quam
... operatur / O clamidis gloriosa divi-
... quod et ... regem / Ineffabile
... quod ... meruit deitatem ...
... prolacione integri corporis

receptum. qui pugnabilitate vestis
pugne vestire dominum meruit et vidit
Et martinus quidem necdum baptizatus
et stetit miles. Deo quod sibi deesse
videbatur. dedit elemosinam. / Non etiam
iam operari et esse ministri superflua
aut retinerit cupide aut prodigie re-
licta. ~~hylarium pictaviensem episcopum con-~~
~~...~~ Anno vero xviii baptizatus
est. lapsoque biennio secularis milicia
relicta. Hylarium pictaviensem episcopum
adiit. atque acolitus ordinatus est. / Non
multo post divinitus admonitus ut
parentes visitaret miram agilitate
absolvit. Dehinc a barbaris ... pro-
vinciis cessit et ... eiectus me-
diolanum venit / ubi rursus a barrianis
... conturbatus. ad hylarium tandem
regressus est / sibique haud longe et a
pictavis monasterium collocavit /
plebe autem turonica viduata pastore
et ipsius petentibus ... invitus
episcopus turonorum ordinatus est. / Neque vero
gradus sublimis ut plerumque evenit
martinum in periculis mutavit. Sed
idem constantissime perseveravit qui
prius fuerat. Idem in eo dei timor
idem starum rerum contemptus / eadem in
oracione vigilancia / eadem in corde humi-
litas. in vestitu vilitas. in victu frugali-
tas. / Is enim inquietudinem frequentium
populorum non ferret duo ferme miliaria
ab urbe turonica interposito flumine ligeris
monasterium sibi constituit. / quod nunc maius
monasterium appellatur. Ibi cum lxxx in
multa vixit abstinencia. Nemo illic
quicquam habebat. vinum nemo noverat nisi
quem infirmitas coegisset / plerique camelorum
setis utebantur. / et mollior hic erat pro nimio
Tante vir dei austeritatis erat. ut vel
vilium stramini male blandientium
horresceret molliciem / quippe qui nuda
humo uno tantum supposito cilicio cubare
solitus erat. Et ut vero austerus sibi erat.
tam aliis erat compaciens / ut lapsos summa
benignitate et in sinum pie reciperet
Ad iniurias deinceps pacientissimus / ita
ut et si archiepiscopus esset et a clericis de pacientia
multis lederetur iniuriis. non eos ob id
a sua repellebat caritate. Unde et de sibi
infestissimo briccione dicebat / si christus iudam
cur ego non paciar briccionem / Prosper
et gradum vite incredibili paciencia
credentibus tergo muros omnino prebuit
nemo illum iratum vidit / nemo
turbulentum / numquam in illius ore nisi christus
numquam in illius nisi pax. nisi pietas
nisi in illo meat. Tante preterea assiduitatis
erat in orando. ut ne ulla quidem hora
aut momentum preteriret. quo non lectioni
aut orationi incumberet. Et si ad actionem
eius suorum necessitas compulisset laborando /
tamen animum ab oracione non laxabat / propria
denique caritate seraphici viri huius
quam digne pondeabit. qui in argumentum
eius atque robur dominum milleorum solempnia

celebraret · in globo igneo sup̄ cū
ipus sp̄us dependerit · ob id q̄z par a
ptis predicet. // Tum etiā ab angelis
manice serice delate sunt quib; mīda
martini brachia dū manus ad deum
sacrificans elevasset · decenter tecta
sūt et ornata / he manice in Turonēs
etiā usq; in p̄ns multa cū veneratione
reservantur. /

de miracl' vita

Ceterū Sanctitati martini clarissimi potēs nō defuit ? p̄gnos
virtus · illi ita ad nutum presto aderat
oipotēs deitas · Vt virtuti martini
cuncta pene creata paruerunt · ignis
aqua · arbusta · serpentes aues · bestie ·
hoies · q̄z ac demones · imo vō ? vir-
tutes angelice. flama ignis obviā
hūs martinū sup̄ tectū domꝰ i ptem
contrariam contra vim venti se retorsit
Martinus inter · flamas positꝰ non
sensit incendiū. Ignis regia sellam
invasit · ita ut ut ab ea valentini
anū assurgere martio compelleret.
Invocato etiā agentali deo martini
aqua se tranquillā reddit / nam a[?]
mersione liberata / arbor sup̄ se cadenti
signū crucis martinꝰ opposuit ? illa
mox in contrariam ptem ruit · Imperante
martio omnes despiciunt perpiū lepusculū · Iumenta tamq; vlatisentur illa-
ta abeq; insidentibus martio in via
velut simulacra humi fixa constitut
old impiuny eiꝰ aues quas mergos
vocant flumē relinquūt ? montes
pluas q̄z petierint Serpens q̄z natans
in aliam ripam se retorsit · Tunc
aluius ingemiscens · vir · sanctꝰ ait / Ser-
pens me audit · et nō audiunt me ho-
mines · Illam vir · dei pferre videbāt
ad innocentiā · cui adiunctā parebat
cuncta creantia · At martino con-
cessū est exgratia · ut vitā ēius pulso
languore conservaret · vivis · et mor-
tuis restitueret · leprosū importa ci-
vitatis parison solo osculo mundavit
puellā mutā apud carnotū · aliā pa-
liticā treveris vnctione olei sanavit
Et qd' his maius est tres mortuos
resuscitavit · duos cū adhuc monachꝰ
esset · cathecuminū qui absq; baptis-
vita functꝰ fuerat ? aliū quedam
qui laqueo sibi extorserat vitā · factꝰ
vō Epus dū carnotū peteret · tercium
id est filiū vidue vite assignavit vi-
vū // Ita parū martino fuit fecisse
virtutes // ut etiā alij in noīe eius
multa fecerint · In noīe martini
quidā eiꝰ discipulꝰ cane alatrātē
compescuit · Quodā sarrata virgo impo-
sita p̄te stramīs sup̄ q̄o vir · beatꝰ ia-
cuerat · energuminum a demonio li-
beravit · Quid plura · oleū a martino
budictū · lrē ab eo · misse fimbrie e
vestimento eius · aliaq; q̄z detracte
crebras super infirmatibus egere
virtutes // Neq; vō in corpa solum
sz et i aīmos homi potuit martini
virtus · regibus imperavit · hereticos
superavit · Invadente latrone convertit
Innumeros q̄z gentiliū populos · fanis
eoꝝ diruptis · vexillis pietatis e
rectis · fidei atq; impio · sp̄i subegit
Cur nō in hoies · qui etiā in demones
quibꝰ nō est potestas super terram
que valeat comparari // tum potestate · tum
perspicacia martinꝰ prevaluit // potestate
quide · adeo ut ab obsessis corporibus
nō mō homī sz et bestiaꝝ · imperiose
demonia sepe pelleret · perspicacia · vō
ita demones ta conspicabiles · acpi
rectos oculis hebat // ut in qualibet
figurā se transtulissent // eos agnosceret
ac p̄priis noibus increparet // Q[?] si
et interius et sup̄ aereas potestates
miremur · martini · virtutem mi-
nime · potius et illa celos penetrasse
quippe cuius puritas · atq; innocentia
cives celestes allexerit · attraxerit
e celo · eduxit ad eū p̄pe ispam
dū consolandū · alloquendū · insuper
et dū egrotaret sanandū · noīatim
vō mariam · petrū · paulū · teclam
agnetem ad se testatus est frequenter
venisse / Illud plenius non probo ·
Cū martinꝰ abto gaiano p̄mo turo-
noꝝ antistite budictione demore postulaverit · repente de locello inquo corpus
btī gaciani quiescebat · hymnendi
vox audita est · mihi etiā obsecro
ut budicas · Quanta putamꝰ budic-
tione aquo petit budici celesti iā
budictione repletus // porro si vīs p̄p
tuā vitate viri q̄d q̄z ad[?]ite sibi li-
bens famatur · q̄d marabile videbitur
angelos ad eum crebro venisse simul
q̄z misceuisse colloquia · quippe qui an-
gelica puritate niteret · angeli pro-
vide ? in vita ? in morte sedulis eū
frequentaverunt officijs · hec de p̄mo
Nunc vita q̄ ? in morte ? post mor-
tem aut in martio aut p martinū
gesta sunt sedā ps sermonis p̄strugat
Et p̄mū q̄ multa martini obitum
efferre celeberrimū · multiplex mar-
tini ostensa virtus · corpus sui clari-
tas · assistentia angeloꝝ · revelacō sa-
cerdoti · Martino sp̄us p̄phie non de-
fuit quippe qui multa sepe discipulis suis
antq; fierent predixit · dum q̄ presciret
obitū suū iminere · dictis et factis
posteris se reliquit totiꝰ exemplar · v[?]-
tutis · sollicitudinē non pigrū · celestis
vite desiderantissimū carnis austita-
tem severum · in oratione pervigilem con-
stantissimū Iutantū et ei soli-
citus pastor suaꝝ zelabat salutem
ut et si finē dieꝝ suoꝝ p̄pe eē non
ignoraret · pro pace tn̄ danda dissi[?]-
tibus clīcis etiā caudatem · illo ne
non distulit · pace itaq; data repente
viribus destitutur · discipulos vocat
indicat eis se iā resolui · Tunc voluctꝰ
omi vox vna pranctū Cur · pastor · gre-
gem deseris · Invadent illū lupi rapa-
ces · xp̄ni sanctꝰ pro desideriis · si certa
apud eū deposita est merces tua · nec
dilata minuitur · Gregis tui potiꝰ mi-
serere · his ille ut totus pius erat mo-
tus fletibꝰ lacrimatur · convertit ad dum
dn̄e magr̄ si adhuc p̄ necessarius tuoꝝ sū
populis · nō recuso nec fatiscente
caritabor · etate · fiat voluntas tua Co-
quid pene eligeret · neq; enī grege
deserere · neq; a xp̄o diutꝰ volebat
separi · Contra nos misericassistere
xp̄o iudici · qui vō conserui cuminū refu-
giung · manē vō ? carne cuius contedis

Illud ut plangamus errata · ut vite
emendemꝰ ? meliꝰ ut vel nob̄ cui mi-
lemꝰ merita · vel alijs cooperīm ad sa-
lute/ Illi nō magis nos mūdꝰ detinet
et concupia eiꝰ · ambicione salutet cu-
piditate voluptate mūdi qui viuunt
constrictos · Et tu o cecū petit mūdus
? concupia eiꝰ · Nunc q̄z flens dico qm
abundavit iniquitas · refriguit caritas
multoꝝ / Quis iā ipsa in eccīe ministr-
itatis fervor / quis zelus / que vigi-
lancia pro dei glīa pro fide · pro p̄ria
vel suoꝝ salute pro moꝝ reformacōe ·
pro miseratione victoꝝ · qui etiā
dei concuti videant hostibꝰ vicinis bell-
dissidijs · ubilibet exulare fidem · re-
ligione pietate · iusticiā · pace atq;
concordiā · nz his malis aptiꝰ q̄
p̄ sacrū gnalem synodū obviari
posse Et tu pro sui inercia · a'certe
ut sius p̄tant marsupijs ad hac
synodū aut oino nō convenit aut
ubi convenerunt tedio affecti absq;
fructu discedunt · Q̄ si imō greg'
pro ovibꝰ suis non dant circuā
substā qm pro illis daturi sūt aīā
suam p̄riam // Quid vō illi q̄ non
mō nō collaborādo gnali synodo
obsunt · sz insuper excogitatis arti-
bus eam solvere moliuntur · Et id
ut licentiꝰ perpetrant ? sepiue / o
statem dolosā privatū comodū plꝰ
ee ponderes · q̄ tem publicā totius
eccīe / o · crudele / o · inhumanū cor-
pro tua aut ambicione aut cupidi-
tate contra insinuandū in sacrā syno-
dū ut dissipatur · incipe · atq; ita
inexpletam relinqui cepta gloriose
unione grecoꝝ · Relinqui / ? bohe-
moꝝ reductione · In quas ministrio
hꝰ synodi tam multa deꝰ iam operatꝰ
est · Relinqui ? etiā in capite ? in
membris reformatione p̄plus q̄z p̄
anū ut iuncta computrescere ? sper-
tōe p̄roꝝ suoꝝ · Viderint ne trap'
sui gratiat deꝰ universa q̄ ex hꝰ eiꝰ
dissolucione vel simili secutura sūt

Nō de ministr' eccīe

quiessima scandala viderint nec de manu eorum sanguinis requirat deus non meus aut vnius sed vniuersi populi est salus per sacra synodum penitus potuisset. Cui obice se ipsi posuerunt sed nimio labore inquit insudatum est si quo fiet ecclesie reformacio sed hacte nus frustratur. Quid igitur deinceps crudelis labore frustra consumemur. qui vero corpus ecclesie et in capite et in membris longa inualitudine non egrotauit Et certe a planta pedis eius ut ait propheta vsque ad verticem non est in eo sanitas. vulnus et liuor. et plaga tumens non est circumligata. nec curata medicamine. neque fota oleo Quia diu. Ex quo desierunt sacra concilia celebrari. Esto igitur o spirituales medici per vera medicamina corpus ecclesie vsque adhuc purgari non valuit ab inueterato morbo viciorum cupiditatis symonie. fastus. luxus. irreligionis. et disciplinacionis inobediencie numquid propterea cessabitis. et quadam pusillanimitate frangemini. qui vero de egroti corporis desperetis salute. O piissimi patres Ecce manus non est abbreuiata ut saluare nequeat. neque aggrauata est auris ut non exaudiat. Vnde fit ut vehemens iudicium pertinacie atque desercionis. huius synodi [illegible] absque vlteriori fructu dissoluatis. Quod vero nos post hec. nos opprobrium hominum et abiectio plebis. nos contemptibiles et ingloriis omnibus populis in nos iure diuina vltio grassabitur. Quo eciam magna vobis est necessitas celeberrimi patres si dissimulare non vultis. imitari boni medici eius vigilancia. sollicitudine constancia. perseuerancia ad alia atque vos conferre salutis antidota. per quo tandem ecclesie corpus pristine restituat sanitati. Fiducia vtram in eum proinde qui potens est quod in vobis cepit perficere confirmare solidare. Aderit auxilio noster martinus. ut in eius celebritate olim scismate sublato ecclesie datum est vnicum

ce. eius intuentium detur et bene ec. judicio vos zelum dei viri patres. Animet vos exemplum martini. qui fatiscentem non causabatur etatem. quominus pro populo dei labore subiret O virum celestis desiderii et caritatis plenum. hic et si vulgus decertatus erat. in aliis nichil egit. nisi calcabat et cineres. Et cum a discipulis rogaretur ut saltem substramina sineret [illegible] supponi Non decet inquit filii christianum nisi in cinere et cilicio mori. Ego si aliud vobis exemplum relinquo. ipse peccaui. Et martinus corpore cineri vero totus hec bat deo. per noctem in vigiliis et oracionibus et cum supinus iaceret. et presbiteri suaderent corpusculum eius lateris mutacione releuare. Sinite me inquit fratres celum potius quam terram videre ut proprio itinere ad dominum spiritus dirigatur. Hec locutus diabolum vidit prope assistere quid hic inquit astas cruenta bestia. nichil in me funeste reperies. abrahe me sinus recipiet vnde tam fidens vox hec de innocencia consciencie et caritate perfecta que foras pellit timorem. Cum hac voce spiritum celo reddidit anno domini quadringentesimo nono. etatis sue lxxxi. Episcopatus xxvi. Tunc vero corpus eius. Jam exanime luce clarius resplenduit. ita ut qui affuerunt testarentur glorificati hominis se vidisse gloriam. mira res. caro quam sordidus cinis obtexerat quoddam resurreccionis decus et extincta preferre videbatur. Quod si ita est. quod admirabili gloria animam eius putamus celos conscendisse illi [illegible] festiua occurrit celestium ciuium turba hymnos et cantica celestibus eam deducunt ad patriam sibi adeo in celestis cum beatis seraphim ut pie credi potest consorcium sortita est. [illegible] mirabili ymnus angelorum ponere. Accessit conuiuatus hymnis angelorum Coloniensis fidelis. Beatus seuerinus coloniensis Episcopus. Eadem et hora qua migrauit asserto audiuit chorum canencium in sublime. Et archidiacono suo ait dominus meus martinus Episcopus migrauit ex hoc mundo Et nunc angeli canendo deferunt eum in excelsum. Tunc et beatus ambrosius dum mediolani missarum celebraret sollempnia legitur

obdormisse. excitatusque ait Noueritis fratrem meum martinum sacerdotem egressum de corpore. me autem eius funeri obsequium prestitisse. Jam vero vir beatus quo in celis est deo viuit morte corpore tenus in terris mira operatur. Cum beatus perpetuus turonorum antistes corpus beati martini extra ciuitatem pro [illegible] deferret ut in basilica quam construxerat venerabili collocaret et multi infirmi ceci et paralitici ne sanarentur fugientes quippe qui ex morbo victum sibi et pecuniam acquirerent eciam inuiti sanati sunt. Succedente tempore dani sueuique facto impetu in muros vrbis turonice sibi pollicentur ingressum clerici ciuitatis capsellam in qua corpus beati martini seruabatur muro intulerunt Tunc danis timor vehemens immissus est. post timorem alienacio mentis obrepsit deinde in fugam versi sunt. eos igitur turonici persecuti sunt vsque ad decem fere miliaria. quo in loco in memoriam huius victorie basilicam construxerunt. quam beati martini de bello appellarunt que vsque in presens manet. Post hec cum Rollo danus gallias vastaret corpus beati martini altissiodorum delatum est. Cum super oblacionibus inter turonos et altissiodorenses lis esset orta. pro ea sedanda inter corpora beatorum martini et germani leprosus erectus cuius pars leprosa que versus martinum erat. apparuit mundata. altera leprosa manente. reuersatur homo. et circa obuersum martino latus morbidum curatum est. Dehinc collone ad fidem conuerso corpus beati viri turonis relatum est. In cuius reditu quicumque qualicumque languore detenti sanati sunt. eciam non portati non rogantes. non valentes. Ingresso autem corpore sancta diocesim fruteta mense decembri foliis et floribus vestita sunt campane per se pulsabant cerei atque lampades accendebantur. Diuitque martinus duabus basilicas in eius nomine

consecratis videlicet in maiori monasterio et in ecclesia noui castri in qua iacet vsque tunc multo apparatu auri purissimi atque gemmarum reseruatur magnifice. Quod innumeris que vir Jam beatus meresenter operatur. pauca hec idcirco memorauerim quod in duabus ciuitatibus turonorum metropoli videlicet cui prefuit et alia venerabili in qua corpus eius quiescit excepta preti obitus sui celebritate sollempniter celebretur festiuitas et translaciones eius iiii nonas julii. et subuersionis v. ydus maii. et reuersionis idus decembris. Sed et supra alios confessores totum per orbem festiuius martinus colitur. Jure equidem quod postumianus qui peragratis mundi partibus precipue in egipto in grecia in iudea visitauerat de martino dicat. Egipti predicabo monachos laudabo anachoritas mirabor heremitas. martinum perexcipiam. non illi ego quemquam audebo monachorum. certe non episcoporum quempiam comparare. Justus iste inquit quod sapiens ait in vita sua quasi lux splendens creuit et processit de virtute in virtutem donec peruenerit ad diem perfectum eternitatis. vbi videt deum deorum in syon cui honor et gloria in secula sempiterna Amen

Reuerendissimi illustris principes Reuerendique patres profundissimi doctores et litterati sunt domini sub spe benignissime supportacionis et paciencie consuete Reuerendissimarum paternitatum et dominacionum vestrarum in huius exequiarum sollempniis Reuerendissimi patris itinerum sui cursu consummato quod vsque Justus iudex in quo credidit cum Respiciatur voluit hoc sacro loco deo propicio in pace finem aliter requiesceret pro licet exilis et in oppinate quam breuissime collacionis exordio hoc dauid saluatoris assumo. Qui mortuus fuit viuet quod scribitur originaliter Jo. xi. et transsumptiue in ewangelio missarum pro defunctis exequialiter et pro hodierno sermone ipso tempore

saltim erit augli^nc s3 ne qd abpt
tediu misera Pouen^ciuis prim^bz et
duadoibus viris O miss sacmatibz iul
liams et officijs mortuorum psptimad
rem no favorabus pmittamg de
pcor an aia pro gregs relevamine
modicitat / paupertat / et utilitat sine
grosis^me salutacon angelicam
sibi pcetis acceptissima qua pcam
primo venit tota salus nra / Ave
maria gra plena

Si mortuus fuit vivet si pq2 / qd
dolentissime refero q mortuus
est pijssimus pr cuius h3 hodie me
moriam agimus tripudio tamen viet /
sup gaudio sibi spe firmissima confor
tatus q quam / mortuus fuit vivet
Non e enim ut firmit spco tapius
pr mortuus morte gre pene nec
jehenne s3 dutaxat morte nalis / Cuius
tn mortis nalis O q amara dmostri
ta puna q memoria / Est enim mor
tis nalis psencia satis ymo plurimum
plus q satis amara spetia^li ppt 9or
que recitat doctor ven^lis pcetis
sibentibus sup smas Antiquissimus
q dns ppositus ptractas illud va
ticinatum / Circu dederut me dolores
mortis et c put sequit in ppalis / Est
enim mors inqt nalis puna a
mara valde pmo ppt quedinam i to
leranda tendant in sine / 2o ppt sepius
recogitate fastidium iniquitatis / 3o ppt
vehementissimi metum infernat doloris
Et 4o ppt potenpacis laqueorum origi
nalis in mira mod subdolissimi de
monis Et O quantu amarior rex
amarissima e mortis nalis meo
ria pstum diffidentibus p 9 ista alia
vitam futuram Relinquere timentibus
mundanam gliam demeritis suis de
sperantibus / memoria tn mortis nalis
et fortuna ab ois oppmata sine spera
tam desire cospiciuntibus memoria
tn mortis nalis e suis pribus utcr
quas puto pissimum pcem nrm dulcissimam
iocundissima et gaudiosissima put volut
gcordit postillatores sup illud Eccl. xli
O mors bonum est judicium tuum homini
spu paupei pastores pposs teparant
auctis abstinenti ea que dei sut sapi
enti serena celestibus postponenti et
cu theodact / veraciter intelligenti sic
nemo dubitet doctissimi prem nrm de
quo nunc agitur intellexisse O mors
nalis nichil aliud e q exitus a
carcere finis exilij laboris consuma
cio / ad portum applicacio / complecio pe
gnacionis depositio gravissimi ponderis
de furioso equo descensio / de domo
ruinosa liberacio / Omnium vinculorum
disrupcio / debiti nalis solucio / Re
ditus in patriam / Et ingressus ad gl
de quolz agit pt intelligenti de
morte nali inqt sapiens q multo
ymo q infinitum / melior e dies mortis
q nativitatis Ecce xij pstum tam
religiosissimus pris qui sub ordinis sci
benedicti sanctissimis regulis monachus
pfessus videlis ab annis puerilibus
nocte dieque vacans deo mortuus
mundo nuttus e / Deinceps talem
fluissima vniversitate exon matri
nra erga angli^ce nutri potissima
tam diu studiut quousque sufficienter qua
diciat tam loyce philozophie quam
theo^ce veram apto determinavit postque
doctoratum in sacratissima theologia ad
apicem pontificale assumptus numquam tamen
habitum exteriorem nec interiorem relm
quens tam vbo q facto fidelissime ca
tholicissime et argumentosissime legit
pdicavit et docuit veritate no sola
methaphi^ce qua rei quiditas impressa
stratur s3 triplicem veritatem impressam
earum longius ptmeatoire qua insta
ab iniusto decernit distinguit sive
segregat vt3 veritate moral sentencie
mentalis sapiencie et vbalis eloquij

de quibus lacius ptractat dns petrus
Berthorij in 3a pte 3i sui tractati sup
illud Jo. vi / Hic est vere ppha de vero
quis homine qui s. virtutum pmanen
cia firmissimus sit existit congruenciis
dicat hic est de falso siquidem falla
cibus adulatoribus merito duplicibus
cu stilibus no spe dicat / hic est sed
potius hic no est Nam tales spe no
sunt eo q vel adventites no accedunt vt
s fecerit ab eisdem virtutibus nimia
facilitate recedunt et tunc esse spe depriment
q no veram existenciam s3 sola appa
renciam hunt quare veraciter no debet
dici veri hominis s3 hominis ymago
vel similitudo de q^o igit^r q2 Jo. ix / alij
dicebant q hic est alij no s3 similis
eius est Est enim ho verus quilz in
virtutibus et desideriis pmansius vni
formis moribus duriens falsus vero pter
genuinis qui dicitur ab astronomis pla
neta varius mutabilis nunc benivolus
nunc quevis nunc masculus nunc femi
nus nunquam in eodem statu pma
nens Job. xiiij^o c^o et veritas sedit s.
Epla lxxix. Jn omni parte sua vnifor
mis eadem pseverat Sicut et iste sa
lidissimus pr de quo nunc agimus Alumpnus
primo de inde pugil potissimus veritatis
usque in diem mortis sue continue pseve
ravit et igitur videt q ex congruo
sit pasumptum est Si mortuus fuit
vivet
2o requiritur in iusto viro qui pro eo pt
moraliter existit si mortuus fuit vivet
debz q heat adhuc nisi veritatem
solidioris sapiencie qd nato sup 2o
vbo pdicti textus exigavi cu subnisit
vere qua solidiori sapiencia desc vel
ficare patit illud actuum xij. Nunc scio
vere sit qd sua sua fundat no gera
rectissimas tantas sanctiones et cum
eadem regunt eciam psupposita seculi

tenebris lucida congruitum / lucidum
aut tpus et clarus visus exigit ex ij^o
de aia et in de sensu et sensato ad ver
iudicium de coloribus constat enim q nec
oculus cecus in luce nec clarus sine
quantumcumque bn dispositus in tenebris saltem
saltim veritatem iudicat / Et dico passe
ppt noctuam q lic3 sm phus oculos ha
beat limpidissimos pt tn cecem cum
aliorum animalium et avium dicitur tal pnate
condicionis q lumine solis minime to
lerans in noctis tenebris nutritur volat
et cibum querit Cui no pauci modemi
pteres oculos limpidissimos intellectus
habentes no solu pt s3 dicte contin
cecem turpi etiam in corpus pvatis
opinione tenebris excecati honorantur
lumine vere fidei no tolerantes s3 in au
ditas novitates falsas erroneas
et hereticas fingentes diem in noctem
vertere satagunt Cum q semper falsa
et no vera diligunt nec ad rei sutam
s3 ad cautelas vsuras et fallacias
tendunt cont illud mandatum pphetam
Zach. viij^o. Veritatem tamen et pacem di
ligite Quoniam tales no pacem sed
dissensiones et lites no veritatem s3 fal
sitatem No quietem s3 disturbia pcurant
et in ecclesiam dei continuari laborant
similes piscatoribus q magis aquam tur
bidam q puram et claram querunt eo q pisces
in aqua clara melius q in turbida
recia vitant Cui degenes noctue
filij de se ipsis dicere no potuit passio
tum de ast^o 12 Nunc scio vere s3 potius
illud ysa. 59. locuti sumus mendacium
judicium nostrum e retrorsum justicia a
longe stetit corruit in plateis veritas
et equitas no potuit egredi et c / ppt eos
s3 tot et tantos veritates adversarios
cautelis et subtilitatibus suis nimium
firmatos Quid nichil sm Boeciu
molestius veritati q nimietas subtilitatis
veruptamen licet veritas qualitercumque

per tempore supprimatur a vitiis adversariis
finaliter prevalebit sicut oleum super aquam
potest aliquamdiu demergi non tamen quin tandem
elevetur potest demergi et tineri veritas quedam
magna est et fortior omnibus omnis terra
eam invocat et totum celum benedicit 2° esdre
iiij° Et sequitur veritas invalescit vivit
et obtinet in eternum ymo sepius ad lucem
veritas que longo tempore suppeditata fue-
rat homini non sperata resurgit prout
non dubito quod per presente patre cuius
memoriam agimus Qui factus erat
in pugnator adversantium veritati et
inter ceteros sapientior veritatis pro
fessore resurget et si per modico tempore
solum mortuus fuit vivet

Distinguere debet magister fratres iustum
ab iniusto veritas [illegible] eloquendi quod
in eodem textu notatur [illegible] [illegible]
propha prophete quidem veritatem et non men-
dacia predicabat Nam qui de se testatur
quod est veritas in abstracto Jo. xiiij in
ipsis prophetis loquebatur secundum illud
epistole ad Ebreos j° multifarie multis-
que modis olim deus locutus est patribus
in prophetis deberet enim quilibet sicut
in hoc eo propha quasi sit [illegible]
illud visus de se ipso [illegible] viij veri
tatem meditabitur guttur meum et labia
mea detestabuntur mendacium Notat
enim doctissimus dominus Albertus pugnat
quot quos et quales voluit salva
tor aliis relictis scilicet permissit
secum coram in resuscitatione filie
mortue archisinagogi iacentis
evangelii [illegible] luce viij° Cum
vero dictabat permisit salvator secum
intrare viz de suis apostolis petrum
Johem et Jacobum ac patrem et matrem
puelle defuncte Cui [illegible] erat
[illegible] ad defunctum vero spiritualiter
resuscitandum requiritur operatio dei
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]

virtutis [illegible] prelatis in sacramento collati-
one solide veritatis in sanctissime fidei
cognitione et gratie gratuite in virtutis
operatione [illegible] promisit christus petro [illegible]
et successoribus suis dicens tibi dabo
claves regni celorum Math. 16. secundum
erat a Ihesu qui radio [illegible] [illegible]
limpidiori [illegible] plenum gratie et veritatis
Jo. j° 3m erat a Jacobo qui luctam
[illegible] et primus lucta virtutis marti-
rii [illegible] apostolos [illegible] [illegible]
in lucta non occubuit Cum Herodes ille
tyrannissimus occidit eum gladio [illegible]
scribitur Act. 12° Cum quibus assumpsit
salvator secum patrem puelle defuncte si-
gnante prelatum sive curatum qui
[illegible] debet subditos suos affectu pa-
terno diligere et eorum morte acrius lugere
illud sepissime repetens Jo. 13
descende prius quam moriatur filius meus
Quod verbum quod semper esse debet in
prelati [illegible] [illegible] [illegible] suis [illegible]
Cepit enim secum matrem lacrimantem
[illegible] super mortuum deplorantem
[illegible] xxj per qua significatur [illegible]
suffragia [illegible] mortuos [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
in mortuis [illegible] ponat et in morte
[illegible] contendat cum operatione
sufficiunt ad mortui suscitationem
[illegible] [illegible] dominice testes [illegible]
[illegible] fuit [illegible] prelati doctor
limpide veritatis et operator gratie
virtutis Curatus enim complene [illegible]
saltim pingit [illegible] semel [illegible]
[illegible] [illegible] pastorali [illegible]
mortem filii leges suas [illegible]
dicentis [illegible] [illegible]
[illegible] ecclesiasticam [illegible]
veritati fidei [illegible]
[illegible] virtutibus se opponens
tenarius fur et latro pastorum

se pretendens et meretrix coram salomone
filium alienum suum esse mentiens Cum igitur
recolendissimus pater iste cuius memo-
riam agimus veraciter in se continebat
hoc quintuplex testimonium non dubito
quin deus eius operatione numquam desistat re-
suscitabit eum Erat enim cum petrus ponti-
fex cum Johe cum nomine [illegible] gratia suffi-
cientissime et veritate dotatus [illegible]
bo [illegible] [illegible] ste [illegible] quod
in conalio Constantiensi quod in inclitis-
simis signis fuit et angelus et quod
[illegible] in hoc [illegible] conalio non solum
[illegible] luctam [illegible] sed pro eisdem iuribus
defendendis fuit obediens usque ad
mortem [illegible] [illegible] dici videtur
parens resuscitandi mortuum vero
sed dominum nostrum Ihesum Christum dicentem Qui-
cumque fecerit voluntatem patris mei [illegible]
ipse meus frater soror et mater est Math.
12. Nec solum in opere cum [illegible] fide-
libus voluntatem dei perfecit sed velut
bonus prelatus veritatem argumento
[illegible] docuit et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] studuit [illegible]
[illegible] domino Roberto lincolniensi
[illegible] lingua plana et non curva
[illegible] angulosa formata [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] duplici
[illegible] planicie veritatis
[illegible] et fallacie subtilitatibus
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] regule [illegible]
[illegible] memorie sepe dictus [illegible]
erat non solum professor sed observator
[illegible] [illegible] [illegible] Sebastianus
vir elegantissime prudentie [illegible]
verax in iudicio iustus in consilio
[illegible] [illegible] fidelis [illegible]
strenuus in bonitate [illegible]
[illegible] honestate [illegible]
complebit in eo non dubito iustissimus

iudex qui falli non potest incedem
illam [illegible] per [illegible]
missum ubi [illegible] Qui vivit viz [illegible]
haut simplice regula [illegible] et credit
in me non morietur in eternum Credidit
enim pater iste nichil hesitans cum
martha que secundum catholicos postil-
latores credebat in Christum sed non totum
ut oportebat non [illegible] cognoscens
quod deus erat et ideo dicebat Si fu-
isses hic frater meus non fuisset mortuus
quasi diffidens quod esset absens cor-
poraliter si vellet posset prohibere mortem
fratris sui Non [illegible] esset cognoscebat
Martha quod [illegible] virtute hoc facere
posset in eius [illegible] subdidit sed et nunc
scio quod quecumque poposceris a deo dabit
tibi Quasi de utroque solum et applicato
viro loquens cum deus [illegible]
[illegible] Sed dominus [illegible] utrumque
Que non cognoscebat eam docuit di-
cens ei Resurget frater tuus Non
enim dicit peto ut Resurgat dul-
citer tam curialiter et molliter loquebatur
Nam si dixisset non indigeo adiutorio
a me ipso omnia facio valde fuisset [illegible]
[illegible] sed hoc dicens Resurget me
[illegible] fuit et consolatorium manifeste
tamen ostendebat auctoritatem suam sub-
dens Ego sum resurrectio et vita quasi
diceret Non indigeo alieno adiutorio Nam
si alieno adiutorio indigerem qualiter
tunc essem resurrectio Si vero pro
qua christus est vita nullo loco concluditur
sed ubique existens potest sanare martha
igitur dicente quecumque peteris [illegible] ipse
dicit Qui credit in me etsi mor-
tuus fuit vivet Ostendens quod ipse
est retributor bonorum et ab ipso oportet
petere Quod quia pater noster [illegible]
nullatenus hesitans credidit non
solum dicere possumus quod de futuro vivet
sed sicut dicitur de filia mortua [illegible]
archisinagogi Non enim est mortua

se pretendens

puella si dormit Cuius hic totus tex-
tus apertibus explexo expo / prima quidem
quia prefamilias filia pia quae adhuc in
tima pres erat secundum legem dei erudi-
vit et io mundo defuncta et in sinu
abrahe recepta spe felici redemptionem
totam expectans vivebat et sic habitus
mortua deo vivit in sompno patrum
quiescens de quo sompno Job xiiij Qui
quia solo defunctus et sic ambrosius deo
vivit Et licet hominibus qui pusti-
tui de se saltem non possunt mor-
tui fuit deo et non dormit quia iusti-
tia sicut ad hebr. xi testimonio
sic dicunt lazarus amicus noster dor-
mit eamus et a sompno excitemus eum
Jo. xi. Tertio quod moriendi fina-
lem finem confundo de quibus dicit
in psalmo Constituisti terminos eius
qui preteriri non poterunt Illi quidem
defungitur non finalem finem acci-
piendo sed potius vitam fungitur ut
ad dei gloriam in ipsis fiat
evangelio teste Jo. ix. Quorum mors
temporalis quasi carnis est pariter sompnus temporalis
quasi clauso tempore est sompnus vite /
Quali morte tu dicta puella de qua
isti pissimus pater de quo nunc agitur
mortuus est Mors enim illi deum dona-
vit neque tamen victor mortis custos
est sicut erat huius pissimi patris a
iuventute sua tundens eius latitudinem
infans erat ne forte virescens
indurata non credidisset ei ex eterna
anno Et igitur contra eum antiquior
erat logi dei sensatissime credidit
Cuius in eo eliciebat explexo argu-
mento pissimum primum primi malicie
da prope se electio de illis sapientis dicto
electa malicia credat mite domine
sap. xx. Mandatorum observatio secundum
illud Qui credit deo attendit eius
mandatis Eccl. xxxii et in mundo dilexo

sinus eius Qui credit in duo majam
diligit Joh. xiv. hi duo manifestant
Sequitur evidenter concludi videtur
quia iste pater pissimus non solum
futuro vivet immo quia iam puti vivit
in aula sua sicut hic exponit bene
Augustinus alba pissimi enim [illegible] ipsi in
die iudicii et post terrenum corporum
aula perit eterna quiete cum eo qui
vita est et vita Joh. ubi post Quod
ille cui datum est omne iudicium in
celo et in terra credat salvator
ubi ipsius qui cum deo patre et spiritu
sancto vivit et regnat deus Amen

Laudate dominum in sanctis eius psalmo
ultimo Verba hec scribuntur in
officio matutinorum hodie et sumuntur
leguntur Et si ex propheticis verba
thematis laudari deum mandavit in
eius sanctis quorum plena laudacio grata
est omnes officium facit Iudicio quia con-
tendit hoc in populo tenemur sacri
in mandato nunc eius in toto ad omne
laude concurrunt ait Ieronimus quod in
fine de eius assumptione quidquid gene-
re sue digne fuit impensum vel
levis exhibitum / Et quia oratori pro
officiatis salutis negocia tractat
quia labia sua meditatur pro ad auditum
eius laudes dicit apud eum a nostra
inflammat retreat prorogatam
in pij filij pia mitius est in recepcione
tradit laudes dei eius ac cum
celestis supplicat ex ploratis non redit
tendens in duas semen tibi aut tam
divisas pre tribus Quod sicut forte legitur
ad qui ipso die extat manet psalmus
maternis ut ait Origenes non
cessat illud quare in mollitiem
facilius Et ex tanta apud deum est
auctoritas ait Augustinus cap. i hic de eius
receptione ut nichil horum quod valet

aliquemque possit efficere terrore Ubi
et maria nunc stetit sed ante dei non
admirabilis Virginitate Virgo virgo virgine
et virgo virgo nunc amabilis fecunditatis
ad imitari post propter pietatem et sanitate
potita sic per eo recepta celorum regina
dea angelorum advocata peccatorum sicut
tribus mortuorum et superata in se-
riem In laude sanctorum tamen tanta
celestis dicitur cupio quod sit silere non
patris devoto ne apparet ob solutum
si fiat obscurum dignissimus tuis
malis atque gratitudinis offendum
modo hoc fructu deprimes gratiam
hec ut eius deo nostra secunda pro de
eius laudacio Aue gratia plena dei
Laudate dominum in sanctis eius hoc psalmo
pissimus canitur quod ubi est Altissimi
pro familias et pissimum dum et recor-
dantium virtute in studiis habemus ubique
sompnum dicit Ambrosius pro lucta sed
et spiritualis eius clemencia splendidus
solis absalto premit et mundum pro
sanguine fungitur tamen contemplantes Que
sicut sol sue claritatis radios ad
sanctos procedens si nulla inferat ne
obstaculis caliginis obstaculum ipsam pura
dicat ut sua anima dulcedine sopitus
sanctus sancte diei cingulat caritas
et pro eo sue quantum boni principes
sicut aquila pullos ad volandum suos provocat
teneros sua grata gratis
data ad quodque perfecit mitius
si non ferrea fortitudo obstat pectori
pro duricia quod eo medullis illabi
possit non permittat pungeli solliciter
ad odores ponderis Qualis de
suspendens et sustinens omnia
et deus sic ezechiele omnia Ecclesiae
Omnia sic disposuit in suo pondere
et mensura / In mensura ut nichil esset
superfluum esset moderatus nichil facies

sumptum actor ipse non fit ut ipsa non
pro nimio si quid ut nichil esset diminutum
sic ipsa esse ordinatus quia unum quodque ipsa
est quia unum suo est Et etiam in pondere
ut nichil esset iniquum hoc est in fine or-
dinans leuia collocans sursum deorsum
quia gravia illos ponens gloriam et regi
bus mittes ad iehennam Itaque anima
extra elucet operatio propria die mane
cuncta hic operatur et in mensura proinde
tanto super fine virtutis cuncta recte
disposuit atque in pace diffusus clementie
pro dei bonitate cuncta iuste ordinat quia
in deo eius potestate in populo mirabilis omnia
operans scripsit in falli suaviter omnia
disponens et clemente equabat utilia
omnia ordinans cui potest scriptum est et de-
lectatio omnia subsistit / Omnia glaudatio opera
arti sic sancti laudabilis reddit gratia
et gradus laudabit opera dei et post sunt
pervenit psalmus 148 Et illos eiusdem
finali per atque oris eius sancti omnis
virtus eorum psalmo 32 Illo in quo eius hoc
est filio suo unigenito celi videlicet
celestes viri viri magis sancti pleni
finati sic et hos predestinavit conformes
fi sue imagini ad Romanos 8 et quos
predestinavit hos et vocavit instituit
et magnificavit atque etiam et quod va
sicut sic est omnia dicit Augustinus in prologis
quomodo sanctis dedit affectum et modum ad de
atque vim totius medullis concessit
ut essent ipsi eterno virtutis et corde
Et sancti omnes eius omnis virtus eorum est
quia ipsi dono suo gratia nichil potuit
et eius corpore purgatione et proprio
conformatione et in ipso firmatione omnia
sic sanctus ipsi honor et gloria ad Ro. xi
dicit et psalmus regis fortitudo mea
et laus mea dominus psalmo 117 laudat
igitur est deus in sanctis suis qui ipse
ea sua etiam et proprium ab eo recepit
qui linguas facit disertas et apertas
mutorum sap. x hanc eius scriptum donavit
affectus reddidit deo dei Sit an regis

et ppedes nolite cogitare quo aut quid loquamini dabitur enim vobis in illa hora quid loquamini. Mth 10. adiecit illud non estis qui loquimini sed spiritus patris vestri loquitur in vobis Jo dicebat paulus an experimentum queritis eius qui in me loquitur xpus ij ad Chor. 13. Et de scriptis dicitur quod non poterant resistere sapiencie et spiritui qui per eum loquebatur actuum 6. sic omnes sunt in manu dei sicut deutro. 33. a quo cuncta bona procedunt videlicet sancta desideria recta consilia et justa opera ut orat ecclesia Et quia sic mirabilis est in sanctis suis in verbis et factis ac eciam miraculis ut docent eorum gesta de quibus dicere in paucis quasi impossibile est pro eorum multitudine. Vult dominus ipse pro eis laus in eternum referri quia ad ipsum laudandum invitat eorum auctore ut ait super cantica bernardus atque laus eius in ecclesia sanctorum ut ait psalmus 149. Quos pres et dominus sic primo sunt locutus laudate dominum in sanctis eius

Laudate ipsum dominum eius ordine presenti dicens quia magnus dominus et laudabilis nimis psalmo 47. laudate eciam eius sanctos quia rectos decet collaudatio psalmus 32. Omnis igitur quo ad spiritum ipse laudet dominum Ubi thex. qui dignum et justum equum et salutare nos tibi laudes referre domine sancte pater omnipotens eterne deus qui proprio filio non pepercisti sed pro nobis omnibus illum tradidisti et cum illo nobis omnia donasti ad Ro. 8. per quem incarnatum nova manent future sicut lux tue claritatis infulsit qui mortem nostram moriendo destruxit et vitam resurgendo reparavit atque spiritus sancti ad apostolos effudit quo propter profusis gaudiis totus in orbe terrarum mundus exultat et cetus angelorum pleni sunt celi et terra gloria tua in excelsis decantat Omnis ymnis excelsus super omnes gentes dominus et super celos gloria eius psalmus 112. laudate igitur dominum celi celorum et aque que super celos sunt et omnes qui habitant

sub eis quod et apocalipsis 4 ista status habitacionis civitatis celestis sic alacritas deum laudantis ubi enim adhuc vacabit sicut sine fine quia quod habitant in domo tua domine in secula seculorum laudabunt te psalmus 83. distamus igitur infirmis quam feliciter sumus in celis felix enim tunc ecclesia Jerusalem que non venit vi de dis temporis simone laudat igitur multitudo exercitus celestium salutare laudat dicens et quasi psallitur in tympanis et tactis quia quod tibi in laude preparat aut origenis super judicium omnis 2. hoc tibi ipse est dominus quia potest tunc igitur aude quia maior omni laude ut laudare sufficis ecclesia ipse quod de eo dicitur ait Gregorius ii modo laudes eo ipso commendatur quo potuit dici eius thronus sublimior et vicum amorum eius jussus preparatior et zelum ardentior qui de superna lectione quasi fine sine pelagus ergo sanctorum et earum magnitudine supergrediens que nemo numerare decepturus non quivit nisi admiratus Cum igitur domini sublimitas ponitur et ordo qui non ad laudem tertius sit ubique ait psalmus 129. In ordinacionibus eius ut ad tempus sunt sunt sine fine ait psalmus 144. Regnum eius regnum omnium seculorum et ab aliis superat eum sit virtutis in futuris ait psalmus 129 regnum ipsius omnibus dominabitur Jure prestate sunt morbus et fuitas et infirmitas opus paupertatis quod mortificat et vivificat ut dominus quasi dicere pia possit eruere laudet igitur dicit eum pusilli et magni qui attollitur eum in sanctis eius quod non est ipsius ut est dominus j Reg. ij. Cum autem ipse totus omnium sit manus quia omnia opera et naturalis ordo requirat ut omnis qui suscipit beneficium quantitatem per laude ad suum factorem sic effecta naturalis ad suam convertitur tamen atque laudes predicacio

precipi debet bono ad vos fidelis dominum meum quanto salutem dico laudate dominum hic de primo Et si laudari vult dominus adhuc ut preficiamus non ut ille publice quia laude nostri non suscipit non ut augeat sed ut per hoc nos ad se perducat Justum enim est ut sub eo benigentibus laudes tribuantur asserens Itaque quia vivis gloriosus gloria sua per providencia quia tribuat per dominum decet sanctos eius laudare laudabuntur enim omnes recti corde psalmus 63. Bonos autem dominus deposita fragilitate ad se congregat et conformes glorie eorum humilitatis suis in beatitudine collocat Ubi fruuntur bonis pocioribus mala minus eius cuius cum sapiencia se in cuius alio influxit quo tamquam in cratere vinum purum miscuit et ipse eciam aeternus flos quam lilium jhs carnem humanam suscepit Et germinavit radix jesse et conmixtio puram ut canit ecclesia virgo peperit salvatorem te laudamus de qua dicitur Ergo et mater quod laudes fragilitas humani generis prolueret quia solo tuo invito restaurandi aditum invenit accipe itaque grates quas mittimus impares gratias laudes et cum suscepisti vota culpas nostras orando excusa gloriosa benedicta super mulieres benedicta mentis puritate excedens angelos et pietate superans sanctos effecta liquida tota in dei simus impressione sigilli domini perfecte fidelis per hoc tota difformis sanctos dignitate quia dona ad dominice nacie conformis perfecte translata cum in dei mortis et quasi plus quam homo ut humani vero paradiso plenum nulli comparata cum deus sit tamen tres in unum unica hic est sanctorum et sponsus floribus puritatis delectata tota opus dei singulariter mundo decorata honore pudore celestis spiritibus excedens Quos per eam huius laudare per quos quidem sunt effectus mini los admirantes et laude domine pietatis adeptos iudicantes jure quo serapha caritate cherubin pollet sanctus

throni docuit Judicia et dominaciones docent quod prelati subditis dominari debent principatus quod sibi subditis agenda disponunt potestates adversa refrenant virtutes faciunt mirabilia archangeli maiora nunciant et angeli minora qui quidem per 3 jerarchias et singule jerarchie per 3 ordines distinguuntur Et super celestem jerarchiam minuari quanto potestatem est ad dei similitudinem jmitari dicantur quorum qui in imperium mittuntur semper tamen videt faciem patris quam cum videre desiderantes qui ut non sit in desiderio anxietas desiderantes saciantur et ne sit in sacietate fastidium saciati desiderant Et quia sunt in eis manendi eadem voluntas sit in eum amandi eadem voluntaria feliciaque necessitas Collaudemus igitur venerabiles omnes spiritus celestes propter michahelem pacis angelum et gabrielem destructorem errorum atque raphahelem medicum morborum deinde per ipsos laudemus viros gloriosos Ecclesiastici 44. primum quidem patriarchas nostros progenitores in fide ac in sapiencia matores et honestos in vita quibus deus promissiones fecit et eius filius carnem ex eis assumpsit eos quia de lumbis eduxit atque ad celum perduxit in quibus gloria ultra modo resplendet magnitudinis divine bonitatis Attendamus ad prophetas suspicere viventes et in persona dei videntes hii dominum gratia sacra divina stilo suo depinxerunt prophetarum quam omnis dominus sponsus super et etiam qui locutus est per os eorum quorum sapiam narrat populi et nunciat ecclesia laude ipsorum Ecclesiastici 44. Ergo o gloriosi apostoli discipuli quia dominum in columpne ecclesie vitatis precones et clare tubam tube sonantes vos igne spiritus sancti undique illuminastis velut lampades fulgentes in perennitatem futuris principes ecclesie militantis potentes assessores eterni judicis et duces pastores dominici gregis quem per eminenciam habuistis ad curandum et protegendum super demones eos cavendo super electis mitigando super mala eius absolvendo super morte ipsam contempnendo et super angelos eorum dudum celebrando hii

in fide p[re]s et d[omi]n[u]s n[ost]r[o]s plantauit
suis doctrinis irrigauit et exemplis
atq[ue] miraculis corroborauerunt // Jo[hannes] mero
ecc[lesi]a in iudea e[st] q[uo]s d[omi]n[u]s manifeste
elegit et ad se pro traxit aperte // q[uo]d
dicitur de euangelista // q[ue]d opus dono d[e]i
in ui[ri]bus et p[ro]p[ter] pr[e]dicat[i]o[n]e dict[i] s[unt] pu[l]s
ardendu[m] e[st] // quasi tpa[m] ab l[umin]is ad
ordinat[ur] ip[s]os ad q[ue]s pr[e]d[i]cat[or]e[s] uite et
doct[ri]n[e] dederit in s[an]c[t]o op[er]ib[us] eccl[es]i[a]e hij
p[er]fecto q[uo]d pignes euang[e]li[i] q[ue] doctores
ac alia celestia admirat[ur] figura p[ro]
p[ro]p[te]r a d[e]o aij mu[n]di ap[er]t[iu]n[tur] electi
quor[um] labia salutare diffuderunt
scien[tiam] iustitia sua dupl[ici]a p[ro]possidet et
leti[ti]a sp[irit]ua[li] // ei[u]s e[st] i[n] op[er]a // c[on]g[re]ga
p[re]d[ic]a a[n]i[m]a[rum] laudat quor[um] mel fel[ici]a
d[omi]n[u]s digito admittit titulos ap[osto]licos
uariis tormentis cruciari p[ro]mi[sit]
apostoles co[m]pedib[us] felic[ite]r iuncti quos
a s[an]c[t]is sed a d[omi]no e[st] p[ro]loquut[ur] itinere
q[ue] salutari ad celu[m] dirig[un]t[ur]. O p[re]ciosa
i[n]uiabilis q[ui] no[n] cessat supplicijs sed
stetit uox libera mente et r[e]cep[ta]
O ciuitas in q[ua] cont[ra] uirg[ines] q[ui] lux mer[itorum]
p[ro]missas p[er]sequ[e]ntur ui[r]ta s[unt] desp[ic]at
tu in laude // post quos nunc
uenerunt sancti q[ui] fessores radicem
q[ui] fecerunt fidei in corde florem in ore [et]
fructu[m] i[n] op[er]e t[em]p[or]e suo habentes q[ui] qu[o]d
eo[rum] uiuentes corpora in celo eundem
susceperunt // ubi nunc mo[dicum] s[unt] deuote
c[on]fessores qui eodem hic fuerunt mo[do]
doctores de q[ui]b[us] s[er]mo[ne]m tenemus ut
honor[um] ut laudes debite de eccl[es]iis
de eo // quos in illa felici[ta]te s[un]t gaude[n]t
esse hij ab huiuscemodi culpe de p[ec]c[a]ti eo[rum]
cont[em]plat[i]o[n]e sp[irit]ualiu[m] // qui tunc fuerunt mor-
tific[a]ti // offerunt se deo in odore suauit[atis]
corpus dignu[m] q[ui] est uigilaru[n]t ad
docendu[m] p[ec]c[at]a ad cognosc[end]u[m] d[omi]n[u]m et ad acquirendu[m]
titulu[m] uirtutu[m] // ap[osto]li quando eos d[omi]n[u]s
honestat in laborib[us] eo[rum] // post nunc
ad s[an]c[t]as u[ir]gines laudes addidisse eo
de recepisse est in s[an]c[t]o q[ui] uirtute[m] s[an]c[t]ita[tis]
gra[tia] no[n] similiter corpore d[omi]n[u]s s[un]t s[ed] op[er]ib[us]

conplaudat cum eis in gaudiis l[ibr]o de uirg[initate]
et h[o]c tu u[ir]gineu[m] q[uia] u[ir]ginitas stelle
et c[etera]. gemmis decor atq[ue] gr[atia] sp[iritu]ali
ornamentu[m] ap[osto]li quod s[an]c[t]e dicu[n]t
uirgines etia[m] regis sp[on]se et cel[estes]
u[ir]gines ipsis angelis co[m]pare[n]t[ur] ad ce[lum]
c[on]parat[ur] corpore s[un]t aliq[ue] gaudent de
numero ut non s[un]t id q[uod] exp[er]t[i] sunt
de corp[or]e hoc regnu[m] mu[n]di // et o[mn]em
ornatu[m] s[e]c[u]li ap[osto]li amore d[omi]ni
s[er]uit fortiss[im]e tuli[t] s[un]t ad[ue]rsa
Jo[hannes] q[ui] e[st] lucerna non extinguit[ur]
eo alijs s[an]c[t]is o[mn]ib[us] q[ui]b[us] d[omi]n[u]s in
re[g]no d[e]i et fulgebu[n]t in p[er]petuu[m]
Tu a s[an]c[t]e hec op[er]a d[omi]ne q[ui] s[an]c[t]os tuos s[an]c[t]i
glorificas deducendo eos ad p[ro]p[ri]a
p[er] uias rectas quor[um] licet manu[s]
ad laudib[us] q[ui] iusti in eccl[es]ia
regio [et] humili i[n] t[er]ra d[omi]n[u]m ipse
d. no[n] nob[is] d[omi]ne no[n] nobis s[ed] nomini tuo
da gl[ori]am hec ig[itur] p[ro]uidentes us[que]
sed h[ec] cetu[m] // laudate d[omi]n[u]m i[n] s[an]c[t]is
eius // fideles s[er]mo et o[mn]i acceptio[n]e
dignus laudate d[omi]n[u]m in s[an]c[t]is eius q[ui]
est imitari eos quos uenerari sollem-
niter no[n] tam illis q[ui] p[ro]pt[er] mod[um]
datu[m] e[st] tam nob[is] eo[rum] imitatio [et]
quos sol[e]mpni uenerat[i]o[n]e p[ro]sequimur // uit[am]
est q[ui] s[an]c[t]o q[ui] s[er]mone p[ro]sequimur / uit[am]
ap[osto]l[orum] // laus uera in d[omi]n[u]m d[e]o numi-
ore p[ro]testas s[i] q[ui] concordant et una
cordib[us] huius no[n] pot[e]st aut p[er]fecti h[ic]
bona dicere ub[i] ui[r]tus mala in ui[r]tute
q[uod] bu[nt] lingua sonat non sanctis
mi[ni]st[r]o e[st] // et uiue p[re]tate [et] enim uiui
q[ui] b[us] s[un]t et p[re]dicas ad cor[dis] bo[n]u[m]
tota auiditate curramus ut s[an]c[t]o
delectamur s[ic] erimus sublimem [et]
uenies. Et cum p[ri]ncipe p[ro]pheta
suffragia s[an]c[t]or[um] // ut q[ui] posse
uita non obstet i[n] tec[u]m dom[in]e
q[ui] suffragia utiq[ue] p[ro]stati q[ui] ...
s[un]t natura quod eo s[an]c[t]is uita d[omi]n[u]m
pulsamus no[n] celebrat q[ui] suppli[ca]
sapimus // q[uo]d mo[n]strat uita [et] s[ed]
hanc contra mala addat

to[r]mina ipsius et exanimatum.
Jus[titi]e zelo ut est q[ui] facere bona una
dies uelit sed possit sup[er] ibi in q[uo] ubi
se agit uoluptas // et huiusmodi destituta
e[st] q[uo]d ap[osto]l[u]s non c[on]f[er]t s[e] flagellet
cottidie d[omi]n[u]s q[ui] ad morte[m] q[ui] ad gla-
diu[m] qui ad fame[m] captiuitate et bella
Quare uos p[ro]pe s[e]dic[i]o[n]es // et pestilen[ci]e
quare p[er]dic[i]o[n]es et guerre c[on]tra
bella c[on]t[r]a hostes nostris diebus in
p[ro]uincia s[un]t p[er] d[e]uicti p[er] q[ui]b[us] placandis
nec hoc auctoritatis asilus infidelium
sermonis uero s[un]t c[on]firma[n]do sup[er]est s[an]c[t]am
hec c[on]g[re]gata // ut auia sup[er]bi c[on]gl[ori]a
recedat et eccl[es]ia quam cedatis d[e]uote
floreat que q[uo]d eccl[es]ia mare maris
stelle tapin[um] g[e]r[i]t // quod s[un]t sub mare
clamide eos p[ri]ncipes et[iam] gl[ori]e
claudu[n]tur. Ita q[ui]b[us] sedet uita ui-
uis grauare palio eccl[es]ie eccl[es]ia est
s[ed] papa existat q[ui] mu[n]di stella u[ir]
militas eius et ap[osto]lis mordeat[ur]
q[ui] p[ro]p[ter] q[uo]d aduo metu[m] no[n] relinquat[ur]
uidete tu p[re]s ut s[un]t mare uiui
uita // cum sint discipulia // s[un]t uiri
uita q[ui] ponat s[e] ut cedat in eo[rum]
corpore // Tu aut[em] d[omi]ne pastor eccl[es]ie
nec reputat age[n]do reddi rex
ultra nos tue // et cum s[un]t angeli non
deuiu[m] s[un]t terra decet dormire sed
uigilare sup[er] grege[m] tuu[m] quem petro
[et] ap[osto]lis dormiu[n]t adu[er]sus p[er] quos aut p[ro]tat[a]
o petrus tu pastor s[an]c[t]a ob oues a
lupo defendere dissipat re uiui eg[o]
sana et flebitos r[e]sone aurum eius
inaud[it]o tua curia q[ui] capit[ur] morte
grege // et pululat [et] de radice
mali // sit eum p[ro]pede debes bonus
omnibus ut no[n] male tua uelud cap[ut]
eundem tota obirubis nichil ptend
si mayses audet q[uo]d p[ro]phetis qui
eos generat ap[osto]lo plus attende[re] debes
ad dexteram eo[rum] q[ui] equalis // n[e]c est
tam salus honore apposite possibili
tas efficaciu[m] l[e]u[iu]s eius ta
et suppl[icium] iu[s]te et scriptu[m] mani[festa] te dignissimis

Sed omnes Cardinales et archiepis[copos]
ceu [et] et episcopos et abbates et pa[tri]-
archas Reputauis in sapientia et ho-
nestate uite qui sic fuerunt p[re]s
multor[um] generum ita uos est assess[o]-
res uites pastori omnium p[er] q[uem] amore
ap[osto]li dumtaxat qui ad eccl[es]iam hi[c] debetis
Respicere ad iusti[ci]a[m] [et] non fouentes p[ar]te
q[ui] seculares estis // n[ec] p[ro]tectores p[er] uarios
uos eccl[es]ie regitis ad aequalitatem a q[ui]bus
s[un]t et estis p[er] matrimonium misere misera
p[er] se q[ui] uero honoris a mul[ti]s cura i[n]
p[ro]p[te]r Responsa eccl[es]ie intendatis sciat[is]
eum locutu[m] est // s[er]mone scriptura ap[osto]lica
sed uos p[ro]p[ter] in o s[er]mo pastores do-
mini c[on]g[re]ga[tionis] d[omi]n[u]s p[er]sulos populos despicere
uos eum ut ipsis incumbit cathedra
predicationibus ad mala culpe destruenda
erudiendum penitentes // et impugnandos errores
uos estis sol lucentium aptandum sic in
sole non debet esse macula quam si fuit
maculatum cito sic eius apostolo p[ro] ex
eum in ea sp[irit]u sit de obscura de
sol mors // quando stelle p[er] se luna ple-
nas [et] stellarum obumbrant Itaq[ue] eo
s[an]c[t]o uero q[ui] op[er]a dare ne q[ui] culpa
uiua p[er]eat de eccl[es]ia // Et quam corp[or]e de
moy est ut ait aug[us]t[inu]s l[ibr]o de spiritu
q[ui] facile non uideatur ab eo q[ui] illo p[ro]mi[ttitu]r
si sapiat s[ed] q[uod] que male c[on]suetudini uis
scandalizat eccl[es]iam Resecatur eius in
dampna unde // sit omnem expansum p[ro]p[ri]e que de
fine s[an]c[t]a est uetustas errorem e[st] et pa-
lliata errore[m] sequi d[e]b[e]t ut t[em]p[o]ris
ui[r]tutes om[ne]s ea abolere // unde nicholaus
p[a]p[a] remissio dicitur ait q[ui] mala c[on]-
suetudo non minus q[ui] p[er]niciosa cor-
ruptela uitanda e[st] i[n] eccl[es]ia d[e]i // dicit
etiam d[omi]n[u]s jo. iiij[o] ego sum s[ic] non d[icit]
ego sum c[on]suetudo petrus ecce cor[rigi]t
paulo ueritate p[re]dicanti // Notate in h[oc]
enim debetis q[ui] p[ro]p[ter] neglig[enci]a corrigendi
mala c[on]suetudinem filior[um] heli Reg[um]
iiij nostra sit mala sup[er] p[ro]p[ter] sermone
non heli primus sacerdos retro suum
cadens expeditus e[st] ap[osto]lis dei ip[s]i in
gladio occi[si] // filij heli Reg[um] iiij.

et omnes scit et archa testamenti rapuerunt infideles / et ita fortassis multa mala que nunc vos invenerit / non ullatenus eo effectu corrigendi malas consuetudines in ecclesia dei huerunt originem Credunt quod status clericorum multi hic doctores comparant pauci lis sit multa messis operarii autem pauci cernunt terbo docere opponentes habentes vobis vita et veritate doctrine quod si fecerit et docuerit magnus erit in regno celorum et dicit Alibi notis ewangelizantibus dabit verbum virtute multa Elegite vos decem illas claves videntes in terminis quod certi sunt dicit quia nutu credunt et quidem pax vestra et moralis multum curantes temporalia et caduca pax eius contemplant spiritualia et eterna cum suam laborem inutile arbitrantur sunt ea dicere sequantur // Attendite vos curati minores plati tepidi gentes domini quas unum pedem omnibus nemo paramentis faciunt gessisse dubitat accedite in et curati cum vinum excecare quibus compariam vos institude concedit constatu oculi vos predicandi confessiones audiendi et sacramenta [illegible] ecclesia cum vestri status congruenter et pro vobis ministrandi populum dandi decimas et alia iura pro illa recipi que iura vestra vestra sit vestra esset quod aliquid fallere sua non mittet tota et ex peccatum dolor non de quo protegat ea oro ut vos et eam protegat nomen dei Jacob mittat vobis auxilium de sancto et de syon tueatur vos memor sit sacrificii vestri et holocaustum vestrum pingue fiat tribuat vobis dominus secundum cor vestrum et omne consilium vestrum confirmet atque impleat omnes peticiones vestras // Sed o vos abbates et religiosi omnes priores descripti carnem vestram cruci affigentes cum vicijs et concupiscentijs pure et modestie vestre humiles vos eius regula quas astringit ad multa vota moribus debet esse coopertum quod multis preminimi imitandi / sic enim lapis magnus

de monte corruens multos subditos lapides secum ad ymam trahit sic abbas peccando quamvis multos de ecclesie suo in barathrum inferni suos deiungit de ipsa etiam vos et vestros ex mundo exponentes ut de mundo premiatis quoniam etiam te pro talis deponem in gloria possidere. Reliquos autem sacerdotes huius congregacionis confessoribus et regibus una sit applicaciones. Rogo et et oro ut confessionem de fide forte caste separato capitis eos autem habent exceptum sapientia eorum comprehendi et casta gratia eo cum te Sed o vos omnes hic theutes mora qui hic habitatis manete attendite et audite quod de vobis audivit tussentes prius aiunt plures viris tussientes pro viro qui reformat gentes undique non tempus et hic in kalendis quia non reformetur suas generales quia non reformandis suas abusus aiunt prima vestigia Francie et Anglie domini congregati populo ut faciunt de novo per quod leviant tantam sumpma pecunie credunt certe adiciunt eos non esse modestes intimos mundi vero et eum sic regulo diuturni vestri reliquid et ex aliquo vincat perfecto vincendo vincatur et cultro deputat / aiunt et cetera vestre reparabit sermon eorum primo ¶ dormientes vestra primo dormiens et in foro certo nunquam inclusisset quod est quia in vicino de dampnatis est eadem ere eo dixit et pecus vadit peracere cum decretum suum et respondere electum generalem aliquod resistunt reformandi reformatio in generali et parum deputatis pro commissione reddere prius et hoc est promissum Communis est consultacio que sunt personarum utilitate eorum agenda non multa esse tractare necessariis quod causa plures conditur sub unius eorum debite expediri legitur vestra illa debite adulterina vel permissa tenentur non plus prevenientes in perfectum sed non plus punitantes ¶ dormis et vigilas dormiens et reformare collacio et vigilas in ordine et huius sancti

tas fidei quod defensionis iurium papalium et advocatos est spiritualis et fugam iudicis ittari / nec eas et sub modico ponitur velut libelli ille designavit et ecclesie plures pro deputatos qualificate vel duas menses / sic fides obumbratur sic errores hic negligenter quod de vestro generali isto generalio velle perferri. Judicetis igitur et in facto omnibus fiat vestrum iudicium non obstante personis cuiusque status hic de omni statu multa potest electi qualis igitur aequalis debet libertas pro bono utilis et statu patris vestri velle reformari tam platimenorum et minorum quam religiosi sub datis et mediatis / et vestra quam deputatis ab hoc concilio vellet aliud audire quod totalis gallicanum et mediolanum pacifica cohabitacione in quo gallico fuisse creatus et quamquam plati nostri omnes in trati sive doctoribus et aliis quorum multi ad Cardinalatum de quo fuerunt quarum faciant sinalem pro eis patres eius et Athenis et operum bonitatem omnes iustorum hominum quia ad vere duces aquosum a fonte huius prodesse omnium bonorum rivuli fluunt et procedunt ab eo quod gloria laudis reponet in eo omni genitores populi et tibi compassivus alme deus unum et tempore seculi Amen / Amen / Amen

Sermo habitus in Concilio basiliensi per alfonsum decanum compostellanum oratorem serenissimi regis castelle in Solempnitate sancti Thome de aquino die septima marcij Anno domini millesimo quadringentesimo tricesimo quinto

Antiquos oratores Reverendissimi patres Cum in concione loqui oportebat rem ipsam que vertebatur aggressos legimus nullo per alieno fundamento capato ex hijs quam intere gerebat in illo vetusto evo studiosi prout cuiusque facundia scienciaque prestabat exordium sumere consueverunt / nec thema extraneum querere nec sibi aliena cementa alicunde solum sed finem fabricare moris tunc erat, sic demosthenes cum in grecia floreret, sic cicero qui apud latinos lingue et calami oratorii ~~tenuit~~ calami oratorii tenuit principatum cum orare aut dictare oportuit si nos scripture sue non fallunt experti exorsi sunt. Sed

[non fallunt quia per alias orationes demosthenis quas habemus et per omnes orationes ciceronis patet illos non assumpsisse thema]

quid nomina gentilium recolo Aut morem paganorum in prophanis orationibus observatum ad ecclesiasticum actum commemoro cum excellentiores approximi et familiari thematum rei testimonium habemus Nam et sancti doctores qui tam sapiencie quam eloquencie plurissima specula fuere nusquam pene leguntur dictando alloquendo aut verbum dei ad clerum seu populum exponendo thema ex scripturis sumpsisse

[nusquam quia in sermonibus suis sine themate videtur procedere]

set conceptum suum prout cordi erat ordiebantur et in processu sermonis testimonia ex sacris voluminibus assumebant Nec enim alligare ingenia sua vim determinato principio et omnia verba sua ad unum postem referre utile fore censebant Procedente vero tempore / et sicud ceteris rebus sic et stilo per diversas formas mutato valentes viri qui per propinquiora nobis tempora diversis in regionibus claruerunt sermones collacionesque suas certo themati submittere inreperint

Illa forsan ut reor permoti racione prudencie sic initi viderentur
sed sacre scripture verbo in fronte posito confidencius quidquid
placet adderent Quod si utique dicendi modus probabilis studiosus
sit et in eundem persuadendi finem diversa cause sed totis viribus
tendat / quia tamen ut gregorius nanzazenus ait optimus ordo est
ut tocius vel verbi vel operis a deo nobis exordio sumatur et in deum
consumacio referatur Ideo ad presens apud inicium et nunc a
modernorum more abhorreamus sanitatem propinquiorem sequi propo
sui et ex deo verbulis meis originem quatinus cordis mei iube
ritas valet sumere volens in thema dicendorum in quod veluti
in quendam cardinem verborum meorum ruditas ferat ex quarto
capitulo sequens verbum quod in auribus vestris nunc re
citatum est Segregate michi decreui

[margin: Initi alludit verbis Salomonis proverbiorum iiij°]
[margin: Nanzazenus in apologetico]

Thema

Non potest civitas abscondi super montem posita

[margin: non potest etc. Mathei v]

Et si ut optatum desiderii nostri effectum preces dignissimi apprehendere valeamus intercessores sepe querere convenimus pro certum tamen vota nostra sine mediatore tunc offerre non audemus cum unum e tribus nobis obstare concernimus Primum si celsitudo principantis cui supplicandum est adeo tanta et tam sublimis habetur quod per nos ipsos loqui presumptuosum fore putamus huic est quod helizeus cui sunamaniti

[margin: helizeus iiij° regum iiij°]

hospite sic grate vicissitudine vellet referre sic ait Ecce sedule in omnibus ministrasti nobis quid vis ut faciam tibi numquid habes negocium ut loquar regi seu principi milicie / quia paupercula femina ad regis solium accedere non presumeret sed per prophetam regie magestati acceptum liberius loqueretur optataque facilius impetrare valeret Secundum cum principem cui supplicare volumus offensum a nobis sentimus nec cum hiis quos offendimus preces nostras porrigere immediate solemus Unde adonias licet frater antiquior peteret a salomone sunamitem in uxorem non presumpsit quia illum se offendisse meminerat Sed bersabe ut peteret supplicavit dicens precor ut dicas salomoni regi neque enim tibi negare quidquam potest ut det michi abisac sunamitem uxorem per intercessionem alterius obtentum se putavit licet et sic frustratus sit quod per se ipsum diffidebat posse obtinere Tercium cum petende rei causa ma eaque magnitudo est ut petentis meritum et qualitatem excedat ideo filii zebedei licet sancti et electi forent apostoli domini quia tamen eximiam sedem volebant non per se ipsos sed per matrem que propinquior secundum carnem erat supplicacione sua deo et homini obtulerunt ait enim dic ut sedeant hii duo filii mei unus ad dexteram tuam et alius ad sinistram tuam in regno tuo. Filiorum pro illud peticio erat sed matrem ut peteret submiserunt Ita ut in ewangelium Mathei est ... omeliam loquar non ad ea pro quasi ad filios submittentes respondit nescitis quid petatis Quod si oculos mentis nostre in nos ipsos convertimus et quante humilitatis quanteque infirmitatis natura nostra sit consideramus / non unum horum sed hec simul tria perfecto in conspectu cordis nostri tremendo conspicimus Nam si altitudo divina attenditur et nostra infimitas consideratur ineffabilis et inexpressibilis differencia est unde eliu ad iob dicebat Responde tibi quia maior sit deus homine et idem iob alibi dicit vere scio quod ita sit et quod non iustificetur homo compatus deo et salomon ait deus est in celo et tu super terram Idcirco pauci sint sermones tui Finiti enim ad infinitum mortalis ad inmortalem creature ad creatorem nulla proporcio est Si offensionem inquirimus nonne eterna divinitatem continue quantum in nobis est peccatorum nostrorum enormitate offendere non cessamus unde scriptum est in multis offendimus omnes Et Johannes ait si dixerimus quia peccatum non habemus ipsi nos seducimus et veritas in nobis non est Ast si excellenciam muneris optati meditamur quid alterius reperiri potest nec enim caduca et temporalia petimus que ut vestimentum veterascent et sicud opertorium mutabuntur Sed eciam et in putribilia desideramus que nec videri nec plene excogitari possunt de quibus ysayas ait oculus non vidit deus absque te que parasti expectantibus te Merito ergo cum infimi simus / cum offendentes offensum cum mortales eterna petituri tronum divinum adire cupimus expedientissimum est ut non simpliciter nostris meritis optata assequi presumamus sed intercessorem summa cum diligencia queri oportet qui acceptabilior nobis apud celeste solium impetrare Scriptura enim nos ad hoc invitat dicens voca si est qui tibi respondeat et ad aliquem sanctorum convertere Sed quis ergo aut que sanctior inter creaturas puras putanda est quam illa de qua intelligitur quod scriptum est Tota pulchra es amica mea et macula non est in te Hec est enim ut ecclesiastici verbo utar deprecacio offensionis Hec est civitas dei de qua gloriosa dicta sunt de te et que super montem id est super celum celi quod greci empireon vocant assumpta abscondi non potest Hec est indubie que nos ad celum precedens negociorum nostrorum curam in celis gerit Unde bernardus ait precessit nos regina nostra precessit et tam gloriose suscepta est ut fiducialiter sequantur dominam servuli clamitantes trahe nos post te in odorem unguentorum tuorum currimus. Advocatam premisit peregrinacio nostra que tamquam iudicis mater et mater misericordie suppliciter et efficaciter salutis nostre negocia pertractabit et cum sint iustinianus ait castitas sola deo cum fiducia potest animas homi

[margin: Eliu iob xxxiiij°]
[margin: Salomo ecclesiastes v°]
[margin: Scriptura iob v capitulo]
[margin: Tota canticorum iiij°]
[margin: ecclesiastici ecclesiastes xxxv]
[margin: civitas dei alludit verbis psalmi lxxxvij°]
[margin: Bernardus in uno sermonum assumpcionis qui incipit virgo hodie gloriosa]
[margin: Iustinianus in autenticis de lenonibus prope finem collacione iij°]

presentare quanto felicius adno-
tacionis nostre officium illa exhibebit
que nedum castitatis sed summe
virginitatis inventrix et totius
mundicie exemplar purissimum est
hanc ergo piissimam virginem
incorruptam dei matrem intimis
votis et humilimis precibus
exoremus ut nobis immeritis
graciam qua vitam viam civi-
tatis habitandi invenire possimus
porrect et sic verba divina que
me dicturum proposui audituri-
estis in corde nostro quasi in
bonam terram radices figere
fructumque centesimum dare faciat
quatenus illum desideratissimum et
ultimum finem ad quem suspiramus
adipisci mereamur offerentes
ei oracionis locum sub silencio de-
votissime votis illud gratissimum
munus angelicum quod incipit Ave
maria

viam alludit ex verbis [illegible]

in bonam terram alludit ex verbis ewangelii mathei [illegible]

Non potest civitas abscondi
supra montem posita

Omnem civitatem patres ve-
nerandissimi esse communitatem
quandam et omnem communitatem
boni alicuius gracia fore insti-
tutam aristoteles ante multa secula
dixit bonum autem esse quod omnia
appetunt et ante aristotelem
moralium eciam principes incitaverunt +
Cum ergo omnia singularia
individua appetant bonum et ci-
vitatem ex collectione individuo-
rum singularium fiant consequens
est ut bonum in quod civitatum
desiderium tendit quasi exple-

Aristoteles in primo politicorum

incitaverunt [illegible] ethicorum

tibus morum bonis coniunctum
excellentissimum sit et ut in [illegible]
philosophi logii architectonicum di-
possit hinc est quod idem aristoteles
alio in loco dicit principalissimum et
omnium bonorum esse quod civitas et
politica communicacio desiderat
Duplici autem municione ad asse-
quendum tuendumque bonum horum
civitas eget una ad extrinseca ma-
la pellenda alia ad intrinseca bona
fundanda quod aristoteles sub brevi com-
pendio comprehendere volens
docet civitatem sic edificari
debere ut tam ad bellicas quam
ad politicas bene se habeat ac-
ciones bellicis autem actibus ar-
mata milicia politicis vero legis-
periti ministerio respondet unde iusti-
nianus qui hanc scienciam qua-
cumque civilem vocavit summo studio il-
lustravit et leges tam per se
quam per predecessores suos et per
vetustos iurisconsultos mature
digestas sub voluminibus quinque
compressit Cum rudimenta illa
disponeret ante omnia imperatoriam
toriam magestatem non solum
armis decorari sed legibus
armari oportere clamavit
Sed nunquam civitatum ymo quod
civitatum iura tractare volumus
aut civilis sciencie principia re-
plicare non perfecto ea intencio
est nec proposita vario petit Sed
quoniam ut apostolus ait invisibilia
dei a creatura mundi per ea que
facta sunt intellecta conspi-
ciuntur ideo civitas temporalis et vi-
sibilis hec brevius premisimus ut
ex hac cognicionem sumentes
ad spiritualem et invisibilem civi-

tatem sermonem vertamus
et quid oro aliud ecclesia dei que
per totum orbem extenditur quam
quedam sancta civitas est quam tot
apud ieremiam scribitur civitas
laudis [illegible] nimis et ut apud Judith
[illegible] civitas potentissima dici
potest hec enim est civitas sancta
in qua xristus sacrificatur cotidie +
hec ergo adversus mala
extrinseca contra hereticos et
infideles est per sanctos doctores
quasi armato milite defendenda
unde augustinus ad defensionem
huius civitatis accedens sic exorsus
sus est gloriosissimam civitatem
dei sive in hoc temporum cursu cum
inter impios peregrinatur ex fide
vivens sive in illa stabilitate se-
dis eterne quam nunc expectat per
paciencia quousque iusticia
convertatur in iudicium defendere
adversus eos qui conditori eius
deos suos preferunt fili karissime
marceline suscepi et post pauca
de terrena civitate loquens ait
in hac namque existunt inimici
adversus quos defendenda est dei
civitas Sed bona aut intrinseca
firmo fundamento stabilienda
opus est preceptis salutaribus
et exemplis quibus in magna
habundancia est ab antiquo refer-
ta unde Gregorius Cum moralia
tradere vellet sic ait omnis
homo eo ipso quod homo est sum-
debet intelligere auctorem
cuius voluntati tanto magis
serviet quanto se quam de se
ipso nichil sit pensat et post
cere enim conditi deum conside-
rare neglexerimus adhibita sunt
sunt precepta preceptis quoque ob-
temperare nolumus adiunguntur

[illegible gutter notes]

exempla hanc igitur ecclesias-
ticam civitatem adversus mani-
feste impugnantes defendere
et inter subditos doctrina et
exemplo convenit illustrare
quod si sic est et illud utique
consequens erit huius civitatis
utilem civem illum solum dici
debere qui utrumque horum vel
alterum saltem agit Quod si
hunc sanctissimum virum ad cuius
celebritatem convenimus sanis
cordis subtilibus qualis civis
huius benedicte civitatis extiterit
indubitata fide videbimus nam
qua ingenii fortitudine hostes
fidei insecutus sit supervacuum est
dicere quoniam plus quam manifes-
tissimum est perfidia enim plurima
hereticorum verissimis argumen-
tis devicit et munitissimas tur-
res babilonicas perfidorum machi-
nis invincibilium racionum destrux-
it et quibus quisque mirari plene
sufficiat illam terribilem ut
ita dicam castrorum suorum
ordinatissimam aciem quam contra
gentiles sub sua famosa Sum-
ma quasi sub vexillis fidei pa-
ravit procul dubio enim nec pub-
lius scipio africanus superior
contra hanibalem nec nepos
eius alter publius scipio afri-
canus inferior adversus numantinos
nec perses persarum rex contra
leonidam ceterosque duces gre-
corum nec ille alexander mace-
do asie domitor in darium arsami
filium tantas copias militum arma-
torum conduxit quantas racionum
turmas noster Thomas in defen-
sionem sancte civitatis contra
hostes gentiles induxit Sed
an quia in bello contra infideles

terribilem alludit verbis sa-
lomonis cantica vj

scipio ex thi-
tholivio et
cronicis ro-
manorum

inferior ex cro-
nicis romanis et
eciam hispanie

perses ex cronicis
[illegible] et
aliis historiis col-
ligitur hunc presentem
maiorem exercitum
duxisse quam [illegible]
quam alium quemcunque prin-
cipem in aliquo alio
bello duxisse legitur

alexander notari
toria est et dicit
arsami quia fuerunt
plures darii et
ille darius sic vocabatur

occupatus extitit cives suos
doctrine neglexerit / non perfecto sed
exemplo illorum qui apud neemi-
am Jherusalem reedificando una
manu faciebant opus et alte-
ra tenebant gladium Sic tho-
mas in una manu gladium te-
nuit cum infidelium hereticorumque
stolidissimam civitatem solidissime
rationis ense acutissimo perfora-
vit: altera opus fecit cum fide-
les et dociles animos in fide
et exercicio virtutum lucidissimis
scripturis firmissime roborabant /
Et quis facile dicere posset quan-
to lumine in civitate hac radi-
averit qui quidquid ad theologi-
cas intellectuales quam aut mo-
rales virtutes quidquid ad per-
fectionem speculative practiceque
rationis expediat incredibili
textura contexuit Nam sicut
aristoteles ait sapientis est ordinare
ordo scripturarum suarum non
sapientem simpliciter sed sapien-
cie culmen eum tenuisse demon-
strat / Etenim si nec argumenta
subtilia nec determinaciones mira-
biles expressisset solus ordo
questionum et articulorum sub
quibus contentorum correspon-
dens situacio magnam admira-
cionem intuentibus prestat /
Et cum pace et reverencia omnium
semper loquens nonnulla solep-
nia opera per alios edita subti-
lissima et utilia videntur et
sunt / Sed ut quedam castella
super inaccessibiles rupes et
scopulos elevatos apparent
et quasi tenebrosam aquam scien-
cie in nubibus aeris tenentia
solum expeditis peditibus subti-

neemiam neemie iiij° ca°

Aristoteles p° methaphisice

tenebrosam alludit ex verbis ps xvii

lissimis tantum ingeniis aditum
prebent doctrina tamen huius
divini viri elevatissima ingenia
pascit sed mediocria et humilia
non despicit in illa enim ut inquit
ambrosius quandam loquitur est simi-
et lacteus potus quo tenera filio-
rum nutritur infancia [illegible]
et solidus cibus quo robusta per-
fectorum iuventus spiritualis [illegible]
virtutis accipiat incrementa
merito ergo civitas quedam
super montem posita rectissime
dici potest / civitas tipum tenens
quia multitudinem conclusio-
num quasi quedam copiosum nu-
merum civium plenissimis et la-
tissimis in callibus habet super mon-
tem / quia in celsitudine auctori-
tatibusque posita expugnari
non potest / tanto autem sublimior
huius doctrine excellencie iudicandus
est quanto clarior docendi modus
tradita cernitur / Signum enim
omnino scientis est ut aristoteles
ait posse docere Quid ergo
sibi voluit qui huic doctrine cla-
ritatem quasi quandam [illegible]
obicit Cum nichil melius doc-
tori attribui potest aptius doc-
di Amphora dixissem [illegible]
singularis affectio qua ad glo-
riosum predicatorum ordinem
et ad huius sanctissimi [illegible]
ta Jeronime suspectum aliquan-
tulum redderet Sed ut [illegible]
ras affectionis causas illam
illo v. dignissimas per latere
quod sub natalis sui aurora
christianissimus princeps iohannes
rex castelle et legionis [illegible]
dominus meus cum primo [illegible]

desiderio in hanc lucem editus
est Ideo hunc ut singularem
patronum habet Et licet iuvenis
et sub hac milicia que hominis
vita est adhuc sit tiro
[illegible] defensurum ad beatos vi-
ros et triumphatis hostibus
in patria iam gaudentes non
comparacio est tamen iuxta
qualitatem professionis sue
patroni sui vestigia imitari
gloriosis operibus satagit /
Nam ut sanctus doctor infi-
deles increpacione racionis perse-
cutus est Sic et hic rex invic-
tissimus infidelium sarracenorum per-
continuum bellum materialibus armis
persequitur quod ut alio in loco latius
dixisse sum memor nec hic repe-
tere qualitas artis petit / Instruc-
cioni autem et conversioni cor-
rectioni civium suorum studuit
thomas libros scribendo sic et
hic illustrissimus rex leges con-
dendo et iusticiam diligentissime
servari studendo operam
dare non cessat Speramusque
quanto valencior insurget etas
tanto valencius in eo insurget
incrementa virtutum hodierna
enim die implet tricesimum annum
[illegible] autem [illegible] erat
[illegible] regnare cepisset Nam
et si ante secundum aliquos reg-
nasse putetur tamen septi-
mo tricesimo anno regnum eius
incipit computare quia adole-
scencie inhonestis passionibus
et etate ad statum perfeccionis
adducta Solidius robur sumunt
virtutes et nos gaudemus prima
iuvenculo et ex hiis spem verisimi-

lem sumentes feliciora deo
gubernante prestolamur processu
in futurum Sed immortalis viri
laudibus dum incessanter huius vi-
te militat cohibeamus stilum et
in nostrum interiorem hominem
convertimus / Interroget autem
seipsum unusquisque nostrum et an
civis huius ecclesiastice civitatis
dicendus sit animadvertat ac si
cum hereses pullulare audit macerescit
animus et illas eciam cum vite corpo-
ralis dispendio desiderat ex-
tirpare mores quam catholicorum
non solum in aliis quia illud fa-
cile est cunctisque omnibus sed in
seipso reformari totis votis
anhelat huius civitatis incolatum
vestigium aliquatulum in se habere
confidat Sed si eum de extir-
pandis erroribus bohemorum
cum de reducenda eorum ecclesia concordia
agitur tepida aure et animus
compaciencius auscultat et quasi
fabulam quandam audiens animum
oblectamenti causa apponit / et
quando de reformacione trac-
tatur non cum magno dolore
illam difficilis execucionis
inspectat / Sed cum quadam
animi tepiditate eam tolerat
postergari procul dubio peregri-
num ab hac ecclesie civitate aut
inutilem ut ut mitius loquar
tepidum civem se esse cognoscat /
Hec namque ecclesie civitas super
montem fidei et petram spei
impetuque caritatis posita est
hii enim sunt montes sancti
in quibus fundamenta eius sita
consistunt Ideo latere non potest
in talium montium cacumine col-

fundamenta allud ex verbis ps lxxxvi°

locata quia non potest ciuitas abscondi
supra montem posita ut sunt tho.

Ciuitatis regimen o profundissi-
me sapientie pres et similes
diuisis tam penes quam in partes se-
cundis distinguuntur ... tamen in
principales genera ... rectam politi-
am et in totidem peruersam inqui-
sitores eius acerrimi ut aristo-
tile docente didicimus distinxe-
runt. Nam cum per unum excellentis
virtutis virum res publica mo-
narchie gubernatur regium nomina-
ri consueuit. Cum vero non virtutes
detestanda potentia unicus princeps
per iniuriam imperat subditorum ty-
rannidis nomen assumit et cum
paucorum potentum Sed optimo-
rum virorum arbitrio moderatissime
regitur aristocratica gubernatio
est. Si autem potentes hii utili-
tatem preferentes priuatam commo-
da publica negligunt oligarchia
dici solet. Quod si gubernatorum
multitudine et communi populi iudi-
cio recte disponitur politie simpliciter
nomen tenet quam nos popula-
rem vocamus. Hec autem populi
multitudo si peruerse aut imprudenter
in regendo se habet politie po-
pularis nomine perdito democratia
appellanda est. Et sic sex gubernati-
onum modis quorum tres recti tres
sunt peruersi totus hic mundus tam anti-
quis seculis quam modernis diebus sub
diuersas prouinciarum consuetudines gu-
bernatus extitit existit. Sed et
romanorum leges quas ius ciuile
communi vocamus iuxta hanc distinctionem
non sunt conditas esse testantur.
Cum monarchie constitutiones prin-
cipum, aristocratie senatus consulta,
populari politie plebiscita corres-
pondere videntur. Qua tamen ut pre-

[marg.: Docente 3° politicorum]

[marg.: leges collecte sunt ex li. ij de origine iuris et aliis multis ...]

missum non de temporali ciuitate sed
de spirituali loqui propositum est. Secula-
ribus omissis ad ciuitatem ecclesi-
asticam hec que diximus ut cum ma-
ius potimus aplicemus et quia eccle-
sie dei uniuersalis vicem auctoritatis
concilia sacra optinent que ab an-
tiquis temporibus usque in hodier-
num in spiritu sancto congregata
fuerunt et si mixto consilium sacra
legittime congregatum sancta
et ecclesiastica ciuitas dici debet
non ergo ab re erit si ex veridi-
cis gestis et documentis autenticis
breuissime in memoriam adducamus
qualiter conciliorum dispositio hiis
generibus politiarum que supra teti-
gimus correspondisse visa est
et cum antiquorum recordari in-
terdum perutilissimum et si futurorum prudens
memoria ad virtutem prudentie
pertinet. Sed cum quilibet vir catholicus
in se ipso huius ecclesiastice
ciuitatis ymaginem quandam ha-
bet et simili politiarum diuersitate que
quandoque regi videtur non presu-
mi nec extraneum erit si quan-
libet in parte etiam singularis homi-
nis indiuidui mansione iunxerimus ...
vel illius sancti viri celebrem de
hoc dicentes agimus qui inter cetera sola-
tia opera illam plenissimam
summam confecit que in tres partes
diuisa est. Nos illius exemplo tres partes
in tria paria politiarum tres par-
ticulas fecimus et secundam
duas diuidentes alteram primam
sede, alteram secundam secunde vo-
cemus. Non quod materia tam lata
constat ut tot particulis opus sit
sed ut etiam in hoc breuissimo actu
vestigia eius de quo loquitur
loquentes sequamur et insuper collec-
tam stephani illam quem colimus

Collectam ubi dicitur
da nobis omnipotens deus
imitari quod colimus

inituntur quibus celeriter expe-
ditis quasi veloci equo iuncti fine
sufficientem sermonem

Monarchie politie sacra conci-
lia speciem quandam tunc habuisse
putanda sunt cum presentes summi
pontifices multa in eis prouide
decreuerunt sic Innocentius in 4°
concilio lateranensi libellum ioachim
dampnauit. Sic Gregorius primus et gregorius
concilio lugdunensi spiritum sanctum a patre et
filio tamquam ex uno principio et
unica spiratione procedere declarauit. Sic
clemens v in concilio vienensi
tamquam hereticos qui adultis confer-
ri in baptismo informantem gratiam
et virtutes desfirmant. Sic
nonnulla que ad fidem pertinent
et plurima ad honestum regimen
cleri et populi spectantia roma-
ni pontifices sacris conciliis ap-
probantibus ediderunt que nec
exprimi nec allegari necesse puto
cum etiam mediocribus canonistis
notissima sint sed et ille famo-
sissimus canon sicut per manum in-
certorum sacrilega ... in orientis
sinodo in claromontensi concilio
modo monarchico promulgatum asse-
ritur nec ex eo monarchie simili-
tudinem quisquam desistere reputet
quod cum approbatione concilij decre-
ta procedunt. Nam et optimatum
consilio regiminis speciem non
cognoscere possumus quod scriptura testante
in communi cum ionas predicaret semi-
ninum iudicium est. Licet ex ore regis
et principum eius exclamatum ex
titerit principes cum nominati sunt
Sed preceptum sub singulari modo
ad regis personam reductum est quod

[marg.: Innocentius in 4° concilio lateranensi]

[marg.: Gregorius primus et gregorius decimus]

[marg.: de summa trinitate et fidelium]

[marg.: clemens v in concilio vienensi ... de summa trinitate et fide catholica]

[marg.: Canon si quis suadente]

[marg.: ... ionas 3° c.]

in conciliis sub hoc genere ce-
lebratis obseruatum fuisse claris-
simum est cum decretorum verba
ad summum pontificem specialiter
referantur licet cum approbatione
concilij decreuit. E contra autem
tirannidis speciem concilium assumet
si peruersa quedam sit dogmata. Sum-
mus pontifex illo approbante astru-
ere temptaret quod raro diuina fa-
uente gratia factum extitit. Sed
tamen processisse compertum est quod autem
vix sit fieri aliquando ut canoniste
dicunt dubium non extitit liberio
cum papa cum congregatoribus suis
arrianorum impietati fauente qua-
tirannidis species in ecclesiastica ci-
uitate praticata est. Hinc est quod
ariminense concilium quod ipsius liberij
temporibus congregatum dicitur
merito dampnatum gelasius papa
proclamat. Sed huius iam uniuersalis
ecclesiastice ciuitatis mansione in-
termissa ad ciuitatellam nostri
interioris hominis transeamus. Cuius
ut politiam plenius cognoscere
possimus quod sequitur ad mete
reducendum est. Circa mores fu-
giendorum tres fore species aristo-
tile clamante audiuimus illas vide-
licet bestialitatem, maliciam et in-
continentiam. Quibus ex aduerso tres
licet diuersorum graduum perfectissimi
tamen habitus oppositi sunt. Besti-
alitati enim illa excellentissima vir-
tus quam heroicam seu diuinam vocant
contraria est. Malicie vero virtus
moralis opponitur. Incontinentie
autem continentia opposita est.
Cum ergo humana anima intantum
celsitudinis graduum ascendit ut
iam morales virtutes transcendens
et in excelso contemplationis ultra
humane virtutis modum diuinis rebus

[marg.: liberio ex gestis consiliorum et romanorum pontificum]

[marg.: proclamat distinctio xv c. sancta romana ecclesia vel epistola]

[marg.: audiuimus in vij ethicorum]

se totam conuerterit eroica virtute quasi rectissimo et altissimo monarchico principatu gubernare videtur. quam procul dubio monarchie speciem tetigit ille qui raptus usque ad tercium celum audivit archana verba que non licet homini loqui. Quod si erictone aratro renolutis intantum malicie profunditatem quispiam inciderit ut etiam communia vicia post tergum relinquens aliquem detestandam feritatem sequatur ut de cacolatrone historie fabulantur. Iam hic non viciorum bestiali vicio quadam tirannica rabie regi dicetur. Sed sub utroque genere rarissimi reperirentur. nam hos bestiales et sceleratissimos hominum predendum est intra ecclesiam ut nullos aut admodum paucissimos inveniri posse. Eroici vero et altissime contemplacionis viri semper circa dei fuerunt et sunt, sed sub parvissimo ut arbitror numero non enim in ciuitatum carceribus facile reperiri solent, sed vel in abruptis moncium aut in speluncis petrarum habitare. Seu in urbibus cellas secretas observare consueuerunt. sed hoc dei iudicio qui omnium consciencias habet aptas reservandum est. persuadendo autem hanc virtute verba expendere propter propositi mei non est. alta enim ut pheton peterez qui audiencium multitudine ad tam altum culmen virtutis levibus ac rudibus verbis inducere posse putarem. Sed huius sanctissimi viri de quo prius sermo agitur inter eroicos et divinos viros annumerandum esse evidenter comparet Nam et si alia taceam que ad referendum longissima essent illud silencio omittendum non est quod legenda sua de eo sub hiis verbis narrat Cum esset salerni in conuentu fratrum visus est autem maius altare in oracione existens post matutinas a fratribus iacobo et sancto qui ipsum exempli gracia observabant duobus cubitis elevatus a terra. Quibus ergo cum dubium huius beatissimi viri iam in via eraicum fuisse et aliquid diuinum gustasse haud dubie in celo mentem habebat cuius in arca corporis celebratur. merito sicut hominis celebrari non potuit ciuitas abscondi non potuit sed supra montem contemplacionis posita est. non enim potest ciuitas supra montem posita et habscondi supra montem agrediamur de prima. Secundam aggrediamur

Aristocraticam similitudinem summe celsitudinis per concilia sacra que tunc quodammodo sequta sunt quando congregatis prelatis qui optimates ecclesie dicuntur absente summo pontifice presentibus tamen legatis salubria decreta stabilita fuerunt. Sed ex comparatione quia decretorum non ad vim monarchie sed ad multas aristocratice reseruntur. Sic nicena synodus arrii sic constantinopolitana secunda macedonii Sic ephesina prima nestorium Sic calcedonensis euthicem sic septa constantinopolitana machariam authiocenum hereticos condempnauerunt Sic tamen hoc est authiritana que ante in nicenam fuisse dicitur necessario ... sardicensis ancyrena laodicena et alie pene innumerabiles sinodi tam apud grecos quam apud latinos celebrate multa honestissime decreuerunt quarum usque solempnium sinodorum graciani liber liber copiose decreta interserit sed et nonnulle cronice etiam pleniorem faciunt mencionem in quibus prelati cum arbitrat qui senatorum et optimatum in certa universali typum gerunt iure fuisse creduntur habet enim ut scimus certa senatum suum quod et si indubitatum est ex eo tamen intereta lucidenter apparet quia in eius patrum in plerisque conciliis exprimitur et in nonnullis sub sanctissimo numero ut inter inferioris ordinis clericos admissos fuisse cum consonet illud quod theodosius minor sinodo ephesine prime ut gracianus refert scripsit dicens illicitum namque est illum qui non est in ordine sanctissimorum episcoporum ecclesiasticis immiscere tractatibus Sed econtra oligarchicam viam concilia tunc practicare visa sunt cum contra precepta fidei honestatem vel morum pestiles congregati impie et inhoneste aliqua decernere presumpserunt iniquam rei testimonium in quo euthicen hereticus absolutus et vir catholicus adducenda sunt. secundum prescriptum ephesinum concilium in quo euthiches hereticus absolutus et vir katholicus flauianus condempnatus est Et septimum constantinopolitanum non quidem illud sanctum quod sic attamen sed aliud exerrabile quod sic nominari in constantinopoli iustinianus secundus voluit in quo contra ecclesiam romanam canones nonnulli editi sunt hee tamen due perverse et oligarchice sinodi consequencia gracia dampnate sunt. Sed in hec universalis ciuitatis ecclesiastice

regimen convenienciam tetigimus ad particularem nostri interioris hominis ciuitatem iam ut premisimus reddeamus que tunc aristocratica gubernacione rectissime ducitur. cum post fundamenta trium theologicarum virtutum quatuor electivis habitibus quasi quibusdam patribus et optimatibus gubernatur hii sunt quos cicero quatuor partes honesti aristoteles vero virtutes morales vocat. nos autem et si aristoteles morem gerimus moralium nomine utentes tamen propter excellencia eorum hos solos quatuor habitus virtutes cardinales vocamus, quorum habitus primus prudencia est non quidem illa de qua scriptum est Filii agar exquisierunt prudenciam que de terra est nec ea de qua apostolus ait prudencia carnis mors est Sed illa de qua salomon prudencia servabit te ut eruaris a via mala et alibi prudenciam voca amicam tuam hec est enim que finem optimum contemplata per vias rectas et legittimas ducit nam ut iuxta aristotelem loquar virtutes morales rectere docent querendum finem et prudencia que ad finem Secundus est iusticia non quedam talis ut scribarum et phariseorum que veritatis verbo improbatur Sed illa de qua salomon ait iusticia liberabit a morte hec est enim que voluntatem nostram constantem constantem atque perpetuam reddens nos terminis nostris contentos et ius suum unicuique reddit tribuentes Tercius est fortitudo non quidem corporea aut themeritas animi superbire desiderantes qua impii ut scriptum est utebantur dicentes sit fortitudo nostra lex iniusticie. fortitudine corporalem ut inquit glosa expressius loquar iusticia habere

volentes Sed illa de qua neemias ait gaudium domini est fortitudo vestra hec est enim que cunctos corporeos labores pro domino cum gaudio tollerat hac utique pleni erant illi qui ibant gaudentes a conspectu concilii quoniam digni habiti sunt pro nomine Ihesu contumeliam pati Contrarium autem habitum temperantia vocamus hec est que illecebrosis carnis motibus et voluptatibus illicitas De quibus scriptum est quoniam his delectatur non erit sapiens In exilium propterea mittens ad delectationem nos spiritualem adducit de qua propheta ait delectare in domino et dabit tibi petitiones cordis tui et ad quam Salomon nos hortatur dicens in amore eius delectare iugiter Indubie autem qui hiis habitibus ut quibusdam senatoribus et optimatibus regitur iusto aristocratico principatu se gaudeat gubernari E contra vero qui loco prudentie stultitiam et presumptionem sui loco iustitie avaritiam loco fortitudinis trepidationem ubi non est timor loco temperantie voluptatum fluxum habet oligarchico prorsus principatu civitatem animi sui noverit usurpari Hec est enim quam ysayas civitatem meretricem vocat et ad babillam reprehendens ait expectavi ut faceret iudicium et ecce iniquitas et iustitia et ecce clamor Hec autem est civitas in pejoribus montes Gelboe super quos nec ros nec pluvia veniret propheta orabat posita ideo ab scondi non potest quia super montem et super timore vitiorum

neemias neemie viij°
illi i. apostoli actuum v°
de quibus ysaie xx°
propheta psalmo xxxvi°
Salomon prover v°
ubi allud^t ex ubi ... psalmo xiij
ysayas ysaie p°
babilon ysaie v°
gelboe alludit verbis david ij regum p^mo

posita est et hoc de prima sede

Sigesta actibus sancti Thome ad sempiternam gloriam Si fortitudinis amplitudinis pro ad memoriam reducere voluerimus recentissimo aristocratice principatu gubernatum illum fuisse conspicimus nam et si eroicam eroicarum virtutum non negamus quoniam principio ultimo fatemur Nec enim ferendi sunt qui sic civitatem credunt eroicam eroicarum celsitudinem haberi posse cum corporeas cardinalium virtutum hec enim prime in animo figende sunt et illis contemplatis ad montem contemplationis tendendum sunt prima enim sunt non contemplationi qui cardinalibus virtutibus absque iectis contemplationi operam recte se dare putant Sed non sic noster Thomas non sic enim virtutes eorum cardinales habuit et ultra has ad eroicam virtutem ascendit Nam si prudentiam querimus que maior reperiri potest quam presentia contemplativa caduca et futuriora caducorumque viam ad eternam salutem sequi hoc enim est principium in quo prudens prudentem excedit Unde Salomon ait quid habet amplius a stulto sapiens nisi ut pergat illuc ubi est vita Hec profecto est prudentia vera ideo eadem Salomon alibi dicit scientia sanctorum prudentia Si iustitiam volumus quanta in eo fulsit nullo certiore testimonio quam ex virtutibus iustitie adherentibus constare potest que plurime sunt sed brevitatis amore

relinquende has autem dominatrat ex primo sufficiat religionem obedientiam humanitate quas nedum cicerone et macrobio asserentibus sed et eodem Thoma scribente partes iustitie esse constat quibus habundantissime claruit ut ex dictis actibus suis manifeste monstratur quos hic narrare plurissimum foret Si fortitudinem petimus grandissime fortitudinis fuisse qui nec maternis nec fratribus probis nec minis nec diutina carceris a sancto proposito potuit seduci expressum est et enim presencia nam in bonum nedum peripateticis sed et cicero scholasticis voluerunt et idem Thomas scripsit pars fortitudinis est Si de temperantia loquimur expeditissimum flammam libidinis igneam igne materiali compescuit Joseph cum de adulterio temptaretur pallio relicto adulteram temptantem fugit noster Thomas ipsam temptatricem fugavit quod non frustra sic factum fuisse putandum est sed quia Joseph castitatis coniugalis custos futurus erat habunde fecisse credendus est se ab adulterii periculo per fugam corporis abstrahendo noster tamen doctorem qui virginitatis mundi nam erat servaturus non libidinem fugere sed fugare debebat tanto enim aliquid in figurius virginem casto fare deret quanto virginitas ut Jeronimo in Jovinianum sine licente late monstratur castitatem coniugalem excedit Si hunc sanctissimum virum in sua quiete aliquibus per has dimittamus et nostros animos perscrutemur ac si hos habitus quos optimates vocamus a civitate nostre mentis abesse conspicimus nos per contrariis habitibus oligarchie principatu gubernari sentimus magno cum dolore plangendum est quia everti et destrui rem publicam hominis nostri videmus Periculose enim erramus si sagacitatem vel astutiam putamus prudentiam ypocrisim iustitiam temeritatem fortitudinem et palliatas voluptates temperantiam dicimus Sed tunc recte politiam nostri hominis gubernabimus si quod in libris laudamus quod in aliorum operibus commendamus ipsi intra nos exequamur Cuius utique iudicium potissimum est si delectabiliter ac constanter et propter bonum non propter gloriam inanem ea que recta sunt operemur Sicut enim ut non aristotelem loquar publi superveniente habitus est tunc del ectatione virtuosa operari de quietate autem virtutis est ut idem aristoteles voluit ut sciens et eligens et propter bonum et immobiliter operetur Quam aristocraticam gubernationem si attingimus nostri animi civitatem in magno constantie et firmitatis monte ponemus ubi nedum destrui sed etiam nec occultari vale

aristotelem ... secundo ethicorum
voluit ... ethicorum

bit qua non potest civitas abscondi supra montem posita et hoc de secunda secunde partis expediamus

Quando res publica per multitudinem gubernatur, ex auctoritate maiorum ipsius partes policia simpliciter regimen hoc vocaverunt antiqui. Nam sicut apud legistas adoptionis vocabulum genus et speciem continet et nomen primi generis sepe competere cernitur, sic apud morales policie verbum generaliter sumptum supremum universalis ordinationis generale comprehendit, sed sumptum simpliciter de specie determinata vocabulum ultra solam multitudinem (multitudinis gubernacionem) reducitur ut patet ex nominatione. Fingamus ergo secundum speciem loqui volumus policiam popularem vocare solemus. Huic autem generi policie concilia sacra correspondisse temporibus antiquis non legi. Nec enim faciliter ut arbitror reperiri posset in corpore canonum aut in cronicis approbatis sub policie popularis typo concilia sacra olim celebrata fuisse. Nam si a principio nascentis ecclesie usque in tempora nostra velociter cursu secula currimus vel ad monarchiam vel ad aristocratiam similitudinem semper pene

legistas ff de adoptione l. i

pertinet (?) ultra ... policiam

Currimus ex gestis conciliorum et diversis ... in aliis ... manifeste colligitur hoc

declinasse videbimus. Forte cum congregationem ... putaverunt maiores cum concilium sacrum universalem ecclesiam representet, ut et ipsum concilium ex personis representantibus congregetur. Representative autem clerum prelati aut ipsius principes solent; private vero persone se ipsas putant, sed alios non representant. In hiis tamen immorari non solum oppositum proposito quam primo necessarium nec utile iudico, cum sapientibus presertim sapientissimis loquar. Quamobrem spiritus sancti operatione actum fuisse arbitrandum est ut quod antiquis seculis in ecclesia practicatum forsan non fuit nostris diebus in quos fines seculorum devenerunt practicaretur. Nam in constanciensi synodo et in hoc sacro concilio huius popularis policie ymago quedam praticata est, cum in illa sub nacionibus, in ista sub deputationibus inferioris ordinis viri cum clericis admissi sunt cum numerus episcoporum non valeret. Nam et si in antiquis synodis maior numerus usque ad decem (?) patres ascendisse, minor usque ad xi descendisse Graciano referente legamus, licet nonnulle cronice amplioris numeri ascensive et minoris descensive referant, in constanciensi tamen et in p-

senti conciliis patrum numera ut ita dicam innumerabilis est numerare. Cui volenti forte respondere posset ut scriptum est ... celum et numera stellas si potes. Hec est enim omnium certe militantium turba magna quam dinumerare nemo potest. Sed nec solum ex magnitudine numeri policie popularis ymago colligitur, sed etiam ex procedendi modo colligi potest. Cum tam cardinales quam presidentes patriarche primates metropolitani ac pontifices ceteri licet adsint, tamen ut quilibet clericus votum emittunt. Nec volo ut quisquam putet hoc me dicere quasi auctoritatem huius concilii minuere velim. Absit enim a me tanta temeritas ut in fidei (?) consistens me eo celestia tangam; divina enim consilia puto ordinatum sic esse ut modus iste qui quondam supererogacionis observaretur. Summus enim pontifex et presules universi orbis representative hic sunt, sed ultra eos inferiores viri clerici, nec non in oratoribus regum et principum laicalis populi representatio integerrima. Sed hec ideo dixi ut in mentem veniat institutum modum et novam formam conciliorum in tempore nostro experiri. At si inter policias tres rectas distinguibiles sint, nam popularis bona, aristocratia melior, monarchia optima habetur. Et monarchia que optima est et aristocratia

que melior dicitur tamquam secularibus quam in ecclesiasticis in prius tirannidem et oligarchiam legimus (pervenisse) transmutatas, interdum transiuncta fuisse, quare non timebimus nos ne nostra de talibus ut ita dixerim policia, que popularis typum gerit, licet in constanciensi synodo effectum optatum sortita sit, in presenti tamen in democraciam nobis negligentibus convertatur. Nemo nobis blandiens et intuentis fide hoc sacro concilio iuxta quendam dicat: templum domini, templum domini, templum domini est; spiritus sancti errare non potest. Fateor hoc, sed nos non sumus spiritus sancti. Illud tamen ultro edicam quod cor meum in tanta confidentia est quod aliquid perversum et inhonestum ab hac sancta synodo processurum non timeo, sed hoc solum est quod trepidat animus meus ne forsan parum boni agatur et absque aliquo egregio et nobili opere ab hoc sancto concilio discedamus. Satis enim democratici iudicandi erimus si tantis clamoribus precedentibus tanta temporis diuturnitate occupati etiam malum non agentes sine aliquo felicis operis partu steriles infelices abeamus. Cui timori profecto mederi possemus si divino semper auxilio confisi unusquisque nostrum non hoc tamquam commune negocium quod negligi solet, sed ut proprium humeris suis incumbens putaret et quasi sibi soli meritum et culpam gloria

et intuentis securitatem credere volens templum domini Jeremie viio

Solet alludit illi dicto legistarum: communale ... negligitur ... quod et ... per se debetur ... ii ... aut

et ignominiam [illegible] ex
hunc sacri concilii operibus
credens noctu dieque in assidua
cautissima meditatione vigilare
Sed iam huic exortationi fine
faciens ad cautelam nostri ho
minis ut conspeximus conver
tamur. Quem[ad]modum politie po
pularis rectitudine regitur
cum passionum stimulis afflicta
et exaudita audita perversione
ratione a passionibus declinans
persuasionum honestarum iudicii
sequitur. Et enim vniversitas
potius nostri hominis concu
piscentie videtur. Cum dominus
tus tam irascibilis quam con
cupiscibilis partium vna cum
persuasionibus honestis desce
dentibus a superiore parte
rationis in stomacho nostro
quasi in quodam concilio con
veniunt. Tunc ergo si post
altercationes molestas ad ra
tionis partem declinantes
honestam vitam eligimus no
ne sub populari quodammodo
politia vivere videmur. E
contra autem democratico
regimine gubernamur cum
auditis passionibus adversus
honesta dictamina rationis
ad impulsus passionum conti
nenter descendimus. Huius
vero politie ad superiores
differentia cognitissima
est. Cum nedum eroicis quos
monarchas diximus sed et
aristocratici id est perfecti virtuo
si morales formidem et delecta

biliter honesta operantur
continentes vero quos hic
politicos populares vocamus
cum molestia et labore a
passionibus abstinent. Et per
contrarium nedum bestiales
quos tirannos sui reputamus
Sed et oligarchici id est mali mo
ralia morali ex electione se
quuntur perversi incontinentes
vero quos hic democraticos di
ximus non ex malicia sed passio
num impetu ducti rationem de
linquunt. Longissima autem dis
tancia tam bene adhibitur
inter gradus istorum ex virtuosis
enim iam perfecti sunt. Contine
tes vero adhuc imperfecti sed
ad perfectionem ascendunt. Est enim
continentia ut Aristoteles vo
luit habitus laudabilis sed non
perfecta virtus et e vestigio
mali secundum vicium morale dis
similiter sunantur incontinentiam
vero contrario si ad cor reddere
dire volunt promptissima est.
Nostrum autem Thomam de hac
politia populari que continentia
est laudare inivitum putare
aliquis non est. Nam ut confes
sore suo testante narratur
puritate preditus quamque amorem
habuit qui sentire non solet
stimulum venereae voluptatis
quo ergo continentem dicam
qui vehementiores passiones
que in tactu consistunt non
sensit non quidem ex mera
insensibilitate carnis quia illud
nec virtus nec vicium foret
sed ex habundancia virtutis
que tanta in eo erat ut pas

sionum impetus et concupiscen
tiarum stimulos in conspectu
rationis sue comparere ausi
non fuisset. Sed iam huic
dominum virum in quiete sua ex
toto linquamus et nostros a
nimos iterum perficiamus ad perfectionem
tendere. Et si monarchiam viri
hominis id est eroicam virtutem
non tangimus imperandum nobis
bis non est. Etenim paucissimi
sunt qui tantum culmen as
cendunt. Quod si aristocra
ciam non sequimur id est perfectas
cardinales virtutes non habe
mus dolendum est sed tamen
cum timore et tremore tol
lerandum quia difficillimum
est perfectam virtutem mo
ralem in suo summo puncto
adipisci. Sed si hanc popu
larem politiam que inferior
omnibus est id est continentiam
repellimus quia non solum intel
lecti valo in passionibus tacti
sed in omnibus motibus tam iras
cibilibus quam concupiscibilibus
nam continentia Aristotile tes
tante in omni materia virtu
tum moralium reperitur. Quid
ergo dicemus presertim hii quibus
incubit alios corrigere et ad
viam honestatis conatibus to
tis adducere bonos laudare in
malos autem vehementer per
sone inclinare. Nonne cuilibet
nostrum dici potest quod apostolus ait
O quam inexcusabilis es o ho
mo omnis qui iudicas in quo
enim alterum iudicas teipsum
condempnas eadem enim agis

que iudicas. Existimas autem
hoc o homo qui iudicas eos qui
talia agunt et facis ea quia tu
effugies iudicium dei. An
divicias bonitatis eius et pa
ciencie et longanimitatis con
tempnis ignoras quoniam
benignitas dei ad penitentiam
te adducit. Secundum duritie
autem tuam et impenitens
cor thesaurizas tibi iram in die
ire. Toto ergo animo per dor
tissimi insistendum est ut mo
narchicam nostri hominis poli
ciam id est eroicam virtutem qui
cumque cui deus tantum bonum in
spiraverit in animo suo liber
admittat. Ex si ad illam altitu
dinem ascendere non valet aris
tocratica policia id est cardinalium
virtutum in sua perfectione ex
istentium imperio gubernetur.
Et si hoc difficile putat sal
tem popularem policiam id est
continentiam in omni genere v
tutum non respuat ut monar
chice id est eroice vel aristocra
tice id est virtuose perfecte virtute
vel saltem politice popularis
id est continentie in hac via se habens
ad eterne patrie civitatem que
super illum celorum montem
posita abscondi non potest perveniat
mereatur quam nobis intrare
concedat agnus dei lucerna
eius illam regens qui illuminat
qui est salvator noster Christus
Ihesus deus benedictus in secula
seculorum amen.

Agnus allud[it] ex viis Io Apo[calypsis] xxi°

domini Arnesti

Collacio facta per archiepiscopum Pragensem coram domino nostro Innocencio vi pro parte domini Karoli quarti electi in regem Romanorum &c

In te respiciunt oculi tocius israhel ut indices eis quis sedere debeat in solio &c Verba sunt Bersabee ad regem David postulantis regnum filio suo Salomoni Et habentur 3 Reg 1 c in quibus quidem verbis altissimi adiutorio invocato duo breviter considero In primo apostolice sedis super universa singularem eminenciam Secundo eiusdem sancte sedis in prefiniendo rectoribus diligenciam et sollicitudinem exactissimam Primum tangitur cum premittitur **Ante respiciunt oculi tocius israhel** Secundum cum additur **ut indices eis quis sedere &c**

De primo quidem eminencie preeminencie efficacie et reverencie hec sancta sedes sit et quantis respectibus per universos ad eam quilibet haberi debeat declarare deviare superfluit quia superfluis laborem impendit qui solem facibus certat adiuvare ut dicit Canon 6 q 1 Si omnia Cum hec ex sit figurata in tempore arche Noe hanc sanctam sedem figurans Extra 6 et transsumptive in canone 24 q 1 quia ex sola Et prophetanti ipsa &c et transsumptive in canone ix q iii aliorum in fine de qua sancta sede per archam federis representata prophetice dicitur Si hec humiliatur ad eam fugite auxilium et relinquatis

florem vernum et dictum sit q 3 Sancta per mundum 2 c principalem postremo eciam orientis domini confirmatum Math 16 c ubi dicitur Tu es petrus et super hanc petram ut et transsumitur in canone 24 q 1 duas et 21 di in novo ut tamen ea tanquam notissima non obmittam Hec est illa sedes que dicitur edificium supra firmam petram que unica columba appellatur que sponsa pulchra sine ruga et macula et ortus conclusus et aque vive puteus et paradisus cum pomorum fructibus que claves recepit ut pulchre prosequitur canon 24 q 1 omnibus consideratis hec est illa sedes in qua sola incorrupta servatur patrum auctoritas hec neque sol oritur in sine hec lux mundi Sal terre vasa aurea et argentea ex eam testea vasa virga sacra et operatur mirandum et arbitrarium fulgere fecunditatem lolium avenasque desicnerunt hec precanis et habetur 24 q 1 qui vetus ornatus orieius in se populorum fidere collis Et ipse hic pater sanctissime qui huic sancte sedi presidens dum inimicos forcius divini et hoc ex ponte et magnificencia qua ut preste et magnificencia qua ut scribitur 1 paralipomenon 29 c tua est domine et precium magnificencia atque victoria testatis et gloria atque victoria et tibi laus Extra 3 Reg xto transsumptive 8 q 1 verorum universa terra desiderat vultum Salomonis ut audiant sapienciam eius conceptu eorum gentis israhel respiciunt et respice obediendo ad S v eandem humiliter obediendo

et sanctitatis eiusdem et salutaria monitaque et lete suscipie[n]do ut dicitur in canone 19 di in memoriam beati petri Hinc est pater sanctissime quod imperantibus S v litteris principalibus electoribus toti sacri et ipso fidei directis in quibus precessorum vestrorum renovabantur et durissime per S v affirmabant quod Bavarum dudum scismaticum et hereticum et fautores suos ex quibus clare innuebatur quod ipsi principes ad quos de iure et antiqua et approbata consuetudine spectat potestas eligendi Romanum regem in imperatorem promovendum ad electionem eius qui ydoneus catholicus et ecclesie dei devotus sit procederent Quibus litteris cum reverencia qua decuit receptis facta est leticia magna in populo ut habetur 1 Mach x. quia quasi nova lex visa est omnibus honor gaudium et tripudium Ex desiderio magno imperatoris catholici qui ecclesie sancte gremium promocionem et concordiam habebat qua de tali concordia gaudebat altissimus et floruit in membris suis ut dicit canon 1 q 3 archiepiscopus Crabsenna cum imperatore katholico quanta pericula animarum dampna rerum et alia quam plura incommoda obvenerunt et obvenerint hec efficax magistra rerum experiencia edocet Quod ipsi principes in decreto suo S v ducto notificavit Huius igitur consideracione diligenti idem principes et venerabiles patres et domini Balding Treverensis Gerlacus Maguntinensis et Walramus Coloniensis archiepiscopi ac illustres et magnifici principes

principes dominus Johannes Rex Bohemie quondam domine memorie et dominus Rodolphus dux Saxonie penes quos plenum ius et potestas eligendi Romanorum regem in imperatorem promovendum dum pro ista vice vacante resi debat Rens loco solito prope eius situm super alveo Reni ubi consueverunt antiquitus principes electores ad tractandum de electione regis in imperatorem promovendi convenire et temporis videlicet xi die mensis Julii proximo preterita tam super electoris tractatu quam super ipsa electione celebranda prefixerunt vocatis hiis omnibus quorum interfuit et interesse poterat qui de iure vel consuetudine ad electionem eandem evocari debebant tandem principibus eisdem prefatis loco et tempore super electione negocio personaliter convenientibus considerantibus et cognoscentibus eis ut in decreto eorum plenius continetur per longum tempus Romanum imperium vacasse premissis diligenter tractatibus diversis adhibitis quam ad hoc cerimoniis et solemnitatibus debitis consuetis et optimis ad electionem regis Romanorum rite et recte processerunt dei nomine invocato personam serenissimi principis et domini domini Karoli Marchionis Moravie tunc exalta et regali prosapia ac imperiali linea geniti zelatoris fidei katholice ferventissimi ecclesie sancte devotissimi virtutibus et moribus ornatissimi in rebus bellicis ac militaria strenuissimi elegerunt electum quod de ipso factum clero et populo dudum pariter ut moris est solemniter publicaverunt Quod autem exalta prosapia idem dominus K electus in regem ortus sit in primis libet transsumere lineam paternam qui ut novit V S dominum Johannem domine

memorie regem Bohemie illus-
trem patrem habuit. Avum vero
recolende memorie dominum Henricum
Romanorum imperatorem victoriosis-
simum qui ex domo clarissimorum
comitum Lutzelburgensium ducum Bra-
bancie Limburgensis comitum Flan-
drie Hanonie Gelrie et ex plu-
ribus aliis altis generacionibus pro-
cessit. Proaviam vero maternam ex
serenissima regina Bohemie E-
lizabeth honestissima domina geni-
tus est que patrem excellentissimum
principem dominum Wentzeslaum Wentz-
eslai regem Bohemie habuit cuius
pater extitit Ottokarus potentissimus
Bohemorum rex qui et dux Austrie
Stirie Carinthie Carniole et mul-
tarum terrarum princeps et dux extitit
cuius progenitores ex radice et
stirpe Wentzeslai martiris Bohe-
morum quondam ducis et patroni
descenderunt. Et sic eius genera-
cionem admirans tam latam et
secundum genus seculi tam altam
primo et tertio ut supra ostensum
est possum dicere illud Ysaie 53
Generacionem eius quis enarrabit.
Quantum vero fidei christiane sit zela-
tor iste gloriosus electus veri-
tatem dicendo experiencia didici
quia in fide katholica est firmissimus
contra hereticos scismaticos et
perfidos quoscumque fervens firmissimus
in confessionibus oracionibus ieiu-
niis et elemosinarum largicionibus
ac sacratissimi domini corporis
sumpcione et participacione freque-
ntissimus illius christianissimi Con-
stantini iuvenis regis fidei et mo-
rum forma sectator et imita-
tor quem summe commendat Ca-
non 26 q. 1 c. ultimo primo libro
fidei et textu sacre scripture.

ad instar illius sancti [illegible] de
quo habetur actuum 8 secum quo-
cumque ierit defert attendens
illud preceptum deuteronomii 17 ubi inter
cetera regi precipitur: postquam
sederit in solio regni sui de-
scribat sibi deuteronomium legis
accipiens exemplar a sacer-
dotibus levitici generis et legit illud
omnibus diebus vite sue ut dis-
cat timere dominum deum suum. Et
huic alludit institutio a principio ubi
dicitur imperatoriam maiestatem sed
non solum armis decoratam sed
et legibus oportet esse armatam
et utrumque tempus pacis et
bellorum valeat gubernare. Quan-
te vero devocionis ad ecclesiam sit
tam et eius ministros sit testi-
monio indiget cum in B v [illegible]
propter opera eius piissima hec de-
manifeste clamitant provenient
et iudicent quia ecclesiarum de-
solatarum et monasteriorum col-
lapsorum reparator restaurator
et reformator egregius est et fun-
dator de novo dotator et ele-
vator. Nam novissime honora-
bile collegium canonicorum et decanum
seculare in honore omnium sanctorum
in castro pragensi construxit cum
piissime [illegible] in honore omnium tam
sanctorum in possessionibus bonis tam
mobilibus quam immobilibus providit. In ecclesia
vero vera pragensi ministros quosdam
qui mansionarii sancte Marie
dicuntur tam in numero quam
facultatibus rerum [illegible]
magnifice augmentat et de
novo dotat. Et insuper coronam
auream regalem mirifice
varietate circumdatam capiti
sanctissimi Wentzeslai marti-
ris imponendam valoris plurimi
florenorum millium [illegible]
pragensi donavit et aliaque plurima

preciosa opera ibidem et alibi
contulit et frequenter exercet
in quo bene completur quod
in canone scribitur 96 di. boni
principis ubi dicitur boni principis
ac religiosi est ecclesias concussas
atque comminutas restaurare no-
vasque edificare et dei sacer-
dotes honorare atque tueri de
commisione autem eius et mo-
nitus non infra cum B v vicarium
isto sacro collegio ipum in minori-
bus constitutum sufficienter ag-
novit. Militia eius ut supra di-
cebatur strenuissimus est illa
adolescentuli etate constituto
bello apud sanctum Felicem in
Lumbardia personaliter interfuit
in quo et militavit et gloriose
triumphavit. Precedenti vero tempore pa-
triam ab hostibus fortissime
defendit contra Sarracenos
impressibilia prelia strenuissimas
et notabiles quam plurimas ex-
ercuit ecclesias oppressas viriliter
defensabat hostium sepissime eri-
puit ut iam ceteras manifestum
est. Cum ecclesia aquilegiensis
gravissime opprimebatur a co-
mitibus Goricie et quibusdam
aliis molestacionibus et oppressi-
onibus eiusdem venerabilis pater
dominus pater patriarcha aquile-
giensis qui nunc est invocavit
auxilii brachium istius gloriosi
electi qui statim relictis aliis
personaliter venit hostes fugavit
et ecclesie tribulacioni succurrit
ad instar forcioris preliatoris qui
intra castra teneri voluit
[illegible] noluit sed Strenuus cum
fuit de quo in Canone
23 q. 1 ubi admirata et vere
in eo huius omnibus diligenter

considerat[ur] sub epilogo implet[ur]
illa que scribuntur 1 Regum 16 ubi
dicitur Ecce vidi David filium Bethle-
emitem filium Ysai scientem psal-
lere et fortissimi robore et
virum bellicosum et prudentem
in verbis et pulchrum nimis
et dominus cum eo et sic concluditur
de persona sua de singulari eminencia
apostolice sedis super universa
quia principes electores ad ex-
hortacionem apostolicam et in-
formacionem singulariter omnium
los [illegible] in. v. B. defuncti ad
electionem de qua supra processerunt
moris et iuris est processerunt
2. Transferebatur eiusdem sancte
sedis in suscipiendis rectoribus di-
ligencia et sollicitudo exactis-
sima cum dicebatur ut reges
eis qui sedere debeant in solio regni
Quoniam cum cura tocius populi
christiani commissa a domino sit
beato petro apostolo et in sua per-
sona successoribus suis roma-
nis pontificibus Joh. 21 ubi di-
citur: ubi dicitur si diligis me
pasce oves meas. Dominum suum singu-
lariter et specialius interest hunc
sancte sedis diligentius intueri
qui in gregibus sibi commisso re-
ges in solio regali sedeant quo-
modo populum dei regant cum
suis ipsis regibus et ducibus
ipsi populi subditi et subiecti
sint ut habetur 1 Petri 2. Quanto
forcius hec sancta sedes at-
tendat personam eius qui ad
regendum et gubernandum Romanorum
imperium preficitur et qui super-
omnes reges est Rex quasi principi-
bus et cum defensor et advocatus

ecclesie esse debeat et ab eodem
unctionem conferret et coronet
ut habetur extra de electione
venerabilem. Premissa igitur tanquam
devotissimus sancte matris ec-
clesie filius inclitus princeps
dominus meus dominus Karolus electus
in Romanorum regem predictus solem-
pniter adveniens electione de
se celebrata eademque electione
per eum legittime et debite admissa
bito quorum duos istos et meos sub-
os nuncios speciales et procurator-
es legitimos ad vestre sanctitatis pedes et
imperii negociis specialiter destinavit
petens reverenter quod ad nos suo
principis nomine recepit petrus
quatenus devotionem suam et fi-
lialem reverentiam quam erga
nos et sacrosanctam Romanam
ecclesiam matrem suam sinceris
affectibus gerit dignemini
suscipere graciosius verum ac
favore imperiali eidemque permissum
sacre unctionis consecracionem et
diadema seu coronam imperii prefa-
tis manus vestre loco debito
et certa die assignatis favorabiliter
et celeriter conferre et impe-
dere dignemini. Et non sine cau-
sa celeriter dico quia novit vestra beatitudo
quod adversarius huius sancte se-
dis et tocius israel ille Bavarus
quem pater Chunradus de Bava-
ria hereticum non dicit primo
quasi leo rugiens circuit querens
et querens quem devoret
et in suspicione in canone
3 q 1 nulli dubium est quod ista
sanctam ecclesiam quem in eo
est demo confundat quomodo
in consilium tractatum domini

confundat quomodo alios
sua lepra et perfidia infecit
et involvat. Et gaudet si
aliqua morsu alicuius lenitivo et
quod absit aliquod in ordina-
tum intellectum aut impedimen-
tum seu obstaculum in hoc sancto
negocio interveniret exurgat
igitur vestra reverenda sanctitas
et huius tam morbos quam et
periculos occurrat viamque pre-
cludat quia ut a magis periculum
... proul dubio curis est agi-
dum huiusque serenissimi electi
sancti negocii quod diu et vene-
rabilem honorem ubique ecclesie
ac tocius israel indubitanter
concernens promotionibus con-
siliis et auxiliis gratiis favora-
bilibus vigilanter et viriliter diri-
gat et prosequatur. Eique et
nobis in sua persona dicens quod
dixit dominus de david 1 q 1 si quis
os inveni hominem secundum cor
meum et quod sequitur 1 Rg
16 Sed david in consilio dei
meo invenit invenit enim gratiam
in oculis meis quam graciam
sibi invenire concedat dominus
in conspectu ecclesie militantis tan-
dem in conspectu triumphantis cun-
ctis omnibus nobis qui est benedictus
in secula seculorum amen

Collacio quam fecit Innocen-
cius papa sextus in approbacio-
ne Karoli quarti in regem Roma-
norum electi pontificatus sui
anno ultimo quinto

Salomon sedebit super
solium meum et ipse reg-
nabit pro me. Illique precipiam
ut sit dux super israhel. 3 Rg
1. Audivimus et vidimus nuper pre-
archiepiscopum predictum proponentem
negocium electionis karissimi filii
nostri Karoli in regem Ro-
manorum electi nobis per ipsum quedam
supplicacio facta una introductio
sub huius verbis illic respirant
oculi tocius israhel ut in e-
o 5 de in solio. Et quia ista
introductio non est digna re-
prehensione non est indigna re-
futacione sed magis est digna
commendacione digna respon-
sione digna exaudicione ideo
dico quod dicebat Jeremias propheta
Jeremie 42 Indicabo vobis nec
celabo vobis nec quidquam dicens
propter hoc verba thematis pro simpliciter
Salomon sedebit etc. Ante ver-
ba sumuntur ad literam dicta per
David cum sua facta esset introductio
ad eum per Bersabe predicta Salomon
ergo sedebit etc. In quibus
verbis tanguntur quatuor
que in aliqua nova assumptio-
ne alicuius congruencie attendi
attenduntur enim primo condicio
persone que assumitur / Status
ad quem persona assumitur / Persona ad per-
quam erigitur. Causa propter
quam preficitur vel id efficitur.
Primo ergo hic describitur pro-
ne assumende ydoneitas
et sufficiencia quia Salomon pro
cathedre assequende nobilitas
et excellencia quia sedebit
super solium meum et regnabit
pro me / 3o promoventis persone
auctoritas et eminentia quia illique

precipiam / 4o cause consequende
utilitas et efficacia quia ut sit
dux super israhel. Est ergo primo
necessarius conveniens dignus et
abilis Salomon / est secundus eminens
clarus et nobilis quia sedebit
super solium et regnabit pro me /
est promovens precellens celsus
sublimis et celebris quia illique
precipiam / est fructus expediens
decens bonus et utilis quia ut
sit dux super israhel ut hodie
intuimur personam nostri electi
gloriose et vehementer comparatam
Salomoni / gloriose et eminenter
collocatam quia sedebit super
solium meum et regnabit pro me /
graciose virtuose racionabiliter
et irrefragabiliter approbatam
quia illique precipiam approbando /
fructuose et utiliter sublima-
tam quia ut sit dux super israhel /
Comparatur ergo gloriose propter
proprium singulorum et quasi
similis convenientie et condicionum
Salomoni / collocatur gloriose quia
assumitur ad fastigium regalis
et tandem imperialis excellen-
cie et dominacionem quia ipse
sedebit super solium meum et
ipse regnabit pro me. Approbatur
virtuose propter iudicium simplicis
sententie et diffinicionis quia
illique precipiam / sublimatur fructuo-
se propter expectationem finalis et
salutaris presidencie et guber-
nacionis ut sit dux super israhel /
dico ergo primo quod tangitur perso-
ne assumende ydoneitas et suffi-
ciencia. Est enim conveniens dignus
et abilis ut intuimur eius perso-
nam gloriose et convenienter

comparatam propter predictam singularis et quasi similis convenientie et conditionem quia Salomon ad eius evidentiam considero quod Salomon in aliquibus perfecit et expressit in aliquibus defecit in aliquibus. Salomon enim profecit in latrie magnitudine in prudentie certitudine in iustitie rectitudine in clementie dulcedine. Salomon autem expressit in sapientie amplitudine in habundantie et opulentie plenitudine in familie amplitudine in quiete et tranquille vite pulchritudine. Salomon defecit ex luxurie et lascivie turpitudine in perseverantie longitudine in ydolatrie multitudine in rei bellice fortitudine. Nostro Salomoni electo comparatur perfectio supatur in expressis perficitur adefectu ut quasi habeant in ordine ad Salomonem triplicem comparationem scilicet adequationis expressi et excedentis nam in primo adequatur in 2° superatur sed in tertio superexcellit vel commendatur. Adequatur enim in magnitudine latrie et devotionis in certitudine prudentie et discretionis in rectitudine distributionis in teneritudine clementie et compassionis. Superatur enim in primis in amplitudine scientie et cognitionis in plenitudine pecuniarie possessionis in amplitudine familie et ordinationis in dulcedine quiete et pacifice gubernationis. Superans autem commendatur in pulchritudine coniugalis continentie et incorruptionis in longitudine finalis perseverantie et durationis in celsitudine divine ordinationis in fortitudine corporalis et bellice experientie et gubernationis. Dico ergo primo quod noster electus Salomoni adequatur in magnitudine

latrie et devotionis sicud enim Salomon totus fuit intentus ad edificium templi et ornamentorum eius et gloriam ipsius sicud dicitur 3 Regum fere ad 8 capitulum sic sicud noster electus sicud ar-epus declaravit predicantem in fundatione novi collegii in castro Pragensi sicud in amplificatione ministrorum deo et beate virgini famulantium in ecclesia Pragensi et in Jornalia pulcherrima dotatione et largitione et ampla dotatione et quod amisit ar-epus in nove ecclesie in regno Bohemie ad eius supplicationem erectionem et per eius dotationem largitam reddituum concessione et in abbatiarum reparatione et in ecclesia Pragensi sublimata erectione et sublimatione ad ecclesiam metropolitanam et etiam aliorum locorum religiosorum fundatione et perpetuarum ecclesiasticarum defensione manifeste apparet ut merito dicatur de eo quod dicitur 3 Regum vij Edificavit Salomon domum et consummavit eam et domino et consummavit eam. Videre quod ista conditio eminentissime et mirabiliter et notoria in rege et maxime debet esse in imperatoribus primo debet eum esse katholicum non scismaticum vel hereticum, devotum non iudeum non paganum de deo et eius gratia non presumptuosum confisus quod pulchre dictum est. Deuteronomio 17 ubi dicitur illum regem constitues quem dominus deus tuus elegerit de medio fratrum tuorum. Non poteris alterius gentis hominem regem facere qui non sit frater tuus qui postquam sederit in solio regni sui describet deuteronomium legis huius in volumine accipiens exemplar a sacerdotibus levitici tribus et habebit secum legetque illud omnibus diebus vite sue ut discat

timere dominum deum suum et custodire et cerimonias eius que in lege precepta sunt neque elevetur cor eius in superbiam super fratres suos neque declinet in partem dexteram vel sinistram. Ecce de electore venerabilem, unde scismaticum eligere aut paganum non debent et conferre aut coronare hominem huius debere nonne abscit omne et videre verbum nobile quia sic dicendus est rex de fratribus per certum constitui non potest et pro ipsum ut pro aliam nisi sit frater per fidem quia si extra fidem esse rex ut imperator in populo Israhel esse non debet potest unde dicit poteris alterius gentis hominem regem facere qui non sit frater sicud in historia themateis preassumpti Adonias filius Agith elevabatur dicens ego regnabo et tamen mistica ipse exclusus est a regno et Salomon filius Bersabee sublimatus est dicente David ipsi Bersabee vivit dominus quia sicud iuravi tibi Salomon filius tuus regnabit post me et sedebit super solium meum pro me sic faciam hodie 3 Regum primo ut expulso illo heterico generatur per ecclesiasticam sacram et est filius septimus per septem dona spiritus sancti iste ergo filius tuus sedebit super meum solium et regnabit et hoc faciam sibi hodie ipsum approbando et electioni eius confirmando. Et videre quod quoque ipse sit katholicus ita devotus ita ecclesie munificus non solum sibi debetur ex successione quia a sanctis parentibus et consiliis sanctis non defendisse sed etiam adeptus sibi ex nomine quia ea talis. Karolus autem magnus devotus

et munificus ecclesie quia Karolus magnus fuit patet historiis multum enim vide de eo legitur quod non videbatur sibi quod posset satis ecclesie dare. Attendens istud quod in omni eo quod datur deo et ecclesie querimus immensitas est mensura vivat ergo rex Salomon 3 Regum primo. 2° dico quod adequatur in plenitudine prudentie et discretionis. Ad litteram enim sicud Salomon fuit prudentissimus sic iste valde prudens est et discretus optime enim sicud prudens anno preterito tempora disposita futura providendo presentia ordinate ordinando et preterita memorando et ista est bene necessaria principi consilio quia secundum 28 dux indigens prudentia multos opprimit per calumpniam ideo dicebat ipse Salomon capitulo vij dic sapientie soror mea es et prudentiam vocat amicam tuam. Et capitulo 4 in omni possessione tua acquire prudentiam arripe illam et exaltabit te glorificaberis ab ea cum eam fueris amplexatus dabit capiti tuo augmenta gratiarum et corona inclita proteget te. Et ideo ipse Salomon 3 Regum 3 petivit a domino qui dixerat ei postula quod vis ut daret sibi cor docile et intelligens ut posset iudicare populum et discernere inter bonum et malum quod et deus sibi concessit unde eidem primo dicit dedi cor meum ut scirem prudentiam et doctrinam. 3° dico quod noster electus adequatur Salomoni in rectitudine iustitie et distributionis. Ad litteram enim sicud de Salomone dicitur 3 Regum 3 in fine audivit omnis Israhel iudicium quod iudicasset rex et timuerunt eum

videntes sapientiam dei esse in eo ad
faciendum iudicium Unde ipse Sa
lomon parabolas edidit ad sciendum
sapientiam et disciplinam ad intelligenda
verba prudentie ad suscipienda erudiciones
doctrine iusticiam et iudicium et equi
tatem Sic ipse dicitur valde iustus
et in punitione malorum et in premiatione
bonorum et in distributione bonorum
ut de eo dicitur illud Jer. 23 Regna
bit rex et sapiens erit et faciet
iudicium et iusticiam in terra et ista
condicio est inabilis nam principia
abhominabiles enim regi qui agunt
impie quia iusticia firmatur solium
et voluntas regum labia iusta Prov.
16 Et ideo Prov. 20 Rex qui sedet
in solio iudicii dissipat omne malum
intuitu suo Unde pulchre loquitur
Job 36 dicens Non aufert de iusto oculos suos sed reges
in solio collocat in perpetuum Justicia
enim elevat gentem miseros facit
populos peccatum Prov. 14 Et regnum
transfertur de gente in gentem
propter iniusticias etc. Eccli. 10 Ut merito
sit sicut ille Salomon cui dixit
Regina Saba 3 Reg. 10 Sit dominus deus
tuus benedictus cui complacuisti
qui posuit te super tronum Israhel
et constituit te regem ut faceres
iudicium et iusticiam Quo quarto
quod iste electus adequatur Salomoni
in lenitate clementie et compassionis
Unde ipse Salomon docebat Prov. 20
clementia preparabit vitam et 16
In hilaritate vultus regis vita
et clementia eius quasi yber
serotinus Unde Ysa. 16 Preparabitur
in misericordia solium et sedebit
super illud in veritate in tabernaculo Da
vid iudicans et querens iudici
um et velociter reddens quod ius
tum est Iste electus dicere potest

illud Job 31 Ab infancia crevit
mecum miseracio et de ventre
matris mee egressa est mecum
Clementia autem est summe ne
cessaria principi Unde dicit Sa
lomon Prov. 20 Misericordia et veri
tas custodiunt regem et robo
ratur clementia tronus eius
Et 3 Reg. 20 dicitur Reges Israhel
clementes sunt Ideo dicebat ille
Artaxerxes cum pluribus gentibus
imperarem et universum orbem mee
dicioni subiugassem nequaquam
volui abuti potencie magnitudine
sed clementia et lenitate gub
ernare subiectos et absque ullo ter
rore vitam silencio transigentes op
tata cunctis mortalibus pace
fruerentur Et quod clementia ne
cessaria est principi deducit dis
serte Seneca in libello de clementia
ad Neronem Unde in fine dicit
quod princeps clemens vivit optatus
desiderantibus cunctis quo nichil dictu est
bilius Unde 3 Reg. 12 dictum est
Roboam filio Salomonis quod si audieris
populum et dixeris eis verba lenia et
respondeas sermonibus lenibus
et clementibus obedient et po
pulus certo tempore Et quia
contrarium fecit decem partes
regni sui perdidit Et Job dice
bat 29 Cum sederem quasi rex
circumstante me exercitu eram tamen
merencium consolator Bene
ergo noster electus adequatur
in istis quatuor virtutibus lapidi
Salomonis quasi in quatuor ornatibus
preciosissimis ornatibus quibus principes
decet diadema cuius
ut sic sit qui predat latro
et decoratus prudentia et discrecione
discrecio et iusticia et distribucione
iusticia et equitate distribucio
compassio et clementia / Quinto

ergo Salomon
1 Reg. 10 comparatur Salomon
Salomon erat in dicione
sua Et 1 Reg. 2 Salomon sedit
super tronum David patris sui et fir
matum est regnum eius nimis Dicere
ergo 20 quod Salomon excessit
noster electus in quatuor primo
in amplitudine sciencie et cognicione
licet enim noster electus sit suffi
cienter quantum pertinet ad principem
secularem litteratus unde et latinum
intelligit et loquitur et multa
etiam ydeomata novit scilicet
ytalicum gallicum slavonicum vulga
rium et teutonicum Tamen ad
scienciam Salomonis non attingit
Salomon enim dicit de seipso Eccl. 1
quod precessit sapientia omnes qui
ante eum fuerunt in Jherusalem unde
disputavit a cedro que est in Li
bano 2o excessit in pecuniarie
possessionibus fuit enim valde di
ves sicut ipsemet dicit de seipso
Eccl. 2 et 3 Reg. 10 dicitur quod
temporibus suis argentum in Jherusalem
nullius precii erat Et subdit quod
fecit Salomon ut tanta habundancia
argenti esset in Jherusalem quanta
et lapidum et Paralipomenon quod argentum
in diebus Salomonis pro nichilo repu
tabatur Et subdit magnificatus
est Salomon super omnes reges terre
divitiis et gloria Iste autem
ut credo non est ita pecuniosus
et certe non mirum quia primo
Paralipomenon 22 legitur quod David
rex reliquit Salomoni filio suo in
expensas domus domini auri talentorum
c milia et argenti mille milia
talenti Eris autem et ferri
non est pondus Credimus autem
quod rex Bohemie pater nostri
electi tante libertatis fuit quod
pro eius debita quam tanta sibi
talenta dimisit sed nec propter
hoc presenti adversarii quam inde
bitanter tenemus quod hoc

omnia adicientur vobis Math. 6
primum querite regnum dei Tercio
excessit Salomon in amplitudine
familie et ordinationis 3 Reg.
10 dicitur quod videns regina
Saba sapientiam Salomonis et domum
quam edificaverat et cibos mense
eius et habitacula servorum et
ordines ministrancium vestesque
eorum et pincernas et holocausta
que offerebat in domo domini
non habebat ultra spiritum Sed quarto
excessit in dulcedine quiete et
pacifice gubernacionis quia ut di
citur Salomon imperat in diebus
pacis Unde 1 Paralipomenon 22 dicitur
quod Salomon fuit vir quietissimus et
requiescere fecit eum dominus ab omnibus
inimicis suis per circuitum et ob
hanc causam pacificus vocatus
est et pacem et ocium dedit deus
Israhel cunctis diebus eius Iste
autem iam habet adversarium sicut
David habuit Saulem illum scilicet
Bavarum hereticum scismaticum mani
festum Sed confido in domino quod
ita erit de eo sicut de David et
de Bavaro sicut et Saule et do
mo eius Unde 2 Reg. 3 dicitur
quod facta est longa contencio inter
domum David et domum Saul
David proficiens et semper in se
ipso robustior domus autem Saul
decrescens cottidie / et notate
quod licet Salomon in pace regnave
rit David autem semper in bellis
et in angustie Non tamen propter
hoc fuit quin David fuit Salomone
forcior sanctior Unico frequenter
deus quibusdam aliquorum temporibus
permittit ut sit eis sicut est victus
ita et occasio salutis Sicut dedu
cit Bernardus in libro de laude nove milicie
Unde de filiis Israhel dicitur Judith
3o Hec dimisit eos dominus aliquas
vivimus regiones alienigenorum ut
alienigenis tenerent

quod hoc ex dei dispo
sicione non potest
vince aliud quere

erudiet in eis virtutes regionis
Christum ut bella addiscant et ha
beant consuetudinem bellandi
preliandi. Et dicit Vi dicit quod
paulatine conspexit illas gentes
et per partes ucbestie multiplicare
tur contra eos bestie infirmales
dicebat 3o nunc electus superans
Salomonem quecumque primo pulchritudine
corporalis continentie et in corrup-
tionem Salomonem enim inclinaverunt femi-
ne sue mulieribus et posuit ma-
culam in gloria sua sicut dicitur
ecclesiastici XL 23 Reg XI Rex Salomon
adamavit mulieres alienigenas
multas iste autem pudoris cum
uxore ut audivimus 2o superat
in longitudine perseverantie et
durationem Salomonem enim in scriptura
bonum habuit initium sed malum
exitum sicut apparet 3 Reg XI de is-
to pessimo quod non solum bonum ini-
tium immo felix medium et felicissimum
exitum habebit semper in devotione
ad deum et ecclesiam persistendo et
certe si oportuerit faceret male quod
eo sicut apparet de omnibus impera-
toribus qui se finaliter ecclesie
opposuerunt sicut de Frederico
et aliis Esto ergo fidelis usque
ad mortem et dabo tibi coronam
vite Apocalypsis 2 quia incassum bene
agitur si ante consummationem finem
deseratur unde de Salomonem Strati-
cum incepit male regere domi-
natum suscitavit sibi adversarium
immo adversatores multos Jerobo-
am et Ada unde 3 Reg XI Susci-
tavit dominus adversarium Salomoni 3o
superat in celsitudine divine adora-
tionis Salomonem enim colebat Astar-
tem deam Sidoniorum et Thamas
deum Moabitarum et Meloch ydo-
lum Ammonitarum sicut dicitur 3
Reg XI Sed noster electus solum

unum deum adorat et illi soli
servivit et serviet in futurum
quarto superat in fortitudine
corporalis et publice experientie
et exercitationem Salomonem in armorum
exercitio non fuit immo dicebat
David de eo Salomon filius meus
parvulus est et delicatus I Paralipomenon
XXII Sed noster electus ad
experientiam fuit in armorum exer-
citio Et in Ytalia et in aliis re-
gionibus attendens illud Vegetii
libro de re militari quod scientia
rei bellice dimicandi nutrit auda-
ciam nemo enim metuit quod
se bene didicisse confidit unde
studium quod quasi alter Judas
Machabeus plus factus est leo
in operibus suis unde ipse
tenens viribus a iuventute fu-
it princeps militie Et ipse
bella proeliabatur I Mach. 2 ut ...
existens quatuor conditionibus Mathe-
ultimis dicamus de eo illud Mathei
XII Ecce plus quam Salomon hic
hoc de primo in quo tangitur
nostri electi ydoneitas et suf-
ficientia ipsius describitur quia
mens distinctus et abilis quia
catholicus et devotus quia iustus
dignus et discretus quia clemens
equus quia pius et clemens quia
quia sobrius et castus ut plura
bellicosus et strenuus ut Salomon
tu est non solum sicut Salomon
sed etiam in aliquibus plus quam
Salomonem Dico 2o quod scribitur
status notabilitas et excellentia
Status enim ad quem assumitur
est eminens clarus et nobilis
unde proponitur collocatur eminen-
ter et gloriose quam prominenter
ad fastigium regalis et maxime dominationis
imperialis excellentie et domi...

unde dicitur in themate Se-
debit super solium meum et ipse
regnabit pro me Ad cuius evi-
dentiam sciendum quod iste sta-
tus imperialis est eminens altis-
et nobilis specialiter propter qua-
tuor primo quia apparet prefiguratus
quia generose derivatus quia
spatiose dilatatus quia gloriose
exaltatus unde habet statum
iste prophetica assignationem celesti
derivationem amplificam dilata-
tionem venificam exaltationem
Dico primo quod iste status est
prophetice prefiguratus habet enim
propheticam prefigurationem ab
Abraham enim secundum expositionem
hebreorum et aliorum sanctorum
illa quatuor animalia que vidit
Ezechiel Eze I significant IIII imperia
que fuerunt leo imperium assi-
riorum quod fuit primum unde
frequenter reges assiriorum
per leonem in scriptura signi-
ficantur Et etiam dicit
aliqui quod leonem in vexillo
portabant et Ninus qui regi-
navit ex isto imperio fuit Beli
pater Nini et duravit illud
regnum M CCC annis sicut
dicit Augustinus XVI de civitate dei
Sed postea translatum est
dei iudicio ad Medos et Persas
sicut patet Danielis V ipso
ante fuit imperium Persarum et
Medorum quod incepit a Dario
et duravit annis CCXXX sicut
ibidem dicit Augustinus significa-
tur autem per hominem quia illud
regnum multo humanius tenuit
regnum Judeorum quam alia unde
cum Babilonem recepisset et me...
dedit licentiam reedi-

ficandi Jerusalem et templum propter
quod scriptura multum eum commen-
dat ut patet Esdre I 2 Bos autem significat
regnum Grecorum quod incepit
ab Alexandro quod numquam certis
duravit quia post mortem Alex-
andri imposuerunt sibi omnes di-
ademata sicut dicitur I Machabeorum
I Istud autem significatur
per bovem quia sicut bos cornibus
cornibus et ...issimum imperium impe-
tit in regnum Judeorum sicut
apparet I 1o et 2o Mach maxime
tempore Anthiochi illustris qui signi-
ficatus est per cornu modicum
quod postea factum est grande
Danielis 6o Sed aquila fuit
imperium Romanorum quod incepit
tempore Romuli regnante Eze-
chia super Judam sicut dicit
Augustinus XVIII de civitate dei
XXII et duravit usque nunc licet
facte sunt multe translationes
per ecclesiam de Grecis in Latinos
et Germanos in personam magni
fratris Karoli sicut dicitur Extra
de electione c. Venerabilem Istud
autem significatur per aquilam
unde et signum Romani imperii
aquila est et sicut dicitur Eze
I inter ista quatuor animalia facies
aquile desuper erat quia istud
imperium Romanum maius et potentius
ceteris fuit unde et Jeronimus super
Danielem dicit imperio Romano
nichil fortius et durius fuit
Figurata enim ista imperia significa-
ta Danielis secundo per statuam
quam vidit Nabuchodonosor
cuius caput caput aureum
pectus et brachia de argento
venter et femora de ere sed

tibeas habebat ferreas partes
iiii cum assimi significantur
per caput aureum . persarum et
medorum per argenteum grecorum
per es sed romanum per ferreum quod
dicit textus regnum quartum illud
ferreum quomodo cum ferrum comi
nuitur et domat omnia sic
regnum quartum comminuet et
conteret omnia / verum est quod
pars pedum ipsius statue erat
ferrea et quedam fictilis quia
sicut exponit daniel regnum
divisum erit et ex parte regnum
erit solidum et ex parte contritum
sicut hodie ad literam cernimus patet
ergo quod istud imperium est amplissime
figuratum ut dicit illud iohannis
v scrutamini scripturas quia
ipse sunt que testimonium perhibent
de me . 2º dico secundo quod iste
status est generose donatus
quia adeo non aliam quam de celo
duxit originem fecit enim deus
duo luminaria / luminare maius
ut preesset diei et luminare minus
ut preesset nocti solem et lunam
per que luminaria significantur
sacerdotium et imperium / sol sacer
dotium luna imperium sicut apparet
extra de maiori . et obe . c . so-
lite ut dicit imperium illud ecclesiastici
xxiiii ego ex ore altissimi prodivi /
omnis enim potestas a deo est
unde dicebat iohannes papa quondam
di si imperator sed imperator imperato
to privilegia potestatis sive que in
administrandis legibus publicis divi
nitus conservatus est et sub
dit quod adeo conservatus est a potestate
patrem quod utique verum est
sed mediante pontificali sicut
apparebit magis infra et cetera
de 3º ad venio 3º

dico quod iste status est spa
ciose dilatatus multum enim dicitur
temporale regnum est quod non
parvioribus limitibus coartatur
et quod habet limites stantes
nos unde secundum legistas prin
patus eius est super omnem terram
et omnis terra est possessio eius
et ipse est dominus mundi / unde
non habet principatum legitimum
sed illegitimum secundum eos
hodie secundum iura canonica principa
tus sunt eciam legittimati
et sicut apparet ex de sen et
re iudi c . pastoralis ubi legitur
tum etiam est quod multo ampliorem
rem quam regnum aliquod tempo
rale habet dilatacionem . ez . 3º per
unus est omnibus imperans omnium
secundum legistas ut omnibus preesset
gen 18 dilataberis ad orientem
et occidentem et septentrionem
et meridiem // 4º dico quod iste
status est gloriose exaltatus
unde non solum extensive pre
cellit alia sed etiam intensive
nobilior enim omnibus est et
ideo quomodo eum ad istum statum
possit sibi dicere quod dicitur deuteronomii
26 faciam te excelsiorem cunctis
cunctis gentibus ut dicit in
quod dicebat david de se
ipso in psalmo excelsum me
fecit super omnem hominem in
possum dicere ysa ii in diebus
novissimis erit preparatus mons
domus domini in vertice montium
et elevabitur super colles et
fluent ad eum omnes gen
tes et ideo merito dicitur
quod sedebit super solium meum et
ysa 9 super solium david et
super regnum eius sedebit ut

confirmet illud et corroboret
in iudicio et iusticia hodie enim
collocabo eum cum principibus
ut solium glorie teneant 1 regum
ii ut merito dicitur illud iheremie
3 posuit solium eius super omnes
principes ut merito dicitur de
eo illud 3 regum primo sedebit
salomon super solium domini regis
et custos placuit et placuit illi
omni israhel sed videte quod
non dicit solium quod sedebit super
solium meum solum temporale pro
quanto meum est sicut magis de
clarabo paulo infra ut dicitur
illud 3º regum i benedictus
dominus deus israhel qui dedit hodie se
dentem super solium meum videntibus
oculis meis sed additur in the-
ma et regnabit pro me ut dicitur
illud psalmi 29 regnabit salomon
filius eius pro eo sed qualiter dicit
pro me modo dimittam sibi istam
cathedram et istam sedem certe
non intendo sed pro me regna-
bit ad honorem meum et istius
sedis / regnabit tunc pro me
regnabit sicut pro regnum
ad honorem dei et istius sancte
sedis totaliter ordinabit / vel
sicut alia littera habet post me
ut illud prius et posterius dicitur
vel ordine temporis quia morior
non nisi et forte me sub
tracto de medio adhuc regna-
bit / vel quia post me ad se
hoc sic dignitate preemi- [illegible]
post hoc dignitate quia sua
merita inferiora sicut dicitur paulo
infra / ut patet hoc originibus
quia sua originatur a mea
sicut statim patebit et sic

post me tempore et post me na-
tura et dignitate et post me ex dicte
ratione eum solio predam
xi et sic patet quod status iste
ad quem assumitur est eminens altus
et nobilis quia assumitur
ad fastigium regalis et tandem
imperialis excellencie et dignitatis
dico 3º ut scribitur promocionem auc
toritas et eminentia quia promovens
est precellens excelsus et subli-
mis quia ego illi prepono / ubi
tangitur iudicium papalis sen-
tentie et diffinicionis illius prin
cipium / ad cuius evidenciam sci
endum quod papalis auctoritas in or
dine ad excellenciam imperialem
habet tres actus precipuos / scilicet
eum approbat / iudicat / regnat /
unde potestas imperialis habet pa
te decretum sive approbacionis
vel confirmacionis / subire iudi
cium sive examinacionis ut dis
cussionis secundum preceptum sive mo-
deracionis vel ordinacionis / dico
primo quod papa habet actum primum
preceptum qui est approbare habet enim
electum imperatorem promovendum per te
decretum sive approbacionis ut confir-
macionis unde extra de elec . c . ve-
nerabilem / dicit quod legatus denun
ciatoris generis officium personam
regis approbavit / et ducis re-
probavit / ut extra de iure . in cle romani
pontifices / dicit dominus clemens
persona ydonea et ydonea re-
putata ipsum denunciavimus denunc
ciamus et declaramus regem romanorum
in ipsius approbacionem personam / eidem
sufficientem et abilem declaran
tes ad suscipiendum imperialis

celsitudinis dignitate et istud
videtur recte pressisse in scrip-
tura examinando Samuel Saul rep-
robavit et David approbavit et
semper deus approbacionem et rep-
robacionem regis israhel fieri voluit
per ministerium sacerdotis Et istud est
circa imperium donum Constantinum et usur-
patum / et donum catholicum et ap-
probatum / quia primo vix pressit in
scriptura sed frequenter est sine
ministerio sacerdotum de quibus dicitur
Osee viii ipsi regnaverunt sed
non ex me / sed principes nescivi unde
secundum fuit figuratum in Melchise-
dech qui fuit sacerdos dei altissi-
mi Genesis xiv Sed primo pressit in Cayn
sicut dicit Augustinus in de civitate
dei c. ii Et ideo Augustinus super psalmum
xl quod reges populi israhel inungebantur
quia habebant iniuncte ordinem
ad deum a quo dependet omnis unctio
merito ergo quia istud imperium ca-
tholicum est et unctionem recipit
per unctiones ad ipsum / debet approbari
per summum pontificem / unde dicit
dominus Bonifacius ad archiepiscopos Ma-
guntinensem Coloniensem et Treverensem
de electione Albati in regem Romanorum
electi inter cetera dicit / ad nos
ius et auctoritas examinandi personam
in regem Romanorum electum pro tempore
cuiusque in unctione / consecratione / coro-
nacione / manus impositione / necnon de-
nunciacione seu reputacione ydoneita-
tis persone ut sacre et nominis
regia / seu racione defectus
persone ut forme approbacio per-
tinere noscuntur / Dico secundo quod habet
papa actum preceptivum quasi iu-
dicativum / Imperator enim habet subire
iudicium suum examinacionibus vel

vel discussionis unde dicitur
in illo c. venerabilem ius et
auctoritas examinandi personam elec-
tam in regem et promovendam
in imperium ad nos spectat qui eam
inungimus consecramus et coro-
namus Est enim regulariter et genera-
liter observatum ut ad eum exami-
nacio persone pertineat ad quem
impositio manus spectat / Et ideo
apostolus dicit primo ad Thimotheum v Nemini
cito manum imposueris Cum autem tempo-
ralis in persona est ante tempo-
examinis honorem plus dignitatis
spiritualis et potestas in ecclesia super illo
... Et ideo dicitur i Cor. ii
quod animalis homo non percipit ea
que scripta sunt dei spiritualia
enim est illi et non potest intelli-
gere quia spiritualiter examinatur
spiritualis homo omnia dijudicat
et ipse a nemine iudicatur Super
illo verbo dicit Augustinus et est in
glossa quod propter hoc spiritualia
comparantur corporalibus ut exami-
nabilibus potestatibus ut examinan-
tur et conveniant ad spiritualia
ament et diligant unde quod
q. c. duo sunt / dicit quod imperator
pendet ex pape iudicio non e
contra / quod satis apparet ex pluribus
examinasse et deposuisse pontifices
pontifices imperatores leguntur
sicut patet novissime decreta-
li ad apostolice de sententia et re iudi-
cata libro sexto Ideo si ad Corinth.
6 dicitur / Nescitis quod angelos iudicabimus / Quanto
magis secularia / Dico
tercio quod papa habet actum impera-
tivum preceptivum quia rectorem impera-
tor enim habet regni preceptivo
sine moderacionis vel ordinacionis

leges enim non dedignantur sa-
cros canones imitari
Unde imperator habet ad eum
intendere sicut ad exemplar unde
dicitur decreto ix q. rex recipit
exemplar a sacerdotibus unde sit
quod agit seu sunt secundum regu-
lam sacrorum canonum bonum
et iustum est Si quid autem
agere eis contra non esset fa-
ciendum sed potius reprobandum
Item hoc dicit decreto xi q. iii si
quis superbierit non obediens
sacerdotibus imperio qui extem-
pore ministrant deo et decreto
iudicis moriatur homo ille
ut nullus deinceps intumesca-
t superbia Mathei xviii Si ec-
clesiam non audierit sit tibi
sicut ethnicus et publicanus
unde Saul quamdiu obedivit
Samueli bonus fuit et prosperatus
est sed quando non obedivit
reprobatus est unde primo Regum xv
Saul dicitur Scidit dominus regnum
a te et dedit illud proximo tuo
meliori te Et fuerunt verba
Samuelis ... Quia ergo istos
tres actus preceptivos habet
Idcirco apparet eius eminencia
et auctoritas Quando enim potestates
sunt inter se invicem ordinate
maior precedit minorem unde Pharao
rex precepit Joseph / et Jo-
seph precepit dispensatori suo
Genesis xl / unde spiritualis potestas
omnibus illis de quo dicit psalmus 2o
Ego autem constitutus sum
ab eo rex super Syon montem sanctum
eius predicans preceptum eius
istud enim preceptum de quo dicitur
Ecclesiastes viii Qui custodit preceptum
non experietur quicquam mali Et

racio satis est quia sicut dicit
apostolus i Cor. vii preceptum non ego sed
dominus preceptum apostolicum preceptum do-
mini est ideo dicebat apostolus ad
Cor. quod precipe ut reprehensibiles
sint ideo et ad ~~Thessal.~~ dicit confidimus
de vobis quod que precipimus vobis
et facitis et facietis Dominus autem
dirigat corda vestra in sanctitate
caritate dei et paciencia Cristi unde
di. x c. Certum est / Hec regibus
dicitur quod hec regibus nostris
est salutare ut voluntatem suam
Cristi sacerdotibus studeant subde-
re non preferre sacro sancta per corda
principes discant porius quam docere
et ecclesiasticam formam sequi
Et videtur michi quod ex istis tribus
patet quod eminencia papalis habet
in ordine ad excellenciam imperialem
quasi triplex genus cause sicut
deus habet in ordine ad creatu-
ram primo quidem efficientem et
effectivam / 2o exemplarem et
directivam / 3o finalem et comple-
tivam / potestas enim imperialis a papa
confirmatur / a papa exemplariter ad
papam tendit / dimisso quomodo
a papa exemplatur quia satis
statim probatum est / primo declaratur
quod a papa originatur / et istud
procedendo dupliciter primo quidem in
genere quia potestas temporalis est /
2o in specie quia translata est per
personam deo primo auctore Hugonis
qui libro suo de sacramentis parte et
li° 2 c. x dicit sic Due sunt
potestates secularis et spiritualis / et
in utraque potestate divisi sunt gradus
et ordines potestatum sub uno
tamen capite distributi et quasi
ab uno principio deducti et ad unum
relati / Terrena potestas caput
habet imperatorem vel regem

Thessal. 3o

potestatum

Spiritualis potestas cepit per Christum pontificem ad potestatem regis pertinent que terrena sunt et ad terrenam vitam facta, ad potestatem summi pontificis pertinentia spiritualia sunt et iure spirituali attributa unicuique. Quantum autem vita spiritualis dignior est quam terrena et spiritus quam corpus, tantum spiritualis potestas terrenam sive secularem potestatem honore et dignitate precedit. Nam spiritualis potestas terrenam potestatem et instituere habet ut sit et iudicare habet si bona non fuerit. Ipsa vero a deo primum instituta fuit. Fuit et cum deviat a solo deo iudicari potest. Sicut scriptum est: Spiritualis homo omnia diiudicat et ipse a nemine iudicatur. Quod autem spiritualis potestas quantum ad divinam institutionem spectat et prior sit tempore et maior dignitate in illo antiquo veteris testamenti populo manifeste declaratur declaratur, ubi primum a deo sacerdotium institutum est, postea vero per sacerdotium iubente deo regalis potestas ordinata. Unde adhuc in ecclesia dei sacerdotalis dignitas regalem potentiam sanctificat per benedictionem et format per institutionem. Ex qua auctoritate patet quod potestas spiritualis temporalem instituit ut sit et iudicat si bona non fuerit et confert ut bona sit. Item quia non cuicumque potestati sed potestati spirituali et sacerdotali dictum est Ieremie primo: Ecce constitui te super gentes et regna ut evellas et destruas et disperdas et dissipes et edifices et plantes. Istud enim verbum non est dictum ut regi

nec imperatori sed Ieremie qui fuit de sacerdotibus Anathot, sicut patet Ieremie primo. Secundo quod potestas ista temporalis katholica est et approbata [illegible] sunt a potestate spirituali patet per primum Regum viii, quia populus Israhel petiit regem sed non a quocumque sed a Samuele, unde dicitur ibi: Constitue super nos regem qui iudicet nos. Et ibidem dicitur: Da nobis regem. Unde non ad electionem populi sed ad petitionem dumtaxat Samuel iuxta consilium dei eis regem dedit Saul. Et idem ergo fuit de David, primo Regum 16. Et Ioiada sacerdos Ioas constituit regem et collocaverunt in solio regali. Alia que [illegible] regum usurpare voluerunt iusto dei gladio perierunt, patet de [illegible] Paralipomenon 23, et patet de aliis rebus. Secundo videtur michi hoc fuisse figuratum [illegible] Numeri xi ubi dominus [illegible] Moysi quia gravabatur in multitudine regiminis voluit quod idem Moyses lxx viros eligeret qui iuvarent ad populi gubernationem, et dicit textus quod ipsis dedit deus non in mente spiritum sed mediante Moyse, unde dicitur in textu: et quod tulit de spiritu Moysi et dedit illis, ut recte [illegible] potestatem temporalem a sacerdotali derivatam. Moyses enim et Aaron in sacerdotibus eius in psalmo. Et licet isti lxx discipulos [illegible] tamen multo magis fuerunt figurati [illegible] potestatis temporalis derivate

a spirituali. Isti enim sunt electi ad potestatem temporalem non spiritualem, quia non omnes erant de tribu Levi sed de cuncto populo Israhel et de qualibet tribu erant aliqui. Sola autem tribus Levi potestatem illam habuit spiritualem. Item ad hoc videtur multum facere quia a principio ex quo fuit rex catholicus et approbatus sacerdotium et regnum in una persona [illegible], ut Melchisedech qui fuit rex Salem erat sacerdos dei altissimi, Genesis xiv. Et iste dicitur fuisse Sem filius Noe ut dicit Ieronimus et ponitur in glosa Genesis xiv et similiter de hebraicis questionibus, et refert magister in historiis quod omnes primogeniti a Noe usque ad Aaron fuerunt pontifices et aliorum reges et habebant. Moyses autem et Aaron erant de sacerdotibus et utrisque correspondent [illegible] ante adventum Christi scilicet tempore Machabeorum idem fuerunt sacerdotes et duces et Mathathias et filii eius. Augustinus etiam refert 18 de civitate dei capitulo 36 quod post reductionem de captivitate Babilonica et restaurationem templi reges quos habuerunt sicut Aristobolus et Alexander fuerunt eius fuerunt etiam principes et sacerdotes. Secundo patet per hoc quod scribitur 2 Machabeorum [illegible] ubi dicitur quod Onias sacerdos et Ieremias etiam sacerdos apparuerunt Iude qui tunc regebat populum Israhel. Ieremias autem extendit sibi dexteram et dedit ei gladium aureum dicens: Accipe

gladium sanctum munus a deo in quo deicies adversarios populi mei Israhel. Per gladium autem potestas etiam secularis, unde ad Romanos 13: Non sine causa gladium portat. [illegible] per manum sacerdotis. Ad hoc etiam fuit clare de mandato Luce 22 ubi Christus in collegio apostolorum duos gladios esse voluit sed unum per eos exercendum, alium per reges et imperatores, sed et nutu et imperio sacerdotis. Sicut etiam dicit Bernardus de consideratione ad Eugenium [illegible]. Unde dicit etiam ibidem quod si uterque gladius non pertineret ad collegium apostolicum, dicentibus apostolis Ecce duo gladii hic, non respondisset Dominus Satis est, sed respondisset nimis est. Octavo quia Deuteronomii 17 dicitur quod si difficile et ambiguum apud te esse perspexeris iudicium inter sanguinem et sanguinem, causam et causam, lepram et lepram, surge et ascende in locum quem elegerit dominus deus tuus, veniesque ad sacerdotes levitici generis et ad iudicem qui illo tempore fuerit et queres ab eis qui indicabunt tibi iudicii veritatem, facies quecumque dixerint, sequeris sententiam eorum nec declinabis ad dexteram neque ad sinistram. Ubi apparet manifeste quod finale iudicium pertinet ad sacerdotes maxime ad summum pontificem sacerdotem et quantum ad secularia et spiritualia instituta. Et etiam per ea que significarunt per iudicium inter lepram et lepram. Sed ergo quo ad similia omnia que significarunt

per iudicium vel consilium et causa
Sed etiam quantum consilia que per [illegible] con-
ficiuntur per iudicium nec perficiuntur
et sanciuntur. Sed quia propter
legem tulit amore istius iudicii
consilium quantum ad mortem noluit
per sacerdotes novi testamenti ex-
erceri. Primo dixit petro Conver-
te gladium tuum in vaginam
luce xxii voluit tamen ad eius
nutum et imperium exerceri. Quia tamen
cristus fuit utriusque potestatis spiritualis
et temporalis et fuit verus pon-
tifex et verus rex ut alias suf-
ficienter deduxi unde utramque potesta-
tem dimisit petro dicendo sibi
Quodcumque ligaveris etc. Math.
xvi et ideo ait dicit omnes doctores
quod cristus beato petro eterne vite
clavigero terreni simul et celestis
imperii iura commisit. Et quia ho-
die decretum est in illa decretali
unam sanctam in fine ubi dicitur
quod credere omnem humanam cre-
aturam in spiritualibus et temporalibus
subesse romano pontifici est
de necessitate salutis. Et sic patet
primo declaratum scilicet quomodo
subest quia potestas temporalis est.
Sed nunc probo hoc in speciali quia
ista potestas imperialis est a papa
et hoc probo quidem per similitudinem [Quia]
quod cum constantinus dimisisset totum
imperium occidentale beato silvestro
et eius successoribus sicut patet
in illo capitulo constantinus di. xcvi ... di. xcvi
constantius papa postea illud occi-
dentale imperium transtulit in ger-
manos sicut est supra declaratum
ergo a papa est originatum.
2o quod quidem est causa cause
est causa causati. Sed nulli du-
bium est quod potestas eligendi imperato-

rem est principibus electoribus ab
apostolica sede concessa sicut dicitur
in decretali venerabilem et ma-
gis extra ... quia ecclesia et nat-
ione alemanorum hanc potestatem est
concessit et ita eam dispensavit
ergo etc. 3o quia plus dat
ius confirmandi et approbandi
quam eligendi intelligendo electio
ex electione non videtur nisi
nominatio initium. Sed per confirmationem
nominatio videtur esse ratum et
ratificatum et contractum sed
papa habet electionem in imperato-
rem approbare ergo potestas suorum
confirmatur a potestate spirituali proprie
res finaliter redit ad manum suam
unde ad locum unde exeunt flumina
revertuntur ut ait ecclesiastes. Impera-
tor per adventum varum impe-
ratorem administrationem imperii ad papam
suo pertinet ut extra de foro com-
petenti et extra de re iudicata
cum licet et extra de re iudicata quod de
totalis inde patet ergo quod
pendet ab ea sicut a causa effectiva
et originali. Quod totum hoc apparet
manifeste in uno exemplo de sole
et luna. Luna enim nullum lumen
habet a se sed totum illud quod
habet recipit a sole. Cum ergo sol
significet potestatem imperialem per
solem potestatem spiritualem patet quod
potestas imperialis dependet et
originatur a papali unde
quia illuminare est actus hie-
rarchicus et ierarchia non
nisi sacerdotium principatus Imperator
necesse spiritualis recipit imperatorem illuminatur
Et ideo dixi in thematem illius
principium est [illegible] in precepto
ei dicens ... autem
fidelis et corde perfecto patet
ergo quod ista potestas dependet

a papali sicut ab originali et
effectiva. Quod autem dependeat
ab ea ergo sicut a finali et com-
pleta patet sic per suadeo ierarchia
terrena exemplata est a celesti
apocalipsis 21 vidi civitatem sanctam
descendentem de celo etc. Sed in celesti
ierarchia est unus supremus ierar-
cha scilicet deus et intrinseci et hanc
processum prosequitur [Dionisius] 3o de
celesti ierarchia dicens sic ergo per
similitudinem dictum ...
quod sicut illic seraphim et
cherubin et ceteri [quinque] ad
angelos et archangelos ordi-
nantur sub uno capite deo ita
hic quoque sub uno pontifice
summo Et subdit nec enim ter-
rena quam deus habet autorem et
de celo duxit originem Ro. sed
potestas spiritualis et temporalis aut sunt
ordinate ad invicem aut inordi-
nate. Non inordinate quia a
deo sunt. Que autem a deo sunt
ordinata sunt ad Ro. 13. Si aut
inordinate aut ergo spiritualis or-
dinatur ad temporalem quod est impossibile
quia nobilius et dignius non
ordinatur ad ignobilius quia
finis habet rationem non solum
ultimi sed etiam optimi. Aut temporalis
ordinatur ad spiritualem quod
tenendum est. 3o ista videtur ra-
tio ... ... concludentis per ... ra-
tionem volunt male disponi plu-
ralitatem autem principatus non bonum
unus ergo princeps Et 12 metaphysice
regulam ubi unum propter alterum
utrobique tamen unum. Cum ergo
temporalis sit propter spiritualem id
circo potestas spiritualis finis est
alterius. 4to sic sicut est in

artibus ita est in politicis. Sed in
artibus illa ad quam alia ordinatur
dicitur architectonica. Alie
autem subservientes sicut patet de
frenifactiva et equestri inordi-
natis ad militarem. Sed potestas spi-
ritualis architectonica potestas aut
temporalis subserviens et ministra
unde capitulo 9 dicitur quod sapientia
edificavit sibi domum misit an-
cillas suas ut vocarent ad arcem
[hanc] 5o quia beatus Ambrosius in
pastorali in fine consideramus quod
sicut finis nobilior est his que
sunt ad finem dicit quod honor
et sublimitas pontificalis nullis
potest comparationibus adequari
si enim regum fulgori compares
et principum diademati longe
est quam si auri fulgorem ad plumbi
metallum compares. Cum videamus
regum colla submitti genibus
sacerdotum et deosculata eorum
dextra eorum se putant orationibus
communiri. Sexto nobilitatis et e-
minentia istius supplens dignitatis
ad imperialem probatur directe
sicut probat apostolus ad hebreos [vii]
melchisedech fuisse maiorem ipso
Abraham unde arguit sic sine
ulla contradictione quod minus est a
maiore benedicitur. Sed melchisedech
benedixit abrahe ergo melchisedech maior
et dignior. Ergo autem accipiens
eandem maiorem quam accipit
Supplens eorum alium minorem scilicet
quod papa habet benedicere consecrare
in ungere et coronare imperatorem
ergo maior eo. Septimo sic ex
concurrentibus actibus ierarchicis circa
aliud nobilior est illo sed certum
habet est omnem potestatem secularem
exercere actus ierarchicos qui sunt

purgando illuminare et perficere
ergo multo nobilior. Octavo quia
dyonisius dicit quod lex divinitatis est infima
per superiora per media reducere. Cum
ergo potestas spiritualis habeat potesta-
tem temporalem ad deum reducere igitur
sequitur quod maior est. Et Nono potestas
spiritualis victoria est illum lapidem
excisum de monte sine manibus quo
percussit statuam et confregit potestati
ferrum es argentum et aurum
et omnia redegit in favillam
unde est regnum ecclesie quod in eter-
num non dissipabitur quod comminuet
et consumit universa regna et ipsum
stabit in eternum Danielis secundo quia papa
vicarius est eius qui dominatur ex-
celsis in regno hominum et cuicumque
voluerit dabit illud. Et humillimum
hominem constituet super illud ipse enim
hunc humiliat et hunc exaltat ut
in psalmo quia lucas. Et deposuit po-
tentes de sede et exaltavit humi-
les, quia etiam ipso sedes ducum
superborum destruxit deus et se-
dere fecit mites pro eis. Unde na-
buchodonosor erectus est de reg-
no donec cognosceret quod dominator
excelsus in regno hominum et cui-
cumque voluerit dabit illud. Quinto Daniel.
96 di. c. Si imperator dicit quod im-
peratorem sub esse oportet pontifici
non preesse. Et [illegible]
scribens imperatoribus constantinopo-
litanis dicit sic et videtis x. di. Sus-
cipitis ne libertatem ubi dei legibus
suscipitis quod lex christi sacerdotalis vos
vos subicit potestati et istis tribuna-
libus subicit. dedit enim et vobis
potestatem dedit et principatum sed
multo perfectiorem principatibus nostris
nisi forte de vobis iustum videtur
si cedat spiritus carni si a terrenis
celestia superentur, divinis preferantur

preferantur humana quod de [illegible]
de primatu unde tangit tres
rationes habet ergo in veritate
finis. Et ista videtur ratio quare de
papa et pontifices est de temporalibus
iudicare quia cum de
iudicare de fine est iudicare
his que ordinantur ad finem
quia ratio eorum que ordinantur
ad finem sumitur a fine sed
ut probatum est ordinatur tempora-
lia ad spiritualia et potestas tempora-
lis ad spiritualem ergo potestas spiritua-
lis preest eorum temporalium eminentia
ergo patet ergo eminentia
et ista rerum causalitate
erat papa quod scribitur [illegible]
per me reges regnant et conditores
iusta decernunt per me principes
parant et potentes decernunt
iustitiam de hoc habemus pulchram
figuram ezechielis i. ubi dicitur
quod cum fieret vox super firmamentum
quod erat super caput quatuor
animalium que significabant
quatuor imperia sicut declarat
est super ipsa animalia stabant
et submittebant alas suas
in quo significatur quod est super caput
imperatorum est ecclesie firmamentum
super firma petram [illegible]
de nube ad eum mortem
movebantur et ad eum stabant
stabant et figebant tabernacula
filii israel ut videtur numeri
quod ex ipsa providentia in imperatoribus
respectu habent in ordine ad pa-
pam summum est quod ei iuramentum
prestent fidelitatis et obedientie
sicut dicitur 63 di. c. Tibi domino
ut hodie [illegible] expresse iurare
Romani pontifices est de iure
est quod ex hoc ei debetur
[illegible] liberalitatis et munificentie
sicut illi a quo magna suscepit

sicut scribitur in c. Pastoralis Con-
stantinus et dominus bonifacius in
appellatione abbatis dicit inter
cetera ista et grandia ipsi ecclesie
pro gratiis et grandibus impensis
sibi muneribus te impensis. Secundo est
quod habet officium defensionis
advocatie et assistentie ut ex
de elec. venerabilem et 23 q. v. ece-
sie et hoc fuit pulchre figura-
tum zacharie 6 ubi dicitur quod in
capite Ihesu filii iosedech sacer-
dotis magni corona posita est
et dictum sibi Ecce vir oriens
nomen eius et subditus eius
dicitur et edificabit templum
domino et ipse portabit gloriam
et sedebit et dominabitur super
solio suo et consilium pacis
erit inter duos illos et loquitur
ad literam de zorobabel exponitur
auctoritas patet ergo quo ipsius primo
[illegible] auctoritas et eminentia cui
debetur illa propria secundo di-
recto quarto et ultimo quod tangitur
in themate finis utilitas et
efficacia. Est enim expediens
bonum et utile unde ipse sub-
limatur fructuose et utiliter
propter spem finalis et saluta-
ris providentie et gubernationis
quia subditur in themate et sit
super dominus super israel. Forte enim
dicunt multi in cordibus eorum
et forte exterius in auribus
multorum murmurant quod licet papa
sua habeant sufficientiam et
idoneitatem, status nobilitate
et excellentiam, et eminentiam, opiniones autem
nullus primo videtur esse val-
de periculosis. Cum frequenter
visum sit quod multi postquam papa
moti fuerunt contra ecclesiam
seditiones et scismata surrexerunt sed
videtur michi quod contra utriusque

utriusque tamen hodie et veritas ex-
igit et utilitas exposcit ut
talis provisio fiat ut subveniret
super israel in vacante imperio iam
annis ex quo heinricus avus istius
ultimus imperator decessit et
lodowicus de Bavaria damnatus
iste lodowicus suis demeritis ex-
igentibus fuit per dominum iohannem
predecessorem nostrum omni iure si
quod sibi competebat excommunicatio-
ne privatus per sententiam et
certe durante ista vacatione non
vidimus mala minima sed aucta
et ut timeo per tristitiam pro
hoc unica ratione que talis
est officium christiani imperatoris
est fidem dilatare, hereticos ex-
tirpare, ecclesiam defendere, rem
publicam augmentare, et in pace
gubernare, oppressos relevare, tyran-
nos malleare, bonos premiare et
honorare, malos extinguere,
hostes subiugare per victoriam, et cives
per iustitiam. Et ista maior ipso pos-
set diffuse declarari sed pertranseo
quia satis nota est. Sed tunc ar-
guo minorem que patet ad sensum
sed hodie fideles cohortantur,
et ab infidelibus impugnantur,
sicut patet de turcis, heretici mul-
tiplicantur et cum eis multi prin-
cipes ecclesiastici et seculares proh
dolor fornicantur sicut patet
de Bavaro et adherentibus sibi, per
personas ecclesie persequuntur et ca-
livitates conquassantur sicut docet
experientia, res publica leditur,
pax exulat, et bella ubique grassantur,
pupilli orphani vidue
et miserabiles persone spoliantur,
predantur et subditi excoriantur,
tyranni dominantur, impune perpetra-
tur ergo contra utriusque tamen hodie

et unitas crescit et utilitas ex-
posita ut aliquis ad imperatorem promo-
vatur ut sit dux super Israel. Sed hos
fines finaliter ad fidei dilatationem,
ad hereticorum extirpationem, ad ecclesie
defensionem, ad rei publice augmen-
tationem et pacificam potestatis guber-
nationem, ad oppressorum relevationem,
ad tyrannorum malleationem, ad bono-
rum premiationem et honorationem,
ad malefactorum punitionem.
1 Petri 2°: Subditi estote regi quasi
precellenti, sive ducibus tanquam ab eo
missis in vindictam malefactorum,
laudem vero bonorum. Confido ergo
domino et multiplicabitur eius imperium
et pacis non erit finis, Ysaie 9°.
Et quod eius ministerio omnis violenta
predatio cum tumultu et vestimentum
mixtum sanguine erit in combustionem
et cibus ignis. Hodie enim natus
est cuius imperium super humerum eius,
Ysaie 9°. Ipse enim iudicabit in iusti-
cia pauperes et arguet in equitate
pro mansuetis terre, Ysaie 11. Ipse male-
ficos non patietur vivere, unde Exodi
22°. Ipse illud imperium amplius
Bavarum habens perditum filium perdi-
tionis. Et qui adversatur extolla-
tur, qui iam mysterium operatur iniquitatis,
cum suis sequacibus destruet
illustratione adventus sui, et ve-
niet princeps Karolus in orbem presidens ecclesie,
attendens quod dicitur de Theodos-
io imperatore et ad cessa et ceterat
Augustinus 5 de civitate dei c. penultimo,
quod fecit hec omnia ex ipso initio
imperii sui, non quievit iustissimis et
misericordissimis legibus adversus im-
pios laboranti ecclesie subveniens,
quam Valens hereticus qui ad ... se dicebat imperatorem favens
Arrianus vehementer afflixerat,

rum ecclesie se membrum esse
magis gaudebat quam in terris
regnare. Et Ambrosius dicit in
epistola ad Valentinianum imperatorem: Impera-
tori nihil honorificentius quam ut ecclesie
filius dicatur, et quod filius dicatur ecclesie,
et ponitur in c. Convenior,
23 q. 8. Unde bonus imperator hereticis
debet esse malleus, infidelium
tirannorum et tyrannorum oppressor,
et pauperum et debet esse ...
catholicorum obedientium assessor, in erga
rem ecclesiasticorum ... contentus
malos sit malleus, contra
circa bonos clipeus defendens,
ut qui talis imperator fuerit
vere dicatur felix, sicut deducit
pulchre Augustinus 5 de civitate dei
c. 24: Neque enim nos christia-
nos quosdam imperatores ideo fe-
lices dicimus quia vel diutius
imperarunt, vel imperantes filios morte
placida reliquerunt, vel hos-
tes rei publice domuerunt, vel in-
imicos cives adversus se insur-
gentes et cavere et opprimere po-
tuerunt. Hec et alia vite
huius vel munera vel solatia quidam etiam
cultores demonum accipere meruerunt, qui
non pertinent ad regnum dei quo pertinent isti. Sed
felices eos dicimus si iuste
imperant, si inter linguas sublimiter
honorantium et obsequia nimis
humiliter salutantium non extolluntur,
sed se esse homines me-
minerunt; si suam potestatem ad
dei cultum maxime dilatandum
maiestati eius famulam faciunt;
si deum timent, diligunt et colunt;
si plus amant illud regnum ubi
non timent habere consortes; si tar-
dius vindicant, facile ignoscunt;
si eandem vindictam pro ne-
cessitate regende tuendeque

rei publice, non pro saturandis in-
imicitiarum odiis exerunt; si eandem
veniam non ad impunitatem in-
iquitatis, sed ad spem correctionis
indulgent; si quod aspere coguntur
plerumque decernere, misericordie lenitate
et beneficiorum largitione compensant;
si luxuria tanto eis est
castigatior quanto posset esse
liberior; si malunt cupiditatibus
pravis quam quibuslibet gentibus
imperare; et si hec omnia faciunt
non propter ardorem inanis
glorie, sed propter caritatem
felicitatis eterne; si pro suis pec-
catis humilitatis et miserationis et
orationis sacrificium deo suo vero
immolare non neglegunt. Tales
christianos imperatores dicimus esse
felices, interim spe, postea re
ipsa futuros, cum id quod ex-
pectamus advenerit. Hoc Augustinus.
Et in penultimo c. dicit Augustinus:
Felices imperatores magis orati-
onibus quam viribus pugnant et vin-
cunt, sicut dat exemplum de Theo-
dosio qui vicit Maximum et Eu-
genium tyrannos qui in imperatoris
locum iniuste fuerant subrogati.
Unde dicit quod cum tela per dic-
tos adversarios iacerentur, tan-
tus ventus subito in adversa-
rios tela in ipsorum corda retor-
quebat. Unde dicit Augustinus quod
poeta Claudianus licet a nomine
Christi alienus versus in eius lau-
dibus fecit dicens: O nimium dilecte
dei, cum militat ether et co-
niurati veniunt ad classica venti.
Et hoc etiam in ... apparuit
de Karolo magno, ad cuius orationem
ceciderunt muri cuiusdam civitatis
quam diu obsessam tenuerat, in qua
habitabant Sarraceni. Sicut etiam

patet de Machabeis, sicut de
Iosue, et ubique in scriptura.
Iste ergo est finis quare istum
volumus esse ducem super Israel.
Videns enim Simon Iohannem
filium suum quod vir prelii esset, posuit
eum ducem virtutum universarum,
primo Machabeorum 13, ut ipse merito
dicat omni alloquenti alloquente
quod quondam dicebat David Michol
filie Saul improperanti sibi quod ludet
ante archam domini, 2 Reg. 6,
ubi dicitur: Qui elegit me potius
quam patrem tuum et omnem domum eius
et precepit michi ut essem dux
super populum domini Israhel. Longo
ergo tempore regat ipse super
Israel deinceps. Et ego dicam
quod scribitur 1 Paralipomenon 22: Ego
ero ei in patrem et ipse erit mihi
in filium, firmaboque solium regni
eius super Israel. Nunc ergo fili mi,
sit dominus tecum et prospere et
edifica domum domino deo tuo. Det
quoque tibi dominus prudentiam et
sensum ut regere possis Israel et
custodire legem domini dei tui. Tunc enim profi-
cere poteris si custodieris mandata
et iudicia que precepit dominus Mo-
ysi ut doceret Israel. Confortare et
viriliter age, ne timeas neque pave-
as, sed surge et fac, et erit dominus
tecum. Et fuerunt verba ad eum
David dicta Salomoni. Et subditur
in textu quod precepit David cunctis
principibus Israel ut adiuvarent
Salomonem filium eius. Sicut in-
dicatur illud 1 Paralipomenon ultimo: Mag-
nificavit dominus Salomonem super omnem
Israhel et dedit illi gloriam reg-
ni, et ut talem qualem nullus
ante eum habuit rex Israhel. Pre-
dicatur itaque intercepto ergo eum
ad laudem: hodie dabo imperium vestri

meo et sublimabo cornu cristi mei
ipso dicens sibi quod dicebat
+ regis fore imperatoris et est in
registro li. 13 epla 36 letentur
celi et exultet terra et de tuis
beneficiis universe reipublice partibus
inter ipsos vehementer afflictis
hilarescant / conjungantur juxta tue
duracionis superbe mentes hostium
relevantur tua iram contriti ac
depressi jam subiectorum / virtus
celestis gracie pietas pietatis semper benignius
te faciat sanctitas sibi dire benignius
ascendat / quiescat felicissimis
tuis temporibus universa respublica
in pulchritudine pacis redeat
cunctis in rebus antiquis secura
possessio reformetur jam sin-
gulis sub jugo tui imperii liber-
tas sua omnipotens deus mentem
tui sua cogitatione et opere
cordis tue pietatis sue gracie dex-
tera manuteneat et quoniam juste
ac clementer agenda sunt inha
bitator tui pectoris spiritus sanctus
benigne disponat ut de temporali
regno post multorum annorum cur-
ricula tua clemencia ad celestia
regna perducat et ibidem ad
+ lenariam augustinum loquens
ipse et vivo sicut dicit perficiat
vos deus in amore katholice fidei
dei defensores quod fecit ex
beneficio opere imperatoris infun
dat in vestris mentibus zelum sui
et mansuetudinem ut pro sem-
per fervore valeatis / et quod
ideo concedo / non multum relin-
quere et si quid in vobis delin
quitur precando tollere. Donec
dat vobis dominus vivendi spacium
conditorem omnium tanto amplius
petro quasi filium ecclesiam amare
debetis cui dictum est tu

es petrus et super hanc pe-
tram edificabo ecclesiam meam
quem ab omnibus predictis
noviis desidero absolui ipse est
sit vestri custos imperij ipse sit
vobis protector in terra ipse sit
pro vobis intercessor in celo ut per
hoc quod relevantes durius ponde
ribus in vestro imperio subiectis
gaudere faciatis post multa
annorum tempora in celesti regno
gaudeatis quod vobis et sibi
concedat qui est benedictus
in secula seculorum Amen

verba autem commendacionis sic
sunt hec ipsum declaramus dominum
nostrum et dominum regem roma-
norum imperatorem augustum dominum
ipsius apud romanam ecclesiam debitam
sibi debere impendi de manibus
nostris consecracionem unctionem et im-
periale dyadema loco et tempore
aptis suppliciter nichilominus de ple
nitudine potestatis omni defectu
si quis forte in electione predicta
intervenit hoc ipso supplentes nobis
asserentes vos recipere fidelitatis
debite et obediencie sub alijs
juramentum etc.

Oracio legatorum christianissimi Regis
francorum facta coram karolo
quarto imperatore romanorum rege

Domine mi rex nunc res-
piciunt oculi tocius israel
in te rex. 3 regum 1 scribuntur
hec Turbato dudum regno israel
in senio david et expectantibus
populis successorem regem / ad-
versus salomonem filium regis esse
dicit cohorta est / suaserunt
pro maliciis sermonibus joab
et abiathar ut relicto salomone
adoniam velud regem futurum
sequentes sequeretur salomonem
quem regis filium adeo electum et
dignitatem sumpcione regem insti
tuti relinquerent. Audiens
autem hec bersabee salomonis
mater / et filio condoluit / et
regno consulunt vacillanti /
ingressaque legacionis more
cubiculi david / et oravit pro-
nuntiavit / ut per oras / dis-
cordantibus populis pacis
remedium et regno ac domui
israhel in filio suo stabilitatis
presidium impetraret. Regem
ipsis verbis affata est Domine
mi rex etc. Nos eandem sep-
ciem insequti serenissi-
me rex et semper auguste ac
equitatis similis legacione fun-
gentes maiestatem vestram
reparantes oculis nostre hu-
militatis intuemur. Primo ins-
tam et affectu devocionis
inspi ut eandem tam debi-
to honore quam sincero corde
veneramur. Secundo quod veneramur
splendorem mundi malefactorum
terrorem fidei fundamentum
stabilimentum pacis fundamentum
in justicie orbis monarcham
Quibus igitur congruis oculis

tantam suspicimus maiestatem
quibus congruis sermonibus tante
dignitatis celsitudinem nostra de
bilitas alloquetur expavescimus
de benignitate speramus
Et si nostra parvitas audie
paciencia et inepti sermonis
veniam non merentur / mittentis
tamen dignitas et equitas
cause / benivolenciam conciliabunt
Non igitur quod sumus sed a quo
venimus et quod gerimus atten
datur. Venimus siquidem a glo-
riosissima semper francorum re-
gia domo. A christianissimo fran-
corum rege karolo fratre vestro
et primo domino nostro destinati /
honoris pacis et justicie verba
deferimus hec vestra sit instruccio
que portantes tronum vestre cle-
mencie adire confidenter licitum
est. Credimus vestra cuius mente
naturali pietate sollicitet quo
destitutus illius inclitissime domus
et fratris vestri bona audiatis vestre
serenitati referimus domum fran
corum que domus israhel quasi
deum videns merito nuncupatur.
Et illi bersabee a cuius utero
egressi sunt reges apte com-
paranda quia inter bellorum strepi
tus dies pacis expectans et
in labore sperans quietem. Ceteros
quos vos amoris integritate amplex
et cordis oculis intuens et fidu
cia fructuose cooperacionis pres
tolari pro rege autem ad vos
dicimus quod scribit apostolus ad
colo. 2 etc. Et si corpore absens
sum spiritu vobiscum sum gaudens
Nomine igitur illius semper inclite
francorum domus velud bersabee

fecundissime matris dilatorum
regum eiusque filii regis unde
merito Israhel vocabitur omnis
hec simplicium exordium domini mei
regis Romanorum. Scribit enim propheticorum
princeps aristoteles in methaphysica
a nobis enim sensum sen-
sum qui est per oculos quem prefer-
rimus nobis obiecta rerum repre-
sentat et rerum differentias
plures ostendit. Sine eius si-
quidem ministerio non cognosce-
rentur mundi visibilia. Sed ab
eodem philosopho scriptum intellectus
corporei cognoscit non nisi me-
diante sensu cognoscit vero
quemadmodum oculus intellectum
prevenit species rerum in noti-
ciam differens, sic affectum
subsequitur signa referens
voluntatis. Apostolus scribit enim
xiii c. Cor hominis immutat fa-
ciem eius quam in facie hominis
inducitur cor dum signum figuratur
quippe facies hominis in oculis
et eorum statu et motu signum
animi pretendit. Ideo oculus
figuram spericam habet que est
figurarum perfectissima. Habet et
insuper motum quo ad quatuor
differentias positionis que sunt
sursum deorsum dextrorsum si-
nistrorsum. Datum est ei perfecte
cognoscere et a maxima distan-
tia iudicare. Faciei vero decora
est et humani vultus fulgor
atque perfectio aptius perfectio pro-
pria cordi familiarior et eius
secrete conscius est. Ideo scri-
bitur oculus hominis interius cordis

Quasi enim per cordis fenestras
affectiones humane per oculos pro-
deunt. Quarum exemplares ymagi-
nes in oculorum inspectione ce-
runtur. Sed ne longius evage-
mur et ut mentis humilis
textui sit ordo que sunt prec-
tepti humani aut cum que
versetur. Attendamus ut ordi-
nem eius in partes illas facilius
condemus. Habet quidem
affectiva potentia partes tres
rationalem que circa honestum
versatur. Concupiscibilem
que in delectabili versatur
irascibilem que ad arduum
vacat ut cognoscitur regis nostri
serenissimi expresse manifeste
affectus et sincera in veram
maiestatem voluntas ac si-
dei semper intencio ex tribus
eandem nitemur ostendere
primum quam maiestatem veram
veneratur et colit atque ampli-
at apud honoris et admira-
tionis quo ad rationalem
affectum amoris et dilectionis
quo ad concupiscibilem affectum
fervoris spei et expectationis
quo ad irascibilem. Hiis affecti-
bus subserviunt et oculi mentis
et corporis. Oculi principum
atque plebis potentum et par-
vulorum. Apostolus apud ipsum mi-
repetimus domini mei regis Romanorum
hec tria nostre orationis decursu
in tres particulas dividamus
De primo super honoris et admi-
rationis affectu pauca de multi-
tudine et exigua de magni-
tudine tanta dicemus. Cum
cognitum serenissime rex tantam
maiestatem digne veneratur

Quis famam principis et laudes
laudibus equas comparet non ita
utabit oratio tanti culmen ho-
noris verborum expositione
perstringere voluisse satis est. Et
vera serenitas vestra ex fervoris
in opera animum. Sed examinis co-
pia ardem concipiat regis
serenissimi dignam sine nostre
dignitati correspondentia et
eandem obediencia voluntati
frequentius et cum meditatur
rex ipse quanta sit imperii
maiestas quam celebre
nomen in celo conditum et in
terris divina voluntate demissum
nostre imperio pax tre clima-
tibus
  gressa est. Et cum ipsius
deus homo humilis ultra fieret
Octavianum primus imperatoribus ho-
sus tercius monarcha sublimis
effectus est quatenus tam mas-
culum et humilem exponere re-
ligionis plantulam potestate
vigore protegeret et cum alti-
tudine magnificencia temporalis
refecit fidei spiritualis humiliter.
Ideo siquidem vindicte pro
imperio concessus est. Et
quemadmodum gladius spiritualis
verbi dei et evangelice vir-
tutis usque ad divisionem anime
et spiritus attingit. Sic gladius
imperialis terrena dividens
impios de iustis segregat et
a fidelibus separat infideles pro-
tervos et rebelles ad Romanos subiciens
honorem regis obediendum ordinat
dicens. Non enim sine causa
gladium portat dei enim minister
est et vindex in iram et saluti.
Sufficere in evangelio duos esse
gladios quod est de

spirituali et temporali iurisdictionibus
exponitur. Cum igitur ipso consti-
tutum est imperium per ipso spiritualibus
armis munitum et materialibus
gladiis defensum a ipso adver-
sus homicidas salvatoris et sa-
lutis incredulos iudeos victorio-
se temporibus titi et vaspasiani
exercitum sub cristo humiliatum
in constantinum larga devocione ecclesiam
ditavit ne secularis potestate eccle-
siastica in posterum calcarentur.
Simplicitas in cristo stabilitur
quod in expositione danielis sa-
tissima visione declaratur. Nam
post quatuor maxima regna
ut loquitur consurget regnum
sempiternum super populum sanctorum
hoc est christianorum fidelium habetur
danielis vii. Et clarissime hoc
ipsum ad Romanum imperium referendum
credimus quod sub ipso omnis
durationis et stabilitatis auctore
regere quam seculorum institutum est.
Sed ut virgilius seu vatricinio
seu spiritu quodam ductus et celesti
potestate stabilitatem romani im-
perii referens ait. In persona
divinitatis imperium sine fide
dedi. O mundi decus et eterne io-
cunditatis illustre spectaculum. O iusti-
tie fulgor et divine bonitatis
interius ymago cesarum celsitudo
et orbis augusta potestas quis in-
tra tue dignitatis cogitabit
quis ambitu tue plenitudinis
comprehendet quis tue virtutis
vires non tremiscet. Ille tibi con-
ditor est per quem reges regnant. Ille
instructor in quo sciencie et sa-
piencie thezauri sunt abscon-
diti. Ille vivificator qui via est
et veritas et vita. Sed insuper est
tatis spiritum et immense virtutis
spiritum tibi te elegit. Cum leges

Margin notes: vide aliqua pulchra ad laude imperii

vite hominibus errantibus per te i
terris effudit quas tunc iusti-
nianus iustinianus et ceteri impera
tores dive memorie iusticia coluerunt
Sic instituendo equitatis regulas
et observando tranquillitatis mon-
strando tutelam tanta quoque lucida
vagantes ipsos ad vite similis
humanitatem contraxit que illos
usque per dies extinguetur Vos
autem serenissime princeps et
si imperialia decorant insignia
tanteque dignitatis maiestate
splendetis tamen ad vestre virtutis
luminis claritatem ingeminant
ut tanto imperio dignus animus
et tanto principe dignum imperium
in claritatem uniti splendoris gi
rent Et velud in auri puritate
et in gemme claritate auri hy-
larescit sic vestra celsitudo imperio
decorata hominum oculis amenita
tem et mentibus spem prosperitatis
ostendit Narrare possimus ceteris
pacificum Et quod multorum a-
nimorum indurauit malignitas
paucis temporibus scisma sedatum
bella exhausta regna pacificata
impugnatas hereses et laborum
magnitudine quos ferendi de
sideravit leves essent Sed verborum
loquacitas tante rei dignitati non
sufficit Res ipsa sue testimonium
perhibet honestati Tacendum est
igitur ne tante laudis immensi-
tatem recitationibus vestre parui
tas extenuet hoc unum dicimus
quod ceteros xlviii hec igitur horis
et admirationis [illegible]
que regis nostri christianissimi sin
ceros effectus atque mentes et cor-
poris oculos in vos convertunt
quibus vestram serenitatem vene-
retur admireturque dignitatem

Etiam in regum suis novitate
conspectibus quam a pueris annis inge
te concepit ope vobis frater
nam exhibet honore hec obsequiis re
ferimus legatione fungentes
que corde regis inscripta sunt
ac missorum verba mittentis
committantur affectu Decet regio
nomine regem regnum subditos
opes vires suas vestris ampli
citus offerimus cum exultatione et
fiducia faciem tante excelle
ne intuentes verbaque reco
limus quod hester ad assuerum
in trono sedentem honoris de
bito admirationis pavore conturbata
est vidi te quasi angelum dei et
turbatum est cor meum pre timore
glorie valde enim admirabilis
es domine et facies tua plena
graciarum hester ubi Et hec quidem
ut pleniore tunc lux multitudi
claritatis Sed huic sententie concla
lacia quedam honestatis regis sta
convertatur Sed ista pro re
observamus vos et hortamur
in domino ut honorem pio minus
sime francorum domini regis
iusticiam et patre devotis cordis
zelo atque operis solatio fomentis
Et qui vos in viola colit ho
nore senciant vestre honorifice
vicissitudinem Scriptum est
in libro quia honor regis iudi
cium diligit honor siquidem recte
est ut que digna digne appo
nant Et que recta sunt recte
existimet Sed que domini nostris
serenitate ho
declarior a vestra serenitate meretis
norificabitur si fidei quomodo sui
honorem hec illa de qua scri
bit Ieronimus Sola fallere nescit
nostris et herespibus que sunt
viris fortibus habundant Sed
sanctitatem et diminorum do

norum eminencia honoratus
reges francorum a deo electos
et ampula sacre unctionis
celitus misse unctos quis
dubitet Si virtutis efficaci
am et signa fortitudinis ex
quiritis gratia curationis e
gritudinum per impositionem manus
manum et signum fortitudinis
dei nam liliorum insignio regi
clodoveo angelica manu tra
ditum testimonium perhiberunt
Si merita et opera memoranda
pensatis extirpata per tociens
scismata dampnatas hereses
summos pontifices a francorum
regibus sedi restitutos expugn
natosque infideles ab hinc do
mus melitissima gentium re
collatis flagellaturque sepius
a divina iusticia ut priorum
tempora probaverunt Sed dei
semper misericordia prefertur Non
igitur vilescit apud homines
si apud dominum corripitur Cor-
rectio enim caritatis et gracie
signa sunt atque approbacionis
et beatitudinis maioris presagia
certiora Qui vero adeo hodi
tates negligit forsan cum ex
altati fuerint humiliabuntur
Non hec vestra consideratio
serenissime Rex neque tam
fortune eventum quam honoris
meritum cogitatis cognovit hinc
Karolo Thomassini de mardochio
qui certas honoris et boni
vestre erga regem exuberan-
tias duo vestre regi nuntiavit
super quibus regia pro parte
graciarum actiones referimus
addescamus nempe et gracias
ut viva voce et reddamus grates
pitentes et verbo quod enim
libris committitur quasi [illegible]

mortua est Non tamen neglexit
rex in antea vestre serenitati va
riis litteris scribere que si casu vel
occasione vos latuerint ignoramus
tamen Ille tamen fervor hono
ris et si regi aliquid potuit ex
tinctior tamen in regis pecto
re nulla contrarietate valebit
haut igitur nostram peticionem
primam vestra serenitas exau
diat cum illud in premium tanti
honoris adiciat dominus quod Baruch
iiii scriptum est Nominabitur tibi
nomen a deo in sempiternum pax
iusticie et honor pietatis Et
hoc de primo cum sua correlativa pe
ticione In secunda vero vestre
orationis particula dicebamus Non
los nostri regis vestram serenita
tem affectu amoris ad dilectionis
mutue hoc autem et in natura
experimentum habet et in scriptura
testimonium quia dilectio cordis
oculorum inspectores duo sunt
desiderans cor et amore ze-
lans quasi extra se per amorem
progreditur et oculorum inspectio
rei concupitur amatam propterea
scriptum est Oculi mei super dilectio
Et in psalmo oculus domini super iustos
causa scilicet unionis et amoris
Quanta autem sit dilectionis vir
tus et caritatis suprema perfectio
ex salvatoris doctrina et crebris
ipsius et prophetarum et apostolorum gesta
ta exemplis erudimur quanta
vis amicicie concordieque sit et
ex dissensionibus atque discordiis
satis scripsi patet Amicicia siquidem
corda coniungit bona conciliat firmat
nuat opera virtutem per robora
spem vivificat letificat prospera
adversa solatur amplificat regnum
quesita confirmat signum est re
latum quod super eius efficacia scriptum

2a pars orationis

De dilectionis et amoris virtute

videlicet de amicicia

sit 1 machabeorum viii. Quantaque amici
cie constancia machabei Romanam
gentem sue visitaverint. Et cum
tertius confirmarint amicicias et
optinuerint regna que erant pro
pinqua et que longe et quicumque
audiebat nomen eorum timebat
eos. Certum contra scripture dis
cursum varia amiciciarum gene-
ra et diversas federum legimus invenimus
has siquidem deo acceptas illas
autem a domino cum maledictionis ad-
iectione dampnatas. Tres ergo dampna-
tarum federum modos legisse memini
quibus ad iniquitatis legatus vitan-
(vide pulchrum) das instruimur. Primus siquidem
in Josaphat rege Iuda qui lucri
cecatus amore cum Ochozia re-
ge pessimo fedus percussit naves
que simul in Tharsis miserunt quas
divina vindicta contracti federis
iniquitate delevit ac per prophetam
ipsi Josaphat nunciatum est quia
habuisti fedus cum Ochozia per-
cussit dominus opera tua. Et per-
cipit xx. Secundus vero dampnati fe-
deris modus in eodem Josaphat
revolvitur qui cum Achab rege dap-
natissimo sed potente amicicie
affinitate iunctus est ut in suc-
cessu fortune et amplitudine
potestatis Achab et non in dei
virtutem gloriaretur. Et ceteris
prophetis in dei nomine prophetantibus
non crederet. Certe tristis se-
quitur exitus amborum exercitibus adeo
contriti sunt. Et per prophetam
causa tante afflictionis patefacta
est dicentem Impio prebes aux-
ilio et hiis qui oderunt dominum
amicicia iungeris ideo iram
dei merebaris 2 paralipomenon xix.

Sed in Tholomeo rege Egipti
tercius modus iniqui federis
ostenditur qui Demetrium alter-
ius adversarium in fedus vo-
cavit. Et crimen pro eo adinve-
nit Alexandro perpetrato deme-
trii ope defenderet quoniam
Tholomeus sibi velud fido so-
cio aptius urbes generis
sui Alexandri ingressus de-
tinebat et concupierat fra-
fraude regnum eius. Tertio
vero die post acceptum dolo
regnum Tholomeus infeliciter
mortuus est 1 machabeorum xi c.
Ex hiis autem facile perpen-
ditur quia non venalis utili-
tatis lucro non ventose pros-
peritatis inani gloria aut
fortune nutui neque cum
iniquis ad excusanda pecca-
ta et defendendas culpas ami-
cicia contrahenda est. O in-
felicia tempora. O instabiles ad
virtutem animi sunt nostri
prochdolor omnes qui amicicie
leges ignorant. Errant co-
trahendo contrariis abutu-
illa lucra fortunas instabiles
et fortunatorum facta non se-
nestis et iuris institutum se-
quitur. Nempe indignatur
tante turpitudinis fedam
relatu viros seditionis re-
os vidimus quorum manibus
et Gallica tellus et Gallicum
nomen civili sanguine pollu-
tum est natali patrie adversan-
tes. Etsi scelerum penas effugi-
ant culpasque florentium
dampnosas non verentur. Hostium
amicicie calamitate pace con-
parasse qui etsi nobis adver-
santur eorum tamen verum

dicam crudelissimam potestatis pa-
triam tales genuisse defendens
qui sibi et fame notam dederunt
et parem patrie abstulerunt.
Illis tamen post tanta scelera
non clausit neque claudet re-
gia Francorum clemencia visce-
ra caritatis et pacis fecunde her-
vie serenitates gestatus
Rex invictissime. Nam est v-
bique lucrorum contemptrix
victrix fortune communis et
iniquitatis regedissima vindi-
catrix neque has amiciciarum
fictas ymagines ymo potius
fraudis latibula rex noster
affectu pretendit. Aut odoris
fingit apparentis. Et sicut scri-
bitur non asserit inanitates et
insanias falsas. Est enim a
natura hec innata eidem vo-
biscum dilectio et sacra ab utro
congenita habuit in seminis
et sanguinis unitate radice
in communionis benignitate
susceptam ranos infidelis col-
ligancie integritate flores
instituit et benivolencie
exhibicione suscepta fructus
in operum exercicione fructuo-
sa sanguine comptus Fran-
cie et Bohemie domus quas
nescivit quin eciam nos et
progenitores habuisse communes
et quas tanti iura sanguinis
et nature vires violabit.
Quis vos separabit a caritate
Christi an tribulacio an angus-
tia an persecucio certus sum
quia neque mors neque vita et cetera
vos separabit ad Romanos viii. Sup-
est memoria quanta humanitatis
studio inclitissime recorda-
cionis progenitor vester do-
mini aulam que regnum [illegible]

visitaverit nativo vinculo et
dulci similitudinis amore. Vera
Gallorum recordatione aboli-
tum est armipotentem ani-
mum et rectum et senem inde-
fensione regni adversus Angles
bellantem dies clausisse sere-
nissime senectutis cum amicicie
fortitudinis que constanciam
Gallicana posteritas verbis
et scriptis in laudes extollit
etiam. Vos autem reverendis-
sime a patribus congenitos
amores mente tenuistis. Vidi-
mus ad Francorum regnum sedem
vestram premium cunctas attulistis la-
boribus que fatigatio amoris sua-
vitate devicta est. Vidistis Galli-
ce turbacionis exordia et com-
pressionis lacrimas ac remedii
opem et consilium contulistis. Sed
adhuc manus dei extenta erat
ut castigaret nec humilia gallica
fines prosperum. Erat ille de-
functus Carolus inclitissimus rex
vester flebilis egritudinis impe-
dimento repressus regem
enim madernus curiositatis ex-
pers puerilis etatis nutriebat.
Fremebant animi ardebat ci-
vilis discordia vota hominum in par-
tes varias scindebantur prin-
cipes aut bello prosternuntur
aut captivitas detinebat. Et
quis regni angustias aut er-
rores regis per egritudinem impu-
tabit. Regnum eius innocenti filio
et invalide adhuc etati impe-
raverit vestre caritati laborum
gloria reddenda 3. Sed fatis
nostris impedimenta referantur
aguntur et in eternum ma-
nebit dilectionis amoris et federis

apud reges nostros in nobis ille
sa semper integritas que bisi
norum virorum copia cumulavit
separare cepit et cum eo semper
creverit et transibit in filios spe
ramus etiam adversis fortunam
mutatam vestre dilectionis potentiam
resurgere superari siquidem
fortune et amicicia solacium amici
tie virtus in adversa roboratur
aut cernitur Non agnoscitur in
bonis amicus amicus Et iterum
si possides amicum in temptatione
i est in adversitate posside illum A
mici quidem fortune in prospe
ritate blandiuntur In adversitate
recedunt et occasione querunt
Cum volunt recedere ab amico
amicus vero fidei eius si occasionem
habuit ad amicum in necessitate in
amici amicicie redit occasionem vero
cum [illegible] Ubi ad amicum si produ
xeris ~~[illegible]~~ gladium nedes
peres Est enim regressus ad
amicum Et si aperueris os triste
ne timeas Est enim concordia
ad amicum Quam subtilis et
penetrans ac virtute singularis
amoris glutinum Cetere virtutes
alia petunt hec amicicia in re
bus prostratis et contritis cogno
scitur efficacius et velut fabri
cancium glutinum aqua inie
cta vigoratur sic amici doloribus
amicicia calescit laus altissi
mo est regno et domini Francorum
cuncta fortune pericula ut de
scripsi etiam sperare et in se res
pirare non posit et amicus mutu
o complacere relinquit regi defuncto
duo successore defensore domi
nie et amice reddentem glor
[illegible] cere xxx dedit et regi

nro hodie filium que natura
speciosissimum et decore formi
infantem divina gratia nobis
in augustissimam donavit solam
et devotum tante amicicie suc
cessorem futurum prestavit vin
culum animi et diuturnitate
spectata virtus quam longa
parum firmitati experiunt Huius
latissime regiones amplissimi
ac opulentissime urbes opi
da fortia munitissima castra
que regnum fidelitatem con
stantem observant afflicti non
superati sumus ut est eventus
bellorum nunc hinc tunc illinc co
surgit gladius Et si hostes
in nobis strages fecerunt a
cendo tamen repassi sunt
ut cum suam dampna lererunt
sua defleant adicit fortuna
viris felicibus ut deteriorati
meruit Hoc quoque lenimentum
adversa fortuna concedit ut in
sinistra nec loca speratur
Semper enim cum vulnera nostra de
mum exiguerant statim consola
admisit medicinam Insuper
pes Cum ceciderit non collidetur
quia dominus supponit manum suam
respirabit domino concedente
Christianissima domus hec neque
gentem sibi devotam [illegible]
Christiane religioni dedicatam
domum a deo dilectam dominum
derelinquit Est enim hec nostra
adversitas non nullius exterminii
unus sed mixta castigatio Om
nium deo donante convalescit
est non mixti regum sedem [illegible]
sedet sententia [illegible]
virorum firmam agnoscere et tri
tarum domorum unitatem

fraternitatis et complacencie sin
gulare conforme annorum utriusque in vite
operibus subsidiis si necesse est poten
ter effundere Nonne perfecto quam
diu prudencie spectaculo et con
formia ipsi domus iste amoris
unitate iuncte sunt ut sint eo
ipse ad sustentandum principium
[illegible] ipsi fidei cemento
[illegible] coherentes sicut Job
[illegible] una uni coniungitur nec spira
[illegible] quidem incedet per eas una
[illegible] cohebit et se tenentes
nequaquam separabuntur ut enim
[illegible] eo tenacius quibus ve
[illegible] Sic hec amicicie tena
citas ab avis ducta in filios
nulla potest novitate disiungi
[illegible] ex pacto est Non dubi
[illegible] antique amicicie nomine
[illegible] non est plus illi [illegible]
[illegible] noster serenitatem vestram
[illegible] amoris et dilectionis as
[illegible] quippe utriusque regem
dominum cum benedictionibus et fe
licitatis augmento super illud pro
[illegible] mei et fideles tui Que
[illegible] fide perpetue declaratio Nunc
[illegible] seda petimus
qua supponimus non latet tate
maiestatis notitiam qua Ludovicus
[illegible] Ludovicus primus Karoli
magni filius imperio romano
et regno Francorum principatus
filiis Lothario imperium Karolo
vero regnum partitus est et ulle
[illegible] in federe pares perpetuo
reges et regna permanerent
[illegible] ab Alberto Henrico Johanne
Karolo et Wenczelao aliis quam
romanorum quam Bohemie regibus
[illegible] antecessoribus nostris
[illegible] amor legitimusque fedus
[illegible] christianissimam Francorum domo

contractum est cordibus apposi
cum titulis inscriptum et sacramentis
firmatum Quod plura vestra deinde
serenitas ad imperii culmen
assumpta et fedus firmavit et
sibi suisque successoribus sanccivit
observandum Sed placide recolli
quasi divino regni futuri presagio
regem dum eum adhuc sub
puerilibus latentem in amicum
et federatum vestrum [illegible] nunc tunc
regales principes designavi Con
strinxit nunc recogitare quam trina
federum genera sacra scriptura re
cepit Est fedus necessitatis peri
culis pulsum compositum quemad
modum de Gabaonitis legitur
qui ne delerentur a populo Israhel
fictam condicionibus intercedente
in remotis regionibus habitare
fingentes amiciciam populi
astucia retulerunt Hoc autem
federis genus non tam laudabile
quam excusabile Nec hoc hones
tatis lignis et pretium federa
aut attingit aut attollit Sed
est aliud fedus ad gloriam et
virtutis incrementum quesitum hoc
modo fedus Salomonis cum
rege Iram pressit quatenus in
ligno et lapide ad templum dei
edificium regi Salamoni suf
fragetur Demum aliud fedus
est iusticie gratia et defendende
equitatis favore conflatum quo
federis attractu romani in ma
chabeos usi sunt illos honore
colentes et amore quem virtute
pro patriis legibus suisque gentis
et populi salute decertabant
duorum igitur postremorum at
tractu venimus fedus querimus
quoad edificandum Christi ecclesiam
ad iusticiam leges tuendas tue
tuendas amicicia vestre serenitatis
utamur Non nova rogamus sed

ex scintilla vere amicicie ardente fla
mam suscitare studens precepta pre
sufficienti pietate fulsit utinam
tale opus impleturi ut digne
dicamur utrique Sit deus inter vos
testis veritatis et fidei Jere. xlii

[3a inclusio] Et hec pro ea peticione Sed tercia
nostre divisionis porciuncula con
tinebat quod serenissimus rex noster
serenitatem vestram afficit affec
tionis confidencie et sperate
expectacionibus nec mirum Nam
spes hominis consolacio cordis et
unde bona expectamus illuc ocu
lorum figimus intuitum iuxta illud
Oculi mei ante sperent domine
Spes enim in arduis ac difficilibus
que re distant iuncta facit nec
sine aliqua nature unitate co
capitur cum secundum phisicos nichil alteri
coniungitur nisi mediante unione ex
Ideirco in altero confidere et sperare
benivolencie et amicicie iudicium
est ac de se ipso gratitudinis in cordi
bus amicorum spem edificat quia
a spe et fiducia cordis non se alienum
reddiderit Sic ex regibus unde eo
spes nequaquam cessisse poterit quin ta
lem vos inveniendum speret qualem
et nature et amicicie inviolabiles
iura promittunt Sed quis de deo
clemencia et nedum amicorum sed
et alienorum suffragio in regibus
iusticia desperabit cum barbarorum
mentes illate iniusticie moveat
compunctio Atrocitatem quod sceleris
eciam sceleratorum hominum consciencia
et innatum pudet dicere quod heres
a ... fecisse non puduit homines ex
... nati et animo et pestilentes
quos aula regia ditaverat et
... honoribus plebana sedicio
... nomen dedecus mobilis sunt
et tanti splendoris extinguere
lucerna primo post impias strages

abhominandas innocentum cedes
regem suum beneficiis hosti
bus prodiderunt et regem heredem
innocentis elapsum manibus ne
phandissimo bello persecuti sunt
Jamque eciam ut immensum
scelus expleant in hostes regnum
transferre et dato demum spectaculo
relictis dato diademate spoliare
machinantur Deflemus quod
ultra est illi principes falli si
cuiuis quorum confidentes et
faciles animi sunt callida arte
decipiunt decipiunt ut suis sce
leribus auctorem attribuant Sce
nec quod huic tempori conveniat
quod scriptum est hester ultimo
multi de bonitate principum et ho
nore qui in eos collatus est abu
sunt in superbia et non solum sub
ditos regibus nituntur opprimere
sed datam sibi gloriam inferre
in eos qui dederunt moliuntur
insidias Et sequitur artes
principum simplices et ex sua
natura alios existimantes calli
da fraude decipiunt hec nec e
patrie et domino debita pie
tas beneficiorum que debitur
gratitudo Audite reges in
tellige principes et intuente tremenda
... exemplo regnorum ... vici
periculo caveatis non deest ...
non nos deest consilio et ne
... pestis increbrescat ad vos
evolet intra vos vera ope
purgetur Sane cum ... capitulo
adversus leges et reges se...
tencia quod subdit malicia ...
lud et heredem regno exheredare
pacificus Scriptum est Si filius
ergo heres per deum quis audi...
turbandam regna ingressus
facilior non dubium est ...

naturale dominum et gloriosum
dominum hunc iniquitatis tempes
tas violaverunt iuxta ceteros reges
... facili motu prorumpe hec enim
domus denuo dominus regni ...
nomen et potencie septra sus
cepit neque a stirpe hac pe
regni exordium ullos indices dig
nitas corone translata est sunt
et iustissimus hunc gloriose pro
pe principatus naturale dominium
non violencia in suos neque invi
tos tirannica usurpacione non
habuit Si tacuerimus regalia pri
mum laudes et opem necessitati
vicinorum non negatam commemo
rare noluerimus fama loqui nec
nostra prius infirmitas liberali
tatis pretente delebit memoriam
Alieno regnum nemo principum
iniusto bello lacessitus francorum
regum frustra supplicavit auxilium
longum esset certos principes
restitutos exules receptos o
pibus et ope iuvatos debiles
enarrare quin eciam in ...
hostes afflictos ac exules huma
nus copia pridem deesse non
potuit commemorare reges et
regna quibus tanta liberalita
te nostrorum regum effluxit
obmittimus ne in magis turpiter
aliis insperare quam nobis uti
liter enarrare videamur Spe
ret ergo rex nec rebus diffi
dit adversis Nam animos et
fiduciam sua iusticia et tante
domus merita possidebunt ...
... autem de vestra sereni
tate spem corroborat in quo
casus solatur adversos sperat
et sperabit vestri consilii iudicium
... et auxilii copiam Nam
si nostra oracio non moveat
iura sanguinis et nature debitum

exorabunt vestra enim causa agitur
neque vos decet francorum domum
aequo animo ferre iniuriam Si quam
non pro aliquo claritatis altem accipitis
Sic quicumque tam generosum se
men dehonestaverit aut offen
derit de vestre maiestatis commer
cio non erit immunis rex neque
concilia inhonesta neque criminalli
cita postulat non iniurias fieri
sed factas repelli inceptas
vetari ut ante symon macha
beus antiocho regi verba
mandavit Sic iniuriantibus rex
respondere poterit Neque ali
enam terram sumpsimus neque
aliena detinemus sed hereditatem
patrum nostrorum que ab inimicis
aliquo tempore iniuste possessa
fuit est Nos vero tempus habentes
vendicavimus hereditatem patrum
nostrorum primo machabeorum xv Ex

[3a peticio] hiis igitur terciam peticionem
inducamus in qua vestre sereni
tatis et animos inspirant et ver
ba si bene meminimus nostra multa
vestre caritatis profusionis que regi
nostro a vobis patris regni me
dio et repugnancium pati prompti
... obtulistis dignumus gracias
actionibus tanti beneficii culmen
assequi non possumus referimus
tamen ut valemus In hec enim
regiam mentem exhibere nos
licebat quod et patris consilia
sequi et vestre virtutis auxilia
imitari studebit Nam quidquid
hostes regi carius abstule
runt quam pacem neque eas
tantum prefuit pacem abstuli
sse quantum regi nocuit pace
caruisse Testem invocamus
deum celum quod et terram super
hec veritate contestamur
quod verba patris portantem

queruntur regia mansuetudo non
neglexerit aut contempserit
primo omnibus commonuit ita ut
deo et conscientie satisfactum existi
ment. Cum enim de pace sua et
suorum rebus publicis utilitas agitur.
Sed nunc oculos cordis in-
fixit et cor pacis desidera-
tissime iam totum effundit
ut in manu vestre serenitatis
pacem et statum sui regni re-
stituat et tanti principibus me-
dium afferri preter ceteros ceteros
ceteros prefuerunt et pre ceteros
consequatur. Effusa quidem enim
et mansuescentibus animis et
matrimoniorum aliarumque rero
ciliacionum fide iam utrarumque rest
ituta pacem credimus affuturam.
Singulariter tamen vestrarum vi-
rium semper cupimus petimus et
speramus pari et continuo et
medio tranquillitatis regni
pro parte desideranti acceptamus
et ut in paucis multa claudam
si deo volente pax iam hiis
diebus regnum placaverit vere
tamen amicitiis studio et firmi
tatem habebit et statim. Si
faciendam autem complendam res
tabit Ego per propria mani
et soledum finem imponet et
prestantissime reputabit honore
affirmamus nichil tam formidato
tamque securo regno in animo
existimari quam vero medio sua
agenda dirigi aut acta in vim
vestre prudencie durationis ro-
bur habeat que sub existimacione lege
verbis grandi tamen desideriis
referimus. Hanc igitur orationis
nostre inepciam regie pacis
mansuetudo supportet. Nam
per petitores non tam loquentes
exortatione quam mittentis

honoris clemens expendat seriem
obtentu verba sedo pacis
scripta subiungimus et nostre
themati concordancia sancte
aperiantur oculi tui et aures
tue intente fiant ad orationem
servi tui quam ego ora ire
clarificetur domino illa ex-
cellentissima qua cor suum sanctis-
simum honoris et amoris ardore vere
esse designamus dicamusque ut
Esdre ego Esdre viii capitulo Benedictus
dominus deus patrum nostrorum qui
hanc dedit voluntatem in
cor regis clarificare domum
suam. Et cetera

Ad detestacionem belli pluribus
civilis Gallicis in sermonem
pacis capta ab alma universitate
incipit

Usquequo dudum invic-
tissimi Gallicani principes
et longa clade conti-
nuati usque quo bella civilia
perduretis. Non. Non enim satis
vobis compertum est quantum infestis
amarisque periculis eciam ceteris
modis intestina bella feruntur.
Iam enim non futura vastitatis
metuenda dampna pariunt
sed preterita pariterque cernimus
exhorrenda. Ah ne satis bellis
bellis civilibus concessimus
ut iam penitentes humani-
tatis nostre recordemini et
lacrimas nostris miseriis simi
li pietate donemus. Redeunt
apud se corda mortalium
quod iuveteris evenisse per

perhorrent sibi suis que futurum
presumerant. Vires enim vidimus
quos longa etas invetera-
verat labores Gallice gentis famo-
sos peperant. Munimenta
mirabilia corruisse vivum
que nemo vere dicere quos va-
ria et tam pluriores eduxerunt
publices bellorum stragem
depopulatas urbes studiorum
desercione cetera et subito
sua stupra virginum uxorum
adulteria violenta et si nec-
nos animos non exterreant
perimentes autem tamen tam
diu contaminatam tellus non
sufferet. Taceo pregnantes
abortiuos fetus fame et
inedia non ad vitam sed
ad utriusque mortem pepe-
risse parvulorumque mortes
preterea quos enim non esset
qui panem frangeret lacerator
et alimoni infimo iacentes
extinxere. Cumulatas pluros
strages pestis subsecuta mor-
bidaque plures et fames magis
novissime comes indivisa malorum
ferro sustulerunt. Ad videtur
qui pagos inhabitatos cum
pos steriles sollicitudines et
plateas vias que vepribus
clausas invenit. O intesti
na rabies et belli familia
nephandissima scelera
quam variis nos calamitati
bus involuisti. Nemo enim
sine nectis non intelligit
quanto ex felicitatis apice
deciderimus nec quibus patrie
zelator lacrimas continebit
et si preterite beatitudinis
recordator sit que nostre
miserie confusionis comparator.

existat. Dissite vivi quos bella
civilia sollicitant quos ubi fron-
tis quod vite primum aut me
meritum comparastis ubi enim
magnificorum Gallie principum
procerum que strenuorum splendidis-
sima serenitas et heus quos
in opulentis palaciis vobis pa-
rum ostendebat illustres coro-
plurimos bella domestica et spri-
tata gladiis in carcerem aut
in mortem detruserunt quorum
carum Gallie regiones tantis
defensoribus orbate deplorant
Si Gravia siquidem dampna
sunt nec nostris seculis reparan-
da sed non parum meroris for-
tuna nostris fletibus adiecit
cum studiosos virtute litteras
que colentes aut gladiis acribu-
isse aut per eos bellis et furore
perfectos aspicimus et quam fer-
ro vitam sustulerunt clau-
claudunt doloribus non inter
tum qui eadem claritate pol-
lucerant. Cum eis docendi lo-
cum ceteris descende sparsa si-
milia penda non relinquant.
Et velud lampadis lumen
eum olei fomenta non sucrendere
simul oleo deficiente consumitur.
Sic enim doctoribus extinctam
doctrinam mendicabimus ad ex-
teros quam de nostrorum studiorum
fontibus acceperant. Sencient
proch dolor ecclesie fidei que
robur. Illa in parte illa detri-
mentum et regia palacia sunt
per fori sparcii spoliata con-
ciles durius ingemuissent. Si
vero rerum iactura moveamini
quis patrios agros cultos que
lares aut regie sucrensos et
vastitati feris que relictos non
deflent quis sibi quodque ipso

aut fortune etiam suis secum
liberis reservabit id saltem in
publica fortuna dolendum quod
nostris spoliis hostilia regna
ditantur quodque maiorum labo
re partum conservatumque vi
gore manus aliena nostris au
ferat ab oculis dissipat a deo
civilibus bellis cernisse ut cum
victos hostes ipse predatur divi
tias gloriam invident et
qui dudum ceteris nationibus ter
rori fuerunt et honori pre deci
dendo quam sunt iudices ven
dant populi quod civilis hec
infamia belli contulerit et ca
tenus propter amissam libertatem in
veniunt quia non nisi cum anima
quis amittit quibusque preter dubio
bellis certant civilibus ita se
instituit ut et servitute et
solita libertate priventur neque
vitam intestinis et discordiis
tutam reficiunt aut durabile
[illegible] quod non ipsius violen
ta condicio meritum faciat
et caducum. Non alius est
apud quietes populos servitutis
ingressus autem misere cap
tivitatis apud liberos animo
quam bellis certare civilibus
Nam et in hiis quibus non in
tellectus sed naturalis virtus
imperat penetrantur dispersa
unita vero sua conceptione ser
vantur. Hec testantur experi
mentorum certitudo philosophorum sen
tentia hoc amplius ipsa confir
mant verbi dei magis perita
veritasque regnis in se divisis
desolationem minatur domorum
quo primam [illegible] ruinam
imperiorum et publicarum rerum
concordia cum alimenta res
parve res crescunt ac ex

adversa discordia res maxime
dilabuntur. Satis primo exempli
quod pars huius rei flebile
testimonium afferunt nostre
calamitates iudicia ut non
exteriora vetusta quoque per
quirantur exempla alterna
quia in re nostra sepius
odio seu furore expediti fuimus
libeat exterioribus aliquid
reminisci quo nostre infe
licitatis exitum narremus in
veniam. Clarissimas orbis
urbes validissimos poten
tatus et imperiosissima
regna quod nisi solus civi
lis furor evertit. Conver
sit sepe regiones hostilis
incursus et vastitati [illegible]
quod submisit. Quo precio
easdem in pace fortuna re
stituit. Sed alto acumine
ruinam trahe et posterius
funditus intestinus furor
bus reservatum est. Bella
forensi frenantur aut eo
mutatur sed non tollunt re
domina sola non civiles re
bus venenum est quo res
publice vita necatur. Tro
ianas opes et in clarita
regnum Dardanie cum fa
tum decem annorum absidio
dilatum est nichil erupisset
si virorum animi concordis
rent. Omnis enim federis
transfugam alteram fuer
rorum partem servitus et vir
bis secreta pandente arg
it historia neque desunt quo
authenorem veteres et ro
padre Eneam quoque roma
norum patres tante prodi

tores accusent finguntque
poemata quibus utilitas se
lectandi simulitati miscetur
ab reste agenorede cadmo
conspexisse Thebas dentibus que
satis serpentinis nascere
cives nascendo mutuis civi
libus gladiis corruisse hanc
si allegoria veritas ex fic
mento trahatur non aliud
accepimus documentum quod ve
neno serpentine seditionis
civilitatis infectas in struxisse
cuere facile hoc ipsum illius e
verso civitatis firmavit cum
tei amplitudo et nova gla
serpentinos mores non susti
nes fratrum arcebus odiisque
Athenis Ethiocles et Polinices
extincta Si romanos libet
attendere quos maxima habent
exemplaria probitatis quanta
sub regibus et pompeium bel
lo quesitum est quod romano
sanguine campos fluentes
imminentibus oculis intueri
aceptis patribus strato se
natu urbe polluta ordine
turbato sacratissimi consulatus
et violata libertate cuncto
servisse victori nec non corp
oligarchia liberiori aristocra
tie timori subiacuit sed et
catiline artes tetrasque dolo
se communicationes et conatus
dirisorum quod semper repetit
repululans populare disci
dium mariana quod scelerat ac
civilis semper recidiva contra
suo caput arbis urbem in in
do tremendam quoque solitudi
nem ingens vastitatem deiece
rit. Pereat ex aliis plurificandi

prudentis est verbum sim...orum
annales attendamus neque van
dales gothos saxones aut
dacos quorum primus gallicum
robur exponit agris fran
corum nomine extrimbasse magnum
per belli civilis rimas intra
vit habet initus odii domes
tici fragor alterne corrup
tionis clementa sed prius se
minaria non desinit habere
que nature virtute sepius
reminiscunt. Heus tu homo
si quid inter natura potens
ferimusque clima relinquit
si alienus non degeneres re
deat in priscos mores esse
na veritas atque ut adam pro
priam nuditatem fragilitate
quam cognoscit quo lapsu teri
deris agnosce. Inde quo
lapsurus et patriam dimittis
satis admirabilibus expe dis
vero mortis incomposita pia
meditatione prepoecari
pignora singulis natos
dulces et [illegible] lacrimas
lacessitam quam patrum parem
manibus complosis ortari
nec mirum cum virine re
giones et gallica dampna
senserint et deplorent. Vesa
ne siquidem urbes domes
ticorum melli blanditiis ut
hostium verbis minacibus con
termissas ac nefandas domi
captivitatem et exilium in pa
tria pati cum tuorum liberta
tes amplexus effugere addere
ubi aures obtinueris paras
respiciens indurataque exitus
quos temuerit. Unde exte
natis nascitur quam filiis ipse
tum maioris patet impius

additias hinc tam acephari
ministeriis advenies parul dubio
bremium reportabis ex tri
umi forsan in sepulturam ca
daver animi suppliciis suppli
ciis eternis fame exponimus sup
tis urbis ex maledictis patre
ritatis duraturis conflabis
et patre patricida iste in
tuo nomine plebs luebs quod
plurimum ipse commiseris si non
capus unius criminis ut auctorem
verius dixerim adeo perniciose
mentemque opus dixerit ut
ritum in tuos ex patre visceri
ferro vindices turpissimam
laudem et flebile gaudium re
parabit inhonesta victoria
ut cum stridentibus gladiis fra
ternum cruorem effundens
si non tygride natus es natu
rabi lacrimas excuciet O infe
licissima victoria que victo
ribus plus quam victis incom
moditatis angustieque contu
lerit O vilissimum spectaculum
ex triumphum quod quo quam vin
cit eius famaque cadet in
cum rem publicam presumit
cidea inglorius degenerque
pereat hinc iure institutis
romanorum et ex libris le
gimus nullos umquam duces mu
cos ex civili certamine hono
rem retulisse triumphi quamquam
fortius animosque gessisset
non eum recte putaverunt
sanguine suorum civium por
tam victoriam leta pompa
solempni ex ritu recolere
sed ut animos suorum ca
sum et rei publice dolere pe
nitus quas furor obel

lis civilibus in perpetratoque
vita velle sencesse et mor
tem que natura concepe est arcet
fere prius vide michi videor
tria fuisse civilium bellorum ex
tra fuisse civilia bellorum ex
iuria et ipsos inservire po
tentes et nos in eas fortune
angustias adduxerunt quallar
quedam patestatis celestudo
piissima gratis opibus et sta
timens contemptum

36

Estote imitatores dei ut filii ad eph.
v. Et in exemplari officio permanere
domine iam primo Exemplum est quo dominus
dominus [illegible] nullo venandi Atque ferre
de podium ferme[illegible] porrigit marcus
altitudo [illegible] quod aim recreat estimatur non
sunt conmunivit Est plane humana
sicut factum et magnitudo die sue de
mo non sufficit nostre serviendi humanum
sufficiat qui ad penitus festi
nanda desunt et tempore Nam si ad huma
na tota humana vultus sit vita
qui tempore totius sufficet ad intelligendum posse
Unus est humanus in orationes esto
imperatorem supini sinus quo in
nobis est certum sanum dei suo regno
lapsus in terrenis deriment Uterque ipsi
ad et mentis quantum extendimus et quod
celestis thezauri ipse largitor est
posside ad ipsum quietem posset possibile
ole suum fucer tamen regnanda
catene multe quid penitus extat quod quam
sufferatior holocausto tam medio
glose denuans effecta reclamans
exemplare propter quem
hodie in urbis sponitur apostolus Estote
imitatores dei v. b. Attendite hic
fidelis et intelligentur quod dominus
fit vultus qui exceptus sunt
antea dixit ut ex veteri hoie novum
ho esset delectorum extra a fonte
imitatur inmitas implere hires satiare
sic unique defrenur tamque prout actu
sed operem non festa quam pro nobis
hominem est Postquam vos
mortuos et pro nobis aut deo Et
est sic spiritus hominem dominum protans
qui dixit m. v. Estote et vos
perfecti sicut pater vester celestis perfectus est Hec
in contemplatione assistit in eoz
et imitatione est operationis Nam
Hugo testis de pietate, Bama nisi
ad dicta desperat domino ho

non capiet Nisi hominem contempserit non
potest possidere celestium Nec quosque se Deum
indiget nisi qui eius doctrinam sequitur et imi
tatur exemplum Unde est ut idem scribit vii
de trini te Et ad nos venit in hunc
mundum qui in hoc mundo erat ut esset
exemplum fulgentibus videntibus deum exemplum de
orsum intuentibus hominem exemplum sanis
ad permanendum exemplum infirmis ad convales
cendum exemplum morituris ad non timendum
exemplum mortuis ad resurgendum et ma
n. ad vitam Sequi homo non debebat in
deum et sentire non poterat deum sequendo
deum hominem factum sequeretur simul
et que sentire poterat et que sequi de
bebat hoc verba consulit que premisi Es
tote imitatores dei Inceptor tali
forme genus hominum ut affectu pro
ducat ad officium imitabile modoque
exemplaris Ideo artifices operantibus corpo
palis innuitur et Actuale declinatos decetur
primi opus conformitur efficiendo Sed
conficere ingi in sequendo et tum actus
quordum attendendo Primo loquitur ex
artificiis sapientiam scitumque testo in proverbiis
qui ait Inmitte magi artificis forma
exigitur operantis penes quam attendit
opus exterius quam aput hoies ad penes
est imitatur Nam Sapientie viii et exo.
xxv Moyses accepit de mandato tam
delabro ad exemplar fabricandum in
monte sibi Nos utique
operam et filii ade ad opus in hoc m
do posui hoc opera imonte sibi de
clarata tenemur ut artifices ante
cuius imitari qui omnium est artifex
omnium que sunt Nam in quo sunt ob
thezauri sapientie et scientie absconditi
Sed revolventi mihi animo perlapse na
tivitatis flebile occurrit ad augmentum
admirationis simul et dolor ~~Rerum~~
~~mundi dolor~~ ~~et quo bezzeru pa~~
~~tefecit nationem~~ Captiva mea fratres
genero quos passionis peccatorum metris
dicamur carnalis que nesciunt modo
hoc esse obscendat Aliter huius
centem quantum alius angores

Nota

120

deprimit, urgent peccata. Assunt pene.
Infirmatur infirmitas, puericia trahitur,
adolescencia ~~infirmatur~~, iuventus et se
nectus multis delictis commutatur. Non
lege non mandatis non doctrinis seu mi
raculis non quibuscumque [illegible] ~~mutatur~~
monitis ut exemplis temeraria coh
ercetur audacia. Sed avis ut cernitur in
dies armatur ad rapinam. Natura sic de
hominis ad opus pravum disciplina, ad
germinis sacri fecunditatem. Ad aug
mentum pudoris ~~ad custodiendum~~ custodi
am castitatis, ad signum thalami [illegible]
ciat secretum ut instituta thori celeste
[illegible] fuerent, cepit tamen in eo [illegible]
meditacionis. Moneam. Et quidem [illegible]
de omnibus iuste [illegible] dicere poterat
dominus: Filios exaltavi et enutrivi,
ipsi non spreverunt me. Sed hijs tamen [illegible]
qui ad opus celeste tabernaculi [illegible] assistunt,
ubi [illegible] in plerisque [illegible] et non copia mo
rabus, non moribus ornata virtutum,
non in excessu vita, non in exemplis benedic
[illegible] reclamat. Sed lascivia oculis, dola
ta gressibus [illegible] mercibus et tota
[illegible] ac simulacionibus [illegible]. Hinc
est quod dominus precepit tibi unde Ezechiel
viii: Fili hominis, nota fac [illegible] ab
[illegible] suas fode parietem, et ingredere
et videbis abhominaciones pessimas quas
isti faciunt, repleverunt terram iniquitate,
[illegible] sunt ad irritandum me. Hij sunt viri
qui [illegible] iniquitatem, [illegible] con
silium pessimum [illegible] pre ceteris
[illegible], iniquitatem [illegible] Iudith 93
[illegible] Sacerdotes contempserunt legem meam
et polluerunt sanctuaria mea. Attenta
[illegible] placent [illegible] et tabne
[illegible] amplecti et litere legis
dei despiciuntur, diligitur ocium et vivitur
voluptati. Et in [illegible] fraudibus
[illegible] dolis [illegible]
[illegible] detraccionibus [illegible]
[illegible] et [illegible], ut magis magistros
de via [illegible] quam [illegible]
in nos [illegible] ~~[illegible]~~
[illegible] [illegible]

et dominus predicatori precepit [illegible]
Ezech. d. Fili hominis notas fac [illegible]
Ista et ampliora enormia adeo [illegible]
inter clericos ubique iam [illegible] ut
[illegible] [illegible] [illegible] infa
mia ad mundi [illegible] [illegible]
[illegible] sic nobilis sunt docti qui
non sic [illegible] insolencijs retinent [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] prudentes
et [illegible] [illegible] velut fidem [illegible]
[illegible] seu deceret. [illegible]
dolor hec et que [illegible] causa [illegible]
[illegible] [illegible]. Non sic [illegible] [illegible]
sed diligenter cavere. Ne imitari [illegible]
abhominaciones gencium quorum [illegible]
et ignis gehennalis, quia [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] dampna
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Et quia sanctus Benedictus [illegible] ad regulam
[illegible] et obligati [illegible] non [illegible]
[illegible] ergo ipsum imitemur qui est [illegible]
[illegible] et regula eternorum et [illegible]
[illegible] exemplar erit [illegible] [illegible]
qui [illegible] fiat. Unde [illegible]
dedi vobis ut quemadmodum ego feci [illegible]
et vos faciatis. Jo. xiii. Nam [illegible]
de nobis sentimus [illegible] [illegible]
nunc eum imitari qui filius est [illegible]
[illegible] Si parum de nobis [illegible]
Audeamus imitari piscatores et [illegible]
[illegible] qui eum imitati sunt [illegible]
[illegible] salutaris inquit [illegible]
Apparuit inter homines [illegible]
dei [illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible] qui imitacione hostis [illegible]
[illegible] [illegible] medicus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et omnia [illegible]
[illegible] [illegible] in se [illegible]
dei, quis de se desperet [illegible]
esse voluit filius dei [illegible]
domus [illegible] [illegible] [illegible]
in hijs que [illegible] docuit [illegible]
dei, quis [illegible] ad regnum [illegible]
[illegible] iter putat, qui publicanos
et peccatores [illegible] imitatores esse

[illegible] filium dei. Itaque iam et [illegible]
[illegible] et omnis etas et omnis [illegible]
[illegible] ad spem vite eterne [illegible]
est. Et ideo [illegible] optimi quoque mala
[illegible] in morum reformacione
[illegible] [illegible] applicet ad regulam vere
[illegible]. Et sic estote imitatores dei [illegible]
[illegible] [illegible] concludatur ~~et~~ estote,
[illegible] [illegible] [illegible]
Estote ergo imitatores dei [illegible] in
[illegible] [illegible] [illegible] dei. [illegible]
[illegible] [illegible] ignorantes ductorem in
[illegible] exemplari ut [illegible] [illegible]
[illegible] Imitatores
[illegible] estote sicut et ego [illegible] quia ut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. Imitari oportet
[illegible] meliore [illegible] [illegible] de
[illegible] bono [illegible] c. xv. qui [illegible]
[illegible] imitatur [illegible] aliquis [illegible]
[illegible] in illo [illegible] [illegible] [illegible] ut
[illegible] de esse [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible] semetipso [illegible]
[illegible] aliud intendit id quod [illegible]
[illegible] addit. Et ideo qui [illegible] in
[illegible] [illegible] quale est, tales [illegible]
[illegible] [illegible] non est, ut in bonorum
[illegible] [illegible] [illegible] deformis
[illegible] vita [illegible] [illegible] nobis
[illegible] [illegible] [illegible] 34
[illegible] Quicquid imitacione [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] pedum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Nam ab [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Ideo
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] turpe nobis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est via que ducit
ad mortem et multi intrant per eam de
[illegible] [illegible] [illegible] diffusa [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] arta est
[illegible] que ducit ad vitam et pauci [illegible]
[illegible] Omnes volunt [illegible] [illegible]
Sed non volunt imitari [illegible]

sed non [illegible] consequi sed non sequi. Hinc
et Ysay. [illegible] [illegible] de die in diem
querere. [illegible] se assimulat et volunt
[illegible] [illegible] sed [illegible] facere. Hijs
verbis dominus [illegible] [illegible] stu
diosos modernorum qui ut in [illegible] glo
[illegible] non virtutes [illegible] seu opus
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
quid de [illegible] sentiret. [illegible]
[illegible] Attendant diligenter. Nullos in [illegible]
[illegible] [illegible] de omnibus moribus [illegible]
[illegible] qui [illegible] [illegible] [illegible]
velut quoddam artificium venale dedi
cerint qui aliter vivunt quam vivendum esse
[illegible]. Et ideo [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et non [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] aut [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] clericum clerico video quemque se in
vicem accusantes sed neminem video
se iuste corrigentem. Dame [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] oculos [illegible]
[illegible] [illegible] sedulo quis [illegible]
[illegible] [illegible] affectus clare intuendam
[illegible] putaret unquam aliorum [illegible]
[illegible] temerario presumeret indicare. Leo
in [illegible]. [illegible] [illegible] se omnis
anima [illegible] et [illegible] [illegible]
sua [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
aliud [illegible] defectus suos [illegible], [illegible]
[illegible] affecciones attendat, videat ne quid
ibi [illegible] inheserit, ne quid cupiditatis
insederit. Incontinencia castitas [illegible]
[illegible] [illegible] tenebras lux abigat
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] animam inficere
[illegible]. Detumescat superbia, [illegible]
[illegible] [illegible] iracundia, [illegible]
[illegible] iacula [illegible] et [illegible]
lingue frenet, cessent vindicte, obli
[illegible] mandetur iniurie [illegible]
[illegible] [illegible] ista est. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], quia [illegible] ~~[illegible]~~
Remittamus ut remittat nobis, denique
veniam quam [illegible] et non studeamus
[illegible] qui nobis peccarunt ignosci
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] deus qui iniquitates [illegible]
[illegible] meos abstulit. Iam ad [illegible]

vocavit. Nos adhuc ad penitenciam exspectat
nos ad revertendum sustinet. Et qui in illis
iam iudicium exercuit nobis sue paci(enci)e
longanimitatem prorogat, ne nos cum malis
tantis iniquitatibus perdat, dicens Ier. 3.
Convertimini ad me filii revertentes et ego
suscipiam vos et omnium iniquitatum vestra(rum)
non recordabor amplius. quia sicut in fervore
glacies solvitur peccatum vestrum. Retardes
ergo confidens animam tuam sanguine precioso
redemptam convertere ad dominum, et ne differas
de die in diem, nam subito rapit miseros
inclemencia mortis, et quos invenit pe-
ragit ad dominum conversi inopinate devorat
arbitrans penam. Greg. 33 in mor(alibus).
O clemencia inestimabilis et pietas infinita
que vivates sic flagellas ut revocetis
abiectos. Decreto namque dei consilio agitur
ut huius peregrinacionis tempore via tua clausa
inveniatur. Via quippe est vita presens qua
ad patriam tendimus. Et ideo hoc occulto
dei iudicio frequenter turbatione conterimur
ne viam pro patria diligamus. Electis enim
suis dominus huius mundi iter asperum
facit. Ne dum quis presentis vite requie
quasi vie amenitate pascitur, magis eam
diu pergere quam cicius pervenire delectet. Ne
dum oblectatur in via obliviscatur quod de-
siderabat in patria. Greg. 33 moralium.
Nunc ergo peccator fine consideracione obtutum
figit in terra si ad statum sui redemptoris
unica mentis oculos elevaret. Unde
canticorum 2o. Oculi sapientis in capite eius.
Caput namque omnium nostrum redemptor noster
est. unde Greg. omelia 2a super Ezech. In
capite oculos habere est vitam redemptoris
mea tacita cogitacione conspicere, cum mea
intencio in eius imitacione se erigit,
ne si vias lucis aspicere oculus mentis
neglexerit, statim clausus in tenebras
cadat errores. nam teste Jeronimo mu(ltum)
ergo errat imitacio que sequitur veritatem.
Ad hanc imitacionem festinabat propheta dicens
In mandatis tuis exercebor et considerabo
vias tuas. Hinc ergo est ut gentes
virtutis fastigium anhelantes verba monet
nos apostoli. Estote imitatores dei.

summa actualitas constituitur. Estote
vite puritas exemplet. In imitacione
Et sic summa felicitas consequitur ideo
Dicitur tercio et est verbum quod actualitatis
detractum proponit indagare imitandum
ut actus eius attendat. Ad Hebre-
os 13. Mementote prepositorum vestrorum quorum
intuentes exitum conversacionis imitamini
fidem. Certum enim tempus instat quo
miles Christi pugnet. In tempore quo
pugiles christiani cum milicie sub
triplici, tu carnis ocia mens ig-
navia pectus cura, et totum [illegible]
obsequii deponenda torpedo et in
armorum celestium meditacione accin-
gere. corpus sit vivis celum coercendum
et sit Christo presidente astantibus angelis
mea luctamus exercenda est fortissime.
Nunc gula cum ieiunio. Abstinencia
cum crapula. Cum luxuria castitas.
Paciencia cum furore. cum liberalitate te-
nacitas. cum amplexitate iocunditas.
humilitas cum superbia. Vanitas cum [illegible]
Caritas cum invidia. securitas cum
reatu remuneratio Christus certamine
vicerit. Dequibus ergo spectante deo tri-
tituli nascentur. Nec ibi ad decoracionem
virtutis vere neglexit. perdit tantum
premium virtutis gloriam. Iamque pal-
ma iusticie coronam et victoria
tum in mirabilem in futuris. Augustinus
de conflictu viciorum et virtutum. Certum quem
sunt laborem et captat honore [illegible]
bonus sequitur se hostis [illegible]
tatur. [illegible] Ber. sermo [illegible]
Unde Johannes Crisostomus in sermone quodam
de confessoribus. Ad confessionem terminus
nos animat [illegible]
delictis es miles si preciosis te [illegible]
pugna vincendo sive certamine [illegible]
phare. Recepte vires fortiter [illegible]
Dimitte actoritatem, confidera parti-
cipacionem, attende miliciam, agnosce
condicionem, quod appropinquasti, quam
accessisti. milicia cum nomine

dedisti. in tua pugna dominus congnoscitur
dominus spectator et tibi victoriam astabit. Vere
tamen tuum dei plurimum est. quid trepidas
quid formidas quasi tua virtute de-
bellum. Apprehende arma procede ad
hostem non pro imperium premium quem
a se noluerit fugare. Olim
munimenti pro te apud Pictos
nostris indicamus bella preliis et
pugna stamus. Et si ad ver-
sarios convertimur primo ad arcem dei
fugiamus. Ieiunium namque signum esse ar(cis)
dei [illegible] Christo [illegible] spiritus [illegible]
fidei [illegible] signum [illegible]
Hoc Adam [illegible] in paradiso quem
gula detraxit. Hoc in archa
custodiunt Noe inundacionem securitatis
[illegible] Hoc Helyas pergit ad [illegible]
[illegible] Achab [illegible] devicit
[illegible] ad inferna. Per ieiunium ipsa
[illegible] Bethulie [illegible]
Holofernis caput abscidit
Judith 13. Per hoc tres pueri
in caldeorum camino positi ignibus ab
incendio liberantur illesi. Iam in
Daniele principe fecit super omnes pro-
vincias babilonis. Daniel 2o. Et
[illegible]
[illegible] leonis ibidem 6o. Imitetur
ergo [illegible] principes suos et ad
[illegible] quadragesimale ieiunium [illegible]
[illegible] imitentur exemplis [illegible]
principes et duces [illegible]
[illegible] ut vobis [illegible]
[illegible] imitanda forma [illegible]
[illegible] fidelium ab [illegible]
[illegible]
[illegible] instructio. Unus [illegible]
[illegible] dicit Leo in s(ermone)
[illegible] dominus [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] ergo
[illegible] imitari [illegible] imitatur
qui [illegible] illius. Cap. 2o
[illegible] conheredari

dispositionis. Aug. xiiii li. de trinitate. Ad
vocaciones ergo vigilantes celestis panis
dei. Estote imitatores dei.
Ubi primo papa vitus subsistendi
Estote. Secundo annectitur conformitatis
incipiendi imitatores. Et tercio in-
nuitur securitatis perveniendi dei. Es-
tote ergo imitatores dei, scilicet in operis
virtute per primum. In viciis confortate
per secundum. Et in eternis consortie
per tercium, ut ad operantis divinam
ad eternam beatitudinem ad dextram
tandem laureatam possitis pervenire.
Quod nobis concedat qui est via in
exemplo, veritas in promisso, vita
in premio. Amen.

Dominica Letare sermo

Animadverti synode sancta episco-
pus omnium pre nimium ac clarissimorum
[illegible] possis pro tua ampli-
tudine sufficientem copiam ministrare pro-
pensius tamen evangelii fluctus de
ipso sacro dominici pectoris fonte mana-
tibus hoc sanctissimo tempore delectari. Et
domino [illegible] iam refici [illegible] esu-
riencium ne plebium [illegible] copiis hym-
[illegible] sequentium congregari forte pro sacro de-
gustando pabulo admirari quod interius et
pascalis iam iamque dapes convivia ve-
[illegible]. Rumpe hanc celestis dulcedine pro-
fusam te convivio. Ecce quod in hodierna
b. Pauli epistola 4a ad Galat. [illegible]
[illegible] illa libera est que est mater
mea. Et vero tuo sanctissimo instituto me
polliceor absolvendum.
Sed si doctissimi patres Maria que est mater
mea libera anponatur [illegible] etiam
[illegible] etiam profero nobis. Ethicorum
doctrina li. 4o. Aristotilis est ita datorum
et consumptorum ut [illegible] et quo [illegible] cum aliis
circumstanciis consistere liberaliter. [illegible]
propterea michi [illegible] concipitur mater mea
que libera est, quod anponat [illegible]
celeste manna [illegible] dapes
gratiam sancti dei domini ut [illegible] filiis manna
id exodi 16 missum de celis [illegible]
a cunctis celi in psalmo. sicut coriandro con

dorem hnt tum dulcedine cunctum
et qui philosophi volupte repletu quaqz ta
le pponat liban mee pabulu nobis grac
domini pncipius nos omnes ut toliandz
intra inmensum pfuse mentis Et philo
sophi secslum mali incos minutans
anos prima secla Et celo voluptuas ho
mines vario dulcore sz uti manna pu
trefit nisi sunt digna simmetes neqz
has minimum grc nc mamu fluet
epulas eternumq nisi in deserto x lis
solitudinibus peregrinationis vite humus
ad requiem patriaz sperantes ac ptoz
fugientes egiptu Unde cum incolatu
vite pnt sabbato no repiat venis
putrete xpo in 2o susapitur utezens
tpe no omni sz solum in q̄stionis ori
ente demiqz sapie dei luce i nos uti
celeste manna descendit et solis feruor
supno liquesit fore dine pfusionis nos
undiqz madens beris qp nunc ma ipa solis
israel filijs erit s orthodoxis Istaz celesti
thre largitor alimoniaz Cuius ipius
usu leps ptu no ligat cuncti opus no e
Nominqz in utitur huiz corectustate
no ee pemosos nec in calamentis affto
ini attatos fore Enim no alimentum
hoc domina p mo fri li eductu uc sacri ma
gfuat vasa vrna s aurea xpus de
eis plenc accipiunt ob Jo j Later
nacli eam s catholica ex qua no est
vita ma ipa pietas 23 q x Ar
tha federis aurea s ceptz iusti qui ex
fide vivit ad Ro jo Et sca scorum gra
tiis s maria ima ma que libera e
gra plena luce jo quod ut nobis eam
ipsaz apiat me sit saluteq Nunc tc
Jam dum pres studiosissimi varios
lustrauq lares Aplezo varie fo
ment allati Cum ibi gaupie fundc
bat edulium in ipa cua 4 ez 3o Et
Samaritana tue poetiq refrigerationis tri
buebat Joh x Quiz z quidaz falla
seu delusionis alio retenta ipa gez z 1
Dz ex ipiu z ultimo apud forte distremis
almonia ababat Illa vo lasame aut
formationis dape cibauit ipa Altera me
ta simaniine colloquendas accrtu lis

in olla malorum pprobat x 4 x dri
summa no apposito ppto sed devotioni
pfectioz instruauit Postremo semper
in ma z 4 1 alimento sonat in
digentie z infatiationis Martha ipa dis
pensante pasma conuersacione z con
templationis luce x Cuiz obstetri
intituud uc cum disspas ej ato pusi ha
seu illaz meaz ee verissimaz nec
dicere posse existimo neminem Ex
tremaq hntes z libera est q cuit
Et ut qp ista s velint apte aptess se
namq cacuesit Jn qua cepleni libere
inueniant ro brem dictuq simuq p
tremo matrem affectus conubte nec
laudatissimaz esse meez ipaz ee omnes
Sz huius orationis pres talem uti ut pre
expedut Cum pmaz qm nonnulli pe
incunis appellant dea libertatis dinisse
inba dissfiere celebrem forez Ex
[struck through] sine pdea putato Carm
est virtuosissima ad Ro j dicens dei
est in salutez iustificans apud iudei
secd vnisionis p g taz tollens pau p
quibz facit glo sz 1o uo ad Ro 8 lex
spus vite Jn xpo ihu liberauit me Quia
lex zlemis ciz dej Jnquam eum inea
suauc est z omnis uncta leue cesem
Ideo reuelata 2o ad cor 3o Nos re
uelata facie glaz dei speculantes in
eandez ymaginez transformamur Et
nobis liberalissime exhibita Nam
gra z veritas p ihm xpm facta e Joh jo
Seuerez vindicans pctra scelera ce
inna Ideo lucet de Samaritanis ille
sudisse de vino austeriz z me olen
Est etiaz libera saluatoz nesacr Ro 8
no accepisti spm suum in timore
sz spm adoptionis filiorz z Jac jo
qui pspexit in lege pfecte libertatis
Deinde optima est pronuntiis ma
lefactum oiaz mala Et nulla mala
puniens p omnibz gratia z lata anolis
decretas ob diuinas Pterea est eminentia
magnificea mea inter uesti ii spes
facus est xo ad heb 1 Et a cap scdm
xo Agite pmaz tepigebit n vag helege

ipa Rom pres Ut diuosum verissimuse
liceat in vita openio olem ac magnifice
remuneratiua libere ee dicimq mater
alma prima ipa mater sit liberdubitz neo
tempse fuere huius meis me pme libs
sue insignia patefacuit tam damascenio
lib 2o ca x et cum ddo mentibz eabiliby
no quem sz ducit ad bona libere eo arc
z rone mortuis libere aro appetit salutem
amare z libere aro vult homis reparaz
lapsz libere aro ingerit pietatiois Judeo
libere aro scrutatur custodias pastorum
scelez libere aro indicat offendentez pro
ecum libere aro disponit ut lapsus resur
gat ho libere aro eligit contritos corde
libere aro imperium facit in obstinatos
libere aro agit cu dno negotia ma ut ex
sinte pro tirannie z q̄ riaz diuali duo
Diceti nos manu mittit libertinos
Constituit priat ingenuos ac ex gra
facit liberos ee huius eni meis me
prime tanta libertas nullem cecans me
tyranni frenat de pe di z Ille Ko
hostis violentiaz reiciat de pe di 6 Er
regerat Calcat pcandi concupiscentiam p
mundez in cao uerum di 13 Expelli
at toratoz suggestionis de pe di z
sindenter Pecatu sine abiit de pe
ai j psta pima A miseria eribuit libertate
de pe di j portio Et in terra fforint
homines principant de pe di xo paruly
rex in orbem eam ipam libere cesse osper
nalite violentia marie cotidianus frulluz
pro ac miserie liberum ee ostat Et i
peccati potita dnio
Nempe cupidiby imperat refrenat le
pidines sperent voluptes Jracundiaz
tenet tolerez auaritiaz ad cetus la
des repellit Et de decoris turpitudis
ne impossima dominia subigit ipa
Nuz ipa Vicorio pricipatu aiaz
regit et nos viventibz facit firmatos
Regressis sequitur multae virtutes cepit
ingressum Eodemqz studio quo ex y
cepludit incauterza toplat vbi sue
Ambsij libro j de Cayin z Abel
Nuz ipa pro pro primitu Bu opantes

fouet atq nutrit Et constituit disciplia
natos Cum eni dnie Gregorius z 1 moral
oberrans culpa fletur eo alcius agro
veritatis attingitur Nuz ipa
despotico prima tu reduat impios
et instituit sic tormentis eosdez sic Cui
sit pterita mala plangere z plangenda
item no comitte Ind auge z regras
ut suaz aut in li x di 1x Et ha
de pe di z c j Omnino ea cospitu
regalez s vendicasse primatu quo me
tes eleuat et facit pseuantes Unde In
gs li de pima ca dicit languores
sanare leprosos curare suscitare mor
tuos augere sanitatis quaz conseruare fu
gare ex ornare virtutis muniunte me
tem ac roborare Monastico de
inqz s vendicat prinatu quo viciaque
in singulo et Et agit pmi tpum Cui
sit quedaz dolentis vindicta puniens
inse qp dolet commississe sz Augus li de pe
Et pe in sinqz li iiijo di 1x Et de pe
di z ca pima Principatu que
suscepisse ludere politicu quo ecitaz
disponit unitatez z nos ofonales
conales beniuolos ex officit inuicem
xpi dono cumitantes p quo attendite
Ambrosius in omelia pastali z pomte
y di fidelez Sedchez factus est petrus
p qui fidem se pdidisse desflemit atq
ideo maiorez gra graz repit qm ad
misit tamqz eni bonus pastor tue du
gregem accepit ut qui s institutum an
fuerat fieret oibz firmatio z qui se
interrogationis teptacione mutauerat ce
teros fidei stabilitate fieret Denique p
solidite deuotionis Ecclesiae petro dz
sz dnus ait tu es petrus zc petrus
dz eo qp primus i nationibz fidei fundameta
posuerit z tamqz saxum y imobile to
tius corporis Xanni compagem molemqz
continet hec ibi Nomine enim prima
principium finguit thearchico ezno
mine largit z prima unde hierarcos
fuit Exquidez ita pmde aut angry
sz pro prime Dacezme no pondz honati
sz ale sue reducturz hnt eni eimes
pemaz suaz sacramas Et quod pmi

Illos in terra quos portatur ab illis in celum
Ea de re celum vita enim principalis divi-
ne principatus ista sit summa quasi architec-
tonica politicorum et aliis sicut dionisius de celesti et
ecclesiastica ierarchiis. Est quidem quod quecumque est
mea penitencia libera est. Sed ut
ad hanc rem ulterius mea prestatur oracio
mea clarissimi ciceronis paradoxa quasi sus-
cepite eorum ab eruditissimis viris inspecta
picte litterarum esse neminem [illegible] nisi eum esse
liberum cuius potestas vivendi ut ipse velis
[illegible] quod vivit ut velit nisi qui sequitur
recta [illegible] gaudet officio cuius vivendi
via confirmata atque precisa est ex le-
gibus quidem non propter metum paret
sed eas sequitur et colit quod id salutare
maxime iudicat qui nil dicit nil quam facit
nil cogitat denique nisi libenter ac libere
Cuius omnia consilia res quam omnes quas gerit
ab ipso proficiscuntur eodemque feruntur
nec est ulla res que plus apud eum
polleat quam ipsius voluntas atque iudicium
cui quidem [illegible] quam vim maximam habere dicunt
fortuna ipsa cedit. Soli quoque hoc contingit
sapienti ut nil faciat invitus nil do-
lens nil coactus quod ita esse pluribus verbis
[illegible] differendum non est. Illud tamen
breve confitendum est nisi qui ita sit
affectus esse liberum neminem. Omnes quoque
esse improbos [illegible] rem est [illegible] dictu
inopinatum atque mirabile. Sed si servitus
sit sicut obediencia fracti animi abiecti et
arbitrio carentis suo quis neget omnes
leves omnes cupidos omnes denique improbos
esse servos. An ille mihi liber cui
[illegible] mulier imperat cui leges imponit
prescribit iubet vetat quod videtur cui
nil imperanti negare potest nil recusare
audet poscit dandum est vocat veniendum
est eicit abeundum est minatur ex-
timescendum est. Ego vero istum non modo
servum sed nequissimum servum etiam si in am-
plissima familia natus sit appellandum
puto. Stultos quoque omnes servos sapientes
quoque omnes liberos esse [illegible] fortes prescribunt [illegible]
filios hominum alentes prime [illegible] parentes
denique ipsorum sapientum quos dubitabitur

ac per hoc nil liberos audebit dicere quos
ipsam prolemque suam parentes sapientes
non sapientum eam non affirmare pudebit
nisi sapientes ex [illegible] ethicorum [illegible] e natura
nobilium. Preterea eandem celeste [illegible]
priorum et posteriorum ita salubercima prima
[illegible] e nata nobiliorum preterea eandem
celestem affirmavit offensum meam ipsa
Sapientem suam filium illustrissimum meam in
sapientia [illegible] quoque sunt exclusum nec
quidem malicia quibus vero si dederit [illegible]
ad [illegible] est eadem sit [illegible] iusticie quod [illegible]
Et lata est alia. Sacrificium deo spiritus
contribulatus cor contritum et humiliatum [illegible]
[illegible] primam agat [illegible] peccatorum sup[illegible]
[illegible] qui vero eterno adherere [illegible]
[illegible] est articulorum fidei [illegible]
sepius offendimus [illegible] illius [illegible]
[illegible] ecclesiam catholicam [illegible] liberum
[illegible] claves quibus aperitur [illegible]
Et clavis sunt remissionem peccatorum ad [illegible]
tamen quia ex sola [illegible]
[illegible] de pe. di. [illegible] Consequenter est
[illegible] pura [illegible] suo [illegible]
que sunt [illegible] peccatorum [illegible]
doctor [illegible] hominibus [illegible] Et [illegible]
[illegible] Et sic [illegible] sapientes
[illegible] est omnium [illegible] difficultate [illegible]
reddimus. Omnia gracia et architectonicam
tale ne [illegible] dicere [illegible]
[illegible] Sic equidem [illegible]
[illegible] quia [illegible] delinquimus [illegible]
[illegible] Ea de re ut [illegible]
[illegible] est [illegible] sed [illegible]
difficultatem [illegible] mortalem. Denique
[illegible] mea [illegible] ex naufragio
[illegible] eam [illegible] predicata [illegible]
[illegible] nobis [illegible] tabula sine qua [illegible]
[illegible] lege non est salus ut [illegible]
[illegible] aut [illegible] neque [illegible]
[illegible] prima nisi [illegible]
quo [illegible] ubi et [illegible]
[illegible] peccata [illegible]
[illegible] de [illegible]
sancti doctores. [illegible] reddimus [illegible]
est. Et sui gracia qui sunt [illegible]

solus et non aliis iustificatur atque per se [illegible]
[illegible] in quo [illegible] principaliter et archi-
tectonicam illam censemus esse. Precipua
[illegible] sapienciam aut sapiente [illegible]
[illegible] quia [illegible] manifestare posse
[illegible] sanctissimam primam [illegible] esse [illegible]
[illegible] in ea manifestatur. De pe. di. [illegible]
[illegible] prima veram promittit sed veritat
[illegible] Postremo vero sapiens [illegible]
[illegible] qui [illegible] abiciat [illegible]
[illegible] spiritus dei ex [illegible] ethicorum [illegible]
[illegible] que est [illegible]
[illegible] cupidine [illegible] omne [illegible]
[illegible] in mundo ac spiritus dei [illegible] prima [illegible]
que [illegible] dei filius [illegible] efficiatur
omnibus [illegible] 3 q. 1 [illegible]
in [illegible] paruit enormiter paulo [illegible]
religione [illegible] petro. Illi tamen per
primam meruerunt assequi non solum [illegible]
[illegible] magistrum [illegible] petrus [illegible]
[illegible] in quadam sermone. Hic igitur prima
[illegible] de te [illegible] referam omnia [illegible]
[illegible] omnia clausa referas omnia adversa
[illegible] omnia [illegible] confessio [illegible]
[illegible] omnia [illegible] Cyprianus
[illegible] prime. Ergo [illegible]
[illegible] prima collectiuum dei spiritus [illegible]
[illegible] manifestare [illegible]
[illegible] non posse architectonicam sine esse gracia
[illegible] difficultatem [illegible] gracia omnium esse
[illegible] et [illegible] ac [illegible]
[illegible] eam ipsam [illegible]
[illegible] Et [illegible] hoc sanctissimo
[illegible] mea ipsa que [illegible] hec
[illegible] dicta est. [illegible]
[illegible] nobis [illegible] me [illegible]
[illegible] educationis [illegible]
[illegible] prima ipsa [illegible] nos
[illegible] Collectissime [illegible]
[illegible] atque celesti alat cibo mensam
[illegible] [illegible] festinat
[illegible] maxima [illegible] et
[illegible] dolere qui [illegible]
[illegible] ut minuite

[illegible] Contrarie nec [illegible] vita
[illegible] genuit et [illegible] principatus ac
senectute primo politicorum capitulo 12 [illegible]
[illegible] libro ibidem capitulo ultimo in fine
[illegible] ne prime [illegible] affectum [illegible]
[illegible] pollutos nos purgat [illegible]
delens prime [illegible] delacionem [illegible]
[illegible] dei dona restituit est enim res
optima que [illegible] revocat ad [illegible]
[illegible] Ab eo quod est [illegible] in id quod
est [illegible] nos [illegible]
damasci [illegible] 2o capitulo 3 [illegible]
[illegible] pro nobis [illegible]
[illegible] lacrimas [illegible] multa
[illegible] meruit ipsa ut [illegible] capitulo
33o de [illegible] Mea prima
apud [illegible] apud [illegible]
[illegible] ne adulatorum videatur [illegible] 13
moralium. De nobis [illegible] festinale
[illegible] gaudium [illegible] Renovatque
[illegible] veteri [illegible] pulsa per
[illegible] Augustinus [illegible] 9 q. 48 [illegible]
nos [illegible] distribuit [illegible]
[illegible] fomenta [illegible]
[illegible] nobis [illegible] quasdam [illegible]
[illegible] sibi [illegible] primo politicorum capitulo 1
[illegible] non sit [illegible] differencie [illegible]
[illegible] dentes [illegible]
[illegible] Inde prima
ipsa mater alma colligendo [illegible]
suos filios [illegible] in summa
[illegible] qui filii sunt legitimi et [illegible] de filiis
[illegible] putatos maiores [illegible]
[illegible] quos est [illegible]
[illegible] de pe. di. [illegible] Et eam [illegible]
[illegible] tribus aliis [illegible]
nothos [illegible] adulterii nota [illegible]
[illegible] de
pe. di. [illegible] hiis [illegible]
alios [illegible] gubernaculo [illegible]
[illegible] factos de pe. di. [illegible] hac [illegible]
alios [illegible] nec legitimos ut
sunt ipsi qui statim [illegible] partem
primam ad [illegible] peccatorum [illegible]
[illegible] et non penitens. De
pe. di. [illegible] Hos [illegible] suos filios [illegible]
[illegible] ut [illegible] per [illegible]
[illegible] de quo Augustinus in sermone [illegible]

Cruosdaz vo videt nales som py legit
tiatos sic sut in prima psiacies q py re
cidiua ipaz firmissime amplectuntur
sicut eam exiuit esther, hii di Con
spirat ios legittimos z spuales sic sut ad
ulti qui expsidia illos p ipos mrand
suscepiunt ut q's katherina vbissima q
viuit degq's i floribus sor militos asserit
legitimos z ciuiles ut katherinos exerunt
z alios plimos aut nales z legittimos
sic psiot peruenis zemos gratiouz ofssio
mbz orouz eleis ieiuniis atz satisfac
tionibz varijs pauci sua redimitis et
D pres dig mi Et si hij facie meis
pme mazeres nothi spuij a ut
nales nec legitim sing atteq filij
Ebractis sectantes grepty dei ebmis
sionis tam grati doij in obie sinui
ac puazi of praptaz ipsi omo nos
ab eo auertentes Crapulaque libidinis
gayaz delaciouis malorz mterio
pusaz ac sceleratarz gssuiu i medio
respirantes uerno spem media z ordie
m enci putentes haue mez aie
pie misericantes se exhibente pnitez
offerentes vocantez allicientez z inyta
vincitatrahentez Sequimur tenaciam
andiuimus Aut enim venite ad me os
q' laborans z onusti estis z ego reficiam
vos intricatos in nalibz sensuo obstina
tos in intellectu illuminato / torpentes in
affectu feruenti gratie spoliatos
reinuesto In opibus bonis mortificatos
viuificato maculatos in anima
ta lauato / vos liberato ad pena eternaz
obligatos dulcorato in sua amaritudine
tepido in corde obduratos expurato in
scientia / Resuscitato mortificatos In
bonis firmato ad perpetuam melia
tos eternum viuatis fructificabitis
paradisi volupt' erit gaud plenum non
vanum boni mutiplicos no fallentis
no stulta sed plenum sapientis Omnino
me aqua lauamini mundi estote Ecce
aqua tribuit magdalena Qz aqua quida
sordida pro pctis perpetrauit quedaz
turbida p pena exorauit quida limpida

pro pena depositione hz eciam sordes culpe
turbare pena hilaritez veniam, hic dicitur
Claustro anime li z ca 19 Comedite
Ecce Moyses affert pane gfferstum
lacrimaz Apli ordeaceum satisfactiouis
meaz Helyas subcinericium salutariu
pniaz Bibite Stephanus Ecce pbz offert
vinum caritatis seu amoris ysayas aqua
mysticam gaudij z gtricionis Afferunt
paulus olera pungentia uetez patre
tres pueri legumina abstinentie ille
citaz Abel offert agnum innocentie A
braham arietem obie Josue baccas
orationis sacrificij atz late Afferunt
pisces de mari Jacobus z andreas p
supplantatio vitiorz Thobias de flumine
p ex pisciu deconiorz honoratus deuoutie
p exemplo actiuo religiose Ezin
obrem istam diuinam meaz vessimus
mez que faciat maz mentez et aug
esurientez saciauit bonis qui locuti
Ezna libr'te in pnii incaunte z ins
fruamur bonis sempiternis amen

In festo Epiphanie

Sulco referente me eciam audiuisse
pres celeberrimi / qui reges ad xpm
tradentes cum maria matre eius xpm
reppererunt. Et procidentes obtulerunt
ei aurum thus z mirraz / que clausula
originalis Mathei ijo ca' scripta in
sermonis erit thema Et prius videre
est ac imitari hos primos p magistros
insignio meis ipsi reperisse / sz via in
vero documento nobis oibz apte / q vere
in meis primo apertorib sompe est re
quiescendi / quia nullibi dulcior / nullibi
suauior / nullibi gracior q ut pueri
in meis gremio / quod est in sinu / q mitte
le pres apud eum sunt casse q inter
mentu meis sint pntate Adeamus er
go cum fiducia matrem pressimam ut eius
mundi sue pict' pctis gsparantes
filium indicis gerontissimum reperimus
Ipse enim est mox gre que antiquitus
dolore de dictionis cyrographum abolere
tori qz scelo subueniit dominis ipsas

dei filium concepit z virgo peperit atz post
partum inuiolata pmansit Eapropter in
in hunc rei recognicionem ipsam salutemus
salutacione angelica dicens Aue maria
Obtulerunt ei aurum thus z mirraz
Natalicia festa mei saluatoris sic summe
digni' z immense dignacionis plena sunt
misterijs Ita euctis ea considerantibz lo
et mens exultans afferunt Nempe sicut
in aduentu eius sedo, viz dum ipse Iu
dex adiudicandum venit cuncta tremefaciebat
Ita in natiuitate eius vbi tanquam sponsus exiens
de thalamo mansuetudine z hylaritate plenus
ad nuptias venit omnia creata usque ad lig
na siluarum meo plausum plauserunt z exulta
uerunt Sz nolo pro nunc hystorias tempore
enarrando quibus mirabilibus dies natalis
eius in diuersis regionibz festiuus appa
ruit Considerastis non dubito in hijs diebz
angelorz voces que pastoribz super gregez
vigilias noctis agentibus informent Que
ihesus tunc bonis viriis nunciando Et cum
ipse vos ipsi pastores suis agminibus hoc
in loco vigilias noctis super greges existe
mandum est uos eadem voce angelica ex
citatos ad presepe dominum adorasse et audiuisse
complantis verbum dei carne factum
ipsumque in feno iacentem toto mentis affectu
adorasse Nunc vero hec dies celebris Ne
ipius saluatoris natalicijs aliud nobis
considerandum refert Refert namque quo
modo reges principes genere coruscantes
lumine vinque sideris aereis longe saluatoris
cunabula usque conducti cum thure mu
neribus scilicet auro thure z mirra ipsum ado
rauerunt Que in re profunda sunt nimis
nimia et ad imitandum dulcia plena sunt
ad sensum litteralem siue ad sensum tro
pologicum sive ad allegoricum sat hij dicit
afferat hystoria Admirandum est enim cur
saluatoris natiuitas expressa voce angelica
pastoribus ouium primo innotuit Regibus
autem z primatibus non sic Sz stella coruscans
sub obliquo erroris tamen veritatis non
sine magno morarum dispendio adinuenit
saluatorem eos perduxit Et si retroacta
ipsa reuoluamus ipsos admiratione magis
magis ac magis exurgentes / videlicet natum
per stellam demonstratum / q pastores ouium

pecoris quadam familiaritate deo propinquiores
fuere sequitur illis prius reuelauit z secreta
sua familiarius commisit / verbi gratia
Abel primo nominatus iustus in ouium pastura
et alendis gregibus teneremente exercuit studium
Abraham etiam ex toto genere hominum electus
cui se deus reuelaret in gregibus ouium suas
huius seculi diuicias posuit. Consequenter
ysaac z Jacob eius posteri huic opificio
valde intenti fuerunt. Deinde duodecim pa
triarche filij iacob in pastura ouium suas
posuere curas / Unde Ihesus cent milia
arcu periti dum egiptum intrarunt cum
patre suo Jacob nullum aliud rerum opifi
cium se gerere coram pharaone iactarunt
Nam interrogati a pharaone cuius misterij
essent / hoc solum responderunt / pastores ouium
sumus gen. xlvij Preterea Moyses legis
lator diuinus pastor ouium fuit Et dum
pascebat oues vocatus adeo ut dux z iudex
esset populi Exodi iij Similiter dauid Regum
nobilissimus z propheta de post fetantes et
oues pregnantes ad regni celsitudinem sublatus
est z secretorum dei conscius effectus Quid
queso pres celeberrimi pretendunt hec oium
pastorum prerogatiue z ouium psapia / Scilicet
nisi q omnibus supernis prodigijs Natus
saluator pastoribus ab angelis primo nun
ciatur Pastores primum ad presepe ve
nerunt / ipsum adorauerunt / z glorificantes domini
natiuitatis laudes primo decantauerunt / Unde
rogo hec pastorum preeminentie / sz nec
cura pastoralis ouium aliquid energie q
ex quisicione ouium z huius misterij studio
in ipsum pastorem redundet unde magis
deo placeat / Certe pres celeberrimi in
hoc nobis clare demonstratur q p naturales pro
prietates rerum quas omnipotens deus a creatione eius
indidit ipse misericors nobis descripsit mo
rales virtutes hominibus debitas et pesse libera
arbitrij querendas Oues enim naturales proprietates
ouium que sunt mansuetudo innocentia
simplicitas munditia vtilitas designant
virtutes morales eis consimiles quibus homines
qui aliquis communicantur sunt et per quas consu
et frequentacione quam tibi circumstantijs
vestitorum homines dulces z vtiles esse vt
oues assuescant Non mirum igitur si in rudi
adhuc seculo homines ab ouium pastura
ad regendos populos adeo tumultuarie

sed illis potius revelabat quibus hec sunt virtutes quibus dei gratia prona est, et per quas dona ipsius gratis data in alterutrum ulterius diffunduntur. Inde est quod sacra scriptura de singulis hominibus ad regimen aliorum destinatis mentionem faciens nominibus et modis pasture ovium uti solet, ut in psalmo lxxvij ait propheta david: Deduxisti sicut oves populum tuum in manu moysi et aaron. Et de seipso loquens dicit: Elegit david servum suum et sustulit eum de gregibus ovium, de post fetantes accepit eum pascere iacob servum suum. Christus vero ipse salvator eodem loquendi tipo usus est, dicens: Ego sum pastor bonus et cognosco oves meas et cognoscunt me mee. Et quando illi discipulo qui sue preerat ecclesie nomen utilemque descripsit ei dicendo: Pasce oves meas, pasce agnos meos, Joh. ultimo. Itaque pastoris officium inter omnia terrena opificia deo magis omnium acceptabile quod visum est; et hoc in figura fuit describendo utrumque sacrificium preces utrumque offerencium quod in regeneratis animabus susceperis. Reges autem seu principes ac dominatores corporum quin ut ait apostolus ad Ro. viij: Timore mali perii sunt et pocius ad remedium malorum non hac prerogativa aput deum claruere, quod sola propter peccatum venerit. Jam propter peccatum sepius intrarunt. Ideo ad salvatorem natum tardius illi venerunt, nec ipsos angelos amonuit, sed eorum sideris fulgor eos excitavit, quorum mathematicorum curiositas et magorum presumpcio deluserant. Porro hii tres reges seguarum aliorum regum gestantes de genere balaam, exorti ipsius artes et studia quibus ipse quebantur fuerunt autem ipse balaam magus et circa periciam astrorum multis erroribus innexus, inter quos unus iste fuit quod cuilibet homini nascenti propria in celo conditur stella que eius fata designabat et cum ipso moriente decidebat. Huic eius errori innitens balaam divina dispensacione actum est, ut vera de adventu salvatoris predicaret: ait autem: Orietur stella ex Jacob, et consurget homo conforte, conteret duces duces alienigenarum. Num. xxiiij. Nempe sic divinitus sepe dispensatur quod veritas fidei medio a filiis

hominibus et infidelibus oritur dum suos errores sequere putant, testimonium huius quod Philistei sanctificatum est dum Dagon in domum Philistei propter incurium consilio prede precii archam testamenti et federis in isset vadunt. j. Re. vj. Sic namque reges isti propter presagia artis sue magi vocati discipulinis ipsius balaam indubitum sollicite observarunt sideris ut illum nascituram regem magnum quem predixerant, quo quod dissueta nove stelle coruscacione natum cognoverant divina pietate tum illis actum est quod eorum illis inultum prefuit dum eos expectantes et intendentes inclitum fecit. Nam enim salvatore apparuit illis stella non quemadmodum ipsi expectaverant ut arbitrabantur, puta que fatale presagium magni regis designaret. Sed fuit quidem, cerne fulgens splendens ut stella, virtus divina in terris exortum hominibus in regione umbre mortis denuncians. Et regem huius fulgorem presequebantur non sic trahente sed ducens, archam quondam Philistinorum sequitur. Ductis adoracionem dei et timore ducti sed divino tacti instinctu longe altius quam divinis rege quod prius extimaverant natum inquisierunt. Et quo ipsius ampliori debant vias carpendo tanto magis vehementer fulgor in ipsorum mentibus radiabat adeo quod dum in presepio repererunt infantulum obsitum pannulis ac sub tenui tugurio in paupertate matris gremio residentem, pro rege supremo adorarent non veriti sunt. O super hoc dico in mensam dei pietatis que mirandorum rerum excessus tribuit mirabilibus plerumque instinctore et admiracione et de stupore in admiracionem et admirationem ad investigacionem. Et primo de investigacione adinventum nonnullis eiusdem huiusmodi investigacio ad adorandum tendunt progredimur. O vere felices illos magnos qui ut cuique dei cognoscimus illuxit sezant. Et extra illos in reprobum sensum dati apostolo testante ad Ro. j. qui ut cognoverunt deum non glorificaverunt. Et id summe et obscure inuit etiam Mathei ij. quod adorato domino responsum acceperunt ab angelo ne redirent per Herodem quod ut dictum periculosum est

insuper per Herodem qui ortum salvatoris semper molitur extinguere. Ista namque est imperfectorum via, videlicet inevitabilibus dei solliciti et ex refulgencia mirandorum studiosius Christum insequi. Tamen hec est primordialis et recta ducens ad Christum sed in adoracione et glorificacione admiracio tamen pensetur etsi per adoracionem illustracio admiracioni additur, et tamquam vel angelorum vel doctorum admonicione cum spiritus sancti gratia quadam sapor fidei et intelligencia mentibus imbibitur. Quo pacto asserat omnino miraculorum exquisicio. Sicut adorato domino a magis evanuit ab oculis eorum stella, insinuandum quod vera adoratores amplius signa non querunt. Et insuper tunc angelorum monicionibus fuerunt digni, prius adoraverunt dominum et obtulerant ei aurum thus et mirram. Quod sunt thema. Quod quidem thema primum in duobus sensibus post primum principalem litteralem deducendo debita scilicet videlicet primo in sensu tropologico et secundo in sensu allegorico. Et secundum hoc in sermone bimembris erit. Hos eosdem sensus propheta regius tetigit psalmo lxxj. dicens: Reges tarsis et insule munera offerent. Reges arabum et saba dona adducent. Nempe si harum regum tarsis et insule, arabum et saba diligenter perscrutemur nominum diversitatem munerum et donorum eius ipse pro eodem sumuntur, liquide consistit quod aliter et aliter ac diversimode hec munera cum suis oblatoribus sunt interpretanda. Quippe reges tarsis interpretantur hii qui verum gaudium a falso secernunt. Nam tarsis exploracio gaudii interpretatur. Insule autem sunt incertes intra que influctuacionem medio et inter undas procellosas huius maris presentis seculi firmiter solide in bono permanent. Nec contemplativi sunt. Quis igitur sit exploratores veri gaudii et firmi ut insule reges dicuntur, quos pluribus in locis sacra scriptura eos reges appellat. Nec immerito cum regnent in regno optimo composito de quo dicit salvator: Regnum dei intra vos est, Luce xvij. Sane in illo regno optime consistitur, cum regula vite a legibus divinis unde sumatur optime imperat; quia ibi voluntas ut scribitur legis eternas

imperat a dei gratia monetur optime etiam ibi obeditur quod omnes anime vires inferiores et potencie tam sensitive quam appetitive quam motive voluntatis imperio promptissime parent. Ibi ergo est regnum optime stabilitum, sed in anima iusti ut in microcosmo ad cuius exemplar in macrocosmo divinum regale nobilius est statuendum. Recte igitur iustus quisque rex appellatur. Unde dicit Augustinus super i° verbo: Domine in virtute tua letabitur rex. Unde sic in suo microcosmo presidentur sic regnare finaliter super macrocosmum in celo empireo cum corone regnum perpetuo coronabuntur. Quapropter de istis exploratoribus veri et celestis gaudii recte ipsos reges nominando dicebat psalmista: Reges tarsis et insule munera offerent, quia omnia dona divine gratie a deo collata quibus muniuntur et ditantur, tam corporalium spiritualia quam temporalia naturalia in eum referunt et laudibus eius attribuunt. Que dona omnia in hiis tribus nominibus complectuntur: aurum thus et mirram. Nempe in lumine anime aurum dicitur ipsa sapiencia sic Ezechiel loquens de primo angelo dicit: Aurum opus decoris tui, Ezechiel xxviij; corporum sapiencia decoratus fuit. Et Eccl. l° de iusto dicit quod est quasi vas auri solidum, ornatum fundatum est in sapiencia. Thus autem dicitur ipsa mentis elevacio in deum sive devocio que in mentis devote caritatis ardore velut thus in igne succensum fumus odoris precipui et suavitatem exalat. Sic scribitur in canticis de quolibet iusto quod est tamquam thus ardens in igne. Mirra in super dicitur ipsa cordis vel anime amaritudo duplici ex causa contracta eo quod tum a corrupcione preservat ut potest vel ex amaritudine peccati vel recordacione divine offense vel compassione proximi vel ex consideracione longe incolatus ac periculorum eius, de qua mirra in canticis dicit Sponsa: ob alterum modorum istorum, cantici v: Manus mee distillaverunt mirram, et digiti mei pleni sunt mirra probatissima. Certe mirra est probatissima que nedum animam sed eciam ab omni corrupcione preservat. Unde in bonis corporalibus reges tarsis et insule scilicet iusti ac stabiles hec munera Christo offerunt, videlicet primo cum gerens iusti mirra

probata qui in matrimonii castitate car-
ne domando se continent. Secundo pro-
batiore mirram offerunt penitentes et vi-
due dum in corpore iam corrupto per car-
nis maceracionem incorrupcionem sunt. Pro-
batissimam vero offerunt virgines mirram
que in corpore non corrupto delicias carnis
mortificando incorrupcionem sunt ob re-
verenciam virginalis corporis pro nobis a verbo
assumpti. Thus eciam offerunt omnes iusti
in bonis corporalibus dum laboriosum opus
operacionum corde lingua vel opere complere sa-
tagunt. Offert preciosius reges isti terrestri pa-
tria quamquam iusti aurum Christo dum terrena
bona que vulgus fortune bona nominat
ad laudem dei et virtutum operaciones conferre
studeant. Nam hec est humanorum bonorum condicio
ut aut commendet quod talia sit qualis est huius
animus. [illegible] huius [illegible] auro sapit sit per[illegible]
perfecto tunc talia bona auream condicionem re-
dicant. Ex magnanime dum recolendo me-
dicamen pauperibus quod Christi principibus tamquam
membris eius libenti animo dividit et
erogantur. Sic enim beatus evangelista Johannes
principem ad eleemosinas exhortans dicit. Suadeo
tibi emere aurum ignitum [illegible] in [illegible] pres
celebraverunt quo Reges tarsis et insule
munera offerunt. [illegible] quo David Rex
Sapiens et propheta in sensu tropologico
enunciavit per amaritudinem spiritus corporisque
mortificacionem incensum mentis devocionis
vel oracionis atque sapiencia et discrecio bonorum operum
preciosum Christo ab omnibus plus solito
exiguntur et a iustis quibuscumque sponte
nec offerantur et hec sunt munera ho-
figuralia et tropologice per aurum thus
et mirram a magis Christo presentata. Sed in hiis
muneribus amplius considerandum arbitror
scilicet quod unum sine alio et duo sine reliquo
non acceptantur a Christo neque acceptabilia
videntur. Nec quaeso castitas seu virginitas
sine devocione et oracione et absque elemosina
deo placet. Certum est quod Christus tales vir-
gines fatuas virgines appellat Mathei
xxv. Et e contra que per oracionem vel devocionem
esse potest cum fedo carnis prurigine ac
impudicia. Tercium quod sapiencia atque di-
screcio bonorum operum ubi nulla devocio
et nulla corporis continencia. Certe sic se
mutuo exigunt, quod necesse est hec tria

munera simul coniuncte [illegible] sint efficacia
Christo ut homines deo accepti fiant. Ex qua
re liquide patet quod illi sua deluduntur
fantasia qui autumant et asserunt
Nicenam synodum nimis rigorosam
imposuisse quod sacerdotibus Christi castimoniam sub
precepto indixerit. Nam et si castimonia
super coniugalem castitatem de se sit sub consi-
lio tamen ut conveniret Christi sacerdotibus [illegible]
[illegible] necessitatem eam reddiderunt [illegible]
tum eciam [illegible] voluntarium est. Sed
castitatis [illegible] illic ad esse
debet. Aliquin thus et mirra non se plene
concomitarentur in adoracione dei [illegible]
per Christi nativitatem tamquam et perfectum divinum est
hominibus sacrificium ut nedum in thure [illegible]
[illegible] sit altare adoretur deus [illegible]
et ipsum corpus Christi verum ipse quod deus
sacramentaliter manibus hominum contractetur.
Sed in contractacione thus adoracionis
ex toto corde per thimiama [illegible]
videre. Quare videtur [illegible]
[illegible], ut munera thuri concordent [illegible]
in incorrupcione corporis devotorum [illegible]
[illegible] sacrificio concomitatur quod casti-
[illegible] supra coniugalem castitatem [illegible]
sit fieri potest intrant huius sacrificii
celebratores. Nunc in antiqua lege
sacrificio tanta castitas requirebatur
in ministris quod solum per vices accederent
ministrantes castimonia contracta nec [illegible]
uxoribus indulgebatur nisi in
aliis diebus et dum tamen [illegible] ut sacerdotes
[illegible] Nunc vero
ad [illegible] sacerdotum [illegible]
non opus est neque [illegible]
[illegible] sed [illegible] ut [illegible] olim in [illegible]
David [illegible] figuralem ut [illegible]
sed corpus Christi verum filius dei natus de virgine
[illegible] hominem [illegible]
Quare [illegible] est [illegible]
et continua absque [illegible]
[illegible] castimonia. Hec [illegible] multis
exemplis [illegible] est multis [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] anglorum demonstrando [illegible]
non debuit hec ius divinum sub [illegible]
to declarari donec humana [illegible]

[illegible] tamen sufficiat ablactata fuisset
Et in [illegible] ius [illegible] ius
[illegible] divinum licet sit [illegible]
[illegible] subiectorum [illegible]
[illegible] est apostolo teste qui [illegible]
[illegible] Tamquam parvulis in Christo
[illegible] potum dedi non escam [illegible]
[illegible] ad Corinthios iii. Et si [illegible]
[illegible] eciam quosdam sacerdotes
[illegible] uxores habuisse [illegible]
[illegible] sacerdotes [illegible] dei [illegible]
ad hanc [illegible] simoniam toto [illegible]
[illegible] Et [illegible]
[illegible] quo ad [illegible]
[illegible] manuteneret tamen quo ad [illegible]
[illegible] ex mutuo consensu
[illegible] non est ambiguum
[illegible] et [illegible]
constitucio Nicena [illegible] sufficiencie [illegible]
[illegible] declaracionem [illegible] fidei [illegible]
[illegible] tamquam iuris divini [illegible]
hec declaratoria unde videtur quod illa
constitucio non humana solum [illegible]
[illegible] fuit. Sed sit divina quod [illegible] et [illegible]
le concilium absque dei revelacione [illegible]
[illegible] non possent. [illegible] aut et
[illegible] prophetarum aliorumque prodigiis [illegible]
[illegible] monstra [illegible] anglorum
[illegible] ius divinum aliquem declarandum
[illegible] brevitatis causa dimitto
[illegible] raciones quibus hec ius divinum
[illegible] demonstrare divinum [illegible]
[illegible] dialogum breviloquii sophie et
[illegible] que [illegible] recolende memorie
[illegible] de Gersono [illegible] Cancel
[illegible] Parisiensis edidit remitto [illegible]
[illegible] nullatenus omittere debeo
[illegible] huius castimonia [illegible]
[illegible] magis [illegible] presentata designatum
fuisse [illegible] in adoracione Christi debe-
re [illegible] necesse est [illegible]
[illegible] Et eo [illegible] sacerdotibus
quo magis [illegible] adoracio [illegible]
[illegible] [illegible] usque ad [illegible]
[illegible] virginis [illegible] plura
[illegible] [illegible]
in adoracione Christi [illegible] fore de

127

deviante experiencia cottidie videmus
videmus namque prelatos [illegible]
homines thus [illegible] bonum odorem [illegible]
fame [illegible] devocionis perdere necnon
sapiencia ac [illegible] privari dum castitatis
[illegible] relaxant et impudicicie [illegible]
videmusque eciam naciones [illegible] sapiencia [illegible]
honestate [illegible] cultu divini officii
privari dum castitatis [illegible]
in suo clero non consuevit. Testes in
hoc [illegible] grecos et orientales [illegible]
naciones qui [illegible] huius castimonie
decretum a sancta synodo pro suo clero
suscipere recusaverunt. [illegible] dubio
thus [illegible] adoracionis [illegible] et veri cultus
splendorem atque sapienciam [illegible]
[illegible] perdiderunt. [illegible] hec [illegible]
[illegible] doctorum [illegible] quod sit stella magos
hec tria munera ferentes ab oriente
in occidentem perducens [illegible] legis divine
intelligencia vel sapiencia ut [illegible]
seu [illegible] ut stella adoratores Christi
ab oriente in occidentem conducendo [illegible]
[illegible] occumbet ubi castimonie
munera primum defecit [illegible] quod postremo
in occidente terminabitur. hec [illegible] ad
oculum iam videre possumus [illegible]
nacionum mores [illegible] attente [illegible]
[illegible] sequitur quod hec tria munera sa-
piencia devocio castitatis [illegible] in occidente
et ultimo nec [illegible]
[illegible] finient. [illegible]
hec non parvum [illegible] quod hec sancta
Basiliensis synodus [illegible]
ad occidentem hec tria munera [illegible]
[illegible] instituere [illegible]
loquendo in futuro [illegible]
[illegible] propheta [illegible]
[illegible] in hac occidentali synodo [illegible]
[illegible] dum [illegible] Reges tarsis et in-
sule munera offerent. Tarsis enim [illegible]
exploratores [illegible] occidentales [illegible]
occidentales [illegible] iusti in hac occidentali
synodo munera offerunt Christo. [illegible]
munera [illegible] studeant que ab orien-
te venire [illegible] ab orientalibus
[illegible] religionis [illegible]
venit eciam thus ab oriente quia devo-
[illegible] et oracionis assiduitas [illegible] ad

nos pervenit venit simul aurum sed
exquisitio sapie Nam primo apud ori-
entales maxima floruerat liberalium studia
hec aut tria magi signata ad ecclesiam
orientalem transportarunt qui ab ori-
ente in occidentem venientes vero aurum
thus et mirram obtulerunt et hoc de primo
Restat nunc in scdo membro nostri sermonis
videre qualia reges obtulerunt dum aurum
thus et mirram Et hoc scdm sensum
allegoricum nostri thema dequaerendo
exurit quod prius videtur primus in psal
legato versu Reges tarsis et insule mu-
nera offerent Reges arabum et saba
dona adducent Arabes aut interpret in
sidiator vel occidentalis et sabba capti-
vus proinde non inepte ymo convenientissime
Reges arabum et sabba reges gentium
et huius mundi dominatores intelliguntur Nam
sepius in sidiantur hominibus et captivi
peccatis existunt hii vero reges tardiores in
fide ymo ex superbia et cordis elacione plu-
ries in sidiati monita sanctorum audire
noluerunt donec choruscantibus signis
doctrina fidei velut stella rutilaret in
dentes aute signa amnea sunt producta
et veritate miraculis splendente tarde
prostrati sunt veritatem cum muneribus
ad christum venere portantes aurum thus
et mirram Precesserat vero ipsos longe
pastores quia ut dictum est Cum non legi-
tur eos quicquam christo nato obtulisse nisi simpli-
citatem et purum cordis affectum Sane
in hiis duobus statibus sic dominus modo ad christum
venientibus duo tempora ecclesie et due maneries
forme offerendi christo nobis describuntur
Primum quidem tempus fuit ab apostolis us-
que ad Constantinum in quo pastores ecclesiarum
a spiritu sancto et interdum mediantibus angelis
edocti verbum dei carne factum senoque
carnem in sua presepe puerum sapientie
sanctum simpliciter cognoverunt et humiliter adoraverunt
Secundum tempus vero a diebus Constantini
usque in presentem currit In qua reges gen-
tium et principes seculi miraculorum re-
fulgencias prendentes in approbatione veritatis
fidei impulsi sunt illa sequi ac ex eorum
conductu tandem christum reperere in sterquilinio
nostre sue sed Regine nunc et cum muneribus
ipsum adoraverunt Quo pacto ab ipsis

tunc incepit dotacio ecclesie in bonis temporalibus
Et ab istis sumpsit ecclesia mundane
policie formam Et hoc est quod in-
tendebat propheta quum ipse de muneribus spiritualibus
libus locutus est dicens Reges tarsis
et insule munera offerent postea de
regibus et donis temporalibus subiungit Reges
Arabum et sabba dona adducent De
istis vero regibus beatus Job loquebatur
ecclesie Job xxxix dum in typo diceret
Numquid volet rinoceros servire tibi et
morabitur ad presepe tuum Numquid alligabis
eum loro tuo et confringet glebas vallium
tuarum Rinoceros aut huius
seculi potentem designabat Rinoceros
enim sonat in nare cornu In nare ad
tumorem et in cornu elacio significatur
Et in hiis potentes seculi dum flatu inflacionis
honoribus senciunt reddunt Unde Gregorius
in moralibus super hoc verbo Ecce ad
rinocerotis conversione sunt quam plurimi de
dum multos potentes huius mundi de
sua elacione redeuntes ad humi-
litatem compositos cernimus et omni seculari
glorie subiugo timoris et diuine
subiecerunt Iugo timoris edomiti
se deo seque ecclesie
servire quia sub aeta deo se et subditos
subditos Similiter david videns in
spiritu sic seculares reges copiosius celestibus
subiciendos in psalmo premisso allegato dicebat Ethiopes
Coram illo procident et hostes inimici
eius terram lingent id est domini reges terrarum
dona Et per psalmista in hoc verbo sed
bonis donatorum ecclesie per hos reges
atque huius diei epistola refert ut ibi
ge illuminare ierusalem et aliquibus inter-
positis sequitur Inundacio camelorum
operiet te dromedarii madian et
effa Intelligens per dromedarios et
camelos animalia gibbosa et onera
ferencia principes seculi terrenis oneribus
ambiciosos et preter omnes Et sub-
dens aut Omnes de sabba venient
deferentes aurum et thus de-
ferentes et laudem domino annunciantes Sic
Sic per ipsos aurum datum est ecclesie Sic
possessiones sic divicie collate sunt
dolet bonus in ecclesia quia divinus
cultus inde magnificatur Inde minus

enim spargunt in ecclesia sed amara co-
...nis vite carnalis et disciplina cohe-
...cia sic inflata indebite verum quod sicut he-
...solum per natiuitate christi suo regno eterno
...regeres munera merent et ob hoc adoratores ipsius
reges munera mundi ita semper secta-
...ores in hoc mundo sunt qui id quod offerre
...se prodisse confirmant quia sublimitati
et collate ecclesie munificencia hec tria
munera multiplex exemplo contemplantur et quidem
...orum taliter fulgentes afferenda ad christum
...se aut hec quid fuat aurum cum thure
...nibus nomine et ideo ne melius fulgerent
...sine auro maculante et demigrante
...subsidio munera Omnibus munera nomine ab
...aliquo corrodi ex quibus fumet et negligent
...uerum ista tria simul commisceri Et
...cius Reges primum christum adorantes
hec tria obtulerunt non separavit tamen
quod in eodem vase reponita transferunt sic
...cum quod ad munera istorum terra
...reges aurum possessiones et domus dotem christo
obtulisse Omne huiusmodi dona itaque
...distructione cum situm est eternam domino
...cum attenuant sicut ad oculum videre
est Ubi queso lubricatus nisi in palud-
...bus ubi merces ardentius et ociosus nisi
ubi terrenus honor abundans ubi superbia
...cum ubi vicia nisi ubi curiam sine la-
bore et gravius habentur Nomine ista
...fuit ezechielis sed eius sorores
...unguine tangentes dum inquiebat
Hec fuit iniquitas sororis tue sodome
Habundancia panis et ocium eze. xvi per
...to hec et multa alia scriptorores herodes
...ambrosi detractores Invidi de bonis
...ipsorum ablatis murmurantes adversus
...eorum professores Quorum murmuraciones
refellere et validitatem detegere paululum
...oblacionum est nimirum hec a magno
...ablative defendendo et eorum Johanna
...significatur namque per aurum ut ait gregorius
in omelia Regis potencia Non illa scilicet
qua ad prius pollet sed eius diuitie eiusque
...pervenit sed illa qua in trinitate mansit
apud patrem de qua paulus ait ad
...philipp ii c. Christus factus est obediens
...usque ad mortem Propter quod et deus exaltavit illum

et dedit illi nomen quod est super omne nomen
Et in nomine eius omne genu flectatur
nedum terrestrium et celestium Sed etiam
in terrestribus devotis et sinistrum genu
flectatur pura spiritualia et temporalia prius
Et hic dicit paulus ut in nomine eius et
qui dum in corpore mortali corpore viuunt ea
in propria operacione recusant Sed in eius
nomine ipse operandum sunt bicarys de-
linquunt Quare beneat ipse christus i tiens
ut paupertatem spiritus sine qua nemo dig-
nus est celo in mundo fundaret et per
amara uite corporales spirituales celes-
tesque delicias obtinendas incitaret Quia
omnem derant ipsius quoniam immutabilis
et nolunt paupertatis exterius inuare
et consequenter primos eius imitatores
habent paupertatis mutabile pro huius uite
contemptum propter bona celestia certius
exemplariter declarare Inde est quod ipse
christus modo natus in presepe iacuit pan-
nis involutus et pastoribus ab angelis
denunciatur pro signo ad quod tendendum
est Super enim angelis pastoribus In
venietis infantem pannis involutum posi-
tum in presepio et hec erit vobis signum
Signum inquam ad quod tamquam sagitta-
tores tendamus ut os huius faciunt
quod primi imitatores christi ut apostoli certi
in primitiva ecclesia aliorum pastores ad
hoc signum fixe aspicientes paupertatis non
solum in spiritu sed etiam in exteriori vita
cultum quod corporum observarunt Crimine
nulla causa tunc eos interpellabat quod
id quod de contemptu seculi in ore gerebat
aut sentirent foras aliis conversacione
manifestarent Postquam vero admodum
christo pervenit ecclesia et amplificata est tunc
policia ubi iniunctum sunt circumspecti pas-
tores aliorum et capitanei tunc aliter
in animo et aliter in corpore paupertatem
spiritus oportuit tenere In animo siquidem
conformiter semper ad illud signum
quod primus pastoribus ostensum est i. puerum i-
nvenietis infantem positum in presepio
et hoc erit vobis signum in corpore vero

et exteriori cultu conformiter ad gratiam
ordinate debiteque policie formam. Dubi-
um preterea celeberrimum quod in omni multitudine
policiam habere necesse est. Cum Christus apud
ad sui imitacionem apostolis nihil necessarie tradere
voluit consequenter necessitate censendum est
ipsum in ea policia tenere voluisse. Verum
non conveniebat ecclesie protunc eam explicare
et ordinare tum quia paupertatem spiritus
pro fundamento ecclesie veneraret iacere
tum etiam quia sagacitas naturalis apud
gentiles et morales philosophos iam policie
modos convenientes instituerat et stabi-
ad quorum exemplar poterat ecclesia suam
ordinare policiam nec alia revelacione
opus erat. Sic persuasum fuerat
dum Jethro gentilis Exo. xviii Moy-
si tante prophete consilium policie ordina-
de suasit et dedit ad exemplar quasi mu-
dane policie apud ecclesie policiam religi-
componendam. Et iccirco ea que sunt
necessaria in humana ordinata po-
licia detrahere ab ecclesia profecto est con-
tra Christi intencionem pergere et per hoc
errare. Consistit autem in policia bona
et debita necessarios esse presides pollentes
virtutibus et potentes opibus. Ita ut vale-
at reprimere iniquitates et compescere
inquietos quorum in omni multitudine sepe
et maior est numerus et quorum virtutibus animi
prima sunt necessaria. Ad hoc secundario autem
bona temporalia et in habundancia multa
requiruntur, ut ille qui presidet fortior
potencior que sit singulis et fulgeat
apparatu preciencia et honestate. Alioquin
ab indisciplinatis passim contempnere-
tur et pessumdaretur que et sic periret policie ordo
et consequenter rei publica. Propter divina
dispensacione actum est quod reges soli ad eos
stierendam ecclesie policiam. Castitate domina-
villas et diviciasque obtulerunt. Ex
quibus preciositas ornatus fulget in ecclesia
et inde thus reddatur scilicet devocio ad dei
cultum dum simplex populus ad devocionem
perhanc preciositate excitatur. Nam ut ait
Jeronimus sepe ore simplex populus nichil
ibi requirat divinum ubi nihil videt pre-
ciositatis. Et hoc notabat ysayas propheta

in pallio ca. dicens in persona domini
ad ecclesiam: ponam te in superbiam seculo-
rum et mamilla regum lactaberis. Super-
biam exponit Jeronimus in bonum i.
in extollenciam. Ecclesia extollencia de
et opulencia regum tamquam mamilla de-
vocione populi lactatur et nutritur. Ver-
um sic nimia extasis in ecclesia qua a
principibus et regibus est fundata fuit
et nobilia qui plura inquibus necessa-
riis fluvius restringere. Et tunc su-
cius iurisdiccionis temporales quibus ecclesie
austeritas et correctionis canonice
insolentibus et pestilentibus adhibetur.
Itaque per dona nobis et dominia regum
thus et mirra et policie aurum sunt
auctoris pollent et etiam et quia
sit necessaria ad regimen multitudine
eo causa tam supradicte expresse nos
disposuit recte experientia que adsit
paupertas spiritus mercibus per eos et
pacia materia bene radiante sed
tamen in suis dictis et ordinacionibus
inter suos discipulos huiusmodi policia sunt
ecclesie instituendam plerumque similiter
Non valet argumentum apud hoc
policiam non habent neque possessores ergo
in posterum eas habere etiam non debebunt
insinuavit siquidem inter suos dis-
cipulos vix namque forte presidencia et
ante suam discessionem huiusmodi policie exempla
instituit Deus quod ipse benignus
ingrediebatur dominandi libidinem ma-
nere inbitur. Ideo ad reprimendam
huiusmodi libidinem dominandi se magis
licitum exhibuit qui ad explicandum fra-
sident in sua policia aucto in Unde
quociens de hac potestate loquitur tan-
demum verborum temperiem quod qui ea
ita reprimere sicut institue insolite.
Et inde est quod verba petro singulariter
prolata etiam aliis dicta que videmus de-
dicit namque discipulis contendentibus de
maiore: Reges gencium dominantur eorum
est maior inter vos fiat sicut minister.
Luce xxii. Heu si quilibet aplic
hanc maioritatem extulisset ac exple-

uisset adeque excessum dominandi libido
[illegible]sset. Cum videamus innumera
verba eius sobrietate ad quem dominacionis
abusum pervenimus sit Rectissime quasi
debet policia plus insinuative quam ad
plenam dispositionem locutus est sagacitate
naturali et exemplo gentilium ceterum re-
linquens. Preterea huic policie non obest
argumentum quod sequaces Christi debeant
esse quod impossibile est sine miraculo difficile sit
cum devocionem in dominio temporali regularit
stare ac prudenciam cum rebus debeat
et habundancia parvis. Certe huic argu-
mento respondebit illa Christi responso suis discipulis
stupentibus et pre stupore querentibus Et quis
potest salvus fieri. Cum audissent ab eo
facilius esse camelum per foramen acus
transire quam divitem in regnum celorum
intrare. Math. xix. Illico stupentes quod
secundum cruis quis potest salvus esse. Videt
quod apud homines hoc est impossibile sed apud
deum omnia possibilia sunt. Ac si diceret
impossibilia homini per dei graciam sunt facilia
reddit. Ita precisus in proprio tuicione
benevolenti cui dei auxilio quod querentibus
semper adest ista sunt possidere scilicet divicias
cum devocione et castitate posse est atque
[illegible]. Et si comparate obiecti sit diffi-
cultas nichilominus dictus namque est etiam
difficile. Nomine abraham cum actu co-
niugali celebrabat cum virginitate pene topum
dei tenuit. Certe non sunt et amori
paupertas spiritus et divicias sunt quis posse
tenere. Et si in hoc sit difficultas sic etc
opera in eius opposito difficile etiam est au-
tem accumula bona temporalia paupertate spiritus
servare et servare propter quod sapiens ut
infirmus obiciebat medium dicens: Divi-
cias et mendicitatem ne dederis michi pro-
verbiorum. Et paulo post sequitur: Ne forte
saturatus eciam illud et pucere nomen
dei mei faciendum est enim quod utrobique
est difficultas et utrumque periculum tamen
excogitatur vos puta ecclesie ut ostensa est
quod presules promittat ob pastura daciam
etiam possideat dominia et cum hoc paupertatem
spiritus in se contineat quod ut fiat
tamen dei auxilio quod necesse est ipsius hec

duos aspectus unum scilicet ad filium
positum in presepio et alium aspectum
ad naturam publicam et salutem peccato-
rum. Volens ergo de hac re exemplar habere volo
virem etiam. In hiis duobus aspectibus
figuratam hoc videre. Clarebat quasi
variis consideracionibus hester regina eccle-
siam typum gerens et sollerter attendit quo-
modo ut regem assuerum placaret ornavit
se quibusque preciosis ut potuit auro gemmis
ac monilibus vestimentisque miticiam de-
fluencia hunc ita ut pedissece ea sustentarent.
tarent. Dyadema regium in capite
portavit. Attamen cum istis munere
et thesauris non oblita paupertatem et contricionem
spiritus ac devocionem servavit unde prius
ad regem accederet cum ieiunio et lacri-
mis precordiis amaritudine oravit ad dominum
hanc protestacionem faciens: Tu scis domine
infirmitatem meam et necessitatem meam
quod abhominor signum superbie et glorie mee
quod est super caput meum in die ostentacionis
mee et detestor illud quasi pannum
menstruate. Deinde sic ornata ad re-
gem progreditur ipsumque furentem in mansue-
tudine recipit ac in eius solio resedit
In figura sollicitate recogitandum et exte-
rius bene inspiciendum Operis hic nobis
proponitur quoddam mirandum
vere forme spectaculum et quedam mirabilis
ecclesie a Constantini diebus imago.
Unde dum attencius hanc reginam hester
considero. Videre michi videor matrem
eciam in sua policia et preciositate sedere
ornatam. Sedere in throno Romani imperii
et furente mundum sub conculcare. Sed quod
mirra et thure conspersa est quia domini
sue in firmitatis intenderet oracione ad deum
sue necessitati consulit. Ieiunio ac lacrimis
se castigat. Ait namque ut hester: Domine
tu scis infirmitatem meam et necessitatem meam
hester xiv. Quod est dicere: Domine tu
scis quod propter infirmitatem mulierum nec ego
sic ornari atque sublimari sed propter huius
ornatum timeo ex infirmitate mulierum
variantibus condelectari. Hec est ergo pre-
ciosa sors in medio posita hic virtutis
inter duos aspectus collocatur. Unum
scilicet ad utramque infirmitatem et alium ad

primorum natiuitatis. Propter aliorum natiuitatem
et infirmitatem supportandam sine
audacter potentes in bonis ornati sub
limari quam opinium exigit policie auctoris
Sed vide in sermone cauendo ad xpm
in presepio pannis inuolutum tamquam
ad signum aspicere ut sic xpi mediante
et dei timore amicitiam nulla com
placencia in hijs aut ornatibus aut status
modicum propter uos heatus. Sicut de beato
Gregorio narratur historia. que cum quidam
frater heremita apud se in corde desper
isset eo quod ipsum preposuit supellectilibus
et aureas capud uidente videret mox
ab angelo reprehensus audiuit quod pre
plus delectaretur [illegible] in suo catulo quam
Gregorius papa in suo ornatu regio. Itaque
patres celeberrimi non immerito nobis in
dicta est necessitas aspiciendi ad signum posi
tum in presepio ut seruetis paupertatem
spiritus in vestro statu qui aliis primis pastoribus
quibus ab angelis dictum est. Inueniens propter hos
Inuenietis infantem positum in presepio
et hoc erit vobis signum. Porro si [illegible]
aspexeritis [illegible] altamque mente [illegible]
ad hoc signum in presepio tenuerit pro
testus secure iuxta exigenciam policie
ecclesiastice conformiter ad mundanam precios[is]
vestibus uti status familiaque superi
neris diuiciis temporalibus potenti ac regibus
et principibus dominari. Sic certe de uobis
in tomo prophetie ysaias dicens Vos
sacerdotes domini vocabimini ministri dei
nostri ysa lxi. Et sequitur fortitudinem
gencium comedetis et in gloria eorum superbietis
i. eleuabimini. Nempe decentissimum fuit
policiam xpi sublimari in mundo eo quod in di
gnitatem ipsum inopia et infimus abiectis
simum fuerit. Inde paulus ait propter
quod et deus exaltauit illum et donauit
illi nomen quod est super omne nomen propter
quod dico karissimi quod si in ecclesia decime
omnes ad plenum soluerentur ut in lege ve
teri adhuc hoc deo debitus nunc in ministris
diuini cultus non bene compensaretur nisi
dum ministri in diuiciis seculi sublimari con
sistent. Racio quia in lege veteri deus

solum colebatur ut creator et dator
bonorum. Nunc vero est in ecclesia ad
hoc ut redemptor factus homo pauper
et humiliatus in infimum, cuius humiliacionem
merito tales honores ab hominibus rependi
est quod propter decimas primo fuere decime
ministri diuini cultus ad diuina terre subli
mentur et hoc sanctum innuit paulus cum
hoc verbo propter quod et deus exaltauit
illum et dedit illi nomen q. e. s. o. n. Istud
namque nobis figuratum est. Cum darius
Danielem in lacu leonum feris deuorandum
tradidisset. Cumque vidisset eum [illegible]
illesum. Rex ipso autem cum honore
decreuit ac super totum suum regnum
constituit. Quid amplius. Sublimari
hec policie in visione monstrata est in
sompnio nabugodonosor. Nam in sompnio
visus est ei lapis sine manibus excisus
de monte in ingentem statuam ex quatuor
metallis compositam percuciendo in pe
dibus eius totaliter confringere et postea
in montem magnum crescere. Quia vero [illegible]
iuxta danielis interpretacionem notandum
ipsi adimpletum vidimus in hoc quod
sine hominis opere natus statuam magnam
scilicet superbiam potenciam seculi que
in quatuor monarchijs puta medorum
persarum grecorum et romanorum successiue
viguit percuciendo in pedibus humi
ac fragilibus quibus sustentabatur comminuit
et destruxit qui ut dicit apostolus
ad corin. i. Que stulta sunt mundi ele
git ut confunderet sapientes et infirma
mundi elegit ut confunderet fortia. Cre
uit inde lapis iste xpus ~~dein~~ et non
in statuam ut precedentes monarchie sed
quia non per tyrannidem et [illegible] facta
eius policia aucta est et coniuncta est
creuit in montem magnum. i. in [illegible]
latum et spaciosum in terminum fidei
fundatum ac eleuatum de quo monte bene
scriptum ps. lxvii mons in quo bene
placitum est deo inhabitare. Sic et [illegible]
promittit in canticis dicens Vadam
ad montem mirre et thuris Cristus est
v. mons in quo mirre et thuris [illegible]

talia quod sine intentus eius policia est
mitigate corpora et mentes iudeorum
dicione. Igitur finem faciendo videamus
[illegible] et dicamus heu heu [illegible]
hec sequaces herodis aduersus hanc
policiam eo [illegible] moribus argumenta
et machinas firmant et arguunt [illegible]
et dicunt [illegible] ipsa experitur quod contollencia
huius policie multa secundum a tempore mala
Proh dolor [illegible] verum dicunt. Sed
hoc verum est de [illegible] et immundi
[illegible] mundiciam. Non vident in oppositum
[illegible] mala prohibentur hac policia et que
bona promouentur. O quot et quanta ma
la fierent in ecclesia si prelatis nulla
dominia nullaque potestates coactiuam haberent
et si nulla esset disciplina coherciua
ipsa fides in communi cito periclitaretur
ipse dei cultus mox in superstitiones abiret
Vide igitur [illegible] nobis [illegible]
[illegible] herodis occasionem atque causam
malignandi quolibet dederimus. Vnde
contra eorum [illegible] vicijs [illegible]
[illegible] mouentur. Tamen et dico quod
nobis summopere cauendum est ne propter ob
[illegible] aliquid in preiudicium huius
policie et auctoritatis eius quomodolibet statuatur
[illegible] hoc propter dico patres celeberrimi
[illegible] priuatam et huius policie
[illegible] in aliquo destructionem [illegible]
[illegible] astruit fore [illegible] discessionem
quam paulus apostolus dicit antixpm precedere
[illegible] Et vlterius prophetas
predicendo quod dicitur per eius destructio
[illegible] a demonio meridiano quod est diabolus
sub splendore et ardore lucis. Nam quidam
homines bene conspicientes utrasque similiter
[illegible] policiam hanc confundunt. Et
[illegible] herodis secutoribus in subsidium et con
[illegible] parabit via atque malignandi
aditus aperietur quod absit patres a nobis
et procul sit hoc a diebus nostris. Sed tu
diligenciam piete et industriam [illegible]
constringemus quod nil lesionis nil vio
lencie huic policie veniat ut eius in
dubio [illegible] sit vera serenitas procul
[illegible] noui et demum offensiones

xpo aurum thus et mirram [illegible] 130
ac demum [illegible] partes herodis declinantes
ad angelorum monitus per aliam viam
letitie qui venimus in luctu reuerte
mur in regionem nostram que est regio
viuencium. In qua veri adoratores
viuunt perhenniter et adorant xpm
regem verum deum viuentem in
secula seculorum. Amen.

Iudica

Veritatem dico vobis. Verba hec
verba sunt domini nostri iesu xpi ad turbas
iudeorum et principes sacerdotum ut scribit
Joh. viij suo euangelij capitulo et in officio
presentis misse solenniter recitatum est. Vt ponit
gregorius Nazarenus in apologia veri
tas triplex predicatur. Ex sensu, ex
verbo, ex auditu. Aut enim minus
illuminatus est sensus. Aut ad explanandum
deest sermo sufficiens. Aut bene prola
ta crassior non recipit auditus. Hec ille.
Hec triplex veritas predicta nequaquam in
virgine locum habuit. Ex sensu non, cum
non solum sed illuminatus constat. Ex verbo
non, cum [illegible] sermo in ipsa de spiritu sancto concep
tus [illegible] natus creditur. Ex auditu
non, cum ipsa [illegible] nunc eciam sonat ei. Aue
de ore [illegible] que per aurem concepisti
gabrielis nuncio. Vt igitur in predicto veri
tas predicta pateat aut ex sensu aut
ex verbo aut ex auditu virginis in
uocemus mente pia. Aue gracia plena.

illuminata

Veritatem dico vobis ubi supra.
Celeberrimi patres et domini ut ait Richar
dus [illegible] de trinitate capitulo xij solus filius
est verbum non spiritus sanctus quia verbum nas
citur de corde solo et ipsum propalatur presen
tatur [illegible] Iuxta quod solus pater sola [illegible]
[illegible] verbum dicitur per quod ipse qui principium
est sapiencia manifestatur. In patre est
omnis veritatis conceptio. In verbo est omnis
veritatis prolacio. In spiritu sancto est omnis
veritatis auditio. In hoc verbo loquitur pater
spiritui sancto. In hoc loquitur spiritus creato
angelico scilicet et humano. Locucionum
autem alia est interior alia exterior

In infusa est illa quam rapit solum
spus sctus. Et infusa est illa quam
rap[it] spus sctus. Et sicut interior
locucio in nobis fit sine cooperacione
flatus huius. Et tunc aut no fit nisi
ipso cooperante. Sic locucione in transfusa
solus pr[oducit] et solus spus audit. Ex-
terior aut locucio psust autore et flamine
divino i[d est] spu s[ancto]. Ut Richardus. Et pat[er]
in v[er]bo suo loquat[ur] spu creato ut idem
Rich[ar]d[us] pot[est] confirmat apls ad heb[reos] primo
Multiphar[ie] inquit multisq[ue] modis olim
d[eu]s loquens patribus in p[ro]ph[et]is novissime
diebus istis locutus est nobis in filio glo[sa]
i[d est] p[er] filium suum unicum qui maior est
p[ro]ph[et]is. Ex p[re]dictis habetur q[uod] cum ihus
sit verbum eternum et verbum eternum
sit veritas eterna. Unde id[e]o p[ro]ph[et]e In
eternum domine p[er]manet verbum tuum
in seculum seculi veritas tua. Ihesus
non nisi veritate dicere p[otes]t. Igitur non sol[u]m
iudeis primo in eis p[ro]tulit et nobis
Ego veritatem dico vobis que fuerunt
v[er]ba pro themate assumpta de h[is] v[er]b[is]
ac p[er] ipsum dicit scom tamquam maior que
sub hoc verbo dico duas in eum conclusiones
se tradimus. Prima tradi i[n] pri-
cipio v[er]bi dicatur ihus eius iudeos et
principibus sacerdotum Quis ex vob[is] arguet
me de peccato qui dicat non hic q[ue] p[ro]
catholica veritas ex xpo e[st] i[m]peccabilis
Non posse vero peccare maior modis
d[icitu]r ut ait albertus magnus ordinis
fratrum predicatorum super missus est que
qua q[ui]d utrumque b[ea]ta potuit peccare
Primo d[icitu]r no posse peccare q[uo]d h[abe]t natur[am]
i[m]mutabilem h[oc] modo deus trinitas d[icitu]r
no posse peccare. Secundo modo q[uia] h[abe]t
unionem personale cum natura i[m]mutabilem hoc
modo xpus homo non p[otes]t peccare. Tercio
q[uia] h[abe]t quietem vel cohesionem i[m]mutabilem
p[er] medium q[uo]d est de sui natura i[n]separabile
ut h[uius] gl[ori]e et hoc modo s[an]cti i[n] patria
no[n] p[osse]nt peccare. Quarto q[uia] h[abe]t quietem
ad natura i[m]mutabilem p[er] medium q[uo]d sc[i]l[ic]et
sui natura in se quidem est separabile
s[ed] tamen omnino e[st] separatum a quo repugnante
vel resistente vel impediente et

et grea in suo summo in tali subiecto
est inseparabile ut est plenitudo gr[aci]e in
b[ea]ta virgine et hoc modo d[icitu]r b[ea]ta non
posse peccare. Sed magis ad propositum
facit nota domini bertrandi de tur[re]
olim cardinalis sacro s[an]cte romane ecclesie
ordinis fratrum minorum provincie aquitanie
i[n] expositione dominicali eiusdem ep[isto]le v[er]ba
Quis arguet me de peccato s[ed] hoc
bona serie Notandum inquit q[uod] xpus
peccare non potuit si attendimus
natura divine dignitatem tum salt[em] de p[ro]p[ri]e-
tate ordinata peccato na[tur]a vel possibilitate
unici no p[otes]t. D[icitu]r n[on] e[st] ut ait Anselmus
in quem peccatum cadere no p[otes]t. Quia
dominus serenitatem. Sed ei peccare potu-
isset mediatorem indiguisset qui ipsum
redemisset et sic non fuisset p[ro]prie me-
diator nec pr[im]us sacerdos. Unde hoc
apls ad hebr[eos] vij[o] dicebat Talis
decebat ut nos pontifex s[an]ctus in-
pollutus segregatus a peccatoribus q[ui] de eo
alibi d[icitu]r Sed declaravit s[ed] i[d est] ...
s[ed] no e[st] q[ui] f[acit] bo[num] no[n] e[st] u[sque] ad unum
Et i[n] pe[ccato] y[...] ex imperfectione defi-
ciunt. Et do[minus] i[d est] o[mnium] ex Peccatum defe-
bilitatem. Nam peccatum est quidem reced[ere]
a deo. Sed cum xpus homo d[icitu]r fit per gr[aci]am
unionis sicut no potuit recedere a se[...]
ita nec potuit peccare que propter
et inmensitatem nam peccatum non credit ins[...]
in anima q[uo]d p[otes]t p[at]et pa[...] vacuitatem
aut est tota plenitudo et sine mensura
et q[ue] confirmata non p[otes]t ex vacuitate
esse eius fuit xpo ait Io. i[...] plenum
gr[aci]a et veritate. Et Io. iij. Non ad ad
mensuram dat deus spiritum. S[ed] x[p]o hoc dicit
cardinalis prenotatus. Contra hac v[er]ba
est magister sententiarum li[bro] iij. di[stinctione] xij. dub[...]
ex posse q[ue]rit an xpus potuit peccare
Ex p[re]dictis colliditur q[uod] p[ro]prie xpus n[on] ut
deus nec ut homo sive viator
sive comprehensor peccare potuit non
tamen de peccato arguere valuit hac ob
rem p[ro]ph[et]a in laudem eius pronun-
cians dicit. Beatus vir qui ut ait glosa
qui non abiit in consilio impiorum

in via pec[catorum] n[on] s[tetit] et i[n] ca[thedra] p[estilencie] n[on] s[edit]. In
quibus verbis p[ro]ph[et]e p[re]dicat inpeccabilitatem et
eius inmunitatem a peccato p[er] tria. Primo
q[uia] no fuit impius in dicto peccato p[ro]prie
cogitationis. Qui solus deus videt. Ideo
dicit non abiit in consilio impiorum. Secundo
q[uia] no fuit peccator nisi per verbum peccato p[ro]prie opa-
tionis quia ho[mines] s[unt] nos. Ideo d[icitu]r i[n] via peccatorum
no stetit. Tercio q[uia] non fuit pestilens
in p[ro]p[ri]o peccato p[ro]prie doctrine ta[...] ex q[uo]
p[ro]mone. Tua homo alios corrumpit
Ideo d[icitu]r i[n] cathedra pestilencie no sedit de
hoc q[ui]d p[ro]ph[et]a s[ed] hominem ... p[er] op[ti]-
m[um] ... primi hominis s[ed] ade ut glo[sa].
Ad ... Ada corrumpit crudeliter voluntate
... et deitatem appetendo. In secundo
... mortem s[ed] pomi comestione perpetrando
in tercio ... peccandi aliis ... peccando
et consulendo. Ex p[re]dictis glose p[ate]t
q[uod] Ada fuit primus deformator et xpus
p[ri]mus reformator. Patres q[ue] qui venerit
ad hoc sacrum connubium ad carnis refor-
macionem dent xpo reformatori neminem da[...]
tis ullam offensionem ut no vitupere[tur]
ministerium sacri consilij Alias si s[...]
factum suum q[uo]d absit locum habuit i[d est] p[ro]ph[et]e
et aut ex ... eum i[n] consilio
... et humiliari sunt i[n] iniquitatibus suis. Era
... colendum ... p[ro]ph[et]a s[ed] xpo ...
... videtur ex q[uo] i[m]p[er]mio p[...] ut dem
est tamquam in peccabilitatem xpo, ita q[uod]
no peccavit nec peccare potuit et alias
locus videtur eum peccabilem et peccasse
ut p[ate]t p[er] ... longe a salute mea verba
delictorum meorum. Et p[ate]t ... deus
tu scis insipienciam meam et delicta mea
a te non sunt abscondita que s[unt] v[er]ba x[p]i
ut glo[sa] tradit. Ideo ... pertinent
ad meas ... q[uo]d ... certa tradere No
... ... psalterium ... s[...]
... liber f[...] psalterij e[st] totus xpus s[ed]
sponsus et sponsa. Intencio homines in
Adam deformatos xpo novo homini confor-
mare. Modus tractandi talis est. Q[ui]a
aut de xpo s[ed] caput aliq[ua]n[d]o s[ed] corpus aliq[ua]n[d]o
s[ed] utrumque. De xpo aut s[ed] caput agit
q[ui]a s[ed] divinitate ut totum

aliq[ua]n[d]o s[ed] humanitatem ut ego dormivi et soporatus sum etc.

principium etc. Aliquando p[ro]pter consupracionem
q[uo]d s[cilicet] ... voce membrorum sic ibi
longe a salute mea etc. Et ibi deus tu
scis insipienciam meam etc. hoc in prologo
ex quibus p[ate]t q[uod] p[ro]ph[et]a dicit simpliciter xpm
esse impeccabilem peccabilem vero s[ed] quid et
consup[ra]c[i]o[n]e et sic non est contrarietas in dictis
p[ro]ph[et]e. Et hec sufficiant de prima veritate
Dicta prima veritate que est de xpi im-
peccabilitate sequitur secunda que est de
bonorum et malorum distinguibilitate Ex ui
ex deo est verba dei audit p[ro]pterea vos
non auditis quia ex deo no estis In
hijs verbis notatur q[uod] audire verbum dei
signum est divine predestinacionis et nolle
audire signum est divine reprobacionis.
Audire deo signum est divine predestinacionis
sicut effectus signum sue cause. Unde
d[icitu]r qui ex deo e[st] verba dei audit. Ex ui
ex deo est i[d est] ex divina gr[aci]a iustificatus
ex radio divine veritatis illustratus p[er] legem
eternam regulatus et in divina dilectione so-
lidatus verba dei audit. Audit neque
percipiendo aure corporis intelligendo
aure cordis exequendo effectum operis.
E contra qui ex deo no sunt i[d est] ex divina gr[aci]a
iustificati nec ex divina veritate illus-
trati nec per legem divinam regulati
nec in divino amore solidati s[ed] magis
ex dyabolo q[ui] eos generavit in culpa excecat
et insania obliquavit in errore perversa
et indurat in malicia verba dei no
audiunt non superaddo tales erant iudei
p[er]fidi et maliciosi. Ideo xpus eis dixit
et eorum similibus p[ro]pterea vos no auditis
quia ex deo non estis. Hanc discrecionem
audiencium verbum dei et non audiencium
p[re]dicat gregorius in omelia sub hijs v[er]bis
Qui enim v[er]ba dei audit qui ex deo est.
et audire verba eius no p[otes]t quisquis ex
eo no est. Interroget se unusquisque si
verba dei in aure cordis percepit et
intelligit unde sit. Celestem patriam de-
siderare veritas iubet. Carnis desideria
conterere a mundi gl[ori]a declinare aliena
no appetere p[ro]pria largiri. Pensit ergo
unusquisque vestrum apud se. Si hec vox dei
in cordis eius aure convaluit Et iam

131

et quia iaz ex deo sit cognoscit Na sut
no nulli qui papta dei nec aure cor
poris papere dignat[r] et sut nonnulli
qui hec quidem corporis papiut sed n[o]
ea mentis desiderio complectuntur Et
sut nonnulli qui libenter verba suscipiunt
ita ut etia in fletibus compungantur
Sz pq lacrimaz tempus ad iniquitate
redeunt hij pfecto verba dei no audiut
qui hec opere copl[e]re contempnunt Vnd
ig[r] vraz fres kmi an mentis oclos
reuocate et alta consideratione pinnes
ate h[o] qd ex ore veritatis sonat pptea
vos no auditis qr ex deo no estis Hec gg[y]
Circa que no plus de ffa vitate
Hanc veritatem sequitur q[r] z quez
de fuamu dz [illegible] sugone
in pet mortlitat sub hijs verbis Amen
amen dico vobis siquis sermonez meu[m]
ns fuauit mortem no gustabit ine[rm]
In quibus verbis ondr q[p] sermo x[pi] z p[o]
sume autorit[e] q[n]tu ad obliga[cione]z eiz
dr siquis nullus excipitur s[z] omis ho
cuiuscumqz sint condicois aut status ad vbu
dei custodiez obligatur concordat 1[a] Jo.
xiiij Siquis diligit me sermom meu
suabit Est scdo smo xpi Sume
nobilitatis q[n]tu ad emanacoem quia
sermo eius .i. ab ipo sermonez iquit
meu et no tm eius s[z] etiaz patris
aquo z et sermo filij Jux[a] 1[d] Jo xiiij
Sermonez que audistis no est meus
Sz eius qui misit me patris Est t[er]cio
smo xpi Sume vtilitatis q[n]tu[m] ad exe
cucoz qr no suffiat audire nisi seqt[a]
opibus adimplere iux[a] 1[d] Jo. xiiij Si
diligitis me mandata mea suate Est
q[ua]rto smo xpi sume comoditatis q[n]tu[m]
ad pseruacoz ppter qd subdit mortez no
videbit ineternu Concordat 1[d] q[p] dicit
Ihus marthe Jo. xj Omnis qui credit
in me no morietur ineternu Hec vi
tas h[z] qdicores Jh[o] q[p] suppoit anie
hu[m]ane immortlitatez hij sut qui dicut
ut scribitur philosophi sapie ij Exiguu
et tedio est tpus vite mee no est re
frigeriu in fine hois et no est qui
agnitus sit reusus ab inferis qr ex
nichilo nati sumus et post hoc erimus
tamq[p] no fuerimus qm fumus afflatus
est in naribus nris z smo scintille
ad commouendu cor nrm qua extincta
cinis erit corpus nrm z spus diffu
detur tamq[p] mollis aer z transibit vita
nra tamq[p] vestigiu nubis z sicut ne
bula dissoluetur que fugata est a ra
dijs solis et a calore illius aggrauata
et nomen nrm obliuioni accipiet p
tempus z nemo ad herebit memorie opez
nro[r] Vmbre enim trasitus est tempus
nrm z no est reuersio finis nri qm
osignata est et nemo reuertitur Hec
impij hijs errauerut sr[m] dedit ille
videtur id ecc[es] iij[o] vnus est inter
homis z iumctorz Sz sic dicat q[p]sona
Salomon in 1[o] libro dicit sue psonas
in se suscipit et qz dicat q[p] mem[o]ria
ta dr ut in verbo pposito s[z] vnu z in
qz vc q[p] ro bu dispota discernit ut
ecc[es] ij Erud h[z] amplius sapie
stulto et quid pauper dicit est in[de]
lis pergat illc ubi est vita Sed con
erracionem dedit verbu apli dicentes 1 ad
thimoth vj[o] solus deus h[z] i[m]mortalitate
Vnde vi[r] illatiue q[p] anima hois no
sit i[m]mortalis Sz dic dr i[m]mortalitate
inmutabilitas quia no h[z] creatura
p[ro]r[ie]taz eiu eo n[o] sca sit et sola cum
deus nata sit inmuta Sz tamen z creatura
creatura pt hec ppetuitatez et ce i[m]mortalis
pui immortalitas dicit pruaco sine
[illegible] eciaz pro vero q[p] spus sine
i brutis peut cu corpore et hoc no sic
q[p] spus ronal q[r] est for z spus
corpe humano peut cu spus ronalis
o suo corpore ad eu intellectu
q[p] est qdaz forma q[r] tot in manitz in
cumbit sue nature z no regitur
sustinet s[z] sustinet ab ea z talis
forma corporalis i rebus animat[is]
vero forma est q[r] rec[ipi]t mat[er]iaz suaz z quam
sustinet eam z hec subditur quia
est aliquid q[p] no est eo ma[ter] illa
est vegetabile in plantis z sensibile in
animalibus brutis z hec perit cu corpe
Racio enim eet qz manet pq corpus
cu no hic opa[ci]oz sine corpe qda vero
for e tanij primipalis operacio no est
in mat[er]ia nec pmaz ut aia ronalis s[z]
operacoibus intellectiuaz et ideo sepabilis
est a corpe Et est simile in luce ignea
et in luce solis esse eu lucas radij so
laris quod in aere no dependet ab
aere Vnde destructo aere adhuc re
manet radius q[p] possiu[m] videre per
interpone alicuius trasparentis ut e cristallo
in loco aeris manet enim radius il
luminans cristallu sic est i simoe
anime ronalis ad corpus ee eu egno
dependes a corpore z ideo no perit cu
corpore lux vero ignea est duobus modis
in carbone z in flamma In carbone
est lux materie grosse z terrestris et inde
est q[p] no est radiosa i de se no emittit
radium aere immutatez vicinu lux
ad i flamma viuitur me subtiliori q[r]
est vapor resolutus a corpore i fla
mato z est lux in flamma radiosa vitez
tamen lux ta i carbone qm i flamma
i mit[ur] me itaq[p] deficiente ma deficit
lux Sic est de vegetabili z sensibili
vegetabile naqz deficit deficiente eo
est perfectio similiter z sensibile z sic appar[e]t
q[r] no est sile de spu seu aia bruti
t[em]pus z spu seu aia homi ronali
ut creatos corpum Nec solu fide
catholica tenemur q[p] anima ronalis no
perit cu corpore iux[a] i[d] simbolu aplorum
Credo vitaz etiaz Et iux[a] id simboli
Athanasij Et qui bona egerut ibut
in vitaz eternam qui vero mala i
ignem eternu Sz testis z phorz appbat[ur]
No e igr tulis intendat mors q[m]
i mortalitas asequitur Et seneca i li[br]o
de moralibus Si volueris tranquille
degere via i compendio tendat z sincera
mfidie sue morbi qeritat Erudiat
debes q[p] occulte hortata z cultus bonis
eius Et in nouissimo Sic pq dissolucoz
corporez credere penis que i vita no
habet credebis vbi dt vol[untas] veniat theolo[gi]
Vbi dei iusticia que bonis bona malis
retribuit mala cu boni plerumqz in
hac vita paciuntur mala q[r] post
hanc restat alia vita in qua pro
bonis plena capiat bona Vbi dei sa
pie q[r] n[o] falle nec falli pt z suadz
amia relinque in hac vita ut cen
tuplu accipiat[ur] i c[a] Vbi dei bonitas
z clem[enci]a si se diligentes no diligit ine[r]m
Sz ia deducta veritas pro so[lu]m hinc
qdicores i suppoito hez z i pugnatores
in eius pposito Dicit eu q[p] pq[r]q
anima ronalis homis i mortalis
no magis sit i mortales aie eoru
qui suat smoz x[pi] q[ua]m eorz q no suat
z sic fuerat x[pi] ea dicat Sz hij sat
tendat ad qoris quia fat Augustinus i hac
pte et eq soluaz ore suo manus
opponat Vnde Augustinus eu moriturq
loquitur morituris q[p] s[z] n[o] q[p] aut
dixit smoz meu suauit morte no
videbit al. gustabit inet[er]n[u]m nisi qr
videbat aliaz mortem de qua venat
nos liberare morte sz eterna dap[nac]o[m]
cu dyao z anglis eius que dr ppie
mors Naz prima ista migracio est
et hec est dr ineternu hij Augustinus
Et tm de tercia veritate Postremo
sequitur q[ua]rta veritas que est de s[ua]
eternitate que tangitur in ewang[eli]o cum
dr Amen amen dico vobis anteq[p]
Abraham fieret ego su hanc veritatem
exponit dns cardinalis supnotatus
in sua postilla in hac forma Amen
amen i in veritate ego veritas dico
vobis Anteq[p] abraham fieret no
dt eet s[z] fieret qr abraham creatura
fuit et eo anteq[p] fieret i i ee pduceretur
ego sum no dixit ego fui sicut siez
qz s[z] diuinitatez de qua loquebatur no cepit
ee nec erit diuinitez fuco locu h[z]
s[z] eminencia suprema nec dixit ego era
vel ego fui qr s[z] gregoru[m] tpus ptitu
aut futurz eternitas no h[z] s[z] ipsum
ee Sz dixit ego su qr eius ee est et[er]n[u]m
et in transmutabile Iux[a] id ego in[m]
ego sed pm su Ante q[r] abraham z
pq hunc eo s[z] gregoriu[m] qui z antedere
potuit pe[r] hibere pmus z recedere
preterisim vite h[e] dns ille hec

veritas non solum tradit que sunt fidei
quo ad christum sed etiam que sunt morum
quo ad nos. Nobis enim in ea abraham
imitandus proponitur. legimus enim abra
ham primo obluiscentem nativitatis propriam
Gen. xii ubi dicitur quod ad verbum domini egressus
sus fuit de terra sua etc. et nos in
star eius debemus mundi statum declinare.
legimus tamen secundo insapientem divinitatis
latriam Gen. xii ubi dicitur quod edificavit
altare et invocavit nomen domini
et nos instar eius debemus dei cultum
dilatare. legimus 3° abraham in
tuentem servitutem gratiam Gen. xiii ubi
dicitur quod dixit loth Ne queso sit iurgium
inter me et te etc. Fratres enim sumus
et nos instar eius debemus fratrum pacem
conservare. Quarto legimus abraham
prosternentem hostium turbam Gen. xiiii
ubi dicitur quomodo debellavit quinque reges
et nos instar eius debemus adversantes
fidei expugnare. Quinto legimus
abraham fugientem cupiditatis flammam
Gen. xiiii levo manum meam ad dominum
possessorem celi et terre quod non accipiam de
omnibus que tua sunt usque ad corrigiam cal
ligi etc. Et nos instar eius debemus
proprietatem cum propriis abdicare. Sexto
legimus abraham eicientem libertatis
emulam Gen. xxi ubi dicitur quod abraham
ad vocem sarai liberae eicit ancillam cum
filio quia ipsa saray libere invidebat. Et
nos instar eius debemus motus carnis
comprimere. legimus septimo abraham cir
cidentem carnalis superbiam Gen. xvii
ubi dicitur quomodo circumcidit carnem propriam suam
omnium virorum domus sue. et nos instar
eius debemus carnis motum subvertere.
Octavo legimus abraham exhibentem
hospitalitatis curam Gen. xviii ubi dicitur quod tres
angelos hospitio recepit et nos instar
eius debemus mentis domum deo parare.
Legimus nono abraham exponentem
iniquitatis iram Gen. xviii ubi dicitur quod oravit
pro civitate sodomitis et nos instar eius de
bemus iram dei mitigare. legimus de
cimo abraham obedientem ad simplicem
dei loquelam Gen. xxii ubi dicitur quod ad vo
cem domini immolare proprium filium voluit

obedire et nos instar eius debemus
cordis proprium deo immolare. legimus
Undecimo abraham offerentem
pietatis victimam Gen. xxii ubi dicitur quod pro
filio arietem immolavit et nos instar eius
debemus holocaustum deo immolare. legimus
Duodecimo abraham concludentem
in senectute vitam Gen. xxv ubi dicitur quod
mortuus est et appositus ad populum suum
et nos instar eius debemus vitam
suam feliciter confirmare. Ex ipsis
omnibus premissis fidei abraham imitatores
debemus. ... Attendite in quo ad abraham patrem vestrum
ut imitando eum sequamini. Hec omnia
Et sit per satis exposita veritatis
... verbis sine ulteriori prosecutione ...
sed breviter legentis ...
... nobis ...
... sermo ... et
dei in vita doctus. ... facit ad
ad ephe. v. fructus lucis ... in omni
veritate. Ad tertium facit ad ...
Vobis datum est nosse misterium regni
dei. Respondeo nobis dominus ...
clarius promittens quod Christus ait ...
suis ... vos estis lux mundi
Vobis domine ... clarius ... To.
quibus Christus ait in suis discipulis. Vobis
... vos autem dixi amicos Vobis
domine ... mundis ...
... vos autem ...
mundi est. Vobis domine ... quibus Christus ait in
...
...
permansistis mecum ...
ut autem ... ad ...
... ad ...
veritatem quam ...
concedere dignetur ... qui a patre
... spiritus veritatis qui a patre
et filio in veritate procedit. Amen.

Ecce ascendimus Ierosolimam Luce
xviii ca. Cum magnus ille
mundi parens et conditor rerum
homines redemptor Christus Ihesus ascensurus
esset Ierusalem que profunda fuerunt
que futura sunt consilii quos tamen ille
eventurus suis discipulis significare
voluit in primo sermone coram hoc sa
cratissimo tamen paucis retinuere ...
sui ... ad credendum veram referens
... discipulis quos cottidie edo
... quibus sensus dogmate sacro illus
trabat hoc singulare misterium non intel
lexerunt ut prius refert enim ... Et ...
... ut de me promittam illud ineffa
bile comprehendere posse et in medium explanare
nam que dei sunt nemo cognoscit
nisi spiritus dei inquit paulus prima
ad Cor. ii. Cum scrutatur omnia
etiam profunda dei ut usque ad eam nemo
digne amplectendum spiritus qui ...
est si ... ad mariam
... si placet revertamur etc.
Ecce ascendimus Ierosolimam. Verba sunt
passionum redemptoris mei Ihesu Christi ad dis
cipulos suos qui instante tempore ut
pro salute generis humani semetipsum vic
timam offerre et immolari pro sua
ineffabili misericordia dignaretur. voluit eos
ipsos dum pateretur suam ignorare
mortem. Sed previdens ipsos ex sua pas
sione perturbandos predicit et passionis
penam et resurrectionis gloriam ut in illo
horrende mortis agone fidem non
perderent. Sed dum eum morientem cernerent
de resurrectione nimie dubitarent. neque debuit suam
intencionem ... velle corde ...
ad hunc infirmos et imbecilles tamen ...
more subito confirmat ... est ...
passionum longe ante ...
... mentemque ista ...
... hominis ... ferre non potest
... in duos ... passionis hora

tamen alleviare ... quando
quos laqueos ... sufflabat
Unde Crisostomus super ... tamen si
... exspectatur levior invenitur
quam esset futura si repente venisset Et
Gregorius in omelia ... Ia
cula que previdentur ... et si ...
temporibus ... veniunt ... Christi
passionis ... salvator
in illis ... sic ...
... filium hominis ... pati ...
probari a senioribus et principibus sacerdotum
... hoc tamen ... qui apostoli in fide ...
tati erant eis adieci et maiora dic
in ea revelare spontaneam ... con
stante ... voluntatem
Ecce inquit ascendimus non trahimur
nemo enim cogit nemo compellit
Unde Io. x ipse loquens de propria vita
quam pro omnibus suis exponere erat ait
Nemo tollit eam a me sed pono eam
a me ipso ...
et ... sacris ...
ut ...
Sic si dixit in verbis ... videte
quia ... vado ad mortem Cum
... videritis me in cruce pendere non
... me hominem ... Nam
... posse mori hominis est velle tamen
mori hominis non est inquit Crisostomus
hoc semper ...
... iudicio ... mortem
Et si etiam mori sit fragilis hominis ...
... resurgere tamen ... dei potentia
... quia adhuc carnales erant Et in
spiritualibus ...
non valuerunt ...
... Erat verbum
istud absconditum ab eis et neo intellexerunt
que dicebantur. Cum obtenim venit ipse
ad ... ut ... Gregorius Ante
... suorum ...
accepit ut ... ad fidem
de ... passionis ...
solidarent ... cum ...

ad fidem induat Et fide confirmat de quo
scribit Jo. in Rabi sermo q̄ adeo unsi
misit meos cum per h signa facere q̄
tu facis n fuit deus cum eo Et scdo
marci ultio scribit de aplis qui p
dicauerunt ubique dno cooperante et
sermonem confirmante sequentibus signis Ecz
admodum n veritas que huic subest
rom[illegible] cum declaracione indigz deriueat p
vedic[illegible] ad p pria ipse nota ita
vitas que nobis intelligere [illegible] esse
dicit eximod e ac[illegible] fidei firmat Illaz
confirmacio nota e p miraculosa opa soli
deo possibilia ut p clarissim argu
dme vir fides applet Atz dic q
pria opa sunt q soli deo conuenit [illegible]
ea que dme ab ore alassimi pro
uenire deberi aliquis deferet [illegible]
anulo regis sigillus [illegible] cum vo
lu[illegible] regis emanasse q confirmat illis
Xpus itaqz q de sua passione futura
ac re[illegible] predixit id vnd ee confirmat
testio dme dmer illuc teri Non
ut arbitror ee puto dei aplos qo
incredulitate a dimica met v ba xpi
no intellexisse Sz potius quodam affectu
pio que ad ipm gerebat vehemens
nam affectis quippe [illegible] ob
tenebrat ut eu q dme q volu[illegible] no
estimet euenire h[illegible] patuit i petro
qui xpo Cum ad ipm sua passionem futuram
reuelaret dixit absit a te dme no
erit t h Cum q ad h carnales erant
sacra dei no plene intelligebat Nodum
d enim spm [illegible] acceperat vn dixit
eis post [illegible] O stulti et tardi corde
ad credendum i omnibus que locuti sunt pphe
Tunc apperuit eis sensum ut sapiunt
scripturis qs an passionem et resurreccionem
no intellexerant Precia mos erat
xpo suis discipulis p parabolas loqui ea ppter
ut inquit beda Cum [illegible] aliquid super
sua passione intimabat existimant
illud ff allegorice dici Sz ue tenat

hora ut cessaret parabole sic lo xpi
Veit hora cum iam non in parabolis loquar
uobis Idcirco sicud ignorasse et arbit
passionem suis discipulis predixit et ipsos
mone reuelare [illegible]
est a [illegible] que a prio [illegible]
ascendimus [illegible]
Roma p Vidimus dei filius q [illegible]
perro prius ab eterno in celis [illegible]
sic se passurum pro mea redempcione
et salute [illegible] sectetur [illegible]
discipulis [illegible] ut [illegible]
tate dei ac [illegible] magis
ac magis [illegible] Hodie [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] ut magis [illegible]
[illegible] dolent [illegible]
[illegible]
ablactz [illegible] ad [illegible]
[illegible] reprimat [illegible]
ut pro sua [illegible] delaciore [illegible]
i luctu p blandimenta carnis in
[illegible] cum p [illegible]
i [illegible] mundi p [illegible]
[illegible] aplectamini [illegible]
[illegible] gaudium nobis [illegible]
arbitrnub ea [illegible]
et uelud [illegible] passionem suam
O [illegible] passionem [illegible]
incorem [illegible] est [illegible] ut no [illegible]
ut liberemur [illegible] ut no [illegible]
dezem flagellis [illegible] no desperamus
[illegible] et [illegible]
[illegible] ut [illegible]
[illegible] resurrexit ut [illegible]
[illegible] Vnus itaqz xpo [illegible]
vite [illegible] apphedit ea q [illegible]
it [illegible] [illegible]
[illegible] ac [illegible]
[illegible] p [illegible] affectu [illegible]
[illegible] ex [illegible] i
[illegible] salutis [illegible]
Iste est baculus Jacob de q[illegible]

In baculo meo transiui Jordanem istum
[illegible] hic est verus [illegible]
[illegible]
[illegible] dignum [illegible]
[illegible] sustentat q alle
[illegible] et erigit [illegible]
[illegible] cum it [illegible]
[illegible] solacium est enim
[illegible] fortitudo [illegible]
sua [illegible] a turbine refrigerium ab
[illegible] et [illegible]
[illegible] sedare [illegible]
[illegible] rebus
[illegible] ad [illegible] passio
[illegible] no [illegible] no de
[illegible] no [illegible]
[illegible] i passione [illegible]
[illegible] est [illegible] facte [illegible]
[illegible] magis [illegible]
[illegible] deluto [illegible] affligere
[illegible] morte [illegible] sed patre [illegible]
[illegible] ut no [illegible] no
[illegible] hic est [illegible] baculus
[illegible] manu [illegible]
[illegible] xpo [illegible] e [illegible]
[illegible]
[illegible] refugium Neqz [illegible]
[illegible] est [illegible] No [illegible]
[illegible] in aduersis [illegible] no i [illegible]
[illegible] no in [illegible] no in
[illegible] qui ascendit [illegible]
[illegible] et in [illegible]
[illegible] utroqz con
[illegible] No [illegible]
[illegible] rebus [illegible]
[illegible] Nos at [illegible]
[illegible] n i p [illegible] e [illegible]
[illegible]
[illegible] ut ad [illegible]
[illegible] instituit sic p
[illegible]

ad istz [illegible] Jorn [illegible]
[illegible] appinquaret Jericho [illegible]
[illegible] postulante
fide [illegible] Respice [illegible]
fides tua te saluum fecit et confestim
vidit et sequebatur eum [illegible]
hic [illegible] hic [illegible] cecus [illegible]
[illegible] sedebat [illegible] p fidem [illegible]
[illegible] i [illegible] e [illegible]
P q [illegible] sepe [illegible] fide [illegible]
ee [illegible] vide [illegible] q [illegible]
[illegible] in
[illegible] ambulans ob hoc dicebat
[illegible] per fide [illegible]
et no [illegible] fidei [illegible]
[illegible] nos [illegible]
ad [illegible] ut
[illegible] de [illegible] ascen
dimus [illegible] in hac peregrinacione
[illegible] infirmi et i [illegible]
[illegible] adeo [illegible] ea [illegible]
ut [illegible] sine [illegible] ex
[illegible] ascende montem [illegible]
[illegible]
[illegible] passionem suam [illegible]
[illegible] sine [illegible]
[illegible]
[illegible] Siquis vult venire post me
ab ne se [illegible]
[illegible] que [illegible]
ea passi [illegible]
[illegible] Nos itaqz [illegible]
[illegible] ut nos [illegible]
[illegible]
[illegible] in eo [illegible]
[illegible] passionem [illegible]
[illegible] no [illegible]
[illegible] no [illegible]
[illegible] no [illegible]
[illegible] ut a [illegible]
[illegible]
[illegible] in [illegible] no

pibat morsibus serpentum sic qui fide intuetur xpi morte sanatur a morsibus pctorum. Tria namque sunt hic consideranda que in passione domini spaliter intuenda eternis modis. Terciam in qua passus sunt est attendendum ut distingui quod sit propter nostras contemnendas tenebras supplicium exsoluit que nos in hereditatem suam vendicaret. Ita omia ad usum quotidianum apta in hoc stilo sufficit ne deviemus ut ad eum pervenire possimus. Et ne perdat quod vedeat. In modo considerandus est nostre humilitas quia cum in forma dei esset, exinaniuit semet ipsum formam servi accipiens. Qui velut agnus innocens coram tondente se obmutuit ut eos quos peccatis [illegible] per nugas mas iuste patimur humilitas nostra digne suscipiat. In cuius pensanda est eius mestudal caritas [illegible] moribus erat in visceribus suis iuste pati et nunc nos suscipiens pro nostra remuneracione apt [illegible] [illegible] triumphsit. Romagnus frenans [illegible] [illegible] in sua morte gloria nunc in excelsis regnat sedens ad dexteram patris [illegible] [illegible] in ligno [illegible] maiore signanda que in hac re gloria in celestis [illegible] magnum opere nuptam [illegible] [illegible] nos [illegible] [illegible] in sua passione [illegible] erit nobis [illegible] exordium sumere a verbis quibus [illegible] Ecce ascendimus Iero[solymam] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ascendisse [illegible] [illegible] cum tendere [illegible] nunc ad [illegible] [illegible] [illegible] que [illegible] [illegible] sunt nobis revelata. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] ad [illegible] in [illegible] sine [illegible] [illegible] [illegible] flagellacio et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fuisse [illegible] in oracione gladio [illegible] Tales quippe custodes [illegible] [illegible] [illegible] custodes [illegible]

[illegible] [illegible] religiosorum et ecclesie policiam sunt [illegible] [illegible] ut iam [illegible] [illegible]. Si symoniaci [illegible] precio tradat ut Judas. Si [illegible] simulatione ficte salutat illudat. Si blasphemus iudicasse verbis [illegible] [illegible] conspuat et coronat. Si postimo [illegible] fidei doctrinam [illegible] [illegible] [illegible] sufforarie. Crux seruitus [illegible] [illegible] [illegible]. Ubi est ecclesie [illegible] [illegible] polima. Si [illegible] monarcha [illegible] [illegible] ubi caritas sit fons caritatis [illegible] ab homini malicia obstruatur ne influat [illegible] ubi iusticia sit iusticie innocens [illegible] [illegible] vendatur. Ubi erat [illegible] [illegible] prelatorum [illegible] sit [illegible] [illegible] pastor [illegible] ab improbis moribus [illegible] Et [illegible] eum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] iusta sunt dampnacio [illegible] [illegible] nos qui [illegible] [illegible] morte eius [illegible] supplicium. Iudei namque [illegible] [illegible] [illegible] in lege omnia [illegible] in eo [illegible] que prophete [illegible] [illegible] ministerium [illegible] domini [illegible] [illegible] Si enim cognovissent nunquam dominum [illegible] crucifixissent [illegible] ad [illegible]. Nos [illegible] cum [illegible] que deum [illegible] Ecce ascendimus Ierosolimam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quo [illegible] verus homo [illegible] [illegible] ascenderat [illegible] [illegible]

tradetur illusus flagellatus et crucifixus. Nunc [illegible] est ad aliud [illegible] filius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hominis nomine [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hominis filius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] filius hominis appelletur de primo [illegible] ad

ad illaz sena relem sep desigere
visum et melius toui... ad illaz
spes actus et affectu dirige ac si
plex volgus z egrege dm ad pascua
vetus etiam adiuvare atz q̄dicere
eius aut inffabile casu z ceciitatez,
ad prius desidere de possi verbis phie
lo pe de q̄solacione metro 2o. mit
iaz effeto luce mentis et pssis q̄nu
bz colla cathernis decliueq̄z q̄etenis
pondere volen cogitur heu stoliida
cernere tiaz Oz quo parto status
ecclesiasticus suo luie sit orbatus satis
cognoscemus si cecitatez corporalez ac
mentis confer curabimus In hijs
namqz similis ro cecitatis invenitur
Quemadmodum q̄ corporalis cecitatis de
priuacio eius q̄ e principium visionis
Ita cecitas oculi mistum eccioq̄ qui
datz affert carenciam principij q̄ dicat
ea que ad ipsum attinet invicem ocl's
aut status eccioq̄ plati e aut quis
alius sacerdotale q̄ccciens officium
eius no visionis pn'm quoddam celes
te lucis e hoc scandarum ceuus n
ta i doctus aut nesciat qui ta i pru
dens ut non senciat eccio vro in
esse ad dnj q° sz quem hom vi
sionis elevatur q° dicat eccioz pola
que humana no est sz diuina magis
vt ex eccioq̄ medio ex diuasitu mt
deu z homines eccia est polica vtraqz
continent p̄ticipat hinc sz zdiuina
vtraqz q̄uq̄z eccioq̄ ad studium humane
sce suu deflectit misericord ho tm
dia mozent no eccioq̄ et qui exemplo
policie humane militante ecciaz dirigit
aut elave psumat utiqz carens esse
est qui uel diuino lumen amisit quo
in eccia militante se dirigeret ill'
studio humane sce aut nobis magis
tremo velamine obtenebratum est quo
niq̄ scripturez sacram recta intellia cine
possit sz ad suu detorquet affectum
et adulterat verbum dei de hinc ame
loquitur paulus ij ad corz m usqz
in hodiernum diem velamen positum
est super cor eorz hinc in agro
dni seminantur errores hinc crescunt

heresses hinc cecitatem fidei auctho
re perversi dogmatis zyzania suffo
cat hinc subintrat incredulis hu
simplex volgus seducatur hoc ve
lamen perpt dauid a se auferri
dicens Revela oculos meos z con
siderabo mirabilia de lege tua Sz
aliam prendimus in libris eccio sc
titatez qua sua ingenia no spe
ad humanum magis studium sz usqz ad
sensualitez deprimit et affectu des
cendunt quorz tanta est libido ac
ius tam feda q̄cupie voluptas ut
penetralia mentis inficiat et usqz
ronis q̄pugnat hinc pecat vaste
q̄fusarioz exemplum hinc storia
corrupto hinc sacerdos amlge co
temptus hinc eccie maiestas de
honore frustrat sz celare ho posset
illos eccioz qui usqz ad ecciaz ocl
sue mentis deiciunt desiguiqz q̄s
cupidinis prius q̄cecant Regu
sps dr oculos suos statuert declinare
in terraz hoc cecitat genus figuratur
in thobia thob' y qui q̄ calida
hyrundinum stercora excecatus est hy
rundo naqz auis e inquieta z volu
tabilis que desigit spualium figu
mobilis que designat spualium figura
...

corigit quos obres ipe dia meretur
ocu's ille qui sedet secus viaz men
dicans a te sacratissima synode q̄ spm
dei vivens nite contines opem que
ns ad salute expectans q̄ z si nemi
dubium sit ey miserijs te condolere atz
compati q̄nimo ea sola rone hic taz
diu stetisse ut ei visum priores z ceteris
in comoditates repelleres adest tm ml
ta q̄cunctum turba qui clamore eius
ab suppnunt ecciaz impedunt et alio
tum diuertunt studium q̄tinuo strepitu
lites earz e offerunt q̄tinuatas ob
tundunt aures importune pres z sup
plicacoes indigne que ad rem refor
no attinent qui in doctos aure sepius
te occupant in hijs quippe reb; est p
bandum cotidiana in hijs infirmis
hum nobile exercens ingenium non
mirabilis inter hos q̄certamen tu
illius statum ecce ad te lacrimabili
voce clamitat misere mei synode
sicut no aspiras eccioz aliud ecce ad co
rrectum ad te suspirare de quo ait
pp eius meoz agit hic e q̄ples paug
que sema q̄merrat hostilitas milia
calamitate reddit afflictum hic nudus
et oibz rebus spoliatus esuriens lag
uet hic orbis mucrone suffossus
hic hinc gladius volue inleo corpus
apparuit hz intra crebris ictib; cesa
sit atz confracta et iam te fere ex
hausto spu suspirat illa q̄ immitem
aiam turba a te abiice hos pauperes
eius misericordit aspice n' e in
eius est q̄ eorz tumultuoz impedire deat
magna nam e ipsoz fides mte edut
in te spiritus mte desiderium oc oiet
nunt quos si curauis si collegio tuorz
sacroz canonum usum eis p̄stituas si
lua ptem in sancte exsois facile e re
stabit illud vetem hominis eorz pro
p̄seruisti eccie supra hoc enim
incendium illud destrueris illam destrue
do reparabis ecciaz et reparando a se
dos ad illa sz celeste soliu ubi cog
nouistis inclitas inuicte resystit i glia

ubi eius ascendentibus p̄ labores z
exuuncpuias patr' eterna quies et
beatitudo p̄fecta quam nobis q̄cedere
dignetur ihs xps i secla benedictus Amen

Sermo lupi magri in theo^a puncialis
frm pdicatoz in provincia hispanie
In capite Ieiunij

Ubi est dignitatis scolis y cecita
tis vo in hodierna epl'a v de Ubi
est de corp Ide in evu° hodierz Ubi e
thure tuu ait y Adide Ieme ubi
Ubi est vbu dm ueniat et e p thema
q̄ p Remin Iemmas q̄siderat pdicia
officiu s adeo q̄missu peias extende
videre viveris dicebit A A A dnie de
ecce nescio loqui q̄ puer e° su qi d
Nosti q̄ tria sz nctia ad pdicator' officiu
vz sapia eloqna z vigilanca Iste
aut su puer ad sapiendum blesy ad
loqndum ad vigilandum Et sico vbu tuu
fonte sapie fons sapie verbum dei in
excelsis fforte eloquie magr sic lo
cutus est ho sicut hic i vbu dei loqr
Iohne vij° ffontez omnis bni q̄ oe
dnd opt'm z oe do'm pfem desursu
e bino 1° Si q̄ vris ut fuitis tuus
offitu s q̄missu diligentr eccio' erit
dic ut veniat super eu verbum tuu ut
in q̄ thema Ubi est verbum dm veniat
Ingo vo tu pstola opp'ta t bz destitutis
q̄s se dicebit fratri Sermo intellem illus
trare ad sapiaz Ubi vbu Credo d te
lingua tua colorare ad eloquiaz ubi dne
Terra puna afferiu excitare ad vigi
lanciaz ubi veniat Quil q̄ Iemmas
petit et interrogat Ubi est vbum domini
veniat Istis p tanto dixi Na si Iere
mias in utero sanctificatus grat
scidisses illustris a malitie culpa alienus
reputat se sine sapora dono indign'
ad pdicator' officiu longe amplius
ego in peccatis q̄ceptus z natus variis tm
bz innodatus a sinu sco ueinia app'
reputare me debeo sine sapiori dono
indignu ad tantu officiu Supplico
ergo ut verbum domini tantz sz nobis veniat
ut me in dicendo z vos i audi° dirigat

et ut hoc facilius ipeting verbi nrez
salutes mente pia ec
Ubi e locꝰ z cul iuz nōt p pm dū
mentali oclo pma cu ptu' gseo ociat
q olim me nra ecca Alto gaudebt
vinusse dno ilato florebat filioz
gforao Grato pollebat sacroz officio
Nuc vo intueor eg altu visoz dom
tolo depssu Eius laud filioz gforau
recalo aduersu Opinis gtu salutoz
officiu gtemptui gressu Et qz stati
phoz finaz nouimus est mr anima
Admiracio no mrdgomus Ideo mito
gro abea que p est eg psting statu
ubi est qd fuit thema Eci queaz
vbi e tuu altu binussoz dominu
qd hoc sic deprimi' Ubi est tuum
latu filioz gforeus qd hodie sic ad
uezit' ubi est tuu gratu sacroz offi
q hoc sic gtempnitur Ex quo ergo
qdlibz istoz tibi de est michi qso
indica de est qd fuit thema Scdm
hec ita sit q me mouet ad quereud
de pristino statu ecce ubi est p est
eg altu vinusoz dnua qd hodie sic
deprimitur Alma nam mr ecclia re
gis regis ihu xpi sponsa in trono p
sidencie cucts mortalib preciu tuqm
a que de se dt gemma regina ecce dedit
in dns pmu hesdre p tamqm ea
tu dnd est genus z regnu qd non
fuerit tibi pibit Isay lx Inquam
signum omnes reges Imperatores
et principes s' genuulant z colla sub
mittut sic dicit capm duo sit ex
capm extum est lxxxiii di pmo
qd manus e aliquo Imperatores
deposuit et alias loco eoꝛ posuit
Ista hodie p dolor Ancilla imperatoꝛ
Regu z principu inferioz facta est
hodie q libera fuit cu filiis suis ad
galatas iiij hoc nrm mra que oly
libera erat z regina oprimit ipugna
cionib tyrannoz Deuatur ergo ul
z cauillacionib hereticoz grauatur
supplicacionib regu z principu i suoz

Regina gpassioz lamentab deplorat patru
blesen in eplea ad decanu sed apalium
sic aiebat heu heu zelus extermi
zelus iustie q misabile clauicete
suu pdidere officiu z ubi petra pri
eminencie debuerat ubi gendiosiq opp
innit z vilescit pontifical' auctas
heu heu qz lupus vacat in ouile
leo in eccam dei z singlaris ferꝰ depas
tus e eam Et q decernis e No occurrit
qui ea paradiso se opponat Non est qui
dicat Zelus domus dei gmedit me
Plangite q virgo regia planx in
duta sacco z cinere aspersa sup
fuit tua Oz magis plangite uos
filij liberc qz mr vra q olim libe
erat z regina hoc gtepnibile eu ap
ancillarꝰ cognitur ancilla vra eu ol
dena e pona re in sclra pplore in
gnacoe z gnatiaz lac genund siqui
z mamillis regia ablactata hoc
no solu no ablactata s abiecta e
et abdicata eqꝛ ueu eu ald gpassio
dnaz a mari usqz ad mare et a flu
us ad t' or t hoc eg dnm in p
tearꝰ anglo restrige anezto q qzo
ea q prest eg dnm ubre no qzo de
tu siue dolore s qzo de eccia sca
qd hoc ecce dnm sic deprimit
q mr eccla indelebile hz fundam
dum e sup firma petra q et portat
non Scio q porte inferi no pualebit
usq eam q de in eccl Scio q sepe
nert beati gmunione nq tribulae
ttoz tormenta psecucoim fama et
no pualuit aduersus eam Ieste aug
pony decanu te dei z p spe verte
Scio q cresit i psecucoib ubi
cionib eisdem et gnaui ut nitat
Scio q agitata spicbarua pr firmitr
uu ruine qz eg turbat p ea ue defic
Io xviij Istis no obstantib gradu
pte intueor eg altu vinusoz dnuz
tolo depssu z timeo cu pero sub
suz timeo ad pbhd a sagitta uola
in die timeo cu aplo dicente q i fine
mudi magna cresit eg pstauco
meos sciens q sepe vnij bois pera

passa est etiam timeo qz nulla apud eg
adiutores qui tempore tribulacois erunt
eius graues persecutores de quib bertho
omnis amici z oms aduersarij omnes
domestici et nulli pacifici omnes pro
et oms alieni du pacoz zelo a me
longe dissilius sub o paute noctis cre
pusculo eadpuria z fragili ingem
meu nauicula trepitantib remis p
pfundissimu latissimuqz sepiaz equor
intimi mea sensus consideracoe pplexa
vigili salite studio p meare visionis
cg ad inmeudu apparuit nouitas domina
quedam pcuctis mortaliu speciosa tota
pulcra sine macula et quilibet nulla est
maturitate tabescens nullo gmaculis
vento perimescens nullo ocasus in
gore deficiens cuiq venustatez intuens
memis stupore vulneratus In extasis alie
nacione sepultus sensus marcerat
vicinibus nec viuus nec mortuus sed
neuter inter manens Cupiens eis
eg gustare dulcedinez resumpta aliqlr
viribus cognicionis causa ad eam appi in
quirere accessum Ecce pagin me ini
in vedim intellem quasi archetipa
verba ydeali pronapta vocali poruit
ad aurem dicens Ecce igitur creaturis
que alienacio mentis que debilitas sen
suu que infirmacio vocis Dic mo in
tellectu opposuit inibe Dic tum am
speculare coegit ut circa tue mentis cogit
istuaz facias melius peregrinari hec
dum audirem ad cominacoes aurium
gsurgens pncib huilit melle gditis e
somnolenciaz exoraui dicens q pus
sima dna no mirerus si in tanta
maiestatis pna mee mortalitatis exparuit
vmbra cu huac ne singlaris In no
uorꝰ principijs in stupendis magnoz
et signa tenebram et stupore pnuu z
admiracione soleat vulnerari Nam
de dignitate qso michi tante excellen
reuelare psonaz Ipa vero velut pia mr
meas valens complacere preces magnaz
suffitere desiderio suaz incepit mani
festare personaz di Ego sum regina re
gum sponsa virgo z mr filios quos
spiritualis cibo nutrio et adulescte

prior reuoco ego mysterioꝛ mystica se
creta pandens dubia eluadans er
rores abiciens hereses extinguens
et his qui no sunt scandalizatis i me
tuue g ne de teto a tua memor mg
cadat notitia dum sum admonicoe
qs claue parabla sic cognitor michi
Ianuam aperiret a mee ment extimo
stuporauit euaporaui cuo mitecula
et sic conterito ad me reuerso cidere
uenienti capitis inclinacoe ei vnica voce
salutis et quouis optulo libamenta d
O regula mundi geitoqz mea vinculu
pacis stabilitoqz negocis qtems scientia
caducas ex quo tuu dnium ubi de est
michi quesso Indica ubi est qd fuit
thema Ancilla admirari no cesso te
totu illi dedicu In qua ma mineria
me locut et omis sit petis Ignac in
tellectu Uerterat g ad te et satis sepius
ergo codicu diligenter scias exprimere
suaum Iuxqz inuenies tres causas
potissimas depressionis z perdicione dni
Prima est cupiditas et auaricia Se
cunda fastus z superbia Tercia here
sis z ydolatria Igitur cu potissima
depssionis z pdicionis dominij est
cupiditas et auaricia hoc apte doz
scriptura Nomme scriptura doz pmo Saul
lem primu regem ex cupiditate
et auaricia motum gregem amale
chitaz tulisse ptez qd suu perdidit
regnu z dominiu pmo R xv Nonne
scriptura doz diuitem epulonem pp auarca
bonis bonis suis et dno priuatu et
in iferno sepultum luc Ubi Nonne
scriptura doz in diuersis locis Achor pp
ter auaricium lapidatu Naboth in
terceptu Gezi lepra perfusu Iuda
laqueo suspensu Ananiaz z saphira
subita morte extinctos Tuna qui con
gregauit s' aurum qs humu z ar
gentu qs lutu platearꝰ abigne deuo
ratum quid plura Nonne p ratez ho
perua precuma in mentib auaroꝛ
tolit z desiccat Ideo vocatur ab aplo
ydoloz seruitus Ad ephe v q et roe
pt unde sic Illud omnesqz tolit z
desiccat hd p ceteris diligit Sz auarꝰ

preterus diluvii pecuniam per quam mox
philosophi et studiosi doctores intelligo bona temporalia quam
avarus tollit et desiderat pecuniam consequenter
est non maior infamia est hic agit unde
est hic [illegible] in omelia de spiritu sancto dicit
signum dilectionis exhibicio est operis
avarus autem contempto dei precepto mandata
prohibentis aliena non solum rapere sed
nec concupiscere facit preceptum avaricie
precipientis et mandantis non solum concupiscere
sed etiam rapere quia plus diligit pecuniam
quam deum unde quasi serpens cum se ex
ponat laboribus periculis tribulacionibus
et finaliter morti pro pecunia quod signum est quod plus
diligat pecuniam et quam ipsam colit et desi
derat quod pulchre ostendit alanus unde
plangit nature hodie pecunie divine
veneracionis exhibetur auctoritas Nam ubi
pecunia loquitur tullianae eloquii tuba
raucescit Ubi pecunia militat hecto
ris miliae fulgura conticescunt ubi
pugnat pecunia virtus expugnatur
herculea Ubi pecunia litigat iusticia
succumbit Et non immerito quia hodie
proch dolor pecunia vincit pecunia
regnat pecunia imperat universis hec
pecunia dissonancia et incompatibilia
consonat inequalia equat unica sua
nomine coniungit hodie pecunia impios
iustificat immeritos et indignos dig
nificat et exaltat reprobat acceptat
et commendat Certe quid prodest cum ptolo
lomeo stellarum [illegible] et [illegible]
planetarum investigare cursus cum euclide
geometrarum enigmatum secreta penetrare
Cum in [illegible] consonantes ca
ntus invenire Cum pitagora [illegible]
nas [illegible]
Cum tulio [illegible] colores stellare sideribus
Cum donato accidencium congruencias
connectere Cum aristotele ancipiti dialetice
gladio a veris falsa dividere Cum spe
ciesque virtutes nullis remunerentur
stipendiis pecunia vero honores titulos
et laudes reportet precioma Nonne
scriptura docet avaricia omnium malorum radix
est et si taceret scriptura rerum experiencia in
sinuat Unde queso hodie divisiones

discordie dissensiones contenciones plurima
litigia sic temporalibus beneficiis et dignitatibus
nisi ex nimia cupiditate et avaricia Nam
ambiciosus cum gradus ad [illegible] non perv
venire possit et nefas illum adipisci nititur
nec ab hoc desistit ymmo tanto amplius
inflammatur ardore ut contempta causa
principibus secularibus adhereat sufficere non
scandalum non formidet Sed magis
ac magis insistit ut invadat violenter
honorem et imprudenter assequatur
dignitatem Certe adepta pastorali cure
curam derelicta cura redditus tantum suos [illegible]
curat Unde queso est hodie quod ecclesia non
queritur eam sed que sua sunt nec sponsam
propter sponsum Sed potius propter dotem
nisi ex nimia cupiditate et avaricia cla
mat salvator docens spiritualia preponenda
temporalibus dicens primum querite regnum
dei et iusticiam eius deinde omnia adicientur
vobis [illegible] Clamat contradictio [illegible]
avaricia docens et affirmans temporalia
preponenda spiritualibus assignans causam
quia hodie honores cohibent et [illegible]
nis [illegible] et [illegible]
refert ecclesie [illegible] sine [illegible]
sufficienti temporali provisione quod est ipso
salte avarus ex apparente est insaciabilis
et nunquam dicit sufficit Ex supradictis
quidem apparet quod cupiditas et avaricia
est causa potissima depressionis et periculosa
dominii et omnium malorum radix et causa
de prima causa Secunda causa depressionis
et perdicionis dominii est fastus et superbia dominantium
hoc clare docet scriptura Nonne scriptura docet
illum potentissimum regem nabuchodonosor
propter superbiam dominium suum perdidisse et ei
dictum fuisse regnum tuum transiet a te et
cum feris erit habitacio tua donec co
gnoscas quod in regno hominum dominatur altissimus
hoc idem docet scriptura de ydolatria propter
quam achab suum perdidit regnum et
dominium Roboam et multis aliis
scriptura testatur que brevitatis causa
omitto apparet quod causa prima potissima
sit causa depressionis et perdicionis
dominii Secundum quod [illegible] de lege

consciencia sua legat attente in sermone
pastorali sui Si huiusmodi fecerint et alta
appetit Si iniquis delectatur lucro si im
moderato rerum temporalium gaudet augmento
Si hereses dissimulando nutrit si
hereticos et infidelibus tacendo favet et
si talibus nos innodatos senserimus non
desperemus in eorum mater ecclesia an [illegible]
mala patitur propter peccata nostra ergo effusa
illius consolacione eius et hec de primo principali
Secundo me movens ad querendum
de sancta ecclesia ubi est est ex latione
filiorum consortium quod hoc ab ea sit averti
Considero namque mater ecclesia
olim plurimos concepisse et peperisse sponso
suo filios Nam olim concepit et pe
perit Unde certum patriarcharum cuneum
prophetarum collegium apostolorum chorum martirum
turbas confessorum virginum atque aliorum
aliorum sanctorum in quibus mater illustrata
fide pollebat caritatis ardore fervebat spe
salutis gaudebat Unde tanto gaudens
filiorum consorcio magno cum gaudio dicebat
filioli mei quos iterum parturio donec forme
tur christus in vobis ad galathas in Nunc
vero mater ecclesia propria interna fecundi
tate sterilis cessavit debilitate in
pacitate adiuste pudens apostolus [illegible]
vero cum dolore dicitur Clamat que non
parturis hec peior non [illegible] nullos
parvulos concepit sponso suo vero filios
Et si quos concepit non parturit Et si quos
peperit vicia corporis regnant nequicia de
lectant immundicia deturpant malicia
macilant infamia Et sic parando de
generando nos filii perdit Et
velud radius a sole et tenebrescit ri
vus a fonte et arescit membrum a cor
pore et putrescit filios a propria sine interna
dilectione et non filii perdidit et fuit filii
alienorum ab honore eius Sed merito
dolere debet cum propriis et debilibus filiis
convertere se sentit a matre sua et eam
non honoret pactum id est filiale debitum
qui boni filii ad matrem suam tenentur
ideo quis sit in ea cum prima Ecclesia
ergo pessima filiorum ecclesie consorcium Secunde
recedo ab ea querere ubi est quod sit
Et ut [illegible] non quero de situ

sive de loco Sed de eius statu unde propter
hoc latum filiorum consortium ab ea aufertur
Cum propheta quod [illegible] et lamentabiliter vi
dens dicit filios enutrivi et exaltavi
ipsi autem spreverunt me quod dicit Causa sive
[illegible] propter quod filii mei recesserunt a
me et abierunt in regionem longinquam
me est sola derelicta est certius et in
gratitudo Certe queso maior ingratitudo
quam matrem spernere a filiis quos in utero
nutrivit et tam alte sublimavit Certe
quod [illegible] magis debita a suis filiis quam
hoc sit certa ab omnibus Certe quis hoc
de ecclesia videns eam bonis suis per tirannos
nos spoliari videns eius libertatem per reges
et principes opprimi videns eam fide ab hereticis
et infidelibus impugnari doleret Certe clamat
quos genuit quos plorat quos exaudisset
se opponit Certe non est qui consoletur
eam omnibus caris eius ymmo vos filii eius
et amici spreverunt eam et facti sunt ei inimici
tren i Cum sermo cuius [illegible]
ex recenti memoria ob statum ordinis
Certe sunt reges et principes et domini temporales
pectoribus suis leges divinas patrum et humanas
quia Codice aptum sanctos patres
statuerunt quibus providentes ecclesie per
secucionibus obviare possent et non solum
non obviant ymmo quod est omnium malorum
pessimum ipsam eandem impugnant
Et quis sunt hoc magis impugnantes
et expugnantes ecclesiam quam certe Certe
sunt hoc dantes consilia in favorem
temporalium nisi eorum Certe sunt hodie
allegantes iura divina patrum et humana
contra libertatem ecclesie in eius Certe sunt hoc
impedientes vestri ecclesie [illegible] prin pos
sessiones certe non ymmo ipsam magno
cum desiderio appetunt pro eadem insistunt
spoliant bonis suis temporalibus suorum predecessorum
horum laboribus et periculis non parcendo ecclesiam
ab novis modis et exquisitis cautelis
spoliant nigrum [illegible] Certe sunt hodie
qui intrinseca habitu sed actu nocentes
habitu simplices sed malicia semotos
aspectu mites sed severitate crudeles

Contumaciam [illegible] fide et dicit [illegible]
Nisi enim de quibus [illegible] veteres
scrutatus historias invenire non possum
aliquos scidisse [illegible] et de domo dei [illegible]
[illegible] qui fuerunt [illegible]
[illegible] gratia [illegible] Ingratissima
[illegible] que [illegible] sedere super
[illegible] colore [illegible] que eos [illegible]
[illegible] lacte nutrivit et tam alte sub
[illegible] non cessant [illegible]
[illegible] et indignatio [illegible]
[illegible] non [illegible] pudor [illegible] non
[illegible] non [illegible] non [illegible] caritas
[illegible] non emollit non [illegible]
[illegible] non inflectit [illegible]
dampna non sanant [illegible] non
[illegible] non [illegible]
[illegible] maledictorum [illegible].
De genimina [illegible] filiis
[illegible] et subdit [illegible]
dereliquerunt dominum blasphemaverunt sanctum Israel
Alienati sunt retrorsum [illegible] a matre sua
ut nichil [illegible] ab ea [illegible] apostolo ubi est
[illegible] qui datus est tibi ad [illegible] ubi
[illegible] fidei [illegible]
[illegible] Confessores [illegible]
[illegible] Castitatis [illegible] vidua
[illegible] Confessio [illegible] ubi
est [illegible] doctor [illegible]
[illegible] apostolus paulus qui [illegible]
[illegible] dei [illegible] Judeis [illegible]
[illegible] et [illegible] ut [illegible]
[illegible] ubi est [illegible]
[illegible] lenita [illegible]
qui zelo domus dei [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] sacra [illegible] vasa
[illegible] sacrilegis [illegible]
[illegible] ubi est ille doctor
[illegible] qui zelo fidei [illegible]
[illegible]
[illegible] doctor [illegible]
[illegible] zelo [illegible]
[illegible] et [illegible]
et fortes [illegible]

[illegible] longius [illegible]
corona de manu domini et diadema
regni de manu dei sui [illegible]
[illegible] continue [illegible]
[illegible] ab ea ubi [illegible]
[illegible] de [illegible]
[illegible] movet [illegible]
[illegible] ut deus de alto [illegible]
[illegible] filiorum [illegible]
[illegible]
[illegible] pristinum [illegible]
hinc [illegible]
[illegible] malorum [illegible]
[illegible]
[illegible] peccatorum [illegible]
ad [illegible] pristinum [illegible]
[illegible] evellere [illegible]
[illegible] fides [illegible]
[illegible] ubi [illegible]
[illegible]
[illegible] Nonne [illegible]
[illegible]
[illegible] in [illegible]
Nonne fiet [illegible]
[illegible]
Nonne fiet [illegible]
[illegible]
[illegible] Nonne fiet [illegible]
non [illegible]
misericordia dei [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] dei [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] peccatoris [illegible]
Penetrent penetrando [illegible]

[illegible] purgando [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] trahens [illegible]
[illegible]
[illegible] et movet [illegible]
[illegible]
[illegible] ad actum [illegible]
[illegible] ut mors est [illegible]
[illegible] non est [illegible]
[illegible] omnes doctores [illegible]
[illegible] ad actum [illegible]
[illegible] non [illegible] ut mors [illegible]
[illegible] Et hoc videtur in
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] peccatoris que non [illegible]
[illegible] ad non moveat [illegible]
[illegible] dulce [illegible]
[illegible]
[illegible] Et ne [illegible]
[illegible]
[illegible] benigne [illegible]
[illegible] Continuum filii [illegible]
[illegible]
[illegible] Continuum dando [illegible] et non
[illegible]
[illegible]
[illegible] admonet [illegible]
[illegible]
[illegible] Continuum [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] salutem [illegible]
[illegible] Per hanc david post
[illegible] filius [illegible]
[illegible] manasses [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] quibus [illegible]
[illegible] obtinuit per
[illegible] Ninive sub
[illegible] Ezechias [illegible] meruit [illegible]
[illegible] a mortis [illegible]

libertatem vel [illegible] xv annorum
meruit augmentum Adam per peccatum
a paradiso fuit expulsus per hanc fuit
restitutus [illegible] peccatum [illegible]
per hanc [illegible] non fuit [illegible] mortem
[illegible] ergo per [illegible] deum placare [illegible]
ad pristinum [illegible] reducere [illegible]
reformare [illegible] ad deum
[illegible] in [illegible] sit in
mobilis [illegible] semper manens novit
tamen sepe mutare [illegible] peccator
novit emendare delicta [illegible]
[illegible] Novit hoc etiam [illegible]
[illegible] Repente loquar adversus gentem
et adversus regnum ut evellam destruam
et disperdam [illegible] gentis [illegible]
[illegible] et [illegible] malo quod
cogitavi facere [illegible]
[illegible] dei [illegible] sepe mutatur
Ne tardemus ergo converti ad dominum salutem
hoc tempore [illegible] vite [illegible]
nobis datum sit ad penitendum [illegible]
[illegible] quadragesimale tempus [illegible] nobis [illegible]
ad penitendum [illegible] die
et nocte nos [illegible] non cessat [illegible]
[illegible] tempus acceptabile Ecce nunc dies salutis
emendemus in melius quod [illegible]
[illegible] iniquitatem [illegible]
[illegible] de [illegible]
[illegible] Babilonie
superbie De Caldea [illegible]
Egypto ydolatrie ad [illegible]
[illegible] ut per ea [illegible]
[illegible] ad celestem gloriam [illegible]

Sermo in quadragesima magistri Anthonii
[illegible] sacre theologie professoris

Ductus est ihesus in desertum a spiritu
ut temptaretur a diabolo [illegible]
[illegible] fidelibus [illegible]
[illegible] adversus [illegible] et
[illegible] bellum [illegible] indictum sit
ut certando [illegible] coronam de manu
domini [illegible] in
[illegible]
[illegible] tempore quo in [illegible]
[illegible] temptamenta [illegible]
[illegible] victoria est ei magis [illegible]

de suis ipis eternam actiora parat qz salvatore teste Adversarius meus diminuit hostes septem spus nequiores se ut solito arma diripiat At ne longe quo perantur qui dimittit ibi arma manum curvat qui portant certam hodie terrene cogitatione in deserto aussus est Unde omnibus nobis opus esse arbitror arma spiritualia assumere que strenuissimus dux et miles Johannes exercitatus paulus enumerat quorum quodam nos illesos servabunt ab ictibus temptationis sic scutum castitatis scutum fidei et lorica iustitie quibus de aut in adversariam irruentes sic sunt gladius verbi dei et orationis iacula quibus Golias deicitur ac fortis armatus superatur Sed neque hec soli nobis sufficiunt quanto et tu non sumus sufficientes ex nobis sed sufficientia nostra teste apostolo ex deo sit Ideo ecco sic hic qui sue certamen durissimum aggressuri illius adversus hostem solent implorare auxilium qui alias de hoste gloriose triumphavit Ita nos faciamus oz hoc est ad tutamen et auxilium illius invictissime virginis genitricis dei petimus nos confidentes De eius futura victoria omni gaudio deus quoque qui in exordio mundi maledicta sic singulos reos fulminavit spiritui quidam de dicit inimicitias ponam inter te et mulierem et semen tuum et semen illius et ipsa conteret caput tuum Ad eamque igitur tu fiducia ad arma sua victricia fungentes dicentes mente pia Ave maria

Ductus est etc ubi supra locuti sumus de hodierno certamine Christi hostemque aliquis sicut nostrum secundum sensum moralem Cum quadragesime opportunitas hoc requirat videtur michi primo et multum diligentius speculanti quod spes victorie singularis certaminis tres conquiritur proficiuntur quibus eam indicatur animus strenuitas Loci opportunitas Adiutoris fidelitas Cause certitudo status hostis debilitas Rete de illo de Certamen forte dedit illi ut vinceret Sapientie x Verum ut appareat ex primis huius sacri evangelii certam seriem Certamine singulare recepturus primo [illegible] Inductum fuit Certamen [illegible] post solitudinem diu noctuque ieiunium in firmitatem [illegible] esuriem quamquam

est dyabolus signum se in eo passibilis ac mortalis invenisse nature ubi temptare cepit Et sicut enim quo singulare certamen iniit sic in nunc tempore hoc amplius diebus salutis spiritualis iugiter meum Unde Leo papa ait Semper o anima christiana vigilandum quod salutis tue adversarius fuit ne ullus pateret locus temptationi in fidelibus Sed nunc et maior cautio et sollicitior est adhibenda prudentia quo ubi hostis tunc acrior sevit inuidia Nunc enim in toto mundo potestas ei aufertur et ab hiis que possidebat antiquas potestates excludit spoliis Ideo spoliatur hostis mpios furor et querit lucrum novum quod quos perdidit antiquum Captat inde fessus et pungit Quosque expectat oves ab sanctis gregibus negligentius evagantes et nauigans per proximam voluptatem ruidus luxurie in diversorum morbos inducat Inflammat itaque iras iniurie odia incitat curpitores irridet gratiam mutat gulam nec temeritatem ipsius nunciat deus qui nec ab ipso redemptionem meo continens fraudes abstinuit malignitatis hec spes corporationem locationem ac opera mea semper insistit si fortissime quid invenerit ut apud eternum cum eterne iudicii accusator ex istat Sed quod omnis ipse actio mea est instrumento et hic ait Augustinus de vera religione teste via ipse intrare per hominum que gessit disciplina morum fuit Idcirco sua ipsum certamine ergo sic hunc sic et nos decertamine eorum Ius at certamine quidam preparatio ut passione inivit bella ut gaudere quibus ipsius victorie spes et gaudere sicut miles qui pugnavit Ihesus longus pugnavit desertum Ille qui adimit spiritus actus que decernit iste scire impugnator hostis quod que consilio subiit dyaboli Sequendo illud nullus locus est ut audacior desertum nullus adiutor pervenit spiritus nullus adiutor presumpserit Actu resistendi in operatione nullus intimus sibi dicit dyaboli nullus hostis debilitat Dico pro quod illud nisi miles audacior ut Bnig [illegible] solus illius de hoste triumphavit solus

captivos liberavit fortiter non hunc eum semper sit Cor tulit talentum solus fide gentibus non est vir mecum Inde me quique aliquis sic arrogat gloriam absque victoriam vel victoriam sine pugna illi soli servanda est gloria qui solus pugnavit et vicit Dico secundo quod desertum nullus honor ait vel unde in eodem fugite de medio babilonis et salvate animas vestras convolate ad desertum refugii ubi possitis de spiritu arbore primum et mentem obtinere et suam gloriam fiducialiter preliari vim ait de spiritu desertum eius qui deletur et solitudine eius qui ortum omnibus Dico tertio quod spiritus nullus adiutor potentior spes fortis auxiliator quam michi latescit apostolo ad Romanos viii Spiritus adiuvat infirmitatem nostram et ipse enim ipso sed in oblivione ad gl. eum Et Ambrosius in quadam epistola ait deus ipse creator omnium et omnis eum omnium angelorum milicia certamen tuum spectat dei contra dyabolum dimicantem adiuvat et fideliter decertanti corona eterne preparat Et Augustinus super psalmum Conatum tuum novit deus quoniam insistit et luctam considerat spectat ut pugnes adiuvat ut vincas Et te certamine spectat te deficientem sublevat te vincentem coronat Ideo dicitur ipse ait in adiutor in tribulationibus quod fa in ho Deus adiutor et ego de i mi - in Et apostolus ad Romanos viii Si deus pro nobis quis contra nos Dico iiii quod actu resistendi intempore nullus vincitur miles vel gloriosior est pro his victoria quam Iderco pro docuit nos orare ne in temptationem Sed ne intus in temptationem aut vi Et ne nos sic vincat glossa habetur quod vita mea in hac peregrinatione non potest esse sine tempore profectus nec presumpsit nec est opus probat Nec potest coronari nisi vincens vel potest vincere nisi certamine nec potest certare labore hostes et tempore huius Orationis vincere ait Caro sed falle non esse Spiritus sit magna et prompta eius Ita quod nisi temptatio assiduis solummodo quod resolvitur et relabitur

Unde ex eterno istud actum de Apocalypsis ii Vincenti dabo manna absconditum et dabo illi calculum candidum et in calculo nomen novum quod nemo scit nisi qui accipit Dico quinto et ultimo quod dyabolus hostis debilitatur Dyabolus enim non potest vincere nisi volentem quod potentia adeo voluntatem est quod si non fuerit voluntatem non est potentia Ideo Bernardus vbi supra potest inimicus excitare temptationis motum sed in te est si volueris dare vel negare consensum Unde Ieronimus super Matthaeum Si filius dei es mitte te deorsum dicit sic Non impulit non retinuit sed tuo dixit mitte te deorsum Ut intelligamus ut qui obedit dyabolo ipse se disponit dyabolus enim suggerere potest cogere non potest Hinc est quod ait apostolus ad Ephesios iiii nolite locum dare dyabolo quod dicit Nisi dedis ipse non potest recipere Ex premissis ergo concludo quod sic in isto certamine spes fuit victorie primo et realis victoria Sic et in nostro certamine et rei consimiliter Si volumus pugnare conformiter ut in murus verba passione sit Ductus est Ihesus in desertum a spiritu ut temptaretur a dyabolo quod fuit thema

In quibus verbis considero quidam motum que adiunctus scilicet ductus In motu autem quo ad primum considero quinque Iuxta quinque partes ipsius thematis videlicet motum quod movetur motum quo movetur Terminum ad que movetur movente a quo movetur et finem propter quem movetur mobile est ipse Ihesus motus est ipse ductus Terminus est desertum movens est spiritus finis salutis quod est ut temptaretur a dyabolo In mobili considero suavitatem impensam dulcoris quod in eo est solacium nostre salvationis promovitur refectionis Ihesus In motu considero facilitatem consilium actus quod in eo est ostensum rei preventum Ideo ductus est In termino considero securitatem exclusionem timoris quod in eo est presidium fine invectionis tute preventionis et indefensionis quod indesertum In movente considero circumstantiam calamitatis vigorem quod in eo est auxilium sue directionis quod a spiritu In fine considero strenuitatem experientiam hominis quod in eo est

exercitaciones passione et corona ut temptacione a diabolo. Unde pns sermo quinque continebit nisi eos considerans quinque considerantes declarantes quibus aliquis deducit eius consumabitur finis

Primum ad primum dico quod i nobili considero sua virtute in pensiva dulcior quia in eo est solamen mee salvacionis premium mee resurrectionis. Jhesus. De hoc loquitur Bernardus super Cantica sermone xv sic. Nomen ihesu cibus est. An non totiens confortaris quociens recordaris quid eque mentem cogitantis impinguat quid ita exercitatos reparat sensus virtutes roborat vegetat mores bonos atque honestos castas fovet affectiones. Aridus est omnis anime cibus si non isto oleo infunditur insipidus si non isto sale conditur. Si scribas non sapit michi nisi legero ibi ihesum. Si disputes aut conferas non sapit michi nisi sonet ibi ihesus. Jhesus mel in ore melos in aure jubilus in corde. Unde apostolus ad Phil. iij Salvatorem expectamus dominum nostrum ihesum christum qui reformabit corpus humilitatis nostre configuratum corpori claritatis sue secundum operacionem virtutis sue qua possit eciam subicere sibi omnia. Bene ergo est in ihesu suavitatis impensiva dulcoris solamen mee salvacionis et premium mee resurrectionis. Contuebitur ergo in ihesu nostro oculus corporalis in visione glorificate sue humanitatis et oculus intellectualis in visione sue divinitatis. Unde Ambrosius in quodam sermone ait Omnia habemus in christo ihesu et omnia in nobis christus. Si a vulnere curare desideras medicus est. Si febribus estuas fons est. Si gravaris iniquitate iusticia est. Si indiges auxilio virtus est. Si mortem times vita est. Si tenebras fugis lux est. Si celum desideras via est. Si cibum queris alimentum est. Et tene omnia homines in ihesu quia in incarnacione attulit nobis leniter concordiam in qua se exhibuit mundo speculum in pictura sapiencie doctrine in celebracione passionis exemplum in tempore victorie premium. In sacro altaris nostre refectionis cibum. In morte nostre redempcionis precium in resurrectione vite immortalis munus. In remuneratione perfecte glorie premium quia gracia et veritas

per ihesum christum facta est. Jo. j. Secundo hoc nomen dimittere non intendo propter quosdam qui sunt christiani et sequuntur vestigia nam. Teste Augustino de doctrina christiana. Ille nomine frustra sortitur qui christum minime imitatur. Quid enim tibi prodest vocari quod non es et nomen usurpare alienum. Sed si christianus te esse delectat que christi sunt gere et tunc merito nomen christiani tibi assume. Ille vere christianus est qui omnibus misericordiam facit qui nulla movetur iniuria qui alienum dolorem tanquam proprium sentit cuius mensam nullus pauper ignorat qui coram hominibus non curat honestus fieri ut coram deo et angelis glorietur qui terrena contempnit ut possit habere celestia qui oppressum pauperem se presente non patitur qui miseris subvenit in se et qui ad fletum flentibus provocatur dicente doctrina apostoli et quis infirmatur et ego non infirmor quis scandalizatur et ego non uror. Item Ille dicitur Et Cyprianus Christianus nec recte dici[tur] nisi christi moribus coequetur. Qui quod fuerunt mores christi sponsa declarat Canticorum v. Dilectus meus candidus et rubicundus electus ex milibus. Quod ergo volumus conformari christo deo nostro ut simus nudi et candidi per castitatem qua desiderabens exprimamus. Ideo castitatis et ornamentum albis vestibus ut castitatis ornamentum nobilitas nobilitatem exaltat humilitas nobilitatem nobilitat pulchritudinem sequitur vilitatem solamen merorem augmentum omnis pulcritudinis decorem multiplicat religionis immorando creaturis dei amica bene meritorum creatoris omni dei amica candidior est ... Unde Ieremias in Trenis Candidiores Nazarei eius nive nitidiores lacte rubicundiores ebore antiquo saphiro pulchriores. Sed sequitur denigrata est super carbones facies eorum. Sunt enim candidiores nive per amore castitatis nitidiores lacte per amore pietatis rubicundiores ebore per fervorem caritatis pulchriores saphiro per decorem honestatis. Sed denigrata est super carbones facies eorum per fetorem voluptatis et carnalitatis. De hoc candore scribitur Ecclesiastes ix Omni tempore vestimenta tua sint candida. Vestis enim trahitur ad candorem cum confecerit iustitiam devocione confitemini ...

... percussione. Ita etiam mens trahitur ad candorem virtutis per frequentem destructionem malorum per percussione que fit per cordis contritionem per frequentem lacrimis que fit per oris confessionem per forte percussionem que fit per operis satisfactionem. Exemplum ... tercio principale est nomine ihesu christi dicente abacuc iij Ego autem in domino gaudebo et exultabo in deo ihesu meo et tercio de primo principali secundo principali dixi quod in motu considero ... ... Et videtur michi quod licet sint plures motus a philosophis descripti tres tamen sunt precipue quibus anima movetur ad deum primo ad omne opus intrando vite eterne scilicet motus tractus raptus eductus. Et est dicendum quia in motu tractus videtur est quedam violencia. In motu raptus quedam vehemencia. In motu eductus quedam complacencia. Dico primo quod in motu tractus videtur quedam violencia ut ... ... violenter ... patitur et violenciam illud secundum quod dicit ... magna violencia ... ... et ... quod per naturam non possumus. Hic motus tractus est necessarius Jo. vj Nemo potest venire ad me nisi pater meus traxerit eum Joh. vj. Et licet ... ... complacencia ... trahitur enim ... ... natura sic adamas ... sua natura ... ... sicut reus ad supplicium ... ... ut ... ... natura ... ... artificialiter ... Trahit ergo natura ... est quia naturalis attractio ... philosophi et medici ... sola sit ... a calido ... a frigido ... ... attractionis ... ... non est ... ... Osee xj In funiculis ... et ... Unde Augustinus ... debet ... Caritas est que vincat omnia ... ... omnia. Nec inimicum ... est ... ubi ... amat ... caritas

transformat amantem in amatum. Hinc est quod ait apostolus ad Col. iij Induite vos sicut electi dei viscera misericordie benignitatem humilitatem paciam modestiam et sequitur Super omnia autem caritatem habete que est vinculum perfectionis. Pro quo dicendum est quod perfectio essencialis precipue constituitur in caritate et alia. Sunt quasi instrumenta huic perfectioni accomoda. Et ideo sicut artifex frustra gloriatur de bonitate artis et instrumentorum nisi cum hoc habeat meliora operis sic frustra gloriatur quantumcumque de maiori perfectione paupertatis si non exerceat actum perfectioris caritatis. Tota enim perfectio est in caritate dei. Sed fortasse quis dubitaret an ista perfectio caritatis possit esse in via. Ad quod respondet sanctus doctor ... quod ... articulo viij perfectio caritatis potest intelligi dupliciter uno modo ex parte diligibilis. Alio modo ex parte diligentis. Ex parte quod diligibilis perfectio est caritatis ut diligatur ad quantum diligibile est. Deus autem tantum diligibilis est quantum bonus est bonitas autem eius est infinita. Unde infinite diligibilis est nulla tamen potest eum diligere infinite cum quelibet virtus creata sit finita. Unde per hunc modum nullius creature caritas potest esse perfecta sed solum caritas dei qua seipsum diligit. Ex parte vero diligentis caritas dicitur perfecta quando aliquis secundum se totum suum posse diligit. Et hoc contingit tripliciter uno modo sic quod totum cor hominis actualiter semper feratur in deum et hec est perfectio caritatis patrie que non est possibilis in hac vita in qua impossibile est propter humane vite infirmitatem semper actu cogitare de deo et moveri dilectione ad ipsum. Alio modo ut homo studium suum deputet ad vacandum deo et rebus divinis pretermissis aliis nisi quantum necessitas presentis vite requirit. Et hec possibilis est in via non est tamen communis omnibus caritatem habentibus. Tercio modo ita quod habitualiter aliquis totum cor suum ponat in deo ita quod nichil cogitet vel velit quod sit divine dilectioni contrarium. Et hec est perfectio que omnibus caritatem habentibus. Hinc est quod ait Augustinus libro de laude caritatis Fratres sequimini caritatem excellentissimum donum ... sic dulce ac salubre vinculum mentium quia in caritate pauper dives est sine caritate omnis dives pauper est. Hec

caritas ...

hec in adversitatibus tollerat in prosperitatibus temperat in diversis passionibus fortis est in bonis operibus hylaris est in temporalibus districtissima in hospitalitate latissima in bonis fratris latissima In flos paratissima In abel per sacrificium lata In Noe per diluvium secura in abrahe peregrinacione fidelissima in moyse inter iniurias lenissima In david tribulacionibus mitissima In tribus pueris blandes ignes paciencia spectat In machabeos severos ignes fortiter tollerat Casta in Susanna supra virum in Anna post virum, in maria preter virum libera in paulo ad arguendum humilis in petro ad obediendum humana [illegible] ad confitendum divina in christo ad ignoscendum Quid dicam de caritate ut verbis apostoli utar Si linguis hominum loquar et angelorum caritatem autem non habeam nichil sum. Quid enim aut tantae prophetie virtus sacramentorum salus sancte stabilimentum fidei fructus divitie pauperum vita morientium Sed valde dubito quod hodie veraciter id est [illegible] quia superhabundavit iniquitas refrigessat caritas multorum unde sic sacerdotes non invenerunt ignem sed aquam crassam 2o machabeorum 1o sic dicitur unde quod dolenter refero vere pro nobis invenimus ignis caritatis sed potius aqua crassa filiacionis ficcionis et adulacionis

Secundo dico quod trahit cum suavitate humilitas unde Job xxxvij Si direxerit ad eum cor suum spiritum illius et flatum ad se trahet quod pertractans beatus Bernardus sermone [illegible] super cantica dicit Illud michi postulare videtur ut conversacionis et humilitatis eius valeat sequi vestigia ut possit emulari virtutem et normam vite tenere et morum queat apprehendere disciplinam In hijs quippe maxime opus est adiutorio ut possit tollere crucem suam et sic sequi [illegible] quia dicit discite a me quia mitis sum et humilis corde

Sed 3o trahit violenter pene acerbitas hoc est pene austeritas unde sponsa canticorum 1o ait Trahe me post te quod pertractans beatus Bernardus eodem sermone dicit trahe me post te quia utilius est michi ut me trahas, ut scilicet me qualiscumque aut terrendo minis aut exercendo flagellis penas sive molestias michi inferas quam parcens michi in meo torpore mala securitate derelinquas Trahe quodammodo invitam ut facias volentem trahe torpentem ut reddas currentem et 3o de illo motu

Secundus motus quo anima movetur ad deum est raptus qui est vehemens Et hic motus est quadruplex est nam raptus quidam ad cor quidam in corde quidam de corde quidam super cor In primo raptu trimetur deus id est rapitur scilicet cordis quidam humilitatis mentis cum lacrimis puritatis quod est humilitatis mentis cum lacrimis et recordacione peccatorum et timore iudicij Sed in secundo audiatur consolacionis sponsus sancti qui stat ad hostium et pulsat Nam cum peccatorum compunctio non est [illegible] spes scilicet propria cordibus meis non est dubium intrasse In tercio raptu desideratus sponsus cetherius quod est sponsus scilicet quia [illegible] sponsa anima assistente sponsa archeo dulcissima amore sponsum sincere desiderat ad eum quem non concessit corporis sed mentis affectibus totis conatibus sperat In quarto raptu videtur deus quando scilicet anima concordis compunctione scilicet pulsacione et propria [illegible] desiderio ad delicias sustulerat se supra se et ex deo immune deum videt in speculo contemplationis quando in summo scilicet [illegible] magnificentie intuetur quando sapiencie et virtutis miraculo a magistro spiritus et virtute tanto potentem eorum videri et secundum corinthios xij Paulus raptus ad paradisum audivit archana que non licet homini loqui Et ibi ps Beniamin adolescentulus in mentis excessu quod quidem est cum sui super scipion raptus [illegible] et cum magno admiracione [illegible] plus suspendit et sapiencie in [illegible] et ne maliciam mutaret [illegible] aut ne ficcio deciperet [illegible]

In isto autem motu est vehemencia Job xxvij Tollet eum ventus vehemens et [illegible] turbo rapiet eum de loco suo Tercius motus quo anima movetur ad deum est motus ductus qui est ob sui complacenciam Sicut oves ducuntur per pastorem ad pascua Sicut aliquis libenter ducitur ad agrum uberiorem ad pascuum suaviorem ad locum tuciorem ubi habundet sine defectu epuletur sine fastidio quiescet sine metu ps Deduc me in semitas equitatis quas cum duxeris non arcabuntur gressus tui currens non habebis offendiculum et in psalmo david spiritus tuus bonus deduxit me in terram rectam, et legimus beati Ihesu plures fore ductum In evangelio ductus est Jhesus a spiritu in desertum ut temptaretur in quo dedit exemplum innocentie in templum ut offerretur luce 2o in quo dedit exemplum obediencie In madianum ut examinaretur luce xiiij o in quo dedit exemplum sapiencie In palacium ut crucifigeretur luce 23o In quo dedit exemplum paciencie Si ergo revera omnes ad crucifigendum ducti dicuntur in quo tenda iustitia ductione per sapienciam et operacionem pro paciencia sed [illegible] Abvenite [illegible] o dicto super [illegible] de isto principalis in ps tamen et tam

Tercio principaliter dico quod in termino consolacionis retorts est possidem ferme tuicionis tutele fereand sed prime Ad quod desertum prime maiores prius tempore vel desertum doctrina et disciplina salvatoris mei [illegible] et obediencia sed doctrina cum tabula post naufragium [illegible] sequens [illegible] reconcilie et in baptismo media prudencia [illegible] primo re et procul tempore per verbum in [illegible] a nigro [illegible] di et labore [illegible] hec difficultate [illegible] quod dico [illegible] hoc invisibilium valor in labore [illegible] consideracio primus [illegible] apprehendit [illegible] virtuosus sed sed

in valore stipendium fructuosum Primum notum sit fuit in latrone qui statim post penitenciam audire meruit hodie mecum eris in paradiso luce xxiij quod tractans Cassio in libro de reparacione lapsi dicit latro ille qui pendebat in cruce non exigit prolixitatem temporis ut ingressum paradisi mereretur sed tantum ei suffecit spacium quantum expendi potuit dicere verum potius profecerit penitenciam Ita ut mira momento temporis vir sceleribus absolutus procedit in paradisum cum apostolis mereretur unde penitencia si ultimo vite flatu affirmatur omnia peccata abolet et aperit paradisum Ezechielis xviij Si impius egerit penitenciam ab omnibus peccatis suis que operatus est omnium iniquitatum eius non recordabor amplius Vero hec nunc spectanda est aut in [illegible] cum penitenti veniam spospondit penitenti tamen diem crastinum non promisit hinc est quod ait augustinus De penitencia sero vera Sicut pectus in ultima nobiscum exercitu voluit vertere penitenciam et accepit mox recordabitur et hinc vadit secur nobis non illi negamus quod penituit sed non presumimus quod bene hinc exit Si securus hinc exit ego nescio penitenciam dare possumus securitatem autem non Numquid dico dampnabitur sed nec dico salvabitur ego adubio liberavi tene certum dimitte incertum Age penitenciam dum sanus es Si sic agis dico tibi securus es quia penitenciam egisti eo tempore quo peccare potuisti Si vis age penitenciam quando iam peccare non potes peccata te dimiserunt non tu illa Ideo sapiencie v. Non tardes converti ad deum et ne differas de die in diem subito venit ira eius et in die vindicte disperdet te Penitencia autem quamvis assumpta per totum tempus vite prius sed in labore compendium virtuosum Totum enim tempus vite presentis comparatum ad eternitatem vite sequentis sed minore brevitate quam instans

compatio ad totum tempus. Ideo ja(cob) Gen. xl°vii° dies [illegible] vite mee [illegible] admodum parvus. Unde re(cte) dicere pot(est) penitens Jo(b) [illegible] mensem laboravi [illegible] mihi [illegible] Secundo dixi quod prima [illegible] valore [illegible] [illegible] iii°. Penitentiam agite et appropinquabit regnum celorum. Regnum celorum [illegible] quod datur penitentibus. Unde de laudibus penitentie ait [illegible] de te [illegible] omnia ligata tu solvis, omnia adversa tu mitigas, omnia clausa tu reseras, omnia egra tu sanas, omnia confusa tu lucidas, omnia desperata [illegible] quod ad [illegible] pertinet [illegible] [illegible] [illegible] faciendo [illegible] ut [illegible] cum [illegible] [illegible] in° [illegible] tuum [illegible] [illegible] domino deo meo [illegible] prima dicta e(st) cordis contritio, secunda oris confessio, tercia operis satisfactio. Que sunt tres partes penitentie [illegible] significantur in percussione pectoris. Ubi hec tria [illegible] [illegible] sonus manus ut intelligamus in pectore cordis contritionem, in sono oris confessionem, in manu opus satisfactionis. In hoc [illegible] delectari [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ...

[illegible] ... Circa propria [illegible] devotione fidei [illegible] [illegible] ...

[illegible] ... Nolite credere omni spiritui, sed probate spiritus si ex deo sint ... spiritus sancti loquatur in nobis ... spiritus humanus ... spiritus [illegible] ...

[illegible] ... Tertio [illegible] ex membrorum motione ... membra sua movet ad [illegible] et extendit et retrahit a malo ... ex [illegible] calefactione ... ad Ro. viii ... spiritus ...

[illegible]

... nob[is] concedat ipse Ihesus benedictus in secula seculorum amen.

Sermo de passione domini factus in Concilio Basiliensi ... domini anno MCCCCXXXV ... Ambasiatorem ... domini Regis Aragonum ... Reverendissimum

S[...] superioribus diebus ... sacra ... ad ... officia ... [illegible]

[illegible]

restitui potuit christus dominus sapiens
hunc modum liberationis pelegit et peccatum abstu
lit obprobrium dominus[illegible] tria sic de processu
[illegible]. Concludendo ergo exprimitur [illegible] alius
modus liberacionis deo possibilis fuit tamen modus
redempcionis et morte eternam dei sapiencia pro
[illegible] [illegible] tamen quieciencium [illegible]
[illegible] ergo unum hominem mori pro populo quod
fuit thema
Secundo proximo quando [illegible] nocte redemptor
noster [illegible] egerat vel fuit quod [illegible]
quod [illegible] qualiter acerbissima passionis
calice a se transire poterat [illegible]
admiranda passio fuit [illegible] prodigium ostensi
stuporis clarum [illegible] dolorum [illegible]
[illegible] acerbi doloris magnum incendium
intensi amoris [illegible] spectaculum pene
[illegible] qualiter absulit ob
[illegible] impeditum [illegible]
passus [illegible] lingua [illegible] referre hec eius
magnitudine et misteriorum profunditate non modo
[illegible] sed etiam [illegible] humana omnium
ingenia [illegible] tamen arbitror [illegible]
[illegible] totius processus [illegible] passionis
christi per xii signa sufficienter deservire fideli
et devota anima [illegible] quando [illegible]
hodie obtulit magno pontifici [illegible]
[illegible] [illegible] sui [illegible] devo
[illegible] ac ardencius valeat [illegible] Quem
admodum sol [illegible] [illegible] in anno solari
zodiacum circuli per xii signa decurrit Ita
sol iusticie christus deus noster [illegible] planetes
[illegible] passionis agere voluit circulum
passionis per duodecim signa transivit Primum
[illegible] signum est Aries quod est dextera pars celi et
nobilior ubi incipit [illegible] motus. Est enim
Aries animal [illegible] mansuetum et [illegible] aries quod
[illegible] est immolatum unde est [illegible] aries
mactatur ad aram ut [illegible] [illegible]
[illegible] Ethiologie hoc signum primo [illegible]
[illegible] memoriale sue [illegible] passionis
in cena instituit quo [illegible] corpus suum [illegible]
et sanguinem [illegible] [illegible] Arietem mansue
tissimum [illegible] usque in fine [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
buit Ab hoc quidem signo [illegible]
[illegible] anglicorum ad [illegible] [illegible] In
cepit enim [illegible] motus [illegible]
et [illegible] que est [illegible] fidelium [illegible]
[illegible] [illegible] passionis et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
fidelium [illegible] [illegible] [illegible] unde
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] multi
[illegible] hoc [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] mensa consecravit [illegible]
[illegible] et [illegible] patris [illegible]
accipit [illegible] pro se [illegible] se [illegible]

pro celi militanter [illegible] collocatur ab hoc
[illegible] sol iusticie transivit in [illegible]
qui est animal magne virtutis [illegible]
Unde cum iudei venissent ad ihesum sic factum
est [illegible] narrat hystoria [illegible] laternis [illegible]
armis processit ihesus tamquam [illegible] [illegible]
[illegible] et dixit ad eos quem queritis [illegible]
Iudei ihesum nazarenum dixit eis ihesus ego
sum [illegible] vos [illegible] [illegible]
armis terribilem [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] et ceciderunt [illegible]
De Tauro sol iusticie [illegible] signum geminorum [illegible]
[illegible] [illegible] signum [illegible] [illegible]
se mutuo amplectentium quia sic quidam [illegible]
[illegible] pollux et castor duo filii Iovis se mutuo
diligentes [illegible] castor [illegible] progenitus
[illegible] [illegible] non mori si voluisset [illegible]
se morti ad tempus obtulit ut [illegible]
immortalis vide [illegible] [illegible]
[illegible] Ita [illegible] [illegible]
[illegible] corpus suum [illegible]
immaculatum de virgine [illegible] [illegible]
sue et immortalitatis [illegible] [illegible]
passioni se [illegible] se obtulit et [illegible]
[illegible] se ligari et flagellari [illegible]
[illegible] ait [illegible] qui [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] vocare [illegible] [illegible]
in medio ecclesie laudabo te. De [illegible] Cancrum
sol iusticie transivit in cancrum [illegible]
[illegible] unde dicitur eo quod ad cancrum [illegible]
sol [illegible] [illegible] [illegible] hoc signum in
Ita cum sol iusticie christus [illegible] [illegible]
passionis [illegible] [illegible] [illegible]
et hoc eius fuit [illegible] [illegible]
[illegible] et qui paulo ante [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] ab herode et [illegible] veste [illegible]
[illegible] illusus fuit purpureaque [illegible] [illegible]
indutus et coronatus corona spinea [illegible]
[illegible] et arundine [illegible] [illegible] honore [illegible]
data [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] capud eius qui est caput [illegible]
et [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] eius [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible]
et [illegible] vineas et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
pena [illegible] latro [illegible] [illegible]
[illegible] ad verba de [illegible] ad mortem et tandem [illegible]
ad verba de [illegible] ad mortem et sol iusticie ad
ad infernum. De Cancro vero sol iusticie [illegible] de leone
leone transivit In [illegible] a [illegible]
refert [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] vigilant [illegible]
eius dormit oculi eius vigilant [illegible] vestigia sua [illegible]
cauda sua cooperit vestigia

venator inveniat prostratus quippe pausat et captus
[illegible] [illegible] Ita leo [illegible]
de tribu iuda ut leone ille qui [illegible]
[illegible] vinceret a [illegible] a [illegible] In
[illegible] hominem [illegible] [illegible] demon
[illegible] [illegible] adeo ut eum [illegible]
[illegible] [illegible] videat [illegible]
[illegible] dormire oculi [illegible] in salute hominis
vigilabant [illegible] passibus tormentorum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sua [illegible]
[illegible] vestigia dyabolo celare voluit ne ipsum [illegible]
[illegible] agnosceret prostratus quippe [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] dum in lacu sine aqua
[illegible] [illegible] testamenti sui ad [illegible] celestem
[illegible] catulus leonis a Iacob patriarcha nomi
[illegible] [illegible] [illegible] leo de tribu iuda [illegible]
[illegible] sol iusticie transivit in virginem et [illegible]
[illegible] sola virgine [illegible] fuit et gladius
[illegible] passionis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] que [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ipsi [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] solatium accipere loco filii dei [illegible]
De virgine quidem sol iusticie transivit in
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] dolores
[illegible] [illegible] [illegible] pro natura humana
[illegible] [illegible] hominis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hominum
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et adhuc ostendit se plus [illegible] [illegible]
Adam [illegible] [illegible] [illegible]
in homine [illegible] hominis mala [illegible]
ipsa [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] audivi [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] obstupescit quis
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] doloribus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sanguis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] hominum
[illegible] [illegible] sol iusticie ad
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

in ipsum dominum pendentem [illegible] effudit De
scorpione sol iusticie transivit in sagittarium
Sagittarii enim fuerunt principes [illegible] iudeorum qui
venenum blasfemie [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] in ipsum dominum pendentem [illegible]
effudit [illegible] alios salvos fecit se ipsum
[illegible] [illegible] [illegible] dei [illegible] [illegible]
[illegible] aut de hiis qui pendebant latronibus
sagittam blasfemie [illegible] in eum [illegible]
[illegible] salvum fac temetipsum et nos unde [illegible]
[illegible] gladius et sagitta acuta [illegible] qui [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] filii hominum dentes
eorum arma et sagitte et lingua eorum gladius
acutus Ita ut de [illegible] [illegible] possit hoc
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sagittarii
et [illegible] est vehementer a sagittis A sagittario
sol iusticie in signum capricorni transivit Capri
cornus [illegible] [illegible] [illegible] videlicet Capreos
[illegible] [illegible] quidam dicunt [illegible]
[illegible] capiat [illegible] [illegible] [illegible]
quia dei filius qui [illegible] [illegible] totum se
[illegible] passionibus exposuit ut sic [illegible] nobis
[illegible] [illegible] [illegible] a planta pe
dis usque ad verticem non erat in eo sanitas
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] stella
[illegible] [illegible] dei [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] eius [illegible] [illegible] de
formata est et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] plagas flagellorum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] a passionibus
[illegible] [illegible] manus et pedes eius [illegible]
[illegible] [illegible] eius [illegible] in ligno [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] et [illegible]
innumerabilia [illegible] [illegible] ossa eius [illegible]
insolubilis [illegible] [illegible] violenciis [illegible]
separatio [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] unitatem [illegible]
et corporis [illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] mala morte [illegible]
[illegible] nobis videtur [illegible] [illegible] [illegible] pro nobis
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
quod est mors subire voluit [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quod non dolore acerbissimo
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] insolubili
nexu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
doloris [illegible] Nec sustinere potuerat cum sol ob
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] audita
sit [illegible] doloris [illegible] [illegible] in morte tota
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] adeo se [illegible]
Ad omnimodum dolorem [illegible] [illegible] con
questus est et ideo [illegible] [illegible]
[illegible] ab hoc autem [illegible] sol iusticie
in Aquarium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

... qui ... nullus ... mortis tenebris obscuratur lu... quod nobis prestare dignetur etc.

Sermo de passione domini beati Bernardi Claravallensis

O vos omnes qui transitis per viam attendite et videte si est dolor similis sicut dolor meus. ... nati et anima recedit ... Judei ... blasphemant ... filium dei, et quis est dolor sicut dolor ...

[illegible]

et sitim ab impiis patitur Judeis sustinuit contradictores Jn suis obsecratores Jn ... illusores Jn morte exprobratores ... ceteris spinis illinitur ludibrio habitus tandem ... baiulans purpuream veste arundineo sceptro et spinea corona ... facie ... animat in ligno extendi clauis foditur et mortuus vulneratur totus iste mundus ad unum are ... estimare potest Non enim pro toto mundo ... animam suam daret quam pro anima humana dedit sub lune ... ergo est pretium ... quod tu ... sanguine redemi potuit quis ergo ... dabis pro anima tua pro pretio dabis eam homine dei filius venit in [illegible] patris a regalibus sedibus pro ea descendit ut liberaret eam a potestate diaboli quem ... fructibus in ... demonibus ut ... dampnaretur ... sicut ... fleuit non ... flere ... pro ... suo sanguine eam redimeret ... o homo quam nobilis sit anima tua ... vulnera eius ... vulneratam ... Si non esset ... admonitos semper ... dei filius moreretur noli ergo ... passionis ... tantum ... labora passionem fudit ipse lacrimas pro te ... tu ... noctes ... fudit ipse sanguinem suum pro redemptione tua ... corporis afflictionem ... deus pater ... filios et heredes ut constituat nos super omnia bona sua ... dei filius ... coheredes ut ... et pretium suum sanguinem deo patri offerat ... nos spiritus sanctus ... in quo ab eterno ... O bone Jhesu ... dulcitatem ... hominibus ... et magna ... et aspera pro hominibus passus est ... verba ... dirissima et horrenda tormenta ... filius ... crucis clauus ... O homo attende ... a morte ... O homo si collegisses stillas sanguinis de latere ... Nunc ... sanguinem fudit suum ... eterne ... passionis ... magis ... et ... pedes ... coronam capiti suo ... sibi ... voluit ad ... nobis voluit ... et ... passus est ... spectaculis ab hominibus ... gloria ... eterne ... quod nobis restat nisi ut eam ...

dedit deus hominibus ... fili ... tormentis ... mundum ... O bone Jhesu si dulcis es ... O dulcissime Jhesu qui te video ... tua qui saturator ... desiderabilem in quem desiderant ... et adimplebitur ... manibus ... vulneribus ... ut sit male ... ut sit dampnatus es ... et ... tu dolebas ... si tu dulcis es ... fle ... de te ... O ... et ... sicut oleo ... non sentit dolorem tuum ... diligere ... animam ... tradidisti pro me ut me ... et ab inimicis crudelissimis ... eterna liberares et quid sed ego domine pro tanta salute ... et ... templo ... loco ... mundi ... salvari ... corporalia spectacula ... homo ... deus ... devotus ... domina ... nulli ... omnia ... deo ... esto dei ... et ... timet ... tenebras ... vene ... et ... lingua ... dulcia ... et habes ibi omnes amicos Recordare ... passione domini nostri Jhesu Christi et fidem eius firmiter serva ... in bono proposito ... nos confortat ... ad regna celorum Amen etc.

De sancto Benedicto

Gloriosos sanctorum patrum triumphos reverendissimi patres ceterique devotissimi christiane religionis professores beata mater ecclesia sanctissima celebrantis totius ... laudibus atque de hiis dies festos ... et ... ut nos hodie ... ad patria ... Hinc ad presens gloriosissimi Christi confessoris ... abbatis Benedicti tanta iubilatione tantaque solempnitate memoria digna recolitur ut eius et delectemur gloria et exemplo ... laudes hodierna suadet festivitas totis amplecti visceribus. Sed non modicum formido ne eius has maiores meorum ... hodie ... die ... sarcina sub tanto onere deficiam aut succumbam tanta enim ... copia tanta ... deus qui ... in suis ... meritis ... digna ... mortalium ... et ... hodie ... laudatoris ... devotio approbet et ipse beatissimus ... idem me voluisse ignoscat ... loquentem summope desiderabat ... non implevisse hac namque celebri die beatissimus Benedictus a domino ... hodie ... in celi claustra ... et ... illicque ... letatur ... virgo Maria advocata ... Vt ... hoc ... apud ... Jhesum Christum redemptorem meum ... sermonis ad loquendum ... ad eius ... devotione ... gratiosissima angelice ... Ave gratia plena. Vt ... fundamentum in primis ... saluti ... de ... Ecce nos reliquimus omnia et secuti sumus te. Hec siquidem

sunt verba apostoli ... post ... apostolorum principis ... principaliter ... de se ... salute ... Jhesum Christum redemptorem meum omnis perfectionis doctorem alloquitur et dicens sincero corde Ecce nos reliquimus omnia et secuti sumus te. Audierat ... consilium perfectionis ... a Christo ... Si vis perfectus esse vade et vende omnia que habes et habebis thezaurum in celo et veni sequere me. Sed fortasse dicet ... quo ... Petrus omnia reliquisse dicatur qui non omnia ymo valde pauca habuit. Sane aiunt doctores. Omnia reliquit qui nichil sibi retinuit omnia reliquit qui voluntatem ... dimisit voluntas namque omnium voluntatum capax est nec ... velle aut ... teste beato Bernhardo. Mundi ... Recessimus ... reliquimus omnia ... et affectum ... in ... nec ... ut a curis et secularibus negociis ... liberi plenius ... deo et ... dei ... exemplar et amorem vacare possemus. Ait enim beatus Gregorius Tanto quis a supernis ... quanto plus ita infima occupanti ... apostolorum ... nonnulli ... homines salubriter instructi ad perfectionem spiritualis vite summo desiderio anhelantes ... et ... christiane legis observantiam ... spiritualiorem ac artiorem ... modum et ordinem a sanctis patribus ac ... heroicis in spirituali vita ... perfectionis consilia ... amplecterentur ... non ambiguimus beatissimum patrem religionis Benedictum ... Hii quidem non modo temporalia que in ... possidebant sed ... et ... voluntatem sic reliquerunt ut ... apostolica ... possent dicere Ecce nos reliquimus omnia ... est et secuti sumus ... omnia reliquere ... Socrates ... temporalia ... Sed opus est sequi redemptorem qui passus est pro nobis nobis relinquens exemplum ut sequamur vestigia eius ... salutarem dedit doctrinam ... Qui vult venire ad me abneget semetipsum ... de sua voluntate ... sibi et tollat crucem suam tribulationes etiam sustinendo et sequatur me

ut in hiis perseveret usque ad mortem relin
quens patrem et matrem domum et agrum
propter nomen meum, consecuturus in mundo po
litatem eciam nunc hic centuplum accipe et
in futuro regnum celorum possidere. Tra
hamus si placeat expressius quod hoc
pacto sit idem in uno dives et pauper
vel ut apostolus loquitur Nichil habens et
omnia possidens, sciens habundare et sciens
penuriam pati. Verum hoc accipiendum est
ut idem homo terrena relinquens sit
pauper mundo et dives in deum. Dives
inquam et dominum habens non quarumcumque rerum
sed omnium. Ita quod sibi usurpare probabiliter puto vo
cem illam philosophi cuiusdam ab incensa ur
be sua fugientis et nichil rerum bonorum
secum ferentis qui dicebat omnia mea
mecum porto. Aut rursum cum apostolo omnia
mea sunt sive paulus sive apollo sive
cephas sive mundus sive vita sive
mors sive presencia sive futura omnia mea
sunt. Propterea ad Romanos viii Quicumque spiritu dei a
guntur hii filii dei sunt, hii liberi sunt quia
ubi spiritus domini ibi et libertas. Quod si et
liberi sunt, consequens est eos heredes
esse, heredes autem dei, coheredes autem
christi, christum vero omnium esse dominum, cui
data est omnis potestas in celo et in terra, cui
datum est nomen super omne nomen etc.
Nullus verus ambigit christianus ac per in
de quis neget cum coheredibus suis omnia
habere tamquam ad fruendum vel ad ob
sequium vestrum preparata est apostolus. Omnia quoniam
diligentibus deum omnia cooperantur in bonum
eciam mors corporalis egestas contumelie
blasphemie, iniurie, persecuciones, vincula et
angelus sathane cum stimulis et tempes
tatibus. Paulus enim et Job huius rei tes
tes sunt. Unde diligentibus deum et non mun
dum adversa obsequuntur et fiunt ad exer
cicium et tutelam, ad medicinam quoque et nutrimentum
custodiunt. Prosperis vero utuntur ad modes
tam sobrietatisque consolacionem. Attendunt enim
superiorem animum super corpus proprium quo
propter obedit spiritui longe excellencius
quam videbatur. [illegible] tamen bonis est
quod universa omnia consonat. Romani. Datur
spiritus ipsis dominium super exteriora
in languoribus curandis, in subiciendis
demonibus et generaliter in mirabilibus
faciendis prout expedit ut personas fa
ciendi vel aliis per gratiam fidei nuncios
vero et allegaciones [illegible] omnino
omitto. Postremo autem ipsis pollicetur
salvator iudiciariam potestatem. Amen
inquit in ewangelio hodierno [illegible]

quod vos qui reliquistis omnia et secuti estis me
in regeneracione cum sederit filius hominis
in sede maiestatis sue sedebitis et vos super
sedes duodecim iudicantes duodecim
tribus israel. Non usque presentem eciam [illegible] con
tendere dicere christo cum apostolis merito Ecce
nos reliquimus omnia et secuti sumus te.
Amplius autem norma vite fratrum specia
liter religionis preter [illegible] specula
cionum. Inducitur principaliter contemplacioni
ipse perfecte, in contemplacione sancte vite ad
studium et active fructuose. Ad quorum
primum requiritur mundi cordis puritas
atque sincera intellectus perspicacitas.
Ad secundum vero affectus in proximum pervenit
et eciam deo [illegible] caritas [illegible]
in proximum caritas, que omnis perfectionis
vinculum radix est, forma et complementum
[illegible] dominus suis hunc revocavit dicens
Estote perfecti sicut et pater vester celestis perfectus
est. qui sicut primus impedissimus con
templator et huius generis ardentissimus
est amator. Sic enim deus dilexit mundum
ut filium suum unigenitum daret
Jo. iii. Porro de hiis duobus cum ad
laudem beatissimi abbatis Benedicti cum
admiracione edificatorum nonnulla proponi di
cenda occurrunt. Primus utique sublimitatem
perfectionis contemplative quam intus inveniunt habere
seraphicam claustrales preces optimos habere
coluerunt [illegible] fore existimaverunt de
inde post postremum [illegible] ordine eciam
vite active et exterioris opera utriusque
conversabuntur. Est siquidem vita con
templativa de qua nichil in presenti
sermo est huiusmodi qua habent hii videntur
toto desiderio rapiuntur adeo quod omni
cor intencione, desiderium voluntatis et
affectus et quicquid sunt [illegible]
veritatis in deum elevatur, in intencione
ut nichil carnale, nichil terrenum, nichil
ambiciosum in hoc mundo sapiant et
delectet, qui eciam propria peccata de
[illegible] et consideracione et maculas de
[illegible] gemitu fletibus et confessionibus
diluat et abstergit. [illegible]
[illegible] lacrimis [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] dicentes Heu michi quia inco
latus meus prolongatus est [illegible] sufficiant
denique corporis sui ad [illegible]

atque provectus, cupientes cum apostolo dissolvi
et esse cum christo. Corpus namque quod
corrumpitur aggravat animam et deprimit
terrena inhabitacio sensum multa de sup
ernis cogitare volentem. Atque hoc pacto per
ea in hac milicia in hac miseria [illegible]
in valle degunt, ad dei contemplacionem
et amorem sese disponentes, in lege domini
meditantur die ac nocte. Lumen vero sa
pientie quod hauriebant atque sacris intendentes
lectionibus et oracionibus, que perfecte ad con
templacionem aptiorem faciunt reducunt. Non
indulgens sompnum oculis suis et pal
pebris suis dormitacionem. Tercio primo
et atrabilia fluctuancium fantasmatum
[illegible] desideriorum carnalium te
nebra caligine [illegible] emergunt ut super
terras libera evadat in auras, ut feratur
super aquas cogitacionum vagancium et
instabilium sompniorum similium ut eri
piantur de tenebris et umbra mortis
in quibus erant vincti per [illegible] in mendicitate
et ferro male consuetudinis et somnio
originalis, donec intra mentem fiat
[illegible] per deiforme contemplacionis invenie
rit domus tabernaculum deo Ja
cob. Illic enim ingressus mirabilis ducatur
per gregem terrarum sursum in interiora de
serti sedet quod solitarius et levat se super se.
Ubi dominus loquitur ad cor eius. Illic eciam
gustatur fructus mellis, fructus [illegible] et
intellectus et mel per dulcoratur assiduo.
Illic [illegible] dormit et requiescit in
thalamo sicut Salomon rex pacificus
et beniamyn adolescentulus in mentis
excessu. [illegible] contemplacionis
in deum [illegible]
bat. Quis dabit michi pennas sicut
columbe, et volabo et requiescam. Ecce
que sunt penne tales nisi ipsa contem
placio, que describitur a contemplacione Ri
chardo de sancto victore, quod est liber mentis
[illegible] in divina spectacula cum ammi
racione suspensa. vel ut Hugoni placet: Con
templacio est vivacitas intelligencie
que cuncta palam habens aperta visione
comprehendit. Unde est illud. Opus omnia
[illegible] contemplacione [illegible]
admodum [illegible] profunda dei. Hinc est quod
dicit omnia [illegible] apostolus spiritualis
[illegible] theologia [illegible] metaphysica
contemplacio [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] hinc est quod [illegible]

humane contemplacionem, ipsa cupidit summo
[illegible] vel [illegible]
sicut [illegible] vel ut minima [illegible]
erat sicut [illegible] Radiens
so autem animalis homo terrenus et carnali
bus, cor obtusum et excecatum habens non
sapit ea que sunt spiritus dei sed tamquam bestia
[illegible] effectus, [illegible] pecudum [illegible] eligit
qui declinare inquirit animam ad ymmunda
[illegible] Ex quorum amore visus ad infima
[illegible] progredi, cuius bonum est adhesit
intra [illegible]. Et [illegible] in fovea
in limo profundi etc. Et siquid spectan
intelligere aut eciam saepe videntur
qui commodum sunt, non sunt in ea sapientia
[illegible] que [illegible] est descendens
[illegible] loquebantur inter perfectos
sed [illegible] adherentes [illegible]
[illegible] loquentur [illegible]
[illegible] Cumque enim mu
[illegible] honores summo desiderat affectu
nichil appetendum [illegible] ut existima
tes quod non sufficiant [illegible]
hii sunt qui sese gerunt ut [illegible]
non ut [illegible] sed [illegible] ipsa [illegible]
[illegible] possidet ambiciosus hii [illegible]
[illegible] assequi [illegible]
[illegible] imitatores [illegible] qui [illegible]
sine optimo [illegible]
[illegible] Alii vero sunt [illegible] sapiunt [illegible]
non [illegible] opes [illegible] gemitus [illegible]
[illegible] [illegible] semper suo
ponentes in thezauris pecuniam. Omnia
vilia reputant que aurea precio non
estimantur nichilque sectari instituunt
nisi quod repleat [illegible] ad eos
quod nec eorum saciantur oculus visu nec
aures auditu. hii enim dum pecunia
per fine suo desiderata [illegible]
[illegible] neque modum neque finem po
[illegible] ipsis crescit amor nummi quantum
pecunia crescit. hec est illa detestabilis
hominum avaricia que est ydolorum servitus.
Quid [illegible] sapiens [illegible] animales
qui more pecudum corporeis voluptatibus
indulgentes, vitam [illegible]
[illegible] hii sunt sapientes huius
seculi quorum sapientia stulticia est apud deum
hii sapientes sunt ut faciant mala, bona
autem facere nescierunt. Claret itaque [illegible]
[illegible] quod terrenorum [illegible]
[illegible] mentem [illegible] et intellectum
[illegible] [illegible] et [illegible]
ipsa [illegible] nec spiritualia [illegible]
intueri, nec sublimiora penetrare, nec
dominorum saporem gustare permittit.

Quapropter libertatem altissimorum contemplatorum
desiderans non dicam [illegible] in
consulte. Ecce nos relinquimus omnia et secuti
sumus te. Verum ut amplius ad hanc
perfectorum contemplationem diligentius contendere ex-
citemur ponamus in exemplum ante
oculos mentis nostre patrem religiosorum
Benedictum et quo pacto rebus animum de-
dit et demum [illegible] animadvertamus devote.
Siquidem mentis ut ait Gregorius [illegible]
[illegible] ex [illegible] sermonibus in-
[illegible]. Hic enim [illegible] que
in mundo sunt eiusmodi fore ducunt. Illa
celestis contemplationis aquila beatus Johannes
[illegible] terrenis [illegible] odorem et super-
biam vite per que omnia delectabilia mundi
intelliens omnia deserens talem meruit
[illegible] contemplationem erexit sicut ce-
lestia perscrutatus est. Ut etiam in hoc
seculo dum vitam ageret in humanis se-
creta cordium cognosceret ac spiritum prophe-
tie quedam similia [illegible] [illegible]
recipere meretur. Fuit enim vir sermonis
et devotione plenus ut refert beatus papa
Gregorius in dyalogorum ab ipso pueritie
sue tempore cor gerens senile. Etatem
quippe moribus transiens nulli animum vo-
luptati dedit. Ideoque divine visionis cla-
ritatem meruit obtinere infallibili veritate
dicente Beati mundo corde quoniam ipsi deum
videbunt. Dum vero in hac [illegible]
adhuc esset quo temporaliter uti libere po-
tuisset despexit iam quasi aridum mun-
dum cum flore. Qui liberiori genere ex-
ortus Nursie provincie in urbe Roma
liberalibus litterarum studiis [illegible]
traditus fuerat. Sed cum in eis multos per
abrupta [illegible] cerneret [illegible] illud que
quasi in ingressu mundi posuerat retraxit
pedem. Ne si quid de scientia eius attingeret
ipse quoque in immane precipitium totus iret.
Despectis itaque litterarum studiis quam magis
ad [illegible] quam ad pietatem valebant
relicta domo rebusque patris soli deo
placere desiderans sancte conversationis habitum
quesivit. Recessit itaque ait Gregorius scienter
nescius et sapienter indoctus. Cumque
ad locum qui Effida dicitur pervenisset
multisque honestioribus viris caritate
se illic detinentibus in ecclesia beati Petri ali-
quamdiu demoraretur plus appetens ma-
la mundi perpeti quam laudes pro deo la-
boribus fatigari quam vite huius favoribus
extolli mente revolvens [illegible] illam
salvatoris [illegible] se humiliat exal-
tabitur [illegible] beatus Johannes baptista

Christi promissum imitando qui a [illegible] re-
cesserat [illegible] annus [illegible] [illegible]
petiit ad desertum locum a Romana urbe
quadraginta fere miliaribus distantem cui Sub-
lacus vocabulum est. [illegible] parat. Quo dum
fugiens pergeret monachus quidam Romanus
nomine sub Deodati patris regula degens
[illegible] inde repperit cuius ad desiderium cog-
novisset ei sancte conversationis habitum tradidit
et quibus licuit ministravit. Benedictus
equidem per abrupta montium per concava
vallium per defossa terrarum ad locum plurimo
dudum desideratum perveniens in artissimo
specu se tradidit tribusque annis [illegible]
[illegible] et [illegible] vacans illic [illegible]
[illegible] hominibus excepto Romano
monacho qui sibi certis diebus alimenta
ministravit. Cum vero [illegible] deus iam [illegible]
vellet et Romanum a laboribus quiescere
et vitam [illegible] in exemplum hominibus
demonstrare ut posita super candelabrum lu-
cerna claresceret [illegible] qui in domo
dei sunt luceret. Factum est ut [illegible]
[illegible] tempore a multis frequentari cepisset
ad quem abbas deserebat corporis alimenta referri
ore in suo pectore alimenta [illegible]
vite [illegible] suo existente [illegible]
miraculorum tum [illegible] gratia claruit [illegible]
[illegible] que revelationes [illegible] [illegible]
recepit demones compescuit et fugavit
multa futura vehementer [illegible] predixit. [illegible]
Animam namque sororis sue beate
Scolastice in specie columbe celi secreta
penetrare conspexit. Animam episcopi
Capuani [illegible] ab angelis [illegible]
[illegible] deferri vidit. Demonem [illegible] quendam
monachum [illegible] trahentem
et [illegible] impedientem perspexit [illegible]
dum [illegible] demon ac si [illegible]
recepisset clamando aufugit. [illegible]
Totile Gotorum regi cuncta que illi
erant ventura in spiritu prophetico predixit.
Multa inquit mala facis multa
mala fecisti. Iam aliquando ab iniquitate
quiescas. Equidem Romam ingressurus es
mare transiturus novem annis regnabis
decimo autem morieris [illegible]
[illegible] est. Nam decimo regni sui
anno regnum cum vita perdidit [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Rome destructorem [illegible] Romam
quit non [illegible] gentibus existimabat [illegible]
tempestatibus [illegible] [illegible]

et terre motu fatigata marcesset in semet
ipsa ruinis prophetie misteria [illegible]
beatus Gregorius ubi super nobis iam facta sunt
luce clariora qui in hac urbe dissolu-
ta menia eversas domos destructas
ecclesias turbine [illegible] eiusque [illegible]
edificia longo senio lassata [illegible]
ruinis crebrescentibus prosternari videmus.
Plerique ad perfectorum spiritualis vite sese dis-
ponentes tamen patris virtutes et vite sancte
[illegible] [illegible] recta prorsus religio-
nibusque imitari vestigia perfectorum [illegible]
[illegible] [illegible]. Ecce nos reliquimus
omnia et secuti sumus te. Et hec de primo.

Iam proximum est de desiderantibus [illegible]
contemplationis perfectione [illegible] ex ordine
institutio [illegible] venit quibus modis ita
opera vite exterioris et active [illegible]
contemplans convenit intendere [illegible]
[illegible] tamen etiam [illegible] qui medius
[illegible] inter deum et plebem [illegible]
[illegible] est in utraque vita contemplativa
[illegible] et activa perfectus esse adeo [illegible]
[illegible] contemplans quod [illegible] per actio-
nem enim sue [illegible] in statu [illegible]
[illegible] seu perfectionis [illegible]
Benedictus [illegible] in [illegible] [illegible]
sua regula [illegible] esse debent [illegible]
[illegible] seu perfectionis doctrina
[illegible] [illegible] [illegible] Hec
[illegible] [illegible] [illegible] con-
templatione [illegible] [illegible] sic [illegible]
dum [illegible] salutem et spiritualem
[illegible] [illegible] intentione [illegible]
[illegible] sua [illegible] [illegible] que [illegible]
In hec [illegible] [illegible] per [illegible] [illegible]
qui postquam ascenderat in montem [illegible]
[illegible] ut ibi gloriam dei [illegible]
libertate [illegible] [illegible]
[illegible] descendebat in castra [illegible]
[illegible] hoc in [illegible] [illegible] [illegible]
que post [illegible] contemplationem [illegible]
[illegible] spiritus meus in deo salutari
meo post [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in
[illegible] [illegible] [illegible] in montana [illegible]
[illegible] Elizabeth [illegible] [illegible]
[illegible] qui in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
non [illegible] [illegible] [illegible] ut apostolus
[illegible] [illegible] obsequi [illegible] [illegible]
me [illegible] sit [illegible] Salvator. Si diligitis
me mandata mea servate et perfecto [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] se obligando [illegible]
in reddenda [illegible] [illegible] [illegible] legis

sit dilectio et signum dilectionis sit exhibitio
operis [illegible] non diligit [illegible] [illegible] qui
legem implebit [illegible] [illegible] [illegible]
non [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible]
diligit [illegible] odit [illegible] [illegible]
[illegible] Legimus insuper Moysen [illegible] lo-
cutus ei dominus [illegible] in monte [illegible]
quod ad populum [illegible] [illegible] descen-
debat tablas legis ferens [illegible]
[illegible] contemplatione [illegible] [illegible] radiosa
videbatur. Eternus sic lampas [illegible]
sic [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] contemplatione lu-
cescat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] que non [illegible] [illegible] loqui.
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
nostra [illegible] [illegible] est. Hic [illegible] et
[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad verba ad [illegible] [illegible] quod
apostolus meremur [illegible] ut [illegible]
[illegible] ut [illegible] in [illegible] Illum
magnum [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] super modum qui [illegible] [illegible]
in actione [illegible] [illegible] [illegible] assidue
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
fuerunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in lacrime mee panes die
ac nocte [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] per psalmum. Verum hoc [illegible]
bat [illegible] dei [illegible] contemplabatur [illegible]
petebat [illegible] Redde in [illegible] [illegible] Et
[illegible] [illegible] ad actionem [illegible] [illegible]
[illegible] Hec [illegible] stabiliter [illegible]
[illegible] et actionis contemplative in
[illegible] religionis patre Benedicto [illegible]
[illegible] [illegible] est [illegible] [illegible]
in pace [illegible] deum contemplans am-
bulabit et [illegible] [illegible] ab iniquitate
[illegible] Semper de proximi [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] non [illegible]
[illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] suo [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]
tota [illegible] [illegible] [illegible] Atque
[illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] re-
[illegible] [illegible] [illegible] ubi [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in quibus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] monachus [illegible] In [illegible]

insuper Cassino ubi prius templum
ydoli fuerat quod appollo dicebatur sancto Io-
hannis baptiste eum vestigia in mille seruorum fu-
isse credit nobilem fabricauit ecclesiam
atque inhabitantes plurimos ab ydolatria re-
uocauit. Verum non solum catholica
dei orthodoxam fidem assiduis
predicationibus atque doctrinis salutaribus multa
studia dilatare de proximi quoque salute spiritu-
ali solercius curare, sed et opera pietatis
et misericordie corporalia proximo diligenter
impendere non cessabat. Nam infirmos
crebro visitauit pleraque variis
egritudinibus laborantes opere dei in-
uocacione ad pristinam reduxit sanitatem.
Obsessos insuper ademonibus liberauit
atque pauperibus elemosinas tribuit largissimas.
Nam quodam tempore quo alimentorum inopia
campaniam affligebat dum
indigentibus monasterii sui bona tribueret
adeo ut nichil in cellario nisi parum
quid olei in vitreo vase remaneret.
Tunc quidam subdyaconus nomine Agapitus
aduenit postulans ut sibi aliquantulum
olei dare debuisset. Hunc autem [illegible]
[illegible] Benedictus qui cuncta
decreuerat in mundo tribuere ut omnia in
celo reseruaret hoc ipsum parum olei quod
remanserat petenti dari iussit. Monachus
autem qui cellarium tenebat iubentis verba
adimplere distulit. Cumque sanctus ab
hoc aliis iussit ut illud vas vitreum
cum oleo extra fenestram proicerent ne
quid in cella per inobedienciam remaneret.
quod et factum est. Iacebat autem sub eadem
fenestra ingens numerus saxorum
[illegible] vas venit in saxis
[illegible] super modum
[illegible] nec vas frangitur nec
oleum effunderetur tamen datur pauperi.
Et abbate sancto orante mox vas
magnum oleo plenum in cellario re-
pertum est. Vir vtique Benedictus multis
claruit miraculis que ad longum per
singula enarrare temporis angustia non
patitur. Et inter tot miracula quibus
in mundo claruit doctrina verbi non me-
diocriter fulsit. Scripsit enim [illegible]
discipulis instituendis regulam discipline
inter alia [illegible] dicit

[illegible] et imitatores eius sed dicen-
tes modo vitam [illegible] in mundo dum
[illegible] Verum eciam extra claustra
[illegible] valuerit. Hec namque regula
instituta [illegible] abbatum
sub sua [illegible] comprehendens [illegible]
[illegible] quod nouum testamentum. Continet
enim [illegible] pedes [illegible]
[illegible] volentes ut faciant vobis homi-
nes et vos facite illis. Continet insuper
[illegible] ordinem qualiter sit
[illegible]
Continet [illegible] ad vitam
[illegible] sit [illegible]
[illegible] Cum denique vicia et pec-
cata sit corrigenda et compescenda [illegible]
per [illegible] sole sit
accipiende et exercende. Hanc [illegible]
[illegible] pater Benedictus [illegible]
ore [illegible]
b. Gregorius ubi super dicebat [illegible]
monachorum regulam discrecione precipuam
sermone luculentam cuius si quis velit sub-
tilius mores vitamque cognoscere potest
in eadem omnes magisterii actus inueni-
re, quia nullo modo potuit vir sanctus aliter
docere quam vixit. Huic [illegible]
[illegible] in eadem [illegible] de mortuorum officiis
et celebracione missarum [illegible]
vir sanctissimus [illegible]
[illegible] omissis et ad
[illegible] sancti Ambrosii
[illegible] operibus [illegible] et sancti Ambrosii
[illegible] Gregorianum [illegible] et ideo [illegible]
[illegible] adeo [illegible]
[illegible] quod ad eternam gloriam adeo electi
vere ad eternam gloriam adeo [illegible]
que sub hanc regulam vitam duxerunt
[illegible] vitam sub qua eam in [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] facerent [illegible]
a vero Iacob [illegible] ad [illegible]
sigillatum [illegible]
[illegible]
[illegible] ab hac regula diuersi sunt non
pauci religiosi [illegible]
[illegible] monachorum qui [illegible] Benedictini
[illegible] tamen [illegible] possunt
[illegible]

[illegible] emanare non paucas hac religione
ab hac regula emanatas clarissimos
professores qui statum dei eciam [illegible]
exemplis ac [illegible] virtuosis operibus
[illegible] decorarunt nisi ipsi [illegible] opera di-
uina [illegible] clarius innotescerent
Sed quo nunc pacto de hac luce sublatus
est breuiter [illegible] sine sermoni [illegible]
[illegible] consolacionem [illegible]
[illegible] ipse enim prophetia plenus obitum
suum ante presciuit quibusdam discipulis
[illegible] dissolucionem sui corporis
[illegible] hora mortis imminente a
discipulis in oratorium se portari fecit
ibique [illegible] corporis et sanguinis
domini percepcione muniuit et inter
discipulorum manus imbecillia membra
sustentans erectis in celum manibus
stetit et ultimum spiritum inter verba oracio-
nis efflauit. Cum benedictissima anima
a duobus discipulis [illegible] palliis [illegible]
[illegible] coruscantem lampadibus
celum ascendere cernitur. Corpus autem
in oratorio sancti Iohannis baptiste quod de-
structa ara appolinis in monte Cassino
[illegible] construxerat cum magna re-
uerencia sepelitur, in quo et specu
[illegible] prius sublatus habitauerat, si
[illegible] fides plerisque [illegible]
[illegible] miraculis. Nunc
[illegible] quesso attendite quod
[illegible] ab eterna [illegible] ad
[illegible] ad quod eius [illegible] ad sidera
[illegible] se diuinitus [illegible]
[illegible] celi clarum [illegible] meruit.
[illegible] et [illegible] oculos [illegible] gesta
[illegible] exempla quod nobis
[illegible] est. [illegible]
[illegible] eorum [illegible]
[illegible] sanguine suo [illegible]
[illegible] et [illegible] gracias
[illegible] deuotissime [illegible]
patrem Benedictum quod in [illegible]
[illegible] erat [illegible] gemma [illegible]
throno dei et agni et impetrat nobis graciam
[illegible] opportuno [illegible]
[illegible] valeat ad [illegible]
[illegible] dei [illegible]
[illegible] laboribus [illegible] inmarcessibilem
[illegible] prestante domino nostro Ihesu
[illegible] hoc deum et [illegible]
seculorum amen.

Sermo de sancto Ieronimo

Inueni virum secundum cor meum qui
faciet omnes voluntates meas. [illegible]
Secundum petrum et [illegible] in libro actuum apostolorum
actorum [illegible] Si recte sapere
recteque sentire [illegible] nobis divinitus
datum sit colendissimi patres illud asse-
rare [illegible] venerari
digne colere maxime illustrare laudibus
et ad celum attollere dignissimum illud
Sacri Ieronimi nomen [illegible]
[illegible] iubemur. Quantum enim aduersus
blasfemum illud Eluidum [illegible]
[illegible] odio improbaque eiusdem [illegible]
detestamur tam feruenciori [illegible]
amore ipsum [illegible] fidelibus amabilem
diuum Ieronimum [illegible]
[illegible] illam dei genitricem [illegible]
[illegible] vbi Eluidius ipse corrupte
perditaque fide adeo blasfemare presumpsit
[illegible] ut eiusdem immaculate virginis in-
tegritatem aliquam interruptam fuisse aliorumque
plures filiorum [illegible]
Sacer [illegible] ac fidelissimus eius Ieronimus sic
inflammatus zelo [illegible]
[illegible] illustre
[illegible] studuit librumque de perpetua
virginitate sancte Marie aduersus ipsum Eluidium
elucidata veritate [illegible] studiosius
legendum edidit. Tantus namque laudator
venator et cultor glorie virginis [illegible]
ut laudes eius ab illius corde ab illius
ore et a scribendi assiduitate procul ab-
esse non possent. [illegible] euthimie
[illegible] sic [illegible]
[illegible] ore [illegible] laudare
iubemur [illegible] in glorificacione b. virginis
marie [illegible] omni studio
[illegible] studiosius [illegible] deuociusque b.
[illegible] laudatorem nos ipsi non [illegible]
[illegible] laudibus exornare [illegible]
ab eadem [illegible] et immaculata virgine [illegible]
[illegible] graciam [illegible] optime [illegible]
[illegible] pie ac silencio [illegible]
[illegible] consueta [illegible]
dicentes Aue [illegible] Inueni virum secundum cor
meum qui faciet omnes voluntates meas ut supra.
[illegible] viuos [illegible] vices [illegible]
[illegible] sermo [illegible]
[illegible] balbuciente lingua [illegible]
[illegible]
hodierna ipsa die eius de presentia [illegible] sacri
Ieronimi [illegible] in [illegible] presensi [illegible]
[illegible] dignissimo [illegible] doctoris [illegible]
[illegible] et
[illegible] doctrine laus

omnis inficere Virginis eterni splendorem elucidaciaz ipsius sermonis facile rerum maiestas superaret. Et sane mea quidem sententia, cunctis scelus divi Jeronimi admirandis gestis quanto copiosiusque describeret, quanto prestantiorem oratorem ea mea etate ydoneum vidi ad huius modi rem. Ipse Jeronimus rebus suis nobilissimo pluralis optimus orator foret, magisque ydoneus. Nec quippe parem tantis rebus oratorem affari possum nisi Jeronimus ipse aut cui spiritus ipse pectus linguamque mutuasset. Sed ne hoc brevitatis hore magis apte queratur, illius immensus ipsius domini desiderate et excellentia eodem quidem in suis est compacto affidare, id est si spiritus in prestatione suo me nequaquam polluat. Omnia Jeronimi gesta aut plura aut potiora dicere esse immo non ambigere me ipsum inclito plura angustia ipsa divini tate orationis exornare promissione. Tam copiosa siquidem quod ipsa penes spenetibilem in suorum silvas quo quidem dico, ut qua si in ptre sermunaz inchoaverim sim non facile evadere possim et multo magis inde tradere sim exornis. Quanta itaque in sacra theologie regula ut quod de capite dicit sepe ineo ad imbra est refertur, et quod de virtutibus in istia corporis membro dicitur e de alto est non immo vis fieri possit. Celeste in oraculum de sco rege David spiritus ad litteras divinis dedit. Inveni virum secundum cor meum etc. De magnifico est viro dei Jeronimo plene vis fieri, quoniam si apperire ita studebimus ut primum siquidem singulare spiritus divini proponendum eloquium cum ipsum virum omni corpore perfectum fuisse quo per illud deinde in vita et morte non omisisse quo hijs que divine in primis voluntati accepta sunt estimare non difficile erat. Precipua namque apostolus et in de proponendum sim una est persistendum elevare de huic viri Jeronimi deneque meo iudicio sane nimis audebit ne quis ignaviam prestendo felicatur, quod quibusdam medijs eius divinarum eloquiorum sit affluentia generare. Justificaverunt aplissime est virtutibus atque doctrinis exornavit et in omni etiam dei precelse magistrum sit huius. In fundam paratur, si non fallor, sicut apostolus theologorum exploratum quedam divine virtus electus signa sunt opera ab eterno. Jeronimus ipse non alicubi quod divinum eo gestum et meritum est ymmo sane non alibi quod archana in illa eorum spacio conscripte quod secundum eternaz dei predestinatione conscripta sunt in libro vite quod rerum preteritorum conscriptorum celestium in quem non inepte dicitur quod utique consortio in illo electorum suo manus sua et etiam divine determinatione voluntatis infallibiliter complexa est. Hac perfecto divinorum gloriorum assertionum sicut quibus innabilem de electis asserit ille scriptor dei optime consius dominus missus paulus ad Ro. viij scriptum ita describit: Quos predestinat, hos et vocavit,

hos et iustificavit; quos autem iustificavit illos et magnificavit. Ex quo ergo dicere ad hec dico et pro nobis quis contra nos. Libros itaque pre studiosissime vel paululum oculos mentis attollere et nonnullos experiencias quos sunt excellentis constat fuisse divinis vocatus, relinquere quem sane multi, in fallor, non immerito parare divinum ipsum Jeronimum esse valeas. Erat Jeronimus ipse loqui nesciens sicut fuerat et tamen ante maternum uterum exivit scripsit et corpus destitit prophetia divina voce predicavit. Jeronimus vero universa que scripsit Jeremias non modo destitisse loqui verum et misplurimum variarumque repetendi literas ac linguas tam sese perfectissime novit adeoque perficiendum huius prophetie secreta penetravit ut super unum Jeremie libros viginti optimos ederet libros. Non negat quod reputabitur se esse ipsum pollutum gestare labia et nichilominus ad se audiendum ignotas advocabat insulas longinquos ve populos ergo quod nondum dubitat scripturam pelare ab utero matris et a ventre nomen proprio et scripturam a cetera sicut sagittam electam. Erat quoniam non ob insulas sed universorum nationes ad se audiendum provocavit que et libros psalmorum integre transtulit et diversis misit sed eodem uno libro secundum copiosissime. Et omnes ezechielem danielez et duodecim prophetas uno modo aperuisse ac diligentissime transtulit vero et eosdem ita copiosiusque commentatus est, ut sicut ezechielez libros sed xiiij, sed danielez libros tres, sed xij prophetas libros xx posteritati tradens. Talentum credita ex eloquia dei optimaque talentum cumulare multiplicare satagebat quibus cumulatis etiam undique sapientie et scientie dei thezauris redundantissimum multo diciore ornatioremque reddidit. Sicut enim eodem sensu eodemque spiritu scripte sunt inspirante sic et exponende quorum spiritus et ita fuere et non nisi auctore spiritu sancto dictata sunt. Non enim humano sensu aut voluntate humana allata e aliquando prophetia sed spiritu sancto inspirati locuti sunt sancti dei viri. Ipse autem erudiendum alius nisi de sancta Jeronimum sermonem est, quoniam post hebreorum ipsum egregio in latinum et ex hebraicis ut non vere in latinas litteras verbis ut novum testamentum optime fidelissime transtulit, et tam ut ubique veritatem pura et translacione tamquam ut aliquis veritatem reconciliatione etiam latinis et eius excellentie commentationum expoundatque recepit. Eruditur divinis eleganter immoralibus quam sicut ezechielem et lucidissime summis ipsius copiose et spiritu inestimabilis et inopinatis omne inspirandum ecclesie locandum et probavit neque virum quem probat religiosissimum id molestie fuerit

aut alium a vero existimet ex sanctis huius sanctis sanctum Jeronimum ausus sum comparare eum Johanne sancte ecclesie doctor divinus Aurelius Augustinus in epistola ad Ciralium Cirillum que incipit gloriosissimi christiane fidei athlete eundem Jeronimum fuisse alterum Heliam alterum quod Samuele alterum quod Johannem baptistam asserere predicare non dubitaverit. Desiderabilis ^ falce autem hic sancte plantacionis fructum inde magis ac premiate ingenuitate radicis illa processerat quod sancto optimo ac nobilissimo Eusebio ex opido Stridonis quod Dalmacie quondam pannomeque confinium fuit. Auzeo quondam ut ita dicam beatissimo quod celi aspectu feliciter gemmis rerum et e ducatu plorantissimam tunc Roma ad urbem gnos ipse puer vivatum pre mente sororibus consignatum est ceteris felicitus deductus est ubi confestim optime indolis ea signa dedit, quod a prime adolescentie flore tibi annis litteras grecas ac latinas perque hebraice adeo plene perfecteque eruditus est, ut et in clarissimum evaderet virum, et temporibus suis maiores omnemque ex pre cumulatos deferret honores dominato, scilicet que in gramatica Victorino que in rethorica Varoniam ebreo quidem doctissimo quem in hebraicis sermonibus Gregorio Nazanzeno quem in sacris divinis doctrinis studiosissime audivit dilexit colluit et observavit, quos utique lucissimos ornatissimos optimosque preceptores huius sepius auditor et docilis factus ex sermone ipsorum fontibus copiose audisset, hauxit, unde postea in ecclesie et in omnem etiamque affluentissime redundaret. Ut aut non solum sana fideliumque doctrina sed et novo quidam militandi genere ubi recepit scolaribus curiis iam soli deo liberius et expediencius vacare possit per vastissimarumque monachorum huius mores sapientium religiosamque vitam plene perfecte viventium imitatus est. Quibus scientiam virginensis eterne gaudens cum tamen pertalia mecum ex inita neque longe latere posset secundum annorum septuaginta ut liberio tunc sed ipsius apostolice presule Romane ecclesie presbiter cardinalis tituli sancte Anastasie tanta plorium ac probate ordinatus est, ut omnium pene iudicio dignus etiam summo sacerdotio dicentur. Verum liberio ipse tunc annos fere quatuor ex apostolico apostolatus confessus sit, factus tamen in Arriane perfidie fugientibus multis se abscondentibus, alijs vero sub metu persecucionis. Solus sermonis prophetie Jeronimus apposuit

se murum pro domo israel et licet multis affliceretur iniurijs tamen pulsaretur, magister tamen a erroribus a hereticis illis adeque ymmo spiritu ipsorum plena docta alicubi vel modicum pullulare perpessus est. Confestim sicut fidei ac fideles in victoriam redarguebat, presentem vite studioseque invigilabat. Et propterea quod Elvidium contra Jovinianum contra luciferianum, contra Montanum contra pelagianos contra vigilancium zelo sancte fidei actus plurimos optimosque edidit libros. Adversus quosque peccatores et in scandalum aliorum delinquentes quos illos ad pudorem primaque revocaret animarum salutis zelo succensus magister tamen neque tacere potuit, ut adversus Sabinianum diaconum lapsum cum monali, adversus Susannam quondam consecratam deo virginem propter eius lapsum, adversus pseudo clericos pseudoque monachos, adversus Johannem episcopum Jerosolimitanum Origenis assertore, adversus Rufinum Aquilegiensem. Ille morbo laborante et delibertate arbitrij male sentientez, adversus quosque matrem et filiam in gallijs commorantes ut ad invicem muliebrium insidiarum tempus migrarent. Sed ne falso a divinitate ipsum existimemus Jeronimum hostilia alienaque tamen destruxisse et non propria multa edificasse oppositum confestim velut sese offert. Tamen enim epistolas enarrare sufficiant ad quot illustres in utroque sexu personas et status ipse scripsit a quibus optimis de rebus, ut ad Augustinum, ad Damasum papam, ad Theodorum episcopum, ad Dorianum episcopum, ad Amandum presbiterum, ad Alexandrum monachum, ad Nepotianum, ad Paulinum, ad Principiam virginem, ad Demetriadem virginem, ad Eustochium virginem, ad Paulam matrem ipsius sanctissimam, ad Celanciam conjugio copulatam, ad Furiam viduam, ad Sabinam viduam et huius modi pene innumerabilia in occurrit, quibus omnibus aut de sanctis scripturis, aut de lege divina, aut de mandatis, consilijs, sacris operibus, iudicijs, dictis quoque misterijs dei tamen perstudiose tamen copiose tamen eleganter disserebat, et aut ad virginitatem suadam, aut ad castitatem in viduitate perpetuo tendam, aut ad relinquendum seculum et deo militandum, aut dei mandata libere ac suaviter implenda, aut ad honestissima et sanctissima singulos quibus scribebat acthenie ... non enim ipse ille a tantis erat sermo doctrine sed instantia cottidiana nexquis reddet

defectu fidei a spei a cari a pacie a
humilit a mansuet sed spem misericordie
a ex toto defuerit solutus inluctabat et
in solitudine persistebat non solum peccatorum
carnem sed et singularum quorum personarum
devotissimus illud pauli zelum imitatus
infirmis omnibus compaciens et ipse com-
firmabatur scandalizatis quibusque et ipse con-
dolens intus urebatur que utique signa
evidentissima sunt perfecte caritatis Erat ergo
vir omni ex parte virtutum perfectus omnibus
etatis sue probus omnibus in notis
et qui circa preminens penitus divinum
voluntatis eius meditacio eius sensus eius
delectacio eius studium cuius vita non
nisi in lege dei inveniri potuisset Erat
vir de numero paucorum cui similem raro
invenire contigit vir perfecte bonitatis
qui utraque eque patientem ita semper im-
plere statuit ut sibi ob esse nemini et
omnibus prodesse studeret Hic est plane
verus ysrahelita in quo numquam inveniri
quisque potuit dolum aut fraudem Ipse
est verus ~~frater~~ celice curie qui gau-
dere nescit nisi in gaudio et invere
sponsi Utique ipse est verus defensor ec-
clesie curie magis quam corporum salute
zelans Ipse est laqueus anime me-
dicamentum vite et in morte protectio
fortis qui autem invenit illud illum
invenit thezaurum Tam preciosum
quod in ecclesia dei thezaurum non nisi de
sursum non nisi de celestibus non nisi de sa-
crario sic terminatur inventum esse credendum
est Ipso et ab angelis lucis omnibus
et amicis hominibus sue uno id omni
consensu unaque cum voce de ipso sacro
Jeronimo comprobandum est quod sibi predicandum
et visitandum est per omnipotentem deum vivum
et verum id est sibi quod produxit inveni virum
secundum cor meum Et sic de primo tantum dictum
sit Nunc vero superest opera optimi vi-
delicet vite progressu supremoque eiusdem
fine quam brevissime pauca quedam re-
latu digna ad mentem reducere Iure
quippe monachorum vir iste dicitur pru-
dencia stupendus totus atque videbatur
semper et ubique non aliud eius intendisse
videretur nisi divine se indueret per omnia
ad plenum conformare ymitando ad veram
supremamque phisiam talle crassimo per-
venit ad veram scilicet tranquillitatem vite
optatamque felicitatem mortis Quid in-
prestantius quid dicam melius quid
probabilius quod ut beatus quamdiu
in hoc mortali corpore sumus sincera

nobis solida que plena potestate potuisset
sed quod adeo tranquillitatem liberam atque pervi-
gilem agamus vitam mortemque proin
ut de toto iam nullam formidemus Quidem
quillam vero dicam illam nempe dicam
que insipienti vulgo placet que tamen
deliciis divitiarum affluencia divicio
sedantur vero fugitur honorum et glorie
splendore quedam venusta nitesa que
famulancium turba in columni Jocunda
quoque fortuna floret exornatur atque
nitidique splendet dico in oculis insi-
piencium non utique hanc hanc opulencie
tranquillitatem ego iure ficte constituerim
vero si quid sacro Jeronimo credendum
est si viro sapientissimo si experto credendum
esse arbitramur Plurima tranquillitas
ista tempestatis est sic et momentanea
iocunditate dulcedo longa nimis horrenda
quod sit amaritudo potori Cum enim secundum
prefatum ipse Jeronimus tacitus prefatus acad-
vertit difficile ymmo impossibile fore ut
presentibus quis et futuris fruatur bonis ut
et hic ventrem et illic mentem repleat
ut de deliciis transeat ad divicias ut primo
utroque seculo primus inquam et futuro
et gloriosus sit ut pateret latenter saeculi
et permanentis dei tranquillitatem sanitatis
mortiferos potuerat sirenarum cantus ut
prius confestim sagacissimus
alter ulixes surda sentinet aure
nec Romanasque illam Romanas eas
manabitque delicias puer et omnem
Rome consequi potuisset felicitatem
ducens prius inde discessum
elegit Fallacia quippe pseudo
qui in vita levi se vestem
imposuerit ea spe ut se induceret
adulterii cum fingeret admaturius
Assidua quoque persecucio hereticorum
maxime Pelagianorum lingua maledica
insuper invidorum infestacio serpentium
quoque detractorum morsus pene
commune cordibus ipsum sanctum
ac profunde pependisse coegerit
quod fiducie quam solidi
in hoc seculo nequaquam prudens
et iustus reperire potuisset delectaciones
itaque amicorum urbis tranquillitatem
deserens animo Dominum parentes
natos et quod huius difficultas
fluctus lauacri ubi
na a se prius devitans ad desertum
confestim lata sic levius armatus

pervenit ut volasse magis quam measse
videretur Constitutus igitur in heremo et in
in secreto experto est ut ex ipsius verbis qui
...
illa vasta solitudine quod ut ego de verbis qui
...
ardoribus horridum monachis prestat habita-
culum Sepe inquit solus et diu in pleno
residebat Horrebant sacco membra de-
formia et squalida cutis situm ethio-
picie carnis obduxerat Cotidie lacrime
cotidie gemitus cotidianeque vigilie et si
quando repugnantem illum immens sompnus
oppressisset nuda humo vix herencia ossa
collidebat De cibo vero et potu quod di-
cam cum etiam languentes monachi ibidem
aqua frigida utantur et coctum aliquid
accepisse luxuria sit ipsum quoque ce-
lulam quasi cogitacionum suarum consciam
pertimescebat et sibimet iratus et rigidus
solus deserta penetrabat Sicubi vero
concava vallium aspera moncium
rupium preru ta cernebat ibi oracionis
locus erat ibi illud miserrime carnis
ergastulum collocabat et repugnantem
carnem ebdomadarum media subiugabat
Assidue quoque in oracione clamans ad deum
diem frequenter iungebat cum nocte nec
prius a pectoris cessabat verberibus quam
domino imperante rediret tranquillitas et post
multas lacrimas post oculos in herentes celo
nonnumquam videbatur sibi interesse agminibus
angelorum Cum quibus letus et gaudens cantabat
domino canticum illud post te in odorem
unguentorum tuorum curremus
utique vite austeritate omnibus fugatis illecebris
seculi suppeditisque temptacionibus optimas
mundi hostesque magnam victoriam
de pugnantium solidam quoque tranquillitatem
et permanentem intrinsecus pace assecutus
vivo vad quoque tranquillius nasci et adeo
nunquam dividi et in huius solis quod
diligit delectari Apud vero vita vero Jeronimus
in a pena Bethleem qua
appetitu sua sed natura conservavit
presepe domini sui ut prudens dictat
mundi ac dominus ubi constituit ut
divinus valet celestibus pasta deliciis
et nunc iubilando cum angelis decan-
taret Gloria in excelsis deo et in terra pax
hominibus bone voluntatis Nunc vigilando cum
pastoribus videret ipsum incarnatum filium
dei Nunc vero cum magis adnotaret syderis
splendorem puerum cum sanctis adorare
magis
munera

eidem offere Post hoc autem ibidem concessione
Cirilli episcopi loci illius et vicinorum katho-
licorum monasterium ut in suo proprio sedes
obsequitur multos erudivit discipulos
multos fecit ibidem annis lv usque ad finem vite
sue atque ad annum etatis sue
in tranquillitate spiritualis vite devotissime
perseveravit Ad ea sancta dicta
licet in carne constitutus in spiritu tamen potius quam
in carne vivebat est crucem ac semper
quoque prima innocencie quod vitam eiusdem
ac mira confirmat leo ad eos sponte
veniens claudicans quemadmodum nimis acu-
mine vulneratus in pede reddita ad eos divinitus
transmissus Cum eo vulnerati pedis reme-
dium in multis ab ipsis fratribus obtinuisset
longo post tempore ibi ab ipsis omnibus man-
suetus omnibus obediens ac hilaris adeo
ut fratribus famulo munus implere videretur
Asellum scilicet in silva pro lignis apportandum
conducens et reducens ipsum diligenter
custodiebat Sed scilicet cum dormiret leo
asello furtive sublato ipse demum
peractam lignum portabat asellique
officio fungebatur Sed iam vivo ad
finem huius stilo vivi festinabat oracio mea
hec ea sancti tam devotum optimi illius vite
sue tam celebri quidam recordacione
nos omnes reculam ne forte ipsi ne
neglexisse videamur Nunc ea stilo
memoria digna sit nisi spacio revolvere
videtur esse neglecta ut dicatur
hoc autem ipso placuissimo sene beato
Jeronimo feliciter id in plenum fuisse
in vita quod ipse in exhortatoria ad
Julianum sene epistola nullo amari quod p..
..
que senectus occupat et
tam que omnia dies invenit salua
non ..ntur hic non confundere diu
longe nimis sicut in pera
.. confirmat .. Beatus ..
.. vigilate ..
.. possumus ..
ad adoptandum salus absque ullo naufragio
.. in integro felicitatem productus
sit Nunc quoque ibidem ..
dei ad tam gloriosum mirabilem at-
que divinum triumphum adeptus sit Sed
districtissimas demumque duces ..

preces insufficientissimi nostri heo rubricarum mul-
titudine complere que rerum sed que digna
que optima que devotissima quereque
cunctis admiranda feliciter diuus ipse Ieronimus
sanctissimo in eo transitu suo peregerit per
titulos duntaxat capitulorum vel rubricas
unde quam brevissime summam annotare pos-
sim. Quemadmodum namque huius sancti viri gesta
ta brevi sequens oratione ad plenitudi-
nem comprehendere contendat nichilo plus
agere se sciat quam si universum terrarum
orbem singillatim quo ad omnes insulas
maria montes flumina silvas campos
regiones urbes et opida quamque clara distinctaque
pictura brevi aliqua tabella effigiare
velit. De sanctissimi igitur Ieronimi transitu
quindecim hec capitula seu titulos sub-
dis vel capitulorum si libet apud vos ipsos
notabit. Primum capitulum est de consolatione discipu-
lorum et prohibitione lacrimarum et de ex-
poliatione ipsius. Denudatum quippe ipsum
cum mandato discipuli super nudam terram
posuerunt, vilissimoque sacco vel linthea
cooperuerunt. Neque id mirum preces devotissimi
mirabiliter, quoniam namque sancto spiritu instructus
ut medium inter ipsum inveniuntur
sed vitam occultis quibusdam sensibus concurrere
recordant. Nam et sanctissimus turonensis
antistes beatus Martinus aliquid in eius
transitu fecisse legitur. Asserens non decere
christianum hominem nisi in cinere et cili-
cio mori. Quorum exemplum beatus quoque Ieroni-
mus devotissime imitatus est. Ca-
pitulo vero secundo hortatur discipulos ad
parvum ad contemptum presentis miserie
ac perveniendum ad eternam patriam et ad pre-
cepta semper vigilandum in timore dei.
In tertio vero terribiliter insurgit contra verbo-
sos vacuosque predicatores et doctores
predicantes aliis que ipsi minime ope-
re implere curant. Et contra veros completores
opere et doctrina mirabiliter commendat. Ibidem
quoque contra malos ecclesie pastores quam gravissime
qui gregem nequaquam pascunt sed depascunt
et vel malo exemplo vel negligentia in
gehennam dampnationem secum trahunt.
In quarto de paupertate elegantissime predicat.
In quinto de humilitate et vel obedientia et de servitute
contractu. In sexto personarum acceptores
acerrime impugnat divitum scilicet
nobilium et potentium ordinans qui omnino
pellunt ... ianuam regni celestis
... aliud esse videtur
nisi oblivio dei oblivio sui oblivio

mortis luxuria rapientis crudelitatem omnium
quoque opprimere. Ipsa corona michi aliud
esse videtur nisi pecunia. In septimo
contra diu dilatam conversionem presumentes
ad quam peccatores misericordia in contrarium
dilatant confugiunt. Rigidissime disputat
asserens de centum milibus hominum per totam
vitam ... qui coactum prius vix unus
salvari. In octavo contra pseudo prelatos
pseudo sacerdotes et pseudo monachos dis-
sipando clamat et precipue contra avaros cru-
deles et sodomitas. In nono gravissime
dampnat fedissimam carnis luxuriam.
In decimo de castitate persone et mentis
optime tractat. In undecimo contra iura
dimissionis et emendationem et ... augmentatur
et contra iuramentum divinissime ... sobrie.
In duodecimo quod incipit hic in prima die
mei non multa loquar ubi primo ad illum
ipsius accessit ac vultu ... ad sibi
iocunditatem moriendi. Postremo ne sibi
moriendo nisi per beatam resurrectionem a
Christo repromisse, in ipso quoque iam iubilante
omnique ... que sua immensa
palma triumphali quoque laurea iam
exultat. Ibique mirabiliter ... genere
deplorat miserias carnis ... commendans
extollens bonam mortem ... et adven-
dentissime ad se vocat invitat et advo-
cat dicens. Aperi mihi dulcis soror mea
et amica aperi mihi ianuam vite
quam aperire mihi promisisti quoniam fuisti cum
domino meo ... et salutari mei
pace longa mea et ... templo
sed sicut intuendo ... eius
tos lacrimantes discipulos
solatur ubi et ... nobilissimum ac sanctissimum virum sic disciplinis
morigerum filium electumque discipulum ubi ...
magna dei et opera ...
magnanimi ... epo scilicet ... ipso
et exponit. In decimoquinto epo ... scilicet
Augustino ... et ...
tum. Asserens ... et crudelem
... eterne in consolationem ... et honor
... in expugnationem ... Ipsa
ipsum Augustinum per se relinquat. ... omnibus
eterna deinde pietate ... et
qui se adorant ... suavissimum ... oscula
amplexando, ... et ... in lege
porrexit. ordinavit ... ut ... in sepeliretur
de domo sua non umquam in ... desponsata
sepulcro sed in nuda terra de ...

corpus eius nudum sepelierunt. Extento
demumque in celum manibus oculisque ad super-
na commissis orationem ad deum fudit. In qua
inter alia dei ministeria continebatur. Et incipit
pie: Inde pater mea et refugium susceptor
meus et liberator meus etc. Inge
... qui devotissime mirabilitatem
ad dominum quibusdam modis ... huius
sacrosancte eucharistiam se preparavit quam
vere theologum adoratione latrie
summo procedens adorat. In eius adorationem
ipsam assumens longissimum prosequutus
dissimilium ... at corde divina sumpta
... in mactata hostia
corpus suum ... sermo ... devotus
qui susceperit ad terram supinus redijt manibus
super pectus in modum crucis tenens
illud Symeonis prophete decantavit
Nunc dimittis servum tuum domine etc. Et vos
in loco illo ubi iacebat magna
quedam lux instar solis effulsit tantoque
radioso coruscat splendore astantium
oculos reverberabat quod ipsum morientem
videre non potuerunt. Audierunt tamen vocem
de celo dicentem Veni dilecte mi tempus
est quod mercedem recipias pro laboribus tuis
quam feliciter tu sequitur gloria et ipse
letaberis. Ecce venio ad te piissime
Christe suscipe quem tuo precioso sanguine
redemisti. Tunc luce ipsa dissipata et
anima illa sanctissima nova illustrata lu-
mine glorie in regnum celorum et beatorum consor-
tium comitantibus angelis gloriose re-
cepta est. Odorem vero flagrantia quedam
mirabilis in loco eodem ubi examinatum
fuit id Ieronimi corpus iacuit multis
postea diebus manifeste perseverant. Eximiam
vero et ulterius ... est de appari-
tione quadam mirabili eiusdem beati Ieroni-
mi eadem namque die et hora scilicet ultra super
in cella sua completorij agit ... ipsa ... cum
... egregius doctor augustinus
cogitaret de sancte retributione quam
gaudent beati ad eius gloriam ... brevem ...
calamo ... aliquid a sancto Iero-
nimo exorirari illud salutationis mittere
... Domino vero sancto dilectissimo Ieroni-
mo salutem in effabile subito lumen
mirabiliterque et inestimabile odor fragrantia
cellulam ipsum replevit quibus stupefactus
Augustinus ... ubi ... pene tunc amisit
Nichil ... de ipsius transitu Ieronimi
Augustinus sciebat tunc ab eo loqui incipit

tamen distaret. Ex claritate autem
lucis ipsius vox quedam mirabilis in-
tonuit dicens Augustine Augustine quid queris
qui tam abscondita et archana perscrutari
tentas. Tu testis intendens mentem apponis
ne in mensa metiri et in cophino
sibilia comprehendere potuit mare totum
in altissimo clauderetur vasculo omnes
terrarum orbem parvulo caperet pu-
gillus quem tu ... statim vel de minimo
gaudio iudicare posses nisi quemadmodum
ego expertor tu quam expertencia ipsa dis-
cere. ... tue anhelantem auguste
... sed esse agnosce ... suavitate.
Ieronimus inquit anima sum Ieronimi cui
iam scribere inceperas que nunc in
bethleem inde carnis onere deposito
cum Christo omnique celi comitatu cohorte
decorata pulchritudine ad illustrem splendide
tu diademate coronata triumphans omni
triumphatur tam gloriose tamque feliciter
ad regna celorum pergo. Ibi in sine fine
mansura. Tunc augustissimus dei precipuus
dei servitus postulat scilicet de sacris desideriis
Numquid semper implevit de trinitate
personarum quantitate eterne de generatione
verbi de processione spiritus sancti de gratie
quoque de ordinibus angelorum et de pluribus aliis
profundis sacris dei de quibus omnibus
plurimum honorantis facio ab eodem Ieronimo
mirabiliter edoctus est. Tamen omnibus in
unum deductis evidentius patet sanctum Ieronimum
in omni vita sua gloriosaque morte non
nisi in beneplacito divine voluntatis the-
sauros militarum cumulasse. In quo ple-
ne divinum vocatum patet esse completum
scilicet Inveni virum secundum cor meum qui
faciet omnes voluntates meas. Quare
igitur nos ipsi ... vagamur de via
et non etiam potius unam sequimur viam
dei omnis eterne vitam optamus ... reformare
Cur secundum ... puerilesque ineptias ... va-
rias confusasque fantasias totos de re-
formatione contendimus. Et speculum
et exemplar et norma sed reformationis
esse forma totius ecclesiastice discipline
sed scilicet sancti Ieronimi imitari nosse
... fide et opere firmiter
tenere doctrinam. Sed cum id ipsum nos ne-
quaquam lateat, quare id opere non studemus
implere. Verendum est nobis valdeque for-
midandum preces prudentissime ne obsta-
culum id magno nobis impedimento
fiat quod sacer ipse Ieronimus super Ionam

prophetica quadam commixtione sit distincte. Sed duos potentes nobiles divites sapientes huius seculi et eloquentes rectores et magistratus inflatique omnes superbie spiritu difficile redeunt deo difficile convertuntur difficile quoque reducantur. Videtur obcecatur enim mens eorum diviciis opibus atque honoribus et terminum asiciunt viarum tenebris splendente undique virtutum claritate sufferre non poterit. Sed istos nunc preteramus et ad gaudendum quo adpossimus gloriosi Ieronimi laudes intendamus quas utique per clarorum optimorumque virorum laudis constare non dubitamus cum ab illustrissimis laudatissimisque viris ab eis scilicet qui et ipsi semper in laude vitam duxere magnis ac miris laudibus decoratus sit. Iure Ieronimum cum fere singuli ecclesie sancte doctores certatim in sancti Ieronimi laudibus se mutuum superare contendant. Audiamus primo venerabilem Severum quendam discipulum Turonensis presulis scilicet beati Martini. Ieronimus inquit preter fidei meritum doteque virtutum non solum latinis ac grecis sed etiam hebrayce ita litteris instructus est ut se illi in omni sciencia nemo audeat comparare. Cum iugis adversus malos pugna perpetuumque certamen. Oderunt eum heretici quia illos impugnare non desinit. Oderunt clerici quia vitam eorum insectatur et crimina …

[illegible]

[illegible]

… Amen.

Bonum est nos hic esse. Matthei xvii. sepe. Et verbum istud etiam in sacra evangelio scilicet huius domine nobis dominique predicatoris verbi … presentium … ut illud … sicut … qd ut … potius … illud ad … ecce … utique silendo clamabimus. Bonum est nos hic esse. Non … longa … presens … ad eum ipsum venio …

[illegible]

ciuis neque alia ob causam ullam boni im probis improbi bonis amici esse non pos- sunt quia tanta est inter eos quanta pot- est maior esse morum studiorumque distantia. Et diu uero etiam hic militat in ecclesia eius mi- litantis bonis improbos commixtos esse negare audebit nemo. [illegible] modo [illegible] parabolas tenent e quibus meminit in agro ecclesie zizania commixta esse tritico in cuius quoque sagena esse omnis generis piscium congregari. Et cum in unum [illegible] constituunt fide una inter se [illegible] [illegible] pres et unam sanctam catholicam et apostolicam ecclesiam eius spiritualem unionem diligentius perscrutanti nichil semper ipsius precepti notius in mentem uenit [illegible]. Namque ad unionem omnia ecclesie membra in uno capite in una perfectione spiritus in una fide in una spe in una caritate in una operationis imitatione in uno quoque principatu. In uno quidem capite quod est Christus ecclesie membra conectuntur. Unde ad Col. 1. Ipse est caput corporis ecclesie. Et Glossa. Ipse ita se habet ad ecclesiam sicut caput ad corpus. Preuidet enim ecclesie et regit eam per influentiam sensus et motus secundum conformitatem quoque nature cum ipsa etiam [illegible] habet propter assumptam ex ea humanitatem secundum quam eadem capitis [illegible] corpus ecclesie et natura [illegible] coniuncta est. Unus quoque et eadem in capite et in membris ecclesie est perfectio spiritus non quidem informatiue inherens sed actiuans et uiuificans. Ipse spiritus sanctus, unde ad Ephesios 4: Unum corpus et unus spiritus [illegible] unum corpus et unus spiritus habitat in nobis quo unum efficimur. Unum est enim corpus ecclesie ab uno spiritu. Ecclesia enim sancta corpus Christi est uno spiritu sanctificata [illegible] ad corpus [illegible] uiuificatur enim actiuatur et perficitur et unitur a spiritu sancto qui est unus et idem in omnibus diuersis ecclesie membris [illegible] fidelium membra una et eandem habent fidem formalem et specificam cum ipsa fidei formale obiectum unum et idem sit scilicet ueritas prima [illegible] diuina non quidem in se sed [illegible] sic hoc [illegible] est obiectum sed reuelata et credita secundum id ad Eph. 4: Unus dominus una fides, ut non solum orthodoxa sed etiam omodoxa, id est non solum uera sed et uniformiter eadem credenda [illegible] facit. In ea enim namque de ipsa dei essentia et de proprietatibus eius [illegible] separatis de [illegible] de operibus et de ordine

ipsarum de anime intellectiue essentia origine separatione et immortalitate de [illegible] et de ceteris operibus dei non licet [illegible] pro suo arbitrio indiuisa [illegible] ut unus Anaxagoram, Pythagoram alter, alius uero Socratem aut Platonem aut Aristotelem sequatur aut [illegible] et si plura dicebantur [illegible] tenerent inter se quoque [illegible] quibus maxime locum habebit [illegible] sermone publico [illegible] caput [illegible] sicut enim [illegible] Ethicorum [illegible] infinitis modis contingit [illegible] unico modo. Unde et ipsi [illegible] modis indiuisa distrahi [illegible] de una eadem [illegible] Sicut [illegible] lux prima [illegible] et omnium illuminatio est, una quoque [illegible] fideles [illegible] spe eandem [illegible] quibus numquam [illegible] quod [illegible] de bonis sentirent neque in uoluptatibus neque in diuitiis neque in honoribus neque [illegible] neque in actu uirtutis humane [illegible] illorum [illegible] uoluptate [illegible] existimare [illegible] solo bono [illegible] forme que est ipse deus [illegible] fuisse [illegible] ordinatos fuisse [illegible] donec in ipso deo [illegible] et eadem caritatis glutino inter se [illegible] diuisas ecclesie plebes ipse in primis [illegible] etiam docuit de qua [illegible] multitudinis credentium erat cor unum et anima una nec quisquam eorum que possidebat aliquid suum esse dicebat sed erant illis omnia [illegible] quemadmodum [illegible] amor [illegible] secundum [illegible] natura et [illegible] in quacumque [illegible] sine [illegible] amore sine [illegible]

angelicam siue intellectualem siue rationalem siue naturalem dicamus unitatem quedam et continuatam intelligentiis uirtutem superiora quidem mouentem in prudentia inferiora conformia in sensibilem [illegible] et nouissima subiecta ad inferiora [illegible] immobile, demque unionis medium caritas Christi ad unionem ut uero et eodem cibo cuncti fideles corporis Christi reficiantur, licet non sub eisdem immo hostie dimensionibus et accidentibus tamen [illegible] corpus sumuntur et qui [illegible] Rome et qui [illegible] sacram unionem caput [illegible] tam immobile [illegible] ecclesie unitatem neque Romanum imperium neque [illegible] philosophia neque [illegible] non dicam obtinere [illegible] excogitare potuisset quam quidem unionem inter Christum et ecclesiam et inter se Christi fideles ut [illegible] commemorat apostolus 1 ad Cor. 10 [illegible] dicens: Unus panis et unum corpus multi sumus. Nam omnes qui de uno pane et de uno calice participamus [illegible] imitationis quod in ecclesia dei aliquid [illegible] boni [illegible] et omnibus passio instructio est, et licet [illegible] ecclesie uarietate [illegible] Basilium alij uero Benedictum quidam [illegible] aut Hieronymum, Paulum aut [illegible] aut Bernardum aut [illegible] Franciscum imitari uidentur, per hec tamen omnes in unum [illegible] Hi namque [illegible] sunt [illegible] plebs pedagogi uno sub [illegible] plebs nautarum sub uno gubernatore [illegible] sponsum unum [illegible] apostoli per aliud martyres per aliud confessores per aliud uirgines [illegible] per unum et eundem sponsum [illegible] omnes licet [illegible] eius odoribus [illegible] neque enim [illegible] omnes in odore [illegible] alij magis in odorem [illegible] Nicodemus et Johannes [illegible] quidam magis in odore [illegible] nonnulli uero in odore

currebat [illegible] ut apostolus qui desiderio [illegible] at libere et expedite [illegible] post Christum impedimenta cuncta reliquit. In odorem aut passionis eius precipue martires currerent. In odorem uero innocentie Christi et uirginitatis [illegible] uirgines [illegible] diligentes ut optime [illegible] deducit Bernardus super id: In odore unguentorum tuorum currimus etc. [illegible] principatus unitas probatur enim [illegible] unitate [illegible] a bonitate politie et principatus [illegible] exemplum quod illi duo populi [illegible] et Calcedonij [illegible] non constituunt unum principatum [illegible] mutuo [illegible] claudentur et [illegible] ciuitas una politia [illegible] formale [illegible] una politia et uno principatu [illegible] ab ordine ad unum principatum [illegible] ut [illegible] omnes [illegible] constituit [illegible] in ecclesia que [illegible] Petro [illegible] Nemo enim potest duobus dominis seruire [illegible] non ad inuicem subordinatis [illegible] in epistola ad Rusticum monachum [illegible] In uno [illegible] una est [illegible] imperator unus [illegible] iudex unus [illegible] Roma ut condita est duos fratres simul reges

hre no potuit In Rebecce vtero Esau et
Jacob bella gesserunt Singuli ecclesiam Cristi
Singuli Archiepiscopi singuli Archidiaconi et abbates
ordo ecclesiasticus sine rectoribus inutiles et nisi
vnius gubernatoris Ad vnum aspiciat sig
num decedat In domo vnius domus ad
vnius obediat sicut in quouis magno
corpore vnum signum expectat ergo et
omnes ecclesiasticas militie ad vnitatem contra
principem scilicet papam summum pontificem
qui vnus solus in via est pro papam pas
tor pastorum et princeps super omnes ecclesiasticos
ordines et super omnes etiam terrena potestates
sine regia sine imperialem sic enim
concludit Hugo de sancto victore parte secunda
de sacramentis Spiritualis potestas terrenam potestatem
instituere ut sit et iudicare si bona non
fuerit sicut scriptum est corinthiorum vi Spiritualis iu
dicat omnia et ipse a nemine iudicatur
Confirmat quidem sic In ecclesia dei sacer
dotalis dignitas regalem potestatem sanctificat
et sanctificat per benedictionem Si ergo ut dicitur ad hebreos
vii sine contradictione minor est qui benedicitur
quam qui benedicit absque dubitatione constat
quod terrena potestas que spiritualem benedictionem acci
pit Jure inferior existimanda est dominus
enim noster beato petro eterne vite clavi
gero terreni simul et celestis imperij
iura commisit ut patet xxii di. Omnes sic
enim Cristus accepit a patre ducatum et sceptrum
ecclesie gentium ex israel egrediens super
omnem principatum et potestatem et super
omne quodcumque ut ei genua curva curva
uerunt Sic petro et successoribus eius omnino
plenam contulit potestatem et nulli alteri
hoc totum competere potuit Crates in lo
thezaurorum sic enim adornans de vno ecclesie
summo principe verum esse promissum est
ut non dimidiatur ecclesie vnitas ex pluralita
te principum in eodem summo gradu et non
admittentem subordinatorum ut enim recte
concludit in fine methaphisice Entia no
lunt male disponi nec est bona plurali
tas principatuum vnus ergo princeps
quia enim radij multi sunt et vnum lumen
Et rami arboris multi sunt sed robur
vnum tenaci radice fundatum et quo de
fonte vno rivi plurimi defluunt et multi
tudines licet diuersa videantur exundantis
copie largitate vnitas tamen seruatur in
origine Cypriani quod . i . loquitur de dominis vt
dictus ingerima que dicta sunt quod collegeda
concluderemus Jmmo sic inferre possumus
Si malum est esse in regno rapinis
et ceteris dilatato dissipato bellis ac
diuersis dissensionibus compellere vera regni

talis concordia excidio et ultimate desolatione
propinquum est Si malum est esse in eum naui
que agitur aut fluctuat in mari se
naufragium patitur Si malum est esse
in ea domo vel ciuitate que cotidie dissen
sionibus intestinisque bellis dissidiatur dissolu
itur et dissoluitur nullam enim domum
tam stabilem neque tam firmam vrbem
ullam inuenire poterimus que non odijs
et dissidijs possit euerti Ergo econtrario conse
quenter inferre possumus et iudicare quod bonum
sit illic esse vbi concordia et vno mo
do viget Jmmo propheta id Ecce quam bonum et quam io
cundum habitare fratres in vno tabernaculo
quod est ecclesia nos esse valde bonum est pro
pter caput scilicet xpm per vnam personam summam
sed per unam fidem vnam spem vnam
caritatem vnam vnitatem vnam mundi
principatum et vnum principem de quo quidem
tabernaculo Apocalipsis xxi capitulo scriptum est Ecce ta
bernaculum dei cum hominibus et habitabit cum eis
et ipsi populus eius erunt et ipse deus cum eis erit
eorum deus Secundum autem premissa quale
tabernaculum quod nobis magis bonum quam
esse cum summo bono et in eo tabernaculo
comuniter Vbi magis deus inhabitat concluditur
ergo verissime quod bonum est nobis hic esse

Dico quod quia ergo ostensum est, vbi sit bonum
esse in ecclesia scilicet tabernaculo presenti quod est ecclesia
Nunc id aliter scilicet de quo est Sed quare et quomodo
ibi perpetue sit bonum esse Et dico quod propter
amena ipsius iocunditatem plene et perfecte
videlicet hoc suavemque salubrem quietudinem
propter et amenitatem ipsius ecclesie vide
expressius describit eximius doctor Augustinus
et eam nobis quasi ante oculos ponat magis
quidem venustissimam arborem in similitudinem
felicem fuisse dicens Ecce arborem magnam
pulchram quam videntes laudant eius aspectum
gaudent eorum delectationem aliquid de fructibus et re
quiescunt sub umbra illius ab estu et la
bore Attendite fratres
bonum huius claritatem etenim ecclesia in domo
generis mei fuit principes ibi ecclesie in
xpo Eos assequimur ad angelicam ecclesie
ad pressura in omni tribulatione Etenim id
gaudium sumitur et facta manus sunt
omnia quibus valemus volatilia celi
super hunc saeculi et requiescunt sub ra
mis eius Si de electissima ecclesie sue
et pulcherrima quam fidelium habitat dulcedine
Omnem ipsam de celesti pulcritudine delectat

viderunt vtique Apocalipsis xxi capitulo Et alibi ipso dicit
paratam esse sicut sponsam ornatam viro suo quam
et ipse dominus sine omni macula presentare
purificare voluit Sic recte ad Ephesios
lus exposuit ad ephesios v capitulo Cristus dilexit
ecclesiam et semetipsum tradidit pro ea ut eam
sanctificaret mundans lauacro aque in verbo
vite ut exhiberet ipse ipsam gloriosam ecclesiam non
habentem maculam aut rugam aut aliquid
huiusmodi Sed ut sit sancta et immaculata Si enim
ad secretiora ipsius introducti fuerimus ea
ut interiora perspiciemus pene ineffabile
neque nobis erit quam sit iocundum amene
atque delectabile ibidem esse Hec enim in medio
sui et in abscondito etiam campum quendam
fundatum in montibus sanctis latum et immensum
legis et prophetarum qui diuersis testimonijs
veritatis vnica obseruatione conplantatur ibi paradisus
sub . . . floribus diuinis sacro teste
Ibi namque splendor vite fulget eterne Ibi
thezauri donorum absconditi Ibi ar
chana secretorum dei reuelantur Ibi semper
clarius vberius dulcius paradisi Ibi nulla
turbinis asperitas sed tranquilla temporis io
cundissimum veris Vbi et vera solis clari
tas et puro in ethere splendet Iocundus
ibi flores apparent et vox turturis auditur
in cantu et ut ita dicam resonat
iocundus est concentus quidam diuersis generibus
omnium Ibi plane furent qui tunc non potuit
summa alacritate Sed epulans resona
bat foris dicens non in doctis fabulas
secuti notam fecimus vobis dominum nostrum ihesu
xpi virtutem et presentiam sed speculatores facti
illius magnitudinis accipiens enim a deo pa
tre honorem et gloriam voce delapsa ad eum huius
modi a magnifica gloria Hic est filius meus
dilectus in quo mihi complacui ipsum audite Et hanc
vocem nos audiuimus de celo allatam cum
essemus cum ipso in monte sancto utique per pe
trum Jacobo et Johanne Et illud sonitum unde
vocis tuba audiunt sed et unde
lucida circumdaturque Moysen quoque et Eliam
in monte cum ipsa gloria visos loquentes cum
domino inuenerunt Sed non habent excessibus
diuersis de ardentissimo ipsius caritatis incendio
de mysterio scilicet implende mee redemptionis
dicitur neque lucas expressius eius que
sit implenda eam, in iherusalem utique hoc ipso
Cristus vel modicum perspicuit ibi petrus
gloriam hanc videns ipsam in corpore tele
brande cum scilicet resplenduit ibi facies
eius sicut sol confessus exclamauit

Domine bonum est nos hic esse vbi ecclesia petrus
videns claritatem eius et tanto afflatus
gaudio ut numquam vellet abinde moueri
sicut per illam animi tanti splendoris clari
tatem in xpo et in eius claritas eius bene dictus
gloriam cupiens dominus ipse permanere voluit quod
de eisdem in permissione veritatis ipsius
de eorum tribulationes et dolores efficacius
admittere passiones eius Illum autem
splendorem dicunt fuisse in corpore xpi sic
instabilem neque dubitandum decernebat te
ab inferiori scilicet a splendore luminis glorie
et a beatifica anime xpi claritate Jmmo esse
instanti conceptionis xpi hec omnia simul fuere
secundum anime xpi Influxio eorum in corpore
in primo ipsius ad dextram verbi Intrepido
enim sunt facie et veritas inflexo sed re
dundantia plenitudine gloriarum ipsius anime
xpi plenum glorie importare sectorum dicitur
de cuius ferre vero semetipsum tanto
Sequimini creaturam tam mirabilibus at in
sua anime dotibus diuinisque splendoribus
quod quidem nihil omnia in alium obstitisset illius
ecclesia sanctitati car plenaria in corpore glorificauit ut
sicut ab ecclesia corpus dotibus plene eo
perfecte efficeretur clarum subtile agile et im
passibile suspensa enim sunt hec omnia ab
eterno a quo effluunt nec scilicet eorum xpi glorificatum
redderunt vsque ad instans hec eromocem
ad tamen potuit in xpo caritas excessus
desiderandi nostre salutis et dispensando complebat
nostre redemptionis quam neque aliter, sic passi
sionem et mortem implere non potuisset si clari
tatem glorie passionem et mortem impassibilem
abinitio ipsius xpi eorum plene esset lumen
et scilicet actum consummatum expressisset Sed sic
loco ea sancte caritatis dispensationem ab xpo
benedictis sicut dispensare factum est ut cla
ritas et gloria ipsius retineret in portione
superiori anime xpi ut nequaquam inferiorem
vel corporis et carnem redundaret In hac
tamen ipse miraculo sufficienter ad fidem
beatorum et ut nouam quodammodo iocunditate
distorsit corda recreauit Alia quedam non
tam dispensatione ad tempus permissum est
ut ab ipsa anime xpi beatifica gloria in
ipsum corpore claritatis a redundaret quod
quando eiusdem gloriam corporis dotes ante
resurrectionem sed tamen nunquam tenuit sed actu
manifeste quamque voluit ut subtilitate
nascendo cum de clausto virginis vtero egres
sus quando agilitatem ut quando super mare
ambulat impassibilitatem cum quando eucharistiam
in cena semper in sacro dedit hanc et

[illegible]

... que triumphat etiam unus et idem princeps est qui rex patrie et sponsus patrie familiam [illegible] et regit [illegible]

Exhortacionis modus circa morituros.

Cum de presentis exilii miseria mortis transitus propter moriendi imperitiam multis non solum laicis sed etiam religiosis et devotis difficilis nimium valde periculosus ymmo et terribilis atque horribilis plurimum videatur, ideo in presenti materia breve de arte moriendi compendium hec exhortacionis modus circa eos qui in mortis articulo constituti sunt hic inveniendus sedule consideretur, notandum atque pertractandum. Ut ergo modus iste generaliter omnibus ad artem et noticiam bene moriendi utilis et proficuus possit esse continet iste sex particularia. Prima de laude mortis et scientia bene moriendi.

[illegible] Secunda temptaciones morientium. Tercia interrogationes. Quarta quidam instructio cum quibusdam obsecrationibus. Quinta exhortationes. Sexta continet orationes dicendas super agonizantes ab aliquo assistentium.

Prima particula de laude mortis et scientia bene moriendi.

Cum omnium terribilium mors corporis sit terribilissima secundum philosophum in tercio ethicorum, attamen mors anime tanto est horribilior atque detestabilior quanto anima corpore est nobilior atque preciosior, dicente propheta: Mors peccatorum pessima et cetera. Sed mors iustorum mihilominus eodem propheta testante preciosa semper est in conspectu domini mortis [illegible] ... in vera fide atque sancte matris ecclesie unione [illegible] ... lignorum veri genitoris et in vera fide atque in sancte matris ecclesie unitate moriendi sit. Unde Apocalypsis: Beati mortui qui in domino moriuntur. Propter quod et anima ait sapientia: Iustus si morte preoccupatus fuerit in refrigerio erit ... [illegible]

Et ideo de laude mortis [illegible] quidam sapiens ait sic: mors nihil aliud est quam exitus de carcere finis exilii depositio oneris gravissimi corporis ... [illegible] ... omnium periculorum evasio omnium malorum consumptio ... [illegible]

Bene mori est libenter mori ... [illegible]

in libro soliloquiorum testatur fidelissimus deus omnia que videntur vel adversa vel prospera per meus utilitati dispensat magisque est prosperare salute et commodo provideat ac sollicite quam nos ipsi ... nobis ... mortem temporalem ... fugere et evadere atque vitare nunc valeamus. Ideo mortem ... sensualitatis ... voluntate atque libenter ... murmuracione et ... quam deus velit debemus acceptare ... nec ... imitare non valens ... ut ... quod ... ut ... mori sciat ... ut quidam sapiens ait ... et amicos omni tempore ... quacumque hora mors venit paratum eum inveniat ut absque omni retractione eam recipiat ...

[illegible]

... decepere elaborat. Bonus autem et verus ... solum primo ... fidei articulos ... credere tenetur ad minus implicite ... et in ista firmiter permaneat atque mori ... salutem. Sciendum tamen indubie quod ... ista atque aliis scriptis ... liberi arbitrii ... ut simbolum fidei circa agonizantem alta dicat voce pluriesque repetat ut per hoc infirmus per fide confirmetur ... et adeo demones qui ... fidei ... infirmus fides ... Abraham ysaac iacob ... Nam per fidem ... placere deo ...

[illegible]

in agone mitat ut cum sit in desperatione ... tamen propter hoc de venia nullus ... desperare ... Nam in tali casu sufficit vera sola ... Nullus igitur desperare debet ... Unde ... Nullus ergo desperare ... et solus totius mundi peccata ... nichil aliud agunt nisi ... in agone eciam in ... de qua dicit ... Si attenderet in cruce ... caput inclinatum ad osculandum brachia extensa ad amplexandum ... Nullus ergo desperare ... Exempla ... in petro ... in paulo ... in matheo ... in latrone ... Tercia temptacio est impaciencia ... Nam morientibus maiorem ... que vera est ...

[illegible]

maxima dolor experiencia ... ardentibus ... vel alia infirmitate ... solum ... infirmitas plerosque et ... ad mortem ... ad defectum vere caritatis adeo ... impacientes ... Nam ... infirmitas ... tolerat ... Albertus magnus ... Non solum ... et ... in ... deus ... sine qua nulli ... et ... corporis ... et dissolucione ...

Augustinus: animam non difficile neque impossibile

Quarta temptacio est sui ipsius complacencia que est superbia spiritualis qua per quam devotos ac religiosos atque perfectos magis est infestus. Cum enim ad devitandum a fide aut ad desperacionem vel ad impacienciam non potest inducere tunc aggreditur eum per sui ipsius complacenciam tales in eum iactans cogitaciones: O quam firmus es in fide, quam fortis in spe et quam constans in paciencia. O quam multa bona operatus es etc. Contra hoc dicit ysidorus: Non te arroges, non te iactes, non te insolenter extollas, nichil de te presumas, nichil boni tibi tribuas. Nam tanta posset esse sui ipsius complacencia ut per hanc homo dampnaretur. Unde Gregorius: Eius remissendo bonum quod gessit dum se apud se erigit apud auctorem humilitatis cadit. Sed quia moriturus esse circuitus [illegible] per febrem sentit se temptari ita ut se tunc humiliat atque deprimat sua peccata recognoscendo et quod ignorat an odio aut amore dignus sit. Nec aut desperet sed michilominus cor suum ad deum erigat per spem divinam que est super omnia opera eius recognoscendo atque ponderando. Et quod fidelissimus deus qui est veritas infallibilis

mentiendo [illegible] repromisit dicens: Vivo ego dicit dominus. Nolo mortem peccatoris sed ut convertatur et vivat. Ideo homo beati Anthonii cui dyabolus dixit: Anthoni, tu vicisti me. Cum enim volo te exaltare tu te deprimis, et cum te volo deprimere tu te erigis. Sic ergo faciat quisque sive sit sanus sive infirmus et victus est dyabolus.

Quinta temptacio que magis seculares atque carnales infestat est nimia occupacio circa temporalia atque exteriora circa uxores et liberos, amicos carnales, divicias atque alia que inordinate in vita sua dilexit. Nam qui bene et secure mori voluerit debet omnia temporalia et exteriora simpliciter atque totaliter postponere et se deo totum plenarie committere. Unde doctores super iiii sentenciarum dicunt: Si quis infirmus cum se videt morituro vult mori et plene consentit in mortem ac si eam pro se elegisset penam mortis sic paciens sustinens satisfaciat pro omnibus peccatis venialibus et eciam aliquid ad satisfaciendum pro mortalibus. Quapropter utile est atque omnino necessarium in tali mortis articulo voluntatem suam per omnia divine voluntati conformare ut eciam racio aut aliquis secularis vel carnalis eciam religiosus non se ad mortem disponere videtur.

quod detentus est, quinetiam de hac re audivit, experientiam ad ipso facto iam agonizantes cruciatus eius esse: quod res iniqua periculosissima et absurdissima in homine sano vero quod Cantor parisiensis. Notandum vero quod dyabolus in omnibus temptacionibus predictis hominem cogere poterit nec eciam ei aliquo aliquatenus prevalere ut ei consentiat quamdiu usum racionis nisi sponte ei voluit consentire. Et non solum timore sed amore. Unde eciam ea [illegible] precavere quantumque magno super omnia clamandum. Unde apostolus: Fidelis est deus qui non paciatur vos temptari super id quod potestis sed faciet eciam cum temptacione proventum ut possitis sustinere. Ubi dicit glossa: Fidelis est deus et verax in promissis qui illum nobis resistere potenciam et virtutem perseveranter dat potenciam ne vincamur, constanciam ut vincamus, facit proventum, i. virtutem augmentum, proventum ut possitis sustinere ne deficiatis, sed vincatis quod fit per humilitatem. Unde Augustinus: Illi non crepant infirmitatem qui non habent ventum superbie humilitatem se omnino parere, sed potencia manu dei victoriam obtinere poterit, divino auxilio in omni temptacione et gracia in tribulacione malorum et dolore usque ad mortem inclusive. Tercia precedit

Deinde sequuntur Interrogaciones que fieri debent a morituris dum adhuc usum habent racionis et loquendi. Ex hoc videtur ut si quis minus dispositus fuit ad moriendum de meliori informetur atque in corde ostenditur. Debent autem ei fieri quedam sed informaciones hoc modo. Primo queratur: Letaris quod in fide Christiana morieris? Respondeat: eciam. Fateris te eciam non ita bene vixisse sicut debuisses? Respondeat: eciam. Penitet te? Respondeat: eciam. Habes voluntatem emendandi si spacium vivendi haberes? Respondeat: eciam. Credis quod pro te mortuus est dominus noster Ihesus Christus filius dei? Respondeat: eciam. Gracias ei de hoc ex toto corde agis? Respondeat: eciam. Credis te non posse nisi per mortem eius salvari? Respondeat: eciam. Age ergo dum anima in te est et semper gracias et fiduciam inhere sola morte. Salvamen et fiduciam in nulla alia re confidas. Huic te totum committe, hoc eciam morti te totum tegere; huic morte te totum involve. Et si dominus voluerit te iudicare dic: Domine, mortem domini mei Ihesu Christi obicio et te

obicio inter me et te et iudicium tuum aliter tuum non contendo. Si dixerit quod meruerit dampnacionem, dic: Mortem domini mei Ihesu Christi obicio inter te et mala merita mea ipsiusque dignissime passionis meritum offero pro merito quod ego habere debuissem et heu non habeo. Dicat iterum: Domine, mortem domini mei Ihesu Christi pono inter me et iram tuam. Deinde dicat ter: In manus tuas domine commendo spiritum meum. Et conventus dicat vel astantes: In manus tuas domine commendamus spiritum eius et securus morietur nec videbit mortem in eternum. Porro cum interrogaciones predicte solummodo personis religiosis et devotis competere atque sufficere videantur, debent tamen omnes christiani sive seculares sive regulares secundum Cancellarium parisiensem modo subsequenti de suo statu et salute in afore
mari. Et primo si credis omnes articulos principales fidei et insuper totam sacram scripturam per omnia secundum sanctorum catholicorum atque orthodoxorum sancte matris ecclesie doctorum exposicionem et detestaris omnes hereses et errores atque superstitiones ab ecclesia reprobatos et letaris in fide Christi et sancte matris ecclesie unitate obire moriendo. Secundo quia te recognoscis creatorem tuum sepe et multum atque graviter offendisse. Nam Bernardus super cantica ait: Scio neminem atque sine tormentis salutis ad quam minus est mater salutis fuisse orat et timore domini qui et ipse initium est sapiencie ita et salutis. Tercio doles ex corde de omnibus peccatis contra dei maiestatem atque bonitatem commissis et gracias negletis non solum timore mortis vel pene aut alterius sed magis amore dei et iusticie ex caritate qua tenemur deum super omnia diligere et petis super ea veniam insuper tua illuminari ad obliviscenda contrita ut de eis specialiter valeas penitere. Quarto proponis veraciter te velle emendare si supervixeris de cetero et nunquam plus mortaliter peccare scienter. Quinto promitto omnia quecumque caritati contraria vitare, et ymmo eciam vitare temporalia ante quam deum plus velles offendere. Sexto rogas insuper deum ut det tibi graciam perseverandi et non recidivandi. Septimo indulges ex corde omnibus qui tibi aliquid nocuerunt verbo vel facto

intulerunt atque offenderunt ob amorem domini mei Ihesu Christi a quo et tu veniam speras. Petis eciam similiter indulgeri et remitti tibi ab hiis quos offendisti quocumque modo. Sexto vis per te ablata restituere integraliter quantum teneris usque tuam facultatem valorem eciam ad omnium tuorum cessionem atque renunciacionem tibi alias satisfactio fieri non valeret. Septimo gratus sis credis quod pro te mortuus sit Christus et quod aliter salvari non potes nisi per meritum passionis Christi et agis eciam de hoc deo gracias ex toto corde quantum vales. Quicumque igitur ad predictas orationes interrogaciones ex consciencia bona et fide non ficta bene poterit affirmative respondere, sit credens argumentum salutis. Licet si fuerit deficiens quod sit de numero salvandorum. Quicumque vero de premissis ab alio interrogatus fuerit propterea tamen sint satis pauca atque rari qui huius artis habeant scientiam, interrogans tamen videat infirmo circumspectus subtiliter considerando an ita sit dispositus ut predictum est quod absque tali dispositione nullo omnino potest esse salus. Eum autem sic dispositus est ut dictum est se totum passione Christi recommendet et committat et committe iniquitatem et infirmitas permiserit eam rumineret atque meditetur. Nam per hoc omnes dyabolicas temptaciones et insidias maxime superabit.

Preterea secundum Gregorium omnis Christi accio nostra sit instructio ideo ea que Christus in cruce moriens pro suo modulo atque atque possibilitate morientes exemplum sumant faciendum. Fecit autem Christus in cruce quinque. Oravit enim nam dicitur orasse psalmos istos Deus deus meus respice in me et octo sequentes usque ad versum istum inclusive In manus tuas domine etc. Item flevit teste apostolo. Item clamavit. Animam suam commendavit atque spiritum tradidit ut ewangelista attestatur. Sic infirmus in mortis articulo constitutus orare debet saltem corde si non sit voce. Unde ysidorus: Melius est cum silencio orare corde sine sono vocis quam solis verbis sine intuitu mentis. Secundo debet clamare sicut [illegible] corde non voce. Nam [illegible] deus attendit desideria cordis quam clamorem vocis. Nam corde clamare non est aliud nisi peccatorum remissionem videlicet

Marginalia: dyabolus; deus dat paciencia; Anthonius; Quinta temptacio; credo articulos; fecit Christus in cruce; orauit; flevit; clamavit; commendavit; animam; debet orare; clamat

eterna fortiter desiderare. Tercio debet plo-
rare non oculis carnalibus sed lacrimis cor-
dis scilicet vere penitendo. Quarto etiam commen-
dat dicens In manus tuas etc. Quinto
spiritum tradat, ut videlicet voluntarie moriatur vo-
luntatem suam in hoc divine conformans vo-
luntati ut oret. Proinde quamdiu agonizans
loqui et usum racionis habere poterit sequentes
dicat oraciones. Oracio

O summa deitas immensa bonitas clemen-
tissima et gloriosissima trinitas summa di-
leccio amor et caritas miserere mihi mi-
sero peccatori tibi enim commendo spiritum meum.

Item dicat

Deus meus piissime pater in manus [illegible]
fac huic paupercule creature tue [illegible]
[illegible] me [illegible] eciam multam [illegible] fac
tuere domine [illegible] exeunti et desolate anime
ut non a canibus infernalibus devoretur.

Oracio

Dulcissime et amantissime domine Ihesu Christe fili dei
vivi ob honorem et virtutem tue beatissime pas-
sionis iube recipi me inter numerum electorum
tuorum salvator et redemptor meus red-
de me totum tibi non me repellas ad
te venio non me repellas.

Oracio

Domine Ihesu Christe paradisum tuum postulo
non ob valorem meorum meritorum cum sim pul-
vis et cinis et peccator miserrimus sed in virtute
et efficacia tue sacratissime passionis per
quam me miserum redimere voluisti et michi
paradisum tuo precioso sanguine emere
dignatus es. Item dicat plures vel
ad minus ter istum versum Dirupisti
domine vincula mea tibi sacrificabo hos-
tiam laudis. Nam versus iste secundum Cassiodorum
tante virtutis creditur ut peccata hominis dimittantur
si in fine vite tercia confessione dicatur.

Item dicat

Domine Ihesu Christe per illam amaritudinem
quam propter me sustinuisti in cruce maxime
in illa hora quando sanctissima anima tua
egressa est de corpore tuo miserere miser-
rime anime mee in egressu suo. Item
quod hoc invocet sacratissimam atque [illegible]
tissime corde et ore in quantum poterit
gloriosissimam virginem Mariam, cuius patrocinium
efficacissimum atque promptissimum mereatur
auxilium atque adiutorium sic dicens
O regina celorum et domina refugium
peccatorum reconcilia me unigenito fi-
lio tuo. Eius clemenciam pro me implora.

[illegible]

peccatore interpello ut ob amorem tui mi-
chi remittat crimina [illegible]
Angelos debent precibus invocare sic dicens
Spiritus celorum angeli beatissimi assistite
quaeso michi miserrimo in hoc seculo
et potenter me eripite ab omni adversariorum
[illegible] insidiis et animam meam
in vestrum consorcium assumite. Sus-
cipite angele bone custos meus a deo
michi deputatus. Deinde apostolos
martires confessores atque virgines specialiter
tamen illos sanctos vel sanctas quos vel
quas prius semper in devocione [illegible] in
[illegible] invocet diligenter
istis vel similibus verbis [illegible]
Item dicat deinde ter vel ultra hec verba
vel similia in fine [illegible]
[illegible]
Pax domini nostri Ihesu Christi et virtus
passionis eius et signum sancte crucis
et integritatis beatissime virginis
Marie et benediccio omnium sanctorum custodia
angelorum [illegible] suffragia omnium electorum
sint inter me et omnes inimicos meos
visibiles et invisibiles in hora
mortis mee amen.

Postea subiungat eciam dicendo ter
[illegible]
Si autem infirmus [illegible]
[illegible] non possit [illegible]
[illegible] domino spiritum reddat et [illegible]
orando domino [illegible]

Quinta particula

Notandum deinde sane atque studiose
advertendum quod rarissime aliquis
eciam inter religiosos et devotos ad
mortem se disponit tempestive ut
oportet. Eo quod quilibet diucius se victurum
estimat, nequaquam se credens cito
moriturum, quod nimirum instinctu
diaboli fieri certum est. Nam sic
luce clarius constat [illegible]
[illegible]
aut incerti vel improvisi [illegible]
disposito moriendi. Quisque [illegible]
[illegible] caritatis et timoris dei [illegible]
zelum habeat animarum talibus [illegible]
[illegible]
in alio anime aut corporis periculo [illegible]
studeat sollicitius [illegible]
[illegible]

[illegible] de medicina

de spirituali medicina et remedio quam ciens
[illegible] provideat in [illegible] frequenter enim ut
quedam decretalis dicit corporalis infirmitas
[illegible] languore oritur. Et ideo papa
[illegible] decretalem cuilibet medico corpo-
rum [illegible] ne cuiquam egroto corporalem
conferat medicinam prius quam ad spiritualem
medicinam recipiendam eundem moneat et in-
ducat. Sed res ista iam quasi ab omnibus
vertitur in contrarium. Citius enim homines
carnalem querunt medicinam quam spiritualem.
Similiter eciam omnia mala alia et adversa
pro peccatis nutu dei solent evenire propheta
[illegible] qui ait Non est malum in civitate
quod deus non faciat. Intellige non malum
culpe sed pene pro culpa. Ob hoc igitur
infirmus quisque aut in alio constitutus
periculo studiosius esse debet inducendus ut
in omnibus cum deo pacem et faciat spiritualem
[illegible] adhibens [illegible]
devote recipiendo testamentum ordinando
domui sue atque negocia alia [illegible]
disponendo. Nullatenus autem infirmo
[illegible] nimia corporalis sanitatis [illegible]
[illegible] tamen contrarium iam frequenter fieri
[illegible] in periculum animarum [illegible]
[illegible] qui actu [illegible] eo quod nullus
[illegible] aliquid audire vult de morte [illegible]
[illegible] Cancellarius Parisiensis [illegible]
[illegible] spem et falsam consolacionem et
[illegible] corporis [illegible]
[illegible] homo [illegible]
[illegible] est infirmus ut probavi [illegible]
[illegible] confessionem anime procuret [illegible]
[illegible] ad salutem corporis [illegible]
[illegible] valere poterit et [illegible]
[illegible]
[illegible] in fine [illegible]
[illegible]
[illegible] in extremis [illegible]
ad salutem [illegible] sufficientes [illegible]
[illegible] qui toto tempore vite
[illegible] precepta divina [illegible]
[illegible]
[illegible] est suadendum quod [illegible]
[illegible] possibile [illegible]
[illegible] ordinatam seu veram ut videlicet
[illegible] dolore vel timore [illegible]
[illegible] magnitudinem [illegible]
[illegible] voluntariam propter finem debitum
[illegible] propter deum ut [illegible]

habitus et delectacionem peccandi et labo-
ret ad displicenciam in quantum poterit licet
breve et ne in desperacionem inducatur proponat
ei illa que superius in secunda particula de
temptacione desperacionis dicta sunt sibi
moveantur ut eciam contra alias temptaciones
ibidem positas animosius consistat fortiter
atque viriliter repugnando presertim cum peccata
nemine possit cogi. Item moneatur eciam
ut credat [illegible] fidelis [illegible]
attendatur in super an vinculo excommunicacionis
astrictus teneatur ut informetur quibus
in hoc totus [illegible] ordinacioni sancte matris
ecclesie se submittat ut absolvatur. Item
si moriturus prolixum temporis spacium
ad sui recollectionem habeat ut non morte [illegible]
[illegible] preveniatur legende sunt coram eo a
[illegible] historie et oraciones devote in quibus
prius sanus amplius delectabatur vel re-
censenda sunt divina precepta ut profundius
meditetur siquid invenerit contra ea in-
[illegible] deliquisse. Si infirmus usum loquendi
perdiderat habet tamen sanam et integram
noticiam ad interrogaciones sibi factas vel ora-
cionem eo recitatas signo aliquo exteriori
vel solo cordis consensu videat hoc enim
sufficit ad salutem. Curandum tamen est
[illegible] ut interrogaciones fiant antequam loquendi
usum perdat. Nam si interrogacionibus
[illegible] appareat [illegible] infirm-
[illegible] sufficientes ad salutem [illegible]
remedium per informacionem apponatur in-
quo poterit melior. Eciam si manifestaliter
ei fuerit periculum quod incurrit non obstante
si de hoc plurimum terreatur iustius est enim
ut cum terrore salubri compungatur et salvetur
quam quod cum blandiciis et dissimulacione [illegible]
condempnetur. Absurdum quippe nimis est
et [illegible] religionem contrarium [illegible]
ut [illegible] moriture mortis et anime
periculo [illegible] timore ne conturbetur
abscondatur. Cum constet Ysayas prophetam re-
gem Ezechiam egrotantem usque ad mor-
tem salubriter terruisse dicens Cum mori-
turus sis [illegible] ad [illegible] non debes. Et
Gregorius monachum [illegible] in mortis
periculo constitutum ut in [illegible] li. [illegible]
[illegible] ad salutem. Item [illegible]
[illegible] crucifixi que semper [illegible]
mos est [illegible] vel eciam beate virginis
vel alicuius sancti quem prius sanus ve-
nerabatur [illegible] eam ibi [illegible]

que super infirmum z alias circaliquam
frequenter affectatur ut sit ab eodem de
mones compescantur Si non omnino p
missa breuitas sinat proponende sunt
orones ille presertim que saluatori meo
domino ihesu xpo diriguntur Nequaquam
etiam cuiusque morienti anima actuales
vxor libera diuicie ac alia temporalia ad
memoriam reducantur nisi quantum in
firmi spiritualis sanitas postulat z requirit
Porro in materia ista que extreme
necessitatis existit subtilissime considerare
atque ponderare singula puncta z sine
quibus aduerta sunt aduerbia eo quod in
verbis sed aduerbijs merentur ut in
compendio theologice veritatis libro 2° ca°
3° continetur Cum autem placet libenter sine
periculo bene z secure mori velit mori
torie illius curiosus studiosius ut mo
riendi artem eo quod destarum premissarum
dum adhuc sanus sit sollicitius studeat
atque discat nequaquam mortis spectaculis in
experssimum Nam dico tibi fratrer carissime in
veritate ~~duo~~ crede michi quod morte aut
grauem infirmitate impediente ipsa deuo
tio expedientur et spiritu propinquans hec
accesserat tanto longius illa fugiunt
dabit Si ergo non vis decipi nec errare
Si vis securus esse instruere ante quod
potes dum sanus sis et vsu beati
bus disponere teneris ac dominus morum actiuum
esse possis Quum multi in uno infirmi
vltimam pariter experientia secure
decepererit atque neglexerit Vide ergo frater
atque caue si placet ne tibi sic contingat
Nulli autem in congruum uel nimium
videatur de tam solerti cura atque solicita
dispositione ac studiosa exhortacione ipsis
morientibus ut premittitur adhibenda exa
minen tanta talibusque vis et nauitas
ipsis est indicta ac incumbit ut si possibile
esset tota ciuitas ad morientem currere
deberet festinanter sic in quibusdam re
ligionibus moris existit ubi statutum quod
infirmus morti appropinquat tunc ut
ut mox audita tabula quacumque hora
ubi fuerint dimissis omnibus occurrant
quod causa morientis vnde etiam religiosi
et mulieres propter suum statum honestatem
currere non deberent nisi ad morientem
et ad ignem Nota particula
Vltimo sciendum quod orationes sequentes dici
possunt super infirmum laborantem super

Christe ps Pater nr ne in temptacionem
vel letania
in agone qui si est persona regularis
que conuocato primo conuentu cum tabula
ut moris est premittatur letania cum orationibus
z psalmis consuetis atque ordinarijs more
solito posita si ad hoc stip ... sequuntur
orones subsequentes ab aliquo primo pro
nunciari ... temporis patiatur quae causa
plures reiterari possunt propter infirmum si
uoluntatem si ostium habuerit romanis hec ergo
de salute insinuare non oportet si ratio infirmi
in comoditatem atque deuotionem laborantis
in extremis fieri potest Porro apud infirmos
seculares dicantur orationes iste prout deuoto
et dispositio ac comoditas infirmi ac assisten
tium id requirat z temporis sinat si sit breui
parcissimus Verum cum impleri ... re
tionibus cum hinc sine ... crem
et in mortis articulo fideliter suis prima
assistant interrogando ammonendo in
formando ac etiam pro ipsis exorando
ut p... presertim cum etiam ipsi
morientes non dum mori velint et ita
anime morientium miserabiliter peri...

Sequuntur orones

Per amorem quo te dignissime domine
tenerissimum et dilectissimum ... fecit
filium pro nobis factum hominem fecit in
nouari ac mori pro salute hominis In
dulge famulo tuo N misericordissime
ihesu omne quod cogitatu uel dicto uel
facto affectionibus uel motibus vel
uel sensibus anime z corporis deliquit et
in veram remissionem tribue illi suffi
ciens ... quam te
... culpas soluisti ac impleuisti
supplicium omnis negligentie sue ...
in perfectissimam conuersationem illam quam
ab hora conceptionis tue usque in horam
mortis duxisti et ... usque in
... que tibi ab ... placuerit uel pla
cebit ab omnibus electis placuerunt z regnum ce
lorum possidebunt Amen
In vnione feruentissimi amoris qui te
vitam omnium viuencium coegit morirj
et amoris ... pro nobis ... sanguinem
ad manibus tuis ... dimittere
anime famuli tui omnia ...
et tua sanctissima conuersatione ac pro
dignissime passionis tue merito ... ex parte
sua supplicas ... eam ...

superhabundantissima multitudine miseracionum
tuarum Necnon ... illa ... sub
fer... mesi que proximo ... dispones
... placidissimo tibi modo sibique et
... vitalissimo cum dulci pace ...
... plena remissione fide recta spe
firma z caritate perfecta ut ... sessio ...
dulcissimum amplexum et ...
conspectum tuum feliciter excipiet ad tuam
eternam laudem Amen
Commendo ... in ... tu meus pater
sancte pater ... et amantissime domine
... fili famuli tui N fratris nostri
... amoris quo se anima fili tui
sanctissima in cruce tibi commendauit supplica
... per illam ... estimabilem
... quam tua diuina ...
in se totum traxit illam sanctissimam animam
in ultima hora famuli N fratris mei
suscipias in eodem amore ... cuius anime
Sancte michael archangele domini mei
ihesu xpi succurre nobis aput altissimum
iudicem O pugil inuictissime assiste
famulo tuo N fratri meo in extremis
valde laboranti et defende eum potenter
a dracone infernali et ab omni fraude
malignorum spirituum Insuper exoramus
... atque ... ministerium sanctissime
... ut in hac extrema hora ...
... benigne suscipias et leniter ...
... tuam sanctissimam ... et perducas
... refrigerij ... z quietis
... Intemerata et intemerata benedicta virgo
... maria ... totius angustie et
... succurre nobis dulciter et ostende
... famulo tuo N fratri meo tuam glo
... in ... una cum ... sua z dispergite
... eius In virtute dilecti filij tui
... ihesu xpi z sic ... z libera eum
de omni angustia corporis z anime et
... dicat domino deo misericordia sua ...
Amen
... mi dulcis redemptor piissime ihesu
benignissime per istam lacrimabilem
... qua in ... mea
... pro nobis doloribus z passionibus
... ut te ... a
... tuo N ... a fa
... In hora z momento afflictionis
... sue ... desolatione ...
... in extrema hora ...
et per ... salutiferi passionis

et amorose mortis tue cogitatio de ea cogi
tatione pias z non afflictionis sed ... con
solationis z libera ab omnibus angustijs ... ipsis
per manibus quas pro ea in sancta cruce fixit
... clauis acutissimis ihesu bone
et dulcissime pater z domine eterne deus eripe
eam a tormentis ... et perduc eam
in eternam requiem cum ... consolationis
et consolationis Amen
Misericordissime domine ihesu xpe fili dei
viui In vnione illius commendationis
qua animam tuam sanctissimam patri tuo celesti
in cruce moriens commendasti commendo
ineffabili pietati tue animam famuli tui
N fratris mei orantes misericordissimam bonitatem
tuam quam per omnem honorem z meritum
... anime tue sanctissime per quam saluantur
omnes anime et a morte debita liberantur
anime famuli tui N fratris mei misereaturis
liberans eam iuxta ab omnibus miserijs
et penis z perducas eam propter amorem
et intercessionem tue dulcissime matris ad
contemplandam gloriam tue iocundissime
visionis Qui viuis z c
Auctor miserere deus qui secundum mul
titudinem miserationum tuarum peccata penitentium
deles z preteritorum criminum culpas venia
remissionis euacuas Respice propicius
super hunc famulum tuum ... N
remissionem omnium peccatorum suorum tota
cordis confessione poscentem exaudi de p...
tatis renoua in eo piissime pater quicquid
in eo terrena fragilitate corruptum vel
quicquid dyabolica fraude violatum est z vnitate
corporis ecclesie membrum redemptum ...
... domine gemitum suarum miserere
lacrimarum eius et non habentem fiduciam nisi
in tua misericordia ad tue sacramentum reconciliacionis
admitte per xpm dominum nostrum Amen
Commendo te omnipotenti deo carissime et ei
cuius es creatura committo ut humanitatis debitum
morte interueniente persolueris ad crea
torem tuum qui te de limo terre formauit
reuertaris Egredienti itaque anime tue
de corpore splendidus angelorum cetus oc
currat Iudex apostolorum tibi senatus candi
datorum tibi ... triumphator ... atque
obuiet laureata ... te confessorum
... iubilancium te virginum
chorus accipiat z ... quiete in sinu pa
triarcharum tibi amplexus appareat
qui te inter assistentes sibi ... esse decernat Ignores omnino quod horret
in tenebris stridet in flammis quod

tenuat intormenta Cedat tibi deterrimus sathanas cum satellitibus suis in adventu tuo te comitantibus angelis contremiscat atque in eterne noctis chaos immane diffugiat Exsurgat deus et dissipentur inimici eius et fugiant qui oderunt eum a facie eius dei sicut deficit fumus deficiant sicut fluit cera a facie ignis sic pereant peccatores a facie dei Et iusti epulentur et exultent in conspectu dei Confundantur igitur et erubescant omnes te tartaree legiones et ministri sathane iter tuum impedire non audeant liberet te a cruciatu Christus qui pro te mori dignatus est Constituat te Christus filius dei vivi intra paradisi sui amena gaudia et semper virentia et inter oves suas verus te ille pastor agnoscat Ille ab omnibus peccatis tuis te absolvat atque ad dexteram in electorum suorum sorte te constituat ut redemptorem tuum facie ad faciem videas [illegible]

[illegible]

Tractatus contra quatuor articulos Bohemorum scriptum ad dominum priorem domus Carthusiensis Basilee

Amantissimo ac merito benedicto [illegible] Alberto priori domus Carthusie civitatis Basiliensis Frater Jeronimus de Praga reclusus heremita sacre heremi Camaldulensis Gregorii [illegible] atque suavem ut [illegible] quatuor articulos Bohemorum quas nuper in galio sacro Basiliensi Bohemorum [illegible] disputare debuissem nisi [illegible] opinione fuissem impeditus eandem ego [illegible] calamorum officio commendare postulasti [illegible] fore optimi auxilii [illegible] studiorum tuorum [illegible] sermone de vita et de moribus sancti Romualdi confessoris heremite reduxi [illegible]

[illegible]

libros impendere sed omnem industriam mentis sue erga humilitatem cordis detinere Quia humilibus et parvulis scriptura sacra spiritus sancti [illegible] revelantur presertim in materia sacrosancte fidei catholice et christiane Ut a maximo [illegible] sic dicente Magni periculi res est [illegible] prophetarum [illegible] apostolorum testimonia [illegible] martirum [illegible] fidem veterem quasi novellam disputare presumas [illegible] pro ea sudores [illegible] disputacionis [illegible] Nam ut verum fatear hos impreobandos et detestandos quatuor Bohemorum articulos veritati contrarios et Christo domino cuiusque sponse [illegible] valde adversos [illegible] Ideo [illegible] proposui quod verba domini nostri ihesu christi quibus [illegible] improbat confundit et destruit Jamdictos quatuor Bohemorum detestandos articulos [illegible] huius disputacionis [illegible] ut ait beatus Johannes Crisostomus super Math. non solum est proditor veritatis qui pro veritate mendacium loquitur Sed eciam ille proditor veritatis est censetur qui veritatem non manifeste pronunciat quam libere et manifeste pronunciari oportet [illegible]

[illegible]

stupor et admiracio facta ab omni sensu humano
insuper hoc scribit gen. xxxvij q in ysaac pene
visus caligabat tactus hesitabat gustus lingua
bat Sz solo auditu ver[ita]te tradidit Et verum asse
rit dicens vox quidem vox Jacob est Sic in hoc
ven[erabi]li sacr[amen]to omnis sensus humanus decipitur sed solo
auditu fideliter creditur qr sicut ap[osto]lus fides ex
auditu Auditus autem per verbum xpi dicentis
hoc est corpus meum unde b[ea]tus thomas ait
Et si sensus deficit ad firmandum cor sincerum
sola fides sufficit Importat eciam pronomen
hoc quidam evidenciam corporis xpi misticum et
spiritualis Est namque pronomen hoc distinctivum
distinguit enim hoc ab illo ecclesia in vi[cesim]o ancien
generatione edocet eciam pronomina demonstrativa ma
nent in eodem genere corporeque demonstrantur Ideo
narratur e hoc ee qd demonstrat Unde dominus et sal
vator noster ait verba que locutus sum vobis spiritus
et vita sunt caro autem non prodest quidquam Jo. vj
Quibus verbis duplicem insinuat manducatione[m]
sui sacri corporis Carnalem videlicet et spiritualem
Sz carnalis manducacio absque spirituali nil prodest
ut ait veritas Spiritualis autem manducacio absque
carnali prodest, primum quia vivificat sicut pz
in multis martiribus qui absque manducacione
corporis xpi sacramentali i. carnali in solo
baptismo et fide que est manducacio spiritualis habent
vitam eternam ut probat doctor catholicus
beatus Augustinus in li[br]o de vera penitentia. Et habetur in eo
tu simaz lib. iiij. di. ix. et in canone de conse.
di. ij c. Ut quid ubi sic ait Ut quid paras den
tem et ventrem crede et manducasti Exquibus
verbis in oppositum primi arti[cu]li bohemorum medium
arguendi assumens correlarie premaz infero
conclusionem catholicam que est talis Communio
sacralis utriusque speciei populo laycali Jam diu ab
ecclesia universali et prelatis ecclesie catholice de te
davium legitime sit immutata ergo non est de necessitate
salutis nec dz contra constitutiones universalis quo
sacralis populo laycali sub utraque specie ministrari
hanc premam conclusionem catholicam probat beatus
Augustinus in li[br]o ad inquisitiones ad Januarium et habetur
in canone di. xij In hec verba Illa inquid
que non sunt scripta sed tradita custodimus ecclesie
quidem toto orbe terrarum observantur quia datur
intelligi quod ab ipsis ap[osto]lis vel plenariis consiliis
quorum est in ecclesia saluberrima auctoritas statuta
et confirmata retinentur hec Augustinus probatur eciam
hec prima conclusio catholica ex sacro toletano
concilio In quo generali concilio reprobata fuit illa
catholica opinio que dicebat quod communio sacralis
tantum sub sola specie panis populo laycali non erat sufficiens
ad salutem quod est heresis Ideo presupponitur in constitu
cione sexta eiusdem primi toletani concilij Jam
diu ablatam fuisse a laicis communionem calicis et
eciam in ... arti[cu]lo in ... laicis sub specie vini co
mmunionem ministrandam Sacrosancta quoque Constanciensis
Synodus noviter celebrata ut obstruerent os lo
quencium iniqua vetustam illam et statim tantum sub
specie panis communionem laicis per ystoriam sacram

tantum approbavit et confirmavit ex quibus pertinaciter
oppositum asserentes bohemos condempnavit et
reprobavit Bohemi namque pertinaciter asserunt
quod in sacro altaris remanet panis materialis et sub
pane dicunt esse corpus xpi eo quod accidens non potest stare
sine subiecto Et quamvis hoc secundum potenciam naturalem
et secundum dictum prophetam locum habeat Tamen secundum
potenciam supernaturalem et secundum dicta xpi fidem et
ecclesia ut ait beatus Augustinus Ipse dixit et facta sunt etc.
Et quia hoc dicit hoc factum esse nulli dubium
est Asserunt eciam bohemi quod sacramentum corporis
xpi non est datum ad cultum sed ad comedendum i.
non dz adorari Sz dz manducari et bibi ob hoc
sacerdotes bohemorum thabaritarum et orphanorum
numquam confitentur nec deferunt tonsuram seu coronam
et numquam induuntur ornamentis vestibus sacris ad
missam Sz solum in sordida tunica stantes in
mensam dicit pater noster et verba consecracionis alta
ta voce in lingua bohemica et statim absque ulla
elevacione comedit illum panem et bibit calicem
In contemptum ordinacionis sanctorum patrum et sanctorum
ecclesie catholice Ideo beatus Thomas 2a 2e q.
x arti[cu]lo xij inquit Maxima hz auctoritatem
catholice consuetudo que semper est imitanda in
omnibus ecclesia et ipsa doctrina doctorum catholicorum
ab ecclesia hz auctoritatem Communes bohemi non intelligentes
tes scripturas valde impertinenter et valde temerarie
allegarunt pro suis articulis dicta Innocencij iii ecclesie
lire Ricardi Thome Alberti magni etc. et ecclesie
quod decreta licet inter se diversa est videantur quia
ad diversa tempora referuntur non tamen sunt ad
versa Unde beatus Augustinus in omelia et habetur in
decretis ij q. 1 Si peccavit ubi canon sic ait
distingue tempora et concordabis scripturas quia
alicuius doctorum catholicorum semper debent intelligi
et exponi secundum catholicum sensum quem ecclesia
tenet Sz non dent exponi secundum omnem sensum
que efficere potest quia sic fieret processus in
infinitum Nam si dicta Innocencij Thome vel
alicuius cuiusque doctoris essent contraria determinacionibus
vel preceptis ecclesie catholice non dent allegari
Et si allegantur non dent admitti nec dz credi
Constat enim multas ecclesie apostolicas eciam sollemnitates
apostolos prima sumpsisse etc. catholicas fecerunt
quasi non a xpo sed ab ecclesia catholica sunt primus instituta sunt
et confirmata ut notatur xl di. c. iij Primus . . .
beatus Augustinus li[br]o xj contra fundamentum heretica...
ait Ego non crederem evangelio nisi me ecclesie
auctoritas confirmaret Sic me Innocencius nec
Thomas nec aliquis alius doctor vult ut eius
dicto suo si ecclesie catholice esset adversum credere
namque doctores catholici fideliter credunt et
tenent quod ecclesia universalis regitur a spiritu sancto in
fide et in hijs que sunt de necessitate salutis unde in canone
errasse comprobata est Ita habetur in decretis
xxiiij q. 1 decreta Ideo omnes doctores omnia
eorum dicta et scripta subiciunt et submittunt cor
reccioni ecclesie catholice Unde beatus Augustinus in decretis
contra manicheos hereticos, et habetur in decretis

di. xj. c. Palam ubi sic ait Palam est quod in re dubia
fidei ecclesie catholice valet auctoritas que ab ipsis apostolis
usque hodie perseverat Magnus quoque doctor sanctus Jo[hannes]
scribit in epistola ad Rudiaz ut habetur in Canone
xiij q. xiij hec verba Nobis nichil aliud placet
nisi quod ab ecclesia catholica receptum est et quod in ecclesia
pro ... non invenimus hec Jo[hannes] Omnis namque veniam
qui ecclesie catholice et apostolice obedire contempnit
confirmatus est et privatur infidelitate invenerat Ita
hz in canone xxiiij di. c. Quisquis Et quamvisque ho
con eciam catholicarum decreta contempnendo loquuntur heretici
requiruntur ut hz in decretis xxiij di. c. Omnis et di. xij
c. Nulli fas est. Sed Jam ad argumenta bohemorum
videamus Primo arguunt bohemi dicentes
xpus in evangelio precepit omnibus communionem sub
utraque specie ministrandam qui dicit Nisi manducaveritis
carnem filij hominis et biberitis eius sanguinem
non habebitis vitam in vobis Jo. vj etc. Ad hoc ....
corpus predicta verba evangelij Nisi manducaveritis
et biberitis non possunt verificari de manducacione
et bibicione sacramentali per hoc quod sic quod predicta verba evangelij
sic intellecta primarie de manducacione et bibicione
sacrali falsificarentur in parvulis pueris noviter bap
tisatis, et sic definitum, quod pueri absque mandu
cacione et bibicione sacrali per solum baptismum
habent vitam eternam ut probat beatus Augustinus li[br]o 2o
de baptismo parvulorum et habetur in decretis de conse.
di. iiij. c. Nulla, in hec verba Nulla prorsus baptizatum
salus parvulus promittitur Nam infantes bap
tisati eo incorporantur et in eo vivi salui re
demptis et bibunt falsificaretur Eciam predicta verba
evangelij in multis adultis sic in beato latrone qui
pendens in cruce cum domino absque manducacione
et bibicione sacramenti hz vitam eternam dicente domino
hodie mecum eris in paradiso Omnibus in illis l.
oratoribus quos sancta Katherina ad xpum convertit sic pre
dicit eciam Et in multis milibus martirum sic
in omnibus Dacis qui habitant in frigidissimis
formans septemtrionalibus regionibus vinum vel
Laycis sic reperiri eum tamen sacrum calicis
absque vino potest consecrari Ergo illa verba evangelij
Nisi manducaveritis et biberitis non possunt intelligi
nec exponi de manducacione et bibicione sacrali
que est carnalis Sed de manducacione et bibicione
spirituali sine qua non est salus neque vita ut probat
doctor catholicus sanctus Jeronimus et habetur in decretis
de conse. di. ij c. duplex In hec verba duplex illa
caro et sanguis vel ista que transformat, vel ista spiritualis
de qua ipse dominus dicit Caro mea vere est cibus
simpliciter carnis et sanguinis spiritualis Nam sacrum quod est
species panis non potest esse absque carnis Sz potest esse
absque corporis Sz firmiter in maxima quantitate
Ideo predicta verba non dent intelligi de manducacione
sacrali sed spirituali quod ipse dominus confirmat consequenter
in eodem capitulo dicens Qui manducat meam
carnem et bibit meum sanguinem in me manet
simpliciter spiritualiter. Unde beatus Augustinus super Johannem
inquit in hec verba Quid est manducare
carnem xpi et bibere eius sanguinem nisi in xpo
manere et xpum in se manentem habere Ita qui
non manet in xpo et in quo non manet xpus

profecto non manducat carnem eius nec bibit eius san
guinem videatur sacrum corporis xpi masticare
dentibus sicut deloquitur doctor sanctus Bernhardus
in epistola ad fratres Cartusienses de monte dei sic
ait Communicans in cella vera in commemoracione
eius qui pro nobis passus est et eiusdem passionem pie
devote ac fideliter affectu fuerit totus carnem
eius manducat et sanguinem eius bibit quamdiu
in ipso manet et ipse in nobis Ideo b. Thomas
3e parte et in postilla super Johannem et sic ...
Omnia dicit Ecclesia solum confacit i. sacerdotes
tenet in commemoracione passionis xpi sub utraque
specie communicare layci vero sub sola specie panis
sumant corpus xpi in quo est verus eius sanguis
Nec hoc sic contra dictum evangelij nisi biberitis
quia bibere in hoc loco idem est quod sumere vel
communicare Magnus quoque Albertus in tractatu
de missa aliquid plus superaddit dicens quod ecclesia
catholica prout opus fuerit si dispensaret cum
illis presbiteris habitantibus in illis frigidissimis
regionibus in quibus vinum est ut sub sola specie
panis possent missam celebrare et sufficeret
eis ad salutem quia sancta mater ecclesia catholica et
apostolica fideliter credit et tenet, quod in sacro altaris
sub sola specie panis est verum xpi corpus et verus eius
sanguis sicut qualiter et sicut quantitates cum divinitate
et cum anima Conferens digne sumenti vitam
eternam Ut probat ipse dominus et salvator noster
Jo. vj. d. Et qui manducat me et ipse vivet
propter me. Non dicit et ipse vivet propter utramque
speciem panis et vini Unde ille species vitam con
ferre non possunt, Unde refert evangelium quod cum dominus
noster ihesus xpus dixisset i. verba nisi mandu
caveritis carnem filij hominis et biberitis eius sanguinem
Statim Judei discipuli fuerunt scandalizati et
valde irati recesserunt ab eo et non volebant
cum domino ambulare Tunc super hoc dulcissimus
dominus noster ihesus xpus quasi ad duodecim apostolos
dixit eis hoc vos scandalizat, quia dixi nisi
manducaveritis et biberitis sanguinem Ergo si
videbitis filium hominis ascendentem in celum
ubi erat prius tunc intelligetis quia verba que
locutus sum vobis spiritus et vita sunt, caro autem
et sanguis non prodest quidquam Ac si potenter diceret
verba ista volo intelligi de manducacione et
bibicione spirituali sine qua nemo habebit vitam
eternam, et non de manducacione sacrali que
est carnalis quia sacrum quod est species panis car
nalibus dentibus masticare ... Ex quibus correlarie
sic infero quod non est de precepto xpi nec est
de necessitate salutis sacrum sanguinis xpi laicis
ministrari quia sequeretur quod omnes prelati preter bohemi
primo os ... laici in tota germania francia
hispania ytalia et per totum mundum preteriti
presentes et futuri omnes essent dampnati quia
omnes contempserunt preceptum xpi non bibentes
de calice sanguinem eius quod erat de necessitate
salutis ut dicunt bohemi et sic tota ecclesia
katholica semper erravit et errat in fide

quod est hereticum non solum dicere sed etiam cogitare. Ideo nunc sequitur quod communio sacramenti sub sola specie panis populo laycali est sufficiens ad salutem. Et hoc est ista quod sacerdos catholicus continuans ex officio sub utraque specie nec plus nec minus sumit de sacramento quam laycus qui communicat sub specie una, quod probatur sic quia nec plus nec minus corporis Christi totus sub specie una sicut sub utraque specie sumitur ut probat beatus Thomas parte 3 q. lxxvi art. ii et magister sententiarum li. iiii dist. xii. Sicut autem sub utraque specie totus sumitur Christus nec plus sub utraque sumitur nec minus sub una sub specie. Eadem quippe racio est ut ait beatus Hylarius i. corpore quod in manna prefiguratum de quo qui plus collegerat non habebat amplius et qui paucius non habebat minus Exo. xvi. Et in Canone de conse. di. ii c. ubi pars ibi totum. Ergo primum argumentum bohemorum est falsum. Sed iterum arguunt bohemi dicentes In primitiva ecclesia omnes fideles sub utraque specie communicabant ergo in presenti ecclesia sic deberent communicare. Respondetur primo negando antecedens quia nulla scriptura hoc testatur. Nam dicitur ii quod erant fideles perseverantes in doctrina apostolorum et communione fractionis panis et oratione. Sed de vino nulla fit mencio. Denique omnes sciunt hic sacerdotes [illegible] paschalis manna [illegible] quinque panes ordeaceos distribuit quod debebat manducari. Sed de vino non scribitur [illegible] sunt anni quod tota Bohemia [illegible] credidit tempore [illegible] ipse [illegible] et multis sanctis et martiribus habet qui sub sola specie panis communicabat. Nos quoque bohemi iuvenes in praga studentes cum Johanne hus et Jeronimo et cum Jacobello et marco et cum aliis costudentibus morabamur in collegio regis Wenceslai et quolibet anno circa festum pasche communicavimus omnes sub sola specie panis sicut [illegible] bohemi [illegible] ab annis xx Bohemi scismatici ad desperationem [illegible] catholice novam fidem invenerunt quod tempore [illegible] multos calices [illegible] ad bibendum laycis et fatuis mulieribus [illegible] sic in [illegible] et infideles sibi quod [illegible] novam fidem quam non coluerunt patres eorum Deut. xxxii. Ergo [illegible] negari. Tamen pro maiori [illegible] huius erroris [illegible] quod in primitiva ecclesia fideles sub utraque specie [illegible] non sequitur quod in presenti ecclesia sic debeant communicare. Ergo negatur [illegible] quia implicat [illegible]. Et probatur sic. Nam in primitiva ecclesia baptisabantur in nomine Christi [illegible] erat bonum ut patet Act. viii et xix qui in presenti ecclesia esset malus [illegible] non esset baptismus [illegible]. Denique in primitiva ecclesia paulus apostolus circumcidit Thimotheum Act. xvi. Et si hodie episcopus basiliensis vel legatus [illegible] locum pape prepararet omnes [illegible] qui sunt [illegible] ego certus sum quod bohemi qui nunc sunt in basilea [illegible] nec vellent [illegible] apud [illegible] laudabile.

sit mutata ut inquit Canon di. xii c. [illegible] Ergo secunda obiectio bohemorum est omnino falsa. Sed ad hoc fortius arguunt bohemi dicentes Ecclesia [illegible] non potuit mutare ordinacionem [illegible] in non communicando laycos sub utraque specie. Ergo de necessitate salutis layci sub utraque specie debent communicare. Negatur assumptum quod [illegible] probatur sic. Sed in ecclesia [illegible] potuit mutare quedam precepta dei et precepta apostolorum que sunt maiora. Ergo potuit mutare minora. Quia non [illegible] Exo. xx. Ubi dominus deus precepit celebrare sabbatum diem septimum federe sempiterno ita quod quicumque violaverat sabbatum morte moriatur. Tamen ecclesia [illegible] salute subditorum mutavit diem septimum in diem octavum et sabbatum mutavit in diem dominicam celebrandum quod videtur esse contra dei preceptum. Demum scribitur Actuum xv quod apostoli et seniores congregati [illegible] in concilio generali decreverunt [illegible] precepta omni populo dicentes [illegible] visum est spiritui sancto et nobis nichil aliud vobis [illegible] preter quam abstineatis ab ymolatis simulacrorum et sanguine et suffocato et a fornicacione. Hec decreta paulus apostolus [illegible] seniorum precipiunt omnibus esse [illegible]. Tamen sancta mater ecclesia de illis [illegible] apostolorum preceptis mutavit duo quia [illegible] nobis [illegible] sanguine et suffocatis. Et autem potuit [illegible] probatur [illegible] ecclesia [illegible] in mediate a Christo [illegible] auctoritatem et potestatem habet [illegible] primitiva habuit etiam tempore apostolorum [illegible] quod nuper sacerdos pragensis in [illegible] audiencia exponebat illa verba (Vidimus stellam eius in oriente) in hac forma stella in oriente [illegible] que erat humilis pauper honesta et casta non habens maculam neque rugam [illegible] nunc [illegible] est. [illegible] superba et lasciva [illegible] etiam [illegible] adulterorum [illegible] sancta. i. duas ecclesias unam [illegible] aliam avaram et meretricem. Sed absit a [illegible] hec sacrilegia bohemorum doctrina blasphemia [illegible] domini et sponsam eius [illegible] catholicam [illegible] et primitiva una est sponsa quam [illegible] dominus [illegible] aperto latere [illegible] sanguine suo precioso. Ideo [illegible] Una est columba mea [illegible] amica mea [illegible] et sponsa mea [illegible] in simbolo fidei dicimus Et unam sanctam catholicam et apostolicam ecclesiam [illegible] que quia unam et eandem habet potestatem [illegible] potuit mutare [illegible] hanc potestatem potuit mutare [illegible] illa que non sunt de necessitate salutis [illegible]. Unde beatus Augustinus dicit hec simpliciter [illegible] communio et alia in hunc modum non [illegible] in [illegible] ecclesiastica constitucione sunt mutata [illegible] consuetudine sunt firmata [illegible] Ergo [illegible] di. xii c. [illegible]

bohemorum est falsa. Sed adhuc arguunt bohemi dicentes ecclesia grecorum orientalis [illegible] laycos sub utraque specie communicare [illegible] sic quod laycos sub utraque specie communicare [illegible] quia [illegible] est valde suspecta quod probatur [illegible] ecclesia grecorum non est ecclesia christianorum [illegible] ecclesia malignancium de qua dominus per prophetam dicit Odivi ecclesiam malignancium. i. grecorum et cum impiis. i. [illegible] non sedebo. Ps. xxv. [illegible] ecclesia malignancium et impiorum sunt omnes scismatici et heretici qui a fide catholica apostatauerunt. Ideo non sunt ecclesia dei. Sed sunt ecclesia dyaboli ut probatur in [illegible] xxiii q. v c. [illegible] Sicut non omnes [illegible] greci layci non bibunt sanguinem de calice sicut bohemi quod ego vidi [illegible] sacerdos namque grecorum miscent panem fermentatum in vino in uno calice ligneo et [illegible] [illegible] cum [illegible] ligneo comedit de calice [illegible] sic comederet potagium [illegible] Greci [illegible] corpus significantur Danielis viii ubi angelus [illegible] regem grecorum esse hircum caprarum [illegible] omnes sunt viles fetidi ac barbari [illegible] nam [illegible] perdiderunt omne temporale dominium ita quod nichil aliud habent nisi unam [illegible] civitatem Constantinopolim que est plena adulteriis et meretricibus sic ego vidi. Nunc bohemi [illegible] ecclesiam orientalem [illegible] dicentes hereticam et sunt excommunicati per sanctum leonem [illegible] pro [illegible] propter tercium. Sacerdos [illegible] bohemorum consecrat multos calices [illegible] missa cum uno verbo et hoc faciunt ideo quia in praga et in bohemia est populus valde multus [illegible] plures [illegible] decem milia quibus non sufficiunt [illegible] calices consecrati ad bibendum. [illegible] autem sacerdos bohemorum consecrant multos calices Non [illegible] quod Christus [illegible] unum calicem in cena consecravit quem [illegible] apostolis dicens bibite ex hoc omnes. [illegible] in [illegible] audiencia sacerdos Taboritarum [illegible] dicebat quod Christus [illegible] verba bibite ex hoc omnes precepit omnibus [illegible] et fatuis mulieribus de calice bibere [illegible] ignoramus quod id [illegible] omnes solo [illegible] apostolos qui tunc erant presentes quibus ideo [illegible] bibite ex hoc omnes ne plures calices [illegible] Lucas aut scribit dominum dixisse [illegible] dividite calicem inter vos et non dixit [illegible] Ne heresia laycis et fatuis mulieribus [illegible] sanguine Christi de calice ministrarent [illegible] ecclesia catholica solum unum calicem [illegible] in missa [illegible] Unde beatus [illegible] [illegible] pascali sic ait Tantum unus [illegible] ut unus sit panis corporis Christi et [illegible] calix sanguinis eius [illegible] sacerdos catholicus sacrificat non est alius [illegible] ille que dominus dedit apostolis [illegible] Ergo bohemos [illegible] autem non [illegible] quod [illegible] beatus Paulus secunda [illegible] [illegible] supplic. per

bohemos operatur misterium iniquitatis. Sed circa acta [illegible] bohemi excepto scismate [illegible] nullum ritum grecorum observent. Tamen vellent quod omnis fidelis ecclesia sequeretur grecos ac si vellent quod Christus [illegible] ecclesia [illegible] quod est inconveniens. Ergo et illa obiectio bohemorum est falsa. Quarto pro improbacione huius primi bohemorum articuli finaliter sic concludo. Et omnis homo pertinaciter asserens quod communio sacramentalis sub sola specie panis populo laycali non est sufficiens ad salutem talis est scismaticus et est in statu eterne dampnacionis. Et probat doctor catholicus beatus Augustinus in libro de fide ad petrum in hec verba. Firmiter crede et nullatenus dubites omnem scismaticum vel hereticum [illegible] in [illegible] ecclesia [illegible] esse condempnandum nisi ante finem vite sue reduxerit ad unitatem ecclesie. Talibus namque scismaticis nichil prodest baptismus nec elemosina quamlibet copiosa neque mors pro fide Christi suscepta. Et hec contra primum bohemorum articulum.

Contra secundum articulum bohemorum

Ordinata omnis fidelis christianus in amore dei [illegible] in [illegible] regulatus [illegible] caritatis dilatatus scientifice obtinet veraciter et magis statum possit esse perfectus. [illegible] quia quia amor dei sui et proximi de necessitate requiritur ad perfectorum [illegible] fidelis [illegible] per amorem dei in [illegible] [illegible] per amorem sui in [illegible] [illegible] per amorem proximi concluditur [illegible] ad obiectum propositum in [illegible] [illegible] amor dei [illegible] Augustinus libro de Civitate dei capitulo [illegible] contemptu sui [illegible] divinam gloriam [illegible] Iuxta [illegible] beatus Crisostomus in imperfecto sic dicit [illegible] est odium propter deum quam amor qui est propter ipsum. Cum enim propter deum amamus debitores dei sumus. Cum vero odio [illegible] ipsum debitorem nobis facimus deum [illegible] Crisostomus [illegible] in decreto x q. [illegible] in hec verba [illegible] est pro veritate [illegible] supplicium quam [illegible] beneficium. Quare ergo in improbando hunc secundum bohemorum detestabilem articulum veritati contrarium Christo domino et sponse eius valde adversum. Sed propter hoc bohemorum [illegible] odium [illegible] graciam qui favorem Item secundus bohemorum articulus est talis Et dominium temporale et civile quod [illegible] clerus occupat in preiudicium sui officii per laycos et per potentes seculares auferatur et tollatur. Hunc secundum articulum hereticum dominus [illegible] improbat confundit et destruit [illegible] dicit [illegible] secundum [illegible] dicit [illegible] quod non habet finem [illegible] alia [illegible] determinate [illegible] sic [illegible] et hec [illegible] est [illegible] infinitam quod ipse non potest dici nisi [illegible] Moyses [illegible] est misit me ad vos Exo. iii quia omnia desinunt. Sed est semper est. Sicut beatus petrus [illegible] quia solida petra ecclesia est. Ideo ecclesia [illegible]

militans nunquam deficient Ut confirmator dominus et salvator noster dicens Tu es petrus et super hanc petram edificabo ecclesiam et porte inferi non prevalebunt adversus eam math. xvi et in Canone xxiiii q. i c. Ut hinc Sed queritur que sunt ille porte inferni sunt heresia que hereticos simplices homines seducunt intrant in infernum sic per portas intrantur in domum has portas increpat dominus per prophetam d. Tollite portas principes vestras et introibit rex glorie ps. xxiii Sed qui sunt isti principes illarum portarum inferni i. hereticorum Sunt tres principes primus et Wicleff anglicus Secundus Iohannes huss bohemus et tercius et reprobus Ieronimus Sed neque isti principes neque porte inferni i. heresia prevalebunt adversus ecclesiam quia vere non prevalebunt Ecclesia ipsius qui est increata veritas hec promisit qui mentiri non potest dicatur aut beatus petrus petra ecclesie quia primus in nationibus fidei fundamenta posuit et tamquam saxum immobile totius ecclesie compagem molemque contineat Ita habetur in canone l. di. c. Confirmator unde sanctus marcellus papa sic ait Rogamus vos fratres et per aliud non doceatis quam quod a beato petro et reliquis eius successoribus ut accepistis Ipse est enim caput ecclesie cui dominus dixit Tu es petrus quod interpretatur cephas i. caput et habetur xxiiii q. i c. Rogamus vos fratres Sequitur verbis in oppositum sermonis auctoritatis bohemorum medium arguendi assumentes corrolarie fidem inferunt ecclesiam catholicam que est talis Iustificate ut tota ecclesia catholica ab uno regatur capite et principe sacerdotum Ipso quia Romana ecclesia sit regina et domina ac mater omnium salvandorum hanc fidem ecclesiam catholicam probat ymitator eloquentissimus Cassiodorus exponens super li. vii c. xvii inter verba Omnia sine capite confusa sunt et dum unusquisque sedem voluntatem suam capitat viam/ecclesiam ecclesiastice amittit discipline quod utile est semper unum preesse cui ceteri deant obediencie quia si velimus diversos habere retinere confusio animi nascitur Tenemus hec Cassiodorus maximus quia doctor sanctus Ieronimus confirmat eandem fidem hanc ecclesiam catholicam i. epistola ad Rusticum monachum et habetur in decretis vii q. i c. In apibus non sunt apes unam habent principem et grues unam sequuntur ordine litterato Imperator unus preceptor provincie unus Roma eciam eodem duos reges habere non potuit simul et secundo dedicatur unus gubernat navem Unus paterfamilias in domo quod unus summus pontifex in ecclesia dei/ et hec est ista que apostolicali ordinacione nullus, nulla unusquisque absque rectore Cui sui rectore esse non possit ut habetur in canone viii q. i c. Ecclesia capitum Preterea Aristoteles philosophus gentilis ethnicus et paganus cum videret plures potestates et in fine methaphisice d. Entia nolunt disponi male et quia pluralitas

principatuum mala unus ergo princeps malicia aut formaliter est privacio quomodo multi peius malum et sic etiam mala sit et de homine privacio aut philosophus opposita habet cognoscia nisi eius de utriusque notitiam habeat non potest cognoscere veritatem Sed non est qui dubitet maiorem esse auctoritatem pape et sacerdotum dignitatem quam principum laicorum eciam regum vel Imperatorum quia secundum apostolum maior est qui benedicit Imperator numquam est qui benedicit Imperator nunquam deberet excommunicare papam et ecclesie iudicio sed non econverso ut habetur xcvi di. c. Duo sunt unde Gelasius papa Anastasium Imperatorem et Innocencius papa sicut Ambrosius Imperatores excommunicavit Et beatus quamquam Ambrosius magnum Theodosium Imperatorem excommunicavit Et Zacharias papa et ab imperio ecclesie privabant et zacharias papa deposito rege Hilderico viz. ut videtur in ecclesia de translacione Imperii ffrancie dedit regnum pipino patri karoli ut notatur xv q. vi c. Alius et ob hoc quilibet Imperator iurat fidelitatem pape et augeri ac tueri bona ecclesie ut habetur lxiii di. c. Tibi domino Nec mirum cum in testamento veteri ex precepto dei Samuel unxit et consecravit Saul et David reges. i. Re. xvi Sadoch quoque sacerdos unxit regem Salomonem paralipomenon xxix Et dominus loquitur ad Moysen d. Ecce constitui te deum pharaonis exo. vii Et ita dominus de ad sacerdotes per prophetam ait Ego dixi dii estis et filii excelsi omnes psalmo lxxxi Ergo bohemi sacrilega temeritate presumunt facere Episcopos et sacerdotes miseros pauperes et mendicos quos deus facit deos ac omni potestate superiores quod probat doctor catholicus sanctus Ambrosius in hec verba Episcopalis inquit et sacerdotalis sublimitas nullis potest comparacionibus adequari Nam si regum et principum dyademata comparares longe inferius erit quam si plumbi metallum ad auri fulgore compares Quippe cum videas regum colla et principum genibus submitti sacerdotum et osculata eorum dextera se credunt eorum oracionibus communiri ut habetur in de. c. Duo sunt ergo communiter ut non in puncto eadem sacerdotes debere esse asserebat omnes episcopos et sacerdotes debere esse miseros et pauperes et hec probabat per cartam Clementis que sunt apocrifa et prohibita augustini qui est hereticus ante mille annos Allegat quoque Ieronimum in epistola ad Theophilum et ad beatus Ieronimus in epistola ad Theophilum et ad Ephiphanium Et sic contra fidem ecclesie catholice unus hereticus allegat alium hereticum qui omnibus constat esse falsum Ideo quamquam est quod ad eam fidem semper recurrendum est ad primum et ad fidem Romanam ecclesie quia sacrosancta Romana ecclesia non in hoc sacro quia sacrosancta Romana ecclesia pro a fide sancto in fide ut non possit in eternum errare et a recto tramite apostolice fidei tradicionis numquam exorbitasse comprobata est ut habetur xxiiii q. i c. A recta/ quod probat magnus doctor sanctus Ieronimus in explanacione fidei in hec verba Hec est fides pape beatissime quam Romana

ecclesia didicimus quamque semper tenuimus in qua si minus caute aliquid posuimus emendari petimus a te qui fidem petri tenes et sedem Si autem hec confessio nostra apostolatus tui iudicio comprobatur quicumque me culpare voluerit non sunt catholicus sed hereticus Sic ergo probabit hec non ego qui in fide sed glosa dicit Ieronimus et habetur de verbo ad verbum xxiiii q. i c. hec est fides pape beatissime Ideo dominus deus deuteronomio xvii c. ait Siquis superbie bohemus sic et noluerit obedire summi sacerdotis imperio morte moriatur Ille hec verba allegat Innocencius papa tercius in c. per venerabilem/ Ecclesia sacrosancta Romana ecclesia catholica et apostolica ut ait sanctus Anacletus martyr papa Non ab apostolis sed ab ipso domino et salvatore nostro primatum et principatum obtinuit cum dominus dixit super hanc petram edificabo ecclesiam Ideo merito est regina et domina omnium salvandorum Ut probat sponsus suus per prophetam dicens Regina a dextris tuis in vestitu deaurato circumdata varietate psalmo xliiii Sed eciam de dominio temporali et auctoritate catholice Audite quid dominus deus dicit per ysaiam prophetam d. Ecce ego levo ad gentes manum meam et exaltabo ad populos signum meum et afferent filios tuos in ulnis et filias tuas in humeris portabunt et erunt reges nutritii tui et regine erunt nutrices tue vultu in terram dimisso adorabunt te et pulverem pedum tuorum lingent et scies quia ego sum dominus deus tuus Ita scribitur ysaia lx. hec prophecia fuit completa quando Constantinus Imperator suscepit purpuram et sanctam ecclesiam catholicam Et ab illo tempore reges duces et principes vultu dimisso in terram adorant sanctam ecclesiam catholicam et apostolicam quam bohemi heretici miseri volunt facere miseram pauperem et mendicam et hoc contra voluntatem dei et promissa spiritus sancti extollentes se in superbia super omne quod dicitur deus Sed faciet antichristi et ministri Sed iam ad argumenta bohemorum videamus Primo arguunt bohemi d. lex divina prohibuit levitis seu clero veteris legis habere possessiones quod a fortiori clerus nove legis non sic habere possessiones nec assumptio quia scripsit quod probat sic quia lex divina inquit prohibuit levitis seu clero veteris legis habere possessiones Sed prohibuit eis habere sortem in dividenda terra promissionis inter filios israel pro eo quod dominus deus sors eorum et voluit clerus namque levitis fuisse pauperissimos respondetur clerus nove legis tamen ex precepto dei fuit valde divites i. magnus et in multis possessionibus ut probatur quod scriptum est per textum biblie probare volumus Item levite et sacerdotes ex precepto dei tenuit xlviii civitates magnas et innumeras ad alendos multiplica suburbia magna ut non potest computare ut scribitur Iosue xxi. c. in eadem cum

civitates quas Iosue de quibus tribus dedit levitis et sacerdotibus et verum me dixisse invenitur habebant eciam levite et sacerdotes ex precepto dei omnes decimas et omnes primicias frumenti et olei quas vendebant pro multis pecuniis Insuper habebant levite et sacerdotes ex precepto dei omnes oblaciones et omnia sacrificia pro peccatis et omnia vota in terra agri quam in possessionibus que quidem vota non poterant redimi nec poterant vendi sed erant iure perpetuo sacerdotum sic scribitur levitici c. ultimo possidebant eciam levite et sacerdotes ex precepto dei bona propria iure hereditario et accipiebant multas pecunias pro redempcione primogenitorum ut habetur numeri xviii Item dicit ut habetur deuteronomii xviii Sed ... quod sacerdotes iudeorum erant affines regum quia copulabantur regali matrimonio usque ad transmigracionem babilonis et post transmigracionem babilonis summi sacerdotes iudeorum imposuerunt sibi dyadema et regnabant in ierusalem usque ad regnum herodis regis ut testatur Iosephus historiographus apostolorum tempora viventis Ideo autem Episcopi et sacerdotes non sunt reges temporales sed sunt domini et principes quia deus constituit vos principes et nos sic testatur spiritus sanctus per prophetam d. pro patribus tuis nati sunt tibi filii constitues eos principes super omnem terram psalmo xliiii Ecclesia sancta beatus Augustinus Ecclesia catholica genuit filios i. episcopos et sacerdotes pro patribus i. pro apostolis vel loco apostolorum ut habetur in canone lxviii di. c. Quorum vices Et ipsos filios i. episcopos et sacerdotes constituit super omnem terram ubi non excepta terra bohemie quia placeat bohemis vel displiceat Sed quod in terra bohemie sunt domini et principes episcopi et sacerdotes quia tota veritate propria non potest solum sepius quod ecclesia obediencie bohemorum est falsa Sed iterum arguunt bohemi d. Clerus nove legis dicitur esse perfectior clero veteris legis quod non deberet non habere possessiones nec quia racio est ista quia perfectio divine vite non consistit temporalis in voluntaria paupertate ut probat sanctus Thomas 2a 2e q. c. lxxxv articulo vi Et ponit exemplum de Abraham Iob et de david qui erant divites et magnus possessionibus et tamen erant perfecti dicente deo ad abraham Ambula coram me et esto perfectus Gen. xvii Ideo philosophus gentilis ethnicus videtur habere racionem assignare in prohemio metaphisice d. quia homini natura multipliciter est serva Et Seneca igitur per unumquodque naturale indiciale est. sine corporis cura Ideo sapiens rogat dominum, pro xxx. d. Paupertatem et divicias ne dederis michi ne forte compulsus paupertate aut periurem nomen dei mei quia multi propter inopiam deliquerunt Eccl. xxvii hinc est quod pharao quando venit apud egiptum genus sacerdotum remanere per missa est cum deputata stipendio assignata fuit provisio ne pernicionem ... nec distraherentur quia deus aliorum ... sacerdotum

est dignissima probat vii Ge. quod Joseph patriarcha totam egiptum pharaoni subiugavit preter terras sacerdotum quibus sacerdotibus ... prebuit cibaria in habundando et absque pecunia Ge. xlvii. Unde apostolus I ad Thimot. v ait: Qui bene presunt presbiteri duplici honore digni habeantur, i. honore sumptus et honore reverencie et obediencie. Sed audite quid sacerdotibus promisit spiritus sanctus per os Ysaye prophete dicens: Vos sacerdotes domini vocabimini, ministri dei nostri dicetur vobis, fortitudinem gencium comedetis et in gloria eorum superbietis. Ita scribit Ysay. lxi. Quod placeat Bohemis vel displiceat, quod sacerdotes fortitudinem Bohemorum comedant et in gloria eorum superbiant, quia non potest solvi prophetia dicta, quod scilicet obvenciones Bohemorum est gloria. Sed adhuc arguunt Bohemi contra ... precepit apostolis et sacerdotibus cum dixit: Nolite portare sacculum neque peram et nolite possidere aurum nec argentum; quod sacerdotes non debent hec et omnino non possunt possidere. Ad hoc dicitur quod hec auctoritas eorum valde impertinenter allegatur, quod probatur sic: quia dominus et salvator noster dixit ista verba discipulis suis cum misit eos in primum ad predicandum in Iudeam, et nec qui dicet verba sua in eodem anno revocavit cum dixit: Nunc autem qui habet sacculum tollat similiter et peram, et qui non habet emat sibi gladium. Luc. xxii. Quod tractans b. Ambrosius ait: Quid mandas, rogo, pie domine? Quare precepisti ecclesie primitive ut emat gladium, tamen ipsa non habebat opus gladio quia ipsius erat decertare contra infideles per miracula et ... Sed propter ecclesiam que per totum mundum diffusa est, inquit Ambrosius, et sagena eciam continet bonos et malos, tunc vero ecclesia catholica debet habere gladium, i. potestatem et temporale dominium, ut quos timor dei a malo non revocat, temporalis saltem pena cohibeat a peccato. Non obstante quod nuper sacerdos pragensis super verbo: Vidimus stellam eius in oriente, sic exponebat: Stellam in oriente est primitiva ecclesia in qua omnes erant boni manifeste et nullus erat malus manifeste et nullus eciam bonus ... occulte. Ego autem confiteor in domino ... quod probo sic: Judas unus ex xii apostolis erat in primitiva ecclesia et tamen erat malus manifeste et non occulte, quia manifeste vendidit dominum pro xxx argenteis et abiens laqueo se suspendit et diffusa sunt viscera eius, et notum, i. manifeste factum est omnibus habitantibus in Jerusalem, Act. i. Denique Nicolaus diaconus qui fuit unus ex septem cum beato Stephano ab apostolis ordinatus, Act. vi. Iste Nicolaus post ascensionem domini predicavit omnes mulieres omnibus debere esse communes more brutorum animalium et propter hoc factus est hereticus, ut probat b. Aug. in libro de heresibus et habetur in decretis xxiiii q. iii. Iste Nicolaus hereticus habuit multos discipulos hereticos qui vocabantur Nicolaite, et erat in primitiva ecclesia et erant manifeste mali, de quibus dominus loquitur Apoc. ii dicens: habes ibi tenentes doctrinam Nicolaitarum ... Denique Act. viii scribitur quod in primitiva ecclesia erat quidam Symon qui fuit ab apostolis baptisatus. Iste Symon obtulit beato Petro magnam pecuniam volens emere spiritum sanctum et propter

hoc factus est hereticus, cui dixit Petrus: tua pecunia sit tecum in perdicionem. Iste habuit multos discipulos qui vocabantur Symoniaci, et hii erant in primitiva ecclesia et erant mali et non occulte, ut asserebat novus predicator, sed manifeste. Credo ut ait Ysidorus de summo bono: heretici ... ingenti studio mendacium suum defendunt et labore vehementi ne ad veritatem ecclesie veniant decertant. Hec Ysidorus. Sequitur ergo quod semper in ecclesia dei erant mali manifeste. Propter quod necesse est ut ecclesia dei habeat gladium, i. potestatem et temporale dominium. Unde b. Aug. in epistola ad Bonifacium et habetur in decretis xxiii q. iiii c. Si ecclesia ... hereticos ... inhibere ... seculare ... apostolis hoc non fieret, inquit Aug., hoc tempore ... imperatores leges ... et ... ecclesia catholica ... a sponsa sua ... contra malos debet habere gladium ... temporale dominium ... Bohemorum est falsa. Sed adhuc arguunt Bohemi contra ... dicentes: Apostoli in primitiva ecclesia nil habebant proprium, ergo nec sacerdotes ... ecclesie debent habere aliquid proprium nec possidere ... argumentum facit contra Bohemos. Credo ... quod in primitiva ecclesia non solum apostoli sed eciam omnes ... nichil proprium possidebant, sicut habetur Act. iiii: Nemo aliquid dicebat proprium sed erant eis omnia communia et distribuebatur unicuique prout cuique opus erat. Hoc idem precepit Christus omnibus ... dicens: Nisi quis renunciaverit omnibus que possidet, non potest meus esse discipulus. Luc. xiiii. ... Bohemi laici et clerici si volunt esse Christi discipuli, nichil habere ... quia nichil possidebant ... Et sic stulti Bohemi magis contra se ipsos quam contra sacerdotes allegant. Nam ut dicit Ysidorus de summo bono c. xvi, quod aliqui heretici ... inter se colliduntur, ut contra ecclesiam ... in adversitate ecclesie simul consenciunt. Quare ... huius secundi articuli Bohemorum sic concludo: quod omnis homo sive sit bohemus sive sit moravus ... asserens quod ... non debent ... possidere ... est hereticus, et probat b. Aug. ... ab ecclesia condempnatus ... in libro de heresibus ... apostolicorum ... fuit hereticus quia ab ecclesia ... arrogantissime dogmatizaverunt nullum ... debere aliquid possidere, et propter hoc ... fuit ... hereticus, quod probatur ex concilio ... quo sacro concilio ... illam heresim que dicebat quod sacerdotes ... nichil debent possidere ... eciam ex concilio ... Constanciense ... Wicleff anglici ... reprobavit et solempniter ... condempnavit ... Nam in primitiva ecclesia ... erant Lazarus, Maria Magdalena, Nicodemus, Joseph ab Arimathia

nobilis decurio, quia erant divites et bona temporalia possidentes et tamen erant perfecti et sancti, ymmo et Christus dominus noster habebat loculos. Unde b. Aug. super Johannem: Omnia ... sic ait: ... loculos cum angeli ministrabant ... sponsa eius ... loculos pro necessitate suorum ... et habetur in decretis xii q. i c. Habebat. Ideo sanctus papa Gregorius, Ambrosius, Nicolaus, ... Hylarius, Remigius et alii sancti pontifices qui habuerunt possessiones et tamen melius intelligebant precepta Christi quam Bohemi, quia erant spiritu sancto inspirati in omni opere et virtute, in quibus non peccaverunt ... Ideo constat Bohemos errare in suis falsis articulis. Et hec de secundo articulo.

Improbacio tercii articuli Bohemorum. Capitulum tercium articuli

Quidam omnis predicator sanctus, ut ait super Ezechielem b. papa Gregorius: Omne quod loquitur ad dominice auctoritatis fundamentum ... in eo edificium sue locucionis construat ... non habet qua vita reproba ... remordet. Unde necesse est ut qui verba dei ... studeant sancte qualiter vivat ... Jero. ad Nepocianum ... dicente: Non confundant opera tua sermonem tuum, ne cum in ecclesia loqueris ... tacite respondeat: Cur ergo que dicis ... delicatus est ... de ieiunio disputat et de symonia ... avariciam ... catholicum et precipue predicatorem sicut ... Ita nulla ... cupiditas ... Unde b. Gregorius ... qui non vult opere complere quod docet ... sumus ... in sacra doctrina et in ... Sed hoc nequaquam fuerit ... bona ... sic dicere ... Bohemorum qui sunt capitanei furum et ... latronum, Thaboriti et ... latrocinia sua et suos errores ... Iste tercius articulus Bohemorum talis est, quod verbum dei libere et absque impedimento a sacerdotibus domini predicetur et annuncietur. Ego intelligo istum articulum quia Bohemi sub ... erronea predicacione subvertere ... provinciam Moravie vel ... regnum Polonie et regnum ... Bosne ac regnum ... communicant Bohemorum

lingwe. Insuper latissimas provincias et ducatus Russie albe et rubee, provincias Walachie et Slavonie, provincias Dalmacie, Croacie, provincias ... Servie et Albanie, quia ille omnes provincie communicant Bohemorum lingwe. Ideo sacerdotes Bohemorum vellent istas provincias subvertere a vera fide sua heretica predicacione. Sed dominus noster Jhesus Christus salvator peccatorum hunc tercium articulum Bohemorum veritati contrarium et ecclesie valde adversum improbat, confundit et destruit tercio verbo cum dicit 'corpus', ac si potenter dicat: Ecclesia catholica est corpus meum misticum et ego sum caput eius. Nam secundum apostolum ad Ro. xii: Sicut in uno corpore multa sunt membra, tamen non omnia unum actum habent, sic in corpore Christi mistico quod est ecclesia multa sunt membra, tamen nullum membrum habet actum predicacionis nisi a deo vel superioribus sit missum, quod probat doctor catholicus b. Aug. ad Orosium in suo libro c. lxiii, et dominus ac salvator noster idem probavit Mt. ix dicens: Rogate dominum messis ut mittat operarios, i. predicatores ad predicandum. Ex quibus verbis in oppositum tercii articuli Bohemorum medium arguendi assumens ... infero ... quod nullus sacerdos debet predicare verbum dei nisi speciali licencia pape vel episcopi dyocesani aut sit missus ab eisdem. Hanc primam ... catholicam probat apostolus ad Ro. x dicens: Quomodo predicabunt nisi mittantur. Ubi dicit glosa b. Ambrosii: Non sunt veri apostoli nisi missi, nec omnino aliquis predicabit nisi mittatur. Unde Johannes baptista, quamvis in utero matris sanctificatus, tamen non predicavit nisi missus, Jo. i: Fuit homo missus a deo cui nomen erat Johannes. Et dominus deus loquitur ad Ysayam prophetam dicens: Quis ibit ad predicandum et quem mittam? Ysa. vi. Et propheta respondit: Ecce ego, domine, mitte me. Ergo patet quod nec propheta habens spiritum propheticum non fuit ausus predicare nisi mitteretur. Et idem dominus deus ad Jeremiam prophetam dicit: Ad omnia que mittam te ibis et que mandavero tibi loqueris ad eos. Jerem. i. Beato Paulo ad Ro. x sic dicente: Quam speciosi pedes predicancium bona. Et in eo glosa: pedes nominat, innuens quod nisi a superioribus missi ad predicandum non debent predicare. Ideo sanctus Innocencius papa ... ante annos ... decretum fecit et habetur in c. Cum ex iniuncto de hereticis ... sit precipuum in ecclesia dei nullus temerarie ... absque licencia pape speciali vel episcopi dyocesani officium predicacionis se audeat ingerere sub pena excommunicacionis nisi mittatur ab eisdem. Et racio est ista: Nam licet sacerdotibus in collacione ordinis conferatur potestas predicandi verbum dei, tamen quantum ad hoc non subiciuntur eis ... in qua agere possunt ... nisi de licencia superiorum, in c. ... xvi q. i ... non predicabunt ... Sane nuper in ... audivi ... Basiliensis concilii sacerdos orphanorum ... sic inferat: Ergo omnes sacerdotes tenentur predicare de precepto et sub pena peccati mortalis, et quod nec papa nec aliquis episcopus ... resistens voluntati dei potest prohibere aut abstrahere sacerdotem a predicacione verbi dei. Ideo omnes sacerdotes absque licencia ... possunt libere verbum dei ubique predicare et annunciare et possunt ... de elemosina

et de matrimonio dicens. Sicut servus regis
non dominus absque licencia potest facere elemosinas de bonis
suorum, sic et sacerdos absque licencia superiorum
potest dispensare verbum dei. Et sicut coniuges in matrimonio
possunt generare absque licencia, sic et sacerdos potest generare
filios spirituales absque licencia speciali. O lingua fla-
[illegible] et omni mendacia plena que contra apostolum doces
facere mala ut veniant bona, ymo contra preceptum
dei doces furari et elemosinas dare. Absit a xpo fidelibus
hec sacrilega doctrina bohemorum. nec id exemplum
matrimonii exemplum facit ad propositum, quia si coniugibus
fieret prohibicio sicut fit in divorcio, unquam coniuges
prohibiti peccarent mortaliter. Sic sacerdotes prohibiti si
predicarent umquam propter contumaciam predicarent. Et quod
[illegible] b. thomas 2a 2e q. [illegible] ar. 10 [illegible] quod propter
militancium fidelium utilitatem necessitatem ut preter ordinarios
plures sumantur in partem sacerdotes ad officium predicacionis
non assumpti autem non se ingerant sub pena
excommunicacionis ut habetur extra de here. c. excommunicamus, ubi decretalis
sic dicit: Nonnulli sub specie pietatis auctoritatem [illegible] vendi-
cantes predicandi, omnes prohibiti vel non missi qui publice
vel privatim predicacionis officium usurpare
presumpserint excommunicacionis vinculo innodentur et nisi
quantocius resipuerint alia competenti pena plectantur.
Hec decretalis. Ideo dominus noster ihesus xpus increpabat
demonia que volebant predicare veritatem et non
sinebat ea loqui. Luce 4o [illegible]
32 d. quod hoc fecit dominus ut nos doceret hereticum
vitare predicantem et ut habetur extra prohibitos hereticos
et non predicent eciam veritatem quia fel draconum propi-
nant in aureo calice babilonis. Hec Innocentius.
Heretici nunquam ut facilius possint seducere dictis
suis quedam vera admiscent, ut ait b. gregorius
in moralibus. [illegible] nuper in presencia audivi sacer-
dotem orphanorum sic inferebat, quod non obstante
prohibicione aut excommunicacione sacerdotes non debent ob-
mittere predicacionem verbi dei, et si dimitteret essent
excommunicati a deo. Ex quo volebat probare quod papa
nullum potest excommunicare quem deus non [illegible]
et ideo nec sacerdotes non debent timere excommunicacionem quam
facit papa contra predicando verbum dei, et allegat dictum
beati petri apostoli: Act. v. obedire oportet deo magis quam hominibus.
[illegible] O vere heretica opinio [illegible] eciam
a xpo [illegible] quod ecclesia catholica in persona [illegible]
a xpo, et quod ecclesia solvit [illegible] solvit et quod ecclesia
ligat [illegible] ligat. Ex quo patet quod sacerdotes [illegible]
se de predicacione verbi dei contra mandatum et decreta
ecclesie [illegible] sunt scismatici, fide [illegible] privandi
quia spiritum sanctum blasphemant qui sacros canones
violant. Unde sanctus damasus papa et habetur xxv
q. i. c. violatores. ubi sic ait: Violatores canonum
voluntarie aut protervie graviter a sanctis patribus
[illegible] a spiritu sancto [illegible] et gracia sancti canones edi-
ti sunt. Ideo scisma sic potest describi: Scisma
est origo subversionis [illegible] heresis [illegible]
infidelitatis nutrimentum scandalorum quod modicum
fermentum totam fidei massam corrumpit. 1o
ad Cor. v. Hinc est quod dathan abiron et
chore scismaticos cum tabernaculis et omni
familia eorum terra absorbuit et vivos deglu-
tivit. Nu. xvi. Unde b. Ber. ait: Sic unitate

et pacis fidelium fractus est locus deo. Ita apud scis-
maticos locum fieri dyabolo manifestum est. Et
b. Aug. ait: Ubi sana fides non est, ibi non potest esse
iusticia, neque vita quia iustus ex fide vivit ad
hebr. [illegible] qua fidem sic habent scismatici non
dilaniarent corpus xpi quod est ecclesia. Ita habetur in
canone xxiiii q. i. c. Non posse scismaticos catholicos
et hereticos habere veniam nisi peractam penitenciam.
Sic et [illegible] Job non posse placere deo pro innoc-
nisi pro eis Job sacrificium obtulisset quia bona
opera que heretici faciunt in eis prosunt de-
domino per Jeremiam: Et opera tua non placent
tibi. hec ysidorus ubi supra. Unde b. Thomas
2a 2e q. v. ar. iiio sic ait: [illegible] quamquam non credit fide
[illegible] eciam catholica docet [illegible] sed fortius
credere potest et scismaticus est qui defficit a fide
[illegible] credendi eo quod dubitat de illo quod credere
et hec [illegible] de hereticis in hec verba: Dubius in fide
infidelis est. Magnus quoque doctor sanctus Jeronimus
in epistola ad damasum papam sic ait [illegible] et boni
orientis inter se [illegible] [illegible] domini
faciore collisus indiscissam tunicam domini
per frustra discerpit. Ego solum xpum sequens
cum tue petri consocior, quia super illam petram edificatam ecclesiam scio. Quicunque extra domum hanc
noe non fuerat peribit regnante diluvio. et hec
qui cathedre petri et xpo non est Antixpi est. Hec
non est qui nichil sum si pro illius dicat Jeronimus.
et habetur in decretis xxiiii q. i. c. Ita Ideo sic
apostolus Johannes et eciam in sermone [illegible]
dicit: Siquis venit ad vos et hanc doctrinam non affert,
nolite recipere eum in domum nec ave ei dixeritis. Qui enim dicit ei ave communicat
operibus eius malignis. et sed [illegible] [illegible]
fides quia antixpi venit nunc autem multi antixpi
facti sunt. Et Johannes [illegible] sermone
Bohemi sunt antixpi. Johannes Ideo sicut
argumenta bohemorum tractamus. Sed arguunt
bohemi [illegible] in xvi o precepit apostolis et predicatoribus
mittere [illegible] Ite in orbem universum et predicate
evangelium omni creature. Ideo ex precepto xpi sacerdotes
debent ubique et per totum mundum predicare verbum
dei libere et absque impedimento predicare et
annunciare. Respondetur quia obligat ad impossibile [illegible]
quod patet quia impossibile est quod sacerdotes bohemi nescientes linguas
possint predicare per totum mundum quia non sciunt
[illegible] omnes omnium nacionum [illegible] ex donis spiritus
sancti apostoli habuerunt scienciam omnium linguarum [illegible]
sed tamen non predicaverunt per totum mundum sed quilibet
in una provincia sicut beatus Andreas in achaya et apostolus
Thomas in India, Matheus in ethiopia [illegible]
[illegible] dominum aut anathema sit quod [illegible] b. Jeronimus
possit aliquid impossibile dei. Nam ut b. [illegible]
sic [illegible] [illegible] quia doctor apostolus
quam an passionem suam dominus dixit apostolis [illegible]
[illegible] ne abieritis et in civitates samaritanorum ne intraveritis. Ideo [illegible]
sua dedit eis licenciam ut [illegible] ecclesie xpi
Et quia ad evitandum confusionem magnam et
dissensiones sunt in ecclesia et parochiis absque licencia
nulli sacerdotum licet predicare quia nulli licet mittere
ecclesiam vel parochiam nec [illegible]
falcem suam in messem alienam nec [illegible]

[illegible] tendere oves alienas propterea iniustum
[illegible] valde iniuriosum ut habetur
[illegible] li. vi in Clementinis in concilio
[illegible] audivi sacerdotes bohemorum exponens
[illegible] vidimus stellam eius in oriente alle-
[illegible] verba ruben [illegible] xlii dicens merito hec
[illegible] quia peccavimus in fratrem nostrum. i.
[illegible] vendentes eum in egyptum. i. [illegible]
[illegible] vis confessionis id est quia prius [illegible]
[illegible] est avaricia cupiditas et symoniaca quam sunt
[illegible] tenebrarum et per illa opera tenebrarum venditur
[illegible] Bohemorum i. xpum. Ideo bohemi multa
[illegible] mala patiuntur. Sed non tacuere predicatores [illegible]
[illegible] bohemis scismatici quod vendunt xpum
[illegible] plus [illegible] bohemi heretici. Sed pro [illegible]
[illegible] possunt propter palestinam allegacionem
[illegible] [illegible] heretico sermone prefati sacerdotes
[illegible] allegant Amos propheta d. Omnia
[illegible] hec fecit dominus deus. Ex quo probabat dominum
[illegible] malificium et iniquum, ego valde timeo
[illegible] ne perfusset dominum deum ex [illegible] eo quod
[illegible] omnia mala sic ipse asserit et in legem
[illegible] et vidit deus omnia que fecit et erant valde
bona. hereticus autem dicit quod deus omnia ma-
la fecit. [illegible] quod iste heretici invenies [illegible]
[illegible] dei voluit docere probos et suos inventores
[illegible] dominus per moysen dicens: Interroga patrem tuum
[illegible] et maiores tuos et dicent tibi
[illegible] Cum dicat interroga q. d. disce
[illegible] doctores. Huic sensui probat Ber.
[illegible] in epistola ad rusticum monachum et habetur in
[illegible] xvi q. i. c. Sic vive [illegible] ubi sanctus
[illegible] et multo tempore disce ut postea alios
[illegible] ne sis presumptuosus [illegible] tyro ne sis
[illegible] quod discipulus ne doctor errans. Sicut in
[illegible] bohemi inventi sunt quorum [illegible] obiectio bo-
[illegible] est falsa. Sed iterum arguunt bohemi d. quod apostolus
[illegible] verbum dei non est alligatum quod omnes sacerdotes libere
[illegible] absque impedimento debent per totum mundum predicare
[illegible] verbum dei [illegible] cum veritate [illegible] hec auctoritas [illegible]
[illegible] allegant [illegible] apostolus
[illegible] verbum dei non est alligatum [illegible] est
[illegible] predicare omnibus hereticis et [illegible]
[illegible] hereticorum est sicut draconum et venenum
[illegible] insanabile. Dicit apostolus
[illegible] defensio 2a ad thess. 2o d. Verbum dei
[illegible] est alligatum ac si patenter dicat licet
[illegible] sum hic Rome in carcere ligatus cathena
[illegible] tamen verbum dei non est ligatum quia pre-
[illegible] sua pro defensione fidei supplicia
[illegible] et ad eandem fidem quos volunt
[illegible] [illegible] verbum non desistunt Sed
[illegible] bohemi asserunt quod sacerdotes mali quia
[illegible] Ideo non possunt alios absolvere.
[illegible] dicunt confessionem auricularem non esse
[illegible] Sed sufficit soli deo confiteri [illegible]
[illegible] de pe. di. v. [illegible] q. i. ar. 10 quia
[illegible] est ministerium [illegible] quo aperitur
[illegible] vel clauditur celum ad [illegible]
[illegible] et [illegible] penitencie et [illegible]
quia tale obstaculum removet

Sed clavis est autem duplex sacerdotum potestas prima ordinis
que non potest tolli secunda iurisdictionis que tolli potest et prohiberi
ut sacerdos non predicet nec absolvat. Unde sacerdos
excommunicatus vel scismaticus aut hereticus quo potest
absolvere quia ligatus est ut habetur xxiiii q. i. c. Audivimus
episcopos. Unde Aug. de vera et falsa penitencia ait: Nemo
penitere potest quem non sustinet unitas ecclesie. Ideoque
non petat sacerdotes abominanter ecclesie divisos quia
[illegible] ad divisos abiit et cum divisis periit. et habetur
in Canone de penitencia di. vi. Unde ysidorus de summo
bono c. xviii sic ait: Cuncti sunt heretici nisi
qui relicta ecclesia dei privatas elegerunt societates
quia sancta ecclesia id est catholica quia per universum mundum
sit diffusa. Nam hereticorum ecclesie in aliquibus mundi
partibus coartantur quia heresis aut in aliquo angulo
mundi aut in una gente inveniuntur et usitantur.
Ecclesia vero catholica sicut per totum mundum extenditur
ita et omnium gencium societate consistit. hec ysidorus.
Ideo manifestum est omnem confessionem sacerdoti catholico fa-
ciendam nec alio posse veniam admittere [illegible]
[illegible] si assit facultas confitendi [illegible] concludit [illegible]
[illegible] di. xiii c. [illegible] Ideo b. Aug. ait: Frustra
claves ecclesie qui sine arbitrio sui sacerdotis
penitenciam accipit. et habetur in decretis xxvi c. legatur. Item
[illegible] super epistola ad Ro. ait: Nemo consequitur
claves ecclesie non ex hoc est quod legitur sicut xpus quod hanc
potestatem dedit et dominus fecit [illegible] tamen hec et habetur
in decretis [illegible] q. iii c. Nemo. Sed secunda obiectio
bohemorum est falsa. Sed adhuc arguunt bohemi
d. apostolus scribit 2a ad thess. iiio Orate fratres pro
nobis ut sermo dei currat et clarificetur. Ad omnes quos
os sacerdotes debent per mundum currere et verbum dei omnibus
predicare. Respondetur quod hec auctoritas apostoli directe facit
contra bohemos quod patet quia apostolus rogat orare ut non
impediatur a scismaticis qui falsa predicant et verbo veritatis
resistunt et alios seducunt. Unde bohemi asserunt
dicentes quod monachi et omnes religiosi sunt deserta
[illegible] et fratres sancti francisci et omnes mendicantes
sunt heretici et quicumque dat eis elemosinam peccat mortaliter
quia dat eis occasionem ociose vivendi. Contra doctrina
[illegible] sic heretica nulli dubium est propterea [illegible]
sacra religio fuit ab apostolis instituta statuto
[illegible] spiritus sancti [illegible] ut scribitur act. ii et act. iiii c.
[illegible] quod erant eis omnia communia et habetur in decretis c.
[illegible] ad monasterium. Et Paulus apostolus in prima epistola
omnes religiosos [illegible] quod generatur [illegible]
ab [illegible] quod est sine et vos terra quod sit terra. Ideo
b. Ambrosius in [illegible] epistola sic ait: [illegible]
[illegible] hortatur apostolus ut dignetur de sua [illegible]
[illegible] et in corda audiencium [illegible]
et ut compesceret et sedaret scisma et sedicionem
[illegible] probare hec [illegible] bohemorum [illegible]
[illegible] sic concludo. Omnes qui primam asserunt
quod verbum dei libere et ubique indifferenter a sacerdotibus
predicari licet est hereticus et ab ecclesia condempnatus.
Nam heresis sic potest diffiniri: Heresis est
dogma falsum ecclesie [illegible] et pertinaciter de-
fensum ecclesie probat b. Aug. in epistola ad Cas-
sianum et habetur in decretis xxiv q. i. c. [illegible]
ubi sic ait: [illegible] prima salus est recte fidei
regulam custodire et a constitutis patrum nullatenus

deuiare q instituta maioꝝ p lege dei sit tenda dicente dño ezlu vos audit me audit ꝛ vos sp̄nit me spernit luc x Ideo dicit sicud dicitur fi̅nio dz in spu s le^me ggreɡata hic ꝛ^m arta^bt nec cleff anuglia ep̄lat ꝛ can^te gdepnat vñ bts Cirillus ait eum patres scos audit x^m audit Ob hoc venatu^r pena rehetur imminet qui precepta scoꝝ patrum negligit ꝛ nouum vitie dilectum introduxit vnde ysidorus de summo bono ait ad copal primatus corpus q^d abscindulam ad hiesum tristis reg doct^s vigilis seq^r eo silere incipiat dicente dño admirans vos ego pre dicab^t est h ysidz ꝛ h q ꝛ^m boh^oꝝ articulum

Impb^o quartus arti bohemoꝝ

Refert histo^a ii re vi q dauid rex salua do ara archa placuit deo no ppt saltus s ppt bonu affectu Et pauper vidua duo era minuta misit in Gazophilaciu teplo ꝛ laudata fuit voce dni p oib^z diuitib^z salomonis luc xxi non ppter duo era minuta s q depaup^te sua q^d habuit hoc fecit Et ego pari quidē affectu sed pauper ingenio ad impugnandos tamen detestandos ꝛ^oꝝ bohemoꝝ arto^s veri^ta

[illegible]

autem Ieronimus unde beatus Ieronimus [illegible] Iovinianum ... allegat beatum Paulum apostolum de quo scribit ... [illegible]

... perpaucis in naui ... Sequitur ... [illegible]

... Bohemorum hussitarum ... [illegible]

Non est de in eorum ... Moyses et Samuel ... [illegible]

Sequitur letania fratris Alberti quondam episcopi Ratisponensis de tempore in qua per diuersas illuminationes peregrinationes peruenitur ascendendo ad unionem dominicam. Dominica prima.

Cum appropinquasset [Matthei] 21. Domine Ihesu Christe qui pro nobis venisti mansuetus ... Veni in mentem meam ... [illegible]

... [illegible]

Erunt signa in sole et luna etc. Dominica 2. Luce 21.

Domine Ihesu Christe fili hominis veni in nubibus ... resolue cor meum ... [illegible]

Cum audisset Iohannes. Dominica 3. Matthei 11.

Domine ... [illegible]

Miserunt Iudei ab Ierosolimis etc. Dominica 4. Iohannis 1.

... [illegible]

Exiit edictum a Cesare. Dominica infra octavam Nativitatis. Luce 2.

Domine Ihesu Christe qui ... [illegible]

... [illegible]

Cum factus esset Ihesus annorum 12 etc. Dominica infra Epiphaniam. Luce 2.

Domine Ihesu Christe da voluntati mee ... [illegible]

Dominica prima post octavam Epiphanie. Iohannis 2.

Nuptie facte sunt in Chana Galilee etc.

Domine Ihesu Christe ... salutis mee ... [illegible]

Dominica 3. Matthei 8.

Cum descendisset Ihesus de monte etc.

Domine Ihesu Christe qui de monte potentie sapientie ... descendisti ut sanares lepram ... [illegible]

Dominica 4. Matthei 8.

Ascendente Ihesu in nauiculam etc.

Domine Ihesu Christe qui nauiculam crucis ascendisti ut sequeret te ... [illegible]

impetus ut resideat [illegible] voluntate incipiat [illegible] p[er] [con]fessione[m] [illegible] p[er] bonaz operatione[m] redde illum [illegible] ut fiat [illegible] accipiat omnis contrarius timor [illegible] depo te deuoto [illegible] magnus [illegible] etiam bona primitias [illegible] in nobis. Et q[uia] d[omi]n[u]s visitat plebem suam [illegible] et affectos [illegible] et luminis p[er] [con]servatione[m]

Dum intraret ih[esu]s in domum etc. Dne ih[es]u xpe separa nos a malis et da nobis sabbatum eterne quietis et intrans in domum [con]sc[ienti]e mee in corporis nos[tri] tibi [con]forta in nobis vim digestibilem [illegible] calore caritatis [illegible] bone operationis et assiduitate [illegible] ut tibi salutis [illegible] informatio [illegible] intellectus digerat et in [illegible] affectu et [illegible] ad omnia membra bone operationis transmittat. Dne qui nos ad nuptias religionis et ad convivium [illegible] doce nos [illegible] cordis oris et operis humilitate recumbere in novissimo loco ut liberemur [illegible] a morte [illegible] in die resurrectionis

Convenerunt pharisei in unum

Dne ih[es]u xpe qui venisti in hunc mundum peccatores salvos facere [illegible] tibi [illegible] ut [illegible] p[ro] tuo [illegible] [illegible] intellectus te deum [illegible] filium [illegible] cognoscat

Ascendens ih[esu]s in naviculam. Domine ih[es]u xpe qui passione tua naviculam [illegible] in resurrectione [illegible] et in ascensione tua venisti [illegible] [illegible] et [illegible] mortis [illegible] vel [illegible] ut [illegible] et [illegible] [illegible] in domum suam [illegible] ut [illegible] fidelium videat timeat et glorificent deum qui talem potestatem dedit hominibus

Simile e[st] regnum celorum homini regi. Dne ih[es]u xpe rex celestis glorie qui [illegible] te [illegible] dedisti [illegible] [illegible] ad has nuptias vocasti da nobis [illegible] vestem nuptialem ne [illegible] dei et [illegible] obmutescamus [illegible] spiritali gaudio [illegible]

separemur [illegible] ne ligatis manibus et pedibus mittat in tenebras exteriores ubi erit fletus et stridor dentium [illegible]

Erat quidam regulus. Dne ih[es]u xpe qui desiderat [illegible] confessionis et laudis in utero [illegible] mundi venisti [illegible] in fine [illegible] [illegible] corporis vel [illegible] verbi [illegible] saluatoris [illegible] liberet a febre [illegible]

Simile est regnum celorum etc. Domine ih[es]u xpe qui [illegible] et alieno [illegible] et [illegible] nobiscum [illegible] [illegible] ut [illegible] qui dimittimus [illegible] [illegible]

Abeuntes pharisei [con]silium inierunt. Domine ih[es]u xpe [illegible] doce nos [illegible] et [illegible] [illegible] reddamus que sunt cesaris cesari et que sunt dei deo.

Loquente ih[es]u ad turbas ecce princeps. Domine ih[es]u xpe qui [illegible] [illegible] tenere [illegible] a morte peccati amen.

Sequitur letania [illegible] fratris Alberti Ratisponensis ep[iscop]i ordinis predicatorum

Candor lucis eterne et speculum sine macula dei maiestatis et imago bonitatis [illegible] lux de luce de fonte [illegible] qui lux vera es oriens ex fonte [illegible] [illegible] aliqua [illegible] [illegible] lumen [illegible] angelica [illegible] [illegible] ad [illegible] in nobis [illegible] et [illegible] et pervenimus ad fontem [illegible]

De angelis in communi

Asimile p[er] lucida angelica [illegible] lumen tuum ut [illegible] ad te [illegible] et p[er] eos nos ad te fontem luminis [illegible] in dulcedinem [illegible] [illegible] nihil unquam extra te requiramus

De Seraphin

Et p[er] s[an]c[t]os Seraphin ignes tuos ardentissimos igne quo tu ipse es consume omne tibi dissimile totum mundum quod in nobis impurum est. Et id quod purificatum est a te [illegible] mentis ardore calidissima devotione [illegible] vaporans ascendat ad te et inter [illegible] tua templum [illegible] novo semper decore tui similitudinis [illegible] in gl[ori]a tua mereamur exaltari donec ad [illegible] maiestatis tue et altitudinis [illegible] quod in [illegible] in quo sola regnas [illegible] valeamus pervenire

Et p[er] b[ea]tos Cherubin sapientie tue et sc[ien]tie tue splendores et candor sapientie super nos effulgeat et ab omni [illegible] tenebras ignorantie [illegible] erroris [illegible] intellectum in omni cognitione veritatis intrepidissimus flammis [illegible] choruscare

Et p[er] s[an]c[t]os thronos ab omni [illegible] elevatos [illegible] in altissimis et firmissimis tuis [illegible] ut mente sublevemur ab omnibus appetitibus et [illegible] et ut cor meum non [illegible] Sed potius in altissimis et dignissimis tuis [illegible] et immobiliter locatum nullis [illegible] nobilissimorum habitum [illegible] et decore tuarum virtutum redimitum in omni immortalitate et impassibilitate [illegible] Itaque in nobis [illegible] que ad nos pertinet sapientia intelligenda sciendae [illegible] vitanda eligenda appetenda et agenda immobili decreto decernas

Et p[er] s[an]c[t]as dominationes que regimina tua libera sunt [illegible] et diversis honore honorabilium omnibus subiecta [illegible] et tua virtute sit in alta potentia ut ad vilia [illegible] subiecta esse [illegible] libera queso nos ab omni [illegible] ne culpe et pene miserie [illegible] ne culpa ad [illegible] libertate [illegible] filiorum [illegible] nobis donata [illegible] in tua [illegible] et dominationis tue [illegible] et in omnibus tuis honorabilibus [illegible] in altissima tua potentia [illegible] ut ad ea [illegible] et per naturam subiecta [illegible] respirare non dignemur

Et p[er] s[an]c[t]as virtutes que [illegible] posse [illegible] et excellentissimos acceperunt [illegible] quibus nec [illegible] violentie aliquorum impetus [illegible] valeant. Imbue meum robur et fortitudinem [illegible] ut omnia possimus in te [illegible] ad omnia confortante. Da nobis per tuas virtutes [illegible] in mente [illegible] abducamur in temptationem [illegible] intellectuales quibus bonum sapiamus [illegible] quod in bonis est intelligamus [illegible] competentiam et industriam et artem quibus [illegible] reducamus ad [illegible] virtutes morales quibus [illegible] contingamus [illegible] in communicare cum proximo [illegible] equalitate [illegible] vel dignitati [illegible] quia in omni negotio optima [illegible] que vera voluntas [illegible] in optimis et delectabiles [illegible]

Et p[er] s[an]c[t]as [illegible] que tue potestates [illegible] que indissolubilem tuum imperium tamquam gladium portat ad coercendas iniquas potestates et ad liberandum eos qui iniqua premuntur potestate. Contere sathan sub pedibus meis velociter. Et [illegible] a facie mea inimicos meos et ne tradas nos [illegible] calumpniantibus superbis demonibus vel hominibus ne [illegible] dicant nobis inimici mei. Sed tu domine non in furore neque in ira tua sed in mansuetudine [illegible] benignitatis et dulcedinis tue [illegible] nobis [illegible] potestates tuas corripe in nobis omne quod tibi contrarium est ut quod in nobis [illegible] liberos [illegible] ad actus. [illegible] enim in omni tua [illegible] virtute et potentia [illegible] emulatores [illegible] in operibus ultimum et optimum [illegible] potestate pura

Et p[er] s[an]c[t]os principes tuos quorum est omnia ad [illegible] dirigere equum omnibus reddere legem omnibus [illegible] In iudiciis [illegible] diffinire et omnia [illegible] dirige ad [illegible] appetitus [illegible] consensus et voluntates intentiones conceptus et [illegible] et delectationes et omnes operationes et ad equum solve [illegible] tibi vel proximo vel nobis debemus sine [illegible] subtractione sine dolo vel quavis [illegible] defectus [illegible] in solutione offerimus [illegible] et per eosdem angelos [illegible] tuam implendam [illegible] voluntatem [illegible] prohibitionem [illegible] transgressiones vel omissiones [illegible] valeam. Ad hunc per eosdem principes [illegible] vultu tuo iudicium [illegible] prodeat ut principes huius mundi foras [illegible] in nobis [illegible] corpore [illegible] omnis iniquitas [illegible] in nobis [illegible] nomen tuum adveniat regnum tuum [illegible] voluntas [illegible] tua per nos [illegible] quemadmodum per eos angelos tuos in celis adimpleatur omnia [illegible] per eosdem angelos honestatis formam accipiant [illegible] sicut in ordine [illegible] et [illegible] pura sint simplicitate [illegible] veritatis [illegible]

Et p[er] s[an]c[t]os Archangelos tuos qui principes angeli sunt quorum [illegible] tua ad nos [illegible] omnia [illegible] dependeant et [illegible] eterna [illegible] instabilitas [illegible] fluctuatio tua certitudine [illegible] stabilitate [illegible] semper tue [illegible]

Et p[er] s[an]c[t]os angelos tuos [illegible] omnis decor celestis ad nos [illegible] et omnia mea [illegible] formam accipiant [illegible] sapientie tue et bonitatis [illegible] et tua virtute [illegible] tibi [illegible] sint et vita eterna [illegible] digna reputentur omnia mea [illegible] sint opera [illegible] tue [illegible] reperiantur

Et quia [illegible] agminibus celestium militiam quosdam nobis specialis [illegible] innotescere fecisti [illegible] s[an]c[tu]m Michaelem ad nos qui princeps sit milicie [illegible] mee [illegible] repellere in extremis [illegible] hostes meos. In mea [illegible] defensor [illegible] et [illegible]

Marginalia: Epilogus; principatus; de archa[n]gelis; de angelis; Epilogus; de s[an]c[t]o michaele

Gabriel

munerib[us] tuis et ob munitos nos eadem faciat con[tra] nos
ut te sanctum Gabrielem qui robore suo semper nos confortet eulogium tue salutationis
nobis crebro annunciat [et] revelationibus faveat
nos illuminet per gratiam cor[dis] et nos inflammet et inducat
in ipsa gratia doceat qui tibi magis est acceptus

Raphael

ut te sanctum Raphaelem qui medicus
et medicina sit omnium morborum omne languorem
curans in corpore et omnem infirmitatem sanans in mente
qui illuminator sit cecitatis reparator sensuum exteriorum
et interiorum ad omnem virtutem preparator qui a nobis
compescat demonum defensor sit contra omne periculum
qui consolator sit in omni temptatione adiutor in
tribulatione sublevator in omni supportator in omni
vite huius necessitate confortator in tristiciis consolator
in dubiis instructor in iniquis [illegible] in devijs
nec peregrinationis prouocat[or] in vijs director in devijs
[illegible] baculus conductor recuperator periculum
provisor qui nos omnibus bonis utilibus semper faciat
[illegible] in gratia [illegible] nos sanctus tuus in
omni prosperitate letificet meos devotos qui omnia
nostra ad te referat gratiam et misericordiam apud te prob[is]
inveniat que ad meliores nos hortetur profectus
et convincat et moveat ad [illegible] actus

De custodibus angelis

ut eos quibus nos commisisti ut custodiant nos
in omnibus vijs nostris in manibus nos portantes
ne unquam offendamus ad aliquem offendiculum pedem
quo tutissime [illegible] et vitantes hemillis ad te pervenire
et aspidem super [illegible] et basiliscum venena latentia
[illegible] in occulte insidijs ambulemus et apte
violentijs conculcemus leonem rugientem et draconem
[illegible] mole sue comminatur nos opprimere volentem
et quoniam [illegible] confidunt cadent a latere meo
sinistro mille et a dextris x milia nobis aut non
valeant appropinquare

De angelis [illegible]

Ornone domine [illegible] celorum et [illegible]
omnes amministratores spiritus qui in ministerium
sunt missi propter eos qui hereditatem capiunt salutis
ut omnibus angelis tuis nos custodientibus et dirigentibus
simus instructi et docti cum abraham [illegible]
cum ysaac per vias recti deducti cum Jacob a l[abore]
liberati cum moyse a persecutione liberati cum populo
israel confortati cum Josue de perfidia correpti cum
plorantibus in loco flentium a[d]monitis contra adversarios
cum gedeone revelatione liberationis letificati
cum helia custoditi cum heliseo calculo ignito [illegible]
purgati cum ysaia [illegible] edocti cum zacharia
defunctis instructi cum david refrigerati a [illegible]
[illegible] incendio cum daniele et pueris intra
israel spe tutati et signo thau insigniti cum
ezechiele protecti cum Juda machabeo letificati
de promissis tuis cum zacharia

De angelis [illegible]

Nativitati conceptui tuo cum maria
virgine de [illegible] tue fidelitatis custodientibus
cum Joseph de divinis tuis illuminati cum sanctis pastoribus
misso angelorum referti cum christo filio tuo confortati
in passionibus cum ipso in agonia orante letificati
cum apostolis in ipso resurrectionis docti de
terrenis ad celestia ab hijs in tua ascensione
soluti a vinculis [illegible] cum petro
[illegible] et in misterium directi et a puteo
[illegible] educti cum paulo in celestia proficientes
tutati et de dispositione celestium edocti cum Johanne
[illegible] et de [illegible] regni in regnum [illegible]
tutati cum lazaro paupere que ad te manibus
angelicis portatum [illegible] regnum confovisse

Per [illegible]

Vere domine [illegible] supplice
omnibus pertinens [illegible] que nostra
subicitur supplicibus et a subiectis nulla penitus habet
nec habere potest inclinationem [illegible] divine quibus

monimbus dives es magnificentia inenarrabili humanitate
dant cum [illegible] quod est que nunquam mutatur
vel inclinatur propter quas causas vel dives es
natura principium et bonorum honorabilium divinitatis
omnibus suppositis et quamvis non mutante virtute sui
influxu potius ad subiecta inclinare [illegible] depressos
elevans ditans et [illegible] eleva nos de profundo
luto fecis et miserie et dita nos in omni verbo
et in omni scientia et vita et nichil desit nobis in
omni gratia [illegible] domini tui revelatione

Pe domine qui vere dives es
[illegible] et [illegible] sanguinis tui nos re
dimens et recreans [illegible] sanguine suo
[illegible] auro et argento [illegible]
et ideo nobis dives es sic [illegible] nos [illegible]
Alieni dominii crudeles possiderunt nos [illegible]
et crudelissima tirannide [illegible] et [illegible]
manus [illegible] ut [illegible] ab omnibus tu
[illegible] domino tuo liberati quia tu in
domus tui [illegible] inimicus
[illegible] fortem et omnia vasa eius [illegible]
confidebat ad tuum [illegible]

Vere domine [illegible] dives es quod omnia in
divitione tua sunt posita. Tu enim [illegible]
celum [illegible] et quod celi ambitu continetur
Et si enim quamvis [illegible] est per [illegible]
es: [illegible] domine es sicut corpus
[illegible] domine es hec suppone [illegible]
[illegible] quod templum domine es [illegible] et esse et re
omnibus dat vitam et [illegible]
[illegible] solutionem quo nos [illegible] vivimus et sumus
[illegible] Et creature qua [illegible] et motum [illegible]
sicut in causa sua esse [illegible]
[illegible] ea que [illegible]
quia creasti ea omnia in nichilum [illegible] nos et
sic ex nichilo [illegible] tua [illegible]
ut sicut [illegible] nos [illegible] vel [illegible]
[illegible] vel tenebrarum vel [illegible]
[illegible] tua et luce tua illustrati
[illegible] et vilitate tua
absolvat ab omnibus [illegible] non labore
[illegible] obsequiis [illegible] et ad te [illegible]
tibi desiderio in contemplatione [illegible] et [illegible]
sine defectu fecisti enim nos ad te [illegible]
inquietum est omne cor nisi ad te [illegible]
ut ad ipse quiescat sine loco

Pater dulcis deus misericors nobis [illegible]
qui primitus ante omnia formas [illegible] formari ad esse
omnia format [illegible] cum enim [illegible]
et ad ymaginem formant [illegible] adprefertis [illegible]
[illegible] octo gradibus ad [illegible] largitur illud
[illegible] ad [illegible] formale ad plenum
[illegible] formant si recipimus formale [illegible] distinguit
[illegible] et deputat [illegible] ordinat et distribuit [illegible]
et dividit sicut ad [illegible] ordinat [illegible]
[illegible] debite commutat [illegible]
[illegible] format ad [illegible] ad [illegible]
[illegible] et si tamen ad omnia [illegible]
et robore [illegible] hec ad omnia largiendo [illegible]
[illegible] largiendo [illegible] forme [illegible]
[illegible] ut [illegible] sit in nobis [illegible]
distinctione [illegible] et deinde ut distribuitur homo [illegible]
membra [illegible] quibus [illegible]
ordinat [illegible] officia et actus [illegible]
ad te ut totum divinum sit [illegible]
forma in [illegible] ymaginem [illegible]
[illegible] nasci [illegible] et [illegible] ut [illegible]
[illegible] trahat [illegible]
[illegible] et robore tue [illegible] filii tui domini
[illegible] perfecti in mensuram etatis [illegible]
[illegible] Jhesu christi hic [illegible]
deterremus [illegible] et [illegible]

Sed de celis opera permanet et ad finem principium
inde devenitur et [illegible] confusa In
hijs ergo misericors nobis quem [illegible] tenere [illegible]
[illegible] et a decore tuo [illegible] longe distare

Redemptor mundi deus misericors nobis [illegible]
[illegible] copiosa ymago [illegible]
in omnibus [illegible] omnia que [illegible]
[illegible] nequeas propter quod [illegible]
[illegible] gloriam [illegible] unigeniti a patre
[illegible] gloriam possedit qui cum [illegible]
[illegible] dividere huius solus [illegible] ymago
et forma non solum [illegible] hominum sed etiam
omnibus [illegible] angelorum reforma nos quesumus
[illegible] ne a decore [illegible] dissimiles
[illegible] et distantes ymaginem [illegible]
est ymaginem que in nobis est [illegible]
[illegible] conformemus ut [illegible] a nobis
[illegible] ymago et substantia [illegible] valeamus
[illegible] ymaginem [illegible] et hoc [illegible]
[illegible] possumus eo quod tua ymago
[illegible] forme [illegible]
[illegible] tua [illegible] tua
ymago ad mentem [illegible] ymagine divina
[illegible] venustate [illegible] vel [illegible]
[illegible] redemptor [illegible]
[illegible] absterias et ad decorem [illegible]
[illegible] et primum quo et [illegible]
[illegible] amisit [illegible]
ymagine [illegible] pulcre et [illegible]
nobis [illegible] Ita abstersa macula a
[illegible] reflorcat [illegible] de
[illegible] misericors ut [illegible]
[illegible] nos et propter nos [illegible] sublevet
[illegible] tue pulcherrime ymaginis efficiamur

Pater sancte deus miserere
nobis [illegible] patris et filij nexus amor de
[illegible] consensus a patre procedens
[illegible] in patre et filio et [illegible]
[illegible] in nos et angelos ut sit vehiculum
[illegible] nobis omnia que patris et filij tua sit [illegible]
[illegible] in nobis [illegible] tue divinus
filios dei [illegible] nobis [illegible] in nobis per
[illegible] et [illegible] motum [illegible]
[illegible] intellectuales omni luce clarius
[illegible] nos docens intus divina suggerens
[illegible] ut te [illegible] que
[illegible] in nobis tue [illegible] in
[illegible] omnibus [illegible] nobis [illegible]
[illegible] et calorem et pulsum et motum et opus
[illegible] tua [illegible]
[illegible] de [illegible]
[illegible] tu solus ductor
[illegible] et te solo acti et inspirati te [illegible]
[illegible] ad omnia te illuminati [illegible]
[illegible] te ducti [illegible]
[illegible] te ducente et lingua [illegible]
[illegible] quibus non resistere valeat adversarius
[illegible] nobis [illegible] quo patrem et filium [illegible]
[illegible] quo patrem diligamus et filium [illegible]
[illegible] et [illegible] patris et filij
[illegible] patris et filij et filio [illegible]
[illegible] ergo misericors nobis [illegible]
[illegible] est [illegible] patris et ad
[illegible]

Trinitas [illegible] deus miserere nobis
[illegible] simplicitas
[illegible] quod [illegible]
[illegible] patris et filij et
[illegible] sunt [illegible]
[illegible] Pauli et hoc quod homines sunt

[illegible] nosse [illegible] posse [illegible] patrem et filium et spiritum
sanctum in hoc quod [illegible] simplicitate in nullo
[illegible] in [illegible] distincti sint pater et filius et
spiritus sanctus personali proprietate [illegible]
personalibus distinguuntur [illegible]
[illegible] distinguuntur in aliquo communi propter
quod ipsa natura non solum in communi [illegible]
est sed et [illegible] et unita [illegible]
est quod [illegible] est dei et quod est et ideo [illegible]
[illegible] incomparabilis est omni unitate et simplicitate
simplicior [illegible] ergo omnis bonum est [illegible]
forma boni in filio et in spiritu sancto omnis boni [illegible]
[illegible] et diffusio [illegible] ergo [illegible]
[illegible] forma et [illegible] largitur [illegible]
forma idest quod informe est ad pulcrum [illegible]
[illegible] optimum [illegible] et nos [illegible]
ab omni [illegible] miseria fonte boni [illegible]
forma boni deo conformes et usu boni utiles
et deo grati et accepti ut [illegible] gloria per omnia secula seculorum amen

Ad sanctam virginem

Ave maria [illegible] nomen tuum
illuminatio celi et terre que in multis de
[illegible] filij dei et verbi dei patris a seculis
a deo absconditi [illegible] angelica luminis illustrasti
[illegible] redemptorem [illegible]
[illegible] que [illegible] et [illegible] restauramur
[illegible] genuisti domine filium dei [illegible]
virginitate sine corruptione flos virginum [illegible]
nobis proferens que deus pater eternus de sua
[illegible] et sanctissima divinitate sine omni sui
diminutione nobis genuit ab eterno [illegible]
[illegible] filios [illegible]
[illegible] concipiens per sapientiam formans [illegible]
[illegible] per adoptionem gratie filios dei [illegible]
honor et decus mundi [illegible] principium [illegible]
[illegible] que prima votum virginitatis deo obtulisti
et hanc eandem virginitatem tam [illegible] in salutem
[illegible] exhibuisti templum dei sacrarium
spiritus sancti stella maris [illegible] omni [illegible]
fluctuantium [illegible] unica spes [illegible] solacium
penitentium via [illegible] exemplum de verbo quod
corde concepisti quod [illegible] carne vestisti quod sine
[illegible] quod [illegible] de celo plenius [illegible] quod
manet in lucem omnem hominem in hunc mundum
venientem illuminantem mundo protulisti [illegible]
[illegible] sapientia [illegible]
[illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] in omnibus [illegible] testimonium per
[illegible] et [illegible] et omne bonum [illegible]
per nomen eius da michi [illegible]
stabilem [illegible] tenacem [illegible] firmam
fidem [illegible] qui me audientibus
dat [illegible] qui sit ad fidem [illegible] ad [illegible]
edificationem et ad gloriam nominis filij tui domini mei
Jhesu christi ad perpetuam laudem et [illegible]
que in tam indignum peccatorem [illegible] dona
conferre non cessas et [illegible] potens
[illegible] non desinis operari [illegible]
in bono ut videant qui me oderunt et confundantur
quoniam tu domina [illegible] mulier [illegible] in domo
[illegible] et [illegible] Ita ut facias
me verbum dei mente concipere et ipsum [illegible]
et me [illegible] Ita formari ut quemadmodum a [illegible]
[illegible] informatur [illegible] ab omnibus [illegible] Ita
per omne [illegible] opus est [illegible] omnibus [illegible]
[illegible]

De patriarchis

Rector patriarchas domine [illegible]
tue et promissionis lumen accepimus
per adam quidem legem discipline per [illegible]
[illegible] temptationis per abel sacrificio et
oratione te esse placandum per enoch mente ad
paradisum [illegible] per noe [illegible] et

et baptismo esse diluendum per Melchisedech sacerdotium misticum misterium tenendum per Job in paciencia vincendum esse malum per Abraham fidem per Ysaac promissionum tuarum certitudinem per Jacob benedictionis tue plenitudinem esse credendam supplicater te deprecamur et petimus quatenus per istos patriarchas tuos des nobis lumen legis naturalis ipsis signatum sicut nos impollutum in corpore ac spe custodire precelsas vias in cognicione tue divinitatis cernere perfecta verbis et promissis tuis inniti et spei certitudinem adhibere in benedictione illis patribus promissam benedictionem hereditate et dignitatem recuperare, in patriarcha eorum filiorum nomen tuis hereditate et dignitate federe recuperare eleccionum tuarum in nobis confirmare bonis temporalibus et spiritualibus multum tuo locupletari corporum studere et in omnibus per omnia placere

Intercessione quesumus domine omnium prophetarum tuorum David Josue Jeremie Ezechielis Danielis Osee Joelis Amos Abdie Jone Michee Natan Abacuc Sophonie Aggei Zacharie Malachie Agabe Esdre Urie et omnium aliorum in simul tecum tibi patronum quos sicud magna olim videre fecisti et nobis in consolacionem sacra tua et quam per te nobis in ultimo tempore factam promittunt sic semper sapiencie tue in nos transferat. Amicos et prophetas tuos constitui quatenus ab omnibus erroribus absoluti in omni cognicione tue veritatis tibi semper placere mereamur

Doctorib[us]

In intercessione omnium eorum qui legem ante Christo datam observando obviam perfectam tibi placuerunt Moysi Aaron Finees Caleph Josue Samuel Elie Helizei Natan Josiel Sadoch Zacharie Esdre Neemie Mardochei utriusque Thobie Rachaelis Machabei Jude Jonathe Symonis Johannis Eleazari Josie et beate matris Machabeorum cum filiis suis et omnium aliorum fac nos quesumus domine legibus tuis concreare et in iusticia mandatorum et iustificacionum tuarum inveniamur

In intercessione omnium eorum qui tecum preciosi gracie prenunciaverunt fac nos intercessione gloriose virginis matris tue que primum initium gracie suscipere meruit te mente concipere te in matris omnibus ad formam tue ita formari ut omnibus perfectum et obsequium meum ad omnem edificacionem et virtutem decorem exhibeat

In intercessione beatissimi Joseph meritis eius da nobis primum depositum quod de celo in terram translatum sancto Joseph reddidisti in omni veneratione suscipere in omni desiderio et amore complecti diligenter obsequiis tuis intendere et in illibata fide inviolatum custodire

Et intercessione trium regum qui lumine celesti ad te ducti fuerunt, fac nos lumine revelacionum tuarum accipere et hodie scribarum phariseorum sacerdotum Judeorum et omnium tua fide qui moribus errant, declinato devie viis rectas semper tenere in simplicitate fidei te querere in devocione sicut te cum Maria et Joseph te invenire vero cultu et humilitate cordis invenimus adorare omnia mea tibi offerre et in devocione tua semper manere

Et intercessione sanctorum pastorum fac nos domine lumine angelicas prosecutos gaudium divinorum et humanorum accipe et in admiracione et predicacione eorum semper manere

In intercessione sanctorum Symeonis et Anne fac nos domine et nuntiorum sancte te per sanctissimo sepe portare et in sacrificium patris tui tua casta caritate et columbina simplicitate offerre pariter a te recipere et videre te simul salutare gratiis

omnibus revelari

In intercessione sanctorum tuorum Zacharie et Elizabeth fac nos ut cerebro revelacionum de te capere promissionibus consolari et augeri in nobis promissis tuis usque ad completum tue digna confessione benedictum

Et intercessione beati Johannis precursoris tui et baptiste da nobis angelicum spem tue ut tibi semper in conversacione spiritus cooperemur et vias sit ad corda fidelium parare quemadmodum in spiritu et virtute helie tibi perfecit Johannes beatus demonstratur esse ipsam

In intercessione sanctorum innocencium qui tenere loquendo nec sermonendo nec operando sed tum pro te moriendo confessi sunt, omnia in nobis viciorum mala mortifica et fidem tuam quam lingua mea loquitur eciam moribus et vita fateamur. Ita ut nobis sit nichil in ore vere in opere omnium in mel in ore in corde iubilus in opere rectus sermone vitalis in tota conversacione laus et decor honestatis

Ecclesie tue regem tuum pastorem eterne huic deseras sed per beatos apostolos tuos perpetua proteccione custodias ut iisdem rectoribus gubernetur quos operis tui vicarios eidem contulisti per esse pastores

In maxime domine per principem apostolorum tuorum Petrum fac nos in soliditate claves et confessionibus tue fundari ecclesiarum claves sacramentis non accipe sed apprime celesti semper edocere zelum tuum fervente habere in fluctibus huius mare scopulos evitare et pulsos esse tecum omne sibi presidio

In intercessione beati Pauli apostoli qui a facie cuius Petri fac nos ad te cepisse conversum et sanguinem tuum in spiritu sancto nobis revelare nos in tribulacionibus gaudere in eternum celum sub loco tuas in paradisum et in terrenum salutem sub lectura omnibus plus in tuo sinu labore te nobis esse vivere et mori lucrum et non in mundo sed semper intima crucis gloriari

In intercessione beati Andree apostoli tui fac nos quesumus domine levitate cordis iniuriam ad vocem tue audiendam sanctitate te sequi et aliis vocabulis ligentis gaudere ut te sequantur

Beate apostoli tui Jacobi quem primum inter apostolos pre passionis est et vidit te meruit transfiguratum per nobis intercedendo deposcat ut in morte in fide tua firmi constantes et conformes tue glorie et passionis efficiamur

Impetret nobis sanctus apostolus tuus Johannes et evangelista ut custodes simus perpetue castitatis tue et dulcedine corporis et sanguinis tue celestia capiti memoriam ad pectus tecum inclinati ab omni tumultu seculi secum haustum tue sapiencie et gestum tue dulcedinis accipere mereamur

Te domine patria pie rogamus pro nullo vie perire quod intercessione beati Thome sancti apostoli tui certificatos in omni dubitacione spiritualis temptacionis nos intima tua contractione spiritualis semper per et in fide tua et confessione tue viventes semper pr[?] servire

Intercedat pro nobis quesumus domine, sanctus apostolus tuus Jacobus qui [?] ap religionis et corporis tui frater [?] [?] pollerit ut cuius meritis perennis sedem magnum et similem tecum tibi conformare mereamur

Intercessione beati Philippi apostoli tui domine patribus admonemur ut eum a quo tibi tue sacras erudiri per illius quoque efficaciam fideles nos sacrarum bonis dispensatores efficiamur et ministri

Beatus domine apostolus Bartholomeus sua nos intercessione leniat ut sublimibus tuis sublimati devocionis oracionis mereamur accipere et super omnia demonia tua semper habere potestatem

Sancti Mathei quesumus domine apostoli tui et evangeliste precibus fac nos collectores tuorum esse distributores et immobiliam quibus inter nos tua regalem ondisti dignitatem ydoneos fac esse predicatores et evangelistas

Intercessione nos quesumus domine sancti Symonis Cananei fac nos zelum vicarum semper habere devotione in preceptis proficere ut tuorum semper impleri delectacionibus mandatorum

Impetret nobis quesumus domine beatus Judas Thadeus apostolus tuus puritatem cordis et fidei et in tue laudis confessione facit esse constantes

Intercessione quesumus domine beati Mathie que sorte numero tuorum addidisti apostolorum ne nos sine confessione exercat da nobis partem sortis sanctorum in celo lucis et fac nos assistendi principibus quorum nomina scripta sunt in celis

Et Barnabas apostolus tuus quesumus domine quem in apostolatum cum doctore gencium segregari fecisti pro nobis intercedat ut spiritu sancto a massa perdicionis segregati accepteremur officio quem tue ecclesie congruat edificacioni

Custodiat nos deus salvator meus et apostolorum tuorum omnium nos tuere presidiis quorum donasti fideles esse doctrinis ut in caritate radicati et fundati spe in altum erecti fide operante per dilecionem corpus sui ferimus facti mediatores qui permaneat admirat eius

Evangelista tuus domine Marcus cum nos admonet apud te pro nobis perpetue intercedendo quatenus virtute tue resurreccionis sanemur qua in nobis restaurentur deperdita et vivificentur mortua

Interveniat quesumus domine pro nobis sanctus tuus Lucas evangelista ut in cruce tibi oblati sicut mortem tue in corpore meo semper circumferam

Pro ecclesie dei qui in convictum sanctis studiis quorum cerentur doctrina proloquisti tribue questum nos eorum doctrina semper instrui et in catholica evangelice admoniti et veritate proficere sanctitatis

Supplicacione quesumus sanctorum qui in nos apostolorum acceperunt, nazarii Felicis Galli Magni Columbani Eucharii Kiliani Valerii Materni Severi et omnium aliorum qui in nos fidei tue fundamenta posuerunt fac hoc quod predicaverit nos fide firma tenere et magnis meritis extollere ut caritate perfecta floreat et crescat opus virtutum permanens in nobis et

Intercessione quesumus domine omnium discipulorum tuorum Joseph iusti Nathanael Nicodemi Gamalielis Joseph ab Arimathia Trophimi Johannis Apollo Marcialis Cleophe Titi Sosthenes Silvani et omnium aliorum qui tuorum presentia fuit imitati fac nos omni perfectione caritatis affectum mansuetudinis et humilitatis ita inveniat nos tuos esse discipulos ut nullis tuis institutos et imbutos esse discipulos

Per spiritum deus qui beatos ignacium tue matris familiaritate esse voluisti sacerdotem propter hore dulcedinem tue et tantum sacerdotem intercessione cor meum igne caritatis tue efficiamur mandatis ut nichil preter nomine patri timeamus et nomine tuum in cordibus meis indelebiliter inscribatur

Intercessione quesumus domine omnium sanctorum tuorum qui plurimas aplicans regionem

nostre in quibus earum doctrine et sacris imbuti sumus et nobis de eorum regno tuo revelaverit ut affectum meum ad querendum regnum tuum accendant Dyonisii Jorgii Ruffi Eleutherii Constantini cum sociis eorum Florencii Arbogasti Bonifacii Wilhelmi Willehadi Willebaldi Walburgis Ottonis Alberti cum omnibus aliis fac nos domine deus per quibus oracionibus da nobis perfectam sanctorum honestos fieri in laboribus afflictis et operibus ut eius pulchritudinibus delectari celestia desideremus et ad tuam semper anhelemus felicem pervenire

Letetur ecclesia tua deus tot sanctorum martyrum tuorum decorata Stephani Vincencii Laurencii Clementis Lamberti Gorgonii Fabiani Cornelii Cypriani Urbani Johannis et Pauli Cosme et Damiani cum sociis eorum Gervasii et Prothasii Christofori Juliani Thome et Petri Pancracii et omnium aliorum atque eorum precibus gloriis virtute obtineat constancie in fidei confessione et in tribulacionum parte teneat perfeccionem

Deus sancte deus qui varia bella duci in quibus eorum tue milites et athletas semper attraxisti intuemur sanctorum tuorum militum qui cingulo milicie secularis relicto pompa et divicijs mundi contempto ducem Jhesum Christum secuti sunt, Georgii Sebastiani Ypoliti cum sociis suis Mauricii Engelberti Stephani Wenzeslai Quintini Albani Sigismundi Abdon Sennes Marii Marci cum filiis eorum quadraginta et decem milium decem milium militum pro nomine tuo crucifixorum Mauricii Gumperadi Candidi Victoris Victoris et sociorum eorum Cassii Florencii Castoris cum sociis suis, Gereonis Severi cum commilitonibus eorum Vitalis cum cohorte sua Quiriaci felice et [?] felice et adaucti cum omnibus aliis fac nos duce sancto Michaele contra omnes hostes et mors sit attingi ut palmas victricis contra eos et te coronas triumphales obtinere valeamus

Intercessione sanctorum tuorum quesumus domine qui tibi perpetue sunt in heremo placuerit Pauli, Anthonii primi heremite, pauli Benedicti alii Benedicti [?] et omnium aliorum utriusque sexus heremitarum da nobis eundem fervorem devocionis accipe et perfectam pietate spiritu tibi cetero obsequium exhibere

Deus qui per sanctorum tuorum qui perseverantia sapienciam nobis veritatem docuisti doctrinam spiritu sapiencie tue plenos nobis sustulisti Intercessione sanctorum tuorum Augustini Jeronimi Ambrosii Gregorii Hilarii Leonis Eusebii Johannis Maximi Crisostomi Blasii Gregorii Nazanzeni Cyrilli Didimi Anathasii Bede Ysidori et omnium aliorum qui tibi ab initio mundi placuere in predicacione orthodoxe fidei tribuas nobis in doctrina patrum tue sentencie fidelis perfecte uniti et efficaciter adimplere

Deus qui sacerdotem magnum qui penetravit celum Jhesum Christum filium tuum pontificem in hunc mundum misisti et sacerdotes ab eo secundum ordinem Melchisedech nobis ordinare voluisti supplices te deprecamur ut intercessione sanctorum tuorum Silvestri Dyonisii Martini Nicolai Briccii Severini Benjamin Remigii Mauricii Bedasti Arnulfi Ulrici Conradi et omnium aliorum qui tibi in dispensatione

sacrorum tuorum ab inicio mundi placuerunt tribuens
nobis sacerdotium acceptum iuste sancte ac pie vivendi
digne administrare hostias placabiles tibi offerre
sacrarum dispensationum misteria credita tam digniter mo
ribus ministrare ut in nobis virtutes renoventur in
hijs qui a nobis ea susceperunt ipse virtutis operis
efficacior Intercessione [illegible]
[illegible] domine omnium eorum qui tibi in institutis regularibus
ab inicio placuerunt Benedicti Mauri Elegij Egidij
Augustini Bernhardi Dominici Francisci et omnium
aliorum da nobis regularibus disciplinis sic imbui
ut nobis ad virtutis cumulum omnibus prestat
virtutis exemplum

Deus qui inter cetera potencie tue miracula in sexu
fragili victoriam continencie prestitisti quia
in igne fornacis huius combustionis puelle singulos
ardore non possent / Sic nec tres pueri in fornace
babilonis Concede nobis intercessione sanctarum vir
ginum Katherine Agnetis lucie cecilie cecile [illegible]
petre prisce praxedis marine blandine Verenu
dis Justine Gonovisse Margarethe Juliane pe
tronelle Kunegundis Brigitte Barbare fidei
spei caritatis theodosie Serene domicelle con
stancie potenciane victorie cristine eufemie
eugenie eulalie cordule cum omnibus sodalibus earum
ut reflorescat caro mea vigore pudicicie et sic nos
tibi casto corpore servire et mundo corde placere

Intercessio nos domine omnium
viduarum in castitate tibi placencium Judith Su
sanne gallme elizabeth Euphrosine Sapie et bte
matris machabeorum et omnium aliarum que pro vita a
plerisque alios nescierunt te solum desiderantes
tibi nos commendent et adiuvent ut delicias
carnis fastidientes amare sponsum tuum solum desi
deremus amplexus

A ops deus ut omnium eorum qui tibi maritali sorte
placuerunt carpi felicitatis Anastasij et cu
sanne et aliorum nos pectora merita commendet
ut honore illibatum lecti insimul conservantes
sic transeamus per bona temporalia ut per illa incommutabilia
bona / et ad illam vocem pervenire qua electis
dicitur Venite benedicti patris mei percipite regnum
quod vobis paratum est ab origine mundi

Pius et misericors deus qui neminem
volens perire eum peccatoribus constituisti penitentiam
et veniam et remissionem peccatorum quesumus ut intercessione
beatorum Marie Magdalene Marie Egipti
ace pelagie affre digne eunomie euprepie
hylarie manasse et omnium aliarum penitentium a fonte
misericordie tue graciam compunctionis incommutabilem
et pectora mea volumus castigare [illegible] peccatorum
suggestionibus ultimis addam non indulgere dignos
fructus penitencie facere ut indulgentiam accipere incommutabile
mus sed tu deus quesumus domine
qui te elegerunt largitorem placuerunt Johannes
Cleofas Osvaldus Cornelius lazarus
marta maria Jacobi maria Salome Su
sanna Johanna Nectophita Phylemone Theuma
tum filij sui et omnes alij pro nobis intercedant
ut omnia mea ad tuum cultum summum
ut non vitia sed merita thezauros congregemus
mus sed tu quesumus domine nos ubique letifi
cent et adiuvent / hic dum corporis
vita volumus promissa sentiamus Et [illegible]
pacem tuam meis diebus temporibus et ab ecclesia tua au
tem repelle nequicias Iter et actus meos

in salutis tue prosperitate dispone super nos famulus
tuos propicius respice aeris temperiem indulge fructus
terre concede animas et animus meus [illegible]
caritatis largitere Incredulos convertere omnibus de
gratie Inimicos meos ad pacem convertere omnibus oportunam
quamque necessitate clamantibus a te [illegible] opportunum
largitere omnibus nobis commissis graciam nobis [illegible]
vinculum impende omnibus habitis bona [illegible] fidelibus
sempiterna bona retribue et omnibus fidelibus
animus et defunctis vitam eternam concede.

Incipit tractatus de precipuis festivitatibus Jhesu Christi

Cum [illegible] studi[illegible] breves veri[illegible] in ecclesia dei divina
diva [illegible] illustrat et celestis devotio [illegible]
inflammat. [illegible] et dilectio dulcis ihesu medit
verbi incarnati summa contemplatio devotorum singulariter
mentem super mel et omnia unguenta dulciter [illegible] inebriat
adoramenta suavius delectat dulciter [illegible] Hinc est quod cum
perfectius consolatur et confortat. hinc est quod cum
me a contemplationis inclinatione tumultus [illegible]
lulum subtraxisse et intra me ipsum [illegible]
cogitarem quod dedimus in carnacione [illegible] consolationem
tempore in mente perturbarer unde aliquid consolationis
reciperem Inspirata divina dulcedine [illegible]
ma[illegible] valle [illegible] degustarem et ea [illegible] consolationum
spiritualium gustata temporalem et finalitatem consolationum
perfectius fastidirem [illegible]
quod anima deo devota videns dei [illegible]
et filium unigenitum et filium unigenitum virtute [illegible]
mediante [illegible] possit [illegible]
[illegible] normare Cum [illegible]
et admonere et [illegible] deo [illegible] lege [illegible]
in templo feliciter [illegible] et sic tamen [illegible]
religione [illegible] disciplina quod [illegible] que [illegible]
puero ihesu agit eciam mente devote [illegible]
[illegible] valeat celebrare [illegible]
[illegible] verbis humilibus [illegible]
[illegible] causa [illegible] breviter [illegible]
[illegible] vel modica devocionis meditatione dulciter
[illegible] quis legendo conciperet ipsum [illegible] laudet
omnium bonorum [illegible] fontem et augmentum [illegible]
glorificet et benedicat [illegible] nichil ut in [illegible]
[illegible] et digne scribunt [illegible] sit [illegible]
et devote legentibus [illegible] et [illegible]

Primo quod [illegible] instillat
[illegible] lavacro et inflammatur [illegible]
[illegible] [illegible] meditacionibus [illegible]
cogitacionibus [illegible] quod [illegible]
filij dei ihesus sit ad devotam mentem [illegible] ut [illegible]
[illegible] anima devota vel [illegible] celestis [illegible] valle
eterni supplicij [illegible] in hac lacrimarum valle
diu [illegible] commovendi [illegible] in
inspiracionibus [illegible] celestibus amoris
flammatur meditacionibus celestibus [illegible]
et [illegible] abiectis et desperatis [illegible]
et pristinis desiderijs novo vivendi [illegible] et
[illegible] in quo omne donum optimum et
[illegible] spiritus [illegible]
quod [illegible] quod [illegible]
[illegible] et obumbracione [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] adiuvat et adiuvat [illegible] celestis [illegible]
[illegible] semine amoris [illegible]
[illegible] sacratissimum [illegible]

infusionem [illegible] humilitatem [illegible] fastidium tibi
[illegible] incipit in mente in plenario mundialium
[illegible] et abiectione desideria [illegible] in
[illegible] bonorum [illegible] victoriae [illegible]
[illegible] et infirmari incipit in
[illegible] iam [illegible] et tribulacio
[illegible] peccatorum [illegible] amissionem
[illegible] adhuc mundo mundialem [illegible]
[illegible] iam paulatim [illegible] et tediosa
[illegible] que [illegible] quod [illegible] placere
[illegible] et amore [illegible]
[illegible] et celestium operum [illegible]
[illegible] adhuc modicum gustum [illegible]
[illegible] iam anima incipit
[illegible] montana [illegible]
[illegible] terrena et desiderare celestia et
[illegible] incipit [illegible] terrena
[illegible] et appetitus [illegible] celestia
[illegible] iam incipit cum maria [illegible]
[illegible] quod divina sapiencia illuminat
[illegible] amplius per delectionem inflammat
[illegible] valde non [illegible]
[illegible] a mundo abstrahitur [illegible]
[illegible] et [illegible] reddit ut [illegible]
[illegible] se premisit amorem omnium malorum
[illegible] omnium bonorum [illegible] omnium desideriorum
[illegible] omnium bonorum qui [illegible]
[illegible] omnium [illegible] desideriorum omnium
[illegible] et nos [illegible] bona dignos reputat
[illegible] et appetimus [illegible] sic omnia
[illegible] et [illegible] omni desiderio et affectu
[illegible] [illegible]
[illegible] malorum [illegible] despiciat [illegible]
[illegible] honestum [illegible]
[illegible] et inflammat [illegible]
[illegible] adheret [illegible] ut [illegible]
[illegible] visionis [illegible]
[illegible] tenebris [illegible]
[illegible] marcescit / unde [illegible]
[illegible] ut si [illegible]
[illegible] et virtutes hic [illegible]
[illegible] et devota fuerint [illegible]
[illegible] et salutifera [illegible]
[illegible] opera [illegible]
[illegible] et [illegible] provocabat [illegible]
[illegible] o anima devota [illegible] te
[illegible] celestium [illegible] desideria [illegible]
[illegible] maria
[illegible] imitari [illegible]
[illegible] contemplare bonorum [illegible]
[illegible] [illegible] gratia
[illegible] apparent [illegible]
[illegible] desideria
[illegible] virtus [illegible]
[illegible] magnum est [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] tibi non [illegible]
Caput [illegible]
[illegible] cupit [illegible]

[illegible] et obumbracio virium destructio hijs
omnibus subiacebis nisi abincepti abstineas a
comodo corporali amplius intendas statim
tuo [illegible] talia per hec [illegible] honore tuus
[illegible] vides quod [illegible] est [illegible] disciplina
et medicus corporis qui nec mores [illegible]
pone novit nec [illegible] curare mentem in
firmitatem heu heu [illegible] maledicta
mundialium consilia supplantaverunt et [illegible]
in eis [illegible] dei filium [illegible] est
[illegible] misera et mortifera [illegible]
que in multis spiritualem [illegible] impedit in
plerisque [illegible] formam
vel [illegible] iam [illegible] interficit [illegible]
[illegible] sunt alij qui videntur et forte sunt
boni et religiosi Sed tamen salutem eorum [illegible]
nimis timidi non attendens.
non [illegible] manum domini ut salvare ne
queat Nec considerantes modum divinitatis
pietatem [illegible] valeat [illegible]
zelum dei sed non secundum [illegible]
corporali afflictione vel forte [illegible]
defectione dum alios vident [illegible] quod
ipsi iam dudum bonum [illegible] et tamen
non audebat inchoare [illegible] homines ab operibus
perfectionis dissuadent ea que [illegible]
[illegible] vite [illegible] consilia [illegible]
[illegible] vite [illegible] sit [illegible]
[illegible] magis [illegible] aliquando dicunt
et multum callide ex antiqui hostis admoni
tione abiciunt / [illegible] suis et
bonus et religiosus et devotus [illegible] et
cum [illegible] non [illegible] ab alijs [illegible]
tar[illegible] in conspectu [illegible] tua magna [illegible]
et horrenda [illegible] cognoscentes [illegible]
[illegible] opus et [illegible]
reputaveras [illegible] dicunt [illegible]
qui [illegible] mali facerent qui [illegible] innocenter [illegible]
qui omnia [illegible] deum [illegible] qui toto tempore
vite sue deo perfecte adheserunt Sed et hos deo
devota et dilecta anima devota [illegible]
cum maria Paulus non sine [illegible]
non domino deo [illegible] in [illegible]
[illegible] et [illegible] ad [illegible] contemplatur
Maria magdalena [illegible] tota ambiciosa
[illegible] carnis cupiditati
dedita non longe post ad pedes ihesu [illegible]
sedit [illegible] devota [illegible]
[illegible] Primo enim in modico tempore videre
deum meruit [illegible] verba [illegible]
[illegible] non enim [illegible] est [illegible]
non pensat [illegible] non diuturnitatem
temporis non multitudinem operis sed fervore amplorem
et caritatem maiorem / [illegible] non enim
pensat qualis aliquis fuisti Sed qualis eo
modo incepisti unde [illegible] consulendum
[illegible] non [illegible]
[illegible] simpliciter [illegible] non [illegible] Tu
ergo o anima devota [illegible] fuge
in [illegible] consilia Si non [illegible] oculos [illegible]
noli [illegible] melius [illegible]
quam [illegible] malum est [illegible] propter
perdisse Et [illegible] perficere [illegible]

Nunc defecisse. Si non potes saluari per primum, si non potes ut katherina uel cecilia, non tamen contempnes ut maria magdalena uel egipciaca. Si perdidisti iuuentutem noli perdere senectutem. Si voluisti in ineptis fluctibus morari in littoreis finibus. Ergo si te sentis spiritu sancto deo dulcissimum filium illum concepisse, perdendo venena mortifera fuge et festina desiderio et affectu more prudentis feliciter ad partum peruenire. Sed non dico quod beata virgo non statim post conceptum peperit filium, sed decursis nouem mensibus genuit christum, quod non vacat a misterio quia non est ociosum credendum. Si o anima sicut nouis illustrationibus uel reuelationibus illustraris seu illuminaris [illegible] talibus magne perfectionis propositis mentis secretis inflammaris, non statim de tuo conclaui ad opus properes, sed bene teneas tecum verbis et potissime in illis que melius sunt concepti delibera utrumque inspiratio sic liceat deceat et expediat, utrum dictis prophetarum sint consona, utrum doctrinis apostolorum et sanctorum doctorum aliquando sint contraria, et eciam utrum exemplis sanctorum sint similia uel dissimilia, et sic ad opus festina uel statim absoluas te ab hiis in tua consciencia quod periculosum est tales inspirationes diu et frequenter in mente concipe et tunc ad effectum boni operis mediante [illegible] properare.

Secundo vero considera et attende quomodo [illegible] dei filius spiritualiter nascatur in mente. Nascitur enim cum per sanctam gratiam per dulcissimum suffragium negocium et per inuocationem diuinam protectionem sanctum propositum ducitur ad effectum. Cum iam anima incipit opere perficere quod diu premeditauit in mente, cum iam incipit reuelare actu quod iam dudum premeditabat perficere, sed tunc se formidabat inchoare quia timebat deficere. In ista beatissima natiuitate angeli iubilant, demones confusionem [illegible] quia quod adhuc in mente conceptum est ad effectum boni operis producitur, pax maior reformatur. Non enim in extremo anime pax diuina [illegible] quam caro spiritui et spiritus carni rebellat, quam spiritus solitudinem et caro affectat multitudinem, quam spiritus delectat [illegible] et carne [illegible], quam spiritus querit quiete contemplationis cum deo et caro appetit [illegible] [illegible] carne spiritu [illegible] quam bonum quod diu preuenit est impedimentum producitur ad effectum, pax et consolatio maior reformatur. In ista natiuitate non audiuntur clamores lamentabiles, non sonant dolores lamentabiles non [illegible] sed armonia de magnificis [illegible] dei glorificatio [illegible]. O quam beata natiuitas qua tanta sequitur angelorum et hominum iocunditas. O Jesu quam dulce et quam delectabile esset sanctum [illegible] Si in infirma nos [illegible] quia sanata statim [illegible] iam [illegible] quod vnum et illud [illegible] dictum: Tollite iugum meum super vos et discite a me quia mitis sum et humilis corde et inuenietis requiem animabus vestris. Jugum enim meum suaue est et onus meum leue. Si nondum est hic o anima deuota si te hec formula delectat

Natiuitas debes ex primo Maria [illegible] interpretatur amarum mare, illuminatrix et domina. Ergo ut amarum mare plurimorum [illegible] ut de peccatis commissis amarissime doleas, ut de bonis omissis profundissime ingemiscas, de dictis neglectis et perditis incessanter te affligas. Secundo illuminatrix per [illegible] operacionum et studiosa aliorum in bono informatrix esse tue debes. Tertio domina sensualitatis carnalium cupiditatum omnium operacionum tuarum, scilicet omnes actus secundum [illegible] facias et in omnibus tuam salutem proximi edificationem diuinam laudem et gloriam appetas et requiras. Hec est illa maria que [illegible] dolet et [illegible] in delectationibus diuinis. Ab ista maria [illegible] spiritualiter ad gaudium et sine dolore absque labore feliciter nasci non dedignatur. Per hanc feliciter est [illegible] cognoscat et gustat quam suauis est dominus Jhesus [illegible] lacrimarum [illegible] desideriorum fontibus [illegible] affectionibus [illegible]. Non enim ad hoc nascitur ut abiciatur sed ut [illegible] cum summa diligencia more [illegible] custodiatur. Hic nota sedule anima [illegible] multa enim [illegible] est [illegible] approbata. Nam in [illegible] Romana [illegible] templum pacis [illegible] et statue ydolorum [illegible] Sodomite in toto orbe [illegible] illa nocte [illegible] floruerunt et fructum balsami [illegible] olei et fluxit usque [illegible] et tota [illegible] stella apparuit que forma pulcre puelle [illegible] et [illegible] splendebat. Tres soles apparebant in oriente et paulatim in vnum corpus solare sunt redacti. [illegible] circulus apparuit [illegible] solem et in medio circuli virgo pulcherrima puerum gestans in gremio. Et quod plus [illegible] beatissima natiuitas angeli [illegible] predicabant pastores admirabantur animalia bruta [illegible]. Ecce iam vidisti qualibus signis [illegible] saluatoris est [illegible] natiuitas. Sed iam aduerte diligenter [illegible] anima que [illegible] signa [illegible] spiritualiter in nouitate sunt [illegible] in [illegible] mirabilia ut [illegible] salutifera [illegible] de hac natiuitate [illegible] adhuc te diligenter et frequenter [illegible] hoc est [illegible] carnales delectationes et [illegible] prima signa [illegible] salutifere. Ergo anima si te sentit [illegible]

[illegible] per [illegible] huius alienata [illegible] desiderium [illegible] amaritudinem [illegible] amore [illegible] per hec desideria cum magna diligencia [illegible] adhuc aliquando floreat vinea balsami, id est multitudo [illegible] affectionum [illegible] fluat fons olei, id est de [illegible] corde [illegible] opera [illegible] illustres soles, id est tres theologice virtutes oriantur in deuota mente et vniantur inter se [illegible] fidei [illegible] si stella [illegible] adhuc aliquando [illegible] solem, id est [illegible] affectus [illegible] virgo cum puero illuc sedeat, id est oratio pura [illegible] deuocione sincera in affectione permaneat. Per hec omnia si adorat animalia, id est [illegible] obediant sensualitas [illegible] desideriis et affectionibus [illegible] virtutes intellectuales. Si angeli, id est [illegible] hilaritas iubilent [illegible] pacem [illegible] Jhesum [illegible] pastores, id est sancte meditationes [illegible] natum tibi datum in presepio [illegible] presepe est [illegible] clausa [illegible] mundanorum [illegible] aptata per desideria [illegible] loci [illegible] pauperis [illegible] pastoribus inuenimus [illegible] presepe quod [illegible] inuenio [illegible] angelorum [illegible] pastores bruta animalia et [illegible] anima deuota [illegible] ipse [illegible] multo feliciore [illegible] deuotam [illegible] que [illegible] est [illegible] spiritualiter quod tu [illegible]

Tercio considerandum quali [illegible] infantulus spiritualiter natus sit [illegible] Jhesus [illegible] quod non [illegible] nominari [illegible] est nomen [illegible] vocatum est ab angelo [illegible] nomen [illegible] apostolus [illegible] delectosum [illegible] gaudiosum [illegible] gloriosum [illegible] renouat [illegible] in vobis [illegible] fidei [illegible] spei firmamentum caritatis [illegible] Gaudiosum [illegible] iubilus [illegible] melos in aure mel in ore [illegible] in mente. Nomen vero [illegible] delectosum quod [illegible] placitum [illegible] in [illegible] Non [illegible] gloriosum [illegible] dedit [illegible] sermone [illegible] O nomen [illegible] quod [illegible] O anima [illegible] sine [illegible] sine [illegible] aliud [illegible] tibi sapiat nichil [illegible] Jhesus nisi [illegible] spiritualiter [illegible] dei filius splendor glorie [illegible] verbum patris [illegible] omnipotentis

hostes [illegible] Rex regum dominancium dominus [illegible] dicatur christus, id est vnctus, quia in prophetis [illegible] in doctrina eruditione [illegible] sic [illegible] in [illegible] de bello [illegible] sic [illegible] sicut [illegible] in [illegible] anima [illegible] Jhesus, id est saluator in hiis [illegible] malam et miseriam. Saluet [illegible] anima [illegible] que te [illegible] a demonis [illegible] que te infestat a carnali fragilitate que te [illegible] mundi [illegible] inter tot [illegible] flagella. O Jhesu saluator mundi salua nos qui [illegible] redemisti nos. Salua [illegible] saluator confortando debilem, consolando flebilem, [illegible] fragilem, consolidando instabilem. Sed [illegible] est quod [illegible] quod non statim ut nascitur [illegible] et [illegible] Sed [illegible] die octaua [illegible] septenarium [illegible] in octonario [illegible] diuinarum et moralium [illegible] ad virtute et [illegible] pacis [illegible] quia [illegible] anima [illegible] aduersa [illegible] et [illegible] sustentauit per [illegible] prudenciam mundi et antiqui hostis insidias declinauit. Ad hec [illegible] demum omnium [illegible] in eum tamquam omnium remuneratorem in omnibus operibus suis aspiciat [illegible] bonorum largitorem toto corde diligat. Et demum die octauo [illegible] ab anima omnibus [illegible] et [illegible] cogitationibus [illegible] omnibus anime motibus et in ordinatis affectionibus [illegible] dulcem [illegible] tunc puer nominatur et dulce nomen Jhesus imponitur [illegible] sentitur et gustatur [illegible] peperit [illegible] Jhesum [illegible] sensit dulcedinem per illud [illegible] nomen [illegible] et [illegible] virgo maria [illegible] in hoc nomine demonia [illegible] illuminari et infirmos [illegible] mortuos suscitari. Si [illegible] o anima [illegible] debes gaudere et [illegible] et in aliis [illegible] Jhesus demones [illegible] illuminauit [illegible] mortuos suscitauit [illegible] claudos sanauit [illegible] et [illegible] fortes [illegible] qui [illegible] et [illegible] Jhesus [illegible] nomen quod [illegible] et [illegible] dulcedine [illegible] et [illegible] dulcedine [illegible]

Quarta solempnitas que consistit in magorum adoracione. Postquam enim maria istum dulcissimum per gratiam spiritualem concepit peperit et nominauit, tres reges, id est tres [illegible] qui [illegible] reges [illegible] iam [illegible] sensibus [illegible] filio [illegible]

sendyts sic deus. Vere reges peruenerunt ad puerum. Jam
perfectus multis eis [illegible] in [illegible] regia
hoc est in totius mundi [illegible] estimant et
gaudium. Fuerunt ergo meditacionibus feruentibus
affectionibus introierunt deuotis contemplacionibus: ubi
est qui natus est? Vidimus stellam eius in oriente.
Vidimus claritatem eius fulgentem in deuota
mente, vidimus splendorem eius radiantem
in intimis anime, audiuimus eius vocem que
est suauissima, percepimus eius odorem suauissimum,
recepimus sanctum eius amplexum deliciosum. Jam
herodes redde [illegible] unde dilectum nostrum in
sanctum desiderando propter tuam gloriam videndam ve-
nimus, propter tuam graciam obtinendam non sicut propter
tuam maiestatem adorandam non [illegible] terrena est
gloria, gloria spinis est. Terrena tua iocunditas
spinis est, potencia tua opulencia spinis umbra,
tua nobilitas tua magnificencia est sicut infinite
nobilitatis modicam scintillam in te inuenimus,
quia ipsum cognouimus, amamus et desideramus, non
nunquam reges [illegible] Tuus honor [illegible]
est sine [illegible], dic [illegible] ut protrahas
[illegible] qui natus est. Ubi est longitudo breuis,
magnitudo tenuis, altitudo subiecta, latitudo angusta,
ubi lux non lucens [illegible] panis
esuriens, ubi potencia [illegible] sapiencia instruitur,
verbum sustentatur, verbum prefert lactatur, ubi eciam
dei filius infans inuenitur, ubi splendor paterne
glorie pannis inuolutus [illegible], ubi dudum in
cunabulis [illegible] que est in [illegible] consolacio, ubi
videbimus inter brachia infantulum baiulatum
qui est angelorum et hominum [illegible]
consolacio et consolacio? Hunc desideramus, hunc querimus,
o dulcissime, o amantissime puer, eterne infans,
amicus quia te videbimus, quia te inuenimus, quia ante
faciem tuam apparebimus. Tedet gaudere sine te,
delectat gaudere tecum et flere tecum. Omne quod
[illegible] nobis est molestum. Tua [illegible]
est nobis indeficiens gaudium et desiderium.
O si tam dulce est flere de te, quam dulce erit
gaudere de te. Ubi ergo es quem querimus, ubi es
quem omnibus [illegible] desideramus et affectamus? Ubi
est qui natus est rex iudeorum, rex donorum, rex mu-
nerum, rex [illegible], vita morientium, salus eterna
viuencium. Et sequitur: Inuenerunt in Be-
thlehem iude. Bethlehem domus panis. Ju-
da confessio interpretatur. Ubi enim Christus inuenitur,
ubi per confessionem [illegible] panis celestis .i.
doctrina euangelica auditur, ruminatur et deuota
mente retinetur, ut ea impleantur et alijs
implenda proponatur. Ibi puer Jhesus cum Maria
matre inuenitur, ubi per lacrimosum gemitum, per
fructuosam confessionem dulcedo celestis consolacionis
aliquando inter [illegible] lacrimas degustatur
[illegible] que pene desperantes gaudentes et
de venia presumentes [illegible] O felix Maria
[illegible] Jhesus [illegible] de qua nasci [illegible]
et ad quam [illegible] dulcia et gaudentes inueniuntur.
[illegible] est hic quod Jhesus querimus legitur a regibus
[illegible] ut ipsum cum omni reuerencia adorarent, ador-
[illegible] ut ab ipso [illegible] cum summa diligencia
audiret [illegible] ut sine [illegible] dulcia [illegible]
secreta colloquia degustaret a [illegible]

ut ipsum predictum reperiret et ab eo si amplius non
[illegible]. Sic vos o reges .i. deuote anime et [illegible]
[illegible] cum regibus [illegible] ut adoretis et munera
offeratis. Adorate eum reuerenter quia auctor, redemptor,
remunerator. Creator .i. naturalis vite formator,
Redemptor in spiritualis vite reformacione, Remu-
nerator in eterne vite collacione. [illegible]
adorate eum reuerenter quia rex potentissimus;
adorate eum decenter quia magister sapientissimus;
adorate eum leticia in qua gaudent quia est dux
[illegible]. Adorate deuenter quia lux veritatis [illegible] vobis
vite feruenter quia fons caritatis [illegible] Offerte [illegible]
oro [illegible] comitante oblacio. Offerte [illegible] deuocionis
dilectionis ardentissime. Thus contemplacionis [illegible] Aurum dilec-
cionis [illegible] acerrime [illegible] propter
[illegible] bona collata. Thus deuocionis propter para-
disi gaudia preparata. Mirram [illegible] propter anime
perdita [illegible] eterne diuine. Thus anime
[illegible] mirram corporis passibilitati, aurum [illegible]
cum doctoribus ut nobis [illegible] sua [illegible]
sine inscrutabilis sapiencie ut [illegible] magnalia
sine [illegible] potencie ut vos doceat [illegible]
sine desiderabilis [illegible] et [illegible]
[illegible] quam [illegible]
[illegible]
[illegible]
vos docuerunt [illegible]
est inter [illegible] vita [illegible]
persone coequales et coeterne subsistunt in
una et indiuidua substancia et hoc [illegible]
[illegible]
[illegible] in una persona et hoc [illegible]
[illegible]
[illegible]
doctor est et [illegible] omnis [illegible] aqua [illegible]
[illegible]
[illegible] Ad quod omnes [illegible]
dirigit et ordinat. Hec enim est [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ut vos doceat [illegible]
[illegible]
[illegible] debeat [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
in orto deliciarum ubi [illegible]
ubi [illegible]
[illegible]
cella vinaria ubi [illegible]
suas [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ubi [illegible]
sic dulcissime [illegible]
bibit anima et inebriatur [illegible]
[illegible]
amplexus et oscula ubi [illegible]
qui splendor eterne [illegible]

[illegible]

[illegible] tam dulciter ardet ibi [illegible]
[illegible] sanctissima sive [illegible]
[illegible] Ibi donat altissima munera
et incomparabilis magnificencie. Ibi [illegible]
ibi blanditur ibi consolatur. Ibi [illegible]
dicens: Pete quod vis et dabitur. O
[illegible] qui in isto cubiculo secretissimo in
[illegible] hoc cubiculum intrare [illegible]
[illegible] in orto deliciarum inueniunt. Sed
[illegible] in cella vinaria [illegible]
[illegible] secretissimi anime cubiculum intrare
[illegible] Adiuro vos filie [illegible]
[illegible] suscitare [illegible]
[illegible] sufficiant nobis et reges qui ad huc
[illegible] adhuc [illegible]
[illegible] forte adhuc non [illegible] orto deliciarum
[illegible] meditacionibus [illegible]
[illegible] ubi [illegible]
[illegible] cella vinaria
[illegible] celestia [illegible] ubi [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] omnibus [illegible] absconditum [illegible]
[illegible]
[illegible] delicias [illegible]
[illegible] sunt [illegible] oscula ubi [illegible]
et [illegible] archana que [illegible]
[illegible] forte ut [illegible]
[illegible] hominem [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ad modicum [illegible]
[illegible] in orto deliciarum [illegible]
[illegible] fores adhuc nobis [illegible]
[illegible] in cellariam [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] deliciarum et nobis [illegible] et
[illegible] adhuc [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] in orto deliciarum [illegible]
[illegible] de quo nescio [illegible]
[illegible]
[illegible] ad modicum [illegible]
[illegible] dolore et [illegible]
[illegible] et gemitu [illegible]
[illegible] O quod te [illegible]
[illegible]
[illegible] desideras. O si anima mea
semel reducere valeat. Et si non [illegible]
[illegible] saltem ubi redolet [illegible]
[illegible] cella vinaria [illegible]
[illegible] que [illegible] est
[illegible] et [illegible]
[illegible] gaudia [illegible] Duos
[illegible] principes et [illegible]
[illegible] ut [illegible]
[illegible] ut doctorem [illegible]
[illegible] ut [illegible]

sua clemencia reficeret. Nunc restat ut cum gracia filium
quem perdidi dilectum, quem amisi, dominum amantissimum
meum Jhesum quem heu infelix et misera [illegible]
dimisi [illegible] ad [illegible] et [illegible] et [illegible]
me [illegible] heu me delectacione desolatam [illegible] omnium
[illegible] plenam relinquo. Querite [illegible] non [illegible]
cum querere [illegible] non [illegible]
[illegible]
[illegible] omnibus [illegible] heu
infelix [illegible] et [illegible] miserabilis propter [illegible]
amisi [illegible] propter [illegible]
delicias propter [illegible]
magnam [illegible] dulce [illegible] propter [illegible]
[illegible] perdidi [illegible]
meum, dilectum meum, consolatorem meum dulcissimum
Jhesum filium meum. Querimus ergo [illegible] quo [illegible]
ubi [illegible] ut [illegible]
propter [illegible] amisi. Sed denuo [illegible]
[illegible] clementissimo [illegible]
[illegible] dulcis Jhesu [illegible]
[illegible] cordis [illegible]
[illegible] honore [illegible] me
[illegible] filium
[illegible] cordis gaudium [illegible]
[illegible] et [illegible] et inter [illegible]
lacrimas [illegible] et inueni. O utinam [illegible] ad
hunc semel [illegible]
non dimittam. Sed [illegible]
[illegible] anima mea
[illegible] et [illegible]
[illegible] me [illegible] et si hec non [illegible]
inter [illegible] et [illegible]
[illegible] capitulis [illegible]
[illegible] amisi [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] que me [illegible]
[illegible] et afflicta lamenta-
[illegible] O vos religiosi vos [illegible]
solis diuinis meditacionibus dediti [illegible]
anima mea vidistis [illegible]
[illegible] Reddite ergo in
[illegible] non [illegible]
dimittam. Et si in me [illegible] dilectionis [illegible]
[illegible] aut [illegible] adhuc [illegible]
[illegible] dilectionis ut spero non cessant [illegible]
[illegible] dulcia colloquia [illegible]
a caritate [illegible] non recessi. Et si propter [illegible]
vel modicum [illegible] tota [illegible]
non adhesi [illegible] semper in
mente habui. Et [illegible] ut [illegible]
[illegible] dico. Sed [illegible] dilectum [illegible]
[illegible] non propter [illegible] Sed propter
[illegible] non propter meam [illegible]
eternam gloriam et [illegible] non propter [illegible]
Sed [illegible] et [illegible]
[illegible] ergo propter hoc [illegible] et [illegible]
volens et [illegible] saltem
[illegible] et si [illegible] non [illegible]
[illegible] Sed si [illegible]
[illegible] Jhesus [illegible] quod anima [illegible]
[illegible] Sed [illegible] propter anima [illegible]

de merore ad Iocundissime ...
bu fruicionis dulcedine ...
nobis concedat Jhesus xpus ...
marie filius qui cum patre ...
vivit et regnat in secula seculorum ...

Sequitur sermo factus dominica xii post trinitatis per Nicolaum Cozlowsky magistrum in theologia canonicum Cracoviensem Anno domini M° cccc° xxxv in Concilio Basilien

Ministerium iusticie habundat in gloria ii ad Corinthios iii° et si regio ...

velamina sacra sunt monumenta aperta veritas de terra orta est. deus dns et illuxit nobis Et ppt hec aplus illam mistratz dicit ee mortis et dampnacionis / nam ab opposito vite et salutis Lux siquidem ut idez dns Albertus dicit lumen boni et dnne gre erat obumbratum pctalique ut omnes sederent in tenebris et umbra mortis Tanta erat obnubilacio et mortis ymago q ... ... nec illa lux que lucebat in verbis et exemplis ... tanta illius obnubilacionis erat ... ... in morte ... ... ille. Et quia inde no est sit ... ... aplus ministerium iusticie habundat in gloria Et si scrutamur que deus illis faciet temporibus et que tempore ... facta sunt / Et comparamus ... illarum figurarum ad veritatem ... viz Ihesu xpi ... est assentire aplice ... viz qd ministerium iusticie habundat in gloria magnum siquidem erat qd deus misisset Moysen in egyptum ad educendum exinde ... Sz incomparabiliter maius qd misit filium suum in mundum ut salvaretur mundus per ipm ... ... miracula miraculis opera operacionibus et nulla proporcio Moyses siquidem fecit ... per mare in deserto. xpus per mundum in celum magna ... in signo ... peccatorum remissio in baptismo magna sacra agni

Sermo de sancto Michaele

Videte ne contempnatis unum ex
his. Math. xviii. capitulo et verbum
scribitur et in canone hodierno
tisim secuntur verbi celsitudinem ipsa
pres ... in quadam anapitriacz
sua ita ut utrisque hominis gravaris
mestitudine sibi quod diffidencie
corpor obrepserit indicendis. Egrecut
ille egregius orator doctor Bonaventura
in suo appologetico ait predicti
negocium est in intuitu necnon prima
atque divisa ubi etas status conditio et
dignitas varia est de arduis disputantem et veluti multarum cordarum
quamdam citharam strictam invenire
et offerre aptum ad omnes predicatores verbum
et ita veluti plectrum singulis adaptare
ut nusquam sonus offendat auditum. Qui
tamen det hoc verbum rectum et bonum
... in os meum. Obsecro dignemini
more solito ut me pro ... Regina an-
gelorum gloriosam virginem mariam ex
orare cum salutacione angelica dicentes
devote Ave maria gracia plena etc.

Videte etc. h° et ca° quibus ... etc.
aliquali introductione in eo thematis
prepositi et generali declaracione custodum
... considerandum solercie in uda
quod supremus omnium Rex conditor qui
et alta condiderit sue specta perficit et
quod invicemque ... sic congruencie
equalis adaptari valeat graciencius ne
omnia omnino male disposita videantur
aut infima et minima a superioribus con-
tempnantur. Solo suo bonitatis intuitu sic
cuncta condiderit ... caritatis amoris
quedam vehiculo ... et uni-
tas et de se munda et volunt solita
sed ut altera ... et instruet et creata
... et quanto res aliqua nobilior est atque
perfectior tanto de sibi subiectis et inferio-
ribus creaturis curam atque sollicitudinem gerat
ampliorem quemadmodum Luce xxii° scrip-
tum est qui maior est in vobis fiat sicut
minor et qui precessor est fiat sicut mi-
nistrator. Et hec omnia videre possumus
in consideratoribus regularis ... mo-
tus et influxus planetarum celorum quibus corpora
celestia quibus hec inferiora corpora in suis
operacionibus dirigunt et adiuvant. Conside-
remus insuper actus creaturarum qui sic

purgant perficiant et illuminare quos an-
geli superiores respectu inferiorum et
inferiores respectu hominum tenentur exercere
do ipsis ministrare et quodammodo sine nostri
tur quemadmodum dominus dyonisius in libro
de celesti ierarchia plenius diffusius in-
corporat quorum ministerium omnium ille
apostolus et regium dicit quo pensans li-
bera psalmista ait angelis suis mandavit
de te ut custodiant te in omnibus viis tuis super quo
verbo inquit beatus Bernardus quantam tibi de-
bet hoc verbum inferre reverenciam afferre
devocionem conferre fiduciam pro presencia
reverenciam pro benivolencia devocionem
et pro custodia fiduciam caute igitur ambu-
la ubi sunt angeli ut custodiant te in
omnibus viis tuis. Et subdit bernardus sic
eis devoti simus grati tenemur tam
quantum possimus ... nichil ... aliquando futu-
ros coheredes et tamen interim vero au-
tores et tutores a patre positos et prepo-
sitos nobis adhuc enim parvuli sub tuto-
ribus et actoribus sumus. In quovis angulo
diversorio in quibus angulo reverenciam
exhibe angelo tuo ne audeas illo pre-
sente quod me videte non auderes. Assunt
igitur tibi non modo presentes tantum sed eciam
pro te assunt ut protegant assunt ut prosint.
Credimus enim sanctos angelos astare oranti-
bus offerre deo preces et vota hominum
sine deceptione levari puras ma-
nus ad deum asserunt hec ille. Cum igitur
preces optimi angeli spiritus nos sic diligant
honorent dirigant et adiuvent ut pro-
mittit sunt quae cives illius beatissime ci-
vitatis ad quam omnes finaliter desideramus
pervenire quam verbum bonum inicitibus hominem
contrahit infixa cupiditas ut dicit Boe-
cius libro 3° de conso. prosa 2ª salvator noster
ihesus populus prohibendo ne contempnant
superiores ut angeli spiritus nostri custodes
dicat pusilli et inferiores pro amplius
videtur prohibuisse ne contempnant supe-
riores ut angeli spiritus nostri custodes et di-
cit in verbis premissis videte etc. que sunt etc.

In quibus verbis pro materia tocius ma-
terie sermonis obmissis quibuscumque diversi-
onibus curiositatis racionibus ... in statu septem
ra iiii°r genera personarum recipiunt. Inter
alias que non debet contempni sed pocius mi-
tu honorari videlicet principes gene-
rosi votuosi gubernatores statuum poli-
ticorum seculares religiosi devote vivertes

c 90

sed actum Jerarchicum. Legati rigorosi sa
piencie executores iniunctum officium. Et
tandem media famosi efficacie civitates
ipsum eius organum ille egregius yspanorum
doctor beatus ysidorus yspalensis archie
piscopus pro libro ethimologiarum ti. 3° quod hoc nomen
princeps dicitur a capiendi significatione
eo quod primus capiat et significat ordine
et dignitate. Ideo convenit deo angelis
et hominibus. Deo quidem non absolute respectu
diuinarum personarum, eo quod principatus
semper intelligitur secundum sub et supra, secundum ma
iorem et minorem dignitatem, et in diuinis
nichil superius et inferius nichil maius
aut minus sed tote tres persone coeterne sibi
sunt et coequales. Ab extra autem re
spectu creaturarum proprie ponitur in deo prin
cipatus quia ipse est ordine et dignitate primus
quemadmodum pulchre deducit philosophus ex
methaphisica ostendens quod totum vniuersum vnius
principatus despiciendo pluralitatem principum
et ideo ad euitandum discordiam quia entia no
lunt male disponi concludit in fine
eiusdem. Omnibus ergo princeps sit deus. Christo
attribuitur. Christo non solum secundum diuinam natu
ram, sed etiam secundum humanam. Apocalipsis 1° et
a ihesu christo qui est primogenitus mortuorum
deus et princeps regum terre. Attribuitur
etiam angelis. quinde enim dicuntur presidere
regionibus ut patet Daniel x°. ubi dicitur
princeps grecorum princeps persarum et prin
ceps vestri scilicet ebreorum. Quinde eciam presunt
ecclesiis ut Apocalipsis 1. Septem stelle sunt
angeli vii ecclesiarum. quod postea declarat
in dictis duobus c. sequentibus. d. et An
gelo ecclesie ephesi. angelo ecclesie sardis
Smirne et de aliis. Quinde eciam presunt personis
ut actuum xii. non dicitur quod angelus petri
credebat stare ad hostium. Specialiter
autem et per quandam anthonomasiam inter
omnes angelos et archangelos hoc nomen
princeps conuenit beatissimo Michaheli arch
angelo cuius hodie festum solempnisat ec
clesia propter nouem excellencias et privi
legia que de ipso legimus in sacra scrip
tura. Et primo quia ipse est in ordine
secundo Jerarchie qui principatus appellatur
primus omnibus virtutibus plenus, et ideo recte
nominatur Michahel qui interpretatur quis
ut deus aut virtus dei. Vnde Gregorius. cum
virtutis aliquid agit Michahel mitti
perhibetur. Ideo signatur a pictoribus ad
stans in manu quod est signum iusticie

quia iusticia est totius virtutis. Secundo quia extendit
se ad omnes alias tribuens vnicuique quod
suum est. Secundo quia ipse tanquam dux et princeps
victoriosus est. Vnde ecclesia collaudat de
victoria triumphali habita in celo contra
luciferum. Ideo armatus depingitur. Vnde
Apocalipsis xii factum est prelium magnum in
celo Michahel et angeli eius preliabantur
cum dracone et draco pugnabat et an
geli eius et non valuerunt neque locus
inuentus est eorum amplius in celo. In quo
enim ut arbitratus est rapinam se esse
equalem deo. Incurrit ruinam. Nam qui
tendit in altum cadit ab alto ut ait
beatus Bernardus quidam in sermone de in
nocentibus, et quidam versificator ait qui
plus posse putat sua quam natura ministrat
posse suum superans se minus esse potest.
Quo autem ibi fuerunt octo actus bellici
quatuor abintra, et quatuor abextra, et
qui fuerunt congressus Michahelis et angelo
rum eius ad draconem et econtra, licet
sit valde iocundum audire, quia tamen
aliquibus
aliquorum et propter quosdam forte alii
diosum obmitto causa breuitatis et tedii.
Tercio quia ipse est demonum et totius
ydolatrie fugator. patet in epistola canonica
beati Jude tadei apostoli ubi dicitur quod cum
michahel archangelus cum diabolo disputans
altercaret de corpore moysi quod volebat
ostendere iudeis ut adorarent eum prohibuit.
Quarto Michahel. d. Impetet tibi dominus. Quarto
quia ipse fuit populi israhelitici ductor et
gubernator potentissimus. Quia cum ministerio
deus percussit egiptum. eduxit populum israel
de egipto. mare rubrum diuisit. eripuit
populum in deserto. et protexit a maledictione
ut patet numeri xxii°. ubi dicitur astitit
angelus domini in via euaginato gladio
qui voluit Balaam perimere aruolum
eo quod ibat ad maledicendum populo israel
quem tandem in terram promissionis introduxit.
Et ipse nempe olim dicebatur adiutor
et princeps synagoge ut patet Daniel x°.
ubi dicitur et in omnibus hiis nemo fuit
adiutor meus nisi michahel princeps ve
ster. Quinto dicitur princeps et director ec
clesie catholice. Ex quo enim synagoga
cessauit et apostoli fuerunt vo
cem angelorum in templo dicentem transeamus
ab hiis sedibus de quibus Josephus
refert. datus est in protectorem ecclesie

catholice sicut fuerat olim synagoge. quia
sibi principaliter incumbit custodia cuius
Alii autem angeli singulariter aliis ho
minibus deputati sub illo sunt velud
capitales et quasi sub eius potestate. Et ideo dicitur Apocalipsis
xii° Michahel et angeli eius quod significat
suam presidenciam in ipso et subiectionem
in aliis. Datus est igitur Michahel arch
angelus generaliter ecclesie ad impetra
dum ne repellamur. Apocalipsis viii°. ascen
dit fumus aromatum qui sunt orationes
sanctorum de manu angeli coram deo. Ad
defendendum ne impediamur. Daniel x°. et
ecce michahel vnus de principibus primis
venit ad adiutorium meum. Ad consig
nandum ne perdamur. Apocalipsis x°. et vi
di alterum angelum ascendentem ab ortu
solis habentem signum dei viui et clama
uit voce magna quatuor angelis qui
bus datum est nocere terre et mari. d. No
lite nocere terre et mari neque arboribus
donec quousque signemus seruos dei nostri in
frontibus eorum. Ad triumphandum ne con
fundamur. Daniel xii°. In tempore autem illo con
surget Michahel princeps magnus qui
stat pro filiis populi tui et veniet tempus
quale non fuit ex quo gentes esse ceperunt.
Sexto attribuitur sibi victoria de antichristo
et eius interfectio. patet 2a ad thessalonicenses ii°.
ca°. vbi postquam apostolus declarauit ad
uentum antichristi subinfert quem dominus
ihesus interficiet spiritu oris sui. Iste autem
spiritus secundum aliquos doctores et glosas erit
michahel archangelus. Iustum namque videtur ut
ipse archangelus michael qui a principio
luciferum cum omnibus amicis suis aposta
tis de celo deiecit. quod in fine cum omni
bus membris altera generat et in perpetuum
ni retrudat. Septimo debet honora
ri quia ipse in omnibus mirabilibus et vic
toriis operibus portat dei vexillum. Ideo
de ipso cantat ecclesia in ymno michael
signifer celestium archangelus. Oc
tauo quia ipse tanquam prepositus paradisi glo
riosus quam cetera angeli inferiores habet
animas fidelium ad celum defferre. et di
cit ecclesia in offertorio. defunctorum. quod obiit cantat
Domine ihesu christe rex glorie. Nono et vltimo iste glo
riosissimus princeps michahel debet hono
rari quia finaliter per eius vocem fiet resur
rectio generalis mortuorum secundum illud ad
thessalonicenses iiii. ca°. quia ipse dominus in iussu et
in voce archangeli secundum michahel secundum

omnes glosas et doctores. et in tuba dei
descendet de celo et mortui qui in christo
sunt resurgent primi, ex quibus omnibus
dignitatibus et prerogatiuis et pluribus aliis
sibi competentibus quas obmitto causa
breuitatis apparet qualis iste gloriosissimus
princeps tam virtuose gubernans statum
politicum et mysticum populi dei militantis
debet recipi. sed pocius honorari. quapropter
obrem dixi a principio in verbis mei
propositi thematis videte etc. Signa
ter michahelem archangelum virum protec
torem et aduocatum fidelissimum etc etc
Competit eciam hoc nomen princeps ex
diuina ordinatione hominibus. patet exodi
xviii°. vbi legitur quod moyses de vo
luntate dei et consilio Jetro cognati sui
electis viris strenuissimis de cuncto
israel constituit eos principes populi. hec
enim est differencia principis et tyranni ut
ait polliticus libro primo c. 1°. quia princeps
adeo institutus est et iure diuino et hu
mano principatur. legi obtemperat. et eius
stabilitate populum regit cuius se credit
ministrum. necnon gaudet. nec iniuriam
facit. Contra est superius dictis et tunc suis
tyrannus. Vnde dicitur qui tyrannus mo
dis facit ut beatus ysidorus libro primo ethimologiarum
ti. 3°. dicit quod licet apud veteres inter
regem et tyrannum nulla esset differencia quia
fortes reges tyrannos vocabant nam
tyro fortis dicitur postea tamen quod aliqui
bus libere abuti potestate omissa iusticia
in vsum tractum est tyrannos vocari
pessimos atque impios reges et prin
cipes luxuria ambitione cupidita
te et crudelissima dominatione in populos
exercentes. sua fortuna et voluntatem
inordinata potius quam iusticia sectan
tes. Velud ex quodam infortunio commu
nes deffleat boecius libro 1°. de consolatione metro
v°. d. heu eue tantas lubrica verte
sat fortuna vices premit insontes
debita sceleri noxia pena at peruersi re
sident celso mores solio. stantque calcant
iniusta vice colla nocentes. latet
obscuris condita virtus clara tenebris
iniustusque tulit crimen iniqui nil per
iuria nil nocet ipsis fraus mendaci
compta colore sed cum libuit viribus vti
quos innumeri metuunt populi summos
gaudet subdere reges. Attendat ergo

principes tam eccl(esiastic)i q(uam) s(e)culares, q(ui) nisi be-
ne viuat et deo in suis officiis fide-
liter s(er)uiat, sciant se p(er)petuo palijs
cruciandos, nec confidant se ab extra
volpina ypocrisi q(uia) scrutator cordis
aspicit ad illud. ho(mo) e(nim) videt in fa-
cie / deus aut(em) in corde 1° Reg. xvj. et
vnde possent p(ro)mereri gl(ori)am paradisi
accumulat sibi maiores penas in-
ferni ut patet Sapie(ntie) vj. vbi dicit
Audite reges etc. / Dicit igit(ur) in richi
inquit beat(us) Bern(ardus) de amatoribus et
principib(us) hui(us) s(ae)c(u)li qui ante nos fu-
erunt / quid eis p(ro)fuit inanis gl(ori)a
etc. / q(uo)d eis accidit tibi accidere potest
Er(ipi)ssimo certe ut in plurib(us) Ita co(n)-
tingit testante Juuenali poeta qui
ait ad generum cereris sine cede et
sanguine pauci descendunt Reges et
sicca morte tyranni Princeps igit(ur)
que digna sunt principe cogitabit,
gubernando s(cilicet) statum politicum sibi co(m)missu(m)
legaliter non modo tyrannico. Sic en(im)
ut ait beat(us) Aug(ustinus) in l(ibr)o de Ciuit(ate)
dei felices dicimus Imperatores principes
s(cilicet) iuste Imperent, s(i) inter linguas sub-
limi(ter) eos honorantium vel ad obsequia
eis nimis humilit(er) impensa non extol-
lunt, si homines se esse meminerint, si sua
potestate ad dei cultum delatam diu o(r)-
dinat ea diuine maiestati famula-
faciunt, si deum timent diligunt et co-
lunt et subdit s(e)cundum in regib(us) bo-
num est iustitia vel co(n)munique sua in-
ra seruando et in subiectos non sine-
q(uo)d p(ro)p(ri)e(?) p(o)t(es)tatis est, f(ac)ere, s(e)d q(uo)d equum est
custodire Regionem suam ut p(ro) bono
diuino vel cor(?) patrie sit ea vita
exponend(a) si oportet, et de talib(us) cor(r)ep(?)
fatib(us) dicit .1ª ad thimo. vj°. qui-
cu(m)q(ue) sunt sub iugo s(er)ui d(omi)nos suos
om(n)i honore dignos arbitrent(ur), qui
aut(em) fideles h(abe)nt d(omi)nos non contempnat
q(uia) i(n) o(mn)ib(us) corpi mei p(ro)sc(ri)pti the(?)
d(icitu)r, videte ne contempnat(is) vnum ex his
et tu(m) de p(ri)mo principali. Ex xx°
non debent contempni s(ed) maxie honora-
ri humiles Religiosi deuote viuentes
s(ecundu)m actum Jerarchi(cu)m .i. p(ro)p(ri)e ap(p)robatione et
celeri expeditione secundu(m) est q(uod) ponit
ponit optime in 1°. ethi(corum). et tractat

sanct(us) doctor 2ª 2ᵉ. q. c. iiij. ar(ticu)lo 1° et
2°. Cum honor sit exhibito reuerentie in
testimo(nium) et p(re)mi(um) virtutis, co(n)sequens est
q(uod) maxie virtuosi maxie sint hono-
randi. tenet p(er) illa regula(m) th(e)o(logi)ca(m) si
simpliciter ad simpliciter et magis ad magis
et maxie ad maxie / Concordat ph(ilosoph)us
1° ethi(corum) vbi dicit q(uod) maximus ho-
nor debet(ur) optimis / et ecc(lesiastic)i. x°. simi-
liter honorabit(ur) et
hominu(m) q(uo)d timet deu(m) honorab(i)lis et
1ª ad thimo. v° qui bene p(re)sunt p(res)b(iteri)
du(plici) honore digni habeant(ur) Sed p(ro)
declaratio(n)e minoris ad videndu(m) qui
sunt religiosi deuote viuentes s(ecundu)m
actus Jerarchicos scd(?) oportet q(uod) no(m)e(n)
nec religionis sumitur accipit(ur) vnde
generaliter specialiter et excellenter Genera-
liter specialiter et isto m(od)o competit omnib(us)
Jn quantu(m) p(ri)mo et isto m(od)o competit omnib(us)
deu(m) colentib(us) sub quacu(m)q(ue) lege vel
regula fuerint, siue natu(r)e siue scripture
tue, seu etia(m) gr(ati)e. quia religio est
p(er) q(uam) iustitie qua deo suu(m) ius tribuit
si(?) exhibent latrie qui soli deo debe-
tur. Jn obrecu(?) tullius ait. Rethorice
pertinens religione ait Religio est
cirtu(s) deitati cura ceremoniaq(ue)
affert(?) ... p(ro) qua natura nec(?) ... offi-
cia sit p(ri)ncipale(?) malis / ponitur de(?)
malis participatione temporalia totalit(er) se
toti deo. vacitate sue ac contemplatio(n)i
sub oracione / et de tali religione sunt et
q(uod) Religiosi d(icu)n(tur) actiui 2°. s(ecundu)m. erat
aut(em) in scolis habitantes viri religiosi
gressi ex o(mn)i natione que sub celo
est et sic indicant omnes viri vere religiosi
dei cultores sunt dicti viri religiosi
s(cilicet) Sabillo summo abbate de quo dicit
ad Ro. viij°. accepistis sp(iritu)m adoptionis
o(mn)es filiorum in quo clamamus abba
pater Tercio accipit(ur) religio specialit(er)
et isto m(od)o competit quibusda(m) paucis
sanct(us) doctor 2ª 2ᵉ. q. lxxxj. ar(ticu)lo q(uo)d religio-
si dicantur o(mn)es qui colunt deu(m) re-
ligiosi dicant(ur) o(mn)es qui colunt Religio-
ut deum est p(er) spiritualit(er) tamen Religio-
si appellant(ur) qui tota vita suam
diuino cultui dedicant. abstrahe(n)tes
se a mundanis negotiis et ab
o(mn)ib(us) illis occasione eis p(re)stare
re possent diuertendi ab vltimo fine

sectores q(uia) sicut dicit beat(us) Jo(hann)es Ch(risostomus) su-
per Gen(esim) impossibile est ut gentib(us)
bonis quis fruatur et futuris vt hic
ventre illic mentem reficiat / ut de de-
licijs ad delicias transeat. ut in ce-
lo et infra appareat gloriosus na(m) si-
cut deus s(ecundu)m ap(osto)lum Ro(manos) j°. c°.
no(n) possunt bis indigni. Ita
a contrario ip(s)e nec remunerat, q(uia) no(n)
contingit bonorum bis esse felice(s). Concor-
dat euangelium luce xvj°. vbi dicit
Recordare fili quia recepisti bona
in vita tua Lazarus vero similiter ma-
la nunc aut(em) ip(s)e gaudet tu vero cru-
ciaris. et hui(us) religionis fuerunt o(mn)es
ap(osto)li ut patet mt. xix. vbi dixit Beatus
petrus ad chr(istu)m / ecce nos reliqui-
mus o(mn)ia et secuti sumus te. de hac
religione loquitur beat(us) Jacob(us) in ep(isto)la
sua canonica c° 1° d. Religio munda et
immaculata apud deum et homines hec est
visitare pupillos et viduas in tri-
bulatione sua et immaculatum se custo-
dire ab hoc s(ae)c(u)lo. Ex quib(us) v(er)bis tria
colligunt(ur) q(uod) sunt de essentia cuius religi-
onis Primum est q(uod) in ea sit cunct(a)
honestas carens o(mn)i suspicione
immunditie q(uod) maxie fit p(er) casti-
tatem mentis et corporis Jn xpo(?) voti(?)
q(uo)d est castitatis id(eo) premittit Religio
munda et immaculata Secundum est q(uod) ta-
lia opera sint accepta superiorib(us) q(uo)d
maxie fit p(er) contemptum et honorem
obedientie Jn xpo 2m voti q(uo)d est obedi-
entie et io addit(ur) apud deum et ho-
mines Tercium est q(uod) de rebus huius s(ae)c(u)li
nihil sibi appetit reputat videat(ur) s(ed)
o(mn)ia ad honorem dei et vtilitatem p(ro)xi-
mi referre conet(ur), q(uo)d maxie fit p(er)
abdicationem p(ro)p(ri)etatis Jn xpo 3m voti
q(uo)d est paupertatis spiritualis, que non
excludit ea que sunt nec(essari)a sed suffi-
cit in tam(en) h(abe)re p(re)paratione(m) animi et
hoc p(er)tinet ad statum perfectionis s(ecundu)m
q(uo)d subiungit(ur) visitare pupillos et
viduas in tribulacionib(us) suis et im-
maculatum se custodire ab hoc s(ae)c(u)lo. Ex
quib(us) colligitur clarum s(e)c(un)da genera re-
ligiosorum que maxie approbant(ur) scilic(et)
contemplatiuor(um) tantum sicut sunt a-
nachorite monachi vel heremite Acti-

uorum tantu(m) sicut sunt militares et ho-
spitalarij Contemplatiuorum et actiuor(um)
sunt fratres non solum precepta sed etia(m)
diuina ... et ap(osto)lica consilia sic
sunt o(mn)es vere p(er)fecti Cenobite mo-
nachi et ceteri religiosi approbati /
Tercio accipit(ur) religio excellenter
et isto m(od)o app(ro)p(ri)at(ur) ordinib(us) angelor(um)
quib(us) q(uod)da(m) quadam excellentia co(n)ue-
niunt ut optime deducit s(an)c(tu)s doc-
tor in 1ª. parte q. cxª. ar(ticu)lo vj°. d.
q(uod) in Angelis est summa puritas et
mundicia. summa caritas et obedientia
summa conformitas et adherentia ad
deum. nichil sibi appetentes nichil de
se presumentes sed totum deo attribuentes
hunc ... intellectu(m) de(?) forme ex q(uo)
recipiunt stabilitate(m) p(ost) electionem
siue in bono siue in malo, et io sic
angeli apostate cum a deo statim fue-
runt obstinati p(er) impenitentia(m) Jta
Religiosi angeli ad deum co(n)u(er)si fuerunt
confirmati p(er) gratiam et gl(ori)am in volun-
tate habituati et illuminati p(er) cogni-
tionem matutina(m) et vespertina(m) in in-
tellectu ordinati p(er) virtutem motiua(m)
et contemplatiua(m) et administratiua(m) in op(er)atione
et hoc s(ecundu)m triplice(m) Jerarchiam s(cilicet) sup(re)-
ma(m) media(m) et infima(m) Prima Jerar(chi)a
in qua sunt ordines vero(?) seraphin. Che-
rubin. et troni, quorum no(m)i(n)a s(ecundu)m p(ro)p(ri)e-
tate(m) imponunt(ur) p(er) r(ati)o(ne)s(?) ad deum tm(?)
accipit rationes rerum in deo contem-
plando ipsum ut est finis o(mn)ium, et io
ad istam reducit(ur) p(ri)mu(m) genus Religio-
sor(um) approbator(um). de quib(us) superius est
viz contemplatiuor(um) Secunda Jerarchia in
qua sunt 3es ordines s(cilicet) dominaciones virtut(es)
et potestates quorum nomina significant quandam
gubernationem. accipit rationes rerum in
causis vniuersalib(us) s(ecundu)m dispositionem v(n)i-
uersalem de agendis, et io ad istam
Jerarchia(m) reducitur s(ecundu)m s(e)c(un)d(u)m genus re-
ligiosorum approbator(um) qui sunt actiui
tm Tercia vero Jerarchia in qua ponu(n)-
tur 3es ordines s(cilicet) principatus. archan(ge)li.
angeli. quor(um) no(m)i(n)a designant execu-
tionem operis accipit rationes rerum s(ecundu)m
applicationem earum ad suos effectus specia-
les, et io ad istam Jerarchiam pot(est)
reduci tertium genus Religiosorum approba-

torum qui sunt agentium actiuam et contempla
tiuam sunt et quia. Ex quibus omnibus
infert sanctus thomas ibidem in tri
sione ad probandum argumentum quod in angelis
illud est proprium quod subiciunt deo
ut quo conuincuntur aut coniungunt sibi
quia illud quod inferioribus presidet
Et ideo sicut angeli non dicunt superiori
applicacione sed pocius a confusione in
deus sic illi erunt maiores in regno
celorum non qui maiores sunt in dignitate
ut primum neque honore sed qui in hoc
mundo humiliores fuerunt per confusionem
ad deum et fugam occasionis peccatorum
quod manifeste declarat christus in ewangelio
hodierno vbi thema de Amen dico
vobis nisi conuersi fueritis et efficiamini
sicut paruuli non intrabitis in regnum
celorum. Ex quibus colligitur sequitur quasi
forma / formalis conclusio ex premissis
quod non debet contempni sed pocius multum
sunt honorati humiles religiosi
deuote viuentes secundum actum ierarchicum
propter quod dicitur in verbis mei propositi
thematis Videte ne contempnatis vnum
ex hiis scilicet religiosis taliter viuentibus

Dixi tercio et ultimo breuius quod non
debet contempni sed multum honorari
legati rigorosi sapienter exercentes
commissum officium tum ex parte illius qui
mittit eos et ex parte illius ad quem
mittuntur et ex parte sue virtutis et
sufficiencie quando scilicet sapienter et ordina
te exercent suam legacionem propter quod
scribit Ecclesiastici xxxvii. sapiens in populo
hereditabit honorem. Nomen autem le
gati siue nuncii officium omnibus angelis Ange
li enim grece / ebraice malachot / lati
ne vocem nuncii interpretantur. eo quod vo
luntatem dei nunciat Angelus enim
nomen officii est et non nature. semper
enim semper spiritus sunt sed cum mittuntur
angeli vocantur quibus Ideo pictores
licenciam pennas faciunt ut celeritatem
eorum in omnem discursum significant
sicut et iuxta fabulas poetarum ve
ti pennas habere dicunt propter velo
citatem Vnde in sacra scriptura di
citur qui ambulas super pennas ven
torum. Vt patet ad hebreos i. vbi dicitur omnes
sunt administratorii spiritus in ministerium
missi propter eos qui hereditatem capiunt salutis

licet generaliter conueniat omnibus angelis
officium legatorum. specialiter tamen apparet
gabrieli archangelo. qui interpretatur
fortitudo dei, eo quod inter septem
legitur in scriptura sacra complesse in
legaciones magne fortitudinis. prima
de destructione sodome et aliarum
quinque ciuitatum ei adiacencium ut
patet Genesis xix. capitulo. Secunda legatio fuit
ad danielem in captiuitate Babi
lonis existentem pro liberacione et expli
cacione et duracionis illius captiuitatis
et ad denunciandum sibi aduentum messie
sic et mortem eius destructionem
ciuitatis iherusalem et templi cessacionem
necnon sacrificiorum et successionem quattuor
regnorum aduentum antichristi et diem iudi
cii vt patet in daniele viii. ix. et
x. capitulis. In aliis tribus sequentibus capitulis. Tercia fuit
ad denunciandum zacharie natiuitatem bea
ti Johannis baptiste vt patet Luce i°. Quarta
nec non eius legacio ad annunciandum ad
uentum filii dei in carne gloriosissime
virgini marie. qui quanto rigorosius exer
cent sibi commissum a deo officium illius
gloriosissime legacionis exercuit patet
Luce i°. capitulo. Ex quibus omnibus apparet
quod ipso gabriel archangelo qui cotti
die repellit fortitudine diabolicam ne nobis
quantum cupit nocere possit. nullatenus
est contempnendus sed pocius laude et honore dignus
quod obrem dicat in verbis mei propositi
thematis Videte etc. Vnde gabri
elem archangelum a nobis cottidie mali
ciam et fortitudine diaboli repellentem
et tamen de tercio. Dixi quarto et
ultimo quod non debet contempni sed pocius
multum honorari medici famosi ex
ercitatem curantes ipsum corporis organum
et ideo scriptum est ecclesiastici xxxviii honora
ra medicum propter necessitatem etenim illum
creauit dominus quod tamen breuissime ex
pedicione faciendum est. quod licet non
medici omnibus ab hiis apparati possit
propter multas et preciosas curas quas
faciunt cottidie in corporibus et diabolus
nomine medici
nus. specialiter tamen nomine medi
apparat archangelo raphaeli. qui medi
cina dei interpretatur propter duas preci
puas curas quas legimus in sacra scriptura

ipsum fecisse Prima est de abraham
a dolore circumcisionis quia fuit curatus
in etate xc annorum ut patet Genesis
xvii. Secunda fuit de cecitate thobie et
effugacione demonis qui interficie
bat viros sarre filie raguelis thobie
viii et xi capitulis. Cum igitur per optimum
constat cum tantam efficaciam curas fe
cisse circa corporum organum, multo plures
dictum facit circa corpus intrinsicum etc.
conuincitur dicitur in verbis mei propositi
thematis Videte ne contempnatis etc.
vos raphaelem archangelum. Et tamen de
quarto principali. et per consequens de tota
mei parte sermonis epilogando et con
cludendo conforma cum christo domino mone
te ac inhibente in hodierno ewangelio
dicere Videte ne contempnatis vnum ex
hiis principibus religiosis. legatis. vel
medicis maioribus vel pusillis. Dico
enim vobis quia angeli eorum semper vi
dent faciem patris qui in celis est. Cuius vi
sionis nos participes efficiat ipse christus
ihesus filius dei. qui cum eodem patre et
spiritu sancto viuit et regnat trinus et
vnus per omnia secula seculorum Amen.

Sermo modica proposito organo domini
aluari de ysorna episcopi Conchensis Illu
strissimi Regis castelle. audiencia cau
sarum auditoris et de suo consilio proposita
extitit secunda septembris Anno domini M°
ccccxxxiiii. sacratissimo Concilio
basiliensi in curia maiori presentibus
legato presidentibus aliisque Cardinalibus
prelatorum multitudine et platorum Regum
et principum Ambasiatorum

Reuerendissimi ac metuendissimi
patres et patres reuerendi ceterique
domini mei prestantissimi domini mei
eciam singuli sublimando co
sublimacio ac Eminentes fastigium et excel
dignitates quo mundus gubernatur Cum
deus benignus dominus ornatam quo christi fi
delis in nostris mactat et lugubre
suppremum amatorum caritatis quam in it
tis obfuscat Feruentes desiderium bre
uitate conuenit quo primum forma no
stra sacratissimum collegium
genere diuinas statat ut dei eccle
siastica reformet et regatur

Vna propter terrenos prima sunt labo
rem nocte dieque laborantes non nos
docentes regna dignum prima honorem
quo ut stella in vtraque est lux me
ridiei Secundum principaliter decorem quo
permittit quantas est certi nazareni
quibus non immerito attente Recte
clamo cum propheta dicens glosa dicta
sunt de te Ciuitas dei psalmo lxxxvi
In quibus quid modicus iuxta mei
debile sentire breuissime tria osten
dunt Primo spiritualis excellencia po
tens eloquencia cum dono superbo
cum dicit glosa dicta sunt Secundo
singularis assistencia demonstrata
presencia cum loco sentuali cum submitti
de te Tercio generalis affluencia pre
clara apercia cum quo orte utuali
ciuitas dei ergo glosa dicta sunt
de te Ciuitas dei Primum probat
probat per eorum excelsum honorem re
latiuum cum ingenti iubilo glosa dicta
sunt de te Secundum probat per nomen proximum
ad oculum ostensum innuens certo
modulo Tercium probat presidium de
lectum dominorum sentium caritatis
vinculo ciuitas dei Primo quo dicit
vocalo glosa dicta sunt de te Ciuitas
dei quod fuit obumbratum quibus superdictis
nonnullisque aliis breuitatis causa
obmissis ne videat prestare fastidium
circa Ciuitatem modicam quid dicam
non deseram Vnde metuendissimi patres
preciosique reuerendi Ceterique domini mei pre
stantissimi infra sacre scripture lati
tudinem Reperire non ambiguo multi
plicem fore Ciuitatem sed superfluis
obmissis duplicem dico Ciuitatem
Nam quedam dicitur et est mate
rialis Ciuitas quedam vero dicitur et est
Ciuitas naturalis seu rationalis Re
uera ciuitas materialis componitur
constituitur et edificatur lapidibus lig
nis eorumque congerie similibusque arti
ficiis. Sic Ciuitas naturalis seu racio
nalis bonorum virtuosorumque designat
Primum et nec dicere possum quod prius et nobi
lis Ciuitas sit et est ciuitate materia
lis naturalis ut referunt doctores naturales
Ciuitas est hominum multitudo socie
tatis vinculo adunata quod etiam

ciuitas

scribit Aug. lxxx. di. c. in il
lis Unde recte dicere possum quod prima
et civitas est fortis firma et con
stans circundata muris altis turribus
que fortissimis est vallata fossis al
tis aquis clarissimis est preparata
turbis gratis opibusque ditissimis a
deo quod non erubescam illam dicere do
mo dei specialis fore comparatam
Unde merito de ipsius nobilitate et opule
ncia premissis predicari potest cum a tanto
tempore obstinet ipsius nobilitatem et opu
lenciam tanta solempnissima sanctaque
gloriosam sustinuit congregacionem et
non desinit sustinere Unde de ista
dici potest illud ps. lxxxvi° Civitas
solis vocabitur una scilicet Basilea quia
dici potest una quantum ad ipsius excelle
nciam singularem Et dici potest Civitas
solis hoc est iusticie Christi ihesu ut i
ta fieret unius sancta reformacio uni
versalis ecclesie totiusque populi christiani
et vera unio sive bona concordia Nam
Nam esto quod civitas in multis dicatur
recte tamen sacra possidet communione
ut testatur de con. di. iii. est uni
tas de con. di. ii. quod possis Potest
etiam dici unitas solis Sicut cum
[illegible] sol ideo dicitur quia solus ap
paret obscuratis suo fulgure side
ribus circa quod etiam scribendo assentit
Aug. xix. di. secundum Potest etiam
dici et est Civitas solis hoc est se
renissimi et invictissimi principis Regis
Romanorum Imperatoris semper Augusti
qui a magno tempore ob suam magnifi
cam excellenciam ut catholicus prin
ceps et humilimus ecclesie filius sua ex
cellentissima suprema imperialemque
persona quam dei sermo sive sancte universa
lis ecclesie sermone et omnium [illegible] re
formacionem exponere non distulit la
boribus expensis periculis quod non pre
do sive recte et iustissime cognosco
scivit officium Cum sit Regis
proprie et [illegible] illicita prohibere
xxiii. q. iii. Regum autem ad fidem non mo
dicum facit eadem ca. et hoc v. t
Regum et hoc brevissime de prima ci
vitate et materiali.
Restat secundo videre de secunda Civitate que

est naturalis seu corporalis et hec
dicit Iacobi bonorum virtuosorumque desig
nat consorcio incontinenter Hec
est vera solempnissima excellentissima
sancta congregacio sacrosancta perfecta
ad [illegible] sanctissimum sanctissimum [illegible]
dei ecclesie [illegible] totiusque populi christiani
in [illegible] verissima ac fructuosis
sima Reformacionem Que Civitas est
dicitur civium unitas in qua debent
reddi iura omnibus Recta statera
iudicii xlv. di. omnibus teste Aug.
xxiii. q. ii. capitulo ult. Quamobrem
precibus vestris metuendissimi ceterique do
mini prestantissimi obsecro sicut
diligite i. pe. ii. Et iusticia sua
terminus dirigatur diligenter Nam
inde quod non est si in eo non est iusti
cia cum iusticia violato homini
commercium non dicitur hec xxiii. q.
iii. iniusta cadit ca. q. ii. c. i. de
[illegible] et supplico ut balco
attendere velle quomodo hortatur
nos paulus ut simus solliciti ser
vare unitatem ad offensionem et
to Cum dicit in ihesus de membro
ecclesie Concordia constat teste Aug. in
c. Archiepiscopus xc. q. iii. gaudet et
cordia altissimus et gloriatur in in
beris suis semper de iusticia Igitur
quod et Seneca in li° de mo. con
qui intitulat Martino episcopo Ma
gnus si iusticia optare desideras
primo deum time et ama ut ama
ris ab eo ut recte omnibus prodesse
et nulli nocere et tunc te Bonum iusti
appellabunt omnes venerabuntur
bunt et diligent te hec ille Cum
indubitanter prime deus est qui nos
creavit Materne nostra est ecclesia q.
nos per baptismum Regeneravit xii q. ii.
qui abstulerit Unde non decet a capi
te membra discrepare iustissime quod sic
dei filius benedictus venit facere volun
tatem patris sic nos oportet et decet
implere voluntatem matris nostre eccle
que nos regeneravit per baptismum xii. di.
c. i. qui non est heres christi qui pacis
suo testamento relicta non fruatur Ipso
dicente pacem meam do vobis Ioh. xiiii.

in simplice xxiii. q. i. nisi bella
nonobstantes longe longe est dominus
ab impiis et orone iustorum exaudi
et quid Iob Unde xxiii pura sine
cumque mente Revertamur ad dominum et
ipse misebitur nostri Iuxta illud Malach
ie iii°. Revertimini ad me O quam mire
quid dominus faciet et dotem nos docuit
[illegible] omnibus iustitie non terrenis lucris
et avaricias delectatur ut testatur Aug.
eadem ca. et q. nulli corpore Et huius
ita gratia humilius quod valeo flecto
mea ad precem domini nostri ihesu christi
a quo omnis paternitas in celo et
in terra nominatur ut quatinus det no
bis secundum divicias glorie sue virtute
corroborari verba sunt pauli ad Ephe
iii°. Et tunc nobis dato eloquio de pri
ma sancta nostra Civitas dicetur illud
ps. c. iii. quam magnificata sunt opera tua
confirmata unitate que preter unum te
tam si quis miracula faciat quam in hu
lo reputatur i. q. i. teneamus Atque in
precibus precibus Revertendi ceterique domini mei
prestantissimi Nempe nonnulli anno
si sunt formidantes non modicum invita
lia dissensiocm in ecclesia dei attende
quod miracula non sencio de meritis meis
[illegible] in [illegible] dicentibus
[illegible] illud felix recorda
cionis Leo. papa in eo cecitati dicitur dissen
sione in ecclesia sancta dei instigatione
[illegible] hostis nemo sicut Ambrosius
in mille modos habeat nocendi astu
tia quibus ignorare non debemus cogi
tatum sive ruine unitate ecclesie teneri
ad caritate vulnerare corpus opus dul
cedine in medio falle inficere et om
nibus modis humanum genus cedere et per
turbare Unde oportet quatinus fragili
tas noce concedit eidem obviare ad quem
patet ita est xvi. q. ii. c. visis Sed
quid agitur corde directo sequamur cum
plectentem bonum sumpsere penitus ob
mittendo et in recta conscientia bonum
sequendum amplectendum et a malo de
clinando
de mo. or. Primo facietis ca
litate 2° loci congruitate Tercio tem
poris opportunitate 4° vero finis utili

tate quem in tractopate possunt lxxx. vi.
di. ii. c. non satis de pe. di. v. c. consi
deret que dicta in or. iuste convenienter
cunctalis causatur et sunt in predicta
sancta Civitate que hic est manifeste sa
cierens faciendum caritas Sacri loci co
gruitas temporis acti et optati opportu
nitas finis sancti et desiderati utilitas
Quamobrem merito dicere possum de pri
ta et sancta Civitate in persona christi il
lud in° Re. xvi. Perfecta orbe habitat
et salvabo eam Reverendissimi patres ce
terique domini mei prestantissimi hec est nobi
lis utilis et fertilis Civitas de qua
gloriosa dicta sunt quod per iustorum como
ditate cordium sinceritate fundamenti
firmitate quod est corporis finis utilitate
qui in connexio corporis mistici sub
suo capite christo in vero eiusdem uni
tatio Nempe unitas aut vera Recte
te dicitur consistencia et sancta con per
multorum caritatem sicut cor unum et ani
ma una de hac unitate inducit scri
bens Aug. de con. di. ii. in christo ad
medium expressis nonnullisque aliis
adulatoriis minime sed vere dicere pos
sum in vobis perfectam fore caritatem
Nam ut refert Aug. caritas perfecta
incipit nutritur roboratur et perficitur na
scit in appetitu cum quis appetit vo
luntate dei fieri nutritur cogitacione
Cum quis cogitat bonum et perficit cogi
tando Roboratur operacione non differen
do se ad alia perficitur per bona et co
tinua operacionem hec etiam in scriptura
ponuntur de pe. di. ii. caritas et c.
sancta caritas Unde magis dicere vale
at cottidie omnibus nos Revertendi pa
tres illud in appetitu forte in volun
tate dei fiat quis vero non bene co
gitet et perficiat cogitando quis vero
ad alia se transferat non video quis
tamen vero non det continua et bona
operacionem in factis et negociis huius
sacratissimi Concilii non sencio certe nec
sum quod statibus defectu naturali corporalique
impedimento Vix tamen in via perfecta
consequitur caritatem Sed metuendis
simi patres ceterique domini mei prestantissimi
licet in nobis est illa caritas de qua
[illegible] in libro contemplativa vita ignis

caritas perfecta

caritas est ut michi videtur vera volun-
tas ab omnibus terrenis atque privatis commodis
adiscit que scripture habent in allegato
c. caritas de pe. di. ij. Secundus namque du-
bitare valeat presentem sanctamque synodu-
m esse veram et sanctam congregationem non vi-
deo ... in tanta et vera in eadem
sit unitas non refert nec obstat si que
sint adversitas quoniam nichil defert diversi-
tas ubi est eadem fidei xxiiij q. i. nich-
il potissime cum unitas catholice sacra
consistat communione ut per Christi sermo-
nem. Unitas tante dinoscitur esse virtutis [margin: unitas]
quod extra illam quis nec eterni non potest i q. i.
extra eadem c. et q. c. remissione. Ver-
umptamen extra veram unitatem mortis est
et fide martirum sufficit. Quare
et multo dicere non obmittam dicta ci-
vitate materialem seu rationalem fore uni-
tatem sanctam veram et de ista civitate
intelligi potest illud ps. Jerusalem que
edificatur ut civitas. Si de lapidibus [margin: civitas]
vivis polluit quod hominibus variis
fundatur virtutibus adornatur cuius
participatio eius in idipsum ut in eodem
Christi omnes in ipsa per Dei gratiam opti-
mum studium obtineant sunt hunc sic
civitati ... lxj. Sinodus ... con-
tinetur gloria tue civitas sancta nec
ultra ... peccatoribus et immun-
dus hoc est aliquis ... Anthropi
sed in te habitet ut habitat verissimus in-
habitatissimus et possessor qui
dicat illud Ecclesiastici in civitate
sanctificata similiter requiem. Sed quid
reverendissimi patres surgat ergo vera
presentis et sancta civitas magno cum gau-
dio et ornetur et vestimentis hoc est bea-
tissimis ... sic universalis
ecclesie ... scripture vitam
moresque in melius reformando et hec
sic sanctissime dicat de illa illud Indic.
xxxj. surrexit et ornamentis ... vestimenta
suis. Presens itaque civitas plebis et
muris virtutibus ac doctis commendat et
optat ... bona nostra presens
sancta civitas cum vallata et fundata
muris fossis et aquis quoniam eius muri [margin: civitas]
dirimunt et sunt arbitres mandatorum
Dei iuxta illud Mathei ... edificavit
civitatem David muro magno et
firmo hoc est mandata Dei servando
fosse autem eius sunt virtutes humilitatis

et profunda viciorum cavitas iuxta illud psalmi
... humilitate humiliabit civitatem
... aque ... sanctissime civitatis
sunt redundancie gratiarum iuxta illud
ps. fluminis impetus letificat civi-
tatem Dei. Reverendissimi patres ...
... domini mei ... in tanto sa-
cratissimo concilio multo omnes ... reve-
rentissimo concilio ... de nostra et
dari debet deum nos creasse de nostra et
ad suam sanctam ymaginem et similitudinem
nos fecisse et nos dedisse nobis bona co-
gitandi et disciplina intellectus replevit
nos ... quare humiliter
valeo supplico primatibus vestris reveren-
dissimis quatinus ... alicuius
... omnium odio
vos facere supplicatio ... zelo de
favoreque quod credo et pro ... reformationis
iusticia pacis concordie et ... inceptis
... tam sancto
negocio debitum dare finem et suppli-
co autem velle quoniam Adam primus
homo et tante ... de pa-
radiso eiectus est quia nobilitatem de lo-
co ... nobilitatem
... et transcripta est in
... Ceterum reverendissimi
et Adam ... [margin: B]
ac reverendissimi patres ut nego-
cio vestro sancto ... civitas sancta
... sancta civitas est
summa reformatio et congregatio est
et esse debet munda sine peccatore ...
ignorancie novitate ... debet
sancta civitas autem in ... constan-
te et est sancta sine errore ... ostendit
... appellacionem c. ... tercio de-
... civitate sanctam
in angulis civitatis ... sine mirore ...
bet esse et est leta sine merore ...
... illud ... et
... letatus est omnes ... et debet
civitas congeneret ... est
esse opulenta sine languore ...
libertate iuxta illud ... xxxj
... in pulchritudine
... opulenta ... con
pacis et in requie opulenta sine livore ... que
esse et est quieta sine ... que
cordie unitate ... ora ...
... civitatis ... oratio ...
ad dominum ... in pace illius erit pax
... et ultimo est et debet esse
data sine errore ... veritate ...
... vocabitur ... civitas veritatis

quia claritas Dei illuminabit veritate eo
quibus nonnullis quod aliis de presenti sancta
civitate dici possum sicut letatibus nobis
omnibus commemoratio est ... ut in psalmo
... Cum dici valeam reverendissimi
patres pace et veritatem et iusticia dili-
gite. ... Reverendissimi ac me-
tuendissimi patres dicere non obmittam vos
esse lux mundi luceat lux vestra coram
hominibus ut videat opera vestra bona
Mathei v°. Quam decora ... cordacia
... in illud Apoc. xxj. vidi civi-
tatem novam Jerusalem descendentem ... quia
... brevissime considero iuxta
... sentencie omnem utilem
... bona stareque civitatem assequi
debere has conditiones ... Primo quod
sit in loco claro. 2° quod sit in loco firmo.
tercio quod sit in loco mundo. 4° quod sit in
loco quieto. 4to quod sit in loco secundo
que omnia iuste ... evidentia ...
... in vestra presenti et sancta civitate for-
cie et ... et que demonstrat
qual ... passione Christi sup-
plico sumus clari ... honesta
sumus firmi ... probitate
sumus mundi ... prudentiam et si
sumus quieti ... pacis humilitate sic
non sumus ... libertate
... sit in nobis primo apare-
re clarius iuxta illud vidi quoniam
... est dubitabile videri non ...
... 2° sit in nobis
... firmitas iuxta illud civitate
... Sic quam ... a sancte
... civitas firma 3°. sit in nobis
ignorancie ... iuxta illud nova
... dicitur nomine ... li-
... nova ... sancta ...
de civitate iuxta illud Apoc. iij°. scribam
super eum nomen meum et nomen civitatis
nove Jerusalem. 4°. sit in nobis ...
... civitas iuxta illud ...
... pacis 4to sit in nobis
... est credibile ... esse oppu-
lencie ... descendentem ...
... civita-
tem opulentam ... opulencia ...
... gloriam et ... ut in pri-
mis ... merita acquiramus
ut in futuro ubertate gaudiorum et
... quia vos et in sua
ineffabili ... Dei filius benedictus ...

credo dignetur. Amen.

Reverendissimi ac metuendissimi patres et reverendissimi
domini mei prestantissimi
patres ... Serenissimus dominus meus
... princeps Serenissimus dominus meus
rex Castelle et Legionis ut katho-
licus et catholice humilimus filius atten-
dens non dudum retroactis temporibus ec-
clesiam solem ... tanto
... dampnato ... scismate laboras-
se dolens ac timens ... decrevit
scisma accidere posse ... Dei servicio
et bono sancte ecclesie catholice et debi-
te ac desiderate reformationis ... pontifices
... Reverendissimum in Christo patrem
dominum Alfonsum Carrillo ... apostolice
sedis ... nobilem virum Roba-
num de Silva ... maiorem
venerabilem virum Alfonsum Gorsie (?)
de Sancta Maria decanum Compostellanum
legum professorem auditorem in sua au-
diencia suum referendarium ambos ...
de suo excellentissimo Consilio dominum Lu-
dovicum de Paz legum doctorem audi-
torem in sua audiencia honoratum nec non
religiosum fratrem Lupum de Galdo ordi-
nis predicatorum in Hyspania ...
... penitenciarium
notabilem virum religiosum fratrem Jo-
hannem de Amral (?) ambos ... in
sacra theologia professores ... me
ipsum modicum ... humilimum ac devotum oratorem. Ad
presentem sanctamque synodum destinare
dignatus est plenarie instructos
sua vera et copiosa potestate ...
... Ad videndum audiendum trac-
tanda et firmanda quecumque Dei servi-
cium et sancte ecclesie catholice debita
reformationem quomodolibet concernen-
cia. Reverendissimi patres ...
... Serenissimus dominus meus rex omnia ... se ipsum
offert ad omnia que Dei servicium et bo-
num ... ecclesie catholice debite con-
cernunt. Necnon se ipsum debite ac
humiliter vestris reverendissimis paternitatibus
ut solem catholicum ... re-
commendat. Et supplico ut valeo ...
omnia ... reverendissime paternitates ... Illu-
strissimi domini mei dignetur honorem
velle hoc est suis paribus ac ... ti-
bus debitam sedem sue serenitati
a nobis oratoribus suis suo nomine

sine effectu assignanda Veterno dig
nent dei pietates sere reuerendi
dnis fore merit sentes eiusde sere
nitatis oratores honestasq debito
modo tractat

Ord ad [illegible]

Serenissime et Illustrissime
princeps ac semper xpianis
sime et invictissime dne
noster Rex // Postqua in oculis vre
R m tantam meruimus invenire gram
ut hac hora et hoc celeberrimo p
sente auditorio ea proferre debeam
inmediu que ipa Sacrosta Syno
dus nobis iussit et mandauit ex
poné Premissis inde graz actioni
bus deuotissimis quas ex omni nob
possibilitate adeo concessa eide v
R m Referimus pro explicacione cre
dencie nobis iuncte habem commit
tere qualit Sacrosta gnalis Basili
en Synodus in spu sto lrime congrega
ta vlem ecclam repntans // Inpri
mis optat v R m Salut prosperitate
et pacem ut feliciter regnetis ad mlt
tos annos cu omnipotetis dei bndicti
one Secdo proparte ipius habem
attestari deu omnipotetem et omes
stos eius q omia et singula q fiut
in ipo Sacro Concilio et ea q p ihu
xpi iniam que fient inposterum pro
sequentur in ipo adhonore dei z
utilitate ste matris eccle pro confirma
cione fidei orthodoxe ad extirpacio
nem heresu reformacione moz
z pacificacione totius ppli xpiani
quantu fieri potest et non ad susti
tandu diuisione ut nouu scisma
in eccla dei prout inponut abe
mulis sed potius ad extinguendu
acephalitates ydolatrias ut errores
si que apperent in pplo xpiano susti
tat // Deinde habemus excusare
ipm Sacru Concilium quia no mi
sit talem ambaxiata quale decet
v R m Respectu psonaz nostraz Sz

Supplicat exoramus non dignet
habere respem ad nos Sed ad rem
de qua agitur Sepius eni aq
insipidissima transit p canalem
ligneum licet putridu ad rigandu
herbas optimas q per aureu ut arge
teu Item excuso me de prolixita
te verboz qm iuxta bti Jeronimi sniam
breuis epla no sunt longe explane
q ores Et de imbecillitate lingue et
debilitate memorie Sed socius
meus ven lis dns Aymarus de
Rossilhone Archipbr Vmariensis eccle
Lugdunen ac promotor sancti concilii
qui solempnius licentiatus est in decretis
et de nobili baronu gne ex utroq
pnte procreatus supplebit defectus
meos His premissis ad Rem de q
agitur principalr venientes Rem
ipam nobis iunctam prout ab
altissimo michi concessu extitit sub
correcione tu et benignissima sup
portacione v R m celeriter quo
instructionu nraz nra permiserit
absolue conabor Vt aut sermo me
us efficacior sit coq vniuers aut
suadeat aut edificet aut delectet
quo commemeatori fundatissime
inniteretur vba ysaye prophete xxxvii
cao sui libri exarata confidenter
primitus per modu orönis videlicet
Dne miserere nri ze Pro cuius celeri
introductione ope preiu est consi
derare solerti cu indagine Qz sup
mus rerum rex conditor qui exal
to prouidencie sue speculo respect
quod vnicuiqz sm modu sue congru
encie naturalis adaptari valeat co
uenienctius adhoc v R m preceteris
mundi reges et principes vniuersi
subtili ingenio tenaci memoria p
volumtate ad bonu promptissima p
claritate indolis pulcritudine corpo
ris et moz omi venustate luculent

decorauit et xpianissimo atqz inuic
tissimo Regali nomine insignimer
amplissimu qz regnu et gentes de
dit ut afflictis desolatisqz pplis opor
tuno tpe clementer subueniat Dicit
te poeta Regia crede michi res est
succurere lapsis Nil eni esse arbitror
quod eque sicut est et placeus altissio
una homine deo propinqu et simile
reddit / hec eni virtus quousqz gra
ta est et placens altissimo Vt etiam
quibuscumqz sacrificiis ipam pferens
dicere voluit Propheta miam volo z
non sacrificiu Ymo pat miaz et
totius consolacionis deus miseri
semp et parcere tamq proprium sibi
vult attribui Vnde et Tulius loquitur
egregius in orone pplari loques de
laudibus cesaris Nulla inquid de v
tutibus tuis desiderabilior neqz gracior
est Vnde sapia inna et virtus custodi
unt regem et roboratur clemencia tronus
eius Quamobrem Serenissime
princeps ac semper xpianissime dne
nr Rex Sacz gnale Concilium Basili
en Nos eius humiles oratores lz in
dignos destinauit ad v R m ad im
plorandu supplicat eadem vram maiz
per vba mee preassumpte orönis vi3
Dne miserere nri Te eni ze
In quibus vbis tria innuitur propt que
principalit missi sumus ad v R m
Primo nempe innuitur eccle vlis
multiplex angustia a qua supplicat
petit roborari per vram clemenciam
cum premittitur Dne miserere nri //
Secdo innuitur Concilii gnalis simplex
perseuerancia in qua nigit capitu co
firmari per vram sapienciam sed p
mittitur sequitur Te eni expectam
Tercio protectionis regalis locuplex
assistencia cu qua salubrit querit
se tueri per vram potenciam Cu co
cluditur Esto brachium nostru ze

In primo status eccle lamentabilis
declarabitur In secdo actus re
gie celsitudinis collaudabitur //
In tercio usus presidencie appetibilis i
plorabitur Propt primu missi su
mus ad clamandu Dne miserere nri
Propt Secdm ad infirmandu Te eni
expectamus Propt tciu ad supplicand
Esto brachium nrm in mane et sa n in
Dixi primo q in vbis mee passump
te orönis innuitur eccle vlis mul
tiplex angustia a qua supplicat pe
tit releuari p vram clemencia In quo
declaratur status eccle lamentabilis
pp qd missi sumus ad clamand Dne
miserere nri Vnde Serenissime prin
ceps sciendu aduespacente mundo q
rumda hominu modnoz utriusqz
status sint multe deformitates
et miserie multasqz habeant ini
quitates et pecca que particulariter
enarrari non possent qz tn principa
Sacru Concilium intendit inclina
re v R m et alioz principu ad coo
perandu sibi in curacione illaru
plagaz que in coi vniuersum pene
hodie corpus misticu eccle vulner
ant et deformat ut facilius meti
imprimant ipas reduco ad quinqz
in gne que quai quinqz plagis ac
crimis statu xpianitatis vulnerat
et lamentabilem no mia q miserá
bilem reddunt vide3 multiplicacio
heresium psertim bohemoz gwer
ra regu et principu xpianoz defor
mitas moz dubietas capit et i
pedimentu Concilii gnalis Quam
periculosa et lamentabilis sit prima
plaga heresis bohemoz in pplo xpi
ano quam letali veneno fideles
inficiat qua subtilit serpat qua
crudelit vulneret credo q vra regi
a maiestas non ignorat Ideoqz
super explicandis eoz heresibz aut

aut nephandissimis crudelitatibus
nolo tenere tempus Sed quia offo
platorum maxime necessarium est juxta domi
ni ihesu xpi sinam ouem perditam su
is humeris ad proprium ouile reducere Vn
Saluator ad petrum Et tu aliquando con
uersus confirma fratres tuos quod precipu
e legimus fecisse xpm qui se testatur
venisse ad saluandas oues que perierat
de domo israel sic aplos et alios scos q
bus nichil aliud erat cure dum viuerent
nisi quomodo aiās lucrifacerent xpo Sic
ergo patres illi optimi existentes in sacro
Concilio basiliensi non querentes que sua
sunt sed que ihesu xpi omnibus modis
et vias sibi possibilibus Illas oues errantes ad
aulas domini gregis querunt reducere
Sed forsan dicet aliquis Bohemi
heretici in Concilio Constanciensi con
dempnati sunt quid ergo nunquid prop
terea conuersi sunt Condempnacio
ideo fit ut de articulis condempnatis a
plus non dubitetur Sed adhuc re
stat sollicitudo Reconciliandi aiās quod
quid enim facit ecclia hoc intendit ut
anime non pereant quia deus non vult
mortem peccatoris sed magis ut conu
tatur et viuat Ergo si condempnacio
non prodest laborandum est aliis re
mediis ad conuertendum / hec licet
sit condempnacio in sinu nunquid
propterea quiescendum ad recuperandum
animas pro quibus mortuus est xpus
nunquid sicud inducitur bellum aduersus
eos et congregantur exercitus armati
per india caritatiua instruccio et con
gregari magistri ad ipsos erudiendos
certe sic Et ideo quia armis dumtaxat
actum est contra eos et nichil profu
erunt sed potius eos indurarunt
irritauerunt et exasperauerunt cum tanti
quies et magni et generales exercitus
manu potentissima in Bohemiam
frustra profecti sunt et cum confusione

reuersi Sacrum concilium caritatiue
vocauit eos non cum tumultus aut p
fidie aut causa dubitandi sed potius
informadi et instruendi eos ad tolle
dum infamia qua ubique diuulgabaut
contra clerum dicentes quia ideo non
audebat illis audienciam quam petebat
concedere nec cum eis conferre quia ne
scirent nec possent eorum racionibus
respondere Quam obrem missi fue
runt etiam ambaxiatores qui concor
darunt cum ipsis et de xliiii dictis articulis
quos tenebant reduxerunt se ad q
quos tenebant reduxerunt se ad quattuor super quibus eciam communica
tuor tamen super quibus eciam saluus si
ecto modo quibus ergo pro dictis saluis
te quod omnia ista reuocentur maxime
cum fuerint eis dati salui conductus
concilii et principum alamanie et certa pac
ta et promissiones eis facte nunquid
dicent nos illusores Magna ergo
Serenissime princeps est ista miseria
si is qui debebat salutem ipsorum procura
re quinymo si oporteat animam suam
ponere impedit quia tamen tua res a
gitur Paries cum proximus ardet Super
hac re missi sumus ad clamandum
dne miserere nri Mittendo solempnes
Magistros in theologia et doctores qui
in hac parte sunt sacri concilii et toci
ecclie militantis quam representant co
adiutores Secunda plaga
non nunquam letalis sanctuaria ipsum
xpianum et pene ad extremum dedu
cens exiciale est guerra diuisa et extir
na xpianorum depopulaus et extin
guens certe xpianissimum regnum fra
corum fere per hanc lugubrem plagam
desolatum et destructum est et quia ec
clia sancta dei ab ipso regno innumerabilia
beneficia recepit sibi valde tenetur
obnoxia pauca enim aut nullam
haberent fiduciam reges et principes
xpiani in ecclia quam tam notabili
ter dotauerunt si saltem computum in ipsa o
ad pacem non inuitaret eos propter mee

pit per suos oratores et cum deuo ad
uicino per bona media consumare
intendit ne ergo de ingratitudine
reprehendi possit ad V R M tamquam
ad conuenientissimum medium nos destinat
extrema nempe distancia non patitur co
iungi sine medio cum ergo prefati clarissi
mi reges ffrancie et Anglie sint ex
trema summe distancia per guerram
intermediam ad V R M que potest esse
conuenientissimum medium ab vna parte
cum rege francie propter colligaciones et
fraternitates antiquas Et cum rege A
nglie propter consanguinitatem immo eciam
si non esset aliud Imploramus vram
R M dicentes dne miserere nri mit
tendo tuos solempnes ambaxiato
res dum erunt in concilio cum legatis v
triusque partis erunt conuenientissimi medi
atores huius desideratissime pacis
Tercia aut plaga est deformitas
morum per quam meremur ut ira dei atque
vindicta in populo xpiano deseuiat nu
nc guerris nunc pestilenciis nunc famibus
nunc caristiis nunc terremotibus et ali
is innumeris modis quibus diuina iusti
cia nouit punire delinquentes et cum
ista plaga deformitatis morum sit p
rincipalis causa et occasio omnium aliarum n
on prouidetur et per spiritum sanctum curetur
mediante reformacione quam intendit
facere concilium generale in capite et in
membris ecclesie ab impossibile est extirpa
cio heresum et pacificacio principum
quia manente causa semper manebit
effectus Vnde psalmista quia zelaui
super iniquos pacem peccatorum videns
Et Alibi propheta Non est pax impiis
dixit dns / quia cum Sacrum concilium
facere incepisset per eum ad quem exspec
tabat impediri videtur et hec mag
na miseria est propter quam missi sumus
ad clamandum dne miserere nri ut re
formacio generalis que omnes tangit
simul ac generaliter ab omnibus approbetur

Quarta vero plaga est periculosa
et crudelis valde tum quia recens
est et non exigitur / tum quia ca
pitalis et menbris influit / tum quia
ille qui medicum debet implorare eius
curacioni et medicine omnibus viribus et
modis sibi possibilibus resistere nititur et
quia vbi maius est periculum ibi cau
tius est agendum cedula que causam
et occasione huius morbi prestitit
cum omnibus exinde sequuntur et dubiis
ex illa motis exhibeo in scriptis le
gendam si placet in conspectu V
R M et racionem huius dubitacionis
potestis considerare in quo puncto
sunt Cardinales et religio xpia
na et nisi celeriter prouideatur
quid futurum sit qui nescit excusatur
sed ex hoc vulnus non sanatur
ideo missi sumus ad clamandum dne
Miserere nri non ut faciat in hac
causa pro nobis partem sed si mittat
suos ad videndum sciendum et judica
dum de vbo hec ut si papa habeat ius
ticiam pro se ipsam defendant si
aut alis comptum fuit ipsum non hre
xpianitati in tanto labe ruinta exiti
prouideat Quinta aut et vl
tima plaga est impedimentum con
cilii generalis que quam sit lametabilis
hinc appet quia per Sacra concilia ge
neralia retroactis temporibus quid
boni appet in ecclia dei in causa fidei
actum est quis enim Arrium quis sa
bellium quis manicheum quis ve
hereticos aut scismaticos vel reduxit
ad semita racionis et confutauit cum su
is erroribus nisi sacra concilia genera
lia Siquidem in ecclia primitiua
cum dubium fuisset ortum inter aplos
xpi discipulos de Ceremoniis legis
antique licent recepissent immediate
spiritum sanctum nullus ipsorum sineque beati pe
tri judicium sine concilii generalis proferty
mox concilium generale celebrare voluerunt

runt cum conciliis generalibus ut habetur Act. xv beatus Jacobus pronuncians Visum est Spiritui sancto et nobis per hec evidenter demonstrans quod amplexanda quod fovenda quod que veneranda sit auctoritas sacrorum generalium conciliorum quibus Spiritus sanctus assistit Ideoque sancti patres in tanta reverencia habuerunt sacra concilia generalia ut ille magnus pater Augustinus non erubuit dicere Evangelio non crederem nisi me compelleret auctoritas ecclesie que reputatur in sacris conciliis generalibus ut declaratum extitit in sacro concilio Constanciensi Unde profecto in sacro fidei simbolo apostolorum non dicit Credo unum summum pontificem Petrum vel Eugenium Sed unam sanctam ecclesiam katholicam que sponsa Christi dicitur Tota pulcra et formosa Cant. iiii^to sine macula et sine ruga ad Ephesios v^to que omnia sancta sinodus Constanciensis sedula et devota mente considerans et quanta sit sacrorum conciliorum generalium auctoritas et quanta utilitas ex ipsorum frequenti celebracione quantusque fructus sequatur in ecclesia et neglectus quantum dampni intulerat statuit et decrevit per capitulum Frequens ut amodo concilia generalia in ecclesia frequententur ut patet ex tenore illius Cui decreto dominus Martinus acquiescere et satisfacere volens pro loco concilii in quinquennio celebrandi sacro approbante concilio elegit Papiam quod ibidem celebrari extitit inchoatum et postmodum Senis continuatum et completum in quo similiter pro loco concilii in septennio celebrandi fuit electa Civitas Basiliensis in qua presentialiter sacrum concilium legitime est congregatum legittime inquam tum racione auctoritatis tum racione temporis tum racione loci tum racione unitatis Racione quidem auctoritatis quia ex ordinacione duorum conciliorum scilicet Constanciensis et Senensis ut patet ex decreto et instrumento publico inde confecto et auctoritate duorum summorum pontificum videlicet domini Martini et domini Eugenii Quarti pape moderni ut patet ex eorum literis apostolicis Racione temporis quia in fine septennii Racione loci quia Civitas Basiliensis fuit electa et deputata per concilium Senensis tamquam secura etc. et locus fuit Ratificatus per dominum papam Martinum quintum et tandem confirmatus per ipsum Eugenium ut patet literis et bullis eiusdem ipsorum Et tandem racione unitatis premisse Sed heu proch dolor quia dominus noster non obstantibus premissis quibusdam sinistris informacionibus contra premissas ordinaciones conciliorum ac predecessoris sui domini Martini ac eciam contra proprias suas literas et premissiones dictum concilium nititur dissolvere quandoque racionibus contentis in quadam bulla sua pretense dissolucionis quas raciones ut appareat cuius efficacie sint cum earum responsionibus breviter socius meus explicabit si placuit eidem V. R. M. Ipsum audire Ecce ergo serenissime princeps status lamentabilis ecclesie aliqualiter est declaratus a quo petit relevari per vestram clementiam cum premittitur Domine miserere nostri Miserere nostri domine miserere nostri quia multum repleti sumus despectione quia multum repleta est anima nostra etc. et tantum de primo principali

Dixi secundo et multo brevius quod in verbis mei passim premissi thematis innuitur simplex et mature sequenti concilii generalis in qua negociis ter cupit consuevi per vestram sapienciam in quo actus vestre regie celsitudinis collaudabitur propter quod missi sumus ad insinuandum Te enim expectamus Unde sacrum concilium confidens de deo et de purissima iusticia et fidei zelo quem habet firmavit se in suo sancto proposito ad extirpandum hereses reformandum mores et pacificandum principes ad defendendum usque ad mortem et sanguinem statuta et ordinaciones sive decreta sacrorum conciliorum generalium ne hostium evidenter aperiatur in eversione fidei et ruina ecclesie ac perturbatione totius populi christiani nam qua racione unum concilium vacillabit aut unum decretum eiusdem eadem racione nec alia concilia nec eorum decreta valebunt et qua racione vacillaret fides unius et reliqua omnia iuxta argumentacionem beati Augustini que habetur ix^a d. C. si ad scripturas et per consequens fides et omnia sacramenta titubaret quod absit et quia V. R. M. suas benignissimas literas ad dictum sacrum concilium destinavit per fratrem Johannem de Torre Cremata ordinis predicatorum sacre theologie professorem dans per sua scripta regia certam et firmissima spem de sua sollempni ambaxiata illuc mittenda que literis vestris maximum gaudium et leticiam dicto sacro concilio attulerunt propter quas inmediate processionem sollempne facientes maximas deo gracias egerunt nam non sine admiratione et stupendo prodigio factum est et una eademque die cum oratores pape illuc starent ad dissolvendum ipsum concilium quasi nova lux subito oriri visa est videlicet litera V. R. M. concurrens simul et semel cum literis serenissimorum regum Romanorum Francie et Anglie super adhesione ipsius sacri concilii et firmissima spe quam dabat de mittendis illuc breviter illustribus sollempnibus ambaxiatoribus Ita ut secundum dictum psalte posset dici Secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo consolationes tue letificaverunt animam meam Unde factum est ut ex inde sacrum concilium firmaret et corroboraret aliorum autem audaciam inde debilitaretur Verumptamen ceteri V. R. M. eosdem exortabatur et requirebat ne interim vellet procedere sed supersedere donec ambaxiatores eiusdem V. R. M. advenissent qui convenirent ad laudem dei cum votis ipsorum prout et factum est nichil enim voluerunt innovare aut attemptare potissime in hiis que concernunt papam expectantes semper adventum vestrorum ambaxiatorum et prelatorum regnicorum Ita ut possint dicere quod habetur in psalmo Expectans expectavi dominum serenissimum regem hispanie sed o utinam possint dicere quod sequitur et intendit michi et exaudivit preces meas et eduxit me de lacu miserie premisse et de luto fecis heresis deformitatis morum guerre principum acephalitatis et cuiuscumque alterius divisionis et statuit supra petram Christum super quam fundata est ecclesia pedes affectionum et direxit gressus meos in via pacis et iusticie et inmisit in os meum canticum novum per suam sapienciam et suorum oratorum ut tandem in laude et gloriam V. R. M. que incepit opus boni et cum gracia divina mediabit et perficere curavit usque in finem sacrum concilium et totus mundus possint dicere carmen deo nostro quia te expectavimus et tantum de secundo

Dixi tercio quod in verbis mei passim premissi thematis innuitur pro teccionis regalis locuplex assistencia cum qua salubriter querit se tueri per vestram potenciam in quo vestre presidencie appetibilis imploratur propter quod missi sumus ad supplicandum Esto brachium nostrum in mane et salus nostra in tempore tribulacionis assistencia enim V. R. M. nobis est summe necessaria in dubiis conferendis conciliis di

gendis et in iudicijs exequendis
Et sit v R M firmane i. festinat
mittendo suos solempnes ambaxia
tores prelatos ac doctores qui reg
ni sapientes erit brachium quo pro
tegimur in tempore tribulacionis
pmisse Ita ut possit dicere cum psalmista
Ipa v R M ipsi Concilio seu pocius
ecclesie uli quam representat manus enim
mea auxiliabitur ei et brachium me
um confortabit eum nil proficiet ini
micus in eo et filius iniquitatis non
apponet nocere ei et concidam a faci
e ipsius inimicos eius et odientes eum
in fugam conuertam et veritas mea
et misericordia mea cum ipso et in nomine meo
exaltabitur cornu eius adherendo eidem
concilio solempnem ambaxiatam et pre
latos regni destinando et debite ex
ecucioni mandando efficaciter Vestra re
gia magestas debet moueri multi
motiuo et exemplo / quorum motiuorum
primum fundatur in creaturarum conex
ione Sane rerum omnium conditor deus
qui solo suo bonitatis intuitu cuncta
produxit in esse res creatas amore
cuiusdam realis vinculo sic coniunxit
et vniuit sicque desit inuicem voluit
esse sollicitas et vnaqueque res non
propter se ipsam sed ut aliis famulat et inser
uiret esse creata iudicatur et quanto
res aliqua nobilior est atque perfeccior tan
to de sibi subiectis et inferioribus
creaturarum curam atque sollicitudinem ge
rat ampliorem quemadmodum luce
xxii° scriptum est Qui maior est in
vobis fiat sicud minor et qui precessor
sicud ministrator et hec omnia in
rerum vniuersale est considerantibus singu
lares continuos quoque motus et influ
xus planetarum ceterorumque corporum ce
lestium quibus hec inferiora corpora
in suis operacionibus diriguntur et ad
iuuantur Considerantibus insuper actus

Ierarchicos qui sunt purgare perficere
et illuminare quos angeli superiores
respectu inferiorum et inferiores respectu ho
minum realiter exercendo ipsis ministra
re et quodammodo fauere nosscuntur que
admodum dominus Dyonisius in libro
de celesti ierarchia plenius diffusius
ue commemorat quod patet etiam in nostro
corpore naturali in quo vnum membrum
alterius indigencia suffragari dirigere
adiuuat quemadmodum apostolus deducit
prima ad Cor xii° Multi vnum corpus
sumus in xpo et sequitur Inuicem
autem sollicita sunt ad inuicem membra
ut si quid vnum membrorum patitur con
paciantur ei omnia membra si autem
gaudet congaudeant ei omnia membra
Cum igitur Serenissime princeps
sitis huius corporis capitum atque no
bilissimum membrum hoc tempore tribula
cionis debetis esse in mane i. festina
cionis ecclesie
tum brachium proteccionis ecclesie
Secundum fundatur in fidelitate qua
omnis Rex xpianissimus ecclesiam dei
astringitur defensare illis videlicet qui
per errores et hereses aliisque modis
ipsam impugnant et lacerant viliter
resistendo quemadmodum Reges stacion
promittunt et iurant in sua coronacione
et credo quod R v M idem fecit Ter
cium in honore et reuerencia qua
vestris debetis progenitoribus exhibere
qui fuerunt gloriosissimi reges et maxi
mi fidei catholice zelatores ac pro
motores sacrorum conciliorum generalium
Vnde inuenitur Ciuitas in suis
in hispaniis qui fuerunt ibi anti
quitus concilium generale celebratum
instantibus gloriosissimis progenito
ribus vestris prout diffuse narrat
beatus ysidorus Archiepiscopus hispalensis
in libro conciliorum hoc idem fecit glorio
sissime memorie progenitor vester
a principio huius vltimi scismatis

fuerunt sibi missi etiam cardina
les ab utraque parte pro contendentes
de papatu quorum raciones hinc
inde amplissime voluit audire et
tandem pro veritate conclusit et se
declarauit in sacro concilio constanciensi
Quartum fundatur in fideli custo
dia qua populis vobis commissis et sub
missis tenemini ministrare Ipsos videlicet
a scismaticis et hereticis ceterisque lupis
rapacibus sollicite defendendo
Quintum in caritate seu beniuolencia qua
grecis et barbaris sapientibus et insipi
entibus quibus debitores estis debetis
impendere Ipsos videlicet ad pacem et concor
diam pariter ipsumque sancte matris ecclesie gre
mium diligenter reducendo Sextum
in fame proprie custodia quod obligamini pro
viribus illesam conseruare ipsam videlicet
ab omni suspicionis sinistre nota sapi
enter preseruando Absit enim a v R
M ut que procedunt de labiis suis
irrita faciat et multo minus de scriptis
publicatis fere per orbem xpianitatis
ne alii principes ad quorum noticiam
peruenerunt maxime xpianissimus
Rex francorum putaret sibi voluisse pro
per sacrum concilium illusisse Quam
obrem ipsi vestre prudencie regalis
cum qua salubriter quecumque nos in pre
missis tueri per vestram potenciam deuo
tissime imploramus per viscera misericordie domini
nostri ihesu xpi quatenus dignetur vestra mi
sericordia Te enim exspectamus in premissis
o xpianissime rex brachium
nostre proteccionis in mane hoc est fes
tinater et salus nostra in tempore tribulacionis
ut per hec vestri regni terrena pietatis
et caritatis opera celeste et eternum con
sequamini Prestante domino nostro ihesu xpo
cuius regnum et imperium sine fine per
manet in secula seculorum Amen

Serenissime princeps ac s.
xpianissime et inuictissi
me domine mi Rex Sacro
sancta generalis Synodus Basiliensis in
spiritu sancto legitime congregata vniuersalem ecclesi
am representans Attendens magnam
deuocionem quam vestra Serenitas vestri
que progenitores semper habuerunt ad
bonum publicum populi xpiani vrgentemque
necessitatem qua vndique sancta mater ecclesia pre
mitur Necnon vbi regium quod a principio
vestra serenitas transmisit eisdem per suas
litteras exhibitas per fratrem Johannem de Tur
recremata in sacra theologia egregium
professorem se videlicet eidem sacro concilio
non velle adherere et ad illud quantocius
commode fieri posset destinare orato
res suos et prelatos regnorum et dominiorum
suorum super eadem re scripsit v R M non
dedignatur propulsare huius firmissimam
spem quod ea que processerunt de vestris
labiis regiis nullatenus irrita erunt
postquam quam aduc est etiam Reuerendi patres
uenerunt in Ciuitate Basiliensi vestros
Oratores fore iam omnino dispositos et
paratos pro accedendo ad ipsum sacrum con
cilium Qua obrem misit Reuerendum
in xpo patrem dominum Didacum Episcopum
Auriensem vestrum fidelem seruitorem et huius
vestri regni incliti alumpnum et me etiam
licet minus idoneum et indignum in eius
comitiua quem veresimiliter credebam citius
peruenisse ad v R M nam ipse pro aliquibus
ego preter veruptus quia via ma
ris est incerta et ipse Reuerendus in xpo
pater est antiquus dignetur ipsum
R. v. M. pro nunc habere excusatum et
meam impericiam et paruitatem tollera
re paciencius in eius absencia nam
ideo sacrum concilium prouideat per suas
litteras duplicatas ut si non possemus
simul complere ambaxiatam quisque nostrum
insolidum qui perueniret dictam ambax
iatam explicaret ad plenum Ad regi

vemendo postquam a principio de
mandato dicte Sacrosancte sinodi co
ram V R M aperui in parabolis
os meum declarando miserias calami
tates et plagas quibus prochdolor
hodie vniuersum corpus xpi misticum
letaliter affligitur suppliciter imploran
de promedela et remedio oppor
tuno vrm benignum consilium auxili
um et adherenciam et fauorem nunc apta
in psaltio comparacione mea assume
do verbum illud Regale dauiticum psal
lxxix° exaratum prophete videlicet Qui
regis israel intende In quibus
verbis duo consideranda sunt juxta
alia duo que breuiter digessi me al
tissimo in hoc actu suffragante cum vra
benignissima supportacione et omni as
sistencium Primo ne propter
tam grandi et excelse magestati
tamque celeberrimo magnorum virorum au
ditorio incivilis aut eorum detrahi
videar dignitati vel honori sinulla
prefacione premissa quam in aliis non
locus ad misterium meste huius tamquam
Rudis et indoctus minister accedere
breuis prefaciuncula premittetur extol
lens regale misterium iuxta primum
Qui regis israel intende Secundo
ea que mihi iniuncta sunt per sacrum
Concilium fideliter et secundum quod in mea in
structionum michi datarum premissum est ce
leriter explicare conabor inuitans ad
hoc quantum michi fuit possibile vrm
benignum cor et studium regium Juxta
secundum Intende Quantum ad primum
in quo dixi quod breuis prefaciuncula
premittetur in qua extolletur regale
fastigium opere precium est considerare
solerti cum indagine quod licet inter
omnes reges terre et forsitan super omnes
non detrahendo alicui aut V R M
adulando secundum premissas solum posse veidi

ce eandem V R Mte extollendo de stre
nuitate exercituum et potencia militi
de affluencia diuiciarum et magnificen
cia honorum declaritate sindolis subti
litate ingenii et pulchritudine cor
poris et aliis mutabilibus bonis
extrinsecis nature et fortune quibus
deus vos dotauit multipli
citer et in quibus homines quandoque
existimant felicitatem tum quia tamen secundum
diuinarum scripturarum oracula et philosophorum
documenta ista non sunt vera bona
nec in istis consistit perfecta felicitas
tum quia instabilis et incerta tu
tum quia vanitati subiecta et tamen ad
mixtione timoris multis male
vtentibus prebet occasionem Ruine
Ideo non intendo principaliter collaudare
de illis sed de hiis in quibus vera laus
et felicitas consistit videlicet de virtuti
bus vnde beatus Augustinus in libro de Ciuita
te dei ostendit ea que ad principem perti
net hiis verbis felices dicimus imperia
tores si iuste imperent si inter linguas
sublimiter honorancium ut obsequancium
nimis humiliter impensa non extollunt
sed se homines esse meminerunt si suam
potestatem ad dei cultum dilatandum
nat ea diuine magestati famulari faci
entes si deum timent diligunt et colunt
et subdit summum bonum in regibus
est Justicia colere vnicuique sua tri
buendo et in subiectos non sinere quod
potentis est fieri sed quod equum est
todire Religionem seruare ut probo
no dimo ut coram patibus sit etiam vi
ta exponere si opportet Cum ergo
Serenissime princeps vrm gloriosissi
mum nomen fama virtutum sic sicut
bicumque diffusa per orbem quod fideliter
inistitate et et iusticia viuit et regnat
nat Regnat quod populum sibi subiectum
occurrit esse nunc tempus acceptabile

et diu desideratum regia sacrificia offe
rendi et obsequendi fructuose xpo
ad gloriam sua et sue sponse katholi
ce ecclesie ad amplificacionem et laude
extra vestri nominis gloriosi apud deum
et orbe vniuersum si incita sto opere
per spiritum domini precepto operam dederitis
efficacem nichil enim est quod eque splendat
in principe quam fides preclara pro qua
principaliter hoc celebratur concilium Eya
ergo Rex gloriosissime qui regis israel
quod interpretatur videns deum et signi
ficat populum xpianum qui videt deum
per veram fidem Intende et saluum
fac populum tuum et benedic hereditati tue
et rege eos et extolle illos usque in
eternum et tantum de primo principali
Quantum ad secundum in quo dixi quod e
a que michi iniuncta sunt per sacrum
concilium fideliter et quantum in instructionum
michi datarum mea permisit celeriter
explicare conabor inuitando ad hec
quantum michi fuit possibile vrm
benignum cor et studium regium Juxta
secundum intende Intende ergo et ex
audi me qui regis israel Et primo quoniam
licet assidue patres existentes in ipso
sacro concilio orauit pro V R Mte et
pro aliis regibus et principibus et v
niuerso populo xpiano non querentes que
sua sunt sed que ihesu xpi et bom
tonis totius xpianitatis cottidie tr
tantes cum maximis laboribus ex
pensis ad exaltacionem fidei et extir
pacionem heresum et pacem in populo xpi
ano procurandam et ad reformacionem
morum ecclesie dei in capite et in me
bris Nam quo ad primum Jam per dei
per dei graciam inceperunt in reduccione
ne bohemorum quo ad secundum tracta
ad pacem quantum in ipsis est int
Serenissimos reges francie et an
glie quo ad tertium in publicando
multa saluberrima decreta concerne

cia reformacionem ecclesie de quibus
in ceteris dederunt michi duo pu
blicata in xii Sessione tamquam iudi
cia domini vera iustificata in semetipsa
V R M exhibenda in publica forma
sub bulla ipsius Sacri concilii Inte
de insuper qui regis israel qualiter
quilibet fidelis catholicus maxime in
dignitate regia constitutus tenetur
etiam usque ad sanguinem proprium effusio
nem manum tenere et defensare immacula
tam ecclesiam sicud profitemur in sym
bolo Credo vnam sanctam ecclesiam catho
licam cuius auctas est suprema quam
errare non potest huius xpm caput ipsam
dirigentem per spiritum sanctum Intendat
etiam V R M quod sacrorum conciliorum auc
toritas debet esse nota cuilibet xpiano
quia in sacro Concilio constanciensi
quod totus orbis acceptauit et V R M
per suos oratores quantum in ea fuit appro
bauit finaliter fuit diffinitum quod Sino
dus generalis catholicam representat eccli
am et potestatem a xpo immediate habet
cui quilibet cuiuscumque status et dignitatis
existat etiam si papalis tenetur obedire
et maxime in hiis que pertinet ad
extirpacionem heresum et scisma
tis ac reformacionem morum tam in
capite quam in membris quare ac
auctibus sunt a principio nascentis
ecclesie concilia generalia appet in ac
tibus apostolorum et ex discursu breuia
rii conciliorum sancti ysidori yspalen
archiepiscopi in ipsis enim legimus orta
fuisse heresum cui non fuit inposita
finis seu extirpata per Sacra concili
a generalia Unde non solus petrus
professionem fidei catholice sed omnes
apostoli simul confecerunt Credo in deum
et in simbolum apostolorum incipatur
Similiter in sancta Sinodo Niceno
Credo in vnum deum quod tantam immis
sa Similiter in Ephesina et Calce
donensi Sinodo Quicumque vult et sic

tota puitas in re fidei a Sanctis co
aliis gnalibus emanauit et si ste
quod absit omitterent sum esset de
fide ura catholica Qua ob
rem V R m^te per viscera mie ihu x
patres Sacri concilii cu multiplica
ta instancia ortantur et requirunt
et p fidem catholicam qua sicud ca
tholicus princeps totis vibus adiu
uare et defende teneur ac per vras
lras regias et promissiones benig
nissimas deuote obsecrat no pa
tiatur V R celsitudo oratores suos
qui ipam r putant ac et prelatos
viros de viro inclito regno doctissi
mos ac tam sctis et tam ntuis r ligi
one xpiane opibus que in ipo Sa
cro concilio disponitur diu carbab
esse presertim cu sint ibi modo Bohe
mo4 ambaxiatores qui si viderit
tanti regis oratores et tam iclito
regni platos adesse ad eccle vnita
tem facilius reducentur et dco4
Serenissimo4 regu francie et an
glie Oratores ad tractatu pacis
et pp aliq ecc^e vni ad r formacoe
eccle p sciam ciuius inducent q si
forsan vra R m suos oratores co
mode no dum transmitte queat
saltem pmitte quo ymo ortai et ma
dari prelat regni sui velit ut ad
sacru Concilium accedant festina
do gressus prout tenentur ipo4
nempe orato4 et plato4 vio4 p
senciam magno cu desideio oes
patres pstolantur ppt magnam
vtilitatem inde vli eccle prouctu
ra et ad hec ultra pdicta dnt R v
m inducere exempla alio4 cofedera
to4 vro4 et statiu Videlz regu illus
trissimo4 ffrancie qui diu illuc in
serunt suos solepnes ambaxiato
res qd fere omes alii reges xpia
nitatis et pncipes hnt ibi ia de
pnti aliquos oratores aut saltem
procures dico procures ppt regem
Arrogonie qui no du habz ibi nisi

Vnu procurem Ipos r putantes
v R m^te excepta Et insup debet
moueri cor vrm regiu ad instan
cia et exemplu dno4 Cardinaliu de
signant illo4 duo4 vio4 tam no
bilium et excellentissimo4 cardini
hui9 vri incliti regni sup quibus
attents vtutibus eo4 et pfectione
splendidissime et scie in pnti negocio
potest et debet i uolui hostiu viro
scie regie neq in iudicio dmo posse
iam amplius v Reuer m sed pocius
ipis imputai quidquid contingeret
q in talibz negociis ipi dati sint car
dines tre et iudices orbis Et mitte
do noui pt sequi nisi ome bonu in
obmittendo oppositu na si res habu
erit bonu exitu ut spamus omes
in nra ihu xpi omes suomo tene
tur coopari signant reg et princip
ad quos prir ptinet ut deq et mai
me du sint rqui ti Si malu q ab
sit prout inponit ab ennul quato
citius tanto melius mitter Iuxta
illud pncipiis obsta sero medicina
paratur c mala p longs conualue
moras nam melius est an tpus
occurre qua pt9 vulnerata causa
remedia quere Cui rexis g o ist
intende in me et velocit exaudi
me festinae queso dne et noli tar
dare Hec faciendo obligabit plin
dei ecclam vlem q Sacru Basilien
Concilium r pntat Nam reuera pres
existentes in ipo conc^o sacro mo
bus sibi possibilibus quatu cu deo po
terit desiderat obsequi et coplace
V R m^ti et ita se offerit Ad quiet In
sup mitu a deo decus et honorem
ppetuu in tris et finalr pt9 hanc
vitam gliam sempitnam intelig q
vobis et nobis concede dignet rex
regu cui9 regnu et impiu sine fine
permanet in Secula Seculo4 Ame

Sequuntur aliqne breues et
summarie conclusiones pro iusti
ficacione Sacri gnalis Basilien
Concilii Date p abbtem Roncevall
In regno Castelle Arrogonie Et
Nauarre

Prima conclusio est q consilia ge
nealia si fuerunt et sunt eccle
dei et pplo xpiano summe necciata
quia fidei catho^ce et omis caritatis
et pacis conseruacia h ac erro4 omi
et aduersitatu destructiua prout
patet ex discursu Sacre scripture
signant ex actibus aplo4 et gestis
sco4 patru Scda Conclusio
est q ex frequentacoe ipo4 fides
est qua plimu exaltata et declarata
et omis vtus et veitas in ecclia dei
creant et p eo4 neglectu decreuit
ut patet p experiencia legentibz
annalia Cronicas et decreta sco4
patru Tercia Conclusio est q
ome Concilium gnale actualr et le
gittime congregatu ecclam dei vlem
r pntat Quarta Conclu^o est
q omes fideles xpiani cui9cuq
status ut condicionis ee si pp libe ex
istat tenetur obedie pcept ordia
cionibus et decret cui9cuq concilii
gnalis ltime congregati sub pe
na fautorie scismat et heresis
Sexta Conclusio est qd pp in tri
bus casibus subicitur conciliis ge
nealibus videlz in casu heresis scisma
tis et gnalis r formacois mo4 in
capite et in membris patet omes is
te conclusiones ex statutis ordinacioi
bus et decretis concilii Constancien
Septima Conclu^o est q concilium
Constancien fuit vm gnale conci
lium ecclam dei vlem r presentans
hns a xpo imme te ptatem et aucte
sup ppm et sup omes xpi fideles sal
te i pmiss casibz pz de se q alit q dep

nacio ppe Johis ut bndicti non
valuissent neq elecio ppe Marti
quod tn esset magnu inconuenies
na sequetur q nunc tota vlis eccia
esset et ex post fuisset i manifesto er
rore quod no est dicedu Octa
Conclu^o est q dcm Sacru Conciliu
Constancien prouide et scie attents
pmiss statuit et decreuit in sua so
lempni et pub^ca Sessione celebrai
debe ctis tpibus mod et locis ppetuo
deinceps in xpianitate Concilia gna
lia prout patet in illo decreto fre
quens Nona Conclu^o e q no licz
ppe cont statuta sco4 patru in hiis
que cocnut gnalem statu vlis ecce
prout est dcm decretu freques aliq
inmutare quod possit ad intempo4
ul abolicom eiusdem facie patz ex p
miss et ex mult alius Iuribz qui a
ht sequentur magna inconuenienci
a que longu esset narrae De
cima Conclu^o est q Conciliu celebtu
pt9 quinqueniu iuxta mentem dci
decreti frequens in Ciuitate Sena
4 fuit vm gnale Conciliu ecclia
dei vlem r presetans patet de se
Vndecima Conclu^o est q Sacru ge
nerale Concilium Basilien pmo
habuit fundamentu ex dco concilio
Constancien p costitucom dci capli
ffrequens Deinde fuit cofirmatu
p dcm Sacru concilium Senen qtu
ad tpis et loci pfixionem et cofirma
tis per dcm dnm Martinu ppm qn
tu pmo ex generali cofirmacione
gesto4 in dictis duobz conciliis Constan
et Senen Deinde ex speciali insti
tucione dci dni martini ppe quti
et istius dni Eugenii Quarti pt9
cuius mortem prout latius patz
ex eo4 et cui9lz ipo4 auctenticis
lris et bullis zc Duodecima
Conclu^o est q dcus dns Eugenius

pp quartus non potuit revoca-
re aut dissolvere aut dictum Conciliu-
um Basiliense patet triplici ra-
tione Prima quia dictum Concili-
um Basiliense fuit congregatum propter
causas tangentes fidem catholi-
cam et universalem statum ecclesie et propter salu-
tem animarum prout continetur in decreto
Frequens et in istis casibus
si Concilium contradicat pape potius
est standum sententie concilii quam pape
et cum istud concilium Basiliense fuit or-
dinatum a principio et postea legittime
congregatum propter causas predictas
Sequitur quod non potuit per dominum Eugenium
revocari ut dissolvi Item ex quo
Concilium est congregatum ad reforma-
cionem universalis ecclesie tam in capite quam
in membris et concilium habet potestatem re-
formandi papam et ecclesiam universalem secundum
decreta concilii Constanciensis sequitur quod papa Eu-
genius dictum Concilium non potuit re-
vocare propter duo primo quia reformatum
reformationis concilium maius est papa quia reformationem
fortiores sunt actu reformationis maiores
consentire ... quos dicunt reformare
ut in ... in singulis et in ... capitulo de sta-
tu monachorum secundo ... quo concilium est maius
papa non potest dissolvi per papam tamquam per
inferiorem cum lex superioris per inferio-
rem tolli non possit Item secundario ex
eo quia si in isto casu concilium posset
dissolvi per papam tunc sequeretur quod papa
posset impedire reformationem suam et
facere constitutionem ne posset reformari
quod est falsum ut ... xl di.
quod ... non potest dici dicendum quod non potest
inducere seu et per obliquum ... regula
quod per unam viam prohibetur per aliam non
debet admitti Ex quo enim concilium
Senense statuit concilium celebrari de-
bere in Basilea ad reformationem ecclesie tam in ca-
pite et in membris faciendam In quo casu
dominus Eugenius papa subiacet concilio Senensi

per quos ipse est subditus ordinacioni
loci dicti concilii per suum superiorem
factam in ... non potest Tercia ratio
ex parte contractus initi inter ... nationes
... est quod per papam Martinum et per omnes
nationes in quibus erant diversi
nationes regum et principum fuit ordi-
natum et concordatum in concilio Constanciensi
et postea in concilio Senensi quod ...
quinquennio ad septennium tenetur ...
Concilium Et in concilio Senensi fuit or-
dinatum ut superdictum est quod tenetur
Basilee et in hoc consensit papa Martinus
cum omnibus nationibus mundi et ita ...
fit inter eos concordatum per quos ...
transivit in contractum vel quasi contractum
nullo modo potuit revocari per Eugenium
quia regula certa est et declaracio omnium
doctorum quod statutum vel privilegium ...
... quod transivit in contractum vel quasi
contractum nullo modo potest revocari ...
... regula ... omnibus aliis ...
transierunt in contractum ut quasi ...
revocari statutum per statuentem et privilegium
per concedentem Sed in casu nostro ordinacio
istius concilii Basiliensis transivit
in contractum ut quasi contractum inter ...
Martinum et omnes nationes ut dictum est
si dicatur quod licet fuit inter Martinum et ...
nationes non tamen inter Eugenium ...
ad hoc dicitur primo quod Eugenius approbavit mittendo
bullam approbationis ad dictum concilium Basiliense
...
catholicam statum universalis ecclesie et salutem animarum
non potest revocare ut dominus ...
quod nullus christianus debet dubitare ...
...
...
...
...
...
...
...
ut scisma et in ...
a quo summe cavendum est etc.

77

Sermo in prima dominica quadragesime facta in Concilio Constanciensi

Ihesus ductus est in desertum a spiritu ut temptaretur a diabolo Mathei 4o
Scriptum est et recitatum in hodierno ewangelio historia
reverendissimi et celeberrimi patres
... nos ... esse debet que
maior atque excellencior ille est
... gesta clarissima scribit Non
... Non psalmos
... romanorum ... superbos
... bella ... Sed filii dei ...
... mirandum ... divinus
... incarnacio ...
... sunt ... desertum ...
... in ... deo devoti pa-
... audire vol-
... quorum ...
... igitur ... nos
... Mathei ...
... grande et admirabile ...
... salvatoris ...
... reverendi ...
... attente audiamus
... peregrine ...
... in oculos ... in montibus ...
... in altitudines ... scripture
... transcendentes intellige-
re ... nobis
... a deo qui ...
... et erectos vultus ad
... corporis disposicio
... exemplare
... Quem
... terrena ...
... celestia
... celestes
... fundante
... cogitacionis
... ad tartara tendit
... ad ... celestia
... vertitur ... consideracionis
attollamus ... igitur nos

et Maria dum gesta filii eius vel au-
divi vel meditari volumus ipsa ... in-
... honoranda ...
... salutanda ... fiet
... illud cap-
... plena ...

Ihesus ductus est in desertum a spiritu ut
temptaretur a diabolo ... loco preallegato ... vita et
deo digna ... in ...
... attollamus
... in ... vite ...
veluti in exemplari clarissimo et insi-
... ubi omnis ...
... virtutum ... disciplina
fulgere conspicitur Ipse enim est via
veritas et vita ... digna ...
gerunda nos membra cuius ...
regulam ... Contemplantibus
... imita-
cione ... admiracione ...
... misterium ...
... ostendit ...
... et silencio ...
... inaspicens ...
Baptisatus est in Iordane et inde
ductus est a spiritu in desertum ut temp-
taretur a diabolo ...
iste ... in deserto ...
... diabolo congressus ...
... tibi sunt ... de-
serta petere ...
... ad ... illuc in-
... bella ... potest
... quemadmodum Gregorius ex-
planavit ... Spiritus sanctus in eum lo-
cum te ducit ubi ad temptandum
te spiritus malignus invenit ...
... apostoli ...
... et ...
... qui per baptismum
... sumus Baptisatus
ipse et ductus in desertum ut tempta-
retur docuit ... in ...
... demone ...
... in deserto spirituali ...
agere oportet docuit ...
... temptator ... quibus armis de hos-
te perfido possemus gloriosum reportare
triumphum Nunc ut apercior fiat
... deducendum
... in ipsum desertum cum
Christo debeamus Accipe de

temptacione hostis et eius repulsio ab
ordine ducta. Quomodo autem hoc
clarius elucescit si proprietates deserti
attenta perumelius consideracio. Id
etenim sibi querere certum est qui a tur-
bis hominum et mundi frequencia se-
cul(um) abscit. Qui spinis et sentibus
horrendum / delicias quibus cibi et potus et
ceterorum que hominum solet affectare
libido carencia parata. Tale erat
desertum illud de quo filii Israel murmura-
ntes adversus Moysen in via dixerunt
Quare adduxisti nos ad locum
istum qui seri non potest, ut ficum gignit
nec vineas nec malogranata. Insuper
et aquam non habet ad bibendum. Tale
erat et illud de quo Iudicum viii° scriptum est: Conteram carnes vestras cum
spinis et tribulis deserti. Aliaque lo-
ca permulta quibus pleni sunt codices
scripturarum, quorum proprietatibus nomine et
condicionem deserti sortita fuere. Si
itaque tuum animum in desertum cum Ihesu du-
ci cupis a spiritu, hec tria ad instar
deserti in te tibi vertere omnibus querenda
sunt: fuga seculi, spinarum et tribuli fre-
quentia, carencia carnalium volupt-
atum. Sed quo pacto fugiet seculum
Christi amatores? Sunt qui ob urbibus
relictis altra et silvas petunt cum feris
et avibus vitam ducturi. Quod si hoc
agere universorum decet, aut quis [illegible]
urbes, quis oppida incolet, quis le-
ges iuraque dabit, quis victum
tribuet, vestitum largietur? Ideo eandem
fugam istam seculi per corporis gressibus
esse petendam, sed potius mentis af-
fectibus intelligendum est. Cum et Christus civitates
Iudee et Galilee sepenumero ingressus
sit, atque in turbis hominum frequenter
conversatus est. Qui et ingenti ad
precium misit suos discipulos in orbis
universum predicaturos omni creature.
Nec mundum corporali fuga relinquere
urget deserti spiritualis condicio, sed po-
tius mundi amorem et affectionem
cordis prorsus abicere. Unde et Johannes
ait in canonica sua: Nolite esse in mundo
sed nolite diligere mundum. Quod plus a-
tendam elongacio mentis a mundo
et solitudo affectionis quam corporis.

Crudaque cum longe ipse solitarius ad in-
tus solitudinem conferre videatur. Ita
ut ex Ihesu gratia quodammodo hec vita
Machariis, Hylarion, Anthonius ce-
terique permulti in locis desertissimis vi-
tam duxerunt instituerunt. Non enim loco-
rum dispositionem sed animi dicorum [illegible]
requirimus fieri potest ut quis inter me-
dias urbes ac turbas hominum me-
nte affectionibus seculi vacuus generate
heremi contemplacionis. Et e contrario corpore
in claustro aut in heremo corpore
degentes animi variis desideriis et
concupiscenciis rerum mundalium re-
tineatur occupatus. Magnus quidem dili-
mundi contemptor et nichilominus pau-
perum mundi lustrator erat David
rex qui hoc modo verba tamquam de se
non utens, qui inter habundantes [illegible]
regnum affluens predicator erat
et nichilominus dicebat dominus [illegible]
[illegible] in celis [illegible] mundo [illegible]
scribat spiritum et [illegible] [illegible]
[illegible] suadebat. Sed affectu mun-
dus sibi [illegible] erat et ipse mun-
do. Nec discreti se corpore tamen itaque esse
in mundo, dum mentis tamen [illegible] mundi
[illegible] affuit in celum [illegible]
[illegible] sunt non que [illegible] [illegible]
[illegible] si in urbibus et turbis hominum
[illegible] dum animus turbas fugiens in
secularium desideriorum inducat in
solitudinem spiritualis meditacionis sic se.
Quod facillime poteris assequi si se-
culi vanitates calamitates [illegible]
imitaciones et ex adverso future vite
uberrimam gloriam summa gaudia, pa-
cem et tranquillitatem frequenciusque
[illegible] monachatus [illegible]
illic dulcis duracionis [illegible] morte
due meditetur. Sed denique mortis tribula-
ciones indubie tibi suppeditavit et tribu-
dei iudicium quod nonnulli [illegible]
presens appellant [illegible] tamen
mores. Sicut etenim [illegible]
contempnit qui se semper cogitat moritu-
rum. Post spinis et tribulos in deserto
habundare [illegible] et quod in deserto
dicto spirituali cum mundum fugiens [illegible]
despiciens clarius [illegible] [illegible] mundanas
quiescit corde affectionum mundanarum.

tumultus et mens ipsa deo placere quit.
[illegible] peccatorum recordacio sub pietate [illegible]
[illegible] se offendisse metuit, et re-
cordacione [illegible] pungit interna
[illegible] compellat. Antea quidem [illegible]
[illegible] vera seculari fuere erant
[illegible] inter latencia sed nunc senciens
peccatorum puncturam. Atque eo infusius
[illegible] laborabat quo
[illegible] sentiebat. Venit autem
[illegible] compunctus contristatur ad pe-
nitenciam et offert deo in spirituali
[illegible] satisfactionem spiritus contribulati. Sic
spina dolorem, quam compunctio delictum
[illegible] per confessionem cogitur deo sa-
tisfacere [illegible] remittit in peccatis potius
[illegible] salutaris doctrina. Sed plerum-
que [illegible] longe [illegible] scelerator dicit
qui [illegible] per illud beati efficiuntur
[illegible] dicens [illegible] hac autem ducunt in
[illegible] dependunt et in puncto ad in-
[illegible] que mente soli deo vacante [illegible]
[illegible] vehementerque meditacionis
[illegible] laborum et dolorum quos
[illegible] unus dei filius pro peccatis nostris
ut corporis spinis pungeret [illegible]
condoluit ut vere Ysaie liii° scriptum est:
Vere languores nostros ipse tulit et dolores
nostros ipse portavit. Quod obversa
[illegible] mens ipsa in deserto
spirituali [illegible] Christi pauperem vi-
tam, [illegible] temptaciones opprobria,
[illegible] sputa, flagella, colaphos et demum
[illegible] morte [illegible] condoluit acerimos
[illegible] sub corde dolores, et [illegible]
[illegible] spinis pacatus [illegible] sustinuit
[illegible] et longa suspiria [illegible]
[illegible] suo [illegible] Conglomerat
[illegible] spinas [illegible] capiti [illegible]
[illegible] clavos [illegible] manus et pe-
des, lanceam que latus perforavit, [illegible]
[illegible] opprobriorum augustiarum
[illegible] Sic [illegible] fasciculum
[illegible] colligit, quem
[illegible] fasciculum mirre

Sponsa ipsa Christi noverit dum ait Can-
tica: Fasciculus mirre dilectus meus michi
et inter ubera mea commorabitur, ut cum
senciat intimum hunc mirre fasciculum
[illegible] seu spinarum in ea collec-
tarum [illegible] quorum non illum
sub pedibus ponit, aut in dorso
prostrat, sed in medio sinu inter ube-
ra collocat. Quod super ceteras fecit
gloriosa virgo Maria, cuius non solum
mirra hec dolorum Christi [illegible]
non solum spine pungebant sed gladius
passionis cor eius dessecans pertrans-
ivit. Ceterum si in hoc deserto spirituali
cum Christo [illegible] desideramus, id mature
querat ut [illegible] deserti [illegible] agit
carencia carnalium voluptatum. Ut
quemadmodum Christus ipse in deserto ieiunavit
xl diebus et xl noctibus atque ille
esuriit. Sic et nos per ieiunium carnem
affligamus et [illegible] Est enim carnis
[illegible] maligna ea [illegible] ut delicatius
nutrita rebellet spiritui [illegible]
calcitret [illegible] quod spiritus abhorreat
et mundi voluptatem [illegible] deside-
rat. Sed quanto sua impetuositate urget
eum qui solum deserere [illegible] ut
ad pristinas depredaciones [illegible]
denuo revertatur. Quod si quis cas-
te volet ac vitam agere pacatam in
mentis solitudine, necesse est ut carnis sue
petulanciam ieiuniis, vigiliis, laboribus
edomitam reddat. Veluti Paulus fe-
cisse legimus dum ait i ad Corinthios ix°: Ca-
stigo corpus meum et in servitutem redi-
go, ne cum aliis predicaverim ipse reprobus
efficiar. Vobis [illegible] Paulus ipse [illegible]
[illegible] videat, qui in tanto celum [illegible]
[illegible] quoniam carnem suam [illegible]
[illegible] cum viciis et concupiscenciis tanto-
pere timebat ne spiritus carnis prevale-
nte petulancia reprobus efficeretur.
Atque ideo castigabat corpus suum, [illegible]
[illegible] debemus nos fragiles et pu-
silli peccatores ne reprobi efficiamur. Ex-
[illegible] solitudine nos convertere quid est
ut carnis delicias abicidamus, atque
[illegible] reddamus spiritui subiectam, [illegible]
quemadmodum Moyses et Helyas [illegible]
[illegible] veteris testamenti fecerunt, quorum

vite sequitur Christi quibus ieiunium quadrage-
narium in deserto peregit pelavo iudicante
deo. quam amabilis est deo paradisus
et affluentia carnis que est custos sa-
tietatis multo virtutum mente clauditur vi-
cia compescuntur atque illi deserto preponit
accommoda in quod mittitur ille qui tunc Christo
esse voluit ducitur a spiritu sancto secundum
utique spiritualis deserti descriptionem concordem
Et quo pacto a seculi affectibus elon-
gatum, spiritus dolorum et passionum aff-
luentibus, ac voluptatibus carnis vaca-
tionem, sit ancilla (quod quidem eo nobis a-
mplius appetendum est quo dulcius
ubertatis donis refectum est) ac cuiusquam
vanitatis operibus pelarum cogitationes esse
in requiem. Illic nempe sunt veteres fi-
gure designantes manna celestis dog-
mi mente digna cogitatione cottidianus pre-
parat alimento. Illic petra duri cordis
resolvitur in fontes aquarum perpetue s-
alutis. Illic tabernaculum dei sanctifi-
catur altissimo. Eius domorum mandatorum
in tabulis intellectus descriptum. Archa testa-
menti custodiam legis custodes in mea-
ura panis. Candelabrum aureum [illegible]
involutum ipsa erigitur cum septem lucer-
nis que sunt septem dona spiritus. Ter-
ram quoque desertum patitur via [illegible]
in terram fluentem lacte et melle et
ubertatibus. Quippe tempus ascendit ad Christum sp-
onsa cuius sunt [illegible] summi et aro-
matibus mirre et thuris. Ne-
que mira [illegible] ipsa dum brevi tempore de-
scribi possent, que autem in deserto inestimabi-
lia possint esse referunt hystorie scripture.
Aut in deserto spirituali devotarum me-
ntium assidue fieri ministeria et mira-
bilis refulgent intelligentia. Sed quod unum de
iocunditate deserti singulariter memorandum
est, quod illuc Christus et post eum spiritus sanc-
tus apparuit [illegible] Secundum
ordinem eius dicitur: Ihesus ductus est
in desertum a spiritu. Nam comparanda
sunt glorie eterne que in deserto ad
hostem [illegible] tum Christus ipse cum membra
eius subeunt, et quibus pugnandi quibus vi-
ncendi modis. Reliqua ordine dicenda
est. Ingreditur in campum deserti dux noster
Christus temptationes ferenda pugnaturus, quem
aggreditur dolosus temptator et pugnam

exordiens quale [illegible] spiritus
quem Christum [illegible] ieiunio esurire a-
nimadvertebat. Dic inquit ut lapides
isti panes fiant. Credebat inique
talem virum qualem filios Israel quo-
ndam invenerat. Dum eos [illegible] ap-
petitu ita fefellit ut obliti mirabilium
dei que ostenderat eis in mari
rubro et [illegible] concupiscere
[illegible]
esse in Egypto [illegible]
vellent [illegible] et sedentes super ollas car-
nium et [illegible] ve-
nient. Sed longe alius fortitudinis
et virtutis virum invenit Christus. Qui in a-
limento corporali [illegible] de ali-
mento spirituali verbi dei curam possi-
deo habendam esse insinuat dicens:
Non in solo pane vivit homo sed in
omni verbo quod procedit de ore dei. [illegible]
cum animo corpori prestat in tanto [illegible]
[illegible] spiritus cordis refectio [illegible]
venit. Alta sunt spiritus [illegible]
loquitur domini dulciora super mel et
favum in quibus et lac parvulis apte
solidus quoque cibus perfectis et [illegible]
[illegible] reperitur. Ideo eum
spirituales assidue meditationi, orationi
devotioni, [illegible] lectioni [illegible]
degustans, sed ipse velut pane et ad
[illegible] spiritus ut aliquo
[illegible] debilitate qua fame [illegible]
[illegible]
vere [illegible] devotionis et
[illegible] operandi virtute assidue [illegible]
Sic quoque vita [illegible] operante [illegible] labore
[illegible] spiritus sancti in suo [illegible]
[illegible] alimonia [illegible]
ex omni verbo quod procedit ex ore dei assidue
[illegible]
Hoc primum [illegible] temptationum [illegible]
[illegible] ita repulsus [illegible]
[illegible] gladio [illegible]
[illegible] cogitat apud se [illegible]
[illegible] hoc [illegible]
suaderi possent [illegible]
virtute [illegible] et [illegible]
se [illegible] habere [illegible]
[illegible] sepe [illegible]
rebus [illegible] deum [illegible]
atque [illegible] in laqueos [illegible]
[illegible] qui devotissimi esse videbantur

Celtos es primum referunt incidisse [illegible]
perat temptator. Ihesum quem purum ho-
minem esse credebat [illegible] esse sa-
tiabatur atque ideo assumpsit eum in sanctam
civitatem et statuit eum supra pinnaculum
templi dicens ei: Si filius dei es
mitte te deorsum. Et quamquam ipse ut
propositis vitiis insinuavit ut deum
temptare possit [illegible] et deus erat, volens
[illegible] demoni [illegible]
temptatorem [illegible] spiritualibus vitiis quos
[illegible] repellere debeat ac
[illegible] respondit: Scriptum est enim: Non
temptabis dominum deum tuum. Decipitur
hoc pacto malignus hostis. Sed adhuc
[illegible] duabus [illegible]
repulsis aliud temptandum [illegible]
aggreditur [illegible] ad decipiendum [illegible]
[illegible] Temptatio [illegible]
[illegible] plurimos contigit
[illegible] ac simplices [illegible] vite [illegible]
[illegible]
[illegible] honorum [illegible]
[illegible] oblivis-
centes [illegible] perfecti [illegible]
[illegible] delectantur [illegible] affectant [illegible]
[illegible] ut qui toto
[illegible]
[illegible]
[illegible] Sic [illegible] fallax
cum [illegible]
regna mundi ac gloriam eorum dicens
hec omnia tibi dabo si cadens
adoraveris me. Sed regnum mundi
contempsit filius dei qui coram Pi-
lato dixit: Regnum meum non est
de hoc mundo. [illegible]
[illegible] doctor [illegible]
[illegible] temptator [illegible]
[illegible]
[illegible] verbo

Christus increpavit: Vade retro sathana.
Scriptum est: Dominum deum tuum adorabis
et illi soli servies. Servies inquit non a-
mbitioni regum et honoribus, non laudi-
bus et favoribus hominum, neque [illegible]
[illegible] studebis placere [illegible]
[illegible] et Paulus dicit: Si adhuc homini-
bus placerem, Christi servus non essem. [illegible]
[illegible]
[illegible]
et adorabis dominum deum tuum
et illi soli servies. His ita gestis sa-
thanas ipse penitus devictus et confusus
abscessit cedens glorie victori Christo.
Et ecce angeli [illegible]
[illegible]
[illegible] accesserunt ad Ihesum et ministra-
bant ei. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Ideo scriptum est [illegible]
Fili accedens ad servitutem dei sta in iustitia
et timore et prepara animam tuam ad temp-
tationem. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Sermo visitacionis Sancte marie v[irginis]

Maria abijt in montana cum festinacione in civitatem Iuda. sicut scribitur in luce. hodierne et hodie ...

inerem visitat per universum et sui. dum
suid. Virgo vetula Regina celi et
angelorum ancillarum porta salutis O
miracula misteria pelagaque prodigia illa
tunc ostensa ad laudes virginis. ipsa ad
filio efficacius dunc digne recolenda
Matrem agnouit vetula quam virginem
quidem minime dubitabat. dum conceptum
retinuit quod de tempore certo ad ventum eius
[illegible], ceca spiritu [illegible]
edocta a [illegible]. Itaque que credidit
predicabat quod mihi ad angelum verba non
audiuit. Cuius mirando prospectu ad
maria spiritus que intra cordis sui se-
creta summa plenitudine redundantem
sentiebat per aliqua oris clausula con-
tinere compressisse amplius se continere non
potuit. Sed ad manifestacionem operis
tam boni quod conceperat [illegible] et vici-
tatis in laudem dei et salvatoris sui
exclamauit. Nouum dulcissimis edendo
salutis canticum, dicens: Magnificat
anima mea dominum. Hec est vera ista maria
soror sponsa amica et dilecta A-
aron summi sacerdotis incensum in ordine
melchisedech. que primo post transitum ma-
ris rubri sumpto tympano primum can-
ticum meruit, primum non aliud post eius be-
rene gaudium. Longo adhuc tempore in
deserto erat in morandum. fames siti-
plagaque habenda. Sed primum sunt
istiusmodi. quia dein nunc recordatum
puerorum esurientes et sitientes repletos
bonis et ad superiorem perducentur. Assu-
[illegible] ipso in opus victoriose ardenti
[illegible] reliquerit. hoc est canticum
illud nouum quod per illam vaticinio dauid
[illegible] de cantandum. in qua et per
quam deus mirabilia fecit. carmen
amabile, dulce, suaue, [illegible] dele-
ctans. Hoc enim celebre carmine ad [illegible]
[illegible] maxime quia respondit deus [illegible]
exaltando in nos suscipienda carnem.
Hoc denique de uera dei [illegible]
[illegible] se diffundente semine red-
dimur. Hoc tandem ad beatificand-
um hanc virginem de salvatore [illegible]
ipsum continuentur ad hortandum. Ipsa
in eodem incipiente. Itaque me di-
cent omnes generaciones. Ista perfecto be-

nedicta quod super omnes. per quam [illegible]
per eam lapsi. per quam erecti qui pe-
rierant per eam prostrati. per quam liberi effecti per
eam [illegible] dati. iugiter affirmare
laudarique debet. Hoc ubi potissimum
visitacionis die arbitror quo hoc
ipsam cantum fuisse. ceterisque actibus
insignibus eam prestitisse ac insuper fuisse
[illegible] veritate memorie. Una vero
insigne hoc diebus plus ceteris in
quorum nullo hoc sacra tunc [illegible]
obmittit canticum ceterorum. Solempni
quod veneranda officio ipsius laudibus
recolenda [illegible] dictat fides ampli-
[illegible] devocio universa [illegible]
tant. cum [illegible] requirunt. Et
ea que digne recolenda dictum in
memoriam [illegible] assumitur [illegible]
[illegible] defectum supplecturus a-
[illegible] officii
[illegible] celebritatis recenseant festo de
Ad hoc in hanc visitacionis festo
[illegible] impetrandi spe-
cialiter allicit ut mundi advocatam
pari forma nos visitet sic fecit Eli-
zabeth per quam [illegible] actibus [illegible]
[illegible]. Abiit in montana cum festi-
nacione in Civitatem Iuda. que
fuerit vera [illegible] vite [illegible]
ut sit ad eadem vetusto more [illegible]
¶ [illegible] in primordio [illegible]
[illegible] nobis celeberrimi [illegible]
[illegible] apud priscos testamenti veteris [illegible]
[illegible] insignibus et [illegible]
[illegible]. Nam [illegible]
[illegible] dei [illegible] corporalia
ipsa [illegible] et [illegible] corporali [illegible]
que figuras et premonstrancia fuisse
futurorum [illegible] est. [illegible]
[illegible] tempore agendorum [illegible] illius in
umbra [illegible] lux veritas que nobis
est patefacta. [illegible]
[illegible] esse de
[illegible] fuisse [illegible]
[illegible] nobis in domum parata [illegible]
Deus [illegible] constituisset [illegible]
liberare. [illegible] formauit
qui et propter salutaribus [illegible]
[illegible] et operibus [illegible]
[illegible] pandat. quia [illegible]
[illegible] et doctore suo [illegible]
[illegible]
est et veste [illegible] indutus, ut [illegible]

ad que descendum deceat utilius sua
et intemerata probet. Unde quecumque
regis aliqua [illegible] erat futurorum
fuisse operimentum. Habuerunt enim figuram
et significacionem magnam. cum divina
illa opera que fecit. quorum deus et
potencia valebat. [illegible]
declarabat tamen aliquid in futurum [illegible]
spirituali quodammodo efficiendum. Una
nimirum [illegible] virginem illam con-
cepcionem [illegible] eius. ad vi-
sitandum Elizabeth inspirauit. et ipsam
ad montana [illegible] conscendere [illegible]
[illegible] passu [illegible]
que civitatem ingredi [illegible] Iuda. [illegible]
[illegible] Hec [illegible] que capit [illegible]
[illegible] alta maria [illegible] designat
[illegible] corpore [illegible]
[illegible] per hanc sacram
[illegible] ad intimum per visitacionem [illegible]
[illegible] quod est per intima
ad montana [illegible] ingredi [illegible]
[illegible] digne debeo. Nos
[illegible] A vetula mundiali in
[illegible] frigida. ipsam [illegible]
[illegible] operibus [illegible]
[illegible] Nec se dignam
[illegible] ut [illegible] ad se
[illegible] visitaturam [illegible]
[illegible] Exultabit et in-
[illegible] in utero ve-
[illegible] ad [illegible] et se
[illegible] visitantis. decreta
[illegible] promulgantis. dabit quod do-
[illegible] quod et se in vetulam
[illegible] in omni [illegible] Beatam hanc in-
[illegible] in civitate Iuda [illegible] Re-
[illegible] A vetula
[illegible] opera sua [illegible] prouisorem
[illegible] aperiente [illegible]
[illegible] eloqui audierit [illegible]
[illegible] Hec inquam summa opera
[illegible] est [illegible] quod ea

reputatis consonum sanctissime [illegible]
ope certo. fortiter et robuste. quaque
[illegible] efficacia Deformacionem morum
ac deformitatis patrum [illegible] quedam in
[illegible] quoque [illegible] eis
incolis sanctificacionis promulgauerit. [illegible]
[illegible] Nec se
[illegible] ad
[illegible]
[illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] reddere. et in verum [illegible] quod
[illegible] est que edificatur ut Civitas
queat inuenire. ¶ Ascendendum
itaque in montem [illegible] est pro nos
clarissimi [illegible] et refor-
macionem effectantibus. cuius fundamenta
eius ait psalmista [illegible] in montibus
sanctis. qui se exaudiuit [illegible] a deo
de monte sancto suo. In monte autem
ascendere quid sit. et [illegible]
ascendere constat, satis quidem pastorum satis
et xpi eorundem exemplis. Moyses
[illegible] quia duce [illegible] dei populum is-
rahelitarum qui [illegible]
[illegible] laborabat [illegible]
[illegible] vel [illegible] educant
ac liberauit de manu [illegible]
[illegible] intolerabilis [illegible]
[illegible] Pugna mi-
rabilia que [illegible] maiestatis dei per
eum aperta est [illegible] Indicat enim
deus populum medio maris rubri pre-
cedente angelo et [illegible] aquarum
ut populus [illegible] gradi possent. [illegible]
verum ut ait [illegible] Poeta de
[illegible]
unda. qua [illegible] tyrannis [illegible]
[illegible] magna [illegible]
[illegible] est. et mare adhuc [illegible]
[illegible] ingressus. coeuntibus aquis
ad [illegible] hebrei
[illegible] mirabilia
multa viderunt. [illegible] siti
patent [illegible] rupe percussa
[illegible] fons aque populumque re-
creauit. [illegible] esurientes
celestis alimenti pluuia descendit.
sic eos [illegible] in castra eorum.

Deutque induxit. Sit namodo pane celesti sed eciam misticis moribus epulis saciarentur. Idem ipse tandem Moyses vocatus a domino, ut legem populo tradendam acciperet, in montem ascendit ibique quadraginta diebus a corporali alimento abstinens, sola contemplacione divina se reficiens, digito dei scripta meruit precepta suscipere. Exploratores denique terre promissionis in montem primitus ascendere missi sunt, quatenus situm urbium, condicionem adversariorum speculantes, terre sancte populo dei demonstrare(n)t, quod in sequentes facilius terram lacte et melle manantem, quam pollicitam obtinerent, quam tandem tulit post annos adeptam et ipso deo nunquam peccato ac scelere offenso impium et ingratum populum ... multis ... penis affligente, tabernaculum quoque suum ubi habitabat in hominibus desolari ac prophanari delictis exigentibus permittente, demum ad penitenciam ipsi deum placassent et graciam ... de hostibus obtinuissent, ad montem ipsos ... ascendisse legimus. Ubi novum altare ... non contaminatis lapidibus edificaverunt, faciemque templi coronis aureis et frontalibus ornaverunt. Hic et iam Jeroboam vitulos aureos in Dan et in Bethel statuisset, et aras eis erexisset, impleuissetque manus ibi sacerdotum, ac abstulisset hostias ut revocaret filios Israel ne ascenderent in Jerusalem ad immolandum domino, prophete quos comedebat zelus domus domini assidue revocabant eos, et ut in montem domini ascenderent exhortabantur dicentes: Venite ascendamus ad montem domini. Mons iste est mons Moria, in quo edificatum est templum et altare domini, quem elevatis oculis procul viderat Abraham ut ibi filium immolaret. Ibidem et David vidit angelum in area Ornan Jebusei re-

ponere gladium in vaginam post plagam ... a domino in ... Israel. Multa plura de isto monte salvatoris ... scripture commemorantur ... et in multis locis ... propter ascendit ... in monte ascendebat vel ut predicaret ... in oracione vel ... discipulos in monte ... plurima docet precepta ... quibusdam ... turbas quoque vel aut fugit ... ad altitudinem montis ... et liberius doceret posset. Demonstrat denique ipsum in montem ... de ... assumpsisse, ac tandem ... montem ... ascendisse. In primo monte ... secundo ... in ... monte ... in tercio ... in quarto ... in quinto ... in sexto ... et ... Hic mons ... ipse ... dei ... in quo ... Jesus ... adduxit ... ascendere ... ut ... montes ... constitutos ... hec ... eum ... eius ... iste possit ... Hic quarto ... faciendo ... montibus protulit ... devote patendum ... videlicet ... sunt peccatorum dicitur. Et ... timuit ... posuit ... bonum ... fecit ... dum ... via ... limite ... possemus ad ... ostendit ... nec ... qui ... difficultates ... Nos igitur ... fratres in ...

... qua ... imitantes ... in domino confidendo ... montes qui ... quo filium ... Abrahe ... unicum ... ut in tanta ... facinoris ... temptacionis ... deum ... liberius ... ad ... illum ... altare immolandum ... ligna composuit ... filii membra ... vinculis astrinxit ... patricida ... timor dei ... obediencia ... facile ... apud ... dei ... timuit non timet ... Vero ... deo ... non ... timuit non pater ... suos ... pietate ... maluerit ... fieri quam ... quem ut ... tanto facinore potuit revo... ... filii ... et quod est ... inflexibilis ... ab hoste ... filium ... ... filii morte ... furore ... ut ... illud spectaculum ... non refugit ... non ... Vero ipse ... quod ... desideraret ... fidei constancia, festinabat

sed de ... religiosis, de impietate ... de parricidio ... et timor obediencie ... quibus ... indulgencia ... ulla pietas ... aut revocare poterat. Neque illud ... admiracio ... cogitacio ... animi ... Hec ... in Abraham fidelissimo pectore ... timor divinus ... tendendum aut ... qui cognitor ... scrutator ... cordis et renum ... illuminat occulta tenebrarum et manifestat consilia cordium, qui contemplatur corda ... de ... Vero ... temptacionis ... Abraham devocionem ... sed ... qui ... voluit ... timorem suum fidem et obedienciam. Hec ipsa Abrahe ... Hec ... ad imitacionem eius patris suos vos ... admonens alios ... devocione ... Neque ... cum monte illud ... ubi ... ad ... ad ... debite ... tabernaculi dei vepribus ... et ... Hec ... templi ... demumque mo... ... ubi ... ab ... Abrahe montis ... facile ... timor dei ... filium ... voluntate ... dico ... veluti filio ... natura

solemus simulacra. Sed hec credo loquitur de
supremis sacrificiis in populo, ut sic in co-
munitate in cultu dei videatur non prohi-
buerit. Quomodo quoque speculator con-
gregans reformator intrepidus,
legislator complexionis fit, aut certe
montes domini a quorum superioribus des-
cendunt aque, que inter medium mon-
tium pertransibunt, ut talium implentur
ubertate potest procurare, ut ait pro-
phetarum psalmographus: Sic ipsis deus respondens,
Quis ascendit in montem domini aut
quis stabit in loco sancto eius? Inno-
cens manibus et mundo corde, qui
non accepit in vanum animam suam. Ab
uno quidem in altero [illegible] capto
ab actibus corporis que in motibus ge-
stit gradiendum est. Ordine siquidem
ascendenti ad deum persua benignitatis
fluenta pura facta quibus constare
presumant, cum ex clara veridaque spe
futuri humani generis pura agens sui
gregis archam domini secreta respexit.
Expectet hanc olbus pompa delicata
vita assumpta professa, quibus non de-
venisset eleemosynam alat in monte ubi
resplendebat. Hec autem nisi quis at-
tingat in alterum [illegible] vix professe in-
vanum laboravit ascendere. Inquit in
Lactancius, Quicumque precepta dat ho-
minibus ad vitam moresque fingit aliorum
queso, debeat ne ipse facere que precipit,
et in operibus suorum preceptorum resplendere
quod si non debeat. Si non fecerit so-
luta precepta sunt. Si enim bona sunt
que precipit, si vitam hominum in optimo
statu collocant, non se debet ipse pre-
ceptor a numero cetuque hominum segregare
inter quos habitat ipse, et ipsi eadem vi-
vendum est, quo docet esse vivendum,
ne si aliter vixerit ipse preceptis suis
fidem detrahat, leviorque doctrinam
suam faciat, si re ipsa resolvat ad
vos vitam astringere. Unusquisque enim
cum audit precepta non vult imponi sibi ne-
cessitatem parendi, tamquam non sibi libertatis
adimatur. Respondet itaque doctori
hoc non vero possum facere que iubes

[illegible] impossibilia videntur, vetas me irasci,
vetas cupere, vetas veste aliorum
ornatu delectari, vetas libidine
commoveri. Iubes patientem esse. Iubes
eos humiliter insequi quibus paupertas
delectat, aut in modico salutem questum
vetas et dolorem mortem vel dei [illegible]
timere. Sed quod adeo est nature sui
ut hijs effectibus aliqua impossibilitate
icta sunt. Vel si adeo quietus [illegible] qui
pugnari posse nature tu ipse qui
precepis fac ut sciam fieri posse. Unde
autem ipse non facias, quam insolencia
est ut homini liberos imponere velis
leges quibus ipse non portabis?
Discere que doces, et aliquid indoctos
aliorum corrigas tuos corrigere. Quemadmodum
nos necesse habent esse veri-
tati. Ego ad inqtemptu vertit ille doctor
quod et deludetur vitissime. Quod vi-
deo et ipse deludet. Quomodo ergo fi-
det ille preceptor si hec ei fuerit
opposita, quo adimunt confutacioni
contradicentibus? Nisi ut presentibus factis do-
ceat se posse. Facta docere. Hinc evenit
ut malorum preceptis nulla obtemper-
antes homines cum malum nullum opera quam verba
loqui facile est, prestare difficile.
Et qui preceperint ut faciunt ab eis ab-
eis fides, contempnunt, et levis
est cum ut fiunt verba sine actu. Hoc
cum collum inferiorum vix ac laborum dici-
qui eo sepha intus conclamat in
mentes. Suscipiant montes pacem
populo, prominentes magnas esse spiritualis pa-
les viros intelligentes, quos vide-
cam vera intus tranquillitate, tranquillitate
montium pace conformiter deum [illegible]
populo suscipisse concipiunt, et ipsi qui
tales concepit apprehendet in iusticia
quam intus decidunt, qui neque motibus ad-
stacionem neque adesset motibus. Et
iusticiam vitam communitate traherent. In-
autem quaedamissimi pretis reliquos
montes saludatores monte dicte saluta-
montes victorie laudabilis ac motis
triumphi personalis, que ac attinge-
montes [illegible], vos ipsos colles per-
spiritus humilitate confirmatos ascendere
[illegible], exemplum capietis et cetera

regina que licet sanctissima spiritus humili-
tate suffulta, cognatus ac visitacionem
Elizabeth abiit in montana cum
festinacione per terram Iuda. Nova
ipsa ascensionis est nisi fallor maior eius ope-
rato. Restat ut patrum dessertitima
media quam devenit in Civitate Ieru-
salem dispensa. Hec ergo ab hac one-
rosa tamen mole gravissima ab-
solvere absoluta. Unum tamen
glosa cancio celeri pro agendorum
expedicione finiatur feliciter. Unius
dei sacratissime agitacione. Hinc mora
non sit unde finitum si non audivit peritus
ut in specula tum speraret hec ipsa doma
nunc insipiat. Quemvisse morum omni quod
peccata populorum clamor, reformacionem
status dudum appetentium, quibus
expectatione supplicium est palliatam. Ni-
ut neque statum omnium plures assidua
rerum imitacione corrupti. Aliud fas
consuetudo et paulatim mala vincit
illum quintum vel paululum eo antecedente
sed pro atque optimo statum mansit
exemplata iusticia et virtute secundum
ecclesiam reliquias hominibus aroncy ignis
transacta cantate. Iam iam namque
ut Petrarche verbis utar perfida fides,
avaricia, humilitate superba vicit
iam ad cupiditate lupanar prostituta
iusticia, pax cum expulsa decucti
fides et lapsa mortalium omnis virtus.
Hinc et vere fidei machinam decuc-
tere inpersuendo. Iam dei hominumque
despicit amor. Caritas cum odio
errat. Iam sub malleo veritatis incu-
dem tundentur plurimis. Iam et in
illas veritatis effigiem sculpta simulacro fa-
bricamus. Tot in feris peccatorum plures
ante puppes peccata. Unde undis una
et populorum pedibus turbine crudeli
fervet. Unde superbos fedeque sui
ipsius auctores et impudicicie magnos
et predam catervam omni periculo terre
mittalibus infestam esse in pelago sce-
levis in hunc prudentiamque spiritualis

vite viros amplicium. Quid plura?
Non michi si lingue centum sint a-
raque centum ferrea vox aut urge-
nte nulla perstringere possem, que
prefato per hanc sanctorum hominum
domum festino remedio vestra reforma-
ri quae expectabunt. Festina quo te ob-
testor cunctos prostratos languidos
fratres visita ut consolacione tua ex-
tinctos respirent accepta pietate er-
ga fratres scilicet item quam ceteris ut. Quoniam
et ipsos non domum hac viam religione
pro lucados vetustas quaerebat.
Tamen cum amore pietatis quam si-
lerius aut princeps ille Tiberius nisi-
ne a fratre Drusi habuit. Sed cum
ticini quo victor hostium ad com-
plendos parentes venerat gra-
vi illum et periculosa valetudine in
Germania fluctuare audivisset
protinus inde nactus attonitus erupit
iter quod quam rapidum quam certo preceps
velud uno spiritu corripuit, ea patet
quod alpes renumque transgressus die et
nocte mutato subinde equo du-
centa milia passuum navigantibus
duce solo comite contenta ena-
pit. Debitamus consolacionem fratris re-
ruus differre debet. Non intus cum
ei erga fratrem pietate liberacionem
festinat urbi adduxisse. Valerius nar-
rat historiam. Cum in medio pretorii
fori romani vasto et repentinus
hiatu terra subsedit ut immensa
abissus appareret, responsum
quod esset ea re illa ruina compleri
posse qua populus romanus plurimum
valet. Curcius et animo et genere nobi-
lis adolescens interpretatus urbem
illam virtute armisque precipue excel-
lere, militaribus insignibus ornatus,
equum conscendit, eumque vehementer
admotis calcaribus precipitem in illud
profundum egit, super quem universi ci-
ves honoris gratia certatim fruges
iniecerunt, continuoque terra pristinum sta-
bilem recuperavit. Ingentes virtute
cuncta prestantissimi gloriosus hic [illegible]

Cum orthodoxe fidei sanctus pietatis vinculo preciare solamine prestando fratribus uniti decet, dum eum religio sola perfecit. Et hoc homines carnis licat ad sibi fraternitatis vinclo sociat et constringat pietate que pertinent. Agite synodi sancte perfice perlarie ne tardaueris reformacionem intendas dum adhuc medium silencium teneat omnia et tibi potestas adsit. Nec si forte per vel absit imperfecto cepto anima sua quibus suis petentibus ex sine capitatis addita tanta inueniat, que singula reformacionis amplius nunc sufficiat suscepisse ceterisque imposuisse se in alte declamet. Illorum morte impedimentum necesse futura prudenciam qui impossibilis deum recordatur. Ad quam nos faciam in prosperis rebus, quam visus eo tat hec cum fuit. Videns tunc in [illegible] dei misericordia homines dabit. Eo beneficiis eius sinceros honorem dare nunc indulgencie debent. At vero si qua necessitas [illegible] ius preciserit tunc deum recordantur. Si belli terror infremuit. Si morborum pestifera vis incubuit. Si alimenta frugibus longa siccitas denegauit. Si seua tempestas vel grando ingruit ad deum confugitur, a deo petitur auxilium, deus ut subueniat oratur. Si quis in mari ventis seuientibus iactatur hunc inuocat. Si quis aliqua vi afflictus [illegible] implorat. Si quis ad extremam mendicandi necessitatem deductus victum precibus exposcit, deum tunc obtestatur, per eius dum atque unicum nomen sibi misericordiam querit. Nunquam igitur dei meminerunt nisi dum in malis sunt, postquam metus destruit et pericula recesserit, tum vos altaris ad vicia redeunt, in hijs delectantur, in ipsis persistunt, deo autem quem in ipsa necessitate implorauerant ne verbo quidem gratias agunt. Adeo eo iterum prosperitate luxuria, eo luxuria [illegible] ut vicia omnia sit impietas aduersus deum incipit. Eundem

nam istud eo esse scit putemus, nisi esse aliquam prauam potestatem que vitatis semper inimica, que hominis erroribus semper gaudeat, cui unum est propositum operis sit effundere tenebras ab humane mentis ne lucem videat. Verumque futura mala salubri remedio potentes appellant. In tempestate [illegible] differtur in horas. [illegible] sanabile vulnus dilatum longe dampnosa [illegible] data tempore medicina valet data tempore prosunt. Ad hec cum efficiendum ad [illegible] deus vnauit, [illegible] celesti [illegible] te illuminat, teque armat [illegible] labor [illegible] quoniam [illegible] audiendum est ut peccata sua [illegible] confitendum, vigilandum, humiliter quiescendum [illegible] ut salutis [illegible] et domo et re [illegible] et victorie bonus [illegible] malum tibi [illegible] comparabit cum aduersarijs [illegible] vapulabunt agri, diripientur [illegible] in preda, uxor et liberi [illegible] accidat [illegible] ut magis longumque [illegible] et viri hinc [illegible] nobilissimi [illegible] vapulandum habende [illegible] pedes [illegible] vigilandum, stationes agende [illegible] expediciones obeunde [illegible] ad ultimum timor mortis denique quam amara et quam [illegible] pericula [illegible] pugna [illegible] nobis imperatoris [illegible] prima [illegible] illa que [illegible] gloria dei [illegible] de te [illegible] dei [illegible] ut paradisus [illegible] appellatur [illegible]

collata [illegible] cum Christus Angeli [illegible] cum templum dei, cum splendor filij [illegible] caritas spiritus sancti, cum [illegible] indicia [illegible] adeo [illegible] in vestitu deaurato [illegible] gloriose que [illegible] et amicta [illegible] circumdata stellis et luna [illegible] cum paradisi amenitate [illegible] celi palma [illegible] et filius [illegible] nos faciet [illegible] tempore cum deum filium [illegible] amen.

Articuli pro ecclesia de Scocia oblati contra ecclesie libertatem

Informacio summaria de [illegible] que contra ecclesiam Scocie et ecclesiasticam libertatem in regno [illegible] fuit statutum et ordinatum [illegible] consulentibus et [illegible] de Consilio Regis [illegible] ecclesiastica [illegible] jurisdictio [illegible] plena [illegible] Regem et eius solam [illegible] et secularem potestatem [illegible] ad dictorum clericorum [illegible] ut tocius Ecclesie Scoticane Regnum habeat [illegible] In primis igitur duo Regni Scocie [illegible] ad [illegible] quorum [illegible] in [illegible] de Regno Anglie in hoc Anglicorum [illegible] allegatis ordinant [illegible] ad consensum [illegible] statutum Regni Scocie hoc [illegible] Item nullus clericus regni Scocie ad [illegible] Curiam vadat sine [illegible] Regis petita et optenta [illegible] statuti [illegible] ad Romanam curiam [illegible] Et nulla appellacio [illegible] in beneficijs et [illegible] ad Romanam curiam [illegible] non poterat [illegible] ad Romanam [illegible] et sine

licencia aliqui capti et incarcerati, alij arrestati [illegible] itinere [illegible] violenter, alij in insulis [illegible] sine cibo et potu ut morerentur dimissi. Et perclicos et layeos talia [illegible] arrestati et tractati. Item ex premisso statuto quantum dampnum et preiudicium tam clericis quam layeis in corporibus [illegible] et bonis tam spiritualibus quam temporalibus [illegible] et corporibus ac ecclesiastice libertati [illegible] tam ex statutis Conciliorum [illegible] canonicis et sanctorum patrum [illegible] ordinantes et [illegible] instigantes et [illegible] auxilium Consilium vel fauorem notum satis est. Item hoc inseri potest singulariter et de singulis personis qui corpora beneficia ac bona spiritualia et temporalia perdiderunt et dampnificati sunt [illegible] rigore dicti statuti. Item rigore dicti statuti [illegible] cause clericorum spirituales et [illegible] beneficiales que solebant per [illegible] trahuntur ad forum seculare [illegible] regis Scocie et sui consilij. Item rei veritas est quod statim facto statuto in parliamento aliqui Clerici regis fecerunt [illegible] duodecim Capitula que [illegible] habuerunt [illegible] ad Romanam curiam, que quidem [illegible] libertati ecclesiastice et statuta [illegible] et sanctorum patrum. Item rei veritas est quod [illegible] aliqui [illegible] Reges Scocie habuerunt de jure vel consuetudine notitiam [illegible] clericorum aut spiritualium [illegible] ad forum ecclesiasticum spectantium et precipue beneficialium in possessorio vel in petitorio, [illegible] tales per judices spirituales ad quos de jure eorum cognitio pertinebat de [illegible] et liberum accessum in [illegible] appellacionum ac in omnibus alijs negocijs ad [illegible] Scotorum immediate archiepiscopus est semper habebat. Prelati cum [illegible] Scocie episcopi sunt immediate subiecti sedi Apostolice. Item in parliamento

seu generali regni concilio tento et
celebrato apud villam sancti Johannis
de perth die [ ] mense
anno domini mo cccc
ordinatum fuit per regem et de
assensu dictorum trium statuum et de assensu trium
statuum et ad instanciam insti-
gacionem et procuracionem aliquorum pro-
fatorum clericorum regni hoc statutum
in effectu videlicet ¶ Item quod nullus
clericus regni Scocie religi-
osus vel secularis vadat ad ro-
manam curiam sine licencia Can-
cellarii regni Scocie et suo-
rum ordinariorum et quod habeat eorum litteras
testimoniales desuper licencie et qua
ostendat causam itineris sui itineris
et prestet caucionem sufficientem de
non faciendo barratriam in curia ro-
mana et quod aliter non vadat sub
pena illa deportancium monetam re-
gni extra regnum sine custodia que
est pena proditionis exilii a regno ¶
Vigore cuius statuti collaciones beneficiorum
audiencia causarum ad forum ecclesiasti-
cum spectancium correcciones prelatorum et
personarum ecclesiasticarum arresta incarcera-
cio institucio et destitucio in prelaturis
et aliis beneficiis ad regem et eius
consilium plene trahebantur collaciones
beneficiorum de jure seu rescriptorum per
papam facte non sortiebantur effectum
Sentencie in curia romana ad-
te late non demandabantur execucioni
fructus possessiones et decime pre-
latorum et ecclesiarum arrendabantur ubi
quibus et quando placuit consilio re-
gis contra voluntatem prelatorum ex-
pulsis antiquis vasallis et aliis aliquibus
per prelatos arrendabantur et plura
similia facta sunt per illos de consi-
lio regis preter clericos contra
ecclesiasticam libertatem et solitam consuetu-
dinem regni que in articulis per
Angelum de Bonchamis procuratorem
fiscalem in romana curia Car-
dinalibus de Ursinis et
de Fuxo commissariis ex officio pro-
ductis et qui hic repetuntur clarius
constare potest ¶ Item monasteria regni
et alii prelati et clerici cum equis et
servitoribus regis regine et aliorum

corporum atque aliis animalibus in expensis
et in talliis et aliis subsidiis et ex-
actionibus multum gravantur et de-
pauperantur ac spoliantur iniuste
et sic [illegible] ¶ Item in eodem parla-
mento ut non solum nulli clerici
irent de Scocia ad Romanam
curiam Sed quod illi clerici qui in ro-
mana curia degunt extra citati compa-
rere licerent venire ad partes ad regem
et quod de cetero nulli irent aut essent
in curia romana ad informandum
dominum papam ut electum de provisis et de
[illegible] disposicione et ordinacione tam
prelaturarum quam aliorum beneficiorum
[illegible] penes regem et
eius consilium plene remanerent In quibus
factum fuit statutum sequens ¶ Item
[illegible] in effectu videlicet
[illegible] de consilio trium statuum inhi-
betur omnibus et singulis regni sub-
ditis et ligeis hominibus et sub
pena proditionis et plena forisfactura
[illegible] et bonorum sine [illegible]
aliquis presumat decetero [illegible]
[illegible] aut aliquid [illegible]
[illegible] alium clericum [illegible] in roma-
na curia [illegible] illi clerico
in consanguinitate vel affinitate [illegible]
[illegible] attineat Dum ille clericus
veniat ad partes et petat se [illegible]
Vigore cuius statuti et ad effectum [illegible]
[illegible] plures regni[illegible]
[illegible] in romana curia [illegible]
curiam dimitterent et ad partes [illegible]
ut [illegible] et se regi [illegible] Willelmus
[illegible] quos [illegible]
Croyser Archidiaconus [illegible]
[illegible] contra cancellarium
[illegible] Scocie [illegible]
[illegible] litigabat et [illegible]
de [illegible] decanus [illegible]
[illegible] qui [illegible]
[illegible] archidiaconum [illegible]
[illegible] regis [illegible] et quendam
notarium [illegible] regis [illegible]
ad eundem ad partes et [illegible] mandata non
[illegible] et quia mandata [illegible]
impleverunt [illegible] et [illegible]
quorum fructibus [illegible] regis
[illegible] per regem ut regis [illegible]
rebelles et [illegible]

[illegible]
[illegible] et negocia sua [illegible]
[illegible] regni impedientes [illegible]
loco [illegible] ut [illegible] suo
Regi [illegible] ambassiatoribus
[illegible] ad [illegible]
Rege in suo parlamento
[illegible] et [illegible]
[illegible] et sic [illegible] qui [illegible]
[illegible] castigari [illegible] per
Cardinales [illegible] debebant dum [illegible]
[illegible] Aletanum [illegible]
[illegible] effectu quod pena con-
[illegible] et [illegible]
[illegible] ¶ Item [illegible] causa [illegible]
[illegible] et per inquisicionem [illegible]
[illegible] commissa est dominis Card-
inalibus de Ursinis et de Fuxo
ad inquirendum contra Johannem [illegible]
Glasguen[sem] Cancellarium regni
Scocie instigatorem et [illegible]
dictorum [illegible] statutorum [illegible]
et gestorum contra ecclesiasticam libertatem
[illegible] per Angelum de Bonch[amis]
procuratorem fiscalem producti testes
[illegible] recepti et examinati
[illegible] predictum de certa
[illegible] domini Cancellarii ad
[illegible] personaliter ad vide-
[illegible] declarari [illegible] suo [illegible]
[illegible] et [illegible] execucionis
[illegible] mandata sub certis penis
[illegible] Willelmus Croyser Archidiaconus [illegible]
[illegible] qui eam debite execucioni
[illegible] et eius execucionem [illegible]
[illegible] Cardinali de Ursinis et
[illegible] Cardinali Aletano [illegible]
[illegible] Cardinalis de Fuxo absentis
in legacione in regno Aragonum
[illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] ¶ Item [illegible] et [illegible]
[illegible] commissionis facta Cardina-
[illegible] per [illegible] articulos [illegible]
[illegible] testium [illegible]
et eius execucionem [illegible]
[illegible] clare apparet que
[illegible] facta sunt in regno Scocie
contra ecclesiasticas personas
[illegible] et eius libertatem et
[illegible] ecclesiastica ¶ Item [illegible]
[illegible] in partibus regni Sco-
[illegible] Glasguen[sis]

ac alibi in Villa regia de Edin-
burgh debite execucioni Dum [illegible]
[illegible] Scocie misit Ambasiatores
suos dominum Johannem [illegible]
[illegible] et Alexandrum de Lawder
[illegible] Archidiaconum Dunkeldensem cum aliquibus
aliis ad Romanam curiam ad ex-
cusandum absenciam sui cancellarii [illegible]
Coram domino meo et eisdem Cardi-
nalibus sepius comparentibus tan-
dem statuta predicta fuisse facta
in parlamento ac diversa alia [illegible]
[illegible] tam per regem quam per
Cancellarium clero et ecclesiastice
libertati fuisse [illegible] confessi sunt
Coram [illegible] et dominis Cardinalibus
veniam et misericordiam [illegible]
allegacionibus [illegible] et [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible]
rege et Cancellario [illegible]
[illegible] [illegible] et regem et
Cancellarium [illegible] et paratos
ad statuta revocanda et omnia
deducta [illegible] et male gesta re-
formanda plene et [illegible] ¶
Item [illegible] dominus noster [illegible] cum
consilio suorum dominorum oblatas
revocacionem statutorum et refor-
macionem ecclesiastice libertatis et [illegible]
acceptans commisit eisdem dominis C-
ardinalibus de Ursinis et Aletano
ut concordarent cum eisdem Amba-
siatoribus super revocacione statutorum
et reformacione libertatis ecclesi-
astice [illegible] citacionem
et [illegible] Tandem [illegible] trac-
tatibus inter eosdem habitis tandem
sub certis capitulis in quodam instro
concordie [illegible] coram dominis
Auditoribus Rote in testes receptis
et secretariis Cardinalium notariis
publicis concordatum fuit super
premissis articulis prout in instro
concordie latius continetur ad quod
se refert et [illegible] ¶ Item [illegible]
dicti Ambasiatores non habuerunt su-
fficientem potestatem ad obligandum
simpliciter regem regnum et Can-
cellarium ad observacionem concordatorum
obligaverunt se et iuraverunt [illegible]

Item ultra premissa veritas est quod
idem dominus archidiaconus est in sa-
cro generali Basiliensi concilio re-
sidens et incorporatus, ac uti vult
et intendit iuribus libertatibus et
privilegiis incorporatorum, de quo so-
lempniter protestatur. Cum igitur prefatus
dominus Guillelmus archidiaconus premis-
sa publica fama clamante co-
gnoscat ac se coactum mandatorum
ipse et eciam et sub pretextu eorun-
dem spiritualiter publice in regno inti-
mata ac contra protestacionem predictam
scripture et quasdam alias per regis ambassi-
atores concordata in contemptum
ipse et eciam ac eciam libertatis et con-
cordatorum unius et contra iura
et statuta sacra concilia incor-
poratorum se gravatum oppressum et in
personis in personam et bonis suis
iniuste destruendum senciret ac per
dictos decretis statutis ordinacionibus
inhibicionibus et mandatis regis et
sui concilii tamen providentem facti
et a non suo iudice factis latis
et emanatis ac a rege ac sua
regia auctoritate iurisdictione et potestate
tamen in personis clericorum eorum
beneficiis et bonis proprie spiritualibus
liberis non ad sacrum generale Basilien-
se concilium dominum nostrum papam et sa-
nctam sedem apostolicam appellat
apostolos petiit ac intimavit et alia
fecit prout in quadam cedula super
hoc data per eum latius continetur. Item
veritas est quod omnia premissa sunt
per regem vias facti indebite attemp-
tata et presumpta, et quod non licet dicto
domino regi et suo concilio premissa
fecisse et attemptasse. Et eciam
decisiones provinciales et corporales bulle
et bona spiritualia, in quibus ipse et sui predecessores
priores rectores regis nunquam aliquid
de iure vel consuetudine habuit aut habere
potuerit iurisdictionem auctoritatem vel potestatem, quoniam
omnia predicta statuta ordinaciones decreta
inhibiciones et processus facta et ordina-
ciones et executiones apostolice dignitatis et
sedis ac datis in premissis quolibet
anullanda vel saltem pro certo revoc-
anda vel reducenda, sub ipso facto iudicio

sacro et auctoritate sacri generalis concilii Basiliensis
cathedralia et curias prelati sunt et
semper fuerunt liberi et immunes ab
omnibus talibus indebitis iurisdictionibus
vexacionibus et exaccionibus quibus-
cumque dictus dominus rex tamen ipse quod
pellere clericos de suis cathedralibus et
potestatis vias facti et semper fuerunt et
erunt ipse et sedi apostolice immedi-
ate subiecti qui solum de corporalibus prelatis
beneficiis personis et bonis spiritualibus
et temporalibus tamen immediate
pastor et iudex disponebat et
cognoscebat ac liberos semper admi-
nistracionem et reddicionem cuiuscumque possessionum
et recessionum habebat sine contradictione alia aut
quocumque aut obstaculo aliquo aut dein-
ceps contra cum aliis ac deinde
petita et obtenta. Item veritas
dicta cedula Basiliensi publi-
cata aut eadem cuiusdam aliquo
unquam fuit, sed semper libera minime
a fide incepta recessit aut devia-
vit, sed semper fidem inno-
cueque tenuit, et nunquam ipse dictus
Basiliensis et apostolice rebellavit quin quibus
sedi apostolice et generalis petiit damna
inlegitime et generalis petiit dampna
et cum prelatis Basiliensi
concilio Basiliensi dominum nostrum papam
Eugenium ac sedem apostolicam aliquo
providentes eorundem adhuc et defendi et
nostri indulgencie et defendi prelati
remedium predictis gravaminibus prelatis
adhibere debeamus. Item
veritas est quod premissa vox et fama
non tamen in regno quod contra
et tamen apud barones et clericos
et civitates quod omnia statuta predicta
unius ordinaciones decreta et
inhibiciones ac processus predicta contra
eciam libertates prelatos doctores
ac alios beneficiatos et proprie
familiares ipse et in concilio residentes
et in concilio residentes
ut premittitur sunt per regem ad ordinandum
suffragacionem personarum et decreta electorum
tamen concilium et decreta et eius
regis et suorum familiarium et eius
ad Gebennensem facta et attemptata ad
finem et effectum ut illi electi de eo
rege et sui amici et consiliarii ad spectat
sedecati solum providerentur.

et dignitatibus regni vacantibus, et
quod per occasiones et causas predicta-
tas sive cum veritate excludantur
doctores et alii bene meriti
et proprie ipse familiares tamen
regi suspecti et ingrati. Et illis sa-
lus eorum fidelitatis et predictos et clericos in-
et quod in personis et beneficiis penitus
destruantur, et sic est a multis sa-
pientibus visum et creditum de
publica vox et fama. Item veri-
tas est quod in modicis diebus in tantum
contemptum deductum est scandalum
quod plures sacerdotes decessi sub
et multi clerici omnibus ultra clam
lamentabiliter quod erat per publicus de
et videlicet in terra quod quasi visus
quod nullus ledetur nisi sacerdotes. Item
sequitur Concilia decreta et
statuta electorum de concilio regis
facta data et allegata per capitula
et iura eciam et eciam libertates
ac communia provinciarum canonicas
et dignitatum etc.
Item predicti clerici consulunt et
volunt et precepta dant ut per
multos vox et fama famat eciam
et auditum est quod omnes qui spectabiles
et regum manuscripta et dignitates ad dis-
posicionem regis et solum cum eius
voluntate ac sibi favorabilibus
et gratis et per eum nominandis et co-
ordinatis personis conferunt
vacantes ecclesia cathedrali aut collegiata
necessaria vel dignitate nominare et ordi-
nare debet ipsa persona eligendas
qualiter eligere debet capitulum et non alias
ad ius candida persona confirmande, et quod
non eligat ipse de alia persona eciam
providere. Et si de alia persona pro-
eidem quod tunc ipsos omnia culpa in
ad in necnon
suspensione usus ipsius recognitione et
clericus veluti dancte ipsa illa
eciam renunciaverit et de persona sic
eciam providerit eciam. Et dicunt quod
tam debet sustinere necnon regni quod
alia persona per eum ordinata et sibi
grata ad illa eciam quomodo
admittatur. Allegantes publice

ac Francie et Tercie quolibet pre-
fatis apostolicis requisitis, et sic sustine-
bunt coaccionem et indicacionem per tot
tempora, et tandem destructionem interitum et
confusionem ipse, et nunquam ut dicunt
vos in regno suo fieri indicione prelate
requirendi ipse quod Francie vel a
veneri qui sunt ita ipse proprii et quod
sic allegant verum est et a multis
scitum et auditum. Item ad declaracionem
predictam gracia regi per dictos clericos concessa
data videlicet tam de statutis, quod quod per regem
ordinandum sunt solum prelati in suo
regno et sibi grati per eum nominandi
ostendit sic quia reperiret quod nuper
tempore domini nostri Martini et eciam aliquo tempore
domini nostri Eugenii per diversas instancias
factas scriptas et sigillatas predictos
clericos regis consiliarios, et predictam
personas ipse putatas petitum et a
papa, tamen domino regi per bullam quod papa
non providebit in regno suo ad
platuras nisi sibi favorabiles et
gratas personis stabit ipso et quod
electos confirmet ac eciam et de eis gra-
tia regi et ipsam eidem per ipsum tam
deceptum et male informatum de in-
cente supplicacionem, facile cum placet sacro
sancto et cardinalibus qui in illis insti-
tutoribus eorum commissioni, cum ta-
lia petita erant et premissa clare
intelligere poterunt ad quem effectum dicta per-
petua sunt aut concessa. Item veri-
tas est quod pretacta vox et fama ac
omnium baronum civium et clericorum reg-
ni Francie tacite affectio est quod secundum
decreta in placitis per regem facta
et processus habiti contra prelatos et cle-
ricos supra nominatos facti sunt ad in-
stanciam clericorum de gallis regis ad finem
et effectum et dicti clerici ipse fama et
vacandum sint contra predictos doctores
et beneficiati destruantur per regem
penitus, et cum omni ipse contra
possit ante actum ipsos esse regi mini-
tas, et inimicos ad effectum sue concessi-
onis regi statim ut dicitur, et ipsa ab
omni grada et premotione statim per ipsum re-
pellendos, et quod commissio quod ad
partes contra eosdem clericos ad eos similiter
puniendum ad instanciam regis per ipsum cedi
possit ad effectum de liberacione et de

certi statum parliamenti quod notorie
cedit in dampnum dictorum prelatorum et
clericorum destructionem. Et cum essent
ita sancti et Innocentes a sinu matris ut sanctus
Johannes baptista, indubie condempna-
rentur ad instar ceterorum de Cancel-
lario regis, et sic est reputatum no-
torie etc. Item quod prelati Scotie sunt
per regem ordinandi, et quod capellanus
non debet eligere nisi per regem no-
minandum et sibi favorabilem et gratum.
multas pro regulis vel dicti clerici re-
gis allegant rationes, vel quasi pa-
et quia prelati regni Scotie habent
primam vocem in parliamento regni, ubi
ordinationes omnes et omnia statuta
fiunt et fieri debent pro regimine illius
regni et tocius status eiusdem, et ecclesie
cause ardue tractantur, et omnes alii
status sequuntur eorum determinationem prela-
torum; tunc igitur si essent ibi prelati ini-
mici regis contrarii, aut non favora-
biles et grati, quod fieri aut statui
posset ad intentum regis, immo dispen-
dia et rebelliones sicut contra conve-
niente quod non decet in suo regno, non
cum decet regem [illegible]. Item quod ge-
neraliter, cum in ipso sit et principis
quod principi placuit legis habet vigo-
rem et habere debet. Secunda vero quia
omnes ecclesie et monasteria regni sunt
fundata per reges Scotie tanquam pa-
tronos et de eorum elemosinis, fructibus
et possessionibus, et quod nichil aliud
dicitur nisi quam regis elemosina; tunc
ergo non decet ut debeat regis ele-
mosina per aliud quam regis ad eius
beneplacitum et ordinationem dari et di-
stribui, et quando et quibus et ubi si-
bi placet. Consequenter inferunt
quod prelature non nisi ut regis elemo-
sine dari debent, ubi quando et
quibus regi placet, vel quibus preter
eius voluntatem aliter de eis dis-
poni aut ordinari [illegible] aut preter ex
premissis [illegible] inferunt quod ipse ad suum
beneplacitum potest removere malos pla-
tos et sue voluntati contrarios, et
ponere alios quos vult, quod practi-
cant clerici regis practicant in effectu. Ex
premissis concludunt et inferunt quod
dignitates regni non sunt beneficia
spiritualia, ut tangit in illis [illegible] acqui-

potest, sed sunt elemosine et officia ad
nutum regis remanebilia, de quibus
non licet ipse disponere nisi ad vol-
untatem regis, aliquin dicunt quod si
posset omnia beneficia regni destruere
[illegible] ut dicunt quod sicut in Ytalia
non est tollerandum. Item dicunt pla-
ne quod non est tollerandum quod eius ele-
mosina regis sit libera et licet
fundata quod de illa debeat papa
aliqua vacancia, annata, census
vel minuta fructa aut aliquod
aliud subsidium, quia ad illud esset
contra ipso suam elemosinam non fun-
dant. Item dicti clerici regis habent
pro regula quod quecumque beneficia re-
gni que ipsi desiderant habere aliquo
tempore sive vacancia sive non vaca-
cia sive possessa [illegible] dum
modo [illegible] sive per [illegible] sive
[illegible] sive magnum sive parvum
quod illa omnia habere debent et vo-
lunt per se vel nepotes vel
vel alio possessore [illegible] aut
arrestare et incarcerare aut
regnum fugere [illegible] fructus eo
[illegible] et inhibebat, donec eo
[illegible] consequenter pro [illegible]
regnum vadant, [illegible]
causas [illegible] et [illegible] aut alias
[illegible] regis recognoscunt aut Angliam
destinare [illegible] ad Angliam [illegible]
[illegible] aut aliqua [illegible] de
regno quibus tota [illegible]
[illegible] donec [illegible] quod [illegible]
et habere voluerint. Item [illegible] regis
[illegible] in Scotia [illegible] et [illegible]
sunt. [illegible] regalis et [illegible]
[illegible] eorum [illegible] regni
presentia quod omnes [illegible] regni
monasteria, dignitates et alia
beneficia volunt per [illegible] aliud de-
bere, et quod ipso et nullo alio [illegible]
[illegible] de illis et contra [illegible]
[illegible] non admittat. Et sic [illegible]
[illegible] [illegible] institutis [illegible]
[illegible] regno et [illegible]
[illegible] Scotie ad regnum [illegible]
Christi sanguine redemptas, qui non
intrant ut pastores et oves pa-
scant per hostium Christum [illegible]
doctrinam, sed ascendunt aliunde per
[illegible] ut fures et latrones [illegible]

mactent et dissipent

[illegible] mactent et dissipent oves occi-
dunt et lupis rapacibus [illegible]
[illegible] et [illegible] in [illegible]
[illegible] viciorum [illegible] deva-
[illegible] relinquunt. O quam [illegible]
[illegible] qui de [illegible] secularibus
[illegible] et ea tractare que mundo
[illegible] delectabilia sunt, et [illegible]
et [illegible] Christi [illegible] destruc-
tioni [illegible] student. [illegible]
[illegible] dei petit a sacrosancta gener-
ali [illegible] Synodo aliquibus ex
[illegible] duobus sancte Romane
[illegible] Cardinalibus, et aliquibus ex
[illegible] committi et [illegible]
[illegible] ut ex officio et per inquisitionem
[illegible] et de plano ac si-
[illegible] et figura iudicii, nullis
[illegible] et reservatis, ut si premissa
[illegible] aliqua saltem principalia
[illegible] veritate fulciri [illegible]
[illegible] Synodum in sessione [illegible]
[illegible] et declarari sta-
tuta ordinationes decreta [illegible]
[illegible] mandata et processus [illegible]
[illegible] ecclesiasticam libertatem
[illegible] prelatos et clericos
[illegible] [illegible] et [illegible]
regem Scotorum [illegible] dominum Jacobum
in statum de consensu tri-
[illegible] regni sui Scotie
parliamento facta et fuisse et esse temeraria illicita
[illegible] et iniusta ac de facto
[illegible] [illegible] indebite [illegible]
[illegible] talia et [illegible]
[illegible] revocanda cassa
[illegible] cassari [illegible] et a-
nullari debere [illegible] duo Jaco-
[illegible] regi [illegible] ac [illegible] statibus
[illegible] predicti [illegible] fecisse [illegible]
[illegible] attemptasse [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] et prelatos et clericos
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et libertatis

[illegible] ad beneficia et eorum fructus [illegible]
[illegible] et liberam [illegible]
[illegible] [illegible] clericorum
[illegible] ut subditum regis Scotie
[illegible] restituendum et reinte-
grandum fore ac reponi restitui
et reintegrari debere; [illegible] stat-
uta et ordinationes decreta inhi-
bitiones mandata et processus [illegible]
[illegible] tanquam illicita et contra liber-
tatem ecclesiasticam, [illegible] de [illegible]
[illegible] ac [illegible] a non [illegible]
dicte aut [illegible] aliquam [illegible]
[illegible] nemine subditorum dicti
regis aut regni, et [illegible] clericos
et [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] legasse aut legari debere
in aliquo [illegible] libere ad [illegible]
[illegible] [illegible] ne [illegible] et
ibidem [illegible] et negocia [illegible]
licita tractare ac beneficiorum suorum
fructus redditus et proventus pro
eorum expensis et sustentatione re-
cipere, et ad [illegible] et ab-
[illegible] [illegible] predictorum [illegible]
torum dictorum clericorum aut subditorum
dicti regis possunt valeant et
debeant libere mitti venire [illegible]
et solui [illegible] dominum dominum Jacobum
Scotorum regem ac omnes alios
statuentes ordinantes decernentes
inhibentes mandantes predictos
et exequentes facientes instigantes
[illegible] dictantes [illegible] et
[illegible] statuta ordinationes
decreta inhibitiones mandata
et processus [illegible] ac dantes au-
xilium consilium vel favorem in pre-
missis publice vel occulte directe
vel indirecte fuisse et esse ipso facto
et a tempore ordinationis statutorum
[illegible] [illegible] ac an-
[illegible] vinculo [illegible] ipsos
dominum Jacobum Scotorum regem ac
alios statuentes ordinantes de-
cernentes inhibentes et facientes
statuta [illegible] et [illegible] tres status
dicti regni ac dantes consilium et
auxilium ad revocandum cassandum
irritandum et annullandum statuta
ordinationes decreta inhibitiones

mandata et processus huiusmodi in dicto
pleadmento publice promulgari, et
alios quibuscumque et cedulis per eos
compellendos fore et compelli
illosque compareant coram nobis et nostris,
nobis ad videndum se excommunicacionis
et anathematis ipso facto iam d[illegible]
in clausula incurrisse declarari, ac
contra eos eosdem tamquam de heresi
suspectos ad procedendum et ulterius
procedendum nobis et eisdem domino
regi et tribus statibus regni et
aliis quibuscumque, ne decetero sta-
tuere ordinare decernere inhibe-
re mandare aut processus facere
vel similia attemptare presumant
et sub eisdem penis ac penis
regni prelatis et clericis ne in pre-
statuta in pleadmento vel quibus-
cumque aliis partibus vel synodis ecclesie
consentiant, aut in ipsis faciendis
interesse presumant, sed eorum in opposi-
tum protestentur sub penis privacionis
prelaturarum et beneficiorum suorum
ac inhabilitatis ad futura obtinenda,
quia ipso facto contrafacientes incur-
rant inhibendum fore et inhiberi.
Citacionem contra predictos ad citandum
dominum Johannem episcopum Brechinensem
et Alexandrum de Lawedre archi-
diaconum Dunkeldensem, alios dicti domini
regis Scotie ambasiatores, preterea
absoluta persona et [illegible]
ac Willelmum de Foulis prepositum archidiaconum
Sancti Andree et Johannem [illegible]
clericos de curia regis, propter instigacionem
consilium auxilium et fa-
vorem que adhibuerunt in premissis,
ad videndum se declarari privatos
beneficiis eorum beneficiis et
penas excommunicacionis et inhabilitatis
ad futura obtinenda incurrisse
ipso facto nobis decrevit nobis.

Collacio ambasiatoris concilii facta in presencia regis Francie et procerum

Condolens sacrosancta synodus Basiliensis
afflictioni post commendacionem gloriosi dudum
regni vestri Francorum serenissime
ac optimissime princeps ad vestre
regie maiestatis celsitudinem mittit
reverendissimum in Christo patrem dominum cardi-
nalem de Cipro ac reverendos et ve-
nerandos patres dominos archiepiscopum
[illegible] episcopum de Glasgu cancellarium
Scotie, abbatem sancti [illegible] et me
ad eius desiderium [illegible] super pace
[illegible] in eo [illegible], vos at
ista tanti ponderis est, ita [illegible] sa-
cri sancti concilii mittentis tam
[illegible] [illegible] regie
maiestatis vestre ad quam mitti [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
componendas [illegible] que [illegible]
a regno [illegible] ac [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] oratorum [illegible] [illegible]
[illegible] quibus et corum [illegible]
splendor [illegible] et [illegible]
audiam unum [illegible] [illegible] hoc
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
illud [illegible] epistola [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
pacis qui dum vult mutat corda regum
et principum, auferens cor lapideum
ab eis et dans eis cor carneum [illegible]
[illegible] ut arbitror [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in figura [illegible] [illegible]
[illegible] unus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
gladio [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] concilii quomodo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
et unum corpus multi sumus omnes qui de
uno pane et de uno calice partici-
pamus, scilicet in uno velle.

[illegible] defectus

[illegible] sub [illegible] panis [illegible] corpore et [illegible]
[illegible] in [illegible] unitatis [illegible]
[illegible] unitas [illegible] unitas pacis
et unitas fidei [illegible] pane uni-
tas [illegible] [illegible] corpore unitas pacis
[illegible] sacramenta unitatis fidei [illegible]
[illegible] [illegible] panis [illegible]
constat [illegible] sub una forma panis
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sub [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] multa membra [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] pacis de-
[illegible] [illegible] et [illegible] unum corpus
unum ambo fidelibus adultis [illegible]
[illegible] ita et fides in se una
[illegible] [illegible] religionem
[illegible] sine qua [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad vitam
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] timentem deum et custodi-
entem mandata eius [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
fidelibus [illegible] debet [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et qui longe [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] unum [illegible]
[illegible] [illegible] sunt in domo
[illegible] [illegible] qua [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sibi domum [illegible]
fides est [illegible] [illegible] domus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] nemo ponere potest
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sunt [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ne caderet in adversis, [illegible] mundi
[illegible] [illegible] [illegible] posteriora
[illegible] [illegible] celestis desiderii, [illegible]
columpne septem donum sancti spiritus. [illegible]
columpna est donum timoris [illegible]
[illegible], [illegible] est donum pietatis [illegible]
[illegible] est donum scientie [illegible] de
corde [illegible] requiescit [illegible]
donum fortitudinis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
donum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] que [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
est [illegible] [illegible] sunt [illegible]
adversis et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] capitella [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
aquam [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] que [illegible] ad domum [illegible]
[illegible] [illegible] domus lapides [illegible]
[illegible] ligna [illegible] et [illegible]
[illegible] fides firma [illegible] [illegible]
[illegible] lapides [illegible] quadrati [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] deum [illegible]
sol iusticie in cordibus eorum [illegible]
[illegible] que [illegible] [illegible]
que ab [illegible] [illegible] [illegible] ad
[illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ita [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]
et in ea manentem [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] principes [illegible] sancti
[illegible] dei et doctores in unum [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Christo
[illegible] unitas [illegible] [illegible]
[illegible] unitas est fidei [illegible] [illegible]
unitas [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] pulchre pacis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

narrabit. Item de moribus conversatione acta
referebat. Item ad patriam patres sancte
desideria manifestabit, et peccata re-
gni inspectabit pietate. Huius ce-
teras hereses pestiferas expalmit
errorem Bohemorum, qui dudum
serpebat in ecclesia per duos, per eorum
iactanciam dicebant eum sepius
postulasse audienciam super suis
actis ut obtinuisse potuisse, et
sic ipsi per captas [illegible] dudum regi-
minibus suis fusius [illegible] incaverat, ut
ob id quod sacerdotes et clerici eorum
publice coram non poterant. Videre
denique alle[illegible] multas cumula-
verat perversa longi temporis, que pro-
pter eorum satis accomodare videbatur
[illegible] facti septimanis duabus et in
doctoribus concilium non potest [illegible]
[illegible] ut sunt morbo prestat anti-
dotum, nec fuit [illegible] congregari
et illis offerre audienciam ut a-
nima et [illegible] in [illegible] cessaret
eorum iactancia, et per scripturam sanctam
auctores et sanctorum doctorum [illegible]
[illegible] cessaverunt. Et sic dicto ca-
[illegible] est veritas fidei per
[illegible] integra et vera illorum
errores confutati. Ubi inter [illegible]
actum est in Basilea quod eos in
disputacionibus et duobus ambasia-
tis ad Bohemiam de dicta Basi-
lea [illegible] et aliquando finita
regni eorum [illegible] quod [illegible]
in Basilea. Item dicunt 2o reformare
mores, quondam religionis
christiane disciplina [illegible]
[illegible] ita maculata est ut pene
nostra [illegible] lucidarius [illegible]
adeo, ut ap[illegible] vera longa
[illegible] collant [illegible]
[illegible], ita parvi bonum malum
et malum bonum, lucem tenebras et
tenebras lucem, nec esse in sunt
[illegible] ut [illegible] reformare
[illegible] secularium
[illegible] decreta
[illegible] et ambiguitates [illegible]
[illegible] celebracione
[illegible] et decretis sinodis

extiderunt in multis [illegible] de
ritu de eradicatione [illegible] et
gubernaculis notavi. Plura [illegible]
edita nisi obstitisset impedi[illegible]
[illegible] passagii sacre synodus
[illegible] et [illegible]. Item 3o [illegible]
gloriosissimi in domino [illegible]
[illegible] ad pacem [illegible]
in [illegible]. Cum bellis et [illegible]
[illegible] impune [illegible]
illud unum [illegible] membris unum
aliud devorat, et [illegible] in [illegible]
[illegible] regionem [illegible]
[illegible] in Dalmacia, Polonia et
Prussia [illegible] aut
[illegible] aut pace [illegible]
[illegible] ubi nunc [illegible]
[illegible] est. Sed cum [illegible] regni
Francorum pax [illegible] regni
[illegible] ad illa [illegible]
patres in sacro synodo [illegible]
tempus [illegible] [illegible]
[illegible] per illa
[illegible] compleri
[illegible] est concordia [illegible] et
[illegible] nostre [illegible] [illegible]
[illegible] legatus [illegible] [illegible]
[illegible] regna
[illegible] est [illegible] sit
[illegible] in ipso ut
desideratissima pace in ipso ut
quo [illegible] nullo quippe [illegible]
[illegible] gloriosissimi
[illegible] Francorum regibus
[illegible] exploratum est
[illegible] regnis [illegible]
[illegible] decimo [illegible]
[illegible] Longobardorum rege [illegible]
ille ab impiis [illegible]
[illegible] Quomodo Karolus mag-
nus [illegible] desideria [illegible]
[illegible] ab eis ablatas restituit
tempore Adriani pape [illegible]
[illegible] anno ab incarnatione 1[illegible]
prelatorum regni sui pro reformacione
clericorum [illegible] in quo decreta
[illegible] adversus [illegible]
[illegible] adversus [illegible]
[illegible] Quomodo Karolus [illegible]
[illegible] Dagobertus [illegible]

Ludovicus et alii [illegible] testa-
tur [illegible] regna [illegible] manifeste quod
[illegible] pacem sancte
[illegible] est [illegible] sacri
[illegible] plane [illegible] propter
[illegible] et auxilio virorum
[illegible] oratorum [illegible]
[illegible] concordiam [illegible] et [illegible]
[illegible] collata
[illegible] a Francorum [illegible]
regibus, corda [illegible] synody
ad pacem [illegible] procedunt
[illegible] ea que ad pacem [illegible]
[illegible] regie [illegible] duobus [illegible] pre-
[illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] Unum [illegible] hanc [illegible]
[illegible] deplorare libet calamitates
[illegible] regni [illegible]
[illegible] duabus [illegible]
[illegible] [illegible] ac re-
[illegible] [illegible] ut [illegible]
[illegible] discordia [illegible]
[illegible] ut [illegible] pax [illegible]
[illegible] unum [illegible]
[illegible] de [illegible] et
[illegible] regni [illegible] Affecciones
[illegible] Francorum de
[illegible] quod et [illegible]
[illegible] synagoga
[illegible] Rachel [illegible] desponsatam
[illegible] synagogam [illegible] Iacob [illegible]
[illegible] ut [illegible]
[illegible] synagoga [illegible] ut [illegible]
[illegible] fidei [illegible]
[illegible] [illegible] ac [illegible]
[illegible] in [illegible] audita
[illegible] fletus et luctus Ra-
[illegible] filios suos et [illegible]
[illegible] Item 21 [illegible]
[illegible] et ululatus audita est plora-
[illegible] filios suos Rachel
[illegible] audita est [illegible] et in [illegible]
[illegible] quia [illegible]
[illegible] synodus [illegible]
[illegible] regni ut [illegible]

[illegible] non clamat [illegible] ut
[illegible] que petiuit [illegible]
adamit filio suo in uxorem, non
petit [illegible] ut mater filiorum
Zebedei, que requirit quod peteret,
sed ut demonium [illegible] filiam suam [illegible]
[illegible] regina [illegible] clamore [illegible]
clemenciam [illegible] inquiens: miserere mei
domine fili David, filia mea male a
demonio vexatur. Attendite [illegible]
[illegible] non est [illegible]
quod filia sua vexatur, sed quod male ve-
xatur a demonio. [illegible] ut [illegible]
prudencia [illegible] et
ea volunte [illegible] paciencer,
sed [illegible] et clamat [illegible]
[illegible] regni filia [illegible] male
quod affligitur a demonio [illegible]
quod est illud demonium, [illegible] legio,
tot enim demoniis vexatur quot [illegible]
moribus [illegible] sub ca-
pitaneis legionis: cupiditas, am-
bicio et invidia [illegible]
[illegible] vocat
regnum Francorum [illegible]
[illegible] thesauros [illegible]
ad [illegible] sustentacionem ministrorum
[illegible] et pauperum [illegible] et [illegible]
[illegible] reliquias [illegible]
argento ac gemmis, et reliquias [illegible]
non [illegible] manibus sac-
[illegible] in vas [illegible]
[illegible] corpus [illegible]
agnum et [illegible] sacratum in [illegible]
[illegible] dei [illegible]
[illegible] ab eis [illegible]
[illegible] adeo, ut [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] appellat [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et dotaverunt copiose [illegible]
[illegible] devotissimi pro dei [illegible]
[illegible] et [illegible] salute, villas,
[illegible] et [illegible] de-
[illegible] agros [illegible] in solitudinem [illegible]
[illegible] urbes [illegible] diruit [illegible]
[illegible] auferet ab ea, et [illegible]
non abstulerit reliquid [illegible]
[illegible] qui [illegible] vastantes

et illud auferunt. si est aliquid quod
ambierit accedunt bruchi et tollunt
illud, et rursum si quid residuum fuerit quod
[illegible] ad [illegible] [illegible]
ita ut iam vix vivum sit illud. Io-
elis 1o: Residuum erucae comedit
locusta, et residuum locustae comedit
bruchus, et residuum bruchi comedit
rubigo. Veniunt de hinc hos demo-
num ad [illegible] [illegible] illos
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] libertatis, ut dicitur in re publica
[illegible] regni. A planta pedis usque
ad verticem capitis non est sanitas
in ea. Ysaie 1o. Attendite [illegible]
[illegible] [illegible] civitates tue si simile
est in diebus vestris aut in diebus
patrum vestrorum. Super hoc narrate fi-
liis vestris et filii vestri filiis suis et
filii eorum generationi alteri. Videtis quidem
nunc male filia [illegible] regni a
demonio vexatur. [illegible] demonum am-
bitionis honorum et dominiorum [illegible]
[illegible] male [illegible] sua
[illegible] est [illegible] alii
[illegible] invadunt alii alterum litibus
fatigat alii vi [illegible] optata [illegible]
molestiis [illegible] confunditur justicia
non est. Si iniquitas [illegible] nunc
est [illegible] sicut liber loquitur [illegible]
est fortitudo a potente [illegible] affli-
guntur. Innocentes non habent de
manu calumpniancium [illegible] flent [illegible]
[illegible] hic quod male a demonio
isto vexatur. Ozee 4o: Non est veritas et non est misericordia,
non est scientia dei in terra. Maledictum
et mendacium et homicidium et furtum
et adulterium inundaverunt et sanguis
sanguinem tetigit. Propter hoc lugebit
terra et omnis qui habitat in ea.
3m demonium invidie pessimum
super modum regnum Francorum con-
turbat. Frater in fratrem insurgit, [illegible]
et filius in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] domus
domestici eius [illegible] vindicta et
nullus [illegible] ut audiet illud
[illegible] vindictam et e-
go retribuam [illegible] demonum

super equum rufum ut tollat pacem
[illegible] maledicta [illegible]
[illegible] ut [illegible] adulacionum
[illegible] ut [illegible] civitates [illegible]
gentibus [illegible] et amicos [illegible]
[illegible] ut animum ad vindictam
[illegible] de quo Apocalipsis 6: Exivit
alius equus rufus,
et qui sedebat super eum datum
est illi ut sumeret pacem de terra
et ut invicem se interficiant [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] discordie [illegible]
[illegible] affectio [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
alia [illegible]
[illegible] a deo [illegible] regnum [illegible]
ut [illegible] in fide [illegible] in aliis
[illegible] de potestate [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et in aliis [illegible]
[illegible] hoc [illegible] regnum
infidelitas [illegible] non potuit
[illegible] et [illegible] odia [illegible]
et [illegible] bella [illegible]
non valeo mala que [illegible]
illud [illegible] [illegible] possent
demonstrans [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quod nulla
1o [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ut [illegible] posset
[illegible] [illegible] regnum [illegible]
[illegible] et [illegible]
est filii Syon incliti et amicti
auro [illegible] sunt in vasa te-
stea et opus manuum figuli [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] color [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] nisi [illegible] et [illegible]
[illegible] quis dabit capiti meo aquam
et oculis meis fontem lacrimarum
et plorabo die ac nocte
[illegible] [illegible] populi mei [illegible]

Sed veritas corruit in plateis in-
[illegible] [illegible] perit templa sacra
[illegible] [illegible] altaria [illegible]
[illegible] sancta prophanantur [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] nulla est
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est ut [illegible]
[illegible] quibus [illegible] Audi po-
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] filia
regni [illegible] ubi de-
[illegible] ubi defensores
ubi [illegible] ubi [illegible]
ubi opes ubi gloria ubi [illegible]
ubi reverencia ubi fidelitas
ubi amor [illegible] [illegible]
[illegible] deserti sunt agri in-
[illegible] vindemia [illegible]
[illegible] dedicit corona ca-
[illegible] versa est in luctum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sunt fecerunt violenti
[illegible] et [illegible]
raptores [illegible]
[illegible] filii dei altissimi quia
[illegible] et [illegible]
[illegible] in fidei dedecus et dei
blasphemiam ut David [illegible]
[illegible] laudes pro [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sanguine
[illegible] [illegible]
[illegible] infidelium et [illegible]
[illegible] [illegible] ut [illegible]
[illegible] bella [illegible]
scriptura [illegible] [illegible]
[illegible] dederunt lacrimas
[illegible] ut regnum ut
[illegible] ut laborare
[illegible] ceteri [illegible]
[illegible] sancta [illegible] O vos omnes
qui transitis per viam attendite et vi-
dete si est dolor sicut dolor meus

[illegible] vindemiavit me dominus sicut lo-
cutus est in die furoris sui. Trenorum
1o. [illegible] [illegible] apparatum [illegible]
[illegible] dolere debeat super calumpniis rei
publice [illegible] principes [illegible]
[illegible] corporalia bona [illegible]
maxime diligere rem publicam, docet
nos scriptura [illegible] ad regnum
Israhel [illegible] Regum 8o [illegible]
populus ad Samuelem ut ibi dicitur
[illegible] super nos et erimus nos quoque
sicut omnes gentes et iudicabit
nos rex noster et egredietur ante
nos et pugnabit bella nostra
pro nobis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sustentatur [illegible]
[illegible] ad laudem bonorum
vindictam autem malorum ut loquitur
apostolus Petrus 1 Petri 2o [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] pro salute rei publice [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] rei publice erat va-
lde necessarius de quo loquitur Augustinus
1 De civitate dei ca. 18 [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ab hostibus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] de quo loquitur beatus Augustinus li.
de ci. de. c. 18 et Valerius maximus
[illegible] de hoc Augustinus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
Beda [illegible] plus [illegible] dolere [illegible]
super [illegible] rei publice [illegible] de [illegible]

whibus pastor in spirituali regio perpendere dz dolores corporales ac eciam mortem pro ipsi quiescit ... salute de quo Jo. x. Bonus pastor animam suam dat pro ouibus suis ... mar... ... ... sanguine suo monstrauerunt vt ... apostoli ... principes dz ... corporales ... pro salute ... ... maxime debeat diligere vt ... ... bona dz magis eam diligere quam corpus proprium et sic ... ... de cuius depositione ... ... de ... ... obligatus ... ... de vt ... ... et ... de ea vt ... custos est et tutor deputatus ... ad ... sed ad laborem, non ad pompam sed ad cautelam ... ... culpam ... aut culpa eius negligencia ... ... reddet districtam de hoc in die judicii ... de ipso ... de plato ... est ... regum ... custodi ... ... qui si lapsus fuerit ... [illegible]

[illegible]

Boni ... et mali eam appetunt ... pacifici sed et bellatores ... ut pax ... medio ... solet dici finis belli ... ut ... ea ... et reflorecant agri ... ciuitates oppida tota ... ... ut ... ea ... ... dissipacione et ... et ... teste domino ... regnum in se diuisum desolabitur et non stabit lapis super lapidem ... et luce ... et ... verba ... ad filios suos ... ego ... vobis regnum firmum si boni ... mali infirmum et ... ... parue ... concordia ... discordia maxime dilabuntur ... vere ... sapiencia ... regnum ... pace ... et fecundissimum ... ita ut ... tota orbe ... [illegible]

[illegible]

sanguine fundere et turcis ac tartaris aliisque infidelibus hostiliter aperte ut admissis iam ad aliquam tunc recuperationem dedicata et fideles catholica et notitia nominis Christi sunt quam non est salus praestat / magis quam ad hoc vindicari non potest, tamen ut unum pervelle / pacis acquirendae [illegible]

[illegible]

In cathedra sancti petri

Aspersione sanguinis Jesu Christi gratia vobis et pax multiplicetur [illegible]

Caesar semper auguste [illegible]

[illegible]

ad A. devane. q maiore pudet et pude debet fortem bellu face cum homine viuit pato. Audi ergo p[er]hu-milimus et deuotissimus filiolus cor- dem venerat[or] pastu suum et deo duce semper ero. ... in admis[s]i ma- iestatis cas lib[r]o. Imperator an- thonius ... sub ... irumd[ue] ... deserte se male ... dubito ... benignitas ... quasi pelle. Narrat in suis plinius ... li[bro] xxvij ... et

[illegible]

quare tacuisti super isto negotio. Tertium est
quod magis pondero titulus scriptura
in capitibus et finibus talium actuum sub
hac forma. Acta talis anno tali die
et tali loco publice solempnizata in
sacro concilio Basiliensi et per idem concilium
approbata. Sub quo titulo si quis absit sta-
tim reputabitur in partibus illis approbata
quasi per universalem ecclesiam definita, contra
quam si quis postea veniret palam pertinacis
hereticus esse censeretur. Quomodo foret fidelis
et prudens prelatus minimis intollerabile. Quar-
tum et pensitandissimum est, quod ubi veteres
fermentatiores [illegible] papa de ablatione
temporalium ab ecclesia cum solum conditionalibus a-
liqualiter aut modificata, licet valde
dampnabilibus et gravibus [illegible]
nunc portionibus est una, quod talibus in-
latis modificata sed elargata nimis
et ut omnes hec intelligentia simplici
impossibile. Quod quis intollerabili lesura sedu-
lissime cottidie clamet sedi universali
dicens hec assumpsio vel alia consilii [illegible]
lucina quare in me sana me sana
me sanctissime synode medicamento
salutis [illegible] pudore decet huiusmodi asspiciens
super isto per ecclesiam corrigi. Attento quartum
Quinto quod duo non ovant propter peccata neces-
sitatem infidei, sed ne si deficit fides
etc. primum fidei redemptionis ad se con-
vocatos laborandum et disponendum
circa primum articulum per quos congregantur
sollicitissime patientes vir. videlicet ut
sancta ecclesia catholica omnis errore et
heresi corrumpetur. Apparuit sic quod v. z. p.
multiplicatur. ¶ Audivi secundo quod bonum pa-
storis dixit in se primo sunt, deinde quod
reges [illegible] debitam et veram obe-
dientiam subditi sunt ad prelatum suum, cum
[illegible] et homines totum ad deum [illegible]
tamquam triplici obedire debent. Et in obedire
quidem multum sic bene sanctum scripturas
inflicte sunt notabiliores vindicte a
principio creatorum, ut in hac die Lucifer
quoque propter inobedientiam et rebellionem in
celo creata sunt a summo celo magna
pars angelorum. Ab amenissimo paradiso totum
genus humanum, totusque mundus destructus
per diluvium [illegible]. Sodome et Go-
morre propter abhominabilissimum [illegible]
[illegible] igne fetidissimo et horribilissimo
sulfureo combustum. Regnum Egypti per
decem plagas atrocissimas castigatum.
Core, Dathan et Abiron cum tribus et capitibus
[illegible] regnum tam [illegible] quam Iuda
redactum ad ultimum exterminium cum com-
pluribus non paucis tam [illegible] quam [illegible]

inobedientiam et rebellionem inflicta. Ut
quod dolentissime refero de quam pluribus
satis imo plurimum plus quam satis
videmus in diebus nostris facta, et vel
factum nisi deus concedat quod obedientia debi-
ta tamquam revenerit, domum longe gravio-
ribus, nisi gratissimis non ad dominum
per [illegible] ad tollendum omne malum
et vitiis mali sunt [illegible] salvum quod
[illegible] sanctissimi patris [illegible] qui sedet [illegible]
[illegible] consilium undequaque. Quod patet
[illegible] in vobis est obedientia debi-
tam ad locum suum. Et si que sunt pro-
ut se extendunt, que illarum alia facit et
que ab aliis recipere debet obedientiam utrius-
que ecclesia. Ait dominus: Esto consentiens ad-
versario tuo cito dum es in via cum eo.
[illegible] et posita in via pacis sicut [illegible]
[illegible] mater ecclesia [illegible] regni [illegible]
[illegible] quod tangit. Nec non tamen post illa
ab beato Augustino de [illegible] scriptura sic [illegible]
[illegible]. Cui nos concordamus cito de
servando sibi [illegible] audis se ut in-
telligentes non adulti [illegible] quod adimpleat
[illegible] sub [illegible] diligat [illegible]
[illegible] et si quod inde obscurum est [illegible] obedi-
entiam intelligat sic quod non tradit illis obedi-
entiam debitam a loco suo, cum quia et sine
non est pax aliqua nisi [illegible] possessio nec
possessio [illegible]. Quarto [illegible]
obedientiam magis beatus Augustinus [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] possessio [illegible]
[illegible] sola ex [illegible] omni creature [illegible]
agenti sub potestate dei [illegible] et magis
esse [illegible] ad [illegible] potestate. Et
velle uti, quod est inobedire [illegible]
sic singulariter [illegible] est, quod doctor [illegible]
[illegible] asserit obedientiam fore summam [illegible]
[illegible] ea sub dei potestate et maxime
[illegible] uti volenti [illegible] potestate, que [illegible]
[illegible] deus dicit [illegible] quam potestas [illegible]
illud apostoli ad Romanos xiii. Non est potestas ni-
si a deo. Omnis homo potestatibus sublimioribus
[illegible] a deo est. [illegible]
evidentiam dixit [illegible] Pylato [illegible]
testante Iohanne xix. [illegible]
me potestatem ullam nisi tibi datum esset de-
super. [illegible] glossa [illegible]
aut hominum [illegible]
[illegible] deus non dat non [illegible]
[illegible] quod glossa non dicit [illegible]
[illegible] de se potestate [illegible]
[illegible] intelligens [illegible]
mortis Iob dum dixit [illegible]
[illegible] dicit potestas est a deo [illegible]
glossa [illegible] potestas est a deo [illegible]
est loquente [illegible] reges [illegible] Iob [illegible]
et tyranni per me [illegible]

[illegible] qui sit regnare ypocritam propter
[illegible] Iob xxxiv. Ut [illegible]
[illegible] est et [illegible] est [illegible]
[illegible] potestas quidem nunquam est nisi
ut [illegible] aptissima [illegible]
[illegible] potestas [illegible] et [illegible]
[illegible] punit. Sic per potestatem
[illegible] a deo datam Iudas [illegible]
[illegible] ut se suspen-
deret. Beatus Iob probatus ut iustus ap-
[illegible] Paulus colaphizatur ne se [illegible]
[illegible]. Et beatus Petrus apostolus
[illegible] ne inconvincatus [illegible]
[illegible] ter negavit. Non tamen
[illegible] singularissimum documentum
[illegible] ut quis [illegible] levitate. Sed tamen
que ad [illegible] doctrinam scripta sunt in-
telligat. Secundum ne qualitercumque fre-
[illegible] in via dese [illegible] presumat.
Et tamen ne [illegible] lapsus de-
[illegible] diffidat. Beatus namque
Petrus [illegible] quod docuit sibi dominus
[illegible] fidei [illegible] sed nullus petrus
[illegible] ne deficiat fides. Ego autem
[illegible] fidei [illegible] ardens
[illegible] non credens se [illegible] ab eo
[illegible] presumpsit [illegible]. Et
[illegible] que levi et modica [illegible] negans
[illegible] vocem [illegible]
[illegible] in magnam doctrinam
[illegible] possumus, videlicet quod [illegible]
[illegible] firmus videre [illegible]
[illegible] potest [illegible] absque dono
[illegible]. Petrus [illegible]
[illegible] in hoc a deo [illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] superhabundanter [illegible]
[illegible] sunt non [illegible]
[illegible] est vera [illegible] paratus [illegible]
[illegible] restituet [illegible]
[illegible] confirma fratres tuos, quod
[illegible] confirmat, non [illegible]
[illegible] sibi [illegible] confirmat
[illegible] sapientis
[illegible] dicit [illegible] et [illegible]
[illegible] dicit [illegible] salvat [illegible]
[illegible] Christi qui [illegible] erat corroborandi
[illegible] fidelibus, ne si aliquis
[illegible] diffidat [illegible] qui [illegible]
[illegible] denegavit [illegible]

per [illegible] obtinuit [illegible]. Ut
esset [illegible] totius mundi [illegible]
quod [illegible] quod [illegible] ad
obedientiam. [illegible] sanctissima obe-
dientiam [illegible] sine quo non ad [illegible]
[illegible] per [illegible] veniret [illegible]
undequaque [illegible] parte [illegible]
[illegible] debitam sic [illegible] ad do-
minum suum, ut totus orbis pacificetur.
Appone sic v. quod v. et per multiplicatur.
¶ Audivi tertio et est finis quod [illegible]
pastores [illegible] dicunt duces [illegible]
[illegible] ad [illegible] pastores
[illegible] pastores solent
[illegible] pastus ca-
[illegible] vallosis sive
[illegible] solaris non
attingunt, a quo [illegible] minime de-
[illegible] et in quibus [illegible] longa
[illegible] et [illegible]
[illegible] et duces in [illegible]
in montuosis [illegible] sive planis pas-
[illegible] quos [illegible] cottidie [illegible]
[illegible] extendunt [illegible] aque
[illegible] sed [illegible] et [illegible]
[illegible] valde [illegible]
[illegible] vallosa sive [illegible]
[illegible] pascua [illegible]
[illegible] sive plana spiritualem
[illegible] quo et [illegible]
[illegible] sunt duces [illegible]
que [illegible] spiritualem pastores attingere
debent [illegible] solaribus spiritus sancti, et
[illegible] cum [illegible]
[illegible] beatus Gregorius
[illegible], et [illegible]
spiritualem [illegible]
[illegible] si quis [illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] que [illegible] canone [illegible]
[illegible] ubi sit [illegible] scriptura
[illegible] spiritus [illegible]
[illegible] a quo scripta est [illegible]
[illegible] appellari [illegible]
[illegible] beatus Gregorius [illegible]
[illegible] significationem [illegible]
et [illegible] non [illegible]
[illegible] ambiguitate
[illegible] scripture [illegible]
[illegible] possessione [illegible] ad [illegible]
[illegible] intelligentiam [illegible] legentes
[illegible] dicitur [illegible]
[illegible] spiritualis attingere. Docet beatus
Gregorius duplicem viam veniendi ad
[illegible] spiritus sancti. Una videlicet [illegible]
[illegible] scripturis. Secundum

similitudo sollicitudine qui desides
et ociosus. Qui querat magis interiori
sue sacre scripture per cordis humilitatem
et assiduitatem legendi. facilius i
petratur et pandit doctor cuius de
nobis ignotus hominibus quorum facies
terminus et cordium secreta ut cum
que secreta perfamiliaris et humiles
conversatione leviter cognoscere possumus.
Et est talis doctrina laboriosa super
scripturam. quia aqua saliens a sano
capite sive fonte. labor super lectionem
tum quia aqua stans. que ea quia v-
libus non pergredi putrefit et diuersos
gurgites dicitur. Verum tanto quo
ueritate scripture dormiet reddit. quo
in eius sola faciei superficie speculari
et in profundis inhibet legis. Circa
et alibi predicator. Iudicio meo cum autem
pura inhibere debent ne cum aliquid
obscurum in corde sine canone sacre
scripture recepto quam incidit spiritus sancte do-
ctoribus inspiratum ad censum suum
trahat. per quam salubrima inhibitione
statim prebet doctor hos quatuor
regulas a similibus ad fidelibus. et psalti
arthicadoctus rursus per precipuis magistris
abscondendis quamvis et est summa. A
Nuto aliquid obscurum scripture sacre
remotoque est ab humana ratione. tanta
sibi firmius est intelligendum. Ecclesia ta-
men intrinsecus magis instructa plenius est
alumnus. Et si quod obscurum in eius
mirabile fortasse sonaverit. necquaquam
nos ad studium intuitus semper accedat.
Ecclesia ille nobis plenius aliquid intus
tenuit. quod foris tenuitur nil audit
quia ille regulas et catholice. Dici
potest cum ratio intrinsecus intellectus scripture
pastura montuosa. quia
celestis plana. quia sine ruga. quia
una super aliam pasturam tercisa.
Ita nimis longa. quia infra limites
per spiritum sanctum doctoribus inspiratos
et statutos arctatur. Secundo nimis fessa
quia a tempore quo per moysen lex
et gratia per ihesum christum data est. a quo
salictibus et curtibus desolatur scilicet
ius de plura. quia a spiritu sancto et per
eundem spiritum sanctum in sacratissimo sa-
cramento quod lex vocat stomachum
per sacratissimas quales synodos. et alias
ad omne plenius de gesta. et in omnibus
scriptura salubrima. Tertio non lucidis scripture
sine facilis cumulat. quia pastura fessa
aliis. quia terrestris non cum ripas ac

sicut census humani conceptus ipsius sancti
spiritus et ymaginacionis. quia sicut ceteri qui
nimis longa quia sanctus spiritus sancti
doctoribus inspiratos corrector. Quintus
summa. quia per viros beatos et latitudines
lullatos et magistrata. et ita velud nudi
pasta tamen pastoribus quia omnibus pe-
rfectissima cautissime prudencia
si quae talia questa fuerit. a sancta
theo sermonum sine mora ergo
emendanda. Cui quia prebere eos noverunt
illud apostoli quod consolabatur thessalonicenses ne
veniret sic ipsi timuerunt dies quales
iudicii et finis mundi si venit dispersio
summa. quae leon apostoli doctores catho-
licorum concordiis et unanimis postillas. de
trinitate dispersione fidei. scilicet a fide catholica. et Romanus
a sancta Romana ecclesia. et ut Romanus uel
pro. sed de nulla penitus pinacula uel
regnis perhibitus est. sicut magis audiuit lo-
quitur Rome puteus vivi super eum dicto
ad apostoli episcopum novam gloriam non dicit
mentalis et falsi sacularis. sed ut veris
loquitur per dorsales. hic in eadem pul-
pito publice predicata sub hiis verbis
Iam cessat consolacio tua apostolice sedis
ubique Iam ad veritatis dispersio quod sedis
fraternam obedire. et tamquam turbata
tamquam vitis dissociata. dispersio eadem
in principatu aplicacio. et quod est longe
magis extortum est ad tuae scilicet prelatu
tuo. Hinc inde utriusque gentis utrubique
inter eum in quaerens propriam die eis
ligentur in parte et afflictores in parca
sunt tabernaculis ad tormenta infernalia
perpetuatae. Cum aliis non plenus sunt audi-
entes eorum per antifrasim castellis
prie genealogizat. penitus non nullos
intollerabili et penitus omnis indiffinita
sancti nimis abbreviatis. super quam
tivi specificatione prout sancti liberi
platone emergas. de quibus scilicet tractatus
ad spiritus humor quae ad colucet ubique
precis iudicare possunt si placeat scilicet
dispersione puteus vive. verum sunt quidam scilicet
ne montuose sine putride scandala pa-
sture. longa et festinata nimis procedit
indigesta infusum nimis consistit
solo dicit a vedere deum et indissolubile
scandala non unius soli per unitatem sed
velis alie. Secundo in ecclesia quam possit
quos stant simul in figura quae
ubique dispersio et qualibus fractura
obedire. sicut quod hiis dictis laudatis
deo seni capitulum plerosque coniunctis tamen
et plures acceptos non coniunctis
ad platos et prebendas esse sancti sancte

et orientalis inconsuetis vedaret ab
eadem fidei catholice sancte Romane
ecclesie et unitas indubitata spiritualiter. ut est
unus a Romanus Impios velut consuetus
speciali dispersio. sed ecclesie sanctus querit
possunt in quo gradu consanguinitatis vel
affinitatis non loquor. plane quod puti sunt
talis predicata. ad veneracio sobrietatis quod
eius causis et vedetis quia deleberitate perpetuo
quod litigatura
una ut alia pro se. et non omnis dico quod eos
sequitur non predicavit solempniter in
sacro concilio quod hinc inde eorum utrique per-
petuare et indissolubile eius talibus descederent
in clavo ad infernum cum duos non debet
predicant perpetuitatem. sed sine quam praecominari
uos fort non videre posset. Fi. Sinistrum
bellum ad quod principibus fecit intollerabile qui
fiet super ita necessario. quo ut eius factor
non est meum sive tempus ad momentum quod
que tanti pureus possiuerit in sua dispersi
tunc solidissima. Opero cum quod facere
sunt consiliis consideratus indibere super
quibus tercio reformatione aggregatum
est. et in super per eam canonibus leviumque
de hunc et de puri oracionibus prendas
et alibi super ipsis se dispense. quod posterius
predicativi sunt deus calamos suos amicus
castigabunt. et pluribus omnibus facio sicut
in pastoribus cum beato Petro ubi legitur quoniam
in professione secundus in obediencia et aff-
tarne instificaciones spiritus primo uel purali
inobediencia et ut et apposite in fide a-
crescamus. secundus vestis christi. cetera
dictae et humanitate tota fides integrum
supra quam uoli. et pax multiplicatur
que ergo tacta postillatores est
remissio pacis pax regulares ad deum
et universus multiplicatos propterea et feli-
citatis perfectissime complementum. Nam
cum pie fide de ea multiplicati quod sit tot
tum in toto et totum in qualibet eius parte
Multiplicat et tandem pax quam gratia
fit et indicet quod tamen pax quae gratia
rerum eius super in hoc pace cum et quod
et pacifissime compleat. graciosissimum
et pacificissime salvat nos thesaurum
prospicimus regimus apponere redempti
signum Amen.

Dominica Quarta post Trinitatis

Estote misericordes. Luce 6° et 2° quod pro sicut eum edificare angelicale in christo hodiernus

testatur auctas Ad Ephesios 3° propheta Apostolus
predicaturus ephesiis verbum dei secundum
eis hoc infallibili salvatoris promisso
Luce orantibus peticiones etc. et doctrinis
agit 16 quod multis infirmitatibus non fuerit
nec terris patribus quod adeo venerabile
petit. Videns gentis Ephesios perseverantes
denique exoravit per gratiam sicut cooperatorem
a sibi mecum impetrandam. Triplicem
dispositionem quam predicatoris. et tercius ex
parte auditorum docuit etc. necesse est ex
parte predicatoris. Primo quod sit in scripturis sufficienter
illuminatus. Secundo quod sit obligatus. Et tertio
quod sit in fide eorum stabilis firmus et
indubius. Primum vos corrigit indo-
ctum presumentem. Secundum non missum se inge-
rentem. Tertium vagum et infidelem. Ex
parte suscipiendi auditorum requiritur
pro robur tollerancie. Secundo efficacitatis
fidelis intellectus. Et tertio trina dimensio ca-
ritatis. amoris et benivolencie. Primum
repellit impetuosos auscultantes sed
predicantem carpentes in summe. Secundo necessa-
rios sive frivoles reputantes eo dispari
scimus apparere. Et tertium malivolos di-
ssimulantes exponere ut innocentes et in
videant. Hec collecta sunt ex fine ap-
ostoli ut se. Et quibus quecumque consta
nobis et aliis ad puris requisitis de
nocia invicem de pecunia. Ut deus a
quo cuncta bona in nobis suppleat quod
deficit et cum omnibus devotis parilibus utri-
umque recommendo pacem. unitate. et tran-
quillitate totius ecclesie militantis. Hoc
pacis pastorum concilium nunc et ut nunc
certa legittime aggregatum. non ad vin-
dictam. sed ad emendam malefactorum laudem
deo dei dante bonorum. cum omnibus et
singulis eiusdem sancti consilii supposito. ad
hoc laborandum. sed scilicet pro fundatoribus
hesibus et benefactoribus. cum ceteris etc.
desiderabilius animo definiat summo pa-
stori in unitate semper rubili unum pa-
storum. et unum gregem pacifica uberiore.
Ad michi ceteris unionis hec unde re-
commendo. pro quibus et specialiter
gratiam uobis et michi impetrare summe una
pulcherrima devocione ut intercedat nunc
nunc premptissimam advocatam mariam
ac eadem angelica salutacione qua ce-
pit tota salus nostra, infantis hic nunc ex
alia Ave maria gratia plena etc.

Estote misericordes sicut supra
Solidioribus et famosioribus po-
stillatoribus pro assumpto themate sig-
nant. quod deus eos prepit extore

Potentes estote sapientes sic pr vir
potens et sapiens est v(er)a ... assim
assimilacionis ad duas potencias
constat primo angelis dicta ... frande
devictam ysa(ie) xiiii ... aptacionem dum
sapie primo homini ... Gen 3
... indicat hic assimulacionis clemencie
pietatis et misericordie ut profundi complementi
precepti de dileccione proximi In quo stat
tota singularitas universalis ...
... alligat absfusione ...
... abs... non pt ...
... et ... est ...
et singulis ... precepti illud ... ha-
bitis consummatos consurgit caritas
qua ... deus magne diligit et in
illa ... pietatem ...
... perfeccionis ponit Unde petrus

[illegible]

Nec rigor fiat rigidus et mansuetudo
dissoluta secundum Gregorium. Et tunc de predictis
quo ad corporis percussionem. ¶ De quo
affectu regiminis dicit dominus: Bonus pastor
animam suam dat pro ovibus suis,
quod Augustinus de verbis domini sermone 1o
dicit competere solum pro ovibus labo-
rantibus, non eis qui ipsa dacione
vel aliunde quacumque intencione corpo-
ra extra limites caritatis contra
[illegible] vel ovile domini et si ad cor-
poris incensionem vel sanguinis effusi-
onem laborent, adducit illud Apostoli
i Cor. xiii. Si linguis hominum
loquar et angelorum, caritatem autem
non habuero, factus sum velut es sonans
et cimbalum tinniens. Et infra idem
Apostolus: Si sciero omnia sacramenta,
habuero autem prophetiam et omnem fidem
ita ut montes transferam, caritatem
autem non habuero, nichil sum. Ecce
quam Augustinus. Magna res est sac-
ramenta facta et cetera. Sed si ego
sine caritate hec habeam, non illa in-
que tam magna sunt, sed ego ni-
chil sum. Et hec inspicit verba Augustini
non solum contra veteranos sed etiam
contra nonnullos hereticos, qui non
pro ovibus sed contra oves immo ad per-
dendam animam suam per eorum
solempnes submissiones sponte vela-
ti combusti sunt, in puncto mor-
tis predicantes. Et inde magis ex-
cecatos duces indicavit et predicat
aureola martirii se coronandos;
sic et eorum sequaces adhuc super-
stites ipsos coronatos in dies pre-
dicant. Ecce verba Augustini, qui inquit:
Et apud hereticos qui pro iniquitatibus
et erroribus suis aliquid molesti-
arum perpessi sunt, nomine martirii se
iactant. Ut hoc palio de albati
facilius furentur, quia lupi sunt.
Sed nos hoc modo inquit Augustinus tetigit
Apostolus. Audite quod ut eos tangit,
immo vero ut eos suffodiat. Si
distribuero inquit Apostolus omnia mea
pauperibus et tradidero corpus meum
ut ardeam et cetera. Ecce dicit Augustinus venit
ad passionem, ad sanguinis effusionem,
ad corporis incensionem, et tamen nichil
prodest, quia caritas deest. Adde
quicquid tibi vel excogita caritatem qui
non habet cuncta non habet unitatem. Atteca
quod inquit audite non sanguinis effusi-

onem non corporis incensionem. Non qualis-
cumque tortura passionum sed ipsarum ecclesie ve-
ritatem vehementer a dono caritatis
[illegible] secundum Augustinum tenet unitatis [illegible]
sit potissimum fundatum. Et tali [illegible]
quam doctoribus licet conditum [illegible]
est. Estote quod sicut pater vester misericors
est misericordes. Et tunc de secundo. ¶ Addixi 2o
et similiter quod deum esse misericordem
et pater [illegible] aliquos [illegible] amicos
quam inimicos, de utrisque enim simul
misericordia [illegible] precipi de [illegible]
[illegible] sunt [illegible] sunt ad e-
vitandum [illegible]. Nam [illegible]
est de factis alienis non [illegible]
[illegible] Beda [illegible] alie-
[illegible] dimitte facta quandoque indicanda
non debemus ante tempus iudicare
1 Cor. 4 [illegible] ut [illegible] aliud est
[illegible] dicit qui [illegible]
[illegible] nisi [illegible] cogitationum ducere
illustrata dicens [illegible] quidem
[illegible] manifestum est quem quidem
[illegible] a iudice [illegible] a iudice et [illegible]
[illegible] dicit [illegible] a deo [illegible]
nostris [illegible] que sunt a deo [illegible]
quod non potest esse bona ut [illegible]
[illegible] statu sine peccato [illegible]
que sunt mortalia. [illegible]
[illegible] sacra scriptura [illegible]
manifestat. [illegible] defendendo
[illegible] iudicatur [illegible]
[illegible] patens [illegible]
et sic de aliis. [illegible]
evidencia [illegible] est [illegible]
[illegible] levis evidencia est [illegible]
[illegible] de petro [illegible]
animadverte quod qui [illegible] est bonus
[illegible] forsitan erit [illegible]
[illegible] de petro paulo et [illegible]
et aliis qui [illegible] est [illegible]
[illegible] sunt [illegible] pauperum [illegible]
[illegible] De factis quandoque alicuius que
[illegible] bene vel male [illegible]
[illegible] indicandum [illegible]
[illegible] est [illegible] valde [illegible]
[illegible] dicit qui [illegible] iudicium
et fallax est. [illegible] que [illegible]
[illegible] dicitur nebulas que [illegible]
[illegible] Amor inordinatus [illegible]
dum que duce nebule [illegible]
postillatores [illegible] et [illegible]
[illegible]. [illegible] Christus [illegible]
iudicium. in [illegible] dicit

[illegible] qualia [illegible] sunt apud eum
quod tibi displicent sive que dicit
sive que agit. Et licet vissime va-
lida sunt, tibi nulla videntur.
Si que diligis [illegible] Verum
valet [illegible] et [illegible]. Amor
[illegible] et [illegible]
[illegible] quia iste [illegible]
[illegible] non valet [illegible] Gregorius tractans
illud [illegible] homines se ipsos amantes
2 Tim. 3o dicit: Vehementer claudit oculos
cordis amor privatus, adeo quod fit quod
[illegible] nos [illegible] et que esse non
[illegible] agat [illegible] apud
[illegible] detestabile [illegible]
[illegible] Sed [illegible] leve [illegible]
[illegible] in nobis [illegible] in proximo
[illegible] nos sic proximi ut [illegible]
[illegible] aspiciamus. Si vero
[illegible] sic et proximi conspectus
videmus [illegible] destruere
[illegible] Et [illegible] Si proximi
nostri [illegible] ut nos [illegible]
[illegible] qui [illegible] apparet intollera-
[illegible] sepe [illegible] immo [illegible]
[illegible] et nichil nos [illegible]
[illegible] intollerabile fecisse puta-
[illegible] utrasque [illegible] qui aliter
[illegible] que sunt [illegible] proximi et aliter
[illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] ab [illegible] abhominabile apud
[illegible] secundum Gregorium [illegible]
[illegible] si [illegible] que
[illegible] aliena [illegible]
[illegible] super illo [illegible] sic prius
[illegible] de oculo tuo [illegible]. Si
[illegible] sit [illegible] vel [illegible]
[illegible] et non [illegible]
[illegible] super [illegible] prius
[illegible] publica [illegible]
[illegible] attende [illegible]
[illegible] publica [illegible] in [illegible]
[illegible] in [illegible] ille [illegible]
[illegible] corrigere potest. Si autem
[illegible] in publicis non debet
[illegible] correctionem. Sed si corrigit
[illegible] et [illegible] Et tunc [illegible]
[illegible] corrigere. Et sic [illegible]
[illegible] plantate ut
[illegible] regulam talis
[illegible] emendet [illegible]
[illegible] vel dimittat
[illegible] ad correccionem.
Et valde notabiliter

[illegible] corrigere [illegible]
[illegible] indurverit et non
solum eundem [illegible] sed [illegible]
[illegible] suos [illegible] colligi
[illegible] ab [illegible] nebulato
[illegible] temerarium et fallax iudicium
[illegible] penitus [illegible] et sic
[illegible] solidissimus
[illegible] inimici. ¶ De 3o spe [illegible]
[illegible] dimissione ponit Albertus
[illegible] quadruplicem gradum. Primus
est quo quis vel cogitatur de in-
iuria sibi illata [illegible]
[illegible] misericordes [illegible]
[illegible] Secundus quo quis [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] dicit [illegible]
[illegible] Tertius
gradus est quo quis et iniuriam
ponderans [illegible] penam quam
meruit [illegible] infligi [illegible]
[illegible] noluit sed [illegible] ad deum tandem
[illegible] et totam penam [illegible]
[illegible] Quartus quo quis et qui iniuriam
intulit [illegible] meruit. Non re-
missionem sed [illegible] pene [illegible]
[illegible] et dimisit et insuper
[illegible] misericordia
[illegible] secundum [illegible]
[illegible] Sed [illegible]
[illegible] conformiter [illegible]
[illegible] misericordia [illegible]
[illegible] ubi [illegible]
dicit Albertus misericordia est potissime
deo [illegible] dictorum [illegible]
[illegible] relaxat quod [illegible]
[illegible] bona. Secundus in
[illegible] temperat quod [illegible]
[illegible] confecta [illegible]
[illegible] emendatus [illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] quod est [illegible] cogitata.
Sed quartus gradus est dominus potissimus
quando per celeste [illegible] qui eo
[illegible] non solum
illatam sibi iniuriam misericorditer
relaxavit sed insuper unigenitum suum
[illegible] causa [illegible]
[illegible] utique vere
[illegible] misericordia
[illegible] qui nulli [illegible]
[illegible] solo [illegible] affectu [illegible]
[illegible]
[illegible] a [illegible] intolle-
rabilia [illegible] nostra [illegible]

[illegible]

illud ap(osto)li vi° Rom(anos) ... q(ui) vi-
uis et mortuis es / De quibus circa
thema nunc dicitur / Primus illorum motus
...o solum mortal(is) quia fit ... sui
... co(r)p(or)alis et sp(irit)ualis / De sp(irit)uali
dicit ap(ostolus) in themate / stipendia peccati mors
... aut(em) ... de duab(us) ... mortalis
mortuus et sp(irit)ualis morte de ...
... morte corp(or)ali ... est
... ad eum ...
... luc(e) xvi° d(icitu)r ... diues
et sepultus est in inferno / Et ob hoc
... talis mors est ...
... dilectabilium amissionem
... deficialis ...
et corp(or)is ... amabilis ...
... terribilis horribilissima
... diuini iudicij in eos ...
... / ... cum ...
... fuit in ...
[illegible]

Regnabit rex et sapiens erit et faciet iudicium et iustitiam in terra. Et si Salomon edificavit domum cum exquisitis structuris, hic fundavit generale studium, ubi una domus theologorum, alia iuristarum, alia artistarum, alia medicorum, in quibus ordines instruxit illius de quo dicitur [illegible]. Ecce quam Salomon ~~[illegible]~~ [illegible] ea [illegible] defendit, et [illegible] novos varios et audit et hoc [illegible] in consuetudine quod quolibet anno ad festum [illegible] et ad carnis privium unum cervum et silvestrem porcum [illegible] si producta [illegible] a loco studii distat doctoribus et magistris destinabat, quod reddebat in memoriam consuetudinis. Salomon templum edificavit unum, iste autem unam ecclesiam metropolitanam de novo erexit, cathedrales ecclesias ad minus septem, domos religiosorum in quibus abbates et priores [illegible], [illegible] ecclesias multas in quibus curati presbiteri resident edificavit et dotavit, et hec omnia in medio illius [illegible] que catholice fidei [illegible]. Et si loquendum est de oblacionibus, nonne qui erant sub eo archiepiscopi, episcopi, abbates, prepositi et curati, suo [illegible] ecclesias implevit preciosis vestibus [illegible] ampullis et calicibus, decoravit reliquiis in auro et argento [illegible], et numquam missam audivit sine oblacionibus. Erat obedientissimus ecclesie Romane [illegible] venerandissimis patribus dominis cardinalibus [illegible] summis pontificibus, ex eo quod regnum suum inmediate subest Romane ecclesie. Et licet [illegible] et ut leo rugiens, suscepto in baptismate [illegible] erat clementissimus et plenus pietate. Refertur de eo quod nullum hominem morti tradidit [illegible] sanguinem humanum effundere abhorruit. Unde numquam finitimis sui regni bellum movit nisi iniuriis lacessitus et in [illegible] regni sui et suorum. Cum autem suis adversariis debebat [illegible] et belli subire certamina [illegible] dubitabat, et sub [illegible] effudit lacrimas

quas sine [illegible] effundere sanguinis [illegible]. Et Augustinus [illegible] de civitate dei [illegible] pietate magis [illegible] Marcus Marcellus [illegible] urbem [illegible] cepisset, ea prius flevit [illegible] illi lacrimas et [illegible] eius sanguinem [illegible] effudisse [illegible] obtenta victoria [illegible] sepeliri [illegible] curavit [illegible] admittebat [illegible] pietatis. Hic rex a [illegible] baptismate feria [illegible] in pane et aqua [illegible] ieiunabat et [illegible] obmittebat ieiunium hac quadragesima [illegible] infirmitate gravatus [illegible] quolibet die [illegible] ieiunabat [illegible] audiebat [illegible] quarta [illegible] in ecclesia [illegible] a feminarum societate ita quod ut [illegible] valuit videre ut audire ut loqui [illegible]. In die cene domini [illegible] duodecim [illegible] aqua [illegible] mendicorum pedes lavabat et refertur quod [illegible] pedes [illegible] et osculabatur [illegible] et quolibet anno [illegible] vestiebat. [illegible] morte Sophia uxor sua [illegible] magna feria [illegible] pedibus [illegible] in veste lugubri [illegible] velato capite [illegible] ecclesias [illegible] largas distribuit [illegible] flectendo deplorando passionem [illegible] et morte salvatoris [illegible] apud omnes reges [illegible] sue passionis [illegible] et imitabilis [illegible] sobrios quam vinum [illegible] non bibit [illegible] hominibus [illegible] fidelis [illegible] et aliis [illegible]. Ecce non dubito [illegible] operibus quibus [illegible]. Hec apud deum [illegible] bella [illegible] regni [illegible] regnum [illegible] in se [illegible] erat pacificum

[illegible] et [illegible] duobus [illegible] dubitate [illegible] dolis [illegible] [illegible] quia regnavit [illegible] annis quousque [illegible] quasi decrepitus [illegible] potentibus [illegible] vitam [illegible] quia [illegible] tres filios [illegible] tres filios [illegible] hoc [illegible] illa [illegible] divina ordinacione [illegible] de fine [illegible] sui unum [illegible] filius [illegible] sedem suam [illegible] nobis significata sunt [illegible] aliis regibus raro solet [illegible] mors [illegible] in conspectu domini [illegible] erat [illegible] mors [illegible] regem [illegible] penitudinis et [illegible] corporis et [illegible] confessione sacramentali [illegible] tribulatio et [illegible] cum regis [illegible] sequi [illegible] ad [illegible] flevit [illegible] devotissime [illegible] et finaliter [illegible] fide [illegible] in senectute bona [illegible] plenus dierum [illegible] et [illegible] ad [illegible] deplanctum [illegible] et eius [illegible] pervenerat

Regnum dum [illegible] Polonie [illegible] quod ad consilium [illegible] ibat [illegible] morte eius deplangentes [illegible] habundanti effusione [illegible] potuit continere. [illegible] et qui hic [illegible] de regno [illegible] lectum in nocte rigabat lacrimis et in die [illegible] et potu fletus miscebat. Et non mirum quia et si confidimus regem catholicum per mortem eo [illegible] felicem [illegible], [illegible] nobis [illegible] agimus [illegible]. [illegible] nos mors sua [illegible] dolorosa. Scriptum enim est quod [illegible] pastore dispergentur oves gregis. Timemus illorum qui erunt in eo [illegible] hoc est [illegible] divisiones et [illegible] regni destinacionem, quia omne regnum in se divisum desolabitur. [illegible] regni sui [illegible] est [illegible] regno [illegible] timemus ne [illegible] ignita [illegible] et sagitte [illegible] que in se solebat [illegible] in [illegible]. Mors [illegible] regis est [illegible] et [illegible] timemus ne hostibus [illegible] regnum liberum [illegible]. Non [illegible] flemus et dolemus et alios provocamus ad planctum, ut [illegible] Ieremias [illegible] regis morte quadruplici deplangebat alphabeto. [illegible] regis [illegible] plus, quia [illegible] dominus deus [illegible] ad remedium [illegible] ferve [illegible] et [illegible] clamat [illegible] ad nos dicens: Date [illegible] de oleo vestro. Nec respondere possumus ne forte non sufficiat nobis et tibi [illegible] et sibi merendi. [illegible] remedium [illegible] exhortor quod [illegible] Augustinus [illegible] confessionum [illegible] mortuis fieri [illegible] eius memoria [illegible] ad altare divinum [illegible] et defunctis offerri. Et ut [illegible] hac oblacione [illegible] eius [illegible] offerri. Hoc quod

cum hec ipse dns vinctus vinclo fide
ad hec pacientia arias suas colligat
indubie cum mortu sub dectab
frequentibus et petorum vincla patit
relaxari Quid est eundem angs
i vbi B et ista ceterum possum
inde assume quo cum dns nr
dns sacrum pro hostia acceptabilem
in cruce afferret sacrum constituit
mediatorem int mortuos et vinctos
Cum enim ad hec in cruce penderet pri
mis orabat dicens pr ignosce eis quia
nesciunt quid faciunt Et mortuus sta
ti vincula mortuorum relaxavit
dicit enim apostolus Pecatis parcit
sit et munimenta apta sit 2 Sic
et nunc dnm missa peragit in suo
ipo consecrato sacrum int medium
vivorum et mortuorum in medium sa
crificium voluit collocari et vtrisque
ad aliud tam ad relaxacionem peccatorum
vtrorumque Dy et angs sunt Ceterum
vero hac ptib dicit hoc traditur a pa
trib; vnusa obsunt cetera vt
precib qui in corpus et sanguis xpi
quasi defuncti sunt ad ipsum sa
crificium suo in loco quiescunt oret
le pro illis quasi id offerri quia
moriuntur Quod cum ore et mente
qui in domine faciunt ad penarum
solucionem et ad provencionem in loco re
quiescionibus semper Cuius nos p
ticipes faciat ihesus xpus deus ppetua
benedictus Amen Oracio dni Cardinal
Sancti Angeli in Super
pace Grecorum

Mos est magna laude dignus apud
nostros ecclesiasticos diutissime obser-
vatus, vt de rebus arduis dicturi sum-
ab aliquo sacre scripture verbo inicium
dicendi facere Et recte quidem Vera quando
ex sacrosancta materia fundamentum constructi
fuit tanto quod superimponitur edificium
firmius ac et durabilius erit Ergo
aut qui ad hanc rem vtinam digne
electus eram cum iussu vestro locuturus
sum huiusmodi laudabilem vestre consuetu-
dinem preterire imitari oportet Sed vnde
melius exordiri potero quam ab hijs
verbis que redemptor nr suo sacratissimo
ore suisque benedictis labijs circa tempus
passionis redempcionis nre protulit que ex
de dileccione dei et observacione man-
datorum de pace et vnitate ecclesie dic-
ta sunt nusquam dignius nusquam convenien-

quam modo et hoc in loco recitari pa
Hec sunt illa salutifera verba nostris
insculpenda cordibus paulo ante in
officio misse lecta que catholica ecclesia
in omni festo solempnitate decantat
solita sumpta ex ewangelio Johannis xiiij
Si quis diligit me sermonem meum
servabit et pater meus diliget eum et ad
eum veniemus et mansionem apud eum
faciemus Licet omnipotens deus neminem
mortalium secundum quam legem de gracia sua
certum esse velit Iuxta illud ecclesiastes Nemo
scit an odio vel amore dignus sit
reliquit tamen nobis argumenta quedam
per que spem sue non mediocrem coniecturam
habere possimus Et sicud cetera omnia ita
vtique horum summa cum racione disposuit
ne si forsitan diuine gracie certi essemus
in elacionem aliquam mentis aut desidiam
inniremur Et si nulla penitus habere
coniecturam desperacionem aut pusillanimi-
tatem incideremus Inter cetera autem diuine
gracie indicia potissimum illud esse videtur
quod saluator nr hijs verbis nobis insinuat
dicens Si quis diligit me sermonem
meum servabit et pater meus diliget
eum et ad eum veniemus et mansionem
apud eum faciemus Si quis ergo de
gracia et de dileccione dei spem vult
habere hic vt sermone dei fideliter cus-
todiat et mandata eius diligenter
observet Alioquin vt inquit Johannes Qui
dicit se nosse deum et per dileccionem se
et mandata eius non servat hic menda
dax est et veritas non est in eo Quapropter
cum felicitatem et beatitudinem omnes
homines super omnia naturaliter appetant et
hec ipsa felicitas et beatitudo sine gracia
et dileccione dei haberi nequaquam possint
nec quoque ipsa gracia ac dileccio sine ob-
servacione mandatorum quod aliud re-
stat nisi quod omnem vim tabuisse atque in-
dustria ad observanciam mandatorum ap-
ponere debeamus Quecumque mandavit
vt inquit propheta mandauit dominus
custodiri nimis Et ita nimis vt in veteri
testamento manu alligari in liminibus
ac postibus domus describi iussisset
quod iugem continuamque illorum commemo-
racionem significat Et ne forsitan hu-
mana fragilitas que vicio nature
corrupte ad malum prona est mandata
dei refugeret timens illorum pondus
ac grauitatem duo mox subiunxit de-
mentissimus deus quorum alterum est
ac vt eciam si mandata diuisim
exent magnitudine propositi primum le

nissima videntur Inquit enim Et pater
meus diliget eum et ad eum veniemus
et mansionem apud eum faciemus
Alterum non manifeste demonstrat Iugum
dni fore leuissimum et onus eius sua-
uissimum dicens Pacem relinquo vobis
pacem meam do vobis Considere-
mus si placet primum magnitudinem
deinde precepti facilitatem Et quamdam
vt inquit apostolus inuisibilia dei per
ea que facta sunt intellecta conspiciuntur
Amicos regum et barones extimamus
afirmamus exemplis Quid autem
sit diligi a deo tum levius intellige
si prius quid sit ab homine diligi inqui-
ramus Si quem vero diligimus et vera
eum amicicia coniuncti sumus res omnes
fortunas nras consilia et auxilia
illi tamquam nobis ipsis committamus Et
enim medicus aliquis infirmi amicus
est qui mox quantum per artem potest
non cesset eum sanitati restituere Sicque
opifex vel princeps aut necessitatem
parentis aliquis potens et sapiens
amicus sit amico suo studebit conferre
opem ferre et optime providere non
differt Verus enim amicus non pot
nec se nec sua vllo pacto amico in-
digenti subtrahere aut denegare Sed
si amicus homo comparacione dei im-
potentissimus et imperfectissimus tale
amici sui curam habet quid de omni-
potenti deo aliquem diligente exis-
timare debemus Hinc ipse Saluator
inquit Si ergo vos cum sitis mali nostis
bona data dare filijs vestris quanto magis
pater vester qui in celis est dabit bona pe-
tentibus se Cui igitur ista considerati
sue videri potest mandata dni ser-
vare cum hinc eius amiciciam pro
merentur vt ipse inquit Vos amici
mei estis si feceritis que ego precipio vo-
bis Et si vere amicicie lex est vt a-
micorum omnia communia sint longe quod libera-
lior ac perfectior amicus deus sit quam
homo consequens est vt omnia sua com-
municabilia sunt communio et scripturis lar-
giatur dilectis suis quibus eciam pat-
tentis infallibili pollicetur dicens Si ma-
nseritis in me et verba mea in vob
manserint quodcumque volueritis pete-
tis et fiet vobis Quis hec audiens
non expergiscatur Quis non ardeat
totus hec que fiunt diligere atten-
dens Inter amicicie humane volup-
tates illa precipua videtur frui amici

presencia hec et int homines communia tempus
pro te fieri potest At si cui est amicus deus
continua eum sua presencia fovet visitat co-
solatur Inquit enim et ad eum veniemus
et mansionem apud eum faciemus Non
sicud homines qui sepe solent dum apud
dilectos suos mansione ociosa sine pro-
lentiam aut inutilem faciunt Loquitur
enim continuo ad cor hominis et anime
dilecte sanctas semper cogitaciones inspirat
Vnde propheta regius dicebat Audiam
quid loquatur in me dns deus qui loquitur
pacem in plebem suam Vocatus aut non
obmutescit nec opem differt sed repente
Ecce assum respondet Eius non oculi
super dilectos suos semper vigilant et
aures eius sunt semper intente siquid
dilectus petat Vnde scriptum est Oculi
dni super iustos et aures eius ad preces
eorum Sicut sedulam et continuam dilectorum
suorum curam habet vt eos sub vmbra alarum
suarum protegat scapulisque obumbret et
scuto potencie sue circumdet eos Qui si
forsan cadere videt dilectum suum statim
ne se offendat omnipotentem supponit
manum Quanteigitur dignitatis excellencie
et vtilitatis sit hominem visitare a deo et
deum apud hominem mansionem facere
quis digne queat exprimere Quis ista
disquirens non in stupore potius mentis
quam in motum laudacionis possit erumpere
Quis ille Crisostomus aut demostenes
quis Augustinus aut Tullius nimiam
etiam suauitatis particulam possit explicare
non solum que gustando sed que talia
cogitando sentitur O felicem hominem
si tuam condicionem nosses En seruando
mandata habes deum factorem et
moderatorem vniuersi ad visitandum
te et non modo ad visitandum sed manendum
et cohabitandum tecum Obtines domi-
cilium talem hospitem visitatorem talem
mansionarium talem hospitem Quem
si velis potes semper apud te habere
modo eius precepta non negligas Neque
hoc deo optimo satis est cohabitare
cum amico suo nisi et spiritum vnum spiritum
secum efficiat Scriptum est enim Qui
adheret deo vnus spiritus est cum deo
Et ne vllus vmquam querele locus
quod quoquomodo mandata sua aspera sint
ea que superius magister expresserat de
mandatis et preceptis seruandis Nunc
nouatum prosequitur dicens Pacem re-
linquo vobis pacem meam do
vobis et hoc est preceptum meum vt diligatis

inimicum. Supervacuum puto ratione vel auctoritate vel exemplis probatum ire quam utilis et necessaria sit hominibus pax, quamque eius nomen dulce, suave ac iocundum. Natura ipsa omnia animantia ad pacem quietemque inclinat. Nemo est qui animo suo pacem ut finem quendam non constituat. Speciale quoddam privilegium pax ipsa habet, ut secundum Augustinum a suo etiam contrario queratur, quod ceteris non contingit virtutibus. Ipsi enim qui bella gerunt ad hoc certant et desudant ut pace tandem potiantur. Ista pax nostra deo grata est, ut qui eam querunt in filios suos adoptare dignetur. Beati, inquit, pacifici quoniam filii dei vocabuntur. Et cum dominus octo beatitudines nominaret, cuilibet premium suum magnum constitueret, solis pacificis nomen filiorum dei quod maximum est constituit. Honorabilius autem aut multo dignius est fieri filium dei quam quevis alia creata possidere. Quantum inter christianos pax, unitas et caritas Christo nostro fuit cordi, documentum illud insinuat datum discipulis ad predicandum missis, ut in quamcumque domum intraverint primum dicerent: Pax huic domui. Sed et sermo ille prolixus quem post ultimam cenam edidit ex hoc multo testatius ad patrem evidenter ostendit, cum omnia fere verba nil aliud quam pacem, unitatem et caritatem redolent. Multis enim modis idipsum repetens Salvator, ut non posse quasi satiari videbatur: Mandatum, inquit, novum do vobis ut diligatis invicem; et in hoc cognoscent omnes quia mei discipuli estis, si dilectionem habueritis ad invicem. Modo: Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis. Modo: Hoc est preceptum meum ut diligatis invicem sicut dilexi vos. Iterum atque iterum: Hoc mando vobis ut diligatis invicem. Et tandem omnia que dixerat uno verbo concludens dicit: Hec locutus sum vobis ut in me pacem habeatis. Continuoque statim sermonem ad patrem orabat instanter pro ut discipuli sui unum essent sicut ipse pater et filius. Et licet tunc acerbissima passionis instaret hora, cerneretque quid Iudas et Iudei impii adversus eum machinabantur, et quanta sibi parabantur supplicia, flagella et tormenta conspiceret, nichilominus quasi sui oblitus solum ad exhortandum pacem, unitatem et caritatem inter discipulos intentus erat. Multa habundando dixi de pace et unitate, sed pauca pro affectu huius sacri concilii

qui unio et paucissima pro effectu quem nos immodum desideravimus omnes, ut vos et nos unum simus in unitate spiritus in vinculo pacis. Ex hys sacri evangelii verbis, reverendi oratores, edocti sumus quid facere nos oporteat. Videndum est an sit [illegible] faciamus, et si quid impedimenti est ut illud omnino de medio tollatur. Et primo ab hac sancta Synodo inchoandum reor, que prius pacis signa ostendit. Deinde veniam ad vos qui ipsam synodum equis passibus sequi conamini. Hec igitur sancta Synodus, dominicum [illegible] precipiens super omnia diligere deum et dilecti ab eo summopere curavit precepta eius servare, presertim ea que pacis sunt. Nam preter cetera sanctitatis opera, ob que congregata est, pacem in populo christiano omnibus inquirit et persequitur. Et quoniam super omnem pacem pax et unitas ecclesie occidentalis et orientalis magis necessaria videbatur, omnem adhibuit diligentiam ut illa diebus nostris fieret. Quamobrem duos oratores, reverendum patrem dominum episcopum Sudensem et venerabilem magistrum Albinum de Crispis hic presentes, pro hoc destinatos tanto opere usque Constantinopolim destinavit. Et quamquam pro longitudine viarum et temporis spatii ac vi civitate permagnum [illegible] vos tarde expectandos esse cogitavimus, decrevimus tamen omnia potius ferre incomoda quam tam salubrem et necessariam pacem negligere. Fecimus igitur quantum in nobis fuit exhortando, rogando, vocando et interpellando vos pro pace, ut ad hunc locum pacis pro ipsa pace oratores transmitteretis, quod tandem ipsos oratores in vestra Constantinopolitana urbe nostro nomine referentes audivimus. Sed ut hoc solum egisse contenti simus, quinymo propter preceptum domini et caritatem nimiam qua ad vos habemus, fecimus prompto animo nos paratos offerimus quicquid ad hanc pacem et unitatem conficiendam necessarium fuit, accommodum visum fuit. Nunc de desiderio et voluntate vestra ad pacem aliquid dicam, et utinam tam digne sicut multa vestra exposcit. Dedistis et vos non [illegible] vestra iudicia, pro quibus omnibus vos obsequiare mandatis pacem et unitatem cum nobis velle nobiscum renovare satis constat. Ut primum enim oratores nostri Constantinopolim ingressi sunt, tam serenissimus dominus Imperator quam patriarcha magna cum letitia ad honorificentiam eos susceperunt,

quam vestra vera in ipsorum demonstravit adventu. Honorque eis exhibitus, munificentia hospitalitatis et cetera humanitatis officia magnum prebent animi vestri ad pacem argumentum. Rogati post hec ipsi Imperator et patriarcha ut oratores ad hoc sacrum destinarent Concilium, libenter assentientes vos viros insignes ad hoc sanctum opus conficiendum designarunt. Designatosque communi nationis assensu transmiserunt. Iamque huc diu applicuissetis nisi pestilentia maris et adversus nimium ventus impedimento fuisset. Ne autem longior mora ullam nobis suspicionem posset ingerere, consulte deliberavistis dominum episcopum premittere, qui vestre bone voluntatis utrique prius futuros vos certissimos paulo post futuri certiores redderet. Sed postea quam prospera opportunitas data est ad hoc sacrum opus, illico vos accingentes non longitudinem itineris, non viarum discrimina, non terras ignotas, non denique plurima que tam longe itinerantibus occurrunt incomoda formidastis. Et quamquam in via periculum, innumeras rerum amissiones plurimaque adversa passi sitis, constantia tamen animi semper retenta huc quam celerius fieri potuit deo duce applicuistis. Hec omnia quam recte promptum ad unitatem animum habeatis manifeste significant. Sed ex hys omnibus impedimentis difficilibusque principiis spem bonam felicissimi exitus utrimque concipiamus. Solet antiquus hostis, cum videt aliquid magnum in ecclesia dei inchoari, mille ad impediendum tendere insidias. Nobis autem plurimas dedit et adhuc quotidie dare non cessat, sed quo plures infelix ipse nobis laqueos tendit, plures etiam triumphos administrat, et quo magis nos mergere satagit, eo gloriosiores exsurgere nos facit Christus deus noster. Pudebat adversarium nobis posse fieri pacem in ecclesia dei, cuius tantam intelligebat futuram utilitatem ut ex nulla unquam pace tanta proveniret. Proinde terra marique vos a sancto proposito deturbare conabatur, nunc tempestatibus aeris maria commovens, nunc incursibus raptorum sevitiam instigans, ut vos nullatenus ad locum pacis nobiscum de pace conveniretis. Sed Christus salvator noster sponsam suam ecclesiam consolari volens, et ventis et latronibus fortiorem vobis animum tribuens,

per varios casus ac discrimina tandem incolumes ad hanc sanctam Synodum perduxit. Pro quo sue maiestati ex toto corde infinitas agimus gratias, suam humiliter clementiam exorantes ut hec magna principia feliciter atque optato fine concludere dignetur. Vestro autem adventu inter nos immodum gaudemus omnes. Vera autem prima iter letantur et exultamus, ut in adventu pro quo tantum gaudii cepissemus huc accedere potuissetis, utique ei iste vester adventus ~~utique omni iste vester adventus~~ certam quasi future unionis auspicium videatur. Redeamus iam unde paululum digressi sumus. Nos igitur ac vos cum plurima pacis iudicia magnumque unitatis desiderium habuisse habereque ostendamus, omni conatu incumbere debemus ut bonam hanc voluntatem per opera evidenter ad consummationem usque perducamus, maxime cum quod in hac re sit bona voluntas hanc utrique per optima se hic assistit et signis evidentibus comprobavit. Apponamus iam manus ad reliqua, et quod restat sine intermissione et omni cum diligentia prosequamur. Venimus iam prope hostium, et illud manu tangentes pene aperuimus. Quid superest, fratres dilectissimi, nisi alter alterum in unitate spiritus amplectentes introeamus cantantes: Ecce quam bonum et quam iocundum habitare fratres in unum. Sed video in ipso hostii limine offendiculum quoddam, sed forte parvum; nescio quis verbalis forsitan differentie obex se interposuit et nos parumper ab ingressu retardat. Eya fratres, in nomine Ihesu Christi et spiritus eius qui ipse est caritatis et pacis, obstacula hec quecumque illa sint cito amoveamus, ut plana et expedita via ingrediamur in dilecta tabernacula domini virtutum. Que nam ille diversitas esse potest que statim unitatem nostram dirimere valeat? Quis lapis offensionis nos eiusdem patris filios ab hereditate in testamento divino nobis relicta et tanto opere commendata privare potest? Absit fratres, absit ut Christi orationem ex voluntate nostra porrectam ad patrem nostra culpa cassam ad nos irritam faciamus. Et quoniam diligere deum et diligi a deo possimus, quo ipse deus pacis veniet ad nos et apud nos mansionem faciet, si spiritum pacis et unitatis preceptum non observemus, Christus, ut inquit apostolus

hec magna principia feliciter atque optato fine concludere dignaretur. ut

est pax nostra ipse fecit utraque unum et medium parietem macerie solvens / duos condidit in semetipso unum hominem novum faciens pacem ut reconciliaret ambos in uno corpore deo pacem interficiens inimicicias in semetipso / Ipse veniens ewangelizavit nobis pacem hiis qui longe et hiis qui prope. Ipse nascens annunciavit nobis per angelos pacem / ipse predicans docuit nos pacem / ipse moriens reliquit nobis pacem Et nos qui dici volumus discipuli sui / et xpiano nomine gaudemus potimus quacumque occasione pacem negligere et unitatem ecclesiasticam negligere Si consideremus in qua puncta differimus et in quot et quibus convenimus erubescendum est / quod aut nos diffidiu durare amplius hoc paciamur. Utrique fatemur unum deum patrem filium et spiritum sanctum tres personas in unitate substantie / utrique tenemus vetus testamentum / utrique novum plurimos sanctos doctores tam grecos quam latinos utrique tenemus et approbamus Impossibile est quod contra hiis plurimis in quibus unanimiter consentimus illud non possit veritas / Impossibile esse arbitror per tot librorum volumina que nichil adeo nisi spiritu dei per sanctos patres sunt condita in quibuscumque ad salutem nostram conscripta sunt hec veritas licet sepe numero declarata sit. et postremo in sacro lugdunensi concilio sublata statuta discordia Nichilominus si quis adhuc scrupulus restat si quis applicione declaratorum efflagitat / Ecce nostra sancta mater ecclesia hic in spiritu sancto congregata parata se offert iuxta doctrinam beati petri omni poscenti de ea que in se est fide reddere racionem / cum omni caritate et mansuetudine Et quoniam nichil [illegible] nobis est tunc / nichilque magis cordi nostro insipuit heret quam ut omnes qui xpiano nomine censentur soliciti simus servare unitatem spiritus in vinculo pacis / et sicud est unus est xpus et una xpi fides / ita simus in una fide et xpi corpus Ideo per caritatem xpi qui animam suam pro nobis posuit ac sui preciosum sanguinem quo nos redemit ex toto corde nostro ex tota anima nostra ex tota intencione nostra nos hortamur rogamus et obsecramus ut omnino idipsum secundum apostolum dicamus omnes et non sint in nobis scismata / sed sicut sumus xpiani ita simus uniti et pacifici adinvicem xpiani Nos pacem et unitatem in xpo vobiscum et omnibus

hominibus habere desideramus / et quemadmodum pro hac pace et unitate multum laborem multis curis respirimus / pro illa si opus sit exemplo Salvatoris nostri nosipsos et animas nostras impendere et superimpendere parati simus Similiter nos et vos et omnes homines facere optamus Alioquin quod sequitur fecit frustra deum colit frustra xpianus est Nichil sibi orationes / nichil ieiunia nichil elemosine / nichil denique ipsa martiria sine caritate et unitate ecclesiastica secundum apostolum prodesse prodesse poterunt Idcirco vos ex factores quos nos sanamus ex multis quas super memoravimus et ceteris tibus spandum et quod ut fraternitatis perceptum dum de pace et unitate vobis necessitatem imponit Salus animarum que ex ecclesie unitatem et non potest vos artat Sanguis xpi pro eternal effusus ita vos agi reddit obnoxios / promissiones dei ac premia vite eterne ad hoc sunt opus vos invito debent allicere Sed et quis erit ille tam impius xpianus nisi ad communem pacem et precavendum insuper nonnullas non debeant videns tam ste matris ecclesie dedecus ac confusionem / quam ex hoc dissidio aput inimicos patitur nomen xpiano Derident enim xpianam religionem iudei turci Saraceni et alii infideles quam sit in fide divisam conspiciunt Et cum in alio ei detrahere nequeant pro hac tanta blasfemantur lacerat et maledicte discerpunt Et quam unita velut heresi formidaverit / sit scissa contempnunt at nichilo faciunt Multi procul dubio ad orthodoxam converterentur fidem sed videntes nos invicem variis dicentes disceptare opinionibus et dogmatibus adversisque discrepare / unusquisque in suo errore perseverat nescientes quos eligat quibus se magis adherant Heu quam in genere tremendum et erubescendum quod cum nulla infidelium secta ita pacem et unitatem sicud sancta lex nostra precipiat / aput nullos tamen minus quam aput xpianos pax Quod et unitas in credendo servatur Quod infideles nostra est hoc obprobrium quod apud infideles sub penis merroribus et supersticionibus suis pro secta tenenda omnes qui eandem fidem colentes veniunt / et nos veram fidem et eademque veritatis principia profitentes sit inter nos tale dissentimus et divisa preter a peticio quas multis nominis infideles pertulit Nomine unione mutua nos persuadere debet Neque non in xpianos dei iudicio sanguis eorum qui nostra culpa

ac desidia pereunt de manibus nostris exigetur cum tot malis possimus et negligamus occurrere Heu quot singulis annis filios ecclesia perdit qui in manus durum infidelium fidem catholicam abnegare coguntur / Innumerabiles etiam spatium detrimenta corporisque pericula dicenda reservantur Hec enim quia oculis conspiciuntur magis cogitare magisque horrere homines solent Post hec ex earundem dissidiis in ecclesia ortum / quot quantaque dampna iniurias persecutiones contumelias a turcis Tartaris Saracenis nobilissima grecorum patria quadringentos ferme annos passa sit et quotidie proch dolor amplius atque amplius paciatur Ad quorum exterminium ecclesias orientales barbarus infidelium furor dedux quis referens alacrimis se temperet Quot opida per clarissima quot urbes in signes diruta sunt et solo equate / quot immense gentes quot populose provincie incendiis delete / quanta quoque depopulacio et ruina in orientali plaga hinc secuta sunt Quam horribili servituti et iugo tributario xpiani orientales subiciantur / et quam ex proximo periculo super patrionis tuter qui superant / et quidquid super est virorum populorum sibi iacent quis nesciat / et quis sciens non fleat / et quis flens iam non gaudeat poter studia liberatur arum aliarumque scientiarum studia que illa insigna quondam copiosissime florebat Nunc penitus defecisse videatur Et ubi seminarium olim sapiencie erat et omnis eloquentie ac sapiencie fons quid nunc superest vos memisse nostro / Horum omnium dissidium sepius tam quibus omnis fama Sed horum in xpiano ipsa vera nobiscum unitas vidit omni futura extimatur Nullum his calamitatibus facilius est remedium quam ut omnes qui xpum colunt in eadem fidei nectantur unitate / et alter alteri sicud fratres deque invicem opem ferant et mutuo sub sidia ministrent / Audita pro certo hac unitate vos undique populus xpianus ad adiuvandum vos / pellendumque de grecia turcos et calamitosum conveniret / quin immo sola reconciliacionis fama ita illos attonitos reddet ut despirare cogantur in terra vestra posse amplius immorari Commorabimur Reges duces et principes et omnis populus xpianus et non vocati ultro ad vestra presidia confluent Nemo est quod quidque

[illegible marginal text]

roboris ac virium poterit vestre genti non conferat

Sermo factus in die apostolorum petri et pauli in Concilio Bazyliensi per quendam doctorem Sacre Scripture de Anglia parisiensis

Relictis omnibus secuti sunt eum luce v capitulo Verba hec originaliter scribuntur et recitatiue in ewangelio diuturenti per quorum usum / Ut ad precibus sermonis magis celerius valeam accedere ne prolixitates virium verborum perplexitate fastidio asscitam auxilium divini non modo in maximis sed eciam in minimis teste platone implorandum brevi dedicatione spiritus grandia affectu invocemus oculos nostros ad spem misericordie et misericordie primitus convertentes ut nobis instantis operis exordio presidium magnum quo plurimum indigemus a suo benedictissimo filio ihesu xpo libeat impetrare sibi primitus offerentes verbum gratissimum dudum ab angelo eidem obsequiose presentatum Ave gratia plena dominus tecum

Relictis omnibus secuti sunt eum Scribuntur hec verba ubi antea allegata extiterat Cum teste beato Augustino tota vita xpiani si secundum ewangelium vivat crux atque martirium esse demonstratur / Crux dominica non dum asserenda est illa que tempore passionis xpi ligni affixione consumatur sed et illa que toto vite curriculo virtutum disciplinarum virtutibus compatitur / quapropter ea sancti patres salvatorem nostrum summopere imitari cupientes hanc crucem ex cordis medulis portare nisi sunt eius saluberrime doctrine luce ex mitentes ubi ait Si quis vult venire post me abneget semetipsum et tollat crucem suam et sequatur me / tollat inquit crucem suam non alienam uti quamplurimi qui abstinenciam sanctorum paupertatem et discipline rigorem predicant in se tamen nullatenus observant / qui eciam sub artissima regula se militare gloriantur sed pro eius observancia minime mortificantur / tales namque illi cireneo crucem domini baiulanti conformantur / qui et si crucem deferret non suam sed alienam portabat Per eciam angarias / ut faciunt nonnulli qui cum murmure et metu / aliam se subiciunt quicquid pro abstinencie rigore carnem exterius affligunt fructum tamen abstinencie interius non requirunt / tales pro certo doctrine apostoli minime imitantur ad galatas v inquientis qui xpi sunt carnem suam cum viciis et concupiscenciis crucifixerunt / quod secundum aliam translationem domino edoctus spiritu orabat propheta inquiens confige clavis a

[illegible marginal text]

tuos tuo carnes meas Sz ut passionis x̄ vestigia p amplius imitent non solo carne clauis tuis affigere expedit / sz et mundi spiritum nostrum in medio carnis et mundi / veluti in medio duorum latronum opus crucifigere Verum caro et mundus latrunculi siue latrones cruciis debent existimari cum ac thesaurum preciosissimum suis fallacibus blandicijs iugiter surripere intant quod deuotus Bernhardus in suis meditacionibus multum lamentabiliter conferebat Ingens heu michi vndique bella vndique tela volant / vndique temptamenta vndique pericula quocumque me vertam nulla securitas / et que mulcent et que molestant timeo / esuries et satietas somnus et vigilie labor et quies militat contra me / non minus vereor prospera quam aduersa / quia caro mea delicato est luxuriosas et voluptuosas ab illa habeo cogitationes de mundo vanas et curiosas Isti enim inimici me iugiter impugnant et persequuntur / Quare sancti gloriosissimi apostoli petrus et paulus in exemplum nobis dati / hec aduertens iugiter uigilantes carnem et mundum cum suis pompis et fallacijs in medio eorum crucifixi persuadarunt atque subiugerunt iuxta verba apostoli ad Gall ij Iniquientis xpo confixus sum et ad Gall in sexto / michi mundus crucifixus est et ego mundo iuxta etiam verbum pro themate assumptum Relictis omnibus sequuti sunt eum In quibus verbis ad laudem horum sanctorum duo satis congrue nobis insinuantur / Primum est omnium terrenorum contemptus per quem gloriosissimi nostri apostoli cruci carnis et mundi vita hac durante affixi fuerunt iuxta primam cum thematis partem Relictis omnibus Secundum est salutiferum xpi imitacio ex dei dono proveniens iuxta secundam partem secuti sunt eum

Ad paupertatem autem spiritus que crux mundi est diuersis virtutibus attendentibus sic libz exponere / seculi huius falsa sapientia non intelligens de quibus loquitur neque de quibus affirmat sententiam potest / beatos dicit filios quorum dextera dextera iniquitatis et os loquens vanitatem / quorum promtuaria plena et cetera que in psalmo sequuntur / Contra quam sapientia patris dei filius dextera pro os loquens veritatem / pronunciat / beatos fore pauperes / futuros reges et regni eterni / et si dicat errantes / corrigendi estis / beatitudinem queritis sz non est ubi queritis et est ubi non queritis / curritis sz extra viam / paupertas voluntaria principalis est via audiamus pauperem pauperes / sane credendum est xpo / pauper natus est / pauper vixit pauper obijt mori voluit / diues sz noluit quia enim ardua est via qua sursum est propterea expeditos fore necesse est quod noluit quamuis beatitudinem ostendit / utiles via cum dicat Beati pauperes spiritu quoniam ipsorum est regnum celorum / dicitur rex regna donat / reges facit / Inuenit homines pessima peste cupiditatis et plane beati qui precepto uilibus sz grauibus similis huius mundi noluit diuites fieri de solo creatore mundi propter ipsum cum hi nichil possidentes / ac nichil possident omnia qui possident continentem et disponentem omnia quorum deus pocior est presul ergo beati pauperes xpi quorum fides sic elusit mundi sapientiam / et sola quis sit optimus usus diuiciarum / et vz dicere pauperem facit et misericordiam si diligentur diuitem an et beatum si xpo contemnat et ob hoc sic patres ad sapiendum celum et platonis cupientes conscendere sessionem totum pondus rerum temporalium per paupertatem voluntariam abiecerunt / sub quippe viris nuncquam diuiciarum rerum affluentia honorosa est quia hoc ipsum grauat tollant quod sustentant enim viator ad priora multa portant / sicut enim sufficit in estate currens vmbella / sufficit et nequam inuenietur circa sua sufficit / sic mundi vite huius pauper in tribulationibus huius mundi fervore refrigerium multum inueniens / nec aliquid quod ipsi delectet / ad deum animo curre compellit et eius amicum imploratur quod bernhardus liquide asserit cum dicit Cui mihi omnes diuiciarum abstulit me adiuvendum circus expediret / sunt quippe paupertas cupiditatibus temporalium rerum ardorem quo heu et nudis cinis homines estuat mundant sicut iam ipsorum pauperum refrigerat ut cuncta terrena ad aptos arbitrantur ut stercora et humana fiat eorum / hic oculos mundos et humiliter ad contemplandum celestia non sint terrenorum puluere offuscati ut enim aues que nuncquam in horreo congregant atque mare domine se prouidencie committentes sursum solent ascendere ad celestibus ad terrenos quare / sic hij qui nos cum terrenos in dei presencia consideratione se abstinent / in dei providencia melius sperantes ad celestia contemplanda et totis cordis medullis pro desiderio volitant et simul per contemplacionem in cetus inhabitant cum deo celi et angelis cum quibus possibile est se pertinet / sic inferiores paupertas spiritus timores et in fectores viciorum cauillationibus compatitur sed ea sed in cetus et refrigerat cum cum xpi pauperes in contrimo paupertatis et infirmo ipse contribulati cottidie compatitur et deputauimus non pt in eis aliqua peccati inferno nec nuncfaciendo remane sz statim sedatur per omnia et expiatur propterea pastor ecclesie petrus pro omnibus multum fugiens respondit in omnibus et sequuti Ecce nos reliquimus omnia et sequuti sumus te Hec nempe sunt verba vt conte[mptus] dicit qui contemptum mundi in vniuerso mundo et voluntaria hominibus persuase paupertatem Ecce inquit nos reliquimus omnia bene / optime / nam et mundus transit et concupiscentia eius et relinquere magis expedit quia relinquere quid mirum si reliquit petrus omnia ut sequeretur xpm cum nec petrus eum sequi posset ut promissum est onerato Nec sane inutilis est hec commutatio pro eo qui super omnia est omnia reliquisse Nam ut mica promissum est vel cum eo donatur omnia et ubi apprehendens eum erit omnis ipse omnia in omnibus quare pro eo omnia reliquerit omnia inquit non tantum possessiones sed etiam cupiditates et eas maxime plus enim mundi concupiscentia quam substancia nocet / et hec fugiendarum tam diuiciarum precipua est quia aut vix aut nuncquam sine amore valeant possideri gloriosos nimis non modo exterior verum etiam interior substancia videtur et facile cor humanum omnibusque frequentat adheret Ad huius autem paupertatis culmen qui cupit attingere si exemplar magni patris imitari studeat non solum minimam prudentie verum etiam circa terrarum piene renunciare quamdo debet vt tali spoliatus possiorum introeat in potencias domini et nudum se offerat Bernhardus crucifixi nescio seculo professione renunciat qui propter sancte loculus inter cordis archana reseruat Nec mirum cum non omnis volumus paupertas apud deum laudem commendet Nam et philosophi sua omnia reliquisse leguntur ut mundialibus curis expediti studio vanitatis possent vacare et nolebant ipsi habundare ... ut habundarent magis in ipso Hos abeimatis pauperibus distinguens cum dicit beati pauperes spiritu / spiritu est spirituali intencione et desiderio ad solum beneplacitum dei et carnis salutem quoniam ipsorum est regnum celorum / et vnde tam ... si misericors ille hoyrius cuiusquis decelo ... est quam affectauit celsitudinem et publicum consurgens Rome ... Beatos esse qui sponte in paupertatis humilitate sese contrahunt / Vide quanti sapientis ordinat diuina sapientia primum primum ... apponens at diuitias obtine regnum celorum quod perdidit superbiens angelus qui confisus est in celsitudine sua et in multitudine diciarum / paupertatis vilitatem amplectere et tuum erit / Vide in huius vbi penuria ... beati pauperes spiritu ipsorum est os eius in quo sunt omnes thesauri sapientie et scientie dei reconditi et cum vere hec doctrina ... dixit apertum os meum / eructabo absondita a constitucione mundi / quid enim tam absonditum quam paupertatem esse beatam sz veritas loquitur que nec falli nec fallere potest quare ad illud propositum Bernhardus multum lamentabiliter loquitur in quere sic vos insensati filij adam diuicias queritis diuitias desideratis usque ad hec cum beatitudo pauperum diuinitus sit commendata qua fronte vel qua mente parum diuitias queritis postquam xpus beatos esse pauperes predicauit Ecce quo expressi et spectabiles pites quo quieredum ex professionis apices cupit pertingere et ad regnum celeste attingere de propinquo more moro gloriosissimorum apostolorum circa exordia et stercora reputantur sz merce / et si qui diuitias possideant vt prelati instatu perfectionis consistentes eas abhorreant sunt per et contempne ... pauperum et ecclesie necessitatibus ... Diuitie si affluant nolite cor apponere Sz proh dolor nonnulli episcopi nostri temporis prelati complures in statu perfectionis acquisite existunt hac paupertate spiritus satis apte carent / imo pauperum esse defraudatores non modicam bona enim ecclesie quorum dispensatores existere debent non in ecclesiarum refeccione non in pauperum hospitalitatem non in infirmorum curationem fructuose applicant / sz heu heu in pompa non modicam tam in familiarium et equorum excessiua multitudine et apparatu sz in vestium preciosarum multitudine superflua / non non etiam impunitum suorum ditarum / vt quod misfalor in bursarum collectione caro et sanguis regnum dei possidet / videantur tanta denique in quibusdam prelatis est excessiua pompa ut etiam si plurima multa redditum ecclesiasticorum habeat subsidijs suorum subditorum heu et indigentius indigent / nimio etiam ecclesiarum adiutorie aut conuiuendis Inde clerus inferior depauperatur inde mundus scandalizatur inde status ecclesiasticus in publicum contemptum et derisum deducitur Inde forsan Inde forsan dei permittente insurgunt libertates et que cetera de per ... que hic apte detegere nolui vt reformatio in huius pompis primum et quam totus mundus expostulat si libeat apponatur non sic ... sic nostri gloriosissimi apostoli diuicijs usi sunt paupertatem spiritus iudicare ... / et si noster gloriosissimus paulus de erario sic decopo predicacionis aucte a domino collata vt ceteri apostoli viuere potuisset

ne tamen ex mandatis eius fratribus offendiculum faceret
de labore manuum suarum vivens provelegit
ymo etiam sicut in sua epistola ad philippenses iiij°
personat: Omnia arbitratus sum ut stercora
ut christum lucrifaceret. Sed et clanger etiam
beatissimus petrus cunctis plurimas divitias
ante pedes eius prostratas habet ut sancta
actuum testatur historia. Una autem cum ceteris apostolis
dividebat simul pretium unicuique opus
erat ut ultatem haberet. Ubique paulo
ante promissum refectis omnibus sequuti
sunt eum.

Sed attendamus obsecro ad voluptatum
et desideriorum carnalium contemptum
per quem isti gloriosissimi apostoli crucifixi carnis
sive vigore disciplinae habent mita
mortali sexa affixi sunt. Hujus enim
carne caro nostra non modo castigatur
sed ut contrita sit obediens spiritui plurimum
mortificatur. Ad celestem cum thalamum
te dentibus tendendus est homo exterior
disciplinis et districtionibus regularibus
abstinentie et vigiliis cineri et cilicio
paupertati et silentio laboribus et alieno
imperio ut ablatis affligatur et crucis assi-
gnatur donec funditus corpori spiritui contrariis
ante consuetudine moriatur. Quia cum
primum caro nostra aut cum ceteris desideriis
maiori ex parte sumit originem et per que
quis offendit per hec et torquetur sapientie
xi. Quare est corpus meum flagellis et
jejuniis et aliis afflictionibus disciplinis sub-
iciendum ut etiam christi patris et
disciplina et opus suo hoc est corpori
modo laxa manus illi et querit libertate.
Non enim adhuc nos de paradiso volup-
tatis ad Adusto domina ejecit ut hoc altum
sibi paradisum adinventio humana prepararet.
Homo natus est ad laborem sicut non fuit
ad quod natus est. Si per laborem refugit
ad quod venit in mundum, quod videbit
ei qui misit illum qui ut laboraret
instituit. Si talis est finis, si tale est
iudicium ut eterna gaudii luctus occupet
non quod non perhenda sunt in hoc seculo
jejunis flagella et cetere corporis afflic-
tiones mundi huius voluptatibus certum
sit cum divite epulone cruciandum sunt
qui in vita sua bona recepit. In sic
quod plures nos sapiatis carnis presentes
reprobare mali et eligere bonum quis
eorum potest esse finis sed secundum multitudinem
consolationum suorum dolores obtineat
ne eorum sane modo sit ut edocuit san-
ctissimus ille Jo. baptista qui teste salva-
tore venit non manducans neque bibens

placuit. Ut vestimentis sic enim locusta atque
mimie est nisi aliquorum forte animalium
vocabitur sit ut prelatus cameli humanum
est indumentum quid ergo nos necato leges
fe et repletia desatia abos expquisitis
delicatis Jo. sed homo missus a deo
ymo angelus dei quo nullus maior
in natis mulierum morem suum id corpus
sic castigat sic extenuat sic affligit
et nos induimur sericeis ut bisso et
purpura et splendide epulamur eria
cottidie in jocis et letitia fluctuamus et
heu heu tota nostra versatur intentio
in popularis aura sectanda in gloria
inepta et voluptate ciborum ymo est
quorum sup preciosum est mimis in pre-
parandis cibis studium. Ad hibent enim
infinita de coctionum superiorum et condimentorum
genera excogitantes modo mollia
modo dura modo calida modo frigida modo
tostata modo assa modo pipere modo oleo modo
sale condita ut diversorum quatuor vel
quinque fercula per manus impediant
novissima et cum jam prioribus cibis
ventribus repletum se nec dicat cordis
tuo sitas nimie sanatur. Attende attende ergo
attende verba Bernhardi et cordis
thalamo tenacius imprime et hec in eo
saltem ac glena fare obmittens Dir
mihi ait Bernhardus in meditationibus
Ubi sunt homines qui ante pauca tempora
nobiscum erant nihil ex eis remansit
sit nisi cineres et vermes attende diligenter
quid sunt et quid fuerunt homines
fuerunt sicut tu comederunt biberunt et
riserunt duxerunt in bonis dies suos et
in puncto ad inferna descenderunt quid
profuit eis inanis gloria brevis letitia
mundi pompa carnis voluptas falsa
divitie magna familia et mala
concupiscentia. Ubi risus, ubi jocus, ubi
iactantia de illa exultatione tendentium
in gloriam ruinam et magna tormenta
quod illis accidit tibi accidere potest. Que
aut similia ingenti cum indagine subiciens
gloriosissimi apostoli perpendentes sibi
huius voluptatibus et deliciis se
abstrahere curarent sua proprissima
carne ut fuerunt spiritui juge vigilanter
castigantes juxta illud apostoli Castigo
corpus meum et in servitutem redigo ad
tantum denique beatissimo paulo reple
incitavit per laborem corporis
ad chorum xi enumerat plagas pericula carceres
cruces carnes sitim esuriem frigus et
nuditatem et alia plurima eius parcula nolo
rod apostolo ibidem virtute ymo nunc tempore

rapto eiusdem epistola septimum et in asya
mea passus est tribulatio ut super modum
et supra virtutem gravaretur ita ut tederet
eum vivere. More enim sui gloriosissimi
magistri doctrinam quam alios edocere co-
natus est in se primitus prius perficere satagebat
doctrinam in qua ad colos iij° scriptum est: Mor-
tificate membra vestra que sunt super
terram fornicationem immunditiam libidinem
concupiscentiam malam et avaritiam
que est ydolorum servitus. Et hec ideo
ut corpus pectum in eo pessimundaretur
peccati et destructum a quo ex corpore
peccati tum eiulatu liberari postulabat
in quinibus. Quis me liberabit de
corpore mortis huius ad ro. vij. Sed
neque petrus expers talium tribulationum
et carnis mortificationis extitit sane
verbum apostoli prima ad chorinthios xl° scriptum
vitati subsistat nimie inquientis pu-
to enim quod deus nos apostolos novissimos
ostendit tanquam morti destinatos quia
spectaculum facti sumus mundo et angelis
et hominibus. Nos stulti propter christum vos non
prudentes in christo nos infirmi
vos autem fortes vos nobiles nos
ignobiles usque in hanc horam
et esurimus et sitimus et nudi sumus
et colaphis cedimur et instabiles
sumus et laboramus operantes mani-
bus nostris. Maledicimur et benedicimus
persecutionem patimur et sustinemus blasphe-
mamur et obsecramus tanquam
purgamenta huius mundi facti sumus omnium
peripsima usque adhuc et actuum v° Ibant
apostoli gaudentes a conspectu concilii
quia digni habiti sunt pro nomine Ihesu contume-
liam pati. Denique vero gloriosissimo petro
teste christi scriptum est: Paratus sum
tecum in carcerem et mortem ire. Et de
paulo actuum xxj° Ego non solum alligari
sed et mori paratus sum propter nomen domini Ihesu.
Ad apostolissime hodierna die principes
martirum constituit ubi nedum divitias
voluptates delicias aut queius bona
exteriora sed et corpora propria pro domino nostro Ihesu
christo reliquerunt ut multiplici via re-
stituretur ubinam sepius repetitum re-
lictis omnibus etc. Et hec de primo.

Super secunda parte principali sermonis
quod est precedente celebravimus hoc festo
sanctum principium apostolorum beatissimis Symonis et Jude
apostoli imitatorum pro tegere salutifera
salubriter sequuti quam in gloriosissimi
salvatoris sunt eum. Ad hanc ergo
divina revoluimus eloquia queque
sine divina gratia et mia attingere non

posse reperimus qui ad ro. ix scriptum est
non est volentis neque currentis sed totum
miserentis dei. Et Jo. vj. Nemo potest
venire ad me nisi pater qui misit me
traxerit eum. Et augustinus in omelia super eodem
verbo Ille venit quem gratia dei prevenit
qui enim propheta ait misericordia eius preveniet
me. Misericordia sane dei prevenit homines sa-
lubriter christum imitantes sua digna ex-
sumunt quibus ipsos ad sua salutem at-
trahendo. Uti exteriori eruditione interiori
inspiratione paterna flagellatione be-
neficiorum exhibitione et cum hoc simul cum ista
ex dei clementia bonitate et misericordia et pro
humana salute preveniat simul et
ministrentur misericordia dei quibus qui istorum
eorum sumunt se trahi non permittunt
conqueritur dominus dicens proverbiorum primo
Vocavi et renuistis quo ad exteriora
documenta extendi manum meam
et non fuit qui aspiceret quo ad collata
beneficia despexistis omne consilium
meum quo ad inspirata consilia et tempta-
tiones meas neglexistis quo ad irroga-
ta flagella. Contra autem se egerunt nostri
beatissimi apostoli qui tanquam veridice oves
gregis domini eius voce audientes
multifariam a domino se trahi permise-
runt. Primo enim beatissimus petrus
exteriori eruditione se trahi permisit
ut mathei iiij° inveniente domino et eum
exterius alloquente ut ipse et frater
eius andreas ipsum sequerentur relictis
rethibus sequuti sunt eum. Sic et
noster gloriosissimus paulus per-
vocem exterius obiurgante actuum ix°
tractus extitit cum ei nec platum
dominus est: Saule saule quid me per-
sequeris. Interiori insuper inspiratione
mathei xvi. petrus apostolus in mathei
xvi de veritate fidei interrogatus
respondit: Tu es christus filius dei
vivi cui teste salvatore in eodem capitulo
caro et sanguis non revelavit sed pater
eius qui est in celis cuius simile de
modo paulo actuum ix legimus cum ibi
scribitur quod subito circumfulsit eum lux
de celo. Sed et idem paulus flagellatione
non modica eruditus sic tractus ex-
titit cum idem textus ipsum excecatum
et in terram prostratum fuisse fateatur.
Beneficiorum denique exhibitione idem
paulus edoctus est et tractus fuit
cum apte beneficia divina recolenda de
se ipso audeat asserere fuisse raptum
usque ad tertium celum audivisseque archana

uba quoniam lucz habes, loqui ij ad Cor. xij. Sed numquid petrus beneficijs ecclesie diminu... allectus est quidem cum post fidei validissimam confessionem regni celorum claves meruit nempe cum ei mathei xvj a domino responsum est Tibi dabo claves regni celorum et quodcumque ligaveris super terram erit ligatum et in celis et quodcumque solveris super terram erit solutum et in celis ymo et post trinam amoris eius interrogacionem primatum iudiciarie potestatis pro singulorum apostolorum sibi dedit cum ei Jo. ultimo benignissime respondit pasce oves meas pasce agnos meos quamvis constat ipsum et eius successores potestatem clavium et iurisdictionis ymo et preeminentiam super singulos de ecclesia immediate a christo obtinuisse et ob hoc post christi ascensionem in pluribus actibus apostolorum capitulis petrus precessit in loco locutus est tamquam aut preeminencie ut gloriosissimus petrus in ordine ad alios apostolos fuit quod non in sua persona ecclesie super petram fundate in suo nomine meruit figurare secundum illud mathei xvj Tu es petrus et super hanc petram edificabo ecclesiam meam secundum expositorem Augustini in libro retractationum secundum quod omnibus et pro omnibus saltem non semper loqui et respondere Quam obrem quod plurimi ex sacre scripture ignorancia intellectu viribus rei potestatis falluntur propria petri tamen fore scripta putantes quod nomine ecclesie cum apostolorum sibi dicta a christo prolata fuere quod patrum sanctorum opus est plurimi namque dubitant verba preallegata mathei xvj Tibi dabo claves regni celorum etc soli persone petri dicta extitisse sed si apte textus considerantur videbimus premissa verba pro omnibus apostolis sibi a christo dicta fuisse non enim solus petrus in dicto capitulo de fide interrogabatur sed omnes apostoli. Dicit enim in eodem capitulo scribitur Jhesus in partes cesaree philippi et interrogabat discipulos suos dicens quem dicunt homines esse filium hominis Et paucis interpositis subdidit discipulos omnes alloquendo Vos autem quem me esse dicitis Respondens symon petrus dixit Tu es christus filius dei vivi hic aperte conspicere possumus quod cum omnes de fide interrogaverit petrus vero fidem pro omnibus confessus est sibi vero pro omnibus responsum est Tibi dabo claves regni celorum etc sic et illud verbum luce xxij Ego rogavi pro te ut non deficiat fides tua non ecclesie petro dictum fuisse constituimus sed ecclesie pro ipsius quam ibi prelatorum in vera fide et puri homo durarunt. quare secundum Rabanum doctorem antiquissimum claves celis

apostolis date sunt cum petro date extiterunt non est enim in epistola ad presbiteros omnium etiam discipulos enim propter quod eiusdem Rabanum in premisso capitulo mathei xvj qui de se sentiant interrogat ut confessionem vere fidei dignam mercede remuneret Sed petrus fidei dignum merita remuneret Sed tamquam os apostolorum pro omnibus veritatem fidei confessus est dicens petrus Tu es filius dei vivi quam confessione vere fidei christus prelatum tradicionem remuneravit Hinc autem doctrinam fore augustini primo de doctrina christiana et capitulo xviij in decretis vere christiano et claves super Johem nimirum hesito ubi claves a christo etiam recepisse apertissime fatetur in libro enim de doctrina christiana capitulo preallegato sic ait Has ergo claves dedit ecclesie sue ut que solveret in terra erunt soluta et in celo que ligaret in terra ligata erunt et in celo Sed de agone autem christiano sic loquitur ecclesie claves regni celorum date sunt cum petro date sunt et quod ei dicitur ad omnes dicitur Et super Johem in forma ubi legitur utitur Si in petro non esset ecclesie sacramentum non ei diceret dabo tibi claves regni celorum quecumque solveris in terra soluta erunt et in celo Si hoc petro tantum dictum est non hoc facit ecclesia ut que in terra ligantur ligentur in celo et que solvuntur in terra solvantur in celo ligatum quia cum excommunicat ecclesia in celo ligatum excommunicatus et reconciliatur ab ecclesia in celo solvit regulatus Sed hoc ergo in ecclesia sit petrus qui claves accepit ecclesiam sanctam significavit Quo fit ut qui potestatem petri in ordine ad alios apostolos et totam ecclesiam vere admittunt habent perquirere originalia sanctorum expositorum lectionum sacre scripture doctorum et maxime illius eximie doctoris Augustini summopere studere debent ne per[illegible] nis doctrinis illaqueatus circumvolatur Nec quod premissa christus movere debet quod christus in loco preallegato per verba de futuro locutus est cum dixit Tibi dabo claves etc et quodcumque ligaveris super terram erit ligatum et in celis etc Jo. Ubi apertissime ymo exprimitur mathei xviij quod ecclesie tunc potestas clavium collata est tamen per verba de futuro ibi scribitur quodcumque ligaveritis super terram erit ligatum et in celis Jo. xx qui hanc promissionem luculenter exprimit adimplevit cum insufflat et dixit accipite spiritum sanctum quorum remiseritis peccata remittuntur eis et quorum retinueritis retenta sunt Ubi apostolis potestas clavium et per eos in eis toti ecclesie super apostolis

qualiter ymo etiam et discipulis cum discipuli illi preter ceteros extiterunt iuxta glosam hoc nobis hiis verbis edocentem Hoc in ipso die resurrectionis factum est et quamquam apparuit primo marie magdalene 2° etiam currenti cum aliis discipulis mulieribus 3° petro 4° cleophe et sotio eius 5° discipulis ianuis clausis illis duobus iam responsis et sic cum erunt isti de lxxij ibi fuerunt lxxij discipuli quod satis patenter constare potest ex verbis actuum et scripture Cum dicitur oportet ex hiis viris qui nobiscum sunt congregati omni tempore quo intravit et exivit dominus ihesus christus inter nos etc Ubi statuerunt Joseph et Mathiam qui de lxxij discipulis exstabant Nec mirum si lxxij post resurrectionem potestatem predicandi miracula faciendi et spiritualia ministrandi immediate a christo recepissent Ubi tanta ut arbitror nullas predicandi et miracula faciendi non aderat sicud post resurrectionem et ob hoc in capitulo preallegato Jo. pro missionem eorum renovavit in quibus sicut misit me pater et ego mitto vos ubi secundum quasdam potestatem iurisdictionis ipsis et toti eorum statui ut curatis ipsis succedentibus immediate contulit Sic enim apostoli quibus mathei xo et luce xo a domino missi fuissent potestatem a christo immediate accepissent multomagis post resurrectionem fuit conveniens missionem eorum renovandi ut mathei ultimo cum eis a domino dictum est Euntes ergo docete omnes gentes baptizantes eos in nomine patris et filii et spiritus sancti et mathei ultimo Euntes in mundum universum predicate ewangelium omni creature Sic enim noster gloriosissimus paulus a quo minus videtur cum minime cum christo fuit corporaliter conversatus in primo capitulo epistole ad galatas apertissime confitetur quod non ab hominibus neque per hominem extitit electus ut per hominem sed per ihesum christum et deum patrem Iuxta id ubi eius 2° ad Cor. x° scriptum Nam et si amplius aliquid gloriatus fuero de potestate quam dedit nobis dominus in edificationem et non in destructionem quod constat evidenter ex hoc quod cum tres annos a conversione sua nullum successorum suorum apostolorum illa[?] eius videret cum eis opus predicationis diligentissime peregisset ut exponi epistole ad galatas tradit luculenter Ex hiis celeberrimi et doctissimi patris comprehendimus possumus duos status ierarchicos militantis ecclesie immediate a christo institutos extitisse non potestatem sine medio a deo habuisse ut statum discipulorum quibus succedunt curati sive minores prelati et statum apostolorum

quibus succedunt episcopi ut est expressus secundum augustinum in omnibus veteris et novi testamenti apostolos creat episcopos et antistites iuxta id scripture actuum primo quibus eius accipiat alter quod de beato Mathia in eodem capitulo cum sors cecidit super eum adeo immediate factum est et per consequens alij apostoli de quibus magis putandum est iuxta verbum Augustini preallegatum episcopi et antistites immediate a christo effecti sunt In quibus sine ulla reprehensione fundari potest episcopos et curatos voces diffinitivas in concilijs generalibus habere debere quamvis ipsorum quilibet summo subsit pontifici Cum ipsi sint prelati et ierarche ex primaria institutione christi ymo si nostri dicunt qui de potestate iurisdictionis curatorum preallegati sunt veri ordinarij a christo immediate instituti in ecclesia existunt ut de curatis super voce diffinitiva indubitanter constat cum de questione legatum antiochenum contendentes miserunt super huiusmodi questione auctoritate diffinienda paulum et barnabam nedum ad apostolos sed etiam ad presbiteros qui erant in iherusalem Ut actuum xv° asserit hystoria que questio per apostolos et presbiteros novo seniorum in eodem capitulo fuit diffinita ut perlectura textus liquido innotescit ad statum autem curatorum decanos archidyaconos et prepositos et alios curam animarum ex ordinarie etiam habentes reducere possumus Cum scriptum est Qui vos audit me audit Sed nunc ubi hos duos ecclesie status explicabo sermo non Cum ad Ro. xij scribat apostolus quod sicud in uno corpore multa membra habemus omnia enim membra non eundem actum habent ita multi unum corpus sumus in christo singuli autem alter alterius membra et primo ad Cor. xij si dixerit pes quoniam non sum manus non sum de corpore, non ideo non est de corpore, et si dixerit auris quoniam non sum oculus non sum de corpore non ideo non est de corpore Sed totum corpus oculus ubi auditus et si totum auditus ubi odoratus ad complementum igitur corporis mistici quod est ecclesia et ad eius decorem alios a premissis statibus voluit esse in ecclesia Et ut modo admirari ierarchie celestis in hoc corpore figurare valeret iuxta illud Exodi inspice et fac secundum exemplar quod tibi in monte monstratum est et Apocalipsis vidi civitatem sanctam iherusalem descendentem de celo quos status aliis subesse in toto decrevit Deus abusum Bernhardus in libro de consideratione ad Eugenium non parum conqueritur inquiens Subtrahuntur abbates episcopis episcopi archiepiscopis archiepiscopi patriarchis sive primatibus bona species hec mirum si excusari queat et post multa si dicat episcopus nolo esse sub archiepiscopo vel abbas nolo obedire episcopo hoc de celo est nisi forte angelorum quempiam dicente audisti nolo sub archangelo

angelis ex e voealio quolibet ... ordinum ...

[illegible]

In recedendum ... patuit ...

[illegible]

Ubi ... potestas qua graviter ...

[illegible]

visum est sine spu. Nec propterea volo concludere quod saltem possim a summis pontificibus debeat appellari ne nervus ordinis ecclesiastici et auctoritas summorum pontificum in hominum reputatione vilescant quibus summis pontificibus quotquot sumus praelati clari anime capita nostra inclinare debemus uti a Christo eorum a suis patribus ... reverentia hiis sunt et ut fateor usque ad finem mundi sunt habituri auctore ut premissum est domino nostro Ihesu Christo Cui laus est honor et gloria in secula seculorum Amen.

In die bernardi abbatis sancti Clarevallensis

Optarem quam maxime amplissimi patres ... dignam meritis et gloriosissimis triumphis beati bernardi ... et placitam ... tibus acceptam posse dicere ... ubi arduitas rei ... imperito ... naufragium eluditur ... qui subeundi ... Grandes equidem materies ingenium parvum non superant. Decipio ... labor hic ... eloquentia ... audientium ... et tunc ... agetur ... cumulari solet clarevallensis humilitas ... in publice sententie iudicio viri illi erubescunt ... plus ... et abiectionis appetentes quam laudis et honoris. Hunc negociorum suorum sarcinas ... libenter imponunt et meo ... honori ... voluerint ... quorum visu patribus et vestrarum paternitatum supportatione ... aggrediar premittens ubi sapientissimi moralis ... **filii syrach in hodierne celebritatis** epistola lectum et **Ecclesiastici xlv** originaliter exaratum

Thema

In fide et lenitate ipsius sanctum fecit illum

Decet spectabiles patres cum de rebus arduis agitur sollicita attentione ... sursum erigere et ab hiis sensibilibus quibus in mundo occupamur mentes nostras avertere. Terrena quippe nostra habitatio sensum deprimit multa cogitantem **Sapientie ix**. Cum itaque de gloriosis meritis eminentibus triumphis vita exemplari atque celebri sanctitate **beati bernardi** in predicatione laudanda sit ... et ... exhortatio ... oculos ... nostras meditationes ... quidem ... et ... ordia ... orbis nobis largitur ... Et eo hodie ... quo sui specialissimi ... bernardi festivitate celebramus. Eo sic ... qui sue ... nocte dignatus est ... ad ... qui ... de thalamo suo et ... ad hec sacramentum ... et ... et sermo ... visus est ... Erga ... regia

ordos tue pietatis ad nos quite purga-
coz impetres exoramus pollutoz labioz
nihus sti prius fidei et lenitatis enarrare
qui no e speciosa laus more peccatoris cum
xpo. Da eis stitate depmere uir pulchre
dilectois atte supplices cofingimus uir ag
nouimus et ste spei putantes nouz gaudi
oz pmordiale uicui aue maria. Sufide
et lenitate ic Et si vba hec dca sunt hysto
rice de moyse uitissimo hoie uno duodeci
fidelissio in oni domo dei ebreoz iiiᵒ. Tan
te fidei ut se negaret filiu pharaonis mag
eligens affligi cu pplo dei qua tpalis pui
hre iocunditate maiores diuicias estimas
thezauro egypcioz inpperio xpi hebreoz
xiᵒ. Iuenis laude deutronomij ultio scbit
no surrexit ulterius ppha i isrl ut moyses
que nosset deus a facie ad faciem i oibus
signis et portentis Vidit em eenciam
dei in raptu sic et paulus ut testat aug
xiᵒ sr gen ad littera congruentissime exemplari
vite et stitate eximie gloriosissimum bern
hardi applicat hec uba eta uir etiam
que dignatus e uicere et inspectator
dus eligere eroi carne duce i rectore
optimi regule monachice atq; seiatore
melliflui ewangelice doctrine Ortus siquide
qualis parentibus fm dignitate seli sed
clarioribus fm religionis x ane pietatez
cu lacte nutrio quo bom quodamo sui
sit nacz. Optimus futurus catellus gen
eius pie mri sopinatis apparito figura
pheticus explanauerat Nempe magnus
latrator ewangelice doctrine i puas eximit
regiones ut de eo dici fuerit. Vt i omez
terrā exiuit sonus eius. et in fines orbis t
re uba illius cuius lingua medicinal mor
bos curauit anaz. et tactus manus sani
tas erat corpoz Maxia siqde lynu
sto vro gra in erat i morbos curacoe
s; i demonibus et eliminandis frequcior
opperacio. qui copiosior veratoz auia
adcepta concurrebat subsidia. et maioz
occupacio virtutu maiores opphuscabat ef
fectus. Summo ope h gloriosus scus le
nitate spus hre studuit. qui cum vim
dicta appeciit. a vit contumeliosa inceteros
retorsit. no equide sua doctrina fint red
de pmalo malu cz cu aplo vince in
bono malu romanoz xiiᵒ. Equide pro
malo malu inferre fragilitatis e utse
cit yoab abner interficiens p morte asa
el eius fris ijᵒ regu iijᵒ. Redde aut ma
lu p bono e pue puersitatis sic iudas
tradendo dnm mathi xxvi. Cz p ma
lo redde bonu e pfecte virtutis queadm
Stephanus pthomartir p inimicis pplo

[margin: fiat et vir]

exorant actum vijᵒ. Et in bernhardus
oia sustinens ppter electos ut ipsi magis
consequatur que e in xpo ihu ijᵃ thymot
ijᵒ. Hec hys plurima alia. Et virtutibus p
serti fidei et lenitatis summa merruit
attingere gradu pfectoz et transiuisse
tatis. nam mr vini phbatu insc
et lenitate ic Nequeo spuales inde
cies orbis virtutes quibus fulsit compu
ri. et mediocriter efferre. pez sul
gore et i mensitate sequuntur. dixim
vestigia rez. Preterea gelibene qui
serenus vltu fuerit modestus hitu in
ue circumspectus. i opibus timoratus i me
ditacoe assiduus. et in orone deuotus
de oi re plus fidens orōi qz indus
trie ppe nl labori Nam confessus est
alicui sibi meditanti ut oranti omes
sacraz velut subseposita et expositaz
sibi apparuisse futuraz. hinc e illu
cque dom. Ez quercus et fagi do
cuerit eu Summus fuit humilitate
p cipiens pietate. in consiliis confidus
in agendis efficax. inqr [illegible] qm i
ero ociosus. iocundus ad obprobria ad
obsequia verecundus. suauis moribus
fluens demu gra sapia et vtute
aput deu et hoies. Cuius scitate ne si
cerat deus admirorum sile sibi et
speciali puentu bndictoe corpus ap
taneat. i eius em carne gra quedā
spiritalis apparebat. in vultu claritas
celestis refulgebat. et i oculis ang
lica queda puritas. et columbina sim
plicitas radiabat Tanta nam erat
hoīs interioris pulchritudo ut eam
tibus indiciis foras erumperet. et de
cumulo ethice puritatis et gre perfusus
ho exterior videtur. Hoc tn illi sa
... dei p cipui studii mentis ad
ui... fuge. et tamq ... sese
aget ceteroz ... psequebat gla
fugiente ut de chathone refert bo
... in de cuius dei hoc gubin
sue... ore frequter in corde semper
qui facit quod meruit omes que
minus incentiui ... emulebat
reglaz ... actibus pferens
obseruancie singlaris. Ob hec silique
q plibus anima gestuuat depone
inahut qui ferre sciret Iuti qui
bus obseruancie erat illi singularis
puritas et admirabilis deuocio
c...ibor plurimaq alia ... obmit
tamus. De fide ipius et lenitate po
... deuocio poret quibus ad
summi stitatis vastigium meruit p

neme de qua postior aliq dicet. Sic
etenī in eius pcomii concluder. q in
fide et lenitate ic fidem itaq tamq
sapiens archytectus tocius spualis edificij
basim et fundamentu collocauit ut
pote qua iustus viuit abacuk. ijᵒ
Et sine qua impossibile e placere deo
Est em prima radix gre et glie. nec
eam mediocrit habuit feruens eius
... fuit e pcipuus eius
defensor et acerrimus hereticorum et scisma
ticorum impugnator Testis e petrus abel
lardus mgr celeberrimus i opione sua
sz de fide dogmatizans puse concessit
eu in xpi passione nobis exhibita exm
virtutis. et incentiuu amoris sz ne
gauit sacrum redempcionis ut recitat
gaufredus autissidorensis q secreta
correctoe plan ... monitus tam
pestiferu errore corrige ... pmictus
fuerat spopondit. sz p consiliis stimula
tus iniquis confidensq in suis ingeniis
viribus et plurimo exercicii studio resiliit
a sanior pposito. Que demu confuta
uit gloriosus bernhardus prius i conci
lio senonensi tande eo appellante
cora ppa Innocencio. et ecclia copio
sa. dicteq psul ipm actore conficti
erroris condempnauit et sua scripta in
cendio dedit. clarebat et aliud testis
quo celeberrimi fidei nri confessoris
gilbertus porretanus pictauorum epi
lres sacris plurimu eruditus. sz altio
ra se querens ad insipienciam sibi pa
... ponebat. suis disciplis absconditos
et furtiuas aquas erroris no simi
sencians de trinitatis simplicitate po
nebat eni relacoes assistentes in
diuis psonis quas no ydeptificabat
diuine essencie Que singularis fidei
athleta bernhardus redarguit. et
confutauit in concilio remensi cora
ppa Gregorio tercio biduana disputa
cione pnc... in volumine et cir
cumlacionibus recodebat ad apperies
... error ille aplico iudicio et
vniuersali ecclie auctore condempnatus est
Cuius sn prius sz bernhardi sancta
dein eptis consentiens induigerunt
ab ecclia e consecutus. clarebat et tes
tis ... ut i ore diu stet ome vim
heinricus tollosanus olim monachus
... aut appostata ... vbis in pochi
... mendacium cuius puisa dogma
... gettis fallacis psuasionibus

occuparat credulitate et tm infecerat
ubi ia passim erāt sine plebibus. plebes
sine sacerdotibus. sacerdotes sine debita re
uerencia. sine xpo denique erant xani. par
uulis namq gra baptismalis inter
cludebat ... et ob
laciones p mortuis deoz i uocacoes
sacerdotu excomunicacoes. pegrinacoes
basilicarum hedificacoes. dierz sollep
niu vacacoes Crismatis et olei co
secracoes. et omes denique instituciones
ecclie spnebatur. Quibus pestilentis
simis hereticis obuiauit bernhardus
pdicacionibus simplices instruens inuta
tes roborans et obstinatos sacramenta
tibus et ... co vincens adhibitis
quo plurimoz signoz miraculis quoz
vnicum recitasse sufficiat. Gallicis
e locis regionis illius ubi sermone co
pleto. plurimos bndicens panes ut ubiq
fiebat inquit in hoc scietis vra ee que
a nobis ... que ab hereticis suadetur
si i firmi vri gustatis istis panibus ad
epti fuerit sanitate. quibus gustatis
tam infirmi ... ultra co
valuit. ut vbu hoc p totu pvincia
diuulgaret. et vir scus ob meritis
obintollerabiles pplos declinaverit
Nec tn min i pfectus extitit scismatice
puitate vitatis insectator Bern
hardus Nempe orto scismate inter
Innocenciu scdm. et petri leonis de
fuiete felicis recordacois ppa onorio
tum ferueus pacis et vnitatis ecclie
zellator bernhardus p dicti scismatis
sedacoe germanias. gallias et ytal
liam ptoto peragrauit septenio. nos
regu puicipu et ciuitatu ad vei pas
toris Innocencij obedienciam adduxens
Restabat citra alpes sola aquitta
nea q quedam nebule corruptela
pcipuaci itaq conuocat comitem co
mes burdegaliens. et Gerhardus
Angolisiens p cipui fautores scis
matis aseo ... et ex
... neq tn satis ac
quiescunt Vir itaq dei efficaciora
arma captans ad altare scm ac
cessit p actisq consecracionibus no iam
ut hoies se gerens corpus xpi secum
tulit atq ignita facie et flammeo
oculis no iam supplex sed minas tribu
libus vbis comite sic aggredit Ro
gauimus te et spe spreuisti nos sup
plicauit fuoz dei conuentus et contep
sisti Ecce ad te pdiit filius virginis capt

ecclie et dns que tu p sequer ad est mêr
tinus in cuius nōie oē genus flectit͛ ce
lestium terestrium et i ferorz necnon inu
nue tua aīa deueniet · nō ꝗ et ipm
sp nes ē nō quid et ipm ꝯtēpnes ē lati
nabat͛ vin usi qui adōrat pstolantes
exitū rei / et nescio quid diuin exper
tantes / vident a comite abbate i spon
vehet genete sacratissimū corpꝰ ma
nibꝰ [sancte] sancte expavit et diriguit me
bris qꝫ motu dissolutus qui amentes so
lo prosternitur / et salmus p barba deflu
entibꝰ epilepticꝰ videbat͛ / astetit
vir dei propius, et humile pulsans surge
iubet et audire diuinā sniam / Pecco
siliare inquit epiē quos expulisti
sedes eis restitue / federa diuisos in
tuo principatu / discordes ad caritatem uni
tate revoca / et subde ipe innocentio
Comes itaqꝫ auctē sanitatem victus
n͛ potens resistē spiritui qui p os vir
dei loqbat͛ sibi p oīa obediuit / sic
scisma sedauit et toti acquitanie
pace reddidit / O virum ineffabile in
labore victum in morte vincendus / o
feruore salutiferum sue fidei q colla
principum calcauit vir repotet / et diui
scisma cessare compulit ꝑ que mi p
libatū ibm in fide et lenitate etc / ad
lenitatem ipm tacitus fidei fidantes
libet accede relicta gratiā scisma-
[ceterum] cetāriū suarz virtutum / et primus mechi
decet murmuratores et durarz q ꝑposuis
e sinus dei ex p dictatoē itinerz ste
[josephitum] lunitauit, cū tristior sequeret effectus
quib'da malivole dicentibꝰ / calliede
eduxit eos ut i t̄ficeret in deserto
ut sint minimum alophilorz adūsus
diuin exo · 22 · nō attende bꝰ diuaz
sepenno prudentia p inite corporz
orationē ꝑ nazz salt / eꝫ quid re
spondet mansuetissima lenitas viri co
fessoris liberat aduēte / si inquit unē
e vini ex duobꝰ fieri malo i me inm
mini hominꝰ ꝓ in dei ee / bonum in si
ure dignet uti ꝯ clipeo liberue eam
pis linguas dextrē linguas maledi
cas et venenata spicula blasphemorz
ut nō ad ipm pueniat / nō causa i glo
rius fieri ut remaneat i glam dei · hoc
libro scdo de ꝯsideratoē / Claruit i sr
eiusdē pris mansuetissima lenitas / cū re
glares in eius quādā conuentu recipi
instaret p suasus ad sua redire eadz
nam nō locorz mutatio sꝫ morz p
fectoz ad ducit · nō acquieuit respōso
quysino maligno agitatus pris sci

sic percussit maxilla ut rubor sui
cedet ictum et tumor ruborz / stat
qui adōrat in sacrilegum i uolauerit
quos preueniens pius pr̄ copesciut
et ut illesus abiret vehementer cos
adiurauit memor ubi apostoli ad Roma
12 · Nō vos defendetes carissimi
date locum ire · n͛ surdus auditor euangelico
alis ewangelii mat · v · percussus i vna
maxilla patus erat dare et alteram
dicebat enī ubi resonat utriqꝫ in
destia dulce ee colloquium ubi expte
vna utile si vō ex neutra pmittis
gratulari ee conuenit / decem loca
monasterio edificādis cognita mune
ris fraudulentis sibi et violenter ab
lata / dum gerere nollet et magis ei
vici ꝗ vicē delectaret Voluit etenim
sp eē abiectus in domo dni / ubi
tā ubius certe fructificabat etiā
qua facula ardens mentes homi
nibus diuina illuminabat et inflamma
bat bene eloquium ignitum vehemē
ter / postulatus ē i pastore a sua d
mestica ligonensis a cathalanensi ja
nuensi mediolanensi metropoli lugdunensis
et remensi nobilissima gallia belgica
sed nullatenus sollicitauit eius animum
honor ablatus ut mortus ē pro eius
ut inclinaretur ad eaṁ / nō enim
magis eū inclinauit thiara et anulus
ꝗ rustrū et sarculus ut loquitur eius
legenda · solitus bern erat dicē q
legem dei diligit · et honorē ca
thedre nō ascendit / nisi ꝓ tu coma
citer rennuit · sed sic prudenter egit
diuina se ꝓtegente gra ne aliqua
cogetur / moyses · siquidem aaron eius
frem pontifice ordinauit · leuit͛
vigo · sed nō sunt qui i pedicatoris erat
ligne · bernhardi nō ubi initias re
abillo honore sed sola humilitas re
uocauit / O quā rara sancta po
latorz fuga et oblatorz refuta i pu
ꝗ quibꝰ nunc passim regnat i pu
dens ambicio et ardentissima cu
pido dominādi in clero Et quibꝰ
quāta flagicia eueniat i ecclia
nullus sapiens ignorat / sed tempus
et locus sunt pauci ne dēlle ꝗ quelle
Ceterz longe eminēciores sunt ille
i libris appet i qbꝰ ita sua videt
expssisse ymagine ut illud a bro
siani mito sibi conueniat laude
ipe se sonet et laureatus spu sp
tus tonet sius aiginis enim uolle
desiderat ꝗ sollicitus abicito sui

ipius vindicator fuit p̄mū illius opus
de gradibꝰ humilitatis aspiciat / si quis
eius meritis religiosa deuocio / traue
ndū ad omelias de laudibꝰ bte virgi
uis / et i illū que de diligendo deū edi
dit librum si fervens coīn suorz ul aliorz
nequ zelus quat͛ legat͛ liber que a
potelecticū vocat · si vigil cū zelo ead
circumspecta discrecio / i uestiget liber de
precepto et dispensatoē audiat / ꝗ vō
fidelis cuilibet pue ꝯsulacois emenda
tor fuit et adiutor exhortatorius
admirites tepli fimo declat / ꝗ vō
gratꝰ gre dei / ex libris quos de gra
et libro arbitrio tā fideli ꝗ subtili-
disputauit agnoscit / ꝗ vō liber i voce
et in lingua disertus fecit i rerz supiorz
parit͛ et inferiorz scīa locuplex / i huius
q ad ipm Eugenium eodē sui religio
su de ꝯsideratoē scripsit quatuor libris
diligens ꝯsiderator i telliget / ꝗ de
notissimus pdicator aliene scitatis
sci epi malachie vita de scripta ondet
cuius glam dno revelante cognouit
cū pro eius transitu hostiā offeret
salutarē · et ob hoc collecta defunctorz
in ea q scorz ē comutauit dicens
Deus qui btm malachiaz pontifice
scorz tuorz meritis cosequasti etc / prib
moribꝰ suis sic cantica / et nistiorz
subtilis indagator et morz edifica
tor magnificus i notescat / eius fer
uore spus adusus errores in iusticia
in diuisus eplis prudens lector aduertet
fidelis eni fuius n͛ querebat sui ꝗ ꝓpriū
eat xpi curauit ut sinū / q eum scela
nō augunt / q odia nō extinxit / q sic
andala nō compescuit / q scismata nō
consumauit / quas heses nō ꝯfutauit
quid vō sciū · quid honestū · quid
pudicū · quid amabile bone fame
virtutis aut laudabilis disciplina
sius optū i qualibet regione dicbꝰ
nō roborauit / eius auctas · nō fouit
caritas / diligencia nō pmouit / quid
cepit ut reparare͛ O virtuā talis a
dor emendatois collapsorz morz in
tibꝰ nris i sideret / nō sic ꝯ meses e
nō ꝑ annos ecclie reformatio ꝑ qua
tū totus exorat undique dilata fo
ret nō lamentaret͛ ꝯ hac ienuis de
ea dicens nō ē qui ꝯsolet͛ eā ex oībus
carus eius / et egressus ē a filia syon
omis decor eius tremor primo et ysaye ꝓ
aplata pedis usqꝫ ad uticē nō ē i ea
sanitas / Non tā astute defendimus
ꝯfugies nobis utiles ut nō dicā ab

usus nec verificaremus illud apo · xxij
ꝗ in sordibꝰ ē sordescat ad huc
/ exora qō glōse bernarde dum eius
diuinite fuerimus / ut corda nra i clinet
ad qꝫ vicia extirpanda / ut qꝫ faciles ꝯ
prompti reddam͛ nrorz statum et p
sonarz exeplare recipe reformanez / sic
qꝫ obstinet͛ ob obloquencia de priuibꝰ
huius sacre synodi q reformare
alios volunt sꝫ nō reformari / Tu ei
solicitus es mestis pbere solaciū
/ auxilio ꝯ calamis / et querentibꝰ salubre
remediū / ita te omis fecas fiuī ac
sitotis ꝯ genitꝰ eēs orbi · et ut pau
cis multa ꝯcludaz / hic scūs vas
erat electois vas honoris in domo
dei · vas auri solidū ornatū omi
lapide pcioso / multiplicabꝫ scilꝫ · circum
uatū domus / et papue ferme fide
et humillima lenitate / de quibꝰ ꝑ prima o
racionis pte pauca hec sufficiat dix
isse · et taclusa meus promū
quā fide et lenitate scū fecit illu
De scitate ꝯ scia ber / postremo di
turus / ꝗ scitatis nōie inportet re
uiscē censui / ꝗ si scō doctori creda
scda scdē lxxxi · q · arlo primo · duo
dm dicit primi emisionez ab hys i
firmis et caducis rebꝰ · quibꝰ mens
sordida nō aliter ꝗ ex plumbꝰ admix
cione argenti sorde scit / iux qd dicit
dyonisius xij · c · de di · no / scitas ē
ab omi i mundicia libā pfctā et om
i maculata i mundicia / quitoēi mens
huāna ab hys sensibibꝰ aqbꝰ se sub
trahit supmo fuit plus cōiūgit͛
et scū efficiat͛ / reliquiū sonat scitā
nome firmitatē atqꝫ stabilitate · / naz
et aput vetes scūm firmū et ratū
dicebat͛ / quā ꝑ de se asserebat aplus
ia scitatez et pfectoz caritatis ad
eptus certus sum eē ꝗ neqꝫ mors ne
qꝫ vita neqꝫ angeli nꝫ principatus ne
qꝫ virtutes neqꝫ ista neqꝫ futura
neqꝫ fidi do · neqꝫ altido neqꝫ pro
fūdū neqꝫ alia creatura potit nos
separare a caritate dei q ē in xpo ihu
dno nro Ro · viij · hinc dicit phi
losophꝰ a cōmoneus scitas ē ꝯnalis
virtus faciens fideles fuare ea q
ad deū sūt iusta / q pfecto i nro ꝯ
fessore extiterit eminētissime
/ scitate quippe sunt abstractoē ab
hys mundanis ut pocius celibē agret
vitā ꝗ tenuā / vnde et quāqꝫ sanc
ine apposito usus ē pro butiro o
leū qꝫ sibi ꝑ errorē ꝓpinatū bibit

et penitus ignoravit donec quidsumque
vicus eius labia intraret in vestibulo
frustrato quippe spu despicit ois curo
tamen insup abstractois et elevaci
onis ad interiora contempla da ut quod
eius corpori contribuebat sensus ignora
ret testudo et fenestra sue celle la
tus losane et cella sua inventi fide
facta quorum considerans nulla est
hinc sepe immo in extasis rapiebat
et in divinas illuminacoes hinc spu pro
phetico replebatur et longe adhuc futura
predicebat ut apparuit siquid adoles
centi in clara valle bone in dolis in
spu predicens eum quinta die moritu
rum et comite campanie theobaldum
sibi ob scam sua opa quictissimum sed
tunc gravissimus regis ex blasphemys agi
tatum ita ut asuus derelinquet et de
sua evasione cuncti desperarent
predixit prophetice quinto mense pace ple
na se habiturum cum rege lesione grav
di sui fris futura et ad monstrum
quisione plurima quam alia prevedit prophetice
spualis ipse ambulans in latitudine sui
cordis liberi ubi deo fecerat cenaculum
statum grande in quo quotiens formo
tui divino amori prestabit colligebat
bat secum fumientas die noctuque
quorum odore postmodum suis scriptis
reliquit presertim cum in cantica canti
scribet ubi sic elevatus videbatur
ac se in amplexus divinos foret raptus
et diceret cum sponsa illud canticorum
primo osculetur me osculo oris sui et
deo sic cum sublazetur familiari quod
colloquio in quo ego sum dominus rex re
gle factor ois creature ut digne
verius te ame coquiosa et amari
immo et iubeas et si non anicyum
narius etiam misericors te tu agnos
te summa merces te amare summus
fructus in mensa suavitas iocundissima
quam dulcedo diligam te igitur fortitudo
mea exurge in precepto quam mandasti
diligat te quod quod est in me amicitie
totum tibi totum me debeo superi
hys quod quia ad genus sanctum pertinet
tam multa plura dei famulum operatus
est xpc ut in eo videatur impletum
illud iohis ultimo si singula scribentur
nec ipsum arbitror mundum capere eos
qui scribendi sunt libros Intaque perpua
illa deputo que egit in quisione illorum
quo totus visibus quando reminebant

testium eum sunt qui eos fere diligencius
anotaverunt una die in territorio con
stancien confinamente ad eius manus
impositionem illuminatus cecos xi claudos
xviii mancos x sanatur et in hac
Basilea sermone completo sub eius ma
nibus fera muta loquuta est et claudus
recte ambulavit et cecus vidit et
singula que enarrare nec facile nec possibile
quibus tam celebre et amabile
factum est nomen eius ut ois terra de
siderat eius vultum videre sicut legitur
de salomone qui non credit in omni
gla sua tam obtinuisse favore quam
tu hic in sua humilitate ita solis eum orien
te et occasu ab aquilone et mari magnus
nomen eius ut monumenta sacrata ad
hunc separare super eius noscitur in insulis
quo paul sunt dacie et suecie scocie et
hibernie etc undique recipiebat epistolas
at reddebat undique quevis munditia
et eius benedicto poscebat et atque
vitis humdanis undique emittens
palmites religionum et fructu virtutum
pretendebat tam sublimiter eius nomen
humilitas sui cordis per eum potuit
inidis erigere quantum se solum decla
bat et cum tanta per eum deus operaret
miracula domesticas religiosos arcebat
mirror quod sibi miracula velitis
visum deo talia attitare prudenti fra
scio ascos viros quorum michi non
suppetunt mita consido et me ad tot
forte non pertinet qui virtutes ultra
in more dominus operatur et ab eo cognovisset
nonnisi sibimet utilis est hic enim
repisse non hic ad sententiam vivus sed ad
nullorum spectare salutem non eosfine p
me hic fuit ut ceteris me probet sanctiorem
sed ut ceteris magis amatores et e
mulatores faciat statuit in ego in e
signis istis quicquid me illa secreta
magis quam vite novarunt exhiberi
quisque in fallor hoc diligent per
sanet sibi non minus indicabit utile
imitandos eius affectus quam mirandos
actus et morum insignia quam opum
signa cognoscere sed ad hec quis pro
nous est et quod non ambigendum tenui
ni in sibi
graci dona expressi sperma sibi
fuisse collatoe et quatuor tum eum in co
siderari visa sunt venisse ab extrinsecus
to et dispositione patris sed de nouo
apta complexio debita adventio per
sollicitudinis affectans parem male

dico matris eradicat fundamenta eccte ny
otis sue pessime matris bona credit
perierunt filio quadmodum quisio boni
augrum attribui solet sue matri Cum dic
tum erat prophetice imposibile est filium mutatum
lacrimarum perire debent itaque ecclie rec
tores ordinibus subditus bona impetrare
vita sca et sacris monitis eos de
siderare tot etiam moribus digni
sunt quot exempla predicois erronea
la vita ad inferiores deducunt sicut ei
promatribus existunt exemplo apli prophe
20 fili sum parvuli in medio vestri
tamque si nutrix foveat filios suos
sunt 2o sci viri complexio humanus
molles tenuis et pia unde sunt
mediacionis dispositi ad extases ad
raptus et divinas illuminacoes propter
morem in unione amore amore enim sequitur
corpa salubri disposite teste platone
sunt tercio debita educacio primo
anime debita in religiois austeritate co
stat et abstinentiam et sobrietate propria
rare ad spualia facilius contempla
da ut docet hystoria daniel p c
detibus pueros Quarto premittit sollicitudo
ita ut non credi possit quantum vocaret
contemplacoes hominibus die et noctem non
putatur sed ut verissime dixit quidam
propriorum amici sunt fures temporis temporum enim
agili conponite mentis est in uno posse
consistere loco ut bts ber et an enim
seneca docuerunt perinde xxxi sue
etatis anno anno c xvi ab incarna
cione domini acostiarius ordis cistiens
vim i capi religioni et auste cistre
ensi se tradidit regularidinina tribus
religionibus quales heu invenimus multas
corrupcione scdo in conversacionibus
lascivia morum et regularis discipli
ne abiectoe ubi nil devocionis pluri
tum tedyum nil religionis preter habitum
fictum sed quod ut plurimum intendit
in crimibus cibus lautius gula et non
opes quos eis negabat seclum quidam
igitur successus turpes heavit quietum
fedo in curata sunt principio Cum ad di
vina clemencia gloriosi viri abbatis
disposuisset premiare labores et coro
nare triumphos dolor ingens et sto
machi defectus in eius sacro vascu
lo peteres sibi vendicarunt Tunc ori
untur lamenta filiorum quas pemitus
gemmat quos benignissimo suo more

consolabatur salutaria monita probens
divina eos providencie commendans et
se eis etiam post morte non defuturum
premittens ad est mox magnus illa
dies quos exteriores habitaculi solvit
proprago et spectatus amme dies oritur co
fummatus itaque vite sue annis lxiii
dilectus dei et hoibus gloriosus ber clare
vallensis abbas primus et aliorum plus quam
c lx monasteriorum pater xiii kl septe
bris inter filiorum manus obdormivit in
dno Cuius suffragiis tantat sacra re
ligio cistercien sed et fidelibus ceteris
plurima conferunt beneficia eius quos pia
intuentu sacra hec presynodus Basilien
felicia suscipiat incrementa et advo
tinos producat effectus prestante capite
et rectore ecclie dno ihu xpo Cui est
honor et gla per infinita sclorum secla

Hymno de inocta assumpcis ... intra
int ... inq... Capitellum ...

Tercium est quod sit primo quod papa est caput totius ecclesie Jo. i dicit dominus petro Tu vocaberis cephas id est caputus est regere et dirigere omnia membra et movere ea. Ergo potest afirmari ... Secundo dignioris est minus dignum regere et ei presidere sicud sponsus dignior est et prestancior quam sit sponsa et ideo sponsa debet sponso subici et ab eo regi Sed papa est sponsus ecclesie universalis sicut et quilibet episcopus sue ecclesie specialis Ergo debent idem ... in concilio generali presidere. Tercio papa est monarcha respectu totius ecclesie universalis quia non recognoscit superiorem in terris quibus et a nullo puniri in terris Sed de racione monarchie principatus est non subici legibus quibus et a nullo puniri ... omnis punicio fieri debeat per superiorem in terris a nullo potest puniri Ergo ipse omnes alios regere et corripere habet aut auctoritate et iurisdiccionaliter presidere per se vel per suos in concilio generali

In oppositum est decretum Concilii Constanciensis

Ubi dicitur quod in hiis que ad heresim et scismatis pertinent extirpacionem et generalem ecclesie in capite et in membris reformacionem omnis cuiuscumque status aut preeminencie eciam si papalis existat generali concilio tenetur obedire Quod si non fecerit debite pene et correccioni subiciatur. Manifestum est quod nemo tenetur obedire nisi suo superiori. Nec potest eciam iuridice quis auctoritate presidere in foro ubi iudicandus est Cum nemo in propria causa debeat esse iudex non enim potest quis esse iudex et reus

Pro responsione ad istam questionem notanda sunt aliqua. Primo quod multiplex est presidencia nam quedam est honoraria. Alia est iurisdiccionalis et coercitiva. Honorabiliter presidere in sedibus ... Et per hanc capud intelligendum est de capite. ... alibi loquitur sicud 1 Regum ix. quod Samuel dedit locum Sauli in capite eorum qui invitati erant Et Job. ... sedebam primus. Alio modo longevior

sive in aliqua dignitate constitutus dicitur caput. Tercio dicitur ille caput qui habet directionem et iurisdiccionem coercitivam in aliis unde 1 Regum xv. ad Saul dicitur cum esses parvulus in oculis tuis caput in tribubus Israel factus es. ... Quarto modo dicitur caput ille qui ad plenitudinem capitis naturalis corpori mistico quod regitur et per omnia membra et singula omnia spiritualem motum et nutrimentum spiritualiter ministrat. Et isto modo solus Christus et nemo alius dicitur et est caput ecclesie universalis secundum illud Eph. 1 ipsum dedit caput super omnem ecclesiam que est corpus ipsius et plenitudo eius qui omnia in omnibus adimpletur. Rursus eciam notandum quod ecclesia multipliciter accipitur in sacra scriptura. Primo namque dicitur ecclesia universitas omnium fidelium per orbem totum dispersorum et ita sumitur in auctoritate modo allegata Eph. 1. Secundo modo sumitur pro aliqua multitudine particulari fidelium alicubi degencium ut 1 Pe. v. salutat vos ecclesia que est in babilone. Tercio pro templo materiali in quo sacra sumuntur ut 1 Chor. xi. Nunquid domos non habetis ad manducandum et bibendum aut ecclesiam dei contempnitis. Quarto modo pro cetu prelatorum ecclesiasticorum ut Act. xx. posuit episcopos regere ecclesiam dei. Quinto modo sumitur pro multitudine eorundem virorum ecclesiasticorum et aliorum in concilium congregatorum ad decernendum et diffiniendum de aliquibus rebus fidem vel mores vel bonum totius populi concernentibus ut 1 Mach. v. convenit ecclesia magna cogitare de fratribus suis qui in tribulacione erant ... eciam pro congregacione ... aliquos malum machinancium ut ibi odivi ecclesiam malignancium. ... notandum quod multiplex principatus reperitur. Primus monarchicus qui superiorem in terris non recognoscit nec subicitur legibus sic ut si contra aliquas leges fecerit ab aliquo puniatur. Talem principatum habuit david super toto populo ... postquam peccavit in bersabee et occidit ... virum eius penitens dicit domino tibi soli peccavi et a nullo habeo puniri nisi a te. Secundus est aristocraticus qui per paucos bonos exercetur qui et optimates solebant nominari ... de toto populo ad regendum et iudicandum

optimi i. meliores ad hoc eligebant. Et isti legibus policie subiciuntur ita ut si contra fecerint a populo puniantur et de isto principatu habetur Danielis ult. de duobus iudicibus qui propter quod rapti sunt pro crimen iudicium in Suzannam protulisse interfecti sunt a populo. Tercius est politicus qui quia per multos bonos exercetur qui et consules nominantur ut in multis civitatibus et isti eciam consimiliter legibus policie subiciuntur. Quartus qui ex monarchico et politico componitur ex utroque aliquid habens. Ex monarchico quidem quia unus est super tota multitudine constitutus ad regendum eam. Ex politico vero quia per leges et statuta sive decreta per multitudinem sapientum facta et condita nite habent illam multitudinem regere ita ut ea si contra fecerit deiciatur. De talibus principatibus habetur polit. iii. dei iiii. habetur i. Mach. viii. ubi dicitur quod Romani fuit curiam fecerat et cotidie solebant cccxx viros consilium semper agentes de multitudine ut que digna sunt gerant. Et in omnibus istis nemo portabat dyadema nec induebatur purpura et magistratum in ea quem committebant uni homini magistratum suum ut per singulos annos dominari universe terre sue et omnes obediunt uni. Et quidam contingebat illum deviare et contra leges et decreta senatus facere deiciebatur sicut domicianus a senatu interfectus fuit et omnia eius gesta irrita et revocata ab eodem senatu ut patet in legenda beati Johannis evangeliste hac enim de causa ab exilio quo delegatus erat tunc idem domicianus advocatus fuit.

His prenotatis ponende sunt conclusiones. Prima est ista. Papa non est caput ecclesie quarto modo supra expresso. Probatur sic. Illud convenit Christo qui in omnia et singula membra sua spiritum et motum gracie influebat et in bonum promovent sicut in quibus omnibus et singulis per fidem habitat et per caritatem inhabitat. Secundum illud apostoli Habitare Christum per fidem in cordibus vestris et illud i. Joh. iiii. Qui manet in caritate et deus manet in eo et caput istud omnibus a singulis membris competit quod impossibile est de papa.

Papa est caput et monarcha ecclesie vel huius supposito accipiendo caput 3º modo prout habet iurisdictionem spiritualem super singulas ecclesias et singulas personas totius orbis patet quia Christum preficit dominus toti ecclesie ubi dicit Jo. ult. Pasce oves meas. Dest ergo pastor generalis omnium mearum ovium meum manifestum est aut quia pastoris est et qua regere et deviantes corrigere et qui generalis pastor est ideo in illis exempti ab eius iurisdictione.

Papa non est caput iurisdictionale et directivum sive correptivum ecclesie convenienter congregate i. concilii generalis legitime congregati. Probatur per istud quia ille non est capud directivum sive correptivum habet illorum a quibus dirigi et corripi habet. Hoc sit est de papa respectu concilii generalis ut patebit in conclusione sequenti. Ergo conclusio vera est.

Principatus papalis respectu ecclesie congregate sive concilii generalis non est monarchicus patet quia non subiectus legibus. Sed papa subiacet legibus policie christiane. Probatur sic leges policie Christi ille sunt in duplici differencia nam quedam pertinet ad fidem catholicam alie vero ad mores. Quantum autem primum subiacet legibus fidei ab ecclesia corripiendus et deiciendus si in his deviaverit. Nemo unquam si quantumcumque sit sanctum negavit. Et habetur eciam hoc expressum xl. di. si papa. Et primo per glo. xix. di. per hoc. Si papa que dicit quod eciam legibus que sunt monstrantur. Et quod papa eciam legibus moris subiciatur puniendus est ab ecclesia puniendus est si deformibus et pravis fuerit. Probatur sic. Et primo per glo. ordinariam super dictam c. Si papa que dicit quod si notorium est crimen eius quodcumque deinde scandalizatur ecclesia et incorrigibilis sit accusari potest. Hoc glo. dicendo quod inde sit posset accusari hoc est procedendo quod actus accusacionis est et accusator. Secundum illa accusatum sit in t. qualiter et quando de accusa. Et accusator est ... apud quem accusabitur vel iudicabitur non apud aliquem apud ecclesiam diffusam sed apud ecclesiam congregatam que est concilium generale. Iudex est concilium generale. Iudex est et deus ipse. Nemo autem potest esse iudex et accusator in eodem exteriori foro quod autem ecclesia in eodem congregata leges et ordinationes diversa habeat super iudex sit ipse et autem habent super eum eciam hiis que ad mores pertinent evidenter apparent per illud supremi veri monarche Christi Mat. xviii. dicentis. Si peccaverit inquit in te frater tuus vade et corripe eum inter te et ipsum solum etc. Si non audierit dic ecclesie congregate. Sed quod patet per illud quod sequitur ubi enim inquit duo vel tres sunt in nomine meo congregati ibi sum ego in medio eorum etc. Si ecclesiam non audierit sit tibi sicut ethnicus et publicanus i. excommunicatus. Et ibi fundatur auctoritas et iurisdictio ecclesie congregate i. concilii generalis super omnem hominem qui nomine christiano censetur. Sequitur enim Amen dico vobis quecumque ligaveritis super terram erunt ligata et in celis etc. Sed autem non fit omnibus christianis unicuique pro eo nomine christiano ... ut sequitur patet per illud quod habetur xi. q. iii. c. ad mensam et sunt verba Crisostomi. Et apostoli i. Cor. v. ... Si quis frater qui frater nominatur inter vos est fornicator aut avarus etc. Fratrem inquid in hoc loco omnem fidelem intellige simpliciter. Ideo enim papa intelligendus est frater. Nempe sicut omnibus fidelibus deum habet patrem. Sic eciam sanctam ecclesiam habet matrem que eum spiritualiter genuit et a qua sacra pagina sanctificationis sicut unus aliorum filiorum nutrito fuit nec propter officium pontificatus desinit esse aliorum frater. Nam et ipse verus deus et pater omnium scorum ... homines inspiritualis ... est non dedignatus est se nominare aliorum fratrem Jo. xx. dicit Salvator in Maria Magdalene Vade ad fratres meos et dic eis ascendo ad patrem meum et patrem vestrum deum meum et deum vestrum. Si ergo verus deus et homo propter assumptam humanitatem se nominat aliorum fratrem et ecclesiam matrem et non filiam quia non ipse eam spiritualiter genuit. Sed ipsa eum si ergo frater est absque ratione dicendus et si opus sit corripiendus venit et hac ratione ab ipsis apostolis spiritu sancto premia ab huiusmodi predicatione Christi. Cum enim Petrus papa summus non in fide sed in moribus quadam simulacione criminali erraret Paulus restitit ei in faciem Gal. ii. Cum tamen ipse Paulus dicat Ro. xiii. quod qui potestati resistit dei ordinacioni resistit et dampnacionem acquirit et tamen Petrus papa erat cui resistebat. Non autem dicendum est quod peccaverit quia bene egerit aliogin non toti mundo in epistola sua notificasset ergo licet ecclesie similiter agere secundum illud Pauli dictum Imitatores mei estote. Nec enim Petrus neque eius successores super ecclesiam quia deus sic illam a principio instituit dei sui superbe intererant dominari et illam pro libito voluntatis regere. Eterna dei sapiencia que omnia providens et providens et sic illa a principio instituit et ordinavit ut ceteri apostoli nullam a Petro acciperent potestatem. Sed et potestatem ordinis et potestatem iurisdictionis immediate a Christo acceperunt potestatem quidem ordinis in ultima cena ubi ordinavit sacerdotes potestatem vero iurisdictionis in foro consciencie Jo. xx. ubi insufflavit in vos dicit Accipite spiritum sanctum quorum remiseritis peccata remittuntur etc. Potestatem vero nam legacionis per mundum mat. ult. Euntes in mundum universum predicate evangelium omni creature etc. Nam et cum in ultima cena audientes apostoli dominum velle ab ipsis recedere facta fuisset inter ipsos contencio i. inquisitio quis eorum videretur maior Luc. xxii. i. prelatus ipsorum. Non respondit dominus ego constitui aut constituo Petrum vicarium meum et volo ut obediatis ei sicut inchoasset hanc occasionem dominandi super ecclesiam sibi aut successoribus suis preberet sicut prochdolor modo videmus. Sed dixit reges gencium dominantur etc. et qui potestatem habent super eos benefici vocantur. Vos autem non sic. Sed qui maior est in vobis fiat sicut minor et qui precessor sicut qui ministrat. Et propter hoc in conciliis primitive ecclesie nullam iurisdictionem aut auctoritatem sibi vendicabat Petrus. Sed omnia nomine concilii diffiniebant et mandabant ut patet Act. xv. Apostoli inquit et seniores fratres hiis qui sunt Antiochie et Syrie salutem etc. quod placuit nobis collectis in unum etc. Immo eciam ipse Petrus papa ab ipsis in legacionem mittebatur ut patet Act. viii. qualiter apostoli miserunt Petrum et Johannem in Samariam. Et cum papa modernus non habeat maiorem potestatem aut auctoritatem quam tunc habuit Petrus manifestum ex predictis racionibus et auctoritatibus existit quod nullam iurisdictionem aut potestatem seu auctoritatem coercitivam habet super ecclesiam congregatam que est concilium generale. Primo

petrus econtra ab ipsa ecclesia congrega
ta que est regina a dextris dicta est asti
tit inquit regina a dextris tuis et
christi sponsa iohannis iij qui habet spon
sam sponsus est/ ipse papa eius paranym
phus et minister habet leges fidei
et morum suscipere et servare Et si opus
fuit reformari et corripi quasi non au
diat secundum mandatum christi eius veri regis
et sponsi tamquam ethnicus et publicanus
debet haberi coram superioribus patet
Ad solam personam summi pontificis non
pertinet articulorum fidei declaracio aut
symboli edicio/ probatur hoc quia sepe
contingit papam esse simplicem et mi
nus litteratum et sic impossibile esset si
facere Et si presumeret totam ecclesiam
in fide corrumpere Unde nec petrus
presumpsit per se symbolum fidei edere
sed omnes apostoli simul in unum quemcumque
sentencie nec valet illud quod quidam
dicunt quod deus non permitteret eum deficere
quia hoc attemptare esset deum tempta
re Sed potissime ad nonnullos summos po
ntifices reperiuntur in fide errasse nec hunc
obviat quod ait thomas ij ij q. 1 articulo
ultimo quod ad auctoritatem summi pontificis pertinet
auctoritas eius. i. que est in eo unum non se
parabile est ab altera auctoritas eius summi
pontificis. i. que est in summo pontifice
auctoritas ecclesie est quia et ecclesie datur et
propter ecclesiam secundum illud apostoli omnis ponti
fex ex hominibus assumptus pro
hominibus constituitur in hiis que sunt ad
deum quod autem hec auctoritas sive potestas ecclesie
debetur ecclesie sit patet quia mortuo
vel deposito summo pontifice eadem potestas
sive auctoritas in ecclesia semper manet Non
enim renovat illam tempus ut de novo
creat in electione novi pape/ ad auctoritatem
ergo summi pontificis secundum thomam pertinet
Symboli edicio i. ad auctoritatem ecclesie que
est in summo pontifice et caput est ecclesie
universe Et ideo non dicit ad summum po
ntificem Sed ad eius auctoritatem que est ecclesie
non enim extra ecclesiam est sed de corpore
ecclesie nobile membrum eius que tamen
auctoritas sive potestas maior est in ecclesia
congregata i. indeviabilior et durabi
lior quippe que ipsum ministerium sue
potestatis sibi propriam habet et ponere dum
opus et deponere est et id exigit
secundum illud non habebit iniquitatem potestatem

Et est hec potestas in ecclesia diffusa ut in
habitu/ in papa ab ipsa vera ecclesia ad
hoc electo et assumpto ut in actu et
Et in ecclesia congregata que est concilium
generale hec potestas est in actu ut patet
per illud dictum salvatoris math. xviij
quecumque ligaveritis super terram erunt liga
ta et in celis Et quod ipse loquatur pate
per illud quod sequitur ubi enim duo vel
tres congregati sunt in nomine meo ibi sum
in medio eorum
Ex quolibet generali concilio rite congre
gato et celebrato a spiritu sancto spiritus sancto
verius presens operatur invisibiliter et
indeviabiliter presidens est quod autem
supra immediate allegatum inde est quod
capituli et seniores conciliariter congrega
ti super hiis que fidei erant et usque dic
erunt actuum xv visum est spiritui sancto
et nobis sit et agendum bene et per
apphetam dicit math. ij Congregatione
congregatos pariter iacob ponam illum
quasi gregem in ovili et quasi pecus
in medio caularum tumultuabuntur a mul
titudine hominum i. dux in capite corporum et deus
ex qualiter veteris et novi testamenti
in unam summam convenit de presidencia spiritus
sancti in ecclesia legittime congregata
Papa per se aut suos legatos nec de
iure divino nec humano potest aut debet
in concilio generali propria auctoritate sive potestate
iurisdictionali aut coactiva presidere quod
quod non iure divino patet per precedencia
quia si quid propria potestate aut voluntate
vellet diffinire aut statuere quod non esset
de concludendum per est spiritus sanctus sacra
tum et approbatum aut eciam aliquid quod
per idem concilium esset sancitum et delibera
tum vellet diffinire aut concludere mani
festum est quod iniuriam spiritui sancto
faceret qui iure divino presidere est manifestum
tus est in concilio presidere Sed nec huma
no quorum modo presidere potest cum nemini in pro
prio iure humano cuiuslibet sit nemini in propria
causa auditorem esse nec quampiam in
tem et reum in eodem foro posse
esse et in quarta superius conclusione la
te monstratum sit summum pontificem con
cilii concilio generali et per ipsum con
cilium eum debere reformari cum debet
patet quod in iudice nec ipse nec debet
in eodem concilio a quo iudicatur

auctoritative et potestative presidere
Canonale est utrique divino et humano
consonum ut papa vel sui legati presi
dencia honoraria in concilio generali nisi
aliud obstat obsistat debeant presidere
Sed presidenciam admitti probatur quod
cum ipse sit iudex supremus totius ecclesie
per orbem disperse et suprema in ea obti
neat dignitatem ad generale concilium per
se vel suos veniens dignum et iustum
est a cunctis et per universis honoretur
secundum illud apostoli reddite omnibus debita
cui honorem honorem Et si per se vel
per suos velit esse organum concilii et pre
de spiritus sancti per quod concinat diffinita
debeat concludi sine aliqua contradictione aut
repugnancia non est respuendus cum ipse
sit caput dignificativum et honorificum
tamen eciam concilii quamvis non directi
vum aut potestativum iurisdictionale ut dictum est
superius Ex quibus omnibus patet
responsio ad racionem que sunt in oppo
situm ecclesie qualiter sit caput vel mo
narcha vel sponsus non enim sponsus
nisi figurative et ministerialiter cum non
sit sponsus a christo desponsata sit ecclesia secundum illud
apostoli despondi vos uni viro virginem
castam i. in fide incorruptam exhi
bere christo Et rursus alibi sacramentum
magnum est coniugii sed spiritualis Ergo aut
dico in christo et in ecclesia que duos spon
sos non habet Est ergo proprie ut ait
bernardus ad Eugenium paranymphus
sponsi et minister etc

Incipit tractatus qui vocatur
regula decimarum perutilis
omni ecclesiarum christi fidelium
universitati compilatus in
insula maris corsice/ in
theologia magistrum andream hyspa
num ordinis sancti benedicti pauperem
episcopum olim civitatensem Et pro dicen
dus populis diebus festivis tem
porum ecclesiarum solucionem et pri
miciarum ut obligacionem quibus
principaliter manutenetur
cultus divinus et status ec
clesiasticus ac augetur
depositi dei in ea fides et ipse deus in hiis
constituitur veneratur et adoratur
et subveniuntur pauperibus brevissime
propter multos christi catholicos qui decimas

non solvunt ac veri integre decimas solvere
negligunt ac non de omnibus iuste ac
quisitis laboribus seu de hiis que in omni
anno crescunt et renovantur solvere
decimas renuunt aut furantur aut negant
ipsas aut contradicunt propter quandam malam
consuetudinem primo vero ignorancia quia
solvere decimas aut primicias ecclesie resti
tuerit vel resistunt propter quam consue
tudinem sicud propter rerum dei et bonorum
spiritualium rapinam furtum moriuntur in
peccato mortali descendunt ad infernum vive
tes et deputantur ardoribus sempiternis
Intendo in presenti doctrina docere et predicare
propter simplices personas publicanos rec
tores presbiteros quibus ex parte dei
humilis et pauper ego civitatensis in insula con
sisto informatus Episcopus andreas de scobar
hyspanus Supplico quibus diebus dominicis
et festivis in plateis ac late publice
hanc decimarum doctrinam primiciarum et ob
lacionum et piarum quibuslibet debet insi
nuare alta et intelligibili voce proclama
re ex relacione habeant de peccato suo ut
vos domini presbiteri mei deo racionem non
reddatis de tam maximo peccato furti et
rapine in die iudicii quia licet mortale
peccatum non reputetur propter consuetudinem
pestiferam esse magnum tamen despicit
crudelitatem omnium peccatorum secundum ieronimum
quod ut ysidorus peccata in consuetudine
vencit aut nulla aut parva esse videntur
Secundum est de peccato in decimis quod solvunt
decimarum ergo primicias et oblaciones per se
eas non volentes solvere maxime in pro
vinciis ytalie et insule corsice de restitu
tivitas multi interrogatores solvere debebat
solvere facere et maxima fuit si con
suetudo illa qua multi ex eis non sol
vent unquam decimas oblaciones et
primicias eos excusat de mortali peccato
et quod nunquam teneantur solvere Cui interroga
cioni respondendo et semper me deter
minaui sancte matris ecclesie et domini nostri
pape martini quinti subiciendo et si
quid dixi iure canonico vel divino de
ero revocando dixi et dico quod consuetu
do que est dumtaxat contra ius divinum aut mo
rale preceptum seu contra canonica statuta
non valent non vacent ut ponitur in c. 1.
et de arbitris facit et dixi et conclusi
in causam qualibet consuetudo non
solvendo veri non decimas de omnibus
que crescunt ut sunt boves iumenta
et alia grana fructus et eciam

Exposicio

que omni renouantur ut sunt vinee oli
ue salice et alia et arca idem ponitur
ista conclusio Decima est iuri naturali et diuino
commendata et sicud preceptum mortale cuius-
modi in precepto tradita patet prima quia
sicud probabit ex consequentibus sicut enim
consuetudo de non obseruando decem pre
cepta dei que sunt moralia vel de non
recipiendo baptismum seu eukaristiam seu
aliquod aliud sacramentum non liberat
aliquem a mortali peccato nec ab inferno
secundum legem communem Sicud consue-
tudo sola de non soluendo decima vel
primiciam non excusat quemquam fidelem
qui tenetur soluere a tali crimine nec te
in uero iudicante iudicante et nec sic dicta
est bona et valida seu approbata nec per
ecclesiam qua regitur spiritu sancto esse po
tuit vel potest totaliter vel partialiter
in perpetuum esse confirmata seu concessa
quo ad ius percipiendi decimas seu spiritualis
non soluendo alicui laico cum ipse decime ad
viros eos ecclesiasticos solum pertineat ut
patet x q iii una et xvi q vii decimas
et extra de decimis tuam nobis Item hec con
suetudo que impedit solucionem decimarum
preiudicat iurisdiccioni et sanctorum patrum
determinacioni et est irracionabilis et con
traria iuri naturali et iuri diuino et iuri apostoli
co aut iuri positivo ergo non est tenenda
nec potest prescribere contra ecclesiam ut patet
viii di per totum et extra de consuetudine c. ult.
et ex hiis patet quia et cum probatur quod
preiudicat iuri quod ut patet in multis
locis decretorum et decretalium lex sentit
xvi q i per totum et extra de decimis per totum
xxxv pt hoc et extra de prescripcionibus c. ult. est
etiam irracionabilis dupliciter primo
quia est contraria iuri naturali quia naturalis
racio dictat ut quicumque saltem populi ministra
re et providere debeant ad vitam necessaria
habere quibus cum propriis stipendiis mili
tat dicit apostolus i ad cor ix c. laborat
enim quod ex optat dicit philosophus nullus vir-
tutem amplectitur premia si tollis ait in
venalis et bonorum labor gloriosus est sicut
tus dicit sapiens alter alterius onera
portate secundum apostolum Consuetudo etiam
hec non soluendi decimas est contraria
iuri diuino unde dicitur in leui ult. c. precipit
dicens dominus omnes decime terre de frugibus
siue de pomis arborum domini sunt et illi
sanctificantur boues et oues et capre

que sub pastoris virga transeunt quod
quid decime erunt sanctificabitur dominus non
eligetur bonum nec malum nec alios mu
tabitur hoc enim faciendo quod contra ius diuinum
peccatores fuerint mortaliter peccat a quo
peccato non potest excusari de lege quod aliquam
consuetudo ergo hec consuetudo non soluendi
decimas nullatenus est in dei ecclesia tenenda
Item nulla consuetudo potest prescribere contra
res spirituales vel annexas spiritualibus aliis
vel usura et symonia prescripsissent
contra ecclesiam et sacramenta et ecclesiasti
ca beneficia quia diu est quod magna
tempora regnauerant in plebe et populi
Sed decima est res spiritualis dumtaxat sacra
sita vel res annexa spiritualibus vel res
spiritualis deo consecrata ut per [illegible]
doctores ergo contra decima non prescri
potest esse nec debet sustineri aliqua con-
suetudo et quod illa minor sit vera patet
per doctores sanctos qui dicunt quod de iure
iure debentur decime ecclesiis primo intuitu
tu diuini cultus obsequii in eis prestiti et
notatur xi q i quesiti et extra de decimis
c. ix unde decima danda est et maxime primicia
propter sacra et maxime primicia
ut dicit c. tua de decimis in iure canonico
unde non est conformum et hec ut decideris
ecclesia persolucionem decimarum qui ab eius
eius recipit salutare sacramentum item
quod debent ecclesie decime in signum vniuersalis
dominii cuius dominii causa deus voluit sibi
de creaturis reservare cuius per sacra ipse
deus producit fenum et herbam servitu
ti hominum ipse producit panem de terra et vi
num ut letificat cor hominis ipse dat lignum
campi et cedros libani ipse plantauit
ipsius est mare et ipse fecit illud et siccam
terram formauerunt manus eius et orbis terra-
rum terra et plenitudo eius et orbis terrarum et uniuersi
qui habitant in eo Demum ergo ex
de illis que nobis dedit fructus decimas
aliud ipse dignatus est a nobis decimas
recipere quia totum ad vite necessaria
est dignatus dare ut patet in c. causis
xvi q i et ideo propter huiusmodi dei re-
cognitionem ac grauem acionem tenemur
decimas dare deo et eius ecclesie nec potest
nos aliqua consuetudo ab solucione decima-
rum excusare ut notatur in c. reuertimini
xvi q i et extra de decimis tua nobis quod
ego vos dominus ubi dicitur hec decime et
clericis et deo multi sunt beneficiati et
religiosi Iudei ecclesie ministri non ha

bentes curam animarum nec dantes sa
cramenta qui percipiunt decimas Patet
ergo ex istis quod hec consuetudo detestanda
est et per reformacionem ecclesie omnimode
tollenda est etiam contraria hec con-
suetudo iuri et legi ewangelice que
dominus mandauit suis discipulis Math
x c. Cui verba dei predicant et salutem
populi procurant ut faciunt veri ecclesiastici
dicentes In quacumque domo intraueritis
ibi manete dignus est enim operarius in
mercede sua et dignum est etiam De decem
partibus pro eius sustentacione una parte
habeat qui cum suis oracionibus sacris
predicacionibus nouem alias partes a deo
christo ihesu in panem vino et fructibus iume
ntis et bestiis aliis rebus ad vitam necessa
riis procuret omnibus fidelibus Con
sideratur ergo et reuereantur non soluentes
decimas per consuetudinem pessimam
est enim hec consuetudo abhominabilis
contra legem apostolicam que dicit si nos
spiritualia seminauimus quare carnalia
non metamus Iustum enim est qui altari
seruit de altari viuere debet hec autem
consuetudo cum sit contra legem nature
et diuinam omnimode est tollenda et reforma
nda ac ad statum pristinum reducenda secundum
sacrorum primum sacra concilia in decretis
et decretalibus determinata Ex quibus
conclusive deducitur quod reges principes
nobiles rustici et vtriusque sexus persone
seculares vel persone ecclesiastice que de
propriis rebus seu de patrimoniis tenent
dare decimas et iniqua eas soluunt de
consuetudine suis ordinariis vel pres-
biteris aut aliis personis ecclesiasticis Di
cit eas soluunt non soluunt eas veri
tatis decima scilicet de decem partibus vna
ut pluribus vnicam rem Sed soluunt quod de
vicesimam vel centesimam vel tricesimam aut alia
minorem partem de rebus que in anno
crescunt et renouantur ut potest semi-
num liquorum fructuum bestiarum et aliarum
rerum que acquiruntur de lucro seu
negociacione aut labore humano ut man-
dant et canonica scriptura omnes ta-
les sunt filii perdicionis non obstante
quacumque consuetudine ymmo vera
cuius impatore et violenta occupacione
et sunt in statu eterne dampnacionis
et eis participantes consilium auxilium
consensum aut defensionem directe aut
indirecte qui non soluunt decime in
reuerencie presentes ipsi omnes et singuli
sunt fures et latrones bonorum dei et

sacrilegi excommunicati et ab omni ordine et indulge
ncia missa sacrificio et beneficiis segregati
et si per se uel suos heredes non satisfaciat
ante mortem si sint in soluendo et non
restituat eis non prodest ad salutem sacerdotis
proprio aut sacerdotis absolucio aut con
fessio et cum Iuda proditore sicut predatores
thezauri dei qui est decima infideles et ingrati
sunt in inferno erunt perpetue dampnati Et
qui moriuntur in peccato mortali rapine et
spoliacionis ac detencionis decimarum et primi
ciarum notorie obstinati Ideo in ecclesia
vel cimiterio non sunt sepeliendi nec ob
laciones nec pro eis debent fieri et hoc prin
cipaliter dico de manifestis occupatoribus
decimarum et primiciarum qui tenebant soluere
et non curabant soluere quicquid fuissent
per sacerdotes vel suos ordinarios requisiti
ac moniti Alios autem non requisitos non
audeo a peccato excusare cum ad solucionem decimarum
teneantur et obligentur diuina lege cum sit pre
ceptum morale quod ignorancia excusat ut
postea dicetur non obstante quacumque con
suetudine dissimulacione et taciturnitate ac
temporis duracione que contra precepta moralia
non possunt prescribere decurrente lege Sed
iam forte interroga qualiter isti detentores
decimarum ac primiciarum sunt fures et latro
nes sacrilegi et depredatores mandati
dei ecclesie et totius ecclesie inimici et inuaso
res respondeo quod non solum ipsi sed et fauto
res ampliatores et consencientes eis
quia pari pena plectuntur peccant grauissime
primo peccant sacrilegi quia recipiunt deci
mas et primicias que sunt deputate a deo
et ab ecclesiis ministris ecclesie sicut testatur
sanctus thomas ii ii q. articulo 3o vbi dicit
Sacrilegii crimen incurrit quicumque ea que
sunt ordinata ad sustentacionem ministrorum
ecclesie sint mobilia siue inmobilia recipi
unt et xvii q iiii c. sicud quis ipsi dicitur
qui per furtum vel per vim aufert pos
tea in ecclesia sacrilegus reputatur seu iudi
catur Ex hiis dicitur quod non soluentes
decimas vel detinentes aut primicias seu
oblaciones vel alia bona ecclesiastica vel
furantes seu retinentes decimas per viole
nciam vel cum minus seu rapina recipientes
vel occupantes sunt sacrilegi Sed quia
ois sacrilegus est ipso iure excommunicatus
patet xvii q iiii c. canonica et xvii in c.
omnes ecclesie et hec excommunicacio est maior que
separat sacris aut ab ingressu ecclesie et
sepultura ecclesiastica et fidelium ut patet

in q. iii c. engeltrudam unde quod omnes tales sunt excommunicati maiori excommunicatione dicitur in titulo de re e. et non alie c. hoc consultissimo ubi dicitur quod omnes illi qui capiunt bona ecclesie vel decimas vel res alienas ecclesiarum sunt excommunicati ipso iure maiori excommunicatione Item quod tales decimas non solventes sunt fures et latrones

predones

et predatores manifesti dei ac sponse sue scilicet ecclesie patet xvij q. i c. quicquid et xvi q. i. Decime quia decipiunt ac retinent et recipiunt et tributa egentium animarum que sunt decime ecclesie unde ex debito requiruntur et non sunt in consilio sed sunt in precepto ut dicetur postea et non donantur a populis uni ecclesiastice ac elemosina sed potius ut debitum et obligatio et tributaria ut sit cibus in domo domini ministris et sacerdotibus dei ut glosa dicit super c. maiores xvij q. vii et dicit augustinus sentencie unde quod ideo huius temporibus fuit sepius inde et terrestilitas et victualium caristie ac fames quia decimas deo non solvunt christifideles unde ipse dicit sic maiores ideo copiis omnibus habundabant quia decimas deo dabant et censum reddebant modo autem quia decrescit devotio fidei ac crescit indictio fisci i. exactio fisci qui fiscum et tollet fiscus quod non tollit christus et ibi glo. decretum dicit quod qui dare nolunt decimas res alienas invadunt et tenent ad restitutionem nec possunt absolvi nisi primo restituerint Ex quibus ostenditur quod non dantes decimas veri nomine de rebus omnibus que renovantur vel nascuntur in anno aut acquiruntur labore lucro arte negotio seu questu seu negantes vel abscondentes vel furantes vel occupantes iniuste et eas consumentes peccant mortaliter et sunt fures et latrones quia contrahunt rem alienam invito domino suo quia ipsius nomine non obstante quacumque consuetudine antiqua que non tenet quia sit decima rebus spiritualibus annexa nulla ratione potest defensari nec tueri quod non solvatur

consuetudine antiqua que non currit prescriptio in decimis a laycis possessis ut notatur in c. causam quod in titulo de prescriptionibus et ecclesia quia excommunicatio non datur nisi pro mortali peccato ideo omnes tales decimas non solventes sunt excommunicati ut dictum est et non possunt absolvi nec excommunicari nisi primo restituat vel dant tantum nomen decime restituendo vel ipsis pro ecclesiam loco elemosine vel ut pauperibus debita remittat Et hoc principaliter dicitur de manifestis de more detentoribus decimarum et primiciarum qui sepius requisiti nolunt solvere allegantes eorum consuetudinem pessimam unde in notatur in glo. super c. male quibus decimas solui contradicit quod non in eo quod non solvunt tantum consuetudo enim vz et alie c. quicumque xvi q. vii et dicit etiam nec compositio nec pactum contra hoc per ecclesiam iuste fieri potest ut aliqua persona quod non teneatur decimas solvere vel quod minus solvat quam decimam scilicet de decem partibus unam partem contra ius ecclesie est preceptum divinum contra quod non potest dispensare papa et allegat super dicit in glo. super decretalem extra de consue. v. ti. in glo. super c. venerabilis et idem videtur dicere c. causam extra de prescriptionibus ubi dicitur quod laici decimas prescribere non possunt hoc idem dicit c. pervenit xvi q. i. quia aliqua dicit Immo idem concipit sic aliqua consuetudine tueri quominus non satisfaciant licet enim parochia contra parochiam prescribit in decimis et contra consuetudinem ut dicit c. de quarta extra de prescriptionibus nusquam tamen ex sola consuetudine singularis contra aliqua persona singularis contra ecclesiam in decimis prescribere potest nisi forsan ad tempus ubi fuit privilegiata privilegio pape primo tanto est in maiori peccato mortali quanto negligencior in solvendo et hoc etiam corroborat hostiensis in titulo de decimis versu restat ubi dicit quod decime maxime personales ex precepto dei debentur et contra illud precepto nec in toto nec in parte vel divino aliqua potest valere aliqua consuetudo non liberat debito ergo sola consuetudo

torum decimarum etiam non liberat ubi non solvunt homines nisi vicesimam vel quindecimam partem aut centesimam vel aliam partem minorem decima parte que est quod de decem partibus una etiam non excusatur ubi homines non solvunt de decem ... de castaneis de fructibus de ortis de sale de olive de lane de rebus aliis ... Illa consuetudo non excusat ut dicit Bernardus in c. super quibus de decimis ... videtur ergo quod in ytalia vel in corsica aut alibi ... seu aliquis nobilis vel rusticanus vel clericus vel monachus seu heremita seu aliqua congregatio seu patria non solvunt decimam vel primiciam quod sola consuetudo eum vel eos non excusat quod non obstante tali consuetudine ecclesia quere[n]tur sed ipso facto decimas tam prediales quam personales recipit solvere integre nisi in persona tantum consuetudo excusat de consensu ecclesie ad tempus etiam etiam non excusat nisi primo et sepius petit illas personas decimas sibi remitti ab ecclesia ambire et ubi dicit Innocentius Confirmando ergo me divino iure et canonica dico ego pauper andreas episcopus civitatis hyspanie quod quecumque persona illius civitatis insule corsice vel alterius partis teneatur dare decimas seu primicias ut dictum est solvere compellenda est per censuram ecclesiasticam et per excommunicationes et interdicta locorum ecclesiarum et personarum quousque solvat sicut de decimis ... ut ponitur in decretali tua nobis extra de decimis et c. tua nos pro Et in omnibus festivis diebus et singulis ecclesiis illius diocesis tam in publico quam in missis et officiis tam per fratres mendicantes quam per monachos et regulares personas questuarios et seculares sacerdotes et clericos debet ut mandavit bonifacius huius predictis decime et denunciari excommunicati ipso facto per sententiam notorii detentores decimarum et primiciarum et ulterius contra ipsos procedere invocando brachium seculare debet prelati ad maiores penas formidabiles eam pro captione rerum aut personarum si opus fuerit sicut contra rebelles tyrannos predones fures latrones et sacrilegos et fidei catholice ac legi divine hostes et contrarios ut quos timor dei a malo non revocat severitas coerceat discipline dum vivunt in hac vita si ad finem vite advenerint etiam huius detentores decimarum carere debent sepultura ecclesiastica nec debet pro ipsis fieri aliqua oratio seu missa ut notatur in titulo de decimis c. prohibemus nisi Ex dictis ergo patet quod

Pessima consuetudo non solvendi decimas personales nec prediales est per sacrum concilium per papa extollenda et penitus extinguenda Et hec de secunda interrogatione Sequitur modo de tertio

Tertio querebatur a me ibidem scilicet corsice Quid sit ista decima quam dominus iubet dari et ergo dixi eis

quod hec decima est omnium bonorum iuste acquisitorum sive in predialibus talibus scilicet de decem partibus una pars dei debita ut ponitur in c. n. de decimis et c. tua quia dicit hostiensis super se extravaganti de decimis quod de ... licite acquisito debet dari decima predialis non solum a iusto sed etiam a violento et predone possessione etiam a iudeis sarracenis et ab heretico etiam si seminat cum scientia quia non datur ratione fructus sed ratione predii Sed in personalibus aliter est quia sicut elemosina non debet fieri de illicite acquisitis ita nec decima personalis debet solvere de meretricio nec de hystrionatu licet in ipsis transferatur in dominium nec ecclesia videatur comprobare crimina etiam ubi non transfertur dominium rei quod est iniuste acquisita ecclesia dei non recipit decimam et in furto violencia et rapina symonia et usura talia iniusta non in ludo taxillorum in sententia iniqua scriptura falso bello et gwerra iniusta de oppressione pauperum et captione et spoliatione rerum ipsarum

Quarto fui interrogatus qualiter est per preceptum adeo quod debemus solvere decimas et primicias et oblationes ubi reperitur hoc et rudi ad hoc

secundum omnes doctores theologos et iuristas Solutio decimarum est preceptum morale et in preceptis et oblationibus includitur et sic est de primiciis et oblationibus quod probatur quia in primo precepto quod dicitur Dominum deum tuum adorabis et illi soli servies includuntur hec tria decima primitia et oblationes quia adoratio est cultus latrie Cultus autem latrie non est sine dei servicio ac reconciliatione ergo quia per illa tria deum recognoscimus et illi soli servimus ideo illa tria in precepto primo quidem morale includuntur Sunt ergo illa tria de essencia precepti moralis Item in primo precepto 2e tabule quod dicitur parentes tuos honora includuntur illa tria honoramus enim deum de substancia nostra per oblationes et primicias ergo tenemur illa tria ex se quo sunt precepta moralia et pro loco et pro tempore ea non ad implenda sunt sed pretermittendo peccamus mortaliter Et si queritur qualiter ad ipsa obligantur in se ipso ideo quod obligantur ad ipsum ut dictum est iure naturali iure scripto iure divino iure legis

euangelice aucte ecclesie catholice qui
spiritu sancto regitur ordinatione et primo te
netur iure nature quia consonum est rationi ac iure
ut sicut dignus operarius mercede sua et qui se
minabat spiritualia debent metere carnalia secundum
apostolum ut sic ea dari et accepti sint per preteritum labo
rum honorum gloriosus sit fructus ut dictum est
tenentur etiam xpiani ad illa iure scripto
primo quantum ad oblaciones quia est scriptum Ex
odi xxv Secundo quantum ad primicias tenentur
quia in exodo scriptum est loquere filiis israel et
tollant michi primicias ab omni homine qui offert
ultro oblaciones accipietis eas et exodi xxii decimas
decimas tuas ac primicias non tardabis of
ferre primogenitum filiorum tuorum dabis mihi
de bobus quoque et ovibus similiter facies
et in leuitico scribitur cum messueritis segetes
afferetis manipulos spicarum primicias mess
is uestre ad sacerdotem qui leuabit fasciculum
coram domino et acceptabilis sit coram vobis 3o
quantum ad decimas obligantur ac quia deus
dicit et precepit malachie iii inferte
omnem decimationem in horreum meum ut sit
cibus in domo dei mea Iure canonico euan
gelico tenentur ad illa et primo quantum ad ob
lacionem exemplo xpi pro quo maior ob
tulit in templo unum par turturum aut
duos pullos columbarum et sic etiam patet
de decimis et primiciis quia xpus precepit
dare dicens reddite que sunt cesaris ce
sari et que sunt dei deo Et hoc intelligit xpus
tam de decimis predialibus quam personalibus
quia etiam tenentur reddere xpiani deci
mas ipsas ex precepto ecclesie dei que spiritu
sancto regitur ordinatum Ita de prediis
sicut de animalibus sicut etiam de laboribus
et lucro uel arte acquisitis ut patet per totum
in decretis xvi q. i. et ii. et iii. decretalibus
extra de decimis Ex quibus omnibus patet
quod solucio decimas personales et prediales
primicias et oblaciones sit preceptum mora
le et non potest ipsum aliqua consuetudo
excusare quantumcumque sit diuturna tum sit
de iure diuino Ideo quod nec aliqua consuetudo
nec ipse papa nec aliquis mortalis homo
potest dispensare secundum et allegat Innocentium in
c. venerabilis de consti. v. tr.

Sexto querebatur a me
quando et qualiter a domino deo
illa tria scilicet decima primicie et
oblaciones instituta seu conces
se et respondi et dixi quod primo
fuerunt oblaciones quam primicie et primicie
quam decima In mundi enim principio in lege
nature saluabantur homines solum per oblacio
nes et sacrificia ut dicit magister sententiarum
libro quarto sicut patet de cayn et abel qui
offerebant domino manipulos messium ac pri
mogenita ovium post crescente cultu dei pre
cipit deus ministris domus sue qui sunt sa
cerdotes sacerdotes quasi sacra dantes vel
sacrificia offerentes oblaciones non tollendas
sed primicias addendo vero postea magis cultu
dei triumphante et crescente propter multitu
dinem ministrorum ministrorum ecclesie addidit de
illis duobus decimam et reseruabit sibi deci
mam partem rerum omnium que crescunt et renouan
tur et acquiruntur omni anno quod precepit que pre
cipit dare filiis leui et ministris in ecclesia sub
pena peccati mortalis

Septimo fui interrogatus qualiter obli
gantur dare oblaciones dixi
voluntarie dixi ac dico quod licet
ipse oblaciones que nunc fiunt de
pane et candelis aut de pecuniis
seu ceteris rebus sint voluntarie sic homo
facere ipsas offerre quantumque sic scriptum est
exo. xxv. ab omni homine qui offert eas oblacio
nes ultroneas recipietis eas tamen in certis casi
bus tenentur parrochiani et possunt compelli per cen
suram ecclesiasticam et per excommunicacionem ad
offerendum Episcopo vel presbitero in ecclesia pa
rochiali hostiensis in summa super tit. de parrochiis
Et quod quo primus casus est si quis dimisit in
aliquo testamento quod fierent oblaciones pro ipso
oblaciones tales mortuorum necessario sunt
soluende adeo quod qui non soluunt sacrilegi iudi
cantur ut ponitur xii q. ii. nulli etc. abstu
lerit 2us casus est si dimisit defunctus possessio
nem aliquam quam heredes debent dare censum uel
certas oblaciones pro anima sua Tercius casus
est si presbiter qui sunt ecclesie non habet
unde viuat vel unde sustentetur tunc com
pelli possunt parrochiani per ipsum cum officium
est in talibus implorandum unus si sacerdos
est possunt ipsis subtrahere diuina officia quia
nemo cogitur suis stipendiis militare extra
de decimis c. cum non sit et c. ad apostolicam
Quartus casus est si sunt consuetudine vel
aliis certis diebus dominicis et festiuis et alias
in ecclesia diebus parrochiani offerebant quod obla
ciones cottidiane necessario sunt soluende
et qui non soluunt debent etiam de consue
tudine ecclesie di. i. c. omnis xpianus et xvi q. i. statuit
tenentur enim parrochiani offerre sive ca
pellani in principalibus festiuitatibus scilicet natalis
domini pentecostes et pasce et in dedicationibus
ecclesiarum et in festiuis patronorum suorum et sic
compellendi offerre tunc illis diebus max
ime cum sit generalis consuetudo vbique ter
rarum et precipitur de conse. di. i. c. omnis

Et hec oblaciones sunt Episcopi ac ordinarii
quando ipse celebrat in aliqua ecclesia sue diocesis
vel faciat coram se celebrari quod probatur
c. i. de cap. quod tota diocesis reputatur sua
ecclesia parrochialis quia ipse habet curam de
omnibus suis parrochianis et presbiteris et pla
bis et quod non potest per se agere in tota diocesi
hoc agit per sacerdotes curatos et non curatos
immediate ut ponitur extra de parroch. c. super
eo et si episcopus non est presens tunc sunt obla
ciones presbiteris dumtaxat de iure quia quia
ipsum dant sacrum et corpus xpi offerunt
et oblaciones reputant et pro populo suo
ex officio suo tenentur orare ut patet in
q. i. doctus ex istis ergo concluditur qualiter
oblaciones necessario tenentur dare xpifideles
suis presbiteris et episcopis etc.

Octauo fui interrogatus qualiter
ac quibus primicie debent dari
et ego inherendo dictis meis
dixi quod primicie ideo debent
dari quia sunt in precepto dei
nam deus precepit exo. xxii dicens pri
micias frugum deferes in domum dei tui
unde primicia prima pars frugum domino of
ferenda et statim debent dari in principio
dicente domino exo. xxii decimas primicias
non tardabo offerre etiam dande sunt
ex constitucione ecclesie ut patet xvi q. i. re
uertimini et xxxii di. pro hoc sed qua
liter debent dari fui interrogatus et dixi
quod ex auctoritate sancti Ieronimi et maiorum tradicione
introductum est quod in pluribus debent quad
ragesimam partem dabant aut quidam sex
agesimam soluebat offerre pro voluntate
soluentis ut probatur de decimis c. i. et hoc
verum est in aridis ut frumentum est et aruo
et liquidis ut vino et oleo In pecudibus
vero primogenitum debeant ut ponitur
in c. magne extra de voto et hoc Ieronimus
xvi q. ii. c. decimi et sic concessio et ideo consue
tudo in pluribus primiciarum debet seruari inter
totam ecclesiam latinam ut si quis haberet
vltra vel mensuras vini etiam si haberet
mille non dabant nisi unam mensuram
pro primicia Si aut habet vel vitulos vel
porcos vel agnos non dabit nisi unum pro pri
miciis etiam si habuerit mille et si habuit
multas mensuras bladi vel olei vel
aliarum bestiarum dabat primiciam per extimacionem
valoris rei in pecunia vel alia equi
ualente sicut sit in decima Et sic quoad valo
rem soluitur primicia vnde soluere primiciam
est in precepto et qui eam non soluit peccat
mortaliter et compellendus est per censuram ec
clesiasticam et decernendus quousque soluit pri
micias de omnibus illis rebus in simul quod

soluitur decima vel solui debet et hoc sic vin
probatur in c. precipientes et c. statui quod ut
decime et primicie etc. Ex quo sequitur quod opor
tet soluere de necessitate primicias sub pena
peccati mortalis vel magna vel parua ut no. di.
xxxii patet hoc et sicud dictum de decima
quod nulla consuetudo prescribit quod non soluatur
sic etiam dictum de primicia et sicud oblaciones
vel decimas nullus laycus potest habere vt
dicetur infra sic nullus laycus potest petere
vel recipere primicias ecclesie debite nec aliquis
parochialium potest eas dare laycis sine pecca
sed dande sunt sacerdotibus primicie sacerdo
tibus ut putes episcopis et presbiteris dumtaxat
plebanis quibus soli mandavit dari primi
ciam quia ipsi soli dant sacra ut probatur
xvi q. i. doctus et patet dandi primicie inter
ecclesias sicud decime sed ipse primicie debent
dari ecclesiis et parochialibus ut capiat sacra ut
no. xvi q. ii. concesso nisi aliter ordinetur
inter episcopos presbiteros ex posito uel expresso Et
hoc de primiciis dicta sufficiant etc.

Nono fui interrogatus circa solucionem
decimarum primo que sunt ille deci
me que debentur ecclesie ex iure
diuino et dixi eis quod duplex erat de
cima una dicitur scilicet predialis que datur
ex terre fructibus aut animalium bestiarum
et animalium ut patet extra de decimis c. nuntios et
c. ex parte Alia dicitur vero decima persona
lis que datur et dari debet de piscatoribus
et venatoribus de pensionibus de molen
dinis de balneis de negociis de artificiis
de aduocatoribus de collectis salarium de mer
cede intendencium de milicia militum ut
patet xvi q. i. decime sunt et c. quicumque
militum Et dico quod non obstante quorundam
theologorum opinione qui dicunt quod predia
les decime sunt ex diuino mandato ut
patet leui. ultimo Sed personales sunt
ex sola constitucione ecclesie et necessario
soluuntur personalium decimarum potest excusa
re consuetudo prescripta que iuri de
rogat positivo ut patet de tesuo et
lib. et est de cui dilectus tum verum et
catholicum est asserere tenere utramque de
cimam tam personalis quam predialis est de
iure diuino et ideo sunt nobis commendata
in precepto et non obstante quacumque
consuetudine que iuri diuino non potest
preiudicare ut dicit c. de sen. et re iudi.
c. cum causa eodem modo et qualiter
decima predialis quam personalis decima
solui sub pena peccati mortalis etc.

decimis de omnibus iusto titulo acquisitis tenentur tenentur dare decimam ut dicetur infra ut patet extra de decimis c. pastoralis et c. cum homines Item iure divino quod decima personalis dari debeat patet in psalmi pomenon i. c. ubi precipit dominus per ezechiam habitantibus ierusalem ut partes darent sacerdotibus et levitis ut possent vacare lege dei Item racione probatur quod talis decima personalis solui debeat quia si de tempore tenemur deo decimam partem reddere multo magis de bonis et laboribus personalis ac lucris nostris decimam dare patet quia pro loco amoris et anno patet de cons. di. v. c. quadragesima Non ergo consuetudo nec aliqua temporis prescripcio potest aliquem a peccato mortali excusare non soluere decimam personalem quinymmo magis peccatum eius augetur ex consuetudine veniat ad peccandi necessitatem et ex peccandi necessitate labatur homo in obstinatorum et desperacionem que sunt peccata in spiritum sanctum Augustinus li. ii sentenciarum di. xliii que nec remittuntur in hoc seculo nec in futuro ut patet math. xii et sic propter istam consuetudinem non soluendi decimas personales ac prediales quia non reputantur peccatum cum consuetudine fuit generant mortem l. o. m. c. Et propter talem consuetudinem videtur esse peccatum in spiritum sanctum quia sit ex malicia inueterata et obstinacione huius peccati mortalis sunt prepositi plati et rectores curati et predicatores qui sunt canes muti qui non valentes latrare nec non sunt prothiani annunciantes dampnacionem decimam non soluentibus et tot mortibus digni sunt quod ad subditos per dictum et caritatem seu exempla transeunt ut dicit gregorius xi q. iii c. sic debent etc.

Ouo sui introductus de quanta parte decimam dicant dari et dixi et dico ut in precepti articulo seu interrogatoria salua tamen reuerencia aliquorum theologorum quibus non adhereo dicencium ut preceptum de decimis secundum substanciam suam est morale et est scriptum in corde hominis cuilibet eum dictat consciencia quod si fratres apostolus seminamus spiritualia non est magnum si carnalia metamus

Sed secundum istos theologos non est preceptum morale quantum ad taxacionem quod dat tantam partem etc. sed iudiciale unde ut ponitur extra de decimis c. quedam decime debebantur in veteri testamento apostolus filiis levi quod possessiones alias non habebant quam debebant sacerdotibus et levitis etiam quedam eciam reddebantur ad pauperes sub iudaismo decime eciam debent diuidi in quatuor partes quarum una est episcopi alia clericis alia fabrice alia pauperibus debentur aut dari ut probat xii q. ii c. quatuor et extra de statu c. requisiti Et quia xii erant tribus voluit deus racione in sola recipet ab illis decem tribus decimam laborum suorum et nullas alias possessiones habet dicebatur levi deum et dicit non habebat sacerdotes et omnes qui de eadem tribu sunt partem et hereditatem cum reliquo populo israel Sub ipse pars et hereditas eius ideo dicunt isti theologi ex quo habundat ecclesiam possessionibus aliis quibus potest sustentari ideo racione nostre decima non est sub precepto nec est preceptum sed in taxacione sub precepto nec est preceptum sed in taxacionem sed si plus fratres in substanciam precepti ubi aut ecclesia pauper et non haberet aliunde unde quod deberet tamen racionem decima cadit sub precepto et parrochiam tenentur dare sub pena peccati mortalis veri nostre decima deuotum malachie prophete inferte omnem decimam in horreum meum ut sit cibus in domo dei et idem dicunt isti quod decime sunt dande secundum consuetudinem patrie et ita est de iure extra de decimis c. cum in aliquibus et c. cum tua Sed quia ista opinio est valde contraria et onerosa statim statui clerici istorum et ecclesie romane determinacioni et iudicio premisso precipue Augustinus ideo saluo meliori iudicio quod decima non solum quantum ad taxacionem cadit sub precepto diuino et est preceptum morale Ergo aut sit preceptum diuinum soluere de decem partibus seu rebus patet per istos theologos qui eciam concedunt quod tunc quando tribus leui non habeat possessiones decima eis dari necessarium erat quod dicere veri nostre non est necessarium quod nunc in noua lege non est necessarium sicut tunc quia ecclesia habundat in aliis reddititibus secundum taxacionem decimarum suorum sunt laudantibus secundum taxacionem decimarum operis sunt nichil quod de precepto decimarum ecclesie et ideo papa reliquit determinacionem ecclesie consuetudini in decimis consultus dixit quod consuetudo in aliquibus est seruanda ut dixit et c. cum in aliquibus extra de decimis ergo ad verum ista determinacio nostre sunt non placet quia ex quo decima sub legem orientem preceptum morale secundum illos attento quod semper sit inuariabile nec papa nec consuetudo potuerunt contra ipsum dispensare nec quo ad substanciam nec quo ad taxacionem quod soluatur decima et tamen non sit vere nostre decima nisi velitis sumere hoc nomen decima pro quacumque quota minuta scilicet per vicesima vel tricesima aut centesima vel alia parte et tunc est equiuocacio in nomine et habere dicere sit decima quando est tricesima vel centesima Item frustratur et anullatur intencio dei per testam decima per hanc exposicionem falsam et toto statui ecclesiastico nociuam et contrariam quia veri nostre decima sit quecumque pars parua vel magna que dabitur loco decime ecclesiis quia tunc quibus per solucionem unius denarii vel panis excusare absolute decima potenti et sic oportet presbiteros iure diuino vel aliunde in terris laborare dimissis diuinis officiis et propriis stipendiis militare contra apostolum Et ideo dimissa ista opinione erronea et exposicione falsa quorundam theologorum pauperum et mendicancium theologorum religiosorum et secularium qui super solucione decimarum conuenit inuident et contradicunt prelatis et beneficiatis et parochialibus ecclesiis dico cum aureolo Augustinus scilicet doctore tamen magis est credendum quod istis ad versariis decimarum et primiciarum quod utraque soluenda est prediales et personales presertim quia separacio de decem partibus una per dictum ut utraque nouem partes per se reficit in vestibus fidelibus christianis et decem partem affectant deo et ministris ecclesie de rebus et singulis que apud ipsum crescunt racione vel nascuntur vel animo seu acquiruntur negocio vel lucro vel artificio et nulla consuetudo potest hunc decime preiudicare quod merito soluatur tamen sit contraria precepto dei qui integre soluit scienter vel fraudatur vel negat ipsam vel contradicat aut tacet vel retinet res sue ecclesie peccat mortaliter tamen sibi consencientibus et est excitatus a iure et sacrilegus ut dictum est et tenetur ad restitucionem et debet ac potest compelli per censuram ecclesiasticam et vitandus est in sacramentis ecclesie Et si moriatur non facta restitucione per se vel suos heredes carere debet sepultura ecclesie vel cimiterii ut patet extra de decimis c. in tua et c. pastoralis ideo homo qui non soluit decimam per tempora de rebus suis ad decimam nouem reducetur ad infirmitatem et penuriam reductus morietur ut dicitur c. reuertimini et c. decime xvi q. i. Ergo quod preter soluenda est una pars de decem ecclesie et declarat sub precepto sancta mater ecclesia et declarat sub dictis qui non est tollendus nec declarandus in hac parte in c. decime xvi q. i. ubi expresse narrat benedicciones illorum qui fideliter soluunt decimam decem partibus unam partem et ergo narrat malediccionem quas habet qui nullam decimam soluit unde dicit ut qui premia celeste comparare aut aut peccatorum indulgenciam desiderat promereri reddat decimam et de nouem partibus elemosinam studeat dare pauperibus qui vero sic de nouem partibus non dat decimam committit in quatuor ut testatur deus per prophetam malachiam ubi dicit quia michi non reddidistis decimas et primicias ideo in fame et penuria maledicti estis et maledicti estis in sterilitate et defectu fructuum vini olei et messium aliarum rerum bestiarum pecorum piscium et herbarum eciam maledicti estis in aere pestifero ac corrupto et pestilenciali morbo in guerra in fame in gladio in verme corrodente terram pessime Eciam quia maledicti estis quia repente moriemini mala morte subito sine penitencia et confessione et ab alio sacramento Eciam maledicti eritis in defectu filiorum et nepotum et peribit vestra generacio usque in tertiam et quartam generacionem malediccionem et paciemini in inferno describit de terra memoria vestra Et successores vestri prouoco quod uos fuistis recordati facere mecum deo vestro in suis partibus et ecclesie sue ministris quibus decimas ac primicias tenebamini dare iure diuino hec quidem malediccionem et execracionem dat deus nostre contra nos non soluentes decimas veri nostre cum non soluentes ab perfecte ac fideliter ac integraliter Sed secundum Augustinus aliis quatuor benediccionibus remunerat deus nostros fideliter soluentes decimam et primicias et de illis decem partibus unam soluit et primo promisit eis dare fructuum messium vini et olei bestiarum et iumentorum pecorum et herbarum habundanciam et exstirpacionem tyrannorum pacem inimicorum decimas et felicitatem rerum omnium Tercio promisit dare vitam tranquillam et in necessariis habundantem et copiosam et secum annis ac longeuam et tandem et senectute mortem bonam mortem deo caram et preciosam liberacionem a penis inferni et redempcionem peccatorum plenariam cum suscepcionem sacramentorum ecclesie Quarto promisit filios et filias filiorum usque ad terciam et quartam generacionem dare et permanere et augere benedicere et sanctificare et tandem post mortem in paradisi gloria soluentes sic decimas collocare hec sunt verba Augustinus ubi supra cum magis est credendum quod istis theologis veri nostre decimas aliter exponentes Unde beatus deus cum aureolus Augustinus contra istos non soluentes de decem partibus unam

Secundo promisit sanitatem corporum aere salubrem

ptem clare dicit ibidem sit hec iniustissima
consuetudo ut si tu deo tuo decimam
dederis tua decima revocabis si omittes
alias novem ptes et dabis proprio militi
quod non vis sacerdoti dare nobis talem et
vitam in quam necessaria dignatus est a
nobis decima recipere non sibi sed nobis
peril dubio profutura et dicit ibi glo. quod
decime ex debito requiruntur quia sunt
in precepto dei et sicud debitum debet peti
in iudicio et ex auditum Ex quibus omnibus
patet quod subtractio vero nostra decimarum vel
non solucio ipsarum quacumque consuetudine non
obstante plura mala inducit quia primo ut e
dictum est pvaricio divini mandati ut probatur
ex de decimis c. a nobis 2o quod olim solue
tes decimas bonis omnibus habundabant
ut patet xvj q. vij maiores ma quod decimam
non soluit vix ad decima quam reducitur xvj
q. i. decime 3o quia propter hoc peccatum et alia
mea precata deus sicut propheta dicit dat vobis
celum ferreum et terram eneam et non aperit
rit cataractas celi nec dat pluvias tempo
ribus suis nec mortificat aut tollit tiranos
depredatores homicidas et alios inimicos et
nos ulle modis devorantes immo devora
tum in medio suo per locustas vermes et brucos
quorum non est numerus et dum campi expecta
tur in fructibus copiosis tunc est tempus
recollecionis ira dei descendit super corrupcionis
ad fundamenta ipsas gemit ut xvj q.
i. revertimini quarto per guerras et tiran
nos et spoliaciones quod non dedit et ideo
datur per violencia vel per ignem vel aquas
vel aliis modis tollitur et aufertur et sic
tollit fiscus quod non aufert xpus Et ideo
in predicto c. maiores xvj q. vij Sed da
tes decimas veri nostri quadruplicat re
muneracionem et prima remuneracio patet
ex predictis que est habundantia fructuum
2a est corporum sanitas 3a est indulgen
cia peccatorum quarta est vita eterna ut probatur
hoc xvj q. i. decime Ex predictis quo ostenditur
quod non solventes decimas veri nostri sicud
vos inpii prothiam mee cathedralis autem
insule corsice quique aliqui enim soluunt de
cima de quindecim partibus una alii de xxx
partibus una ptem alii decem Tamen alii
non soluat decima de casco nec de lana
que renovatur in anno nec de iumentis
nec de porcis nec de venacionibus nec de
piscacionibus nec de ortaliis et rebus similibus
que omnes vos tales et quoniam si sit comites
principes barones nobiles potentes reg
ulares et seculares estis deo et ab eis

eccla sancta excommunicati sacrilegi fures latro
nes predones bonorum dei ac sacrorum et tenemini
restituere decimas et primicias quod non soluistis
decimas vel petere ac concordare in eccla
ut patet de decimis c. ad apostolice et c. tua nos et
compelli debetis per censuram ecclesiasticam
nec potest nisi de licencia pape aliquis episcopus
aut archiepiscopus aut aliquis frater maior nec
predicator seu curatus vos ab ipso pccato decima
absolvere nec decimarum quas non soluistis absolvere in
primo ante
penam dare nec dispensare nisi primo satisfaciant
omnia per vos aut vestros heredes satisfacient vel concordetis
de decimis quas non soluistis vel vobis re
cum ecclesia vel petatis amore dei vobis de
mitti vel detis fideiussoria cancionem de
solvendo plenarie dum pinguior fortuna
advenerit non dimittitur peccatum nisi resti
tuatur ablatum ut patet de reg. iur. l. vi.
Ecimo fui interrogatus de quibus
rebus decima debet solui aut
dari et dixi eis ac omnibus
quod decima est danda de omnibus
fructibus terrarum de tritico de si
ligine de ordeo de panico de siligine
de spelta de avena et et de omnibus que sunt
arida et seminantur in terra ac colligunt et ad
de liquidis de vino oleo mello cera de casta
neis de nucibus de pomis de piris ficubus
et aliis arborum fructibus seminibus etiam
lini canapi bombicis et sericis et aliarum
herbarum que seminantur in terra de pastinis
herbarum animalium de herbis ortorum de apibus
de nutrimentis animalium de feno de paleis de bo
bus de iumentis de equis de porcis de pe
corum silvarum de vitulis de vaccis de ovibus de capris
de edibus de porcellis de ovibus de butyro
de lacte de casco de lana ipsarum de anseribus
de anatibus de gallinis de anseribus de venacio
nibus ipsarum de piscacionibus de metallis de auri
de argentariis de metallis de sale salinis
de lapicidinis de balneis de regim
ac de molendinis de balneis de affectis de ...
de artificiis de lucris de locacionibus
de mercibus de mercatibus de stipendiis de re
de acquisitionibus de guerra iusta Etiam debet de
captis de guerra iusta ... xxiij q. v. c. decimas
tima dare ut ponitur ... cunctis bonis et
et breviter de omnibus acquisitis etiam de
rebus iusto titulo acquisitis ut patet de
decimas tenemur de tempore ... xvj q. i. decime
de v. c. quadragesima et xvj q. vij de de
sunt tributa egentium animarum et ex de de
c. quamvis et c. omnes decime et c. hoc est in predictis
decimis c. in ... et c. tam in ... et c. tua nobis
c. pastoralis et c. tam in ... dare decime
Item decimas debet dare et advocatus de advoca
cia scolarium et advocatus et notarii de
et scriptura de prudenciis de mercenariis de
de scriptura et ... mercenariis de ...

et milites de milicia xvj q. i. decime et q.
vi quicumque Item decime personales dari
debent etiam de iustis et iniusto titulo
acquisitis ... dominium non transfertur sicud sunt
illa que acquiruntur de meretricio vel hys
trionatu meretrix enim quamvis turpiter
faciat quod meretrix est non tamen turpiter accipit
cum sit meretrix ecclesia tamen non accipit
earum decimas nec videatur approbare eorundem
peccatum ut dicetur postea et sicut hoc vide
mus quod sit elemosina non debet dari
nec recipi de illicite acquisitis ut ponitur
in glo. c. ex transmissa titulo isto ita nec
decima debet dari de illicite oblatis ut in
glo. c. ex transmissa ti. de decimis et hec suffi
ciant de istis decime interrogatio quas dicit
ostendat ac precipit quod qui non solvit decima
de omnibus et singulis supradictis ad eum
iusto titulo ac lucro pervenientibus talibus
cuiuscumque sit status est excitatus
et per censuras ecclesiasticas compellendus
ut dictum est etc.
Undecimo fui interrogatus in dicta
insula corsice in qua nobiles
non soluunt decimas de consuetudine
qui sunt illi vel que sunt persone
que debent decimas ac primicias
dare et dixi et dico asserens quod omnis ho
mo natus de muliere seu persona ex masculo
et femina tenetur et obligatur de ecc
clesie decimas solvere de qua lege nisi
sit in xpo privilegio vel omnis vicario quia
preceptum morale fuit et ubi dicit
... fuerit sanctificabitur domino
Exo. xxij. decimas ac primicias non
tardabis offerre domino deo tuo Cum ergo
sit divinum preceptum ut est dictum ligat omnes
bonos et malos nobiles et ignobi
les ecclesiasticos ac seculares et pastores in
quibuscumque status dignitate
ut condicionis existat obligatur sub pe
na peccati mortalis decimas personales de rebus
propriis solvere vice predictarum terrarum ac p
diarum ac camporum quas deus sibi dedit
quia domini est terra et plenitudo eius et
universi qui habitant in eo et ipse deus post hoc
de omnibus hominibus haec decima ptem reservant
sibi ad vitam necessariis quas
sive ... dicit ... homo in qua
cumque fuerit et deo subditus sive sit papa
sive imperator sive rex sive episcopus sive no
bilis sive religiosus sive dux sive paup
sive secularis sive spiritualis tenetur de
propriis decima dare et deo offerre de

currente lege quia sumus populus eius et
oves pascue eius et multi habemus sicut apostolus
quod ab ipso accepimus et omnis nostra sufficiencia
certe est ab ipso et sine ipso nichil possumus
facere ut dicit xpus Io. xv. c. Et omnia
opera operatur ipse et nisi dominus edificaverit do
mum gubernaverit mundaverit in vanum la
boraverunt qui edificant eam aut colant
Ergo dignum et iustum est ut deo nostro patri
nostro qui nobis dedit esse vivere et intelligere
et non cessat continue nobis vite neces
saria donare de decem partibus necessariorum
et nutrimentorum quas nobis dat in tempore
demus ei unam ptem in gratiarum actione et recog
noscamus eum creatorem redemptorem gub
natorem nostrum esse patet ergo ex predictis
quod omnis persona a deo creata racionabilis et huma
na tenetur deo dare ut patet primo de xpianis
omnibus fidelibus laicis et secularibus qui sunt
obligati ad solvendum decimas de iure divino
et canonico ut xvj q. i. decime et xij q.
decimas quas patet etiam de clericis et sa
cerdotibus propria seu patrimonia habentibus
seu de artificio viventibus qui tenentur
dare decimas c. ij et a nobis Etiam violentus
possessor aut predo tenetur dare decimas quod
dicitur etiam hereticus et iudeus sarracenus
ac infideles tenentur de terris quas colunt deci
mas dare etiamsi corpus vel terra esset
seminata seu culta tamen seminator tenet
cultor decimas dare et ecclesia recipere
quia non datur decima racione furtiva vel
usure nec racione heresis nec racione infidelitatis
sed racione predarum et terrarum ac possessionum
et animalium que aliud obviamque transfertur domini
rei debet dari decima excepto meretricio
et hystrionatu nec videatur quod ecclesia approbet
ista Infideles etiam ut Iudei et sarraceni
in decimas non soluunt quia corpore ecclesie
non sistunt nec ab ipsa eam ecclesia reci
piunt sacramenta sed bene de terris quas colunt
decimas soluunt et etiam de animalibus que
nutriunt ut patet de decimis c. de terris xvi
tamen non transferatur dominium. Item ut in fur
to aut rapina vel violencia ac spoliacione
vel in simonia vel in usura vel in gabella
iniusta vel guerra iniusta vel in ludo
taxillorum vel in sentencia iniqua vel
violentia manifesta aut scriptura falsa
vel in similibus ecclesia dei non recipit
decimas personales nec illi teneantur
dare qui iniuste acquirunt et non sunt
corum res sed aliene Sed omnes isti
et similes non excusantur a decimis

prdialibus quia non dant decimas vacare prim[illegible] racione predii et sic prex predict. quia qui non soluunt decimam ut dictum est compellendi sunt per censuram ecclesiasticam sive per secularem sive ecclesiasticis et consilio dicitur de privilegiis et ab laicalibus quas papa declarat in decretis dicens xvi q. i precipientes statuimus ut decime primicie seu oblaciones vivorum ac mortuorum ecclesiis dei fideliter reddantur a laicis quas qui retinuerit a communione sancte matris ecclesie separentur hoc idem dicitur et mandatur di. xxxiiii [illegible] et preter hec hec sufficiunt de ista interrogacione etc.

Undecimo fui interrogatus que sunt persone laycales vel religiose aut ecclesiastice que obligantur dare decimas et dico ad dictum quod licet omnis homo teneatur. Ideo dicitur dominus papa et episcopi qui sunt in loco apostolorum qui fundaverunt ecclesias possunt aliquas personas privilegiare quod non soluant decimas non racione personarum sed racione locorum et ecclesiarum specialium in quibus cultus divinus augetur et defenditur et celebratur et fides christi manu tenetur et jus divinum de decimis datum non dissoluitur nec dissolui potest quia tales sunt privilegiate non reddere decimas sed manente eodem precepto et eadem intencione precepti fit ibi quedam variacio quo ad loca et decimas recipientes quia qui uni ecclesie darent aut uno loco ecclesiastico alteri per privilegium concedi videtur unde primo sunt exempti a solucione decimarum et applicantur ille decime pro defensione et paupertate illi ordini quidem sicut milites religiosi qui contra pugnatores vel pugnare tenentur et tenetur pro iusticia dei contra sarracenos et hereticos ac infideles et paganos et promittunt obedienciam sub superioribus et hospitalarii milites sancti Johannis de atre et sancte marie de prussia et sancti Jacobi in ytalia et ordinibus sub regula sancti benedicti constituti militares in hyspania ordo calatravie ordo alcantare ordo christi ordo avisi ordo montesie et plures ordines sunt exempti a solucione decimarum si propriis manibus vel sumptibus aut laboribus excolunt possessiones ecclesie ante consilium lateranense acquisitas sicut notatur extra de decimis ex parte et c. ad audienciam sed si post emerunt possessiones vel postea eis donate fuerunt eciam si propriis manibus vel sumptibus excolunt tenentur dare decimas ut dicitur in c. nuper abbates extra de decimis exceptis quod isti laicis religiosis qui opponunt se infidelibus pro custodia christianitatis sed alii laici seculares reges principes comites barones cives rustici et alii obligantur dare decimas de bonis suis iusto titulo acquisitis personales ac predialas ut notatur xvi q. vii c. decimas quas Christus [illegible]

qui vivunt in communi et stant simul in uno loco et in una domo non tenentur dare decimas de ortis suis qui sunt in circuitu domus nec de animalibus suis ibidem pascentibus aut de eorum nutrimentis ut vult papa in c. ex de decimis. Si quidem qui colunt agros vel vineas aut seminant terras alias hoc tenentur soluere decimas sicut alii laici vel si vivunt per se in domibus vel vivunt soli in aliquo oratorio vel heremitorio tenentur sicut alii laici decimas soluere et hoc idem dico de fratribus tercii ordinis sancti francisci laycis vel sancti dominici de penitencia vel heremitis secularibus presbiteris de illis heremitis barbatis sive sint viri sive mulieres ex quo sunt layci et non presbiteri sive vivunt per se soli cum eorum familia aut in aliquo heremitorio aut oratorio et non vivunt in communi in aliquo monasterio capelle quia tales quamvis sint in locis exemptorum ecclesiis et omnibus ordinum approbatorum et exemptorum tenentur de omnibus colunt agros aut vineas tenentur tam prediales sicut alii laici soluere decimas tam prediales quam personales sicut testatur bernhardus in c. nuper de decimis quia pro laycis reputantur quia non sunt sine professione ordinis et obediencia sed vivunt ad voluntatem suam in dictis heremitoriis vel hospitalibus vel capellis vel locis destinatis et hoc idem eciam intelligitur de mulieribus in hospitalibus et ecclesie seculares laici declarati vero seculares dicit hostiensis in c. de religiosis quibuscumque et sive sint episcopi sive presbiteri ubi tenetur quia sive sint religiosis tenentur decimas sive laycis sive religiosis tenentur seu possessiones prediales soluere de predio vinea seu possessione que noviter ad eum pervenit per aliquam empcionem vel per donacionem vel aliquo quocumque modo vel si habuit de predio sive vinea soluit si enim semel illud predium vel vinea soluit decimam semper soluit postea ad quemcumque pervenerit eciam si sit Judeus heretico vel infidelis quia res transit cum onere suo ut ponitur in c. de terris et c. ad apostolicam et c. cum in [illegible] pastoralis et xvi q. vii c. quicumque et hoc dicit Jus canonum extra de decimis et c. dilecti et c. a nobis quia clerici curati et beneficiati non dant decimas de decimis sed solum de prediis eorum ecclesie si colunt propriis manibus vel sumptibus aut laboribus terras vel vineas ecclesie sed si eas non colunt propriis manibus vel sumptibus aut laboribus sed laicis et aliis personis locant colendas pro certo precio vel quota vel pro certo precio tenentur coloni et laboratores decimas dare ecclesie unde regula est certa si est clericus sive religiosus sive presbiter sive episcopus aut qualiscumque sit beneficiatus nisi sit per papam privilegiatus vel alio modo exemptus tenetur de bonis patrimonialibus vel de castrensi aut de propriis

suis vel de aliis ex eventu vel artificio licite acquisitis soluere decimam superiori ut dicitur in decretis xvi q. i conquesti et c. si quis laycus et c. de decimis c. ii i primo quod ut dictum est racionalis racio dictat ut illi qui habent utilitatem [illegible] [illegible] de quo bono et per se in suis beneficiis et ecclesiis et de clericis qui vivunt in communi sicut sunt canonici regulares vel alii clerici seculares collegialiter viventes in communi et non in propriis dicit hostiensis in c. ex parte probat per c. decimas xvi q. i quia a contrario sensu dicit ipse clerici et presbiteri qui vivunt soli et habent et habent proprium de propriis manibus vel sumptibus tenentur decimas soluere non quidem dicit ipse equales cum [illegible] sicut presbiteri vel presbiteris rectoribus rectoribus eciam eiusdem eorum eiusdem cum eis non subsunt nec ab eis recipiunt ecclesiastica sacramenta propter que dant decime sed superioribus sive ordinariis episcopis quia ab episcopis primo et principaliter de iure quod petit decimas proprios ut notatur in c. vino x q. iii et extra de officio ordinarii c. conquerente ut dicitur postea quia eis subduntur tenentur de suo capitulo et ab eis recipiunt crisma et sacra et benedicta Ideo ipsis episcopis decimas tenentur ipsi clerici inferiores sub ordinationibus sicut levitici solebant dare decimam decime ut erat preceptum xviii q. iii nunc dixit dominus ad moysen precipe filiis israel quod dixi vobis primicias offerte domino ubi glossa dicit i. decima parte Item decime aaron sacerdoti hoc eciam patet per sanctum thomam ut supra et extra de decimis c. [illegible] patet ergo ex predictis quod clerici de bonis patrimonialibus debent decimam soluere et de aliis ac bonis ex eventu licite acquisitis Secundo de religiosis est sciendum quod religiosi qui vocant monachi et cistercienses et de ordine sancti benedicti et canonici regulares qui vivunt in communi et possunt habere possessiones in quantitatibus et aliis religiosis ordinum approbatorum qui aliquid habent in communi conceditur quod de novalibus suis fructibus nondum cultis et de nutrimentis animalium suorum non soluunt ut ponitur extra de decimis c. ex parte tua et c. ii de privilegiis sed si propriis sumptibus vel laboribus colunt possessiones post concilium lateranense acquisitas aliis preter novalia et ortis tenentur soluere decimas ut presbiteris curatis et hoc idem dico de fratribus mendicantibus si colunt aliquas terras vel vineas sicut colunt [illegible] suis temporibus

contra eorum regulam et constituerunt fratres in aliquibus partibus mundi qui sunt obligati soluere decimam sicut predicti ordines licet de fratribus mendicantibus quantum ad decimas nullam mencionem faciat Jus quia nec ipsos privilegiet expresse possunt ius quia nichil habeant in proprio nec in communi eorum professione tamen cum contrarium in multis appareat. Dico quod licet faciunt contra regulam suam tenendo et colendo vineas et terras non tollitur propter hoc quin decimam soluere teneantur quia non racione personarum sed racione predii soluitur ut dictum est de judeo et res transit cum onere suo ut ponitur in c. de terris extra de decimis Eciam si sint aliqui religiosi qui de consuetudine recipiunt decimas capellarum debent presbiteris qui ibi habent unde vivat competentem porcionem assignare non obstante tali consuetudine que dat causam vite ipse et compelli potest per ordinarium dicitur ut notatur extra de preben. c. cum quod olim boni religiosi eciam qui non possunt habere parochias sicut cistercienses et fratres mendicantes ipsos vero possidere non possunt quia nec possidere licet xvi q. i placuit immo tenentur soluere decimam nisi privilegiati sicut dicitur xvi q. i c. provenit et c. qualiter et xvi q. ii decimas hoc idem dicit bernhardus in c. nuper patet ergo ex predictis que persone que decimas tenentur soluere sub penis predictis et qualiter debent compelli per censuram ecclesiasticam et hec de ista interrogacione dicta sufficiant etc.

Duodecimo fui interrogatus quibus personis vel quibus locis decime et primicie et oblaciones debent dari canonice et iuste secundum decreta sacrorum prim et ecclesie sancte romane et dixi et dico quod decime primicie et oblaciones debent dari solis clericis et divino cultui mancipatis videlicet sacerdotibus et levitis dum tamen iustum tytulum vel apparentem habeant in beneficiis et locis licitarum pene omnes clerici qui non sunt sacerdotes eciam si primam tonsuram dumtaxat habeant dum tamen non sint legitimo matrimonio copulati quia tales clerici uxorati secundum iura nullatenus possunt Jus habere in decimis tamen vero sunt unius uxoris viri sed dei officium faciendum illi qui sunt in ecclesia deputati et non sunt uxorati illi possunt decimas habere et insuper sunt per ecclesiam aliqui uxorati milites et religiosi privilegiati sicut sunt illi de ordine sancti Jacobi in hyspania qui sunt in hyspania qui solum vovent obedienciam et paupertatem et non castitatem coniugalem et possunt sine peccato uxores

legitimas in ordine educendas sed sicut
dare in commendas beneficiis et decimis non sunt
puto ipsorum temporibus quos militibus laycos
et quosque alios religiosis militantibus pro
loco levitarum et pro sacerdotibus ac levite
mandavit dominus dari decimas ut superius
dicta patet et etiam per levitici xxvii et
in paral. ii cronicarum xxxi thomas 2o sed contra
lo in dicit primitie debebantur sacerdotibus
et decime levitis et quia sub sacerdotibus
erant levite mandavit dominus ut loco primitiarum
solverent sacerdotibus decime decimarum dicens
per malachiam iii c. inferte omnem decimam
in horreum meum ut sit cibus in domo
mea sed pro ministris meis qui in ecclesia
ministrant et sine labore [illegible] debent layci
dare temporalia ministris domini ut libere valeant
vacare legi dei sunt enim decime tributa
animarum egentium que dantur prelatis sacerdo-
tibus et ministris ecclesiarum ad tuicionem et curam
animarum et non debet aliquis recipere tri-
butum illud qui curam non curat sicut tributa
non dantur cesari vel principi ad tuitio-
nem corporum decimarum [illegible] de iure
quo ad episcopum videtur pertinere et potissime ad
summum episcoporum episcopum qui est papa ut patet
x q. iii unio et extra de offi. c. conquerente
etiam fratres sub iure ecclesie percipere decimas
nisi per indulgenciam vel prescriptionem
aliis ecclesiis concedantur decime ipse ut patet
de decimis c. cum contingit et xvi q. i
decimas item ad parrochiales ecclesias
et capellas dote ipse pertinent secundum diversas
consuetudines extra de decimis c. in
tua [illegible] ergo presbiteris et ministris ecclesie
cum ut spirituales sub percipiendi decimas
quod etiam est annexum spirituali vel est spiritua-
le iure naturali et divino est concessum etiam
si clerici sint mali et fornicarii publici
fures aut etiam si scirem eos esse symo-
niacos solvende sunt eis decime secundum
[illegible] sacerdotum vestrorum que fidelibus eos
sicut conferunt licet sint mali iustum
enim est qui seminat spiritualia carnalia me-
tet quia decime census dei dantur propter
quod divini officii ratione ut dicit c. tua
de decimis ubi de hoc in glo. cum ergo
decima sit quoddam annexum spirituali et sit in
spirituale solis vere spiritualibus competit et
ministris ecclesie naturali et divina ordinatione
cum soli principaliter dare sacra tenentur
et nulli alii et maxime quantum ad sac-
menta ergo danda est decima cuicumque
que principaliter datur propter sacra ut non

de decimis c. tua et c. ii ex quibus sequitur
quod layci coniugati sunt in fortiori similiter
tam et etiam non coniugati nullo modo possunt
decimas habere de iure quia esset contra
sub [illegible] quod non potest infringi consuetudine aut
auctoritate vel consuetudine unde ius decimarum
cum sit mere spirituale non potest laycis etiam
per aliquod tempus infeudari sicut nec ius
oblationes percipiendi ut ponitur ex. de decimis secundum
c. quamvis nec possunt laycus decimas seu pri-
micias sicut nec alia iura spiritualia iure prescribere
hereditario possidere et ideo ipsas prescribere
vel possidere non possunt ut ponitur ex. de de-
cimis c. ad hec extra de prescriptionibus causam
et merito laycus decimas non potest habere nec ha-
bere quia si res spiritualis non debet tangi nec esse
[illegible] a layco ut est res sacra sicut est calix
et corporalia et similia ut patet de c. i. q. i. hanc
consuetudinem et ex. de institutionibus cum ecclesia
vestra nemo ius percipiendi decimas non potest
haberi a layco nec decima [illegible] integra
est oblatio quedam sacra deo sanctificata
potest adebet tangi a persona laycali et si layci
decimas aut ius decimarum ecclesie non possunt
habere multomagis layci ipsas ecclesias parrochia-
les aut beneficia ecclesiastica possunt quarumcumque
dicte habere cum tales [illegible] ecclesiasti-
non sint capaces et attento quod [illegible]
beneficia ad sacra decime pertinent ergo
mortaliter layci quicumque et merito sunt [illegible]
res et fures [illegible] tenentes ecclesias
et capellas et beneficia ecclesiastica quecumque
[illegible] et auctoritate et recipientes decimas primi-
tias et oblationes [illegible] ecclesiarum seu capi-
[illegible] non obstante quod aliquis [illegible] decimas
alicui presbitero assignet et tradiderit [illegible]
contra precepta [illegible] peccat mortaliter
et [illegible] prelati superiores episcopi [illegible]
et alii quicumque ministri ecclesie qui ad [illegible]
vel imperpetuum vendiderint donant seu con-
cedunt alicui puro layco aliquam ecclesiam
vel ius vel potestatem decimas seu primi-
tias percipiendi aut medietatem ipsarum
aliquod ius in ipsis eis concedunt quod clare
[illegible] 1.4 in. dixit et declaravit
ubi dicit pervenit ad nos fama sinistra
quod quidam episcoporum [illegible] decimam atque
[illegible] oblationes [illegible] sacerdotibus
tribuens sed potius personis laycis [illegible]
vel fructus suos vel quod [illegible]
[illegible] si quis episcopus
amodo inventus fuerit huius [illegible]
[illegible] inter maximos hereticos [illegible]
[illegible] habeatur [illegible]
[illegible] de [illegible] censuit et [illegible]
dat episcopus et qui recipit ab eo [illegible]
ri sine precio sine beneficio [illegible]

[illegible] deputentur hec idem unde nullo
modo [illegible] collatio decimarum facta laycis post
concilium generale lateranensis celebratum sub al-
lexandro papa quod talis collatio et alienatio
est penitus interdicta ut ponitur in x. de decimis
c. prohibemus primo deponendi transgressores
ut ponitur in c. quamvis decimas dicunt tamen quidam
canoniste moderni quorum dicta possunt teneri
ad libitum legentis nisi per ecclesiam determinatum
sit quod decimarum fructus possunt ex causa concedi
layco tempore vite sue secundum non ad inferendum quod
fructus decimarum possunt etiam vendi ad tempus
[illegible] de decimis c. ad hec et quamvis [illegible] de hoc
ius vero decimarum [illegible] sit ius spirituale non potest
laycis ad tempus vendi nec etiam infeudari
sicut etiam nec ius oblationum recipere ex. de
decimis quamvis et [illegible] salva reverencia di-
cencium vellem audire que sit differentia inter decimarum
fructus essent res corporales et ius decimarum
essent spirituales res ex qua opinione sequitur
quod decime fructus non sit preceptum morale
et [illegible] nec decima in se absolute considerata
non est preceptum nec res spiritualis patet quod
et preceptum morale est de racione virtutis
et spiritualitatis secundum fructus decimarum non sunt
res corporales ergo decima non est spirituale
nec annexum spirituali quod est contra omnia
supra dicta [illegible] item si fructus decimarum non
sint decime secundum sunt due res absolute ergo
possunt separari et distingui divina virtute ergo
possunt esse fructus decimarum et non
[illegible] fructuum non erit decima quod
[illegible] includit contradictionem item si dictis
[illegible] sit deciat et sit consuevit facere
[illegible] totum mundum quod laycus sine peccato
[illegible] fructus decimarum et non ius de-
cimarum sequitur ergo quod rusticus vel colonus
[illegible] decimam layco locatam [illegible]
[illegible] decimarum non peccat nec ille laycus
qui petit fructus decimarum non potest [illegible]
[illegible] in iudicium probatur quia [illegible]
[illegible] in se nullum ius habet in decimis
[illegible] ergo petit [illegible] in qua nullum
ius videtur habere item si fructus de-
cimarum possunt vendi ad tempus vel imperpetuum
et non decima sive ius decimarum quia
est res spiritualis eodem modo ecclesia et capel-
la et capelle et beneficia omnia ecclesiastica
possunt vendi laycis ad tempus vite
ipsorum et calices et ornamenta et sacra oleum
[illegible] et cetera spiritualia bona probatur
[illegible] fructus ipsorum ecclesiarum capel-
larum beneficiorum calicum olei sancti et [illegible]
[illegible] sit [illegible] tamen adhuc fructus
possunt in coquina sufficere pro

clericus condendis tamen non videtur quod hoc
sub ipsarum ecclesiarum capellarum sive calicum
sive olei sancti quod apud omnes non est intel-
ligibili et ideo lex decretorum et decretalium sacro-
rum canonum sicut sanctorum semper adhereo sine ali-
qua alia expositione nisi sancta ecclesia aliter
determinet cui determinacioni si aliquis resisteret non
se catholicum sed hereticum reprobabit ut dicit
[illegible] xxiiii q. i. hec est fides ex hiis
ergo videtur clare quod nec decimarum percep-
tio quod eadem [illegible] nec ipsa decima potest
dari alicui layco cum bona conscientia quia sit res
spiritualis et sacra et hec sit intentio sanctorum
canonum sine expositione alia lege [illegible] xvi
q. vii c. decimas ubi dicit decimas quas
in usum pietatis concessas canonica demon-
strat auctoritas prohibemus sive ab episcopis sive
regibus vel quibuslibet personis eas recipe-
re nec ecclesie reddiderint sciant se sacrilegii
crimen committere et eterne damnacionis periculum
incurrere et allexander tercius in concilio la-
teranensi ex. de decimis in c. prohibemus dicit
prohibemus ne layci decimas cum animarum suarum
periculo detinentes in alios laycos alii layci
transferre possunt si quis receperit et ecclesie sue
non reddiderit christiana sepultura privetur etiam
quod non solum ius decimarum sed etiam decimarum
fructus integros alicui ecclesie non possunt ve-
ndi sine peccato symonie alicui persone layce
manifestat pascalis secundus papa romanus
in concilio [illegible] iii q. i. ubi dicit altare et
decimas per pecuniam dare et spiritum sanctum symoniam
tamen nullus fidelium esse ignorat sicut enim
altare integrum consecratum integrum non
potest vendi layco sic integra decima enim vel
vendi non potest sine peccato [illegible] est tamen verum
quod ex privilegio pape possunt laycus ad tempus modi-
cum et non imperpetuum decimas recipere ex iusta
causa et presertim contra hereticos et sarra-
cenos pro fidei defensione et dilatacione tamen inferior
papa non potest nisi ad modicum tempus et
de licentia pape ut ponitur in c. prohibemus
ex. de decimis nec possunt eas layci tenere
sine peccato maxime si contradicat ecclesia nec
liberantur a peccato rustici solventes eas laycis
presertim si contradicat ecclesia vel episcopus [illegible]
si solvunt per metum qui potest cadere in constantem
virum ut ponitur ex. [illegible] quod metus causa c. ii et c.
ad audientiam excusat tamen non a tota [illegible]
to quod iniuriam dei et ecclesie [illegible] ac [illegible] re-
pleverunt que fit per laycos in decimarum
perceptione ut ponitur ex. de [illegible] maleficiis
c. ult. et iii di. solempnitatem et sit correla-
rie infero in hoc decimo interrogatorio
quod sicut non possunt dari nec vendi decima
nec primicia ut sit res sacra [illegible] quod nulla
parrochialis ecclesia aut beneficiorum curatorum

possunt dari aut committi alicui puro layco sine
papa et nulla est illa collatio sine provisio secundum
institutionem quacumque fiat auctoritate que fit de beneficio
curato alicui persone layce nec potest per ipsum
laycum vel per quemcumque aliud allegari con-
suetudo que sicud non valet in decimis decimis
fit nec tenet in ecclesiis possessis quocumque modo
a laycis patet conclusio quia ipsi layci ta-
lium beneficiorum non sunt capaces quod quia
non sunt vocati in sortem domini et hereditatem
domini Item non possunt sacra conferre que con-
feruntur ecclesie Item non possunt ut dictum est
decimas habere vel possidere cum non sint pres-
biteri et dei ministri nec penitencias iunge-
re nec corpus christi conficere quicumque laycus vi
vel sponte occupatione seu temporibus preteritis aut
possessione regit gubernat et possidet aliquod
beneficium curatum aut parrochialem ecclesiam
et percipit fructibus primicias et decimas et reddi-
tus eiusdem sicud fit in illo comitatu et dis-
trictu insula corsice et solebat temporibus meis
aliquando fieri rome Dico quod talis layca per-
sona est sacrilega excommunicata et eterne dampnacionis
filius sicud dictum est de laycis occupantibus
decimas vi supra quia violentus et aliunde sicud fur
et latro intravit in domum dei et recepit spiritua-
lia deo dedicata que solis sacerdotibus com-
petunt et qui aufert ea ut sacrilegus iudicatur
xvii q. iiii Item qui rapuit ecclesie unus sacer-
dos esse debet sed unus laycus ut ponitur
extra de preben. c. cum non ignores et c. de multa
et quia omnis sacrilegus est ipso iure excommunicatus
ut ponitur xvii q. iiii in canonica et xvii
q. iiii cum ecclesie et de sen. ex. c. conquesti
Ideo isti omnes vendicantes sibi ius in ecclesiis
qui sunt layci sunt excommunicati et amplius
excommunicandi et ab ipsis expellendi tamquam tyran-
ni et inhabiles ad beneficia ecclesiastica
propter divina officia sunt constituta que isti lay-
ci non sciunt nec possunt facere ut ponitur extra
xvi q. ii concessa et xvi q. i c. qualiter
Immo dico plus ego pauper episcopus hyspanus
quod ipsi abbates vel presbiteri aut beneficiati
seu prelati concedentes seu offerentes
vel conferentes ecclesias laycis sunt suspensi
a beneficio ipso iure et ipsi layci nisi dimit-
tant in sua libertate ipsas ecclesias et bona
sua sunt ipso facto excommunicati etiam cum lucro
fructibus condicionibus existant ut ponitur c. loca
li in vi de sententia excommunicationis et de furto
Immo dicatur ibi quod si persone alique eccle-
siastice dant laycis vel permittat ali-
quid quotam portionem vel suorum bonorum
vel ecclesiarum vel aliquam quantitatem ut puta
medietatem vel terciam partem decimarum aut

oblationum absque licentia pape dantes vel
recipientes bona ecclesiarum contra deum sunt
fures et raptores et male fidei possessores
tyranni et ecclesiastice ac immunitatis violatores
et sic sunt generaliter decimarum layci et bonorum
ecclesie detentores et emptores et occupa-
tores et dico quod in talibus contra ius
et nullo iusto titulo in ecclesiis ac decimis
[illegible] iusti debitores ecclesiarum possi-
dentes sine peccato decimas et oblationes ac primicias
denegare et abscondere et etiam male
pro suis pauperes distribuere et sic non
faciunt quibus dare gladium in manu furiosi
nec etiam forsan meliori iudicio dare
decimas nisi suo sacerdoti vel episcopo nec
et quod decime dantur layco nullatenus absol-
vi tenentur qua sententiam clavium mani-
festat Immo sup. tit. de iure patr. in c.
tate in summa sicud sua et dicat quod notorie
ut sub in beneficiis vel non commoditatibus et
tempus a iure statuta et ideo pro utilitate possessores
consilibus qui sunt male fidei possessores
et per violentiam tenent beneficia debito-
res dignitatis indigna debent solvere
necessitate causa peccandi possent et si solvere
tali persone non liberarentur per talem solutio-
nem quia non sibi sed dignitati sunt obligati
unde ipse dicat quod debent potius et eti-
am tollerare contra consciam solvere
ut arguitur extra de sen. excom. c. inquisitione
Et sicud de quadam prava consuetudine
sine licentia pape succedunt sub pretextu
dotibus in eisdem beneficiis et dignitatibus non ab-
usque in hodiernum et quarta generatione non
dantes quod tollitur vicium per successionem hereditariam
dubiis et vita successione hereditaria de fi-
de detestatur in dei ecclesia ut patet ex de filiis
presbiterorum c. ex transmissa et ideo beneficia de habere
non successionis nec pertinet nec habere
possunt eo quod ut ponitur extra de preben.
i. conferenda enim sunt non secundum consanguinitatem
nei et nobilitati sed iusticie probitate et vite
ex de preben. c. sup. et c. de multa Cum ergo tales
filii presbiterorum succedentibus sine medio
suis parentibus sunt male fidei possessores et occupa-
tores bonorum sequitur quod iniusta et crudeliter
talium beneficiorum teneant talia vel oblationes
laici scientes omnes tales peccant dantes vel
si eis conferant decimas vel oblationes
seu iura seu bona suarum ecclesiarum et qui
quod dant eis occasionem peccandi et qui
occasione dat dampni dedisse videtur
dampnum dedisse videlicet ut ponitur ex. de
ordinariis presbiteris c. ex parte et patet
quanto sit consuetudo pessima detestanda
qua layci decimas ecclesiarum rapiunt
et occupant emunt et vendunt et tenent
ecclesias curatas et beneficia et prebendas

de facto ecclesie spiritualibus et ideo per domi-
num papa et per concilium est reformanda
talis quod in factis et negotiis reddentibus et
bonis clericis et clericis non se iniuste aut ...
...tates cum clericis ut precipitur extra de vi et ho-
nesta cle. c. i de consec. di. i c. sacerdotes
et hec sufficiunt de ista interrogatione
Decimo fui interrogatus
si potest sive potest sine peccato servare
illa consuetudo morosa corsice
que est ... solvatur decima in
agro vel vinea Primo amoveatur
quantitas seminis quod fuit seminatum secundo de
ducatur expensa facta in denariis et agris tertio
solvatur ante omnia dominis quorum est campus
vel possessio eorum mercenariis conducti qui
laboraverunt in colendo et eciam fabris qui
in sarra ferrea fecerunt vel reparaverunt
contendunt quod tamquam datur decima exinde
rusticus qui seminat computat granum quod
granum potest ipse cum familia comedere in ista
illud tempus quo metit et excutit et pa
tot granum ex hiis persolutis de residuo quod
no vel vino quod remanet solvitur decima
Item de ovibus et vitulis ac bestiis de ca-
sibus et porcis quod dicerius est solvitur pro
decima Item decimam illam non portat
ad locum ubi est ecclesia vel capella sed expo-
nit eam in campo vel in agro et non curat
utrum perdatur vel non quod fuit hec in multe
pecunie querebatur a me utrum possit fieri
sine peccato et ego dixi sicud posui semper
in iudicio primum est quod antequam fiat separatio
in campo de vino de agro vel de bestiis
aut lana vel de caseo debent rustici
tunc sicut ecclesie et dare decimam et primi-
ciam de toto cumulo alias committunt peccatum
mortale et est compellendus rem non
decimatam solvere patet supra per superius
dicta quod de omnibus debet dari decima
ad preceptum dei et quicumque christianus
ingratum fuerint res non decimata tenetur
ipsam decimam maxime in predialibus et
ideo decime si sunt prediales indistincte non
deducte expensis nec computatis sumptibus
vel laboribus aut facta mentis vel mer-
cenariis debet dare ecclesie ut patet in c.
tum bonis et c. tua nobis de decimis unde
necessitatis computandum est sed deducendi
licet alias fuerat decimatum quod crevit forsan
in centuplum vel quinquagesimum et ideo
iudicatur non fuisse decimatum ut dicit hostiensis
in tit. de decimis et ita tenetur solvere decimas
prediales de parte sua non decimata etiam
si non sit in decimatione non ducit expensis

censu tributo sive sumptibus laboribus
sementis messariis seu porcinario sorte
vel partem ut ponitur in c. cum aliquibus
extra de decimis non dande sunt decime stati
antequam separatio fiet ut dictum est Sed si separa-
tio fieret statim antequam fiet ecclesie tunc dabit de
parte sua et rusticus de parte sua solvit de-
cimam ut patet ex. de decimis tua nobis Et
sic dicendum est de primicia quod debet solvi de
toto cumulo primo antequam solvatur decima quia
primo sunt nobis a deo in precepto commenda-
ta quod declaratur Exo. xxii ut dicitur sicud
dictum est cum messueritis segetes offeratis mani-
pulos domino spicarum primicias messis vestre
ad sacerdotem qui levabit fasciculum coram
domino ut acceptabilis sit pro vobis et persolu-
ta primicia tam de bestiis quam de agris im-
mediate et plenarie solvuntur decime predia-
les Sed in decimis personalibus non sic sit
secundum aliquos doctores qui si fructant vel
lucrantur ex privata ex lucro ex negocio ex
arte que fuerunt alias decimata tunc non dedu-
cuntur nec computantur expensis et laboribus
aut sumptibus ut ponitur extra de decimis c.
pastoralis Sed solvuntur simpliciter illa decima
secundum predialis Secunda conclusione dico quod obli-
gatur sub pena peccati rusticus vel decima-
tor antequam fiat separatio quam in predialibus
statim cum fructus sunt collecti et percipiuntur
dare decimas prediales et quod hec ipso sit verum
scilicet quod tarde dare decimas sit peccatum patet per
ple argumentum xvi q. i c. quod qui non fecit
cum periculo decimarum ad ipsum spectat qui
eas dare debet et si est in mora propter
culpam suam Et si vero sacerdos recipe-
re nollet vel ecclesia tunc periculum decimarum
ad sacerdotem spectat quia mora illi non nocet
per quem facta fuit de consu debitoris et dico
prediales decime de vino et frumento statim
dari debent quod decime prediales de agnis et
vitulis capretis porcis pullis equis et ani-
malibus vivencibus debent dari deo cum fuerint
nutriti non indigentes lacte materno quia
si alias dederint ad nascuntur fieret fraus et
dolus in solucione decimarum et si modico dedu-
cat reputaretur et dolus patrocinari debet
ut patet extra de rescriptis et sedes apostolica
et de consuetudine c. ad nostram et tamen contra
nem dico quod tales decime prediales ex vi per-
cepti divini debet per decimatorem reparari
ad illam ecclesiam cui dantur deduci vel
deportari quod patet ista propositio per auctorem domini
dicentis malachie iii c. inferte omnem decimam
in horreum meum ut sit cibus in domo mea
ergo debet illa decima portari in horreum ecclesie
ex dei precepto et auctoritate propterea cessat con-
suetudo contraria que iuri derogat positivo

a p[ec]c[at]o si non portet ad decimas ut patet ex[tra]
de consue[tudine] c. silens ... est ... speculato
ris tu in dubiis securior via est tenenda ut
ponit[ur] in c. significasti ex[tra] de hom[icidio] et extra
de sepul[turis] c. sacr[is]. Quartam conclusionem dixi
qualiter debent dari decime p[re]diales et dixi
quod tunc decima p[re]dialis solvit[ur] de animalibus vel
aliis rebus nec meliora nec deteriora debet
solui pro decima ut patet xvi q. i c. hoc
ius porrectum itaque maxime de animalibus pro
uenientibus non debet solui decima de vilioribus
nec peioribus sed de mediocribus secundum tra
dit sub virga pastoris Iudicium enim est
dare deo deteriora designat[ur] recipe mor
talis homo ut ps... dicit ... et xvi
q. vii omnes decime et ... ...
grauissime et compelli debet ... ...
quod decima est debitum necessarium quod quis
tenet[ur] dare et non est voluntarium ut dictum
est supra. Et ... dixit leuit[icus] ... quid
decimum venit in ... vel numerando ...
bit[ur] ... nec eligitur bonum nec malum nec
altera commutabitur ... ... preceptum
facientes ... ... mortale
tollatur ... predicta pessima consuetudo
et reformetur sub ... ... papam et
... quod soluat[ur] decima ex ... non de
... et h[oc] de isto interrogatorio.

Ettimo quinto fui int[er]rogatus
per illos insulares torsite qua-
lit[er] int[er] decimas ecclesias decimas
possent vel debent diuidi quia
uidemus quod in multis locis ex
consuetudine ecclesie parrochialis que
confert sacra vel recipit decimas ...
a suis parrochianis qui soluunt ... in
... in alia parrochiali ecclesia eciam
aliquando videmus quod medietas datur in par
rochia una et alia medietas in alia
et ... ... reputat[ur] ... totum ...
... vinea ut patet xxxvi q. i c. loq[uitur]
... una ecclesia ... aliam ... prescribe[re]
decimas ... maxime si eas recepit vel
si eas recepit ... spatium ... annorum paci
fice sine ... ut patet ex[tra] de pre
script[ionibus] c. ... et c. ad aures ... ... laycus
non potest prescribere decimas si per mille annos
recepit pacifice ut ex[tra] de decimis causa
... et xvi q. i c. i nec ecclesie monachi et
alii religiosi possunt contra parrochialem
ecclesiam prescribere decimas in titulo oste
dant qui dat causam prescribendi ex[tra] de
decimis ... et c. ... et de prescr[iptionibus] ...
excepta ... ... int[er] ecclesias et
... qui derogeret iuri ... quod decime
p[er]sonales que dant[ur] ex hiis que acquirit[ur]
ex artificio vel milicia in mercancia

vel que habet[ur] ex piscatione vel venacione
ex molendinis ex siluarum lignis ... herba
... pastuum et ... hec ... sunt ...
... vel ... recipit sacra ecclesiastica
quia int[er] p[er]sonales decimas ... ...
... et possunt dari in fine anni ut sit
maior vtilitas ... ecclesie ... ...
ex decret[is] ad ap[osto]lica ... de hoc in glo[sa] ...
... ex[tra] de pignoribus ... decime p[re]
diales que debentur ex hiis que veniunt
ex fructibus ... hec ... sunt ...
... ... sunt ... ad
ex[tra] de paroch[ianis] c. ... et ...
ap[osto]licam ubi ... est ...
ecclesias parochiales vel ... ... quia
locis dantur decime ubi predia sunt sita
In aliis vero locis ubi quis habitat ... ...
... ... in aliquibus ... consuetudo
... medium et sic ... est de ... ponat[ur] ...
... que derogeret ... ...
de decimis. Item fetus vel ... ... et ...
ut agnelli vel capreti vituli et ...
pulli ac oua gallinarum et ... que
... decime appellant[ur] et fructibus ...
et herbarum que ... etiam prediales
et debent solui ubi animalia pascunt[ur] ...
ubi sunt orti aut arbores ut ponat[ur] ...
ex[tra] de decimis c. excepto. et ex ...
c. ... et si per medietatem anni
pascunt[ur] in territorio ecclesie alterius ...
est ut diuidant[ur] int[er] illas ecclesias ...
ex[tra] c. ad ap[osto]lice et extra de decimis ...
de hoc in glo[sa] ... bona ...
... in quo laborat[ur] et ... hoc ...
ut ff. de fundo ... ... viii ...
... ... debent ...
nouales que de nouo fiunt ... nouali ...
in cuius parrochia huiusmodi ...
et sita sunt et ... habet ... ...
... et si dubitat[ur] vel non apparet ...
in ... parrochia sunt sita ... ...
... de decimis ...
q. ii ... Item decime ... ...
... de nouo debent ... ...
... in cuius prouincia ...
illa ut ponat[ur] extra de ... in ...
et sic ... ex ... ... facta in ...
... ad ... interrogatoria ... decimare ...
decimis ... et plures et ...
que sunt ... valde necesse et ... vel ...
... ... vel ... ad ...
... ad predicandum ...
... diebus festiuis et ... ...
... de ... ...
quolibet festo ad ... ...
... et ... de decimis
unde dabant[ur] notabilia de decimis

primum est quod in confessionibus et ...
publice ecclesia ... petere decimas ...
... ... a quocunque detento
... possessore etiam violento ex[tra] de de
cimis pastoralis et c. tua in aliquibus
... xvi q. vii quicunque ... tenet[ur] ...
... soluendo nec alias debet sibi absolui
... confessor ... admittit[ur] ...
... ablatum ... q. vi si res
... unde dicat ... xvi q. vii ...
... quis longo tempore non soluit ...
... ad ... ponat[ur] ...
... ... emendat ... ut
remaneat unde viuere possit ...
... pauperes est ... q. i ...
... xiii q. iii q. ... et c. ... aut ...
... ... ut in toto satisfaciat ... ad
... ... ex[tra] de ...
... ... ecclesia sine remittit totum
... ... sit ... notabile
... aliquis ... dare ... ecclesie una
possessione ... perpetua sit remaneat libe
... possessiones sine absolute ...
... facere non potest secundum ... ...
... de ... permuta[tione] c. ... in glo[sa] ...
... et sic ... notabile est ...
... nec cathedralis ecclesia nec aliquis
... decimas ... nec aliquis ...
... impignorare nec ...
... parochialium ecclesiarum etiam
... habeant in eis ius ... nec
... autem ... ... temporibus
ut patet in c. int[er] decimas extra de decimis
... facta est hec prohibicio ut sit facilius
decimas parrochiales ecclesias ...
... Quartum notabile est ... ...
... quibuscumque ... de possessionibus
... decime non soluant[ur] ... et ...
... ecclesia parrochialis ...
... ut ostendit[ur] ad possessiones
... vel emptas vel conductas
... intelligitur de prediis ali
... et in ... aliis locatis ut
... ex[tra] de decimis ... ... de hoc
... in glo[sa] ... et ...
... notabile ... ... //
... notabile est et si decimare
... ad ... locari
... ut dicat ... ad hoc et ...
... ... de hoc in glo[sa] ...
... ... et ... ex[tra] de lo
... ...
... intelligi ... ...
... salua maiori sententia
... decima ... ... spiritualis

non potest cadere in laycum ex[tra] de decimis
... in ecclesia et ... xvi q. i ... consuetudi
nem et vero decima ut ... ... decimarum
quod nec vendi nec locari potest sicut ...
... oblationes ... ... ex[tra] de decimis
... et ex[tra] de iure p[at]ronat[us] c. de iure
et ... querelam. Sextum note
... ... alienates decimas ...
... reuocare seu remouere ut ... xvi q. ...
non licet et ... ... temporalibus
non ... ex[tra] de rerum permuta[tione] ad q[uest]
... ... decime
maxime attento ... si hoc fiat ...
in hoc in hoc casu remouens ex[tra] de rerum
permuta[tione] ... Septimum notabile est ...
... ecclesiam vel ... in quo sunt
decime ... manu laycali si non statim ...
... et est ... suspendendus est ab
officio et ... deponendus est et
si laycus est ... ...
... de ... pro ... et ... notabile
notabile vendi ... fructus decimarum
... ... primo et si non ... habe[re]
vendendi sunt laycis ad modicum tempus
et ... sicut ... est et hoc est ...
... extra ... prolati ... querelam
... non debet vendi ... totum tempus quo
... ... quia ... symonia
... non est honestum et hoc ... spi
rituale ... vel vendatur ut patet
de rerum permuta[tione] ad ... finem lo
quendi tractatur ... ...
licet quod decima est preceptum diuinum contra
quod nullus homo mortalis dispen
sare potest et quod ... decima est
soluenda ac quod ... ... tenet
tenetur decimas soluere non obstante
consuetudine et de hiis que ... ...
et renouat[ur] ... quod laycus ... decimas
non possit habere ... ... possidere
aut prescribere ... ...
sacerdoti vel ... ut quod erratum ...
emendat et decimas ... tempore ...
... Epo ... ...
ordinis sancti benedicti quociens ...
... tractatum ... ... exorat
Amen et ... est finis ...

Conclusio prima decima ... ... et diuino
... emendata et sunt precepta moralia ...
... ... in precepto tradita
Secunda legi diuine illa est contraria ... quorum
non conuenit aliquis decimam dari ...
... excusat a peccato mortali per quod non
soluit aliquas decimas

Decima est res spualis contra quam
velit non pt pscribere aliqua consue-
tudo tpalis
Sacrilegi sunt et latrones manifesti
non obstan quacumque consuetudine de-
cimarum detractores laycj
Decime requirunt ex debito et non subs-
elemosinario et sunt tributa de precepto dno
Non solum ex institutione ecclie sed ex iure
divino sunt personales decime ex precepto
commendate
Quilibet homo mortalis tenetur decimas dare
de personalibus etiam si sit infidelis aut
sarracenus
Et quilibet etiam in peccato mortali existentibus
et fornicarijs publicis debent
solui decime veri nois
Nec decime nec Jus decimarum potest
vendi aut donari sine peccato dispositione laycarum
personarum
Jus decimare et decima non distinguun-
tur distinctione aliqua
Personales decime sunt dande de omni
lucro acquisito licite non obstante sola
quacumque consuetudine ut satis dicto quadrag

Sanctissime et beatissime pr ac in terris gloriosissime apostolorum principis et vertitas petri in sede vnice
ac indubitate xpi vicarie et eiusdem redemptorum preciosissimo sanguine ouium, dux rector
et pastor diligentissime, eiusdem beatitudinis et sanctitatis v. humiles et devoti oratores
Rector et alma mater nostra Vniuersitas studij parisiensis, humiliter et devote se eidem btme
s. v. recommendant et venerabilem magistrum ac dominum meum hic in presentia astantem magistrum
philippum et me vna cum ipso vtrumque ex suis suppositis minimos, et suos humiles ac devotos
filios ad btmam s. v. transmittit ad pedes et dirigit presertim ad certa et principaliter pa-
genda, Si tamen vestre btmis gratiosa ac clemens pietas et paterna benignitas sibi hec
nobisque annuerit sine quo aptato ad nutum nostra concludere promisit, Quod tamen ut fiat
non minus sanctitatem v. deputandam arbitramur conseniunque iuvandam, quod olim sacrilegorum
quorundam regum seu imperatorum infanda maiestas que etiam maiorum natu oratorum quam
ne depicabuntur ore, qui mortales nec post hanc metiuntur vitam, ac insuper sola cuisitoria
carnali quam inflata potentia nichil preter aliud celestiumque possidentes, divinis celi non
timuerunt honoribus. Nam si presertim oratores cum comite optio mayo hic orsi sunt si excellen-
tissimi nates animi animum aliquo rethorice principia, ut ait Boecius in primo certa primum
nec nostra puritas eo insuper ad favorem s. v. pr btme deuiciat quo certa
divinitas opinione colligitur. Te igitur dno ac supremo sine quo nullum rite
fundatur exordium in finis ac oculus implorato assistibus subsidio, hinc recepto
penes quod homini deorumque consensu maris ac terre regimen esse voluit, custodia
certissima quam salus patrie sanctissime pr invocamus cuius celesti prudentia virtutes ad beni-
gnissime fouentur, prauorumque crimina severissime iudicantur. Te inquam primum sanctissime
sacerdotem maximum summum pontificem te principem episcoporum te heredem apostolorum te primatu
abel, gubernatu noe, patriarchatu abraam, ordine melchisedech, dignitate aaron
, te auctoritate, moysem, iudicatu samuel, potestate petrum, vnctione xpm, Te inquam
cui tradite sunt ~~claves~~ claues regni celestis atque vtriusque imperij iura, celestis
quidem atque terreni ut pote eiusdem potestatem tenens in terris et locum qui ait,
michi omnis potestas data est in celo et in terra s. v. inquam btme pr ut possimus
nostris orbis supplices exoramus ut eas s. v. ignorantiarum nostrarum tenebras potentia
illustret, primum nobis prestet auditum, ingressum ~~in~~ progressum dirigat,
sineque optato terminare nostra promittat. Divino atque ac v. sanctitatis invocato eodem
subsidio pro parte alme matris vestre nostre vniuersitatis devota ac humili mandatorum
executione. Primo habemus sanctitati v. ex parte eiusdem alme matris nostre vniuersitatis
litteras credentiales presentare. Secundo earundem litterarum credentialium si s. v.
ita ut supplicamus nos audire placuerit habemus pro posse intentionem oratorum referre
. Tercio dicendorum pro parte fidem scripto presentati, sermone confirmare. Quantum
ad primum ecce pr btme litteras quas sanctitati v. btme humiles ac devota presentati.

Universitas per nos committit humiliter et dirigit // Ex quo igitur . S. V. placet pro se
cundi huius ac devote exortacione ex sacrarum litterarum serie supedicte universitatis pri
ncipale per nos ad pedes . S. V. declarandum intentum conveniens tale assumpsi a summo themate
pro ex persona eiusdem universitatis . S. V. per nos hortamus dirigit videlicet in consilium
tuo commictis animum vestrum paratum . 16o. co. // Et enim beatissime pater licet alma nostra universitas summam
ac pene incredibilem et divinam scientiam atque sapientiam consilium quoque prudentiam atque
providentiam quibus ex persona beatitudinis vestre sedes apostolica ad presens decoretur quibus
non solum hic occidentalis angulus christianitatis verum et universis orbis disponi dirigi
et gubernari posse non ignoraret / licet tantam mansuetudinem animi tantam humilitatem
mansuetam et clementiam tantum in summa potestate rerum omnium modum tantam
ac nobilitatem prudentie profunditatem / iusticie equanimitatem / ceterarum virtutum copia
tam ac in se coherentium comitatum / quibus instar preciosis lapidibus celsitudinis vestre sacer
dotalis thronus dignoscitur et redimitus / ipsumque pontificalis eminentie sceptrum velud
pulcherrimis floribus hoc illac vernantibus decoratur agnosceremus / cunctis et speciose
virtutum vestrarum pater beatissime tanta in magnitudine animi et celsitudinis dignitas ut vix
putem sufficientes etates hominum // Cuius eo stetistis stetere vestre / aut nobilitate / aut gl
orie / aut optimarum artium studio / aut innocentia / aut christiane catholice fidei zelo
aut nullo laudis genere pars aliorum dicam pontificum commemoretur queso antiquorum
predecessorum vestrorum gesta pontificum et precipue summorum revoluantur annales / virtutum
opera oculos oculos anteponantur omnium et tunc dicit . S. V. quod quicquid esse di
cunostatur studio eo dictum virtutis atque laudis quidquid divinius celari fuit
cetens . S. V. divinam providentiam contulisse sed ne adulacionis maximisse in tantum
videamur aut potius gravissime pestis omnium errorum mater presumptionis videlicet dum nimium
immensas virtutes exigui ineffabiles nimium qui magnas / rimari rimari videmur
aut perscrutari / gravides mas ut bestias aut verorum in capite ad gerarchiam ingenia
nostra non sufferunt et in tali conatu ultra vires ausa succidunt / Cetere queso
ut eloquentie princeps Cicero quodam in loco inquit X tanti potest existere uber
tas ingenii / que tanta dicendi copia et tam divinum quod vix incredibile genus
quod orationis quod eloquentie possit vestram beatissime pater universa promerita / non dicam
complecti orando sed per consere numerando // Cetere queso o patriarcharum nobilitas
o prophetarum perspicacitas o apostolorum apostolice apostolorum simplicitas o martyrum auditas
o confessorum sublimitas quis unquam digne poterit beatitudinem vestram laudare et commendare merito
extollere et glorificare premiis ? nullus profecto cum flumen ingenii nulli
dicendi aut scribendi tanta vis tota tanta copia que non dicam exornare sed
enarrare laudes virtutes quas vestras pater beatissime beatissime possit / verba sunt tullii
in oratione pro tutulo marco marcelo // Cetere cerunt igitur ad tantarum rerum
narrationem minus ydonei ydonei summus nec dignum videatur ingenium rerum

exiguos et minimos fieri ac auctores precellantes virtutes huius narrare sermo
ne ut Ieronimus ait in vitis patrum // Verum tamen quia talibus ac tantis . tamquam orbis
supereminentius virtutibus alma mater nostra universitas brevi commendando sermone
in sui persona congaudens nos induxit equus quod intellexit inclinant animo ideo ad presens
per nos lens intimis congaudendo ad pedes quolibet salomonis sabe regine
persona gestiendo loquitur queque habet in corde suo in hunc modum verus
est sermo quem audieram in terra mea audieram in terra mea de virtutibus et
sapientia tua non credam credebam narrantibus / donec ipsa venissem et vidissent
oculi mei et probassent / nec medietatem sapientie tue michi fuisse narratam / vincis
famam virtutibus tuis / beati viri tui et beati servi tui / et hii qui assistunt coram te
omni tempore et audiunt sapientiam tuam / Sit deus dominus tuus benedictus qui voluit
te ordinare super thronum tuum regem quia et diligit deus tuus israel et vult salva
re eum, idcirco posuit te super eum regem audita atque iusticia . 2 . par.
alipomenon 9o co licet igitur talibus ac tantis . S . V . pater beatissime polleat virtutibus
tanta sapientie profunditate excellat tanto consilio emineat ut quasi si quis con
suleret dominum sic fit de consilio beatitudinis vestre in diebus istis ut habetur secundi regum
16o. c. nichilominus quia ille querit sapientiam in altero penes quem est pre.
sapientie et prudentie magnitudo ut cassiodorus inquit innuit in suis epistolis et
secundum glosam super 1o etiam 2 . c. viri consilii non dispendet intelligentiam / quanto aliquis
prudentior tanto ad requirenda consilia promptior presertim ubi res a summo agit /
cum consilio / ideo alma universitas mater nostra sanctitatis vestre verbum propositum per nos
digit. dirigit hortative non quidem ut per hoc sapientie aut sanctitatis vestre prudentie aliquid
de esse innuat aut existimet / quin ymo magis ut eo in consilio pluribus multipli
cata sint clarius eluceat / eo agit / hic consilium tuo consilium / licet eo consilium sit
inquisitio rationis in verbis et dubiis ut aristoteles loquitur 3o ethicorum ubi omnis
dicitur quod consilium debet precedere electionem et consiliabile est eligibile secundum quem
modum sanctus vir thobias suum filium informans filium dicebat consilium semper
a sapiente require thobie 4. cum 2atur consilium vocatur sententia declaratoria
illius quod expedit in cunctis secundum quod apostolus loquitur ad cor. 7o. de virgi
nibus autem preceptum domini non habeo consilium autem do vocatur 2 3o ut consilium
ad aliquid agendum vel omittendum persuasio secundum quem modum inquit cusi.
ad absalon 2 regum xvii c. hoc michi rectum videtur consilium congregetur
a te universus populus / a dan usque bers bersabee etc Sed 2 3o ut dicitur consilium
archanum sive quodque occultum misterium ut dicitur sapientie . // Cetere quod ho
minum poterit scire consilium dei glosa archanum // Vir lactus lactancius 3o
sui institutionum 4 gentes nichil in deum homines qui discernet si consilia id est
archana et dispositiones illius maiestatis eterne cogitatione assequeretur si

Inquirit pater beatissime concilium congregatum consilium non ut dubitans aut ignorantie astrictus vinculo
sed ut lucerna lucerna in vertice in domus domini posita de preciosissima tene braz gre
gis Christi astringens nobilia exemplo domini in quo sunt omnes thesauri sapientie et scientie
absconditi qui scriptura referente quasi cum angelis habuisse audivi. audivi consilium
ysaie sexto audivi vocem domini dicentis quem mittam et quis ibit ex nobis quod uno
modo exponitur de domino loquente ad angelos et requirente quem pro salute humani
generis mittere deberet hoc idem et Christus cum discipulis suis in evangelio fecisse
fecisse ostenditur dum turbam sequentem contemplatus in deserto hoc fertur dixisse
cum aut apostolis unde ememus emeremus panes ut manducent manducarent hii cum tam
en. in forma ipse autem sciebat quid facturus esset Sane quidem deus et Christus homo
consilia non ignorantiam inquirentibus innuunt sed pietatis indicia quandam
querunt instruunt. et dum consiliantur dirigunt. Cura igitur capitis est
membra dirigere patris filios instruere pastoris gregem pascere doctoris informare
mare ducis ordinare prelati inducere pontificis viam salutis ostendere que vniversi
tate intelligimus vestre beatissime sanctitati quemvis se exemplo iacob quod dixit congrega
congregamini et audite filii iacob audite israel patrem nostrum pater beatissime in consilium
congregatum concilium quod fuit verbum vestre beatissime sanctitatis a principio propositum atque de tali debetur intro
ductum In quibus quidem verbis quatuor ostenduntur per ordinem primo gratui
tas vniversitatis in exhortatione singulorum ostenditur 2o salubris sabulositas ypianitatis
in ostensione salutari cum subingeritur concilium 3o sublimitas auctoritatis
in vocatione pastorali cum subingeritur congregatum 4o unanimitas fraternitatis in
congregatione generali cum concluditur consilium primo probat inquisitio specialis in
bonum inductiva 2m probat inquisitio regularis in terminum directiva consilium
3m probat interdictio supernaturalis in finem impulsiva congregatum 4m probat collectio
diurnalis omnium consumativa concilium In primo ergo ostenditur corpus Christi misticum
et sedem apostolicam alme matris nostre vniversitatis pariensis in affectio visceribus ad
inquit. In 2o ostenditur futuri generalis ecclesie Christi consilium necessi
tas et utilitas nostra sancta qui consilium In 3o ostenditur sedis apostolice in perfecti
generalis consilii convocatione auctoritas vigorosa congregatum In 4o declaratur congre
gati concilii unanimitas et concordia ad sanctum concilium tertio et quarto ad presens
membris dimissis brevitatis causa alias in futuro generali consilio domino con
cedente fortassis per almam matrem nostram vel per eos deducendum de primo et secundo
tantummodo prosequimur Unde rationem vestre ratione primi dicitur primi regum 14o
invite consilium ut sciamus quid quod agere debeamus ratione 2i dicitur proverbiorum 24 salus
ubi multa consilia dicit igitur beatissime pater quod in verbis thematis premissis
primo ostenditur alme matris nostre vniversitatis pariensis gratuitas in exhorta
tione singulorum quod probat exercitio specialis in bonum inductiva cum dicitur in quo ex
quo ostenditur corpus Christi misticum et sedem apostolicam eiusdem vniversitatis affectio

visceralis ratione cuius dicitur regum 14o invite consilium ut sciamus quid agere
debeamus debeamus et sicut in corpore naturali consuetudo communis solicita super mem
bra et quod si patitur unum membrum compatiuntur omnia et sive glorificetur unum
membrum congaudent omnia membra ut inquit apostolus primo ad corinthios 12. ita et in
ecclesia re publica que secundum plutarchum est corpus quodam quod divini muneris be
neficio animatur et summe equitatis agitur nutu et regitur quodam moderamine
rationis unde apostolus in pallegato loco pau. paulus subdit vos autem estis corpus Christi
et membra de membro ita namque in hoc corpore Christi pro invicem solicita debent esse
membra et unum compati compati alteri et singula toti Nam sicut in corpore eorum
naturali quare pars et membrum toto esse a toto capite recipiunt motum et
sensum a capite sibique mutuo influunt operationes vite et prius ne ingratitu
dinis arguerentur vicio sibi invicem obsequendo capiti subserviant et ad custo
diam tamquam ordinantur singula et tendunt sic namque in hac corpore Christi mistico
mistico omnia et singula membra ad tamquam unitatis ecclesie corporis conserva
tionem ordinantur a quo esse et principium capitis gratuito sedis apostolice quae huius
capitis esse dinoscitur et magistra sub finire et sibi tunc dilectione
mutua obsequiis tenentur et finire Si ergo ita sit pater beatissime utique alme nostre
vniversitatis. [illegible] matris nostre vniversitatis parisiensis cum dolenti condolere capiti et com
patientibus compati membris atque toti corpori ruinam minanti pro posse sub
venire et tanto cura amplius quanto in ecclesie militantis principatu atque in hoc
Christi corpore mistico locum etiam optinet sublimiorem et officium huiusmodi est inviolate
fidei et catholice veritatis defensio atque questio purgare illuminare et perficere
ignorantes Unde alma mater nostra vniversitas ut huius corporis unum et verum
ac sincerum membrum sedi apostolice velud capiti obedientiam exhibet ac semper
exhibuit fidelem et devotam et semper eidem dolenti condoluit capiti et patienti
compassa est et afflicto afflicta compassa est et afflicte dum namque a sue fundationis origine
ab eius obedientia huius sacrosancte sedis ut aut scismate aut errore deviando
ut quidque ex opinione sinistra se substraxerit quinymo ut potuit dementes
ad gremium unitatis reduxit resistentibus atque contradicentibus restitit presentis
pro scisma. defensionis oppugnantibus se obposuit iulius sacrosancte sedis
apostolice messem manu. annitentibus etiam nostris temporibus et beatissime pater ut
potuit ferent firmavit et ne ut intendebant amplius et ex toto perim
rent etiam etiam non sine suo et. ac suorum suppositorum gravi discrimine posuit
obstaculum condoluit siquidem eidem dolenti capiti huius precipue nostris in tempo
ribus dum ad extirsionem illius grave contagiose nepharie que pestis quem
scismam hanc invidiam ambire fervens multiplicat armare sortem divisam
que tenebat ecclesiam labores varios sensibiles protulit expressim in sacrorum con
ciliorum generalium pisani videlicet et constanciensis convocatione ac expeditione celebri

In margin: in [illegible]

sine quibus periculosa scismata a xpi ecclesia auferri non poterat nam nulli aut
pene in xpianitate reges tanti principes tanti et in ecclesia prelati ad quos sub tempori
universitas proprios nuncios et ambassiatores ac propriis sumptibus aegritudinibus pro presentium
factorum conciliorum celeri et felici expeditione non transmiserit Tanto generales professi
ones tanto generales ac particulares et occultas exhortationes sermones et amonici
o ammonitiones quibus xpianissimum sacratum regem francorum illustrissimos principes
clerum quorum ac totum populum per diversas partes regni pia mater animabat instan
ter ad perfectam ecclesie unionem Sed sicut necesse sit et nunc pre bonitate zelus
domus dei devicit quemadmodum et sicut nunc capitis sit et nunc totius corporis
... compatitur et compati compatiendo ut valet ipsius quevit sublevamen et
pertinet Sed nec sua quidem sui prosperitatis et antique eius commemoratio etiam
sui casus modernum rege deflere est fortunium dum illa que olim quasi civitas
plena populo tantorum universitatis mater et magistra sedet ad presens in tristicia propter pristina
temporum in mundi pericula propter guerrarum dampnosa discrimina quibus non solum
ipsa depopulata tantarum scientiarum preclarissimis existit sed supposita verum etiam ipsum
xpianissimum et nobilissimum francorum regnum desolationem patitur et ruinam
depopulatum quippe matrem nostram ad presens dixerim antiquorum et precedentium
temporum comparatione non desolatam tamen et mundo et magnitudine virtutum
que pluribus adhuc consoletur preclarissimis suppositis // ex ea enim velut ex uiridario
sacro scientiarum ac paradiso omnipotentis manu agricole plantato summa diligentia utro
sume ... ac omne sapientie rore perfuso olim prodierunt et modernis producit temporibus
cunctarum scientiarum viri periti preclarissimi doctores eximii et catholice veritatis defen
sores et propugnatores strenuissimi hec est enim paradisus illa terrestris ex qua quatuor
flumina ... facultatum producit universe terre superficiem rore omnium scientiarum
irrigans hec est illa vitis vera que tot produxit palmites et produxit quot
que ex suo utero doctores progenuit qui divino divine sapientie in hebriauit
fideles, unde confortatur ... et membra confortaverunt ... hec
est david turris fortissima divine sapientie acutissimis munita munitionibus clipeis
ex qua prodierunt propugnatores fortissimi qui dei fideles defendunt in
bello centum potentes in certamine victores qui contradicentium catervas sup
arent conterent hereticos prosternerent omnes adversos contra propugnationem
nationum unitatis et catholice fidei inmimentium an non queso ut predixim
extiterunt rabanus ille vir eruditissimus sive ut quibusdam placet sacer ille
venerabilis presbiter beda alcuinus omnium scientiarum doctissimus scotus ille jo
hannes per ... vir subtilissimus sapientissimus atque johannes sarracenus vir eloquen
tissimus prefate alme nostre universitatis fundamenta firmissima per quos grecorum
gloria et nobilitas ab athenis rome translata tandem a charulo magno procurante

ad franchas delata fuit a romanis tanta eorum iis studiis et litteris in situ ex
digne disposita dinoscitur ut sine huius divinitatis nullum diu durare queat omnis
que gloria et nobilitas erit unde sicut cum studiis ad romanos gloria grecorum translata
sunt sic ea et a romanis ad gallicos translato studio romanorum romanorum nobi
litas simul divinum delatum est nec immerito nam si rei publice salus
in multitudine sapientium est et sanitas orbis terrarum scriptura teste utriusque
vox perenniter in fermitatem attestatur eiusdem et defectus defectum ... quod
plato dicit ut fortunatam rem publicam beatam fore asserebat regnaret
vel reges saperent aut consilio sapientium regerentur repiscent quinimmo et experi entia
...ay ac grecorum medorum quorum ac latinorum arabumque et caldeorum ceterarum quoque
gentium regna quamdiu apud eos studia viguerunt sed et alexandro magno
qui totum fere sue fortitudine orbem dicioni subiecisse plus aristoteles sapientia
et prudentia profuisse dicitur quam tota greciae magnanimi virtutis inextimabilis inestima
bilis fortitudo sed hec potissime declarat ipsum imperium romanorum diu
que multo amplius sapientia et prudentia domi declarata dilataverunt consules que
ipsi imperatores seu expugnatores viribus et armis // ex quibus directe con
cluditur quod cum vero nobilitas studium sequitur et litteras presertim xpianissimi
regni francorum gloria et alme matris nostre universitatis parisiensis studium
propter quod quilibet quasi unumquodque eorum tale est et illud magis maneat regula
aristotelis aristoteles licet ad xpianissimi regni francorum ... altitudo atque
sublimitas ostendatur ex pluribus nobilitatibus quas ad presens brevi sub compen
dio iustum commemorare iustum duximus principia tamen et altera studium univer
sitatis prefate ostenditur declaratur siquidem prefati regni primo nobilitas
ex eiusdem regni xpianissimorum regum sanguinis nobilitate que talis attento
iudicio omni auditur ut auctor salva pace dixerim nemo nunc in orbe prin
cipum aut regum sit qui hunc nobilitati suam audeat comparare nisi ex hoc
regali fonte directe vel indirecte sumpserit originem ut puta enim predictus pre
clarissimus sanguis a nobilissimis troyanis et nobilissimis troyanorum rege priamo
sumpserit exordium a ... pipino a ... charolo magno in quo totius
... grecorum romanorum germanorum nec non et gallorum nobilitas ...
postremo et a sancto rege ludovico et aliis tam inclitis regibus et nobi
libus quorum nobilitate nobilitatur gloriam et virtutum vix lingua sufficeret
enarrare ultius prefati xpianissimi regni altitudo ... et sub
limitas ex ... fidei inviolata sinceritate cum a tempore quo primus
rex clodoveus sanctus fidem suscepit postremum sui successores numquam aut
paganismo aut erroribus quibuscumque fidem violavit eandem aut aut
se ab ea ... separavit sive eam modo quoque impugnaverunt quinimmo
eiusdem fidei fidelissimi semper existere defensores et ecclesie et ita et

i nobilitas

defensoribus

ut nunc modo brachium & scutum modo defensor modo expugnator fidei et ecclesie atque
sicut christianus anthonomasice rex francorum nuncupetur. Sed et tempore gloriosissimi
[illegible] dum universus quasi orbis [illegible] laborat laboraret hereticis sola
gallia carebit monstris ut idem doctor innuit in suis apostillis // Preterea huius
gloriosissimi regni nobilitas declaratur ex sacro crismate delapso a superis quo
primo sepe dictus clodoveus rex sanctus a sancto remigio remensi episcopo post
baptisma liniri meruit / ac deinde usque hodie in sua coronacione reges inunguntur
sancte francie et sic ipsa sublimis sancti sacri unctio olei huius christianissimi
regni in suo capite sublimitatem indicaret // Ad nobilitatem quoque et gloriam
huius regni pertinet quod prefati regis arma et insignia non a terris ortum habuit sed
descendentibus angelis a celestibus dextris delata fuerunt et gloriosus deus eidem
vexillum preclarissime crucis per suum angelum a celis transmisit in quo adver-
sarios et hostes sui populi gloriosis triumphis devicit // Ex suorum [illegible]
redempcionis sanctissimarum preciosissimarumque reliquiarum quas apud nos in terris
remanere voluit maiorem partem hoc gloriosum regnum in quibus conser-
varentur apothecam esse voluit et locum // Declarant huius regni nobili-
tatem et gloriam ecclesiarum pontificum et prelatorum honestas atque honorabilis
solempnitas templorum et ecclesiarum deo et sanctis per partes gallarum universas
dedicatarum et enarrabilis pulchritudo et structura mirabilis stupenda mi-
rabilis erga deum et sanctos et precipue venerabile eucaristie sacramentum ve-
ra et sincera populi devocio racionabilium legum rectitudo iusticie equitas
olim concordie unitas mutua fidelitas salubria consilia morum omnium honestas
nobilissimorum principum ducum comitum strenuissimorum preeminentissimorum militum
clara propago mirabilis [illegible] diversitas populi terre fertilitas sereni-
tas aeris loci amenitas et ne amplius circa hanc materiam in longitu-
dinem protraham omnium bonorum et diviciarum tam spiritualium quam temporali-
um habundancia quasi omnia comparationibus dilatare licet dies et longitudo tempo-
ris lingua [illegible] deficerent quam materia // Et ne id quod gloriosissimum
michi videtur silencio pertranseam tamen alta quam excelsa est huius francorum regni
sublimitas ut secundum antiquorum relacionem nemo in terris nisi superiorem in tempo-
ralibus recognoscat / Sed hec quidem et si magne huius regni nobilitates sint
[illegible] tam universitatis parisiensis [illegible] mea dixerim [illegible] excedit [illegible]
excepto [illegible] occasione [illegible] eidem regno insint / que declarare non esset difficile
si temporis se offert oportunitas // Ex qua quidem inclita universitate eximii
ut ad id [illegible] a primo [illegible] prodierunt doctores eximii
[illegible] viri doctissimi hugo [illegible] et richardus de sancto victore [illegible]
petrus lombardus [illegible] magister et ut veteres innumerabiles antiquos preteream
[illegible] huius matris [illegible] filii flos [illegible] et [illegible] divine et

et [illegible] huius [illegible] nostri [illegible] singularis [illegible] albertus magnus doctor sanctus
thomas de aquino bonaventura henricus de gandavo alexander de ales [illegible] parisien-
sium [illegible] dominus petrus de tarantasia petrus de palude et postremo [illegible]
[illegible] dominus petrus de candia papa alexander quintus et innumerabiles alii quorum doctri-
na fulget ecclesia ut sol et luna [illegible] vitaque [illegible] prudentes in sermone veraces
in iudicio iusti in consilio provide in commisso fideles in [illegible] fidei confessione audaces
in vita et moribus exemplares dulces in conversacione potentes in opere quid amplius
profecto si [illegible] cuncta corporis mei membra verterentur in linguas ad-
non essem dignus vel sufficiens ad laudandum tantam matrem // Sed neque illud
silencio [illegible] preteriendum neque mediocri admiratione est [illegible] stupendum
[illegible] quedam [illegible] maximis assiduisque perturbationibus aliis contrariis non [illegible]
[illegible] animi stabilitate [illegible] quasi quoddam immobile saxum [illegible]
[illegible] naturaliter [illegible] [illegible] validissimosque [illegible] stabili-
[illegible] fronte replentes [illegible] mentis intuitu totaque cordis devocione [illegible]
[illegible] secreta ducente deo et [illegible] lumine investigant investigantes [illegible]
sicut [illegible] quedam valde admiranda dignisque [illegible] laudibus est exaggeranda
huius matris catholicorum filiorum religiosissima [illegible] quidem [illegible]
[illegible] exagitari [illegible] [illegible] fixa tamen mentis intuitione divinarum [illegible]
bonorumque investigationibus purgati [illegible] [illegible] illuminari [illegible]
[illegible] [illegible] atque amoris contemplationibus perfecti non iam mortales [illegible]
sed in celestem conversacionem mutari penitus esse [illegible] sunt verba [illegible]
[illegible] in epistola ad karolum magnum // atque superna gratia revelante archana theo-
[illegible] [illegible] intima [illegible] divina eos ducente manu iugiter in [illegible] dei
ablato velamine penetrant ita ut veluti quedam ut ita fatear angeli vel
celestes homines sancta [illegible] ingredi contemplatione videantur et altitudine
ineffabilitatem quam ~~possibile esset~~ [illegible] mortalibus acutius [illegible] oculorum
[illegible] attigisse credantur. illa sunt anastasii apostolice sedis bibliothecarii
in epistola ad christianum regem carolum magnum, [illegible] ego ipse [illegible]
et non [illegible] plurimos qui [illegible] omnibus [illegible] ab inquirende
veritatis studio non obstantibus quibusque periculis nunc discesserunt / quos quidem
neque fames neque gladius neque quodque aliud periculum sine urgente necessitate
a summe veritatis inquisitione et studio separare potuit et plerosque plenos in tanta
honesta tamen paupertate conspexi ut et plerumque necessariis indiguerunt qua
eciam necessitate pleruque coacti a [illegible] studio discessissent nisi illa [illegible] nec
[illegible] pietas [illegible] eidem universitati et eiusdem suppositis [illegible] novissime temporibus
[illegible] zelo in [illegible] digna est [illegible] subvenit de qua
tam magnifica tam pia [illegible] universitas tantas et quales
valet [illegible] et ~~[illegible]~~ [illegible] immensas gracias refert actiones
~~[illegible]~~ [illegible] infusiones dei [illegible] agitur a mortalibus

hec [illegible]

ut quondam hermes qui et trismegistus mercurius dictus est // Ob hanc igitur conclusione
et quam pluribus aliis immensis atque infinitis beneficiis sibi et eiusdem suppositis per sanctitatem vestram exhi
bitis paternitati sanctitati vestre ut scimus valemus et possumus ex persona eiusdem universitatis
magnificentie gratias agimus et mactas etc. Et ut valet humiliter supplicat eadem universi
tas ut ab eiusdem protectione et suorum suppositorum tam absentium quam in curia presenti
prefata sanctitas vestra nequaquam vellet manus subtrahere pietatis quinymmo exemplo suorum vestre
sanctitatis predecessorum summorum pontificum qui iam in memoria sunt qui prefatam universitatem
variis et quam plurimis dotaverunt privilegiis decoraverunt libertatibus et gra
tiis et commotionibus ipsam et sua supposita extulerunt magnificentie etc. Sanctitas vestra
universitatem et prefata sua supposita velit pietate paterna habere recommissa et precipue
precipue his in temporibus quibus propter maxime indispositionem prius et regimen et
sui status continet defectum // Verum quamvis nexus naturalis exigit quatenus ut membra
destituta propria virtute capitis iuventur auxilio atque eius consilio roborentur ubi
potissimum corporis mystici dampna resarcari arbitramur ubi non possit sentire
defectum ut barnardus dicit Ideo prefata alma mater nostra universitas sui et totius
corporis iamne compaciendo per nos quos olim ac dudum ad sanctitatem vestram desti
nasset nisi alterius destinandorum infirmitas et varia viarum atque itinerum pericula
abstinuissent abstitissent beatitudinem vestram humiliter hic exhortatur ac
devote ut eodem medio quo diuturna illa monstruositas ecclesie damposa
est excisa eiusdem corporis mystici decor reformetur generalis videlicet futuro con
cilio quod sanctitas vestra in sacra constanciensi synodo in proximo papie celebrandum
voluit et decrevit per verba inquirens composita sui conciliorum rege conciliorum
conciliis necessitatem et utilitatem multiplicem huius compositionis sicud prius declaravit
Sed quo ad primam partem hec tam sufficiant in qua ut in principio dicebatur
ostensa fuit gratuitas universitatis et in exhortatione singulari que prehabita est exactione
specialis in bona inductiva quod ostendebatur ergo corporis Christi mystici et quod sedem
apostolicam eiusdem universitatis querero consilium ut sciamus quid agere debeamus
2 regum 16 // Dicebam 2° quod in verbis thematis parassumpti ostenditur salu
britas expectata in quarum conclusione salubri salutari quod probat inquisitio generalis
regularis in remedium directiva per quod ostendendum futuri generalis ac uni
versalis ecclesie Christi consilii necessitas et utilitas in causa cum dicitur consilium ratione
augustinus dicitur prius 24 salus ubi multa consilia et ut beatus nos... prius in cathol
militantis ecclesie ex universis Christi fidelibus quasi ex membris quibusdam nobilibus
corpus compaginatum non solum sacras hearum legum rectitudine aut inviolabilis
solidavit iustitie equitate nec solum utilitate concordie qua veluti quodam glutino
eiusdem corporis membra compilata copulata mutuo vinciuntur non utique conti
nuo fidelitate mutua aut morum decorata honestate ordinatur quod consumaretur ordinati in
tentione in esse perseverat diutinus verum etiam salubrius dixit directivum concil

salute fruitur amplius quinymmo tanta vis in sacris conciliis esse demonstratur ut ex hiis
pendere videatur tota spes publice felicitatis hiis enim leges hiis presertim canones hiis sanctorum
patrum decreta statuta sunt consilium enim et quid quod iustitie / quicquid concordie quid
quid fidelitatis mutue per eadem divini mores ecclesiastice discipline restaurantur
tolluntur scismata hereses condempnantur firma sancitur concordia inter christianos
et inter ceteros atque infideles comprimitur confestatio prava / sic ut et sic ut quidam
sapiens ait foris arma nisi domi sint consilia per eadem siquidem extirpantur
tyrampni humiliantur superbi humiles exaltantur clericalis ordo elapsus rele
vatur et laycorum effrenata in sacerdotes et Christi ministros rabies freno ecclesiastico
auctoritatis restringitur hiis cultus dei ampliatur religio exaltatur / fides fides extol
litur spes erigitur / caritatis fraterne amor augetur innovantur divino
cultui dedicata templa / spoliata comprimuntur pauperum penuria sublevatur bonorum
ecclesie dispensatio diuinaque gregis pastoralis cura cura dignis committitur et tanquam
militantis ecclesie status / totius divini gregis tanquam publice salutis totius corporis
tanquam mystici debita membrorum concordia decenterque modulata armonia ex conciliis
ecclesie et a spiritu sancto congregatis demonstrantur quemadmodum testantur hoc principium cle
mentissime apostolorum et sanctorum patrum celebrata concilia Sic nam in concilio ie
rosolimis sub petro dampnato iuda mathias in sortem ministerii eligitur
actum primo Sic nam in concilio 2° yerosolimis sub iacobo / cessatio legalium ordinatur
ordinatur actum 15. ministri quoque in concilio sub paulo regimen ecclesie in mini
et prelatis atque pastoribus precipitur attendite nobis et universo gregi in quo vos
spiritus sanctus posuit episcopos regere ecclesiam dei quam acquisivit sanguine suo
actum 20. Sic apud urbem nicenam synodus ecclesie 318 patribus congregatis
constantino imperante augusto a ratione catholice fidei condempnata est blasfe
mia sic etiam constantinopolitana sub teodosio seniore ex centum 50 patribus
congregata macedonium spiritum sanctum deum esse negantem condempnat dans simi
boli formam que tota grecorum et latinorum confessio in ecclesiis predicat Sic ducen
torum patrum congregatio ephesina sub theodoso minore augusto edita duas
personas in Christo asserentem nestorium iusto anathemate depulit Sic calcedonensis
sexcentorum et triginta sacerdotum sub merciano principe edita eutichen verbi
dei et carnis unam naturam pronunciantem et dyoscorum defensorem eius primum condemp
navit sententia Sed quid per singula moror testantur hoc liberi ... prius libri me
prius ceterarum augent et occident virgulum urbium innumerabilia celebrata con
silia per que fides declarata exstitit hereses exstirpate et totius ecclesie regi
men sacris subdivisum ordinibus variis quod officiis distinctum distinctumque naturae
dispositum constitutumque quod fuit Sed et hanc novissime hiis nostris in tempo
ribus sacrosancta constanciensis synodus approbavit deus in ipso illud
diuturnum et inveteratum scisma quo Christi ecclesia diutissime ac periculosissime

laborabat condempnate et de decreto de cathedra contendentibus [illegible] ex stitit et extinctum dictum nomen nostrum inveniendi patrum et scripturis nostris dissonantes novas sectas et hereses inducentes Johannem Hus et eius collegam Ieronimum [illegible] sua condempnavit Sed quod amplius inchoavit postremo prefata constanciensis synodus circa ecclesiastici status reformacionem et institutis et moribus et quedam quod [illegible] absolvit quedam vero pro temporis illius sui spacio complere non valuit // Cum igitur maxima restaret agenda et que pro tempore illo ut dictum est complere non valebant usque ad eius diffinicionem oportet ut fieret synodus vel prorogatur vel demum vocata in quinquennium papie frequens et celebris convenit conveniret nostre sequitur videbatur quod sicut spiritu sancto dirigente et agente ecclesia ex capitis unione conquieverat sic et in membris et in corpore reformata in decus antiquum et pristinum reducetur integritate quod quidem necessaria sit prefati papiensis concilii future congregacio ut speculus quod servire cum instancia periculosa tempora nobis luce lux clarius insinuat et quod preteritorum memoria nobis presentium et futurorum futurorum prebet intelligentiam antiquorum temporum rememoriari non erit inutile sentiant et et olim huiusmodi genus inimicitiam contra ecclesiam Christi persecutores et tirannos qui eam varie opprimerent ut patrum martyrum martirum persecutione mittaut heretica qui eam debellarent fidei puritate variis erroribus impugnando submisit ypocritas qui eam sub paliato [illegible] domestice decertaret abstulit scisma ut eam [illegible] inscii et ygnari maiori parte gubernaret fecit in confusionem tunicam Christi dum orientalem ab occidentali dimisit ecclesiam Sed occidentalem effecit monstruosam ex eius capitis varia et multiplici divisione corpus quorum eciam ecclesie militantis vulneravit ex eius [illegible] filiorum [illegible] regum ac principum inter se crudeli discordia divisione ministerio ecclesie alligavit inter clerum et populum et utrumque variis et innumerabilibus sectarum vinculis alligavit [illegible] plura hec et innumerabilia alia per biennium humanum genus inimicus contra ecclesiam Christi retroactis temporibus procuravit huius telis telis ecclesiam impugnavit huius sagittis vulneravit sed tamen partim et divisim dum ex uno laborabat ecclesia Christi quiescit ex alio sed ecce quod [illegible] ad excercitum per partes datum est hoc nostris exigentibus demeritis unum ad unum non modicum totum nobis simul offeratur et inferatur Ecce ro[manum] nomen obmisso ad presens antiquo illo xpianitatis obprobrio quo natio nostra in seculi nomen redacta denique penitus ad [illegible] ignominiam nostram dico sub dicione illam in qua terram sanctissimam in qua in qua non est passus pedis que non illustravit et sanctificavit vel corporis vel membra salvatoris vel prius gloriosa preciosa sancte dei genitricis vel amplectandus apostolorum conmeatus vel martyrum sanguis effusus ecce nunc hoc antiquo obmisso

obprobrio et in circumstanciis et infidelium turchorum videlicet tartarorum atque sarracenorum presentis temporis et nostre [illegible] ut lupi rapaces et canes rabidi seviunt in omnes Christi fines [illegible] constantinopolitana ad presens ut fertur civitas sensit Ungarorum regnum sentiunt cetero [illegible] quique xpianitatis partes turchorum insaniam sentiunt et hii qui a septemtrione sub tartarorum rabiem nec yspanie regna in subitus sarracenorum [illegible] ignorant et quod ex quo contingit ut ecclesie in aliquibus olim divina celebrantur misteria prochdolor peccatis nostris exigentibus cum alibi infidelium stabula [illegible] separant nostri homines sacris occupant civitates spurii et immundi nostris fratribus dominantur sacerdotium dei [illegible] conculcatur prophanas sanctuarium dei conprofanatur xpiani nostri fratres nostra membra Christi flagellantur opprimuntur inminuantur eorum sanguis effunditur Christi utique sanguine redempta et caro xpiana tamquam Christi consanguinea nephandis ineptiis et penitus nephariis mancipatur Sed hinc extrinsece pesti seu multo periculosior additi est dum nova heu husistarum et bohemorum seu pragensium secta et armis et opinione fidei nostre et sinceritatem et veritatem appugnant quo tanto periculosior [illegible] existit impugnatio quanto ab hiis qui [illegible] domestici et amici magis videbantur infertur heu quam periculose vinea domini sabaoth collisa in amaritudine dum illud olim tam gloriosum bohemorum regnum tantis et nobilitatibus redimitum / tam nobilem patriam tanta fidei sinceritate pollentem erga deum et sanctos et ecclesias nimia devotione ferventem utrumque sic dive et hinc profundi persecutantem tam specialis quam temporalis omni divitiarum copia habundantem Jam cernimus tam ignominiose corruisse tam prenatam ineffabilem fidei veritatem impugnare / tam tales errores varios in Christi populo serere / tam crudeliter in clerum religiosos atque in Christi oves desevire tam imprudenter et irreligiose deo et sanctis dedicata templa et ecclesias destruere dei et sanctorum ymagines divinum cultum abnegantes / tam impie confringere probant hec destructe ecclesie confracte ymagines tabule religiosorum eversi conventus prostrate sacerdotum et Christi ministrorum domus probat eorum seviciam [illegible] innumerabilis clericorum sacerdotum religiosorum ceterorum quod fidelium in ictus quorum alii sunt secti alii fluminibus proiecti alii delapidati alii igne consumpti alii in occisione gladii mortui sunt probat eorum calliditate atque in errorum disseminacione astuciam non solum alii religioni plerique partique eorum periculosissimo errore infecte partes verum eciam remotissime nam tam contagiosa heu husistarum pestis et morbus ut iam remotissimis partibus vires effundat ita et ut in pleris galliarum partibus ut puta [illegible] bothoringie apud multos inpat [illegible] pullulare et nisi platorum atque inquisitorum inquisitorum et alme matris nostre universitatis suppositorum diligencia obstaret non dubitamus quod plures

predictarum prius iam prefato errore laborarent et profecto cum in prefato errore in scismate
... tocius ecclesie periculum et ruinam ... nunquam quam modo fieri potest scilicet diligen
cia ac totius ~~universalis~~ ~~universalis concilii~~ universalis concilii providencia remedium
adhibeat statim ubi unitas ecclesie et christi fidelium periclitari timeamus/ quamquam
sequitur in alexandria parva ignis scintilla fuit/ et quia non statim fuit ex
tincta in ignem crevit/ ut pene totam ecclesiam periclitaverit et tam longe et
late se diffudit ut etiam usque ad hec nostra tempora duret ut patet in regno
boemie seu bosne et plerisque aliis partibus christianitatis collige pro bohemie quod
semper nocuit differre paratis et si non principiis obstamus quod valde est dolendum est
et penitendum saltem medio obsta ne obstet infectus prefatus hussitarum error
eius ampliorem crescat in famam unitas ecclesie statim periclitari possit alioquin
sero parabitur medicina/ atque ut huic tam periculosissimo atque perniciosissimo
errori ... sanctitas vestra facilius occurrere valeat pro bohemie sui consilium tenere
concilium nam si nichil aliud in ecclesia dei restaret agendum nulla expectata
reformatione nulla adhuc facta fuisset in constanciensi concilio ... tantum
~~tamen~~ ad hunc errorem ... repellendum ad hoc postpositis ... extendendum
tanto periculo obviandum etiam de novo quam citius quando fieri posset unitas actionis
ac totius ecclesie quotiendum esse consilium/ hec enim ... conciliorum generalium
potissima causa est erroribus obviare ut clare probant sanctorum patrum ... celebra
ta concilia Sed cum tamen ad multo plures ex futuri generalis concilii celebratione
christi ecclesia commoditas expectat et ut prefato ordine ut recipimus intentum perfecta
... ecce modernis temporibus ... infinita monstruositas ... var
... subiecta habitibus ut iam qui inter fideles lupi vel qui oves sint ...
nosci possit/ demum ... tanta inter sacerdotes christi et ministros ecclesie et in
eos precipue qui curam gerunt animarum/ qui alios instruunt ... duces pastores
pastores et doctores mater omnium errorum ... presumpcione ... ignorancia
tanta cecitate mentem percussit ... plerique ut non solum quid ecclesie quid
officio quid ... conveniat sacramentis/ quid sibi aut ... debeant
inter lepram et lepram distet qualiter se ipsos et ecclesiam dei regere et guber
nare debeant ... que ad nomen et officium pertinent sacerdotes penitus igno
rent/ verum etiam quod quid ipsius nominis quo insigniti gloriantur et ...
... si de litterali sermone ad vulgare interpretari cogentur et aut ...
scirent ut nequaquam valerent si quesito sit ... in tam officium sacerdotis sit ut
inquit ... interrogatum respondere de lege quam legem instruerent
quam non didicerunt aut quo interpretabuntur scripturas cum ... vix unum
... facile possit sit/ qui etiam necessaria sibi sibi ad vitam necessaria latine
... verbis novit exponere ... quos dicit osee ... et quam tu repulisti
... repellam ne fungaris sacerdotio mihi ... et sacrorum ... canones statu
erunt ut illiteratos nulla presumat ad clericorum ordines promoveri quia

litteris carens sacris non potest esse aptus officiis unde et ordinati ... preficiant
ordine tamquam ambiciosi privationi subiciuntur et ordinatores eo ordine privantur
... propterea patrum crediderunt presumendum ut habetur d. 36 ... et ... vii
et in concilio toletano ... canone ... quia ignorancia est mater omnium errorum
ideo maxime in sacerdotibus ... dei vitanda est qui docendi officium in populis susceperunt
... ecclesia scissa insuper orientalis ab occidentali manet ecclesia non sine utriusque
gravi dispendio atque periculo animarum et precipue eorum qui ab unitate sancte romane
ecclesie separati se abstinent ... et petri ... navicula pelagi se exponat
... discrimen// demum licet ad preces pro bohemie [illegible] christi ecclesia con
stanciensi synodo ex capitis unione acquiescat atque in nobis tamquam in columpna
firmissima stabili et immobili firmetur fundamento nec ... sit ... christi
fidelium de unico ac indubitato christi vicario hesitare. nichilominus antiquus eiusdem
ecclesie hostis et fautor ... in exercitum non dubitamus et flagellum eiusdem
ecclesie deo permittente ... malicia sive ... salutem in ... obsti
nati divina ... atque in perniciem et ulteriorem christi ecclesie divisionem et
scisma cum satellitibus sibi quibusdam adherentibus invigilat diligenter lapis
offensionis et petra scandali petrus de luna quem prefata sacra sancta
constanciensis synodus spiritu sancto dirigente et agente merito ut hostem ecclesie
atque ... inimicum gladio bis acuto condempnavit // Quantum vero pia mater
ecclesia in suo utero dolorem sentiat quatenus percipiat ... quam ex suorum
filiorum regum et principum semetipsis in suis ... inferentibus dampna
sustineat et minatur ... vox expressius declaratur ... dictum
est regnum in se ipsum divisum desolabitur et domus supra domum cadet de
clarant profecto haut dum ... nobilissime christianitatis partes et regna quorum
casum ... quia universus sentit orbis et ... nobis ad ... deflere
non liceat licet tantum demum seminator discordie dyabolus ... ad clerum
odii fomitem ministravit/ ut iam ... dei timore et reverencia layci
et seculares/ ... ministros et sacerdotes christi [illegible] et ... iniuriis
in ... et insurgunt sed nec desunt quidam qui religione et sancte vite quam sacri
simulantes pseudo ... qui ... salutem ... extrinsecus apparent in
vestimentis ovium intrinsecus autem sunt lupi rapaces non ... christi sed querentes
sed propriam gloriam multo labore ... cum clerum et christi ecclesiam iam
ex malis moribus eiusdem cleri ... laycos suis diffamacionibus non
dicam sermonibus aut predicationibus ... ad edificationem caritatis et pacem insti
tute sunt sed detractionibus instigant graviter et inflammant demumque here
ditatem christi ... bona pauperum clericorum et ecclesie predia sacrorum stipendiis dedicata
et nobilium patrimonia sustentacionis pauperibus tradita plerumque laycorum tyran
nidi subiciuntur eisque in ... usus ... in maximum ... periculum
abutuntur/ Postremo ... tanto ...

no de ... / de ...

comitatu clerorum et populi cadet tanto pondere scelerum honerati tot peccatorum
nexibus alligati ut iam de ore christi merito illud apostoli impleatur a planta pedis
usque ad verticem non est in eo sanitas / an non hec queso nostra tempora sunt de quibus
ait apostolus 2e ad thimotheum 3. In istis temporibus periculosa et erunt homines seipsos
seipsos amantes / cupidi / elati superbi blasfemi parentibus non obedientes / ingrati
scelesti sine affectione sine pace criminatores incontinentes inmites sine be-
nignitate proditores proterui tumidi / et voluptatum amatores
magis quam dei habentes speciem quidem pietatis virtutem autem eius abnegantes
sed ut ad viam redeamus o utinam pro beatissime sanctissimi domini ut tempore nostro illo tanti
modo discrimine laborarent / quod propheta predixit ut esset sicut populus sic et
sacerdos et non essent clerici tanto in crimine forciores quanto debuerunt esse
in sanctis operibus alciores tanto ad peius pro beatissime clericorum apud quos iam
pene in usum venit omnis abusio silencio preterisse magis omnium singula peccatorum
genera que utinam sola hec nostra reparatione comparati pateat non omnium gentium oculis
obscurantur notissima unde si nullus tempore unquam fuisset sunt fidelium et precipue
ecclesiasticorum mores corrigendi status universalis ecclesie reformandi extirpandi vicia vir-
tutes plantandi hoc certe in quo mores nostros tam longue a primeva vetere insti-
tutis lapsos intuemur tam et suis originibus distare videmus ut preter formam
atque antiqui speciem splendoris ut quondam id ait sola iam nota teneamus quod
et si nulla in fidelium esset impugnatio nulla hereticorum contradictio nullus scismatis
timor nulla in christi ecclesia et populo divisio nullum premissorum tamquam quecumque
et singula generalem exspectant ecclesie renovacionem / hoc autem sufficiens et necessaria correctionum
est futuri generalis concilii videlicet universalis ecclesie reformacio et morum correctio
unde si sola hec concilia tantis ac tam amicabilibus fructibus a sacra futura
synodo spectarentur adhuc esset cum cura cum ope cum diligencia atque voluntate
cunctarum gentium atque nationum expetenda quod quo tamen causa sola plures stre-
nue extant aggregate synodi / plura generalia celebrata concilia nam
si licet et aliqui constitutiones canonum extent que ad eorum possent correctionem
sufficere si quis eas digne libenter et diligenter attenderet tamen tanto lumine
claritatis amplius emittit quanto sunt amplius studio suis sepissime
contractata non parum proficit ad emendationem multorum si aliqua que consti-
tuta sunt per frequentem fratrum collationem ad memoriam revocentur seu
reducuntur si illa etiam adiciantur que aut de se esse nova aut ex causis concilio
tuenda exponerent existere existimantur ut dicitur in concilio toletano si canone
.i. unde nulla pene nedisciplinae mores ab ecclesia christi magis depulit quam sacer-
dotum neglientia qui contemptis canonibus ad corrigendos ecclesiasticos mores generalem
sive provincialem synodum facere negligunt unde et sacerdotalem quentium

ut dignum scripsit theologus non nisi quis mala conscientia consciam sanctitatem emittit po-
stremo et si nulla predictarum necessitatis christi ecclesie futurum exigeret quotationem
hanc tamen prefati constanciensis concilii exigit ordinacio requirit quod cum hii
qui sepe dicte sacre constanciensis synodi statuta non recipiunt ordinationes impug-
nant sperunt decreta et instituta contempnunt asserere poterunt si sanctissimus
nunc tantum eadem aut negligeret / aut preterire comperierint in hiis potissimum quod
quod sanctissime utilitati et necessitati toti et ac nulli ecclesie esse videntur cuiusmodi est
sacri futuri concilii celebratio et cum dicti occasionem accipient dicentes sanctissime
vero in nostris modi [illegible] nec statutis constanciensibus obedienciam prestabimus
tantum illi sanctissimo nunc honorem impendimus qui eiusdem synodi auctoritate petri
cathedram se tenere gloriatur si hiis ad alios ad ipsa observanda cogere debent
ipse primus in maximis transgressor appareat quod absit et cum pro beatissime nostra
promotio nostra sanctissime ac apostolice sedis possessio nostri nostro in tota christi ecclesia domi-
nium nunc feliciter fastigium ex auctoritate sacri constanciensis concilii recipit
firmitatem stabilitatis tenet et deo operante incrementum capiet et fortium
erunt ergo aliud videtur aut negligendo aut preterendo in prefato inducto
concilio quam sanctam et universalem ecclesiam aut impugnare aut negligere salutem
quod de sanctissimo ac vero et unico pontifice etiam cogitare numquam fidelius absit
quia igitur futuri concilii celebratio nostre feliciter sanctissima est firmitas et
ope ipsius stabiliter totius beatissimus deus firmit atque tantum vim in ipso insistam
terminus quod per absentiam ipsius tamen christi vicem urbem predictam timeamus et
christi ecclesiam divisione ampliori porro permitteremus laborare sunt cum non nulli
ut dictum est omnes predicti concilii statuta opponi sunt et alii proximatis ad
inclinati etiam facilem cupientes invenire occasionem ut ab eiusdem or-
dinationibus seu valeant separari et nunc sanctissime et a sancto sancta facta
electionem tanto amplius possint impugnare quanto faciliorem et ampliorem
reperiunt occasionem ut ergo citius auferatur occasio obtractandi citius via
errorum precludatur ut tantis ac talibus periculis occurratur caute subve-
niatur necessitatibus tot utiliores in populo dei proveniunt sacri constan-
ciensis concilii observentur mandata demandentur executioni precepta
in hiis precipue que totum universalis ecclesie christi corpus tangere videntur quorum po-
tissimum esse videtur sacri futuri concilii convocatio in quo et ea que in prefato
constanciensi concilio incepta et perfecta fuerint firmabuntur et ea que
incepta sunt pro magnitudine et arduitate compleri non valuerunt nova quam in-
cienda fine clauduntur proptereo / pro tunc tamen tanti rei felicem eventum
esse tempore prorogandum non est quod eius eiusdem temporis brevitatem et vite
nostre labilitatem prefata et innumerabilia alia pericula quibus sanctissime
studio sanctissima diligentia nunc quam tardius occurrendum est et obviandum tanto
et cum nulli bono operum pro certe aut regni cuiusque particulare commodum preter gaudium
et preferendum est bonum enim quanto communius tanto divinius comprobatur unde et tanti

Particularibus autem pariendum et precavendum est et temporis ordine et dignitatis
quamquam pater beatissime ecce venit tempus acceptabile ecce nunc dies salutis nemini
dantes et ex dilatione aut ulteriori temporis prorogatione offensionem in
quo iuxta determinationem priorum ad tante rei perficiende boni summo studio summa
diligentia procedendum est atque ad determinatum Basileam locum progrediendum per
piam videlicet civitatem nobilem, locum multitudinis capacem, advenientium
orbis nationibus competentem et proximum quod omnium rerum copia habundantem et id
plenam serenitatem et sanitatem habentem et ex predictis diversis provinciis
ut patet precipue similibus fontibus fluminibus et pluribus aliis ~~[illegible]~~ nam
et multiplici iocunditate possidentem in quo illustris principis ac domini domini
mediolanensis gubernatione regnat pax et iusticia quamquam illustris princeps
ut speramus ut verus ac devotus et catholicus filius talem sanctitati vestre et ecclesie
obsequium talem et magnificum providebit tam multis exhibebit locis tantas
tribuet in predicta libertates tantum ecclesie prestabit subsidium ut nunquam memoria
illius in benedictione erit in seculum seculi et magnificentiam ipsius enarrabit
omnis ecclesia sanctorum quem non dubitamus sancte ecclesie vestre sui fervientissimum
receptorum receptorem et hospitem sit et in posterum necessitatis tempore fere
invictissimum propugnatorem et sui defensorem habebit et pusillum ergo ergo
pater beatissime ex quo cause tam triplex exigit necessitas et tempus se offert
opportunitas atque loci congruit status et iuxta supradictam ordinationem ecclesie
qui consilium rogo consilium quod eo divinus cultus amplificetur quod infidelium rabies
refrenetur insanies exstirpare heresum simulata ypocrisis sopietur ab omnibus ...
sancta augeatur unitatem in membris acta Christi per eius ecclesie unice confirmetur in
capite quod pax in Christi populo comparare laycorum refrenare quorundam superbia instaurentur
instituantur leges, sacrorum canonum revelentur mores reformantur
ecclesiasticorum quod universalis ac totius ecclesie tam in capite quam in membris diu ex
spectata gloriosa sequetur reformatio quod statuta consilii constantiensis executioni
demandentur quod debitum atque [illegible] felicitatem [illegible] clamantur
detractoria quod [illegible] via precludatur erroris quod omnis murmurandi auferatur occasio
sic que omnia ex futura sacrosancta ac universali synodo [illegible] exspectantur ecclesia hec
magis omnia hec totum hec singula et [illegible] gloriam laudem et honorem audient
perfecto sentient et percipient venture nationes si vestra ordinante et dirigente
sanctitate [illegible] assequitur ecclesia vestra virtutum premia et laudes que
non solum nostris sed pene omnium gentium litteris atque linguis celebrabuntur nec
nulla unquam etas de nostris laudibus cessabit illa nunquam illa erit vita vestra que
vigebat vigebat memoria scelerum omnium quam potestas alter quam ipsa [illegible] semper
tenebitur abstrupissent postea certe [illegible] virtutes mirabiles reforma
tiones sanctas in [illegible] utilitates quibus ecclesia vestra gubernante sanctitate re
staurata decorabitur, audientes et legentes // et eo [illegible] nichil sit [illegible]

et manifestum quod non aliquam confirmat et consumat vetustas, ac vere vestre virtutes
zelus atque ecclesie sancte dei reformatio florescant condigne magnificentia ut nulla
laudibus et glorie beatitudinis vestre claritas fine sit etas et quantum operibus nostris
dignitas debeat tanto affatur [illegible] est laudibus // O quam gloriosum erit sanctitati vestre
si hanc felicitatem vos assequi deus permiserit ut sicut mediante persona beatissime vestre
illud antiquum et inveteratum sibi scisma cunctorum extitit et extinctum sic eadem
vestra dirigente sanctitate Christi ecclesiam suo reformatam decore deo dignam exhibeat famu
latum, gloriosum quippe dixim quia non tam vite presentis laudes erit adeptus
que transeunte seculo cessabunt sed immarcessibilem gloriam iustus retributor rectori
tamquam fidelissimo dispensatori propugnatori strenuissimo atque in vinea domini diligen
tissimo sagacissimo cultori tribuet habundantius, verum quia prefata ecclesie reformatio
ex qua predictam gloriam estis adepti nullo convenientiori modo medio posse
consequi videtur quam sacre ac universalis synodi congregatione ideo alma mater
nostra universitas beatissimam sanctitatem vestram hortatur iuxta predicta thematis verba
quibus dicitur sui consilium cogite concilium // ad quod quidem concilium alt alma
ac preclarissima mater nostra universitas suos destinandos nuncios et ambasiatores
iam dudum eligit et ordinavit viros utique et doctores in omni facultate peritos
vita quoque moribus preclaros qui tam cito ad locum concilii parati erunt ad veniendum quam
cito super celebratione prefati concilii beatissime sanctitatis vestre intentionem et in prefato
concilii loco dispositione adesse perceperint super quo alma mater nostra universitas
sanctitati vestre humiliter supplicat ut eam velit super premissis suis litteris consolatoriis
informare // et quia ut dicit iura quod omnes tangit ab omnibus debet approbari
cum omnes prefate nostre [illegible] necessitates et utilitates totum universale ecclesie corpus
tangere videantur ideo prefata universitas ulterius beatissime sanctitati vestre humiliter supplicat
ut ad prefatum generale consilium cunctos fideles quorum interest prefato interesse consilio
faciat convenire et volentes tanto interesse bono venire compellat arceat et
astringat hiis et modis omnibus quibus vestre sanctitati videbitur expedire insuper
quia non sint cunctas non sint Christi perfectio non sint christiana vocatio ut
sint et eodem Christi fonte renati discimi quantum in vobis est non occurramus ideo
prefata universitas adhuc sanctitati vestre supplicat ut prefati concilii celebratione grecis
et orientali ecclesie eadem sanctitas vestra dignetur intimare et eosdem exhortari
ut in prefato compareant consilio unione inter ipsos et latinos sive ecclesias et romana
nam tractatur prout rex rei exigentia et tempus postulabunt Idem sanctitati vestre
prefata universitas supplicat de bohemis ut videlicet exortetur eos ut ad dictum
consilium mittere non obmittat ne ab ecclesia se penitus desertos existiment, et
etiam quia sacre synodi auctoritate contra eorum salutaribus oportet oppositionibus
refutare // et hec sunt beatissime que ex parte in alme matris ~~[illegible]~~ nostre univer
sitatis parisiensis ad pedes sanctissime beatitudinis vestre per nos erant explicanda cum humili
et devota eius recommendatione et ad dictorum confirmationem eadem mater

beatissime sanctitati vice ac sedis mittat et transmittat et dirigit // Hec autem beatissime pater que per nos dicta sunt et prolata cum omnimoda vestre sedis apostolice reverentia et correctione expressa sunt

Explicit propositio quam fecit frater Johannes Stoyci de ragusio sacre theologie professor ordinis fratrum predicatorum ex parte preclarissime universitatis parisiensis coram summo ac vero et indubitato Christi vicario domino nostro domino martino papa quinto pro celebratione concilii papiensis Rome anno domini millesimo ccccmo xxiijo die viija decembris in sancta maria maiori A M E N

Hoc est corpus meum / i ad cor xi° Et cum prestantissimi patres et domini disciplinati hominis et bene compositi medii sit de unaquaque re fidem et cognitionem tantum capere et recipere atque capere quantum rei ipsius natura et modus requirit / neque enim in mathematicis persuasiones rethoricas a legum questuras neque in hiis mathematicas demonstraciones ab dicti inquirimus / sed unicuique rei et speciei et eiusdem generis principiis accipimus notitiam / et in qua sermones sunt inquirendi magis competenti ut princeps philosophorum aristoteles tradit in ethicis / si quando nec apud nos eodem modo loquimur tulius censuit de oratore libro 3. ea nimirum in re / que omnem humanum superat ingenium transcendit meos excedit in illum / coram nobis dominis fidelibus et optime doctis ac altissimam verum cognicione predictis facere possum magis ebetem loquamur sit nunc a nobis sacrum illo quondam prediffinita lege veritatem secundum debitorem dictorum verborum quibus omnino dictum est hoc est corpus meum / nos asscenzare ut fundare debemus non in personalibus aut in credibilibus que philosophie seu sapientie verbis sed in demonstratione asserta asserta more theologorum utentes secundum quam in effabilibus et ignotis ineffabiliter et ignote coniungimur secundum meliorem nostre rationabilis et intellectualis virtutis et operum unionem ut divus divinus ait theologus areopagita dionisius libro de divinis nominibus ubi etiam concludit / Igitur ideo non est audiendum dicere aliquid nec etiam cogitare de supersubstantiali et occulta deitate preter ea que divinitus nobis ex sacris eloquiis sunt expressa / Hanc ergo veritatis infallibilem regulam in profundissimi et sanctissimi misterii eius coram reparatione oculum in illam nunc redigentes in obsequium eius prosequamur / tamen ad superiores respicientes quantum thearchi coram eloquiorum radiis se ipsum immittit ad splendores eius per eiusdem divina misteria temperantia et sanctitate constructi sacrificate quod divina dominus scrutamur in se ob hoc nos errore dimittere deo duce observabimus / temperantia non divina ad divina per scrutanda misteria non magis nos ingerimus quod nobis datum de celo sunt et omnium unde et omne datum optimum et omne donum perfectum descendens est a patre luminum a quo ut et nos in sacrum misterium per scrutatione et dirigi et illuminari mereamur ipsum eundem patrem luminum quo moto omnis manifestationis luminum processio in nos optime ac large prodeat eo eodem sacratissimo theologo in principio mistice theologie huius verbis invocamus O trinitas super essentialis et super deus / et super optime christianorum inspector theosophie dirige nos in archanorum misteriorum et misticorum eloquiorum super incognitum et super lucentem et sublimissimum verticem ubi nova i. sempiterna et absoluta i. pura et absque figuris et inconvertibilia i. immutabilia theologie misteria secundum super lucentem absconduntur occulte docentis silentii caliginem in obscurissimo quod est super manifestissimum super splendentem et in qua omne relucet et in invisibilium super bonorum splendoribus super implentem invisibiles intellectus in quibus hec optans vos autem o prestantissimi patres circa hec sacra misteria misticas et archanas spectaciones corroborato itinere et sensus desere et intellectuales operationes et sensibilia et invisibilia omnia et ad unitatem ut possibile est sancti restitute vos / ipsius qui est super omnem essentiam et scientiam O etiam ut facilius valeamus obtinere sanctissimum misteriorum et sacrificiorum dominum sacramentum in ara dei vultu devotissime ad eundem dominum omnium ave salve subsilentio mente pia offeramus

Hoc est corpus meum loco et capitulo superius dictis Quamquam prestantissimi patres et domini res de qua ad presens loqui proposui profundissima sit et altissima atque longe lateque extenditur ita ut eius desideraret potius quam res ipsa verbum. veritatum eius ignoratis instantis huius cognitionis brevitate deserviret nec longius patitur evagari / Ideirco ut compendiose etiam limitibus et fine quod intendimus comprehendatur tribus articulis rem ipsam prosequimur / ipsius sacramenti

institucione veritatem et effectum declarantes

Et quia sicut praesequentes cum virtus rei sit secundum suae naturae conditionem praevidendum cum
medicinale remedium sit in loco vulneris adhibendum cum denique exteriora sint studiis spe-
randa atque homini naturale sit et proprium ut per corporalia et sensibilia et spiritualia et intelligibi-
lia deducatur et cum neque possibile est aliter nobis lucere divinum radium nisi varietate sacrorum
velaminum anagogice circumvelatum ut Dionysius ait primo capitulo celestis ierarchie quemadmodum enim infirmi
oculi solem nube tectum libere conspiciunt per corruscum eius lumen intueri non possunt sic et divinum
radium lucentibus intellectibus nostris mentis oculus lucere impossibile est nisi varietate sacrorum velaminum est
circumvelatum et praeparatum providentia paterna naturaliter et proprie sensus quae secundum nos sunt [illegible]
dederit quia se ipse homo peccando rebus corporalibus per affectum atque in hiis precipue sua ac[illegible]
posuit et studium utique [illegible] divina sapientia cum est bonitas rei secundum modum suae naturae
providit in reductione ad se ipsum hominis auxilia salutis condidit sub corporalibus quibusdam et sensibi-
libus signis atque figuris quae sacra dicuntur / quibus de divinis et spiritualibus erudiretur et
tanquam quibusdam medicinalibus et opportunis remediis quod prius vulneratus inniteretur ad vitam ut
sicut corporalibus affectu in vivendo per superbiam a deo decidisset sic se eisdem ex pre-
cepto conditoris submittendo ad eundem per humilitatem reduceretur salubriterque et quia
[illegible] studiis ad salutem neque aut impossibile neque conveniens est quod per res sensi-
biles et corporales spiritualis salus instruatur quia visibilia huiusmodi sunt quaedam dei incar-
nati et passi instrumenta quae non ex virtute suae naturae operantur sed ex virtute principalis age-
ntis a quo ad operandum applicantur quod talia esse oportuit quod conveniret saluti facte per christum
quam ante incarnationem eius et mortem promissa fuit et nunc exhibita in sacris quae christi
incarnationem et mortem praecesserunt talia esse oportuit quod significaret et promitteret salutem
quandam non ea autem quae sequuntur non solum significando demonstrarent sed etiam realiter
exhiberent quia autem per haec remedia / ad similitudinem vitae corporalis in spirituali renova-
mur ut in illa sic in ista duplicem ordinem reperimus secundum quod et [illegible]
tinctione atque sufficientiam horum divinorum sacramentorum oportebit accipere sunt enim in illa
quidam qui sunt principium propagationis et ordinationis vitae corporalis in aliis et sunt
quaedam per quae propagantur et ordinantur secundum illam et vita quidem corporalis et naturalis tria per se ne-
cessaria sunt et secundum per accidens / [illegible] generationem seu nativitatem rei alicuius vitam
accipiat secundo quod per augmentum ad debitam quantitatem et robur perveniat tertio ad conserva-
tionem vitae per generationem adeptae et ad augmentum necessariae resolutiones continuas [illegible] et
eius virtus deperdat nutrimentum est [illegible] et hoc quidem sunt necessaria de per se [illegible]
lem [illegible] et [illegible] vegetativae [illegible] principium tres vires naturales assignantur scilicet generativa
et augmentativa ex quo res una infirmatur per accidens necessarium est quartum quod est sanatio [illegible]
[illegible] egrotantis / sic [illegible] et in vita spirituali primum est spiritualis generatio per baptismum secundum est spirituale
[illegible] augmentum producens ad robur perfectum per sacramentum confirmationis tertium est spirituale nutrimentum
per eucharistie sacramentum restat quartum [illegible] spiritualis sanatio quae fit vel [illegible] per extremam unctionem
vel cum [illegible] dormiatur ad corpus quando sunt opportunum per extremam unctionem [illegible] et or-
[illegible] pertinent adeo quod in vita spirituali propagantur et conservantur propagatores autem et or-
dinatores vite corporalis secundum duo attenduntur scilicet secundum dignitatem naturalem quod pertinet ad [illegible]
[illegible] et secundum regimen politicum per quod vita hominis pacifica conservatur [illegible]

pertinet et principes. Sic igitur est et in vita spirituali / sunt enim quidam spirituales propagatores et conser-
vatores spiritualis vitae secundum spirituale ministerium quod ad ordinis pertinet sacramentum et secundum corporalem
et spiritualem simul quod fit per matrimonii sacramentum quo vir et mulier conveniunt ad prolem generandam et
ad divinum cultum educandam et hoc est deductio sancti doctoris libro 4 contra gentiles capitulo 58 quia
igitur [illegible] eucharistie sacramentum in vita spirituali similitudinem alimenti corporalis obtinet quo res ge-
nerati in viventibus conservantur et crescunt congruum fuit ut sub illarum rerum speciebus usus consecra-
retur quibus homines communiter utuntur ad corporale alimentum cujusmodi sunt panis et vinum hic
sacerdotum sacerdos dei altissimi melchisedech ostendit ubi panem et vinum obtulit qui fi-
guram illius et similis sacerdotis praetendebat de quo in persona patris psalmo dictum est tu es sacer-
dos in eternum etc. / quia autem per passionem christi et mortem per quam sanguis ipsius a carne sepa-
ratus est factum est nobis salutis complementum separatim tradi in memoriam [illegible] panis et quare
in ipso veraciter continetur christus ut in 2a parte ostenditur / qui se granum frumenti [illegible]
dicens in Johanne nisi granum frumenti cadens in terram et [illegible] qui [illegible] in eodem ait ego sum
vitis vera [illegible] sine fermento corruptionis [illegible] convenientissimus [illegible] consanguinibus corpo-
ris est ipse deus in pane triticeo et azimo prima die azimorum qua nil fermentatum reperiebatur
in domibus iudeorum et in [illegible] vino [illegible] hoc instituit sacramentum in quo etiam aqua vino commisce-
tur quia utrumque ex latere christi in passione sua profluxisse legitur / huius autem est [illegible] sacri [illegible]
[illegible] institucio celebrata est quando unigenitus dei filius corpus assumptum ablaturus erat ab
oculis suorum et illaturus sideribus unum necessarium erat ut in die cene sacramentum nobis corpo-
ris et sanguinis consecraret ut coleretur iugiter per ministerium quod semel offerebatur in precium ut
quia cottidiana et indefessa currebat pro hominum salute / redemptio perpetua esset redemptionis
oblatio et perennis victima illa semper viveret in memoria et semper praesens esset in gratia [illegible]
tor. in [illegible] erat secundum [illegible] aut alia imagine opus fuit quando [illegible]
in sacramentali specie venerandum exhibet denique cum [illegible] sine fide dudum patres salvi
quia potuit [illegible] quae proposuit deus propitiatorem per fidem in sanguine eius ut ait
apostolus ad Romanos 3 [illegible] ad tempus alia apud homines dudum patres [illegible] debuit per
aliqua sacra quae [illegible] et salutis [illegible] cum quidem et in veteri testamento
[illegible] quod erat futurae passionis praefiguratum ymolatio scilicet agni paschalis pascha
nostrum ymolatus est christus ut ait apostolus [illegible] in novo testamento [illegible] et in-
[illegible] sacramentum quod est praeteritum passionis rememoratum quod tunc precipue institui debuit quando
[illegible] celebrato sacro [illegible] et immaculati agni hostia et ymmolacio [illegible]
nebat [illegible] papa in [illegible] ut umbre [illegible] antiqua observantia novo [illegible]
sacramento hostia transit in hostiam sanguinis sanguis [illegible] aufertur et legalis
[illegible] mutatur [illegible] quia ut [illegible] Alexander papa dicit nichil
in sacrificiis maius esse potest quam corpus et sanguis christi nec una oblatio hac potior est
ut in maiori veneratione haberetur dominus in ultimo discessu suo a discipulis
hoc sacramentum instituit et hoc est quod etiam [illegible] ad Januarium dicit / salvator quo vehe-
mentius commendaret misterii illius altitudinem ultimum hoc voluit infigi cordibus
et memorie discipulorum a quibus ad passionem discessurus erat quia cum ea que
ab amicis recedentibus reservata dantur in ultimo maiorem conveniunt memoriae quia
[illegible] quia tunc precipue ad amicos affectus vehementius [illegible]

io ut arcaque huius panis et unitatis domesticas cordibus infigeretur fidelium. In ultima cena quam cum discipulis celebrato pascha transiturus erat de hoc mundo ad patrem hoc sacramentum instituit tanquam passionis sue memoriale, plenum figurarum veterum impletivum, miraculorum ab ipso factorum maximum et de sua contristatis absencia solacium relinquens singulare; quoniam itaque devocio fidelium solempniter recolit institucionem tam salutiferi tamque mirabilis sacramenti ut ineffabilem modum divine presencie in sacramento visibili veneremur / et laudetur dei potencia que in sacramento eodem tot mirabilia operatur sicut non et [illegible] salubri tamque suavi beneficio persolvuntur deo gratiarum debite actiones et verba sunt sed doctoris in sermone de corpore Christi de qua quidem sacratissima et saluberrima institucione Johannes ewangelista loquitur.

De veritate vero huius ineffabilis sacramenti quod erat secundum principale in missa Christi fidelium nullatenus dubitare quin sit in eo verum corpus et sanguis Christi sint sed [illegible] et [illegible] deprehendi valeat [illegible] concurrentur in eodem licet neque sensu neque racione neque intellectu deprehendi duo cum ita sublimia et secreta in hoc sacramento operatur que [illegible] quia aut deprehendi possit ab homine sed sola et indubia fide teneatur [illegible] eius vere [illegible] et perfecta hostia fide extimanda non specie neque exteriori censenda visu sed interiori affectu [illegible] merito celestis confirmat auctoritas quia caro mea vere est cibus et sanguis meus vere est potus resedat ergo de infidelitatis ambiguum cum quidem qui auctor est muneris ipse est testis veritatis / clarius quoque [illegible] libro 3 de veritate carnis et sanguinis Christi non est relictus ambigendi locus nunc cum et ipsius domini professione et fide vera caro eius vere est cibus et sanguis eius vere est potus. Ambrosius quoque de sacramentis libro 3: sicut est verus dei filius dominus Jhesus Christus ita vera Christi caro est quam accipimus et verus sanguis eius potus. Caveas etiam ne dubites an hoc verum sit sed pocius suscipe verba salvatoris in fide cum sit veritas non mentitur aut cum hoc est corpus meum quod pro vobis tradetur. Sed qualiter hoc fiat audite Eusebium Emisenum credente quod invisibilis sacerdos visibiles creaturas corpus sui et sanguinis verbo suo secreta verbo suo secreta potestate convertit ita dicens accipite et comedite hoc est corpus meum et sanctificacione repetita accipite et bibite hoc est sanguis meus. Ergo sicut ad nutum precipientis domini repente ex nichilo substiterunt excelsa celorum profunda fluctuum vasta terrarum ita pari potestate in spiritualibus sacramentis ubi precipitur virtus sunt effectus. Panis igitur ut ait Ambrosius est in altari usitatus ante verba sacramentorum sed ubi accedit consecracio de pane fit caro Christi. Sed consecracio quibus verbis aut cuius sermonibus fit nempe domini Jhesu. Sed per reliqua omnia que per sacerdotem dicuntur in altari laus deo et offertur oracione petitur pro populo pro regibus pro aliis ubi autem sacramentum conficitur iam non suis sermonibus sacerdos sed utitur sermonibus Christi. Haec igitur fecit cum sacerdos in altari verba quidem alia sua alia ewangeliste alia Christi. Hanc igitur oblacionem servitutis nostre [illegible] ad sacerdotem pertinet qui pridie quam pateretur accepit in sanctas ac venerabiles manus suas ewangeliste sunt et adhuc in altari panis est sed ubi verba Christi accesserunt que sunt hoc est enim corpus meum corpus Christi efficitur. Iterum an verba Christi calix est vino et aqua plenus ubi autem verba Christi operata fuerint

ibi sanguis efficitur qui plebem redemit. Ergo sermo Christi hic efficit sacramentum quod sermo Christi. Ille nempe quo facta sunt omnia celum terra maria et omnia que in eis sunt. Ipse Christus quippe. Vidisti operibus legisti quia ipse dixit et facta sunt ipse mandavit et creata sunt. Sermo igitur qui potuit ex nichilo facere quod non erat non potuit ea que sunt in id mutare quod non erant. Non enim minus est dare quam novas mutare naturas. Et ergo tanta vis est in sermone domini nostri Jhesu Christi ut inciperet esse quod non erat quanto magis operatorius est ut sint que erant et in aliud commutentur. Et sic quod erat panis ante consecracionem iam corpus Christi post consecracionem est quia sermo Christi creaturam mutat et sic ex pane fit corpus Christi et vinum cum aqua in calice mixtum est fit sanguis consecracione verbi celestis. Sed quod et si hic nullum argumentum huius ineffabilis conversionis insensibilia veritas negat confirmari divina tamen exemplis valet multiplicata corroborari quibus manifeste declaratur maiorem vim esse benedictionis quam nature quia benediccione etiam natura ipsa mutatur. Sacro siquidem referente eloquio virgam tenebat Moyses proiecit eam et facta est serpens. Rursus apprehendit caudam serpentis et in virge naturam revertitur. Vides ergo prophetica gracia bis mutatam esse naturam et serpentis et virge. Currebant Egipti flumina puro meatu aquarum subito de fontium venis sanguis cepit erumpere et non erat potus in fluviis. Rursus ad prophete preces cruor fluminum cessavit aquarum natura remeavit. Circumclusus undique erat populus Ebreorum hinc Egiptiis vallatus inde mari conclusus virgam levavit Moyses separavit se aqua et in murorum speciem se congelavit atque inter undas viam pedestrem aperuit. Jordanis retrorsum conversus contra naturam in sui fontis revertitur exordium. Nonne claret naturam vel maritimorum fluctuum vel cursus fluvialis esse mutatam. Sitiebat populus patrum tetigit Moyses petram et aqua de petra fluxit. Numquid non preter naturam mutata est gracia ut aquam vomeret petra quam non habebat natura. Marath fluvius amarissimus erat ut sitiens populus bibere non posset. Moyses misit lignum in aquam et amaritudinem suam aquarum natura deposuit quam infusa subito gracia temperavit. Sub Heliseo propheta unus ex filiis prophetarum excussum est ferrum de securi et statim immersum est. Rogavit Heliseum qui amiserat ferrum misit etiam Heliseus lignum in aquam ferrum natavit. Utique hoc preter naturam factum esse cognovimus gravior enim est ferri species quam aquarum liquor. Advertimus igitur maioris esse gracie quam naturam et adhuc tamen propheticae benediccionis numeramus graciam. Quod si tantum valuit humana benediccio ut naturam converteret quid dicimus de ipsa consecracione divina ubi ipsa verba domini salvatoris operantur nam sacramentum istud quod accipis Christi sermone conficitur. Quod si tantum valuit sermo Helie ut ignem de celo deponeret non valebit Christi sermo ut species mutet elementorum. De incarnacione quoque exemplis huius astruamus misterii veritatem numquid nature usus presit cum dominus Jhesus ex Maria nasceretur si ordinem queris viro mixta femina generare solet. Liquet ergo quod preter nature ordinem virgo generavit et hoc quod conficimus corpus ex virgine est. Quid hic queris nature ordinem in Christi corpore cum preter naturam sit ipse dominus Jhesus partus ex virgine. Vera utique caro Christi que crucifixa que sepulta est vere ergo illius carnis sacramentum est. Ipse clamat dominus noster Jhesus hoc est corpus meum / quod eciam et nomine et impossibile est non dicat quod in Christo sensibilem terrenam et mortalem querantur in ipsum

in Christo es regeneratus in tropologia dudum alienus multa peccans anima et a salute
via infinitus mortuus ambulabas subito in altare Christo legibus et salutaribus instructus
renovatus in corpus ecclesie non mutando sed credendo transisti et de filio perditionis ad
optimus dei filii occulta puritate meruisti in mensura visibili permanens maior factus
es te ipso invisibiliter sine quantitatis augmento cum idem atque ipse esses multo aliis fidei
processibus [illegible] in exteriori nihil additum est et totus in interiori mutatus est ac sic
[illegible] Christo filius effectus et Christus in mente hominis formatus est Sicut ergo sine corporali
sensu exteriori [illegible] deposita subito novus indutus es dignitatem et sicut hoc quod
deus intus lassa curavit infecta diluit maculata detersit non oculis sed sensibus
tuis sunt credita sic cum ascendis ad altare cibum spiritualibus sacramentis ascendi-
turus sacrum dei tui corpus et sanguinem fide respice honora et mirare mente contingere cor-
dis manu suscipe et toto haustu interioris hominis assume Quid plura [illegible] quibus et
[illegible] ex sacris eloquiis posset inducere et adduci quibus sinceritas fidei
et veritas confirmatur sed hec pauca sufficiant quibus sufficiens ostensio est non esse impossi-
bile conversionem panis et vini verum corpus Christi et sanguinem sanguinem In hoc sacramento continet
que quidem conversio alterius modi est a quacumque conversione naturali quia in naturali subiecto permanente suc-
cedunt sibi invicem successive sive accidentalia sive substantialia sicut cum album in nigrum sive
aer in ignem convertitur [illegible] et forte conversio naturaliter vocatur sed in conversione hac que
panis in corpus Christi convertitur accidentibus manentibus substantia transit in substantiam Unde et sub-
stantiatio vocatur ad quam opus nature nequaquam valet attingere cum semper presupponat
materiam quam sicut in esse producere sic et hec in illam nullo modo manente subiecto divina virtute
convertitur ita ut hec tota panis in illam veram substantiam et materiam corporis Christi conver-
titur nec substantia panis est simul in hoc sacramento cum vero corpore Christi ut quidam senserunt
heretici nec in nihilum redigitur nec etiam in primam materiam resolvitur sed in veram sub-
stantiam corporis Christi remanentibus accidentibus convertitur Fit autem hec conversio in instanti primo quia
[illegible] quia substantia corporis Christi ad quam ista conversio terminatur non suscipit magis et minus 2o
quia in hac conversione non est aliquod subiectum quod successive preparetur 3o quia agitur
virtute divina infinita Et autem in hac conversione necesse est aliquid commune in utroque termino remanere
non nec manet panis substantia nec aliqua pars materie necesse est ut panis accidentia remaneant
quod etiam sensus in se habitur infallibiliter indicat et cum non afficiat corpus Christi quia
[illegible] accidentia capax non est nec alia substantia necesse est ut mutata panis substantia sub specie
[illegible] remaneat inter que tamen est ordo quidam attendendus quia quantitas dimensiva immedia-
te remaneat sine qua mediante cetera in substantia accidentia consequuntur Unde sic accidentia panis post
conversionem predictam remanere ponendum est ut sola quantitas dimensiva sine subiecto re-
maneat et in ipsa sicut in subiecto cetere fundentur qualitates actiones passiones et
relationes nec est impossibile accidentia sine subiecto posse divina virtute subsistere
qui enim potuit hominem sine producere non potuit accidentia sine subiecto conservare et quia
in causando causas sive suis causis effectus per se conservare non potest in isto sa-
cramento accidentia sublata substantia prestare et virtute subsistendi quod proprie dici per dequanti-
tatibus dimensivis quas etiam plerumque per se subsistere posuerunt [illegible] hoc quod secundum

in tellem separatur manifestum autem est quod plus potest deus in operando quam intellectus in co-
prehendendo quia non erit ei impossibile apud deum omne verbum Sicut substantia panis in corpus
Christi miraculose convertitur ita miraculose dimensionibus confertur quod subsistat quod est proprium
substantie et per que quod omnia possunt facere et pati que posset substantia si adesset Unde sine novo
miraculo et inebriare et nutrire et incinerari et putrefieri possunt eodem modo
et ordine ac si panis et vinum adessent substantia hoc autem rationabiliter per divinam provi-
dentiam factum est ut transcendente substantia in substantiam accidentia remanerent et species illarum rerum re-
manerent quod frequentius in usum venit ne sumentibus carnem hominis comedere et sanguinem
bibere horribile videretur ne etiam in fidelibus irrisionis daretur occasio et ut
nobis invisibiliter sumentibus ad meritum fidei proficeret dicta species occultatio Sed quilibet
sub huiusmodi accidentibus et speciebus continetur corpus Christi detersa oculorum caligine ut nunc pos-
sumus intueri Est enim in hoc sacramento aliquid ex vi conversionis id est ad quod dicitur conversio
terminatur ut sub speciebus panis ex vi conversionis est corpus Christi ut per verba consecrationis com-
sertionis ostenditur hoc est corpus meum et similiter sub vini speciebus est sanguis Christi ut
dicitur hic est calix sanguinis mei Sed ex naturali concomitantia sunt ibi omnia alia que
sunt corpori aut sanguini coniuncta realiter non enim conversio panis in sanguinem aut etiam anima
divinitatem sed in corpus neque etiam vinum in corpus aut cetera que dicta sunt sed di-
vinitas ex vi conversionis terminatur sed cum sub panis specie est et consanguineus et anima cum
sub vini specie corpus et cetera omnia que ad corpus Christi per concomitantiam naturalem consequuntur et simili-
ter sub vini specie corpus et cetera omnia Unde si in triduo mortis Christi hoc sacramentum fuisset ce-
lebratum et sanguis a corpore et anima ab utroque sub utrisque speciebus abiunctus fuisset se-
parata [illegible] in morte separatione utriusque Ex quibus manifeste colligitur quod solum substantia
corporis Christi et sanguinis sunt in hoc sacramento ex vi conversionis dimensiones autem propri-
e et cetera sunt per concomitantiam naturalem et quia accidentia panis et species remanent
transeunte substantia non continetur corpus Christi ad hunc locum per dimensiones proprias quibus est lo-
co uno tantum modo adequato sicut in celo empireo continetur sed mediantibus dimensionibus pa-
nis quibus locus adequatur sub quibus in conversionis specie panis continetur substantia corporis Christi
ut dictum maioris vel minoris uno vel pluribus locis secundum huiusmodi magnitudinem et vel
multitudinem dimensionum continetur in tot enim et tantis locis est verum corpus Christi in quot
quibus conversio fuit celebrata non quibus quidem divisum per partes sed integrum in unoquoque
quia quodlibet panis consecratus in integrum corpus Christi convertitur nec tamen est in eisdem
locale cum sit mediantibus dimensionibus alienis quia autem natura substantie tota est sub quibuslibet
per se dimensionibus subquibus continetur sicut sub qualibet parte aeris est tota natura panis ideo ergo
cum substantia corporis Christi in hoc sacramento succedat in locum substantie panis necesse est ut totus
Christus et integer sit et continetur sub qualibet parte specierum sive panis sive vini quod etiam
eadem ratione et per hoc ostenditur quod ad fractionem hostie quecumque fractio fiat
tur in dimensionibus tamen substantie habentibus ut dictum est non se quatur fractio sive di-
visio corporis cum totum corpus Christi sub qualibet portione remaneat nec quando
manducamus per partes de illo facimus licet sacramentaliter unusquisque accipiat partem suam
per partes enim manducatur in sacro et manet integer totus in corde tuo celo
per partes manducatur in sacro et manet integer totus in corde tuo totus enim celo

apud patrem quando venit in virginem inplevit illam nec recessit ab illo veniebat in
carne ut homines illum manducarent et manebat integer apud patrem ut angelos
pasceret Et licet plures hostie et in diversis locis consecrentur et eciam eadem in plures
particulas dividatur et in omnibus totus verus et integer christus sit non tamen alius et alius
christus in singulis sed unus verus et totus in omnibus nec est hoc aliud ab illo sed
hoc et illud et omnia unum verum et inmaculatum sacrificium tanta est enim unitas ec
clesie in christo ut unus neque sit panis corporis christi et unus sit calix sanguinis eius calix
enim quem sacerdos catholice sacrificat non aliud est quam ipse quem dominus apostolis tradidit quia
sicut deitas ubi una est que totum implet mundum ita ut licet multis locis et innume
rabilibus diebus illud corpus consecretur non tamen multa corpora christi neque multi calices sed
sed unum corpus christi et unus sanguis quem sumpsit in utero virginis et quem dedit apostolis
Divinitas enim verbi replet illud quod ubique est et coniungit ac facit ut sicut ipsa est una
ita et unum corpus ei sit in veritate unum [illegible] est quia sive plus sive minus quis
inde percipiat omnes equaliter corpus christi integrum recipiunt et generaliter omnes et specia
liter unus quisque Quid plura hec pro devocione et excitatione mentis nec de mirabilibus
huius ineffabilis et stupendi sacramenti que breviter curavi perstringere et quid eius par
sit quod a nobis aut intelligi possit aut exprimi est enim supra omnem sensum et omnem
intelligentiam tamen ad modicum est quidquid dicendum sit de eo magis est admirandum et de
sideratum a nobis eius cognicione quam humana de rebus inferioribus sicut enim et Aristoteles
ait in ii. de celestibus quod quamvis parum sit quod de superioribus [illegible] inferioribus [illegible] sed plura
et in 2o dicit et [illegible] dicit quod cum de corporibus celestibus questiones sunt sed pura
et topica solucione contingit auditori ut vehemens sit gaudium eius et in 10 ethicorum
[illegible] hoc [illegible] divina cognicione persuadet et [illegible] rebus [illegible]
[illegible] apprehendendo opportet [illegible] sapere hominem et mortalia mortalem quod eo
[illegible] dicit quod [illegible] ad immortalia et divina trahere quantum potest. O igitur preciosum
et admirandum convivium salutiferum et omni suavitate repletum quid enim hoc convivio sed nob
ciosius esse potest in quo non carnes vitulorum et hircorum ut olim in lege sed nobis
christus sumendus proponitur verus deus quid hoc sacramento mirabilius in ipso namque panis et vi
num in corpus christi et sanguinem substancialiter convertuntur ideoque christus deus et homo perfectus
sub modici panis specie continetur manducatur a fidelibus sed minime laceratur quinymmo diviso
sacramento integer sub qualibet divisionis particula perseverat [illegible] sunt sed doctores
sic [illegible] [illegible] deficit sed non deficit vera manducatur nec occidentur eo
manducatur sed mortuus [illegible] alexander [illegible] sed non deficit [illegible] in sa
[illegible] ut alexander [illegible] a patre [illegible] mirabilius est quam [illegible]
sanguis christi nec illa oblacio [illegible] potior est [illegible] et sicut potior est
deo offerenda est et pura [illegible] atque ab omnibus veneranda et sicut [illegible]
[illegible] ita [illegible] et venerari [illegible] est et sumi et [illegible]
[illegible] et [illegible] tradicione [illegible] ut [illegible] vocat ita [illegible] quod
[illegible] ubi [illegible] hostia hostiarum [illegible] sacrorum [illegible] quod
in [illegible] transferrentur [illegible] et [illegible] sacrorum

[illegible] laudare et [illegible] secundum [illegible] hostiarum hostia sive ma
[illegible] appellamus sive panem paulus apostolus sive [illegible] [illegible] veteris [illegible]
[illegible] sacramenta novorum figura erat et ea [illegible] et [illegible] hoc unum hoc totum
potissimum ut sumus totus aliorum et ideo quod subalternum in eo ipse christus continetur in aliis
quadam instrumentali virtute participata [illegible] merito hostia hostiarum [illegible] et [illegible]
appellamus qua semper quod per [illegible] est [illegible] ut [illegible] participacione sui et hoc de [illegible]
et mirabilibus huius ineffabilis sacramenti dicta sunt quod erat secundum prin
cipale

Dicendum est effectum huius ineffabilis sacramenti quod in nobis digne sumentibus operatur multiplex
erat sufficiet exprimere quod est tercium principale tamen ut possimus [illegible] affectu [illegible]
et devocione pauca de ineffabilibus et innumerabilibus in medium proferemus et ut rem
ipsam ordine quodam prosequamur. Primus effectus sacramenti [illegible] est peccatorum remissio
secundum illud ecclesie postulamus sit hoc sacramentum ablucio scelerum quod quidem de venialibus
habemus intelligi sumitur non simpliciter sumitur sub speciebus [illegible] est restaurare
[illegible] quod colore [illegible] cotidie deperditur cotidie enim in nobis spiritualiter per peccata ve
nialia [illegible] fervore devocionis caritatis [illegible] calore deperditur a quod ad quod ref
[illegible] sumitur hoc celeste alimentum unde ambrosius in libro de sacramentis dicit quod iste
panis cotidianus sumitur in remedium cotidiane infirmitatis Sed de mortalibus intelligen
dum est [illegible] ut [illegible] sit ablucio scelerum vel eorum quorum [illegible] non [illegible]
illud [illegible] ab occultis meis munda me domine ut [illegible] ut [illegible] in nobis proficiat
ad scelerum remissione vel est ut robur nobis detur [illegible] futura scelera vitanda Nam
in eo qui ipsum percipit cum conscientia peccati mortalis non operatur remissionem peccatorum sed po
cius dampnacionem dicente apostolo qui manducat et bibit indigne iudicium id est dampnacionem
ut dicit glosa sibi manducat et bibit [illegible] cum [illegible] ipso significat sed [illegible] christo
[illegible] et membrum eius incorporatum [illegible] per fidem formatam fit quod [illegible] peccato
mortali nullus [illegible] cum peccato mortali hoc sacramentum sumit falsitatem et [illegible]
[illegible] committit unde incurrit sacrilegium [illegible] sacramenti violator et [illegible] hoc mortalis [illegible]
[illegible] quod apostolus ait quicunque manducaverit panem et biberit calicem domini indigne reus
erit corporis et sanguinis domini [illegible] si [illegible] accidit pudet ut glosa dicit [illegible]
[illegible] inde peccato [illegible] in quadam epistola dicens [illegible] cum [illegible] qui
ad altare cum deo fabulaciones [illegible] sacerdos [illegible] qualiter eisdem labiis fi
lium dei osculatur (quibus osculatus est filiam meretricis o iuda osculo filium hominis
tradis quod non solum intelligendum est de peccato fornicacionis sed de quocunque alio pec
cato mortali cum quolibet [illegible] cum [illegible] hoc sacramentum [illegible] ut
[illegible] sed doctores intelligunt et exponunt qui manducat [illegible] et bibit indigne [illegible]
[illegible] sibi iudicium manducat et bibit non quia illa res que sanctissima est ma
la est sed quia malus male accipit quod bonum est non est mala erat buccella que
[illegible] data est a domino salutem medicinam dedit sed quia ille indignus erat qui ac
cepit ad perniciem suam accepit et sicut ille non malum accipiendo sed bo
num male accipiendo locum prebuit dyabolo sic indigne quis sumens corpus christi

non efficit quia ut malus est malum sit aut quia non ad salutem accepit
nichil accepit corpus enim et sanguis domini nichillominus erat in illis quibus dicebat
apostolus qui manducat et bibit indigne iudicium sibi manducat et bibit. Ubi sunt augus-
tini verba quia male accepit ad iudicium suum accepit et dyabolo locum prestat
Secundo hoc est ineffabile sacramentum augmentum gratie in nobis efficit secundum illud pa-
nis quem ego dabo caro mea est pro mundi vita quod enim cibus corpori hoc gratia prestat anime
vitam spiritualem per gratiam et id enim quod christus in mundum visibiliter veniens mundo contulit
hoc in homine sacramentaliter veniens invisibiliter confert. Sicut mundo autem gratiam et veri-
tatem per christum vita facta est quod et in alia scriptura [illegible] quod idem dominus dicit qui manduca-
t me vivit [illegible] me licet autem alia sacra nove legis digne sumentibus gratiam
efficiant quam figurant huius tamen sacramenti effectus specialiter assignatur quia sicut
panis precipuus cibus corpus reficit et sustentat et vinum hominem letificat atque
debriat sic caro christi hominem plus aliis gratia spiritualiter reficit et sanguis inebriat
Excellenter eucharistia dicitur i. bona gratia quia in hoc sacro non tantum modo est augmentum hu-
ius virtutis et gratie sed ille totus sumitur qui est origo et fons totius gratie. 3o autem hic
celestis cibus ne aliqua deficiamus quia [illegible] et cotidie hoc oblatio iteratur ut co-
tidie nobis vite prestet fulcimentum quia licet omnia peccata condonata sunt in bap-
tismo infirmitas tamen peccati adhuc manet in carne et cotidie peccamus sal-
tem in peccatis sine quibus mortalis infirmitas vivere non potest. Et ideo quia cotidie la-
bimur cotidie christus pro nobis mistice immolatur et passio christi in misterio
traditur atque sumitur ut qui semel moriendo mortem vicerat cotidie recidiva delicto-
rum per hec sacra corporis et sanguinis peccata relaxet quibus cotidie vita gratie
suffocatur nisi huius celestis alimenti continuo usu conservetur unde et ipse dominus hunc
cotidianum effectum exprimens singulariter dicat dicit caro mea vere est cibus et sanguis
meus vere est potus quia ut ambrosius dicit iste panis est vite eterne qui
anime nostre substantiam fulcit et confortat sic Jo. prestat se nobis desiderantibus et
palpare et comedere et amplecti. 4o auget ad profectum gratie enim cum spiritualis
cibus est hoc totum in spiritu efficit quod carnalis cibus in corpore cum non solum
conservare et nutrire acceptam per conversionem substantiam sed etiam augere quousque ad per-
fectam deducatur quantitatem cum enim reliqua sacra non contineant gratiam nisi ut
instrumenta nec efficiant nisi in virtute huius cum nulli pateat additus absolutus
absque huius saltem devoto proposito in quo vere et realiter verus christus continetur
plenus gratie et veritate quia etiam nec ipse baptismus qui est spiritualis vite principium
et janua sacramentorum sumitur sine sanctificacione etiam omnium sacramentorum [illegible] [illegible] ad
sacra suscipiendam eucaristiam unde et in omnibus precipitur et continetur sicut et sa-
cris in omnibus huius que ad finem sunt saltem voto licet non semper sa-
cramento quemadmodum et pueri domini baptizantur ipsum percipiunt qui sicut ex fide ecclesie
credunt sic ex intencione ecclesie ad hoc sacramentum ordinantur et ipsum desiderant quod
est voto ipsum et percipere et sumere et spiritualiter manducare unde augustinus [illegible]

ad hoc sacramentum nulli est aliquatenus ambigendum dominus nunc unicuique fidelium corporis
sanguinisque domini participem fieri quando in baptismate membrum corporis christi efficitur nec alienari
ab illius panis calicisque consorcio etiam si antequam panem illum comedat et calicem bi-
bat de hoc seculo in unitate corporis christi constitutus abscedat cum itaque ex efficacia
virtutis huius sacramenti est quod etiam ex voto ipsius in aliis sacramentis aliquis gratiam consequatur
per quam spiritualiter vivificatur restat ut cum ipsum sacramentum realiter sumitur gratia augeatur
et vita spiritualis perficiatur. 3o denique unionem operatur tam et nutrimentum vocatur
mutuo [illegible] ea quippe ut augustinus ait etiam antequam nos hoc intellexerunt homines dei quod
dominus ihesus christus corpus et sanguinem suum in eis rebus commendavit que ad unum
aliquid rediguntur ex multis namque granis unus panis conficitur ex multis racemis vinum
confluit ad significandam ecclesiam vero adauna li. x vocatur quia per ipsam christo
capiti coadunamur et ipsius carnis et deitatis participamus et quia per ipsam unimur
et coadunamur ad invicem et de unione quidem ad christum idem dominus ait qui manducat
meam carnem et bibit meum sanguinem in me manet et ego in eo super quo
augustinus hoc est ergo manducare illam escam et illud bibere potum in christo manere et
illum manentem in se habere hac per hoc qui non manet in christo et in quo non manet
christus procul dubio non manducat spiritualiter eius carnem licet carnaliter et visibi-
liter premat dentibus sacramentum corporis et sanguinis christi sed magis tante rei sa-
cramentum ad iudicium sibi manducat et bibit et in signum huius populi ad christum unionis
ut dicit calixtus papa calix dominicus vino et aqua permixtus debet offerri quia videmus
in aqua populum intelligi in vino vero ostendi sanguinem christi ergo cum in calice
aqua vino miscetur christo populus adunatur et credentium plebs ei in quem credit
copulatur et iungitur non dicamus. Que copulatio et coniunctio aque et vini sic
miscetur in calice domini ut mixtio illa non possit separari unde si vinum tantum quis
offerat sanguis christi incipit esse sine nobis si non aqua sit sola plebs
incipit esse sine christo ergo quando pro utroque solus offertur in quo vini tamen efficacia
designatur salutis nostre sacramentum negligitur quod aqua designatur sicut etiam ex multis
granis unus panis conficitur et ex multis racemis unum vinum confluit sic ex omni-
bus fidelium personis unitas ecclesiastica consurgit unde apostolus unus panis et unum
corpus multi sumus omnes qui de uno pane et de uno calice participamus patet additus
salutis ex ecclesiam unitate qua et corpus capiti et membra corporis adunantur
unde sicut nec in diluvio salvatus est quisquam absque archa noe que ecclesiam sig-
nificat [illegible] quod exclamat augustinus super Jo. o sacramentum pietatis o signum unitatis o vinculum
caritatis qui vult vivere habet unde vivat accedat credat incorporetur ut vivificetur. Sed testimonio gratia se ipsa augustinus dicitur denique sacramentum unitatis
quia in ipso et per ipsum celestia terrenis et terrena celestibus sociantur quis enim
fidelium dubitat in ipsa immolationis hora ad sacerdotis vocem celos aperiri et in illo
ihesu christi misterio choros angelorum adesse summa et ima sociari unum quiddam ex in-
visibilibus atque visibilibus fieri ubi sunt augustinus enarrata quanta cordis contricione et lacrimarum
fonte quanta reverentia et timore quanta corporis castitate et anime puritate adunandum
illud et celeste sacrificium est celebrandum ubi domine caro tua in veritate sumitur.

et sanguis tuus in vita bibitur ubi una sponsus et sponsa unius coniungitur ubi acies sco-
rum patria angelorum ubi ipse tuus sacerdos et sacrificium mirabile et ineffabile quamvis ei
digne hoc misterium celebrare potest nisi tu deus deposcens offerentem feceris dignum ubi
sunt eiusdem in ore summe sacerdos // Ber. de mutacione in nobis hic celestis cibus
operatur sed carnalis cibus consumitur statim qui tunc non in se ipsum convertit accipientem sicut
et augustinus in libro confessionum ad christum dictum est nec tu me mutabis in te sicut cibum
carnis tue sed tu mutaberis in me cibus sum grandium cresce et manducabis me
una prophetis et dama [illegible] comparat hoc sacramentum carboni quem vidit ysaias carbo enim lig-
num simplex est sed unitum igni ita et panis consecracionis non simplex panis est sed
unitus deitati unum et ignis ut idem ait eius quod in nobis est desiderium assumens [illegible]
quod ex carbone id est ex hoc sacramento est ignicione comburet nostra peccata et illuminabit corda
nostra ut participacione divini ignis igniamur ignimamur et deificemur atque in deitatem
transformemur. Quid plura longum esset et tempus deficit singulos huius ineffa-
bilis sacramenti sic diffuse enumerare effectus preter hos eorum qui dicti sunt. Adhuc tamen
paucis satiat inebriat saciatos tenues impinguat confirmat debiles letifi-
cat [illegible] ignit effectum illuminat in aliis mitigat temptaciones affectum mortalium
[illegible] firmat virtutes a futuris preservat peccatis penam minuit subveniunt [illegible]
facit defectus [illegible] nichil deest demones et tandem adiuta eterna producit [illegible]
[illegible] isto sacramento salubri quo purgantur vitia peccata augentur et mens omni spiritualis
[illegible] habundancia impinguatur cuius figura in veteri precessit testamento quia manna pluit
deus patribus in deserto qui cotidiano celi pascebantur alimento unde dictum est panem an-
gelorum manducavit homo sed tamen panem illum qui manducaverunt omnes in deserto mor-
tui sunt ista autem esca quam accipimus iste panis vivus qui de celo descendit
[illegible] [illegible] minstrat et quicumque panem hunc manducaverit non morietur in eter-
num quia corpus christi est [illegible] cibo et potu id affectant homines ut non esu-
riant aut neque sitiant hoc non prestat nisi iste cibus qui eos a quibus sumitur
inmortales et incorruptibiles facit Considera quod verum manna prestanciur sit
ille panis angelorum in choro christo quam utique est cibus vite manna illud de celo hic
super celum est illud celi hoc deus celorum illud corrupcioni hoc obnoxium sicut in die
altero [illegible] hoc ab omni corrupcione alienum et quicumque hunc religiose gustaverit
corrupcionem gustare non potest. Denique illud fuit datum antiquis patribus post
transitum maris rubri ubi submersis egiptiis liberati sunt hebrei et hoc celeste
manna non nisi renatis prestatur. Verum corporalis panis ille populum antiquum ad
terram promissionis et desertum adduxit hic celestis fideles huius seculi des-
tuum transeuntes in celum subvehit unde recte viaticum appellatur quia in via nos
[illegible] usque ad patriam deducit in cuius figura et helias comedit et bibit et am-
bulavit in fortitudine cibi illius xl diebus et xl noctibus usque ad montem dei o-
reb. Conveniat itaque [illegible] [illegible] et deus / iam fine sermoni imponere devocionem fi-
delium [illegible] [illegible] quod deus meus et mirabilis eius filius hominum quia sacra-
mentum in ore et cum consciencie saciant bonus itaque atque iterum se fine sic

iterum [illegible] deus meus [illegible] et mirabilis eius filius hominum et sacrificet sacrificium lau-
dis et annunciet opera eius in exultacione quia memoriam fecit mirabilium suorum
misericors et miserator dominus escam dedit timentibus se. Agimus ergo tibi gracias omnipotens
deus. pro sacratissima illa effusione sanguinis filii tui domini nostri ihesu christi quo sumus
redempti simul et pro sacro sancto et mirifico misterio sanguinis et corporis eius quo co-
tidie in ecclesia tua pascimur et potamur et potamur abluimur et sanctificamur et unius
summe deitatis participes efficimur et pro universis tam in mense beneficiis tuis qui
vivis et regnas deus per omnia secula seculorum amen

Explicit sermo factus bononie in die cene domini per [illegible] per fratrem Johannem de
[illegible] ordinis predicatorum

Sermo beati bernhardi de conpassione beate Marie virginis

Quis dabit capiti meo aquam et oculis meis ymbrem lacrimarum ut possim flere per diem et noctem donec servo suo ihesus appareat visu vel sompno consolans animam meam. O vos filie iherusalem sponse dilecte dei una mecum lacrimas fundite donec nobis in speciosus in sua [illegible] appareat. Revolvite revolvite sedulamente [illegible] quam sit amarum ab ipso separari. Tota reddite ipso [illegible] filio [illegible] virgines sancte xpo castitatem vouentes. Omnes ad virginem accedite que xpm genuit. Ipsa eum portavit regem glorie. Ipsa eum genuit et lactavit et die octava circumcidit. Et quadragesima die in templo duas columbas pro eo offerens in holocaustum. fugiens ab herode eum portavit in egiptum. lactans [illegible] cum gaudio pergebat. Credo quod erat inter alias mulieres que xpm sequebantur insistentes et [illegible] dum in cruce [illegible] sequebatur quia ipse erat totus eius dulcedo et desiderium. Hanc arbitror fuisse inter illas dolentes matrem [illegible] gementes que lamentabantur flentes dominum. Potuit hec esse inter illas feminas ac filias iherusalem quibus ihesus plenus obprobriis [illegible] affixus in angaria mortis baiulans crucem [illegible] ait [illegible] filie iherusalem nolite flere super me sed super vos ipsas flete et super filios vestros. Quid domina regina celi dilecta [illegible] ad vitam [illegible] obsecro te ut dicas [illegible] tuo [illegible] non ambigo. O utinam dolor ille sit [illegible] [illegible] meis [illegible] tuus [illegible]. O utinam die [illegible] in tuas lacrimas [illegible] gaudeo [illegible] tibi [illegible] dilecto [illegible] heu heu [illegible] clavis in ligno [illegible] capite [illegible] [illegible] videns [illegible] peto ut [illegible] verba que dico tibi [illegible] sancti [illegible] unigenitus [illegible] ut [illegible] quo [illegible] est [illegible] ipse dominus angelorum [illegible] filius dei sit [illegible] plebis [illegible] potuit lacrimas [illegible] in gaudio [illegible] nunc glorificata [illegible] que [illegible] obsecro lacrimas illas infunde quas [illegible] in sua passione ut [illegible] de passione filii tui et domini mei verba adiuva [illegible] in te flagito [illegible] sic tu [illegible] tenui.

Ad que beata virgo maria [illegible] magni doloris [illegible] flere non possum [illegible] cum magno dolore [illegible] populo [illegible] aliud in libris [illegible] ut flere non possum. Regina celi [illegible] que vides et [illegible] quod cupio. Audi domina [illegible] filius tuus dic in [illegible] filius tuus captivus fuit et vinctus [illegible] et traditus. Hec beata virgo ad [illegible] meum [illegible] quomodo potui [illegible] illud

fuisse [illegible] pugnis [illegible] alapis cedi [illegible] spinis coronari et obprobrium hominum fieri [illegible] et deficit spiritus meus et non erat in [illegible] neque sensus. Erant et mecum mee sorores et alie femine plangentes eum quem unigenitum inter quas erat maria magdalene que super omnes [illegible] dolebat [illegible] de [illegible] clamante pilato [illegible] baiulans crucem et ad supplicium mortis [illegible] [illegible] ridebant illudentes eum [illegible] et iudeus super caput eius. Sequebar ego [illegible] [illegible] cum [illegible] a galilea [illegible] tenebar [illegible] sustentabar [illegible] adloca [illegible] eum. Et ipse videns me dolebat plus de me quam de se. [illegible] agnus coram tondente se vocem non dabat [illegible] os suum. Aspiciebam ego infelix et misera dominum meum et filium meum in cruce pendentem et morte turpissima morientem tanto dolore [illegible] [illegible] non possum explicare [illegible] [illegible] cum [illegible] eius [illegible] undis de ligno manibus [illegible] clavis [illegible] et pedibus [illegible] [illegible] hominum [illegible] decorem [illegible] [illegible] non [illegible] neque decorem [illegible] verberibus vultum eius. Iste erat dolor maximus quia videbam me deserti ab ipso quem genueram. Nec erat alius qui mihi erat unicus. Et non [illegible] dolor meus [illegible] mea [illegible] [illegible] doloris dolebam [illegible] dolor verba [illegible] verbum [illegible] conceptum [illegible] [illegible] [illegible] dolor non [illegible] cordis [illegible] sonabat foris vulnus de [illegible] dabat [illegible] sonabat [illegible] [illegible] dulcedinem morientis [illegible] [illegible] per dolorem [illegible] [illegible] me [illegible] et verbis [illegible] voluit me consolari [illegible] non potui flebam [illegible] et dicebam plorando. fili mi fili mi [illegible] fili dulcissime noli me derelinquere [illegible] ut moriar tecum. Male solus morieris [illegible] mors moriatur [illegible] misera [illegible] O mors misera noli [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] filio [illegible] fili unice dulcis [illegible] gaudium [illegible] et solacium meum [illegible] ut tecum moriar quem ego genueram. O fili [illegible] miseriam et exaudi preces [illegible] filius [illegible] desolatam [illegible] audi me obsecro in tuo me suscipe [illegible] [illegible] et qui una carne vivunt et uno amore se diligunt una morte pereant. O iudei misere o iudei impii nolite mi parcere.

vnitu natu meu crucifigit eadem mrez crucifigite aut alia quacumqz morte seua p'mite ut sit cu filio meo moriar vita mea morit' z salus mea p'imitur ac de'ta tollit' ois spes mea Cur ergo vi uit p9 filiu mrz in dolore Tollite suspendite mrez cu filio suo cu no parcis p'oli no p'us et michi Tu m' soli mors esto seua tue sume gaudere mo si mori possem sit cu x° mo dul ce e mori misere si mors optata recedit q michi infelix e ihu purpurata venit morte michi me lius e mori qua vita dure mortis Q3 fugit a me misera z me infelice relinquid. Tu m' dul cis mors optata no est O fili care o benignissime nate miserere mris pies suscipe desine mrz ee durus q aute [illegible] sp benignus Suscipe mrz tecu in cruce ut viuaz tecu p9 mortez semp Nichil ve dulcius est michi qua te amplexato in cruce z mori tecu. Ecce n' terre amarius qm viuere post morte tua O michi tu pater tu m' filius tu m' sponsus cu m' aia eras Nuc orbor patre viduor sponso desolor prole et oia pdo O fili m' quid tibi faciam ve m' ve m' fili m' quo vadis care m' care m' ubi me dimiseras Carens m' de cetero subsidiu p'ebit O fili dulcis m' omia sit t' possib3 si no vis ut moriar tecu m' relinque aliq' tempe cosi liu Tu dns noster amans maxime oculis z vultu innuens de Iohe aut ait ecce filius tuus Erat n' ipe Iohannes pns vultu trist' z sic plorans cu xpo mrz qua sic inspirabat ac si diceret O mr dulcissima O mollis ad flendu mollis ad dolen du Tu scis q ad hoc veni z de te carne assumpsi ut penaz patibuli salutz generis humani quo' q' plebind scripte Vas eni q oportuit pati filiu hois p salute generis huani die auz terna resurga tibi z discipl' meis prius appares de sine g' fle z dolore depone q ad patrez vado ad glaz sine macul' pparado assendo ymo co gaudere m' q' iuuem que errante q longo tpe perdidi morit' hunc ut inde [illegible] reuiuiscat viuidus tot9 unig obruitus eo viuit plurimi Nuc eni salua' ob merita hug plag deo pro quo' dulcis tibi mrz Cauce q m' pro no vis ut teba illu Noli flere mrz Noli flere sponsa m' mrz no te desero no te derelinquo tecu sustenens ero omni tpe seculi Q3 si carne sub' duco impo mori Q3 dnitez sit fui z ero semp i mortlis et i passibilis Non nescis unde processi z unde veni quare q' istam Si illuc asce do unde descendi tps e ut reuertar ad eu q me misit Z quo eo vado no potes venire nisi venies at pea Interim Johes q' e nepos tuus [illegible] cura habebit tui z erit t' solaciu fidelissimu tibi Et inde Johanne intuens ait Ecce mr tua et suscipe eam Ecce mr tua et cura illius habe Ecce tibi commido suscipe mrez tuaz ymo magis meaz hec pauca dicens illi duo dilci semp lacrimis fundere no cessabant Tacebant isti maxime ambo

p dolore loqui no poterat Isti duo virgines audiebant paulatim Ihm morientez nec ei poterant reddere verbu q ultim iaz q' mortuu Et erat illi duo iam quasi mortui Unde spus eor vocem formare nequiebat an vi serat virilite loqui Audiebat z ta cebant q pre nimia angustia loqui no poterant Solus illis dolor motus q' mansit amicus Anima bant flere z flebant q amare dolebant Ma gla dius xpi aias utriusqz pertransibat mrs sensit xpi do lores virgoque peperit gladiu est passa dolores & morientis mrs ms erat & dolores z dolores & fiet in anima mris Mater erat lamentans per iuit morte mens mris passa est cuspide teli quo membra xpi ferri foderat inqm ipa erat q dolor magnus tenebat in mente eius tenerant sine mensura dolores nec poterant cordia refundi intus acuatur seuient dolores mris animaz gladiabant in carne xpus soluebat debitu mortis q' quug erat qm mori amic mris Interim xpus commendata mre Johanni dixit Sicio Et dederunt ei qui crucifixerant eu acetum felle mixtum Et cu gustasset noluit bibere Q3 dixit Consummatum est. Et exclamauit voce magna dicens hely hely lamazabathani hoc est deus meus deus meus ut quid dereliquisti me Et sic inclinato capite emisit spm Tunc tremuit terra z sol sua lumina cofirmauit Et deinde palli z sidera cuncta clausit Et de[illegible] sidera [illegible] suum iubar amisit luna dolendo [illegible] fulgore ab alto ethere Scindit dura lapides [illegible] due z velamina templi Surrexit multa corpa se pultis pdicantes xpm hore magna ipsius c[illegible] t[illegible]itate O homo conjunge petres q'uis insensibilia erant dolor eu sic dolebant que insensibilia erant [illegible] lingua loqui nec mens cogitare valebat [illegible] dolore anima bte virginis tenebat [illegible] z vidit illu [illegible] stabat velud emortua vix z vidit illu que ipa virgo de spu sco cepit [illegible] Q3 dolor abstulerat vires ymo stricta mens pellebat anima viues mortua erat in anima quam dolor seuus sauciabat i9 optabat magis mori qua p9 mortem xpi ibat dolens affecta suo dolore Expectans corpus so depoi deinde plorabat et plorando dicebat O me o me miseram reddite michi corpus eius uel me adiungite mecum illu deponite queso illum ut michi corpus solum [illegible] erat Sic cuz cruce stabat maria considerans vultu benigno xpus pendente in cruce [illegible] pedibus q intuens in altu manus leuabat [illegible] plectens crucem z ruens in oscula eius [illegible] pre sanguis unda rigabat ut xpm valebat tangere [illegible] no potuit sursum volebat [illegible] [illegible] Amor multa que m' ceru ut [illegible] fieri potuit volebat amplecti xpm in alto pendentez Q3 manus [illegible] censt' in se cassae redibant Q3 [illegible] sursum erigebat ad xpm z [illegible] tempore nequiebat male colludebat [illegible] ibi

prostrata iacebat i mestitate doloris compressa Q3 erigere compellebat uis magni doloris [illegible] amorosa in amoris surgebat tenens manibus attrectare incipiens xpm Erat enim ve magno tristia dolore trata utraqz potere cogebatur O qm male erat ibi z' m' O maxima erat ei vita [illegible] viuere q' mortis gladio ab impijs seruo ve ura tamen mors pallor eius p'fundat vultu Iam genis z ore rubra erat xpo cruore vide tes guttas sanguinis unda tangebat Interim quidam vir nobilis nomine Joseph qui erat decurio Iz occulte iuit confidenter ad pilatu postulans & dari corp9 dni ihu xpi q° & occulte nomine Nicodemu z venerit ad lo cu ubi dns fuit crucifixus secu instru[illegible] fecerat quibus clauis euulsis deponere de cruce possent Tangens paululu accubat sibi eius z illis qd demanibus extrahebat cu unug clauus sustinebat ne caderet corp9 Q3 eminens in altu z cupiens brachia z i manus xpi depo nerent sup pectus suu [illegible] que du utrique potat in amplexibus ruens suo dilcio fonte no ipsi ruens [illegible] deponitu fuerat sup [illegible] Stabat ad caput filij sui mr maria [illegible] lacrimis rigans [illegible] suffu [illegible] planctus [illegible] pectus z caput [illegible] manibus [illegible] O quid fecisti fili m' [illegible] m' te crudelem te crucifixit [illegible] [illegible] te moriente [illegible] O [illegible] [illegible] erat quod faceret ista misera mr tua [illegible] michi ubi est [illegible] gaudiu qd in tua natiuitate habui ve m' [illegible] dolore versum e [illegible] [illegible] ubi e nunc salutacio tua cu dixisti [illegible] gratia plena totu versum e in luctum fili m' [illegible] restat m' nisi ut me interfiam [illegible] [illegible] z genas ocl's naris z os [illegible] [illegible] lacrime tanta in [illegible] [illegible] ut carne eius [illegible] [illegible] lacrimis extincta corp9 filij sui z [illegible] z capud ad mentem reuocabat q° z [illegible] [illegible] que ipa virgo concepit sine libidine peperit sine dolore totu erat ei [illegible] Unde [illegible] die fili dulcissime die [illegible] viuere z vita mea [illegible] gaudiu unicu solaciu q [illegible] Consolans [illegible] longe facti es [illegible] misere mei [illegible] respice in me et [illegible] [illegible] doloris [illegible] dolore possem no [illegible] modo no [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sic [illegible] illa plorabant [illegible] erat [illegible] pauci q' [illegible] qui

lugerent xpm Erat z angeli cu virgine mre sil' cu ea dolentes quid pro iusto rore dni sui cospiciebat in morte xpi dolendo Gaudebat tu q redime batur genus huanu flebat ut arbitror [illegible] mre q mrez xpi tanto videbat tenere dolore Quis angelor' vel archangelor' illic no fleuissent ubi a naturaz i mortlis de mortuus ho iacebat videbant xpm tocy sic male tractatu ab ipsis sic iacentu Et mariaz toto suo sanguine cru entatu iaz pietatz iaz seuitiaz z totaz bona tom pulcrm tom dulce tota delectabilez mariaz sua benignissimaz tantis cruciari singularib tu aiaz repleri doloribus sic accessisse nullo potuerit suas lacrimas refrenare Fiebat luctus & meror ab angelis ptinibus ibi qualis decebat luctus spus almos ymo mirarentur si angeli tunc no fleuissent i° [illegible] ubi est [illegible] flere Credo ego ut loquor q dolebant si do lere valebant Sic eni [illegible] fuit deu p' assumptu hominez mori sic [illegible] fuit angelos bonos in morte dni dolere Joseph ab Arimathia ho nestus z sanctus qui cu Nicodemo deposuerat corpus xpi de cruce eius in [illegible] testimonio [illegible] sunt id in sindone munda cu aliis preciosis aromatibus z posuit id i monumento nouo qd fecerat & [illegible] no dud q's [illegible] sua ad eu [illegible] mille milia angelor' q' conuenerant ad sepultura dni sui z recitabant laudes dno Q3 maria gemitus dabat z suspiria cordis illi laudes extollebat lau des eu celo [illegible] ut plorabat amare eius [illegible] volebat mesta mrz sit sepeliri cu filio amplectens eu z dicebat Misereri uos aia mea illum ad huc paululu [illegible] m' eu ut fruar eius delectione substracta saltez saltez conspicari z [illegible] [illegible] videndo [illegible] O carissimi mei nolite eu tam cito tradere sepulture date illud misere ma [illegible] ut [illegible] i m' mecum saltez defunctu aut si i m' deponitis in sepulcro me miseram sepelite [illegible] q [illegible] n' m' [illegible] Illa plorabat xpm in sepulcro z i° trahebat eu ad scepm Illa tu lebat eu tenere Ille volebat eu tradere sepulture [illegible] flebat ut [illegible] corp possent ad plenu verba formare Videbat eaz mrez dni eu sola destituta z sic iaz dabat [illegible] planctum q sic extractu filiu suu maior ille dolor de mris dolore q de morte dni Et sic dum vite mortis sepulture dederent sepulto dno in [illegible] sepulcrz amplectit corde z voce qua potuit filiu suu benedicebat ad sepulcz sedens et i ipso mag [illegible] de sic osculac' id z morte dni eu singulariter [illegible] plorabat Accessit ad eu Johannes cui eaz xpus commendauerat z lugens ipe nitens ne potuit se continere leuauit eaz sic lugentem [illegible] [illegible] fatigata doloribus afflicta fletibus sil [illegible] z [illegible] qua [illegible] videas motu [illegible] sit 19 dolor [illegible] luctu [illegible] amaro et [illegible] quando

abutatos p[illegible] lamentabat plorantes plorabant, mater que condolebat Marie, nam dulcor eius multos faciebat esse dolentes quia vivo portavit lacrimas continue quamque videbat eam plorare tam pie plorabat et tam amare dolebat quod cum suo planctu multos in luctus trahebat ad luctum fiebat luctus et clamor quamque transibat mater cum ipsa plorabat et omnes ambulantes cum ea plorabant et multe venientes obviam ei [illegible] usque conducebant plorantibus plorantes donec venerunt ad domum Iohannis ubique remansit et Iohannes eam in domo sua recepit et sicut propriam matrem eam toto corde dilexit

Sermo factus in Septuagesima in principio Synodi Basiliensis anno domini m° cccc° xxxv

Quid hic statis tota die ociosi. Hec verba originaliter scribuntur Mathei xx° capitulo. Recitantur etiam in evangelio currentis dominice. In exordio per Romanum [illegible] ceterisque omnibus hore initio benedicendi quam plurimos hoc in sacro concilio congregatos tempore longo permansisse rogo vos ut sermonem exponere [illegible] huc ad ea que presentem ociosi non comedit et multum laboravit pro nobis. Que siquidem sancta dei mater celi regina virgo immaculata et domini ancilla [illegible] profunde [illegible] semper nominare voluit. Hec omnia venerabilis Beda super Lucam loquitur ipsa devote explicando dicit [illegible] ancilla electa que mater et virgo esse non desinit. Admiranda puella que salvo virginitatis pudore suum et omnium genuit genitorem. O felix ancilla que creatorem et gubernatorem universi genuit et virgo in eternum permansit. Ipsa enim potentissima est quia dei mater et celi regina benignissima virgo immaculata et pulcherrima quia domini ancilla. Ideo ad eam indefinata fiducia cum humilitate recurramus ut apud eum a quo cuncta gratiarum dona procedunt impetret ociositatis nostre [illegible] expulsionem per affectum inflammacionis et [illegible] [illegible] hic nos congregavit spiritus sanctus desideratam [illegible] mente pia devota et serena et omnes unanimiter dicentes Ave gratia plena.

Quid hic statis tota die ociosi. Ubi supra. Quod refert [illegible] tempore longo stare et laboribus [illegible] et multiplicibus corporalibus insistere tam [illegible] labores videntur vani inutiles et absque qui [illegible] fructu dinoscuntur. Quemadmodum et vos patres et domini quod quanto multiplicibus magnis [illegible] et in [illegible] tam diurnis quam nocturnis tempore longo laboribus insistere [illegible] et salubria aliqua instituerit quod laudis honoris et glorie dei [illegible] que morum [illegible] [illegible] quod alias de [illegible] actualis reformacio que pauper tam diu in diversis mundi partibus desiderata [illegible] inde [illegible] ac que [illegible] [illegible] premissa [illegible] et aliorum in posterum [illegible] non [illegible] [illegible] ac [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pont[illegible] [illegible] Capitulum iii° [illegible]

[illegible] illorum et labores sine fructu et [illegible] [illegible] in modicam omnium [illegible] derisionem et [illegible] dei scandalum [illegible] et [illegible] [illegible] reclamando dicit adversus vos [illegible] statis hic tota die ociosi. Dicit Luce v° quod dominus Ihesus dixit ad Symonem duc in altum et laxate retia vestra in capturam. Et respondens Symon dixit illi preceptor per totam noctem laborantes nichil cepimus in verbo autem tuo laxabo rethe. Et cum hoc fecisset concluserunt piscium multitudinem copiosam. Dicit per totam noctem laborantes nichil cepimus. Super quo verbo dicit beatus Ambrosius [illegible] [illegible] [illegible] operis [illegible] [illegible] [illegible] qui autem nichil ceperunt in verbo domini concluserunt piscium multitudinem. Dicit nonnulli [illegible] laborantes in nocte scilicet tenebrarum hoc est in sapientia tenebrosa sive non vera que mundi carnalis et diabolica [illegible] sive [illegible] prima ad Corinthios [illegible] Sapientia huius mundi stulticia est [illegible] deum. De [illegible] ad Romanos [illegible] Sapientia carnis inimica est deo. Et in eodem prudencia carnis mors est causa mortis eterne. [illegible] prudencia carnis [illegible] [illegible] quis studiosius [illegible] que carnis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ista machinosa [illegible] dei inimica tenebrosa et diabolica sapientia [illegible] [illegible] Non est enim ista sapientia desursum descendens sed terrena animalis diabolica. Huius [illegible] sapientes sunt ut faciant mala bene autem facere nescierunt [illegible] Job [illegible] ista sapientia sicut inquit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ista in [illegible] [illegible] voluptuosa [illegible] [illegible] studiosus et [illegible] voluptatis [illegible] [illegible] [illegible] sacrilegus [illegible] et sacrilege [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] qui omnibus [illegible] et [illegible] singula [illegible] [illegible] [illegible] sapientes et omni dulcedine [illegible] [illegible] tamen sunt [illegible] [illegible] [illegible] tenebras [illegible] [illegible] Ysaias v° capitulo [illegible] ponentes tenebras lucem et lucem tenebras amarum dulce et dulce amarum [illegible] [illegible] Attendite [illegible] que sapientes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad Romanos i [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] esse sapientes stulti facti sunt. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] factus es dicit te stultum et sapientem [illegible] o [illegible] inimica fetida et [illegible] mundi sapientia o [illegible] tenebrosa mortalis et inferni [illegible] [illegible] sapientia [illegible] amara et machinosa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] amaritudine aut dulcedine gustabunt [illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sapientia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sapientiam [illegible] [illegible] [illegible] noctem [illegible] tenebrarum. Ideo dicit [illegible] [illegible] beato Petro preceptor per totam noctem laborantes nichil cepimus. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] venerandi patres [illegible] diligite vos qui [illegible] sapientie [illegible] laxavit recepit [illegible] [illegible] [illegible]

et recepit dico in verbo quod est fons sapientie verbum dei in excelsis et in [illegible] mandata eterna [illegible] [illegible] dicit sapientia ab [illegible] et [illegible] fuit [illegible] [illegible] enim [illegible] vera autem sapientia quid et que sit [illegible] ad hominem loquor [illegible] quod est sapientia [illegible] [illegible] Sapientia enim doctrine [illegible] non [illegible] et non multis est manifesta. Dicit enim sapientiam [illegible] sapere virtutem [illegible] sapida [illegible] nomen est [illegible] nomen eius a sapore dicta videtur [illegible] [illegible] veram esse que capit singula [illegible] ubi cum virgo sancta et immaculata [illegible] castitatem pauper [illegible] [illegible] religiosus [illegible] et nomine [illegible] regule observancias [illegible] [illegible] corde lacrimas [illegible] [illegible] [illegible] alienis et ut omnia [illegible] [illegible] omnia [illegible] dei [illegible] et dulcia [illegible] salutem [illegible] [illegible] sapida [illegible] [illegible] [illegible] humano sapore dulcia [illegible] [illegible] [illegible] que [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] inhonesta [illegible] [illegible] scandalosa [illegible] sacrilegus [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] mala legi dei [illegible] mortem [illegible] [illegible] eternam hanc dulcedinem et [illegible] lumen [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ideo usque ad dulcedinem [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] lumen [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] longe [illegible] [illegible] a fine usque ad finem et disponit omnia suaviter. [illegible] et intima penetrat [illegible] attingit tangendo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cognoscit cognoscendo [illegible] [illegible] [illegible] et mellifluam ac suavissimam [illegible] sapientie dulcedinem degustat quam videre et degustare [illegible] sapientia [illegible] [illegible] [illegible] et videre [illegible] dicit beatus Paulus i ad Corinthios [illegible] [illegible] [illegible] animalis homo non percipit ea que sunt dei [illegible] [illegible] [illegible] et non potest intelligere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] omnia scilicet bene [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] familiarem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] totam [illegible] amarum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non vere sapientes ut vera [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] natura est hominibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mortem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] que fiat de consensu sicut inquit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mortem [illegible] [illegible] mala et [illegible] [illegible] [illegible] cogitacionis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] nobis [illegible] hec [illegible]

ferent tollerent immo et approbarent. Sic et nos videre cum [illegible] et sapiencia [illegible] quod universi qui [illegible] sunt [illegible] et [illegible] [illegible] tolleraverint [illegible] observaverint aut observari fecerint legi divine [illegible] et humane contrariam [illegible] ad mortem obligat tales [illegible] [illegible] qui fuerint cum [illegible] mullatoribus [illegible] [illegible] [illegible] debent cum [illegible] in inferno cruciantur et [illegible] eternis si penitenciam non fecerint condignam [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] aut observari faciunt defendunt aut defendere conantur cum illis [illegible] sulphur et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dolor et [illegible] quia [illegible] [illegible] non obstantibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] custoditus est nec in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nemo [illegible] durior [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nos [illegible] ut emendemus tanto districtius iudicabit si negligentes [illegible] absque [illegible] et sine prudencia [illegible] saperet et intelligeret ac novissima provideret. Deuteronomii xxxii. Saperet et intelligeret novissima. Nemo poterat [illegible] principia vere sapientie et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hec sunt illa scilicet amor et timor domini. Ecclesiastici i. Dilectio dei honorabilis sapientia. Initium sapientie timor domini. [illegible] [illegible] principiis [illegible] [illegible] [illegible] ad degustandam sapientie dulcedinem et amenitatem [illegible] quibus [illegible] [illegible] [illegible] sapientiam [illegible] hanc que diligit et amplectitur deus [illegible] sapientes et in sapientia [illegible] que dominus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] omnem sapientem ad fabricandum [illegible] [illegible] ut [illegible] et fabricaret singula que [illegible] sunt [illegible] et [illegible] [illegible] sapientes [illegible] ut facerent que [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quo omnia que sunt a sapientibus facta et [illegible] sapientes [illegible] et [illegible] sapientes omnia enim opera domini in sapientia facta [illegible] non sufficit si offeramus [illegible] [illegible] opus est ut cum sapientia ea que in nobis sunt operemur [illegible] [illegible] [illegible] ut cum sapientia ea que in nobis sunt operemur non autem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] affectibus [illegible] detractionibus atque passionibus [illegible] [illegible] atque [illegible] ad [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] vere sapientie dulcedine tam in morum reformacione [illegible] in pace [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] adesse [illegible] scilicet amor dei [illegible] [illegible] aliud [illegible] [illegible] [illegible] velle [illegible] possidere [illegible] et possidere [illegible] [illegible] precepta servare [illegible] deum [illegible] offendere et si [illegible] [illegible] non [illegible] ab eo tamen a peccato abstineret [illegible]

offenderet / O virz, ob huc dore pr̄ꝫ timorem possideret sine quib, saluari nemo pt̄ et cui vi tate dia sapiens cui eius mens ad terrena mu ta ꝛ qn mutabilia bona huc derat ꝛ vere tribulo sit mersa atq depressa ꝛ tue deplorans Boe, li. i. me. ꝛ. sue consolacionis dic inq / heu quam precipiti mersa profundo mens habet ꝛ p̄priā lu ce relicta tendit in externas ire tenebras terre nis quociens flatib, acta crescit in inmensum noxia cura. Et ad ista, ac dicta vere sapie intelligen apprehendenda degustanda ꝛ possidenda / licet ꝯt uersas detractiones affectus inordinatos ꝛ pas siones animi illicitas opponere neē est ut id e in eodem lib. met. ultimo sit proferens

Tu quoque si vis
lumine claro
cernere verum
tramite recto
carpere callem
gaudia pelle

pelle timorem
spemque fugato
nec dolor assit
nebula mens e
vinctaque frenis
hec ubi regnant

Boe. p̄mo de
[illegible] de sapia doctrina [illegible] plenum

Precat ꝛ sapiam vocati estis vinee dm̄i operary hodierno in euu°. ut in eade ꝯtinuitis ꝛ p̄seueretis fidel ac diligenter vacuu sapia la boretis et ego minimo inuitg cu b̄to paulo in dn̄o ih̄u xp̄o et in caritate solliciter obsecro uos ut digne ambuletis vocatione qua vocati estis cum omni humilitate ꝛ mansuetudine cum paciencia sup portantes inuicem in caritate solliciti seruare vnitatem sp̄us in vinculo pacis vnum corpus ꝛ vnus sp̄s sic ꝛ vocati estis in vna spe vocaci onis et probetis que sit voluntas dei bona ꝛ bn̄ placens ꝛ p̄fecta exemplo illo bte ꝯgregacionis primitiue eccl̄ie in qua erat omnibus cor vnum et anima vna act. 4. hoc summe placens ꝛ acceptum ē deo. ecclie dei utile ꝛ maxime honestum. Ad hoc enim fere de vniuersis mundi partib, in quib, dispersi eratis hoc in loco ꝯgre gauit vos sp̄us sanctus ut ob dei offensiones homi abhorrentes et adeo ista scandala in teramur vera sanctitas in vobis videtur ꝗ dr̄ Eze. xi. Congregabo uos de p̄plis ꝛ adunabo uos de terris in quib, dispersi estis daboqꝫ uobis humu [illegible] et ingredientur illuc auferentur ob offen siones cunctasqꝫ abhominaciones eius de ea ꝛ dabo eis cor vnum ꝛ sp̄m nouum tribuam in visceribus eorum et au feram cor lapideum de carne eorum ut in p̄ceptis ambulent et iudicia mea custodiant In quibus ambulare et ea custodire dei precepto usqꝫ ad mortem obligati estis deut. 6. Israel audi precepta ꝛ iudicia que ego doceo te ut facies ea uiuas Sed ne sacerdotes ꝛ p̄sbi absorpti a bruto ne fornicationis sue ingratitudinis iudicium loquela labys alienis et lingua alia loquentes [illegible] p̄sonare homi [illegible] ꝯgnouisti [illegible] corrupti deo ꝛ mundo odibiles hec in sacro concilio dei iudicia subitu madant ꝛ [illegible] ꝛ [illegible] diluculum modicum in modicum dr̄ [illegible]

[illegible] hostis probit [illegible] paulo dei ple choris sua ligna [illegible] manifesta sunt ipsi [illegible] ysay. 28. Manda remanda [illegible]. Re [illegible] Expecta respecta. Ex. Re. modicum ibi mo. ibi Intulatio e verbo inquit Nicholaus de l. ide significatiu ad ondendum excessius in flus subuersorib, ꝛ illusorib, p̄phis ꝛ pbris eccl̄ie p̄ p̄mi at antiq merito recolendi Sequit subuersores iudicy sp̄us sui / pignus inter ꝯgregati est eos diuertere vellent / vnde aut eorum [illegible] tectuo vultu v̄bo saluator dicente Ite retro sathana quia non sapis ea que dei sunt et ꝙ illusores falso p̄phantes et adeo no missi eos abiciat Je. 23. falso p̄phant uobis in nomine meo et no misi eos dicit dn̄s quod d dabit in obprobrium sempiternum et ignominia et q nuq in obliuione delebitur Je. 23. O inclita magna longa lataqꝫ inclita germania [illegible] aperi oculos tuos ꝛ vide et aures tue sint intente ac agnosce quo indiscernic ignominia ꝛ flammas [illegible] inundabitur [illegible] persuasionib, alia [illegible] talib, conculcabatur libertatib, [illegible] fides catholica tamen immaculata [illegible] ac [illegible] so [illegible] hec Basilea [illegible] Bethsaida no [illegible] q impie domus [illegible] que dia merito [illegible] sacra religio nec attendit elos sui [illegible] tellum ꝛ [illegible] reperta [illegible] omnibus [illegible] dei [illegible] impiando destruct [illegible] si fieri obmittantur pro quib, estis obligati [illegible] Je. x9 [illegible] planguite [illegible] qꝫ ecce ego inducam super te terrore ait dn̄s ab omnibus qui sunt in circuitu tuo ꝛ dispergimini [illegible] nec erat qui congreget fugientes [illegible] Sꝫ dicitur verba [illegible] consiliu in filys [illegible] facta est sapia eorum fugite [illegible] et descendite in [illegible] habitatores [illegible] [illegible] adduxi super eum [illegible] [illegible] Si hec euenire [illegible] epistimo [illegible] [illegible] ꝛ [illegible] dei [illegible] [illegible] clamat [illegible] do dicit [illegible] [illegible] tot annis [illegible] ꝛ [illegible] probitate vite et [illegible] formacione hoc e in hoc sacro [illegible] laborare neglexisti [illegible] [illegible] qui facit opus dei negligenter [illegible] Je. 48. [illegible] opus dei quod e / et [illegible] pt dei opus quod in eius vinea laborare [illegible] vinee laboratores [illegible] plan qui tenetis [illegible] in ordine [illegible] [illegible] sc̄ 21. [illegible] [illegible] aut optime forme e [illegible]

pascere grege debeant / Et eo° gressu° verbo predica to seruitu exemplis / exe° predicacionis [illegible] nitendo quipo cepit facere deinde docere docuit etenim cui dicit Sic luceat lux vr̄a coram hominibus ut appareant opa vr̄a bona mt. 4. de nomine opa vr̄a ꝛ no aliena Gg°. sr̄. et [illegible] nisi Boni sollicitiq pastores impugnare pericula no assat bonis electis [illegible] ꝛ suis magis q alienis nisi alienis ꝛ no suis ignoracia est illos et pery no ita proficit. Si aut verbi cum [illegible] [illegible] [illegible] job [illegible] samuelis ꝛ dauid [illegible] [illegible] ego a [illegible] in [illegible] ego / atqꝫ [illegible] et i [illegible] ꝛ nunc [illegible] vereor [illegible] euenit vobis [illegible] nobis Sed heu verendum [illegible] de est / q q plurimo pastorum [illegible] lux in [illegible] mutata est / [illegible] in scandala [illegible] in dissolutos [illegible] in [illegible] et [illegible] [illegible] in abusiones ꝛ de prauitatis [illegible] [illegible] Et utinam ut inq Ber. hodie [illegible] pastores non sunt mercenarios se grege velle [illegible] no [illegible] [illegible] in [illegible] ꝛ [illegible] pastores et vinee [illegible] laboratores [illegible] sint tales [illegible] oporteret [illegible] damnacionem eternam hoc [illegible] in [illegible] obsecro Sequitur [illegible] ꝛ [illegible] [illegible] in mansuetudine sapie [illegible] zelum amarum [illegible] et contentiones sunt in cordibus vestris nolite [illegible] et mendaces esse aduersus veritatem ja. 3. quia [illegible] [illegible] veritas cum venerat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sub modio fieri [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ille pastorum anime ꝛ dn̄i vinee labo [illegible] [illegible] et infidelitatem [illegible] vinea dn̄i laborauerunt [illegible] [illegible] pastores [illegible] [illegible] [illegible] morte eterna [illegible] Je. 2x. Et [illegible] [illegible] in perpetuum dicere poterit illud [illegible] Je. 20. Maledicta dies in qua natus sum dies in qua peperit me mater Et [illegible] maledicta dies in qua [illegible] pastor ꝛ vinee domini operarios [illegible] [illegible] O [illegible] [illegible] pastores ꝛ dn̄i vinee labo ratores [illegible] gloriosus ꝛ amenum magis foret diligenti cum fidelitate laborandum ut cum in dies [illegible] hora venerit [illegible] dicere possent [illegible] [illegible] ꝛ claritas ꝛ sapia et [illegible] honor ꝛ virtus fortitudo ꝛ [illegible] deo meo in secula seculorum Amen Apoc. 7. [illegible] [illegible] e [illegible] facta dn̄i vinea de

qua ipse beatus presulatus in eu° hodierno loquitur ex moralibus greg. exponit de eccl̄ia militanti quid hoc prius galuit nemini fidelium dubium est / [illegible] ipso verbo ysay. 5. Vinea enim domini exercituum domus isr̄l est. In hac enim vinea sine concilio conducti est ex denario diurno a patrefamilias q̄da hora prima. Alij hora uero tercia hora sexta ꝛ nona Et vltimi hora vndecima [illegible] vo mane conducti sunt ꝛ hora prima [illegible] qui primo venerit ad hoc sacrum concilium [illegible] sꝫ merito pr̄ venerandus Alij diuine ꝛ humane legis magistri egregij doctores prime alme [illegible] alumpni pater quidam enim re et nomine reuerendus [illegible] ꝛ alij no tamen [illegible] multi quib, dici pt ꝛ [illegible] Exo. 9. [illegible] dn̄s ad Moysen mane consurge ꝛ sta Moyses in terra [illegible] [illegible] ꝛ dn̄i [illegible] gloria ꝛ honore dignus fuerit [illegible] prima ho. ꝗ [illegible] venerit et usqꝫ in hodiernum diem [illegible] columpne firmeꝗ sistentes et in dn̄o usqꝫ in fine permanebit donec denarium recipiat [illegible] mercede laboris. Alij vo conducti ꝛ missi sunt hora tercia in vineam dn̄i hoc est in [illegible] hoc [illegible] ut in eodem fideliter [illegible] labora [illegible] [illegible] Reuerendus pr̄ nomine ꝛ re [illegible] [illegible] Ceterisqꝫ qui in ipso fideliter ꝛ diligenter pro [illegible] laborauit sunt enim hora tercia [illegible] ardore concilium incepit calescere ꝛ [illegible] in 10 [illegible] feruore [illegible] fiebat [illegible] omnib, [illegible] fuit eius tamen ardor fidelis ꝛ diligens eius [illegible] qui si verum fateri velimus [illegible] in presentem diem [illegible] sacri concily tota fuit sanitas ipso verbo [illegible] 12 legitur fidelis sanitas Qui [illegible] et ignora [illegible] qui de serit Sed ne aliqui [illegible] concilium ꝛ eius iudicium ignominiose [illegible] deserunt [illegible] si ita euenit que [illegible] fides [illegible] tertia [illegible] infamiam ꝛ ignominiose [illegible] [illegible] Simple [illegible] eorum ignominia [illegible] contemnunt ꝛ illudunt ꝛ [illegible] illusores [illegible] Ad [illegible] de falsis p̄phis ꝛ [illegible] qui [illegible] aures [illegible] / Ad propositum reuertendo legitur fidelis sanitas et adhuc fidelitatem sanam firmam ꝛ perseuerantem [illegible] exhortatur ꝛ amonet eternus paterfamilias qui est Alpha ꝛ o primum ꝛ finis sic dicens scio opa tua ꝛ laborem tuum ꝛ pacienciam tuam ꝛ quia no potes sustinere malos ꝛ temptasti eos qui se dicunt apostolos ꝛ no sunt et inuenisti eos mendaces et pacienciam habes ꝛ sustinuisti propter nomen meum et no defecisti ꝛ scio tribulationem tuam et paupertatem tuam Sed diues es ꝛ blasphemaris [illegible] obsecro audi quod sequitur esto fidelis usqꝫ ad mortem et dabo tibi coronam vite Dabitqꝫ ede de ligno

qp e in padiso dei mei Apoc 2° Et erit denarius diurnus tue retributionis Qui autem missi sunt inter sextam et nonam ad laborandum in vinea domini hoc est in sacro hoc concilio pro opportunitate ... qui veneris congruentiam futuri ex denario aut alio quocumque mercedis promisso si qui sunt ut vineam evellant destruant dissipent et dissolvant ... huius domini vinee evulsores destructores dissipatores et dissolutores traducti sunt circa sextam et nonam horam ... Matheus xxvii A sexta autem hora tenebre facte sunt super universam terram usque ad nonam magne facte sunt tenebre ... deprimitur ... reformacio impeditur vicia augmentantur virtutes deprimuntur ... ut nesciat neque videre ... qui totum in tenebris ambulare faciunt mundum ... dei ... honore ... Nomine vinee ... laboratores huius ... consilium ... Job ... exsurgeret ... dissipentur ... et fugiant qui oderunt eum a facie eius ...

[illegible]

Sermo de purificatione b. v. ... per venerabilem doctorem ... ambasiatorem Regis hispanie ...

Lumen ad revelacionem gentium Luce 2° c. ... festi ... verba ... omnia ...

[illegible]

dei filius lumen de lumine non modo per beatam Symeonis prophetiam sic benedictionis voluit magnalia nunciare verum eciam Anne prophetisse sui luminis gracia illustrauit ut confiteretur domino et loqueretur de illo omnibus qui expectabant consolacionem israhel sicut beatissimus lucas refert / Erat Anna prophetissa filia phanuel de tribu Aser hec processerat in diebus multis et vixerat cum viro suo annis septem a virginitate sua et hec vidua usque ad annos lxxxiiii non discedebat de templo Symeon quippe formam veteris legis gerere videbatur Nam ipsius nomen obediens interpretatur Anna vero legis gracie formam sed interpretacio ipsius nominis manifestat ut quibus xpus in eadem erat ideo illud quod dimisit ad legem moralem hanc vero fouet ultra [illegible] [illegible] intelligimus eciam misterium Anna [illegible] q in primo sponsi sui morte est viduata [illegible] Nunc eciam annorum viduitatis eius designat tempus eorum qui in corpore constituti peregrinantur a domino Septenus quidem duodenus lxxxiiii fiunt et septem quippe ad huius seculi cursum quia diebus septem voluitur xii vero ad doctrinam euangelice perfectionis Ideoque siue uniuersalis eciam sine quecumque fidelis anima que totum vite sue tempus apostolicis mandatis instituit lxxxiiii annis domino similiter laudatur Ipsa vero anima sine fide catholica expers [illegible] splendore eius luminis quod hodie ad reuelacionem gencium illuxit usque ad finem seculi fulget et sic sponsus sine viduitate inter tenebras huius seculi lux et nequaquam tenebre non comprehendunt Tenebre quippe sunt huius seculi tria [illegible] peccatores que ad instar eciam durissimis [illegible] cordibus semper tenebre eciam heretici insipientes ut [illegible] quin sulpharosa fidei radios quibus fulget eciam ut sol et luna ostenderetur [illegible] [illegible] [illegible] pulueribus errorum [illegible] in lucem fidei [illegible] nequeunt [illegible] insipientes corde de quibus psalmista ait Illuminans tu mirabiliter a montibus eternis turbati sunt omnes insipientes corde Erat iam tumor hereticorum in sanna [illegible] rigide tradantur [illegible] et in penas [illegible] admonicionum [illegible] [illegible] atque [illegible] Tibi autem Synode sacratissima que Anna hec est [illegible] [illegible] [illegible] viduitatis annis plurimis fidei lumen de [illegible] sui luminis [illegible] [illegible] ut eciam Anna confitearis domino et loquaris de eo omnibus expectantibus consolacionem israhel fulgeresque inter errores tenebrosos scopulos et [illegible] scintilla in [illegible] diffusiones [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod cum flammarum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut locum [illegible] [illegible] videatur Intelligo [illegible] ego sic [illegible] [illegible] per [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] superficie [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] que ubi spiritus [illegible] [illegible] inflauit sibila [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] obloquentur Inter que tu Synode sacratissima lumine veritatis e [illegible] [illegible] [illegible] tenebre ville [illegible] nequit [illegible] [illegible] scintilla

discrecius et eos ad fidei veritatem reduces nec valeat [illegible] [illegible] quod in hodierna epistola xpus lumen [illegible] quasi ignis conflans ad purgandum filios leui ore prophetico [illegible] Item ipse xpus non solum est lumen eternum ad salutem et reuelacionem omnium populorum [illegible] sed eciam ignis est de celo lapsus ad terram non quidem ad eam quam pedibus [illegible] sed ad plasmatam suis manibus scilicet hominem cum ipse opus ignis misit quo delicta cordis [illegible] [illegible] [illegible] legislatorem [illegible] clamat dominus deus tuus ignis consumens est ipse eciam xpus de seipso ait Ignem veni mittere in terram et quid volo nisi ut accendatur non utique [illegible] illud [illegible] bonorum sed tone [illegible] auctorem [illegible] [illegible] domine [illegible] [illegible] fide et caritate [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ignis est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] spiritualis amor sine caritatis qua terrena mens igne spiritus sancti afflata a carnalibus desideriis [illegible] [illegible] tibi Synode sacratissima [illegible] [illegible] sicut filios leui hoc est clericos a corruptis moribus purgare desideras [illegible] audiri debent [illegible] [illegible] et [illegible] secundum caritatis dei [illegible] spiritus sancti ad quod efficacius [illegible] opus est ut [illegible] sit ignis [illegible] atque in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ignis in [illegible] [illegible] [illegible] est de natura lucidi non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] corpore celesti [illegible] [illegible] in aliena materia est illuminatiuus in [illegible] ignis in aliena materia [illegible] [illegible] lumen [illegible] [illegible] alia illuminat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] luminibus donorum [illegible] [illegible] [illegible] a saluatore [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Debet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aquarum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] neque mors neque vita neque angeli neque principatus neque [illegible] neque virtutes neque instancia neque [illegible] neque altitudo neque profundum [illegible] [illegible] separare a caritate dei que est in xpo ihesu [illegible] lucis quos deus [illegible] [illegible] lumen suum lumen [illegible] [illegible] ad reuelacionem gencium [illegible] [illegible] [illegible] possimus hic per graciam et in futuro per gloriam Amen

[S]ermo [illegible] n. [illegible] Regis Arragonum Ambasiatoris facti in sacro generali Basiliensi Concilio dominica ultima in aduentu 12

Omnis vallis implebitur / luce 3º c[apitulo] originaliter / et in euangelio domine presentis [illegible] hec verba Iam presens [illegible] [illegible] [illegible] illius qui est splendor glorie et figura substancie dei [illegible] [illegible] instat aduentus in quo venit [illegible] valles [illegible] quas deus ab eterno disposuerat adimplere vallem quidem humilitatis dignissimam hoc est virginem matrem suam tanta plenitudine spiritualis [illegible] adimpleuit quod maior plenitudo sub xpo nequit intelligi quia ipsa [illegible] [illegible] [illegible] filio in suo virginali utero meruit ministrare Et sic [illegible] [illegible] in sermone de assumpcione virginis [illegible] [illegible] in maria totius [illegible] [illegible] in xpo est [illegible] [illegible] [illegible] plenitudo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] plenitudine fluant in nos [illegible] [illegible] valle [illegible] et [illegible] [illegible] gracie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gracie eius [illegible] [illegible] [illegible] Aue maria

Omnis vallis implebitur [illegible] [illegible] Reuerendissimi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] doctissimi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nobis [illegible] nobis ut [illegible] nobis [illegible] et omnia [illegible] sacramentum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Ideo ad uberiorem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] deus dedit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] deus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Johannem / [illegible] [illegible] hominis [illegible] deus [illegible]

non deesse qui impleat Sed deest qui iubeat superbe clamabat ut ipse de propugnaretur antequam filium mitteret legem dedit que prius morbum detexit non consumpsit qua data morbus inualuit et infirmitas non legis sed nature vicio et [illegible] instancia [illegible] ut ita cognita utriusque legis insufficiencia suaque in potencia multiplicatur infirmitas et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] auxilium et infirmitas accederet ad medicum Quas vero componit idem Augustinus [illegible] lxxxiii [illegible] in effectu dicens Sicut absurdus est qui iuuenilem etatem tantum velit esse in homine [illegible] [illegible] pulcritudinem que ceteris etatibus suos ordines gerunt sic absurdus est qui ab uniuerso genere humano una tantum etate desiderat / Nam sicut unus homo suas agit etates nec oportuit [illegible] magisterium diuinum [illegible] instruccione in mores optimos [illegible] [illegible] tempore iuuentutis Sed hec vero sumitur ad Galathas iiiiº [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Et [illegible] itaque lex pedagogus noster fuit in xpo / et in Xº cº [illegible] [illegible] heres paruulus est nichil differt a seruo [illegible] [illegible] plenitudo temporis [illegible] [illegible] plene ut [illegible] etatis humane nature quo plenitudinem gracie et sensum spiritualem eidem collatum [illegible] [illegible] et hoc est quod [illegible] apostolus ad Galathas iiiiº At ubi venit plenitudo temporis misit deus filium suum ad [illegible] [illegible] totius huius nature quod de etate unius hominis fuerat [illegible] Unde propter hanc gracie plenitudinem hoc tempus in sacris eloquiis multis nominibus [illegible] vocatur in psalmo lxiiiiº Corona anni [illegible] [illegible] [illegible] qui propter gloriam eius gesta decor est omni tempori et corona / vocatur [illegible] anni benignitatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] oriens ex alto vocatur tempus inserendi [illegible] [illegible] [illegible] mathei [illegible] [illegible] [illegible] Osee vi [illegible] volo et non sacrificium ad [illegible] Corinthios vi [illegible] Omnis vallis [illegible] In verbis autem assumpti thematis [illegible] [illegible] de saluatoris aduentu [illegible] [illegible] [illegible] morbi curatiua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vallis / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] implebitur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] valles [illegible] dei filius [illegible] veniens [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] natura [illegible] [illegible] in virginis utero [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

igitur vallis fuit humana natura quam dei filius descendens
vniuit in virginis utero nec abire vallem hanc
humanam naturam que fuit mons altus In primo
homine ante lapsum mons propter montis magnitudinem
duplicatum fuit deo habitare in eo Sed hanc post
eius vicior[um] in altitudine innocentie et immortalitatis
omnino conformantis ad ymaginem quam dei factum pri-
dicta armatur temperancia compositum caritate splen-
didum aliisque virtutibus velud amenissimis nemoribus
ad ornatum decent et humiliavit valleque fecit steri-
lem non nisi tribulos concipere et spinas vicia gene-
rantem quam germen dei patris hoc est verbum eternum
a se semetipsum conmansit formam servi accipiens
super omnem creature mensuram super splendentem
sic [illegible] lumine adimplevit cuius divicias velociter
explicare non possumus tantis se scripture modis
ad unam speciem opponentibus ut lassata scriptura sit
quia evadi cum de eo omnis scriptura cunctorum unius
tractatus que humano sermone declarare valebit nec si
angelicas pennas ut [illegible] mortalium linguis
spiritus dicitur ascribat balbuciendo ergo sic possumus
[illegible] dei de hac plenitudine resonemus [illegible]
christi sanctissima que vallis propter humilitatem de unione
ad ineffabile verbum plenitudine gratiarum in instanti
sue conceptionis accepit Nempe in tanta plenitudine
et perfectione ei gratia fuit in instanti sue conceptionis
collata quod maior gratia non potest creature conferri nam
in se et in suis potentiis per habitus gratie et virtutum per-
fecta fuit et per hec tota natura humana christi est perfecta ut
gratia mediante tamquam per medium dispositionis et con-
gruentie Verbo dei in unitatem ypostasis assumeretur
gratia enim anima in esse divino nisi per essenciam in-
formantem eius substantiam perficienda non poterat que essen-
tia quod est divine bonitatis similitudo informat ad esse
divinum et vocatur gratia divinitas enim sicut in nullo
est componibilis ita nullius creature forma esse potest
Similiter permanationes et derivationes gratie in diver-
sas anime potentias que derivationes sunt virtutes
gratuite erant ipse potencie perficiat mere divine et
nisi opera sua ex hiis habitibus processissent opera virtutum
non meritoria nec perfecta fuissent quia secundum philosophum ad per-
fectum operis laudabilis non sufficit quod ipsum in se sit per-
fectum per informationem circumstanciarum Sed oportet quod eciam sit
perfectum ex parte operantis que perfectio est per habitum operi
similem Non enim sufficit iusta operari nisi etiam
quis iuste operetur sive sic iustus ut dicit Augustinus [illegible]
[illegible] diffusa est gratia in labiis tuis
propterea unxit te deus tuus Et Ysaie xi Requiescet
super eum spiritus domini spiritus sapientie et intellectus etc. Et Ysaie
lxi Spiritus domini super me eo quod unxit me hec gratia
in christo intantum plenitudine fuit ut [illegible]
paulus dicit Apostolus ad Colossenses 2o quod in ipso habitat omnis
plenitudo divinitatis corporaliter quod unus sic in iii libro [illegible]
[illegible] intelligunt ut [illegible] sit corporaliter quod [illegible]
et sit sensus quod omnis i. perfecta plenitudo divinitatis
i. divine nature in una sua ypostasi non solum
in anima christi sed etiam in carne quia verbum caro factum
est ineffabilem habuit unionem vel [illegible] corporaliter dicitur
ad similitudinem corporis mathematici quod in trina di-
mensione consistit quia divinitas est tripliciter [illegible]
scilicet modo communi quo [illegible] dicit [illegible] communiter [illegible]

et principaliter est in omnibus et hic est longitudo quia a
fine usque ad finem fortiter attingit et modo speciali
quo in sanctis est solum per gratiam inhabitantem qui pri-
[illegible] consistit in caritate et modo singulari scilicet per unionem
personalem in quo est sublimitas et profundum que duo
unam dicunt dimensionem sed dicuntur secundum respectus que
dimensio quantitatis complet [illegible] itaque ultra quantitates
que est corpus quarta quantitas esse non potest quia non est possibile
nec ymaginabile quod tres dyametri ad [illegible]
[illegible] angulos pluribus se modis intersecent [illegible]
[illegible] est possibile quod aliquo altiori modo deus sit in
creatura quam per personalem unionem de hiis omnibus
dicitur ad Ephesios iii in caritate radicati et fundati ut possitis
comprehendere cum omnibus sanctis que sit latitudo longi-
tudo et sublimitas et profundum [illegible]
Johannis iii Non enim ad mensuram dat deus spiritum
pater diligit filium et omnia dedit in manum eius [illegible]
[illegible] sicut [illegible] dilectione ut dicit [illegible] totum [illegible]
ipso toto pater genuit filium Ita incarnato filio suo
totum dedit spiritum [illegible] autem dicitur ei datus spiritus non
ad mensuram non hoc importat quod gratia habitualis sit
infinite [illegible] anima christi [illegible]
finita [illegible] infinite [illegible]
[illegible] essencie [illegible]
[illegible] humana natura [illegible]
Ut damascenus ostendit [illegible] gratiam non habuit
que limitatam [illegible] creature [illegible]
semper enim gratia [illegible] limitata est [illegible]
quia ita intencio gratie christi sine mensura [illegible]
quod nunquam potest aliquo [illegible] intensior
ad eius equalitatem [illegible] ultra [illegible]
creature limitata est [illegible] esset illa [illegible]
conveniens anime christi [illegible] unionis [illegible]
Est enim mensurata gratia creature de qua ad Ephesios
iiii Unicuique nostrum data est gratia ad mensuram [illegible]
donationis christi que mensura est secundum extensionem [illegible]
dona gratiarum gratis datarum et gratie gratum facientis [illegible]
nichil quidem habet mensuram sicut [illegible]
dedit quosdam apostolos quosdam prophetas alios vero [illegible]
et [illegible] ad Corinthios xii Alii quidem datur per spiritum sermo sapien-
tie alii autem sermo scientie [illegible] que mensuram non fuit [illegible]
[illegible] secundum gratiam et omnes virtutes et dona et [illegible]
fructus spiritus et omnia dona gratie gratis date [illegible]
[illegible] in operibus et infinito [illegible] fuit [illegible]
ad [illegible] anime limitata non fuit [illegible]
sui sufficientiam [illegible] in omnes quos [illegible]
[illegible] qui in fide ventura [illegible]
i. qui sunt et fuerunt ab inicio temporis gratie [illegible]
[illegible] homines erunt [illegible]
dicit Johannes Vidimus gloriam eius gloriam quasi unigeniti
[illegible] plenum gratia et veritate [illegible]
Secunda vallis est [illegible] quam dei filius [illegible]
in fidei vinculo [illegible]
[illegible]
[illegible] non intelligunt
[illegible] agnoverit quid efficeret
nec operibus attendentes [illegible] aut [illegible] aquam aut
[illegible] aut [illegible] aut [illegible]
solem et lunam rectores orbis terrarum deos putaverunt

Ut dicitur Sapiencie xiiii Illos tamen salvator me intra
[illegible] ex omnibus gentibus populos et linguis [illegible]
sibi in fidei vinculo adunavit quam valle vocat
Ambrosius in 3o libro exameron dicens Vallis est eccle-
sia congregata [illegible] quoque aqua ex omni valle ex
omni palude ex omni lacu Et subdit ex omni [illegible]
valle congregatus est populus catholicus Iam non
multe congregationes sunt Sed una est congregatio una
ecclesia unus populus In hanc quippe vallem plenitudinem
gratie per gratiam capitis christi effudit que eadem est in [illegible]
[illegible] singularis persone Sed gratia capitis vocatur
[illegible] hoc est unguentum in capite aaron quod [illegible]
[illegible] interpretatur de quo Ysaie 2o Erit in
novissimis diebus preparatus mons domus domini in
vertice montium [illegible] quod unguentum descendit a capite
in barbam i. in primos qui ipsi capiti inheserunt
et descendit usque in oram vestimenti eius i. ponit
[illegible] usque in finem seculi Unde cum hec gratia
non sit nisi humanitatis christi diffusa [illegible] per
[illegible] in operibus suis [illegible] in [illegible]
[illegible] omnibus meruit [illegible] merito [illegible]
Sed quod homo [illegible] quod deus [illegible]
de quo ad Ephesios iiii [illegible] capiti ecclesie
[illegible] in 1o [illegible]
[illegible] totum corpus [illegible] capite christo ex
[illegible] per omnem iuncturam
subministrationis secundum operationem in mensuram uniuscuiusque
membri augmentum corporis facit in edificationem
sui in caritate [illegible]
[illegible] que est vinculum perfectionis et [illegible]
per omnem iuncturam [illegible] unum [illegible]
[illegible] divisionis [illegible] omnem
[illegible] quia unum membrum
alterius indiget [illegible] in corpore naturali unum membrum
[illegible] membra de qua premisit Unicuique autem nostrum
data est gratia secundum mensuram donationis christi [illegible]
ubi auditus [illegible] ad Corinthios xii Si totum corpus oculus
[illegible] et si totum auditus ubi odoratus
Nunc autem posuit deus membra et unumquodque eorum
in corpore sicut voluit et [illegible] adaptat hanc similitudinem
[illegible] omnes apostoli numquid omnes prophete numquid omnes
doctores augmentum corporis facit in edificationem
sui in caritate [illegible] alios per [illegible] de novo incorporando
[illegible] aut [illegible] donec [illegible] sit [illegible]
naturale caput [illegible] est [illegible] sic in corpore
[illegible] et [illegible] corpore [illegible]
[illegible] et manifesta nobilius et perfectius esse [illegible]
sicut [illegible] in se omnes [illegible] motum et [illegible]
in totum corpus diffundens ad [illegible] ut causa
[illegible] et [illegible] primum hoc principium
mortalitas [illegible] in nobis [illegible] assumptam
naturam et [illegible] que per collum intelligitur
Canticorum iiii Sicut turris david collum tuum
[illegible] unione unimur pro qua ipse orat cum
dicit Johannis xvii Ut sint unum sicut et nos unum sumus
[illegible] sensum et modum fidei [illegible]
[illegible] merito optime ipse dicitur caput ecclesie
[illegible] potestas secundum apostolum ad naturale corpus

hominis [illegible] unum corpus vocatur scilicet quia in omnibus
est una natura unius fides unitas et reges
unus fidei sensus et unum caput et tamen divisi
secundum divisiones gratiarum diversa habentur officia sicut sunt
membra officialia in corpore et ideo nullus est
[illegible] perfectus secundum ex omnibus unum quod perfectum
in omni gratia colligit ex opposito autem dyabolus omnium
malorum caput extitit et ipsi sunt corpus eius secundum
id Job xli Corpus eius quasi scuta fusilia et com-
pactum squamis se prementibus una uni [illegible]
[illegible] caput dicitur quia omnibus reprobis
[illegible] suggerendo sensum cupiditatis et superbie
motum immittit que duo sunt inicia omnium malo-
rum in hiis omnes reprobi uniuntur quia unus ex alio
squamas i. defensiones sue malicie faciunt ne [illegible]
sagitta [illegible] possit Unum [illegible] reprobi cum
suo capite contra corpus christi insurgunt ut ab in-
vicem membra distinguat et [illegible] quam
unumquodque membrum a christo susceperit amittat hinc
bella in ecclesia hinc lites hinc contumeliarum
seminarium nonnulli procaci ore distillant hinc
hec sancta Synodus quasi naucula in mediis fluc-
tibus fatigatur Surge igitur armiger christi dei electe
Sume tibi arma spiritualia que paulus enumerat ad
Ephesios vio quibus quidem te illesum servabit ab in-
sultibus temptatoris sicut sunt casis scutum fidei et
loricam iusticie quibus deinde ante in adversarius
impugnes sicut sunt gladius verbi et oracionis iacula
Quibus Golias deiectus et fortis armatus superatur
Sic enim consummata victoria hostem cum suo vio-
lento corpore superabis de forti [illegible] victoribus
divisa coniuges [illegible] seminabis [illegible]
non tantum momentaneum in hoc seculo secundum [illegible]
[illegible] que secundum apostolum exsuperat omnem sensum et
omnes valles i. fideles humiles habundabunt fru-
mento gratie scilicet in presenti et glorie in futuro Quod
nobis prestare dignetur unigenitus dei filius
qui cum patre et spiritu sancto vivit et regnat in secula
seculorum benedictus Amen

Anno [illegible] domini factus in
Concilio Basilien[si] de anno nat[ivitatis]
domini millesimo [illegible] xxv

Si ergo ego lavi vestros pedes dominus et magister
et vos alterius debetis lavare pedes Verba
hec originaliter scribuntur Johannis xiii capitulo et
in evangelio statim lecto sollempniter recitantur Ex quorum
lectione [illegible] per ablucionem exteriorem corporalium pedum
sanctorum apostolorum [illegible] et ablucionem spiritualem animarum
[illegible] a sordibus peccatorum insinuare [illegible] quare tanto
ampliori devocione audienda est [illegible]
cum ferventiori zelo predicanda quanto maiorem [illegible]
salutis [illegible] videlicet mentis nobis est allatura
Vos inquit salvator mundi estis propter sermonem quem
locutus sum vobis Johannis xv capitulo quem sermonem Illud
intelligite sermone caritatis et dilectionis plenum quem
ipse salvator hodie apostolis suis predicavit [illegible] pedes
eorum lavit Sed contemplandum nobis est in primis
Ubi erat Regina et domina angelorum quando filius suus
[illegible] lavit pedes suorum apostolorum [illegible] super
hec non [illegible] scripturam non legimus [illegible] Sed

que in primis leg[is] ritus cerimoniasq[ue] veteris le
gis observasse hodierna die pascha s[e]c[un]d[u]m ritum
veteris legis cum filio suo benedicto et ap[osto]lis eius
pie creditur manducasse. Cernebat q[uod]am officiose
q[uam] humili filius suus unctus lavaret pedes suorum
discipulorum. Aspiciebat petrum principe[m] ap[osto]lorum refugiente[m]
[et] dicentem. Non lavabis michi pedes in eternum.
Audiebat filium suum benedictum se increpante[m] petrum
sibi quasi dicere co[m]minantem. Si non lavero te non hab[e]b[is]
p[ar]tem mecum. Maria aut[em] co[n]servabat omnia verba
hec conferens in corde suo. Aperiat igitur nobis int[er]
pidare dilectionis misterium huius sacra[m]e[n]ti ablucionis.
Nos aut[em] k[arissimi] p[ro] grat[ia] sp[iritu]s sancti impetranda
necnon intelligen[ci]a tanti misterii capescenda virgine[m] ip[s]a[m]
gloriosam domini matre[m] virgine[m] salutare devotissime
salutemus salutacione angelica dicentes Ave Maria.

Si ergo ego lavi vestros pedes d[omi]n[u]s [et] c[etera]. V[er]b[um]. Media
tor dei et homi[nu]m ihesus xp[istu]s d[omi]n[u]s n[oste]r [et] si ap[osto]los suos
co[n]discipulos semp[er] dilexit caritate. Transiturus tamen
ex hoc mundo ad patre[m] maiora dilectionis signa illis
voluit exhibere. hodie namq[ue] tenaciter ad ap[osto]los lavit
pedes eorum divine eukaristie instituit sacrum car
nis sue p[ro]bavit admanducandum et sanguinem suum
ad bibendum omnesq[ue] ap[osto]los suos sacerdotes ordinavit
etiam iudam traditorem suum. S[ed] in p[rese]n[ti] ewa[n]g[e]li[o] lectum
videamus hoc verbum q[uo]d factum e[st] de misterio ab
lucionis pedum. Surgit inquit ewa[n]g[elis]ta d[omi]n[u]s ihesus
a cena [et] ponit vestimenta sua. Et cum accepisset
linteum precinxit se deinde misit aquam in pelvim
[et] cepit lavare pedes discipulorum [et] extergere linteo
quo erat precinctus. Circa ad salutem n[ost]ram efficia
cior ablucionis modus e[st]. p[ri]mo surgit a cena quia
a p[at]re exivit [et] venit in mundum ponit vestimenta
sua q[uia] cum in forma dei esset exinanivit semet
ip[su]m linteo precingit se q[uia] formam servi accepit
in similitudine hominum factus [et] habitu inventus ut
homo mittit aquam in pelvim de vivis eruntibus
latus eius lancea aperuit [et] continuo exivit sanguis [et] a
qua cepit lavare pedes discipulorum q[uia] fide purificat
corda credencium p[ec]c[at]orum. Sequitur in ew[angeli]o ablucionis
ordo venit inquit ewa[n]g[elis]ta d[omi]n[u]s ad symonem petrum
et dixit ei petrus d[omi]ne tu michi lavas pedes. Respondit
ihesus Quod facio tu nescis modo scies aut[em] postea
q[uasi] d[iceret] Salvator mundi petre pot[ens] exercitatio corp[or]al[is]
admodum utilis est pietas ad omnia val[et]. Ego facio
hoc ergo ad signandum spiritualis ablucionis misterium
et ad informandum humilitatis exe[m]p[lu]m. Sane p[ri]mo k[arissi]mi
xp[istu]s in ew[angeli]o l[egitu]r aliquos ex mortuis suscitasse alios
infirmos curasse alios a lepra mundasse alios
cecos illuminasse ceteris membra dissoluta [et] p[ro]pa
ges membrorum pene disruptas co[n]solidasse. Ex
tunc q[ua]s sanavit corpore [et] mente p[er]fecte curavit.
Sic etiam firmiter credendum et nullatenus dubitandum
q[uod] salvator mundi hodie lavit pedes ap[osto]lorum [et] mentes
eorum a sordibus peccatorum spiritualiter abluebat. Cum tamen spiritual[is]
ablucionis iudas proditor totaliter expers fuit. Ecce k[arissimi]
primam secundus nunquam non correxit lavit p[e]c[ca]ta
d[omi]n[u]s ihesus pedes suorum ap[osto]lorum ad informandum hu
militatis exemplum incipiens a symone petro ut

qui primus erat in ordine ap[osto]li cognosceret se fore
esse servorum dei et qui maior erat in gradu dign[itatis]
minor fiet potestate humilitate. fugiens ambicionem
[et] abusivum dignacionis. Sic scriptum e[st] p[ri]me petri ca[pitulo] v
Neq[ue] dnantes in clero s[ed] forma facti gregis. Cuius
inde ut nota fieret omnibus hominibus utilitas usq[ue] ad
futura semp[er] s[e]c[u]la. propterea ipse salvator mundi lavit
pedes suorum ap[osto]lorum. Unde ew[angelistar]um in humilitate concludit
Exemplum inquit dedi vobis ut quemadmodum ego feci ita
et vos faciatis [et] paulo ante vos vocatis me mag[iste]r
[et] d[omi]ne [et] bene dicitis sum etenim. Si ergo ego lavi vestros
pedes d[omi]n[u]s [et] mag[iste]r [et] vos alter alterius debetis lavare
pedes q[uo]d fuit thema. Deinde post k[arissi]mi p[ro]p[ter] ut p[ri]mitus eum
pedes pro n[ost]ra erudicione per tropologiam exponamus libide
tribus spiritualiter edocemur. P[ri]mo q[ui]dem ew[angeli]um docet nos p[e]c[ca]ta p[ro]p[ri]a
tua plangere [et] plangendo iterum non committere. q[uo]d
tue d[omi]n[u]s ihesus mittit aquam in pelvim quam iam i[n] fundit
lacrimarum sicut ipse loquitur p[er] ezechi[elem] Effundam
sup[er] vos aquam mundam [et] mundabimini ab omnibus inquinamentis
v[est]ris. Ezech[ielis] xxxvi c[apitulo]. S[ecund]o p[ri]mus ew[angeli]um docet nos
p[re]teriti clavium subiacere p[ro] p[ec]c[at]orum n[ost]rorum ablucione quam
s[ecundu]m glo[sam] egregius doctor Aug[ustinus] tue pedes alter alterius
lavamus q[ua]m p[ec]c[at]a alter alteri humiliter confitemur. Ter[cio]
p[ri]mus ew[angeli]um docet nos pro p[e]c[ca]tis veram [et] canonicam p[e]n[itenci]am
agere quemadmodum linteum mundi vera [et] canonica p[e]n[iten]
cia abstergit universa inquinamenta p[ec]c[at]orum
itaq[ue] p[ro] k[arissi]mi p[ri]ma consideracio n[ost]ra erit de vera cordis
compunctione. Secunda erit de vir[tu]te clavium in p[ec]c[at]orum ablu
cione. Tercia erit vera p[e]n[iten]cia [et] can[oni]ca eius impo
sitione. Cum tribus considerationibus finem faciens erit huius
collacionis.

P[ri]ma consideracio de vera cordis compunctione.

Lavamini et mundi estote auferte malum cogitacionum v[est]rarum ait d[omi]n[u]s p[er] ysa[iam] p[ro]phetam ysa[ie] p[ri]mo c[apitulo]. Lavat ergo
et est mundus qui peccata preterita plangit [et] plan
genda iterum non committit. Si lavat [et] mundus non est
qui peccata preterita plangit neq[ue] tamen peccare desistit.
Unde sponsa in Cantic[is] ait Cantic[orum] v[o] lavi
pedes meos quomodo iterum inquinabo eos q[uasi] d[iceret] sp[onsa]
s[cilicet] xp[isti] anima vere penitens lavi pedes meos sc[ilicet] [affectus]
inquinavero eos. quantum profecit sordens omni
genere viciorum diu iacens in luto semp[er] erit sic dubi
tanter deterius quam iacebit. Ideo qui me lavit
dixit michi vade [et] amplius noli peccare. Ne de
terius aliquid tibi contingat. Quod q[ui]d dicit o petre
princeps apostolorum quid fugis quid resistis. vo[ca]t d[omi]n[u]s
adhuc te volentem intelligis ne tempus cum dicis
non lavabis michi pedes in eternum. Jovinian[us]
errando asseruit q[uod] semp[er] ho[mo] mundus e[st] p[er] baptismum
Novacianus hereticando mentitur d[icens] licet ho[mo] p[ost]
postea baptismum non est locus ablucionis peccatorum
cum hijs delirat pelagius in quantum hominem sine
gratia dei lavare posse crimen suum virtute liberi
arbitrii. Quod q[ui]d dicis o petre an Jovinianus es
Novacianus aut forte pelagianus. Absit a
principe apostolorum q[uod] fautor fuerat hereticorum
Hinc hereticorum. Audiat q[ui]d vera devocio. p[ro] k[arissimi]
quid ex aliis libris sacre scripture sentire debeamus
in causa primus eorum de petro principe ap[osto]lorum

aqua
[illegible]

Petrus quidem ap[osto]l[u]s sic scriptura testatur cephe
sive caput ecclesie fuit. cum aut[em] ecclesia suo gremio
p[er]fectos et imp[er]fectos contineat petrus qui caput
ecclesie fuit figuram perfectorum et imperfectorum gerere re
p[re]sentavit. Et infirmitate quidem fuit q[uia] cum cepisset
mergi clamavit ad dominum d[omi]ne salvum me fac
[et] statim accepit modice fidei quare dubitasti math[ei]
xiiii c[apitulo]. S[ed] ex virtute fidei provenit q[uod] unus pro
omnibus dixit Tu es xp[istu]s filius dei qui in hunc
mundum venisti proinde audire meruit beatus es
Symon bariona quia caro [et] sanguis non revela[vi]t
tibi s[ed] p[ate]r meus qui in celis est et ego dico tibi q[uia]
tu es petrus [et] super hanc petram edificabo ecclesiam
m[ea]m. m[athei] xvi c[apitulo]. Ex infirmitate fuit q[uod] petrus xp[istu]m
dominum tercia vice negavit. S[ed] ex virtute caritatis processit
q[uod] post resurrectionem dominum tercia vice confessus est.
Ex infirmitate fuit q[uod] petrus xp[istu]m dominum fugiendo
reliquit cum ceteris ap[osto]lis q[uia] relicto eo omnes fugerunt.
Ex virtute caritatis processit q[uod] primus post missionem
sp[iritu]s sancti nomen domini n[ost]ri ihesu xp[ist]i predicavit
Sic est p[ro] celebrium. Sic est in causa p[ro]p[ter] eorum
crucianti sunt in causa debiles infirmi qui cum
sunt deinde delicatorum minus culpabiles dicat
sunt ad flendum culpas suas p[ro]priam dampna
tam p[ro]palam plorant vehementer anima mor
tem vero lamentantur nec p[ro]p[ter] consolari ac
dolent sue mortem tarda sunt lugere. et si mente
declarare quibus tamen ut verbis vera de[note]
nulla flendi maior causa est. q[ua]m p[ro]p[ter] p[ec]c[at]a. Unde
flere non posse certe horum infirmorum typum gerit
petrus princeps ap[osto]lorum cum dicit Non lavabis
michi pedes in eternum [et] in illo statu p[ec]c[at]orum in eod[em]
ew[angeli]o xp[istu]s inquit q[ui] compunctus tercio obedie[n]s
p[ro]tulit D[omi]ne non tantum pedes meos sed [et] manus
[et] caput ceterorum novit d[omi]n[u]s qui sunt eius [et] de[inde] ordinavit
p[ec]c[at]orum q[ui]sdam elegit alios ab eterno reprobavit q[ui]sdam
predestinavit alios p[re]scivit. O altitudo diviciarum
sapiencie [et] sapie[n]cie dei q[uam] incomprehensibilia sunt iudicia eius
et investigabiles vie illius. Deum tamen sic p[er]
dis[tinc]tionis ep[istu]la [et] nimirum deus immobile dedit
dei sides electorum non deficit cum si qui sunt quorum
defuit separatur ante hoc vita p[ro]p[ter] firmatur nulli
quippe electorum de bono in malum mutatus sunt hic
statim s[ed] statim derelicta iniquitate in bono per
severat sicut scriptum est Omnibus q[ui] diligentibus deum
omnia cooperantur in bonum hijs qui s[e]c[un]d[u]m p[ro]positum
vocati sunt. ad Ro[manos] viii[o]. Et tales p[er]fecto veniunt
in bonum sonum soror petra principis ap[osto]lorum veniunt au[tem]
dum enim bonum domini sonans in cordibus eorum sonat
magis sine sono. Si non lavero te non habebis partem
mecum. Quam cum audierunt vivus deducunt se
torrentem lacrimas palpebras flentes eripiunt et
abyssus pectore suspiria contrahunt quia non custo
dieruntur legem dei promiserit se totos domino ablue
dos offerunt dicentes cum petro d[omi]ne non tantum meos s[ed]
et manus [et] caput. Intellige caput e[st] superiorem

caput

que consentit in p[ec]c[at]um manus vero exteriores sunt
operaciones p[ec]c[at]orum pedes affectus sunt terrenorum que
omnia abluit p[er] p[e]n[iten]cie lamentum cuius mittit
aquam in pelvim i[d est] cum [illegible] infundit lacrimarum.
Contrario vero reprobi in sorte unde proditor iudas
de quo d[omi]n[u]s in p[rese]nti ew[angeli]o d[ici]t vos mundi estis s[ed]
non omnes. Sciebat enim quisnam esset qui traderet eum
p[ro]pterea dixit non est mundi omnes. O ihesu salvator
mundi in q[u]o manus tue que celos formaverunt
pedes iude sicut aliorum ap[osto]lorum abluerunt in q[u]o
manus tue que celos formaverunt pedes iude sic
ceterorum ap[osto]lorum linteo extersent. Ex quo q[uo]d iudas
mundus non fuit q[uia] maiorem o[mn]ium lavit. Si possunt
videat quia p[ri]mus ew[angelist]am tropologisare recausant
d[omi]n[u]s pro me per tropologiam videbit vos inquit
mei mundi est. S[ed] non omnes. Sciebat enim quisnam esset
qui traderet eum p[ro]pterea dixit Non estis mundi omnes.
Rex quippe locutus e[st] phariseis illis interrogantibus
de discipulis eius ut quid inquiunt discipuli tui non
lavant manus cum manducant et visum accepit
Omne q[uo]d per os intrat per secessum emittitur [et] non
coinquinat hominem de corde exeunt furta adulteria
homicidia blasphemie invidie detracciones inim
micicie falsa testimonia fornicaciones ac p[er]ve[rs]e
cogitaciones hec sunt que coinquinant hominem. S[ed]
mirare hec gravissima crimina que hominem coinquinant
Cuius videt etiam clericus sacerdote[s] religiosorum
aut ep[iscop]um vero penitente. Si deprehensi fuerant
s[ed] non ideo dolet q[uia] peccavit s[ed] ideo confunditur
q[uia] gloriam suam perdidit sic iudas proditor [et] sic apud
iudeos p[e]n[iten]cia ductus sit tamen coram deo minime
penituit. Certe talia sunt evidentissima signa reproborum
eterne mortis celerum [et] proprie eorum qui sunt in statu
placionis constituti. Ex[em]p[lu]m quidem eterne reprobacionis
considerate ut videmus obdurationem [et] cecitatem mentis
in ac tertia [et] noviter ecclesie reformacionis
Committamus p[ro]p[ter] k[arissi]mi. Omittamus hanc pessimam
sortem reproborum [et] venire studeamus in sorte electorum.
Illudq[ue] vere domini loquentis ad petrum Si non lavero
te non habebis partem mecum. Potuit salvator mundi
dicere petro Si non lavero te ibis in ignem eternum.
S[ed] maluit pietatem tenere. loquendi modum Si non
lavero te non habebis partem mecum ut intelligamus
quia vera cordis compunctio e[st] que p[ro]p[ter] amorem
[et] caritatem nascitur non que ex timore servili
oritur. Rursus potuit salvator mundi quod teste
b[ea]to gregorio aliud e[st] p[e]n[iten]cia eterna desiderare
[et] aliud supplicia fugere. Rursus potuit salvator
mundi petro catholice loqui potes non habebis
partem mecum. S[ed] maluit pietatem tenere loquendi
modum s[e]c[un]d[u]m conditionalem et exhortativum sensum
Si non lavero te non habebis partem mecum quia teste
te b[ea]to Ambrosio Novit deus mutare sententiam si
tu noveris emendare delictum. hoc ergo d[omi]n[u]s ait
p[er] ieremiam p[ro]phetam. Si penitenciam egerit gens ista
a malo suo q[uo]d locutus sum adversus eam agam

tria pcta

et ego penitebo super malo qd cogitaui ut facerem illi Jeremie 18. Econtra vero de respuentibus penitenciam loquitur dns per Amos prophetam c° 2°. Super tribus sceleribus damasci et super iiij°r non conuertam adeum que ita iuxta tropologiam exponuntur primum qd pctm e cogitare quid malum est Secundum cogitacioni acquiescere prius Tercium qd decreuimus ope pficere Quartum post complacere delicto et nolle penitenciam agere et hoc non remittitur Sic locutus est dns ad petrum Si non lauero te non habebis partem mecum Plangamus itaque pro Romanorum plangamus peccata pterita suspiremus ad deum Jungamus gemitus deducamus lacrimas conuertamur ad penitenciam quia amne pudice veniam impetremus ob hoc mittit aquam in peluim ut gratiam infundat lacrimarum ob hoc lauat pedes apostolorum ut sordes abluat nostrorum peccatorum Sic ille regius propheta dauid in spiritu prophetico intellexit lauabo inquit per singulas noctes lectum meum lacrimis meis stratum meum rigabo ps° vj Cuius glo: sic hic singule hic noctes singula peccata ostendunt significat era vere penitens singulariter de singulis magis tamen de grauioribus dolere conuincitur Nec vacat a misterio qd ipse ps° ait ego dixit lauabo et rigabo locoquippe sic in superficie Rigacio usque ad intima procedit qr vere penitens non solum deflet cum ergo exterius peccata Sed perpulsare regit intimam cupiditatem et miseram malam voluntatem que radix e omnium peccatorum Sicut enim qr radix omnium virtutum caritas est et radix omnium malorum cupiditas que cum simul esse non pnt iniquitas radicitus euulsa fuerit alia plantari non poterit Sine tamen eum conatur quis Ramos incidere et radicem contendat euellere Quamuis ut verbis utar illius excellentissimi doctoris Origenis pcandi sunt non pedes corporis sed affectus mentis et abluendi sunt non per ablucionem corporalem sed spiritualem non ablucione exteriori sed interiori Ita intenditur non contemplatur ecclie claues circa thema propositum Si ego laui vestros pedes dns et magister et vos alter alterius debetis lauare pedes Vinigenitus dei

prima consideracio deriuate clauium in potestate ablutionis

filius ihesus xpus dns in morte volens subire corporalem et post suam resurrectionem ascensurus in celum ut ecclia sua commune in suam indiceret ministros ecclie instituit per quos pretate clauium peccatores a sordibus suorum peccatorum ablueret Quorum inquit remiseritis peccata remissa sunt et quorum retinueritis retenta sunt Jo. xx° Verum est autem ptas clauium nisi quoddam ministeriale ablucionis officium Vtrumque enim passionis ihesu dni mei ablutus est peccatorum Sic scriptum est apoc j° et lauit nos a peccatis meis in sanguine suo Cum autem ministri principaliter agente mouentur ad agendum ptas clauium quia passionis dni mei ihesu xpi innititur tota ad ablucionem peccatorum ordinatur propter qd saluator in euangelio dicit Si laui vestros pedes et vos alter alterius debetis lauare pedes intelligo alter alterius id est pbrorum peccatum lauatores Sacerdotes peccata credencium prelati peccata suorum

subditorum precepit dns moysi ut lepra siue macule siue in domo siue in veste apparuit sacerdoti ostenderetur quis iuxta eius arbitrium separata mundaretur Jnquo significatur qr peccatum non delectatur nisi peccator subiciendo se clauium potestati per sacerdotes emundetur concordat nouum testamentum veteri testamento Nam x leprosis quibus dns precepit ut sacerdotibus se offerrent prius fuerunt in via pflasurdi ad sacerdotes antequam mundarentur exquo facto datur intelligi qr siquis non vult se subicere clauium potestati non pt a peccatis suis emundari Vnde Augustinus Nemo dicat apud semetipsum occulte penitenciam ago Nouit deus que in corde gero ergo sine causa dictum est apostolis Queruque alligaueritis super terram erunt ligata et in celis et quecumque solueritis super terram erunt soluta et in celis sicut frustra ergo sunt date claues ecclie Si non innititur penitentibus innitimus subiciendi clauium potestati Ceterum lauit dns ihesus primo pedes suorum apostolorum deinde imposuit eis officium abluendi pedes aliorum Si ergo inquit laui pedes vestros et vos alter alterius debetis lauare pedes Circa Cum fortissime ptas clauium ita sit annexa sacerdotum merito sacerdotum qr sine indicia corporum nulla sit ad abluendum nihilominus ostensum absit hic fuit error Widleff et suorum sequacium husslitarum hic fuit error waldensium hic fuit error ...equo de luciferiano et ut de peioribus loquamur hoc fuit heresis donatistarum contra quos egregius doctor Augustinus ait Si iustus fuit minister operatur cum eo paulo qui gloriam suam non querit dicit Ego plantaui appollo rigauit deus autem incrementum dedit Si autem minister superbus fuerit cum dyabolo Sed non contaminatur donum xpi Semper per lapides canales transit aqua ad areolas in lapideo canali nihil generatur sed ortus plurimum fructum affert Sic spiritualis virtus sacramenti qr lux pura ab illuminandis accipitur et per immundos transiens non coinquinatur Cumque tamen qr saluator mundi non solum imponit lauat prius pedes suorum apostolorum antequam imponeret eis officium abluendi pedes aliorum hic eius ... consilium salutem ministrorum ... et maiores deus ut consulat saluti ministrorum ecclie quia et si mali plati frequenter sacramentum ... ad utilitatem aliorum pro tamen qr huiusmodi indigne pollutis manibus ministrando non ... sacram damnacionem ... tractant scripturas contaminant in dampnacionem animarum suarum ... deliorem et intollerabiliorem suorum ... fit ut ingrediuntur electi plati ... ecclesie patrum Ipsi vero ... admissionem supplicia descendunt Quemadmodum aque baptismatis per baptisatores diluentes illos ... Ipsa vero in cloacam mittit ad celeste regnum ... descendunt volens itaque saluator mundi prouidere saluti ministrorum ecclie prius lauat pedes apostolorum deinde imponit eis officium abluendi pedes aliorum qts iam sacerdotes nos admonuit ne ... nostra sordescant per quos ... et manus ... aliorum cottidie lauat ... documentum lauat dns ihesus pedes suorum

aplorum priusquam imponat eis officium abluendi pedes aliorum Si ergo laui vestros pedes et vos alterius debetis lauare pedes ut intelligant pastores et prelati ecclie qr ecclia non dignitas facit hominem sanctum sed mundicia vite et sermonia virtutum Vnde gregorius Jamua ... scribens ait Attende petrum et Judam Cornelius centurio adhuc ethnicus donum spiritus sancti meruit presbiteros seniores dampnat ... puer iudicat Non est facile stare in loco petri et pauli et tenere locum iam tenet xpo regnantium quin ... saluatur ... nisi ut pueratur ... et gaudemus ... Crisostomus super matheum vide quomodo sederat supra cathedram cathedra non facit sacerdotem sed sacerdos cathedram locus non sanctificat hominem sed homo locum Qui super cathedram sedet honore cathedre accipiet qui vero male super cathedram sederat in iniuriam cathedre facit Ideoque malus sacerdos de suo sacerdocio honorem non acquirit sed crimen et dampnacionem Ite idem in eodem Si bene vixeris et bene docueris populum instruis Si aut bene docueris et male vixeris tu solus condempnaberis Nam bene viuendo et bene docendo populum instruis quomodo viuere debeat Sed bene docendo et male viuendo deum instruis quomodo te debeat condempnare Consequenter ad aliud quidam contemplanda ... que ex textu patet enim hic nobis promittitur Considerata patris Romanorum qr ptas clauium differenciata e in claue ordinis et in claue jurisdiccionis que quidem claues et si abinuicem distinguuntur Vtraque tamen ad ablucionem peccatorum ordinatur illa peccata abluit in foro consciencie ista peccata abluit in foro exteriori iusticie quo supposito duas sa... lubricamus veritates clarius ex textu patet euangelii quod dicamus prima veritas in generali reformacione ecclie que fit per concilium generale Primo reformari debet Romanus pontifex successor petri qui est caput ecclie Vnde inquit euangelium ... dns ad Symonem petrum ad quem ad lauandum eum non venit primo lauare ... andream fratrem symonis petri ... primo fuit secutus ... Nec venit primo lauare Johannem licet hodierna die super pectus dni recubuerat Matheum nec venit primo lauare ad aplatum qui in theolonico sedens vocatus ... Sed primo venit ad symonem ut intelligamus qr Romanus pontifex successor petri primo est abluendus et in generali reformacione ecclie reformandus nec vacat a misterio qr petrus ita rendit dne in primo euangelio dne non tantum pedes meos Sed et manus et caput ... qr caput ecclie sit ipse Romanus pontifex sit successor petri manus que est organum operatiue significat statum superiorum platorum quorum officium in ecclia est exercitatiuum sacrarum ierarchiarum actionum

Pedes aut statum tenent inferiorum sacerdotum et Religiosorum qui subiciuntur correccionem platorum Vt igitur Reformacio ecclie integra sit qr a capite usque ad pedes descensiue fiat ordo reformacionis exposcat Ne forte caput sordibus languescat languor in totum corpus ecclie descendit per hoc aut excluditur error ille sacrilegus maledictus exterminandus ferro et igne et vindicandus et ab ecclia exterminandus eorum widleff qui dicit qr solus deus pt Romanum pontificem successorem petri Reformare excludendo concilium generale Non enim dns dixit petro ego solus debeo te abluere sed ita locutus est Si ego laui vestros pedes et vos alter alterius debetis lauare pedes descendit per hoc ... hic pestilentissimus error qr impia heresis ... cathharorum qui negauerunt claues ecclie eo quibus perniciosissimus hereticus delirat omnes qui aduersus auctoritatem sacrorum conciliorum latrant latrant inquam ut reformacionem ecclie possint euadere et omnibus perditam ... demoniacas libertatem peccandi promittere de quibus ipse petrus apostolus 2° ... c° 2°. scribit ita dicens hij sunt fontes sine aqua nebule turbinibus agitate quibus caligo tenebrarum reseruatur Superba enim vanitatis loquentes polluunt Jn desideriis carnis luxurie eos qui paululum effugiunt libertatem illis promittentes cum ipsi sint serui corrupcionis a quo enim quis superatus est huius illius est Si enim refugientes coinquinaciones mundi in agnicione domini et saluatoris nostri ihesu xpi rursus hiis implicati superantur facta sunt illis posteriora deteriora prioribus Melius enim erat eis non cognoscere viam iusticie quam post agnicionem retrorsum conuerti ab eo qr traditum est illis sancto mandato contingit enim eis id verum prouerbium Canis reuersus ad vomitum et sus lota in volutabro luti Secunda veritas in generali reformacione ecclie vnus status debet alium reformare auctoritate concilio ecclie cum bona unusquisque comparare reformandorum et cum bona caritate comparare reformandum Si ego inquit laui vestros pedes dns et magister et vos alter alterius debetis lauare pedes Jnterrogo vos dns cardinales et vos presidentes sedis apostolice quare tanto tempore neglexistis reformare statum archiepiscoporum episcoporum et curatorum certe ne tollatur a curia Romana exaccio peccuniarum vacanciarum annatarum communium atque minutorum seruiciorum Rursus a vobis in primo dni prelati archiepiscopi et episcopi quare tanto tempore neglexistis reformare statum summi pontificis dnorum cardinalium et officiariorum Romane curie Certe ne tollatur a vobis exaccio peccuniarum pro collacionibus ordinum pro collacionibus beneficiorum et pro gracia dispensacionum propter quas sacrilegas exacciones a tempore consiliorum lateranensis non potuit ecclia reformari Sicut ... consiliis hiis de quibus dns in euangelio dicit Ve vobis qui tulistis clauem

sae ipsi no introistis nec alios intrare per
misistis Satis est p(ro) celerimi status z reformacionis
ecclesie usqz impius aut distulisse aut dissimulasse
aut impediuisse Sequitur terciam ecclesie re
formacionis quam ipse saluator expressit in textu
huius euangelii lectionis presertim in verbo ...
oportet Si ergo laui vos pedes dns et mgr
z vos alter alterius debetis lauare pedes·

Tercia (con)sideracio q(uod) vera (con)tricio pnia admodum linthei mundi abstergat vniuersa pcti inquinamenta etc.

Sollempnitas misse consecracio crismatis
atqz tarditas hore compellunt me terciam con
sideracionem meam breuissimis verbis expedire In
qua dicis sicut quod baptisma z ... pnia ad
modum linthei mundi abstergit vniuersa inq
uinamenta pcti Est autem vera pnia que s(ecundu)m
auctores fit per pcm pro qualitate criminis ...
Sz falsa pnia est que s(ecundu)m qualitatem criminis neqz
s(ecundu)m auctorem sacrorum canonum penitentibus iniungitur
de qua ... aut negociator aut ali
cui officio deditus quod sine pcto exerceri no pt
aut qui bona aliena iniuste detinet aut
qui odium in corde gerit no pt veram pniam agere
per quam ad vitam valeat eternam peruenire
nisi negocium deserat nisi officium dimit
tat nisi bona que iniuste occupat restituat
nisi denique odium ex corde dimittat Illa quod
vera penitencia peccatorem deo reconciliat ista
conciliare nescit illa soluit debitum peccati ista
satisfacere nequit Illa peccatorem amicum dei con
stituit Ista odium dei non tollit Illa quasi lin
theus mundus sordes tergit pannus ista quasi
pannus menstruate est ante deum Hec in
ipse vera pnia que primitus imponitur lintheo
mundo comparatur Lintheus quippe mundus pedes
tergit lintheus mundus sordes tergit lintheus
mundus figuram accipit pedum quos inuoluit
lintheus mundus pedes mundos immundos reddit
Et ecce quatuor proprietates quatuor sunt virtutes pnie
z quadruplicem vere pnie demonstrant effectum
Primo quod vera pnia iniquitates meas tegit an
te deum ita ut no amplius imputentur ...
pro dicente Beati quorum remisse sunt iniq(uitates) z quorum tecta sunt pcta Beatus
vir cui no imputauit dns pctm. Item lintheus sordes tergit
etiam post ablucionem pedum sic ...
abluit pniam ostendendo vera pnia ...
iniungitur ... si qua ...
pnia imponitur que tergit reliquias pre
cedencium peccatorum Unde antiqui satisfaccionem ...
... peccatorum extendere et illis aditum amplius
non indulgere Tercio lintheus figuram accipit
pedum quos inuoluit Sic qualitas z quantitas
pnie ... proporcionari qualitati z quantitati pcti
iuxta arbitrium sapientis sacerdotis z discreti sicut
in octaua synodo legitur hoc sit positum in iudicio
eorum qui presunt quanto tempore vel quomodo penitere
debeant qui delinquunt Quarto lintheus mundus
pedes mundos reddit Sic vera contricio pnia

tia z virtutes pristinis restituit Inuenimus tamen
Ioseph ab Arimathia inuoluit corpus ihu
in syndone munda ut intelligamus quod qui primo
agit ... Sic expressisse videtur
aplus ad colocenses 3o Mortui estis et vita vestra
abscondita est cum xpo in deo Mortificate
ergo membra vestra que sunt super terram fornicacionem
immundiciam libidinem concupiscenciam malam z auariciam
que est ydolorum seruitus propter que venit ira dei in
filios diffidencie De ira dei legimus in Gen. quod
deus centum z viginti annos pnie ante dilu
uium constituit z quod tot annis ...
pniam agere noluerunt nequaquam expectauit deus
quin xx anni completentur ...
... fuerat comminatus Et quid de antiquo diluuio
loquimur videamus ... quomodo mundus diebus
nostris gladio feriatur quibus passionibus ...
intereat Ecce vides depopulate castra ecclesie spoliata
monasteria destructa In solitudine pene omnia
agri redacti sunt que sunt euidencia signa quod
ecclesie status cito grauissimam ...
paciatur z fortassis vltimam tribulacionem si non
reformatur Et quid ergo agis o sacratissima synodus Cur
quid differs quid tardas quid dissimulas ...
dei reformare Nonne vides ...
in orbe z tu negligenter agis ...
diligentissime ad extirpandam impiam heresim
hussitarum ...
vicissitudine temporum ...
est inuentum Numquam est auditum quod per vnum
generale concilium tota vna gens ...
regnum ad fidem sit reductum Primum ... dampnauit
z vle concilium Nicenum arrianos ...
Primum Constantinopolitanum macedonianos re
probauit Primum Ephesinum nestorianos dep
suit Primum Calcedonense dyoscorum z eutichen
abbatem Constantinopolitanum anathematizauit
Sz nullum eorum totum vnum regnum ad fidem
reduxit Sic optima spes est de reduccione
boemorum Itaqz plus omnibus hijs laborasti sacra
synode ... super modum ...
ecclesie Si ergo ... diligencia
intenderis ad reformacionem ecclesie ...
te oro te obsecro te obtestor sacra synode
per viscera mie dni mei ihu xpi qui te in
spiritu sancto congregauit noli desistere a promissis
tua Si sic spopondisti regibus z principibus ...
z toti populo xpiano reformare ecclesiam in capite
et in membris ita sit sine personarum acceptione
ne forte propter defectum reformacionis ecclesie ...
error hussitarum resurgat no dicam in Gallia
solum sed in ytalia in Germania ...
in hyspania et in toto orbe erit quod nouissimus
error peior priore ... forsitan synode
sacra Quo me congregasti ... reformare

Quo me ad hoc instruxisti Quo ... me pollici
tum ex ipso ... sanctissimum Eugenium ...
... ad hesisse ad finem re
formacionis Sed ... generalis huius Ita
vehementer impugnat ecclesiam dei quod vix pt
... reformacionis ...
nemo pt inficiari ubi plurima impedimenta
fuisse z esse et de die in diem succrescere Sed
... sacratum synode Si in hoc
... solo ... agitata procellis ...
... pessimis ...
z pestilentissimis hominibus displicere ...
... reformacio Incipiamus ab exordio
nascentis ecclesie siue incipiat ab Abel siue ex
ordio sumat a tempore aplorum qui sunt primi
generacionis ut alij credunt Semper inuenimus quod
fides ecclesie creuit in persecucionibus ...
uersitatibus ecclesia super modum profecit Cuius rei
... singula ... testes ...
... passa est tempore aplorum z tempore martirum
... persecucionum tempus
... deus probare voluit ... Post
... victoria Iam Iamqz pa
... reddita ecclesie per Constantinum pullulauerunt
... heresibus Arriana Sabelliana pellagia
na z ceteris ad ... bella ecclesie ...
... gladios no ... fallacia ...
subuerterent Omnes hos ... heretici
... ecclesia katholica z aplica ...
... per doctores ... catholicos
grecos z latinos Origenem Basilium Damas
cenum Gregorium Nyssenum Gregorium Na
zanzenum Dyonisium Athanasium hylarium
Ieronimum Ambrosium Augustinum Gregorium
... Demum post hos laudabiles z gloriosos ...
... ecclesia ... emersit ...
quieuit diu in sanctis confessoribus pontificibus
anachoritis cenobitis heremitis in vita
... z quasi celestem ascendit ...
... angelicam in ...
... Et ecce Si placet imitari et
statuta antiquorum patrum renouari facile possit
ecclesia reformari ... ergo fides ecclesie semper
... z si infirma ...
... impedimenta ... Confidimus
tamen in dno ihu quod qui cepit in nobis bonum
opus ipse perficiet et ecclesiam suam ...
... Sz quis erit impedimentum
... quominus reformacio fiat ...
... est ille Sic sepius ...
... adhuc z qui in sordibus
est sordescat adhuc ... reformare ecclesiam
... z illam procurabit ...

vitam z gloriam consequi eternam Quam ipse Io
hannes ... eius thema exorsi sumus
apocalipsis ultimo expressit d(icens) beati qui lauant sto
las suas in sanguine agni ut sit potestas eorum in ligno
vite ut intrent in ciuitatem ...
... cuius artifex z conditor deus est qui ...
perfecta viuit z regnat deus per infinita secula
seculorum Amen

Sermo per magistrum Iohannem Abbatem
de Cervatis Decretorum doctorem in Concilio
Basilien(si) Dominica Quasimodogeniti

Pax vobis Ioh. xx. c. et in evangelio hodie
celebrata collocatur primo verbum Redem
ptoris deus humanum genus ...
... in mariam Altius ergo intueamur quanto
deuotionis affectu a nobis eam voluit honorari
qui totius boni plenitudinem posuit in maria
ut si quid spei in nobis est si quid gratie si quid
salutis ea mediante dari noscamus totis me
dullis cordium precordiorum affectibus et votis omnibus
mariam veneremur quia sic est voluntas eius qui
totum nos habere voluit per mariam Hec inquam
voluntas eius est qui omnia prouidens ...
miseris consolatur fidem excitat spem roborat dif
fidenciam abicit erigit pusillanimitatem Ipsa
regia est maria per quam ad nos saluator ad
uenit procedens ex vtero tamquam sponsus
de thalamo Tenentes enim viam studeamus z
nos per eam ad ipsum ascendere qui per ipsam ad nos
descendit per eam venire in gratiam ipsius qui
per eam in nostram miseriam aduenit simpliciter
et efficaciter salutis nostre negocia pertractabit
... quod ergo qui ab ea quesierit in
uenit et frustrari non potest Queramus ergo
apud summ misericordem filium per mariam
ut dicere queamus dicentes mente deuota Aue g(ratia)

Sit procul z extranea ab hac sancta synodo ...
patres z dni mei prestantissimi Increpacio illa prophete
... z dicentis Iniqui sunt
... sed plane sic
religiosus z plenus quam dignus benedictione
Conuentus siquidem ad laudandum dnm conuenit
ad orandum ... placens deo
angelicis familiaris Statuite ergo in ...
optimum Statue in ... spirituali et deuocione ...
... in loco orationis z in hac scala xpi et
iudicio spirituali Nolite considerare que videntur
et temporalia sunt Sz magis que no videntur eterna
Secundum fidem no secundum speciem ... Terribilis
siquidem ... est locus iste ... utique
porta celi scala illa erecta est ascendunt
z descendunt angeli super filium hominis Cuius
nempe iste filius hominis celum ei sedes est
terra scabellum pedum eius Eleuata est magni
ficencia eius super celos manet tamen nobiscum

n sed ad scdm consilium ipse enim ait ubi duo
uel tres congregati fuerint in nomine meo
ego ibi sum in medio eorum Sed ad rem deinceps
locutus sum deueniendo siquidem fortasse
in medio tanti cetus iusto lectionis euangelice
historie dubitandum dicit in duobus primo quia non
uidetur conueniens corpus cum cicatricibus resurgere
debuisse Secundo quia ad corpora eorum qui mortui re-
surgent in incorruptionem corporis corruptibile hoc
induetur incorruptionem Sed cicatrices et uulnera
ad quandam corruptionem pertinent et defectum
Non uidetur fuisse conueniens ut christus qui re-
surrectionis actor est cum cicatricibus resurgere
debuisset Secundo si dubitandum quare sic de-
beant corpus eius resurrexerat Januis clausis
intrasse ad discipulos Nobis primo respondeo iuxta mate-
riam parentem alia quam aliis de seculo aut certe alii
quedam si illis siquidem sicut infantibus lac potum
dat et non escam quia apostoli firmam tamen ideo sed
aliis solidiora apponenda esse idem ipse suo dicit
eos loquimini inquiens non in doctis humane sapientie
uerbis sed in doctrina spiritus spiritualibus spiritualia com-
parantes Et iterum Sapientiam loquimur inter per-
fectos quales uos esse uideo nisi forte uos ex
longo studio escis celestibus occupati contritis se
sibi et in lege dei meditati die ac nocte itaque
paratis fauces non lacti sed pani pane uero
qui de celo descendit christus est cuius cicatrices per ipsum sic
resurrexit a mortuis in corpore suo permansere que
non pertinent ad corruptionem uel defectum sed
ad maiorem cumulum glorie in quantum sunt quedam
uirtutis insignia et in illis locis uulnerum quidam
specialis decor apparebit Conueniens ergo fuit
christum in resurrectione corpus cum cicatricibus resumere
primo quidem ut refert sanctus thomas in summa parte
sue summe questione liiij articulo iiij propter gloriam ipsius
dicit Beda super lucam quod non ex impotentia curandi
cicatrices seruauit sed ut in perpetuum uictorie
sue circumferat triumphum Et augustinus dicit xxij
de ciuitate dei fortassis in illo regno celesti mar-
tyrum in martirum uidebimus uulnerum cicatrices
que pro christi nomine pertulerunt non enim deformitas in eis sed
dignitas erit Et quedam quamuis in corpore non
corporis sed uirtutis pulcritudo fulgebit Secundum fuit con-
ueniens dominum christum in resurrectione corpus cum cicatri-
cibus resumere ad confirmandum corda discipulorum
circa fidem sue resurrectionis Tercio ut patri supplicans que
genus mortis pro homine pertulerat semper ostendat Quarto
ut sua morte redemptis quam misericorditer sit adiutum propo-
nat eiusdem mortis indiciis Quinto [illegible] dampnandi
iudicio annunciet unde dicit augustinus in libro de simbolo
Sciebat christus quare cicatrices in suo corpore seruaret
sicut enim demonstrauit thome non credenti nisi tangeret
et uideret Sic etiam inimicis uulnera demonstraturus est
sua ut conuincens eos ueritas dicat Ecce hominem
quem crucifixistis uidetis uulnera que infixistis agnoscitis
latus quod pupugistis quoniam per uos et propter uos

apertum est nec tamen intrare uoluistis Sed nunquid prete-
reundum tam gestum est hic ut clericus discipulo
tue de esse cum non erat cum aliis quando uenit ihesus
postea autem ueniens audiuit audierit dubitaret
dubitans palparet palpans crederet Si enim ut
cum deuoto Bernardo loquar non solum decat
hore sine cum nec unus [illegible] sine pre-
celesti cadit super terram nequaquam putandum est
ex quo conuersatione redemptoris nostri superuacue
positum fuisse plena quippe sunt omnia summis
misteriis ac celesti singula dulcedine redu-
dant Non hoc procul dubio casu sed diuina
dispensatione gestum est Egit namque miro modo
superna clementia ut discipulus ille dubitans dum in
magistro suo uulnera palparet carnis in nobis
uulnera sanaret infidelitatis plus enim nobis thome
infidelitas ad fidem profuit quam fides credentium
discipulorum dicit N leo papa Suffiaebat thome ad
fidem per uisum uidisse quod uiderat Sed nobis operatum
est ut temptaret que uidebat quia dum ille ad
fidem palpando reducitur mea mens omni dubie-
tate postposita in fide solidatur Sed quippe discipulus post-
quam dubitare permisit nec tamen in dubitatione
deseruit sic ante natiuitatem suam hec mariam
sponsam uoluit que tamen ad eius nupcias non perue-
nit ita factus est discipulus dubitans et palpans testis
uere resurrectionis Sicut sponsus matris sue custos
integerrime uirginis Palpauit igitur thomas
et clamauit Dominus meus et deus meus Dicit
ei ihesus Quia uidisti me Thoma credidisti
cum paulus apostolus dicat Est autem fides spe-
randarum rerum argumentum non apparentium Certe liquet
quod fides illarum rerum argumentum est que apparere
non possunt Que enim apparent iam fidem
non habent Sed agnitionem Dum ergo uidit thomas
dum palpauit cur ei dicitur quia uidisti me cre-
didisti Sed manifestum est quod aliud uidit thomas
et aliud credidit A mortali quippe homine diui-
nitas per certitudinem uideri non potuit Deum
ut ait Johannes in canonica sua deum
nemo unquam uidit Et ysaias dicit Deus oculus
non uidit deus absque te que preparasti expectantibus
Et Augustinus in libro de uidendo deum ad paulinum
deum nemo uidit unquam uel in hac uita sicut ipse
est uel in angelorum uita sic uisibilia ista que
corporali uisione uidentur nec repugnat id
Job dicit In carne mea uidebo deum et Job
ultimo Auditu auris audiui nunc autem
oculus meus uidet te quia ut refert sanctus thomas
in prima parte sue summe questione xij articulo iij illud
quod dicitur in carne mea uidebo deum non intelligitur
quod oculo carnis sit deus uisurus uisiones sed deum
ne existens post resurrectionem uidebit te intelligendum
Et quod dicitur nunc oculus meus uidet te Et dicitur apostolus dicit
oculo mentis sicut ad ephesios i det nobis spiritum sapientie et reuelationis in

agnitione eius illuminatos oculos cordis uestri nec
etiam repugnat id quod dicitur Jacob Genesis xxxij
Vidi dominum facie ad faciem et salua facta est
anima mea quia non est referendum ad ipsam
diuinam essentiam sed ad figuram in qua ymaginabatur
deus Et hoc ipsum ad quandam eminentiam prophetie
pertinet ut uideatur deus loquens uel etiam
hoc dixit Jacob ad designandum quandam eminentiam
intelligibilis contemplationis supra omnem statum
Moyses tamen et paulus deum uiderunt per essentiam
in raptu de Moyse ait dominus numeri xij Si quis
moyses in omni domo mea fidelissimus est ore
ad os loquar ei et palam non per enigmata
et figuras deum uidet Paulus etiam dicit ij
ad Corinthios xij Scio hominem siue in corpore siue
extra corpus nescio deus scit raptum est in paradi-
sum et audiuit archana uerba que non licet
homini loqui Non tamen paulus et Moyses in
dei essentiam uiderunt sensibus carnis utentes sed secundum naturam et preter
communem ordinem raptus ad uisionem diuine essentie
fuerunt eleuati homines igitur uidit Thomas
et deum confessus est dicens Dominus meus et deus
meus Videndo quod credidit qui confitendo unum
hominem hunc deum quem uidere non poterat
conclamauit letificat ualde quod sequitur Beati
qui non uiderunt et crediderunt In qua nimirum
sententia nos specialiter signati sumus qui eum quem
carne non uidimus mente retinemus Nos significati
sumus si fidem nostram operibus sequimur Ille etenim
uere credidit qui exercet operando quod credit Econtra
de hiis qui fidem nomine tenus retinent
paulus dicit Confitentur se nosse deum
factis autem negant hinc Jacobus ait fides sine
operibus mortua est per premisse doctrinam Secundo
quod post resurrectionem gloriosam Januis clausis
ad discipulos intrauit scilicet in eadem domo
et hac non ex natura corporis sed potius ex
uirtute diuinitatis unite ut refert sanctus doctor in 3a
parte sue summe questione liiij articulo i unde Augustinus
in quodam sermone paschali quod quidam sic dis-
putant Si corpus erat si hoc surrexit de se-
pulcro quod pependit in ligno quomodo per hostia clau-
sa intrare potuit Et idem uidit Si comprehendis modum
non est miraculum ubi deficit ratio ibi est fidei
edificatio manifestum est quod est non eius apertus
intrare potuit quo nascente uirginitas
matris inuiolata permansit Sed adhuc considerandum
nobis est cum lectio euangelii hodierne ce-
lebritatis Christus dominus dedit spiritum sanctum discipulis suis dominus noster et
scilicet dedit in terra consistens et scilicet celo presidens
neque enim alio in loco datus spiritus sanctus est aperte
intimatur nisi nunc cum per insufflationem perhibetur
et postmodum cum de celo ueniens in linguis uariis
demonstratur Cur igitur prius in terra discipulis datur
postmodum de celo mittitur Considerandum

nobis est quod duo sunt precepta caritatis dilectio uidelicet
dei et proximi In terra datur spiritus ut diligatur
proximus e celo datur spiritus ut diligatur deus
Sicut enim una est caritas et duo precepta
ita unus spiritus et duo data prius autem a consistente
domino in terra post modum e celo quia in proximi
amore discitur qualiter peruenire debeat ad amorem
dei unde Johannes in canonica sua dicit Qui enim non diligit fratrem suum quem uidet
deum quem non uidet quomodo potest diligere Fructus autem spiritus
sancti Caritas gaudium pax Et ad Galathas v
Caritate diligimus que sunt diligenda et odimus que
sunt odio habenda Si assunt que diligimus est gau-
dium si absunt que odimus est pax primus
enim effectus caritatis est pax ut dicit sanctus doctor
in 2a 2e questione xxix articulo iij Et ergo de pace
est doctrina uniuersalis ecclesie quod legitur per illud
Genesis viij Columba ramum oliue portat
in ore suo etc Oliua signum est pacis Columba
signum est spiritus sancti Inde significatur quod uiri
spirituales debent deferre more pacem ut ad
ea que pacis sunt [deleted text]
[deleted text] admoneant quia
ad pacem mouet apostolus ad Romanos xij dicens
pacem sectamini et ob hoc etiam pacem ecclesie
perturbantes diuersis penis sunt puniendi
ut in capitulo qui contra xxiij questione i Non enim omnis
episcopus qui dicit pax uobis est quasi columba au-
diendus ij questione vij Non omnis est qui dicit pax
uobis plerumque non columba sed coruus reputatur
ij questione vij Sed ecce ergo bonum quod ecclesia tenentur
esse solliciti seruare unitatem spiritus in uinculo pacis
ad Ephesios iiij Pacem ipsius redemptor noster hodierna
die discipulis contulit Januis clausis in stare so-
lempnitatis et sua conuersatione triplicem pacem triplicat
primo pacem temporalem quia pacificauit terrestria
ad celestia per passionem suam per sanguinem crucis eius etc
Secundo pacem caritatis quam propter amorem ad deum
pacem habete etc Tercio pacem eternitatis quam promisit
ut ipsi qui posuit fines tuos pacem Et pro
hoc concludendum est cum redemptoris nostri
uerbo premisso scilicet Pax uobis etc
Nunc uero precor mei uolentium circa de pace
loquamur pro qua dei filius ut ait Crisostomus
Passus est propter quam crucifixus et sepultus
Cum tamen nobis pro omni censu hereditatis reliquit
Voluit dei filius mori ut nos reconciliaret
deo patri Voluit memoriam contrahere cum
sorore nostra humana scilicet natura ut pacem in mundo
reformaret Cuius rei signum pacem
amplectens pacem Sacrosancta mater ecclesia in
missa ante communionem pacem exhiberi mandat
per quam constat ipsum ad omnia que in misteriis a
guntur ac in ecclesia celebrantur plenum prebuisse con-
sensum ut in capitulo Pacem De consecratione distinctione ij Et
hec sancta synodus in tractatu ad pacem pro
curandam in ipso domino congregata est quam
pacem primo et in omnia in suppositis exhibere
et procurare tenetur ut credat aliquis in eo

cicatrices xpi

pax

nota pax

Et ne aliqd bellum causari valeat intestinum in sup
posito eius q[uod] deus pacis auctor auertat p[er] suam
piissimam clemen[tiam]. Tercio etiam de premio pacis
procurare intendit hec sca synodus in principalibus
membris totius tractat[us]. Ideo licet rudi stilo tangam
Primo aliquas diuisiones ad pacem p[er]tinentes. Se[cun]do
easque ad pacem tendere siue procurandam valeant
possint. Tercio interseram ea que paci aduer
santur. Quarto referam qui sint pacifici. Quinto q[uo]d
domus huic apte beati[tu]do adaptetur. Sexto q[uo]d
pacifici sint beati et hijs expediat erit finis p[rese]ntis
sermonis.

Primo principaliter ut predixi sunt nonnulle diui
siones ad pacem p[er]tinentes. Ubi considerandum est
q[uod] alia est pax bona et alia mala. Bona vero
triplex [est] s[cilicet] temporalis pectoralis [et] eterna. De prima
sit pax [et] veritas in diebus meis ait Ezechias
ad Ysaiam p[ro]phetam iiij Reg[um] xx. Et p[s.] zelaui
super iniquos pacem peccatorum videns. Et dominus
p[er] Ysaiam p[ro]phetam utinam attendisses ad man
data mea facta fuisset sicut flumen pax
tua ysa. xlviij. Et [illegible] ait [illegible]
Si in terra [illegible] dei ambulassent habitassent utique in
pace super terram. Unde Augustinus xix li. de ciui[tate]
dei dicit Tantum est pacis bonum ut etiam in rebus
terrenis atque mortalibus nil gratius soleat audiri
nil desiderabilius concupisci. Vel postremo posset
melius inueniri. Et hec pax subdiuiditur quia
sic distinguitur quadruplex bellum s[cilicet] inter carnem
[et] spiritum inter hominem [et] deum inter hominem [et] an
gelum inter hominem [et] hominem sic [et] q[ua]druplex [illegible]
pax bona distinguitur in [illegible]
qua fiat subiectio carnis ad spiritum dicitur est
[illegible]
[et] humiliare [illegible]. Ubi [illegible]
pacem s[cilicet] inter hominem [et] deum fiat iustitia ex
parte nostra et misericordia ex parte dei [illegible]
obviauerunt [illegible] iustitia [et] pax osculate sunt. Tercia
vero pacem inter deum [et] angelum fecit incar
natio filij dei reconciliatum enim sunt angeli homi
nibus cognouerunt humanam naturam associatam [et] unitam
diuine nature in una persona. Ysaye l[illegible]
fructum labiorum pacem s[cilicet] pacem ei qui longe
[est] hominum [et] pacem ei qui prope est [id est] angelo.
Pacem vocat fructum labiorum quia humanitas
erat p[er] p[ro]phetas [et] orationibus impetrata. Quartam pacem
s[cilicet] inter hominem [et] hominem facit pura vel man
suetudo Ro. xij. Si fieri p[otes]t q[uod] ex vobis est cum
omnibus hominibus pacem habentes Non [illegible]
defendentes. Unde Gregorius in pastorali lex
Christi est caritas unitas qua solum perficiunt qui
[illegible]. De pace pectoris
qua quis non acquirit [illegible] se in
[illegible] Io[hannes] [illegible]
pacem relinquo vobis. Hanc pacem pectoris
non abrumpit pugna cum [illegible] sequi accidit
unde glo. [illegible] In [illegible] homo pacem
et si bellum gerat cum [illegible]

quia de prebuit. De pace eterna dicit ysa.
xxxij. Sedebit populus meus in pulcritudine
pacis et p[s.] qui posuit fines tuos pacem
Si enim pax humana tanti dulcis est pro
temporali salute quanto dulcior est pax
diuina pro eterna salute ut in [illegible]
[illegible] Tu aut [illegible] de [illegible]
bono. Erit plenitudo pacis dum ad dei
contemplationem absorta carnis [illegible]
[illegible] Aliud profecto [illegible]
[illegible] Gregorius. Est pax [illegible]
[illegible] vestigium pacis eterne. Secundo [illegible]
[illegible] vestigia [illegible]
[illegible]
[illegible] ait pax dei que
[illegible] superat omnem sensum custodiat corda vestra
[illegible] glo. [illegible] est summa pax [illegible] custodiat
[illegible] contra [illegible] opus [illegible]
corda vestra [et] intelligentias vestras [illegible]
voluntates [illegible]
vel appetitus. Se[cun]do diuersificandum est [illegible]
inter bonam pacem [et] malam de bonam [illegible]
sufficienter p[ro]batum est. Mala vero [illegible]
[illegible] hodiernis [illegible]
[illegible] non est pax [illegible] pacem [illegible]
suo [illegible] aut [illegible] eorum. Ista [illegible]
[illegible] inordinata. [illegible]
[illegible] est [illegible] superior [illegible]
[illegible] subditus vel dominus suo [illegible]
[illegible] rea [illegible] non eum
per [illegible]
est [illegible]
[illegible] deterior est qua [illegible] quia [illegible]
[illegible] ponuntur [illegible]
[illegible] audisti [illegible]
[illegible] in opere tuo. Pax simulata [illegible]
pax Iude luc. xxij. Iuda osculo filium
hominis tradis. Pax etiam simulata fuit [illegible]
qui ait ad Amasam Salue mi frater [et] tenens
manu dextra mentum Amase percussit
eum in latere et effudit [illegible]
[illegible] hij tales ore suo [illegible]
[et] [illegible] ponunt insidias. [illegible]
[illegible] est illorum qui in malo [illegible]
ut pylatus [et] herodes in morte [illegible]
Circa q[uo]d Gregorius in vj moral. [illegible]
[illegible] si virtutis deest bonum [illegible]
permansura est si non desit malis [illegible]
quippe unitus [illegible]
[et] tanto magis in [illegible]

Secundo ut predixi. Nonnulla sunt [illegible]
habendam siue procurandam [illegible]
Primum est amor pacis [illegible]
[illegible] contemptum [illegible]
magno quererem ut in [illegible]
et p[er]sequere eam hoc [illegible]

fortasse pacem oblatam [illegible]
[illegible]
hereditatem [illegible]
[illegible] ab eo [illegible] eis legitur non [illegible]
[illegible] eos mutaret ad [illegible]
[illegible] Io[hannes]
xiiij. Pacem relinquo vobis. Solent homines
morituri aliqua relinquere dilectis suis [illegible]
[illegible] dolere de quo se [illegible] ab eo [illegible]
[illegible] fidelibus legitur admirari eius qui dixit
Naboth ad Achab. iij Reg. xxj. Propitius sit
mihi dominus ne dem hereditatem patrum meorum [illegible]
[illegible] vineam quam habebat hereditarie [illegible]
[illegible] Pacem sequamur cum omnibus ad heb. xij. Et
[illegible] sectamini [illegible] ad Ro.
[illegible] invicem [illegible] ne ab
[illegible] ad Gal. v. Secundo [illegible]
[illegible] vera pax [illegible] qui male [illegible]
[illegible] Cum placuerint domino vie hominis [illegible]
[illegible] ad pacem. Et ysa. xlviij. Non
est pax impijs dicit dominus. Tercio [illegible] pax vera [illegible]
[illegible] cum [illegible] dei [illegible]
[illegible] in domo [illegible]
[illegible] bona [et] mala [illegible]
malis bona [et] mala cooperantur in bonum [illegible]
[illegible] bona [et] mala cooperantur in malum. Quarto
[illegible]
[illegible]
[illegible] nobilitas [illegible]
[illegible] voluntas [illegible] cum bona voluntate [illegible]
[illegible] Pax hominibus bone voluntatis. Quarto pax
[illegible] Quis [illegible] Iob ix
[illegible] voluntatem illius cum
[illegible] placent deo [illegible] sic [illegible]
[illegible] Ideo pacem habet [illegible]
[illegible] non resistit [illegible]
[illegible] huius [illegible]
[illegible] fructum labiorum pacem
[illegible] ait dauid [illegible] nathan ad
[illegible] Erit opus iustitie
[illegible] pax osculate sunt. Unde ysa.
[illegible] pacem [illegible]
[illegible] hec pax [illegible] Non
[illegible] apprehendit umbram [et] sequitur
[illegible] attendit ad talia [illegible]
[illegible] Unde dicit Gregorius [illegible]
[illegible] in hoc mundo appetere. Quarto labore
[illegible] est mansuetudo [illegible]
et delectabuntur in multitudine pacis. Mansuetum [illegible]
[illegible] inmansuetus et
[illegible] hec pacem. Sed qui ad
[illegible]
[illegible] sustinuit [illegible] ad heb. xij. Et
[illegible] tollerandum sunt mala pro pace [illegible]
[illegible] inquit [illegible]

derata occupatio [illegible] pace hec non p[otes]t
Nam [illegible] generat [illegible]
ideo [illegible] in alia epla ad [illegible]
in sapientia [illegible]
[illegible] in alia ad [illegible]
[illegible] mors [illegible] sepultura desideria
inquit sapiens occidunt pigrum noluerunt
[illegible] mali eius operari tota die concupiscit [et]
desiderat prou. xxj. Nimia etiam occupatio
aufert pacem. Nam martha turbatur erga plurima
luc. x. Stulto labore consumeris [illegible] ad
Moysen exo. xviij. Et [illegible]
est negotium [illegible] glo. Unde [illegible] ut [illegible]
[illegible] actibus [illegible]
sit tanto plenior quanto in [illegible] literarum
extendit. Nono est q[uod] [illegible] se non [illegible] de
impertinentibus ad se. Dilatatio enim solet hec
[illegible] ut dicit b[ernardus] [illegible] se [illegible] [et] dila
tat [illegible] conatur [illegible] de dilatacione
[illegible] petens a xpo dicente [illegible] ad te tu
me sequere. Io. ultimo. Et discipulis Act. j. Non est
vestrum inquit nosse tempora vel momenta. Decimum
[illegible] pax enim multa diligentibus
legem tuam domine. Que desursum est sapientia primum
quidem pudica deinde pacifica Iacobi iij. Sic
[illegible] hominem reddit [illegible] sic eum
in pace custodit et sic piscis in aqua quiescit
et [illegible] non palpitat sic cor humanum in
aqua salutaris sapientie quiescit [et] [illegible]
Undecimum est frequentatio orationis [illegible]
[illegible] que ad pacem sunt per orationem deuotam.
Opus sancti spiritus [illegible] aquo solo [illegible] pax
vera. Unde pax numeratur inter fructus spiritus
ut patet ad Gal. v. Inde dicebat Iob viij. c.
Si diluculo [illegible] omnipotentem
fueris deprecatus et rectus incesseris pacatum
reddet habitaculum iustitie tue. Duodecimum est
[illegible] sensus suos [illegible] custodit [illegible]
[illegible] sancto hostia [et] seras [illegible] ysa.
xxvj. Claude hostia tua super te. Unde in
die hodierne [illegible] hostia [illegible]
clausa [illegible] dominus dixit eis Pax vobis quod fuit
verbum [illegible]

Circa tercium [et] [illegible] q[uod] nonnulla sunt que paci
aduersantur ut s[cilicet] bella [et] lites [et] [illegible]
[et] inquietudo. Unde bella [et] lites in vobis
[illegible] ex concupiscentijs vestris que militant in membris
vestris. Iacobi iiij. Inquietudo etiam [illegible] fugiendi
malum vel presens vel futurum vel sequendi
bonum [et] non consequitur et timor mali futuri
et dolor de malo presenti pacem perturbant [illegible]
[illegible] dicit Augustinus Pacem [illegible]
[illegible] dicit iiij c. de ci. [illegible] Pax est [illegible]
appetituum [illegible] Ideo dolens dicit
ps. [illegible] Non est pax ossibus meis a facie peccatorum meorum
Quarto ut predixi est videndum qui sint pacifici
ubi considerandum est q[uod] desiderium pacis inest
omnibus naturaliter ut ait Augustinus [illegible] de ci. dei

Sicut neq est q̄ tyrande nolunt sic neq e qui pacem hr̃e nolunt. hij enim qui bella volunt nil aliud q̄ vincere volunt ad gloriam pacem bella do cupiunt devenire. Gracia go i. que in verbo illo Beati pacifici commendatur non est pax sz gracia faciendi pacem in se vel in proximo et hoc respectu dei vel respectu proximi unde pacifici sunt amatores pacis qui studiose intendunt pacifi cande vel in se vel in proximo Et primo in se ut dicit glo. mt. v. Pax a nobis incipit qz dum lex carnis repugnat legi mentis nõ modo alteri Sz nec nobis possumus ee pacifici Sz cum prius intus spiritus imperet ut totus homo spiritui seruiat tunc pax ad alios dirivatur ut ab omnibus habeatur. Circa quod pulcherrime Bern. in quodam sermone dicit Sunt aliqui qui si viderit quempiam leviter scandalizari valde soliciti sunt ut in pacem eam reducere possint et essent pacifi ci nisi quod circa commotio Sz forte quippiam contra eos factum dictum ve fuit tardius nimis se difficiles Sz poterit sedari Certe inimici si vere pacem diligeret nõ dubium quin eam quererent sibi ipsis Et tum hoc est quod glo. mt. v. dicit Pacifici sunt qui omnes motus animi componit et rationi subiciunt Cetera huius nl' repugnat Et Bern. in quodam alio sermone per munditiam cordis reconciliamini deo Beati qui de sua reconciliatione nõ ingrati et profectus suis pro soliciti eo quod quanto prudent et sibi et deo se reconciliare laborant Cuius laudibus dignum quanto amplectendum putare debeas affectu fratrem illum qui sine querela conversatur inter fratres ... solitarie caveat nequid nimis sit quod ab aliis portari optat et quippe in aliis est onerosum pacem ... qui singulares scandala sua reputat et cum apostolo loquitur Quis infirmatur et ego nõ infirmor Quis scandalizatur et ego nõ vror Certe vere pacificus est etiam bellum reprobando contra pacificus pace ... aliquin dz hr̃e volunt tantum bella necessitatis nõ pax queritur ut bellum exerceatur sed bellum ge ritur ut pax acquiratur vt in c. Noli xxiii q. i. Esto ergo in bello pacificus ut eos quos ex pugnas ad pacis utilitatem vincendo perducas, Unde Ideo pacifici hostem enim pugnantem necessitas pre mat nõ voluntas Nam sic bellanti et resistenti violentia redditur Sic et victo vel capto misericordia iam debetur maxime in quo pacis perturbatio non timetur quia tamen bella nõ crudeliter et cu piditer sz pacis studio geruntur ut in c. Apud xxiii q. i. Quinto principaliter considerandum est, Ex dono sapientie huius beatitudinis pacis adaptatur Certe enim pacem faciunt lectum quem deo parare videntur lectum sz quietis ut in ps. In pace dormiam et requiescam unde ipsis quasi cubiculariis dei et secretariis con silia sapientie enunciantur ... pacificus videt ut prius ostensum est et clare etiam ondit ec. xxxviii Sapientiam scribe in tempore vacuitatis i. vacationis et quietis Ideo etiam

dat in ipsis caritate primum deinde secundo videre quin suavis est dñs.

Sexto et finaliter considerandum est quod premia eorum quia pacifici sunt beati est quod ipsi quadruplex expressit quia filij dei vocabuntur aperto vocantur filij dei qz videntur imitari pacem quam hunc filius dei in hoc seculo ipse enim in hoc seculo bella pacificavit. Nam in primo ipse ibi Confregit potentias arcuum scutum gladium et bellum in adventu suo fuit impletum illud ysay. ij. Conflabunt gladios suos in vomeres et lanceas in falces. Ipse est pax nostra ad eph. ij quod sedavit litem que fuerat inter nos et creatorem omnipotentem Ut ps. ait Certe sciam iudicium meum et causam meam Et dñs per ysay. lxiii Ego sum qui loquor iusticiam et propugnator sum ad salvandum. Primum pertinet ad litis sedacionem Secundum ad bella pacificacionem Ipse etiam Christus redemptor tumultum sedavit dum silencio solo silendi exemplum dedit ysa. liij Quasi agnus coram tondente se ob mutescit coram herode nihil reddit In quietudine pacificavit cum apostolis dixit Sedete in civitate donec induamini virtute ex alto lu. ultimo Insuper etiam pacificavit cum dixit Joh. xv Manete in me et ego in vobis Et vltimo sequitur Manete in dilectione mea Et xvij hec locutus sum vobis ut in me pacem habeatis In mundo autem pressuram habebitis Christus enim finis est Ideo in eo consumitur in fine boni Ro. x finis legis ad iusticiam omni credenti Et propter hoc dicit augustinus in primo li. confessionum Fecisti nos dñe ad te et in quietum est cor meum donec requiescat in te Christus etiam redemptor in molestias tribulationes venit in carnem sunt in cena crucis... sunt in baptismo sive in ordinibus sive in confirmatione ... cinamus enim ... per ... sive in magisterio per ... Et ... per confirmationem ... perseverancia ... in pace mors ... per ... et ... persecucionem est primo et ... vero receptabiles in ... Verum ... et ... tribulatio templatio tribulatio ... pacem ... persecutores propter iusticiam sunt bti ... propter scelera sua ... Secundum ... est quia Christus redemptor ... per ... regnum celorum ... propter ... iusticiam regnum celorum et ... ad mortem ... et dei ... pro te ...

Secundo quia regnum celorum expositum est venum in scientibus mt. xi Regnum celorum vim patitur et violenti rapiunt id. qui prius de eo clamatum est Qui potest capere capiat mt. xix pacientes persecutorum quando ubi i. capiunt Tercia ro quare illos pacifici sunt beati est Circa primum hunc pro quo regnum celorum venale expositum est mt. xx Sedere ad dexteram vel ad sinistram nõ est meum dare vobis Vendere poterunt hunc volebat pro persecucionibus tribulacionum huius seculi quia intuitu consayronum eis dare Unde augustinus ait in hoc ... omnibus venale hoc quod dñe regnum celorum Certo emitur paupertate regnum dolore gaudium labore requies vilitate gloria morte vita Tales pacifici ... fuerit in ... afflictionis in pane doloris et aqua tribula tionis erunt socij eius in festo eterne iocunditatis ... coheredes ... Ro. viij Si tamen compatimur ut simul etiam glorificemur ... ad Thi. ij Si com mortui sumus ut commoriemur si sustinebimus et conregnabimus ... ad cor. i Sicut socij passionum estis qui permansistis mecum in temptacionibus meis et ego dispono vobis sicut disposuit mihi pater meus regnum ut edatis et bibatis super mensam meam in regno meo Et eccl. xxxij In fide possessione animo tuo in paupertate ... ut et in ... pacifici ... prosper procul dubio ... celesti hereditati ... debita quibus obligauerunt ... celestem hereditatem Et ideo in futuro ... eiusdem hereditatis ad pacificos ... sua et in propriis suis ... pacifici ... nulla reformatione pacem procurare possit ... in omni ... Et ... faciat pacem ... semper cum omnibus nobis et cum eo ... cuius ... celesti et pace infinita in secula seculorum Amen.

Per magistrum Rupertum de Anglia

Non turbetur cor vestrum ... non est exhortatio ... solus paraclitus mee ... salvatoris ... que scribitur ... Joh. xiiij et hoc legitur in ... solet ... dominus ... Sed omnes turbam ... ut testatur ... nobis ... de nobis ... sufficiens ... in omnibus et singulis ... verbum dei ... in ... sermonis quod est ... de more ... vel ... et ... ad ... actu ... ex ... potencialiter ... Sapientis appollo ... Nam actus ille ... solus dat ... eccl. ... in ... Et ... est ... remedium

conuenientissimum et vltimatum quod refugium si dignetur conductricem et advocatricem nostram possitis inter vene. Cui philie ... salvatoris ... sic testatur ... Luc. xxij positis genibus orabat ut nos cum ... devocionis ... reverencia pro nostris ... deum ... orare ... deret prostrati devocionis ... sufficiencia ... suetam ... salutiferrima ... filio ... Ave gracia plena

Cum rerum celeberrime ... auctor totius creationis que nõ est ... assidere ... frustra fecisse ... naturales abhorrent ... non ... satisfacere ... legenda ... nimis longa sacrorum apostolorum quorum hic hodie solennia colimus ... historia nõ est in una regione ... provincia ... angulata ... in orbis ... manifesta notoria ... doctissimis et ... vestras ... fateor ... meo non ... corrigias solvere, nec easdem ... labore cum nimia confusione ... thema ... pertinentes ... reformatorem ... synodus ... anno ... turbulenta ... est ob ... ad te nõ ... modo ... turbabimini enim ... et venio ad vos ... vivos et mortuos iudicaturus ... promeo ... pastoris in absencia ... nonnulli lupi rapaces pluri... Christo ... insurrexerint ... turbabantur ... Pacem relinquo vobis nõ ... pacem suam ... in pace non ... infinita quoque disturbia Tercio turbabat eos ... petro ... gallus ter me negabis ... quod valde ... defectus in moribus ... a regno celorum quibus salvator ... ait ... Non turbetur cor vestrum quod fuit thema ... Non turbetur ... Nolite ... cor vestrum ... confidentes estote ... nõ relinquam vos orphanos ... anima ... vel magis realiter ... et effectualiter ... nobiscum in mole carnea Est enim Christus in corpore ... in altari ... actualis ... passionis ... Januam ... in anima ... de doctrina fidei defensoris Anima ... est ubi amat quam ubi ... huiusmodi

x pna no sinqui ad huc hijs dieb; e'malis hes
mittisive sit eat 1a pto que dr hes pa cu corg
vnde notal de gse di z pa heres qui sz mlti
abiert retrodicentes Ecuomo pt hic nobis dare
carnez suaz ad manducandu Jo. vj qi repu'tes
hoc impoble crua e'ivitatem diffitetur mo qi
quib; hereticoz secta putans se comedere carne
xpi quique duismode quida in fermentato quidaz
yniale immis subiungs spere eundez sustane
solum quida materiali pane manente tc a catho
longe demanent vitate Supereat etia tc plur
extensior heres qm modo s in sacro tradito qd
discipli dni beatissima virgine dictaverat e'cepta re
linquentes xpm os fugera e' marc xiiij ad
qntaz fidelinz diminucom qui superveneant
hereses no credo q vnqz deveniet ecclia proqua
tam singlr afferat se saluator orasse ne deficia
at fides sua luc xxij ne turbarentur sz zm
statim subdidit dns Pacem meam do vobis
sic tn p finaz Crass s eundez locum q sub
pace nobis ale relicta lre testauit et incop
plenam confortaz ac consolaz finalez super
teraue subiunxit In domo pris mei mansiones
multe sunt per quod mgr crass finale atribuie
veneral debebant certissime confiden pp eaz
pericula temptacionu morabi huiusmodi e'fort
secum ppo mansuros Nam z si sit aliq alio fortior
alius iustior alius sanctior tc nullus tamen
leviter certans alienabit ab illa domo ubi man
sionem pparacionabilem pro suo quib; talis accep
tura est merito hec verbis sum vobis inquit
dns discl' qui protinus fuere apud vos manens
sz in mole carnea ne sup hijs turb; terrenium
Dz qui in plenius per amplius et ppinquius e'sola
men ppoptimaz ppinu z diuinum verz sup
dict' turb; tctl' huiusmodi diucius turbatam vide
credo venisse pacem in A. t. ausans q A
domus spus sci pro reformacione sienda qui
pacem sicut ale promisstat dns suggest nobis
bonnia sussimo ppono vro nuna sit ut nemo
dubitz quod si tcam dei mitarum no recipians
s quib; suiat debere sua in eorum ei deo duce
sequer' dni desideratam effectus toucis orbis in qnde
placitum ne super hijs turb; ul' ea pertinent;
limo Tercium tct xxiij Terez seriosissimi p
ne tediamu breuissime pfecatis dedere duob;
e'temalib; viz heresim e'torquam z maz
reformacom qi nichil ad pns intendo loqui Sz
solum deme viz de pace motiue ad hoc tpra tot
primo pro eo q tum simonib; pius qm sole b;
dictib; et ale se hijs duob; sepius hic locuti e
de pace vo pu'e saltem q in lr nisi tm hodie ad
octo dies quedies vincat q no fuer tz sedm
antiquam prou. s adde curam sedm Secundo
pro eo q videtur pacez apprehende quasi totalez
salutem z felicitz human in cq signu velut
locale pacissimum in vltimo vale saluatoris
legitur eaz carissimis suis eum teste Jo. xiiij

Et zo pro eo q videtes ds mo plus solito mlt
dieb; verisimilit et spu sco mouti maiores minores
et medij tam occidentalis qm orientalis ecclie
ptendunt se desiderare pacem nisi q absit mtc
impediantur per paucos subdolissimos pturbatores
eos ut e'peros fructib; cognoscuntur z sicuti
cuitentur notant summoscores doctores ma
patris tetantes sub qua z distinxaruni de quib;
reuu no intendebam qm ppnune dixisse Sz
de vera pace dictavat et eius zelatorib; audiens
tn hic hoc ad octo dies copiose satis dem de vo
paus ut opposita iuxta se posita magis appareant
ad duas paus periculose vel pace contempta
simulate sz detestabiles z prauas valde fallaces
pseudo sic subdolos professores quorum quidam
more vulpino fingunt se mortuos a multa
qi no moventur aqua ut cauteus ducat eos
quos volunt ad eoz [illegible] sic
sm naz secretarios vulpes fingere se mortua
ut aues simplices descendentes ad putatum
cadauer cautelosius capiens devoret z pocius
s Aristotelez 8o de animalib; domesticus aues
qm silvestres Com quos pace productores
nobilissime scre cj de ca. te 8o sit hmoi fal
sitacios inimicicias et bella mala certa sen
timus pace vo bona s tamen incerta z valde
ibig h ca qm eoz corda cum quib; pacem nos
hec credimus cefraq z si fortius hodie [illegible]
ea qlia cras futura sint se incerto stare compellam
crucij vo querat et no finito amicos in acie
solent ee uel deberent qm quecumqz incede
e'tinentur domo z tn quis inde securus est
nemo Cum tot z tanta sepe mala e'pt
oculis insidijs e'tinuerint tanto quidez amicos
quo pax dulcior que vel privata est vel afflicta
fingeretur ppter q omni re pacifica pectora
sic attingere dz ut cogitat insignium Nulla
sed inquit talis pugnatorum insidie hec q
latent sub similacione Nam eius q pacem ocultissimo
de facili lateando vitare potest s occultum
no solum malum e'gnoscit verum eciam opprimit
pferre vel explorare poterit vnde diuina
voce sa Inimici hominis domestici eius no solum
cu magno vero cum ingenio dolore cordis
audiuitz qm z sequentium scens sic ut equo
pferat sunt tam vigilans ut pseudo e'silio
caueat quot z que moliuntur aduersus eum
silata tabeat tamen pfide relatione
tos passimos e'pulit si ipse homo
sic ut quis cunctet na est sine tales
fuerint z sic bonos fingerent uel in isto
priora bonitate imitari Sz domus
e'e refugium in hijs malis huiusmodi quo
no sit est eciud aucus que quanto maior
tanto forcius luctu crudelib; z criminalib;
Et si quiescat in ea qnz no solum turbulente
vero eciaz sepius cruentissime
timidia aequor inquit [illegible] apostolus vo inquit
sint aliqn libere [illegible]

Quidam etenim produnt pacem more hircino hiere
vo sm phi. humana vocem fingentes canes ad
se probocant quos appropinquantes capiunt laceant
z consumunt sic z isti subdolissimi ptendentes pa
cem subhuic similata spe simplices z innocen
tes illaqueant de quib; sic inquis quidez
pacifica loquebantur s in iracundia terre loquentes
inqt doctor Italis more terrenoz mel in ore
fel in corde gerentes dolos cogitabant z sequit
vidisti dne tanta s duplex vz ne sileas
hoc est dicere Non dimittas dne tantu dolum
inpunitum tuus punicio tibi soli pertinet cuj
z solius est intueri cordis abscondita sic z ecoru
curare sive sanare a veneno sauciendo q pus
intersicit s ipso qui dolor vel infirmitas sen
cause Quis insup terij pseudo pacifica qui mo
scorpiones ges pungere intunt imbadire faciem
blandis demulcebunt valde s caudam pungit
acerrima incipientes s ab eius laude que de
pnales silencio mordet tortuose mordet z tc
Quit dictor ieo mordet retro quos dic
sunt pntes summu diligere silat nec cortex de
traxit nisi ubi de silencio confidit Et sic ad lrz
serpentes verbis z tumultib; hominum terreri solet
sic z detractor erubescens timet vemente eum de
traxit incedit enim tortuose cu ab eius laude
incipit cui vult detrahere Et ut statim subdit
eo que e gnicus attemptaui vel s que est
quasi adversativa Rectitudine intencionis
pstendit dicens Non loquor istud deo teste spiritu
maliciandi vero ut maior fides adhibeatur
et iurat iterum iterum z tercio se multu amare eu
cui sic detrahit terraz elementorum infimum credit
quod vilissimum est in homine sz patiens no solum
ore masticat Sz ubi cetera bruta tm semel hic
tamen vicib; sepius ruminat Nam primo si
que sunt occulta mala publicat Secundo cum augmento
recitat Tercio sepe falsissima superaddit Quarto
occulta bona negat Quinto manifesta bona
minuit etiam si potest ad no quintum Et sexto q
pessimum z gravissimum e virtutes quecumqz
quantecumqz fuerint in pessima sedeeritia
pervertit z sic dicit est naz more aconitum inut
que corde s. phi. animalib; venenatis pesse
linis abortijs intoxicantur Contra quos pacis
turbatores sive verius tribulatores
qui no solum occulte s in facie vlis cum cert sz
hec sanctissima simodo no verentur publice
detrahere tam pfidie qm statim cuiquumqz summi
pontificis imperatoris quibuscumqz regibus ul' principibus
tc videntur quietes z valde congruum q hec sacra
Conalud conquirant illud metricum Vbi Augusti
Siquis amat dictis absentum rodere vitam
hanc mensam indignam noverit esse sibi
Et ponitur hic versus ne forsan edant
inglo. s id pius Paucis termis saltem muttit
exemplis xiiij detectorib; ne quiescat
congregant et produnt pacis cor inquietum
in ps. detractores namqz magis

sepius quam alios detractos infamat pseu penes
provide z sabrie auditorem male vel locum
inquit Seneca In de fortuitis no de me sed
de se no inquit q merear s q solet Cum igitur
circumstancionaliter e'spexeris videris aures
no adhibeas s abeo recedas dicens hec z tu
e'pullis es Nam z loquela tua te manifestu facit
Mt s tum Jeronimus Cum detractor viderit
aures obturatez illico conticescit pallet vultus
herent labia saliua qi permitur de sicomur
hec ubus Jeron. Quia z 8o e'cordes discordes
sive discordes concordes pacis sevissimi se
ductores qui velut canes similis cureris e'tiam
quecumqz passim quas ale eoz ductorem os
attingere valentes mordent Contra quos sepe
sereretur Si inuicem inquit mordetis vi
dete ne abinuicem consumamini ad Galatas
quinto talis namqz canini qui pximus suis
offensatis pstrui superiori compati nolunt
s recusent hora ne dubitent no sperant semper
primerit Nam siquis inquit Crisostomus deceperit
offensatos secum quoscumqz psequi psertim
admirantium nisi est ut odiat omnis et ab omnib;
odiatur Cum concusamces qi singuli se inuicez
vicissim offendunt ex dicentib; ergo nos prinib;
circumqz benefacere ut e'minaci benivolencia in
dicunt q inuste inimicus nos odiunt Na siquis
odientes eum ad tempus sustine voluit tandem
vincit benivolencia sua habit eum amicum
Sz forsan hic michi dicit aliquis de dictis ca
ninis homo sum no possum istud qd pdicas
facere nec humanitas hoc permittit Et eundem
de se verum dicat no sapiens eaque dei sunt n
hominis intimo Sz solum que sunt hominis optio
passiones sz cunctis tc Cum vicerimus nostras
homo intior est deo tc valde difficilis primo
s quosdam sanis gnomes quies repucit impo
quomodo sz adeunti naz que passionibus
subiacz qntu tn ad naum anime satis facilis
primo facilima cum e hec aptissima racio
q anima dominatur sicut ppriu iudicij subpritre
dei tanto vo captiua sub principatu dominali sub
cuius imperio sive principatu sit in tamne
qui sic dicis per manifestas contrarias passionib;
suffocatus faceo ne velut asseras q no suffinas
fluare deaz tc est no mirum cu fortiuss pe
nes eos quib; prendis te sperare no suas
sincera ostria primo sine vmo sine altero
minimum sz vel vinculum oppressum videatur
apparens ut cannis rabidus occurrens cu colle
tibus tuis clauras morsum tuu z sic condis
demittere q es minus de pseudo pacificis nec
quos assserit se saluator No venisse mittere
pacem s gladium mt x Cum sic optimo
ut boni pacem habeant vna ut mali sint discordes
impedit naqz plurimi negocium bonoz si discordes
vnitas sine concordia no rumpatur malorum
Ysidorus 2o de summo bono cao zi Contra de pseudo
pfessorib; pacis simulate detestabilis

De professoribus sede pacis periculose putate sunt valde fallibilis ne quod absit temerarie presumptuose vt in blasphemia verbum … qui putate pacis professores … dominum Cassiodorum super psalmum … tu papa se locupletes … dominum … nec sic in mundo quod timeat pacem … putat qui tu longe … sunt in gwerra pro eo … quia … semper … et si non habeat alium hostem … de … mouet enim huius pacis professoribus gwerram … timor mortis … doctor … inquit huius mundi … in tanto periculo viuat quia bellum habet … cum hoste … cum mundo … cum … cum proximis quos opprimunt et cum deo quem offendunt tot tamen et tanta mala pacem reputant pro eo quod nec periculum … stant aduertunt nec dei iusticiam metuunt … amorem inordinatum … laboris …

[illegible]

… saluator noster ihesus qui cum deo patre …

Sermo de resurrectione domini in sacratissimo pasche

Surrexit dominus vere Luce xxiiii et in euuangelio hodierno habentur hec verba. Inquibus exprimitur celeberrimi … festum … redemptionis nostre … et admirabile … resurrectionis christi et … sue sponse in effectu … quod … nec … ihesus … in … sicut … in ipso … mente concipere … virginis marie … leamus … Aue maria … salutemus mente pia. Aue maria.

Surrexit dominus vere vt supra. Exierunt deus … ad … et filios suos adoptans … ad Ro viii … et heredes regni celestis ad Ro viii … clamamus Abba pater … spiritum adoptionis … testimonium reddit spiritui nostro quod sumus filii dei … filii et heredes heredes quidem dei coheredes autem christi … vite eterne …

[illegible]

uite in homine qui uidetur mortuus et non est quod est
spacium xl horarum quibus stetit mortuus ab hora no
na ferie sexte usque ad diluculum diei dominice quod congrue
bat fini sui aduentus quia una sua morte que fuit
luce propter iusticiam duas malas mortes corporis et anime
que fuit tenebrose propter peccatum destruxit ideo dicit Ber.
de laude noue milicie cum hoc contra morte sedum
utramque nostram dampnatus fuisses altam spiritualem et
uoluntariam altam corporalem et necessariam utramque uero unicam mor
te dampnauit mortem corporalem sustinens et
culpam nesciens utramque et illam nobis promeruit
propter hoc inchoauit tempus gracie duobus aliis temporibus
transactis ante legem et sub lege Et tercium uiatorum statum
incepit primus fuit sub figuris legis secundus sub
ueritate fidei Et tercius sub euidentia speciei Sic uere
surrexit non apparenter ut Samuel non imperfecte
ut Lazarus et alii qui suscitati sunt cum eo iterum
morituri non aliena uirtute ut alii quamquam sed propria
et hec concludi potest quod surrexit dominus uere sic ipse Christus
dicitur lux uera non lux philosophorum erroribus inmixta non lux
prophetarum aut patriarcharum diuine legis que fuit lux obumbrata
figuris et enigmatibus non lux angelorum et hominum
que est lux participata sed lux uera per essentiam et
hec de primo Sed ad secundum de uirtute resurrexionis
Christi per comparacionem ad eum surrexit ipse propter ad
impletionem promissionis facte eum per prophetas qui
locuti fuerant de ipso et propter propositum Surrexit ut
prophete sui fideles inuenirentur qui ipsam resurrexionem
uerbo et signo predixerant dicunt enim ipsorum alter scilicet
Ozeas vj uiuificabit nos post duos dies quibus
iacebit in sepulcro et tercia die suscitabit nos co
plete sunt eciam figure ipsius resurrexionis quia leo for
tissimus de tribu Juda scilicet dei filius catulum suum
scilicet humanitatem tercia die uirtute sua suscitauit Sepulcrum
ex eodem lute facta dei alia [illegible] primo pinxerat
oculis suis fecit Jonas deuoratus cetus scilicet inferni
illesus exiuit Restitutum candelabrum domini fe
rens lumen auro purissimo Sampson tulit
portas cum postibus Joseph eductus de carcere
tonditur et constituitur non enim dominus egipti sed datur
sibi omnis potestas in celo et in terra Quatuor confusi
commendantur lectica et decore hec eciam fecit ut iusti
ficaretur in sermonibus suis qui se resurrecturum
predixerat mathei xx° Ecce ascendimus Jerosolimam
et filius hominis tradetur principibus sacerdotum
et tradent eum gentibus ad illudendum flagellandum
crucifigendum et occidendum et tercia die resurget
Item templum quod in morte solutum est et in
triduo reedificatum et uiuificatum est Granum
frumenti quod cadens in terra mortuum fuerat
resurrexit eciam ad complendum dicte iusticie ad quam
spectat humiles exaltare ipse autem in passione
sua se humiliauit usque ad mortem licet non esset
morti subiectus cum non haberet in se causam
mortis quia sine peccato erat Ideo meruit exaltari
usque ad gloriam resurrexionis prout dicit propheta in persona
ipsius Tu cognouisti sessionem meam id est humi
litatem et resurrexionem meam prout ipse se humiliauit quia
uoluit secundum corpus manere in sepulcro et secundum
animam descendere in infernum diuinitate separata

ab utraque propter quod meruit exaltari super omnes celos
ad ephesios iiij Quod autem ascendit primum in inferiores partes ter
re qui autem descendit ipse est qui ascendit super omnes
celos Omnino se humiliauit ad pacienter sufferendum
contumelias obprobria blasfemias et illusiones in
sua passione ut uideretur despectissimus non habens
speciem neque decorem ymo reputaretur leprosus et
uirorum nouissimus ut habetur ysa liij propter hoc meruit
exaltari ad consessionem dei patris prout dicit ad philippenses ij°
humiliauit semetipsum factus obediens usque ad
mortem crucis propter quod deus exaltauit illum et dedit
illi nomen quod est super omne nomen ut in nomine ihesu
omne genu flectatur celestium terrestrium et infernorum
et omnis lingua confiteatur quia dominus ihesus est in gloria dei
patris Humiliauit eciam se sub iudicio pylati cui
non erat subiectus ideo meruit quod preficeretur super
omne iudicium hoc est potestatem iudicariam cum
uiuorum et mortuorum in finali iudicio Surrexit eciam
ad confirmacionem fidei nostre ut qui uenerat in
mundum descendens de celis ut nos de celestibus
instrueret per que ad bonum alliceremur sic descen
tendit ad inferos et inde rediit ut nos de illis
doceret per quorum timorem declinaremus a malo unde
prima ad cor xv° Si Christus non surrexit inanis
est predicacio mea inanis est fides mea Surrexit ad
sublevacionem spei nostre quia cum ipse sit caput membrorum
et surrexit speramus et nos resurrecturos prout
dicebat sanctus Job Scio quod redemptor meus uiuit
et in nouissimo die de terra surrecturus sum
hec spes mea in sinu meo quod eciam dicebat apostolus
prima ad tessalonicenses iiij° Nolite contristari de dormientibus
sicut et ceteri qui spem non habent Si enim credimus quod Christus
mortuus est et surrexit ita et deus eos qui dor
mierunt per ihesum adducet cum eo et Jo ad corinthios
xv Si mortui non resurgunt neque Christus surrexit
Item ad informacionem uite fidelium ad Ro. vj°
Christus surrexit a mortuis per gloriam patris ita
et nos in nouitate uite ambulemus exuentes
ueterem hominem cum suis actibus et induentes
nouum qui secundum deum creatus est in iusticia sanctitatis
et ueritatis abicientes opera tenebrarum et induentes
arma lucis ut filii lucis ambulantes clari per
iusticiam ubique se ostendentes agiles per patienciam
onera carnis deprimentes subtiles per prudenciam
intima penetrantes et impassibiles per fortitudinem
omnia equaliter tollerantes Item ad complementum
iustificationis huius necesse fuit sicut in sua morte mala
sustinuit ut nos a malis liberaret ita
glorificatus est resurgendo ut nos ad bona promo
ueret Ad Ro. x° Christus mortuus est propter delicta nostra et re
surrexit propter iustificacionem nostram ad quam requiritur
libracio ab offensa totalis culpe per infusionem
iustificantis gracie ab obligacione reatus pene
per recompensacionem iusticie satisfactionis a calamitate
corporalis miserie per collacionem consummate glorie Sed
deus qui diues est in misericordia propter nimiam caritatem
suam qua dilexit nos cum essemus mortui peccatis
conuiuificauit nos in Christo cuius gracia saluati sumus

ac consedere fecit in celestibus ad ephesios ij° condonans nobis
omnia delicta nostra delens quod aduersum nos erat cirogra
phum decreti perpetue mortis expolians principatus
et potestates et quo ad hoc fuit resurrexio Christi efficax
Ideo dici potest quod surrexit dominus uere de qua resurrexione
est inestimabilis leticia secundum mirabile tormenta [illegible]
de resurrexione capitis et sponsi sui Alia tamen ex
parte maximo dolore cordis constringitur de lacrima
desolacione ungenti filii sui populi christiani que modo
deserta cum turba uiatorum et populorum et caritatis hec est
unitatem precius spiritalis fidei et caritatis quatuor pre
mitoribus ad sepulcrum quod inmedium est infernale de quo
fuit luctum ungentum planctum amarum propter
grauem expansionem desertum ad habitum curacionis
et conclusionem mediante reparacionis et diuina consumacionis
morbis Primum potest cogitare egritudinis in se et ex parte
pacientis qualitatis egritudinis cognoscitur
per xor portitores que sunt iiij propter que repandam
congregatam est sacrum dominicum dispersus sunc diu
so in populo christiano infidelitas et morum difformitas
quibus addo quartum quod est obstinacio usque ad mag
num defensionem de quo dicit augustinus sermone de suscitacione
trium mortuorum Crimen faciendo quod malum est se
mala consuetudine impliant ut fiant defensores
malorum irascuntur cum reprehenduntur sileas
sedomitis quod dicentibus uiro iusto ipsos reprehe
ndenti hic intrare uenisti non leges dare tanta apud
eos nephande consuetudinis turpitudo erat ut ne
quicquam ex iniquitate et philitor potius reprehendere
quam scelus eius consuetudinem in tam permanente anima ut nec
resurgere nec respirare permittat ubi quod ipse
ligaturus iam factus quadriduanus supposito la
pide obstinacionis hec sunt iiijor corona que uenti
lauerunt Judam et Jerusalem Zacharie primo Reuela locusta
bruchus et rubigo que consumpserunt terram Johelis
primo Quatuor quaterniones qui custodiebant pe
trum in carcere actuum xij Omnium grauitas
huius egritudinis potest pensari ex qualitate pacientis
quia omnia membra patiuntur a maiori usque
ad minimum quia omne caput languidum propter quod
tenacis principium capitulo populorum ex quo est lan
guore quam mirabili tantum dicentibus meus sensus
est effusio sanguinis in populo christiano et iam
gladio peste et fame consumpti quod testantur urbes
depopulate campi steriles et regiones deserte et ve
tere uires propter infidelitatem que fidem premit
que primum est uite spiritualis a quo procedit quod a
corde sapere cognicionis et motus uitalis
ipsa et a planta pedis usque ad uerticem non est
sanitas que est uirtus sed infirmitas culpe deducit
ad mortem gehenne per morum deformitatem
obtenebratus est oculus uester cum quem deus esse lucis
et sol populi christiani qui iam factus sunt nigri quia saccus
cilicinus per ignorantiam et inmersi uiuant mortibus desper
matis sine et in modo sunt desperi in iniquitatibus
sicut lapis et arbustis et dispersi
consuetudinibus retrogradi ad bonum relicto
et aduena et mores lauantur perussi sunt et
corrupti qui hii per Christum duplici honore digni
sunt doctrina et ecclesiarum administracione de hiis

maxime solicitudinem habent sed de utili presidencia et
profectu suorum subditorum nichil aut parum
curant Sicut in temporalibus uident sed in spiritualibus
ceci sunt sunt similes auibus quarum in tenebris
noctis illuminantur dies uero cecat obsurdescunt sibi
carnis scilicet aures ad audiendum salubria re
media que si audiant cor respirant quasi sed
uiolentes et immite inimici et diffamantes et
ruminantes sacram scripturam et alia que detinent
ex adiectionem populi christiani quorum uero enim
quia de minimis et uilibus se interponunt maiora
obmittentes eo mouentur custodes ac muri
uiri fortissimi qui constantes deberent esse fortes
sapientes et fideles ut custodirent gregem contra
[illegible] a ui tirannorum deprehenderent
fraudes hereticorum temptaciones demonum et iam
sunt principes pueri effeminati infideles et socii
furum qui diligunt munera sequuntur retribuciones
incrassati dilatati impinguati diuiciis dila
tati honoribus et excellencie exultantes quasi
deum factorem suum Quid me conqueror nunc terram
ageris in loco pestilencie qui te custodiunt
dormiunt impetus suis facti sunt uelut mor
tui duces ceci seducti tinguntur et lapsi dam
nabuntur In pace tua amaritudo amarissima
amara in generacione filiorum amarior in moribus
domesticorum amarissima in conflictu hereticorum
hii sunt filii tui qui pugnauerunt contra te morti
bus iste iam inueterata que tamen ipse
non fuit oppositum efficax remedium corpus
uulnus patens in obtencione principum mor
radus et fomites errorum et heresis sed per ut
morbus cancerosus et plaga tumens per
elacionem et contemptum diuine legis et salutarium
mandatorum non est circumligata ligamine de
bite correccionis a peccato retrahentis ideo absque
ullo timore homines perpetrant mala nec est
curata medicamine salutaris doctrine ad
bonum inducentis ideo terra maledicta germinat
tribulos et spinas errorum et uiciorum nec est
fota oleo misericordie et compassionis eorum ad quos
spectabat manum apponere Ergo tercium principium
reparacionis sanitatis est ipse spiritus sanctus qui est
principium uiuificatiuum et refectiuus totius
populi christiani ac corporis contra miseriam que nunc
contristant eius inobediencie et repulsa datos
contra id quod dicit apostolus ad ephesios iiij° Nolite con
tristari spiritum sanctum in quo signati estis
alii ipsum ignorant quia animales sunt spiritum dei
non habentes neque que dei sunt sapientes actuum
xix Sed si spiritus sanctus sit adhuc nescimus alii
ipsum effugiunt per simulatam sanctitatem quia spiritus sanctus
discipline effugiet fictum Sap. j° Alii ipsum
expellunt uel per elacionem superbie ut Saul a quo
recessit spiritus domini et ipsum exagitabat ma
lignus spiritus uel per aquam carnalis concupiscencie
aut mundane cupiditatis cum sit spiritus ueritatis
quem mundus capere non potest aut per segregacionem

lignorum sic seminantes inter fratres discordias que deo sunt odibiles. Alii ipsum blasphemant velut aspiritu impugnantes, de quo Math. xii Qui autem dixerit blasphemiam in spiritum sanctum non remittetur ei nec in presenti nec in futuro seculo. Ibi contumelia afficitur ad Hebr. x Quanto maiora meretur supplicia qui contumeliam fecerit spiritui gratie. Sed tertio sunt simoniaci qui spiritualia vendunt aut emunt. Alii ipsum impugnant qui obdurati et obstinati sunt in peccatis suis. Actuum vii Vos dura cervice et incircumcisis cordibus et auribus semper spiritui sancto resistitis. Ubi enim est sibilus aure tenuis hoc est spiritualitas puritas et humilitas ibi spiritus domini, iii Regum xix. Obtinuit defectum sermonis evidentia signa mortis, quia ubi spiritus abest deest sensus recte cognitionis que homini [illegible] motus vitalis operis quod habet peccatum, et adest fetor corruptionis per morum deformitatem [illegible]

[illegible]

[illegible] in operibus [illegible] per ipsum Ihesum Christum salvatorem nostrum. Cui sit honor et gloria in secula seculorum. Amen.

Anno de incarnatione domini predicavit Iohannes de Rag[usio] sacre theologie professor [illegible]

Vocatum est nomen eius Ihesus. Luce ii. [illegible] instantis sacratissime solempnitatis presul sanctissime ac huius urbis gloriosissime [illegible] principes et vos cetera astantes [illegible] festivitas [illegible] de ineffabili divino nomine [illegible] Ihesus quod est interpretatum salvator [illegible] sermonem [illegible] ut divina testantur eloquia [illegible] in sermonis [illegible] gratia qua [illegible] sine qua [illegible] aliquid maius de rebus celestibus et divinis [illegible] digne et devotis affectibus [illegible]

[illegible]

Vocatum est nomen eius Ihesus. Luce ii. [illegible] dicitis [illegible] quidem sacratissime presul [illegible] astantes [illegible] rebus celestibus divinisque nominibus [illegible]

[illegible]

[illegible]

antequam sonorum eius cogitacionis ymaginibus in-
volvantur. Iam pro dulce aliqua verbi incarnacione
de quo dicitur in principio erat verbum. Sed cum corpore
verbum quod iam ab eterno deus pater conceperat mater
hominibus disposuit in utero virginali quibusdam
ymaginibus seu velaminibus humane nature carne scilicet
et anima involutum genuit ut et sic verbum
diceretur sicut et verbum caro factum est. Deinde [illegible]
[illegible] verbum vocale dictum est quia pre-
dicando et loquendo ad homines suam patris voluntatem
revelavit et archanum celestis doctrine doctor factus
et magister eisdem hominibus [illegible] ipse
hoc nomen eidem competit secundum [illegible] generacionis
[illegible] nature proprietates distinctius exprimere
[illegible] ut in humanitate alio nomen vo-
caretur non quidem ab angelis aut mortalibus hominibus
sed ab ipso deo patre [illegible] et missus est ut secundo
nasceretur quamvis enim innotuerit hominibus per
angelos secundum quod [illegible] thema [illegible] statim enim post
hoc vocatum est nomen eius Ihesus secundum [illegible]
est quod vocatum est ab angelo priusquam in utero
conciperetur virgini [illegible] conceptum ab
archangelo Gabriele dictum est vocabis nomen eius
Ihesum Luce primo. Dubium tamen non est quin primo
[illegible] impositum et vocatum fuit
per angelos hominibus nunciatum sicut per Ysaiam XLIII
ego dominus qui voco nomen tuum deus Israel et deus
meum vocavi te nomine tuo pro quo diligenter
attendendum quod ineffabile et sacratissimum nomen
Ihesus per vocacionem [illegible] fuit primo simpliciter
per modum oraculi ab angelo nunciatum dum
virginem salutans Gabriel archangelus ait vo-
cabis nomen eius Ihesum. Deinde fuit per modum
precepti efficacie nunciatum dum in sompnis
per angelum domini ad Ioseph dicitur vocabis nomen
eius Ihesum Mathei primo. Dictum enim vocandi et imponendi
nomina ad viros non ad mulieres pertinet ut patet
de Iohanne baptista Luce primo. Innuebant patri eius
quem vellet vocari etc. Demum in circumcisione
fuit impositum, tum propter legem quia [illegible]
baptismo sic in circumcisione tunc fiet impositio
nominis [illegible] legis tum exemplo Abrahe qui [illegible]
antea Abraham id est pater excelsus dicitur statim
ut fuit circumcisus Abraham id est pater multarum
gencium dictus [illegible] tandem velud victoriosissi-
mus dum [illegible] confirmatur post triumphum
[illegible] sacratissima morte consecratur [illegible]
[illegible] fuit hoc nomen Ihesus a deo patre
confirmatum ad Philippenses 2 quia [illegible] semetipsum humiliat
formam servi accipiens factus usque ad mortem
obediens etc. propter quod et deus illum exaltavit et do-
navit illi nomen quod est super omne nomen ut
in nomine Ihesu etc. Et ne quidem subito aut a
casu hoc nomen impositum [illegible]
[illegible] quasi [illegible] divina disposicione et inspiracione
factum esse et [illegible] manifestum sit multis
[illegible] figuris [illegible] fuit [illegible] ve-
laminibus et figuris [illegible] hoc nomen est
id nomen quod in lege veteri quatuor [illegible]
[illegible] in lamina aurea in fronte pontificis [illegible]
[illegible] ut 39° Exodi [illegible] erat enim quadri-
litterum nomen domini quod tetragramaton quasi

quatuor litterarum dicebatur quod sane hoc nomen sacratissimum
[illegible] quod est Ihesus quadam figura designatur
et primo quidem quantum ad numerum litterarum quia [illegible]
sic et istud quatuor litteris describitur videlicet ioth
heth [illegible] vau hebraice erat descriptum latine
Ihesus y e s [illegible] latine [illegible]
elementis quibus apud nos quatuor [illegible]
Ihesus proprie in humanitate [illegible]
per i siquidem que est littera recta per medium
[illegible] iusticie designatur quia et hoc est
nomen ut Ysayas ait quod vocabit eum dominus
iustus noster [illegible] que a sinistris clausa est
et aperta ex parte dextera quia [illegible]
in hunc bonum [illegible] unde eius admirabilis
ut idem propheta ait [illegible] nomen eius admirabilis
deus fortis pater futuri seculi est enim pater [illegible]
et deus totius consolacionis qui consolatur nos in
omni tribulacione nostra. Per s [illegible]
et a capite inclinata [illegible]
quia semetipsum exinanivit formam servi accipiens
[illegible] et hec est [illegible]
in [illegible] quia cum [illegible] habitat
[illegible] singularitatem [illegible]
semetipsum [illegible] admonitum
per u notatur que a parte inferiori tota clausa est
et in superiori aperta [illegible] designatur
terrenorum [illegible]
[illegible] hic ut idem ait dominus [illegible]
[illegible] filius aut hominis non habet ubi re-
clinet caput [illegible] nec nobis [illegible]
nominis sunt elementa [illegible]
intelligere [illegible] in sacramento dei [illegible]
[illegible]
[illegible] est et [illegible]
[illegible] oblata [illegible] elementis
[illegible] latinis elementis [illegible]
[illegible] componitur [illegible]
[illegible] tamen
[illegible] sacratissimum nomen [illegible]
[illegible] nominis [illegible]
ut ipsa [illegible] et declaret hoc nomen
est [illegible] verbum [illegible]
[illegible] Nam verbum [illegible]
[illegible] et [illegible]
no [illegible] esse et [illegible]
[illegible]
[illegible] filius deinde [illegible]
[illegible] homo seu humana natura [illegible]
[illegible] et anima [illegible]
[illegible] nomen [illegible] sit [illegible]
[illegible] homo Athanasius [illegible]
anima racionalis et caro unus est homo [illegible]
deus et homo unus est Christus [illegible]
nomine [illegible] sit [illegible]
[illegible] ut [illegible]
suo modo intelligi ut sic sit dominus unus
et nomen eius unum [illegible]
hoc sacratissimum nomen [illegible]
[illegible] nomen [illegible] in lamina
[illegible] descriptum [illegible] aurea
aurea [illegible] enim [illegible]

per intelligi [illegible] in qua hoc
nomen fuit descriptum [illegible] sit et enim secundum
divinitatem [illegible] ita et secundum humanitatem [illegible]
[illegible] nomen est Ihesus [illegible] nostrum
nomen est. [illegible] et regum sic
enim Iudei reges suos appellabant erat siquidem
[illegible] preceptum ut sacerdotum [illegible]
qui vocabantur ad sacerdotium vel ad regnum
et sicut quondam Romanus [illegible]
insigne erat regie assumpte dignitatis
sic illis [illegible] facta [illegible] nomen [illegible]
[illegible] unde et [illegible] dicebantur
in [illegible] ad quod David ait
[illegible] te deus deus tuus oleo leticie
[illegible] tuis. Descriptum itaque erat thetra-
gramaton in lamina aurea quia secundum humanitatem
[illegible] nomine vocatur fuit Ihesus et [illegible]
[illegible] omnes thesauri sapiencie et scientie dei absconditi
[illegible] omnis plenitudo divinitatis
corporaliter vel [illegible] forma
[illegible] gracia et [illegible]
[illegible] sacratissimo virginali que denique
[illegible] nec dolus inventus est in
ore eius vel [illegible] splendidius quae
vera lux que illuminat omnem hominem in hunc
mundum venientem quod non solum de divinitate sed et
de humanitate [illegible] ut doctor beatus [illegible]
[illegible] Dionisium primo [illegible]
[illegible] de Ihesu [illegible]
[illegible] homo est lumen est qui [illegible]
et [illegible] lumen fuit in eo quod veritatem demonstravit
[illegible] lumen [illegible] Tercio hoc nomen
Ihesu [illegible] tetragramaton figurabatur
[illegible] in fronte pontificis quia fuit
[illegible] in mente [illegible]
[illegible] hominis et imprimeretur sicut
[illegible] vel ideo etiam quia neo
[illegible] admittitur nisi Ihesu nomen
[illegible] XXII [illegible]
in frontibus eorum [illegible] et nomenque
[illegible] in tetragramaton [illegible]
[illegible] Theutonica
quo nomine [illegible] unus [illegible]
[illegible] nisi idem prolatum omnino eadem [illegible]
[illegible] est [illegible] et salva
[illegible] omnis salus mea sit eterna [illegible]
[illegible] sacratissimo Ihesu nomine omnia
[illegible] erat [illegible]
[illegible] ut verbis beati Bernardi
[illegible] cantica [illegible]
[illegible] nobis [illegible]
ut [illegible] multum
[illegible] potenciam [illegible] quod non aut pietatis
[illegible] sonus [illegible]
quod [illegible] organum [illegible]
secundum maiestatem sanctum et terribile nomen eius

secundum pietatem non est nomen aliud sub celo
datum hominibus in quo oporteat nos salvos fieri.
Sed exemplis magis [illegible] fiet hoc et quod
Ysayas propheta nomen quod vocabit eum dominus nisi
[illegible] nomen pietatis est, rursum vocabit nomen eius
Emanuel pietatem insinuat. Item eiusdem octava
vocabis nomen eius accelera spolia detrahe
festina predari nomina potestatis sunt et Zacharias VI°
[illegible] vel oriens nomen eius nomen pietatis
[illegible] quod exortum est in tenebris lumen rectis
corde. Rursum Ysa. 9° vocabitur nomen eius ad-
mirabilis deus fortis pater futuri seculi princeps pacis
pacis primum tercium et quintum maiestatem sonat
reliqua pietatem. [illegible] dominus in [illegible]
[illegible] dicat [illegible]
primum quidem quod est [illegible] maiestatis [illegible]
[illegible] dicere [illegible] quanto plura [illegible]
tempora [illegible] plura hec et [illegible] similia in sacris
expressa legimus codicibus et [illegible]
est quod [illegible] in hoc uno quod est Ihesus comprehensivum
[illegible] et [illegible] Salvator enim maiestatis
et potencie nomen est quo enim salvator nisi
de inimicorum manibus eripuerit qua aut eri-
peret nisi esset dominus fortis et potens dominus potens
in prelio. Quo denique salvaret nisi [illegible]
[illegible] et ad [illegible] quo
salvaret nisi unde exciderant [illegible] ad
[illegible] quo salvaret
nisi magnitudinis sue potenciam in [illegible]
pietatis [illegible]
[illegible]
[illegible] et glorie [illegible]
et [illegible] in Ihesu nomine in compendio [illegible]
et excellentissime continentur velud in [illegible]
quo quodam infinito omnium virtutum et graciarum
continuo hoc siquidem nomen est [illegible]
[illegible] in Ihesu Naue viro fortissimo de quo
[illegible] XL° [illegible] fortis in bello Ihesus Naue qui
ut Ieronimus ait in prologo galeato biblie
[illegible] non solum [illegible] etiam et
in nomine [illegible] transit Iordanem hostium regna
subvertit dividit terram victori populo et per
singulas urbes vicos montes flumina tor-
rentes ac confinia [illegible] celestisque [illegible]
spiritualia regna describit ut enim hic carnis
[illegible] in terram repromissionis filios
Israel ita demonibus [illegible] debellatis
Christus Ihesus in hereditatem eternam celestis patrie
fideles suos introducit. Hic est Ihesus filius Io-
sedech sacerdos sanctissimus ut habetur Aggei 2° qui
edificavit secundum templum maiora plenum gloria
quam fuerat primum quod construxit [illegible]
[illegible] hic est Ihesus
filius Sidrach doctor sapientissimus ut habetur
[illegible] L° qui sapientiam de corde suo renovavit
quia Christus Ihesus vetustatem antiqui testamenti
[illegible] nomine. Hic est Ioseph in Egipto
a fratribus suis venditus cui Genesis XLI° per
Pharaonem dictum est Ego sum Pharao absque
tuo imperio non movebit quisque manum
aut pedem in omni terra Egipti [illegible]

nomen illius et vocavit lingua egyptiaca salva
torem mundi quod et Christo Jhesu domino nostro post vi[n]
dictam a fratribus et crucis opprobria cum victoria
resurgenti [illegible] regnum deus pater dedit nomen quod est
super omne nomen ut in nomine Jhesu omne
genu flectatur ut ei id dicatur metro quod scriptum est Jeremie
x° Magnus es tu et magnum nomen tuum
in fortitudine quis non timebit te o rex gentium
Sicut enim et de Joseph scriptura commemorat quod pha
rao fecit eum ascendere super currum suum [illegible]
clamante precone ut omnes coram eo genu flecterent
et preesse scirent universe terre egypti Sed longe tamen
aliter quia et si salvatorem mundi vocaverat non
tamen in nomine eius mundum salvatum credidit nec
honore exhibendo non nomini sed persone reverentia
quia hec honoris dignitas hic cultus soli nostro salva
tori domino nostro Jhesu Christo sufficit ut scilicet in nomine
Jhesu omne genu flectatur celestium terrestrium
et infernorum Celestium siquidem quia et ipsis an
gelicis spiritibus et celestibus virtutibus venerabile est nomen
istud et adorandum et colendum exhibetur quia
ipsius tanto est melior angelis effectus quanto
differentius pre illis nomen hereditavit ad Heb.
I° Est etiam istud nomen inferis et ipsis de
monibus terribile et tremendum credunt enim et
contremiscunt Unde et contremiscentes clamabant
quidam dicentes quid nobis et tibi est Jhesu fili da
vid aut venisti ante tempus torquere nos quippe et
virtutes nominis ipsius non ferentes ab obsessis
corporibus eo devote contra eos invocato expel
luntur Sed iam ad nostra redeamus non solum
in nomine Jhesu celestium et infernorum flectitur
sed etiam terrestrium et aliquando invite libenter in
veneratione quia reverentia quanto hore quo multa a
vexationibus et morbis et maxime a vexationibus
diabolicis hoc sacratissimum nomen prosequendo
sit quibusque dignis laudum preconiis extollendum
ob tot ac tanta merita et beneficia mirabilia
quibus cotidie fovet morbos eius enim non
inveniet quis non obstupescat huius divini
nominis et ineffabilem virtutem quia cotidie
mira et ardua et supra sensum hominis et ne
operantur perata relaxantur languores anime
et omnis morbi tolluntur augentur virtutes cu
mulantur merita et tandem vite eterne pre
mia largiuntur Denique mirabilia operantur
ipse promittens Marci ult° In nomine meo
demonia eicient linguis loquentur novis serpentes
tollent et si mortiferum quid biberint
non eos nocebit super egros manus imponent
et bene habebunt Unde et petrus in primo sig[no]
claudo restituens sanitatem dixit in nomine Jhesu
Christi Nazareni surge et ambula Actuum 3° Prop
terque dimittuntur peccata Joh. 2° Scribo enim vobis
filioli quoniam remittuntur vobis peccata vestra propter
nomen eius et alibi oportuit pati Christum et re
surgere a mortuis et predicari in nomine eius
penitentiam et remissionem peccatorum Morbique languores
tollit anime unica medicina tribula[tionis]
eruam te et honorificabis me super quo devote
Richardus michi ita nec impetum cohibet
superbie timorem timorem sedat sanat livo
rem [illegible] restringit fluxum extinguit li
bidinis flammas sitim temperat avaricie ac
totius indecoris fugat pruriginem Sic hec
hoc nomen Jhesus Siquidem cum nomino Jhesum
hominem michi propono mitem et humilem corde
benignum sobrium castum misericordem et
omni denique honestate ac sanctitate conspicuum
eundemque ipsum deum omnipotentem qui suo
me exemplo sanet et roboret adiutorio hec
omnia michi sonant cum insonuerit Jhesus
Sumo mihi itaque exempla ab homine et auxilium a po
tente illa tamquam pigmentarias species hec tamquam
unde acuam eas et facio confectionem cui similem medicorum
nemo facere possit hoc tibi electuarium habes o anima
mea reconditum in vasculo vocabuli huius quod
est Jhesus salutiferum certe quodque nulli unquam pesti
inveniatur inefficax Semper tibi in sinu sit
semper in manu quo tui omnes in Jhesu et sensus
dirigantur et actus Hec inquam in nomine
Jhesu unde actus tuos vel peccatos corrigas
vel nunquam perfecte adimpleas [illegible] unde tuos
sensus [illegible] ne corrigantur a sancto
patrum sancto Tristatur demque aliquis nostrum
veniat in corde Jhesus et inde ad cor transiliat
et diffugit omne nubilum omne diffugit
[illegible] nominis lumen nubibus omne [illegible]
redditque serenum labitur quis in crimine nunc
insuper ad laqueum mortis desperando non
si invocet nomen vite confestim respirabit
ad vitam Cui aliquis stetit ante faciem salvatoris
[illegible] ut assolet cordis regnante torpore cum
[illegible] lacrimarum invocato Jhesu nomine cum ille
est lacrimarum invocato Jhesu nomine [illegible]
[illegible] uberior fluxit suavior cui in periculo
[illegible] invocatum virtutis nomen
non statim fiduciam prestitit depulit metum
quieso in dubiis [illegible] et fluctuanti et non
ad invocationem clari nominis emicuit certitudo
cui denique in adversis diffidenti iam iamque de
ficienti si nomen adiutorii sonuit defuit for
titudo [illegible] morbi et languores anime isti
sunt illud medicina nec enim medicale hoc no[men]
Jhesus [illegible] ut aliquod devotissimum doctorem
an non totiens confortatus quotiens recor
datus quid eque mentes [illegible]
quid ita exercitatos reparat sensus virtutes roborat
vegetat mores bonos atque honestos castas
fovet affectiones Aridus est omnis anime cibus
si non oleo isto infunditur insipidus est Si non
hoc sale conditur Si scribas non sapit michi
nisi sonuerit ibi Jhesus Jhesus mel in ore in
aure melos in corde iubilus [illegible]
fugat quia lux est unde queso putas in toto
orbe nos notavit in admirabile lumine sui
quibus illuminati etiam in lumine isto videntibus
lumen dicit merito paulus [illegible]
nunc autem lux in domino hoc denique nomen
regibus et gentibus et filiis Israel portare iussus est
[illegible] apostolus et portabat sicut lumen nomen
et illuminabat patriam et clamabat ubique Nox precessit
dies autem appropinquavit et monstrabat [illegible]
lucernam super candelabrum [illegible]

Jhesum et huic crucifixi [illegible] ista misse
dixit ac prestiterat autor mirabiliter qui de
ore petiit [illegible] fulgur egrediens paulo superius
nominati apostoli plantas solidavit in bases nil
tosque spiritualiter ceros illuminavit [illegible] indigne
suadit tamen ait in nomine Jhesu Christi nazareni surge
et ambula Augentur denique virtutes cumulantur merita
tandem vite eterne premia largiuntur quia hoc
id nomen est de quo propheta ait Omnis quicumque
invocaverit nomen domini salvus erit Et quid
plura longum esset prestantissimi preces ac potius
licet mortalium lingue deficerent quid huius
ineffabilis et sacratissimi nominis virtutum et beneficiorum
posset copiam [illegible] preconia enarrari
[illegible] tantorum meminimus [illegible] et
eas que de eo sunt virtutes et beneficia consequi
valeamus benedicendum nobis est adorandum predicandum
ac colendum et admirandum atque tandem propheta
admirandum mens [illegible] Domine dominus
noster quam admirabile est nomen tuum in universa terra
collaudandum denique atque benedicendum tandem cum
propheta in ps. [illegible] de Christo est Sit nomen eius
benedictum in secula ante solem permanet nomen eius
Sit nomen domini benedictum [illegible]
Confitendumque est atque invocandum [illegible] in omnibus
operibus nostris invocandum Omnia enim quecumque
facitis in nomine domini nostri Jhesu Christi facite Deum
ut aliquid administrationi et doctrine nostre pro
ferimus plerique ex nostris sunt qui nunquam huius sa
cratissimi nominis meminerunt nisi dum in ima
[illegible] sunt et cum in maxime ex memoria
[illegible] cum beneficiis [illegible] fructus horum
[illegible] debuerint et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] si armenta [illegible]
[illegible] denegaverit si serena tempestas si
[illegible] ad Jhesum confugit et a Jhesu
[illegible] Jhesus cui [illegible]
implorat [illegible] in afflicta [illegible]
[illegible]
[illegible] Jhesum solum
[illegible] Jhesu nomen
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] nomine mendacia [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] blas
phemarent nonnulli et impie denegaverunt
Sunt enim multi quorum non est numerus [illegible]
non negent nomen domini cum [illegible] herbis [illegible]
[illegible] factis et operibus

male viventes cotidie negant quia plerumque ex
verbi professione lingua et malitia vita sequitur ad
quam cetera vitia omnia et sic etiam impietas ad
versus deum nascitur Si non sic nos presentem
preces non sic quoquo modo sive in prosperis sive in ad
versis semper suum nomen invocemus ut in pro
speris eidem gratias magnifice referamus et in
adversis fervens patientiam que ut ait Jacobus opus
perfectum habet in omnibus enim gratias agite inquit
apostolus ut in illis non extollamur et in istis
non deprimamur dum opus est benedicentes et
honorantes suum nomen affirmamus nec illius
contemptores inveniamur propter quod [illegible]
est non assumas nomen dei tui in vanum
Exodi 20 Dicit etiam sermo vero non [illegible]
ne facile in ipso peccemus quia etiam scriptum est non
periurabis in nomine meo nec polluas dei tui
nomen Levitici 19° Procul ergo absit ut hor
rendum scelus nec unquam audiatur vox blas
phemie in terra nostra quia et de hoc gravissime
conqueritur dominus per ysaiam dominantes eius
inique agunt et nomine meo tota die magen
tibus iugiter blasphematur Et apostolus quoque ad hoc
hortatur fideles ne eorum occasione dicerent infideles
quoquomodo nomen domini blasphemandi Non
negemus etiam nomen domini nostri Jhesu Christi quin po
tius ipsum cum apostolo et confiteamur nec dum
inter nostros verum etiam si opus fuerit dicat alibi
ad deum promisit coram gentibus et regibus et filiis
Israel Ipse enim salvator dicit Omnis qui confessus
fuerit me coram hominibus confitebor et ego eum coram patre meo Et
qui negaverit me coram hominibus negabo et ego eum coram
patre meo Ad quam siquidem huius nominis confessionem
et si semper prompti et parati esse debemus eo
ipso tamen temporibus nostris ingruentia undique
mala nos multo vehementius solite consensui
dent [illegible] reddere solitos et attentos
cum iam tercia huius mundi [illegible]
pessima anglica [illegible] huius nominis usque
quaque confessio [illegible]
[illegible] ad [illegible] non [illegible]
[illegible] Sed ipsos
[illegible] manibus nostris
huius [illegible] nomen
[illegible] et sacratissimi ut merito
[illegible] regni Francorum [illegible]
[illegible] non sine [illegible] residue [illegible]
[illegible] neque enim infundamento
[illegible] solidissima petra [illegible] potuit
sine totius edificii maxima et periculosa concus
sione Nomine Bohemorum regnum quod tamen
[illegible] fidei tamen [illegible] de
[illegible] copia spiritualium [illegible]
[illegible] iam [illegible]
[illegible] et ultra barbarorum omnium
[illegible] cladibus et [illegible] Christi [illegible]
Nomine pene quod [illegible] preclo
[illegible] ferme
unquam [illegible] crudelem
et [illegible] dimissione [illegible]

demque pridie in insula Cipri gestum sit q[illegible] sz barbarica rabies seuierit q[illegible] q[illegible] impudica tamos [illegible] sanguinem fuderit [illegible] membra [illegible] liter dilacerauerit qualiter flamma cedeque in sulam pene totam exterminauit in seruitutem redegerit [illegible] captiuos [illegible] cum feminis [illegible] mille [illegible] vel etate in obprobrium fidei [illegible] templa [illegible] de [illegible] conculcauerit [illegible] si qui in hunc [illegible] nomine con fessione [illegible] palmis ut de quibusdam [illegible] fama uolat celum penetrauit [illegible] cos qui hanc [illegible] ad modicum tuendam hec [illegible] blasphemantes denegasse [illegible] visceribus [illegible] deflere debemus quos in [illegible] ductos in seruitutem redactos [illegible] tota die [illegible] debemus [illegible] nomine [illegible]

[illegible]

[illegible] pace [illegible] predecessorum summorum pontificum [illegible] gubernacione sanctissimi [illegible] huius [illegible] tenemus [illegible] laude [illegible] et si pro modulo [illegible] eius [illegible] sole clarius [illegible] orbi [illegible] [illegible] sanctissimus [illegible] substinens [illegible] laborat [illegible] libidinum corporis [illegible] ad [illegible] de thezauro ecclesie [illegible] confirmationem [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

aduersario triumphantes [illegible]
[illegible] promisit a domino [illegible]
et regnat deus [illegible]

In festo kathedre sancti petri

R[illegible]
[illegible] actiuum [illegible] bonum [illegible]
[illegible] adoptimum [illegible]
bona qualitas [illegible] quia [illegible]
nullo malo [illegible]

[illegible]

bonitate ecclesia ubique diffunditur nec unius corporis
separatur. Ramos suos per universam terram copia ubertatis
extendit. Per fluentes largiter rivos latius
pandit, tamen unum caput est origo una et una est mater
fecunditatis copiose. xxiiii q. i c. loquitur dominus.
Hec est enim illa columba de qua sapiens: Una
est columba mea, una est amica mea, tota formosa
et suavis, et macula non est in ea, que
fulta floribus et stipata malis sua est coniuncta
sponso federe sempiterno. Hec est illa beata
domus que non ex lapidibus mortuis sed vivis
est edificata, omnibus auro, argento ac margaritis
preciosioribus. xxiiii q. vii c. Quod autem dicimus
Et hec de primo etc. Sequitur de secundo
Dixi secundo quod dicitur mea oratio pro celeberrimi
decoris ipsius misterio et decoris eiusdem sacrosancte
aliquid edissere. Vere ille prophetarum [illegible] Salomon
candore lucis eterne audio illam nominasse
et speculum sine macula et vetustatis rugam non
habuisse. xxiiii q. i. Quam sic amavit
[illegible] xpo. Quod hic plus quam Salomon, rex dei filius
videns hanc duabus cetero formosissimis virtutibus
florum species decorasse primogenitam
[illegible] candido colore immaculatis fidei et spei
caritatis adornasse et hanc sapientie et veritatis. Hec enim
est illa mulier amicta sole, in cuius capite corona
stellarum duodecim prefulgebat, que sub suis pedibus
lunam subiectam tenere est visa, que mediantibus
sapientia et veritate tamquam a domino [illegible] magna
de suis digne efficitur. Illa sapientia increata et
veritas infinita sapientie et veritatis eterne immense
sic sibi sponsam univit ut delectabiliter perfruatur
dulcedine, formidet et serviat [illegible]
non manifestata contemplatione [illegible] et psallite
de perfecte sponse montium altitudines [illegible]
salutiferam [illegible] Delectatur utique mater
nostra sanctissima ecclesia et querit [illegible]
illam intimam eternamque [illegible] forma
inductus ille sapiens Salomon prover. v. dicit
inquit: Cerva carissima et gratissimus hinnulus
ubera eius inebrient te omni tempore et in
amore eius delectare iugiter. Cerva carissima
divina est sapientia quam in montibus eternis venatur
mea sacratissima [illegible] ecclesia [illegible]
[illegible] amoris in dulcedine [illegible]
et amore [illegible] hinnulus
gratissimus est, ne alibi quam veritatis radios in
figura absconditus mistica sine sacre scripture
[illegible] quis valet fluminis [illegible] sa
[illegible] Elevare elevare consurge
consurge et inebriare uberibus discipline non
[illegible] ne [illegible]
[illegible] delectare inquit verba sua sapiens que
[illegible] sapientiales delicias [illegible]
[illegible] mentibus influendo. Hec glosa interlinearis
[illegible] singulos dies ludens coram deo [illegible]
prov. viii. Et si memini Jeronimi verba super ad
Galath. [illegible] mundano
quedam [illegible] procedit [illegible] non
tam eruditione [illegible] quam favore [illegible]
Cetera perit ad [illegible] ecclesie [illegible]

et quedam tenebre densitate manet occultus.
Hec in policrato. Iam preclara est via omnibus
disciplinis que sebactas quas sapere iam [illegible]
in plateis. Excludi si platonicos mores in medio
[illegible] platonicam in templo [illegible]
[illegible] admonitu augustinus [illegible]
nihil quippe [illegible] viro [illegible]
videtur iniustum ut [illegible] platonici [illegible]
Adornet ergo precor mei optimum [illegible]
[illegible] in sinu filii divina [illegible]
[illegible] Erat in
illam quam primo [illegible] sapiam [illegible] immutabilibus [illegible]
et omnia bona pariter [illegible] et immutabilis [illegible]
tas per manus ipsius. Hec enim est prima species
[illegible] quia sanctissima ecclesia [illegible]
illustrata. Sequitur secundo. Secundo ipsius [illegible]
ecclesie militantis pulchritudinis species de veritate
qua adornatur ecclesia sponsa sanctissima [illegible]
iustificatur [illegible] et gubernatur
sponsus qui a patre procedit. Ille testimonium perhibet
de sponso. Sponse mei [illegible] inquit Joh.
Ille testimonium perhibebit et testimonium eius verum
est. Ecclesia testimonium veritatis est. Ipse enim
dei filius veritas est. Ideo [illegible]
me ecclesia veritatis elegit. [illegible] veritatem
ipse dei filius veritas est [illegible]
est ut que vera est sponsa veritatis [illegible]
[illegible] veritatis elegit [illegible]
obliti quia veritas et iustitia osculate sunt
et a veritatis iustitie osculo resultat [illegible]
[illegible] Nam iudicia ecclesie militantis [illegible]
[illegible] similia decreta ecclesie [illegible] Illa
iudicia equitas non equata [illegible] eloquia
[illegible] prescripta fuere [illegible]
Justitia tua iustitia in eternum et lex tua veritas.
O quo fervore fraglabat [illegible]
illustratam [illegible]
[illegible] O beatus [illegible] desiderabilia
iudicia [illegible] super aurum et lapidem preciosum
multum et dulciora super mel [illegible]
meo. Hec enim sunt decreta que ecclesia [illegible]
iustitia. Ista iudicia [illegible]
[illegible]
[illegible] ore [illegible]
psalmo xviii c. [illegible]
in celum ascendam super astra [illegible]
solium meum [illegible] mei [illegible] non erat
deus dei [illegible] perdit quod [illegible] quod non
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] iudicia et [illegible]
[illegible] ecclesia iudicia [illegible]
hec enim [illegible] decreta [illegible]
militantis magna [illegible]
fidei sunt certissimarum veritatum [illegible] caput qui
[illegible] gubernat [illegible]
ipsius [illegible] de quo ipsa [illegible] inquit [illegible]
Jo. testis dei [illegible] sum inquit via [illegible]
et vita [illegible] ipse sponsus suus quod est doctor

[illegible] ut sacra [illegible] narrat hystoria
de ipse doctor vos omnes [illegible] Cum igitur
[illegible] ipsius cordis [illegible]
et omnes partes [illegible] corporis [illegible]
[illegible] ipse [illegible] ecclesia [illegible]
[illegible] et [illegible]
a veritatis [illegible] fraudulenta [illegible]
[illegible] callida [illegible]
[illegible] deformata [illegible]
[illegible] heresis et [illegible]
[illegible] ingeniorum [illegible]
[illegible] calamitatis [illegible]
[illegible] scismata et divisiones in familia [illegible]
dampnose [illegible]
[illegible] tamen [illegible]
[illegible] esse divisam [illegible]
[illegible] temporum
[illegible] prophana [illegible]
[illegible] durasse [illegible]
[illegible] credendum est [illegible]
[illegible] esse divisam que [illegible] fidei fundata
[illegible] ipsi [illegible] persuasionibus
et illis [illegible] delectabilibus [illegible]
[illegible] nisi fuissent [illegible]
que [illegible] gubernatur [illegible]
permansit [illegible] veritatem
[illegible] sponsus [illegible]
[illegible] ut esse ipsius ecclesie [illegible] et
[illegible] est [illegible]
[illegible] sacra [illegible] d. dist. [illegible]
[illegible] ut in [illegible]
[illegible] immaculata [illegible]
[illegible] que tanto pre
[illegible] flammis
[illegible] non possit
[illegible] in luce producere
[illegible] et ad ea que [illegible]
[illegible] Nam probatio dilectionis
[illegible] operum [illegible]
[illegible] probandi
[illegible] est operis [illegible]
[illegible] ubi est tanta
[illegible] Eamdem
[illegible] prohdolor quod
[illegible]
[illegible] iudicia [illegible]
[illegible] repugnantia [illegible]
[illegible]
[illegible] superbie [illegible]
[illegible] ut
[illegible] hinc ut [illegible]
[illegible] Nemo enim est
[illegible] libertate [illegible]
[illegible] et libertatis [illegible]
hinc ad [illegible] effudit

opera et quo quis [illegible] potentie tanto fructus
eas [illegible] calamitates [illegible]
[illegible] Nam domus orationis [illegible]
[illegible] et templum fundatum in lapide
oratorii in latronum speluncam versa est, non est
inventus ut [illegible] gladio [illegible]
ad [illegible] reprehendendum. Illa namque
multiplices machinas [illegible] ut eam spoliet
nemine defendente. Alius nobilitate generis
[illegible] ut si forte pulsat ad
hostium parietem aut [illegible] fodere non veniret
Alius [illegible] Simone
[illegible] non invenies ibi qui eum
[illegible] imperdiat. Alius
obsequia [illegible] sibi obsequia
non [illegible] Quod quod est magis
[illegible] denouet [illegible]
O celeberrima [illegible]
[illegible] sua fidelibus et [illegible] dispensare
[illegible] studeas impendere. Unde ps.
[illegible] tradite [illegible]
et veritatis non [illegible] ambiguitatis
non [illegible]
Duos qui iudicant terram in omni prudentia
et virtute plenos fontes eius [illegible]
revelando dissensiones et discordias pacificando
et eligite lapides [illegible] ut sint altarum
bases et quadrata fundamenta et elevate signum
[illegible] sacratissime [illegible] sponsum et
ipsius sponsi [illegible]
[illegible] ut xxiiii q. i c. [illegible]
q. i. Basilicas [illegible]
est [illegible] pontificum vel ordinum [illegible]
[illegible]
sedem et sequi [illegible] et sequitur ut totum
corpus ecclesie in hac [illegible]
[illegible] ubi dominus totius
ecclesie posuit [illegible]
[illegible] Hec enim est [illegible] pulchritudinis
[illegible] immaculata ecclesia [illegible]
[illegible] que [illegible] lex [illegible] in ore
eius et iniquitas non est inventa in labiis eius.
In pace et equitate ambulat cum sponso suo et
multos avertit ab iniquitate.
Dixi tertio pro me dignissimi quod corporis
mistici [illegible] verbis brevibus
aliqua [illegible] Hic est caput ecclesie
[illegible] caput [illegible] ut enim
[illegible] omnia [illegible]
[illegible] caput enim [illegible]
membris [illegible]
quod principium de capite est [illegible]
[illegible] omnes sensus [illegible]
[illegible] membris solus [illegible]
[illegible] quia gubernatio motus
et sensus [illegible] membrorum [illegible] a ca
pite [illegible]
[illegible] caput [illegible]
[illegible] in eo [illegible]
[illegible] est [illegible] et [illegible]

caput

homo tum hominibus unde pt hec incarnatio ipsa et tum hominibus comparatur. Nam ipse principium principiorum et principale omnium hominum et omnium creaturarum est, secundum divinitatem et secundum hominem dignum et principalle principium quodammodo hominum unificantium quo ad unionem spiritualem corporis mistici influit perfectissime secundum quod dans sensum et motum spiritualem in corporis ecclesie per modum efficientis. Sed quod homo per modum merentis etc. quod dicit apostolus ad Ephesios primo Ipsum dedit caput super omnem ecclesiam. Non enim est dubium quod deus perfectissimus actor et qui sapientia sua in suo imperio ex principio speculo sponsam suam [illegible] sine sacramentis [illegible] tempore [illegible] destitutum solatio [illegible] laetitiam. Non est credendum nam ut glo. volt super primo verbo tibi dabo claves regni celorum cum petro promisit ut ad unitatem nos invitaret. Et ideo principem apostolorum eum constituit ut ecclesia unum principalem vicarium haberet [illegible] loquitur dominus et ubi ubi dicit patri hoc est prelatio ordinis et observationis vel patrum in communem [illegible]. In nomine Administrationis enim plenitudine petrus omnibus prefuit [illegible] puto quod [illegible] perlectis et ad uber [illegible] Cum beatus petrus apostolus et ubi est aliud apostolorum [illegible] et solum petrum dominus prefatum [illegible] humanitatem [illegible] ascendit [illegible] perhaurit [illegible] quia petrus [illegible] tollit [illegible] quare petrus [illegible] ues accepit regni celorum. Ille enim condemnans qui ex [illegible] ligandi et absolvendi [illegible] et prelati. Nam perfectissime agens et ordinans est intentio ut omnis multitudo que aliquando [illegible] sub capite regulentur et vivant. Unde [illegible] aristoteles clarus ingenio politica [illegible] ordinant [illegible] et omnis subditos qui est finis regiminis [illegible] causatur ab uno [illegible] Hec [illegible] petro dicit pasce oves meas pasce [illegible] pasce agnos meos [illegible] ad unitatem ecclesie [illegible] eius et omnes fideles in una fide [illegible] sit circa ea que fidei quo contingat moveri [illegible] [illegible] ecclesia [illegible] per unum sinam conservaret [illegible] ad unitatem ecclesie [illegible] tota ecclesia [illegible] Ezech. [illegible] ego assumam filios israel de medio nationum ad quas abierunt et congregabo eos [illegible] in montibus israel et rex unus erit imperans [illegible] ultra duo gentes nec dividentur amplius in duo regna. Et [illegible] carnales [illegible] plus [illegible] deus [illegible] pastor [illegible] Considerandum [illegible] [illegible] Romana ecclesia que semper [illegible] maculata permansit domino providente et beato petro apostolo [illegible]

et sequitur [illegible] ordine dignitatis [illegible] Romana ecclesia [illegible] eterne vite clavigero terrestris simul celestis imperii iura commisit non [illegible] quo celum et terra condita sunt [illegible] Dominus [illegible] claves [illegible] pastor [illegible] [illegible] apostolorum et ideo [illegible] claves regni celorum [illegible]

Unde [illegible] oro aliqui [illegible] decretis [illegible] capite hoc [illegible] perfectione. Nam [illegible] doctor [illegible] aliqui [illegible] persone [illegible] est [illegible] est quod [illegible] principalis [illegible] toto [illegible] plus alicui [illegible] principalis [illegible] Nam consilium ab opposito [illegible] humano [illegible] principalis [illegible] et nam [illegible] caput [illegible] ea enim [illegible] plus [illegible] debitum [illegible] persona [illegible] communiter obtinet [illegible] doctor [illegible] distinguit [illegible] de excellentia persone [illegible] sit [illegible] principalis [illegible] providentia [illegible] pater est enim [illegible] [illegible] humane vite [illegible] persona [illegible] [illegible] gubernante [illegible] [illegible] Omne aut movetur [illegible] [illegible] excellencia [illegible] gubernacionis [illegible] honor [illegible] Cum [illegible] beatissimus [illegible] petrus [illegible] ac gubernatore navalis [illegible] laborantis [illegible] Est [illegible] ecclesiam [illegible] hic [illegible] hic sit [illegible] plus [illegible] [illegible] [illegible] ascendit [illegible] [illegible] [illegible] Nullus [illegible] in excelsis deo [illegible] qui [illegible] Attende [illegible] in cathedra [illegible]

sine macula. Omne macula sit ante thronum dei [illegible] cognoscere se esse humiliter [illegible] in cathedra [illegible] [illegible] [illegible] deus [illegible] [illegible] cathedra [illegible] hominum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] apostolus [illegible] salute [illegible] [illegible] [illegible] ubique [illegible] [illegible] et in cathedra seniorum laudent eum [illegible] sine [illegible] [illegible] benedictus [illegible]

Ecce [illegible] omni creature [illegible] [illegible] [illegible] redemptor [illegible] [illegible] apostolos suos [illegible] qui dat verbum evangelizantibus [illegible] [illegible] in deum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dei [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Augustinus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] lapidem [illegible] [illegible] [illegible] mediator dei et hominum [illegible] ascendere [illegible] sicut [illegible]

primus [illegible] ascendere non poterit nisi [illegible] descendisset [illegible] ascendere [illegible] [illegible] Assumpsit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] paulus [illegible] [illegible] [illegible] descendit [illegible] ascendit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] descendere [illegible] [illegible] [illegible] Et quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et ascendit salvator [illegible] [illegible] [illegible] ascensionis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dei [illegible] [illegible] gentes [illegible] [illegible] [illegible] predicate [illegible] Nam [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] salvator [illegible] [illegible] [illegible] fieri debuerant [illegible]

Quobrem ap° p̄s in aplos alii lxxii sunt
instituti ut glo. loquitur s° the. qr totius
mundi ptibz ... erat pdicand ut quad
modo xii apli ppter xii tribz isrl. Sic lxxii
lxxii ... veni ... Beda sumz gentes
mitterent ... ut et in ... mitter
auctas honorare et ipsius volumus atz salu
berrima doctrina pcess ... de qbz
saluator dicebat luce x° qui vos audit me
audit. qui vos spernit me spernit et qui vos sp
nit me spernit, ac demum ... de
fidelr ... reddere ...
sonus pdicacois in omnez terrz exiuit dicam
ps. Sonitus dei in ... eorum, z gladii
ancipites in manibz eorz ... Albertus
aut Sonitus dei sunt ... gladii
gladii vero ancipites ... sunt testim
... qui aplorz pdicaciz ...
crederent ... in ... tenet maiores
... minores ... lxxii
... ad pma ... cealtes ... statuit
eorum Ierarchie ... immediate institutos
... et ordinaria iure spectat ...
et pdicare verbum dei qui sunt instrum
... non solum ... sz ...
Eis ... comparant illi tres actus Ierarchici
quos tangit dnus dyonisius scilz purgare
... illuiare pdicatorz z pdicatorz
ac pficere p ... administraz et hec ...
... tamen ... seu patola
... luce xvii In qua dr, duo in agro
duo in lecto, et duo in mola, alter assumetur
et alter relinquetur. Ubi ... quod
sunt ... tres status ... duos
in agro intelligitur plat / p duos in lecto
religiosi, et p duos in mola simplices
laici / quorum unus semp assumitur scilz bono
fine ... alter relinquitur male finiens
Nam in agro sunt qui in ecclesia laborantes
... in lecto sunt qui contemplacioni vacant ut
religiosi. In mola vero sunt qui in mundanis ...
... gyrant ... hos tres status i vnd

corg ecclie ... uera fides unitatis eius

caput ... ordine expressit ... dicens
... et ... Iohannis ... fecit
in brevi / et quod sit ... subdidit sicut
unguentum in capite qd descendit in barbam
barbam aaron. Et hec exponens Albertus
... cap° ... est unguentum
... ordinis status ... alios
defluens barba et adherens sunt apli, deinde
... simbria sive ora vestimenti
... simplex ... qui p ... insimul
sunt ... Nam ...
hec ... ut ... infima ... media
ad suprema reducuntur ... ordine ...
... ad Eugenium d. No vide
... formam ... exempla
... qui ... quanto
... vestibus ... iam ... no
ei sub nomine ... dictu sit, sibi ...

omnia fumus z ... qd ... in monte ...
... Ioh. ... q. in Apo. xxi aut
Vidi ciuitatem sanctam Ierlm novam descendentem de
celo a deo paratam tamquam sponsam ornatam
viro suo. Quia ... sicut ... cetera
... sicut in ... Seraphin che
rubin z ceti ... angelici usqz ad infimos
ordinantur sub uno capite deo Ita et in hac
... militante ... ecclesia ... quadam ...
sub uno pontifice summo patriarche ...
... z sic de ceteris ordinantur z sicut non
... vel z illuminant angeli supiores
alios inferiores nisi mittantur a summo ...
... Sic in ecclesia militante ... nisi a
... pdicacionis illuminare ...
suo superiori mittatur. Nam z paulus ...
... doctor gencium ... pdicare
no presumpsit ad quos no fuit a ...
... eum aut ... de semetipso
loquens Non gloriamur in mensuram ...
mensuram regule qua mensus est nobis ...
... mensuram ... usqz ad vos
... in ... non ... extendimus nos
in aliis laboribus gloriantes aut aliena regula
et ... qui se ... pdicare
... qui ... conmissi ... non ...
regula ... gloriari. Non enim qui se
... commendat ille probatus ... quem
... commendat. Non igitur gloriamur ...
si non ... pdicaciois ...
mensuraz ... Corinthiis ... ambrosius
... saluator ...
saluator ...
... ordine melchisedech ...
in pmo ...
pdicacionis officium ... columba
... super ...
in ... descendit z vox patris intonuit
dicens hic est filius meus dilectus in quo
michi bene complacui ipsum audite ... hora
...
...
... aplis ad Ro. x. ... aut pdicabunt
nisi mittantur sicut scriptum est ...
... pedes ...
...
... in ...
legibus ... mors ...
... inquit gla. Omnis ...
non est officium docere sed lugere aut ...
... Eunica Constat ... monacho ...
publice non convenit monacho ...
expedit. Nec enim non ...
... monachi et ...
... sua contemplacionis ...
et ... salute ...
... non ...
nec aliquis ... sed ...

assume pdicacois officium absqz plati auctoritate. qr nullus
... vite ... nisi sit debita, et sibi
... ut ... phi. / et hoc pulchre deducit
sanctus Thomas xii quolibet ... vero pdicandi ...
... cum ... plans
hunc ... propter qd ... aut ...
tamqz ... et ...
palam ... demolitur unitatem ut
... Unde ... omel ...
... anno ... sit
... pangelum malum
... malum ...
... hortatur aplus dicens Ab omni
... mala abstinete vos. i. thes. v. Et qui ...
... non ... mittentem ...
...
... qui ad pdicandum
... hoc enim ...
... et de ...
... non ... nec de
...
...
...
... vel plura scire ... qua ...
... valet prodesse ... sic z
...
... sufficientes ...
...
...
...
...
... plurima ... quorum ...
...
...
...
... doctrina ... pdicat
... Theologiam appellant dicatis
...
... sapientes lumen ...
...
...
...
... Nam ... aliquid ...
...
...
...
...
...
...
... Salomon ... non
...
... sapienciam ...
...
...
...
...
... ut ...

ad custodiendas iustificaciones suas Atz hec pactione
dicitur in lege dni die ac nocte ut sic ...
diuinaz z humanaz notitiaz sic lege dnice ...
non tantum speculatiuaz que ... est sed etiam
practicaz que ipsum intellectum ... et affectum
... assequatur ... doctrinaz
... administret. Illa vero existimans
que humane saluti conveniunt ea vo ...
putans que ... retrahunt et auertunt ...
non ... deliquit qui alios ... sub equitate
regula continere Ne fiat exemp ... qui
ad opus ... tamqz laudabile ...
z Nam qui maior est dignitate dz virtutibus ...
... minus ... z ei qui ...
... dignitat aliquid committere ...
uel inferioribus ... hic
Iuvenalis ...
... maior ...
... qd aplus p° cor° ix dicebat Castigo corpus
... et in servitutem redigo ne cum aliis pdica
verim ipse reprobus efficiar valde ...
... qui doctrina ...
... verbis ...
... Unde ...
de laudibus pauli inquit ... pdicacionis ...
officium non ... esse vel ...
sed forte z ...
... preclarum ... nisi
sit ... animaz suaz pro omnibus ...
... in mortem tradere ...
sunt apli a firmamento z ... quam
... et ... dogmatibus et eorz
successoribus ... scriptum est verbo dni celi
firmati sunt z spu oris eius omnis virtus eorz.
... homo qui
... et ...
... non ... sapiencie
... sapiencia ...
... que desursum est descendens ...
...
... sapiens ut Iacobus
...
... desiderat affectu
...
... honoribus, de
quibus ...
... in synagogis
et ... ab hominibus rabi, qui se ...
... in clero ... forma facti
gregis, non attendentes ...
... ut ...
ille pastor Gregorius inquit Erubescat ...
... exempla ...
Nemo quidem plus ...
... nomen vel ordinem ...
...
...
... status vel ordinis ...
...
officium sit ... et ... placare dignus

cofirmaũr sequentibȝ signis/ ut tanto tamquam simulado exemplo primos pluvium evangelizandi et predicandi vobis credimus Unde non relinquit. Ait enim apostolus paulus in persona sua et omnium loquens ve michi si non evangelizavero et ita ve nobis si non evangelizaverimus a modo dantes operam reformationi ecclesie fiendi in capite et in membris que tam diu neglecta et in magnum obprobrium huius sacrissime Synodi. Sicut enim tunc reges et principes Sacerdotes et populus paulus auribus postolavitur ut post calamitatum suarum magnitudinem dierumque labores audiant vocem predicationis vite in materia reformationis ecclesie que gravissime afflicta doloribus ad vos clamitat gemitus fundit lacrimas effragitat [illegible] est tu qui consoletur eam ex omnibus caris eius [illegible] orthodoxi exempla [illegible]

[illegible] omnibus alijs curis que sollicite proponuntur ipsam morum reformationem tamdiu propositum neglectum perficere studeatis ut nobis gaudere dignetur unigenitus dei filius etc.

Sermo in die trinitatis factus in Basilia
[illegible] primum Abbate de Scotia
Scotorum regis Ambasiatore anno [illegible] xxxv.

Deus caritas est/ quod Jo. iiij c[apitulo] [illegible]

[illegible]

+ fi sim^t e psor go na diuid e hoc^l yo i iora

anglis stamib maior uel minor bonds et sup alios plano et influe. Ipe p^a agls qui p orb in nalib emineba^t maiore felic vnitez omes feltez tnnssi et aulis i influen^a plany fuis que anglorum in sterio regnat in mundo et hec e que ... in corde suo loquens sibiip pmisit teste ysa. Dix ipm in exposite: Quo te ridisti de celo lucifer q' mae oriebaris cor ruisti in terra q' vulnerabas gentes q' dicebas in corde tuo: In celum conscendam sr' ast^a celi exaltabo solium meum, sedebo i monte testa^ti in lateribus aquilonis. Ascendam sr altitud^e nubium et ero similis altissimo. H ubi expone Augu in libro p dicto ... primi angli ... id q dixit Inte ... ascendam ... sr ast^a celi, i. anglos exaltabo solium meum, i. ptatez plano

[illegible]

oo Subiunge infra d.lco q deo z

suo dedit nob' hec eo pus attribuitur cui'n cedugit deus caritas z

oriri intelligatur ex spiratione. Ex hijs patet quod greci negantes spiritum sanctum a filio procedere dei sapientiam genitam negare videntur. De ancilla sapientie quam dominus condit cum tamen sit lumine habitare de quibus apostolus. Ista sapientia quam erit que certa per lumen fidei que eius tymidus paulus cecavit in varios errores incidere aliquibus et nos pergat et eos ex... prout 1° de quo mitthere debet est deus karitas est et tunc despicit ... Re pedicit ... tenuis domino bonum et personarum ... ut atque ... apprehendenda et brevius ... aliquis ... manifestamus ... collocutus adversus ... usus fragiles ... instituti

[illegible] ... et alios edificare ... valent ad gloriam videre ... quod nobis omnibus concedat unus deus qui sine fine vivit et regnat amen.

Sequitur sermo feria iii in die penthecostes predicatus per fratrem [Nicolaum?] de ordine sancti Benedicti ... ad sanctum Albanum Basilee.

Vetus mos fuit ... et conualle ... antiquitus, ac insistimus usu plurimi in fluxu ... primordiis, etiam ad ... [illegible]

[illegible]

p[ro]phetarum

thoma

[illegible]

aduncaz reboraret. Quamo et ad ppl'o tuo
mane' tue rea provocat ... nullus egisse
potuisti quo precium tuo passo sanguine
tuo redempcionem a lupoz morsib' ...
per d' lege euangelica, dic de eccl'a ...
debitum salvasse, ac ipsius humeris ad
ovile ... stabilitis reportasse
... vbi deus ... ad
filium ego dns deus vocavi te ...
et tenebo manum tuam et conservabo te
et dedi te in testamentum ...
lucem gencium ...
... ordinata ...
...
... in celum ... xl° ...
... daniel ...
... filius hominis veniens
usque ad ...
...
...
aliqua ...
hereditatem celestem ... amoris ...
...
...
... in celum ... in eadem domo

[illegible]

in fide aberrauerit decidit quia ad finem actualiter caritate formatur. Hec constituit ipse dominus [illegible] ordine [illegible] in sancta dei ecclesia. Nempe sicut in corpore meo alia sunt membra que regunt atque omnibus motibus presidentur, alia sunt que regunt et obsequium exterioribus prebent, sic in ecclesia statuit deus equo [illegible]. Omnia dispensante et pro diuina prouidencia sua quam racioni sit oportunum [illegible] temporis [illegible] alios instituit [illegible] et gubernantur [illegible] ut [illegible] et [illegible] ad id quod expedit [illegible] alios pastores dedit et rectores ad [illegible] ecclesie, eos scilicet qui [illegible] ad [illegible] deo assistunt. Et id officium in ecclesia [illegible] quod [illegible] anima in corpore uel [illegible] et ideo [illegible] in anima ut utrumque [illegible] et [illegible] deest. Et [illegible] velut in membrorum [illegible] consonancia [illegible] et [illegible] atque aptum ad omne ut corporis [illegible] integra sit et perfectum [illegible] heat [illegible] Nazianzenus [illegible] apologetico [illegible] ex [illegible] ecclesie [illegible] membra [illegible] fide [illegible] velut capiti ad hereat. Nec fides ipsa ab hiis membris [illegible] [illegible] tolli [illegible] promissio ad [illegible] ecclesie non possit dicente petro [illegible] ecclesie. Petre, oraui pro te ut non deficiat fides tua, et tu aliquando conuersus confirma fratres tuos, quod sic intelligendum est [illegible] ecclesie [illegible] a sathana ut [illegible] [illegible] numquam [illegible] fides in ecclesia deficiat aut possit errare [illegible] que fidei sunt. Et sic ecclesie fides numquam separabitur. [illegible] spiritus sancti [illegible] habitur. Ex hiis [illegible] promissiones [illegible] ad ecclesiam [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] Alias in [illegible] fidei ad ipso [illegible] capite a quibus ecclesia numquam [illegible] [illegible] duplici promissione [illegible] [illegible] in [illegible]. Helyas numquam [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] ecclesie [illegible] sacra [illegible] ab [illegible] [illegible] illuminaret igne diuino [illegible] celo et [illegible] ad [illegible] [illegible] quod [illegible] holocaustum [illegible] [illegible] aque effudit et [illegible] [illegible] at ignis e celo descendit ut [illegible] [illegible] ecclesie [illegible] manifestaretur. Quid [illegible] nisi [illegible] per [illegible] nisi tres [illegible] ierarchie intelligi [illegible] videlicet [illegible] et [illegible]. Hec sunt [illegible] numquam [illegible] [illegible] [illegible] tradiciones que sacra doctrina [illegible] numquam ab ecclesia deficiet et hec [illegible] doctor [illegible] aliis donis [illegible] Dicit enim saluator non [illegible] ecclesie [illegible] spiritus sanctus [illegible]

mittit pater in nomine meo docebit vos omnia et suggeret vobis quecumque dixi [illegible] et [illegible] Cum venerit spiritus [illegible] docebit vos omnem veritatem [illegible]. [illegible] fides mea [illegible] in [illegible] sed in virtute dei [illegible] stulta mundi elegit deus ut confundat fortia, non nobiles mundi aut diuinos elegit ne [illegible] [illegible] non sapientes [illegible] sapientiam mundi [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] elegit [illegible] ille [illegible] in doctos ut [illegible] omnes [illegible] [illegible] saluaret [illegible] hodierna [illegible] [illegible] doctos et eloquentes efficiat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] doctoribus [illegible] [illegible] fidei [illegible] doctoris [illegible] sed spiritus sanctus [illegible] de quibus dominus paulus apostolus dicit [illegible] ad cor. [illegible] alii datur sermo sapiencie, [illegible] per [illegible] alii sermo [illegible] alii [illegible] alii genera linguarum [illegible]. Omnia hec dona sunt fidei [illegible] [illegible] qui quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et hec [illegible] [illegible] [illegible] datur et [illegible] [illegible] assistentem [illegible] et [illegible] dabit vobis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] spiritus sanctus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sacre scripture [illegible] spiritus sanctus [illegible] [illegible] est. [illegible] et noui testamenti in omnes [illegible] [illegible] et noui [illegible] volumine biblie [illegible] [illegible] non nisi spiritus sanctus [illegible] [illegible] testimonio [illegible] apostolorum petrus [illegible] Non enim inquit voluntate humana [illegible] est aliqua prophecia [illegible] spiritu sancto [illegible] locuti sunt sancti dei homines [illegible] prophecie [illegible] noui testamenti [illegible] ubi [illegible] apostolis predicare [illegible] Nolite cogitare quomodo aut quid loquamini [illegible] Non [illegible] vos estis qui loquimini [illegible] [illegible] qui loquitur in vobis. [illegible] dei [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Nec addamus [illegible] [illegible] nec [illegible] [illegible] nobis [illegible] [illegible] et ne homines [illegible] difficile [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] visibile signum adhibuit [illegible] [illegible] concilia [illegible] [illegible] [illegible]

Deinde quia in simbolo apostolorum credo in sanctam ecclesiam catholicam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hec [illegible] [illegible] aliqua [illegible] [illegible] que [illegible] sanctorum conciliorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sentenciis de [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] concilia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] concilia [illegible] [illegible] et confessio [illegible] [illegible] [illegible] libros [illegible] [illegible] concilia [illegible] [illegible] [illegible] concilia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] data sunt non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] multa concilia celebrarentur ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] celebrata [illegible] de [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] symonia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fideles et infideles [illegible] [illegible] sancto concilio [illegible] a rege balaach ut [illegible] et hoc [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] zelo [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sicut et vos [illegible] ad reformacionem [illegible] Nazanzenus [illegible] ordo [illegible] ordo [illegible]

mechare

... et sancto spiritu qui vivit et regnat cum patre et filio per seculorum secula Amen

de visitacione

Visitacio marie

Beatam me dicent omnes generationes Luc. i° Sermonem presentem facturus circa ... conspectibus ... Tria in presenti considero que me ad huius sermonem ... temera insufficientem reddunt et inydoneum ... Siquidem primo ... doctorum ... tercio ...

[illegible]

Hec sunt verba viris dignissimis primitatibus
propositum [illegible] aliquali et breui deductione
faciendo. Et hanc virginem dei genitricem
mariam beatam dicunt et dicet omnes generationes i.
ecclesia militans collaudans quod omni nature [illegible]
est propterea quod eminenter habuit patet ex
tribus gratiarum spiritualium plenitudinem, donorum
naturalium perfectorum et virtutum moralium excellentiam
seu consummationem. De hiis tribus patet dicetur et
statim sine. Ratio autem cur beatificatur
in ecclesia triumphante ex visione diuina
quod beatissimam predicant filie syon sed choros
angelorum exaltatam non est presentis festi dicere.
Dicimus ergo ad primum videlicet quod hec virgo
regina gratiarum spiritualium habuit plenitudinem
[illegible] auctoritate scripture [illegible] que
[illegible] plenam asserit et testatur [illegible]
in [illegible] Jeronimus in sermone de assumptione
[illegible]

In hac lacrimarum valle tenuaret talem dignatus
est offerre promam. De qua tota certa summa
ipse quidque a suo filio postulavit totum pro
culdubio obtinebit et condigne pro reverentia
sua. Propter hec ieiunie et similia multo libentius
debent devote omnes christiani. Hec sacro sancta gene-
ralis sinodus Basiliensis in spiritu sancto legitime
congregata. Consurge inde virgine. Et abi in
montana cum festinacione in civitate iuda
id est provide celeriter et absque procrastinacione
ad bonum et super necessariam ecclesie reformacionem, que
et si appareat nonnullis forsan hic tepidis
laboriosa in difficilis velut asperrimo monte
tamen corde et desideranter, sic certum
est reformari suavis videtur et levis. Abeundo
in civitatem Iuda. Quia hec huiusmodi reformacio
prima dicitur esse et nuda sic confessio non palliata
non sophistica non ficta. Sed ad laudem dei
Iuda enim confessio interpretatur. Intra enim in domum
zacharie quod interpretatur memorans dominum. Quia in
hac sancta reformacione solum deum et salutem
animarum huius paradisi reformes corrigas et
emendas. In ipsa eciam tam in capite quam
in membris que reformanda corrigenda et
emendanda videbuntur secundum deum et bonam
statum statuentque servorum. Et sic salutabis
elizabeth id est salutem ecclesie et hodie proinde
vetus honestatem. Sed sic feceris. Si in hoc
sancto opere te bene habueris. O sacrosancta sinodus
uncertia non erit in quacumque feliciter. Et beata
te dicent omnes christiani. Et in vita eterna hic
in presencia gloriam et in futuro pro ea nobis
concede dignetur Ihesus christus dominus qui est super
omnia deus benedictus. Amen.

Magdalene

Dei omnipotentis suffragio de festo hoc
celebri sermonem facturus verba in exor-
dio epistole vote subdyaconi decantata ac premissa ultro in
generali exarata themate loco cogitavi assumere
et ad humilem vestram paternam supportacione et consueta
reverendissima paternitate vestra benignitate habita
tenendo et eiusdem soli tramite ut cumque possem deducere.
Illa videlicet Mulierem fortem quis inveniet.
Reverendissimi Reverendi que patres spectabiles oratores egregii doc-
tores et ceteri domini magistri mei venerandi colendi. Sed
mulierem imbecillitudinem fragile corpus atque lu-
bricam mentem Salomon experiens diuturna
conspiciens et humanum genus mulieris demerito
inseparabiliter lapsum per mulierem reparandum congruum
fore animadvertens ut unde mors oriebatur
inde vita resurgeret vehementer admiratione pul-
sus aiebat Mulierem fortem quis inveniet. Et
licet in tempore gratie plures altissimus mulieres
fecit fortes inveniri. Due tamen singulariter

exemplo muliere prepollentes. Quarum una sine
venie peccati virgo maria. Altera post suam con-
versionem maria magdalena speculum gerit potissime miseri-
cordie. Crudelis nimirum mulier et maledictionis
scaturigo eva fuit per quam serpentis antiqui pesti-
ferum et ipsa et viro virus infudit. Sed fidelis
maria speculum innocencie et mulier regine
que salutis antidotum et viris et mulieribus pro
pinavit forte ut inquit beatus pater noster
Bernhardus in sermone quodam de assumpcione
et excusare eva per filia et querela viri ad
versus feminam de medio sopitur. Ne dicat
ultra o Adam mulier quam dedisti michi dedit michi
de ligno vetito. Dic potius mulier quam dedisti
michi cibavit me fructu benedicto. Ad hanc ergo
mulierem super omnes benedictam que speculum
est innocencie et misericordie pro gratia impetranda me-
tis gressibus devote curramus ut ad alteram ma-
ria que speculum est penitencie leti possimus festa
pagere et laudare eius preconia salubriter enar-
rare. Pro eius obtentu angelica ei salutacionem
offeramus dicentes mente devota Ave maria
gratia plena.

Mulierem fortem quis inveniet loco et ac-
cidentibus supra. Reverendissimi Reverendi que patres et domini
prestantissimi ut dicendorum massa ordine
quodam memorie tenacius mentis intro
thematis sectione et sensibus richmosis [illegible]
In primis de muliere in sensu litterali sermo erit
scilicet de beata maria magdalena cuius festa
hodie colimus. Deinde de ecclesia per mulierem in sen-
su allegorico designata eiusque fortitudine spe-
cialem et pugnam continuam declarando et tu-
tinam [illegible] sine brevi epylogo faciendo. Quantum ad primum
Beatus pater meus Bernhardus magnum devotum
et peccatricis penas mente revolvens in sermone
festo tempore principali exclamatione rumpit in hec
verba. Hodie maria et veritatis obmurmuravit
sibi et multitudo misericordiarum domini in peccatorem
totum fratres refrigeravit. Sed filius eius virginitatis pec-
catricis et menstruate manibus attractatur. De-
nique et dei filius misericordia contingitur. Tangit
pedes nudi atque madidans lavat et vesti-
gia cruentat mulier crosa prorumpit transfe-
rens affectum cordis penitentiaris et reddit ad cor
et magnitudine scelerum lacrimarum multitudo
condepnat displicat pietas tangentis affectum

et obsequiorum instanciam remunerator magis ille
maiestatis oculus scilicet dedignatorem non inspicit.
Osculatur maria pedes Christi frequentibus osculis
et oculis in mundantibus vestigia redemptoris infun-
dit tergit crinibus odoriferis illinit et irrorat unguentis.
Hec ille. Modo procedendi duplice in hoc
membro principali vestra hec primari videtur hic
bipertito tramite procedendum fore non incongrue
indicavi. Ut videlicet mulieris huius fortitudo primo
monstratur et modus deinde quo post lapsum prima
taliter apparet. Licet autem mulier ex primis virtutibus
eius fortitudo clarescere possit fortitudo inquam
non corporis sed honeria et pua lesione talescit.
Sed de qua proverbiorum ubi thema dicitur fortitu-
do et decor indumentum eius. Nichilominus in tribus
quantum mihi temporis angustia permittit in quibus
spiritualis edificii structura consistit puta fide
spe et caritate clarius elucescit. Fuit namque devota
hec mulier fortis in fide et ab hoc in calce evangeli
modo lecto per salvatorem salvata perdicitur fides tua
te salvam fecit. Fuit fortis in spe ideo audire
meruit vade in pace. Fuit fortis in caritate
unde dicitur dimissa sunt ei peccata multa quia dilexit
multum. Per fortitudinem fidei dyabolum mulier
ista devicit iuxta illud prima petri v° adver-
sarius vester dyabolus tamquam leo rugiens cir-
cuit querens quem devoret, cui resistite
fortes in fide. Per fortitudinem spei superavit
Job xiii et si occiderit me sperabo in eum.
Per fortitudinem caritatis contra deum prevaluit Can-
ticorum iiii° tenuit eum nec dimittam. Fides caritas fidei
in cognicione divinorum inmensam rationale illuminat. Spei
firmitas in alta et tremenda maiestate inaf-
tibilem et roborat et sustentat. Caritatis sinceritas
in divina bonitate incomprehensibilem afficit
et inflammat. Fides namque que secundum apostolum ad hebreos
xi° sperandarum rerum substancia est id est fundamentum et
prima inchoacio ad speratam beatitudinem ordinata
in rationali sui parte anime intellectiva ponitur
omnes virtutes cognitivas in suum captivans obse-
quium atque ipsas ab humane ratiocinacionis pal-
pabilitate purificans tenebras infidelitatis et erroris
superstitionis penitus expellit et sunt quasi languores
et originali peccato saturietes vere sanat hinc
secundum apostolum ubi supra sine fide impossibile est placere deo.

Cum autem secundum eundem ad ro. x° fides sit ex auditu,
auditus autem per verbum Christi quis dubitare audebit
quin beata maria magdalene que secus pedes domini
sedens audiebat verbum illius fidem constantissimam
habuerit. Habuit plane et insuper usque ad finem
confirmavit et malos verbo exemplo et miraculosis
operibus fideliter complantavit prout legitur in speculo
historiali quod ducem marsilie et uxorem eius et
magnam populi partem ad fidem convertit quam
historiam cum dinacionibus veris notissima non
curo pro presenti recensere. Porro ut teste apostolo ad
hebreos capitulo preallegato sancti per fidem vicerunt
regna regna scilicet tyrannos humane saluti adver-
santium perspicuum est et hanc mulierem fortissimam con-
sensu prime mulieris seductorem per scutum fidei
quo ignea ipsius extinguuntur iacula constanter
prevaluisse quod genesis iii° figuratum est ubi dicitur inimi-
cicias ponam inter te et mulierem et semen
ipsa conteret caput tuum. Tres siquidem mulieres
contra caput inimicorum suorum prevaluisse sacre no-
bis littere luculenter manifestant. Una fuit que fragmine mo-
le de turre submittens caput abimelech contrivit
iudicum ix°. Secunda iudit que olofernis caput
proprio suo gladio amputavit iudith xiii. Tercia
fuit Iahel que fugiente Sisaram in domum suscepit
eius tabernaculi clavo eius tempora confrixit
iudicum iiii°. Et si in hiis tribus mulieribus nomen in-
terpretaciones rerumque proprietates quas hic inserere
fastidiosa prolixitas vetat sagax verborum scruta-
tor valuit revolvere contricionem confessionem et satisfac-
tionem quibus devota hec mulier dyaboli caput
id est peccatoris radices contrivit amputavit et perfodit
liquide poterit comperire unde Gregorius in Omelia
Cogitante me de marie penitencia plus flere libet
quam aliquid dicere. Spes vero que certa ex-
pectatio future beatitudinis dicitur ex gratia et meri-
tis proveniens id est virtus qua quis certitudina-
liter expectat futuram beatitudinem mediante dei gratia
et merito proprio adipisci in vi irascibili ponitur.
tenebras presumptionis a dextris et desperationis
a sinistris potenter repellens. Nimis enim ad
dextram se extendere temeraria securitas et nimis
ad oppositum appositum tendere desperatio fugienda
esse dinoscitur. Unde enim sanctus beatus precipuus
Bern. dei mater indesinenter attendens non sta-
tim tepidioris vite quietem exoptetur. Ci

cum cogitat humilitatis dominum formam servi pro servis suscipere triginta et tribus annis operari salutem in medio terre huius capi ligari crucifigi la[n]cear[i] et hoc totum pati pro filiis hominum statim de acceptatione penitentie sibi blanditur et alludit gaudet obstinat[e] in malis et inspirationibus indurat nescit ignorat iustitiam et puniendi estimat non puniri. Hec beatus Bern[ardus]. Fallitur itaque qui nimis audacter progreditur et temerarie de misericordia pietatis presumit. Hoc solum ad salutem sufficere credens quod credit sed et demones credunt et contremiscunt. Jacobi 2o. Quamquam autem nimis tremendi iudicis indicia mentis crebra meditatione diversas subruantur tantum [illegible] sola et vehementer [illegible] territ. Terribilis certe sicut ait apostolus quedam expectatio iudicii. Ignis in conspectu eius exardescet et virtutes celorum movebuntur et vacillabunt columne. Confusus latitudinem mundi validissimis [illegible] adimet. [illegible] hec diutius cogitans non [illegible] contremiscat et in desperationis vorago absorbetur.

Huius devota ista de qua loquimur, separata timorem iudicii et iudicium pariter decantabat. Abolebat ab pedibus unc[tionis] sed et iudicii spei firmitate munita permansit. Unde beatus pater noster Bern[ardus] in sermone. Vide mulierem iudicii pedem fortiter attendentem. Dico nobilis et laudata mulier cominantem faciem non attendit sed extensa corpore provoluta pedibus maiestatis dolore plena timoris impatiens compunctionis lacrimis vehementer [illegible] Sed et me pedem labiis impressionibus osculatur manu ipse firmiter inheret vestigiis attendere donec audiat remittuntur tibi peccata multa. Et in hoc revera mihi hec sanctissima peccatrix superasse in ipsa est quod hominem mundalem qui mihi sunt ambulantes desideriis confluent a deo ipse eterno condonavit. Ut sicut antea membra sua exhibuit servire immunditie et iniquitati ad iniquitatem ita postea exhiberet servire iustitie in sanctificationem. Et ita dicit apostolus ad Romanos vi. Caritatis que in vi[rtute] invincibili tamquam imperatrix sua ponitur super ius et misericordiam dei et miserius propriam amore illuminans omnis alias ante [illegible] ut deo gratiore sint illustrat. Ita quod alba prodit gaudium oriente fervore versus accidentem parte in meridie et liquefactio mentis coagulate versus occidentem aquilonem. In quibus omnibus huius mulieris fortitudo apparere posset si non optata brevitas excusaret. Preterea contrarios vitiorum quinque fortia eminent quibus caritatis fortitudo assimilatur. Et dicitur fortis est ut mors dilectio dura sicut infernus emulatio lampades eius sicut lampades ignis atque flammarum. Aque multe non potuerunt extinguere caritatem nec flumina obruent illam. Hec singula caritatis fortitudinem significantia in beata Maria Magdalene reperta sunt quem amissi sicut amici mundi huius aspergine totaliter separavit, Christo presentialiter adamavit puta predicantem sedens ad pedes eius morientem stans iuxta crucem mortuum parando unguentum, sepultum cum lacrimis querendo [illegible] et ablatum tollere cupiendo de cuius ardentissimo amore beatus Bern[ardus] nos volens reddere certos dicit: considera quid vehementissimo dilectos affectu beata hec mulier diligebat Christum ipsum. Domine inquit si tu sustulisti eum dicito mihi et ego eum tollam. Que enim separata tu de mille sensu mentem ad quem velatam satis putabas neque in omnium cordibus versatur memoria dilecti mei sicut in consistorio cordis tui et ego eum tollam. Mulieres hominem perfecte etatis tenerrima mulier portabis et tolles. Ardens et affecta locutio que de puritate cordis refusa promittit quod implere non potest. Nichil enim amanti difficile esse videtur. Per caritatem autem mulier hec ad salutem notissima contra deum prevaluit prout ad Jacob genesis xxxii dicitur legimus Si contra deum fortis fuisti quanto magis contra homines prevalebis. Ubi animadvertendum quod duobus modis iustis prevalere dicitur contra deum scilicet humilitate et caritate quod humilitas eum devicit et quasi per precem et caritate quod humilitas eum devicit et quasi per pedes eius capiendo stringit pedes enim domini sunt misericordia et veritas per quos ad nos venit. Iesu primo videlicet in carnem plenum gratia et veritatis. Postquam autem humilitas deum inclinavit caritas tenet et stringit ne in peccatores feriat ut pallogat [illegible] et stringit ne in peccatores feriat nec dimittam te e contrario ipse tenuit eum nec dimittam [illegible] quando conquereretur dicens ypocrite [illegible] et scrutati de hiis viris qui interponeret sepem et staret oppositum contra me pro terra ne dissiparem eam talis fuit Moyses qui principatum gentis resipuit aliene et de libro viventium deleri desiderat nisi peccatibus dimitteret offensam. Dicitur exechiels flendo et orando dominum [illegible]

Et sic iam patet mulieris huius fortitudo in tribus dictis virtutibus de qua Salomon admirabatur inquirens: Mulierem fortem quis inveniet.

Visa mulieris huius fortitudine, patres et domini mei reverendissimi restat nunc parumper advertere quo exemplo peccatores fuerint. Adhuc fortitudinis gradum potuit pervenire. Quo ve medicamine usa sit ut in tali letali morbo multiplici in sed in tantam sanitatem ymmo maiorem quam unquam habuit valuit attingere. Certe si evangelium sere diligenti placet indagine invenire tria ibidem unguenta morborum omnium curativum quo de notissima ista mulier usa est principaliter invenimus. Hec sunt unguenta que regina Saba attulit mysterium de quibus iii Regum 10 dicitur non sunt ultra allata aromata tam multa quam ea que dedit regina Saba regi Salomoni. Est ergo primum bonum quod Maria infudit pedibus salvatoris. Est et melius quod eadem super caput recumbentis effudit. Est et optimum quod ipsa toti corpori Christi preparavit. Et singulis sunt statutis humiles dentes unguenta ad quos Maria excellenter promota est. Primum unguentum est contritionis de recordatione peccatorum suorum. Conditum illius qui ambulat super pennas ventorum. Sane prosium multum unguentum quo non premium terrestris domus sed et celestis aspergitur. Videlicet eius species eius ex quibus conficitur in magna copia in [illegible] ortulis potest reperiri. Peccata igitur mea in meis consciis [illegible] potest se posse omnis sit. Ipsa ergo in mortariolo primo maceratione pistillo contrita et respersa [illegible] discretionis oleo doloris igne supposito [illegible] disciplinae decoctum unguentum exhibebit precosum. Et accepit pedibus salvatoris. Et revera sicut herbe species suo vigore in complexu aut nimis inveterate parum aut nichil prosunt ob unguenti compositione valent ita peccatores nimis primas et presertim usque ad finem protractas [illegible] efficacie salubre antidotum obtinebunt. Unde venerabilis Eusebius beati Jeronimi discipulus de morte eius ad Damasum papam scribens verba que idem Jeronimus protulit in agone: hoc inquit teneo hoc puto hoc [illegible] experientia didici quod ei non est bonus finis cui semper mala fuit vita, qui peccare non timuit sed peccando semper vanitatibus vixit. Ut de rebus in libris hominum quorum semper fuit mala vita meruerunt a deo habere indulgentiam criminis et cetera de bene viventibus et presentiunt et allegat septimum quo ad primum vaccos peccatorum mors pessima peccatorum et quo ad secundum preciosa in conspectu domini mors sanctorum eius etc.

Jam locus esset ut secundum unguentum quod est devotionis de recordatione beneficiorum dei in medium proferrem, cuius species virtutes sunt de celesti paradiso allate que inter in terra filiorum hominum nequeunt inveniri. Et tertium quod est unguentum pietatis super omnia aromata morbis omnibus salutare quia nulla unquam pestis medicina inventa est cuius species sunt miseriorum miseriarum quod corporis oculo pietatis inspecte. Sed ut sim breviloquus docente sapiente inmemo sermonem non multa loquens. Huius unguenta modumque conficiendi ad plenum habere volentes ad apothecam sancti Bernhardi remitto et in hoc finem primi membri principalis constituo.

Nunc secundum principale brevissime expediendo, patres et domini celeberrimi advertendum quod Salomon in verbis thematis non solum de muliere sancta inveniendam curam sed etiam de inventore querit non dubitando quin Christus eam inveniret sed eius dignitatem et caritatem commendando quis inveniret immo et qualis inventus ut dicit glo[ssa]. Perdita ergo erat Maria et quesita inventa. Perdita quidem a seipsa secundum illud osee xiii Perditio tua ex te israel sed a Christo incarnato quesita et inventa. Prout ibidem subditur tantum in me auxilium tuum. Est quippe Christus mulier propter sexus fragilitatem quod de infirmis collecta per chor. Per infirma mundi elegit deus ut confundat fortia et fortis propter constantiam sui sponsi assistentiam ut Christi pollicens Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem seculi. Nec porte inferi prevalebunt adversus eam ut pote que fundata est supra firmam petram et tantummodo quarto terribilis ut castrorum acies ordinata. Et hanc propter multas excellentes alias conditiones quas pertranseo Christus congrua metaphora per mulierem significatur ad patrum sufficit ut inmobilis ergo fortitudinis prout exponit glo[ssa] inhuerem terram

filios dei generantem. De ea namque filii spiritali nativitate nascimur ut dicitur Jo. iii. Oportet vos nasci denuo. Et iterum quod natum est ex carne caro est et quod natum est ex spiritu spiritus est. Et iste Jo. p. Dedit eis potestatem filios dei fieri et quod subditur per fidem, his qui credunt in nomine eius. Hec eadem ... per fidem [illegible] ... incarnatam personam humanitate amictam ... quem cunctos fontales plenitudinis gratie superhabundanter et superaffluenter ... in fide fecundavit ut de plenitudine gratie eius omnes fideles ab abel iusto ... incepisse legitur usque ad ultimum iustum ... recipiant generalem. Sed hic quedam ... dubietas responsione brevi ... referenda ... abel et non ab adam ... Adam ... tempore ... illud sapientie ... Hec illum qui primo formatus est a deo pater orbis terrarum ... custodivit et eduxit illum a delicto suo ... expresse mens Augustini in ... Et item quod isti qui longe ... incarnationem ... de plenitudine gratie eius ... [illegible]

[illegible]

firmat ... sicut hec ... beata maria magdalena ... fidei ad expugnandum hereses et errores de ... Affirmat et galeam ... ad sinistram ... ad hec ... ponat ante oculos suos ... et ineffabiles vivendi regulas quas ille magister ... sponsus pro ... sponse ... constituit et in sacris evangeliis ... memorie scribi mandavit regulam ... de ... mansuetudine et humilitate ... avaritia ... et crapula ... iustitie et equitatis regula ... patientie et fortitudinis ... regula ... in salutaribus laboribus et regula ... negotiandi fideliter in omnibus ... allegationes ... regulas ... illi viri ... prelati et pastores ... habitatores ... religionum plantatores ... devotione ... diligentia ... pariter ... teste ... ex eisdem ... [illegible]

Hic est panis qui de celo descendit ... [illegible]

[illegible]

panis et vini oblatum esset patri corporis et sanguinis
sui. Et hec sit dictum de primo pane ineffabilis
sacramenti istius sub nomine panis qui de celo descendit designati figuraliter. || Secundus panis ineffabilis sacramenti istius figuratus est panis azimus quem in
solempnitate paschali filii Israel manducabant cum agno
legali. Legimus enim Exodi xii qualiter precepit dominus filiis
Israel ut immolarent agnum ad vesperum pasche atque
vii diebus solempnitatis panibus vescerentur azimis.
In quo ritu solempniter satis expressum video sollempnitatem huius ineffabilis sacramenti. Agnum enim in solempnitate
paschali immolandum nemo nescit fidelium illum signare
agnum qui ad se venientem videns Johannes ait
Jo. primo: Ecce agnus dei, ecce qui tollit peccata mundi.
Qui tamquam ovis ad occisionem ductus cum malediceretur non maledicebat cum pateretur non comminabatur
et quasi agnus coram tondente se sic non aperuit os
suum. Vesperum autem ultima pars est diei. Per quod
quod agnus legalis immolari precipiebatur in ultima
parte diei hoc designabat quod agnus venturus
tolleret peccata mundi immolandus adveniret in
ultima etate seculi. Sed panes illi azimi quos
manducare incipiebant filii Israel cum agno legali expressa figura fuerunt huius ineffabilis sacramenti. Sicut
enim manducationi agni legalis et in memoria immolationis veri agni paschalis singulis institutum erat
haberi Luce xxii Hoc facite inquit in meam commemorationem. Atque quod vii diebus solempnitatis panibus vescebantur azimis hoc exprimebat quod usque ad consummationem
seculi sacramentum istud sub specie azimi
panis manducatur in septem ebdomade singulis. Nec alio plane quam azimo pane melius
figurari potuit purissimus panis iste qui de celo
descendit qui utique ex utroque parente et simpliciter
[illegible] azimus totus panis. Azimus primo totus ex
substantia patris in quo [illegible] peccati cadere non potuit.
Et azimus secundo totus ex substantia matris quam ab originali
fermento macula immaculata preservavit. Cessat
igitur admodo cessit dimissis ille antiquus ritus grecorum
azimorum istud sacramentum in fermentato pane
conficientium atque accepto nobiscum conficiunt ipsum in
azimis. Ut invisibilis significati puritatem quam
non dispari nobiscum fide confitentur pari eciam
nobiscum professione in signo visibili profiterentur
tamen sacramento isto precatur quod est signum unitatis
unanimem [illegible] in vinculo caritatis atque unius
panis et unius corporis in Christo sumus omnes qui de
uno pane et de uno calice participamus. Et
hoc sit de secundo pane ineffabilis sacramenti istius sub
nomine panis qui de celo descendit designati figurantem. Tercius panis ineffabilis sacramenti istius figurans est manna celeste quod

Inmediatum

filii Israel vocabant panem celi. Magna enim et
admiranda de manna celeste quod filii Israel vocabant panem celi scriptura commemorantur in
veteri testamento. Exodi xvi namque expresse legitur
quod hoc cibo aluit filios Israel in deserto xl annis
usque dum pervenirent fines terre promissionis. Secundo eodem
capitulo invenitur qualiter collegerunt ex eo filii
Israel alius plus alius minus. Sed et qui plus collegerat habuit amplius nec qui minus paraverat reperit minus. Tercio Sapiencie xvi habetur quod omne delectamentum in se habebat et omnem saporis suavitatem.
Quarto quod est mirabile satis dictu eodem
in loco continetur quod deserviebat unicuique voluntati
et ad quod quisque volebat convertebatur. Contra
hanc laudem eximiam sibi astabant preter veteris testamenti quod ipsum vocabat cibum angelorum
et panem celi ps. lxxvii panem celi dedit eis
panem angelorum manducavit homo. Et Sapiencie
xvi angelorum esca nutrivisti populum tuum et paratum de celo panem prestitisti eis sine labore omne
delectamentum in se habentem et omnis saporis suavitatem. Et hec magna de manna scriptura
nichil indicabant nisi quod in isto sacramento sunt
impleta. Primum patet: manna alebat filios
Israel in deserto xl annis usque dum pervenirent fines terre promissionis. Istud nutrit et aperte quod
in deserto huius peregrinantes presentis seculi quod est desertum usque ad
finem non deficiet sacramentum istud in ecclesia usque quo
veniatur electi ad promissionem patrie per eternam
beatitudinis possideamus. Ipso quem in isto sacramento
continetur dicente Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem seculi. Secundo quod collegerunt ex manna filii
Israel alius plus alius minus sed nec qui plus collegerat habuit amplius nec qui minus paraverat
reperit minus istud denotabat quod sacramento isto
tamen de corpore domini habetur sub qualibet
fracmenti particula quantum sub integro continetur
neque minus suscepit ille cum quarta parte porcionis
integre hostie communicat quam alius cum integra
[illegible]. Tercio quod manna omne delectamentum illius
in se habebat et omnem saporis suavitatem et quibus
pretendebat inexcogitabiles delicias de quibus
loquitur apostolus i Cor ii Nec oculus vidit nec
auris audivit nec in cor hominis ascendit que preparavit
deus diligentibus se que utique invisibiliter in hoc
sacramento sunt implete. Nam non dubium quin inexcogitabiles ille delicie nichil aliud sunt quam illa que ante
constitucionem mundi preparata est electis dei vita eterna.
Porro quod sit vita ista eterna docet Ihesus Christus

eius Jo. xvii Hec est vita eterna inquit ut cognoscant te solum deum verum et quem misisti Ihesum
Christum. Cognicio igitur intellige beatifica unius solius
veri dei eius quem misit in mundum unigeniti
Ihesu Christi ipsa est vita illa eterna ante mundi constitucionem electis dei preparata inexcogitabiles
illas continens delicias quas nec oculus vidit nec
auris audivit nec in cor hominis ascenderunt. Constat autem quod unigenitus a patre missus in mundum
Ihesus Christus in natura divina pariter et humana integre
latet in hoc sacramento continue quare concluditur quod inexcogitabiles ille delicie in sapore manne designate
veraciter in isto sacramento sint contente. Quarto quod delectabiles ille manne sapor deserviebat unicuique
voluntati et ad quod quisque volebat convertebatur
istud singulariter denotabat varietatem consolationum
spiritualium quos in se suscipientibus operatur
sacramentum istud pro varietate meritorum. Cum ipso
namque novelli et primogeniti infantes quandam
sugunt lactis dulcedinem per quam tenella et ad
huc incipiens postea sensualiter de novo fructiores
vero et ad solidum cibum exercitatos habentes
sensus ex ipso trahunt quandam spiritus fortitudinem per quam ad ardua queque constancius
accinguntur. Et in sapientia mirum [illegible]
in isto manna experiuntur.
Dulcedinem [illegible] ille semper et diminutionis
populus. Cum super cibo tam delectabili fastidientes diceret [illegible]. Anima nostra
nauseat super cibo isto levissimo. Nec hoc quidem
admirandum [illegible] in misterio sapientie dei
[illegible] tales quos memorat apostolus Heb. vi Qui
semel illuminati gustaverunt donum celeste
et participes effecti spiritus sancti gustaverunt
nichilominus bonum dei verbum virtutesque futuri
seculi et nichilominus prolapsi rursus abierunt retro. Talibus siquidem cum a sapore contrario
infectus est et depravatus gustus sui interioris
hominis mirum fastidiosus sit et provocans
nauseam [illegible] iste cibus vero non saciet
[illegible]. Nam quod [illegible]
in homine sano [illegible] sanguinem in [illegible]
vero [illegible] corruptiva [illegible]
[illegible] bonum [illegible]
[illegible] saporem bonum et salubrem operatur
[illegible] vero fastidium et nocumentum fastidi
[illegible] non [illegible]
malicia [illegible] depravatis moribus suscipientem

Cum enim quod patres veteris testamenti manna istud vocabant cibum angelorum et panem celi, profecto
plane est et deliramento simile existimare angelos
spiritus cibis materialibus indigere. Tho. namque xii
dicebat utrique Thobie Raphahel archangelus:
Cum essem vobiscum inquit per voluntatem dei videbar quidem vobiscum manducare et bibere sed ego cibo
invisibili utor qui ab hominibus videri non potest.
Non fuit ergo manna istud cibus angelorum neque
panis celestis veraciter sed tamen figuraliter. Verum
ipse qui in isto sacramento veraciter continetur ipse cibus
est angelorum et panis de celo verus a
patre in mundum missus atque in sacro pane materialis
mundi sic panis in utero virginis coctus atque
in ara crucis igne passionis decoctus. Tanto certe
isto manna preclarior atque dignior quanto
res preclarior est quam umbra sua et veritas quam
figura. Manna namque illud umbra tamen et figura fuit sed panis iste verus qui de celo descendit
ipse res est et veritas sub umbris illis et figuris
contenta. Manna illud figurale sicut habetur
Exo. xvi si quis dimisisset usque mane computrescere cepisset et scatere vermibus. Sed
panis iste verus qui de celo descendit putredini nulli potest esse obnoxius. Et si forsan quis
obiciat vermes quosque nasci solere ex speciebus sacramentalibus per nimia vetustate istud non
inficior. Verum non propter ille sed qui sub ipsis invisibiliter latet ipse panis est verus qui de celo
descendit et hoc tamen immortalis sit et incorruptibilis. Impossibile est quod putrefactionis sit susceptibilis quin immo ipse est qui ad statum incorruptionis et immortalitatis deducit ipsum digne suscipientes. Quod manna illud figurale facere non potuit. Propter quod perfidis iudeis
manna suum pani isti qui de celo descendit preferentibus comprobrans incredulitatem eorum et duriciam cordis respondebat Christus Jo. vi Patres
vestri inquit manducaverunt manna in deserto
et mortui sunt. Qui manducaverit hunc panem
vivet in eternum. Postremo quod cibum manne
sapiens Sapiencie xvi dicebat paratum fuisse panem sine labore Angelorum esca inquit nutrivisti
populum tuum et paratum de celo
panem prestitisti eis sine labore. Ostendam etiam
et hanc manne condicionem huic pani qui de celo descendit non deesse. Cum enim [magis] panis iste
sine labore est per quem panis ille qui solo
verbo conficitur ut dictum sicut ait poeta

cominus talis autem est panis iste qui de celo descendit ~~non de ceste quasi erat panis magis sine labore et per quem panis ille qui solo verbo conficitur~~ velut dictu facilius aut picta. Nam sacerdotibus ipsum conficere volentibus quam cito breve verbum accedit ad elementum sine ulteriore labore efficitur sacramentum quare scriptum clare per ipse re panis sit paratus sine labore et hoc sit de tertio pane ineffabile sacramentum istud sub nomine panis qui de celo descendit designatum signante. ¶ Quartus panis messialis sacramentum istud figuratus est panis subcinericius in cuius fortitudine ambulavit helyas usque ad montem dei legimus iii Regum xix°. Quando helye fugienti a facie Jezabel et sedenti subter iuniperum angelus domini ministravit subcinericium panem et vas aque ex quibus bis comedit et bibit et in fortitudine cibi illius ambulavit xl diebus et xl noctibus usque ad montem dei oreb. In qua historia nedum figuratur hoc sacramentum sed et insinuatur nobis quo pacto ipso nos innitere conveniat in exitu presentis seculi. Propheta etenim petens animam sue ut moreretur revelatum est in misterio contra mortem remedium quam usus sui non moriatur in eternum. Notate igitur verba et signate misteria quamvis ex parte historia non preteribat iota neque apex parvus a figura. Cum namque helyas interpretatur dei donatio quam obrem helyas figurat rationalem animam non ex traditione carnis nobis a parentibus traditam sed a solo deo qui solus creare potuit liberaliter donatam et creatam. Jezabel vero interpretatur sterquilinium propter quod Jezabel significat mortem corporalem per quam dissolvitur male corpus nostrum et in putredinem resolvitur et sterquilinium. Juniperus autem arbustum pungitivum quod odore referunt dignos prime nature fructus pungitivos quinde pertinens in se sed odore suo domesticos dei letificantes affirmante salvatore huic per ve. quod gaudium sit angelis dei super uno peccatore penitentiam agente. De increpatis subcinericii panis quod misterium contineat attendite misterium. Color quidem primo potius discoloratio cineris discolorationem languentium significat et dolores patientium propter quod discoloratus ille languidus et patiens Job libri de se gesti dicebat capitulo 17°. Afflatus sum inquit favilla et cineri et ideo subcinericius panis iste candidissimum illum panem figurat sub hoc sacramento contentum qui cum ex utero virginis productus fuisset speciosus forma pre filiis hominum

postmodum tamen igne passionis a deo decoctus consistit et cinctus ut quod de ipso premiserat propheta vidimus eum tamquam leprosum existimavimus non erat in eo neque species neque decor preterea vas amplius in eo neque species neque decor preterea vas aque subcinericio pani incorporatum ex libera nam denotat lacrimarum de quibus loquitur et penitentiam dabis nobis cum lacrimis in mensura. Cum quibus utique potum salubrior est sacramentalis huius panis usus. Considerate angelus helye ministrans subcinericium panem et vas aque angelus illum representat de quo Malachie ii scribitur labia sacerdotis custodiunt scientiam et legem requirunt de ore eius quia angelus domini exercituum est cui utique angeli officium competit sacramentalem istum panem nomine subcinericium designatum conficere manducare et populo con[ferre]. Ex quo ex subcinericio pane et vase aque bis comedit et bibit propheta duplicem insinuat sacramenti huius manducationem sacramentalem scilicet et spiritualem sine qua sacramentalis magis gravat quam munit. Porro mons dei oreb qui oreb interpretatur ardor valde proprie figurat celum empireum hoc est ignem totum existit interpretatum quod igneum totum existit interpretatur Empireum id est ab ear quod est totum dicitur et pir quod est ignis quasi totum ignis est celum illud vel totum igneum. Postremo xl dierum et xl noctium grandis restabat via dispensationis illa dicitur que apud inferos est purgatorii viam per quam in vera pena sed sine satisfactione plenaria decedentes incedere necesse est transeuntes ad eternam illum et amenissimum montem dei oreb celum empireum. Ergo igitur helye fugienti a facie Jezabel et sedenti sub iunipero angelus domini ministraverit subcinericium panem et vas aque ex quibus bis comedit et bibit et in fortitudine cibi illius ambulavit xl diebus et xl noctibus usque ad montem dei oreb. Illud planissime figurabat quod per decedentibus ex hoc seculo quia deo donum est sub typo helye fugientis Jezabel relinquit lutum in terram habitaculum in cibum vermium et sed sterquilinium. Sicut tamquam in spe sedentes sub iunipero in spiritu humiliati et animo contrito penitentiam super peccatis lacrimarum de manu sacerdotis subcinericium panem et vas aque de manu angeli susceperimus atque bis ex eo hoc est sacramentaliter atque spiritualiter comederimus et biberimus securi erimus quod in quadragesimalia que apud inferos restat purgatorii via non deficiemus tali pane muniti.

[ma]gno sed in fortitudine cibi illius tamdiu procedimus ad ardentissimum illum et desideratissimum montem dei orebum celum empireum ubi non iam tristitie nubilo amicientur neque operto vultu palleo quoniam helyas sed revelata facie ad faciem beatifica atque pre ipsam gloria contemplabimur dominum decorum in Syon non in enigmatibus et figuris sed sicuti est in maiestate sua. Ex hoc de quatuor misticis panibus messiale sacramentum istud sub nomine panis qui de celo descendit designatum designatum figuratibus quantum ad presentem articulum dixisse sufficiat.

¶ Quantum vero ad secundum articulum legimus Exodi xvi. Dominum per Moysen mandasse filiis Israel. Vespere inquit manducabitis carnes et mane saturabimini panibus. Saturabimini. Vespere in scripturis significat novum testamentum pro eo quod institutor eius Christus ad ipsum instituendum venit ad mundi vesperum. Mane vero quod vesperas antecedit vetus testamentum designat quod antecessit novum. Postquam ergo in precedenti articulo inquo actum est de figuris que precesserunt in veteri testamento mane saturati estis panibus. Jam vero quantum ad istum secundum articulum in quo agendum est de veritate que successit in novo parte sacramentum ad agnum in manibus carnes manducando descendere et quantum ad istum articulum in quo agendum est de veritate huius sacramenti veritatis contente sub hiis figuris videlicet quod illud idem verum Christi corpus quod suscepit de Maria virgine quod passum est in cruce quod tumulatum fuit in sepulchro quod tertia die resurrexit et in celum ascendit atque ille idem verus eius sanguis quem in pretium nostre redemptionis effudit veraciter continentur in hoc sacramento sub speciebus panis et vini. Verum de modo quo possint ista fieri tres incidisse difficultates solent circa. Prima est de modo transsubstantiationis. Secunda de modo collocationis. Tertia de modo multiplicationis. Prima est de modo transsubstantiationis. Secunda de modo collocationis qualiter substantie panis et vini transformari possint in substantias corporis et sanguinis Christi accidentibus sine subiecto remanentibus. Secunda de modo collocationis qualiter transsubstantiatione peracta corpus Christi tantum quantum pependit in cruce atque sacer sanguis eius in ea habundantia qua fluxit de corpore possint integraliter contineri sub tam angustis panis et vini speciebus. Tertia de modo multiplicationis qualiter unum idem numero videlicet

corpus simul et sanguis possit totum simul et semel esse in pluribus locis simul et semel moveri pluribus motibus atque simul et semel referri ad se ipsum oppositis relationibus de quibus tribus ordinariis difficultatibus copiosiloquio dicam in presenti articulo quinde ipse comprehendere non sufficio. Prima igitur difficultas in hoc ineffabili contracta sacramento est de modo transsubstantiationis qualiter scilicet panis et vini transmutari possint in substantias corporis et sanguinis Christi accidentibus sine subiecto remanentibus. Et quantum ad hanc difficultatem pro maiori sciendum quod Innocentius de officio misse parte iiii capitulo xvi recitat tres opiniones fuisse de modo per quem corpus et sanguis Christi continentur sub hoc sacramento. Prima est quod substantie panis et vini simul sunt in sacramento cum substantiis corporis et sanguinis Christi. Secunda quod advenientibus substantiis corporis et sanguinis sed panis et vini non remanet amplius sed vel adnichilatur vel in certam aliquam substantiam resolvitur. Tertia quod substantie panis et vini non remanent in sacramento sicut dicebat prima opinio nec adnichilantur aut resolvuntur sicut dicebat secunda sed in substantias panis et vini totaliter convertuntur. Sicut ubi gratia Exodi vii legimus de virga Moysi quod conversa fuit in colubrum in qua transmutatione virga Moysi non fuit versa in nichilum sed conversa in colubrum et rursum in pristinam naturam. E converso in eo consimili ista sacramentali transmutatione substantie panis et vini non vertuntur in nichilum sed sacerdote confitente cum intentione debita et proferente verba Christi super substantias panis et vini. Ad vocem sacerdotis visibilis assistens invisibilis sacerdos ut verbis utar eusebii emisseni visibiles illas creaturas in substantias corporis et sanguinis sui secreta quadam sed infinita potestate convertit. Quarum trium opinionum sed due prime forent intellectu faciliores tertiam tamen cum plenitudine veritatis subsumpto qualiqua difficillima et ab intellectu mortalium remotissima acceptavit et approbavit sacrosancta generalis synodus Lateranensis prout habetur extra de summa trinitate et fide catholica capitulo firmiter credimus. Ubi per organum summi pontificis hoc modo diffiniunt patres sancti. Una igitur vero fidelium ecclesia extra quam nullus omnino salvatur in qua idem ipse sacerdos est et sacrificium Jhesus Christus cuius corpus et sanguis in sacramento altaris sub speciebus panis et vini veraciter continentur transsubstantiatis pane in corpus et vino in sanguinem potestate divina. Ergo

sic secundum sententiam clare sanctorum oportet in isto sacramento accidentia remanere sine subiecto. Nam sine novo miraculo accidentia ista nullas substantias informare possunt nisi vel substantias panis et vini vel substantias corporis et sanguinis Christi. Sed substantias panis et vini non informant quia amplius in specie non sunt secundum veritatem, corporis et sanguinis Christi transierunt. Substantias corporis et sanguinis non informant quia corpus Christi non est rotundum illa rotunditate neque album illa albedine neque sapidum illo sapore et sic de aliis, quod tamen oporteret si eas informarent. Cum igitur accidentia ista in sacramento visibiliter appareant et nec substantias panis et vini nec substantias corporis et sanguinis Christi informent, necesse est quod sine subiecto remaneant. Sicut verbi gratia videmus quod radius solis per vitrum rubeum transiens quandam secum defert per medium rubedinem ipsum parietem oppositum informare videtur cum tamen ipsum non informet. Non enim rubeus est paries illa rubedine cum sit veraciter albus, sed tamen rubeus apparet sicut unguis visus per rubeum vitrum rubeus apparet quamvis tamen veraciter sit albus. Sic ad similitudinem speciei rubee existentis in medio absque hoc quod parietem informet, accidentia per se stant in isto sacramento absque hoc quod [illegible] ibi corporis et sanguinis substantias informent. Tertio sciendum quod in illa sententia conversionem dicimus panem in corpus et vinum in sanguinem transsubstantiari. Dicimus non est sic intelligendum quod sub specie panis sit solum corpus sine sanguine et sub specie vini solus sanguis sine corpore. Sed admittendum quod continetur sub qualibet specie. Sciendum quod in isto sacramento aliud continetur sub speciebus virtute transsubstantiationis et aliud virtute concomitantie eorum que sibi continentur virtute transsubstantiationis. Pro cuius altiori declaratione sciendum quod in persona Christi veri dei et hominis Christi quatuor [illegible] reperiuntur: substantia sanguinis scilicet corporis anima et verbum. Sanguis qui manavit de corpore, corpus quod natum est de virgine, anima qua solus [illegible] creavit, verbum quod anime et corpori simul personaliter unitur. Sciendum ergo quod virtute transsubstantiationis species panis et vini non continent in substantia nisi [illegible] adhuc possibile est per [illegible] verbi. Sed de transsubstantiationis virtute substantia panis proprie queritur modo quod est de veritate corporis et an eiusmodi non est sanguinis qui in triduo ante fuit et nam post ipso manente in terra sanguinis et similiter virtute huius transsubstantiationis substantia

vini proprie queritur modo quod est de veritate sanguinis et non de veritate corporis. Et ideo in illo triduo quo divinum corpus clausum fuit in sepulcro et sacer eius sanguis effusus erat super terram atque sanctissima anima descendit ad inferna, cum illo tempore tres iste scilicet sanguis corpus anima erant ab invicem separati, si pendente tempore apostoli sacramentum istud confecissent, tunc sub specie panis in isto sacramento fuisset solum corpus mortuum sine anima et sanguine, cuius unitate erat verbum quo sine anima et sanguine eundem (?) substantiam sub lapide et metallo. Sub specie vini solus fuisset sanguis sine corpore sicut illo tempore sanguis totus extractus erat a corpore. Verumtamen deitas nunquam fuisset in sacramento huiusmodi sine humanitate. Nam non obstante separatione sanguinis corporis et anime ab invicem semper remansisset unitas divinitatis ut in corpore in sepulchro et semper unita anime que erat de homine in inferno et semper unita sanguini eius ... humane nature. Nam ut ait Damascenus: quod semel verbum assumpsit nunquam postea dimisit nec in vita nec in morte. Verum postquam restaurator humani generis resurrexit liber ab inferis quando quidem in morte separata fuerant in resurrectione revenerunt et ideo in eo quatuor iste substantie sanguinis corporis anime et verbum inseparabiliter sunt ita in unum et cum unitate et in virtute huius inseparabilis unitatis quotienscumque sacramentum istud conficitur corpus anima et verbum quatuor iste substantie sanguinis corporis anima et verbum inseparabiliter semper continebuntur in hostia consecrata sub specie panis sine divisione et similiter sub specie inseparabiliter semper continebuntur sub specie vini sicut in celo semper concomitantur in persona veri dei patris et hominis Christi. Et hoc sit dictum de prima difficultate, quomodo substantie panis et vini transmutentur possint in substantias corporis et sanguinis Christi manentibus sine hoc suo naturalibus. Secunda difficultas in hac consecratione sacramenti contra a Christo collocationis quantum leviter transsubstantiatione parva corpus Christi tantum quantum pependit in cruce atque sacer sanguis quantum exivit de corpore possint ... integre contineri sub tam angustis panis et vini speciebus. Et quantum ad hanc difficultatem sciendum quod partes quantitative corporis Christi in isto sacramento aliam habitudinem habent inter se ipsas et aliam in ordine ad locum sive speciebus sub quibus continetur. Quantum ad primam habitudinem que

est partium inter se sciendum quod non sunt ibi sicut supponunt quedam fantastica opiniones ponentes corpus Christi in isto sacramento non habere partem extra partem sed quamlibet partem subintrare alteram. Sicut verbi gratia si diceremus quod caput brachia et tibie subintraret corpus sicut videmus limaces testudines cocleas tortucas et cetera animalia terre assimilata subintrare testas suas et qualiter corpus ipsum coartaretur et constringeretur intra se quousque ad tantam brevitatem reduceretur quod posset contineri sub quantitate hostie consecrate. Non est ergo corpus Christi sub speciebus quo imaginantur fatua ista opinio. Sed sine tali monstruositate aut qualibet difformitate aut confusione omnem illum ordinem sine situm figure pulchritudinem et decorem quam inter se habent partes quantitative in celo continet in isto sacramento. Quantum vero ad habitudinem que est partium ad locum sub quo continetur sciendum quod ista quam habent in sacramento multum differt et ab illa quam habent in celo. Pro cuius declaratione sciendum quod duplex est modus essendi in loco scilicet modus essendi in loco dimensionaliter et modus essendi in loco diffinitive. Modus essendi in loco dimensionaliter est quo singule partes quantitative locati sic commensurantur et comprehenduntur partibus locantis secundum sursum deorsum dextrum sinistrum ante et retro quod pars una locata excedit locatum nec econverso. Et hoc modo essendi in loco est corpus Christi in celo. Nam caput eius quod superior est pars corporis extenditur superiori parti loci et dextrum latus corporis dextere parti loci et posterior pars corporis posteriori parti loci. Modus vero essendi in loco diffinitive est quo locatum non sic comprehenditur partibus locantis sed est totum in toto locante et totum in qualibet parte. Quo angeli et sic anime que partes non habent dicuntur esse in loco. Et hoc modo essendi in loco est corpus Christi in sacramento. Nam caput eius non extenditur superiori parti loci quam habet in sacramento et pedes inferiori parti loci sicut in celo. Sed sine confusione alicuius ordinis quem inter se retinent partes eius quantitative sub speciebus caput manus pedes et reliqua membra corporis sunt totaliter in superiori parte hostie et totaliter in inferiori et totaliter in parte dextera et totaliter in parte sinistra et totaliter in parte anteriori et totaliter in parte posteriori et totaliter in centro et totaliter in circumferentia et totaliter in qualibet parte hostie et totaliter in tota hostia. Neque propterea sequitur quod ubi est caput ibi est pes in hostia sequitur quod

pes sit in capite aut caput in pede secundum distantiam illam quam inter se habent pes et caput in celo illo retinet in sacramento. Et ita solvitur questio quare est quod ita sacramentum istud fingi non fingere corpus Christi in hostia. Ratio est ista quia corpus Christi in isto sacramento non comprehenditur partibus hostie sed integre continetur sub quantulibet parva particula et ideo impossibile est quod confringatur cum hostia. Sicut verbi gratia et non tetigit exemplum ut invisibilia dei per ea que facta sunt intelligantur conspiciantur. Videmus si quis in speculo contemplatur suam effigiem ipsam integram conspicit in eo quod si fregerit speculum non propterea confringet suam effigiem sed ipsam in quolibet fragmento conspiciet integram. Modo consimili in isto sacramento hostia consecrata est tamquam speculum, corpus vero Christi in ea contentum est sicut effigies in speculo conspecta. Cum ergo fracto speculo non frangitur effigies visa in ipso sed sub quolibet fragmento permanet integra, non aliter in isto sacramento fracta hostia consecrata non confringitur corpus Christi contentum in ea sed permanet integrum sub qualibet particula. Secundo ex eadem radice solvitur aliud dubium in ista materia, cum sit corporis et sanguinis Christi in isto sacramento sacro veraciter continerentur quare est quod sapores carnis et sanguinis ibidem non percipiantur. Ratio est quia sicut corpus Christi in fractione hostie non frangitur sic nec in masticatione hostie masticatur aut compressione dentibus constringitur. Sicut in palpando et manibus contrectando speculum non possumus ibi effigiem visam palpare neque manibus contingere sic masticando dentibus conterendo hostiam consecratam non possumus ibi latens corpus Christi neque masticare neque dentibus contingere. Et inde est quod saporem carnis et sanguinis ibi minime possumus percipere. Sicut verbi gratia si quis in ore suo volveret nucem integram non posset gustare saporem nuclei nisi prius confringeret testam. Modo consimili in isto exemplo sacramento species panis et vini sunt tamquam testa nucis, corpus vero et sanguis Christi sunt sicut nuclei in ipsis contenti sunt sicut nuclei sub testis conclusi. Cum ergo volvens in ore nucem non potest gustare saporem nuclei si non prius extra testam extrahatur, sic nec possumus in isto sacramento gustare saporem nucleorum carnis et sanguinis nisi prius extra testas specierum panis et vini extrahantur. Non est autem ars aut potestas in humanis que sciret aut posset nucleos istos extrahere ex istis testis. Quare minime ad minime sic corporeum sensus nullum in sacramento

Postremo ipse qui per prius in visibilis consistit in futuro seculo se de novo exhibebit electis perpetuo visibilem. Cuius visionis participes et ludi spectatores efficiat ipse qui cum patre et spiritu sancto vivit et regnat per omnia secula benedictus. Amen.

De [illegible] Nicolai Kozlowsky magistri theologie Canonici Cracoviensis

Mirabilis in sublimis [illegible] habundat in gloria.

[illegible]

in fiducia credamus offerentes illud Auge-
lium Ave etc.

Mysterium iustitie habundat in gloria ubi supra
etc. Patres reverendissimi ceterique domini in me-
rito honorandi tota huius mundi virtus [illegible]
[illegible] guberne[tur], homo etiam [illegible] creatura
dignissima ab huiusmodi gubernatione exemptus est. Non enim
omnes virtutes humane gubernantur a celo, sed ipse
[illegible] deus qui homines gubernabat per se ipsum, quandoque
per angelos quandoque per angelicos viros, et ut
dicit glossa prohemialis in Josue: nunc per duces nunc
per iudices nunc per prophetas reges et sacerdotes,
ut patet ex serie veteris testamenti. Quante autem
illorum directiones fuerunt iustitie ex hoc patet
quod in huiusmodi directionibus superveniebat assensus
dei. Quantum habundanter in gloria decla-
raverunt illa que deus per eos mirabilia
faciebat. Et licet illorum ministeriorum varietates
et successiones designabat ex [illegible] significa-
tiva destinata, attamen quantum eorum figure
propius accedebant ad rem et figure ad veri-
tatem ministerii erant et iustitie clarioris et glorie
habundantioris, propter quod ipsis dominus erat plurimum.
Omnes in generationibus gentis sue gloriam adep-
ti sunt et in diebus suis habiti in laudibus.
Arguit ergo apostolus: Si ministratio illorum
fuit ita gloriosa que tamen erat umbra-
tica, amplius ministerium iustitie habundat in
gloria, tamen ministratio que est in luce clara.
Nam secundum dominum Albertum lumen veritatis ipso-
rum tempore non lucebat nisi in umbris enig-
matum, erat veritas inclusa in sepulcris figu-
rarum et obumbrata velaminibus signorum. Nunc
autem velamina scissa sunt, monumenta aperta sunt,
veritas de terra orta est, deus dominus et illuxit
nobis. Et propter hoc apostolus illam ministrationem dicit esse
mortis et dampnationis, nostram ab opposito vite
et salutis. Tunc siquidem ut idem dominus Albertus
dicit lumen veritatis [illegible] et divine gratie erat
obumbratum peccati caligine ut omnes sederent
in tenebris et umbra mortis. Tanta erat ob-
nubilatio et mortis ymago quod nec illa lux que
lucebat in verbis et exemplis sanctorum [illegible] tanta
illius obnubilationis erat frigiditas quod nul-
la sanctorum poterat caritate moderari. Cum ymmo
illa sanctorum scintillula per morte tenebris ab-
sorbebatur in inferni. Hec ille. Et quia mirum non
est si. Convenientissime concludit apostolus [illegible]

administrata per angelos

ministerium iustitie habundat in gloria. Et si
[illegible] que deus illis faciebat temporibus et
tempore de facta sunt, et comparamus varietatem illam
figurarum ad veritatem unius veri ministri nostri Jhesu
Christi, tunc manifeste est assentiendum apostolo conclusionem nostram
tertio: ministerium iustitie habundat in gloria. Aliquid signa-
crat quod deus miserit Moysen in Egyptum ad edu-
cendum eundem populum, sed incomparabiliter magis
quod misit filium suum in mundum ut salvaret mundum
per ipsum. Comparationes sermonibus [illegible]
[illegible] mirabilis opera operibus et nulla com-
paratio. Moyses siquidem fecit viam per mare
[illegible], Christus per mundum in celum. Magna
[illegible] in signo maior [illegible] dimissio in
[illegible] baptismo. Magna sacra agni et [illegible] maior
passio Christi. Et que comparatio est corporis ad man-
na, Christi sanguinis de latere ad aquam que
de rupe. Magnum [illegible] arche maior re-
velatio sapientie. Alti fructus sunt terre pro-
missionis, sublimiores ecclesie, et quo nunc glorio-
sius quam tunc multiplicantur filii ipsius et filii
ex illis qui non ex sanguinibus nati ex voluntate
carnis neque ex voluntate viri sed ex deo nati
sunt. Quo iam mirabilius filii ipsius qui erant
dispersi congregantur in unum et multa ad-
huc [illegible] addunt [illegible] ministerii precii adhuc
iam [illegible] collatio. Ex quibus vera esse
clauditur apostoli sententia de ministerio
iustitie habundat in gloria. Et dominus Albertus
in prohemio de officio misse post quod omnes
ministri ab initio mundi sub prophetis et sub lege
[illegible] ad tempora [illegible] conabantur [illegible]
[illegible] ministeriam [illegible] in [illegible]
[illegible] instantiam, promissionem [illegible]
[illegible] expectationis [illegible]
in populo et [illegible] ministerias [illegible]
hec efficere non poterant. Ideo omnes [illegible]
[illegible] consolatores onerosi, qui soli verba [illegible]
bant consolationis promittebant et [illegible]
rebatur [illegible] non poterat invenire [illegible]
[illegible] ministri illorum [illegible] sibi [illegible]
[illegible] non poterant [illegible] verbalis
ergo apostolus: Si illa ministratio verbalis, amplius
[illegible] et impotens erat gloriosa, non solum pre-
ministerium [illegible] quod est [illegible] forma non solum
filius hominum sed [illegible] angelorum [illegible]
[illegible] de [illegible] gratia sapientia et ve-
ritate est plenissimus. Stat ergo in veritate

[illegible] apostolica [illegible] ministerium iustitie ha-
bundat in gloria. Quod thema ut ampliorem
[illegible] est possit habere inductionem ad questi-
onem [illegible] querimus utrum ex premissio [illegible]
[illegible] possit ministerium nove legis institutio-
[illegible] exemplaris. Ponuntur hec tres conclu-
siones. Prima: Jhesus Christus dominus noster et filius
dei [illegible] erat humane salutis minister suffi-
cientissimus. Secunda: Christus erat humane salutis
minister [illegible] et hic sua [illegible] non sunt mo-
[illegible] instituit ministeria inferiora. Tertia: [illegible]
ministrorum nove legis debet referta esse [illegible]
[illegible]. Quarum conclusiones [illegible] pro ordi-
ne. Prima in conclusione prima: Jhesus Christus [illegible]
Conclusione hanc Anshelmus in suo monologion
[illegible] et verum creationem deducit ex processione
personarum in divinis. Ostendens quod sicut ex pre
per filium in sua [illegible] creata sunt omnia. Sic ex patre
[illegible] per filium facta est humane [illegible]
[illegible] in operatione spiritus sancti. [illegible] procedit ergo
[illegible] humane salutis filius [illegible] dei
esset [illegible] equalis patri, [illegible]
[illegible] sua [illegible] spiritus sancti
[illegible] declarant hec duo nomina [illegible]
[illegible] Jhesus Christus dicit Damascenus quod Jhesus
[illegible] Christus dicit [illegible]
[illegible] secundum dominum Albertum [illegible]
nature in una persona filii [illegible]
[illegible] ad salvandum [illegible]
[illegible] potentiam [illegible] in actibus [illegible]
humane [illegible] divinitas et illuminatus [illegible]
de [illegible] de leproso [illegible] mortuus humane
[illegible] divinitas et illuminatus [illegible]
[illegible] Ita est
[illegible] divinitatis potentiam [illegible]
[illegible] crucifigatur
[illegible] moritur [illegible]
[illegible] sepelitur [illegible]
de aliis [illegible] Hec ille. Ista ergo [illegible]
divinitatis cum humanitate in uno supposito [illegible]
[illegible] sufficiens [illegible] pro efficienda [illegible]
[illegible] ministerii humani [illegible] salute, propter quod [illegible]
[illegible] dicitur vocabulis nomine eius Jhesus ipse enim
salvum faciet populum suum a peccatis eorum. Ex
[illegible] sufficientia
[illegible] requirebatur ut debitum et posse
[illegible] in uno supposito quod secundum Ambrosium [illegible]
[illegible] originalis [illegible] quam divina est

[illegible] offensa [illegible] originali iustitia privata [illegible]
[illegible] nullus salvare genus humanum poterat
nisi debuit et potuit; potuit autem solus deus [illegible]
[illegible] nullius nec inferioris pondere retractus est,
nulla infirmitate depressus, nec [illegible] impedi-
tus, sed omnino liberum. Sap. xv: Subest tibi
cum volueris posse. Debuit autem homo qui corruit
et peccavit. Potuit autem et debuit deus humanatus
et homo deificatus, [illegible] Anshel-
mus in libro Cur deus homo. Requirebat ergo
sufficientia ministerii ut deus esset in homine [illegible]
[illegible] et autorizando et acceptando salutionis [illegible]
Et hoc modo [illegible] participans ut ab [illegible]
principali [illegible] proprio ministerio. Ergo
[illegible] placationis divine et humane salutis
ut filius dei carnem assumeret, humanitatem
et deitatem non deponeret, unde possit. Sic enim
est ut deus humanatus et homo deificatus esset
sufficientissimum medium per quod salutis medium est
expletum. Ex quibus [illegible] quod [illegible]
[illegible] in terra aliquis [illegible] ad salvandum [illegible]
potestate. Et quia [illegible] singulis [illegible]
declaratum unde illud ut sciatis quod filius ho-
minis habet in terra potestatem dimittendi peccata,
dixit paralitico: Surge et ambula. Sic enim spiritus
malignos expellebat, intellectus illuminabat, et
corpora mortua suscitabat. Ex ipsis enim oste-
ditur ipsius [illegible] plenitudo super salutem hominis
[illegible] ad [illegible], et ad intellectum, ad omnes sensus,
ad quamlibet partem corporis, et ad totum corpus et sic
ad totum hominem. Nec solum ut Augustinus dicit
illa [illegible] extendit se in unum hominem, non in unius
plenitudinem, sed diffusa est in totum orbem. Et ad ex-
primendam huiusmodi plenitudinem [illegible] Jhesus
Christus in fide dicitur dominus noster. Juxta illud Ro. x:
Idem dominus omnium dives in omnes ubi glossa: sufficienter
ditare [illegible] quod expressius ponitur [illegible]
[illegible] In [illegible] divites facti estis in illo, glossa: in
Christo et a Christo. Et subditur in omni verbo et in
omni scientia sicut testamentum Christi confirmatum est
in nobis, ita ut nichil nobis desit in ulla gratia, glossa:
Sic enim prophete de ipso testificati sunt. Et ad insinu-
andum quod huius sufficientiam et plenitudinem habet
non ad tempus sed hereditarie, in fide nostra dicitur
filius patris. Ipsum enim constituit heredem universorum

[illegible] totum hominem [illegible]

quid esse ipso dicit omnia que pater habet mea sunt. Et ad ostendendum quod huius sufficientiam habet solus dominus inter nos unigenitus, unde eum Basilius unigenitum ex eo dicitur quod in cognitione primam sedem non dimisit. Unde Jo. primo vidimus gloriam eius quasi gloriam unigeniti a patre plenum gratie et veritatis, immo potestatis et omnimode facultatis. Ecce infinitum bonum, ecce vinum in mensa, ecce oleum [illegible] infinita debita illius vidue sunt soluta, ecce habundantia diviciarum [illegible] omnium paupertas est ditata. [illegible] Thaure desiderabilis in habitaculo iusti. Ex quibus elicitur quod ipsa ministri excellentia ex parte [illegible] valde stupenda est et modus in sua administratione valde stupendus quod tanta altitudo sic est humiliata, tanta potestas sic debilitata, tanta sapientia ab initio usque ad finem [illegible] subiecta prefert enim apostolus quod dominus [illegible] obediens fuit patri usque ad mortem, mortem autem crucis. Unde huius excellentissimi ministri hec erat refectio ut in omnibus sui patris efficeret voluntatem Jo. iiij. Hec omnia sunt quedam mutatis omnium operum et passionum sui ministerii. Iuxta illud Luc. ij. Nesciebatis quod in hiis que patris mei sunt oportet me esse. Et hec omnia solus quam efficiebat et auctorem habuit et utilitatem. Auctorem in ipso ministro, sed in nobis utilitatem. Omnia enim que fecit pro nostra salute ex parte omnia non processissent, nec esset [illegible] accepta, nec in ipso locum sent auctorem nec nobis utilitatem promeruissent. Unde apostolus [illegible] obediens [illegible] ex antecedente consequentia dicens propter quod et deus exaltavit illum et donavit illi nomen quod est super omne nomen ut in nomine eius omne genu flectatur celestium terrestrium et infernorum et omnis lingua confiteatur quia dominus Ihesus est in gloria dei patris. Ex quibus patet quod ministerium [illegible] habundat in gloria sufficientie plenitudinis et administrationis stupende [illegible] et tantum de conclusione prima.

Tercia in conclusione 2a et supponit huius ministri salutis humane fecundissimi pridem in sua [illegible] sermonis immo instituit ministeria inferiora ex fecunditatis ex sufficientia argumentum deducitur sic quod [illegible] Christus divinitate gratie causat, sed humanitate propagat [illegible] in nativitate consecravit virginitatem, in vita decoravit conversacionem, in verbis et sermonibus manifestavit veritatem, in miraculis declaravit potentiam gratiarum, in morte efficaciam bonitatis, [illegible] in resurrectione

in novitatem vite, in ascensione [illegible] perfectionis consummatorem. Sic quod omnes fructus sunt plenarie gratie. Hest. [illegible] Et ut dominus Albertus in tractatu de eukaristia deducit quod omnia que in ipso sunt fecundissima sunt. Divinitas enim ibi fons est ortorum, puteus aquarum viventium que impetuose fluunt ad letificandam civitatem dei. Anima Christi dei tanta unita accepit gratiam non ad mensuram unde ex eius plenitudine accepimus universi. Corpus divinitati unitum [illegible] per animam gratia repletum [illegible] repleuit [illegible] et per quod totam ecclesiam fecundavit [illegible] hec ille. Et quare virginis etiam figuravit [illegible] instituit in ecclesia tante fecunditatis et sufficientie ministeria inferiora ministeria certe ad huius fecunditatis sive plenitudinis dispensacionem. Ad alias dispensaciones [illegible] consummatorem [illegible] ad perfectionem [illegible] Juxta quod dicitur ad ephe. iiij. [illegible] dicitur ipse dedit quosdam apostolos alios [illegible] alios prophetas alios pastores et doctores ad consummationem sanctorum in opus ministerii in edificationem corporis Christi. Et [illegible] non sumus [illegible] in nullo deficientes. Ad dominus Albertus [illegible] tractatus dicit [illegible] Christus fecit ministros [illegible] ad hoc fecit ut edificatio corporis [illegible] ad plenitudinem [illegible] impleatur proportionaliter ad plenitudinem [illegible] corporis Christi veri, donec occurramus [illegible] in unitate fidei et [illegible] in virum perfectum [illegible] in toto corpore suo habeamus [illegible] quantitate integritate et [illegible] donationis eius et non simus [illegible] hec ille. Ex cuius conclusionis predicatione [illegible] corollarie quod ministri a Christo instituti [illegible] Christo in quadam [illegible] non habent [illegible] Ambrosius in [illegible] voluntate sua. Divina [illegible] est circumincessione [illegible] sicut ipse dicens ego et pater unum sumus [illegible] unitatem [illegible] Christus in incarnatione [illegible] cum patre [illegible] Item [illegible] Ego pro [illegible] et qui vobis loquor [illegible] filius hominis filius dei per naturam [illegible] filii dei [illegible] ut nos per eius [illegible] Hec enim [illegible] Christus instituit [illegible] replevit obtinemus [illegible] ut sint unum volunt sibi esse unitos [illegible] sicut et nos unum sumus et sic in mediatis et per

[illegible] suis bonis plenissimos. Unde [illegible] Gelasio dicit quod ab unitate sua non debent esse seclusi. Et de qua unitate intelligatur Ambrosius dicit in libro de [illegible] ministros quos sibi immediatos esse voluit [illegible] sue unitatis gratia adoptionis effudit. Christus ergo ut dicit glo. [illegible] Jo. iij. Est principaliter et [illegible] omnem plenitudinem [illegible] ex ipso [illegible] per gratie adoptionem. Et hoc notabiliter dominus dicens Non est discipulus super magistrum [illegible] super dominum. Sufficit autem discipulo si sit sicut magister et servo si sit sicut dominus suus. Ubi [illegible] non equalitatis nota innuitur, sed aut participationis aut conformitatis aut imitationis. Nec [illegible] ut dicit Franciscus Patriarcha [illegible] de vita solitaria, [illegible] habuit aliquos esse deo [illegible] qui se ipsos et alias animas adducunt deo. [illegible] multos admiratur [illegible] observant [illegible] bona [illegible] et ut aliorum saluti multiplicare possit maximos sub[illegible] laboribus. Ecce ministrorum ad [illegible] conformitas imitatio et similitudo. Ex quibus oritur hoc [illegible] quod ministris inesse debet esse status perfectionis maxime. Si enim [illegible] unitis [illegible] ita in individui [illegible] delectio [illegible] qui [illegible] unitatem [illegible] [illegible] receperunt. [illegible] diviciarum [illegible] magis participes dei [illegible] per quos magis perfecti imitatores. Certum ex quo continens [illegible] sunt quedam media per que deus aliis sua dona participat. Huius mediatoribus ceteros ad sui imitationem deducit et sibi conformat. Perfectio horum et status non solum ex imitatione [illegible] argumentum sed et ab experientia apostolorum qui erant primi ministri post Christum et fuere habundanter de quibus dicit Crisostomus Quasi angeli pennati totum orbem decurrendo pervolaverunt, quasi incorporei labores et pericula [illegible] quasi celum [illegible] possiderent [illegible] terrena despexerunt. Non [illegible] studium de primo [illegible] non cura [illegible] prelationis que etiam [illegible] sed in illis ex [illegible] eterne glorie merito lucrabantur. Hec ille. Nichil ergo in ministerio [illegible] appareat mundane conversationis nec [illegible] eloquentie nec [illegible] philosophie nec

quod absque admiratione divine virtutis esse potest naturale. Cum enim omnia hec illius fecerit et altitudini derogant et mathematici in ministerio huius subiecta sunt ut dicit glo. [illegible] vij Josue tractando subversionem Iericho. Nec putandum quod excercitio corporalis quod plurimum [illegible] in hoc ministerio [illegible] altitudini perfectionis, quia ut Ambrosius tractando [illegible] dicit Non est hoc totum quod ministros [illegible] videmus. Hec enim que per eos sunt visibilia sunt, eorum vero effectus nunc oculo corporali perpenditur. Nam in operibus ministrorum transitus fit a terrenis ad celestia, a penis ad dona gratiosa, ab iniquitate ad perfectionem [illegible] et ex hiis ad [illegible] Et ponit exemplum in Christo dicens Non totum hoc fuit quod Christus [illegible] et multa fecit visibiliter, quia excercitia et sanatio corporalis [illegible] anime et secunda et admiratio et laudatio [illegible] divine. Ex quibus tertio subinfertur quod preter istam [illegible] huius ministerii [illegible] non est omnino viduata [illegible] sponsi. Et [illegible] Christus semper [illegible] est qui ubique semper est audit nos, videt nos, vota nostra et affectus anticipat, cogitationes intelligit, preces antequam sonant exaudit, [illegible] spiritus [illegible] speculatur [illegible] dicit Franciscus poeta ubi supra. Item hic de sua [illegible] in [illegible] institutione agendum. De qua illud Ecce ego vobiscum sum usque ad consummationem seculi. Et hoc nempe semper [illegible] esse [illegible] quia omnis effectus sue [illegible] ministrorum excercitatione [illegible] Nunc ut Crisostomus dicit [illegible] illuminat, nunc ardoribus huius ignis [illegible] huius [illegible] omnis affluunt, ymbribus huius [illegible] [illegible] penetrantque etiam usque ad intima. [illegible] ut Franciscus dicit ubi supra. Nunc [illegible] Christus solebat [illegible] decertantibus opem fert, dubitantibus [illegible] fiduciam [illegible] spem [illegible] salutem [illegible] refrigerium. Nunc [illegible] errantibus viam ostendit, [illegible] porrigit [illegible] Et [illegible] intelligentiam illorum verborum. En ipse stat post parietem [illegible] prospiciens per fenestras respiciens per cancellos. [illegible] de [illegible] dispensatione intelligitur. Sacra [illegible] quasi cancelli [illegible] quedam fenestre per que [illegible] ad gratiam

in vros filiis quem sub talibus nobis est quasi absconditus. Quo siquidem Augustinus dicit virtus semel in plurima creature corporum in rebus propagandis et usque ad finem mundi exercitur mandatum creatoris propter hoc quia ipse virtute sua ingit causas nec se separat ad momentum. Ita pietas semel data ministris semper producit et perducit effectum salvationis ipso salvatore eorum ministeriis assistente. Idem enim est creator et salvator qui et se creationi assistit et salvationi. Iuxta illud pater meus usque modo operatur et ego operor. Cum enim dixit Crescite dominus dixit hoc facite in meam commemorationem. Cum dixit multiplicamini idem dixit baptizantes eos in nomine patris et filii et spiritus sancti. Cum dixit replete terram idem dixit Ite in mundum universum. Qui precepta dedit hic et ibi hic et hic ut implerentur sua virtute assistit. Hec Augustinus. Adest ergo sicut Ambrosius ministeriis suis adest et sacris suis. Ministeri ligat in terra et ligatur in celis, solvit in terra et solvitur in celis. Ecce assistentia tante virtutis est in ministerio ut porte inferi non prevaleant adversus eam. Minister sub sono verborum corpus aqua tingit et deus gratia vivificat et tenebras inferni disrumpit. Minister verbum dicit super hostiam et super calicem et statim panis transit in carnem et in sanguinem vinum mutatur, sicut pictoralis in sacro ille qui sedet in celo. Ecce dicit dominus Albertus in tractatu de eukaristia.

Quod de est ex effectibus sive parte, ex quo in hoc mirabili sacro persentit in nobis in omnes sensus corporis et anime mortis et vite gratie et glorie. Verum ergo est quod dicit apostolus ministrorum sit id tamen deus qui operatur omnia in omnibus, quia neque qui rigat est aliquid neque qui plantat sed qui incrementum dat deus. Et hec facienda est Christo de apostolis et de posterioribus ministris quia glosa super illo ut societatem habeatis vobiscum, prima Iohannis, neminem hominum nisi per Christum quod qui per apostolos tradiderunt. Ex quibus omnibus apparet veritas illa quod ministerium iusticie habundat in gloria institucionis fundatissime, unionis iunctissime, fructu excellentissime et parte uberrime. Et tantum de conclusione secunda.

Conclusio tertia. Vita ministrorum nove legis repleta debet esse virtutibus edificativis verbo et edificatias quia subiecti ministris perpetrant efficacias. Ideo enim dicit glosa xviij capitulo Iosue. Voluit deus fieri presidentias ut unusquisque homo in suo ordine potenti dirigeretur officio. Ergo

deus invisibiles virtutes influunt ministris quia assistit eorum operantibus. Nec ex parte sua aliquis nocivus defectus debet esse ut est ex parte ministrorum efficacia non deficiat. Et Ambrosius in libro de sacris officiis. Adhuc dicit septem virtutes generales theologicas tres et quatuor cardinales. Dicit de fide, tunc ministri pluribus subiectis fidem proficit, quasi sicut influit omnibus eorum gerentibus aequumunt fidem. Sic in ministro dilectionem caritatis generat in populo. Ex quibus est plus et sicut ad omnes. Exinde nascitur confidencia, ut committere se suo affectum et aliorum non vereantur. Ita quod caritas in ministro inducit spem et confidenciam in populo. De virtutibus autem cardinalibus circa finem libri de officiis tractando illa que erant premissa sacerdotibus veteris legis et dirigendo verba ad nove legis ministros dicit illi misteria fidei sivaverit sub tegumine et tu putas mediocre esse quod tibi commissum est. Et primo ut alta dei videas, quod est prudentie. Secundo ut excubias populo deferas quod est iusticie. Tercio ut castra et tabernacula defendas quod est fortitudinis. Deinde ut sobrium temperantia te ipsum continentem et sobrium prestes. Hec virtuti quam et ... Ambrosius in hiis que secus sunt presides constituebat. Vult ambrosius per etiam gentiles suos officiales hiis virtutibus declarescere voluerunt. Et qua conclusione sic declarata sequitur corrolarium quod ministre misterie tales debent esse ut subiecti sentiant quantum therere et corrigere se ultro possent subiecere dicionem. Nam ergo sunt hec septem virtutes debet in presidente generaliter quod domini ministris sunt subiecti de eorum ministeriis. Sicut serenum inquit enim Ambrosius primo libro de sacris. Ubi est fides in ministro, ibi nichil est impossibile. Ubi caritas ibi spes nichil durum aut difficile. Ubi iusticia quicquid in est ibi in alios est plurimum. Ubi iusticia nullus timetur fraus. Ubi prudentia nullum periculum error. Ubi fortitudo nullum periculum. Ubi temperantia ... nulla. Ubi inveniuntur homo virtutes fidei, regent regem in auctoritate. Perfulgens si pravitas periculum dissolvit, futurum preoccupat, imminentia expedit ... ad ... non solum ad ... ad submonendum. Adhuc tanta fiducia ut illi qui petunt ... dicatur et suadebis ma... la evenies per illud sustinebimus ... prudenti. Hec Ambrosius et dominus Albertus dat istius ... ubi est iusticia, ibi conveniunt illa ... est bonitas ... mollius subditorum ... est benignitas ... sunt ... adoria ... adoria diffusio ...

in sibi filia liquefactus affectus. Quartum est dulcor et fragrancia ... presidencium ipsis subditis facit mellitum. Quintum est caritas que est attractio subditorum ad dilectionem dei et suorum mandatorum, que non desistit nec mortis incursu. Sextum est placabilitas que est facilis pacificatio qua eciam post gravissima contraria non arcetur a beneficiis. Hec enim omnia in ministro apparentia in obsequium et populo inclinant. Iuxta illud Ieremie xxxj. Inebriabo animas sacerdotum pinguedine et populus meus habundabit in bonis. Hec Albertus. Ex quibus patet. Habetur ex quo in ministris misterii sunt consumati ut omnes sunt forma debent esse ... extensum. Ex quo enim hic virtutum plenitudinem per quam implebit benivolencia capiunt nobiles. Ita quod plebs est voluntaria suadibilis et consentiens et affectuosa. Quod restat in capite tertia in captura dicit Ambrosius sic ... officio disciplinae non sunt negligendi nec ... ista quia hoc vult iusticia. Hoc sonat enim preceptum ad hoc obligat proprium ... Iuxta illud unusquisque gratiam quam accepit in alterutrum illam administrantes. Ex que forma ... est sequi in extensione ista certe forma ... de quo dicit dominus Albertus ... laborantes personaliter per patris honorem, per suum ipsius gloriam, in sibi laborent per ... suffitiencie, per omnium salute. Sic et ... ipsis in ... ... in ... donorum fideli elaboratione ... verbi ... predicatione ... in congregatione ... collectione ... per salutem sacramentorum administratione. Et Ambrosius dicit ... vetera innovat, deformata reformat, de ... ... restituit, iniuste ... bona ordinat, ad mala defendit, corripit, instigat ... vindicat, falsa detruncat, ... moderatur. Et post ... sunt suos sibi officiose assumat ... ... predicunt ... sanat, vulnera sanat, ... acriter tollerat ... liberat ... ferit ... pacem ... salute ut ... sic mortem ... sibi ipsis ut ... nolueri ... remedia habuisse. Hec Ambrosius. Sic igitur ministri ... personaliter sui ... ut deus sanguinem perditorum de manu eorum non requirat. Ex quibus hoc finale accipitur. Correlarium et si plebs aliquis a ministris sequela subtrahitur ... est

... de perse officium est et salutare. Ambrosius ponit tres causas in quibus subditi de facili ab obedientia presidentes recedunt. Primus est ut si quis ad obediendum trahitur per vim hic non redimatur semper discedit. Secundus si per aut adulacionem hic non ... Tercius si dolo aut simulacione hic nichil pati velit. Si enim que ex hiis aut verbo perstrinxeris murmurat in se et deserit et indignatus relinquit. Ecce quod ex inde procedit quod hii qui ad ministeria per vim per adulacionem dolo simulacione veniunt in plebe subiecta non faciunt fructum. Et post ... propter quos plati vitant et fugiunt ... dubitatem. Videlicet confusionem ... mores ... accessum difficilem et dicit ... supbrium, malivolum, stuclosum ... ad notendum non declinat. Quod ex illo neque ... confusio et confusione omnium aliorum si quis bona sunt ... habere non fugiat quo pot reperiri locum ... in illo neque nullus locus conquiescit. Et quis ... difficiliter accessibilem, qui perecludit viam et copiam ... impedit et negat accessum. Alii causa sunt qui rebellionem inducunt subditorum ad prelatos ut si per ... accipit in iudicio ut ... potenciori dat ... inferiori ... ... et ... ... Cum existens in ministerio ... laborat in turpitudine aliorum ... improbos defendit ... probum impugnat ... in dignus. Hec rebellionem erga superiores solent ministeriorum ... Hec ille. Et vale multa sunt que dei permissione ministris ... ministrum ... sit altissimum admirabile et stupendum ... ex superioribus est ostensum. Et hoc ... misteria ... sufficientissime et perfectissime ... Sic enim ... sunt. Et ... ... virtutibus edificatiuis ... et aliis ... sunt. Et ... accepere ... formam ... ... extendunt ut ... deducte. Veritas ... ... de satis clare deducta. Vel ministerium iusticie habundat in gloria. Que fuerunt verba loco thematis ... collocata ... Divisio

In quibus verbis sit introductum ad hunc sacri ... exortacionem brevissime duo innuntur ... et ... que congregatum est ... et ... Ministerium iusticie ... et ... Ministerium ... ... habundat in gloria. Cum enim hiis ... ... vadunt in gloriam dei non debent redere in vituperium ...

[illegible]

[illegible]

[illegible]

misterium vite nostre habundanter in gloria. Hic bone conscientie et fame, et in futuro celestis pretium nos participes faciat deus per secula benedictus. Amen.

Sequitur sermo in die beati Bernardi Abbatis Clarevallensis doctoris mellifluissimi.

Elongavi fugiens et mansi in solitudine. ps. lxiiii. Regius propheta ab amore huius seculi elongavit se fugiens et mansit in sollicitudine ad amorem divinum capescendum. Teste ipso in sua canonica: Si quis diligit mundum caritas dei non est in eo. i Jo. ii. Super quod dicit venerabilis Beda quod unum cor duos amores scilicet dei et dyaboli capere non potest. Cuius racio in eo quia amor dei inter virtutes principatur et amor dyaboli inter vicia. Amor dei est conditor civitatis iherusalem et amor dyaboli civitatis Babilonie. Amor dei unit dispersos, amor dyaboli unitissimos dispergit. Amor dei comprimit passiones interiores, amor dyaboli eas excitat ad lites et rixas sedata ad divisiones. Isti amores in agro unitatis ecclesie sunt quosdam provide ad querendum eis. Ephesios (?) super illos unio quia ad quemodo primum. Deo amantissimus devotus Bernhardus ad instar prophete elongavit se ab amore huius seculi fugiens mansit in sollitudine ad divinum amorem conspiciendum. Nam in solitudine sive religionis libros conscripsit qui divinum amorem continent tamquam scintillas ignitas ad corda frigida inflammandum. Nonne sunt verba amoris ignita quibus in suis meditacionibus cum deo fabulatur dicens: Quid ego sum domine, quid ego sum quod tam viriliter tractare ut a me digneris amari et minaris penas si non amavero te; tu iubes ut amem te, iubes ut diligam te: diligam te domine fortitudo mea. Rogo te per preceptum quod mandasti ut diligam te per hoc quod in me est. Domine quod in me est tibi debeo non solum sed plures, quia cum non essem me fecisti, in perditionem essem me commiserando in ferocem emisisti (?); ad opus tuum celum hoc mare hanc terram et omnia que in eis sunt creasti. Et tandem propter hec omnia tuum filium misisti et pariter cum illo omnia mihi donasti. Hec ille. Amorose Bernhardus in tribus scriptis reliquisti quantum verba amoris nostri corporis pectus frigidum. Te deprecamur suppliciter quibus impetrare valeamus ad verba amoris accipienda dignemur accedere nobisque ad deum amorem tibi dilectissimam virginem gloriosam per angelicam salutacionem sibi dicere: Ave etc.

Elongavi etc. ut supra. Reverendi etc. patres et magistri doctissimi, communes mihi et sollicitudine

huius seculi elongare desiderat ut in pulchritudine di-
vine contemplationis permaneat debet se ipsum diligenter
interrogare ad quid venerit. Et ideo gloriosissimus
Bernardus sepius replicare: Bernarde Bernarde
ad quid venisti. Ad quid venisti Bernarde. Ad tria
venisti scilicet ad peccatorum purgationem, ad virtutum insertionem,
ad premiorum aliqualem pregustationem. Quemadmodum
verba tria demonstrant: Elongavi, fugiens ut pur-
gentur, fugiens ad virtutes ut instaurentur, et mansi
in solitudine ut premia pregustentur.
Primum autem libris dicit secundum de duobus primis de vi-
ciorum purgatione et virtutum insertione. Sicut in-
cipiens suum agrum serere debet evellere malas herbas
ita si quis velit agrum cordis sui in virtutibus carita-
tis plantare debet de corde suo vicium cupiditatis
eradicare. Unde Augustinus: Cupiditas est venenum
[illegible] caritatis. Caritas autem est virtus in qua sub-
stancialiter consistit humane vite perfectio. Quilibet per cari-
tatem quisque tendere debeat ad actum fervorem et con-
tinuum motum caritatis perficiendum, et si florens [illegible]
[illegible] tenderet infinitas [illegible] [illegible]
per infinitam durationem sed semper actu se
ipsum diligit comprehensores et semper actu deum dili-
gunt. Sed quicumque viatores conari debet ut imi-
tetur semper actu deum diligunt et eo fruatur. Dici-
te apostolo ad Ephe. iij. Non quam accepi sed quo
comprehendam habitum et sibi caritatis quodlibet
peccatum mortale contrarium. Sed actus et fervor
caritatis habet tria impedimenta et contra hec
habet tria iuvamenta. Tria impedimenta
sunt mundus caro et dyabolus quibus totum
genus humanum ad vicia provocatur. Mundus namque
ingerit divitias ex quibus oritur vicium quod dicitur
concupiscentia oculorum. Caro apponit delicias
ex quibus oritur secundum vicium quod dicitur concupiscentia
carnis. Dyabolus autem suggerit honoris excelle-
ncias ex quibus oritur tercium vicium quod a Johanne
in sua canonica dicitur superbia vite. Tria iuvamenta
contra hec impedimenta quibus seculares religiosi et
viri contemplativi iuvantur ad actum et continuum
motum caritatis perficiendum sunt voluntaria pau-
pertas qua iuvatur contra mundi divitias, pu-
dicicia et castitas qua iuvantur contra carnis
delicias, obediencia et humilitas qua iuvatur contra
honoris eminencias. Dico ergo primo quod seculares viri
et contemplativi nec non religiosi ad actum
caritatis perficiendum contra mundi divitias et con-
cupiscentias iuvantur per voluntariam paupertatem
propter deum assumptam ut expeditius et promptius
possint deo vacare et servire. Quamvis enim iste mundus
oculis nostris offert hoc celum hoc mare hanc terram

et omnia que in eis sunt velut pulchra et valde
preciosa ad concupiscendum, adest ipsa voluntaria
paupertas propter deum assumpta docens hec
pulchra ad contemnendum secundum Senecam [illegible]
et pulcherrimum et super omnia hec preciosiorem
ad amandum qui hec omnia creavit et a quo esse
consumpserunt. Hoc habet Augustinus de verbis domini. Quid
inquit ei prodest quod habet qui eum qui omnia
dedit non habet. Sicut quid prodest stulto habe-
re divitias cum per eas sapientiam emere non possit.
Salvator noster hanc voluntariam paupertatem
docuit Math. xix dicens: Si vis perfectus es-
se vade et vende omnia que habes et cetera. Verum nobilis
corporis [illegible] beatus Bernardus paupertatem [illegible]
cupiens divitias et alias concupiscentias [illegible]
elongavit et tamquam alter Abraham egressus
est de terra cognationis sue et domo patris sui. In
Burgundie partibus oriundus ex parentibus [illegible]
secundum seculi dignitatem valde divitibus [illegible]
bilibus circa annum sue conversionis cum [illegible]
fere triginta sanctissimam religionem Cister-
ciensem ingressus est. Ibi vivens propter Christum [illegible] labor[illegible]
[illegible] paupertate victu et vestitu [illegible]
[illegible] precepto dei. In sudore vul-
tus tui vesceris pane tuo et [illegible] laboribus ma-
nuum tuarum manducabis et cetera. Reverendissimi patres
in hoc tale exemplar respicite [illegible]
[illegible] elongemini divitias et concupiscentias [illegible]
fugientes ad voluntariam paupertatem propter [illegible]
Sicut habet Bernardus in sermone de vigilia natalis domini:
paupertate nichil dimisit quod regnum celorum [illegible]
tam hanc filius concupiscens descendit ut eam
eligeret sibi et nobis estimatione sua faceret
preciosam. Elongemini denique concupiscentias divi-
tiarum de ordinatas quia teste Valerio li. iiij. de
[illegible] patricio patricius inquit predives erat
sine pecunia qui multa possidere non [illegible]
locupletem se pauca desiderare debemus ergo
pauca desiderare et ecclesiasticos cum plurima
[illegible] reformare [illegible] nova [illegible]
[illegible] accipiat que pro statu suo sunt necessaria dispenset
quod super est in pios usus [illegible] ad [illegible]
Dico 2° quod eorum et mentes [illegible]
[illegible] motum caritatis et fervorem perficiendum in-
[illegible] delicias et [illegible] concupiscentias [illegible]
[illegible] per pudiciciam et castitatem. Nam cum ipsa
caro concupiscens adversus spiritum [illegible]
delicias et voluptates spiritus [illegible] ad concupiscen-
tias [illegible] ipsa pudicicia et castitas spiritum [illegible]
[illegible] ad [illegible] ut esse creatum ad [illegible]
magnitudinem et pulchritudinem et [illegible]

esse filium regis eterni. Unde non debet talem
filium presentem in cuius opprobrium talibus deli-
ciis carnis et voluptatibus. Dicente Seneca
in quadam epistola: Quia maior sum et ad maiora natus
generosior sum quam ut [illegible]
et idem ad maiora inquit natus sum quam ut
sim mancipium corporis mei. Hanc pudiciciam et
castitatem Math. xix° docuit Salvator. Et
sunt quidam qui se castraverunt propter regnum celorum
[illegible] non omnes capiunt qui potest capere capiat. Me-
bra corporis Christi castissimus Bernardus has
delicias carnis et concupiscentias elongavit fu-
giens ad pudiciciam et castitatem contra remedium
dat spiritum contra carnalia. Nam una vice dum
quedam infelices mulieres Bernardum fuerant
ad [illegible] ingresse ipse se ipsum castum custodiens
ad latrones clamavit fures [illegible]
[illegible] Ceterum dum carnis stimulis agita-
retur ad aquas gelidas confluebat inter aquas
lacrimarum quasi per aquas sed castitate balne-
ret. Iuxta prophetam dicentem: Per singulas
noctes lavabo lectum meum lacrimis meis stra-
tum meum rigabo. Amplius [illegible]
[illegible] demonum non [illegible] nisi in ieiunio
[illegible] In ieiunio confectus ibat ad cibum
sicut ad tormentum solum aquam et frigidam
sibi semper dicebat oleumque et sanguinem [illegible] vino
bibebat. In oracione autem assiduus et continentia [illegible]
[illegible] nemine posse continere nisi [illegible]
[illegible] continens et orans [illegible] dicebat cum apostolo
infelix ego homo quis me liberabit de corpore
mortis huius gratia dei per Ihesum Christum. Reverendissimi patres
in hoc exemplar respicite et sanctorum [illegible] elon-
gemini carnis delicias et concupiscentias fu-
gientes ad pudiciciam et castitatem. In cuius
[illegible] cum apostolo castigantes corpus vestrum et in servi-
tutem redigentes macerando illud a crapu-
la [illegible] et potationibus superfluis ac prohibentes
oculos vestros et sensus a concupiscentia et cogita-
tione cum ipso sanctissimo Iob [illegible] dicente: Pepigi
fedus cum oculis meis ne de virgine cogi-
tarem. [illegible] quidam [illegible]
ad culpam. Secundum Gregorium in moralibus: [illegible]
magis caro nostra instigabitur tanto magis spiritus forti-
[illegible] Sicut apostolus dicentem: Cum infirmor fortior
sum. Sicut enim sancti prophete et apostoli corpore infirmi
fortiores erant in anima. Quemadmodum Ezechiel Da-
niel et apostoli et sanctus Paulus in [illegible] cum

in mente haberet visionem de rebus divinis cre-
deret in fratres suas. Tercio dico quod seculares et viri
religiosi ad motum continuum seu fervorem caritatis
perficiendum contra honoris excellenciam et vite superbiam
iuvantur per obedienciam et humilitatem. Nam cum quidam
curiosi scientia inflati libros legunt verum a Christo
[illegible] In quibus ad scientiam solus intellectus ingre-
ditur totus vero affectus negligitur et ab amore pro-
cul est voluntas. Adest obediencia et humilitas que
insinuat sanctus Bernardus: Neminem posse scientiam
spiritualium intelligere nisi induat humiles affectus sa-
porem. Hoc est quod dicit propheta in psalmo: Gustate
et videte quasi dicat prius est sapere per affectum dul-
cedinem in spiritum contemplacionem quam eam per intellectum
videre et intelligere. Quemadmodum mellis dulcedo
prius gustatur quam per visum capiatur. Salvator
noster hanc obedienciam et humilitatem docuit lo-
quens apostolis: Vos dixi amicos meos quia omnia que
audivi a patre meo nota feci vobis. Hic amicitia
cum deo prebet noticiam divinorum. [illegible]
[illegible] fuerit incerta et occulta sapientie [illegible] di-
cebat: Super inimicos prudentem me fecisti quia
que plenius notificavi amicis minus celavi. [illegible]
bra corporis Christi sapientissimus Bernardus elonga-
vit superbiam vite fugiens ad obedienciam et humi-
litatem que [illegible] est virtus qua quisque sibi ve-
rissima cognitione vilescit qua veritas inquiritur
caritas acquiritur et gratie sapientie partici-
pantur. Quare non solum sunt illuminati per intellectum
ad veritatis cognitionem sed et per affectum sunt gu-
stantes misteria profunda eloquiorum divinorum ut de
Christi incarnatione nec non nativitate sicut patet
in expositione super missus est et super cantica canti-
corum et de diligendo deum et ceteris suis ope-
ribus [illegible] admirantur. Reverendissimi
patres elongemini honoris excellenciam dyabolicam
et superbiam vite fugientes ad obedienciam et humi-
litatem quia secundum Gregorium in Omelia nisi quis
inferius descendat ad deum qui super [illegible] non
appropinquat. Habet namque [illegible] in
capite [illegible] videt [illegible] qui [illegible] in pro-
fundo puteo [illegible] videre stellas in celo per die
sic profundati in humilitate sunt sapientiores et
stellas vident in perpetuas eternitates. Dicente Pto-
lomeo in almagesti: Qui inter sapientes est
humilior ille est sapientior. [illegible] oculi
eorum magis elongantur a terrenis sapiunt quia
sunt vanitates [illegible] magis admirantur
in virtute divina [illegible] gloriam suam [illegible]
[illegible] virginibus prudentibus que [illegible] oleum

ep[isto]la ber.

secum in vasis suis hoc est laudem bonorum operum intra contemplationis claustrum meruerint regnum celorum intrare. Ad humilitatem inclinamus obedientiam ut obediamus superioribus nostris qui vice dei precipiunt Luc. 10. Qui vos audit me audit et qui vos spernit me spernit. Deo enim et ecclesie sue magis est obediendum quam hominibus Act. 5. In istis que sunt credibilia et agibilia ad salutem animae necessaria et religioni sane non contraria.

Tertius articulus. Postquam dictum est simul de diversorum progressione et virtutum insertione, sequitur dicendum de premiorum aliquali pregustatione. De quo dicit Et mansi in ~~solitudine~~ solitudine. In solitudine manens enim per vitam contemplativam mente et quiete divina premia magis pregustanda sunt in tumultu per vitam contemplativam activam in labore et operatione. Cuius ratio quia sicut premium eternum est circa unum immutabile optimum et eternum, sic et vita contemplativa est circa unum Luc. 10. Porro unum est necessarium. Est circa immutabile et quietum ibidem Maria sedebat iuxta pedes domini. Est circa optimum et delectabilissimum ibidem Maria optimam partem elegit. Est circa eternum permanens ibidem que non auferetur ab ea. Utique non aufertur quia vita contemplativa que hic inchoatur in patria perficitur. Ubi secundum Aug. de ci. dei vacabimus et videbimus, videbimus et amabimus, amabimus et laudabimus. Qui in vita contemplativa adhuc rudis est et ineruditus nesciens artem et modum ad divina contemplandum artem et modum debet discere. In modo discendi vitam contemplativam quedam iuvamenta sunt extrinseca et quedam intrinseca [illegible] ad divinorum contemplationem. Extrinseca autem sunt generatio educatio complexio et solitudo. Generatio quoniam ex bonis parentibus regulariter nascuntur boni filii. Educatio quia qui in materno lacte educantur [illegible] melioris hora. Ex quibus sequitur melior complexio atque delicatior magis apta ad sublimia capienda secundum Aristotelem 2o de anima dicentem molles quidem carne aptos mente esse dicimus. Filii ergo nobilium educati et complexionati si capiat solitudinem aptissimi sunt ad divinorum premiorum pregustationem. Unde hec fuerunt filii Bernhardi [illegible] in eodem loco posse consistere et fratrum mortui. Bone Bernhardi in eodem loco conspiciebat deo abbas plurimos in claravall' consisteret ita inmobilis in eodem loco permansit [illegible] electiones seu postulationes ad eo

Margin: [illegible]

facte ad ecclesias cathedrales sicut Jannuen et mediolanen. cum sicut nec inclinari nec minari potuissent. Sed in claravalle predicta inmobiliter moratus ubi in virtute divina quam plures [illegible] miraculis. In rebus naturalibus [illegible] super scribentem in materia fidei. In rebus sensibilibus dum infirmos [illegible] ab ipso quandam eciam de dicto [illegible]. In rebus rationabilibus dum plures [illegible] et eorum complices de scismate confutavit et doctores magnos de redarguit de falsitate. In rebus intelligibilibus dum demones multos a [illegible] et quam plurimos obsessos ab eis liberavit. Dum cum quodam demoniaco diceret se nolle exire in virtute Bernardi [illegible] Bernhardus inquit Sed exibis in virtute ihesu christi et ita coegit exire. Intrinseca vero iuvamenta ad divinorum contemplationem sunt quatuor scilicet lectio meditatio oratio et contemplatio. Lectio sine meditatione arida est meditatio sine oratione infructuosa oratio sine devocione [illegible] non est contemplationis acquisitiva et sine hiis predictis contemplatio rara vel miraculosa. Nam in natura contemplandi [illegible] lectio cibum ore apponit meditatio illud masticat et singula [illegible] ruminatur. Oratio impetrat ut degustet. Contemplatio vero quod degustaverit inebriat mentem [illegible] celestis dulcedinis. Exemplum huius [illegible] la lectio legit prophetam in themate dicentem Elongavi fugiens et mansi in solitudine. Meditatio singula masticat qualiter elongatio viciorum et fuga ad virtutes [illegible] in solitudine premia possint pregustari. Estimat [illegible] ad eorum pregustationem [illegible] quanto magis apponit meditationem tanto magis [illegible] dolorem quia non sentit dulcedinem. Nam [illegible] est legentis et meditantis [illegible] sentire [illegible] se inclinans confugit ad [illegible] dicens domine deus ego lectione et meditatione [illegible]. Oro te et deprecor da me tua [illegible] dulcedine. Oro te [illegible] dulcedinem deus pregustare premiorum futurorum [illegible] et [illegible] tandem elevat [illegible] ad divinorum premiorum contemplationem magna [illegible] tudine dulcedinis sic ut dicat domine bonum est nos hic esse faciamus hic tria tabernacula. [illegible] ne sic duo elevant [illegible] Bernhardi [illegible] sum et raptum quendam ut frequenter [illegible] corporeos sensus [illegible] non [illegible]

Margin: [illegible]

Margin: [illegible]

81

[illegible] fidem [illegible] testimonio [illegible] nominat tres fenestre [illegible] lapsus [illegible] tota die [illegible] vespere [illegible] vidisset [illegible] hora [illegible] adventus sponsi ad sponsam [illegible] sponsa [illegible] oblita [illegible] gemitu et lacrimis [illegible] contemplatur dicendo verba thematis Elongavi fugiens et mansi in solitudine. [illegible] sponsus [illegible] subtrahat ab [illegible] dulcedinis [illegible] sponsa [illegible] Surrexi ut aperirem dilecto meo ille autem abiit [illegible] sponsi [illegible] revelatio [illegible] sponsus ne magnitudo revelationum sponsam extollat. Abiit ne sponsa [illegible] sodales suas contemnere. Abiit ut [illegible] desiderii [illegible] audiens [illegible] Sponsus itaque ad suam sponsam [illegible] venit et paulisper [illegible] permittens sponsam gustare quid [illegible] plene gustaverit [illegible] expansis super eam volitans [illegible] ad volandum [illegible] sponsa ad vo[illegible] interrogabat in ps. Quis dabit mihi pennas sicut columbe et volabo et requiescam et quasi iam pennas arripit a suo [illegible] dicit Elongavi fugiens et mansi in solitudine. Iste ergo est modus quo mens humana ad vitam contemplativam elevatur et rapitur ad supramentales [illegible] excessus tamquam regina saba non habens ultra spiritum [illegible] magnitudine. Et cum apostolo dicit Vivo ego iam non ego vivit vero in me christus sponsus meus. Et velut sponsa suo sponso adheret. Non sunt [illegible] Nam quod prius columba [illegible] dicebatur et filia [illegible] adoptione iam tamquam sponsa introducitur ad cubiculum regis ubi fruitur [illegible] amplexibus sui sponsi cum inenarrabili [illegible] voluptate. Ad cubiculum regis et sponsi sui [illegible] gloriosissimi Bernhardi [illegible] introducitur velut una inter sponsas [illegible] ad fratres suos. Ad quid tenetis miserum [illegible] patrite [illegible] et sinite abire [illegible] cum apostolo cupio dissolvi et esse cum christo. Illa [illegible] dixit ad dyabolum temptantem [illegible]

Margin: [illegible]

307

me regno celorum indignum [illegible] merita [illegible] dominus meus ihesus christus illud obtineat duplici iure scilicet iure hereditatis patris et merito sue passionis illo mihi ipse contentus [illegible] non [illegible] hoc in vendicans non confundar. Tandem clarus miraculis monasteriis centum et quadraginta edificatis [illegible] sacris profundissime expositis inter filiorum suorum manus obdormivit [illegible] et veraciter possit dicere Elongavi hoc seculo fugiens in celo et mansi in solitudine ad eternorum premiorum ~~[illegible]~~ gustatorum. Quorum nobis suis meritis gratiam dignetur deus benedictus Amen.

de beato Augustino

Legis peritus surrexit Luce decimo et inclinando [illegible] hominis [illegible] Ex glorioso doctore Aug. dicit 2o de doctrina christiana colligitur quod doctor ecclesiasticus locuturus ad populum sine dictaturus ad legendum orare debet prius ut deus bonum sermonem donet in os eius [illegible] esse potest [illegible] sapientie inscrutabilis altitudo talem ordinem nobis instituit que est secundum dyonisium vii. c. ce. ierar. incommutabili lege firmavit ut inferiora perfectiones suas a superioribus sortiatur et per ipsa in suis actibus regulentur [illegible] ostendit Aug. 3o [illegible] Et huius rei exemplarem formam assignat 4. de doctrina [illegible] Idem Aug. [illegible] regina hester [illegible] gentis temporali salute locutura ad regem oravit ut deus [illegible] congruum sermonem daret quanto magis orare debet ut talem munus accipiat qui pro eterna hominum salute in verbo et doctrina laborat [illegible] in presenti [illegible] lectionem [illegible] merito [illegible] debeo ut mihi detur sermo in apertione oris mei sicut dicebat apostolus ephe. 6o. [illegible] per me [illegible] sufficio [illegible] pariter [illegible] oret unum [illegible] puro corde mente [illegible] do Ave maria.

Legis peritus surrexit habetur ut supra [illegible] Luce [illegible] Cum ad mortiferum [illegible] hominis per peccatorum [illegible] lapsum toto [illegible] quero [illegible] penitus [illegible] valeo [illegible] dam [illegible] abissum profundissimum [illegible] error [illegible] filios adam tenebrosa quadam in sinu sic suscepit ut in eternum [illegible] liberari possit. Cui concordat [illegible] lamentabilis illa [illegible] quod [illegible] ipse [illegible] dicens [illegible] et [illegible]

vite mee. Non est resurgendi inspice hodie nec est
agnitus qui sit reversus ab inferis quia ex tracto
lo nati sumus et post hoc erimus tamquam non fuerimus et
post paucum subdit extinctus cinis erit corpus nostrum
et spiritus diffundetur tamquam mollis aer et tran-
siet vita nostra tamquam vestigium nubis et sicut ne-
bula dissolvetur que fugata est a radiis solis et
a calore illius aggravata nomen nostrum oblivioni
accipiet per tempus et nemo habebit memoriam
operum nostrorum. Hec sapiens. Quod olim plange-
bat boetius de consolatione philosophie dicens Heu
quam precipiti mersa profundo mens hebet et propria
luce relicta tendit in externas ire tenebras
terrenis quotiens flatibus aucta crescit in
mensum noxia cura. Et infra eiusdem metri
bala ad propositum ait et vultu deiecto humi metit.
Et pressis gravibus colla cathenis declive quo ge-
rens pondere vultu cogitur heu stolidam cerne-
re terram. Sic hac eadem similia habetur proverbiorum v. ubi
dicitur iniquitates sue capiunt impium et funibus
peccatorum suorum constringitur. Unde homines oculos
suos statuerunt declinare in terram ut inquit
propheta. Propter quod potuit dici a dicto propheti-
cum valde dictus pertinens adhesit in ter-
ra venter noster. O quam mala et amara
res est. Primum quia faciles additus et quam diffi-
ciles exitus amissis moribus. Hec atten-
dens propheta dicebat. Recordatus est quia caro
sunt. Ideo facilis transitus spiritus vadens et non re-
diens vadens per se de gratia in culpa et non
rediens per se de culpa in gratiam. Unde de
per se redire non potest proverbiorum ii. omnes qui in
grediuntur ad eam non revertentur. Homo
tamen lapsus non dico est desperandus propter
sed vicio voluntatis ut inquit devotus vir
de libero arbitrio et si datum fuit voluntati posse
stare ne caderet non tamen resurgere si caderet non
enim tam facile quis valet exire de fovea sicut
in eam labi. Verba sunt ipsius Bernardi. Unde sup-
ra se videns hanc impossibilitatem resurgendi per se
dicebat trenorum primo Infirmata est virtus mea de-
dit me dominus in manum de qua non potero sur-
gere. Et quod posset surgere infirmus sub hoc
re prostratus immo tam letali vulnere percussus
ut iam moriret divus et cum ita sit dicit
gloriosus doctor Augustinus Non revertetur ovis
perdita ~~nisi per pastorem una nisi per sacerdotem~~
nisi per pastorem nec sapiens non sanaretur

a latronibus vulneratus qui a iericho ieru-
salem descendit et semivivus relictus nisi per sama-
ritani medicina adhiberetur qui ut tradit pre-
dicta historia non sacerdos nec levita impendit illi
egroto impenderunt sed primus samaritanus medi-
cus qui et custos interpretatur dominus ihesus christus
qui propter nos homo factus vite prius sanus
hominem sanatum et languentem iacentem et ne
surgere volentem sanavit et appositus alligavit
vulnera eius ut inquit textus alligamentum ad-
hibuit secundum magistrum sententiarum in prologo quarti originalis
et actualis propter vulnera peccatoris remedia instituit
et altera die post suam resurrectionem quam
prior lux eterne splendor quam ante passionem
effulsit in mundo protulit duos denarios i. duo te-
stamenta apostolis quibus ipsis aperuit sensum ut in-
telligerent scripturas ad regendum populum
per doctrinam duorum testamentorum quibus intelligunt
per prelatos duorum denariorum quos dedit stabulario
i. prelato curam doctrina ministrare et exemplaria
de superare admiratur viatores in eterna pa-
triam redeuntes. Hec attendens studiose vir
preclarus gloriosus doctor Augustinus cuius laudes et
preconia in nostra hodierna die devotissime celebramus
eterna presentia salvatoris nostri preventus preclarissimis
meritis ambrosii in-
minus et doctor ... admittis per doctorem ambrosii damp-
stratus a casu vite destrictus et eterne
tionis vere surrexit et hoc sumuntur verba in
principio pro themate scripta coram vobis dignis-
simis gratissimis ... introducta que scribuntur
... lucas evangelista in suo evangelio que sunt
dicens legis peritus surrexit. In quibus verbis duplex
quidem veritas glorioso doctori Augustino simpliciter
redditur commendandus. Primo ex lucidissima
claritate scientie quod habuit in legis scientie ve-
raciter quia dicitur legis peritus. Secundo ex efficaci-
ter virtuositate potentie quod ipse ostendit in ope-
rando fortiter. Nam dicitur quod surrexit. Unde
primum est habitus honorandus quia est legis peri-
tus. Secundum est habitus imitandus quia surrexit dico
in oratione ii. est viii ...
Primo quia gloriosus Augustinus doctor erat iustitie
in vita primus redditur commendandus ex lucidissima
claritate scientie quam habuit in legis scientie ve-
raciter ... honorandus quia dicitur aliqualiter
legis peritus. Ad huius primi probationem aliqualem
evidentiam est sciendum quod primus quia legis peritus
... peritus erant peritus
... loquitur in ... peritus ... secundum ambro-
sium ... non in materia spirituali ... verbi
legis periti erant verba legis tenentes
... legis nescientes et ... multa ignorantes
sed sic ... documenta sed gloriosus doctor Augustinus

non solum aperienda litterali legis peritus dicitur sed etiam
in materia spirituali. Unde beatus Ieronimus in quadam
epistola scribens glorioso doctori sic ait
duobus libellis tuis eruditissimis et eloquentie
splendore fulgentibus respondere non potui
et si potuissem certe quod quid dici potuit et assumi in-
genio de scripturarum flumine sanctus ab te
positum est atque defunctum et possidemus in cuius
vita de eo dixit itaque Augustinus scripsit hunc per
fulgidum gemitum veritatis et fidei mo-
nimentum omnis ecclesie doctores tam ingenio
quam scientia vicit in comparabili flores tam
exemplis exemplis virtutum quam affluentia
scripturarum. Unde ipse est cuius omnibus omni
profundum vidit profunda quasi fluviorum scru-
tatus est et abscondita produxit in lucem
Iob. xxviii. Ut proprium dicamus hunc eorum qui in
tenebris sunt eruditorem insipientium magistrum
infantium habentem formam scientie et veri-
tatis in lege ro. ii. quibus Reverendissimi pres-
ut beatus Augustinus altissima archana misterii
sic intellexit et nobis aperuit quomodo
sic de unitate essentie et trinitate personarum
ac emanatione divina de generatione filii et
processione spiritus sancti disputavit de quibus in libro
in toto et precedentes composuit in quibus
scripturam ... introductis membrorum
regis et decoratus veste multiformi doctri-
narum ... exhibuit ... non habente ... mam
terminum ... illud occultissimum mi-
sterium ... illum marium de per deus nostri profunda
et altum de qua apostolus paulus raptus usque
ad tertium celum ... dicebat O altitudo
divitiarum sapientie et scientie dei quam incomprehensibi-
lia sunt iudicia eius et sic penetravit in te
sic declaravit scribendo et docendo ut dicit bea-
tissimus Augustinus ... dici possit de aliis sic te
... fidei nostre misteriis Item in ad Augustinum
... legit deus est ... pergerit ... cognovit
... magna apta ad
in montem ... inveniri quod ille quod est
in spiritu ... contemplationis
sol ... quod ille quod est in ...
magnus alas ... quasi aquila grandis
... volavit super ca-
cumina ... supra intelligentiam om-
nium doctorum qui per montes congrue
designantur et sic ... animarum scita

misteria et occulta dei trinitatis penetravit hoc
expresse testatur gloriosus doctor Ieronimus in libro de
viris lectoribus sic de eo dicens Augustinus volans per
montem ... aquila ... in morem radi-
tibus non considerans ... colorans ... terrarum
... et aquarum ... fine
... ecce quod ... testatur beatissimus Augustinus
aquile ... maiora et altiora in lege
dei gratia videndi gradiuntur et legitur
doctor gloriosus altiora et secretiora divine legis
ac fidei nostre misteria sicut omnes alios doctores
penetravit subtiliter enodavit apertius enarravit
clarius defendit fortius exoravit pulcrius in-
formavit dulcius ... pene quasi hec
aquila assumpsit ad volandum nec defecit eius doctri-
na ... quibus has pennas ... sermones
... Et ut merito dicamus cum propheta illud psalmi
in salvatori nostro beatus homo quem tu erudieris
domine et de lege tua docueris eum et possidemus in eius
vita assistit de eo quod ipse cum huius qui eadem adhebat
deo vivebat ... et omnibus bonis operibus in lege
dei meditans die ac nocte. Et huius apte domini

Quod gloriosus doctor Augustinus legem dei tripliciter
dinoscitur habuisse videlicet in corde per donum amoris
in ore per actum predicationis in opere per effectum
conversationis. Dico ergo primo quo ad hoc quod beatissimus
Augustinus habuit legem dei in corde tamquam in hoc
omnium fundamento et radice et hoc per donum amoris
Quod per tria signa amoris declaratur videlicet per assidui-
tatem recordationis per sollicitudinem inquisiti-
onis per sinceritatem affectionis per hec quia primum mani-
festatur amor in corde alicuius per signum dilec-
tionis est assiduitas recordationis amor enim si
verus sit cor amantis quiescere non sinit sed sem-
per ad sui amati recordationem inducit ubi
enim amor ibi est cor ipsum amor est vis unitiva
secundum dyonisium et secundum hugonem est vis transformativa
quod amatorem transformat in amatum et ob hoc
... cogitatio ... adveniens
salvator dicebat matthei vi. ubi est thesaurus
tuus ibi est et cor tuum. Et isto signum secundum signum amoris
sollicitudo inquisitionis quia quod amatur dili-
genter queritur sicut patet ex canticis canticorum ... in lectulo
quesivi quem diligit anima mea ... Et hec duo
signa fuerunt in glorioso doctore Augustino per ea
que ipse dixit in libro suarum confessionum li. vii.
ubi sic dicit O eterna veritas et vera ca-
ritas et cara eternitas tu es deus meus tibi
suspiro die ac nocte. O deus meus quid mihi
est preter te amicus est deus te in corde ostendit

Nota

sentenciam tuam in et sufficit mihi. Et sequitur ad propositum. Cum
ergo te diligo O nazarene ihesu omnia intra te spero
vnde te quero et confidenter invenio / quod inter omnia
generum O lux mirabilis O compendium singulare
sicut tibi difficile te amare / cum tibi difficile te petere
cum tibi difficile te gustare / cum per mundo tanto tempore
laboravi. Et nunc adtende domine veni festino. omnia que
mundi sunt cum delectatione relinquo. vltra enim non
quero / da igitur in gratiam vt amplectar te
quia nichil possum agere sine te. Tempus amisi
vivendo sine te. O dilecte anime mee tene
me intus et non permittas me vivere sine te / et
si hoc non merear, pone aspice saltem lacrimas
famule tue matris mee. Ecce quo sequitur
omnia creata transcendebat. deum super omnia desiderabat.
ipsum super omnia diligebat. Et autem tertium
signum dilectionis divine legis. efficacitas dilectionis
in eo fuit perfecta. summa dei diligere est
ipsum principaliter diligere et alia propter ipsum. quia
quibusque hominum vite adhuc voluptatibus pascitur
ab eterne sapientie intuitu et amore separatur. vt
dicit gregorius [illegible] moralium quippe se delectat
[illegible] de eo se dicunt [illegible] ecce
magnus angelus [illegible] fervore caritatis
non separat a caritate christi. quis sufficit scribere
quanto fervore bonos diligebat. quanta caritate
malos complectebat. quanto desiderio
captivos redimebat. Vere [illegible] dixisse potero
ecce homo qui cum angelis volat / cum archangelis
cantat, cum seraphin ardet. cum thronis
sedet. cum virtutibus mirabilia operatur. Ita
adhuc degens in vita tria monasteria
construxit. Primum in heremo ubi tentus fratres
congregavit. Secundum in orto quem dedit sibi episcopus
valerius. Tertium intra domum episcopii sub eadem
regula licet non sub eodem habitu plures congregavit
qui nunc vocantur canonici regulares.
Et hoc est quod dicitur in vita eius quod tanti doctoris
illustrata radio. tanti antistitis munita
presidio. propter quod ~~[illegible]~~ concordancia
[illegible] lex dei in corde ipsius et non supplantabuntur
gressus eius. Tertio dicebam quod
gloriosus doctor Augustinus legem dei habuit in
ore eius propter quod merito dictus est legisperitus
non enim sufficit solo corde legere
dei habere [illegible] portetur et ore. quia et secundum
[illegible] admonitio ad confessio fit ad salutem. Et

ad hoc verbo sit [illegible] tribus manifesta ut
[illegible] amplacione. ex veritatis forma
defensione. ex caritatis secunda diffusione
[illegible] ad primum horum [illegible] [illegible]
[illegible] amplacionis patet hoc ex eius vita et dictis
[illegible] sermonibus suis. statim factus presbiter
[illegible] regularem vitam instituit et similiter
plurimos [illegible] ordinavit / et licet ordo
heremitarum sancti Augustini a sancto paulo primo heremita
ceperit / forma tamen regularis vite eorum
secundum apostolicam vitam a beato Augustino suscepit
exordium. propter quod ab eo tempore ab eo
capite denominari meruerunt. Ceteri etiam regulam
eandem ab ipso sub eodem habitu [illegible]
observant et adhoc alia qualiter declarando
addere dictum eius in sermone quodam ad
fratres suos heremitas qui incipit fratres mei
vbi dicit sic heremitarum gemmis et ordo quorum
vita clarissima est et sancti. tempore predicationis
apostolorum suscepit exordium / instruxit sancti illi viri
[illegible] quibus frequenter adhesit tempore conversionis
meorum / [illegible] quos est illuminare meruit
[illegible] forma [illegible] admone [illegible]
baptismum non distuli [illegible] pia matre [illegible]
apud mediolanum vt ad patriam [illegible]
cupiens eos semper habere in [illegible]
[illegible] et cum eis pariter vivere ad [illegible]
simpliciani qui a iuventute sua devotissime
deo vixit in omni caritate [illegible]
[illegible] et flatu vt in [illegible]
donaret. et donavit in eos [illegible] suscepit
me velle monasterium edificare [illegible]
meum Anastasio fabiano et [illegible]
dere / cum credio alippio et ponciano [illegible]
meis in affricam [illegible] venimus [illegible]
et edificavi monasterium vt videtis [illegible]
[illegible] in solitudine et [illegible]
gati. Et placuit deo retenacem [illegible]
in donare. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] patres solitarie [illegible]
in hac solitudine more apostolorum [illegible]
possidere et pene vobis [illegible]
cum videtis quia ante me multi fuerunt [illegible]
quos sequi et imitari debemus. [illegible]
ergo secundum apostolicam formam vivere [illegible]
Caput [illegible] et [illegible] omnium [illegible] secundum apostolicam vitam
me dicere non erubesco. sed beatissimus Augustinus

Ex quibus omnibus ambrosius [illegible] recta [illegible] ipse est
[illegible] ordinis. Et quia primo eis regulam
tradidit qua ipse ordo adhuc tenet et ab illo
tempore tenuit. Nam ex quo fuit [illegible]
[illegible] vitam et apostolicam caput et principium
eis primo. cum [illegible] tradidit et eis observare precepit
et sunt primo [illegible] cum ante alios habuerunt
hoc confirmat dictum suum in sermone illo qui incipit
fratres karissimi non solum quia vos fuit eiusdem habitus
clarissime debent [illegible] Ita eciam quo
sunt eiusdem observancie regularis [illegible]
[illegible] vt patet ex dictis et ex defensione sermonis
eiusdem sunt cum eis eodem induti habitu / cum
dem [illegible] habitus debent esse caput et membra in
eadem observancia regulari. Ecce [illegible]
[illegible] magnam amplacionem [illegible]
gloriosum [illegible] Nam videtis ad omnia
[illegible] per universum orbem dei laudari in suis
fratribus heremitis et magnificari in diversis eiusdem
professionis doctoribus. Gaudet sancta religio [illegible]
[illegible] patris decorata titulo. item ut scribit possidonius
[illegible] ipse est homo celestis et imago divinitatis. pater
[illegible] et doctor doctorum [illegible] sapiencie [illegible]
[illegible] predicator virtutis. emulator [illegible]
[illegible] et inquisitor predicatorum Augustinus par
angelis in fervore, par prophetis in absconditorum
[illegible], par apostolis in predicatione, par mar-
tiribus in desiderando passionem, par confessoribus
in [illegible] oratione. par virginibus in con-
tinentie conservatione et subdit [illegible] corporis
membra [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] non essem vel sufficiens ad laudandum
tantum patrem et doctorem. Et hinc sequitur quod
iste gloriosus doctor habuit legem dei in
ore. Ubi ipse est ille de quo dicitur proverbiorum [illegible] lex
sapientis fons vite. et secundum apostolum Romanorum ii non
auditores legis iusti sunt apud deum sed factores
legis iustificabuntur. gloriosus doctor
Augustinus non solum legis dei auditor fuit sed et
factor. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Nam ipse totam eciam suam scripturam
[illegible] tanta scripsit vt dicit Remi-
[illegible] vt non solum diebus ac noctibus
[illegible] libros eius quis non possit sed nec legere
[illegible] ~~[illegible]~~ exemplariter deduci [illegible]
[illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]
[illegible] obdormivisse et de quodam tractatu
[illegible] Augustini lectiones legeret. videt quondam

pulcherrimum iuvenem. [illegible] [illegible] tum
[illegible] aquarum impetus exibat [illegible] illa
[illegible] videre impleri. Et Augustinus non dubita-
vit. qui fonte doctrine totam ecclesiam irrigavit.
Cum tanti meriti fuit quia ipse meruit dominum
[illegible] Augustinus. Narrat enim [illegible] de eius laudibus
et satis est notabile quod beatus Augustinus [illegible] dei
salvatorem [illegible] videre et tangere ac
pedes eius lavare meruit. et [illegible] dicitur
magne Augustine filius dei in carne hodie
videre meruisti / istud fuit singularissimum privilegium
[illegible] eciam [illegible] beatus prosper [illegible]
ista visione et apparitione ipsius [illegible] sibi [illegible]
ecclesie catholice. / ista probat evidentissime beatissimo
Augustino singularem excellentiam sanctitatis
et hoc est quod dicit basilius. Ecce Augustinus [illegible]
margarita celestis [illegible] noe et [illegible]
[illegible] ex [illegible] merito per finalem concordanciam
[illegible] illud baruch iiii. hic est liber mandatorum
dei et lex que permanet in eternum. omnes qui tenent eam
pervenient ad vitam. [illegible] vite nos participes effi-
ciat qui etc.

In festo conversionis pauli.

De omnipotentis suffragio de beati pauli festo
sermonem facturus Verbula quedam ex
epistola per subdiaconum modo lecta Conversionis tempore apostoli
voce prolata et actum [illegible] originaliter [illegible]
[illegible] loco decrevi assumere [illegible] [illegible]
[illegible] timore licet non sine grandi quodam
timore [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
illa videlicet. Domine quid me vis facere
Reverendi [illegible] patres egregii doctores et domini prestan-
tissimi / mente volvens meam ignoranciam et solidi-
tatem [illegible] tremebundus et stupidus ad
opus arrido arredo incepturus [illegible] illud psalmiste
versiculum. Timor et tremor. timor sanctus animi et
tremor corporis venerunt super me et contexe-
runt me tenebre. Timeo namque [illegible] primo-
genito [illegible] id quod lex vetat velle arare et
primogenitum ovis tondere et [illegible] [illegible]
[illegible] liquore [illegible] et non [illegible]
[illegible] impleatur [illegible] et sic [illegible]
dampno [illegible] me posse [illegible] [illegible]
quod et [illegible] [illegible] super cantica sermone
vicesimo multa [illegible] in terra foret [illegible] pau-
ca vero conchilia dolentis [illegible] verum deum
in largitorem munerum evangelizantibus da-
tem verbum qui et balbucientium linguas di-
sertas facit et supplicem vota pariter [illegible] be-
nignus conspirat mentis oculos [illegible] pro
utrumque attollor et [illegible] [illegible] plurium

fistulam ministrare omnino timor et meror propellitur attento potissime quod in me apostolus. ij. chor. xj. libenter suffertis insipientes cum sitis ipsi prudentes. Sed quia dilectissimi supplicetis Sed advertens insuper sacram hanc congregationem multos expertos dominorum corporis membris appellatione dominica possit articulari eo quod tropo quo singularis persona obstrictus sum reverenciam plurificatur eciam caritatem simplicitati ac parvitati mearum ignorancie nichilo et pusillanimi pullo etiam donacionibus vestris tunc etiam orbi pendens devote offeres humiliter quod cum correctione domini dominorum subiciens premissi thematis verba in applicando non incongrue premisso scilicet dicens Domine quid me vis facere. Ante quorum deductionem principalem prout presens festum videtur exigere laudabile et sanctam notitiam consuetudinem quorum patrum in sermonum exordiis premissimo in psallando gratiam auxilium divini acquiramus igitur habemus premittere i. premitto pro cuius gratie salubri obtentu virginem mariam thesaurariam et cellerariam nostris scilicet placeat questis mentis gressibus devote adire et angelicam ei salutacionem voce cordis et oris nihilominus offerre dicendo voce pia et mente serena Ave maria etc.

Domine quid me vis facere. Verba scripta loco et ea quibus supra Reverendissimi in christo patres et viri doctissimi quamquam deus omnipotens mundane molis artifex nullius huius indigenciam sua manu tenencia cuncta sustentans ne labantur in nichilum quo dicente facta mandante creata universa noscuntur solus et verus dominus cunctorum quas condidit rerum esse probatur Augustinus testante in epistola ad marcellinum nichilominus respectu hominis divine trinitatis ymagine insigniti ac cunctis infra lunarem globum conditis naturali iure prelati singulare habere dominium nulli dubium esse debet quod idem Augustinus viij. super genesim ad litteram xiiij. hac consideracione declarat quod ab illo loco scripture In principio fecit deus celum et terram usque ibi ubi dixit deus hominem non dominus deus sed tantummodo deus positus est non quod supradictarum creaturarum dominus non esset sed quod hoc nomen non propter angelos nec alia creata sed propter hominem scribebatur ut quantum ei expediat dominum deum habere hoc est sub eius dominatione obedienter vivere magis quam licenciose abuti propria potestate cognosceret quod insequitur hoc nomen dominus primus ponere voluit nisi ubi ad eum in paradiso scilicet locandum pervenit est. Et sic multa homini creato ex dei magnificencia dignitatis collata sit Admirante Job et dicente quid est homo quod magnificas eum in superioris magnificencie dei ex misericordia quod difficilius est quam novum celum et novam terram creare non dubitat marum aliquid possimus invenire scilicet quid magna

sit pietatis et clemencia circa eius et proximum ab ipso in punito tenendum si vellet misericorditer tollerarit primo bonis nature fortune et gracie perfectum gratis date multiplex pro domino attento. Sed tamen liberat meritis liberamine continuare quemadmodum in Juda christi proditore multis sed hodie peccatoribus quorum primus ego sum possimus dare sperare propter quod propheta sermonibus super iniquitatis zelator peccatores in pace sine labore et crimina cum dominicum obtenta florere conspiciens sine causa cor suum iustificasse et inter insontes lavisse pro bonis Non est veritatis proclamare clamavit vero sed affert benignus meritis armario devotionis reconciliatur quia quin non vult mortem peccatoris sed magis ut convertatur et vivat hominem vetustate peccatorum diutine oneratum congaudentibus celorum spiritibus ad se querentem tamquam perditum filium benigne recipit et patris consilio primo fragrantis amplexus super condignum remuneravit quod in domo zachei publicanorum et petro multis aliis sacra pagina patenter declarat et signanter in maria magdalena que tanta peccatorum mole fuerat pregravata ut mulier peccatrix in civitate vocaretur et esset quasi a deo gentium ad sinum misericordie eius admissa se licet quietavit ut ei a phariseis exprobaretur si hic esset propheta sciret que et qualis est mulier que tangit eum. Quia cum hic peccatores recipit et ad quesita dicerentur Magna autem dei clemencia dum admittit Maiora autem ... devotissime amplexando in hoc apparet quod peccatores in voragine mersos et primum peccatis et tribulationes in fundamentis memorie premisse per febrem varias tribulationes quassando ad se quodam modo ... compellit et non clarius claruisset ... potentis caritatis sue bonitatis sensibiliter ostendit quod in beato paulo clarius elucescit cuius conversio debet quod desaevita quondam spiritus persecutionis acriter impugnata ob magnitudinem miraculi et gaudii ac exempla ne quisquam peccatorum desperet de venia hodie peculiaris ecclesia quasi festo singulariter sollempnizare ... quod conversio in eodem anno non ... gestum quo christus passus et stephanus lapidatus est peracta viij. calendas februarii ut in scolastica historia describitur fore facta. Cum paulus ut historia ... in libro de illustribus viris refert saulus dictus ... a saule rege forte crudelissimo de tribu beniamin vocatus ex uno xij. apostolorum de tribu beniamin et oppido iudee gyscalis fuit quo a romanis capto cum parentibus suis tharsum cilicie commigravit a quibus ob studia legis iherosolimam missus a gamaliele viro doctissimo cuius lucas meminit eruditus est. hec ille. Cum autem in actibus apostolorum testatur lapidantium vestes suas ne stephanum martirem interfecisset et postquam in ... iam

Damascum persecutionis ... zelo persecutorum ex certitudine non veritatis sed prout ... iudaycum cum constitante a templi pontifice amplius persequendi epistolas recepisset damasci ... persequentes cordentes persecutionis perget fulgurosa lucis claritate circumfusus in terram corruit et dominus de celo intonuit et sua altissimam vocem dedit Saule saule quid me persequeris. Ubi non membra sed se primus dominus pacem designat ... in membris adhuc patitur et huiusmodi membris collata sibi facta dominus intimat ut patet in christi ... esurivi et dedistis mihi manducare etc. Demum tunc persecutor obmittit lucis perfulgencia oculorum orbatus suffragio sciens quod ... sibi loquitur tante virtutis esse auctorem ultra quam dici potest animatus est huius que persequebantur vitam adhuc corpore viventis et mortuis esse quam mortuum et in sepulcro putabat iacentem non purum hominem sed deum et dei filium a se intelligens hactenus persecutum qui utique multa premissa verius dominus servitio non indigens sed quo indigemus sumus eius ministratores super omnia opera eius se ipsum obsequentibus voluntate obsolet cum cunctis mente et prostratus corpore dixit Domine quid me vis facere

Ut huic questioni patres dignissimi congrua possit responsio adaptari considerans brevissime primum ante suam conversionem scivit et quilibet peccatorum describi triplici modo tres anime potentias vel per statum perversum secundum quorum potenciam actus vel sancte actum prelationis an dei ordinacione vel insensatum est non tamen quamvis actus tria distinguat scilicet negatione composita scilicet nescio nolo nequeo conversationem admonemur ... quorum beatus paulus dicere scilicet tota trinitas ... in persona ... apostolis sapienciam suam in predicacione celestis lucis reginis tenebras effugavit per benivolenciam suam in locutione humane vocis cordis divicias per potenciam patris in prostratione in mentis virtutis pauli superavit et sic contingens quo paulo iter agente contingit ut appropinquaret damasco ad instar locorum de ... ad ... loquentem ... qualitatem ... membra tangere et in hoc sermo breviter finitur Paulus namque an auditor quidem legis non tamen actor operis loquitur ... in umbre mortis ignorantibus secum et nimium quod cognitio humana in hac vita lamentabili et transitoria a deo diminuta et imperfecta nostra quod non solum de creatione in tutu eius permanens creatura quantitate modice eius infinite sed composibilitatem sum omnem similitudinem essencialem et accidentalem absolutam et respectivam ... signis latentes causas naturas et

habitudines eius enarrari voluerit ... sic nescit ... quam practicas latitudines sic ... et Cuius cum precisam et adequatam quantitatem perfectionalem date creature sive in quoto gradu sive puncto linee perfectionalis vere creaturarum in ... potius quam ne perfice inferiorem excedat a superiori excedatur. Unum eciam finitarum solum vel eius infinitarum creaturarum inferiorum ... per formam essencialem perfectionis contineat nulla creatura ut videtur aliam punctualiter seu indivisibiliter perfectione excedat vel excedere possit Cum denique continencia causalem in omni corpusculo plene cognoscere aut sufficienter eius habitudines ad effectus ab ipso productos vel producibiles sufficit explicare in quodlibet tale indirecte et equaliter se habeat ad infinitos effectus omnes similes possibiles ab eo produci quod quemlibet vel nullum produceret nisi supremus agens in agendo sibi ordinem statuisset Nam quid est parva ignis scintilla illuminando et calefaciendo infinitos circulos luminosos et periculosos se invicem contingentes et intersecantes causat infinitos quorum medios riesirales inde ... reflexos ... medium difforme sit Item in quolibet corpusculo infinite partes proporcionales sunt infinitas habitudines inter se et in ordine ad totum habentes ut verbi gratia in athomo infinite ... nales figure superficiales et corporales distincte numero specie et quantitate habentur quare ibi infinite geometrie et arismetrice dimirabiles abscondite continentur propter quod Salomon cum primo tractaret res difficiles et secretas hoc solum se scire quod nesciat pariter confitetur Rursum in privatoris congregationis tenuitas nobis nunc consistit in veris quam naturali distinguat intentes luminis quod in intellectu ut sit fundatum de ipso solum ad venientes sub tali lumine cadentes includit Sed etiam insuper quam ex fide vel auctoritate certe veritatibus adhesimus quam utrique propter anime languores ex peccato originali peccato scaturientes per ea que est collatam deductione tam male subsumentes in multa falsa ac varios errores circa felicitatem humanam et homini mores miserabiliter prolapsi sunt Quemadmodum et beatus paulus cuius hodie festa colimus qui huc ultimus dominum suppositionem ... legis promissionem ignorant dum quereret quod est de felicitate et in lege et spiritualis est carnali observancia predicarunt. Sed propter ignoranciam in scola iudaysce recitatis ... in parte contingit in ... Ad ... et persecucionem in scolares optimis legibus imbutos habita ab excellentissimo theologie veritatis magistro gravissima disciplina recipiens eidem se magistro qui docet hominem scienciam ... et in quo sunt omnes thesauri sapiencie et sciencie ... commode se commisit et sanam ab eo doctrinam petivit dicens Domine quid me vis facere

Ad hanc quoque percessionem ille magister ob finem sue excellentie paulo nominum qua pectoris sui formidabilem qui moysi dixerunt loquere tu nobis et non loquatur nobis dominus deus Exo. xx non immediate respondit sed ad solam discipulos cum dirigens per sublectorem quendam puta ananiam hunc qui nobiscum plice prenuntiant cum ingrediens ad eum dixit saule frater dominus qui apparuit tibi in via qua veniebas misit me ad te ut videas videlicet scilicet ne demum oculis corporalibus squamis abiectis sed et intellectualibus errorum sententia seclusa quod vix sacra scriptura sepe capitur ut

Et ita etiam in hoc membro perfectum intellectum apertum capere volo puto in prophetis factum est verbum domini ad me ad mostrum prophetam sepius invenitur

Ipse con. in solis ad quem per beatum paulum prepositum in scola caritatis ab eterno loco ordinaria precepta non inferentur ex illis verbis canticorum primo turtur per murenulas aureas faciemus tibi vermiculatas argento dicitur namque per sanctum iacobum ei paulo perfectione ostendentes tecte dicte possunt murenulas aureas etc. Ubi per murenulas que sunt veri ornamenta aurium scilicet archana divina et ineffabilis sapientie verba interiori auditui i auribus apostoli spiritualibus impressa intelligenda sunt et hoc vermiculatas argento quod est speculum et enigma quo splendidissime veritatis radius quodammodo obumbratus spiritus ne fiat tollerabilior et quibus illum concare voluit capibilior Cum enim deus eum futurum ecclesie doctorem pelegerat sermone sapientie claritatem ei de divinis impressit et hoc per verba archana et ineffabilia verba usque super omnem speciem et similitudinem a fantasmatibus tractum sibi que cum acceperit esset nota Ad hoc autem ut istam sapientiam exprimere posset vermiculatio argenti i. sub alia glossa quedam verborum secundum quod sunt beatum Bernhardum angelorum ministerio facta est qua decenter illa sapientia dicit quod ineffabilis subtilis sub sillabis et verbis quomodo sermo capi posset Ad habendum autem istam claritatem intellectus divinorum paulo adest et raptu [illegible] tria ad hoc necessaria data fuerunt quorum primum est ortatio impedimenti aut obscurantis visionem de quo Johannis apoc. iiij habetur Et ecce hostium apertum in celo quod beda ibidem exponit i. omne impediens visionem sublatum est quod et ipsum paulus i. cor. xvj dicens hostium magnum apertum est et optice sensit ubi glo. ad intelligendum secreta divina nullum in me remansit impedimentum obstaculum propter quod non viderem celeste secretum Sed adhuc unum est in fisiographie aut elevante de quo ad Ro. primo quod accepimus

gratiam et i. cor. xv gratia eius in me vacua non fuit et ij chor. iij Nobis autem revelavit deus per spiritum suum Sed est vehemens applicatio ad superspiritum secundum intendendum divine visioni Et hoc habuit apostolus ad phil. iij. Sequor autem si quo apprehendam in quo comprehensus sum a christo yhesu et iiij dicit primo prius

Et quia voluntas tamquam potentia non nisi preeunti appetit adeo intellectui errante in prompto affectum mala surgit quod per hoc verbum nolo unum modum promissum exprimitur exprimit et in paulo in eius voce humane instrumento per benivolentiam spiritus sancti continue hactenus resistit increpatur de quo quantum ad principale modo sed multum brevius sermo erit Nolui nempe paulus non psalmographus intellige ut hic ageret migratem meditatus est in cubili suo astitit omni vie non bone maliciam autem non odivit post sequi que opera sunt proprie voluntatis impedimentum divine pietatis et superne gratie prestituit quia cordis aditum quasi hostium repagulum contra prohibuit augustinus viij. li. confessionum hoc ipsum sibi suspirabam non ligatus ferro alieno sed mea ferrea voluntate velle meum tenebat inimicus et inde michi cathenam fecerat et constrinxerat me hec ille Quale autem voluntatis ipsius pauli in exordio epistole implorans Similiter adhuc spirans scilicet tamquam aper in plures irruit narrat puta in verbis terrenis absentes et credinarum in ope asserens predicabam discipulos domini i. sed nos perit epistolas ut si quos huius vite viros et mulieres inveniret vinctos in iherusalem perduceret quam in quantum in ipso fuit omnes ope velut omnes penitus delevisset Nec mirum quod propria voluntas nedum deum impugnat sed et tanta sibi bona auferre virtute et primo non esse tacebit beato patre nostro bernhardo in sermone de lepra naaman et dicente voluntas propria quod si non diu aumentur tantis impugnet audiant et timeant sermone proprie voluntatis primo subdunt ceus domum [illegible] voluntatis primo subdunt omnes divinum [illegible] quod auctori suum debuerant dum efficitur sua Ora quoque que dei sunt tollit et diripit que enim modum parvit humana cupiditas nomine quasi permodicum usuram accepit permites petimus mediarum sibi modum conaretur locare [illegible] si non deesset possibilitas si suppeteret voluntati sanctitas dico fiducialiter nemo qui sibi propria voluntate possit mundus unus suis sufficeret ipsum autem et quod in ipsa est deum perimit propria voluntas Omnino vellet deum peccata sua aut vindicare non posse aut nolle aut ea nescire vult ergo

cum non esse deum quantum in ipsa est vult aut impotentem aut in iniustum esse aut insipientem Crudelis plane et execranda malicia que dei potestatem sapientiam perire desiderat hec est crudelis bestia fera pessima rapacissima lupa et leena sevissima hec ille Sed divina una pala pauli voluntatem que expugnata et zelo primum conditionum repressit ipso met dicente i. thy. i. innumeros persecutus sum et ignorans feci scilicet habitur voles quia nec vacavi humanam tunc actus sum secundum latera alicuius energie habet tremendi instrumentis adhibens dicens Saule saule quid me persequeris Ego sum yhesus nazarenus quem tu persequeris non hostem non mortuum sed salvatorem et vindicem tuum mediatorem tuum redemptorem tuum gubernatorem quam me ad tuum crudeliter non incessanter tuum desiderat perseveras Ad quam vocem mox paulus nixus cordis sui repagulum quod tunc dei intro illum obstinata mente firmaverat aperuit in illud canticorum v. pessulum hostij mei aperui sed voluntatis precessit obstaculum remanendo meum induratum offendiculum exprimendo et hoc deinceps vehiculum admittendo ac si vellet dicere hactenus mea furiens voluntatem in via mortis erravit Nunc autem domine doce me facere voluntatem tuam quia deus meus es tu Paratum cor meum deus paratum cor meum quicquid precepis studebo adimplere et hoc verba ista volui

Ad quam innotescere domine quid me vis facere

Ad quam interrogationem huiusmodi misericors et mirificator dominus volens pauli de vita miseram in urbem ingredi et ecclesie civitatem iubet ingredi precepit sed civitatem munita et supra petram fundatam que est fidelium ecclesia damascum sunt sanguinis interpretatur et metaphora quadam alludente ecclesiam christi sanguine redemptam et sanctorum martirum cruore tinctam sicut ecce per dicente fecisti christo convertisti saccum meum et circumdedisti me leticia Ubi per discipulum qui solum nominatur designatum Ananiam qui ubi [illegible] tunc fidelis sibi coniungens ut simplicitatem spiritus de quo gloriatur apostolus ad Romanos v. Caritas dei diffusa est in cordibus nostris per spiritum sanctum qui datus est nobis Et hoc dominus ananie qui mittit pastor lupi adventum et subinarum badie ductum intelligere dedit cum dixit quod vas electionis erit michi iste quod non solum ipse electus fuit sed et ipse alios electos sua predicatione ad salutem diriget Ex quo

dicitur mutatio de lupo ovis de persecutore predicator de hoste miles de invasore defensor efficitur hec mutatio dextere excelsi per verbum domini 27 [illegible] designatur aufer rubiginem de argento et egredietur vas purissimum Fuit namque paulus ante suam conversionem argentum scilicet per eloquentiam quam in lege moysi doctus eloquens erat sed rubiginosum per incredulitatem et malam voluntatem interiorem legis medullam ignorans legis latorem persequi conabatur Sed hac rubigine ablata ut vas purissimum egressus est, purus scilicet a macula superbie cum ex humilitate se dicebat minimum apostolorum i. chor. xv Ego sum minimus apostolorum qui non sum dignus vocari ymnum sanctorum ad ephe. iij. minimo omnium sanctorum minimo data est hec gratia in gentibus Servum omnium i. chor. ix Cum essem liber omnium me servum feci Abortivum i. chor. xv Novissime autem omnium tamquam abortivo visus est et michi Pessimum i. chor. iij factus sum pessima omnium primo tandem ex profunda humilitate qua sibi plerumque sua tantum modo mala et non dei gratiam ascribit se nichil esse dicebat ij chor. xij Et si nichil sum signa tamen apostolatus mei facta sunt super nos Purior vero a rubigine avaricie fuit phil. iij omnia detrimentum feci ut christum lucrifacerem et actuum xx Argentum aut aurum aut vestem nullius concupivi vos ipsi scitis etc. Purissimus autem a rubigine concupiscentie sic lynnorum hoc beatus Jeron. ad Eustachium per multas auctoritates eum castum et purum virginem esse probat, hinc i. chor. ix ipse dicit Castigo corpus meum et in servitutem redigo ne forte aliis predicans ipse reprobus efficiar Ex quibus patet quod ex tetris fetentibus malitie et nequitie quod potissime in tribus predictis peccatorum radicibus Johannes in canonica sua testatur subsistit perfectum per gratiam dei expurgatur Unde domini obtinuit in electa ad Ro. vij exclamasset Infelix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius mox subiunxit Gratia dei per ihesum christum dominum et cetera de 20

Restat modo tertium membri divisionis membrum breviter simile coaptare Ubi impotentia beati pauli per hoc verbum nequeo designatur per patris potentiam in perstratione ostensionem quia finditur durum sibi esse contra stimulum calcitrare glo. i. contra verbum et potentiam domini per increpantem vocem didicit et experimentaliter comprobavit Plane utique durum

est contra stimula calcitrare sicut enim bos contra stimulum quo per horem pungitur recalcitrans se ipsum punit et sibi malum accrescit magis frangitur nec se defendere potest sic peccator deo adversantium stimulos suos absolute ad [illegible] sepe hoc turbatur crimine [illegible] sibi [illegible] bonorum nostrorum non eget [illegible]. Nec ut Augustinus inquit melior deus fit si eum laudaveris nec deterior si eum vituperaveris sed tu laudando melior eris vituperando deterior. Paulus itaque tamquam repentinus et potens ut dignum est a deo prostratus nullum in se corporis robur ad resistendum sentiens nihil secum [illegible] epistolas latas habere intuens nullumque a [illegible] a comitantibus expectans. Deserit enim virtus sua et lumen oculorum suorum non erat secum. Nec forte tunc sperabat deum more suo trucidare velle aut occidere se ipsum captivum et adorans absque [illegible] paratum dederat offerre et quod facere oporteat affectuose inquirit dicens domine quid me vis facere. Ecce [illegible] paulus qui tamquam discipulus ad effugandum erroris tenebras a Christo sola doctus est et adeo [illegible] voluntatis [illegible] ad eternam ire missus est. Nunc ad [illegible] ubi sibi mandante deo [illegible] officium iniungitur ut portet inquit nomen meum coram gentibus et regibus et filiis Israel. Hoc officium gloriosum etiam [illegible] ad prompto [illegible] tamquam facere velle et posse [illegible] prudenter constanter et potenter exercitus est [illegible] epistole docentes [illegible] que audierint paulus aut magis qualescumque quantum ad perfidiam [illegible] et confundebat iudeos quantum ad [illegible] impugnare [illegible] hereses [illegible] quantum ad [illegible] in doctrina. Portabat denique nomen Jhesu tamquam lumen et illuminans [illegible] clamabat ubique [illegible] di. [illegible] ad Ro. xij. Porro in isto [illegible] ubi apostolorum statuta [illegible] hic deo paulo [illegible] facere debeat iniungitur et quid pati pro Christi nomine oporteat demonstratur. Ego enim inquit dominus ostendam illi quanta oporteat eum qui voluit pie vivere in Christo Jhesu persecutiones pati [illegible] Angelus Thobie dicit quia acceptus eras deo necesse fuit ut temptatio probaret te Thobie xij. Vas autem hoc electionis igne divini amoris [illegible] adeo firmum fuit quod licet mundum [illegible] hostes pariter demon caro et mundus temptationis causa in ipsum impegerint nequaquam tamen per assensum frangi

potuit. Memor illius domine regule [illegible] Non esto consentiens inimicis [illegible] in via cum eo. A dyabolo enim frequenter vas illud percutiebat ipso fatente ij. Chor. xij. Datus est mihi stimulus carnis mee [illegible] angelus Sathane qui me colaphizet. Carne similiter ad Ro. vij. Video aliam legem in membris meis repugnantem [illegible]. A mundo autem que passus sit innumera [illegible] placeat [illegible] In mundo namque quedam esse [illegible] in [illegible] et simplicia [illegible] dinoscitur conscriptum est. In simplicibus namque [illegible] omnibus paulum passum esse ij. Chor. xj. didicimus quod in aqua tibi naufragium [illegible] noctem ac die in profundo maris et pluries in periculis fluminum fuit. In terra [illegible] habundantius passus est in mortibus frequenter in labore et vigiliis in fame et siti. In aere passus est in frigore et nuditate. In igne [illegible] appprehendit [illegible] xxviij. [illegible] lapides illesus non mansit cum semel lapidatus sit [illegible] et rationalia [illegible] arbores passus est [illegible] a [illegible] pariter ut a vipera manum eius [illegible] et rationalia autem in iudeos paganos et [illegible] sufficit [illegible] paulum a iudeis [illegible] quadragenas [illegible] una minus accepisse a paganis spoliatum frequenter [illegible] tandem decollatum fuisse et a [illegible] falsis pericula sustinuisse ad Chor. [illegible] clarissime [illegible] annotatur.

In festo beatorum petri et pauli apostolorum Basilee [illegible] 1437 responsio ad epistolam [illegible] quod fuit synodus ipso collecta et dictata per fratrem henricum kalteisen ad [illegible] in [illegible] heretice [illegible] professorem ac [illegible] magunthinensem

In nomine beate trinitatis patris et filii et spiritus sancti amen [illegible] quia omne datum optimum quo ad naturalia et omne donum perfectum quo ad gratuita [illegible] omnibus [illegible] [illegible] affluenter et non improperat Jacobi primo [illegible] mediatrice dei et hominum hoc per beatam [illegible] clementior [illegible] devote implorantem

[illegible] enim lego et intelligo [illegible] virgo Maria mundus quidem intelligibilis est et admirabilis [illegible] stabilitas [illegible] latitudo caritatis [illegible] puritas [illegible] altitudo contemplationis [illegible] splendor intelligentie [illegible] lucifer fulgor [illegible] arcturus gratia septiformis [illegible] alia virtutum ornamenta sunt pulcherrima. Ciprianus in sermone [illegible] omni [illegible] quod in te [illegible] de te benignitatis [illegible] potentis [illegible] Bern. in sermone. Cuius [illegible] [illegible] omnipotentissime deus [illegible] hominibus [illegible] et linguam eruditam et eloquentiam ut bonos valeam ad meliora exhortari et malos ad [illegible] Ysidorus de summo [illegible] Pro quibus [illegible] in exordio nostri sermonis [illegible] devotionis imploremus [illegible] angelicum [illegible] dicentes Ave maria

Quoniam hoc [illegible] in quo [illegible] medio epistola quedam sub methaphora [illegible] et salvatoris nostri Jhesu Christi [illegible] synodo ymaginarie transmissa [illegible] patres optimi [illegible] Eucharistia. Nec responsio sufficiens [illegible] consilio [illegible] sancti habito [illegible] synodus congregati decrevit responsionem [illegible] verbum [illegible] hac synodo [illegible] conclusione [illegible] affirmavi. Est enim hec responsio [illegible] in longum ea protrahendo [illegible] conceptis a nobis in redemptor clementissime [illegible] hanc synodum dignatus est visitare [illegible] caritatis [illegible] multas [illegible] salutatio [illegible] teste alberto magno super hoc [illegible] Ergo de plenis [illegible] a salutantibus [illegible] Precipue autem hac die [illegible] hoc [illegible] aptissima. Cum [illegible] accommodata [illegible] salvator [illegible] et [illegible] valentes et volentes [illegible] optata ad [illegible] videlicet et paulus quorum hodie natalicia gloriosa celebramus [illegible] Nam petrus [illegible] celi claviculariis portas [illegible] ut intret ad libitum paulus vero in

[illegible] celi [illegible] raptus [illegible] pene intrat archana. Tum [illegible] correndebit forma responsionis forme [illegible] ut quemadmodum per duos suos apostolos symonem et iudam in festo natalis eorundem [illegible] huic synodo epistolam [illegible] dispositum per alios duos [illegible] apostolorum principes [illegible] solempnia [illegible] responsionem [illegible] Nec dedignabuntur [illegible] prestolabuntur [illegible] prosissima caritate [illegible] vota adimplere [illegible] in hoc [illegible] degentes [illegible] officium [illegible] Petrus enim legatus fuit apostolorum missus ad samariam act. viij. Paulus vero legatione fungitur [illegible] ut audeat loqui quod oportet ad Eph. vi. [illegible] domine fiat [illegible] epistola sub hac forma

Jhesu nazareno agios athanatos yskyros otheos Soter grece quod est immateriali immortali deo forti deo summo salvatori latine Ely [illegible] saday tetragramaton hebraice quod est [illegible] invisibili excelso omnipotenti et ineffabili latine regi seculorum plasmatori ac redemptori nostro benignissime [illegible] Synodus Basiliensis humilima adoratione [illegible] prona [illegible] mente et [illegible] prostrata grates agimus tibi propter magnum gloriam tuam de epistola [illegible] nobis transmissa omni [illegible] copiosissima ut pote honestissima [illegible] et delectabilissima in qua tota lex et prophete [illegible] archana celestia reserantur voluntatis patris inscrutabilis panditur immensa [illegible] caritas qua pro nostre [illegible] salute redundantissime [illegible] propter [illegible] membra in linguas verterentur te plene laudare [illegible] gratias reddere nec singuli sufficeremus [illegible] Benedic anima mea domino et omnia que intra me sunt nomini sancto eius ps. 102. Epistola autem incomprehensibilis tue bonitatis [illegible] includebat narrationem et petitionem quorum quodlibet [illegible] continebat. Narratio videlicet salutationem et [illegible] petitio instructionem et conclusionem ad quorum quodlibet fieri [illegible] singularem responsionem. Salutatio que epistole prima pars [illegible] consistit [illegible]

ipse refert graciam enim et pacem optat quibus vel dulcius vel iocundius vel que utilius prius incipit gratia remissio peccatorum et pax requies et eterna gloria. ad thess. i. ca. Preterea salutacionis operibus consonantes acceptande operibus dissonantes sunt refutande ex quarto ethicorum Salutacio nempe salutis est optacio qui illum salutamus ut salutem desideramus ait Januensis in catholicon. tibi ergo soli et ipsi conveniunt salutare qui solus potes nos salvare non enim est absque te salvator ysa. xliii. Neque misit deus filium suum in mundum ut iudicet mundum sed ut salvetur mundus per ipsum unde quantum in medico est sana re venit egrotum ipse autem se se intererimit et precepta medici servare non vult augustinus in omelia sic deus dilexit mundum huic certe tam salutifera salutacio et resalutacio operibus non est sed regratiacio Si enim totum me debeo pro me facto quid addam iam pro me refecto et refecto hoc modo nec enim tam facile refectus quam factus In primo opere me mihi dedisti in secundo te et ubi te dedisti me mihi reddidisti datus ergo et redditus me pro me debeo et bis debeo sed quid domino pro te retribuam etiam si me milies rependere possem quid sum ego ad deum meum Bern. de diligendo deo dignus plane est morte qui tibi recusat vivere et mortuus est qui tibi non sapit desipit et qui curat esse nisi propter te pro nichilo est et nichil est propterea te ipsum deus fecisti omnia et qui esse vult sibi et non tibi nichil esse incipit inter omnia idem Bern. super cantica

Utique pro hiis tam salubribus huius salutacionis salutifere effectibus nichil melius quam deo gratias dicere possumus duobus enim hiis dictionibus deo gratias nec dici brevius nec audiri lecius nec intelligi gratius nec agi fructuosius quidquam potest augustinus in epistola ad marcellinum quam et si congrue non sit deo. Thus et mirram incendere seque ei adorare nos autem gratias agentes adoremus ipsum sine sed intercessiones cum gratie deo agitur in mortalibus hermes trimegistus logostilo cum in fine et hec de responsione pro tua salutacione suscipe dignanter rex pope pyssime

Transumptiones tua ihesu benignissime promissio huic synodo contingat ut mons qui parturit se gestiens tandem post clamores ridiculos mons peperit murem. Reuera ipsum quomodo et genitum quomodo debet ipse ex viii metaphysice non est nostre mentis in super intencionem attendat ut non producens monstrum monstrum non intendit 2o phy. Cum tamen sinodum que tua dementia montem vocabat murem parere sed montem mons enim te domine mediator designat mons etiam etiam sancte prefigurat Gregorius iii moralium in principio Cum ergo mons et montem non murem parit dum te ipsum per reformacionis graciam etiam in cordibus fidelium producit Cum non nostri legati ambo talem montem te ipsum genuerunt Dominus petrus inquit ipsum sanctificate in cordibus vestris i. pe. iii. Et paulus ait filioli mei quos iterum parturio donec formetur christus in vobis ad gal. iiii. O filioli enim non filii estis quia modo diminuti perfectionis gradibus modo [illegible] vobis iterum parturio cum labore et dolore ad lucem fidei regenerando donec christus quem deformastis peccando reformetur in vobis formosus apparendo ut sanctus fidelis tudinem respectiue vestro vicio perdidistis. formatur enim christus in fidelium cordibus in illis sacra gratie paditur et ea propria [illegible] fuit que obscura videbantur [illegible] Crisostomus super mattheum christus deformatus per fidem et gratiam in nobis reformatur sicut sigillum per cera forma dum ex applicacione cere ymagine sigilli ymago sigilli cere imprimitur gorica in postilla Sicque fieri potest ut quis in mente formatus adeo restat reformatus quonsque interior homo talis conformis factus in homine christum homini miraculosum homine deificatum censeatur transformatus homo est inquam christus in quo christus per fidem est transformatus Vera namque homine diffinicio paucis cognita et moraliter quam multi garriunt verbaliter hoc scilicet homo est animal rationale et mortale Si enim vnde quisque a deo racione pollente ut sanctum omnem totam vitam suam instituat atque per ea omnes motus illicitos suppressit animal rationale mortale est Si adeo pretera mortalitatis sue conscius fuerit ut eam cottidie ante oculos habeat quod etiam ad illam vitam suspiret ubi racione superantibus desinit esse mortalis animal mortale est habet quod tandem veram diffinicionem hominis atque utilem sententiam petrus chaucellarius li. primo de secreto conflictu curarum suarum ca. ultimo Homo preterea est miraculosus et transformatus in quo christus sit et formatus quod enim mirabilius quam mirabili virtute se ipsum in ipsum transformari quoniam quod natum est ex carne caro est et quod natum est ex spiritu spiritus est Jo. iii. Et adherens deo unus spiritus est cum eo 1. chor. vi. O ergo miraculo quod fit per hominem magnus miraculum est homo animalis deo et cuncte dei li. i. ca. xxii Magnum inquam miraculum est homo animal adorandum et venerandum hermes trimegistus ad asclepium magnus et utique miraculum impium in scriptura quam celum et terram creare augustinus super Jo.

Homo hic finaliter homo est deificatus talis in quo tu ipse reformeris mentaliter. Ad hominem enim deificandum quatuor concurrunt integraliter corpus corpus divinum anima divina intellectus divinus et unum sine unitas que mentis seu intellectus naturam excedit omne enim corpus divinum per animam est ex deo et divinum corpus autem anima divina est propter intellectum divinum Omnis autem intellectus divinus est secundum participacionem divine unitatis proclus elementacione 129 Corpus ergo deificatum est divinum secundum participacionem quod deificatum est per animam deificatam anima autem deificatur per habitum intellectum, secundum seu per graciam intellectus vero deificatur per divinorum intelligibilium speculacionem et unum additur cum homo totus deificatur secundum Bartholomeus mei predicatorum ordinis commentator eiusdem proclus preclarissimus ibidem in commento Est enim deificatio quantum possibile est ad deum unio et assimilatio dyonisius ecclesiastice ierarchie ca. i. Divina etenim oportet intelligere non secundum nos sed secundum unitatem sine unitate mentis naturam excedentem totosque nos ipsos ex toto nos ipsos statutos et totos deificatos idem dyonisius vii ca. de divinis nominibus ipse deus namque homo animalis mente coniunctus diis quietus est et divina religione se diis conjunxit tales quoque homo fit sicut etiam in naturam dei transit quasi ipse sit deus hermes trimegistus ad asclepium In quo taliter reformatus in quo christus mentaliter conformatus minimum dicere poterit Vivo ego iam non ego vivit vero in me christus ad gal. ii. Adeo ergo non mirum mons hic autem producere in cordibus non alium nisi te montem christum in mentibus et moribus multorum deformatum reformare sponit.

Sed quam tu pater magnus misericors et princeps eius sunt nos transmisti dei comunicationis sublimacionem fuos fatue per solitudinem addixisti ipse quarto anno reformacionis generalis sicut nunc per fieret ut ultra quam mediatus iam dudum preteriit et sine huius anni quarti credenda est celebrium omni hec synodus foret veniam prosperum mente et spiritu penitenciam precatur ut diffidentes huius non approbacionis sed comminacionis fore sententiam quam suspendere consuevisti ad penitenciam hominum dicens sed penitenciam egerit gens ista a malo suo agam et ego penitenciam super malo quod cogitavi facere eis iere. xviii. Sic etiam ezechie flenti vite annos xv prorogasti cui mortem comminatus fuisti ysa. xxxviii. Juramento enim publico re firmavimus quod quanto possibile erit nobis accelerabimus et que procedunt de labiis nostris irrita sub pena non faciemus Tempore enim prorogacione per tanto indigemus quam reformacionis difficultatem experti sumus quemadmodum templum per in septem annis constructum destructum annis xlvi. veteris legis reformatum quod templum secundum tanto tempore constructum videntes seniores qui viderunt primum templum flebant uberrime cum non esset comparacio ultimi ad primum i. esd. iii. Nec ante te etiam te non latere sumus experti in te ipso quo compati nostris debeas infirmitatibus homini enim inter omnia et ipsa omnia sex diebus condidisti ac vero per totos triginta annos hominem reformasti Bern. super cant. sermone xx. hec sit responsio ad narracionem congrua qua acceptare digneris dominusimme ihesu ut sit quasi cursio mollis que frangit iram principis et hec de primo scilicet de narracione epistole conferre

Quantum ad secundum principale supplicacionis scilicet et conclusionem epistole Nos putantes magis fore supplicare strictissime mandacione inmo ut fiat quod optant evaginato gladio vibrare petrus blesensis in epistola ad mandatis tuis obtemperabimus et reformacionis normula ad sacram formulam acceptabimus ut quam tu in ihesus eam sub typo beatorum synonis et inde exemplasti Ita parum siue ad instar nostre legatorum primus epistole portitorum petri et pauli eamque vestigiabimus statum amborum comprehendendo scilicet sub typo triplici scilicet eorum conversionis conviccionis passionis Nam in sua conversione primeua ad unicam vocacionem omnia relinquerunt In sua conversione sequentia tibi soli integerrime adheserunt In sua passione extrema urbem et orbem suo sanguine consecrarunt

Primo inquam reformacionis exemplar hoc
modo inchoabimus quemadmodum hii duo nostri legum prin-
cipes mundi sua ex presencia conversacione nobis prestite-
runt eo quod ad vniversi missionis vocem per te xpo domino omnia
reliquerunt in quo aptissimum hiis difficillimis generalis
reformacionis ritum tradiderunt ut sic summo pon-
tifice volente ex tunc singuli spirituales et seculares
magni et parvi in manus suas iniqua ipsorum con-
vivii et indubitata victum omnia sua beneficia et digni-
tates temporalia et spiritualia bono resignent ut sua sanc-
titas spiritus sancti consilio vsa dignitatibus regimini et
collegiis nullis de novo provideat dispensaciones rev-
ocet eosdem qui iniuste sunt aut quoscunque alios ap-
ciores instituendo probos honorando improbos re-
futando clericos omnes per se aut suos deputatos
computatores ab eis exigendo ac de superfluis et
regiminis repertis divinum cultum augeat pauperes
reficiat captivos redimeat visitatores preeminos
per orbem dirigat qui in omni statu superfluitates re-
secent statutos temperent excessus corrigant vir-
tutes plantent predicatores etiam fervidos qui omnium
statuum vicia intrepide arguant vbique disponat
qui incredulos convertant que de thesauris
ecclesie providentur semper singula in dei gloriam fiant atque
applicanda et nullum alium finem dicte et glorie
spirituales et temporales omnibus hodiernis tradite sunt
Et certe aptitudo huius saluberrime reformacionis
forma per hanc eam comoda perfectionis elevantur in
pendentur tuo directo obediencie respectu sim-
pulus in multorum mentibus an sua regna
sint tirannice acquisita an bona sint vsuraria
aut illicite possessa an beneficia sint symoni-
ace impetrata an redditus beneficiorum sint iniuste
infinitaque onera a   abicientur si si-
mo ecclesia traditoribus reformentur tunc etiam secu-
ritas pene salutis in tota ecclesia quia multum in
ista in multis fiat restat ambigua multorum
dampnacionis causa tollere certissima Nec mirum
quispiam de hoc difficili congruentissime hiis tibi que
deo gratissimo reformacionis modo cum sis tu ad
hoc xpi vice personaliter in terris presidens in
papatum omnes principes orbis spirituales et tempora-
les vtrique singuli cum sua domina in tuas manus
te exigente resignare tenerentur quia dicente da-
ta est mihi omnis potestas in celo et in terra cui
pater ait postula a me et dabo tibi gentes
in hereditatem tuam reges eos in virga fer-
rea et tamquam vas figuli confringes eos nec
minus modo in hiis que ad salutem eterna non

magis fuarum spectant tuo obligantur interi ic
lecto vicario cui soli et nulli alteri competit est
plenitudo commisseras cui omnes etiam primates mu-
di capite inclinat subiecti ut tibi domino meo xpisti
vico obediunt cyrillus li. 2o thesauri. Quia enim
omnibus superior est ille est simpliciter manifestus ob-
ediendum dei et ei qui vices dei gerit plena-
rie qui est papa In quo patet spiritualis potestas
secularis commixta est adeo quod papa vtriusque potestatis
tam spiritualis quam secularis apicem tenet
hoc illo disponente qui est sacerdos et rex sacer-
dos secundum ordinem melchisedech in eternum Rex
regum et dominus dominancium Ita concludit beatus
Thomas 2o sententiarum sic enim beato petro eterne
vite clavigero celestis simul et terreni imperii
iura commissa sunt di. 2 c. omnes. cui tradidit deus
omnia regna mundi ex officio hodierno festo Hec
est reformacionis forma ex presencia memorum
legatorum beatorum petri et pauli conversacione supre-
mi ad vnicam tuam vocem relinquerunt omnia

Et eandem reformacionis formam continuabimus ex co-
tinuendam conversacione longeva qua cuncti mundi
spretis oblectamentis tibi soli inherendo te domini
secuti sunt Isti sunt enim petrus et paulus duo lumi-
na magna quos deus in corpore constituit
sive ecclesie sancte quasi geminum lumine oculorum
hii sunt magistri nostri qui a te magistro omnium vi-
as vite plenius didicerunt et docent nos vsque
hodiernum diem quod inquit docent nos hii sancti apostoli
non piscatoria artem non xenofontis aut
quidquid huiusmodi est non platonem legere non ver-
sutias aristotelis inversare non semper
discere et numquam ad veritatis scientiam pervenire
sed docuerunt me bene vivere Bern. in super
glosa Sed dicitis scruista nonne bene vivi-
mus nonne luna mundi sumus Certe magni-
aliquid primo magistri est sine vive non hii
vivit qui superbia inflatur qui luxuria sor-
didatur qui ceteris inficitur pestibus sine non
est hoc vivere sed vitam confundere et appropinquare
vsque ad portas mortis Bonam enim vitam
puto ego et mala pati et mala facere et sic vsque
ad mortem perseverare Idem videmus repleti
prelati Nonne hii viximus qui tali statu glo-
riosos dicimus Certe hii vivunt sed inhonore
non statis tamen finali Status enim dum
reperitur interior quod est in impietate perficiam
aut perfectiorem deterior qui in veritate

consistit ecclesiasticorum officiorum In statu inferiori
prior alterior est qui in vita sanctior est In statu
eminenti hic eminet qui in dignitate ecclesiastica of-
ficii prefulget Sanctus tho. in 2a 2e
q. clxxxiiij. Ex quo duo memorie commenda-
da dictus doctor clara premissum quod sicut status a sta-
do sumitur ita quod in humanis actionibus dicitur
homo statum habere dum agit secundum disposicionis pro-
ordinem non quidam in mobilitate et quiete sed
ea que circa homines sunt quod de facili variantur et
extrinseca sunt non constituunt statum puta quod aliquis
sit dives vel pauper in dignitate constitutus
vel plebeius aut si quid aliud est huiusmodi vnde et in
unde dicitur quod ei qui a senatu amovetur magis
dignitas quam status aufertur ibidem ar-
timo. Ergo quod ad status altitudinem non requi-
ritur beneficiorum pluralitas divitiarum superflu-
itas ministrorum et mensarum apparatus secularis
varietas quorum primo non hic statu sed causa no-
honestatem sed vanitatem non caritate sed cam-
tatem indicant Sicut enim signa virtutum hono-
rem honorandum predicant Ita hec signa vi-
cia ostendunt ipsum vincere et inhonestum
unde ad horum contemptum et invicem non minus se
portabat petrus tamen posse ihesum dimisse imple-
re preceptum Si diligis me pasce oves meas
Bern. ad Eugenium Sed non hiis obviat pom-
posorum caterva clamat huiusmodi statum suum ho-
ne ecclesie nam faciet enim prelatos timeri et mag-
nos reputari iniuriosos ecclesie terrere quod
propter sui suggestione introducti O ficta cautela
o bava expensarum quod tot et tantos dudum vsque
dimiserunt etiam eterne dampnacionis ex terra
inde Verum dicis quod pompe prelatorum eos
magis videri faciunt vel timeri sed in oculis eo-
rum qui nil nisi que mundi sunt querunt non quod hiis
plurimum magis tota mundo sunt sed non toto domino in
bus bapt. luce primo Quod etiam propter huiusmodi
fastum timentur aut venerantur Non potius co-
rum admittur et respuuntur comprimuntur fides discre-
dunt papa omnium et rumpuntur principes contra clerum
provocantur et subditi indignantur dum modis
huiusmodi fastus a pauperibus extorquentur ut
que statum suum prensorum male tenentur
mare spiritum sancto attribuere est in spiritum sanctum blasphe-
mare Cesset ergo hic error maximus quo quis
dignitate adepta statum sibi mente magis constituit
superiorem in fatuitatibus in quibus in ambitione ita

rebus in falerius et pompis quibus mystica secularia
amatores manifestare se solet hoc semper terrena
secundum ymaginacionem venerabilis magistri henrici de hassia super gen.
qui fuit huiusmodi magis nominatissimus in alamania
potius statuat in animo adepto eo beneficio sedis pauper-
rem nutrire religiosos subvenire defunctos adiu-
vare scolares in edificacionem ecclesie educare divini
cultum augere presbiteros fovere doctos pro-
movere et quanto maior es tanto humiliare te in
omnibus ecclesiasticis iij ca. Ne nobis veluti vociferacionis ne
preterire brevis Augustinus Ergo non propterea nunc amicis
parem habere et omnem copiam habundare ut
hiis bonis honeste hoc est modeste sobrie tem-
peranter et pie vtamur Sed ut infinita varie-
tas seritas voluptatum insanis effusionibus exer-
ceat secundum ipsis rebus eo mala oriuntur in mori-
bus que sevientibus peiora sunt hostibus li. 2o
de civitate dei ca. xx. In omnibus ergo honorifice
te ministerium vestrum secundum apostolum ministerium inquit non
divinum honorificabitur cultum non cultu vestium
non fastu equorum non amplis edificiis sed orna-
tis moribus studiis spiritualibus et bonis ope-
ribus despiciunt sacerdotes domini ornatu sine pol-
lutione et non operibus operibus glorificari horreat
et murum rubricatas pelliculas parat cer-
dare manibus et sacrantibus tremenda misteria
respicit et apponere pectori quod decoremus or-
nat gemma sapientie pudeat et collo circumtexe
quod honestiq atque sanctimonius pro nimio submittitur
Non pro stigmata sunt hec que ipse in martirum
ecclesiis iacuerunt in opere suo ryubebria parvis
nos statuere esse insignia cogitantes que mundi sunt
Bern. ad Episcopum Senonensem Sicque terrena sub hoc
2o inserendo docent superflua resecare et virtu-
tis statum assumere nedum in sua vt decet est conspec-
ta conversacione verum et hodierna passione hii sunt
nostri legati qui sacramentum regis celestis vno
ipsi predicantes sub vnius passione dici doctrina
suo pio sanguine consecrarunt Augustinus in sermone
Natalis Quorum nos maxime commartirizantes in
petro crucifixo crucem crucifigamus cum composito
cum paulo decapitato capita prescindamus
omnes expressis tonentes enim precibus morimur quonam
in nobis peccata moriuntur et preciosa est in conspectu
domini mors sanctorum eius Vbi homo occiditur mundo
non crucis sensum sed fine vincere leo papa in ser-
mone septem martirum Hec est missio ad epistulam
tuam ihesu clementissime qui accepturi digni

benignitate De dilatione nimia vestre in primis parte
de desertis et diminutis cognoscendo quod circa
nostrum quod non respondimus pro mille vobis
Valete igitur dulcissime presul et gaudete cum
te et salutem quod per singulos dies vidimus
te qui maior es in laude Nos igitur dignare te
digne laudare tandem in celis qui in secula
seculorum laudabit te Scriptum datum et actum
in Basilea que est ... et prius basilica spiritus sancti archi
tulamo scribe scribente velocissime sub sigillis
quatuor deputationum unanimiter in hac concor
dantibus responsione Sigillum deputationis fi
dei verum reddit omnipotenti deo ea que in no
bis sunt fid. i. pet. iij. Sigillum reformatorum reformabit
corpus humilitatis nostre configuratum corpori claritatis
sue ad phil. iij. Sigillum pacis diriget pedes
nostros in viam pacis luc. i. Sigillum communibus ut
omnia honeste et secundum ordinem fiant in nobis i. ad
chor. xiiij. Cooperante Jhesu nostro qui imperat
imperans unus cum patre et spiritu sancto sine fine et
principio quem iterum et in eternum laudamus et be
dicimus per omnia secula seculorum Amen

Indulgentias consuetas primo vobis ex parte
Romani domini legati et ordinis concilii deputationum in
nomine patris et filii et spiritus sancti Amen

Collatio coram summo pontifice Eugenio papa quarto per ambasiatorem concilii Basiliensis facta

Si in medio maiorum loqui presumendum non est pater
beatissime in conspectu S. V. in tacendo esset
nisi ecclesie mandasset auctoritas causa pro qua missi
sumus exposceret equitas et in vestre beatitudinis cle
mentiam mentis oculos defigere qui Christi cuius
vices gerit misericorditer parvulos ad se
venire sinit et cunctis pium prebet auditum
Erit de re apud S. V. speramus audientia
et votivam consequi exauditionem. Misit nos ad
S. V. Sacrosancta generalis synodus Basiliensis
ubi residentes ecclesiam eiusdem S. nomine et auctoritate
convocata ac in spiritu sancto legittime congregata
ad explicandum ea S. aliqua que gerimus ecclesie
orientalis ad unitatem fidei reducendum et S. v.
cum sacro concilio plenam et perfectam unitatem velle
iudicavit opus fore maiorem mittere pro causa
huius tantus est favor ut nichil gratius soleat
audiri desiderabilius concupisci inclusius in
venire. Ad quam vestra beatitudo semper ipsissimum
semper animum et zelum habuit ferventissimum adeo
ut eam viam reductionis grecorum accomoda
optionem sacri concilii relinquit ~~velamentum~~

postquam maioribus ecclesiis ardentissime intentus
negotiis quorum quidem ex multo tempore
missi sunt Bohemia aliquam habent nunc gratiam
alii vero equarum directionem perfecte sunt efficaciam
Nonnulli Anglicanam et efficacius multi addi
tiones partes alamanie ceteri in Basilea re
sidentibus per continuata reformatione ecclesie ut
in omnibus pro quibus congregata est debitum
et permissum persolvat officium omnis iste lucre sit
tunc quosdam ab erroribus revocando alios
ad pacem reducendo universos vite ordine
ad pacem reducendo universos vite ordine
et morum ardore tribuendo disciplina Sic
dignitati S. v. nos respondeamus summissorum
intuitu confidenter ipsam exoravimus et ei offe
rimus verba que salvatorem nostrum ad patrem
orasse meminimus Pater unum sint sicut et
nos unum sumus Ut autem P. beatissime attinet
rei attinet de qua nunc loquimur sumus duplex
generaliter unitatis fidei et religionis Romana que
corporis ecclesie fundavit ut esset unum corpus unus
spiritus una fides unum baptisma unus deus et
unitatem inviolabilem et semper servavit Ro
mana ecclesia que per dei omnipotentis gratiam
a recta fide et tramite traditionis apostolice nun
quam errasse probatur nec hereticis novita
tibus depravata succubuit Sed ut in exor
dio norma religionis Romane precepit ab auc
toribus suis apostolorum principibus illibata
fide haeticis manet Non sic orientalis
populus qui olim latius exiens paternos
fecitus est in regione longinqua separando se
ab unitate ecclesie et obedientia sedis apostolice
Adeo ut oves que tanto tempore errantes fu
erunt querentes Ad S. v. tamquam ad pasto
rem et episcopum animarum suarum pater oramus ut
sint unum sicut et nos sumus unum Iste pater
est finis in quem omnis fertur intentio quod
parum esset nisi in medio esset contentus quod
processet plures velle navem trahere nisi
traheret esset gravissimus milites velle victoriam
obtinere si non esset unanimis concursus et
terrium est alia unitas caritatis et concordie
voluntatis in ipsis que agenda sit sicut in pre
mitiva ecclesia omnium fidelium fuit cor unum et anima
una per quod crevit fides et religio Christiana
conservatur et augetur omnis politia hec mater di
vina patriam rei concupite assequitur gratie ple
nitudinem per continuum influxum caritatis a ca
pite in congregationem fidelium illic dat deus

benedictionem et vitam usque in seculum quia unitatem
sanctis fideles tenentur habere maxime illi qui
ante fungebantur apostolica quorum non solum est in
se unum esse sed alios ad unitatem reducere Ideo sal
vator in suos successores in dignitate apostolica tono
cunctis in primo conclusionis de mundo ad patrem pro
ipsis oravit ut diximus pater unum sint sicut et
nos unum sumus Et hec unitas b. pr. est maxima
inter sacrum concilium et sanctitatem v. sicut causa et
exemplar unitatis totius populi Christiani In hijs
effectus que ipsum concilium est congregatum Quod si
appareret dissidio nisi ecclesie scissuram utpote nisi
irreparabilem servitutem ruinam et subversionem
contemptum et ob probrum totius status ecclesiastici
Ideo summo opere timendum est ne sint scismata
contentiones et dissensiones Ne dicat unus Ego
sum Cephe alius ego sum pauli Sed omnes sit
cor unum et anima una sicut et omnia in unitate
et caritate ut sint deo grata et ad finem inte
ntionis efficacia De ista unitate in more reformanda
nunc locuturus est collega meus Nunc vero
aliqua dicturus sum de causa quo ad reduc
tionem grecorum quam semper ipse affectavit adiect
ac pro omnibus concilii et S. v. sit communis consensus
sicut et per priora scismata dicunt multo tempore
hijs suum desiderasse reductionem Deliberavit autem
sacrum concilium aliqua ad hec necessaria super quibus
petet S. v. unanimiter et consultius valuta
gratiam post desertatum viam reductionis
receptorum in sacro concilio sub forma certorum
habentes per ambasiatores communem plenum ad hoc
mandatum acceptavit et iuramento fir
matum ac per diversas partes publicatum cui
S. b. plenum et liberum prebuit assensum Adduxit
ad sacrum concilium v. S. orator et secretarius
dominus Cristoforus qui in congregatione generali mi
hi scriptore narravit diligentiam qua S. v. fecit
post eius assumptione in materia reductionis gre
corum ipsius quod litteris grecis peritum misit Constantino
polim ubi tunc imperator et patriarcha nove S. v.
fuerint in unam viam sub certis capitulis q
ad longum exhibuit quam via quibusdam rationibus
conatus est ostendere faciliorem et dubitabilio
rem ipsa via convenienda in concilio tam ex parte
Imperatoris cuius presentia esset necessaria in ea ista
qui nostros mores sciret posset eos facile ad conclu
sionem rei ducere et difficultates tollere Al
legabat patriarche egritudinem gravitatem
metropolitanorum et collegiorum ecclesie orientalis

in tanta itineris longitudine periculum cumulans Con
stantinopolitanam absente Imperatore illuc vicem pub
licam per totum orientem Et si hec unio in Constan
tinopoli fieret tamquam in finibus ipsius non posset
ullo tempore quavis occasione ab ipsis grecis in
pugnari Ex parte vero allegabat superiori mag
nitudine et tandem subdebat quod licet S. v. illa via
faciliorem existimaret multiplicis generis erat in litteris S.
v. latius continebatur totum optioni sacri concilii
ut quam mallet via eligeret relinquebat quod pro
magno munere recepit et gratias deo et S. v. egit Om
nibus omnibus intellectis ac plene per sacras deputa
tiones discussis visum est sacro concilio quod via pri
me ducibus esset amplectenda tamquam efficacior et
securior quam ipsi greci sepe et expresse asserverint
unionem istam fieri non posse nisi in synodo uni
versali ecclesie que tamen secundum illam viam non esset
universalis sed particularis et regionalis esset et valde
periculosum nimis fidem ponere in manibus pau
corum talium quod conclusa per eos concluderentur conti
haberetur per totum ecclesiam et cum ipsi essent multo plu
res nostris aliquid concludere possent quod esset in lesionem
fidei nostre Videntes autem ipsi ambasiatores grecorum
tum primi quia 2o non posse obtinere viam secunda
a concilio contenti fuerunt stare in prima et pro
dixerunt unam hanc domini Imperatoris directam pri
mis ambasiatoribus in qua continebatur quod ad
haberent diligentiam ut concluda concilia Constantino
polim acceptaverunt sed si hoc optinere non possent
maneret in primis conclusis in concilio primo et dominus
Georgius Antiquior sacri in generali congregatione
~~tenuit~~ tamen qualiter patriarcha dixerit sibi quod si
concilium nollet assentire illis capitulis conclusis quod Constan
tinopolim tunc si deret se facere ferre super hijs totum
alioquin ipse veniret ad terras latinorum nostre conclusiorum
factam per primos ambasiatores quod qui potes
tatem habuerunt ipsum obligandi Quare b. p. cum
capitula viam primam continentia facta sint per alios
ecclesiam decreta per grecos recepta ac iuramento fir
mata vestreque S. ipsius assensu prebuerit per bullam
datam domino Symoni Fecrori et per dominum Ipoforum
ac per litteras apostolicas S. v. se abtulerit velle
stare alli vie quam sacrum concilium eligeret rogat
exhortatur et requirit S. v. ipsum sacrum concilium ut
dignetur hoc sanctum opus totis viribus prosequi et
bona voluntatem quam semper habuit ad rem istam
opere adimplere sicut firmiter sperant sacrum
concilium Cum istud sit tante pietatis et utilitatis
opus quod pro eo omnia alia essent postponenda Sic
proprium est pastoris officium dimittere omnia alia et que
rere ovem errantem et ipsum suis humeris ad

iacob transacto iordane cum baculo pastorali affore apparebitis cum duabus turmis ecclesie orientalis et occidentalis recipientes in unitate perfecta coronam immarcessibilem quam S. V. et nobis omnibus concedat ille qui est trinus et unus benedictus deus in secula Amen.

Relacio Ambassiatorum Concilii Basiliensis de dieta Bohemorum in Brunna celebrata veniencium in congregacione generali facta

Reverendissimi et Reverendi in christo patres ac viri venerabiles variis gradibus et honorum titulis insigniti sacrum generale concilium in spiritu sancto congregatum celebrantes ... habetis in dubio qualiter de mense decembri preterito Serenissimus dominus Imperator litteris et nuncio destinatis instantissime ab hac sancta synodo postulavit ad eius presenciam qui tunc in civitate Wienne degebat ambasiatores transmitti pro continuandis ...

nos adesse et quod ipse absque dubio non deesset.
Demum vero feria quinta post venit [illegible]
nobilis vir nomine [illegible] a serenissimo domino
imperatore transmissus ad dictum dominum ducem
et nos ut ad Posonium veniremus confestim quod nos
absque dilacione peregimus. Sed cum fuimus Posonio quia
non advenerat dominus dux predictus sed se litteris
excusaverat complacere distulit dominus imperator
et voluit iterum dictum dominum ducem ut veniret
litteris compulsare et quod nos scriberemus similiter quod
cum factum esset iterum dominus dux suum excusavit
adventum. Tunc incepit aperiri materia
videlicet quod erant ibi nuncii baronum de Bohemia
excusantes quod convenire esse non potuerat in
tempore assignato aliam diem a maiestate
imperiali assignari petentes. At vero serenis-
simus dominus imperator locum Brunna et diem [illegible]
declinabat. Demum de loco assensit sed quod diem
ipse non prefigeret firmiter insistebat sed offere-
bat se ad diem quam ipsi prefigerent sine dubio
advenire. Nos quidem multum institimus quod diem
poneret ipse dominus imperator multis ad hoc racionibus
et precum instancia suadendo nec non prelatos
ibidem existentes et alios eius consiliarios re-
quirentes ut nobiscum instarent quod cum fecissent
reportarunt quod dominus imperator hoc facere nullo
modo volebat sed approbabat hunc modum quod ipse
mitteret aliquos et nos etiam mitteremus et ipsi
missi cum baronibus de Bohemia convenirent
ponerentque dietam et quam illi sic ponebant
acceptarent. Nos modum hunc prolixiorem et ad
practicandum difficilem ostendentes vehe-
menter institimus de mora et de mora tam diuturna
in expectacione causantes. Placuit tandem
imperiali clemencie condescendere et diem posuit
ad dominicam ante festum Ascensionis et placuit quod
nos preveniremus tamen ut cum sciremus Bohemorum
adventum sibi intimaremus ipse autem esset in opi-
do [illegible] de regno Ungarie Brunne proximum.
Sic nos cum eiusdem maiestatis licencia
bona venia recessimus et petivimus adire dominum
ducem Albertum ut in assignato termino non deesset quod
per reverenciam sacri concilii prompto animo concessit
se facturum. Iam vero die prefixa instante
sub conductu illustrissimi principis domini ducis prefati
venimus Brunnam. In cuius itinere nos
fuisse in periculo fama fuit per insidias
eorum qui fugerant de opido [illegible] tunc
per exercitum domini ducis obtento, qui in multo

ampliori numero quam esset in conductu nostro similiter
nobis insidias parasse dicuntur. Sed dei gracia
salvi pervenimus Brunnam. Ubi a domino episcopo Olo-
mucensi loci diocesano et clero et populo fuimus
cum multo honore atque iocunditate suscepti.
Igitur cum essemus Brunne habuimus litteras et certi-
tudinem de Bohemorum adventu. Iohannem misimus ad
serenissimum dominum imperatorem qui in civitate
Tirnavia residebat intimantes cum litteris [illegible]
[illegible]. Prefatus vero dominus dux Albertus [illegible]
iam venerat [illegible] Bohemi venerant ali-
qui [illegible] aliqui pro aliquibus [illegible]
et tunc nos [illegible] duos nuncios cum litteris ad
dictum dominum imperatorem transmisimus adventum
eius vehementer instantes. Interea dum se-
renissimus dominus imperator [illegible]
parte Bohemorum fuimus compulsati ut cum sic
[illegible] incepimus tractare sed [illegible]
[illegible] quod hoc sacerdotes aliqui [illegible]
occasionem optantes rupture. Nosque co-
noscebamus in vultibus et gestibus sacerdotum
qui non erant sicut temporibus aliis tractatuum
[illegible] longe minus affabiles nobis et quasi a
[illegible] et alienum hoc quod nobis dicebatur
habere [illegible] quod nisi imperialis serenitas
[illegible] domini imperatoris non debebat [illegible]
tractatus, [illegible] quod Bohemi [illegible]
[illegible] ad dominica [illegible]
re quod [illegible] fieri non posse nec ipsos hoc [illegible]
[illegible] debere cum in [illegible] apud [illegible]
[illegible] expresse quod nec ipsi ad [illegible]
ad sua officia deberemus attendere. Tunc [illegible]
[illegible] una [illegible] in foro ipsius opidi [illegible]
assignari [illegible] in qua [illegible] celebra-
re quod [illegible] sint pari modo negatum. Con-
tigit autem in vigilia sancti Petri ubi dominus [illegible]
[illegible] officium celebrabat et nos
[illegible] omnes [illegible] sicut nos
omnes [illegible]
[illegible] suscepit [illegible]
lo post [illegible] Guillermus [illegible]
et aliqui de Pragensibus [illegible]
et non possemus in divino officio tollerare [illegible]
[illegible] rogare dominum de nova domo ut [illegible]
[illegible] aliosque [illegible] quod et fecit et
[illegible] hoc honeste [illegible] ipsi [illegible]
[illegible] fuerunt et fecerunt magnos [illegible]
se velle recedere ostendebant. Sed [illegible]
dominus dux imposuit partes suas et [illegible]
[illegible] sedavit. Prima autem die Iulii

venit serenissimus dominus imperator cum excercitu
et obviam omnes Bohemi magna et notabili co-
mitativa. Nam tunc erant ibi multi barones no-
biles et clientes et ambasiatores fere omnium ci-
vitatum et susceperunt eum cum magno gaudio os-
tendentes se ad ipsum optime animatos. Die
crastina mane fuimus cum serenissimo domino impera-
tore in quadam aula habitacionis eius et mox
etiam venerunt Bohemi cum paululum consedissent
et deliberati essemus nos primum verbum debere ha-
bere, magister Iohannes de Rokyczana surrexit et in Bohemi-
ca lingwa fecit suam proposicionem et contra ex domini
imperatoris mandato dixit nobis se in latino di-
turum et assumpto themate ex ipsa [illegible]
[illegible] diligenter in libro domini et legite deduxit quo
[illegible] esset recurrendum ad libros domini allegans
inter cetera illud beati Gregorii super Iob [illegible]
[illegible] ad vere predicacionis verbo se [illegible]
necesse est ut causarum origines a sacris pagi-
nis sumat ut [illegible] quod loquitur ad divine auctoritatis
[illegible] fundamentum et sic prosecutus dicti the-
matis postulasse tria. Primo ut ille quatuor
veritates haberent progressum ubique et specialiter in
regno Bohemie et marchionatu Moravie. Secundo
quod regnum Bohemie et marchionatus Moravie
ab omni infamia expurgaretur quo ad preteritum
presens et futurum. Tercium ut in ecclesia bona reformacio
fiat in vita moribus et fide. Postea subiunxit
ad nos quod petebant ut fuerint condicta [illegible]
[illegible] et daremus responsum super illa cedula missa
[illegible] ad [illegible] quod scriptum est [illegible] quod [illegible]
dieta haberet responsum. Ad hec fuit pro
parte nostra responsum quod vere proposuerat
in eo quod dixit esse requirendum in lege domini et
[illegible] liber domini hoc est sacer canon bibliae est
fundamentum omnis sane doctrine sed [illegible] que
ad hanc magis pertinet non [illegible]
opus erat hoc [illegible] addiciendo quod non [illegible]
bat legere in illo libro et [illegible] latine locucionis
esse peritus et [illegible] liberalium intelligebat [illegible]
in eo [illegible] allegando verba beati Ieronimi in [illegible]
logo bibliae ut intelligeres te in sacris scriptu-
ris sine previo et premonstrante semitam non posse
ingredi etc. que dicit beatus Ieronimus et eo con-
[illegible] aliorum doctorum. Et eo beatus Gregorius post
illa verba [illegible] per eum allegata super illo Iob
[illegible] locus [illegible] in quo conpletur ostendit quod
conplacionis [illegible] sic hoc in ecclesia dei fuit con-
flata et [illegible] verba Cassiani in collacionibus
patrum et tractata in publica et legitima [illegible]

firma [illegible] dicta fuerunt et [illegible] in scriptis
redacta si eis videre placuerit poterit latinis ex
scriptis. Ad peticiones autem suas primo de quatuor
articulis scires quod cum in Bohemia illi articuli [illegible]
[illegible] dicerentur et practicarentur tandem per sacrum
concilium super tribus ex illis declaraciones facte
fuerunt quas post disputaciones et altercaciones [illegible]
congregacio [illegible] suscepit et acceptavit tanquam
veritatem sacre scripture [illegible] de illis non
erat dubium quin declaraciones sacri concilii haberent
progressum. Super articulo vero de [illegible]
[illegible] quod illo et [illegible] talem usum haberent
habuerunt in suo usu cum licencia sancte matris
ecclesie remaneant et articulus in sacro concilio
disputatur ad plenum [illegible] quod concordat et
manuum [illegible] firmatis latinis [illegible].
Certa vero alia postea suo loco et tempore [illegible]
[illegible]. Eodem die post prandium reverendus dominus
episcopus [illegible] Constanciensis nomine omnium exhibuit
litteras credenciales huius sacri concilii et accepto
themate [illegible] sum in hiis que dicta sunt [illegible]
[illegible] prosecucione [illegible] labores et [illegible]
[illegible] sacri concilii circa ista negocia pro
[illegible] affectum et quod letabamur quod [illegible]
[illegible] sperantes quod in domo domini [illegible]
[illegible] in domo dei [illegible] ecclesia [illegible] in
gloria celesti. Postea vero lecta fuit cedula
hec huius sub tenore [illegible] verbis [illegible]
[illegible] quod cedula postulamus de latino in bo-
hemicum [illegible] quod isti Bohemi [illegible] se
non velle [illegible] qui latinum noverant
ibi esse verba [illegible] apparencia. Nos autem
dicebamus nichil [illegible] ibi esse tale ibi esse
sed omnia cum bona racione et debito moderamine
dicta. Tandem serenissimus dominus imperator [illegible]
nobis quod ista cedula nobis absentibus omnibus
Bohemis fuerit in Bohemico [illegible].
[illegible] esse opus ne [illegible] narraret
[illegible] per [illegible] dies tractatus [illegible]
[illegible] in die [illegible] plura [illegible]
[illegible] occupavimus tempus [illegible] ideo magis
[illegible]. Post predicta vero fuit
magna altercacio quod nos petebamus dari ab
eis nobis super nostra requisicione [illegible]
vero nos prius debere eis videre super [illegible]
[illegible]. Tandem ad preces serenissimi domini impera-
toris [illegible] et obtinuimus huius cedule responsi-
onem. Multum nobiles etc. Die vero sequenti
que fuit tercia Iulii cum convenissemus in serenissimi
imperatoris presencia per organum magistri Io. de Ro-

gazana interpellati fuimus ut daremus eis finale responsum si aliud daturi essemus super repositis in cedula dicturi. Nam si aliud non daturi essemus dubitabat ne nobis haberet dicere dominus sit nobiscum quia nobiscum est et fuit et erit. De quibus verbis valde admirati fuimus increpatoque requisivimus eos ut cum nobis promisissent dare responsum omni [illegible] responsum postquam eis super repositis in cedula nos respondissemus eosdem quod quidem factum esset [illegible] promissum adimpleret. Sequenti autem die que fuit iiij Julii convenimus ut supra et magister Jo. de Rokyczana dixit plene quod cum dicebamus quod per compactata erat satisfactum ad omnia contenta in cedula reposita in cedula tribus exceptis verum esse non videbatur quia ibi non cavebatur de obedientia quam ipsi non intendebant aliter facere quam in illa cedula continetur allegando ad hoc quod de illa curia pape prodiit nova constitutio [illegible] data specialiter nominat bulla Alexandri per quam prohibebat predicationes fieri in cappellis quod est contra verba Christi et facta [illegible]. Item quod aliquando contingit propter nobiles [illegible] simul ad curiam esse citatos et postea [illegible] de communione sub utraque specie quod sit utilis et salutaris et intraverunt [illegible] de ecclesia. Ad que omnia fuit ibi responsum et declaratio de bulla Alexandri quod esset rationabilis et iusta et ad alia omnia que quidem in scripto et est in scriptis redacta qui voluerit poterit videre.

Die vero v.a Julii serenissimus dominus Imperator dixit nobis quod Bohemi volebant firmare compactata sed tamen quod reposita in cedula eis admitterentur. Respondimus quod reposita in cedula contrariabantur compactatis et hoc principaliter in puncto de communione utriusque speciei. Ostendimus manifeste nam in compactatis permissio communionis sub ~~utraque specie~~ utriusque speciei est personalis cum dicat illi et ille qui talem usum habuit etc. Et demum per congressus a sacro concilio fienda deberet esse liberum unicuique in Bohemia communicare sub una vel duabus speciebus. Cedula autem reposita in cedula intendit ad hoc quod illa permissio sit localis ita quod in locis in quibus fuit consuetudo sub duplici specie non permitteretur aliquis communicare sub una. Concludit videlicet ex hoc sequeretur quod illi fideles qui dimissis bonis suis tanto tempore pro obedientia ecclesie exulaverunt in qua ad illas civitates redire possent nisi se cum eisdem conformarent quod est valde iniustum et contra compactata et libertatem illius [illegible] in civitatem et alias multimode ipsa contrarietas est deducta. Unde dominus Imperator deberemus suadere

Bohemis quod simpliciter vellet stare in compactatis.

Omittendum non est quod non semel sed vicibus iteratis petit serenissimus dominus Imperator nobis dixit quod nemo putaret ipsum affectum habere ad habendum illud regnum propter se quia sciebat ibi non remanere nisi labores et expensas et onera gravia sed propter deum et fidem et quia libenter de illo faceret offertorium ad altare ut ad fidem debitam reduceret debitumque statum. Ad seriem narrationis revertimur. Fuit per longa disceptatio de promissis nostris et fuit per [illegible] et ne fieret et ut [illegible] multos tractatus tam per nos cum Bohemis in omnibus autem tum pauci et per serenissimum dominum Imperatorem qui forsitan habuit cum eis multa colloquia que omnia narrare longum esset. Tandem vij mensis Julii serenissimus dominus Imperator dixit nobis quod Bohemi erant contenti stare in compactatis et illa firmare et sigillare et quod de aliis que petebant ultra compactata inniteret ad sacrum concilium et ipse etiam inniteret et laboraret pro ipsis obtinere quidquid cum deo et honore posset. Nos fuimus de hac responsione consolati et gratias egimus [illegible] maiestati et etiam domino Bohemis. At vero cum nec [illegible] litteras nec facultatem aliquam [illegible] ut videtur [illegible] esse firmandam diximus serenissimo domino Imperatori quod bonum esset quod ipsi etiam [illegible] ostenderemus facultates nostras ut videret in qua hec fieret potestate. Dominus Imperator valde suasit nobis ne hoc peteremus quia Bohemi forsitan irritarentur dicens quod nos dubitabamus de ipsis vel aliquid tale. Ipse quidem dominus Imperator dicebat se scire quod isti erant ambasiatores in congregatione regni electi et haberent plenam potestatem et quod ipse et filius suus dominus dux Albertus sigilla vel in testimonium et postea quam deo propitio ipse haberet possessionem regni omnia haberent robur et stabilitatem. Et rogabat nos quod ordinaremus formam in qua ista compactata deberent firmari et sigillari et acquievimus eidem Imperatori propter in eo fiduciam habentes. Crastino sub silentio venimus cum minuta dicta quam huiusmodi [illegible] dedimus ipsis Bohemis postquam deliberati [illegible] dixit nobis quod Bohemi optabant quod de illa minuta amoveret iuramentum et adderet salvis privilegiis et libertatibus dicti regni et requirunt nos plurimum ut ostenderemus [illegible]. Nos autem habita deliberatione respondimus quod licet ad roborandum tantum negotium rationabile foret et dignum iuramentum apponi tamen ob contemplationem sue maiestatis [illegible] volebamus. De illa vero clausula quam addi postulabant salvis privilegiis et libertatibus quod nullo modo poterat per nos admitti quia in contractibus et pactionibus [illegible] solet

privilegiis et libertatibus quod nullo modo poterat per nos admitti. Nam in contractibus quibus contra ipsa pacta facere videatur non [illegible] salvari et alias sub [illegible] rationes. Cum hec ad Bohemos relata fuissent facta fuit inter eos magna turbatio aliquibus suggerentibus qui rupturam magis appetebant quam pacem vel conclusionem quod nos volebamus contra libertates et privilegia sua. Per nos autem fiebant declarationes et suasiones quod non [illegible] ita quod vellemus eos privare. Sed illa clausula non debebat ibi poni nec per hoc quod non ponetur ibi perdebant privilegia vel libertates. Super hoc fuerunt multe contentiones et opinabantur diverse vie per dies duos aut tres nos non convenimus cum Bohemis. Sed dominus Imperator tractavit cum ipsis. Et quia scribebatur quod dominus Imperator assentiebat Bohemis quod ibi eligerent sibi archiepiscopum et quod ipse laboraret optinere illi confirmationem a papa pro quo erant multa inter eos tum deliberavimus suadere domino Imperatori quod nullo modo de tali [illegible] daret eis spem quia sacrum concilium non acquiesceret declaravimus [illegible] quia esset indecens et que possent inde pericula oriri. Iam vero die x dicti mensis Julii fuit nobis dominus per [illegible] domini Imperatoris quod pretermisso isto puncto de aliis tractaremus videlicet de modo expediendi compactata et tunc per nos due minute formate fuerunt una quam ipsi nobis facere deberent alia quam nos ipsis. Super forma quarum fuerunt difficultates precipue super promissione obedientie dicebant enim quod in alia regna talem promissionem non facerent nec ipsi antea fecerunt hoc in magnam infamiam redundaret. Sed archiepiscopus et clerus promitteret obedientiam sub forma contentam in cedula reposita in cedula. Respondebamus ad hoc quod cum in principio [illegible] de compactatis contineretur quod ipsi suscipiant unitatem ecclesiasticam et illa debite [illegible] ad unitatem ecclesiasticam pertinet obedientia [illegible] etiam facere et profiteri tenebantur et alias multas rationes et satisfactiones eis contulimus. Tandem post multas altercationes et tractatus ad hoc deventum est [illegible] de obedientia quod illa littera [illegible] et quod in [illegible] sive ambiguitates faciet obedientiam [illegible] formam [illegible] obedientie. Ad hec nos nullo modo condescendissemus nisi ob magnas [illegible] preces serenissimi Imperatoris qui [illegible] deo propitio perveniret ad possessionem regni ratificarent [illegible] per hoc dedit nobis litteram sub sigillo ut etc.

Super [illegible] etiam littera emerserunt difficultates quod plurimo [illegible] oportuit multa addere super primam conceptionem nostram et tandem concordavit in hac forma legitur.

Et ut V. P. bene intelligat id quod de ratihabitione littera ista incorporat sciri oportet quod postquam nos condescendimus quod obedientia per nuntios fieret in forma prescripta petivimus ut omnibus tamen per acta cum deo propitio dominus Imperator regnum intraret fieret una generalis congregatio in qua promissio obedientie facta per dictos nuntios ratificaretur et hoc dicebamus fieri debere per materiam quam ipsi a nobis postulaverant quod de omnibus per nos gestis ratificationem a sacro concilio eis daremus quod facere promisimus. Ideo rationi consonum erat ut et ipsorum generalis congregatio promissionem obedientie factam per nuntios ratificaret. Ipsi autem dicebant quod postquam alia fuissent facta per congregationem non oportebat pro hac iterum facere congregationem quod est valde onerosum nobis autem facile erat habere ratificationem a sacro concilio iam congregato. Et tunc dominus Imperator rogavit nos ut condescenderemus et illam litteram se facturum promisit ut postea statim sigillaretur. Inter hec cum de firmando et sigillando litteras ageretur contigit quod illi qui ibi remanserant ad dictum tractatum multi cotidie recessissent dicebant non esse honores ita agi. Nam cum illud regnum diu fuisset sine capite et homines essent [illegible] voluntatis nec facile ducibiles seu forsan ipsi firmarent illi non bene susciperent. Ideo melius erat quod fieret sine mora una congregatio generalis in Praga et ibi firmarentur cum consensu et sigillarentur sigillo regni. Et ad hoc tandem devenimus sed quod fieret statim una littera in qua illi omnes qui ibi erant promitterent dare omnem diligentiam et operam quod compacta firmarentur ut in hac parte nos remaneremus ibi et etiam dominus Imperator non se elongaret.

Dum hec inter nos et aliquos deputatos agerentur dominus Imperator cepit tractare cum baronibus et aliis de temporalitate sua et una die ostendit nobis unam cedulam in qua continebantur aliqua de petitionibus quas Bohemi faciebant pro domino Imperatori. Super quibus voluit habere nostrum consilium. Nos quidem habita deliberatione matura scriptis dedimus sibi responsum. Visum autem fuit domino Imperatori non expedire cum longum eis dari responsum sed voluit quod ordinaremus aliquid magis breve quod fecimus brevissime dicendo quod illa pro maiori parte ad clerum pertinebat ideo se non debebat intromittere de eisdem sed bene intercederet apud

sacrum concilium perderet quantum nunc de honore pos
set. Si aliquam ex illis rationibus [illegible] vel
quid nobis non constat licet aut audivimus quod
ipse sit animo concors nimis eis super te parcialitate
sua in crastinum et eventum ... fiunt cum ceteris declara
tionibus. Tandem cum scripta esset ita in car
ta pergamenea illa littera que erat fienda super
omnibus concordatis et compactatis prage inscriptis de
ipsis fieret auscultatio ut postea statim sigil
laretur dum legeretur capitula concordata et firma
ta prage que in illa littera inscrebantur Venimus
ad declarationem quarti articuli in quo sunt quatu
or puncta primus quod clerici non religiosi possunt
habere bona patrimonialia etc. 2us quod ecclesia pot
habere quecumque bona mobilia et immobilia
predia castra civitates 3us quod bonorum ecclesie ecclesias
tici sint administratores etc. et in hiis tribus habe
bant in suo scripto sicut et nos et ideo nil difficul
tatis emersit. Sed venit quartum in quo nos
habebamus sic quod ecclesie bona ab aliis usurpari non
possunt. ipsi vero habebant ab aliis iniuste detineri
non possunt. Inde contricatio surrexit nos dice
bamus quod debebat esse sicut nos habebamus et
fundabamus hoc tali ratione. Certum est quod sacrum
concilium possunt declarationes trium articulorum
et nos tunc ipsius sacri concilii nuncii attulimus
eas ad vos et fuerunt inter nos et vos multe dis
putationes super illis et de omnibus verbis que in illis
erant dedimus rationes et ostendimus illa non esse nova
sed per sacrum concilium accepta de doctrinis sacris
sanctorum doctorum et de locis autenticis et ita omnes
illas declarationes sicut a sacro concilio fe
cerant sic per generalem congregationem accepte fuerunt
et inserte in dictis compactatis et manuum suscrip
tione firmate et tunc ita ibi habebatur et ipsa ab
aliis absque sacrilegii reatu usurpari non possent.
Sed postquam ita accepta et firmata fuerunt in
surrexit turbatio dicentium quod hoc reddebat imag
num confusionem quod videbantur se sacrilegos
confiteri et alia huiusmodi rogati fuimus cum magna
instantia ut illa verba removerentur et tandem
pro bono concordie assensimus amovendum illud verbum
sine sacrilegii reatu remansit igitur usurpari non
possent. Et hoc ostendebamus per instructiones sa
cri concilii cum sigillo et per originale scriptum
capitulorum et duas copias quarum una erat a
pud me et alia apud dominum decanum Turonensem hoc
etiam indicabat scriptum eorum in quo ita appare
bat prius scriptum absque sacrilegii reatu usur
pari non possent sed erat deletum et non de manu

notarii nec eius manu erant originalia scripta
vel erat aliorum nuncii sed aliorum ipsorum in margine
mutatum et scriptum sit iniuste detineri non pos
sunt. Ipsi vero econtra dicebant quod cum nostro consensu
illa mutatio facta erat et quod nullo modo aliter ha
bere volebant. Tunc fuimus a serenissimo domino
Imperatore nec per se nisi per consiliarios
multum ex parte rogati quod ita transiret ut ipsi ha
bebant nos dicebamus quod magis deberet agere
cum eis ut reciperent verba sacri concilii quam
quod nos indoctrinam ecclesie aliquid mutaremus.
Cum enim ille declarationes illorum articulorum
essent non solum pro Bohemia sed essent doctri
na generalis ecclesie et dicte declarationes essent ia
publicate per mundum nos nunquam concilii in illo
verbum minime mutaremus. Et quamvis licet sit unum
verbum et de usurpari ad iniuste detineri
non videtur multum interesse tamen nos po
derabamus multum propter auctoritatem ecclesie et
propter intelligentiam quam de illis verbis esse
sentiebamus habere. Preterea sciant vestre
paternitates quod iam habebamus aggravatos a
nimos et languentes de huius negociis propter mul
tas difficultates quas videramus fuisse ingre
tas in ipsis circa modum obedie super quo sig
fuerunt conclusum Item super sigillatione littere
fiendam in quibus nos volebamus ultra sigillo
rum regni apponi sigilla singulorum Baronum
et civitatum saltem trium aut duorum Baronum et
comitum nobilium et civitatum et non poteramus
obtinere Item quia maior pars eorum discre
serat durantibus tractatibus et videbamus
generaliter esse ad congregationem deserenda huius dubi
tabamus ne aliqua etiam amplius peterentur.
Preterea eramus ansati secrete sed satis proba
biliter et rumor loquentium hoc ferebat quod
magis aliquos inductos agebatur quod in praga
et aliis civitatibus ubi sint usus communis sub
utraque specie non permitterent communicantes sub una
et alia quedam in dispendium eorum qui pro ole
dientia ecclesie diversis expulaverunt huius inducti
fuimus magis constanter stare quod verba illa
minime mutarentur. Tunc serenissimus dominus Im
perator videns quod neque nos volebamus verba illa
mutare neque Bohemi sine illorum consensu non
mutatione aliquid agere monuit quod ipse mitteret amba
ssiatores ad sacrum concilium ad supplicandum
quod illa verba mutaret et quod nuncii aliqui cum suis
venirent nobis autem placuit quod cum negocia

ad hoc sacrum concilium deferrentur et sic cum sit in
mitum [illegible] ... et nichilominus sacri concilii delibe
ratione et determinatione consistunt. Fuimus nos tres
electi. Dominus vero Imperator rogavit nos ut
suas expectaremus quod fecimus Brune per di
es aliquot postea Wiene. Ad quam cum venis
semus et venisset dominus N. sacre theologie doctor unus ex
dictis ambassatoribus dictisque qualiter videlicet
dominus episcopus Segnensis esset crastina die venturus
deliberavimus nos precedere ut ipsos magis traheremus.
Rogavimusque instanter ut statim sequeren
tur et attingerent nos in via proposueramus que
ipsos precedere. Et ita de beneplacito sacri
fuerit relatio. Sed quia ipsi nimium tardaverunt
oportuit hanc relationem non ultra differendam
multis ex causis sine ipsorum presentia expedire. etc.

Sermo de sancto francisco

Stigmata domini yhesu christi in corpore meo
porto / ad galath. ultimo. Supra sunt quorum
ex epistola verba hec lecta pro solempnitatis
in missali officio. Cum stigmata sint proprie note et
signa ferro candenti impressa sicut cum domini ser
vus signat ut nullus sibi eum venderet sed illa
quem sue domino dimittat eius stigmata por
tat dicit beatus thomas in expositione thema
tis. Patet quod et stigmata Virgo beatissima
in suo corpore virgineo tam excellenter por
tavit quasi caractere indelebili abigenita
stigmata sola mater et virgo non singularis
est dei unigeniti effecta / Hanc signavit pater
celestis dum virtus altissimi ei obumbravit
Signavit filius dum carnem in ea assumpsit Sig
navit spiritus sanctus dum in ea supervenit luc. 1o. In u
tero hoc ergo utero filius dei crucifixus non
fuit quia stigmata salutis nostre ibi depressit / tunc
enim iam operabatur salutem in medio terre
latens adhuc in matre / qui novem mensibus
stigmata huius curabat / ut sunt nostre conceptiones
ipse mundaret ait beatus Augustinus in sermone de
penthecoste. Utique ibi crucifixus non erat / quia
stigmatibus ornavit quod sicut ipse inter lilia in agro
materni uteri pascebat / in quo sunt virginis u
tero et aclivi tritici et flores lilii christo gratia
germinavit. quod expressus et acrius tritici et lilium
sunt hyldefonsus toletanus archiepiscopus in sermone. De ipsa

qui nunc inter lilia pascitur apud mariam utique
copiosius pro liliorum multitudine pascebatur /
an non lilia sunt decus virginitatis insigne humilitatis
et supereminentia caritatis. Ysidorus [illegible] Bern. in
sermone de virginis nativitate. Et subdit audi denique
inter lilia commorantem ubi inquit duo vel tres
congregati fuerint in nomine meo in medio eorum ego
sum. Curramus itaque fratres post pastorem primatis et lilia
inserere. Si forte dilectus ad nos dignetur pas
cendus descendere. Siquidem gravium decoram de
notionis hylaritas illustraverit / oriatur inten
tionis puritatis candidave / confessione delicta
indulgencia dealbaverit. Dilectus sponsus inter lilia
in medio nostri erit. Unde et assit nobis sponsus in
ter lilia pro congregationis per lilia minime sub
venerius gracia nostra dicimus Ave maria etc.
Stigmata domini yhesu christi in corpore meo porto / Ubi sunt
loco pallegato per glo. hic ordinaria Stigmata
expressigna et note sunt militie christi quam hominem com
probant militem esse christi. Veluti passiones et
tribulationes illate pro fide christi. Stigmata ergo
christi quam apostolus in suo corpore se portasse fatetur no
tas penarum et cicatrices appellavit per sermonem
quas pro fide christi paciebatur. Apparet itaque
quod longe altiori perfectione theumatis verba bea
tissimo francisco quam apostolo paulo conveniunt
Stigmata enim apostoli et sunt fuerint plage et livores
ex verberibus virgarum / Stigmata francisci
erant vulnus lateris et transfixio clavorum
manuum et pedum / Stigmata apostoli erant livo
res in dorso / Stigmata francisci plage in eisdem
membris cum christo. Non solum ut alter paulus sed
velut alter christus in manibus pedibus et latere
cauterizatus / non ab emulis christi ut paulo
et christo contigit illata / sed ab ipsomet christo in for
ma seraph mirabili mirabiliter impressa / quod ita dinos
citur beatissimi patris francisci privilegium ex
titisse singulare / ut neque de felicissima maria
virgine aut apostolorum aliquo legatur simile. Ad per
to enim prestet et domini carissimi ac sic in hoc sancto
omnium virtutum claritate insignia, cunctisque electe
perfectionis exemplaria / prefatum stigmata
suis membris evidentissime relucencia omnium mi
rabilium quibus mirificavit dominus sanctum suum pa
re mirabilissimum cunctis admirandum sanctus idem
extitit sue ineffabilis sanctitatis excitativum fidelium
omnium ad ipsum honorandum / afficit proprie dictorum

hic puncta diffi
cultatis
accepit dilationem

Unde et circa finem vite sue ultimo et maxime quod a domino acceptus erat exprimendo facta sibi stigmata impressa sunt. Biennio enim antequam spiritum celo redderet superne contemplationis dulcedine dum oraret devotissime habundantius solito perfusus ac celestium desideriorum flamma ardentius succensus supernarum cepit immissionum cumulatius dona sentire. Viditque seraphim in effigie Christi cruci affixum qui ei talia revelavit que nec unquam ipse alicui eructare ausus fuit, ut pote celica tractans archana que non licet hominibus loqui. Ex qua visione nimium vir dei vehementer stupefactus, ac in Christi passione quasi totaliter liquefactus, compassivi doloris a deo fuit gladio transfixus, et ipsa disparens visio mirabilem in corde ipsius dereliquit ardorem. Sed et in carne non minus signorum mirabilissimam impressit effigiem. Statimque namque in manibus eius et pedibus apparere ceperunt signa clavorum, quemadmodum paulo ante in effigie seraph crucifixi conspexerat. Dextrum quoque latus quasi lancea transfixum sepe sacrum sanguinem effundebat, adeo quod eius tunicam et femoralia aspergebat. [illegible] illud tangebatur immensum dolorem sustinebat. Qui sacramenta tanta quamquam post abscondere cupiens, calceis pedes [illegible] ambularet et manus [illegible] involvebat. Et propter dolorem clavorum pedum timore amplius ambulare non poterat, in vehiculo ad predicandum in loca se ferri faciebat. Erant enim clavi in manibus et pedibus nigri in capitibus et ex opposito cacuminale retorte que tangi non poterant absque sancti dolorosa punctione. Sicque vir deo plenus dominice passionis stigmata que in corde semper gesserat, quam passivo amore et opere imitatus fuerat, perfecta crucis [illegible] biennio ante eius obitum in suo corpore portavit corporali vulnerum impressione quasi indesinenter [illegible] confixus fuerit in cruce. Unde non inmerito thematis verba assumpsi de ipso qui dicere potuit et ostendere in facto: Stigmata domini Ihesu Christi in corpore meo porto, que fuere verba pro themate assumpta coram vobis inclitissimis dominationibus scholasticali introducta [illegible] oracionem.

Hec quidem verba pro nostra exhortatione aliqualiter ex beatissimi confessoris sancti Francisci commendatione moralizando noto, quod tamen in biblie canone volvendo stigmatum duplicem apud hoc nomen stigmata non nisi bis reperio. Stigmata inquam concessa tantum semel reperio in thematis oraculo, et stigmata prohibita iterum semel tantum: Stigmata non facietis vobis, Levitici xix. Ubi per stigmata prohibita signa peccatorum cum demonibus intelliguntur secundum doctorem de Lyra in postilla. Geminam ergo notemus stigmata. Prima Christi concessa a seraphico patre Francisco portata et a nobis portanda. Alia dyaboli et prohibita ab ipso reiecta et a nobis abiicienda. Quelibet autem stigmatum horum ymaginem fore triphariam, scilicet mentis, carnis, operis. [margin: mentalia, corporalia, moralia] Portabat enim ut redemptor Christus eiusque imitator gloriosus Franciscus, quemadmodum et nos portare debemus stigmata virtutum in mente, stigmata passionum in carne, [illegible] in corpore meo, exemplorum in opere. Stigmata in mente [illegible] portemus virtutum insignia. In carne portemus castigationis [illegible]. In opere portemus sanctitatis exemplaria, ut [illegible] dicere poterit quilibet cum beato Francisco: Stigmata domini Ihesu Christi in corpore meo porto. Econtrario stigmata dyaboli triphariam portat singuli qui iniquitates in mente, voluptates in corpore et vanitates in opere gestant. Primum dico et principaliter, o patres optimi, portare nos convenit typo gloriosissimi confessoris Francisci stigmata domini nostri Ihesu Christi mentalia in nostra mente seu anima, que sunt virtutum et donorum insignia. Stigmata [illegible] Christi donorum [illegible] perfectissima anima stigmatibus donorum dei a deo erat insignita, etiam a primo instanti sue conceptionis, quod plenissima esset omni gratia in ipsius anime essentia, plena virtutibus singulis in eiusdem anime potentiis, quod sic probat [illegible]. Sicut enim gratia respicit anime essentiam

ita virtus eius potentiam. Unde oportet quod sicut potentie anime derivantur ab eius essentia, ita virtutes derivantur a gratia. Quanto autem aliquod principium est perfectius, tanto magis suos imprimit effectus. Cum ergo gratia anime Christi fuerit perfectissima, consequens est quod ex ipsa procederent virtutes ad perficiendas singulas anime potentias quantum ad omnes virtutes. Ait sanctus Thomas parte tertia q. vii ar. ii. Decet certe Christi verbo et sapientie dei inseparabiliter adherentes, ita quod tota recipiens [illegible] et in eius luce splendorem [illegible] cum ipso principaliter [illegible] est [illegible], sicut et apostolus [illegible] debent imitari [illegible]: Qui adheret deo unus spiritus est cum eo. Sic etenim beata Christi anima quasi ferrum in igne sic semper in verbo, semper in deo posita, quicquid agit, quicquid sentit et quod intelligit deus est, Aurelius Augustinus de incarnatione domini li. 2o. Hec [illegible] pro nostro modulo stigmata portamus donum gratiarum in essentia ac virtutes in animarum nostrarum potentiis participamus, teste beato Ambrosio in exameron inquiente: Illa anima bene depicta est que [illegible] sic a deo depingitur quod habet in se virtutum gratiam renitentem splendoremque pietatis. Illa anima bene depicta est in qua splendor glorie et paterne imaginis substantie [illegible]; secundum hanc ymaginem anima que refulget picta est. Christus dei filius [illegible] illa anima [illegible] anime ornatus et [illegible] singulis sint congrue [illegible] tamen [illegible] ornatus geminus debet relucere: exterior in habitu, incessu, in statu, in moribus temperantia; interior in virtutum varietate et gratiarum habundantia. Dist. xl. oportet.

Ex opposito autem qui stigmata dyaboli portat que iniquitates in mente habet; qui enim diligit iniquitatem odit animam suam. [illegible] Iniquitatem si aspexi in corde meo non exaudiet me deus, ait psalmographus. Quo enim dies et nox conferri nequeunt, sic iustitia et iniquitas, peccatum et bona opera, [illegible] Christus cum signo dyaboli habere non potest, qui non vult [illegible] consortem; solus vult possidere quem emit tantum ut solus possideat, ac tu facis ei consortem dyabolum quem peccato te subdidisti. Aurelius, Sermone [illegible]. Unde mortale peccatum ymaginem demonis effigiat in anima, ut sic quodlibet tale peccatum quasi demonium incarnatum, quorum demoniorum salvator noster septem eiecit de Magdalena, Hugo in sermone de septem viciis. Dicunt similiter hec peccata cicatrices et vulnera [illegible] similitudinem. O si possemus per quodque peccatum videre quo homo interior vulneratur et vulnerate anime sentire cicatrices, certe usque ad mortem resisteremus [illegible] impeditatibus secularibus [illegible] affectivo

[illegible] contriciones peccatum cogitemus. Origenes super [illegible] librorum ad [illegible] dicimus: Varia peccata varias anime sunt inducere maculas, non quod macule ipse sint res positive in anima nec privatio sola, sed tales macule designant privationem quandam in ordine ad peccatum. Peccando enim anima amittit nitorem gratie et splendorem sapientie quibus dirigebatur ad bene agendum. Tales ergo macule intelliguntur methaforice, quemadmodum umbra est privatio lucis ex obiectu alicuius alterius corporis, et secundum diversitatem corporum obiectorum diversificantur umbre, ut declarat sanctus Thomas prima 2e q. lxxxvi ar. 1o. [illegible] in nostris stigmatibus sathane abstersis per veram penitentiam stigmatibus [illegible] interiorem hominem. Et beatissimi patris nostri Francisci [illegible] dicere posset quilibet in secura conscientia [illegible] ab omni concupiscentia [illegible] inditus. Cuius anime essentia plena erat gratia divina. Unde quod dum in loco solitario oraret annos suos in amaritudine anime recogitando, sancti spiritus in eum supervenit letitia, certificatusque de remissione omnium peccatorum in plenaria et in figura quoque transfiguratus [illegible] glorie potentiis [illegible] formosus erat decoratus virtutibus. Intellectus plenus sapientie decore adeo quod licet ydiota esset ignorans literas acquisitas, infusas tamen habuit scientias, quod predicaret doctis et indoctis, ymo spiritu prophetico claruit [illegible] constitutus in partibus [illegible] in toto orbe predixit. Affectus plenus caritatis dulcore et quasi quedam carbo ignitus divini amoris videretur flamma absorptus, adeo quod etiam sepe in deum raptus [illegible] in itinere precedentibus [illegible] sisteret, et donec a turbis premeretur vel a sociis contrectaretur velut insensibilis effectus que circa ipsum fiebant non sensit. Unde quod tantis gratiis et virtutibus refulsit, hec anima felicissima in hora separationis eius a corpore visa est in forma stelle [illegible] lune in magnitudine, soli in splendore celos penetrare. Sicque patet stigmata Christi et beati Francisci anime que et nos reiectis stigmatibus sathane in animabus debemus portare.

Secundo dixi et brevius: Typo nostri salvatoris et beatissimi Francisci sui singularissimi imitatoris et confessoris portare debemus stigmata sive corporis in nostris corporibus, que sunt castigationis vulnera et compassionis cauteria. Stigmata enim corporis sunt signa et note sue acerbissime passionis, quam tamen ubique in omnibus sui corporis membris sustinuit, quod totus stigmaticus sibi apparuit. In capite per spinarum punctionem, in latere per lanceationem, in dorso per flagellationem, in facie per conspuitionem, in manibus per clavos transfixio

nem / impedibus per confixionem / in oculis per lacrimatos / in ore per fellis potacionem / in toto corpore per omnium membrorum extensionem / Sed cum hec ca-
te(?) / quia nullus nobis tanquam principaliter hominis or-
ganis actus consistit visus et virtutis contrahantur
singula nostra membra a viciis et imbuantur virtu-
tibus / abbas ad montensis in tractatu de utilitate
mortis christi ca. ii / Rogamus ergo queso in quo
possumus gracias nostro salvatori / reddamus illi pro
suis spinis compunctionem / pro nostris peccatis offera-
mus sibi pro sputa clamorem cor contritum et humilia-
tum in suo timore confixum / retribuamus ei pro
alapis passe contumelie / palmam nostre perseverancie
Anselmus in sermone de domini passione / Omnia enim que
toto se comparavit totum te attende / quid exigat
a toto te / quid a spiritu tuo / quid a corpore tuo / quod
de utroque pro suo suo / dilige eum ex toto spiritu
tuo / et solutum est quod exigit a spiritu tuo / impen-
de totum te in membris suis / et solutum est totum quod
exigit totum de corpore tuo / caligaverunt oculi sui
in morte ut avertantur oculi tui vani a va-
nitatibus visione / ... et blasphemiis patue-
runt aures sue ut pateant ad clamorem pauperis
sordide aures tue / felle et aceto potatum est os suum
ut veritatem et iudicium loquatur mendax os tuum
/ extensae sunt manus sue in cruce ut extenderetur in-
opi contracte manus tue / confixi sunt clavis
pedes sui ut dirigerentur in semitas recta distor-
ti pedes tui / angustias mortis pertulit corpus
suum ut fieret membrum corporis eius putridum cor-
pus tuum / beatus Cyprianus in sermone / cum gratia vi-
uat principale tamen sub hoc 2o inferendo de stig-
matibus christi opere portandis addicio / Christus est sigillum

3m

signaculum nobis in fronte / ut semper eum confiteamur,
sigillum in corde ut semper eum diligamus / signaculum
in brachio ut propter ipsum semper operemur / luceat ergo
ymago eius in nostra confessione / luceat in nostra di-
lectione / luceat in nostro opere / ut si fieri potest
tota eius species exprimatur in nobis / ipse sit ca-
put nostrum / quia caput viri christus / ipse oculus noster
ut per ipsum videamus patrem / ipse vox nostra ut per
ipsum loquamur ad patrem / ipse dextera nostra per quam
deo nostrum sacrificium deferamus beatus Ambrosius in
libro de ysaac / hec sunt christi stigmata in corpore
et opere nostro portanda ex apostolica sentencia /
glorificate et portate deum in corpore vestro prima
ad Cor. vi. / Revera stigmata dyaboli in suo
corpore et opere portant qui membra sua sive
in iusticie adiniquitatem exhibent ad Ro. vi. / Os
gule sit / caput superbie / manus avaricie / dorsum
impaciencie / pedes accidie / venter luxurie depu-
tantes / hoc de structura corporis peccati ... congeries om-
nium peccatorum / nec ultra similans petro ad Ro-

manos vi / Tot enim in humano corpore sunt membra
quot precepta dei affirmativa nostro ducenta quadra-
ginta octo / et tot dies in anno quot precepta
negativa seu prohibitiones in veteri lege traduntur
ducenta trecenta sexaginta quinque modo / hac ratione mi-
rata multum. ut in omnibus membris singulis die-
bus precepta agamus et prohibita caveamus / rabi
moyses super pentatheucum / Quoniam
ergo ille fuit qui omnes cupiditates extinxerit
quas ne dicam extinguere / sed vel enumerare lo-
gium sit / quam adeo suo fratri ... admonuerit
qui dicere audeat / nil in anima esse in corpore
que videntur cuncta sordescunt / Ad felicitatem suam
pro petrarcha laureatus de secreto conflictu
curarum suarum li. primo / hec magnae vos patres or-
dinibus indices decet et reformatores / ne dici possit
ab exteris / medice cura te ipsum / quia enim vesanum
alios velle reformare / et a se ipso non inchoare / Si
enim velis ex caritate arguere proximum tuum ut
salves eum / teipsum ante salvares / nihil quid possi-
bile est ut benevolencior sis alteri quam tibi
Crisostomus super ...omelia xvii Beatissimi fran-
cisci typo ut qui reformare mundum missus
fuerat in se ipso corporis et operis totius reformatis
ostenderat / proferens caput sive humilitatis
/ eo quod licet totius ordinis sui generalis et funda-
tor esset cum omnes sui ordinis fratres subdebant
officio cedens / obedienciam uni gardiano servat et
frequenter illi fratri qui eum comitabatur eciam in
omnibus obedire voluit / hec est enim suprema humi-
litas suo obedire inferiori / hec est omnis iusticia quod
opus ostendit suo priori ex tercio li. glo. in-
tercio / Ventrem purissime castrat / adeo quando
temptatus gravissime deposita cordula durissima
se verberabat dicens ad carnem suam Eya
frater asine sic te manere decet / sic te subire
flagella Sed cum temptatio nec sic cessaret
in nivem se nudus dimersit / Eya amus altissime pau-
pertatis / Audiens namque in predicatione domi-
nus de stipendiis dixisse / nil in via feratis / statim
tota virtute surrexit / calceos deposuit / tunicam una
et vili contentus fuit / fimiculoque se precinxit / val-
de sibi condoluit dum aliquem se pauperiorem con-
spexit / in mensa sedens in qua de paupertate bea-
tissime virginis et sue prolis domini mencio fiebat
protinus a mensa surgens singultus ingeminat
doloros sos / et perfusus lacrimis super nudam
humum reliquum panem manducavit / Dorsum pacie
/ eo quod omnia adversa pacientissime tollerabat / leprosos
quos naturaliter horruit ... arripuit quando christus
tempore in specie leprosi sibi apparuit / dum more su-

lito in oscula eius currisset statim ille disparuit / sic
que christus erat cognovit / pedes ex quinque scilicet
dimis / columba namque simplicitate omni creatura
ad creatorem hortabatur amorem / stellas invitat /
animas predicavit / ipsam denique mortem ad laudan-
dum deum in hora sui obitus invitat cuncta ani-
ta sive stetis et sorores vocat quasi suis lucis creature dicit
magnificate deum mecum laudemus et superexaltemus
eum in secula / Benedicite omnia opera domini domino laudate
et superexaltate eum in secula / vox et damnata / Can-
dem ut sancta totus honestate compleret / totum
corpus suum in exemplum subditis proposuit exposuit / sic
temperatis enim ex sibi nimis durus esset / Nota quod postquam
in exemplum positus fuisset / primo inquit fr. dedeo
corpus meum ita ut accidam / et propter exempla
et doctrinis non proficiam nichil sum / Et quia
sic seraphica huius patris sacra membra speciem prese-
tulant virtutis / curiarum illa videntem domini ....
mortis decorant quasi stola 2a gloriose beati-
tudinis / Caro enim illa sanctissima quasi non ad
sui materia transformata passionis christi effigiem
privilegii singularitate ostendit / et novitate mi-
raculi resurreccionis speciem premonstravit Cerne-
bantur quidem in carne iam mortua in membris illis
scelus clavi ex eius carne virtute divina mi-
rifice fabrefacti / sicque carni inhesi ut si ex altera
parte premerentur a parte qualibet fortiter prominen-
tes / ... quasi nervi continui et duri ad partem
oppositam resultabant / Inventa quoque fuit patere
ius non inflicta humanitus plaga vulneris lateris
lib. ad instar vulnerati lateris salvatoris / hinc
lacrimabantur in gaudio assistentes admirantes
sic singuli ad stigmata illa sacra contemplanda
et labiis devotissime osculando adorabant et glo-
rificabant / Unde varijs et languoribus curan-
tur per Cuius et nos imitando vestigia porta-
vimus in mente in corpore et ope domini nostri ihesu christi
stigmata / ut nos tandem sed huius meritis stigmatibus
torum sanitate repletos collocet secum in mansiones
eternas Quod nobis concedat qui
in secula imperat et regnat Amen hec Baltesen ord.
Iste sermo factus est per Henricum predicatorum.
Indulgentias solitas ...do vobis. In nomine patris
et filii et spiritus sancti Amen.

Impletum invite ayare ... et nucio(?)
sit decimus venerande concepcione est

Que est ista que progreditur quasi aurora con-
surgens / cant. vi. ca... vi. in originali

specta sunt / hec verba habentur ante ..tatem
per eam in officio presentis celebritatis virginis be-
nedicte Carissimi pro dicto quia ac prelebres per et domini
... acie mentis in ... personae bea-
tissime virginis erigere quae hodie feliciter exorta
velud aurora consurgens ita processit / vocis
reverberant intuitu / opus est patres et domini ut
graciam spiritus sancti primitus impetremus / Ipsa siquidem
est que impalidas auctis acies etiam ad divinos con-
tantes intuitus sibi linguas balbucientium facit
disertas Cum et rudes per servatores fide facit super-
et diere / ut in libro de civitate dei altius inquit Augustinus
Ipsa insuper est illa per quam virgo benedicta super
pia choros angelorum sublevanda eo ita gracia
concedit / quod ab illo cuncta percipiens / etiam per ipsum o-
mnibus considerata concedit Quasi enim non ma-
culis sine subsidiis patet quod vel scripta sunt vel
magis passim sciuntur effectu / quod ipsa inferis et per
veritoribus fideliter se invocantibus semper presto
est / et nunquam eos spiritualiter despexit / ut eloquens
inquit Jeronimus Pro gratia igitur spiritus sancti impetranda
principaliter qualiscumque simus ad ipsam ... nos
salutem mente pia dicentes Ave gratia plena etc.

Que est ista que progreditur quasi aurora co-
surgens / loco et ca. scribuntur hec verba prius allegato
Reverendi patres dilecti quia ac prelebres prenes et domini Deus glo-
riosus et sublimus bonus immutabile quod cunctis
bonis / sciens vitudinem suam ... posse, nimium
... ... que infinita est et eterna / ut
homini sue beatitudinis participem efficeret / quem
racionalem ita condidit ut in eo tanquam in
speculo dei sapiencia reluceret / ut si dei sapiencia
per nullum quod perfecto oculis mortalibus nisi videri
non potest in sua ymagine visibilis appareret
ut notat venerabilis hugo fecit enim hominem ad
ymaginem et similitudinem suam gen. primo Ad yma-
ginem in quantum ... ut luceret ad dei cognicionem
Ad similitudinem ... ut caleret ad dei dilec-
tionem / ut vis cognoscendo et diligendo semper
deo adhereret / semper ei adherendo quod est bea-
ta vita etiam homo vita sine fine possideret
Cum felix nimium illa etas prenes et domini quomodo
si primus homo in tali nature institucione et dei sapie-
ncie illustracione perstitisset / nunquam aliquis homo a similitudine
defecisset Quia quod prothoplaustus dum adhuc in se erat
tota massa humane nature ... peccati p...
tor erat existitit / hinc pulvis peccati cordi humano
... fructus. precio sissimum iste thesaurum ab oculis humanis
abscondit Cum enim mens que soli deo subdi debuit ver-
bo peccati inobedientes ... condescendens ... declaracione
tumuit / hic caligo ignorancie se expansit ... sapie

interceperit / propter quod natura humana a tanto brevissimo fastigio ad tantam miseriam decidit ut per quam facta fuerat homo tenebre scilicet per ignoranciam quo ad intellectum et lubricum scilicet per concupiscenciam quo ad affectum / et angelus domini id est antiquus hostis qui angelus domini dicitur quia creatus et non per obedienciam perstitit eos ut inquit psalmista / qui enim speculum in quo ymago sive dei sapiencia relucere debuit pulvis peccati obtexit / ideo certe ignorancia ad tantum devenit homines ut deum omnino non esse estimarent aut divinitatem hiis qui dii non sunt attribuerunt / propter quod concupiscencia in frontibus cordibus hominum destruxit atque dissipavit necesse cum fuit ut per concupiscenciam temporalium rerum que videbantur inmoderate deffluerent quam tenebris ignorancie preter alia invisibilia bona cenescerent / Angelus quoque domini scilicet antiquus hostis persequebatur eos / quam ut videt antiquus hostis hominem ad ymaginem et similitudinem dei creatum / et sic beatitudinis eterne fieri participem / mox invidia tabescens ... sunt sicut inimicus cotidie hominem a cultu et noticia vere maiestatis avertere / ne homines valeant immortalitatem assequi quam ipsi demones sua nequicia perdiderunt ut inquit lactancius / Unde quia primus homo se voluntate a deo infeliciter avertendo ipsi angelo apostate tentanti consentiendo adhesit / hinc se ei subiciendo eciam se et posteros una secum morti eterne obnoxios fecit. Mortis enim regnum a deo in homines dominatum est ut quarto decimo de civitate dei libro inquit augustinus quod omnes in secundam mortem cuius nullus est finis pena debita precipites ageret / nisi homo a sapiencia qui illum creaverat prevenisset. Et quamquam ad statum ut dyabolica malignitas hominem veneno sive sic mortificavit invidie / ne homo de dei misericordia desperaret nec verum ... per quam ceciderat / et ex cuius costa sibi facta fuerat ad solacium singulare diffideret / sed eo carnis sibi complaceret eandem / quo per ipsam agnosceret sibi et posteris futuram dei misericordiam ab inicio et ante secula preparatam / per quam sola solvi potuerant vincula quibus primum hominem et totam suam posteritatem dyabolus ut audistis tenebat alligatam / Quapropter et clemens deus qui in ira sua misericordias suas continere non novit inter ipsa humane nature ruine primordia salvatorem ex ipsa carne futurum designavit dicens genesis tercio / Ipsa conteret caput tuum... semen mulieris quod ipsius serpentis capitis elacionem contereret / scilicet in carne deum hominemque demonstrans / quem ex carne filia virginis benedicta carnem unam voluit assumere / ut sic ... violatorem humane propaginis sua virtute ... ut inquit leo papa / et quamvis prius ... misericordiis deus ... suum ... ut populus deus in fide ac spe ... futuri et repromissi salvatoris ad beatitudinem per huius tenebras in lacrimarum valle transiret / scilicet

et alios aliquos perfruendo indesinenter ... / qui et populum bene vivendo pierentur / ipsum in tenebris et umbra mortis sic constitutum consolando ... longinquum ... salvatorem futurum ... Dignum quippe erat ut omnes boni et electi ... quo bonum illud ascenderent a quo boni essent / et quod prodesse omnibus sciret / ... et sine ... designare debuit atque repromitti ille sine quo nec homo bene vivere nec a dyaboli seu mortis servitute potuit liberari ut inquit moralium gregorius / tamen patres et dii hec ... peccati tam horrenda sunt / ut per illius tenebras nec lux illuminare potuerit ... in patribus et prophetis ... sic eminent / nec frigus ex ... caritate consolari potuit / Ignis enim nulla vis / nec siderum limpide flame noctem illam poterant illuminare horrendam sapiencie xvii / quia tu eciam ad legem nature inquit post lapsum hominem ... intumescentem voluit deus permittere ad tempus ... contemplacione ... creaturarum ambulare / ne quod ipsum deserere vellet fuit ... ex miseriis agnoscens quantum a deo ... peccando discessit / et sic se humiliando ... se resurgere non poterat dei misericordiam ... ut notat venerabilis hugo / quantum inquam ad ipsam legem nature ... invisibilia dei a creatura mundi per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur sempiterna quoque eius virtus et divinitas ut inquit apostolus / tamen quia nos creature solam ... creatori ... ordinis ... sine sensibus ... dei sapienciam mercatam que querebatur ... velut ... vestigium ostenderunt / propter quod multi philosophi solo utentes lumine naturali ... mutabile et ambiguum in rerum creaturis ... plantes ... erraverunt et evanuerunt ... dum ea transcendere voluerunt que solum ... reparant / Unde certi in mente sua ... putaverunt divinitatem sed hiis que dii non sunt attribuentes ... aut sibi plures deos fingentes / ... sibi plures deos fecerunt / que tamen pauper ... ut inquit ambrosius super lucam / nec tamen est ... mirandum Unde philosophi ... humana ... scrutinio ... defecerunt ... ad ... cognoscerent inmutabile ... ut inquit augustinus / sicut enim ... intelligibilem fit motus de re ad rem ... condicionibus materialibus abstrahi ... veritatem / ubi fit motus ab ... ad rem oportet ...

si ipse prime veritati que est infinite simplicitatis debuit uniri / Beati enim mundo corde quoniam ipsi deum videbunt habetur in evangelio / Crevit tamen eciam ad legem scripta fecit sed in fine ... ut inquit psalmista / quia tamen nulla ... in umbris et figuris / ideo lex scripta ad perfectum ... non potuit / propter quod dicit apostolus ad hebreos vii. quia lex neminem ad perfectum perduxit ... nec minus / tamen ut breviter concludam nec in lege scripta / nec in lege nature perdita ... a dyaboli seu mortis servitute / nisi ... teste psalmista humane vim ... consurgere ... temporibus a deo promissum / hodie effulsit ex utero benedicte / ... in firmamento ecclesie post ... tenebras velut aurora consurgens ita ... ad ... solem ... ex quo deus et homo fuit / ex divinitate ... radiando huius tenebras penitus effugavit / et secundum humanitatem pro homine innocenter moriendo / ipsum a dyaboli seu mortis servitute ... perfecte liberavit / ... predo et ... dyabolus ... cyrographum a christo exegit iniquitatis ... in quo ... nulla invenerat culpa ut inquit leo papa. Cum igitur presens ... hodie illuxit dies nativitatis virginis benedicte ... mater eciam ... meritis exultat ... ut inquit ... velut ... mundi gaudium ... memoramus ... inter noctem et solem mediat aurora ... humane tenebras et solem legis evangelice ... ut audistis virgo mediante benedicta / que tempus gerens ecclesie militantis ... fuit ... vita omnium fuit disciplina ut devotus inquit ambrosius / Huic ... eciam de subditorum salute ... ad predictorum memoracionem / ut virginis benedicte persone generacionis ac operacionis virtuose admiracionem / et imitacionem per verba thematis que dixi ... Que est ista que progreditur quasi aurora consurgens.

In quibus quidem verbis / tria nobis admiranda / et aliqua imitanda proponuntur. Primo virginis benedicte persona seu particularis substancia nobis admiranda proponitur / cum queritur que est ista / Quod enim substantiam querit ... ut docet grammatica / Secundo virginis benedicte generacio seu nativitas processus ad esse nobis admirandus proponitur cum dicit que progreditur / Est enim generacio progressus de non esse ad esse ut in libro de generacione docetur philosophus. Tercio virginis benedicte operacio virtuosa non solum nobis admiranda / sed eciam pro posse imitanda proponitur cum subdit dicens quasi aurora consurgens. Instans enim sanctitatis quasi lux splendens illuxit proverbiorum quarto capitulo / sed hiis divisionibus et exemplis dimissis causa brevitatis / quia tamen in inferioribus semper in uno considerantur supposito generacio precedit ... et ... opera / ideo in principio sermonis non servavit ... nature ordine insequendo / In prima parte huius sermonis respiciendo de virginis benedicte generacione mirifica in tercia ... que fuit illa que sic mirifice processit / Sed in tercia consequenter deducere de ipsius virginis benedicte operacione virtuosa / que non solum nobis admiranda sed eciam pro posse imitanda proponitur. Quantum enim ad primam partem / inquam respondendum est de virginis benedicte mirifica seu admiranda generacione / considerandum occurrit / quod sicut impossibile erat genus humanum redempcio ut audistis / nisi primo dei filius ex virgine oriretur / sic eciam necessarium fuit / ut prius virgo de qua verbum caro fieret nasceretur. Oportet enim facere prius edificare domum qua admittas sic matris ecclesie venientem suscipere sponsum inquit ... Oportuerat igitur virginem primo in esse produci / non qualemcumque sed talem que immaculata digne sponsum suscipere sciret / et de intemerate carnis sue sanguinibus illum procrearet. Cum igitur ... peccati quod sic genus humanum in radice viciaverat quod omnes nascimur filii ire ut inquit apostolus / tamen incomprehensibilis sapiencia seu filius dei patris sua incomprehensibili providencia ac dispensacione virginem matrem in esse producendo / sic eam fundavit altissimus / quod eciam illius carnem ab omni macula et inmundicia eciam originalis delicti immunem fecit. Valens enim dei sapiencia que attingit a fine usque ad finem fortiter et disponit omnia suaviter sapiencie viii / et humanam generis maculato sibi thalamum virginem et immaculatum edificavit ut decebat / quatenus de ea carne quam superaverat dyabolus deus eum vinceret ut inquit augustinus / Propterea sub lege scripta primo multum ex qua virgo fuerat propaganda a sedacionibus peccatorum emundavit a primis patribus et sub tenebris legis nature ... Deinde ut materiam sic emundatam in virginis concepte ab originali macula preservaret sanctissimos virginis gloriose parentes / in ipso virginis concepcione per graciam

a voluptate custodivit. Consequenter autem ut virgo in esse producta dignam se deo pararet, mox ipsam in utero conceptam septiformis gratie spiritus sanctus [illegible] replevit. Constat enim patres [illegible] quod ad [illegible] quod post longissimum fastidiosissime legis [illegible] pessimum, sub qua natura humana se incidere viciata ut audistis [illegible] de vitio defluxit in vitium, quod tandem deum penituit se fecisse hominem ut habetur Gen. vi. Divinus pius et misericors deus pro reparatione generis humani virginem gloriosam delictis voluit in esse produci. Constat namque quod tunc ex omnibus nationibus multitudine in omnibus nationibus unam elegit israheliticam, cui legem et precepta dedit et sacrificia diversorum ad hec sibi fieri precepit; legem videlicet circumcisionis, per quam ab unoquoque similiter auferret originale delictum et concupiscentiam reprimeret; sacrificia autem ad emundationem carnis, cum sanguis taurorum et hircorum et cinis vitule aspersus inquinatos sanctificat ad emundationem carnis, inquit apostolus ad Hebreos ix. Dedit ac et precepta per que quisque mundatus ab actualibus declinando peccatis etiam virtutum susciperet incrementa. Quoniam vero perfectus esse servata mandata [illegible] habetur in [illegible]. Itaque sub lege naturali plures, hoc est per plures generationes, propitiata fuerat de malis in malum massa dampnata ut inquit Aug. in enchiridion; et propter sub lege scripta huius emundationes per plures generationes sed de generatione in generationem sanctis de personis in personam procreari voluit deus, quibus natura humana se dedit in [illegible] renovata atque [illegible] sue [illegible] ut idem inquit Aug. Huius enim processionem [illegible] evangelium quod principale [illegible] est, et audistis [illegible] dicit: Liber generationis Ihesu Christi filii David filii Abraham. Abraham genuit Ysaac, Ysaac autem genuit Jacob etc. Quot enim generationes ponuntur, tot etiam [illegible] ex qua virgo fuerat propagata huius emundationis subfuisse denotatur. Que quia ab Abraham usque Jacob patrem Joseph inclusive quadraginta ponuntur, qui est numerus perfectus, [illegible] emundationes [illegible] tunc fuisse completam denotatur. Quadragenarius enim numerus qui a denario et quaternario [illegible] nascitur perfectionem designat, inquit Petrus Damiani. Propterea certe patres [illegible] asserunt et demonstrant quod tunc fuerunt nati [illegible] matrimonialiter [illegible] Joachim qui preparatio et Anna que gratia interpretantur ut inquit Jero. Hii etiam fuerunt virginis benedicte sanctissimi parentes, qui adeo [illegible] castissimi coniuges [illegible] ut refert historia [illegible] ex divina caritate et verbo angeli nunciantis ad virginis conceptum sola carne convenerunt sine aliqua voluptatis concupiscentia, ut [illegible] per [illegible] beatam virginem ipsi beate Brigitte [illegible]

revelatum. Volens enim deus ipse qui precepit et mandat honorari parentes, matrem unigeniti filii sui [illegible] dari moribus in conceptu precavit honoribus [illegible] matrem culpe Eva, que tamen ex costa primi parentis sine originali delicto extitit procreata, [illegible] sanctissimos virginis gloriose mirus gratie parentes [illegible] in virginis conceptu singulariter a voluptate preservavit, preter originale delictum quod contrahitur non ex propagatione sed ex voluptate ut inquit [illegible] Aug. Quid ergo mirum si in virginis [illegible] et gratie matris conceptu deus ipse [illegible] sanctissimos per gratiam suam a voluptate custodivit, qui in huius figura in formatione prime mulieris [illegible] in paradiso [illegible] primi parentis soporem immisit Gen. ii. Huius certe rei testis est ipse angelus Gabriel dei fortitudo, qui ad virginis conceptum [illegible] historia huius parentes adducit atque custodivit. Nulli enim dubium sanctissime virginis corpus [illegible] sanctissima [illegible] angelorum custodia ab omni labe peccati funditus fuisse protectam, ut inquit [illegible]. [illegible] tota rei [illegible] testis est [illegible] ipse deus qui [illegible] et dicit: Tota pulchra es amica mea et macula non est in te. Habetur in Cant. iv. Tota [illegible] ad partes [illegible] integrales [illegible] pulchra es amica mea ab eterno [illegible] sibi [illegible] temporalem generationem [illegible] et macula [illegible] originalis delicti non est in te [illegible] emundationis superius descriptum [illegible] de libano [illegible]. Veni de libano, veni, coronaberis, q.d. [illegible] mea ab eterno videlicet de libano, i. candido [illegible] Jero. [illegible] primis parentibus et sub lege naturali [illegible] sub lege scripta [illegible] et precepta ut predictum est emundato [illegible]. Veni de libano, hoc est candido [illegible] conceptu sanctissimorum parentum Joachim et Anne per gratiam [illegible] contra originale delictum a voluptate custodito. Veni ex utero [illegible] coronaberis [illegible] repleta gratia spiritus sancti [illegible] sanctificata [illegible] ambigit [illegible] Jeremia propheta [illegible] non magis repleta spiritu sancto [illegible] prohibet [illegible] virtutibus tuis et gloria populi tui [illegible] virginem [illegible] educendo ex utero [illegible] deus gloria honorificavit populi [illegible] israheliticum [illegible] prophete [illegible] iuxta scripturam [illegible]

patres et doctores in generatione omnis tetigit [illegible] preter [illegible] Christum et Mariam ut in suo Alkorano [illegible] confitetur Machometus. Secundo sicut de [illegible] ineffabili eius generatione temporali [illegible] et eterna [illegible] eius incomprehensibilitate merito queritur per prophetam: generationem eius quis enarrabit, q.d. nullus; sic [illegible] rationale de benedicta virginis generatione [illegible] admiratione queritur: Que est ista que progreditur quasi aurora consurgens. Et hec de primo principali.

Quantum autem ad secundam partem [illegible] inquit [illegible] quod [illegible] designandum [illegible] que sunt ad septem proprietates individuales, scilicet forma, figura, locus, stirps, nomen, patria, tempus, ut communiter philosophi. Hec etenim proprietates simul collecte unumquodque individuum predicamenti substantie ab alio distinguere [illegible] virginis benedicte distinguendo personam admirabilem reddunt, eo quod est impossibile easdem [illegible] ex consequentibus apparebit.

Quantum enim ad primam proprietatem, scilicet corporalis forme proprietatem, merito admiratione queritur: Que est ista, quia ipsa fuit omnium formosissima mulierum. Erat enim corpus eius formosum subtile et [illegible] ita quod [illegible] videbatur esse simulacrum [illegible] hominis, ut inquit Fulgentius [illegible] corporalis stature [illegible] virtute redolente [illegible] palatio dignum fuit imperio; tunc [illegible] ipsam virginem [illegible] formosissimam mulierum, que domina [illegible] regina celi et mundi imperatrix hominum et angelorum [illegible] gubernatrix et domina [illegible] persone [illegible] trinitatis; erat enim [illegible] ut inquit Albertus.

Quantum autem ad secundam proprietatem, scilicet corporalis figure venustatem, merito etiam admiratione queritur: Que est ista, quia ipsa fuit omnium mulierum pulcherrima. Hoc [illegible] probat venerabilis Albertus per singula membra deducendo in libro quem scripsit de laude glorie [illegible] virginis eiusdem. Nichil enim [illegible] in virgine resplendebat ut [illegible] Jero. [illegible] cadit [illegible] ab eterno elegit et preelegit [illegible] angeli [illegible]. Quantum autem

ad tertiam proprietatem, scilicet stirpem, etiam de virgine merito admiratione queritur: Que est ista, quia ipsa fuit omnium nobilissima mulierum. Si enim nobilis est ille qui claris maiorum titulis insignitur, ut dicit Petrus Damiani, aut qui a dignitate suorum [illegible] non degenerat, ut in quodam libro [illegible] inquit venerabilis Albertus, tunc constat virginem fuisse nobilissimam, quoniam omnium suorum [illegible] qui sunt, fuerunt et erunt claris virtutum titulis insignita, non solum non degenerant sed etiam totum illustravit [illegible]; ipsa etiam [illegible] corpore moribus ac vita ceteris insignior [illegible] suam sobolem sanctissimam omnium aliorum et aliarum excedit nobilitatem. Quippe de regia ac sacerdotali stirpe divino nutu procreata, regem regum ac sacerdotem sacerdotum immaculata protulit; regem inquam qui genus humanum a dyaboli ac mortis servitute potenter eripiens ad regni eterni [illegible] imperium; sacerdotem vero qui ad expiandum genus humani delictum se deo patri [illegible] hostiam immaculatam in ara crucis voluit offerre.

Quarta individualis proprietas que una cum aliis personam virginis benedicte distinguens admirabilem reddit est Galilea patria, scilicet in qua hoc non sine mysterio [illegible] procreata. Galilea enim transmigratio interpretatur teste Jeronimo. Voluit ergo deus hodie virginem ut dictum in Galilea procreari, eo quod est illa benedicta femina per quam genus humanum, quod peccatum a paradisi [illegible] vite gaudiis exclusum in tenebris et umbra mortis per vitiorum abrupta oberrabat, lumen [illegible] recepit, per quod ad paradisi et eterne vite gaudia feliciter remigravit.

Quinta singularis proprietas que ipsam virginem [illegible] aliis distinguens etiam admirabilem reddit est Nazaret locus, scilicet in quo non sine grandi mysterio hodie voluit eam deus procreari. Nazareth siquidem virgultum floris vel munditia interpretatur, ut inquit Jero. Voluit ergo deus hodie virginem ut dictum in Nazaret procreari, eo quod est virga de radice Yesse egressa, que in virgulto legis scripte [illegible] humilitate flexibilis [illegible] desiderii et boni operis rectitudine ad superna [illegible] florem protulit pulcherrimum [illegible] fructus [illegible] in ara crucis [illegible] nature [illegible] a primis parentibus in paradiso terrestri [illegible] toti humane nature [illegible]. Quantum autem ad sextam proprietatem, scilicet tempus quo virgo benedicta est [illegible] ex utero non sine profunda causa mysterii contigisse creditur, quod virgo [illegible] in plenitudine

temporum sub autumpno et vindemiarum tempore nos-
ceretur. In plenitudine enim temporum nasci debu-
it, que omnibus gratiis et virtutibus ita plena exsti-
tit, quod et humane nature autumpnus fuit. Sicut enim
arborum et potissime vinearum fructus toto anno ex-
pectantur et in solo autumpno colliguntur, sic fruc-
tus legis scripte tempore que lex prefigurabat,
que prophete predixerant, que sancti omnes ab adam us-
que transacta quanta caritate summo cum desiderio exspe-
ctaverant, solius marie temporibus advenit, quando
tunc vinum quasi de vinis prelibus expressit, quando
latentes sub tegumento littere misticos intellec-
tus reseravit. Convenit etiam in autumpno nasci per
quam velut in autumpno omnium spiritualium carismatum co-
meduntur fructus. Ut inquit Petrus Damianus.
Septima et ultima proprietas que una cum reliquis be-
nignis benedicte personam distinguens admirabi-
lem reddit, est nomine nomine maria, quo eius diem
ipsum hodie appropriatissime nominant. Maria enim divi-
no nomine illuminata vel illuminatrix interpretatur. Illi est
virgini convenienter adeo aptatum existit, quod ad-
ditur [illegible] illustrata mundum illuminat preter sancti
hec enim insignis inter filias puellula non for-
tuitu quidem aut solo placito parentum, ut plerique,
sed divina dispositione nomen accepit, sicut et apud quosque
[illegible] in figura magnum quoddam desse innuit
ut inquit Ieronimus. Maria inquit stella maris
interpretatur. Quid ergo misticum habet interpretatio
nisi geritur pro plenitudinem ostendam. Sicut enim
nautis per maria huius mundi remigantes oportet
notare stellam a supremo celi cardine choruscantem
et ex respectu illius cursum suum commode estimare ut
sic dirigere ad portum valeat attingere estimatum, sic ut
inquit Ieronimus oportet omnes christicolas per maria huius
mundi remigantes, hanc stellam supremo rerum cardi-
ni deo proximam notare marie et ex illius vite
sue cursum dirigere, quod qui fecerit non iacta-
bitur vane glorie vento, non frangetur scopulis
adversorum nec absorbebitur scillea voragine
voluptatum, sed prospere perveniet ad portum quietis eterne.
hec Ieronimus. Prima igitur prius et [illegible] has septem proprie-
tates individuales virginis benedicte personam
eminenter distinguentes impossibile est ut audistis
quartum adeo eminenter in alio supposito reperiri.
Adverto de ipsius virginis benedicte preclare persona
merito admiratione queritur que est ista. Ipsa
fuit formosissima, pulcherrima, nobilissima, gali-
lea, nazarea, tempore autumpnali et plenitudine tem-
porum orta nativitate maria. Et hec de 2o principali.

3m principale

Quantum autem ad tertiam et ultimam partem huius
sermonis inquam brevius iuxta promissum dissol-
vendum nobis est de virginis benedicte operatione vir-
tuosa, que non solum nobis admiranda sed potissime
imitanda proponitur. Mediante occurrit quod sicut
prima diei clarescentis illustratio aurora [illegible]
[illegible] lumen proficit incrementum, usque dum supra
orizontem sol ostendit. Sic prima consurgit
eius femina maria ut gratia seu lumen quibusdam sic
superfusa omnibus virtutum profecit incrementis
usque dum supra orizontem [illegible]
solem pervenit [illegible] et in celo triumphante
supra choros angelorum sublevata ad propria con-
scendit. Sicut enim a summo celo egressio eius filii sic
[illegible] per manum ad nature substantiam humilitatis
occursus eius sic virginis benedicte per gratiam [illegible]
[illegible] in virtute usque ad summum habetur ipsius
[illegible] supposito ergo prius [illegible] septiformi gra-
tia spiritus sancti [illegible] fuisse impletam, quod [illegible]
deducimus sic [illegible] ipsum patebit, considerandum
occurrit quod sicut virgo benedicta tertio sue ab-
lactationis anno [illegible] dicta parentum ad templum
adducta per quindecim altissimos gradus templi sine
humano suffragio conscendit in ipsum ut refert hi-
storia, sic eadem assistente atque dirigente gratia
spiritus sancti per quindecim virtutum gradus altissimos
[illegible] ad huius felicitatis sublevando [illegible]
[illegible] consideraret medium ut specialiter consen-
tius quindecim virtutum gradus per quos conscen-
debant templum mentis sue et misterium sicut adeo [illegible]
[illegible] cum Ioseph marie [illegible]
[illegible] premonstravit. [illegible] ut in tantum [illegible]
virtutum fulgoribus [illegible] mentis insignitum [illegible]
per gradum seu virtutum ordinem [illegible]
[illegible] ad dei et virginis benedicte laudem [illegible]
[illegible] sub correctione tamen ac supportatione [illegible]
[illegible] considerandum [illegible]
[illegible] quod sicut prima humane nature [illegible] voluntate
ad nocem serpentis [illegible] a deo voluntatis dei sapientiam
avertendo, per quatuor vitia principalia dei sapientiam [illegible]
ut audistis ex mente intercepit, que [illegible]
[illegible] in anima malivola [illegible] inobedientiam [illegible]
[illegible] non introibit dei sapientia, nec in corpore sub-
dito peccatis corporalibus [illegible] spiritus sanctus [illegible]
[illegible] virgo benedicta inducente gratia spiritus sancti [illegible]
sic ad deum querendo per quatuor virtutes [illegible]
positas quatuor [illegible] dei sapientie [illegible]
[illegible] quorum malorum [illegible]
[illegible] parentum [illegible] ut inquit Venera-
bilis Beda [illegible] primo gradu ad oppositum

in virgine benedicta reparavit virtutum [illegible] et actus
obedientia, per quam contra prime parentis inobedientiam
[illegible] perfectissime consistit. Certe prudentius quo
a deo habentes esse ex nichilo et per quod et posse
nichil possumus ex nobis tamquam ex nobis sed sufficientia nostra
ex deo est ut inquit apostolus. Hanc autem virtutem
obedientie ex tunc exemplariter virginem habuisse
probatur, ex eo quod tertio ablactationis sue anno [illegible]
[illegible] ex tunc legem dei perfectius servare [illegible]
[illegible] teste Ieronimo. Est quando nichil perfectius
ut audistis fortiter obedire sed contingit [illegible]
superbia. Ut etiam inquit Bern. Hic 2o gradu in
virgine benedicta reparavit virtutum [illegible]
humilitas, per quam contra prime parentis superbiam
[illegible] deo perfectissime stabilivit. Con[illegible]
[illegible] prudenter virgo benedicta se adeo ut
[illegible] ex nichilo, hinc per gratiam spiritus sancti
[illegible] a deo perfecte se exinanivit [illegible]
[illegible] humilitatem [illegible] Hic
[illegible] virtutem humilitatis ex tunc [illegible] virgine
exemplariter habuisse probatur, quoniam quidquid
[illegible] versabatur in mente, quidquid [illegible]
[illegible] ore, aut quidquid unquam exterius
[illegible] humilitatis exemplum ut inquit Ieronimus. Preterea quia
ut audistis dei sapientia non solum [illegible]
[illegible] corpus [illegible] a vitiis et per quos [illegible]
[illegible] Hic tertio gradu in virgine benedicta [illegible]
prime parentis luxurie [illegible] illibata [illegible]
[illegible] se deo quo ad tempus a deo [illegible]
[illegible] ut ex illius [illegible] fieret
[illegible] dei totius virgo esset ut inquit Bern.
[illegible] persona [illegible] placet de illa
virginitatem et virginitatis [illegible] commendat
ut inquit Bern. Hanc autem virtutem ex tunc [illegible]
virgine exemplariter habuisse probatur quod ab
[illegible] non solum virorum consortia [illegible]
[illegible] ut inquit Ieronimus. [illegible]
[illegible] in temporalibus huius mundi [illegible]
in virgine benedicta reparavit quarto gradu
paupertas voluntaria sive mundi contemptus ut
[illegible] Ambrosius per quam virgo benedicta contra prime
parentis avaritiam [illegible] temporalia [illegible]
[illegible] ut Jacobus primo. Hanc [illegible] virtutem ex tunc ex-
emplariter virginem habuisse probatur, quod quidquid ex
[illegible] in seculo, quidquid successionis tem-
poralia a parentibus in mundo habere potuisset, hec omnia
[illegible] ut deum lucraretur ut inquit Bern.
Hiis autem virtutum quatuor gradibus [illegible] gratia
spiritus sancti [illegible] que tunc speculum mentis virginee
mundissimum resplendent atque pollitum, hinc ad [illegible]
[illegible] contra prime parentis ignorantiam
[illegible] tres alie virtutes quibus perfecte
habetur atque possidetur deus [illegible]
quibus dei sapientiam in purissimo sue mentis specu-
lo perfectissime suscepit atque custodivit, expulsis
enim [illegible] principibus vitiis, superbia scilicet et inobedien-
tia, [illegible] de vitiis carnalibus atque [illegible]
[illegible] dei verbum sed per fidem spem et caritatem
[illegible] ut inquit Ambrosius super Lucam. Quia cum homo est ratio-
nalis et per liberum arbitrium [illegible] agit ad
finem, et tante dignitatis est humana conditio quod nullum
bonum preter summum [illegible] et potest sufficere, ut
[illegible] inquit Augustinus. Hinc oportet ipsum hominem [illegible]
[illegible] in debito salutis fine cognoscere quod fit per fidem
et ad ipsum consequendum [illegible] quod fit per spem, et
ad ipsum deum omnes operationes ordinare quod fit per cari-
tatem. Sicut enim fides dirigit et sicut spes erigit ita
[illegible] per operationes bene ordinatas caritas [illegible]
ut inquit Augustinus. Illucet igitur quinto gradu in virgine
benedicta fides, qua dei sapientiam per intellectus puritatem
ita suscepit, quod ipsam primam veritatem [illegible]
[illegible] cognovit, [illegible] virgo per-
fectissima, quoniam lux prime veritatis semper
fuit ei presentissima ut inquit Ambrosius. Illucet
sexto gradu spes, qua suscepta prima veritate per
fidem quam tante est pulchritudinis [illegible] in se sub-
ripit affectum ut inquit Bern. [illegible] ad deum
ut summam bonitatem [illegible]
[illegible] fine collocavit. [illegible] et ipse fuit
etiam virgo perfectissima, qua de bonis celestibus ex
tunc fuit certificata, ad que [illegible] ab eterno fuit pre-
destinata ut inquit Origenes. Illucet septimo gra-
du caritas, qua ut ipsam beatitudinem [illegible]
per humanam [illegible] attingeret que in legis observantia
consistens solo dilectionis precepto consumatur, consumma-
tio enim legis est dilectio ut inquit apostolus. [illegible]
omnem operationem suam ad deum ut fine ultimo beatitudinis
perfectissime ordinavit. Unde etiam in caritate fuit virgo
perfectissima, quia sicut exterius candore candescebat mun-
dicia virginee carnis, sic intus flammescebat amore
gemine caritatis scilicet dei et proximi ut inquit Criso.
Ordinavit enim caritate ego sum inquit sponsa in can-
ticis sed ad deum et proximum, ad deum inquam per vitam
contemplativam, sed ad proximum per activam. Sicut enim per con-
templativam vitam amando est [illegible] et per vitam
activam diligendo est proximum ut inquit Petrus Damianus

fides

spes

caritas

inquit in quadam omelia. Sed quia patres ad dei personae deo per caritatem inmitenti prius incubit inferiores potencias per virtutes componere, quibus activa sive exterior bene dirigitur vita, ut sic illis in caritate debite ordinatis ipsius mentis apex divine contemplacioni liberius valeat incumbere, quoniam mens que mundi gloriam querit vel carnis seu mundi illecebris cedit, procul dubio a contemplacione prohibetur, ut idem per dyaconum inquit. Ideo in virgine benedicta deo per caritatem primo inmitente, mox gratia spiritus sancti ex ipsius mente ad potencias inferiores redundante ipsasque ordinate operacionibus virtutum cardinalium inrubati perfluxit, que in similitudine sunt pro diversitate operum, omnes tamen sunt in radice caritatis, ut moralis inquit Gregorius. Illuxit igitur octavo gradu in virgine benedicta temperancia, que concupiscibiles potencias que appetit bonum gratia spiritus sancti in bonum confirmatam, ut nec ipse vel exterius inordinate appetendo omnino temperate suscepit. Illuxit nono gradu prudencia, que racionis potencia que tendit in verum gratia spiritus sancti illustratam omnia temperate suscepta prudenter diiudicat. Illuxit decimo gradu iusticia, quoniam voluntas racionalis que inter bonum et malum eligit gratia spiritus sancti divina omnia prudenter diiudicata iuste elegit. Illuxit gradu undecimo ipsius virtus fortitudo, que irascibilis potencia que tendit in arduum, gratia spiritus sancti corroborata, que iuste electa fortiter constanterque adimplevit. Hic autem cardinalium virtutum eius in virgine ordo et sic ex modo conversandi virginis benedicte nuncius in templo per historiam possit haberi. Habemus tamen ad practicam et per expressum Luce primo ubi adolescentula mater Maria, primo angeli salutacionem qua eam inter mulieres beatissimam predicabat temperatissime suscepit; deinde ad ipsius angeli primum et verba ob virginalem verecundiam et humilitatem turbata in suo animo discreta cogitabat qualis esset ista salutacio. Ubi gratia et iterum secundo ab angelo eciam ex nomine consolata sibique deceriter opposita allegatione qua eam divino partu concipiendam affirmabat, prudens et discreta nec statim angelo non credere, nec divina usurpare presumpsit, sed ob virginitatis custodiam quam inter mulieres prima omnium deo voverat, prudenter ab angelo quesivit: quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco. Ubi demum et tertio per angelum certificata quod de spiritu sancto in virginitatis integritate dei filio esset fecundanda, ad statim iuste elegit fortiterque conclusit assensum dicens: Ecce ancilla domini, fiat michi secundum verbum tuum. Hiis ergo quatuor virtutum cardinalium gradibus conscensis, quia mens dei prole facta et gratia spiritus sancti inovata non potest in eodem statu consistere, ne augmenta virtutum susciperet aut detrimenta sustineat, non enim accessisse eius minuisse est, ut ait Johannes Cassianus. Propterea consurgens Maria abiit in montana cum festinacione, que quatuor virtuose contemplacionis gradus ut enumerat Bernardus per quos conspicere possit et diligere deus, per que dirigente gratia spiritus sancti perfectissime conscendit. Secundum benedictionem quam spiritus sancti dabit legislator, quam scilicet taliter ordinabit, ibunt de virtute in virtutem, videbitur deus deorum in Syon, sed in contemplacione, ut inquit psalmista. Syon enim specula seu speculacio secundum eius interpretacionem, ut inquit Ieronimus. Illuxit igitur gratia in virgine benedicta primo gradu primus virtuose contemplacionis gradus, lectio scilicet, quoniam per lectionem exterior virgo benedicta pabulum seu semen verbi dei diligenter in mentem colligit. Illuxit gratia in virgine benedicta duodecimo gradu secundus virtuose contemplacionis gradus, scilicet meditacio, qua per acutissimam sue mentis intuitum pabulum verbi dei lectionis exterioris mente appositum vigilanter masticavit atque ruminavit, sed quia sua intuitum atque dulcedinem verbi dei intellectus in meditacione masticatum assequi sentire sine degustacione non valet, nisi deus eum spiritu sancto potaverit, eo quod spiritus sanctus qui omnem docet veritatem est qui sapientis sapor inde dat ac sapidam facit, unde sapiencia ut inquit Bernardus. Hinc illuxit tercio gradu contemplacionis virgine benedicta tercius virtuose contemplacionis gradus scilicet oratio, que ad habendum spiritum sanctum mentem suam pie ac devote ad deum sublevavit, et ipsa oracio sicut pia fuit velut vas semper fuit in virgine benedicta in qua cedit, ut inquit Damascenus. Illuxit postea quartodecimo et ultimo gradus quartus virtuose contemplacionis in virgine benedicta, quartus scilicet contemplacionis gradus, scilicet contemplacio, quia spiritu sancto exortata sue mentis apicem in dei sapiencia comprehendam et amandam libere perpetraverit et exceditur et suspendit. Et de hiis quatuor contemplacionis gradibus et qua discrete se eisdem virgo benedicta temporaliter dispensabat breviter audiamus. Hec siquidem regula virgo benedicta nuncius in templo contemplacioni fruebatur, ut ipsa que in dubie in mente contemplaretur omnis prorumperet a mane usque ad terciam horam orationibus insisteret. A tercia usque ad sextam lectioni et meditacioni vacaret, a sexta vero usque ad nonam se a contemplacione ad actionem convertendo solo exteriore operi, scilicet operi textrino se occupavit. Cum per opera, que ministrat pauperibus templi, convicturis ea que pauperibus templi sui et demostrat ex quirebat, aut suis coetaneis in templo. A nona vero ab oracione non recedebat, quo usque sibi apparens angelus domini de cuius manu semper escam capere solebat, ut ad romanum et eliodorum sic hec tenere elegit, inquit Ieronimus. Sic igitur patet et dicitur quod virgo benedicta per hos contemplacione clarissime quaternis quatuordecim virtutum gradibus veluti aurea quadam tamquam scala ascendebant, sed in que virtutum plenissima fuit. Et ita meditatur exterius in ipsius mentis cogitacione et affectu virtutes

sed contemplative et insuper ineffabiles conformatas armonia, ita qua creatrix et inhabitatrix omnis dei sapiencia delectabatur audire, choruscabant. In sermonibus eius et actibus virtutes, sed actibus et exercitationes ut homines cum merito deum glorificare possent et exempla salutis assumere, ut in sermone nativitatis inquit Ieronimus. Cuius queso ex tanta admiracione cum beato Ieronimo non attendat correctionis armoniam, quo virtutes ipse in virgine resonabant benedicta. Cuius in actibus et virtutibus prudencie ad obedienciam, iusticie ad humilitatem, temperancie ad virginitatem, fortitudinis ad paupertatem, lectionis et insuper lectionis ad fidem, meditacionis ad spem, oracionis ad caritatem, et omnium virtutum cum ipsa contemplacione. Quare enim ad actus prudencie et aliis intendendo, quod est perfecte quam si deo creatori per obedienciam, quoniam sine quo fieri est nichil, Johannis primo. Quid iustius quam mentem deo creatori perfecte per humilitatem stabilem, qui superbis resistit, humilibus autem dat gratiam, Jacobi quarto. Quid temperancius quam virginitatis lilium in humiliacionis valle producere, ut inquit Ieronimus. Quid insuper fortius quam mundum totum propter deum contempnere, immo illa fortiter per paupertatem in vitam eternam commutare. Beati enim pauperes spiritu quoniam ipsorum est regnum celorum. Habemus in ewangelio. Attendite eciam mecum quesumus, precor et dicimus, qua dulcedo in virgine benedicta virtutes contemplative fruebantur. Insuper sub fide pabulum verbi dei diligenter ministrando subministrabat, scilicet lectio. Subministrabat meditacio spei hoc pabulum verbi dei vigilanter masticando atque ruminando. Subministrabat oracio caritati, que sic precantem orando ad deum sublevabat ut spiritu sancto potata sicut cottidie per sumpcionem cibi et potus crescebat corpore, sic eciam per contemplacionem verbi dei cottidie crescebat ex mente. Et cum ex homo non ex solo pane vivit, sed ex omni verbo quod procedit de ore dei, ut habetur Mathei quarto. Hinc virgo benedicta sicut corporali refectione ex sua benedicta corporis cum refectione et sic spiritus vegetacione per contemplacionem in deum cottidie verbi dei habunde capiebat alimentum. Capiebat inquit lectionem, masticabat per meditacionem, diriebat per oracionem, sic spiritu sancto potata atque per contemplacionem totaliter in deum convertebat. Non enim mutabor ut te in me, sed tu mutaberis in me, inquit Augustinus in persona salvatoris

super illud ipsius apostoli: vivo ego iam non ego, vivit autem in me Christus. Est enim divinus amor caritatis et unitivus, ita quod ex ipsum facientes non sinit sui ipsorum esse amatores sed amati, ut divinus inquit Dyonisius. Ecce ergo patet et dicimus quod in qua quaterdenum virtutum scala per quam virgo benedicta conscendens dilectis hominibus viam per quam ascenderent in celum feliciter premonstravit. Talis enim fuit Maria ut eius unius vita omnium fuit disciplina, ut inquit Ambrosius, et superius exstitit allegatum. Et quia ipsa est virgo benedicta typum gerit ecclesie militantis. In figura enim Marie typum videmus ecclesie, inquit Augustinus. Nec hoc preter quaterdenum huius virtutum gradibus, sed et conscripta ex eo quod sicut Maria alteri temporali, scilicet Joseph fuit nupta, et ab alio scilicet deo fuit repleta, sic et sancta ecclesia et spiritu et gratia a deo repletur, tamen in iungitur ad temporalem spem sacerdotii, ut inquit Ambrosius. Ecce igitur quaterdenum virtutum scala per quam quisque primo de in templo mentis conscendere, que est templum spiritus sancti, quam a deo electi ac ipsi ecclesie prepositi veluti Marie Joseph temporaliter preparati. Eorum sic septem primi sit incipiencium, septem subsequentes perfectorum. Hiis quidem sic perfectorum, quod decet sancte seu religiosis aut obedire, ut inquit Macrobius, ut expressius loquamur, sic septem gradus ipsius scale sint omnem etiam viri laycorum qui sunt corporaliter per baptismum et fide et veritate vivunt ecclesie. Et sic septem gradus subsequentes exemplariter habiti sunt principii et brachii secularis, qui per virtutes cardinales subditos regentes fortitudine ac terror populos sibi subiectos corpora custodientes ad mortem, ut inquit Ieronimus. Et quaterdenum huius scale gradus sunt prelatorum et claustri status, qui in principio tamquam medii caritatis inter deum et homines constituti, non solum habet hinc deo pro peccatis offerre sacrificia aut subditos per actiuam dirigere, verum et docere ad vitam, ut inquit Ieronimus, sed eciam viventes presenti reddere racionem de ea quod in nobis esse ut inquit apostolus. Quia enim homo ex anima constat et corpore, sic quod in deum aquo habet esse per caritatem diligere, ut non negligat proximum. Hinc oportet atque decet unumquemque perfectum pastorem ad effigiem virginis benedicte primo mentem, que est dei templum, per hunc quidem virtutum gradus componere, ut postea non ambicione sed a deo vocatus et a superioribus inscriptis sermonibus ad temporale regimen eius assumptus, exemplo beatissimi patriarche Jacob, utrisque desponsatus. Primum suscipiat actiue gemina, nunc vero quietissime contemplacionis complexus

temperancia

prudencia

iusticia

fortitudo

lectio

meditacio

oracio

contemplacio

ex eo valeat mire / quod indefessa caritas ecclesie sicut
per actionis sollicitudinem iugiter satagere debet infi-
deles adducere / ad ipsos christo per baptismum incorporatos
fideles exemplo verbo et temporali subsidio commone-
re / sic etiam per contemplationis sublimitatem ita indesinen-
ter debet ad fidei vigilare presidium / quatenus hos solli-
citet orando reducere quos nequit actio sollicita
admonendo convertere. Hos enim quindecim gradus
virtutum mentis que est sacrarium spiritus sancti / prefigura-
bant illi quindecim gradus scale / per quam in templum
salomonis qui typum gerebat ihesu christi olim con-
scendebant sacerdotes in veteri lege. Intendunt id
etiam et expresse ostendunt ad mentem illi quindecim
graduum psalmi / qui ad paratos / mentis que est templum
spiritus sancti concorditer primo anhelantibus exsolvuntur in temporibus
divini servicii. Hec etiam veraciter est illa scala genesis
xxviii / quam in sompnis vidit Jacob super terram sic
per activam innixam / sed per contemplativam tangebat
celum / et dominum innixum scale / et angelos id est sacerdotes
ascendentes et descendentes per eam / quia enim sacer-
dotes inter deum et homines ut deus est sic constituti.
Hinc apte eos hanc scalam ~~ascendere~~ ascendere et
descendere / ascendere inquam per contemplativam / et des-
cendere per activam. Labia enim sacerdotis custodiunt
scientiam in exemplo et verbo iam dispensando per acti-
vam / et contemplativam sic legem exquirere ex ore eius ex-
quirunt / est enim sic sacerdos angelus domini exercituum mala-
chie 2o / ipsi etiam sacerdotes ut angeli dei ascen-
dunt et descendunt huius scalam / quia sic viri
sui pastores ecclesie secreto contemplationis ad
publicum evolant actionis / sic ab actionis publico
ad secretum revolant contemplationis / quibus inter
dum laudent ubi ceperunt ibi forenses ad
dei laudem operati fuerunt ut inquit ysidorus.
Hec autem ~~nono~~ nove generi sed spiritualis quam
secularis brachii ecclesie militantis / et quid unicuique
eorum statui incumbat per metra subsequentia potest
haberi. Convertitur enim ad brachium spirituale etc. Ecclesie
triumphantis gerit ecclesie quem sic certans ecclesia gra-
dibus distincta ~~tribus~~ ~~tres~~ papa prelates sic et du-
pontifices. Archi presbiteri plebani et ope-
[?] sua dantes actuve secundant opera verbi
ope pascendo bonis premonet. Desuper auxilium
contemplative que rogat orando celum reserat sic
propter hoc ipse abbas more prior pro patre mo-
nachis quoque. Convertitur autem ad brachium seculare. Ecclesie forma
sublimiter sed publica res nacione [?] est sic per
tua factis. Cesar rex duces barones milites nobiles vasalli.
Hec que regant protegant unum vice repellant
...[illegible] militia quod dent pro plebe ... Eque

Precepta misticia sic consul
bus eius sunt

cuique sunt pro eo peximum. Corpus misticum christi sic in
et ipse. Ecclesie sicut mistica per tres gradus sub
divisa subsunt inferiore / sic vita contemplativa per
tres gradus subdivisa / unde religio ecclesie sub
sunt generale ad habenda videlicet continuo gratia
spiritus sancti et caritatis / que verissime est medium et gluten
huius totius mistici corporis ecclesie. Sit igitur primo
et deinde sic vobis ad reformationem ecclesie principaliter
spiritu sancto congregatum / sic semper vobis queso hec
in ymagine virginis ...pta ... preta marie / in
qua velut per speculum spiritus refulget castitatis
et omnis forma virtutis. Hinc queso sumamus ex-
empla vivendi inqua velut exemplari magisterio
probitatis expressa quid corrigere / quid fugere /
quid tenere debeamus ostendunt ut devote inquit
Ambrosius. Et si unicuique ut inquit condicio est possi-
bile per hos xv virtutum gradus virginem
oportet imitari benedictam / sic etiam christo con-
corporati per baptismum gratiam suscepimus spiritus
sancti sine qua nichil meritorium possumus efficere
ut 2o sup. lucam devotus inquit Ambrosius. Sed quia
per originalis peccati fomitem cotidie inque
mentibus contingit pullulare peccata / quod in virgine
benedicta nullo modo potuit evenire. Ea propter
per actionis sollicitudinem vacare sancte mentis pe-
nitentie vigilanter agere mentis oportet ... contulit
Et primo peccata fortiter extrahere per contritionem. 2o
extra provere per confessionem. 3o agro mentis
a viciorum silvis inficere expurgare per satisfactionem
nec sic corpus a viciis castigando / et aliis in
tentibus flagrando. Et ut virtus in posterum pru-
dentibus contingat / oportet quod quilibet quidam
tunc perfectus spiritualiter etiam in contemplationis
arte sublimatus per actionis sollicitudinem
tamquam expressimus index carnis et sensibus ita
vigilanter presideat / ut nullatenus insidiator
dyaboli qui a deo lubricus est quod nisi capite
tenea[tur] totus illabitur ut inquit Jeronimus. Unde
venisse videat ut posteaquam veniet incipit ipse
hostium claudat. Dominus. Declinate a me maligni
scrutabor enim mandata dei mei. Quod postremum
virginem imitando ac ad mei subsidium
de virgine / quod nobis concedat filius eius be-
nedictus ihesus qui cum patre et spiritu sancto vivit et
regnat deus in secula seculorum. Amen.

Explicit
Sermo fratris Arnoldi de ... professi domini monasterii ... Basilee
ordinis sancti benedicti / dedicatus ... in die nativitatis virginis
marie anno domini mo ccc xxxv.

Sermo de beato dionisio per dominica xix

Ascendens ihesus in naviculam transfretavit
et venit in civitatem suam / matthei ix / et in ewangelio
hodierne dominice. Cum verba hec audirem
Romani archiepiscopi ... priorum ceterum viri celeberrimi / more
arbitratus sum sub huius hic plantarie magnum
et sublime late misterium / conatus sum secundum ex spiritu
mentis acie investigare atque concipere / sed sicut cum
venatico in vestibus sunt / qui dum ad ferinam canit ve-
nati digitum sub terra lates odoratu sentit / quod
tamen nequid apprehendere unguibus aditus
ardua unitur humum aperire / deinde palpitat latrat
et importuna ferit sua lingua palatum quo adusque
venerit dominus eius qui sibi terram effodiat / sic a-
postoli a christo petierunt ut parabolas exponeret / sic
et ipsis discipulis scripturarum sensum aperuit / ut igitur
sub huius verbis si quid salubre nobis et congruum
... si quid accommodum eruditioni nostre dei virtute
et gratiarum suorum fatebimur implorandam / quam ut
facilius impetremus / ad mariam dei genitricem
convertamus sibi portantes id gabrielis oraculum
Ave gratia plena etc.

Ascendens ihesus in naviculam etc. Ut in nostri thesei
breviloquiis ... gratia ... sensu committentes ...
... inspiciendum est quod ihesus in navi-
culam ascendit / quod transfretavit et venit in civitatem
suam / quibus breviter explicatis ad solempnitatem
hodiernam sermonem convertentes per karissime vite
et meritis in gloriosissimi martiris dyonisii so-
nomine eius applicabimus hec omnia. Hoc itaque pro
gressu ductore deo nostro sermonis sive attingemus.
Primo consideramus ... genus humanum in ...
re navicula huius seculi mare transiens / magis
... inundante temptationum procella naufragium
pertulisse id est de celo prospiciens clementissimus dominus
aliquam in illud horrendum oceanum et tartareum
pelagus descendere / a quo emergere nemo potest /
quiens de superna civitate ihesum ... humanitatem
assumendo dignatus est illi succurrere / et naviculam
sic ... ascendens in funiculo caritatis et excel-
sa virtute patris arcubissime hac ... laserne
divinitatis inter mortuos computatus / iam virtus et
caritate ... sursum ... attrahet / ... mea
... Jo. xij dicebat ipse salvator / si exaltatus fuero
a terra omnia traham ad me ipsum / de hac ... et
penitentie naviculam ... omnibus nobis instituit / ad
quam quamquam ab innocentia ... cadens remigium salvus
tamen et sursum emerget. Hinc est quod dicebat
Jeronimus penitentia est 2a tabula post naufragium /
... respondens christo fideles a viciorum fluctibus

bus erepti / ad celeste premium tamquam ad littus sal-
uti perveniant / ymo et christus in ipsa crucis navicula
huius vite mortalis amaritudinem transfretavit /
et venit in civitatem suam / sicut scriptum est / luc. xxiiij /
Nonne oportuit pati christum et ita intrare in gloriam
suam / hanc quoque crucis et penitentie naviculam
ingredi nos docebat salvator dicens / si quis vult
venire post me abneget semet ipsum tollat cru-
cem suam et sequatur me / matth. xvi. Sed preter ipsam
crucis naviculam / divina sapientia omnium artifex quan-
dam magnam fabricavit navem / intra quam
omne hominum genus pro sua salute contineri voluit
est / eam quoque ecclesiam etiam appellamus / id est scri-
bitur act. xxvij nisi in navi manserit salvi
fieri non poterit / inter eas autem discernendum est
consensus. Illa namque crucis navicula hominem per-
ditum a morte redemit / ista ecclesie navis redemp-
tum in se recipit. Illa mortuum vivificat / ista
resuscitatum nutrit et in vita conservat. Illa est
navicula piscatoris / hec est navis institoris de lon-
ge portans panem suum prov. ultimo. Quia etenim sacra-
mentorum virtutum alimenta ac cibum qui non peri-
sum gerit / ex quibus alimur omnes / ex quibus in
christo concreti accepimus et in unum perfecti possimus
evadere. Hanc ecclesie navem quam christus ascendit
ad eam regendam ut in huius mundi salo pressurarum
compesceret fluctus / et quos deus sibi prescivit sal-
vos ad salutis portum dirigeret / cum autem venisset hora ut ex
pleto suo ministerio rediret ad patrem / et ab ecclesia cor-
pore absens esset / futura prudens eorum pressuram
in hoc mundo ut omne periculum evaderent pro eis
oravit dicens / pater sancte serva eos in nomine meo quos
dedisti michi Jo. xvij / et paulo post / non pro eis tan-
tum rogo sed et pro eis qui credituri sunt per verbum eorum
in me. Et quoniam corporalem presentiam ab ecclesia sub-
tracturus erat ac rectore careret / et ne forte nau-
fragium pateretur eam petro suisque successoribus
gubernandam commisit / quod et si interdum vacilla-
re videamus / nullatenus est quod de ipsius salute debeamus
desperare / sed anchoram spei in ea figentes to-
tis viribus illi prestandum est auxilium / inquit enim
Ambrosius navis petri sicut mt. fluctuat / sed non
vero lucam repletur piscibus / ut ecclesiam inter-
dum fluctuantem sed postremo exuberantem ag-
noscas. Hec igitur navis est que post multa in
hac amaritudine vite pressa pericula omnes
electos reducit ad priam / in qua ihesus ascen-
dens transfretavit et venit in civitatem suam.
De magna navi militantis ecclesie brevi men-
tione per acta / quandam naviculam ab ea deri-

nota de navicula ecclesie

vacuam ingrediens. Tu enim crucis navis ex multis populis fidelibus constituta sit, non indigne arbitramur sanctam matrem nostram ecclesiam esse velut quandam naviculam, in qua populus recipitur, in qua fides eius sanctissima per mare huius mundane conversationis vehitur atque incolumis servatur ab errorum incursu, et tandem hec navicula superata viciorum turbine adiutorio gratie ad glorie portum evadit. Non est siquidem facile nobis hoc turbulentum mare transire. Semper enim fidelibus est iratum, placatum numquam. Nunc variis sollicitudinibus conturbatum est, nunc asperis moribus intumescit, nunc horrendis temptacionum fluctibus concitatur. Nemo quippe mortalium est adeo perfectus qui huius maris pericula quedam apud se expertus non fuerit, aut de hiis verbum perfecte facere queat non expertus relatu. Scriptum est enim Ecclesiastici xliii: qui navigant mare enarrant pericula eius. Hoc eleganter figuratum est nobis Matthei viii, dum Christo ascendente in naviculam cum discipulis suis motus magnus factus est in mari, ita ut navicula operiretur fluctibus. Per hanc profecto naviculam ecclesia nostra designatur, que Christum et discipulos eius et Christi fidem ac discipulorum gesta, doctrinam et exempla intra se commemorat. Nichilominus tamen sepe numero temptacionum fluctibus operitur, preter quod utique, si idem ipse suavi clementia consolationis illos non refrenaret, impetus. Cur vero ecclesia nostra navicula censeatur, in promptu est racio. Navis enim undique clauditur et mari negat ingressum, sursum autem aperta est. Sic mens nostra Christi claudit ad mundana, ad Galatas vi: michi mundus crucifixus est et ego mundo. Et omnia delectabilia mundi contemnens cum Paulo dicit: propter Christum omnia arbitratus sum ut stercora. Sursum autem aperit in celum et optando inhiat ad eterna, dicens quod scriptum est ad Philippenses iii: nostra conversatio in celis est. Inter huius autem in(ter)torum naviculas quoddam genus est ad quod pertinet Christi fidem claram tamen et doctrinam non tantum in se conservare, sed et predicando ceteris communicare et aliquid gratie spiritualis impertiri, ut apostolos Christi, quorum predicacio in omnem terram exivit. Neque illi requiem accipere licet donec portum attigerit ubi huius fidei thezaurum sanctissimum in novos populos fructuose valeat dispensare, quemadmodum Paulus et Barnabas, cum fidem et preceptorum admissionem iudeis denunciantes eos repugnantibus dixerunt: vobis oportebat primum loqui verbum dei, sed quia repulistis illud et indignos vos

iudicastis eterne vite, ecce convertimur ad gentes, Actuum xiii. O infelicem iudeorum nacionem, que tam preciosum, inestimabile et saluberrimum donum fidei contempsit et recipere Christum renuit, dicens illud Iob xxi: recede a nobis, scientiam viarum tuarum nolumus. Sed felicem dixeris gentem illam que oblatam sibi fidem amplexata est, qua celum ingredi meruit et beatorum regnum hereditate possidet. Hac igitur consideracione divinus Christus in naviculam ascendit atque transfretat, cum quispiam spiritus sancti predicator domini et legem evangelicam suscipiens predicando defert per infideles homines naciones, ubi nova eciam nacio vel populus dei verbum amplectitur et uno fidei consensu plures convertuntur, constructa est nova dei civitas, ad quam Christus tunc dicitur pervenire, ubique sanitas ... ad quam recipit tunc ... a morbo liberata evangelii textum paraliticum ambulare dum prohiberet, et impotentem facit ambulare, dum infundit fidei virtutem infidelitate sublata, ut in via dei valeat homo rectum exercere progressum. Scriptum est enim: per fidem ambulamus et non per speciem. Hec verba que diverso sensu pater indicabimus.

Ascendens Ihesus in naviculam transfretavit et venit in civitatem suam. Item recte, presbiter vir doctissimus, de Christo in naviculam super ascendente sub generali sermonem fecimus, nunc super est specialius subsumere, quo pacto videlicet Christus Ihesus in cor ... gloriosissimi martiris Dionisii ascenderit, et eo mediante transfretando venit in civitatem suam. Sine dubio divinus Christus in cor ... martiris ascendisse, nichil aliud putandum est quam Dionisium Christi suscepisse fidem, et per professionem ... velut per equora turbida navigando ad ceteros transmisisse ... et eos convertisse. Qualiter autem quo ordine id actum est, paucis recensebo. Legimus siquidem Atheniensium, ubi apud ... vas electionis Paulum gencium doctorem eximium et ante ... Athenis predicasse, ex quorum scola illi ... ac Stoyci ... sua experientia ... erant in liberalibus artibus latentes rerum ... qui et si investigando ... studia ... conspicuis ... intercepit ... quam mente ... doctrina omnibus ... Unum videlicet ... omnes esset ... paulus ... et ydolorum cultores ... fidei cordibus ... superstitionem ex corum ... ad veri dei ... atque sic ... titulo, cuius erat subscripto: Ignoto deo, qualiter

autem hec ara, alia deo consecrata sit, non puto numquam ... cum omnibus manifestum sit, quod illo in tempore quo passionibus redemptor noster Ihesus Christus pro nobis pati dignatus est, dies eciam solito mutatus est in noctem, et lux in obscuritatis tenebras. Quod admirantes philosophi qui in Athenis erant, precipue Dyonisius Ariopagita inter ceteros philosophos non minimum illius eclipsis racionem ... inveniente potius ... oportere ... vero ... inter sua simulacra aram deo ... subscriptus est titulus: ignoto deo. Sed cur philosophi deum nature ignotum appellarunt? ... philosophi divinis lumine sui dei cognicionem attingere ... rerum multitudine, sed ordine, sed mutabilitate ... esse unum eius ... immutabile ... referendum ... in hoc seculo aliqua sunt que sine principio et fine ... alia ... principium ... non ... esse eternum ... principium ... neque fine ... plurimas ... esse causam ... quibus negabant principiis facile fuit hec omnia concludere ... quasi scala per quam philosophi ad dei cognicionem elevari potuerunt, iuxta id quod dicebat Paulus ad Romanos primo: invisibilia enim ... per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur, sempiterna quoque eius virtus et divinitas. Cum sit persona trini ... ab homine minime ... nobis ... intellectus ... potest ... apprehendere ... philosophorum ... deus ... cognoscibile ... pulcritudo, origo, magnitudo ... plenitudo, operacio et ordo ... summum ... potentissimum ... et adorandum ... in opibus manuum tuarum ... in sapiencia fecisti, impleta est terra possessione tua. ... Athenienses ... ad totum cognitum ... perventurum ... Paulus ... ignorancia ... ad veram cognicionem et fidem eos ... sermone satagens

convertere ... que colentes ignorabat, deum scilicet celi et terre, qui cuncta ex nichilo produxit ac esse, ... certo numero, pondere et mensura disponens, in quo vivimus, movemur et sumus. Verum quia non satis est deum cognoscere et principium credere, sed in quo salus existit Christum incarnatum credere et ut reparatum ... teste Petro Actuum iiii: Non est in alio aliquo salus, nec aliud nomen est sub celo datum hominibus in quo oporteat nos salvos fieri. Secundo Paulus pro conditione quantum ad humanitatem eos edocuit, quia veniens in hunc mundum cum hominibus conversatus est, pro salute ... despiciens ... illius ignorancie qua divinus honor transferebatur ad ydola, qui pro omnium salute mortem sustinuit, maxima ex caritate ad genus humanum et obediencia ad deum patrem, qui suscitavit eum a mortuis, prebentem omnibus fidem ... Cum autem Paulus talibus dictis et gravioribus sentenciis Atheniensibus philosophis persuasisset, quidam hoc dogma salutis contempnentes dixerunt: audiemus te de hoc iterum ... quia Ihesum et resurrectionem nunciabat. Alii vero ex quibus fuit Dyonisius Ariopagita, ad credendum accessissent, considerato maxime divino miraculo coram cunctis astantibus facto ... ad hoc ... decepiret, forte ... Dyonisius Paulo ... in nomine Ihesu Christi nati de virgine crucifixi qui resurrexit et ascendit in celum, vide et viderit, statim credam. Quo facto illico ... vidisset Dyonisius ... fidei ... palam confessus est ... baptismatis lavacrum ... postulavit ... a Paulo ... Atheniensium episcopus ordinatus, totam civitatem ... ad Christum convertit. ... Dyonisius ex philosopho theologus effectus est ... prophanarum dedita, consecrata est Christi ... in alto ... divine sapiencie pelagus ... Cor. ii: Ego in altissimis habito ... profunda namque ... abscondita ... perfectos erudiet ... ad Cor. ii: sapienciam loquimur inter perfectos. Sed prochdolor quosdam reperimus, qui absque dei missa ... absque ... doctorum ... theologorum ... intellectus navicula ... in altum divine sapiencie deducere, hii profecto ... in errore decidunt et immerguntur. Hii ... ascendunt usque ad celos, descendunt usque ad abyssos erroris et confusionis, quemadmodum ille

est dicere potest illud ps. Veni in altitudinem maris et tempestas demersit me. Non sic dominus Dionysius, sed paulus super astra sublimatus audiuit de celestibus archana verba silentio premenda, que in quatuor voluminibus nobis scripta reliquit. Primum est de celesti yerarchia in quo omnium angelorum gradus ordines dignitates et officia prout in celo sunt describit veraciter, ut puta quid agant seraphin ardendo sub summam bonitatem, quid cherubin erga veritatem eternam, quid throni circa diuinam maiestatem, quid dominationes imperando, quid virtutes exequendo, quid potestates expediendo, quid principatus regendo, quid archangeli reuelando nuntiando, quid angeli reuelando. Dant enim operam operi ne stantes cadant et cadentes adiuuant ut resurgant. Secundum volumen est de ecclesiastica yerarchia quam in tres distinxit portiones. Prima est legis id est partis veteris testamenti, que in ceremoniis sacerdotum, quod in variis figuris et oraculis Moyses populo carnali olim distribuit. Secunda pertinet ad presentem ecclesiam, partim visibilium sacramentorum dispositam figuris, partim contemplatione veritatis perfecta. Est enim sensus presentis et futuri particeps. Tertia vero ex parte iam est inchoata, principaliter contemplationis sed perficienda post gloriam resurrectionis future, quando invisibilium sacrorum sublatis velaminibus veritatem eternam claritate propria contemplabimur. Tertium est de diuinis nominibus in quo sua elevat intelligentia ad referenda diuina, non quidem in persuasibilibus humane sapientie verbis, non enim hec ab humana eloquentia exprimi queunt, sed ex diuina virtute humanam mouente potentiam. Dominus Dionysius hec in nescia et ineffabilia locutus est. Quartum est de mystica theologia que docet celestia mysteria, non ea per creaturarum imagines, sed altiori et digniori modo in deo esse conferenda. O virum eleuatissimum, cuius spiritus licet terreno corpori iunctus cum angelis conuersabatur, celos transscendens trinitatis celum penetrauit, diuinorum secreta prospiciens, que legimus in eminentiorem aquila Johanne volasse, atque super [illegible] credidisse super secretis mysteriis que ex fonte diuino hauserat Johannes dum super pectus domini recubuit. O clarissimum virum qui tanto diuine sapientie splendore refulgebat, quem ipsum arbitratum non fuisse satis ydoneum ut susceptam christi fidem predicando aliis dispensaret, [illegible] tione mentis eius dicere nauicula [illegible] doctrinam philosophus mundi fluctus properat ab athenis in franciam usque transuexit. Cum enim post petri et pauli passionem romam venisset, a beato clemente tunc christi vicario in galliam missus est, transfretans [illegible] ancelatam patriam christo lucrifecit. Audiens ante

amplissimam galliarum regionem ydolis prophanatam demonibus mancipatam fuisse, [illegible] discipulis in diuersas [illegible] sic abire, ac beatum regulum arelatem [illegible] constituit. Ipse quoque cum beato Rustico et Eleutherio gallie fines penetrans parisius usque peruenit, a qua eius verbo ydola expulsans plebes ac regionis illius conuertit ad christum, sed non absque labore graui diuersis suppliciis. Tunc enim a ministris sathane ac sacerdotibus ydolorum, dum populo predicaret, tanquam filius mortis [illegible] phensus tunc collaphizatus dentibus et diuersis [illegible] allegatus doloribus [illegible] tenebrosi carceris [illegible] super [illegible] ferrea [illegible] positus flammis [illegible] extensus, tunc bestiis [illegible] multo in dagnatis [illegible] ad deuorandum [illegible] ferocitate [illegible] compescuit et vertit in mansuetudinem [illegible] ardenti clibano missus [illegible] incendio nil angustie passus [illegible] et multis aliis affligebatur tormentis. Post hec autem grauissima supplicia in [illegible] carcere [illegible] deus [illegible] non deserens in [illegible] apparuit cum astra offerens [illegible] maxima merces tua [illegible] meus. Quia meritum est maxima [illegible] palmam capitis [illegible] venisset hora ut sui laboris palmam caperet, hanc sententiam recipit gloriosissimus Dionysius cum sociis suis post orationem flexis genibus [illegible] decollatus est, quo in loco [illegible] candidissime decollati sunt, et quod [illegible] mox lux immensa resplenduit, et quod [illegible] corpus eius [illegible] beatissimi Dionysii [illegible] caput quod suum [illegible] detulit in manibus [illegible] angelo ducente [illegible] celestis [illegible] a loco qui nunc mons martyrum appellatur usque [illegible] ad eum locum ubi diuina electione atque prouidentia [illegible] modo requiescit, atque angelorum [illegible] quod laudes christo dulci carmine [illegible] audierunt multe turbe [illegible] Sanctus [illegible] optimus [illegible] Dionysius orthodoxa [illegible] doctrina [illegible] infidelitatis pelagi [illegible] fluctibus agitata et turbinibus [illegible] in franciam [illegible] ad littus [illegible] regnum [illegible] in [illegible] sua Francia [illegible] venisse in [illegible] a se abdicauit [illegible] ydolorum cultu [illegible] verum deum in mortalem regnatem [illegible] ex nichilo cuncta creatorem usque [illegible] adorare [illegible] in [illegible] errore [illegible] eo cultu desistentes [illegible] Vnde Jeronimus in epistola contra vigilantium de [illegible] loquens ait: Sola gallia [illegible] beatissimi Dionysii [illegible] non laude sua [illegible] beatissimi Dionysii

esse arbitramur, que expiationis hanc graciam adeo accepisse in fide qua impresserat, error non delaret ei sufficiat in [illegible] credere, quin ymmo pro christo et eius sponsa ecclesia plurima subiit certamina, Ingentes [illegible] exhortatorum ad philosophos primo dicunt, hoc nobis donatum est pro christo non solum in eum credatis sed ut etiam pro illo patiamini, quod non legerit contra infidelium [illegible] rabiem strenue francos bella gloriosos triumphos, quis nesciat romanos pontifices pristinis temporibus a tyrannis de sede petri [illegible] eiectos per francorum reges restitutos fuisse. Sane [illegible] tanta [illegible] et terre [illegible] obtinuit [illegible] reges regum apud omnes meruit [illegible] appellari. Sed in hac re silere in [illegible] dicet qua loquar, tum quia rerum gestarum dignitas elegantissimum [illegible] expostulat qui genere dicendi gentes maiestati rerum ad aptaret, [illegible] ardua dicendi [illegible] nobile [illegible] describens historiam [illegible] videret aliis ab [illegible] Hec igitur dimissa [illegible] et ubi thema, [illegible] tempus in [illegible] patronum sibi fuisse oblatum ut [illegible] si quis [illegible] doctissimum francie regnum tanquam [illegible] populum [illegible] patronum in calamitate ut [illegible] grauatus a multis [illegible] membris [illegible] dum ferre non possit, [illegible] virtutis attenuata [illegible] graues angustias [illegible] solum [illegible] solamen [illegible] nathan [illegible] langueres [illegible] ut solet [illegible] firma [illegible] constituit [illegible] gloriosissimum martyrem Dionysium francie apostolum hunc patronum [illegible] deo [illegible] obtinuisse, non ingrate [illegible] hanc sacratissimam [illegible] modum [illegible] ad ipsum fecisse certe [illegible] hac [illegible] dei [illegible] tot et tantis [illegible] mouet et ad [illegible] fletu, [illegible] dei [illegible] tot et tantis periculis patet [illegible] et [illegible] salutem tractatum [illegible] ut [illegible] prudentie [illegible] sollicitudine [illegible] publice et [illegible] federis et amicitie [illegible] mortalibus [illegible] dedisse atque optatum [illegible] patrem sibi mutuo fuisse pollicitos, qua conseruata [illegible] patronis [illegible] infirma

ad prosperitatem resurget, sicque gratias agens glorificabit deum qui dedit talem potestatem hominibus. O francorum numquam hac pace felices, considerate [illegible] quod tanta discordia [illegible] magis ac magis angebantur in dies et a [illegible] totaliter [illegible] a quo nunc gratia [illegible] erepti dicite illud ii machabeorum primo de magnis periculis a deo liberati magnifice gratias agimus ipsi [illegible] rememorate semper hanc [illegible] hoc dei beneficium, prout [illegible] religio [illegible] in nobis [illegible] voluit enim dominus ut [illegible] et liberatio filiorum [illegible] de egypto ab eorum memoria nunquam recederet, ut legem obseruarent, sicut scriptum est Exodi xiii: erit quasi signum in manu tua et quasi monumentum ante oculos tuos ut lex domini semper sit in ore tuo. O francorum quid retribuet [illegible] pre matri qui gemitus inenarrabiles deuotas orationes et longa suspiria pro vobis emisit in celum, quod clementissimus deus per hanc pacem consolari dignatus est, [illegible] hec verba per ysaiam prophetam plorans nequaquam plorabis, miserans miserebitur tui dominus ad vocem clamoris tui, sed et si pacem [illegible] regnum [illegible] dudum [illegible] apud ceteros magna [illegible], hoc tamen beneficium merita sua superant. Vnde dicere potest illud Genesis xxxii: minor sum cunctis miserationibus tuis. Porro sancte [illegible] super vos [illegible] mittunt, in [illegible] non pontifex summus velut pater optimus [illegible] atque [illegible] miseriis [illegible] patiens legatorum plurimis vos [illegible] concordare [illegible] et ad dominum orando dixit: Pater sancte serua eos in nomine tuo quos dedisti mihi, ut sint unum Johannis xvii. Neque voluit hanc pacem absque suo legato [illegible] Non [illegible] vos relinquet orphanos, sed ad te o sacratissima synodus [illegible] ultima et certe ab hac [illegible] tuos [illegible] in rebus agendis [illegible] Nam [illegible] tu [illegible] intellectum hanc [illegible] ardua [illegible] difficile complesse [illegible] decretis [illegible] amicitiam [illegible] atque [illegible] nomine apud mortales [illegible] fiet [illegible] verbis [illegible] virgilii [illegible] dum fluuii [illegible] dum montibus umbre [illegible] dum sydera pascet, semper honos nomen que tuum laudesque manebunt. Patres autem [illegible] in beatis gloriose sedes parabuntur [illegible] prestante christo Jhesu qui cum patre et spiritu sancto viuit et regnat in secula seculorum. Amen.

Sermo quem fecit [illegible] pater [illegible] in sacro concilio Basiliensi in festo omnium sanctorum Anno domini m° cccc° xxxv°

Cum apud insignem patrum [illegible] hodierna die locuturus sim et verbum dei

quadam ex parte proposuimus nichil congruencius in visum est quod aut in festorum eius celebritate quam patrum nostrum beati sedulitatis requiescunt sermonem facturus beatitudinis verbum in ipso ingressu sermonis ponerem ut beatorum plenipotentem beatitudinem materia respondeat et audiencium loquens per desiderium ad eternam beatitudinem capescendam vehemencius inardescat. Illam ergo ad hoc pro themate beatitudinem assumpsi que benedicti redemptoris nostri domini Ihesu beato ore prolata exstitit Mathei v capitulo ad presentem festivitatem adducta sub tenore sapiencius in benignissimis auribus vestris insonuit.

Beati mundo corde quoniam ipsi deum videbunt. Mathei v.
Et si ad deum qui summum et altissimum tribunal habet per doctissimum tamquam immediate accedere et eius abscondita consistorialibus advocatis preces suas fundere per orationis tramite facultas libera esset non est deus ut homo qui arrogante dedignetur pauperes et infirmos audire. De illo namque scriptum est: quis sicut deus noster qui in altis habitat et humilia respicit in celo et in terra. Et alibi: nec despexit deprecationem pauperis. Tamen aliquo confidencius illius maiestatem imploramus cum alicuius grati mediatoris auxilio freti ad eius ineffabile consistorium accedimus. Non enim frustra apostolus ad Thimotheum ii ait: unus deus unus mediator dei et hominum homo Christus Ihesus. Cum in divinitate eius tam excelsus mediator attenditur alium ad illum mediatorem interdum valde congruens esse monstratur. Unde Bernardus in sermone ait: sufficere poterat Christus siquidem et nunc omnis sufficiencia nostra ex deo est sed nobis bonum non erat esse hominem solum. Et paucis interpositis addidit: divinam in eo verentur homines maiestatem, absorpta videtur in deitate humanitas, non quod mutata sit substancia sed affectio deificata. Non sola illi cantatur misericordia, cantatur pariter et iudicium. Quia et si didicit ex hiis que passus est compassione ut misericors fieret, habet tamen et iudiciariam potestatem. Denique deus noster ignis consumens est. Quid mirum vereatur peccator accedere, ne quemadmodum fluit cera a facie ignis sic pereat ipse a facie dei. Iam nec ipsa inter benedicta in mulieribus videbitur ociosa. Invenietur equidem locus eius in hac reconsiliatione. Et sequitur: opus est mediatore ad mediatorem istum, nec alter nobis utilior quam Maria. Unde si omni die omni hora ad hanc mediatricem mediatoris additus non claudatur, illo tamen presertim tempore audacius illam interpellare non incongruum est quo eius gratia solempnia ab ecclesia dei presentantur. Solent enim

principes illis diebus se liberaliores ostendere quibus alicuius solempnis gaudii leticia celebratur. Unde et Assuerus Hester ii in magnifico esset apparatu Cum esset peticio tua Hester ut detur tibi, et quid vis fieri etsi dimidiam mei regni partem petieris impetrabis. Dominum autem quod de presenti die colimus eiusdem festa gaudia excedit. Est enim illud in quo voluit Christus verbum veritatis lucis Lucas xxiii edunt et bibunt super mensam celestem in regno dei. Magno ergo fervore et confidencia conatu virginis beate clemenciam nunc imploraturi debemus. Cum mediatricis que celestium consistorium omnes status transcendit sed et totius in coetibus beatorum in terris excercitus laudibus innumeris celebratur. Illius ergo benignitatis cordis clamoribus invocemus ut apud clementissimam auctorem deum hominem dei et hominum mediatorem accedens clementer nobis impetrare dignetur cordis innocencia devote dispositi quibus verbi divini quod incepi predicaturi proposui non inaniter sonantis (?) consideret sed animos nostros sic interna stimulatione conpungat ut non lingua sola nec aure dumtaxat corporis sed intimis votis corporis sermonibus hercium (?) offerentes illi submissa voce ut ab antiquo salutare eius ab sensatu extitit illa divini nuncii salutacione gratissima dicendo Ave Maria.

Beati mundo corde quoniam ipsi deum videbunt.
Beatitudinem quam felicitatem antiqui vocaverunt patres prudentissimi esse ultimum hominis finem et summum omnium operatorum bonum ut sicut Aristotiles in primo ethicorum loquar plurimi confessi sunt tam sapientes quam indocti. In hoc felicitatis nomine consenserunt. Sed qua in re consistat hec felicitas quam nos beatitudinem vocamus non modicum altercantur. Et in eius cognitione sapientum sententia ab indoctorum opinione non mediocriter discrepant. Nam licet in illa ultimum et verum finem omnis humana cogitacio tendat, attamen quia apprehendi possit multi tamen ex ea re qua apprehendi possit multipliciter erraverunt. Unde Augustinus de vita beata ad Galonem ait: puer Galo frater omnes beate volunt esse ad inveniendum quid sit quod beatam vitam efficiat caligant, adeo quod non est facile consequi beatam vitam cum ab ea quisque eo longius recedat quo ad illam concitatius fertur. Hinc ergo varii errores et opiniones multiplices surrexerunt quibus hic ut veritas cognita fallacie claritatis splendeat velociter transcurramus. Nonnulli enim eorum divinitus beatitudinem esse putarunt. Eo eo decepti quod divinitatis gremio cuncta contineri credebant. Salomone dicente: pecunie obediunt omnia. Et homini necessariis

manifesta est cum et si divinarum duas species naturalem videlicet et artificialem constituamus. Naturales siquidem ille quibus natura perfecit ipsas cibum et potum vestimenta et habitacula habitanda et humana nobis immediate ministrant non propter se sed ad sustentandam humanam naturam queruntur. Peccunie vero quas artificiales divitias vocamus ad naturales acquirendas reperte sunt. Quo ergo ulle earum ultimum finem racionem habere possint cum artificiales propter naturales naturales autem propter sustentationem humane vite desiderentur. Assertio ergo prophetica ait in psalmis: divicie si affluant nolite cor apponere. Secundi vero in honoribus illa fore asserere rursus eo forsan moti quod Aristoteles in iiii ethicorum honorem vocat premium virtutis et divine magestati honoris obsequium ut excellentissimum quid atribui solemus dicente apostolo soli deo honor et gloria. Sed illorum error luculentissime patet quod honor potius in honorante quam in honorato sicut eundem Aristotilem in primo ethicorum. Hinc ergo licet beatitudinem premia promissio honor adhereret in honore tamen beatitudo principaliter non potest consistere. Tercii in fama et claritate glorie mundane beatitudinem posuerunt quasi hoc stabilissimum bonorum et diuturnissimum esse videatur dicente Boetio libro ii prosa vii: vos immortalitatem vobis propagare videmini cum futuri famam temporis cogitatis. Sed hos errasse manifestum est. Cum plerique claritatis fame sine veritate cadere oriatur eodem Boetio libro iii prosa vi dicente: plures magnum sepe nomen falsis vulgi attulerunt (?) abstulit. Quo quid turpius excogitari potest. Nam qui falso predicantur suis ipsi necesse est ut laudibus erubescant. Licet ergo ex glorificatione que a deo est dependeat hominis beatitudo de qua scriptum est psalmo xc: eripiam eum et glorificabo eum. In mundane tamen glorie que claritatem celebritatis sit beatitudinem non potest efficere. Quarti autem potencie attribuere beatitudinem sunt conati, quia hec deo quodammodo homines similes facit. Unde de potentibus intelligi solet quod scriptum est Exodi xxii: dijs non detrahes quasi principes et potentes dei quandam in terris habeant ymaginem. Sed error hic notissimus est. Cum nulla mundana potencia in beatitate et angustias figere potest, eodem clamante Boetio

in prosa v libri iii: potestas humana sollicitudinum morsus expellere ac formidinum aculeos vitare nequit. Unde scriptum est: potentes sapiencie vi potentes potenter tormenta paciuntur. Quinti vero in salute ac pulchritudine et bonis corporis felicitatem esse autumarunt, dicente scriptura Ecclesiastici xxx: non est census super censum salutis corporis. Tamen posterioris falsitatis est in aperto. Nam corpus propter animam est sicut materia propter formam et instrumentum propter motorem ut per illud suas actiones exerceat. Bona ergo corporis ordinantur ad bona anime sicut ad finem. Sit enim beatitudo sit ultimus hominis finis, quoniam est in bonis corporis esse non posset que non sunt finis sed ordinantur ad finem et vetustati ac corruptioni obnoxia sunt. Unde Ecclesiastici xiiii scriptum est: omnis caro sicut fenum veterascet. Et Ysaie xl: omnis caro fenum et omnis gloria eius quasi flos agri. Et Salomon Proverbiorum xxxi dicit: fallax gracia et vana pulchritudo. Sexti in voluptate felicitatem seu beatitudinem includere voluerunt, illa forte inducti racione quod delectatio racionem finis habere et propter seipsam queri videtur, dicente Aristotele in x ethicorum: nullum interrogarunt cuius gracia delectatur ut sicut se ipsam existente eligibili delectatione. Cuius tamen error homines abscondi non potest. Quia nulla corporalis delectatio est quam a tristicie nebula absolvatur. Iuxta illud vulgare verbum Boetii in prosa vii libri iii: tristes esse voluptatum exitus quisquis reminisci libidinum suarum volet intelliget. Unde Salomon Ecclesiastes ii ait: risum reputavi errorem et gaudio dixi: quid frustra deciperis. Et alibi: extrema gaudii luctus occupat. Quamobrem septimi ab omnibus erroribus declinare innitentes altius intelligere censuerunt et ad bona anime beatitudinem deterueruntur transferri. Illa inductione permoti, quod cum in bonis exterioribus non constat nec in bonis corporis reperiatur. Restat ergo ut in bonis anime illam inveniamus. Alias frustra desiderium humanum ad beatitudinem suspiraret, dicere ac omnem conatus naturalis appetitum frustratorium foret. Rediret Aristoteles in primo ethicorum: molestissimum esset. Sed scriptura divina non patere dicens: desiderium cordis eius tribuisti ei et voluntate labiorum eius non fraudasti eum. Sed licet hii honestius ac veritati propinquius locuti sunt, nondum tamen perfecte veritatem apprehenderunt. Nam ut Augustinus ait in libro de doctrina christiana: illud in quo constituitur beata

vita propter se diligenda est. Sed tamen nihil in
homine sit propter se diligibile necessario fateri oportet
In nullo bono ergo creato beatitudinem finalem consistere
Nec etiam in aliquo bono creato. Ista enim beatitudo
est bonum perfectum quod totaliter appetitum quietat
alioquin non esset ultimus finis. Obiectum autem
voluntatis que est appetitus humanus est universale bonum
sicut universale verum est intellectus obiectum. Ex quo patet
nihil posse quietare voluntatem humanam nisi
bonum universale quod in aliquo creato inveniri non potest
ergo nec beatitudo. Quare etiam profundius
profundius et salubrius hec inquisierunt dupli-
citer finem ultimum considerantes nos docent. Uno modo
considerando ipsam rem quam ut finem ultimum
cupimus adipisci sicut avaro pecunia dicitur esse
finis. Altero attendendo ipsam adeptionem possessi-
onem seu usum aut fruitionem eius rei que ut
finis desideratur sicut possessio pecunie credi[tur]
esse finis avari. Primo ergo modo ultimus
hominis finis bonum increatum est scilicet deus qui so-
lus sua bonitate infinita voluntatem hominis per-
fecte implere potest. De illo enim scriptum est ps. cii
qui replet in bonis desiderium tuum. In solo igitur
deo beatitudo consistit. Tamen autem consideremus
ante cordis oculos reducendo aliquid creatum
in homine existens est ultimus hominis finis quod nihil
aliud dici potest quam adeptio seu fruitio finis
ultimi qui est deus. Ultimus autem finis beatitu-
do vocatur. Quis igitur est ut perfecta beatitu-
do in nullo alio consistere possit nisi in deo et in
visione et fruitione divine essentie. Cum igitur per
mundiciam cordis hanc beatam visionem acqui-
ri et ad montem dei ascendere deumque videre merea-
mur dicente propheta ps. xxiii Quis ascendet
in montem domini aut quis stabit in loco sancto
eius Innocens manibus et mundo corde. Per-
tissime huic auctoritati veteris testamenti auctoritas
novi respondet dicens beati mundo corde quoniam
ipsi deum videbunt. Quod fuit thema.

Beatitudinum diversitas per dignissimum et sanctissimum
nemetissime ab ipsa veritate sub ordinario
numero describitur Mt. v ca. Ad tres enim quodammodo
species nostre vite humane triplicem dicunt voluptuo-
sam scilicet et activam ac contemplativam sapientes scrutatores
eximii totum hunc ~~numerum~~ numerum reduxe-
runt. Prima in voluptuosa vita licet erronee
a non nullis posita est. Secunda in vita activa. Tertia

in contemplativa. Quarum prima falsa secunda tertia
dicam inchoata felicitas. Secunda dispositiva. Tertia per-
fecta vel perfecte proxima est. Ipsis autem
tribus beatitudinibus nostre evangelice beati-
tudines correspondent. Prime respondent ad de-
struendam. Secunde et tertie ad perficiendas. Sancta
hec ergo tria tribus partibus insistimus
cum illorum hodie memoriam agimus qui licet
in hac lacrimarum valle laboribus plurimis
insudarunt beatitudinum tamen perfectarum dulcedinem
quam in patria omni timore reiecto iam securi
sine possident qualibet in parte insidendum
sanctissime arbitror. Quarta hec de quibus
agitur sermo cum viatores existerent omni qualitate
beatitudinis perfectam consecuti sunt. At quoniam sic
plenitudinis fructuosissime celebramus in illos
devote laudamus et eo illorum operibus admirando
doctrinam imitando aliquam oportunam omittendam
esse non videor. Quod illius sancti ... huius
exemplo qui etiam cum pharisaeum ... statuit
sancti ... militaris ... fecit ... exemplum
et imitari. Quibus quatenus ... exemplum
... eundem sermonem.

In voluptuosa vita per honestissimi quidam
beatitudinem posuerunt inter quos ... intencionem
epicureo cum omnibus attribuunt. Que licet seneca
in libro de vita beata ... aliqua ratione
exposuit ... concitatur illi ... sensuali ... ratione
intellexisse affirmando exposuit. Tamen illam
nec vulgus nec sapientes admittunt. Cum
dominus Jeronimus teste contra Jovinianum ... ratione
de finibus bonorum et talis qui hanc multum
tractare curavit ... epicurei ...
non leviter volant notari. Unum autem ... tamen
errore supra tetigimus. Sed quibus ... tamen
tudines evangelice hanc obscenam felicitatem
destruunt videamus. Quod profecto luce clarius
inspicientibus si non cortice sed ... vita ...
tangimus. Voluptuosa siquidem vita in affluentia
bus consistere solet quorum alterum ... ille
exteriorum bonorum divicie honores ... tempore
... in passionum ... ... agendorum
tibus parum considerant. Horum enim ... dona
virtutes morales destruunt. Sed ... Domini et
longe ad hoc alias nos ... per singula ...
beatitudines correndent et per singula ...
et ... discrete ... virtutes morales quib-
us. Divicias namque virtutis moralis quarum

liberalitas dicitur nos bene uti docet dicente
Aristotele iiii ethicorum Divitiis utetur optime
qui habet circa pecunias virtutem. Iste autem libe-
ralis. Honores vero sive permagni vel mediocres sint
virtutis illa que ab Aristotele nominata non est sed
nos conservamini moderatorem honoris. Sicut magna
in sint magnanimitas absque iactantia et su-
perbia recipere et benigne exercere illos sed non nimis
in pondere instruunt. Ut Aristoteles de magnanimo
loquens ait. Circa omnem bona fortuna et in
fortunium moderate habebit qualitercumque fiant
Neque bene fortunatus vehementer gaudiosus erit, ne-
que infortunatus tristis. Neque enim circa honorem
ita habet ut magnum. Sed ille influens spiritus
sanctus qui donum timoris domini excellentiori quodam
modo nedum moderate uti sed ut omnia huiusmodi contemp-
nemus per quoddam invisibilem instinctum nos
alliciat. Unde Augustinus ait timor dei congruit humilibus
hominibus. Huic autem dono prima beatitudo respondet
inquiens beati pauperes spiritu quoniam ipsorum est regnum
celorum. Quod utique vel ad contemptum divitiarum
per paupertatem voluntariam vel ad despiciendos
honores per humilitatem potest referri. Quoniam utramque
ad paupertatem spiritus pertinere videtur. Potest pau-
pertas intelligi potest vel exinanitio inflati et
superbi spiritus ut Augustinus voluit vel abiectio tem-
poralium rerum. Concupiscentia autem passionum irasci-
bilis partis mansuetudo que est virtus mo-
ralis nos retrahit benignissimis monitis
clamitans ac ultra regula et medium ratio ...
ad iracundiam provocent. Unde Aristoteles in iiii
ethicorum ait mansuetudo est medietas circa
iras. Et instinctus spiritus sancti qui donum pietatis
dicitur altiore modo secundum voluntatem divinam
nos docet ut totaliter ab ira tranquilli reddi
mur. Unde Augustinus de sermone domini in monte ait pietas
congruit mitibus et veniens dicit ... v
se posset ... maxilla tua prebe ei
et alteram. Huic autem dono secunda beatitudo respon-
det dicens beati mites quoniam ipsi possidebunt
terram. Quia per mansuetudinem seu mititatem
tolluntur impedimenta actuum pietatis. Concu-
piscibilis vero partis venenosa saepe saepius tepe
dantes que est virtus moralis nos temperant
moderate utamur delectationibus gustus et tactus
ethicorum. Item ut Aristoteles in iii
... voluit delectationes illas in quibus alia
... ... virtutis refrenat
... quod donum scientie vocamus habundan-
tius nos confortat ut eas si oportuerit totaliter

renuamus. Cum enim sic expediens est voluntariam
luctum assumamus. Unde Augustinus in sermone de domini monte scien-
tia convenit lugentibus qui discernunt quibus ma-
lis vincti sunt que quasi bona petierunt. Ideo huic
dono tertia beatitudo respondet. Beati qui lugent
quoniam ipsi consolabuntur. Hiis ergo tribus beatitudini-
bus voluptuose prius beatitudinis machina fun-
ditus evertitur. Quales autem hii beatissimi quorum
nunc dies agitur festus tribus istis beatitudinibus
adornati hanc deformem voluptuose vite feli-
citatem expulerunt. Plene non valerem edicere. Nam
ut sanctus Jeronimus de vita Pauli loquitur si cuncta mei
corporis membra verterentur in linguas et omnis ar-
tus humana voce resonaret nihil dignum laude
tot tantorum quoniam sanctorum exprimere possem. Et summarie
simpliciter et de plano ut moris est dicere solent
paucissimis verbis. Ne exactore et data opera o-
nustiore videar non singula generum sed singulorum
genera tangam. Et paupertatem spiritus quomodo
ne illi pauperes fuere quorum erat cor unum et
anima una nec quisquam eorum que possidebat
suum esse dicebat sed erant illis omnia communia. Et mansue-
tudinem ac mititatem nobilissimi et potius nascebat
nam dicam refrenatorum sed totalem extinctionem de-
siderium. Quid de martiribus dicemus qui ut
apostoli verbis utar ad Heb. xi ludibria et ver-
bera experti insuper et vincula et carceres lapidati
sunt secti sunt temptati sunt in occisione gladii mortui
sunt quibus dignus non erat mundus. Et si quis sibi
beatorum attenderimus et illa mortificationem admi-
rari ac videre voluerimus virginum statum admodum
quam reducamus quorum sub utroque sexu mirabiles
acies claruerunt ~~Apoc. xiiii~~ Ita masculi enim
de quibus scriptum est Apoc. xiiii Hii sunt qui cum
mulieribus non sunt coinquinati. Virgines enim sunt
hii sequuntur agnum quocumque ierit. Sub muliebri
autem fragilitate virginalis munditia saepissime
floruit. Et enim licet in aliis virtutibus masculi
feminas fortitudine excedere solent virginea tamen
puritate femine crebrius quam masculi splen-
dere consueverunt. Innumerabiles autem ut
ita dixerim utriusque sexus sunt nunc illorum illa-
rumque qui pro Christi nomine se sponsalibus restrinxerunt
et in terra celestem vitam agentes ab omni volup-
tate segregati laborem ac luctum voluntarium
assumpserunt. Beati utique fuerunt quoniam dum
hic luxerunt consolationem eternam quam hodie
possident meruerunt. Sic ergo felices illi nostri
nei utrorumque quos hodie temporaliter colimus beati-
tudinibus tribus evangelicis insistentes illa

falsum voluptuose vite precensam beatitudinem vicerunt. Sed a triumphantis ecclesie consilio paulisper discedentes, ad nostrum militantis ecclesie concilium ut premisimus convertamur; cuius intentum si attente considerare volumus, triplicis vite tribus beatitudinibus principalibus quas edocuimus tres principales causas congregacionis huius sacre synodi concurrere procul dubio comperiemus. Prime siquidem voluptuose felicitati expellende causa reformacionis respondet. Quid enim aliud ordo reformacionis sonat nisi voluptuose false felicitatis ab ecclesia dei totalem eradicacionem, et honestis moribus conformacionem; nichil magis ut arbitror aliud est reformacio, quam reformandis viciis forme debite conformari. Ad hanc autem falsam felicitatem eradicandam per vestigia evangelicarum beatitudinum hec sacra synodus procedat, monet; et ut precavimus sub articulo reformacionis adimplere plenius providebit. Nam nonne beatitudinem prime paupertatis quo ad ecclesiam [illegible] superbi spiritus in[illegible] sistet, si fastum et pompam superbie que sub colore honoris status plurimus velamus in ecclesiastico ordine sub modernorum regula refrenaverit. Quantum vero ad contemnendum et expellendum expressi avariciam attinet, nonne malo quo providebit si bonorum multitudinem in competentem limitacionem reduxerit. Tertiam autem beatitudinem nonne destruet si consuetudinem quorum vino detestabilem corruptelam a finibus ecclesie deportaverit, quam frequentes non nulli prelati et alii non infimi gradus ecclesiastici viri bellicis actibus in propria persona miscent, et contra sacerrimos canones armata in hoc opera dantes in publicis et particularibus bellis etiam inter catholicos manus imponunt. Si ergo hos huius sanctis viciis ad mititatem et mansuetudinem retraxerit, beatitudini secunde perfecto operam dabit, qua beati mites dicuntur. Et si lasciviam a clericali honestate fugaverit et continenciam laudans incontinentibus penas legitimas dederit, et ad honestatem laborem continencie [illegible] ac luctum pro commissis erroribus provocaverit, nonne alios suos ad tertiam beatitudinem inducere ac hortari censebitur, qua beati dicuntur qui lugent. Hec omnia et alia pene infinita huiusmodi que hic silencio preterio ad unum principalem articulum reformacionis pertinere videntur, et per que false felicitati voluptuose vite sacrum hoc concilium contrarie disposuit. Hec autem sacerrime synode [illegible] aliqua ex parte [illegible]

et aliquem diu teneri et terminum huius [illegible]. Grandis enim adhuc grandis tibi restat via. Surge ergo et comede, ut angelus dicebat Helye iii Regum xix. Quid enim aliud est comede, quam vires corporales [illegible]; quia vires corporalis roboris [illegible] spiritualis hominis incremento corporalis roboris. Spiritualis igitur interioris hominis honestos affectus spirituali fulmento expedit confirmare. Confortare ergo in domino et sic robusta, alludit verbis Josue, et [illegible] pedem quem in via apposuisti ne retrahas [illegible] voluptuosam vitam ab omnibus terminis ecclesie expellas, vel saltem doctrinis tuis honestissimis per generales doctrinas ac saluberrimas provisiones penitusque debitas adiectiones expellenda decernis, ut sub alis et vexillis tuis universis catholica persona ecclesiastica, mundiciam cordis acquirens, mundi cordis effecti deum merebuntur videre. Et de hoc de prima et secunda illorum audiamus. Reliqua beatitudinem spiritualis principalis summe sapiencie precessit activa vite attribui solet, que et si perfecta felicitas non sit, ut inquit Aristoteles x ethicorum loquens. [illegible] sicut morales virtutes sunt et si laudabiles [illegible] consistit tamen sic. In vero autem perfecta felicitate aliquid divinum adiungi debet, perfectio [illegible] vite active dispositio quedam est ad felicitatem perfectam. Activa autem vita in his proprie consistit que proximis exhibemus, quorum siquidem duo genera sunt. Alia enim sub racione debiti, alia sub racione spontanei beneficii prebere solemus. Ad primum illa clarissima virtutum iusticia nos disponit, illius enim virtutis proprium est ut aliis debitum exhiberi non renuimus. Nam ut Aristoteles v ethicorum in [illegible] distributionibus debitis [illegible] dicit, in commutacionibus et distributionibus debitis consistit. Iusticia que ad alterum iusticia particularis consistit. Fortitudinis autem spiritus sancti que donum fortitudo dicitur, habundanciori quodam affectu nos inducit ut ferventissimo desiderio iusticie operam [illegible] sicut esuriens vel sitiens desiderare solet, ut Augustinus de sermone domini in monte ait. Fortitudo congruit esurientibus, laborant enim desiderantes gaudium de veris bonis amore a terrenis avertere. [illegible] Huic autem dono quarta beatitudo, beati qui esuriunt et siciunt iusticiam, quoniam ipsi saturabuntur. Circa spontanea autem beneficia liberalitatis virtus non sufficit; docens autem, quibus racio dictat donandum, [illegible] et nobis [illegible]. Nam ut in iv ethicorum loquar, non pertinet ad liberalem dare [illegible] non oportet. Superrogacio autem spiritus sancti quod donum consilii [illegible] Dei [illegible] [illegible] doceat, et ut gratuita beneficia [illegible]

[illegible] aliis quibus nulla temporali affectione vel nostri obligamur. Unde Augustinus de sermone domini in monte ait: consilium convenit misericordibus, quia unicum remedium est de tantis malis eripi dimittere aliis et prandium aut cenam noli vocare amicos neque fratres tuos neque cognatos nec vicinos divites, ne forte et ipsi te reinvitent et fiat tibi retribucio, sed cum facis convivium voca pauperes debiles claudos cecos, et beatus eris quia non habent retribuere tibi; retribuetur enim tibi in resurreccione iustorum. Hoc autem [illegible] consilii respondet quinta beatitudo: beati misericordes quoniam ipsi misericordiam consequentur. Licet aliquibus forsan putet correspondenciam hanc minus adaptari, quia consilium [illegible] videtur quodammodo a remotis consistere [illegible] attendimus correspondencia [illegible] consilium ut Aristoteles docuit in iii ethicorum [illegible] est de his que sunt utilia ad finem, racionabile est illa que utiliora sunt ad finem maxime correspondere dono consilii. Cum ergo secundum fidei catholice veritatem misericordia utilissima est, unde apostolus ad Thimotheum iiii ait: pietas ad omnia utilis est, probabiliter sequitur beatitudinem misericordie spiritualem respondere dono consilii, non sicut diximus [illegible] tanquam [illegible] caritas enim magis dicit quam consilium dirigit. His ergo duabus evangelicis beatitudinibus active vite beatitudo acquiritur et consumatur. Quod autem in [illegible] ut diximus impossibile esset, si hoc [illegible] [illegible]. Nonne esuriebant et siciebant iusticiam qui propter illa tormenta passi sunt, qui ut aliis debita predicacionis officia solverunt [illegible] capitales suas reportaverunt. Nonne misericordes dicendi sunt qui bonis suis in pauperum usus [illegible] temporalibus omnibus mundi [illegible] plenam virtutem [illegible] et dederunt pauperibus, [illegible] iusticia eorum manet in seculum seculi. His igitur duabus evangelicis beatitudinibus [illegible] omnes qui hodie [illegible] regnantes [illegible] beatitudine vite active [illegible] agerent [illegible]. Ecclesia ergo [illegible] ad hanc sacram congregacionem que adhuc [illegible] militat descendamus. Active autem vite principem [illegible] nullus est qui ambigat. Nam [illegible] doctrina [illegible] consideratur et respicit ad veritatem intelligibilem, intrinsece consideracione et amore docentis delectatur ad vitam contemplativam pertinet; [illegible] obiectum eius attendimus, quo ex parte sui [illegible] audibiles est ipse audiens omnis doctrina pertinet ad vitam activam ad quam competit exte-

[margin:] active vite

riores actiones. Unde Gregorius super Ezechielem ait: Activa vita est panem esurienti tribuere, verbo sapiencie nescientem docere. Cum igitur ad extirpandas hereses hec sacra synodus sit congregari decreverit, et per doctrinam suam ad sinum matris filios deviantes reducere vite active, procul dubio beatitudinem adipisci proponit, quam per duas evangelicas beatitudines convenit attingere. Sitit enim et esurit iusticiam cum ardenti desiderio extirpacionem heresum optat. Ac errantes erroribus [illegible] intra ecclesie gremium et iusticie [illegible] territorium inire. Nam ut Augustinus xxiiii q. i c. Ubi ait: ubi sana fides non est non potest esse iusticia. Ac cum hoc nedum cordis desiderium impendit sed et labores corporis facultatesque liberaliter exponit. Nonne misericordie opus exercet. Ad hanc igitur beatitudinem active vite adipiscendam o sacra synode his duabus evangelicis beatitudinibus [illegible] sistens, initium et progressum aliquem percepisti, cum reductionem Grecorum ac reconciliacionem Bohemorum diligencia magna non sine laborum et expensarum magnitudine procurasti adhibere. Sed adhuc grandis tibi restat via. Surge ergo et in fidei [illegible] consideres ad extollendam fidem operam prebe, fidelem [illegible] conatibus universis tuis viribus insiste, ne principia et progressus tui a desiderato fine frustrentur, sed divina operante clemencia filii prodigi alludit verbis evangelii Luce xv ad propria redeuntes [illegible] quam corde, qua alii antiquis, alii modernis temporibus perdiderunt, divino assistentes [illegible] aliis catholicis filiis qui mundi corde reperti fuerint ut deum videre valeant digni reperiantur. Et hoc de secunda temporis [illegible] ut [illegible] promisso ordine finiam.

In vita contemplativa devotissimi patres nedum antiquorum sapiencium excellentissimi sed et doctores catholici beatitudinem perfectiorem esse dixerunt. Nam virtuosa contemplacio sua dignitate etiam honestas actiones virtutum moralium excellit. Unde Aristoteles x ethicorum late et subtilibus argumentis hoc prosequens, que extense referri presentis hore tradicio non patitur, in effectu tamen his racionibus que sequuntur, quarum maior pars verbis sacre scripture concordat, contemplativam vitam active vite longe pretulit. Prima, quia contemplacio convenit homini secundum illud quod optimum in homine est, scilicet secundum intellectum, et respectu propriorum obiectorum scilicet intelligibilium; activa autem vita circa exteriora occupata est. Secunda, quia contemplativa vita continuabilior est, etenim contemplacionis actu diutinius continuari possumus quam actiones vite active. Hinc est quod Marie Magdalene per quam vita contemplativa significari solet, sessus pedes domini continue sine aliqua interrupcione sedere ascribitur Luce x. Tercia, quia delectacio contemplative vite maior purior et firmior est quam active, sicut est

[margin:] [illegible]

quam martham turbari legimus Luce x. maria autem non. Quarta quia paucioribus rebus indigens eget contemplativus quam activus et sufficientior sibi est, sicut martha solicita erga plurima erat, sed non maria. Quinta quia vita activa ordinatur ad aliud, contemplativa autem magis propter se diligi videtur, unde propheta ait unam petii a domino hanc requiram ut inhabitem in domo domini omnibus diebus vite mee, et sequitur ut videam voluntatem domini, quod ad vitam contemplativam pertinet, et per consequens contemplatio quodammodo racionem finis habere videtur. Sexta quia contemplantes in quadam vacacione et quiete contemplacioni insistunt, unde propheta ait vacate et videte quoniam ego sum deus. Activa autem vita in opere et labore consistit. Septima quia vita contemplativa est secundum divina, activa autem secundum humana, etiam ex parte contemplacionis quandam similitudinem divine operacionis imitari videtur. Octava quia in contemplacione operatur intellectus, qui cum racionali [illegible] est. In operacionibus autem vite active communicant etiam inferiores nostre corporales vires, que sunt nobis et animalibus brutis communes. Hiis siquidem racionibus beatitudo contemplative vite beatitudini active per aristotelem in x° ethicorum preposita est. Sed ultra has octo illam nonam verissimam racionem summe veritatis addamus, quia dicitur Maria optimam partem elegit que non auferetur ab ea, quam auferribilitate et perpetuitate contemplative vite et post presentem vitam designat, quia dicit [illegible] unde gregorius super ezechielem ait, cum presenti seculo vita aufertur activa, contemplativa autem hic incipitur ut in celesti patria perficiatur. Quis ergo dubitet perfectius esse illud quod in patria durat quam quod in humana vita finitur, non enim quantum ad active vite malignos de hoc generis, sed quantum ad illa contemplacionis puritatem simpliciter et simpliciter non adequamus illa, ut in ipso augustinus in libro de verbis domini loquitur, bona est vita activa, sed melior contemplativa, nec obstat, si interdum preferenda est vita activa contemplacioni propter necessitatem presentis vite, quia illud secundum quid est, hoc simpliciter semper contemplativa melior nobilior, unde idem augustinus ait xix de civitate dei capitulo [illegible] otium sanctum querit caritas veritatis, negotium iustum suscipit necessitas caritatis, et sequitur, quam sarcinam si nullus imponit percipiende atque intuende vacandum est veritati, quod ad contemplacionem pertinet, que profecto optabilior et eligibilior est. Hinc ergo cum veritas ipsa beatitudines correspondentes contemplative vite describeret non tamen merita, sed ut quedam prima effectus active vite quibus disponimur ad vitam contemplativam descripsit, quod patet ex eo quia effectus active vite duplex est, unus quantum ad virtutes quibus homo perficitur in se ipso, alius quantum ad illas que non disponunt in operacione ad proximum. Primus est mundicia cordis, ut scilicet

Duplex effectus active vite

mens hominis passionibus non coinquinetur, unde dicitur autem hec non dicam ex una virtute morali sed quasi ex omnibus moralibus virtutibus, unde sic quasi ex omnibus moralibus virtutibus [illegible] quibus acquiritur, sed per illa inspiracionem spiritus sancti quam donum intellectus dicitur, munitur et roboratur, unde augustinus in libro de sermone domini in monte ait, operatio spiritus sancti que est intellectus convenit mundis corde, qui purgato oculo possunt videre que oculus non videt, huic autem dono quod in quadam contemplacione situm est, septima beatitudo respondet, Beati mundo corde quoniam ipsi deum videbunt. Secundus vero effectus active vite quantum ad operacionem ad proximum est pax, unde propheta ait, opus iusticie pax, pacem autem omnis legum latores principaliter desiderant quam iusticia, unde aristoteles in viij ethicorum ait, videntur et civitates continere amicitiam et pacem legum positores magis studere quam iusticiam, concordia enim simile aliquid amicitie videtur esse, hanc autem appetunt et contencionem inimicitiam existentem maxime expellunt, et amici quidem existentibus nichil opus est iusticia, iusti autem existentes indigent amicitia, sed tamen veriorem et iusticiorem pacem que perfectionem altiorem et interiorem [illegible] leges humane inquirunt. Inducit instruit adiuvat et confortat illa impulsio spiritus sancti, quam donum sapientie dicimus, unde augustinus ait in libro de sermone domini in monte, nullus motus sapiencia generat pacificos in quibus nullus motus est rebellis, sed obtemperans racioni. Huic pacifico dono vij beatitudo respondet dicens, Beati pacifici quoniam filii dei vocabuntur. Que utique correspondencia quasi [illegible] me racionabilis est, pacifici enim dicuntur quasi pacem facientes vel in se ipsis vel eciam in aliis, quorum utrumque ex hoc provenit quod ea in quibus pax constituitur ad debitum ordinem rediguntur, nam ut augustinus ait de civitate dei xix capitulo, pax est tranquillitas ordinis, ordinare autem ad sapientem pertinet, secundum illud vulgare philosophi in primo metha, sapientis est ordinare, merito ergo esse pacificum convenienter sapientie dono attribuitur. Sed vij autem beatitudo quia beatitudo, non quidem qui persecucionem patiuntur propter iusticiam, ut diversam diversa beatitudinis speciem videtur esse, sed ad premissas septem pertinere videtur, et est confirmacio et manifestacio omnium premissarum quasi quedam confirmacio et in perpetuitate firmatus est. Nam ex eo quod aliquis firmatus est in paupertate spiritus et mansuetudine et luctu, sitiens iusticiam et misericordia, necnon mundicia cordis et pace, provenit quod propter nullam persecucionem hanc desere cogi potest, quod exprimitur his beatitudinibus evangelicis quas expressimus o pater optime in hac vita doctus es, sicut ex beatitudine infirmissima concipe potest de eterna beatitudine in patria, que huius vite terminus et assequenda et expetenda, Nam et apostolus ad Romanos viij ait spe salvi facti sumus, quia ita quodammodo salvus sumus reputatum quod tali vivit ut tamquam

se salvum futurum speret. Qui ergo beati dicuntur quia illa que superponit hec beatitudines operantur. Nec tamen volo ut aliquis putet ex eo quod beatitudines donis et dona virtutibus per modum quem exposui applicari quod aliis applicationibus per nonnullos sacros doctores diversis temporibus sumptis detrahere velim, absit a me. Nec enim me latet unam eandemque auctoritatem sacre scripture multis et pene infinitis modis et veris posse intelligi et adaptari, nec unius sensus alium excludit, sed eo respectu quem mente concepi, fundamenta augustini et doctrina thome maiore ex parte secutus, donis virtutes et beatitudinibus dona adaptavi, omnibus tamen aliis adaptacionibus catholicis eam quam decet reverenciam et honorem servans venerari et amplecti paratus. Sed iam ab ipsa speculacione longius retinebo ad beati certum que cepimus redeamus, et quantum in contemplativa vita et eius beatitudinibus et quam mirabili splendore sit omnis sed fiat brevissime et similis quodam globo ad unum incorporata reducamus, sermonis sui ordinibus omnibus, ne molestie aliquis sentiat cum si spiritualia nova dicitemus. Nam cum solemp minus hec continuo beatorum vitam dedicata exstitit, congruum fore arbitratus sum, ut sub diminutiva similares laudemus perhennitatis et prerogativas per eorum festis specialibus [illegible], cum mundicia cordis habuisse putandi sunt, quique studio operam contemplacioni dedisse, qui victis carnalibus desideriis abiectis quoque pompa honoris mundani, totaque cognacione et affinitate neglectis, [illegible] petierunt et in arrepti montem, ut soli deo contemplantes liberius vacarent inestimabili cum gaudio latuerunt, pacificos autem quis illos fuisse dubitabit qui carnem suam spiritui subditam habentes intestinum bellum a inferioribus sensibus [illegible] tuo exilio dampnaverunt. Merito ergo perfecta beatitudine congaudent, qua nedum in actionibus vite active perveniret, sed in ipsa contemplacionis celsitudine gustare aliquantulum meruerunt, sed illos in sua eterna felicitate dimittentes in nos ipsos et nihil tamen sacram sermonis iam finalis [illegible] hanc nostre vite contemplative beatitudini pax [illegible] respondet. Nam hic generaliter dici solet, in decretis de sepultura non nisi in pacis tempore bene coli pax. Cuncta regula, si hec primus et sine ulla excepcione verum contemplative quam active vite applicari potest. Et enim aliquas operaciones ad vitam activam expectantes a bellicis actibus non excludunt prudentia scilicet, iusticia, fortitudo, magnanimitas, non nulle quoque alie viribus animi dotes in bello suos actus exercere valent, contemplacio autem ex toto cessat, quis enim inter medias cuneos hostium

positus strictos et nudos supra se gladios videns, aut intra muros obsessus, alios ne obsideat contemplacioni vacabit, ut dum contemplans suspensos oculos in celum tenet lancea sagittave feriatur, vel a machina emisso lapide letali obruatur, profecto sicut considerare valebit, qui volet ad contemplativam vitam pacem necessariam esse, quod si sic est, illud etiam ubi simpliciter fatebitur contemplacionis oportunitati ullum indubie favere qui paci suum prebet favorem. Cum ergo ad procurandam pacem inter ceteras causas sacra synodus te legitime congregasti, procul dubio contemplative vite beatitudini viam aperuisti tamquam benignum auxilium prebere proposuisti, qua utique beatitudinem per duas ceteras beatitudines si recte intuemur apprehendere operatis, munditia namque cordis desideras cum a patribus precibus, ymmo etiam filius in area tua triturantibus omnem lutorem eicias et ab immoderata affectionem arcer, notaque sicut in pura et munda ac lucida mentis intencionem in medium prelatas adducere. Pacifica autem te exhibes cum tractande ac faciende pacis ad diversas mundi provincias et regna nedum bonos et simplices nuncios, sed et solempnissimos legatos, ac magne auctoritatis oratores transmittis, legacionum autem tuarum iam aliquos gratissimos flosculos, ymmo non parvam partem fructus optati videre incepisti, cum enim in ytalia predicta et francia inclitis terris per divinam clemenciam mediantibus tuis et apostolice sedis legatis reparatam pacem et antiquas amicicias que a magnis temporibus interrupte fuerant in pristinam convalescere redisse non sine magno mentis iubilo audisti. Nonnullos autem ex legatis tuis pace [illegible] redeuntes ingenti gaudio sub oculis tuis vides, sed ad hec grandis tibi restat via restat. Surge ergo et continuo studio tam incepta varie non desinas, memor illius sine qua dici solet, laudem in fine canere ni debere, et eciam illius de qua dicitur, qui perseveraverit usque in finem salvus erit. Et nedum bellis exortis cessacionem imponere expediens puto, sed etiam ad futura tempora laborandum, et ne bella sic facile moveantur aliqua salubria precepta sanccienda esse credo. Parum enim nobis ypocras et galenus tribuisset si solum suo tempore egros curare studuissent nisi et ad nostra secula doctrine expectaverentur curandi, sed et suo tempore infirmos aliquos curaverunt, et ad nostros dies leges curandi quas amphorismos vocant reliquerunt. Corporalium ergo medicorum exemplo sanctissime pater cum medicus animarum existas, paci procurande nedum ad presens vaca, sed eciam pro futuris temporibus pacis decreta firmet

stabilita relinquere. Nec hoc nouum reputetis, nam
non nulla concilia de [illegible] et pa. ta. i. cum sy-
et etiam principes seculares in [illegible] de pa. tenue
in utroque articulo et in pluribus temporibus antiquis
sanctiones plurimas pro pace ediderunt. Inter cetera
tamen hoc unum semper pre oculis habe, ut dum
inter absentes pacem [illegible], inter presentes illam
non penitus langwere, sed tota animi virtute vigilan-
cia insistite, ut omnia pacifice hic agantur, sancti
pace dei, quam mundus dare non potest, ~~alludit verbi~~
et que exsuperat omnem sensum, custodiet intelli-
gentias vestras cum sinceritate mentis; tuta ago
tes voluptuose vite felicitate falsam expella-
mus. Illaque ex toto expellentes, active vite be-
atitudinibus insistamus, illaque adepti beatitu-
dine contemplative vite ad quam mundicia cordis
pertinet assequamur, ut in hac via mundi corde
effecti ad deum in patria videndum illoque beatifi-
cum fruendum eternaliter admittamur, quod ipse
nobis concedat in cuius visione et fruitione beatitudo
vera et perfecta consistit, trinus et unus deus be-
nedictus in secula. Amen.

Collacio facta per fratrem [illegible] per dominum [illegible] episcopum dignensem in sessione celebrata in generali concilio Basiliensi per eundem [illegible] magistri Augustini de Roma [illegible]

Dignum est patres celeberrimi ut actibus presentis
sollempnis ad exaltacionem fidei ordinatis aliqua ver-
bi dei adornentur, ut et sinceritas doctrine orthodoxe
ac [illegible] studium vestris cordibus tenacius
inculcentur. Quod obrem cogitans ego cum hec omnis
impositum est quibus verbis animus quibusve sacris
eloquiis te o sancta synode vel ecclesia dei que repre-
sentas alloquerer, nil a principio videtur quod te lau-
dare, ut virtus laudata crescat, et propter te ma-
tri ecclesie proponere illud epythalamium seu carmen
nuptiale quod spiritus sanctus sub methafora carna-
lis sponsi in persona celestis sponsi salvatoris scilicet
domini nostri Jhesu Christi ad ecclesiam sponsam suam convertit
~~[illegible]~~ dicens in canticis canticorum quarto: Pul-
chra es amica mea oculi tui columbarum. Sed quia
hoc carmen nuptiale est, indecentissimum quidem foret
sic illud decantando pertransire, nisi prius
virginem illam gloriosissimam in cuius utero hee nup-
cie celebrate sunt salutarem. Precor igitur salute-
mus eam salutacione angelica dicentes: Ave Maria
gratia plena. Pulchra es amica mea oculi tui
columbarum. Scribitur primo et iiii capitulis libri can-
tica canticorum. Domini patres celeberrimi, quia
canticis canticorum sponsus celestis Christus Jhesus
sub methafora carnalis sponsi multipliciter intro-
ducitur, sponsam suam eciam amicabiliter alloquens,
eius pulchritudinem multifarie applaudendo, nunc

sub corporalibus spiritualia nobis describens, nunc
scripture cuiusdam formose mulieris pulchritudinem
depingendo, nunc ex faciei colore et genarum rubore, nunc
ex collo et gutture, nunc ex voce, nunc ex oculis, nunc
ex capillis, nunc ex aliorum decore membrorum suorum
sponsam valde pulchram decantat, sicut in ipso
eo canticorum libro palam videre est. Per eum vero
circa rerum spiritualium sub umbris corporalium speci-
ebus nobis proponitur, sic a notis ad ignota sensi-
bilibus trahimur. Hinc sponsus celestis naturali forme
[illegible] figurative et canticis [illegible]
dona graciarum spiritualium nec non [illegible]
talium exaltacionem nobis significat, ut [illegible]
[illegible] eius erga nos suscipiendum et complacenciam
[illegible] in eciam intelligamus. Sed [illegible]
et aliorum membrorum decore [illegible]
pulchritudinem oculorum [illegible] studium. [illegible]
[illegible] materia [illegible] apprime studium
[illegible] synodum, tot et tantum
oculatissimis [illegible] forte vigilancia
exstirpentur errores in fide et de via morum
[illegible] tollantur intendentibus [illegible]
[illegible] hoc nuptiale canticum [illegible] sponsa
laudatur etiam ex parte oculorum a sponso [illegible] columba-
rum: Pulchra es amica mea oculi tui columba-
rum. Quod canticum et epythalamium ad laudem huius
sancte synodi [illegible] representant hodie
[illegible] non incongrue arbitratus
vos patres celeberrimi [illegible] illi [illegible]
quos admirandam esse pulchritudine [illegible]
[illegible] commendat. Certe vos estis oculi [illegible]
[illegible] prelati et doctores in capite ecclesie [illegible]
[illegible] vestro intuitu totum corpus [illegible]
[illegible] direccione [illegible]
[illegible] nobis [illegible] ut [illegible]
virtutibus [illegible] oculorum columbinorum [illegible]
[illegible] Quippe [illegible] liber [illegible]
[illegible] pagina libro [illegible] hoc [illegible]
[illegible] ut homo [illegible]
[illegible] proprietates [illegible]
[illegible] ad spiritualia et divina [illegible]
naturalibus perfectionibus aliorum [illegible] intelligat
[illegible] perfectiones [illegible] proprietates
Pulchre [illegible] et [illegible] proprietates [illegible]
[illegible] columbarum, quibus [illegible]
conformari, et ex operibus [illegible] pulchritudinis
exempla morum colligere. Quid [illegible]
oculis in columba, quid [illegible]
[illegible] oculorum [illegible]
quid promptius [illegible]
[illegible] aut [illegible] Nam [illegible]

bono indutie non erit perspicacitas. Ideo hanc
[illegible] singulariter laudabat sponsus in spon-
sa cum diceret: Vulnerasti cor meum soror mea sponsa
in uno oculorum tuorum. Unitas enim aspectus
[illegible] [illegible] Non potest autem esse unitas ac
perfectus et [illegible] nec perspicacitas nisi in
corde fuerit simplicitas. Simplicitas vero dicit
[illegible] et non involutam finis intencionem. Ob hoc
[illegible] finis plerumque oculus vocatur. Unde salvator
ait Luce xi: Si oculus tuus fuerit simplex totum
corpus tuum lucidum erit. Si autem nequam fuerit etiam
tenebrosum erit. Et sicut in [illegible] singulari
persona intencio dicitur oculus a cuius simplici-
tate vel duplicitate [illegible] aut tenebre operis [illegible]
[illegible] et involvit, sic in corpore [illegible]
[illegible] est. Cum ergo etiam dicatur colum-
ba, quia eius intencio simplex et recta semper est,
[illegible] homines esse intencionis non sinceres aut
[illegible] intendentes, iam non oculos columbinos sed
milvorum vel [illegible] aspectus habent. De quibus
Ysayas [illegible] propheta [illegible] dicens: Illic sunt
congregati sunt milvi [illegible] alter
[illegible] omnes aves predam [illegible]
[illegible] videntur oculis, [illegible] simplicitate
[illegible] non [illegible] volatu [illegible]
[illegible] Sic conformiter homines non [illegible]
[illegible] psalmista in circuitu ambulant [illegible]
[illegible] ingenio [illegible] per alta volantes [illegible]
[illegible] utuntur. Sic conformiter homines non [illegible]
[illegible] psalmistam in circuitu ambulant
[illegible] et apertis oculis [illegible]
[illegible] propheta milvos appellat. Cuius
genus duplex est: primum quidem genus [illegible]
[illegible] ingenio [illegible] in superbia et cum
[illegible] alta arduissima [illegible]
[illegible] genus est illorum qui temporalis [illegible]
vel honoris gratia [illegible]
studia. Certe omnes isti milvi sunt et [illegible] et
plerumque columbas [illegible]
in lege veteri et figurativa [illegible] oblato
prohibebantur. Per [illegible] sunt etiam
[illegible] tempore tyrannorum et hereticorum
[illegible] vero [illegible] etiam in ultimis tempori-
bus sicut predixit Paulus scribens ad Thymotheum:
Venit inquit tempus in quo sanam doctrinam non
sustinebunt sed ad desideria sua [illegible] sibi
magistros [illegible] ad sua desideria [illegible]
[illegible] heresis non quia veritas sit [illegible]
[illegible] perdiscere [illegible], ut suis desideriis

et malis affectionibus [illegible] palam
non obviet et [illegible] adinvencionibus novis [illegible]
[illegible] confingent. Sic vero mundus in suo fine ma-
gis quam antea fantasticus. Vetera [illegible]
pro dubiis relinquens novitatibus illuditur, quod ea
prothdolor intrare videmus. Quapropter viris illustris
non duplicitate sed simplicitate vigentibus [illegible]
[illegible] opus est, quos etiam [illegible] per [illegible]
Pauli ad Thymotheum laborare et vigilare oportet, ne cir-
culacionibus aliorum involvantur. Milvi namque et
[illegible] [illegible] supradicti ad duplicitatem [illegible]
lacionibus utuntur et sub verborum volatu [illegible]
[illegible] rapinam. Sed columbina [illegible] simpli-
citatem domini magistri non [illegible] nec [illegible] et
[illegible] et vigilancia pollet. Hanc hec
est illa simplicitas quam salvator suis commendabat
apostolis dicens: Estote simplices sicut columbe Math. x.
Porro [illegible] visus et vigilancia colum-
bis [illegible] Nam [illegible] semper [illegible]
[illegible] timentes [illegible] volant [illegible] plus vi-
dent [illegible] quam oculus et plerumque super aquas [illegible]
[illegible] ut semper transparenciam aque cum reflexo
solis lumine [illegible] accipitrem [illegible]
pendant, quem forte [illegible] videre
non possunt, atque ad [illegible] advolatum [illegible]
evolant. Sic profecto reverendissimi patres non
sufficit viro ingenioso alta perscrutanti [illegible]
[illegible] nisi etiam cum aliis gregatim suum exerceat
studium et [illegible] studiosis [illegible]
[illegible] atque cum sedere cum ipsis super aquas
necesse est, [illegible] fluenta doctrinarum
antiquarum, nec non historias et decursus late-
rum seculorum; ibi namque [illegible] versucias [illegible]
ibi videbit [illegible] et errores quondam [illegible]
ibi cognoscet a quibus cavendum est. Atque [illegible]
[illegible] ingeniosissimum virum si errores [illegible]
necesse est documenta [illegible] et exempla patrum vi-
dere, nec non [illegible] scolasticorum [illegible] et [illegible]
[illegible] omnia [illegible] gracia [illegible] stabilire animum
sicut Paulus apostolus ad Hebreos ultimo nos admo-
net dicens: Nolite variis doctrinis abduci.
Bonum est gratia stabilire cor. Cum hac enim gratia
[illegible] potest [illegible] omnia volumina ingenio per-
agrare. Scriptum est autem: Qui ambulat simpliciter
ambulat confidenter. Nec unquam a veritate fi-
dei [illegible] abducetur, nisi prius [illegible]
simplicitatis [illegible] relinquendo [illegible] tumes-
ceret. Igitur ex supradictis concluditur quod ad i-
nvestigacionem veritatis orthodoxe hec due condicio-
nes columbarum sunt necessarie, ut careant in affec-
tu felle timoris et superbie, ac super aquas [illegible]

conveniencium sed sola dei eterna predestinacione / Justificacior Sabellium naturas in christo confundentem / que ad predictum ... convencio qua asseritur humanam naturam assumptam a verbo divino ... ab ipso distinguenti ... et alia quam plura inde sequencia

Hec omnia patres celeberrimi ut oculi pervigiles ... et columbini quadam subtiliter ... bene ... recognoscitis ... exemplaria ... clamant ... et posteris et significare / quos abhorrent ... libro ... sentencialiter dampnando et penitus abolendo / ... simplicitatis oculorum columbinorum ... Caput suum ... Simplicitas namque columbe in modestia ... et mansuetudine ... columbe apparuit / Et quesso fuerunt a duobus ... disputaciones / quot ... librorum revoluciones ...

... Propter quod ... est ... venerit sponsus vos ... cum sponsa ad celestes ... ad quas nos omnes perducat sponsus ... deus benedictus in secula. Amen etc.

In annunciacione.

Maria invenisti graciam apud deum / originaliter ... in exordio primo sermonis / ut graciam inveniamus ... oportuno ... que ab angelo invenisse perhibetur ... angelicam. Ave ...

Maria invenisti graciam apud deum ... gracie marie ... gracias singulares hodie mariam invenisse ... In quibus ... Prima est gracia angelice salutacionis ... gracia spiritus sancti supervenientis et tercia est gracia virtutis altissimi obumbracionis. Prima ... angelice salutacionis per quam maria supra choros angelorum ... exaltari in ... Secunda est gracia spiritus sancti supervenientis per quam intemerata virgo sine viro concepit

devotius valeam explicare possim quod sancto hoc
angelico verbo ad mariam dominus tecum. Pro cuius
explanacione sciendum quod quatuor modis inesse
solet deus in suis creaturis. Primo modo inest
omnibus bonis et malis generaliter per essenciam presenciam et potenciam
ipsis presencialiter assistit et a nemine comprehenditur. Secun-
do modo inest solis sanctis omnibus bonis qui per graciam
gratum facientem et que operantur opera sibi be-
neplacita. Tercio modo inest paucis ad modum sanctis aliquibus
bonis specialiter per illuminaciones quos scilicet de futurorum
cognicione nobilitat et prophetas efficit suorum secre-
torum. Quarto modo inest ipsi marie singulariter et ineffa-
biliter per ydemptitatem consubstancialem quam habet cum ipso
verbo. Idem enim est quod illa cui utique obumbrante vir-
tute altissimi tercia fuit conclusio ut non posset
illius voluntatem secreta tamen sibi coniungens
et de sua marie quod subita unus propius fieret cum in-
stans de deo nec totus de maria totus sed dei et
totus marie filius esset non duo tamen filii sed
unus utriusque filius in unica ypostasi et duabus
naturis sine confusione subsistens consubstancialis
patri secundum unam consubstancialis marie secundum alteram con-
substancialis patri secundum divinitatem consubstancialis marie secundum
humanitatem propter quod quidem consubstancialitate
filii dei cum maria et marie cum filio dei con-
sequens est in unum communicacionis ydiomatum affir-
re mariam consubstancialem esse deo et quod unige-
nitus marie non est arbitratus rapinam dicere
ad patrem suum verum deum Ego et tu pater unum sumus
sic nec mariam arbitratam rapinam facere suo
modo dicendo ad unigenitum suum Ego et tu
fili unum sumus. Bene ergo dominus tecum. O gracia
plena creatorum creatrix tecum deus cum pater
tecum qui suum filium fecit esse tuum dominus filius
tecum in unius scilicet consubstancialitate nature dominus spiritus
sanctus tecum qui cum patre et filio tuum fabricavit
pectus ad concludendum in eo hoc admirabile
commercium et inenarrabile sacrum. Dominus ergo tecum.
Sequitur Benedicta tu in mulieribus. Vere benedicta
tu maria simpliciter multipliciter in mulieri-
bus. Benedicta tu primo in mulieribus que
caput serpentis contrivisti cuius semine inimicabatur
semen mulieris et insidiabatur calcaneo eius sub
cuius namque pedibus conculcatus et contritus mi-
seram patitur servitutem serpens ille antiquus
qui captivum tenebat primum hominem atque posteros ve-
rax monstrum tartareum carnem videns non cunctans
laqueum dum impingere satagit in partu vir-
ginis adiutatur ipse et tremens aculeos dimittit
et fraude retorta in actorem cum rapere temptat

captus est utique contritus est insidiator
conculcatus supplantator constitutus draco
tor. Benedicta tu secundo in mulieribus per quam eo
versa est in benediccionem maledictio mulieris que
per iniquitatem generis perdidit hinc ad ut non habe-
at rehabens quod causetur adversus feminam
qui dicebat deo ad excusandas excusaciones in
peccatis mulier quam dedisti mihi sociam dedit
mihi de ligno et comedi. Age dege pater Adam
desine calumpniam inferre mulieri desine de
muliere male loqui. Ecce tu cecidisti per mulierem
iam resurgis per mulierem. Mulier porrexit
tibi lignum mortis iam mulier concepit tibi fructum
vite. Mulier fuit tibi suggestrix peccati iam
iam mulier tibi est ingestrix redempcionis que
posteritati tue reportat salutis antido-
tum que venenum serpentis miscuerat. Benedic-
ta tu tercio in mulieribus que sola maledictionem
illam evasisti quod dictum est a deo mulieri. Mul-
tiplicabo erumpnas tuas et conceptus tuos in
dolore paries filios tuos quos sola non passa
es que sola inter mulieres sine libidinosa vo-
luptate concepisti. Benedicta tu quarto et
generaliter in mulieribus per quam paradisi porta
que per evam cunctis clausa fuerat ite-
rum est patefacta per quod celum repletum est
infernus evacuatus instaurate ruine chori
celestis et nobis miseris atque maledictis vita per-
dita data per quam conceptus est deus deperdi-
tus dyabolus receptus quod perdidimus acceptum quod
non meruimus per quam denique et ex qua ortus
est mundo sol iusticie Christus deus noster et salus
et maledictionem etc. Benedicta tu igitur in
mulieribus. Ecce patres et domini quibus hoc
celestis paranymphus mariam salutans expresso
ravit cum in mulieribus eximie sed plenitudinis
gracie munere secundo divine assistencie munere tercio
benediccionis in mulieribus. Que igitur maria
gracia plena dominus tecum etc. Si seculo non est au-
ditum celestem civem mortalem naturam et archange-
lum salutacionis obsequio veneratum et hu-
lo adorare feminam qui solebat hactenus ab ho-
minibus equanimiter adorari Sed hoc est marie sin-
gulare insigne et gracia singularis per quam super
choros angelorum extitit exaltata meruit
et propter quam dicebat hodie gabriel archange-
lus verbo admirans partum mariam invenisti graciam
apud deum et hec paucula de primo sufficiant

Veniamus igitur ad secundum articulum scilicet ad graciam
singularem quam hodie maria invenit me-

ruisti cum apud deum est gracia sancti spiritus super-
vencionis per quam intemerata virgo sine viro
concepit et nichilominus in partu et ante partum et
post partum intemerata semper permansit. Ter-
cia quoque gracia singularis quam hodie maria inve-
nit meruit apud deum est gracia virtutis altis-
simi obumbracionis per quam nedum purum hominem
sed verum deum pariter et verum hominem in utero
suscepit. Et ambe iste gracie sicut singulares
sunt sic in scripturis multis figurarum misteriis
et prophetarum oraculis sunt singulariter premonstra-
te. Sed quanta copia brevitatis causa plurimis pre-
termissis quatuor tamen ex ambarum istarum graciarum
premonstracione de figuratiua in medium proferam. Primo
igitur exodi III legimus exodo III capitulo in qua in monte moyses ut
appareret dominus in flamma ignis de medio rubi et vi-
debat moyses quod rubus ardebat et non comburere-
tur. Quid quesso pretendit hec visio inflammati rubi et
non combusti nisi mariam de spiritu sancto fecundatam
fecunditate incorruptam. Rubus cum virens et flo-
rens corpus significat marie virginitate quidem
virens et florendum ceterarum virtutum amenitate
porro ignis ardens in medio huius rubi maies-
tas est unigeniti dei in maria obumbrata de
qua hec vera scribitur quod deus noster ignis con-
sumens est. Ardet igitur ignis iste in medio
rubi huius et rubus non comburitur dum in utero
marie dei filius incarnatur et maria non cor-
rumpitur. Inquirenti autem marie Quomodo fiet istud
angele dei ut inflametur rubus uteri mei et
non comburatur rei secretum patefecit angelus
Spiritus sanctus inquit superveniet in te hoc est concipies
maria non ex viri semine sed de spiritu sancto et virtus
altissimi obumbrabit tibi adest unigenitus pa-
tris qui dei virtus est et sapiencia virgineis tu-
is se infundet visceribus sed quia ignis consumens
est et splendor in accessibilibus ut quod inaccessibile
susteneri possis adte accedere neque a tenuitate ma-
iestatis exprimaris gloria ipse de particula cor-
poris tui se unius reptabit reliqua masse umbra
nubi faciet et hoc pacto cum te splendor ille
serenissimus instar rubi quondam moysaico
flagraverit nichil te ledet ignis neque molestie
quicquam inferet quoniam adustus ardoris eius
vehemencia virtus ipsa altissimi carnis illa-
qua de tua carne assumpsit exponet de ipsa ob-
umbrabit tibi. Secundo legimus numeri XVII
virgam aaron sine radice germinasse et turge-
tibus gemmis erupisse flores qui foliis dilatati
in amigdalas deformati sunt. Beatus augustinus in quodam

sermone de nativitate domini aliam forsan sequencium trans-
lacionem pro amigdalis ponit nuces ut pro eo quod
dicimus et in amigdalas deformati sunt ipse ait et
in nuces deformati sunt. Sed utrumque nomen et nucis
et amigdali eque congruit sensui quem dicere inten-
dimus. Ait igitur scriptura virgam aaron sine
radice germinasse floruisse frondiusse et produxisse
vel nuces vel amigdala. Virga ista mistica ipsa
est virgo maria quam ysaias propheta XI ipsa vocavit virgam
esse de radice yesse et qui nichilominus florem produ-
ceret super quem requiesceret spiritus domini. Quod vero
quod oraculum ut una exposicione absoluam virge
huius germine sive flores sive fructus sive folia
sunt salvator ipse noster yhesus Christus qui flores dicitur
propter odorem fructus propter saporem folia propter
suos sub eius umbra proteccionem sive ab estu
carnalium desideriorum sive a facie impiorum qui eos
affligerent. Germinavit autem virga ista sine
radice floruit frondivit et fructum protulit
cum maria sine viro filium concepit fovit in utero
et feliciter partu in lucem edidit. Germinavit sig-
sine radice ipsum sine viro concipiendo floruit
et flores in folia dilatavit magnificum germen domini
novem mensibus in suo utero fovendo fructum denique
protulit ipsum sine dolore parturiendo ut quod vir-
go virorum floris non lesit emissio sic nec ma-
rie pudorem sacri partus edicio. Iam fructus
ipsius commodos quos virga ista protulit aaronica
vel nuces scilicet vel amigdala quo pacto fructui ven-
tris marie competat attendat quisque sedulitas
vestra in nuce eque et amigdalo quem ea comperiunt
diverse tres sube cortex testa nucleus cortex
patet nucleus latet testa utrumque copulat cortex
asper est vel amarus nucleus dulcis semper et candi-
dus testa fortis et dura et hec tria singula
monstrant quedam propria in marie filio nucleus
latens qui dulcis semper est et candidus late-
tem in filio marie significat divinitatem dulcem quidem
duplex et candidam Dulcem primo et candidam
supernis civibus dulcem secundo et candidam nobis pecca-
toribus primo dulcem et candidam supernis civibus dulcem
quia albus est et dulcis beatorum candidam quia ma-
dor est lucis eterne gloria ipsorum dulcem secundo et
candidam nobis peccatoribus dulcem propter eius
minim que super exaltat iudicio candidam propter eius
innocenciam cuius conformem exemplo. Cortex vero
qui asper est vel amarus asperitates notat et
maciras et amaritudines asperas passionis a filio
marie assumptas in carne nostre mortalitatis. Per-
ro testa medium copulans nucleum ad corticem
lignum crucis significat propter quod unitum est verbum

ad carnem. Nam si vera est tenor storiarum docto-
rum scilicet Augustini proprie Leonis pape Grego-
rii [illegible] et apostoli. Si Adam non peccasset nec verbum
incarnatum fuisset. Constat igitur verbum ob hanc
causam incarnatum ut hominem per peccatum Ade per-
ditum per lignum crucis redimeret. Et hec testa mente
dicta fortis fuit et dura. Dura quidem propter di-
ram durumque mortem, quia in ea verbum caro
pendit. Fortis quoque quia per ipsam de dyabolo trium-
phavit. Fortem illum armatum in atrium suum in pa-
ce custodire solebat fortior ipse superveniens
alligavit et vasa captivitatis eius potenter eri-
puit. Sed quid amplius adhuc cognoscamus sub
typo nucis impressam esse similitudine dei hominis
attendamus quod in nuce nucleus [illegible] sive
prius testa fracta fuerit et infrustra divisa.
Sic pendente in ligno dei et marie filio donec
expiravit non est eius divinitas a centurione
cognita. Sed postquam in morte per lignum
crucis confracta est et contrita testa humanitatis
atque per separationem anime a corpore infrustra divisa
et cum ea divisione divisum est pariter et scissum
velum templi medium et petre scisse sunt et monu-
menta aperta sunt et terra mota est et sol ob-
scuratus et tenebre facte super universam terram
ab hora sexta usque ad nonam. Tunc centurio
et qui cum eo erant videntes que fiebant
latentem in nuce cognovit nucleum et iam
defuncti divinitatem profitentes exclamaverunt:
Vere filius dei erat iste. Omnes quoque tur-
ba eorum qui simul aderant ad spectaculum
et videbant que fiebant cum viderunt utique et
cognoverunt nucleum [illegible] percutientes pec-
tora sua revertebantur. Tertium exemplum legimus Ju-
dicum vi de vellere Gedeonis quod in
medio sicce aree expansum solum rore
maduit rursusque area tota rore perfusa ipsum
sine humore roris fuit. Misterium aliquid sub
hoc vellere velatum esse debet quod ad laudem ma-
rie nobis revelare dignetur filius eius qui
est deus modo revelans misteria. Vellus
quidem quod de carne tonsum est sine vul-
nere carnis carnem [illegible] figurat de carne ma-
rie [illegible] sine detrimento virginitatis. Area
vero ubi vellus istud expanditur uterus est
marie in quo verbum incarnatur et vellere in-
duitur. Pluvia ros celestis vellus primum per-
fundens et postmodum aream plenitudo est di-

[illegible] summo corporali inhabitans et [illegible]
maria. Videtis ergo patres et domini in hoc sig-
no vellens quam pulchre expressum sit miste-
rium divine incarnationis domini secundum quod vellere
super aream expanso vellus ipsum primo et post-
modum area tota rore perfunditur. Sic tempo-
ribus celis desuper mittentibus [illegible] nubes
pluerunt iustum et fecundata rore celesti area
virginalis uteri germinavit salvatorem
[illegible] et tunc eius incarnationem verbi
vellere figuratam clarius expressit propheta
[illegible] carne [illegible] carnem de-
scendit dicens [illegible] Descendit sicut plu-
via in vellus et sicut stillicidia [illegible] pluvia
quippe descendens in vellus auditur [illegible]
[illegible] quoque [illegible] descensu resonat [illegible]
[illegible] Sic sine strepitu dum medium silentium te-
nerent omnia et nox in suo cursu iter perage-
ret omnipotens sermo tuus domine a regalibus sedibus
venit et se quietissimo lapsu virgineum demisit
in uterum [illegible] ab arce [illegible]
[illegible] placidus paranymphus Gabriel archan-
gelus in secreto cubiculo orantem [illegible]
[illegible] ad solum [illegible] apud
[illegible] Maria [illegible]
[illegible] Ecce enim concipies in utero et paries
filium et vocabis nomen eius Jhesum. Hic erit
magnus [illegible] Sic et eius nativitas ex utero [illegible]
[illegible] sicut pluvia descendens [illegible]
[illegible] sub silencio fuit adeo ut [illegible]
[illegible] sive passionis tempore quo de medio
[illegible] erat adhuc [illegible] eius non
debuit in carne. Et hec vera que illuminare venit
[illegible] hominem venientem in hunc mundum
[illegible] doctrinis et [illegible] miraculis lucebat in tenebris
et tenebre eam non comprehenderunt. Sed post-
quam assumptus [illegible] discipuli
[illegible] spiritu ex eo pluviam voluntariam
segregavit deus hereditati sue [illegible]
[illegible] longe late [illegible]
[illegible] sicut pluvia in vellus [illegible] sicut stillicidia
stillantia descendit [illegible]
murmure et ingenti strepitu sonantia verba
[illegible] coruscacione [illegible] miraculorum [illegible]
[illegible] sancto spiritu virtute magna reddebant
apostoli testimonium resurrectionis Jhesu Christi domino
cooperante [illegible] sermonem confirmante sequen-

tibus signis. Quartum exemplum legimus Jeremie
[illegible] veteribus vaticinantem et que prius
videri non poterat venturum hic et ardenter
desiderabat et fidenter promittebat dicens: Quod
[illegible] Creabit dominus novum super terram femina
circumdabit virum [illegible] novum quia infanciam
pueriliam adolescentiam et iuventutem
transeuntes ad etatem usque senectutis [illegible]
devenerunt. Sed nunquam potest talis aliquis
[illegible] cum sit fere senex rursus intrare in
ventrem et circumdari a femina et renasci. Quod
quamvis non sit impossibile apud deum cui non est
impossibile omne verbum nichil tamen tale intel-
lexit propheta. Sed secundum mentem [illegible] ad
virginem pariter et divinum eius conceptum
[illegible] quo mirabiliter et admirans fate-
batur quod nedum in eo novum sed nova fecit
dominus super terram per que etiam intelligas
et feminam circumdasse virum. Ecce tibi nova que
fecit deus in eo quod maria concepit dei
filium. Primum fuit in corporis dei et marie
filii formatione, secundum in eius [illegible], tertium in
[illegible] a verbo assumptione [illegible]
[illegible] fuit in corporis dei et marie filii
formatione. Cetere femine in earum conceptione
de propriis sanguinibus materiam ministrant
[illegible] agente virtute seminali viri fetus
[illegible] dierum spacio formetur
organizetur et sic usque ad anime infusionem
disponatur. In conceptione vero dei filii [illegible]
quodammodo similiter et quodammodo dissimiliter est.
Similiter in eo quod maria que admodum
femine cetere de propriis suis sed non nisi purissimis
sanguinibus ministravit materiam ex
qua [illegible] filii corpus formaretur. Sed
dissimiliter dupliciter: primo in eo quod cetere
femine non nisi de viris concipiunt. Maria
vero de viro concepisse nephas est et sacrilegum
cogitare. Dissimiliter secundo in eo quod non in
[illegible] in successione [illegible]
utero marie verbum [illegible] Crisostomo [illegible]
[illegible] quam in tanto [illegible] interstitio [illegible]
operatur natura a [illegible] spiritu sancto in
maria subito incepta est [illegible]
atque rapuit illud [illegible] angeli
desiderant inspicere manus etiam ille sacratis-
sime mundi fabricatores et tantarum

rum operatrices plante quoque ille [illegible] qui-
bus se mare prebuit calcabile. Universum de-
nique corporis illud placidissimum [illegible] for-
[illegible] [illegible] quam in momento et in ictu
oculi per singula membra [illegible]
est solidatum formatum organizatum [illegible]
et divinitati verbi ineffabiliter unitum cooperante
quidem ipso spiritu sancto virtute naturali matris
ut esset ipsa sicut [illegible] naturalis mater
dei [illegible] non naturaliter sed miraculose
genuerit. Et hoc sit tibi primum novum
quod fecit deus in corporis sui et marie filii
formatione. [illegible] quod [illegible] in eius
creatione in quo [illegible] [illegible] certissime
[illegible] circumdasse virum [illegible]
[illegible] tertio [illegible] quod intellectus [illegible] in
principio sui esse [illegible] tabula rasa in
qua nichil depictum est [illegible]
et virtutibus. Sic nos infelices Ade filii [illegible]
nascimur omnis et ignari et nec [illegible]
tabula rasa facilis ad picturam sed [illegible]
in [illegible] longo tempore labore magno [illegible]
[illegible] studio [illegible] tandem et difficulter forma-
[illegible] ad [illegible] ad hec ad virtutes.
Non sic Jhesus marie filius quem scripture
virum esse perhibent et prophetam potentem sermone
et opere. Namque ab exordio sue conceptionis
quo sacratissimo eius corpori infusa est [illegible]
eius anima infusa est plenissima [illegible] vir-
tutibus et donis [illegible] rationali
creature possibile est suscipere plena spiritu sapientie
et intellectus spiritu consilii et fortitudinis spiritu
scientie et pietatis et spiritu timoris domini ut ex illa
hora ipsum vere virum esse [illegible] neque [illegible]
sed virum prophetam potentem sermone et opere.
Nam ut [illegible] intelligas non minus habuit
sapientie Jhesus conceptus quam natus neque
magnus quam parvulus sive [illegible]
sive lactans in gremio sive [illegible]
interrogans doctores in templo sive [illegible]
[illegible] in populo semper [illegible] plenus fuit
spiritu sancto nec fuit aliqua hora in tota etate
sua in qua de plenitudine illa quam ab initio
sue conceptionis accepit vel aliquid subtraheret
vel aliquid adderetur. Et ecce quo [illegible]
virum [illegible] maria concepit ab instanti
sue conceptionis super universos viros [illegible]

virtutibus preditum et hoc de Christo nono quod fecit deus ... in sinu et utero matris filii annunciatione. Adest tibi tercium quod sinu dormiens ... tis eius a verbo susceptione legimus Daniel ii de pedibus statue, qui pro parte ferrei erant et pro parte testei opus admirabile. Namque ferrum ferro et ignibus dissolvitur et in aquis induratur, extremo vero testa enolitur aquis et ignibus solidatur. Fortis ergo fuit ad modum opificis potencia, que tam male duci biles materias et invicem repugnantes copulare potuit, sed longe forciorem se ostendit virtus ... in conceptione anima dum deum et hominem in unam ypostasim adunavit. Compe ferrum et testa ambe sunt creature dei et creature obvia, ut ex ipsis fiat quid quid voluit facere. Incomparabiliter fortius fuit creaturam omnium suo creatori et massam luti coniungi figulo qui finxit illam. Sicut adeo gabriel archangelis tali deputatur legationi. Interpretatur enim gabriel fortitudo dei. Ut igitur nomine conveniret rei, fortitudo dei destinatur ad maiorum nunciandum sibi rem satis fortissimam et vindicam nature superantem potenciam. Hoc est inquit devotus Bern. quod mirandum natura ... angelus veneratur homo ... celum ... terra, infernus ... Quod si maiestas altissimi in utero marie sicut adipe et pinguedine ... sit ... sit ferrum ... sit pariter et lutum et ambo in unum opus admirabile consolidata quod non dissolvetur in sempiternum. Age deo et non adiecte stupenda nova que ... inter ... Virgo concepit et permanet virgo impregnatur sed sine viro, fecundatur sed sine corrupcione, gravidatur sed sine gravedine, parturit sed sine dolore. Creator generatur a sua creatura et creatura generat suum creatorem. Pater concipitur a filia et filia concipit suum genitorem. In mortalis fit mortalis, invisibilis visibilis, eternus temporalis, deus existit infans, maiestas vagiens, lectulum plorans. Quid plura verbum illud quo celi firmati sunt fit verbum abbreviatum et inter angustias ... uteri ... ipse ille quem totus non capit orbis virginei

ventris brevitate concluditur, qui dat escam omni carni lactatur in gremio, qui sustentat ... celos gestatur in brachio. Qui appendit tribus digitis molem terre clauditur in presepio. Qui extendit celum sicut pellem brevi tegitur panniculo. Nova sunt hec enigmata nemo ... audivit. Phylosophia novas artes ex posuit ... nam tales novam rethoricam gramaticam novam dyaleticam novam methaphysicam novam ... nam que doceat ... rege ... Novam dyaleticam que ostendat opposita ... Novam methaphysicam que demonstrat ... ens posse pati et ... posse mori ... esse subiectum ad ... mori. Ibi silet ... Aristoteles iubet ... ponere nos ... tendiori hora iubet finem dicendi facere. Exorabimus igitur mariam que tantam hodie meruit invenire graciam apud deum, ut suo interventu apud deum ... vere ... gloriam ... in futuro ... cum ... filio yhesu Christo domino nostro qui cum patre et filio regnat unus deus in secula benedictus. Amen.

Sequitur materia de concepcione beate marie virginis ad collacionem precedentem videlicet Tota pulchra es proxima.

Sapientia aperuit os mutorum et linguas infancium fecit disertas. Sap. x. De concepcione immaculate marie virginis ... utrum in originali peccato concepta fuit vel ab eo ... Quod ... ta ipse novit qui eam creavit ... archanum tam inscrutabile ... non ... nostra ... ex nobis ... ex deo est. At eciam fiducia ... sapientia ... que immaculata virgine edificavit sibi domum ... novem mensibus ... in verbo ... ipsa est illa sapientia de qua in verbo ... dicit sapiens: Sapientia aperuit os mutorum. ... Hanc ... sapiencie ... opere ... mentem instruat ... infantilem ... formet sermonem ... linguam faciat disertam ... ad exaltacionem ... dirigat ... concepcionis immaculate dei genitricis. Et ... ut ait apostolus Roma ... eloquencie ... nestis vel nullo vel brevi ...

Hec pauca loco exordii ad faciendum satis conscienciam ... sufficiant. Veniens ad materiam principalem ad laudem gloriosissime virginis talem moveo titulum questionis. Utrum immaculata dei genitrix virgo concepta fuit in originali peccato. Arguitur primo quod sic per beatum Gregorium ... moralium super isto Job ... Quis potest mundum ... de immundo conceptum semine. Beatus Job inquit ... conceptus ... semine non conceptus, qui sic in mundum venit ex virgine ut nichil habet de immunda ... 2o Augustinus: sine libidine non est parentum concubitus, ob hoc filiorum ex eorum carne nascencium non potest esse sine peccato conceptus. 3o Idem Augustinus contra Julianum li. ii. Quid restat nisi ut ... sola carne virginis intelligam ... reliquam carnem esse carnem peccati. 4o Idem li. ii. de baptismo parvulorum, solus ille homo factus ... peccatum non habuit nec sumpsit carnem peccati quamvis de materna carne peccati. 5o Idem super Gen. li. x ca. ii. Nichil ... illo utero ... caro et si de peccati propagine venit non tamen de peccati propagine concepit ... quia corpus Christi non sic conceptum est quo ... fuerat caro virginis concepta ... erat ... peccati sed similitudo carnis peccati. 6o Bern. ad canonicos lugdunensis, quo ... peccatum non fuit ubi libido non defuit ... 7o ibidem idem, et si quibusdam vel paucis filiis hominum datum est in sanctitate nasci non tamen et concipi ... sola ... omnibus ... purgacionem faceret peccatorum. 8o idem ... solus dominus meus yhesus ... spiritus ... ante conceptum ... ex ... quos ... virginis ... ceteros ... filiis ... iniquitatibus ... conceptus sum et in peccatis concepit me mater mea. 9o ... Omnes declinaverunt non est usque ad unum. Glo. ... ergo beata virgo declinavit et non per actuale ergo originale. 10o per apostolum Ro. v. Omnes in adam ... et non nisi quia fuerunt ... beata virgo fuit in eo ... ergo in eo peccavit. 11o Augustinus ... perfectione iusticie ... finem, quicumque fuerit ... sic vita aliquem hominem vel aliquos homines putat excepto uno mediatore dei et hominum ...

... non fuit commisso peccatorum contrarie dicere scripture, ubi dicit apostolus per unum hominem intravit peccatum in mundum et per peccatum mors. 12o super isto Cant. viii. Dilectus meus candidus et rubicundus. Electus ex milibus. Greg. Electus ex milibus ... est ... totius generis humani massa nullus sine peccato reperitur. 13o Ambrosius super hoc: Solus nimirum ex femina yhesus est qui peccatum non fecit. 14o super Jo. super isto verbo Ecce agnus dei solus innocens ... sic non venit per propaginem. 15o glo. Jero. super illo ps. ... et de manu canis unicam meam, unica est ... que sola a peccato est immunis. 16o Leo papa in sermone de nativitate domini, sicut a reatu nullum liberum reperit ita pro liberandis omnibus venit. 17o Aug. de baptismo parvulorum pertractans illud ... ii. omnes nos sicut ... eramus. Hec vox inquit est omnium membrorum ... ergo beate virgo est membrum ... ergo erravit. 18o super illo ephe. ii. Omnes eramus filii ire. glo. Aug. In hac ira omnis homo nascitur. 19o idem de fide ad petrum, firmissime tene et nullatenus dubites omnem hominem qui per concubitum viri et mulieris concipitur in originali peccato nasci. 20o Idem de nupciis et concupiscencia. Nullus potest concipi de viro et muliere sine originali. 21o Ro. vi. Stipendia peccati mors, sed beata virgo mortua est, ergo in stipendium peccati mortua est et non in stipendium actualis peccati, ergo originalis. 22o Aug. super illo ps. ... Ergo aut ... induebar cilicio. Adam propter peccatum mortuus est. Maria propter peccatum mortua est ... mortuus est propter delenda peccata, sed maria non est mortua propter peccatum actuale, ergo originale. 23o Idem contra Julianum li. ii ca. ix. Tu dicis ... pro peccatoribus mortuum, et ego dico tibi ... non peccatoribus non mortuum. Sed ergo maria non fuit peccatrix, sic ... non est mortuus pro ipsa, et per quos nec per morte filii redempta. 24o ... vii. Virum unum de mille reperi, mulierem ex omnibus non inveni ... unus ille de mille ... est. 27o Greg. ... solus in carne sua mundus extitit qui per carnalem delectacionem huc non ... venit. 26o Aug. contra Julianum. Concupiscencia que est radix omnis mali fuit in ea sine corrupcione virginis, quam non potuit contrahere filius virginis. 28 viii. Devotus Bern. in primo sermone de assumpcione incipiens Intravit yhesus in quoddam castellum

quod si originalem a parentibus contraxerit maculam, minus tamen quam Ieremias sanctificata in utero aut minus Iohanne baptista spiritu sancto repleta crederetur. prohibet pietas [illegible]. 28o. Idem in epistola ad canonicos Lugdunenses: an forte inter amplexus maritales sanctitas se illi conceptioni immiscuit, ut simul et sanctificata fuerit et concepta? Nec hoc quidem admittit ratio. Quomodo namque fuit sanctitas absque spiritu sanctificante, aut spiritui sancto societas cum peccato fuit, aut certe quomodo peccatum non fuit ubi libido non defuit. 29o. Ibidem: si ante conceptum sui minime sanctificari potuit, quia non erat, sed nec quidem in ipso conceptu propter peccatum quod inerat, restat ut post conceptum in utero iam existens sanctificationem accepisse credatur, quae exclusio peccato sanctam fecit nativitatem, non tamen conceptionem. 30o. Anselmus Cur deus homo li. ii. c. xvi.: Virgo ipsa in iniquitatibus concepta est et in peccatis concepit eam mater sua, et cum originali peccato nata est, quoniam et ipsa in Adam peccavit, in quo omnes peccaverunt. 31o. Idem: ex ipsa massa peccatrice [illegible] peccato assumptus est. 32o. in ca. [illegible] de

conse. dis. iii. ubi loquitur de temporibus feriandis quod sit in missa laycis annunctianda super verbo nativitatis sancte marie virginis, glossa dicit: de festo conceptionis nichil hic dicitur quod celebrandum non est sicut in multis regionibus fit maxime in Anglia. Hec est ratio quia in peccato fuit concepta sicut et ceteri, sed excepta unica persona, etc.

33o. arguitur quod huiusmodi conceptio non sit celebranda ex eodem ca. [illegible] Item per Bernardum ad canonicos Lugdunenses: miramur igitur quid visum fuit hoc tempore quibusdam viris voluisse mutare colorem optimum, novam inducendo celebritatem quam ritus ecclesie nescit, non probat ratio, non commendat antiqua traditio. Numquid patribus doctiores sumus aut devotiores? periculose presumimus quod ipsorum in talibus prudentia preterivit. Nec vero illud tale est quod nisi pretermissum fuit patrum requirerit cum diligentia preterissent. 34o. ibidem: quae nunc est ratio festive conceptionis? quo pacto umquam asseritur sanctus conceptus qui de spiritu sancto non est, ne dicam de peccato, aut festus habebitur qui minime sanctus est. 35o. dicitur ibidem: nulla ei ratione placebit contra ecclesie ritum presumpta novitas, mater temeritatis, soror superstitionis, filia levitatis.

36o. ibidem: Si sic videbatur consulendum erat apostolice sedis auctoritas et non ita precipitanter consulte paucorum sapientia, auctoritas inprovisorum. Ex dictis solempnibus ex quibus quod iam nequaquam conceptio in videlicet decembris, quam a normanis celebratur ratione istius conceptionis celebranda, est sed ratione alterius conceptionis quia per se sanctificata et ideo concepta. Considerentur ultra presentes auctoritates alias multiplicibus rationibus quae omnes possunt reduci ad duas principales. Prima sumitur ex excellentissima filii. Dicunt enim sic opinantes quod decuit virginem fuisse sine originali peccato concepta esse, et arguunt de congruo excellentie filii in tribus et arguunt sic. Ipsius filius virginis fuit redemptor omnium et meritum passionis eius sibi suppositum. Ergo mandati virginis per destinatis [illegible] ut non contraxit originale. Sequitur primo quod non fuit redempta per filium suum. 2o quod filius sibi ianuam non aperuit sed ultro sibi aperta fuit et ex ambobus sequitur quod eque innocens fuerit sicut filius suus quae omnia derogant excellentie filii sui. Prima quod sic quia redemptio non est nisi de peccatoribus. Angeli enim non fuerunt redempti quia non peccaverunt actualiter. Sed beata virgo non peccavit peccato actuali. Si ergo non peccavit originali et sic nullo modo peccavit plusquam angeli, ergo quia angeli redemptione Christi non indiguerunt [illegible] probatur. Ianua non clauditur nisi propter peccatum et maxime propter originale [illegible] carentia visionis dei. Si ergo beata virgo originale non contraxit sequitur quod ianua sibi clausa non fuit et ita statim post passionem filii sui decessisset non descendisset ad limbum patrum sed tamquam [illegible] ad celum evolasset. 3a quod probatur quod sicut innocentia [illegible] peccato [illegible] in hoc consistit Si ergo beata virgo filii sui peccatum non fecit sicut nec filius eius, sequitur quod eque innocens fuit sicut filius eius et sicut nec filius non indiguit redemptione per filium sicut nec filius per ipsum nec indiguit quod filius sibi aperiret ianuam sicut filius non indiguit quod ipsa sibi aperiret. 2a ratio principalis sumitur ex effectibus et signis peccati originalis apparentibus in beata virgine, quia secundum plures [illegible] non ad magnam partem contraxit ad [illegible] quod et quod primo beata virgo sicut ceteri

[illegible] filii fuit libidinose procreata. 2o penalitates istas habuit quas nos alii contrahimus ex ipso originali usque ad mortem inclusive. Quia secundum apostolum est stipendium peccati, et istas penalitates non assumpsit voluntarie, quia hoc competit filio suo. Ergo fuerunt inflicte et non immerito ergo propter culpam et non propter actualem ergo propter originalem.

Ad oppositum arguitur primo per beatum Ambrosium in sermone de purificatione loquens de ipsa virgine: Hec est inquit virga in qua nec nodus originalis nec cortex venialis peccati fuit. 2o per beatum Hildefonsum tolletanum archiepiscopum in libro quem scripsit contra disputantes de virginitate et perpetuitate ipsius virginis, ubi sic ait: Constat inquit Mariam ab ipso originali peccato fuisse immunem per quam non solum [illegible] matris soluta est maledictio verum in omnibus donata est benedictio, nullus ergo postquam nata est delictus subiacuit neque originale peccatum in utero sanctificata contraxit. Premissis opinionibus quibus sumus indigeo et solutionibus quibus adhereo unica dumtaxat presta [illegible] videlicet quod in dicendis nichil intendo asserere pertinaciter sed dumtaxat [illegible] sapientioribus habundancius speculandi et ad exaltationem conceptionis immaculate virginis amplius cogitandi. Intendo autem partem huius questionis colorare negativam et pro modulo meo in parvo virgini videre auctoritatibus et rationibus contrarium sicut consuetis predicationem remittendo sacrosancte sedis dispositioni veritati infallibili tamen omne dicendum submitto qua protestatione premissa venio ad decisionem questionis in qua pono duos articulos. In quorum primo ponam declarationes terminorum in 2o non recedendo a protestatione mea tractabo questionem. Quantum ad primum articulum sciendum quod in titulo questionis sunt tres termini principales declarandi. Primus sit conceptio. 2us sit quid sit peccatum in genere. 3us quid sit peccatum originale in speciali. Quantum igitur ad primum scilicet conceptionem sciendum quod duplex est. Nomine conceptionis una quae est seminum commixtio alia commixtio naturalis. Conceptio quae est commixtio seminum est illa quae fit in amplexibus maris et femine. Conceptio vero quae est naturalis commixtio est ista

quae fit in infusione anime corpori organizato. Et inter istas duas conceptiones secundum philosophos vel physicos mediat spacium xl dierum secundum vero Augustinum mediat spatium xlvi dierum et iste due conceptiones se habent ad invicem sicut terminus intrinseci unius motus continui. [illegible] cum [illegible] a principio est ipsa commixtio seminum et [illegible] ad quem est commixtio naturalis. 2o notandum quod hoc nomen peccatum a sanctis doctoribus capitur tripliciter. Primo proprie pro actu vel habitu cum repugnat [illegible] gratia gratum faciens. Hoc modo sumitur ab Augustino de libero arbitrio cum dicit peccatum est dictum factum concupitum contra legem divinam. 2o capitur magis large pro actu habitu vel passione quae est principium occasio vel sequela peccati proprie dicti. Et isto modo capitur ab apostolo Ro. vii. cum dicit: Si quod nolo hoc facio non ego operor illud sed quod in me inhabitat peccatum. Hoc modo sumitur a sanctis doctoribus cum dicitur quod libido, concupiscentia, fomes, sunt peccatum et filia. 3o sumitur largissime pro hostia oblata pro peccato proprie vel large dicto. Et isto modo capitur ab apostolo Cor. ii. cum dicit: Eum qui non noverat peccatum pro nobis peccatum fecit deus pater. Et secundum Nicolaum de lira hostia pro peccato quae vocatur peccatum in scriptura. Osee iiii.o peccata populi mei comedunt id est hostias a populo pro peccato oblatas. 3o sciendum quod de quidditate peccati originalis quid sit formaliter fuerunt diverse et contrarie opiniones. Prima est magistri in sententiis et suorum sequacium dicentium quod in generatione filiorum Ade quae fit per commixtionem maris et femine ex fervore libidinis parentum infitiatur caro seminata sic propagata et causatur in ea quedam qualitas morbida quae a sanctis doctoribus vocatur fomes, vocatur lex membrorum et tyrannus nature, de qua apostolus Ro. vii.: Sentio aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis mee et captivantem me in legem peccati. Et qualitas ista ut inquiunt inficit animam dum corpori infunditur sicut pomum in dolium infusum et [illegible] manum immunda et inquinat eam et trahit ipsum sicut quoddam pondus ad immoderate delectandum appetitum sensitivum. Et secundum istam opinionem peccatum originale habet suum materiale et suum formale. Materiale suum est ista qualitas morbida sive fomes ex eius

peccatum capitur tripliciter

in carne formale vero est illa carentia in anima
causata ab huiusmodi fomite seu qualitate morbida
Alia est opinio quam vi Anshelmi primo de concep-
tu virginali fere per totum capitulum ... ino bap-
tismatis nichil aliud est quam carentia iusticie
originalis cum debito habendi eam quam accepit
adam a deo pro se et suis naturalibus filiis et
quam mutavit sed propter eius demeritum et propter quam
secundum apostolum constituti sumus omnes filii ire / et ista
opinio multum videtur appropinquare quod non potest anima infici
ab huiusmodi qualitate morbida nec potest
corpus agere in spiritum quia etiam angeli [illegible]
super ... potest hoc non posse convenire Et
de hoc habemus exemplum similitudinem / anima humana
plus minus spirituale est quam anima rationalis
et ... lumen solis radiantis super sordes propter suam
immaterialitatem non potest infici ab huiusmodi sordi-
bus / ergo anima rationalis que magis spiritualis
est minus infici poterit a sordibus carnis Item
dicit Anshelmus de conceptu virginali capitulo vi et vii
quod semen non est magis infectum quam sputum vel
sanguis Si ergo sputum vel sanguis non inficit
animam quare modicum semen inficiet eam Et si po-
nere oporteat in peccato originali formale et
materiale / materiale eius secundum istam opinionem erit ca-
rentia originalis iusticie formale vero eius
debitum habendi ipsam Et istarum opinionum quam-
vis 2a sit rationabilior / quia secundum primam opi-
nionem via sufficiendi immaculatam virginem
sine originali fuisse macula preservata diffi-
cilior est, quam secundum 2am Ideo primam quo ad dis-
putationem pretereo admittam et secundum ipsam volo
ponere propositiones in sequentibus ponendas et respondere
auctoritatibus et rationibus in oppositum Et hoc dictum
sit quantum ad expositionem terminorum tituli questionis
[illegible] quarum variam acceptionem varius et mul-
tiplex potest esse sensus tituli questionis
unus sensus potest esse loquendo de corruptione
seminum / alius loquendo de corruptione nature
Item unus sensus posset esse loquendo de peccato
proprie sumpto et alius de peccato large sumpto Item
alius loquendo de peccato originali quantum ad materiale
et alius loquendo de formali Item secundum pluralita-
tem istorum sensuum plures ponentur propositiones
in sequenti articulo per respondendo ad questionem
hoc de primo Quantum ad 2m articulum
in quo videndum est ad questionem sit hec prima propositio / loquen-
do de conceptione que est corruptio seminum et de
peccato large sumpto prout sic corruptio et libido di-

po

citur esse peccatum non est dubium quin immacula-
ta virgo concepta fuit in peccato ista propositio
probant octo auctoritates primo an[te] opposi-
tum et nichil aliud Sed non sequitur fuit concepta in peccato
ergo in originali quia originale est peccatum quod dicit
cum repugnans gratie gratum facientis constitutum
hunc filium ire et reum dampnationis eterne quale
peccatum non potest contrahi complete in conceptione
seminum / 2a propositio / loquendo de conceptione sem-
inum et de peccato proprie sumpto nulli dubium quin
immaculata virgo non fuit concepta in peccato
ro / patet quia caro virginis aut dictarum sicut
non fuit capax gratie sic nec peccati proprie
dicti 3a propositio loquendo de conceptione seminum
et de peccato originali quantum ad suum materiale
probabile videtur immaculatam virginem illud
male contraxisse in sua conceptione / probatur ista
propositio per auctoritatem Gregorii et Augustini allegatas ... et
dominorum antiquorum oppositorum / preterea credo quod ut ait dominus bona-
ventura super iii dist. iii hoc videtur congruere
ad decorem ordinis ut sicut fuit una persona
2

3
communis ab oriente tamen in anima quam in carne et
plures persone utroque modo habentes peccatum ... le-
ita debuit ut esset aliqua persona que quodammodo
haberet illud peccatum et quodammodo non haberet hic
scilicet haberet in carne et non haberet in anima et talis de-
buit esse immaculata virgo que mediatrix con-
ituta est inter nos et filium sicut filius media-
tor constitutus est inter nos et deum / 4a propositio quod
immaculata virgo [illegible] ...
ruimus reliquis assero et cum debita reverentia ... quod est
modo sumpto loquendo quod de conceptione que est
corruptio seminum et de peccato originali quan-
tum ad suum materiale suppositio quod sit probabile im-
maculatam virginem contraxisse huiusmodi ma-
culam tamen si non sit contra veritatem sacre scripture magis
pium est credere ipsam ab huiusmodi materiali preservatam
fuisse Et si paucis sanctorum doctorum contrarium
videntur illas pie exponere probatur primo
ista propositio per scilicet verbum quam fuit Bonaventura
iii dist. iii non est dubium inquit quin deus virginem
ab huiusmodi materiali preservare potuerit potuit enim
preservare ut ipsa huiusmodi male contraxisset Quia dat
preservatione ut ipsa huiusmodi male contraxisset ...
istorum fuisset novit ipse qui eam creavit Si
ergo veritati sacre scripture non repugnet
magis probabile et magis pium est attribuere virgini
quod excellentius est 2o quia secundum Anshelmum pre ...
de conceptu virginali capitulo xviii decuit virginem

qua deus ingenito suo preparavit matrem
tanta puritate nitere qua sub deo maior nequit
intelligi Sed puritas a materiali et formali maior
est quam a solo formali et illa est sub deo pars
quia illa nitent angeli illa nituntur primi paren-
tes in statu innocentie ergo illa nituit beata virgo
vel non nituit puritate maiore que sub deo potest
intelligi 3o dicit sanctus thomas super primo sententiarum
dist. xvii ar. iiii in solutione iiii quod beata virgo
ad summum puritatis pervenit sed puritas a so-
lo formali originalis non est summa quia puritas
ab utroque est excellentior et sub deo in creaturis
tantum est ergo ad illam pervenit immaculata
virgo vel ad summum non pervenit 4o argumentum
ex eodem dicto sancti thome beata virgo ad
summum puritatis pervenit que est sub deo sed
puritas humanitatis Christi est sub deo ergo ad illam
beata virgo pervenit quantum possibile fuit deo
sed in puritate Christi non fuit nec materiale nec
formale originalis ergo nec fuit in virgine
quantum possibile deo fuit Sed non est dubium
quin illud possibile deo fuit quia non includit
contradictionem ergo materiale originalis in virgine
non fuit 5o Ieronimus in sermone de assumptione virgi-
nis me super verbo gratia plena ceteris per
partes inquit prestatur gratia marie autem
tota se infudit plenitudo gratie que fuit in Christo
quamvis aliter et aliter hoc est in quo inseparabiliter in
maria separabiliter vel non fuit in ea plenitudo
gratie que fuit in Christo 6o de voto Ber-
nardus in sermone de nativitate virginis incipiente de
gaudiis ad gaudia super verbo ex aromati-
bus myrre et thuris Caro inquit virginis ex a-
dam sumpta maculas adam non admisit cla-
rum est autem quod dicit maculis adam caro virginis
aliud contrahere potest nisi istud materiale origi-
nis suis sequelis quia propter amaritudinis penalitates quas
non assumpsisset maculata fuisset / quod nephas
est cogitare Filius et ipsa virgo illas admisit Si
ergo maculas adam caro virginis non admisit de
nullis aliis ad maculis potest intelligi nisi de istis
huiusmodi materiali originalis peccati 7o Richardus
de sancto victore in sermone non dum erant abyssi
Non decuit inquit ut caro marie qualiscumque fieret
obnoxia culpe Sed si caro marie contraxisset
materiale scilicet quod obnoxia fuerit culpe Sed

si caro marie contraxisset illud materiale sequitur
quod obnoxia fuerit culpe ergo per oppositum Si ca-
ro virginis obnoxia non fuit culpe sequitur quod illud
materiale non contraxit 8o Anshelmus li-
bro de exordio humane salutis Si quid inquit origina-
lis peccati in propagatione dei matris exstitit il-
lud propagantium non propagate prolis fuit Si
ergo materiale huiusmodi sit quid originalis pec-
cati sequitur quod illud in solis parentibus non in
ipsa prole fuit 9o Magister henricus de
hassia in tractatu de macula virginis parte ... c.
iiii capitulo inquit et supernaturaliter a principio concep-
tionis tam venustissimum corporis virginei conveni-
entissima et decentissima effigiem complexionem
qualitatem quantitatem et totalem ymaginem
secundum suum ordinem sine peccato formasse / in concep-
tione autem et formatione corporis autem creatorem
non potest esse aliud peccatum quam qualitas illa
morbida supradicta que peccatum dicitur large sump-
tum et que est materiale originalis / ergo si non
fuit peccatum in conceptione ista sequitur quod illud
materiale ibi non fuit / 10o ad 2m ratione sit quod fun-
damentum omnium ponentium sanctificationem virginis sive
sanctificationem est propter excellentiam sue virginitatis quia
sicut predestinata fuit esse mater dei sicut ipsa fuit ma-
ter dei secundum corpus et non secundum animam / filius enim
dei non assumpsit animam de anima virginis sed carnem
de carne sua / nec est consubstantialitas inter animam Christi
et animam virginis sicut inter carnem et carnem
/ ergo corpus eius debuit esse purius quadam
saltem accidentali puritatem possibile in esse corpo-
re humano debuit haberi / et si fuisset huiusmodi impu-
ritas in anima vel in carne virginis / puritas car-
nis virginis plus redundaret in impuritatem cor-
poris filii sui quam impuritas anime / ergo sequitur
quod in corpore virginis illud materiale non fuit
quod convenit ad illud propositum figura illa qua
allegavit dominus Bonaventura super iii dist. iii
In qua virginis corpus figuratur per archam / et
anima per urnam mana plenam Si ergo corpus
virginis figuratum per archam constat quod archa

vrne

ante inductionem fabricata erat ex duplici mate-
ria primo ex lignis sethym et postmodum auro
purissimo operta intus et foris ligna autem
sethym de natura sua sunt imputribilia nec fuit
aliquid in ipsis putredinis aurum etiam ex quo fie-
bant vasa templi erat purissimum et nichil ha-
buit impuritatis admixtum Si ergo corpus
virginis ante infusionem anime figuratum fuit per-

archam ante inductionem divine sapientie quod purissima
debuit esse et immune ab omni materiali originali
quod est principium totius putredinis et impuritatis
12° figura illa genesis ij congruit non est bonum homi-
nem esse solum faciamus ei adiutorium simile sibi
Christi hoc enim verbo figuratur quod sicut deus dedit
evam ade veteri in adiutorium simile sibi ad carna-
lem filiorum suorum generationem sic et dedit ade novo
immaculatam virginem adiutorium simile sibi ad r[e]-
ceptionem ade filiorum regenerationem Sed tanta fuit
similitudo inter adam veterem et evam quod sicut iste fu-
it formatus sine originali quantum ad materiale et
formale Ita etiam illa ergo etiam tanta fuit simi-
litudo inter adam novum et immaculatam virgi-
nem quod sicut ipse novus adam fuit exemptus ab
originali quantum ad materiale et formale ita et virgo i[m]-
maculata vel non fuit tanta similitudo inter christum
et virginem quanta fuit inter adam et evam quod
contradiceret figuris scripturarum [illegible] ergo
et responsalis ad questionem est illa dicendum de concep-
tione que est conceptio naturalis et de originali quantum
ad formale Si veritati scripture non derogat
pium est credere immaculatam dei genitricem i[n] ista
in infusione anime in corpore creatam [illegible] preservato
[illegible] fuisse privilegio singulari [illegible]
nec [illegible] [illegible] visa est nec habet sequacem
[illegible] huius conclusionis commendant doctores
qui sequuntur aliqui [illegible] doctores Quorum [illegible]
mone sit [illegible] Robertus holkot
ordinis predicatorum in [illegible] qui in-
cipit [illegible] doctrina anshelmi debeat rationa-
biliter reprobari et detrahi quod non Robertus
[illegible] in tractatu de laudibus marie
[illegible] archiepiscopus in tractatu nondum
erant abyssi petrus thome ordinis beate ma-
rie de carmelo patriarcha ierosolomitanus
in tractatu de laudibus virginis Idem petrus
thome in epistola ad infantem arragonie magister
henricus de hassia in epistola contra [illegible] ca-
pitulo xi et in tractatu de macula [illegible] franciscus de
maronis in tractatu de conceptione virginis Guil-
lermus okam in suo [illegible] Nicolaus de lyra in re-
sponsione contra iudeum Johannes vitalis in suo
defensorio virginis Guillermus [illegible] doctor
subtilis Gerardus odonis patriarcha anthio-
cenus [illegible] de candia qui fuit alexandri
papa quintus Thomas de argentina [illegible]
[illegible] Johannes de Basilea [illegible]
ordinis beate marie de carmelo landulphus neapo-
litanus archiepiscopus omnes isti super iij sententiarum dis-

[marginal note, left column:] et [illegible]

iij Preterea dicit magister Jo. vitalis in suo defen-
sorio virginis quod magister Alexander de halis qui primo
fuit adversarius in tertia parte summe sue post-
modum [illegible] quod dixisset oppositum asseru-
it in [illegible] Tota pulchra es exponendo de virgine
Item dicit armachanus primo fuit adversarius super
iij dis. iij Sed postmodum factus episcopus publice
tractavit in sermone [illegible] sibi [illegible]
tendens per illud medium in conceptione virginis nulla
fuisse macula originalis quod nullus sapiens ar-
chitectus in domo facit fundamentum ruinosum sic
quod richardus de media villa primo fuit adversarius
in iij dis. iij Sed postmodum in antiquitate fecit
tractatum super Ave maria ubi expresse asserit
eam sine originali conceptam Ave inquit gra-
tia [illegible] in prosperis [illegible] preteritis [illegible]
obscuris Ave cordis et operis originalis vul-
neris in rigore [illegible] [illegible] est ignomine ma-
labes innocentie etc Item [illegible] tho. fecit la-
bem [illegible] de ista materia Item beatus
[illegible] contra
[illegible] in libro quem fecit de conceptione [illegible] adam
hereticos [illegible] probat quod sicut primus adam
fuit in agro damasceno de terra virginea
immaculata formatus per illud canticorum quarto
Tota pulchra es etc de quo legitur [illegible]
[illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible]
pro ista positione fecerunt plures alij doctores
scolastici et pene omnes [illegible] [illegible]
intendo quadruplici via colorari primo auctori-
tatibus [illegible] doctorum 3° [illegible]
[illegible] Et quarto evidentia miraculorum
in sermone superius continetur Colorari autem
ista via primo auctoritatibus [illegible] et primo beati
hildefonsi tolletani archiepiscopi viri tante sanctitatis
cui beata virgo in hac mortali vita apparuit et
sibi [illegible] pontificalem albam de celo al-
latam donavit [illegible] vero vice sedenti [illegible]
[illegible] altare sibi apparuit et nulla sede ipsum
installavit quibus alba et cathedra nulli
ipsum [illegible] hildefonsus
[illegible] de virginitate
[illegible] que scripsit contra [illegible] ista verba
et [illegible] virginis [illegible] fuisse
[illegible] ab ipso originali [illegible] matris [illegible]
[illegible] non solum prime matris [illegible]
ta est maledictio [illegible] nata [illegible]
[illegible] Nullus igitur postquam nata [illegible]
[illegible] originale [illegible] in utero [illegible]
contraxit Jo. [illegible] in sermone de [illegible]
loquens de virgine sic ait hec [illegible]
nec nodus originalis nec cortex [illegible] culpe

fuit 3° Augustinus de natura et gratia excepta inquit sancta
virgine de qua propter honorem domini de peccatis agi-
tur nullam prorsus volo habere questionem Unde
quia plus ei gratie collatum fuit ad vincendum
ex omni parte peccatum que concipere et parere meruit
quem constat nullum habuisse peccatum hac i[g]itur una vir-
gine excepta si omnes sancti sancteque dum hic viverent in-
terrogati fuissent utrum sine peccato essent omnes una
voce clamassent si dixerimus quod peccatum non habemus
nos metipsos seducimus et veritas in nobis non est
[illegible] Augustinus [illegible] de v. heresibus [illegible] loquens
in persona filij [illegible] quem despicis manichee
[illegible] mea est [illegible] fabricata [illegible] mea Si potuit
mater mea inquinari [illegible] facerem potui [illegible]
ni [illegible] nasceretur [illegible] Anshelmus de conceptu
virginali [illegible] decuit inquit ut [illegible]
[illegible] ex matre fieret purissima ea
puritate qua maior sub deo nequit intelligi cui
deus pater unicum filium quem de corde suo genuit
equalem sibi ita dare disponebat ut esset naturaliter u-
nus idemque communis dei patris et virginis filius et
quam substantialiter filius ipse matrem sibi facere elige-
bat et de qua spiritus sanctus operaturus erat ut conci-
peretur et nasceretur ille de quo procedebat [illegible]
procedebat vi. idem Anshelmus de exordio humane
[illegible] Si quid inquit originalis peccati in propagatione
matris dei extitit illud propaginis non propagate
prolis fuit [illegible] Si deus castanee confert ut i[n]ter
spinas [illegible] [illegible] [illegible] et deformetur
non potuit hoc facere filius matri sue Et [illegible]
plane potuit et voluit quod si voluit fecit [illegible] idem
[illegible] conceptione virginis Si ieremias inquit quod gentibus
erat propheta futurus in vulva sanctificatus et [illegible]
[illegible] et virtute helye dum [illegible] adhuc ex
utero matris spiritu sancto repletus est quis dicere
audeat singulare totius [illegible] propitiatorium et uni-
ci filij dei [illegible] mox in primordio sue concep-
tionis spiritus sancti gratia fuisse destitutum [illegible] idem
In epistola ad coepiscopos Anglie Non puto inquit verum
esse amatorem virginis qui celebrare respuit festum
sue conceptionis 9° Bernardus de [illegible] victore
in sermone nondum erant abyssi Non decuit inquid
ut caro marie qualiscumque foret obnoxia culpe
[illegible] dei sapientie indignum credimus ut quam in lumen
[illegible] predestinavit primitatis tenebris sineret i[n]-
volvi Nec erit ingratus [illegible] qui patri ma-
tris honorem precepit exhiberi Jo. devotus [illegible]
in sermone de assumptione ut [illegible] est caro [illegible]
virginis ex adam [illegible] maculas ade non admisit

ij° Jero. Ubi supra ceteris per partes prestatur
gratia marie vero se tota infudit plenitudo
gratie que fuit in christo quamvis aliter et aliter [illegible]
fuit gratia immunitatis ab originali concesta fuit
in maria quamvis aliter et aliter in christo fuit [illegible]
maria contingenter vel non fuit in ea plenitu-
do gratie que fuit in christo [illegible] idem Jero. nulli
dubium est de matre domini quin talis debuerit esse
que non posset redargui de peccato cum fuisset ad
imperium christi [illegible] idem [illegible] quidquid potest
[illegible] carnis minus est a laude virginis
[illegible] Cyrillus patriarcha alexandrinus in trac-
tatu ex. [illegible] que fecit contra nestorium asseren-
tem quod tempore [illegible] maledictio culpe non defuit
Sed in christo et virgine fuit dicit ista verba post
filium inquit temerarium est ponere in maria virginem
maculam aliquam aut peccatum [illegible] sanctus thomas
super primum sententiarum dis. xvij ar. iiij in solutione
quarti articuli Et expressius ad hoc dis. xliiij ar. iij
in solutione iij articuli utrobique respondendo ad dictum anshel-
mi decuit ut virgo quam deus unigenito suo
paraverat in matrem tanta puritate niteret
etc puritas inquit intenditur per recessum a contrario
et ita potest aliquid creatum inveniri quo nichil pu-
rius potest esse in rebus creatis puta si nulla
peccati contagione inquinatum sit et sequitur et tal-
is inquit fuit puritas marie que ab originali et actuali
immunis fuit [illegible] verba expressa sancti doctoris
16° ut etiam immaculata virgo bonum testimonium
habeat ab hijs qui foris sunt [illegible] Nicolaus
de lyra in responsione contra iudeum dicit [illegible]
[illegible] in libro alkoran qui est autenticus apud
sarracenos quod audivit [illegible] dei dicentem [illegible]
[illegible] de filijs adam nascitur quem non tangat
sathan et ideo plorat vociferans [illegible] [illegible]
Et sequitur preter mariam et filium eius [illegible]
dei intelligit machmetum [illegible] aut quo tangit
sathan filios ade non est aliud quam peccatum origi-
nale quod si machmetus exemit mariam a tactu
sathan patet quod exemit eam ab originali Ergo si
nos [illegible] involuerimus mariam virginem [illegible]
opprobrium a quo infidelis apostata machme-
tus ipsam absolvit [illegible] valde debemus
et formidare ab ira [illegible] ne tandem ex appa-
ratu [illegible] nobis [illegible] machmetus in iudicio
surget contra nos et condempnabit nos quia illo
credente nos credere noluimus et illo honorante vir-
ginem nos ipsam non honoravimus 2a via ad hoc
ad colorandum [illegible] sumitur ex dictis
doctorum et quantum ad istam viam fiunt [illegible]

[marginal notes:] [illegible]

pro ista parte omnes ille viij rationes adducte pro quarta propositione quas volo habere hic pro missis et precipue facit ratio doctoris subtilis non est dubium quin deus beatam virginem ab originali preservare potuit et permittere ut per instans vel per tempus ipsa huiusmodi originale contraxerit Quid autem istorum factum sit novit ipse qui ea creavit ubi vero non derogaret aut excellentie filij aut veritati scripture magis probabile est attribuere virgini quod excellentius est Et si per contrariam fieri contingeret errare in alteram partem minus periculosum est errare extollendo virginem quam ipsam deprimendo quia potens est impetrare apud filium de huiusmodi errore veniam Sed quia adducitur ratio que sumitur ex isto canticorum iiij Tota pulchra es amica mea et macula non est in te Quod non potest esse verum de aliqua creatura rationali et singulari post christum nisi solum verum sit verum de beata virgine Quod autem non possit verificari de virgine si contracto erit originale probatur sic Dicit enim philosophus 2o de celo et mundo hoc solo privatur deus quod non potest facere preteritum non preteritum Si ergo beata virgo semel fuit originali peccato infecta non poterit unquam deus facere quod non fuit infecta Et quantumcunque deus remiserit sibi illam culpam semper tamen remanebit in illa nota quod fuit aliquando peccato maculata Volo ergo probare quod ista nota sit una macula et indelebilis macula et primo quod sit macula sic ostendo quantumcunque enim deus remiserit marie magdalene peccata sua quantumcunque etiam maiorem gratiam habuit quam quam beata virgo tunc tamen semper remanet in scientia dei et conscientia ipsius magdalene et etiam in scientia sanctorum nota sue precedentis peccatrice que non erat in virgine que nota sine esset macula quedam et privatio alicuius boni ipsa propter huiusmodi notam non privaretur aureola nec impedirentur cantare canticum quod cantant ille excelsum coram quibus cum mulieribus non sunt coinquinati et sequuntur agnum quocunque ierit apocalipsis xiiij 2o quod ista macula sit indelebilis probo sic Sicut dicit Ieronimus ad Eustochium Audenter inquit loquar cum omnia possit deus non tamen potest virginem suscitare post ruinam Et ratio est ista quia ad virginitatem que est virtus non sufficit integritas corporis que non est nisi materiale virtutis sed magis requiritur integritas propositi mentis que est formale virtutis Quamvis autem deus post ruinam virginis possit reparare claustra virginea penitus ac si nunquam fuissent violata sed integrare non tamen potest mentis propositum quin si semel fuit interruptum quin nota illa discontinua tamen ibi perpetuo pateat sicut abductio ceratricis post sanctas vulnerum Ita in proposito nostro Si beata virgo fuit originali peccato infecta quantumcunque deus sibi remiserit culpam illa semper tamen sicut in magdalena in scientia dei et sanctorum et conscientia ipsius magdalene sic remanet illa nota sue precedentis impudicitie sic in conspectu dei et sanctorum et conscientia ipsius virginis remanebit ipsa nota quod ipsa fuit aliquando peccatrix deo odibilis filia ire et rea damnationis eterne Et ista nota videtur esse ad similitudinem infamie latronis qui post remissionem absolutionis a principe reducitur de patibulo Quantumcunque enim princeps remiserit illi latroni crimina sua semper tamen remanet in ipso illa infamia et illud obprobrium quod fuit convictus confessus et iudicatus de illo crimine et publice ad patibulum ductus A qua infamia non potest ipsum relevare princeps per remissionem sed tamen potest facere ut illa infamia amplius sibi non exprobretur Sic etiam immaculata virgo si fuerit originali infecta non poterit deus ipsam relevare ab ipsa contracta infamia sed tamen facere quod virgini non imputetur et propterea ad istud propositum dicebat propheta david psalmo xxxij Beati quorum remisse sunt iniquitates et quorum tecta sunt peccata Non beatus vir cui non imputavit dominus peccatum Non dicit propheta beati quorum deleta sunt peccata sed quorum tecta sunt peccata Nec dicit beatus vir qui non fecit peccatum sed in medio verum sed cui non imputavit dominus peccatum ad modum aut qualiter remissa culpa et soluta pena peccati remanet adhuc aliquid in peccatore de ipso peccato quod nunquam delebitur sed tamen tegetur sicut exemplum de carbonea quem deus ex natura sua nigerrimus vel inceris Carbo enim de natura sua niger est et ideo incenditur non tollitur eius nigredo sed tamen operitur quia si extinguatur a prima nigredinem reducitur Ita cum peccator glorificatur tegitur et relinquitur splendore glorie ille remanentes peccatoris absoluta et non delentur quia si deus de potestate absoluta [illegible]

Et si deus de absoluta potestate ipsum habitum glorie exueret illa macula appareret in virgine sicut in secundo in exstincto carbone Qua macula stante virgine quamvis optata non posset dici tota pulchra es amica mea etc. Et ista est differentia que est inter iustificationem dei et iustificationem hominis Iustificatio dei est mera innocentia in eo quod sibi per naturam quam peccatum non fecit nec contraxit nec facere nec contrahere potuit Iustificatio vero hominis est meritoria imputatio peccatorum indulta per gratiam et ex ista radice potest fundari potissima ratio que sumitur ex eo quod immaculata virgo constituta est mediatrix inter nos et filium suum sicut filius suus inter nos et deum Et arguitur sic immaculata virgo constituta est mediatrix inter nos et filium sed debuit ut mediatrix quandam habere mediam inter iustificationem filij et iustificationem nostram sed iustificatio filij sui est mera innocentia quoniam illi per naturam iustificatio vero nostra est mera non imputatio peccatorum indulta per gratiam Iustificatio vero media inter istas duas iustificationes est innocentia per gratiam que aliquo participat cum utraque et aliquo differt ab utraque participat enim cum iustificatione filij in eo quod innocentia est et differt ab ea quia non inest virgini per naturam sed indulta est per meram gratiam atque non precedit infectionem peccati et non potentiam sicut innocentia filij que precedat utrumque participat 2o cum iustificatione nostra inhibetur quod indulta est virgini per gratiam sicut non imputatio peccati nobis indulta est per gratiam et differt ab ea in quantum innocentia est et non est non imputatio peccatorum ergo sequitur quod beata virgo habere debuerit iustificationem istam que est innocentia per gratiam Iusta ergo innocentia non stat cum illis quod originale contraxerit et per istam rationem videtur potest ad 3 quod allegatum est de bonaventura pro tertia conclusione Cum enim tractus in primam rationem ad assimilandum mediationem virginis inter nos et filium excellit nec est quod modus tractus ibi quarta ratio sumitur ex eo quod immaculata virgo predestinata erat fore mater dei et arguitur Deus mandavit in lege Exodi 20 honorare patrem et matrem et salvator protestatus est in evangelio Matthei v quod non venit solvere legem

sed adimplere ergo sequitur quod immaculate virgini omnem honorem in sua conceptione exhibuit quod exhiberi potuit filius matri Non patitur autem honor filij permittere suam matrem sustinere penas inferni si prohibere posset Sed secundum doctores maius malum est permanere in peccato mortali per instans quam sustinere per longa tempora penas inferni ergo si non sit honor filij permittere matrem sustinere per multa tempora penas inferni adhuc minus erat honor eius permittere ipsam infici originali macula 16 et ultima ratio sumitur ex privilegio sanctitatis quo sancti ceteros in utero sanctificatos singulariter eminent et arguitur secundum rationem sanctificationis pensanda est magnitudo sanctificationis Sed secundum augustinum Ieremias sanctificatus est quia gentibus dat propheta futurus Et Iohannes baptista quia in spiritu et virtute helye salvatoris erat precursor Sed immaculata virgo sanctificata est quia salvatorem non prophetatura aut precursura erat sed in suo immaculato utero et de suis purissimis sanguinibus erat conceptura et paritura ergo sanctificatione excellentiori preteris sanctificari debuit quanto preteris excellentius non habuerunt quanto sane plus est esse matrem quam prophetam aut precursorem salvatoris sed sanctificatio precursoris salvatoris tanta fuit quod excludit omne actuale peccatum ergo sanctificatio matris salvatoris maior erit quam fuit sanctificatione excludens omne peccatum actuale Sed sanctificatione excludente peccatum actuale nulla est maior nisi illa que excludit actuale simul et originale ergo sapientum quod mater salvatoris sanctificari debuit sanctificatione excludente actuale scilicet et originale // Tertia via ad coloriturum propositum meum sumitur ex figuris scripturarum Sicut enim immaculatus et digne virginis plus multiplicat invenitur in scripturis figuratus per rubum scilicet moysi per virgam aaron per vellus gedeonis per thronum salomonis per portam ezechielis et in multis aliis Sic [illegible] invenio aliquas in scriptura figuras preservationem eius ab originali macula singulariter figurantes Prefiguratur enim primo in verbis illis Genesis Faciamus genesis ij Non est bonum hominem esse solum faciamus ei adiutorium simile sibi Prefiguratur 2o per mulierem illam genesis iij que contriverit caput serpentis 3o per mulierem amictam sole calcantem lunam sub pedibus suis / 4o per virgam

1a per palmam 6o per archam federis 7o per cedrum
8o per cypressum 9o per mirram 10o per rosam 11o
per lilium 12o per auroram 13o per diem 14o per maris
stellam que singule mysterie et diminute ostendunt
virginem si concepta fuerit in peccato originali esse
figuratur primo immaculate virginis ab originali preservatio
natio in verbis illis Genesis secundo. Non
est bonum hominem esse solum. In hoc enim quod deus dedit
homini veteri euam in adiutorium simile sibi ad car-
nales filios suos generandos figurabatur quod daret
deus ade novo immaculatam virginem in adiu-
torium simile sibi ad pemptorum veteris ade filiorum
regenerandorum propter quod ad hoc devotus Bernardus exponendo
dicebat in sermone de assumptione incipiens Signum
magnum apparuit in celo Et quidem inquit ad
restaurationem humani generis sufficere poterat
solus Christus sed nobis non bonum erat hominem esse
solum congruum magis erat vt adesset nostre re-
parationi sexus vterque quorum corruptionem neuter
deesset defuisset Et in alio loco dicit sicut
sine ipso nihil factum est ita et sine ipsa nihil
sit refectum Et quod eua data ade veteri in
adiutorium quod forte magis similis sibi ipsa fuit os
ex ossibus suis et caro de carne sua ita imma-
culata virgo data ade novo in adiutorium
quo forte magis similis sibi ipse fuit os ex ossibus
virginis et caro de carne sua In figurationibus autem
scripture figuratum semper presentamus quam figura
similitudo inter adam et immaculatam virginem
presentior esse debuit quam similitudo inter adam
veterem et euam Sed similitudo inter adam veterem
et euam tanta fuit vt sicut adam vetus for-
matus fuit sine originali peccato ita et eua ergo
sicut novus adam conceptus fuit sine origi-
nali peccato ita et virgo immaculata vel non
fuit tanta similitudo inter adam novum et
immaculatam virginem quanta fuit inter adam
veterem et euam quod esset figure scripture
contradicere Figuratur 2o immaculate virginis
preservatio per mulierem illam que conteret et erat
caput serpentis legimus enim Genesis iii. deum dixisse
ad serpentem Inimicitias ponam inter te
et mulierem et semen tuum et semen illius

ipsa conteret tuum Serpens enim antiquus huius
no generis infestus impingendo in singulos cau-
ade filios originalem culpam in primordio sue
conceptionis In hoc tamen solum specialiter vicit
ipsos et quasi in cunabulis suis strangulavit
Sicut est causa super devota Bernardus h. de xii
gradibus humilitatis propter quod nascimur
omnes morituri Nascimur inquit omnes mori
turi quia primo morimur nascituri et sulpi-
ciorum abhortiui nascimur mortui quia in matris vtero
sumus a serpente strangulati Sed dum tortuosus
ille sicut ceteros aggressus est strangulare vir-
ginem ipsa ex tunc gratie plenitudine pre-
munita et roborata dum nihil passa est ab eo
vires eius elisit et potenti virtute triumphavit
in hoc contrivisse dicitur caput eius quia sicut
contrito capite in quo vigent motus hominis et
sensus qualis ad ipsum vltra vires non habet Sic
serpens suo primo aggressu a virgine repulsus et
separato quasi contrito vires nullas in ipsam
habuit et protectam eam in ipsam in effectum amisit
Quod si dixerimus ipsam originalem contraxisse
maculam quod est concedere ipsam fuisse a ser-
pente strangulatam nec erit facile intelligere quo
strangulata strangulatus potuerit caput eius
terere Et sequitur Et per figuram virgo in signum
illo triumpho adeo sibi ab initio servili singulari
ter reservato Et huius figure de contritione capi-
tis serpentis per similem est figura sapientis in quo
immaculate virginis preservatio ab originali figu-
ratur per mulierem amictam sole lunam calcatam sub
pedibus suis prout scribitur Apocalypsis xii. lunam
enim pedibus mulieris substratam dicit devo-
tus Bernardus in psalterio sermone figuram magis in
dicit figurare draconem illum magis in suo se-
dis figurare dracone illum magnum quia
vt luna semper variabilis et defectibilis
luna eclipsata lumen suum perdidit in
decore suo luminis ipse est draco ille qui
tamen devorare partum mulieris et serpens in
tegimus insidians semper calcaneo eius sed
ex tunc sine prostratus et conculcatus sub im-
maculate virginis iacuit pedibus quia ipsum
sua preservatione vt supra dictum est contrivit caput eius

Nec ab hiis figuris ambabus est aliena figura
quarto loco posita in qua immaculata virgo
figuratur per vitem propter quod de ipsa scri-
bitur Ecclesiastici xxiiii. Ego quasi vitis fructificavi Vi-
tis enim hanc virtutem habet quod odore suo
extinguit bufonem et eodem modo oportuit
posse virginis in sua conceptionis odore ex-
tinxisse bufonem quod nisi ostensum est ipsam
contrivisse caput draconis congruit et hiis
tribus figuris figura 4o loco posita in qua im-
maculata virgo figuratur per palmam
propter quod de ipsa scribitur vbi prius Ecclesiastici
xxiiii. Quasi palma exaltata sum in cades
Et palma namque signum est victorie et titulus
triumphalis qualis palme gestatio nulli de fi-
guris ade magis competit quam immaculate vir-
gini que sola inter ipsos draconem suppeditare
potuit venenosum extinguere bufonem et con-
terere caput serpentis Figuratur quarto imma-
culata virgo per archam federis qua figura
allegat dominus de bona ventura super iii sententiarum
in quibusdam dicentibus et bene dicentibus quod immacu-
lata virgo fuit designata per archam atque vero
eius per vrnam manna repletam in qua vrna
prius fuit manna plena quam introducta in ar-
cham hoc signat quod ante virginis fuit prius
sanctitatem natura repleta gratia quam corpori
vnita Adhuc ex alia racione potest immacu-
lata virgo figurari per archam Nam mandatur
dominus moysi Exodi xxv quod componeret archam de lig-
nis sethim et operiret eam intus et foris auro pu-
rissimo que gemina materia testatur immunitate
virginis ab originali macula Nam ligna se-
thim de sui conditione imputribilia sunt nec enim
ipsis putredinis aliquid percipiunt Aurum
etiam proprie ex quo fiebant vasa templi
purissimum fuit nec habuit aliquid impuritatis
admixtum Ergo si beata virgo fuit figurata per
archam oportet quod ex purissima et mundissima
a putredine composita fuerit materia quorum originali
macula infecta fuerit sequitur quod nec ex purissima
materia composita fuit tamen figure expli-
cuit sethim 5. et 6. figure sequentes in quibus im-
maculata virgo comparatur cedro et cypresso

propter quod de ipsa scribitur vbi supra Ecclesiastici xxiiii Et
Quasi cedrus exaltata sum et cetera Cedrus enim et
cypressus sicut et ligna sethim hanc sibi proprie-
tatem vendicant quod sunt imputribiles qualis in-
putribilitas ne virgini deesset qua minus ipsa
cedrus cypressus et lignum sethim comparari debet
quod natum est ex ea sicut sua disposuit accelera-
re resurrectionem ne daret sanctum matris suum
videre corruptionem Et hec imputribilitas lignorum
a sorte hac racione ostendit carentiam originalis ma-
cule fuisse in conceptione virginis quod ligna ista
non sunt conditionis huius quod primo fuerint putre-
factibilia condita et postmodum per donum aliquod
actuale facta fuerint imputribilia Ergo
si beata virgo vere cedrus et cypressus fuerit
oportet quod sicut cedrus et cypressus imputri-
biles create fuerint de imputribilitate loquor per
carentiam actus et non per carentiam potentie quia
et si in statu innocentie fuisset maiorem non
habuisset nec in statu nature lapse maiorem
habere debuit quam sanctus filius habuit cuius
resurrectionem pius accelerata non fuisset tradunt
doctores sancti quod eius caro sanctissima in terra
fuisset putrida aut putredinis huius imputribilitatis op
posite est ipsum originale peccatum per quod vt ait apostolus
Ro. v. mors intravit in mundum ergo si virgo
ad instar cedri et cypressi imputribilis creata fuit
oportet vel quod opposita fuerint in eodem subiecto
simul vel quod originale non contraxit figuratur sexto im-
maculata virgo per mirram electam propter quod
de ipsa scribitur vbi prius Ecclesiastici xxiiii quasi mirra
electa dedi ~~odorem suavitatis~~ sicut suavitatem
odoris Mirra namque hanc virtutem habet quod ver-
mium putredinem nedum a se sed etiam ab aliis
putrefactibilibus arcet, qualis virtus misterio
fuit in virgine que vermiculum carnalis concu-
piscentie nunquam in se experta est pruriginem
sed et illorum petulantiam vt ait devotus Bernardus ipsa
sola vultus venustate mortificabat et hec mis-
tica virtus mirre non minus quam imputribilitas ce-
dri et cypressi conduxit in conceptione virginis fuisse
carentiam originalis peccati Nam si virtus mir-
re hoc habet quod ab infectione putredinis proprium
defendit subiectum et immaculata virgo putre-
dine originalis peccati fuit infecta quomodo mir-
re electe comparari potuit Oportet ergo quod si mirre
comparari debuerit quod nunquam originali putredine

infecta fuerit. Figura octavo immaculata virgo
per rosam, propter quod de ipsa scribitur Eccli.
xxiiii: quasi plantatio rose in iericho.
Ad eius singulare preconium cantat hec sancta mater ecclesia
ad introitum domini nunc dicitur honore tota rosa.
Namque hanc ingenuam conditionem habet, quod cum
de sentibus nascatur spinosis, nullum tamen ex ipsis
contrahit aculeum. Spine vero in istis interpretationibus
omnibus scripture peccatum significant, sicut Gen. iii: Tibi
maledicta terra in opere tuo, in labore comedes
ex ea cunctis diebus vite tue. Spinas et tri-
bulos germinabit tibi. Quod mistice exponunt
sancti doctores de terra carnis nostre que originali pec-
cato seminata concupiscentias nobis germinat,
spinas et tribulos libidinum. Perfectissime ergo
immaculata virgo comparabitur rose, que rosarum omnium
superans pulchritudinem de parentibus originali
peccato infectis tanquam rosa de sentibus na-
ta et inter spinas et tribulos libidinum propaga-
ta nullum ex ipsis contraxit originalis aculeum.
Propter quod ad eius formationem iterum de virgine
cantat sancta ecclesia in officio assumptionis: Et sicut
dies verni cingebant eam flores
rosarum. Cur ita quod non prohibet floribus et
ramos addicere, quia certi rami rosarum spino-
si sunt et hyspidi, flores vero leves et ab omni
spinositate penitus expertes. Et ideo sancta mater
ecclesia ut sub hoc typo preferret immaculatam
virginem in sua conceptione de parentibus originali pec-
cato infectis tanquam purum rose florem de ra-
mis spinosis nullam contraxisse peccati spinam,
suspicionis ramorum nomine de solis floribus fecit
mentionem. Et sicut dies verni cingebant
eam flores rosarum, et tunc erit immaculata
virgo tanquam plantatio rose spinose in
iericho ad modum rose quidem formata et orna-
ta pampinis speciosis in quibus spinositate nec
primam silem visa est nec habet suspicionem. Prima
pompa est quod fuit sine originali peccato concepta, secunda quod
fuit sine corruptione fecunda, tertia quod sine gravamine
gravida, quarta quod sine dolore puerpera, quinta
quod necdum purum hominem sed verum deum parit et verum
hominem sine detrimento virginitatis ineffabiliter concepit.
Sed si ipsam originalem maculam contraxisse dice-
remus, primo quidem pompam suam sibi detraheremus
et speciem eius defenderemus, famam de rosa viola-
remus atque derogaremus scripture [illegible]

virgine florum cingebant eam. Figuratur nono
immaculata virgo per lilium inter spinas,
propter quod de ipsa dicit sponsus sponse sue
Canticorum ii: Sicut lilium inter spinas sic [illegible]
lilium namque flos est candidissimus, nullam [illegible]
huius macule [illegible]. Porro spine ut premissum
est concupiscentias et libidines designant, aculeos in
nostra carne in originalis peccati [illegible]. [illegible]
castitas candidum igitur lilium inter spinas [illegible]
gentes exortum sed in nullo laceratum innocen-
tiam figurat immaculate virginis cum corpora
inter spinas et tribulos libidinum propagata [illegible]
tamen sed singulari privilegio a punctura originalis
peccati illesam servatam. Figuratur decimo imma-
culata virgo per auroram consurgentem, propter quod
pulchritudinem eius admirantes sodales sponsi
sic exclamabant Cant. vi: Que est ista que pro-
greditur quasi aurora consurgens? Aurora namque
secundum suam essentiam splendor est a radiis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Et habet aurora duas conditiones
[illegible]. Prima quod quam cito ipsa oritur
continue consurgit et consurgendo continue
crescit et dilatatur splendor eius. Secunda quod sicut
nunquam cepit ab occasu sic nunquam vergit
in occasum, sed oriente sole [illegible]
[illegible] et transformatur in diem [illegible]
aurora et ideo aurore conditioni repugnat
[illegible]. Nam sicut ex plenitudine lucis [illegible]
[illegible] in lucem continue procedens tandem
in plenitudinem lucis diffunditur [illegible]
Iste due conditiones aurore opponuntur [illegible]
peccato originali, ut aurore consurgenti [illegible]
non possint. Primo namque conceptus in peccato
originali postquam ortus est, adeo per [illegible]
continue consurgunt sicut aurora [illegible]
ipsis crescit continue splendor nature [illegible]
[illegible] in occasum originalis [illegible]
[illegible] ubi obumbratur in ipsis lumine nature et
[illegible] hominum [illegible] propter que conditiones
[illegible] aurore nullo modo possent [illegible]
[illegible] immaculata virgo originalem maculam
contraxisset, clarissime quod aurore consurgenti
comparari non poterit [illegible]
[illegible] est ipsam aurore nomine [illegible]
datur intelligi quod venerandam eius voluit
clarificare conceptionem et ostendere [illegible]

eius maculam tamquam aurora lucidam in ortu
suo adeo per creationem fuisse more in luce gra-
tie splendore sanctorum creata. Nec exinde in occa-
sum originalis culpe corruisse, sed abinstanti
infusionis eius in corpore de increata gratia
in gratiam et de virtute in virtutem sicut auro-
ra splendet de splendore in splendorem continue
consurgens, donec secundum ymaginationem devoti
Bern. sancti amplius declarandam ipsa immacu-
lata virgo in conceptione virginitatis sue quin-
tis est sol institie ipsa a radiis divinitatis
eius per amplius illuminata et in hono confirma-
ta sicut aurora in ortu solis conversa est in
diem. Vel dum sit secundum ymaginationem devoti Ber.
vel si magis libet et magis congruit donec
in eius assumptione a vehementia claritatis
glorie absorpta transformata est in diem lon-
ge clariorem et perfectiorem. Figuratur xi imma-
culata virgo per diem [illegible] quam supra in ser-
mone Tota pulchra es. Figuratur xii imma-
culata virgo per maris stellam. Hoc etiam quam
supra in eodem sermone hoc de figuris [illegible]
[illegible] quantum ad istum articulum [illegible]
sufficiat ad verificandum quod immaculata vir-
gine verbum [illegible]. Tota pulchra es.
Quarta via ad colorandum prefatam propo-
sitionem ex evidentia miraculorum. Inprimis [illegible]
[illegible] Anselmus Cantuariensis episcopus qui refert [illegible]
miracula. Ista quere in sermone Tota pul-
chra es. Sexta propositio sicut immaculata virgo pre-
servata fuit a peccato formali sic a materiali sed
et formali [illegible] preservatio nullum prejudicium in-
fert excellentie filii sui. Ista pars non potest
melius probari quam [illegible] facta ante
oppositum que infert quod si beata virgo origina-
le non contraxerit quod sequuntur tria inconveni-
entia. Primum quod virgo non fuit a filio redempta.
Secundum quod ianua inquam fuit sibi clausa. Tertium quod eque
innocens fuerit sicut filius suus. Ad quam rationem
respondeo negando consequentiam. Ad probationem
omnem sine qua nunquam dicitur redemptio nisi de
peccatoribus, dico hic quod sicut infra dicetur duplex
potest distingui peccator, in actu vel habitu et pec-
cator in sola potentia vel aptitudine. Peccator actu
vel habitu dicitur ille qui vel peccat vel alii peccat
peccator vero in sola potentia vel aptitudine est

qui non peccat nec unquam peccavit sed tamen
talem aptitudinem habet ad peccandum quod
peccaret vel peccasset nisi supra suam facul-
tatem preservatum a virtute superioris preservatus esset
et tunc dico quod redemptio non est nisi de peccatori-
bus primo vel secundo dictis et consequenter dico quod beata
virgo fuit de peccatoribus secundo dictis et quod redemptione
indiguit et quod filius eius in illo merito quali
meruit redemptionem omnium peccatorum ipse meru-
it redemptionem virginis. Sed aliter differt redemp-
tio virginis a redemptione aliorum, quod salvator
meruit aliis redemptionem a peccatis admissis,
ipse vero sue matri meruit ut peccatum non ad-
mitteret quod tamen admisisset nisi sibi filius
hoc meruisset. Et modus ille quo ipsa fuit
redempta perfectior est quam modus quo re-
dempti sumus. Nam nos omnes sumus deprivati
ad duo: primum fuit ad peccatum originale contrahen-
dum; secundum ad privationem beatitudinis eterne et mancipa-
tionem in servitutem diaboli. Ab hac secunda ser-
vitute redemit nos omnes ex opus prime destina-
tos sed non a prima; matrem vero a prima et secunda
sententia redemit. Et ita magis redempta fu-
it quam nos. Ad secundum cum sequitur quod filius non
aperuisset ei ianuam, nego istud consequens. Ad probationem
qua dicitur ianua non clauditur nisi propter pec-
catum et maxime originale concedo. Et cum dicitur
sed beata virgo non contraxit originale, dico quod si
non contraxit actualiter, tamen contraxit potentionaliter seu
aptitudinaliter, et hoc sufficit ad clausionem ia-
nue, et tamen ultra inferetur. Quod si beata virgo
ante filium decessisset non descendisset ad lim-
bum. Dico probabiliter et nichil tenere asseren-
do quod primo duabus rationibus. Prima quod sicut eme-
rem vel redimerem hereditatem meam amissam
possessio non traditur mihi ante solutionem pretii.
Sic quia Christus redemit nobis visionem divine
essentie beatificam quam amisit in peccato Adam,
non debuit de iure sibi fieri restitutio illius
visionis ante solutionem pretii. Secunda ratio quia filius
suus descendit ad inferna et sanctorum quorundam qui
fuerunt ibi eius ante [illegible] usque ad
horam resurrectionis solutus tamen ut ait Pe-
trus Act. ii: inferni doloribus, sed quod impossibile
erat ipsum teneri ab eo. Et si filius ibi descen-

dert / mater non debuit esse magis privilegiata quam filius / Vel aliter potest dici quod in sua demissione filii pater sibi ad salvacionem preciosum aperire potuisset / quod si factum fuisset in ... merito filii sui aperta fuisset ad salvacionem preciosum sed non semper tamen sibi non nisi per filium aperta fuisset / Ad tercium quando quod sicut quereret quod mater esset eque innocens sicut filius nego istam quantum ad probacionem dico quod innocencia consistat in hoc innocencia filii quod peccatum non fecit dico quod non stat in hoc precise quod peccatum non fecit sed in hoc maxime quod sue nature repugnat peccatum et proprie et large sumptum et actu et habitu et potencia et aptitudine / Innocencia vero virginis in hoc stat quod peccatum non fecit in actu sed in potencia et aptitudine peccare potuit et actu peccasset si permissa fuisset sue nature nec a superiori defensata / Replicando ... a ultra / supposito quod immaculata virgo in originali peccato fuisset concepta adhuc eius veneranda concepcio debuit celebrari / patet ista propositio quia ut ait sanctus thomas iii parte summe questione xxvii / licet romana ecclesia concepcionem virginis non celebret, tollerat tamen consuetudinem aliquarum ecclesiarum istud festum celebrancium / nec talis festivitas est totaliter reprobanda / nec tamen festum concepcionis per hoc datur intelligi quod fuerit sancta / sed quo tempore sancta fuit ignoratur / Et celebratur festum sanctificacionis potius quam concepcionis in die concepcionis / Circa quod sanctus thomas negans concepcionem fuisse sanctam nichilominus non reprobat eius celebracionem / Et dominus Bonaventura super iii sententiarum dis. iii / dicit quod si quis hanc sollempnitatem celebret non ex amore novitatis sed ex devocione virginis non credens esse contra id quod elici potest ex sacra scriptura / quod beata virgo devocionem eius acceptat / Et ultra dicit / quod si aliquis obviat festum aliorum conceptionis debere celebrari ipse sequens sanctificacionis predict quod sic pro malo non habebunt si aliquis specialis honor matri dei tribuatur / quod sanctificacionis eius magnitudo ac celeracio ceteris excellit / 3o ut dicunt bona ventura et dominus petrus de palude si consuetudo sit in aliqua patria facere festum de nativitate filiorum regis et

nascitur ei unus filius claudus propter istam deformitatem claudicacionis que accidit filio regis non cessabit populus a celebracione festi / nec festum fit de claudicacione sed de filio eius / nec istam claudicacionem / Ita in proposito si in eo accidit ista claudicacio / Ita in proposito ... non sciebant facere festum de concepcione matris regis ... si illi concepcioni accideret aliqua deformitas non est propter hoc cessandum a celebracione / nec fit festum de illa deformitate sed de concepcione cui accidit illa deformitas / Et ita posito quod sive virgo fuit concepta in originali sive non / semper tamen eius concepcio est celebranda / Et tunc confirmando istam propositionem venio ad rationes factas ante pendendum / Ad primam racionem de qua supra dicta fuit probat oppositum / Ad primam racionem de gloriosa ... cum dicit quod festum istud non est celebrandum / Et tunc probat quod fuit in peccatis concepta / dico quod quocumque modo intelligatur de peccatis sive proprie sive large peccatum sive ... cum non valet / ergo non debuit celebrari / ostensum est enim causa quare debeant celebrari ostensum est in probacionem conclusionis / Ad secundam que est de dicto Bern. ad capitulum lugdunensem ... ut supra ... dico cum domino Bona ventura ut supra quod ... si quis hanc celebritatem sollempnizat ... magis sanctificacionem futuram quam concepcionem ... non videtur dignus redargui ... Credo inquit et confido ... interpositis / Credo inquit et confido ... virgine quod si quis hanc sollempnitatem celebret non ex amore vanitatis sed ex devocione virginis non credens etiam contra id quod elici potest ex sacra scriptura quod benedicta virgo devocionem eius acceptet et si quid est reprehensionem condignabitur ... credo quod apud me ... custodit / Ecce quod bona ventura ... Bern. redarguit / Cum ultra dicit Bern. quod hanc ritus ecclesie nescit non probat ratio / dico quod licet non commendat antiqua tradicio ab auctoritate non tenet negative / Ita in presentia ecclesie ritus ecclesie instituit ratio non probat tradicio celebracionem non commendat antiqua tradicio sed quia non fuit ... nativitatis virginis / ergo non valet / Cum ultra queritur ... prioribus doctoribus / dico quod non ... post ipsos ... plura motiva ... et miracula ... temporibus ... que dicimus / Cum ultra dicitur periculosum ... in talibus ...

est quod inter ceteros sunt patrum nequierit diligencia penetrasse / Ad ista duo dico / quod sicut in sua nativitatis et publicacionem evangelii sunt abscondit a sapientibus et legis peritis et revelavit ea sanctis parvulis scilicet apostolis qui erant simplices et sicut ydiote / Ita possibile est quod virgo misterium sue concepcionis voluerit abscondi a sapientibus et primo revelari in sequentibus / sicut fecit de misterio celebritate sue nativitatis / quod primo fuit revelatum simplici heremite / et de reliquiis sancti stephani prothomartiris que primo fuerunt revelate luciano presbitero et ingenio monacho quam iohanni episcopo ierosolimitano / Dico quod si patres et specialiter sanctus Bern. informati fuissent sicut temporibus de miraculis que post modum contigerunt et quomodo nunc ... ipsa virgo ... contra opponentes immaculatam conceptionem ... curiositates ... et totis viribus pro canonizacione concepcionis institissent / Ad quartam qua queritur quo modo iste conceptus sanctus habebitur qui de spiritu sancto non est / Ad istam questionem potest responderi tripliciter / sive loquatur de concepcione que est in assumpcione seminis / sive de illo qui est in compositione naturarum / primo enim potest responderi notando quod alexander de hales parte iii questione ii / quod quadruplex est sanctitas sive sanctificacio / Prima est que fit per dedicacionem ad cultum divinum / sicut palle et calices et vestes ... sanctificate et sic dicuntur / Et in hunc modum possumus dicere / quod uterque conceptus fuit ... loquendo de concepcione passiva que attinet ad ... quod ex ipso instanti quo fuit a parentibus de ipsa caro virginis primo ad dispensacionem predestinata / ut ex ipsa formaretur immaculata caro christi / Et illa dedicacio ad tam sanctam potest dici sanctificacio / 2a est sanctitas sive sanctificacio que est per emundacionem a peccato ... quo est sanctitas inhabitante gracia gratum faciente / ... loquendo de sanctitate / dico quod conceptus ... qui ... parentis fuit sanctus / merito Bern. / quod ille conceptus non fuit de spiritu sancto / Et cum ultra dicit quod non fuit de spiritu sancto formate corporis virginis in utero ... sine originali semine sicut conceptus ... christi in utero virginis / Sed tamen fuit a spiritu sancto quo opera meritoria et dedicatores earum

ad divinum cultum sunt a spiritu sancto / Cum ultra dicit quod conceptus iste de peccato est / concedo large capiendo peccatum prout concupiscencia dicitur peccatum / dico / peccatum huiusmodi stat cum sanctitate huiusmodi / et huiusmodi sanctitas cum huiusmodi peccato / Alio modo potest responderi quod dicto Bern. / qua queritur / quo conceptus iste sanctus habebitur / dicendum sicut notatum est primo articulo / quod totalis conceptus hominis qui incipit a decisione seminis in utero matris usque ad infusionem anime nichil sanctum non est, nisi in ... motus continuus unus tamen a quo est ipsa decisio sive compositio seminis et terminus ad quem est ipsa rationalis anima / Hoc autem ... physico ... / Totus motus est de natura termini ad quem / terminus autem ad quem concepcionis virginis est anima ipsius virginis que infusa fuit sancta / et ideo tota concepcio propter sanctitatem termini fuit sancta / vel potest dici sancta / Et ideo revelavit virgo ut sua concepcio celebraretur 6 ydus decembris quando motus iste incepit / 3o posset responderi cum domino Bona ventura et domino petro de palude ut supra / quod supposito quod virgo non fuisset sancta in instanti concepcionis nichilominus non debet celebritas omitti / Alia multa sunt que sollempnizat ecclesia que non sunt sancta sanctitate illa stricte capta que est confirmatio in bono / sicut patet de festo ad vincula / de festo cathedre / de dedicacione ecclesie et similibus / In festo ad vincula sollempnizamus ... vinculorum quibus petrus fuit vinculatus ierosolimis que sunt res inanimate / Sic in festo cathedre sollempnizamus installacionem petri in ecclesia antiochena / Sic in dedicacione ecclesie sollempnizamus illa baptizacionem et crismacionem parietum que sunt res inanimate in quibus non est sanctitas primo modo dicta / Ita in celebracione concepcionis virginis sollempnizamus posicionem primi lapidis et erectionem illius templi in quo nostra desponsata fuit filio dei cuius dedicatio et fundatio simul inceperunt / Ad quintam cum dicit / Nulla ei placebit contra ecclesie ritum presumpta novitas / Dico primo cum correctione et reverencia sancti / quod quando celebritas concepcionis non sit de aliquo ritu / non est tamen contra ritum ecclesie / Dico 2o quod papa ille canonizavit nativitatem et primo ... et canonizavit octavas virginis propter novitatem non sit de presumpcione notandum / et generaliter

iniquum est novitas de conceptione notanda que fit vel urgente necessitate vel evidenti utilitate seu honestate que prevalet utilitati. Dico autem quod in nova celebritate virginis ambo ista concurrunt. Primo concurrit evidens honestas scilicet honor virginis, que non potest dum tamen sub deo satis digne efferri honoribus. Secundo urgens necessitas scilicet evidentia miraculorum et signa indignationis virginis contra calumpniatores sue conceptionis que debent movere nos ad satisfaciendum virgini. Ad propositum Basilee inquit videbatur consulenda prius sedis apostolice auctoritas. Dico primo ad excusationem illorum venerabilium canonicorum Lugdunensium cum domino Bonaventura, quod si quid fuit in ipsis reprehensibile ex omissione consulende sedis apostolice patrocinium virginis apud quem iudicem potuit facile eos excusare. Vel forte istud fuit dispensatione seu exordinatione virginis que voluit istud misterium revelare minoribus et maioribus occultare. Nam videmus adhuc et sedem apostolicam et generalia concilia post multe [?] approbationem eius cum iam totus mundus curtat [?] post eos. Dico secundo pro medio tempore quod cum sedes apostolica et generalia concilia eam habeant notitiam huius consuetudinis. Et in facie ipsorum et Romanorum pontificum et aliorum generalium conciliorum et divisim Rome, Constancie et per tres vel quatuor annos Basilee ista conceptio fuit celebrata, talis publica tolleratio et sine reprehensione est reputanda pro approbatione nec super obtinenda licentia celebrationis non est amplius sedes apostolica consulenda, quia iam approbavit quod petitur, sed magis requirenda est ut quod approbavit canonizet et confirmet, et eos qui adhuc foris stant et audiunt sonum symphonie compellat intrare et unanimiter nobiscum ad augmentum honoris virginis celebrent suam conceptionem. Ad dictum doctoris solemnis: Nequaquam conceptio vi ydus decembris ratione huius conceptionis celebranda est, sed ratione alterius conceptionis qua primo seu anima fuit sanctificata et deo grata. Dico quod facit pro me, quia concedit quod dies sanctificationis possit celebrari vi ydus decembris, sed in hoc quod ponit ipso quod virginem fuisse in originali conceptam ipse concedit contra [illegible]. Et quantum adhuc credo sibi cum Augustino ad Vincentium, quod dum

sum non est reprehendum nisi pro probabili [?] cum non est illicitum contradicere. Hec de 2o articulo.

Iam venio ad auctoritates adductas in principio, que ut dixi quasi omnes pertinent ad paucas, quia sunt de canone sacre scripture possum uno verbo ruere [?] cum beato Augustino ad Vincentium, quod hoc genus scripturarum a canonicis scripturis est distinguendum. Non enim sicut ex eis testimonia proferuntur ut contrarium sentire non liceat. Ergo sustinere contrarium scilicet preservationem [?] virginis ab originali non sit contra sacram scripturam et aliquos doctores sicut beatus Ambrosius, Ildefonsus, Fulbertus [?], Anshelmus, Richardus de sancto Victore aliud sensisse tenuerunt. Et plurimi doctores scolastici eis adheserunt addentes ad hoc probabiles rationes fundatas in sacra scriptura et dictis sanctorum. Et novissime miracula evidentia que sunt sigillum divine approbationis allegata et predicta per doctores auctoritates quos in tali materia non licuit falli possent et nunquam fallere vellent. Non erat illicitum sustinere oppositum contra multitudinem quorumcunque sustinentium contrarium. Verumtamen ad honorem et reverentiam dictorum opponenda sunt et quantum possibile fuit ad concordiam est ducenda quod possibile fuit non erat impossibile credo fore et ut in pluribus non erat impossibile.

Pro quo sciendum quod si qui primitus in ista materia locuti sunt, nec habuerunt distinctiones de varietate acceptionum istas distinctiones quas nunc modernis [?] conceptionis quot modis accipitur conceptio. Et multis atque variis modis capitur peccatum. Et multi [illegible] conceptionem videntur accepisse originale peccatum propter ipsa [?] fomite vel libidine parentum, vel per fomite radicato in carne propagati, et non est ita. Primus sensus originale peccatum que legimus dixisse virginem contraxisse et devotus Bernardus super allegatus in primo sermone de assumptione, in principio contrariant [?] Augustinus in quadam epistola etc. Sed antiquum dictum Ildefonsus expresse asseruerunt gratiam [illegible] quod iniquitas fuit in ipso originali peccato. Et doctores omnes non loquuntur nisi de peccato originali et ipsi non exprimunt nominatim a peccato, et non per distinctiones positas in primo articulo, et inferius pacandas [?] poterunt doctores ipsos pro magna parte concordare, et multi doctores virginem ab originali conceptione defendi. Et primo si non primitus [illegible] et interrogaverunt, verum tamen crediderunt per que fuit concupiscibilitate propagata, quod propter huiusmodi propagationem caro eius fuit maculata nec purificata et

prestitum si fuissent informati de miraculis [?] puto dicerent oppositum. Ad octo prima principalia rationes dico sicut patebit ex responsione ad singulas, quod faciunt pro prima propositione secundi articuli scilicet quod beata virgo fuit concepta in peccato, in quo peccatum large sumitur libido dicitur peccatum.

Ad primam que est Gregorii: Beatus Job inquit innumeros redemptoris intuitus solum vidit in mundo hominem de in mundo semine non conceptum qui sic in mundo venit de virgine ut nihil haberet de immunda conceptione, concludit quod omnes preter Christum de immundo concepti sunt semine. Quod concedo vocando semen immundum quod libidinose defluxit, et hoc modo concedo virginem fuisse de immundo semine conceptam. Sed originale non potest in esse in carne [?] semini sine libidine non est parentum conubitus, ob hoc filios ex eorum carne nascentium non potest esse sine peccato conceptus. Dico quod capit ibi peccatum large pro libido dicitur peccatum, et in tali peccato concedo virginem fuisse conceptam. Sed illud peccatum ut dicit Anshelmus non fuit in prole sed in parentibus. Ad tertiam eiusdem Augustini: Quid restat nisi exceptam carnem Christi omnem intelligam aliquam carnem esse carnem peccati. Ad quartam, solus ille homo sine peccato natus est quem non habuit nec suscepit carne peccati parentis de natura carne peccati. Ad quintam, contagione venit non tamen de peccati propagine concepit caro virginis conceptu non sic conceptum est quo si multitudo carnis peccati. Ad omnes istas tres sic dico quod vocat ibi carnem peccati libidinose conceptam, et hoc modo concedo, quia caro virginis fuit caro peccati, sed non valet ergo originale contraxit. Ad septimam que est doctoris Bernardi, quomodo peccatum non fuit ubi libido non defuit. Clarum est quod ibi capit peccatum pro libido dicitur peccatum. Ad septimam: Et si qui de sanctis vel paucis filiorum hominum datum est cum sanctitate nasci, non tamen et concipi ut uni sine sanctitate conceptus qui omnes sanctificaret. Solus absque peccato veniens purgationem faceret peccatorum. Dico primo quod cum dicit ibi: Et si paucis datum est nasci non tamen concipi, ipse capit ibi concipi pro conceptione seminum, et sanctitatem pro sanctitate opposita peccato large sumpto. Concedo quod hoc modo solus conceptus fuit sanctus. Dico secundo cum dicit ibi: Solus absque peccato veniens,

capit peccatum pro libidine. Concedo quod solus Christus fuit qui sic sine peccato venit, et quod virgo nullo peccato concepta fuit, sed quia non valet ergo originale contraxit. Ad octavam: Solus dominus Ihesus Christus de spiritu sancto conceptus, quia solus ante conceptum fuit conceptu sanctus. Uno excepto de cetero omnes respicit ex Adam natos quibus de se ipso psalmista veraciter confitetur: in iniquitatibus conceptus sum et in peccatis concepit me mater mea. Ad istam dico quod ibi iniquitates et peccata capiuntur pro peccato large sumpto. Ad nonam: Omnes declinaverunt etc. non est usque ad unum. Pro responsione ad ipsam et quatuor sequentes dico quod sicut solet distingui de duplici voluntate dei scilicet voluntate antecedenti et consequenti, sic potest distingui de duplici peccatore scilicet de peccatore antecedenter et de peccatore consequenter. Ille dicitur peccator antecedenter qui in suis causis habet omnia requisita et sufficientia ad peccandum, sicut illum deus vult antecedenter salvum fieri cum dedit liberum arbitrium formatum gratia gratum faciente et sequentia sufficientia ad salutem consequendam necessaria. Ille vero dicitur peccator consequenter qui de facto peccatum admisit vel contraxit. Et ista distinctio de peccatore convenit in aliquo et in aliquo differt cum illa et ab illa superius posita de peccatore actu vel habitu et de peccatore in potentia vel aptitudine. Tunc venio ad istam auctoritatem: Omnes declinaverunt etc. et ad illam apostoli: Omnes in Adam peccaverunt. Et dico quod intelliguntur de declinatore et peccatore antecedenter. Et concedo quod virgo hoc modo declinavit et hoc modo peccavit in causis suis, scilicet in Adam in quo erat obligata ad peccandum. Ergo contraxit peccatum actuale sive originale sive quodcunque aliud. Quia non valet, sicut non sequitur: deus vult omnes homines salvos fieri, ergo quilibet salvabitur. Ad xi que est Augustini: Quicunque fuisse in hac vita aliquem hominem vel aliquos homines putat excepto uno mediatore dei et hominum quibus necessaria non fuit remissio peccatorum contradicit scripture ubi dicit apostolus: per unum hominem peccatum intravit in hunc mundum et per peccatum mors. Dico quod sicut virgo antecedenter remissionem obtinuit, nam ut dicit idem Augustinus super illo Luce vii: cui magis dimittitur magis diligit. Cui inquit non commissa sunt dimissa ac si essent commissa. Et ita omnia

peccata que virgo vel contraxit vel committere
potuisset et contraxisset seu commisisset si non fuisset
preventa sanctificatione per gratiam sed sibi antecedenter
dimissa et remissa perinde ac si illa actualiter co-
traxisset vel admisisset. Ad xiij quod est Gregorii
Electus ex milibus [illegible] est quia ex totius ge-
neris humani massa nullus sine peccato reperitur
Dico ipsa exponenda est sicut illa apostoli omnes in Adam
peccaverunt antecedenter scilicet vel aptitudinaliter. Ad
xiiij Ambrosii Solus ex natis de femina Jhesus
est qui peccatum non fecit. Dico primo quod ista exponi
potest sicut et precedens. Dico 2o quod ab illa ge-
neralitate ex natis de femina ipse expresse exce-
pit virginem in sermone de Gabaonitis ubi dicit
hec inquit virga in qua nec nodus originalis
nec cortex venialis culpe fuit et ideo necesse est
ut exponatur sicut precedens vel ipse sibi contradi-
ceret. Ad xv Augustini Solus innocens quia non ve-
nit per propaginem. Distinguo de duplici innocentia
scilicet per naturam et innocentia per gratiam. Innocentia per
naturam est illa cui repugnat peccatum et ideo
et antecedenter et communiter et spiritualiter actualiter
et aptitudinaliter et de ista intelligitur auctoritas Augustini
Innocentia per gratiam est cui repugnat peccatum actu-
aliter et habitualiter sed non potentialiter et neque ante-
cedenter et aptitudinaliter et ista innocentia fuit in
virgine. Ad xvi Jeronimi Munda est et [illegible] que
sola a peccato est immunis. Distinguo de immunita-
te a peccato proportionaliter sicut in [illegible] distinxi de
innocentia quedam est immunitas per naturam et alia
est per gratiam et de prima immunitate intelligitur Jeronimus. Ad
xvii Leonis pape Sicut a reatu nullum liberum re-
perit ita pro liberandis omnibus venit. Distinguo
sicut in precedentibus de duplici libertate a reatu
per naturam et per gratiam et de prima intelligitur auc-
toritas. Concedo etiam quod salvator antecedenter libe-
ravit virginem sicut antecedenter sibi peccata remisit
quia ut supra dixi que non fuerunt commissa dimissa
sunt. Ad xviii Augustini super illo ysa ii Omnes nos
erravimus sicut oves hec vox inquit est omnium
membrorum Christi. Et ad xviiii eiusdem super io
epistolam ii Fratres omnis filius [illegible] quod
omnis homo nascitur. Dico quod iste auctoritates possunt intel-
ligi sicut illa apostoli Omnes in Adam peccaverunt
de communi et filiatione sive per antecedentiam. Item
aliter potest eis responderi sicut respondebitur duabus
sequentibus. Ad xx [illegible] firmissime tene et nullatenus
[illegible] quod per concubitum viri et mulieris conceptum
[illegible] cum peccato nasci. Et ad xxi Nullus potest con-
cipi de viro et muliere sine originali. Ad omnes illas

quatuor auctoritates que sunt omnes Augustini dico quod ipse
ab illis generalitatibus expresse excepit virginem
[illegible] et gratia quod dicit hac inquam virgine
excepta si omnes sancti et sancte cum hic viverent inter-
rogati fuissent utrum sine peccato essent omnes u-
na voce clamassent si dixerimus quod peccatum non habemus
nos metipsos seducimus. Item excepit eam ubi
de [illegible] loquens in persona filii contra
manicheum quod Christus manichee inquit mi-
hi [illegible] est mea fabricata est mea [illegible]
mea est [illegible] fabricata est mea [illegible]
si potuit inquit mater mea coinquinari cum ipsam
faceret potui et ego inquinari cum ex ipsa nas-
cerer. Ad xxii et duas sequentes [illegible]
quod virgo mortua est et ad id apostoli [illegible]
quod [illegible] peccati mors et ad xxiij quod est Augustini
Adam propter peccatum mortuus est mater [illegible]
peccatum mortua est. Et ad xxiiij contra Julianum
[illegible] peccatoribus mortem et
ego dico tibi [illegible] non processit non mortem
[illegible]. Ad omnes istas auctoritates dico quod [illegible]
tur et solvuntur de precedentibus antecedenter et [illegible]
credo quod beata virgo talis peccati [illegible]
[illegible] mortua est et sub lege mortis [illegible]
Ad xxviij Bern. unum de mille [illegible]
[illegible] omnibus non inveni dico quod illa auctoritas
ad litteram [illegible] de Salomone qui [illegible]
dicit quod nullam mulierem invenit que non esset [illegible]
bi occasio scandali [illegible] vero [illegible] quod
quod omnes sibi essent occasio scandali [illegible]
ad propositum dicebat sapiens [illegible]
[illegible] est migratio viri quam [illegible]
mulier quia migratio viri erat sibi occasio [illegible]
[illegible] bufonem [illegible] blandicie
mulieris erat sibi occasio apostasie et ydola-
trie [illegible] quod de [illegible] in [illegible] est
[illegible] illius auctoritatis illud exponendum est
sicut illa superius allegata omnes [illegible]
[illegible]. Ad xxv Gregorii Solus in carne sua
immundus existit qui per carnalem [illegible]
hic non venit dico quod vocat hic carne im-
mundam carnem libidinose [illegible] et [illegible]
non habet per [illegible] vocare carnem virginis
carnem immundam [illegible] quia [illegible]
propter immunditiam originis dico non [illegible]
quod illa immunditia magis est [illegible]
prole et ad istam auctoritatem et ad omnes sequentes [illegible]
sunt uno verbo respondere quod nihil [illegible] ad
[illegible] quod originale fuit in virgine quantum ad
[illegible] quod est valde probabile nihil [illegible]

[illegible] nisi quod originale fuit in virgine quantum ad ma-
teriale quod est valde probabile [illegible]
[illegible] que est responsalis [illegible] qui vellet susti-
nere quartam propositionem que a principio [illegible] in ordine
amplectenda est si non obmittit [illegible]
posset [illegible] ad istas rationes et primo ad illam xxv.
quod immunditia quam caro virginis [illegible] immunda
non fuit [illegible] in carne virginis sed in paren-
tibus. Ad xxvi Augustini concupiscentia que est radix
omnium malorum fuit in ea sine corruptione virginis
quod non potuit contrahere filius virginis [illegible]
[illegible] posset exponi quod concupiscentia
fuit in ea sine corruptione virginis [illegible] hoc est [illegible]
ad peccandum liberos sed per concubitum genuisset non
formali verbi gratia sicut de sole dicimus qui
ipso est calor [illegible] et calorem producit in istis
inferioribus tamen non est calidus formaliter sed
dicitur quod concupiscentia fuit in ea causaliter et
non formaliter. Ad xxvij et [illegible] que sunt
devoti Bern. magistri Henrici de Hassia in
tractatu de macula [illegible] dicit quod in verbis illius
devotus Bern. nihil aliud voluit nisi quod [illegible]
[illegible] ad [illegible] fuisse actu
[illegible] originalem quantum ad [illegible]
[illegible] sicut in aliis filiabus Ade et hoc
[illegible] fuit in ea quantum ad materiale quod
non est contra [illegible]
tenere quartam propositionem [illegible]. Sed qui vellet susti-
nere quartam propositionem posset respondere ad [illegible]
et primo ad xxvij quod si originale a parentibus [illegible]
contraxerit maculam [illegible] Jeremias [illegible]
[illegible] prohibet pietas [illegible]. Ad hanc
[illegible] sicut [illegible] doctor [illegible] dicit quod non est
[illegible] virginem contraxisse originale
[illegible] conditionalis. Et si originale [illegible]
contraxerit maculam. Ad assertionem autem [illegible]
non oportet semper [illegible] asserere [illegible] assero enim quod si
asinus volat asinus habet pennas non assero
[illegible] volat. Ita [illegible] Bern. asserit
quod si virgo originale contraxerit maculam non tamen
[illegible] sanctificatam fuisse quam Jeremias et Johannes
baptista non oportet quod asserat ipsam originale
maculam contraxisse. Sed tamen hoc dicit secundum opinionem
[illegible] illud non asseruerit patet
[illegible] in sermone de nativitate virginis [illegible]
[illegible] gaudiis ad gaudia super verba [illegible]
[illegible] et [illegible] asserit [illegible] caro virginis ex

Adam sumpta maculas Ade non admisit. Non dicit quod
persona virginis sed caro dumtaxat virginis maculas
Ade non admisit. Sed quas queso Ade maculas [illegible]
admitteret caro virginis nisi dumtaxat materiale ori-
ginalis. Si ergo asseruerit hoc et illud ipse sibi [illegible]
contrarius quod non videtur verisimile de tanto doc-
tore. Ad xxviij cum queritur an forte inter marita-
les amplexus sanctitas se illi conceptioni infuderit
[illegible] in [illegible] de halis parte iij q. xxv dist.
de qua sanctitate sive sanctificatione. Prima est per dedi-
cationem ad divinum cultum sicut altaria vestes pal-
le calices et similia sanctificantur et sancta vocantur. Et
tunc dico quod loquendo de ista sanctitate sanctitas sacri carnis v-
irginis inter maritales amplexus infundi po-
tuit et si non sit contra scripturam dicendum absolute
quod se infudit quia ex illa hora qua virginis
caro inter maritales amplexus fuit formata
extunc fuit dedicata et ab eterno predestinata ut
ex ipsa formaretur immaculata [illegible] et talis dedi-
catio ad tantum [illegible] sanctificatio primo
modo dicta. 2a sanctitas est per emundationem a peccato
sicut [illegible] gratum faciens sanctificatio dicitur. Et
hoc modo loquendo de sanctificatione dico quod sanctitas inter mari-
tales amplexus se illi conceptioni in parentibus
infudit quia illi amplexus meritorii fuerunt
ex caritate dicti et ex obedientia divini mandati per
angelum nec aliter nisi ad mandatum dei ut est veri-
simile convenissent [illegible] carnalibus [illegible]
[illegible]. Et cum ultra querit Bern. quomodo sanctitas fuit
sine spiritu sanctificante dico quod spiritus sanctus ibi purificavit
illos in [illegible] sanctificationibus appositis. Cum
querit ultra quomodo [illegible] peccato fuit
aut quomodo peccatum non fuit ubi libido non defuit. Di-
co quod peccatum [illegible] et [illegible] bene [illegible]
[illegible] quantum ad effectus istarum duarum sanctitatum.
3a sanctitas est per abstinentiam ab actu carnali
quo [illegible] et altaris debent sanctificari que
sanctificatio est per confirmationem in bono qualis est sanctifi-
catio electorum in patria. Et de istis ultimis duobus
modis sanctificationum dico quod inter maritales amplexus
nec in parentibus nec in prole sanctitas se immis-
cuit. Ex quibus patet qualis sanctitas inter mor-
tales amplexus se immiscuit et que non. Ad
xxix cum querit si autem conceptum sanctificari non
potuit quia non erat necesse in ipso conceptu propter peccatum

[illegible]

deuotissime seruecat ad celebracionem huius celebrande concepcionis atque gratissime scandalizetur de impugnacione eius et nouitate in... quamuis quod fuit originali macula infecta videtur quod ad tollendum occasionem scandali pusillorum et veritatem elucidandam sacrum concilium teneretur quod officio ante sui dissolucionem istam materiam tione vno cum causis multis quibus cottidie implicatur ista cum sponsa et ex habundanti fideles et deuoti debent istud anticiparem in perpetua quadam ... eternitate requiem et premium. Amen

In die assumpcionis Marie virginis

Signum magnum apparuit in celo. Apocalipsis

Cum sensus philosophi sensum corrumpat ex intellectus sensacionis et potencia ... sapiencie ... tam mirabilis et excellentis obiecti visione ... sapiencie ...

[illegible]

admiratione digna. Primum signum admiratione dignum est ipsius virginis perfecta dignitas et innocentia cum dicitur ascendit de deserto. Secundum signum admiratione dignum est ipsius magna dignitas et excellentia cum dicitur innixa super dilectum suum. Primum signum admirans sapiens querit dicens: Que est ista que ascendit de deserto [illegible] que est ista que in humano corpore absque corporis pondere voluit ascendere et in sublimis elevari. Secundum signum admirans sapiens querit: que est ista tanti honoris et excellentie que tam fulgenti lune claritatisque dyademate ad dexteram regis glorie meruit collocari. Hec duo dubia movet sapiens circa predicta duo signa. Deus autem qui sapientibus abscondit secreta sua a sapientibus et prudentibus et revelat ea parvulis, huius visionis secretum sapientissimo Salomoni abscondere voluit patrique suo David parvulo humili et mansueto spiritu omnibus [illegible] sit, quo illustratus sic primo respondet dubio, scilicet prime: Hec mihi quam vidisti tante sanctitatis et innocentie extitit ut sine macula et vice valuit vivere et in mundo conversari; ideo non mireris si in humano corpore absque carnis pondere valuit ascendere et in sublimis elevari. Ipsa teste Bernardo hec est illa mulier olim a deo promissa que serpentis caput contrivit cum calcaneo insidiantis, homo per se et suos satellites hereticos insidiatus est. Alius enim non de [illegible] carnis substantiam [illegible] dogmatizabat, alius puerum non peperisse sed reperisse sibilabat. Alius post partum viro cognitam blasphemabat. Alius vocari dei matrem audire non sustinebat. Sed contriti sunt insidiatores, conculcati supplantatores, confutati sunt derogatores, et beatam eam dicunt omnes generationes. Beatam eam enim inter mulieres angelus nunciavit Luce primo. Beatam eam Elizabeth spiritu sancto repleta affirmavit idem in eodem. Beatum eius ventrem mulier a [illegible] sanata exclamavit Luce xi. Beatam eam ecclesia ubique diffusa predicat, confirmat et approbat dicens: Beata es Maria que dominum portasti. Et non immerito beata, quia hec est virgo regia honoris titulis cumulata, culparum maculis expiata, que procul dubio sancta fuit antequam nata. Hec enim per angelum dictum est: Ave et sine ve triplici, cum ve propter primi parentis peccatum ab omnibus erat mundus sicut Johannes testatur Apocalypsis viii: Ve ve ve habitantibus in terra. Primum ve scilicet peccatum cordis, secundum peccatum oris, tertium peccatum operis. Ab isto triplici ve immunis fuit beata virgo. Et ideo sponsus in canticis ter vocat eam

pulchram dicens: O quam pulchra es amica mea, quam pulchra es. Et sequitur: Tota pulchra es amica mea et macula non est in te. Primo vocat eam pulchram propter munditiam cordis. Secundo vocat eam pulchram propter munditiam oris. [Tertio] vocat eam pulchram propter munditiam operis. Huius mulieris munditiam sanctitatem et innocentiam considerans Crisostomus super [illegible] sic inquit: O [illegible] Joseph sanctitati matris magis credidit eius quam utero eius; plus gratie quam nature [illegible] conceptos magnitudine ad oculum videbat et formi [illegible] suspicari non poterat; possibilius enim credebat mulierem sine viro posse concipere quam Mariam propter suam sanctitatem posse peccare. Cui alludens Augustinus in libro de natura et gratia sic inquit: Si omnes sancti qui fuerunt et futuri sunt a principio seculi usque ad finem viverent et interrogarentur sint utrum sine peccato essent omnes cum Johanne apostolo una voce clamassent: Si dixerimus quia peccatum non habemus ipsos nos seducimus et veritas in nobis non est. Excepta unica hac virgine de qua propter honorem domini cum de peccatis agitur nullam prorsus volo questionem habere. Et non immerito teste Jeronimo. Quicquid enim in Maria gestum est totum est puritatis, totum est munditia et sanctitas [illegible] privilegium sue munditie sanctitatis et innocentie [illegible] sunt divinitus sanctis patribus repromissa, [illegible] prefigurata miraculis, oraculis prenunciata [illegible]. Hanc sacerdotalis virga dum sine radice floruit. Hanc gedeonis vellus dum in medio sicce aree maduit. Hanc orientalis porta que nulli umquam patuit figuravit. Hanc ysayas [illegible] virginem parituram asserebat [illegible] O quam admirabile [illegible] virgo concipiet et pariet filium. O quam admirabile et quam ineffabile signum esse [illegible] virginitatis ante partum et post [illegible] integritatem [illegible] non habuit [illegible] ignorant ratio, mens non capit humana, [illegible] obstupet terra et omnis utraque creatura [illegible] templata admiratur. Quod signum attendens [illegible] tam magna admiratione talem fecit virginem [illegible] dicens: O virgo virginum, quo fiet istud, quia [illegible] nec primam similem visa est nec habere sequentem [illegible] questioni ipsa respondet: Filii [illegible] quid [illegible] admiramini, quia hoc quod cernitis [illegible] nec aliquid [illegible] nature non est opus artificis [illegible] divinum misterium [illegible]

[illegible] est [illegible] Hoc enim fuit meum singulare privilegium sibi a deo concessum propter eius singularem munditiam sanctitatem et innocentiam. Non mirem[ini] [illegible] quo tante fuit innocentie ut sine qualibet macula et vice valuit vivere et in mundo conversari, si in humano corpore absque carnis pondere valuit ascendere et in sublimis elevari. Ut pro [illegible] dicitur: Ora pro nobis mulier quoniam [illegible] Judith viii. Et hoc de primo signo [illegible] dicens. Secundum signum quod admirans sapiens querit [illegible] Que est ista que ascendit innixa super dilectum suum, que querit: que est ista que amicta [illegible] mistice fulgenti stellarum dyademate ad dexteram regis glorie meruit collocari. Hinc dubio [illegible] est [illegible] et [illegible] responsio. Hec est regina que astitit a dextris dei in vestitu deaurato circumdata varietate, quasi diceret: hec mulier fuit tante dignitatis et excellentie [illegible] virtutum [illegible] super eas honorari. Ideo non mireris si amicta [illegible] mistice fulgenti stellarum dyademate ad dexteram regis glorie meruit collocari. Omnia [illegible] confluxerunt [illegible] hec [illegible] est. Hunc enim teste Bernardo non defuit puritas angelorum, fides patriarcharum, [illegible] prophetarum, zelus apostolorum, constantia martirum, [illegible] confessorum, castitas virginum, continentia viduarum, fecunditas coniugatorum. Cui alludens [illegible] in quodam sermone sic ait: Ceteris hominibus gratia prestatur per partes, Marie vero tota se gratie plenitudo infudit. Hanc virginis dignitatem et excellentiam contemplatus Augustinus dicit: O felix puerperium, letabile angelis, [illegible] necessarium perditis, congruum [illegible] pauper ingenio [illegible] de te [illegible] loquendi est cum dignitas tua meretur [illegible] te vocem altior est [illegible] matrem [illegible] [illegible] si formam dei te appellem, digna [illegible] si dominam angelorum [illegible] Huius virginis dignitatem et excellentiam considerans [illegible] sermone dicit: Sit in comparatione [illegible] dei nulla [illegible] perfecta [illegible] quod ultra [illegible] dignitate et excellentia [illegible] potest fieri ad laudem virginis [illegible]

[illegible] adaptari. Huius virginis assumptionem [illegible] et collocationem considerans et admirans [illegible] inquit: quis cogitare sufficiat quam gloriosissime hodie regina mundi processit, quanto festive [illegible] ei obviam advenit, quanto devotionis affectu tota in eius occursum celestium legionum prodierit multitudo, quantis in laudibus et canticis spiritualibus ad tronum sit deducta, quam placido vultu, quam serena facie, quam divinis amplexibus a filio sit suscepta et super omnem creaturam exaltata. Et [illegible] huius mulieris gloriosissima assumptio simul et collocatio fuit nobis in scriptura figurata, certe sic. In pluribus sacre scripture locis signanter fuit figurata. Per Bersabee matrem Salomonis iii Regum ii, ubi dicitur: Surrexit Salomon in occursum Bersabee matris sue et adoravit eam sedensque super thronum suum positus est thronus matri eius que sedit ad dexteram eius. Que figura hodie impleta est in beata virgine. Quod enim [illegible] per Salomonem qui pacificus interpretatur quam dei filius de quo dicitur: Orietur in diebus eius iusticia et habundantia pacis, qui est ab apostolo pax nostra que fecit utraque unum appellatur ad Ephesios ii et ideo ab ecclesia vocatur rex pacificus. Quid per Bersabee matrem Salomonis que puteus saturitatis dicitur melius quam Maria mater salvatoris que est fons ortorum et puteus aquarum viventium [illegible]. Surrexit ergo rex pacificus Christus Jhesus cum tota celesti curia in occursum virginis matris sue et amplexatus est eam sicut ipsa fatetur Canticorum viii: Leva eius sub capite meo et dextera illius amplexabitur me. Unde sicut pie creditur et a sanctis doctoribus traditur beata virgo hodie subito primus [illegible] sic assumpta est in celum. Dei filius recipiens matrem propria honorare sicut ex lege tenebatur cum tota celesti curia descendit in eius occursum. Et primo ante eam alta dulci et clara voce inchoavit canticum dicens: Veni de Libano sponsa mea, veni electa mea et ponam in te thronum meum quia concupivit rex speciem tuam. Et illa: Ecce venio, quia in capite libri scriptum est de me ut facerem voluntatem tuam. Tunc omnes assistentes dulciter [illegible] dicentes: Hec est que nescivit thorum in delictis habebit fructum in respectione animarum sanctarum sapientie iiii. Deinde cantor cantorum aliis omnibus concinentibus dulcius dicens: Veni de Libano sponsa mea, veni de Libano, veni coronaberis. Tunc ipsa virgo respondens submissa voce canticum

alias in auditu. Et quod est hoc canticum virginis singulare, et ubi quaeso inveniemus ipsum? Respondeo: revolvendo cantica quae novimus hoc inveniemus. Ponimus certe non. Si a principio mundi omnis creatura suum laudavit creatorem, cantat canticum dicens Magnus dominus et magna virtus eius etc. ... fecit nos et non ipsi nos. Antiquissimum etiam hoc canticum virginis singulare? Et ubi quaeso inveniemus ipsum? ... fere omni creature generatum, revolvamus igitur antiquorum patrum cantica. Cantavit populus israheliticus transito mari rubro submersoque pharahone canticum dicens Cantemus domino gloriose etc. Exo. xv. Cantavit delbora in [illegible] dum sabini regem chanaan coram filiis israel canticum dicens Audite reges etc. Judic. v. Cantavit anna mater samuelis cum tulisset dominus ab ea obprobrium sterilitatis canticum dicens Exultavit cor meum in domino. i Reg. ii. Cantavit thobias recepto lumine canticum dicens Magnus es domine in eternum etc. Tho. xiii. Cantavit david obtenta victoria de philisteo canticum dicens Benedictus dominus deus meus qui docet manus etc. ps. cxliii. Cantaverunt tres pueri in fornace ignis ardentis in ustis corporibus pilis ac vestibus canticum dicentes Benedictus es domine deus patrum nostrorum laudabilis etc. Dan. iii. Multa sequidem legimus patrum cantica sed nullum novum et singulare, omnia enim redolent vetustatem et ad hominem referuntur articulum ut ostendant dei magnificentiam et opera eius mirifica. Quod enim hoc novum et virginum canticum singulare quod nec alius a virgine cantavit nec valet cantare? Certe fuit illud canticum de quo habetur Luc. primo: Ecce ancilla domini etc. Hoc canticum fuit tam gaudiosum tam dulce et tam amorosum quod ascendens in celum fecit inde descendere filium dei unigenitum in virginis uterum. Istud etiam canticum suo hodie cantavit filio dicens: Ecce ancilla etc., quasi diceret Ego ancilla tua, domine, id est non mea, non sicut tua fiat voluntas. Tunc angelicis stipata choris, archangelicis vallata turmis, tronorum hinc inde possessa jubilationibus, dominationum circumdata tripudiis, principatuum circumscripta obsequiis, potestatum amplexata plausibus, virtutum vestita muneribus, cherubin exultata concionibus, seraphin undique incensa caritatis ardoribus, filio impia petit etherea sanctorum, cui primus totius sanctorum processionaliter occurrit cetus et primo chorus coniugatorum dicentium O gloriosa domina tue quam

memorie coniugalis nostri quam fecisti cum filio in paradiso institutum a te susceptum et sanctissime conservatum quod nos diu [illegible] adiuva nos o domina. Tunc beata virgo ascendit ad statum coniugatorum. Sed ecce occurrerunt continentes memento dicentes O benedicta inter mulieres memento quod licet fueris coniugata fuisti tamen continens castissima teste nec virum cognovisti nec cognoscere proposuisti. Cum igitur status continentium sit dignior eo [illegible] debes eligere et nobiscum manere. Tunc ascendit ad chorum continentium. Et primo [illegible] O candida virginum turba dicens O [illegible] pudicitie forme et sanctitatis norma [illegible] exemplum et virginitatis vas [illegible] quia fueris mater nostra domina nostra et advocata nostra. Decet igitur nos esse in discipulis filiis domina, in ancillis magistra, [illegible] abbatissa in monialibus et suis subditis [illegible] maxime [illegible] adducentur virgines post te regi glorie. Dignum igitur [illegible] descendere et nobiscum manere. Tunc beata virgo ascendit ad chorum virginum. Sed ecce assunt confessores dicentes O beata domina et nostra beata que credidisti et confessa fuisti te ancilla domini [illegible] meruisti mater fieri altissimi quod nos [illegible] credidimus et confessi fuimus [illegible] confessionis veri fuimus professores [illegible]. Tunc [illegible] ascendit ad chorum confessorum. Sed occurrunt martyres dicentes O [illegible] mater non dubitamus te in tui filii morte sustinuisse passionem [illegible] ille sanctus Symeon impletus spiritu [illegible] gladium i. filii tui passionem [illegible] martyrum [illegible] ipsum [illegible] elige et nobiscum manere. Tunc ascendit gloriosa ad chorum martyrum. Sed post eos [illegible] sanctus apostolorum chorus dicens O piissima domina mater nostra [illegible] quid fore [illegible] fuerunt [illegible] et tribulationibus sunt etiam [illegible] adherere [illegible]. Decet igitur [illegible] nobis [illegible] ascendit ad chorum apostolorum. Deinde patriarcharum et prophetarum. Et hoc fecit beata virgo [illegible] ad filium ut adimpleretur prophetia [illegible] Et in plenitudine sanctorum detentio mea. Eccli. xxiiii. Et non immerito [illegible] que in vita floruit omnium virtutibus et meritis gaudet omnium fructibus et gaudiis. Ex quibus bene collectis

predicta responsio. Et circa hec nota quod sunt [illegible] dignitatis et excellentie quod virtutum munere omnes valuit excedere et super omnes honorari. Ideo et amicta sole iustitie fulgentium stellarum dyadema [illegible] ut ad dexteram regis glorie meruit collocari [illegible] gaudentia omnium dicentium istud quod [illegible] Exaltata est sancta dei genitrix super choros angelorum ad celestia regna. Ubi etiam habemus unam [illegible] in filio gratie advocatam. Nam teste Bernardo habemus [illegible] ubi matrem ante filium, filium ante patrem. Mater ostendit filio pectus et ubera, filius ostendit patri latus et vulnera. Nulla ergo ibi erit repulsa ubi tales habemus intercessores et tot [illegible]. Rogemus ergo [illegible] ut nobis [illegible] impetret a filio gratiam in presenti et gloriam in futuro. Quam nobis prestare dignetur ipse dei filius qui cum patre et spiritu sancto vivit et regnat deus in secula seculorum. Amen.

Tractatus de auferibilitate pape ab ecclesia a Jo. de Jersono Cancellario parisiensi editus

Veniet autem dies cum auferetur ab eis sponsus. Matth. ix. Circa que verba pro materia [illegible] queritur si auferibilis sit sponsus ecclesie a filiis suis. Et ponuntur considerationes xviii.

Auferibilis non est sponsus ecclesie Christus homo ab ipsa tota ecclesia lege stante. Siquidem caput ecclesie Christus est ad ephe. v et colloss. i et ii. Porro autem nemo concepit quod absque capite valeat permanere corpus aliquod vivum vel mysticum manere semper [illegible] ad consummationem seculi necesse est lege stante [illegible]. Hoc ergo fiet per unionem [illegible] typice pro qua facit parabola qua Christus viti comparat discipulos palmitibus, Io. xv. [illegible] opposuerit dicens etiam incepisse ab abel iusto. Gregorius quo tempore nondum Christus erat incarnatus [illegible] Jo. in apocalipsi qui dicit agnum fuisse occisum ab origine mundi [illegible] et acceptatione ad hoc [illegible] corporalis exhibitione quod nec ipsis antiquis erat salus nisi in fide [illegible] mediatoris et capitis ecclesie Christi futuri [illegible] cum quibus erat [illegible] saltem istud symbolum [illegible] est [illegible] remunerator. Rursus addendum quod deus est [illegible] matrimonialis vinculi inter Christum [illegible] et ecclesiam sponsam sicut Jo. in apocalipsi [illegible] sub typo sponse ornate viro suo vidit descendentem de celo. Nam ad exem-

plar celestis ecclesie terrena formata est. Quod cum deus coniunxit homo non separat ita ut lege stante non possit aut debeat dari libellus repudii inter sponsum et sponsam coniunctos legitime. Hinc autem coniunctio matrimonialis magis legitime quam Christi sit ad ecclesiam [illegible] propheta dicit per os te desponsabo tibi in perpetuum et per alterum prophetam Si potest oblivisci mater ut non misereatur filio uteri sui ego tamen non obliviscar. Loquitur de ecclesia sponsa sua. Nam relinquet homo patrem et matrem [illegible] et adherebit uxori sue. Dicit et apostolus ecclesie [illegible] sacramentale [illegible] firmat indissolubilitatem quod sacramentum magnum est in Christo et ecclesia quod est illius misterii sacri signum.

Auferibilis est absolute loquendo sponsus ecclesie Christus homo ab ipsa ecclesia. Neque enim est hoc possibile quia quod Christus desineret esse homo sic spontanea libertate verbum quod caro factum est aut quod desinet esse ne dum ipsa ecclesia sed omnis generaliter creatura. Porro sicut non est absoluta inauferibilis habitudo cuiusque creature ad alteram creaturam neque tanquam similis ad suum finem neque tanquam effectus ad suam causam, sic non est hoc modo essentialis vel inauferibilis habitudo ecclesie ad Christi humanitatem quia utrique [illegible] creaturam et ita staret absolute Christum hominem esse et ecclesiam similiter esse nec tamen ipsam a Christo ut homo est vitales influxus suscipere.

Auferibilis est sponsus ecclesie militantis Christus a quolibet suorum filiorum hic in via licet non ab omnibus collective quamdiu permanebit militans ecclesia et lege stante sicut de incepto loquimur sponsus. [illegible] prima pars huius distinctionis quoniam nullus est homo vivens qui non videat mortem. Et sic homo non [illegible] quod dicit apostolus quod sive vivimus sive morimur domini sumus ac proinde nequaquam separamur a Christo. Constat tamen quod fit separatio per mortem talis quod desinit esse pars [illegible] ecclesia militante. Constat preterea quod quamdiu manebit hic aliquis in via sicut potest proficere sic deficere culpabiliter et a Christo vera vite ut palmes aridus [illegible] in solis [illegible] separari nisi tamen fuerit per confirmationem quodammodo positus extra statum puri viatoris. Altera pars distinctionis sequitur ex prima considerata et eius deductione quoniam hec omnium collectio nihil est quia ecclesia Christi corpore indissolubilis compago quemadmodum dici solet totum nihil aliud

est quam sine partes simul sumpte. Ergo hec copa-
cio manet in eternum lege stante
Auferibilis non est sponsus ecclesie Christus ab ecclesia
quia quamvis fluat continue tum per modum me-
riti et impetrationis ut alii sancti et plus quam ipsi, quia
per modum dignative condescensionis et in-
fluxionis per spiritum sanctum suum fidem spem et
caritatem cum ceteris dotibus infundendo gra-
tuitis virtutum donorum beatitudinum et magis sacra-
mentorum. Itaque sicut non permanet corpus
aliquod verum et vivens si non habuerit qualita-
tivas dispositiones reddentes complexionalem
armoniam et decentem pro maiori tenera for-
me in corpore organico secundum exigentiam accidenta-
lis forme et operationum suarum nam circa illam
de provenit mors. Non aliter sentiendum est de
corpore mistico ecclesie ipse enim spiritus sanctus qui est spiritus
Christi ecclesie suo modo forma existens prebens
ei vitam unitatem et motum. Et hic non perma-
neret in corpore eodem cessantibus qualitatibus
dispositionibus prenotatis diffusis per totum cor-
pus ecclesie et per membra varia prout unicuique mem-
bro donatum est et prout opus habet ad edifica-
tionem corporis universi. Tradit hoc apostolus
clarissime scribens ad Ephe. iiij° Solliciti estis
servare unitatem spiritus in vinculo pacis. Unum
corpus et unus spiritus sicut vocati estis in una
spe vocationis vestre. Unus dominus una fides unum
baptisma unus deus et pater omnium. Ecce unitas. Uni-
cuique autem vestrum data est gratia secundum mensuram
donationis Christi. Ecce varietas. Et ipse dedit quosdam
quidem apostolos etc. Quoniam ecclesie articuli
quatuor principales apostolici simboli fundant
istam consideracionem. Unus est credo in spiritum
sanctum et unificantem quod unificantem insi-
nuat ecclesiam katholicam. Deinde sequitur scilicet hoc
est sanctorum communionem et post remissionem pecca-
torum intelligere consequimur et vitam eternam.
Auferibilis non est ab ecclesia militante sponsus
suus Christus homo quamvis semper influat in eandem
ecclesiam sponsam suam per membra varia gradus
ierarchicos officiorum et ministracionum et dig-
nitatum et statuum ab ipso constitutorum dum eam
fundavit primitus et edificavit. Sic enim perma-
nebat ecclesia usque ad consummacionem seculi permanebit
ut perfecta enim dei perfecta sunt opera non
solum inchoatione sed magis in consummatione
et consumatione. Sed nemo dubitaverit quin
oblacio huius membri a corpore deformitate

et imperfectionem grandem induceret manebit ergo
ecclesia in suorum integritate et perfectione membro-
rum. Dicit enim apostolus prima Chor. xij Divisiones
vero graciarum sunt idem autem spiritus et divisiones mi-
nistracionum sunt idem autem dominus et divisiones opera-
tionum sunt idem vero deus qui operatur omnia in om-
nibus. Unicuique autem datur manifestatio spiritus ad
utilitatem. Alii quidem per spiritum datur sermo sa-
piencie, alii autem sermo sciencie secundum eundem spiritum,
alteri fides in eodem spiritu, alii gracia sanitatum in uno
spiritu, alii operatio virtutum, alii prophetia, alii dis-
cretio spirituum, alii genera linguarum, alii interpre-
tatio sermonum. Hec autem omnia operatur unus atque idem spiritus
dividens singulis prout vult. Concludatur
ex hiis pauli verbis quod assidue erit in
ecclesia usus ministracionum et graciarum gratis da-
tarum quas enumerat et hec quatenus expediet ipsi
ecclesie decursui et edificationi sicut erunt semper
sic prophete sic discretores spirituum quidam ex offi-
cio ierarchico commisso eis a Christo et speciali sancto mu-
nere tales accidentalis ita ut ab humana quamvis
auctoritate nequeant impediri suspendi vel pro-
hiberi sicut nec status papalis nec status episcopalis velut
curatorum vel pastoralis fuerunt enim primitus velut
in quodam seminario unico posita in ecclesia per
Christum et postmodum crescente ecclesia diffusio talium unde sic in
magis innotuit velut sic bonum vitis
folia et flores et ramos explicuerit
Auferibilis non est sponsus ecclesie Christus ab ecclesia
taliter quin semper habeat in se unificum semen
quo possit per successiones generationis et generationum
sese continuare in corpore toto et in membris per-
fectum officialibus suis et insignis. Tradunt dicta
illud Christi ut Mt. xxiiij Amen amen dico vobis non pre-
teribit generatio hec donec omnia fiant. Loquendo de qua-
libet generatione istorum qui contradicunt illi de qua
dominus est. Amen amen dico vobis quod recipiunt singula
a generatione hac omnis singulis ab alia in ipso singula
si dominus in rerum mutabilium sicut creature singula edi-
dit semente secundum genus suum ad propagationes
sue continuationes sicut tunc in lege nature quam
in lege moysi statuit sacerdotalis durabat ut
in primogenitis vel per successionem hereditariam
filiorum pro patribus sicut oportuit multo amplius
legem gratie perfectissimam habere in se metipsa
secunditatem per suam continuationem legitimam ad
quod induxit apostolus ad Ro. ix c. et propheta dicens
nisi ipse primo nisi dominus exercituum reliquisset nobis semen
quasi sodoma fuissemus et sicut gomorra similes essemus

hoc autem semen quid aliud intelligi debet quam vis
virtus spiritualis et actus quedam unifica per universum
corpus ecclesie per quam ierarchicus ordo suus potest
usque in finem subsistere et ex hiis patet insertum quod
ecclesia vel concilium eam representans potest instituere vel eli-
gere vel eligere vel designare summum pontificem
in sancta sede petri potest insuper modum determina-
re vel limitare eo talis vel aliter instituendi sive
designandi ita quod non spectat hoc ad solum pontifi-
cem summum alioquin ipso mortuo vel nolente dare
modum eligendi successorem posset ecclesia permaneri
in perpetuum sine summo pontifice quod nequit fieri
lege stante. Et si quis diceret modos qui nunc
de electione summi pontificis determinatos esse per summos
pontifices plures sed ecclesia consensu suo vero vel in-
terpretativo approbavit aut indefectu quale pre-
dictum est habet contra de ita fiat ut in commu-
nem utilitatem nullus possit nec umquam pontifex auctoritate
legem dare
Auferibilis non est sponsus ecclesie Christus ab ecclesia spon-
sa sua et filiis eius sic quod remaneat ecclesia in sola
muliere immo nec in solis mulieribus verum immo
nec in laycis lege stante et non facta divinitus no-
va institucione. Da oppositum tunc ecclesia deficere
posset in suis gradibus et officiis ierarchicis
in suis etiam sacramentis usque in finem patet hoc presup-
ponendo quod sacerdos a non sacerdote et episcopus a
non episcopo nequeunt institui immo nec a multitudine
laycorum aut mulierum simul congregata si per
casum mortui essent omnes sacerdotes addendum est
non facta divinitus institucione nova quod spiritu sancto
dictante et operante nova prestari posset auctoritas
qualis nondum collata est quemadmodum primus quod
deus instituisset sacerdotium novum supremum et alios
inferiores gradus ierarchicos in ecclesia non dubium
quin hoc potuerit. Porro nulla cetus creata unde
filius hominum mortalium sit congregata talem aliquid
gradum instituere modo potuisset cum potestate
qualis in quolibet reperitur qui supra naturam
episcopus per se sibi presupponit et subsistit quodammodo
sicut forma materiam. Nec ignoro quod aliquos
doctorum theologorum sensisse in hoc contrarium quamvis
sententia quedam epistole cuiusdam seu tractatus de concilio
generali videri possit aliqualiter hoc sonare nisi benig-
no interprete foveantur. Dedimus preterea quod nec se
communis nec aliquis aliorum dicentes ecclesiam ut apos-
tolos sibi constituisse petrum ut superius esset
et princeps inter eos ad scismata tollendum non
intelligitur hoc nisi quod apostoli vel ecclesia declara-

runt ita esse constitutum a Christo et hoc tenendum
fidelibus tradiderunt et ita servatur illa quod non esse
super hac re inter seniores et ceteros varieta-
tes
Auferibilis est autem mutabilis est lege stante quod
politia civilis monarchica seu regalis ut fiat
aristocratica et non sic de ecclesia que in uno mo-
narcha supremo per Christum fundata est et a
Christo posset deduci consideracio tam a priori
quam a posteriori deducendo variationes
que fuerunt in aliis politiis quod nulla alia poli-
ciam instituit Christus esse immutabilem monar-
chicam et quodammodo regalem nisi ecclesiam
et oppositum sentientes de ecclesia quod sit fas esse
plures papas aut quod quilibet episcopus in sua diocesi
papa vel pastor supremus equalis pape Roma-
no errat in fide et unitate ecclesie contra articulum
illum et in unam sanctam. Et si pertinaces maneant
iudicandi sunt heretici sicut Marsilius de padua
et quidam aliorum. Consonat ratio quod sicut ad
unam fidem et ad eandem sanctam obligantur omnes
viatores sic oportuit ut non esset scismatum reduc-
tionem finaliter fieri ad unum supremum. Secus ubi ci-
vitas regitur legibus solis naturalibus et tradicio-
nibus humanis que pro varietate temporum et lo-
corum laudabilius et utilius variantur quam
ut uno tenore legant omnes quemadmodum
tradit Aristoteles exemplificatus de regula les-
biam. Quo circa dicamus consequen-
ter quod nec summus pontifex nec aliquis aliorum
debet conari ut ritus positivi vel alie tradi-
tiones humane observentur ubique per totam ecclesiam
et per omnes invariabiles naciones. Oppositum
satagere dedit forte occasionem grecis desce-
dendi a latinis dat preterea quotidie materiam
multam hereticis et scrupulosis gravamine dum eque
tenere querunt observari lex humana sicut illa canonica
vel civiles quemadmodum custodire divina absque
ulla variatione necesse est. Inde venit illa Christi questio
nisi hoc irritum fecistis mandatum dei propter
traditiones vestras
Auferibilis est vicarius sponsi ecclesie per voluntariam
eius cessionem aut renunciacionem ad papatum
fuerit olim dubitatio per renunciationem celestini quod
talis renunciacio nunc subsistet hec propter vota quod
se ipso obligat ad ecclesiam tunc propter dispensacionem
et matrimonium quoddam spirituale inter papam et ecclesiam
in preterea quod papa divino iure statutus est in hoc
gradum et sic que sunt alie cause. Omissione dubitationis

facta est decretalis declarans affirmativa que hoc
licet ita sit quod ex hoc huius canonizatione non certe
eis particularibus bonis celestium adnotatus est
cathalogo beatorum Sunt autem casus aliqui ex
per necessitatis expresse quibus licitum est prelato immo
eciam debitum cedere statui suo Unum est grave
scandalum subditorum quod non expectatur aliter
probabiliter tolli quam per cessionem Alius
casus dum occupacio seu retencio plature vergit
vergit in detrimentum salutis proprie Nam quid pro
dest homini si universum mundum lucretur anime vero
sue detrimentum patiatur aut quam dabit ho
pro anima sua commutacionem Alius casus est ubi
manifeste talis retencio impediret maius bonum
vel in prelato vel in subditis multiplices eciam
casus in particulari sub isto triplex genus Sed
brevitati inde parcis sit ista prima pro que dissolucio
prima racio que fiebat de voto quod non obligat
dum vergit in detrimentum salutis vel contrarium
deteriorem alterum racio solvit dissimilitudo que
est inter matrimonium carnale et spirituale licet conveniant
in multis dissimilitudo est quantum ad hoc quod in
spirituali non est sacramentum ex quo insurgat indis
solubilis nexus ex institucione divina que ad
modum de carnali est expressa lex quod deus con
iunxit homo non separet et sacramentum hoc magnum
est dico autem in Christo et ecclesia inquit apostolus ac per
inde solvitur racio tercia quod solus Christus proprie est
sponsus ecclesie Alii sunt tamquam vicarii quos per
humanam designacionem vel electionem voluit in
stitui quamvis officium sit divinum et sola auctorita
te divina primitus ordinatum

Auferibilis est vicarius sponsus ecclesie in casibus
dabilibus ab ipsa ecclesia et hoc per eam vel per con
cilium generale representans eam vel per aliquos ad
hoc per eam institutos sive consenciat ipse vica
rius vel non consenciat sive cessionem Sumitur in
primis argumentum pro hac consideracione ex ve
ritate precedentis Nam si vicarius sponsus pro
[illegible] sponte ipsi ecclesie dando ei libellum repu
dii cum sponsus et sponsa non videat quo ad hoc
dissimiliter censeri poterit solvitur repudiare sponsum
talem ipsa ecclesia sponsa dic par racio vel potior
adducitur pro ipsa contra sponsum ut si prostitue
querit eam quantum in se est vel tyrannice senia
tractare lacerando eam vel plagando vel bona sua
dissipando vel si abuti conatur ea procurens

filiorum nullum quippe statum nullum gradum dignitatis
nullum ministracionis genus dedit deus ecclesie nisi in
edificacionem suam et utilitatem eorumque ad ipsa [illegible]
et ideo ad Thessalonicenses dedit utique ad parem cuius [illegible]
fines posuit parem suum [illegible] et hanc opa
[illegible] propter quod finis legis ab apostolo ponitur
dilectio in qua fundatur Christus eciam officium pastoris
dilecto [illegible] Si diligis me inquit Christus petro pasce oves
meas Jo. ult. Sed quis non videat casus esse
multos esse possibiles quorum aliqui iam facti sunt
in quibus eciam non edificare sed destruere non
[illegible] sed dissiparetur non pascere sed depasceret
[illegible] si non cederet voluntarius vel cederet in [illegible]
hic qui in vicarium sponsum ecclesie rite canonice fue
rat ordinatus nec sit ita quia id [illegible] quod
divinis [illegible] [illegible] Nolite tangere [illegible]
meos quoniam uni singulari persone facti [illegible]
in casu violencie attemptate per papam [illegible]
contra castitatem suam vel vitam unius [illegible]
cum apposicione inculpate tutele Et ita [illegible]
quod tangat papam vel in mutuo [illegible]
in casu non licebit idem toti ecclesie pro defensione
sua et violencie attemptate tanti [illegible]

Auferabilis est in casu vicarius sponsus ecclesie
per concilium generale eo non consenciente velit
vito celebratum fuerit igitur prius quod regulariter
concilium generale de iure eciam durante non est cele
brandum non vocante vel approbante papa si et
dum est unicus non est adversitas eum allegan
dum est unicus non est adversitas eum allegan
legitima Sed regule generales habent suscipiunt
excepciones sicut in grammaticalibus etc. et mo
ralibus presertim ubi casus particulares in
modis variabiles infinitis ad quas excepciones
ordinata est lex superior inter precepta aliarum que
Aristoteles vocat epikeiam Ethicorum et cetera
dicitur quam gnomen appellat [illegible] Hec autem
lex semper habet locum in interpretacione legum
aliarum particularium ubi deficit terminus racio et fis
institucionis earum finis autem legum omnium ecclesiasticarum
humanarum et divinarum est dilectio que unitate
operatur Sic legitur casus ubi legis alicuius
nacio dissiparet unitatem et adversaretur publice
re saluti quo casu [illegible] tenere [illegible]
tere Nimirum [illegible] sibi ipsi quisquam vellet hoc
fieri quanto minus tota ecclesia racionabiliter [illegible]
[illegible] quis [illegible] qua auctoritate [illegible]
vel [illegible] huiusmodi concilium [illegible]

sine papa et [illegible] auctoritate [illegible] capitis sui et
indefectibilis sponsi auctoritate eterna [illegible]
[illegible] quam naturalis hanc [illegible]
[illegible] vel necessitati vel manifeste caritati vel
[illegible] pietati concedunt pro quo faciunt [illegible]
[illegible] discipulorum vellencium spicas
sabbatis per legem necessitatis confirmatum
Ab David qui comedit panes proposicionis

Auferibilis est in casu vicarius sponsus ecclesie
per eam vel generale concilium nedum consultative
aut dictative vel denunciative sed auctoritative
iudicialiter atque iuridice Presupponamus quod
iurisdictio seu potestas vel iurisdictio et facultas pro
[illegible] dicendi ius et solet restringi ad coactivam
iurisdictionem que fertur vel [illegible] malefica eciam
[illegible] [illegible] et hac deserviet veritas
consideracionis [illegible] seu concilium [illegible]
facultatem [illegible] vel auctoritatem vel po
testatem dividendi ius in alterum eciam in alterum
qui in papatu fuit rite electus et susceptus nolumus
impugnare quin summus pontifex habeat po
testatem regitivam et auctoritativam [illegible]
[illegible] quantum proprius voluit et [illegible]
expediens sibi dare pro exercendo eam non
[illegible] sed magis ad utilitatem ecclesie generale
tamen [illegible] toti ecclesie residens in forma
quodammodo vel electiva Et ex ista [illegible]
est quod clauses dare sit nedum uni sed unitati
Et hoc [illegible] non habetur quin ecclesia tota vel
concilium generale absente papa [illegible] suo de
[illegible] non possit auctoritativa iurisdiccione
[illegible] sicut lex quedam suprema et indeclinabilis
ad reducendum [illegible] vel corrigendum vel [illegible]
ne vocat nedum ecclesie sed sibi met tamquam
[illegible] pessima passionum malorum
[illegible] seductus Sicut enim tradit Aristoteles
ut pollutio quod ad civitatem totam spectat proprie
vel correcio vel totalis destitucio si in civitate [illegible]
est [illegible] et hec potestas maledicentis
a civitate libera que de rebus suis facere
potest ad libitum nec per appellacionem et aliqua
legem potest suspendi quanto magis hoc habet
ecclesia [illegible] dum [illegible] per dissimulacionem pauli
ei restitit in facie introducebat [illegible]
in ecclesia dei ad centurionem [illegible]
Subortum est murmur in ecclesia ita ut compul
sus sit Petrus doctrinam [illegible] scripture

traderet ut sit paratus esset coram tota ecclesia
racionem reddere de ea que in ipso erat fide et spe
alioquin non sibi credidisset ecclesia [illegible]
[illegible] et racionabilius possunt duo contendentes
diffamati apud bonos et graves de scismate
de periurio de heresim suspicione [illegible]
reddere si sit [illegible] [illegible] sit simachus
sit beatus marcellinus sit ipse Gregorius sic
alii plures inditum subire concilii nequaquam
[illegible] condescensione sicut aliqui sed ex debito
et obligacione quorum multos qui [illegible] non
reperit [illegible] [illegible] causa coram
examini iudicum dei terminandam quod mirum

Auferibilis non est vicarius sponsus ecclesie per
ecclesiam aut concilium generale quo ad eam que sunt
ordinis sacri cuiusque quin semper remaneat
vel sacerdos vel episcopus si in talem fuit alias
consecratus Sicut esset de papatu si diceret
ordinem sacrum ab episcopatu distinctum Dudum tempore
beati Cypriani martyris in affrica dum sanctus
Cornelius papatum rome gerebat fuit error
multorum et magnus quod scismatici heretici excommu
nicati et symoniaci detrudebantur ab omni gradu et
dignitate et ordine ita quod non remanebat sacer
dotes nec episcopi retinebant episcopalem gradum nec
dyaconi dyaconatum et ita de similibus immo
ad hoc deventum est ut diceretur ab eis quod
tales nullo modo poterant baptisare sed rebap
tisabantur hii quos baptisaverant similiter nec
consecrabant nec ordinabant quin totum
postea dicerent iterandum introducebant pro
se ipsis multos passus scripturarum ut illud
maledicam maledictionibus vestris affirma
batur demum quod tales spiritum sanctum dare non po
terant quem utique non haberent notata sunt hec in
decretis causa prima et in [illegible] et in [illegible]
[illegible] et dist. [illegible] ubi [illegible] non tenetur [illegible] loquatur
magis veritative quam declarative Illustrissimus
vero doctor Augustinus post cyprianum meliori hanc
declaravit ad concilia generalia ante eum et post celebra
ta et tamen insecuti sunt doctores theologi dicentes
quod ea que sunt ordinis stabilia sunt et indelebilia propterea
divine imprimi caracterem que appellant inde
lebilem et non iterabilem atque pro concordia
diversarum sentenciarum in hac parte proficit
dicta distinctio Episcopus itaque hereticus et degrada
tus ab ecclesia aut intendit dare et facere co
formiter ad intencionem ecclesie dum vel baptizat

vel consecrat vel ordinat vel confirmat
materia insuper et forma debitas continuat
aut deficit in aliquo istorum intentio sua
corrupta et erronea vel in materia vel in for-
ma. Circa hanc distinctionem predicunt multe aucto-
ritates sanctorum quorum aliqui dicentes quod sacerdo-
tes heretici nichil agant intelligunt de hiis
qui secundo modo deficiunt quales erant plu-
res hereticorum et arriani et errantes in ipsa
fide sacramentorum. Alii dicentes oppositum sicut Au-
gustinus et etiam de prioribus intelligunt cum sit
alia est distinctio de efficacia sacramentorum
collatorum ab indignis sacerdotibus nam quod
talia sint efficacia potest intelligi vel quo
ad utilitatem vel quo ad veritatem. Si primo
modo illa dicuntur nulla esse quia neque prosunt
esse facienti nec suscipienti respectu obicem ponen-
tibus. Si secundo modo sic consecrationes hereticorum
sacerdotum efficaciam habere et virtutem et veri-
tatem fatendum est. Tandem ex hac consi-
deratione cum suis probationibus et clariori
deductione concluditur a doctoribus scilicet quod
durante presenti scismate non est dubitandum quin
utrobique fuerint et sint consecrati veri episcopi et sacer-
dotes per mutuam successionem usque in presens
nec est difficultas in collatione sacramentorum nisi de
sacramento penitencie in quo iurisdictio quedam
requiritur quam non habent heretici et scismati-
ci vel excommunicati sacerdotes. Sed hec difficul-
tas redundat solum in illos qui ante scisma
fuerant ordinati et sunt extimatione illorum qui
iudicarent hanc vel illam partem esse scis-
maticam et ex consequenti non habere sacerdotes
nisi excommunicatos et suspensos et ita dampnum est
et forte scandalosum gloriari quod penales ut
episcopalis ordo susceptus fuerit ante scisma prius
ponitur quia hoc tempore sic per hoc velint
huiusmodi gloriantes notari se verius esse sa-
cerdotes et episcopos quam pastores. Si velint predi-
dicare sicut aliqui scripserint et dixerint tem-
poribus istis quod veri sacerdotes et veri sacerdo-
tes et veri episcopi et verum corpus Christi et verus bap-
tismus in parlibus non sint in hac parte obe-
diencie vel in illa.

Insuperabilis est utrique sponsus ecclesie per papam
ecclesiam aut generale concilium quo ad exercitium

licitam eorum omnium que potestatem ordinis respiciunt
id est quod non licite talia aget data quod ipse papa
hoc preter ipso ecclesie et sua est sicut est quibus pre-
ter quibusdam alio et alio modo. Secunda est inquan-
tum pape ad edificationem ecclesie non ad destruc-
tionem potest ergo usus talis potestatis
tolli vel suspendi per ecclesiam ab eo qui vellet
abuti manifesto in perdicionem ecclesie aut in me-
brorum suorum tali dignitate. Unde et si potestas or-
dinis sit immediate a deo sit etiam indelebilis ta-
men usus ipsius multum dependet ab ecclesia et a ceteris
ipsius ipsius multum dependet ab ecclesia. Et
rebus suis qui dicres cuius exequitur. Et
hic fundabilis est possibilitas subtractionis
vel suspensionis obediencie ab aliquo in papa electo
Nam quod obediencia tali prestetur est preceptum
affirmativum quod non obligat pro semper nec
pro utroque ecclesie. Si videat ergo ecclesia quod prestatio
minutum obedienciam pape in administratione ecclesie
ordinum et sacramentorum et similium fieret etiam
preiudicium et pape ministerium malicie. Circa
potest suspendere huiusmodi obedienciam quousque
illum in obediendo cadat periculum hec est subtrac-
tio obediencie magis ad hunc fundabilis est in
rio obediencie magis ad hunc fundabilis est in
eis que sunt iurisdictionis sicut illa que tantum in
abusum magis adhuc in eis que sunt temporalis ad-
ministrationis. Sed utrum hec obediencie subtrac-
tio vel suspensio valeat fieri per alium quam
per ecclesiam seu generale concilium forte videretur
pendendum negative presertim si fiat sine de-
substractione generali et auctoritativa et que sit
omnis de ecclesia in hac statu. Certus est de substrac-
tione scilicet particulari quo ad hoc vel illud
et que non fertur auctoritative sed vel doctrinali-
ter et informative vel incitativa quadam inductione
iubebit exempli gratia summus pontifex omnem
theologum excepto quod spiritus sanctus credant spiritum sanctum non
procedere a patre et filio dicimus quod theologus
erit doctrinaliter resistere et dicere sibi quod non obediat
iubebit alius summus pontifex quod vadere regem suum
cum igne et gladio dicimus quod regnis erit resistere
et iubere ut ei non obediatur sicut resistitur hoc in
illis est agere cum quod in quo unum illicitum velit
facere iuberet etiam ut papa manens papa potest
inferre etiam ut papa manens papa potest
ipse idem quod uno ad pacem ecclesie non concurrere
ipsis concurrentibus et congruis aut etiam per cum
unitates aut quod etiam nequaquam congregatione resistere
te cum audiat dicimus quod theologorum et laico-
rum erit resistere et non obedire. Consistit aliquis

qui totum presidenciam suam et papalem dignitatem
vertere sic velit in ministerium nequicie et destructi-
one aliorum presertim ecclesie in temporalibus vel spi-
ritualibus nec pateat sufficiens remedium aliud
nisi subducendo se ab obediencia talis potestatis
fomentis et serpenti abutentis et hoc ad tempus
vel quousque etiam vel concilium providerit hoc fa-
ciet. Dum tamen id agere precepta impellet quedam
necessitas non libido seu cupiditas asserere
dicit improbe velamen malicie libertatem facie-
mus multiplex ista nullo modo debere fieri nisi
manifestis causis urgentibus ne in toto corpore
ecclesie deterior et generalior scissura fiat et indu-
catur. Dum particularia membra consueverunt non
obedire obedire sicut notat Aristoteles in po-
liticis pessimum esse consuescere non obedire
principi sive regi quanto magis erronea et
dampnanda est assercio quod liceat unicuique subdi-
torum modo ut sit aliquis est tyrannus ipsum vitiis
omnibus fraudulentis et dolosis sine quavis auc-
toritate vel declaratione ordinaria mortificare
de presertim si addat hec assercio quod tyrannus
ille ...us est qui non preest ad utilitatem sub-
ditorum. Sed de hac re alibi de qua viderint asser-
tores.

Insuperabilis est vicarius sponsus ecclesie per ec-
clesiam aut generale concilium pretio vel ad tempus
quo ad ea omnia que sunt iurisdictionis solute indi-
cative deductio est ... considerationis patet ex quo
potenti nam possit ab aliquo rite in papa elec-
to tolli tam de iure quam de facto subdi-
quibus possit iurisdictionem exercere et ita per indi-
rectum iurisdictio non subsisteret. Utrum vero
directe et absolute possit omnis potestas iurisdictionis
a papa rite electo removeri possit esse dubium. Distinctio
sua imaginatio quo ad aliquas iuris-
dictiones qualis est iurisdictio respiciens sacra-
mentalem absolucionem que alterius est rationis
quam alie respicientes forum exterius hac enim
ratione ... habet confessor pape super ipsum
non possit conferri iurisdictio in foro ex-
teriori supra papam ut quod possit eum excommuni-
care hanc insuper iurisdictionem habet in casu
necessitatis omnis sacerdos apud peccatorem sibi
volentem confiteri dicerent ergo aliqui de hac
spirituali iurisdictione sicut de potestate or-
dinis quod hec non auferibilis sit ipsi et ipsi ec-
clesia tamen est usus suus impedibilis modis

tractis sicut etiam impeditur scismatici et
heretici propter ab ecclesia ne quisquam eis etiam
in casu necessitatis debeat confiteri dicerent
alii quod talis iurisdictio non solum impeditur
in suo usu sed etiam tollitur ministerio ecclesie
vel prelati superioris dum degradatur hereticus
aliquis prelatus vel sacerdos et hoc quia non
descendit deus tollere ab isto sacerdote po-
testatem divinitus sibi collatam per ministerium tale
tamquam per causam sine qua non sicut ymagi-
nantur doctores multi de potencia collata
sacramentis ad gratie quam figurant non
enim attingit talis virtus sacramentorum scilicet
gratie sed tamen sit causa sine qua non talis gratia
nequaquam crearetur. Sicut pereat dicimus
infusione anime in embrione disposito et magis
ad propositum de recessu anime a corpore per indu-
ctionem disgregativam qualitatum presertim
sic imaginarem per aliud sicut verba presentia
minime adnichilarent qui ad has disposiciones
vel ad alias vel exemplificationes de annichilacione
gratie per peccatum mortale advertimus tamen
in hac materia quod oportet nos concedere quod ad
premissa et ad statum celestini qui cessit papatui
quod papatus non dicit ordinem supra sacerdotium
vel episcopatum alioquin unius temporis remansisset
duo habentes papalem dignitatem aut talem
qui fuisset superior ad episcopalem vel archiepiscopalem
oportet ut videtur consequenter dicere quod
mortuo vel cedente Bonifacio qui in loco celes-
tini successit ipse celestinus potuerat assumi
in papatum sine nova aliqua ordinis vel po-
testatis inductione essentialis et indelebilis
collatione quemadmodum dicimus de episcopali dignitate
in hiis qui fuerunt degradati vel deiecti qui
iterum possunt restitui nulla consecratione
nova facta. Hec autem consideraciones perfirme
studiosis ad cognoscendum magis et magis
quid dicat vel importet et quid non dignitas
papalis supra ceteras in ecclesia dignitates
et qualiter potest exercere iudicium ecclesie contra papam.
Noteturs Bonaventura in libro de ... ubi querit
si episcopatus sit ordo supra sacerdotium et
ponit quod neque episcopatus neque papatus dicit nisi
plenitudinem aliquam vel dignitatem in or-
dine ad ordinem novum nullum addit.

Insuperabilis est vicarius sponsus ecclesie per
ecclesiam aut generale concilium ut dictum est et dum
hoc evenit probabile est quod magis fiat desti-

terminę et iudicare quia solum declaratiue seu
declaratiue et consiliatiue fuerunt due opiniones vt
aliās tangebatur et destitutiue ipse vero pontifex
quod ipso deinde labitur in heresim iam damp-
natam est eo facto per deum depositus et perdidit
dominium papalem dignitatem sine hec heresis sit
discreta secreta vt ampliatur aliqui sine sit
manifesta vt plane alias loquuntur restringunt tra-
dunt alii quod nullus in papam rite electus
redditur per aliquod tempus eo facto de-
positus licet bene sit deponendus et manet
talis rite electus semper papa vsque ad sen-
tenciam depositionis latam contra eum per ecclesiam aut
generale concilium aut nisi cederet sponte
sua quemadmodum in aliis episcopatibus et dig-
nitatibus minoribus dicitur esse certum Itaque
resolutio finalis huius opinionis quia mihi vide-
tur probabilior stat in hoc quod sicut nullus
rite electus efficitur papa lege stante et insti-
tuerit ne noua reuelatione vel miraculosa
institutione nullus vnquam talis recte efficitur
papa nisi per legitimam electionem dominorum Cardinalium
aut aliorum quibus hec potestas collata fuerit
per ecclesiam aut generale concilium sic nullus
talis rite electus desinit esse papa nisi per
destitutionem legitimam factam ab ecclesia
vel concilio vel ab eis quibus voluerint con-
ferre ecclesia seu concilium huiusmodi potestatem qualiter
tamen nondum collata esse reperitur probabili-
tas huius opinionis fundata est alias in alio
opusculo et mihi breuiter reperitur dicendo
aliqua primo quod status ierarchicus in ecclesia
debet esse certus et constans dei opposito iam
ecclesia non fuisset sufficienter instituta qui
subditi maneret semper eo posito discrimini
peccati mortalis in obediendo vel non obedi-
endo suis superioribus cum non posset eos constare
sufficienter quod superiores perdidissent ius in pre-
sidendo vel ipsum retineret At per hoc dicimus co-
sequenter quod titulus ecclesie dignitatis vel au-
toritatis non est fundatus in sola sanctitate
quemadmodum deposuerunt heretici qui vocabantur
pauperes de lugduno et alii similes sicut deducit
Bonauentura in d. li. 2 xa Alioquin nichil esset
certum in actibus ierarchicis sicut nemo
scit an amore vel odio dignus sit Ex qua de-
ducere patet quod per gratiam vel reprobationem
eternam non datur vel aufertur preste
titulus ecclesiastice dignitatis Nam iudas

presbiter fuit apostolus et iudas predestinatus non erat
dignitate Secundum amplius quod titulus ecclesie
dignitatis non est fundatus in donis gratie
vel latentibus ut aliqui quod de illis constare non
possit subditus nisi forte per reuelationem et pre-
sertim si sint dona que statim habita statim
perdi possent quod dicitur propter caritatem in
delebiles postquam semel habiti sunt et de quibus
presupposita fide haberi potest sufficiens certitu-
do dum aliquis rite suscepit sanctam in-
tales caracteres addamus cum sit quod sicut cer-
tus homo est sine caritate et in peccato mortali
potest iuste dominari temporaliter et esse rex vel prin-
ceps iusto titulo Sic talis potest esse episcopus
vel sacerdos et hoc secundum quod pro hominibus con-
ymaginatione aliquorum nostri temporis in an-
glia et alibi qui posuerunt omne dominium et omnem
dignitatem fundari in iusticia caritatis et
quod sine ea nichil potest esse iuste neque iuste
fieri neque possideri quod vtique repugnat scrip-
turis sacre scripture in locis pluribus appellant
ydolatre et pessimi homines et reprobi
reges vt cirus et saul et ceteri vbi et scribe domi-
nos quod pharisei et reprobi darent obiam in doctri-
na eorum dum aut super cathedram moysi
sederunt Scribat pha. qui dicunt faciunt ut in diuinis sermonibus fundamentum
sequenter quod dignitates ecclesiastice non fundamentum
in fide interiori neque in spe sicut nec in cari-
tate pro eo quod eodem fundamento sunt in scriptis
vtrumque quod deficiente fide in aliquo plato vel
est ecclesie vt perdiderit pastoralem dignitatem quod
nec fides est necessarium fundamentum prelati
amplius quod canones sacre scripture de summo
pontifice dicentes hereticos esse vitandos
qua excitatos et anathematizatos vel excommunicatos
dum constat eos tales esse et maxime per sen-
tenciam iudicialem aut per suam confessionem et facti eui-
denciam intelligi quod tales sunt eo facto depositi sine destitu-
tione a dignitatibus et per eos perdiderunt sine ex
nunc non habetur ex eisdem canonibus aut
si aliqui canones videntur hoc sonare de no-
torijs et manifestis hereticis quod sunt eo facto depo-
siti intelligi possunt quod cum tales non requirunt
processus iudiciarius ordinarius ad depriuan-
dum eos per sententiam diffinitiuam sicut in oc-
cultis et non confessis oporteret dicimus ergo con-
cludentes probabiliter quod sicut humana electio
dat ius et titulum ad papalem dignitatem

si homo sit in papa huius electionis atque dignitatis
vt si sit viator baptizatus sit per humana desti-
tutionem perdit illam presidenciam et non aliter dicitur
eo inuito sine sit hereticus sine scismaticus et
dum opponitur quod hereticus non potest esse membrum
ecclesie quanto minus potest esse caput eius vel vir
eius sponsus et multa in hanc sentenciam res-
ponderunt quod hec ratio vel similis si bene penderetur
ostenditur fuit illa quod fundat omnes errores de
quibus predictum est quod scilicet maius iniustus iuste dominari
vel est sacerdos vel consecrat tota de similibus
notemus ergo sine prosecutione longiori quod multe sunt
acceptiones membrorum in corpore mistico ecclesie di-
uersi sunt in eodem corpore vnitates vna est
vnitas caritatis et ita soli habentes caritatem
dicuntur membra vera ecclesie alii quodammodo sicut de
les sunt velud prescisa vel arida et emortua mem-
bra ymmo sunt proditores dei sui nec de fidelia
omnibus dici possunt hoc modo nec sunt digni pane quo
vescuntur Alia est vnitas in omnibus nature
sicut omnes homines quecumque in intellectu et in roe
alia est vnitas in fide principaliter sanctorum et prescis
tam in vnitate baptismatis in quo caracterem
impressum in qua vnitate quecumque omnes qui baptis-
ma rite susceperunt eciam vbi fidem actualem
vel habitualem perdidisset et hec vnio videtur
absolute sufficere ad hoc quod aliquis in papam
prius rite electus in papam maneat caput ecclesie
quousque fuerit per sententiam diffinitiuam depositus no-
lo nunc propterea dicere quod semper sit obediendum
tali heretico vel non resistendum sibi. Et quod sit appel-
lacione papalis dignitatis honorandus quoniam
in casu sicut iam tactum est posset papa remo-
ueri vel in mare demergi quanto magis posset
obediencia sibi vel reuerencialis honoratio denegari
Inferebilis non est sponsus vicarius sponsi
ecclesie rite prius electus quoniam posset iurare verus
sacerdotes et episcopos et alia sacramenta que ordine sunt
recipiunt in tali plenitudine recepte absque hoc quod ite-
rari debeant ea que fecisset quia valida sunt ino
dino quamuis periculum ipse heretici principibus suis
si hoc attemptauerit consilium ea que fecerit
dictionem puta respicit illa possit dici valida
que egerit talis quia dum tolleratur ab ecclesia
et hoc in eius approbatione tocius ecclesie vel preden-
tium pontificum et conciliorum generalium institutione per
fectum nisi aliunde ex culpa subditorum talia red-
dita fuerint inania valida vt quod principaliter in

crimine Rt. hec consideratio multis dubitacionibus
que potuerunt oriri durante hoc pestifero scis-
mate tam in collationibus ordinum quam in dis-
pensationibus et collationibus beneficiorum et simili-
bus vt facilius sit expedit opinio quam probabile
modo posuimus in precedenti consideratione quam sua
opposita multum prodest insuper eadem consi-
deratio ad celeriorem et expeditiorem viam
scismatis per viam cessionis emissa qualis hic
destitutione faciendam

Inferibilis et vicarius sponsi ecclesie tamquam he-
reticus et scismaticus eciam vbi in casu dubili ipse
non est veraciter et iudicaliter talis assignemus
scismaticum causis aliquos circa personas alias
qui similiter possent in papam cadere duos inue-
nimus in iure expressos Vnus est dum aliquis
sustinet excommunicationem vltra annum et si citatus
super materia fidei non respondit alius dum
citatus coram iudice renuit prestare iuramen-
tum talis aliquis potest manere semper verus
fidelis atque ipse tamquam hereticus iure per
suspitione dampnabitur Tercius assignabitur
casus si timore mortis vel alia passione
motus quis vocabiliter neget ea que sunt fidei nec pos-
sit aut velit sufficienter se purgare dicitur
aut actus hereticales vel ydolatrie que sunt contra-
rij vel oppositi actibus quibus solet per fessus
fidei et religionis pane et cultus diuini fieri
sicut est genuflexio coram sacramento al-
taris et regressus templi et similia Et in hoc
multum valet vsus hominum sicut talia signa
vel talia accipienda vnde si quis exhiberet
talia in honorem machometi vel ydolorum
aut si oppositus factus destrueretur sacrum
altaris et templum dei et sacras ymagines
et similia faceret haberi deberet de heresi et ydo-
latria suspectus et hoc vel vehementer vel
grauiter vel leuiter secundum quod plures circumstantie su-
spicionis aggrauantes et pauciores alleuian-
tes concurrerent et hic esset longus sermo de
modo accusationis talium coram inquisitore qui
sunt et qui non veniunt iudicialiter in materia fidei vel
ydolatrie pertractandi Casus quidam incurrit
vbi quis per falsos testes accusatur atque conuincitur
fuisse ne lapsus in heresis iam dampnatus
est ille plene dampnabitur et iuste dampnabitur
per ecclesiam qui non iudicat de occultis sed ex
allegatis et probatis fert sententiam Exceptus
casus incidens ubi ergo vbi quis eciam leui suspi-

nome notatus de fide baratus fuerit ad indicium et veniam neglexerit seu contempserit aut forte non potuerit de qua tamen non potentia fidem facere non valebit Cum enim summus pontifex nisi probata prius possit tam doctrinaliter quam iudicialiter determinari deferri tamen sacri coram concilio generali in materia fidei et talia dicimus non est inconveniens casus istos et plures in ipso posse reperiri qui contra unitatis est firmitate sicut dicit apostolus experientie voce loquens

Inseparabilis est unitatis sponsus ecclesie per ecclesiam eius sine culpa sua quamvis non sit ei [illegible] Ponamus aliquos ubi coram tota ecclesia vel concilio generali proponere vel probaretur per testes quod papa qui forte est detentus inter Sarracenos iam abiit et tamen ecclesia non posset quomodo diutius remanere sine papa Videmus quod in hoc casu concilium potest creare novum papam et tamen non possunt esse duo simul quod primus erit destitutus per concilium poterit et destitui ubi constaret de vita sua et eo ablata esset spes omnis redeundi Alter casus est ubi quis rite electus in papam efficeretur adeo inutilis propter indispositionem corporalem ut propter negligentiam perpetuam usus racionis quod per concilium iam per eum congregatum dum sane mentis erat expediret aliter providere de summo pontifice pastore Alter casus est ubi post electionem canonicam alicuius in papam per cardinales ipsi cardinales omnes morerentur priusquam possent electionem suam canonicam publicare constat quod ecclesia non tenetur recipere hunc pro papa et ita posset ad electionem alterius procedere Alter casus satis similis priori ubi nullo modo cardinales etiam viventes possent facere fidem sufficientem de electione canonica facta circa unum qualis casus videtur esse et fuisse esse in scismate presenti si bene perpendi et ideo circumstantia eius multum inspicerat processus habitos contra illos contendentes et adversus cardinales Alter casus propter errorem aut existimacionem subditorum aut perversam maliciam generalem de quibus non est presumendum quod unquam debeat obedientiam prestare tali qui fuit rite in papam electus ab eadem tamen alteri noviter eligendo parati sunt ut forte si greci vellent redire ad unitatem

ecclesie dummodo tolleretur papa iam electus et nominis rite canonice traheretur Consimiliter primus generatio casus istius nisi posicionem similiter et aliarum similiter qui dicunt habentem expresse professionem in religione posse uxorem ducere pro salvatione magne gentis aut ad fidem conversione Cum non sit ipse aliquo tanto bono posset rite electus per ecclesiam aut concilium generale destitui bono zelo et integra caritate Casus alter si posset esset ubi per iuramentum et votum aliquis in papam rite electus se ipsum ad cessionem obligasset sed diffiniet hoc melius unitas populorum putamus ex tali facto pape quod neque iuramentis suis obligatur neque votis qualem casum habere videmur in manibus denique et si casus notati in hac et precedenti consideratione uix aut unquam in usu fuerint nichilominus expedit eius est tangere ad inquisitionem solidiorem veritatis et ad confutacionem illorum qui in medio sunt scriptis omnia particulari et sufficienter arbitrantur esse decisa

Inseparabilis non est usque ad consummationem seculi unitatis sponsus ecclesie quin aliquis certus et unicus perficiatur et hac lege stante et presuppositum mundi duratione longissima dicitur oppositum tamen ecclesia maneret imperfecta usque ad consummationem seculi nec sponsum gauderet integritate membrorum et presertim membri principalis Quomodo ultimo dicamus sub quadruplici corellario moralis consideracionis similiter ad predicta et ad alias consideraciones alibi notatas super eadem materia et dicimus primo quod hii repugnant ordinacioni Christi et spiritui sancto rebelles sunt qui prius scismatis tractum nec aliis modis talibus quos sciunt aut sciri debent ad pacem proximi reducenda esse vel in utilis vel nocivos ut si queratur fieri pax per reductionem unius obedientie ad alteram vel per unum armatam vel per distinctionem mutuam aut similia quando sine sufficientia probabiliter et salubriter expectanda ne sufficiat dicere habemus papam certum sufficit ut videamus in eum sicut talem Immo ad ipsum et si necessario sit non tamen usque quaque sufficit ymmo est unione non procurando quantum in nobis est unione alterum ad unum deinde sive in terris de quo constet ecclesie addimus quod hoc 2o corellario quod hii fallerent et fallerentur qui propter affectionem quorundam quomodo vel honoris vel amicicie causa alterum contendentium tenderent impedire sedacionem

cessionem pro impletione iuramentorum et votorum suorum et pacis dilatione qui nollet suam dereliquere ubi hoc agere timerent ymmo prorsus quanto aliquis eis fuerit amicior tanto amplius debet hoc querere ut eorum spiritus saluus fiat et paciat omnibus quia non zelo malo zelatur sicut qui zelo caritatis forte vel errore vel de tempore in iudicio particularium agendorum intelligenter potuerint Dicamus tercio pro tercio correlario quod hii iniuriam dei et spiritus sancti sicut credendum est incipiant nunc tracti fuerint qui ad unionem sancte ecclesie consilium presentem celebrandi dederint operam et promptitudinem presteterint prestant et prestabant illo audito hic exortando hic pergendo ille comparendo et ita de singulis impeditores sunt qui essent immemores dei sunt inter illos de quibus non temptat et regnum eius sunt detrimentorum omnium tam spiritualium quam temporalium ex hoc scismate horrendo nascentium qualia non sufficeret tractatus grandis vel summa annotare Nam quo paratus esset ad ecclesiam audire qui suam congregationem vel nollet dampnabiliter dampnabilius impediret hanc unionem pro finali statu sue proteccionis ad deum quesivit in mente rex francie. Sed quintus ad hanc esse debet finalis resolutio omnium qui de scismate nolunt inculpari apud deum ymmo ad hoc tendit universalitas accepta si bene capiatur dicamus ad quartum pro quarto correlario quod hii qui sacrum concilium presens constituunt sufficiente habent auctoritatem decernendi duos contendentes et suos complices qui noluerint parere dictis per hoc sacrum concilium in cessione facienda vel recedere ad electionem unius tercii vacantem [illegible] de facto et iure et alio tempore poterunt quod pro uno et indubitato ab ecclesia poterit et debebit recipi etiam ubi non omnes obedire vellent sicut electo quando aliquid non est leviter presumendum Erunt ergo haec consideraciones quinque ardue quarum quilibet mirum est quantas concretas addi possit alias quatuor dudum conscriptas predictis redduntur gesta consideraciones que possent afferre studiosioribus quod nominis materiam sit coram iudicium qui viderit Postulemus tandem ut inseparabilis sponsus ecclesie veritatem certum et unicum nobis in fine ad gloriam nominis sui et unum omnium salutem prestante eodem qui est benedictus in secula Amen.

Richardus de potestate ligandi et solvendi

Quodcumque ligaveris super terram erit ligatum et in celis. Et quodcumque solveris super terram erit et solutum in celis. Queritur autem utrum hec ligandi atque solvendi potestas que petro apostolo in hiis verbis datur eadem sit que aliis omnibus apostolis et in ipsis omnibus eorum vicariis in eccle[sia] concedi fuit dicitur Quorum remiseritis peccata remittuntur eis et quorum retinueritis retenta sunt Dicunt namque de potestate ligandi atque solvendi remittendi et retinendi peccata Gilbertus et de clavibus ecclesie eorum diversi diversa senserunt et alii alio modo et aliter exponunt Queritur itaque ut in apostoli concordes veritatem sentiam in illis diversis verbis accepant ut homines ad debitum eterne dampnacionis absolvere possent Quidam namque ut dicit qui hoc affirmat ut Gilbertus et alii qui hoc penitus negant. Unde addunt opponendo querunt et querendo opponunt si sacerdotibus datum est homines a debito dampnacionis debite posse absolvere numquid et eodem debito posse ligare Sunt duo venientes ad sacerdotem unus criminis abdicatus et eo ipso ligatus alius vero interius et eo solutus numquid potest vel ligatum solvere vel solutum ligare Nam non est solucio nisi eius qui prius ligatus fuerat nec ligacio nisi eius qui prius solutus fuerat Item sunt duo criminosi venientes ad sacerdotem unus vere penitens alter omnino impenitens numquid potest quesio impenitenti peccata remittere et vere penitenti prorsus retinere.

Capitulum primum quod peccatum obligat ad culpam et ad penam et quod culpe obligatio attenditur circa duo scilicet circa vinculum captivitatis et debitum servitutis.

In primis itaque notandum quod peccatorum obligatio consideratur circa duo Alia est enim obligatio per quam homo obligatur ad culpam alia est illa per quam obligatur ad penam In uno obligatur vinculo captivitatis In altero obligatur debito dampnacionis Cum enim homo in aliquod grave peccatum reciderit iam non est in eius potestate ut per semet ipsum resurgere possit Per semet ipsum a domino recedere per semet ipsum redire non potest est siquidem secundum psalmistam spiritus vadens et non rediens Unde et illud eiusdem prophete Beatus vir qui non abiit in consilio impiorum. Hinc est quod obligatio culpe dicitur mors anime quia sicut per mortem exteriorem corpus constringitur ab operibus que sunt ad vitam corporalem sic anima per obligacionem culpe mortifera ad opera que sunt ad vitam eternam. Sic homo semel victus atque captivatus ultima tenetur ad solam captivitate sed qui inser[...]

rimen est. Ex tenetur ad peccandi servitutem, quia qui facit peccatum servus est peccati. Unde fit ut cottidianis usuris excrescat et reatibus suis debitum cottidie augescat. Inde est aliqua promissio quam habetur in psalmo: Ex usuris et iniquitate redimet animas eorum. Culpe siquidem obligatio versatur circa duo, ne scilicet attendatur vinculum captivitatis in alio debitum servitutis. Et hec de obligatione culpe.

Vacat Vacat

De obligatione pene et quo versatur circa duo scilicet vinculum dampnationis et vinculum expiationis.

Ca. 27

Va-

~~Nunc autem de obligatione pene ad cumulum nimirum miserie sue prevaricator merito prevaricationis sue non solum vinctus ad culpam verum etiam addictus ad penam eo ipso siquidem quod illud committit quod nunquam in se eternum corrigere non possit et in ipsius in eternum quem meruit vinci eo ipso iniquitatem meruit eterne dampnationis debitum dampnatio autem eterna in sacra scriptura~~

De obligatione pene et quo versatur circa duo scilicet vinculum dampnationis et vinculum expiationis.

Ca. 27

Nunc deinceps de obligatione pene, ad cumulum namque miserie sue prevaricator merito prevaricationis sue non solum vinctus ad culpam verum et addictus ad penam eo ipso siquidem quo illud committit quod in se eternum corrigere non possit et in ipsum in eternum quem meruit vinci, eo ipso iniquitatem meruit eterne dampnationis debitum. Dampnatio autem eterna in sacra scriptura dicitur mors secunda. Nam sicut per obligationem culpe retrahitur anima a bene placito divino, sic ex inflictione dampnationis eterne alienatur ab omni beneplacito proprio. Homines autem eiusmodi vinculis obligatum solvere ille solus potest qui et omnipotens est et omnia potest, et cum apud omnes homines impossibile sit, possibile est apud deum. Nullum namque cor lapideum tam durum vel obstinatum quod dominus statim si voluerit ad veram penitentiam emolliri non possit. Hinc et illud utique beati Johannis Baptiste protestantis quod dominus de lapidibus istis suscitare filios Abrahe. Ipse ergo ille qui omnia potest prevaricatorem ad veram penitentiam compungit, quid aliud quam quod mortalem culpam et eo ipso penam mortalem penitus tolerabilem facit. Sic utique transit pena in penam eternam in transitoriam. Et qui prius tenebatur debito dampnationis modo iam tenetur debito expiationis. Habetis quod pene obligatio versatur circa duo. Illud namque est debitum dampnationis et longe aliud debitum expiationis. Circa que iam aptius tenemus sicut ex superioribus cognovimus quod duo considerantur circa obligationem culpe. Duo similiter circa obligationem pene. In culpe obligatione invenimus ut duo est vinculum captivitatis et vinculum servitutis. Ex vinculo captivitatis illaqueatur ne redeat ad faciendum bonum. Ex vinculo servitutis astringitur et exagitatur ad augendum malum utrumque autem ad dampnationis augmentum. Similiter in obligatione pene constat procul dubio geminum vinculum esse: vinculum dampnationis et vinculum expiationis. Illo tenetur homo ad penam eternam, ex isto ad penam transitoriam. Et ad illam quidem ad malum suum, ad istam ad bonum suum. Quia ex illo homo cruciatur nec purgatur, ex isto vero sic extorquetur ut purgetur. Et notandum quod captivitatis et servitutis obligatione tenetur uterque homo sub uno et eodem tempore. Dampnationis vero et expiationis vinculo nunquam tenetur uterque homo sub uno tempore. Ita eo ipso si fuerit expiationis debito tenetur quo dampnationis debito absolvitur.

De triplici funiculo quibus obligationes preci- et quo pena eterna commutatur in transitoriam

Sicut itaque gemina est obligatio, sic absque dubio gemina solutio. Prima autem solutionum fit deus per semetipsum. Secunda vero quamvis per se solum quis per se possit obligationum namque culpe solus deus solet et valet dissolvere, operatur autem tamen quamquam eum non

nulla ministrorum suorum cooperatione. Hec tamen cooperatio non solet esse tamen sacerdotum verum etiam et aliorum. Licet hanc quandam cooperandi gratiam aliqui habent in potestate, sed modo isti modo illi accipiunt vel non accipiunt pro divina dispensatione. Soli autem sacerdotes hactenus quam in ligando et solvendo divinitus acceperunt habent in potestate et non possunt eam que inde dicitur in omni tempore exercere. Notandum tamen quod sub uno eodemque momento ad consensum cuiuslibet consentientis unumquodque triplici funiculo astringitur scilicet vinculis captivitatis, servitutis et dampnationis, que quamvis in se solo est insolubilis ligatura, funiculus namque triplex difficile rumpitur, verumtamen et absque dubio ad rumpendum difficilis qui semper solo quamvis eternus est dissolvi non potest. Hic autem funiculus triplex ad rumpendum difficilis eo ipso dissolvitur quo ipse a peccatore ab eo qui omnia potest ad veram penitentiam compungitur. Prevaricator utique sub uno eodemque tempore solvitur a culpe obligatione et a debito dampnationis eterne. Ex eo enim quod gratis culpe finem accepit, simul et illud obtinuit ut eius pena sic accipere possit et pena eterna in penam transitoriam transferri. Hinc est quod propheta David vere penitens et dicens peccavi statim ex prophetico oraculo accepit responsum: Dominus quoque transtulit peccatum tuum. Statim namque ad veram penitentiam transit pena in penam eternam in transitoriam non purgatoria in purgatoriam. Hinc est prophetica illa sententia vera que non sinit: Quacumque hora ingemuerit peccator salvus erit. Sub eo namque tempore quo salubriter ingemuit cum peccaverit obtinuit per quam salvari possit, si sub eodem momento de medio sublatus fuerit. In eandem sententiam concurrit illud quod per psalmistam dicitur: Dixi confitebor adversum me iniustitiam meam domino et tu remisisti impietatem peccati mei. Ex hac prophetica sententia datur intelligi quod ad veram contritionem et confessionem cordis remittitur iniquitas vere penitentis. Notandum diligenter quod non tantum remisisti peccatum meum sed impietatem peccati mei. Quo enim iniquitas est et impietas et procul dubio eternam penam promerebatur, statim ad veram penitentiam ac contritionem remittitur, quamvis quod impunitas est in eius peccato postmodum per transitoriam penam purgare. Quid enim aliud intelligitur nomine impietatis quam specialis iniuria creatoris ab ipso enim sumus, ab eo habemus quicquid boni habemus. Quid ergo magis improbum quod potest esse magisque iniuriosum quam contra tante pietatis dominum et ei qui venit in ethnicum illud improbe committere quod quantum in te est non possit in eternum corrigere. Impietatis itaque peccati tui remittitur veraciter quod ad veram prevaricatorem ac penitentiam creatoris indulgentia in iuria et cui eterna pena debebatur purgatoria sola et transitoria pena mulctetur. Notandum autem hoc loco quod infideles et

et tamen post baptismum in fide suscipientes sic absolvuntur a debito dampnacionis ut non teneantur debito expiacionis. Infideles vero et tamen post lapsum vere penitentes sic absolvuntur a debito dampnacionis ut tamen teneantur sub debito expiacionis.

Capitulum 9m

Quod vera penitencia et de quo requiritur ad eam

Vera penitencia est ab horrore peccati cum voto tunc di confitendi satisfaciendi. Quoniam namque ista debet habere veram penitenciam duo ex hiis non docet ipsa contricio duo reliqua doctrina auctoritas que cum ipsa contricio non doceat quod accepta iniuria nec homo quidem ab hoc parum valeat ut cum del[ectatione] lata in iniuria peniteri et iterato nolle committere. Confidat de remedio autem confitendi est illud beati Jacobi apostoli Confitemini inquit alterutrum peccata vestra. De exhibenda autem digna satisfactione habes illud beati Jo[hannis] bap[tis]te Facite inquit dignos fructus penitencie. Peccator itaque et penitens de voto confitendi et satisfaciendi tenetur quia dum de indulgencia datur tempus et oportunitas ei in hoc ipsum graditur egit ergo sacerdos absolucionem quod dum datur hoc posse solus ille neque sub hac condicione non tenetur cum exequenda facultas divinitus denegatur. Ex quibus patet quomodo iam dicto plenius supra ut intelligamus plenius in liberacionem et absolucionem peccatorum quod dominus per se ipsum faciat solum per se scilicet et ministerium suum quod alii per ministerium suum solum. Nunc itaque consideracioni diligencius insistamus propter quod totum negocium suscepimus.

Capitulum 10m

Quod potestas ligandi atque solvendi versatur circa duplicem modum expiandi

Sciendum itaque quod sacerdotalis illa potestas ligandi atque solvendi maxime versatur circa geminum modum expiandi. Expiandi siquidem modus consistit in duobus quoniam quod nullum peccatum impunitum omnino expietur aut in hac vita iuxta arbitrium sacerdotis per dignum penitencie fructum aut in vita futura iuxta divinum arbitrium per ignem purgatorium. Habes itaque peccatrix anima a sola condempnacionis debito relaxata et ad hunc debito expiacionis obnoxia habet in penitencia et quo per sacerdotale officium possit utiliter ligari et tamen exigat inde absolvi. Vere namque penitens libenter subit medicum humanum ut in merito evadere possit divinum medicum. Ligatur ergo per sacerdotem debito digne satisfactionis et absolvitur ab illo quo ignem merito evadere sinas divinam iram habens quo sub uno eodem quod tempore absolvitur atque ligatur. De hac ligandi solvendi quoque potestate a domino datum intelligere Quodcumque ligaveris etc. Quodcumque solveris etc. Notandum autem quod que ad modum in divina solucione triplex pena tempenam

eterna intulimus sic in sacerdotali solucione transferimus sicut in similem divina in humanam utrobique permittuntur ligatum sibi absolucio est enim obligacio hic eiusdem obligacio est enim absolucionis hinc est quod ad petrum dicitur Quodcumque ligaveris super terram etc. sicut et primitus Quodcumque ligaveris etc. ut iam diximus eo ipso impositum absolvitur a debito ut ab hoc ligi divine animadversionis quo hic intencionem ab hoc solvendi pro debito penitentis satisfactionis ad hanc solvendi potestatem et illud pertinet quod a domino apostolis atque vi. Quorum remiseritis peccata remittuntur eis. Quorumcumque retinueritis retenta sunt. Quorumcumque peccata remittuntur nisi dispensacionis ... peccata remittit nisi destructionis sicut et lapsus debet relapsum absolvere et absolvendo ... Et quod est peccata remittere nisi non vere penitentis absolucionem nulle absolvere multa enim confitentur absolucionem querunt quam tamen criminali sua ex toto deserere nolunt multi cautela de futuro committunt satisfacere nolunt cum enim ... eo quod vere non penitent pro dubio absolvi non debet. Hoc enim est vere penitere de preteritis prevaricacione dolere cum firmo proposito confitendi satisfaciendi et cum cautela cavendi in huiusmodi penitentis debet merito absolui. Aliquin sine absolucionem ... et cetera.

Quod in absolucione peccatorum dominus sit per se et per ministerium simul et quid per se et ministerium

Ecce ex hiis quam dixerimus manifeste intelligere potuerimus in absolucione peccatorum quid dominus faciat per se ipsum quid per ministerium suum. Quod vero per se ipsum quid per ministerium suum per se debitum eterne dampnacionis et ministerium suum debitum penitencie ... ministerium vero futuri purgatorii sibi soli reservavit secundum vero resolucionem prudentem sibi soli reservavit et ministerium suum facit tertiam resolucionem per se solum et ministerium suum facit ... non tamen per se ipsum per ministerium suum. Dominus vere penitentem ... vere quidem dicitur quod dominus vere penitentem ... a vinculo dampnacionis absolvit et ... hoc facit et dominus quidem ad confessionem ... et sacerdos ad confessorem ... sola cum contricio confessio veraciter penitenti ... sufficit ... absolucionem necessitatis ... confessione et sacerdos absolvit ... excludit ... recte dicimus quod dominus absolvit ... a vere penitente ... confessio sacerdoti absolucio ... exigitur quam dum dimittitur ei in hoc ipsum ... dampnacionis absolucio ... conceditur recte quidem ... habemus ... non est sacerdoti attribuitur ... absolucionem tamen domino quam ministro ascribamus.

Quod et que solucio a debito futuri purgatorii et de modo solucionis specialiter sacerdoti attribuitur et de ... absolucionis cum dei quam sacerdotis

Nunc illud quidem dignum consideracione videtur. Nam quia solucio que est a debito futuri purgatorii

sacerdoti specialiter attribuimus. Sed scimus quod vere penitentes sine sacerdotis absolucionem eternam dampnacionem evadere non possunt cum fragilitas ... habere fac sed non ... quod sine sacerdotis absolucionem et iniuncta satisfactionem debitum futuri purgatorii vere penitens evadere possit quod ... articulus necessitatis excluserit. Notandum quod vinculo dampnacionis solvunt duo condicionaliter ... vero simpliciter et ut sic dicam integre penitentem namque a debito dampnacionis absolvit sub tali condicione ut cum oportebit quod ... sacerdotis absolucionem querere et ad eius arbitrium debito modo satisfacere. Nam si hoc facere neglexerit ... periculo eternam non evadet sacerdos autem absolucionem suscepta et condicione qua tenebatur suppleta etc. si statim mori contigerit etiam dampnacionem evasit. Sed sicut debitum eterne dampnacionis condicionaliter solvitur a domino sic procerto de debito futuri purgatorii condicionaliter solvitur a sacerdote. Nam quilibet criminosus per sacerdotem absolutus tenetur sub condicione solvende satisfactionis ut possit evadere incendium futuri purgatorii ... debitum itaque eterne dampnacionis solvit sacerdos integre et absolute debitum futuri absolucionis purgatorii sub condicione satisfaciendi sive expiandi tempus habeat sive ...

Capitulum 8m

... absolucio sacerdotis liberat a debito dampnacionis non autem a debito futuri purgatorii.

Quod ad sacerdotem pertinet gemina ligacio sicut et gemina solucio

Ceterum et illud notandum quod ad sacerdotis officium pertinet gemina ligacio sicut et gemina solucio qua solvunt penitentes a debito dampnacionis alia est illa qua solvunt eiusmodi a debito purgatorii. Sic alia est ligacio qua ligant ... penitentem debito iniuncte satisfactionis et alia qua ligant intollerandam ... ut ... penitentem vinculo anathemat illos ... ut ... perniciosiori vinculo absolvant istos ut ... addunt de illa ergo absolucione qua peccator a debito dampnacionis absolvi intelligitur quod a domino dicitur Quorum remiseritis peccata remittuntur eis et quorum retinueritis retenta sunt etc. ... debent sacerdotes vere penitentem et debitum satisfactionis suscipientem peccata remittere et a debito dampnacionis absolvere ceteros vero sine absolucione dimittere. Sed ad illud quod dicitur ad petrum Quodcumque ligaveris super terram etc. Et quodcumque solveris super terram etc. de illa absolucione debemus specialiter intelligere qua solent sacerdotes et debent ligando absolvere et absolvendo ligare. Illa eo ipso solvunt penitentes a debito futuri purgatorii quo ligant debito penitencie satisfactionis.

Quod absolucio culpe quam facit dominus per se et absolucio pene quam alii per se aliquid cum ministro facit significatur in resuscitacione lazari.

Capitulum 9m

Constat itaque quod superius iam diximus quod vinculo quod est ad obligacionem culpe solus dominus valet et solet per se ipsum solvere illud quod est ad obligacionem pene tamen per se met ipsum cum per ministerium suum solet. Quod pre in resuscitacione lazari invenies ubi ... figurari. Hunc enim dominus et resuscitat per se ipsum et solvit ministerio suorum famulorum per ipsum ... solvit a vinculis interioribus officio vero absque eum a vinculis exterioribus quibus restat quod mors mortuorum membra a deo insolubiliter ligat ut nullum eorum officium impleret sed nec ad modicum movere se valeat ab hiis vinculis dominus lazarum solvit qui ipsum ad vitam clamat suscitato autem lazaro et a mortis vinculis absoluto dicit dominus lazare veni foras quid est quod post sepulturam foras venire nisi mortali culpa obligatum quibus tenebrosum illud lapidee obduracionis sive latibulum sponte deserere et quod est intus vivificatum foras producere sic oculis domino assistencium ingereret nisi hiis qui solvendi potestatem acceperunt quibus peccator vinculis ad divine ulcionis firmius arctatus tenetur per oris confessionem ostendere solutus ... cum sponte abire ... aut de suscitato et ligato dicitur solvite eum et sinite abire sicut solutus prius non est liberum eundi et intrandi domum suam facultatem non habet sicut absque dubio quod peccator et penitens quorumque debito dampnacionis vel futuri purgatorii tenetur nec solum domum illa quam paulus describit intrare non poterit Scimus inquit quod si terrestris nostra domus huius habitacionis dissolvatur quidem edificacionem ex deo habemus domum non manu factam etc. hanc domum per hiis ... recte solucionem libere intrat quam in hac vita nunc ... incipit quod in futura vita purgari oportebat aliquando oportebit ut prius debitum purgatorii exsolvat. Si quis vero contrapeit quod acerba et dira purgacione dignum fuit si per mundanam et expletam satisfactionem in hac vita absolvi meruit soluta ... habitacionis domo illam statim eterne quietis mansionem introibit letus hunc ergo pro ... quod ingressum paradisi et ianuam celi quam dira sententia criminalibus ... claudit accepta divinitus potestas ligandi atque solvendi pastorali ministerio aperiunt. Constituunt potestas autem ligandi et solvendi videntur esse claves ille de quibus dictum est a domino ad petrum Et tibi dabo claves regni celorum ... habeamus quod ... habemus que sit illa potestas ligandi atque solvendi sacerdotibus concessa quo vel quorum valeant et debeant remittere vel detinere.

Solucio quod dicitur quodque generaliter dicitur quodcumque solveris et quodcumque ligaveris et non potest intra se absolvere vel ligare et quodcumque dicitur quodcumque ligaveris vel quodcumque solveris.

Capitulum 10m

Sed adhuc peccator et dicens si non possit quoslibet

ligaret pariter et absolveret et quorumlibet peccata remitteret. Quod autem Christus petro dixit generaliter Quodcumque ligaveris, quodcumque solveris, solutum et generaliter promisit apostolis omnibus in eo dicens Quorum remiseritis peccata et cetera et quorum retinueritis et cetera merito de hoc questio movetur. Si enim petro dixisset Quodcumque volueris ligare ligatum erit et quodcumque volueris solvere solutum erit. Sed non hoc dicit nec sic volunt intelligi sed quos ligaveris volueris quod ligare non potes [illegible] ligatum erit quamvis hoc dicat. Non ergo dixit Quecumque ligare volueris sed quodcumque ligaveris ligatum erit et in hoc consulte utrique de ligantibus qui iuste sive confessorum tenorem iuste satisfactionis debito obligatur. Ille sacerdotali officio vacantur absolvuntur cum peccatum ad condignam satisfactionem iuste remittitur. Ligat utique et absolvit sacerdotis iusta sententia. Sed sine peccatorum correctione peccata remittuntur qui absolvi mererentur. Illorum vero peccata retinentur procul dubio quibus iniuste peccatorum absolutio denegatur. Unde ergo dominus ad petrum dixit idem valet ac si aliis verbis diceret quod ligatum vel solutum a te fuerit ligatum vel solutum erit apud me. Quem autem a te debito satisfactionis vinculo constringi apud me eundem satisfactionis debitor tenetur. Et quem a te debitum peccatorum suorum absolutionem meruit ex meo iudicio ex hac parte ulterius arctari non poterit. Per hunc modum et id intelligo de eo quod dixit apostolis omnibus quorum remiseritis peccata et quorum retinueritis et cetera peccata scilicet delinquentium apud deum remissa vel retenta erunt que per ministros suos sacerdotes iuste vel remissa vel retenta sunt quia utrumque ab eis tunc recte fit cum ad quodlibet eorum debito ordine incedunt, neutrum enim pro voto sed pro merito et ordine instituto facere possunt.

Quod aliqui frivole dicunt sacerdotes non ligare vel solvere sed ligatum vel solutum ostendere

Audiunt quorundam de potestate ligandi atque solvendi sententiam tam frivolam ut ridenda videatur potius quam repellenda. Putant enim et predicant sacerdotes non habere potestatem ligandi atque solvendi sed ostendendi esse solutos sive ligatos. Sed unde hoc? dominus dicit quodcumque ligatum ostenderis erit ligatum et quodcumque solutum ostenderis erit solutum. Dicunt apostolos viros peccata dimittendi et retinendi potestatem non habere, non tamen hoc dominus dicit. Dicunt eos tantum habere potestatem utrumque ostendendi, cum dominus hoc non dicit. Quorum remiseritis peccata inquit, non quorum remissa ostenderitis, remittuntur eis. Dicunt quod in remittendis vel retinendis culpis id munus et officium evangelici sacerdotes quod olim sub lege habebant illi legales potestatem non curandi sed iudicandi et ostendendi utrum essent an non essent qui putabantur leprosi. Ecce convincimus quod isti et illi idem habent officium illud discernendi inter lepram et lepram, ita discernendi inter culpam et culpam et reatum et reatum quam vere id officium habent in dignis et [illegible].

An sacerdotes recipiunt posse discernere et dividendi inter culpam et culpam ex ordinatione vel eruditione. Dicitur mundato leproso vade ostende te sacerdoti et offer munus quod precepit moyses.

Sed illud quero utrum accipiunt ex ordinatione an post ex eruditione inter lepram et lepram et culpam et culpam posse discernere. Audacter dico quod si sine scientia discernendi ad ordinationem accedunt sine illa inde recedunt et si cum illa [illegible] et recedunt aliunde habuerunt. Constat itaque quod [illegible] si in ordinatione non accipiunt potestatem aliam quam ligandi aliquem. Ubi ergo erit illa potestas ligandi atque solvendi. Sed dicunt ad ista quod est culpam mundare nisi [illegible] et quod est lepram mundare [illegible]. Misit autem dominus leprosum ad sacerdotem non ut eum mundaret sed ut eum mundatum sacerdoti ostenderet [illegible]. Illud vero Vade inquit ostende te sacerdoti et offer munus quod precepit moyses. Sic non dixit vade ad sacerdotem ut te mundum reddat, sic non dixit vade ad sacerdotem ut te mundum ostendat [illegible] leprosum mundavit et precepit se ostendi et offerre. Quid est leprosum mundari nisi [illegible]. Quid est ostendere se sacerdoti nisi per confessionem [illegible] perpetrata deserere [illegible] offert munus et quale moyses instituit [illegible] satisfactionis [illegible]. In primo continendi, in 2o votum confitendi, in 3o studium satisfaciendi [illegible] penitentia non est sine qua et peccatorum lepram [illegible] dari non potest [illegible] quod prius amabat detestatur quod ante desiderat [illegible] hoc tamen voto confitendi continendi et satisfaciendi et plena leprosi efficitur statim emundatio [illegible] votum continendi confitendi satisfaciendi [illegible].

Quod si dominus per seipsum hec omnia operatur quid ergo sacerdoti relinquitur

Sed hec omnia in nobis dominus per se [illegible] operatur, quid ergo sacerdoti relinquitur. Multum profecto et omnimodo et vere magnum et valde magnum sicut aliud [illegible] aliud est resuscitare mortuum et aliud est leprosum mundare et aliud est vincula solvere. Nichil ergo mirum [illegible] ligatus erat [illegible] vel utique vel ligatus erat [illegible] sic est et immundus solus habitabit extra castra. O vinculum dirum et valde detestandum quo quisque [illegible] ligatur in solutus [illegible] ut ei non liceat [illegible] ingredi vel ad propria reverti [illegible] leprosum sed mundatum sacerdos ligat et solvit [illegible] debite satisfactionis et purgationis [illegible] licentia et [illegible] emundatio leprosi non est tamen una [illegible] ceteris duabus per ministrum suum [illegible] emundatio relinquitur in lectoris iudicio.

Quod aliqui ad statim purgantur et alii ad sacerdotem mittuntur

Notandum autem quod in curandis leprosis quidam statim purgantur quidam vero ad sacerdotem mittuntur [illegible] prompti ad omne vere penitentie debitum solvendi [illegible]. Illis itaque nulla est emundationis mora [illegible] satisfaciendi [illegible] de tertio vero tractatur [illegible] sacerdotibus [illegible] ut cum dominus ostendat [illegible] vere penitentie [illegible] qui [illegible] dolendo [illegible] ad votum satisfaciendi [illegible] qui vere penitentie [illegible]. Nota quod plures sunt quorum emundatio differt [illegible] ad satisfactionem [illegible] quam ad satisfactionem.

Quod aliqui curantur [illegible] sub [illegible] alii in confectione alii in [illegible]

[illegible] multi qui [illegible] in sacerdotis absentia [illegible] lazari [illegible] a quibus solvendi [illegible] alii vero [illegible] multi qui sola voluntate [illegible] satisfaciendi [illegible] satisfaciendum sufficere [illegible]

post multam sacerdotis exhortationem seu etiam post longam disputationem [illegible] industria [illegible] ad [illegible] in vite novitatem [illegible] ad confessionem festinare.

Quod aliqui nec missione nec perfectione nec [illegible] curantur sed qui in monumento lapideis [illegible] detinentur

Nunc ergo non multi qui [illegible] habent sed velut monumento lapideo et lapide superiecto sicut lazari modo mortui iacent lapideo monumento mortuus tenetur qui in prevaricatione sua per multam abstinentiam [illegible] lapidis moles [illegible] mortuo [illegible] diffidentie [illegible] spes quam habere ad deum debuerat includitur. Collite inquit lapidem quid est lapidem tollere nisi per exhortationem [illegible] diffidentie molem funditus removere [illegible] Lazare inquit veni foras [illegible] qui [illegible] prius fuit. Est autem foras [illegible] quod aut resuscitatum [illegible] ubi mortuus [illegible] pertinet ad votum [illegible] ad votum confitendi [illegible] ad votum satisfaciendi [illegible] quod prius [illegible] non habuerunt.

Quid deus faciat per seipsum quid per ministrum

Sed nunc ad illud redeamus propter quod omnia predicta digressione [illegible] diligenter quid deus faciat per semetipsum quid faciat per ministrum suum. Per semetipsum resuscitat mortuum, per ministrum solvit ligatum. Per semetipsum mundat leprosum, ministro sacerdoti [illegible] mortuum suscitare leprosum mundare [illegible] obligatio culpe. Sed vincula solvere vel [illegible] obligatio pene leprosus mundatur qui [illegible] sordibus dimittitur [illegible] mortuus resuscitatur qui peccato captivatus ad [illegible] dimittitur [illegible]. Post emundationem lepre sacerdotali officio [illegible] prius in sua [illegible]

citur quod eterne quietis mansionem quam peccando a missit per inmixtam satisfactionem recuperasse dinoscitur justicie involutus et a divinis misteriis solutus abicitur et ad sua redire permittitur quia per absolucionem ipsius sacerdotis ad vite novitatem reformatur.

Ca^m 18^m

Quo quis post hec mirantur qui adhuc teneri debito dampnacionis et quo ho dicitur dici membrum Christi.

Adeo quod supradicta sunt quidam opponunt et dicunt convenienter de suis criminibus penitet procerto iam caritatem habent. Aliaquin quod scribitur quod dicitur eis recte intelligitur quacumque hora peccator ingemuerit salvus erit. Nemo enim qui capax caritatis est sine caritate salvari potest. Sed ut putant qui caritatem habent debito dampnacionis eterne teneri non valent. Quo ergo sacerdos eum ab eiusmodi debito absolvit. Si autem sacerdote absolvente caritate in-tervenienta iam vivit sicut absque ulla dubitacione patriarche et prophete caritatem habuerunt et tamen [illegible]

[illegible]

Ca^m 19^m

Quo membra Christi triplex dicitur secundum predestinacionem, preparacionem et corporacionem.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

prout valet ergo deus et unum eodem dicitur et id quod iniquitatis et impietatis est quantitate et id quod inhonestatis et impietatis est per semet ipsum purgacionem eque invidet vel quid in hoc purgacionis debito remittendum vel satisfactionis medela curandum sit ministrorum ad vera primaz solui qui peccaverit manus et non dicat statim ad veram primaz solui qui peccavit minime. Constat in quo quod nec possit inpenitentem absolvere secundum quosdam nec penitentem absolvit qui sub ipsa compunctionis hora ut dicunt absolucionem divinitus accepit. Si si nec absolvit impenitentem nec impenitentem ergo nec neutrum sed qui hoc credit fallaciam facit quod dicitur. Quorum remiseritis peccata remittuntur penitentes eis. Constat ergo procerto quod sacerdotes peccata remittunt penitentes absolvunt. Peccator inquacumque hora ingemuerit salvus erit in hac sive quod de tali tamen absolui non potuit tamen sic eum absolucio negari non possit.

Ca^m 22^m

Solucio quod aliquorum querencium quo dicitur deus vel eius minister peccata remittere cum exigua expiacio.

Nunc adhuc qui mirantur et querunt quo dicitur deus vel dei minister peccata remittere cum profiteo maxima utique penitencium peccata et punienda expiatur et expiando punire [illegible]

[illegible]

beneficio animo in muneris pro beneficiis reddi- tur impium vel in modico offendere offendit autem qui corrupit nobilissimum illud opus suum cor- rupit vero qui facit peccatum igitur qui peccatum facit iniquitatem facit quia peccatum ipsum ut dicunt iniquitatis seu impietas est iniquitatem deum of- fendat inhonestas et indeformitas iniquitatem penitentem commutatem corrumpit unde quo deus et penitentem eodem conversionem et id quod iniquitatis et impietatis est comittit et quod inhonestatis et in- pietatis est penitentem ipsum purgatorii igne mun- dare vel quod melior purgatorii debito dimit- tendum vel satisfactionis medela curandum sed in sacrorum suorum dispensata commisit. Sed sibi videtur summus ille medicus in conferenti ope se- cutus se et cordi facere nisi illud quod ad sua- m iniuriam et eo ipso pena eterna remittit cum commutaretur possint quod quantum in ipso est [illegible] corrigere non possit ad omnes iniuria quam [illegible] venit et compunctus sit procul dubio debitum eterne dampnationis incurrit hominem autem dimittit ab solvit ab huius debito quanto quisque incessa- bilis misericordia nunquam dei beneficientia obnubilat et non post magnificat quia peccatorum [illegible] remediis quibus et peccatum operata vi- cium purgat. Quis ergo neget esse remissio- nem veram et non plenam qui ad vera penam dissolu- ta in iniuria propria remittit penam eternam [illegible] et morbum egroti adhibet medicinam hunc ergo possimus colligere sacerdotalis illa absolutio qua- te virtutis sit et excellentie quia veraciter peni- tentem et studiose satisfacientem liberat non solum a cruci incendio eterni supplicii verum etiam a cremacione ignis purgatorii. Corpor- alibus morbis comparando quod de spiritua- libus sentire debemus. Novimus quomodo cauterio quod de curantur unguento est autem magis et minus plenum quod acerbo remedio a morbo cu- rari mortifero. Quanta ergo indulgentia quanta re beneficia ad putrescentis morbi leniri mederi unguento quia post modicum apos- tema habet curari cauterio. Sed autem est penalis satis- factio nisi unguentum leve in comparatione cremationis nomis purgatorie cere habeas quod debeas sen- tire tam de divina quam de sacerdotali remissione.

cam xvijm

Que differentia sit inter dimittere peccata et remittere

Possumus tamen dicere quod aliud sit peccata remittere quam [illegible] forte inveniatur unum pro altero poni peccata namque dimittere hic in toto indulgere peccata vero remittere hic debitam ei penam temperare et pro maiori parte relaxare. Quantam ergo quisque peccata remis- sionem vel pene relaxationem putas qui ex munere divino penam eternam in purgatoriam et transitoriam transfertur vel sacerdotali officio illud purgato- rii incendium in penam penalem commutatur. Certe iam habes quod ipse quesisti. Que videlicet qual- is sit divina vel sacerdotalis remissio ubi expeditur. Cum enim pos- sint divina sepe et satis molesta expiatio. Cum futura incendia pec- cata sint sacerdotes peccata remittere et futura incendia pec- temporali satisfactione contingeret omnis iniquitas de- mus et tenemus. Cum autem possint quidem peccata quando crucialia ex toto dimittere et sine aliqua omnino sa- tisfactione plene et sine periculo indulgere nec tamen dimisisse tenemus. Videtis certe quod multa sit differentia inter dimittere et remittere nam remittere est penam peccati in congruum misericordiis modum tempera- re. Dimittere vero totum indulgere et sine additione relinquere. Hinc est quod dicitur nobis dimittite et dimit- tetur vobis. Et merito quidem ut non in parte re- missionem sed ex toto dimittamus qui totum dimitti nobis requirimus. Hinc est quod domino in cotidiana oratione dicimus dimitte nobis debita nostra sicut et nos dimittimus debitoribus nostris etc. Cum quando misericordie simul et iustitie [illegible] lam proficit ex parte puniri remittendi potestas mittendi potestas conferetur in eo tamen dicitur [illegible] inferri peccata remittentur [illegible] one non dimissione gratulatur qui dixit. Nam quia Tu remisisti impietatem peccati mei. Nam purgatorii flamme nationis eterne flammam evasurum [illegible] delam non sine metu expectabat.

Cam xvij

De tribus modis peccatorum agitur purgatio

Tribus autem modis ut michi videtur peccatorum purgatio agitur aliquorum agitur secundum solam [illegible] secundum modum aliquorum secundum solam pietatem aliquorum [illegible] non sit sed nulla tamen utrumque ut in misericordia ipsa non sit [illegible] severitate nec severitas sine misericordia. Sed quidam [illegible] magne non purgatorio et intollerabilis affectio [illegible] sine totius consolationis remedio in voluntaria sa- tisfactione et afflictio cum multiplici consolatione. In lavacro regenerationis plena condonatio in [illegible] per- fectionis prima purgatio agitur per incendium purgatorii [illegible] flagellum secunda per lavacrum per incendium purgatorii satisfactio ignis [illegible] peccati excoquitur per flagellum regenerationis palea peccati excutitur. Plurium regenerationis peccati macula absque pena deletur. Sunt quidam in extremis veraciter penitent sed morte preventi tempus satisfaciendi non habent. Ex hiis quidam corum peccatis quidam iniquitatis impietatis et ad eorum [illegible] verum penam remittitur quidam vero tempo- rum iniquitatis et impuritatis purgatorio igne divinis et impietatis et impuritatis purgatorio igne excoquuntur. Ex hiis intellige quod in sacris habes scriptum [illegible] quorum remissa sunt iniquitates. Alii cum magna devo- tione ad confessionem veniunt et cum tanto studio et sollici- tudine satisfaction[em] absolvunt et [illegible] obedien- tie caritatis operibus et virtutum [illegible] servitutem opus in [illegible] fit itaque in eis quod alias legis [illegible] completur [illegible] tamen [illegible] peccatorum in hiis adimplatur [illegible] post sententia [illegible] quorum tecta sunt peccata multi post multa flagitia et blasphemias de iudeis vel gentibus venientes in proximo requirantur quibus cum preteritis malis nichil satisfactionis iniungitur. Cum venerit in proximo de anteactis malis nichil imputatur pro huiusmodi quibus puto esse dictum Beatus vir cui dominus non imputavit peccatum etc. Non nulli qui tam profunde compunctione penitent et tanto devotionis ardore in spiritu prima fervent et tam de divina pietate presumunt ut hic ipsum eis ad peccatorum suorum expiationem sufficiat et deum sibi per hoc placabilem reddunt. Testimonium huius tamen sero penitens ille evangelicus latro qui statim meruit: Hodie mecum eris in paradiso. Cuiusmodi [illegible] in eorum currit numero quibus a domino non imputatur peccatum sed dimittitur eis peccata multa quoniam dilexit multum. In hiis ergo quidam dicunt [illegible] videtur quod per psalmistam audimus Beati quorum remisse sunt iniquitates etc. Beatus vir cui dominus non imputavit peccatum etc. et sic est finis.

Predicatus in sacro concilio basiliensi anno domini [illegible] dominica [illegible] quadragesime.

Ierusalem spiritualis mater nostra militans eccle- sia hinc deserti vestitu glorioso suum legitime de- putata patres reverendissimi quedam [illegible] ut filios suos [illegible] preparatio est in [illegible] ut filios suos ne propter quadragesimalem observantiam austeritatem sub continua penali mestitia deficerent aut deficiant hac die festiva dominicali que mediana quadragesime appellatur ad supernam civitatem Ierusalem que triumphans gaudet in celis toto cona- tu aspirans in exultatione cordis in iubilo vocis exclamando depromit in missarum introitu Leta- re Ierusalem et conventum facite omnes qui diligitis eam gaudete cum letitia qui in tristitia fuistis etc. Que sumpta sumuntur sed hec verba a propheta ysaia sic prophetice [illegible] Letamini cum Ierusalem et exultate in ea gaudete cum ea gaudio universi qui lugebatis super eam. Et paulo post sequitur ut sugatis et repleamini ab uberibus consola- tionis eius et mulgeatis et deliciis affluatis ab omnimoda gloria eius. Quorum quidem verborum particulam pro solido dicendorum fundamento an- ticipavi assumendum que ut arbitror satis ac- commoda videtur huic tempori sacratissimo ad- [illegible] pro presenti nostri sermonis [illegible] Gaudete thema cum letitia qui in tristitia fuistis. Gaudete igitur et vos patres dignissimi et [illegible] gaudete semper secundum apostolum non qualicumque letitia sed que est in Christo [illegible] sermones [illegible] et operum sancte disciplina. Sap. vii. Adeamus igitur cum fiducia ad thronum gratie eius ut misericordiam conse- quamur et gratiam inveniamus in auxilio oportuno ut loquitur apostolus ad hebreos in v°. Piissime dei genitrici virgini gloriose mediatrici offe- rentes cum mentis hilaritate illa iocundissima et gaudiosa obsequia consueta dicentes Ave maria etc.

Gaudete cum letitia etc. Postquam enim redemptor noster fons letitie sua incommutabili essentia manente in carnem sibi ypostatice univit naturam ut vitam et letitiam sempiternam nobis donaret ut nos procul ab eo propter delicta nostra elongatos ad se reduceret non sicut olim apud iudaycum populum iusticia rigorem durum exercebat modicum que clementie admittebat. Quia pena mox crimen sequebatur quosque ipsos vivos terra deglutiebat. Quin fulmen de celo ruens feriebat. Alii infidelium manu atrociter occidebantur. Alii [illegible] vincti in potestatem hostium captivi ducebantur. Oculum pro oculo dentem pro dente animam pro anima videbantur exsolvere. Itaque nulla vel modica pene venia laxabatur a crimine. Quare [illegible] coram synagoga nobis dei timore vehementer [illegible] utebatur ut deus fortis zelotes deus exercituum et sic de aliis. Nunc autem diebus nostris iustitie rigor obtusus est et austeritate legis temperavit gratia adeo ut nostros reatus non subi- ta et repentina pena luamus nec supplicium [illegible] scelus comitetur. Sed ultro nobis venia offertur atque paratis et emendationis gratia quasi differtur vindicta, immo ad parcem flagellis pe- nitentie iocundissime instigamur dicente ipsa in- fallibili veritate per ezechielem prophetam Conver- timini et agite penitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris et non erit vobis iniquitas in ruinam. Proicite a vobis omnes prevaricationes vestras in quibus preva- ricati estis et facite vobis cor novum et spiritum novum. Nolo enim mortem morientis sed ut convertatur et vivat. Ipsa nempe penitentia secunda tabula post naufragium dicitur ad quam omnes fugiant post mortale peccatum committere potest quamdiu est in statu presentis vite. Qui rursus et quorumcumque divinam clementiam debuerit implorare. Verum corpus humanum fragile et corruptibile ex nimio labore et continua fatiga- tione et assidua penali tristitia deficeret nisi ipsum quosque aliquid recreationis remedium atque solamen

relevaret. Ex eo enim erit alterna requie durabile non
est. Hinc aiebat moralis Chato: Tu qui secretus
mentem cruciantibus curis, interpone tuis interdum
gaudia curis. Et rursum Seneca ad Lucillum: Non semper
in actu sis, sed interdum animo tuo requie dato, ut ages
ipse sit plena sanctis studiis et cogitacionibus bonis.
Non abre igitur piissima et iocundissima mater nostra
in terris militantis superne matris sed militantis etiam in
mensa contemplans gaudia ad relevandos ad con-
solandos filios suos iam nimiis fatigatos atque
mesticia penali plurimum afflictos sanctis eius tristis
exstitit officia, ut ait sapiens, voce iocundissima
suavissima que armonia hodie intonant verba
nostri thematis: Gaudete cum leticia qui in tristicia
fuistis.

Per amplius autem de gaudio sive leticia nostre
presentis temporis congruencie habituri sermonem
aliquid ad ulteriora progrediamur. De leticia distin-
guendi fas puto. Cum enim sit motus animi in
delectabile quo gaudet et delectatur, sicut quod dicitur mo-
veri potest duplicem ad presens respicit sectionem. Ul-
tera namque est leticia inordinata mundialis car-
nalis momentanea vana dyabolica plurimum quod de-
testanda quo gaudent homines mundani iuxta aph-
orismum sapientes amatores huius seculi, qui licet
ore vultuque in celestibus erecti nature naturis sen-
tenciam, os homini sublime dedit celumque videre
iussit et erectos ad sydera tollere vultus, in imo
tamen profundi inerosa cunctis plantati sunt quem cum
pharaone deliciarum fluctibus immersi cum spiritus
dei ad supercelestis illius gaudia nunc aspirat.
Non minus vero inordinata leticia gaudent
et letantur homines perversi in adulacionibus detrac-
tionibus mendaciis deceptionibus susurracionibus
ceterisque eorum iniquis maliciis de quibus scribitur
qui letantur cum malefecerint, exultant in rebus
pessimis. Hac rursus leticia carnales luxuriosi
et vani gaudere solent in deliciis ac voluptatibus
in ludis et vanitatibus qui habent consolaciones
suas in diviciis honoribus pompis commessaci-
onibus conviviis epulis quod variis qui tenent tympanum
et cytharam et sonitu organi, ut ait beatus Iob,
et ducunt in bonis dies suos et in puncto ad infer-
na descendunt, veluti dives epulo qui indue-
batur purpura et bisso et epulabatur cottidie splen-
dide et sepultus est in inferno in quo equidem non

leticia sed fletus et stridor dencium sempiternusque hor-
ror inhabitat. Hanc vero inordinatam leticiam
momentaneam viciosam vanam ac dyabolicam prorsus
detestandam deprecor relinquamus et ad illam qua iusti
letantur et exultant in domino spiritu totis viribus am-
plectentes salutem diuturnam prius vicia extirpantes, de-
inde id quod virtutis est magnopere assequentes ad
instar prudentis agricole qui in primo loco sentes
ingenium sicut agrum liberat, arva prius fru-
gibus sterilis ubi filices exsecat ut nova fruge
gravius sentes eat. Est igitur et alia leticia ordinata
qua in proximo amplecti convenit qua iusti in spiritu
et virtuosis operibus gaudebant et gaudent et delec-
tantur propter Christum in fame siti et nuditate ieiuniis
vigiliis ac prima austeritate in tribulacionibus contu-
meliis et persecucionibus agnoscentes quod omnes qui
pie volunt vivere in Christo, ut ait apostolus, persecucio-
nes paciuntur. Sic enim et beati apostoli ibant gau-
dentes a conspectu concilii quoniam digni habiti sunt
pro nomine Ihesu contumeliam pati. Huius autem leticie
fructus attendens devotus Bern(ardus) in quodam sermone
dicebat: Hec est via vite tribulacio, per istam via glorie
via celestis habitaculi via regni; unde tribulacio
que probacionem operatur ducit ad celestem illum.
Omne gaudium existimemus cum in varias tribulaciones
inciderimus. Res enim mira tribulacio que in gaudium
vertitur, tristicia que in gaudium mutatur, gaudium
sine longum quod nemo tollat a nobis. Gaudium
triplex: gaudium plenum. Gloriemur igitur in tribula-
cione mea enim spes glorie, immo ipsa gloria ...
Sicut spes fructus in semine, hec Bern(ardus). Sic
vero hac leticia profusum fuisse legimus apostolos
et actibus suis conversatis sicut dicit ... interi-
us in humilitate lacrimis gaudio et mansuetudine
scio habundare scio penuriam pati. Et iterum ... sem-
per ... qui et suadebat gaudere in domino sem-
per et nichil solitos esse quasi tristes semper autem gau-
dentes ut sic in adversis et in prosperis idem ...
et idem animus. Hac preterea leticia ordinata gaudebat
ille qui dicebat: ego autem gaudebo in domino et exulta-
bo in deo Ihesu meo. Et iterum: cor meum et caro
mea exultaverunt ... salutari ... contempla-
tivi homines sed ... heremiti et contempla-
tivi gracia illustrati divino amore inspirati quoniam
mens, ut aiunt, sed quadam spirituali commoditate ...
in rebus despectis sursum ducitur instar teste ...
de qua fertur quod rore repleta et obstructa sicud

ad fervidum solem exposita fit sursum abit in spiritu.
Aut sicut gracia dicitur pondus meum inquit Aug(ustinus)
amor meus; illo feror quocumque feror. Hoc profectu
amoris pondus et si non potius excessus aut exul-
tacio mentis per amorem dicenda est energi-
fiant homines a turbida fluctuacione fantasmatum et
concupiscenciarum desideriorum carnalium tetra caligine ut
superius liber evadat in auras ut feratur super
aquas cogitacionum evagancium proprio quod similem
ut eruatur de tenebris et umbra mortis ubi sed
erat vinctus in mendicitate et ferro in melle con-
suetudinis et fomitis originalis senciunt exprimere
te scilicet hanc mentis exultacionem beatus Aug(ustinus) qui ob-
loquens confitebatur: introducis me aliquando in af-
fectum quendam inusitatum valde qui si perficiatur in me
nescio quid erit quod vita ista non erit tale aliquid.
De sancto Thoma legimus cum corpus ipsa contemplacio
elevabat a terra pari pacto eciam de beate pentien-
tis spiritualis de Maria Magdalene et egipciaca
fuisse legimus. Hanc siquidem mentis exultacionem
domino auctore spiritualia parvitatem despectibilitatem quod con-
siderat sequitur ut plurimum lacrimosa devocio quam
assumo ad lacrimas pre gaudio modo ad mandicia
letitiam et compuncta cordis in vita mone in quibus
lacrimis se lavat balneat et baptisat quemadmodum fecisse
se legimus prophetam regem qui per singulas noc-
tes sanctum spiritum consuetice lacrimis rigabat sic post
mentis exultacionem postulabat dicens: redde michi le-
ticiam salutaris tui. Mira res gaudiosa tamen valde
sed cum hominem vel causa sit divinus amor qui teste divo
Ariopagita Dyonisio extaticus est et perfecte a
mentem suam inire esse non sinit sed amantis semper
transformacio quedam exemplo auri et argenti quod
quando dominum est et solidum sed per virtutem ignis
liquescit et liquefit et in aliam mutatur manerem
ut prohibet formatum posse recipere exemplo tursus
ferri candentis quod plicabile redditur namque
ims induces exemplo et aeris luciosus sed exemplum
de gutta aque que multo vino iniecta convertitur
in ipsum non admittitur a doctoribus in hac parte
propter errorem almarici et aliorum dicencium animam
contemplantem in deum converti et perdere iam esse quod
habebat in ipso genere et habere solum esse ydeale in
deo. Non hoc itaque modo sed prioribus fit in ani-
ma transformacio quedam per cognicionem et amo-
rem sicut notat apostolus dicens: nos autem revela-
ta facie gloriam dei speculantes transformamur

a claritate in claritatem, a claritate fidei in
claritatem cognicionis, a claritate racionis in clarita-
tem intelligencie, a claritate intellectus in clari-
tatem experimentalis noticie in affectu dei super
defectio sive excessus vel extasis exemplum de alanda
que illudatur ascendit et ascendens cantat et iu-
bilat cantans oblivisitur sui et tandem velut
fracta stupida cadit sic itaque ait divinus Dionisius
nos castissimis contemplacionibus et divinis splen-
doribus delectati super apparencium radiorum in-
beatis experimentis ex exultacione sive excessum
mentis in deum defectum concorditer ad psalmista
defecit in salutare tuum anima mea et iterum defecit
cor meum et caro mea, deus cordis mei pars mea
deus in eternum. Hec est preciosa in conspectu domini mors
sanctorum eius quam optavit Balaam dicens: Moriatur
anima mea morte iustorum. O gaudiosa
mors, o bona mors, supponit Bern(ardus), que vitam
non aufert sed mutat in melius quo cum formi
datur superiora ubi non sentitur vita quo hij quibus per
tandi potencia qui cogitandi transcendit consue-
tudinem. Cedente quippe anima et si non a vita
certe a sensu vite necesse est ut nec vite temptaci-
onibus sentiatur. O utinam hac morte frequenter cadam,
inquit Bern(ardus), ut laqueos mortis evadam nec sen-
tiam luxurie mortifera blandimenta nec ire ...
varitie aut impaciencie stimulos molestias quoque
sollicitudinum et curarum talis equidem defectio ...
perfectione puritatis ... mundi delectacionibus corporum
sollicitudinibus non involvi sed hoc plane facit
ut mors ~~delectatio~~ dilectio quia sicut anima mors
a corpore facit sic anima dilectio separat a mundi va-
nitate. Rursus vero defectionem predictam semper
aut concomitatur absorbcio quedam simplificans
et veniens cum deo atque suo modo mentem deificans
quia predictis nostris alteritatibus et composicionibus
cunctisque mundanis in divinum modum monadem congrega-
mur, ait divinus Dyonisius conformiter ad illud
eruditoris sui Pauli: mortui estis et vita vestra ab-
scondita est cum Christo deo. In quo utique qui letantur
in hac mortali vita predictis modis aut altero eo-
rundem tanquam iusti in futura vita epulentur
et exultent in conspectu dei et delectentur ~~in conspectu dei~~ in
leticia quibus pollicetur per prophetam Ysayam: leti-
cia sempiterna erit super capita eorum, gaudium et
leticiam obtinebunt, fugiet quidem dolor et gemitus. Propter
assequendam igitur talem leticiam hodie ...

ihesum xpistum nostra spiritualis. Gaudete cum letancia qui in tristicia fuistis.

Decantandum cur labitur quod reliquum est sermonis in du-
plicem considerationem mittit duas vtique quas tulit
penitencie prima quia peccatricem considerans relevari pote-
rit a dolore penitenciali tempore paciens fuisse. Est aut
secundum beatum Gregorium considerans primo diminuit vim fla-
gelli prima et quia fideles pacta prima adoptantur
in filios dei per gracie receptionem 2a est eterne
iocunditatis promissio per glorie collationem prima in-
spirit penitentes et peccata sua deflentes quibus confirm-
gratia qua in filios dei adoptantur secunda eosdem
et taliter gavisuros cum sanctis dei eterna leticia per-
fruentur prima est viatorum 2a est comprehensorum
prima in nocturna hystoria huius celebritatis quasi mo-
vetur 2a per rosam auream quam hodie in publicum
profert summus pontifex alleluia signatur. Gaude-
te igitur o fideles et exultate in domino nec con-
turbet vos penitentialis dolor assiduus quemadmodum
eduxit dominus de egypto populum de servitute pha-
raonis per manum moysi et aaron precedente co-
lumpna ignis et nubis ita et nunc hoc tempore salutari
eripit autem fideles de tenebris viciorum de iugo pha-
raonis id est antiqui hostis dei salutari penitencia suf-
ficienter convictis. Tunc per ieiunium quo
caro affligitur quia iuxta sententiam beati Ambrosii mors
est culpe delictorum excidium salutis remedium quia non
solum est abolitio peccatorum sed et extirpatio viciorum
non solum optinet veniam sed et meretur graciam. Tum
insuper per salutaris elemosine largitionem
Elemosina nempe teste thobia ab omni peccato et
a morte liberat et non patitur animam ire in tenebras
quin ymmo eam illuminat in presenti luce gratie et in futuro
luce glorie quod testatur ysayas dicens cum
effuderis animam tuam esurienti per compassionem
et animam afflictam impleveris per beneficiorum largitionem
orietur in tenebris lux tua id est lux gratie ad effu-
gandas tenebras viciorum et tenebre tue erunt sicut
meridies quia peccata cooperabuntur in bonum et requi-
em dabit tibi dominus deus tuus semper et implebit
splendoribus animam tuam et ossa tua liberabit. Tum
precata cum devotis orationibus meditationibus contemplan
omnibus suspiriis lacrimis gemitibus divinam graciam
imploraverint. Quia eum benigna plorans passus
est repulsam. Ezechias namque de morte assecuratus
divinitus conversus ad lacrimas desperate vite insuper
impetrat augmentum. Quid precata aliud fuit

in maria peccatrice quam lacrimarum effusio ex quarum
effusione accepit fiduciam accedendi ad ipsum petens
quorum ex negatione paparum inhabilis per lacrimas re-
levatur dicente beato Augustino 3o libro ad yspaniam sermone ca. si
flere fecisti apostatam et ordinasti in fidem penitencie
testatur idem illa vidua mulier sara michaelis
filia orans ad dominum hoc habet pro certo omnis qui te colit
te quia si in tribulatione fuit ad misericordiam tuam venire
licebit. Non enim delectaris in perditionibus quia post tem-
pestatem tranquillum facis et post lacrimationem et fle-
tum exultationem infundis talibus siquidem sacrificiis
placatur deus quia peccatricem cum deo reconciliatum
delentur peccata confertur et gracia quia tunc deus non
aliqua naturali necessitate sed gratuito spontanee ex
voluntatis ac libertatis arbitrio suo infundit donum gratie.
Unde hoc apostolus postquam dixerat ex diffusionibus gratiarum
per eminentis eas subdidit hec operatur unus atque
idem spiritus dividens singulis prout vult. Inquit
deus sicut ait beatus Job lumen tenet in manibus
claudens et aperiens prout vult quia cuius vult
miseretur et quem vult indurat hoc est in iudicio
nemo premittit. Neque ei dicere quispiam potens cur
ita facis ex quo si perviret nationes quas fecit cum ex
ratione voluntas qui omnia quecumque voluit fecit in ce-
lo in terra in mari et in omnibus abyssis. Deficit vero
ad hunc considerationis inpenetrabilem abyssum omnis
ratio philosophorum astrologorum epicureorum stoycorum sive
perypatheticorum qui secundum constitutionem dicebant vel deum non esse
vel non curare res extra se vel agere necessitate na-
ture sicut solem et ignem. Quod idcirco mirandum sed
non sicut deum glorificaverunt sed ei gratias non egerunt
sed non peccaverunt ab ipso quia summa demonstratio
rationes deventas neque per lacrimas suffragia ac
quod posse consequi sine hoc a medio catholice ac
vere religionis abhorret traditione que tonante
monet quoque adinventionum plena ex plenitudine
agite penitenciam ab iniquitatibus vestris peccata de-
mosinis redime. Venite adoremus et procidamus
ante deum ploremus coram domino et tamen sacrificium
deo spiritus contribulatus. Nam patriarcha A-
braham ymmolans deo sacrificium laudis ad instar
numeri stellarum celi meruit multiplicari semen eius
benedicentur omnes congregationes terre
Nam insuper et Enoch placens deo in paradisum
translatus est. Noe etiam perfectus inventus tempore
iracundie factus est reconciliatio. Ysayas Jacob

moyses et Aaron et Lazarus cum filio phinees sa-
muel quoque cum aliis sacerdotibus regibus et prophetis
benedictionem omnem generis per dei graciam dei invenerunt
in conspectu domini carnis. Hec insuper zacharias
propheta ieiunium statuens quarti quinti septimi
et decimi et machabei eius consensu festa ordinantes de-
tam sacro opere meruit dei placaverunt. Plurima
quidem de hiis reperiuntur in lege divina viris
peritissimis intelligentibus notissima que ad pre-
sens enarrare non est propositi sed superfluum foret.
Nulli enim dubium quin certa et indubitata fide te-
netis quod premissis et aliis similibus modis orando
lacrimando gemendo placatur deus meretur venia
et confertur gracia. Ut vero mirabile plurimum est
et fortissime magis intimo gustu et experimento cog-
noscibile quam explicabile verbo quo pacto gracie
fieri potest ut gracia sponte preveniat animam non
inclinatus sed ex vocante deum est. Jacob dilexi esau
autem odio habui igitur inexplorabiles animam adhe-
rentem scripture facere ut se preparet ut se disso
lvatur quod in se est predictis et similibus
modis orando lacrimando et veluti aliquid operetur
ad gratie susceptionem. Nam et dei coadiutores nos
tradit apostolus et beatus Augustinus inquit qui creavit
te sine te non iustificabit te sine te porro et si
nihil prorsus confert liberum arbitrium unde
erit meritum fatendum est plane quod arbitrium co-
agit per consensum spontaneum obediente primo
non gratie sed ut et cooperatur et obediat hoc enim
non ex se est sine gratia sed quod gratia preventum est et per-
cipitur salubriter tractatum. Neque hic ideo minus ad meri-
tum deputatur quia consensus humanus sicut arriter
arguit prosper contra cassianum deum est ipse qui sub
ditus fuerit et formatus a gracia quam sit per-
fectus sine gracia ymmo placentior et acceptior
impossibile consensum hunc ex puris naturalibus ele-
ctum est deo consensus talis quanto deus in eo
magis invenit animus suum quod acceptat sicut bo-
nus anima non ideo minus sed plus amat beneficiatum
operatum considerat quod quicquid habet meriti
provenit gracia donat. Ideo contra sentencia est
ex spiritu presumptum se preveniri deum in ipsius quod velle
observari similiter ad homines actionem error iste
fuit pelagianorum et eorum fere qui sapientes sibi

in oculis suis qui terrena sapiunt nec ista que
dei sunt percipere possunt nisi ipsos docuerit spiritus verita-
tis qui docet omnem veritatem. Deinde agitur quesito salu-
tem nostram non nobis sed deo quia si fecit nos et
non ipsi nos in esse nature dicente psalmista nos
nimirum profecto confitendum est de esse gratie
quod est restauratio sive regeneratio quedam qua re-
generantur fideles in filios adoptionis dei quibus
dedit potestatem in filios dei fieri hiis scilicet
qui credunt in nomine eius et constituuntur patrie he-
reditatis veri heredes heredes autem dei coheredes
autem christi ut loquitur apostolus. Ostendit laudandam
divinam clementiam quod tantam potestatem tan-
tam nobilitatem tantam divinam salutem atque
perfectionem fidelibus penitentibus contulit ut
de peccatoribus filii dei constituantur. Gaudete
igitur et nunc patres graciosissimi erigite aures
et hylarescat facies spectator oculi omnes exurgat
affectio gratiarum resonat actiones omnis lingua
mens vigor confessionem et iubilum et benedictionem
personet de tanto divino munere hodiernis concesso si
enim ut testatur tullius in fine sortis homines dicto
beneficio. Unde quod bona agere possint quod aliorum
presidio defendant inopem vitam per in agenas
gratias inmortali deo agere debeant quante a vobis
patres optimi gratie omnipotenti deo sunt reddende
qui non solum vitam vobis contulit qui non solum
ut possitis honeste beate quod vivere sed filii dei per gra-
ciam effici et coheredes christi utique necdum vobis sed toti
humano generi impetrari possetis salutem potestatem
vobis tribuit qui speciosissimam sponsam suam
tot decorrentibus donis in suis membris perh(i)dolar-
deformatam ad pristinam formam singulari quodam
privilegio preteris vobis largitus est gracia dires(?)
eam fecit estis ~~preteris vobis largitus est gratia~~
in omni verbo in omni scientia sicut testimonium christi confirmatum
est in vobis ita ita ut nihil vobis desit in illa gratia
ut loquitur loquitur apostolus quam precor dig-
ne utamini ad dei laudem et honorem ad animarum sa-
lutem ad edificationem corporis christi quod quidem fa-
cile erit si ab hoc sacro concilio affectiones omnes
particularium lites contentiones et odia unitatem pa-
cem et caritatem scindentium proscribantur qualiter
in exordio conciliorum prime historie tripertite fuis-
se narratur. Si insuper ea ad que tractanda

induimur quamdiu cum eo absque inordinata af-
fectione absque discordia absque scissura salubriter
et concorditer tractantibus abusus tollendo statuta
et gradus a Christo et sanctis patribus institutos con-
servando utinam insuper quod summum est ut numquam
deo tunc erit vobis laus ab hominibus gloria quoque
et leticia sempiternam in illa celesti iherusalem con-
sequemini de qua agetur in sequenti membro quod scilicet racione
et hec de prima causa leticie ad presens sufficiat

Sed insuper postulata prosequi sicut fuerit hoc
pro nostra consideracione circa illa celeste leticia
penitentibus promissum utrumque vere salutem. Com-
dere itaque confidentes et jocunditate mediam non tedeat vos
prioris penitencialis tristicie non enim sunt condigne
passiones huius temporis ad futuram gloriam que
revelabitur in nobis. Cuius siquidem anima fidelis a
peccatis liberata gracia quoque confirmata regnata
et unificata templum sancti spiritus sponsa et filia patris
eterni effecta salubriter conspicere potuit in illa su-
perceleste iherusalem in qua facie ad faciem hoc est
inde et sine velamine intuebitur illum in quo tota sa-
lus nostra consistit que nunc per speculum et in enig-
mate contemplatur videbit enim faciem eius in
iubilo ait beatus Job. O viri in hac mortali cor-
pore peregrini quanta credimus sunt iubilacionis
et conlectacionis gaudia illius altissime civitatis dei
speciosissimum perfectissimum formosissimum et potentissimum
sapientissimum perfectissimum finaliter intueri angelorum
choris interesse nullo metu mortis affici in eternum
simplici lumine videlicet beatifice claritatis perpetuo
nunc letari corpus quod corrumpitur et aggra-
vat animam tunc per glorificatas dotes solis clarita-
te septempliciter refulgentius erit / preclarum sub-
tile impassibile agile preciosis enarrata gra-
vedine huius molis / transfertur hinc inde per
celum empireum per amplitudinem paradisi ad nu-
tum spiritus et imperium voluntatis / quippe ubi volet
spiritus protinus erit et corpus inquit Augustinus. O caro
humana que hic peregrinaris quanta gloria te ex-
pectat / cum quanto gaudio et iubilacionis honore
deduceris Christo obviam qui te carnem humanam
circumamictans incorruptibili veste cum incredibi-
li iubilosa conlectacione deducetur ad medium aereum
ethereum olimpum sidereum cristallinum empireumque
ubi ex altissimo trinitatis celo emicante gloriose

luce ingrediens anima in tua carne ac beatifica
quaquaversum absorbeberis in obiectum intuibile
illius essencie dei et egredieris contemplaberis ad extra
gloriosam pulchritudinem Christi Jhesu humanitatis assum-
pte et passuram inpenetrabilis quibus apertissimis visus
gustu cognicione et amore perfrueris in sempiternum
in quibus consistit vita eterna testatur hoc illa celestis
aquila beatus Johannes dicens hec est vita eterna ut
cognoscant te solum deum verum et quem misisti Jhesum Christum
qui allegorice significatur per ampullam auream quam hac re-
bri [illegible] die in publicum profert pontifex summus
petri successor celestis iherusalem clavigero rosam unam
preciosissima puro auro fabricatam gemmis orna-
tam balsamo et musco refertam et compaginatam quam
missarum sollempniis nobiliori seu potenciori
in sua curia tunc in magnum mundi visibus declarat
servatis aliis sanctis cerimoniis a sanctis patribus tra-
ditis prout de hoc dicitur dominica sua suspiciunt quod admo-
dum nempe rosa preceteris floribus magis delectat visum
suo colore magis recreat olfactum suo odore magis
confortat gustum suo sapore Sic eciam Christi delectabi-
lis est ad intuendum in quem angeli desiderant conspicere
suavis est ad adorandum trahe me post te curremus
suavis est ad adorandum trahe me post te in odore unguentorum tuorum
sic intrantibus et currentibus in odore unguentorum gustate
dulcis quoque et suavis est ad [illegible] gustate et videte
et videte ait propheta regius quoniam suavis est dominus
aut gaudiorum cum in magna sui parte perceptibi-
lium apostoli deum super omnia diligentes mun-
dum et temporalia relinquentes demones viriliter
persequentes sancti martires qui pro dei amore minas
hominum contempserunt proprium sanguinem fuderunt et
morti se exposuerunt. Sancti confessores et viri [illegible]
platini divina precepta observantes in populo deo et
opere edificantes se ipsos et temporalia de negocia [illegible]
utique et eorum successores ante precia temporis [illegible]
vivi quibus dignius non erat nudi in agro do-
mini leti operantes qui ecclesiam propriam sanguine
plantatam rigaverunt et fecundatam laudabiliter rexe-
runt euntes ibant et flebant mittentes semina sua nunc
autem cum exultacione portant manipulos suos. Gaudium
tristicia iam versa est in gaudium non transitorium
non momentaneum non terrenum non [illegible]
non parum aut inordinatum sed perpetuum
pretes optimi eorum successores sed pro quanta ad eorum
societatem suspirat desideria vestra sempiterna
teglorie tantorumque gaudiorum fieri participes

quemadmodum ipsi in lege domini ambulaverunt sic et vos
ambulare curetis quemadmodum ipsi fecerunt ita et
vos faciatis divina semina amplius per vos spargenda
vobis reliquerunt legem et normam vivendi et gu-
bernandi salubriter. dei eciam dederunt eas pro vi-
ribus quaeso in vobis observate et malos eciam
non demandate comminando penas transgressori-
bus et infligendo ceteris ut quos nec amor
dei nec futurorum premiorum spes nec suppliciorum
timor emendat saltem reducat penalis amissio
quatenus vos viri sic satisfaciendo debito ad illam
celestem iherusalem ubi perpetuo gavisuri rosam illam
speciosissimam que Christus est in preciosum munus laboris
vestri recepturi conscendere valeatis prestante eodem
domino nostro cui laus honor decus et imperium in se-
cula seculorum Amen Sermo in festo purificacionis

(Postquam) inducerent puerum Jhesum parentes eius ut
facerent secundum consuetudinem legis pro eo et ipse ac-
cepit eum in ulnas suas Luce ij scriptum est in presenti e-
vangelio recitatum. Misericordiam domini quam hodie suscepimus
in medio templi eius tunc et purificate
mentis intelligenciam poterimus consequi et aptis
eloquii sermonibus si ille idem spiritus qui hodie Syme-
onem in templum adduxit visurum salutare dei o-
culos cordium nostrorum in tanti misterii contemplacionem
aperire dignabitur. Qui et si mea non merentur peccati
involuta fragilitas / spem tamen magna preparacionis
affert recogitata matris dulcedo / quam in hodier-
no misterio multis accumulata gaudiis atque
dignissimo sublimata honore meminimus cum plau-
sibus et promptam gestimus effari / presumpcione ut quisquam
dictum ullorum qui ex archanis divine celsitudinis
promittit contingere audeat nostre infirmitatis
alloquio. illa deo carissima virgine que virgi-
nis filium in templo presentavit / prima conveniunt oracione
terra gesta sunt. Sic eiusdem interventu ipsam in
ceteris sicut eius medio hec sunt preclaram sus-
cepit in hoc / ut eius eadem interventu ipsam in
admiracionem merite digne consideremus pariter
et loquamur. Adeste ergo purissima dei mater
permanens et sermones nostros querimus te nunc dul-
cedinem eloquii adesse possimus. Ab angeli oraculo
dicentem sanctificatis. Maria quem te primo salutavit dicens
Ave gracia plena. Cum inducerent et cetera / ubi supra dicebatur
Gloriose virginis maria hec humilitate prius devota

lex enarravit precipue dignissimum / quod cum dei filium absque
viri semine concepisset et post partum virgo ma-
neret inviolata Neque nulla purificacione indigeret
que purissima super omne aurum extitit
voluit tamen ceteris mulieribus que filios in peccatis cum dolore
pariunt sese inferendo ritum legis pro humilitate
sui maiori quam forte a templi aditu velut consue-
tudo legis erat quadraginta diebus post partum
eius abstineret. Expleto autem legali dierum numero
recedit maria ex bethlehem Jhesum maternis
gerens amplexibus et in itinere Joseph de vo-
te graditur ingressa quoque eiusdem templum domini natum
benedictissimum palam offert et sistit cum domino sicut scrip-
tum est in lege moysi. Insuper ne unum apicem
legis pretermittet obtulit pro eo par turturum
aut duos pullos columbarum hec erat enim paupe-
rum solita oblacio quibus Christus Jhesus et maria
dignati sunt socios effici et quamquam turtures pro-
sint aut columbarum pulli in oblacionem sufferisse
sicut tamen hoc probabilis quorundam sancta doctorum
utraque protulit ne unum altero plus approbasse puta-
retur. Sic filius dei dignatur fieri sub lege
ut eos qui sub lege erant redimeret. Sic virgo glo-
riosa cunctis carior amenissimum redolet humilita-
tis odorem decreto legis quo minime astringebatur
obedire dignata est et sicut per unam mulierem et pec-
catam non obedientem precepto ad quod tenebatur
sic habundaret gracia per mariam obedientem
in eo ad quod non tenebatur sed et per hodiernam ob-
lacionem unigeniti filii dei ipse sol iusticie qui in
nube candidissima uteri virginalis absconsus la-
tuerat quemque apud bethlehem pastoribus et magis
reperit illucere palam coram universo populo ex
fidelis in templo domini providente quoque ipso sancto eodem
momento temporis senex iustus et timoratus
expectans consolacionem israel cui nomen Symeon ve-
nit in templum qui incredibili gaudio perfusus et re-
plens de sacratissima sanctus suscepit eum in ulnas
suas benedicens deum et dixit Nunc dimittis et cetera
que sequuntur. Hic audientes maria et Joseph de-
votissimus ad oculos levantes in celum Symeonem
sanam cantica respondentem Annam viduam de se
prophetantem qui omnem sanctum huius figuram geren-
tes ut pote maria virginum Anna viduarum

symeon sacerdotum Joseph cognatorum gloriosam
festivitatem et miram exultacionem agebat vere
concordi benedicens deum. O quanta gloria tem
plum istud eo tempore illustratum extitit illo quod
in propheta venit dominator dominus et in quo tanta eciam
gloriosa misteria completa fuere. Recte quidem
dominus templum hoc edificavit zorobabel a babilone
regressus ipsum longe gloriosius facere predixit
Aggeus propheta quam primo antea per salomonem
constructum et per nabuchodonosor destructum
illo tempore fuisset. Dicit enim aggei 2° veniet
desideratus cunctis gentibus et implebo do
mum istam gloria et subdit magna erit gloria
domus huius novissime plusquam prime. Precelle
bat equidem templum salomonis auri argen
tique precio et edificiorum magnitudine. Istud
autem istius domus illius gloriam superavit quia
salvatorem ihesum per mariam convenienter
oblatum per symeonem gaudiose susceptum
intra parietes suos continuit eo tunc cum in
ducerent puerum ihesum parentes eius ut face
rent secundum consuetudinem legis pro eo et ipse ac
cepit eum in ulnas suas. Nimirum templum dei
ex vivis lapidibus constructum quod est ecclesia
et cuius illa domus Jerosolimis edificata ty
picam figuram gerebat. Iure igitur hunc
diem festum multis laudibus multaque vene
racione cum canticis et accensis luminibus ce
lebrem agit quo primo ille oblatus est qui se
se pro nobis hostiam placabilem deo patri ve
nerat exhibiturus quique lumen erat ad re
velacionem gencium illuminans sicut Joh. 1° omnem hominem
venientem in hunc mundum. Hoc lumen super
candelabrum aureum virginitatis marie positum
extitit cum inducerent puerum ihesum paren
tes eius in templo ut facerent etc. Hoc idem
a symeone plurimum cupiente intueri cando
rem eius susceptum est cum accepit ihesum in ulnas
suas. Materna quidem laudis et iubilacionis un
dique suppetit uberior sive virginem matrem ipsum
in templo humiliter offerentem conspicimus sive
ad sacerdotis symeonis obsequium salutare mag
nificamus contemplacionem. Sed et plurimum saluti
fera edificacio in nos ex inde profluit dum ad
moralem intellectum conversi attencius medita

mur quo pacto fideles anime ihesum quem prius
conceptum mentibus gesserunt palam in templo
ecclesie producere ac manifestare debeant ad ex
emplum virginis marie quo eciam modo ihesus ipse
a sacerdotibus singulariter suscipiendus sit ut
ipsi symeonis imitatores habeantur. Quod ut lacius
dici possit ita sermo partiendus erit ut primo
de ipsa oblacione mistica in prima thematis particula
differamus que ait cum inducerent puerum ihesum
parentes eius ut facerent secundum consuetudinem
legis pro eo. De inceptis de susceptione eius qua
cum laude et cum graciarum actione sacerdotibus dei agere
conveniat erit subiciendum in eo istud quod sequitur
[illegible] et accepit eum in ulnas suas. Filium dei
unigenitum per caritatem et amorem intimis
visceribus cordis concipit fidelis anima et qui
manet in caritate in deo manet et deus in eo. Prima
Jo. iiii. Cum quis autem hoc pacto conceperit in
mente sua ihesum haberet ipsum per operis sui
manifestat iam et signum illius dileccionis per quam
[illegible] exhibicio est operis. Sig
et ille in quo manet [illegible] sedulo ac loquitur [illegible]
peratur que sit [illegible] deo [illegible] quodammodo ac
in secretis sue mentis conceperat quodammodo
extra parere videtur. [illegible] hoc pacto [illegible]
[illegible] altera [illegible] et ipse [illegible] in celis est hic
[illegible] voluntatem patris mei qui in celis est [illegible]
mater mea et frater et soror est [illegible]
[illegible] et deo placentibus [illegible]
[illegible] ordine ut dum nominis atque [illegible]
[illegible] in amore [illegible] et adhuc retent [illegible]
[illegible] actibus suis paulatim operari [illegible]
deum creatus est gradatim [illegible] manifestat [illegible]
[illegible] in occulto corporis sui castigat et [illegible]
redigit [illegible] secretis redemit peccata sua [illegible]
quibus [illegible] alia [illegible] est a malo
retrahit ad bonum excitat deum patrem omni [illegible]
[illegible] rubiculo [illegible] devocius [illegible]
[illegible] in ipso ut [illegible] ipsius in eo [illegible]
partetur non quidem secundum substanciam sed secundum [illegible]
et intensionem amoris tunc quoque [illegible]
virtuosa proferri opera ihesum quem apud se
habet cum [illegible] glorificatus et [illegible]
ad deum [illegible] in domo caritatis [illegible]
[illegible] atque verbis singulos trahendo ad [illegible]

et ipsum in manifesto operando bonum ad omnes maxi
me ad domesticos fidei. Timent non solum [illegible]
[illegible] ablatis suis aut mobili suo [illegible] ita
eum manifestat operibus et fructibus bonis ut
[illegible] non necesse videatur querere aliud experimen
tum eius qui in ipso loquitur et operatur ipsius tunc
equidem ipsum per operum evidenciam producunt in templo
in conspectu [illegible] ecclesie coram sacerdotibus et [illegible]
[illegible] et virginibus gloriose illius nutrix [illegible]
quandam assecuntur similitudinem que illum in preciosis
eius utero corporalem gestavit et in bethleem a
[illegible] diebus quibus occulte servatum tandem hac
die celeberrima palam producunt in templo dei
[illegible] pariter et Joseph qui et pater eius esse
putabatur. Induxerunt puerum ihesum ut face
rent secundum consuetudinem legis pro eo. Ubi vero
[illegible] sederet devote [illegible] amator ipsum ihesum pala
in templo produxerit non ad tui ipsius ostentacionem
sed ad dei gloriam proximorum quoque salutare [illegible]
[illegible] opera ista que convenit perfeccio [illegible]
manifeste peragere [illegible] potissimum interpretu [illegible]
[illegible] lectionis designata observare
convenit [illegible] implicantur dies purificacionis
[illegible] ut cum humilitate legi dei obediatur.
Postremo ut in sacrificium misticum offeras et ge
mitus turturum et simplicitatem columbarum. Quamvis
[illegible] veterem vita relinques ad [illegible]
[illegible] et devocionem converti reperit manent
in eo frequenter reliquie [illegible] consuetu
dinis nec dum [illegible] depuratus affectibus
[illegible] sedula expurgari diligencia iterum ad
[illegible] mentem ipsam facile retrahunt [illegible]
[illegible] apostolus vetus expurgari fermentum
[illegible] et modicum fermentum retro neglectum totam
massam corrumpit. Sed si frequencia bonorum operum
[illegible] augeantur virtutes minuuntur [illegible]
[illegible] et mens ipsa in bono habituatur et [illegible]
[illegible] ita ut tandem [illegible] sibi [illegible] et ad modum
[illegible] fiat agere que recta sunt et omnis [illegible]
[illegible] sibi odio fit. Sed est multe ab honesto
[illegible] ante hunc virtutum augmento solet
efficere glorie inanis suggestio que novellum [illegible]
[illegible] sanctitatem facile inflat ut se existimet
aliquid esse atque in superbiam elatus in laqueum
incidat diaboli. Sed et aliud mentem ipsam [illegible] in
tencione et [illegible] proposito persepe terret timor humane
detractionis ita ut plurimos [illegible] post quos

ad bonum instigat interna compunctio sed vel ti
ment displicere hominibus vel oblocucionum iacula
reformidant ut pre quadam pusillanimi pusillanimi
[illegible] que [illegible] placitura speraverant exequi verentur
trepidantes [illegible] timore ubi nullus est timor.
Sepe eciam frequencius multorum inquinat animos a
mor habendi metus perdendi et ad hunc terrenorum
cupidine vel paululum infectos in sinistram partem
deflectunt. Et si quis non dum depuratus ab hiis af
fectionibus nec in sinceritate perfecte virtu
tis adhuc solidatus in opera bona ista opera
proferre nititur continuo dum unus laudat
alter detrahit unus [illegible] alter comminatur
velut arundo vento agitata linguarum detra
hencium aut adulancium flatibus impulsa suam
rectitudinem deserit et inhiant vel in illam partem
viciosam pravitate [illegible] talis nec dum dig
nus habendus qui ipsum palam offerat in tem
plo sed plus dies purificacionis suo in abscondito
implere convenit donec in eo solidior constat ipsius
dileccio ita ut non solum non metuat a reprehen
sione linguarum iniusta loquencium sed et gaudenter
ferat pro nomine ihesu contumeliam pati immo bonum
se existimet si propter iusticiam persecucionem pati
etur non extollatur laude non pusillus fiat de
tractione non alliciatur [illegible] non [illegible]
tur [illegible] mentis sic a pulveribus terrenorum
affeccionum et passionum integre depuratum
atque expurgatum retineat ut ipsum [illegible]
ad templum [illegible] ferre possit atque illum secure
et offerre deo patri in azimis sinceritatis et veri
tatis. Sed et ut hoc ipsum recte peragat necesse est
ut sese reddat obedientem per omnia legi dei que
voluntatem humanam facile obliquabilem et pronam
in malum debita regula cohercet atque in rectitudine
conservet. Omnis namque actio curva et defectuosa
est atque displicens deo si ad normam legis illius
non fuerit mensurata unde et quisquis se dicit
diligere ac nosse deum et mandata legis sue
non custodit mendax est. Si diligitis me ait
ipsius mandata mea servate nulla ibi sanctitas
nulla caritas nulla virtus nulla perfeccio
ubi deest obediencia ubi deseruntur mandata
dei que primum naturali lege mentibus humanis in
scripta fuerunt postmodum in decalogo legis descrip
ta demum habundancius per evangelium explicata
dum novissime locutus est deus nobis in filio per que

fecit et secula Hec enim sunt mandata que mandavit custodiri nimis que tabulis adhuc volentibus ad vitam ingredi inpst observari Alia siquidem mandata dederat in veteri lege que soli populo illi et pro tempore quo sub lege tamquam sub pedagogo ad susceptionem christi erudiebantur data erant cerimonialia scilicet et iudicialia quorum iam periit obligatio sed tamen adhuc illa lex observabatur cum inducerent puerum Jhesum in templum maria et ioseph voluit illa sublimis dei mater quo exemplar humilitatis et obediencie preclarissimum nobis constitueret facere secundum consuetudinem legis pro eo et ista cum sedulitate curavit eo tunc servare legem moysi quanto affectu animi oportet unumquemque fidelium animam ut servet legem christi hanc legem immaculatam convertentem animas in omne bonum dominus noster per ipsum promulgavit hanc tandem ~~[illegible]~~ sui docente afflati spiritu sancto ipsum descripserunt hanc apostoli in omnem terram annunciaverunt hanc sancti doctores copiosis scripturis elucidaverunt Interim quoque sancti patres legibus atque decretis positivis velut quibusdam propugnaculis communierunt in nobis per que nostram fragilitatem in transgressiones proclivem et obstinatam ipsius divine legis spiritualibus modis artarent et astringerent curarunt salubres vias atque regulas instituendo que nos dirigunt in viam mandatorum dei malasque occasiones prohibendo que nos frequentius ab ea solent avertere Dati sunt insuper pastores qui ad observacionem horum preceptorum ceteros verbo voce et actuali instancia inducerent atque etiam compellerent ne forsan sibi relicta humana fragilitas in oblivionem et neglectum eorum que scripta sunt laberetur Unde christus ascendens in altum dedit dona hominibus et quasdam instituit apostolos alios prophetas alios evangelistas alios pastores et doctores ad consummacionem sanctorum in opus ministerii in edificacionem corporis christi ad ephe iiij hiis autem obedire et eos audire iubemur nam ad illos christus ait qui vos audit me audit luce x et si singulos audire iubemur prout divina providencia nobis prefecti sunt et ex ordine ad nostrum regimen inter nos [illegible] deputati eo magis universe congregacioni ministrorum dei singuli tam ex maioribus quam ex minoribus eius assensum et obedire tenentur cum et cuiuslibet membri auctas in corpore includit et maior habundancia donorum spiritualium

in omni ista congregacione maior sapiencia sit quam in uno quoque singulorum unde presumpcionis magne reputetur quempiam sensui suo illi suo proprio inniti velut quamvis [illegible] universe congregacioni resistat quasi sibi soli haberi putet spiritum dei aut sibi soli datam esse sapienciam Si itaque hec lex obediencie per omnes servetur illibata ut quisque inferiorum prelatis suis deferat obedienciam et reverenciam et quisque etiam prelatorum quam inferiorum suorum sensum suum submittat universe congregacionis ordini [illegible] fient in nobis pax erit super nos unus spiritus dei omnes agemur una sapiencia [illegible] in nobis [illegible] erimus perfecti in eodem sensu et in eadem sentencia semper in nobis manebit fidei stabilimentum et non erimus ut verbo dicam apostoli sicut parvuli fluctuantes neque circumferemur omni vento doctrine in astucia hominum ad circumvencionem erroris Hanc regulam atque legem optime in actibus apostolorum premonstratam [illegible] sanctorum patrum primus observata et per hec novissima concilia Constanciense et Basiliense [illegible] habemus Sed nec te pudeat virtute obediencie assensum [illegible] hiis que statuuntur [illegible] que nobis [illegible] et precipiuntur [illegible] que vobis que nobis [illegible] tuas hoc enim non est obedire sed magis propriam [illegible] voluntatem Audi in ea re verba devotissimi Bernardi in libro de precepto et dispensacione imperfecti cordis aut infirme voluntatis prorsus iudicium est statuta seniorum studiosius discutere hesitare ad singula que iniunguntur exigere de quibusque causas et male suspicari de omni precepto cuius causa latuerit nec umquam obedire libenter nisi cum audire contingerit quod forte libuerit aut quod non aliter licere aut expedire monstraverit vel aperta racio vel indubitata auctoritas delicata satis immo nimis molesta hec magistra [illegible] obediencia disputare profecto hoc est [illegible] cordis non in auditu auris obedire [illegible] Neque contra [illegible] est obedire [illegible] formacioni que fit per legem [illegible] esse videtur [illegible] qui in [illegible] consuetudine [illegible] medicina [illegible] amara est [illegible] sana et salutifera esse sentitur et [illegible] legem que observata fuerit [illegible] fructus reddat [illegible] vero bonum sit obediencie [illegible] tus per quam propria voluntas humiliatur et submittitur legi dei plenius [illegible] doctorum [illegible] brevitatis gracia transeo [illegible] tunc si quis in proprio sensu aut propria voluntate

firmatus sit ut oro aut obediencie aut regulari non debet inniti [illegible] saltem illa obediencia gloriose virginis marie matris dei et ad humilitatis illius exemplar conspectum suum humiliare studeat que hoc die solempnissimo decretum legis moysi quo eadem non astringebatur tanta diligencia observavit non [illegible] maria purior sed ceteris mater dei sed non peniteneciam non maioritatem allegat quo minus perficiat omnia secundum consuetudinem legis ut et aliis tollat occasionem scandali et huius exemplum humilitatis atque obediencie ante oculos statuat que in templo ubi esse voluit [illegible] [illegible] Sed quid nobis morale designat dominum christum presentari in templo ut pro eo par turturum offerri et duos pullos columbarum Est quidem turtur avis gemebunda que et gemitum habet pro cantu quamdiu vero in hac valle lacrimarum sumus et si qui in christo profecisse aut ipsum semper gerere putentur ita ut iam primicias futurorum gaudiorum in quadam leticia spirituali videamur prelibare [illegible] nondum [illegible] expectat nos ut conatus esse [illegible] gementibus respersos esse oportet dum in memoriam revocatur preteritorum multitudo culparum quas deflere convenit totis vite diebus donec de earum plena abolicione securi efficiamur quod tunc erit cum ad eam pervenerimus regionem in qua neque luctus neque dolor [illegible] vero nescimus si odio dignum habeamur vel amore si coram tremendo iudice tota sint peccata nostra quod incerto et brevis [illegible] de acquo [illegible] veniam [illegible] est contricionis temporis quamquam ut idem doctor [illegible] [illegible] conveniat inter medios dolores temperamentum aliquod delectacionis admisceri ne superhabundanti tristicia nimium animos deiciat neque solum pro culpis propriis plorare compellimur cum et afflictiones et calamitates ampere [illegible] [illegible] nos ante oculos volvuntur quibus nos compati [illegible] impellit necessitas mutue caritatis [illegible] fit ut par turturum recte in sacrificium offerre videamur dum geminatis lacrimis tum pro nobis ipsis tum pro doloribus proximorum [illegible] intima cordis nostri assidue irrigamus [illegible] [illegible] opera grandia et excelsa [illegible] in christo ut meror et luctus in cordibus resideat [illegible] animos [illegible] in humilitate ne operum magnitudine glorientur et superbiant hoc pacto christum perditum [illegible] offerendo

merores turturum apud se potuissent retinere nec denique superfluum pulli columbarum per quos [illegible] opere quantumcumque virtuoso aut arduo ex [illegible] simplicitas maxime commendanda designatur Nam et eos qui christum digne in templum ferre volunt sic simplices esse oportet ut nulla sit in eis affectus duplicitas nulla in duas partes claudicacio nullus dolus in [illegible] ut qui dum divina meditantur aut christi contemplantur misteria non hesitando discuciant nec [illegible] subtilitates querant que eos [illegible] in errorem sed simpliciter ambulent velut pulli columbarum qui ab omni [illegible] [illegible] [illegible] tunt [illegible] [illegible] [illegible] simpliciter [illegible] ij Est quidem cum simplicibus sermocinacio eius neque enim ipsam simplicitatem oportet discrecione carere ut et par insinuat columbarum quod sicut in columbis simplicitas sic in duali [illegible] [illegible] intelligitur per quam caveantur latentes insidie inimici [illegible] discipulos suos admonebat christus ut sic existerent prudentes velut serpentes et simplices sicut columbe [illegible] et eadem facti discreta simplicitate [illegible] templum ubi esse [illegible] [illegible] eius [illegible] coram universis tribubus et populis manifestarunt Sic utrumque morali exposicione aptum sit quo pacto singule fideles anime purificatam primum mentibus et obediencia plena reddita divine legi christum in templo portare possint offerentes pro eo par turturum et duos pullos columbarum illo glorioso misterio convenienti quod per mariam et Joseph tunc gestum est cum inducerent puerum ihesum etc.

Superest ut de 2a particula thematis que susceptionem benedictissimi ihesu per sacerdotem commemorant de quo ait et ipse accepit eum in ulnas suas Breviusculum aliquid eloquamur Sacerdos [illegible] quidem qui medius inter deum et plebem constitutus est ut et divina populo annunciet et vota atque oblaciones populi referat in deum [illegible] [illegible] maxima perfunditur cum plebe subdita magna devocione et caritate reddente vota sua domino compescit et tamquam [illegible] in medium presentante [illegible] ut [illegible] habere [illegible] [illegible] vocatur tunc quoque sacerdos ipse maiori [illegible] christum [illegible] [illegible] quando misterium divinum sibi creditum expedit quin immo eum in christo sic [illegible]

Sacerdos

firmari queunt ut ceteros in devotione et sanctitate corroboret quatinus illi integra qua est dei dona mit perseverare studeant et caritas eorum magis ac magis habundet. Verum et tota intentione studentem ipsum ipso inherere sponsum semper illum amplecti ut neque mors neque vita neque quidquam aliud huius separare habeat a caritate ipsius qui cum ita dispositus fuerit non solum putabitur ipsum verum tenere sed etiam firmiter amplexari et suscipe[re] ulnas suas toto pectore eidem inherendo cuius misteria contemplando profundius ex inspectione [illegible] gaudiosa suscepero propter [illegible] ipsius sacerdotis post et omnis populo de gratias agere que ad eos misit salutare suum et dona gratie sue que largiri dignatus est [illegible] per gratiarum actionem referre [illegible] ut maiora ab eodem fonte bonitatis mereatur [illegible] Nam ipse ingratus [illegible] subtrahit [illegible] vero que data recognoscunt et memores gratie eadem laudabiliter [illegible] non desinit ulterius influere. Sic igitur sacerdos accensus ipso sancto amore et fervente desiderio dominum ipsum salutarem dei super plebem devotam [illegible] more sancti Symeonis accepit [illegible] in ulnas suas per singulares religionis firmitatem ut inter suos amplexus intra brachia caritatis sue dilectus ipse sibi inniteretur [illegible] [illegible] et separe [illegible] pariter [illegible] tamen sua inter duo cum ipso Symeone nunc dimittis et ce.

Sed qualis esse debeat ille sacerdos qui tanta gratia sua dictus [illegible] dignus sit ut videat dominum Christum per speculum gratie in plebe sua ea que de Symeone narrantur [illegible] quidem Symeon senex iustus timoratus et ipse [illegible] in eo erat et ipse expectabat consolationem plebis [illegible] qui spiritu sancto venit in templum. Attendamus predictas virtutes Symeonis quas et vinculis [illegible] fungentem sacerdotio gerere queunt morum quippe gravitas quam senectus ipsa indicat ita sacerdotem exornare debet ut nulla lascivia nulla levitas inveniatur in eo [illegible] ceteris [illegible] [illegible] vane vel scandali affert sed omnis gestus eius incessus sermo et operatio gravitate sed [illegible] dignitate. Iustus preterea illum esse [illegible] et sua iusticia subditos eius exemplo [illegible]

edificet ad salutem [illegible] et si omnes qui salvi esse volunt iustos esse oportet singulariter [illegible] [illegible] [illegible] ut sacerdotes dei induerentur iustitia quam non tam solum ex parte gererent sed undique ipsa veluti veste toto corpore operiantur [illegible] [illegible] essent [illegible] [illegible] sed in iusticie macula aut turpitudo [illegible] sui in iustitie macula aut turpitudo [illegible] Cum iustitia vero maxime timor dei necessarius est ut pariter iusti sint et timorati [illegible] per timorem ipsa iustitia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in timore dei [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et quasi [illegible] [illegible] sacerdotes singuli debent [illegible] [illegible] re qui sedulo huic meditari quo pacto [illegible] rio sibi credita reddet [illegible] [illegible] ante tribunal [illegible] [illegible] [illegible] dispensationi sui [illegible] [illegible] populo [illegible] talento credito usque ad novissimum quadrantem [illegible] [illegible] ille [illegible] [illegible] [illegible] sunt qui si quis hec non [illegible] gloriam [illegible] [illegible] [illegible] seu cogitans apud se [illegible] [illegible] eius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illud terribilem audiet [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] date illi tormentum [illegible]

O sacerdos o pontifex magna dignitas [illegible] [illegible] alter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et eo [illegible] [illegible] [illegible] ruinam quo alciorem gradum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qui aut tua negligentia aut tuo malo [illegible] ceciderit in gehennam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in eo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ritualia tractat et administrat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] spiritu sancto [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut ea misteria [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] spiritualia addiscit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut misteria neque mortalium [illegible] [illegible] [illegible] misi [illegible] spiritus sancti directio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad agendum in singulis [illegible] tamen est divine voluntatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nemat per que reddatur [illegible] bene [illegible] tu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad ea que [illegible]

nature quam ad illa que divini cultus et sanctitate [illegible] Erat itaque iustus Symeon [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] spiritus sanctus erat in eo. Addatur quoque in laudibus eius quod ipse erat expectans consolationem plebis Israel. Hec quidem propria sacerdotis debet esse sollicitudo ut plebis sibi commisse [illegible] [illegible] et desolatam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ipse potest salutiferam consolationem [illegible] [illegible] [illegible] non cessat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pro consolatione populi sui. Si debite [illegible] [illegible] [illegible] et Samuel sacerdos populi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pro vobis [illegible] [illegible] Demum [illegible] [illegible] venit in templum non venit [illegible] [illegible] [illegible] gratia non ambitione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] spiritus sancti impulsus [illegible] in templum videre desiderans salutare dei [illegible] [illegible] gratia promereri ut [illegible] [illegible] ad templum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et accepit eum [illegible] suas per huiusmodi sacerdotes [illegible] [illegible] Symeonis dispositionis esse queunt [illegible] [illegible] moribus iusti et timorati [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] expectant consolationem populi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] merentur videre [illegible] [illegible] [illegible] in templum suum ad cuius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] laborantibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut rari videantur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in templum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ulnas suas. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Symeonis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in templum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] consolationem plebis Israel consolatorem populi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] desiderans quoque videre [illegible] [illegible] [illegible] per fide pace [illegible] reformationem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in populo paulo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tempori elaborasti

[illegible] [illegible] Symeonem senem pluribus annis expectasse [illegible] videret [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] perseveravit in iustitia et fide [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad templum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sacerdotum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] opera [illegible] in templo suo [illegible] reformationem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] populum suum ut sic videns [illegible] pleno laudare possis atque illud canticum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Nunc dimittis servum tuum domine secundum verbum tuum in pace quia viderunt oculi mei salutare tuum quod parasti ante faciem omnium populorum. [illegible] et plurima salutem sua reformatione [illegible] [illegible] [illegible] lumen [illegible] fidei [illegible] [illegible] ad revelationem gentium ad illustrationem infidelium et gloriam plebis tue Israel plebis tue [illegible] plebis tuo peculiaris [illegible] [illegible] in unione et sanctitate [illegible] [illegible] atque [illegible] [illegible] gloriosum efficere digneris unigenitum ipse presentatus hodie in templo per Mariam virginem benedictus in secula seculorum Amen.

Sextus sermo in die beati Gregorii pape.

Stetit ad hostium domus sue scribitur iiij Re v capitulo originaliter et in officio misse ferialis diei hodierne leonali [illegible] domini Cardinales qui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cardinales [illegible] domus interior [illegible] [illegible] iij Re vij [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] patres episcoporum egregii [illegible] magistri et doctores ceterique domini et viri clarissimi [illegible] [illegible] hostium [illegible] Johannem de Balbis in suo catholicon [illegible] [illegible] dicitur [illegible] ostendens aliquid [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] que est sacra scriptura non absurde.

ostium dici potest eo quod ipsa dicit que continet tam
quam obiectum nobis indicat et ostendit vnde Gris
tractatus illud salvatoris Ioh. x° Qui non intrat
per ostium in ovile etc. ostium inquit spiritualis vo
hoc enim dei cognitionem aperuit Ille autem nostro
dicit et hereticos supervenire non permittit Et quia
quia huius ostii principalis ostiarius sit spiritus sanctus
per quem scripture veritate nobis indicat
ut theophilus inquit super Johannem Nichi-
lominus tamen predicator huius ostii post spiritum sanctum dici
ostiarius ministerialis qui ad hoc ut ostium illud
scripture sacre ordinate aperiat tria in se ha
bere debet que ad quemlibet debitum ostiarium requ
iruntur debet enim bonus ostiarius secundum inten-
tionem ysidori li. vij ethymologiarum ca. xij habere
primo zelum debitum ut res domus sibi commissas custo
diat diligenter 2° debet habere clavem qua
ostium aperiat concedente 3° debet habere discretionem
ut inter fideles et infideles discernat suscipiat
et hoc fideles intromittendo et infideles repellendo
sic pariformiter predicator ut sit utilis ver-
bi dei ostiarius necesse tria premissa debet habere
primo zelum debitum in corrigendo vitia abs-
que parcialitate et personarum acceptione sic quod
percutiens gladio verbi dei sit tamquam ille le-
gislator qui cum stetit in porta castrorum
iussit ut si quis esset domini poneret gladium super
femur suum et transiens per medium castrorum
occidat fratrem et amicum dei absque falsitate
et erronea acceptione in hoc offerens mascu-
lum immaculatum ad ostium tabernaculi i. doctri-
nam evangelicam secundum glo. interlinealem le-
vitici primo secundum expositionem 2° debet habere
clavem scientie et doctrine exponendo verbum
dei absque falsitate et erronea acceptione in
hoc offerens masculum immaculatum ad ostium
tabernaculi i. doctrinam evangelicam secundum glo.
interlinealem levitici i. 3° debet habere discretionem
in indicando se ipsum de sufficientia cum debita humi
liatione dicendo cum illa sancta Iudith subveni
quesumus domine deus meus da verbum in ore meo
ut domus tua in sanctificatione permaneat Iudith
ix c. Ante tria ut ego valeam obtinere et con
sequenter ostium scripture ad quod statim sanc
tuose aperire et per ipsum in domum discipline
introire etc. li. Vos qui teste propheta in do

mo domini statis Ad virginem mariam humilem
ancillam hostiariam unicam mentis claritatis
petentes eam orare ut filius suus qui est clavis
david apoc. iij° et se ipsum vocat ostiarium Io. x
Aperiat nobis ostium sermonis ad loquendum
misterium christi ad collocutionem iiij° Quod ut con
sequi valeamus ipsam cum salutatione angelica sa
lutemus dicentes mente pia Ave maria etc. quibus d.
Intretur ad ostium domus li. etc. quibus nullum
et si patres dignissimi preter domum ...
que teste Aristotele ex tecto parietibus et
fundamento composita est ad humanum usum prin
cipaliter instituta domus multifaria ampliat
divisionem In proposito tamen de ecclesiastica domo
dumtaxat fiet sermo de qua in ps. xxvi regnum
inquit propheta domine dilexi decorem domus tue ubi
dicit glo. ingredere domus dei est ecclesia tamen deco-
dicit de hac eadem domo apostolus loquens
ad thy. iij. Scias inquit quomodo oporteat te in domo
dei conversari que est ecclesia glo. ecclesia que est mili
tantium congregatio ad unius dei cultum huius domus
ostium est christus ipso teste Io. x. de quo dicit
Angelus libro de verbis domini Intrat per ostium
qui intrat per christum et prima hec domus sim
dinaria est per translationem et quandam adop
tionem ad domum proprie dictam sit nominata
tamen ad domum proprie dictam sit nominata
aut differentes secundum aliquam similitudinem
transferunt vi. thopicorum Ideo ...
aliquid sub compendio primitus de domo
dicta acceptione et integratione unde quantum
ex inde sumentes de domo hac similitudinariam
sermone aptius instituamus unde secundum phi
primo yconomicorum domus dicitur unus familie
habitaculi ad cuius similitudinem ...
patris convenit domus dici possit et vocari
tamen acceptione ad punctum precium sita domus illa
ut idem dicit philosophus primo politicorum capitulo
pro societate secundum naturam in omni die ... opera
diurnalia instituta Quo capitulo domus ...
ubi nos dicimus ingredere ...
archam et ad huius similitudinem dicte ecclesie
consideratione politice pro societate fidelium domus
fore ... dici debere et hoc pro tanto quia
sicut domus una dicta ... domestica ...
hominum sit perfecta ...

esse integrata scilicet ex viro et muliere patre et
filio domino et servo Sic conformiter ecclesia politice
considerata sive in generali que est omnium fidelium co
gregatio et per concilium generale legitime con
gregatum et rite celebratum representata sive specia
liter est aliquorum fidelium in ordine ad unum pre
latum ad unionem debet esse per similitudinem tres con
iunctiones predicte que quasi ut aliquo ordine declarabitur
In primo huius sermonis membro quid per virum
et quid per mulierem in domo ecclesiastica
intelligi debeat declarabitur In 2° quid per-
gabitur In tertio quid per dominum et quid per servum
sit intelligendum notificabitur Quibus breviter pertracta
tis per divisionem prefati thematis sermo
nis yconomica vel politica esse debet ... dico itaque primo quod sicut in do
mo yconomica vel politica esse debet coniunctio
viri et uxoris sic in domo ecclesiastica vir et
uxor esse debent unde per virum nil aptius
quam prelatus civitatis ecclesie intelligi potest
quam secundum beatum Augustinum super illo 1° ad thy. 3°
oportet episcopum esse unius uxoris virum unius uxo
ris et unius ecclesie congregationis esse
debet unus prelatus qui velut legitimus
vir uxorem suam i. ecclesiam diligat dili-
gat nutriat et foveat sicut christus dilexit
ecclesiam ad ephe. v° Tempore igitur viri sibi adherentis
platiis qui in virtute regis et in vigore
predandi instituta prolem legitimam viri
spiritualia generat dicitur Sic etiam prelatus et
dominus secundum Gregorium in moralium quilibet fortis
et virtuosus vir vocatur maxime prelatus
vir esse et dici debet qui ut inquit
Ambrosius debet esse alienus a viciis segre-
gatus ab omni labe peccati cui nil cum hoc
in seculo nihil mundi huius sibi vendicat
non sit in eo possessio corporalium cupiditas
quem non inflammet libido non urat
avaricia lascivia non effeminet non impu
gnet invidia non subiugat ambitio non
dominetur ... Porro sicut viri dicitur
a vigore probitatis a virore bonitatis
a virtute et valore equitatis quia in viro
ratione sensus est fortitudo ad dirige

dum alios aptitudo ad gubernandum filios et virtu
do ad indicandum subditos sic etiam in prelato
debet esse vigor probitatis ad dirigendum
subditos viror bonitatis ad producendum
filios valor equitatis ad refrenandum noxa
... Quapropter in domo ecclesiastica hic prelatus
non incongrue vir est nuncupatus ...
quod sacra querit scriptura dicens ... non in
venimus poterimus talem virum Unde autem vir
... in hac prima coniunctione domus non est
bonum hominem esse solum primo ... cum viro
uxor et mulier esse debet ut prophetia et postea
sic decet esse ... Ideoque utendo verbis
assueri regis magni hester ij c. Queratur
puelle virgines speciose et quecumque inter
omnes placuerit sit ipsa uxor viri huius et
... in prompto sit mihi ista revelan-
di vultus que apparuisse legitur venerabili
li Boetio primo de consolatione philosophie quia cum hec est
mulier gentilis quia ... gentilis in qua que
a gentilibus originem habens teste Augustino viij
li. de civitate dei Vir autem huius domus ... salutem
tamen esse debet verus israhelita in quo dolus
non est Ioh. primo Omnis autem vir ducere debet
uxorem de tribu sua ut lex precipit num. ultimo
Ideo si aliquis huius domus vir hanc accepit
in uxorem scribat ei libellum repudii et dimit
tat eam de domo sua deut. xxiiij. et dicat
secundum sic queramus domino meo adolescentulam vir
ginem supple de tribu sua que dormiat in sinu
suo sicut servos david dixisse legimus iij regum
primo Et quamvis talis esse possit virgo illa
speciosissima ecclesia videlicet que non maculam
habet neque rugam ad ephe. v. Quia tamen hec ad
primus domus dicitur Ideo aliam queramus pro uxore
viro nostro Cum autem vir seu yconomus ducen-
do uxorem debet querere ornatam et qualificatam
tam bonis exterioribus que secundum philosophum primo rheto
ricorum sunt genus nobilitatis amicorum pluralitas et divi
tiarum multiplicitas Debet 2° querere ornatam
bonis interioribus et primo corporis que secundum philosophum
ubi supra sunt pulchritudo et decens magnitudo et tertio
debet querere ornatam bonis anime que sunt scientie et vir-
tutes prout hec per philosophum late deducit Egidius de
regimine principum li. ij. parte prima ca. xxj et xxij
Ideo vir noster ac yconomus etiam per similitudinem

qua mir virum desponsando sibi uxorem generale
maxime attendi debet vt habeat ornatam qua
litatibus supscriptis Inter omnes autem que
viro possent desponsari non apparet aliqua dictis
qualitatibus tantum habundans ornata sicut ipsa
sapientia quemadmodum mulier sibi desponsande
describit salomon magister noster hoc prenominatus
ipsum afflatus Sap vij et ca sequentibus Ideo
hanc decet huic viro coniugem et uxorem
Si enim de bonis loquamur corporalibus secundum generis
nobilitate amicorum pluralitate divitiarum
multiplicitate huiusmodi nobilissima mulier est ipsa
se generositatem et nobilitate glorificat
contubernium habens dei Sap viij nam est infinitus
thesaurorum eius ypa ij et hoc quo ad tertium
secundum ipsa amicos dei constituit et qui ea
vsi sunt participes sunt amicitie dei Sap viij
et hoc quo ad 2m preterea hec clara est et numquam
marcescit Sap vj et hoc quo ad bona corporis
Sobrietatem enim docet prudentiam iusticiam
et virtutem Sap viij et hoc quo ad bona po
tencie anime nobilitate et affectiue Si quis enim
multitudinem sciencie desiderat ipsa scit ver
sucias et dissolutiones argumentorum Sap ubi
prius et hoc quo ad bona potencie anime intellectiue
Quapropter o viri huius domus etc. probe
te amicos vestros qui continetis multitudines et placetis
vobis in turbis nationum si delectamini in
sceptris et sedibus diligite hanc ornatissimam
sponsam ut in perpetuum regnetis dicat quilibet
vestrum cum isto deo amabili Salomone hanc amavi
a iuventute mea et quesivi me sponsam assu
mere eam et amator factus sum forme
illius intrans in domum meam conquiescam
cum illa Sap viij et viij ca. Cum sapientiam enim
esse et illam inquirere habere maxime principi
congruit et prelato cuius doctrina debet prodesse
prodesse debet subiectis vt dicit vegetius de
re militari li. pº Ob hoc etiam innuens non
eligere debet inducens et reges qui constat eos non
esse prudentes in . . . hinc et sapientia ait
per me reges regnant prov viij Et sic hoc non sapien
tiam doctrina antiquos quasi ignaros in
tueamur principes domorum et magnarum ...
...ac civitatum ductores ... ipsa sola
mediante sapientia laudis titulos obtinuerit

Magnus castus ille Joseph non divitiarum multi
tudine non corporali fortitudine sed sapien
tudine ... obtinuit amplius vt dicatur in ... egip
ti ... tarti vij Magnus david qui ...
dus de pascuis sequentem gregis vt esset dux
super populum israel sicut hanc sapientiam sicut ...
ij Re. viij Magnus pacificus iste et deo amabi
lis salomon petivit sapientiam a deo ad regendum
sibi subiectum populum et obtinuit iij Re iij hii
sibi subiectum ... et alii enim qui plurimi innuit sapientia ...
... obtinuerunt et honorem ... etiam
nero crudelis est imperator amore huius sapientie
senecam sapientem plurimum honoravit ...
ius platus ... domus hec ...
laudabiliter querere potest et amare sapientiam
virum humanam que teste Senecam beata vitam
efficit adeo quod secundum Aristotelem homo sapiens
maxime est felix In hac tamen finis ...
dus non est sed tamquam finibus in summam
sapientiam que divina dicitur est referendus ...
maxime in hortatio sapientis quilibet ...
domus querere deo et tamquam sponsam ...
re vt deum quem oculo videre non potest cor
porali per hanc divinam sapientiam contemplari non ...
et alios sibi commissos doceat contemplari ...
illa humana sapientia pertinet Aristoteles ...
in primo metha. sed hec mera divina sapientia ...
aliarum scientiarum domina est et magistra cuius ministeria
artes liberales et alie scientie humane ...
intende Sicut enim dicit ... in ...
teste glo. interlinealis lenit ij dicente omnes artes
liberales eo fine discende sunt vt per eas quasi
... in nostro theologie ... sapientia est
contentiva prosperatur propter quod merito
ab ... in hac domo vnius ...
sapientia sponsa et domina querenda est et ...
... quod eos ad hoc amabili ...
invitat et invitat dicens prov viij O viri ad vos
clamito et vox mea ad filios hominum sed sem
per non omnes capiunt hoc verbum tam dulce
... plerique etiam ...
... in capite turbarum clamitat ...
relinquunt hanc que domina ... sibi subiect
... amori adherent ancillarum sibi ...
... scientiarum que ... temporibus ...
... rebecce et rachel ...

conspicient divitias et potentes multiplices dig
nitates et quod plus est non nulli huius domus viri
filii viri dici merentur eo quod vivere virtutum ...
... expertes mentis despiciunt divinam ipsam sapientiam
scilicet theologiam sed et ancillas eius detestantur
hii sunt qui philosophiam studere reputant amentiam theo
vero studio inherere estimant insipientiam canonum
statuta et patrum decreta despiciunt propter inherentia
mentis sed licet ... et mundi fallacias
scire dicunt esse sapientiam et veram scientiam isti sunt
quorum deus venter est ad philipp iij qui ex
eo quod in labore hominum non sunt nec in hominibus
volunt flagellari cum audiunt qui addit scientiam
addit et laborem ecclesiastes primo Cogitantes apud
se non recte dicunt ... anoles vias scientiarum
in nolumus huiusmodi perspicue accidit quod multi ex
his magnas obtinentes dignitates vt de veteri
et nove legis scriptura taceam qua in sua ...
scientiam nescio an paleis vel alio figurativo
modo loquendi scire asserunt hoc falso non
solum ignorant ornate loqui ex defectu rethorice
verum a falso discernere ex defectu dyalectice Sed
quod multo absurdius est non sunt meriti vo
cabulum exprimere propter ignorantiam grammatice propter
quod sic ignari existentes dyalecticam detestantur
abstractiva omnes alias scientias et earum professores
... dyalectice gramatice allegationibus ... copulantur
... scientiam sic repellunt a suo gremio et domum
ne sacerdotio sibi fungantur repellentur ...
Talis autem non fuit beatissimus noster Gregorius vir
in ecclesiastica domo propter suas virtutes merito
nuncupatus quinimo ex legenda apparet vt de
omnibus ... esse propositis diligenter studio
... scripturas sibi desponsavit et ... ancillas
eius ... quas diligenter studuit artes
liberales et alias que in precedentibus dicte sunt ...
et sapientiam scilicet theologiam que dicta est domina Ex quibus
factus fuit tam virtuosus et ... quod merito
ne stetit ad ostium domus Dico 2º quod sicut in domo
... perfecta debet esse caritas patris et filii
sic domus ecclesiastica ... quod ad dictum domus filii ...
sine caritate patris et filii esse non
... autem in hac domo ecclesiastica prelatus ...
... sine caritate domestice in ...
... debeat ... In hac 2a caritate domus ...
non est ex ... loqui ... con

dicat enim id versus habet et ratio vt prelatos patres
vocitemus prout ad hoc bene facit glo. ar. super
illo ps. de ... pro patribus tuis nati sunt
tibi filii hii enim per fidem spirituales filios generavit
sicut hoc scit fecisse et iterum velle facere dicit ille
pater qui inquid ad gal iiij filioli mei quos
iterum parturio donec formetur in vobis christus
vbi dicit Nicolaus de Lyra ... in postil
la per fidem formatam erant filii simpliciter sed per
fidem informem filioli quos iterum sicut primus
parturio id est cum dolore ad lucem fidei generavit nam
vt dicit glo. magistri primo per fidem istos generavit
in baptismo sed postea deformati per pseudo et
infirmi facti inde dolore conformat eos et labore
hec ibi cum quanto vero dolore hii patres filios
generant pauci sunt carnales qui id adverterunt
teste beato nostro gregorio in moralibus dicere
pastorum est pensare qui labor est in predicatio
nibus pati ... doloribus animas infide et
... conversatione recta parturiunt De qua paternitate et filiorum
spiritualium generatione intelligi potest istud quod deut.
... scribitur cum habitaverint fratres simul et
vnus ex eis absque liberis mortuus fuerit vx
or defuncti non nubet alteri sed accipiet eam
frater eius glo. interlinealis id est apostolorum chorus et sus
citabit glo. predicando et hortando semen fratris
sui glo. id est fideles scilicet filios dei quod verbum
tractans beatus augustinus li. contra manicheos
sic inquit olim iussus est frater premortui
fratris vxorem ducere vt non sibi sed illi sobolem
suscitaret eiusque nomine vocaret quod inde nasce
tur quod si ... distaliatus vno pede con
spui solebat in facie ... quisque
predicator tamen ecclesia debet laborare vt de func
to fratri id est christo suscitet semen qui pro nobis
mortuus est et quod suscitatum fuerit eius nomen
accipiet hec ille et habetur viij q. i olim et ibi
dicit quod eius nomen accipiet hoc enim versus
habet ecclesie eo quod in baptismo regenerati christi ...
a christo appellantur ymo et quodam speciali mo
do ... et dei filii vocantur licet enim omnes generaliter ...
filii dei dici racione generalis creationis specialiter
tamen filii dei dicuntur omnes christiani qui regenerati sunt
ex aqua et spiritu sancto in baptismi sacramento tales enim
docendo generant dum spirituales sicut filius dei a
patre generatur eternaliter quemadmodum enim deus
pater dicendo producit filium naturaliter ab ipso genitum

inquit Augustinus ita per nostros patres ecclesiastice domus filii generantur spirituales dum per eos homines lavacro aque spiritualiter mundantur a peccatis in verbo vite. id est verbo quo datur vita, quo ut Augustinus accedente ad elementum fit sacramentum ut patet ad ephesios v. in textu et glosa. Iuxta etenim sacro renascuntur filii dei qui prius nati erant filii ire. quemadmodum autem secundum philosophum primo yconomice patres carnales filios genitos pascere debent et instruere ita patres huius domus filios spirituales in baptismo genitos pascere debent et tenentur. propter id eos princeps ille pater qui inquit pascite qui in vobis est gregem dei. i. petri v. Sed quo nutribo hii patres filios pascere debent in fide ecclesie per sacramenta [illegible] Non dicitur in voluptate dignitate honore vel potencia secundum glosam super prima epistola [illegible] alle[illegible] pascite qui in vobis est gregem [illegible] nec [illegible] pascere tenentur corporali subsidio propter id beatus in Gregorius ut infra docere secundo docuit et exemplo principaliter enim pascere tenentur spirituali cibo ac vitali verbo illa lege mandatorum vite eterne iciunijs oracionibus castitate et humilitate in ea et paciencia cunctisque aliis virtutibus atque piis operibus huius enim non modo hii filii pabulandi sunt verum eciam ad plenum inebriandi. Hoc enim fieri potest per se ipsos hii patres facere debent ex officio sibi iniuncto sed [illegible] in [illegible] dando dissidentes vel in subveniendo pauperibus oppressis vel aliis similibus [illegible] fuerint legitime impediti possunt id per alios exercere respondentibus aut dictis et aliis legitimis [illegible] impedimentis timendum est si per se hoc non fecerint ipsos excusari non posse cum hoc ex officio eius incumbit ut Nicolaus papa in t. de dispensacione xliiij dis. dispensacio [illegible] nobis celestis seminis credita. ve si non sparserimus ve si tacuerimus. quam enim clericis vas formidet et clamet quanto magis quilibet ex eo metuendum [illegible] qualiter autem vas electionis exclamat patet primo ad Corinthios ix ubi dicit ve mihi si non evangelisavero. ubi ve interiectio est formidantis frequenter in sacra scriptura significantis dampnacionem. per hoc innuens quod si non evangelisasset graviter peccasset. Unde in dicto c. i. ad Corinthios ix dicit idem apostolus. Nam si evangelisavero non est michi gloria. necessitas enim michi incumbit. super quo dicit glosa necessitas precepti michi incumbit nec audeo omittere propter quod subdit ve enim michi si non evangelisavero glosa. sicut dicitur

est michi. Quod quidem preceptum pontifices huius domus patres apostoli videlicet et eciam ipsorum successores studiose impleverunt aliis ceteris omittendo dicentes non est equum nos derelinquere verbum dei et ministrare mensis glosa interlinearis. quod meliora sunt fercula mentis quam dapes corporis. et subdit considerate ergo fratres viros ex vobis bone considerationis septem plenos spiritu sancto et sapientia quos constituamus super hoc opus. nos vero oracioni et ministerio verbi instantes erimus actuum vi. Ex quo patet glosa ibi [illegible] quam improbe dictu consciendum est atque [illegible] de testandum. id quod ceteri audent dicere. Ideo prelatorum maiorum predicacionem officium debere nimia familiaritate cum populo contemptum et [illegible] dignitatis sue haberi. Nam ad hoc [illegible] respondentibus legitimis et tenentibus propter tenetur ex debito et ut premissum est ex precepto. Immo verius credendum est maioris decoris status et auctoritate sibi fore si predicarent quam quod predicacione obmittant. quod ut inconfusum verum videatur, legantur hystorie pontificum ecclesie. perspectantur gesta patrum legende. et videbitur luce clarius ex hoc patres spirituales illorum temporum qui predicabant studium et vitam agebant a principibus et populis mirum in modum cultu fuisse et venerati. videbitur utique tunc pene omnibus dei [illegible] claruisse [illegible] constitutisse cognoscetur [illegible] et videbitur quantum eciam [illegible] potencia atque gracia diffudit et [illegible] ex parvo et impotente ex paupere inope mendico per maximum mundi statum et potestatem datissimum ut [illegible] gloriosissimum [illegible] tradidit. Sed cur hec nunc certe non [illegible] in se quia in viciis suis mandatis illi prim patres ambulaverunt [illegible] [illegible] legem ipsius [illegible] dorebant studiose. Nunc autem cum iam [illegible] [illegible] conversis est retrorsum. planete facti sunt [illegible] [illegible] absconditur eorum. mutatus est color optimus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de terra ab [illegible] [illegible] patribus huius domus et vite [illegible] negligitur. predicacio verbi dei non dico [illegible] [illegible] necessitas [illegible] contemptum et dedignatur [illegible] [illegible] non dei non proprium [illegible] et dyaboli instituitur. terminus atque [illegible] magna ex parte caritate principie et aliorum erga

hos patres et ceteros ministros desistere [illegible] derelinquere timore auferri. autem negligencia [illegible] denique religionis paulatim apud principes seculi populosque decidit. et itaque decidit ut non modo eorum veneracionem ac dignitatem minui verum eciam conculcari videamus. Propter quod ad tollendum illud opprobrium o synode sanctissima per te providendum erit atque statuendum ut saltem temporibus patres huius domus in[illegible] ecclesie [illegible] hic reputas filios suos saltem temporibus stacionis in synodis et maioribus festivitatibus [illegible] verbo dei pascerent verbo. possetque edificet pro vita exemplarem ac doctrinam salutarem. sicut beatissimus noster pater Gregorius faciebat. prout ex sui nominis interpretacione sibi competebat. Dicitur enim Gregorius a grex et gore quod est dicere vel predicare. [illegible] in legenda et apparet qualiter docuit et predicabat populo sibi commisso. attendens illud Jeremie [illegible] dictum. Sta in porta domus domini et predica ibi. quod quia ipse studiose fecit. [illegible] ad ostium domus stetit [illegible] Tercio quia sicut in domo politica esse debet rectitudo domini et servi. sic et domus ecclesie valet. et quamvis in domo ecclesie per [illegible] [illegible] legitime congregati et rite celebratum reputata [illegible] ad ephesios [illegible] qui de se dicit vos vocatis me magister et domine et bene dicitis sum [illegible] Joh. xiij. per quandam tamen adopcionem et similitudinem qua hec utimur sicut in domo politica [illegible] qui est pater et dicitur [illegible] per [illegible] ad [illegible] Sed prelatum [illegible] in [illegible] in domo ecclesie militantis [illegible] [illegible] non obstante isto salvatoris [illegible] Nolite vobis vocari super terram unus enim est pater vester qui in celis est. [illegible] [illegible] [illegible] non a domino [illegible] quia tale dominium apud hos patres salvator noster reprobat [illegible] [illegible] et [illegible] ubi dicitur reges gencium [illegible] et petrus apostolus i. petri v. non dominantes inquit in clero [illegible] domus dei [illegible] a donando seu ab administrando bona ecclesie [illegible] Joseph dicebatur factus dominus egipti ut dicitur [illegible] malach ij [illegible] hec sacra [illegible] [illegible] esse apud patres ecclesie circa declaracionem quarti articuli Bohemorum ad

[illegible] et ditavit. Alii per servos intelligere possumus omnes homines quos ad se laudandum creavit universorum dominus. Et hoc modo exposuit Remigius circa parabolam que ponitur de domino qui fecit racionem cum servis suis. [illegible] Ad [illegible] magis apte possumus intelligere per servos illos qui sunt inferioris status ecclesie qui dispensatores verbi dei [illegible] [illegible] hoc [illegible] est ut nullo negocientur et [illegible] secundum exposicionem Origenis super parabola pretacta. Nam huius singulariter dictum videtur illud Josue [illegible] timete dominum et servite ei corde perfecto atque verissimo. sicut [illegible] servus [illegible] dictus [illegible] domino domus [illegible] acceptus [illegible] letus [illegible] [illegible] et verecundus. [illegible] in hac domo ecclesie illi servi et qui sunt ad divinum [illegible] singulariter deputati debet esse leti per spiritualem iocunditatem. leti per munditie puritatem. erecti per contemplacionis sublimitatem. et verecundi per reverencie humilitatem. De primo scribitur in psalmo [illegible] [illegible] letabuntur. et ysa. lxv servi mei laudabunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] De 2o habetur apoc. vij hii sunt qui venerunt ex magna tribulacione et laverunt stolas suas etc. Et sequitur ideo sunt ante thronum dei et serviunt ei die ac nocte in templo eius. De tercio habetur ysa. lij ubi dicitur ecce intelliget servus Jacob exaltabitur et elevabitur et sublimis erit valde. De 4o david [illegible] [illegible] [illegible] vehementer ex mentis humilitate dicens [illegible] singularis O domine ego servus tuus et filius ancille tue psalmo centesimo quindecimo. Et iterum servus tuus sum ego psalmo C xviij. super quo dicit beatus Ambrosius rarus est qui possit dicere servus tuus sum ego. ille inquit recte potest dicere servus tuus sum ego quia plures habet [illegible] venit libido et dicit servus meus es quia [illegible] [illegible] corporis concupisti. venit avaricia et dicit servus meus es quia aurum et argentum quod habes servitutis mee precium est. venit ambicio et dicit servus meus es quia [illegible] tibi [illegible] ut mee te subicerem potestati. venit [illegible] [illegible] et dicit servus meus es. quid ergo [illegible] re [illegible] quam vile mancipium. et subdit quomodo ergo tu qui huiusmodi es potes dicere servus tuus sum ego. Servus meus

plane es incipit corpus si vocem non redar-
guit conscientia, si sermonem tuum admirantur opera
tua non confitentur, nolo habere servum pluribus
dominis servientem, ut doctor ca. allegatum dicit Josephus
o viri ecclesiastici ad divinum servicium specialiter mancipati
preparate corda vestra domino et servite illi soli
i. Re. vij. Nolite servire immundicie et iniquitati, non
avaricie et cupiditati, quod est ydolorum servitus, ad
col. iij. Nolite fieri servi hominum, i. ad Chor. vij. Ser-
vientes potius creature quam creatori, quoniam nemo
potest duobus dominis servire, aut enim unum odio
habebit et alterum diliget, aut uni adherebit et
alterum contempnet hic vobis. Et licet cetera singuli
in hac domo servire debeant et teneantur, alia tamen
et alia officia sunt divinitus ad exequendum deputata, sic
sicut in domo politica habetur quidam servus
curator, alius autem operator, ut patet Proverbiorum ultimo, inter
quos servus curator explere habet officia nobi-
liora, operator autem minus nobilia, ut ibidem dicitur
ut patet Chrisostomus super Proverbiorum in domo ecclesia tales du-
plices sunt et esse debent, qui enim particulariter
insistunt circa aliqua sancta ministrando et alia huiusmodi
agendo servi possunt dici operarii. Illi autem qui ex
debito gradus vel officii alios docent, qualiter
salutem curare debent procurare, sicut sunt magna
gistri in theologia doctores, et ceteri ecclesie prelati
curam habentes racione gradus vel officii sunt et dici
possunt servi curatores, tales enim nobilioribus
intendunt, eo quod secundum Thomam docere scripturam sacram
vel aliam sciam preclarius est magis meritorium si bo-
na intencione agatur quam intendere parti-
culari cure curatorum, prout hoc probat primo quodli-
bet doctor sanctus comparans primos operarios manu-
alibus, secundos vero architectoribus et artificibus
principalibus. Ex quibus clare deduci potest quod quem-
admodum dominus et yconomus in domo sua regulata
debet maiora et digniora officia et eciam preciosi-
ora sallaria dare debito servo curatori, indig-
niora autem et viliora et minora sallaria servo
operatori, sic prelati qui modo predicto domini sunt vel dis-
pensatores rerum ecclesiasticarum officia digniora
et maiora domus ecclesie cum preesse sunt servis cura-
toribus i. doctoribus et aliis viris literatis a deo
devotis qui in illis preesse possunt et prodesse co-
miter debent et tenentur. Quod tamen plerique re-

trocactis temporibus minime facere curaverunt
qui de maioribus officiis dignitatibus et beneficiis
providerunt potius suis cubiculariis quam theo-
logis magistris vel baccalariis, plus notariis suis
magistris vel baccalariis, plus notariis suis
et copistis quam legum doctoribus vel canonistis
et libencius clientibus falleratis quam aliis
facultatibus graduatis, magis promi dabant
de promissis suis stabulariis et cocis quam viris literatis
et deo devotis, non sic autem antiqui rerum publicarum
distributores qui honori et virtuti gradus
rerum distributores qui honori et virtuti gradus
eiusdem conservare mandaverunt, quoniam ab ede virtutis
earum esse transitus ad edem honoris sicut
Augustinus v. de civitate dei attestatur c. xiiij, quia
enim honor est exhibicio reverencie in signum virtutis
et excellentie iuxta ethicorum. Ideo per maioribus
virtutibus violenciam irrogari arbitrantur
si secundum premium non honestis sed viciosis
doctis singularis largirentur, quapropter
erit vestri ecclesie quidem doctissimi patres et domini
ut pro futuris temporibus ita provideatis, quod virtutes
magis ex suo merito quam fortuitu eventu vel
supplicantibus premium vicis non honor sed suppli-
cantibus premium vicis non honor sed sollicitudo
exhibeatur. Ubi R. p. licet domus domus policie suos
habeat in suis officiis bene regulatos, multum
tamen expedit ut per seipsum diligens sit et adornet
diligentem adhibeat curam pro regimine sue
domus. Ad hoc autem in prompto e racio. Nam
quanto plus diligit et magis vigilanter disponit
bonum proprium quam alienum iuxta ethicorum tum
ta de libertate. Sicut dicit philosophus primo politicorum
tum expedit yconomo primo surgere et ultimo
cubare, quod est argumentum, quod
requisitus per quod eius amplius imponi-
tur. Sapienter oculo domini saginabatur sic
alios procuratores per qualem finem agere in
impingluetur, non minus prudenter vestigio
domini curabat, prout philosophus induxit ubi supra
Ita pariformiter dominus ecclesie domus i. prelati
super omnes servos i. inferiores debet esse solli-
citus ut omnia in domo sua per se et per suos cura-
tores et operatores fiant ordinate. Attento
quod de omnibus in domo sibi commissa exactissimam dare
in die tremendi iudicii debet rationem de manu sua
habere tenetur sanguis omnium requiretur
quod requiretur Ezech. iij. et xxxiij. ca., et hoc ex
beatissimi patris nostri Gregorii qui in ex-

emplo pastoris sui nomen per multum sollicitans et vi-
gilans fuit Greg[orius] enim in lingwa greca vigilans
sonat in latino ut dicit Papias, Ysydorus, ethimologie
gendus, qualiter diligens et vigil fuit ac sollicitus
de salute sua et sibi commissorum et gubernacione earumdem
clare patet, quia in dyalogorum Grego[rius] super domum suam
et familiam sibi commissam diligenter vigilavit,
et per hoc tamquam dominus virtuosus et bonus stetit
ad ostium domus. Stetit ad ostium domus fuit thema
a principio propositum.

In quibus quidem verbis pueriliter et rudi-
ter introductis hoc statum concilium ex tribus co-
mendabile ostenditur. Primo ex laudabili viri-
litate qua perseveraverunt constanter et perseveraverunt
firmiter et regulariter. Secundo ex infallibili veritate que ipsum regit mores
quam affectat in desinenter et affectavit. Tercio ex
probabili unitate
viritas laudabiliter qua perseveraverunt con-
stanter tangitur cum in themate premittitur stetit.
Pro cuius concordancia scribitur Sapie. v. Ste-
tit contra reges horrendos in portentis et signis.
Et iterum stetit in medio agri et defendit eum. Primo
paralipomenon xi. Stetit inquam constanter et in magna
constancia quemadmodum stabunt sancti ad-
versus eos qui se angustiaverunt. Sap. v.
Veritas infallibilis qua ipsum regulant incessanter
ostenditur, cum in themate dicitur ostium
ostium inquam i. Christus qui se ipsum ostium nomi-
nat Jo. x. et veritatem ibidem c. xiiij, quia cum
patre et spiritu sancto unus deus consilia generalia regit
et dirigit, ut doctores probant ex illo
Mt. xviij. Ubi duo vel tres fuerint congrega-
ti in nomine meo ego in medio eorum sum. Uni-
tas probabilis quam affectavit indesinenter
innuitur cum in themate concluditur domus,
denotans plurium consensus seu unionem iuxta
illud prophete in domo dei ambulavimus cum
consensu. ps. liiij. Et quia sacra synodo vi-
riliter et constanter iuxta primum stetistis adhuc
constanter stamatio et ostio domus domini et loquen-
ciae ad omnes civitates iude i. omnem populum con-
fitentem vel deum glorificantem per fide sermones
universos sermones quos dominus deus mandavit
tibi ut loquaris ad eos preservatum in innar-
racionibus Iere. xxvj. Stet in testamento tuo

et in opere mandatorum i. decretorum tuorum veterasce
ecc. xi. Stat inquam sicut stetit Esdras scriba ad
loquendum legem, nam aures omnis populi erecte
sunt ad audiendum Neemie viij. Sic enim constanter
stare et non desistere quousque parte toti mundo pro
missa impleveris, precepit tibi deus dicitur tuus
Deut. v. dicens Sta hic mecum et loquar tibi, scilicet
per intimam inspiracionem omnia mandata et cerimo-
nias, et hoc quo ad decreta tangencia reforma-
cionem morum, ac iudicialia et hoc quo ad decreta
concernencia forum contenciosum. Sta sicut ille
Zacharias filius Joiade sacerdotis que cum spiritus
domini induit, stetit in conspectu populi et dixit Quare trans-
gredimini preceptum domini quod vobis non proderit
et dereliquistis dominum ut derelinqueret vos
ii paralipomenon xxiiij. Sic et vos patres preclarissi-
mi omnes et singuli actu celebrantes et constituentes
hoc sacrum concilium domum militantis ecclesie representans
stare confidenter ad perficiendum laudabiliter ea
propter que hic congregati estis, et videbitis auxi-
lium domini super vos ii paralipomenon xxiiij. State in fide
et viriliter agite et omnia vestra in caritate fiant
et unitate i. ad Chor. xvi. State inquam in fide per
heresum extirpacione, viriliter agite in belli-
gerancium pacificacione, et omnia vestra in caritate fiant in
generali morum reformacione. Quod si feceritis,
de vobis verificabitur illud ecc. xliiij. Illi sunt
viri quorum impietates non defecerunt et cum
semine eorum permanent bona hereditas et porcio
semen in testamento stetit. Immo si sic stabitis
et omnia vestra in caritate et non in contencione
nec emulacione perfeceritis mundus cognoscet
quod vos elegit dominus ut stetis coram eo et ministretis
illi ii paralipomenon xxix, cognoscet ecciam mundus
quod vos elegit dominus per ineffabilem suam providenciam
ad morum reformacionem ut stetis coram eo
per stabilem perseveranciam ad heresum errorum
extirpacionem, et ministretis ei per personale presidium
ad discidiorum pacificacionem. Sed queso patres
optimi ne vobis imperando dicam illud Mt. xx.
Quid hic statis tota die ociosi, state pulsantes
ad prius designatum ostium i. Christum petentes ut do-
net vobis considerare semitas domus sue militan-
tis videlicet ecclesie. Et si quod absit dicet vel ut ti-
mendum est exigentibus nostris et aliorum deme-

ritis iam a quinquagesimo vel citra dixit Nolite michi molesti esse, iam ostium meum clausum est hic luc. xi. manum mittitis ad aratrum non respiciatis retro contra mentem consilium salvatoris luc. ubi super perseverate pulsantes, et si non quia amici eius estis quia forsan prius ad indignationem ipsum provocastis tamen propter improbitatem et importunam precem pulsantium dicet dispensatori huius domus militantis ecclesie quod vos hic synodaliter repetitis introduc vires in domum gen. xliii. introduceret viros, quod vos faciet in domum militantis ecclesie si ad eius ostium sic perseveranter pulsaveritis, non quia tamquam a bextra hanc primo intrare debeatis qui iam dudum per fidem in baptismate susceptam ipsam introistis, sed ad conscendendum quia domus hec plena est fumo ysa. vi. fumo autem non holocaustorum et sacrificiorum oblatorum in odorem suavissimum quia periit de domo dei sacrificium Iohelis 2o. Sed fumo superbie, que sicut admodum fumi continue ascendit, ut dicitur in ps. lxxiii. Sic admodum fumi subito evanescit ut in alio ps. dicitur Vidi impium superexaltatum, et sequitur transivi et ecce non erat, et non solum fumo superbie sed et luxurie que admodum fumi excecat, vel saltem offendit oculos intellectus et affectus que excecatio ad luxuriam pertinet ut vult beatus in gregorius xxxi. moralium Dicet namque huius domus militantis ecclesie dominus et rector, et ut timendum est iam dudum per internam inspirationem dixit, sacerdotes polluti sunt et in domo mea inveni malitiam eorum Ier. xxiii. Nec est vir in domo prov. vii. Ideo reliqui hanc domum et dimisi in manus inimicorum Ier. xii. Et licet ita sit ut premissum est dominus reliquit et in manibus inimicorum dimisit non tamen ipsam dereliquit contra hanc sacram synodum in suo nomine congregatam reliquid cum eius inimicos defensoribus ecc. xxx. Qua propter considerato quod iam quasi ad mortem inclinata est hec domus et adinsecros sentite eius puer. ii. quod ut vos presbyteri et domini qui ipsam synodum iam actu celebratis veri huius domus defensores probari poteritis, attendite et videte abhominaciones has pessimas, scilicet superbiam, fornicationes effraym et aliam horrendam que propheta se vidisse dicit in domo israel osee vi. et mundate domum dei patrum vestrorum et

auferte omnem immunditiam de sanctuario 2 paral. xxix. elegito sacerdotes sine macula voluntatem habentes in lege dei i. mach. iiii. nec terrendum quod hoc quod vos maiores patres et domini pauci sunt et quod obtemperetis sit ubi versus finem attendite quesumus ad id quod ubi 8 versus fine capituli scribit Sacerdotes pauci fuerunt erant nec poterunt sufficere ut et levite fratres eorum adiuverunt eos donec impleretur opus et sanctificarentur antistites, quod opus dicitur opus reformationis mortis scilicet purificationis populorum, reductionis sanctuarii vii. et hic attendendum videtur ad hoc quod ibi dicitur levite adiuverunt eos scilicet sacerdotes donec implerent opus et sanctificarentur antistites, et propria ea que scripta sunt ad nostram doctrinam scripta sunt ad ro. xv. Videamus quesumus in levite in facto sit ad scientiam illi de minori statu admittendi sint ad sacrificium domini antistites i. episcopi et maiores prelati ad sanctificandum nequam per se in reformationem huius sanctificandum scilicet ordinem et modum habemus sub reformationis sub ordinem et modi habemus sub figura 2 paral. xxix. c. et duobus sequentibus ubi scilicet rege ezechias, vel ut verius loquar spiritu sancto per os ezechie in personis levitarum et sacerdotum veteris legis dicit nobis dominis et presbyteris iudicium veteris legis dicit, nobis et hoc informado tenere levite et sanctificamini, et hoc informate vos ipsos ac si diceret aperte, reformate vos ipsos ne ab aliis reformabimini Sicut etiam propter hoc dictum et auditum est a quodam quem scitis quod dignissimum qui ratione sui status et dignitatis ezechie deberet comparari, et subditur mundate domum domini auferte omnem immunditiam de sanctuario, et hoc quantum ad alios qui longe sunt, et qui prope, et infra in ca. xxx. subditur et quod leviis et sacerdotibus sufficientis prelati successores cum epistolis et ubi per cursores missi ab legi passet sacri concilii modum et ambassiatores sed mittendi cum epistolis non solum decretalibus sed et decretis salutaribus hic factis et faciendis ad predicandum et insinuandum aliis sicut illi ad dominum dominum reverterunt dicentes, Filii revertemini ad dominum deum nostrum nolite fieri sicut patres et fratres vestri qui prevaricationes recesserunt a domino deo sicut hic, et multa alia optime ad propositum facientia habentur ubi supra postea autem constitui de sacerdotes et levite i. ecclesie minoris status et sacerdotes i. prelati et curati maiores ordinate iuxta suum in officio, propterea hoc est quod omnis sufficiat

sua iurisdictione et ut superior non usurpet et absorbeat iurisdictionem et officium inferioris absque causa sicut ibidem docetur ca. xxxi. Circa congruens ordo reformationis ut primo reformetis vos postea alios, et quilibet in suo officio ordinate instituetis. Quod si feceritis de honesta et copiosa mundate, vobis et vestris providebitur per reges et principes seculares sic ut ibi sicut dicitur scilicet fecit ezechias cum precepit populo ut darent partes sacerdotibus et levitis ut possent vacare lege domini, et licet presbyteri gloriosissimi inimicus decoris domus dei in hoc sanctuario reformationis opere impedimentum ingerat prout hucusque sepe ingessit. Nolite timere nec paveatis eum et universam multitudinem que est cum eo, multo enim plures nobiscum sunt quam cum illo Cum illo est brachium carneum, nobiscum est dominus deus noster qui auxiliator est ut 2 paral. xxxii. Mementote operum patrum vestrorum et congregate per generationes et generationes et invenietis, quod omnes qui sperant in eum zelum legis sue et boni rei publice habentes non infirmantur. sicut hoc per multa docuit clarissimus iste et magnus zelator legis mathathias i. mach. ii. Ad cuius verba studio sunt vobis attendendum videtur quibus in sua filiorum personis ibidem vos alloquitur dicens Emulatores estote legis et date animas vestras pro testamento patrum, et infra, confortamini et viriliter agite in lege quia cum feceritis que vobis precepta sunt in lege in ipsa gloriosi eritis Et ecce symon frater vester Symon in qua et obediens ipsum audite semper, et ipse erit vobis pater in oculorum mentis defigite et in ceteros prioris presbyteros vestros qui ludibria et verbera experti sunt insuper et vincula et carceres lapidati sunt secti sunt temptati sunt in occisionem gladii mortui sunt, nichilominus aperti sunt in iusticia, et per hoc adepti sunt repromissiones ut deducit apostolus ad hebre. xi. Quorum exemplo et vos patres in omnibus temptationibus et impedimentis in reformatione domus huius occurrentibus opera in quantum iusticiam, manum non retinentes abiectis scientes quia veritas liberabit vos

sicut enim vincet et manifestet metum et obtinet in secula seculorum 2o esdre iiii. figura etenim impedimentorum in reformatione huius ecclesie domus sit in edificatione et eius finali scilicet opposite persequentibus non proficientium prestat aptissima i. esdre iiii. et v. esdre vi. et sequentibus ca. ubi habetur, quod dum filii captivitatis inde reedificaret et reformaret domum domini et hic hostes ipsorum beselam et thabel et reliqui consiliatores quos adduxit populos terre ut destruerent eos filium filiorum inde volentium edificare et reformare domum domini scripserunt assuero quod si civitatis et domus reformarentur iudei tributum et vectigal et annuos redditus non darent amplius, sicut forsan hoc tempore certe apud se non recte cogitantes aliquibus maioribus persuadent dicentes o si fiat reformatio tributum i. annate de portis emolimenta sigillorum et alii questus tales quales non solent admodo, ex quo forsan provenit quod sicut ibi opus domus dei non fiebat usque ad annum secundum regni darii regis persarum, sic et hic opus reformationis domus ecclesie nedum ad annum 2um sed modo ad quintum proch dolor retardatur in plurimum ut timendum periculum animarum. Sed quid fecerint ibi videamus, ex quo ibidem primi esdre ca.o Nam ducibus eorum et ipsorum consiliariis regnantibus iudeos, quibus dedit nobis consilium ut domum hanc reedificaret, et prophetis iudentibus prout ibi ponit historia, factus est oculus dei super senes iudeorum, sic quod non possent adversarii prohibere eos quo minus perficerent opus inceptum, quin ymmo patet ibi postea in vi. ca.o rex darius recensitis libris bibliothece et reperiens hoc institutum per cyrum decrevit et ipse domum domini reedificandam et reparandam, sic et nobis patres celestium adhuc sperandum est postquam illi qui forsan affectione et temptatione quadam humana videntur operis reformationis huius domus militantis ecclesie impedimenta non per omnia ut sperari debet intentione deprivata sed zelo quodam defendendi iura status sui zelo quidem sed non secundum scientiam, recensuerit libros cordis qui in die tremendi iudicii aperti erunt, reperient sic decretum fuisse et ita fieri debere non habito

respectu ad quodcumque quomodo priuatum et particulare
decernet et ipsi operis sancte reformacionis consumacionem
prosperam et gloriosam tribuendo dabitque operam consi
lium et auxilium ut hec reformacio compleatur
sicut fecit arthaxerses rex in reparacione domus
dei dum non solum dedit licenciam capiendi argentum
et aurum sponte oblatum pro illius reparacione sed
eciam precepit dari de thesauro et fisco regio pro
hiis que forent pro tali reparacione et aliis in
domo dei necessaria prout habetur ubi supra in
c. vii decernet operis sancte reformacionis et pro
speram et gloriosam tribuendo dabit que mandata
gratissima ratificancia premissa dicta et precipiencia
aliud dari pro reformacione oportuna prout fecit
arthaxerses rex sicut legitur li. quo supra ca.
vii. ubi tota historia allegatorum circa opus
reformacionis et impetrata que circa eam contingunt
et contingerent congruenter possunt adaptari per
intelligo ordinaria et aliis que per doctores
et postillatores ibidem scribuntur clarius deduci
possunt sed breuitas temporis et hystoriarum vul
gata noticia apud tam excellentes sapie
ntes non obstarent Ideoque attentis predictis
si consurgent impetita et temptaciones si inique co
ntra hoc sacrum concilium machinaciones noli
te timere et expauescere Nolite in tam glorio
se inchoatis tepescere Sed estote viri potentes
et parati O paterni fortissimi patres ut ar
mis milicie spiritualis pugnare possitis ad
uersus hos qui querunt disperdere vos et
sancta opera vestra dominus namque tum rem agit
qui habitat in concilio et qui aut mutum est co
men est consilium et equitas prouerbiorum viii ipse est
qui dirigit et consilium eius proverbiorum xix Si enim ex hominibus
dictum est hoc concilium velut volunt dissol
uetur Si vero ex deo est et in spiritu sancto legiti
me congregatum nemo poterit ipsum dissolu
ere nolens incurrere prout quondam iste honorabilis
legis doctor dicebat Gamaliel de apostolorum
factis et concilio actuum v Ideoque orem singuli
cum illa sancta Judith eiusdem ix ca. dicentes memen
to domine testamenti tui et in cordibus nostris consilium cor
robora ut domus tua in sanctificacione permaneat
et omnes gentes agnoscant quia tu es solus
deus in secula seculorum benedictus Amen

~~deus~~

Consummati sunt dies octo ut circumcideretur puer
Luce ii ca. Verba hec originaliter scribuntur
et recitantur in ecclesia hodierno huius celeberrime festiuitatis
Cum vero pollutis labiis ego sim et sordidarum sordibus
obrutus immo fantasiarum caligine et igno
rancie nubilo multum deprimor ad huius sacro
sanctissime celebritatis alta misteria prout expe
diret egregium hunc cetum decoret condescendere
non valeo Sed quia scribit psalmista sacrificium lau
dis honorificabit me et illic iter quo ostendam
illi salutare dei Per hoc sacrificium laudis sine
per vestram oracionem deuotam poterit pluri
mum si deus dederit imperfectum meum suppleri
et iter ad salutare dei hoc est ad christum ihesum
hodierna die circumcisum quem catholica ecclesia
hodierna die circumcisum a catholicis celebrari
multipliciter per orbem honoratum haberi
Quare ex cordis intimis immaculatam patrum supplico
mentium nostrarum illustratricem gloriosam
sanctissimam virginem sibi dilectissimam
mediatricem suscipiendo eandem porrigendo salutacionem
dudum ab angelo cum eius incarnacionis
nuncium deo sibi delatam dicentes Aue

Consummati sunt dies etc. ut supra Cum ex fide irra
fragabiliter sanctissima tres personas in diuinis esse docemur
animi ubi diuinam bonitatem ab intra in
finite contrari conspicimus unum bonum infinitum
naturam eius est se ipsum infinite diffundere
simo ex dei ampla largitate quamuis ad creaturam
ex creature improporcione in immense bonitatis
sue diffundere non valeat in mundi quod natura
creature disposuit naturas angelicas et naturam
sua spirituali ad ipsum plurimum accedentem
elegantissimis ut ipso se perficeret fruerentur
misericorditer dotatam Et quia propter nimis
quedam presupposita ab eodem creatore propria
sunt aduersa malum confestim ordinem uni
ordinem diuine iusticie elapsa sunt ubi decore uni
uersi non primum fruari conpetit est nec sunt beati
Augustinus in ciuitate sentencijs dei infinita bon
itas sciebat hoc fieri permisisset nisi ex eodem
peccato bonum eliciisset quia eius teste propter
creacionis suis super omnia opera eius in libro post
sicut hominem rursum hominem ad nunc angelice reparacionem
ciuem condidit creauit quod ipsum ad imaginem
et similitudinem suam creauit sed in qua quidem
homine non minus ut in angelis naturam spiritualem

adeptum beatitudinem similiter et fruendam creata est et
natura sensibilis et corporalis necnon sicut sacra dicitur
dampnati ut in homine qui minor orbis mundus ex deo monstratur
totus mundus necnon quodam beatificari videatur in no
dei in mensam participat bonitatem quod in angelis
antea minime existebat Sed et homo post eius crea
cionem ab infinito bono distancia non modica
constitutus est qui et si donis nature et gracie copiose
fuisset dotatus proprie mulieris suasu dei preceptum
transgressus est Inter prouide dei patris dispen
sacione circa hanc culpam totius posteritatis
tam originalis insistentem in melius commuta
ret cum decreuit proprium filium eundem cum ipso in
similitudinem carnis peccati naturam humanam
assumere per quam assumpcionem modum humana
condicio per operam beatificatam ut prius vbique ad
naturam diuinam est sublimata Sed ut finis perfec
tum in principium iam unitatem diuine persone assump
tam ubi patres nec non conspicere possimus
quam mira quam grandis quam ingens sit di
uina sapiencia pariter et disposicio que ad integrum et co
mmunis mundi utilitatem tam preclara et subli
mia bona expiringi malis elicuit ubi creato
res ingentes et in clarendam infinita bonitas aperte
elucidatur Immo per caritate propria filii dei ex
summa bonitatem et misericordiam christus ut prin
cipiis satisfactor et generis humani congruencius re
parator uti fratres exposceret Iuxta apostolum ad
Philipp. ii Serui semetipsum exinaniuit formam serui ac
cipiens factus obediens usque ad mortem que
teste eodem apostolo ad Ro. iii. dedit deus propiciatorem
qui a temporibus fuit per fidem in sanguine suo quo fit ut
volunt adipisci fidem de humano saluatore habe
ri opus fuit quod idem saluator de patribus qui an
te eius aduentum extiterunt in clarius declarant
cum dixit multi reges et prophete voluerunt
videre que vos videtis et non viderunt Immo et
ut non gentiles plurimi secundum legem nature vincetes
ut de Sibilla et de quodam que Constantini
imperatoris in sepulcro grece reperto super hui
pectori lamina aurea supposita continebat per
nascetur ex virgine et credo in eum quia per
ritum in lege nature quam scripta populo
illi datam collata sunt plurima figuralia et
cerimonialia ut in illis christum venturum preloqu

rent et deuotam fidem ipsum incepturum crederent
Et quia secundum Gregorium super Ezechielem fides sanctorum patrum
secundum temporum incrementa quo ad eius maio
rem explicacionem creuit hinc est quod in lege
nature patri nostro Abraham deo plurimum fideli in
certum filium suum ysaac ad eius preceptum immola
re minime timeret ceteris fere donis ad ydola
triam cum eius tempora declinantibus expressio
rem passionis christi reputacionem quam ceteris
precedentibus contulit videlicet circumcisionis sacramentum
ubi passio christi ob sanguinis effusionem satis
aperte figuratur inquiens Genesis xvii Circum
cidetur ex vobis omne masculinum et circumcidetis
carnem preputii vestri ut sit signum federis inter
me et inter vos Infans octo dierum circum
cidetur in vobis Et quia dominus noster yhesus christus
ex semine abrahe secundum carnem propagari debe
bat cum sibi ut fidelissimo patri et obedientissimo
primo facta fuisset de ipso repromissio pro om
nibus assimilari cupiens post eius natiuitatem
breui interuallo Consummati sunt dies octo ut cir
cumcideretur puer Quod pater autem thematis et tam clara
verbis non intendens plurimum euagari ar
bitratus sum non simplicem nunc thematis intelli
gencie partem sermonem sub duplici acta
consideracione prima aliquem aperit eiusdem
thematis simul et clara sensum literalem Secunda
ad petitum merentium audiencie in particulari
deteget mistorum sensum siue spiritualem Ad
primam autem accedens consideracionem sic exordiri
incipiam et si patres veteres remedium contra
originale suo tempore habuerint ut quemad
modum adam imperando se subiecisse creatu
re sensibus tempore eius secundum per superbiam
inherendo sic in reditu ad creatorem per humilita
tem qua creature sensibili propter deum se subicient
et a tabulis reatus originalis consequeretur indulge
nciam uirtute tamen passionis christi future cuius sua
pro parte pro tempore unumquodque figuram gerebat et
maxime ut in primis promissum est circumcisionis
sacramentum in qua sanguinis effusio luculenter ut co
nstat eandem representabat passionem Sed et circul
carnis in eadem circumcisione decisio peccati
progressum designat quo in primo parente per
sonam inficit naturam et in nobis posterioribus
naturam personam immo ex in membris genitali
bus potius quam in aliis huius fiet circumcisio

insinuat per actum generationis precum hoc purgandum in posteros transmitti. Nec mirum etiam si in huiusmodi membro circumcisio fieret decisio cum in huiusmodi membro concupiscentie fomes vigeat per amplius. Necnon in primis parentibus erubescentia primitus extitit propria, quod sicut habetur Genesis iii capitulo ubi dicitur: cum cognovissent se esse nudos consuerunt folia ficus et fecerunt sibi perizomata, hoc est succinctoria vel equivalentiam ad partes illas verecundas post peccatum tegendas. Nec dubium quin cetera quoque humani corporis membra additamentum illud leviathan occuparet veneno sue concupiscentie et inmoderate atque inordinate illecebra voluptatis ut generalis quedam abscisio omnibus necessaria videretur. Sed quia singulorum abscisionem membrorum humane carnis maxime quod in infantibus etatis infirmitas inlatentius sustineret pro moderamine dispositio superna prohibuit ut in ea potissimum parte concupiscentia castigaretur in qua vehementius eam sentiebat et probabat in violentius malignari. In omni siquidem contradicentium spiritum rebellione membrorum si vera sit Bern. sententia solum illud usque adeo contumax invenitur ut contra deum voluntatis deliberationem ad inhonestos et illicitos motus assurgit. Circumcidi autem obscuro opus sunt Christi Jhesum dei filium hunc dum nulla peccati macula transfixum circumcidi, nec quidem ipse est de quo scriptum est: qui peccatum non fecit nec inventus est dolus in ore eius. Nunquid ipse est de quo sacra actuum testatur hystoria, quod non est aliud nomen sub celo datum hominibus in quo oporteat nos salvos fieri. Nunquid ipse est sicut signum positum ad sagittam cui patres precedentes cum et sequentes acclamant osanna filio david osanna Christo. O mira Christi et plurimum stupenda humilitas qua hiis actentis circumcidi voluit. Sed sicut patres doctissimi sic decebat eum implere omnem scripturam iustitiam, hoc est humilitatem. In hoc enim ut reor eius humilitatem a nobis perfectam imitandam edocuit, iuxta illud Matthei xi: discite a me quia mitis sum et humilis corde. Christus cum fecerit ordo quoque propterea et vobis dicite quia servi inutiles sumus. Non ignorabat insuper futuros adesse hereticos qui suo tempore assererent Christum non corpus verum sed fantasticum assumpsisse, quorum fallax assertio Christi circumcisione convincitur. Necnon ceterorum iniquitates apertem tenebrarum vetus pressisse testimonium opportunum

enim apertissime consistit in circumcisionem et cetera legalia approbando insuper benignissime suscepit et ostendit eciam se esse verum filium Abrahe in lege repromissum et non alienigenam populo iudayco. Ideo ne potuissent enim iudei occasionem sumere ipsum et eius doctrinam repellendi insuper ipsorum more qui in lege precepta erant suscepisse maxime pueritie tempore, quo fratribus in omnibus assimilari decuit. Sed cum pervenit ad etatem perfectam ubi se dominum legis docuit ostendens et legem usque ad ipsum impositam fuisse altero gressu ipsum docuit in iiii. Unde sicut habetur Thomam in iiii. Sententiarum ideo de eo Jo. ix dictum est: hic homo a deo non est qui sabbatum non servat. Ceterumque sibi inclinabile prosequitur magno demumque divine sapientie consilio actum est, quod Christus fuit circumcisus ne sue demonem incarnationis mysterium cognosceret. Cum enim circumcisio ad peccati originalis deletionem sumebatur si se circumcidebat Christum pertinere didicit dyabolus Christum qui circumcidebatur peccatorem esse qui circumcisionis remedio indiget. Propter eandem namque causam voluit ut matrem suam virginem ante partum et post partum esse desponsatam. Sed hec ante partum et post partum esse desponsatam. Sunt namque patres celeberrimi quod hodierna die eius circumcisione actum est, unde dicit: nomen quod ab angelo vocatum est nomen eius Jhesus. Nomen quod non est aliud nomen quo nos oportet salvos fieri, nomen in celo in quo oportebat nos salvos fieri. Nomen quod secundum beatum Bern. est in ore mel, in aure melos, et in corde iubilus, nomen quod ad instar olei lux pariter et cibus et medicina. Pasit cogitatum, vocatum est nomen eius Jhesus, nomen et sua unctione quod tantam affert dulcedinem pariter et suavitatem quod devotus Bern. de eo inducit affirmare, Si scribas non sapit michi nisi sonuerit ibi Jhesus nomen dulce nomen delectabile, nomen confortans peccatorem et bone spei, tante ceterum excellentie et sublimitatis hoc nomen Jhesus existit, quod idem Bern. de eo fatetur, non vocabis nomen salvatoris mei fratris mei carnis mee sanguinis mei nomen a seculis absconditum et in fine seculorum revelatum, nomen mirabile, nomen ineffabile, nomen inestimabile, immo eo mirabilius quo gratiosum quo inestimabilius eo magis gratum. Hoc siquidem est nomen quod teste Edvardo vocatum est ab angelo priusquam in utero conciperetur. Immo adeo si verum fatear antiquam angelus ad virginem

destinaretur. Propterea glo. super illo verbo: et vocabis nomen eius Jhesum dicit primo, nomen imponens quod ab angelo vel ab eterno impositum est. Jhesus enim salvator interpretatur. Merito autem circumciditur puer qui natus est nobis salvator vocatur, eo videlicet quod ex hoc iam cepit operari salutem nostram, immaculatum illum sanguinem fundens pro nobis. Quorum querere est quare non voluit Christus diutius circumcidi. Propter hoc siquidem circumcisus propter quod passus, nichil horum propter se sed omnia propter electos, nec in progenitis nec a proprio circumcisus, nec mortuus est pro peccato suo, magis autem propter delicta nostra, quamobrem non inconvenienter in eius circumcisione vocatum est nomen eius Jhesus. Sed quod dicimus spectabiles pre sequentibus in propheta. Sed quod dicimus, quod egregius ille propheta Ysaias hunc ipsum puerum multis nominibus appellandum fore predicens hoc vero tacuisse videtur, quod post prenominet angelus ut teste Edvardo vocatum est nomen eius Jhesus. Exultavit Ysaias ut videret diem hunc, vidit et gavisus est, et demum loquebatur gratulabundus et laudans: puer natus est nobis et filius datus est nobis et factus est principatus super humerum eius et vocabitur nomen eius admirabilis et cetera. Magna quidem nomina, sed ubi est nomen quod est super omne nomen, nomen Jhesu in quo omne genu flectatur celestium terrestrium et infernorum. Audi ad istud Bernardum in quodam sermone huius festivitatis cum sic inquit: forte in hiis omnibus unum illud nomen Jhesus expressum quodammodo et effusum est. Nempe ipsum est de quo sponsa in canticis amoris: oleum inquit effusum nomen tuum. Habes ergo unum in hiis omnibus cuius esse salvator, si forte horum quippiam de sermone subtraxerit a studiose lectore illic si libuerit comprehenda. Recte igitur in die appellationibus ipsum nec omnis cuius vocari possit et sigillatim prefata Ysaie nomina Bern. in eodem sermone subtiliter decurrit a studiose lectore illic si libuerit comprehenda. Recte igitur in die Christus caput ecclesie circumciditur, nomen salutis ei imponitur. Primo et ortavus dies ab eius nativitate eidem circumcisioni deputatus colitur. In veteri enim lege parvuli die octavo circumcidebantur iuxta dominum preceptum mandatum fidelis Abrahe patri Genesis xvii collatum prestitus octo dierum circumciditur in nobis. Nam teste Ra. Moyses et philosophos sunt et theologo hec iudico attestante parvulus in septem diebus tunc adhuc teneritudinis

existit quante in matris utero exeunt. In octo autem fortificatur et consolidatur. Propterea noluit dominus parvulos ante octavum diem circumcidi ne ob nimiam teneritudinem nimium non lederentur, nec eorum circumcisionem propter mortis periculum voluit amplius differri ne eorum decessu circumcisionis tempus preveniente dampnationem forsitan incurrere valerent. Unde fit ut Christus Jhesus huiusmodi more aliorum parvulorum quibus quo ad legalium susceptionem assimilari decrevit hunc diem diem octavum pro sua circumcisione pelegit acceptavit quod non verbum preliberatum ab initio consummati sunt dies octo ut circumcideretur puer et cetera. Et hec de prima consideratione.

Secunda consideratio sequitur de sacramentali circumcisione pariter et carnali in secundo sensu localiter nostri thematis. In prima nostri sermonis parte pro modulo expedita ad circumcisionem misticam moralem nunc et anagogicam pariter aliquid pollicitus sum accedamus. Prima namque circumcisio veteris legis precessit ut ex premissis innotuit cingebat qui ea ad peccati originalis deletionem indigebant. Sed 2a post salvatoris adventum a baptismo instituto eidem circumcisionem in lege gratie succedente nobis est preventa, quod satis edocuit salvator noster Christus Jhesus qui in signum vere future circumcisionis spiritualis circumcisionem materialem quamvis non indigebat in suo corpore voluit suscipere, nos satis patenter instruens, quod quemadmodum cultro lapideo huiusmodi circumcisio materialis tunc fiebat sic nostra spiritualis ipso mediante qui est lapis angularis fieri debebat, precursore suo Johanne primo hoc aperiente cum diceret: ecce agnus dei et cetera. Nec villatenus est arbitrandum quod si in solo membro generationis circo tunc materialiter circumcideretur quod cetera membra nostra non deberent in lege gratie spiritualiter circumcidenda cum apostolus ad Colossenses iii attestetur inquiens: mortificate membra vestra que sunt super terram, fornicationem, inmunditiam, libidinem, concupiscentiam malam et avaritiam que est simulacrorum servitus ad Col. iii. Sed nichilominus inter cetera plurimum attendendum est ad fornicationem in huiusmodi membro circumcidendum ob concupiscentie fomitem in eodem membro pre ceteris vigentem, tanta enim propterea estimatur difficultas hanc libidinem refrenandi quod asseruit Edvardus quoniam hoc demonum etiam non posse

nisi in ieiunio et oratione. In ieiunio quidem ut
igne ardentis concupiscentie materia per abstinen-
tiam tollatur. In oratione autem quia secundum sapientis
testimonium nemo potest esse continens nisi deus
dederit. Certos enim nos esse convenit ut cassianus
in collationibus patrum quod licet omnem continentie destruc-
tionem famem scilicet et sitim. vigilias quoque et ope-
ris continuitatem atque irremissibile subeamus studium
lectionis perpetuam cum castimonie puritatem horum
laborum exercitio contingere noscimus nisi in hiis in-
giter insudantes cooperiente magisterio doce-
amur incorruptionem eius divine gratie largitate
concedi. Sic enim equitius ut gregorius in suo
dyalogo fatetur perpetuam obtinuit castitatem
magna et lacrimosa oratione eam a deo deposcendo.
Cur igitur obsecro conqueruntur quidam quod continentiam
servare non possunt, cum neque velint ieiunare, labo-
rare, studere aut per ceteras corporis afflictio-
nes carnem suam domare. Sed possunt in hoc mundo
animi leticia continue fluctuare, nec ceterum volunt
creatorem suum cum lacrimis et cordis compassione super
huiusmodi continentia obtinenda pariter et servanda ex-
orare. Verum si eorum aliquando super premissa pagatur,
nichilominus in eis non perseverantes munus hoc cas-
timonie ob eorum negligentiam obtinere non merentur.
Nunquid queso prefatus equitius homo fuit sic-
ut et nos peccator? Fuit sicut et nos moribus car-
nis illicitis fatigatus sicut et nos, et forsitan
amplius quam nos. Sed perseverantia in lacrimosa
et magna oratione munus continentie perpetue a sal-
vatore meruit obtinere, ut etiam quadam noc-
te ab angelo castrari videretur. Sic patres
preclari sic carnis illecebras in lege gratie
circumcidere debemus spiritu non litera, quia apostolo tes-
te: omnis fornicator aut immundus non habet he-
reditatem in regno christi et dei. Addendo premissis quod cogi-
taciones et occasiones huiusmodi precipue necnon mulierum
suspectarum aspectus possetenus fugiamus, quia que-
admodum virtus hoc macerando marcescit, sic ipsum
et eius occasiones fugiendo fugatur. Ambus
premissis cura non fugatis libido hec sepius se-
viendo mentes domat, ut dudum ex david et salo-
mone arbitror innotuit. Posthanc autem membro-
rum generationis circumcisionem ad lingue circumcisio-
nem opus est accedere, quia Jacobo apostolo Jacobi
iii asserente lingua modicum est et universitas in-

iquitatis necnon inflammata gehenna, ut an-
tea idem apostolus testatur. Quia qui in verbo non offen-
derit hic perfectus est vir. Tanta enim huius mali
libido mentes hominum invasit ut qui procul ab a-
liis viciis recesserunt in istud quasi in ultimum laqueum
dyaboli incidant, ymmo ut jeronimus super illo verbo psalmi
Sedens adversus fratrem tuum loquebaris, inquit,
proprium cum detractoribus non commisceaturis, inquid:
hoc peccatum speciali vitio peccatur totum
pene genus humanum. Quare magna vigilantia ca-
vendum est, ne in illud maxime quod mortale est
incidamus, ut pote cum ex odio intencione nocen-
di alteri gravi nocumento aut huiusmodi deliberate
ratione perficitur, quia qui offenderit in uno est
factus omnium reus. Jacobi 2o. Et quidem dum in
sermone seu amicha de proximo cum pietate
in ratione inter lenia seu venialia peccata re-
putet cum ex fervore vel temeritate aliquis male
dicit de alio, nichilominus sanctus thomas in 2a 2e
unum verbum plurimum ut reor timendum super addit
cum ait nisi forte verbum quod dicitur sic adeo gravare
et notabiliter famam alterius ledat et praecipue
in hiis que pertinent ad honestatem vite quia
ex hoc ipso genere verborum habet rationem peccati mortalis
et tenetur aliquis ad restitutionem fame sicut ad re-
stitutionem cuiuslibet rei subtracte. Hec autem ibi
thome si vera sit sententia cum plures ut arbi-
tror in hiis qui heri et nudiustercius ymmo
sepius ex facilitate aut temeritate indifferenter
de quibuscunque malis hominum loquuntur, an sibi
custodiam iudicii ponentes cum quos estimo
loqui psalmus cum ait vir linguosus non dirigetur
in terra, et malo psalmus dilexisti omnia verba pre-
cipitationis lingua dolosa. Ex tercio dum dicitur
struet te in finem. Et psalmus ad proximum nolite esse iniquum
peccatorum nec cum hiis qui in commessationibus
carnes ad vescendum conferunt. Glossa: carnes ad
vescendum conferre est in collocutione detra-
ctionis ... ergo hanc pestiferam circumcidendam linguam in
lubrico positam ad reprimendam tum difficile
circumcidendum ut puto est cum dei gratia et devoto
orandum ... custodiam et per refrenationem ...
Jacobus in canonica sua personat verum si quis
putat se religiosum esse non refrenans linguam suam, audi
omnis qui regnis propheta dudum a deo hoc

postulabat inquiens: pone domine custodiam ori meo
etc. Quod beatus Bernardus in speculo monachorum sic me-
moria non fefellit confirmat dicens: primus veniat
verbum bis ad limam antequam semel ad linguam,
quod ut reor dicit ut prius per rationis examen
bene deliberetur antequam per linguam in
medium propalentur, maxime in hiis in quibus iniuria
proximi nisi mortalis peccati consistit. Alia
autem membra modo suo proportionaliter circumcidere debe-
mus ut oculos ab aspectu illicito. Unde Job: pepigi
pepigi fedus cum oculis meis, etc. quoddam fede-
re firmavi eos. Et treni iii oculus meus depreda-
tus est animam meam. Aures a pruritu detrac-
tionis et adulationis. Unde eccle. xxviii sepi
aures tuas spinis. Et Jeremie ix ascendit
mors per fenestras nostras. Et ut in brevi multa pau-
cis absolvam, qui suo creatori amari sua castis-
simum cum quo decet pro salute sua adipiscenda
vult servare, singula membra sua per eorum
bonam custodiam debet solerti vigilantia
spiritualiter circumcidere, ne tanquam arma iniquitatis
et legem peccati sequentia ad dampnationis
supplicium nos perpetuo affligendos deducant,
quoniam ut genesis viii scriptum est sensus
et cogitacio humani cordis prone sunt ad malum
ab adolescentia sua. Et in epistola ad Ro-
manos vii habemus aliam legem in membris
nostris repugnantem legi mentis mee. Sed vide-
amus obsecro qui sunt isti octo dies quibus me-
rita circumcidenda videntur. Censeo, immo
cuiusdam doctoris sententiam fore arbitror octo vir-
tutes quibus spiritualis circumcisio fieri confirma-
tur per beatum petrum ii petri i. Omnia cura autem
subinferentes ministrate in fide vestra virtutem, in virtute
autem scientiam etc. quibus virtutibus perfecte circumcisi
dicimur cum apostolo poterimus: habentes alimenta et
quibus tegamur hiis contenti simus. I ad thymotheum
ultimo. Quod si forsitan hec quibusdam non
sufficiat sententia vel alia subtilis videre appeten-
da intelligentiam, Alberti magni super luc. de vita perpe-
tua cordis esse in quibus superfluum deponi-
tur sine, in quibus primum cordis amputatur.
Circumcisionis autem est in alia circumcidenda fore detegit si
spiritum cordis debeat circumcidi, ut rationabilem

irascibilem et concupiscibilem, rationale quidem
ad credenda et ad operanda. Ad credenda autem
ne articulos fidei transgrediatur. Unde illud
prov. xxii ne transgrediaris terminos antiquos
quos posuerunt patres tui. Et ne incidat in
prophanas vocum novitates, quas apostolus i ad
thymoth. vitandas fore insinuat cum ait: o timo-
thee depositum custodi devitans prophanas vocum novitates
etc. In ordine autem ad bonum habet circumcidi ratio-
nalis a contenciosa perversitate, apostolo i ad chor.
xi hoc docente cum dicit: Si quis videtur con-
tenciosus esse, nos talem consuetudinem non
habemus neque ecclesia dei. Stare quod autem alia quos
duo scilicet irascibili et concupiscibili ut
brevitate studeam obmitto in loco predicto si h-
buerit per quirenda. Sed ad vos postremo
o patres eximii meum volo paululum convertere
sermonem qui tam diu heu distulistis ecclesiam sponsam
christi amantissimam in capite et membris eius circumci-
dere. Unde totius fere catholicus orbis in grā-
nem admirationem ducitur, cum dudum hanc circumci-
sionem aut reformationem per vos fiendam sepius
pollicitis fuerit. Quam fidem obsecro in preteri-
tis catholicis generalibus adhibebunt conciliis, nisi in
isto facta extiterit reformatio, cum etiam in prece-
dentibus immediatis conciliis eadem reforma-
tione se frustratos esse conspiciat. Videte ne
ob hoc in neglectum dei ecclesie periculosissime con-
cilia veniant generalia. Nonne gravissima pestis ecclesie
est conciliorum generalium obmissio, ut experimento et
erroribus duarum partium orbis quibus pro-
obmissionem conciliorum suo tempore non est subventum
patris satis aperte innotescit. Attendite queso
propterea patres celeberrimi, ut prefata refor-
matio pingwi cura de cetero peragatur, ne etiam
conciliorum fundamentum in concilio Constantiensi de-
cretatum et in isto confirmatum pariter et decla-
ratum diebus vestris in tomis ecclesie ut prius
et perpetuem imitationis currere valeat. Non cha-
betis cultum lapidum hoc est sanctorum antistitem ad ca-
put et singula membra ecclesie circumcidenda. Quid
vobis deest nisi voluntas. Scitis habens. Sed sicut
opto secundum apostolum perfecti in eodem sensu et in eadem
sententia, et non sint in vobis scismata, nec in re-
formatione grande circumdabit quod que ihesu christi
et in brevi puto reformationem salubrem habebimus.

hec eni nisi fallor vt cum reuerencia loquar hactenus reformacionem plurima distulit quod commodis
nostris priuatis plusquam debemus semper intenti
sensum nostrum in reformacione nimium
tentes cum aliorum sensui parum quia nostro
in nostrorum statum reformacione intenti debemus
ius eum alteratus tenere de saporibus iudi
care censetur vt eciam dulce amarum aut amarum
dulce sibi quandoque videatur Et ceterum in fine primi
de consolacione Boecius dicit nubila mentis
et vincta quae frenis hec vbi regnant tamen quo
rundam dictum spes timor amor et odium semper
peruertunt iudicium Hec dixi patres metuendissimi
nemini preter me indicare volens sed vt constans
[illegible] a talibus consolacionem passionibus
tractare [illegible] res agitur et tam [illegible]
redditum [illegible] particulis habendo vt nostre
sublatis vtilitatibus priuatis neutro affectioni
bus adeo quod per longa possedimus tempora reformare
quereremus deo placentem at sed de nouo [illegible]
[illegible] non minus querentes regnaturi essemus
Sed quod me inter cetera vehementer cogit et quod
quod in reformacione regiminis nunc obseruatur
In generali ecclesie et [illegible] consiliis [illegible] de
creta gubernacionis [illegible] et clericorum In quorum
tamen experimento salubriter vt reor [illegible] non comple
ta reformacio haberetur quia obiciunt quam
plurimi reformacionem verbalem sine realem
non valere nos facere arbitramur cum tamen [illegible]
sic inquit apostolus parum [illegible] quod [illegible] in lege gre
fieri debet Attende [illegible] adhuc concordes me
[illegible] synode [illegible] ne tamen obprobrium tamen scan
dalum [illegible] in diebus dei ecclesie [illegible] sume
pter [illegible] lapidem ad decreta hec viriliter
exequenda ac noua pro [illegible] conpleme
to illico superaddenda esse [illegible] non [illegible]
[illegible] nec extimescitis examinatus potentum
[illegible] si hec feceritis synode electe [illegible]
habitis in signum forsan tue electionis [illegible]
exordio [illegible] inpugnata ad [illegible]
[illegible] sine celestem dic octauo hoc est
in octaua resurrexionis fiendam cum meritorum
habundancia infallenter peruenies cum [illegible] la
pide hoc est a lapide angulari Christo Ihesu bn-

dicto cuius corruptela sine carnis corrupcione
in mortalitatem a te depone [illegible] in ipso in perpetuum
tuis meritis regnatura [illegible] quibus ipse nos
[illegible] dignetur [illegible] deus gloriosus [illegible]
[illegible] qui est benedictus in secula seculorum Amen

De Angelis

Carissimi hui pres et fratres non magnis de
[illegible] verbis non multo captandi studio
[illegible] opus esse vt [illegible] vos ad audiendum reddam
beniuolos et attentos vides siquidem [illegible]
ardenter prospicere vides vos non velut insensi
bilem sed sensibilem non irracionabilem sed [illegible]
racionabilem [illegible] verbi dei sermonem audire [illegible]
lari Siquidem [illegible] legitur audisse beatus [illegible]
audit verba prophetie hominis et [illegible]
[illegible] oblivioni [illegible] verbi [illegible]
[illegible] beati qui audiunt verbum dei et custo
diunt illud Operatus autem per me audire verbum
dei et ego siquidem spero per vos fieri [illegible]
beatum [illegible] sit [illegible] beatus [illegible]
narrat [illegible] audiui [illegible] verbum dei et
de gracia [illegible] ego predicaturo verbum dei
vos audituri [illegible] illud [illegible]
[illegible] beati Non igitur [illegible] non [illegible]
[illegible] studiose ac diligenter et audienda [illegible]
que assistere diuina gracia [illegible] nobis et pro
[illegible] grandem [illegible] diuinam
graciam [illegible] ante [illegible] sine
[illegible] est [illegible] noster [illegible] audi
verbi dei et intenta mente [illegible] vt audi
entes verbum dei custodiamus illud [illegible]
[illegible] qui non fallit promissione beati [illegible]
[illegible] et gracia imploranda diuina [illegible] mater
[illegible] consignam ad eam que mater
gratie [illegible] misericordie deuote et humiliter
[illegible] petentes sibi [illegible] illud angelice sa
lutacionis eloquium Aue maria etc.

Significauit deus que oportet fieri cito loquens per
angelum suum seruo suo Johanni verba hec pro
themate capio ex primo libri apocalipsis
[illegible] lectionis audiuimus [illegible] historia [illegible]
nobis [illegible] per [illegible] angeli [illegible]
deus seruo suo Johanni loquens que futura [illegible]
volunt [illegible] tribulaciones [illegible]
passuram et non [illegible] tribulacionum [illegible]
vt heretici garriebant [illegible] in hoc [illegible]

[illegible] purgari gloria [illegible] suscepturam
vt per [illegible] libri apocalipsis [illegible] ad sensum vero [illegible]
[illegible] ecclesie [illegible] hec nobis suggerit ni
fallor Vt misterium [illegible] angelorum erga dei ecclesiam
memorando non [illegible] sanctos angelos feruor
nobis deuocionis accrescat Sed cum vt ait beatus Augustinus
De ciuitate dei cum angelis [illegible] vna ciuitas dei
cuius pars in nobis peregrinatur pars [illegible] opi
tulatur [illegible] beatus ait Bernardus diligit [illegible]
suos ciues superne patrie parentes et pro his
qui hereditatem capiunt salutis sollicite [illegible]
confortant [illegible] protegunt [illegible] omnibus
omnis [illegible] desiderant aduentum [illegible]
[illegible] ciuitatis sue instaurari ruinas
diligenter querunt et libenter audiunt bona de nob
[illegible] medij inter nos et deum [illegible]
[illegible] ad eum portantes et [illegible] nob
hylariter reportantes Has vtrobique doctorum [illegible]
historia beati Thobie [illegible] probat apta
[illegible] lacrimis [illegible] inquit angelus ad
[illegible] ego obtuli oracionem [illegible]
[illegible] me dominus vt curarem te [illegible] Saram [illegible]
[illegible] filij tui Nonne Thobie filium angelus [illegible]
[illegible] in [illegible] a gabello [illegible]
[illegible] habere demonium ab ea [illegible]
[illegible] que ibi leguntur Simus igitur
[illegible] nobis ab ipsis [illegible]
[illegible] angelorum non accendetur amor [illegible]
[illegible] memor deuocione non [illegible]
[illegible] religiosa deuocionis obsequio bea
[illegible] diliger et venerari [illegible] quidem
[illegible] de salute nostra sollicitj [illegible] quodam spe
[illegible] ecclesie protectorem [illegible] singulari
[illegible] beatum principem Michahelem cum
[illegible] specialiter quadam [illegible]
[illegible] cum deuocione [illegible] hymnis et lau
[illegible] sanctis operibus [illegible]
[illegible] Dominum [illegible] duobus sen
[illegible] viri patres et fratres [illegible]
[illegible] non deficere sed magnanimiter
[illegible] per multas tribulaciones nos opor
tet intrare in regnum dei actuum xiiij Et Jacobus Omne
gaudium existimate fratres cum in temptaciones varias
incideritis [illegible] probacio vestre fidei pacienciam
operatur paciencia autem opus perfectum [illegible]
[illegible] vir qui suffert temptacionem [illegible] Deus
[illegible] angelica beneficia nobis ad memoriam

reuocat ad amorem et gratitudinem [illegible] be
hanc sacram diem in memoriam illorum beatorum
spirituum cum gaudio expendamus in laudibus sed applica
[illegible] aliquantum pulsat quo salua historie
veritate iuxta beati Gregorij verba eo quod gestum est
aliquid in eciam [illegible] signat qui sensus edifica
[illegible] nostre plurimum congruit et [illegible] verborum [illegible]
interpretacio [illegible] vera significacio coaptari
posse videtur Sciamus quidem quod Johannes interp
tatur in quo est gracia et prout beatus magister
Gregorius xxviij moralium [illegible] cum per an
gelum voluntatem suam deus indicat aliquando eam
verbis aliquando rebus demonstrat aliquando simul rebus
et verbis qui latissime ibi prosequitur varios
modos locucionis diuine Si ergo sic loqui deum
per angelum accipiamus et rebus voluntatem suam
demonstrare et per angelum [illegible] angelicam co
hortem non incongrue sensum eliciemus ex
verbis moralitati non parum accommodum vt di
camus Seruo suo in quo est gracia significauit deus
que oportet fieri cito per angelum suum loquens [illegible]
factis suam insinuans voluntatem Dicamus [illegible] pla
[illegible] et illius deuotissimi viri magistri Bonauenture
verba [illegible] non est quia oportet fieri
[illegible] militantem ecclesiam et [illegible] verba cum
themate significauit deus que oportet fieri cito et que
militantem ecclesiam [illegible] hoc significat deus loquens
per angelum id est in angelica cohorte velud [illegible]
[illegible] exemplar demonstrans vt seruus suus
in quo est gracia [illegible] exemplar
transcribens configuratum beatis illis spiritibus [illegible]
[illegible] in quibus est gracia confirmata pro cuius
ampliori declaracione cum quodam [illegible]
[illegible] solempnitatis presentis et si non ad copiam
[illegible] eius fecunditatem amplissimam sed ad quan
dam prelibacionem vt gustata intellectus refectus
appetitum attendat [illegible] fontibus [illegible]
[illegible] secundum quod scriptum est Da sapienti occasi
onem et sapiencior erit illud [illegible] breuiter [illegible]
[illegible] Nouem esse ordines angelorum in tres ierar
chias distinctos quorum [illegible] satis vulgata
[illegible] siquidem due ierarchie inferiores [illegible]
[illegible] et [illegible] dirigant opera ad [illegible]
regimen et electorum salutem superior quidem
alta [illegible] quiete speculacioni veritatis et
fruicioni caritatis insistit [illegible] scriptum est nob
exemplar [illegible] ad [illegible] dei in quo est gracia
transfigurari oportet vt [illegible] in sua porcione

suprema soporem habeat pacis per thronos qui
tranquillam quietem et beatam possessionem designat
splendorem veritatis per cherubin qui plenitudo
sciencie interpretantur et dulcorem caritatis que per
seraphyn demonstratur. Hiis in sua suprema por-
cione sistentibus ad opera exteriora unum prodeat
ut sive singularis hominis cum directione opera-
tur salutem cum angelis, sive pro magnis et arduis causis
cum archangelis legatione fungatur, sive ad ex-
citanda mortalium corda et horrorem [illegible] gemi-
enda denovo miraculorum fulgura operationem commit-
tat cum virtutibus, sive dei vice in terris prin-
cipatum exerceat sive sua predicatione vel oracionum
vel exortacionum suffragio vel quantum velint nocere
aut aereas potestates compescant quod ei ordini
competit qui potestates dicuntur sub dominatione
racionis universa disponat. Hec namque propria sunt
beatorum spirituum qui dominationes vocantur ut ait
beatus Bern. de consideratione ad Eugenium ceteris
inferioribus preminere, ut de horum ceteri videantur
omnes administratorii spiritus, ad istos tamquam duces re-
ferre regimina principum, cautelas potestatum, operatio-
nes virtutum, revelationes archangelorum, curam
et providentiam angelorum. Sic ad rationis dominatum uni-
verse debent nostre administrationes referri, proposito
positum nobis exemplar cui conformari oportet
describimus, transcurrendo nunc perfectius de-
pingamus. Mos est namque pictoris ymagines primo
quadam levi figuratione adumbrare sicque brevi
momento universe picture ymagines lineare,
quas postea studiosiori arte perficiunt et ve-
luti ex quadam umbra in lucem educunt. Sic et
nos peritorum artificum vestigia ymitemur. Asu-
mo siquidem inchoabimus quam nisi illud sit bene
dispositum erit cassum exterior operatio exprecte sal-
vatore dicente: si lumen quod est in te tenebre
sunt ipse tenebre quante erunt Mt. vi. Erit autem
oculus ille simplex totus non habens partem
aliquam tenebrarum quem pax tranquillitatis ab
omni vagatione et inquietudine maculaque mundaverit,
quem illuminaverit veritatis splendor et dulcor
caritatis summa amenitate repleverit. Suprema
enim id per membra distincte in ipsa suprema ierar-
chia tres ordines esse dicimus gradatim et ordina-
te dispositos quorum supremus est seraphyn infi-
mus vero throni. Ad supremum non pervenitur
nisi per infimum. Sic ergo non est ad caritatis dul-

corem nisi prius habeamus pacis patris sapo-
rem. Hic ergo binarius pacis fundamentum ponit-
ur. Oportet ergo ut sit pacificus animus in quo tamquam
implanda sede deus qui sapientia est quiete
residat. Quam in pace factus est locus eius ait
propheta. Non enim morandum est ut pacem quem
dominum qua omnes videntur corda scire. Dominum illud
beati Aug.: quod pax est bonum sine quo nichil est
bonum puto cuncti fatemur, et omnis pacem desiderat
et rogare nos diximus. Quid ergo est quod inter
nulo dicere memorem. Duo quidem in ea occurrunt
dicenda. Primum ut consideremus qualiter si pacem
habent quam appetimus ad finem debitum perveni-
amus. Secundum si verum et perfectam pacem optamus. Pro primo
in memoria venit illud beati Aug. primo de civitate
dei dicentis: neque enim propterea cupitur pax ut habe-
atur diversis copiarum habundare ut hic bonis hu-
ius seculi, hoc est modeste sobrieque temperate
neste vivamus hoc est modeste sobrie temperate
et pie, sed ut infinita varietas voluptatum fluenti-
bus effusionibus exquiratur. O summi pessimus si tem-
poralem tranquillitatem optamus ut cohercentibus
et liberius voluptatibus serviamus, tales pax pe-
nibus et bello sibi subiugat Aug. secundum sicut rebus et
mala oriantur in moribus que severiora et
peiora sunt hostibus. Unde exclamabat ille prophe-
ta nunc patimur mala pacis sevior armis
luxuria incubuit et cetera. Et ut idem Aug. ait primo de
civitate dei, fedior est morum quam murorum
ruina, et funestius est corda impudicitiam
quam ignibus tecta ardere. Hoc forsan et hoc secundo
quod [illegible] non ab uno vero perfecto
modo aut comprehendi non nisi circumstancia secundum
et verum bonum non est nisi ex omnium bonitate aut malum
plenum, major est aut summus bonitate et bona pa-
cem detinet, actum hominum perfecta ergo et bona pax
non erit nisi ad bonum finem pertineat. Ideo eum adem
pacem oritur finem bonum pertendit ut cordi nostro
mandatis tuis dedita et cetera. Sed interdum eam
torius ex passionibus distinguit que possent subver-
comprehendi bona siquidem et perfectam pacem debe-
mus appetere, bona autem et perfecta non erit
nisi legem dei diligere et diligendo servire. Dilige-
amus. Scriptum est enim in psalmo pax multa diligen-
tibus legem tuam et cetera. Job inquit quis benedictum
restitit ei et habuit potestatem Job ix. ca. Secun-
dum quidem pace vera non posse perfici quando
dominus obviat voluntati et si extra videatur
ab adversitatibus quam passari sed tranquilla agere
vitam intus gravem in se sustinet pugnam con-

sciencia corrodente et turba passionum dirois inter
agente conflictus. Quo igitur modo ad pacis pervenie-
mus saporem ut instar primi ordinis supreme ierar-
chie thronum efficiamur altissimi. Dicit quidem quod duo
sunt quibus pervenitur ad pacis saporem: primo propter
peccata delenda occurrit timor iudicii, pudor fla-
gicii et dolor dampni. Hiis consequenter adiungitur
clamor implorationis auxilii. Cum enim aliquis cogi-
tans peccata sua propter flagitium erubescat et propter
timorem iudicii contremiscit et propter dampnum dolet
quis est quod clamet magis implorando. Sed quoniam sunt
et de preteritis dolore nisi evidantur radices oportet
adhibere nisi rigorem ad ipsum peccandi fomitem
restringendum. Ideo sequitur rigor restringendi fomi-
tis. Facto ardor in affectu divini obsequii usque ad
promptitudinem martirii. Hiis ille sopor pacis
tamquam septimus gradus succedit quo ad quod ques-
erit in pulcritudine pacis sub umbra eius quem
desideravit Cant. ii. protecta umbra divinarum alarum
utram nullo aratur ardore concupiscencie nec
timore pene hoc ex pace et tranquillitas vera inte-
gra et perfecta quam possident illi beati spiritus qui
secundum tranquillitatem throni vocantur
quibus ut conformemur prompti et studiosi debemus.
Hoc pacis statu adepto ad splendorem sapiencie
facile pervenitur. Etenim ut Cassianus ait rapies ad
sanctarum scripturarum noticiam pertinge commendans
tua et cordis intencionem ad emendacionem viciorum
debet suspendere, quibus ex quibus expulsis cordis
omni sublato velamine passionum sacramenta scriptura
in sancta contemplantur. De quidem in libro secundo
de doctrina christiana velut quemdam facies sca-
lam sapiencie gradus hic describat septem et sapiencie
in medio ponit purgatum oculum intellectus quo
videri deus possit quam hominis ab hiis qui huic seculo
moriuntur, nam in tantum vident in quantum mo-
riuntur huic seculo hec Aug. O quantum in hoc
doctrina profecerat ille de quo legitur, recessit igitur
scienter nesciens et sapienter indoctus beatus
loquor benedictum non eruditum altitudine sed
vite altitudine futurum postquam sanctum. De quo beatus
Gregorius attestatur quod intempesta noctis
hora sub silencio quasi sub uno solis radio universum
mundum conspexit. Sic purgatum habebat oculum
quod actum omittendus non erat vir ille magnus
Antonius cuius splendorem sapiencie quam in vitas patrum
dicte ab eo memorantur admirande sentencie
manifestant. Haut dubium quin ad saporem pacis
per gradus venit supra scriptos si in sacris scripturis
audiendo legendo meditando contemplando et o-

rando se exercuerit diligenter ad splendorem veri-
tatis beatus cherubin configuratus ex ducere perve-
niet, gustabitque de fructu eius sub cuius umbra
sedit dulci quidem gutturi suo ut in predicta auc-
toritate Cant. ii. subiungitur. Gustaverat ille
qui dicebat quam dulcia faucibus meis eloquia
tua super mel ori meo. Pertractandum restat
quo tales servus dei in quo est gratia dei qui
saporem pacis adeptus est cum thronis et cum
seraphyn sapiencie splendorem ad caritatis
dulcorem perveniat ut cum seraphyn totus ardeat
igne dei vel potius dei igne Christo. Pro quo tria
agenda esse videntur. Primo ut ardor nostri
affectus congregetur. Secundo ut inflametur. Tercio ut
sublevetur. Pro primo affectum nostrum revocari
oportet ab omni temporalium rerum amore et ad
dei amorem integraliter recolligere. Deus enim
solus vult diligi. Ut sicut beatus Aug. dicit
nichil preter ipsum ametur nisi quantumque propter
ipsum deum amatur. Pro secundo ut postquam recollec-
tus et congregatus fuerit vehementi studio in
consideracione reflectatur et veluti quibusdam flatibus
accendatur meditando de ipso amore divino quan-
te sit dignitatis quante que utilitatis per quem omnis
suppletur indigencia et habundancia omni bono
in habetur, et per ipsam in unitatem amatis
ad amatum summo Christo sic amans unione coniungitur
caritatis scriptura dicente: qui adheret Christo unus
spiritus est i. Cor. vi. Ad hec eciam plurimum con-
feret memoriter sanctorum ad deum amore et eorum
exempla sepe recogitare qui pro amore ipsius
egregios pertulerunt labores et singulorum sum-
mum hic intrepide sed ardenter et unde fundere ani-
mas sunt. Item sic inflammatus affectus sublevan-
dus est alto contemplacionis affectu ad ipsum
deum in mente contemplatione tractando quantus sit
immensitatis infinitatis summe sanctitatis summe bonitatis
incomprehensibilis, et alia huiusmodi prout ipsa invisibi-
lis unctio docebit ipse ignis infusorius ardens
et monens suggeret et monstrabit, introduxit me
inquiet in cellam vinariam ordinavit in me
caritatem, fulcite me floribus et stipate me ma-
lis quia amore langueo. O beata anima que
ad tam sublimem gradum ascendit iam beate fu-
ture glorie arras obtines in spem tendens se-
cura spe cum magna iocunditate in qua erit summe
pacis comprehensio et summe caritatis fruicio. Vide-
tis quidem configuracione prescripta implere tres
actus ierarchicos qui secundum Dyonisium dicuntur pur-
gari illuminari atque perfici. Per primum namque purgat

... sempiterna. quod ...

De sancto Martino

Invenit gratiam coram omnibus ... originaliter habentur hec verba ... lectione ... nulla mortalium lingua sufficit ... beatissimi martini ...

... Ave maria ...

Invenit gratiam coram omnibus ...

heretur. cum esset annorum xv. invitus a parentibus satis militaribus complicatus, nichilominus in proposito spiritualis milicie semper perseverans se preparando ut gratia ampliorem mereretur invenire, in copia opera virtutis agere studuit. humilitatis eius summum gradum tenuit, quia uno tantum servo fuit contentus cum quo magna humilitate caligamenta detrahebat et tergebat, cum eo simul cibum sumebat, et sibi ministrabat ut gratiam impetraret iuxta illud ecclesiastici iii. quanto maior es humilia te in omnibus et in venies gratiam coram deo, quia humilibus dat gratiam et superbis resistit. et quia inter iustos morabitur gratia proverbiorum xiiii. iusticiam coluit iuxta legem a beato Iohanne baptista militibus traditam luce iii. integer ab hiis viciis quibus solet illud hominum genus implicari mansit, neminem concuciendo per violentiam oppressionem, nullum calumpniam inferendo per astuciam aliena auferens bona, nulli unquam nocuit sed omnibus profuit. propriis stipendiis contentus de quibus nichil sibi retinebat preter victum cottidianum. circa quamlibet mira benignitas caritas pacientia et humilitas et quia elemosina liberat a morte et non permittit animam ire in tenebras thobie iiii. sed fiducia magna est coram deo omnibus facientibus eam thobie iiii. ipsa quasi pupilla oculi gratiam conservat ecclesiastici xvii. alebat egentes, vestiebat nudos, et alia pietatis opera exercebat non solum quod superaret tribuens sed quod nimium. ideo media hyeme preclamidis sue pauperi in porta ambianensi dimidium tribuit. huius ipsius elemosine ac pietatis opera tamquam alterius cornelii ascenderunt in conspectu domini. et nocte christum preclamidis sue qua pauperem texerat vestitum vidit et ad angelos ipsum commendantem audire meruit dicentem: martinus adhuc cathecuminus hac me veste contexit. o inquit ambrosius felix largitas quam divinitas operata est, et clamidis gloriosa divisio que militem texit et regem. o ineffabile donum quod divinitatem vestire meruit. quid enim pro oblatione integri corporis recepturus, qui pro porciuncula vestis exigue vestire dominum meruit, et videre. quod non ad sui laudem sed ad dei referens honorem serviencius ad bonum conatum

sue etatis anno ad baptismum convolavit ubi graciam recepit sacramentalem que ipsum a peccato originali et actuali si quod habebat mundavit, graciam gratum facientem ipsius iustificantem per quam anima eius que prius erat prostibulum dyaboli, serva peccati, filia eterne perdicionis per errorem ydolatrie et impius fidelitatis effecta est templum dei per inhabitantem spiritum suum sponsa christi filia et heres regni celestis. ac per hoc acquisivit quedam vigorem virtutis. primo ipsam animam purgavit, stabilivit, virtutibus illuminavit, ac ipsam a macula ... et deo applicavit. sermo ... ad eius ... illuminant informant et deo applicant, firmant. ideo caritatis qua ipsam perfecit unificavit. ideo ... dei ... abyssus ... o in mensa dei ... o iudicia dei abyssus multa. o miserabilis confusio ... erat plures in domo. unus parvulus assumptus est, et plures ... etatis in errore suo sunt relicti cuius causa nisi beneplacitum divine voluntatis, nulla est ... causa, quia gratia dei ... est eius ... causa. quia gratia dei preveniens non omnibus. iste parvulus xii annorum ... vero blandimenti ... viderat, nichil de premio eterne beatitudinis audierat. a parentibus nulla ... eruditionis salutaris acceperat. et tamen ... spiritus sancti instinctu suscepit ... etatis quam sunt ... tunc ... christi. et multi ... ad suam salutem pertinentia viderunt et audierunt ... et tamen ... contempserunt ... et ... domabili corde spiritui sancto resistunt ... flagellis ... non emendantur ... culpis divine gratie ... repulsam ... non ... Bernardus in sermone de angelis ... a vicus ab ... diu ... peccatis ... gracias agimus ... fidam ... sollicite nos deo humiles et devotos ... christo misericordes et iustos nos exhibeamus ... illos misericorditer respicit deus sua gratia ... languendo ... ad ipsam ... transalpina ... penetrare ... grandis via ... verbum in corde ad cordis ... ad peccati confessionem, ut ... et gratia offerenti ... pulsanti et gratia offerenti ... gere et incipit ...

mihi consistit, faciendo quod in se est, cessando ab actu et voluntate peccandi, et conando ad bonum quantum possibile est. quod si faciat homo coram deo invenit gratiam, sicut fecit beatissimus martinus qui potuit dicere illud i. cor. xv. gratia dei sum id quod sum per gratuitam dei vocationem. gratia illius vacua in me non fuit, quia me preparavi per gratiam cooperantem et gratia semper in me manet me gratum deo faciens, et hoc de primo ubi apparet de conversione ipsius gratiosa per gratiam incipientem. Sed quo ad secundum de vita ipsius fructuosa per gratiam proficientem. profectus fuit duplex quo ad se et quo ad alios. considerans ipse enim tantam gratiam sibi a deo datam dicit illud canticorum iii. inveni quem diligit anima mea, non in lecto ociositatis aut delectationis carnalis aut mundialis voluptatis, non erroris ... et infidelitatis, sed ad crucem confessionis ... ubi invenerunt me custodes qui me ... et baptismum contulerunt, per quam recepi gratiam a domino quam non dimittam, sed sic quod posuit in me christus edificabo in domum ex auro divine dilectionis, ex argento dilectionis proximi, et lapidibus preciosis fructuosarum operum. ita quod si veniat pluvia carnalis concupiscentie, descendat flumina cupiditatis et avaritie, flaverint venti vanitatis et superbie, irruerint in eam non cadet, fundata super firmam petram. hinc de ipsa gratia consistente animam in esse spiritualis vite, quasi de quodam forte ... cepit ... fructus ... diffundens se ... omnes vires et potentias ... habitus virtutum ... obligatas per fidem spem caritatem et fortem inferiorem per quatuor virtutes cardinales ad Ro. v. caritas dei diffusa est in cordibus vestris per spiritum sanctum qui datus est nobis. que diffusio fit ad originalia corporum que sunt instrumenta operationum ut in omnibus tam interius quam exterius ... homo rectus ... partem ... diffusa est gratia in labiis tuis Ecclesiastici ... martino in ore non nisi christus que ... pietas in corde non nisi pax ... insuper ut impetus fluminis letificat

ret ipsius animam, sufficienter quod sibi cohabitantibus alios superveniret quedam inundatio divinitatis plenitudinem donorum spiritus sancti influens per que mundarentur omnes sordes peccati, illuminarentur et perficerentur per quandam conformitatem ad divinam naturam ut plene et libere conveniret in operationes virtutum propter obediens motori divine non obstantibus quibuscumque impedimentis retardantibus, et hoc per spiritum sanctum requiescentem super eum ysa. xi. tantam enim beatissimus martinus habuit in operibus divinis promptitudinem, ut nulla hora, nullum momentum ipsum preteriret quin lectioni aut orationi vacaret. nec in ecclesia unquam vidit eum sedere in societate sella ... ut sibi est. habens autem tantum thesaurum divine gratie in vase fictili timens ne sibi illum furarentur latrones domestici concupiscentia carnis, concupiscencia oculorum et superbia vite illum valuit reponere in loco tuto per sui custodiam commendans deo recipiens in illo exercitium et probari. amputans a se omnem sollicitudinem que ipsum ab exercitio caritatis divine posset impedire, ingressus in religione et tria vota professus est, bonum contemplans privatum, amplectens fraternum toto cordis desiderio per contemplacionem et devocionem anhelans ad eternum. in qua religione plurimum profecit, quia deo fecit lxxx. discipulos sanctitate vite et singulari abstinentia perfectos ideo quod nulla erat civitas que non optaret ex illis habere episcopum. et quia ordo divinus hoc requirit ut complacentia superiorum fiat redundantia in inferiora divina disponente clementia a deo vocatus est tamquam aaron ad episcopalem dignitatem, quam invitus suscepit propter bonum obediencie ne reprehenderetur abscondisse totum talentum sibi a domino creditum. et sic ad episcopalem exercet operationem saluti plurimorum intendendo, non ut primatum honoris aut temporalia quereret, quod sciebat a deo esse prohibitum, sed ut ponens talentum sibi creditum supra mensam, tandem illud reddente domino cum usuris aliis effundendo et iudicium faciendo perhibens testimonium maioris dilectionis qui non solum deo sed aliis propter deum valebat sermo ut gregorius in pastorali cum sanctus plenus virtutibus gregem domini renuit pascere, pastorem convincitur non amare. sic in eum maioris dilectionis et sancte alicui propter animum quam amore solo. et super cant. de perfectis viris redundantibus a contemplatione dicit memoriam suavitatis tue eructabunt. tunc preter gracias gratum

facere infusum et diffusum, quibus profecit quantum
ad se invenit gratiam effusam per redundantiam necnon
in sibi cura pastorali subiectos, sed in alios per gratiam
spiritus effusam communicationes actuum x. Nulla enim fuit
regio adeo longinqua aut mixta ut dicitur in dyalogo
Severi ipsius discipuli quin cognoverit beatissimum Mar-
tinum et suorum meritorum particeps fuerit. Sic in eo veri-
ficatum est quod dicit salvator Jo. vij: Qui credit in me,
dicit scriptura, flumina de ventre eius fluent aque vive,
scilicet gratie divine, que in suo principio congregit. Hoc autem
dicit de spiritu quem accepturi erant credentes in eum.
Tamen hoc invenit gratiam gratis datam, nam quia a deo
sit ordinata, sed gratia autem datur a deo ad redu-
cendum hominem in deum vel per se ipsum, sic est gratia
gratum faciens per quam homo cum deo coniungitur
sibi gratus, ad Ephesios primo: Gratificavit nos in
filio suo. Secundum dicitur gratie sunt que supra habilitatem
dantur nobis vel datur gratia homini ad hoc ut coo-
peretur ad reductionem aliorum in deum exterius
operando, et ista dicitur gratia gratis data, i.
ad Cor. xij: manifestatio spiritus datur ad utili-
tatem. Sic beatissimus Martinus recepit gratie ple-
nitudinem, quam effundit tam in sibi coevos et
contemporaneos quam in posteriores etiam per descensum
spiritus sancti in signo sensibili, ut puta in specie ig-
nis, sicut dum sacrum offerret globus igneus des-
cendit super caput eius, et cum imponeret manus
super Maximinum episcopum ... ordine ponti-
ficali consecrandum, spiritus sanctus in specie columbe descendit
super ipsum Maximinum, et ob hoc dictus est beatissimus
Martinus par apostolis vocatione sensibili
spiritus sancti super eum apparitione et miraculorum
operatione. Cum tanta deus gratiam in eo cumula-
bit, ut non minora quam dudum per apostolos sig-
na et prodigia patrarentur. Nam ut verus
Christi imitator tres mortuos in fide deifice
Trinitatis suscitavit, leprosum solo osculo sana-
vit, diversis langworibus laborantes salutari re-
medio sublevavit, imperio ab obsessis corpori-
bus demones effugavit, quos semper habuit
sibi infestissimos; sed deus tantam sibi gratiam con-
tulit, quod sub quacumque effigie seu ymagine sibi
appareret, eos cognovit et propriis nominibus eos
increpabat. Elementa, arbores et animalia irrati-
onabilia quandoque sibi obedierunt, ut ... in eius
legenda de hoc plurimum testatur. Quod homines si-
bi non obediebant, et quod tanta homines cecita-
te non cognoscebant, ideo apostoli visitaverunt
eum tamquam compatrem Petrus et Paulus, etiam
virgines Agnes et Tecla, quod fuit virgo corpore
et mente. Profecit enim per gratiam sibi datam
ad contemporaneos errores exstirpando, mores
reformando, et inter dissidentes pacem fa-
ciendo. Exstirpavit enim errores ydolatrie et
heresis arriane, quibus suo tempore penitus
totus orbis erat infectus. Sicut miles veri-
tus Christi non est passus quod honor regis sui scilicet
dei alteri creature exhiberetur per ydola-
triam; et ideo vana ydola et alia quecumque ad
ydolatriam pertinentia destruxit et ecclesias
titulos erexit. Similiter zelo fidei succensus, quia
gravissimum est quod quis violet fidem susceptam
ei renunciando et apostatando; nam melius
erat veritatem non agnoscere quam post agnitam
retrorsum abire, ij Petri ij. Heresim arria-
nam expugnavit, et ei pene solus restitit,
illique ipsa ut ait Ambrosius subiaceant. Propter
hoc exstirpanda multas pertulit iniurias,
plurimos sustinuit labores, multis periculis
se exposuit, sepe durissimos cesus flagellis,
exilium passus, iniuriis et opprobriis lacessitus,
sepius ad mortem impetitus, ad quam pluries
sponte se obtulit. Ideo merito dictus est mar-
tirus qui martirium vivus si non effectu subiit,
desiderio passionis tamen plures affectu devo-
tione voluntarie et spontanee oblationis;
ideo dicit ecclesia: O sanctissima anima etc. Et divina pro-
tegente ipsum gratia a maximis periculis
liberatus est; et qui in ipsum fremebat divi-
ne divina percussus se confitebatur. Cum se non
manu in maioris periculis habere securita-
tem, quia in illis dicebat divinam virtu-
tem iniquam abesse, in qua confidens signaculo
fidei munitus, non galea aut clipeo protectus,
inermis se obtulit hostium cuneos penetrare.
Secundum angelos etiam dei habuit sibi familia-
res, cives ipsum consolantes, protegentes, cum eodem
familiariter colloquentes, secreta revelantes,
vota sua deo offerentes, et inde sibi munera pro-
missa deferentes, ut de professis monachis
quas de celo sibi apportaverunt ipsum induentes
postquam data pauperi sua veste ac accepta
alia cuius manice cubitum non tangebat, in qua
officium divinum celebrabat. Nonnumquam laboravit
pro morum reformatione zelo iustitie. Quorum de-
formitas provenit ex tumore superbie, ra-
core malitie, langwore concupiscentie et
ardore avaritie. Hec sunt quatuor cornua que
ventilaverunt Iudam et Israhel, que quatuor malleo
divine virtutis et gratie ipse faber conteret.
Unde continet Zach. i. Hec sunt eruca, locusta, bru-
chus et rubigo, que fructus terre ... comedunt
sicut scribitur flagello divine virtutis effugantur,
Johelis i. Hec sunt quatuor bestie grandes que
surrexerunt de mari et interiora ... ferebant
tacentem magnam Dan. vij. Que ipse cornua pari
in magna ostendentis altitudine ad nichil
redegit. Hec sunt quatuor reges qui quinque re-
ges subiugaverunt, scilicet quinque sensus corporis hu-
mani; et ipse cum sua familia hoc est cum disci-
pulis quos perfecit in sanctitate vite, eos ut
alter Abraham vicit, cuius ipse fuit verus imi-
tator exiens de terra et cognatione sua se ab
infidelibus separando, cultum dei ampliando, ut
innumerabilem filiorum spiritualium multitudinem ge-
nerando, ideo merito sinus Abrahe dicitur eum
suscepisse que est beatorum requies, ad quam
nullus pervenit nisi merito fidei, cuius exem-
plum et signum datum est in Abraham. Tumorem
superbie qui venit ex duobus, ex appetitu pro-
prie excellentie et contemptu aliene obedientie,
ipse reformavit per profundam humilitatem et debi-
tam obedientiam, quas docuit verbo et exemplo. Re-
nuit, nunquam in eo deus tantam gratiam po-
suisset nisi perfecte humilis fuisset. Latrine quod
ad servitiores tanto maiore aque habunda
ciam suscipiunt ipse propter sui maiorem humilitatem
recusavit maiores ordines suscipere a
beato Hilario non reputans se dignum. Ro-
tatus autem ex duobus vel dissolvi et esse cum
Christo quod summe desiderabat ut alter apostolus,
vel manere propter maiorem caritatem et compassi-
onem quam habebat ad discipulos quos
videbat turbatos ex sua morte per eius presentia
sua dissolutione, ne pastore absente invade-
rent eos lupi rapaces; propter quod sponte se
offerebat novum subire certamen, et nimio labore
sustinere et retardari ab illa tam diu desidera-
ta eterne patrie mansione dei et beatorum spirituum
societate, se submisit divine voluntati ex maiori
sui obedientia. Rancoris malitiam reformavit
per maximam mititatem motum irascibilis sub-
mittens regule rationis et divine legis adeo quod
a propriis discipulis inprimis sepe ledebatur. Nam
cum homo dyabolo suggerente a Bricio mille con-
tumeliis ... nullam tamen unquam ab hoc a suo con-
sortio repulit aut iratus tumultuo; ideo in-
de et lenitate sua sciret illud divus. Langworem concupis-
centie reformavit per veram castitatem et
vite austeritatem, quod venerem fugiens aspectum
colloquia ac mulierum consortia, corporis viribus
destitutus in cilicio et cinere iacebat, nec sineb-
at vile stramentum sibi supponi, constitutus alterius
dum non debere mori, et si aliud daret exemplum
ipse peccaret, nec sinebat corpus relevari so-
la lateris mutatione. Ardorem avaritie re-
formavit per veram paupertatem quam tenuit,
misericordiam quam coluit a deo, quod nullum unquam
munus vel crucem recepit, ut alter Samuel
de quo i Reg. [...] xij, et per maximam misericordiam quam
pauperibus exhibuit, non solum volentibus et
patientibus auxilium ferendo, sed concupientibus
et renitentibus, ut de duobus paliciis quos
invitos curavit, multos dies et noctes duxit
in sepibus iacens cilicio et cinere ad portas pro
cipuum et tandem pro redemptione captivorum,
ut ait in eius legenda. Erroribus vero exstir-
patis et moribus reformatis in opere pa-
cificavit suos voluit laboris consumare, sed
cuius enim prescito spiritus finem dierum suorum
imminere, sicut eodem spiritu senserat Bri-
cium ab eo absentem sibi preparari; cum dicit no-
ve amicos meos ad os tum quo vivo quereti
de me dixisti, si illum delirum querens propter
eius relicto solito velut amens respicit, audiens
clericos Candatensis ecclesie inter se dissidentes, eos
adiit ut verus filius dei et pacificavit, pa-
ce reformata in pace quievit, ut per morum
reformationem acquisita consciencie puritate sequitur
affectionis tranquillitatis per pacem dei omnem hu-
manum sensum exsuperantem, et inde ad pacem celestem

patrie transiret. Ubi graciam recepit preuenientem gloriosam conuersacionem facientem, quia deus ipsum presciuit conformem fieri ymagini filii sui per eternam electionem, vocauit ad fidem, iustificauit per graciam gratum facientem, magnificauit per graciam proficientem, et glorificauit per graciam consummantem, dando ei graciam secundum mensuram donacionis Christi, bonam in sua vocacione, confertam in sua iustificacione, coagitatam et sancta religione, supereffluentem in profectu, et supereffluentem in sua glorificacione. Isti sunt gradus scale Iacob, cuius cacumen celum tangit, cuius sanctissima spiritus [illegible] possidet. Isti sunt gradus per quos ascendit ad celestem thronum Salomonis, in quo sedet rex sapientissimus, pacificus, amorosissimus, ut sponsus speciosissimus et desiderabilis [illegible], quem desiderant angeli prospicere, ad quem sicut ad fontem viuum suspirauit sanctissima Martini anima, sicut ceruus desiderat ad fontes aquarum. Nec oculis ac manibus aut mente semper erat intentus, estimans nunquam quietum esse suum desiderium donec illuc peruenisset ubi sine fine [illegible]. O felix Panonia que talem filium genuit, Ytalia que ipsum nutriuit, Almania et Gallia que ipsum specialem patronum habuerunt, beata Turonica prouincia que tantum presulem habere meruit, et tu beatissimi Martini Turonensis ecclesia beatissima, in qua tam sanctum et gloriosum corpus requiescit. Beati uniuersi populi qui hunc [illegible]. O felix mater Christi sponsa sancta mater ecclesia, si talibus esses predita pastoribus, qui essent moribus compositi, discipline subiecti, fide catholici, concordes ad pacem, conformes ad virtutem, necnon reformatores, qui se in extirpandis erroribus et reformandis moribus Martinum exhiberent, in quibus non vigeret auaricia, superaret superbia, [illegible] ambicio, predominaretur ypocrisia, resideret iniquitas, quos miseros non duceret ad perdicionem triplex funiculus qui difficile rumpitur, quia in [illegible] intrant in [illegible] et [illegible]. Nunc aut nunquam quis per suam vitam aut conditorem auaricia, luxuria aut quodcumque iniquitatis genus deserit, sed eorum miserabilis vita et subditorum perdicio [illegible] et

pendiis ecclesie abutuntur. Unde [illegible] pompas et fastus quod sacrilegis [illegible] ecclesie est expendium. Si tales essent Martino conformes, nam in omnibus deum inuenirent, non ad vendendum vel emendum in nundinis sine [illegible], et [illegible] non ad secularia, et [illegible] non lapsi essent, negocia causas dei et ecclesie non negligerent, nec ad actiones viles [illegible] et infructuosas se transferrent, per quas sacerdotum vita olim virtutibus clara et gloriosa nunc videtur reproba et ignominia plena. [illegible] loco pastoris ponitur qui per symoniam conscendit ad gradum honoris, non loco [illegible] qui [illegible] esset, non loco intercessoris qui [illegible] ingratitudinibus magis potest deum irritare quam placare, non sit. Sed aspiremus ad beatissimum Martinum, qui per graciam supereffluentem [illegible] in beata patria assecutus est [illegible] de loco imo ad celi celsitudinem, de statu despecto mendico ad celi ubertatem, de statu [illegible] ad beatorum spirituum honorem gloriosum. Quia Martinus [illegible] hic pauper et modicus celum diues ingreditur, ympnis celestibus honoratur. Nobis [illegible] qui est speculum tocius ecclesie plurimum profecit, qui est speculum sine labe [illegible] mundissimum, speciosissimum, [illegible], in quo maculas nostras aspicientes [illegible] abstergere possimus. Eius vitam purissimam [illegible] puritatis testimonium perhibebat cum spiritum volens deo reddere hosti dicebat: Quid hic astas cruenta bestia? nichil in me funesti reperies, Abrahe me sinus suscipiet. Hoc testimonium [illegible] sine conscientie erat sibi magna gloria [illegible] que de eo lege nulli creditur [illegible] vero amore vel adeo dignus sit [illegible] aliquibus ex speciali priuilegio reuelatur ut [illegible] ciuitatis gaudiorum eternorum in eis [illegible] ad opera magnifica [illegible] animatur, ut [illegible] aduersa paciencia sustineat, ut de beato Paulo [illegible] dictum est: Paule, sufficit tibi gracia mea. Proponitur eciam nobis beatissimus Martinus ut exemplar tocius virtutis et [illegible] perfectissimum ad imitandum saluberrimum. Ipse enim [illegible] quamdiu tempore vixit est in terris et conuersatus [illegible], sed habitus non declinauit neque ad dexteram neque ad sinistram, sed viam tenuit [illegible]

relinques nobis virtutum vestigia per que et nos ambulemus. Ipsum cum diuina gracia ad celestis [illegible] exemplar formauit pro plenitudine virtutum tam in vita pure actiua ut in statu militari, quam pure contemplatiua ut in statu religionis, quam in mixta ut in statu prelacionis. Qui cum [illegible] nobis nunquam refrigescat caritatis [illegible] cum esset in terris de sua salute sollicitus [illegible] miseris et egentibus opem ferens, qui bona tanta ecclesie contulit, nunc forcius hoc facit cum iam assistit ante fontem diuine misericordie in illa eterna patria, quia eius caritatem non minuit sed augmentauit, ubi plene omnes cognoscit nostras necessitates. Ideo securissime sibi non [illegible] formare ecclesie secundum exemplar quod [illegible] in hoc gloriosissimo sancto, quod in monte perfectionis monstratum est, ut suos ordinem quem ipse tenuit [illegible] de diuina misericordia et gracia que sibi [illegible] tot [illegible] operibus non desint, que sibi [illegible] est, tu posuisti manum ad forcia. [illegible] precepto dilecto rethe ecclesie malum secula [illegible] potentie ad reges et principes pacificandos, sed tu [illegible] in altitudinem maris pene totum [illegible] dimersit te, sed diuina fauente gracia post tempestatem facta est tranquillitas, et capti sunt magni pisces, qui se rethi ecclesie sub [illegible], quo eciam capti sunt maiorum principes Constantinus et alii, qui ecclesiam dotauerunt et suam potestatem ipsius famulari fecerunt ad defensionem fidei catholice et ipsius ecclesie. [illegible] eciam rethe ecclesie multum spiritualis [illegible] de quo [illegible] altitudinem celi quos [illegible] est ipsa eciam ecclesia tetendit rethe sue ad mundi sapientes, Paulum, Dyonisium, Augustinum, Ambrosium, quos cepit et qui multa bona sibi contulerunt, quod non fecisti ad Grecos ad Bohemos. [illegible] rethe malum conuersa virtuosa [illegible] quod eciam [illegible] multos magnos morbos [illegible] ad se traxit, Magdalenam, Petrum et Matheum et [illegible], quod et modo factum est [illegible] laborans pauco prendidisti [illegible] dei gracia meritis et auxilio beatissimi Martini [illegible] triumphant [illegible] ecclesie, sicut hinc [illegible] synodi vocacio fuit [illegible]

profectus erit fructuosus et exitus gloriosus, non obstante suppositorum paucitate et aduersancium multitudine, quia non in multitudine exercitus victoria belli, sed de celo est fortitudo a deo, cui non refert vincere in multis siue in paucis. Sic maximam fecit in ecclesia dei reformacionem per beatissimum Martinum cum paucis contemporaneis Hilario et Ambrosio, cum essent qui figura fuerunt illius que ipsius [illegible] breui paucissimi [illegible] eius [illegible] de gente ingentem de populo ad [illegible] alterum non reliquit eis deus hominem nocere, sed corripuit pro eis reges. Sic a principio huius sancte congregacionis misit plures ambasiatas ad diuersas gentes eciam extra regnum ecclesie, sed ad Grecos et Bohemos, qui sunt extra vnitatem ecclesie, et [illegible] permisit eis homines nocere [illegible] concilii [illegible] ut suos mitteret. Ora beatissime confessor Martine ecclesie nostre tam fideles [illegible] petimus ut tuis sacris meritis [illegible] ecclesia a deo quod procedat.

Gracia incipiens, proficiens, perficiens. Gracia preueniens, subsequens. Gracia infusa, diffusa, effusa. Gracia predestinacionis, vocacionis, iustificacionis, magnificacionis, glorificacionis. Gracia operans, cooperans. Gracia gratum faciens, gratis data. Secundum mensuram bonam, confertam, coagitatam, effluentem, supereffluentem. Gracia specialis, gracia adopcionis. Signa glorificacionis gloriosi beatissimi Martini [illegible] mortis siue de spiritu dissolucionis [illegible] summa obediencia voluntatis paterne [illegible] conpassionis [illegible]. Signa concomitancia feruor oracionis [illegible] austeritas [illegible] serenitatis [illegible] constancie. Signa sequencia corporis ex animi [illegible] clara [illegible] hu[illegible] memoriam et [illegible] noticia [illegible] obsequiosa reuerencia suis hominibus [illegible] vidента ad celum eleuacio manifesta; hec testantur sua legenda probant innumera miracula

Medius vestrum stetit. Verba sunt sacre scrip-
ture et habentur Jo. i. ca. et sunt in ordi-
natione Romane curie in adventu hodierno sancte
inter ceteras principum conditiones de quibus
plura nobis tradidit antiquitas presertim quod di-
cit preses quidam ex quorumdam veterum scriptis
comprehendere valeo duo maxime requiri scilicet brevi-
loquium scilicet et modestia que duo attingere
videbitur, non consilius poeta qui ait sit
breviter dicendo vultu de inmissa professum brevis
professum en breviloquium vultu de inmissa
en verecundia sive modestia. Ex quibus decet
ut arbitror eum qui coram rege loquitur preesse
has duas conditiones assumere deberet, quam-
vis enim ipse qui loquitur rex non sit attende tamen
debet quis est ad quem loquitur. Ante palla-
dio pro plena prudentie est eam nunc locuturus
e personam. Licet ego supremas sublimissimasque
personas tantorum clarissimorum virorum existi-
mans non pro magnitudine rerum de quibus
locuturus sum sed pro reverentia eorum ad
quos loquor nitor esse breviloquus mo-
dis multis fierem cogito autem et tum magnitudi-
ne humilitatem et tum celeritate clementiam
more illius antiqui declamatoris qui co-
ram imperatore Romano degens orationis
incipit Cesar qui apud te loqui auderet
magnitudinem tuam ignoraret qui non auderet hu-
manitatem tuam. Merito profecto mi accidit
ut quantum vestra magnitudine gloriosissimi
patres confundor ac terreor tantum humanitate
reficior et conforter ad dicendum per alme
virginis matris intervenientiam cuius refugium
ut primus mos est meum adire libeat cum devo-
tione mente pia dicendo Ave maria.

Profundum ac pene impenetrabile pulcre
visionis oraculum per celestium hac ipsa die a
magno Jo. baptista in medio instituit populi
concione posito ... cum iussis ad se inductor
legatis de se plura negasset sed vocem clamantis
in deserto affirmasset hoc modum existimari
divina iustitia proponendum quodobrem indigna-
ti ei de suo officio questionem fecerunt et dargu-
endo ut quid baptizas. Recogitantes quidem
responsum ad inductores principes referre posse
Johannes autem divine imbutus tandem doctri-
na tale reddidit: ego baptizo vos in aqua, me-
dius vestrum stetit etc. In quo responso ego
non tamen Joh. significatum quid verbi incar-
nati baptismum medio et illius instituti a suo
baptismo et illius veri baptismi operatio longe
differre manifestabat dicens in sua eodem
... ut manifestaret ipsi
... propterea ut manifestaret ipsi
ego veni in aqua baptizans, quantum ipsius
verbi influentia et intimitate generalem
quod medius sit audivi quod virtutem reparatricem
virtualem quam verbum ac verum conservat
stabilitatem quam actuale. Ideo stetit in
stabilitatem quam actuale ideo stetit in-
thematis exigentia tadope sic dicebo. Et
si fiore pagine volumina solerti indagine per
scrutanti innotescat medium intimitatem
quandam extremorum ex proprietate vocabu-
li denotare ligatque dum esse intime mag-
me potentem deberet creatura per essentiam
potentiam et presentiam, tamen moyses populum he-
breorum diffidentem ac in mandatis pene desi-
pientem consolabatur, cuius confortabat
dicens: dominus deus tuus in medio tui est Deut.
vii. Nichilominus tamen ipsum verbum increatum
inter divinas personas in trinitate medium
inter ... personas in trinitate ...
spiritum ... singulariorisque ...
plectendo. Est in eo quodam speciali ...
dum, ... virtus, ... intimitas, ipso medi-
ante transire. In me omnis gratia vie et veritatis
In me omnis spes vite et virtutis transire
ad me omnes qui concupiscitis me in ecclesiastico
xxiiii ca. Ac si dicat quandam glo ... ecclesia
in me ... intimior ... vita et in
in me quia sum intimior ... vita et vir-
tute transite pro vestra utilitate, sed non
solum intimum sum gratia ... essentialiter omnibus
esse quadruplicem inestimabilem profunde
tamen ysa. propheta ut impossibilem ad i...
nostrique unde ... generationem eius quis
enarrabit ysa. liii. sed etiam generationem temporalem
et inestimabilem unitate etiam plus sed propha-

Joh. solus ut ... ... se existimant
indignum in hodierno ... ... Nichil autem
creaturis ... comprehendi ... a quoquam ...
posse nisi ipsum verbum divinum intimum non sit probat
per Aug. di. ... intimior ... continuo confessionum ... illa
... verbi ... dilectus iste Paulus
apostolus ... plenus de, in qua omnis
perfectio ... in ... fundata ... ipso constare
demonstratur dicens ipse est in quo sumus vivimus
et movemur. In qua autem verbi triplice
... perfectionem primordialem, medialem
... creaturarum ... altissimi
... verba replicando.
Ipse enim est expressio primordialis ...
... comprehendit ... in tanta infinitate
ut ... possit dicere ego in altissimis
... in actu ... generationis expressa habito
... Ideo ... in quo sumus. Nec mirum ... tale ...
... dat creature in verbo ... consubstan-
tialitatem ... per Aug. hoc ... sit
... quod ... in eo ... dominus tribuit ...
... pro quo ... illud
dominus possedit me ab initio viarum suarum etc. et in
delectabar per singulas dies ludens coram eo ...
temporis. Prov. viii. ... formalem actualitate ...
ut dicat Aug. ... creatura ideo ... effectiva
... talis ... ab initio ...
... sunt ... quasi ...
... quod de verbo dicitur ...
... expressione ... primordialem
... per Aug. cum dicit non aliter
... quam ... reddens
super Gen. ad litteram. ... in quo vivimus nec
... expressio primordialis ...
esse actu medialem ... processionibus rebus
... et vivere ...
quod sunt ... in ipso vita erat Jo. i. Unde per Aug.
de eodem mediali actu quod ... per verbum
... et verbum est ... omnis operis. Sed
... processio voluntaria ...
naturalem sicut voluntas ... et est argumentum
... actu medialem completiue ...
... apostolus de verbo ex ipso per ipsum

et in ipso sunt omnia ad Ro. xi. que verba et si totam
trinitatem exprimere videantur ... aliquorum doctorum
expositorem ut ex ipso patre per ipsum filium in ipso spi-
ritu sancto, ipsa tamen verba verbo simpliciter competunt
quia ex ipso processive in ipso ... ...
res habent esse. Unde ipsum verbum ... actus finalis
describe incarnationis nature humane ... ...
... redeundo. Jo. apoc. io. supra addit et in quo
movemur. De quo actu finatiuo per Aug. dicebat
beatitudinis verbum est et eterne requiei et omnis
appetitus finis boni ... nulli alio quam se sibi
adherere sed ... potens est in via ut tandem ei per-
fecte ... in patria de ti. dei. Ad hoc pro-
positum loquitur Damascenus ... se ...
hominis usque ad homines ... omni ... reduceret
i. 3. de f. c. 3. Certe igitur quod in ipso sumus vivi-
mus et movemur ipsum quod verbum in nobis medium
intimum ... ... mediatorum ...
... sicut ... in medio ... gigni-
dam ... medium ... ...
et ... in misterio ... reparationis ...
medium servare disponit quia in equinoctio ...
... ut in martio ... medio
ac ubi venit plenitudo temporis misit deus filium
suum ad gal. iiii. In medio noctis nasci. Et nox
in medio cursu iter habet Sap. xviii. In medio dom-
... Abacuc iii. In medio discipulorum
administrare luc. xxii. In medio doctorum disputa-
re luc. ii. In medio ... ambulare Jo. viii. In
medio latronum crucifigi Jo. xix. In medio dis-
cipulorum manifestari luc. xxiiii. In medio mundi
salutem operari ps. lxxiiii. In medio candelabro-
rum post ascensionem adorari Apoc. i. Sed ...
... non est ambiguum ... verbum ... ac-
tibus reparationis medium semper servare ...
declarandum restat. Cum enim medium sit ... apcior
ad instruendum, virtus potior ad influendum, neque
fortior ad ... ad ...
durabilior ... verbo ... nove
conversationis inspiratio status ... affectionis
reformatio ... care dilectionis ...
... corruptionis, quia ad hoc caro factum est
ut salutem quam ... ...
valeret ideo ... ut medium ... Sed ...
de medio ... ...
sunt et quia ipsum verbum ... ...

iam paulo ante quodammodo singulari prerogativa intima
Ideo secundum tropologiam hoc restat declarandum. Sane cum
angelus ad gedeonem missus ei dixit: Dominus tecum
virorum fortissime, Iudicum vi. Et hic gedeon congruus
interpretatione viros perfectos et spiritu fortissimos
designet, interpretatur enim circumiens in utero, et quod
perfecti et contemplativi intra illum paterne sere-
nitatis uterum et amando circumeunt singulari-
que gratia palmis digni sunt et censentur. Ideo secundum
talem intimam intimatur quorum personam gerit sacer-
dos in missa salutando populum dicendo: Dominus vobiscum cum inde
et cum spiritu tuo, ubi per spiritum secundum quod glossa intelli-
gitur intimum. Nec enim sufficit facere sacerdotem tanti
mysterii sacra tractantem quod dominus sit secum illo quo-
modo primo, nec etiam per eam gratiam sicut est
cum omnibus fidelibus quos prius allocutus fuerat
dicendo: Dominus vobiscum, secundum non solum sit et tecum secundum
et cum spiritu tuo, quasi dicat: dominus sit tecum non sicut no-
biscum sed plus quam nobiscum et intimiori subli-
miori quam nobiscum, per eundem quoque modum
prout Augustinus in sermone de annuntiatione, ubi premittit angeli
loquentis ad beatam virginem dicit: Dominus tecum, non
sicut mecum. Dominus tecum sed plus quam mecum, quem
insuper modum expressius beatus Bernardus super Cantica
tangit dicens: Non animo contenta erit anima sic affecta
et sic dilecta quam sic publica sponsi sicut ceteris
nisi et speciali prerogativa intimis illum affectibus
atque illi ipsis medullis cordis celitus illapsus
suscitat habeatque presto quem desiderat non figuratum
sed infusum, non apparentem sed afficientem, nec dubium
quin eo iocundiorem quo intus non foris quod
et dicitur: et cum spiritu tuo. Unde paulisper redeo importat
intimiorem et sublimiorem modum adesse presen-
tie quo dominus est cum perfectis que etiam responsio
scripta est 2a ad Thymotheum iiii dicente apostolo: Et dominus quidem
Jhesus Christus cum spiritu tuo. Hunc denique modum divi-
ne presentie expertus fuerat anima Hugonis de sancto Vic-
tore cum diceret: Quid est illud dulce quod in eius
recordatione aliquando me tangere solet et tam ve-
hementer atque suaviter afficere, ut iam tota
quodammodo a memetipsa alienari et abstrahi
quo nescio incipiam exhilarata conscientia, ob
livionem venit preteritorum malorum meorum, cor il-
luminatur, desideria iocundantur, iamque alibi nescio
ubi me esse video et quasi quibusdam amplexibus
amoris intus teneor sed nescio quid sit etc.

semper retinere et nunquam perdere toto animo
[illegible] labore sit semper esse vellet, nec minus
verbum eternum sit in me tale medium sicut sol
inter sydera ut eas illuminet, sicut flos inter lilia
ut eas decoret, sicut princeps inter milites ut
eos roboret, sicut magister inter discipulos ut eos in pace
informet, sicut pater inter filios ut eos in pace
concordet, sicut cor intra membra, sicut ver-
bum inter potentias ut eas vivificet, sicut anima ut
eas ad gratum effectum inducat. Ideo merito
hanc intimitatem mediator illum propheta Io-
hannes expressit velle dicentis: exortum est expectandum
ut responderet: medius vestrum quod fuit presentiam
cum respondeat medius. Ideo ad hoc respondendo
[illegible] Ut autem terriorem de hoc responso
notitiam comparemus alia quedam animo accommoda
cogitare ac conferre nos admonet pro ipsum prorsus
possessionum virium et ut ad vera secretiora pene-
trantes inducat. Neque enim estimandum videtur
hanc talem secundum hanc huius rationem ad maiores in
quorum medio unum Christus conversabatur velle referre
re. Sed insuper spirituali quadam relatione ad nostram
ferri voluisse, quibus ex hoc nostram nobilitatem
animique capacitatem pretendere rogerem, itaque secundum
advertendo quod profecto in ipso latet ... quod
quia diligenter ac breviter explicabo, quamquam
anima hominis eternorum capax sit huius intime
dignitatis capacitatem per possessionem presentie virium
verbo medio advertimus Johannem denotasse
videndum non est sed curius inquirendum, quomodo
infinitum et eternum a finito et quodammodo temporali ca-
pi detineri quod possit. Sed ubi animi magnitudinem
capacitatemque pretendimus profecto nichil est quod
difficultatem pariat que non de facili solvatur.
Nempe cum anima omni perfectionis subalterne ut pu-
ta sapientie scientie providentie gubernatio-
nis presidentie dei super omnia que circa hominem et
intra se sit capax, ipsius tribus personis dicentibus
faciamus hominem ad ymaginem et similitudinem nostram
Genesis i. Ita etiam ut presit omnibus volucribus
animalibus piscibus maris, unde etiam propheta cum
questionisset: quid est homo quod magnificas eum
quia minuisti eum paulominus ab angelis, hoc de-
notans adiecit: Omnia subiecisti sub pedibus eius
psalmus viii. Insuper quod cum in eius hominis magnitudine
sit similitudo totius entis, intime continens uni-
versitatem entium quod ex eius omnibus entis [illegible] illius

aut illius aut ipsius precise comprehendi potest
sed absolute, unde gratius motus est hominem appel-
lari hominem microcosmum. Et Avicenna hac con-
sideratione motus aut perfectio anime rationalis
est ut fiat seculum intellectuale et describatur in ea
forma totius universi, metaphisice ca. vii. Quare pre-
mittens mens est omnium rerum similitudo. Sed confessionum
quis denique pendere poterit quomodo anima ... loco
augustatur, nec secundum coartatur, et ita principaliter
... marina et preterita et futura sicut patria no-
gnoscitur ad ipsius magnitudinem procul dubio non
ignorabit, cuius ad partem prout Augustinus cum admi-
raretur ait: magna vis est memorie, magna
nimis domine deus meus penetrale amplum et in-
finitum, quis ad fundum eius pervenit, et vis est
hec animi mei atque ad meam naturam pertinet, confessionum x.
Nec ego ipse capio totum quod sum. Quo animo
adhabendum secum ipsum Augustinus est et infra quare
tunc homines admirari alta montium ingentesque
fluctus maris et latissimos lapsus fluminum
grossosque sydera et relinquere se ipsos eodem inducunt
de omnibus sciendis liberalibus et iterum inquit
magna vis est memoria nescio quid horrendum
deus meus profunda et infinita multiplicitas et
hoc animus meus est et hoc ego ipse sum, confessionum x.
[illegible] ad considerationem expandit inde et nos
inducit Ysidorus: O homo quid miraris syderis
altitudinem et profunditatem maris, animum tuum
abyssum intra et mirare si potes, h. c. de summo
bono. Hanc insuper admirans propheta Baruch
clamabat: O israhel quam magna est domus
dei quam inhabitant, dicitur Baruch, et ingens locus
possessio eius, de quo etiam Macrobius nichil
est magnum preter animum magnum cui magnum nichil
est magnum. Porro cum ea que iam dicta sunt alie-
na et pene a prius corporalibus creaturis re-
motiora conveniunt, merito in admirationem venit cur hec
capax et magnitudo singularis in creatione se-
cundum a ceteris creaturis corporalibus collata
sint. Sed ex hoc ipso profundi perscrutanti singu-
laris dei dilectio ac ipsius hominis pene infinita
nobilitas in ipsa creatione occurrere videntur.
Cum enim cetere creature corporales produc-
te ad similitudinem eius quod in deo est habeatque
essentias et deitas rationes specie ambientem

distinctas in natura. Natura autem rationalis ut susceptivo
singulari dei dignatione potest habere secundum ipsum deum similitudinem
quam aliquid quod in deo sit ydeale, ideo eo quod
tibi ut sit est omnia fieri non hoc aut hac tracta ad
speciem. Ideo secundum philosophus homo est quodammodo omnia
in 3. de anima, nec valo dicere quod homo ydeam in deo
non habeat ut cetere creature, sed non detracta
ad unam ydeam simpliciter, quia quodammodo complectitur
omnes ydeas ad similitudinem dei ad quam creatus
est. Ideo prout Augustinus dixit quod mens nostra a deo nulla
interiacente creatura formatur, et quamvis hec de
quibus iam immediate naturalem videntur decla-
rare nobilitatem, eminentiori tamen et altiori nobi-
litate potentie anime significantur in gratuitis, dum
voluntas per contemptum omnium terrenorum propter deum
et omnium creaturarum prelatus et per manuductionem
intrat omnium creaturarum in deum diligit, quod melius
est et per memorie divinorum iugem meditationem
firmiter stabilitur in deo. Unde prout Augustinus cum per
omnes creaturas deum investigasset eumque tandem
in suo animo reperisset in hec prorupit verba: Sero
te amavi pulchritudo mea tam antiqua et tam nova et
ego foras et ibi te querebam quod tu imples celum et terram
et quia tu plenus non sum ideo oneri mihi sum,
que autem anima de similitudine dei ut supra prout Augustinus
dixisti quod secundum glorabitur dilectione cum ea
naturali et gratuita quia cum ceteris creaturis
recipiat. Sed autem quia cum deo quilibet modus
et omnia inequalibet et propter qualibet et inde concernens
diligere concipit singularitatem dei dilectionis
in se ipso confirmari ... Unde venerabilis Hu-
go nichil enim privilegio singularis amoris tui
societas bonorum prescribit quod sponsus tuus in om-
nibus diligit te quos diligit preter te, et pro hoc
singulariter et unice diligit te quod nichil diligit
sine te, in de arra anime. Multo difficilior quod animum
perpulsare videtur quo amor cum omnibus possit
dici singularis cum omne divisum in plura minus
consistet in singulis et virtus unita fortior
sit se ipsa dispersa. Verum quia amor carnalis
totus et divisus in omnibus minor consistit singu-
laritatem abiciat ut quarta probabat, sed hoc interest
inter amorem carnalem et spiritualem praecipue
dere, quia amor dei vere sinceriter divinus omnino uni-
cus est et indivisibilis. Unde deus unice cuncta dili-

quare idem hugo ubi supra iste inquit amor divi
nus est non privatus solus non solitarius princi
palis nec divisus communis et singularis cunctorum
singulus et singulorum totus nec participatur
detrimento nec usu consumitur nec tempore veterascit
antiquus et novus affectu desiderabilis experientia
dulcis fructu eternus iocunditate plenus sed
inquieta mens non desinit instare dicens ex
immediate dictis probare videbaris indivisi
bilitatem divini amoris non tamen simplicitatem
nisi eadem ratione singulariter diligat atque
perfectum sicut unius perfectum quod satis ab
scivi apparet nam sicut ydee supreme divine que me
tis omnino sunt simplices et indistincte cum essentia
sicut essentia sed hec eadem etiam important respectus
ad creaturas quarum sunt exemplaria et sic sunt alie
et alie Sic pari modo cum amor dei sit unicus
et simplex ad deum relatus nichil prohibet quo
sit et unice diligi ut tamen respectu hanc et
illam atque ad singularitates hii reperiuntur que in ibi
quod magis probare videntur theologi tractatores
ex donorum dei singularitate quemadmodum abra
he datur fides david mansuetudo salomoni sapientia
sampsoni fortitudo Job patientia petro principa
tus apostolorum paulo apostolatus gentium Johanni
privilegium amoris marie fecunditas virginalis
sic facies creaturalis ad instar facierum corporum
distinctioni proponuntur Unde hugo ex singularitate
provisionis et prudentie hanc singularitatem dilec
tionis videtur concedere dicens certe in videntur circum
inspirationes eius circa me attendo quod si plures
contineret quodammodo nobis ad agat deus nisi
ut mee saluti provideat et ita totum ad custodia
mea occupatum esse video quasi omnium oblitus sit
Sed anima adhuc super est ex queratur cum instan
videatur hominem quem iam parvo momento ex
amoris dei unica et singulari distinctione usque ad
astra extulisti cur in hoc cum deus tocius cogno
bilitatem nimis ditem declarat quibus ut ipse
sua beatitudinem adipisci valeret adminicula
tradidit homines autem congregavit et armavit sine quibus
suam non valet attingere beatitudinem in eius
potestatem non tradidit sed apud se deus conser
navit sicut in vilibus fecit quod de eo scriptum est
sic non est currentis currere nec volentis velle

sed miserantis dei Si crisostomi dicti super illo vide
fide et amplectis ad mentem revocem simile co
gitando cruciare possumus hoc ad hominis profectum venire
quod ex imperfecto esse inclinabat dicit enim Crisostomus
quod creaturam sensibilem armatam et munitam creavit
ut sola uno armamento suam virtudine scitur
valeret hominem autem solum sic disposuit ut in
tus circumspecte et in eo quod infirmiore cum sent
omnibus eo ipso fortiorem cum nolunt esse nisi in re
dicit nam scitur deus quod cognosceret et videre eum
vita eterna sit Ignorare autem et contempnere
eterna dampnatio nec ita infirmum creavit
ut omnino nichil boni facere posset neque fecit omnia et
opera quem omnia fecerat omnibus videretur
deterior nec ita potentem ut creatura sine dei
auxilio ex se facere posset quod vult ut infirmitate
sue indigentie coactus semper veniret habeat de
minimi suum nec mirum iam cum omnis virtutis eius
in deo existit et tamen proch dolor cum suum totum
nichil quanto magis neglegeret si potentiam eius
esset in se ipso Nos igitur infirmitatis nostre neces
sitate coacti votis ad beatitudinem pervenire
ex doctrina crisostomi deum quem nostrum co
lere et honorare debemus ad quod nos inducit
deus cum Johanne per pronomen possessivum et subiun
dicens vestrum vere deus vester dominus deorum est deuteronomii x et
vestrum vere deus vester deus vester exodi vi sicut
deus ego sum dominus deus vester exodi viii Rogate dominum
sanctificate domino deo vestro exodi viii Rogate dominum
deum vestrum exodi x ipse est pro vir et timor
vir ysaie viii vigilate quia nescitis qua hora
dominus vester venturus sit matthei xxiiii date confes
sionem domino deo patrum vestrorum esdre x est et ipse
magister vester
semper commandandus eo quod est magister vester
qui vult docere ut dicitur matthei xxiii est autem
qui vult indulgere ut dicit marci xi est
qui vult promovere ut dicit Jo
hannes pater vester qui vult promovere ut dicit Johannes
xx ascendo ad patrem et est postremo dominus
bonitor ut vitam eternam merentibus tribuat
ut dicitur luce xxiiii et eum verbum eternum adhor
incarnari debuit ut iacet in medio humanitatis
per unionem in medio virginis per gestationem in me
dio doctorum per questionem in medio mentium devotarum
per illapsum et felicem gratis non sed circa Johannis
pro verbi et precursoris incidens ignorantie medio

complete volens reddendo dicebat medius vestrum
quasi stetit certum declarandum Postquam ex prepo
sitionibus claret articulis dei per verbum medium nobis
tamen naturale quamquam gratuitum esse operari quod con
cre sic ambitu loco brevissime pertingendi restat
quo hominum firmitas et stabilitas verbo medio con
firmentur et stabiliretur declarare cum additur
stetit Status enim verbum stabilem est et quamvis sub
sistere insit omnibus suppositis per se intelligentibus
competere videatur subsistere tamen ex se ita compe
tit verbo quod nulli creature convenibile cum quis
talis in quibus causatum ab aliquo dependat
verbum quod quia deus sit in fine perfectionis ut
vult augustinus de trinitate in medio et in verbo unde apparet
quod non accessit sed ex intentione ipse Johannes locutus
est de verbo dicens stetit hoc videtur probare
gregorius super illo Job stetit quidam cuius non
agnoscebam vultum omnis inquit creatura quia
ex nichilo facta est et per se ipsam ad nichilum
tendit non stat sed deficit stare autem solus ne
cessarius est per quem cuncta non transeunte tran
seunt et in quo alia ne transeant continentur
Quid autem hac perpetuate rationabiliter ut predi
ctum verbum incarnatum omnia conservantur in esse gratuito
et spirituali operatione quod per se et ut in duobus
membris dictum est ipsa susceperunt eo operari na
turale nec indigum extitit consenso cum quo iniuste
humanitatem unionem suppositalem assumens dignatus
est ipsam gratuita dignatione regere gubernare
ac conservare ex congruo debere sed ipsum verbum stare
ad tropum appellatio stare admirabile est et ipsum verbum
eternum venit iuvare nos Jo stat in intellec
tum illustrando concupiscibili inordinatas affec
tiones refrenando in irascibili ad suscipiendum
bona animando cum figura pressit in stephano de
quo dicitur cum videret ihesum stare ipsum sic illuminat
quod intuebantur vultum eius tamquam vultum angeli
et non poterant resistere sapientie et spiritui
qui loquebatur ecce sicut lapides torrentis illi
dulces fuerunt ecce certum simulitudo de moyse quod gra
vantibus omnino Sed quia stare regnum est Jo ne mens
in verbum insipiens cadat aut deficiat necesse
est verbum assistere unde Jo vii stabat ihesus et clama
bat et hic ultimo cum discipuli laborarent nichil ce
pissent stabat ihesus in litore et ad verbum eius re

verum multitudinem piscium i psalmo dicit pater
augustinus considerans instabilitatem suam clamat
ad animam quid inte stas et non stas proice te in eum
noli metuere ne subtrahat ut cadas proice te securus
excipiet te et salvabit Ex quibus iam satis in
videntur lovis exigere ut in ipsa verba pro tem
pore accomodata esse intelligantur que non modo ad
divini verbi incarnati extollentiam responsa
fuisse arbitror sed ut iudeorum cecitas et neglige
ntia divino dictu arguerentur cum enim illi non sentirent
ut decet caritate veri salvatoris adventum expec
tarent sed tamen terrena intuebantur ipsum eo parto
nascituro quo non retinet sed mundane christum
amplum dedit ut si nichil medio criter congnoscere
vellent facile ad ipsum verum salvatorem pervenissent ip
sumque medius eorum cum Johanne stare confessi fu
issent salute quam omnibus dare venerat et sibi per
minime ab eo expetituri Vellem quoque ex fratribus
nos qui non tamen verbo sed christiano nomine cen
semur tam celsioris vite forma congnoscimus
ut iudeorum huius sit satis adventus desiderio vi
veremus et ut mundum iam langwentem ac pe
ne expirantem dominus in plurimis pestolante
ut adhuc stantibus fundamentis reverentie eius
senectute collapsa per eo qui semper medius verum
stetit ut spopondisti restitueretis per quam iam
heresibus bohemicis extincti gratisque ad uni
onem ecclesie vocati patrem insuper omnio modica
per unus viribus populo romano intimae restituistis
ecclesie eo mediante reformacio pollicita non
differatis ipso qui semper medius verum stetit
prestante qui in secula seculorum est benedictus
Amen.

Ad perpetuam conciliorum generalium memoriam ac ipsorum ac ipsorum reformacionum fiendarum et constitucionum ac statutorum in eisdem ordinatorum.

Cumque non nulla corrigenda addenda immutanda per vos pater reverendissime domine Iuliane de Cesarinis tituli sancti angeli Cardinalis dignissime et nunc in sacro concilio de consensu universalis ecclesie catholice ad sanctissimi domini nostri Eugenii pape quarti presidentis insistissime tibi scribo tractatum pridem ego toto corde cum zelus domus dei et sponse christi a suis annis decrete virtutis diuturnis urgeat et compellat pro eius iusticia et reformacione agonizare et usque ad mortem pro eius iusticia certare vestre paternitati transmitto non ea decidendo nec meo sensui inherendo, quin immo protestor si meorum maiorum precepta inscius ea revocare cassare annullare publice et occulte et solum id tenere credere et asserere quod tenet credit et asserit sancta mater universalis ecclesia et sancta Romana curia. In primis pro fundamento totius reformacionis noto illam auctoritatem decreti sancti [illegible] tam 96 di. ubi dicitur: Duo sunt quibus principaliter iste mundus regitur auctoritas sacra pontificum et regalis potestas. In quibus tanto gravius est pondus sacerdotum quanto etiam pro ipsis regibus hominum in divino iudicio sunt reddituri racionem. Et hec ibi et hii sunt duo gladii a christo ecclesie in persona petri dati cum dixit petrus christo: Ecce duo gladii hic. Et christus Ihesus dixit: Sufficit. Sunt enim duo gladii quorum unus est temporalis alter est spiritualis ad faciendum vindictam in nacionibus et increpaciones in populis. De primo patet [illegible] apostolum christi vicarius arguere obsecrare increpare delinquentes fideles et ligare ac solvere iuxta commissionem christi mt. [illegible] Secundo ad 2um patet per [illegible] hyspanum ysidorum [illegible] q. [illegible] principes seculi et in c. [illegible] ubi dicitur [illegible] aliter esse tute non possit nisi quod ad divinam [illegible] pertinet et regni ac sacerdotalis defendat auctoritas. Sic igitur iste due potestates debent mundum regere et populum christianum in confessione divina et iusticia pace fide et caritate et quarumque virtute gubernare et de eis racionem in divino examine reddere. Sic igitur ut alios inferiores reforment corrigant et tueantur necesse est quod se ipsos primo reforment per bona exempla et virtutes ne [illegible] ipsorum dicatur: Medice cura te ipsum. Quia cum pastor per abrupta graditur necesse est ut grex ad precipicium [illegible] feratur. A Romana ergo curia et a principibus seu fidelibus est reformacio incipienda in conciliis generalibus et [illegible] qui videntur esse populi prelatis episcopis ac maioribus [illegible] Dicitur vos estis lux mundi et [illegible] luceat lux vestra coram hominibus ut videant opera vestra bona et glorificent patrem vestrum qui in celis est. A Romana ergo curia est reformacio incipienda quia Romana curia est velud luminare maius ad mundi firmamentum et regimen posita [illegible] non [illegible] licite de [illegible] et [illegible] [illegible] in capite totum corpus [illegible] ut dicit [illegible] ij q. vij. Vulnerato namque pastore [illegible] quis curandis omnibus adhibet medicinam aut quem fructum de se producturus est [illegible] ramis radice infecta. 1. q. 1. [illegible] languescente enim capite [illegible] reliqua corporis membra [illegible] tur. 6. q. 1. Non enim sunt [illegible] ij q. vij. Non omnis [illegible] da est amat et scandalis potestas spiritualis et etiam temporalis ut nichil sibi vendicet [illegible] cupiditas que radix est omnium malorum [illegible] ij. in cunctis peccatorum [illegible] illa et pena [illegible] debet esse metus multorum ij. q. vij. [illegible] ab inferioribus ea que inferiores ab eis patiuntur [illegible] ij. q. v. [illegible] reformacio nisi peccatorum et malorum [illegible] et bonorum introductio et legis et mandatorum dei impletio et penitencie susceptio ac vite emendatio quia christus Ihesus [illegible] dicens penitenciam agite appropinquabit enim regnum celorum. A [illegible] ergo duabus potestatibus est incipienda reformacio et exequenda quia istis reformatis [illegible] inferioribus fiet reformacio in [illegible] dictis quia quid quid agitur a prelatis facile [illegible] a subditis ait gregorius.

Sed quia dictum aliqua conscientia [illegible] reformacione querebantur a me [illegible] petere et [illegible] quis est ille qui [illegible] duas potestates habet iurisdictionem ad [illegible] reformandum et corrigendum et precipue spiritualem potestatem cum multi clamant et dicunt de papa [illegible] q. iij. Nemo iudicabit primam sedem que est pape. [illegible] xl. di. Si papa ubi dicitur papa ceteros iudicaturus a nemine iudicatur et nullus est qui dicat sibi cur hoc facis. [illegible] aliorum causas deus voluit [illegible] hominum terminari. Sed sedis istius presulem suo sine questione reservavit arbitrio [illegible] q. iij. Nec et sola Romana ecclesia sua auctoritate debet de omnibus iudicare de ea vero iudicare nulli permittitur. [illegible] q. iij. [illegible] Et de hac correctione et iudicio et reformacione sunt multa alia et dicta sanctorum patrum que causa brevitatis omitto. Ad ista michi [illegible] nichil [illegible] nec [illegible] asserere. Sed solum opiniones doctorum aliquorum de hac materia loquencium [illegible] sunt [illegible]

Quidam enim asserunt quod papa non potest iudicari nec reformari secundum eorum voluntatem suam iudicio publico non solum a quacumque persona universitate particulari immo etiam excepta heresi non potest reformari nec iudicari nec condempnari ab ipso sacro concilio generali quia dicunt quod minor est potestas pape in iurisdictione in divino in correctione in reformacione in auctoritate excommunicatione et clavium ligacione et solucione quam sit potestas universalis ecclesie [illegible] sibi soli datum est a christo: Tu es petrus et super hanc petram etc. et tibi dabo claves regni celorum. Tibi inquit christus primo et principaliter et soli christus quod petro promisit adimplevit dicens: Quodcumque ligaveris etc. et post resurrectionem soli datum est a christo Io. xxi: Pasce oves meas, et primus potestatem a domino suscepit et populos ad fidem christi convertit. [illegible] In novo testamento post christum primo pontificatus datus est in ecclesia ut [illegible] ibidem et Ambro. [illegible] in c. beati petri dicit: Roma principium et caput obtinet nacionum [illegible] petrus caput est totius eius ecclesie eius sedes prima est ad quam maiora negocia sunt referenda [illegible] q. 1. [illegible] mus. Et ideo eius iudicium solus deus sibi reservavit quia vocatus est in plenitudinem potestatis et alie ecclesie sunt vocate in partem sollicitudinis ij. q. vi. decreto. Et multa statuta et decreta conciliorum [illegible] in hiis presertim que fidem non tangunt [illegible] et ab ecclesia tam de iure quam de consuetudine de potestate pape approbata circa [illegible] generalia concilia que generalia concilia nunquam expresse determinaverunt potestatem pape esse inferiorem generalis concilii potestate nec diffinierunt papam Romanum corrigi aut reformari per concilium generale nisi forte esset devius pertinax aut incredulus et remissus immo dixerunt quod nemo iudicabit primam sedem iusticiam temperare desiderantem neque ab augusto nec a toto clero nec a populo iudex iudicabitur. [illegible] q. iij. Nemo. Attento eciam quod solus papa potest et debet convocare generalia concilia quia pastor est generalis in dei ecclesia et ipse prestat auctoritatem conciliis et sine suo beneplacito aut sine sua convocacione si fiant non sunt concilia dicenda sed conciliabula ut in di. [illegible] decretorum [illegible] dicitur. Ex hoc quod papa a conciliis non potest corrigi accusari deponi seu reformari nisi in casu heresis pertinacis [illegible] potestas pape est maior quam universalis ecclesie et quod papa est superior conciliis generalibus in auctoritate in iurisdictione divino et potestate et ideo isti dicunt ista prima opinio dicit quod in statutis et reformacionibus generalium conciliorum papa potest interpretari dispensare et contravenire ac revocare presertim in hiis que fidem non tangunt et hoc de i° articulo.

Secunda opinio est aliquorum doctorum volencium pro utraque parte tam concilii quam pape immaculata et decreta sanctorum patrum [illegible] defendere qui dicunt quod nec papa potest a conciliis reformari corrigi accusari iudicari aut condempnari nec concilia generalia ab ipso papa convocata et per ipsum papam possunt corrigi accusari aut condempnari et ideo dicunt isti quod equalis potestas est pape in reformacione tam in membris quam in capite et in heresibus [illegible] et separatim condempnacione et in quarumque iurisdictione et auctoritate cum potestate universalis ecclesie seu concilii generalis. Quod etiam [illegible] quia papa habet se sicut caput in hoc corpore mistico ecclesie et universalis ecclesia se habet sicut membra et hec due potestates mutuo se debent iuvare defendere fovere [illegible] et reformare quia secundum apostolum unum corpus sumus in christo singuli autem alter alterius membra et nos omnes in unum corpus baptizati sumus et habemus unum deum Ihesum christum unam fidem unum baptisma et unum ovile et unum pastorem. Ideo ad denotandum hanc equalitatem potestatum mutuo se debent iuvare et hoc corporis est edificacio circa [illegible] et fovere dicit apostolus: Alios dedit deus apostolos alios doctores alios prophetas sibi in ecclesia

Vel alios pastores ut sunt magistros scolarum ministe-
rium et edificationem corporis Christi ubi ut quod pa-
pa non potest efficere vel reformare per gladium spi-
ritualis auctoritatem suppleat et reformet universalis ecclesia
per ulteriorem executionem et potestatem et econverso
et hanc potestatem equalem scilicet pape et universalis
ecclesie denotauit Christus ut ipsi dicunt quia apostolis ibidem
congregatis dixit primo petro et quodcumque
ligaueris super terram etc. et in communi apostolis
omnibus dixit quecumque solueritis super terram
etc. etiam apostolis congregatis post resurrectio-
nem cum qui ecclesiam ulterius representabant dixit accipi-
te spiritum sanctum quorum remiseritis etc. hanc etiam
equalem potestatem innuit decretum xxi dist. c.
in nouo ubi dicitur petrus primo potestatem
a domino accepit ceteri vero apostoli quorum loco
successerunt episcopi pari honore et consortio cum eo
potestatem acceperunt quamvis ipsi apostoli inter se hoc vo-
luerunt ut petrus omnibus preesset et cephas id est ca-
put et principium teneret apostolatus quam for-
mam suis successoribus et reliquis tenendam tradi-
derunt hanc etiam equalem potestatem declarat
decretum vii q. i. in c. scire ubi dicitur Scire debes
episcopum esse in ecclesia et ecclesiam esse in episcopo et qui
cum episcopo non est in ecclesia non est hoc idem vi-
detur loqui Cyprianus q. i. ubi dicitur Nos firmi-
tatem nullus fallat episcopatus unus est et ecclesia
una est etc. Idem isti doctores dicunt quod equa
est par potestas concilii et pape quod instituit concilii
potest papa aliter ordinare et disponere et econtra
universalis seu synodus generalis potest institutis et
decretis antiquorum patrum et sedis apostolice pro
diuersitate temporum et personarum aliter disponere
et aliter ordinare dispensatiue mutare et commutare
quia una potestas aliam debet iuuare et subleuare
maxime in duobus scilicet in heresum et errorum fidei
extirpatione et iniquarum et malarum consuetudinum
destructione et in scismatum pacificatione et infide-
lium reductione et ipsorum ad Christum conuersione et con-
dunt isti ecclesie par imparem non habet dominium
quod in nullo casu potest papa a conciliis accusa-
ri iudicari condempnari nisi in crimine heresis
quo tunc est inferior etiam quolibet fideli et est
extra communionem sancte matris ecclesie et est precisus ab ecclesia
ipso facto.

Tertia opinio multorum valentium doctorum et aliquorum
scriptorum patrum prima facie videntur asserere quod
simpliciter et absolute non solum in heresim et scisma-
tis ac infidelium seu infidelitatis extirpatione
verum etiam in quibuscumque et augendis fidem seu
statum universalis ecclesie tam in scismatum principum et
fidelium populorum pacificatione quam in morum
et malorum ablatione quam in bonorum et morum
ac virtutum reformatione quam etiam in statutis
et beneficiis ac dignitatum ac honorum temporalium et
spiritualium gubernatione iurisdictione auctoritate
spiritualitate ordinatione dispositione dispensatione
et correctione et executione potestas universalis ecclesie
est maior et superior quam potestas pape et per
consequens potestas generalis synodi que representat
universalem ecclesiam dicunt enim quod hec potestas ligandi
et soluendi et claues ecclesie pascendi dicta a Jhesu
Christo sancto petro super quam est fundata tota pa-
palis plenitudo potestatis fuit data a Christo
Jhesu sue sponse universali ecclesie primo et principali-
ter in ipso sancto petro secundario in persona beati petri qui post
mortem Christi Jhesu remanebat eius vicarius
ministris et minister ac dispensator fidelis mi-
steriorum sponsus dei quam per ipsum Christum erant
commissa et data sue sponse universali ecclesie ut in qui-
buscumque que etiam non possunt exequi seu per-
ficere gubernare aut regere petrus debet
cum auctoritate et beneplacito Jhesu sponsi universalis ecclesie
exequi regere et finire dicunt ergo isti quod
plenitudo potestatis papalis non fuit data
petro ut petro sed fuit data universali ecclesie que erat per
significationem tota in petro sicut enim petrus fi-
gurat per quam fundabatur ecclesia universalis erat Christus Jhesus
seu in Christo Jhesu per significationem et non
per realitatem aut veritatem sed solum per simili-
tudinem et significationem quam ista petra quam Christus
demonstrabat dicens non erat Christus dicens et
super hanc petram edificabo ecclesiam meam si sic
ipsum affirmasset esse petram falsum dixisset
asserendo se realiter esse petram materialem sed
se esse petram per similitudinem et significationem
sic etiam catholica que accepit a Jhesu Christo
potestatem ligandi et soluendi ac eius oues
et agnos pascendi in petro erat tota in petro
quantum ad potestatem sibi attributam a domino

[illegible] clauium [illegible] data fuit
ecclesie

Jhesu significatiue similitudinarie et figuraliter et typice [?]
erat petrus ipsa universalis ecclesia realiter que dicitur in sym-
bolo apostolorum sanctam ecclesiam catholicam sanctorum communionem quam
representat sacrum concilium generale congregatum in
spiritu sancto que ut expressius loquar dicitur
collectio et congregatio fidelium tam ecclesiasticorum
quam laycorum uniuersaliter sparsis in ipsum Jhesum cre-
dentium de cons. dist. v c. ecclesia realiter Et probant
ista superius dicta per euangelistas quia ut
Christus demonstraret non dedisse hanc potestatem
potestatis plenitudinem petro ut petro sed ligan-
di et soluendi sed solum universali ecclesie in petro [?]
sciret ne inter apostolos fieret de maiori potestatis
plenitudine contentio et inter eos disputaretur
quis eorum esset maior statim Christus in xviii ca-
subiungit et expressius ipsam universalem ecclesiam que resida-
bat seu representabatur in ipsis apostolis sic con-
gregatis dedit hanc soluendi et ligandi potes-
tatem dicens omnibus quecumque ligaueritis super
terram etc. Si ergo hanc potestatem ecclesie ex
maiorem quam pape primo naturali ratione 2o mul-
tiplici auctoritate 3o exemplificatione 4o potestatis
ecclesie executione primo ratione naturali ratio
naturalis dictat quod omne totum est maius
sua parte sed ergo nos omnes fideles secundum
apostolum unum corpus sumus in Christo singuli autem
alter alterius membra sequitur quod totum istud
corpus maius sit et dignius aliqua parte eius
Cum ergo papa sit membrum huius corporis
probatur quia secundum apostolum caput ecclesie est Christus
eius sponsus et caput Christi est deus secundum eundem
apostolum si ergo caput eius est deus inquantum est
homo multo magis caput pape est deus et
sic papa inquantum fidelis christianus et credens su-
mitur in deum ihesum est membrum ecclesie et hoc est
quod dicit apostolus nos sumus membra de mem-
bro scilicet Jhesu Christo ergo totum corpus ecclesie universalis
est maius et dignius in auctoritate et potestate cum
sit corpus totum sine ruga sine macula
formosissimum quamuis sit eius pars scilicet persona
pape qui plenus peccatis potest errare et
fieri infidelis Christo deformis ergo maius est quantum
in potestate Item probatur hec opinio euangelica
lege dicit enim Christus omnis qui facit peccatum
seruus est peccati sed papa potest facere peccatum ergo est seruus

peccati ecclesia autem catholica nullum peccatum potest
facere cum sit edificata super Christo Jhesu angula-
ri lapide ergo est domina peccati sed dominus maiorem potes-
tatem habet quam seruus ergo maior est potestas
ecclesie quam pape Item probatur papa potest peccare
ergo ipse subicitur lege euangelice quia ait apostolus si spiritu
ducimini non estis sub lege subicitur ergo [?] precepto
precepto correctionis fraterne iuxta preceptum Christi
qui ait Si peccauerit in te frater tuus cor-
ripe eum si te non audierit adhibe tecum duos
vel tres et si illos non audierit dic ecclesie si ecclesiam
non audierit sit tibi sicut ethnicus et publicanus
ergo ecclesia secundum Jhesu Christi euangelium ipsum potest
arguere iudicare et condempnare ergo est maior quam
papa in potestate Confirmatur opinio quia non est
possibile secundum fidem Jhesu Christi quod papa possit
quantacumque potestate a Christo sibi tradita arguere
corrigere iudicare aut condempnare sacrum concilium
quod representat universalem ecclesiam que regitur spiritu sancto
et que est sine peccato et sine macula [?]
[?] dei quia nullus punitur nisi propter culpam
quam habere non potest universalis ecclesia et sic ut dictum est
papa potest peccare et errare et iudicari et condem-
nari per concilium ergo maior est potestas
concilii quam sit pape Romani Item naturali ratione
probat Tullius 3o de officiis quod feritas et imma-
nitas belue seu bestie tyrannice a ciuitate hominum
est segreganda sicut quedam membra naturali ratione
amputantur a toto corpore si ipsa sanguine et
spiritu carere ceperint quia nocent reliquis partibus
corporis ergo papa tyrannus negligens et crimino-
sus ac a fide deuius ut ponitur in c. si papa dis.
xl per ciuitatem hominum vel a ciuitate est segregan-
dus a christianis fidelibus ergo ciuitas hominum sive ge-
neralium conciliorum maior est potestate et iuris-
dictione et executione quam sit potestas pape Item
universalis dei ecclesia fundatur in caritate Jhesu magis-
tra et secundum dictum in regula caritatis non querit
que sua sunt et sic intelligitur quia tota [?]
non propria commodis sed preponit bonum ergo commune
totum dignius est quam bonum particulare persone
sed universalis ecclesie est bonum commune quod nunquam potest deficere
quod Christus dixit ecce ego vobiscum sum usque ad consumma-
tionem seculi et papa est bonum particulare quod

fideles fidelibus potest deficere ergo bonum esse ecclesie
comparandum potestati et iurisdictioni pape
Item virtus unita fortior est se ipsa dispersa
sed sacrum concilium seu universalis ecclesia est virtus de omnibus
ydoneis aut de magna parte ipsorum unita ergo
est fortior et potencior ad resistendum in tempestatibus
statibus variis ecclesie et tribulacionibus quam
sit virtus divisa potestatis pape ergo est maior
et superior papali potestate Item probatur
hec opinio multiplici sanctorum auctoritate et primo per
beatum Aug. qui in decretis xxiiij q. i. c. quodcumque
clare et sine aliqua glosa aut exposicione dicit
quod petrus qui erat maior inter apostolos representabat
etiam universalem ecclesiam in persona petri dedit
dominus ihesus potestatem ligandi et solvendi unde
dicit sic quodcumque ligaveris et solveris super terram
erit ligatum et solutum in celis Si hoc tantum petro
dictum est non utique hoc facit ecclesia sed ecclesia hoc
facit sicut si non esset in mundo papa ecclesia ligaret
et solveret et sacra fidelibus conferret absolveret
a peccatis et ligaret censuris ecclesiasticis
ergo que ecclesia ligat et solvit in terris sunt ligata
et soluta in celis quia aliud sequeretur quod multi
fideles perirent et morerentur sine absolucione
propter defectum pape quod est falsum concluditur
igitur beatus Aug. sic ergo petrus quando claves
accepit ecclesiam sanctam significavit sed quando claves
accepit nomine ipsius ecclesie ut pro ipsa ecclesia tamquam
eius procurator auctor et factor eas inservire
recepit et ideo ipse petrus procurator ecclesiam sanctam
significavit et representavit sicut nunc sancta synodus
Basiliensis indicat et significat totam universalem ecclesiam
licet ibidem non sit tota nec centesima eius pars
ita tunc petrus significabat totam universalem ecclesiam
et representabat inspiceret sicut ecclesie unum solum
dictum est a christo in persona petri ego pro te
rogavi petre ut non deficiat fides tua quod
si tantum fuisset dictum petro utique falsa esset ista propositio
quia certum est quod petri fides defecit ecclesie ecclesie
dictum est in persona petri pasce oves meas
quod si tantum petro dictum fuisset tunc dicendum est quod fuissent
oves christi sine pastu et etiam quando non esset papa in
mundo per duos aut tres annos sicut fuit tempore

constantiensis concilii de anno domini m cccc xv et
xvi oves christi ihesu essent sine pastore et
pastu quod falsum quia non sunt sine ecclesia inquantum
pastus et refectio salutifera et illud verbum
ewangelii sic intelligitur fuisse in persona
ecclesie universalis dictum sed dicit in altum et in profundum
domini verborum ait Aug. quia ecclesia sine papa
potest absolvere etiam a profundissimis
licet etiam si nullus in mundo esset papa. Hec
opinio etiam probatur lucidissime et subtiliter per
beatum Aug. super Johannem omelia ultima sic
per isto quod Jo. xxi pasce oves meas dicens
et asserentem hanc potestatem ligandi et solvendi
fuisse datam ecclesie universali in persona petri
et dicit sic Cum petro dictum est tibi dabo claves
regni celorum et quodcumque ligaveris super terram
et solveris erit ligatum et solutum in celis universalem significabat
etiam que in hoc seculo diversis temptacionibus
et tribulacionibus velut tempestatibus quatitur et non cadit quia firmata est
super firmam petram unde petrus nomen
accepit non enim a petro petra sed petrus
a petra sicut non christus a christiano sed christianus
a christo vocatur Ideo ait dominus tu es petrus et
super hanc petram edificabo ecclesiam meam quia dixerat petrus tu
es christus filius dei vivi ideo inquit christus ergo
super hanc petram quam confessus es et tu non sic
per te edificabo ecclesiam meam petra enim erat
christus et non petrus [illegible] fundatus in christo
et ideo claves ab eo regni celorum accepit ipse petro
sed potestatem ligandi et solvendi peccata et
sequitur quod est enim per proprietatem in christo hoc
est ecclesia per significationem petrus in petra
quia qua significatione intelligitur christus
petra eadem dicitur petrus ecclesia sic est ergo ecclesia
quod significabat petrus cum sibi dicitur sequere me quia
me vinculum domini est sequere me per quam
universitate passus est christus sicut ecclesie universali
in petro dicitur ego pro te rogavi petre ut
non deficiat fides tua et ecclesie in apostolis dicitur
Ecce ego vobiscum sum usque ad consummationem seculi
universalis hec ille hanc etiam opinionem cirilonem

sentencia de verbis Jeronimi in decretis xxiiij q. i. c. odorem
vinis huius consideratis et ubi loquitur de universali ecclesia
dicit de verbis huius consideratis hec ecclesia est
domus dei fons ortorum puteus aquarum viventium
Item hec est domus de qua in psalmo scribitur domine
dilexi decorem domus tue Item hec domus dei que
dicitur ecclesia est que claves potestatis ligandi et
solvendi a domino ihesu christo accepit et sequitur
per Jeronimum in tempore istius ecclesie potestas et iurisdictio
quia ipse dicit sic hanc domum si quis
corrigentem corripientemque contempserit sit tibi
sicut ethnicus et publicanus ergo videtur
quod ecclesia potest corrigere et corripere ac iurisdictionem
exercere et quod habet claves a christo ligandi
et solvendi hanc etiam opinionem [illegible] catholicam
sanctam et iustam corroborat gregorius
asserens parte sua quod maior sit potestas
conciliorum quia sit potestas romanorum pontificum
unde sicut sunt tenenda sancta ewangelia super
quibus non potest papa dispensare sic et
concilia veneranda et amplectenda in ecclesie
reformacione quia ipse papa non potest
dissolvere nec contra ea dispensare sine manifesta
et evidenti utilitate et necessitate universalis
ecclesie aut alicuius regni aut provincie unde ipse
dicit sic xv di. c. sicut sancti decretorum sicut sancti ewangelii
quatuor libros sicut quatuor concilia
quibus simplici succedunt alia concilia per
nostras respicimus respicio et veneratione apostolica
quia dum universali sunt consensu instituta sed et
non illa destruit quisquis presumpserit ab
solvere aut ligare quos absolvunt aut ligant
hec ibi ex quo canone concluditur dicte quod
nec ipse papa potest in statutis concilii dispensare
aut ea infringere seu annullare
sequitur ergo quod maior est potestas universalis ecclesie
quam sit potestas ipsius pape hec
opinio etiam probatur exemplificatione multorum
romanorum pontificum qui temporibus
diversorum scismatum fuerunt per concilia generalia
depositi correcti et castigati probatur
de leone papa qui submisit se generali

generali sinodo quia suo superiori et eius iudicio
et declaracioni unde dicit sic ij q. vij. Nos si in competenter
aliquid egimus et in subditos iuste legis
tramitem non servamus vestro ac missorum vestrorum
cuncta volo volumus emendare iudicio. Hanc
etiam potestatem de facto exercuit eo tempore
quo inceperunt concilia generalia sub papa silvestro
celebrari qui fuit anno domini ihesu cccxx
vel quasi ipsa sancta et immaculata ecclesia universalis tollendo
hereses delendo scismata informando ecclesiam
deponendo papas seu antipapas reducendo
per concilia totam christianitatem ad obedienciam
romane ecclesie et pacem ac unitatem
et multa bona in conciliis generalibus
faciendo que longum esset enarrare sed bene cronicas
intuenti potest patere. Et dico ista de
ista opinione quia ex quo per mille annos et
ultra potestas generalis concilii et universalis gentes
se pro papis deposuit et universalem ecclesiam sub uno
capite univit hereses sustulit pacem in populo christiano procuravit et innumerabilia bona
in dei ecclesia fecit ut patet legenti sanctorum patrum
decreta et in historia tripartita quodammodo est prescriptum
sit contra potestatem pape quod iuste et merito dicitur
potestas concilii esse maior quam potestas pape
et ipsi de ista tercia opinione probat interiorem generali execucione dum enim quod presidentibus dominis cardinalibus sancte romane ecclesie et multis archiepiscopis
patriarchis episcopis et prelatis ac diversorum principum
ambasiatoribus et illustrissimo principe domino
Sigismundo romanorum rege de consensu omnium
vincito et mandato sacrosancti concilii constanciensis
promulgaverunt ac promulgari fecit et
diffinivit hoc per eum statutum die vi mensis
Aprilis in quinta sessione eiusdem concilii anno domini m cccc xv me qui hec scribo eadem
die coram concilio sermonizante et domino Re[...]
Cardinali de ursinis celebrante in pontificalibus hoc modo fuit hoc decretum publicatum hec
sancta synodus Constanciensis in spiritu sancto legitime
congregata generale concilium faciens et ecclesiam
catholicam militantem representans potestatem parare

premissis scismatis et unione ac reformacione ecclesie dei in capite et in membris fienda ordinat diffinit statuit et declarat quod ipsa potestatem habet a Christo inmediate cui quilibet cuiuscumque status dignitatis eciam si papalis existat obedire tenetur in hiis que pertinent ad fidem et extirpacionem scismatis et generalem ad reformacionem ecclesie dei in capite et in membris. Item declarat quod quicumque cuiuscumque status vel dignitatis eciam si papalis existat qui mandatis statutis seu ordinacionibus aut preceptis huius sancte synodi et cuiuscumque alterius concilii generalis legitime congregati super premissis seu ad ea pertinentibus factis vel fiendis obedire contumaciter contempserit nisi resipuerit condigne penitencie subiciatur. Ex quibus sacri generalis concilii statutis liquide patet quod potestas universalis ecclesie que representat sacrum concilium est a Christo inmediate et non a papa vel ab aliquo homine. Vnde glossa decreti super illo *Apostoli consilia sacerdotum* xvi. dis. in c. hinc eciam ubi dicitur inter ceteres quia eius sedi primum petri apostoli meritum deinde secreta iussione domini conciliorum venerandorum auctoritas singularem ecclesie tradidit potestatem et cetera dicit ibidem glossa habet ergo Romana ecclesia auctoritatem a domino et a conciliis sicut imperator a populo quia orbis maior est urbe xciii. dis. legimus. Et si dicitur quod Romana ecclesia habet privilegium a domino xxii. dis. omnes dicitur quod principaliter habuit a domino in hiis que sunt de iure divino ut potest predicare baptisare sacramenta dare secundario a conciliis in hiis que sunt de iure positivo ut bursera conferre concilia convocare et cetera. Et ideo in hiis que habuit a conciliis presertim cum sint positiva et ad decorem domus dei. Potest Romana ecclesia iudicari a conciliis universaliter et canonice congregatis ac generaliter et dicunt isti de ista opinione quod ipse papa qui solus romana ecclesia vocatur ab aliqua singulari persona non potest iudicari nec ab aliquo particulari concilio nec ab aliquo particulari clerico quia superior est ei de quibus iudicatur singulariter et distincte non autem universaliter et generaliter in generali concilio quia non legitur cuiquam de eo iudicare iudicio

xx. q. iii. nemo pro modum. Et sicut isti dicunt intelliguntur omnia que loquuntur de potestate pape quod eo subtiliter declarat et exponunt locuta sunt diversimode ceteros iudicat et a nemine sed a nulla singulari persona iudicatur et nullus est qui dicat sibi cur hoc facis xl. dis. si papa et similia. Iuxta ista quod nemo iudicabit primam sedem singularis persona particularis persona aut nacio seu provincia sed bene iudicabitur per generalia concilia. Et dicunt quod eciam nemo iudicat primam sedem tempore iusticiam desiderantem ut primum in decreto ubi enim papa sitiret et faceret iusticiam et vincit seu aut in omni bonitate iusticie et veritate certe in tali casu eciam concilium non iudicaret papam nec aliqua singularis persona nec aliqua contractus persone nec iudicabitur ab aliquo ...sto per se nec a toto clero per se nec a populo per se nec a regibus per se neque iudicabitur quia aliorum causas homines deus voluit terminare per homines singulares sed reges prelatos principes civitates et cetera. Sed sedis istius presulem suo sine questione reservavit arbitrio. Et dicunt isti quod hec auctoritas intelligitur ubi iusticiam et bonam vitam ac salvacionem tocius ecclesie procuraret faceretque tempore desideret verbo et opere non inmolatum habet iusticiam absque pertinacia et honore separatum cupiditate non celestem debitum in ordinem verba sunt in decreto xv q. iii. c. aliorum quod certe esset sicut notandum et predicandum pro maximo quia certe in hiis tribus casibus ubi papa iusticiam papatus faceret regeret et gubernaret per bonam vitam et exemplum et sanctam bonam et multa bona ecclesiastica inste dispensaret ubi papa sanctam et integram haberet conscientiam et non flecteretur muneribus nec pecuniis nec amicis nec consanguineis nec minis regum et principum aut rogacionibus sed semper haberet deum et ecclesiam sibi commissam ad ipsum defendendum et reformandum ... ubi papa continue desineret diversis officiis ... predicaret doceret et sacra ac dignitates corporales et spirituales preberet fidelibus ... certe tenent isti de ista opinione non obstantibus que dicta sunt quod sacrum concilium non potest iudicare papam et minus aliqua civitas vel regnum vel provincia potest papam iudicare ut ponitur in c. de elec.

in c. significasti ... dicit ibidem glossa quod si totus mundus sentiret vel sentenciaret in aliquo negocio contra papam ... circa ... reformacione et conservacione videtur quod standum esset sentencie pape ut patet xxiiii. q. i. c. hec est fides et in dictis casibus orbis non est maior urbe xciii dis. legimus. Sed si papa sue et fratrum salutis negligens deprehenditur inutilis et remissus in suis operibus et scandalizat universaliter ecclesiam per sua peccata symonias et vicia notoria et publice vel per confessionem aut per facti evidenciam ut puta per crimen tyrannidis et symonie aut reformacionis publice que dicto crimina contrarius pena condempnacione in universali ecclesia sepius amonetur et est contumax deterior et incorrigibilis in quo iudicabitur per sacrum concilium aut condempnabitur seu punietur dicunt isti de tercia opinione et sic et allegant glossam decreti dis. xl. si papa que dicit credo quod si notorium est crimen eius videlicet symonia adulterium furtum violencia rapina et consimilia peccata et inde scandalizatur ecclesia et sic incorrigibilis quod inde possit accusari nam contraria dicitur dis. lxxxi si qui presbiteri et xxxvii dis. infidelis xxxviii. dis. nullus est verum. Et sicut si papa invenitur devius a fide iudicatur quia qui non credit iam iudicatus est ita eciam si inveniatur peccator publicus incorrigibilis et pertinax scandalizans universaliter ecclesiam iudicatur eciam si invenitur in vitiis et remissus pertinaciter et notorie et sicut papa non potest statuere quod non accusetur de heresi quia sic periclitaretur tota universalis ecclesia sic non potest ordinare quod non accusetur de proprio publico et manifesto eciam universaliter scandalizante et ... populi dilapidante quia hoc non concluditur ... et si illa et ... q. i. sed quidam et sic potest accusari argui et condempnari pro quolibet peccato notorio et manifesto eciam scandalizante si fuerit incorrigibilis teste apostolo qui dicit peccatorem coram omnibus argue ut ceteri metum habeant quia sic paulus reprehendebat petrum iudaizantem quia non est

facile stare in loco petri et pauli et tenere cathedram iam regnancium cum Christo non enim sunt filii sanctorum qui tenent loca sanctorum sed qui exercent opera eorum xl. dis. non est. Non enim facit episcopum dignitas sed bona vita ii q. vii. non omnis et c. non nos xl dis. dicit quod beatus petrus pro heredem meritorum dotem cum hereditate innocentem transmisit ad posteros et quod illi concessum est a Christo ihesu prerogativam seu partim liberam ad illos solum pertinet quos par conversacionis splendor illustrat et quos eiusdem scandalizet quem apex tante dignitatis attollit ergo quis est ille qui iudicabit supra papa et quem cum sancto petro illustrat par splendor conversacionis certe nullus quia dicit apostolus de nobis poterit nocere si boni emulatores fuerimus ergo dicunt isti de tercia opinione quod ubi papa est peccator publicus tyrannus et cupidus cum sancta romana curia quod tunc est reformanda iudicanda et restringenda sub racione ipsius romane ecclesie potestas nec michi sibi vendicet in ipsa cupiditas xl. dis. c. quod iii illa et dignum est superiores pati ab inferioribus ea que inferiores ab eis pati desiderant iii. q. v. accusatores concludunt ergo isti quod potestas universalis ecclesie seu synodi generalis convocate canonice est maior quam potestas pape in auctoritate iurisdiccione et execucione in auctoritate quia potestas concilii est a deo ihesu Christo inmediate derivata et potestas pape est a Christo et a conciliis ut dictum est in iurisdiccione quia orbis maior est urbe dis. xciii. legimus. In execucione quod sacrum generale concilium potest per quos voluerit omnia officia pape exequi et exercere alias frustra esset sua auctoritas et iurisdiccio et si dicatur solus papa convocat generalia concilia ut patet per totum dis. xvii ergo maior est quam concilium et solus ipse potest et debet papatus exercere officia. Ad hoc respondent isti. Isti dicunt quod licet ipse solus debeat convocare concilia non propter hoc est maior sua potestas quam conciliorum ut glo. decreti in c. Anastasius dis. xix. dicit quod ubi de fide agitur tenetur papa convocare concilium episcoporum et tunc sancta synodus maior est papa quod patet in quatuor conciliis que fecerunt apostoli que petrus convocabat et tamen non erat ipse maior quam concilia sicut si

rex convocat regnum scilicet maiores et principales regni
sui et tamen non habet ipse maiorem potestatem quam
totum regnum etiam civitas aliquando precone clamat et
convocat cives de ista civitate ad concilium et non
tamen propter hoc est ipse maior concilio vel in ipso con
cilio et licet papa convocet concilia quod non propter hoc
habet maiorem potestatem quam concilia. Verifi
catur primo per primum concilium apostolorum ut scribitur actuum
primo capitulo de electione Mathie quia solus Petrus
presidens inter eos convocavit concilium credentium et
dirigens verba sua ad fratres suos coapostolos dicit
viri fratres etc. et tunc apostoli statuerunt duos et
cecidit sors super Mathiam et connumeratus est cum un
decim apostolis etc. per decretum huius sancti
concilii ostenditur quod Petrus convocavit concilium
et tamen ipse non diffinivit sed apostoli simul cum eo et hoc
concilium fuit tentum Jerosolimis post ascensionem
Christi in celum et ante missionem spiritus sancti. Secundum concilium
fuit in Jherusalem post missionem spiritus sancti convocatum
per Petrum et tentum per eum et apostolos in quo sta
tuerunt tria decreta primum de baptismo secundum de
penitentia tertium de vita communi inter eos tenenda ut
scribitur actuum ii quia cum apostoli loquerentur linguis
variis predicabant Christum crucifixum surrexisse a
mortuis et baptismum ac penitentiam in tantum quod conversi sunt
quasi tria milia ad predicationem Petri et multi conversi
ex gentibus vendebant possessiones et
ponebant pretia ad apostolorum pedes et tunc apostoli
statuerunt in isto concilio vivere communiter inter eos
etc. quod dato quod Petrus predicasset et concilium convocas
set tamen apostoli et alii fideles statuerunt illa tria
decreta et non solus Petrus per quod videtur quod maior
fuit potestas concilii quam ipsius Petri. Tertium con
cilium fuit etiam in Jerusalem actuum vi quia cum esset
contentio et murmur inter hebreos et grecos super
officio ministrandi mensis Petrus convocavit mul
titudinem discipulorum et tunc apostoli cum discipulis
elegerunt septem quorum unus fuit sanctus Stepha
nus ad ministrandum mensis et fecerunt duo decre
ta unum quod apostoli qui erant episcopi insisterent predica
tioni verbi dei et nullo modo istis negotiis secula
ribus. Secundum fuit quod inferiores apostolis et episcopis insti
tuerentur qui negotiis secularibus et actibus
similibus insisterent et vacarent. Ecce ubi quod licet
Petrus convocasset non tamen ipse solus aliquid in concilio

diffinivit nec maiorem quam concilium ibidem po
testatem habuit. Quartum concilium fuit etiam ten
tum Jerosolimis super observatione legalium de quo
scribitur actuum vi actuum xv quia licet Petrus convocasset
tractatum in magna multitudine et audito Petro per
modum opinionis in ipso concilio tamen Jacobus mi
nor qui erat ibidem ordinarius per modum decisionis
de mandato credentium fidelium dixit ego iudico
etc. et super hoc decreto legalium fuerunt littere
misse a toto concilio et non a Petro tamen dimissis
fratribus sub hac forma apostoli et seniores fratres
hiis qui sunt Antiochie etc. Ecce hic concluditur quod licet Petrus
concilium convocaverit non tamen in concilio prefuit
nec maiorem potestatem quam concilium habuit
quia de mandato concilii Jacobus decidit et
non papa Petrus ergo maiorem potestate quam
concilium videtur quod habuit etiam dicunt isti de ista
tertia quod tempore Constantini imperatoris
regnantis anno domini cccxx [illegible] sub papa
Silvestro ipse voluit concilium celebrari post
quam baptismum suscepit in qua synodo fuerunt cc
[illegible] episcopi prout recitatur in libro conciliorum
qui cum papa fidem reformaverunt et correxerunt
[illegible] et multa bona alia pro ec
clesia ordinaverunt. Aliud concilium fuit tentum in Nicena in quo
fuerunt mcc [illegible] episcopi et fuit [illegible] per eos
et non solum per papam heresis Arrii ut notatur in c.
canones xv dist. et alia vii concilia fuerunt
tenta satis proxime etc. fuerunt octo de quibus
loquitur textus xv dist. in c. sancta et dicit octo quorum
[illegible] tenta. Alii dicunt quatuor quia in loc
[illegible] quatuor tenta ut ibi ponit glossa et post ista oc
to fuerunt tenta alia octo concilia de quibus
loquitur decretum xvi dist. c. sexta in quibus con
venerunt et alii quamplures clerici et presbiteri
et dyaconi et clerici Romani necnon sub multis ti
tulis quos hodie tenent cardinales [illegible]
non Romani pontifices soli diffiniebant sed
episcopi presbiteri dyaconi et prelati alii statuerunt
et decidebant docebant et tradebant fidelibus [illegible]
cantes laudes dei et virtutes sancte ecclesie corrobo
rantes et [illegible] in sanctis conciliis sicut ubi fuerunt
apostoli etiam patres et sancti doctores [illegible]
actio nostra est instructio quia [illegible]
non poterat in ipsis [illegible]

aliud loqui vel dicere nisi quod spiritus sanctus dabat elo
qui illis quia spiritu sancto inspirati locuti sunt sancti dei
homines et ubi duo vel tres sunt in Christo Jhesu nomine
congregati ibi est Christus Jhesus in medio
eorum et sic isti pro corroboratione et fundamento
omnium conciliorum generalium dicunt quod quia patres et conci
lia fuerunt apostoli qui acceperunt ad potestatem cla
vium ut ponitur Matthei xvi et xviii et corroboratur dis.
xxi in c. in novo testamento ideo potestas
omnium apostolorum quorum loco succedunt episcopi et omnes se
culares prelati [illegible] et in eo maior est quam
potestas ipsius pape qui est unus homo quia vir
tus unita fortior est se ipsa divisa ut dicitur est
Jo. in revelatione divina sibi facta muri
civitatis ecclesie militantis non in uno dicit apostolo
consistere sed in omnibus dicens ad literam et murus
civitatis huius fundamenta xii et in ipsis
nomina xii apostolorum et agni ergo etiam fun
data sunt principaliter in ipso vero capite ecclesie
quod caput est ipse agnus Jhesus Christus qui tol
lit peccata mundi sunt etiam ipsa ecclesia fundata
in membris corporis ecclesie videlicet xii apostolis et in
sorum successoribus ac fidelibus clericis in con
cilio generali congregatis quibus Christus dixit
ecce ego vobiscum sum usque ad consummationem seculi
Matthei ultimo quod utique est intelligendum de successo
ribus apostolorum et ratione fidelium clericorum et non
persone de illis xii apostolis qui iam per mille
annos defuncti sunt et vitam in ecclesia triumphante
beatifice perfruuntur. Affirmant ergo isti de
ista opinione illud quod dictum est quod quia Petrus
claves accepit hoc potestatem tota ecclesia suppositaliter
accepit in ipso Petro sive per ipsum Petrum et ipse
Petrus claves accepit in typo universe et mys
terialiter ab ipsa ecclesia vel claves eius quas ecclesia
non poterat per omnes exercere volunt quod ex
cuncta est per Petrum et eius successores particulariter
[illegible] Jeronimus et Augustinus ut isti dicunt et
superius scriptum est [illegible] et
Alexander papa [illegible] non Petri successor
sed [illegible] Petrum claves nec enim pro se
et pro omnibus aliis suscepisse ut ponitur [illegible]
q. i. c. [illegible] ergo dicunt isti quod non est
minor potestas in ecclesia quam in conciliorum

in omnibus nullo casu excepto auctoritative et co
ercitive sicut per se uti voluerit et per concilium
nullum habet nisi deum superiorem quia eius
potestas est a deo immediate et per consequens
potestas papalis ut concilii executor et minister
Christi que determinatur a conciliis ut dictum est
et post papalem potestatem est potestas episcopalis que
determinatur a conciliis et a pontificibus Roma
nis quod denotavit apostolus cum dicit alios
dedit deus in ecclesia apostolos alios pastores ali
os doctores etc. in consummatione ministerii et in edifi
catione corporis Christi. Ex superius dictis con
cludunt ergo isti quod sacra concilia generalia que
representant universalem ecclesiam habent potestatem corri
gendi reformandi errores et vicia pape et om
nium prelatorum et clericorum coercendi interdicendi sus
pendendi puniendi et privandi non enim punitur
papa Christi vicarius tunc quia ipsa sua scandala
aut clericos ad hec fastigia erigit aut qui ex
gignitur illustrat dist. xl. non nos sed punitur
et reformatur malus papa scandalizans ecclesiam
etiam suis malis exemplis et operationibus quia
ita clamant iura per totum xxxiiii q. v. Sic enim
ait Augustinus ibidem diliguntur homines ut non dili
gantur eorum errores non indicatur ergo papa
nec reformatur sua curia per generalia concilia
inquiratur papa aut papalis curia si iuste
vivat si recte indicat si symoniam abhorreat
si dona et munera fugiat si beneficia ecclesias
tica suis statutis patrum antiquorum iuste distribu
at si opera sua in pauperes exerceat si suis
stipendiis et redditibus contentus existat sed indi
catur et reformatur pape malicia impuditas
et symonia etiam et magistrorum dispensatio in
iustissima per minimum acceptio et quia cum eius Roma
na curia scandalizat ecclesiam etiam per mala o
pera et exempla et ideo dicunt isti de ista tertia opi
nione attento ut dictum et probatum est quod potestas
universalis generalis concilii est maior quam potes
tas pontificis Romani et vicarii Jhesu Christi
in dignitate in iurisdictione et in executione et per ipsum
papa cum sua Romana curia possit citari ac
accusari et condempnari a concilio generali quia eo
in statutis et decretis sacri concilii contra quod
papa non potest ea interpretari aut mutare tollere
vel annullare nec in eis dispensare aut ipsa

revocare seu in aliquo glosare exponere vel detra-
re nisi hoc sibi esset concessum per generale co-
ncilium vel nisi esset inevitabilis necessitas fidei vel
evidens communis utilitas alicuius provincie vel regni
Addunt etiam exemplo in terris et in militanti ecclesia
non est maior potestas quam illa quam habet universalis
ecclesia quod semper in principio conciliorum in prima sessi-
one debent publicari hec duo decreta concilii
generalis Basiliensis Basilee que nunc celebratum
est m° cccc° xxxiiij° Anno Ihesu Christi superius dicta
et hoc quod in eis additur hec clausula scilicet potestas
concilii est maior quam potestas pape in antedictis
in iurisdictione et in executione et quod papa quicunque
non potest in statutis et decretis conciliorum dispe-
nsare nec glosare nec disponere nisi ut dictum est
Et quia frustra sunt leges nisi sint qui tueantur
eas ideo si papa sciens vel ignoranter in aliquo de-
creto concilii dispensaverit aut contravenerit
ipso facto eius dispensatio nulla sit et eam im-
petrans sit ipso facto excommunicatus et inhabilis ad
quecumque beneficia obtenta et obtinenda et privatus
iure si quod habet suis beneficiis Et hec sufficiunt dicta
de ista prima interrogatione michi pauperi doctori
facta de potestate pape et ecclesie et protestor quod
aliquam ex illis opinionibus non assero nec
teneo nisi illam quam tenuerit universalis ecclesia et dominus
noster papa Eugenius quartus

Secunda pars huius tractatus inquirit quid
sit concilium unde sepius per multos interroga-
bar quid sit concilium et ego simplex pauper dixi
quod in vulgari quod concilium est conventus multorum fi-
delium in unum propositum et propter unam communem intencionem
congregatorum patet ista diffinicio auctoritate et
exemplo Auctoritate quidem patet illius viri sanctissimi
Ysidori hyspani qui ut allegatur in decretis distinctione
xv c. ethymologiarum c. xvij Synodus autem ex greco in-
terpretatur comitatus vel cetus concilii vero no-
men tractum est ex more Romano tempore enim quo
causa agebatur conveniebant omnes in unum communique in-
tencione tractabant unde concilium a communi intencione
tractatum dictum est quasi consilium nam consilium dicitur imi-
tata in lege vel concilium dictum est ex communi inten-
cione eo quod in unum dirigant oculos mentis intui-
tum et sequitur per sanctum Ysidorum hyspanum sicut
enim oculi conveniunt in unum per similia et spiritualia

tur a quacumque corrupcione sic enim sancta ge-
neralia concilia conservant dei ecclesiam et plantatam
in lege evangelica in vita sancta in veritate
sanctitate et iusticia et preservant utique ecclesiam
et prelatos et viros ecclesiasticos eiusdem a quacumque
heresi scismate guerra discordia simonia ma-
lina tribulacione et angustia quibus enim secundum apostolum
nobis fidelibus omnibus necesse poterit si boni
emulatores legis evangelice si boni zelatores
fidei christiane fuerimus presertim in frequentando
generalia concilia ecclesiam dei in capite et in membris
reformaverimus argwendo symoniam beneficio-
rum ambicionem et vendicionem beneficiorum plu-
ralitatem adulterium gubernatum et fornica-
cionem pompam clericorum tyrannidem prelatorum
et pessimam beneficiorum dispensacionem et quecunque
alia publica vicia ac perversam consuetu-
dinem observando etiam virtuosos mites et
mansuetos clericos et prelatos ut per bona
exempla suas oves eis subiectas dirigant
et beneficia ac ecclesias eis collatas reforment
in temporalibus et spiritualibus et in eis personaliter
personaliter resideant imponendo eciam et in penis et
censuris ecclesiasticis corrigendo et reformando
contemptores inobediencium et rebelles religiosos
et clericorum sine accepcione personarum unde totus per-
niciem et doctrina et correccione sanctita fin-
secundum prophetam salvabitur universalis ecclesia et habitabit
confidenter et non turbabitur namque in qua
erit petrus eorum quasi non turbatur fundabi-
bit et applicet sanctum concilium seu universalis ecclesia fun-
daretur ad eam multitudo maris et multi-
tudo gencium fermet sibi et omnes reges terre
serviant ei quia secundum apostolum diligentibus
deum omnia cooperantur in bonum et hec probat
etiam diffinicio superius scripta exemplo pa-
trum nostrorum predecessorum qui nobis lege et spiritu
docuerint et notam fecerunt nobis suis filiis
ut cognoscat generatio altera quam sancti apostoli
et preces sanctissimi narrantes laudes domini et
virtutes eius sicut audiebant vel sciebant in ista
in dei ecclesia vel esse aut fore scismata multa
heresis errores defectus vicia vel peccata omnia
ia vel publica aut quecumque scandala et alia
seu mala et in populo christiano statim quocumque
vel quorum fiebant generalia concilia et hec

reformabat et ad viam christi Ihesu reducebant
quidquid perierat per peccata vel vicia quod deviarat
a fide christi Ihesu vel ab eius moribus seu vir-
tutibus vel regulis legis divine vel evangelice
aut apostolice aut sanctorum patrum institucione
demanat et etiam dei apostolorum per bonas constituciones
in sanctitate et iusticia fundabat et pacificabant
et ad virtuosum modum vivendi producebant dantes
nobis exempla vite sancte intencione uno cor-
de una voluntate uno proposito conveniamus in unum
ad sanctum generale concilium quia ubi duo vel
tres sunt in nomine Ihesu salvatoris ibi est ipse
in medio ipsorum et ideo dicit propheta psalmista in co-
ronis congregacio populi circumdabit corona illo
unde unum quia deus adiutor noster inquiendo quoniam
enim postpositis propriis utilitatibus quasi in caritate
dei Ihesu coniuncti et congregati in concilio sumus
quia cor propriis et non propria cordibus anponimus
quia omnis mens intencioni in finem ultimum quod est
ipse Ihesus sponsus ecclesie universalis dirigimus quamvis
propria relinquimus et communimus et communi utilita-
te totius ecclesie per sanctos et iustos reformantes
providemus et tranquillitatem totius universalis
ecclesie et ipsius exaltacionem et reformacionem adhibemus
tunc est bonum et iocundum habitare fratres in unum et
secundum Gregorium super isto verbo terribilis ut cas-
trorum acies ordinata tunc acies concilii universalis
virtutis eius hostibus tyrannis et infidelibus preces
erit terribilis quia ita conspirata et condensata
fuerit ut in nullo interrupta videatur et ideo contra
aliquos viros generalibus conciliis quandoque
existentes in sanctis conciliis acies suas in for-
mationem semper parant per caritatem unitatem et
nequam per discordiam interrupti quia si omnia
bona omnesque reformaciones sancte fiant in sancto
conciliis ubi discordia briga dissensione et lite
tunc locus aperitur in acie unde ad sanctum concilium
ferendum et scandalizandum totum ultimum etiam et
ipsum concilium dissolvendum et annullandum hostes
valeant intrare Actum est enim quod sicut oculos
sic concilia sicut enim sicut oculos a nomi-
ne mentis defenduntur sic concilia oculos ecclesie quia
sunt pape cardinales patriarche et prelati archiepiscopi
episcopi curati et rectores et plebani ac clerici defen-

duntur a principibus et dominis secularibus ac tyrannis de-
fendunt a quibuscumque viciis et peccatis quia nulla no-
cebit adversitas si nulla dicitur iniquitas et ideo
super omnia dicit apostolus caritatem in conciliis et
amorem inter vos habete que est vinculum per-
fectionis et pax dei que exuperat omnem sensum
custodiat corda vestra et intelligencias vestras quia
si regnum ecclesie in conciliis diversum fuerit desola-
bitur unde qui sibi met in conciliis dissentiunt vel
concilia ad suas proprias utilitates referunt et non
que Ihesu Christi nec illa que ad utilitatem et re-
formacionem universalis ecclesie et omnium nacionum querunt sed
solum propter utilitates proprias et suarum nacionum
et contendunt et honores ambiunt et super hoc dis-
cordias et brigas inter naciones seminant tales non
agunt concilium et sunt contra diffinicionem concilii superius
dictam quia non consentiunt in unum quasi conventus co-
ncilium et rectius a societate multorum in unum conveni-
encium appellantur et tales sunt expellendi a generalibus quia
melius est quod pro multorum salvacione unus condemp-
netur quam quod per unius exempla multi periclitentur
patres enim nostri antiqui celebrantes generalia co-
ncilia dissensiones fidelium christianorum et guerras per
concilia generalia ad pacem reduxerunt hereses
et errores in fide catholica et scismata in sacris
conciliis aboleverunt ecclesiam apostolicam in moribus
antiquis et actibus virtuosis reformaverunt
deponentes veterem hominem et perversam et antiquam
consuetudinem primo per ius abusionem Romane
curie et cuiuslibet prelati seu rectoris ecclesie induen-
tes apostolicam ecclesiam nova veste Christus sanctissimi Ihe-
su capitis et sponsi ecclesie qui secundum deum creatus
est in iusticia et veritate sanctitate dantes nobis
regulam et formam bene vivendi et vicia ac peccata
relinquendi et fidem etiam defensandi et regendi ac
fidem catholicam exaltandi si concilia celebra-
verimus sicut eis unitati et non divisi fuerimus
si unum propositum et unam intencionem ad reformandum
perversa et exorbitancia a fide dei ecclesie et ad
fidem Christi Ihesu exaltandam habuerimus si in co-
nciliis generalibus constituciones ordinaciones regu-
las statuta et decreta ablata quibuscumque perversis
moribus ac consuetudinibus ordinaverimus et
secundum sanctorum patrum decreta iuris canonici et doctorum ac

quibus dicta pars librorum decretalium cum censuris penis
et excommunicationibus quibuslibet pro universis sanxerimus
et disposuerimus si cum ipsis synodi generalibus institu-
tionibus et statutis ac ordinationibus nullatenus
dispensaverimus vel dispensari permiserimus nisi ut
dictum est in casu necessitatis vel evidentis utilitatis ecclesie
utilitatis si nos ipsos particulariter et ubique inepta
statuta sacrorum conciliorum generalium Constantiensis et
Basiliensis etiam si aliquis ex nobis prorogatione con-
ditione papali seu cardinalatus contigerit dignitate
sublimari teneatur ipsis statutis et decretis sacri de-
creti concilii obedierimus et nos in [illegible] mores
quod sic ipsius concilium indicaverimus fore et fuisse et
ecclesie Romane seu apostolice tam in capite quam in
membris ut mirarimus in sacro concilio constantiensi
reformaverimus et ut promisse promisimus obser-
vare hoc iuramento usque ad finem mundi teneremus
pro nobis et nostris successoribus quotiens ipsa ecclesia
indiguerit reformatione tam in membris quam in ca-
pite alias singularia concilia non celebravimus si
mentis in uno proposito et una intentione non convenimus
si divisi et discordes in eis extiterimus si iuxta ordina-
tionem sacri generalis concilii Constantiensis ad pre-
dicta instituendum quod incipit frequens generalium con-
ciliorum celebratio concilia generalia non continua-
verimus nec ecclesiam apostolicam in membris et in capite
reformaverimus certe durante symonia fortius et
fervens regnabit continue in curiis prelatorum ecclesie
et quantum crescet pecunia tantum crescet amor pecu-
nie et eius concupiscentia que radix est omnium ma-
lorum in dei ecclesia vigebit pompa continue promo-
vebitur in Romana curia virtus et scientia
erit cassata et nulla ac non apreciata ignis [illegible]
[illegible] ecclesie dilapidabuntur religiones dis-
solventur clerus contempnetur fides Romana
decidebitur obedientia ecclesie negligetur [illegible] et
censura ecclesiastica non curabuntur cultus divinus
diminuetur hereses crescent in populo christiano scisma-
ta insurgent infideles terras christianorum capient
ecclesia dei infidelitati subicietur guerre et guerre
fames et gladius ac pestes in populo christiano do-
minabuntur et ideo ut estimo dies mali sunt et securis
ad radicem arboris posita est pro tollendo omnia
bona temporalia redditus et proventus ecclesie apostoli-
ce nisi de remedio et reformatione eius cito
succurratur per concilium Basiliense generale ergo

compleamus opera ecclesie et [illegible] fideles diffinitionem
generalis concilii et conveniamus in unum in uno proposito
et in una voce ac voluntate ad ipsum sacrum genera-
le concilium reformare ecclesiam et hec sunt dicta de
isto articulo cum correctione.

Tertia pars huius tractatus respondet ad quod-
dam interrogatorium iuris pauperi veritatis
fidei catholice ac legis christiane ac reformationis
et emendationis apostolice ecclesie zelatoris et predicatoris huius
[illegible] sum pro illos ecclesiasticos qui querunt que sua
sunt qui non nisi pecunias divitias honores et
pompas ab ecclesia Romana habere cupiunt [illegible]
[illegible] et dicebant et querebant. Ad quod sunt ista
concilia nova in dei ecclesia et celebratio ac convocatio
[illegible] ipsorum tam frequens et tam continua [illegible] respondendo
[illegible] minus digne responsione respondendo
dicta verbi ihesu in euangelio quod si forsan ecclesia fu-
isset apostolica ut verbis preceptis et spiritualibus
[illegible] apparatibus ornamentis ostendit et lo-
quitur quod sunt signa virtutis et spiritualis mentis
et divine voluntatis et bone ac sancte vite et operum
nisi sic se dirigeret tunc ut estimo non esset neces-
[illegible] generalia concilia. Unde Christus dicebat non omnis qui
dicit mihi domine domine intrabit regnum celorum sed qui
fecerit voluntatem patris mei qui in celis est
et alibi dixit quicumque fecerit voluntatem patris mei
qui in celis est ipse meus frater et soror et mater
est. Non enim propter hoc quod magnas et longas
candelas habemus cappas non propter hoc quod ba-
culos pastorales in manibus et mitras habe-
mus in capitibus et sacris indumentis vestibus ac in-
dulgentias et peccatorum absolutiones aliis et nobis
nobis damus sumus [illegible]
ihesu Christi aut sumus eius servi vel prelati et epi-
[scopi] ac clerici [illegible] boni et rectissimi [illegible]
[illegible] quod querimus et studemus bonum [illegible]
subditis exempla per [illegible] bonorum operum [illegible]
re a peccatis declinare et bona nobis et [illegible]
nostris facere de penitere peccatis [illegible]
sed reformare opus ihesu domini nostri voluntatem
et actionem ac exempla sequi facere et querere
sed quia tales non sumus nec voluntatem domini
facimus nec bene vivimus nec de nostris peccatis pe-
nitentiam facimus nec ad deum in toto corde que-
rimus. Ideo sunt necessaria concilia generalia
in quibus si salvi essemus [illegible]
tem dei ihesu facere [illegible]

divine regulas leges christiane normas statuta
et regulas officiorum nostrorum et totius vite nostre
extirpationem cunctorum criminum et culpe introduc-
tionem cunctarum virtutum moralium et theologicarum pro-
tectionem caritatis et fidei catholice extinctionem
secte heretice et adhesionis scismatice [illegible]
[illegible] et pacem totius plebis christiane restitutio-
nem et equitatem iudicii et iustitie reforma-
tionem correctionem et emendationem ecclesie Ro-
mane et apostolice et exaltationem totius ecclesie catholice.
Hec et infinita alia bona et sancta opera [illegible]
[illegible] in sacris generalibus conciliis per que
reparatur tota ubique ecclesia sancta et immaculata
in qua non est peccatum nec ruga nec
macula hec divina perfusa quod statutum
huius cubiculi sui ihesu Christi cuius est sponsa
casto pudore custodit ut ponitur xxiiii q. i
c. loquitur. Vos ergo peccatores vos ecclesiastici
vos pastores ut loquar cum propheta si queritis
ad dominum nostrum ihesum Christum converti si queritis et
in pectoris vestris vitiis emendare et corrige-
re in bonis operibus reformari querite id
[illegible] et venite rogate clamate genera-
lia concilia a spiritu sancto et a Christo ihesu regulata
directa et gubernata in quibus invenietis
omnem vestram perfectionem omnem vestram
utilitatem temporalem et spiritualem [illegible]
in omnes voluntates domini dei ihesu. Unde ille prophe-
ta David [illegible] quidam fuit populo christiano
et ecclesie apostolice utilis et necessarius que-
rens fructus concilii generalis sacri testa-
tur publica confessione dicens in psalmo confitebor
tibi domine in toto corde meo in consilio iusto-
rum et congregatione magna opera domini sunt
in ipso concilio et congregatione exquisita
in omnes voluntates eius fidelia omnia manda-
ta eius sunt concilii confirmata in seculum
seculi facta in veritate et equitate quia
ut ostenderim inferius quid quod virtutis [illegible]
[illegible] reformationis quid quod vite emenda-
tionis quidquid peccatorum penitentie et pur-
gationis quid quod impiorum iustificationis [illegible]
malorum et vitiorum destructionis [illegible]
tionis quid bonorum accumulationis et augmenta-
tionis quid voluntatis divine ad impletionis et co-

gratulationis quidquid iustitie pacis et veritatis
ac sanctificationis totum reperitur et receptum est temporibus
antiquis per patres nostros qui [illegible] pre-
scriptioni coram nobis in ipsis generalibus conciliis
seu sacrosanctis synodis universalibus nec hoc sit mirabi-
le in omnibus nostris quia ipsa concilia generalia si-
cut plenum representant ecclesiam que catholica ecclesia est
sponsa Christi conclusus fons signatus pulchra
ut luna electa ut sol sine ruga sine macula ter-
ribilis adversariis suis sicut castrorum acies
ordinata a spiritu sancto continue illuminata [illegible] q. i
c. omnibus [illegible] ita et ipsa sacra concilia que representant
catholicam ecclesiam sunt sine macula [illegible]
pulchra ut luna electa ut sol terribilia et formi-
dabilia ut castrorum acies ordinata adversariis
ecclesie catholice hereticis scismaticis infidelibus tirannis
Saracenis symoniacis [illegible] adulteris sodo-
mitis fornicatoribus [illegible] piratis depredatoribus
prelatis perversis clericis iniquis exemptis et non
exemptis religiosis male viventibus [illegible] secularibus
tirannis regibus et principibus bona ecclesiastica usur-
pantibus et consimilibus quia tales et consimiles num-
quam vellent videre immo nec audire generalia
concilia ut notat Jo. An. in reg. de pene dispensa-
tione ubi dicit quod exempti numquam vellent videre concilia
generalia quia in illis restringuntur multum eorum
exemptiones et merito quia a iuribus communibus
exorbitant. Et adhuc papa cum suis officialibus
et dominis cardinalibus sibi assistentibus maiori movetur ratione
in romana curia existens quod numquam vellet celebri
seu convocari aut congregari seu celebrari facere
concilia generalia quia dubitat collationem seu revoca-
tionem pensionum et commendarum pluralitatem dignitatum
et monasteriorum et aliorum quorumcumque beneficiorum abso-
lutionem peccatorum et [illegible] legitimationum bas-
tardorum et dispensationum irregularibus consanguineorum
et consimilium [illegible] que sunt facte per curiam
Romanam et curia tamen modo scripta et antea
in libris decretalium et decretorum sanctorum patrum po-
sita quod talia et similia limitentur et reducuntur ad iura
scripta ante tempus Bonifacii pape viii et [illegible]
[illegible] beneficiorum dignitatum episcopatuum ac monaste-
riorum et electiones ac confirmationes ipsorum devolvan-
tur ad ordinarios iuxta tempora aliorum pon-

tirannum Romanorum. Et quia ut dixi est valde
adversus statuta generalium conciliorum impedire et con-
silia ideo abhorret generalia concilia nec vellet
ea esse aut fore in militanti ecclesia et non solum
sed ipsa generalia concilia multis convictis et simula-
toribus terribilia sed etiam universo bonorum virorum
pacificis religiosis et religiose viventibus castis
modestis piis et clementibus sobriis prudentibus
iustis et sapientibus conscientiosis et dei ac ipsius
ecclesie timentibus predicatoribus sacre scripture
ac studentibus scientia doctrinam ecclesie amplec-
tentibus non litigiosis non turpia lucra quomodo-
cumque sectantibus non violentis non obstinatis
in malo nec duris corde sed misericordibus ele-
mosinariis et hospitalibus sunt pia placentia
suavia amabilia ut loquitur cum propheta iudicia
dei vera iustificata in se ipsa desiderabilia
super aurum et lapidem preciosum multum et dulci-
ora super mel et favum et in custodiendis ac
promovendis illis retributio multa quia ipsa sacra
concilia sunt a spiritu sancto qui est caritas et dilectio
et qui manet in caritate in deo manet et deus in eo
et a spiritu sancto sunt directa et regulata et in medio ipsorum
conciliorum generalium pacifice unitorum est tota
ecclesia sancta virtutis collocata dicente christo ubi duo
vel tres etc. quia ibi est ubi ecclesia sancta que in caritate
ipsa a deo ihesu dicta et ab ipso erecta et ibidem con-
gregata que est sancta ecclesia catholica ipso ihesu sponso
sua et sociorum ac sanctorum fidelium coetu et congrega-
tio seu structura sanctissima cuius solum unum et in-
dubitatum caput ipsius ihesus deus ut constat
et est secum usque ad consummationem seculi perpetuo qui
nunquam ipsam permisit nec permittet errare in fide seu
in dubio fidei aliquo aut in errore deducto vel
quomodocumque peccato. Et quia ipse ihesus consur-
gens ex mortuis iam non moritur mors illi
ultra non dominabitur idem ipse ihesus est cap-
ut perpetuo universalis ecclesie in quo capite sunt
omnes thesauri sapientie et scientie dei absconditi quos
thesauros absconditos in fine non recessit
in corporis unius ecclesie ligando solvendo peccata
remittendo indulgentias dando et alia [illegible]
Ergo quia unica et sancta ecclesia diffinditur etiam illi
thesauri propria ecclesie dati post [illegible] ecclesie

et in supposita inferiora ecclesie in prelatos in
quos singulares et plures ac claustros [illegible]
in ecclesia quia ipsa sancta unus ecclesia una cuius
omnium bonorum et virtutum est una [illegible]
tate corrupta adulterari non potest sponsa christi
incorrupta est pudica est unam domum novit
unius cubiculi sanctitatem pudico casto pudore
custodit verbum sancti Cypriani pape [illegible]
[illegible] q. 1. Si ergo magna opera dei [illegible]
et impenduntur in congregatione generalis ac
in conciliis secundum omnes voluntates dei ihesu
ergo summopere tota anima tota corde [illegible]
tota diligentia tota sollicitudine [illegible]
[illegible] concilia iuxta tenorem institutionis [illegible]
neralis concilii Constantiensis que institutio [illegible]
[illegible] ac notata et promissa per omnes nationes
reges et principes cardinales prelatos [illegible]
et universitates totius inferiores [illegible]
frequenter generalium conciliorum celebrationi [illegible]
tempore [illegible] multum necessaria utilia [illegible]
[illegible] et decennis temporibus de anno [illegible]
[illegible] teneri et celebrari et quomodo [illegible]
[illegible] hereses Bohemorum et [illegible]
[illegible] et scismata grecorum et aliorum in
fidelium ac quomodo fiat pax [illegible]
reges et principes duces comites [illegible]
barones et presertim inter generis Francie et Anglie
Castelle et Arragonie et alios duos [illegible]
populorum et quomodo fiat reformatio [illegible]
[illegible] ecclesie Romane apostolice tam in
membris quam in capite et [illegible]
tionis [illegible] quomodo fiat [illegible]
vita plenarie sancta concilia [illegible]
nec aliquo casu dissolvenda [illegible]
[illegible] personis [illegible]
bus [illegible] in de officiis [illegible]
[illegible] clamoribus petitionibus [illegible]
sollicitudinibus operibus verbis [illegible]
laboribus per sancta concilia [illegible]
[illegible] concilia [illegible]
gregacionum [illegible] veritatis [illegible]
[illegible] reformatio [illegible]
[illegible] et malorum [illegible]
que mala peccata et scandala presertim in

[illegible] claustris in tantum venerunt quod secundum prophetam
[illegible] maledictum mendacium furtum adulterium symo-
nia [illegible] et multa alia vitia inun-
daverunt super terram propter defectum conciliorum
generalium et propter defectum correctionis et reforma-
tionis [illegible] detestabilis est propter de-
fectum [illegible] secundum prophetam corruit in pla-
teis veritas et equitas ac iustitia non potuit
ingredi ad duos magnorum palatia et facta
est [illegible] veritas et iustitia [illegible] in oblivione et
in derisione et tepescente amore penitus [illegible]
[illegible] veritatis et iustitie et iam nostri
[illegible] et spirituale genus [illegible] et [illegible]
[illegible] et gens sancta [illegible] et populus ac
[illegible] ihesu dei nostri prochdolor in
[illegible] et gentibus. Hec scribo propter defectum
[illegible] generalium conciliorum blandimentis pecu-
niis [illegible] avaricie cupiditatibus [illegible]
[illegible] et [illegible] ac linguis [illegible]
[illegible] conplacentiis et principum secularium roga-
tibus et consanguineorum affectionibus datum est
[illegible] secundum prophetam factum est regnum ecclesie
in obprobrium hominum et abiectio plebis omnes
videntes ipsum derident ipsum et factum est obpro-
brium [illegible] infidelibus scismaticis et
hereticis [illegible] et illusio [illegible]
[illegible] nobis subditis
secularibus principalibus dominis regibus [illegible]
et [illegible] qui seculares subditi [illegible]
et murmurant de nostris officiis et de [illegible]
[illegible] claustris [illegible] dubitabant [illegible]
[illegible] de nostris preceptis et [illegible] nec de nostris
[illegible] ac sacramentis et quod est ma-
[illegible] et quod magis est flendum quod [illegible]
[illegible] et populo [illegible] habundant iniqui-
tas et [illegible] ihesu dictum multorum refrigescit
caritas et amor dei ac vite bone devotio et
[illegible] infidelibus et presertim in [illegible]
[illegible] quia nemo [illegible] est nec
[illegible] claustris est nemo princeps secula-
ris [illegible] est nullus fidelis [illegible] est
[illegible] eius est ut loquitur cum propheta
qui conplaciat [illegible]
[illegible] amici eius
[illegible] filii eius omnes [illegible] heredes eius omnes

[illegible] omnes honorati eius dotati de prediis eius
[illegible] ipsius et de bonis eius [illegible]
[illegible] deridens et polluerunt [illegible] et pub-
lice quia a maiore usque ad minorem omnes defiunt
avaricie secundum prophetam omnes corruptibiles facti
sunt non est qui faciat bonum non est usque ad unum
omnes secundum Bernardum [illegible] nec in [illegible]
[illegible] florenorum et pecuniarum omnes diligunt
munera et sequuntur retributiones que maledicta
corruptio et cupiditas pecunie radix est omnium ma-
lorum symoniarum et [illegible] ac peccatorum et pro-
motionum iniustissimarum et iniquarum prelatorum
et electionum [illegible] venditionum et emptionum spiritualium
beneficiorum ordinum indulgentiarum et sacrorum
et [illegible] ac persecutionum pompatarum [illegible]
[illegible] homicidiorum et [illegible] iniquarum [illegible]
pestilentiarum et tribulationum quarum [illegible]
temporibus [illegible] ac [illegible] in dei ecclesia
quia secundum Salustium ipsa [illegible] avaricia fidem
probitatem ceterasque bonas artes subvertit
in illa olim famosissima longe lateque imperante
temporali re publica romana post quarum vir-
tutum subversionem [illegible] Romanorum
[illegible] propter avaritiam
[illegible] habere [illegible]
aliud clausum in pectore et aliud in lingua promptum
habere [illegible] non [illegible] non
[illegible] honestate [illegible] utilitate esti-
mare [illegible] bonum vultum quam bonum inge-
nium habere [illegible] ad se
trahere bonum [illegible] bono [illegible] ita quod [illegible]
[illegible] et avaritiam [illegible] partes ab-
stracta sunt et res publica que una fuerat dilacerata
est et que fuerat domina gentium per tam longa tem-
pora subiectioni et derisioni ac opprobrio hominum
data est secundum verba Francisci Petrarche et clare os-
tendit experientia [illegible] in libro sine nomine dicit
loquens de Roma [illegible] vel sponte totius olim
orbis [illegible] vultus [illegible]
[illegible] est quod fiet in dei ecclesia in illa olim
[illegible] apostolica ecclesia [illegible] de
[illegible] regnat tanta avaritia
et [illegible] symonia dyabolica et tam manifesta peccata
ac tam scandalosa et [illegible] tam dicta

que nunc sunt in ecclesia Romana et apostolica quod
ut dictum credendum est et sperandum quod subito veniet
ira dei in filios diffidencie in filios quos ecclesia
nutrivit scilicet divinarum lacte et exaltavit per mag-
nos per mores et honores in magna dignitate
et potestate ipsi autem spreverunt et dereliquerunt eam et alie-
nati sunt retrorsum cum filiis crucifixori in Juda prodi-
tore et Christi venditore et cum avaro et cupido Symo-
ne intraverunt et intraverunt navem Christi et naviculam
Petri et eam regere eam gubernare eam et honorare
eam ad portum ducere sed laudant et hii per mala
opera eam omni die turbant et fluctuare faciunt
et ad quandam desolacionem deducunt per modicam fidem
per nullam reformacionem per paucissimam carita-
tem et amorem per nimiam dissipacionem et ambicionem
ambicionem per pecuniarum et honorum accumulacionem
per spiritualium sacrorum et ordinum ac indulgenciarum
ac beneficiorum et absolucionum vendicionem per ma-
le vite et male fame et multorum scandalorum
et malorum publicacionem et ostensionem et per certum
rectores huius sancte navis qui hec mala faciunt
scilicet illi seniores illi domini illi prelati illi nostri su-
periores in dei ecclesia a quibus egressa est iniqui-
tas omne totius christianitatis scandalum qui vi-
debantur regere populum christianum per quos ut patet
adoratum populus christianus totus dispergitur et
per guerras ac discordias pluresque conficiuntur
fides Christi diminuitur concordia seu obediencia mo-
dica vel nulla ad sanctam ecclesiam videntur habere
bona spiritualia deperduntur et temporalia bona ec-
clesiarum et monasteriorum per tyrannos et principes
ac civitates et seculares ac nobiles occupantur
hii Christi fideles oblivioni dantur hoc tunc in singu-
lari sine heresibus crescunt contumacie ac greci et alii
scismatici non curant de obediencia Romane ecclesie
et infideles turci et sarraceni impugnant christiani-
tatem et obtinent ac suppeditant terras christianorum
omni die in tantum quod propter horum avariciam et libidi-
ne dicendi ac cupiditas et symoniam ac vita et
ecclesiasticorum tempore et abhominabilem et propter
carenciam reformacionis ecclesie in membris et in
capite et propter defectum generalium conciliorum vel ecclesie
a multis et iterum paucis temporibus res publica
christiana fides Christi unica ipsa enim ecclesia apostolica

eius sunt Jeronimus ut patet dicit secundum in c. legi-
mus tempore suo obediebant et subiciebant
gallia hyspania ytalia alamania anglia
affrica europa et asia per sua media gre-
cia oriens et india et omnes barbare na-
ciones et qui unum populum adorabant per unum et ut
observabant evangelium veritatis ecclesie et per ter
quas subiciendas ingo legis ecclesiastice et fide
christiane apostoli martires episcopi prelati presbiteri
et sancti doctores ecclesie tot persecuciones habue-
runt tot predicaciones et miracula fecerunt
tot labores subierunt certe nunc propter symo-
nias et avaricias inequitates et violencias
rapinas ecclesie dei regencium propter pravissimam
et abhominabilem vitam ecclesiasticorum propter ca-
renciam sacrorum conciliorum quia non sunt
qui ecclesiam dei ad statum pristinum reducerent
ac reformarent fidem sanctissimam Jhesu Christi in
negaverunt baptismum contempserunt obediencia
Romane ecclesie subterfugerunt et maiori par-
te et deperiit si vera esset ista fides christiana
et lex evangelica non sic vinceret Romana prelati
christiani ac maiores ac superiores dicunt spiri-
tuales regentes et vincentes in ea non tales
publice christiani confundit et scandalizarent per
mala opera et perversa exempla quomodo ille
deus Jhesus Christus fundator huius ecclesie et
legis evangelice eos sic perverse sequerentur
vincerent perderet cottidie Si ergo hoc non
fuit quomodo ergo stat deus ista et sic confundi
in excelsis Venite ergo et faciamus homines
sic super terram faciamus nobis leges sic
tales dimittamus hanc legem quam nobis
predicant huius legis predicatores et in
sunt pessimi et pessimi hostium
surrexerunt testes iniqui et pessimi hostium
et abierunt alius in hanc legem carnalem
alius in machometicam alius in lege sua
alius in legem idolatria alius in
gentem iudayorum et dereliquerunt deum quem
colerent sine et recesserunt a deo salutari suo
et de istis infidelibus et conversi ad infideles
et heresis nam in qui olim fuerunt boni christiani
et in quorum terris erant pro catholices epi-
scopi et ecclesiales ecclesie monasteria et cap-
pelle tanta ut verbis dicit ... den.

dei orta mala quomodo subsecuta sunt ut nimie
strages ederentur illorum qui in fide Christi persiste-
rant sanguinis nimius effunderentur ecclesie et mo-
nasteria penitus penitus usque ad fundamenta
delerentur ac nomen Christi Jhesu et eius fidem
negarent multi christiani cogerentur contra quod per illam
seu primitiva ecclesia que ultra ducentos annos
et modicum plus post tempora Constantini et pape Sil-
vestri et post tempora Augustini et Jeronimi
et magni pape Gregorii durarunt ... perfecta
carita cleri et platorum ecclesie per maiori parte
fides illa sanctissima evangelica ecclesia ista ubique et
catholica et illa Christi Jhesu unica sponsa et
obediencia Romana devotissima in maiori parte
mundi quod primo affrica et in tota Asia egipto
et Libia ethiopia ac mauritania et in sic ab
alto spirituali iudicio et influencia dominus omnipotens
creavit et apponat manum dicebat sic christianus
per donio preciosa et carissima usque ad
diem iudicii consistet una fides una legum
baptisma sic fluerent ad ipsum dominum ihesum omnes
gentes et cum adorabunt eum omnes reges et
omnes gentes servient ei Sed ante diem iudi-
cii attentis sceleribus et peccatis ac negligen-
cia religiosorum et maxime cleri non est verisimile
quod convertentur ad fidem Jhesu Christi populis ille
infidelibus scilicet ... et sarracenorum turcorum tar-
tarorum iudayorum et paganorum quia in ea
fuerunt miracula sancta cessaverunt predicaciones
et divina verba et quod deterius est iam cessante
viri in populo christiano et quod in toto clero virtu-
tes et religio sancta et leges evangelice cus-
todia et bona vita at conversacio sancta non ergo
nobis sit mirandum si ecclesia ista sanctissima
si fides Christi verissima si obediencia Romane ec-
clesie devotissima pro qua Christus Jhesus san-
guinem suum fudit et quam sui sanguinis precio comparavit
pro maiori parte usque ad diem iudicii sit
perdita et tamquam quasi oblivioni data in partibus
illis persie medie arabie affrice mauritanie
tartarie mesopotamie capadocie fri-
gie pamphilie caldee ethiopie grecie indie
et Iudee egipti asie et terre sancte et quasi in aliis
partibus mundi In quibus primo quam in eu-
ropa fuit predicacio et fides sanctissima et lex evangelica

promulgata et ecclesia dei exaltata et in quibus preclari
doctores apostoli martires et confessores et virgines ac
sancti omnes primo fuerunt et suis exemplis et predicaci-
onibus ac miraculis populos perfectos qui nunc sunt infi-
deles baptizaverunt et ad fidem Christi converterunt
cum multis enim laboribus crucibus ac vigiliis fa-
me siti ac meditacionibus et abstinenciis verberibus
carceribus plagis periculis tormentis martiriis
et mortibus magnum fructum fidei fecerunt et per longa
tempora ad ecclesiam Christi tirannos infideles et ydola-
tras ad ecclesiam Jhesu Christi reduxerunt et ipsi ecclesiam
temporaliter dotari et ditari ac exaltari fecerunt et
in tanto culmine divino veneracione et potestate posue-
runt usque ad annum domini septingentesimum quo tunc ipsa res
publica Romana que tamen longe lateque imperante
fuerunt benigne tamen exaltata et honorata est et nunc
propter populi christiani et cleri vicia scandala et peccata
enormia tamen quasi ipsa ecclesia a predictis cul-
mine et divino potestate et magnificencia alienata
et eversa et quod dolendum magis est illa fides Christi
illa obediencia Romane ecclesie que in quibusdam
particulis angulis terre et orbis scilicet in quibusdam nacio-
nibus ytalie francie theutonice hyspanie et anglie re-
mansit quasi adhuc omni die paulatine per defe-
ctum obediencia denegatur bona temporalia eius
dem per principes et civitates occupantur clerus contemp-
nitur et a suis sedibus propriis et beneficiis et privilegiis
et libertatibus ejiciuntur et privantur et timendum
est quod ante diem iudicii et in brevi nisi super eam
fuit reformacio ac reparacio desolabitur et fortius
mutabitur et ab hominibus conculcetur quia penitus
ab illis fundamentis sanctorum et apostolorum mar-
tirum et confessorum et Jhesu Christi ac patrum nostrorum
et maiorum doctrinis et regulis contraria sit aliena
et erroribus viciis et turpitudinibus defedata de illa
loquor cum prestacione que est ecclesia Romana seu
apostolica et adhuc dicam unum abhominabile istius
Romane ecclesie et de quo multum doleo in toto corde
meo unde si aliqui in ista ecclesia et in ipsa petri sa-
navicula volunt habere zelum legis dei et volunt
esse firmi in fide Christi et manigare in navi sancti petri
suis predicacionibus suis doctrinis suis informaci-
onibus et consiliis suis meritis propriis et operaci-
onibus in ipsis ac fructuum virtutum exercicionibus
et studiis tales a multis prelatis superioribus et

dum istius apostolice ecclesie istius ecclesie romane turbantur suppeditantur despiciuntur et confunduntur ac non curantur non providetur ad remedium cum sint scismata cum sint doctus cum sint opibus bonis in hac sancti petri navi sed fracti a bonis suis a promotionibus a regimine a gubernatoribus istius navis sicut mali sicut ignari sicut insipientes sic stulti contra per ipsos superiores navis et seniores qui videntur regere navem et populum christianum expelluntur et abiciuntur. Et in hoc mari ecclesie apostolice contra ventus contrarius ipsis bonis literatis [illegible] devotis vane glorie pompe superbie cupiditatis avaricie et symonie affectionis carnis et sanguinis nobilitatis parentele favoris popularis supplicationis mundialis et comparationis rei familiaris peccatorum hominum ydeotarum ignarorum viciosorum homicidarum [illegible] superborum cupidorum symoniacorum latronum furum luxuriosorum ambitiosorum gulosorum mercatorum tyrannorum inimicorum et malorum qui hanc navem christi ihesu hanc ecclesiam sponsam christi prochdolor temporibus istis de anno domini m° cccc xxxiiij propter eius mercimonia quibus est onerata propter eius bona temporalia quibus est dotata ipsam regunt et gubernant et patrimonium crucifixi ecclesie sancte sponse pro pauperibus et bonis ac iustis et viris literatis honestis et devotis ab imperatoribus regibus et christi fidelibus ipsi ecclesie concessum datum et appropriatum et dei sanctuarium [illegible] hereditate et turpiter sibi possidere occupare et invadere et hereditatem crucifixi polluere et templum sanctum domini in hac navi sancta positum omnia per eorum opera pessima et merita turpia vastare et delere satagunt contra et via impiorum omni die prosperatur sicut propheta ait. In hac christi navi temporali et bene est omnibus qui in ipsa prevaricantur et inique agunt quia sicut [illegible] omnia virtutis [illegible] omnia eius navis memoria [illegible] honores promotiones beneficia possidet ambitio et symonia et quod flendum est per extorsiones glosas per expositiones perversas per locutiones superbas claves illas sancti ligandi et sol-

vendi datas a christo sancto petro [illegible] maculato et attributas innocentie puritati et hereditati [illegible] et non datas malicie non symonie non cupiditati non pompe non vane glorie et [illegible] alteri [illegible] ver-ba christi in textu [illegible] Ille sed petrus preheminentem meritorum dotem [illegible] tate innocentie transmisit ad posteros [illegible] illi concessum est propter actum huius vel partem [illegible] ad illos solum pertinet quos [illegible] sanctitatis splendor illustrat et in [illegible] claves per [illegible] exponens [illegible] attribuere propter bona temporalia que habet ecclesia ipsi nobilitati avaricie temeritati fortitudini pompositati iniusticie [illegible] peius multorum sequentium societati et [illegible] multitudini ac familiarie et [illegible] ac armigerorum pluralitati et illis hodie sunt in ecclesia Cardinales episcopi patriarche [illegible] sed nobiles avaros feroces fortes [illegible] divites [illegible] equos et magnam familiam habentes nullo respectu habito ad viros honestos [illegible] sed deum timentes et literatos ac sapientes [illegible] quibus et [illegible] istis temporibus nulla est mercaria in ipsa romana curia [illegible] scientia nec virtus [illegible] sed pecunia [illegible] det et sibi vendicat [illegible] honores [illegible] promotiones et beneficia [illegible] evangelium christi ubi dicitur tu es petrus et super [illegible] et tibi dabo claves regni celorum sed ligandi et solvendi obedientes [illegible] tibi petro edificato super me petram [illegible] et innocentie [illegible] virtutis et symonie dabo claves [illegible] rum contra quas non prevalebunt porte inferi sed nequicie quia non dabo eas tibi petro edificato super petram vel dyabolo non dabo eas tibi [illegible] in mortali [illegible] quia tunc porte inferi sed nequicie [illegible] adversus ecclesiam quod non est [illegible] quia ipsa ecclesia [illegible] ligandi et solvendi fundata est super

firma petra sed christum qui peccatum non fecit nec inventus dolus in ore eius et fundamenta ecclesie sunt in montibus sanctis in christo ihesu fundatoribus filiis et ministris in viris et prelatis episcopis et archiepiscopis datis et virtuosis quia autem claros ad hec fastigia eligit aut qui eriguntur illustrat dicit ysidorus. Non nos in sapientibus et literatis in doctoribus et magistris quia qui ad ministeria [illegible] multos [illegible] eternitatis quod hinc clarius ostenditur Jo. ij ubi christus in tradendo claves ecclesie catholice et petro ac apostolis dixit vos apostoli primo accipite spiritum sanctum et postquam eum habueritis tunc quorum remiseritis peccata remittuntur eis et quorum retinueritis retenta erunt et per hunc modum exponit ambrosius quod si spiritum sanctum non habueritis qualiter per manuum impositionem ipsum aliis dare valetis quem imponebat cum manum apostoli quorum loco succedunt episcopi habebat spiritum sanctum pro [illegible] ergo clamitum debita et sancta [illegible] pro ecclesie sancte dei reformatione tam in membris quam in capite pro fidei catholice extensione et ampliatione pro ecclesie apostolice et romane exaltatione et veneratione per heresum errorum infidelium extirpatione per scismaticorum et rebellium christianorum reductione et conversione pro regum et principum ac dominorum et [illegible] christianorum pacificatione per inimicorum et adversariorum christianitatis debellatione pro animarum fidelium salvatione per [illegible] abusionum ecclesie apostolice correctione per morum [illegible] ac sanctorum canonum antiquorum [illegible] per [illegible] conversione [illegible] terre sancte liberatione [illegible] pro bonorum et literatorum virorum ac [illegible] promotione per iniquorum et malorum correctione per omnium bonorum [illegible] in dei ecclesia acquisitione dicit ille de [illegible] concilium [illegible] quam salutifera tam optima et tam necessaria [illegible] temporibus generalia concilia attentis ecclesie casibus et [illegible] christianorum fidelium secularium et [illegible] et malicia qualiter non fuerunt tam necessaria ab origine nascentis [illegible] ecclesie nec fuerunt tam utilia in dei ecclesia aliquo tempore sicut nunc sed nec tam salutifera et

ideo ex quo sunt tam necessaria deberent nunc ipsa generalia frequentissime celebrari et teneri magis et ex maioribus causis quam tunc tenebantur et celebrabantur que cause inferius ostendentur [illegible]. Responsio ergo per istos de tercia opinione qui dicunt quod potestas conciliorum generalium sit maior quam potestas pape [illegible] verum concilia generalia sint necessaria in dei ecclesia [illegible] ter ipsi exhortantur omnes fideles [illegible] ex quo videntur quod per maiores apostolice ecclesie contradicitur [illegible] quia [illegible] quasi desperatur per dominos romane curie [illegible] statuerunt in generali sacris concilio nec [illegible] nemo est qui concilii statuta exequetur et defendat et [illegible] per desideratum sacro generali basiliensi concilio et [illegible] fiendo [illegible] etiam in synodo generali constanciensi de anno domini m cccc xvi et cum magnis laboribus et expensis Basilee provincie Bisuntine per [illegible] de anno domini m° cccc [illegible] celebrato et celebrando et [illegible] non permittat [illegible] dissolvi hoc sacrum Basiliense concilium absque reformatione ecclesie apostolice in membris et in capite quia si absque hac reformatione dissolvatur tunc certe speratur quod sancta romana ecclesia et apostolica [illegible] principes [illegible] spoliabitur suis ornamentis et possessionibus temporalibus et clerus et apostolica ecclesia privabitur suis bonis et privilegiis ac libertatibus et erit sub servitute [illegible] tributo [illegible] turbabitur ac nimium [illegible] petri navicula que nisi [illegible] symoniam [illegible] generalibus [illegible] dissolvere [illegible] Confundantur igitur et revereantur [illegible] qui sacra generalia concilia et petri sanctam naviculam conturbant fiat habitatio eorum deserta et in tabernaculis eorum non sit qui habitet. Vos ergo [illegible] ad vos loquimur o pastores o viri ecclesiastici sancte matris ecclesie ditati honorati et exaltati de bonis eiusdem qui non sine causa gladium spiritus quod

est verbum dei accepistis in adoptionem filiorum dei
in quo clamamus abba pater vos eciam postulamus
et requirimus o domini o principes o civitates seculares
o duces o barones o reges o iudices terre qui
secundum apostolum non sine causa gladium portatis ad
vindicandum iniurias dei ihesu christi sponsi vestre
ecclesie et ad faciendum vindictam in pravis na-
cionibus ac increpaciones in populis propter quod
accipite omnes insimul secundum preceptum apostoli armaturam
dei armaturam sancte fidei et legis divine et compellat
vos domus dei zelus que se tendit in ruinam
et in desolacionem et hanc armaturam continue te-
nete et confortate instanter instancius instantissime
que armatura ecclesie catholice est sacrum concilium
generale quo omnia tela peccati incendia mundi et dyaboli
extinguere poteritis et modo Adhoc enim obligamini
sub pena mortalis ut scilicet vos omnes armaretis tem-
poraliter et spiritualiter pro salvacione sancte petri navicule
ut ad portum salutis perveniat prospere et pro re-
formacione et viciorum correctione apud ecclesiam
tam in membris quam in capite si diligenter legere-
tis decreta per totam causam xxiij vere domini mali
non corrigunt per admoniciones suaves compellan-
tur ire in corpore ihesu christi omne per tormenta et pe-
nas ac afflictiones iuxta illud decreti quos non
dei a malo non revocat saltem severitas cohor-
ceat discipline ut a[...] habeant exercicium hec cor-
rectio malorum que fit in ecclesia et disciplina vincula
fieri non fit nisi per sacratissima generalia concilia et hec
sunt de tercia interrogacione dicta in omni prestan-
ciore de revocando si opus erit et me subiciendo
correctioni et declaracioni sancte matris vestre ecclesie et domini
nostri pape.

Quarta pars huius tractatus respondit eciam
ad quandam interrogacionem factam in qua generali-
ter modicum vel nichil noverunt de lege dei ihesu
et hij sunt dictati et honorati de precio eiusdem terre
et dicebantur per eos quanta est ista necessitas conciliorum
vel ex quibus causis provenit hec necessitas in dei ecclesia
reparandi generalium synodorum / et ego parum respondi et
dixi / quod necessitas conciliorum generalium est maxima pro
salvacione animorum fidelium et propter causas arduas
devenit hec necessitas quod huius temporibus fiat ge-
neralia concilia has duas proposiciones verifica-
mi et dixi quod nunquam in dei ecclesia fuerunt generalia

concilia tam necessaria sicut modo quia nunc fides
eorum necessitas est maxima celebrandi cum aliis sacris
generalibus conciliis preteritis et celebracionis
temporum causis et aliis causis de tempore preteriti
temporis causis et circumstanciis de temporibus pre-
sentis generalia concilia de necessitate maxima sic
quoniam debent celebrari teneri diligi et fieri
sicut post christum per illa quatuor concilia apostolica
supremus dicta in tercia responsione et primo
de primo concilio Ab origine enim primitive et
nascentis ecclesie dum apostoli essent ierosolimis post
ascensionem christi ihesu in celum et cum missionem spiritus
sancti invicti expectabant duodecim et unus eorum apostolus
defecisset ad predicandum per mundum universum
duodecim enim in creature et quod unus ex eis scilicet iudas
dicens ex creatura et propter vendidisset et prodidisset et mala mor-
te suspensus crepuisset et defecisset firmiter et sic
in eis non erat nisi xi et deficiebat unus ad
supplendum numerum quem christus instituerat habito
super hoc concilio apostolorum et discipulorum
de eorum consensu quorum erunt centum viginti
dixit [...] in ihesu christi ex scriptura super
apostolatu vacante dicitur in collegiis [...]
gracie faciendis in apostolatu loco iude aliquem
illis qui ibi erat et facta congregacione inter
eos in concilio petrus ut presidens inter
dirigens verba sua ad fratres suos coapostolos
primo et post ad assistentes dixit ut ponitur actuum
primo capitulo Virum fratres oportet quod ex
primo capitulo viri fratres et omnes qui assi-
stebant unum collegii eiusdem congregatis assi-
mi ad apostolatum loco iude et tunc hoc dicto
non solum sed tota multitudo concilii in eos pro
electi duos ioseph et mathiam in medio congrega-
cionis et illis orantibus data forte in electio-
ne et sors cecidit super mathiam et connume-
ratus est cum aliis undecim apostolis
et per omnes eiusdem concedentes et aliis undecim apostolis
Secundo concilio apostolorum generali necessitas huius
rei que non fuit nisi precia tunc reperitur tempo-
ris nulla cum alia causa fuit illius concilii
nisi quod unus apostolus a christo institutus compleretur
et proditor iudas et symoniacus qui christum pro
xxx argenteis vendidit et post mortem
horrorem tanti pecunii commissi est sibi in spiritu
nam tempore presenti maiore necessitatem et plus
causas arduas habemus ad ordinandum sacra
generalia concilia quia si tunc fuit necessarium cele-
brare illud generale sacrum propter hoc quod compleretur

numerus apostolorum sed nunc in duplo maior est tam ardua
et necessitas ad determinandum sacrum basiliense concilium
et ad tenendum concilia quia si illa fuit tam ardua
solum ut compleretur numerus apostolorum venerunt eum in mag-
nitudine est ut congregetur generale quod compleatur in me-
bris et in capite reformacio ecclesiastica et per con-
cilia inducantur virtutes in ecclesia et tollantur
et extirpentur abusiones ecclesie ac vicia quod apostoli
non invenerunt numerum suum completum compleretur nec ubi
christus post resurrectionem inde ab illa sanctissima congre-
gacione apostolis precepit quod loco iude aliquem apos-
tolum surrogaret sed in reformacione ecclesie quod fieri
non potest in membris et in capite nisi per ge-
neralia concilia et toti contrarium quod in con-
cilio sacro constanciensi celebrato Anno domini milesimo cccc
xviij fuit promissum et iurata ac per omnium suum dimi-
gata cum sigillis de plumbo et hiis concilii ipsa
sacra reformacio et fuit hoc iuramentum
ubi factum primo per omnes episcopos qui nedum sunt
successores apostolorum primo in iure vocantur apostoli
distinccione xxj c. in novo et c. duodecim et non solum
vocant eos vicarios dei primo nedum
personam gerere sed habere christi q. v. c.
mulier Cum ergo ipsi sunt columpne sancte
ecclesie dei et legati dei et iniuria que eis fit
illa fit christo ut ponitur xj q. vij. c. Accusacio
Non decet ergo apostolos et christi vicarios iura-
menta et quod voverunt iuraverunt et promiserunt
transgredi quod tam bona causa sancta est reformacio
ecclesie in membris et in capite quod non videtur esse
possibile in aliud melius opus committari
posse quis ergo cum istis episcopis qui probabant
concilia et reformacionem ecclesie contra ipsorum iura-
menta pro ipsa potest dispensare Certe ego no[n]
video Secundo fuit iurata hec reformacio per sere-
nissimum tunc regem Romanorum Sigismundum
regem hungarie nunc Romanorum Imperatorem
personaliter in generali concilio constanciensi existentem
et per principes sufficientes quod omnium regum duorum
principum comitum baronum et cunctorum principum
sacri iurata Tercio fuit iurata et promissa
quod per totum clerum et hoc iuramentum fuit
licitum expediens et honestum et de sancta ac hones-
ta re et virtute Ad hoc ergo quod omnia pur-

getur et compleatur hoc iuramentum necessarium est
sacrum tenere et continuare generale quousque compleatur
hec sancta reformacio in membris et in capite necessitas
ergo necessitas celebracionis conciliorum generalium ut
fiat reformacio omnium christianorum secularium et eccle-
siasticorum Item secundo fuit convocatum illud generale apostolorum
ut tunc crimine symonie propter quod iudas christum
vendidit comprimeretur et alius sanctus et bonus apostolus
loco ipsius pessimi iude surrogaretur Et si propter huius
modi causam illud sacrum concilium fuit celebra-
tum certe nunc propter consimilem causam magis ardua
debet nunc celebrari et est nunc maior necessitas ce-
lebrandi concilia propter istud primum quia fuit tunc
probatur quia tunc iudas christum vendidit pro
xxx denariis et non pluribus Et christus ihesus nunc
venderetur propter episcopatus propter ecclesias propter
beneficia non in modicis pro xxx denariis sed
venditur aliquando pro tribus milibus ducatis aliquando pro
x milibus aliquando pro mille similiter vendit pro
denariis argenteis Item iudas enim vendidit
semel dumtaxat sed christus venditur nunc sepius
ac sepius et iam per plures annos Item iudas
vendidit christum de die sed nunc venditur de die
et nocte omni et tempore et hora ac notabiles personas
occupavit et tangat virum symonie quia propter
cum cupiditas sit radix omnium malorum secundum apostolum
que est causa symonie in dei ecclesia propter quam
symoniaci cessantur et tunc iura et decreta
antiqua ac promovetur homicide raptores predatores
usurarii et homines pessimi et totius sanctitatis contra-
rius pervertere propter pravitatem huius viri in cui
operacione omnia aliaverba pro nichilo reputantur
a. q. i. Ideo tempore presenti maxima est necessitas convoca-
di et continuandi ac frequentandi sacra concilia
quousque tollatur sicut heresis ab ecclesia hec pessima
symonia Et renovantur heretici et penas contra he-
reticos in iure positas incurrant ipso facto quicumque
eciam si papalis aut imperialis dignitatis existant
committerent symoniam tam in sacris quam in beneficiis
aut in aliquibus spiritualibus per se vel alios ad tol-
lendum ergo hoc pessimum vicium necesse est continuare
et frequentare sacrum concilium et hoc de primo con-
cilio dictum sit.

Secundum concilium apostolorum fuit Ierosolimis tercium post missionem spiritus sancti per petrum et alios xii apostolos ut expresse habetur act. xv ca. Et cause istius concilii fuerunt tres. Una fuit de baptismo recipiendo, alia fuit de penitencia suscipienda pro commissis, 3a causa fuit de vita communi inter apostolos et xpi discipulos tenenda. Unde ibidem habetur quod miraculis cunctis quod apostoli linguis omnium nacionum loquerentur facti ad loquendum et predicandum fidem xpi in pandi et confirmati robore spiritus sancti evangelizaverunt illis ihesum et eum a iudeis crucifixum et tercia die resurrexisse a mortuis et predicaverunt eis penitenciam et baptismum accipere in remissionem omnium peccatorum et tunc propter apostolorum predicacionem conversi sunt et baptizati illa die circiter tria milia. Quo facto in illo concilio statuerunt apostoli omnia inter ipsos et credentes esse communia et vendebant possessiones et portabant pecunias ad pedes apostolorum que dividebantur et distribuebantur prout cuilibet opus erat. Hec ibi. Ecce quod propter illas tres causas fuit hoc generale concilium per apostolos et credentes celebratum. Sed nunc propter illas tres causas et plures ab eis dependentes maior est necessitas celebrandi generalia concilia nunc quam fuit tunc quod probatur quia tunc recipientes baptismum noviter conversi fuerunt, tamen nec coluerunt ihesum xpistum ut deum verum nec Romane ecclesie obedierunt. Generalia concilia debent congregari fieri et disponi ut xpi fides que tam longe lateque propagavit per totum orbem ut dictum est et fuit in multis orbis partibus perdita propter cleri et populi et xpianorum peccata debet recuperari et ad baptismum et obedienciam sancte ecclesie catholice ipsi infideles ut sunt sarraceni turci et pagani qui olim fuerunt in xpi fide baptizati et boni xpiani in terra iherusalem et in damasco in anthiochia et in capadocia in tota affrica egypto babilonia et in barbaria et in aliis diversis mundi partibus debeant reduci reconciliari vel eciam si oportuerit compelli quibus sancta mater ecclesia debeat ad suam possessionem quam olim habuit in predictis partibus infidelium restitui et reintegrari. Nonne eciam in causa potissima et necessaria congregandi concilia hiis temporibus ut reducantur ad fidem catholicam tot nobiles tot magnates tot xpiani olim fideles qui nunc sunt excecati in tot heresibus et erroribus ac scismatibus ut sunt Bohemi Waldenses ut sunt Sirici de ... ut sunt Wiclefiste opinione ac eis adherentes ut sunt pessimi heretici in diversis partibus mundi contra ecclesiam Romanam et contra omnes clericos seculares et diversarum opiniones sectatores et ut sunt Manichei de regno Bosne et non multi ... begardi et ut sunt scismatici ipsi Greci ... inobedientes Romane ecclesie et errores per ... fideles suscipientes contra ecclesiam et in fide ... ergo ut dictum est ad liberandum terram sanctam et alias terras mundi in quibus colebatur verus fides ihesu xpi et ad extendendum ac ... diversas hereses que nunc sunt in populo xpiano et in mundo et errores ... ac firmata et ad reducendum infideles et paganos ad sanctum baptismum qui fit in dei ecclesia nunc sunt plura generalia concilia necessaria quam tunc fuerint quia melius fuisset eis quia viam dei non agnovissent quam agnitam retrorsum converti ut testatur salvator in ewangelio contra ... causam sed pro peccatis suscipienda ... generalia quod vel sicut fuerunt tunc probatur quia multi ex eis illo tempore tunc ... propter ignoranciam ... salvatoris eis ... ihesu xpo ... et locutus eis non fuissent peccatum non haberent ... post pentecosten ... ex eis qui ad baptismum convolabant ... generalia ... apostoli ... reformacionem ... aliud est quia penitencia de peccatis ... in remissionem peccatorum ... bo et facto quia ... dicens penitenciam agite appropinquabit enim regnum celorum. Si ergo illis predicabatur penitencia qui aliqualiter ... de incredulitatis culpa et sic in generali concilio multo magis debet nunc predicari penitencia et reformacio ecclesiastica pro sacris concilia illis fidelibus xpianis illis episcopis illis prelatis illis viris ecclesiasticis qui nulla consideracionem habent de precio suo qui sunt in causa in prelacione dilatari honorari et ditari de pecuniis ac bonis crucifixi et sic dereliquerunt deum factorem suum et recesserunt a ihesu salvatore suo scienter ex proposito et per terrena malicia per pompas per luxurias per avaricias per superbias per gulas per negligencias et per infinitas et diversas mortales culpas qui nunc non querunt que ihesu xpi sed que sua sunt per fraudes per violencias per simonias et importunitates et quomodolibet malis et pravis sunt corrupti et involuti ut dictum est superius de Romana curia et non solum est temporibus viris ecclesiasticis debet predicari reformacio penitencie in membris et in capite et arguere ac obsecrare et increpare ipso vel verba in dei ecclesia ... peccata manifesta et publica ac scandalosa et contemptum ... fides xpiana et scandalizatur ... ecclesia et ... devocio sua quam primo ... penitenciam peragendam ad ipsam ... reformacionem ... ad statum ecclesie et bona eius temporalia et spiritualia iuste et debite ministranda et dispensanda ... correctio apostolica ut ... compellere debet princeps temporalis ipsa que non sine causa gladium portat ut ponitur ... princeps et per totam ... ergo est necessitas nunc generalia concilia celebrandi quam fuit tunc post mortem ihesu xpi. Tercia causa propter quam istud concilium fuit congregatum ... vita communis inter apostolos tenenda ... est decretum in illo concilio quod omnia communia et distribuerentur unicuique sicut opus fuerit et certe nunc est maior necessitas congregandi concilia quam tunc fuit propter illam causam probatur quia iam dicti apostoli verbis dicentis Sic nos existimet homo ut ministros xpi et dispensatores misteriorum dei temporibus presentibus illa vita communis inter apostolos et quam apostoli vicarii ihesu xpi instituerunt et nobis reliquerunt et totaliter destructa et oblivione pene data inter episcopos et eorum capitula et collegia inter clericos et clericos seculares qui sunt in ecclesia nisi sit hec vita communis inveniatur in monasteriis aliquorum religiosorum. Notum est enim quod beatus Augustinus factus presbiter monasterium clericorum more instituit et cepit vivere secundum regulam sub sanctis apostolis constitutam quibus erant omnia communia et nemo dicebat aliquid esse suum proprium et sic illo tempore omnes ecclesie cathedrales vivebant in communi. Oportet ergo ad istam vitam communem reformandam celebrare generalia concilia secundum sanctorum patrum decreta ut ponitur xii q. i. per totum. Primo in ... vitam communem dispensabantur bona ecclesie temporalia et spiritualia iuste et debite dabantur beneficia et dignitates ecclesiastice unicuique prout cuique opus erat et quia nunc dispensatores ecclesie sunt mutati in dissipatores. Et sicut Bern. pastores in tonsores et agni in lupos et qui deberet esse pilati facti sunt pilati deligentes munera sequentes retribuciones principes infideles socii furum promoventes et exaltantes peccatores de precio scienter et abicientes virtuosos et literatos a beneficiis et non distribuentes beneficia pro meritis virtuosorum sed pro favoribus precibus et pecuniis dantes uni quatuor quinque incompatibilia et alteri bene merito nullum dantes beneficium. Ad reformandum igitur tam iniquam et iniustam beneficiorum ecclesie dispensacionem maxime nunc sunt necessaria concilia eciam in illa vita communi tenenda hospitalitas quam oportet episcopum esse hospitalem dicit apostolus fiebant multe elemosine pauperibus quia nunc habet ecclesia non ut servet sed ut pauperibus eroget ut ponitur xii q. i. c. antiquum dividebantur bona temporalia ecclesie in partes quatuor quarum una erat episcopi reliqua clericorum tercia fabrice ecclesie quarta erat pauperum xii q. ii. c. quatuor q

elemosine et hospitalitates iam sunt delete, quia
omnia [illegible] et nulla fit iam mentio de illa quarta pau-
perum parte. Ergo ad reformandum tantam carita-
tem et elemosinam ecclesie et tantam hospitalitatem
et pietatem a clericis et quod non defraudentur
pauperes sua quarta parte necessaria sunt hiis tem-
poribus generalia concilia. Dicit apostolus in decimo fiet
[illegible] sine necessitate qui non fecit [illegible] et hec sufficiant
bene intelligenti de secundo apostolorum concilio.

Tertium concilium quod fecerunt apostoli fuit celebratum
Jerosolimis quia cum esset murmur et contentio
inter hebreos et grecos super ministerio seu modo
ac modo ministrandi et apponendi mense apostolorum
et discipulorum ac credentium quibus erat vita communis
ut dictum est, tunc xii apostoli convocantes mul-
titudinem discipulorum ad concilium ordinaverunt
in eo quod apostoli deberent insistere solummodo o-
rationi et predicationi verbi dei et de medio discipu-
lorum quos apostoli elegerunt vii specialiter ad hoc opus
et ministerium scilicet apponendi et ministrandi mense, quorum
unus fuit prothomartir sanctus Stephanus, super
quos apostoli imposuerunt manus pro confirmatione
spiritus sancti et istud habetur ad litteram actuum vi. ca.
Et in hoc concilio fuerunt facta duo decreta.
Primum quod apostoli et eorum successores apostoli discipuli Christi
tamen in novo principaliter et primo debent insistere
predicationi verbi dei et orationi et nullo modo
debent vacare ipsis temporalibus sive mundanis quia
non debent propter ista promoveri ad episcopatus. Secundum
decretum fuit quod ante ipsorum commissi et deputati
ad ista fuerunt inferiores eis qui illis ministrare
debent et obedire tenentur hodie. Sed si attendantur
iste cause propter quas istud concilium fuit cele-
bratum certe nunc maiores et magis ardue
sunt consimiles cause propter quas sacra concilia genera-
lia debeant teneri et celebrari quia nunc ex qua-
dam consuetudine immo verius abusione superiores
et pontifices nostri non curantes de illis decretis
apostolorum prout iacent preterierunt ordinem ipsorum
quia inferiores ignari pessimi et peiores promo-
ventur per eos superiores ad episcopatus ad dignitates

ad beneficia qui nec sciunt verbum dei predicare
nec curant pro populo eis subiecto orare,
immo multi ex eis nesciunt verbis latinis loqui
nec que dicuntur verbis latinis intelligere et
dicunt quod possunt et sciant bene equitare multos
equos habere arma ducere invadere et bellare
ac negociis secularibus se implicare et ta-
lia ministrare. Tales sunt apostoli et [illegible]
tamen Jhesu Christi dotati temporalitate de patrimonio
crucifixi. Sed contra illi qui sunt eis superiores
qui sunt virtuosi qui sunt [illegible] qui sunt doctores
verbi dei et predicatores qui sunt dei timentes
et veri religiosi ac consciencios(i) tales promo-
ventur ad ministrandum mensis ad ministeria
[illegible] illorum malorum promotorum in eccle-
siis. Tales religiosi et boni tales doctores verbi
dei sunt [illegible] et [illegible] episcopi tales
[illegible] in obprobrium dignitatis apostolice
[illegible] apostoli et in vituperium et scandalum
crucifixi. Ut ergo non simus contrarii decretis
apostolorum [illegible] et que multi alii promoventur
ad episcopales dignitates et papales ac cardina-
les et abbaciales nisi sint magistri et doctores
verbi dei ac sacre scripture et canonum [illegible]
nova ad reformandum talia et quod sint digni
apostolorum in hac apostolica ecclesia [illegible]
[illegible] Jhesu Christi et propter Jhesum Christum [illegible]
[illegible] et [illegible] ipsa distribuantur bonis
sicut [illegible] opus sunt per illos [illegible]
ordinarios et episcopos ad quos de iure [illegible]
[illegible] beneficiorum et dignitatum collatio [illegible]
fiat per Romanam curiam aliqua beneficia
et dignitatum reservatio sed devolvantur ad ordina-
rios sicut decreta sanctorum canonum necessaria sunt
temporibus generalia concilia in quibus
fiant reformationes contra vitia ecclesiasticorum
et secularium quorum religiosorum et [illegible]
fiant reformationes apostolorum [illegible]
et predicatorum ac omnium religiosorum et [illegible]
et studiorum que [illegible] sunt perdite et [illegible] et dispensationes
in quibus ordinentur dispensationes [illegible]

[illegible] officiorum ac beneficiorum Romane
curie et totius apostolice ecclesie et sic de tertio con-
cilio.

Quartum concilium fuit etiam tentum et celebratum
per apostolos et credentes Jerosolimis super
observantie legalium ut ponitur actuum xv. c. propter quam
cum Paulus et Barnabas ascenderunt Jhero-
solimam ad apostolos et presbiteros existentes Jerosolimis
et circa portam media multitudine credentium
convenerant in multo et magno numero dis-
ceptantes petro per modum opinionis de man-
dato concilii Jacobus minor qui erat ibi episcopus
ordinarius ut habetur in c. porro [illegible]
dis per modum declarationis et diffinitionis
totius concilii locutus est dicens: Ego iu-
dico et sic et fuit per totum concilium quomodo dis-
missione et declaratione grandi super hoc decre-
to ordinate fuerunt hec auctentice et mis-
se ad diversas provincias sub hac forma:
Apostoli et seniores fratres hiis qui sunt Anthio-
chie, ut diffinitum ibidem ponitur. Ex isto
concilio ostenditur evidenter quod hoc generale
concilium fuit convocatum per apostolos et
presbiteros ac credentes solummodo propter [illegible]
[illegible] legalium et ceremonialium legis antique
et propter introductiones legalium legis evangelice
et similiter considerantes istam causam propter qua
fuit convocatum istud concilium multiples
materias reperiemus quare nunc debeant fre-
quentari concilia generalia et ita fore ecclesie
catholice multum necessaria propter [illegible] causas.
Primo ex causa legis evangelice. Secundo ex causa
legis moralis ethice. Tertio ex causa legis canonice
[illegible] ex causa legis evangelice patet quod sicut
fideles [illegible] tenentur servare et vivere secundum legem
evangelicam multo magis viri ecclesiastici qui
a deo in mente dedicantur et ex hiis assump-
tis et a peccatoribus segregatis ut sint
[illegible] offerunt dona et sacrificia pro peccatis
[illegible] ubi enim sunt nunc prelati et viri ecclesiasti-
ci qui per bona exempla vite sint lux
mundi dicentes legem evangelicam. Sed hic [illegible]
[illegible] ubi sunt pastores ecclesiastici

qui impleta mandatum Christi ponat animam suam
pro ovibus suis predicando contra hereticos contra infi-
deles et dando redditus suarum ecclesiarum in subsidium
secularium bellantium pro fide Christi contra infideles.
[illegible] viri ecclesiastici qui legem evangelicam obser-
vent dicente evangelio: Diliges dominum deum tuum ex toto
corde. Vel qui Christi consilia servant in statu per-
fectionis ut potest sunt episcopi monitores vel observa-
tores et se de [illegible]. Ad reformandum igitur legem
evangelicam et omnes legalia multum nunc sunt necessaria con-
cilia. Etiam ex parte legis moralis ethice osten-
ditur quam nunc plus sunt necessaria concilia quam fue-
runt tunc quia tunc omnes fideles vivebant ali-
qualiter virtuose et delectabantur in operibus vir-
tuosis ut patet de apostolis et discipulis Christi unum
vere sunt prohibitum corrupti sunt omnes et abhomina-
biles in studiis suis quia a minimo usque ad
maximum omnes deserviunt avaritie de viris eccle-
siasticis. Ut ergo tollatur ista clericorum et sa-
cerdotum ac religiosorum mala vita necessaria sunt
in dei ecclesia generalia concilia quibus [illegible] prophe-
ta quiescite iam perverse agere discite [illegible] re-
formatores conciliorum [illegible]. Tertio necessaria sunt
concilia generalia ex eo tertio scilicet ex causa legis
canonice. Si enim inspiciuntur sanctorum patrum de-
creta an [illegible] cum quantis laboribus cum quantis
expensis et afflictionibus instituerunt et ordina-
verunt in sancta ecclesia canones quam plurimos
ut dicitur inferius ad tuendum et tenendum in pace
et iustitia sanctam matrem ecclesiam et hoc fecerunt in
pluribus generalibus conciliis ut patet discurrenti
per totum. Ordinaverunt enim ad decorem domus
dei et sancte ecclesie et ad regimen et gubernationem ipsius
multas constitutiones multa decreta multas decreta-
les multas extravagantes multa statuta
multas regulas multa sancta et honestamenta sunt
per ordinationibus clericorum super gubernati-
onibus monachorum et religiosorum super electio-
nibus episcopatuum ac dignitatum et monasteriorum super
collationibus beneficiorum super dispensationibus et
administrationibus sacrorum super penis peccatorum

et super pluribus aliis legibus et regulis legalibus
quibus iuste pie et sancte viveremus et omnia dicta talia sta-
tuta talia legalia sancta et iusta sunt in non observancijs
bullarum et privilegiorum Romane curie abrogata
dispensata annullata irrita dispensata et cassa-
ta alle[gando] quod omnia iura positiva sunt in pectoris
pape scrinio posita et taliter hec sunt quasi
fincta et sine utilitate libri decretorum et sacrorum
canonum ac decretalium videntur fuisse scripti et
publicati pro maiori parte. Ad reformandum
igitur tales beneficiorum collaciones et religiosorum gu-
bernaciones et unum ac decretorum et legum antiquorum
patrum observaciones regulas et instituciones prout fu-
erunt temporibus antiquis observate per nostros pa-
tres quod sic eas nos hiis temporibus observemus
et emendemus in melius que hactenus ignoranter
vel scienter pervertimus valde necesse sunt nova ipsa ge-
neralia concilia in quibus et per que sicut per primi[tiva]
conciliorum generalium reformentur decretales
et decreta sua ablatis reservacionibus et aliis in suis
constitucionibus positis et scriptis in libro vi de-
cretalium et in clementinis et in extravagantibus ac
aliis quibuscumque com[muni] iure antiqua et privilegiis
et dispensacionibus et reducantur omnia ad observa-
cionem iuris sicut erant ante tempus Bonifacii
viii in ipsa apostolica ecclesia. Et hoc de istis quatuor
conciliis generalibus apostolorum in prosecucione presen-
ta.

In hac quinta parte huius tractatus qui vo-
catur gubernaculum conciliorum querebatur a
me paupere si hec mea necessitas tanta concilio-
rum poterat probari et ostendi per alia concilia generalia
preterquam per concilia apostolorum. Et ego istis me
temptantibus respondi asserens quod sic si bene con-
siderentur precedencia concilia generalia facta tempore
constantini christianissimi imperatoris et alia generalia
facta post dotacionem ecclesie et post mortem predicti im-
peratoris quia ante constantinum non legimus aliqua
concilia generalia fuisse facta in ecclesia propter mag-
nas persecuciones quas ecclesia sustinebat post dis-
persionem apostolorum usque ad tempora constantini impera-
toris postquam enim apostoli fuerunt per universum mun-
dum dispersi in omnem terram exivit sonus eorum
passi fuerunt multas persecuciones propter christianitatem

nomen quem predicabant. Alii enim secabantur
alii incarcerabantur alii verberabantur alii
suspendebantur alii assabantur alii rotabantur
alii in occisione gladii truncabantur et tanta de-
nique persecucionibus inter gentes scandala
orta sunt quod circuibant in melotis in pellibus ca-
prinis egentes angustiati afflicti in solitudi-
nibus errantes in cavernis et in speluncis terre
et tunc cessaverunt concilia quia hii ibant gaudentes
a conspectu concilii quoniam digni erant pro nomine Ihesu
contumeliam pati. Non fuere concilia in unum con-
gregari consiliari ad invicem seu insimul congregari
non permittebantur quia ut dicit ysidorus in de-
creto xv dist. canones post tempus apostolorum
usque ad scisma tempora Constantini imperatoris fervente
tyrannica persecucione imperatorum gentilium nulla
docendarum in fide christiana plebium congregan-
darum presulum pro tenendis conciliis facul-
tas erat et sic propter defectum conciliorum nam
tunc ecclesia christi ihesu dei nostri fluctuabat turbaba-
tur et vacillabat procellas tempestatum et fluctus per-
secucionum inter gentes paciebatur in tantum quod
multi christiani timore mortis fidem christi ihesu pub-
lice negabant et hereses ac incredulitates vi-
gebant et crescebant ut patet cronicas et historias an-
tiquas legenti. Postquam ergo beatus Silvester
imperatorem constantinum baptisavit qui fuit
anno domini ccc xv° vel quasi. Et idem imperator co-
gnovit in amorem et zelum fidei christiane fervere
et ubique ecclesias ac loca pia erigere videntes hec
sanctus silvester papa et alii sancti patres ac defen-
sores christianorum ecclesie quod erat conpeditu-
rantes quod christianorum ecclesia quod erat [illegible]
recuperaretur et reformaretur consideraverunt congregare
in simul quod si tradi in fide catholica congregarentur
in generalibus conciliis quod tunc in eis et per ea
ecclesia reformaretur fides catholica exaltaretur
perfidia heretica extirparetur et ac opera bona
fierent quia quo virtus est alibi concordia
unita tanto ipsa est fortior sic ipsa diversa quanto
fortior ad tollendum scandala et mala de ecclesia
nam est congregata per generalia concilia tradita
manus ipsorum in moribus antiquis fiebat et unita
omnibus tunc est fortior et inperceptibilis dure lex
quia sit potencia alicuius mortalis hominis principis

vel regis. Et tunc ab eodem christianissimo impera-
tore petiverunt quatenus in unum possent in causa fidei
et reformacionis sancte matris ecclesie convenire
et generalia concilia convocare et celebrare congrega-
re ac fidem catholicam publice profiteri et predi-
care hereses extirpare sacra statuta per gu-
bernacione ecclesie et canones cleri condere et ecclesiam
dei in pace ac in omni virtute et bonitate collo-
care. Huiusmodi igitur peticione seu supplicacione
facta idem piissimus imperator libenter suppli-
cacionem admittens dedit universis licenciam et fa-
cultatem quibuscumque christianis secularibus et
ecclesiasticis libere congregari pro conciliis
tenendis et pro rebus ecclesiasticis disponendis
ut clarius patet per unum doctorem hyspanum
scilicet ysidorum xv. dist. in decretis ubi dicitur
canones generalium conciliorum a temporibus con-
stantini cepere. In precedentibus namque
annis persecucione fervente docendarum plebium
facultas minime dabatur. Et propter hoc christiani-
tas in diversas hereses scissa est quia non
erat episcopis licencia conveniendi in unum nisi te-
pore supradicti imperatoris. Ipse enim dedit
facultatem christianis libere congregari sub
hoc sancti patres de omni orbe terrarum convenientes
unam fidem evangelicam et apostolicam
secundum quod apostoli symbolum tradiderunt. Hec ibi.
In eadem dist. xv. dicit ysidorus predictus sic: In-
ter cetera concilia quatuor sunt venera-
biles synodi que totam principaliter fidem com-
plectuntur quasi quatuor evangelia vel totidem
paradisi flumina.

Horum enim prior Nicena synodus trecento-
rum decem et octo episcoporum Constantino Augusto
imperante peracta est in qua arriana perfidia
condempnata et blasphemia quam de inequalitate
sancte trinitatis idem arrius asserebat consubstancia-
lem deo patri filium eadem sancta synodus per symbo-
lum diffinivit. Hoc fuit ergo primum concilium sum-
mum in nicena civitate et fuit celebratum ut patet per
superius dicta dum tractabat ut tolleretur ista heresis
arriana et ut doceretur in articulis fidei ple-
nius christiana. Et si hec quatuor synodus multo magis e-
nunc quod nunc concilia generalia celebrentur propter
predictas causas quia non solum unam heresim

inter christianos habemus sed certe multas et potentes
hereses et multos eas sequentes ut circa est qualis
est heresis Bohemorum qualis est heresis fraticellorum
qualis est heresis waldensium et enolhcistarum qualis
est heresis [illegible] et scisma grecorum. Ad tollen-
dum ergo et extirpandum istas hereses et scismata
que nunquam per romanos pontifices deleri potue-
runt aliquo modo vel via quam sunt hiis temporibus
necessaria generalia concilia quod bonus christianus seu
prelatus deberet considerare toto animo et corde ecclesie.
Propter eandem causam necessaria sunt hiis temporibus ge-
neralia concilia sicut inspiciatur plebs christiana et
maxime ecclesiastica qualiter per sacros reformaciones co-
ram deberet vivere qualiter prelatus sic ac suos
subditos debeat regere qualiter sacramenta minis-
trare qualiter predicare qualiter penitencias dare et sic
de similibus documentis que neglecta fuerunt per Ro-
manos pontifices qui ea neglexerunt reformare
et permiserunt et permittunt omnes universitates destrui
et perire in quibus olim erant multi studentes
et fiebant multi viri litterati qui defensabant
fidem ecclesie et hereses et erant graduati in
sacris scientiis et nunc qui propter eorum scientiam fiebant
prelati et beneficiati in dei ecclesia. Contra nunc vero
bona impiorum et iniustorum ac peccatorum pervenerunt
ad beneficia ecclesiastica et bene de omnibus qui precan-
tantur et inique agunt secundum sermonem sublimati
sunt per dignitates ecclesiasticas ditati sunt exaltati
sunt promptuaria eorum plena eructancia ex hoc
in illud. Sed theologus et sancta canonica ac di-
vina secundum alium modum confertur et inquestu pro-
meretur sedet et bonis ac literatis secundum sa-
lutem ad habendum beneficia et honores vera via
mittitur. Hec vero impiis iniustis et ignaris cum
bone artes desunt dolis fallaciis favoribus
precibus ac pecuniis ad habendum beneficia con-
tendit qua de causa pauperrimi iuvenes vo-
lunt nunc in universitatibus studere nec intendere sed
sic tunc conveniunt ad Romanam curiam ad adquiren-
dum beneficiorum impetraciones secundum suam longam atque
controversiam ecclesie impedimentum universitatum et ipsa
in perdicio est causa promocionis ad gradus doc-
toratus in theologia et in iure canonico ac in arti-
bus multorum ignarorum et ydiotarum et de facili in

in curia ad tales gradus promovendur per bullas a
postolicas instar patrum vinus dici. Ad reformandum
ergo universitates et studia et ad promovendum viros
virtuosos et litteratos ad beneficia hiis temporibus
multum sunt necessaria generalia concilia quod probatur per hoc
primum Nicenum concilium. Et dicitur hoc concilium primum
seu prima synodus propter maiorem auctoritatem eorum
que ibi facta fuerunt quamvis iam alie synodi pre
ordine precesserant ut habetur in c. sexta synodo
dis. xvi. etiam prout reperitur in libris conciliorum.
Postquam imperator Constantinus dedit liberam facul
tatem christianis in unum conveniendi ac concilia celebrandi
illico post eius baptismum sanctus Silvester papa con
cilium generale convocavit et congregavit in qua sy
nodo fuerunt ccc. xviii. episcopi. Quid autem ibi ordina
verint non memini me legisse nisi quod privilegia da
ta et libertates concesse apostolice ecclesie per Constanti
num ac dotaciones bonorum temporalium et terrarum civi
tatum fuerunt per papam Silvestrum et totum sacrum
concilium acceptate et approbate in perpetuum et quia
huiusmodi dotaciones ecclesiarum et monasteriorum facte per
diversas partes mundi a christi fidelibus ... die
occupantur et violenter invaduntur ac auferuntur
per multos principes et civitates ac nobiles et secu
lares. Ad ea recuperandum et reformandum necessaria sunt
generalia concilia que facilius ea poterunt re
cuperare quam faciat potentia Romane curie.
Et quia sine istis temporalibus diu spiritualia subsis
tere non possunt quamvis desinunt temporalia ecclesie desin
it eius spiritualia. Unde et ideo melius poterunt ge
neralia concilia contra eos procedere. Necessario ergo sunt
generalia concilia in dei ecclesia ad recuperandum eius ter
ras dominia et bona temporalia.

Secunda sancta synodus fuit dicti canonis decia quin
ta dis. Centum quinquaginta patrum sub Theodosio
seniore que Constantinopoli congregata est que Ma
cedonium spiritum sanctum esse negantem condempnavit et esse
consubstantialem patri et filio spiritum sanctum demonstravit dans
symboli maioris formam scilicet Credo quam tota La
tinorum et Grecorum confessio in ecclesiis predicat et
cantat. Dicitur autem esse ostenditur quod ista sancta
synodo quod necessarium fuit pro tunc congregacione genera
le concilium c l. patrum episcoporum abbatum et sacerdotum
ac virorum ecclesiasticorum et hiis non fuissent plures

quam c l. qui convenerunt concilium nunc pro eccle
canonizatum ut ... et fuit hoc concilium necessarium
condempnaret heresim negantem spiritum sanctum con
cor aut tanta ... hiis temporibus necessarius
generali concilio generalia eadem causa quod sunt mul
ti nunc in ecclesia seculares et ecclesiastici qui ne
gant spiritum sanctum scilicet dona spiritus sancti que dona sunt
beneficia ecclesiastica et officia scilicet papatus car
dinalatus patriarchatus episcopatus capitulus
prepositura decanatus prioratus abbacia dig
nitas plebanatus ... rectoria capella cus
tura et quod cuiusque ecclesiasticum beneficium et officium in
curia vel sine cura quod secundum doctores theologos
gratis merentibus et dignis debet signari et
largiri gratis accipi gratis dari per prelatos
et per ius pronatus in eis beneficiis habentes
et collatores possessionis dandi ... pari ... dandi
signari pecunia vel favore prece vel pre
aut aliqua re temporali et si dentur taliter
committitur in eis symonia tam ex parte dantis
quam accipientis etiam si papali dignitate pre
fulgeat secundum opinionem multorum theologorum quod symo
nia est de directo peccatum contra spiritum sanctum quo regitur
et gubernatur universalis ecclesia que ecclesia recepit
ab ipso ... huiusmodi beneficia dicente Jacobo de
datum optimum ... pater et essencialiter spiritus sancti
dicunt ergo doctores sancti quod asserentes papam
non posse in beneficiis et officiis ecclesiasticis com
mittere symoniam plenariter peccant mortaliter
et censentur heretici quia dato quod sit dominus et ca
put in tota ecclesia et habeat distribuere beneficia
... non tamen propter hoc est dominus beneficiorum
... in ecclesia realiter ... sed solum est
vicarius et vicarius ihesu christi ac dispensator
misteriorum dei ihesu et suorum beneficiorum dicente
apostolo Sic nos existimet homo ... et si papa sit
istos committit symoniam que censetur heresis
in istis beneficiis et officiis ecclesiasticis multo magis
sunt symoniaci et videtur asserendo de prelatis ab
batibus et episcopis et aliis qui conferunt beneficia et offi
cia ecclesiastica alii pecuniis alii precibus alii
favoribus alii uxoribus et ignaris et pueris et
... ac suis consanguineis. Ad reformandum
ergo hanc quorundam canonistarum impiam
opinionem et perversam asserentium quod in papa

non committit symoniam in beneficiis necessa
rium est celebrare generalia concilia et declarare spiritum
sanctum esse in ecclesia a quo sunt omnia officia et beneficia
ecclesiastica qui dat omnibus affluenter et multi
... et quod quamvis superiores in ecclesia dis
tribuunt et signant aut sigillant talia benefi
cia pro pecunia vel favore aut prece seu
quocumque pacto interveniente aut precio tales co
mittunt symoniacam heresim et tenentur resti
tuere et renunciare et incurrunt penas hereticorum
in ipso iure et facto contentas in iure canonico
et quod pro talibus eo ipso eos declaret sancta synodus
... nisi peniteant et resipiscant mandans
fieri ... contra tales per inquisitores
pravitatis heretice monendo seculares prin
cipes ac eos precipiendo quod contra tales debeant
resistere et si oportuerit punire et inquisi
tores adiuvare. Et sic alii clerici et secula
res negantes spiritum sanctum et asserentes spiritum sanctum
non esse in ulitmis conciliis iure et licite co
gregatis per illos ad quos pertinet dicentes
multos ibidem esse congregatos in odium vel
... et in favorem amorem et affectum et
sub titulo communis reformacionis in capite et in
membris multos viros ecclesiasticos suis dig
nitatibus privare alios in vitos transferre
alios non vocatos nec citatos suis beneficiis
possessionibus et commendis ac officiis ecclesiasticis
... et cassare et vindictas inimico
... in multis exercere que sunt de directo
contrariat spiritum sanctum quem spiritus sanctus si esset
in conciliis non permitteret talia fieri aut diffi
nire. Sed isti errant. Pro maiore quod dato quod in
conciliis generalibus sunt multi mali et pecca
tores et supradicta exercentes ac facientes nichilominus
in eisdem conciliis est sacrosancta mater ecclesia universalis
congregata quam universalis synodus representat
que peccare aut errare non potest nec male
facere cum sit christi sponsa pulchra sine ma
cula ... cubiculi
... casto pudore custodit ...
... loquitur. Etiam quamvis in conciliis
sunt multi malivoli tamen ibi est spiritus sanctus
non in eis sed in sola universali ecclesia quam etiam
potest representare una et sancta ac bona ibidem
... persona et ideo ad condempnandum
... pessimum errorem et hereticum necessarie
... congregari generale concilium

Tercia synodus fuit ephesina prima ducen
torum episcoporum sub iuniore Theodosio augus
to edita est que Nestorium duas personas asse
rentem in christo iusto anathemate condempnavit ostendens
manere in duabus naturis unam domini nostri ihesu
christi personam. xix. dis. canones ecclesie ex illo sacro
concilio evidenter claret quod in ista synodo et in aliis
duabus precedentibus nulla sit mencio quod in eis aliquis
papa presidens aut interfuisset nisi solum episcopi et viri
ecclesiastici et tamen ista ... per universalem ecclesiam ap
probata sunt sicut quatuor christi evangelia etiam ex
illo argumento quod sicut tunc sancta synodus condempnavit
illum hereticum asserentem in christo duas personas et de
terminavit unam esse personam domini nostri ihesu christi
manentem in duabus naturis Ita et nunc sunt ne
cessaria generalia concilia frequenter celebrari
ad condempnandum pestifera scismata duorum vel
trium contendentium de papatu in dei ecclesia si for
san imposterum et quomodo oriantur in dei ecclesia
et ad delendum opiniones ... fortassis asserentium
duos esse papas unum ultra montanum alium ci
tramontanum in dei ecclesia et ideo triplex illud et strictum
statutum perpetuum de scismatibus imposterum delendis
et de conciliis de decenio in decennium tenendis factum
in sacro concilio Constanciensi et innovatum et pro
missum per omnes naciones est de novo in hoc sa
cro generali concilio Basiliensi ratificandum appro
bandum et canonizandum addendo quod ipse ad ipsum
hoc statutum pro maiori firmitate et cautela
ecclesie scilicet quod quandocumque erunt duo vel tres electi ad
papatum vel contendentes de papatu quousque
veritas papatus alterius ipsorum non fuerit declarata
per generalem sanctam synodum convocandam pro tunc
si opus erit per duos Cardinales et duas partes
ipsorum quibus negligentibus per naciones epi
scoporum seu per principes seculares regnorum civitatum
et diocesium quod nulli ipsorum obediatur nec aliquis
ipsorum pro papa teneatur nec aliquid per eos gesta
seu alterius ipsorum firmum instum legitimum aut ra
tum habeatur et quod omnis obediencia ... eis
subtrahatur censuras ecclesiasticas inferendo
contra illos qui oppositum fecerint perpetraverint
aut presumpserint. Et sic cessabunt scismata duorum
de papatu et de una sancta matre ecclesia contendentium
propter privatas utilitates non querentium pacem ecclesie

et que ihesu christi sunt sed affectantes propria quodam
seminantes gwerras et discordias in dei ecclesia et
hoc sit dictum de tercia synodo.

Quarta synodus fuit calcedonensis ducentorum
xxx sacerdotum et sub marciano principe
habita in qua Eutice constantinopolitanum abba-
tem verbi dei et carnis [illegible] unam naturam predica-
tem et eius defensorem dioscorum quondam
episcopum alexandrinum et ipsum nestorium
episcopum in reliquiis una pariter sententia condempnauit
predicans eadem synodus christum dominum sic de vir-
gine natum esse ut in eo substantiam divine et humane
confiteamur nature. Ex isto generali concilio evi-
denter elicitur quod ad condempnandum illam heresim
que ponebat in christo fuisse eadem natura divina
et humana necessarium fuit quod non solum episcopi immo sa-
cerdotes et presbiteri ipsum celebrarent quia tex-
tus dicit quod fuit ducentorum et xxx sacerdotum et non
fuit mencio si illi sacerdotes fuerunt episcopi vel
non eciam non fuit mencio si papa concur-
rerit convocavit hoc concilium vel illi soli ducen-
ti xxx sacerdotes convenerint ipsum et tamen
textus dicit quod dicta synodus congregata ex
illis sacerdotibus condempnavit illam heresim
et ergo si fuit pro tunc necessarium convocare hoc predictum
concilium multo magis est nunc necessarium convocare
propter sublevandos casus generalia concilia et celebrare
probatur primo quia multi dicunt et asserunt hiis
temporibus et sic de facto quod una et eadem racio
et racio et condicio debet esse in electionibus
postulacionibus beneficiorum collacionibus et confirma-
cionibus ordinacionibus et sacrorum administra-
cionibus et aliis ecclesiasticis officiis digni-
tatibus regiminibus et administracionibus quo ad
viros litteratos et sapientes et quo ad ydiotas
inscios et ignorantes dummodo tamen alias sint in mun-
danis experti et temporalibus districti et prudentes
et in agibilibus actum laboriosi et sericeos di-
cunt enim quod hiis temporibus ex quo spiritualia dum
subsistere non possunt sine temporalibus et ex hoc
temporalia sunt modo pro maiori teneri et spiritualia ecclesie
ecclesie appellatione valde minima sunt quo ad viros litte-
ratos et virtuosos et quo ad ignaros et malicio-
sos una debet esse collacionis beneficiorum natura

una promocio una racio una condicio. Sed
quam erronea sit hec opinio videant quod primo
antequam apostoli predicaret in orbe et essent episcopi
pariter ihesu christi apostolice ecclesie primo fuerunt
litterati et illuminati dono sancte et loquebantur variis
linguis prout spiritus sanctus dabat eloqui illis
Tamen ipse deus ihesus non commisit petro vna
claviem sed duas scilicet clavem scientie et post clavem
potentie dicens ei et tibi dabo claves regni
celorum quia ignorancia in sacerdotibus maxi-
me vitanda est et presertim in pontificibus
romanis et cardinalibus in episcopis in platis
et aliis ecclesie rectoribus qui officium docendi
in populo susceperunt quorum opus in vita
et predicacionibus debet consistere ut pontifex discernendi
per totum et quam super apostolum debet attendere lectioni
et exhortacioni doctrine et esse paratus reddere racionem
omni poscenti se de ea que est in fide. Ad tollen-
dum ergo et extirpandum hanc pravam et
inquam consuetudinem et erroneam que tem-
poribus scismatis quod incepit post mor-
tem gregorii undecimi fere inolevit quod
pauci viri litterati et graduati eliguntur
aut postulantur aut promoventur ad abba-
tiales seu episcopales cardinalatus seu papa-
les dignitates et ad alias curatas benefi-
ciales necessarium est concilia generalia celebrari
in quibus fiant reformaciones electionum pos-
tulacionum et promocionum quarumcumque digni-
tatum et beneficiorum et presertim curatorum et
quod nullus ad tales dignitates magnas et
curatas eligatur postuletur seu promoveatur
eciam si sint papales cardinalatus episcopa-
tus seu episcopales nisi sit litteratus scientificus
et in iure canonico seu in theologia graduatus
ut sua doctrina fulgeat ecclesia ut sol et luna
et defendatur contra hereticos et infideles ipsa
fides catholica quia tunc promovebuntur uni-
versitates et studia et crescet predicacio et scientia
in dei ecclesia quemadmodum propter promociones ydiotarum
et insciorum fere quasi cessavit et hoc sit dictum
de isto quarto concilio quod quarum ad quintum
mitacionem est necessarium celebrare generale concilium
Et sequitur in decreto dist. xv. canones

hee sunt quatuor synodi principales fidei nostre
plenissime continentes Sed si qua sunt alia
concilia que sancti patres spiritu dei pleni sanxerunt
post istorum quatuor auctoritatem omni manent
stabilita vigore hec ibi. Et in c. sancta Romana
dicitur Si qua sunt concilia a sanctis patribus hactenus
instituta post istorum quatuor auctoritatem
et observanda et custodienda decernimus. Et non
[illegible] ut supra decretum concluditur et mandatur
quod omnia generalia concilia maneant stabilita vi-
gore et custodienda ac observanda sunt dummodo
tamen sanciantur et celebrentur per patres qui
spiritu dei pleni sunt et in quibus spiritus sanctus habi-
tat et merito hoc concluditur quia si concilia
sunt generalia a spiritu sancto vel in spiritu sancto legitime
congregata necessarium est quod eorum reformaciones
et statuta sunt a spiritu sancto et per spiritum sanctum qui est
director et gubernator conciliorum facta et ordi-
nata Et ideo oportet quod omnia fiant in eis co-
muni caritate et concordia in dilectione in-
mutua pace et in sancta ac optima intencione
et quod non fiant propter rancorem propter odium
propter vindictam et propter aliquorum de ecclesia
destruccionem et expulsionem quoniam qui talia a-
gunt aut agentibus consentiunt concilium
legitime per spiritum sanctum congregatum non
faciunt immo ipsum turbant et confundunt
Cum enim in conciliis generalibus oportet
reformaciones tam in capite quam in membris
facere et peccata multorum arguere et accusare
ac alios proximos converse virtutes inducere
et proximi ministerio aliorum ac retinere competit
quod illi qui talia facere operari debent quod sunt
a spiritu sancto quod ipsi primo recipiunt spiritum sanctum quia
apostolus primo dixit apostolis accipite spiritum sanctum
et post dixit quorum remiseritis etc. Io. xx.
Et ideo necessarium est et congruum quod illi qui dos
volunt indicare alios corripere alios argu-
ere et condempnare debeant primo cum omni
se ipsos arguere se ipsos accusare se ipsos
punire et debent reformare quia ut ait
noster hyspanus ysidorus pupillum est in

alio arguere quod adhuc reprehendit in se ipso
propheta talibus qui alios volunt reformare et
non se ipsos maledicente ve ve qui predicas non
furandum et furaris et non mechandum mecharis.

Quintum ergo concilium ut dicit in c. sicut sancta dei
ewangelii xv. dist. venerandum in quo epistola que ibi di-
citur erroris plena reprobatur theodorus personam
mediatoris dei et hominum in duabus subsistenciis sepa-
rans ad impietatis perfidiam cecidisse convinci-
tur. Sicut ergo pro tunc fuit necessarium illud generale con-
cilium celebrare contra illum theodorum qui asse-
rebat in christo esse subsistencias duas et duas personas
Sic a simili nunc est necessarium generale concilium
celebrari contra multos ecclesiasticos et viros
litteratos quorum aliquam dicunt quod potestas data a christo
sancto petro est maior quam potestas data ceteris
apostolis seu universali ecclesie aut sacris conciliis.
Alii dicunt ut dictum est quod potestas generalis con-
cilii est maior quam potestas sancti petri seu alterius
pontificis Romani quia dicunt isti quod potestas
sacri generalis concilii est immediate a domino
deo yhesu christo et quod papa non potest dispensare
in statutis sacri generalis concilii. Et quia
opiniones sunt diverse et nulla est declaracio facta
tam per papam quam per sacrum generale con-
cilium Basiliense ipsa ab ipso absente et nescio si
approbante sacro est necessarium quod celebretur generale con-
cilium et propter hoc quod non creditur vel asseritur
quod sint due potestates distincte in universali dei ecclesia
scilicet pape et generalis concilii declaretur ad cer-
titudinem rei in eorum per papam qui est vel erit
pro tempore et per sacrum generale concilium quanti
que istarum potestatum sit maior in auctoritate
et in iurisdictione et in execucione quia alias postquam
declaracio non fuerit facta videtur michi quod frustra
fiunt concilia generalia et eorum reformaciones ac
statuta ex quo romani pontifices dispensant
in eis et revocant ipsorum conciliorum decreta et
statuta dantes intelligere quod maior est eorum
pontificum Romanorum potestas quam sit sacrorum
conciliorum et sic oportet congregare generalia ut declaretur
sequenda catholica hec opinio dimissa.

Sextam etiam synodum dicit decretum dis. xvi. capitulo in canonibus suis. Sunt ergo quinque sancta sexta synodus sub Constantino congregata est contra eos qui dicebant unam operationem et unam voluntatem in Christo in qua sancti patres illos ut potius hereticos anathematizaverunt orthodoxam fidem explanaverunt. Colligitur autem hec synodus anno xiiii Constantini. Et post quatuor vero aut quinque annos iidem sancti patres congregati sunt sub Justiniano filio Constantini et predictos canones promulgarunt de quibus nullus dubitet et septima synodus bis congregata est. Et si sexta sancta synodus congregata est ut tolleretur error illorum qui dicebant unam operationem esse et unam voluntatem in Christo multo magis nunc esset necessarium congregari generale concilium et diffinire ne sint in ecclesia due potestates equales ac declarare et reformari quod quandocumque celebratur concilium generale vivente papa ecclesie Romane quod tunc vel papa sit personaliter in concilio et sit una voluntas pape et concilii et una operatio et una et eadem regularum et statutorum ordinatio et una ac eadem beneficiorum et dignitatum collatio et promotio et tamen ecclesie dispositio ac in capite et in membris una et eadem reformatio et una Romana curia cum suis officialibus et una congregatio vel quod si papa presens in concilio non fuerit nisi per procuratorem quod tunc ordinetur quod nichil pro tunc nec papa nec concilium faciant quod diu duraverit exequatur nec exequi procurent aut mandent officia aut procuratores Romane curie ut puta penitentiaria camera cancellaria litterarum officium penitentiarie auditoriatus camere et breviatorum quod nullum officium fieri consuetum in Romana curia fiat in generali concilio nec attendatur in eo nisi ad hoc precise quia ad id ad quod sunt convocati et ad reformationem ecclesie in membris et in capite. Et sic eodem modo de papa vel etiam ordinetur per papam et per sancta generalia concilia quod vivente sancto concilio generali ne sint due operationes oppositorum [illegible] in ecclesia et due potestates in una et eadem

sancta ecclesia quod pro tunc cessent omnia curie Romane officia et non conferantur dignitates per papam seu beneficia nec expediatur per papam aliqua supplicatio aut littere apostolice de papa aliqua [illegible] seu de iustitia sed maneat potestas papalis durante sacro concilio quasi suspensa sed quod tota plenitudo potestatis papalis et eius executio remaneat apud sancta generalia concilia dum celebrabuntur quia si contra vel fiat sicut fit modo in Basiliensi concilio quod [illegible] de concilio Basiliensi tenet audientiam causarum et cancellariam aliquam litterarum et officium maioris penitentiarie et exercent multa officia pape et Romane curie et dant litteras et bullas desuper et tenet unam curiam. Et papa dominus noster Eugenius quartus tenet aliam curiam vel Rome vel Florentie aut alibi et confert beneficia et expectativas et tenet audientiam causarum et cancellariam et cameram et penitentiariam et omnia consueta Romane curie officia. Et aliqui sedent unam sententiam diffinitivam in concilio aliqui vero contrariam in curia pape et e converso et sic oritur et nascitur invidia et malivolentia et quasi scisma inter curiales et curtisanos existentes in concilio et curtisanos existentes in curia pape et quidam vocant se papalistas et quidam concilialistas et propter ipsos diversos status ecclesie veniunt discordia et impeditur reformatio ecclesie in capite et in membris quia si aliquid de reformatione in concilio statuitur hoc in curia pape annullatur et sic e contra. Et ideo venit modo istud scisma de quo loquitur apostolus quod quidam de discipulis et apostolis qui audierant verbum dei ab Apollo dicebant Ego sum Apollo. Alii qui audiebant a Petro dicebant ego sum Cephe. Alii qui a Paulo dicebant ego Pauli. Et subiungit Paulus numquid divisus est Christus numquid capitulum de [illegible] et sic est modo nisi provideatur de remedio quod dicitur se esse de concilio quidam de papa. Numquid divisa est ecclesia numquid Christi [illegible] una est ecclesia catholica numquid corpus Christi ecclesie unius est et ecclesia una est quia

incremento fecunditatis extenditur. Cyprianus xxiiii q. i. loquitur. Et quicumque se ipsos ab hac unitate segregant tales nec vinculis peccatorum absolvi nec ianua regni celestis possunt ingredi. Cyprianus xxiiii q. i. quicumque. Ad servandum ergo hanc unitatem ecclesie et fidei catholice necessarium est quandocumque celebratur generale concilium quod una sit Romana curia unus deus una fides unum baptisma una potestas exequendi claves ecclesie et quod non sit duplex curia duplex potestas et collatio duplex executio beneficiorum et causarum et aliorum officiorum in ecclesia Christi Jesu. Ad declarandum ergo hanc unitatem operationum hanc unitatem curie hanc unitatem potestatem ad exequendum Romane curie officia et beneficia et penes quem debeat residere hec potestas papalis plenitudo dum celebratur sancta synodus necessarium est quod fiat generalia concilia que determinet in papa hanc unitatem executionis clavium ecclesie et hoc sufficiat dicere de isto concilio. Sed tamen est notandum quod dicitur quod celebrata est hec synodus anno xiiii Constantini et post quatuor vero aut quinque annos iidem sancti patres congregati sunt sub Justiniano filio Constantini et predictos canones promulgarunt de quibus nullus dubitet et sic sexta synodus bis congregata est primo cum canones fecerunt sub Constantino et postea declaraverunt sub Justiniano et sic ultra quinque annos sunt continuata ista synodus. Ergo questio concluditur quod sancti canones concilii qui sunt reformationes ecclesie possunt in uno concilio statui et ordinari et post in alio concilio possunt publicari. Et quod declaratum non sunt in uno concilio quod declaretur in alio et sic concluditur quod si potestas concilii generalis est maior quam potestas pape quod illo nisi fiat unum concilium legitime congregatum potest pro nunc aliud usque ad certum tempus et illud aliud concilium potest convocare aliud generale sine pape alicuius auctoritate et sic in perpetuum et assignare loca et si allegatur quod solus papa convocat concilia ut ponitur dis. xvii hoc intelligitur semper excepta auctoritate et potestate generalium conciliorum quibus secundum opinionem istorum subicitur papa auctoritas et iurisdictio ac executio eo

minorum pontificum et cetera.

Tantus fuit zelus illorum sanctorum patrum antiquorum ad exaltandam fidem christianam et reformandam etiam in moribus virtuosorum et alibi clarissimis et ad deprimendum hereses ac eas exstirpandum penitus de medio populi christiani et perversas leges et consuetudines et abusiones que nequaquam poterant tolli nisi per generalia concilia quod statim post illa vi concilia generalia infra modicum tempus convocaverunt in partibus orientalibus alia duo generalia concilia per que possent premissa statuta facta in generalibus conciliis supra et acta et gesta roborare diffinire sancire et autenticare et sic fuerunt octo concilia generalia de quibus loquitur decretum dis. xvi in c. sancta. ubi dicitur sancta octo concilia videlicet primum Nicenum secundum Constantinopolitanum tertium Ephesinum quartum Calcedonense quintum vi et vii Constantinopolitanum et Nicenum viii. quoque Constantinopolitanum usque ad unum apicem immutilata servari et pari honore ac veneratione digna haberi et que predicaverunt ac statuerunt omnibus modis et sequi et predicare et quicumque condempnaverunt ore et corde condempnare confiteor hic ibi. Et dicuntur ista concilia viii alii quia octo vicibus fuerunt tenta et dicuntur alii quatuor concilia quia fuerunt in quatuor locis tenta ut ibidem habetur in glossa ex quibus sequuntur due conclusiones notabiles prima quod ad reformationem ecclesie in membris et in capite et ad exstirpationem scismatis et secte heretice seu ad conversionem aut reductionem infidelitatis sarracenice seu paganice et ad pacificationem plebis christiane non sufficit semel generale concilium congregare ac celebrare sed oportet sepius ac sepius hec plura concilia celebrare et convocare ac continuare et ut multis zelatoribus fidei christiane presentibus temporibus quibus sunt multa scismata et quia plures hereses de anno domini mo ccc. xxxv. in quibus etiam sunt in dei ecclesia maiores abusiones maiores tyrannie maiores cupiditates maiores symonie et maiora scandala in quibus etiam crescit et crevit super christianitatem paganorum infidelium et turcorum ac sarracenorum dominium et non cessat crescere et christianos subiugare ac nomen Jhesu Christi blasphemare ut patet de regno Cypri christianissimo nunc sarracenis et soldano Babilonie subiugato

temporibus istis et nunc patet de grecia que quamvis
scismatica tamen nunc quasi est tota Imperatori Tur-
corum subiecta ipso ipsa Armenia ipsa Albanie
provincia ipsa pro magna parte Dalmacia ipsa
etiam Slavonie pars maxima quam Turcus dicitur esse sub
dita etiam hiis temporibus inquibus inter se-
culares reges et principes christianos sunt multe dis-
cordie gwerre maxime interfectiones et mortes
christianorum quam plurime ut patet de regibus Fran-
cie et Anglie de regibus Castelle et Arrogonie
de domino ordinis Prutenorum et regis Polonie de gwer-
ris dominis Mediolani et civitatum Veneciarum ac Flo-
rencie et tunc de gwerra regni Neapolitani per
maxime inquibus etiam temporibus regnant tyrannice
furta latrocinia et rapine tam in mari quam
in terra multorum principum et dominorum nobilium
et regnorum bellantium et armigerorum et piratarum
in ytalia inqua hiis temporibus bona ecclesie Ro-
mane temporalia sunt quasi perdita et occupata pro maiori
parte per tiranos armigeros seculares nobi-
les et dominos ytalie ut patet de tota marchia
Anchonitana et de civitate castelli et de civitate Ti-
burtina et quasi de toto patrimonio ecclesie et de terra
campanie inquibus provinciis civitates et castra
ac bona Romane ecclesie sunt hiis temporibus de anno
domini mo ccc lxxx occupata et capta contra vo-
luntatem domini nostri pape Gregorii quarti et domino-
rum cardinalium et multe ecclesie ac monasteria
destructa et suis bonis spoliata habent etiam
occupacionem terrarum et bonorum ac iurisdictionum
ecclesiarum et monasteriorum per violenciam et tyra-
nidem ac dissipacionem multorum monasteriorum
et ecclesiarum ostendunt manifeste alienaciones
et provincie ac regna christianorum sicut sunt hungaria
francia anglia hispania inquibus omni die per reges
duces comites barones et milites ac civitates
libertas ecclesiastica non curatur clerus compellitur
subire bona ecclesiarum et monasteriorum tempora-
lia capiuntur et ipsa monasteria et ecclesie dilapidantur
Attentis igitur causis illorum conciliorum generalium
octo que fuerunt celebrata per sanctos patres et in primo
millenario infra breve tempus et quasi in sedecim annis
fuerunt omnia illa octo concilia celebrata et non propter
alias causas quam propter causas tollendi hereses
et scismata que tunc insurgebant in dei ecclesia
multo magis debent nunc generalia concilia frequencius

et frequencius celebrari et teneri ac generaliter quia
nisi illa sex supradicta firmantur et compleantur
et extirpantur totaliter in dei ecclesia ut quod primo ante
omnia reformetur in capite et in membris ipsa apostolica
et Romana ecclesia Quo facto et secundo quod ipsa sancta
persona heretice excellatur ubique terrarum deinde
de christianitatis catholice 3o quod hoc facto reduca-
tur ad gremium ecclesie et obedienciam Romani
pape perfidia scismaticorum grecorum et arme-
norum et quod uniantur ecclesie 4o quod hoc facto sin-
ceretur per generalia concilia quod inter quoscumque
reges ac principes comites barones civitates
et nobiles et alios dominos christianitatis sunt aliqua
gwerra et discordia quod illa omnibus modis tolla-
tur et fiat plena pax et concordia in tota plebe christiana
5o quod hoc facto procuret generalia concilia arma
spiritualia et temporalia spiritualia quidem mitte-
re predicatores ad terras illas que fuerunt
christianorum ut est Affrica Egyptus Ethyopia et
tota barbaria ac turcia et tartaria ad predi-
candum sanctum evangelium christi et eius fidem convertendum
tandem etiam arma temporalia procuret mit-
tendo et cogendo principes christianos et dominos et
quoscumque fideles ut cum suis armis et labori-
bus debeant terram sanctam et civitates ac provin-
cias occupatas per sarracenos et infideles
recuperare que olim fuerunt christianorum et
de manibus ipsorum infidelium liberare 6o debet
procurare et continuari concilia generalia ut
ad pristinam libertatem et iurisdictionem et sanctam
ubique terrarum reducatur ecclesia romana et
apostolica et extinguatur per concilia omnis
violencia et tyrannia ac rapina tam in mari quam
in terra ne unquam fiat in plebe christiana
hortantur tyranni et depredatores bonorum
prelatorum Romane ecclesie et aliarum ecclesiarum
ac monasteriorum et aliorum sacrorum et devotorum
locorum propter caritatem christianam propter consilium et
scismata et turbaciones sicut contra infideles
ac alia quecumque iuris remedia invocata et
adhoc brachii secularis auxilio si opus fuerit
et hec sex causa sunt principales causa propter
quas debent hiis temporibus sancta concilia
continuari et celebrari et tam diu durare
secundum opiniones multorum quousque sint finite

2o conclusio notabilis que sequitur ex supradictis
dictis octo conciliis et ex conciliis in sexta scriptis
2 quod in sacris conciliis generalibus non requiritur
paratio et multo minus assistencia et presencia omnium
episcoporum et abbatum seu principum et regum Ambasia-
tam aut dominorum seu civitatum sed sufficit pre-
sencia aliquorum ecclesiasticorum et christianorum in quibus
et per quos representatur universalis ecclesia hoc probatur
per predicta concilia octo inquibus et per quos
soli prelati orientales extiterunt et in parvo numero
et aliqui viri ecclesiastici ut post dicetur viii
in c. septa synodus xvi dist. et citat gracianus
secundum Bedam alia viii concilia generalia in occi-
dentalibus partibus est celebrata sanctis patribus
post illa viii concilia prima In quibus sancti patres
multos canones et multas reformaciones et de-
creta statuerunt hec essent pernicissimi in illis
conciliis quod decreta dicuntur et approbat tota universalis
ecclesia et fuerunt quasi omnes ibidem assistentes orienta-
les et pauci viri ecclesiastici occidentales verum est
quod in aliquibus conciliis tentis in oriente tunc
vel post legi in multis cronicis alii in eis in-
fuisse presbiteros et dyaconos romanos et etiam
subdiaconos quos nunc tenent domini Cardinales primum
igitur concilium ex illis octo fuit aquitana sy-
nodus que ante nicenam fertur fuisse sed post
auctoritatem maiorem qua habuit Nicena synodus
postposita inqua patres xviii statuerunt canones
2a synodus fuit neocesariensis que post aquitana
et anthiocenum legitur fuisse in qua patres xviii
statuerunt canones xxiiii 3a synodus fuit gan-
grensis que post nicenam legitur fuisse inqua
patres xvi fecerunt canones xx propter quasdam
necessitates ecclesiasticas maxime contra eustha-
thium qui dicebat quod nullus in coniugali gradu
positus nec ullus fidelis et nisi omnibus renun-
ciaret que possidet spem ullam ad deum habet
et multa alia venenosa que longum est narrare
4a fuit synodus Sardicensis inqua patres lx sta-
tuerunt canones xxi quorum auctor maxime
fuit Osius cordubensis episcopus et Vincentius Capua-
nus episcopus et Ianuarius Beneventanus et calepodius
Neapolitanus sancte Romane ecclesie legati extite-
runt va synodus fuit Anthiocena in qua

patres xxx statuerunt canones xxv quorum
auctor maxime extitit Eusebius palestinus episcopus
via synodus fuit laodicensis in qua patres xxii
statuerunt canones lix quorum auctor theodo-
sius extitit, vii synodus fuit Cartaginensis
inqua patres cc et xvii statuerunt canones
xxxiii quorum auctor maxime Aurelius Carta-
ginensis episcopus extitit et Augustinus yponensis episcopus viiia
synodus fuit affricana sub theodosio minore
augusto in qua patres cc xvii statuerunt
et firmaverunt canones centum quibus quam predicta
concilia affricane provincie Aurelii cartaginensis
episcopi leguntur esse conscripta et hec sunt alia viii con-
cilia generalia in oriente celebrata per modicum
temporis post ista viii concilia prima superius dic-
ta Sed notandum quod post ista xvi concilia ten-
ta in partibus orientis per modicum tempus post
fuerunt tenta alia concilia generalia viii in partibus
occidentis que enumerat venerabilis Beda in libro suo
quem intitulat de temporibus conciliorum et ponun-
tur superius in decretis dist. xvi c. sexta synodus

Prima synodus fuit Arelatensis inqua patres
sexcenti statuerunt canones quorum auctor
silvester urbis Romane episcopus et sanctus marinus
Arelatensis episcopus fuerunt 2a synodus fuit etiam
Arelatensis inqua patres xix statuerunt canones quo-
rum auctor cesarius Arelatensis episcopus extitit 3a
synodus etiam Arelatensis inqua patres xix statue-
runt canones 4a synodus etiam fuit arelatensis a vino
ortensi inqua patres xviii statuerunt canones
quorum auctor cesarius extitit, va synodus
etiam fuit arelatensis inqua patres xix statue-
runt canones quorum auctor Sarpidius are-
latensis episcopus extitit 6a synodus fuit aurelianensis
in qua patres xvii statuerunt canones quorum
auctor hylarius episcopus viia synodus fuit Ei-
ponensis inqua patres xxvi statuerunt canones
xl quorum auctor cesarius episcopus extitit viiia
synodus fuit agathensis in qua patres xxxv sta-
tuerunt canones quorum auctor cesa-
rius episcopus fuit 9a synodus Aurelianensis fuit in
qua patres lxx statuerunt canones quorum
auctor aurelianus arelatensis episcopus fuit 10a syno-
dus fuit aurelianensis in qua patres xxxi statuerunt

canones quorum auctor Melanius Redonensis episcopus
extitit. Undecima synodus fuit Aurelianensis in qua
presules XXV statuerunt canones quorum auctor
fuit Albinus Andegavensis episcopus extitit. Duodecima
synodus fuit Alverniensis in qua presules XV statue-
runt canones quorum auctor Honoratus Bituricensis
episcopus extitit. XIII synodus fuit Matisconensis in qua
presules XXI statuerunt canones quorum auctor
Priscus Lugdunensis episcopus fuit. XIIIIa synodus
fuit etiam Matisconensis in qua presules LXVII sta-
tuerunt canones quorum auctor idem Priscus
Lugdunensis episcopus fuit. XV synodus fuit Lug-
dunensis in qua presules XIIII statuerunt canones
quorum auctor Firmanensis episcopus. XVIa synodus
fuit etiam Lugdunensis in qua presules XX statuerunt
canones quorum auctor idem Priscus Lugdu-
nensis episcopus fuit. Hec sunt alia XVI concilia generalia
que enumerat Beda celebrata in partibus occidentis
in quibus pauci vel nulli fuerunt prelati seu
viri ecclesiastici orientales et tamen sunt solempnizata et
approbata tamquam generalia concilia tempore suo
congregata ab universali ecclesia quia ut de primis quatuor
conciliis loquitur Gregorius in decreto dist. XV
c. sicut sancti illa que fuerunt in illis conciliis ordinata
sive circa ea que fidei et pertinent ad actiones ordinatio-
nes et regulas ecclesiasticas tenenda sunt quod
in suis terminis sicut sancti evangelii quatuor libri et
constat evangelium a deo datum per hominem non posse
immutari sicut nec facta et acta ac modus a-
gendi in dictis conciliis possunt immutari. Et sicut
quatuor synodi principales fidei nostre plenissime
structure et de predictis aliis conciliis contentum in
decreto dicit c. canones dist. XV hec verba scilicet
si qua sunt alia concilia que sancti presules pleni
susceperint post istorum quatuor auctoritates omni ma-
net stabilita vigore quorum gesta ecclesia in hoc
opere continetur. Ecce qualiter omnia concilia predicta
sunt ab universali ecclesia approbata. Cum ergo sint approbata
per universalem ecclesiam hec XXXII concilia generalia
superius dicta ergo ab eis et per ea debemus su-
mere documenta et exempla qualiter nunc istis
temporibus et quibus modis et propter quas causas
generalia concilia celebranda tenenda ac
continuanda sunt et ideo ex predictis conciliis sequitur

multa notanda. Primum notabile est quod con-
cilia generalia debent frequentius in ecclesia dei ce-
lebrari convocari et teneri ac continuari probatur
per prefata concilia quia a tempore baptismi Christi
tum infra DC annos post quos floruit mente
dei venerabilis Beda qui ea scripsit presi-
dente in sancta ecclesia Damaso papa hyspano cir-
ca annum domini CCCLXXXII fuerunt prefata XXXII
concilia in dei ecclesia celebrata ex quo colli-
gimus quantus fuit zelus patrum antiquorum ad do-
mum dei que est ecclesia sancta et ad fidei catholice
et divini cultus augmentum et ad honestatem
ac morum conservationem ac reformationem ecclesie in mem-
bris et in capite reformationem et quanta de-
sidia tepiditas et negligentia nostra et nostro-
rum prelatorum ac patrum hiis temporibus
ad reformationem status et vite ecclesiastice
et sunt diebus istis et presertim apud summos
pontifices apud quos secundum decreta antiqua
manet auctoritas regularis convocandi concilia
et sine quorum auctoritate nisi in certis et paucis ca-
sibus non possunt generalia concilia congregari ut
habetur dist. XVII per totum et etiam quanta fuit
negligentia eorum assistentium quorum exigunt
concilia a multis retroactis temporibus quia ecclesia in-
via a tempore Clementis quinti qui prefuit ecclesie an-
no domini M° CCC V et tenuit concilium generale
in Vienna circa annum domini millesimum CCCXI
usque ad concilium generale Pisanum ultimo tentum
in quo spatio fluxerunt quasi centum
anni nullum fuit tentum in dei ecclesia generale
concilium et tamen in illo centenario fuerunt multe
hereses multa scismata multa peccata mul-
te abusiones multe tyrannie Romane eccle-
sie multe reservationes multe usurpationes facte
contra iura scripta multe symonie et multa ma-
la et quasi infinita propter que fuisset opus
multum necessaria generalia concilia in dei ecclesia ut
ipsa Romana ecclesia et apostolica reduceretur ad pris-
tinum statum et honorem et ad primam normam et ad
debitam in capite et in membris reformationem.
Secundum notabile est quod nos ad presentiam vel me-
moriam secundum exemplar et formam ac normam

predictorum XXXII conciliorum debemus quomodo ge-
neralia concilia frequentius ac frequentius ce-
lebrare et celebrari facere. Sunt enim predicta
XXXII concilia generalia fuerunt celebrata in
spatio DC annorum et tamen propter causas modicas in
comparatione causarum et malorum que nunc sunt et pro-
pter solum propter hereses tollendas et propter
errores in articulis et moribus virtuosis edifican-
dum fuerunt illa concilia celebrata ut patet
per ipsa quia multe hereses fuerunt condempnate
et multi canones decreta et regule instituti
multo magis nunc obligatur Romana ecclesia ac prela-
torum et clerus apostolica generalia congregare concilia
propter illas causas superius dictas sex scilicet propter
reformationem fiendam in membris et in capite
ipsius apostolice Romane ecclesie. Item propter tollen-
dos errores penitus hereticos. Item propter re-
ductionem scismaticorum ad obedientiam Romane
ecclesie. Item propter pacificationem omnium principum
fidei catholice. Item propter recuperationem terrarum
infidelium et presertim terre sancte. Item propter
extirpationem tirannorum et raptorum ac pirata-
rum et compatientium bona temporalia ecclesiarum
et monasteriorum et proprie Romane ecclesie ergo
multo magis debent generalia concilia celebrari
hiis temporibus propter causas sex supradictas
ad instar illorum XXXII conciliorum venerabilium
quorum actio et modus a nobis sumendus propo-
situs et per omnia scribitur ... sicut in c. sic
... dist. XV habetur expresse tenor et modus ...
observatus nobis ... qualiter a modo
... celebrationem conciliorum generalium nos habe-
re debemus unde dominus ad Moysen dixit ut haberet
expresse Exodi XXV fac secundum exemplar quod tibi
in monte monstratum est. Iste mons et modus
servatus per apostolos et sanctos presules in celebratione
conciliorum supra quem montem sive modum cele-
brandi concilia generalia debent supra fir-
mam et excelsam petram fundata esse ecclesia et
fundatur in suis reformationibus et virtuosis
decretis et constitutionibus que decreta et constitu-
tiones bonum propheta David montes sanctos vo-
cat fundamenta eius scilicet ecclesie in montibus sanctis
sunt canonibus decretis statutis conciliorum et sanctorum

conciliorum preceptis doctrinis et moribus ea agendi et exe-
cendi convocandi continuandi et ad executionem producendi
et hos montes vocat etiam Decretalis extra de elec. c. fun-
damenta predicationis. Et quamquam principes domini possunt
tores ecclesie quia prelati et patres ac viri ecclesias-
tici qui concilia proveniunt qui concilia gubernant
qui decreta et canones statuunt et dei ecclesiam in mem-
bris et in capite reformant in quibus fidei nostre
fundamenta ponuntur et hereticorum hinc errores
tolluntur. Et quod ac qualiter et quo in hac via ince-
dere qualiter vivere qualiter de peccatis penitere qua-
liter et omnes congregatos regere. Et quid agere de-
beamus certis regulis demonstratur. Tertium notabile
quod sequitur ex predictis XXXII conciliis generalibus
est quod sicut ipsa generalia concilia fuerunt sancta iusta et
ab universali ecclesia ... in eis gesta decreta statuta fue-
re et tamen in ipsis sacris conciliis fuerunt pauci viri
ecclesiastici et pauci patres ac prelati et fuerunt conti-
nuata per multa tempora. Sic anno presenti et debet
fieri quia dato quod multi vocentur ad concilia ge-
neralia et pauci viri ecclesiastici ad ea veniant
et in eis consistant ac diffiniant ordinent decreta
et statuant pro bono reformationis ecclesie in capitibus
et in membris non obstante dicta paucitate pre-
latorum et virorum ecclesiasticorum sunt quecumque in ipsis decre-
ta statuta ac mandata fuerint per eos ...
Spiritu sancto inspirata et ab universali ecclesia quia representat illa
pauca generalis synodus ... tenenda sunt a toto
clero et a populo ... tamquam si dimittus com-
munibus omnibus fidelibus transmissa probatur ista
propositio seu conclusio per concilia superius dicta et pro-
per quatuor concilia apostolorum in quibus pau-
ci fuerunt apostoli et alii credentes in Christo et tamen fuerunt
sancta iusta et approbata concilia tam a deo domino Ihesu
Christo quam ab universali ecclesia et a fide catholica. Item
probatur per illa XXXII concilia de quibus in-
dicium est scripsit Beda et fuit Gratianus mentionem
in c. Sexta synodus XVI dist. ex quorum dictorum
possumus colligi quod concilium generale qualecumque sit nunc
Basilee vel etiam in posterum non requirit in posterum
omnium episcoporum vocationem et ... predicantium seu aliorum
prelatorum aut virorum ecclesiasticorum aut regum prin-
cipum et dominorum ac aliorum secularium seu ipsorum

pauci

ambasiatorum vel procuratorum nec est necesse quod omnes vocentur aut intersint sed sufficit aliquos esse qui alios representent seu per alios omnes qui in concilio non interfuerint recipiantur et approbentur acta et gesta statuta et ordinata in eodem concilio et auctoritatem prestent eisdem sive utendo institutis illorum per approbationem sive expresse approbando sicut dicimus in lege quod post eius promulgationem firmatur in utentium more recipitur ut patet in [illegible] dist. c. leges instituuntur quia non vocatur generale concilium ratione personarum ut omnes in illo intersint sed respectu regionum quod de omni parte debent esse in eo aliqui presentes vel in [illegible] vel approbatione ut dictum est quia si approbantur a maiori parte videntur in eo consensisse quia qui per alium facit per se ipsum facere videtur quamvis approbantes in ipso concilio non fuerint. Item dicitur generalis seu synodus respectu [illegible] quod in generalibus conciliis omnes admittuntur ad quamvis proponenda pro iustitia consequenda et ad dandum avisamenta ad agendam conciliis [illegible] [illegible] ubique etiam quia vocant sacra generalia concilia est quedam vinea ubique de qua vult bibere generaliter debet quilibet fidelis ne non sinat mentem dicente Christo sicut est regnum celorum patrifamilias qui exiit primo mane conducere operarios in vineam suam quod vinea secundum Anchemum est ubique etiam que tot palmites protulit quot sanctos fideles ad nos misit O bone Ihesu custos illius vinee et quid destruis materiam illius vinee et vindemiant eam spoliat eam omnes qui pretereunt viam Omnes etiam qui sunt dati ad eius custodiam extiterunt aper de silva heu proh dolor heu doleo heu fleo singularis ferus depascit eam Domine Deus Ihesu tu nosti quod sunt illi et a toto orbe non possunt abscondi respice ergo de celo et vide et visita vineam istam et reforma eam et perfice eam quam plantavit dextera tua quia ut clare videmus non est alius qui eam reformet et eam decoret qui eam ad pristinum statum reducat nisi tu Deus Ihesus Christus Dominus noster. Item concilium dicitur generale ad differentiam provincialis et episcopalis in quibus non agitur nisi de negotiis unius provincie vel diocesis In hoc autem de negotiis omnium provinciarum et totius orbis agitur et agi debet ex quo dicitur universale generale. Ista

hec conclusio quod in generalibus conciliis non est necesse habere multos episcopos aut viros eccle-siasticos sed quod etiam pauci sufficiunt ad indicendum et continuandum concilium et ad totam ecclesiam et concordandam et reformandam probatur per illa XXVIII concilia XXVIII concilia superius dicta quod sunt ab ubique etiam quod canonizata in quibus fuerunt alii pauci presentes et prelati et pauciores fuerunt in [illegible] viri layci et ecclesiastici Nam ut dictum est in [illegible] conciliis tentis in oriente pauci vel nulli fuerunt presentes de occidente nec e converso in illis XVI conciliis tentis in occidente pauci vel nulli fuerunt presentes de oriente et tamen in utrisque conciliis fuerunt ordinati et facti multi canones multa decreta multe reformationes et statuta que hodie [illegible] ubique etiam. Item probatur quod etiam paucitas prelatorum et virorum ecclesiasticorum sufficit in conciliis generalibus ad ea perageuda et continuanda per predicta generalia concilia quia in prima synodo Niceana fuerunt CCCXVIII episcopi In secunda synodo fuerunt CL presentes de quibus decretum non dicit Quid fuerunt episcopi vel abbates vel sacerdotes In tertia synodo fuerunt CC. in quarta synodo fuerunt CC episcopi In quinta synodo fuerunt [illegible] sacerdotes [illegible] ut de v. vi. vii.

nota bene quod pauci sufficiunt in conciliis

viii. non ponit aliquis numerus nisi post quod duos ipsorum presentes congregati sub Iustiniano In X. synodo fuerunt [illegible] presentes et non plures In [illegible] synodo fuerunt [illegible] patres et non plures In XI synodo fuerunt XXVI presentes et non plures In XII synodo fuerunt patres [illegible] In XIII fuerunt presentes XXX In XIIII fuerunt presentes XXX In XV synodo fuerunt presentes [illegible] In XVI synodo fuerunt presentes CC XXVIII fuerunt [illegible] generalia concilia in partibus orientis celebrata in quibus aliqui pauci alii multi interfuerunt presentes Et sic hiis temporibus propter negotiorum maturitatem et pro illis aliis quamquam negotiis [illegible] expediendis pauci patres et pauci viri ecclesiastici sufficiunt ad celebrandum generalia concilia Unde autem illi presentes fuerunt episcopi vel prelati aut si indoctis conciliis interfuerunt pontifices Romani aut per quos fuit decretum non dicitur

Pro [illegible] personarum in conciliis

nec memini me legisse. Etiam quod sufficiunt pauci presentes et viri ecclesiastici ad tenendum generalia concilia probatur per alia XVI concilia in partibus occidentalibus celebrata quorum exemplo debet et nunc nobis occidentalibus ecclesiasticis celebrare in tota intentione et unanimi voluntate celebremus generalia concilia et primo in primo concilio occidentali non fuerunt patres nisi VI et in eo dum fuit papa Romanus In secundo concilio fuerunt presentes [illegible] In tertio concilio fuerunt presentes [illegible] In IIII fuerunt XXVIII In V fuerunt [illegible] In VI fuerunt presentes [illegible] In VII fuerunt presentes [illegible] In VIII fuerunt presentes [illegible] In nono fuerunt presentes [illegible] In X fuerunt presentes [illegible] In XI fuerunt presentes [illegible] In XII fuerunt presentes [illegible] In XIII fuerunt presentes [illegible] In XIIII fuerunt patres [illegible] In XV fuerunt presentes [illegible] In XVI fuerunt patres [illegible] certe quod in maiori parte istorum conciliorum generalium occidentalium fuerunt pauci patres de tota christianitate presentes et celebraverunt generalia concilia et instituerunt in eis multos canones multas reformationes et multa decreta que hodie approbat ubique etiam ergo hiis temporibus ad instar illorum conciliorum possunt celebrari generalia concilia cum paucis patribus et viris ecclesiasticis etiam [illegible] dist. c. Adrianus dicitur quod in generali concilio tento Rome per Adrianum primum presente Karolo magno celebrata fuit synodus a CLIIII episcopis et non pluribus et per scripturam sanctam possunt persuaderi et teneri quod pauci viri ecclesiastici etiam si non sint in numero ultra centum vel ultra XX vel ultra duos pauci possunt sufficienter generalia concilia celebrare et canones ac reformationes statuere quia ex apostolis hoc potest fieri [illegible] in numero XII [illegible] et aliis XII et hii celebraverunt quatuor generalia concilia ut supradictum est et probatur per verbum Christi dicentis Si duo ex vobis consenserint super terram de omni re quam petierint a patre meo fiet vobis ergo si duo fuerint in generali concilio unanimi con-

sensu et voluntate pro bono reformationis ecclesie catholice etiam poterunt generale concilium celebrare et continuare quia si verum est quod in unico supposito remanens totius ecclesie in gratia gratum faciens potest salvare illa sancta mater ubique etiam quam representat generale concilium et que semper fuit et est sine ruga et macula nec potest habitare in corde subdito peccatis quia nulla est conventio lucis ad tenebras secundum apostolum etiam sicut fuit de beata virgine in cuius corde passione Christi durante cum discipuli ab eo fugissent remansit tota fides catholica sicut credit et tenet fides catholica sic etiam si non sint nisi duo in generali concilio in caritate dei et gratia contenti in spiritu sancto congregati in illis salvatur totum generale concilium et est propter illos duos in spiritu sancto legitime congregatum dicente Christo ubi duo vel tres etc. ergo si duo fuerint congregati in nomine salvatoris Ihesu ad salvandum populum christianum et reformandum eius [illegible] ad virtutes et ad corrigendum de peccatis illi poterunt non solum convocare concilium immo ipsum celebrare diffinire iudicare et terminare quia spiritualis homo omnia iudicat secundum apostolum et a nemine iudicatur quia iusto non est lex posita sed propter transgressores posita est lex ergo illi duo boni et iusti poterunt alios iudicare et reformare qui sunt in ecclesia mali et perversi et si dicatur et ponatur casus quod omnes illi qui sunt in concilio sint mali et in peccato mortali ergo spiritus sanctus non est in isto concilio nec est tunc congregatum in spiritu sancto quia spiritus sanctus secundum Salomonem disciplinae effugiet fictum et eloquentiae nec est participatio lucis ad tenebras secundum apostolum dicendum et tenendum secundum fidem catholicam et secundum legem Christi casum istum esse impossibilem et non est admittendus ullomodo quia sicut filius dei Ihesus Christus naturam humanam quam semel assumpsit nunquam dimisit sic etiam sanctam catholicam quam supra se petrum edificavit et in suam sponsam suscepit nunquam dimisit nec divortiavit quin ymo semper cum ea fuit et suam sanctitatem casto pudore custodivit [illegible] in eloquio ipso dicente ecce ego vobiscum sum etc. quod verbum evangelicum non esset verum si omnes christiani essent in peccato mortali collective et ita ille casus nullo modo est admittendus

Concluditur ergo evidenter ex predictis quod non requiritur assistentia vel presentia Romani pontificis seu aliorum prelatorum cum in generalibus conciliis quia non dicuntur decreta in preteritis conciliis quod interfuerint in multis ex eis papa Romanus vel omnes alii prelati sed sufficit ut dictum est quod sint ibi aliqui presbiteri et doctores et aliqui viri ecclesiastici et seculares qui ea que disponunt videant et approbent et reforment ut dictum est. Quartum notabile ex preteritis conciliis scilicet et est quod si in statuendis decretis concilii generalis esset inter presidentes et assistentes concilii aliqua discordia seu differentia quod tunc concilium potest ex uno presidente vel uno episcopo vel uno doctore seu certo uno eligendo qui illa decreta statuenda valeat ordinare precedere et disponere et auctoritatem accipere de communi consensu concilii generalis. Patet hoc notabile quia dicitur in predictis conciliis tales fuerunt synodus tot patrum qui tot canones instituerunt quorum auctor fuit episcopus talis vel talis etc. Concluditur ergo quinta pars huius tractatus qui vocatur gubernaculum conciliorum quod magna est hiis temporibus necessitas congregandi et convocandi ac continuandi generalia concilia et presertim propter reformationem ecclesie in capitibus et in membris et propter illa sex superius dicta firmanda et perficienda.

Sexta pars huius tractatus querit et investigat qui sunt illi patres et prelati qui ad concilium venientes debent in eo presidere diffinire et declarare et vocem in eo habere. Ista questio a me paupere doctore querebatur cum interrogationi cum timore et tremore respondendo dixi quod plures consideravi et opiniones secundum diversos doctores in eorum libris inveni. Prima enim opinio dicit quod soli episcopi archiepiscopi et patriarche cum ipso Romano papa debent voces diffinitivas in conciliis habere et decreta statuere ac declarare. Alii dicunt de secunda opinione quod solus papa cum cardinalibus suis debent in conciliis diffinire statuere et ordinare. Alii de tertia opinione que verior est dicunt quod non solum papa cum cardinalibus et patriarchis archiepiscopis et episcopis sed etiam abbates et in dignitatibus constituti quicumque et curati et presbiteri et clerici ac layci quicumque debent in sacris conciliis diffinire declarare statuere ordinare [illegible] dicere et declarare ecclesiam apostolicam in membris et in capite seu capitibus eiusdem reformare et [illegible] parte. Primum de prima opinione probant suam intentionem multipliciter ex scripturis ex canonibus sive ex consuetudine et ex ratione ac generalibus conciliis preteritis. Dicunt enim primo opinionem ipsorum esse legitimam et iustam et ex scripturis probant primo ex scripturis primo ex legis [illegible] in qua deus mandavit moysi et aaron fratri suo dicens: Provide tibi ex omni populo viros prudentes et sapientes in quibus dei spiritus inhabitet qui populum debeant iudicare et regere etc. [illegible] ad iudicandum populum per quos iudices sufficienter dictum ac episcopi et ipsorum superiores qui super alios debent intendere et eos arguere observare et increpare ut scribit apostolus ad thymotheum. Tertia in textu novo [illegible] dominus ihesus dominus in hoc voluisse quod in conciliis generalibus episcopi et ipsorum superiores alios debeant reformare iudicare diffinire et declarare. Unde ipso querenti petro ab eo dicente: Ecce nos relinquimus omnia etc. quid ergo erit nobis, et dixit: Amen dico vobis quod vos qui reliquistis omnia etc. Ergo sicut in generali iudicio debent apostoli iudicare et diffinire in generali concilio et episcopi qui succedunt in loco apostolorum in universali ecclesia patet per [illegible] dist. c. In novo. Et sicut de ipsis apostolis [illegible] tatur in dei ecclesia vos sedebitis [illegible] et per [illegible] mundi [illegible]. Ergo hii asserunt quod soli episcopi debent presidere in conciliis et diffinire conciliorum statuta. Item illi soli debent in conciliis presidere voces habere et diffinire qui possunt ligare et solvere sed soli episcopi dicuntur apostolis quorum loco successerunt [illegible] est in textu. Et quicumque ligaveritis super terram erunt ligata et in celis et quicumque etc. Ergo soli episcopi debent in generalibus conciliis declarare reformare statuere et ordinare ecclesiam in capite et in membris. Item probant ex canonibus et summis doctoribus hec opinio quod Innocentius in c. grave extra de preben. querens qui sunt illi qui sunt vocales in conciliis generalibus dicit quod soli episcopi habent vocem diffinitivam in conciliis generalibus et quicumque alii ibidem existentes habent vocem expositivam ut querelas suas ibi proponant et iniuriam conquerantur ut sunt [illegible] et doctores proprios unius canonici in generali concilio est vox quedam diffinitiva que habet boni et utilitatem diffiniendi et statuendi et est ibi vox consultiva quam habent doctores et huiusmodi viri presertim instructi in iure divino et canonico et in institutis ecclesiasticis et illos addere in conciliis opportunissimum est tamen eorum consilium illi qui habent vocem diffinitivam non tenentur quia iste qui habet agere cum aliquorum consilio illud non tenetur sequi extra de elec. [illegible] in veteri et de ar. [illegible] olim etc. Ibidem vox expositiva que est omnium ibidem existentium indistincte qui querelas et causas litigiosas huiusmodi vel exponunt aliqua aut dicunt [illegible] non nulla super quibus petunt per concilium provideri. Ista autem nec habet vocem in diffiniendo nec in consulendo sed [illegible] eorum expositis verbis vel scriptis habent a concilio discedere et soli diffinitores et consiliatores remanere. Non enim vocatur generale concilium [illegible] personarum ut omnes in illo interfuerint ut dictum est sed respectu regionum et nationum quia de omni parte debent ibi esse aliqui vere vel reputative vel approbative. Etiam dicitur generale ad differentiam provincialium et episcopalium in quibus non agitur nisi de negotiis unius provincie vel diocesis. In hoc autem de regionibus omnium provinciarum totius orbis. Restat ergo concludendum solos episcopos et eorum superiores habere vocem diffinitivam in generalibus conciliis et superiores inter patriarchas primates archiepiscopos ac summum pontificem quia omnes tales sunt episcopi consecrati et papa etiam se vocat episcopum in suis litteris apostolicis. Ergo omnes tales in quantum episcopi habent vocem diffinitivam et constitutivam in sacris conciliis et sic dico de dominis cardinalibus qui sunt episcopi quoniam pares sunt in ordine et in aliis quod ipsi in conciliis imperfecto tempore consecrationis et attentis eorum dignitatibus et prerogativis habent voces diffinitivas et declarativas tam quo ad sedem quam quo ad votorum emissionem quam ad quatuor subscriptiones. Duos autem cardinales presbiteros et dyaconos cum protestatione fateor ex antiquo usu esse ad voces et vota et subscriptiones ac locum et deputationes admittendos et recipiendos licet inferiores sint ipsis episcopis dignitate et ordine ut dicitur textu et glosa ij. q. vi. c. quia quam. Vel potest dici quod debent admitti in conciliis cardinales qui non sunt episcopi ad assistentiam et accessum seu ad consilium tamen ut infra dicetur de abbatibus quia ius divinum naturale et incommutabile corrumpi non potest nisi de facto seu usurpatione et tollerantia et quod ista vox diffinitiva et constitutiva ad solos episcopos pertineat probat textus expresse de con. dis. c. placuit. Ergo ubi habetur in ipso decreto condito per episcopos in concilio quod quicumque asserit quod [illegible] si non [illegible] etiam [illegible] morti obnoxius anathema sit hoc enim decreverint dicit textus et constituerunt et statuerunt episcopi ergo tunc ad eos solos episcopos pertinebat habere contrarium autem non et tunc aliis non constituentibus et decernentibus decretum nullum fuit. Sed tamen ibi ponitur per [illegible] decreto et faciente ius etiam quod soli episcopi debeant voces habere diffinitivas in sacris generalibus conciliis. Tertio probatur ex antiqua consuetudine que est legum et iurium optima interpres. Usque enim ad tempora generalis concilii pisani quod fuit Anno domini m° cccc° ix° vel x° in quo fuit electus ille splendens in sancta [illegible] de ordine minorum frater petrus de candia sacre theologie profundissimus magister per tunc cardinalis vocatus alexander papa v. semper in conciliis generalibus fuit consuetum quod soli episcopi et ipsorum superiores haberent voces diffinitivas de alio autem statu quorumque nullus [illegible] nec miscebatur saltem quo ad diffiniendum statuendum quod luce clarius patet primo de quatuor conciliis apostolorum superius dictis per que clarissime constat quod apostoli qui soli erant episcopi convocabant multitudinem credentium qui convenerunt in unum et non petebatur consilio a multitudine sed solis

ab aplis et senioribus quod manifestius est patz act. xv. ubi est discussio votorum et constitutio de cretorum soli apli et seniores scribebant et loquebantur et diffiniebant ut patz ibidem per epistolam missam anthiochiam in qua dicitur apli et seniores fratres hiis qui sunt anthiochie etc. ipsi ergo epi qui erant apostoli auctoritatem prestabant suis conciliis et non inferiores nec multitudo credentium que ibidem conveniebat ergo ad inferiores nullo modo pertinet suas voces dare in conciliis nisi ut dictum est per modum consultationis seu assistentie vel alia de causa cum autem fuerint epi presbiteri et seniores qui in hoc aplis adiuncti narrantur constat illos esse et fuisse epos et non alios probatur nomina enim epi presbiteri seniores et maiores natu sunt et erant tunc synonima de hoc habes expressum textum ad tit. i. ubi paulus scribens tito inquit reliqui te crete ut ea que desunt corrigas et constituas per civitates presbiteros sicut ego tibi disposui constat enim quod per civitates non constituuntur simplices sacerdotes sed in particularibus prochiis in civitatibus autem epi archiepi et primates per aplos eorumque successores positi sunt secundum urbium et civitatum excellentiam auctoritatem et magnitudinem in castellis vero et locis particularibus nunquam fuerunt positi epi neque poni debuerunt sed curati inferiores ut hic habentur expresse lxxx. dis. c. urbes et c. in illis et c. epi et per totam distinctionem viii. secundum ad eandem et habetur xcv. dis. in c. legimus eosdem esse epos quos scriptura presbiteros nominat nomen enim senioris est sinonimum istis quod satis probat textus primo allegatus act. xv. et cum textus iste primo dixisset paulum et barnabam pro determinatione questionis pendentis venisse ad aplos et presbiteros cum determinatio fienda textus ille vocat eos scilicet aplos et presbiteros seniores quantum ad dictam diffinitionem et sententie prolationem quos primo vocaverat presbiteros et eciam quos hic textus vocat presbiteros et seniores paulus vocat maiores natu etiam ut hic act. xx. et de hoc est textus cum glosa interlineari xcv. dis. c. legimus igitur ubi textus qui est ysidori libro de vita clericorum docens qualiter inferiores se debent habere ad epos ubi inquit

senioribus quoque debitam prebeant obedientiam neque iactantie studio semet ipsos attollant et glo. ibi senioribus i. prelatis aliqua glo. habet episcopis quod idem est quia licet aliqui gradus sint medii inferiores quam platorum nomine in cipiantur alii abusive scribant epi et superiores eos sunt absolute et proprie prelati quia prelatos eos cum soli epi et non alii habeant curam animarum decretum xxv. q. et dict. limitatum infra quia de iure tam ex primaria institutione conc. subditi constituti sunt immediate subiecti ipsis episcopis in omni iurisdictione spirituali contentiosa simpliciter et nullus alius eis inferior hoc habet generaliter et multi alii sunt vere prelati nisi dicta abusive et ex consuetudine et ideo epi dicuntur ordinarii necnon respectu personarum sed eciam territorii deputati ad quod facit ff. de ver. sig. l. pupillus ergo cum textus preterea xcv. iste de ordinibus conciliorum non potest intelligi de loquens de senioribus non potest intelligi ipsis episcopis abbatibus vel aliis inferioribus ipsis epis quia eo tempore non erant aliqui religiones que post longo tempore supervenerunt et ideo dictos textus et glo. oportet intelligi de ipsis epis sequitur concluditur quod in illis conciliis quatuor apostolicorum supradictis ipsi apli qui erant epi et alii epi facti per diversa loca indicerunt cum ipsis aplis et habuerunt vocem in conciliis sequitur per hoc quod soli epi habent voces diffinitivas in conciliis ex consuetudine illarum xxviii. conciliorum supradictorum in quibus semper sunt conflictus si bene inspiciatur quod soli epi prefuerint indicerunt et determinaverunt in conciliis et vocem diffinitivam habuerunt clarum in primo concilio niceno celebrato tempore silvestri pape fuerunt iii. c. xviii. epi congregati qui de fide catholica celebraverunt et heresim arrii extirpaverunt et condemnaverunt et prout dicitur in libro conciliorum papa tunc silvester posuit omnes episcopos quod cum episcopis et cum diaconibus in sinodo quod intelligendum est infra quidam ambitum intellige vere quod multi alteri fratres erant esse imperator vero constantinus sedebat ex opposito et presbiteri cardinalium dyaconum et ceteri et ceteri clerici romani qui tunc sic vocabantur clericus urbis esse

erunt contra ambitum stantes pedes et retro epos sedentes et eos aliqui qui autem esset illi presbiteri romani dixerunt in aliquam cardinales ubi sunt factus iste tractatus qui vocentur generalis conciliorum quod tunc presbiteri et dyaconi romani erant cardinales licet tunc illo nomine non vocarentur sed salva reverentia eorum licet ut poni non potest esse verum quia ante tempora illa nominarentur cardinales ut ponit cronica martiniana et ita cardinales erant ante illud concilium saltem per duos annos et sic ad quod sciendum est quod alii cardinales instituti credebant omnes communiter quod fuerunt instituti ad baptizandum venientes ad fidem et ad sepeliendum fideles christianos qui moriebantur in urbe vel martirizabantur pro christo nec invenitur lege in aliquo libro autentico aut apud aliquos historiographos aliam institutionem statum de cardinalibus nisi illa quod autem invenitur hanc assistentiam pape et prerogativas quibus utuntur non memini legisse nisi de electione pape xxiii. dis. c. in nomine domini et aliis aut prerogativas huiusmodi tollerantie et non per modum institutionis ab ecclesia facte sed ergo in illo concilio erant cardinales illi presbiteri et dyaconi quod stabant retro epos constat quod illi non presidebant nec erant intra sinum pape sed soli epi sed cum non erant cardinales dicuntur in filii cardinalium qui tunc erant facti per marcellum erant enim prerogative et dignitatis sicut sunt isti quantum ad istas prerogativas et dignitates et sicut consulibus quibus sunt isti tunc qui statum cardinalium in romana curia existentium instituunt et de hoc dicam alibi dico tamen breviter quod licet prerogative super omnes patriarchas et platos non inveniuntur specificie tamen rationabiliter aliquos debent in dei ecclesia preeminere quia in sunt in possessione eligendi papam ut patet de elec. licet et eodem titulo c. periculum l. vi. et quod eos spectat omnia que sunt ad electionem spectantia ut non de elec. ut presente et c. ex cupientes ita quod ad electionem pape quia sunt dei ecclesia et populum reformare decorare fidem quod eam conservat et defendere ac gubernare et talia spectant

tant ad cardinales merito ergo sunt honorandi item quia in hiis que concernunt electionem pape et gubernationem ecclesie collegium cardinalium reputatur velut ecclesia quod non teneant concilium et omnes vires sumunt lxxix. dis. c. nullus et in glo. ergo merito super alios pastores habent suas prerogativas item sedes apostolica consistere esse ecclesia romana quia romana ecclesia non censetur esse solus papa sed ipse papa cum cardinalibus qui sunt pars corporis pape seu ecclesie apostolice que constituitur ex papa tamquam ex capite et ex cardinalibus tanquam ex membris arg. vi. q. ut benedictus ex consensu et de penis l. vi. c. felicis et de sacra unctione et de ele. missa. de ultima ergo sicut caput debet honorari reverenti et timeri ac diligi ergo sua membra modo consimili sed de hoc dicam alias si vixero constat ergo quod in illo concilio niceno nulli alii quam epi indicerunt et per epos fuit diffinitum ut habetur in decreto c. canones xv. dis. c. per hanc ubi dicitur contra regulam patrum qui hoc in niceno concilio statuerunt ex quo sequitur quod si alii quam epi cum eis statuissent hoc decretum dixisset item probatur quod in aliis septem conciliis supra dictis et de quibus tractatur xvi. dis. supra et etiam de aliis octo conciliis temporibus in partibus orientis que dicunt generalia xvi. dis. c. septima soli epi prefuerint et diffinierunt licet est verum quod in aliquibus conciliis celebratis in oriente tunc vel post legi alii interfuisse presbiteros et dyacones romanos et sub titulis quos nunc tenent cardinales vocati et ego aliquos epos legi fuisse sub titulis quos hodie tenent domini cardinales qui sunt epi et in illis conciliis generalibus sub ordine sedendi et subscribendi generabantur ac textus sunt sed papa erat presens in eis ipse presidebat ipso vero absente sedebat primus et presidebat antiquior episcopus etiam si non esset cardinalis et presbiteri illi legati pape missi pro eo ad concilium et inter omnes epi sedebant secundum prioritatem consecrationis sicut in primatibus et archiepiscopis semper super epos dato loco superiori et si ibi erat aliquis cardinalis qui esset epus consecratus nullo habito respectu ad suum cardinalatum sedebat in loco suo et subscribebat secundum ordinem sive prioritatis seu consecrationis presbiteri autem omnes epos et ad partem sedebant et subscribebant domini presbiteri romani

qui erant sub illis titulis quos nunc habent dicti
Cardinales presbiteri et dyaconi de alio autem statu quo-
rumque nullus intererat nec conscribebatur saltem quo ad dif-
finiendum vel statuendum et posset etiam dici quod pres-
biteri et dyaconi cardinales admittebantur ad quen-
dam assistentiam et non ad diffiniendum nec propter
hoc erant vocales sicut dicebatur quod in electione
pape clerus et populus ad consensum none electionis
accedebant et non ad eligendum xxiii dist. c. in nomine
domini ergo ille modus est inviolabiliter servandus
in conciliis generalibus sicut sunt in illis servatus quod
soli episcopi habeant voces in conciliis quia hec potestas
solis apostolis eorumque successoribus iure divino et im-
mutabili collata est nec in contrarium valent etiam
sedis apostolice seu generalis concilii auctoritas immutare
seu diffinire immo debent stare in terminis quos posue-
runt nobis patres nostri xxv q. i c. confirmata et c. sunt
quidam et c. que ad perpetuam et in multis aliis cano-
nibus et decretis. Item probatur articulus iste quod soli
episcopi debent in generalibus conciliis voces habere de con-
suetudine quod clarius liquet patet in illis aliis xviii
conciliis generalibus tentis in occidente de quibus
dictum est supra in quibus dicitur per contrarium in tali
concilio fuerunt tot patres qui fecerunt canones tot
et in tali concilio fuerunt tot patres qui fecerunt tot
canones et sic de aliis conciliis et constat quod ille patres
non erant alii quam episcopi et superiores eorum qui ibidem
diffiniebant et voces habebant licet in eis fuissent pau-
ci episcopi et quod illa fuerunt generalia concilia licet per paucos
tenta probatur per prohemium capituli ubi protestatur
se loqui de conciliis generalibus. Item patet clarius
ex alio quia si provincialia fuissent non interfuissent
nisi suffraganei loci vel provincie nulla autem ecclesia
ibidem nominata habet tot suffraganeos quot ibi fu-
erunt episcopi et si fuissent synodalia concilia solus episcopus
illius civitatis ibi fuisset etiam hoc ostenso quod soli
episcopi habent vel habere debent voces in generalibus con-
ciliis probatur ex preteritis generalibus conciliis per
patres antiquos nostros tentis tam in oriente quam
in occidente ut productum est usque ad tempora conci-
lii pisani per cardinales convocati dumtaxat qui rece-
sserunt ab illis qui se gerebant pro romanis ponti-
ficibus scilicet domino gregorio xii et domino benedicto xiii sic istis
obiis notatis qui volebant renunciare iuri papatus

si quod habebant propter faciendam unionem
in dei ecclesia et scandalizabant populum christianum
propter eorum scisma sed de hoc [illegible]
Sed ultimo probatur iste articulus ex ratione
ratio enim naturalis que est quod [illegible] dic-
tat quod maiores dignitate et sapientia debent
aliis presidere consule et ipsos docere [illegible]
autem quod non est honorabilibus officium in
dei ecclesia quam episcopatus ut dicit decretum [illegible]
quod papa non se vocat [illegible]
nisi solum episcopum servum servorum dei ergo ad solos
episcopos qui sunt in dei ecclesia honorabiliores pertinet
in conciliis habere voces et sic apostoli [illegible]
runt patres nostri et doctores ut dictum est quorum [illegible]
tio est nostra instructio [illegible]
[illegible] nil in suis conciliis facere potuerunt
nisi quod spiritus sanctus inspirabat illis [illegible]
spiritu sancto inspirati locuti sunt sancti dei homines [illegible]
[illegible] videtur ex quo fuerunt patres nostri nos
eorum filii sequamur eorum actiones [illegible]
[illegible] pro patribus tuis nati sunt tibi filii [illegible]
ergo soli episcopi qui sunt principes super omnem terram
et succedunt apostolis dist. xxi in novo debent
esse vocales in conciliis etiam paulus [illegible]
electionis doctor gentium [illegible]
[illegible] docuit sic esse debere act. xx ubi
habetur diffuse quod paulus vocatis quibusdam
episcopis ibi notatis qui fuerunt de discipulis [illegible]
pro maiori parte ad ordinem episcopatus promotis
multo et longo sermone de fide et moribus [illegible]
[illegible] et episcopis adductis [illegible]
[illegible] rectoribus [illegible]
res act. xx et plures [illegible]
erant episcopi [illegible]
[illegible] eos longo sermone admonendo eos qua-
liter debent habere ad plebes eis commissas pro
conclusione dixit eis formaliter hec verba At-
tendite vobis et universo gregi in quo vos
posuit spiritus sanctus episcopos regere ecclesiam dei quam ac-
quisivit sanguine suo etc. Et si notentur hec
verba videbitur clare quod loquitur solum episcopis [illegible]
[illegible] plures et maiores
[illegible] erant idem [illegible] episcopis [illegible]
vocavit episcopos [illegible] alios omnes vocavit sub aliis
nominibus appellationis et [illegible]

episcopi etiam reddit eos attentos et consulit ut
sibi ipsis et gregi eis commisso prospiciant quia
hoc est officium cuiuslibet episcopi ut habetur hebr. v.
ubi dicitur omnis pontifex ex hominibus assumptus
[illegible] et propterea debet quemadmodum pro populo
ita etiam pro semet ipso offerre pro peccatis
Sed attendatur conditio populi pro quo dicitur
[illegible] quia pro grege ergo omnis qui sunt
sub episcopo grex dicitur et ipse est solus pastor quia
[illegible] inter gregem et pastorem
ad sensum [illegible] quia ad vocem pastoris
singule oves gregis [illegible] pascuntur
reguntur sicut [illegible] attribuitur episcopo ad cuius
vocem grex suus et subditi sibi regimini pastoris
[illegible] ergo vocales [illegible] in conciliis debet
esse episcopus quia sunt duces et rectores aliorum [illegible]
[illegible] in ecclesia [illegible] auctoritate istud videtur
esse proprium posse legem condere statuta [illegible]
promulgare et contra inobedientes [illegible] penalem
[illegible] quia condere ius [illegible] ad principem
pertinet ergo istud [illegible] datum est episcopis pro
[illegible] in generali concilio non ut personis
singularibus sed ut cetui episcoporum pro generali
concilio congregato in quo [illegible] constituti-
vel constituta tolli vel immutari eis [illegible]
[illegible] est quod non licet facere in conciliis
provincialibus vel episcopalibus ut habetur xviii
dist. c. episcopus. Si ergo alii inferiores episcopis ha-
berent vocem diffinitivam in generalibus conciliis
[illegible] et non [illegible] nec essent ibi ut grex
sed potestate [illegible] in pastoribus nec aliquis
esset ibi inferior episcopo quod videtur nega-
dum quia [illegible] concilia
[illegible] super [illegible] de ecclesia episcopis
qui succedunt loco apostolorum [illegible]
[illegible] ipsis apostolis episcopis [illegible]
[illegible] etiam quod ipsi episcopi debeant [illegible]
[illegible] in conciliis [illegible]
[illegible] ex dicto christi [illegible] v. ubi dixit a-
postolis quibus succedunt apostoli episcopi vos estis
sal terre et vos estis lux mundi q. d. vos es-
tis qui habetis sapientiam quod per sal [illegible]
in pascendo gregem in doctrina et in corripi-
endo in disciplina vos estis lux mundi [illegible]
[illegible] qui alios docetis [illegible] doctrine [illegible]

sciam debetis habere malach. ii labia sacerdotis
custodiunt scientiam et legem ex ore eius exquirent
[illegible] et si dicitur nostri episcopi moderni non sunt
vel sapientes aut scientes immo pro maiori parte ig-
nari et ydiote ergo huius voces non debent habe-
re [illegible] quod indignitas ministri non minuit auctoritatem ministerii
ut patet per doctores et christus dixit de eis Om-
nia quecumque dixerint vobis facite secundum vero opera eorum
nolite facere math. xxiii et tamen constabat illos
notorie esse malos ergo dato quod episcopi sunt mali et
ignari non tamen propter hoc perdunt auctoritatem
ministerii et officii quin in conciliis possint esse
vocales et fieri nec ab inferioribus possunt accu-
sari vel reprehendi tamen poterunt per concilium refor-
mari quia a solo deo sunt iudicandi et quod oves
suum pastorem reprehendere non possunt nisi in casu
quo deviarent a fide patet ii q. vii c. i et c. oves
et c. [illegible] Sed hoc intelligitur quod oves singu-
lariter et particulariter non possunt suum pastorem accusare
aut reprehendere sed bene [illegible] in concilio congre-
gate quia vox populi vox dei ergo rationabiliter in
conciliis debent presidere et esse vocales episcopi. Item
rationabiliter debent in conciliis presidere et esse voca-
les quia non solum sunt apostoli sed etiam apostolorum successores
xxi dist. in novo et c. [illegible] ergo apostoli
dumtaxat habuerunt voces in primis generalibus con-
ciliis sic ergo episcopi qui eis succedunt. Item merito
sunt honorandi et vocales ac diffinitores debent
esse in conciliis quia sunt dei christi ihesu vicarii et
non solum domini christi personam gerere sed etiam habere
dicit Ambro. xxxiii q. v. c. mulier ergo qui ipsos
spernit christum spernit qui ipsos audit christum audit
merito ergo sunt audiendi in conciliis et esse tamen episcopi
vocales. Item [illegible] quod episcopi soli debent esse voca-
les in conciliis et prelati [illegible] ibidem
aliis quia ipsi sunt columpne sancte ecclesie dei et sunt lega-
ti domini dei ihesu christi pro quo fungimur legatio-
ne et iniuria eis facta ad christum pertinet ii q.
vii c. accusatio etiam textus decretorum vocat eos
episcopos oculos dei qui debent videre et regere suam
ecclesiam ut [illegible] refert beatus cle-
mens ad beatum Jacobum episcopum Jerosolimitanum quod verba
[illegible] papa vi q. i c. quis pastorem etiam
ibidem ponitur quod a solo deo sunt iudicandi etiam quod
textus decretorum xxvi dist. c. [illegible]

episcoporum dentur etiam in clementina de penis circa finem
multa dicuntur de episcopis et de eorum preeminentiis et denomina-
tionibus et de auctoritate eis data in ecclesia Reperiuntur plura
superioribus plura habentur etiam iura civilia et
imperatores orthodoxi in tantam reverentiam episcopos
habuerunt ut eos nedum sanctos sed sanctissimos appellent
ut patet in auctoritate de sanctissimis episcopis in rubrica et in
principio in collatione ix Si ergo episcopi sunt tales ut dictum est
et tot prerogativis gaudent in dei ecclesia super omnes
alios clericos et ecclesiasticos merito ergo et ratio-
nabiliter debent ipsi soli indicare et diffinire ac
voces habere in conciliis generalibus Et si aliqui
eorum episcoporum tales non sunt quales esse deberent
attende quod Christus Iudam quem sciebat futurum pro-
ditorem et ipsum proditorem nedum in officio apostolatus
et predicationis ubi permisit sed etiam ipsum ad predicandum
cum aliis misit et ei sacrum in eukaristia sacro dedit ut
habetur viii q. i c. adversitas ergo cum autem nec sit
mirum quod soli episcopi debeant voces habere in conciliis
et diffinire quia ut dictum est nedum successerunt
in loco apostolorum ut xxi di. In novo dicitur xxi. primo decreto
decreti vocat eos apostolos xciii di. diaconi ubi Si ergo
absolute vocantur apostoli et succedunt apostolis
et apostoli iudicabant ecclesiam ergo soli episcopi qui sunt apostoli
habent regere et iudicare gregem domini cum presunt
et diffinire que in conciliis ecclesie tractanda sunt etiam
cum presbyteri sint quantum ad clavium potestatem cum
ipso papa et expresse duo textus clare videntur
dicere in c. xxi et in c. xciii et di. xxi in novo
concluditur ergo pro ista prima opinione quod soli episcopi
in generalibus conciliis debent diffinire statuere
et voces habere.

Sed nunquid abbates et prelati ac indignitatibus
aliis constituti possint in sacris conciliis vo-
ces habere et sic cum episcopis diffinire / sunt expresse
textus ad hoc i. q. vii c. convenientibus et xviii di. c.
admonemus ubi dicitur quod in synodo celebrata Rome
a cliii episcopis cum eis interfuerunt abbates et religiosi
Tertio pro ista opinione ut dictum est quod diffinitio et po-
testas in conciliis data est a deo Christo solis apostolis
et episcopis in eorum locum succedentibus quia et quamquam
inspirat nobis tunc esse usque ad consummationem seculi unde
ultimo vero de episcopis ministerio ecclesie et intelligendum
est cum sciret apostolos esse morituros quod ut probatum est

dando loquens in persona militantis ecclesie que pertinet
erat dicens ps. xliiii pro patribus tuis nati
sunt tibi filii sed pro apostolis tuis patribus non sunt
tibi filii et inseruntur sed episcopi eorum successores
ad quos solos pertinet potestas diffiniendi
et statuendi in ecclesia circa fidem quod non intelligendum
ergo singulis sed eis congregatis in generali concilio
in quo sunt principes cum papa et tota ecclesia et tamen di-
cens quod enim non alibi sed solum in conciliis decer-
nere possunt legem eos esse principes ostendit ut
ubi enim hic legem condere post iustinianum impe-
ratorem nisi soli principi C. de legi. l. finali et
ratione tanta potestas episcoporum in generali concilio quod contra
statuta et decreta ac unica per summos pontifices con-
stituta possunt revocari glo. est notabilis
ut dictum est xciii di. legimus super verbo ma-
ior et etiam est glo. xxxiiii q. i c. aurum et io
si abbates et alii prelati et indignitatibus constituti
habent voce in concilio ad illud recte re-
sponderi vocandi quia rotepatus vocalem acti-
sunt vocandi quia rotepatus vocalem actu
faceret nullum et etiam essent cogendi venire
ad ipsum et tamen textus dicit quod abbates non
debent cogi venire ad concilium nec sunt vocandi
di nisi ob aliquam magnam et specialem causam
archiepiscopus vel episcopus ipsi a sede missus a tpe
finiti concilii tenentur cum abbatibus provin-
cie vel diocesis indicatur ea que ibi facta sunt ut ea
serventur ita sunt textus xviii di. c. episcopos et
determinum et quamquam loquatur de concilio
provinciali et episcopali multo magis est intentio
textus de generali ergo si tenerentur haberet vocandi
essent et cogendi venire saltem plures eorum
et haberent vocem diffinitivam in generali concilio
sciunt quod non vocatio eorum reddere actum nullum
et hoc probatur c. Ego N. extra de iure iurando
ubi episcopi tenentur iurare domino pape quod venient
ad synodum vel generale concilium ibi nomine synodi
impedimento cessante et hoc est quod venire tenentur quia
sunt in generali concilio iudices et vocales et si abbates
essent vocales in concilio utique textus eos
iurare debere determinasset nec obstat c. quoniam
tibus allegatum quia in eius principio ille ab-
bas qui cum episcopis considebat et iudicabant sed
ibi nomine pape et per eum missus in ipsius pape

in hoc loco tenens ut textus expresse dicit nec
obstat quod infra eodem c. habetur sed religiosi mo-
nachi etc. quia ipsi ibi nil determinabant sed qui syno-
dis presidentibus sanctam fuerat se servasse ut omne
sibi professi sunt et ita ibi narrat de praedicto sancti
observantiam et non iura vel auctoritate sui ministerium nec
obstat c. admonemus quia intelligendum est secundum per-
missam distinctionem quia celebrata sunt ibi sy-
nodis ab episcopis diffinitive et ab abbatibus consulta-
tive vel secundum quod eis competebat ut quod suas querelas
vel ea que eorum tangebant negotia vel negotia eorum
ibi exponendo et circa illa providere supplica-
do vel inquirendo nec verbum celebrata ibi
passive sumptum tollit intellectum quia sepe in iure
verbum prolatum ad diversa relatum intelligi-
tur activa et passive secundum naturam eorum ad que refertur
sicut habetur in l. tutela ubi dicitur apud
consules manumitti posse liberi et servi et
hi liberi manumitti non possunt active loquendo
cum in servitute non sint et ideo ibi manumitti
active quo ad servos passive tenetur ibidem quia
a servitute per manumissionem liberantur
sed quo ad liberos qui sunt in patris potestate hoc
manumitti stat passive pro emancipari ff. de
offi. procon. l. ii. Sic in proposito hoc celebrata
active stat pro episcopis passive pro abbatibus et quod
hoc sit verum probat idem textus c. vide post
de abbatibus et de religiosis et monachis inferioribus
abbatibus et hic nulli est dubium quod
religiosi inferiores cum administratorem non habe-
ant nullam vocem ad diffiniendum et concludendum
admittendi immo nec hoc officium eis potest com-
petere / probabiliter tamen dici potest quod dum
abbates habent in generalibus conciliis secun-
dum vocem expositiva sed et consultivam
sicut aliqui magistri in theologia vel doctores in iure
habent presentem hiis diebus quibus status
eorum et administratores sunt maiores et potior
auctoritas quam essent in ecclesia primitiva et hec
horum conditionum iterum et ideo cum ex eo quod
debitum est cum ex eo potestatem administrationem
prelati sunt ipsi abbates de eorum sanctam consultiva
in iure sui perfectione et providentia ac scientia copiosa

et quibus bene posse consuleri et tractandum est ita
sunt in generali concilio invenitur sponte venisse ad
mittendi sunt et eorum consilium requirendum quod tamen ne-
cessario sequendum non est / quia sufficit peter-
e et si bonum videatur sequi alias non quia hoc est in
potestate eorum qui soli habent voces diffinitivas ut
sunt episcopi et ista est mens primo expressa decretalis glo.
in c. obeuntibus pro contrario allegato ibi enim ad hoc
admittitur ut accedat ad ordinata per episcopos
non quod illa statuat et etiam de ipsis ita loquitur textus
in clementina pape in c. In nomine domini xxiii di. et patet
ergo concludendo solos episcopos et eis superiores habere
vocem diffinitivam in generalibus conciliis superiores
vero patriarchas primates archiepiscopos et summum pon-
tificem Quod vero est de dominis cardinalibus
qui sunt episcopi pares sunt et in ordine et in aliis et quo
ad sedem et ad voti emissionem et subscriptionem mu-
liebet in presenti tempore duos cum cardinales presbi-
teros et dyaconos fateor ex antiquo usu ecclesie
admittendos ut dictum est licet illi inferiores sunt
dignitate et ordine ipsis episcopis textus et glo. ii q. vi c. qui
se et hoc sit dictum de ista prima opinione que vult
quod soli episcopi habeant voces diffinitivas in conciliis.

Secunda opinio dicit quod solus papa in collegio
cardinalium suorum debet in sacris conciliis diffi-
nire statuere pape presidere et vocem diffinitivam habere
et si quid inferiores statuunt et approbaverint istud tanquam
catholicum est tenendum habendum et approbandum
et asserens contrarium censetur hereticus esse ut proba-
tur xxiiii q. i in c. hec est fides ubi dicitur hec
hec est fides beatissime papa quam in ecclesia tua didici-
mus et a te qui sedem petri tenes et fidem recipio eius
dari sed si tu approbare volueris et eis inclu-
dere volueris non sum catholicus sed hereticus comprobabor
Ergo si ipse in conciliis non habet vocem solus
tunc certe solus non possit ea approbare sed hoc est
falsum quia ipse dat auctoritatem conciliis non enim con-
cilia legem ecclesie Romane prescripserunt sed concilia per
auctoritatem pape et ecclesie Romane facta sunt et robur
acceperunt ut dicitur de elect. significasti et c. quod
non de appell. nec. c. sic ergo sicut solus dat auc-
toritatem conciliis ita ipse solus cum suis cardina-
libus potest uti voce diffinitiva et statutiva in con-
ciliis cum voluerit Item probatur quod solus papa

et quos ipse voluerit habet voces in conciliis quia ipse est
verus pontifex ecclesie cui omnes debent obedire ut patet
de maio. et obe. solite et de transla. c. i et ii. c. sa-
ti ergo si solus voluerit habere vocem in conciliis
et dixerit fiat obediendum est ei Item ad solum
papam pertinet et spectat congregare et convocare
concilia ii q. vii idem et xvii dist. c. i. ut post di
cetur inferius ergo ad ipsum solum spectat vocem
diffinitivam habere et decisivam in conciliis Item
dist. xvii dicitur quod solus papa concilia indicat
et a nemine indicatur et nullus est qui dicat sibi
cur hoc facis ergo si solus concilia generalia que repre-
sentant universalem ecclesiam indicat ergo solus diffinit
in conciliis vel debet diffinire et solus debet
vocem habere Item potestas pape est de iure
divino et non de iure positivo ut no. de transla.
c. i. ii. iii. et fi. ergo sicut in creatione mundi deus
sua potentia dixit et facta sunt mandavit et crea
ta sunt omnia cor[...] de nichilo sic potest papa in
sacris conciliis dicere diffinire statuere solus
vel cum aliis sicut sibi placuerit Item papa habet
plenitudinem potestatis de transla. quanto et
gerit vicem dei de app. c. Romana li. vi et
indicando ac solvendo valide [...] q.
i. quotiens ergo potest si vult in conciliis so
lus vocem habere et solus indicare et solvere
Item non dicitur est superius papa non recipit
potestatem suam ab homine sed a deo xcvi dist.
sacro sancta et est successor petri et vicarius veri
dei de transla. c. i. ii et iii et nulla regula vel
constitutio ipsum ligat cum non habeat imperium
par in parem et omnes cause sunt ad ipsum et sedem
suam referende de elec. Innotuit et nulla con
cilia ligat ipsum sed potius ipse est super concilia
de elec. c. significasti cum ibi notatis et multa a
lia possent allegari que causa brevitatis
dimitto per que evidenter satis [...] apparet
quod solus papa in conciliis per se vel per alium
suum debet vocem suam diffinitivam habere indi
care et diffinire et pro ista opinione multis doctoribus
iuris canonici qui romano pontifici placere

studuerunt placitis ideo probationes et persuasiones
eiusdem opinionis studeo eis relinquo et ad tertiam
opinionem venio.

Tercia opinio dicit quod non solum papa et
cardinales episcopi et ipsorum successores sive
prelatores debent voces habere in conciliis
immo quicumque alii superiores seniores et presbiteri
doctores et magistri clerici et cappellani presbiteri
pes nobiles et alii in opinione et quicumque fide
les layci christiani Probatur ista opinio quia regula
iuris est quod illud quod omnes tangit ab omni
bus approbari debet sed ea que statuuntur in
generalibus conciliis omnes fideles generaliter et
per seorsum etiam christianos tangunt ergo ab omnibus
approbandum et diffiniendum sed approbare et
diffinire non possunt nisi in conciliis voces ha
bentes ergo omnes christiani et qui etiam
ipsi layci habere debent voces in conciliis ge
neralibus Item negotia que tractantur in con
ciliis generalibus tangunt totum statum ecclesie et singu
lariter per modum universitatis [...] et singu
lariter ergo aut solum tangunt statum solum
clericalis et tunc in reformatione eiusdem
[...] vocem omnium etiam [...] in concilio con
tentum aut tangunt statum solum laycalis
sed non requiritur vocem omnium laycorum sed in
coris partis ipsorum in concilio congregatorum
aut tangunt statum omnium christianorum indifferenter
et tunc requiritur vocem omnium existentium in con
cilio ut tam clericorum quam laycorum Item
nomen debet rei convenire [...]
tum sic laus tua in fines terre sed concilium
vocatur generale quia de omni parte orbis aliqui
ad ipsum debent convenire ut [...] terrarum
c. canones ubi dicitur quod de omni orbe terrarum
convenerunt ad nicenum concilium xv. dist. ergo
cum vocetur generale concilium ergo generaliter in eo
existentes de quacumque parte mundi sint de
bent habere voces quo ad clericos [...] diffinitivas
Item etiam sancta catholica est ista que est congre
gatio omnium fidelium christianorum sub uno deo
[...] sub una fide sub uno baptismo

quia loquitur et secundum apostolum omnes unum corpus sumus
in Christo singuli autem alterius membra Si ergo omnes
sumus congregati in una ecclesia et sumus invicem
membra et alter alterius onera debemus por
tare secundum apostolum ad implendum legem Christi ergo
omnes nos debemus coadiuvare et [...]
in una sancta ecclesia catholica sed illa representat per
concilium ergo in sacro concilio nobis ipsis debemus
consulere nos ipsos reformare fidem conser
vare sed hoc non possumus facere servare omnes
ibidem existentes non haberemus ergo sed quod omnes
ibidem fideles existentes debent habere voces Item
quicumque sunt ad sacra concilia vocandi tales
debent in eis voces habere sed non solum viri ecclesiastici
sunt ad generalia vocandi immo alii seculares
et fideles layci ergo ipsi debent in eis voces
habere probatur quia [...] decretum [...]
q. v. c. ad fidem post prin. ibi advocantes ubi
colligitur quod vocandi sunt episcopi et clerici ac iudi
ces et [...]
ergo tunc sicut est ita et nunc fieri debet
et succedit immo quia in generali concilio deter
minantur dubia iuris ut ibi et de consuetudinibus non
debet ergo debent ibi esse iurisperiti et ille
[...] Singulares etiam tres [...] in quibus
etiam layci debent interesse conciliis notantur
de his [...] in glo. [...]
indicuntur vel tractantur [...] fidei vel matri
monii quia tales cause eos ligant et [...] illam glo. [...]
[...] quod ubi [...] in concilio tractantur [...]
que eos tangunt debent interesse et voces habere
[...] ut dictum est quod omnes tangit [...] dicto
c. ubi de hoc in dicta glo. [...] in prin. quod
omnes h. d. [...] et hec congregatio appellatur
concilium Sic etiam legimus in actibus apostolorum
ut dictum est c. xv. quod cum esset seditio et
discordia an oporteret circumcidi ad fidem conver
tendi quibusdam asserentibus quod sic aliis
contra missum est ad apostolos et presbiteros in Ierusalem
et super hoc convenerunt in unum apostoli et senio
res et facta est magna conquisitio et illud quod
placuit apostolis et senioribus cum omni ecclesia

fuit scriptum et sic fuit [...] his qui dissi
debant ex quo ergo colligitur quod hodie agendum sit
quando quid cum tunc gestum est per illos qui spiritum
sanctum miraculose susceperunt debemus credere quod deo
inspirante factum sit quod etiam patet ibidem in epistola sed
quanti ut dictum est superius et in hoc etiam apparet
quod licet petrus fuit princeps apostolorum et plenitudo
potestatis non fuit in eo solo per totum immo in loco
quia licet petrus prius dixisset votum suum ac tamen
iacobus ~~[...]~~ minor [...] in petro
et diffiniendo visus est sed quandam propriam visus
est auctoritate dicens et ego indico quod sibi auctoritas propter
quia erat [...] in qua etiam ipse erat archiepiscopus
ordinarius ut habetur xcvi dist. c. porro et licet
ipse Iacobus minor fuisset par petro et iacobo ma
iori ac iohanni indicta etiam ordinarius ut habetur
indicto c. porro attamen detulit sibi petrus
quia [...] non fuit data sub persona petri
sed congregationis concilii ut dictum est epistola cum scias
Incipit sic apostoli et seniores fratres his qui sunt
anthiochie et infra visum est spiritui sancto et nobis
et hunc [...] mos antiquus habuit quod omnia diffini
ta firmabantur per sacra generalia concilia ex quorum
obmissione prodierunt multa mala que si congrega
ta fuissent et quondam fiebat credendum est quod pro[...]
sum fuisset et eorum pestiferam et hereticam symo
niacam in beneficialibus et eorum [...]
que sunt nunc in curiis et episcopis ac prelatis [...]
et clericis postea vero quidam summi pontifices
[...] qui magis ad modum tirannorum principum
quam apostolorum [...] non curarunt facere
concilia ergo videtur ex superioribus quod in sacris
conciliis possunt et debent interesse clerici et layci
fideles et habere in eis voces confirmatur hoc quia
congregatio concilii de sui natura sit ut ibi principaliter
agitur de his que spectant ad fidem catholicam
vel ad reformationem morum et virtutum in clero
et in populo christiano ut si quis reperiatur ex catholicis
errare in fide per concilium corrigatur Et qui non
contra iura et decreta sanctorum apostolorum et sanctorum patrum
videntur facere vel statum ecclesiasticum perversa vita
deturpare quod tales per concilia reformentur et ar
guantur sic enim in Nicena synodo dampnatus

dampnatus est arrius in 2a macedonius in 3a effesina nestorius in 4a euticius ut habetur xv. dis. c. sicut in aliis conciliis generalibus fuerunt multa statuta ordinata pro reformatione ecclesie fuerunt etiam multa vicia condempnata ut pote symonia pompe fornicatio et luxuria et alia vicia. Sed cum agitur de fide et de reformatione ac utilitate universalis ecclesie hoc videtur totum populum contingere ergo omnes saltem representative debent vocari et voces in conciliis in predictis casibus habere dicitur enim xcvi dis. quod imperator cum de laycis cum agitur de fide potest interesse concilio non ad potentiam ostendendam sed ad fidem confirmandam ut ibidem dicitur quia principes seculi nonnumquam intra ecclesiam potestatis adepte culmina tenent xxiii q. v. c. principes. Et sic etiam alii clerici et seculares ergo in conciliis possunt et debent habere voces. Item apostoli qui suum symbolum composuerunt in xii articulis fidei universaliter ecclesie ediderunt cum dicit credo unam sanctam ecclesiam sanctorum communionem. Sed constat secundum fidem quod ipsa catholica ecclesia est fidelium congregatio de cons. dis. i. ecclesia et de bigam. debitum et de elect. fundamenta li. vi. et ipsam catholicam ecclesiam representat generalis synodus que est in spiritu sancto legitime congregata ergo ipsam synodum faciunt rationabiliter omnes viri catholici vere vel interpretative aut representative. Cum ergo potestas universalis ecclesie videatur residere in ipsa tota ecclesia sicut dicit philosophus quod regimen civitatis consistat penes congregationem civium vel ipsius congregationis partem valentiorem que sententia colligitur ab aristotile iii politicorum c. viii. Et conformiter dicendum est quod regimen orbis penes congregationem hominum totius orbis vel ipsius partem valentiorem consistit. Ita regimen universalis ecclesie penes universam ecclesiam secundum probabilem opinionem illorum qui dicunt quod potestas concilii est maior quam potestas pape quia ecclesia representatur per concilium generale. Consistit autem penes ipsius concilii preponderantem sicut dicitur dominus sancto adsit nam si ad ipsum concilium non convenirent omnes catholici tamen convenirent vere vel representative multi fideles ut pote episcopi et prelati seculares et ecclesiastici quia ut dicit glo. de maio. et obe. c. si. in rebus et negociis universis requiruntur voces vel pars potencia C. de [illegible]

l. v. et de procur. c. si. ergo in ipso concilio possunt habere voces omnes viri catholici seculares et ecclesiastici. Item ecclesia non potest deficere dicente domino ad petrum Ego pro te rogavi petre ut non deficiat fides tua et sic etiam non potest errare xxiiii. q. i. a recta. Cum ergo maior et potior pars catholicorum vere vel representative conveniat ad concilium tota ecclesia dicitur convenire quia quod pars maior universitatis facit tota universitas fecisse dicitur ut no. de his que fi. a ma. par. ca. c. i. Sed tota universalis ecclesia habet vocem in conciliis aut maior pars eius ergo quod fit a maiori parte eiusdem seu potiori videtur factum esse a tota ecclesia ergo hec opinio est vera. Item potestas ipsius ecclesie secundum opinionem illorum qui dicunt quod omnes viri ecclesiastici sunt admittendi ad voces in generalibus conciliis est maior ut predictum est in tertia opinione quia sic potestas pape ergo potest immutare decreta et statuta que dicunt quod soli episcopi habent voces in conciliis et diffinire quod omnes clerici et layci habeant ibidem voces prout sibi placuerit xix. lg. dicitur quod papa habet plenitudinem potestatis debet intelligi secundum istos scilicet non solus sed tamquam caput universitatis ita quod ipsa potestas est in ipsa universitate tamquam in fundamento primarie sed in papa tamquam in principali ministro secundario per quem hec potestas explicatur et exercetur ut dicitur quod precedat clavis discretionis ut dicit Innocentius de ver. sig. c. quanto. Et idem Innocentius de voto compones istud quodcumque ligaveris dicit quod papa super omnes prelatos ecclesie potestatem et iurisdictionem habet de ver. sig. non de statu. Idem sicut quod non hosti. de transl. quanto ubi dicit quod papa gerit vicem dei et de app. romana li. vi et indicando ac solvendo xxiiii q. i. quodcumque agit clave non errante quodcumque ipse rectus semper sic debet intelligi quodcumque ligaveris pontifex gerit vicem domini potest quamdiu sit ... descendentia a quibus sicut deus omnia potest excepto peccato ubi in prima finali dis. c. i. quibus omnibus dicitur deum omnia posse preter ea quibus omnino derogaretur lederetur eius excellentie in quo tamen non est impotens sed eo ipso dicitur non posse posse ... potest non posse in ipse deus non posse

facere istud quod est indecens et quod lederetur eius excellentia quia ex hoc periret ergo nec papa cuius potestas est divina de transl. c. i. pro tot sit omnia quod sunt peccata et mala iubere et facere de pe. dis. ii. caritas et cetera quod potestas sit in ipsa ecclesia dicitur supra sufficienter quia orbis maior est urbe xciiii dis. legimus tibi colligit glo. ac. In constitutionem concilii preiudicat statuto pape et idem no. ... q. iii nemo et facit pro hoc xix. dis. ita dominus collum dicitur compositus quamvis simpliciter universitatis omnibus apostolis ita tamen quod in petro eam principaliter collocavit. Et nota quod non dicit totaliter sed principaliter ut alii non excludantur. ut sic plenitudo potestatis sit in universitate ipsorum et per singulos exercatur sed per petrum non tamen ita per petrum in eo creatur vel publice pereunte in summo vel in collegio universorum ecclesie et dignitatis vel in exercitio iustitie aut in quibus tradunt et parendo ubi legitur ad gal. ii. quod paulus in faciem restitit petro quia reprehensibilis erat ii. q. vii. c. paulus. Ex his inferunt aliqui doctores quod potestatis plenitudo est in papa ita tamen quod non errat nec peccat publice in dispensatione et regimine universalis ecclesie et scandalizet ecclesiam notorie quia si non erraret publice de plenitudine potestatis plenarie solus in consiliis posset indicere et malefacta in ecclesia corrigere et reformare si cum errat hoc potest corrigere concilium apud quod ut tenet et dixi est plenitudo potestatis tamquam in fundamento nec in hoc potest papa per suas constitutiones vel alio modo preparare contra vel facere concilium aliquam resistentiam quia hoc esset subvertere ecclesiam pro hoc est q. xxv. vii quod ubi innuitur papa non potest immutare bonum statum ecclesie xxiiii. q. i. memor. nota in glo. de consec. proben. quod posset sed potius addere ubi ad augmentum et singularem confirmationem xxv. q. i. sunt quidam quod ubi exponunt lanceum ubi ad omnes concilios et facit decretum capitulum memor xxv. q. i. c. quod ad presens quia non papa potest dispensare in eo per quod decoloratur status universalis ecclesie ii. q. vii. Sed si illa ratione ex hoc contingit errare ... c. sic

quidam predictorum ... que iam sunt notanda per male considerata sunt per multos adulatores qui volentes placere pontificibus romanis per multa retroacta tempora usque in hodiernum diem fecerunt et suadent eis quod omnia poterant et possunt sicut deus exquo sunt secuti infiniti errores quod papa occupavit omnia iura inferiorum ecclesiarum ita quod inferiores prelati sunt quasi chymere et pro nichilo habentur in suis dyocesibus. Et ideo nisi tamen usurpationi et occupationi celeriter per concilia succurratur timendum est de periculo et turbatione sancti petri navicule et universalis ecclesie et oportebit in conciliis tum previsum Basiliense quam futuris limitare et declarare ita et taliter hanc potestatem pape secundum decreta sanctorum patrum antiquorum ut non subvertantur inferiores potestates et ut papa de cetero possit non quod debebit sed quod debebit quia beatus petrus eius sic non ad instruxit ut occuparet aliorum potestatem vero tamquam unus ex apostolis accepit partem administrationis primum in ecclesia Anthiocena deinde in Romana ut omnis narrat historia et sic bene sunt principes apostolorum nonnumquam sibi usurpavit aliorum administrationem nec habuit in conciliis diffinitivam vocem ut dictum est in quarto concilio apostolorum supra in quo solus Jacobus minor diffinivit et vocem diffinitivam habuit sicut etiam non debet excedi modus per papa in exercendo papatus officium. Ita etiam papa adorandus est ut non adoretur tamquam deus nec presumat se in terris habere aliqualem potestatem cum xpo deo Jhesu. Unde etiam petrus non passus est a cornelio se adorari procidentem cornelium flectere ad pedes eius et dixit surge ego ipse homo sum act. x. et sic de ma. et obe. his q. q. iii. et de maio. et mi. et suppositis nuper ... quia cum licet quod xpus dixit petro do tibi omnem potestatem que data est mihi in celo et in terra ergo si sua potestas est limitata ad edificationem et non ad destructionem ut dicit apostolus secunda ad cor. x. ergo quod concilia que sunt in potestate maiori ut dictum est possunt pro reformatione ecclesie universalis admittere et recipere ad voces consiliorum diffinitivas tam clericos quam laycos ubi opus erit ut fieri sunt temporibus meis in conciliis presertim Constantiensi et nunc Basiliensi quod summe laudo nec sit in fide preiudicium acceptio talium opinionum sit unica et inviolabilis approbatio et si dicis quod limitare potestatem pape est ponere legem principi qui est solutus legibus dicto

dico quod est solutus suis legibus quas ipse fecit sed non est solutus legibus quas deus ihesus fecit qualis sunt leges conciliorum que spiritu sancto statuuntur et promulgantur. l. dis. si quis dogmata mpii et facit de offi. or. inter cetera et xxv q. i. sunt quidam ubi dicitur quod si papa nitetur destruere id quod docuerunt apostoli et prophete non sinam dare sed magis errare convincitur et c. q. dicitur contra statuta patrum aliquid condere vel immutare non licet etc sedi apostolice quod hoc quia nos vale et divinum est immutabile v. dis. in pri. et de consec. c. si. ergo destruere decreta et decretales et ea revocare contra dicta que fecerunt et statuerunt sancti patres non licet pape nec curie Romane quod non est ei potestas data in destructionem sed in edificationem ut dicit apostolus videtur ergo quod omnes ecclesie et precipue persone ecclesiastice possunt esse vocales in generalibus conciliis et diffinire. Item omnes hii qui sunt eiusdem professionis debent esse sub eisdem legibus de statu monachorum ecclesie sed omnes christiani sunt sub eisdem legibus quia sub eadem fide et eodem baptismo sub eisdem sacramentis quibus bene obligatur papa ad tenendum fidem et suscipiendum sacramenta ecclesie sicut minimus christianus qui sit clericus ergo omnes debemus eandem fidem voce profiteri quia dicit apostolus corde creditur ad iustitiam et cetera ergo eadem voce eodem ore debemus fidem defendere et illam etiam militantem in qua est ipsa fides in membris et in capite reformare ad unionem et caritatem ac pacem reducere ergo omnes clerici et precipue clerici in conciliis possunt rationabiles voces habere et diffinire. Item omnes christiani sunt fratres spirituales ratione eiusdem patris et matris regenerantis xi q. iii. ad mensam et de iudi. c. novit et ideo debent esse tamquam fratres carnales viii q. i. olim et xxii q. ii. quod autem quia sunt filii dei ioh. primo ergo si filii heredes sunt apostoli sed non coheredes in hac vita sunt illius ecclesie extra quam nullus salvatur ... q. i. qui vetus quam representat generale concilium ergo equalem habent in ea portionem ergo ad ipsius salvationem et gubernationem equalem omnes ecclesie debent habere in ea equalem vocem. Item sicut portionem equalem omnes ecclesie debent habere in ea equalem vocem secundum fraternitatis inter ecclesias et unione caritatis

quia debent esse christiani unius voluntatis et quia unitas facit omnia esse concordia et eorum corpus ... noscitur in regula clericorum componit ut dicit augustinus in regula clericorum ergo in una debet esse unitas una voluntas ... unanimiter consentiendo in concilio quia ut dictum est virtus unita fortior est se ipsa dispersa de treuga et pace c. i. in fi. ergo equalis debet esse vocum existentium in sacro generali debet esse voluntas et intentio ex quo eadem debet esse voluntas et intentio. Item omnia concilia generalia sunt in spiritu sancto legittime congregata tunc ergo spiritus sanctus descendit super apostolos in unum congregatos quando sic ... erant omnes pariter si ergo in conciliis esset vocum disparitas iam per consequens esset in intentionibus et voluntatibus ... concilii esset in intentionibus et voluntatibus diversitas ... per sua de appel. constituti ergo non essent in spiritu sancto legittime congregati quod dicere hereticum asseretur ergo firmum est tenere quod omnes clerici possunt in eo voces habere. Item potestas ... ecclesie videtur residere in ipsa tota universalis ecclesie videtur residere in ipsa tota ut dictum est que etiam est fidelium congregatio de consec. dis. i. ecclesia et de biga. debitum et de dei fundamenta li. vi. que in plura dividi potest xxiiii q. i. c. loquitur et c. scisma et ... duobus per scisma existentibus in papatum vel pluribus se pro papis et non curantibus ad unionem ... tum effectu quod gubernatur a deviantibus a fide et catholicis tamquam a deviantibus a fide dei et a via recta discedere ab eis et obedientiam ... tales sibi subtrahere et omnia contra pro viribus ecclesie talibus resistere quia non potest ecclesia unquam est scisma xxiiii q. i. pudenda ... lxxix dis. si duo ... contingat quod duo ... eligerentur se per potentiam ... ab homine ... ergo quod ... in concilio quod ... habere voces et alii non ... scisma vel ... in ecclesia esset scisma vel ... et conturbatio ac discordia que est contra caritatis et ... non esset fidelium congregatio ... non esset contra predicta. Item ipsum concilium non subiacet ... habeat plenitudinem potestatis et sic ... divino immediate ut dictum est quod potestas ...

et solvendi est in ipsa universitate totius ecclesie ut dictum est que est etiam superiorem non habens nisi deum nec subiacet legi positive quia sicut apostolus iusto non est lex posita et etiam ecclesia ... et predicta xxiiii q. i. ... que etiam etiam non potuit transferre suam potestatem totam in ipsum papam in ... quod desineret esse penes eam quia hoc esset contra ius divinum et contra exempla apostolorum sicut dictum in superioribus ubi dictum est congregatio seu universitas synodi generalis ... indicitur diffinita ... eriguntur in plebe ecclesia sicut dictum est quod indicuntur in quatuor synodis temporibus apostolorum. ... petro ecclesie principe et vicario ... non transtulit etiam tota suam potestatem in petro sicut populus romanus transferendo iurisdictionem suam in principem ... ipse eam retinuit quia non potuit eam a se abdicare statuendo contra legem a qua non possit ... ff. de l. iii. si quis in pri. et quod non ... colli. de investitura ... et vassallum ... ex quo colligitur per aliquos quod maior est potestas populi quam ... ingredientis ipsius ... hoc dicit ... ff. de legi. non ambigitur populum romanum posse revocare potestatem datam principi. Ex quibus verbis concludunt illi de tertia opinione ex quo maior est potestas concilii quam pape saltem in hiis que sunt iuris positivi quod sit concilium potestatem pape revocare suspendere moderare ex quo generaliter plenitudinem potestatis a deo et divinum in toto orbe quia maior est orbis urbe xciii. dis. legimus. Si ergo divinum potest per principem aliqui auferri ... ut non de iure ... c. in ... et de consti. que in ecclesiarum quanto ergo fortius potest auferri titulus administrationis seu plenitudine quia est de iure positivo pro notatis in dictis iuribus et precipue in ecclesiastis per ... quod eleganter notat Inno. de hiis ... a ma. par. ca. c. fi. ubi dicit maiorem partem capituli posse aliquid statuere de rebus ecclesie singulariter et spetialiter ad quelibet canonicorum pertinentibus secus si non esset ille ... ecclesie sed esset res ... canonicorum quia ... potior esset conditio possidentis ergo sic ... concilium quod representat ... ecclesiam per statuto

ordinare reformare et precipue diffinire de rebus ecclesie quibuscumque pertinentibus cuicumque prelato etiam in papali dignitate constituto ... ergo voces episcoporum in conciliis sunt de iure positivo introducte et per ipsos Romanos pontifices ... qui ut ... pro se in conciliis multas voces episcoporum fecerunt in diversis mundi partibus multas ecclesias provinciales et monasteria episcopatus ... multi episcopatus in ytalia quorum quilibet non valet c. florenos in pensiona ad tollendum ... sallaciam et deceptionem sacra concilia generalia sunt ... sancti Constantien. Basilien. in spiritu sancto legittime congregata statuerunt dominos admitti ecclesiasticos ad hec diffinienda quod apparet quia ipsorum vota petebantur et computabantur et scribebantur et ... ipsa generalia concilia dicta fuerint spiritu sancto ... de prima divisione sacrum Basilien. concilium contra ergo ... statuta dicere quod non fuerunt iusta nec iuri consona et quod sic fieri non debuisset est quedam blasphemia in spiritum sanctum. Et supposito diceret aliquis et non concesso quod in aliis conciliis non fuerunt admissi antiquitus ergo hoc nunc non debet fieri. Respondetur quod hoc non sequitur nec repugnat quin sint et fuerint in predictis conciliis et etiam in sequentibus admittendi quia spiritus sanctus potest uno tempore unum inspirare et alio tempore aliud secundum temporum qualitatem et diversitatem quia non debet reprehensibile iudicari si secundum varietatem temporum statuta variantur humana et ... sang. et affi. c. non debet et quod ... sic ita fiendum patet per concilium auctorizatum in generali concilio Constantien. quod incipit frequens. Attento maxime quod iam etiam ... est ... in tribus generalibus conciliis supradictis ... probatur ratione et auctoritate ... primo quod negotia que tractantur in generalibus conciliis tangunt totum statum ecclesie militantis per modum universitatis principaliter et ex consequenti singulis spetialiter et quod ad omnes pertinet habere vocem in eis vel ratione vel representatione ... expo. auctoritate et ... pro ... decti a. q. vii. convenientibus ... alibi habetur in ... ubi dicitur quod in generali concilio Rome per Adrianum papam presente Karolo magno celebrata sunt synodus a cliii episcopis et religiosis et abbatibus et ... lxiii dis. Adrianus ... dis. ad id fuit c. obe-

mutibus hom̄ dist. ad quod est c. i et lxxxix dist.
in quorum aliquibus mediante de abbatibus et iste
textus est certum in c. Adrianus lxiii dist. ad id
facit et de inferioribus religiosis in concilio sic
Sed constat quod illi religiosi habuerunt ibidem voces
ergo consimiliter omnes clerici possunt habere voces diffinitivas
in conciliis. Et hec tertia opinio videtur esse securior et sanior ac magis sine suspicione pro ecclesia
dei in ipsis conciliis generalibus et sic patent hee tres
opiniones de vocalibus generalium conciliorum quarum
illarum sit verior relinquo determinandum sancte matris
universalis ecclesie et domini nostri Romani pontificis pape

Secundo post hunc tractatum queritur et similiter
unam questionem satis necessariam pro generalibus
conciliis que questio parit sepius multas discordias et opiniones diversas in dei ecclesia inter
Romanos pontifices et sacra generalia concilia
et alios prelatos ac dominos cardinales que questio
seu interrogatio est illa scilicet per quem vel per
quos debet fieri rite ac legitime convocatio
generalis concilii seu universalis synodi sancte ecclesie cui questioni respondendo ac nichil determinando dico primo
secundum distinctionem quam ponit glo. magistralis in hac materia que est xvii dist. in summa
que glosa fuit fundata in c. porro iii dist.
lis glo. non allegat et dicitur quod conciliorum
in dei ecclesia triplex est species una generalium sive
universalium conciliorum. Alia provincialium 3a episcopalium. Generale sive universale est istud quod a papa seu eius
legato habente ad hoc speciale mandatum sub
stituendi quia alias non posset vel ab aliquo
sacro generali concilio legitime congregato statuitur
et cum omnibus episcopis et aliis qui de iure interesse debent
tenetur. Provinciale est quod primas vel metropolitanus cum episcopis suis et clericis ac religiosis
celebrat. Episcopale vero est quod tenet episcopus cum
suis invitis clericis ac religiosis celebrat et
de 2o concilio provinciali xviii dist. loquitur decretum
c. i et xvii c. si quis episcopus et de tertio concilio
episcopali eadem illa dist. loquitur aliquo modo de uno
modo de alio ut in c. propter ecclesiasticas et c. precipue
et umquam in illa distinctione agitur de generali

preterquam in c. si episcopus metropolitanum in quo et
de provinciali et de generali coniunctim fit mentio
et ideo decipiuntur illi qui textus positos in illa
xviii dist. allegant ad materiam generalium conciliorum quia ibi non de illis sed de specialibus
tantum loquitur nisi quantum tangitur in c. si
episcopus allegato secundum ergo concilium scilicet me
tropolitanum non fit sine auctoritate metropolitani et ideo ad eum pertinet ipsum convocare
3m vero concilium scilicet episcopale non debet
fieri sine auctoritate primatis vel metropolitani
ut tangit c. si quis episcopus xviii dist. et c. precipue
viii dist. et xxiii q. ii. placuit primum ergo
concilium scilicet generale cuius vel quorum auctoritate
debeat fieri vel per quem vel quos convocari mallem alios audire quam aliquid determinate scribere et diffinire. Veritatem dicam
quod temporibus istis de anno domini millesimo ccc°
xxx°. dicunt et senserunt multi valentes doctores quibus temporibus concilium Basiliense
innititur ecclesiam Romanam et clerum in membris et in capite reformare hereses ac
scismata de tota christianitate tollere reges
et principes ac civitates Romanorum pacificare
tyrannos et occupatores bonorum temporalium et iurisdictionum ecclesiasticarum compescere
infideles Maumetos et paganos ad fidem
christi reducere et terram sanctam iherusalem ac
alias terras que alias fuerunt Romanorum
imperatore et grecos scismaticos et armenos
et quantum erat possibile eciam ipsos Indianos
qui habent fidem sancti thome apostoli ad unitatem
ovile christianitatis et sub uno pastore Romano
pontifice universalis ecclesie reducere et reportare
ut fiat unum ovile et unus pastor in toto
orbe sub uno vicario veri dei qui est ihesus christus
corporis unacione obediencia et subiectione divina
ergo multi doctores quod convocatio generalis
potest fieri per multos secundum varios casus occurrentes
diversos. Prima ergo opinio aliquorum doctorum
que esse solebat communis est quod generalia concilia

sine auctoritate sedis apostolice et sine convocatione
Romani pape non sunt celebranda nec habent autem nec sunt valida nec merentur
dici concilia sed conciliabula et hec opinio habetur
clare determinata per totam dist. xvii ubi dicitur
et glosa quod solius pape est proprium posse
congregare generale concilium et concilium sine
auctoritate pape nullum habet firmamentum et de hoc secundum sequitur et per c. multos
et in c. synodum episcoporum dicitur sic per marcellum papam synodum episcoporum absque huius sedis
auctoritate quamquam quosdam episcopos possit congregare non tamen potestis regulariter
facere et unde quod divi superius quod regulariter
dicitur quidam papa solus debet et tenetur convocare generale concilium sed tamen non tollitur
propter hoc quin alii aliqui episcopi possint
propter necessitatem et reformacionem ecclesie
et aliqui fideles cum eis ne ecclesia paciatur
in iniuriam et scandalum convocare generale concilium et in textu regulariter scilicet pro maiori parte papa debet convocare. Item quod regulariter papa debeat convocare concilium per
per papam pelagium dicentem multo denim
nunc apostolica et canonum atque ecclesiasticis institutionibus
in singulis non debere absque sententia
Romani pontificis generalia celebrari quod
ut iam dictum est vere non generalis sed
conciliabulum vel conciliabulum censebitur et quod
in eo actum est irritum habeatur et varium
et Iulius papa orientalibus episcopis dicit non
ubi ratum est aut erit unquam concilium
quod Romane ecclesie non fuerit auctoritate fultum
regula enim nullius habet vires nec habere
poterit quia nec ab orthodoxis episcopis sit concilium
actum est nec Romane ecclesie legatio
interfuit canonibus propterea sine eius auctoritate
convenire concilia fieri non debere. Alii
vero dicunt ut sunt multi moderni quod quamvis
papa principaliter et indubitanter ad ipsum
pertinet regulariter convocare concilium ut
iam predicta dicunt sed ubi de factis pape

agetur in aliquibus casibus duo quia vult generalem
reformacionem facere universalem tam in membris quam
in capite vult symoniam et cetera vicia ac abu
siones Romane curie exstirpare vult papa
scandalizantem universalem statum ecclesie corrigere et emendare aut si remississimus negligens vel incorrigibilis
reperitur in papatu vult sacrum concilium ipsum
amovere vel sibi coadiutorem dare aut si notorie
criminosus vel hereticus seu scismaticus vel sic
nec scismaticus vult ipsum condempnare aut si sunt
duo contendentes de papatu vult eos inducere
quis in istis casibus et consimilibus debeat concilium
congregare et auctorizare dicunt isti quod simpliciter
in hiis casibus et similibus et in quibus in propriis aliis
ut puta pro regnorum pacificacione pro infidelium exstirpacione pro terre sancte recuperacione et breviter
in omnibus casibus in quibus ipsum concilium ubi
voluit quod simpliciter et principaliter convocacio concilii
pertinet et debet fieri per generalia concilia et ecclesia et
taliter quod unum concilium convocat aliud et illud aliud
et sic in perpetuum et hoc probat quod potestate universalis
ecclesie quo sancti et optima constitucio et ex Romanos
pontifices negligenti et malignitate et primo quod potestate universalis ecclesie.

Quia ut dictum est potestas concilii et maior
quam potestas pape sed ergo inferior potest
convocare quam et papa ipso concilio multo magis
potest ipsum sacrum concilium convocare maior patet quoniam
ut dictum est primus universalis ecclesie vere residet in ipsa tota ecclesia que est fidelium aggregacio quia representat
sacrum concilium ut satis probatum est supra. Ergo
si quod minimus videtur inesse et inest ergo aliud
quod magis per regulas philosophi sed minus videtur esse
auctoritas pape secundum primam opinionem ut dictum est
quod convocat generale concilium ergo istud quod magis
si ergo cum maior sit auctoritas concilii quam pape
sequitur quod in istis et consimilibus debet generalem convocare generaliter quia quod solus papa debeat convocare
concilium omnes ergo illi textus allegati xvii dist.
decretorum et alibi per totum intelliguntur excepta
auctoritate sacrorum conciliorum quia concilium non subiacet
inferiori posicioni ut dictum est et intelliguntur in casu

inquo de factis pape seu tangentibus papam
non ageretur aut sciam eciam Romanam plu-
ria hec opinio ex constitucione sanctissima a xpo
sto ordinata in concilio constan ad perpetuam
rei memoriam inquam et per quam quorumcumque
concilia generalia in perpetuum de decenio in decenium
celebranda sunt ergo in statutis concilii predicto
sto quod sit maius quam sit potestas pape ipse pa-
pa non possit dispensare nec immutare xxv. q.
i. que ad perpetuam ubi tex. et glo. dicit quod pa-
pa non potest immutare vel impedire que ad
perpetuam utilitatem ordinata sunt. Ad idem est quod
dicitur eadem q. c. sunt quidam ubi dicitur quod si papa
vult destruere istud quod apostoli docuerunt
[illegible] eciam debet eciam papa omnibus conatibus
impedire ne universalis ecclesie salus infestetur xxv. q. i.
[illegible] constat autem quod concilia ordinata sunt a
deo xpo Ihesu et ab apostolis ad confirmacionem fidei catholice
[illegible] eciam apostoli dicuntur fecisse concilia et convoca-
verunt pariter ipsa ut patet ex actibus apostolorum
in quatuor supradictis conciliis in quibus
canones et reformaciones fecerunt de quibus
habetur xvi di. placuit et quanta sit utili-
tas conciliorum et unitas in dei ecclesia ipsorum
dum est superius per me qui scribo et predico
illis modernis nostri temporis clericis et prelatis
ac divitibus ecclesiasticis qui habent aures et non au-
diunt verba dei habent oculos et non vident
via dei habent os et nolunt loqui nec loquuntur
eloquia dei habent manus et non palpant peccata
dei habent pedes et non ambulant in lege dei man-
datis dei tenentes sancte catholice contra evanuerunt
in cogitacionibus suis et obduratum est insipiens
cor eorum sicut aspidis surde obturantis au-
res suas nam si racionem omnium inconveniencium et
periculorum malorum ac peccatorum que sunt et fuerunt
in dei ecclesia et que temporibus arrii et machome-
ti et aliorum hereticorum passa est ecclesia que q. [illegible]
perdita est usque ad medietatem in fide xpi diocesim
consideremus diligenter tota surrexit ex obmis-
sione conciliorum que si congregata fuissent post
illa [illegible] concilia superius dicta et presertim tempore

heraclii imperatoris quo tempore surrexit et in-
valuit ista tam grandis pestis et secta he-
resis sarracenica anno domini Ihesu xpi [illegible]
secta trapit tercium partem [illegible] orbis
et totam affricam et totam ethyopiam et totam
mediam ac syriam mesopotamiam [illegible] egip-
tum [illegible] et partem tartarie maiorem ac
partem hyspanie aliquam sed [illegible]
nata et nunc temporibus meis de anno [illegible]
[illegible] occupat et occupare non desistit
totam fere greciam et armeniam capado-
ciam Slavoniam Albaniam certe credendum
est quod si summi romani pontifices pri-
dissent de conciliis [illegible] quam
contra illam sectam et contra omnia alia mala
preterita presencia et futura ac heresies et
scismata que postea insurrexerunt in dei
ecclesia et insurgunt omni die et hora et aliud
remedium ego pauper hyspanus [illegible] dei
[illegible] video in dei ecclesia ad ecclesie reforma-
cionem ad sancte fidei catholice exaltacionem ad hereticorum et
scismaticorum extirpacionem ad omnium fidelium [illegible]
[illegible] pacificacionem ad terrarum infidelium
recuperacionem et ad tyrannos et occupatores
bona ecclesie [illegible] quod committunt concilia
et statuta apostolorum ac mandata [illegible]
[illegible] fuerunt brachio seculari et [illegible]
[illegible] dicit gerson de [illegible] quod dicit
potestatem universalis ecclesie esse maiorem in
[illegible] in jurisdictione et in execucione
quam sit potestas pape qui [illegible]
[illegible] [illegible] auctoritate et potestate [illegible]
generale concilium [illegible] generalis [illegible]
pertinet ad ipsum sacrum concilium [illegible]
sidet plenitudo potestatis ecclesiastice [illegible]
xpo Ihesu tamquam sue sponse attribute
eciam potest teneri quod ubi totum concilium
non concordaret [illegible] quod ad [illegible]
[illegible] aliud concilium et ad diffiniendum [illegible]
[illegible] due partes [illegible] concilii quod
alii collegium dicitur [illegible] ipsi [illegible]
[illegible] sicut [illegible] alios [illegible]

bonum et si non venerit ipsi procedent ad [illegible]
[illegible] [illegible] ut de collegio canonicorum dicit
[illegible] de novi operis nunc c. i. Et ideo dicitur
[illegible] xvii di. quod concilia sunt per papam congre-
ganda in c. ad dandum intelligi quod hoc
[illegible] in papa non sit simpliciter [illegible] nec
[illegible] absolute [illegible] ubi de reformacione ecclesie
[illegible] [illegible] [illegible] ista sex supe-
[illegible] reformacio in membris in capite
extirpacio secte heretice reductio scismatice
scismatice pacificacio plebis [illegible]
[illegible] infidelium paganie [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] ubi specialiter agi-
[illegible] de factis pape presertim in altero [illegible]
[illegible] heresis aut scismatis universalis ac
statuis ecclesiastici turbacionis grandis [illegible]
notorii ipsius pape sedentis et nimis vel
ubi ex factis suis ecclesia notorie scandalizatur
aut si est incorrigibilis ecclesie et transgrediebat ne-
gligens et permittit eciam [illegible] bona [illegible]
poralia et spiritualia cadere in ruinam et
[illegible] vel dissipavit de regimine ecclesie
contra [illegible] canonicas et decreta
[illegible] patrum et statuta conciliorum [illegible]
[illegible] [illegible] et consiliis [illegible] isti
[illegible] sine eo et contra eum possit [illegible]
[illegible] de primo est tex. in glo. in
c. Anastasius xix. di. pro 2o est glo. [illegible]
[illegible] sicut [illegible] super [illegible]
[illegible] et est racio quod [illegible] scismatis [illegible]
[illegible] fidei quia non est fides in scisma-
te [illegible] q. i. ad notantur et de [illegible]
[illegible] et quod ibi notatur [illegible]
pro [illegible] glo. in c. si papa [illegible] di. [illegible]
[illegible] que habetur [illegible] q. iii. c. [illegible] principale
[illegible] per premissa et presertim per glosam
[illegible] in c. si papa ergo oportet concilium
[illegible] et ibidem accusari dicit glosa
[illegible] accusari sine [illegible] possit [illegible]
[illegible] [illegible] non potest nisi
in concilio generali quod [illegible] tota ecclesia

et [illegible] tamquam in fundamento est totalis ecclesie
potestatis plenitudo ergo oportet [illegible] [illegible]
ex quo non habet alium superiorem iudicem apud
quem possit accusari et est de hoc glo. notabilis
in c. sicut [illegible] q. vii. ubi habetur quod ubicumque [illegible]
papa a solo generali concilio potest iudicari ergo universalis
ecclesia que est in concilio et specialiter cardinales pre-
lati et clerus [illegible] et principes possunt illud [illegible]
vocare alias [illegible] esset sine [illegible] acu-
sacio [illegible] q. iii. nemo [illegible] nulla singularis per-
sona iudicat summum sedem ut dicitur est ex quibus
decretis nota [illegible] quod in concilio per
concilium congregatum potest a papa [illegible] fieri
obediencie subtraccio quod expresse ponit tex. in
dicto c. Anastasius ubi dicit abierunt ab eo [illegible]
[illegible] est quod potest concilium [illegible] eum
[illegible] condempnari ut patet per predicta et
ideo tex. in c. Synodum xvii di. notanter dicit
quod tale concilium [illegible] generale de quo loquitur tota
illa distinctio ut apparet ex [illegible] distinc-
cionis non potest sine auctoritate sedis apostolice [illegible]
celebrari per hoc innuens quod alias potest ut
[illegible] ex premissis quod [illegible] prohibeatur non [illegible]
prohibetur [illegible] potestas [illegible]
data vicario Ihesu dei nostri non in destruc-
cionem [illegible] apostolum [illegible] in constitucionem
et edificacionem quare racio [illegible] possit quod papa
in talibus [illegible] et destruente [illegible]
ecclesie et [illegible] propter mala opera sua scandali-
zante deberet in illo vicariatu remanere
contra [illegible] domini et [illegible] sponse ecclesie universalis [illegible]
[illegible] [illegible] nulla probatur ista opinio et
sit quia si [illegible] [illegible] quod non [illegible]
tant quod [illegible] dicere [illegible] nullo casu [illegible]
aliquis congregare concilium generale invito papa
certe timeo possit fides multum periclitari [illegible]
[illegible] sicut [illegible] accidit quod papa esset hereticus
sicut fuit liberius Arrianus tempore [illegible] et
post mortem felicis pape certe isto casu ad
concilium pertinet iudicare xvii di. [illegible]
[illegible] q. vii. [illegible] si [illegible]
[illegible] de [illegible] et si [illegible] papa non

vellet congregare concilium frequens inducendo desi-
steri et timens ipsum ut facile congregare posset
[illegible] concilium staret tunc ecclesia sub
heretico in maximo periculo fidei catholice con-
gregandum est ergo pro tunc vel per clericos
vel per imperatorem concilium modo predicto sed quoniam
[illegible] semper propter multos casus emergentes co-
vocent alia concilia et illa alia et sic in perpetuum
sicut fuit [illegible] Constantiensi ne per indirectum impe-
diatur tale indicium quod dicere non potest papa
impedire statuendo quod nullus nisi ipse solus de-
beat et possit convocare concilium aut quod non possit
accusari de heresi vel de aliquo alio crimine noto-
rio et manifesto quo scandalizatur universalis ecclesia
quia per hoc periclitaretur Romana ecclesia ut notat glo-
[illegible] dist. si papa esset enim maximum [illegible] si dicere-
tur casu deum dimisisse eam sine regimine ut in
[illegible] Innocentius de [illegible] ad apostolice de sen-
tentia et re iudicata li. vi. nam si sub regimine pape heretici deus
permitteret ecclesiam suam regi et staret diu per [illegible]
quod ille papa hereticus crearet suos complices cardi-
nales et illi postea de se ipsis crearent papam
hereticum et sic contingeret quod [illegible] est qualis est
rector civitatis et tales sunt habitantes in ea [illegible] quod
dogmatizat princeps facile amplectitur subditus
xxi. q. iii. [illegible] et de voto c. magne possibile ergo
nisi aliter occurreret deus tota ecclesia perduci ad er-
rorem quod tamen non est fatendum cum ecclesia non
possit esse nulla [illegible] q. i. [illegible] et c. pride
da [illegible] cum redemptor [illegible] [illegible] ne [illegible]
[illegible] [illegible] dist. c. i. et ipse redemptor
voluntate labiorum suorum non fraudabitur glo. super
[illegible] et in [illegible] ecclesia concilia generalia [illegible]
possit convocare alia generalia concilia [illegible] ut [illegible]
[illegible] sua potestate plenitudinis. Alii vero dicunt
quod in certis casibus qui occurrere possunt alii
quam papa et cardinales possunt convocare concilium [illegible]
[illegible] semper habeat [illegible] et [illegible] ne
pereat et cadat [illegible] ponatur casus quod a
longinquis temporibus non fuit [illegible] concilium genera-
le sicut dictum est quod a tempore clementis
quinti non fuit concilium quasi per C annos usque
ad tempus concilii facti Pisis quo tempore

[illegible] seu erant duo contendentes de pa-
patu et utrumque habebat suos [illegible] et cardi-
nales suos sed dominus Gregorius [illegible] alias in-
[illegible] de [illegible] et Benedictus [illegible]
alias Petrus de luna hyspanus et [illegible]
casus quod constitutio frequens concilii [illegible]
impeditur per romanos pontifices ut [illegible]
ob quam semper odio habuerunt generalia
[illegible] concilia ut [illegible] clarissima
experientia [illegible] de [illegible] in [illegible]
generalia concilia [illegible] eius tenore et sic
[illegible] vel [illegible] quod [illegible] non fuit [illegible]
vel [illegible] aut plura [illegible]
dei ecclesia multa horum flagitia [illegible]
pestifera [illegible] et [illegible] publica
[illegible] et scismata aut forsan
[illegible] duo vel tres [illegible] contendentes
de papatu et de ecclesia Romana et papa [illegible]
[illegible] est vel [illegible] vel [illegible] duo [illegible]
[illegible] in convocando [illegible] vel [illegible]
[illegible] vel [illegible] vel [illegible]
convocare [illegible] in [illegible] casibus
et consimilibus [illegible] debet [illegible] generale con-
cilium convocare ad [illegible]
[illegible] certum est [illegible] et [illegible]
[illegible] quod papa non vult convocare vel [illegible]
[illegible] convocare vel [illegible]
in illis [illegible] propter que concilia debet
congregari [illegible] non debet [illegible]
quod potest [illegible] convocare [illegible]
sua ut [illegible] est [illegible] concilium non [illegible]
convocare [illegible]
et [illegible] frequens [illegible] vel
Romani pontifices [illegible]
[illegible] impedimentum [illegible]
quod forsan [illegible] non est in [illegible]
[illegible] [illegible] ergo [illegible]
[illegible] et [illegible] dicunt [illegible] doctores
[illegible] cardinales seu collegium car-
dinalium [illegible] electionem pape
[illegible] unum [illegible] et [illegible]
[illegible] in [illegible] et glo. [illegible]
possessione eligendi papam de [illegible]

[illegible] ubi periculum li. vi. per quos ad ipsos car-
dinales spectat omnia que sunt ad electionem
[illegible] de elec. ut [illegible] et c. [illegible]
[illegible] et [illegible] si vero li. vi. et [illegible] dist. c.
[illegible] ibi non in glo. [illegible] ad pa-
pam pertinebat tunc convocatio concilii et
hoc non fit nec fieri per eum debet [illegible]
ergo quod pro tunc convocatio concilii ad cardi-
nales pertinebit [illegible] ut dictum est in [illegible]
[illegible] electionem pape collegium pertine-
bit [illegible] dictum est [illegible] alium [illegible]
[illegible] errores et [illegible]
potest subesse talis convocationis concilii sic
per cardinales quia forsan in eodem
concilio procedere ad depositionem pape et
ad electionem alterius et [illegible] possit fieri et [illegible]
[illegible] preparatoria seu [illegible] ad elec-
tionem pape que ad eos solos pertinet [illegible]
[illegible] dist. in nomine domini nec in hoc [illegible]
[illegible] non enim potest in illis casibus ut
procedatur ad electionem [illegible] et boni Ro-
mani pontificis [illegible] collegium car-
dinalium [illegible] inferiora colle-
gia quibus hoc prohibetur de supp. ne-
[illegible] li. vi. et hoc [illegible] quia collegium cardi-
nalium non habet superiorem ad quem [illegible]
ut ibi [illegible] in hoc [illegible] et [illegible] quod [illegible]
[illegible] Romani [illegible] ubi [illegible]
quicquid facit collegium cardinalium de [illegible]
que spectat ad papam [illegible]
[illegible] generalis concilii ad solum papam
pertinet [illegible] [illegible] dist. c. i. et
[illegible] ad hoc [illegible] quod [illegible]
[illegible] collegio in [illegible]
[illegible] est [illegible] ibi [illegible]
[illegible] cardinalibus non [illegible]
[illegible] alia [illegible] de alio
negotio [illegible] non [illegible] in [illegible]
de quibus ibi et hoc [illegible]
[illegible] ergo convocatio generalis con-
cilii [illegible] ad [illegible]
[illegible] reformationem ecclesie [illegible] in membris quam
in capite [illegible] reformatione [illegible]

depositio pape et electio alterius Romani pon-
tificis merito ad collegium cardinalium pertinet
[illegible] quod [illegible] et [illegible] [illegible] nec
[illegible] prohibita [illegible] in dicto c. [illegible]
et sic ostenditur in casibus predictis primo lo-
co spectat convocatio generalis concilii ad colle-
gium cardinalium [illegible] quod in casibus supradictis
et consimilibus collegium cardinalium [illegible]
[illegible] in convocando [illegible] vel [illegible] nolit
convocare seu [illegible] causa non convocet ut
forsan [illegible] duo aut tres de papatu contendentes
et collegium unum vult convocare et aliud non vult
[illegible] convocabit [illegible] doc-
tores [illegible] et respondet [illegible]
olim imperator congregabat concilium [illegible]
congregavit Constantinus [illegible] dist. hos libros
item Justinianus congregavit [illegible]
c. dist. [illegible] item synodus [illegible] facta
est [illegible] constantino [illegible] dist. [illegible] et [illegible]
dist. [illegible] de multis conciliis que facta sunt
mediantibus imperatoribus et alibi [illegible] constantinus
[illegible] in concilio [illegible] q. i. [illegible]
karolus imperator [illegible] concilium cum Adriano
papa [illegible] dist. Adrianus et de [illegible] impera-
toribus [illegible] in decretis [illegible]
scismata que fuerunt in dei ecclesia [illegible] et
fere fuerunt [illegible] nisi per [illegible] concilia genera-
lia [illegible] imperatores convocabant et ad ea [illegible]
[illegible] ut [illegible] et post
ista tempora fuit [illegible] quod ad solum Roma-
num pontificem pertinet [illegible] convocare
concilia quod intelligitur [illegible] est unicus papa et
indubitatus nec agitur nec agi debet [illegible]
sua in illis conciliis et salva semper et excepta
[illegible] generalis concilii ut dictum est [illegible] de [illegible]
qui papa [illegible] glo. [illegible] dist. in c. concilia [illegible]
[illegible] habent suam potestatem a deo [illegible]
et concilia [illegible] et ad [illegible]
loquuntur illa [illegible] quod autem de factis pape
agitur in conciliis vel de reformatione Romane
curie vel agitur causa pape vel [illegible] plures qui
contendunt de papatu et [illegible] casibus
[illegible] quod negligentibus vel nolentibus

cardinalibus congregare tunc recte solus imperator si presens est vel clerus Romanorum debet convocare concilium Romanorum et urbis ecclesie xcvi dist. c. i et c. hinc etiam et in c. concilia sacerdotum. Interest enim precipue imperatoris ut sit papa in Romana civitate ubi est vel esse debet sedes apostolica ut ibi possit et sic fortius interest ut sit papa in toto orbe attento precipue quia ipse imperator est advocatus et defensor ecclesie de elec. venerabilem et xxiii q. v. c. principes. Et presertim cum de fide agitur vel cum de exaltatione fidei Romane et de heresum exstirpatione et de scismaticorum reductione ac unione tractatur imperator debet et potest convocare concilium et in eo interesse non ad potentiam ostendendam sed ad fidem confirmandam xcvi dist. quod imperator dicit interesse voluit nec mirum quia tunc interest imperatoris fidem defendere, et si papa de heresi suspectus potest ab eo exigere ut mittat et dicat quid sentiat de fide ut notatur xxv q. i. c. [illegible] in eo quod ibi notatur lanceantis et de [illegible] in c. significavit. Ex hiis infertur quod imperator est pars concilii cum ergo deficit papa vel cardinales qui [illegible] ipse in congregatione concilii ad ipsum imperatorem qui post predictos est pars principalis concilii spectat talis congregatio concilii vel convocatio per hoc quod notatur de maio. et obe. c. i ubi dicit quod qui maioris dignitatis est in ecclesia vel si non est illius dignitatis ille qui maioris ordinis vel si sunt equalis ordinis ille qui prius ordinatus debet vocare vel eligere vel vocare capitulum eo casu quo deficit is ad quem de iure vel consuetudine spectat pro hoc ff. de se. in lege quia servandus est ordo in prelaturis sicut in honoribus. Nec movebat clericum huius temporis dicentem quod imperator est laycus nec se potest intromittere de clericis de quibus prohibentur layci intromittere de clericis sed tunc prohibetur quando non subest ratio specialis. Nam propter rationem specialem permittitur eis intromittere ut de feudis videlicet c. verum de foro compe. et de appell. Romana § debent li. vi. cum illo quod ibi notatur in glo. et si in hoc

subest ratio specialis multo magis subest non dico solum specialis immo etiam specialissima in casu sed vel in casibus supradictis si mera ecclesia catholica scandalizetur et vincit per scismaticos et per alia peccata publica et notoria in fides catholica periclitetur per hereses et per scismata per tyrannos et tyrannicos ne predatur civitates per mala exempla vitiosa pape vel prelatorum et clericorum ecclesie ne destruatur terre Romanorum per bella et arma infidelium scismaticorum et tyrannorum ne occupantur bona temporalia ecclesie Romane et aliarum ecclesiarum per tyrannos et latrones ne permittantur predicta [illegible] de papatu contendentibus [illegible] quomodo in [illegible] et scandalum [illegible] Romanorum et fide in dei ecclesia dimissionem tam illum articulum unam sanctam catholicam ecclesiam ut notatur xxiii q. i. [illegible] de elect. [illegible] q. i. loquitur et specialiter agitur de papatu concessa est potestas laico principi super clericos ut patet in [illegible] de elec. [illegible] Romani [illegible] porro ubi etiam permittitur principi layco ut compellat cardinales conclave ingredi et q. compellantur in de elec. [illegible] Romanorum ubi cognoscitur per substantiam virtualem et [illegible] possit regi ut ingrediantur ab initio vel si omnes fuerint ... quod omnes re ingrediantur ut non sit inde hoc condicio tamen de [illegible] et [illegible] offerentur ad ingrediendum [illegible] ac de postu. c. i. [illegible] promisso [illegible] et c. predicta de offi. dele. c. i. et c. [illegible] sic compellitur in dicto [illegible] predicto [illegible] in talibus casibus et ubi [illegible] compellentibus [illegible] compedientis quod etiam principe laycum [illegible] ac declino [illegible] ergo predictis quod etiam in casibus aliquibus supradictis convocatio concilii pertinet ad imperatorem. Confirmatur quia ipse imperator representat totum populum Romanum cum in eo translata sit iurisdictio et potestas universi orbis [illegible] de origi. iuris l. ii. § novissime [illegible] populorum Romanorum habet congregare concilium et sic [illegible] ad [illegible] quia [illegible] ad principem [illegible] ab [illegible] quia convocatio conciliorum ab initio ecclesie fiebat per imperatorem sed postea in [illegible] est pape defficiente ergo papa sen non convocante et deficientibus hiis quibus sic incumbit loco pape scilicet cardinalibus similiter convocationibus [illegible] convocatio conciliorum ad [illegible] predictum [illegible] non potest [illegible] a superiore [illegible] est sibi [illegible] tempore ut de [illegible] notatur [illegible] per [illegible] de [illegible] c. i. et per hoc [illegible] de [illegible] et vasallo [illegible] vasallo in defectu [illegible] sibi [illegible] et [illegible] et hoc ideo evenit [illegible] ingratus [illegible] ad quo tempore [illegible] constituti [illegible] habeat [illegible] sibi dicere ergo videtur ex predictis quod etiam ad imperatorem pertinet seu regem Romanorum convocare concilium [illegible] casibus etiam si sit [illegible] papa et indubitatus quanto magis [illegible] duo de papatu contendunt. Dicunt alii doctores quod negligentibus supradictis [illegible] cardinalibus et imperatore convocare concilia in casibus supradictis quod tunc [illegible] prelati [illegible] nationum vel provinciarum [illegible] aut due partes [illegible] una pars potest facere convocationem concilii [illegible] quod notatur [illegible] de [illegible] ubi dicit notabiliter si due partes collegii [illegible] ipsi possunt vocare [illegible] quomodo possunt vocare et si non vene [illegible] procedit ad faciendum quod [illegible] in casibus quod prohibentur isti prelati [illegible] ad locum [illegible] et tenebuntur facere concilium [illegible] non tenentur parere [illegible] in casibus supradictis quia ut de [illegible] dicit [illegible] de [illegible] precepto pape non est obediendum quando ex hoc vehementer presumitur statum ecclesie perturbari vel alia mala esse ventura peccaret enim obediens cum debeat futura mala rei publice et universalis ecclesie precavere non enim potest papa immutare statum universalis ecclesie vel impedire que ad conservationem utilitatis ordinata sunt xxv q. i. que ad perpetuam et sic potest teneri quod quando isti episcopi seu prelati vel alii clerici et ecclesiastici convocant per se ipsos generale concilium ad perpetuam utilitatem ecclesie universalis et Romane et ad exaltationem et defensionem fidei Romane quod papa non potest eos prohibere nec ipsi tenentur parere immo tenentur ut dicitur omnes cautius impendere ne universalis ecclesie salus inficiatur [illegible] q. i. c. memor. Constat enim quod semper concilia ordinantur ad conservationem et defensionem ac reformationem universalis ecclesie et fidei catholice et sic patet et in [illegible] loco quod etiam aliqui prelati ecclesie vel viri ecclesiastici possunt in casibus aliquibus concilium proclamare et convocare. Et hoc de convocatione conciliorum grosse et rudi modo dicta scribo narrando opiniones aliquorum [illegible] in [illegible] si opus fuerit sanioris partis revocare

Octava pars huius tractatus querit et conclusa quando sint illi qui sunt vocandi et qui tenentur venire ad generalia concilia. Circa quod in dando suam opinionem aliquos dico ego pauper magister hyspanus quod sicut quod dixi est diverse fuerunt opiniones qui sunt illi qui debent vocem habere in generali concilio. Circa dictam opinionem de illis qui sunt vocandi ad generalia concilia et qui ad ea tenentur venire [illegible] quidam enim ut sunt illi qui dicunt quod solum episcopi et eis superiores debent in conciliis generalibus vocales esse ut predictum est. Isti clerici dicunt quod solum episcopi et eis superiores principaliter et primo sunt vocandi ad generalia concilia et ipsi per se vel suos procuratores tenentur ad ea venire et alii ut prepositi decani archidyaconi abbates doctores magistri et alii clerici inferiores non tenentur ad ea venire nec ad ipsa vocari. Probatur hec opinio primo ex vocum differentia, 2o ex iuramenti prestatione, 3o ex dictorum subscriptione. Et primo ex

ex vocatione diffinitione quia ut dictum est ipsi episcopi vocantur apostoli .xxiij. dis. in c. dominus noster et successerunt apostolis dis. xxi. In novo quibus sunt data potestas a christo regere ecclesiam dei gregem dei cum presunt et diffinire que in conciliis tractanda sunt pro bono statu et reformatione tocius universalis ecclesie quia sunt rectores seculi et vera mundi lumina. Et ideo diffinitio in conciliis generalibus que reputatur status catholice ecclesie et potestas est data a deo solis apostolis et episcopis in eorum locum succedentibus et christus qui promiserat nobis cum esse usque ad consummationem seculi, ut ultimo hoc de episcoporum ministerio dicere notio intelligendum est cum sciret apostolos cito morituros de quo dauid loquens in spiritu ipsi ecclesie militanti dicens pro patribus tuis nati sunt tibi filii ps. xliiij. Et non dicit principes ipsos episcopos qui succedunt apostolis et ad eos solos pertineat diffiniendi et statuendi ecclesiastica precepta et reformandi ipsam militantem ecclesiam seu apostolicam ne patiatur ruinam quod tamen non intelligo singulariter quod hoc possint in suis dyocesibus per se sed eis congregatis in concilio generali in quo sunt principes ecclesie cum ipso papa si est ibidem vel cum suo legato et recepti et coniudices In eo enim quod in concilio generali et non alibi possunt legem toti statui universalis ecclesie concernentem condere principes eos esse ostendit Nulli enim licet legem condere post tractatum imperium in principem nisi soli principi C. de legibus l. si. Et est tanta horum episcoporum in concilio generali potestas quod iura et decreta ac statuta ordinata per summos pontifices possunt revocari glo. est notabilis .xxiij. dis. c. legimus glo. super verbo maior et ad hoc facit quod notat glo. xxxv. q. i. c. a recta ergo si soli debent in conciliis diffinire soli que dent decreta totum statum ecclesie concernentia statuere soli ergo debent ad sacra concilia convocari et ipsi soli tenentur ad ea venire Item patet quod ipsi soli tenentur ad sacra concilia convenire ex iuramenti prestatione iurant enim episcopi per formam papalem que vocatur forma iuramenti quod vocati ad synodum generalem ipsi ~~venirent~~ venient ad ipsam vij c. placuit .xviij. dis. habetur quod episcopi debent venire et convenire ad concilium congregandum legitima convocatione cessante Et si non faciunt puniuntur ibidem pena Ad hoc etiam facit c. in canones circa principium .xv. dis. ubi dicit quod quadringenti episcopi in nyceno concilio de omni orbe terrarum episcopi convenerunt ergo illi episcopi vocati fuerunt et venire tenebantur ad concilium Et sicut fuit de illo concilio eodem modo videtur de aliis conciliis quod soli episcopi sunt vocandi et venire tenentur ad sacra concilia Item illi soli venire tenentur ad provincialia concilia per c. ego n. de iureiurando per quod iurat venire vocatus ad synodum ergo venire tenetur venire ad ipsam synodum ergo venire tenetur ad ea. ex quo ita iurant ut ibi habetur et in ea .xviij. dis. in c. placuit precurrit primum Item in c. placuit .xviij. dis. et in decretis habetur quod episcopi debent venire et convenire ad concilium congregandum legitima convocatione cessante et si non faciant puniuntur ibidem pena Sed cum ibidem non fiat mentio nisi de solis episcopis videtur ergo quod soli episcopi debent venire ad provincialia concilia principaliter Item potest hoc probari ratione quia negocia que tractantur in conciliis generalibus tangunt totum statum ecclesie militantis per modum universitatis principaliter et singulos contingenti et ista negocia possunt et debent tractari solum per episcopos quia ipsi sunt columpne ecclesie dei et legati dei .xij. q. vij. c. cum nos in omnibus etc. et patrimonia patribus est eis data in ecclesia a deo tanquam patribus et pastoribus et ipsi sunt vocales in conciliis principaliter eodem modo ergo ipsi soli sunt vocandi principaliter et ibidem diffinire tenentur ad concilia et ibidem diffinire in conciliis generalibus et subscribere et ideo facta in conciliis generalibus per episcopos ipsam universitatem representantes tenent et ligant totam vel maiorem partem ipsorum tenentes et singulos sicut etiam est in electione episcopi que singulos licet intersit totius cleri immo totius plebis diocesis habere dignum prelatum tamen soli canonici digni habere dignum prelatum tamen soli canonici eligunt pro toto clero et plebe Sicut etiam domini cardinales eligunt papam cum tamen eius electio et dignitas tangat totum populum christianum et aliquo in ipsius electione activa computantur dicitur per tres solum modo per c. licet de vitanda de elec. et sic dato quod ad concilia generalia veniant abbates et prepositi decani rectores et tanquam consultores et quidam auscultatores tanquam informatores tamen soli episcopi ut dictum est debent ad concilia venire tanquam diffinitores reformatores et iudices ergo ipsi soli sunt vocandi et ipsi ad ea soli venire tenentur principaliter. Alii dicunt quod ad sacra concilia generalia vocandi sunt non solum principales ministri fidei qui sunt prelati videlicet et alii clerici beneficiati et abbates et religiosi qui immo etiam ipsi principes et domini qui sunt defensores ecclesie et fidei quamquam sint seculares sunt ad ipsa concilia vocandi et tenentur per se vel suos procuratores venire presertim ubi agitur de hereticorum extirpatione de ipsorum regnum et principum seu dominorum seu civitatum pacificatione de infidelium debellatione et de totius populi christiani reformatione hec opinio probatur per superius dicta in si gubernandorum generalium ubi ducebatur secundum unam opinionem quod omnes credentes in sacris conciliis generalibus possunt et debent esse vocales in eis quia quod omnes tangit etc. per regulam iuris sed ea que constituuntur et diffiniuntur in generalibus conciliis omnes fideles generaliter presertim in casibus supradictis tangit ergo ab omnibus est approbandum et diffiniendum sed approbari et diffiniri non possunt ab eis nisi ipsi sint ibidem in eis conciliis presentes ergo omnes fideles ad sacra concilia venire tenentur Item ideo vocatur generale concilium quia generaliter omnes fideles ad ipsum possunt et debent convenire alias nomen non concordaret cum re ergo omnes fideles debent ad ipsum possunt convenire et tenentur venire Item hoc patet ut dictum est superius per c. Adrianus .lxiij. dis. ubi habetur quod tempore karolo magno rome per Adrianum papam celebrata fuit synodus a Cliij episcopis et religiosis et abbatibus Et si dicas ergo omnes sunt vocandi qui sunt fideles christiani et omnes tenentur venire ex quo omnes tangit Respondetur secundum modum loquendi aliquorum iurisperitorum quod interdum aliqua competunt pluribus ut singulis et in illis habet locum ista regula iuris que dicit quod omnes tangit etc. ut si plures habent possessionem seu hereditatem quandam tunc maior pars ex eis seu plures ex eis non possunt nullam servitutem imponere vel tributum uno ex eis invito quia ita competit ista possessio pluribus quoniam competit singulis prout dicitur lex. loquitur ff. de servitutibus rusticorum prediorum l. per fundum Interdum aliqua competunt pluribus ut universis et tunc quod facit maior pars non quidem singularium sed eorum qui hanc universitatem representant valet et quo ad reliquam partem representantem et etiam quo ad omnes singulares in hac universitate comprehensos et omnes hoc sensisse videntur de rebus quam l. aliud que refert et non bar. et Inno. de consti. c. cum omnes et ideo dato quod non omnes fideles christiani sint vocati nec veniant ad sacra generalia concilia tamen quidquid sit in ipsis sacris conciliis nomine universalis ecclesie etiam si fiat per paucos ibidem existentes hoc censetur ut tota universalis ecclesia seu plebs christiana et si opponas aut omnes fideles christiani sunt vocandi ex quo venire tenentur aut non sunt vocandi si non sunt vocandi ergo non vocatio ipsorum reddit actum nullum conciliis ex quo erant vocandi Si autem sunt vocandi ergo totus populus christianus esset vocandus quod non est dicendum quia per hanc rationem nullo unquam concilium generale fuit celebrandum in dei ecclesia quia nunquam ad ipsum convenerunt omnes episcopi totius mundi nec omnes fideles christiani quod est falsum et contra rationes .xv. dis. sicut sancti de illis quatuor generalibus conciliis quorum gesta sicut sancti dei evangelia quatuor approbantur ut dictum est et si omnes episcopi totius orbis convenirent ad concilium generale cum sit evidens quod maior pars eorum sit distantis a generali concilio tunc certe casibus occurrentibus in eorum dyocesibus non possent subvenire immo propter longevitatem maris non possent ad ipsorum notitiam pervenire multa enim sunt que non possunt nisi per episcopos expediri in eorum dyocesibus ut ordinum celebratio crismatis confectio etc. et talia que magno tempore obmissa magnum animabus parerent detrimentum et dico magno tempore quia communiter propter multitudinem causarum et diversitatem provinciarum non possunt generalia concilia nisi in magno tempore expediri et diutius non Et sic dico de aliis dominis regibus et principibus et prelatis beneficiatis et fidelibus christianis qui ad concilium venire tenentur qualiter ergo fiet ista vocatio Respondeo quod omnes sunt

vocandi triplicater / sc. vere, representative et inter-
pretative. Vere sunt vocandi maiores qui gerunt
curam rei publice ut necessitate cessante que
est multiplex ut pote etatis infirmitatis immi-
nentis periculi viarum discriminis et glorierum
paupertatis senectutis et imbecillitatis et aliorum
que in inevitabilium casuum qui provideri et preveniri
non possunt debeant per se vel suos procuratores com-
parere in concilio generali / et presertim episcopi et ipsis
superiores Abbates ac alii prelati ad sacrum
concilium sunt vocandi et venire tenentur ad ipsum legit-
timo impedimento cessante ut dictum est / quin ymo illi
episcopi et abbates ac beneficiati qui non tenent
feodum a rege sed venire solum de hiis que racione
spiritualitatis obvenerunt. Si papa vel concilium
mandaret eis quod venirent ad concilium et rex illius
regni in quo sunt mandaret quod non venirent ad
papam vel ad concilium certe tunc in illo casu
potius debent venire ad pape mandatum vel
concilii quam regis / ut fuit nunc factum temporibus
istis de anno domini m° cccc xxxiiii. in quibusdam hys-
paniarum quo tempore concilium congregabat prelatos
Basilee / et reges ne audirent prohibebant et hoc
no. glo. in c. reprehensibile xxiii q. v et c. cum
parati extra de elec. dicit quod semper prelatus
tenetur pape obedire et ad ipsum venire exemplo
petri et andree apostolorum qui relictis retibus
et navi secuti sunt xpm ihesum dominum nostrum cum
tex. in c. solicitudine xxiiii dis. videtur velle
quod prelatus seu clericus habens feodum a rege cum
simul vocatur a papa et a rege nec patitur
utrumque debet ire ad regem ne rex defraudetur
debito feudi Et ne retrahantur principes secu-
lares a dotacione ecclesiarum et sic hii qui personaliter
comparent in conciliis dicuntur vere vocati et de is-
tis dico qui vocantur vere quia aut voca-
nominatim et specialiter aut vocantur generaliter et
generali mandato Si vocantur nominaliter per
papam vel concilium certe tunc venire tenentur
in propriis personis legittimo impedimento cessante
ut dictum est Si autem vocantur in universali et generaliter
sine specificacione nominum tunc sufficit quod repre-
sentative compareant Alii sunt qui vocantur represen-
tative et qui debent venire representative sed per
procuratores et ambasiatores suos per quos in ipsis

conciliis representantur habentes sufficiens manda-
tum et plenarium a suis constituentibus et licentiam
excusaciones habentes quare venire in persona
in propriis non potuerunt Alii sunt qui vocantur
interpretative quia generale mandatum fit per papam
vel per concilium quod omnes debentes venire ad ge-
neralia concilia in certo et in tali tempore
concilio et veniunt ad ipsum verbi gracia de qualibet
regione vel nacione certus vocabitur et compe-
tens numerus qui totius illius regionis seu nacionis
episcopos abbates et clerum representabit etiam fieri
non faciet nisi decem vel duodecim aut
nus adheret et papa convocans vel concilium pre-
figet numerum quem voluerit vel eliget personas
certas ex illis quas putaverit magis ne-
cessarias et futuras aut in parte personarum
nominabit et in parte stabit in numero mittendorum
sine nominacione personarum dummodo reperi-
entur quod concilium est dimittendo represen-
tare ecclesiam propter necessitates ecclesie universalis tunc po-
terit papa vel concilium eligere de qualibet
nacione x vel xii qui interpretative represen-
tarent totam illam nacionem et quibus etiam teneatur
dare illa nacio et quo tenditur ad bonum
et non est mirum quod ad sacrum generale concilium
vocentur omnes episcopi omnes abbates omnes pre-
lati omnes principes omnes fideles christiani quia hoc
esset impossibile et esset turbatio concilii
et pacis ac tranquillitatis ecclesie propter
mores abnegaciones actus et dissensiones
et varias adinvenciones ac tempestates
multorum capitum hominum impedientium
bonum et causas propter quas fuit generale
concilium congregatum Non enim vocatur
generale concilium ut patet est superius
propter personarum ut omnes christiani in ipso interessent
quod impossibile est sed ideo fuit aliquod tale
concilium celebratum generale generale
omnium nacionum quia de omni nacione debent ad
ipsum venire et in eo esse aliqui vel representative vel
interpretative vel approbative seu interpretative
etiam vocatur generale propter causas que
omnes christiani in eo admittuntur ad quecumque
proponenda et instituenda consequenda vel pro-
dandis avisamentis ad agenda in concilio

etiam dicitur generale ad differenciam provincialium
et specialium in quibus non aguntur nisi de ne-
gociis unius provincie vel dyocesis In hoc autem
generali concilio persona est interpretata et a
spiritu sancto gubernatur ecclesia sicut dictum est sed in eo
non sunt plures persone ipsum celebrantes quam
x vel xx aut etiam xxx sicut fuit tempore a-
postolorum in eo tractatur de negociis omnium
nacionum et provinciarum totius orbis sed quod sit
pena illorum qui tenentur venire ad generalia con-
cilia et qui incurrunt venire ad ipsa certe non memini
me legisse nisi quod tales sunt inutiles et
non venientes incurrunt penam periurii
patet per c. placuit xviii. ubi dicitur quod episcopi
debent venire et convenire ad concilium vel con-
gregandum legittima excusacione cessante et
si non fecerint ponitur ibidem pena quod alia non
ipso enim de iure in iure posset tamen papa aliquam
alia penam apponere sed hoc non debet facere
nisi ex aliqua speciali et legittima causa
cum alias contentus esse debeat penis iuris
tamen non sunt extendende contra episcopos quibus ipse
naturalis uniri deserviunt propter racionem et quia
sunt subditorum et ut habeantur in ma-
iori reverencia de sen. excom. periculosum
et de elec. c. si compromissarius sed huius quoque
hic vi et hoc de isto.

Sed ubi aliquis alius quam papa convocaret
concilium generale quod fieri potest in
casibus certis ut supradictum est utrum non
venientes incurrerent penam periurii hic potest
responderi quia aut concilium convocat generale
sicut factum est in concilio constanciensi celebrato
de anno domini m° cccc xiiii. xv. xvi aut alius quam
papa convocat generale ut pote imperator vel
rex aliquis vel fideles aliqui sed generale convo-
cant concilium iuxta tenorem constitucionis que incipit
frequens generalium. tunc autem potestas concilii
est maior et superior quam sit potestas pape
aut non Si autem est maior et hoc asserit universalis
ecclesia et tenetur et creditur hoc esse verum sicut
tenetur et creditur fides catholica licite potest tunc dici
quod tunc non venientes ad sacrum generale concilium et
non habentes causam excusacionis legittimam

incurrunt penam periurii quia sicut propter mandatum
minoris scilicet pape incurrunt penam periurii negligentes
venire multo magis incurrent penam periurii no-
lentes venire ad concilium propter mandatum maioris
quia et ipsa universalis ecclesia quam representat sacrum concilium
que est maior quam papa attento quod Romana
seu apostolica ecclesia que est papa vel per se vel cum
cardinalibus et prelatis ac clericis et ecclesiasticis in
christianitate in universali ecclesia que est congregacio omnium
fidelium christianorum secularium et ecclesiasticorum et intelligitur
corporis tamquam ex membris misticis cuius caput
christus est et eius capitis papa vicarius est et mem-
brum superius et primum ecclesie universalis ipse papa est licet
aliquando dicatur caput ecclesie sed Romane seu apostolice que
ideo dicitur apostolica quia viri ecclesiastici esse debent
apostolici et doctrinam apostolorum sequi predicando do-
cendo gentes ad fidem convertendo sicut fece-
runt apostoli quorum in omnem terram exivit so-
nus et in fines et. Vel dicitur papa caput ecclesie
quia primus in ecclesia est et superior minister et exe-
cutor ipsius christi ihesu in auctoritate et in omnibus ecclesie
universalis cuius ipse ut dictum est secundum opinionem thamen
minister est et executor primus super omnes alios
prelatos et clericos est nota modum loquendi dis-
xxi c. in novo ubi dicitur In novo testamento primo pe-
trus claves a domino accepit ceteri vero apostoli pari
honore et consorcio eandem potestatem accepe-
runt tamen ipsi inter se hoc voluerunt ut petrus
reliquis omnibus preesset et cephas caput et principatum
teneret apostolatus quam formam suis successoribus
et reliquis episcopis tenendam tradiderunt et ut tactum
est superius aliud est romana seu apostolica ecclesia
et aliud est universalis ecclesia simpliciter et absolute sumpta
vel prolata quia apostolica seu romana ecclesia
est ipse papa cum suis cardinalibus vel cum
suis prelatis et omnibus ecclesiasticis et facere videtur
ad hoc c. ecclesia mee. in fi. xxviii dis. ecclesia autem
universalis absoluta sumpta consistit ex universitate
et collectione fidelium christi et fidei adherencium
de conse. dis. i c. ecclesia et hanc etiam representat ge-
nerale concilium in spiritu sancto legittime congrega-
tum sicut papa cum clericis et representat Roma-
nam sive apostolicam ecclesiam et ecclesia catholica
et prima secundum multos et superior in potestate auc-
toritate iurisdictione et correctione ipsa apostolica
seu romana ecclesia Et ideo dicitur in symbolo

maiori. Et unam sanctam catholicam et apostolicam ecclesiam
primo dicit catholicam et post dicit apostolicam. Et
illa scilicet romana seu apostolica sicut pars in toto in
cluditur et continetur in ecclesia catholica tamen secundum
virum in essentia et secundum unam catholicam ecclesiam sicut com
dicimus ecclesiam gallicanam ecclesiam germanicam ecclesiam
hyspanicam et huiusmodi sic dicimus ecclesiam romanam apostoli
cam etc. Quia ecclesie iste sunt partes secundum ecclesie ca
tholice secundum magis et minus quia maior est
ecclesia apostolica quam sit ecclesia romana et maior
romana quam gallicana vel quam hyspanica et sic
de ceteris et partes huius universalis ecclesie possunt infir
mari et dolere errare et deficere sicut alias pro
batum est errasse papam in fide et cardinales
ymo dicitur quod toto tempore arrianorum exceptis
tribus episcopis hylario anastasio et eusebio sed
ecclesia catholica errare non potest nec deficere
in fide nec peccare quia de ista dictum est et in illa
ipsi sancto petro Ego pro te rogavi etc. scilicet fides ecclesie
universalis mee sponse que viva est inter caliginis in su
periori membro ecclesie quia licet auctoritas petri
transierit in successores non tamen fides vel sancti
tas quia non omnes successores sancti petri fue
runt eque sancti vel eque fideles cum ipso petro sed
illa fides et sanctitas de qua xpistus loquebatur petro
transivit in universalem et simul scripturam universalem ecclesiam
in qua infidelitas aut heresis aut scisma num
quam esse potuerunt nec potest nec error nec
malicia aut culpa aliqua quia tota pulcra est
et macula non est in ea ~~[illegible]~~ [illegible] iii ca
[illegible] q. i. c. [illegible] et c. loquitur et ista dicam
de ecclesia romana et de ecclesia universali sonat due glo
simul [illegible] scilicet [illegible] q. i. c. quodcumque et in c. a
recta et in illa melius que due glo. dant in
tellectum ad istam materiam Sicut ergo tota fides
tota sanctitas que fuit in petro transivit in ecclesiam
catholicam sic tota auctoritas data petro transivit
in ecclesiam universalem et per quas in generale con
cilium non quod ex petro vel per petrum illa aucto
ritas ligandi et solvendi et cetera [illegible]
sit data universali ecclesie sed quia ut dictum est secundum opinionem
tertiam xpistus [illegible] dedit immediate illam ple
nissimam potestatem universali ecclesie in petro. Si ergo
illa plenissima potestas est in ecclesia et maior
quam sit in papa quia ut dictum est ipse papa in

dicatur a conciliis quesivit ecclesia universalis et concilia
indicari non possunt nec condempnari a particu
laribus romanis quia errare non possunt nec
peccare attento maxime quod regitur a spiritu
sancto qui ea non permittet in fide errare nec
deficere. Ergo sequitur quod sicut non venientes
ad concilium per papam convocatum incurrunt
penam periurii sic multo magis non venientes
ad concilium convocatum per generale concilium aliquos
alios qui vocat concilium ut potest imperator vel
cardinales vel rex aliquis seu aliqui principes
fideles probabiliter potest dici quod cum iuramentum
tantum de veniendo ad concilium non sit prestitum
ullo modo ipsi imperatori vel cardinalibus vel
alicui alteri tunc cum vocatur sic vocati non incurri
tales qui non venerint ad concilium non incur
runt penam illam periurii quia non fuit in
hoc intentio eorum cum prestiterunt iuramentum
de veniendo nisi ex ca. quamquam ante
v. nec fuit intentio eorum qui prestiterunt iuramentum
sed si ergo et [illegible] ex huiusmodi omnibus ea. ca. et [illegible]
re vires ea. ca. quia cum obligatio sit
iuris vinculum non est presumptio quod quis vo
lens se ligare nisi quia lenius potest et presumi
tur vel preter [illegible] et suffocationem verbo
rum quoniam nec a verbis legis aut hominis est
recedendum et [illegible] impedimentum presumptionem
sed bene dicerem quod in tali casu ubi imperator
vel cardinales convocarent generale concilium propter ma
nam et evidentem utilitatem universalis ecclesie et
convocati quod certe prelati presertim teneren
tur ad tale concilium venire et non tamen hoc
non incurrunt penam periurii incurrunt tamen
penam mortalis peccati quia negligunt
succurrere evidenti utilitati universalis ecclesie sicut
fuit factum tempore concilii pisani quod fuit
de anno domini m° cccc° viii et pro quod generale concilium
convocatum per duos cardinales utriusque colle
gii contendentium de papatu hac de causa
ut tollere scisma et fieret unio sub uno
capite et sub uno papa in dei ecclesia et duo con
tendentes de papatu admonerent quod [illegible]
fuit pro parte maiori et hec sufficiant pro
ista parte octava huius tractatus de concilio
gubernaculi conciliorum.

Concilium pisanum

Nona pars huius tractatus querit utrum
vel qui possit concilia generalia postquam
semel sunt congregata dissolvere annullare et
cassare. Circa interrogationem simpliciter respondendo
et breviter tamen tangendo potestatem conciliorum
que potestas conciliorum est honor gloria virtus
excellentia et supremum bonum ipsorum conciliorum
et fundamentum ipsorum fundatum super firmam
petram xpistum ihesum quod fundamentum sicut
apostolus nec papa nemo imperator nec
tantus multitudo alterius potest ponere nisi
solius xpisti ihesu quia super hoc fundamentum
potestatis ecclesie sunt et sunt omnia fundamenta
reformationis ecclesiastice omnia fundamenta
exaltationis fidei xpistiane et tota perfectio universalis
ecclesie et hac potestate universalis ecclesie posita et
concessa quod est maior et superior in auctoritate
in iurisdictione et in executione cuiuscumque mor
talis hominis etiam si sit dignitatis papalis preditus
et medita ac asserta tamquam fidei catholica
certe tunc habebunt robur et firmitatem omnia
generalia concilia tunc veniet in plebe xpisti
tota omnia bona pariter cum illa et negata
hac potestate quod non sit tanta sed minor quam
sit papalis potestas ordinaria reverenda presertim
sunt frustra generalia concilia in vanum
laboratur pro reformatione ecclesiastica quia
quidquid ordinatur in generalibus conciliis
totum dissolvitur et dispensatur cassatur et annul
latur a pontificibus romanis et fiunt novissima
mala peiora prioribus et ideo hoc determinatum de
potestate conciliorum affirmat et decretat in
sacris conciliis Constantiensi et Basiliensi
decretum per sacra concilia sepius patravit
sibi [illegible] et promulgari quod precipitur cunctis
fidelibus xpistianis quod ea firmissime et sine dubi
tatione credatur sicut creduntur articuli
fidei contenti in symbolo a
postolorum et qui vero non crediderit sed aliud
docuerit et contrarium asseruerit et pertinaciter
[illegible] hereticus et scismaticus condempnetur
penis contentis in iure ipsos hereticorum
cuiuscumque sit conditionis status etiam si reperiatur
papalis dignitatis addendo semper ad ipsum
quod potestatem concilii generalis est maior quam

potestas pape in auctoritate in iurisdictione et in
executione ut dictum est primo in auctoritate quod potes
tas conciliorum est immediate a xpisto sed mediantibus
sacris conciliis vero non immediate sed mediate ecclesia
item in iurisdictione quia maior est orbis ur
be dis. xcv. c. legimus quia utique dicatur universalis
ecclesia actu vel potentia quod non est dice
dum de papa item in executione quia sacrum
concilium voluerit uti ea ex quo habet a xpisto sa
crum concilium immediate suam potestatem et rep
tam exercere per se vel alios alias frustra ha
beret illam potestatem quia frustra est potentia
que non reducitur ad actum secundum philosophum ex quibus sequitur
quod simpliciter et sine addictione debet teneri et credi quod po
testas ecclesie in omnibus est maior quam potestas
pape in auctoritate in iurisdictione et in executione
non addendo illa tria in quibus dicit sacrum
concilium constantiense potestatem ecclesie esse maiorem
quam sit potestas pape scilicet in extirpatione here
sum in reformatione morum et in reductione scis
maticorum et dato quod sacrum concilium in illis tribus
dicit potestatem ecclesie universalis quidem reputant sacra
concilia esse minorem quam potestatem pape
non tamen dicit nec diffinit quod in illis tribus dum
taxat casibus est potestas ecclesie maior quam sit
potestas pape sed solum illa tria specificat ut po
testatem ecclesie esse maiorem quam pape ad quamque
alia extendat. Veniendo igitur ad quesitum istius no
ne questionis scilicet quis est iste vel qui sunt illi qui pos
sunt sacra generalia concilia postquam sunt semel
legitime congregata dissolvere respondeo et dico quod
secundum tres opiniones prefactas in principio huius tracta
tus de potestate pape et de potestate generalis con
cilii est dicendum quia illi de prima opinione qui
dicunt potestatem pape est maior quam sit universalis ecclesie
ponunt quod sicut ad solum papam pertinet genera
lia concilia convocare et instituere sic ad ipsum solum
pertinet ipsa generalia concilia dissolvere et destruere
quia numquam fuit ratum nec erit aliquod con
cilium si non fuerit auctoritate romane ecclesie fultum
dis. xvii. quia ipse papa est caput ecclesie prout ponitur
in decretis xxv dis. ita dicimus et xxxiii q. i. rogamus
et xx q. iii. aliorum. Ad ipsum ergo tamquam ad
superiorem pertinet congregare concilia et ipsa dis
solvere quia sibi dictum est soli Jo. i. tu vocaberis

cephas solus caput ecclesie et ei sunt tradite
claves regni celorum Matthei xvi et Jo. ultimo sibi dicitur
pasce oves meas et hec sibi soli dicitur duc in
altum rethe. Item omnis plenitudo potestatis que est
in ecclesia dei preter eam que est ordinis et per
modum coactive jurisdictionis est tota in summo
pontifice et ab eo originatur in omnia membra ecclesie
quia potest eam exercere in omnibus administratoribus
inferioribus prelatorum tamquam coadiutoribus sed dissol-
vere concilia est potestatis coactive jurisdictionis ergo
potest eam exercere in dei ecclesia in generali concilio
simul congregata et multas alias rationes alle-
gant isti de prima opinione quod solus papa potest
generalia concilia dissolvere quas causa brevita-
tis obmitto. Alii vero de 2a opinione qui dicunt quod
equalis est potestas et eadem universalis ecclesie seu
generalis concilii quod representat eam ecclesiam et ip-
sius pape respondent quod dissolvere concilium post-
quam semel est congregatum non solum ad ipsum
papam pertinet sed etiam ad ipsum sacrum concilium
cum enim hee due potestates in unam et eandem pote-
statem tendant et una sit potestas in ecclesia universali
in papa et in ipsa universali ecclesia et quelibet alia debet
iuvare fovere et protegere ut dictum est ergo sibi
ad eas pertinet concilia dissolvere quia una
et eadem potestas est pape et universalis ecclesie licet sit duo
subiecta in quibus residet hec potestatis ple-
nitudo sed est solum unum subiectum et est una et
eadem potestas primo in papa et in ceteris fidelibus
collectis in unum in dei ecclesia et in utroque dicitur
suprema sed dissimiliter quia in universali ecclesia est
primarie et fundamentaliter in papa vero est
secundarie et ministerialiter quia minister Christi
est secundum apostolum dicentem Sic nos existimet
homo ut ministros Christi et dispensatores myste-
riorum dei quia ergo papa est summus et sup-
remus minister ipsius universalis ecclesie et habet exercere
primus et ante omnes alios ministros ecclesie omnes
actiones ad regimen ecclesie concernentes. Ideo in
ipsis sacris conciliis in quibus est Christi assi-
stentia et spiritus sancti presidentia est equalis potestas uni-
versalis ecclesie et ipsius pape et totam potestatis
plenitudinem quam habet ipsa universalis
ecclesia a Christo in habitu et potentia papa tota
eam principat in exercitio et in actu ac

ac operatione debita et ideo ad hoc quod dissol-
vantur concilia oportet quod concurrat simul
consensus pape et ipsius generalis concilii per
quod representatur universalis ecclesia. Alii vero de
tertia opinione qui dicunt quod in aliquibus et per
omnia potestas generalis concilii est maior in
auctoritate jurisdictionis et executionis quam sit pote-
stas pape seu alicuius potentie terrene
isti respondent et dicunt simpliciter quod postquam
concilium generale est congregatum seu inceptum
quocumque modo etiam si sit convocatum per papam
etiam si papa in eo consistat personaliter quod non
amplius in potestate pape seu alicuius alterius persone
viventis hominis ipsum posse dissolvere preiudicare
vel inuite sed eius dissolutio ad ipsum sacrum
concilium pertinet proprie et hoc probant ex
tribus primo ex plenitudine potestatis con-
cilii pertinentia 2o ex benignitatis sancti spiri-
tus presidentia 3o ex sinceritatis populi Christiani in eo
existentia et primo hoc probant ex plen-
itudinis potestatis concilii sacri concilii pe-
rtinentia dicunt enim quod tanta est plenitudo
potestatis universalis ecclesie quam representat semper qua-
le concilium quod in nulla hora et nullo puncto quo
incipit generale concilium etiam si non sit nisi in
duobus vel tribus unitum in medio, recipit illa pote-
statem plenariam quam universalis ecclesia recipit a
Christo immediate constat enim quod universalis ecclesia a
Christo immediate recipit plenitudinem potestatis a Christo imme-
diate et sine medio auctoritate ordinaria et non
delegata non enim est papa medium inter ecclesiam
et Christum quia tunc papa esset sanctior ecclesia
quod est falsum nec aliquam auctoritatem sive po-
testatem habet universalis ecclesia seu recipit vel
recipere potest ab ipso papa sed econverso ecclesia
versa quia papa recipit suam potestatem
a Christo mediante universali ecclesia cuius est primum
et principale membrum et habet potestatem dele-
gatam ab ecclesia per modum in hiis que sunt
de jure positivo ut dictum est supra ergo contra
auctoritatem papa non potest dissolvere concilium
cum sit inferior in potestate in auctoritate in
jurisdictione et in executione ipso concilio et hanc
potestatis plenitudinis pertinentiam militantis
ecclesie probant multa superius dicta et cum

evidentissime ostenditur si attendatur in sequentibus
subtilius et primo quia ipsa ecclesia est corpus
et sponsa Christi ephe. iiii. Est enim corpus mis-
ticum Christi Jhesu cuius caput misticum est Christus
Jhesus et nullus papa est caput misticum
universalis ecclesie prout ecclesia est corpus misticum
Christi Jhesu et ideo sacrum concilium quod representat
illam ecclesiam est corpus misticum Jhesu Christi et
non habet quamdiu est concilium aliquod ca-
put reale et proprium ac misticum nisi Christum Jhesum
qui suo spiritu regitur incipit mediate sunt
et gubernatur nisi dicere largo modo et similitudi-
narie quod papa est caput concilii seu universalis ecclesie
quia est primus in ecclesia et supremus pastor et
ita intelliguntur decreta que dicunt papam
esse caput ecclesie quia est caput politicum ci-
vile et temporale sed non est caput universalis ecclesie
misticum reale et essentiale et sic cum ecclesie to-
tum sit maius sua parte sequitur quod corpus ecclesie
sit maius in potestate quam sit ista pars
prima seu membrum eius quod dicitur esse pa-
pa. Item tanta et tam honorabilis est
potestas universalis ecclesie quod usque in fine mundi non
potest deficere sed potestas pape deficit ob-
[illegible] cum moritur papa vel deponitur et potest deficere
ergo maior est potestas universalis ecclesie. Primum patet
ex illo Luce xxii Ego pro te rogavi Petre
et que verba sunt dicta universali ecclesie in per-
sona Petri aliter essent falsa ut dictum est
supra et Joh. xiiii dicitur Rogabo patrem
et alium paraclitum dabit vobis ut maneat
vobiscum in eternum. Item Matthei xxviii dicitur Ecce ego
vobiscum sum usque ad consummationem seculi et hoc
sunt dicta universali ecclesie et non Petro soli. Item
tanta est excellentia potestatis ecclesie super
potestatem pape quod apostoli qui symbolum con-
diderunt in sua sacra synodo voluerunt quod
universalis ecclesia esse sit credenda tenenda honoran-
da et diligenda sicut fides catholica et ideo
inter duodecim fidei articulos collocaverunt illum
articulum Credo unam sanctam catholicam ecclesiam
sanctorum communionem et nullam de papa fecerunt men-

tionem. Item tanta est virtus et potestas ac
imperium ecclesie quod nullatenus potest in aliquo pec-
care errare neque corrumpi quia numquam recta aut de-
ficere habet enim potestatem se conservandi in
esse spiritualis vite quia habet virtute mini-
sterium perpetuum sive sanctitatis sive innocentie
a Christo eius fundatore qui eam fundavit super
firmam petram Matthei xvi et eam regit ac conservat
in suo esse sed non est sic de papa qui potest
peccare et habet aliunde suam potestatem preterquam
a Christo quia a Cardinalium vel conciliorum
electione et institutione. Sed ecclesia solum a Christo
immediate et non ab alio homine vel ab alia elec-
tione ergo etc. Item tanta est et tam terribilis
potestas universalis ecclesie et porte inferi non possunt
adversus eam prevalere dicente Christo Matthei xvi
Et porte inferi non prevalebunt adversus eam
scilicet ecclesiam meam quam ego edificabo super firmam
petram scilicet me qui sum deus verus et homo
sed porte inferi ut creditur prevaluerunt aliquando
adversus Romanos pontifices super quos
venit mors et descenderunt in infernum viven-
tes quia nequitie in tabernaculis eorum et in
medio eorum ergo etc. Item tanta est excellentia
dignitatis potestatis ecclesie quod beatus Augustinus super
Joh. sermone cxxiiii dicit quod cum omnes apostoli
essent a Christo interrogati Vos autem quem
me esse dicitis solus Petrus tamquam primus
pro omnibus respondit Tu es Christus filius dei
vivi et quia pro omnibus istud dixit claves
regni celorum cum omnibus tamquam gerens personam
unitatis ecclesie accepit et ideo Christus Jo. primo dixit
Petro Tu vocaberis Cephas scilicet caput vel primus
et superior in mea ecclesia quia in persona tua
dabo potestatem meam ligandi et solvendi ipsi
universali ecclesie. Sic ergo Petrus claves accepit auctoritate
universalis ecclesie ergo maior est potestas ecclesie quam pa-
pe. Item idem Augustinus super Johannem sermone
cxxiiii clarius hoc ostendens dicit loquens
de ecclesia sic huius ecclesie apostolus Petrus propter a-
postolatus sui primatum gerebat figuratam ge-
neralitate personam quantum enim ad ipsum proprie

pertinet tamen unus homo erat gratia unitatis plurimus habundantiori gratia unus ex apostolis primus sed quia ei dictum est a christo tibi dabo claves regni celorum et quodcumque ligaveris super terram etc. universitatem significabat ecclesie quia in hoc seculo diversis tempestatibus quatitur et tamen non cadit quia fundata est super firmam petram unde petrus nomen accepit non enim a petro petra sed petrus a petra nomen accepit sicut non christus a christiano sed christianus a christo vocatur petra enim erat ipse christus super quod fundamentum et ipse edificatus est petrus fundamentum quia aliud nemo potest ponere preter id quod positum est quod est christus yhesus ecclesia ergo que fundatur in christo claves ab eo regni celorum accepit id est potestatem solvendi et ligandi hoc etiam asserit augustinus super johannem omelia [illegible] ubi dicit ubi enim fit remissio peccatorum ibi est ecclesia quo modo ecclesia quia illi date sunt claves regni celorum ut que solveret in terris essent soluta in celis et que ligaret in terris essent ligata et in celo. Item rabanus in omelia dicit sanctorum petri et pauli quamvis soli petro clavium potestas esse videatur ceteris tamen apostolis eam eo dabat christo teste qui super omnes insufflavit dicens accipite spiritum sanctum quorum etc. Item leo papa in sermone de beato apostolo super istud quodcumque ligaveris etc. dicit in apostolos alios vis istius potestatis id est ad omnes ecclesie principes huius decreti constitutio commeavit sed non frustra uni commendatur quod omnibus intimatur. Item augustinus in primo de doctrina christiana dicit est ecclesia corporis christi sicut apostolica doctrina commendat que coniunx eius dicitur et sequitur quid liberalius et misericordius facere potuit qui pro nobis mori sustinere voluit nisi ut omnia donaret penitus conversis has ergo claves dedit ecclesie sue ut quod solveret in terra soluta esset et in celo et quod ligaret in terra ligata esset et in celo. Item augustinus de agone christiano non enim sine causa inter omnes apostolos huius ecclesie catholice personam

sustinuit petrus huic enim ecclesie claves regni celorum date sunt cum petro date sunt et quod cum ei diceretur ad omnes diceretur diligis me pasce oves meas et ponitur etc. et quodcumque etc. augustinus petrus qui claves accepit ecclesiam significavit. Item augustinus in quaestionibus novi et veteris testamenti q. [illegible] et in sermone [illegible] de apostolis petro et paulo dicit dominus yhesus christus discipulos suos ante passionem suam sicut nostis elegit quos appellavit apostolos pene et ubique petrus solus totius ecclesie meruit gestare personam et propter [illegible] audire meruit tibi dabo claves regni celorum. Item augustinus in epistola ad glorium [illegible] ecclesie [illegible] tamen illos episcopos qui rome iudicaverunt non bonos iudices restabat adhuc plenarium universale concilium ecclesie ubi etiam cum ipsis iudicibus causa posset agitari et si male iudicasse convicti essent eorum sententie solverentur [illegible] concilium universale concilium habet auctoritatem reprehendendi sententiam episcoporum et presertim romanorum qui rome iudicaverunt [illegible] Item [illegible] firmiter de summa trinitate et fide catholica hoc dicit quod ipse qui dicit sacramentum [illegible] non potest conficere nisi sacerdos qui rite sit ordinatus secundum claves ecclesie quas ipse concessit apostolis eorumque successoribus yhesus christus ecce quod non soli petro sed ceteris apostolis claves ecclesie concesse sunt ut patet [illegible] et dicit [illegible] in novo et doctor ecclesiasticus [illegible] hoc clare dicit in [illegible] omnibus [illegible] q. i. dicens hec domus que est ecclesia potestatem a domino ligandi et solvendi accepit et sequitur hanc domum sed etiam si quis corrigentem et corripientem contempserit sit tibi sicut ethnicus et publicanus ecce quam evidenter [illegible] declarat quod iudicium et correctio universalis ecclesie est [illegible] iudicio et correctioni pape et quod si [illegible] quis homo etiam si sit papa qui est homo [illegible] respuit iudicium correctionem et reformationem ecclesie vel universalis quod representat sacrum concilium generale quod talis est habendus pro pagano et a fide

devio ac publicano sed peccatore publico contra dei scandalizante publice tanta est etiam hec potestas ecclesie super potestatem pape quod hec potestas ecclesie super potestatem pape quod hec potestas ecclesie ligandi et solvendi corrigendi reformandi instituendi et destituendi est ecclesie universalis [illegible] et [illegible] ac indeficiens et plenissima [illegible] quod a solo christo ecclesie data et ab ipso recepit [illegible] a capite vero omnis sensus spirituales motus et influxus vite et graciarum dona in christus dixit apostolis sicut misit me pater et ego mitto vos et [illegible] ad salutem quia qui non fuerit in archa noe peribit regnante diluvio [illegible] q. i. et hec archa est ecclesia est indeficiens quia ecclesia numquam moritur et ei christus dixit ecce ego vobiscum sum usque ad consummationem seculi est plenissima quia sibi a christo plenissima potestas est data dicente yhesu apostolis quecumque alligaveritis super terram erunt et ligata et in celis etc. [illegible] in qua racione nota plenitudo potestatis ecclesie universalis [illegible] quecumque ligaveritis et quecumque solveritis in plurali quia christus dixit petro in singulari quodcumque solveris super terram sed [illegible] in singulari divisim et non communiter particulariter et non universaliter sed ecclesie [illegible] que representabatur per apostolos dixit quecumque in plurali solveritis super terram etc. particulariter et [illegible] soluta erunt et etc. ergo maiorem potestatem dedit ecclesie quam pape [illegible] vide quod potestas data petro in ecclesia in suis successoribus non est minor [illegible] data petro quia petrus non habuit eam per electionem hominum sive apostolorum [illegible] voluit [illegible] et [illegible] et principem [illegible] apostolatus ut dicitur [illegible] in novo sed non sui successores romani pontifices habent eam per electionem cardinalium et ergo [illegible] pape hec potestas [illegible] sed [illegible] et [illegible] sibi venit hec potestas

Item non est potestas pape necessaria ad salutem quia sine papa etiam si nullus papa esset in mundo possent quam salvari quod non est dicendum de ecclesia quia sine ecclesia nullus salvatur quinimmo eum a societate seu ab unitate ecclesie quolibet se ipsos segregant tales nec vinculis peccatorum absolvi nec ianuam regni celestis possunt ingredi [illegible] q. i. quinimmo Item potestas pape est deficiens unica singulis et cotidie quia quociens papa perit deficit et moritur sicut unus alius homo [illegible] deficit eius potestas [illegible] non sic ecclesia quia numquam errat nec peccat [illegible] q. i. a recta fide non est potestas pape plenissima sicut est potestas universalis ecclesie quia sibi dictum est quodcumque ligaveris sed in singulari divisim super quoslibet homines singulariter sed non est sibi data potestas collective et pluraliter sed quod possit totam congregationem fidelium collective que est ecclesia universalis iudicare corrigere arguere et suo iudicio submittere. Ideo prudenter a doctoribus theologie [illegible] est istud [illegible] si papa sed papa ceteros iudicat et a nemine iudicatur verum est divisim et singulariter sed non est verum communiter et pluraliter quia iudicatur a concilio generali quod est ecclesia in unum congregata et quod dicitur [illegible] q. iii. Nemo iudicabit primam sedem sed nulla persona singularis ut dictum est supra preterea tanta et tam plenissima est potestas ecclesie quod a nullo mortalium iudicari potest nec singulariter nec pluraliter sed papa iudicatur ab ecclesia et iudicari potest secundum verbum christi probatur quia est vel esse potest peccator et est [illegible] ac propinquus in fide christi et christus yhesus mandavit dicens si peccaverit in te frater tuus corripe eum inter te et ipsum solum et hoc dixit petro quod si te non audierit adhibe tecum duos testes etc. quod si non audierit dic ecclesie etc. ecce quod [illegible] petri mandavit [illegible] papa [illegible] ad iudicium ecclesie et non ad iudicium suum et si non audierit sit tibi sicut

ethnicus et publicanus. dicere patet quod corporis ecclesie
preponit medium ecclesie medico petri pape et videtur
quod non solum in hijs que sunt fidei potestas ecclesie
est maior quam potestas pape sed etiam in quolibet
peccato incorrigibili et scandalizante precipue cum
quia dicit ecclesie quam si non audierit sit paga
nus maledictus et excommunicatus hereticus Item tanta
est et tam excellentissima hec potestas ecclesie universalis
quam representant concilia generalia quod non reperit et nomi
no aliquis papa quod tam lex antiqua quam lex
nova a deo data dant sibi singulares prerroga
tivas quas nunquam dederunt alicui pape
quantumcumque sancto et bono esset Ipsa nempe
primo per testimonium antiquum vocatur mater
eccli. xxiiij ego mater pulchre dilectionis et ideo
vocatur a fidelibus sancta mater ecclesia Ipsa vocatur
per Jeremiam domina treno. j. quomodo sedet sola civi
tas domina gentium princeps provinciarum ipsa
vocatur regina ps. xliiij astitit regina a
dextris tuis etc. Ipsa vocatur sponsa can
ticorum iiij veni electa mea sponsa mea apoc.
xxj vidi civitatem sanctam etc. a deo paratam
sicut sponsam ornatam viro suo Ipsa vocatur
corpus christi per apostolum ephes. j. iiij. v. ca.
et Col. j. sed papa non vocatur hijs prerogativis
Primo quia ipse non vocatur pater ecclesie sed bene propter
honorem dignitatis vocatur pater quilibet
clericus Item non vocatur papa dominus ecclesie sed
bene dispensator bonorum ecclesie j. chor. iiij. Sic
nos existimet homo etc. Item non vocatur
papa rex sed servus servorum dei dicente christo
mt. xx. Quicumque voluerit inter vos fieri ma
ior sit vester minister Item non dicitur papa
sponsus christi sicut ecclesia dicitur sponsa christi sed
bene secundum Bern. ad Eugenium papam papa vo
catur paranymphus sive domicellus sponse
sancte ecclesie Item non vocatur papa corpus ecclesie
sed bene unum membrum quod est supremum et principale
in ecclesia seu caput ministeriale quia omnes unum cor
pus sumus in christo singuli autem alter alterius
membra j. chor. xij. Si enim corpus maius
est membro corporis ecclesie secundum quod dicit apostolus

j. chor. xij. vos estis membra corporis christi et mem
bra de membro dicit membra dependentia de
membro j. de christo capite et tamen membra membro
multo magis potest et dici debet papa quod est
membrum ecclesie gerens vicem capitis ecclesie quod est
christus sed universalis ecclesia est corpus christi sive corpus
christi mysticum ex multis membris fidelibus in
unitatem et societate sacrorum ecclesie congregatum et omne
totum est maius sua qualibet parte totius
et corporis toto et papa est membrum ipsius cor
poris sequitur quod corporis universalis ecclesie et membris
ordinis et per consequens in potestate et preeminentia sive
excommunicatione quam sit vel fuerit aliquis pon
tifex Romanus Item tanta est potestas ecclesie
supra papam quod in omni casu tenentur fideles pre
dicti ecclesie et ei obedire et sedere
in omni casu subsistere et obedire ecclesie pape pre
probatur quia tanta est auctoritas ecclesie
de ea dicit quod alvarus non credidit nisi ecclesie
auctoritas eum commovisset et nunquam est quod hec po
testas ecclesie que est suprema discernendi
potentia iudicandi j. ligandi et solvendi et
rectora excommunicandi que sunt in ecclesia per se vel per
membra ecclesie est in ea quamvis per manus et pre
quia semper vivit ecclesia papa vero non semper
vivit Est etiam in ecclesia rectissime iuste et sancte
quia nunquam potest errare cum sit ipsa
divina gratia confirmata sicut sunt angeli
eterna vita papa vero potest peccare et
errare et heresim sapere sicut fuit Liberius
papa qui consensit arrianis Item ecclesia
est omnis cognitio veritatis maxime necessaria
necessaria est ad salutem dicente christo Jo. xvj
spiritus veritatis docebit vos omnem veritatem
et apostolus j. thy. iij. Scias quomodo oportet te
in domo dei conversari que est ecclesia dei vivi co
lumpna et firmamentum veritatis Sed papa
sepius indiget ab aliis doceri et informari
et de veritatibus necessariis ad salutem
ergo potestas ecclesie est maior in omnibus quam
~~sit potestas~~ sit potestas pape et superior po

testate pape cum ergo sit superior et maior po
testas concilii generalis quod representat universalem ecclesiam
quam sit potestas pape sequitur quod ut isti dicunt
quod postquam concilium est semel congregatum in
spiritu sancto et christus est in medio eorum quod nullate
nus potest dissolvi per aliquem inferiorem
eo cum ergo papa sit inferior eo sequitur quod per
papam et per cardinales etiam simul cum pa
pa congregatos non potest dissolvi quia inferi
or solus ut ait canon inolaiy. xxj. dist. pon
orem absolvere non potest sola enim potior
inferiorum convenienter absolvit et ubi dehor
tatus dicitur Item tanta est excellentia et supre
ma potestatis catholice ecclesie supra papam
quod in quibuscumque sicut papa potest plenitudine
potestatis ipsa universalis ecclesia per se vel sua mem
bra et etiam in pluribus aliis in quibus non potest
papa per se et per maiorem cum concilium est
legitime congregatum propter tres casus nec
potest ipsum dissolvere nec ei contradicere nec
sibi obediendum si vellet concilio resistere primus
casus est quando agitur de heresi tunc enim sina
tum pro salute sine pape si enim dicitur age
retur de extirpatione heresis in concilio
papa intenderet concilium dissolvere aut de
agretur de unione scismatis vel de re
ductione scismaticorum papa vellet concilium dis
solvere ei non esset obediendum quia papa dis
solvendo concilium impedit heresim sive
heresis et scismata extirpari et per consequens
fovet heresim et scisma et videtur eos con
firmare quam omnis suos conatus ad extirpandum
extirpationem debet impendere et hoc casu con
cilium est supra papam et potest pro concilium
iudicari xl. dist. si papa in textu et in glo.
et xxvij. dist. si hunc etiam sed ad hoc et ij. q. vij
sicut in balauā et facit quod notat Jo. an.
in proposita de concess. preben. et de hereticis in
fidei favore in vj. secundus casus est quando sic
turbari status ecclesie sicut quando papa vellet
per se vel alios directe vel indirecte impedire
reformationem ecclesie tam in membris quam in ca
pite vel impedire ne fiat pax inter christianos
principes et civitates vel ne fiat passagium
ad liberandum terram sanctam et alias terras

christianorum quas prophani occupant contra iustitiam et sa
nitatem vel quando taliter et tamen est manifesta sy
monia in dei ecclesia quod sit busina et officina sy
moniaca vel quando impeditur et consimilibus casibus
ecclesia dei que est ipsum sacrum concilium representata
est supra papam et papa subiicitur sibi et in dictis
casibus quamvis dici de eis tractetur in generalibus
conciliis quoniam confirmatum papa non potest
dissolvere concilium quia dissolvendo concilium ne
dum turbat statum ecclesie sed universi orbis quia in
toto orbe sunt guerre discordie tyrannie et
consilia que indigent magna reformatione
impediret ergo vel differre aut differri faceret
reformationem pacem liberationem et talia predicta
est turbare bonum statum ecclesie et totius orbis
quod papa non potest de iure facere et si facit
non est ei obediendum ut eleganter notat Innocentius
in c. quanto de consue. et idem tenet archidyaconus
xl. dist. si papa in textu et xxv. dist. sicut et notat glo.
xxv. q. iij per principalem et viij q. j. sicut his ubi
Vincentius subdit archidyaconus quod utrumque discolorat
status ecclesie papa non potest id facere ut ipse
notat xxv. q. j. sunt quidam in fine sed statum ecclesie
per malos mores discoloratur primo non potest
impedire reformationem morum et correctionem
viciorum per quam discoloratio removetur quia impe
diendo reparationem ecclesie in membris et in capite
fovet discolorationem et deformationem et peccata que sunt in
ecclesia sicut impediendo extirpationem heresis vi
detur fovere heresim vel scisma et ergo arguitur ut scis
maticus et hereticus et condempnabitur pre
sertim si in hoc impedimento fuerit contumax
et pertinax et scandalizans universalem ecclesiam dei et
monitus noluerit desistere ut notat glo. in c. si papa
xl. dist. tertius casus est quando papa aliquid faceret quo
vehementer presumitur multa mala ventura forsan
evenire posse tunc hoc papa non potest facere
de iure et si facit non est ei obediendum ut Innocentius
et post Jo. an. in dicto c. inquisitionem de sen. ex.
ut si sint duo de papatu contendentes et collidunt
ad invicem et intelligunt se contra et non uniunt
scisma dissolvere Aut si papa est unius et eius
per partem cum aliquo principe vel communitate
faceret guerram alteri domino vel communitati inter pa
nos solum propter affectionem vel rancorem et non

propter communem ecclesie defensionem vel aliam causam
legitimam ex qua guerra sequuntur multa ma-
la vel si papa turbat sacrum concilium ne fiat
reformatio ecclesie in membris et in capite aut
postquam concilium est congregatum mittitur ipsum dis-
solvere aut eius reformationibus et decretis contra-
dicere et non vult statuta et decreta concilii obser-
vare nec observari mandare immo dispensat contra
eis contra dicere ex quo facto crescunt odia rancores
et scandala inter papam et concilium et fit magna
turbatio in dei ecclesia et forsan oritur in ecclesia propter
hoc scisma et dividitur in duas partes plebs
christiana et aliqui tenent cum concilio et aliqui cum
papa vel forsan impedit papa fieri pacem inter
dominos et reges christianorum ac civitates in casibus
istis et similibus in quibus turbatur status universalis ecclesie
seu dividitur aut impeditur reformatio ecclesie directe
vel indirecte vel papa scandalizat concilium quod
reputatur ulterius errans si monitus primo et secundo cor-
rectione noluit desistere et incorrigibilis in illis
duabus viribus apparet publice contra concilium
poterit contra ipsum procedere sicut contra hereticum dicen-
te apostolo hereticum hominem post primam et secundam cor-
rectionem devita nec potest papa in illis casibus
et similibus concilium dissolvere aut dissolvi man-
dare nec est ei obediendum quia in talibus casibus
non sunt licita nec honesta eius mandata quia
in casibus in quibus papa non potest nisi pro-
hibente disponere [illegible] concilii
pape et concilium est inde competens ad reforma-
dum male gesta per papam iuxta theoricam
Archidiaconi et Jo. an. c. in fidei favore de here. li.
vi. et licet ipsi loquantur in primo casu scilicet quando agitur
de heresi tamen idem est in aliis duobus casibus
scilicet quando agitur de turbatione status ecclesie seu eius
desolatione et quando agitur de alia re ex qua pre-
sumitur multa mala evenire posse in plebe christiana
tamen hos tres casus ponit Innocentius et Jo. an.
in dicto c. Inquisitioni cum Innocentius enim fuit papa
et innumeros peritus ac plures decretales ediderit
valde credendum est textui glo. in dicto c. si papa quia
magne auctoritatis est et quia nullus reprobat et pocius
confirmat immo alia duo addit de quibus nichil

dicunt Innocentius [illegible] quod sententia pape seu crimen pa-
pe sit notorium et scandalizat ecclesiam et quod papa sit in-
corrigibilis quod potest iudicari a concilio
et deponi quia [illegible] in papa de heresi
ut ibidem allegatur et sic in istis casibus et similibus
maxime ubi agitur de reformatione ecclesie et de
christianorum pace et hereticorum extirpatione et scis-
maticorum reductione non potest dissolvi concilium
per papam nec per imperatorem nec per aliquem
mortalium viventem quoniamque ille cause pro
quibus concilium fuit congregatum durant
et firmiter quia omnes res per quascumque causas
nascuntur per easdem dissolvuntur de regulis iuris
et propter hoc solum concilium sed dissolvitur concilium
quia a potiori causa papa subicitur concilio
ut patet supra in decretis duobus generalis con-
stantiensis celebrati anno domini Mo CCCCo XVo per que duo
decreta comprehenditur quidquid est corrigendum
quidquid est reformandum quidquid est emen-
dandum in clero et in populo christiano et pon-
tifice Romano quia ponit in eis tres gradus
in quibus papa subicitur concilio et est inferior
eo primo quod subicitur in hiis que pertinent ad fidem et reformationem
secundo subicitur in hiis [illegible]
que pertinent ad fidem et ad reformationem
3o subicitur [illegible] pertinentibus ad [illegible]
fidem et reformationem et hic gradus est tante
extensionis quod vix [illegible] potest quin
sub ipso comprehendatur. Et ideo in 2a sessione
concilii Basiliensis fuit declaratum et firmiter [illegible]
decretum quod papa non potuit nec potest sacrum
concilium Basiliense quod tunc extitit dissolvere
absque ipsius consensu et declaratione nec [illegible]
movere a concilio eos qui in eo sunt aut fu-
turi aliquos ne veniant et quoscumque processus
in contrarium esse irritos etiam per papam factos
patet ergo ex illis duobus decretis concilii
potestatis generalis concilii super papam quod est
in omni generalitate et plenitudine absque limitatione et in
nullo dependet a potestate pape immo e contra
potestas pape ut dictum est dependet a potest-
ate conciliorum et universalis ecclesie quia concilia su-
[illegible] pontifices
excessus et inducit eos legibus et decretis quibus
suas dirigant actiones ut videmus de papa

Johanne xxiii et de Gregorio xii et Benedicto xiii
qui anno domini Mo CCCCo XVo in concilio Constantiensi
qui fuerunt depositi a iure papatus super quo con-
tendebant seu quod habebant et propter ista perti-
nentium potestatis universalis ecclesie supra potestate
pape dicunt isti de tercia oppinione quod papa tene-
tur statuta et decreta universalis ecclesie et genera-
lium conciliorum et ea approbare et servare ac
defendere et observari facere quia frustra fiunt
leges nisi sit qui tueatur eas et quis magis de-
bet leges et decreta sacri generalis concilii tueri et
servare que sunt a spiritu sancto quam papa qui
est superior minister ecclesie et dispensator mi-
steriorum dei supremus qui pro eis conservandis
et tuendis usque ad mortem et sanguinem stare debet
patet ex hoc quod [illegible] pauli apostoli ad gal. ii. u-
bi apostolus testatur quod pro eo quod petrus da-
bat occasionem ut alii fideles non observa-
rent decretum de legalibus non observandis
in [illegible] concilio apostolorum paulus restitit sibi
in faciem quia reprehensibilis erat eo quod non
ambulavit ad veritatem evangelii certe ubi
[illegible] aliquis casus papa non observat con-
ciliorum decreta que sunt quasi [illegible] evangelica
et sunt quasi fides catholica ut testatur gre-
gorius xv dis. sicut sancti quia tales sunt
contra fidem et contra libertatem religionis
christiane militantis patienter ferendus
est immo statim ei resistendum est quia
[illegible] dei militantis [illegible]
[illegible] fidei debemus ut patet ex principio dicti
capituli ubi dicit paulus quod cum aliqui sub-
introducti fratres subintroissent explorare
libertatem quam habent fideles in Christo quibus
ad horam cessit subiectioni ut veritas evange-
lii appareret et constat esse contra liberta-
tem universalis ecclesie quod papa prohibito vo-
luntatis valeat immutare decreta que fiunt
in generalibus conciliis et [illegible] servare
[illegible] ab hoc concilia generalia decidere [illegible]
[illegible] declarare et potestate
[illegible] potestatem universalis ecclesie [illegible] et errant
[illegible] nulla potestatem habere et [illegible]

ecclesiasticam in membris et in capite et correcti-
onem morum perversorum et pravarum peccatorum no-
luisse et fugere et habere nolle quod enim est
reformatio nisi peccatorum correctio et emendacio
quando Christus caput ecclesie predicavit nisi penitenciam
agere appropinquabit enim regnum celorum
et hanc reformationem et penitenciam peccatorum sacrum
concilium predicat precipit et declarat et est man-
datum in oculis nostris quod papa qui dicit se a
Christo habere plenitudinem potestatis super omnes
christianos singulariter corrigendi ligandi solvendi
et animas ad paradisum ducendi ipse fugit hanc
peccatorum penitenciam hanc reformationem e contrario
annullat et cassat eam inquantum statuta et
decreta sacri concilii non vult suscipere nec ser-
vare nec preceptis concilii obedire [illegible] duo
decreta constantiensis concilii que [illegible]
[illegible] servare contenta in decreto frequens
et enervat omnem potestatem concilii et universalis ecclesie
et per quos fidem Christi evangelicam que con-
tinetur in decretis concilii directe vel indirecte
videtur negare Non enim videtur asserere istum
articulum fidei credo unam sanctam catholicam ecclesiam
quam representat sacrum concilium ergo videtur istis [illegible]
[illegible] quod papa impugnat decreta conciliorum
que sunt a spiritu sancto videtur quod [illegible] et in [illegible]
sibus corde resistere spiritui sancto ut dicebat sanctus pe-
trus iudeis et [illegible] culpandus venit de heresi
attento maxime quod concilia [illegible] credenda et ve-
neranda sicut quatuor evangelistis evangelia
ut ait gregorius xv dis. [illegible] et qui non credit
evangelio non est iudicatus ergo hic [illegible]
ridiculosum ignominiosum et multum [illegible]
est dicere quod reges publice seculares et regna et domi-
nia querunt reformationes pro tuenda libertate
et conservanda [illegible] rei publice et servant plena-
rie dominorum statuta et quod Christi vicarius et prelati ac
cardinales et alii in peccatis involuti ecclesiastici qui
non querunt in hiis dignitatibus dei thesaurum qui
dedit eis totum quod habent patrimonium nisi bona propria
[illegible] matrimonia [illegible] publice et
palam et sine verecundia et timore dei defendunt [illegible]
peccata defendunt symonias defendunt publicas

rapinas et nolunt corrigi nec reformari nec punire
de peccatis tam gravissimis agere et infinitos
christianos eis subditos tradere has simonias seu
et rapinas suis prelatis licere propter abusiones
antiquas secum trahunt ad infernum per mala exempla
et per malas doctrinas et tales etiam si sint romani
pontifices eo quo nolunt punire facere de penis tor-
mentibus digni sunt quia ad subditos perditionis
exempla transmittuntur ait gregorius xi q. iij c. sint
debent et veniet mors super illos et descendunt
in infernum viventes et delectantur de quo viventes
et cum ministris non sentiunt qui potuerunt fidem
christi etiam zelo suis moribus antiquis ornare
et defendere ac exaltare et propter pecunia eos commoda
vigente in eis cupiditate et avaritia scienter
noluerunt hoc facere et ideo dicunt isti quod sacrum
concilium quod habet potestatem immediate a christo vel
quilibet christianus pro tuenda libertate ecclesie
sed quod non sit serva potest aperte et publice palam
et occulte debent ipse et quibuscumque aliis eccle-
siasticis secularibus volentibus decreta in conciliis
generalibus in facie resistere et obviam sub
trahere et tanquam a pagano heretico et fidei
inimico ab eo fugere et ab eius obedientia
et sequela recedere unde ut loquitur tullius de
tyranno cum artibus cum dolis cum fraudibus cum
facultatibus cum spoliis cum dampnis cum mor-
tibus nostrum papam et quemcumque alium prelatum dominum
et principem secularem et ecclesiasticum volentem
obedire preceptis sacrorum conciliorum et decretis
coherere secundum leges et decreta sanctorum patrum se
enim spectat leges hoc volunt involvimen esse ci-
vium quietos quam qui dicunt aut ipse tullius
vincendus quibus moribus et dampnis coherceatur
secundum leges et cum artibus cum quarum facultatibus
devincere hominum inter homines societatem et que
est maior et verior societas spiritus quam ista que
continetur in fidei articulo ubi dicitur credo sanctam ca-
tholicam etiam sanctorum communionem quod qui dicunt
directe papam esse maiorem in potestate quam
sacrum concilium cum concilium recipiat ab eo auctoritatem
ut de elect. significasti et ibi glo. in c. ubi periculum
eo ti. li. vi. ergo potest statuta concilii corrigere et
mutare ut notat Jo. an. in dicto c. significasti et ubi

periculum merito debent coherceri et repelli sicut
nones sanctorum patrum nostrorum antiquos et decre-
ales tanquam ab impiis et etiam malignantium
recedi iuxta mandatum dei numeri xvi recedite
a tabernaculis hominum horum impiorum et nolite
tangere que ad eos pertinent et apostolus dicit
nobis subtrahite vos ab omni fratre ambulan-
te inordinate et quis dubitat quod papa est
supra concilium institutum tempore desiderans
et populum christianum in omni bonitate in omni iustitia
in omni virtute gubernans ut ponitur ix q. iij aliorum
et quis dicet sibi quod bene vivit quod bene
regit etiam quod bene facit sed hoc facit si
si peccat publice et non servat iura et cano-
nes et decreta sanctorum patrum et sacrorum conciliorum
certe minor est omni homine et minor ... con-
cilio nec minimum decretum sacri concilii potest im-
mutare nec cum eo dispensare presertim in
hiis casibus predictis primo cum agitur de refor-
matione ecclesie secundo de heresi extirpanda tertio de
scismaticorum unione et sic intelliguntur ista iu-
ra superius allegata pro parte pape in quibus
casibus subicitur papa concilio et est minor eo
et non potest absque licentia sacri concilii mi-
nimum decretum concilii immutare preterea si
papa et cardinales decreta conciliorum violarent
primum seu non servarent aut servari facerent
totum statum universalis ecclesie conturbant etiam penitus
eciam dissolverent per mala vitam et per ...
nas publicas et simonias et sic non reforma-
tionem ecclesie et correctionem peccatorum ex quibus
veniunt multa mala multa scandala et
forsan erunt principes tenebit cum concilio et
alius cum papa et fiet scisma in dei ecclesia
et scandalo implebunt ... in quibus casibus
ut dictum est papa subicitur concilio et inferior
a concilio in primo quod scandalizat ecclesiam non
recipiendo nec servando conciliorum decreta et
est pertinax et incorrigibilis ut ponitur in c.
si papa dis. xl. in textu et in glo. venit ergo
puniendus et iudicandus a sacris conciliis
tanquam pro crimine heresis ut ibi ponitur
preterea in eodem quod papa infringit decreta
conciliorum et non servat ea venit puniendus

sed etiam quia cum esset alii simul ordinem quod non
servent ea etiam est reprehendendus et corri-
gendus exemplo petri pape ecclesie qui cum sinis-
tre videns adhuc erat ei libertas vivendi lega-
libus sed quia ipse vivebat ... gentiles
quod hoc erat de necessitate ipsius ideo fuit reprehen-
sus a paulo quia ipsius exemplo alii sumebant
occasionem se non conformandi decreto sacro
in illo concilio apostolorum propter preterea fuit pe-
trus reprehensus a paulo eo quod non ambulat
ad veritatem evangelii quia lex evangelii
erat libera et legalibus non subiecta sic eodem
modo universalis ecclesia est libera libertate qua christus
non liberavit evangelista sed a servitute peccati
quia tota pulchra est et macula non est
in ea. Si ergo papa nititur eam ipsam ...
... peccati subiugare per simonias per pro-
motiones iniquas per tyrannias et exactiones
indebitas et alia peccata publica et scandalosa
per superbias per pompas per prelationes
et guerras certe ad salvandum hanc libertatem
dictam universalis ecclesie et ...
omnes reges terre christiani et principes ac omnes
fideles in unum convenire adversus ... dominum
et adversus vicarium ipsius iesu christi et alios
sequaces eius quoscumque qui reformationem
conciliorum fugiunt et decreta ipsorum contempnunt
et eis omnino resistere et ab eius obedientia recedere
de mandato ... universalis ecclesie quam representat sacrum
concilium debent principes et alii hanc subtrac-
tionem facere patet ergo ex supradictis quod eo
ipso quod congregatum est concilium et habet suam po-
testatem immediate a christo intelligitur hic superiorita-
tem et maioritatem super papam et papam
esse inferiorem concilio et cum inferior non
possit tollere legem superioris aut ipsum dissolvere
sequitur quod papa non possit concilium dissolvere est
enim repugnantia contradictionis quod papa teneatur
preceptis et decretis concilii obedire et quod possit pro
libito suo illud dissolvere et destruere ipso concilio in-
vito. Quarto probatur idem de concilio ... quod nullo
etiam sicut papa possit concilium dissolvere ...
... spiritus sanctus fuerunt sine assistentia fidelium

catholica est ut premittitur in generalibus conciliis
postquam sunt semel congregata legitime ipsum
spiritum adesse et ipso spiritu sancto gubernari et confirmari
et regi et similiter credere ac omnia statuta canones
et decreta in eis facta a spiritu sancto esse inspirata
et eis ut evangelio fides adhibenda et quod sicut universalis
ecclesia ut dictum est est sancta et immaculata et
errare non potest sic sacra generalia concilia que
sunt ... a spiritu sancto regulata quia ipsa errare non
sunt in suis agendis conciliariter licet possint
errare in suis suppositis particularibus sunt enim com-
munitate representationis concilia generalia et etiam
universalis ita quod quicquid agit concilium vel patitur ipsa ec-
clesia universalis agere vel pati dicitur et ideo
christus nomine ecclesie universalis notavit sacra concilia
cum petro dixit matthei xviij si te non audierit dic
ecclesie scilicet concilio generali et ad denotandum quod ipse
christus sive spiritus sanctus est in ipsis conciliis sub
iunxit statim in eodem evangelio ubi fuerint duo
vel tres congregati in nomine meo ibi ego sum
in medio eorum. Et etiam ad significandum quod quicquid con-
cluditur et ubi sit in conciliis et quicquid ibi dic-
tatur et statuitur totum est a spiritu sancto ipse dixit
matthei x. Non enim vos estis qui loquimini sed spiritus
patris vestri qui loquitur in vobis unde cum
... universalis ecclesie et sacris conciliis potestatem
committendi et ... peccata primo ut patet
Joh. xx dixit apostolis accipite spiritum sanctum quorum ...
ostenderet quod talia concilia non possunt fieri sine as-
sistentia spiritus sancti et ideo sanctus petrus prima petri ij
dixit spiritu sancto inspirati locuti sunt sancti dei homines
et docuerunt in virtute fidem et in fide abstinen-
tiam et in abstinentia scientiam et in scientia pietatem
et in pietate ... unde superioritatis sive
excellentie ecclesie respectu pape provenit ex spe-
ciali assistentia spiritus sancti in concilio et ex imme-
diata potestate christi. Id enim quod in conciliis diffi-
nitur non hominibus primo sed spiritui sancto attribuitur
ut satis clare declaratur actuum xv in isto
primo concilio apostolorum ubi dixerunt apostoli in pro-
mulgatione sua sic visum est spiritui sancto et nobis
ex quibus verbis liquet quod spiritus sanctus sic
operatur et inducit cum hiis qui sunt in concilio
Et ideo etiam prout est in concilio de corporis

insticu non habens aliud caput preter ipsum ins
tim qui est xpus [illegible] si in eo est papa hic
dicitur et dici potest caput ministeriale et forsan
hoc preter non est dicendum quia cum principa
le agens sit xpus qui est in medio concilii
per se et immediate operatur in eis non videtur
dici verum quod papa sit caput concilii nisi intel
ligatur sic quod est principale membrum concilii et
primum et ideo largo modo potest dici caput
concilii quia solus xpus sine quo nihil in
concilio per se et immediate agit omnes [illegible]
actiones competentes capiti Et ideo si error
passim contingere in conciliis in quantum presbiteri
qui sunt in conciliis intendunt singuli ut ho
mines hoc tamen contingere non potest in actio
nibus eorum que sunt generales et pro tunc
in eis simul diffiniunt et iudicant quia xpus qui
errare non potest Ideo dicitur act. xx pre[illegible]
tibus in concilio existentibus Attendite vobis
et universo gregi in quo vos spiritus sanctus posuit
episcopos regere ecclesiam dei quam acquisivit sanguine
suo Ex quo autem infirmatur quod prelatis et
viris ecclesiasticis in concilio congregatis con
petit plenitudo potestatis ad regimen universi po
puli xpiani Et ideo dicitur Item [illegible]
articulus fidei quod sacrum concilium recipit et
habet potestatem immediate a xpo et non ab ali
quo homine puro Si ergo dicit [illegible] quod papa
dat auctoritatem conciliis intelligitur de [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] per papam et non
[illegible] aliqua potestatem a papa [illegible]
a xpo et a spiritu sancto [illegible] [illegible]
gata et qui spiritus sanctus [illegible]
[illegible] actiones conciliales Ergo spiritus sanctus
ea regit per se et immediate et nulla creatura
potest resistere deo [illegible]
[illegible] et quis resistet tibi [illegible] ergo
nulla creatura nec aliquis papa potest
auctoritate propria resistere conciliis aut ea dis
solvere quia sacra concilia non sunt ex homi
nibus sed ex deo non possunt dissolvi par
ticularis per homines [illegible] congrega

ti in concilio et hoc clare ostenditur in act. apo
stolorum ubi gamaliel dicit Si ex hominibus est
concilium hoc aut opus dissolvetur Si vero ex
deo est non poteritis dissolvere [illegible]
repugnare videamini ergo concilium quod est in spiritu
sancto legitime congregatum non potest per aliq
quid per se [illegible] quia semper est in [illegible]
dissolvi et per ipsum sacrum concilium [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] concilia sunt a spiritu sancto [illegible]
ta dicta et statuta ac decreta facta [illegible]
sunt a spiritu sancto et quamvis ea non [illegible]
aut observat [illegible] papa aut aliqua alia
persona resistit spiritui sancto et [illegible]
[illegible] mandata [illegible]
menta fidei et [illegible]
[illegible] notorie [illegible] petrus [illegible]
[illegible] manifestat [illegible] petrus in act. aplorum
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] spiritui sancto non [illegible]
[illegible] hominibus sed deo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
decreta conciliorum et non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sacra concilia et
reformatione ecclesie et Romane curie decernitur
et statuitur aliquod decretum quod sit contra
collationes beneficiorum [illegible]
[illegible] pro beneficiis in camera apostolica
de [illegible] consuetudine [illegible]
in curia romana non tractandis [illegible]
decretis [illegible] que sunt [illegible]
[illegible] ecclesia et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
clamat et reclamat [illegible]
Romana curia ut [illegible] decreto facto in Basi
Anno domini [illegible]
[illegible] concilio de [illegible]
solvendis camere apostolice pro aliquibus be
[illegible] [illegible] [illegible] Romana
[illegible] non [illegible]
curia quod fiat aliqua reformatio [illegible]
[illegible] in membris et in capite et sic [illegible]
[illegible] [illegible] omnia conciliorum decreta

[illegible] [illegible] sacra concilia [illegible]
[illegible] papa dicebat [illegible] decreta [illegible]
[illegible] non habens de negligentia [illegible]
[illegible] arguendi [illegible] habens et non [illegible]
hic de universitate [illegible]
[illegible] papalis [illegible] qui non servat decreta
sacrorum conciliorum [illegible] aliquos romanos
[illegible] [illegible] [illegible] erat congrega
[illegible] concilium apostolorum ut scribitur act. xv
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] petrus [illegible]
[illegible] [illegible] petrus quia petrus baptizavit
cornelium qui erat gentilis et [illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] et erat congregata [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et ad [illegible]
[illegible] oportuit quod redderet rationem de gestis
[illegible] [illegible] et baptizare [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] creature baptizantes eos [illegible]
papa in conciliis patrum [illegible] facta decreta
et statuta volebat immutare vel [illegible]
[illegible] canones factos in conciliis
aliquid asserere vel disputare non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
concilio [illegible] in quo concilio [illegible] legati
pape ostendissent [illegible] romani pontificis
[illegible] [illegible] [illegible] et appella
tionibus [illegible] deliberatio in primo con
[illegible] concilium [illegible] oportere videri
[illegible] in gestis [illegible] concilii [illegible]
[illegible] ad [illegible] pro [illegible]
[illegible] concilii et quia [illegible] non
[illegible] quod papa per suas [illegible] assere
[illegible] [illegible] esse in hoc [illegible]
pape [illegible] sacra concilia [illegible] in tanta
[illegible] quod [illegible] decretis [illegible]
[illegible] veritas [illegible] ut dicitur est [illegible]
ad gal. ii quod ideo paulus reprehendit petrum
quod non ambulabat ad veritatem evangelii
et quia non servabat decretum [illegible]
in tertio concilio aplorum et ideo dicit gregorius
[illegible] [illegible] [illegible] quod quatuor con
cilia quibus [illegible] [illegible] alia concilia

generalia suscipere et venerari me fateor
[illegible] vero quas [illegible] concilia [illegible]
[illegible] [illegible] et quod veneranter amplector
[illegible] [illegible] consensu [illegible] et non ista
destruunt quos [illegible] absolvunt aut
ligant quos absolvunt aut ligant [illegible]
sicut Quod quidem decretum est multum notandum
quia si sanctus gregorius qui fuit papa non
[illegible] mortale ut [illegible] voluit se
subiugare conciliis generalibus et asserere
quod [illegible] personas que [illegible] condempnat
[illegible] et quod veneranter amplectitur et
[illegible] et mandat [illegible] ergo quod si concilia
faciunt decreta et aliqua persona [illegible]
[illegible] [illegible] papalis [illegible] persona
condempnetur [illegible] concilium [illegible]
persona [illegible] et condempnata [illegible]
ergo quod potestas concilii est maior quam [illegible]
pape et [illegible] hoc contrarie quod papa
non potest dissolvere [illegible] [illegible]
[illegible] concilium est in spiritu sancto legitime congrega
tum et per [illegible] gubernatum et [illegible]
et scriptum est in evangelio quos deus coniunxit
homo non separet quia sicut deus et [illegible]
coniungit [illegible] corporale et homo terrenus
non potest illud [illegible] legitimum separare ita
sacra generalia concilia congregata et gubernata
[illegible] et non possunt separari ab aliquo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] tractatus [illegible]
[illegible] [illegible] conciliorum quod papa non potest
concilia dissolvere [illegible] congregata legi
time ex [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sacra concilia possunt [illegible]
[illegible] [illegible] probatur hoc [illegible]
[illegible] est [illegible] quod [illegible] ecclesia est quoddam corpus
[illegible] quedam publica res populi xpiani
[illegible] unum corpus [illegible] in xpo aut [illegible]
[illegible] alter alterius membra i. cor. xii Sicut
caput istius corporis [illegible] et principale
est papa [illegible] episcopi et prelati [illegible]
[illegible] [illegible] et prelatus [illegible] et [illegible]
te et doctores [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
membris et unum membrum indiget alio ut
dicit apostolus quia unum indiget ope alterius

Ideo dicit paulus ut dictum est alios quidem dedit in ecclesia pastores alios prophetas alios doctores in consummationem ministerii et in edificationem corporis christi. Cum ergo ista suprema res publica sit ubi ecclesia cui immediate est data a christo potestas plenissima et sic res tocius populi christiani et populus sit certus multitudinis unius consensu et utilitatis communione sociatus secundum plurarum et papa sacra concilia generalia faciat iste populus christianus in spiritu sancto legitime congregatus. Caput ergo quamvis maior est potencia omnium membrorum corporis sibi incorporum et in unum compositum tendencium pro utilitate quam sit virtus et potentia unius membri etiam si sit caput et primum membrum principale quoniam virtus unita fortior est se ipsa divisa de causis et pa. c. i. Virtus ergo inferior non potest dissolvere superiorem. Cum ergo potestas pape sit inferior potestate ipsius sacri concilii non poterit ergo dissolvere quomodo iniudicio et secundum rationem ipsius sacri concilii congregationem quamvis ypsa prophetia aut e. p. nunquid glorificabitur securis contra eum qui secat in ea aut qui exaltabitur serra contra eum qui trahit eam. Huius ratio quod ex dicta scriptura concorditer aut canon p. xvi. dis. c. inferior sole clarius cohibemus non posse quemquam qui minoris auctoritatis est eum qui maioris est potestatis iudiciis suis adstringere aut condempnare aut propriis diffinicionibus subiugare. Si ergo papa qui est inferior concilio non potest concilium condempnare nec subiugare ergo multo minus potest dissolvere ipsum et sic consequenter inferendo multo minus potest decreta concilii infringere aut in eis dispensare sine concilii auctoritate et hoc probatur via non via scripture et via legis canonice nam canon dictat quod facta et consulta per rem publicam per rem populi per rem patriae et per multorum sapientum capita magis sit auctentica et valida quam ista que per unam personam sicut est papa cum cardinalibus suis actitata. Ideo dicebat deus per prophetam in lege Interroga patres tuos et annunciabunt tibi maiores tuos et dicent tibi. Et deus noster ihesus christus ut magis firmaret et fortificaret suum evangelium voluit habere xii apostolos suos consortium. Et leo nono

inta dicit per Inno. papam xx dis. c. de quibus causis si questiones quasi absolute luce investigantur de scripturis sanctis seniores provincie congregati et eos interroga sententiis patrum imponi quod apostolis quoque sermonibus genitur b[enedicti] repromissor dominus ait ubi duo vel tres in unum convenerit super terram in nomine meo de omni re quamque petierit fiet illis a patre meo etc. Quam iste papa Inno. fortificat conciliorum decreta et amplectatur et corroborat ea quam sit per seniores etc. et per deputaciones et maiores ordinata primo temporibus antiquis de quibus videlicet in pluribus sacrorum canonum locis quod ipsi Romani pontifices abhorrebant et confugiebant sacra concilia generalia et multi corrigebant Romanis pontificibus nolebant sinere eos contra conciliorum decreta mandaverunt et decretum conciliorum praeceptum statuerit ipsa generalia concilia quod quemcumque appellant vel resistent aut refutaverit decreta generalium conciliorum contempserit et qui tenuerit aliter vel receperit quam illa que mandat generalia concilia quod sit hereticus et penis hereticorum ab ecclesia dei excommunicetur ut patet clarissime de sacro concilio Calcedonensi quod fuit unum de illis quatuor conciliis famosissimis de quibus dicit Greg. xv. dis. c. sicut sancti quatuor decreta sicut sancta dei ecclesia et in illo sacro generali concilio fuit firmatum ad perpetuam rei memoriam hoc decretum isto modo et ponitur hoc decretum in actione xi. sen sessione istius concilii regulatum est ut ab electa synodo non liceat appellare. Et iterum hac ipsa de electione dampnari. Et subiungitur ultra hoc est fides patrum quod preter istam sapit hereticus est quam aliud sapit anathema est. Et inferius subiungit dicta ratione Appello te idem qui refuto te et post subiungitur hec clausula tercio iterum iam prophana intencio nam vere impius atque sacrilegus est qui post tot sacerdotum sanctionem sine aliquid tractandum relinquit. Et opynionem sine aliquid tractandum relinquit subiungitur. Ambiguus enim post veritatem ipsam

aliquid ultra sus dicentis mendacium querit hec fuerunt decretata in isto concilio Calcedonensi. Item in concilio Constancie ex decretis possessionis habetur certa forma iuramenti quam quilibet electus in Romanum pontificem debet prestare et inter alias clausulas inseritur quod inviolabiliter tenere fidem secundum traditiones generalium conciliorum. Ergo si non servat traditiones generalium conciliorum est periurus et venit deponendus a papatus administracione. Ideo sanctus papa Gregorius sanctissime servabat conciliorum decreta cum dicebat xv. dis. Si ea destruere que antecessores mei statuerunt non constructor sed eversor esse iuste comprobaret. Item dicit absit a me ut statuta maiorum consacerdotibus meis infringam quod in me iniuriam facio si fratrum meorum iura perturbo. Item leo papa dicit quod ad perpetuam generaliter ordinata pro utilitate nulla commutacione varientur. Item gelasius papa dicit confidimus quod nullus iam veraciter ignoret uniuscuiusque synodi constitutum quod universalis ecclesie approbaverit assensus nullam magis exequi sedem preter ceteras oportere quam primam. Item urbanus papa dicit Sunt quidam dicentes Romano pontifici semper licuisse novas condere leges quod et nos non solum negamus sed etiam valde affirmamus. Sciendum vero summopere est quod inde novas leges condere potest unde christus vel apostoli et eos sequentes sancti patres sinaliter aliquid diffinierunt ibi non novam legem Romanus pontifex dare potest sed potius quod predicatum est usque ad animam et sanguinem confirmare debent. Item zozimus papa dicit contra statuta patrum condere aliquid vel mutare nec huius quidem sedis potest auctoritas. Item leo papa dicit Ideo permittente domino pastores homines sumus effecti ut quod preces nostri sine misticis canonibus sine iudicamus aspiratis legibus exercere minime debeamus contra decretorum quippe agminis saluberrima instituta si quis ipsi dilecto statuerit concilio in cautum non servaverint sibi. Et quod decretis conciliorum debeat papa et cardinales acquiescere et obedire patet

ex quatuor conciliis apostolorum de quibus dictum est supra si quis bene ea inspiciat. Primo sanctus petrus qui erat papa obediebat mandatis concilii sine aliqua resistencia ut patet clare in act. viii. ubi dicitur quod cum apostoli audissent qui erant Ierosolimis congregati in concilio quod recepit Samaria verbum dei statim miserunt ad eos petrum et Iohannem et ipsi statim obedierunt et ad eos iverunt et iverunt et ipsis ut apparet sanctis suis. Si ergo tam sancti pontifices Romani in dei ecclesia canonizati recipiebant reformaciones et decreta ac mandata generalium conciliorum et ea observabant quanto magis temporibus istis currentibus de anno domini m cccc xxxv Romani pontifices qui secundum mali in suis officiis et in vita peccatores debent propter utilitatem et salutem animarum suarum suscipere et recipere parere canones decreta leges et reformaciones sacrorum generalium conciliorum et ea observare et observari facere ut dicat cum christo suis subditis et populo christiano exemplum dedi et do vobis ut quemadmodum ego feci ita et vos faciatis. Sic enim ipsi Romani pontifices sunt venerandi et diligendi ut non diliguntur nec venerantur eorum crimes aut ang. xxv. q. v. in qua questione clare patefit quod si papa suo malo exemplo vel alie persone corrumpit dei ecclesiam et scandalizant principes seculi ipsum et quamcumque aliam personam debet sacrum concilium quod representat universalem ecclesiam defendere et tales personas corrumpentes dei ecclesiam impugnare persequi et molestare quousque veniat ad obedienciam universalis ecclesie et faciat quod eis iniungitur per sacra generalia concilia. Et quamquam ibidem loquitur decretum de hereticis tamen generaliter intelligendum de moribus perversis et vitiis malis publice ecclesiam dei scandalizantibus incorrigibilibus et obstinatis ut communiter ibidem ponitur tenetur enim principes sacra generalia concilia promovere et ut fiant reformaciones et correctiones peccatorum tam in membris quam in capite iuvare et concilium reformacionibus et primis peccatoris ac vitiorum viribus et possunt compescere ut quos timor dei a malo non revocat severitas cohercent discipline. Concluditur ergo ex predictis quod si papa tenetur obedire conciliorum statutis et decretis quod ipse papa non potest

concilia legittime congregata dissolvendi propria auctoritate. Et hec est finis huius tractatus quo ad gubernaculum conciliorum quod habet novem partes ordinatas ad similitudinem novem ordinum angelorum quia sicut navis in mari magno et spacioso regitur et gubernatur in suis periculis et tempestatibus suo gubernaculo sic dei ecclesia sic generalia concilia Christi navicula ubi sunt superius dicta et compleantur opere premunientur ab operibus mortuis ab operantibus malignis a predatis pessimis et tyrannis et a scismaticis in quibus videbantur regere Christi Ihesu populum et dirigere Christi Ihesu naviculam et bene ad portum salutis eterne ..

Vobis igitur reverendissime zelator publice boni rei publice ecclesie domine Juliane Cardinalis sancti Angeli dignissime transmitto presentem tractatum corrigendum et reformandum cum opus erit et addendum tum in constitucione de [illegible] ecclesie et publice [illegible] Christi dominum a fide vel a sanctorum patrum et canonum declaracione supplicans ut sicut alter angelus [illegible] ante faciem vestram ecclesie conformacionis tocius in membris et capite ac hereticorum conspiracionis et scismaticorum reductionis et principum christianorum pacificacionis et tam diu dirigat concilium quousque navis Christi Ihesu habeat portum et non turbetur per mundum pessimum quod non turbatur et ducatur ad portum prosperum salutis plebis christiane et noliter prout tergum respicere sed in tam sanctis operibus conformacionis ecclesie perseverate et ut bonus miles Christi laboravi usque ad mortem et habebitis coronam vite quam repromisit deus Ihesus Christus sponsus ecclesie diligentibus se perseverantibus Ergo ego pauper me ipsum vestre beatitudini recommendo semper humiliime ad laudem et gloriam dei et domini nostri Ihesu Christi Amen

Sequitur questio disputata per egregium virum dominum et magistrum Henricum Toke canonicum Magdeburgensem doctorem Magdeburgensem Ambasiatorem sacro Basiliensi concilio anno mccccxxxiiij

In nomine domini Amen. Queritur an ecclesia catholica militans sit immaculata sic ex mortalibus personis ex omnibus fidelibus vel ex non malis congregata singulis mortalibus personis sola

Pro falsitate questionis videtur primo quod inveniuntur 2am et 2a 3am igitur simul questionem in unam veram assumptam patet nam sicut militans ecclesia est sancta et in maculata igitur non est ex malis congregata. Quodcumque enim est ex bonis et malis est aggregatum est magis [illegible] et maculatum sed ecclesia non est rugosa et maculata igitur ecclesia non est ex bonis et malis aggregata. Antecedens est in 2o 3o figure minor patet quia ecclesia est sancta et in maculata ut dicit prima pars questionis ergo non est rugosa et maculata. Maior vero nota ex quo bonum in mixtio cum malo sit utrumque maculosum quia modicum fermenti corrumpit totam massam 1 Cor. v. Item 2a pars non stat cum 3a sic ostenditur quia minus bonum non est maiori preferendum sed aggregatum ex bono et malo est minus bonum quam unum simpliciter et totaliter bonum quale potest esse persona pape vel alia igitur non est plane sed in mixtum illi simpliciter et pure bono nec in ex eo quod mixtum ex bono et malo non est purum et in bonitate imperfectum simpliciter vel pure bonum est purum et perfectum quare primum 2o non est preferendum sed potius econverso.

Pro veritate questionis primo quantum ad primam partem est apostolus ad Ephesios v. ad ecclesiam gloriosam non habentem maculam neque rugam cum dicit Christus dilexit ecclesiam et semet ipsum tradidit pro ea ut eam sanctificaret et mundans lavacro aque in verbo ut exhiberet ipse sibi gloriosam ecclesiam non habentem maculam neque rugam aut aliquid huiusmodi sed ut sit sancta et immaculata. Hec ibi. Item secunda parte questionis pro 2a parte que est prima ecclesia quod dominus Ihesus Christus preelegit sunt mixta cum bonis et malis quia inde malus erat dicente domino Nonne ego vos xij elegi et ex vobis unus dyabolus

dicebat de Juda Symonis Scharioth. Erat enim hic traditurus eum cum esset unus de xij Joh. vi. Item autem multi similes Et pro tercia parte et ultima questionis est textus autem grecus et prima omne totum est maius sua parte quia hoc nequit negari in sanius est et non est audiendus sed sine dubio quod papa non est tota ecclesia sed pars eius et filius et ideo subest suo toto quamvis ergo pro aliis partibus est vera Nota quod ecclesia dei militans intelligitur congregacio eorum quos deus singulariter ad cultum aliquem vocavit sed in veteri quam in nova lege ad vivendum hic iuste et gloriose ad promerendum vitam sempiternam De isto habetur mysterium Cum cognosceris ecclesiam dei in solitudine ut nos commiserant nostra moriamur et deinde non intrabit communitas vel corruptus vestrorum et ad [illegible] ecclesiam dei non ingredietur manseris et recto natus in ecclesiam dei usque in decimam generacionem hoc est de veteri testamento et in pluribus aliis locis ibidem De novo vero in Mt. xvi dicit dominus Super hanc petram edificabo ecclesiam meam et Mt. xviij. dic ecclesie Hec alio nomine dici potest quam ab inicio seculi fuit licet non tali nomine vocaretur ut dicit Augustinus primo retractationum c. xiij dicit nam res ipsa que nunc christiana religio nuncupatur erat et apud antiquos nec defuit ab inicio generis humani quousque ipse Christus veniret in carne Unde vera religio que iam cepit appellari christiana de qua idem in c. Item inquit Salus religionis huius per quam solam vera salus veraciter promittitur nulli umquam defuit qui dignus fuit et cui defuit dignus non fuit Subdit nec quis presumat de meritis nominatam Christi fidem de meritis suis quousque dignus fieret sed [illegible] eam maior serviet minori Hec ille Hanc [illegible] in domino quia est ecclesia malignancium Item odivi ecclesiam malignancium et cetera Hec non est ecclesia dei sed congregacio errancium in fide vel nullam fidem habencium ut paganorum iudeorum et hereticorum hoc est corpus dyaboli

contra malorum

111o
Ecclesia militans

de lege enim et capit eorum ipse de quo Gregorius xv moralium per [illegible] certe iniquorum omnium dyabolus caput est. Ortum habuit ad hominem primo homicida fuit. Super isto Mt. xxiij. Amen dico vobis venient hec omnia super generacionem istam. Istius generacionis dyabolus pater Joh. viij. Vos ex patre dyabolo estis et desideria patris vestri vultis facere. Ille homicida fuit ab inicio et in veritate non stetit. Homicida fuit generis humani homicida spiritualis et corporalis homicida cordibus hominum et illius generalis que sua fraude ingulat. Dum inspiratur homo malignis suasionibus consenciendo permittit illius enim generaciones unum aliud sunt caput per inspiracionem et conformitate. Homo quidem pessimus homo contra dominum Ihesum Christum totaliter contrarius Et ideo dictus Antichristus. Cuius membra multi precesserunt et hodie sunt abunde in ecclesia qui iam fuerant tempore apostolorum teste beato Johanne sicut audistis Antichristus venit nunc autem antichristi multi sunt facti 1 Joh. ij Hic est antichristus de quo audistis quia venit et nunc iam in mundo est 1 Joh. iiij. Hic est seductor et antichristus 2 Joh. qui in plenitudine dierum fuit personaliter in fine temporis apparebit quem solvet sathanas de carcere suo et exhibebit et seducet gentes que sunt super quatuor angulos terre Apoc. xx. De quo Augustinus li. xx de civitate dei c. xi multa de periculis temporis illius predicat Et beatus Gregorius li. moralium xxxiij super illo Job xl de vehemoth et stringet caudam suam quasi cedrum Idem exponens illud Job: quibus arguet vias eius li. moralium xxxv dicit beatus Job dum de omni malorum corpore loquitur subito ad omnium istorum caput illa verba videt eum per in fine mundi sathan hominem ingrediens quod sacra scriptura antichristum appellat tanta virtute preferatur tantis signis et prodigiis in ostensione se elevet ut argumenta abhorrentes eius facile non valeant quia potestate erroris adiungit signa ostensa [illegible] Hec ille Et idem xxv moralium faciem eius pre

egestas. Idem xpi moralium super isto Daniel consideraba[m] cornua. Idem in cronica super isto Anno xv imperii Tyberii cesaris talia tangit de eodem antixpo futuro. Sibilla. Beda super Marcum dicit de tempore istius antixpi quod erit tempus ad horam cum medio patet de hoc Danielis nono xiij et xiiij et Apocalipsis xi civitatem sanctam calcabunt mensibus xlij. De isto dominus Mathei xxiiij erit inquit tribulacio magna qualis non fuit ab inicio mundi. De isto pulcre loquitur beatus Jeronimus in prologo suo super Danielem commendat in libro suo de primis et novissimis temporibus ut Damascenus et Remigius super Matheum et super epistolam secundam ad Thessalonicenses. Et Crisostomus super isto Ego veni in nomine patris mei et non recepistis me. Et Hilarius exponens illud cum audieritis abhominacionem dicit quod de antixpi temporibus locutus est propheta. Et Ambrosius super illud Luce xxi Jherusalem conculcabitur a gentibus. Et idem super hoc exponens illud Sed tamen in loco suo et in libro de benediccionibus prophetarum. Et ex istis patet error Wicklefistarum dicencium non esse futurum antixpum unum singularem hominem, sed esse illum antixpum qui se moribus aut doctrina opponit legibus xpi. Sequitur eciam quod erravit Joh. Hus qui in libro suo tractatus de ecclesia malignancium dicens quod synagoga sathane vocatur ecclesia xpi racione creacionis beneficii sathane et consummacionis. Patet quia dicendo xpm caput synagoge sathane non recte dicitur capite cum influencia vite et caritatis non recipiat synagoga sathane a xpo. Contra beatus Augustinus in libro de doctrina christiana incrimat quemdam qui vocat totum genus humanum corpus domini bipertitum, quem errorem videtur recredere iste Johannes Hus quare magis in crepandus. Et tantum de ista ecclesia que absolute non dicitur ecclesia dei sed ecclesia malignancium quod distrahat a principali.

ecc[lesi]a lapidea

Est alia ecclesia fidelium videlicet que subdividitur. Una est materialis que ex lignis et lapidibus construitur quod vocatur secundum analogiam in respectu ad ecclesiam realem et veram que componitur omnibus ex lapidibus et lignis animatis ac est congregacio credencium in dominum Jhesum xpm. Et in principio huius notabilis formalius et spiritualius quia solum pro ecclesia militante differt ecclesia materialis est alterius realis figure de utraque habetur xxi q. viij et hec dicimus de templo dei dicit Origenes. Primum quidem dicimus de templo dei per prophetam dicit dominus Domus mea domus oracionis vocabitur. Ergo secundum corporales census stantium carnes et secundum corporales legis sacrificia et sacrificia contra templum estimabitur. Primum quidem a Salomone et inde reparatum ab Esdra. Postea vero post adventum xpi a Romanis destructum, et illa domus est oracionis quia destructa nunc est ut iudei qui iam non habentes domum oracionis non habeant primum legia specularionis dei veri nec possunt secundum legem vivere et servire. Hoc ergo facto xpus omnem eiecit in misterio spiritualium actum sicut et quod fecit visibiliter eiciens ementes et vendentes et mensas nummulariorum evertens kathedras vendencium columbas dissipat et correxit populum ut non mundamus in nomine dei celebrant vel in emptionibus et vendicionibus vacent in loco non competenti unquam non debet emere et vendere secundum tamen ordinibus vacare atque cogitari in domo oracionis et subdit de secunda ecclesia. Arbitror ecclesiam dei vivi ex lapidibus vivis constructam fieri spelunca latronum actibus suis hec ille. De prima potest intelligi illud in canonibus benedicta est domus. Sic tamen in libro de consecracione et vel ad pectora de eminentem contempta. Et ipsa quod domus mea domus oracionis vocabitur quod addunt Mathei xxi Luce xix et Johannis ij Secundum caput apostolus prima ad Corinthios de xi primo quidem convenientibus vobis in ecclesiam audio scissuras esse etc. Subdit nunquid non domos habetis ad manducandum et bibendum aut ecclesiam dei contempnitis. In hac materiali ecclesia nil incongruum aut inhonestum agi debet xlij dist. In mille episcopi et c. et sequentibus ubi dicit Augustinus in oratorio preter orandi et psallendi cultum penitus nichil agatur ut nomini huic et opera iugiter impensa concordet. De quo etc.

q. vi. Sed hec domus in huius figura fecit Moyses tabernaculum et sacrant non solum multis precibus sed et olei unctione. Plenius ecclesia xpo videlicet ad c. xxxi et xiiij iij et iiij capitulo. De templo vero Salomonis iij Regum vij primo Paralipomenon xxij Regum xxiij. q. et ij Paralipomenon in capitulo. Sequitur in veteri lege tantus cultus habitus est circa templum altaris quod in eo et vasa mensam et vestes quanto nunc plus in lege xpi que sanctiora tractat et custodit in templo suo. Unde Ambrosius in libro de officiis maxime sacerdotibus convenit ornare in dei templo cum honore congruo ut eciam cultu aula dei resplendeat et habetur in capitulo viij dist. Sed nunc super est de ecclesia proprie dicta quam vocavi realem et veram in principio ad probandum hec est congregacio fidelium que quidem non in dote dividitur in ecclesiam triumphantem que est in patria et militantem que currit in hac vita que est miseria et dormientem et expectantem que in purgatorio detinetur et in carcerali penalique custodia dimissa prima et tercia de secunda ad propositum nunc est quia omnes solent patres prime pertranseunde quia simul unum integrum constituunt prima pars et tercia solos continet predestinatos. Media vero homines alios et prescitos quia militantes hic in via non solum predestinatos sed eciam prescitos qui actualiter sunt in gracia dei mortui sunt alii spiritualiter predestinati vivunt usque ad tempus prescitis currunt ambo infideles sed bonis solis et predestinatis accipit bravium dispensari hic non poterit nescientibus nobis qui sunt et potissime qui finaliter permansuri sunt in caritate. In ecclesia triumphante sunt qui in hoc mundo militantes dum vincente adversus sathanam finaliter triumpharunt. Militantes ecclesia hic laborat et ut miles certat contidie pugnando quia milicia est vita hominis super terram Job vij. Dormientes vero sunt qui in gracia dei decesserunt sed satis purgandi aliquid reportaverunt qui dormiunt quo ad meritum quia amplius proficere nequeunt sed in illo gradu manent quo ~~...~~ finaliter sunt accep-

ti perdurabunt iuxta illud Si ceciderit lignum ad austrum vel aquilonem in quocumque loco ceciderit ibi erit Eccl. xi. Quare ante obitum tuum operare iusticiam quia non est apud inferos invenire cibum Eccl. xiiij. Et ideo apostolus ad Ephesios v estote ergo inquit imitatores dei sicut filii karissimi et ambulate in dilectione etc. Ex isto verbo apostoli patet quod fideles ambulant in via via quare et via dicitur quia proficiunt et sic laborant non quiescunt neque dormiunt quia nunquam in eodem statu permanet Job xiiij. In patria autem sancti iam quiescunt in beatitudine in purgatorio dormiunt sed non quiescunt quia graves pene eos purgant. Et triumphans ecclesia adiuvat militantem et expectantem impetrando graciam eis et magnam militans honorat et colit triumphantem cum eis fideles tamen vivi quam defuncti vinculo caritatis colligati membra sunt unius corporis xpi mistici cuius caput est dominus noster Jhesus xpus. Nam unum corpus sumus in xpo singuli autem alter alterius membra. Unde Augustinus in quadam omelia dicit ipse est caput ecclesie nos quoque membra eius mediator dei et hominum gracia aut potencior quam natura. Sicut ergo in corpore humano natura per unum membrum supplet vicem alterius indigencius et unum sit alterius necessarium et respicere iuvat se efficiose. A forciori gracia in corpore mistico per unum membrum suppletur indigencia alterius et unum sit alteri necessarium in xpo reciproco maxime ex mutua caritate ex quibus confutatur error Waldensium in quem ceciderunt multi Bohemorum dicencium beatos in patria non orare pro nobis nec nos eorum debere suffragia implorare negantque purgatorium et ecclesie partem terciam dormientium. Et tantum de notabili primo quod primos duos questionis terminos exposuit qui sunt ecclesia militans. Secundo notandum quod ecclesia dicitur katholica id est universalis a catholos grece quod est quod sine dubio. Sic multis de causis. Primo quia extendit se ad omnem locum quia in omnem terram exivit sonus eorum ps. ad Romanos j et ad Ro. j fides vestra annunciatur in universo mundo et ad Ro. x. Nunquid non audierunt et quidem in omnem terram exivit sonus eorum

catholica · 2° No[tandum]

de malach. i. In omni loco offertur nomini meo oblatio munda hoc est quod precepit dominus in ultimo Euntes in universum mundum predicate evangelium omni creature de hoc ysidorus de summo bono li. ij c. xvj sancta ecclesia ideo dicitur catholica pro eo quod universaliter per omnem mundum ubique diffusa nam hereticorum ecclesie in partibus mundi coartantur hec vero in toto orbe diffusa expanditur paulo attestante apostolo gratias nunquid ago pro omnibus vobis quia fides vestra annunciatur in universo mundo hec ysidorus Secundo etiam ad omne tempus se extendit quia a primo abel usque ad finem seculi durabit Nam omnis iustus ex fide ipsius aliquo modo salvatur dicunt sancti doctores Tertio quia per omnem gentem se diffundit colligitur enim ex omni tribu lingua populo et natione nec aliquis repellitur nec masculus nec femina nec dominus nec servus nec dives nec pauper quare dixit petrus secundum veritatem comperi quia non est acceptor personarum deus sed in omni gente qui timet deum et operatur iustitiam acceptus est illi actuum x. Et de illo legitur locum Aug. li. xix de civitate dei c. xvij Quarto dicitur universalis propter universalia precepta ei data nam synagoge data fuerunt particularia tempori quia nulla gente que non fuit hebreus semper ut circumciso masculus etc. Nostra autem precepta ecclesie universalia sunt quia in omni gente omni tempore non est iudeus neque grecus neque servus neque liber non masculus neque femina omnes enim vos unum estis in christo gal. iij Quinto universalis est quia habet remedia omnibus sufficientia ad salutem ut septem sacramenta que sunt abluo [illegible] mo cibo uxor ordinat ungit baptismus contra peccatum originale penitentia contra actuale mortale unctio contra actuale veniale contra veniale actuale et impotentiam corporis agendorum Confirmatio contra ignorantiam corporis credendorum ordo quia ordinatus doctus docere tenetur contra concupiscentiam nepotorum carnalium matrimonium contra concupiscentiam oculorum et superbiam vite eucharistia ubi agitur memoria inefabilis dei humilitatis et maxime paupertatis et ardentissime caritatis et hoc sacramentum caritatis fervoris est augmentativum Sexto quia replicantur omnes status fidelium

militum in bello christiano ecclesie triplex enim est status talium sub fidei gente fidei certitate et fidei multiplicitate Sub primo fit distinctio fidelium ab incredulis in baptismo per secundum fit distinctio fortium ab infirmis per sacramentum confirmationis tertio fit distinctio clericorum a laycis per sacramentum ordinis secundum et hii dicuntur notabili 2o illius cum [illegible] | 3o notandum de hoc tertio questionis status et in maculata sunt dicit Aug. ca. de di. no. est inmaculata libera ab omni immunditia et perfecta in maculara Super quo beatus tho. in questione eiusdem libri tres inquit gradus mundicie designantur quorum ad statum primus est libertas ab omni immunditia libertas enim opponitur [illegible] que totaliter ab omni mundicie consistit que totaliter ab omni immundicia [illegible] et ei subtrahitur primus igitur liber est ut quis a [illegible] in mundicie liber est et quis perfecta perfectum enim est cui nichil deest ut methaphysice Contingit enim quod aliquis perfecte in mundicie non sub[illegible] dummodo in eo peccatum non sit tamen ei aliquid ad mundiciam pertinens inquinatum sit perfecta dicitur inquinata que non tollitur sit perfecta mundicia 3o ut sit omnino inmaculata [illegible] iari autem dicitur non quod ab intrinseco sed ab [illegible] fero inquinatur et ideo in maculata omnino immundicia non tamen solum in se ipso aliquam puritatem habet sed etiam nichil [illegible] quod eam ad inmundiciam trahere possit et [illegible] tribus gradibus mundicie [illegible] hec tho. Et hoc sequitur [illegible] primo [illegible] in peccato mortali detentus est vel dicitur [illegible] stans pars quia ei deficit primus gradus mundicie eo quod totaliter ab inmundicia [illegible] mortalibus vincitur 2o sequitur quod aliquis est et dicitur status incipiens proficiens et perfectus pars quia incipiens participat [illegible] re in primo gradu quia non [illegible] mortali proficiens vero [illegible] gradum ascendit ~~[illegible]~~ 2m sed perfectus [illegible] ascendere a 2o usque ad 3m 3o sequitur

quod inter incipientes et perfectos [illegible] simul inter perfectos est comparatio graduum sanctitatis diversos pars quia unus incipit altius melius [illegible] unusquisque quam alius Eodem modo est inter perfectos et perfectos 4o sequitur quod [illegible] dicuntur et sunt sancti qui sunt in via et in patria 5o sequitur quod non sunt duo incompossibiles nec in via nec in patria [illegible] vitam coequales patet quia unus semper in aliquo modo differt ab alio in statu quemadmodum incipiens in via corporis [illegible] teri per omnia [illegible] corpore puto tamen quod corrolarium intelligendum sit de communi et [illegible] quia potest deus duos tales per omnia simul facere sed an fecerit dubium est sed credo intelligendum regulariter sicut tamen dicendum non est [illegible] illi qui conservant [illegible] Sequitur quod [illegible] alius [illegible] deo alter [illegible] omnia perfecte est sanctus et sanctus [illegible] et per temporum quantum deus donaverit [illegible] quidem clarum [illegible] vero obscurius [illegible] manifestati copulatum [illegible] beatus dicit [illegible] omnis mundicia [illegible] [illegible] in uno quod est [illegible] causa Et ex [illegible] distribuitur mundicia et puritas [illegible] notabili [illegible] de hoc [illegible] notandum [illegible] fidelibus bonis necnon malis [illegible] congregata est sicut unum corpus ex multis membris constitutum quorum caput est christus [illegible] unum corpus multi sumus Et [illegible] multa de isto dicit dicit ibi sicut unum corpus est et membra habet multa omnia autem membra corporis cum sint multa unum corpus sunt [illegible] christus in uno spiritu omnes nos unum corpus baptizati sumus et post [illegible] non sit scisma in corpore sed in [illegible] sint membra Et si quid patitur unum membrum compatiuntur omnia membra vos autem estis corpus christi et membra de membro [illegible] [illegible] ipsum [illegible] dedit caput super omnem ecclesiam que est corpus ipsius

et plenitudo eius [illegible] huius capitis membra multiplicatur ymaginare Et imaginari potest triplex esse membrum primum est vivum sanum ut fidelis habens veram fidem et caritatem Secundum est vivum et infirmum ut fidelis credens existens in peccato mortali Tertium est aridum tamen corpori continuatum quod in virtute [illegible] nichil potest quia mortuum tamen [illegible] quia non dum est a corpore divisum et abiectum totum corpus per ipsum aliquid operatur membra ecclesie debet [illegible] primo modo habere propter quod quidem dicendum de ecclesia [illegible] quasi sola talia sunt membra ecclesie ut [illegible] et [illegible] quemadmodum ubi dicitur sed nec dicendus est esse in ecclesia et ad istam societatem spiritus [illegible] qui omnibus [illegible] facto concordie misceretur spiritus enim [illegible] neque enim ad ecclesiam non pertinet solum qui separatum apertius sacrilegio manifeste sunt sed etiam illi qui in eius unitate corporaliter mixti per pessimam vitam separantur hec ibi Secundum membrum ecclesie habet vel secundo membra quidem [illegible] aliquando [illegible] aut [illegible] penitus meruerunt [illegible] per illa [illegible] influentia ecclesie [illegible] sunt factum tenet Sic hereticus sunt ideo [illegible] ~~[illegible]~~ talem membrum [illegible] tale membrum ecclesie aridum nolo tamen dicere quod hereticus sit verum membrum ecclesie quia [illegible] per fidem integram quo ad credita in ille sunt primus [illegible] et infimus funiculus quo quis christo aliquali amicicia et nomine colligatur Unde triplex est [illegible] quo christo [illegible] capiti membra in ecclesia [illegible] copulantur fides spes et caritas [illegible] hec est triplex funiculus qui difficile rumpitur ecc. iiij Nam si unus vel duo rumpuntur manente illo funiculo talis [illegible] christo capiti coniungitur [illegible] et si [illegible] dico membrum christo aridum non tamen membrum sicut omnibus mortuus non quidem omnibus sed omnibus mortuus seu membrum mortuum tamen beatus Aug. videtur dicere quod membrum aridum sit verum membrum [illegible] loquens de membro sit aut in corpore aut unice [illegible] et in maculate nec ille sit hereticus nec ille [illegible] invenitur.

Macli an sit membrum ecclesie

glosa in corpore vnire et in maculare columbe que completur tamen gracia subiungit Augustinus et sicut manus esset arida verum quidem membrum esset quedam sine sanguine esset in efficax et mortuum hec ille Contra donatistas .i. q. i. Sicut vnigenitus eunuchus Ecce verbis Augustini membrum aridum dicit verum membrum esse ecclesie Sed videtur mirabilius dicere membrum aridum non esse verum membrum corporis sed membrum aridum quod distrahitur Si autem dicatur quod hoc tamen premissum est quod fides est primo et sinctum genus adhesionis et recognicionis in mente humana qua ipsa mens humana primo et infime sine genus habitum vel actu vel utroque modo adheret prime veritati quo igitur adheret deo habitualiter qui fidem non habet et si non adheret quo est membrum Secundo dico quod non est membrum sed membrum aridum quia videtur membrum ab eo quod nescit ariditatem quilibet enim estimandus est bonus nisi probetur oppositum vel contrarium tamen non obstante ariditate occulta adhuc aliquando congruam capiti per continuacionem in fide non sua sed ecclesie que videtur in eo et tamen sepe fuit opera boni fidelis licet in se sit aridus tollerat tamen aberracia vel fidelis reputatur virtute ecclesie ministrantis tamen de nouo Quarto notandum super verbo boni et mali quod licet sit bonitas multiplex scilicet nature moris et gracie et opposito modo mali tamen singula dimittendo hic voco bonum qui est ingratia dei gratum faciente et malum qui caret illa Vnde distinguitur solet triplex predestinacio qua deus ab eterno eligit rite diligit et finaliter ordinat ad perpetuam beatitudinem illam graciam non potest homo ex precedentibus meritis consequi sed in pura dei voluntate est ante omnem creaturam eternaliter consistens de quo dicit dominus in exodo miserebor cui voluero et clemens ero cui michi placuerit [illegible] sicut dicitur de Jacob et esau Cum nondum enim edidissent non fuissent aut egissent aliquod bonum vel malum et secundum electionem propositum dei maneret Non ex operibus sed ex vocatione dictum est eis quia

Predestinacio est prima gratia

maior seruiet minori sic scriptum est Jacob dilexi esau odio habui Quid ergo dicemus Numquid iniquitas est apud deum absit moysi enim dicit miserebor cui misertus ero et misericordiam prestabo cui misertus ero. hec ibi sed hanc graciam quidem insinuat ecclesia que est omnium predestinatorum vniuersitas omnium qui fuerunt ab inicio mundi et qui eciam sunt et erunt usque ad finem mundi de hac eciam dicitur loquitur Augustinus super Johannem et habetur [illegible] Abel moysen [illegible] que ante peperit Abel moysen et prophetas temporibus posteriores ante aduentum domini et que post ipsam et apostolos martirum domini et que [illegible] tres nostros et omnes beatos christianos omnes peperit qui diuersis temporibus nati apparuerunt et societatem vnius populi continuerunt eiusdem ciuitatis ciues labores huius peregrinacionis experti sunt et quidem experiuntur et vsque in finem seculi experientur hec ille Sed forte non est tunc hoc intelligi solum de ciuitate predestinatorum sed de eciam multitudine omnium fidelium indifferenter bonorum et malorum quia ad ecclesiam sic captam pro solis predestinatis nemo generatur qui ab eterno sit predestinatus est non potest in gracia illius predestinacionis institui vel generari est quia dicit Augustinus multi sunt heretici christianos certum est autem quod multi sunt boni [illegible] et heresis in caritate et tamen non omnes isti sunt predestinati quia finaliter cadunt a gracia Jam patet per hoc quod sequitur et societatem vnius populi continuerunt quod conuenit aliis quam predestinatis necesse quod abel non fuit [illegible] nomine quia in fide christi saluatus est sicut omnes alii saluabantur vnica enim fides fuit aliquis [illegible] ante aduentum christi et in hiis qui post venerint vt Augustinus eadem fides mediatoris saluos faciebat antiquos iustos [illegible] cum magnis et sicut nos credimus christum venisse in carne sic illi venturum et sicut illi credebant explicite vel implicite [illegible] filium passurum mortuum [illegible]

venturum celum ascensurum sicut nos credimus eum ista facta et sic mutantur tempora et variata sunt et ideo illa mutata non fides sicut diuersis temporibus loquentem eadem dicimus nos cum futura sit et hodie dum tempus presens et heri dum est preterite verba enim dominum temporum diuersis prolata temporibus et diuersis adiuncta aduerbiis eundem sumunt sensum hec Augustinus Posset tamen eciam vnione capi pro omnibus predestinatis vnio pro omnibus bonis Ad quod illud Rom. q. iii. de illis [illegible] allegatum est in notabili quarto ego autem non sic loquor de eciam quia non videtur esset voluntatis ad propositum meum Nam hec eciam est ignota in hac vita nec [illegible] et caritate cognoscendi et diffiniendi catholicas et [illegible] causas Nequid [illegible] talem congregationem ignorem [illegible] sit predestinatus iste et non alio modo [illegible] eciam [illegible] quidem et aliqui [illegible] vt patet in istis [illegible] tamen de gracia predestinacionis Alia est gracia gratum faciens que est disposicio in natura racionali per modum forme faciens eam deo gratam sine beatitudine siue ad beatitudinem Nam quod datum est nobis ad rem non dum habitam quidam in re que habetur Sic quedam est gracia faciens per modum forme in esse beatam et ista est in via prima gracia et quedam beatitudo formalis et tota et tota essencia dei sed [illegible] creature racionalis secunda gracia est beatitudo formalis vie non consummata sed in choata de qua dicit saluator [illegible] Et ista est disposicio viatoris secundum quam redditur gratus et acceptus deo ad beatitudinem recipiendam si postea non demeruerit hec gracia facit homines filios dei [illegible] deos ps dicente Ego dixi dii estis et filii excelsi hec gracia fundat eciam caritatem in perfecto suo statu quia licet mali sint de eciam multorum non tamen secundum perfectionem sed secundum eius defectum quem habet in via patitur eciam vt dicat ad perfectum Tercia gracia est gracia gratis data que non facit hominem [illegible] et gratum deo sed concedit tam bono

xxxviii

427

quam malo indifferenter propter vtilitatem specialium horum de quibus loquitur apostolus ad Cho. xii. Alii quidem per spiritum datur sermo sapiencie alii sermo sciencie etc. Ista gracia est sol quem facit deus oriri super bonos et malos Mt v. Hec gracia a prelate videtur fundari eciam Romanorum quo ad officia et dignitates cum plenitudine potestatis in qua plenissima potestas discernendi diffiniendi soluendi ligandi est super terram Hec gracia licet alte dignitatis non tamen facit creaturam racionalem cui inest gratam deo et caram deo nec gratitudo aut caritas videatur ex aliquo creato procedere de veritate possibile est naturam in summa potestate constitutam quia ab illa potestate immediate cadere et in fine quod gracia ratificans non prouenit sed erigit finaliter in beatitudinem gratificatam Correlarie sequitur predestinacionis gracia est dei voluntas increata que nichil supponit in predestinato sed est volucio dei eterna que disponit aliquem dare graciam finalem hic in via et beatitudinem eternam in patria Secundo sequitur nemo potest in hac vita cadere ab hac gracia patet quia ista gracia est volucio dei eterna sed illa mutari non potest cum sit deus Tercio sequitur ista gracia ex se non accedente alia formali non facit bonum in esse morali vel theologali patet quia ex illa sola nemo est iustus vel virtuosus nec moraliter nec theologicaliter quia non potuit inhabitante eam vt dicit primum correlarium et sic stat aliquem esse predestinatum et tamen iniustum ociosum et malum et deo ingratum Quarto sequitur quod ista denominat filium dei licet nichil virtutis sit ei patet quia proprius filius dicitur qui vere est heres vite eterne sic autem est predestinatus licet sit peccator et proscitus et licet non sit in caritate Quinto sequitur predestinatum nomine filium dei stat non esse corporis christi membrum viuum patet quia non potest quis corporis christi mistici membrum esse viuum nisi habeat in se vitam spiritualem formalem stat autem predestinatum nichil formale habere tale Sexto sequitur gracia gratum faciens in omnibus constituit quemlibet membrum christi viuens patet quia talis est vita spiritualis disponens hominem ad debite operandum

cor

2

3

4

5

6

predestinacio [illegible] ista [illegible] peruenitur

cum operacione sua pro consecucione vite beatifice sempiterne. Et hec de notabili V°. Sexto notandum quod ecclesia Romana quam ut principaliter fundat gracia gratis data est constituta propter utilitatem aliarum ecclesiarum et propter servitutem superne vite gratuite ac spiritualis ad finiendum membris ecclesie militantis que non potest simul in unum locum congregari totaliter nec diu manere simul congregata in suis capitibus seu personis quemadmodum fit in concilio generali. Ideo post concilium generale auctoritas maior remanet super particulares ecclesias et personas in ecclesia Romana; manet super omnes particulares ecclesias et personas in ecclesia Romana et eius pontifice ut supra ecclesie. Unde attendens beatus Gregorius papa Romanus se scripsit servum servorum dei. Unde officia ecclesiastica et dignitates spirituales et temporales sunt sicut servitutes superne vite gratuite et spiritualis quia vita gratuita differt a tali potestate sicut libertas a servitute. Nec pretereundum est quod generaliter in formalibus capitur Roma ecclesia absque comparacione loci pro diocesi particulari vel sede que pontificem habet [illegible] per auctoritatem papalem et eo amplius [illegible] veritatem habet vulgatum illud ubi papa ibi Roma [illegible] isto modo Romana sedes sic capit in integra [illegible] particularium ecclesiarum supremam petri potestatem includit; illa vero specialis Romana ecclesia que est clerus in urbe Romana cum ipso pontifice et cetu cardinalium multipliciter commendatur et in multis scripturis reperitur [illegible] talia ne sine occasione peccatorum et adulacionum [illegible] plus expedit de factis eius ostendere in tenebris quam commendare vane et false ne plus elevetur et cadat in ymo et difficilius sit curabilis quam ante. Et hec de notabili sexto. Septimo notandum de ultimo termino questionis quod est [illegible] ecclesiasticam potestatem quod potestas ecclesiastica est potestas que a Christo supernaturaliter et spiritualiter collata est suis apostolis et discipulis et eorum successoribus legitimis usque ad finem seculi ad edificacionem ecclesie militantis secundum leges evangelicas pro consecucione felicitatis eterne. Potestas pono pro specie et est facultas propinqua ad exercendum [illegible] aut quod secundum facultatem [illegible] totaliter non est impossibile apud deum [illegible] hic pono est efficiens causa principalis [illegible] ecclesiastice notatur ubi a Christo supernaturaliter collata; causa vero materialis vel subiectiva ibi suis apostolis; causa formalis ubi secundum leges evangelicas que dat formam vivendi; deinde causa finalis cum concluditur ad edificacionem ecclesie pro consecucione felicitatis eterne. Additum est hoc adverbium spiritualiter ad excludendum donorum spiritualium specialium que omni viatori [illegible] sunt esse congrua ut fides spes et caritas gracie gratum faciens timor pietatis et similia. Unde [illegible] similiter cum loquimur de ecclesiastica potestate illis videlicet qui speciali quodam signaculo dedicati sunt ad divinum cultum [illegible] que insimul tenent gradum usque ad supremum quia dedicata ipsa [illegible] alia potestas [illegible] est naturaliter indita quo ad causam efficientem vel secundum leges naturales aut humanas regulariter quo ad causam formalem vel est ad finem naturalem [illegible] et principaliter ordinata vel denique quo ad causam subiectivam [illegible] in subditis [illegible] dona naturalia ubi spiritualia non adessent qualia sunt fides spes et caritas. Unde potestas secularis aliis convenit quod potestas ecclesiastica [illegible] de necessitate fundatur in dona spirituali [illegible] et caracter baptismalis de lege communi quamvis caracter in viatoribus eos de ecclesia reddat [illegible] sunt insuper ydoneos et capaces [illegible] tive potestatis. Et hec caritas non [illegible] requiritur est tamen valde decens in suscipientibus vel iam habentibus ecclesiasticam potestatem quasi sine non exigitur ad dandum titulum quasi sine titulo negat in aliquo fundari vel subsistere [illegible] hoc enim sentire error fuit veterum [illegible] Waldensium et pauperum in lugduno [illegible] Jo. Wiclef et sequaces eius in [illegible] depravatus [illegible] ordo potestatis ecclesiastice maneat instabilis vagus [illegible] cum nemo sciat an odio vel amore dignus sit et in [illegible] de gracia predestinacionis constet quod ponimus [illegible] pro titulo vel [illegible] includet.

Potestatis huius potestatis ecclesiastice due sunt species videlicet ordinis et iurisdictionis. Potestas ordinis ecclesiastici duplicem habet respectum: unus est super corpus Christi verum quo ad consecracionem corporis Christi veri quia potestate [illegible] conficere corpus Christi et sanguinem Christi virtute verborum sacramentalium; alius est respectivus potestatis ecclesie ordinis super corpus Christi misticum seu membra eius ut ministret corpori Christi vero et alia sacramenta convenit omnibus sacerdotibus [illegible] et omnibus episcopis quantum ad dandum ordines confirmandi et ministros ecclesie instituere. Nam licet in omnibus sacerdotibus sit eadem potestas ordinis que in maioribus non tamen eodem modo in equali plenitudine et perfectione [illegible] nec minus quia licet eadem sit [illegible] et puero [illegible] puer non potest [illegible] sibi [illegible] talem ordinavit Christus cum [illegible] discipulis apostolis [illegible] voluit [illegible] discipulos ubi apostolis succedunt episcopi et [illegible] discipulis sic plures sacerdotes. Potestas autem ecclesiastica iurisdictionis duplex ponitur: una in foro exteriori, alia in foro interiori consciencie. Rursus prima que est in foro exteriori duplex consideratur: uno modo prout immediate tradita est a Christo secundum leges evangelicas; alio modo prout superaddita est ex humana constitucione vel dono [illegible] principibus secularibus. Ad alterum partis ecclesiastice iurisdictionis in foro exteriori est potestas ecclesiastica coercitiva [illegible] vel [illegible] propinqua dicendi vel sentenciandi [illegible] in alterum [illegible] temporalis et spiritualis. Temporalis exercetur secundum leges civiles ad finem quietis [illegible] humane pro hac vita; spiritualis exercetur secundum leges evangelicas [illegible] ad finem principalem ecclesie [illegible] prosequendi [illegible] potestas hec iurisdictionis [illegible] ecclesiastice a deo [illegible] est iurisdictioni seculari et politice quod layci [illegible] in certis casibus hanc materiam diffusius prosequeretur [illegible] et specialem exigeret tractatum de quo nunc transeo relinquens aliis et alio tempore [illegible] tamen de septimo notabili et [illegible] de toto ordine primo premisso quantum ad notabilium [illegible] sit dictum.

Quantum ad [illegible] principale sit prima suppositio ista. In plana ecclesia multa mala sunt et scandala. Patet Matthei xiii. Mittet filius hominis angelos suos et tollent seu colligent de regno suo omnia scandala et eos qui faciunt iniquitatem, ubi per regnum dei presens ecclesia significatur dicente Gregorio Omelia [illegible] evangelii. In illo quippe regno scandala non erunt ubi profecto reprobi non admittuntur. Unde [illegible] colligitur quod hic regnum ecclesie dicitur [illegible]. Secunda suppositio. Denominacio proprie est a forma capienda quia forma dat esse rei et nomen proprium a proprietate rei est sumendum; proprietas a forma derivatur. Eciam denominacio distinguit unam ab alia re; distinctio autem fit a forma quia [illegible] capitur a forma et convenientia sumitur a materia ut patet ex philosophia. Tercia suppositio. Potestate vite regulatam regulatur oportet esse notam [illegible] sicut potestate seu regula esse [illegible] graciam [illegible]. Prima pars patet quia volens imitari regulam oportet prognoscere quia nichil volitum nisi prognitum 3° ethicorum et nemo per viam valet recte incedere quam non novit [illegible] qui ambulat in tenebris nescit quo vadit Joh. xii. Quantum ad terciam partem patet quia in hac vita idem sepe cadit a gracia [illegible] potest [illegible] illa quam homines habent de corpore [illegible] est regula aliis [illegible] subtrahit graciam [illegible] est ab hominibus qui non statim cognoscit non ob hoc [illegible] quod se poterit emendare qui permanerit [illegible] esse prelatum [illegible] gratis deo [illegible] gratum faciens ut in notabili [illegible] et [illegible] sequentibus satis fundatur ista [illegible] suppositio tercie. Quarta suppositio ex operibus exterioribus designatur habitus exterior quia exterior est interioris indicium dicente domino a fructibus eorum cognoscetis eos Matthei vii et Jo. x si mihi non vultis credere operibus credite.

Quinta suppositio. Sponsa Christi ecclesia de qua in articulo Christi sponsa sit est privilegiata quod errare non potest in salute sua. Nam etiam ubi supra xxiiii q. i Luce xxii dixit Christus Petro: Symon ecce Sathanas expetivit vos ut cribraret vos sicut triticum; ego autem rogavi pro te ut non deficiat fides tua. Fidem Petri vocando fidem ecclesie quia Petrus quantum ad personam suam defecit tempore passionis Christi. Dicitur enim in sola virgine tunc fidem remansisse. Rogavit ergo Christus pro fide ecclesie, ideo illa superflua permanebit, nisi dicatur quod Christus non fuerit exauditus, quod est absurdum, cum apostolus dicat quod exauditus fuerit pro sua reverentia, ad Hebreos v. Maxime hoc rogavit ex deliberata voluntate non motu rationis inferioris sensualitatis. Pro isto est canon huius pape ipse qui scribit omnibus episcopis xxiiii q. i: A recto ergo fidei apostolice tramite propter nullam perturbationem nolite recedere etc. Et capitulo sequenti ibidem: Hec sancta et apostolica mater omnium ecclesiarum Christi per que gratiam omnipotentis dei a tramite apostolice traditionis nunquam errasse probatur, nec hereticis pravitatibus depravanda succubuit. Sed ut in exordio normam fidei Christiane percepit ab auctoribus suis apostolorum principibus illibata fide tenus manet. Hec ibi. Queritur glo. de qua ecclesia hic dicatur, propter quod ipsa congregatio fidelium dicitur hec ecclesia, de conse. di. i ecclesia, pro qua dominus rogavit Luce xxii di. i et voluntate labiorum suorum non fraudabitur. Hec ibi g. Et quicumque credit universalem ecclesiam posse errare in hiis que sunt de necessitate salutis ipse nullam habet fidem, quia qui dubitat de aliquo articulo fidei nullam fidem illius articuli licet habeat opinionem, ex quo fides cum dubitatione stare non potest. Dubius igitur in fide infidelis est, extra de hereticis dubius. Qui autem credit ecclesiam universalem errasse posse non est certus de hiis que credit ecclesia quia in necessariis ad salutem semper dubitat utrum erret ex quo credit quod ecclesia a qua talem doctrinam habet non dirigitur semper a deo sed errare potest. Nunquam ergo certus erit de doctrina ecclesie nisi aliunde certitudinem capiat sicut ab alio homine certificari potest, quia si universalis ecclesia potest errare quilibet homo particularis. Eadem ergo ratione nemo debet dictis alterius hominis indubitalem fidem adhibere. Ideo qui credit universalem ecclesiam posse errare in fide non potest esse certus de hiis que pertinent ad fidem nec per auctoritatem ecclesie nec per dictum alterius particularis hominis et per consequens in omnibus erit dubius, ergo nullam habet fidem. Et si quis dixerit se per scripturam certificari que continet doctrinam Christi dicimus unde certificatus est quod sint hec scripta evangelia Christi. Multa enim reperiuntur scripta evangelia et actus qui dicuntur per apostolos compilata que tamen auctoritatem non habent quia ab ecclesia recepta non sunt ut dis. xv. ca. Sancta: evangelium nomine Andree apocrifum, actus nomine Philippi apocrifus, actus nomine Petri apostoli apocrifus, actus nomine Thome apostoli apocrifus, evangelia quibus utuntur Manichei(?) que falsavit Lucianus apocrifa, revelatio que dicitur Thome apocrifa. Si igitur quatuor evangelia ideo firmius quia universalis ecclesia illa approbavit et alia non quia illa non sunt approbata ab universali ecclesia, oportet ergo necessario concedi quod universalis ecclesia in acceptando non potest errare. Alias dubium esset an et illa nostra quatuor evangelia certa essent. Hoc Aug. advertens in libro contra epistolam fundamenti dicit: non crederem evangelio nisi auctoritas ecclesie me commoveret. Et sanctus Thomas 2a 2e q. v ar. iii dicit quod obiectum fidei est veritas prima secundum quod manifestatur in scripturis et doctrina ecclesie. Unde quicumque non inheret sicut infallibili et divine regule ecclesie que procedit ex veritate prima manifesta in sacris scripturis, ille non habet habitum fidei. Et sic manifestum est quod hereticus qui pertinaciter discredit unum articulum non est paratus sequi doctrinam ecclesie in omnibus. Unde manifestum est quod talis hereticus fidem non habet de articulis sed opinionem secundum propriam voluntatem et idem in discessione unius articuli dicit omnibus articulis fidei inheret fides propter unum medium, scilicet propter veritatem primam propositam nobis in scripturis secundum doctrinam ecclesie intellectis sane. Et ideo qui ab hoc medio decidit totaliter fide caret. Hec Tho.

Ex quibus evidenter patet ecclesiam universalem non posse errare. Et qui unum articulum non credit nichil credit catholice. Nam omnes articuli fidei sunt sicut una copulativa credenda; unde cum si una pars non creditur totius copulative credulitas esset non fidelis et catholica sed infidelis et heretica, quia talis credulitas aut est una copulativa heretica propositio propter unam eius partem hereticam aut esset una credulitas de una tali mentali vel circa unam talem hereticam. Unde dicit Aug. de fide ad Petrum in eo capitulo: quisquis singulis non credit articulis et generaliter impugnat et hiis contraria docere non dubitat hereticus et Christiane fidei inimicus apparet. Nam si de aliquo homo factus est omnium reus, Iaco. ii. Ideo circa unum huiusmodi hominis tota credulitas non esset catholica nec fides informis sed deformis, de quo Aug. ibidem loquitur: Firmissime tene et nullatenus dubites omnem hereticum et scismaticum cum dyabolo et angelis eius eterni ignis incendio deputandum nisi ante finem vite sue catholice ecclesie fuerit incorporatus et reintegratus. Et post pauca: omni homini qui ecclesie catholice non tenet unitatem, neque baptismus neque elemosina quantumlibet copiosa neque mors pro nomine Christi suscepta proficere poterit ad salutem quamdiu in heretica vel scismatica perversitate permanet. Et hec Aug. Circa quadam doctores scilicet Aug. et Tho. expellunt aliud privilegium ecclesie de quo dicunt in hiis que salutis sunt necessaria ecclesia non potest errare. Ut autem hoc donum sancti hoc sacro concilio expectatur, purgemus nostras conscientias habendo intentionem purissimam dei scilicet gloriam provenire et utilitate communi. Sic nos dirigat dominus, deo committimus et speramus potius quod ordinabit ad que ecclesie sue hic unice sit utilior. Nam simplex persona sic agens plene poterit de eo confidere quia non derelinquet finaliter, ut de ipsa cura est domino deo. Unde Aug.: Constanter crede deo et ei te committe quantum potes. Noli esse velle quasi proprius quid in tua potestate, sed eius clementissimi et utilissimi te eius servum esse profitere. Ita te ad eum sublevare non desinet, nichil quod tibi evenire permittet nisi quod tibi prosit, etiam si nescias. Hec ille, li. i Soliloquiorum in fine. Forte dices multi sapientes sunt qui hoc non credunt. Respondeo quod non sunt, quia sapientes credere nequeunt iusto dei iudicio quia mortalia peccata obire posuerunt. Unde Aug. in li. de fide ad Petrum: veraciter dici posset facile non credi, videri autem nisi puro corde omnino non posse. Et habentur per magistrum sententiarum li. primo dis. vi. Item Aug. in li. de Genesi contra Manicheos et primo retractationum: Et illud autem lumen non irrationalium animalium oculos pascit sed corda pura eorum qui credunt deo et ab amore visibilium rerum et temporalium se ad eius precepta implenda convertunt, quod omnes homines possunt si velint. Hec ille. Et ideo qui potest capere capiat, qui autem non potest credat et oret ut quod credit intelligat, inquit Aug. ii li. contra Maximinum hereticum. Et habetur per magistrum sententiarum li. dis. ii. Qui videt hic vel ex parte vel per speculum et in enigmate gaudeat cognoscens deum et gratias agat. Qui vero non videt tendat per pietatem ad videndum, non propter cecitatem ad calumpniandum. Hec inquit Aug. li. vi de Trinitate. Nec diffidendum sit etiam ad nova tempora si non prevalerent quia sepe deus usque ad ultimum temptat suos quos numquam finaliter derelinquet. Sic etiam Abraham actum est circa immolationem filii sui tacta disponens quod usque gladium extraheret et filium immolaret. Sic et Job et Thobias temptati sunt et tamen sua perseverantia gloriosum finem invenerunt.

Sexta suppositio. In dampno pluri peccantis plus est magis puniendus peccatis, quia pro mensura peccati erit plagarum modus, Deut. xxv. et Apoc. xviii: quantum glorificavit se in deliciis suis tantum illi date tormentum et luctum.

Septima suppositio.

Diffinitio concilii

Sanctum generale concilium rite congregatum signat
et supplet vices ecclesie statim patet intelligentibus quod
notus. Unde generale concilium est secundum quosdam
congregatio legitima auctoritate facta ad aliquem
locum ex omni statu ierarchico totius ecclesie in-
nulla fideli persona que audiri requirat ex-
clusa ad salubriter tractandum et ordinandum
ea que debitum regimen eiusdem ecclesie in fide et
moribus respiciunt. Hec congregationis auctoritas
regulariter procedit a papa ut in multis de-
cretis et decretalibus exprimitur. Sed tamen credo
ubi congregatio concilii generalis fit legit-
time absque papa vivus dum desiit esse per
mortem naturalem sive civilem sive canoni-
cam que est depositio, aut si cadit in heresim aut
ignominiam aut si adeo captivatus non
pateat accessus 24 casus dum sufficienter
requisitus de convocando concilium generale
renuit contumaciter in periculum ecclesie, et certum si co-
gat ipsum 34 si concilium postquam est legitime
congregatum statuat certum locum et tempus
pro celebrando generale concilium, ubi etiam
papa renuerit, tunc videtur quod adveniente
termino statuto eo ipso est generale concilium
si duo vel tres ibi fuerint congregati, dato
quod ceteri non extranei qui fidelem et debitam
tenentur adhibere sollicitudinem ad alios at-
trahendum et prestandum de concilio generali
ibidem existenti expediret etiam quod provideretur
in concilio isto qualiter omnium principes seculares
et spirituales advenientes prefixo termino deberent
in loco concilii pervenire, et de multis aliis
providere, nec infert in primo et 20 casu per
quos electum concilium dicitur congregari. Ni-
chilominus expedit discernere pro futuro modo
convocationis. Item secundum probabilem sententiam de sta-
tu ierarchico ecclesie possunt esse nisi duo status
ut prelatorum maiorum et minorum; maiores sunt
episcopi qui succedunt apostolis et minores sunt succes-
sores lxxii discipulorum, et dicuntur prelati se-
cundi ordinis dignitatis vel honoris quales
sunt tamen quibus ex statu et ordinario iure
conveniunt tres actus ierarchie, purgare, illuminare,

Status duo sunt platorum

et perficere a Christo qui sunt purgare, peccatorum correctio,
illuminare per doctrinam et predicationem, perficere et
sanctificare ministrationem sacramentorum. Fundatur hec invenitur
ubi postquam Christus dixerat dicite ecclesie subiungit
ostendens quid voret etiam dicens quodcumque
solueritis super terram erit solutum et in celis
Constat autem quod nedum apostolis sed et disci-
pulis loquebatur. Unde glossa doctorum in hoc
loco Mathei xviii et hic ubi fit sermo de missio-
ne lxxii discipulorum Mathei vi ubi Petrus
dicit pro omnibus quodcumque ligaveris et Christus
dicit super hanc petram edificabo ecclesiam meam
et p. i. n. p. a. c. Concordat Augustinus Ieronimus et
doctor Beda et magister ubi supra et expo-
situ Damasus papa non amplius
inquirit quam duos ordines aut discipu-
los dum tollimus esse id est xii apostolos et lxxii di-
scipulorum. Unde ille processit ignorantius
et quod ratione cavet expediat extirpare necesse
est loquentur contra rectores hoc quomodo
vertendum si in loco concilii tempore de-
bito non adesset uterque ordo ierarchicus ni-
chilominus ibidem illorum ordinum auctoritas suffice-
ret in duobus vel tribus congregatis etiam non
graduatis ierarchice secundum probabilem sententiam
Pro diffinitione loquitur in statu prefato dum
notat decem statum ierarchicum insuper de-
notat in diffinitione communi generalis concilii esse
nullius fidelis qui audiri noluit debeat
excludi ab audientia generali vel admitti vel
doceat sicut legitur in principio concilii constan-
tiensis et de habentibus locum in con-
cilio quod hic consultas alii diffinitiva
tales sunt quibus mere notitia talium querantur
tantum etiam usque ad mechanicas artes ver-
si queratur de modo vocatorum causas materie est
poterit in latomis vero consultam fore de
aurifabris et fabris similiter dum fit questio
de philosophis moralibus posse admitti audiri
seculares in philosophie legibus et moribus
ad audiendum consilium alios qui potuerunt
aliquid salubrius consulendo quod certa plan. ...
in generali concilio tamen arcum temporalium

vox consultiva dux et quoque est

theologorum fuit inter eos gentiles philosophos
de materia nedum primo morali sed que tangebat
beate trinitatis essentiam ceterum de voce dif-
finitiva qui eam habeat non est dubium
de episcopis neque videtur esse ambiguitas de mi-
noribus prelatis qui sunt curati et ierarchi-
ci neque de hiis quidem plerisque hii platos
ordinem quibus non ex privilegio solum sed
ex statu et ordinario iure competit auctoritas
curam quemadmodum sunt multi abbates de
curam exposita et fiunt ad hoc declaratio
sive facultatis theologie parisius contra
eum temeritatem extollentium privilegiatos
ultra et supra curatos in predicationibus
et confessionibus ubi in duobus articulis
sic dicitur dicti curati sunt in ecclesia minores pre-
lati et ierarchice ex prima constitutione
quibus ex prima constitutione Christi competit
ex statu predicandi ius confessiones au-
diendi ius sacramenta ecclesiastica secundum exigentiam
sui status et parochianorum ministrandi ius
sepulturas dandi insuper decimas et
cetera iura parochialia percipiendi. Item
quod ius predicandi et confessiones audiendi
competit curatis et prelatis principaliter et
essentialiter mediocrius mediocriter vero per
accidens ut ex privilegio quo sunt introducti
ea et illis admissa ex concessione et be-
neplacito dictorum prelatorum et hec ipsa quod de
voce diffinitiva in concilio dicta sunt con-
sona videantur prima docentes ... generaliter
conciliorum ... et ratione nichilominus
posset ceteris ex causis concilium ad tempus
constituere voces diffinitivas in pluribus vel
paucioribus et in aliis quam nunc notatis
aliquos addendo vel minuendo ad ... iuxta
eorum que facta sunt et fiunt vario modo
circa institutionem prelatorum ecclesiasticorum ma-
iorum et minorum que quondam fiebant a toto
populo et clero, quandoque a clero toto, quandoque
a solis canonicis cathedralis ecclesie, postmo-
dum sepe per solum papam. Reportata
ipsius dimisso iudicio multorum deinde

consuetudine et quia sepe unius ecclesie cathedralibus
providetur per solum papam clericis ecclesie
in plerisque illamam et aliis populo videtur aliquibus
ad peiorem modum devenisse, et ideo non posse
dici manere quia nullum violentum perpetuum et
malum se ipsum corrumpit et si integrum sit impe-
rabile in lo ethicorum quod malum est privatio
boni secundum dyonisium de divinis nominibus c. x. et idem dicit
damascenus li. ii c. iiii. Bonum autem non pot-
est privari sicut nec ens. Ideo cum ad extre-
mum malorum pervenitur malum se ipsum interi-
mit. Et ideo volens melius sit natura etiam omnium
malum abhorret quod omne malum est contra
naturam. Unde Augustinus iii de libero arbitrio. Si natura integra
fuit instituta que per peccatum est corrup-
ta et idem ... de civitate dei c. i. In tantum aliquid
vitium est quantum contra naturam est et damascenus
li. ii c. iiii virtus est secundum naturam, vitium autem
contra naturam et dicit vii physicorum dicit virtus
et vitium seu malitia non sunt alterationes quia
virtus est perfectio, malitia corruptio. Hille
Ex istis manifestum est quod generale concilium
significat totam vicem ecclesie et tamquam eius vice
supplens auctoritatem habet eandem seu equalem
et est velut exemplarium auctoritatis vicis ecclesie et tam
de 2°. Quantum ad tertium principale sit
conclusio prima ista: omnes fideles in hac vita
boni et mali constituunt ecclesiam dei probatum
mala et scandala sunt in ecclesia dei ut dicit supra
2° prima quod mali et scandalosi sunt ibidem, sed
tenet quia non est malum culpe neque scanda-
lum in ecclesia dei nisi in subiecto homine malo vel
scandaloso. Item videmus in ecclesia dei opera
exteriora recte rationi non debite consona
quod mala gravissima multitudo ... versi-
talia sunt interiora immo veraciter cum opus ex-
trinsecum non potest imputari bonitatem
in suo genere malitiis involutum quia scilicet ex operibus
exterioribus designatur interior
habitus ut dicit supra 2° quarta hec est c.
de intentione sacri evangelii et doctorum, sed etiam
comparatur civitati Mathei v. non potest civitas ab-
scondi supra montem posita, civitas supra mon-
tem est ecclesia supra petram que non absconditur

ecclesia comprehendit malos et etiam bonos

3a conclusio quomodo ecclesia quam convocat

9 pr

cum fama per totum orbem divulgatur et in notabili 2° dicitur ecclesia catholica id est universalis. In unitate enim eius boni et mali nihilominus est communis unitas sub uno capite Christo sub una lege fidei tota enim baptizatorum populorum multitudo credulitate articulorum fidei simul aduna(tur). Compa(ratur) etiam agro ubi zizania sunt mixta cum frumento Mt xiii simile factum est regnum celorum homini qui seminat bonum semen in agro suo cum autem dormirent homines venit inimicus et superseminavit zizania in medio tritici super quo beatus Aug(ustinus) de fide ad petrum dicit firmissime tene et nullatenus dubites agrum esse catholicam ecclesiam et in eam usque ad finem seculi frumento mixtas paleas contineri. Hic etiam bonis malos sacramentorum communione misceri et in omni professione sive clericorum sive laycorum sive monachorum bonos esse et malos nec pro bonis malos bonos esse deserendos sed pro bonis malos inquantum exigit fidei et caritatis malos esse tolerandos et infra. In fine vero seculi bonos a malis etiam corporaliter separandos, cum venit Christus cuius ventilabrum in manu sua et permundabit aream suam congregabit que triticum in horreum paleas autem comburet igne inextinguibili de quo etiam per Jo(hannem) baptistam Mt iii cuius ventilabrum in manu sua. Idem Aug(ustinus) alibi dicit intra catholicam ecclesiam in misterio corporis et sanguinis Christi nihil a bono maius, nihil a malo minus et habetur de con(secratione) xiii li. iiii sententiarum. Ibidem Mt xiii etiam comparatur regno celorum in quo sunt mali cum bonis dicitur enim mittet filius hominis angelos suos et colligent de regno eius omnia scandala et Mt v qui solvit unum de mandatis istis minimis et docuerit sic homines minimus vocabitur in regno celorum. Ubi ibi quod autem per regnum celorum ecclesia designatur dicit Greg(orius) omelia xxxviii eloquium per regnum dei sancta ecclesia sanctissimi non semper in sacro eloquio futurum regnum dicitur sed non unquam presens ecclesia designatur. Unde in omelia xii super in sacro eloquio regnum celorum presentis temporis ecclesia di-

citur Mt xiii compa(ratur) ecclesia etiam sagene simile est regnum celorum sagene misse in mare. Ecclesia etiam sagene comparatur que in mare et ex omni genere piscium congregat, ubi Greg(orius) xii. Evang. dicit sancta ecclesia sagene comparatur quia et piscatoribus commissa est et per eam quisque ad eternum regnum a presentis seculi fluctibus ne in eterne mortis profundo demergatur, que ex omni genere piscium congregat quia ad remissionem peccatorum sapientes et fatuos liberos et servos divites et pauperes fortes et infirmos vocat, et subdit unde etiam bonos malosque continet quasi per impetos pisces, sagena continet sed litoris sic ecclesia sagena trahebat. Comparatur etiam vinee Mt xx. Ite et vos in vineam meam ad quam multi sunt vocati pauci vero electi. Quod ibi sunt boni et mali. Nam electi oportet aliquos esse bonos et non electos malos. Compa(ratur) Mt xxii nuptiis simile est regnum celorum homini regi qui fecit nuptias filio suo et misit servos suos vocare invitatos ad nuptias qui egressi congregaverunt omnes quos invenerunt tam bonos quam malos et implete sunt nuptie discumbentium super quo Greg(orius) in omelia etiam ipsa qualitate convivantium aperte ostenditur quod per has nuptias presens ecclesia designatur in qua tamen boni cum malis sunt permixti. Hec ille et in omelia xxxviii sic inquit hec est vita que inter celum et infernum sita est sicut in medio consistit sic utrorumque partium cives communiter recipit quos tamen sancta ecclesia indiscrete recipit, ecclesia post in discernendo vel indifferenter susceptos habet, quomodo in egressione discernit. Idem in sermone xxxviii hec autem. Idem Greg(orius) super eadem Mt xxii egressi servi eius dicens ecclesia media inter celum et infernum quod est locus tamen bonorum et infernus locus tamen malorum ipsa vero ecclesia media est que bonos et malos indifferenter colligit. Quod significatum est in archa noe ubi munda

animalia fuerunt cum inmundis. Hec ille. Etiam ecclesia comparatur arche noe. Comparatur etiam Mt xxv decem virginibus prudentibus et fatuis super quo Greg(orius) sancta ecclesia quinque virginibus similitudinibus dicitur. Iniqua sunt mali cum bonis et electi cum reprobis. Et ideo recte quinque virginibus prudentibus et fatuis perhibentur. Hec ille. Compa(ratur) etiam ovili Joh x. Et alias habeo oves que non sunt ex hoc ovili et illas oportet me adducere. Hec ille. In quo ovili sunt oves permixte cum edis sed veniente filio hominis in maiestate sua segregabit oves ab edis et statuet oves quidem a dextris edos vero a sinistris Mt xxv. Ut qui prius erant mobiles fixi tunc maneant sine motu meriti vel demeriti ulterioris. Comparatur etiam domui magne in qua sunt vasa non solum honoris et contumelie ad Thi(motheum) ii dicitur. In magna autem domo non sunt solum vasa aurea et argentea sed et lignea et fictilia quedam in honorem et quedam in contumeliam. Ad idem est Orig(enes) loquens de ecclesia dei sunt autem multi in ea non sicut condecet spiritualiter sed tamen carne videntur et communiter. Sanctus memoratur in notabili primo. Ecclesia quam evidenter claret quod ... ecclesia nostra sit ex bonis et malis aggregata. De qua loquitur amplius de sua reformatione et reformatione de[fensio]ne, quam estimo utique prius reformandam quam laudandam et defendendam. De uno hic agitur de defensione et reformatione. Unde putamus nos posse ecclesiam defendere iniuste sive offendere deum quem studeamus placare nos emendare si potimus. Ecclesiam recte (tamen) in sanctis est nostra prosperitas ipsa insublata non creditur esse sancta sed plus gravata magis ipsa malis sanctorum dolorem doleo et sancta tam eius scientes opto dicens cum propheta Domine dilexi decorem domus tue ps. Nam fortitudo et decor indumentum eius prov xxxi. Ex Syon species decoris eius ps xlix sed heu decor vultus

eius deperiit. Lamentatio primo sed spero quod paulo post dicam de ipsa urbe perfecti decoris trenorum et dominus dabit in illa pulchritudinem amplius ut ut incomparabili decore omnibus oculis appareret. Judith x. Cumque venissent ad portam civitatis volens sic egredi hanc sic civitatem Basilium sancto concilio et invenerunt expectantem ostiam et presbiteros civitatis Ostiensis terpretantur videns dominum vel fortitudo domini. Erat pannis forensis in specie et actiua per sensum imperfectam quia credens In actiua que fortitudo filius presbitero sive qui cum videns eam mirati sunt stupentes nimis pulchritudinem eius. Michil tamen interrogavit eam dimiserunt transire dicentes deus patrum nostrorum det tibi gratiam et omne consilium cordis tui sua virtute corroboret et dicebant hec qui erant omnes una voce fiat. Hec ibi. Judith x. Utinam etiam hoc non solum opportune sed etiam possit prophetice. Sed quid tunc est quod videns eam nichil interrogaverunt, recte sic scitur quod a domino factum est istud mirabile. Ps xvii nec opus est quod quidquam interrogent sed magis dicent Notum signum factum est manifestum est nec possumus negare. Actuum quarto quia vidimus hodie mirabilia Luc v. Signum magnum apparuit in celo mulier amicta sole iustitie et luna prudentie temperantie et fortitudinis sub pedibus eius, et in capite eius corona stellarum sapientie xii et cetera spiritualis intelligentie apostolorum xii. Huius mulieris sic etiam decorem inspexi et dilexi de quo Greg(orius) homo de dispensatione pretium electum dans, ingenio sermone, studium. Unde dicit propheta Domine dilexi decorem domus tue, quem decorem non quem divitias marmoreis splendens facit, sed quem prestat varietas virtutum granarum, ille decor carnem delectat iste hominem vivificat, ille pro tempore decidit et decepit oculos, iste autem perfective edificat intellectum. Hec ille. Quadratum nec tamen etiam describatur Fulgida semper tamen boni et mali. Sunt in ea hic in via hoc probatum est ex diversorum dictis doctorum quod si de veteri testo placeat assumere testimonia copiosa sunt. Hoc unum memo-

mulier ... quarto
... exemplar ... erat

rasse sufficiat hic quia omnes creaturae erant
de veteri synagoga que tunc dicebatur ecclesia
quoniam tam infinita erant mali et publice et no
torie ubi de se. In hac etiam quam dissimini
templum comparatione contempnimus quantum sperabo
magis cultus dei debet vigere quod deo templi
appellatur ij chorinthiorum iij nescitis quod templum dei estis
et spiritus sanctus habitat in vobis nec desperandum
hic tempestuosis quatiatur fluctibus et peri
culosissima patiatur non sit hec nova sponsa
quia navis figuratur que fluctibus agitatur
mergitur sed non submergitur ut Luce viij. Navi
cula autem in medio mari iactabatur fluctibus
Augustinus de verbis domini quod non turbatur sed gloriose
triumphat et dicitur ecclesia contra ptolomeum contra ratem
illa quia certat et bellum apparatum contra
errores et victa essent Canticorum vj terribilis ut
castrorum acies ordinata erit inveniemus namque
sic essentiam eius in hac corone fundata in
nobili primo in suppositione prima et quarta (Contra
primo male sentit gens Bohemica de sancta
ecclesia sola credens quod ecclesiam de predestinatis co
stituam patet ex quod dicte tanti probatae
Bohemi negant sic descriptam militantem esse
pariter et romanorum/non admittentes prescitos
nec predestinatos malos esse partes eius/et
presertim rectores eiusdem (Contra vij prelati
ecclesiarum doctores et predicatores malorum te
nentur esse fideles confirmatores hic ma
lorum ponit capi subtice tertia ad rectine co
rectine et abstractive/probatur quod mala sit
in ecclesia ut dixi non tamquam de esse eius
membro/sed pro bono eius ut boni exercitum
comprobant se in virtute/malo igitur fideles exstir
pandum est/quia omnia continue pugna inter
bonos et malos/est enim militia vita hominis super
terram Job vij. Et ad hoc constituuntur prelati doctores
et predicatores ut per vindictam hominis morum
reformetur honestas/quibus providetur data est ut
malis bene utantur corrigendo exstirpando
et semper eos vincere oportet/ita vincunt illo
rum dictum est illud Ad eam que multa te

ibi et iniuste quecumque mandavero loquaris ad
timeas a facie eorum quia ego tecum sum et
eciam te dicit dominus Iere. primo. Et sequitur
post pauca ecce dedi verba mea in ore tuo
ecce constitui te super gentes et regna ut evel
las et destruas et dissipes et edifices et plantes. Ibi con
tra quod primo cum evellas et destruas et dis
sipes et hic sequitur edifices et plantes ut
sic vita emendetur bonis legibus fir
metur decore et frenetur (Contra iiij non
solum in publicis predicationibus frequenter
arguendus est populus sed clerus prudenter
dico frequenter quia raciter sit vita mor
para inpermonibus nam finis predicationis
est illuminatio in veritate et emendatio vite
lex vero magis necessaria post fidem quam ad
fidem sufficienter sed non ad per
semper sequitur (Contra septem sit predicatio
da que tanguntur hic caritas fides virtus
(3) bona lux prima pene et quamquam oc dom
dei impedit vel tollit diligens et fre
quenter est habenda ad vitia corrigenda
Christi enim prudenter ne nolens vitium
diceret plus inducunt quam imprudenter argu
dicere et malos dampnat/debemus enim esse sim
fideles et prudentes fideles ut frequenter p
dicemus prudentes ut non solum sim emulacionem
servat ut sim scientiam agimus Contra quod sim
ut de quibus dicit apostolus ad Roma. x. testimonium
enim perhibeo illis quod emulacionem dei habent sed non
secundum scientiam/patet nec impugnatur vita po
puli dimisso peccato cleri non sit fidelis correc
tio mali/quod non generalis et equalis sed predica
tio et suspiciosa predicatio autem est in corde predicati
quod fideliter debemus mala contrahere similiter
reprobare vel corripere presertim sicut predica
tor ad unam partem plus quam ad aliam
declinare videtur unde ei credetur et rationabiliter
suspectus habebitur/Etiam peccata cleri sit causa
perdicionis populi secundum Gregorium in omelia
xvij ewangeliorum. Concordat illud Iudic. viij
Vos estis presbiteri in populo dei et ex vobis
pendet anima illorum et illud preter primo ibi

vij predicanda

correctio cleri dicitur
coram populo

non est gubernator populus corruet ubi au
tem bonus gubernator nullus ce vider
quod nichil et inutile querimonia/Si igitur causa
sit infirmitatis populi speciei est clerus
nec dubium quin pro salute sic infirmi si
morbi sui radicem noscit/noscunt igitur laycus
clerum nocentem esse ut curat valde eum
inter ysa. xl. v. populus qui ad iracundi
am provocat me ante faciem meam
semper id est clerus/sed in eo quod displicet admitte
multitur iram domini ad detiora provocat
secundum Gregorium in pastorali tercia in omelia quare
oportet quod peccata cleri si publica sint arguantur
publice secundum illud apostoli peccantem coram omnibus
argue ut ceteri timorem habeant prima ad
Thy. v. et ij. q. i. si peccaverit ubi dicitur
quod publice coram omnibus est arguendus/ut quem divinus
amor a malo non revocat temporalis saltem
verecundia cohibeat a peccato/hoc laycos non
scandalizat sed potius in bono confortat de nobis
clericis bona existimacionem faciens in eisdem
cum videant nos non adulari nobis ipsis/sed
magis in scriptura more crimina nostra arguere
Pro. xviij Iustus prior est accusator sui
sic fecerunt prophete predicantes in veteri testamento
qui divina vitia corrigentes/et sepe dimisso
populo sui cleri Nam dicit dominus Ie. xxvj.
Noli subtrahere verbum si forte audiant
et convertantur unusquisque a via sua mala
et peniteat me mali quod cogitavi facere
eis propter maliciam studiorum suorum/dices ad
eos hec dicit dominus si non audieritis me et
ambulaveritis in lege mea quam dedi vobis
ut audiatis sermones servorum meorum prophe
tarum quos ego misi ad vos/de nocte consur
gens et dirigens et non audistis dabo
domum istam sicut Sylo et urbem hanc dabo
in maledictionem cunctis gentibus terre hec ibi
Sed heu proch dilectissimi similiter tunc sicut
nunc maiores noluerunt reprehendi ut sequitur
ibi et audierunt sacerdotes et prophete et omnis po
pulus Ieremiam loquentem hec verba in domo
domini Cumque complesset Ieremias loquens omnia

que preceperat ei dominus ut loqueretur ad univer
sum populum apprehenderunt eum sacerdotes et
pseudo prophete et omnis populus dicens morte
moriatur hec ibi propter quod mandatum est
prophetis sepe similiter in principio ut omnes audirent
et corrigerentur etiam reges Ie. xxij. hec dicit
dominus ad me vade et sta in porta filiorum populi
per quam ingrediuntur reges Iuda et egrediuntur
et in cunctis portis Ierusalem et dices ad eos audi
te verbum domini reges Iuda omnis Iuda cuncti habi
tatores Ierusalem qui ingredimini per portas is
tas et Iere. xxvj Sta in atrio domus domini
et xxviij dixit dominus paulo Noli timere sed
loquere et ne taceas propter quod ego sum tecum
Sic exponit dominus populo predicantur gravia crimina
sacerdotum Mt. xxiij Tunc Ihesus locutus
est ad turbas et ad discipulos suos dicens super
cathedram petri moysi sederunt scribe et phari
sei omnia ergo quecumque dixerint vobis servate et
facite secundum opera autem eorum nolite facere
dicunt enim et non faciunt et plura ibi de illis nam
plerumque necesse est loquendo populo tangere
clerum per relacionem materie unius ad alterum
et sic ut moneas laycum quod pro sacris eius
ex partibus tribus non potentibus dare pecuniam
Certe sic dicendo iuste tu publice quod quamvis
exigit pro sacro pecuniam ex parte est symo
niacus/Similiter si inis monere laycum ne audiat
missam publice fornicatoris ne forte peccet
mortaliter/necesse oportet te corrigere cleri
cum dicens sic facere est scandalosum/Sed quod
corrector non facit scandalum sed potius nimis
amore nec displicet quod scandalo suo aliquis scan
dalizetur id est in scandalo suo deprehendatur emen
detur Unde predicator scandalizat sed scandalum
sibi ipsi facit qui veritatis doctrinam male recipit
Unde cum dominus increparet scribas et phariseos
advocavit turbas Mt. xv. ubi sequitur accedentes
discipuli eius dixerunt ei Scis quia pharisei
audito hoc verbo scandalizati sunt/At ille respon
dens ait Sinite illos ceci sunt et duces ceco
rum dicens quia sic predicans facit clerum populo
suo odiosum Sed non ita clerus suum corrigat

verum similiter peccatores sunt odiosi et recte sic, quia unusquisque debet odire peccatorem ex quo inimicos odio habui ps. cxxxviii. Ergo praedicando contra divites avaros et de ipsis liberati sumus quod fecimus omnes abhominationes istas. Numquid ergo spelunca latronum facta est domus ista in qua invocatum est nomen meum in oculis vestris. Ego sum, ego vidi dicit dominus. Ite ad locum meum in silo ubi habitavit nomen meum a principio et videte quid fecerim propter maliciam populi mei israel. Et nunc quia fecistis omnia haec dicit dominus et locutus sum ad vos mane consurgens et non audistis et vocavi vos et non respondistis, faciam domui huic in qua invocatum est nomen meum et in qua vos habetis fiduciam et loco quem dedi vobis et patribus vestris sicut feci silo et proiciam vos a facie mea sicut proieci omnes fratres vestros. Haec ibi. Et ezech. xvi. transiens per te vidi te conculcari sanguine tuo et dixi tibi cum esses in sanguine tuo vive. Quod multi intelligunt de ecclesia tempore martirum multiplicata est quasi germen agri et grandis effecta est, et sequitur fornicata est in nomine meo. Haec ibi. Timeamus igitur ne sicut tunc derelinquit dominus synagogam et principes sacerdotum a silo propter quod [illegible] nos mutat consilium quid actum sit erga silo, qua destructa fuit et nunc locus suus ab immundis gentibus possidetur. Puto o roma quod utilior sit tibi diebus istis qui te correctione dure corripit quam qui dignitatem tuam extollit antiquam. Placeat tibi itaque amicum libentius audire qui te dicit babilonem quam syon et immaculatam [illegible] mundi pastorem magnum et tuam urbem [illegible] beatissimum papam petrum apostolum salutat nos vos ecclesia quae est in babilone, prima petri ultimo, ubi dicit glo. in babilone id est in romana urbe. Unde Ieronimus in libro de illustribus viris dicit: petrus in epistola prima sub nomine babilonis figuraliter romam significans salutat vos ecclesia quae est in babilone

electa et marcus filius meus. Haec ille. Idem dicit beatus Aug. xvi. de civitate dei ca. iii. Assirius regnaverat post mortem patris sui beli qui primus illic regnaverat. Hoc dicit filius eius ninus qui defuncto patri successit in regno lii. regnavit annis et habebant in regno xliii. cum natus est Abraham qui annus erat circiter millesimus ducentesimus ante conditam urbem romanam velud alteram in occidente Babiloniam. Haec ille. De hoc videtur aliquibus intelligendum quod dicitur in apoc. de babilone apoc. xviii. cecidit babilon civitas illa magna quae a vino irae fornicationis suae potavit omnes gentes. Et apoc. xvi. babilon magna venit in memoriam ante deum dare ei calicem vini indignationis irae eius. Et xvii. ca. dicitur ibidem: veni ostendam tibi dampnationem meretricis ante deum dare ei calicem vini [illegible] magnae quae sedet super aquas multas. Et sequitur post pauca babilon magna mater fornicationum et abhominationum terrae, et vidi mulierem ebriam de sanguine sanctorum et de sanguine martirum iesu. Certe haec nequaquam conveniunt primae babiloni tempore Io. evangelistae quia destructa nec alicui civitati cognomento alteri quam romae propter sanguinem martirum iesu. Unde sequitur in eodem capitulo: mulierem quam vidisti est civitas magna quae habet regnum super reges terrae. Haec ibi. Constat autem quod tempore beati Iohannis nulla civitas habebat regnum super reges terrae nisi roma. Et ibidem c. xviii. cecidit babilon magna et facta est habitatio daemoniorum et custodia omnis spiritus immundi et custodia omnis volucris immundae et odibilis quia de vino irae fornicationis eius biberunt omnes gentes et reges terrae cum illa fornicati sunt et mercatores terrae de virtute deliciarum eius divites facti sunt. Et sequitur post pauca vae vae civitas illa magna. Et iterum post aliqua vae vae civitas illa magna in qua divites facti sunt. Ceterum hoc impletum creditur babilon civitas

illa magna in qua divites facti sunt. Ceterum hoc impletum creditur: babilon civitas illa magna et ultra iam non invenietur. Haec ibi. De hoc tamen quidquid sit, credo quod istud moraliter adduci poterit pro illius civitatis et nunc romanae reformatione isto modo. Synagoga vetus etiam dicitur aliquando meretrix et fornicaria. Ysa. i. Quomodo facta est meretrix civitas fidelis plena iudicii, iusticia habitavit in ea, nunc autem homicidae. Et ier. ii. in omni colle sublimi sub omni ligno frondoso tu prosternebaris meretrix. Ego autem plantavi te vineam electam. Et ezec. xvi. tu autem fornicata es cum multis amatoribus. Et sequitur mulieris meretricis facta est tibi [illegible] ultra nisi ut mittatur foras et conculcetur ab hominibus. Certe sal infatuatum id est clerus de primatus [illegible] ab hominibus, quarto ut boni clerici et plebei malos clericos tamquam oves morbidas seu [illegible] et lupos rapaces fugiant quos pro modo fugerent si non cognoscerent. i. ad chor. v. Scripsi vobis in epistola ne commisceamini fornicariis, nec utique fornicariis huius mundi aut avaris aut rapacibus aut idolis servientibus, alioquin debueratis ex hoc mundo exisse. Nunc autem scripsi vobis non commisceri si is qui frater nominatur fornicator est aut avarus aut ydolis serviens aut maledicus aut ebriosus aut rapax, cum huiusmodi nec cibum capere. Et sequitur post pauca auferte malum ex vobis ipsis. Haec ibi apostolus. Et vetus fermentum expurgate, dicit dominus. Mt. xiii. mittet filius hominis angelos suos qui etiam moraliter possunt intelligi sacerdotes et praedicatores sancti, et colligent per verbum praedicationis de regno eius id est ecclesia omnia scandala id est scandalosos et separabunt eos de medio iustorum. De lupis autem rapacibus non vitandis sed considerandis habetur Mt. vii. attendite a falsis prophetis qui veniunt ad vos in vestimentis ovium intus autem sunt lupi rapaces. Et Mt. xxiv. surgent enim pseudochristi et pseudoprophetae et dabunt signa magna et prodigia ita ut in errorem inducantur si fieri potest etiam electi. Ecce praedixi vobis. Si

ergo dixerint vobis ecce in deserto est nolite exire [illegible]. Quinta causa ut tollatur contemptus et despectus laicorum peccatorum. Solent enim dicere: sacerdotes contra luxuriam fornicationes et alia crimina praedicant, de propria fornicatione et aliis suis viciis tacent. Vel non est verum quod praedicant vel ipsi sibi peccare desiderant aut perpetrant. Dicunt in oculis nostris esse festucam, in proprio trabem non considerant. Eiciant primo trabem de oculis propriis, sic levare poterunt festucam de nostris. Ob hoc populi tales praedicatores contempnunt, iudicantes eos esse carnales adulatores et timidos, non recte tractantes verba dei. Contra quod dicit apostolus ii ad thy. ii. sollicite cura te ipsum probabilem exhibere deo operarium inconfusibilem recte tractantem verbum veritatis. Haec apostolus. Simus ergo veraces praedicatores non ambulantes in astucia neque adulterantes verbum dei sed in manifestatione veritatis commendantes nosmet ipsos ad omnem conscientiam hominum coram deo. Et haec ii chor. iiii. Sexta causa ut praelatus cum crimina cleri [illegible] tur beatitudinem tamquam fidelis servus et prudens, et clerus per correctionem emendetur. Cum vero emendari noluerit hic suam dampnationem [illegible] quod perpetuo consummabit. Non dico hoc intendens debere praedicantem ut sola pena sequatur, sed quia nescit apud quem proficere possit, omnibus loqui aequaliter et generaliter, singulis quantum in eo est prosit. Iusto tamen dei iudicio fit quod obstinati dampnationem sive vitia propria, quia cum possunt non emendant. Unde Aug. li. de libero arbitrio ii. ca. dicit: peccatis iusta pena debetur. Ad istam pertinet iusta correptio, salubre medicamentum quae medicinaliter adhibetur etiam salubris egrotanti, et ut si is qui corripitur ad praedestinatorum numerum pertinet sit ei correptio salubre medicamentum; si autem non pertinet sit correptio penale tormentum. Haec Aug. Si dicitur maior pars cleri asserit quod non expedit coram populo arguere peccata cleri propter scandalum, non sum de assumpto, nec multo [illegible] de qua dicitur stultorum infinitus est numerus Ecc. i. non curandum quid pars maior dicat

sed quid sanior est replicat opponens predicare
contra vitia cleri est os in celum ponere et clero de-
trahere, ipsum confundere, populum scandalizare,
clerum populo odiosum reddere et ad tollendum
bona temporalia seculare brachium commovere et
pariter ecclesiam perturbare. Ad horum aliqua respon-
sum est nichilominus per singula non inutiliter
videamus. Primo dicens quod os in celum ponere
secundum Gregorium super illo posuerunt in celum os suum
psalmo lxxii est contra deum loqui, sed quia omnes qui
loquuntur contra veritatem loquuntur contra deum
qui est prima veritas, ideo omnes clerici asserentes
non esse licitum contra cleri maliciam publice predi-
care illi ponunt os in celum non predicantes sed predi-
cantem impugnantes. Secundo non est clero detrahere
nam detractio est machinatio odiosa modum
proximi. Caritativa autem predicatio seu correctio
de qua hic non est odiosa machinatio proximi
sed est purgativa mali ipsius proximi et me-
dicativa sui. Nec est clerum confundere: confundere
se seu confundere sumptum secundum se non est vitium, immo
confundere active est bonum et sanativum, similiter con-
fundi passive est aliquando bonum, est enim confusio
adducens gloriam Ecclesiastici iiii. Sic deus confundit
malum hominem ut convertatur et ille confusus hu-
militer patitur confusionem et optinet peccatorum
suorum remissionem. Confundere ergo malum cleri-
cum ut avertatur a malitia est bonum. Unde psalmo
confundantur et revereantur et querentes animam
retrorsum et confundantur psalmo xxxiiii. Confun-
dantur et revereantur simul qui gratulantur malis
suis psalmo xxxiii et ibidem: Confundantur
et revereantur qui querunt animam meam, avertantur
retrorsum et erubescant qui volunt mihi mala;
avertantur statim erubescentes psalmo lxix. Istud
igitur confundere non nocet clero sed prodest
quia ipsum a dampnatione retrahit et a confusione
perpetua preservabit. Quarto istud predicare non
est populum scandalizare sed magis eum meliorare
nec non ab actibus scandalosis cleri cavere, ne
populus clerum propter eorum scandala spernat.
Quinto non est inconveniens quod hec predicatio po-

pulo clerum malum reddat odiosum, immo
perfecto odio odiendi sunt publici peccato-
res qui corrigi contempnunt. Perfecto odio
oderam illos psalmo cxxxviii. Sexto non est
verum quod ex tali predicatione bona tempo-
ralia auferuntur, immo per oppositum que
layci vident clericum impune peccare et nec
verbo argui nec verbo corripi fidelio
corripi insurgunt et tamquam ab indignis
possessionibus bona eorum temporalia compa-
rant seu auferre disponunt. Quamvis tamen posset
fieri licite quod quando predicaret quia ab aliis
auferenda essent bona temporalia propter ab-
usum et peccatum, nec semper ab isto peccato di-
co auferuntur bona temporalia quia a sancto
clericali debent auferri. Sed dicat adversarius
digne non destrahes sic scriptum est Exodi xxii,
sed clerici sunt dii. Sed mali clerici sunt diaboli
et dii gentium demonia auri et argenti per
talium vehementem excessum affectum digni
paleam sed superius palea efficeris hic de
os habent et non loquuntur similitudine mon-
dorentes oculos habent et non vident scilicet
carum rectum intellectum. Sed sunt ceci et ducunt
cecos Matthei xv. Aures habent et non audient simi-
lecto et caritativam correctionem admodum
aspidis surde et obturantis aures suas psalmo lvii
Venenum aspidum sub labiis eorum psalmo cxxxix. Na-
res habent et non odorabunt quia inter bonos
et malos nimie discernunt. Manus habent et
non palpabunt quia non dabunt exempla bo-
norum operum sed contra dicitur est manus eorum mi-
nistre ... Pedes habent et non ambulabunt quia
deviabunt a via vite. Sed veloces pedes eorum
ad effundendum sanguinem. Et non clamabunt
in gutture suo quia meritorie deum non
laudabunt sed sunt canes muti non valentes
latrare Ysaie lvi. Nichilominus clamor peccati
suorum multiplicatus est et peccatum eorum aggra-
vatum est nimis Genesis xviii. Quid igitur sunt
utique simulacra gentium, quia simulacra gentium
corum gentibus quam in mentibus non ...
sed studium eorum magis circa argentum et aurum

et conter adeo non sunt donati et indignitatibus
suis constituti sed sunt opera manuum hominum qui eos
consolabant a quibus promoti sunt cum quibus
simul opera mala defendunt, maxime atten-
dendum dicens Ieremie xvii: Maledictus homo qui co-
fidit in homine et ponit carnem brachium suum
et a deo recedit cor eius Ieremie xvii. Sed dicitur
quod predicator de quo fit sermo sit ut Cham qui
verenda patris detexit. Sed quod non quod
non prodit occultum sed arguit et arguit quod
est manifestum non revelando sed comparando. Adhuc
hic replicat adversarius dicens quod capud magni
regni debeamus inspicere imperatorem consti-
tuendum ... quem asserunt formidatam ...
biterum ipso pallio texisse. Item dicit Ambrosius
Rabanus: Si videris sacerdotem ponere manum
suam in gremium mulieris estimare debes
quod sanat gratia benedicendi. Ad primum non
credo sic legisse sed dixisse constantinum. Si vi-
derem hunc autem si sanctum esset pie celaret, dummodo
tamen suam impediret quantum possit.
Commendabilior tamen videtur fuisse zelus
Phinees qui coeuntes pugione perfodit,
quare commendatus est et singulariter remu-
neratus, adeo Numeri xxv, de quo Gregorius super
Ezechielem xvii ... psalmo cv: Cessabat
quassatio et reputatum est ei ad iustitiam usque
in sempiternum. Et post multa exempla concludit
concludit respiramus ergo non solum ad opera
sed ad tempus ad nomen ad voluntatem per-
sonarumque dicamus et cum tacemus illis attendimus
diligentissime requiramus non cum possimus
aliter ad veritatem pervenire. Sed enim in novo
testamento peccatores puniendi sunt sunt minus
quia ducti sunt sicut non fundibile et quod in
suo peccato sunt fonendi sic non est fundibile
quin sunt ante medicandi de dicitur ad
eorum medicinam et purgationem ... mo-
dicamine ... exemplum ergo Sancti ...
sit sapientia sacra firmatum in verbo dei lan-
datum et numeratum est magis quam exemplum

constantini collaudandum. Ad aliud de dicto Rabani
non approbo si tamen sic est non enim consueverunt
sancti patres manum gremio mulieris imponere bene-
dictionem sed capiti cum tremore, sic enim est exemplum Domini
qui singulis manus imponens curabat eos
Luce iiii. Preterea idem constat quod layci possunt epistolam
priorem reprehensivam in vulgari suo per se legere
et ex hiis aperte cognoscere pravam vitam cleri-
corum malorum. Hoc autem multorum testimoniis sanctorum
et doctorum confirmatum est, quod layci in suo ydiomate
sacros libros legere possunt et diligenter studere
hiis omnibus neglectis proh dolor propter nimiam
malorum clericorum perversitatem et inveteratam
malitiam bonos predicatores ut eos rapiant
in sermone sua vitia volentes increpari dicunt
ut premissum est, quod verbo zelatoris scandala
generari et dicta sua male sonare, quod utique
verum est in auribus eorum infectorum qui di-
cunt malum bonum et econverso. Utinam tales do-
losi sermonis dei auditores attenderent primum
canonem nec tamen attendenda sunt que sunt
quantum quo animo fiant xv q. viii. Si sacerdoti-
bus nam ex habundantia cordis os loquitur
Matthei xii. Ergo ad perfectam intelligentiam verbo-
rum tamen proprietas eorum quantum mentis veri-
tas est attendenda. Hoc vult Hieronymus in prologo
... sue dicens Ideo eius expositor magis intentionem
quam verborum proprietatem attendit et beatus Augustinus
in libro de utilitate credendi sic inquit: Nichil prodes-
sunt quam ampere verba sunt similia et de vera
ver. sig. c. Preterea dum sola proprietas verborum
attenditur sensus veritatis amittitur. Intentio
autem licet lateat interius multum tamen ostenditur
ex vita loquentis quia interiora per exteriora
cognoscuntur dicente domino a fructibus eorum cognoscetis
Matthei vii et Ecclesiastici xix: Ex visu cognoscitur vir
et ab occursu faciei cognoscitur sensatus amictus
corporis et risus dentium et ingressus hominis
enunciant de illo. Item patet ex suppositione pre-
ta et dato quod predicator ex zelo iustitie parum
de verbo erraret secundum strictam verborum proprieta-
tem esset increpandus in melius vel pro

inchoandum vicia digna | presertim tunc cum
predicantes subiciunt omnia dicta sua correctioni
sancte matris ecclesie | et nunquam pertinaciter intendunt
defendere si contingerit eos offendere in verbo
| Quis enim est qui in verbo non offendit. Ecc. xix.
Est qui labitur lingua sua sed non ex animo | Quis
enim qui non deliquit in lingua sua. hec ille. Est
diligenter advertendum exemplum predicationis Christi
supra memoratum Math. xxiii. Super cathedram
Moysi etc. In qua predicatione quedam notanda
sunt nobis imitanda exemplariter. Primo quia
incepit a maioribus | cum dixit sedentibus super
cathedram Moysi | ista namque erat cathedra
summi pontificis xxi. di. c. in primo. Secundo quia de
clero predicabat turbis. Tertio quia indiffinite
loquebatur et generaliter nullum eximendo | quoni-
am aliqui fuerunt vite honeste et conversationis
discipuli | ut nichodemus. Quarto quia de transgress-
oribus loquebatur et non de bonis tamen
est enim in mixtio corporis mistici quod in eadem
doctor loquitur tunc de bonis tunc de malis per
mixtione quasi quodlibet intelligatur de utro-
que. Quinto pensandum in hoc sermone domini quod non
legitur alium prelatus vicia contra dicere et specifice
redarguisse sicut clerici. Sexto quia ille clerus erat
magne licentie et sine doctrine [illegible] dicitur
[illegible] dixerunt vobis forte. Septimo non
regnabat in eis luxuria symonia usura p-
luralitas plurium beneficiorum | avaricia occupa-
tio parentum de bonis ecclesiasticis et consangui-
neorum sacrilega et superba exaltatio et ymo-
nie si consueta fuissent dominus increpasset
forte utique non tacuisset cum minus iniuria
proclamaret. Octavo non est pretereundum quod
illius synagoge honestas non erat nisi um-
bra sanctitatis sancte matris ecclesie | quia omnia in figu-
ra contingebant ipsis prima Chor. x. Et beatus
Jo. baptista ducens heremiticam vitam scri-
bas et sacerdotes et levitas iudeorum ad se
venientes aspera increpatione redarguit ut Jo. i.
et Luc. iii. in fine. Item iohannes [illegible] quoque est
quod layci audientes hoc fecerunt quia in publico bap-

Super cathedram moysi

tizabat sic videtur in publico vicia cor-
ripuisse. Et beatus Ambrosius ad populum in
increpatione dixit clericos vobis [illegible]
[illegible] viij. q. i. Quid autem ego et beatus Greg-
orius in omeliis suis sepe clerum arguit valde
dure. Omelia tamen est sermo ad populum
ut nomen eius sonat. Et Crisostomus etiam [illegible]
defendendo regnum imperatricem publice
corripuit in sermone vocans eam Jesa-
bel et herodiadem | quod tamen factum magis
mirandum quam imitandum | estimo forte
malicia illa fuit nimis notoria et nimia.
Cum ergo predicatores sancto zelo horribilia
vitia plus solito divina [illegible] dei ma-
[illegible] extirpare nedum verbis [illegible]
exemplo totis viribus laborantes reprehen-
dunt | caveant sollicite ne in hoc [illegible]
reprehendere et persequi [illegible]
[illegible]. Preterea boni pastores
[illegible] canes non lupos latrantes [illegible]
quamvis diligunt fovere et diligentissime nu-
triunt et si ab eisdem aliquos aliquotiens
defectus patiantur tolleraverunt tamen propter melius
ne oves pereant luporum voraci rapa-
citate. Nec miremur quamquam sine interdum contra
huiusmodi vicia notoria generaliter et maxime [illegible]
quantur predicatores. Cum ipsum dominum et
sanctos prophetas in hoc habebant precursores
Ysa. i. Principes tui infideles socii furum
et Je. vi. A minore usque ad omnes avaricie
student a propheta usque ad sacerdotem cuncti
faciunt dolum et Malach. primo. Quis est in
vobis qui claudat hostia et incendat al-
tare meum gratuite quasi dicat nullus
[illegible] generalis vitiorum [illegible]
[illegible] est ac magis collaudanda [illegible]
[illegible] zelum et odium viciorum a quo procedit
[illegible] quoque [illegible] mentis audientium [illegible]
[illegible] tales predicatores in hoc velle [illegible]
hendere innocentem [illegible]
in hoc sic se [illegible] complices [illegible] de hoc
culpabiles conqueruntur quia cum lapis

conqueruntur quia dum lapis in medio sa-
[illegible] ille clamat qui feritur et ut [illegible]
dicit. Item quidam in magnum virorum cuneum
se minaretur lapidem super eum nequiter
[illegible] subito clamant quidam e medio
Noli me tangere et esse nequaquam deprehensus
sua propria voce sic videntur facere illi per-
versi clerici nolentes corrigi quia nolunt emen-
dari [illegible] populo intimandum est et
[illegible] agitur qui propter peccata cleri peri-
clitantur et in rebus suis et in corporibus et a-
nima dampnantur. De quo Gregorius in omelia
[illegible] ruina populi maxime
ex culpa sacerdotum fuit et omelia [illegible]
sic incipit. Nullum fratres karissimi puto ab
aliis maius prejudicium quam a sacerdotibus
tolerat deus quando eos quos ad aliorum cor-
rectionem posuit de se dare exempla pra-
vitatis cernit [illegible] peccamus qui peccata
compescere debuimus | plerumque si quos [illegible]
si quos continenter vivere conspicimus
irridemus. Idem in eadem omelia dicit con-
siderare igitur quid de gregibus agitur
quando lupi pastores fiunt. Hii enim gregis cus-
todiam suscipiunt qui insidiari gregi do-
minico non metuunt | contra quos dei greges
custodire debuerant | et post alia subditur
quanta autem mundus feriatur gladio aspi-
cimus quibus cottidie percussionibus popu-
lus intereat videmus cuius hoc nisi nostro
precipue peccato [illegible] populo auctores mortis
extitimus qui debuimus esse ad vitam duces
ex nostro etenim peccato populi turba [illegible]
mali [illegible] pro peccatis [illegible]
sic obiurgat sacerdos qui [illegible] debuerat
graviora [illegible]. Item dum pastor per
abrupta viciorum graditur necesse est ut grex
per precipitium sequatur. hec ille. Et Jero. dicit
[illegible] veteres scrutans historias
invenire non possum scidisse ecclesiam et de domo
domini populos seduxisse preter eos qui sacer-
dotes a deo positi fuerunt et prophete i. specu-

latores isti autem vertuntur in laqueum tortuo-
sum omnibus locis ponentes scandalum | Si igitur
populus patitur per peccata cleri potissimo
debet omnibus viis et modis rationabilibus in-
stare ut clerus emendetur | vel apud episcopum | vel
apud papam | vel apud utrumque | vel qualitercumque
aliter | semper tamen rationabiliter. Ut sic qui
in clero zelum dei habet corda populorum pot-
attendere et intendere ut debita sint [illegible]
extirpandi vitia | Nam predicator habet se ut
simulator equi tota namque ecclesia est sicut cur-
rus in [illegible] rote sunt populi clerus sunt equi quorum
currus est auriga [illegible] non sufficit solum
tangere [illegible] et [illegible] equos [illegible]
sine equis vel proportionabiliter solus rotis ecclesie
currus non poterit debite vehi quare auriga
i. predicator ecclesie impositus rotarum collegatarum
equos cedere debet ut extrahere possit a luto
currum in sanctam civitatem deportandum | Si autem
doctor vel predicator sit auriga [illegible] iste a-
bacuk iii. qui ascendit super equos tuos et qua-
drige tue salvatio et iste currus dei x. mi-
libus multiplex ps. lxvii. propter hoc vitiorum
correptionem [illegible] de [illegible] dei [illegible]
cante loquendum est interserendum est de iusti-
tie dei severitate ne peccatores de sue [illegible]
[illegible] peccare de [illegible] dei nimium confidant
et decepti se ipsos et alios decipiant [illegible]
tu ignorantiam quasi in sola confessione omnis pec-
cati absolvatur. Quare qui dixit populo quod si
quis peccator milleies cadit in una hora cum
videret in eo signa penitentie ipsum [illegible]
milleies absolveret [illegible] videtur dixisse
se presupponens quod quis milleies possit in una
hora vere penitere et iterum cadere quod bene mi-
rabile seu impossibile estimandum est cum ad re-
surgendum a peccato requiratur magna deliberatio
peccatorum detestatio non horis assumptio a
contrario [illegible]. Insuper quo-
modo milleies possit in una hora signa penitentie ap-
parere [illegible] iste confessor de peccato certus fieri
informari debeat et quo tam cito et sepe cadere

uellet inquire et post duos vel tres casus re-
media sanandi adhibere et sic nec faciliter hominem
non video quod millesies in vna hora possit
contemnere et sic sepe agere eadem iterum vel resur-
gere / Et ideo sic dicere videtur ad peccandum
occasionaliter inducere nam leuiter indulgere
facit homines leuiter peccare. O si attendisses iste
quam rara sit penitencia vera. Unde Ambrosius li. de peni-
tencia facilius inquit inveni qui seruarent inno-
cenciam quam qui congrue penitenciam egerunt si ver-
ba multum a dicti predicatoris verbis sunt aliena
quod in vna hora millesies sit quis ab-
soluendus penaliter. Unde comprehenderet seueri-
tatem canonum antiquorum de modo iniungendi
penitentiam (Aliquando in primitiua ecclesia statutum fuit
ne quis admitteretur ad penitentiam plus quam
semel / et post peractam penitentiam si recidiuaret
perpetuo detrudendus erat in monasterio / postea
hic autem quodam tempore Cypriani et Augustini
hoc statutum fuit moderatum (Concurrit quidem
concordator canonum de causa mutacionis dicens
quod sapienter ita fuit institutum predicare
ne si lapsis publicaretur facilitas venie
preberetur peccandi occasio (non tamen fuit
antiquorum opinio quod venia non foret semper
redeunti parata / postquam autem tanta fuit
debilitas hominum in operibus caritatis quod pec-
cauerunt et adeo infirmi facti fuerunt quod nisi
medicina penitentie graciosiori modo impenderetur
multi desperantes de venia in interitum corrue-
rent / mutauerunt ecclesia statutum semper eo eadem
causa scilicet pro salute peccatorum plures eos mi-
sericorditer admittendo non tamen per iussu
large effundendo eam pietatem predicare
populo palam quociens ingemuerit pecca-
toribus erit sed semper aliqua similitudine se-
nata et sic in opere semel dum peccator redit
quia penitentem absoluit non tamen sic sepius
fieri promisit ne laxata habena in se luxu
vnuerent quorum saluti eciam pesse studet
Addunt ad hoc concordator queritur originalia
specialiter secundum Cyprianum in eum sic scribens ad
Cyprianum papam vna cum aliis pontificibus
ab eodem Romanarum pontifice et Romano

pontifice et Romano clero rescriptibus dicit
quod namem intempestate et paris temporum
se regendam esse tenendo tamen mediam quam de-
bitam seueritatem diuini rigoris nobis
anxie amantibus ut nec penitenciam in nimia
improbi homines laudent facilitatem ut vere
penitentes amittant mediam quam iniurialitatem
Cyprianus autem de penitentia predicandum sit vide beatum
Cyprianum de lapsis de hoc eciam quidam com-
pilator canonum ita scribit locus penitencie
solus tamen antiquitus legitur in ecclesia conces-
sus et alium post primam lapsis iterum conceden-
dus Sic enim beatus Ciriacus papa de huius-
lapsis affirmat scribens ad Innocentium tercium
tonem quia penitendi suffragium ad-
non habeant. Illa est sentencia beati Inno-
centii pape qui lapsum simonialem non
admittendum esse dicit ad penitenciam quam dum
corruptor eius vixerit. Sic utique beatus
Ambrosius in libro suo contra nouacianos
testatur quod sic vna debeat esse penitencia sicut
vnum est baptisma. Item beatus Augustinus scri-
bens ad macedonium inquit quod semel tamen
locus penitendi in ecclesia conceditur hic
autem sic prius non desperatione venie sed rigoris
discipline non dubitatur instituisse non
ut homines a penitencia sint a priori detere
rent nec ut animus sed humilius post lapsum
peniteret quin sic et ipsis penitentibus inferio-
res reputari viderent non inique desperat
tione venie sicut aeriter instituisse credunt
propere cum dicitur velit omnes homines saluos fie-
ri et peccator inquit quamcumque horam ingemuerit sal-
uus erit non sicut desperatione venie sed pro
cautela discipline hoc institutum intelligimus
ne medicina vtilis minus esset vtilis egro-
tis que tanto magis salubris quanto minus
contemptibilis consumitur quartum quia non corri-
guntur vicia realiter et vere nisi puniun-
tur. Eciam et impugnatur penaliter sine passio quod ma-
la in ecclesia existencia debent corrigi et per
platos ecclesie vt dicit corinthiorum 27 sed simul sa-
cientis que non debet aut negligentis que deb-
ens infidelis et ob hoc instigandus in xxxv si-

inutilem esse in tenebris exteriores Luca xii
Ille autem seruus qui cognouit voluntatem
domini sui et non se preparauit nec fecit secundum vo-
luntatem eius plagis vapulabit multis quia
autem non corripitur quasi abiectus dimitti-
tur quasi non curatur. Unde apostolus primo chorinthiorum xi.
Quod si nosmetipsos iudicaremus non vtique iu-
dicaremur dum iudicamur autem a domino corripi-
mur vt non cum hoc mundo dampnemur et ad
hebreos xii quem enim diligit deus castigat
flagellat autem filium quem recipit. Quare
nunc tempore gracie cum simus filii et amici dei
recte corrigimur errantes vt non eternaliter
dampnemur. Ita sunt esse legimus sepissime
in veteri testamento vbi peccantibus grauissime
pene inflicte sunt vt leuitici xxvi Et si non
audieritis me et visitabo vos velociter in
egestate et ardore qui consumat oculos vestros
et consumat animas vestras frustra seretis semente
que ab hostibus deuorabitur et multe alie ma-
ledictiones ibidem scribuntur et prouerbiorum xvi Cum
placuerit domino vie hominis inimicos quoque eius
conuertet ad pacem ergo per oppositum cum displi-
cuerit vie hominis inimicos eius confortabit
et bella suscitabit in se psalmus lxxx Si populus
meus audisset me Israel si in vijs meis
ambulasset pro nichilo forsitan inimicos eius
humiliassem et sequitur etc. et psalmus lxxxviii
Si iniusticias meas prophanauerint visitabo in virga
et ysaias xxvi salutes in nostra non fecimus
in terra ideo non ceciderunt habitatores terre
huius nec punituri malos sed in hac vita ve-
ari peste fame gladio ac malis bestijs ha-
bemus per totum vetus testamentum in multis
locis et prophetis. Et eciam pagani cognouerunt
testatur autem dicere omnium filiorum Amon Iudith
v. Nec nunc desinit ille modus tempore gracie
quod magne pietatis et iure est peccatores
castigari temporaliter vt vel ipsi vel alii eorum
exemplis emendentur. Unde psalmus cum occideret eos
querebant eum et reuertebantur psalmus lxxvii volens igitur
ecclesie penalitatibus medicinaliter prouidere
culpas que in filiis eius reperiuntur pro posse

studeat eradicari et regnum eius cessabit fortiori
efficacia aut leuius tollerabitur et bonum premiabi-
tur et gloria sempiterna. Dixi iam in con-
corclario realiter quia non semper sufficit verba-
liter corripere Subiungitur vere corripi aliquociens
quis realiter sed non vere tamen sed cum non sequitur
emendacio vel peccati dimissio et cum pena e peni-
maria nec ad modum culpe aucta cum tamen cre-
scente contraria crescere debet et pena et secundum ius
domini ecclesia violatur autem iusticia nullaque vindicta
comitetur culpa quam redimere minus existat
ij q iij pauper Dixi eciam penaliter seuere quia
non solum penaliter sed seuere et valde inudeliter-
nis temporibus ecclesia dei punitur quod plus
docet experiencia quam lectio vel scriptura conclusio
2a propter defectibus multos eciam occultos et maxime
propter peccata publica scandalosa ecclesia christi dici-
tur potest rugosa et maculosa quidem pro
christi ecclesia cum est sponsa attenta forma ec-
clesiastica congrue nominari valeat ymo dici-
tur sancta et immaculata (Prima pars conclusionis patet
quia multa membra ecclesie sunt rugosa et macu-
losa / a quibus ecclesia potest maliciose nominari. Unde
Augustinus in li. ij. retractacionum c. xviij dicit vbi
cumque commemoraui ecclesiam non habentem maculam
et rugam / non sic accipiendum est quasi iam sit
sed que preparatur vt sit / quando apparebit eciam gloriosa
Nunc enim propter quasdam ignorancias et infir-
mitates membrorum suorum habet vnde coti-
die dicat dimitte nobis debita nostra hec ille
Idem Augustinus in li. de nuptiis et concupiscentia sic dicit
in fine non habentem maculam aut rugam
Nam qui non eam talem esse dicunt / et tamen in illa
sunt quando et ipsi fatentur habere peccata si verum
dicunt profecto quia mundi non sunt a peccatis / habet
eciam in ecclesia maculas / si autem falsum dicunt quia
corde duplici loquuntur habent in eis ecclesia rugam
si autem dicunt se habere ista non eam ergo se
non esse membra eius nec se ad corpus eius
pertinere fatentur / ut eciam sua confessione dam-
nentur. hec ille Ecce longe lacius loquuntur
beatus Augustinus quod 9o patet beatus Augustinus commemorat

9a 2a

q dixit eccliam sine macula et ruga qui hordin
non debeat / Ego autem pono quod et unum dici possit
et reliquum ad bonum sensum / fundamentum questionis
precedentis patet ex prima conclusione et suppone primo ubi ta
gitur de peccatis in ecclesia existentibus / et de multis
deformitatibus eius / Ad istum sensum videtur loqui
apostolus ad ephe. v. d. Christus dilexit ecclesiam et se ipsum
tradidit pro ea ut illam sanctificaret mundans la
vacro aque in verbo / ut exhiberet ipse sibi glorio
sam ecclesiam non habentem maculam neque rugam
aut aliquod huiusmodi / sed ut sit sancta et immaculata
(in quo notatur futurum) Secunda vero pars conclusionis
sic ostenditur sicut corporis perfectum materiam
mam et formam quod secundum partes materiales fluens de
fluens et refluens semper continue variatur ma
nens tamen idem numero quo ad formam ma
nens eadem etc. ut patet primo de generatione
sicut idem in numero manet rivus qui continuum
acquirit semper eundem fluvium sed fluendo non
habent has alie aque in numero / sic in una die
quam in alia / Sic ecclesia habet pro materia personas
ecclesiasticas fluentes et defluentes / sed ultra illas est
una forma semper eadem numero permanens
/ hec est fides ihesu christi / que semper manet una
et indivisa / et est velut musticus alueus in quo
fluunt defluunt et refluunt sibi succedentes partes
materiales i. fideles / et sicut in homine culpa non impu
tatur ex parte corporis sed ex parte forme i.
anime / Sic in isto corpore mistico quod est ecclesia
/ culpa non ex parte materialis sed ex parte for
malis debet imputari / si qua esset ibi / Hec autem
preclara illa forma fidei ihesu christi que recta
sana integra sed semper permanet et immunis
et ei nullum subest falsum / sequitur ecclesia cuius ipsa
fides est forma sancta permanet ab omni errore
et suspicione / ut necesse sit ibi ruga peccati mor
talis / neque macula peccati venialis / macula
enim dici potest peccatum mortale et ruga dupliciter ut
in glo. super illo macula, xxxiii q. i. omnibus
consideratis recte talis distribuitur de cuius
sponso habetur Speciosus forma pre filiis homi
num ps. xliiii. Aliaque ratione dicitur sancta quia ex eo quod

ecclesia pro de ud olympie
multitudine malorum

non est salus de cui lege / Non enim ecclesia suppo
sitorum sanctitas est cum in ipsa sint permixti boni
et mali ut dixit conclusio prima / unde nec
sancta ut eam capiunt Wiclefiste pro solis pre
destinatis est per sancta et immaculata cum non
omnes predestinati sint sancti Sed forma ecclesie
una est et sancta quia est fides et sanctus una
una est et sancta quia est fides que inquinari non
vel corio quo ad sacra que inquinari habet
possunt sed fides quo ad credita sancta habet
des et sacra nove legis efficiunt sicut sanctifica
et oblationes veteris legis quia non placent
deo ex opere operato sed ex opere operantis nec efficiunt
maioris dignitatis sanctitatis et reverentie in
quantum verum quod supra est / hanc etiam eamque specifice
facit beatus Grego. in dialo. de v. s[illegible]
ut supra in questione prima et beatus greg.
super isto clamio attendite a fermento phari
zeorum dicit perfecit deus et salvator multos
in sancta ecclesia advenisse perfidos et impios
homines qui unitatem sancte dei ecclesie suis sanct
intererunt erroribus hec ille / patet etiam
triplex sanctitatis distinctio in ecclesia de qua
in notabili iii. igitur ecclesia est sancta cum ipsa
totam sanctitatis latitudinem per modum huius
modi comprehendit / etiam a forma debet fieri de
nominatio ut dicit philosophus 2a sed quod forma
ecclesie sancta est Corinthiorum in principio apostolus ecclesie
dicitur una / patet per conformiter propter formam
quia forma ecclesie est unitas fundamenti
sed fidei / Nam est una fides propter unitatem
obiecti sicut et sancta dicitur una / unum omnes qui
salvari sunt et salvabuntur in una fide sal
vabuntur ad Ro. iii. Iustitia autem dei est
per fidem ihesu christi super omnes qui credunt
in eum / Quia igitur fides multos unit in
ecclesia una sicut multi rami una arbor
propter radicem unam et multa grana unum
panis et multi homines unus populus et mul
ta membra unum corpus Ideo dicit apostolus
prima Cho. x. Sicut in adam omnes moriuntur
ita et in christo omnes vivificabuntur / Item una
ecclesia propter unitatem baptismi in una fide [illegible]
unus deus una fides unum baptisma ad ephesios

ecclesia una de
[illegible]

iiii. Hec enim unitas et redemptionis unius obli
gationis colendi creatorem et redemptorem
eiusdem faciunt unam / Item propter unitatem mutuam
et unum spiritum unificum actuum iiii. multitudinis
credentium erat cor unum et anima una / Item
propter unum caput de quo ad ephe. i. ipsum dedit
super omnem ecclesiam que est corpus ipsius
et plenitudo eius et ad ephe. v. vir caput
est mulieris sicut christus caput est ecclesie
ipse salvator corporis ecclesie ad coll. i. Item
una est ecclesia propter unitatem salvationis
nam extra eam nemo salubriter regulariter
De ista unitate ecclesie vide canonem pudenda
xxiiii. q. i. ubi addunt pelagius hinc augustinus
ad idem est beatus grego. in moralibus ut
xxiiii. q. i. quia hec sola quiescunt in ecclesia
sunt diversi professionis homines / diversorum
habitum / per hec tamen unitatis ecclesie non distra
hitur Cum enim omnium unus sit pastor sed
christus Jo. x. Ego sum pastor bonus / et unus
lar una fides prima Chor. xiii. lar panis dedi
vobis / Nam in eis que pro de salute religiosorum
nulla est dissimilitudo / nulla discrepan
tia / sed ex eadem religione christiana procedit tota
varietas quemadmodum apparet in uno homine
quia ex eodem amore et timore unus peregrina
tur pascit pauperes unus induitur cilicio unus
ferro unus cantat unus plorat coram deo
Sic ex eisdem virtutibus fide spe et karitate
religionis christiane procedit ista varietas
specialibus religionibus distinctis unde augustinus
dicit quod sicut per eandem viam alius pedes
alius equis alius ornatus alius excarna
tus alius solus alius incedat cum comi
tatu Sic per eandem viam caritatis
ambulant omnes ordines veri professores christia
nam Sic perfectiones in deo unum existen
tes in rebus creatis inveniuntur disperse
et quod in christo capite unita inveniuntur in
aliis dispersa / unum dona spiritus sancti sicut dicit
ad ephe. iiii. ipse dedit quosdam quidem

apostolos alios vero evangelistas alios pastores et
doctores et ad consummationem sanctorum in opus ministerii in
edificationem corporis christi donec occurramus omnes
in unitate fidei et agnitionem filii dei in virum
perfectum in mensuram etatis plenitudinis christi / sine
eum cessabit ista varietas / Itaque ecclesia recta
dicitur una quia super unum fundamentum
fundata ut patet fidem ihesu christi / ab uno incepit
pit eius origo scilicet a capite christo / et quia unum
corpus in christo / et quia uno spiritu per gratiam
unita et unificata / et quia una spe vocata
/ una fide uno baptismo una unitate uni deo
uni deo ad serviendum quieta / hec autem etiam una
in multiplici incremento fecunditatis extenditur
sicut unum lumen solis in multos radios / una
arbor in multos ramos / et sicut unus fons
in multos rivos xxiiii. q. i. loquitur sed orientem
principalis ecclesie in diversis locis situatur unde augustinus
in li. de baptismo dicit est unitas ecclesie que
late patet scilicet in sacrorum societate et ratione
que completur etiam cum granis paleas que eas
ita corporaliter in ipsas patitur / et neque illos
sed paleas ipsi vitent / neque ab ipsis vitentur
/ sic sunt in ecclesia mali homines ut in corpore humano
humores mali / qui interdum exeunt a corpore
hec augustinus et habetur de conse. dis. iiii. est unitas
/ merito per paleas reprobi et mali significantur
/ quia leviter cadunt a vento temptationis ut de
pe. dis. v. c. i. de quibus etiam deus dicit hic viii.
qui ad tempus credunt et in tempore temptationis
recedunt capitulo etiam quasi palea igni consumuntur
Corinthiorum xiii expedit hoc tempore statum ecclesie
esse plus impugnandum quam commendandum patet quia
mala sunt fideliter extirpanda ut dicit con. vii et ix
prime q. ad quam extirpationem requiritur impugna
tio status vitiosi et membrorum malorum ecclesie
Item ecclesia est rugosa et maculosa secundum aliqua
sua membra ut dixit q. 2a hoc autem expe
dit illius magis esse impugnandum quam com
mendandum etc. Item expedit ecclesie ut a suspi
tione et malorum infestationibus aliquo modo
liberetur / sed hoc fieri non potest nisi vitia cor
rigantur ut dicit corollarium conclusionis prime

patet ecclesie hoc
expedit impugnare

Item plurimum expedit ecclesie defectus et peccata curie
Romane pensare declarare vitiis et reformare
ne contingat ei sicut synagoge veteri que
adulatoribus decepta et illusa passa est pericula
et dampna multa. Ideo ne landem peccatores
nec et vitia videamur emendare quia secundum Gregorium
in exemplum vehementer culpa extenditur cum
pro reverentia ordinis peccator honoratur. Dicamus
ergo cum Ieremia vii. Hec dicit dominus deus exercituum
bonas facite vias vestras et studia vestra
et habitabo vobiscum in loco isto, scilicet concilio
in Roma et ceteris locis et sequitur nolite con
fidere in verbis mendacii dicentes templum
domini templum domini templum domini est. Ecce vos con
fiditis vobis in sermonibus mendacii qui non
proderunt vobis furari adulterari amare
iurare mendaciter et venistis et stetistis co
ram me in domo hac in qua invocatum est nomen
meum. Nunquid patet inde dites quam pauperibus
dicentes faciat odiosos et increpando times quod
per clericam aut vestram, numquid clamabis nolo
arguere times ne facies eos rusticis odiosos
nec vos si accipis. Sermo ille vulgaris est. Ideo
de vulgaribus dicitur quod est loquendum
Et si falleris quia non dicitur vulgaris quasi solus
sit vulgaribus sed quia vulgaris est lingua
loquens, quamquam clerici intelligunt ut sunt audi
tu et doctrinam recipiunt et esset utilius si plures
adessent et sermones latini pau
cissimi sunt et reperiuntur clerici adeo ruralis
et laycales quia linguam latinam nedum intel
ligunt sed coalescunt. Eciam ibi ubi lingua vulgaris
est latina ut in Francia et Ytalia. Quis ergo illos
informabit et emendabit si vulgaribus ser
monibus interesse dedignantur. Mirares in
crepare rex principes et milites, non declamat
si nominatur clericus et statim perditur litis et
sermonibus dicitur esse sermator. Sed igitur hoc
inst quod mali clerici velut copiosa capita et
fines in ecclesia pestem paciuntur nolime
tangere. Sermo quia caput inter alia membra
bonis vel omnibus difficilius excoriatur et in clerica

Clerici corrigendi per hoc difficulter corriguntur

gelnacione coram clero et cum populo laboret
immo utile caritatis clerici malicia arguere
ypocrisim eius detegere et eorum manifesta
scelera predicare. Nam non eximuntur
ab hac regula apostoli predica verbum insta
oportune importune argue increpa obsecra
in omni paciencia et doctrina et ad Thy. iiii. argue
in omni imperio ad Titum v. Qui peccant coram
omnibus argue. Igitur karissimi, quibus com
statum correctionis dicere istud nec est nisi
aut imperatores reges et principes nisi sacer
dotes et prelati nisi non fuerint legem tuam
et non attenderint mandata tua et testimonia
tua que testificatus es in eos hec ibi. Hec
igitur publica crimina clerici plangere
deplorare et ad planctum devotum clerum popu
lum invitare, immo eorum indurantes peccatores
infringere, quia qui peccatum non corrigit
peccare imperat secundum Senecam in proverbiis. Et quia
obviare peccatis potest et non facit nihil aliud
est quam favere. Est suspicionis coram cum nec
caret scrupulo societatis occulte et mani
festo facinore desinit obviare. Distinctio lxxxiii. quia
qui potest et ii. q. i. dicitur negligere cum
possis perturbare peccatos nihil aliud
quam favere nec caret scrupulo societatis
ut primus et sequitur ibidem. Et monendi sunt prelati
dicti ne plus quam expedit sint subiecti
ne cum student plus quam necesse est haberi
subiecti compellantur vitia eorum venerari secundum
Gregorium ibidem. Pater ergo modis corrigere vult clericum
alteri manifeste imponit manifesta cri
mina in indiciis pro rebus et translatis
licencius et reformacione semper decretalis licet
publice crimina impugnare notoria. Eciam sunt
igitur hii nolentes argui publice vitia clerici
sed diligentes tenebras et lucem odientes et ideo
Jo. iii. Lux venit in mundum sed dilexerunt
magis homines tenebras quam lucem. Erant
enim eorum mala opera. Omnis enim qui male agit
odit lucem et non venit ad lucem ut non

Pena clerici peccantis contra legem arguenda et punienda

arguantur opera eius. Qui autem facit veritatem
venit ad lucem et manifestentur opera eius
quia in deo sunt facta hec ibi. Et ergo propter eo
dicit contra malicia clerici coram populo publice
predicare prudenter et ex caritate propter
multas alias causas. Primo ut mali clerici per
correctionem huiusmodi confusi resiliant a crimine
que dicentes cum iuxta illud imple facies eorum
ignominia et querent nomen tuum domine. Ps. lxxxiii. vii. ubi Ysaias dicit
erubesce Sydon dixit enim mare. Clerici
Sydon enim interpretatur salus vel salvans
recte significans clericum in quo huius vie maior de
beret esse salus et ipsi alios salvare tenentur.
Ita clericus non vult ergo aliquis in secreto
argui sed corripi, valde curius est.
quia mitationem plures sit correctionem
occultam atque ad tollerare quam vel se op
ponat vel se excuset aut allevet sui er
rorem aut sub dula fame. Accipiet sepe corde ex
hoc turbatus quod se correpit non vel minus
diligit et se a sua familiaritate subtrahit, si
sit non manifeste occulte sed ubi poterit ledit.
Cognito igitur in secreto clerici nolunt corripi
Et si quis eorum correptus fuit negligit
emendari, ideo ferro necesse est ut abscindantur
vulnera que fomentorum non sentiunt me
dicinam. Distinctio lxxxiii. dicitur plurimos et sic pena
quam magis timent mundana sed verecundia
adhibenda est ut Distinctio lxxxiii. dicitur cum et propterea.
Secundo ut bonorum clericorum dignitas magis
clarescat, nam opposita iuxta se posita ma
gis clarescunt. Ut ad Corinthios. Tercio ut boni cle
rici per quorum ad malos populo fiant
magis amabiles et mali plus contemptibiles.
Mt. v. Vos estis sal terre quod si sal evanue
rit in quo salietur ad nihilum valet et Ezech.
xvi. Ve ve tibi ait dominus deus et edificasti
tibi lupanar et fecisti tibi prostibulum in
foro et multiplicasti omnes fornicationes et
sequitur post pauca nec facta es quasi mere
trix fastidiosa augens precium sed quasi mu
lier adultera que super virum suum ad

ducit alienos hec ibi. Sic hec nunc verificatum
est quod in maledicti ubi templum luxuria et congrega
tionibus est plenum et sanctuarium cum meretri
cibus hec ibi et ideo in malo statu populo dei co
stituto dicit dominus populus meus qui te beatum dicunt
ipsi te decipiunt et viam gressuum tuorum dissipant
Ysa. iii. Corinthios iii. Romanus ecclesie filius merito est
tamen cum ipsa sit et in maculata predicta fulgens
ad que sit mater et semper esse debuerit sine macu
larum parte secunda probat summam videt enim filius eius
statum periculosissimum a supremo usque ad infimum
audit illas maculas non solum non corrigi
sed defendi, immo ...... emendari et maculo
sis adulari, quare cordintime dolet semper
eandem considerans emendari quod quia pro
trahitur cordis tristicia dilatatur nam nisi spe
pendet non est nisi passio, ubi si spes sumitur
non spes sed pena vocatur. Hoc videtur innuere
propheta dicens omne caput languidum et
omne cor merens a planta pedis usque ad
verticem non est in ea sanitas vulnus vul
nus et livor et plaga tumens non est circum
ligata et curata medicamine neque fota oleo.
Ysa. i. Attentius igitur mater legimus hunc ps.
recolentes magnam miseriam et dicentes super flumina
Babilonis illic sedimus, scilicet nos qui prius
super flumina Iordanis sedebamus. Iordanis inter
pretatur flumen iudicii, super quem patres nostri
sancti quiescebant, immo veniens se in eo lava
bant extremum iudicium dei semper habentes ante
oculos et sic cottidie iudicium se exposuerunt. Nunc autem
multo tempore sedimus super flumina Babi
lonis torrens scilicet confusionis et flevimus dum
recordaremur Syon quod interpretatur specu
la vel speculatio, flevimus quia recordati sumus
quod sicut patres nostri quidem dei sunt speculabantur et in a
liis erant speculum virtutum. Corinthios iiii. esse sine
macula nec non carere ruga magis conveniunt
triumphanti quam ecclesie militanti pars quod militans
convenit solum secundum formam debitam et non ex toto
secundum eius materiam ut docet glosa. Secundo triun
phanti convenit per omnia secundum formam et materiam
et quamlibet eius partem, triumphanti convenit

auctoritas [illegible]

xpi debere de iure et de facto multum quem sum debere de iure et non de facto/ attendo quoque solum formam preferens quem ecclesie tem[illegible] quam militantem/ quia 2e per fidem p[illegible] me vero per spem et claram visionem et [illegible] 2a in contrarium conclusio tercia maior post dominum nostrum ihesum xpm huius vite auctoritas ubi ecclesie probatur illi in terris convenit potestas maxima post xpm/ in quo maxima caritas et sapientia lucet sed hoc convenit ubi ecclesie probatur illi in terris convenit potestas maxima post xpm in quo maxima caritas et sapientia lucent sed hoc convenit ubi ecclesie probatur illi in terris convenit potestas maxima post xpm in quo maxima caritas et sapientia lucent/ sed hoc convenit ubi ecclesie et nulli particulari persone ergo conclusio vera maior patet patet quia [illegible] non debet posse falli nec velle fallere primum spectat ad sapientiam/ 2m ad caritatem [illegible] sapiens inquit gubernacula possidebit intelligens pro. 1. et sapientis est ordinare regere et gubernare per metha[illegible]. et qui vigent intellectu naturaliter sunt aliorum domini et rectores per politicorum [illegible] salomon petunt sapientiam ad regendum iii Regum 3 et sap. 9 diligite sapientiam ut in perpetuum regnetis [illegible] potencior est sapientia sap. 6 sapientia igitur unica est potentie ne erret aut fallatur/ sed caritas ne fallat/ quia caritas non agit perperam pa. Cor. xiii. unde maxima virtutum est [illegible] minor patet quia ecclesia non potest falli [illegible] que dicit quia ipsa est privilegiata [illegible] non potest in salute sua/ quo ad 2m quia maxima caritas sit in ea patet quia omnibus [illegible] subeat vel in ea [illegible] in toto/ et ab hoc ecclesia dicitur sponsa xpi de quo beatus augustinus in li. [illegible] ecclesia nunc est xpi sponsa in [illegible] sponsi sui [illegible] adventu [illegible] in caritate nuptiarum hec ibi [illegible] alio respectu [illegible] posse ut nunc ecclesia [illegible]

et sponsa [illegible] et virgo de quo [illegible] in [illegible] quia ecclesia [illegible] parit/ et virgo est semper sicut et [illegible] mater virgo maria et post partum virgo permansit hec ille [illegible] sponsione [illegible] in [illegible] et [illegible] sponsabo te mihi in fide [illegible] sponsus [illegible] thalamo [illegible] et [illegible] quod [illegible] qui [illegible] est sponsus [illegible] [illegible] et [illegible] sponsam sponsus est [illegible] Jo. iii. [illegible] amore sponsi [illegible] in libro [illegible] apo. xxi. [illegible] [illegible] novam [illegible] et [illegible] in [illegible] quia petrus [illegible] papam et [illegible] Jo. [illegible] quodam amore [illegible] a domino [illegible] est a domino magis dilectus [illegible] non [illegible] gloriam [illegible] hoc [illegible] dixit petro [illegible] in terris [illegible] Jo. [illegible] pro suposito et certo [illegible] in certum/ [illegible] pasce oves meas [illegible] ordinat [illegible] ad martirium dicens amen amen dico tibi cum esses iunior cingebas te et ambulabas ubi volebas cum autem senueris extendes manus tuas et alius te cinget et ducet te quo non vis [illegible] videtur quia non oportet semper [illegible] quem magis [illegible] diligit [illegible] ad regendum [illegible] verum est [illegible] ad [illegible] ecclesia non [illegible] in [illegible] singulari [illegible] persona [illegible] hanc ecclesie [illegible] [illegible] est [illegible] et per [illegible]

qua [illegible] persone [illegible] ecclesie [illegible] ubi dixit in persona apostolorum accipite spiritum sanctum quorum remiseritis peccata remittuntur eis et quorum retinueritis retenta sunt Jo. xx. et [illegible] dixit petro/ quodcumque ligaveris super terram et [illegible] super quo dicit beda [illegible] interrogante [illegible] de [illegible] petrus [illegible] pro omnibus/ ita quia petrus [illegible] petro omnibus [illegible] hec ille et diligenter advertendum quia ibi [illegible] ego dico tibi inquit dominus petro/ quia tu es petrus et super hanc petram edificabo [illegible] qui totius ecclesie [illegible] fundamentum fundamentum nemo aliud ponit [illegible] quod positum est xpus ihesus [illegible] hanc petram [illegible] est fundamentum [illegible] de quo apoc [illegible] fundamenta muri civitatis [illegible] ornata hec ibi subdit dominus ubi [illegible] et porte inferi non prevalebunt adversus eam [illegible] nota [illegible] non dicit adversus petrum [illegible] postea [illegible] in [illegible] hanc ecclesie [illegible] potestatem clavium [illegible] ubi [illegible] in hac vita [illegible] dedit [illegible] dicens petro [illegible] [illegible] vade et corripe et [illegible] non te audierit [illegible] si non audierit dic ecclesie si [illegible] ecclesiam non audierit sit tibi sicut ethnicus et publicanus ubi [illegible] pro [illegible] non [illegible] [illegible] petrus [illegible] hoc [illegible] non habet [illegible] apostolos [illegible] de hoc [illegible] qui [illegible] putabat non [illegible] in domo dei [illegible] eadem domus dei que [illegible] supra petram que [illegible] columba appellatur que sponsa [illegible] et [illegible] [illegible] putans aque vive et [illegible] fructu pomorum/ que domus [illegible] claves accepit ac potestatem ligandi et solvendi/ hec domum [illegible] corripiens [illegible] sit tibi tamquam ethnicus et publicanus

[illegible] domo domini [illegible] et [illegible] habitare fratres unanimes in domo et [illegible] ille et [illegible] potestas ecclesie amen dico vobis [illegible] apostolis [illegible] non [illegible] petro [illegible] super terram et [illegible] sit [illegible] potestas ecclesie [illegible] questionum [illegible] futuris temporibus ecclesie [illegible] quam [illegible] potuimus/ in [illegible] simul [illegible] querelas [illegible] dominus dicit vobis ubi [illegible] [illegible] subdit iterum dico vobis inquit dominus apostolis ubi duo vel tres sunt congregati [illegible] ibi et [illegible] possunt in nomine domini congregari [illegible] in nomine ihesu xpi congregati [illegible] in [illegible] pro [illegible] ubis que salus [illegible] salutare [illegible] ideo magis in nomine ihesu quod salutaris interpretatur hanc ecclesie [illegible] potestatem [illegible] non [illegible] xpus super apostolos [illegible] suo que [illegible] fuerunt [illegible] convenit fratres [illegible] ecclesie questio [illegible] xv ubi dicitur visum est enim spiritui sancto et nobis/ [illegible] spiritus sanctus est rector et doctor ecclesie [illegible] dominus [illegible] spiritus sanctus quem mittet pater in nomine meo ille docebit vos omnia quecumque dixero vobis Jo. xiiii. et Jo. [illegible] ad hec multa habeo vobis dicere sed non potestis portare modo cum autem venerit ille spiritus veritatis docebit vos omnem veritatem [illegible] ecclesie [illegible] petro [illegible] apostolis [illegible] super [illegible] in [illegible] penthecostes [illegible] spiritu sancto toti corpori ecclesie [illegible] omnium apostolorum [illegible] esse sententia in simbolo [illegible] post fidem [illegible] et [illegible] immediate post spiritum sanctum [illegible] sanctam ecclesiam catholicam sanctorum [illegible] peccatorum [illegible] ecclesie quia [illegible] in media te post eandem ponitur credendum de isto loquitur

beatus Ber. super cantica sermone xiiij. ecclesia Christi corpus est Christi capitis quia quod tradidit morti recte igitur fideles hanc sanctam ecclesiam catholicam confitentur post fidem in spiritum sanctum / et secundum Augustinum est summa recitata in mente ponitur post trinitatem invocatam / quia est pura creatura / unde dicunt fideles in sanctam ecclesiam / sed credo ecclesiam quidam si dicere alicubi per doctorem aliquem notabilem vel sanctum credi in sanctam ecclesiam aliquo modo posset forte sustineri propter Christum qui est caput ecclesie / et quia deus est in capite credimus cum videtur magis proprie dictum quia invocat finem et sanctum sunt quod credendo eam meritorie finaliter et ultimo referamus quod de nulla pura creatura sentiendum est / nec dubitandum quin illud credo sanctam etc. intelligendum sit de ecclesia militante / quia de triumphante singularis et quibus articulus sequitur vitam eternam / et triumphans ecclesia non est communio sanctorum in qua sit remissio peccatorum hec enim in vita committuntur peccata nec in patria. Istam eciam potestatem cognovit beatus Augustinus cum dixit evangelio non crederem nisi ad hoc auctoritas ecclesie me commoveret. hec ille li. xij. contra faustum et in libro contra epistolam fundamenti. Sed certum est quod evangelium prefertur cuilibet persone fidelium / quia Christum precepit et regit fideles / et non econtra persona habet regere vel immutare evangelium. Et quis dubitat quod minor fides evangelio adhibenda sit quam persone singulari / Si ergo auctoritas ecclesie evangelio est preferenda quanto magis cuilibet persone fideli. Et beatus Augustinus in libro de agone Christiano c. xxxij dicit quod ecclesie que est regnum celorum date sunt claves cum petro diceretur / et quod eidem dicitur ad omnes dicitur / Si igitur ecclesia universalis habet claves claudit et aperit alias funditus habet. hec ille. Item beatus Jeronimus dicit hanc iudiciariam potestatem eandem alii apostoli et omnis ecclesia habet in episcopis et presbiteris / sed ideo petrus accepit ut intelligant quod quicumque ab unitate fidei et societate ecclesie se separaverit nec peccatis solvi nec celum potest ingredi. hec ille et allegat eum magister sententiarum li. iiij. dis. xviij. Et Augustinus super Jo. dicit quodcumque ligaveris super terram erit ligatum et in celis / Si hoc petro tantum

Claves

dictum est non hoc facit ecclesia / Si autem in ecclesia fit utique et in terra ligantur et in celo / quia cum excommunicat ecclesia in terra et in celo ligatur excommunicatus / cum reconciliat in celo solvitur reconciliatus / Si ergo hoc in ecclesia fit petrus quando claves accepit ecclesiam sanctam significavit / si in persona petri significati sunt in ecclesia boni / si in persona significati sunt in ecclesia mali. hec Augustinus xxiiij. q. i. quodcumque. De hoc scribit sanctus papa [illegible] sive sibillinus nove ecclesie prestare cum confessio a domino yhesu Christo [illegible] ecclesia / et cum nullam umquam [illegible] sed omnes quidem hereses destruxit intelligo autem aliter non licere quod ut omnes conantur os ei causa in qua universalis ecclesie salus dependet. Ecce loquitur aperte de universali ecclesia cum in persona petri claves dedit et ab uno et unicuique [illegible] genere sumetur concordia ut inquit Cyprianus [illegible] nus papa in c. loquitur xxiiij. q. i. concordat et immediate Jero. cum [illegible] tis eandem conclusionem. me veritas [illegible] quod est corpus animi conceptio et primum principium omnibus persone nomine quod omne totum est maius sua parte sed universalis ecclesia est totum / et quelibet persona fidelis est eius pars. Ideo potestas universalis ecclesie maior est quam eius persona. Insuper morale preceptum est quod filii debent parentes honorare et eis obedire / universalis autem ecclesia est mater omnium fidelium et pape in fide. Si enim quod absit papa negaret se filium ecclesie negaret et non esse filium percepit ut Ambrosius in libro de simbolo dicit non habebit deum patrem qui noluit hic habere ecclesiam matrem. hec ille. Ad idem est xxiiij. q. i. Alienus est prophanus est hostis est habere non potest deum patrem qui universalis ecclesie non tenet unitatem / sed quia qui universalis ecclesie [illegible] contempnit / quo contra non obedit utique eam contempnit / [illegible] dicitur honorem habens matri tue omnibus diebus vite tue thobie iiij. et ne dimittas legem matris tue prov. i. et vi. c. qui stultus despicit matrem suam prov. xv. et ille filius stultus mestitia est matri sue prov. x. et ira patris filius stultus et dolor matris que genuit eum prov. xvij. et prov. xxx. sic

generatio que matri sue non benedicit et despicit partum matris sue suffodiant oculos eius corvi de torrentibus et comedant eum filii aquile. hec. Ubi et ecc. iij. habetur Qui timet dominum honorat parentes et quasi dominis serviet hiis qui se genuerunt in opere sermone et in omni patientia. Et sequitur post pauca quam male fame sit qui derelinquit patrem et est maledictus a deo qui exasperat matrem. Exo. xxj. qui maledixerit patri aut matri morte moriatur. Sic lev. xx. Et quod matrem suam quisque fidelium ubique eciam habeat matrem / cum eciam dominus noster Jhesus Christus dedignatus sit se fatetur filium matris ecclesie quilibet est fidelis / quanto magis concretis fidelium / nam extendens manus in discipulos suos dixit ecce mater mea et fratres mei. Quicumque enim fecerit voluntatem patris mei qui in celis est ipse meus frater soror et mater est. Mt. xij. et luc. viij. mater mea et fratres mei hii sunt qui verbum dei audiunt et faciunt. Quicumque tamen [illegible] vel analogia cum ecclesia dicitur mater Christi vel filii dei / et mater pape vel alterius cuiusque / quomodo tamen autem nullam habet ecclesia in Christum [illegible] inferiorem / sed sic habet in [illegible] habet aliud [illegible] ut ostensum est. Et cum poterit hoc esse dubium quomodo secundum beatum Jeronimum si auctoritas queritur orbis est maior urbe xciij. dis. legimus. Sed quid necesse est pro isto adducere multos. Cum sit sic determinatum auctoritate universalis ecclesie in sacro concilio Constanciensi ante cuius tempora apud magistros huius seculi erat dubium / et hinc inde disputatum / sed domino deo miserante diu ordinans omnibus nunc recte sapientibus impositum est silencium per decretum concilii nostri. Ceterum in hoc sacro concilio Basiliensi est innovatum laudatum et confirmatum ad singulorum ab omnibus Christi fidelibus defendendum. Miror igitur et dolens refero quod quidam incorporati huic sacro concilio publice audeat dicere / quod concilium non possit con-

papam cohercere / cum hoc videatur ad scisma tendere et pape heresim et omnia invalidare que in conciliis presertim facta sunt / [illegible] Constancien. et Basilien. Ceterum audientes hec non sentiunt eis resistunt in facie / quare non [illegible] cum illos non proceditur velud contra turbatores concilii et contra boni impeditores. Considerantes [illegible] fortissimis temporum et loco debitis nominem et personas que sic nescio certum tamen hiis non ex vaga sed ex credita relatione quia sunt talia. Ceterum quicumque sit talis veniet et racionis suas ostendet ut a sacro concilio debitam informacionem reportaret. Nam hec est veritas quam posui in corellario quam sancta concilia declararunt et istud presens Basiliense concilium universaliter mandat obedire promovere et assistere / qui tamen sic determinatis non verentur. hec est inquam quod huius theologie veritas / unde dato et non concesso quod papa sit supra generale concilium / tamen istud Basiliense concilium non debuit revocasse circa decreta sanctorum patrum necem magis quam apostolicam apercius sinodorum ut xv q. i. confidimus quod nullus iam veraciter [illegible] ignoret universalis sinodi sicut constitutum quod universalis ecclesie probant assensus nullam magis exequi sedem ceteris oportere quam primam que et unamquamque sinodum sua auctoritate confirmat et continuata moderatione custodiunt. hec ibi. Concilium generale non posse revocari sine auctoritate et voluntate concilii per solum papam. Actum est universalis ecclesie in concilio Constan. per martinum papam confirmatum. Et sic licet dici confirmatum tamen magis proprie sic dicitur approbatum quam confirmatum cum veritatis plena declarativa fundata in scripturis deo duce apparebunt. Cum sufficiat parum superaddere pontifex pro veritate [illegible] / quod Christus proprie sua persona pro ecclesia mortuus est / non sic pro petro vel papa / nisi inquantum includuntur in ecclesia. Et quia papa est propter ecclesiam sicut pastor propter oves sicut paranymphus propter sponsam / quia papa est paranymphus ecclesie non proprie sponsus secundum Bern. ad Eugenium papam. ergo ecclesia magis / quia propter quod unumquodque tale et ipsum magis. Et pape

statutum non sit eidem tenenda sed ymmo posset
corrigi et eis potest contradici / potest enim errare
ymmo hereticus fieri / sic non est ecclesia / quia Christus
sibi univit tamquam sponsam suam carnem ac
suscepit et singulariter gerens huiusmodi privilegia-
vit / de hoc in supplicatione 2a. Et heu sepe mul-
ta errata vidimus in Romana curia / que tamen
ex ordinatione pape processerunt / ex quibus
tamen erroribus et malis dominus deus sicut
bona elicere et ecclesie sive potestatem multum valet
etiam quandam dubiam et ignotam declarare super-
ea occasione de prelatorum et summorum pontificis
malo regimine. Cum igitur papa in terris ecclesie
corrigi potest ymmo debet ut patebit et est
assumptum et non per personam aliquam singu-
lariter individualem seu personalem / quia superiorem
non habet / relinquitur quod per ecclesiam universalem
illa etiam est supra ipsum / absit enim quod eius crimen
notorium soli deo in iudicio futuro reservetur
puniendum / quia si sic inscrutabilior esset dubitatio
hominibus non habens medicamen pene huius vi-
te / quod per incidentiam morbo pereunti insanabili-
ter apponitur. Sed ipse solus tamquam de quo nulla
cura sit absque retractione freno iret in suppli-
cium eternum longe maior cura ecclesie vult de pre-
tiosissimo suo membro / quia et si vellet papa
propter notorium crimen in infernum descendere / re-
sistit mater sua universalis ecclesia / retrahens eundem
nedum per verbalem monitionem / sed per rea-
lem pene inflictionem meo modo sine culpe
Nam habet enim sub se / de ipso sicut de alio ymmo
magis quam de alio in die iudicii rationem red-
ditura. Pro isto est canon tam sacerdotes
2 q. vij. dicens tam sacerdotes quam ce-
teri fideles omnes summam curam debent habere
de hiis qui pereunt quatenus eorum redargutione
corrigantur a peccatis / aut si incorrigibiles
apparuerint ab ecclesia separentur. Pro eadem
conclusione multum valet c. Anastasius xix dist.
super 8 concilio ubi dicitur videlicet ergo quod
papa requirere tenetur concilium episcoporum
quod verum est ubi de fide agitur / et tunc synodus
maior est papa ut xv dist. sicut in fine

lx glo. ibi additio ibidem non obstante quorum
q. i. hec est fides et c. agatonis et xix dist. c. ita
et infra quod dictum est et dist. xiij. in sexto vij in c.
agatonis sub verbo quemcumque dicitur in glo. hic
est casus in quo papa in canonem late sententie
incidit. Nec obviat regula illa quod
par parem solvere aut ligare non potest
Nam si papa erit hereticus sic minor
est et prohibet catholico 40 dist. q. i. sicut
ergo multo magis minor et inferior ge-
nerali concilio / ne dubitandum quin pari-
formiter peccator publicus minor sit con-
cilio / et sic propter quodlibet enorme delictum
publicum papa potest iudicari ymmo et si
nullum in eo sit delictum tenetur obedire
ecclesie ubi que est Christi sponsa / hanc Christus
Christus intercedit quod moraliter vivit personaliter
biliter vixit / quo recedente cum patri ro-
gavit Joh. xvij. Ego pro eis rogo non
pro mundo sed pro hiis quos dedisti michi et postea
post pauca non pro eis rogo tantum sed pro
eis qui credituri sunt per verbum eorum in me
ut omnes unum sint etc. Quamvis tamen
mortali ministro sc. beato Petro in
ta potestate ei data locutus est in fa-
vorem ecclesie ymmo in persona Petri indi-
dit ecclesie ut potissima dona principaliter
in ecclesia resideant quam in papa / et quo
postea unus papa concedatur a multis et
caput ecclesie hoc tamen sub principali et
essentiali capite Christo / et ideo subordinatio
corporis ecclesie ad papam est solum acciden-
talis / essentialis autem est ad Christum a quo
mediate habet auctoritatem etiam. Et illud pri-
vilegium quod non potest errare in fide utique
in supponitur quod privilegium utique non
habet a papa quoniam ipse potest errare sed
potest se ab ecclesia subtrahit ut hiis temporibus
videtur / inquantum caput se a corpore elongat
ut moreretur utrumque / sed hoc fieri non potest
quod ecclesia moriatur quia Christus semper manet
et habitat in ea / Ideo Christo capite manen-
te vivit ecclesia et si nullum vicarium habet

certa que vel ...
... ad ...

caput sed ... corpus semper manet in
ecclesia / et etiam in Christo / sibi papa maneat sed
se ab ecclesia separat vel elongat. Et ideo licet aucto-
ritas pape in illis in quibus non errat
sit iure divino et immediate a papa. ... illud
verbum Christi et ego dico tibi quia tu es pe-
trus / tamen ex hoc non sequitur sicut
aliqui voluerunt concludere / quod reliqua auctoritas
et tota potestas ecclesie sit a papa immedia-
te. Et auctoritas sacerdotalis que quantum
ad potestatem ordinis sacerdotalis maior est in
ecclesia / et semper derivatur immediate a pa-
pa / cum sciret aliquem esse papam et non sa-
cerdotem / et ideo tunc non posse propter eo
ferre ordinem sacerdotalem. Et si forte in
dubium poneretur vel diceretur impossibile
esse papam non esse sacerdotem sicut
non potest esse episcopus non sacerdos
nichilominus probatur intentio nullo obstante pa-
pa / nam ecclesia multiplicem habet potestatem
tam ordinis quam iurisdictionis que tunc non
derivatur nec dependet a papa / potestas
itaque seu auctoritas ecclesie dependet immediate
a Christo et non a Petro. Non enim dicit ambo
Petro: tu es Petrus etc. sed super hanc pe-
tram etc. Corollarium primum in eadem materia
pro Christi fidelium salute gubernatione
necessarium est esse plures rectores institutos
sapienti ordinatione / patet quia sic etiam instituit
sic a Christo didicit / sic usque modo semper
observabatur / cuius ecclesie auctoritas ex imperio
ut dicit Gelasio in mediata super omnes
autem prelatos ecclesie papa romanus tenet
principatum / quam sanctus sacris institutionibus dicitur
vicarius Jesu Christi / sed ex hoc non super-
bat nam invenitur et dictus vicarius
pro dist. lxxxiij. Ergo imperator 2 q. vij
quoniam ymmo magis ibi dicitur quod papa
sit servus Petri / nec minus est sicut servus
servorum dei mortalium etc. et amorum / precon
sed stabilis summus pontifex / alias non que
beatus Augustinus sic scripsit nam sic incipit

liber eius de sua viduitate Augustinus episcopus servus
servorum dei. Et illud idem correlarium naturalis viri luminis vi-
gore nostrum esse certum / nam rerum naturalium per-
fectio que in deo simpliciter et uniformiter inve-
nitur in universitate creaturarum non potuit in
veniri nisi difformiter et multipliciter / propter quod
ad bonum universi necesse est tunc diversa gratia rerum
et diversos ordines causari / sic etiam plenitudo
perfectionis et gratie que in Christo ut in capite
adunata ad membra eius diversimode redundat
sparsa seu divisa ad hoc quod corpus ecclesie sit per-
fectum / propter quod necesse est fore diversos status
ordines et gradus quod sine pluralitate rectorum nequaquam
quam fieri posset / ergo multitudo etiam exigit plu-
ralitatem rectorum. Hec autem debet esse ordina-
ta multitudo ad utilitatem eorum que necessaria
sunt in ecclesia multum / nam oportet ad diversas ac-
tiones diversos homines deputari ut expeditius
et sine confusione cuncta peragantur / quemadmodum
videmus in corpore humano diversa organa diversis
actionibus deputata. Et similiter in exercitu et in
cuiuslibet civitatis policia eadem unitate vi-
demus rectores pluralitas. Preterea rectorum plu-
ralitas requiritur ad pulchritudinem ecclesie et ad
providentie divine decorem concurrit enim ad perfecti-
onem providentie cuiuslibet provisoris executio
eorum que sunt provisa / ad cuius pulcritudinis cumu-
lum confert quod sub supremo provisore gradatim
sint quidam penes executores providentie apud
mentem providentis preconcepte / quemadmodum
videmus quod in regimine civitatis sunt plures recto-
res legislatoris prudentiam exequentes quod Aristo-
teles considerans ait in politicis quod principatum
ordo pulchrior ordo civitatis sine qua civitas
ipsa permanere non posset. Preterea ex divine li-
bertatis munificentia istud correlarium pro-
batur / nam quamvis dominus deus se solo valeat
immediate omnes rerum naturalium actiones produce-
re ut sic fons bonitatis super 2as causas
copiosius redundaret disposuit / per causas se-
cundas nedum ipse haberent suae bonitatis participatio-
nem ymmo eas amplius dilatavit / et etiam suam
bonitatem posse in inferiora transfundere

constituit ... ecclesia debet

sicut excellencius est in se lucere et alios illuminare quam solum in se splendere nec lucem aliis communicare / hoc quoque vult illa regula vel ... naturalibus per modum legis inscripta / quod inferiora reducuntur ad superiora per media / sicut elementa regguntur per superiora celestia corpora quibus ultra presunt intelligencie gubernatrices orbium motrices / liquide igitur ex naturalibus quidem dictamine plura inconveniencia cernis emergere si quis perspexerit rectorum multitudinem in ecclesia militanti denegari. Capitulo idem correlarium habet tercio in nona lege unde apostolus ad Ro. xiij. que a deo sunt ordinata sunt dicuntur aut aliqua ordinata quod alia sunt sub aliis et preunt aliis et aliis actionibus alie et alie cause appropriantur. Rursus idem apostolus quod ecclesiam sepe comparat ad corpus humanum in quo constat formata esse diversa organa et membra ad diversas actiones exercendas ubi unum organum alteri influit per modum principalis propter quod ad Eph. iiij. dicit quod christus dedit quosdam apostolos quosdam autem prophetas alios autem evangelistas alios vero pastores et doctores ad consumacionem sanctorum in opus ministerii in edificacionem corporis christi et actus xx. idem ait attendite vobis et universo gregi in quo vos spiritus sanctus posuit episcopos regere ecclesiam dei quam acquisivit sanguine suo. Et dominus in elegit xij apostolos et alios lxxij discipulos et inter apostolos quibusdam se exhibuit familiariorem utpote petro Jacobo et Johanni. Veteris etiam testamenti consonat historia. Nam post precedentes decorem ecclesie ex sponsorum varia ordinacione ait de ecclesia Astitit regina a dextris tuis et cetera ps. xliiij et Ciij. omnia in sapiencia fecisti quod dicit omnia in quadam artificiosa ordinacione instituisti nam sapientis est ordinare primo methaphisice et prov. ij. ubi non est gubernator populus corruit et sapiencie xj. omnia in numero in mensura et pondere disposuisti Secundo aliter sic exprimitur omnia in suo numero et ordinacione

ymaginarie ... aliis ... [illegible]

condidisti. Et ad idem valet illud iij regum x. videns regina saba omnem sapienciam salomonis et domum quam edificaverat et cibos mensis eius habitacula servorum et ordines ministrancium vestesque eorum et pincernas et holocausta que offerebat in domo domini non habebat ultra spiritum ubi regimen institucio principum ecclesie figuratur. Capitulo autem nunc sit in ecclesia multitudo unum tamen oportet esse qui aliis rectoribus presidere in ecclesiastica principalibus. Secundo primo ex naturali lumine dicit enim philosophus quod optimi optimum est optimum adducere / optimum autem regimen est ubi est unus principalis et sic omnibus ceteris presidens sua gubernacione est directio subditorum in bonum quod est unitas sive pax communitatis autem tamen per se est unum. Videmus enim quod plures multa unicuique ne possit inspici aliquo modo conveniunt et quod unum per se est potens secundum eciam regulam hanc per se est quod istud est per se. Unum quemadmodum et melius potest esse causa unitatis quam multi uniti qui non sunt unum nisi principaliter. Item cum illa multa veriore unitatem sortirent quod unum ut concilium generale. Ex propter unitatem spiritus sancti et ex presidentis magisterium consideratum est quod unus singularis homo mortalis valde variabilis et pertinacius / quod concilio attribuitur non debet alicui commissum ... in quantum ad invicem multa reducuntur in ... unum propter quod in politicis antepomitur regimen regulare ceteris in quo est unus principalis. Regulam et plures iiij metaphisice dicitur allis Imperans qua... dicitur xij methaphisice. Entia nolunt male disponi pluralitas principatuum mala unus ergo princeps sit. Eciam idem quamvis alia ratione ubicumque sunt multa ordinata in unum oportet esse aliquod quod sit regimen super particularia regimina ut primo ethicorum et regula quod in ordinibus virtutibus et actibus est ordo secundum ordinem finium semper eciam ad alciorem finem movendo agente altiore et auctoritatem excellenciore / et ideo super potestatem

vicario quod ... retinet

regitivam que concernit bonum speciale oportet esse potestatem regitivam universalem respectu eius boni communis / alias non posset esse ligatio ad unum quemadmodum est in exercitu unius ducis vel ... totius exercitus ad eum imperium ceteri rectores particulares qui ... sunt statuta sibi officia et mandata. Eciam igitur tota ecclesia sit tamquam unum corpus oportet quod sit aliquis unus presidens ut illius corporis unitas conservetur. Capitulo per sciencia sunt et nocua ut tota ecclesia secundum quamlibet partem eius recte regulentur. Capitulo tota ecclesia per se tamquam una in corpore suo christo quando sit congregata ut sit in concilio generali / tunc christus per se presidet quia tota ecclesia ... unita ... cum qui consensu omnium in ... principat et regulat et reformat. Secundo quia tota potestas tamquam una presidere non potest habitatorem segregatim singulis ecclesie tunc oportet ad unum tamquam principaliorem et principem inter ceteros recurrere quia multis ... eciam habuit romanum pontificem de singulis que sunt specialia sunt ad salute ... Ideo dominus ... apostolis dederit ligandi et solvendi potestatem ut Jo. xx. accipite spiritum sanctum quorum remiseritis et cetera Et Math. xviij. ut ... singularem prerogativam sortitum in multis locis ... insinuat. Unde Ricardi de ... ... penitencia ... de ... ... dicens merito ... quod te monet si dixisset petro quodcumque volueris solvere solutum erit / secundum hoc non dixisset quod intelligi debuit si quis ligari voluerit quod ligari non potest / inquid eciam ligatum erit. Non dicit ergo quodcumque ligaveris super terram erit ligatum et ... ...

Advertendum quoque quod dicebatur per ... sicut ubi dominus ait

petro tibi dabo claves regni celorum et quodcumque ligaveris / huius locum quidam non intelligentes aliquid sapiunt de supercilio phariseorum ut dampnare innocentes vel solvere noxios se putent / cum apud deum non sentencia sacerdotum sed eorum vita queritur. In levitico se ostendere sacerdotibus iubentur leprosi quos illi non faciunt leprosos vel mundos sed discernunt qui mundi vel inmundi sint. Ita et hic ille quem allegat magister sententiarum li. 4 dis. xviij. Sic enim intelligendum est cum dominus ceteris privilegiavit / manet ergo petri privilegium ubicumque ex ipsius equitate fertur iudicium / non nimia nec severitas nec remissio ait leo papa ... quod ... manet / et eidem singulariter allocutus est Jo. pasce oves meas Joh. ultimo et ascendens ihesus in unam navim que erat Symonis et sedens in navicula docebat turbas / ut autem cessavit loqui dixit ad Symonem duc in altum rete et laxate recia vestra in capturam / nisi forte dicere quod ideo dixit petro duc in altum / quia in sua navi sedebat si enim navis alterius apostoli fuisset illi forte dixisset solum. Duc in altum. Et Joh. primo Intuitus petrum dixit tu vocaberis cephas quod interpretatur petrus / grece autem interpretatur caput / petra erat christus a quo simoni nomen impositum est / petrus exprimendo figuram ecclesie que fundatur in christo / sicut eciam moyses in lege veteri adiunxit filiis israel plures qui est qui pro eorum quieto regimine et labor sui ... viros probos deum timentes assumpsit / quibus tamen ipse immediatus inter populum et deum mediator presidebat. Correlarium 27 quamvis ad prelatum status vite proprie requiratur pro se et aliorum cura non tamen quia peccat desinit esse membrum ecclesie nec decidit a sua prelatura / prima pars patet ex probacione conclusionis tercie / quia ad iudicem requiritur caritas non ut platus sit sed ut debite et ordinate sibi et aliis presit. Unde Jero. qualis erit edificacio discipuli si intelligat magistro se esse maiorem / unde non solum episcopi presbiteri et dyacones

co. 1 27

magnopere providere oportet ut melius populum
cui president quantum sciencia sermone et disciplina p-
cantur/ verum eciam inferior gradus lectores exor-
cistes ostiarii accoliti et omnes circa qui domini
domui dei deserviunt/ quia vehementer eciam ipsi
deserunt meliores laycos esse quam clericos viij
q. i. qualis erit. Pro 2a parte patet ex eisdem
circa finem quia mali sunt eciam membra ecclesie. Ex
3a parte patet ex consuetudine ecclesie que susti-
net platos in prelatura licet mali sint/ sed maius
ecclesie auctoritas est maxima ut dicit q. iij. et
maximam habet auctoritatem ecclesie consuetu-
do que semper in omnibus est emulanda ut
secundum thomam 2a 2e q. x. ar. xij et xxxvij q.
i. hec est fides et ibidem per plura. Ex prima parte
illius corollarii ex copiosa sacre scripture
auctoritate est nota. Sed 2a in prima questione ut dictum
satis est ostensa. Circa 3am autem magis con-
siderandum est/ quod si post peccatum mortale perpetra-
tum cadit quis a sua prelatura inutilis
esset ordo ecclesiasticus nec sciret subditus cuius
sanctus esset dominus vel regulator quod est contra
primam partem suppositionis 3e quia regula in-
gulantis oportet esse certa ut dicitur ibidem. Et eadem probatur
tercia corollarii evidenter saperet ex 2a parte
suppositionum 3e que dicit sicut potestatem esse
extra graciam gratum facientem sed quamvis Ieru-
salem potestas per personam virtutum multum
adornetur/ non tamen ad eam sequitur/ nec per
peccatum mortale tollitur vel diminuitur. Quod ma-
xime eciam probatur/ quia rectores ecclesie domini
dei operantur sicut instrumentum illud v. ad cor.
iiij. Sic nos existimet homo ut ministros christi
et dispensatores misteriorum dei. Dei enim sumus
adiutores i. cor. iij. Sed instrumentum non agit
secundum formam propriam/ sed secundum formam eius a quo
movetur/ et non accidit quod instrumentum inquantum in-
strumentum qualemcumque virtute vel forma habeat
preter id quod ad racionem eius requiritur instrumenti/ sicut quod
canale per quod transit aqua sit argenteum
vel aureum vel plumbeum vel ligneum/ ideo non sed

plati non habent graciam aliis non possunt con-
ferre graciam/ nam participacio forme inhe-
rente in effectu non facit ad hoc esse efficien-
tem sed ab hoc nec subtractio impedit usum in-
strumenti/ Sicut enim instrumentum est pro quod
forma domus in mente artificis concepta tran-
smittitur ad lapides et ad ligna/ et tamen securis
non habet in se formam domus/ Sic deus
per malos ministros infundit graciam fidelibus
quamquam graciam careant ipsi mali ministri/ sicut
et in sacra nove legis non hominis ipse gracie
subiectione/ et tamen ad gracie susceptores ampli-
operantur. Ex eisdem ordinatis est racionis quia
bonum et vitare malum/ sed deus instituit rectores ec-
clesie salutis et fidelis gubernatoris subdi-
torum/ constat autem si oporteret rectores ecclesia-
sticos fore sanctos ut eis a subditis obedire-
tur hec frustraretur intencio christi/ quia cum
ignorat quanta insurgeret turbacio/ quan-
ta sedicio/ quanta dissensio subditorum
ad superiores volentem defectus inferiorum
corrigere seu punire quia confestim obici-
rent superioribus eos non esse iustos et
sanctos et propter hoc eis non esse obediendum
Idem probatur ex eo dei qui malum huius p-
latum super suos fideles dicit enim nonne e-
legi vos xij et omnes unus dyabolus est
Joh vj loquens de Juda qui longe ante
dominum traderet fur erat Joh xij et quod si tamen
deserunt esse aliquis minister christi ex hoc quod
est malus testatur dominus mt xxiiij describens
se in ecclesia sua ministros habere bonos et
malos sic inquiens quis putas est fidelis
fidelis et prudens quem constituit dominus super
familiam suam etc. et beatus ille servus
et sapiens. Si autem dixerit malus ille servus
in corde suo moram fecerit dominus meus
venire et ceperit percutere conservos suos
manducet autem et bibat cum ebriosis veniet
dominus servi illius in die qua non sperat
et hora qua ignorat et scietur quod mi ministri
qui presunt fidelibus aliqui sunt boni quidam

beatus vocat/ aliqui sunt mali quibus comminatur
penam. Et iterum dicit mt xxiij super cathe-
dram moysi etc. quod clarius probat veri-
tate nostrum propositum nobis in inquit nolite
scribis et phariseis malis obtemperandis Et
eciam obligat inferiores ad obediendum/ que
nec dixerunt nec presumendo scripturam precepta
nimis distincte seu examinare. Illud est
exemplum Johis ponit de cypha dicens
cum esset pontifex anni illius prophetavit etc.
Ecce cyphas malus et tamen pontifex primo
racione pontificalis dignitatis instinctu prophe-
tico movebatur ad prophetandum Joh ij et
plus eciam i. cor. iiij. cum dixisset sic vos
existimet homo etc. Subdit nichil enim mihi
conscius sum sed non in hoc iustificatus sum
Erat ergo certus se esse christi ministrum/ sed non
sciunt se esse simaliter iustum/ ergo potest aliquis
esse minister christi et non iustus. Hoc ad excel-
lenciam christi pertinet cui sicut vero deo
serviunt non solum bona sed eciam mala que
sua providencia in eius gloria ordinatur.
Ecce plati peccatores possunt divine ordina-
cionis fore ministri et executores quemadmodum
sacerdotes mali veraciter conficiunt et ministrant
sacramenta. Ad idem est illud Jo. xix exem-
plum de pilato iactante se de sua potestate
cui respondit salvator non haberes in me potes-
tatem nisi tibi data esset desuper/ consequens
ergo dominus quod pilatus malus habet potes-
tatem a deo sibi collatam/ petrus quoque
apostolus dicit servi subditi estote in omni timore
dominis non tamen bonis et modestis sed eciam
discolis prima petri v. Ortatus ergo ad ei-
dem imprimitiva ecclesia ut obediret principi-
bus infidelibus regna dei auctorem habe-
tibus/ Sic igitur nec sanctitas vite confert
potestatem regiminis/ nec peccatum habeti
eam aufert. Quippe Jo. baptista baptista-
vit et baptizabantur/ Judas baptizavit et non
baptizabantur. Ad idem de veteri testamento

videamus namque iij sapientie dicitur prebete aures
vestras vos qui continetis multitudines
et placetis vobis et turbis nacionum quoniam data
est a domino potestas vobis et virtus ab altis-
simo qui interrogabit opera vestra et cogi-
taciones scrutabitur quoniam cum essetis ministri
regni illius non recte iudicastis neque custo-
distis legem iusticie neque secundum voluntatem
dei ambulastis. Ecce aperte habetur quod eciam
iudices a deo constituti et tamen iniusti. Et quod
Joseph daniel et plures alii sancti regibus infideli-
bus subditi erant verbo et opere eos ut reges
prestantes/ David quoque Joab malum non de-
posuit a principatu/ et sepius dominus per prophetas
inbelicium contra malos sacerdotes recognos-
cens eos habere sacerdotale potestatem/ et
dominus decem leprosos mundatos remisit ad
sacerdotes eciam malos/ quia non distinxit
inter bonos et malos eciam signum maliciae
sacerdotis ad quos missi fuerunt quamquam docto-
res assignarunt seu asscripserunt decem quod unus
redierit deo gracias referentes quod sedinti
fuerunt per sacerdotes quasi virtute sacri
ministerii suam essent sanati et non dono
christi/ quos tamen sacerdotes veros christus confessus
est mittens ad eos. Corollarium 3m quod quamvis pre-
latus ecclesie et precipue Romanus pontifex sit
indifferenter obediendum racione tamen primi si sit
publicus et magnus est rigide celeriter puni-
endum/ Prima pars satis sequitur ex corollario
precedenti/ quod et si mali sint tamen prelati manent
de summo quoque pontifice Romano magis
evidens est/ quod ei preceteris episcopis est obediendum
cuius enim nescivit illa apostolatus principatum ce-
libet episcopatum preferendum incipit Aug. li. ij
de unico baptismo ij q. vij puto Ad idem e
b. ambrosius d. In urbe Romana que principatum
et caput obtinet nacionum ibidem ij q. vij beati
petrus et paulus et in memoria beati petri
apostoli honorem sanctam eciam Romanam dis-
pone. In medicam ubi et legitur quod pape ma

(marginalia) q. i. malis platis / et si deus plures incitat; ecc. 137

datum est implendum. Et si vere seruatur, tunc
omne statutum pape debet reputari quasi ex-
ierit de ore dei, quamuis in ipso contrarium
criminis puniendi sint prelati, vel aliqui depo-
nendi vel papa. Nam ego dico honorem
statuum Jerosolomitanorum ecclesie in memoriam domini
nostri Jhesu Christi, cum tamen loca et gentem propter
peccata enormia destruxit. Honorem itaque
sic officia ne emendem et defendam, contra
viciam. Et si privilegiauit dominus Petrum dicens ei:
Tu es Petrus etc., numquid et non privilegiauit
Johannem dicens in tertio capitulo: Sic eum volo ma-
nere etc. Nec ergo videor malis adulari aut
fauere malitiam recte sapientis. In eodem de
platorum pena qui illorum mala publica
et maxime pape sic rigide celerit puniendo,
quia periculosius est vicium superioris, quia
eius exempla plures mali sequuntur. Et tollere
negligentia quod plurimo negligitur per eorum
exemplum celeriter pondendum est de peccato pape,
quia peruersio pape dampnatio est in multa
bilia personarum, di. xl. si papa, et in c. pre-
denti dicit Cris. Homo deauratus fortius cadit
in peccatum propter duas causas, aut propter magni-
tudinem peccati, aut propter altitudinem digni-
tatis, hec ibi. Et ideo vicia platorum subditi nulla
dissimulatione negligant. Sicut beatus Greg. sic ste-
bens sicut laudabile districtum post reuerentiam
et honorem exhibere prioribus, ita est etiam
dicti diuinis et dei timoris, et si qua in eis in-
digent correctione nulla dissimulatione post-
ponere, ne totum quod absit corpus morbus inuadat
si languor non fuerit curatus in capite, ut
habetur ii. q. vii. sicut. Nulli igitur dubium sit
secundum nostrum tamen quod iure humano quam diuino papa
posse ab vniuersali ecclesia vel a generali concilio reprehensibilis
reputari in multis casibus indicari et condep-
nari, et ab eo ad concilium appellari, videlicet in his
quibus destructionem ecclesie tangentibus vel lesionem. Nul-
li petro et eius vicario obediendum sit in his
que pertinent ad ecclesie edificationem, sed non ad
ipsius destructionem vel lesionem, quod satis

tam uniuersis quam
aliis in multis capitulis

expresse tangit apostolus ii. ad Cor. x., et dis. di-
cens: Nam si amplius gloriatus fuero de
potestate nostra quam nobis dedit dominus in e-
dificationem et non in destructionem, et ibidem c. vl-
timo: ut non presens durius agam secundum potes-
tatem quam dominus dedit mihi in edificationem
et non in destructionem, et ibidem c. vltimo: ut
non presens durius agam. Ideo ubi papa
[illegible] potestate sua in ecclesie edificationem
multa specialia privilegia habet que sibi
soli competunt, que in c. q. ex generali privilegio
de tempore eporum. Nota Greg. et hec privilegia
non habet papa in destructione ecclesie, ut
xxiiii q. i. si ea destruerem. Et probatur
ad eandem nostram veritatem sic, licet non
nisi sit superior quod dominus noster Ihesus Christus
super [illegible] et verum caput ecclesie et eius superior,
institutor atque rector, eorum non perfecte
et sufficienter ordinasset, nec ei debite prouidisset,
quod est hereticum et contra illud deutro. xxxii.
dei perfecta sunt opera, quia patet quod illa ec-
clesia non est sufficienter ordinata, quando potest
sine sui demolicione vel lesione non pos-
set occurrere, si casus esset de ecclesiastica politica
mensa quo papa per heresim manifesta
aut tyrannidem notoriam aut aliud crimen
notorium ecclesiam subuerteret vel scandalizaret,
conaretur, et nemo sibi dicere posset cur ita
facis, per viam saltem iuris eis resistendo, se
ab eo appellando, ipsum accusando et illum per
concilium iudicando. Nam hoc esset pape
concedere potestatem in destructionem, quod
est contra sententiam apostoli predictam, quod est
et paulus ex confirmant dum inrepauit
petrum cum coram omnibus restitit quando ipse
asserit reprehensibilis erat, ubi tamen nec ex
textu nec ex glo. apparet quod petrus fu-
erit hereticus. Concordant papa ubi non est
hereticus potest reprehendi et corrigi, quando pa-
pa grauissime peccat, ut c. q. iii. aliorum.
In verbo reprehendo dicit glo. hoc est dicit
cum ipse sit maior omnibus grauius punit

si peccat ii. q. iii. proprie. Et propter peccata
in aliquibus fidelibus infidelibus dicuntur, quia qui
rebellis sunt et despice atque bona agere con-
tempsit magis dyaboli qua dei membrum se esse
ostendit, et potius infidelis quam fidelis esse
iudicatur, xxxviiii. dis. nullus episcopus. Et cum
in quibusdam canonibus dicitur papa non
posse corripi nisi a fide recta exorbitauerit,
et nisi deprehendatur a fide deuius, ut
in c. si papa xl. dis. pro nobis, a quibusdam
traditur non contra sed tamen papa semper
a fide recta exorbitat et deuiat quotiens non
recte ambulat ad veritatem euangelii,
cum veritas euangelii sit recta fides, et
satis consuetum videtur in sermone vul-
gari ea que ad mores et canones spectant
dicere ad fidem pertinere, et omnia que fide
sunt ut sic sit esse fidei demonstratur. Constat
autem quod multis aliis casibus quam in casu
heresis sic potest a fide deuiari, ut in illis
in quibus scandalose turbaret ecclesiam, aut
manifeste destrueret, et ideo in illis casibus
potest accusari corrigi et iudicari. Verum in
dicto c. si papa super hoc deuius a fide dicit
glo. per hoc intelligit heresim in pa-
pa non vult corrigi sed cum paratus esset
corrigi non posset accusari, ut xxxvii.
q. i. apte in talibus. Sed querit glosa
quare papa non posset accusari de alio
crimine quam de heresi. Ponamus enim quod
notorium sit crimen eius vel per confessionem
vel perfecti euidentiam, quare non accusa-
retur vel de crimine symonie vel adulte-
rii vel dilapidationis vel alterius, et cum mo-
neretur incorrigibilis esset et scandalizaretur ecclesia
per eius factum vel crimen. Respondet glo. credo
quod si notorium est crimen eius quodcunque
et inde scandalizetur ecclesia et incorrigibilis
sit, et tunc posset accusari, nam contumacia
dicitur heresis, ut dis. lxxxi. si qui presbi-
teri, et contumax dicitur infidelis, xxxviii. dis.
nullus. Hec tamen fit mentio specialiter de

heresi, quia si occulta esset heresis de illa tunc
posset accusari sed de alio crimine occulto non
posset. Et licet ergo quod inferiores non debere cor-
rigere superiores nisi in fide errent non solum
dicitur de papa sed de quolibet pastore, ut ii. q. vii.
oues, oues que suo pastore commisse sunt
eum nec reprehendere nisi a fide exorbitauerit, non
ullatenus accusare possunt, quia facta pastorum
oris gladio ferienda non sunt, quamquam reprehen-
da recte videantur, hec ibi. Et clarum quod hoc ab-
solute non est verum per multa capitula ibidem
sequentia et i. q. oues etc. Ideo pariformi-
ter dicitur de papa sicut in c. ibidem supra
sacerdotes et reliqui ecclesie ministri omnesque ple-
bes episcopos suos diligere debent et eorum precepta
obedire, et si ipsi aliter quod absit agant non
in fide errauerint. Non videtur ista causa nisi
in fide errauerint specialiter in papa sed de quolibet
prelato intelligitur. Ideo quod alii prelati corri-
guntur papa similiter potest, tamen nec odio sit
vel ad infamandum vel a criminosis. Et cum in pre-
dictis dicitur quod prelatus a suis subditis
non debeat corrigi, nihil aut de vniuersali ecclesia in-
gitur, quod cum corrigit superiorem sui non cor-
rigit sed inferiorem, neminem enim habet superiorem
in terris. Contra ad capitula superius allegata
dicit gratianus his auctoritatibus probatur
quod subditi siue sint layci siue clerici platos
suos accusare non possunt. Verum de criminibus et de in-
famibus intelligendum, quod in vita suorum superiorum
parum sit reprehendere non imitari. Hoc probatur
multis capitulis sequentibus ibidem ii. q. vii. et subdit
gratianus: Ex his omnibus datur intelligi
quod illi ab accusatione remouentur qui non affec-
tione caritatis sed prauitate sue conuersionis vitam
eorum diffamare. Bern. in sermone: O nequam
nequitia ubi est istud nequitia non mori eum ec-
clesiis morum in nequitia non dicens nobis ne-
quaquam sed non adhuc, non adhuc, et pro illud
non adhuc dicens nos illuc. Hec ille. Idem
de Auguste scribens in libro soliloquiorum sic pre-
sumunt prelati non debere se reprehendi vel

accusari prout canones non eos passim concedunt accusandos. Quod tamen negatur subditis criminosis, in deprehendendo veritatis ipsa conceditur si male locutus sum testimonium perhibe etc. ut ii q. vii. Presumunt ergo et papa potest reprehendi corrigi et accusari et puniri maxime ab universali ecclesia sed ab infamibus et viciosis nisi ubi a fide exorbitaverit. Tanta enim est labes illius criminis quod ad accusatores et super adversus dominum et quoslibet viciosi et infames adversus quolibet admittuntur, hec ibidem ii q. vii in § hinc. Opponi respondetur. Et si dicitur si papa in hiis casibus consistit convocare concilium generale quod fiet. Dixi de isto parum supra in supposicione vii et videtur in corrol. iiii. Sed teneatur certissime quod tota universalis ecclesia in generali concilio representata et auctoritative rite congregata habet scire, cognoscere de correctione pape qui supra se nullam habet personam mortalem. Erit vide supra Romana ecclesia supra quam videtur esse papa tamquam summus pontifex et index in ecclesia generali, nam secundum Bern. in li. ii de consideracione ad eugenium papam sic dicit sancta romana ecclesia mater est non domina, papa vero non dominus episcoporum est sed unus ex ipsis frater diligentium deum et participes timencium eum quem oportet esse pastorem ducem armatum sponsi sponse paranymphum cleri ordinatorem plebium pastorem insipiencium magistrum refugium oppressorum pauperum advocatum miserorum spem pupillorum tutorem iudicem viduarum oculum cecorum linguam mutorum baculum senium ultorem scelerum malorum metum bonorum gloriam virgam potentum malleum tirannorum regum patrem legum moderatorem sal terre orbis lumen sacerdotem altissimi vicarium yhesu christi, hec Bern. Sed ecclesia universalis est unius capitis principalis ecclesie et persone eius pape mater et domina, sicut christus eius sponsus et ecclesie pater magister et dominus, vocatis me inquit magister et domine et bene dicitis Joh. xiii. nec dubium est de eius paternitate quam eum generavit et regeneravit. Cum igitur universalis ecclesia subterfugit iudicium videtur se non esse eius filium profiteri.

papa dicitur summus quasi super hanc universalem ecclesiam, quod utique monstruosum esset nec cogitabile, parem esse plus filium toto et filium vel filius est esse supra matrem, sed summus dicitur secundum eundem Bern. eodem libro summus inquit dicitur non consummatione sed comparatione meritorum sed ministeriorum, est enim summus inter ministros, hec ille. Summus igitur est respectu personarum officialium, non respectu totius ecclesie. Hinc summus pontifex et principatus ecclesie leges et precepta dei auctoritate ecclesie declaratas veneranda sunt eis reverenter obediendo, quod et suadet racionale lumine cum ad virtutem quodque potestas illa ad que eius auctoritas seu potestas se extendit. Propter quod principes super civitates sibi subiectas ferunt leges iura et statuta cum potestate coactiva imponendo ea subditis observanda. Sicut igitur virtutem sub papa et ceteri ecclesie rectores ut dicit gelasius iii corrigi. Concilium constanciensi clare quod concilio ordinacionibus ecclesiam a deo emanatis sit reverenter obediendum propter quod dicit beatus Jero. hec est fides mea papa beatissime quam in catholica didicimus ecclesia, in qua si minus perite aut parum caute forte aliquid positum omni dari cupimus a te qui petro fidem et sedem tenes. Si autem hec vestra confessio apostolatus vestri iudicio comprobatur quicumque me culpare voluerit se imperitum et malivolum vel etiam non catholicum sed hereticum comprobabit, hec ille. Quarto pena pape correlarii manifestum quam dubitanda propter magis maiora pericula et damnum dampna que deus finaliter torquebit gravissime dicens salvator iudicium durissimum in hiis qui presunt fiet, exiguo enim conceditur misericordia potentes autem potenter tormenta patientur Sap. vi. ubi post pauca sequitur fortioribus autem fortior instat cruciatio, hec ibi. Pariformiter in ecclesia militanti graviori iudicandi sunt qui plus delinquunt ut dicit supposicio vi. Conclusio quarta expedit secundum longo temporis intervallo generale concilium generalia ad congregandum universale ecclesie statum et ad extirpandum

palam patet quia papa debet puniri in concilio generali si quid reprehensibile fuerit in illo nam eius peccati celerius auferendum est ut dicit corrol. iii. Ex gelasiensi sed hanc correctionem nulla persona potest efficere quia superiorem papa non habet in terris aliquam singularem personam nisi concilium generale representans totam ecclesiam ut dicit suppo. vii et quo iii. Igitur corrolarium verum. Nulli itaque dubium quin ad reformandum ecclesiam diligenter et sollicite insistendum et invigilandum sit reformare sedem apostolicam et eius curiam Romanam ex qua velut ex fonte originaliter quicquid boni malique fuerit in toto orbe nemo namque ad presidendum ceteris eligitur ut perverse agat et disponat omnia secundum suam corrupte racionis voluntatem quamquam ignorat plagam ecclesie heresibus et scismate deformatam morum incurrisse ideo per malis speciabilibus possessoribus extirpandis sed nominibus obviando periculis summe necessaria est reformacio capitis curie pape. Quem modum summus pontifex dominus noster Jhesus christus in curie morientis iudicium etiam militantis ex parte vicarii capitis vacante deformatis omnibus clericis apostolis omnibus clangere his lapsu sui lacrimantis reparasse ut creditur confirmato pascendas oves commisit trinitatis argumentis reformatorum per dies plures ex clarissimo predicavit ut mandatum pastorem perficiendum committo commendaret quare generalia concilia firma et per maxime tenentur circa reformacionem pape studeo si quis autem super istos congregato generali concilio quod deo inspiciendo et invincibiliter ordinetur in hac basiliensi civitate rite congregatum procedit et suas ordinaciones impediret tamquam publicus hostis ecclesie iudicandus est et nisi digne peniteat dampnandus de fomentis scismatis et heresis suspectus ut nocivus et non intelligens huius archivum

huius fidei aut de ipso male senciens credo similiter ecclesiam catholicam sacrum concilium cum que ecclesie turbatores fideles christi inhibere tenentur insurgere et eundem si sufficienter non emendet de ecclesia tamquam lupum rapacem eicere et si posset latronem sub ovina veste huiusmodi excommunicatum pellere caput ecclesie a suo sponso christo qui cum petrum futurum pastorem ecclesie de benedicta et sua confessione laudasset dicens Beatus es Symon Bariona Mt. xvi. paulo post eciam dure increpavit cum subiungit vade post me sathana scandalum mihi es non sapis ea que dei sunt sed ea que sunt hominum ecce precisus et dignum mei quo christus qui errare non potuit vituperavit gravius ex eisdem de meritis maxime sathane comparavit cum ipsi arctio inde in instructio ut tunc hos qui non sapiunt que dei sunt sed que hominum nunc vero sapiunt que demonum in hoc non laudemus nec eis adulemur sed resistamus in faciem quantum paulus cephe quem putavit errare ad galatas ii. Confidam in domino et dicens tu quis quem te ipsum facis tu ita agis quod hoc audio de te redde racionem villicacionis tue nam eciam non poteris villicare luc. xvi. ne scandalizentur parte plurimi in lege eciam scriptum est qui scandalizaverit unum de pusillis hiis minimis qui credunt in me expedit ei ut suspendatur mola etc. Mt. xviii. Ad fautores quoque eiusdem nos convertentes severa fatie dicimus nolite scandalizari invicem i. Cor. vii. Reddite ergo que sunt cesaris cesari etc. Mt. xxii et luc. xx. Non enim qui se ipsum commendat probatus sed quem deus commendat inquit apostolus ii Cor. x. Videtur forte alicui esse contrarium dicto apostoli seniorem ne increpaveris sed obsecra ut patrem ut i. ad Thy. iiii. Respondeo hoc honestatis est et fieri potest in initiativa monicione vel privata correctione. Nam similiter primo temptandum est in iuvenibus quia sequitur ibi iuvenes ut fratres anus ut matres iuveniles ut sorores in omni castitate etc. Respondeo cum beato Gregorio sic dicens ad Januarium episcopum paulus dicit seniorem ne increpaveris sed hoc eius gloria tunc est observanda cum culpa senioris suo

quod non trahit ad interitum corda iuniorum vbi
aut senior iuvenibus exemplum ad interitum prebet
ibi despecta intrepide ferendus est nam scriptum
est laqueus iuvenum omnes vos et in cursus
maledictus est puer centum annorum ij q. vij pau-
lus dicit dictus papa timens per concilium ge-
nerale castigari vellet quod vocari concilium ge-
nerale quod consilio suo si sufficienter requisi-
tus renuisset fiet quemadmodum fieri debet si sedes
vacaret et vnitatis contrarium concilium general
quo tamen potest nichilominus congregari nam in si-
sede vacante vel papa renuente concilium congre-
gari possit et celebrari sequitur quod ecclesia non ha-
beret sufficientem firmitatem et secundam virtute
ad se conservandum vel reformandum et ita posset penitus
deficere policia Christiana quod est contra dictum Christi
Ego vobiscum sum omnibus diebus vsque
ad consummacionem seculi mat. vlt. probatur quod quia
si nullo existente papa cardinales essent ob-
stinati nolentes eligere vel in eciam seditionem fa-
cere et eam hostiliter perturbare vel a noua
electione essent tyrannice impediti aut car-
ceraliter detenti vel omnes mortui aut si papa
et isti omnes essent heretici manifesti aut quovis
alio exorogabili constaret quod si in talibus casibus
residuum congregacionis non posset concilium facere
et nominare papam et alium clerum eligere et contra pre-
dictos casus aut similes salubriter providere
necesse esset perire seu deficere ecclesiasticam
policiam ideo obuiandum tanto discrimi-
ni oportet dicere vlterius ecclesiam posse auctoritate pro-
pria generale concilium congregare pro quo in con-
clusione tercia adductum fuit illud vbi duo
vel tres congregati fuerint in nomine meo etc.
in qua auctoritate considerandum est et supra
omnem auctoritatem ponderandum quod ait in nomine
meo quod est ihesus id est in nomine salvatoris vel
salutis nostre aliud enim sonat congregati petentes
in nomine meo id est quidquid pecierit pertinens
ad salutem ex quo datur intelligi quod ad salu-
tem ecclesie per congregacionem fidelium fieri sed illi
ad quos regulariter pertinet non possunt aut

velint hoc expedire. Et aut in ea sufficienti
capitulo de eler. dist. quod ecclesie Romane nulla
concilia legem prefixerunt et quod in eis et con-
stitutus Romanorum pontificum excepi auctoritas
Re. quod hoc in suis subditis regulariter et simpli-
citer verum est sed in aliquibus fallit ca-
sum hoc non est simpliciter ergo non potest vel non
debet fieri eciam iam factum est et oportet
vtrumque continuari de neglectus dolemus
sunt ita mala racionis diligenter quoque ad-
vertendum est quod decreta prima sobrium lectorem
et circumspectum intellectorem requirunt quia pa-
tenter ferre fiat eciam non cito impu-
dentem plerumque intelligat multa in eis dicta
sunt reperiuntur que veritati repugnancia
deputanda sunt si competenter intel-
liguntur sed ad hoc demonstrandum non solum ex-
posiciones decretorum sufficere possunt immo
eorum integre consideraciones studiosis et rec-
torum satisfaciunt vt considerantes eorum originali-
bus causis a quibus demonstratur plerum-
que eorum generale quod vel dispensatorie
tenendum esse videtur verumtamen cautissime le-
gendum est in li. quod dicitur decretorum quia
non semper hoc ibidem sic describitur igitur velut
lex tenendum est propter multa primo quia liber
decretorum est originalis compilacio non con-
per omnia obligans vt decretales vel ea que
in nouis iuribus videlicet in clementinis vel in
sexto continentur secundo magister gracianus de-
creti compilator sepe suam mentem in dubiis
exprimit quam vt legem firmare non oportet
tercio sepius questiones disputando et pro et con-
tra ponuntur multa que sunt simul in eodem
sensu non possunt esse vera ergo multa tantum
quasi argumenta non vt finalis conclusio
tenenda sunt aliud autem est dicere argu-
mentatiue aut narratiue aliud conclusi-
ue quare a principio questionis alicuius ibi
vsque ad finem legenda sequens non debet
decipi vno solo intuitu vnius capituli
incipiendum est quarto oportet diligenter aduertere

De libro decretorum caute legendo

An nec quod inuenit veteres decretorum
sint per consequens et modernis iuris reuocatum
limitatum vel declaratum / quinto non equalis
auctoritatis sunt decreta quedam enim sunt condita non
per modum precepti sed consilii de honestate
non obligatoria alia aliis vi et adhuc condi-
tores eorum non pari gaudent auctoritate quoniam mul-
ta ibi dicta sunt doctorum et sanctorum qui legem la-
tores non sunt sed boni consultores quorum
doctrina magistralis magis et communis quam
legalis / immo inter istos quoque doctores mag-
na est diuersitas quia maioris auctoritatis vnus est quam
alter / preferendus enim est Augustinus vel Ieronimus
Rabano vel Crisostomo / et Gregorius Ysidoro vbi
contrarii viderentur / sexto quedam ibi sunt
localia dictans vel personalia vt cum ille
abbas suo scripsit cenobio / vel ille episcopus
suis dictauit clero vel populo que aliorum
non poterunt facere legem vel aliis ad quos
eorum intencio minime versabatur / septimo
quedam sunt quibus per contrariam longam
consuetudinem racionabilem derogatum est /
octauo quedam sunt per papam edita / quedam
per generale concilium que minoris auctoritatis sunt
nihilominus que a conciliis determinantur or-
do conciliorum et tempora attendantur immo
illud distingue tempora et concordabit scrip-
tura / quia propter liber decretorum periculo-
sus est multis simplicibus et ad pauca
respiciens que omnino ibidem statim dicta in
textu vel in glo. non interpretantur se inuicem
fundant se super isto quod inuenerint quasi
super legem dei / quibus aliquando contingit sicut
narratur de quodam clerico famulo cuius-
dam magistri qui prohibuit clerico suo ne
legeret in libro suo ipso absente / clericus autem
magistro non obediens incepit legere et
signa forte facere vt in libro continebantur
et supervenerunt dyaboli petentes quid vellet
qui territus de insolita visione nesciuit
quid diceret et ideo dyaboli ipsum strangula-
verunt sufficienter est / hoc exemplum in imper-

[illegible]

dicendum quod male intellexerunt dicere me li. decre-
torum detraxisse / quod magis est tamen contra di-
recte hoc sonat in gloriam et sublimitatem et
profunditatem illius libri qui non quemlibet ad-
mittit lectorem ob sui magistralitatem sed
multarum requirit legentis discrecionem ingenii
altitudinem et habilitatem / sed dixerunt qui male intellex-
erunt quod librum illum comparauerim magis O deus
cur tam sinistra sit interpretacio veri et pii
dicti non in hoc comparaui libro magi decretum
quia falsa vel superstitiosa et fatua continet
liber iste vt ille sed quia intelligentem lectorem
requirit et ingenii sui seu doctoris peritiam sui
expositionem exigit et quia effectus ille id est
sub periculum legem hic sicut ibi in cantico canticorum
Christus dicitur comparatus lapidi leoni agno etc.
propter imperfectiones que in eis sunt sed propter
quasdam perfectiones et similitudines sic per
oppositum leonem qui Christo comparatus fuit
pro dyabolo sumimus propter eius ferocitatem
voracitatem et crudelitatem / non igitur karissi-
mi insidiemini veris verbis iustis et sanctis
quia bonorum est non solum bona sed eciam mala
que aliquo modo possunt excusari in melius in-
terpretari / cautissime igitur legenda sunt et ab
legitima decreta sicut et hic circa capitulum suggesti-
rasti de glo. quod decreti non minus provide le-
gendum est / quia aliquando glose non firmant
aliquando videntur in variis locis multum con-
trarie / aliquando opinatiue dicte sunt vt Io. in
prohemio super codicem sic dicit quia sepe
accidere consueuit vt per glo. textus notitia te-
nebratur et dum glo. ad glo. vel textus trans-
mittitur quod quidem ego ipse fecerim vt vi-
tarem scribendi laborem studiosus audi-
tor desiderabili priuatur effectu et tamen credens
dubius super dubitabilibus patrociniis glosarum
acquirere lumen reperitur a tergo vnde in er-
rore sepissime cadit laborantium hec ille / pro
eiusdem stabilitate corollarii pensandum quanta
pericula quanta ne sunt parata et illata ecclesie dei pe-
na ex eo quod continuata non sunt concilia generalia

procedit in eo[rum] scisma grecorum pdicto tempore scilicet et aliarum orientalium nacionum et usque ad nostra tempora descendentium quibus scisma quasi annos [illegible] ab stulit quibus speratur auferre bohemorum nostri generale concilium si debite fuit processum etiam id evidens est quod institutio et decretum generalis concilii super omne decretum summi pontificis in moribus ecclesie reformandis et in hiis que sunt necessaria saluti in quibus quia ipse non est regula in obliqua supra se habet regulam certam et infallibilem in passibus auctoritatis concilii generalis quare oportet concilia sepe congregari ut dicit con[stanciensis]. Quarta conclusio auctoritas ecclesie in suo esse perfecto totaliter est in legitime congregato concilio generali patet ex suppositione ij[a] et 9[a] iij. dicitur autem inter hec anno domini m cccc xxxij in hac civitate Basiliensi quod rite inceptum est auctoritate sacrorum conciliorum Constanciensis et Senensis et summorum pontificum dominorum Martini pape quinti et Eugenii quarti quemadmodum Reverendissimus in Christo pater et dominus dominus Julianus tituli sancti Angeli Cardinalis sedis apostolice et nominatorum pontificum per germaniam legatus constitutus huius sacri concilii presidens principalis in suis litteris ad dominum Eugenium missis lucide declarant et postremo ad impendissimus demonstrant hoc sacrum concilium in responsione data ambasiatoribus apostolice sedis ante supplicium estimacionem me aliquid superaddere in hac parte.

Tercio[us] principium que in sacro concilio contingeret statuti vel declarari non vel ipso posset per aliam quam concilium revocari vel alterari mutari, dicitur non vel ipso, licet absolute posset dici non possit ut patebit nec tamen decretum eius condi oriasio opponitur ut clarius quod intenditur appareat sed non possit nisi in quantum a concilio generali tacite vel expresse aut de toto epykeya conceditur natura exquo dissoluto concilio plenitudo potestatis in spiritu et exercicio remanet in summo pontifice ipse in quibus prohibitus non est a concilio aut in quo sua potestas est ligata vel expresse

ad legem decretam potest declarari statuta concilii in mutare aut revocare tamen hic concilii non est prohibitum ut quod expresse non est prohibitum etiam si quid sit [illegible] toto concilio perit eo ipso etc. contra tacite concilium et conciliale ipso met talia condit etiam in hiis que sancti concilia condiderunt ut plerisque plagas auctoritatis pape habebant excepta ubi tamen salvo iudicio meliori quod expediat papam non facilius vel leviter decreta concilii immutare seu revocare pro [illegible] conciliorum et propter pericula que sepe propter illas innovaciones [illegible] et multiplices abusus et quia non est [illegible] eius intencionem contrarium [illegible] conclusionis sepe concilia debet summi. Si ergo occurrit quod dubium et difficultatem circa decretum concilii videat concilio [illegible] [illegible] quod ibidem agendum sit quia non [illegible] esse sed de septemo in septennium fit concilium generale hanc difficultatem [illegible] sive revocationem decretorum concilii [illegible] relatum in dicit non posse sed quia difficile valde et non facile et [illegible] sine periculo qui modus loquendi satis consuetus est in locucionibus tam [illegible] quam laycorum nam hoc possumus quod commode possumus intelligi consularum quod regulariter [illegible] de regula aut consuetum est fieri exceptionem. Et cum sit aliquid singulariter [illegible] aliquid quod simpliciter est verum de regula aut consuetum est fieri exceptionem [illegible] qui damascenus dicit [illegible] christotocon non dicimus sed theotocon dicit [illegible] [illegible] theotocon .i. christi matrem virginem non dicimus hoc dicit contra nestorium hereticum volentem hoc nomine quia ille hereticus dicit eam solum christotocon et non theotocon seu dei genitricem [illegible] [illegible] non deberi nomen eo habere ut dicit beatus Jeronimus [illegible] ij. Et ideo doctor ille in odium heretici negat virginem dici debere christotocon [illegible] [illegible] ipsa sit christotocon et [illegible] ubi [illegible]

theotocon dei genitricem vere et principaliter virginem pdicam⁹ Sic hic quia heretici et potestatem pape nimium extollentes dicunt pontificem concilium nichil posse supra vel contra papam excepta causa heresis Ꝙ ideo tenendo ad oppositum dicit consularum papam nil posse contra decreta concilii quod et magis appareat sermonis plus veritatis continet quam dictum aliorum quamvis totum verum sit cor[um] ut predicto intellectum nec oportet semper ad verba respicere sed ad intencionem loquentis quia intelligencia dictorum ex causis sumenda est dicendi quia non sermoni res sed rei sermo est subiectus hoc hylarius et habetur ex[tra] de verborum significatione intelligencia et [illegible] dis. v. eadem. Non igitur pretense adversaria sed ad mentem loquentis attendendum est unquam dicitur [illegible] sermo mens non est mens ac de illo ne [illegible] sit neque filius et dicitur quam fecerit mirabilia solus. Et tamen legimus de sancto quod fecit mirabilia in vita sua. Et autem impossibile sit large capitur ut premissum est patet sicut verecundia frequenter capitur pro valde difficili. Et quemadmodum ita impossibile est planeri de o et ibidem 6. Impossibile est enim eos qui semel illuminati sunt gustaverunt etiam donum celeste et participes facti sunt dono spiritus sancti gustaverunt nichilominus bonum dei verbum [illegible] [illegible] virtutem et prolapsi sunt [illegible] [illegible] [illegible] ad penitenciam etc. de quo etiam [illegible] [illegible] circa [illegible] conclusionem etc. de [illegible] dixit angelus loth non potero facere quidquam donec ingrediaris illuc [illegible] et [illegible] [illegible] aliud loqui potero nisi quod deus posuerit in ore meo et [illegible] [illegible] Non poteritis servire domino et actuum iiij non enim possumus que vidimus et audivimus non loqui et actuum [illegible] dicit petrus de [illegible] lege quod neque nos neque patres nostri portare potuimus et [illegible] ij non patiar vobis loqui quasi spiritualibus .i. non expedit

vel ad quem sensum hic dixi quod papa decreta concilii non potest revocare quia [illegible] aliquem vel iniquum expedit quod tanta maturitate concilio universalis ecclesie statutum est quod tot oculi viderunt et tam gravia corda et sancte mentes approbaverunt leni motivo et per paucos immutare maxime quia non poterit longe ab esse concilium generale [illegible] diamus quod antiquum summi pontificis decretum dicitur ij. q. i. contra statuta patrum condere aliquid vel immutare nec huius quidem sedis potest auctoritas apud nos enim inconvulsis radicibus vivit antiquitas cui decreta patrum sanxere reverenciam [illegible] papa patet igitur sufficienter quod in concilio posset absolute non posse sed additur [illegible] posse et absque tanta intencione eius elucidatione valeat intelligi nisi et absque erroris correctione [illegible] probacio ex multis premissis innotescat quia concilio generali est tota auctoritas ecclesie ut dicitur 9[a] [illegible] [illegible] hec autem est summa potestas ut dicitur q. [illegible] Sed inferior legem superioris non potest revocare, mutare vel interpretari cuius enim est interpretari eius est condere de [illegible] [illegible] alia primo videtur quod minus possit si concilium generale semper [illegible] manet nisi inquantum [illegible] [illegible] epykeya ei concederet aut expressa vel tacita licencia donaret quod semper recursus pateret ad concilium generale. Sit autem quia concilium generale non semper est dispositio [illegible] sed potestatis plenitudinem ad papa pertinet moderamine tamen premisso. Conclusio [illegible] plenitudo potestatis ecclesiastice non residet solum in Romano pontifice patet quia est etiam in universali ecclesia ut dicitur 9[a] [illegible] et in isto concilio generali et in quolibet alio ut dicitur 9[a] [illegible] [illegible] quo concilio generali papa tamquam unum membrum stat velut [illegible] et [illegible] de suo ministerio redditurus stat quasi filius coram matre cui debitam reverenciam exhibere stat velut pars in toto a quo dependet eius conservativa perfectio quia non potest pars ut sic subsistere si precisa fuerit a toto aut si seipsam subtraxerit [illegible]

vitam non habebit. Si vero toti incepta fuerit pars deinde manere non poterit quia turpis est pars que suo non congruit universo vel toti. Et quia eminentius longe sit in concilio quam in papa quia in primo est inobliquabiliter vel minus obliquabiliter. In secundo vero obliquabiliter vel magis obliquabiliter. In primo ut infine, in secundo non sit. Dico autem vel minus obliquabiliter quia in hiis que non consistunt salutem ut quod concilium possit decipi et errare in salute raro non licet forte propter vicia suorum permittat hic etiam vel concilium ad hoc non videre quod proficeret posset ad salutem, contra videre quod aliquo modo retardat vel impedit salutem, non utique simpliciter sed aliquo modo. Si in aliquo permittitur errare simpliciter in salute necessariis ut nesciunt quid ad salutem est necessarium aut consulat vel preparat quod simpliciter sit saluti impeditivum est. Et aliunde potestas concilii firmior quoniam concilium sicut nec universitas etiam non potest resignare illam potestatem immediate ei a deo collatam; papa vero potestatem sue potest renunciare ut sepe factum est, quare indimissibilius adheret potestatis plenitudo concilio quam pape. Tercium [3m] quecumque in generali concilio aguntur, conclusive concilio magis tribuenda quam pape sit auctoritative patet quia actio toti magis quam parti debet attribui et superiori quam inferiori. Non enim in concilio solus papa iudicat et diffinit licet communiter sententiam proferat auctoritate et consensu concilii ut sepe fit ut quod male intenditur concludere concilium consulit et deliberat ergo non diffinit nec iudicat. Nam contrarium habetur in multis locis manifeste libri conciliorum et etiam decreti et decretalium. Unde in actibus apostolorum auctoritas diffiniendi attribuitur concilio et non specialiter Petro ubi dicitur placuit nobis collectis in unum actuum xv. Et beatus Gregorius xv distinctione c. sicut dicit se quatuor concilia sicut sancti evangelii quatuor libros venerari et suscipere causam quia vel consensu concilii ubi quedam vel semper quod auctoritas diffiniendi maior est in maria

fidei ad concilium generale pertinet. Idem est quod agitur de facto pape quod patet in conciliis xvi distinctione ubi dicitur que synodalia roboravit et sinodalia et sinodali auctoritate roboravit et sinodalia ordinario viget et in subscriptionibus episcoporum diversis constitutis sinodalibus auctoribus plures atque firmatis et multa alia huiusmodi reperiuntur atque firmatis et multa alia. Ut sacrosanctum concilium dampnavit vel reprobavit vel approbat plerumque sacro concilio vel concilium diffinivit vel statuit sicut concilium quod papa cum consensu concilii et assensu quoque dicit Sacro auctoritate concilii et consensu concilio sacro atque religiosorum fidelium et doctorum concilio rerum nostrorum consilium diffinitum est ut in c. iiii extra xxiiii distinctione verum quia et pape in c. iiii extra xxiiii distinctione verum concilio actum est sub assensum hoc quod in concilio concilio appellat hac forma. Nos hoc sacro concilio dampnamus et hec dampnamus ut in c. dampnamus et in c. firmiter credimus de summa trinitate et in c. ad apostolice lib. vi. et in c. ubi maius et in c. cumque de electione eodem libro et in c. de here. in c. ad nostram de here. et in c. tre mete et in c. ad nostram de here. et in c. de usuris in vi. et in c. clericis lxiii distinctione et in c. In nomine domini xxiii distinctione Sed hic diligenter advertendum quod iste modus scribendi in omnibus iuribus reperitur. Primus autem in corollario est sacre theologie quorum termino in corollario est facere theologie conformior et magis competens et totius veritas dicere aut oppositum quod patet decretis consilio magis pape quod concilio tribuendi sunt deprimit auctoritatem diffinitiva generalium conciliorum et indebite exaltant et magnificant summorum pontificum potestatem contradicunt iuribus humanis et divinis nam in concilio celebrato Jerosolimis actuum xv. Jacobus episcopus Jerosolimitanus pretere Petro protulit sententiam dicens propter quod ego iudico non inquietari eos et ibidem scripta epistola concilio missa est. Apostoli et seniores fratres hiis qui sunt Anthiochie etc. Auctoritas dictis diffiniendi non attribuitur beato Petro sed toti concilio apostolorum et seniorum quorum consensu lata est sententia et publicata

concluditur ergo quod auctoritas et dominio concilii est attribuenda dictum est spiritui sancto nam ibi dicitur visum est spiritui sancto et nobis Idem xxv q. i c. sunt quidam ubi dicit Leo papa Canones sanctorum patrum spiritu dei conditos et totius mundi reverentia consecratos. Et hinc trahitur secundum aliquos quod concilium generale non potest errare in hiis que fidei sunt quod etiam ut premissum est trahitur ex illo verbo Christi Petro rogavi pro te ut non deficiat fides tua quod nemo de personali fide pe[tri] intelligit, sed potius de fide universalis ecclesie que representatur in concilio generali de qua etiam dicit dominus et porte inferi non prevalebunt adversus eam sed etiam non dicitur adversus te sed Petrum quia propter concilii sponendum est in divino pape sed in ipse in hiis que fidei sunt possit errare quidam sententiam putaverunt hoc esse speciale privilegium universalis ecclesie quod non possit errare in fide. Hic idem pie credatur de concilio generali dicit quidam verum dicunt quod innititur sacre scripture vel auctoritati que a spiritu sancto est a iure autem concilium generale non posse errare in hiis que pertinent ad salutem ubi enim presidet spiritus sanctus ut allegatum est de conciliis apostolorum et quorum. Si in concilio fuerit ibi quasi in loco generalis concilii ubi quatuor sessiones celebrantur. Primam de instituenda mathia actuum primo, secundam de electione vii dyaconorum de qua actuum vi. Tertiam de non imponendis legalibus gentibus ex gentibus de qua actuum xv. Quartam in qua statutum est iudeos a legalibus observanciis non esse prohibendos dummodo non ponerent spem in eis de qua actuum xxi. Corollarium quartum patet ex hiis quod concilium generale est vera sed quod etiam militans ecclesia sancta et immaculata et ex omnibus fidelibus bonis et malis aggregata simul personis mortalibus est populi plura [creaturis] in concilio hoc inde sit omnis salutis in carne questionibus.

Sequitur dyalogus in quo arguitur contra premissa motus

Contra premissa multipliciter obiectum est et primo contra notabile primum dicit opponens, cum negans papam esse antichristum constet ipsum moribus Christi contrariis mala vita non sufficit denominare antichristum si doctrina non asserat fidei contrarium teste beato Johanne apostolo i Jo. ii. c. Quis est mendax nisi is qui negat quoniam Jhesus non est Christus. Hic est antichristus qui negat patrem et filium ipsum. Ibidem iiii c. Omnis spiritus qui solvit Jhesum ex deo non est et hic est antichristus de quo audistis quoniam venit. Et ii Joh. Quoniam multi seductores exierunt in mundum qui non confitentur Jhesum Christum venisse in carne. Hic est seductor et antichristus.

Opponens

Cum non tam mala potuit nostri humana persona, vel cum dei iustitie sue et sapientie repugnaret quoniam iustitia reddit secundum merita, sed impossibile est invenire in nostra ac quoque instans comparatur non eas multiplicari secundum esse qui hinc cum Christum comprehendens esse futurum semper quia dicit poterit quorum iniquitas regnabit erit enim tunc tribulatio magna qualis nunquam fuit ab initio mundi usque modo neque fiet ita ut in errorem inducantur si fieri potest electi nisi Christum nec sapientie dei hic homo vel cognitione sit sapientis ordinare quod haec autem fidei subversio et ob hoc in mari de ordinatione futura est quare ad methaphoricum intellectum convertendum est ut quoniam Christo dispulsus est in vita antichristus appellatur.

Respondens

Christo vita non fide contrarius magis venit preter Christum quam contra tractanti non extrema dicit repugnantia nam maxime a se invicem distant et mutuo se corrumpunt contradictorium est malus solum in moribus domino nostro Jhesu Christo cum ad hec recta fide.

Opponens

Hoc non est meas rationes solvere sed pretacitum nostris emittare.

Respondens

Simpliciter de causa tibi sufficere quod audisti ex parte tui quia te fateris Romanum secundo apostolo testimonio merito contentaris. Ex parte vero mei nosti quod ad alia nunc sume necessaria festino. Ex parte etiam materie tractatum rationum si diligenter inspexeris videbis quia non solum impugnant mentem de quo loquimur antichristi sed et alium multum ad dampnandum. Quod rogo te meruit infans vel demeruit prima die mortuus antequam lotus sit fonte salutis quem tamen dubitas sempiterne dampnacionem ymaginari antequam parvulo culpam aliquam dei inmittere sed graciam non donare vel datam auferre de meritis eiusdem graciam deus poterit iuste negare que nulli est debita tunc sit gracia nec deus poterit sic creature suam curam et graciam est inquoniam esse creatura sit quod adeo recepit Antichristus itaque tradarum esse cum libertatis arbitrio recipiens flectere se posset in bonum si vellet magnam cum dei iusticia requirit nedum propter peccata antichristi sed et propter peccata tocius populi Romani ut talis surgat illo tempore quo malicia castigetur humana et succedat meliora hec quoniam dei est una ut ex illo malo prodeant vtiliora et in allegato toto in secundo xxiiij nunc repperisses inducium si non siccopasses dei verbum Christi vbi in medio illorum adductarum parte dicit idem dominus et nisi breviati fuissent dies illi non fieret salva omnis caro sed propter electos breviabuntur dies illi erit magna misericordia dei nam et si in quorum malicia iusticia faciat misericordia tempus illud abbreviat et longiore tribulacionem iusticie rigor exigeret si non ipsum misericordia temperaret. In hiis divina celsus sapiencia ordinans culpam per oppositam paciam quorum unum sit altero deordinato.

Opponens

Quia tibi placet principalioribus tue peticionis intendere sapiar te ne vlteriora videar impedire ponens in suppositione quod qui certa non posset errare in salute sua cum certa christi et deipare in contingentibus et multis que sunt facti sed qualiscumque decepcio activa vel passiva quantumcumque modica est contra salutem quia si est decepcio activa opponitur bono veritatis si passiva opponitur intellectus omne autem bonum est salus illius cuius est bonum salvat enim et sanat.

Respondens

Non de qualibet salute loquor sed de salute eterna et de hiis que ad eam sunt necessaria requisita et gracia dei gratum faciens et multe virtutes.

Opponens

Non posse errare soli deo convenit certa autem est creatura pura quam si blasfemia est attribuere non posse errare.

Respondens

Simpliciter deficit ab ea humano posse errare soli deo convenit ex natura que est summa bonitas et sapiencia sed creature hoc participative et confirmatus ex dei gracia ut in bonis mire confirmatus non dico errare absolute non posse errare nec ex gracia tunc adhuc viator sit in principio in se sed accidentaliter restrictiva superaddi secundum rationem suppositionis errare esse punitum salute sua ex suppositionis certa veritatem non habet creaturam quia per eam veritatem non habet ut filius dei sit caput eius et possit fieri eius rector doctor et protector.

Opponens

Bohemorum insapiens fundamentum miror te in ratione prima pone malos esse membra Christi cum sint filij dyaboli dicente domino hos ex patre vestro dyabolo estis et desideria patris vestri vultis facere Joh. viij.

Respondens

Non est idem esse filium et esse membrum quoniam membrum dicit colligacionem ad caput a quo suscipit vitam sensum et motum filius autem imitacionem parentis importat ut in aucte quod assumitur quam esse per fidem Christo capiti connectitur ens membrum quia Christus caput illi per fidem sicut idem tamen membrum Christi dyabolum poterit imitari et filius eius erit quare non sequitur est filius dyaboli ergo non membrum esse Christi ergo non est nec contra est membrum dyaboli.

Opponens

Bene sequitur iste paganus hereticus vel iudeus est membrum dyaboli ergo non est filius dei igitur vt ille sequitur iste Romanus malus in vita est membrum Christi ergo non est filius dei quod negasti et cetera.

Respondens

Si uniformiter de filio dei loqueris primum tuum secundum morum non est simile quod adducis quia qui membrum est dyaboli ut paganus non potest Christum in moribus imitari quia ut moves dicitur mores Christi requiritur quod sint in fide radicati quia omne quod non est ex fide peccatum est ad Romanos xiiij. Sed qui membrum est Christi dyaboli potest mores imitari quoniam non requiritur ad mores dyaboli aliquid aliud fundamentum dyabolo peccatorem unies sicut ad mores Christi requiritur fides que connexionis voluntas enim deficiens sufficit ad mores dyaboli que sine fide et caritate non fiunt mores Christi.

Opponens

Cur dicis in responsione si uniformiter loqueris de filio per imitacionem nunquid aliter loquendum est de filio.

Respondens

Utique nam est filius secundum predestinacionem quia heres est vite sempiterne de quo dixi in notabili et in corollario suo quarto sic enim filius dicitur qui verus erit heres vite eterne talis autem est filius predestinatus huiusmodi filium sunt aliqui esse membrum dyaboli totale et integrum sit quod nullo modo sit esse Christi membrum ante eius conversionem et sanitatem.

Opponens

Cum dicis totale et integrum membrum dyaboli numquid ex eo quod idem partiale posset esse membrum Christi et dyaboli.

Respondens

Sic plane nam totale et integrum Christi membrum est fidelis in caritate totale et integrum membrum dyaboli est infidelis sed partiale membrum est fidelis sed malus in vita qui propter maliciam membrum etiam est dyaboli.

Opponens

Nunc tibi contradicis quia eundem credis esse filium dei et filium dyaboli membrum Christi et membrum dyaboli quorum probacione non indiget quia formaliter secundum posuisti sed primum deducitur nam predestinatus pro parte est filius dei heres alius est contra graciam ut in notabili tuo et ergo est filius dyaboli sicut presciti est filius dyaboli quia heres et hic aliquis est in gracia ergo filius dei quia gracia gratificans facit et heres filios dei ut dixisti in notabili tuo quinto.

Respondens

Patet ignorancia modorum et inferiorum predicant in deum superiorum sicut si relatione oppositorum naturam cognosceres parte illata minime inconveniencia reputares quibus non est contrarium verificari de eodem ad aliud et ad aliud sicut idem homo est pater et filius respectu diversorum divus et servus ita membrum Christi secundum fidem membrum autem dyaboli secundum malam operacionem filius dyaboli per imitacionem et filius dei per hereditatem et predestinacionem filius dei secundum imitacionem vel presentem iusticiam et filius dyaboli per finalem hereditatem et presciam.

Opponens

Ad maius te deductum inconveniens quam sit ex concessis quod idem sit eternaliter dampnandus et salvandus nam eundem fateris filium dei et filium dyaboli sed si filius dei tunc heres vite eterne si filius dyaboli tunc heres dampnacionis eterne utrumque racionis stat in verbo apostoli si autem filij et heredes quidem dei coheredes autem Christi ad Romanos viij.

Respondens

Filiacio dei de qua apostolus ut sic meretur hereditate filius filiacioni dyaboli ut sic debetur dampnacionis supplicium sempiternum ideo bene sequitur si filius ergo heres iniquitatum filius et proterve tunc filius et non si filius ~~ergo non heres~~ non ergo heres ab salute vel finalis nisi loquendo de filiacione predestinacionis aut sic tunc enim simpliciter sine addito sequitur si filius ergo heres.

Opponens

Hec magis in particularia subtilitate consistere quam in fundamentali scripture textu soliditate cum Bohemica fides innititur medium scripture textum amplexando.

Respondens

Valde periculosum est sic sacram scripturam legere superficialiter secundum corticem dimissis floribus fructibus et medullis nec pensata omnium illarum iudicio in terra profundius occultata recole quod promisi in corollario tercio conclusionis prime quoniam ad perfectam verborum intelligenciam non tamen proprietas corum quantum intencio veritas est attendenda de quo beatus Augustinus in li. de vtilitate credendi nichil inquid periculosius quam accipere verba sicut sonant hec ille. Et Jeronimus inquit nec putemus esse in verbis scripturarum evangelium sed in sensu non in superficie sed in medulla

non infirmorum solius sed in iudice mediis .i. q. i. mar
chion Sepe etiam spiritualis intellectus requirendus
est solum et non litteralis unde beatus gregorius super
isto Sint lumbi vestri precincti et lucerne ardentes etc.
Si istum sermonem domini secundum literam velimus accipere
nichil in eo quomodo spiritualiter possimus invenire
quid enim proficit ad anime salutem si aliquis
corporaliter aut lumbos suos precingit aut lu
cernas accendat Illa ergo in lumbis precinctis
et lucernis ardentibus inquirenda est intelligentia
spiritualis que secundum divino precepto sit condigna ...
congrua operatur et quomodo nunc ... frustra
quodam loco ipse dominus ait verba que ego locutus
sum vobis spiritus et vita sunt haec ille nec semper
scriptura intellienda est in sensu quem facit sed
in sensu inquo dicitur vel inquo fit ut exempla
riter patet de multis in medium adductis Job
... inquit Job peccavi et idem xxvii ca. non pecca
vi Numquid Job sibi ipsi contradixisse affirmabis
absit et infra v. et xvi. Si oculus tuus dexter
scandalizet te erue eum Si quis percusserit
te in dexteram maxillam prebe illi alteram
et alia ibidem christus tamen cum percussus in maxilla cum
unus ministrorum dedisset ei alapam respondit si ma
le locutus sum testimonium perhibe de malo si
autem bene cur me cedis Jo. xviii. et infra vi.
Tu autem cum ieiunas caput tuum oleo unge et
faciem tuam lava dic in ... ad literam servas
et ibidem infra vi. Nolite thesaurizare vobis the
sauros in terra Numquid ... omnem thesaurizantem
dampnat Sed ... quia beatus Sixtus habuit
thesaurum quem beatus laurencius dedit pau
peribus et istud ibidem Nolite solliciti esse in
crastinum et tamen martha sollicita fuit et
non reprobata luce x. et post mortem sollici
ta sunt membra pro invicem ... solicitudine
non pigri ad Ro. xii. ubi etiam qui preest in sol
licitudine et illud Nolite iudicare infra vii. cum
tamen iudices sunt a deo instituti et ibidem omnis
qui petit accipit certum autem est quod hoc ad literam
non fit et istud infra viii. ego veniam et curabo
eum et tamen dominus non venit et istud infra nono non
est mortua puella sed dormit et tamen vere mortua

fuit et infra x. Eritis odio omnibus hominibus propter
nomen meum Sed notum est quod ad literam non est
verum quia multi homines apostolos dilexerunt et ibidem
nichil opertum est quod non revelabitur vel
occultum quod non sciatur et istud ibidem Non veni
pacem mittere super terram nec tamen legimus sic apostolos ad lit-
teram
prodicisse et ibidem qui non accipit crucem suam
et sequitur me non est me dignus quod ad literam
quomodo salvaretur cum multi crucem ... non
habeant et qui homines non omnes accipiunt ut se
quantur historialiter intelligendo et infra xi. Ne-
mo novit filium nisi pater primo et ... et illud
infra xii. precepit eis ne eum manifestum facerent
cum tamen ad hoc venisset ut manifestaret et ibidem
sicut fuit Jonas in ventre ceti tribus diebus
et tribus noctibus Sic erit filius hominis in
corde terre tribus diebus et tribus noctibus
et tamen dicitur fuit in sepulcro solum duabus noc-
tibus et una die cum parte alterius et istud
ibidem viri ninivite surgent in iudicio cum
... non resurgent Impii in iudicio et
infra xv. non sum missus nisi ad oves que
perierunt domus israel et tamen Joh fatetur quod ...
... erat moriturus pro gente et non tantum pro
gente sed ut filios dei qui erant dispersi con-
gregaret in unum Joh xi. et idem Jo. i. hic venit
in testimonium ut testimonium perhiberet de lumine ut
omnes crederent per illum concordat idem i. Jo. ii.
ipse est propiciatio pro peccatis nostris non pro
nostris peccatis non pro nostris autem tantum sed
pro totius mundi hec ibi et infra xxiii. patrem
nolite vocare super terram vocari et tamen dominus petre
nolite super terram ... manducaverunt manna
... patres vestri manducaverunt ... et stephanus
in deserto et mortui sunt Joh vi. et stephanus act. vii.
predicans dixit viri patres et fratres act. vii.
et infra xxiiii. stelle cadent de celo quod ad
literam videtur impossibile tamen una stella sit
maior tota terra et ibidem de die autem illa
et hora nemo scit nec angeli celorum nisi
solus pater sed non est dubium quin filius
sciat cum sit sapientia patris et marci x. dicit
dominus Quid me dicis bonum nemo bonus nisi
solus deus sed quid vado ... scripturarum
si omnes illas conarer prestringere neque ...

... dominus sed et tota vita vita est si sacerdo-
tium ... ...
et ... caput scripturarum intelli-
gentia i. doctorum subtilius requirenda est a
magistris meis et servis dei et multum preciosa
... bona opera et devotissimas oraci-
ones quia sufficientia nostra ex deo est qui
et ydoneos nos fecit ministros novi testamenti
non litera sed spiritu litera enim occidit spiritus autem vi-
vificat hec apostolus Addendum occurrit tibi pa-
tenter o mi frater bohemie quod neque omnis christi
praxis imitanda est Vere christus in Jordane
baptizatus est numquid et tu baptizandus es
in flumine de civitate christus bibit et manducat
cum publicanis et peccatoribus quod non cuilibet
expedit christus disturbabat predicans in ...
ob hoc sic quiescente et contemplante ... probus
christus purus virgo semper permansit num
quid igitur et omnes ... virginitatis vin-
culo ... constricti sunt nequaquam sed quid
... pro quibus loco et tempore pru-
denter oportet indagare maioribus credere
et sancte matri ecclesie firmiter obedire

Opponens

Quod ... asseruis quod cum dicto beati Augustini
in concordiis dicens omnis christi actio nostra est
instructio.

Respondens.

Si augustinus dixerit omnis christi actio nostra est imitacio
... contrarie sonaret mihi autem non dixit imi-
tacio sed instructio quod verum non solum ex
... sed ex omnibus que sunt creatura
instruimur et erudimur quanto magis ex christi ac-
tione que nobis sit lumen vivimus ad sa-
lutem.

Opponens

Nempe digressionem longius elongemur
ad principale iterum propositum redeamus Sermo magis
... omne dictum secundum verbi verborum sit
intelligendum quamvis plus movere auctos
... adverte ut si quid vales obscura
... elucidare.

Respondens

Gravissima est ... talis obiectio que illuma
... ex hoc bonam ... spem de te concipio
quia non vis ut ... ... prudenter
... quod futurum est ... intendo vel

... defendere quamquam vera appareraint
tibi fuere ... quia nosti ut ... dominum christo
quod multa falsa sunt probabiliora veris ...
quod ... ... est. i. Et unde in
fine temporum caritas refrigescit plurimorum quo-
rum malicia coperuerit eos ut videre nequeant
que non sunt ac que vera sunt respuunt tu itaque
salutis ... non immemor si quid habes contra
me dicto plene ut veritate reperta simul
glorificemus veritatis auctorem dominum etc.

Opponens

Hic dominus illuminat vultum suum super nos et mi-
sereatur nostri que movent opponam ut hortaris
sic reinformando Omnisque est membrum ecclesie vi-
vit spiritualiter nullus in peccato mortali constitutus
vivit spiritualiter ergo nullus in peccato mortali constitutus
est membrum ecclesie hoc est intencionis tue in
notabili iii. quia asseris membrum aridum seu
mortuum non esse membrum nisi secundum quid dis-
tinctis vero racionibus ... ... sed motorem osten-
do quod dicit Joh qui non diligit manet in
morte i. Jo. iii. et apostolus i. ad thy. v. vidua
que in deliciis est vivens mortua est et sancte
et ... ... constans fuit ... mortem ...
... ... et habet de penitencia dist. i.
... corpora vivent absque resuscitatione
non autem resuscitatus in anima cum autem deus sit vi-
ta anime non nisi deo ... ... habet
itaque ... deum ... Respondens

Scire te volo quod omnia spiritualiter duplici vita vivi
ficatur per influenciam christi capitis ecclesie prima vi-
ta est fides informis qua illuminatur intellectus hic
... in hiis que de christo sunt secundum duplicem
eius naturam divinam scilicet et humanam et secundum eius
doctrinam opera et promissa hec est prima spiritualis
vita ... de qua i. Jo. v. qui habet filium habet
et vitam qui non habet filium vitam non habet
ut scribo vobis ut sciatis quoniam vitam habetis
eternam qui creditis in nomine filii dei hec ille nam
dominus dixit Ego sum via et veritas et vita Joh
xiiii. hec est autem vita eterna ut cognoscant te
solum deum verum et quem misisti ihesum christum
Jo. xvii. hec vita si sola fuerit i. sine caritate
faciet habentem se membrum ecclesie sed informe alia
est vita spiritualis anime caritas dei eidem infusa

que animam ita actuat et vegetat ut operetur
omne bonum. Hec vita sine prima non est et
perfecte facit animam vivere et immediate quoniam
ipse dat vitam eternam prout et hoc scripsisse
sacra scriptura loquens de vita spirituali notat
istam vitam quia ipsa requiritur et sufficit ad
gloriam de illa vita caritate scilicet habita ha-
bentem et prima scilicet vita fidei utraque hec vita
derivatur a Christo capite qui dat sensum per
fidem et motum per caritatem que caritas
actuat informat et vivificat hominis affectum et vo-
luntatem primo per voluntatem tamquam per
omnium potentiarum dominam et reginam aliquo modo
informat quamlibet omnium potentie dicitur vivere
formam ista et nulla forma seu vita aliarum potencie
dicatur vivere sine caritate hic intelligendo de vi-
vere meritorio ad vitam eternam sic fides sine
caritate dicitur informis et mortua quamvis
fides ipse sit forma et vita aliarum virtutum
ut iustitia temperantia et cetere dicuntur esse non
vere virtutes sine caritate licet sint ipse vere
virtutes morales seu dona sed quia non dicunt
imperfectionem vel dimidietatem scilicet eterna hec vita
caritatis constituit membra ecclesie sancta et tanto
sanius quanto maior caritatis gradus huius vi-
te contraria mors est peccatum mortale de quo
intellige dictum Io. addictum parte qui non
diligit manet in morte. Status non diligens
esse vivens in fide quemadmodum carens caritate
et fide adhuc vivit vita nature. Sed vide de vidua
que vivens in deliciis mortua est mortua ca-
ritate scilicet ad Timotheum. Augustinus dicens autem vivere
per gratiam loquitur de vita perfecta que est caritatis
specialem gratiam notat gratificantem. Si vero
quamlibet gratiam etiam gratis datam magis
pro nobis est quia hominibus solam fidem habentibus gratis
fides enim est gratia gratis data. Opponens

Et credere facit membrum ecclesie militantis quia
demones credunt et contremiscunt Iacobi v.i. demones
Respondens

Non tibi dixi quod omne credere seu quelibet fides
constituat membrum ecclesie nec multi multa cre-
dunt et fidem habent acquisitam ergo vos
loquimini solum de fide infusa que non est in
demone nec manet in homine dampnato
quia fides est habitus huius vite datus a deo
ut viatori sic lucerna sive perseverantibus
inhabitantibus sed demon et dampnatus homo
non sunt viatores sed sunt in termino et premio
suo finali. Opponens

Cum deus libere fidem infundat aut sub-
trahat potest utique dyabolo fidem infun-
dere et omne dampnati non amplius quod si
fecerit isti erunt membra ecclesie Christi.
Respondens

Cum dubitat deum hoc posse de potentia sua
absoluta. Sed autem de ordinata procedimus
qualis autem esset ordo ille si dampnata fi-
des adesset infusa cum per fidem ordinate
tendatur in claram speciem tamquam in finem
finem certum fides actum ad augendum meritum
ut crescat premium. Ad nullum autem certum ordi-
natus est dampnatus quia non meretur nec
perducitur in premium claritatis dei visionem. Si
tamen dampnatus haberet fidem habere et fidelis
quo modo posset ecclesie dici membrum et non
tamen membrum ecclesie Christi militantis quia non mi-
litat nec ei convenit diffinitio ecclesie militantis
posita in notabili primo ubi est congregatio
illorum quos deus singulariter ad vitam aliquam
vocavit tam in veteri quam in nova lege ad
vivendum hic virtuose et promerendum glo-
riose vitam sempiternam.

Opponens

Non videtur quod fides acquisita non faciat me-
mbrum ecclesie militantis cum illuminet mentem aliquo
in Christum eidem inspiram vivens et congerens.
Respondens

Hec illuminatio et quies sola inerta et dubiosa
quia fidei acquisite sepe subest falsum sed fidei
fuse inceptam. Opponens

Ne in subtilitatibus speculationum a proposito
retrahamur redeo ad canonem biblie argumentum
contra dictum tuum quod aucte i. Ioh. i. legitur
In hoc scimus quod cognovimus deum si mandata
eius observamus qui dicit se deum nosse et
mandata eius non faciat mendax est et in
eo veritas non est et i. Ioh. iij. omnis qui peccat
non videt nec novit eum et homo sola fide
est membrum Christi fideliter quod sit in Christo sed communiter
videtur quia peccator dimissus est a deo ut
illud Ysa. lix. Iniquitates vestre diviserunt
inter vos et deum vestrum et peccata vestra abscondent
faciem eius a vobis et Io. xv. qui manet in
me et ego in eo hic facit fructum multum ergo
qui non facit fructum multum non manet
in Christo. Sed peccator habens solam fidem informem
non facit fructum multum igitur non est nec manet
in Christo. Ad idem i. Io. i. Si dixerimus quoniam
societatem cum illo habemus et in tenebris am-
bulamus mentimur et subiungit declarans
quid sit in tenebris ambulare qui dicit se
in luce esse et fratrem suum odit in tenebris est
usque ad huc. Sed qui odit fratrem suum in tenebris
est et in tenebris ambulat et nescit quo va-
dit quia tenebre obcecaverunt oculos eius. Et ibi-
dem qui dicit se in Christo manere debet sicut ipse
ambulavit et ille ambulare. Ad idem i. Io. iij.
Omnis qui in eo manet non peccat et ibidem
qui servat mandata eius in eo manet et
ipse in eo. Et ibidem iiij. quoniam qui manet in
caritate in deo manet et ibidem v. ca. scimus
quia omnis qui natus est ex deo non peccat
sed generatio dei conservat eum et malignus non
tangit eum.
Respondens

Cognoscere deum aliud est simpliciter appre-
hensionis quod fit per fidem vel scientiam ali-
ud est cognitionem approbativam sive experimentalem tam
deum et eius voluntatem credendum scilicet
sciens approbo quia sic est ego volo et facio
de istius cognitione loquitur beatus Ioh. quia
tota eius intentio est inducere ad amorem
dei et patris expressum sive sic ipse loquitur
de dimissione inter deum et hominem qui op-
ponitur unioni caritatis non unioni fidei
Nam in aucte assumpta iniquitates vestre divi-
serunt etc. In fine sequitur ac conveniet quod
sumit de effectu caritatis et manere in deo et se
dominum cum eo habere aliquis fit per caritatem
et sic loquitur beatus Io. Aliqui fit per solam fidem
et de quo intentio mea nec sequitur ipse non
facit fructum ergo non vivit quamvis non vivat
vita caritatis vivit tamen in fide exemplum clarum est de
arbore que in yeme vivit sed fructu caret primo
foliis et viriditate etiam in tenebris esse est in ipsam
tenebris vivere et deputari tenebris iehenne vel etiam
constitui ignorantia non tamen fidei aut pro
pari gratie luce aut procedere de vitio in vitium
Sic intellige hunc dictum beati Io. non de tenebris
heresis aut pravitate fidei licet verum sit quod in illis
tenebris ambulans non habet cum deo socie-
tatem etiam omnis qui manet in deo in quantum
in eo manet non peccat intelligendo de manere
fidei quia de manere caritatis certum est quod
manens in deo non peccat. Sed ille qui se dicit
in deo manere per fidem debet utique sicut ille am-
bulavit ambulare licet non faciat tamen de manere
caritatis melius sonat quod ambulat ad similitu-
dinem dei et sicut duplex est manere in deo
sic duplex est nasci vel natum esse ex deo per
fidem scilicet et caritatem de eo loquitur beatus Ioh. de quo
natus est ex deo non peccat. Opponens

Paulus apostolus videtur tibi contrarius qui aliene
spernens etiam ad Ro. xi. dicit vide ergo bonita-
tem et severitatem dei in eos quidem qui ceci-
derunt severitatem in te autem bonitatem dei si per-
manseris in bonitate alioquin et tu excideris
hic ille vult igitur quod qui non est in bonitate est
excisus sicut a corpore alme.
Respondens

Excisus utique est malus i. per peccatum divisus
hoc est non est per caritatem deo unitus et sic
non est membrum sanum. Sed non sequitur non est
membrum sanum ergo non est membrum cum aliquo modo possit
esse membrum ut per fidem videtur tamen quod et aliter
posset responderi quod apostolus loquitur de infusione
et excisione que fiunt per fidem nam dicit ibidem
propter incredulitatem fracti sunt tu autem
fide stas infra et infra Sed et illi si non perma-
serint in credulitate inserentur et post centum
excepta contingit in isto et ideo cum dicit de bonitate
dei intelligit eam qua credimus aut fide suscipimus

vide ergo illam bonitatem qua te deus vocavit ad fidem et fundavit in eadem si permanseris in bonitate non modo racione vel voluntate sed fidei et intellectus alioquin et tu excideris fide mutus

Opponens

Emendamus contrarium videtur idem apostolus i. ad cor. vi. d. nescitis quoniam corpora vestra membra sunt Christi tollens ergo membra Christi faciam membra meretricis absit esse quia intendit apostolus quod per peccatum tollitur membrum Christi concordat beatus gregorius omelia xxii. super isto dicto est thesus in desertum ad sorte iniquorum omnium dyabolus caput est et huius capitis membra sunt omnes iniqui. Respondens

Nunquid adhuc sine intellectu es ut distinguere non vales quod idem est membrum Christi per fidem et eius confessionem et membrum dyaboli per malam voluntatem et pravam operacionem et qui fuit membrum sanum adherens Christo per caritatem tollitur ab hac unione nec sit membrum sicut fuit sed semper fuit membrum mortuum per fornicacionem

Opponens

Cum per solam fidem quis membrum Christi baptizatus est ergo habet caritatem quoniam baptismus regnat in aqua et spiritu Joh. iii. nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto non potest introire in regnum dei ergo nullus est membrum Christi per fidem quin eciam sit membrum per caritatem.

Respondens

Baptismus quantum de se dat utrumque caritatem sed si recipiens ponit obicem non utrumque recipit quemadmodum plerique qui caritatem in baptismo receperunt per subsequens culpam perdiderunt quamvis semper in baptizato est fides sine caritate nec oportet cum dicimur renasci ex aqua et spiritu per spiritum intelligi caritatem sed spiritualem renovacionem que fit per fidem aut spiritualem dei concursum et vivificacionem que cum aqua elementali concurrit ad novam vitam Christi. Opponens

Cum nos non biberint aquam vivam de qua Jo. iiii. nec comederint carnem filii hominis nec biberint eius sanguinem de quo Jo. vi. non sunt membra Christi per fidem hec enim requiruntur ad fidelem sed presciti seu dampnandi non faciunt hec quia sicut

[illegible] meterint [illegible] nec habebunt vitam eternam contra ergo presciti non sunt membra Christi sed soli predestinati. Respondens

Presciti fideles aliquando sunt in unitate dei et bibunt aquam caritatis et comedunt carnem et sanguinem Christi quia manent perfecte in eo et sunt membra sana quoniam vero caritatem perdunt nec aqua bibunt nec carne eo fide manent nec aqua bibunt nec carne eo incidunt predicto et tamen membra Christi sunt cum autem dicitur sic bibere et sic comedere pertinet ad fidelem verum quod pertinet ad hoc ut homo ad fidelem verum quod pertinet ad hoc ut homo sit fidelis secundum fidem recte vivat et verus sit fidelis secundum adhoc racio ut habeat fidem. Opponens

Johannes apostolus quosdam ab ipso credentes [illegible] sic dicit iniquitatem cum eo fuisse sicut ille Joh. [illegible] dicit inquiunt cum eo fuisse sicut ille [illegible] ex nobis exierunt sed non erant ex nobis. Nam si fuissent ex nobis permansissent utique nobiscum. Respondens

De fidelibus sic dicitur potest intelligi qui non quamvis veram fidem habebant sed ad tempus [illegible] in apostolis quasi Christo crederent permanebant. Si vero vere crediderint et [illegible] apte satis dicitur ex nobis non fuerunt secundum merito et secundum intencionem et si ex nobis fuissent pari voto non essent versipelles quantum [illegible] recessissent quamvis credere possent et [illegible] rissime cum apostolis fuissent quam malicia [illegible] semel habita ceciderunt. Opponens

Eciam inhereticus est heres vite eterne sicut [illegible] apostoli quanto tempore heres permanebat [illegible] et [illegible] dicit a fine cum sit dux omnium [illegible] iniquorum. Sed soli predestinati sunt heredes vite eterne ergo soli predestinati sunt de ecclesia militante

Respondens

Eciam dicitur heres glorie non solum quia [illegible] sit membrum sed solum secundum predestinatos.

Opponens

Consequenter eciam dici debet heres [illegible] quod secundum presciti. Respondens

Dici potest eciam heres [illegible] secundum prescitos sed non heres [illegible] absolute quia a principalium fieri debet denominacio et a fine sed predestinati sunt principaliora membra ecclesie propter illos est

eciam instituta principaliter. Opponens

Excommunicatus non est membrum ecclesie cum sit divisus a Christi fidelibus nam excommunicacio est a [illegible] corone legitima [illegible] actu separacio et tamen excommunicatus sepe habet veram fidem ergo non omnis habens veram fidem est membrum ecclesie. Respondens

Excommunicatus iste est membrum ecclesie sed dicitur divisus quia certis actibus sunt ei interdicti ut tamen ad obedienciam redeat et sanctetur et fiat membrum sanum qui fuerat membrum verum sed infirmum Excommunicacio enim medicina quedam est membri infirmi curativa ut de sen. exco. li. vi. cum medicinalis. Cum excommunicatus diu sic permanserit signum erit et suspicio heresis ut simpliciter non sit membrum.

Opponens

Sepius ex dictis quod adam et eva post lapsum fuerint membra ecclesie propter fidem et si sic quomodo verum est quod dicitur quod ecclesia a sui in [illegible] nunquam defecit in caritate sed semper pulchra perseveravit. Respondens

Adam et eva fuerunt membra ecclesie et tunc ad tempus eciam erant sine caritate sed dictum intelligitur de fundacione ecclesie per Christum a tempore missionis spiritus sancti vel a tempore sue incarnacionis primo possit fortassis sustineri quod ab abel iusto seu a primo qui cepit a deo caritatem infusam ut semper post illam caritas remanserit in aliquo supposito ecclesie constituta nam congruum videtur quod tamen donum semel datum nunquam debuit totaliter deficere.

Opponens

Hoc stante tuo fundamento hereticus non esset membrum ecclesie et quod ergo contrarius actus sic [illegible] in ecclesia baptisat cum hereticus et valet baptismus conficit eukaristiam et est adoranda. Respondens

Hereticus baptizat dans aliam formam quam ipse non habet non per formam suam sed in [illegible] his indigne virtus eiusque sacramenti quod non dependet ex ministro verum est si rite fuerit intencio eius quam solet habere

ecclesia observata recta forma indebita materia

Opponens

Sic baptisare potest eciam paganus et si hereticus non est membrum nulla videtur differencia inter hereticum et paganum. Respondens

Multiplex est differencia inter [illegible] videlicet quod hereticus a fide recidit quam suscepit prominus sed paganus non Eciam hereticus vicinior est fidei et propinquior ut iterum fiat membrum quam paganus curabilior enim est qui post visum cecutus est quam qui cecus natus est. Opponens

Hereticus habet caracterem baptismalem igitur est membrum Caracter enim signat eum et deputat ad societatem sic caracterizatoris

Respondens

Alia est racio caracteris alia membri membrum refertur ad deum quia ad caput Christum Caracter vero non sic refertur sed potius ad quedam operanda seu ad sui signatum cum ipse sit signum non tamen nego quod caracter deputet eum ad aliquam societatem sed non ad societatem membrorum ecclesie sed ad societatem sic caracterizatorum ut quod hereticus sic est baptisatus et sacerdos hereticus est sacerdos. Opponens

Plus sonaret honeste dicere ecclesiam Christi ex solis predestinatis constitutam ut non oporteret malos ponere membra ecclesie quod magis ad pulchritudinem eius pertinet. Respondens

Ostendo tibi contrarium nam si omnes predestinati et solum tales sint ecclesia dei cum predestinati aliquociens sint extra caritatem non modo concluditur quod mali sint de ecclesia dei et staret in casu quod ecclesia dei nullum habet membrum sanum quia sint solum mille Christiani quorum [illegible] sint predestinati sed actu mali et alii sint presciti et quamvis ipsorum magis sit dei tunc ex quo soli predestinati pertinent ad ecclesiam nullus [illegible] ecclesia est ingratus dei sed multi extra ecclesiam quod est absurdum illa quoque quam finaliter commemoras ex[illegible] pulchritudo ecclesie non est huius vite sed future patrie ubi ecclesia in Christo amorosos amplexabitur in talamo sociata tota pulchra et sine macula de qua per gressum libri canticorum hec vero

ecclesia desponsata est et preparatur ut fiat tal-
qualis describitur pro quo valet dictum beati
Augustini positum in probatione conclusionis mee
parte 2e. Opponens.

Fides est propter placere deo ad Hebr. xi. et
ut finaliter vitam consequatur sempiternam
Joh. iii. et ut omnis qui credit in ipsum pereat
sed habeat vitam eternam; ergo frustra esset
fides in non habente caritatem. Respondens

Pro tanto est fides in homine ut suscepta carita-
te fiant que dixi, nec omnis res est frustra
que statim non consequitur finem impedita et tamen
apta est inquantum de se finem suum attingere;
sic est de fide. Opponens

Malus inquantum huiusmodi non est capax infusionis
virtutum et illuminationis fidei nam malus ut sic
se avertat a deo, fidelis autem convertit ad deum
intendens in eum [illegible] in suum obiectum.

Respondens

Non est hoc contra me, non enim dixi quod malus
inquantum talis habeat fidem, alias omnis ma-
lus haberet fidem, sed idem qui malus est in volun-
tate avertens se a deo per contemptum [illegible] tamen
habet fidei per quod convertit se ad eum bonum
ex hoc habens intellectum quantum est ex parte sui
dei licet cum intellectus suus iam obnubilatus ex-
cecatus sit sed conatur circa materiam conclusionis
ad creaturam in qua male voluntas fertur.

Opponens

Sufficiunt iam de conclusione, vado ad corollarium de
inquo videris in tanto loquens contra gentes Bo-
hemica in epistola ista scriptura et alia multa
de ipsa in aliam et [illegible] quia nunc premisit
accedere ad sacrum Basiliense concilium, quare
magis de eius questione presumendum est et
de bono medio finis optimum conveniendum est.
Non igitur dicendum male sentit sed forte male
sentit. Respondens

Homo de hiis que foris sunt iudicat, deus autem
intuetur cor. Non igitur de isto si quid breviter
bene compererim si quid publica fama divul-
gatum sit corollarie querelose imitarunt.

et si scriptura sint vel plus forte dimisi in
aliis non tamen ut videtur in hoc predicto
quidquid tamen sit propria confessio decla-
bit clarius, de cetero vero ad concilium non
reprehendo immo laudo quia bonum opus [illegible]

Opponens

Doctores et predicatores in [illegible] non
habeant extirpare non possunt mala de ecclesia
ipsi ergo corollarium 2m falsum dicentes ipsos te-
neri et obligari ad extirpandum mala non
aut obligatur ad impossibile. Respondens

Non solum qui mala per se extirpat
sed qui adhuc qualitercumque iuvat propinque vel
remote inter quos doctores principaliores
videntur doctores et predicatores ad quos
spectant malos et mala verbo corrigere bona
docere prelatos et inductos ad exequendum
que docent sollicitare et si necesse fuerit impor-
tune stimulare. Sunt enim canes ecclesie non
cessantes contra hostes eius latrare sed vigi-
lant clamant aliqui mordent et latrare ne-
[illegible] fur vel latro valeat domum ecclesie spoliare.
Non igitur immerito ordo dicitur principalis ecclesie
dei et predicatorum officium honestissimum ecclesie
et apostolicum quod personaliter exercuit dominus
noster Jhesus Christus. Ad hoc proprie mitten-
debant apostoli dicentes non est equum nos derelin-
quere verbum dei et ministrare mensis Act. vi.
De hoc eciam officio predicationis gloriatur
apostolus dicens non enim misit me Christus baptizare
sed evangelizare 1 Cor. 1. nec dubium quin sola
boni doctoris exhortatione et increpatione
multi peniteant mala per se exterminent
absque iudiciali castigatione quamvis etiam
quasi immediate doctorum est malorum extirpatio.

Opponens

Cuiusque corollarium tuum tertium stabilissime
sit fundatum ac latissime disputatum
verum tamen ad hoc pulsat animum quo in princi-
pio populi arguendus sit clerus. Respondens

Modus in corollario exprimitur quia dicitur
prudenter, prudens autem undequaque ad
circumstantias habet respicere actum boni

faciens vel malefactum nec potest una semper hec
omnibus regula dari propter nimiam hominum
variabilitatem sicut nec una medicina
omnibus infirmis sed discretioni predicantis com-
mittitur ut sit fidelis servus et prudens se-
minem verbi dei quod expedit spargendo et pa-
bulum [illegible] omnibus se insinuando.

Opponens

Sepe boni temporaliter puniuntur ut Job Tho-
bias et ceteri, immo ecclesia optimo suo statu tri-
bulaciones est passa, nam Saulus devastabat
ecclesiam Act. viii. Et eodem tempore misit
Herodes rex manus ut affligeret quosdam
de ecclesia Act. xii. ergo impugnatio ecclesie non
semper est ex viciis membrorum eius quod
est contra corollarium quartum. Respondens

Et si turbatio ecclesie aliquando accidat quia ex
divina ordinatione nos tamen semper habemus
[illegible] et verisimiliter estimare quod nostris exigenti-
bus demeritis contingeret maxime quia
in ecclesia ut nunc aperte videmus gravissi-
ma peccata nec timor dei nec hominum re-
verentia coercet [illegible] sed propria ma-
la voluntas in obedientia tota carnali-
tas et omnis perversitas ut unusquisque quod
sibi rectum videtur faciat quasi non sit
rex in Israel nec lex divina. Quare
ex amore dei quo sponsam suam ecclesiam
tenerrime diligit misericorditer non
sinit hec mala temporaliter inulta sed
non vult cum pereat ut mecum pereant
[illegible] sicut [illegible] amara [illegible]
[illegible] ut mala [illegible] crimina
[illegible] infirma ecclesie sic membra et
fiant emendata [illegible] pro dictis quibus
videtur mala et [illegible] morti non tradidit
sed [illegible] castigavit hec disciplina sin-
gularis est amoris indicium quia quem diligit
castigat [illegible] omnes
mortales diligit quod si posset aut vellet [illegible]
[illegible] temporaliter
[illegible] contingit quod peccatores
[illegible] in hac vita florent quia
[illegible] hii autem contra

de ecclesia sibi non est finis se totum nec finis preter
eius principalem. Ideo non mirum si pro levibus
etiam delictis tribuletur quam sponsus in ecclesie
permittet ipsa utique ut etiam non floreret nec
pace gaudeat si sponso suo contraria tribus ini-
micis eius mundo carne et dyabolo federis iniisset
hec enim vera pax est bellum in vitiis et pro ma-
lorum [illegible] ab iniustis iuste inflicta quia
est ex parte sustinentis ad pacem redeat pec-
toris et eternitatis pace temporis gratiose ad
tempus denegata donec bene sciat uti pace
temporis in pace pectoris pro pace eternitatis.
Ex hoc sequitur quod non solum iuste turbatur ecclesia
propter vitia penaliter [illegible] ut corollarium sed misericor-
diter [illegible] et omnino [illegible]
[illegible] consequuntur etiam utilitates quod con-
turbatione sua [illegible] ipsa ecclesie oppressio ad multipli-
cationem bonorum fidelium [illegible] in cuius figura de
israhelitis dicitur Exo. i. quanto opprimebant eos
Egyptii tanto magis multiplicabantur et crescebant.
Permittit igitur deus mala culpe et pene in ecclesia
ut ipso sapientissime ordinante sequantur
meliora de quo Aug. in Enchiridion inquit
iudicavit deus de malis bene facere quam ma-
la non esse bene facere permittere. Hec ille. Audi
Hilarium de Trinitate li. vii. Hec inquit ecclesie proprium
est ut tunc vincat cum leditur tunc intelligat
cum arguitur tunc obtineat cum deseritur. Hoc
inquit habet proprium ecclesia dum persequitur floret
dum opprimitur crescit cum contemnitur proficit dum
leditur vincit dum arguitur intelligit tunc stat
cum superari videtur. Hec ille. Ad idem Greg. [illegible]
moralium super isto [illegible] Arcturum quod
inquit Arcturus [illegible] qui in celi axe constitu-
tus septem stellarum radiis fulget nisi ecclesia
universalis exprimitur; Arcturus inquit semper versatur
atque numquam mergitur sic ecclesia persecutiones tolle-
rat sed sine defectu perdurant. Opponens

Olim iam cum Bohemis visum est usque modo quod
ipsi iusti quia semper prosperati sunt nos autem
iniqui qui vestri contra venerunt immo sola
fama veniente Bohemorum licet nemine vidente
terreti fugerunt nunc autem oppositum in parte suffi-
cienter persuasum est.

Respondens

Memoria tua quod sic potuit discerne inter
cayn inscior erat quam abel contra quem pre ua-
luit et egypcii meliores israhelitis quos diu
tius afflixerunt et Nabugodonosor plus deo
dilectus quam iudei et urbs sancta ierusalem quam
destruxit Gregorium puto legisti dicentem non est
verius signum eterne dampnacionis quam prosper
successus in omnibus nec hoc latet quod dominus dixit
apostolis memento sermonis mei quem dixi vobis
Non est servus maior domino suo si me persecuti
sunt et vos persequentur Jo. xv et sequitur xvi. venit
hora ut omnis qui interficit vos arbitretur se
obsequium prestare deo et hec facient vobis
quia non noverunt patrem neque me sed hec lo-
cutus sum vobis ut cum venerit hora eorum
reminiscamini quia ego dixi vobis et aliquibus
interpositis sequitur Amen amen dico vobis quia
plorabitis et flebitis vos mundus autem gaudebit vos autem
contristabimini et tristicia vestra vertetur in gau-
dium hec ibi et math. v. Beati qui lugent quoniam ipsi
consolabuntur. Opponens

Sed peccatores sunt consueverunt hii deus propter pec-
cata istos ercet ut patet Genesis xviiij de sodomis sinisset
et istis dimississet deus omnem loca propter eos.

Respondens

Dimisisset ne sic subito crudeliter subvertisset
sed alio modo minus puniuisset sic et modo nisi propter
iustos deus nobis parceret forte vivos nos
terra sorberet nunquid potest qui dimissime dis-
tulit infinitis modis nos puniendi gladium eva-
ginavit nec statim percussit sed propter paucos
successive tetigit adhuc paratus est subsistere ne
ultra ira et furori sevire si non neglexerimus emen-
dare et hec ipsum quoque pertinere est ut ex
prioribus claret evidenter. Opponens

Videamus ultra de quo ecclesia si ecclesia vera ecclesia posset
simul dici corrupta et meretrix et fatua.

Respondens

Absolute et simpliciter sic non est dicenda quia
denominacio talis capitur a forma racionis cum est
integra casta sapiens et tota pulcra sed si dictum
modificatum cum determinacione ut quod dicatur corrup-
ta in multis personis ex malis moribus et
meretrix propter conceptum sui sponsi et applicans

dyaboli et fatua propter fatue agentes multum
in convenientibus primo expedit etiam sepe sic
caritative inclamare pro sui emendacione.

Opponens.

Ex quo secundum philosophum a pluri fit denominacio cum
plures sint mali quam boni ecclesia deberet
absolute dici mala et non bona. Respondens

Jam dixi quod ecclesia non denominatur a partibus
materialibus bonis sed a sua forma quod sua sup-
positis denominentur nec sic a malis ipsis
absolute distincta mala quia non a pluri
numero sed a pluri perfectione hoc est principaliter
fit denominacio et quod se intenditur magis de
noviit quia quod fit per accidens bonam
per se intenditur etiam habitus magis de
noiat quam privacio mali autem est privacio
boni. Opponens

Multa sunt sumata in ecclesia quantum non recte
dicitur una quod est contra articulum fidei
dicitur una quod est contra articulum primum
2o grisostomus eciam ecclesia divisum inprimis
tina et Constantina que est moderna et
constantino data etiam est eande divisum
in orientalem et occidentalem et ulterius et
particularem eciam in grecam et latinam

Respondens

Unitas de qua correlarium formaliter est ad unum
unum in unitate fidei in qua omnes sunt in ecclesia
sunt unum constituunt si in ea defuerit de ecclesia
non sunt scisma autem ab unitate caritatis
recedit et ipsum cum aliis novitates dissensionis
materias ecclesia respicit et quedam accidentia
ut loci temporis certos ritus singulares
horum inobediencium de mali autem unitate non
loquor in correlario nec de varietate qua
tali quia infinita unum accidit que sibi ac-
te non radit nec fidem dividit.

Opponens

Statutus ecclesie non est impugnandus propter
personas malas sicut nec status clericorum
dampnandus propter quosdam malos clericos
nec status mulierum detestandus est propter quas-
dam inhonestas mulieres ut quid quod dicit
in correlario 2o quod expedit statum ecclesie im-
pugnari. Respondens.

Non dico impugnandum statum ecclesie ut ecclesia
est hoc autem est status boni et status recti

statutum sed statum ecclesie ut defectuosa est et
statum mali ac destitutum ad quod emendandum
dixi in correlario statum nostre ecclesie et statum
currentis ecclesie temporis quem dico nimium
quia pro nostris maculatum a nobis con-
habemus quod deformem ideo quod efficimus
hoc idem sanctis communiter cum ibidem exprimitur
expediret hoc tempore. Opponens.

Ex precepto domino matrem tenemur honorare
commendare non impugnare. Respondens.

Matrem honoramus quia tum se defectui more
sanctus unde idem dominus qui precepit matrem
honorari in cruce veniens mandavit si
quis venit post me et non odit
patrem suum et matrem et uxorem et filios et fra-
tres et sorores adhuc autem et animam suam
non potest meus esse discipulus luce xiiij
ergo parentes et carnales propinquos pri-
mum odisse qui inbemur et inimicos diligere
mt. v. diligite inimicos vestros nam
si veri precepti pendimus utrumque agere per
diversorum agere valemus ut eos qui nobis
carnis cognacione coniuncti sunt et quos proximos
novimus diligamus et quo adversarios
in via dei patimur odiendo et fugiendo ne-
scimus hec gregorius. Opponens.

Sed in correlario tercio et quinto ipsius 2o ro
conclusionis dicta sunt de se satis clarescunt
nec poterunt impugnari nisi quis velit
simile cultore secos examinemus conclusionem
tercium que in hac materia magis precedens pro-
babilis videtur quod potestas pape sit ma-
ior potestas in terra cum dixit dominus
pasce oves meas. Respondens

Volens dominus omnibus plenioris ostendere non
esse in terra ab omnibus sed in dando et puplicando
oves vero quod et temporali subsidio
deposit primo et supremo pastori mittit omnibus per
similes pastores pasce oves meas non
dixit pasce eciam meam sed oves in ecclesia
nomen omnibus magnam insolenciam dicit
super partes eius quarum una est papa.

Opponens

Potestas pape immediate est a deo quo non
creatura est super illam potestatem.

Opponens Respondens.

Duplicatur precedit hec racio quia prima pars non
valet nam ipsum adam quem deus primo creavit
et immediate formavit alter occidere potuit sed
legitur primo serpens cum decepit seducta cum mu-
liere here decepit et si deus legitur aliquid creat
nunquid ego possum hoc conburere et si deus quem
immediate ordinasset in sacerdotem nunquid ille
superiori tenetur obedire exequendo simul offi-
cium ad preceptum superioris aliis defectus maior
racionis est quia presupponit potestate concilii
procedere a pura creatura hoc autem falsum quia
procedit a christo capite sponso suo regulante unde
potestas concilii generalis immediate predit
a christo deo quemadmodum eciam dicit de potestate
pape similiter huiusmodi due potestates una in
specie quia propter eundem finem circa idem obiec-
tum et ab eodem auctore. Opponens

Cum par imparem non habet imperium et equa
sit potestas concilii et pape quo igitur concilium pa-
pe preferendum est. Respondens.

Potestas concilii propter suum subiectum maior est
potestate pape quanto maior est sponsa christi
quamvis particulari persona et dicta ministro
preferenda et totum sue parti nam potestas
hec est ad in concilio in oblequalitate in hiis
que sunt fidei et salutis sed est in papa obliqua-
liter et impura in subiecto corruptibili et va-
se fragili. Opponens

Sfaciat papa quantum in se totam diligenciam
tunc videtur ipse tam perabilis sicut concilium
generale. Respondens

Differret papa quantum in se est licet deus dat grati-
am tum eo eo ipsum inquirit confirmat per eum
statum tamen sed ecclesie privilegium est non posse er-
rare in hiis que fidei aut salutis ut dixit
supposicio vera est si papa faceret plenissimam dili-
genciam quantum est de se hoc tum aliis non potest
esse certum sicut certum est de privilegio ecclesie et
dein privilegium non erranti non habet ecclesia ex
meritis sed ex singulari gracia quam nullus
merita vel disposicio optima persone ipsam
potest in idem privilegium constituere. Opponens

Sit aliquis papa in gracia confirmatus quod

tunc necesse est congregari concilium cum ipse non possit deviare. Respondens

Rem supponis insolitam quam non patitur contra status hominis vie nec privilegium unius contra legem mentis et si sicrem papam in gratia confirmatum adhuc non esset omnino superfluum generale concilium ad innuendum ipsum et ecclesiam que innata sit expediendum necnon ad iniunandum et attrahendum membra cetera ad obediendum nec sicut ille in gratia confirmatus ergo quilibet gratiam habet eminentius quam alter sicut ergo papa esset confirmatus in gratia et in maiori perfectione quam concilium generale in hiis in quibus est privilegiati. Opponens

Ergo in aliis concilium non est supra papam in quibus solum concilium potest errare. Respondens

Et si concilium in quibusdam aliis possit errare papa tamen magis in eisdem potest errare nec ex eo solo capitur maioritas concilii super papam sed quia dictum concilium est maius papa quia ipsum est mater et domina regina universalis persona habens regere et xpo immediatius unita talis multa de causis circa conclusione utriusque positis in sequentibus eius. Opponens

Ecclesia [illegible] non est super suum [illegible] ergo similiter ecclesia universalis non est supra papam. Respondens

Consequentia non valet quia [illegible] universalis ecclesia [illegible] non solum in virtute sui collegii [illegible] sed etiam in virtute illius qui est super hoc collegium ut in virtute pape confirmantis et universalis ecclesie [illegible] habet igitur principalis ecclesia superiorem cuius [illegible] episcopum vel alium platum poterit amisare talem aut superiorem universalis ecclesia non habet interius ideo ipsa est [illegible] mortalis suprime potestatis. Opponens

[illegible] potestas ad quam non supponitur actus exercitiuus ecclesia autem per orbem est dispersa ideo sine potestatis actu quo exercebit. Respondens

Ecclesia hoc patet necessitas conciliorum generalium [illegible] universalis ecclesie exemtores qui ex omnibus et fidelibus vel auctoritatem habent tacite vel expresse [illegible] et consuetudine nullo rationabiliter contradicente quia impossibile est omnes [illegible] in unum locum congregari. Opponens

Si tante perfectionis est generale concilium sequitur quod ipsum sit perpetuandum ut semper omnibus diebus [illegible] in aliquibus certis habentibus [illegible] ab omnibus [illegible]. Respondens

Nec hoc videtur mirum nec expediens [illegible] [illegible] insolitum et [illegible] quasi impossibile quia sine scandalo infidelium nationum ac etiam fidelium possit utiliter continuari nec fidei videtur congruens sed ut ipsa magis locum habeat [illegible] fiat concilium nec etiam videamus tempore [illegible] [illegible] quod in isto expediat iudicio [illegible] ecclesie derelinquo. Opponens

Xpus dixit petro Joh. xxi Tu me sequere [illegible] videtur immediatum primatum esse [illegible]

Respondens

Quadruplex enim concors sit [illegible] doctorum [illegible] ibi petro dixit martirium ad imitationem sui [illegible] sed primatus notasse non esset contra me quia non [illegible] primatum petri [illegible] esse a xpo sed primatum ecclesie esse potiorem ad quod [illegible] petrum dicens dic ecclesie xpo quoque immediate [illegible] ad crucem in [illegible] ecclesie [illegible] omnibus diebus [illegible] consumationem seculi. Opponens

Natura ordinate [illegible] semper habet in se aliquod unum supremum sicut est in ecclesia triumphante [illegible] est supremus ordo seraphin [illegible] ecclesia militans est exemplata a triumphante

Respondens

Plane sicut est [illegible] in ecclesia triumphanti est unum caput deus [illegible] a quo [illegible] et [illegible] ecclesia militante est idem deus [illegible] ecclesia [illegible] dicto capite potestatis xpus a quo ecclesia dicta [illegible] et sicut ibi unus supremus ordo [illegible] unus angelus alium illuminat purgat et perficit [illegible] unus homo alium Non tamen est [illegible] dictum quod quelibet natura ordinate [illegible] habet in se unum supremum [illegible] [illegible] nature [illegible] conditionem quod aliquid sit in illa [illegible] et [illegible] supra [illegible] habere hoc verum est quod quelibet talis natura habet [illegible] supra se a quo participat sed esse hoc autem non est papa sed deus quo ad ecclesiam militantem.

Opponens

Quamvis sit papa est de intentione leonis pape in canone sic dicens huius muneris sacramentum [illegible] ad omnes apostolos officium pertinere voluit [illegible] beatissimo petro omnium apostolorum summo principaliter collocaret ut ab ipso quasi a quodam capite dona sua velut in corpus omne diffunderet ut exortem se misterii intelligeret esse divini qui ausus fuisset a petri soliditate recedere hec ille.

Respondens

Huius muneris sacramentum ille canon intelligi vult [illegible] muneris predicandi secundum glossam quod patet ex precedentibus ibidem ubi sic legitur ita dominus noster Jhesus xpus humani generis salvator instituit ut veritas que antea legis et prophetarum preconio continebatur per apostolicam tubam in salutem universitatis exiret sicut scriptum est in omnem terram exivit sonus eorum [illegible] per apostolicam tubam glossa dicit i. per apostolorum predicationem Ecce aptum quod canon ille loquitur de predicatione verbi dei quod petrus primo exercuit post missionem spiritus sancti ut act. ii. sic [illegible] xpus principaliter collocavit i. primo quantum ad officium exercitium vel principaliter [illegible] in principaliori persona ipse etiam petrus aliis apostolis exercitiorum sui officii predicandi a pluribus [illegible] [illegible] ille ad istum alter ad alium [illegible] [illegible] ut sic diffunderetur in toto corpore ecclesie doctrina salutis [illegible] Nec hoc ponit superiorem supra totam ecclesiam quia nos sequimur ille [illegible] illos ergo est [illegible] vel platos [illegible] sequitur a soliditate petri non esse recedendum intelligitur secundum glossam de soliditate ecclesie que in soliditate [illegible] confessione petri radicata est que est soliditas [illegible] uno modo per petram significatur cum dicitur et super hanc petram edificabo ecclesiam meam Sunt enim verba glossa ista per hanc dicimus non recedo dominum aliud demonstrans se quam [illegible] verba que petrus respondit dicens [illegible] Tu es [illegible] xpus filius dei vivi quia super illo articulo fidei firmata est ecclesia universalis in [illegible] [illegible] sequitur in eo [illegible] ut eterni templi edificatio mirabili [illegible] gratie dei in petri soliditate consistet [illegible] [illegible] etiam sua firmitate [illegible] in illam nec humana temeritas

possit appetere et [illegible] nec porte inferi contra illam prevalerent Unde hanc petre istius [illegible] firmitatem deo ut dixi in edificate [illegible] nimis vult impia [illegible] violare quod [illegible] potestatem temptat infringere [illegible] cupiditatibus suis et id quod accepit a veteribus non sequendo hec ibi leo papa ecce quam gloriose extollit [illegible] universalis ecclesie doctor iste eximius et papa romanus [illegible] communi conciliaris [illegible] tales [illegible] universalis ecclesie [illegible]. Opponens

Hunc putabam esse pro me textum [illegible] pro parte tua. Respondens

Noli dicere de parte mea sed potius de veritate solidissima [illegible] et catholica doctrina cui contradicere est [illegible]. Opponens

Quicumque aliqua perfectio est in uno et in pluribus perfectius est in uno quam in pluribus quia virtus [illegible] non est unita [illegible] dispersa Sed plenitudo potestatis ecclesiastice [illegible] est in papa et in concilio generali vel in ecclesia ergo perfectius est in papa

Respondens

Non recte ymaginaris quia plenitudo dicta non est dispersa per membra ecclesie ut una eius particula sit in uno membro et alia in alio sed tota sit in concilio uno quod desideraveris abes non ut disparatus personas sed ut unum xpo unitum inseparabiliter et ideo ut sit magis est unum quam persona pape quam a xpo contingit separari. Opponens

Obliquari vel non obliquari convenit supposito concilium autem non est suppositum sed ex multis suppositis aggregatum. Respondens

Non [illegible] sed omne istud est obliquum [illegible] quod a sua rectitudine poterit decidere hoc autem non solum est suppositum sed etiam totum aut aliquod aggregatum [illegible] quelibet creatura pura et omnis creature hoc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sit de [illegible] in obliqualem ut concilio generali in quantum generale est in hiis que sunt fidei et salutis eterne nec ad obliquationem suppositorum in se sequitur obliquitas concilii de [illegible].

Opponens

Supposita concilii possunt errare ergo et concilium in fide seu salute ergo etiam qui sunt in concilio.

Respondens

Non valet, quia propter familiarem assistentiam spiritus sancti que in concilio generali est, cum ecclesia concilium generale sit, non dirigitur nec ordinatur tamquam singularia, in fide spiritus sancti ad finem ultimum ecclesie iudicium.

Opponens

Duo ponis capita in uno corpore, quod videtur monstruosum; nam tot videtur habere capita quot sunt plenissime potestates, quarum unam dicis in papa et aliam in concilio generali. Respondens

Plenitudo potestatis est in concilio non tamquam in capite; concilium enim non habet rationem capitis, quia non est unum membrum sed totum corpus, sic tamen nomen capitis superius solum intelligitur concedendum quod concilium dicitur caput omnium suorum membrorum, et papam similiter dicimus caput sub capite generali; et ambo ista capita sub capite ecclesie videlicet domino nostro Yhesu Christo. Sanctus enim videtur improprium et methaphoricum intelligendum papam esse caput ecclesie, cum sine papa etiam vivat corpus, id est solus Christus est caput ecclesie proprie, dans ipsi esse et motum et omnem spiritualem influxum. Papa vero potest dici caput in ecclesia super quodlibet eius membrum et caput vicarium, caput predicta simili ratione capit metaphoricum, seu veri capitis signum, quod si mereretur a toto corpore abiciendum est, nec totum corpus et multe corporis partes inficiantur.

Opponens

Contradicit tibi evangelium de quorumdam membrorum reiectione faciens mentionem; similiter de capite dicens Matthei 5: Si oculus tuus dexter scandalizet te, erue eum et proice abs te. Expedit enim tibi ut pereat unum membrorum tuorum quam totum corpus tuum eat in gehennam. Et si dextera manus scandalizat te, abscide eam et proice abs te. Expedit enim ut pereat unum membrorum tuorum quam totum corpus tuum eat in gehennam. Et Matthei 18 idem habetur, superaddito pede, in illis autem dicitur de capite. Respondens

Ex hoc bene concluditur per me quod papa proprie non sit caput, quia ipse potest etiam scandalizare. Ideo rationem habet cuiusdam alterius membri quod tamen possit reici, separata vita ecclesie que non dependet ab eo. Caput igitur hic non nominatur, quia proprius est caput qui non potest etiam scandalizare, nec etiam sine eo vitam potest conservari, sed pro salute itaque totius corporis amputandum potest hoc membrum, cuius abscisio non est in morte. Ergo non nominatur caput, sed alia tria principalia scandalizantia, oculus de supremis membris, manus de mediis et pes de infimis. Opponens

Et si omnia membra simul scandalizat preter caput. Respondens

Si in naturali corpore omnia membra deficiunt et pereunt, non oportet unum preter caput; totum corporis necessarium est interire, quod impossibile est de ecclesia corpore, cuius caput Christus caput est, de ecclesia cum caput corporis ecclesie nullum habet membrum, nec corporis quod esset monstruosum. Hoc etiam contendit quod generale concilium eo modo quo dictum non potest membra errare quia omnia simul, ut sit concilium membra non deficiet finaliter in salute. Ad quod forte immediate dicitur in evangelio non de utroque oculo simul seu pede nec de utraque manu, nam licet aliqua membra scandalizet, semper tamen etiam habet sua membra formalia ad sui constitutionem, ne tamen tradatur propter persecutiones scandalizantis ut forte papa non sit membrum a corpore precidendum nominando membrum principalissimum, probabilia corporis membra ut oculum, pedem et manum et intelligenda ut oculum pedem et manum dextrum, ut quod procedendum est, ut est Matthei 5 unum dexterum. Procedendum est istud Matthei 18 cum autem scandalizaverit unum de pusillis istis minimis qui in me credunt, expedit ei ut suspendatur mola asinaria in collo eius et demergatur in profundum maris.

Opponens

Sic igitur papa unum pusillum offendens priuandus esset a papatu.

Respondens

Non precise culpa sua si notoria fuerit modo debito castigetur, ut desistat et leso satisfaciat aut ipsum amplius non offendat.

Opponens

Dicis etiam semper ex omnibus membris fore tabernaculum quod ergo si esset unus solus vitator salvaretur. Respondens

Si sic esset in illo solo omnium membrorum foret vis ecclesie; hic esset omnibus membris incidentibus ratione generaliter, hic esset omnibus incidentibus, recte videt in fide manens, in quantum unicus in sua operatione, potest enim prius in dicta sua assertione. Opponens

Placeat me ad concilium tuum primum de rectorum plurimum. Respondens

Non oportet ibi insistere quia ad superiorem nostrorum intentio non versatur, nec illud nos autem necesse habemus hic dicere, salutem potius magis ad concilium est predictum quod eis est concilium. Opponens

Recte indicasti videtur quod quis in peccato mortali eo ipso privatus sit sua prelatura quia eo ipso tali peccato debita est, unde illa et omnes honores temporalis et spiritualis privatio completa ab illis qui ante peccatum mortale honorem meruit est aliquis postea spiritualis; privatur omnes honoris, ergo honorem exhibitio debita; nunc iam a nullo est sibi debita aliquas spiritualia ab incolarum essent ei debitum sit. Si igitur non est debita, ergo talis non debetur, non est dominus nec prelatus, etiam qui bene presunt duplici honore digni sunt secundum apostolum. Ergo qui male nullo honore digni sunt. Ad hoc videtur beatus Gregorius in omelia dicens, ipse se ligandi et solvendi potestate privat qui hanc suis voluntatibus et non subditorum moribus exercet. Respondens

Non formaliter sed planus peccator prelatio debetur, reverentia et obedientia peccato ut sic debetur castigatio seu pena peccati meretur prelatio depositionem, sed dei misericordia ut emendetur peccator, vel dei iustitia ut regnet ypocrita propter peccata populi super iniquos et humana iustitia volens dampnari nondum iudicatum legaliter. Hec tria tolerant peccatorum gubernationem nec semper ut tu asseris ille peccator meruit suam dejectionem, ergo habet eo sed bene poterat ei infligi, sicut non sequitur ille peccator simplex homo meruit eternaliter dampnari, ergo est dampnatus. Opponens

De concilio tertio incidit dubitatio ubi dicitur papam peccatorem ingerere sceleriter puniendum concilium et videt episcopus non nisi multis testibus victos iudicari non debere et summum pontificem a solo deo iudicandum esse; pro etiam Symmachus papa dicit: Alios homines deus per homines voluit iudicari, sed sedis Romane presulem suo sine questione reservavit iudicio. Respondens

Magna temporum ratio taliter ordinavit ut tunc fuerint qui cepit voluerunt propter imminentis eis evidentis mortis periculum; tunc enim pontifices in dignitate positos ad martirium persecutores ducebant. Si ergo similiter et tunc ad nisi fuissent vix aliquos invenissent presules de papa tamen singulariter dicendum quod dicta intelliguntur nisi sua peccata notoria sit et ipse obstinatus et incorrigibilis videatur; absolute namque verum non est, quia etiam decreta ei propria ipsum in certo casu ut hereticum apertissime dicunt iudicandum. Opponens

Si concilium potest iudicare papam, aut ergo laycum clericum quia nec posset hoc ratione ordinis, nec ratione iurisdictionis in inordinate sunt equales pape et inferiores in iurisdictionem.

Respondens

Congregati rite in concilio generali ut concilium generale auctoritate universalis ecclesie, que potestatem iurisdictionis immediate habet a deo, etiam super papam iudicavit quemadmodum solidissimis rationibus circa quartam medietatem tamen est ostensum.

Opponens

Numquid in veteri lege sit actum legimus quod synagoga iudicaret suum principem, nec dubium quin maioris auctoritatis sit summus pontifex quam moyses aut alter illius legis gubernator. Respondens

Noli mirari hoc, nam synagoga per moysen collecta fuit sub servitute et quasi sub pedagogo; sumus autem et pueri predictum non habent supra dominos suos et pedagogos. Nunc autem nos iam sumus per filium liberati et filii ac amici dei constituti, non modo pueri sed veritatis veritate maiore etiam tempore synagoge in perversum clerici erudita incidebat ac instituta grossioribus nunc singularius dispensata est et incarnationem domini nostri Yhesu Christi ratione eius ampliorem potestatem super unumquemque filiorum suorum sortita est. Nec tamen nego in synagoga si quid notabile in suo principe corrigendum invenisset, dominum deum, sicut sepe fecit in moribus debuisset consuluisse qui tunc temporis rectorum principes eorum conveniunt respondere et mala

primum visibiliter ac bona primare hoc autem
sit non est consuetum in ecclesia fortassis ut ma
gis fides mereatur tunc enim sensibilibus indu
cendi fuerunt et non tam alta fide preveniendi qui
cunctis illius ecclesie similiter synagoge in bellis
temeritas ad tam alti huius fulgoris radios
ascendere incipiunt nec illatum sustinere potuit
sed magis apertis signis et dei verbis volun
tatem illius cognovit Ipsius In veteri le
ge non est tanta data auctoritas synagoge
ut nunc ecclesie nec tanta potestas rectoribus
illius sicut platus nostris nec modus perfectionis
signum est in papa quam in moyse Sed papa
et non moyses indicatur quia papa ex quo
altius regimen assumpsit diligentius respi
ciendus est quam moyses vel platus sy
nagoge Singularis tamen fuit in moyse tunc
opera et si aliqui alius interdum viderent
adeo una quasi voce et patentibus signis
approbata sunt Aliqui tamen maioris ibi fra
gilitatis fuere ut david Salomonis Roboam
Osee Ezechie et aliorum. Opponens

Dimissis omnibus aliis punctis determinacionis huius
questionis qui solida non videntur et in locis
suis sufficienter fundata de veritate veri
tatis reddens ipsi summe veritati soli insuper
gracias pariter humiliter offerimus.

Respondens

Sit benedictus dominus deus a quo est omne
donum perfectum et datum optimum quod illuminat omnem
hominem venientem in hunc mundum per dominum
nostrum Jhesum christum qui cum eodem patre et spiritu sancto
vivit et regnat trinus et unus in sempiterna
Amen.

Explicit questio disputata per magistrum
henricum Toke Ambasiatorem domini episcopi
Magdeburgensis primatis almanie in
concilio Basiliensi Anno domini mccccxxxiii°

Incipit s'mo mgri Thome de torek //
lib sac' theoe pfessoris pisen in sacro
Concilio Basilien in solepte bti buda
facta Anno dni m° cccc° xxxvj°.

Audivit eu et voce spus et in //
duxit illu in nube / ca° xlv° scptu
e et in Epla misse pntis recitatu

Desiderantibus nob pclaro sitate et veli //
gionis speculu attencius intueri / qd in
suo suo budco dns oudit / opus e in
primis cor mentis qd ad plima evagari
solet in hoc vnini sixa meditacoe contin //
ut seriosius audiat atqz intelligat q
loquit dns sup scos suos / vbi nepe in
tenderes / vbi intentu volet nec i aqs
hinc et illuc vaga fluctuacoe gmote
volutes rez ymagines vel cospici put
Cum oima itis ocadus e deus ut nos
pusillos spes cosirmac digne illo spu
pncli qui sibi templu ppetuu in mra
singulari admitte maria fabrefecit, atz
illud in inpidati gra cosirmat / ut ad
cosirmatoz nre fragilitatis sua redunda //
ret gre plenitudo optimi qd congruit
ut dictini laudes egregias buda viri
budcas int mulieres maria audientes
et de virtute voces dni ac magnifica
eloquente eius smone intimi corde illa
simi in corde osernui et in ore per //
sonemus q auribus marie celitus in
sonuit cu ingressus ad eam anglus
dixit Ave gra plena dns tecu

Audivit eu et voce spus et induxit
illu in nube / v° c° dicebat ffelix s'mo
et omi acceptoe dignissime / h° die
xxiiij / du pnctus in budictoibus dul //
cens glosus budictus ad thronu gle
dei ascendisse fertur / qui posuit in
capite eius corona de lapide pcioso /
voicato e quid ut intraret intraret in
gaudiu dni sui suavit acclamaret.

Ingredere cur foris stas benedicte / et
ipe retrorsu no abyt no obturavit
aures suas ad voce preptoris et con //
siliorz altissimi sicut audivz voce
sapienter, qm primo ut lecta epla recinit
dedit cor suu ad pcepta et lege vite
et discipline tota mete totaqz intencoe
audies verbu dni et custodiens illd
atqz ideo elevatus extitit sup nube ex //
celse cotemplacoins ab eo, qui ponit
nube ascesu suu et ambulat sup pe //
nnas ventoz / tandem venit ad intuitu
et clara visione etm solis exaltatq
in gla qm audivit dnm et vocem
spus et dns induxit illu in nube

Vt aut in odore infragrantes felicitate
eius cm tata gratulam leticia nos ad
hunc intire poiti currerami spum ex
ordine diffundy venit, qua fructuosu
sit et salutare audire dnm et vocem
eius eodem qua iocundu et suave e
duci p eu in nube lucida contemplatos
ffonts ipe copiosissimus bonitatis deus
onie genus hoim euocat in salutem
qui ut lo' aplus i thi 2° omes
homines volt salvos fieri et ad agni //
tone vitatis venire, si no omes ca //
piut verbu dni, qm tinitibus verum
hunus sculi / aut mortiferi suasionibus
serpentis antiqui / vel desiderys carna //
libus plurimi suu inclinat auditum
et adversus dni voce similes aspidi sur //
de aures suas et corda pit astringat
ut no pcipiat auribus et no intelligat
corde Certum vero habent aures audie //
di audivit quid spus dicat ecclis / et
virtute vocis dni ad intima penitra //
tem sensu intus expmunt cuius effica //
cia describens aplus ad heb iiij
ca° avt · vivus e s'mo dei et efficax
penetrabilior omi gladio ancipiti ptinges

~~-nt~~ usq; ad divisione anime et sps
mirabile quidem dictu. ut in hore
ipo p sermone dei fiat divisio aie
et sps et cor q coniunctissima sunt sola
virtute ferventis sermonis divortiu
sequant et separato illa quid hic ea
porcio appellat quam et sensualitate
et animalitate plerumq; vocamus, cui
potissimum obtemperat animal ho non sa
piens ea q dei sunt Spus aut ho
minis e porcio intellectual q spus dei
gerit ymaginem et in ipsm tendit
ut ei iungat perfectius p virtute no
ticia ac amorem Hec e spus a
quo ho ipe spual nominat et ad
versus quē caro infecta malignati
fomite iugit concupiscit / quam diu
nempe aggravat corpe mortis huius,
in felix homo sentit ipe alia lege
in membris suis repugnante legi me
tis sue / Du sensus enim in malo
ab adolescencia carnales cogitaciones
pravasq; desideria suggerit. quibus spi
tu ipm inquinatu et viciatu effice
molit / ut oblivisca sue nobilitatis
dignissime / et ad terrena volissia
q ticida ferat / ut sit ho in tenebris
prostratus iaceat int sordes carna
litatis tandemq; in profundu descendat
viciorum. Sed ab his revocat spiritu
et eundem ab animalitate separat virtus dine
vocis validius acclamantis Si cum sur
su sunt sapite non q sup terram /
q sursu sunt querite ubi e xpus in
dextera dei sedens / Neq; solu quo
tendat ostendit sed insup via pa
rat per precepta lucida q recte mite
ad bravium educunt cene vocacionis am
bu

bulantes in lege dni et in semita man
datorum suorum. Hec enim precepta illuminant
oculos et diligit affectus ut gressus ho
minis recte mandant p viam iusticie
salutem tu et ipm ad diligendu dnm
in toto corde impellit vehemencius et eo
proximus ita versari edocet ut sine eis
sine offendiculo non faciens aliis q
sibi ipsis fieri nolunt. sic ut in homine
ipe non ducitur omnis iniusticia sed
viam iustificacionum dei semper exquirit
mente et opibus deo dignu impendit
cultu et honore / unicuiq; debitum
reddit / neminem fraudens / nemini nocens
sicq; vero erat iniustu ut sine illu
beneficiu spus quē creatum e tunc com
prehende possit. Et qui variis impedi
mentis et obstacul retrahit et retarda
fragil ho, quo minus toto corde ferat
in dilecte dei qd e mandatu magni in
lege / dni in finispmis aut sinte veru
amore omnia cuncta / ita quidq; ut vo
te preceptore dni contempnes in adiuste
ferat / quicq; vero et si precepta ipa ho
pacto fuerit ut nichil grave agere
velit / tn illa dei dilecto quam hic prop
ta precipue cordi humano ingere vole
ad modu exigua et debil esse reperitur
du pte ipius cordis et amoris cuius
sibi vendicat divicie / pte agri / pte ceteri
rete q oblectatcon afferunt Amor nempe
hoc pacto divisus minor reddit ad su
gula tardus et lentus ho ad dnia et
superiora efficit. Qui adhuc suat fasticia
comittet rerum quas diligit sup tera Q. ad
versu alias vocibus intonat misericord
deus salubria consilia porrigens quibus
spus humani velocius et ferventius ad per
feccione ferri possint. Illud enim usq est
Si vis perfectus esse vade et vende omnia

q habes da pauperibus Ipe etiam ait
qui vult post me abneget se
metipsm et tollat cruce suam et se
quatur me Alia est prima dina
vox consonat p q hec abiciendo co
sulit q progredientibus ad viam fre
quentius impedimento sunt. ut deposita
sarcine ponderibus spus liberior
in altu evolare et xpm se nontem
sine ulla retardacione sequi possit. Et
et si non prohibitu sit agris domib
ac quibuscumq; opibus et rebus licite
q adusum humanu necesse sunt uiste
uti Neq; impossibile sit cum multis sarcinis
tandem ad patriam devenire. si non omnino
cadat aliquis aut convertat retrorsu
Tamen qui hec in effectu vel ex pte
gerunt varias tribulacionibus varios la
queos curas et sollicitudinum huius
seculi magnis quasi in vindatibus fluc
tibus turbulenti maris mundi huius sese
exponit. a quibus enatare non parum
difficile e / Atq; du tardo gressu quis
sursum ascendit et oculum ptm ad
inferiora detorquet facile labitur et
cadit in ruina Si aut dixeris pos
sideo divicias agros et domos. sed hijs
uti volui aplus ad monuit tamquam
non utens, quasi nichil habens et
omnia possidens. Neq; hijs affectu
meum implico cuiuscumq; feratur in dnm
aut quo ullum perfeccionis paciat det
mentu. Respondeo possum verbo xpisti
quia apud deum omnia possibilia sunt
Sed ipre ho et non diligere. cura ta
lia gerere et nullas ex hijs turbaciones
aut districtos in animo pati e admo
dum difficile. solentq; possesse divicie cor
hois sua cupidine plurimum allicere ut crescat
cat amor nummi quantu ipa pecunia
crescit / unde difficile fore concluditur

divitem intrare in regnum celorum
Si quibus hi p necessitate vite atq; uns
tn q ipe dnia racione sortitus e
quanto pauciora pt retinere contendat
et illud qd hz libent effudit libenter
studeat impertiri / ut tobias exhibens
se hospitalem / ut abraham miseri
cordem / ut Job qui de seipso dicit
oculus eram cecus tero et pes pes
claudo / pater eram pauperum / Iactura
et perditus talium non supposuit equo
ferens animo / parum vel nichil in
corde illius divicie videbantur dnari
Sed non tamen hec exteriora desere
suadet dnia vocatio / qui etiam addi
dit / qui vult venire post me abne
gat semetipsum. Verum difficilem
abnegare semetipsm. sz ad perfeccione
aptissima / via et parum e opes
deserere. relinquere agros / ac eciam
in heremo vel claustro versari / si quis
ad huc propria desideria propriasq; voluntates
sectari instituerit. si carnis lascivie
si cogitaciones q de corde exeunt
et inquinat hominem pollutae permit
tat. si plus sepe quam opus sit aliis se
proferre aut in aliis dnari curat
officiale quidem si ho seipsm non abne
gavit maiore hic afferunt pniciem
quam usus exterior Si neq; ad huc
sat e abnegare seipsm nisi et cruce
sua tollat. p qua crucifigat atq;
mortificet membra sua q sunt sup
terra exhibens severiore disciplina
q carnem ieiuniis vigilijs laboribus
amaceret. ut sint inquit Iubi cum
castitate et continencia perpetui. volu
tate quoq; propriam humiliare p obedi
enciam studeat ut bonas amplexetur
puericias aut hunc cresce possunt

illico extinguat penitus ut Apoc 1o dr ad mamillas zona aurea · videlz zone sapie q et iniquas cogitacões cordis huani ad vomis facie inquadā constante phibeat sic hō abnegauit semetipm · et iam in seipo nō confides nec ponēs carne brachiu suu. collat quoqz cruce sua captiuas et cruci figens omia q in ipo ipo sunt ut iam nō sibi viuat sed xpo Tunc sps ipe liber sequit et omifariaz subdit deo/nulla qn abintus rebellioz senaes/nullatenus obediēs voci ex ore sue . q e aialitas ipa/pmo ab ea sepats p uoce dni cui iā i audi tu aure p omia obtepat Cuiq ds uocē auditoi nō obliuiosus fructus e eximius pr budaus nō solū pcep dni et consilia pmptissimo animo atz efficaci ope insecut Hic siqdē cū pede in sceulo posuisset atqz liberalib9 disciplinis in vrbe roma florentibus int ipos anos adoles centie cepisset incubē/dina voca cone intēsiō attacti9/audiuit qd in ipo loqret dns deus eius de terrenis ad celestia/de secla ad deserta/de caducis ad etna fugere vens apperare/et mox velucto se culo loci deserte solitudinis hoib9 incognite experit/atqz tenuis pro locu vasta in specu abdito morat9 e vbi nullus homis consortiu a conspectu huit/vbi a nemilogo tpe visitat9 aut consolat9 extitit/pter quā a rono religiosissimo viro/q ipm illic degē ; cognoscens/panez sibi cottidianu ex alta rupe perfu ne mistrabat cu adillū oblocā diffi cultatem nō pateret accessus/et quodā alio sacerdote qui dina reuela cone ad eu missus extitit in solepte pascali sibi victu mistrac/sic non solu exteriōa taliter reliquit vn sciissimus/s3 ita seipm abnegauit ut ets smipms oblitus videtur crucē quoqz sua tollens mudū sibi crucifix atqz cet mortificauit carne suam et dū vicijs et cōcupijs/et dū semel ad ad tenuis versucia aliquī hoste ad ad tenib blandicias flecte mollire atqz spectie mulierē eodz frequctus au ipms sculos reducta sua p teptusset anī pmo vir dei ad se reuersus se incidū spinis ac vepbus acutissis ita inuoluit/ut toto corpe vulnerat exiret/sic in antro et heēmo pdito disciplina exemplaris quā adoctu rus erat/por ipaz copmido confirmauit sic aialitate sua opressit et castigauit mortificauit carne ex iam in ortificatus carne in libtate spus sequi xpm/cui9 smo viuus in precepte in cepsibs/ita eius intima usqz ad divisi one spus et aīe penetrauit/ut ia nullo pōde sensual' affectus aut carnal' uel terrem desiderij retēta spus ipe liber in supiore cōteplaco quasi p nube etherea leuat9 ascēdit cōpletuiqz in eo verbu ppositu in themate Audiuit eu s. dnm et voce ipius/et induxit illud in nube · hec pauca de auditu vocis dni pmissa satis sit ut lacius liceat effari qui pacto religiosus budicius a dnō induct et eleuatus sit in nubs cōtemplacionis. Postqz etem iuxta mens huana p gladiu spus qui e vbū dei velut paulo su pra dictū e. a terrenis et hiis q infra se posita sunt sepata extitit nata e in supiora tendere atqz patri spuu adhere p intelligencia et a more ita ut intra cōiuctone vnus spus cū eo effici videat. dicente aplo/qui adheret deo vnus spus e Sz tn adhuc in hoc mortali corpe nequaqz lucē ipius etni solis clara visione intue/videmus eni nūc ut inquit aplus p speclm et in enigmate tam in reuelacoibus quibus assentit p fidem/qua in exemplaribus et similib9 rerū creata rū veluti in quada nube q ad huc aliqd obscuritate habet/et in theologi radijs dni lucis lucis scissa e adamiale. cōteplator diuinitat decore et inuisibilia dei p ea q facta st i tota conspicit atqz etc p eloquia mistica cognoscit . dū aut in ea cōgnicone pficit spus huanus paulati qz sese plus et plus subleuet in cōteplacoz dinaz quasi volare videtur sup nu bem et p eam sibi iter celū ascensu s quo pacto volat9 iste pficiatur hoc ve alis op9 sit parep attendamus Hoc quid an omia supponēdz e in eo qui tam sublimia petit. ut oclos magna fide fortificatos gerat qs intrepide et absqz ulla hesitacone supiora conspiciat · porro ecia hēat mitate sublissima qs toto conatu sursu tende desidet/atz callid per spem p firmissima in supiora erer cū c/ubi spus huanus p hec omia recte aduolendū pmissa instructus fuit duabs potissim indiget alis Vna e diuinoz opm attenta medita Altera e humilis et deuota oracō/hec sunt pene colube d'argentate per quas spus dormienciu int medios cleos hō e quiescenciu int duo testa menta sacrorz eloqoz pfirmad in hesione volat in altu et postea cladorsi eius pallore rutilant auro dū sup eu refulget dca gracia q vires in ascensu et robur assidue mistrat Ite ala pma pro mltu imitabilu opm altissimi qs plime ducu1 pennle cōsideracoud/na spus ipe du attencius meditat opa dni conspicit/celoz ordine stellaru pulcretudine mirat ethea sursu/mare deorsu tra et omia q in eis sunt et p natās rerū pulcre opositas mlta dū cōsideracone discurrit/dem in seipo oclos reflectes animaduitit hō sic se positu in cōz orizōte eternitatis et tempis int visibilia et inuisibilia et tempis spualia et materialia int tepa lia et etna atqz cōna spuali pitlia et corpali sit costitutu agnoscat spuali pte dei ferens ymagine corpali vō assilat9 iumēt et brut ymo tere et cinei cōpat9 clamat seipm et et cinei cōpatis dignat9 e opari dū q deus inter dignat9 e opari dū eu velud nexu ipius dei et indi cōposuit quē inferiora reducitur in diuim luce ipe neqe huanus intellectus om malu rez quidditates et cēciās in sue luce copleteris eas acrustaciōis malibus abstrahit et depurat easdem reducens in simplicitate et actualitate lucis intellactual' p quā ipius cē dni p intaciōz et simulacoz gerit/exque ex fit ut ide intellact radians sup se diuim lume in ipis creaturaz spēbus velud in quibusdz speculis

distictius ꝯspirat et eo clari⁹ quo
pfcō ab impfcō purꝫ ab impmo in
gl abstraxit et separavit sic p simbo
licas pli'nes rex atqꝫ distictiora simi
lacra q̄ quidā agalmata vocaverunt
mens hu'ana superius exgmonem
adipiscit et exgmitāe sui i notitia
superior intelligentiarꝫ manuducitur
ut videns se in umbra intelligē
posita et virtute sue lucis declinat
ex ꝑximitate ad sensibilia obum
brari aliās sup se spuales sbas
mentis materialis ꝯnivitionis parte
tes esse cognoscat sup omes q̄
omni fonte lucis purissimum et actu
alissimum a quo divina ee ꝑcedat
cui⁹ lumine ut meā regius ꝑpha
signatū e sup nos etc. sapia bonitas
et ompotēa in admira le rex orne
et decore velud cōspicit Sꝫ loge
plenius verū divinorꝫ et spualiū notia
in ipō fidei lume apta extitit dum
supne tritatis in unitate ecie nra
testate cui⁹ uestigia relucent i cuncti
dū creatorꝫ omī rex in ꝑm°. ta spua
liū quā corpaliū et spus homis
formatorꝫ atqꝫ gubnatorꝫ aptius
sacra eloquia revelaret vnd et
eodē fidei lume suffulta mens hua
ne contemplaº. plus et plus ascentes
in corde disponit cōsiderans mirabi
lia de lege dni et d' pudentia
specialis gubernationis eius ab exor
dio nascētis seculi sup filios hom
Sꝫ insup attentius et pncipalius
meditatis miseracōes dni q̄ sunt sup
omnia opa eius ut' in mari sufficiat
in mēsā bnte qua ꝑpt ipē dilext
nos ut filiū unigenitū daret
qui ꝑpter nos mortalis factus est

ut nos efficeret immortales forma
servi accepit ut nos redderet dei
formes / morte ignominiā sustī
nuit ut nos adduceret in gloriam
/ et cū nā eem⁹ filij ire et i con
depnacōm morte p ꝯcurrentionem
ade omēs corruissem⁹ ipē nos ꝑ
ꝑpm sanguīne reconciliat pr̄i et intro
dux' in sca scorꝫ / quis digne me
ditari posset altitudinē dni coelh
sup hanc salutē ꝯris hu'ani ꝯo
pia q̄ carissimatū devotis cōsidera
ret ani⁹ q̄ in nos habunde abu'
ret anim⁹ q̄ in nos habunde abu'
salutis auctore filium eiud dū capt
cōstitutꝫ e sup omēm etiam virtu
tes eius imacula doctina i essa lex
ministra i volluit / et in tali medi
ter exardescit ignis ꝑfcē carit
dū hic omnia mittat cor huanū in
amore eius cui⁹ pulcritudinē sol
et luna mirāt / qui e speciosus
forma ꝑ filijs hom̄ Sic q̄ per
dilectiōz volat in sinū dilāi sui
ipā coluba de argētata facies
eloquīs spus hu'ani viꝫ mltō de
siderio querēs quē diligit sic xpo
cōiugit et unit ac ꝑ eam toti glo
se imiti ipō dicēte Si quis diligit
me et pr̄ meus diliget eū et ad
eū veniem⁹ et mansionē apud eū
faciem⁹ Tūc gustat quā suavis
e dns dū et spus eius visitat
cui⁹ suavis unctio docꝫ eū d' oib⁹
p necessarijs ad salutē et in com
induat unitate Tunc pax dei q
e tranquillitas ꝯtemplacōis divinorꝫ
exsupans omēm sensū reficiet in
tellig̃ntia homis et lucis dine ꝯtar
tus familiarior accipit eū in super
mentales sensus excessus et extasim
ardentis amoris ut ia in sepius de

ficiens p multitudinē desideri corupis
cit in atria dni cupiēs dissolui et
esse cū xpō / et secretos q̄ lapsus
divinorꝫ illuiatōm frequētius sentiunt
viri cōtēplativi dū hō pacto deuot
in deū et intelligunt archana vba
q̄ nō licꝫ hoi loqui / q̄m singl hec
intus ad sensū pripiūt qua vbis
explicari possint via secreta et oc
culta sapie sue manifestauit illis
xpus nota q̄ faciat amicis que
audiuit a pre suo Sup h' anima
q̄ in hac ꝯtemplacōis suaui' d'gus
tat spus homis longe maiora gau
dia rpodita intelligunt infelis que
nec oculus vidit nec auris audiuit
nec in cor homis ascenderunt q̄ ꝑpa
ravit dns diligentibus se / Et q̄q̄
hec adhuc re ipā nō ꝯphēdat ia
tn̄ in spe et firma expectacōne
illorꝫ btitudinis sentit ꝑmordia
et d' mane usqꝫ ad vesꝑam in illis
meditat ut coluba vā cōsideraus
qua glosū sit faciē dei dne maies
tatis intueri angelorꝫ chorꝫ et btorꝫ
spm̄ cetibus sociari / ū lux ī defficiens
gaudiū sine dolore / pax ī morl'
vita etna vbi suavitate indicibilem
et om̄ bonorꝫ copia haurient de
fonte plenissimo bonitatis et in
pascuis vberrimis btitudinis etne col
locati pugūs inebriat. abubertate
dom⁹ tue dei phennibꝫ seculis bn
dicetes deū et in cōspectū throni eius
reddētes sue maiestati glam et
honorē talis hec et alia q̄ ꝑ singula
dici possent versat in eius spitus
cōtēplante opa nē gre ac glorie
ꝯmirēs q̄ ab altissimo creata sunt
dicēs cū ꝑpha / meditatꝫ sū in oib⁹
opibus tuis in factis manuū tuarꝫ

meditabar / Exhijs q̄ ꝑmis ꝯtinuo
rꝫ cōsideracōm forte alam sibi copo
nit perlse meditacōis ꝑ quē sup
nube mistice ꝯtēplacōis educitur
ac elevat in deū / Sꝫ insup alam
altiū incitā esse optꝫ / q̄ e humilis et
devota orō nra et nō sumu⁹ suffic
tes aliquid cogitae vel meditari
ex nob quasi ex nobis ꝑ orō humili
ab eo qui dat affluent et nō ipꝑeat
petit et accipit pulsat et apitur
ei singular q̄ impetrat ut singla
libri signati misteriorꝫ dei reserēt
ad q̄ penitrādi valeat oculꝫ ipius
maiorꝫ homis se humiliāt i orōe
q̄ quidā absconditur a sapientibus
et prudentibꝫ et revelatur ꝑuul
petit orō a dno ut volenti sur
sū ascende porrigat dextera sua
q̄ in altū sublevet ne recatꝫ ꝑpe
p sublimia volitans ꝑꝑia fragilitate
corruat aut ꝑ ꝑtates tenebrarꝫ
adūsus quos huda e colluctacō
et q̄ varia vetia errorꝫ fantasiarꝫ
et caliginū ocul' obice solent de
icia in ꝑfundū abyssi frustre enī
recia iacet ay oculos penatorꝫ
si ala oronis nō desierit auxiliū
dni indesinet' ꝯpetens q̄ etia
tato alaus q̄ i nocte tube ꝯaltat
voce sua in celū ꝯtra cetera
ꝑtatꝫ tenebrarꝫ sentit ꝑlia imi
nā habet enī hec ala ꝯadmon
et altera multiplices ꝑmulas ꝯeti
tōnū postulacōnū obsecrōnꝫ et gra
rꝫ actōnes laudū et canticorū
spualiū ꝑ quas ꝯteplantis anim⁹
orat mēte et spū bndicat et adorat

vnictem in secula seculorum laudans
prout et mutantes nocte et die glo-
riosissimum nomen eius reddentes ei mag-
nificenciam gloriam et honorem pro magni-
tudine operum suorum beneficiorum atque gra-
ciarum. Quia per alam alteram ingreditur medita-
cio dum oracio meditacionem confortat et
ipsa meditacio excitat oracionem. Vna
ala recte alteri coniungitur et ambe prout
spiritum humanum miro modo super nubem
contemplacionis educunt in qua sa-
pienciam absconditam in misterio plus
tractat et eloquiorum misticorum exhau-
riat iocunditatem pluuiam ut
deinde tanquam ymbres mittat
deorsum eloquia sapiencie sue stillans
eloquia pulchritudinis et rigans
salutaribus doctrinis vniuersam super-
ficiem terre. Tunc quoque refulget in medio
nebule choruscaciones visionum exem-
plorum et miraculorum emittit
ex alto tonitrua grandia diuinorum
iudiciorum que penas acerbissimas re-
probis cominantur immittentes fulgura
que multiplicat quibus inimicos humanos
deterreat et dissipet cogitaciones im-
piorum. Sed dum hoc pacto super nubem
excelsam contemplacionis eleuati sunt
spiritus hominum impellitur eos caritas
et amor proximorum quos desiderant
felicitatis consortes effici querunt ut
ad eos querendos et secum eleuandos
in montem domini fratres petunt volatum
quo dimisso ad inferiora se conuertunt
ad modum aquile que predam accep-
tura descendit ad terram. Sustinent
quod illi ad tempus terre dulcedine
actualis contemplacionis ut inferiores
exerceant opera pietatis et in omnibus gratant

monita eterne salutis sublimia earum
eloquia que in arce contemplacionis didi-
cerunt tunc inferioribus pro modo capaci-
tatis et intelligencie ipsorum ministrant ut
sic eos paulatim altiora eleuatos
volitare doceant et a conualle plora-
cionis in eternorum contemplacionem descende-
re. Sic enim periti eruditores prudentes
eloquiorum mistici intelligencie diffi-
ciliora verba competant et sensu exhau-
riant corda eorum sicut aquila prouocans
ad volandum pullos et super eos
volitans. Id quoque consultum est ne humana
fragilitas volatu continuo contempla-
cionis nimium fatigetur dum attenditur oculi sui
suspicientes in excelsis fixe intendendo in
accione operante et quasi agendo cir-
ca inferiora gradiri pedibus ita tamen
ut non terreno pulueri nimium hereat
aut anima eius oblita dulcedinis domus
dei in sapiencia tabescat sed rursum su-
periora petere contendat volatu pristino
vbi assidue renouet velut aquile
iuuentutem suam. Hunc volatum plene ex-
perti sunt sancti apostoli et sacri doc-
tores quos admirans ysaias propheta
exclamat. Qui sunt isti qui ut nu-
bes volant et quasi columbe ad fe-
nestras suas. Sed et huius rei exem-
plum singulare gloriosus pater benedictus cum
vita protulit qui ideo antrum [illegible]
triennio solus habitauit ut meditacionibus
diuinorum operum et deuotis oracionibus toto
intenderet animo dicens cum propheta Quis
dabit mihi pennas ut columbe et vo-
labo et requiescam. Ecce elongaui fu-
giens et mansi in solitudine. Et dein-
ceps effulsit claritudo sanctitatis
eius in oculis hominum et ad eum confluxe-

runt plurimi ut audirent sapienciam eius
singularem. Quo vocatus est a religiosis
quidam proximi monasterii ut eorum
pater esse dignaretur qui et si sua
solitudine gratissima hereret compulit
tamen eum fraterna caritas ipsorum regi-
men suscipere ut sit ipse qui vita ana-
choritarum monachorum in se ostenderet
quorum vita solitariam duxit uti pau-
lus heremita hylarion ceterique permulti
sancti in egipto egerunt. Etiam regu-
larem atque claustralem disciplinam ceno-
bitarum in quantum vinctum suo firma-
ret exemplo. Sed dum malicia cor-
rupti qui se experirent disciplinarum sua-
rum rectitudinem ferre non vellent suadente
inimico humani generis venenum illi bi-
bendum porrexerunt. Ipse autem signo
crucis vas pestiferum fregit et ve-
nenum in terram effudit oransque pro
patre deus illis ignoscere dignaretur.
Deinceps ad meliora se conuertens
in loco prefate solitudinis xii monasteria
edificauit et tandem ob persecucionem pres-
biteri cuiusdam florencii in monte cassinum
se transtulit vbi aram subuertit apollo-
nis et monasterium erexit toto orbe
famosum vbi tot choruscauit miraculis
tot sanctis operibus ut ea explicare non
possit nisi longissima oracio tum et latum
volumen secundi libri dyalogorum magni
ipse gregorius in horum descripcione conscrip-
serit vbi maurum discipulum iussu
ipsius benedicti ambulasse super aquas
et placidum puerum submersum inde ex-
traxit. Vbi cuiusdam rustici filium suscitauit
a mortuis aliaque plurima miraculorum
genera ex ordine recensuit. Sunt quoque
spiritu ita narrat in celestium visione sui
se sublimatum ut hunc prophetico et ven-

tura plurima predixerit et occulta reuela-
uerit sicut totile regi gothorum quid
sibi venturum et quot annis victurus erat
aperuit aliisque nonnullis ea tamen ipso ab-
sente gestarunt gesserant reuelauit. Sed
et alias visiones admirabiles habuit
conspiciens frequentius magnificencias dei
et virtute eius in multis lucidis
reuelacionibus inter quas et animam sororis
sue in specie columbe conspexit ascen-
dentem in celum eo momento quo ex
corpore discessit. Et cum germanus eius
Capuanus episcopus abiisset fusa luce
inter medias noctis tenebras clares-
cere omnis quoque mundus ut gregorius recitat
velud sub vno solis radio ante oculos
ipsius benedicti adductus est dum videret
prefati germani sui animam in spera ignea
ferri ab angelis in celum. Cuius visionis
modum pulchre gregorius ita deduxit
enucleatius pro quibus dicitur luce creatoris
conspexerit breue sit ei omne quod creatum est
quia ipsa luce visionis intime mentis
laxatur sinus tantumque extenditur in deo
ut superior existat mundo vir ergo qui
globum igneum angelos quoque ad deum
redeuntes videbat hec procul dubio cerne-
re non nisi in dei lumine poterat. Quid
ergo mirum si mundum ante se collectum
vidit qui sublimatus in mentis lumine
extra mundum fuit. Quamuis gregorius
designare videtur ipsum benedictum lumen
glorie in quodam raptu prestitisse quemadmo-
dum paulus in hac vita concessit diuina
misericordia. Alia plurima studiosus lector
in memorato dyalogorum libro gregorii
conspiciat quam plures. Ex quibus admira-
bilem deuotissimi benedicti virtutem
et sanctitatem discet quam mirabilis sit deus
in sanctis suis qui audientes voce

preceptorum atque doctorum eius omnia relinquunt et ascendunt ad deum in nube contemplationis. Sed quam felices hodie sunt religiosi cenobite si sequuntur tanti patris exemplum qui et sub umbra alarum tam fortis aquile per ipsam nubem contemplationis ad intuitum eterni solis voluntatem discunt et adhuc in terris positi conversationem celestem et vitam discunt angelorum dum aufugatis desideriis seculi mente sua sancte meditationibus operum divinorum lectionibus sacrarum scripturarum auditu divinorum eloquiorum assidue reficiunt orationi sunt intermissione et cunctis diebus vite sue psallentes in domo domini beati ipso propheta qui habitant in domo tua domine in secula seculorum laudabunt te. Si vero tanti tantarum et sapientie habundantiam hauserunt ab ubertate domus dei et in ceteros profluere [illegible] sufficiunt hii perfectores [illegible] et veluti fortioribus [illegible] alis suffulti doctores et pastores ceterorum vite instituuntur ut non tam velud discentes in scola discipline sed ut magistri potius operibus exemplis vite et sermonibus salutarium doctrine existunt qui et si vitam activam quoque gerere videntur dum omnibus omnia facti sunt ut omnibus lucrifaciant [illegible] velud ambidextri sunt et contemplando agere et agenda contemplari. Multo tamen et perfectione vite contemplative non fraudantur dum operibus illis intendunt que ex habundantia derivantur contemplationis in quam etiam demum cum fructu laborum multorum revertuntur. Cuius perfectionis non expers fuit benedictus qui testante

Gregorius multorum miraculis quibus in mundo claruit doctrine quoque verbo non mediocriter fulsit qui et monachorum regulam discretione precipuam sermone luculentam descripsit quam si quis velit subtilius mores eius vitamque cognoscere potest in eadem institutione regule omnes magisterii illius actus invenire. Dum autem fructificavit magisterium eius ut velud alter abraham pater multarum gentium constitutus sit dum [illegible] suo semine spirituali benedicta sunt plurima sanctorum monachorum milia qui claustra construxerunt innumerabilia et innumerabiles virtutes exercuerunt super terram. Sed dum ita laudamus contemplationis viros nunquid infelices hodie sunt qui ad vitam activam deducti negociationi [illegible] militie ac operibus ceteris que mecha[illegible] dum solent animam impediunt. Sunt quidem et illi membra in corpore Christi mistico vitaliter et ad diversa diversi vocantur prout dona multiplicia que a deo sparsim distributa sunt [illegible] oculi solent [illegible] contemplantes ad essent ubi esset auditus vel manus [illegible] membrorum officia [illegible] in corpore [illegible] contemplantium fideles actuum non parvam accipiant portionem dum in illorum sustentatione satagunt [illegible] frequens [illegible] aut [illegible] mercedem prophete accipiet. Gregorius ille inquit propheta [illegible] est sed corporeo eget alimento et si corpus non reficiatur certum est quod vox [illegible] stratur sic alter alterius eget auxilio et dum illi spiritualia isti temporalia communicant

caritate invicte monstrat ad consequendum celestem gloriam proficit sic ad[illegible]mat. Hanc pietatis vicissitudinem quondam multo fervore claruisse compertum est dum gloriosus benedictus ceterique religiosi ac etiam pastores et pontifices quamplurimi inundantem salutaria doctrinarum et conversationes dignissimorum exemplorum exalta [illegible] contemplationis diffundebant in urbem terrarum et vicissim reges imperatores ceterique prout facultas illis erat opes agros possessiones manu largissima in illos erogabant. Hinc magnificata monasteria basilice sollempnes instaurate sedes pontificum clerorum religiosorum multitudine [illegible] sed heu longe alia vicissitudine nunc [illegible] patrimonium dei et spirituali [illegible] ministerium spiritualia conferre negligunt et seculares non solum non donant temporalia sed et data dietim auferre et carpere moliuntur. Illi velud in [illegible] turbibus agitate turbationibus seculi sese sponte occupant. Isti vero [illegible] arida non habens devotionis [illegible] fructum auferre non negant. Sic ecclesiasticus ordo et omnis christiana religio corruit dum [illegible] deserunt opera contemplationis presertim ab hiis quos in ea principue suspensos esse deceret negligitur ordo [illegible] continue sacrorum meditacio dum hii que precipue officia [illegible] et religionis [illegible] gerunt non satis [illegible] ista et amplec[illegible] si flebili ruine Christi [illegible] obsistere cupimus ut sponsa Christi ecclesia reflorescat [illegible] opus est ut non solum [illegible]

sanctissimos laudibus attollere [illegible] si et magis vitam eorum mores et opera quibus illi etiam magnam et gloriam fecerunt studiose amplecti hiisdem enim artibus imperium retinetur quibus ab initio partum est inquit Salustius. Si illi rempublicam christianorum humilitate devotione [illegible] orando contemplando docendo [illegible] regnum dei tanta copia rerum atque honorum acquisierunt quid mirum si nos in adversum ambulantes ambiendo cupiendo litigando [illegible] nostra sunt tuta deperdimus. Sed [illegible] vocavit [illegible] dominus ut unusquisque [illegible] videat vocationem suam et digne in ea studeat ambulare audiens frequentibus exortacionibus vocem domini [illegible] atque sanctorum exemplis assidue [illegible] admonet autem nos vox prophetica cottidie nostris auribus insonans ut si hodie vocem eius audierimus non obduremus corda nostra sicut in [illegible] temptationis in deserto. Si frequenter audie[illegible] voluntatem domini et facere negligimus vapulabimus plagis multis veniet enim super nos talis [illegible] qualem olim Christus ad eas civitates protulit in quibus plurimas virtutes fecerat. Ve tibi corozaim ve tibi bethsaida quia si in Tyro et Sidone facte fuissent virtutes que facte sunt in vobis olim in cilicio et cinere penitentiam egissent. Ita et ve nobis ecclesiasticis si voluntatem domini non studiose implere satagimus qui si in omnibus simplici[illegible]

et ydiotare tot i sonnissent vir[tut]es misterio[rum] dei ia[m] ut[ri]q[ue] celi devoros ardore rapuissent. Hodie itaq[ue] p[at]res clarissimi in hoc luc[is] t[em]p[or]e quo hom[inum] gen[us] speciali quadam diffusione sue voc[is] deus evocat in salute[m] co[m]mones et nectes co[n]vi[ve]s qui longe positi erat a nobis ut gecto[rum] et alio[rum] nolite obdura[re] corda v[est]ra. Si ap[osto]lo[rum] et disi[ci]pulo[rum] x[rist]i successione accepistis op[er]a eo[rum] facite. Si hodie patris b[ea]ti laudes co[n]sultatoris audite cu[m] eo d[omi]n[u]m et uocem eius q[ui] uos educat in nube devote co[n]templa[n]tes ut [re]mota occupatione vere hu[m]ane [?] seculi meliora et diviora sequa[n]i[ni]. Et si quis in v[est]ris p[re]dicationib[us] possessionibus ceter[is]q[ue] mo[r]ibus rebus sepius incubat agenda de[m]u[m] ceterum generali [?] celebre Jerosolimis [?] semp[er] cu[m] gente ubi evocatos duodecim multitu[din]e disi[ci]pulo[rum] dixerunt n[on] e[st] equ[u]m nos relinquere v[er]bu[m] dei et ministrare mens[is]. Considerate fr[atr]es viros ex vob[is] boni testimonii quos co[n]stituamus sup[er] hoc opus. Nos v[er]o ministerio verbi et orationi instantes erim[us] et placuit s[er]mo om[n]i multitudini. Act[uum] vi[o]. Hoc itide[m] et nobis placeat patres celeberrimi [com]munitat[is] in nobis dig[n]issima co[n]templat[i]o divio[rum] et summo studio sp[iritu]alia amplectamini mi[n]ora co[m]mittentes mi[n]oribus ut sic vivificati sp[irit]u mentis v[est]re et nos ipsos et ceteros in illa p[er]ducat[is] requiem qua glosius b[ea]tus hodie ingressus e[st] [?] exitum

suo corporis et sag[i]nis d[omi]n[u]m [?] p[ro]minens erect[is] manibus sp[iritu]m [?] [?] v[er]ba orationibus efflavit [?] manifestata qui[bus] [?] fuit gloria duobus fratribus p[ro]cul ab [?] posit[is] [?] via [?] [?] immu[n]it lapa [?] [?] et a cella ip[s]ius b[ea]ta visio[n]ibus et a [?] ipsius b[ea]ta visio[n]ibus [?] orie[n]te p[re]tensam videru[n]t de sup[er] [?] ascende[n]te[m] [?] veneranda quod et di[?] rente hec e[st] via qua dilect[us] d[omi]n[us] [?] Benedictus in celu[m] ascendit. Ju[s]te sepulte eius corpore apud monte[m] cassi[num] cu[m] a[n]i[m]a d[omi]n[u]m [?] [?] immortali [?] [?] [?] [?] [?] more [?] e[st] in mente hedita [?] [?] exitu p[at]ris glo[rio]ssi [?] ita nos venerari donet [?] deus ut tanta sanctitat[is] p[er]fectio exemplo ad ip[s]u[m] thronu[m] glorie p[er]ducamur in quo letabimur exultat [?] Benedictus in secula seculo[rum] Amen.

In festo Epiphanie domini.

Intrantes domum invenerunt puerum cu[m] marie matre eius [Math.] ii. Et in ewang[elio] hodierno [?] [?] [?] [?] [?] in explicta[bi]l[em] et sup[er]emine[n]tissime appitionis [?] [?] [?] [?] [?] et [?] clarissimi s[er]monis hodierna die co[m]plicatur volu[n]tat[is] ad [?] affectus aliquid eloq[ue]ndi si nimi[um] impedit do[?] [?] aliquid disserendi [?] [?] fr[atr]es [?] aliquid [?] ardua [?] [?] [?] plenissima [?] [?] [?] p[er] maxime [?] sanctissimo [?] stilo brevi aggredi [?] [?] intellect[us] [?] [?] [?] opi[?] [?] delectat nos [?] [?] terret immensitas admirationis

desiderium hortat[ur] proficiendi. Sed dehortat[ur] infirmitas deficiendi. [?] et [?] [?] [?] misterii sp[irit]u [?] eductus admirac[i]o[n]e repletus sic [?] D[omi]ne audivi auditu[m] tuum et timui co[n]sideravi op[er]a tua et ex[?] pavi. In medio d[u]o[rum] a[n]i[m]al[iu]m [?] noscer[is]. Sed q[uonia]m excelsa dei balbuti[?] endo resonam[us] p[rimo] postula[n]do a deo sapiencia[m] qui dat omnibus affluent[er] et no[n] imperat. Jacob. i[o]. [?] in [?] s[er]mon[is] exordio [?] [?] d[omi]n[u]m salvatore[m] n[ost]r[u]m [Jesum] x[rist]i [?] [?] [?] [?] subplemno et mente pia sibi po[?] rigentes. [Ave] maria etc.

Intrantes etc. [?] [?] Cu[m] [?] [?] [?] [?] clarissimi innata ho[min]i veri boni cupiditas diu[?] [?] [?] p[re]cedens [?] desi[deri]um et varie[?] plene [?] [?] [?] hu[m]ane [?] volu[n]tate om[n]i[u]m mortaliu[m] cura experiencia teste multiplici hac i[n] valle miserie multiplicat[ur] dictum [?] cogat[ur] ex i[m]mediate opposit[is] et co[n]tra[ri]is vere b[ea]titudini et q[ui]ete quibus hec vita mortal[is] [?] [?] [?] statu isto [co]niungit[ur]. [?] [?] [?] b[ea]titudinis appetitus no[n] sit [?] in [?] [?] tende[?] [?] [?] sp[iritu]i [?] sit ce[?] [?] cu[m] divina essentia creatur[?] [?] quietatio sic teste [?] sicut spera intelligi[bi]l[is] cui[us] centru[m] e[st] ubiq[ue] circu[m]ferencia vero [?] [?] e[st] q[uod] cu[m] [?] [?] [?] [?] [?] [?] ip[s]ius obiecti [?] [?] [?] [?] creata volu[n]tas [?] [?] suo melius inveniri no[n] potest

inquirentes sine quo nichil n[?] [?] nec accesserunt n[e]c decesserunt neq[ue] [?]. Ex quo omnia p[er] q[uem] omnia cui[us] [?] sunt q[uo]d sunt q[uod] numq[uam] frustra q[ue]ri p[otes]t nec inveniri no[n] p[otes]t q[uo]d e[st] volu[n]tas o[mn]ipot[en]s benivo[?] lencia [?] [?] eterni [?] tabil[is] [?] [?] b[ea]titudo creans mentes ad se p[ar]ticipa[n]d[um] vivificans ad sentiendu[m] afficie[n]s [?] appetendu[m] dilatans ad capiendu[m]. Iustificans ad p[ro]merend[um]. accendens ad zelu[m]. fecundans ad fructu[m]. dirigens ad eq[ui]tate. firmans ad benivolenciaz[?]. moderans ad sapiam[?]. roborans ad virtute[m]. visitans ad co[n]solatio[n]em. illuminans ad cognicio[n]e[m]. p[er]petuans ad i[m]mor[ta]litate[m]. i[m]plens ad felicitate[m]. circu[m]dans ad securitate[m]. q[uo]d e[st] longi[?] tudo. latitudo. sublimitas et pro[?] fundu[m]. longitudo s[cilicet] eternitat[is]. lati[?] tudo s[cilicet] caritat[is]. sublimitas s[cilicet] [?] [?] et p[ro]fundu[m] s[cilicet] in[?] scrutabil[itatis]. Ad ip[su]m [?] multiplici [?] domo habitans [?] [?] simul cu[m] maria genitrice eius [?] credo hodie [?] poterimus [?] p[ri]mo in domo [?] [?] scripture inspirate. 2[o] i[n] domo sup[er]iori celeste b[ea]titudi[ni]s [?]. 3[o] in domo [?] [?] [?] [?] [?]. De p[ri]ma domo scrib[itur] ps[almus] [liiii]. In domu[m] dei ambula[?] bimus cu[m] co[n]sensu. De 2[a] ps[almus] [xli]. Transibo in locu[m] tabernaculi ad[?] mirabil[is] usq[ue] ad domu[m] dei. De 3[a] ps[almus] [?]. Domu[m] tua[m] dec[et] [?] do[mine]. Dixi s[er]mo [?] [?] p[atres] et [?] clarissimi verbu[m] [?] [?]

volutat^e q̃etatis sciss^imus hodie
mag^r stella p̃fulgida d^{i}uostructe
ep^{le} in domo interiori sac^e scpte
inspiratę / via omnis scriptura
diuinitus inspirata utilis ē ꝑ ad do-
cendum ~~et sactissime sacre theo^e~~
Et ad h^o scz tuemiedu ı^o ad thy-
z · nepe de quo ē hic subiectum
huius sactissime scie theo^e ē deus
iste et no estimabitur alius ad illu
/ hic adinuenit omnem viam sciencie
et dedit eam jacob puero suo
et isrl dilecto suo / post h^o in terris
visus ē cum hominibus conuersatus ē.
/ qr pfecto neccē erat aliq doctrina
supnaturalit inspirata ad quam non
potat homo attinge lumine intel-
lectus naturalis / Oro ergo te quid h^o
sacro litteris sanctius · quid huius
sacri nobilitate iocundius · qui
tibi q mella sunt dulcior quam
discere prudenciam et in abdita eius
intrare / et sensum creatoris inspicere
et sermones dei tui qui ab huius
mundi sapientibus derident^r pleni-
us discē sapiencia spirituali / habeant
ceteri sibi suas opes / gemmis ornen-
tur · serico niteant · applausu ppli
delectentur et pciosas voluptates
diuicias suas vincere nequeunt / nec
aut diuiciae sint in lege dni
meditari die et nocte ad jam-
uam padisi pulsare ut possimus
panes trinitatis accipe et seculi
flatibus duo pstante calcare In
hac em fidelium sapiencia quilibz doc-
tus videbit qualis vna mens
simplr etiam maiestatis fons · su-
virtus origo deus omnibus quē

auctor omnium in subastencium pfe
ctus · qua rone patris speculum
luxe a pre deo / ipse principium de
principio / Sol de celo mittens albet
no · nascens eternus bonus a summo
sublimis ab alto purgente splendet
gignentis ymago / v^ba sunt alani
de planctu nē · ideo non īmito
de magne huius domus illud ·
baruch c^o iij ex peni o israhel
qua magna ē domus dei q sto
magna gla domus istius nouissie
scz ewangelice legis magis quam
prime sc legis antique aggei 2° c
ra pn · 9 · Sapiencia scz sac^e scripte
edificauit sibi domum exadit colu-
nas septe scz artes liberales · ancil-
las septe sc artes liberales et obseq
sacre scripture famulantes omnes scie
tes In sacra em scriptura omnis scien-
tes continent^r / eo q ille phisica q trac-
tat de natura omni causa / Ille lo-
tat de natura · qui continet veritate et lumine ac col
qr continet vitate et lumine ac col
/ Ille ethica qr no aliunde bona
vita et honesta format^r Et il-
le lauda^r ē rei publ^{ce} salus / Sic
qz pugnissimus ē sermo diuinis omni
bus in se delicias · quos volueris ce
lubus in se delicias / sicut tradu
sermone diuino nasci / sicut tradu
hebrei / qui manna quod comedebant
sm volutate vniuscuiusqz sapiebat
in ore Etiam celitus verbis cuius
tissime liquet / qr absqz noticia r
atoris sui omnis homo pecus est
/ quid em prodest humanis gestis scire
et venustas in diuinis caduca sequi
fugmenta · et celestia fastidire mis-
teria / Sz vereor vnum pticas et fre
qr r^u nonnullorum clericorum d^r tenoris

que syon lugent qr no ē qui
veniat ad solepnitate · Syon spe-
culato^e inspitat / et certe sacre scpte
Syon dr qr speculum ē dei quo h^y
repit^r et videtur / Sz certe vie
syon studiaqz sacrarum litterarum luget
qr paucissimi hodiernis tempibus
rpmi^r qui ea frequentant huius ia
delicte domus sapie seu sac^e scpte
tam sacre principale intue promotoz
scz platorum no ptter sciam et vir-
tute sz ambicoz et cupiditate / pas-
tores siquidem aliqui more moderno
velut ceci et duces cecorum · tracu
penitus ignari nomine et ones no ve-
re^r honore suscipe pastoralis
qui nec scripos pasce et multo mi-
nus sibi commissas animas suffici-
ut instruere vel educare ī grande
scandalum ecclie scē dei et in pdicioz
ipiorum et aliarum sibi animarum co-
missarum nā nonnullos qr satis est
nimis pchdolor doctores eorum pigeria
nouimus platos qui no dum hunt
altioris scieci gclusio^m expugnatiam
vel intelligenciam Sz siccere q auda-
cia que auctē tamt omnibus pastora-
le omnis suscipe p supposuit / ymo
ut verius loquar p tio et ptc dap-
nabilit comparauerunt Agebatur imparie
pmo nouissime Actum ē in hoc sa-
cro concilio de conuocando generali
ecce platis omnium nescio v tot re-
prentens inceptos quibus mutuo se
intelligant no estimo sufficere loqui
inceptos Sz tot forte fore necesso
quot sunt gentia et diuersitates lingua-
rum attento qr eorum plurimi adeo st

licet mundi qui no nouerunt nisi
lingua natiua dequibus ypsa hor
speculatores eius ceci · ve vobis
inquit saluator luc vi^o In or^{ne}
scz sacerdotali constituti quibus date
sunt due claues vna scie altera
autem qui tulistis clauem scie ipi no
intrastis s clauem scie / Et eos qui
introibant · i · intrare debebant
phibuistis viros s · abusos et in-
dignos pmotoribus / cum em virtutis
premium sit honor et attribuatur bonis
c^o ethice et iiij^o dignitate sacre tusi
te et virtuosos spectete usurpastis
et alios dignos intrare phibuistis
no attendentes illud osee iiij · qr
tu sciam repulisti repellam et ego
te ne sacerdocio fungaris michi
/ et tamen assignat ppha dicens labia
sacerdotis custodiunt sciam et legem
sui sapiam requirunt ex ore eius
malach · ij^o Anima in ex studio sac^e
scripte teste august · fides christiana
defenditur et roboratur · precipue theo-
logi ponendi sunt in ecclia christo
uti in h^o sacro concilio statuendum
videtur / ne ad regimen animarum
pficiatur ignari sed scientes et doc-
tissimi · et admanus tales qui sunt
pponere verbum dei / qui iuxta dominum pet
p^a pet ter^o · pati sunt omni poscenti
eos racione de hiis que sunt pure fidei
spe et caritate / no fiat autem
saltem minus in commissione cure
pastoralis xpi membrorum suo ppio
sanguine redemptorum qr faciebat
pharao qui noluit pectora h-
mitte pastoribus nisi viris i duos

Gen 41 Si nosti inquit in illis ee viros industrios constitue eos magros pecorum meorum Elevatio go magis committenda e nra pastoral membrorum ecclie viri litatissimi qui sciat in sancto spiritus ecclie et eius membrorum insufflare spiraculum vite pascendo gregem sibi commissa. Nape beatus ho qui invenit sapiam pu. 3o Nonne inquit Boecius phie dicte tuo sanxisti beatam fore rem publicam si eam virtuosi regeret vel eius rectores studere sapientum studuissent contigisset Osee vio inquit propheta Sciam dei volui plus quam holocausta ob hoc saluator noluit eciam aplos predicare nisi post promissione spus sci sufficienter informatos dicens Sedete hic in civitate donec induamini virtute ex alto luc ulti Et exinde ait Euntes in mundum universum predicate ewangelium omni creature Et act p accipietis virtutem supervenientis spus sci in vos et eritis michi testes Unde in tanto misterio corona in pontificalibus mitris duplicatur propter utrumque testamentum scientiam ei vitiam sui s. et dei du signata signis concordat Sed nil stultius quam signo rerum discrepancia qua speculator tectus ut armis coronatus hij in sui singulare exemplar ut magi attendunt domum sapie sumum, ut bonum invenirent intrantes magis aut dur a sapia via magis go plus hebraice scriba latine sapiens interpretatur Eorum aut sapia apuit qr diuitate et sapiam sapientes quesierunt ideo invenerunt na teste Cris super hodierno ewangelio Singuli annis super montem victorium ascendebant et ibidem deum devotissime exorabant ut eis illam stellam ostenderet quam Balaam pro eorum nuntiam 28 predixerat Orietur inquit stella ex Jacob ut qeis die nativitatis ut credit e ostensa fuit sub gaudiis majoribus difficultatem sua nos eos retardaunt longitudo viarum qr de extremis terre confinibus ad stellam sapie domum venientes ut difficultate longinqua regione nec difficultas temporis qr in hyeme non multitudo expensarum quas ex ultra comitia eos facere oportuit nec teneritudo complexionum qr erant delicate personae non periculum personarum que te persone non periculum personarum quecumque poterat in itinere multe fieri sidere sed accendit eos fidei fervor spei vigor caritatis ardor ex [illegible] luis splendor preciosior illustro radio sior et nec ad tempus movendum potuerint vel timore persone vel amor patrie vel negligencia seu desidia aliquam retardari quin statim venerunt ad videndum puerulum quem in stola et domo sapie didicerant Erubescite miser tulo teste ea natus Erubescite miseri xpiane nos pueritia libertate magorum comparata pro qua puerulus tunc ei non una stella sed mille milibus miraculis stellis exemplis miraculorum victoriis et tantorum doctorum ecclesie libris tua pigricia constat et tua cecitate illustrat dixit ubi sit sapia ubi prudencia ubi longitudinitas vite v sit lumen oculorum et pax baruch 3o nape preciosissima res e sapia nil preter deos optabilius ~~vera nisi quod existens in omnia~~ e nil presentatus nil hoi melius nil sapie dignius nam ipa e notitia rerum in se que existens in aia summa nobilitas e formositas dilutus mundi et in futuro tam felicitatis ecclie per hanc expienda lyii sissimi magi ad stellam et domum bethleem invenerunt ibi fide noverunt unde fugiens ignorantia vin excludatur inopia unde acquiratur fercunditas et unde perpetuet glie sblimitas qr i natus e dns deus tuus qui docet te utilia cuius presens pnt e doctrine magne magisterium hoc e illa sanctissima domus betlehem quam magi hodierna die intuerunt deq dicit vi congregate vos in domum discipline docet inquit pb 12 intravi in sanctuarium dei et intelligam de novissimis eorum nam corporati fuit qui invenerit eam sola via sapie ait Et joseph et mr eius invenerunt eum in templo sedentem in medio doctorum luc 2o Hec igitur sanctissime tectus hanc viam sanctissimorum magorum ymitando magnum cum leticia et gaudio dicens illud eccli aperta inveni in me sapiam et hoc de primo principali dixi 2o Veni videre qr preces et vitalissimi verbum beatum volens voluntatis gratum sanctissimis hodie magis stella presulgida dimonstrat sapie in domo superiori celestis beatitudinis condonate qui locus sume e dilectabilis sume desiderabilis sume amabilis ibi nanque in illa sunt infinite mansiones infinita victualia et infinita gaudia ibi nanque e pulcritudo sine difformitate voluptas sine delecto sine corpore agilitas sine gravitate / fortitudo sine imbecillitate sanitas sine infirmitate longevitas sine morte / Sapia sine errore amicitia sine emulatione pax sine concordia sine dissensione honor sine superbia potestas sine violencia gaudium sine tristicia ymo tu eius beatitudo sit status omnium bonorum aggregatione perfectus ppa oia bona simul aggregata tot et tanta sunt quod omnes mundi arismetici non possunt ea numerare omnes mundi geometri non possunt ea mensurare omnes mundi grammatici rethorici et dyaletici non possunt ea explicare in tm qr concludit pbs cecilior e una dies in atriis tuis super milia Est nanque deus in celesti gloria speculum clarissimum visui cithera atque psalterium auditui / super mel dulcissimum gustui Balsamum odoriferum olfactui flos rosa vel lilium tactui O quam stulte insipiens infelix et male natus e qui hic non querit nec invenit qui e candor lucis estivalis pausa et quietacio hyemalis amenitas et delectatio vernalis et habundancia victualium autumpnalis qui teste bto augo ibi fulget quod non capit locus sonat quod non rapit tempus olet quod non spergit flatus sapit quod non minuit

Caritas ibi habet qd no euellit
sanctitas in celesti enim illa doma
teste aug° sine fine deus videbit
ibi videbitur stulti[a] tanta salomonis
sapia ibi videbitur difformitas
tanta pulcritudo absolonis ibi
videbitur debilitas tanta fortitu//
do sampsonis ibi videbitur morta//
litas longa vita mathuselem
ibi videbitur paupertas regni
romanorum francie et ultra ibi n[ichil]
dee ibi nichil affluit ibi nichil
defluit nichil extra qd appeta
nichil intra qd fastidiatur
id pl Satiabor cum apparuerit
gloria tua nra replebimur in bo//
nis domus tua pl 64 quia gloria
et diuitie in domo eius eius pl
111° ut sit si Beati qui habitant in
domo tua etc pl 83 Ecce ergo
viri fratres et sorores cum sanctissimis pari//
bus magis simul non speramus et i//
uimus ut patriam nostram vide et pa//
rentes meos salutare possimus magnus //
nos illuc carorum numerus nos expectat
parentum fratrum et filiorum frequens nos
copiosa turba desiderat iam de
sua calamitate secura et adhuc
de nostra salute sollicita aut si pos//
semus exstare homines et cum eis
perpetuo exultare ut tales eemus per//
manentis vite amatores quales
sunt homines amatores vite fu//
gientis Sed cum tot tales et tanti viri
fratres et sorores fiant nobis imitatores
a via que nos ad domum ducat superce//
lestem quod est quod non audimus vocem
incantantis sapienter Sed velud aspis
surda obturamus aures nostras et

magis nec volumus per deuia in via
in aquosa in diuitiis in delitiis per
varios mundi honores et secula//
ritates quia per via terrarum et domi//
dei ubi est vita beata pax perfecta ve//
quies sempiterna et libertas consumata
id circo non mirum si per multas tri//
bulaciones oportet nos intrare in regnum
celorum act 14. Nam mala que
nos hic premunt ad deum ire compellunt
teste gregorio de quibus luc 14 Com//
pelle intrare ad
quod disposititis omnino impulsus ad
domus ingressum dicitur compelle intrare
ut impleatur domus mea que sed ab ex//
ordio nascentis ecclesie magis adversitate
quam prosperitate proficit nam ecclesia hylario
8 li de trinitate testante dum persequitur
floret dum opprimitur crescit dum contemp//
nitur proficit dum leditur vincit dum
arguitur intelligit dum vincit stat tunc
separi videtur crucis ecclesia adversitate
proficit prosperitate languescit nam ut ait
Bernardus in quodam sermone olim predom
est enim nunc tempus ad impletionem
uenit Ecce in pace amaritudo
mea amarissima Amara prius
in nece martyrum amarior postea in
conflictu hereticorum amarissima nunc in statu domesticorum
tu iterum Sed in qua parte pax est et
pax non est pax est a hereticis pax
a paganis Sed non perfecto a filiis
vox clamat plangentis in ecclesia
tempore isto filios enutrivi et exaltavi
ipsi autem spreuerunt me a turpi vita
a turpi questu a turpi commercio non
quidem desunt preterea minorum sed maxime
maiorum Nam eodem Bernardo testante alio
in sermone Egressa est iniquitas a
senioribus iudicibus tuis dum qui
videbantur regere populum et jam non

sic est dicere ut populus ut sacerdotes
sed ut sacerdotes ut populus heu heu domine
deus quia ipsi sunt in transgressione tua
primi qui videntur in ecclesia primatum
tenere et diligere et regere principatum
quorum id ignat culpa quia sunt sebe
tecti doctores sunt physici qui debue//
rant per alios esse sanctiores nam si de
illis certum vulgi ut religionis deferre//
rent insignia minor esset culpa cer//
te et consideranti perquirit femias ut
et aspiranti viam ut ubi an inveniantur
unum facientem iudicium et fide querente
et non inuenietur et dixi isti pauperes
sunt et vecordes et ignorantes iudi//
cium dei sui ibo igitur ad optimates et
loquar eis ipsi vero cognoverunt viam
domini et iudicium dei sui et ecce magis
confregerunt iugum ruperunt vincula
nam teste Bernardo super cantica in labore
hominum non sunt ad occultum appetitum cum
cuncti status hominum utilitatis aliquid
habeant labores clerici mihi hoc novo
quodam artificio discernere totum quod
delectat in quo hii elegerunt et
tot quod molestat respuerunt de militia
cia acceperunt superbie fastum apta
familia de equorum phaleris et nobi//
les apparatus a mulieribus pedentes
colla pelles et humeros Quid rustici sunt
de agrorum et horrea plena Et
subdit et bene cauent militie lorice
pondus et muliebrem declinant
uerendiam Omnes rustici et agri//
cole victum sibi cum labore acquirunt
hii delitiis affluunt et advenientes
fructuum tempore promptuaria corpo//
replent tritico vinum bibunt vine in//
tantissimum unde crassant impinguantur
et dilatantur Ecce autem quid concludat

austulitate restat ut sint in labori//
bus demonum quia in laboribus hominum
non fuerunt indici enim xpi sunt
Bernardo testante teste sermone 33 super
cantica et seruiunt antichristo honorati
incedunt de bonis domini sui cui ho//
norem non deferunt inde quem coti//
tidie vides meretricius nitor mor
hystrionicus habitus regalis apparatus
inde aurum in frenis plus altaria
quam calcaria fulgens inde mense
splendide cibis et cyphis inde co//
messationes et ebrietates inde cythara
et tithara inde redundancia tor//
cularia et promptuaria eructancia
ex hoc in illud ephydri et nolunt
et sunt eciam prepositi decani archi//
dyaconi episcopi archiepiscopi de hiis teste
eodem Bernardo super tanta sermone 30°
cum aduc regem suscepit quod sine
miserabili gemitu dicendum non est
xpo opprobria xpi sputa xpi fla//
gella clauos lanceam et mortem hii
omnia in fornace auaricie conflant
et in conquisitione turpis questus
praui iniustitatis sunt versucias in//
cludere festinat hiis sed teste hugone
li ii de claustro anime quorum thalamus
ornatior est ecclesia amplius apparatur
altari ciphus calice preciosior cui
carior mensa missali cappa preciosior
casula camisia delicatior alba
et quia ita sunt hodie ista ideo
non mirum si deus nobis omnibus plus
humiliaret solet dicere popos in
indumentis clericis teste Bernardo li 3° ad
Eugenium papam non de vestibus
cura est deo et non magis de moribus
at forma hec vestium deformitatem

mctu et morp mdicu e quid
sibi vult q dta aliud ee aliud vi-
deri voluit id quid mus castu
mgq succrevu nepe hitu milites
questu dicos actu pentzp cohi-
bent nra neq pugnae cupiunt
utroq rescrut utroq tosimdut
vnusqsq inquit in ordine suo
resurget isti in quo aut q sine
ordine potuerunt sine ordine pl-
bunt Et sequit Omnifanda sposi
talibus reddita pamphiu q et
acqsita cultu eius ppo etmere
questu no veret no aia psecto
spos si cumuli sunt h anima m
clit dubitacia Brs ad Eugeniu
ppa li n i pu ppt ea flebiliter
considerado scribebat dicens iuci-
dunt ut ipe nost tepus qnie
in quo dns puocato peas mus
visus e an tempus iudicasse sibi
terre in equi te quid Ez nidme sue
oblitus no pp pepat filio suo no
nei · trone dicat i gentibus vbi
e deus eorz aut infecti sunt
gladio aut fame consupti Ef-
fusa e contencio sup pncipes et
errare fecit eos in ino et no in
via contricio et infelicitas in
vris eorz palor meror et co-
fusio in penetralibus Regum
ipsorz quid tofusi pedes evan-
gelizantu pace ewangelizantiu
bona · duomus pax e et no e
pax q sumus bona et ette tur-
bato Et quid iudicia dm va-
quis nescit At ho iudicium abis-
sus tata ut videar michi no i
merito prmctiare Btus ho qui

no sunt scandalizatus mte et p
hnana temeritas audet xpo hon-
de qd nimie cophede valet
hec ille · no s oni preces sic et
in hms om hnane vol volunt
quietatm rpl omibus nob rliqt
domus vra desta cpt xx 23 omi
bus cito subuerte domus tuas
cru 21 quibus inclinata e ad
inferos domus illius pu 20 omi
bus domus petit infernal si i illis
petitur supior btitudis adornate
et inemt · Omibus sissi magi
priori sacre sptue inspirate di
dicerunt in domu betlehe intrates
vbi didicerunt ab omi inflro ad
domu supiore ueare p leom hu
litate q inuenerunt eu in stabu
p leoem austeritate q i uenerit
eu in psepio · p leocm caritatis
q i uenerunt eu in medio aialiu
Et p leoem pauptate q i uenerit
eu stare sn hospitio Audite leoem
hulitatis qua in pma domo dici
tur et iacet in stabulo qui fulget
in psepio celo Jam nuc clamat
ista dns · discite a me quia mit
sn et huilis corde intollerabil
impudencia e ut vbi maiestas se
exinaniuit vermiculus intumescat
Audite leoem austeritatis iacet in
psepio in duris stramentis in vi-
libus pannis no sic ut i domibus
Regu et pus clericorz et qd horri-
bilius e etia religiosorz vna ecce
qui mollibus vestiunt in domibus
regum sunt cpt xi induebat dives
cpto purpura et bisso luc xvi
et sepultus e in inferno h domus

cuius metum qui et dormiunt optuma-
tes capita pplorz in lectis ebur-
neis et lasciviunt mollibus
et parnis tooptorijs Amos vi xo
non sufficit psepe cu feno sicut
aut clamat i ui inferiore iust sto Joh
xii Omi michi ministrat me sequt
Simd e ad ait Aug us me sequt
nisi me imitetur Omi aut xm
no sequim unitate ut isti sissimi
magi pfecto nec in eius ascensione
sequimur in celu Audite leoem cari-
tatis pnuenerunt eu i medio int
bove et asinu pphm ecum et in-
dnu ut reuocas et salues q tuc
fecit pqea docuit cpt xviii vbi
fuerint duo vel tres cgregati i
nomine meo in medio eorz sum
Omequid congregato tue in eius
nomie su i e unitas pfessionis
unitas affectionis unitas dilectionis
et necitas cpassionis q omia pl
curus facit cuncto in spu sto Luc 9
gregato vltm etiam deputati p
maxime queue quis dubitat
Audite leoem paupertatis q i uene-
runt eu sn hospitio nra teste aug
a pticipio usq ad patibulum cu
no i uenies in eo s ihu p nulo
nisi stigmata artissime paup tas
et tn pu nonullorz platorz et
eporz bonorz pauperu et ecclie
infidelium dispesatorz hanc paup-
tate declinantu dr Jermi vii nu
q spelunca latronu sta e domus
ista nolite facere domu patris
mei domu negociatois Joh ii
Na rapine pauperu in domo
vra usa z itaq btissimorz ma-
gorz in pma domo audite leoi-

bus quibus introitus audit
2o domus supiore dicat quilz
illud sap 8 Intras in domu
mea requiescam nra sic i domu
dm ibimus ps c lxxi d' inio
sis hoc sissimorz magorz de
quibus cpt xv · d2 sine dici
pt intuerunt cu eo ad nuptias
nra sic intrado cu ipsis domu
supiore celeste btitudis cdo-
nate i incieckts regem eternus
p vrs cpt xi Et hoc de 2o
principali
Dixi 3o Remi redi q pites
et vi clarissimi vlui huatn
vdl volutate sissis hodie
magis stella fulgida diuersitu
quietatm ee rpile ipe i domo
vniusalici sce ecclie conseruate
ad quadre sive intrare nete
e hominem qui vult ad triupha-
tem tusire aug o d'ecia milita-
ti dicente p hanc iuvenes et
virgines senes cu iunioribus
et utrq sexus laudant nomie
dm hec em ex ratos filios re-
vocat · mortuos suscitat secu
psevcrates indefictet pascit
Et subdit hanc dilectissimi
amicus omis tali nui sic amcti
sic psfecti sic consulenti sine
consulati inseparabilit inheamus
ut simul cu illa et p illa deo
pro ppetue iugi mereamur
nra eod testate epla contra
donatistas Quisquis a catho-
lica ecctia separatus qmtz laudabilr
vivere estimet hoc solud scele
quo a xpi vnitate disiunctus e

no hz vita sed vra dei manet
sup eu Ex quibus quidem verbis
satis euidenter elici pt q domus
militatis ecclie vbi puer ihus
templo effitamine humilitatis primi
lus cu maria genitrice eiusdem
Sinus dns ihus hic recepisse dicitur
omnes viatores sanctissimorum ma
gorum prouocati exemplis intrare
iubentur angelo precepte dei
mandate radiis stelle prefulgi
de fidei dirigentibus quod
precipue ad eandem domum iste
celeberrimus cetus sacri con
cilii mitatur specialiter non ut
tanquam ab eo iam primum intrare
incipiat qui per fidem et baptismum
eidem ecclie incorporatus extitit
sed ad talem mitatur intuitum quo
statum huius domus in temporalibus et
spiritualibus in prelatis et subditis
in secularibus et religiosis in clericis
et laicis cum magna diligentia
scrutatum et mature inquirat ut
bonus grates ad perseuerantiam malos
corrigat ad emendacionem quo
sui sine sua membra considerando
monendo et inducendo ut viteret
popa oem uestimentorum equorum
et multitudinis familiorum ut non superfluis
pectorum consolacionem a se abiciat
cum sanctissimis magis pueri ihu
de purissima virgine nati in hac
betlahem domo uestes pauper
rimas ymo pannos vilissimos
meditando Vera teste scriptura sunt
enim magi inuenerunt cum pa
nis sordissimis i vilissimis
inuolutum non vectum equo albo

non sericis indutum aut centum sen
multitudine equorum aut familiorum
vallatum sed solum bouis et asini
Vera fuerunt attoniti in antiquis
cordibus qui se totis omnibus
pascendis exponerunt pastores
ope et nomine glorificantes nisi
reputates indignum nisi quod salu
ti omnium obuiaret non querentes
que sua sunt sed impedientes intra
impedire et seipsos prius vmus
corum aut Et ego me super ipsorum
animabus vestris et tanquam ducent
non venimus ministrari sed ministrare
ponebat quociens exposuisset sine
sumptu euangelium vnus erat de
subditis questus vna popa vna
voluntas Si quando eos prius pone
domino plebe prestam id omnibus in
dus eos in multa tollerare cordis
et corporis in labore et erumpna in
fame et siti in frigore et nuditate
vbi nunc quod consuetudo hic subiit
dissilis ualde longe in aliud mu
tata sunt studia Et nunc non
in penis nunc hic cum pastor
non in penis nunc hic tu pastor
pecodis deauratis tam multa cor
rudatus varietate onera quid
tripunt si auderet dicere demoni
magis qua ouium pastoribus licet si
licet sic fructificabat petrus
sic ludebat paulus vides omnes
caritati zelum feruore solum pro diuinis
tate tuenda honori tot datum
satati nichil aut paucum non eni
compatimus sunt contione posse nos
quando sumus in quo eo confusione fiunt
ymo secte secularum deuenerunt
quasi sion inebre inuadata tu con

et afflictione contrita expandit
manus suas expectans a nobis consolacio
auxilium sed non est in vobis qui consuletur
ea Ymo per nos mutatus est color
optimus aurum omnes versus est in sto
ria Triticum in zizania granum
in palea vua in labrusca caput
in caudam argentum in plumbum
pastor in lupum et doctor in necrem
naucit Et ut in li dicitur mathatie
dies festi eius quasi sunt in luctu
sabbatum in obprobrium et honores
in contemptum Ve i prelatis et pseudo
letris et religiosis ve senibus et
pharisseis modernis temporibus per quos fit
hec mutacio non desolatio quidem
excelsi sed potius irritacio indicti
futuri Ve i vobis qui indicatum
este cum dno in generacione electorum
si vos dicet ite maledicti in ignem
eternum Ve nobis quibus commisse
sunt scripturarum armarium si vos
intrantes precedent in regnum ve
vobis qui estis sal terre et lux
mundi si per vos efficiemini heredes in
ferni Ve nobis quos constituit
dominus doctores duces et reges si
sed diuisione nepharia sunt ob
probrium hominum et abiectio plebis
Ve nobis si sitis offendiculum et
ruina quibus esse deberetis exem
plum mundi et medicina Ve
nobis si sitis in sacrificio simul et
fermentum qui esse deberetis sal se
dero et condimentum Ve vobis si sitis
tenebre et lupi si mercenarii Si
effecti dagon iuxta archam qui
tenemini nos offerre deo hosti
a munde non tamen tu peracta
est reformacio sancte ecclie quod illi

per quos reformanda erat eccia
adhuc circa se non principaliter
studuerunt Sic enim nonnulli vo
lunt alios reformare ut tamen ipsi
prauitatibus permaneant Sed non sic
principii non sic faciendum sed in se primo
nisi seipsos reformauerint
impossibile est per ipsos alios reformare
aut aliquid boni facere quo enim
reformare poterunt Et forte dicet
aliquis non facio sed deus per me
faciat vnde dicit apendat aute
quod deum non deus neque volt aliquid
facere salutis dixit nisi per media
bene disposita Primo ergo omnium uos
per quas reformanda est eccia prius
te a nobis prauitates vestras in
quibus preuaricati estis et facite
vobis cor nouum et spiritum nouum
Ezech xviii vera teste bernardo ad
Eugenium papam li e pauca
ad hos legislatores ad manus
omnia respiciunt non in necesse tu
omnes palpabiliter illi agunt Reffor
mato enim statu clericali finaliter
reformabitur status laycal per
exemplarem vitam per incessantiam
doctrinam et correctionem disciplinam
Ad hoc maxime videtur illud sa
cre i petri e Tempus est ut in
dicium incipiat de domo dei vera
in visione domini sex viri percussi
ribus virilem in vlcione terminum
a sanctis meis vel a sanctuario meo in
cipite et inceperunt a senioribus
qui erant a facie domus hinc
igitur alios corrigere sine esse lectos
statuere debet ipse propheta de ne sibi

illud ad Rom. 2°. dicatur cuilibet alia
doces te ipsum non doces cuilibet dicis
non furandum furaris qui dicis non
mechandum mecharis qui abho-
minaris ydola sacrilegium facis qui in
lege gloriaris per prevaricationem legis
deum inhonoras utique intra ecclesie
tua menia sanctissime cetus domum
ecclesie ut Bernardus et diligentissimus scrutemur
sic intueri vix aliquem statum
in ecclesia reperiri qui in tantum a-
varicie ambicionis symonie
iniusticie usure vel doli non sit
letaliter infectus exclamando cum
Jeremia trenorum 1° et ii capitulis
Egressus est ab filia syon omnis
sancta mater ecclesia omnis decor eius
et facta est vilis et abiecta nimis
et quasi polluta menstruis non est
ei species neque decor et quasi absco-
ditus vultus eius et despectus
et reputata est quasi leprosa percussa
a deo et humiliata ipsa etiam immo
facta est inderisum et in solitudinem
imperii et obprobrium inimicis suis
iudeis paganis et hereticis et scismaticis
in spiritualibus quasi sit penitus derelicta
a deo et desolata propter quod etiam
fidelibus alloquens propheta in filia
ierusalem seu syon dicit plauserunt
super te manibus omnes transeuntes
per viam sibilaverunt et moverunt
capita sua super filia syon dicentes
hec est urbs perfecti decoris gau-
dium universe terre. En ista est dies
quam expectabamus invenimus et vidimus.
Convicta est iniquitas sibi quia non
est sic adeo derelicta ut penitus

^ hattenus scismaticis temporibus
ipsis et primum incepta
lia et tanta :-

sit desolata nam recordatus est dominus
ierusalem afflictionis sue prevaricationis
desideriorum suorum que habuerat a diebus
antiquis trenorum 1° et videns sibi penitus
deesse auxilium humanum se contulit
ad deum suum intrando domum hanc
ecclesie hec sanctissima synodus
in spiritu sancto legittime congregata
volens etiam reputans non quasi domum
est cuius statum dicta domus impia bu-
sen spiritualibus letaliter vulneratus
et sanctiatus vinum scilicet iusticie et
oleum pietatis infundere decrevit
cadens in domo puerum alium cum
patre et spiritu sancto indivisum et insepa-
rabilem invenit sicut non sanctis
magis adorans aurum thus ob-
tulit offert et mirra singularis
sima dona aurum videlicet inmaculate
fidei et hereticis extirpatis offe-
rendo thus per orationis et persuasio-
nis christianitatis diligendo et lau-
pars christianitatis diligendo et lau-
gendo et mirram per reformationem
morum persuadendo et offerre amp-
ponendo aurum namque sanctissi-
cetus depuratum ab omni rubi-
gine heresis offerre toto studio
tuo deo curasti Boemi quos reducendos
ad fidei puritatem semota erroribus
necnon et grecos reducere non
desistans ut hattenus actum est labo-
res curans maximas et expensas
subire non trepidasti expensis propriis
aliena in propria tanto tempore vocan-
do quibus attemptata et secuta
et conclusa sunt per hereticis tolle-
dis sed numquam et thus odorifere
orationis pro pace christianitatis in

domum hanc ecclesie tu sanctissimus
magis introeundo et aluberrime
cetus deo continue obtulisti et
offerre non cessas pro pace christi-
anitatis thus scilicet orationis in missa
qua maxime cuius cuique generalis
congregationis magorum illum more
magorum offerendo nunc non per solepnes
tuos per urbe legatos orantes et inter-
nos directos regendo ea que pacis sunt
mittendos quibus christianissimi regni
francie pax tam diu a cunctis fere
mortalibus exoptata conclusa est ad
tui perpetuum memoriale dierum glorie
et honoris apud deum et homines
Sed quid nunc restat nisi ut mirram
quam amara videtur reformationem morum
adeo illorum qui reformatum sunt eo
quod omnis disciplina in primo merore
est simul cum sanctis magis offerant illum
puerulo ut sic merito dicere posses illud
psalmi 25. Domine dilexi decorem domus
tue et etero perambulavi in nocentia
cordis mei in medio domus tue nam
inveniens eam scilicet etiam in capitis silue
nam scilicet inferiorum eiusdem membrorum deformi-
matorum psalmi 31 ut sit extra dici pos-
sit illud luce xviii hodie salus
huic domui a deo facta est quia
ergo sanctissime cetus in gaudium
domini tui apostolus 21 cuius gaudium est in
ipsis ministris domus que ille grata fiunt
et hec digneris qui infinitate per-
fecta vivit et regnat deus per infinita
secula seculorum Amen

Incipit sermo Episcopi digniensis
de sancto Thoma de aquino
factus in congregatione publica

Letatus sum quia antecedebat me
sapientia quam sine fictione didici
sine invidia communico et honestate illius
non abscondo Sapientie vii verba originalia
Sap vii c. et recitat in epistola huius festi-
vitatis de sapientia inter nos hominum. Patres reverendissimi
operepretium est nos primitus ad mentem sapientie
revertere. dico ad virginem gloriosam mariam
cui inter cetera multa ascribitur predicata
que de sapientia divina spiritus sanctus in scriptura
explicat sicut in multis epistolis ecclesiastici
officii cuiuslibet festivitatis dicte gloriose virginis
marie palam est videre utputa illa
Ab initio et ante secula creata sum et
in hac ergo quasi vitis fructificavi suavi-
tatem odoris et sic in pluribus quod
estimo patres congruentissime ob hoc esse
factum qui sicut in speculo mundissimo
bene polito dum radii solares perpendiculariter
in eum feruntur ipsum chorusantes vibrantes
ex quo gerere emittit radios ac si esset
sol ipse Ita hec gloriosissima virgo
ab eterno destinata sapientie speculum pu-
rissima et humillima suscepit in se
dei filium qui est splendor patris et
sapientia. et sic ipsum ut solem iusticie
protulit in mundum unde sapientie lumine
fulgoresque sparsit ubique terrarum atque
omnes actus ante sue radii sapientiales
fuere propterea quodam sapientie similatum
Quare non inconveniens aliqua predicata
divine sapientie debita prefatim illa quam
convertabilitate adextra dicuntur sibi attri-
buere non dubitatur inter cetera reverenter
igitur ad ipsam ut nos antecedat sapientia
et aspectum in eam figentes deviare
non possimus Salutemus pro tanto ipsam
salutatione angelica dicentes Ave ma-
ria etc.
Letatus sum etc. Reverendissimi patres ac domini cetus
prestantissimi hodie inter cetera in persona
gloriosi et excellentissimi doctoris beati
Thome de aquino verba proposita re-
ferat ipsum fuisse verum amatorem sa-
pientie comprobando. Dicit ergo beatus Thomas

uel etiam in eius nomine letatus sum quia antecedebat me sapientia et omnibus verbis sue professionis propositum secundum suum letatus sum dicendum medium et consummationem per nostram eruditionem ad ipsius imitationem tamen per nostra utilitate ad sue festivitatis applausum videtur exprimere porro hic progressus pretres celebrevimus quem verus amator sapientie nobis describit ut deo desiderandus primo namque dicit se letatum quia ipsum antecessit sapientia et eorum processu eorum ipsum loqui de divina sapientia non prout apud se manet sed prout manifestatur per opus suum accipiendum est ipsa namque sic manifestata a spiritibus et in creaturis dilata de candore lucis eterne in eodem est idest quidam fulgor divine sapientie rebus creatis immersus per quem intellectualis natura dei capax ad speculationem divine maiestatis assurgit sicut unde existimandum est ipsum benignissimum deum plasmatorem omnium per dispositionem rerum creaturarum et ornatum nobis suam sapientiam depingere voluisse ita quod hic mundialis machina et tota rerum fabrica sit quidam liber in quo sapientia divina se legendam omnibus exhibitat et unicuique tamen prout quantum magnum ad sui notitiam invitat sicut quem libri dicit proverbiorum primo capitulo sapientia foris predicat in plateis dat vocem suam in capite turbarum clamitat in foribus portarum urbis profert verba sua Amplius ut ipse mundus pro nobis eam sciamus premaret fratribus ipsam comprehendemus divina hoc per creatura et antecessione ipsius signans nobis per manuductionem creature dignatus est In primordio namque dispositionis

rerum quadam lucem corporalem condidit que omnia sua opera et ipsum solem per tres dies antecedet sicut ait hic textus scripture dixit deus fiat lux et facta est lux et vidit lucem quod esset bona et divisit lucem a tenebris primo voluit siquidem deus opus facere lucem ut opera sequentia in luce facerent non quod ipse qui est lux vera per essentiam ad operandum alia luce indiget sed sicut venerabilis hugo in libro de sacramentis differunt primo condidit lucem ut videt consummata omnia opera nostra fieri in luce debere et antea indicium sapientie nobis stabiliret et idest dicit de operibus suis progredi ideo dicit que ad operum opus progredi Sicut dilexi sapientiam et posui pro luce habere illam in c. v. the et si per statum verbis progressionis speculationem attenditur per septem lucis dare quod per hos tres dies ante solem progressus sapientie dispositas ad personam magis ac magis gradatim ad illustrationem mundi descendens quos ad illustrationem in macrocosmum et microcosmum nobis figurabat Nimirum hec primo et in primis lux naturalis ingenium hominis ad deum deducit ordinata est ut in tempore legis nature et in primo tempore instinctu de lux mundi prima dies nota in qua primum divisit lux a tenebris Deinde lex mandatorum per hanc lucem naturalis additam per moysen promulgata secundus dies hominum in terra prius caligine nescius divisit lucem a tenebris sic mandatum dei sequendo vitam multis sive palparet et pervenit sapientiam per obedientiam attingeret sicut ait

scriptum est in proverbiis mandatum lucerna est et lex lux proverbiorum vi. Et per hanc lucem mandatorum sicut in secunda die inter aquas inferiores et superiores collocabatur firmamentum sic inter carnis desideria et spiritualis obvia pro firmamento stabilitur. Tertia vero dies sic successit qua significant lux illa que precedebat filios israel in egressu egypti Fuerat illa sapientie lux qua deus quibuscumque egypti hunc mundum sic fugientibus et ducitur illis Apparuit vii exempla sanctorum et monita prima Nempe in hac luce semper ambulaverunt quasi fluxa carnalis desideria restinxerunt et uno die opera recollectis in unum aquis apparuit arida que germinare cepit dum recollecto in unum desiderium in deum sed et ultra meta unitatis desideria non expanderit mente sursum erecta ad splendorem Christi de longe adducti fructus bonorum operum protulerunt quarti autem diei gratia per celorum quod et figuravi in creatione mundi et restauratione sed post autem antecessit opera et quale progressus eius ad illuminationem mundi in ipsa printer ipsius per ostensionem triduo dierum ipsi sole nobis descriptus est formato sic prerea sole qui est fons lucis, hic est veniente Christo qui est lux vera illuminans omnem hominem venientem in hunc mundum ut habetur Joannis primo Et alibi se ipsum manifestans dicit Ego sum lux mundi Joannis viii Et idem qui sequitur me non ambulat in tenebris per In plateis clamitat Ambulate dum lucem habetis et credite in lucem ut filii lucis sitis Tamen eius illi quos per lucem naturale plures mandatorum per splendorem ipsius divisum sive conducti sapientia

antecedebat in primo opere lucis velut catuli in sole exultaverunt et confusio tenebrarum evadentes ad ordinum veritatis lucis operiunt sicut ille sapiens qui dixit ipsum sapientiam dei predictum Inter istos autem emergunt principes hic doctor ductus de aquino cuius hodie solempnia celebramus via hic naturale ingenium diligenter coluit obedientiam mandatorum dei venerandi tolit exempla sanctorum sedulo aspexit et ideo sic illuminatus quod per tres dies istos sit lumine sol sic scilicet Xristo stolarum ei fuit a deo quod ut sapientiam in ipso et per ipsum conspiceret omnia terrena bona despiciens ad serviendum ultimo eva(n)ite predicantis mandata vocis et erogacionibus uno vincendi norma a sancto dominico scripta se elegerunt unum ipsum fuisse amatorem sapientie hinc quia probat mirum etiam qui dicebat michi ei dixit in corpore illius sicut apparuit illi lapidem pretiosum sic ipsum in ipso vere apprehendens eam indefesse secutus quousque ei unique voluit donec sibi omnia bona pariter venerunt ad illa et hoc est quod in principio ipsius nomine consultare Gerontium etiam dicit letatus sum in quod fuit ibi. Conscripsit quodam letaret hunc gloriosissimi doctoris aliquatenus descripsimus restat eius progressum medium et consummationem inspicere que sua in verbis textus que sequuntur insinuat designatur videlicet in isto eruditione sine fictione didici sine invidia concedo et honestate illius non abscondo Ipsius namque didicit in hoc sanctissimus doctore laboriosa et studiosa sapientie inuestigatio Cum dicat sine fictione didici In i° glosa parisiensis sinus luius irradiatio in dicit sine invidia concedo

Et tercio formosa splendore eius ecco
vuscato cu dr honestate illud non
abscondo Et uno h tria tenuebus cit
noster sermo :-

Quantu ad primu aduertendu e p tele
q quib benignissimus summ deus ad mani
festandu nob sua sapiam duos libros
edidit ut ia paulisp tactu e puta libru
huius mundi materiall machine mundial
sz visibile opus dei sued actare no
paro meditab et q vbu coitiscti
sapiam dei nob quolat p qd ps
ad laude nob quatando cu multa
ipius opa enarrasset p q addidit
de ipis q facit vim eius Secundu
uo libru edidit puta libru sac sacre
qui mito lib vstam ac mundi dicitur
in quo p totu a principio usq ad finem
ipe scriptus sapia nob dedat et
ad publicu mem ponit Sic enim ore
prophetico testat dicens in capite lib
scriptu e de me ps 39 Quamuis
i p istos duos libros sapia clamitet
in plateis et vnicuiq inuitet tam
testima li dei cosilio actu e q no
palam pdit ut apte vide si p ti
manifesta p cuiusq abscondita manet
huius vei tas seu cogruencias pstitu
veneral hugo ita reddit deus
inquit ab a prio ne totu cospectui
humane manifestus ee no
luit ne totu absconditu ne p totu
manifestu esset fides mutu no haret
nec infidelitas locu Infidelitas
em de manifesto conuicte et fides de
occulto no exerce Si vo absconditu
eet fides quid a sua vio admi
nare ex infidelitas de ignorancia
excusaret Sic igitur quamuis sapia

in publico clamare dicatur tn absco
dita e sub speciebus vere sensibilium
et formis in primo li. ac sub enig
matibus et figuris in 2o li. et talis
occulta e q ea investigare oporte
et psequi hic opus e hic labor
atz paucoru e solo virtuosoru
latebras eius irrupe terrisq domus
ipius immorari Pulcre siquidem in po
ypus est hanc sapie absconsionem subtilibus
naturalibus quo ad primu libru describit
virgilius in 4o georgicorum metro
inquiens pr ipe colendi haud facile
e via voluit primusq p artes
mouit agros cuire acuens mortalia
corda Et paulo post sequitur ac ollas
decussit foliis ignemq remouit et
passim riuis currentia vina repressit
ut varias usus d meditando extunderet
artes paulatim et sulcis frumenti q
reret herba Et silicis venis abstru
sum excuteret ignem Ecce quo poetice
dicit abscondita q p victu hois
necessaria ut inquirendo ad sapiam et
artes mortalia conarentur corda
Conformit q secdo libro fidelissimus
scripturare interpres beatus Augustinus
profert testimonium in li de ciuitate
sic dicens Sapia in sac scriptura
sub enigmatibus latet ut pfectat
pigros et ut reideat superbos studio
sos ut exercitet et humiles delectet
Et idem ipe sup Genesim inquit sic loquitur
scriptura ut altitudine superbos irrideat
profunditate attentos teneat virtute
magnos pascat affabilitate paruulos
nutriat Si enim facilime intelligeretur
nec studiose quereretur nec suauit inueniret
ur tali Et ille Itaque sapia labore

et studio expetitur a caducis rebus sic
ignis a silice et hoc q lucet d fla
mat du queritur et ad eius inuesti
gationem humana conatur ingenia
et ut conquirendo sic oneratu et
suauitate fructu in reperiendo Hinc
salvator in ea comparauit pciose ge
me margarite seu thesauro abscon
dito in agro que nemo inuenire
pt nisi agrum illud p omnibus ta
xpedat et ad effodiendu illud spre
ts aliis curis ptotype teneatur Unde
ad inueniendi sapiam modi ede
rens sup illo vo in pu. scripto 2o
i. Si sapiam quere tamquam pecu
nia et sicut thesauros effoderis
illa sic aut omnis thesauros effodit
terram deicit fouea in altu facit
sedulus insistit donec inueniat
qd querat Ita qui thesauru sapie i
uenire desiderat omne podus terrenu
de se eiciat in se fossa humilit
faciat ut quisque quiescat donec in
ueniat Itaque no e sapia dignus
nec huius thesauri inuentor ydoneus
qui terrena no deiciat desideria q
superbia in se no calcat et q torpore
desidie psudeo no excutit Porro
hec tria vz amor huius seculi tumor
animi et torpor corporis frequenter et
obstacula sunt que sapiam inuenire
ipediunt Numquam eni tu iste aut ipoz
aliquis sceptrum et sapie disciplinam pu
tat illusus e et fictus qm no e
sors eius cu talibus nec dico
sicut ut xpo ad belial Scriptu e
eni q spus disciple effugiet fictu
sap 1 Et hec effossionz terrenorum ab
animo et abic submissione ut no

vigilancia studii tradi h... omnis
talis fictio excludit-Sexto pacto
dicitur teris postes hostii sapie appli
dui p ingressu ad ipam pandit
fores de quibus ipa pu. aut Beatus
qui vigilat ad postes hostii vigi
lat et hic eu contemplator seculi vniu
et studiosus e Quod fuit h doctor
celeberrimus cuius hodie festa colimus
qui mire conclat in celis sc illa
apuisse in thesi Qualis aut ad
primu poste hostii sz ad conceptu
seculi sedulo institit dicitur qua
pluribus docuit vme bis iterabo
puta q in etate iuuenili ipe comio
bilissimis parentibus ortus et d contu
bilissimis
p sapia domu parentis cognatorumq
propter amore sapie relinquens
et hoc seculum sperneus cu ipore vota
et conatus vorle sed domini ordine
intrauit velud alt ioseph dnam
leaconatam fugiens nocte p fenes
tra euasit cognacionemq totam di
misit Hinc de neapoli fugiens
aliquantulo stetit Rome in co
uetu sce Sabine donec ei mater
eu quesiebat persus venit Sicque
religioni deditus seclm abdicauit
Rm aut poste sapie qualit
assidue pulsauit humilitatem
in alia suado quantum re fuit
obediens et humilis vnu dicitur
cuius plurimis recensere amabo docui
que omnia concludere potuit. hc
e q dicitur sol hic sanctus doctor
Bononie conscious in claustro conue
tus deambulaci meditabundus
cu quada aruinissiam materiaz

ex mādato sedis aplice p ipm de//
tmandū ciuitatē ad ciuitatē qz adueniente eū
nō ɔgnoscens sibi dixit. fr bone
d' mādato pōris meū in villa pge.
Tunc ille sua spe'lacōm dimittes
illū frem ē secutꝰ. At ille ɔcede//
do iste aut subsequēdo ꝑ totꝰ
ardoribꝰ p ciuitatē Banonie hic
inde trāsibāt. eu' videtes aliq
ciues mariū ipsū doctorē lassū
et anhelantē ut aliū sequerē vene//
runt ad frem illū dicētes. Nescit
quo pedissequo utere et scias
certe dixit ipē nescio nō cognoscens
eū sed et d'mādato pōris scimꝰ
frem quē xpi in claustro vocaui
audiētes vō p istos famosos ciues
qz illū famosissimū doctorē sic trahē//
do pꝰ se circūducebat p villam
penitꝰ procubuit veniā petens.
At sanctꝰ doctor rubore ipmꝰ
reuerētiꝰ rogabat eū ut sua d//
cepta dimitteret et ipm spōtaneo
corde eū associaret. Videte hic
pres magne obedie specimē et ab//
unꝰ magna humilitatē ɔfundite ut ita
qz concludite ut se excusauit ut
errorē psone sup mādato pōre
causatꝰ ē / s; tmꝰ ut audiuit ubi
mādati auctoris opās opās di//
misit. Rursus quāt ad ɔtiuū
postē sapie sc; ad studiū ɔcernēd
instituit satis nobis admirari eius
opa cōmis vō credē posset
hominē in tā brevi etate ɔcursu
tot libros cōposuisse nisi cōtinuū
eius studiū et gra dei sup naturā
preuenisset. nō ē opus ut estimo

eiusdē libros et titulꝰ nob enūarē
neqz labores describē quos in ɔcedo
sapiam amplexatꝰ ē cū vos ipī
cotidie libros eius cōspiciatis et le//
gitis ac d' fructibꝰ aliorꝰ suorꝰ
vificam m̄ o quā bene iuuētute
sua psecto spū a discipliꝰ sub mag//
no alberto ꝑ robustū sui studij la//
bore et taciturnitatis more bos ap//
pellatꝰ erat vnd ipē met albtꝰ
vir sca et vtutibꝰ magnꝰ de
ipo sal q ɔphando dixit. Vos
istū vocamꝰ bouē mutū s; ipē
adhuc talē dabit in doctrina mu//
gitū qz in toto mūdo sonabit p;
rꝰ qz ad ɔcurrēdꝰ sapiam diligēt
et diligēt insudauit dū a magro
et socijs ob hoc bovi cōuertari
ɔparatꝰ ē ne mirē ergo si sapiam
ɔuenerit q sic assidue ad pos//
tes hostij sui vigilauit ut putā
cui ɔceptor secli ac huiꝰ actu//
dioſus fuit vīa h' ca ut pedem
forū sapie sūt postes p quos
dū toxat ad ea fuit accessꝰ ne
putet quispiā sapiam adipisci
posse ne ɔpacz collegiū hoīm ɔuere
nō posse aut sapia nō carere
absqz hꝰ qz hys tbus sapie posi//
bus ɔiungilet procul dubio quostin
mortales hys postibus forum
sapie nūc ē ingit assidere Alloqꝰ
ipos taquā fictos spūs disciplīne
effugiet. Vō ergo ipsū mundū
cōfidamq dicens cōcilūz ɔniale
ē a spū sco ideo sapia nō p'ci
ab eo. Nolite inquit semi. ɔsidere

dicentes Templū dñi templū dñi
sanctū ē. Jere. vij. qm p bndixit
vias vras et studia vra ut hi//
tabo vobiscū in loco isto. q. d alijs
vo. Ita ɔcursꝰ s; nō ad sapie
fores vigilantes et postibus hostij
sui studiose insistitis nec loca sanitas
nec stiris reputatō vos sapie ydo//
neos reddent. vīa h' norma
cunctis mortalibus ē posita qz sicco
pati fugit sapia et qua nō co//
tidie p hos postes dū toxat ɔo//
cam et sui ista postibus ē ad
nulli paduls fores sō verus
sapie amator vōm reddes cū
eū cōcedebit sapia ita exposuit
qua sine fictione didici Et hoc
de primo
quadratū ad xij. ꝑ quo declarat in
in hoc sctissimo doctore luꝰ sapie
ɔgressa et ɔtesa irradiatō Certū
ē p telemi qz bonū sui ipmꝰ ē dif//
fusiūū quēde ɔtulit magnꝰ ario//
pagita dyonisiꝰ qz bonū quāto cōiꝰ
tāto diuinꝰ. Cuiꝰ ppe h' ē vera cō//
dito boni nō nisi cōstringi s; aple
ɔcēū ac in hꝰ scdm̄ vā et sim
se bona ab hys q ad accidenti bona
sūt qm ɔicacōe sui et effusione nō
diminuꝰ s; potius augentur. Cuiusmodi
sūt bona aīe ut virtutes ac sciē
q ob hoc salutare dnū talenta
nob ɔcedita p iporꝰ effusioꝝ multa plu//
rida ista vō bona i dignissimū ē
iporꝰ ɔ nā velle ɔstrīgē p auaricia
ac p inuidiā d' iporꝰ effusione dolē
dolore Et si petm moriē dignꝰ ɔgenꝰ
pctī sit qz dei libertati ɔdicat supnoquꝰ
hꝰ ē et dequissimū ulē mōm dū usā
sup bonis spūalibꝰ q sui destribuēdē

impletꝰ nō diminitꝰ ut magꝰ d' ipis
a singulꝰ participatꝰ s; sui cōtracōi
amp crescit et d'cinctū nō hūt
n dū appiatē detmei accdimtū
pessimū iniqua ē h' ɔgenꝰ inuidie
tristari et nolle virtutes ac sa//
piam ab alijs participari q ut sap
dam ē in plateis et foribus cla//
mat ut sui participacōe nulli egeat/
porro tres inudi nō sūt sapie ama//
tores vei ɔpꝰ effigiet aut studeat
ut ipos ɔcedit sapia ymo potiꝰ
illi se ɔponetes et adornat sui
extrīsecū eā ɔrētes puta ut laude
ac gla mit honnes p ipas adornetꝰ
Neꝑe d' hoc adulterino amore sa//
pie nōlcz in sāc scripta figurā
hemꝰ Gen xij de sarra vxore
abrahe q in hꝰ typhū sapie
ɔcedo viō fideli disponsata ē
s; ab infidelibꝰ regibus cōrupita
et bis rapta fuit semel a phao//
ne regē egipti / et altā vice ab
ꝯ ymeloch regē gerare hij nāqꝰ
in fidel' reges signāt appetitores
sapie sine fide sicut nob dīnāt
hec figurā s; dūusmodē vīa ɔmꝰ
sc; pharao sarā nō cōrupuit
in uxorē s; potiꝰ i gubernam
et ancillā d' flagellā ɔuissime
dauet eā dimisit in signam
illorꝰ qui sapiam inquirunt
et cōcupiscūt ut vanitatibus
suis et libidiosi appetitibus an//
allet puta faciēdo eas d'cospā
hoīm cleros et famotos et isti
sepius flagellātur qm varijs
cogitacōm anfractibꝰ hinc et
inde distrahuntur ac ɔpijs fātasijs

torquetur et ad sapiam se habē
putat vera pdnit mo apli vm
allegatu pda sapiam sapietu
et prudēcia prudentu rpbabo .1
core .1 Secundus aut fuit abymelech
qui rapuit sarā et hic amore
casto eā concupivit in uxorē si
a spu sto psule cuius hic modus
ē illa alterius vi et fidelis uxo-
re ēē vnde territus ē metues
rogavit abrahā qui pro ipo dnm
deprecaret qd fcm ē atz pp abrahā
multiplicavit dns bona sua et
ancillas eius in multitudine filiorum
apuit hic naqz abymelech figat
nob plerosqz studiosos gentiles q
sapiam desiderantes p uxore tam
amplecti plurimū conati sut oz qz
viri fideles dñ taz ē uxor et ipe
sit fine talium coniugio aptū nō
poterat veridos pp amore castu
in eā ut dic text orate p ipis
abrahā hō ē innocente p ipis
ppo fideli in filiis ancillarum vald
multiplicati sut cum ortes libera-
les et sac pct plurimas conclusi-
ones de deo et d' reb nalibq
verp ut nō de instructoe moru eis
peperit q magnū subsidiū ab-
hic ppl fideli attulerut pape.
Unō abrahā de convenientia turpi-
tudis in uxore excusaret si nō
pt literam in hoc raptu sare aliud
misteriū aliusqz sensus misticos
intēderet dū dicebat uxori dic
qz soror mea es nō zelaret eā
tamquā uxorē Certe p celestium
in hoc textu hz nō gmia sensus

ut ait origenes sm misteriu et ti-
pus stic cū suo sposo hic ē adulte-
rus hz naqz hō spualis spual amor
qui simul et singulare et coie ē pt
oppositū vō ē in amore carnali
qui singulare ēē desinit quā ato
cumis efficit Abrahā i pmittes
sarā ut sororē ab alio adamari
vtē sapiam tipo nob descripsit
eū singulari amoe alys ēē posse
coicatū nō in alterius iudicium
veniri debere hō nō loquitur
quidz sapie amator dixi inquit
sapie soror mea es et prudēciā
vocavi amicā mea atz ipa sz
pia xpus sua coicabit patrib
mei hic meus frat mater et so-
ror ē ayt xii Est ille ē sapie
zelator qui nō dicit et ee alios
eā sit inuidia coicō O singlama
cuicuqz viri chastissima sposa nec
minus omnib sapiei quā decus nō
quā dissilis dist tn tamqz dis-
ficia apprīate et qui hominibus coi-
cavit et spcalit in scriptur sac-
ramento dixit xpus Scrutamini scrip-
turas ut Sequitur ille sut q testimoni
phibent deme scitas aut scripturas
scrutati sut viri qui plus zelo sapie
fervidi et ut eā apphenderut mor-
alis coicatue innarūt sicut pmi
alys coicatie cuarat sicut pmi
doctores antiqui expositores sacre
scripture qui plus omē exponēs
scripturas libros qz conscribēdo sapiam
poster ppmarut / deī qui ipsis
eloquia hoīm alterius etatis altius
qz vigilancie capacitati nimis alta
nimisqz suspensiva videbantur

et inde p varias scindebantur
sinas dina providencia venerut
alii doctores quos scolasticos appellas
eo q nodum inquisitum et resolutu
tenet. Int quos et q pmo tpe.
excellencia in milli .29 fuit hic
gloriosus doctor sctus thōs cuius festa
celebramus nepe hic doctor q
campu sctum sciarum ingrediens
flosculos excerpsit descerpsit et
scripture sacre taliter applicavit
q ueritates absconditas ut nisi ex
inclaree paterēt quodammodo in
esse sensi posuit et monstrauit sz
dilucissime et manifestum eis ad apta-
tis pz maxime in suis scriptis
succincte et apte ac compendiose
altissimas virtutes in dē que
theologie q dependet ab inuicē d'
duxit Et velut in methaca ad
scibilia resolvit omni modo q eo
q fuit in solito simul cū eius
scia credit et diuinitus fuisse in-
spiratum Namque mas illi erat
q quociens studē volunt disputare
legere scribe vel dictare prius
ad orōnis secrete pfusus ibat
lacrimis p inveniendis in veritate
secrete vn legit cū semel quē-
dam passum li. ysay valde difficilem
intelligere nō possz tn dum ieiunijs
et orōibus insistit q bti apli
petrus et paulq sibi apparentes
illius intelligenciam textus reserarunt
legitur etc q cū magri parisien
sup expositione diuisionis corporis
xpi in sacramento et accidetie acci-

dencium sit subito diuisas habent
sinas hunc sanz doctorem rogavrut
quatinus viam componendi nodum circa
hō misterium eis diffiniret Et
ipe pmissa orōe recollectqz mēte
se spu diuino et apuit quo po
tuit in scriptura digessit Sz prius
quā in scol proponeret sup hoc
xpm consulē decrevit et die
una dū missā celebraret certa
suc diffinicionis coram se posita
xpm instancius orabat ut si
quid fal aut inepti dicta diffi-
nicio haret sibi revelare dignaret
quo sctō apuit xpus sup altare
ei dicens Thoma bn de hoc
mei corporis sacramento scripsisti
O stupendū dine dispensacionis
misteriū quo archana sapia
suis dilectoribq ominatur ut p
eos alys innuentur O felicem
doctorem qui sic pcibus aures
dine pietatis inclinare consuevit
q atqz considerat orādo veritatē
impetrare quā studēdo d' sui
ingenii viribus quomodo
pfinire O doctore imitandū
et insequēdū cuius doctrina tā
solida et apta nō nō pcibus
impetrata tamē floruerut magistro
rum scolares quā religiosi atqz
tradicionibus diuitē demare
ē O felicia dicerem nra tēpa
si hunc doctorem nob sequi co-
tingeret Et eius doctrinam
imitarem Namque ad ē nob
iste doctor commissimq assumit
sui libri ubiqz q. aderit non
dubito amplius si ueritatē sine fictoe

exquiramus viam ipse enim in amore dei inflammatus fuerit in gloria maiori zelo sapientiam nobis quam per optavit dicens unum apostolum apud letatus sum quod antecedebat [illegible] Et hoc de secundo.

[illegible] ad 3m quo declaratur in hoc sancto doctore formosa lu- mine sapientie choruscatio cum dicitur honestate illius non abscondo p- [illegible] sicut enim salvatore attesta- te Civitas supra montem posita non potest abscondi sicut nec sapientia a vultu sapientis et ore celari et quamquam contingat sapientes loco et tempore stulticiam simulare sua abscondendo sapientiam ut david in porta regis lacrimas defluendo saliva in barba se finxit fatuum tamen hoc fit artificiose et ex causa nec sed sicut detur cambus quam margarite a porcis conculcentur et ita fieri sapientia in multis conibus nos admonet sed naturali concomitanciam quedam honestas in gestibus corporis exterius prodit dum sapientia mentem informat et intus componit Ita quod dupplici decore personam honestat ipsam sapientiam uno [illegible] interiori per quem faciens acceptam deo et angelis grata reddit alio vero per quem corporis membra in suis motibus et actio- nibus talem composita sunt quod contuen- tibus virtutem eis producunt et sua- vi eos alliciunt Neque enim dupli- ci decore in una quasi fideli persona [illegible] sibi efflagitat sic eximius propheta david in psalmo ad virginem dicens specie tua et pulchritudine tua intende specie in qua

quod speciositas spectat ad [illegible] mentis et pulchritudine tua quod pulchritudo spectat ad integritatem corporis [illegible] formosissima consistit honestas. [illegible] igitur cum sapientia sit principalis [illegible] decor consonum est quendam splendorem et ornatum circa foris corporis [illegible] in toto homine spectatur resplendat honestatis [illegible] quod sic loquitur de ipsa sapientia [illegible] Ego quasi vitis fructi- ficavi suavitatem odoris et flores mei fructus honoris et honestatis [illegible] Nempe hec honestas sic foris pa- tens magis ceteros alicit dicitur odor bonus et magis eos illuminat ac dicitur lux vocatur [illegible] primi pauli apostolus cum de se simul sanctis [illegible] quod illustret sapientia loquitur dicit [illegible] bonus odor sumus. De secundo vero salvator ipse suis dicebat discipulis. luceat lux vestra coram hominibus Et [illegible] hec salvatoris verba personis [illegible] [illegible] quibus non solum quemin per honesta [illegible] odorem bonum foras sparge sed eciam per doctrinam [illegible] splendescere et chorustantes radios lucis per doctrinam emittere. Ob hoc namque stellis in celo micantibus [illegible] pantur sicut [illegible] [illegible] Species celi gloria stellarum Et ba- ruch [illegible] Stelle dederunt lucem in custodiis suis stantes o quam spe- ciosum est celum fulgentibus stellis ad ornatum o quam speciosa sunt [illegible] [illegible] dum stelle stantes in custodiis suis dederunt lucem dum sic [illegible] [illegible] [illegible] illustrabant [illegible] [illegible] gloria

stellarum sic speciositas ecclesie sple- ndor [illegible] O presbiter [illegible] [illegible] speciositas ecclesie [illegible] mores hones- tas componens [illegible] de spe- ciositate [illegible] [illegible] mores ipsa sapientiam de qua Boecius [illegible] [illegible] fore [illegible] si [illegible] studere sapientie contigisset. [illegible] [illegible] lapsus in [illegible] ordine vide- [illegible] [illegible] nisi quia [illegible] sacre scripture [illegible] de sapientia et [illegible] se vel vanitatibus vel doctrinis secularibus [illegible] [illegible] [illegible] plus meis ductus [illegible] quod non habet sciam porro meis magis [illegible] [illegible] mores componit quam sacrarum litterarum studium [illegible] [illegible] [illegible] et carmina [illegible] non amabis [illegible] presbiter ut [illegible] sacris vacet [illegible] ut lectores in templis [illegible] ut [illegible] in claustro [illegible] stole et in [illegible] [illegible] diligentes [illegible] [illegible] ac [illegible] [illegible] studia hinc [illegible] est ad quendam sapientiam hinc [illegible] ut speciositas ecclesie videat potius quam multiplicandis legibus et decretis que in hominibus sunt sapientia aut scripturarum [illegible] [illegible] vinculis non parum [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] sua vincula mordent et [illegible] [illegible] [illegible] homines in quibus non est sancta dei sapor tantisper [illegible] sic [illegible] [illegible] nam [illegible] illorum [illegible] semper [illegible] sed sapientia suaviter vincit

maliciam et hominibus suis legibus dulciter ligat [illegible] suavitatis dulcior et complacencia [illegible] splendoris observantibus leges sapientie [illegible] [illegible] [illegible] hanc suavitatem exprimens [illegible] et splendorem [illegible] de humanis legibus [illegible] iusticie domini recte [illegible] addidit letificantes corda Ecce dulcorem suavitatis [illegible] subdit. preceptum domini lucidum illuminans oculos Ecce complacenciam splendoris Et [illegible] paulo plus ad- [illegible] iudicia domini vera [illegible] deside- rabilia super aurum et dulciora super mel et favum Et utrumque concludens ait in custodiendis illis retribucio multa. Ita quod [illegible] [illegible] retribu- cionem observantibus leges sapiencie [illegible] in futurum [illegible] [illegible] pectari [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pace sensum [illegible] [illegible] tranquillitas mentis iocunditas animi quedam [illegible] serenitas claritas intellectus [illegible] [illegible] operum [illegible] ut non sollicitudine mundi [illegible] e- rectio ad celestia et multa alia iam in [illegible] hoc seculo a [illegible] bus sapientie [illegible] quibus [illegible] [illegible] porcione non modi- [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illis retribucio multa [illegible] quod [illegible] presbiter [illegible] [illegible] sapientie splendores quibus suos efficit claros lucidosque ac honestate pol- lentes [illegible] namque hodie magnum [illegible] [illegible] et exemplum [illegible] [illegible] doctorem [illegible] [illegible] splen- doribus [illegible] [illegible] decorata [illegible] celebrat festum. hic namque velut stella

splen^ma, tu ex puritate sue consciencie
tu ex refulgencia sue doctrine tu
ex claritate sue fame suis temporibus
non parem splendorem totum contulit quare
de ipso merito verificatur illud quod in ecclesiastico
scriptum est Quasi stella matutina in
medio nebule et quasi sol refulgens
sic ille refulsit in templo dei Hinc
est quod per prodigiis stellarum mirabilibus deus
suum egressum de seculo significare
voluit Theodoricus enim dum in Neapoli
in lecto decumberet infirmus et de
bilis stella magna a fratribus visa
est per fenestram in cameram intrare
et cum vibratione lucis super caput
ipsius in lecto quiescentis durans
assidue Similiter in monasterio fosse no
ve in quo sanctus migravit e seculo
in hora sui transitus visa est una
stella mire splendoris super monaste
rium cadere et due stelle ad ipsum
glomerare de celo descendere Et post
paululum prima stella cum duabus
quorum splendorem attingebat simul
ad celestia sublevabatur Quibus
prodigiis fratres celestini omnibus signi
ficabatur quod magnum lumen in hac
ecclesia occumbebat et ad syderias man
siones lucidasque sedes ducebantur
Considerentur preterea que de claritate et sple
dore fuit vir iste cuius occasum in
hoc seculo et exortum in alto stella
designavit Certe multo plus hec
prodigia ipsum fulgenciorem reddunt
honestate quam ex sapiencie fulgoribus
quam quis dicendi arte aut eloque
ncia exprimere posset Cuius post hoc
satis digne exprimi potest qualiter
in omnibus suis actibus foris splen

debat Quid de moribus et corporis
eius puritate cuius vita tota in ac
tibus sacris fuit occupata Quoniam
nullum vite sue remittebat tempus
quod non esset ad exercitium sancte actionis
extensum utpote extendebatur quoniam
vel orationi predicationi meditationi
vel dictantis aut scribentis quibus
Quid de interiori ipsius caritate et
benignitate Procul dubio illa inenarra
bilis fuit tantus enim fulgor sapiencie ex eo
corporali affectu videbatur ... ut
nemo ipsum aliquando loquendo et con
versando potuisset aspicere qui spiritualis
consolationis gratiam haberet Cum
enim sapiencia omnium bonorum mater
vultum et gestus afflabat quod mirabilis
videbatur eius honestas unde hylari
et composito miro modo ... cum ...
tibus de philosophia leticia dulcedine
gitatus ingerebat ac si iam celesti
exultaret gaudio et diceret letatus
sum quia antecedebat me sapiencia et
honestate illius non abscondo et
hoc de 3º O doctor sanctissime
qui velut stella per sapienciam mundo
claruisti et nunc in celi pallacio
solio gloriaris aspice nos aspice
quos nos hic tu diutino labore
fodientes sapienciam quoddam concedens
tuis precibus fictiones et obstacula
exclude a nobis amove huius seculi
obviam meam in humilitate fida
et studiositate sedula nobis tribue
quibus omni fictione vereamur postea
hostium sapiencie complectamur Da ulterius
et impetra ut quod quod de ipsa sensi
mus caritatis ad invicem et fratribus iudica

communemque formam in nobis illius ma
iestatis ex qua preces mundo effulsi
duerunt ista quod splendorem primum
non absconderes foris per bona
opera lucemque tale quod omnes qui
nos viderint ob hoc loco ...
vocentes nos filios lucis indicent
qui nichil ignorat nichil spi
ritualiter sed semper antecedente sa
piencia processimus et dicat de nobis
laudatores deum et glorificatores
Isti sunt semen cui benedixit dominus
quod tuis meritis et intercessionibus prestare
dignetur benedictus et gloriosus deus
in secula amen

Iussit dominus sepe et multum
mentem revolvens Reverendissimi Reverendi
que patres et viri clarissimi pudeat
excellenciam dignitatis singulorum lo
quentium impericiam inhabilitatemque sermonis mei s
mati absenciam principium dominorum potius
ille magis libuit quam aliquid dicere primo
propter excellenciam dignitatis singulorum
aliter enim multa loqui satis aliter mediocri
gustatione suspensus aliter altiorum sapore
feminis suasionibus cum loquendi est
Cassiodorus in prologo epistolarum suarum
2º propter loquentis impericiam inhabilitatem sermo
nis grandes enim cum mea ingenia
prima non sufferunt et in ipso conatu
ultra vires ausa succumbunt quoque magis
fuit quod dictum tanto magis obvium qui
magnitudinem rerum verbis explicare
non potest Ieronimus in epistola ad Eliodorum
epistola 12 Nemo enim est teste torne
lio tam eruditus tam circumspectus tam doctus
ut in loquendo non persepe labatur
3º propter reverendi absenciam principium

dominorum nostrarum merito nostra que oculus est
anime nisi mutatur luce radiante et ab illo
qui illuminat non illuminatur mirabiliter
illustretur ut ad sapienciam et ad veritatem
pertingere possit Augustinus super Iohannem omelia
3ª testante Ieronimo in illa gesta cum
declaratio sermonum illuminat et
intellectum dat parvulis potest verbum Quoniam
aperit os mutorum et linguas infantium
facit disertas Sapiencie 10. per illam
supplicans invocabo eum cui cuncta gratie
munera hominibus divina providencia
dare disposuit Et id in meo sermonis
exordio ea humiliter ad eamque ipsam
quam devotissime salutemus sub plenitudine
merito pia sibi porrigentes Ave
maria
Iussit dominus loco et ubi supra Reverendissimi Reverendi
que patres et viri clarissimi sermonem subtramatis
sermone expetendo ... morale illa
summam 2º ethicorum 2º c. principatus inter
homines sive divina a triplici causa
dominatur notabilis videlicet ab utili ipsa homini
non adimaginatur efficacia et apostoli pastorali
cura Quoniam primo quod a natura
data sunt dominus principes quorum physica summa
molles carne et viribus corporis
destituti intellectu tamen vigentes vera
quoque corpore fortes ad et robusti ad
onera sustinenda dicentes tamen deficiu
apti sint ad serviendum et ut sapien
tibus regantur vera ut primo politicorum
2º et deinde principari et subici non
solum necessarium sed etiam expediencium est
et statim ex nativitate quedam segregata sunt
hec quidem ad subici hec autem ad principari
Si enim ad primi mobilis motum omnia
celestia corpora moventur notissimum est
quibus hec omnia inferiora pariter
corpora famulentur Manifestum est aliquid
non dominum ceteros vero suas Sed

hom̄ƺ societas naturalis sit eo quod ho
na al sit ciuile p° poli° c p̄mo
cū et enim nolunt male disponi
vnus dux vnus princeps sapiens aje ...
n ... si in singulis mōtis et clientes
brā duae notissimū sit cū omnes stellae
sint superna et deorsū tenentia perfecto
nusquam aliqua pla vim naliter co //
situe nisi aliquis sit nā p dominio
darelique pt ... si fm ...
opidm n polit° ... veritatem
quale sit tre in se uniformi et eadem
vomis in vna eius pte nasci aurum
in alia argentū in alia ferrū adap //
tans sortes aurum principibus argentū
ciuibus ferrū agricolis . p3 hoc na
duos hos aut fuos Eo maxime
et precipue cū nonnullas videamus
bestias seu sic canes sua non pos //
se consequi volūtate salte nisi expru //
dencia hom̄ ... quas eas hominibus
expedit subici ut salutem consequantur . ...
nale e bestias fore hominibus sic
nāle e ignorantes subici principibus
ut p eos dirigantur et saluentur na
ut p° poli° c j° d° principalis aut
.i. dus et subm .i. sui ... ppter
salute s. sunt ... quidam enim pt
et mete prudētie principantis natura
et dominans natura ... aut pt
h° corpe facere subm a na seruus
s. fiat . Et 1 polit° c 2 . vnā enim
bonas actiones ... ei ... s. pri //
ncipati qui nō dnt tm a subiectis
s. qm vir a muliere aut pr a natis
vt enim ait ... 3 ethic° c 3 Rex
d a regendo recte faciendo nomen
regis tenes peccando amittis Rex
eris si recte facies si recte nō facies

eris nō eris . principatus enim et oblig°
vnū ondit 4° ethic° c 3 ... qd
petrus Rauenensis multi cū dignitate
adeptam quandam nō modicam so
titeruit ... sup candelabrum estis
situati luce in tenebras et famā
i infamia convertunt ... nasque cū
eos late sub paupertatis pallio ...
cū infamia sup candelabrum ascendis
se ille ... e nā dns qui sibi pr //
ncipatur ... metalibus appetitibus et ...
sup id Job Reges in solio collocat
impetuū omnia inquit plati moti //
bus carnis nō ... appetitum
frenat nō estū auaricie tempat
nō glam elacionis inclinat nō
suggestiones liuoris obruunt nō
igne furoris extinguunt Reges
... q ... mocionis sicut motibus nō
consenciendo succumbunt si regendo p
eē nouerint Et 3 modo aliud sup
illud Job ... desideriorum
motus in se tempant sub subiectas
cogitaciones lege virtutis regnant
Reges qui sibi ipsis psident et
se ipsos regere sciunt ideo vita terra
cuius rex e nobilis Et ve terre cuius
rex puer e vt enim ait Seneca
epistola 98 multi ut vincerent hoste
victi sunt ab hoste Nemo cupidi
tatibus restitit nemo abiecit et
... agere videbatur ab eis agebantur
Et idem eadem epistola 98 Si vis omnia
tibi subici te ipm subice racioni
multos reges si ro te rexerit ab
ipa enim disces quid te et quando
aggredi debeas Et qr nō ... sp
facit ideo nō verus dns ... nā

teste seneca epistola 16 ... nos
nō rex e nō tyrannus Rex e qui
honesta inde tuetur Saltim cū ipi
corporis cura e et ille nil impat
turpe vel sordidū v vo cupidus
impudens delicatus iustus e nom
detestabile et fit tyrannus ... ma
s. princeps e custos id e ad hoc
institutus ut custodiat iusticiam
4° ethic° c ij hanc maxime custo //
diunt et suabunt virtutes principes
et dum ... elacionis nō ex //
tollātur ... meditando se co //
suos ex eisdem seminibus ortos eodem
fini celo ... et mori ...
sap 7° Nemo ex Regibus aliud
huius nati ... vnus e ergo
introitus hominibus ad vitā et
similis exitus ad mortē ... quo
melius intelligendo ligat singu me
et sigillatim requirere d mundi dominis
et principibus qui re fuerunt et
sunt iniusto ... Vbi e chaym
crudelitas qui occidit frem suū
abel . vbi nebroth oppressio sunt
cum robustus venator hominum i
oppressor . vbi pharaonis regis
egypti rebellio contra dei mandato
nolens dimittere . vbi zisare regis
madian i finibus isrl dissipacio
vbi herculis furor v pami ... //
tas ... digna impio censebatur
vbi agamenonis Regis et ducis grecorum
prudencia vbi lamedontis troyanorum
Regis strenuitas vbi dolus
vlixis vbi dyomedis loquacitas
vbi hectoris fortitudo vbi achillis
impetus vbi Saulis hebreorum primi
Regis ... vbi golias ...
vbi ieroboam ... magnitudo

vbi senacherib contemptus ... demum
vbi cyri ... auiditas
vbi dan ... vbi persis ...
vbi nachor ... superbia v dyonisi tirānid°
vbi balthazar infamia v holofernis ferocitas
vbi phillippi macedo ... vbi
allexandri magna audacia v cesaris sa //
gacitas vbi pompey ...
vbi octauiani prosperitas vbi hero //
dis impietas vbi juliani apostate
Et sic d ... ob dignitates et diuicias
vne ... mundi glam ...
ea ... et ... quibus ...
extiterit ... certe ... sunt mala
nā chaym sunt a suis ...
vz lamech sagitta petitus nebroth
lingue sue diuisione suo desiderio
d impediendo omnibus frustratus sunt
pharao in mari rubro ... //
titit suffocatus zisara a jahel cla //
ue inflixe infixo occiditur . hercules
effeminatus a ione ... ...
ueste et sagitta furore ...
priamus post tā magna facta
in troya et regnorum subiectione
agrestis ... obsessus ...
troya capta ciuitate a pirro cru //
deliter post amissione filiorum est
mactatus Agamenon clitemestre vxo //
ris ab egipto ... factione
occiditur lamedonte a josue et
hercule ... vlixes a filio
in ... sanciat ... dyo //
med expulsus a regno infeliciter
... e hector ... ab
achille ... achilles ... templo
in troya sagitta paridis morte gus //
tauit ... Saul inobediens

deo regno priuatus dya^lo ad vexatom
traditus est in monte gelboe cum tribus
filiis est prostratus Golyat a dauid pu-
ero funda et lapide est deiectus
Jeroboam cum suis omnibus admiticor
est datus a deo Senacherib post
dampna suorum interfectus est suis per
angelum 187 milibus fugiens a filiis
duobus cum adoraret nesdrach deum
suum est mactatus Cyrus bellum in-
a massonibus intulisset conuictus
cum ducentis milibus persarum occisus
et decapitatus in utre sanguine re-
pletum eius caput ut biberet est
proiectum. Darius rex persarum cum re-
gnum Bactrorum vi tyre vellet amisit
ult. certum milibus de suis demum
apud Mathathone debellatus a
grecis ad infelicem mortem deuenit.
Xerses mille milibus amissis de
suis in grecia per leonidem spartanorum
ducem cum quatuor milibus naues eius
omnes submisse vel capte per temistodem
et armonem atheniensium duces ipse fuga
reuersus odiosus omnibus ab artabano
prefecto est obtruncatus Nabuchodonosor ba-
bilonis rex a regno suo diuino vo-
lito per vii tempora pulsus et demum post
mortem cadauer eius interfecta
sepultum diuisum datum est tradete vulturi-
bus a filio Balthasar dum vasa
domini male tractet regno et vita
a dario et ciro est priuatus. Holo-
fernes nabuchodonosor regis princeps
milicie ferocitate sui pectore judith
hebrea amputando caput extinctus.
Dionisius Syracusanorum rex fuit qui
per multa nephanda commissa de suis

compatriotas crudeliter deos et externos ex-
pulsus a regno Corinthum missus
est in exilium ubi prima leonibus indutus
dein pueros docens in tenuo et
ludos agere victi ut credit instabili-
terminauit philippus macedo cui sunt
sunt grecis subiecti et plurima alia in-
vasconia a gladio hunc in manubrio
quadrigam sculpta per pausaniam confossus
est Allexander magnus macedo post plurimos
orbe ei et timore apud babilonia
venenatum supplicium morti dedit. Cesar
Julius de pompeio habita victoria et suis
Roma potitus nos multis pa- amicorum
quorumdam cum pluribus vulneribus confossus
occubuit Pompeius magnus de sua
iuuentute in bellis felicissimus fuit
cum xxii regibus bella gessit sed eo
discordante a cesare apud epirum
multa pugna habita occubuit qui dum
peteret egiptum ptolomeum ptolomeus mandante
datur a suis satellitibus decapitatus
corpus eius qui similis forum ipsum
a codro questore ipsius pompeyi
cum lacrimis sub arenis est positum
Octauianus post triumphos multos habitos
et si in pace regnauit multo tempore
et decesserit in filius infelix fuit
qui omnes aut cum mortem fuit sed in-
felicissimus in filiabus quas omnes ob
stuprum occidi mandauit et demum filium
non tradit Tiberio priuigno in filium
adoptato dimisit regnum herodes
ascolonita ab ortu christi pueros in
bethlehem necauit et filios quam
pluribus occisis doloribus infectus et
vermibus vltro animam a se excidit fu-
lianus apostata homagio facto dyabolo

abnegata fide christiano factus est imperator
qui cum per annum tenuisset inuplum a sancto
martirio mandato beate virginis est occisus
multos omnis de maximis mundi princi-
pibus de regibus chaldeorum assiriorum
persarum medorum egipciorum grecorum hispani-
ensorum gallorum ac aliorum regionum
qui toto conatu costernere mundum qui
ad notum habere pueritiis et regno et
vita corruerunt sed ubi quaeso sunt quos
ambiebat animi multitudo custodie-
bat sabellium turme quos timebat
vrbis quibus fiebat applausus et
festa scelerata quibus supra et inferi et
omnia ad nutum videbatur parere viam in
paruulis versibus vita corporum mentia
est vide sepulcrum et discerne quis potens quis
a forti et quis pulcrum a deformi anima
toties hominum mundi fuerunt comederunt
biberunt riserunt duxerunt in bonis
dies suos et in puncto ad inferna des-
cenderunt et vadunt et hic caro eius
a vermibus et illic anima sempiternis de-
putatur incendiis Inquorum omnium persona
dicit Sap. v° Quid nobis profuit superbia
aut quid diuiciarum iactantia contulit nobis
transierunt omnia tamquam umbra et in
malicia nostra consumpti sumus Erit ergo
ut predictum est princeps custos iusti si tutus
ve sue clarionis sine plarionis uos ope-
tollat sed sapientis considerare consuerunt hoc
licet ob hoc vero eligi papam domino
fecit etiam. 32. Rectorem te posui in eis
et noli extolli Esto in eis quasi vnus
ex illis. exemplo domini et saluatoris
nostri ihesu christi ait 22 dicentis Ego in
medio vestri sum tanquam qui ministrat
Tales ergo preficiendi sunt populi et non domini
non sui a natura domiciles et fatui etiam
propter tria mouetur terra et quartum non

potest sustinere quorum primum per maximi tiran-
nus regnare cepit. pro. 3o hoc est
omnium maximum et illud malum quod sapiens
ecclesiastes detestatus est vidisse sub
sole vidi seruos stultos positos in dignitate
sublimi Et sapientes sedere deorsum
videtur enim in equis principes am-
bulantes super terram Eccl. 10. Vnde sicut
maiorum domini constituti sed viles fuerint
multum ledunt et lesserunt ad ciuitates
Ro. Ecclesiasticus c 8 Sicut in presbiteris et domino
in homine virtuoso anima dominatur et corpus
obtemperat Sic in republica bene disposita
sapientes deberent imperare et minus sa-
pientes obtemperare Et sicut in homine
pestilente et animam peruersa habente
corpus et sensualitas imperant et
anima ac ratio subtrahuntur ex quo sequitur
dampnacio talis hominis Sicut in republica
corrupta pestilentibus magis dominantur
ignorantes quam sapientes Ex quo
sequitur destructo talis rei publice malum
similiter seipsum destruit et si interierit
similiter seipsum destruit et si intererit
sit inportabile sit quam Eccl. c 12
modo ergo in re publica bene disposita regimi-
na per 7 dominus ambicioni et presumptuosi preficere
credidi sunt populo qui passioni sui ob-
istunt sed non dominum omnem sibi et aliis
multo possunt prudenter et perfice primo
oportet et volentes principari qui dignius
est principatu 2o poli. c 8. Sic enim
per se et filii Zebedei concordantia iussit se
duos discipulos suos assidere in mandam
sed omne ad gubernandum regnum duos ait
Ic c Cui enim nemo debet sibi assumere
honorem nisi qui vocatur a deo tamquam
aaron ayto de vnoquoque sic assumpto
non duo visitat illud luc. 18. Iussit
illud adduci ad se Et hoc de primo prin-

Dz 3° pu causa huius omissa 2° qualit interserendo Dixi 2° re^mi p et vi clarissimi pncipatu sz do" mineu int homies diuatu a diuia diffudate influentia / p missio e eni a deo diuu et pmisu. p missu ad malor punitoz. p missio ad bonoz gubernatoz hinc e q ipa ueritas cu pilato dixisset no hres in me ptate nisi dat eet t d sup paulo pq paulg id eludado ad Roe sub" iiyct no e ptas nisi a deo Exquibus verb sat euidenter pz a deo oe p uenire dum Siue cosideratu natu ent siue motg siue finis natura quidz ent qui oe eus p partia" pacom accipit de p eencia et edua ad eus ppe Sz illi qui hnt domiu plus vigentes in natu ent qua p" uate psone qz grant vices q. totig ent em cu psint q qd merent diuos honores sm aug^m ideo paulg 1 ad thy v° Oi bn psint psbri duplici honoe digni habeat. go magis ppinquat ad suu pncipiu uel magis ptcipat d diua iflued vacone sui gnis hinc e qd d saul scribit q assupty in rege p samuel ex ho meruit diua ifluecia pphe" vn missus abipo i cuneu pphaud psiliut d eu spus dni et pphauit cu eis sic pz 1 re. 10 hoc d salone le" q ordinaty in regem diua meruit sapiam ut 3 re 3. hoc eet pati d modimis pncipibus catholicis virt cti q ex diua spali ifluecia sup eos ex ampliori pticipacone ent singulari hnt virtute sup ppliui cotemne laborate pz eet ut dicu rone

ent si rone motg a deo oe f uenire dum^m tu i mouetibg viuoz" no sit i infinitu abire si sit ad aliq mouens uenire qd no mo" ut in octio d phisico auditus audi" conuare cu dm igubernado sunt motores rebis oz mot pximus motores in deu sic in pmu motore coro in deu sic in pmu motore reduci oportet Job 9 d Sub ipo s deo creant qui portat orbe hoc ide eet pate diui racone sib diua nepe prouidea omia ifine debitu deducit i qun mouet vna quaq creatura in suu fine dirigit sic sagittator sagitta ad timatu fine sed go creata rol ordinata sit et pducta ut sit dei capax et hic sit finis eius ppinus ad hunc fine cosequendu lug ho admuet diua luce qe maxime mandua p mudi gubernatores p bone vite exempla p cottidiana docu^ta p cor" rectos cottidiana cotinua Ex qua rone mudi rectores dei adiutores et coopatores eet dm sic i stra pu agente hinc cu aplus dixisset no e ptas nisi a deo sta sic set no e ptas nisi a deo sut ordinate iny^t q aut a deo sut ordinata sunt et qui ptati resistit dei or" dinacoi resistit qz ad ho de eis dinacoi resistit ut vng deus in hnc mudu pudit ut vng" quaqz statu psequat in sue debit" Et qm q a deo st ptates ordinate sunt Expedit ut in talibus ptatibus sint Expedit ut in talibus ptatibus a deo diuat vna p ee simplicit" na in 3° q. 1 c puapibg in apibus pnceps vng Grues vna sequntur ordine litterato impr vng iudex vng

pnac Roma codita duos fres sl hre reges no potuit et pricida dedicat in rebecce utero esau et ia" cob gesserut, singuli eclarz epi sui" archiepi singuli archi et omis ordo eccaru sub rectoribus uti quas suma et suprima mudi monarchia in terris Romanus e potifex hnis in toto or" be vle dnm put ayt grillus allex" andrinus in li thesauroz sic iquiens sicut xpus dux et sceptr ecclie gentiu et iudeoz accepit a patre plenissima ptate excedens super omem ptm pncipatu et sup oe quicqz ita ut genua ei cucta curuet sic et petro et eius sucessoribus pleis" sime comisit Et ita nulli alii qua petro xpus qd suu e plenu s illi soli dedit Et ide sup actg aplorum petrus a filio sup oms qui filii sut ptate accepit no solu ut moyses in gente vna s i vniuso orbe qd cptlo Bnd ad Euge^m ppam cosider" rans scribendo dicebat ali ii singul" epis singulos pplo t vniuso credit vng xpus hnig celsitudis ptatem smone d aplus aug admirado mito exclamabat oms inquit plebium piscatoz aplor crederet fieri pncipe regibus obsiste Reges sisteme regnis omibus impare mudu frenare legibus demones calcare subpedibus O i estima^us ptas homien itra podiu tenere celu et obho qz monarchia spalis superiore sibi in terre pdicat papue ptate pcedare no hz oms sibi in" feriores iudicare hz et ipa no iudi" cat aquoqz. 9. q3. c nos. Nemo inquit iudicabit pma sede insti^a

tpore desiderante neqz em ab augus" to neqz ab oi clero neqz a Regibus neqz appls iudex iudicabit Et ide" c alioz. alioz hoim cas deus uo" luit p homies timare sed sedis is" tius psule suo sine qone resuant arbitrio Et eo di ri ps hig culpas redarguere psumit mortaliu nullus Et xx. di. c nunc at Oi quidz tpe dyocleciani et eius marciani Rom augustoz marcellinus epus vrbis rome qui pgea in signis mr effcus e adeo copulsus e apagams q templu eorz ingressus grana thuris sup prunas iponeret cuius rei ca collecto vniuso cocilio epor et inquisicon fca ho ide pontifex se egisse cofessus e nullus tn eorz in eu sentencia austi in eu pferre in eu sniam ausus e dud ei sepissime dixerunt Cu tuo ore iudicaca tua noiro iudicio Et sequit sma i qunt sedes no iudicabit a quoqz Ei i omis potestatis et dnum ab eo diuat in terre psti monarchia spl vtr p sidens i mediacay e deo dicente inolas ps 22. di. c ome Romana cctam solus ipe fudat et sup fidei petra mox nascete erexit qui bto petro etne vite clauigero terreni sl et celestis impy iura comisit 50 glo. dns sup ie tibi dabo claues regni celoz dixit spalit peto quisit ut ad vnitate nos iuitaret ideo eum pncipe aplor instituit ut ecclia oim pncipale xpi hret vicariu ad quem diusa mebra ecclasia recurrent si forte int se dissentiret

q si diu'sa capita eēnt in ecclia vni-
tatis vincl'o tolleretur ut tanquam
ad caput sit de tali supremo mundi
monarchia visibili id est ps roe constitut
eū dnm domus sue ūc vid ut d[i]x
3 q vi. c dudum sca apli et successores
eorum scam romanam ecclesiam primatu
oim ecclesiarum ēe voluerit Et ca di hec
est sca sedis primū apli petri meritum
deinde secuta iussione conciliorum dnm
veneracione auctas singularē ō et
chys ps tradidit ptatem et 21 di.
c quamvis sca roma ecclia cathoca
et aplica nullis sinodicis et apticas
constitutis ceteris in eccliis plata ē
gz ewangelica voce dni et salua-
toris nri dni ihu xpi primatū ob-
tinuit Tu es inquit beato petro + sup ūc
et 22 di. c sacrosancta Sacrosancta romana
ecclia et aplica nō ab aplis s ab
ipso dno nro salvatore primatum
tenuit dic petro aplo dixit Tu
es petrus ūc Et seq. h vo aplica
sedes caput et cardo ut pfatū ē
a domino et nō ab alio constituta
ē & du' xemi p. et dni romane
sedis psul et antistites magna nra
quicorav[...] ecclie et sinodi sancta
sancte reputantes in spu sco lenue co-
ngregata maioris prerogativas ca-
rere nō debeo In quacumque ecclia
sit p sacra et scam sinodum putata
oīa sacra tenuit auctas teste
Aug° de moribus ecclie scta q nec
du in nra credibilia s etas de nra
agibilia perpue necioris ad salut
ho hic fieri pt resolucio in tre
ad auctem ecclie iuxta id Aug. 18 di
pecauit nite s tuy ūc Et sequit[ur]

sic te nō audierit dic ecclie Et
hic lt fieri resolucio in the Aug°
in epla ad dyoscorum dicente ille
hinc fidei clementissimus impr par
tauctus celeberrimos aplorum et
tru sedes ips ipsas orte auctab
scam vniuit etiam Et ch allibi
q eplam funda'ti 2'd' ego ewange-
lio nō crederem nisi ecclie me mo-
verit auctas. quacumque auctore
fm tot sui ambit constat residere
in sacris conciliis hinc itaqz aue
sacrorum conciliorum derogare et patrum
informare fide nrās et nostram
et articulos fidei qui d eisdem conciliis
p maiori pte extiterunt explicati
et declarati Et q necdu in nra
credibiliu s etas in nra pdictorum agi-
bilia habeat hic fieri resolucio in
terris satis evidenter auditur et sto
lastica hystoria vbi legitur i primi-
tiva ecclia quatuor concilia celebrata
fuisse. primū de electe mathie Secundum
de septem dyaconibus 3m de cessacione
legalium act. 15 quartum de quo
act 22 c sint q. delatum tercium
quo quidem determinatū ē legalia iste
nō cessasse q nō continebant amplius
obligacionem ad salut nec tm illa s
uates et in eis spem nō ponentes
parare dicebatur ad q'd quidem concilio
apli vocaverunt seniores quorum ad
aplis in concilio auctas p maiora
haberi ūcd di act 6 q paulus
p ambulabat ciliciam asiam per-
cipiens custodiri precepta aplorum et
seniorum Sicqz in medio dni tripli
act 15 Tante auctoritatis subdit ro
nō visū ē spiritui sco et nobis c'a

um que in conciliis fiebant Spiritu
sco attribuebat que p omnibus p
tarebat creata Rmi Rdiqz p et vi
daissimi cu de ptate ecclie de pauli
tempore et istius honorande Synodi
ac sūmi vicarii dei symone heo
nostro aliud sublimare qua q in
alio symone hiis diebus elapsis pm-
lo cm pmisit ad felicem hunc fac[...] sancte
rei publice illa papne prime sūs
integritatis pacis intuencium aōrs
caritatis concordie concedentes concilii
congentes q paulus Aug Senecta Sa-
lustinus valerius canones atq et
sapientes solidius edocuerunt et q s
summa ptas et auc ppl ins darem
ecclie auctas et firma sce sinodi
sic ut summe vigilantes et diligentes
ipse vo ut exequeretur neqz p curiosi-
de hac ptate litigatoribus nullum
inqua scisma nisi ppam sede aplica
et papam sinodum scam ullo imp
ipe interueniat Sit honor et gla
magna sedi aplice Sit salus ecclie
sic medicina egrotantes aie q possit
uassima sinodus fidei ul ecclesie
turbatores de ppali solio amouere
q possit introducta ecclie confusione
in debitum ordine reformare Sit
honor et gla magna concilio gña-
li Itaqz p. viri et doctores nostri
qui de hac ptate contractauerunt id ipm
nō ad scisma nō ad diuisionem s ad
ipius ecclie sinodi sce et sedis aplice
pfitam ueniam et vnitate in cristo
resolute atqz referte In ho loco co-
rri vbi oculi dni duos respiciunt pplorum
unit fama virorum spm vbiqz ac usqz
ad ceteros effundet[ur] qui enim sal
iniamenti duos p q° condidendi

sub ppli s glo. aug sup eccli In
quo saluetur terre ad mesilinum
valebit ulla nisi ut mittatur foras
et conculcetur ab hominibus. docet nos
ho primi virorum atqz gesta qui plus
exemplo qua doctrina edificaverunt
etiam nō enim vo s vita predicabat
Tanta enim scitate et vite redolere
fama quoque vbiqz p crebuit ut
nō solū fideles d deuotom sopiae
religionis et usqz ad martirii tolle-
raciam roborarū verum eciam gentiles
phos in suis dogmatibus pcima-
cissimos ad fidei lumen attrahent
Sz vbi q so nris conciliis inveniretur
tales vbi diebus nris sub tanto
vero tumbine sub quo fuerimus
et adhuc sumus eorum cottidiana
et quadriduana ieiunia ecia
cū abi et potus parcitate pepimus
vbi eorum crebras pub'ce et privatas
cū summa deuocione orones ad deū
vbi preces vbi gemitus p pcas pplis
vbi lacrime p pplis ruina vbi pau-
peribus charitates erogaciones vbi cū
moderacione popularum deuociones
ant humilitates nescimus Ve in faller
sū sic pauci q ceteri evanuerunt
in cogitacionibus suis et seruierunt
potius creature quā creatori O
ecclia catholica O sponsa dei O
nra mra casta corpe ple fecunda
subiles namqz vnc pdare vegetat
tuū magnū et glosum suscepit in-
crementum cum odore eorum bone vite
et solide doctrine innumerabiles pplm ad
ecclie gremium tuū collegerunt et ad
sanctimoniam p duxerunt Omnibus eciam
ppli sua corporalia p talium et tantorum
ministrorum ecclie sustentacione ecia

ipis vendicantibus liberalit contribuerit
Cum ergo caput sedium e pontifex rom
de gestis calcedonensis concilii legitur
tota synodus acclamasse leoni pp
leo sanctissimus apostolicus et ycomanicus id
e univ patriarcha p multos annos vivat
ut iusto p sibi et thesauro concordiae fine
faciendo dicitur illud deut° 17° Si quis
autem noluit sacerdotis imperio morte
moriatur sz concordiis et imperia sacer
dotis imperium i summi pontificis ut hec
qui filii sui [illegible] c p verum leoni
dicit Crisostomus sup io vero pasce oves me
as ideo inquit loco mei preposito et
caput esto fratrum ut te loco mei
sinceres ubique terre te in loco tuo
et throno tuo sedentem pdicent et
confirment Ista ipse vicem illius gerit
de quo Judith 16 p sibi et thesauro
concordia dicitur non e qui resistat iussi
oni tue Ista iussio regis urgebat
dan 3 Multo magis iussio summi
pontificis et ecclesiae sacrosancte sii con
cilii generalis vlem etiam reputat
Ominet quorum iussis et vota et v
nitate conservare sive reducere dig
netur ille qui e pax nostra qui
fecit utraque unum cuius unitatis ille
participes nos efficiat qui in trinitate
perfecta vivit et regnat Amen

Incipit sermo feriis dominica infra octavam Epiphanie

Multi unum corpus sumus
Ro 12 Pro ea conscienda
pro optimi a nos in hoc opere p
veniat conducat atque sequatur spus
sancti gratia ut in ea adiuvet nos

ecclesiae xpi membra et cum xpo capite
uniti ad eam tandem qua maior
aut preciosior nulla esse pt ad deo
beatifica unione pertingere valeamus
Tibi o sanctissima illius genitrix qm
nos in hoc sanctissima corpus potuit
uno ore unanimes offerimus unum
hoc salutare angelicum Ave plena
gratia d t
Multi unum corpus sumus loco et c
all Omnium ad dei compositi ymagi
nem ideo facti e homo quia sim
ymaginatum imitando beatitudinem
consequeretur nec imitacionis opus si
ymaginatum imitatione defecit contingeret
ymaginatum imitatione frustraret salutare
propria destinatione frustraretur nam deffebi
in alius sicut assumpta nam in divina
dimiti copulavit sic natura humana
in primis parentibus sterilitate dampnata
decrevit vi sacrorum assumpte sic humanae
unitati propterea inserere ut humanitas assump
ta instrumentum fieret gratia a divinitate
in eternam deportatum quem vi sacramentorum
quietam Sacramentum autem hoc magnum
e ego autem dico in xpo et ecclesia quo
n sicut enim sua de patre generatio
non fuit p imitatione ydonea nisi sup
addiret 2a de virgine generatio
sic homini non satis fuit homini generato
naturalis pro vivere consequenda nisi
sup addatur 2a de ecclesia generato p
jo 3 dicitur nisi qui natus fuerit de
novo non pt vide regnum dei unde
quemadmodum nullum verum xpi membrum
fuit absque supta qua de maria
virginis sic nullum membrum eius misticum
absque ad eamplexante eternam quam
ex hoc militantis ecclesiae corpore fuerit pt

legitur cum in regnum suum et gloriam
ubi e ecclesia militans triumphans deus
gratie nos vocavit in societate filii
sui fidelis enim deus p quem vocati
estis in societate filii sui ihu xpi
dni nri i corpore i ad quem nullus
ut premissum e nisi hiis qui in hoc
uno fuerint uniti ecclesiae corpore nulli
patet accessus Ite permittebat apostolus
Multi unum corpus sumus dicendo
ta summa erit unitas ut divisione
non careat deum si in tanta unitate
ordine expectaretur hunc ipse tenebo
membrorum in hoc uno corpore vocatorum
diversitate quam per rei commoditate tene
ri statuerit ut trinitati an summe sua
dicendo consolatio ad apostolos suppoueram
de ipsa dubitaveat quam multi unum corpus
sumus unitate dicturus nisi vel bre
vissima oratione etiam per rei congrua
subiungendo q ad hanc vos unitate
hortetur Tam et si igitur p op m
sacrosancta dei ecclesia propriis pfectione
unitate utrique decore vario iute sit
ad diversa esse membra ut propterea
quosdam quidem deus in ea dedit
apostolos quosdam autem prophetas Alios vero
evangelistas Alios autem pastores et doctores
in edificationem corporis xpi ut hec
apostolus ad hebreos Vo Omnia tamen
hec quamque diversa ac variis acti
bus deputata unum corpus esse idem
apostolus testatur v the Sicut enim inquit
in uno corpore multa membra habemus
omnia autem membra non eundem actum
habent ita ut iterum thema concludamus
Multi unum corpus sumus Unde enim
solis multa radii sz lumen unum et
rami arboris multi sz robur unum
tenaci radice fundatum Et quomodo

cum de fonte uno rivi plurimi defluunt
numerositas licet diffusa videatur ex
vidente copie largitate unitas
tamen servatur in origine Sic et eccla
sancta spus luce perfusa p orbe terrarum
totum radios suos porrigit unum
tamen lumen e quod ubique diffunditur
nec unitas corporis separatur
Ramos suos in universam terram
copia ubertatis dilatat profluentes
largiter rivos in universam terram
expandit unum tamen caput e et origo
una unum corpus una mater fecunditatis
successibus copiosa cuius fetu nascimur
cuius lacte nutrimur cuius spiritu animamur
Et hanc unitatem de divina firmitate
manatem celestibusque et cohereute
sacramentis qui non tenet legem non tenet
non tenet patris et filii et sancti
spus fidem vitam non tenet et salutem
quantum in ipso e illam dissidens
q dissidium non recipit aut scissuram
tunica xpi desup contexta p totum
Si quis vero sic fuerit scelerati
et perfidus sic discordie furore ve
sanus ut aut credat scindi posse
aut audeat scindere velle unitate
dei vestem dni corpus xpi prestat
ipse corporis humani hinc quoque
sanctissimi corporis conficiat nexus ut
tractus propagque q divisione capiut
iniqua unitatis sacra federa Et
ita ut dividi se arde posse aut
dividere velle fatebitur q i dixit
e et eterno stabilitate firmatum sic
siquidem nectitur sua unio quasi ma
le fundamentum in corpore mistico et
ecclesia eadem ex cuiusdam fuit par
ticipacione nature eum sua hinc

corporis membra vel specie ut homines
vel saltem genere ut homines simul
et intelligentie colligantur ita ut in
corpore humano est videre ubi manus
pedes et cetera illius membri exemplibus
eiusdem communibus partibus carne videlicet
et ossibus constare videmus et unius
enim unumquodque non dicam in triumphante
sed neque quoque in militante ecclesia
admitti posse credendus est qui
huius expers fuerit unitatis vero
partes et si unio hec tamen est necessaria
ut extra nisi illius ambitu concludatur
nichil est quod ad eternam attinere possit
non tamen aut semper ipsa aut
actu sed secundum quod dictavit et in
potentia unio hec censenda est quos-
dam quidem complectens qui secundum divinam
predestinationem in tempore quosdam vero
qui numquam reducentur ad actum
hos dicere velim qui fideles sunt
aliquando futuri illos vero qui numquam
sunt recepturi fidem Christi et si
actu non sunt Christo et eius membris
uniti in potentia tamen uniti sunt quod
etiam secundum quod viatores donec in hoc
mundo degunt Et hec potentia in
ipsa quod ad salutem humanam satis et
plus quam satis esse dei Christi virtute
primo et principaliter et secundario
in arbitrii libertate fundatur
ubi vero ex hoc mundo recesserint
tamquam neque iam quidem in potentia
ut cum Christo amplius in eius cor-
pore uniantur non ulterius sunt usquequaque
Christi aut ecclesie membra dicendi Et
hec de ista quamquam remota et nimis
parva fundamentali tamen unione dixe-
rimus per quam multi unum corpus sumus

Alia est in hoc sanctissimo ecclesie
corpore maior et perfectior scilicet fidei
unio quam tanto perfectius quam ea
que nature est huius corporis membra
Christi fideles uniuntur quanto ea que secundum
numerum quam que genere tantum vel specie est
in actu quam que solum est in potentia
unionem perfectiorem esse autem est illud
nempe in quo secundo hec fidei unio
consistit non modo ut in priori genere
vel specie sed simpliciter et secundum numerum
unum est etsi quoque enim ipse fidei habitus
secundum essentiam differant in diversis que tamen
obiectali ratione
tamen una secundum numerum nuncupatur
que fides interdum etiam nuncupatur
Similiter quoque nec hec fidei ut prima
solum est in potentia unio aut materialis
sed in actu et formalis tamen per caritatem
fides enim est supernaturale dei donum per quod
etiam formaliter constituimur et cum Christo
uniri licet tendens finaliter ad unionem
cum Christo cum ipso dilectorum secundum caritatem
proprie illud apostoli 1 Cor. 13 in fine ad pre-
cepti est caritas Unde et si in ecclesia
nullum umquam sit tempus competens
in quo aliqui non forent in actu
dilectionis sive in actuali amore
qui est caritatis Tamen potest illud cum
sit donum cum enim potius est finis
in quem tendit etiam constitutus sed
potius penes fidei donum que
est spiritualis dilectio secundum quam medium
iusti ut quibusdam commentum placuit
sed ceteri quamquam quantumcumque peccatores al-
iorum divinis fideles fuerint adeo
nec ecclesie penitus unitate Est enim inquit
cuius unitas ecclesie que late patet in
sacramentorum societate ut communione cum
granis simul complectens et paleas in
hac vita in qua quidem dum peregrinamur
a Christo omnes qui sacramentorum societate iunguntur

omnes qui gloriantur nomine christiano
unum corpus sunt Nec hii solum par-
ticipant duntaxat ad ecclesie unitatem qui
Christo posteriores fuerant ut alii false
dixerunt sed et posteriores Christo et qui
eius prevenerunt adventum Sicut enim
beata virgo antequam conveniret cum Joseph
inventa est in utero habens de spiritu sancto
Matth. 1 Sic quoque ecclesia primos peperit
quam per incarnationis copulam cum Christo
quem sibi in fide desponsaverat conveniret
Et ideo ut ei precedentium et sequentium
unam esse fidem sine qua nec hos
nec illos aut est aut fuit umquam pos-
sibile salvari Salvator ipse ostenderet per orga-
num sui notarii Matthei evangeliste
dicebat et qui preibant et qui seque-
bantur clamabant osanna filio David
Matth. 21 Et sponsus ipse gloriosus expressius
de etiam sanctissima eius sponse concordia
quid aliud in Canticorum 6 dicebat
una est columba mea nisi propter fidei
unitatem quam ideo per columbam significari
voluit quia sicut columba sic et fides nostra
simplex esse debet tum quia sine plica
errorum tum quia simpliciter et non perscru-
tationibus discursu eis que fidei sunt
assentiamus Ex quibus scimus ut de nobis
omnibus cum Christo in fide iunctis vere
dicere possimus multi unum corpus sumus

Membra per fidem solum in Christo per eius uni-
tatem corpore et si aliquem vite actum
qui est credere participent et hoc pacto
aliquatenus spiritualiter sint colligata vita
tamen gratie per Christum minime assequuntur quia
ut hic Jacobus sicut corpus sine spiritu
mortuum est ita et fides sine operibus
mortua est 2 in fine capituli Unde
sicut corporis que sunt ad alterum ut potentia
et huius gratia operationem non cum corpo-
re sunt sed in membris contentum potest vel
aliquo modo per membra arida fieri
Sic quamvis spiritus sanctus per membra

sola fide unita id est informes Christi
fideles spiritualem vitam in aliis operetur
secundum quod aliis ipsi sacramenta vel doctrinam
ministrant aut alio quodam eos occulto
gubernat influxu Ipsi se ipsis tamen non
respondent opera spiritualis vite a spiritu
sancto non celeste sunt hereditatem
cum fratre primogenito adepturi nunquam
cum ipso ad vitam incorruptibilem veniam
et si in eadem corpore quod secundum statum vie
et fidelium congregationem cum Christo capite
qui viator fuit uniuntur per fidem
perfecta tamen nisi validiori vinculo cohere-
ant numquam in ea que secundum statum patrie
est congregatio comprehendentium cum Christo
capite qui etiam dum esset viator com-
prehensor fuit venient convenire Idcirco
ecclesie ad ipsius perfectionem propter hanc
que dicta est fidei unionem opus esse
manifestum est vinculo potiori Et
illud apud apostolum est caritas que est vin-
culum perfectionis per quam ut idem ait
totum corpus compactum et connexum per
omnem iuncturam subministrationis
crescit in augmentum sui Hec est enim
in archa cuius ille summus Noe rector
existit sed ecclesie bitumine tanto rigore
federis singulas eius partes connectens
tamquam teneri glutino persequentes
turbarentibus et motos amicis
compactant ut nulle umquam eam
dissidii aque subintrare nulle
umquam persecutionum procelle et
si sepius agitatam absorbere pos-
sint hoc est fedus in eternum nec
desideriorum varietate nec cautelosa
umquam dierum pedam conctatione volu-
tatum hoc vinculum insolubile et
a deo firmum ut nec officiorum
aut dignitatum gratia nec munerum aut
pretii magnitudine nec aut rei
cuiuscumque ratione aut nature
necessitate frangatur Caritas non solum
dissociare vel delere locorum aut

temporum intervalla non prevalent sed
neque mors quidem ipsa divellit et ut
brevi concludam hec est tam perfecta tam valida
adeoque ecclesiastice structure necessaria unio
ut alio quietorumque terminati hominum //
dantem nexu cetera membra iungantur
si hac non purgantur teste apostolo nihil
sunt. Et ea gratia perfecta qua sponsus ipse
speciosus forma pre filiis hominum in canticis
premisisset una est columba mea propter
fidei unitatem ut perdonum est gemino sub- //
iungit una est perfecta propter caritatem qua
firmatam tenet personis in unitate
corporis huius propter hanc igitur est apostolus
multi unum corpus sumus. Alio loquens
tenebam ut et hoc quod sanctissime
unitatis fedus alia atque alia promoveo
et alia hoc est triplici colligantia fir-
mandum monstrarem una est ipsius
in hac corpore capitis unitate alia
ex ydemptitate spiritus sancti quo sicut nec
membra sine anima aut vivere aut unum
esse spiritualiter non possumus. Tertia
ex ipso dei gratie omni vota superant omni
que desideria quiescunt atque veniuntur
ultimo omnium fine. Nec id abre alie- //
num fore videbatur sed cursu tepescant
frena dictis imponens brevitatis cu- //
pido cui et studio et quidem opere
studere debeam cum mei pro maxima ig- //
norantia cui nihil occurrere posse
non nescio quod vestris excellentiis
dignum afferre audere debeam in
medium. Tamen vestrarum excellentiarum
gratia quibus non tantilla seu a deo
parva dici possint ut eorum summa
perspicacitate ipse super volantes non
penetrant et sensu percipiant altiore.
Igitur ut recapitulando hunc parti
finem ponam si multi ipsum quo multi
unum sumus est corpus super eadem est
nature conformitate formatum / si
una fide compactum si eadem caritate
connexum. Si unus ipsum atque idem spiritus

vivificat regit colligit si in eo unum
est caput quod per singula membra ad unum
omnia explicatum sub eodem bonum fine referat
nihil est videre possum que iam superfi-
cialibus repetita verba concludam non dicamus
multi unum corpus sumus. Et de hac prima
parte sermonis de ipsa vide qua certam
pollicetur corporis et membrorum unitate.
Superest postremo patres optimi pauca
ad hanc unitatem hortari non quod hunc
aut me esse persona qui curet id ut
ingenio possim aut eos vos esse
credam quibus in idipsum hortatione
sit opus / sed quia id sit mos predicatorum considerate
considerate igitur patres optimi
quod unum omnium membrorum varietas
eius ipse participatione non dum dicte sed ut
cum Christo Ihesu capite et creatore vestro
fratres estis qui est primogenitus omnibus
fratribus ipsum ante oculos ponite
quem et priores vestros et vos ipsos ac
posteros quod in eminentiam nostram continet
castissima fidem una cum baptismate
unum et fideles incorporati divino nu-
mine vos prelatum est et per clarissimi nomine
christiani fortiti sumus inde nunc labore
unum atque idem quod vos utraque initia
manet primum eadem sed et nisi per-
vos steterit eterna beatitudo vestrorum sunt
laborum veniat in mente unitas spiritus
qui ut anima corporis membra ita vos
omnes vegetat atque continet in unum
altiori ac responte dulcissimi et
ut apud vos sempiterni caritatis
fedus quo divisa prius hominum corda
uniri ita voluit ipse qui fecit utraque
unum ut totius multitudinis credentium
iam non divisa sed cor unum plane et
anima una viveret. Unum est caput
unum pretium ut dixi spiritus unus
deus et pater omnium una fides unum
finis una vocationis spes. Igitur
ut cum apostolo loquar solliciti estote
servare unitatem spiritus in vinculo
pacis unum corpus et unus spiritus sicut

vocati estis in una spe vocationis vestre
Eph. 4o. Et nunc adhuc ex operibus apostolus
credam quia in omnibus divites
facti estis in illo id est Christo in omni verbo
et omni scientia sicut testimonium Christi con- //
firmatum est in vobis ita ut nihil
vobis desit in ulla gratia. Obsecro
vos per nomen domini nostri Ihesu Christi per
quem vocati estis in eius societate
ut idipsum dicatis omnes et non sint
in vobis scismata. Gustate et videte
cum psalmista quam bonum sit et quam iocun- //
dum habitare fratres in unum. In unum nec
dum nature attinentia qua nascuntur
filii vere. In unum nec dum fide que sin-
ceritate et si nichil contulerat nichil
est. In unum nec dum loco in quem vel
invitus sese impetentes mulieribus
sic contentari debeat convenire necesse
est. Sed iam in omnium unum ut ita dicam
unum cor per caritatem que dispersa atque
diversa recolligens et in deo unire con-
fuerunt unum propositum unum studium idem
velle ac nolle habentes. Hec est iam ut
unus aliter ipse fit in Christo Ihesu. Nichil
enim prodest patres optimi nichil prodest
apud deum qui habitare facit unius
moris in domo / si proposito ac moribus
dissidentes una est habitatio cuncti
sicut ut obest pariter virtute sim- //
patentes si locorum intervallo disiunguntur
apud deum namque magister Cassianus
morum cohabitatio fratres non locorum habitatio
iungit. Nec potest umquam pax unita- //
tis custodiri ubi voluntatum diversitas
invenitur. Hoc igitur igne conflati con- //
cordissima omnes voluntate in unum
spiritum habitote. Orat nunc Christus pro ipsis
ad patrem oratione Jo. 17o uti pater
et filius non tamen nature equalitate
sed etiam voluntate unum sunt itaque
et vos in quos et deum mediator
et filius non tamen pro id quod eiusdem
estis nature sed etiam per eandem dilec- //
tionis societatem unum sitis. Vos

patres estis primo fratres patres optimi
vos prelati in ecclesia corpore atque superiores
estis. Primo vera membra. Vos enim
inquit est apostolus corpus Christi et
membra de membro. Sicut superiores
membra superiora inferioribus indigent
non enim potest dicere oculus manui opera
tua non indigeo aut iterum caput
pedibus non estis mihi necessarii
1 Cor. 12. Quia quod oculus providet
manus operantur et quod caput ad
id ducunt pedes. Sic et vos prelati
ac patres subditis et inferioribus
indigetis nec potestis cum inferioribus
dicere opera vestra non indigemus
aut iterum non estis nobis necessarii
potest enim humilis quod non sublimis
potest / servum quod non omnes maiores
estis in hac militanti ecclesia hominum
conspectibus sed sunt alii in dei con- //
spectu forsan meliores. Preterea
ceteri prelati estis / sed sunt forsan
qui in celo vos forsitan preferentur
pontificio et dignitatibus estis deco- //
rati / sed non inpossibile est inferiores
vobis esse qui sua devotione
gratia ac aliis bonis actibus vos
precellunt. Si deus prius possidet sit- //
te inquid apostolus quia et illorum
et vester est dominus in celis et personarum
non est acceptio apud eum potentia
plane fulgeat sed non est potestas
nisi a deo Ro. 13. Et ut uno verbo
me expediam si quid boni si
quid recti si quid perfecti in vobis
est non ex vobis est sed in vos ex
deo descendit. Omne enim datum
optimum inquid Jacobus et omne donum
perfectum desursum est descendens a patre
luminum. Itaque cum omni mansuetudine
vos maiores iuxta apostoli sententiam
imbecillitates infirmorum sustinere
debet et proice suscipe sicut et Christus
suscepit vos in honorem dei. Ut
Christi verbo simul et exemplo qui

fuerit int vos maior fiat tanquam
minor Illi enim inquid Gregorius qui spiritua-
libus donis pleni sunt aliorum debent
infirmitatibus condescendere corporibus
quatenus decenter valent cautius con-
descensione servire tedere de ammissis
animi debet si sensus eius contemplatoris
spiritualia intentus aliquam dispensandis
rebus minimis quam inordinatis inflectatur
Verum illud unum per quod constat omnia
creata ut possidet prodesse hominibus
assumpta humanitate voluit paululum
ab angelis minorari quid ergo mirum
si homo se propter hominem substrepit nec
tamen inordinatum sensus eius sic attrahitur
quia tanto subtilius superiora penetrat
quanto humilius pro amore conditoris
nec inferiora contempnit Et hec su-
perius dicta sufficiat Sed et vos quoque
inferiores convenimus quos tamen
et si varii et multi sunt ordinum ac
dignitatum gradus omnes tamen vos hoc
nomine convenire possimus Nam quamquam
fere omnibus vobis inferiores ac
subditos certius esse cognosco respectu
quorum et superiores vos pure dici
debere non dubium sit et eo ex nomine
interea usque nunc fuerimus donec
sic ad vos locutus omnes tamen vos
inferiores omnes subditi estis respectu
capitis unius prelati viri unici in ecclesia
dei Christi vicarii Christi in terris
summi pontificis nec estimo vos propterea
aut indignari aut id egre differre
debere quicquid ita ut natura est omnium
mediorum maiore longe excellencia
seu perfectionem estis ex propinquiori
ad superiorem subiectione quam ex
inferiorum dicione sortiti Si infe-
riores igitur vos diximus non est quod
succensere debeatis si inferiores non
propterea quamvis diverso respectu non
estis superiores si inferiores non ideo
minus estis corporis Christi membra

ut dicit apostolus Si dixerit pes si
manus quoniam non sum de corpore non
eo non est de corpore et si dixerit
auris quia non sum oculus non sum de corpore
non ideo non est de corpore Si enim totum
corpus oculus ubi auditus Si totum auditus
ubi odoratus ait 12 c. scripturis all'
i. ad Corinthios Sicut autem nec pes nec
manus ut ceterorum aliqua corporis membra
caput esse possunt nec propterea tamen non
de sunt corporis membra Sic nec omnes
Cardinales patriarche Archiepiscopi aut episcopi
ita atque vos estis / esse possunt nec
vos etiam ipsi propterea esse potestis et in ideo
propterea non ideo non estis corporis membra
membrorum etenim ex inferiorum quod vos estis
non ex vite natura Inferiora quidem
membra ex natura atque non zelare
quod in superioribus bonum videant non
dignioribus invidere Non maiori
insequare dignitatibus usurpandis
Alioquin si pes capitis et manus
oculorum officia vel zelaret vel am-
birent continuo inordinatio confusio
et certissima totius corporis ruina
/ ex hac monstruosa emulacione prove-
niret necesse est Sed sua inferius
unumquodque membrum vocacione contentum
ut id ad quod deputatum est officium
atque livore stimulis absque ambicione
ardore fideliter exequatur summo studio
atque acuracioni sedulitate conatur
Vide per op. ab emulacionis furore
longe semoti esse non superioribus nobis
honorum fastus ambire non maiore
dignitatum torqueri non zeli facibus
estuare debetis Sed cum apostolo vocacione
qua vocati estis unusquisque digne
ambulare Eo enim monstri patres
et amice fratres dum quibus sua non
de potest contenti et ambicionis furia
dum cernit quis in honoribus aliorum
excitantur atque conflagrant o certa
pernicies hinc dive pacis vinculum

rumpitur hinc caritas violatur
hinc unitatis scinditur hinc ad
hereses et scismata prosilitur dum
superioribus obiectatur dum maioribus
invidetur dum quis aut contra
nisi se ponere ordinatum aut alterum
sibi esse preponi dedignatur Sed
o qualis ardor timea Que cogitacionum
tabes pectore quanta rubigo zelare
in altero vel virtute eius vel digni-
tatis vel felicitatis id est in proximo vel merita
propria vel dive bonitatis beneficia
odisse per hoc p. op. per hoc et
velut tamquam a preclaro atque excellenti
civitate virtus indigna penitus re-
legantur Sed invideo precor ponere
est superiori inserendo atque compaciendum
nam ita ut navis rectori qui undis
ac procellis variis agitatus periculis
exponitur naufragiis non est zelandum
sed miserandum est Nec minus de navis
ecclesie rectore estimo dici oportere quem
in hoc vite salo invenerit ecclesie assi-
duis impetitus turbinibus atque procellis
usque fluctuat periculis expositus non
satis tremende periclitacionis eterne
Sed heu Christi adustimus et ecclesie
inimicus ut in ipsum ecclesie navigii rectore
ipsi deservat qui compati potius de-
buere ut livore aut alius quam mille
sunt ei nocendi fraus omni opera
summo studio etiam egregie preter ce-
tera conatur Et quam id tunc si
quis querit in promptu causa est apud
Cyprianum obhoc enim inquit ecclesie sponsum
sua infestacione persequitur ut gubernatore
sublato atrocius atque violencius
ecclesie naufragetur Eya igitur
p. op. sicut nunc sic agitis non sic
agite sed contra tanti mali perniciem vigi-
lanter et fortiter usque deo dicata
vestra pectora communite Cavete a
certa et occulta serpentis inimici pernicie
qui ideo venisse et incautis interdum
lenioris aura et flatu meliore

blanditur viciorumque difformitate vir-
tutum occultat specie ut dum nichil
in clandestina inimici iaculacione sus-
picantur mali impudens inceres latet
affligat et caritate unica unitatisque
dissidia moliatur Cavetote dixerim
ad vos loquor si qui forsan sint
inter vos imbecilliores ipsi queso
caveant ne sub honesta ac ficta
reformacionis medela letale in-
obediencie virus inter conscias latebras
certo dolore admittant Inferior
quisque superiori et omnes supremo pareat
Et sicut ab inferioribus vult vobis
vel exequi obeditum ut sit et superiori-
bus obedite Ne iusto illo dei iudicio
per quod quis peccat per hoc et torquetur
totus tandem remaneatis expertes
obediencie istoque pacto eciam que
in ordinate membrorum compage ut prissum
est consistit veniat aut pictura aut
quod iniqua pictura gravissima et forsan
inaudita pessima iactura Nunc
vero p. tam et si cuncti vobiscum
eciam membris subveniendum est con-
sulendum est cooperandum est maiori tamen
caritate ardenciori zelo ac soller-
ciore cautela caput quam membrorum
dignitatis aut status racio venit
amplectenda hinc enim obsequio
esse per ihesum Christum hinc ad omni
reverencia atque humilitate parere
In hoc vos et vestra ordinare debetis
et quadmodum in corpore humano manus
sese obiecere periculis imo vero et morti
non metuunt dum capitis ipse consulere
sanitati sic in sancta ecclesie corpore
nullus labor arduus nichil grave
nichil asperum nulla vel rerum vel
corporum formidanda iactura esse debet
membris dum capitis valitudini con-
sulatur Sicque precor dum ducem
alterna ammistracione conveniencius
invicem agetur ut quia electi
quique vicissim sibimet impendendo
quod valent statum corporis stant opera

quod fracte ipi non potuit statimque cetera imo imo
ut in ta varia membrorum atque officiorum
diversitate eterna qua reputatur unitas
jugiter remaneat concordi varietate
compacta. Orate ut fiant hec quoque
sicut scriptum est. Primum pretes
privatas et caducas res istas terre-
nasque atque mundanas dignitates tamquam
viles et viris dignitatibus indignas
vestris pectoribus ex cordibus proscribite re-
gulare nichil impedite et ipi si afflu-
ant nolite cor apponere. Set hec omnia
quidem esse utilia atque necessaria humo et
corpore gratia estimantur bono caritatis
et sanctissime unitatis eterne postponenda.
Omnia namque ut ait Cassianus quamvis
utilia ac necessaria videantur spernenda
tamen sunt ut socialis dissidii monstrum
in eterne corpore devitetur et omnia
que putentur adversa suscipienda atque
tolleranda sunt ut dilectionis pacisque
tranquillitas illibata servetur. Certum
ut pluralis numerum est unusquisque studeat
resecare voluntates quemadmodum ab
eo seminarium dissensionis exurget
qui non suo sed fratris fuerit voluntati
domini ac actoris sui fuerit imitatum
effectus qui ex parte humanitatis qua
gerebat loquens Non veni facere
voluntatem meam sed eius qui
me misit. Et iterum Non sicut ego
volo sed sicut tu vis fiat voluntas
tua. Et profecto nec quis eo pacto
sua querat partem deteriore fieri
credendus est illum partes agere fortiores
qui voluntate statim illi mora gerens
sua subicit voluntate quam enim
qui in defendendis suis diffinitionibus
pertinacior invenitur. Certus ut
nullus sapientia atque consultu se in-
dicans proprio ita mutatum sensum
ut suis malit quam proximus
diffinitionibus obedire. Quoniam enim
ille contentionis incendium suscitabit

qui de intellectus ac sensu suo non
tam proprio iudicio quam fratris credere debuit
examini per hunc scilicet arbitro vel probans
sua inventa vel reprobans. Sepe enim
accidit per oppositum sive illusione diaboli
sua interessu errore humam quo
nullus est in hac carne qui fal-
li velut homo humam non possit ut
et ille interdum qui acriore ingenio
scientieque maiorem est aliquando intellectu falsum
concipiat. Et ille qui tardiore in-
genii ac minore est minus certius
aliquid verisque presenciant. Et ideo
nullus sibi quamvis scientia preditus
aut ingenio inani timore persuadeat
quod possit collatione alterius non egere.
Quando tanto perictatum affectiones
que multe et nimis multe in hoc per-
dolor detestant concilio que ille
dissidie caput esse et origo unitatis
que etiam adversari atque eius conformia
contra impedire soleant veniunt apud con-
cordiam tamen quemadmodum in concordis con-
aliorum per Constantinum primo historie ter-
partite sive fuisse narratur. O virus
pestiferum o dampnosum studium gerentis
O infelix exercicium et sacrosancto
vel indignum synodo qui ad alios
smaes tamquam dici potest eius congrega-
eo dicitur in hunc carpo laborantes
sanctissimas eius operas et divinas
esse confirmat labores summa inde
eius autem in pueribus et hesta
cor ut ita dicam exponens inter-
Postremo nichil magis unitati
studentibus cavendum est nichil vobis
quos ut dissidentes univit spiritus
sanctus collegit in unum caveatis
providendi quam ne prelatibus quos
zizaniorum sator hostis et cesare studet
unitatis inimicus omni opera studet
totoque conatu molitur mentibus
inserere mortalium unitas hanc sancta

fundatur. Et ut ita quidem iste aut
Cephe aut Pauli ille vero dicat
Apollo. Vos spirituales estis fratres
spiritu et unientes et ambulantes.
Et ideo a vobis spirituali sit vigore cal-
canda que non carnales sed spirituales
sicut et in spiritu estis congregati in de-
eo omni procul ventrice iudicandi.
Si enim ubi ut ita apostoli sunt inter vos
zelus et contentio nonne carnales
estis et secundum hominem et non secundum spiritum
ambulatis. Vos si non secundum spiritum
ambulatis vero ita qui vos regat spiritus
iam quo abit ipsa ad quam quesistis
pulchra conformatio pacis ita quidam
boni est quod divisit facere potestis.
Itaque si spiritu dei accepto spiritu sancto
sancte et spiritualiter vivite si ad super-
na et divina plenum deo et christo
pectus excepistis si tandem ea ad que
estis congregati voto velitis feliciter suc-
cedant. Nolite ipsum qui vos con-
gregavit spiritum contristari. Sectamini
caritatem. Emulamini spiritualia deo et
Christo digna agite pacem exquerite
et unionem in ipso amplectentes que
dona omnia sue pollicitationis et
premia in pace ac unionis consuacione
promisit. Certus in hac etiam porcione
quam adhuc pignore a domino christo capiti
per eius caritatem glutino caritatis
uniti in illa tandem que in celo
semper est quo condita est cohesit domino
nec ullum umquam malum sui casus
expertus est per gloria succedatis
plenissimi cum deo et semper duratura
unione iungendi. Quod ille nobis
concedere dignetur qui hoc solus
concedere potest deus benedictus
in secula seculorum amen

Dignus est agnus qui occisus est
aperire librum et solvere signacula
eius Apoc. 5°. Universis confi-
delibus devotissimi fratres in misterio
sanctissime passionis redemptoris nostri
copiosa offertur domini benedicto gratie
plenitudo ac omnium virtutum perfectio
quare ne infructuose huius misterii
nec participant sancta tante gratie
carismatibus receptacula munda devo-
tas animas vigiles sensus pios
affectus puras conscientias exhibere
necesse est eos maxime qui plenius
reputat etiam christi sponsa que
hodie merore confecta quasi unige-
niti luctu sui sponsi et veri ca-
pitis planctum facit amarum quod efficere
tamen non possumus nisi spiritus sanctus
caritate sua diffundat in nobis
que peccatorum nostrorum operiat multitudinem
corporisque coquat rubiginem
auferat cor lapideum et conferat car-
neum ut magna cordis contritione
et lacrimarum fonte corporis et animi
puritate redemptori nostro compacientium
auferatque velamen de cordibus nostris
intellectum illuminet inflamet affectum
ut tota mentis devocione hoc divinum
salubriter recolamus misterium. Propter
hoc humilimis affectibus omnes una-
nimes dicamus Veni sancte spiritus
reple tuorum corda fidelium et tui
amoris in eis ignem accende.

Dignus est agnus ut supra. Verbo domini est. Ce-
lestis aquila Johannes vidit librum in
dextera sedentis in throno scriptum
intus et exterius septem sigillis
signatum sedens in throno deus pater
cuius dextera unigenitus eius filius
per quem hodie operatus est salutem humani
generis in medio terre propheta dicente.

saluavit sibi dext[er]a eius. hoc e[st] salute[m]
fecit ad sui honore[m] filius in quo
lib[er] die ordinacionis sup[er] r[e]paracione
humane n[atur]e ad r[e]stauracio[n]em ruine an-
gelice. qui erat intus scriptus p[er] mis-
teri[um] diuinit[atis] et ext[er]ius p[ro]pt[er] misteri[um]
humanitatis signatus septem sigill[is] q[ue]
sunt septem misteria n[ost]re redempcio[n]is
q[ue] in xp[ist]i humanitate virtute diuina
t[ame]n operata sunt. s[cilicet] eius sunt concep[ci]o. nati[vitas].
passio. descensus eius ad inferos quo
ad a[n]i[m]am. resurrectio. ascensio. et aduentus
ad iudiciu[m]. q[ue] an[te] aduentu[m] xp[ist]i late-
bant. et nemo neq[ue] in celo quo
ad angelos. neq[ue] in t[er]ra quo ad homines
neq[ue] subtus t[er]ra quo ad a[n]i[m]as iam
a corporibus separatas poterat aperire librum
et soluere eius signacula. aut respicere.
hoc e[st] comprehendere quia r[e]paracio humani
generis t[ame]n p[er] puram creaturam fieri
no[n] poterat. multo enim t[em]p[or]e ante hoc
sunt ho[min]es corrupti defectu suo tam
in cognicione t[em]p[or]e legis nature in q[u]o
no[n] obstante dictamine legis n[atur]e in-
cidit in pessimos errores ydolatrie
et nephandissima op[er]a a quibus vel
reuocatus p[er] legem scripta[m] corruptus e[st]
t[em]p[or]e legis defectu sue virtutis. q[uia] v[ir]tute
p[ro]pria no[n] potuit esse p[ro]tectus. singu-
lariter q[ua]n[do] descenderet ad inferos do-
nec venit filius dei ferens ho[min]e[m]. cuius
misteriu[m] nulla creatura poterat com-
prehendere. vna et b[ea]t[u]s Jo[hannes]. quo maior
no[n] surrexit int[er] natos mulierum dixit
se no[n] esse dignum soluere corrigiam
calciamenti eius. h[oc] e[st] intelligere illam
mirabile[m] vnione[m] humanitatis cum
diuinitate in p[er]so[n]a filij dei. et b[ea]ta virgo
angelo sibi illud misteri[um] annunctianti
respondit quo fiet istud q[uonia]m v[irum] n[on] cogno[sco]. h[oc] multu[m]
flebat b[ea]t[u]s Jo[hannes]. b[ea]t[u]s euang[elista]. exprimens

desideriu[m] s[anc]tor[um] p[at]rum de aduentu
filij dei a[n]i[m]i v[er]o de sermonibus. h[oc]
e[st] de p[ro]ph[et]is p[re]celsis adeo ad p[ro]nunc-
ciandum illud misteriu[m] dicit Jo[hannes]. ne
flere utpote ysayas qui dicit
ysay. liij[o]. Tamqua[m] ouis ad occisio[nem]
ducetur. et quasi agnus cora[m] tondente
obmutescet. et p[ro]pt[er] h[oc] maiori desi-
derio aduentu[m] ipsius sicie[n]s dicebat
ysa. xvj. Emitte agnu[m] d[omi]ne dominatorem
terre de petra deserti ad monte[m] filie
syon. vel jeremias qui dicit je. xj. Et
ego quasi agnus mansuetus qui por-
tatur ad victimam. aut alij p[ro]ph[et]e
ita deus p[er] os o[mn]i[u]m p[ro]ph[et]ar[um] suor[um]
p[re]nunctiauit pati xp[istu]m suum ad im-
p[le]ndum. vicit leo de t[ri]bu iuda scilicet xp[istu]s
vincit leo de t[ri]bu iuda s[cilicet] xp[istu]s
qui p[er] sua fortitudine vicit dy[abo]lu[m]
carne[m] mundu[m] morte[m] et infernu[m]
Dignus est agnus occisus. aperire libru[m]
et soluere signacula eius. in quibus
3[a] notatur p[ri]mo et dignitatis ex-
cellencia. dignus est agnus. passionis
vehemencia. qui occisus est. et vtilitatis
affluencia. in apericione lib[ri] et solucione
signaculor[um] eius. fuit eni[m] in agno
tria p[er]utilia exodi. xij. Erit agnus
sine macula. masculus et anniculus
p[ri]mo petri. j[o]. no[n] corruptibilibus auro et
argento redempti estis s[ed] p[re]cioso sa[n]guine
agni incontaminati et immaculati ihesu
xp[ist]i. mansuetudo. quasi agnus cora[m]
tondente obmutescet ysai. liij. sanctitas
qui consistit in nesciendo et abo[minando]
p[ec]c[at]o vij. agnum sine ad nesciendum
tuum Et ap[osto]lus dicit ad cor. v. sin-
ceritatis dixi ipsum p[ro]p[ter] carni defectu de Jo[hanne]
vi[o] caro mea vere est cibus et sanguis
meus vere est potus et cetera dicit
cui[us] sancti[ta]tem detulit. licet fuerit alius
modus n[ost]re sanandi miserie deo

possi[bi]l[is] cui subiecta sunt o[mn]ia. q[ui]a p[er]
passione[m] xp[ist]i n[ost]re t[ame]n modus fuit con-
uenientior. Et p[ro]pt[er] conueniencia[m] r[e]p[re]senta-
cionis corpore xp[ist]i r[e]p[re]sentis. corpore
Vnde r[e]paracionis. s[cilicet] p[er] morte[m]. et propter
vtilitatem inde sequentis. Secundo ad p[ri]m[um]
agnus iste xp[istu]s e[st] de quo dicit damas[cenus]
sup[er] illo Mathei xvj Tu es xp[istu]s
filius dei viui. h[oc] nomen xp[istu]s in p[er]so[n]a
filij dei duplice[m] exprimit natura[m]
diuina[m] et humana[m]. dignitate[m] regiam
et sacerdotale[m]. gr[ati]e plenitudinem
p[er] vnctionis prerogatiua[m]. licet aute[m]
q[uo]d ad diuina[m] n[atur]am. sit patri et spiritui
s[anc]to coeternus consubstancialis coequalis virtute
quo ad creatione[m] et conseruacione[m] rerum
ac peccator[um] iustificacione[m] et p[ar]ticipacione
s[e]c[un]d[u]m ut dicit ap[osto]lus ad heb[raeos] j[o]. cum
sit splendor glorie dei et figura
substancie eius. i. ymago. eius. portans o[mn]ia
verbo virtutis sue purgacione[m] peccator[um]
faciens. sedet ad dexteram maiestatis
in excelsis. Congruencius t[ame]n p[er] p[er]sona[m]
filij completur misteriu[m] n[ost]re re-
dempcionis. apparet enim ex p[ro]p[ri]is qua
a[ttributi]s sibi p[ro]p[ri]a sunt ymago filius
v[er]bu[m]. et media in trinitate p[er]sona
decuit enim ut ymago increata
creata[m] assumeret. et r[e]pararet. et qui
filius dei patris e[st] in deitate. filius
est virginis in humanitate. et qui filius
e[st] naturalis cui de iure competit here-
ditas. filios faceret adoptiuos et
coheredes. et qui verbu[m] e[st] a patre
manifestatum. via[m] salutis manifestaret
humano generi s[e]c[un]d[u]m ut ipse dicit Jo[hannes] xvij
pater manifestaui nomen tuum ho[min]ibus quos
dedisti m[ihi]. et q[uia] media e[st] p[er]sona
in diuinis. sit mediator reconciliatoris
humani generis p[ri]mo ad thimo. 2[o] vnus
enim e[st] mediator dei et hominum ho[mo]
ihesus xp[istu]s simul et appiatus

q[ue] sunt sapiencia virtus equalitas spes
et decor. ut h[oc] sapiencia dei q[ue] dictus
qui astucia dyaboli appetens equalitate[m]
diuine sapiencie cecidit in ignoranciam
in infirmitate et dyabolica seruitute cor-
rupta equitate iusticie ou[n]t et defor-
mata ymago trinitatis p[er] illud qui
dei sapiencia virtus equalitas spes et
decor. de hoste triumphans reformata
ymagine trinitatis r[e]peciit. ideo h[oc] fuit
dignus e[st] agnus. qui licet haberet humanitatem
in q[ua] cu[m] ceteris co[m]municabat hominibus.
q[uia] t[ame]n in se habuit maiore[m] gr[ati]e
plenitudinem p[re]ceteris dignus fuit. habuit
enim gr[ati]e plenitudine[m] s[ecundu]m triplice[m]
genus cause. final[is] formal[is] et efficient[is]
Finis enim gr[ati]e e[st] ut homine[m] deo
coniungat q[uo]d plane sit qu[ia] co[n]iuncta
dei voluntate humana n[atur]a assumitur
a v[er]bo dei in vnitate p[er]sone diuine.
no[n] solu[m] q[uan]tu[m] ad a[n]i[m]am q[ue] e[st] deo
magis p[ro]pinqua s[ed] q[uan]tu[m] ad carne[m]
a similitudine diuina longe elongata. q[uo]d e[st]
indiciu[m] maioris benignitatis et pietatis
diuine p[ri]mo ad thimo. 3[o] hoc magnum
pietatis sacramentum q[uo]d in carne mo[n]-
stratum e[st] vnde dicit Jo[hannes] p[ri]mo verbu[m] caro
factum e[st]. et ad coloss[enses] secundo in ip[s]o habitat plenitudo diuinitatis corporaliter
sicut in humanitate assumpta gracia
plene conse[quu]ntur sicut sunt a[b] ab
ipso aute[m] fonte egreditur diuinitas
gr[ati]a formaliter p[er]ficiens humanam
natura[m]. q[uo]d supereminenter excellenter
fit in xp[ist]o p[er] plenitudine[m] consumatam
virtutum graciarum et donor[um] quantum
ad omnes vsus et effectus gr[ati]e ideo
dicit Joh[annes] p[ri]mo vidimus eu[m] a patre
plenu[m] gr[ati]a et veritate s[ecundu]m t[ame]n q[uod]
ab ipso effectiue in ceteris et in verba
ipsius e[st] o[mn]is gr[ati]e plenitudo tam a capite
tali ordine q[uo]d a diuinitate fluit in
ipsius cor[pus] verum a quo in corpus

ipius misterium usq; in ora uestimenti
eius. xpc enim caput deus et oibus viri ca-
put xc p° ad cor xi. de cuius plenitudine
omnes accepimus Jo p°. ipsum enim
dedit caput sup omnem ecclesiam ad ephes.
p°. Jo nobiles operacoes habet in eam
qz illam redemit et edificavit in sanguine
suo influxit sensum fide et motum
caritatis via gra et vitas per ihm
xpm facta e. Jo p°. ipsumqz direxit
eo recipit enim facere et dare
actum p°. hodie tanquam vigil
invictissimus per eam contra hostem humani
generis campum certaminis ingressus e
ut david contra goliam et ut summus
pontifex per proprium sanguinem hodie in-
troivit semel in sancta eterna redemptione
inventa ad heb ix. ipse enim dilexit
ecclesiam eius et dedit esse eius seipsum
pro ea ut eam sanctificaret gratiis et vir-
tutibus mundans eam lavacro aque
in verbo vite per baptismum et alia sacra-
menta que hodie influxerunt de latere ipsius
pendentis in cruce ut exhibet si-
bi eam gloriosam fidelem et pacificam
non habentem rugam scissure aut dicimus
neque maculam difformitatis peccatorum
ad ephes v°. hic per plenitudinem gratie
quia sup omnes habet omnibus
gratie sue singulare sine gratia
tae formal et capite sine gratia
eae efficacis dignus fuit aperire librum
et solvere signacula eius et hoc de primo

Sed quo ad xm scilicet de congruitate
expte mei operacionis qui notat
in hoc quod dicitur consummatum est. sciendum
e quod per peccatum homini pertinens totum genus
humanum erat alienatum adeo non
quod a potestate dei tamen subsunt omnia

sed a visione faciei eius ad quam
filii dei admittuntur ad colos. i°.
vos cum aliquando alienati essetis et inimici
reconciliavit in corpore carnis sue per
mortem et in potestate dyaboli usurpative
detinebatur cui homo sibi consenciendo
subdiderat se eo quod per passionem suam
duo fecit deus pro offensa satisfecit
nos sibi reconcilians de filios et de spiritu
nos fecit et a potestate dyaboli nos li-
beravit vincendo eum per gratia quibus
hominem vicit primum fecit enim filius dei
hoiem vicit pro nobis et congruentia caritate
ordinacionis ex maxima caritate
ve preciosissima scilicet dei et hominis vita
ve preciosissima sua obtulit ad ephes.
pro humano genere obtulit adeo
v°. xc dilexit nos et tradidit se
vendidit sicut impius judas non
ad temporalem non alienum non suum sed
semetipsum pro nobis oblacionem et hostiam
deo in odorem suavitatis quod fecit
unius dei ordinacionem quia filius
hominis vadit ad mortem sicut de
eo diffinitum e ipse enim agnus e qui
occisus e. ab origine mundi secundum dei
ordinacionem quod est fecit ex magna
caritate. nemo enim ut inquit ipse joh.
xv maiorem caritatem hz quam ut po-
nat animam suam pro amicis suis. sed
ete bone ihu maiorem adhuc ha-
buisti qui posuisti animam pro inimicis
vilibus mancipiis et dyabolo vite
per imitacionem opum contemptoribus divine potestatis
maiestatis et magnitudine divine pietatis
unus pro iusto quis moritur et tu
pro iniustis et peccatoribus hodie mor-
tuus es ex caritate inestimabili que omnem
mentem excedit omnem mensuram superat
ac omnibus supereminet p° jo 3°
in hoc cognovimus caritatem dei quia ille
animam suam posuit pro nobis et nos debemus

efficacius ad attrahendum nos ad amorem
suum ut inquit Ber. sup cantica te michi
reddit amabilem bone ihu calix quem
pro nobis bibisti opus nostre redemptionis
ex magna patris caritate que in hoc
commendat caritatem suam in nobis quia
proprio filio suo non pepercit sed pro
nobis omnibus tradidit illum ad ro.
viii°. et iste modus fuit deo acceptissimus
ad sibi placandum genus humanum
pro in hoc servatur rectitudo divine iusticie
ordo divine sapiencie prerogativa divine
bonitatis auctoritas divine potestatis et ho-
norificencia divine maiestatis cum tanta
offensa non relinquitur impunita quod ex
igitur rectitudo divine iusticie sed de
decus illius ad debitum ordinem
per penam reducatur secundum ordinem divine
sapiencie et cum homo purus hoc facere non
posset deus pater ad hoc dedit filium suum
quem maiorem nunc teste expressionem quod si so-
lo eo offensa remisisset ad ro. 3° ius-
tificati sumus per gratiam dei qui filium
suum proposuit propiciatorem pro peccatis nostris
servata auctoritate divine potestatis tamen non
subtrahitur tanta offensa honorificencia
divine maiestatis que reparatur per oblacionem
et mortem filii dei qui per obedienciam
pene austeritate humilitate ac ob-
servancie pati voluit/ gratia sustinendo
hiis quibus hostis antiquus primum hominem
vicerat scilicet per inobedienciam cibi vetiti
delectacionem superbiam et presumpcionem quia qui in agno
cum in forma dei esset non rapinam ar-
bitratus e se esse equalem deo sed ex-
inanivit semetipsum formam servi ac-
cipiens humiliavit se ipsum factus obediens
usque ad mortem crucis ad phil. 2°. ut
sicut per inobedienciam unius constituti
sunt peccatores multi ad hoc ex quo

obediencia pati voluit pena acer-
bissima cuius acerbitatem ostendit subiecti
nobilitas integre et vexavit passione
malignitatis judeorum crudelis sevicie frequentis
atrocitatis supplicii celeritatis ignominiose
puncte nullus umquam fuit dignitate
prestancior neque vita innocencior eo pena
maior reputabatur et unus debitum que
integra erat quantum ad partes substan-
ciales et integrales et quantum ad
universitatem partium ipse que paciebatur Bern-
hardus in quodam sermone caput angelicis
tremendum spiritibus densitate spinarum pungi-
tur facies pulchra pre filiis hominum sputis
iudeorum deturpatur oculi luvidiores sole
caligantur morte aures que audire con-
sueverunt angelicos cantus nunc audiunt
peccatorum insultus obprobria blasphemias
illusiones et convicia os quod docet
angelos felle et aceto potatur pedes
quorum scabellum adoratur et manus que
formaverunt celos tensi clavis affiguntur
corpus flagellis laceratur latus lancea
perforatur et quid plura non remansit
in eo nisi lingua ut invenit disci-
pulis commendaret et pro peccatoribus exoraret
via a planta pedis usque ad verticem
non erat in eo sanitas species neque decor
ysa liiiic vidimus eum novissimum virorum
quasi leprosum percussum adeo et humilia-
tum o magne patriarcha jacob ostende
pene e ista tunica filii tui joseph tam
mundissima et speciosissima quam spiritus
sanctus de purissimis sanguinibus virginis gloriose
in utero virginali sine contagione con-
tagione mirabiliter formavit et dicere
potes fera pessima devoravit filium
meum joseph fera mala fuerunt pilati
et timor mundanus quibus pylatus
volens placere judeis et timens displicere
romanis absolvit nocentem barrabam
virum sediciosum et homicidam xpm agnum
innocentem morti adiudicavit et

tradidit militibus crucifigendum sed
fera peyor fuit iudeorum invidia de quibus
ait sapiens sap. 2º circumvenimus impium
iudei circumveniamus iustum quia inutilis est
nobis et contrarius operibus nostris improperat
nobis peccata legis ita dicebant ipsi preceptum
legis irrita facere ipsi traditores peccatorum
suorum Math. xvº. factus est nobis in tra-
ductionem cogitationum nostrarum quia sepius ma-
nifestavit eorum cogitationes. Math. ix.
Diffamat in nobis peccata destinate iure
promittit se scientiam dei habere et filium dei
se nominat gravis est nobis etiam ad videndum
cum morte turpissima condempnemus eum
quod fecerunt per invidiam quia deceperunt quod
eum quia vicia eorum arguebat sciebat
enim pilatus quod per invidiam tradidissent
eum cum ipse dicit maius peccatum habebat
qui me tradidit et sic fera pessima fuit
unde malignitas qua sub celo maior
non fuit quod apparet ex confidencia scienti
et amicicie ipse scilicet caritas amicum verum amicum
osculo pacis tradidit ex excellencia dig-
nitatis apostolice qua insignitus tradidit sang-
uinem ex ardore cupiditatis et avaricie
quibus infectus vili precio quasi vile ma-
cipium vendidit iustum et pium dominum ex
inverecundia sceleris gravitate quia contra pol-
lutus ad sui dampnacionem dominum vite
perit sacrum ex obstinatione malicie
qui tanta fuit quod nec amore aut pudo-
re nec timore eterne maledictionis
sibi comminate a suo dampnacione ipso
facto retrahi voluit et tandem desperatus
laqueo se suspendit in quo graviter
peccavit divinitate nec fonte of-
fendens qui prius filii dei offen-
derat humanitate tante beneficiis in-
gratus de quo in psalmo propheta dicit: si ini-
micus meus maledixisset mihi sustinu-
issem utique etc. Hec autem dolor
nondum erat in corpore sed perveniebat

usque ad animam quia tristis erat usque
ad mortem, apparentibus tantis doloribus
maiorum peccatorum multitudine quos solus
corpus sustinuit penam eminentis
debitam et tamen secundum ymnum minima debebat
dicat ut plagarum meorum et opere pati
batur pro peccatis totius mundi oportuit
penam illam esse acerbissimam veraciter
etiam patiebatur quoniam ad lesiones corporis
quod erat tenerrime complexionis quia mundo
se formatum qui autem macula fuit
potentia sunt ut ait glossa de viro
sancto ex aqua in purpureis creavit
etc. quoniam ad perfectionem lesionis ipse
vivacitate sensuum quia scientia colloquio
complexionis et per compassionem
generi quia secundum Damascenum eius dispen-
sacione unicuique eorum quod proprium
tribuit agere et pati secundum modum suum
nature quantum competebat ad
nature quantum humane nature
sine redemptionis quantum nature
et ausilium virtutis ne sit quod viribus
inferioribus non inmittebatur consolacio
sive dolorum mitigacio a superioribus
sive dolorum mitigacio et in cruce di-
cebat deus deus meus ut quid de-
reliquisti me curris doloribus compo-
nendo hic enim anima esse glosa per
unionem divinitatis in gloria non re-
redundabat in corpus sicut erit
in corporibus glorificatis ut in carne
compleretur misterium nostre redemptionis
propheta sustinui qui simul contristaretur
et non fuit qui consolaretur et non
torcular calcavi solus et de gentibus
non est vir mecum excepta pyssima
matre cuius animam pertransivit filii gladius
in augustiarum dolore ipsius filii consolari
tebat insuper dolor eius consumaliter
iudaici populi crudelitate sceleris inten-
debat conditores in viis observatores

in factis et illusores in tormentis quibus
denique constat in hystoria Ecclesiastica
cum magno ingenio de tanto alio
suscepto beneficio Bernardus: O bone
Ihesu quam dulcis cum hominibus conversatus
es quam habundancia mira et magna
bona operas largitus es a quibus
tam indigna tam aspera et magna
patiens dura verba durissima verbera
et durissima tormenta atrocissima
crucis supplicium quo nullum comparari
bilius vel crudelius et ignominiosius
penis quod erat latronum supplicium
quo nullum comparabilis aut formi-
dabilius quo transfodiebantur loca maxime
nervosa pedes et manus et unde
reddebatur dolor graviter quod genus
tormenti pati voluit ut qui in
ligno vicerat in ligno vincere pati
insuper morte peccatorum autem a com-
saltica unione divinitatis cum utroque
quia anathema sit qui dicit dei filium
naturam quam semel assumpsit aliquando
reliquisse et in hoc solvit debitum
ad quod tenetur genus humanum erat obli-
gatum divino iudicio de quo dicitur Gen.
2º quacumque die comederitis morte
moriemini qui mors autem fuit
acerbissima propter etatem perfectam in qua
mori voluit ut dilectionem suam
ad nos magis commendaret et ut in
tali etate resurgeret perfectam resurgere
tum dimicaret etate ut dicit apostolus
ad Ephe. 4º. donec occurramus
omnes in unitate fidei et agnitionis
filii dei in virum perfectum et mensuram
etatis plenitudinis Christi propter quam gratissima
et iocundissima erat anime et corpori
quando per rebellionem carnis ad
spiritum ut nunc dicere posset cum apostolo
infelix homo quis me liberabit de corpore
mortis huius ad Ro. vii quorum gratissima
et pacifica conmunio morte reddebat

acerbiorem etc. Ecclesiastici xli. O mors quam amara
est memoria tua homini habenti pacem in substan-
tiis suis et valenti fortiter adhuc et perfecte
etatis qui nec morbo nec senio cor-
ruptus est sed invidia mortis fuit Ihesus
tam amara quod sudor eius factus fuit
gutte sanguinis decurrentis in terram quanto
amarior fuit valde penitus et igno-
miniosa ex loco in signum tempore celebri
consorcio vili scilicet duorum latronum in tem-
pori voluit quod erat locus oblacionis
sacrificiorum sua passione per quam deo pro
nobis oblatum est significatum et ut
salutem humani generis operaretur in medio
terre habitabilis in tempore solempni quod ut
ait Leo papa divino dispositum fuit con-
silio ut effectum implerentur in manifesto
qui diu signato fuerat promissa mysterio
ex tunc ibi tunc patitur est ut veritas re-
spondet figure quod sacrificia qui fiebant
per toto populo ex tunc offerebat ut
dicitur Levitici. ubi de vitula rubra et
hirco ad Hebr. ix extra ut sancti-
ficaret populum suum extra civitatem passus
est dans nobis exemplum ut tu voluimus deo
acceptum offerre et sacrificium a mundana
conversatione exire debemus extra castra
et ex castris improperium ipsius portantes qui
sicut pro nobis maledictum crucem porta-
vit sic pro omni salute inter noxios
quasi noxius crucifigitur ostendens quod
in futuro iudicio facturus sit electos
ponendo a dextris et reprobos a sinistris
et quod in presenti vita quidam crucem ut
portat pro eterna gloria alii per iam aut
penali sicut sic passus est passione
gravissima acerbissima intemptoria
ac ignominiosissima ex quibus verificatur
illud Tren. pº. Ihesu. O vos omnes
qui transitis per viam attendite et videte
si est dolor sicut dolor meus. Dolor
magnus ex afflictione proprii corporis
maior ex compassione aliene caritatis

add

maximus ex lesione domini honoris
sui debitum ordinem tamen quo quis
tenetur plus diligere proximum quia corpus
proximum et deum super omnia. de lesione
ipsius corporis visum est. sed de passione
aliene miserie B paulus nunquam non satis
pro te vulneratus sum in quid pro iniquitate
tua afflictus sum tamen afflictio afflic
to magis aggravat me vulnera tamen
peccati quia vulnera ipsius corporis videbat
apostolorum schandalum unde pro dolore nimium
subversionem iudeorum ruinam et dispersionem
et non ut ait Cris super math. iam
deserta erat iudea vacua a iusticia
plena peccatis quam deus plantaverat
ubi rigaverat ipse coluerat et
illa nullum fructum produxit nisi spinas
asperrimas quibus dominum suum coronavit
quibus una cum lancea et clavis quasi
stilo homines scripsit in libro gradi p'
cor. sui quod ipsa vinea domini erat sicut me
librum grande et scribe in eo stilo hominis
sed iudeorum ipsi qui passione Christi inchoa
averunt et gentiles que consumatur pro ut ipse
salvator math. xxº Ecce ascendimus
Jerosolimam et filius hominis tradetur
principibus sacerdotum et scribis et condemp
nabunt eum morte et tradent gentibus
ad illudendum flagellandum et crucifigendum
sicut passio Christi primo habuit effectum
in iudeis quorum multa milia post ascen
sionem conversa sunt ad fidem petro pre
dicante demum iudeis doctrina apostolorum
repellentibus transiit ad gentes ut patet
act. xiii et isti in libro humanitatis
Christi tres ita patentes vulnerum in
scripserunt quod nescientes tres poterant
eas legere, hunc librum dicit quelibet
anima devota accipe de manu an
geli scilicet Christi qui magni consilii est an
gelus et devorare per incorporationem
et faciet amaricari ventrem suum per
amara compassione tamen erat sibi tamquam

mellis dulce in ore per saporem beneficii
et fructuum que inde provenit Apoc.
xº Iste est liber in quo sunt scripte
lamentationes dolorum quos passus est
Christus carmine exultationis laudis
et gratiarum actionis per beneficium nostre
redemptionis et ve maledictionis eterne
unde et impiorum iudeorum qui eum
morti tradiderunt alios qui tanto
beneficio ingrati sunt et obiecit ponitur ne
principes stant quod Christus magnum habe
bat dolorem quia videbat sua persecutione
nondum sine carpe sed predixit usque in
fine seculi in persecutione membrorum su
orum ac corporis mistici quod est ecclesia
sicut de paulo qui ante suam conversionem
adversus ecclesiam odio furebat unde
dicebat Act. ixº Saule saule quid
me persequeris. quod et nunc faciunt
qui suggestione maligna operantur
iniquorum schandali occasionem abusio autem
actus quas ipse sanguine redemit quod
nedum faciunt infideles sed christiani
quorum enim usitatum [illegible] quomodo
videtur horridis suis sermonibus undi
plena est terra et a sermonibus ingre
dibus qui videntur per hoc vere agere
dicitur iniquitas de quo inquid Ber.
in sermone de conversione pauli heu
heu domine illi sunt primi contra persecutionem
tuam qui primatum in terra tenent
tamen qui principatum occupaverunt [illegible] decepte
runt inimicos et universa de [illegible]
liberi et potestatis tradunt [illegible]
civitate missa corpore conversio plebis
tue missa est conversio qui [illegible] non
vetetur [illegible]
natius scripte [illegible] gradus dignum
dei honore et sancte inimicis [illegible]
lesione per horridas per blasphemias
impiorum iudeorum xpc magnum pacie
bat dolorem sicut [illegible] docuit qua
in duabus primis temptationibus diabolum

deserto non fuit turbatus nec diabolum
increpavit sed qui in 3a temptatione
honore dei usurpavit volens adorari
tue exasperatus est dicens vade sathana
ut nos allis distamus ex quo iniurias
iniurias magnavit sustinere dei ac
iniurias que usque ad auditum non suffere
qui ingens iniurias cum non pro
parte et laudabile est iniurias
aut dei dissilare nimis est impium
Chris super math. et nos nunc detracta
mentum auctu et cominum quemadmodum
sunt ... imitates iniquam fidem et indi
aures heretes magna demonis a
nos tangunt de maioribus a hore
dei tangunt et sic minus cure pro
cut nulla excelates culice et ca
melum deglucientes math. xxiiº
sicut iudeas qui imputabant illatam
te deponere fidem arguentes in ga
zophilacium seu corbanam templi
et intrare domum gentilium ne conta
minarent pascha sed non timebant occidere
Christum qui per ipsos et alupius tamen
dolore patiebatur. Vnde vetustus ada
in funditur hereditatis reliquit nobis
laborem in actione et dolorem compassione
sed ipse Christus non solum laborem et do
lorem consideravit sed ipsis infixus est usque
in huius profundi quod vere languores
nostros ipse tulit et dolores nostros ipse
portavit quod inquit dominus infigi in corde
devote dicens ut dicat cum celesti sposa
can. 1º fasciculus mirre .i. amarissime
mortis dilectus meus michi inter ubera
mea scilicet intellectus per meditacionem
et affectus per compassionem et devotionem
commorabitur qui ut ait Ber. hec
meditacionem dixi sapientiam in hiis michi
constitui iusticie perfectione scientie plenitudinem
divitias salutis copias meritorum hec
me erigunt in adversis compescere me
et prosperis hec magna regia mediocri
ducendo perbent hunc inde mala i

mincencia impulsante impeccata hic in corde
remanet in corde semper hic inca sub
limior per hanc sit alsim et hec enim
sicut que est agnus occisus cuius sanguine
si fuerint duo postes domus mee
si intellectum et affectum victus non irate
bit exterminator liberabimur a servitute
egiptiaca et durissimo pharaonis
impio securi transibimus mare rubrum
purpure vite per cordis contritionem ac per
desertum presentis vite ad terram promissionis
que omnia nobis facere dignus fuit al
gnus qui occisus est aperiendo librum
et solvendo singula eius.
3a conferencia accipitur ex parte utilitate
seu fructus qui provenit ex passione
Christi et nota in apertione libri et so
lucione signaculorum eius nota agnus
qui occisus est hodie aperuit librum
ne generalem spalis et singularem de
quo dicitur Apoc. viº recessit celum quasi
liber involutus nota dominum creata est
liber in quo leguntur dicte perfectiones ex
quibus cernuntur vita veris in cognitionem
creatoris quia invisibilia dei per ea que
facta sunt a creatura mundi intellecta
conspiciuntur. ad Ro. pº. sed in futura
vita a deo perfecta cognitione veris
ad cognitionem creatorum hodie namque
ut ait Ieronimus super math. omnis creatura
compatitur xpo morienti sol obscuratur
terra movetur petre scinduntur vela
templi dividuntur sepulchra aperiuntur
et solus miser homo non compatitur pro
quo solo Christus moritur in quo
spiritualis aperitur liber sepultus huiusmodi
corrupte dirigunt curam singuli a
liorum creaturarum hodie aperta est iudeorum
malicia nota qui xpo venienti ve
nientes nimium solempniter occurrerunt
clamantes osanna filio david
benedictus qui venit in nomine domini
hodie clamaverunt tolle tolle cru
cifige et similia et apertus est liber

singularis non est et quo ad humanitatem qua per mortem diminuit et vera et quo ad divina quia per miraculosa passionis probata est vnde centurio viso terre motu et hijs que fiebant dixit vere filius dei erat iste / aptus est 2o liber legis scripte de quo Baruch 4o. hic est liber mandatorum dei et quo ad moralia quia xpus mandavit manifestavit dilectorum qua habuit ad deum ex cuius obediencia mori voluit et ad totum genus humanum relinquens nobis exemplum perfecte dilectionis ut sicut ipse posuit animam suam pro nobis sic et nos debemus pro fratribus ponere non enim mereremur illius tante caritatis cum hodie tot signa nobis ondit de quibus Aug' jussu perite ... inclinata pendentem ... morientis pretium redimentis caput habet inclinatum ad te osculandum brachia extensa ad te amplexandum latus apertum ad te diligendum pedes confixos ad tecum manendum totum corpus expositum ad te redimendum ... quanta sint ista appendite in statera cordis tui ... ut totus tibi figatur in mente qui pro te totus fixus est in morte. Similiter hodie completa est lex quoad cerimonialia que prefigurabant passionem et ut de multis pauca dicantur sicut Moyses exaltavit serpentem in deserto ponens illud in ligno ut qui aspiceret liberaretur a morsibus serpentum sic hodie exaltatus est filius dei in cruce ut omnis qui viderit eum per fidem devotam et compassionem non pereat sed habeat vitam eternam Jo 3o et postea figura inimici xpi cui respondet veritas xpi ad iram morientis ... quia sicut serpens ereus habebat similitudinem serpentis non tamen venenum sic xpus figuram habuit humane nature sed carebat veneno peccati quod consumatum generat mortem ad Ro. vii. misit deus filium suum in similitudinem carnis peccati et item quantum ad modum moriendi quia per exaltacionem in cruce ut attraheremus hominum corda ad se sicut traheret et que per suam generacionem in terra semen mundaverat sic per se deus in cruce aere mundaret ubi ... malignis habitatibus spiritibus triumphavit et virtus sue passionis ad omnes partes urbis se extenderet conformiter ad cornua quatuor crucis sicut quo ad fructum qui est liberatio a morte Jo. xii. omnis qui credit in me non morietur in eternum. Similiter hodie vitula rufa que crucis quia carnis xpi mortalitas accepta hic est sanguine cruentata ... a Moyse qui fuit dux legis ... iudei nisi sicut ... secundum legem quia secundum ipsos sabbatum solvebat et observaciones legittimas ... blasphemavit ... a peccato ... quia non est positum in ... sed ... venerat ut a iniquitate ... peccati solveret extra castra educta est et coram Eleazaro figurante sacerdotium nove legis immolata est cum ligno cedrino cum ysopo humilitatis et coccinio filo caritatis cum hoc mundi ... aqua aspersionis per quam mundabantur sicut ... a contactu mortuorum sicut est aqua nostri baptismi virtute ... a passione xpi ad emundandum ... similiter ... et ... figura ... hodie impleta est quo ad ... iudicialia quia ... est iudicium mundi ... per quod princeps huius mundi eicietur foras Jo xii ... sicut hominem vicerat et data est forma futuri iudicij in quo xpus elevatus est de terra ponens electos ad dextram reprobos a sinistris 3o hic apertus est liber revelacionis prophetie de quo dicitur Dan xii. claude sermones signa librum usque ad tempus statutum. et Luc iiii cum intrasset Ihesus sinagogam die sabbati in Nazareth et datus esset sibi liber Ysaie revolvit librum et invenit locum ubi scriptum erat spiritus domini super me propter quod unxit me evangelizare pauperibus misit me salvare contritos corde predicare captivis redempcionem Ysa. lxi cum plicuisset librum tradidit ministro. hodie autem consummata sunt de eo que erant scripta in lege et prophetis prout ipse testatus est in cuius signum velum templi scissum est quod erat inter atrium istud quia ea que latebant sub figuris legis et enigmatibus prophetarum hodie aperta et manifestata sunt ut Jo. xix ... pendens in cruce dixit consummatum est. 4o apertus est liber ... militie ... quatuor xpus in sua passione ondit ... virtuose ... et iste liber est ... sicut dicitur liber milicie in quo traditur ars militandi. xpus enim passus est pro nobis relinquens nobis exemplum ut sequamini vestigia eius 1a Pet 2o ... in passione sua paciencia exhibet humilitatem commendat obedienciam implet caritatem perficit has virtutes ... quatuor cornua crucis in ... commendatur paciencia singularis ... humilitas admiranda in ea caritas inestimabilis ... obediencia a sinistris paciencia ... a sinistris ... obediencia ... humilitas ... vite ...

... ignei per divinum amorem que hodie non ascendit Helias 4 Re[gum] ... si viderit ... nobis fuerit ut Heliseo ... videre Heliam duplicabitur in nobis spiritus sed per vitam gratie et glorie due anteriores ... caritas et obediencia posteriores paciencia et humilitas ... fuit ipsius paciencia quia ... fabricaverunt peccatores ... in ligno adeo ut omnia dinumeraret ipsius ossa ... fortissimum illud ... undique penetrare ... fossis ... manibus et pedibus tanquam ovis ad occisionem ductus est et tanquam agnus coram tondente non aperuit os suum non adversus ... a quo missus erat non adversus ... genus pro quo ... qui non rapuit ... bat neque ... sibi ... ad que pro tantis beneficiis tanta mala recipiebat. cum malediceretur non maledicebat cum pateretur non comminabatur tradebat autem se iudicanti iniuste. 1a Pet 2o. ... Pylato coram quo ut dicit Ber[nardus] stetit inclinato capite vultu placido sermone raro voce submissa ... in terra ... ad obprobria et ad verbera promptus in quo apparet nedum sapiencia paciencia ipsius singularis sed humilitas admiranda ... ipse Ber[nardus] o novissime et altissime o humilis et sublimis o obprobrium hominum et gloria angelorum nemo illo sublimior nemo humilior. videmus ... Ysa. liij eum novissimum virorum ... et humilitatem ... inestimabilis ipsius caritas que ... obediens pro nobis pati voluit hec omnia continet liber vite testamentum altissimi et agnitio veritatis ... milicie ... liber hic apertus est

et positus in alto pulpito crucis vt legere
possimus illa efficacissima septem verba
que ipse in cruce pendens predicauit
tamquam efficacissima remedia contra septem
peccata mortalia ut ait ex eius verbis
ideo hodie nobis apertus est quintus liber vite
celestis de quo dicitur Dan xii. saluabitur
omnis qui inuentus fuerit scriptus in
libro vite qui alio nomine dicitur
liber eterne predestinacionis luc. x°
gaudete quia nomina vestra scripta sunt
in celis. liber enim celestis vite clausus
fuit toti humano generi per peccatum primi
parentis et cottidie nobis clauditur per
peccata nostra que obstaculum sunt aditus
regni celestis. quia iniqui regnum dei non
possidebunt. sicut christus nobis aperuit
ianuam vite paradisi tollendo obsta-
culum peccati quoniam ad modum apoc.
xxi. non intrabit in eam scilicet celestem
ierusalem aliquid coinquinatum sed christus in sanguine
suo quem effudit pro nobis in passione
sua nos lauit apoc. i°. dilexit
nos et lauit nos in sanguine suo et
ad hebreos ix. sanguis christi emundat
consciencias nostras ab operibus mortuis ad
seruiendum deo viuenti. similiter quantum ad
offensam peccati per quod eramus dei inimi-
cicia quia peccatores sunt deo odibiles
sed cum essemus inimici deo reconciliati sumus
per mortem filii sui ad Ro. v°.
similiter quantum ad reatum pene et-
ne et temporalis quoniam ipse peccata nostra tu-
lit in corpore suo super lignum penam
in se sustinendo i pet. 2°. et in
sanguine testamenti sui eduxit vinctos
de lacu hoc est de limbo prima zach.
ix. et virtute passionis sue
liberabitur creatura humana
a seruitute corrupcionis in libertatem
filiorum dei ad Ro. viii°. sublatis
quibuscumque miseriis et penalibus
debitis inflictis aut contractis propter peccatum

primo et a potestate dyaboli cuius vna
manus detinens in peccato computata est
per christi passionem cum multi liberati sunt
sunt detenti in lymbo et per sacramenta que
efficaciam habent ab ipsa passione tunc
pro apertum est per quod est super peccatum consti-
tuitur. Ioh. de christo nunc venit hora et
princeps huius mundi eicietur foras
Ioh. xii. similiter quo ad aliam manum
per quam impellit ad peccatum quam
prius per quem debilitata est per omne auxilium a deo
humane creature collatum et maxime et
virtute sue passionis et sacramentorum
gracia virtutum donorum et aliorum bene-
ficiorum plurimorum inde prouenientium per que
facilime potest homo peccata in temporibus dyabo-
li vincere et fortius resistere confidite
mundum et corrumpens resiste quia malignum primo
inquit quoniam ego vici malignum quod
hoc deletum est cirographum decreti quod
aduersus nos erat vera causa quod contra
eius dyabolus mutuauit peccatum ponens
manum ad fructum vetitum obligacionem
fecit inducens ad hoc vxorem suam fide-
iussorem dedit et inde in totam posteri-
tatem cum decreto dampnacionis sine aliqua
vsura et hoc sublatum est ad colossenses
2° cum essetis mortui peccatis viuificauit
per graciam condonans omnia delicta quod
aduersus nos erat cirographum decreti
affigens illud cruci expolians principatus
et potestates hec omnia erant singula sunt
porta obstacula vite celestis que hodie
aperta est ad hebreos x° habemus fiduciam in
introitu sanctorum in sanguine agni quam ini-
ciauit nobis viam nouam tollendo ob-
staculum et conferendo graciam que est meri-
toria ad gloriam in cuius figura annales
perfugi non reuertebantur in patriam suam
vsque ad mortem summi pontificis numeri
xxxv°. et ideo hodie scissum est aliud
velum quod erat inter sancta et sancta sanctorum

quia apertus est aditus regni celorum in quo
sunt sancta sanctorum sufficienter per ablacionem
impedimenti quod erat apprope ante et multo
uero quo ad corpus quia propria sua humilitate
in qua se subiecit morti cum causam
non habebat. sed per eum meruit gloriam
Isaias psalmista dicit cognouisti sessionem
meam id est humilitatem et resurreccionem
meam similiter quo ad locum congruentem
glorie quia multo sue humilitatis qua uo-
luit corpus manere in sepulcro et animam
descendere ad inferos licet utrumque esset
vnitum diuinitati meruit ascendere super
omnes celos ad ephesios 4° descendit
primo in inferiores partes terre qui autem
descendit ipse est qui ascendit super omnes
celos math 20. ascendit nobis pandens
iter sic per passionem nos liberauit
aperto meruit graciam et gloriam et hec
tria notatur in titulo crucis secundum in-
scripcionem hic apposita Ihesus saluator
aperto nazarenus id est floridus per graciam
rex iudeorum per gloriam ad ephe. 2°
propter nimiam caritatem qua dilexit nos
cum essemus mortui peccatis viuificauit
nos et resuscitauit ac consedere fecit in
celestibus cum obquore omnium consideracione
si non homo cor lapideum habet plurimis
iacobeis hodie apertus est liber septimus
qui dicitur liber consciencie de quo dicitur apoc.
xx° vidit pusillos et magnos stan-
tes in conspectu throni et aperti sunt
libri et iudicati sunt mortui ex hiis
que scripta erant quod in finali iudicio
fiet quia hoc meruit christus quia humiliauit
se subiudicio pylati cum non erat
subiectus ideo pater de iudicium dedit filio
Io. x° in quo aperient libri consciencie
in quibus patent omnia gesta dicta et
cogitata quorum quodque ex quibus iudicabit
ecclesiastes vltimo. cuncta que fecit homo

adducet deus in iudicio hodie
cecidit granum frumenti in terram
quod mortuum multum fructum affert
Io. xii. hostem debilitat hamo diui-
nitatis capiens ipsum sub esca huma-
nitatis Iob xl an capies leuiathan
hamo spoliat infernum educendo vinctos
de lacu ideo vocatur nomen eius
spolia detrahe Isaie viii. ysaie informat
ad vitam virtuosam hortans imita-
tores suos quoniam si compatimur et
conregnabimus si fuerimus socii
tribulacionum erimus socii consolacionum
excitat ad pugnam suos milites
ostendendo elephanti sanguinem vue
et mori ad acuendum eos in prelio
primi machab. vi° inflammat ad
christi dileccionem quia pater eterna hominem
et angelorum pacem dat deus et
hominum. hominum et angelorum et hominum
inter se ad colossenses i° pacificans
per sanguinem crucis que in celis et que
in terra que longe et que prope firmandum
fedus perpetuum inter angelos et homines
armat contra dyabolum carnem et mundum
tamquam clipeus quem Iosue leuauit
contra hay Iosue viii. christo igitur in carne passo
et vos eadem cogitacione armamini
i pet. 4°. sanat a vulneribus pec-
cati. sup. canticum super hec quid
tam efficax ad sanandum consciencie vulnera
et ad purgandum mentis aciem quam
christi vulnerum sedula meditacio minuis
tat per multum gracie dicitur per meditacionem huius
mundi vt virga moysi victo
pharaone cum suis liberat a dilu-
uio peccatorum ut archa noe dulcorat
tribulacionis pene vite quia ut ait
glossa ruchel ta domini quod non equm
tollere si passio redemptoris ad me-
moriam reuocetur tamquam lignum quod

moyses posuit [misit] in fluuium marath
ad dulcorandas aquas exodi xv°
obumbrabat temperando ardorem pecti
vnde sponsa in cant. Sub vmbra illius
sedi quem desideraui anima mea actiui
pa reuocat quia per ipsum inpositum
hoc maior obligatio ut sedentibus
fuerit aptum quod ait cant. vi. Empti
estis pretio magno glorificate et por
tate deum in corpore vestro. eleuat
ad maiora prosperitate quia si proprio filio
suo non pepercit deus quomodo non
cum illo omnia nobis donauit ad
Ro. viii° exhilarat per gaudium
reparationis humane reserat paradisum
illuminat quia candelabrum in templo dei
apoc. xxi°. lucerna illius est agnus
sic ecclesie ornat vnde beata agnes
sanguinis eius ornauit genas meas
laudemus ergo deum qui per morte
redemptoris de tenebris ad lucem
de morte ad vitam de corrupcione
ad incorrupcionem de exilio ad patriam
de luctu ad gaudium vocati sumus
ait aug. hos fructus bonos fert
arbor bona diuine crucis hoc qui
se formant per passionem per fidem
caritate ac cum sana et deuota
compassione hic sponso reuocat ad me
moriam anima deuota quod prosto vilis
sima precio agnus innocens dilectus
eius sponsus amor et desiderium
angelorum solacium premium beatorum exul
tare decet ei celis vt illuc nos
reducat crucis dulcis consiliarius prudens
adiutor fortis terra miserie et dampna
ta cordis humani duricia si vehicula
per ipsum non emolliant quod vicerunt
diaboli potestas peccatorum puniuit superauerunt
venefica fregerunt portas inferi et
aperuerunt ianuas paradisi secundum cor
pessima y° dya[bolo] quod tanti constat

constitit benignitas et magis apparent
compunctiue pedes qua grauissime
morti xpi capitis et redemptoris
quod signum est dicit reparacionis ideo
deuotissimi patres hunc tota mul
titudo hoc est opem et busitorum testi
monium perhibent de agno crucis ac
quibus tanquam columbe hennigi
fastigium vite stillicidium doctrine
fregerunt compede depositis omnes
duos pedes et circumstantium nos carnis
in peccatorum seu impedimentorum sessionum
opem per quibus congregatum est hoc
sacrum galium arrramus ad proponendam
nos etiam cum omni diligencia aspicia
tes tanquam ad cor' professionem
in auctorem fidei nemo qui ipsam
desperat et predicauit et confirmatur
per iniuria et premii retributionem qui
proposito sibi gaudio obediencie pro
uoluntate redempcionis humane re
staurationis nec angelice ac glo
rificatus fructu corporis confessione contempta
ignominiose morte sustinuit crucis
ac nunc in dextera dei sedet in ce
lestibus quo nos perducat dignatus
qui est benedictus in secula. amen

Qui lotus est non indiget
nisi ut pedes lauet. Io
xiii. legimus prefatam a
deo electum ut predicare
genti future afflictionis comminacione
perduceret si forte ab impietate con
uerterentur in viam domini cum vir
pollutus labiis esset prius quam pro
ordinetur ab angelo labiis prius mun
gatum est ad ipsum namque uolauit
unus de seraphim et in manu eius
calculo qui forcipe tulerat de altari
tetigit os eius ysa vi° quia ver

re intelligendum est quod nemini de
celestibus misteriis digne loqui decere
nisi dei domum voluit calculo for
cipe id est spiritu sancto ab eo quo patris
et filius in equali amore quo ut
ab altari diuine maiestatis educit
cuius contactu predicatoris cruciabatur lingua
et labia cum purgatur cum utique cor
hoc sapientissimo ictu sermonem consta
bat de diuino misterio quod pedum
lotione eius homines conuenit
lotionem primo in nostram ostendit huius
calculum hoc dei domum studiliter
postulare quod ut facilius exp eremus
ad mariam dei genitricem si placet
recurramus sibi putantes salutacionem
gelica dicentes ave etc.
Qui lotus est etc. et si plurima ac
diuersa beneficia humano generi aderunt
deo collata sunt omnia tamen unum finem
habent et ad idem ordinantur ut scilicet ab
omni contaminacione viciorum corpus et ho
ca namque purgacione neglecta nemo
mortalium illam gloriam beatorum patriam
introire et assequi meruit ut
scriptum apoc. xxi° non intrabit
in ea aliquid coinquinatum vnde et pro
ximus propheta dauid interrogando dicit
domine quis habitabit in taber
naculo tuo. et sequitur dicens respondendo qui
ingreditur sine macula hinc deus nobis
ad sanctificationem hortatur dicens sancti estote quia
ego sanctus sum leuit. xi°. et paulus pri
ad tessalonicenses iiii°. hec est inquit vo
luntas dei sanctificatio vestra huius aut
diuine voluntatis signum xpus ihesus mariam
ad impensa sui nobis indicauit qui
cum sit splendor glorie et figura sub
stancie eius portansque omnia verbo virtute
sue purgacionem peccatorum faciens dedit
semetipsum pro nobis ut redimeret nos
ab omni iniquitate et mundaret sibi populum
acceptabilem ad titum ii°. nichil enim in
terris delectabilius nichilque carius

sibi fuit emundacione nostra hoc satis
considerando ut puto cum discipulorum
suorum pedes in xpianam lauit quos tamen
ab omni iniquitate exinanii faciebat ab
lutos esse sed ipsum effecit et ad eum
sectandum perfectiores redderent ac
terrenorum fragili affectu ipsos non
impediret vnde dicit qui lotus est
non indiget nisi ut pedes lauet
In quibus verbis duo in conside
randa se offerunt. primum est in peccatore
culpe mortalis ablucio cum dicitur
qui lotus est. secundum venialium fracti
ua purgacio cum dicitur non indiget
nisi ut pedes lauet. Quantum
ad primum nemo est presbiter venerandus ceteris
viri percelebres nemo est qui in mun
do seruire qui de quauis lege liber
a peccati sorde nascitur vnde cum sit
enim interior homo ex contactu corrupte
carnis maculam contrahit et sanie
totus inficitur ex primo totus deffor
matur qui licet dei sit ymago dei
tamen filius in eo nullatenus percipitur
vere reparacionis humani per eius
ex contactu sue mundissime carnis
virtute a deo digna efficaciam
contulit aquis ut quisquis ad
regeneracionis lauacrum nostre ecclesie
ritu accedit mundus emergat
huius ergo purgandi condicio a xpo
passione atque sanguine vim accepit
scriptum est enim ad Ro. vi. quicumque
baptizati sumus in xpo ihesu in morte
ipsius baptizati sumus. et apoc. i° ca°
dilexit nos et lauit nos a peccatis
nostris in sanguine suo et si per
baptismum mundati sumus in carne tamen
nobis relicta est peccatorum radix et con
cupiscentie labes cuius proprium est in spiritum
semper velut cadere et totum inficere
ea namque per sensualitatem primo confessa
in inferiorem racionis porcionem defluere

solet et ipsam oblectare quod si non sol
licite exprima[n]tur vires acquirit eundo et
superiore[m] vim ... attingens pollut
fedat et allicit ad pessimum vitiorum con
sensum hinc vero interior homo in tor
mentis alletebras decidit in quibus toto
volutatur et sus in volutabro suo
hinc vilis effectus gloriam sui decoris
amittit hinc celestium suavitatem
contempnit hinc terrenorum amplectitur
voluptatem hinc demum malignus
hostis peior ceteris omne vitiorum
genus homini suadet et in profundum
luti precipitat a quo nisi vix elevari
nemo potest ideo propheta regius ut in
felicem hunc casum evitaret orabat dicens
Eripe me domine de luto ut non in
figar primo enim conspersa per assuetudinem
adeo fixus est in peccatis ut durum sibi
sit alieno more vivere et a voluptate
recedere de quo scriptum est Apoc xxii°
qui in sordibus est sordescat adhuc
adeo excecatus est ut vitia virtutes
esse putet advertens nimie huius seculi
blandamenta quod veneno pestifero est
condita et demum metuendi supplicii su
as commutare delicias iuxta illud Iob
xxi° ducunt in bonis dies suos et
in puncto ad inferna descendunt
quasi in contagio peccati labefactus est si mun
dari cooptat nil aliud agendum erit
nisi ut demo lavetur. Ad hoc nos
hortatur ysaias dicens lavamini mundi estote
auferte malum cogitationum vestrarum
non autem primo fronte sed rigationis
lavacro quia prima originalis macula
est obluta sed torrente lacrimarum sed quo
actualis culpa deleri non potest horum
quippe magna est ardiaus ... diram
si cogitis unum attendamus fons unde
baptismus a petra quod Christus est derivatur
apud quem est fons vite torrens
vero lacrimarum a saxeo corde peccatoris

emanat Christus caritate fervens ...
pa morte ... aqua rigationis
emisit torrentem cor autem peccatoris
rigiditate glaciei congelatum adveniente
calore solis iustitie liquescit et resolutum
in lacrimas ... dulces sunt
et suavissimo itaque dive ... fonte
soruntur hec lacrime salse gustantur
et amore ... amaritudine compellit
et ... ille in ortis ... cetera ne
... plantarum fidelium irrigant
ad vitam de quibus scribitur cant. 4°
fons ortorum puteus aquarum viventium
iste lacrime quodque est vite ...
et ... et vermes peccati morti
ficant hiis itaque lacrimis ...
dari ... ad dominum confessum ac
cedat ... dignum laudis deo sacrificium
offert quod eligater figuratum est nobis
exo. x° cum deus precepit filios Aaron
ad fores tabernaculi aqua lavari
filii quippe Aaron sunt qui fidem
Christi acceperunt quos lavari necesse est in
hostio tabernaculi id est in prima quod porta
divini tabernaculi ... demonstratur sed qua
nemo domum spiritualis refectionis ingredi
per qua non ... mente confessus et
mundus in ea autem porte tres sunt
ancille considentes quarum propter ...
est dominum hominem venientem ad peccatas
hostium et introire volentem primus ...
dare prima est contritio que confitemur ...
visceribus aqua hauriens lacrimarum et ...
fundit in plenum id est in conspectu domini 2a
confessio cuius proprium est obscenas peccatorum
labes ore mundare detegere tunc ...
adest qui tactu sue clementie lavat
deinde 3a succedit ancilla scilicet satisfactio
que linteo crudis supplicii membra omnia
tergit ut nulla macula peccati nulla
vestigium appareat et ... interfecto ...

et facto purior hoc efficitur duarum
autem ancillarum ministerium in figura
Christus ostendit dum aquam misit in
pelvim dum lotos pedes linteo ter
sit quo peractum erat ... volens nos
absque se nichil operari posse Non
enim prius ... sufficerent nisi domino
et virtute passionis Christi fundaretur
sed petrus confessionis factus est officio
dum dominus sua peccata membra lavari
domine non tantum pedes meos sed et manus
et caput considera ... o peccator per tua
emundatione habes tres ancillas tibi
fore necessarias adiutrices si enim non assi
contritio que aquam ministrabit et mit
tet in pelvim putas sed compunctione
animi absque lamento et singultu cordis
absque displicentia de peccato deum mente
operari mundatio putas peccatum dum
... negarunt absque lacrimis veniam
impetrasse. meruisse deus instrus
... et ... hac sibi ipsi lege
instituit ut quod admiserit non punit
sed delicto sic non miseretur absque ped
tendo sed neque sufficit sola contritio ...
... merore nimis de affligere si ...
... meditate ... oportet ut mor
bum ut lepram per ore confessionem
detegas porro quid proderit contritio
quid confessio si desit satisfactio quis
abstergit maculam si manet mente
peccandi propositum si futurum non detestare
... in ... peracta ... putas
te cum nova peccandi spe et offensa
peracta deum placasse habes igitur ancillas
permitte ad te attende o peccator coram
obsequiis vere sed quia in quibusdam
peccatoribus videre macula adeo dura
huius adeo ... oculos ... ut
spontanea oblivione sunt conditorem
ignorarunt ut in mensa dei beneficia
non agnoscerent sed potius ad ... nisi

delictorum genus se ... divina misericordia de
celo delapsa cum omnia articulis fidei
tanquam sua veste in ... contracta
oculos tegere et ignorantie caliginem delere
dignatur hinc quod desuper influit
ut peccator ... et deus ... ...
sub summus creator est remunerator ac
totius generis humani reparator. iustus in
... adversos impios erga peccatores
prius atque mitioribus ... ut peccator
se difformem absque speciositate vile
sine honestate cognoscat speculum
mandatorum lege cum facie eius ...
cuius puritate satietate admirans
in se maculam ... pendat cum
sua opera videbit illi speculo
nequaquam conformari hinc facile sese
contempnere incipiet sibi ipsi displicebit
et mundari cupiet incipit enim salu
tis est notitia peccati illa qui peccat
... se nescit corrigi non vult ...
seneca et alia epistola ad lucillum
et ... in ... hoc ... argumentum est
animi in melius translati per vicia sua
qui prius ignorabat videt tunc
dictas ancillas quas quondam horre
bat ... se suum maturare officium
iubet devoto ... impat ... ...
plorat obsequium ... dominus illi di
... occurrit hinc mundat lac
marum diluvium hinc ... facies
fletu per madet hinc confessio ...
revelans sordicie per peccatore clamat
lava me domine ab iniquitate mea
et a peccato meo munda me quoniam in
iquitatem meam ego cognosco et peccatum
meum contra me est semper hinc satisfactio
ponit a peccatis deinceps abstinere
hinc prompta est ... patrato delicto ...
suffere supplicium tunc tactu divine ...
peccatore ... vidit in decorem hinc con
scientia depurata est et verum attendere
sit intento ... hoc pacto ...

ptore a culpa mortali lauari decet
vnd qui sic lotus e no indiget
nisi ut pedes lauet et hec de
primo &c

Antequam ad lotione pedu veniamus
pauca de corp sordicie dice teptabo
primu siqd considerando arbitror quia
hominis mortal affectu fragile esse
qui compassa corrupta ꝯdicit iuxt
em ie. trent 1o. prau ꝑcaui vlus
ideo instabilis sta e obcaret et
si homis intent interdu sit recta
opus et sui ordinetur in deu vncti
ond affectus eius p res mundanas
trasiens huius fragilitate huius seculi
dimens aliquatulu afficitur pau//
lulu d'lectatur et lenit herct hinc
viator in affectu tanquam d pedibus
sordicie contrahit hinc veiale d'lon
quittit iude dicebat Jo. i sua prima
canonica si dixim q pecca no hem
nos ipos seducimus et veritas i nob
non e na quamdiu in hoc mortali
corpe vivit et in mundo conversat
quotidie nec eius vita sit et fera
in celum ex contactu tn mundane
conversatonis terrenorum pulvere pedi//
bus attrahit ex quo fit ut aggrauentur
pedes eius et in via dni gressus
retardentur Jdeo luc x9 precepit
dns suis discipulis quos diuulgavit ad
predicandum excutere puluere d pedibus
excute .i. terrenorum desideria ab
affectibus vestris repellere vlandusque quod ex
frequenter lubrice carnis quieta familiaritate
no e viatori facile firmu tenere pro//
gressum viue enim pes sm affectus
paululu dilabitur nunc resurgit pes
vnus defluit alius sustinet nunc
vacillat nunc resistit quadmodum i luto//
sa via et lubrica re simile copta
hem obiio scriptu e prov. 24o sep//
ties in die cadet iustus et resurget
sed viatori opus e caucre maiora

ne titubando p carnis illecebras post
sui affectus tumide deficiat et toto
psternatur in lutu pecti. sepe etenim
accidit veniali culpa neglecta in mor
tale scelus hominem incidere vemiali
namque crebrescente delicto adeo accrescit
at peccandi libido ut viator qui
medio in itinere gradum sistat sui
qui fine constituat atque frequentia
venialium sua assuescat voluntatem
in moribus debitu ordinm no subiacet
tae inde oriri pt neglectus maiorum
re inde oriri pt neglectus sed contemptu scriptu
bus ad ulti finis contempto scriptu
e enim ecc. xix.o qui spernit modica
paulatim defluet hinc j'c. ab de aia
perfectione loquens dicebat teren primo
sordes eius in pedibus eius et no
e recordata sui finis ea propter xpus
admonet suos discipulos ad hoc
imperfectos esse et in culpa veniali
detectus ne quandoque inde peccarent
consumatur illa aufferri dece cu eorum
pedes lauare voluit cumque petrus
hec ex humilitate et reuerentia tantum simile
opus a dno recipere vellet .d. non
lauabis in pedes meos subiungit
tn xpus si no lauero te no habebis
ptem mecu ac si diceret si a culpa
ptem mecum ac si diceret si ex
pa veniali ablutus no fueris et ex
tua imperfectione in quo corruis d
lictu no hebis pte mecum in hedi
tate prima quemadmodum pretis corporibus
beren aiunt phi i humanis corporibus
superfluitates potu digestione impediunt
turbare tenebris et oculos tenebrare
ita a terrenorum affectu leuis quidem
sumus usque i vone eleuat qui bona
voluntate in vanitate detinet animum
remissum facit spm impedit quo
minus ardenter celestia contempletur
et mente inquietat ut igitur voluntas
ad bonu opus prompta reddatur omni
in deo sapore inueniet mens d'leetando

in eo quiescat xpm meditando se se in
celu eleuet quoniam lotus e na indiget
nisi ut pedes lauet. Satis dom e
de sordicione pedu nunc ordo e conve
niendi lotionem. si quis meus affectus tuus
pedes mundari queciat pres deuotissi
ut omnem immundicia et pfectione asse//
quatur et quamvis p superdictas cautellas
id fieri possit quorum ministerio e liqua
interiorum hominis ptem lauari pns
dirimus opte pter eas tn ad pns
satis nobis e deuotionis officio uti eo
vnde atque auctas tanta e ut prauas
suggestionis et strepitu omnis reprimat
et silentia faciat hoc sufficiat aquarum
ministrare ut veniale pctm a nris
delenetur affectibus hoc e illa mter
prudentissima abigail q loquitur ad
dauid .i. ad xpm ecce famula tua
sit in ancilla ut lauet pedes suorum
dni mei p. regu xxv.o quoniam eum
na indigent nisi ut pedes lauent
sui xpi dici meruerunt quia culpam
mortalem abiecerunt a se cohibentes
membra sua fruere iusticie in sanctificationem
sicut scriptum e ad Ro. vi.o liberati
a pcto sui fti estis iusticie. H itaque
mter deuotos lacrimas effundit ad la//
uados pedes quorum condicio longe diu//
sa e alarmarum na quas affert contritio
lacrime namque contritionis ignem libidinis
et terrene voluptatis extinguit deuo//
tionis vo lacrime caritatis ardorem magis
ac magis inflamat ille ex etenim supplicii
timore pnus nascuntur iste ex celestium
desiderio originem huius legimus enim Josue xv
cap. fuisse duplex irriguum vnum superius
et aliud inferius p illas orat peccator
viue ut debita p pctis agat pniam
dicens cu bto Job. dimitte me dne ut
plangam paululum dolorem meum antequam
vadam et no reuertar ad terra tenebrosam et
p istas petit iustus dissolui et esse cum
xpo ille deum nobis iratum placat iste
placatum dei faciem in mansuetudine detinet
na e igitur a nobis spernenda deuotio si omni

affectu querenda atque amplectenda q tam
preciosas aquas cunctis viatoribus ad
lauandos pedes terrenorum pulvere
grauitatis satagit ministrare illa quippe
in via dni sedens omnibus transeun//
tibus quos videt fatigatos clamat
illud gen xviii.o lauentur pedes vri
et requiescite sub arbore ac si diceret
o fragiles viatores quorum affectus
carnis voluptas labefecit arena
terrene cupiditatis aggrauauit quorum vires
vie asperitas attenuauit ut vestra
exinanita virtus confortetur consortem
lauentur pedes vri et requiescite
sub arbore. arbore inquam crucis xpi
de qua canit eccla crux fidelis inter
omnes arbor vna nobilis ut huius siquidem
arboris sub q lasso viatori quiescendum
e typum gerebat iuniperus illa sub
qua requieuit helias et illic am//
bulauit usque ad monte dni oreb .3. ri
reg xix.o hec figuratur p hederam
sub cuius umbra sedens jonas ab estu
solis protectus e quamdiu enim xpm p
nobis in cruce passum deuote medita
omnia mundi blandimenta aspera abicit omnia
aspera amat sicut enim gregorius i quadam
omelia nil tam durum e quod no equa//
nimiter tolleretur si xpi passio ad mem//
oriam reducatur porro si in xpi passione//
ne mente oculos attente conuertimus quis
tam durus erit ut no emollirentur
tota no pfunderat lacrimis. audiamus
augustinu in li. de virginitate inspice vulnera
o peccator vulnera xpi pendentis in cruce
pendentem morientis sanguinem effusum
dignum precium redemptionis caput declinat
ad osculandum. cor ministrando latus
apertum e ad succurrendum brachia extensa
sunt. totum corpus dedit ad te redi//
mendum h quanta sint mente cogita peccator
hec in statera tue mentis appende ut
totus in tuo corde figatur qui totus
p te voluit crucifigi h ille. et si
pauca sunt h audiamus itere etiam
in quadam prosa de passione xpi dum pendet

in cruce sic loquentem homo vide quid
pro te patior non est dolor sicut quo
crucior ad te clamo pro quo morior
vide penas quibus afficior vide clavos
quibus confodior cum sit dolor tantus
exterior interior tamen planctus est gravior
tam ingratum dum te experior. quibus ad hec
dicta cor saxeum adhuc retineat si
Christus tanta afflictione plangebat
quis illo flente non fleret. quis eo
dolente non gemeret o felices la
crime quas ex consideratione passi
onis Christi sincera devocione cordis deo
effundit quibus viator pedibus
mundatur mundando consolatur et con
solando quieta invenit sub arbore
crucis quam arborem si quispiam per
scalam contemplacionis ascendat in devo
cione perficiens perfecto suavissimum in
ea fructum inveniet preciosissimum corpus
Christi loquor quod spiritus eius tamquam
cibo reficiatur et attenuata virtus
convalescit de hoc scriptum est cantica vii°
ascendam in palmam et apprehendam fructum
eius de suavitate autem huius fructus
legimus cantica ii fructus eius dulcis
gutturi meo omne enim delectamentum
in se continet hominem contagiatum mutrit
in gratiam mutuum perficit per fidem munit et
roborat adversus viciorum impetum cum
ihesus Christus attendens suos discipulos
adhuc fragiles esse viatores. ne
deficerent in via hunc fructum hominis
eis tradidit ad vescendum dicens
accipite et comedite hoc est corpus
meum ait xxvi capitulo et si abus iste
de se saluberrimus sit ut amentes
digne sumentibus incrementum vite confe
rat et vigorem. egrotantibus tamen anime et
male viventibus nullo pacto sumen
dum est quia ymmo mortem inferat etiam
unde scriptum est prima corinthiorum xi quicumque
manducaverit panem vel biberit calicem
domini indigne (iudicium sibi manducat ~~iudicium sibi manducat~~

~~et bibit domini et iterum qui manducat~~
~~non reus erit corporis et sanguinis domini~~
Et iterum qui manducat et bibit indigne
iudicium sibi manducat et bibit non
diiudicans corpus domini quemadmodum qui fuit
dimidicans corpus domini quemadmodum qui fuit
inde corporis Christi quamvis diu in animo, illius
scelus perdendi Christum gerebat in pectore
numquam non thezaurizavit sibi ita in
dignissimum dic ire o viator qui hunc dignissimum
crucis fructum pro tuo viatico sumis deo
id cura tibi diligenter purgare ut cum proprium
mortale maculam illum suscipere non presumas
si ab omni sorde quantum potes te ablue
nichil immundum intret te ad me omnino
abiit ut cum paulo dicere possis nichil
michi conscius sum attendo ab sero
suorum discipulorum pedes lavisse quos de
inde ad sui corporis sacre receptionem
in hoc esse edocens valde conveniens
eum qua ad sanctissimum corporis Christi sumen
dum accedamus non tantum ab omni culpa
mortali labe mundari sed et pedes
mundaciore effusum lacrimis devocionum
aspergere longa premeditacione convertens
devocione augere caritate inflamantes
ut magno cum appetitu illud capias
cibum qui dignos sumentes in se trans
format ut conantes in carne non
secundum carnem vivamus sed secundum spiritum nec
tamen inter mentis humane perfectionis mu
neris secundum super usque in quadam dei conver
sacione sublevemus si hanc sequamur
regulam in Christo celebrem vita agenti
et demum sue glorie nos faciet esse
participes Christus ihesus qui cum patre
et spiritu sancto vivit et regnat in secula
benedictus Amen

Post hec considerandum de
pena quantum ad tempus ut est infra terra
Tria autem genera hominum infra terram
ponuntur esse quia alii fuerunt et sunt de
ecclesia et isti ponuntur esse in purgatorio
Aliqui autem non fuerunt nec sunt et isti
ponuntur esse in limbo puerorum Sed aliqui
fuerunt de ecclesia nec tamen sunt et isti ponun
tur in inferno dampnatorum. Illi autem
qui ponuntur esse in purgatorio ex quo
fuerunt et sunt de ecclesia sed iuvari per
indulgenciam et suffragia ecclesie Circa
quam ergo consideranda occurrunt primo
de indulgencia facienda 2° de causa
indulgencie Tercio de indulgencie re
cipiente. 4° de effectu indulgencie
Circa primum queruntur decem primus utrum
solus papa possit dare plenam indulgenciam
2° utrum papa possit dare indulgenciam
sibi ipsi 3° utrum papa existens in culpa
mortali possit indulgenciam dare. 4°
utrum papa possit indulgenciam dare illis
qui sunt in purgatorio. 5° utrum
episcopus sua auctoritate propria possit dare in
dulgencias. 6° utrum episcopus omnes in
dulgencias quas dat in consecracionibus
ecclesiarum transferre posset ad
consecracionem unam Septimo utrum simplex
sacerdos possit dare indulgenciam
8° utrum legatus pape possit dare in
dulgencias si non sit sacerdos. Nono
utrum quis clericus sine auctoritate pape possit
dare indulgenciam Decimo utrum seculares
viri possint indulgenciam dare

Ad primum ergo sic proceditur videtur
quod solus papa non possit plenam indulgen
ciam dare quia quod dei ordinacione
taxatum est papa non potest tollere sed scribitur
deuteronomio xxv pro mensura delicti erit
et plagarum modus secundum ergo quod peccator
debuit debet puniri et hoc non potest per papam
non potest immutari. Preterea ad remissionem
peccatorum tria requiruntur contricio confessio

et satisfactio sed papa non potest facere
quod per indulgenciam dimittatur alicui
peccatum sine propria contricione et confessione
ergo nec potest facere per indulgenciam
quod alicui peccatum dimittatur sine propria
satisfactione. Preterea ille qui non est
plenus pontifex non potest plenam in
dulgenciam facere sed papa prohibet
plenum pontificem se nominari [illegible]
di. c ecclesie. ergo non potest indulgenciam
plenam facere In contrarium est quod
potest plenam indulgenciam facere
in ecclesia sed papa est Christi vicarius
in tota ecclesia de eo enim dicitur quod hodie
mortali omnium qui in terra et in celo
sunt potestatem commisit deus et
validiore celo etiam esse de
mirant Respondeo dicendum quod ad dandum
plenam indulgenciam tria requiruntur
primo plenitudo thesauri quo stipen
dientur milites ecclesie fideles
Christi talis autem thesaurus plenus est
quia meritis passionis propter plenitudinem
et infinitatem huius racione subiecti
infiniti unde de glo. super illo verbo
mar vii° caput sponsi datum est
puelle que ecclesie defectibus congre
gatur deinde est apud gregem Christi
2m est plenitudo iurisdictionis et
dispensationis quia sicut dispensacio
thesauri corporalem tocius civitatis
non pertinet nisi ad illum qui
preest toti civitati sic dispensare
thesaurum spiritualem ecclesie pertinet
ad illum qui preest toti ecclesie 3m
est plenitudo caritatis per quam indulgen
cia fit quia plena indulgencia
solum pro utilitate universalis ecclesie fieri debet
ista autem tria solum in papa re
periuntur et ideo solus ipse potest plenam
indulgenciam dare Ad primum
ergo dicendum quod aliquis portat
penam secundum mensuram culpe potest

intelligi dicitur uel in se uel in
alio illi ergo cui fit indulgentia
quamuis non priuatur penis in se quam
patiuntur ut in membris quoddam
singulare patitur tamen et tamen
plus in suo capite pro cuius
pena minor fuit in ualore quam
tota pena ad quam obligantur
omnia eius membra. Ad 2m
dicendum quod non est simile de contritione
et satisfactione quia per contritionem honoratur
deus et per confessionem reconciliatur
ecclesie. Ita quod per ista duo
homo efficitur dignus et
mundus et tunc cum homo factus
est dignus potest et debet ab ipsa
ecclesia iuuari et onus eius ab ecclesia
debet supportari. Ideo ad
confessionem et contritionem requiritur
personalis contritio et confessio et
interior satisfactio sed satisfactio
exterior que est relaxatio pene
potest fieri per meritum alterius. Ad
3m dicendum quod papa prohibet velle
pontificem se uocari ad uitandum
notam superbie unde dicitur in superbia
appellationis uerbum ulterius ne
proprium dicens in principio cuiusque
quia peto in dulcissima fraternitas
uestra ulterius non faciet quia uitanda
sunt uerba que uanitatem inflant
et caritatem uulnerant.

Ad 2m sic proceditur

Videtur enim quod papa sibi ipsi non
possit dare indulgentiam quia
ad dandum indulgentiam requiritur
auctoritas iurisdictionis sed nullus
habet iurisdictionem super seipsum ergo
nullus potest sibi ipsi dare indulgentiam.
Preterea papa non potest seipsum
absoluere a culpa in foro
penitentie ergo non potest seipsum absoluere
a pena per concessionem
indulgentie. Preterea concessio
est quedam obligatio ad penam
et absolutio est que relaxatio pene
sed nullus potest seipsum excommunicare ergo
nullus potest sibi ipsi indulgentiam
dare que est quedam pene relaxatio. In
contrarium est quia potest et debet papa pro se ipso
offerre sacrificium pro illud ad Hebreos
v° circa ipsum circumdatus est infirmitate
debet quemadmodum pro populo ita et pro se ipso
offerre sacrificium pro peccatis ergo potest sibi
ipsi pro se ipso indulgentiam facere.
Respondeo dicendum quod aliud est indulgentiam dare
dare et aliud est indulgentiam datam
participare dicit ergo aliquis quod papa
non potest sibi ipsi dare indulgentiam
propter duo primo quia actus iurisdictionis
qui ad indulgentiam dandam
requiritur nullus potest in se ipsum exercere
2° quia indulgentia datur ut aliquis
prouocetur ad aliquem actum qui
uergat in honorem dei et utilitatem
ecclesie. Ad hoc autem prouocatus est papa
ex suo officio cum sit pastor omnium
ecclesie. Sed indulgentiam per alios datam
potest bene participare dummodo faciat illa
que requiruntur ad hoc quod indulgentia
valeat puta quod sit in caritate et
quod det de bonis suis secundum iustam
quod det de bonis suis secundum iustam
estimationem. Sed ista ratio non multum
ponderat quia papa non dat indulgentiam
sibi ipsi nisi est caput huius iurisdictionis
uniuersalis ecclesie sed ut est membrum ecclesie
recipit et ut est caput dat. Sicut enim
aliquis in foro penitentie potest dare potestatem alicui
ipsum absoluendi et potest ab illo absolui
et se inferiorem illi facere ut
membrum sic potest indulgentiam sibi
dare ut caput et recipere ut membrum
dummodo operantur in ea illa que requiruntur
ad hoc ut indulgentia valeat.
Ad primum ergo dicendum quod indulgentia non
datur per modum sententie per indulgentiam
sed per modum debiti solutionis et quia
[illegible] et ideo quamuis sit actus iurisdictionis
per talem actum in se ipso homo exercet
per modum diuisim considerandi. Ad
2m est dicendum quod in foro penitentie
requiritur exterior confessio. Secut
sic ergo nullus confitetur sibi ipsi
ut Iacobi dicitur confitemini alterutrum
peccata uestra. Ita nullus in foro penitentie
potest seipsum absoluere. Ad 3m est
dicendum quod non est simile quia excommunicatio
datur per modum sententie. Sic ergo nullus
super seipsum profert sententiam ita nullus
potest seipsum excommunicare iudicialiter
sed solum causaliter committendo culpam
ad quam uertitur excommunicatio non sic
autem est de indulgentia que semper habet
communicationem illi qui hoc facit pro utilitate
ecclesie.

Ad 3m sic proceditur

Videtur enim quod papa existens in culpa mortali non
possit dare indulgentiam quia nemo
potest dare quod non habet sed qui est in
culpa mortali non habet indulgentiam
culpe ergo non potest eam aliis dare.
Preterea sicut fons non influit
non potest aliis ipse influere sed
papa existens in culpa mortali fons
gratie prius non fluit ergo potest ipse
aliis indulgentiam influere. Preterea
quilibet actus dependet magis ab
agente quam a recipiente sed nullus
existens in culpa mortali potest indulgentiam
recipere ergo papa existens in
mortali culpa non potest eam dare.
In contrarium est quia indulgentie dantur
per potestatem prelatorum sed papa per culpam
mortalem non amittit potestatem dictorum
nisi talis culpa heresim habet
annexam. Ergo papa existens in mortali
culpa indulgentiam dare potest.
Respondeo dicendum quod papa in dando indulgentiam
habet se in ratione ministri
quo relaxatio pene fit non in
ratione subiecti per quam gratia sacramentalis
tribuatur ut ipsa gratia
indulgentie. Et ideo sicut gratia
sacramentalis ita datur per malum ministrum
sicut per bonum sic gratia indulgentie
eque bene tribuitur per malum ministrum sicut
per bonum. Secus autem est de recipiente quia
recipiente gratiam ut indulgentie uel
sacramentalem sed habet ad ipsam in ratione
subiecti et ideo cum gratia non compatitur
secum culpam mortalem quod non tollitur
pena nisi prius tollatur culpa
existens in mortali non recipit ipsam
sed sicut papa existens in mortali potest gratiam
sacramentalem conferre administrando sacramentum
ita potest dare gratiam indulgentie ad
ministrando officium. Ad primum ergo dicendum
quod papa existens in mortali non habet gratiam
indulgentie ad propriam salutem sed habet
eam ad ministerium salutis aliorum. Ad 2m
est dicendum quod fons gratie non influit sibi
existenti in culpa ad propriam fecunditatem
sed ad fecunditatem aliorum sicut canale
per quod fluit aqua non habet ipsam
aquam ad propriam fecunditatem sed ad
fecunditatem orti et sicut simbolum
non habet sonum ad delectandum proprium auditum
quo caret sed ad delectandum auditum
illorum qui auditum habent. Ad 3m
dicendum est quod recipere indulgentiam minus
est quam dare auctoritate sed recipere magis
est propria utilitate. Mortalis autem seu mortalis
culpa bene tollit propriam utilitatem
sed non tollit ministrationem uel auctoritatem.

Ad quartum sic proceditur

Videtur enim quod papa non potest indulgentiam dare
illis qui sunt in purgatorio quia papa
non potest dare indulgentiam illis qui
non sunt de foro eius sed illi qui sunt
in purgatorio non sunt de foro
ipsius cum non sint amplius uiatores
ergo non potest papa eius indulgentiam dare.
Preterea indulgentie fiunt pro operibus
exterioribus que possunt uergere in honorem
dei et utilitatem ecclesie sed illi qui sunt
in purgatorio non possunt huiusmodi opera

opa go no sut suscepti les idulge
p ff no pt ligare illos qui sut
in purgatorio go no pt eos a pe
na absoluere p comitate indul
gentie In 9rm e q2 idulgetia
fit de thesauro ecce puto d' mito
xpi et martiru s3 illi qui sunt
in purgatorio sut pticipes tal
thesauri cu decessunt i caritate
g° pt et d3 tf thesauru eis 9ferre
. Ad p° ddm q tria videntur ob
viare vt illis qui sunt i purga
torio ff indulgencia no possit
dare pmu e q2 ipi no sunt
in statu merendi 2m e quia no
sut de foro ecce militantis 3m e
q2 no sunt viatores et no viuunt
vita viatoru s3 ista no obstant
Est naq3 duplex meritu vnu est
eternale absolutu quo quis
mere vitam etna ppia opatoe
p radicem caritatis et de tali merito
veru e q illi qui sunt i pur
gatorio no sunt in statu merendi
q2 ia meruerut vita etnam
p caritatem cu qua decesserut
tale naq3 meritu no dependet ab
ope alterius s3 ab ope pprio .
Aliud e meritu coditonale quo
quis meretur pene remissionem
uel accelerato3 dumo alij p eis
faciet illa q instituta sunt ab
ecca ad pene remissionem 9sequenda
tali aut merito 9ditoli cu depen
d'at ab ope alterius illi qui
sunt in purgatorio mereri put
et quatum ad tale meritu cu
no sint cophensores ad huc
sunt viatores et sut de foro ppe
q2 put stipendiarij thesauro ecce
p 9cessionem indulgen e et quo
alij faciunt p eis illa ppt que
indulgentie sut ordinate Ad
pm go e ddm q illi qui sunt
in purgatorio sut d' foro ppe

quatu ad meritu 9ditonale suf
dem ut ipi pticipant i dulge
tias si aliti exp faciet p eis
illud qd' ecca i iungit ad huius
indulgetia Ad 2m ddm q
no put opari opatoe pprie
q2 tali opatone ia meruerut
sibi vitam etna s3 opatone
9ditonali ex quo alij opant
illa p q 9cedur eis thesaur
ecce ad relaxacionem pene opa
put quod enim p amicos fac
nos ipi face dicim Ad 3m dd
q no e simile q2 nullus ligatur
nisi psonali culpa vn illi qui
sunt in purgatorio no indigent
ligari noua ligatone s3 pnt
absolui a pena opatone aliorum
ut q° sup dcm e

Ad quintu Sit pceditur vi
detur q epus absq3 aucte ppe pos
sit indulgentia dare q2 epi
sut sposi ecce qd' p3 q2 ge
nerant filios et filias ipi
sponso xpo go d'facti tali spo
so debent de iure succedere
in bonis eius ut thesauro eius
put ppia aucte dispensare .P.
et d' ipo indulgencia dare .P.
Epi hnt ordinaria iurisdictoe
go in ore dyocesis ppriis iurisdictoe
put indulgentia dare P.
Epi succedut loco aploru sed
apls iuncte recepta a xpo in
dulgetia potuit dare vn de
Apostolo 2 Cor 2 Nd' do
nam vobis si quid donaui in
psona xpi donaui .V.glo. ac
si ipe xpus donasset i qu
contrium e q2 no pot ipe re
mitte penas taxatas i iure
nisi ille qui est conditor iuris s3
solus pp e conditor iuris ergo

solus ipe ppia aucte pt idulgentias
dare Confirma istud q2 thesauru
d' quo dat indulgen e gis toti
ecce s3 p go solus qui p e toti ecce
ppia aucte pt indulgencia dare
In° ddm q in quibusdam e auctas
diuata no i mediata taxat in eodem
ab illo q ptate immediata hr in Epus
aut ut decim 9° sunt no e ptas
in eodem immediata s3 solu diuata ab
ipa pp Sit ergo eis taxata ab eo
qualitas et quatitas indulgetie s
ho put ipam dare et no ultra Et
illud p3 p illud qd' scribit ex de pe
et re. Vbi possq pp determinat modu
et forma in qua indulgencie dz
dari statim taxat quantitate quta
dare posset dicens q2 p indiscretas
et superfluas indulgencias quas qui
eccarum plati face no veretur et
claues ecce 9tempnitur et spiritual satis
enuat decernimus ut ad dedicat basilica
no extendat indulgen ultra anni
sive ab vno sive a pluribus Epis
dedicet ac dein i anniuersario dedica
tionis tpe xl dies de iniuncte eis penis
in adulta remissio eis extendat et hunc
numeru indulgenciarum ill litteris p
temporibus moderari q p quibuscumque
causis aliquando 9ceduntur cu ecce Rong pon
qui plenitudinem obtinet ptate hor
in talibus moderamine 9sueuerit
observare Ad pm go e ddm q epi
sunt sposi ecce pticulares q2 cooperant
ppli et vli sponsa ecce pu ppe
papa et Epi eius cooperant p o
dm pp qui in to ecca obtinet vlis
sponsi aucte pt dare indulgetia
vlr ppia aucte Epi vo pticulaliter
et p aucte determinata ab ipo Ad
2m dd e q Epi h3 iurisdicom ordi
naria hnt q2 hnt ipam p iure
taxatam no q pticulare dispesacom
vnde dnt ordinacione iure taxatione
no ptr 9gressione Ad 3m est dd'

q Epi succedut loco aplorum et ideo
sicut apli aucte xpi indulgetia dabat
sic epi aucte ppe qui loco eius successit
post xpi resurrectionem et ascensione in
officio

Ad Sextu sic pcedit vide q Epus
omnes indulgetias quas dat i 9cessionibus
diuersarum ecciarum possit transferre ad con
fessionem vnius q2 qui pt multas idulge
tias pticulares dare pt omnes illas simul
dare sicut qui poss face q quili
tertij videret pticuliter poss face q
omnes tertij sil videret ; .P. g're sunt
ampliade et pene 9stringende Si g°
Epus pt multas indulgetias facere
pt omnes simul dare .P°. qui pt maius
pt et minus s3 Epus pt ligare 9ma
exptatos subditu no suu delinquente
in eius spatiu go pt transferre idul
gentia datam ab eo ad dyoc alterius
Incotrariu e q2 tunc epus poss ultra
forma sibi taxata supponi . Respo.
dd' q epi no sunt vocati in vlem dispe
satone thesauri ecce s3 solu i ptem
sollicitudinis et pticulr thesauru ecce dispu
sare put sm q eis taxatu e p vlem
sponsum ecce ideo puto q solu subditis
suis et i ppia dyoc sua Epi i dulgetia
face put et in dyoc alterius dumo i
celebrent de licencia epi in cuius dyoc stat
et sic 9tingunt indulgetias aliquas
multorum eporum quorum qlibz dat xl dies
de indulgetia eutibus ad tale ecciam
93 illam indulgentia nel ad expbatam
pp ppam qui subdito vnius pot in
tali cau face subditos alterius ul omnes
illos epos 93 admitte 9sentire vt
vnus supponat subditos suos iurisdictioni
alterius Sic credo q epus i dulgetia
data p eu sm forma sibi taxatam
possit transferre ad confessionem alterius
nisi sibi ect p forma priuilegii ptr
concessum q2 pticulares indulgetias
transferre et simul omnes dare subterfugit

plate epor(um) p(er) eu(m) hoc solu(m) ad
p(a)p(am) / et p(er) hoc p(atet) solucio ad p(ri)mu(m)
Ad 2m d(icendum) q(uod) g(ra)t(ia) fuit ampliade
ubi c(u)m iusta pensatur et ubi claues
eccl(esi)e no(n) contempnantur et satisfactio p(ro)
culpa comissa no(n) spernatur Ad 3m d(icendum)
q(uod) ep(iscop)us no(n) p(otes)t dare i(n)dulgencia(m)
subdito alterius cu(m) eu(m) ligare nec absolu(er)e
tu(n)c s(i)n(e) co(n)sensu eius q(ui) r(ati)one delicti
efficitur subditus eius et d(e) foro suo
s(ed) no(n) r(ati)one boni op(er)is cu(m) illud in
stituerit ecia(m) ad maiore(m) d(e)p(re)ssion(em)

Ad septimum

sic p(ro)cedit(ur) videtur
en(im) q(uod) q(ui)l(ibet) sacerdos possit indulge(n)cia(m)
dare q(uia) indulgencie fiu(n)t virtute clauiu(m)
s(ed) q(ui)l(ibet) sacerdos h(abe)t claues ergo q(ui)l(ibet)
p(otes)t indulgencia(m) dare · I(te)m q(ui)l(ibet) sacerd(os)
e(st) sponsus sue ecclesie ergo q(ui)l(ibet) i(n) sua
ecclesia p(otes)t indulgencia(m) dare Contrariu(m)
e(st) q(uia) q(ui) no(n) p(otes)t ligare no(n) p(otes)t soluere
s(ed) simplex sacerdos no(n) p(otes)t excomunicare
ergo no(n) p(otes)t indulgencia(m) dare · R(espo)n(si)o
d(icendum) q(uod) alii dicu(n)t o(mn)es h(abe)ntes claues
et cura(m) execucionem possu(n)t indulge(nci)as
face(re) q(ua)ntu(m) extendit se p(otes)tas eis co(m)
missa alii dicu(n)t q(uod) q(ui)l(ibet) sac(er)dos
porochial(is) p(otes)t indulgencia(m) dare i(n) porochia
sua sicut q(ui)l(ibet) ep(iscop)us in sua dyocesi
s(ed) puto q(uod) no(n) possit simplex sac(er)dos
indulgencia(m) dare q(uia) i(n)dulge(n)cie da(n)tur
de thesauro eccl(esi)e q(ui) e(st) meritu(m) passio(n)is
xpi et martiru(m) eius cu(m) dispensatur
i(n) me(ri)ta auct(orita)te e(st) ip(s)e p(ap)a. Alii aut(em)
no(n) nisi auct(orita)te ab eo deriuata et tempe(r)
ata cu(m) i(gitur) sac(er)do(tibus) no(n) licuit i(n) iure
concessu(m) e(ss)e eis ut possint i(n)dulge(n)cia(m)
dare ob r(ati)o(ne)m q(uia) m(u)lti eor(um) p(ro)pt(er) eor(um)
ruditate(m) nescirent extimare q(ua)nta
q(ua)ntitate eccl(esi)e deberent face(re) et i(n)dulge(nci)e
ip(s)e multu(m) vilescent i(de)o credo q(uod)
simplices sac(er)dotes no(n) p(ossu)nt dari indul
gencia(m) nisi eis specialit(er) e(ss)et concess(um) ·
Ad p(ri)m(u)m ergo d(icendum) q(uod) dare i(n)dulge(n)cia(m)
no(n) r(e)spicit claue(m) ordi(ni)s s(ed) magis iurisdicc(i)o(n)is

no(n) spal(i) auct(orita)te dispensandi thesauru(m)
eccl(esi)e qua(m) no(n) h(abe)t simplex sacerdos ·
Ad 2m d(icendum) q(uod) simplex sacerdos no(n)
e(st) p(ro)p(ri)e sponsus eccl(esi)e no(n) possit filios
g(e)n(er)are co ip(s)o q(uod) no(n) p(otes)t alios sac(er)
dotes ordinare s(ed) e(st) coadiutor sponsi
s(ed) s(ine) licencia eius uel p(ro)p(ri)e indulge(n)
ciam dare no(n) p(otes)t Ad 3m d(icendum) q(uod) porcio
q(uod) thesauru(m) co(n)g(re)gatu(m) uel porcio
no(n) sup(er)habu(n)dat ut d(e) ip(s)o fieri possi(n)t
indulgen(cie) cu(m) viuis satisfacere mu(ltum)
pro peccatis infinit(is) tha(m) aute(m) sup(er)habundant
p(ro)p(ri)a merita · thesaurus aute(m) martiru(m)
tam puta meritu(m) xpi ap(osto)lor(um) martiru(m)
de quo fiu(n)t indulgencie dispensa
re e(st) p(a)p(a)e et Epor(um) qui xpo spo(nso)
a(pos)to(li)s et eis ap(osto)lis succedu(n)t

Ad octauum

sic p(ro)cedit(ur) videt(ur)
q(uod) legatus p(a)p(a)e no(n) sit sacerdos non
possit dare indulgencia(m) q(uia) q(ui) no(n) e(st)
sponsus eccl(esi)e no(n) p(otes)t indulgenciam
dare · I(te)m remissio pecc(at)or(um) fit p(er) vi(r)tu(te)
indulgencie s(ed) q(ui) no(n) e(st) sacerdos
no(n) p(otes)t pecc(at)a dimitte(re) ergo indulge(n)
ciam dare no(n) p(otes)t · I(te)m q(ui) no(n) p(otes)t
minus nec maius · s(ed) legatus no(n) sacerdos
no(n) p(otes)t absoluere aliquem in foro
p(er)ni(tenci)e ergo no(n) p(otes)t indulgencia(m) dare
cu(m) maior pecc(at)or(um) remissio fiat i(n) ip(s)a
indulgencia qua(m) in foro p(er)ni(tenci)ale
Contrariu(m) e(st) q(uia) ille p(otes)t dispensare
thesauro eccl(esi)e cui comittit(ur) regimen
eccl(esi)e s(ed) dyacono Cardinali et
vir legato p(a)p(a)e qui no(n) e(st) sacerdos
comitti p(otes)t regi(men) eccl(esi)e ergo sibi d(e)b(et) e(ss)e
commissum posse thesauro eccl(esi)e dispe(n)
sare R(espo)n(si)o d(icendum) q(uod) indulgencie va
lent ad remission(em) pecc(at)or(um) q(ua)ntu(m) illud
q(uo)d ficitur in forma indulgencie continet
o(mn)ib(us) qui labore(m) p(er)sonis p(er)sonis
et expensas subierint p(ro) transitu
ult(ra) marinis plena(m) suor(um) p(e)cc(at)or(um)
de quib(us) fuerint verant corde co(n)
triti et ore co(n)fessi veniam i(n)dulge(n)
Remissio aut(em) pecc(at)or(um) p(otes)t fieri dup(liciter)

p(ri)mo m(edia)nte sacram(en)to sicut m(edia)nte
instrum(en)to quoda(m) 2o m(edia)nte officio s(ecun)d(o)
p(ri)mo tam t(ame)n p(otes)t h(ab)o quanta p(otes)tate
deus dedit sacram(en)to q(uia) no(n) inclinat
sacram(en)ta da(n)t a minori qua(m) a maiore
s(ecundu)m vero tam t(ame)n p(otes)t h(ab)o quanta p(otes)tate
deus dedit offi(ci)o suo cu(m) i(gitur) officiu(m) et
regime(n) eccl(esi)e p(otes)t h(abe)re no(n) sacerdotes
q(ui) p(otes)t eligi in papam et in legatu(m)
p(a)p(a)e dato q(uod) no(n) sit sacerdos ut s(upr)a dic(tum)
fuit eo ip(s)o q(uod) remissio pecc(at)or(um) q(uod) fit
p(er) indulgenciam dat(ur) m(edia)nte officio et
no(n) m(edia)nte sacr(ament)o s(ecundu)m p(otes)t dare in
dulge(n)cia(m) officiales p(a)p(a)e uel legatus
s(ed) est sacerdos sic s(ed) no(n) e(st) sacerdos
Ad p(ri)m(u)m ergo d(icendum) q(uod) e(ss)e sponsu(m) eccl(esi)e
p(otes)t intelligi dup(liciter) uel iurisdiccio(n)e
uel sacram(en)t(orum) administracio(n)e via sponsus
eccl(esi)e e(st) ille q(ui) m(u)ltos filios spuales generat
sponso xpi h(uius)modi aute(m) filios gene
re quamuis legatus q(ui) no(n) e(st) sac(er)
dos p(er) sacramentale administracionem
no(n) possit p(otes)t t(ame)n p(er) sibi co(m)missa
iurisdicc(i)o(n)e q(uia) p(otes)t comitte(re) sacer(dot)i
sac(rame)nta administr(ar)e et ep(iscop)o sacerdotes
ordinare et virgines consecrare
m(edia)nte iurisdiccione sibi comissa Ad
2m d(icendum) q(uod) licet no(n) possit pecc(at)a
remitte(re) m(edia)nte sacr(ament)o cu(m) ip(s)e sit
p(er)sonalit(er) ad ministrator p(otes)t t(ame)n m(edia)nte
officio cu(m) ip(s)e e(st) immediate execu
tor p(er) execucionem indulgencie Ad
3m d(icendum) q(uod) no(n) e(st) inco(n)ueniens s(ed) plus p(otes)t
face(re) legatus ad remission(em) pecc(at)or(um) m(edia)nte
officio qua(m) m(edia)nte sacr(ament)o sicut plus
p(otes)t manu p(er) se qua(m) mediate si
gillo uel instrum(en)to

Ad nonu(m)

Sic · p(ro)ceditur vide(tur)
en(im) q(uod) electus absq(ue) auct(orita)te p(a)p(a)e non
possit indulgencia(m) dare q(uia) i(n)dulge(n)
ciam face(re) p(er)tinet ad usu(m) clauiu(m)
nu(m)q(uam) consecrat(us) I(te)m i(n)dulgenciam
dare p(er)tinet ad execucion(em) no(n) ad
electos cu(m) ergo q(uod) s(ecundu)m et no(n) p(otes)t in
dulgencia(m) dare Contrariu(m) e(st) q(uia) in
ep(iscopu)m stati electus ut e(st) co(n)firmatus
h(abe)t iurisdiccione(m) ergo statim p(otes)t indul

gencia(m) da(re) s(ecundu)m forma(m) sibi taxatam
absq(ue) alterius requisicione R(espo)n(si)o d(icendum)
q(uod) indulgencia(m) dare p(er)tinet ad iurisd(iccion)is
p(otes)tate(m) p(otes)t aut(em) aliquis h(abe)re iurisdicc(i)o(n)em
dup(lic)it(er) uel iure taxatam et ista dicitur
ordinaria uel spuali co(m)missione et
ista d(icitu)r delegata / cu(m) i(gitur) electi stati p(ost)
obtentu(m) co(n)firmacionis h(uius)modi nouit
iurisdiccione(m) in toto dyoc(esis) stati p(otes)t
indulge(n)cia(m) dare s(ecundu)m forma(m) eis tax
ata(m) in iure absq(ue) alia alia spali
co(m)missione Ad p(ri)m(u)m ergo d(icendum) dicend(um) q(uod)
duplex e(st) clauis ordinis et iurisd(iccion)is
Electus g(ra)t(i)o et co(n)firmatus quamuis no(n)
h(ab)eat claue(m) ordinis a(nte)q(uam) sit consecratus
h(abe)t t(ame)n claue(m) iurisd(iccion)is qua(m) recep(it) in
ip(s)a eius eleccione et co(n)firmacione
et ad usu(m) tal(is) clauis p(er)tinet i(n)dulge(n)
ciam dare Ad 2m d(icendum) q(uod) electus
h(abe)t execucion(em) clauis iurisd(iccion)is quamuis
no(n) clauis ordinis et p(er) execucione(m)
illius clauis dat indulgencia(m) Ad
3m d(icendum) q(uod) nullus p(otes)t dispensare
thesauru(m) eccl(esi)e nisi auct(orita)te p(a)p(a)e uel
spalit(er) delegata uel in iure taxata
p(ri)mo p(otes)t dispensare eius legati
s(ecun)do electi et co(n)firmati et no(n) d(icitu)r co(n)
secrati (etc.)

Ad decimu(m)

sic p(ro)ceditur vi(detu)r en(im)
q(uod) sancti viri p(ossu)nt indulgencia(m) dare q(uia)
q(ui)l(ibet) h(abe)ns aliqua bona q(uo)r(um) cu(m) e(st) do(minus)
p(otes)t illa co(m)municare q(ui)b(us) placet s(ed) sancti viri
multa spualia bona h(abe)nt quor(um) su(n)t
d(omi)ni ergo p(ossu)nt illa dispensare q(ui)b(us)
volunt · I(te)m bona spualia p(er) q(uo)r(um)
dispensac(i)o(ne)m da(n)tur indulgencie su(n)t
mag(is) co(m)municabilia qua(m) bona temp(or)alia
s(ed) s(an)c(t)i viri p(ossu)nt bona temp(or)alia co(m)itare
et p(er) co(n)s(equen)s indulgencia(m) p(er) co(m)mutacione(m)
spualiu(m) · I(te)m q(ua)nto mag(is) aliqui
su(n)t p(er)magni d(e)o tanto mag(is) su(n)t
digni eius thesauru(m) dispensare sed
sancti viri mag(is) su(n)t p(er)magni deo de
cuius thesauro fiu(n)t indulgencie qua(m)
forte p(a)p(a) et m(u)lti Epi ergo su(n)t mag(is)
ydonei eius thesauri dispensare ·
In co(n)t(r)ariu(m) e(st) q(uia) dare indulgenciam

ptinet ad ptate iurisdictionis q no e in
sanctis viris si no sint i plation ecc^{e}
assupti Rn^{o} dd q in ecca duo sunt
pimo sz gra cari^{te} et dilectionis 2° aute
iurisdictionis q eni ipendit p gionem
caritatis et dilectionis vt suffragia oro^{m}
et elemosinarum sacrificiorum et aliorum bonorum
opuedi vo impedit p aucte iurisdictionis
vt indulgencias dispensando thezauru
opus ecce sancti aute vi put eorum
spualia bona impede aliis p giom
caritatis et dilectionis sz no put i dul
gencia dare q no hnt aucte iuris^{dic}
dispensadi thezaurum ecce de quo fuit
indulgencie Et ex h^{o} pz responsio
ad pmu et ad 2m Ad 3m e dd
q lz sancti vi sint mag^{s} ppinqui
xpo p caritate no tn sunt magis
ppinqui p iurisdice aucte et io possunt
put gitare bona spualia p caritate
quorum gicatio dr gicatio suffragiorum
no tn put gicare thezaurum ecclesie
p iurisdictionis aucte cuius gicatio dicitur
gumicatio indulgenciarum

Sequitur de ca indulgencie

Deinde considerand e de ca idulge^{e}
Circa quod queruntur sex Utrum pp solum
p actibus exterioribus debeat indul
gencia dare 2° utrum pp sola p
tempa^{bus} bonis debeat indulgenciam
facere 3° utrum pp debeat indulge^{ciam}
dare hntibus solu voluntate dadi
aliquod tpale sicut datibus 4° utrum
no exis iusta ca indulgencia data
p ppam valeat 5° utrum sola volu^{t}
ppe pt ee ca iusta faciendi idulge^{ciam}
6° utrum questores deferentes litteras
ppales gtineat iusta cam idulgen^{ciam}
faciendi

Ad primu ergo sic proceditur videtur
eni q p actibus exterioribus pp no
debeat facie indulgenciam qr magis e
corripe delinquere et cosule nescientem

qua etiam malem ipare vel puni
nari Si ergo pp p actibus exterioribus
facit indulgencia multo magis faciet
p ill^{s} Pr^{a} p maiori bono magis
dz fieri indulgen qua p minori sz
magis bonu e intrare religione
qua ire ult^{a} mare go magis pp
dz facere indulgenciam p intrantibus
religionis q p transitu ult^{a} marino
Pr^{a} exposicio sacre scripture et ex
hortacio in fide catho^{ca} magis bonum
e qua edificare parietes ecce materiales
vel ponte reficere Si ergo pp facit
indulgenciam p istis actibus multo magis
p illis Incontrariu e consuetudo est
p illis pro cruce ribus vombus probari
Rn^{o} dd e q tribus modis indulgencie fieri
pt congrue ex ut indulgencie fiat
p actibus exterioribus primo quia
ex parte indulgen^{e} nam indulgencie
sacramentales sunt cu fiat virtute
clavium pn dici aute eo q e quid sa
cra^{le} dz ee aliquod exterius actu
vel gestum qr sm Aug^{m} sacm
e invisi^{lis} gre visibilis et invisibilis forma
exterior in quo sub tegimento
virtus divina secrecius opat^{a} salut
Sedo ex parte ipsius pene p qua
tollenda sit ipsa indulgencia nam
indulgencie sunt relaxacionem pene
no culpe sz pene sunt exteriores
sicut sunt ieiunia pegrinacio et sic
sicut sunt ieiu^{m} pegrinatio et sic
defensio vn p talibus exterioribus
actibus in dulgencia dz fieri no
tn p quibuscumq sz p illis dumtaxat
p quos deus honoratur vt e insi
tate religionum siorum qz dei hono
visitant in sanctis suis auditio
verbi dei recepcio pnitu ecce vel
ponit 3° ex parte thezauri de
fit indulgen nam sic thezaurum
civitatis vel gitur no dz expedi
vel propter dm honore et clericis
vel propter ipsius civitatis necessitate
et indigencia sicut thezaurus ecclesie
de quo fiunt indulgen^{e} no debet

dispensari nisi p talibus exterioribus
actibus in quibus vel deus honora^{r}
vel necitas ecce relevatur vel fides
xpiana promovetur Ad pm ergo
e dd q quis tenea^{r} ex precepto cor
ripe delinquente et consilium dare
errati no aute tenetur ad ecce re
levacionem ul pictum aut pontis
reparacionem ideo p istis actibus fiunt
indulgencie no p ill^{s} Ad 2m e
dd q ingredi religionem e status
in quo sufficiet solum p se eu
sit in statu pfectionis io no idiget
ut fiat sibi indulgen Secularis ad
huc sit in statu impfectionis
indiget vl pt dici q lz intrare
religionem sit magis bonum qua ire
ult^{a} mare no e tn ecce ita nccm
q i a fidelibus impugnatur Ad
3m e dd q ubi fides predicatur et sic
scriptura sacre intelligitur dada est
indulgencia predicantibus fide et ex
ponentibus scripturam sacram vn
predicantibus vivere et docentibus
fidem quia indulgencie dantur

Ad 2m sic proceditur videtur
eni q pro bonis tpalibus pp no dz
facere indulgencia qr remissio pctorum
q fit p indulgencia e quid spuale
sz dare spuale p tpali e simonia
vt dr i q i c go p tpalibus bonis no
dz fieri indulgen Pr^{a} bona tpalia
nec sunt sic meritoria nec sic necessaria sic
spualia si go p bonis spualibus
no fit indulgencia multo forcius
p bonis tpalibus Pr^{a} prove le
pmittebantur tpalia prius e ysa i^{o}
si volueritis et audieritis me bo
terre comedentis pn nova vo lege
pmittuntur spualia prius e math vi^{o}
primu querite regnu dei go magis
indulgen dz fieri p bonis spualibus
qua tpalibus Incontrariu e qr spua
lia bona sunt comia menbris ecce
p caritate q facit omnia comia

prius illud ps pticeps sum ego omnium
timencium te no ergo p talibus dz fieri
indulge^{e} ut cotent^{r} Sz tpalia bona
cu no sint coia n i nita^{te} necessario dz
fieri indulgencia ut gicentur Rn^{o}
dd q tpalia quantum ad pius triplr
ordinantur ad ipsa spualia primo
quantum ad ipsorum bonorum spualium acquisi
cionem Acquiruntur eni ipsa spualia p
ipsa tpalia prius illud tobie xii
helcam a morte liberat et non
patitur aiam ire ad tenebras et
ipsa sola facit invenire vita etna
2° quantum ad ipsorum satisfaccione
qr delentur pcta q aiam inficiunt
p largicione tpalium prius e dan i^{o}
Consilium meu audi rex pcta tua
elemosinis redime et iniquitates tuas
miseracionibus paupm 3° quantum ad
ministros ecce spualibus deservientium
sustentacionem sustentantur eni ministri
ecce de bonis tpalibus oblatis a ppls
vn dr aplus i cor ix Si nos vobis
spualia seminamus no magnum e
si vra tpalia metamus p tpalibus
ergo ut p ipsa spualia bona acquirant^{r}
vel ipsa pcta p satisfaccionem deleantur
vel ministri ecce sustententur licite pt
fieri indulgencia Ad pm ergo ddm
q p tpa^{libus} bonis no fit indulge^{a}
finaliter tmatic sz solu instrumentar^{r}
et ordinatic et io no gmittitur simonia
Ad 2m e dd q tpalia put ex
meritoria e quantum procedunt a voluntate infor
ma caritate pt tn fieri indulgencia
p put spualibus bonis divinis ex ill
insurgit aliqua necitas utilitas
rei pub^{ce} sicut p illis qui orant
pro rege et sic p illis q sunt in sub
limitate gstituti quibus datur in
dulgencia Ad 3m e dd q i nova
lege pmittuntur spalia prius et ex gnti
ipsa tpalia prius illud math vi^{o}
primu querite regnum dei et h omnia
adicientur vob et sic i dulgencia prius

p spualibz fit et p tpalibz ut ad
ipa spualia ordinatur

Ad terciu sic proceditur videtur

em q pp huiusmodi volutate dandi
aliqd tpale debeat dare idulgeciam
sicut dantibus q mauis e vita
etiam qua indulgecia sz bona
volute informata cait metur quis
vitam eternam go multo magis videtur
meri indulgenciam pp si ex sola vo
lutate dandi nisi quis cosequeretur in
dulgenciam paupes qui no hnt qd
dent essent peiores odicois qua
diuites et ita paupertas eet vitupa
qd e absurdu p dare e corpale
velle aut dare e spuale s magis
dz dari indulgecia p spuali qua p
tpali go magis dz dai indulgencia
p volutate dadi qua p dato In
quantum e q indulgencie sunt ad rele
uacioem indulgecia ecclie s indulgencia
ecclie no relevatur p sola volutate
dandi s p datu Rno dd q
con poit pindulgencias em tate
vale qum sonant si go pp faciet
indulgenciam sub hac forma qcuq
cuiz dederit de bonis suis ad fabrica
talis ecclie heat tm de indulgecia
puta q qui nichil dat indulgeciaz
no ocequitur quauis em bona vo
lutate meatur vita etna et si
e vehemes et fervens meretur quis
dimissionem pene tn qrno e de
rone indulgecie ex quo fit p rele
uada indulgencia loca vel ecclie no
valet hoi sola volutas dadi po
tissime cu virtute indulgecie no
solua pena nisi p pena velle at
dare vel velle me ad tale eciam
no e opus penale s dare et me
et io puto q sola volute no acqra
indulgecia Ad pm go dd q no sed
si aliquis meretur qd e maius go qd
e minus nisi eciam ordinetur

ac mendum utroq qd no e ippo to
q caritas ordinat ad meritu vite ecne
opus vo penale ordinetur ad di
missione pene qm no e cum di
ronis utroq merit Ad 2m est
dd q sim r meliors odicois est
paup q diues spalit quad ad
meritu vite ecne pt ee melior
odicois paup qua diues qm
aut ad dimissioz pene q atquir
p indulgeciam in tali cau no e
i quocienti q diues sit melior o
dicois qua paup Ad 3m e dd
q corpale inquatu e penale so
lutoriu e pene vel omutabile
in pena vn e i omutacio pene
maiors in minore et io i dulge
cia q e queda relaxacio pene
magis fit p ippo dato qua pro
volutate dandi

Ad quartu sic procedi videtur

em q nulla ca iusta possit ee
ut indulgecia data p ippam valeat
q merita scorum no put ee iusta
ca scribitur in psona clerorum cap. Quod auctoritate.
xxv. ne forte sufficiat nobis
et vobis multo go magis nulla alia
ca pot ee iusta dandi idulgeciam
p iusta ca e ut quatu datur
tantu accipiatur s quis unus dat
go talis no erit sufficiens ad di
mittend pena p diues dat
unum denarium et paup dat tm
s no e iustu q diues heat tm
de indulgecia quatu paup ergo
iusta ca no erit in faciedo indul
genciam jurotoriu e q deg iusto
et scipm i iusticia negare non
pt ut scribitur ii thym 2 no pote
go iusta ca indulgeciam data p
ippam no valebit Rno dd q alig
dicitur iusta cam indulgecie per si
du ee ex pte illius cui indulgecia
datur dicitur h em q iusto iudicio
volmis dz attende p quito vellet

exonerari aut pena puti si vellet
ea pferre vel p quto vellet exonerari
a pena purgatorii ad quam e obli
gatus p culpam si vellet ea pfire
in puti et p quto vellet aut pi
dem pena exonerari iusto iudicio
vacionis tn det dare alius ut dicit
indulgencie sibi no valet no ex
istente tali iusta ca sz tuc idul
gecia no eet relaxacio ul omutacio
pene maiors in minore s magis
solucio quius em ex pte meriti xpi
et scorum pindulgecia possit dici so
lucio q ipe sufficien solunt pro
omnibus rone tn dati et rone pene
q p datu dimittitur jp io dz dici
relaxacio ul omutacio maiors pe
ne in minore q datu longe e
minus qua ipa pena q debetur
s puto q iusta extimacio no dz
attendi ex pte eius qd datur
dat ad tollend pena debita
p pcto suo ad pena iniucta p
pcto sz dz extimari necitas
loci vel ecclie q licz datu pse
no mereatur sufficienter respu
tate pene ad tollend ipam ipa
necessitas ecclie cu auctoritate facit
qd datu sufficiat ad pena relaxa
du qd aliter no valeret nisi ad ho
norem necitas ecclie et io iusta
extimacio ex pte facientis i dulgeciam
requiritur p iusta ca indulgencie qua
no exoute puto q indulgeciam non
valeret Ad pm go e dd q merita
ipsorum mebrorum quatucuq pfectorum
puto q no sufficerent ad faciendas
relaxaciones tales sz merita mebrorum
cum merita capitis sufficerent ad faciend
relaxacionem cuiuscuiz pene Ad 2m
e dd q licz ex pte dati semp minus
detur qua recipiatur q meritu passionis
xpi qd pp accepit p se ad solucoem
p quacuq pena in valore excedit
ne du unu mundu s infinitos

Ad 3m e dd q simplex indulgecia
fiat sub ista forma qcumqz dederit
de bonis suis ad fabrica ecclesie
remittitur tcia pte pnie iniucte si diues
ita pcz sicut paup puto q no tm
heat de indulgecia diues quatu paup
q tuc oz recurre ad iusta extimacioz
facientis indulgenciam q pesanda e
valore sim facultatez dantis s si sic
dicatur quicuqz dabit unum denarium
vel aliquod cimatu relaxamus tcia
ptem pnie iniucte et diues illud
daret sicut paup puto q tm heret
diues quatum paup quamvis tn
in hoc essent parens melioris o
dicois ee paup qua diues

Ad quintu sic proceditur videtur q

sola volutas ppe sit ca iusta ad
faciendam indulgenciam q sola
volutas xpe mediate sacro pot
sufficit ad remissionem culpe go sola
volutas eius mediante officio et more
dandi sufficit ad relaxandum pena
p si solo ppe no suffit hoc e
q defiat racona ca s hoc no pt
deficere q thesaurus ecclie e causa
sufficiens ad satisfaciendu p oibus
p qnto aliquod datu e magis liberu
tanto e magis gratu s magis e gratu
si detur sn aliqua recepcione go sola
volutas ppe libera sufficit Ingruu
e q mia ppe in faciedo indulge
ciam debet ee cu iusticia sicut em
vniuerse vie dni sunt iusticia et mia
sic volutas ppe dz ee misericors
q no careat iusticia Rno dd q in
dulgecia datur mediante usu clavium quorum
virtute remittitur culpa et solvitur
pena de quibus clavibus scribitur
Math xvi Tibi dabo claves regni
in celorum p has em claves thesaurus
ecclie de quo stipendiantur milites xpi
aperitur filiis ecclie vn sicut ad dis
pensacoem talis thesauri requiritur

rectus usus clavis potenie ne talem
thezaurum ppter dispenset quibus non pot
est ad dispensationem data thezauri i
ecclesie recte usus clavis discretionis
et sic ne sit careat ratione et discre-
tione ut pro sola voluntate sua vona-
ta indulgentia faciat Non enim pt
ppter adversus ueritate ut dicit apostolus ii
core vlo. unde pro sola voluntate si sibi e
probabil racio uel generalis ecclesie uel spa-
lis alicuius persone pt indulgentiam
facere non aliter Ad primum ergo e
dicendum quod non est simile quia i merito sacro
tamen pot ppter qua unus alius minister
ecclesie / tamen enim pt / quia potestate dedu-
deus sacro. sed in merito officio ppter tamen
pt quia potestas data e officio et id
si extendit in potestate ut ut thezauri
ecclesie dispenset quibus non pt uel ex-
cedat in iustitie equitate ut dispe-
set quibus non debet non debet tunc dici dis-
pensatio sed dissipatio Ad 2m dicendum
quod in faciendo indulgentia numquam
deficiat nec deficere pt dec causa
effectiva eo quod thezaurus ecclesie de quo
sit indulgentia infinitus est exhau-
riri non pt sed causa finalis t materia
deficere pot quia pro tali causa finaliter
propria debet facere indulgentia per
quod ecclesia releuetur in aliqua necessitate
uel promoveatur in aliqua utilitate
Ad 3m dicendum quod thezaurus ecclesie libere
dispensatur eo quod Christus sponte et
iuste tradidit se mactari qui passio-
nem pertulit in corpore suo sed tamen
Christus gratis non est mortuus unde
sicut ipse pro necessitate totius ecclesie passus
e sic pro utilitate ecclesie generalis
uel spalis persone indulgentia facienda
est etc

Ad sextum sic proceditur videtur n.
quod questores in litteris spalibus quas
deferunt iusta causa contineatur
faciendi indulgentiam quia iusta causa
e indulgentiam faciendi ut sit in eo

de elemosinarum largitione sed in
talibus litteris fit mentio de elemo-
sinis faciendis iuxta illud quod dicitur
extra de pe et re. unnisitatem vestram
monemus et exhortamur in domino
atque in remissionem vobis iniungimus
peccatorum quatenus de bonis a deo vobis
collatis pias et gratas elemosinas
faciant Preterea scribitur extra xxiii
Qui recipit prophetam in nomine prophete
mercedem prophete accipiet Sed
tales questores recipiuntur cum litteris
spalibus nomine pape uel episcopi ergo iuste
indulgentia data per papam uel
episcopum recipiunt Preterea iusta causa indul-
gentie e utilitas loci uel ecclesie
Sed per tales questores allegatur
utilitas loci uel ecclesie iusta ergo causa
indulgentie per eos promittitur In
contrarium e quia ut dicitur extra et ponitur
xi q iii privilegium amittit qui
concessa sibi abutitur potestate Sed tales
questores ut in pluribus videntur
abuti eorum potestate eis concessa aut
propria ergo privilegium concessum i nullo
eis suffragatur Rn° dicendum quod ut
indulgentia valeat requiritur
auctas dantis ille autem qui pt
ultra indulgentia dare e papa ad
quem pertinet tradere formam et
modum quanto et qualiter velit in-
dulgentia valere sed specificatur al
sex conditiones quas debent habere quas
tores predicatores indulgentiam pro-
mittentes ut nichil pro populo pro tone pro mittant
preter illud quod in corpore litteris continetur
unde si alias abusiones predicant
admittendi non sunt 2° e ut sic
ma eis taxata non excedant
quod quidem fore expresse extra de pe et
re. quem ut ait apostolus Tercio
e ut illi qui destinantur ad tales
elemosinas colligendas sint mo-
deste et discreti viri. 4° e ut
in tabernis aut in aliis locis

incongruis non hospitentur. 5a
e ut inutiles et sumptuosas
expensas non faciant. 6a ut
falso non alicuius religionis habitum
non ferant Omnes iste conditiones
ponuntur extra de pe et re. unde cum
tales questores predictas con-
ditiones non servent multa aut
nulla fides est eis ad hibenda
maxime cum omnia privilegia
personis locorum uel ordinibus predictorum
sequestrorum quondam per sedem
apostolica fuerint concessa revocata
sunt per clementina extra de pe et re.
et predictos questores per locorum
ordinarios mandat ec pu-
niendos Ad primum ergo e dicendum quod
elemosina e causa iusta facienda
indulgentia inuenimenter cum con-
dantis quod cum ipsi abutantur ne-
ventur illa amittere Ad 2m
e dicendum quod illi qui recipiunt prophetam
in nomine prophete debent videre
quos prophetas recipiunt et propria
specificat fructus per quos put
agnosci si mittuntur ab eo ut non
Ad 3m e dicendum quod utilitas ecclesie
et loci e causa iusta faciendi in-
dulgentia quam pensare non
spectat nisi ad summum pontificem
cuius autem cum tales questores
per modum re dicunt se absoluere
a pena et a culpa abutuntur
fides eis ad hibenda non e
eo quod indulgentiam ipsam et da-
tem nimis vilificant

De recipienti indulgentia

Ulterius videndum e de re-
cipienti indulgentia Circa quod
queruntur quatuor Primo utrum
indulgentia data per papam
recipiant conditores in peccato mortali
2° utrum indulgentia datam

recipiat per papam ante signati in-
venientes cum firmo proposito transfretandi
Tercio utrum indulgentia data per papam
recipiant clerici et religiosi sicut alii
4° utrum indulgentia data per papam
possit quis recipere pro prie pro mortuo sicut
pro se ipso

Ad primum ergo sic proceditur videtur enim quod
indulgentia data per papam pt recipere conditus
in peccato mortali quia existens in peccato mortali
pt indulgentia dare ergo multo fortius
conditus in peccato mortali ipsam recipere Preterea
dicit augustinus quod si aliquis in peccato mortali
patiatur propter fidem valet sibi ad
remissionem pene quia minus punitur
in inferno quam si fidem negaret ergo
eodem modo si aliquis dat elemosinam
ad fabricam ecclesie valet sibi ad remissionem
pene Preterea scribitur eccl ix. quod nescit
homo utrum amore uel odio dignus sit
Si ergo homo nesciat utrum habeat caritatem
quomodo indulgentia non valet nisi habenti caritatem
nesciet similiter utrum indulgentia sibi va-
leret frustra ergo homo sustinet labo-
res expensas pro acquirenda in-
dulgentia In contrarium e quia et indul-
gentia sit pro elemosinis et aliis operi-
bus bonis sed de talibus dicit apostolus
i core xiii. Si distribuero in cibos
pauperum omnes facultates meas cari-
tatem autem non habuero nichil michi
prodest Rn° dicendum quod quatuor rationibus
probari pt indulgentia non prodesse
illis qui sunt in peccato mortali Primo
quidem ex parte forme indulgentie
enim indulgentia sub ista forma omnibus
vere contritis et confessis non existente
ni vere contritum indulgentia sibi non
valebit 2° ex parte conditionis in-
dulgentie planum e enim quod nulli
post hanc vitam fit remissio pene
nisi decesserit in caritate ergo sic
in hac vita nulli remitti pot pena
nisi sit in caritate 3° ex parte ipsius
pene relaxatio et satisfactio

ponit indulgen sic eciam indulgen
fca in peccato mortali non est satisfactio
diminucionis pene licet valeat homini
ad quedam alia bona sic indulgencia
existenti in peccato mortali non valet
per modum indulgencie puta per modum
satisffactionis vel relaxacionis pene
cum indulgencia non sit aliud quam pene
commutacio vel relaxacio. Ergo existente
culpe reatu cum pena culpe coniunceat
non potest tolli pena nisi prius tollatur
culpa existens ergo in mortali culpa
per concessionem indulgencie non potest com
pensari pena nisi prius compoliatur
culpa. Ad primum ergo est dicendum quod non est
simile quia dantes indulgenciam habent
se per modum ministri dispensatoris iuxta
illud apostoli ... Sic nos existi
timet homo ut ministros Christi ideo
sacramentalis gracia et gracia indulgencie
dantur per malos ministros sicut per
bonos recipientes vero habent se per modum
subiecti materialiter et quia in eodem subiecto
non potest esse gracia cum mortali culpa
ideo sicut gracia sacramentalis remittens
culpam non datur homini sine contri
cione sic gracia indulgencie relaxans
penam non datur homini sine contricione
predicta. Ad 2m est dicendum quod augustinus non
loquitur de pena eterna peccati in quo peccato
homo est secundum respectum peccati quod fecit
negando deum nisi per fide patitur
et sic in inferno eternaliter punietur.
Ad 3m est dicendum quod homo potest scire se
esse in caritate sciencia coniecturali non
certitudinali puta si est contritus et
confessus de omnibus peccatis suis sic
sciencia coniecturali potest scire indulgenciam
sibi valere ex quo non cognoscit aliud
esse in eo remordens conscienciam quod
effectum indulgencie impedit

Ad 2m sic proceditur videtur quod
indulgencia data per papam cruce sig
nati morientes cum solo proposito tran
sfretandi non consequitur quia efficacior
est baptismus ad remissionem peccatorum quam
indulgencia ipse sed propositum baptismi
non facit plenam remissionem sine baptismi
susceptione ergo nec propositum transfre
tandi sine transfretacione. Preterea In
dulgencia datur pro subvencione terre
sancte sed per tale propositum in nullo sub
venitur terre sancte sicut eciam
eciam fine suo si tale propositum diceretur
valere ad indulgenciam per consequens
Preterea si solum per crucis assumpcionem plena
habetur indulgencia omnium peccatorum ergo
qui hodie primo accepit crucis signum
et postea hora tercia peccat mor
taliter si statim moriatur non pu
niatur in inferno quod videtur absurdum. In
peccato quod videtur absurdum ... potencia est bonum
contrarium est quia potencia est bonum
quam malum sed malum propositum
sufficit ut homo cum ipso decedens
ad infernum descendat ergo bonum
propositum multo magis sufficit deo
ut homo cum ipso decedens cum ipso
statim ad celos ascendat. Tunc
quod tale vicium propositum transfretandi
ex morte potest intelligi valere
ad plenam indulgenciam consequendam
primo quod tale propositum intelligatur
vale devoto corde pro debellacione
liberacionem concepto et firmato
et sic non potest intelligi quia tunc
non oporteret accipere crucis signum
2o quod intelligatur valere per
crucis assumpcionem ex remissio ...
sic simul non potest intelligi quia tunc
quod post assumpcionem crucis ...
peniteret devote et proposito non
impleret haberet plenam indulgenciam
eciam peccatorum precedencium 3o ut
intelligatur vale devote per itineris
prosecucionem inchoato et nec sic
potest intelligi quia tunc qui recederet
de portu haberet plenam remissionem
omnium peccatorum. Quarto quod intelligatur
devoto per complecionem itineris confirmato
et nec sic conveniant intelligit quia
secundum apostolum 1 Cor. 8. Si voluntas prompta
est secundum id quod habet et quod potest accepta
est et secundum id quod non potest pute ergo
quod cum plena ea producat effectum
ex quo firmum propositum et votum est
cum remissionis plene habendi plena
remissio requiritur plenum propositum et
plenum votum unde credo quod non suffi
ciat ad habendam plenam remissionem
votum corde conceptum seu exteriori
signo emissum nec per partem itineris
inchoatum sed requiritur quod sit vel ut
prestatim inchoatum impletum et in
tellego votum impleri sive cum totaliter
effectum inceptata sive cum homo
facit quod poterat et debebat devote
implendum et iusta impossibilitas impedit
effectum precipue in proposito per mortem
puto ergo quod si aliquis assumpta cruce
cum proposito firmo transfretandi faciendo
totum quod in se est de implendo proposito
si sit contritus et confessus de omnibus
mortalibus peccatis et moriatur nullo super
addito post assumpcionem crucis mortali
peccato plenam indulgenciam omnium peccatorum
consequitur implevit enim votum prius inter
pretacionem prius licet non operibus execucionem
eo ipso quod fecit quod potuit et debuit
nec tenetur ad plus faciendum et preci
pue si tal fuit intencio indulgenciam
dantis. Ad primum ergo est dicendum quod non est
simile de baptismo et indulgencia quia in
solum opus operatum virtute remissionis
habet hic vero non immo opus operantis
in baptismo enim indulgencia habetur per
modum sacri sed per indulgenciam datur
remissio per modum meriti operantis unde
indulgencia reputatur voluntas perfecta
ex quo prompta est secundum id quod potest et
habet. Ad 2m est dicendum quod non per sola
crucis assumpcionem habetur indulgencia
nisi homo faciat quod in se est de implendo
voti scilicet faciendo totum quod in se est habetur
indulgencia licet non subveniat terre sancte
principalis enim intencio est salus filiorum
ecclesie et ad hunc ordinat finem quem de sub
vencione terre sancte ad eorum subvencionem sufficit
quod faciat quantum in se est ut indulgenciam
consequatur. Ad 3m est dicendum quod tal ut
puto non consequitur indulgenciam quia non
facit totum quod in se est eo ipso quod eciam
hora qua indulgencia valere deceat
posuit obstaculum indulgencie per contractum
mortalis culpe

Ad tercium sic proceditur videtur enim
quod indulgencia data per papam clericis
et religiosis non consequuntur quia indul
gencia non valet nisi indigentibus sed clerici
et religiosi propter votum castitatis emissum
et per statum perfeccionis in quo sunt habundanciam
meritorum non ergo indiget recipere
indulgencias propter redundanciam meritorum aliorum.
Preterea illud non debet applicari religiosis quod
facit ad distraccionem regularis observancie
unde cohabitatores cum omnibus cursus perlibe
rationibus et religiosis ergo indulgencia quod
sine cursu acquiri non potest religiosis
applicari non potest. Preterea indulgencia datur
quibus pro bellantibus contra rebelles et inimicos
ecclesie sed bellare interdicitur clericis et
religiosis ergo eis indulgencia applicari
non debet. Contrarium est quia actus activorum
sunt imparitate per disposito sed religiosi
sunt magis dispositi quam alii viventes
in seculo ergo eis maxime applicanda est.
Respondeo dicendum est quod ut indulgencia valeat
aliqui ex parte dantis requiritur auctoritas
et causa per qua fit iusticie equitas. Ex
parte vero recipientis requiritur quod habeat fi
dem in intellectu quia non nisi homo christi
anus indulgencia potest dari qui firmiter
credat papam posse dare et se posse
recipere et habeat caritatem in effectu
ut sit vere contritus et confessus cum ergo
religiosi ista duo habeant dummodo ipsi
impleant tunc per quod factum est indulgencie
plenius consequuntur ipsam indulgenciam quam
aliqui alii. Ad primum ergo est dicendum quod quantum

eciam religiosi sunt in statu perfectionis propter tria vota emissa sine peccatis tamen tunc sunt non possunt propter quorum remissionem indigent recipere indulgenciam et si non de remuneracione multorum aliorum membrorum ecclesie saltem de habundancia meriti capitis Christi qui pro omnibus tantum pro suis quam in persona sua passus. Ad 3m est dicendum quod non est dubium religiosos plus mereri merito essenciali ad acquirendum vitam eternam solitarie stando et regulares observancias tenendo quam discurrendo acquirendo indulgencias. Sed merito accidentali acquirendo remissionem pene plus merentur recipiendo indulgencias. Dantur tamen alique indulgencie quibus sic de propinquo ad quas accedere possunt sine magna distractione observancie regularis. Ad 3m est dicendum quod sicut ponitur xxiii. q. viii. clericus et religiosi propria manu arma arripere non debeant licet tamen eos alios hortari ad arripiendum arma propter opprimorum defensionem et dei inimicorum oppugnacionem unde ipsi consequuntur indulgenciam sicut alii

Ad quartum sic proceditur videtur enim quod indulgencia data per papam recipiat aliquis pro patre vel matre quod possit unus alteri impetrare premia gracie ergo multo forcius potest ei impetrare peccatorum indulgenciam. Preterea quicumque implet causam indulgencie consequitur indulgenciam sed potest filius pro patre vel matre implere causam indulgencie ergo per eos consequitur indulgenciam. Preterea in forma generali qui bis data indulgencia accipientibus conceditur pro se et pro patre et matre mortuis potest ergo indulgencia pro patre et matre homo recipere. In contrarium est quia ille qui thezaurum ecclesie dispensare non potest ipsum dispensare sed cuilibet fideli dispensatur thezaurum ecclesie per concessionem indulgencie ergo non est in potestate eius alteri dispensare. Respondeo dicendum quod ad recipiendum indulgenciam proprie duo requiruntur primo applicatio illius qui habet iurisdictionem dispensandi thezaurum ecclesie ideo si ipse sic applicat ut nomine patris et matris quis posset recipere indulgencias eundo ultra mare vel ad sanctum

iacobum puto quod talis applicacio valet ex quo intervenit auctoritas applicantis. 2o requiritur impletio cause pro qua facta est indulgencia simul cum auctoritate applicantis. Si ergo ista duo interveniat puto quod homo pro patre et matre mortuis vel vivis potest recipere indulgenciam secundum quod in forma expriment. Ad primum datur indulgencia exprimitur. Ad primum ergo est dicendum quod non est simile quia gratiam potest homo impetrare alteri per suffragia et per alia opera meritoria que potest communicare alteri per radicem caritatis. Sed indulgencia non communicatur alicui per caritatem sed magis per iurisdictionem potestatis. Ad 2m est dicendum quod non sufficit impletio causae indulgencie nisi assit auctoritas applicantis. Causa applicatus via impletio cause est causa materialis indulgencie finalis terminativa. Auctoritas vero applicantis est causa indulgencie agens et effectiva. Sine autem causa agente et ideo illa non acquiritur sine agente. Ad 3m patet solucio valet sine ista. Ad 3m patet solucio quod dicimus in forma indulgencie quod pro patre et matre ponatur quod valeat pro patre et matre valet implendo causam indulgencie sicut exprimitur.

De effectu indulgen[cie]

Deinde considerandum est de effectu indulgencie circa quod queruntur quatuor primo utrum papa possit facere ut duorum existencium in purgatorio in equali pena unus citius liberetur quam alius. 2o utrum papa possit facere quod licet indulgencia sit ab existenti in mortali peccato sint meritoria illis qui sunt in purgatorio. 3o utrum papa per concessionem indulgencie possit totum locum purgatorii evacuare. 4o utrum papa per concessionem indulgencie confitentes et confessos sic a tota pena et a culpa possit absolvere ut non transeant per ignem purgatorii.

Ad primum ergo sic proceditur videtur enim quod papa non possit facere quod duorum existencium in equali pena in purgatorio unus citius liberetur quam alius quia qui sunt equaliter capaces ad recipiendum suffragia ac bona ecclesie equaliter liberentur a pena. Sed tales qui sunt in equali pena et in purgatorio equaliter sunt capaces ergo unus non potest citius liberari quam alius per concessionem indulgencie et suffragiorum ecclesie. Preterea iudicium non est hominis post mortem sed dei qui secundum iusticiam iudicat ut dicitur Ro. ii. Sed convenientem iusti iudicis debet esse ut duorum qui sunt in equali pena unus retardetur a gloria et alius admittatur. Non ergo potest fieri per potestatem pape quod unus citius liberetur quam alius. Preterea indulgencie et suffragia valent homini ex virtute passionis Christi qui equaliter passus est pro illis qui sunt in equali caritate. Cum ergo illi qui sunt in equali pena in purgatorio supponantur decessisse cum equali caritate non potest ergo unus citius liberari quam alius. In contrarium est quia tunc frustra fierent plura suffragia pro uno quam pro alio et frustra plures indulgencie fierent pro uno quam pro alio ex quo equaliter valerent pro omnibus. Respondeo dicendum quod ista questio fundatur super suffragiorum et indulgenciarum utrum speciali aliquo valeant solum illi pro quo fiunt ad liberacionem pene vel valeant eciam aliis ad quod aliqui dixerunt quod non magis valent illi pro quo fiunt quam aliis Immo forte magis valet aliis si sunt melius dispositi ad recipiendum suffragiorum et indulgenciarum virtutem et ponunt exemplum si accendatur candela pro aliquo divite in domo illuminat omnes existentes in domo et forte alios plus illuminat quam divitem pro quo accensus est si habent limpidiorem visum. Secundum ergo hanc opinionem dicendum est quod duorum qui propter equales culpas retinentur in purgatorio in equali pena non citius liberatur unus

quam alius ex quo indulgencie et suffragia equaliter prosunt illis qui sunt equaliter dispositi. Sed melior in 4o sententiarum xlv di. expresse dicitur quod illi pro quo fiunt plura suffragia et plures indulgencie acquiruntur citius pro aliis a penis purgatorii liberantur. Confirmat similiter hoc consuetudo ecclesie que per concessionem indulgenciarum et suffragiorum ponit illos a tota vel a parte pene liberari pro quibus fiunt et quibus specialiter applicantur aliquando per caritatem et per quorum non quod suffragia applicantur per concessionem sive indulgencie que applicantur per potestatem iurisdictionis dicitur possunt valere alicui unico propter unitatem caritatis et dilectionis quia ista non omnes qui sunt in caritate sunt quasi unum corpus et per quod bonum unius redundat in omnes sicut manus deservit toti corpori purgando sed eciam et similiter aliis corporis membris. Iste modo quodcumque bonum factum ab aliquo valet cuilibet in caritate constituto iuxta illud psalmiste particeps sum ego omnium diligentium te et custodientium mandata tua. Aliquando prout predicta valent alicui propter intentionem debiti solucionis et satisfactionis quia si talia specialiter fiant pro aliquo et illi specialiter applicantur ad satisfactionem debitum quod ipse tenetur sic est solutum et satisfactum ac si personaliter solvisset et satisfecisset. Dicendum est ergo ut puto quod si suffragia pro aliquo specialiter fiant sive indulgencie pro aliquo specialiter acquiratur omnibus prosunt qui sunt ex quo decesserunt in caritate quantum ad caritatis communicationem omnes enim qui sunt gaudent ex caritate de bonis que fiunt in ecclesia sed quantum ad debiti solucionem et satisfactionem illis prosunt pro quibus specialiter acquisite sunt et pro quibus specialiter acquiruntur unde papa per concessionem suffragiorum et indulgenciarum potest facere quod duorum existencium in equali pena in purgatorio citius unus liberetur quam alius. Et per hoc patet solucio ad racionem in oppositum

Ad secundum sic proceditur videtur
enim quod papa non possit facere quod bona facta
ab existentibus in peccato mortali sint meritoria
illis qui sunt in purgatorio quia nullum
agens potest habere actionem ad ea que sue
actioni non subiacent sed illi qui sunt in
purgatorio non subiacent iurisdictioni pape
ergo non potest facere ut bona ecclesie sint eis
meritoria. Praeterea papa non potest ligare eos qui
sunt in purgatorio noua ligatione
per subtractionem bonorum que sunt in ecclesia
ergo non potest eos absoluere noua abso-
lutione per applicationem predictorum bonorum.
Praeterea qui non potest facere opus meritorium
pro se non potest facere pro alio sed ille qui est
in mortali non potest facere pro se opus merito-
rium ergo non potest facere pro alio. Praeterea sibi
ipsa .1. q. 1 in persona continue in mortali
cum multiplicauerit orationes vestras non ex-
audiantur ergo videtur quod bona facta
ab eis non sunt meritoria illis qui sunt
in purgatorio. In contrarium est quia papa est
quibus dispensator thesauri ecclesie et
omnium bonorum que sunt in ecclesia Sed
illi qui sunt in purgatorio aliquo modo
sunt de corpore ecclesie cum iaceant in
caritate nobiscum ergo potest eis bona ecclesie
communicare a quibuscumque fiant. Respondeo dicendum
quod questio videtur dubia pro tanto quia si
bona facta ab existentibus in peccato mortali
possunt applicari illis qui sunt in pur-
gatorio per modum meriti vel hoc esset
ex parte facientis vel ex parte pape hoc
facientis vel ex parte illius cui applicantur

applicatur

non primo ex parte facientis quia supponitur
esse in peccato mortali bona autem que sunt
in peccato mortali meritoria non possunt esse
et si dicatur quod sunt meritoria alicuius
boni temporalis quia ponitur quod gratia valeat
ad acquisitionem gratie dispositio et ad
augmentum bonorum temporalium hoc non est
quod sunt meritoria ex parte facientis quia exi-
stentes in mortali peccato panem non est digni
quo vescantur secundum augustinum in VII quantum
ex se nec de congruo nec de condigno pro

bona que faciunt operibus in mortali mereantur
aliquid temporale vel eternum Secundo vero
est quod decet deum bona quecumque remunerare
ut vnde dicit anshelmus prologion XIII
Sed vero dicit propter malis et peccatoribus
iustum est non quia eorum meritis sed quia tue
est bonitati congruens est parcere ita bona
facta ab existentibus in mortali non propter
meritoria alicuius boni temporalis non propter
facientis sed propter deum remunerantem dato
tamen quod ex parte facientis essent meritoria
alicuius boni temporalis non tamen ut videtur
possunt esse meritoria illis qui sunt in
purgatorio quia illi non indigent vobis
cum aliquid naturali et ciuili consolatione
vnde et bona facta a peccatoribus
possunt prodesse illis qui cum eis conu-
erunt tali ciuili conuersatione duntaxat
sunt de genere bonorum vel ad alleui-
ationem pene vel ad absolutionem
culpe non enim indigent illi nobiscum
nisi in caritate et ideo bona que
non in caritate ab existentibus in mortali fiunt non videntur
quod sint eis meritoria cum caritate careant.
Ex parte vero pape applicantis similiter
quo est dubia quia papa aliqua applicat
fidelibus per potestatem ministrationis sic
indulgentia que habet efficaciam ex the-
sauro recondito in ecclesia ex passione
christi et martyrum cuius est papa dispensator Alia
per potestatem ministrationis quam habet sicut
vero communicat per caritatem orationes et alia suffragia
orationes elemosinas et alia quia non
gratia fidelium viui autem ita est quia non
videtur quod illis qui sunt in purgatorio
possit applicare indulgentia cum dictionis
super illos non habeat ministrationis super terra
potestatem eo quod non viuunt super alia
nec videtur quod possit communicare
suffragia fidelium dum non sunt in
caritate ex quo non est in radio com-
municandi non potest esse meritoria ipsa
quidem peccatorum meritorum bonorum cum
non ut videtur non possunt esse merito-
ria ista bona ex parte illius cui applicantur

tamen Ecciam ille qui est in purga-
torio est in termino ut est in statu me-
rendi dicit enim apostolus quod omnes astabi-
mus ante tribunal christi ut referat
vnusquisque prout gessit in corpore siue
bonum siue malum Ille autem qui est
in purgatorio non potest aliquid operari in
corpore quia ipso caret ergo non potest aliquid
demereri vel mereri Puto ergo quod ex dictis
beati augustini potest patere et ronari dici
quod bona que fiunt in ecclesia possunt esse
meritoria vel qui sunt in purgatorio
vel per modum suffragiorum vel per modum
indulgentiarum ad relaxationem pene
et ad totalem liberationem quantumcumque
fiant ab existentibus in peccato mortali
distinguendum est tamen de merito quia est duplex
meritum scilicet centrale et conditionale
Meritum autem centrale est illud quod consequitur
premium centrale visionem diuinam sua propria
operatione per redditionem ex caritate. Meritum
vero conditionale est est quo quis
meretur pene remissionem puta quod
pro eo dicit nomine eius faciat elemo-
sinas et alia bona que fiunt in ecclesia
que ordinata sunt ad pene liberationem
vel dimissionem id autem meritum conditionale
vocatur quia non meretur quis tali merito
propria sua operatione sed cum meretur
merito absoluta et merito centrali
vitam eternam et premium centrale per
suam propriam operationem tunc meruit
ut quando bona fieret in ecclesia per
donatos et amicos suos post mortem
tam sua in nomine suo sibi essent meri-
toria ad pene dimissionem et veloci-
orem liberationem et ista videtur de sua
expressa beati augustini in Enchiridion. hec magis
clare loquitur et de hac questione
ad simplicianum in libro de viii questionibus
Vbi sic ait Si dicatur bona facta
pro viuos prodesse defunctis quo hunc
ex parte non sit contrarium quod ait apostolus
Omnes astabimus ante tribunal christi
ut referat vnusquisque ut amonet in

ergo hec apostoli sententia ante mortem
fieri quod posset prodesse post mortem
non tunc cum iam recipienda est prout vnus-
quisque gessit ante mortem Et tunc solui-
tur hec itaque soluitur quo quis quod vite
genere ac quesiuit dum in hoc corpore viuit
ut adiuuet aliquid ista defunctorum
ac post hoc secundum ea que secundum eam gesserit
que eis que post mortem religiose pro illis
facte fuerint adiuuantur vita meriti
per quod illa prosunt sibi multum comparatum
est in hac vita scilicet per hanc vitam
queritur et tunc concludit non est hunc
negandum defunctorum animas pietate
suorum viuentium releuari cum pro illis
sacrificium mediatoris offertur et
alia bona fiunt sed eis hec prosunt
qui cum viuerent hec ut sibi postea
possent prodesse meruerunt Puto
ergo tenendum esse de questione quod secundum inten-
tionem beati augustini bona facta ab existentibus
in peccato mortali meritoria sunt existentibus
in purgatorio ad pene dimissionem
liberationem non propter meritum facientium
quia illi mereri non possunt cum supponatur
quia esse in peccato mortali sed propter illos qui
sunt in purgatorio quia iam meru-
erunt per ea que iam gesserunt in corpore
dum viuerent ut si qua bona pro eis
fierent valerent eis post mortem
vnde augustinus non dicit quod propter hoc eis
valeant si facta sunt eis sed
dicit quod eis prosunt qui dum viuerent viuent
sibi meruerunt ut postea possent
prodesse post mortem Ad primum ergo est
dicendum quod illi qui sunt in purgatorio
subiacent pape quantum ad meritum condicio-
nale licet non quantum ad meritum centrale
Ad secundum est similiter dicendum quod non est simile
quia illi qui sunt in purgatorio me-
ruerunt per ea que gesserunt in corpore
absolui noua absolutione non
tamen meruerunt ligari noua
ligatione Ad tertium patet solutio quia
licet bona non sunt meritoria illis
qui sunt in purgatorio ex parte

faciente diuinus sit in mortali culpa
sed excepte corporis propter illa que gesserunt
in corpore per que meruerunt ut sibi va-
leret post mortem si fieret pro eis aliqua
bona et pro hoc patet solucio ad 2m

Ad tercium quod sic procedit vi-
detur quod papa per concessionem indulgenciae
non possit totum locum purgatorii spo-
liare quia nulla potestas inferior potest
absoluere ab eo quod potestas superior
obligauit quamuis indulgencie. Sed
deus absoluendo homines a culpa
et eterna pena ergo alia pena que est
in purgatorio papa qui est inferior
absoluere non potest per concessionem in-
dulgencie et per quod nec locum spo-
liare. Preterea ut concessio indulgencie
valeat requiruntur tria puta dantis
auctoritas caritas et causa per quam
sit iusticie equitas. Sed si papa spo-
liaret totum locum purgatorii per
concessionem indulgencie non esset in
tali indulgencia equitas iusticie
et sic per talem concessionem purgatorium
non spoliretur. Preterea ipsa non potest pur-
gatorium spoliare nisi de virtute
passionis Christi sed Christus de sua pas-
sione et morte quando descendit
ad inferos non expurgauit ex-
purgatorium ergo multo minus papa
per concessionem indulgenciarum potest ipsum
expoliare. Preterea si papa potest expur-
gare seu expoliare purgatorium
penam quia pena reducitur ad actum
quia frustra est potentia que non reducitur
ad actum et si reducitur ad actum
tolleretur ordo diuine iusticie quo
statuit purgatorium esse usque ad
diem iudicii. Insuper est quia
magis est absoluere per oracionem
ab aliqua pena infinita quam
per concessionem indulgencie absol-
uere a pena finita. Sed ponitur
quod beatus Gregorius per suam oracionem absol-
uit Troyanum a pena inferni

que est infinita ergo multo forcius
papa per concessionem indulgenciarum potest
absoluere omnes qui sunt in pur-
gatorio a pena que est finita. Preterea
omne infinitum potest exhaurire
omne finitum sibi similis speciei. Sed est infinitum
satisfactionis meriti Christi quod est infinitum
ergo potest exhaurire omnem penam
purgatorii que est finita. Respondeo dicendum
quod quodlibet... aliud querit
quod quodlibet presupponit aliud quod querit
non presupponit purgatorium esse et querit
an papa per concessionem indulgencie possit
purgatorium expoliare. Probabiliter
autem presuppositum esse purgatorium
quod illud confirmat auctoritas apostoli
et verba Augustini et consuetudo ecclesie.
Nam apostolus 1 ad Cor. 3 dicit ex
quo ipse quod uniuscuiusque opus quale sit ignis
probabit quia si opus permanserit in-
... ...
qui non sit in eo aliquid cremabile
quod super edificatur mercedem accipiet
si vero opus arserit detrimentum pa-
tietur ipse tamen saluus erit sic tamen per
ignem. Item vero Augustinus in libro de igne
purgatorio est talis Scribitur enim Sap.
7. Cum diuina sapiencia in ea similiter
in qua beatitudo consistit est emanatio quedam
claritatis dei et nichil inquinatum
in ipsam intrat quod non consistit per
eum pollutus et inmundus ut sancti
in nobis. Sed peccatis venialibus omnibus
quibus multi recedunt de vita ista
licet anima non occidatur tamen tanquam
quibusdam pustulis horrenda et ma-
culata fit ut ad amplexum ce-
lestis sponsi amicti non valeat
nisi igne purgetur ut in Augustino
de quo nomen est ignis purgatorii.
Item confirmat hoc consuetudo
similiter ecclesie que orat pro defunctis
que quidem oraciones frustra essent si non
esset aliqua pena purgatorii et pro
dicte oraciones non proficiunt illis qui
sunt in inferno nec illis qui sunt
in paradiso cum manifestum est illos

errasse qui voluerunt uitare errorem
Origenis ponentes omnes penas post
mortem esse purgatorias et in contrarium
incidere errorem illorum qui prolapsi sunt ponentes
nulla pena post mortem esse pur-
gatoria. Sed sancta mater ecclesia vadit
in medio quia ponit post mortem penas
aliquas purgatorias esse eorum videlicet
qui absque peccato mortali decedunt de hac
vita. Non tamen Origenes qui ...sit omnes penas
esse purgatorias ymo eos qui cum mortali
peccato decedunt cum ... ad dyabolum et angelos
eius eternaliter esse cruciandos. Quantum
vero ad illud quod principaliter querit utrum papa possit
per concessionem indulgenciarum spoliare pur-
gatorium potest tripliciter intelligi. Primo
quantum ad eius absolutam iurisdictionem 2o
quantum ad eius ordinatam applicacionem 3o
quantum ad diuinam accepcionem ita ut si fa-
ceret quod deus acceptaret. Primo puto
quod papa potest expoliare purgatorium quantum ad
omnes illos qui subiciuntur iurisdictioni
sue in foro consciencie ut sicut a quibus
sciunt quod illa papa que ordinate sunt
indulgencie valere. Nam secundum Augustinum
illis quod sunt indulgencie et suffra-
gia ecclesie qui cum viuerent meruerunt
sibi per caritatem ut prodessent eis
post mortem si qua bona pro eis
fierent per amicos et deuotos.
... in purgatorio carent talibus
qui pro eis faciant illa que ordinate
sunt indulgencie valere effectum in-
dulgencie consequi non valent quia
et si possent eis indulgencie appli-
cari per intencionem dantis non tamen
possunt eis applicari quantum ad eum papa
qua ordinate sunt indulgencie
valere. Similiter quantum ad illos qui
subiciuntur iurisdictioni sue secundum meritum
sacramentale non solum illi sunt de foro
ecclesie qui saluantur et qui decedunt
in caritate ad purgatorium que de
lege que sunt de foro ecclesie militante

per graciam sacerdotis vnde super illo verbo
apostoli i Cor. v. quid michi de hiis
que foris sunt iudicare nonne de hiis
que sunt intus iudicamus nam eos que
foris sunt iudicabit deus dicit glossa quia
iudicare de hiis que sunt extra eciam
prelati ecclesie non est concessum quia ergo
multi possunt esse in purgatorio et
forte sunt qui non fuerunt de foro
ecclesie militantis dum viuerent sed in
merito eos deus saluos fecit per
suam graciam quam sacramentis ecclesie non
alligauit vult tamen eos deus purga-
re in purgatorio secundum temperacionem
sue iusticie quantum ad tales qui non
subiciuntur iurisdictioni pape secundum meritum
sacramentale concessio indulgencie non
habet locum ita quod puto quod duo genera
personarum esse in purgatorio vel saltem
posse esse que pape non subiciuntur iurisdictioni et
... pape et quibus indulgencie
applicari non possunt per papam quantum
ad satisfaccionem pene. Primo illi qui
carent merito condicionali ut quia ca-
rent illis qui pro eis faciant illa
papa que ordinate sunt indulgencie
valere. 2o illi qui carent merito sacramenta-
li ut qui saluati sunt preter
communem legem et preter graciam sacramentorum
vnde tales enim sic de merito saluantur
a deo per graciam dei sacramentis non alliga-
tam immediate a deo premiantur
et a pena purgatorii relaxantur
secundum temperacionem sue iusticie preter istos
ergo duos gradus personarum quantum
ad omnes alios puto quod papa potest
purgatorium expoliare. Et illud
probatur tali racione. Papa potest omnem
penam tollere per satisfaccionem et
concessionem indulgencie in quibus
potest uti clauibus ecclesie et dico per
concessionem indulgencie quia papa potest
uti clauibus ad remissionem peccatorum duplici
primo mediante sacramento ut baptismo vel

confessiones audiendo 2o modo sine sa
cro ut indulgencias faciendo et suff
ragia conferendo In primo casu tamen
pt quantam potestatem dedit deus sacerdoti sacri quod
non melius datum sacramentum a meliori aut
deterius a peyori vel minori quia secundum augustinum
per diversos ministros dei munus equale
est In 2o vero casu tamen sacerdos tantum pt quanta pota
tem dedit deus officio de qua potestate scribitur
matthei xvio Tibi dabo claves regni celorum
Et isto namque modo sacerdos pt per quandam
indulgentiam omnium illorum penam tollere
in quibus pt uti predictis clavibus
ecclesie in omnibus qui sunt in purga
torio subiecti iurisdictioni sue Quantum ad
minimum considerandum quia omnes clerici habent
per eis aliquos qui faciunt pro eis post
mortem illa sacerdos quia ordinatum est indul
gencias valere et quantum ad minimum
sacramentale quia omnes clerici ecclesie fuerunt
milites et salvati sunt secundum communem
gratiam sacramentalem id est omnes perceperunt stipen
diari thesauro ecclesie Sequitur ergo quantum
ad omnes predictos quod sacerdos possit pur
gatorium spoliare loquendo de potestate
ipse primo quantum ad absoluta con
iurisdictionem videtur esse dicendum quod sacerdos possit
purgatorium spoliare quantum ad omnes
qui subiciuntur iurisdictioni sue id est loquendo
vero 2o de tali potestate quantum ad eius
ordinatam executionem puto quod sacerdos a
non pt ut dicitur ad illud probatur tribus
rationibus prima est talis potestas sacerdotis ius
ta et rationabilis non reducitur nec debet
reduci ad actum per voluntatem affectam
sed per rationem Sed si talem potestatem
sacerdos reduceret ad actum ut quod totum pur
gatorium spoliaret non esset in temperan
tia sed potius voluntaria affectio
ergo tali temporanea potestate sacerdos non pt nec
debet Secunda est talis sacerdos illud pt
vero usu clavium et ordinaria ac
temperata potestate quod facit potestate non
excedente et clave scientie non errante

sed si totum purgatorium expoliaret
esset excessus potestatis et error scientie
quia non esset iusta et rationabilis cum ut dictum
est ergo temperata et rationabili potestate illud non
pt nec dicitur Tercia est talis temporanea
rationalis potestas thesauri ecclesie non est aperi
endus nisi militibus ecclesie et illud
dum tamen rei publice quia sic
videmus quod thesaurus temporalis non
dispensatur nisi militibus pro republica
sic thesaurus spiritualis laborantibus
aperire non dicitur nisi per utilitate ecclesie ergo multi
sunt in purgatorio qui non fuerunt
milites ecclesie militare secundum communem legem
et secundum gratiam communem sacramentalem nulla
sunt similiter qui errant illis qui
faciant pro eis penitentia ad utilitatem
ecclesie pro qua ordinatum est indulgen
tias valere ergo potestate temperata et
ordinaria talibus thesaurus ecclesie
aperiendus non est Sed loquendo 3o

Fortis armatus custodit atrium suum, ver
ba sunt redemptoris nostri nunc preveniente
sanctissima scripta originaliter referente luca evan
gelista capitulo xi sui evangelii.

Doctrina sine adiuvante gratia patres mei
doctissimi quamvis insonatur auribus ad
cor numquam descendit, foris quidem perstrepit
sed interius nichil proficit, tunc autem dei
sermo infusus auribus ad cordis intima per
venit quando dei gratia mentem interius ut
intelligat tangit Sicut enim quosdam spiri
tu caritatis sue deus illuminat ut vitali sa
pientie sic quosdam turpentes deserit ut sine
sensu persistant plerique in acumine intelli
gendi multos excedunt sed loquendi inopia an
gustiantur quidam vero utrisque pollent
quia sciendi copiam et dicendi efficaciam
habent Sed ubi queso per hec doctrina ubi sed
gratia ubi hec scientia profecto ex quo fonte
continuo omnium est mare virtutum gratie doc
trine et omnium scientiarum dominus ihesus christus quia
dominus virtutum ipse est rex glorie sed et non
omne tamen idem ipse scientiarum dominus est cotidie
nam omnis inspirata devotio Bernardus cordis munditia
voluntatis rectitudo ex illo fonte ma
nant, si quis pollet ingenio, si quis intel
ligentie eloquio, si quis moribus placet
inde est inde scientie inde sapientie sermo
sunt siquidem sapientie et scientie ibi sin
omnes absconditi thesauri ecce casta consilia iusta in
dicia sancta desideria rivuli fontis illius sunt
sed copie aquarum secretis subterraneisque re
cursibus incessanter equora repetunt ut inde
rursus ad visus usque nostros iugi et incessa
bili erumpant obsequio et tamen non enim cum spiri
tualia cum ut eius menti regiones non desi
stunt proprio fonti sine fine et sine inter
missione reddantur/ sed non dubium est cum filium
laudamus et honoramus/ ad gloriam matris sue
virginis non credimus nam iuxta salomonem
filius sapiens est et gloria patris quanto
magis gloriosissime matris/ ipsius est scripta
Ad hanc ergo mediatricem virginem
gloriosissimam pro gratia impetranda filii sui im
petranda recurramus dicentes mente devota Ave
maria etc.

Sepe namque patres mei collendissimi ac

cidit quod gregis domini rectores et pastores improvidi
humanarum amicitiarum gratiam formidantes loqui li
bere verum pertimescunt et iuxta veritatis vocem
nequaquam iam gregis custodie pastorum studio sed
mercenariorum vice deserviunt quia veniente lupo
fugiunt sed dum sub silencio se abscondunt, hinc namque
eos per prophetam dominus increpat dicens canes mu
ti non valentes latrare hinc rursum queritur
dicens non ascendistis ex adverso nec opposuistis
murum pro domo israel ut staret in prelio in die
domini Ex adverso quippe ascendere est iuxta melli
fluum gregorium in 4o capitulo sui pastoralis et alii
dicit scilicet rector pro defensione gregis voce libera
huius mundi potestatibus contraire et in die domini in prelio
stare est pravis decertantibus ex iustitie amore
resistere pastori enim recta timuisse dicere quid
est aliud quam tacendo terga prebuisse qui in
murum se pro grege se obicit murum pro domo
israel hostibus opponit hinc rursum delinquenti
populo dicitur prophete tui viderunt tibi stulta et
falsa nec aperiebant iniquitatem tuam ut te ad pe
nitentiam provocarent prophete quippe in sacro elo
quio non numquam doctores vocantur qui dum fugi
tiva esse presentia indicant que sunt ventura
manifestant quos divinus sermo falsa videre
redarguit quia dum corripere culpas metuunt
incassum delinquentibus promissa securitate
blandiuntur qui iniquitatem delinquentium neque
quam aperiunt quia ad increpationis vocem con
ticescunt Aperiende siquidem et corrigende sunt
culpe delinquentium hoc proprie sacratissimo tempore
quia sicut antiquus hostis cum capite et redemp
tore nostro singulare certamen inhiat summe
potissime in tempore hoc acceptabili diebusque sa
lutis spiritualis cum quolibet nostrum inhiat conflic
turus quod pulcherrime dicit leo papa sermone
O anima christiana vigilandum tibi salutis tue adver
sarius fuit ne ullus pateret locus temptationum
insidiis sed nunc tibi maior cautior et sollicitior
est adhibenda prudentia quando idem hostis tuus
acriori sevit invidia nunc enim in toto mundo po
testas ei antiqua dominationis aufertur et ab hiis
que possidebat excluditur fremit ergo spo
liati hostis impius furor et querit lucrum no
vum quia ius perdidit antiquum captat id est
fessus et pervigil si quas reperiat oves a sacris

gregibus negligenciis evagantes quas per illa
voluptatum per diversa inponere industria mortis
inducat inflammat itaque iras mittit odia acuit
cupiditates irridet continentiam mutat gulam
et sic his omnibus fidelibus toto tempore regnans
omnibus instantius adversus tamen dyabolum tantum
dum bellum durissimum indictum sit ut certando legitime
coronam de manu domini regum se decoris
post huius miserie miolatum(?) mereatur accipere
potissime tamen hoc tempore quadragesimali
quo in sacratis fonte baptismatis maxime
dyaboli temptamenta cessantur quia victoria
est ei magis exoptata de sanctis ipsis certamina
acriora parantur nam salvatore nostro teste
ut instruunt nos hodierna (?) lectio evangelii
adversarius noster dyabolus assumit septem
spiritus nequiores se ut fortis arma diripi-
at unde omnibus nobis necesse est arma illa spi-
ritualia assumere que strenuissimus dux et miles
christiani exercitus paulus enumerat quorum quedam nos
illesos servabunt ab ictibus temptacionum sicut
sunt castitatis scutum fidei et lorica iusticie quedam
dam autem in adversarium invicem sunt sicut sunt
gladius verbi dei et taronum(?) iacula quibus golias
deicitur ac adversarius fortis armatus supe-
ratur Et propter premissa aliqualem mencionem fa-
ciendo de virtute fortitudinis oportebit arbitror
primo non nulla eiusdem fortitudinis que in ar-
tibus bellicis sive in bello materiali geritur bre-
vissime tangere et tandem secundario modos va-
rios nostri antiqui hostis impugnantis premitte-
re et eiusdem impugnantis sive temptacionum vi-
brates(?) interserendo et iacula quibus ipsum spiritua-
liter debemus subiungendo de isto premisso bello sive
certamine spirituali sermonem claudere.

Virtus siquidem fortitudinis que moralis et
cardinalis circa ea in quibus precipue versatur vi-
ta humana sicut hostium in cardine vertitur
medium tenet inter audacias et timores non equi-
distancie sicut in puncto circuli respectu circumfe-
rencie circuli nec medium participacionis sicut
in temperato respectu calidi et frigidi nec medium in-
clusionis prout sunt domus que sunt in medio et inter
muros cuiuslibet civitatis tenet hoc medium per
abnegacionem inquantum abnegat sua extrema sed

audacias et timores habet sive circa sed ter-
ribile quia circa maxime terribilia sed habet
ut circa mortem que est maxima omnium terri-
bilium sed quia paucissimi sunt fortes vera forti-
tudine consequenter ponendam fore iusto fortitudi-
nem similitudinariam que vere fortitudini
in aliquo assimilatur sed quam similitudinariam
maior numerus fortium reperitur primas quidem
species similitudinarie fortitudinis sunt ut dicit
aristoteles in tercio ethycorum civilis sive po-
litica 2a militaris tercia furoris quarta
spei quinta ignorancie prima siquidem fortitu-
dinis politice sive civilis tres sunt gradus
quorum primus est illorum qui sustinent pericula
ut vitent obprobria et increpaciones sive
leges timidis infliguntur et adipiscantur ho-
nores qui eciam secundum leges civiles fortibus so-
lent exhiberi hii tales non sunt fortes simpli-
citer fortitudine sed sunt fortes in primo et alio
ori gradu fortitudinis politice hec autem for-
titudo similis est et propinqua vere fortitudini
nam sicut verus fortis operatur propter bo-
num virtutis sic et fortis politicus agit propter vi-
tandam(?) que est timor de turpi et propter desi-
derium boni honesti honor enim quem fortitudo
politica querit est quoddam testimonium ho-
nestatis et cum hoc est bene quod legitur de iuda
machabeo qui cum circumstantibus suis a(?) te mo-
neretur ut fugeret respondit dicens absit a
nobis ut fugiamus ab eis et si appropiavit tem-
pus nostrum moriamur in virtute propter fratres
nostros et non inferamus crimen glorie nostre
primo machabeorum ix capitulo et videlicet terribilia sive
fortes omnibus est differencia enim quia hic quod fortis po-
tes verus operatur propter virtutem fortis politicus pre-
tiens(?) propter honorem qui est signum et quoddam premium
virtutis 2us gradus fortitudinis politice
est eorum qui timore alicuius pene pugnant ut quia
principes interdum puniunt fugientes a bello ve-
rior autem est iste gradus primo nam in primo pu-
gnatur propter vitandum opprobrium turpitudi-
nem et adipiscendum honorem et in hoc propter vitandum
tristem sed penam 3us gradus huius fortitudinis
est cum aliquis pugnat propter necessitatem inminentem

vel interdum sic quia duces bellorum ponunt il-
los qui fugiunt vel quia exercitum circumdant
fossis vel muro hii tales fugerent si possent sed
propter necessitatem imminentem pugnare dicuntur
fortes in tercio gradu politice fortitudinis
non enim pugnant quia bonum sed quia necesse
sunt est secunda species similitudinarie forti-
tudinis dicitur militaris hec enim est quando
aliquis actus qui videntur fortitudinis propter
experienciam armorum sunt aliqui milites sic ex-
perti in armis quod multa que aliis hominibus in-
expertis viderentur terribilia illos non terrent
isti videntur fortes quia sustinent ea que aliis
terribilia essent sed cum ad eum statum res devenit
quod experiencia non sufficit discedunt fortes
vero politici non sic sed in periculis moriuntur
Nam fortis politicus potius eligit mortem
quam turpiter ad vitam evadere militaris
autem econtra preponit turpem vitam morti hec
est tercia fortitudinis similitudinarie species est
que provenit ex furore qui non sumitur pro
insania sed pro fervente et magna ira quia
sicut bestie fere cum vulnerantur vel vul-
nerari se timent ex impetu furoris impulse
irruunt in homines sic interdum irati homines in mag-
nis periculis impetuose ruunt fortes autem veri
non sic sed ex electione cum magna animi vir-
tute pericula sustinent Unde homerus dicebat
fortitudinem immittere sed furori hoc est ut furor
regatur virtute cum virtus non est sermo(?)
furori sed furor virtuti Ideo licet furor coadiu-
vat ad fortitudinis actus sed prima causa digna(?)
tales habentes fortitudinem isto modo non dicuntur
fortes qui operantur et querunt aliquem finem
vel vindictam irati enim solent vindictam deside-
rare quarta species similitudinarie fortitudinis
est cum aliquis propter solam spem victorie for-
titer agit et sicut fortis non est ille qui ex ira
operatur sic nec ille qui propter solam spem
victorie agit Quinta fortitudinis similitudinarie
species est que dicitur ignorancie ut quando aliqui ag-
grediuntur pericula ignorantes et hii tales de-
teriores sunt fortibus propter spem Isti omnes simi-
litudinarie estimantur fortes quia operantur
aliquos actus similes actibus fortitudinis non

tamen sunt vere fortes ut prehabitum est nec eorum actus
premissi sunt actus vere fortitudinis Cum ergo di-
cam actum principaliorem vere fortitudinis procul
dubio principalior actus vere fortitudinis est susti-
nere id est immobiliter sistere in periculis mortis
propter bonum virtutis vel pro fide catholica et prin-
cipalior actus fortitudinis est in sustinendo quam
in aggrediendo quoniam ut dicit aristoteles in
tercio ethycorum fortitudo magis est circa timores
comprimendos quam circa audacias moderandas
difficilius est enim timorem reprimere quam audaciam
moderari eo quod ipsum periculum quod est obiectum
audacie et timoris de se confert aliquid ad re-
pressionem audacie sed operatur ad augmentum
timoris aggredi autem pertinet ad fortitudinem
secundum quod moderatur audaciam sed sustinere sequitur re-
pressionem timorem et ideo principalior vere for-
titudinis est sustinere in periculis positus quam aggre-
di nam virtus est circa difficile et difficilius est
sustinere quam aggredi triplici racione prima
quia sustinere videtur quis ab aliquo fortiore
invadente qui autem aggreditur invadit per modum
fortioris et difficilius est pugnare cum fortiore quam
cum debiliore 2a quia qui sustinet iam sentit pe-
ricula imminencia sed ille qui aggreditur habet ea ut fu-
tura difficilius est autem non moveri a presentibus
quam a futuris tercia quia sustinere importat
diuturnitatem temporis sed aggredi potest quis ex
subito motu difficilius est quem diu manere immo-
bilem quam subito motu moveri ad aliquod
arduum Unde philosophus dicit in tercio ethycorum
quod multi sunt prevolantes ante pericula in ipsis autem
discedunt fortes autem econtrario se habent et
in bellicis actibus sive propter bonum virtutis sive
pro fide catholica sive pro salute rei publice
quia cum fortitudo sit virtus ad cuius racionem pertinet
quod semper tendat in bonum consequens est ut homo
pericula mortis non refugiat propter aliquod bo-
num prosequendum pericula autem mortis que
est ex egritudine vel tempestate maris vel ex in-
cursu latronum vel si que alia sunt huiusmodi non vi-
dentur alicui imminere ex hoc quod prosequatur aliquod
bonum sed pericula mortis que est in bellicis actibus
directe imminet homini propter aliquod bonum inquan-
tum scilicet defendit bonum commune propter iustum bellum et di-

instum bellum etiam particulare scilicet cum aliquis iudex
vel etiam privata persona non recedit a iusto iudi-
cio timore gladii imminentis vel cuiuscumque periculi
etiam si sit mortiferum vel etiam cum non recedit a con-
fessione veritatis fidei prout sancti martires qui
fortissimi bellatores mortem propter hoc viriliter
sustinuerunt de quibus cantat ecclesia contempto suo
cum corporum cruciatu sementem vindictam dei propter
amorem vicerunt qui etiam per fidem vicerunt regna
operati sunt iustitiam adepti sunt repromissiones ob-
turaverunt ora leonum extinxerunt impetum ignis
effugaverunt aciem gladii convaluerunt de
infirmitate fortes facti sunt in bello castra verte-
runt exterorum deficeret enim me tempus enarran-
tem innumerabilia sanctorum exempla qui pro veri-
tate fidei fortiter dimicantes mortem sustinue-
runt pertinet ergo ad fortitudinem firmitatem
animi prebere contra pericula mortis non solum que
imminet in bello particulari ut premissum est sed etiam in
bello communi et generali scilicet cum aliqui decertant ma-
nu pro defensione fidei vel pro salute patrie
et rei publice qui ut fortes materialibus armis
premuniti patriam et singula eorum adiacentia
viriliter custodiunt unde leo papa ait omni terro-
re atque timore deposito contra inimicos sancte fidei
et adversarios omnium religionum viriliter agere
studete novit enim omnipotens deus si quilibet vestrum
morietur quod pro veritate fidei et salva-
tione patrie et defensione christianorum mortuus
est et ideo a deo celeste premium consequetur xxiii
q. viii c. omni et ambrosius in primo libro de officiis
dicit fortitudo que bello tuetur a barbaris pa-
triam vel domi defendit infirmos vel a latronibus
socios plena iustitia est xxiii q. iii c. fortitudo
et sic ortatu et precibus adriani romane urbis
episcopi exhortatus karolus rex bellum contra
longobardos suscepit xxiii q. viii c. hortatu
nam apud veros dei cultores etiam ipsa bella
pacata sunt que non cupiditate aut crudelita-
te sed pacis studio geruntur ut mali coherce-
antur et boni sublevantur xxiii q. i c. apud
veros et cum hoc est quod ait augustinus ad bonifacium
noli inquit existimare neminem deo placere posse
qui armis bellicis ministrat in hiis erat sanctus
david cui dominus tam magnum perhibuit testimonium

in hiis erant plurimi illius temporis iusti in hiis
erat sanctus ille centurio qui domino dixit non sum dig-
nus ut intres sub tectum meum hortor igitur primo co-
gitet cum armatur ad pugnandum quia virtus
tua etiam ipsa corporalis donum dei est et puni-
tur interpositus ait non pax queritur ut bellum
exerceatur sed bellum geritur ut pax acquiratur
xxiii q. i. noli et per hec omnia iam premissa re-
concludi videtur verbum in exordio sermonis
assumptum scilicet fortis armatus custodit atrium
suum.

Ad bonum societatis humane precipue mei divino
fieri plura nimia sunt diversa aut a diver-
sis fieri plura et melius
ut innuit aristoteles in politicis loquitur melius
et expeditius aguntur quia ab uno quomodo
quedam sunt negocia adeo sibi repugnantia
ut convenienter simul exerceri non possint et ob
hoc illis qui maioribus deputantur prohibentur
minora sicut secundum civiles leges militibus qui d[e]
minora sunt ... ad exercitia bellica negociatores
putantur ad exercitia bellica maxime
interdicuntur bellica cum exercitia maxime
repugnant illis officiis quibus episcopi et clerici
deputantur propter duo primo quidem generali
ratione quia bellica exercitia maximas inquie-
tudines habent et multum impediunt animam a
contemplatione divinorum et laude dei et oratione
pro populo que ad officium pertinet clericorum
et ideo sicut negociationes ex eo quod nimis impli-
cant animum interdicuntur clericis sic et bellica ex-
ercitia secundum illud ii ad thimotheum ii nemo
militans deo implicat se negociis secularibus
secundo propter specialem rationem nam omnes clericorum
ordines ordinantur ad altaris ministerium
in quo sub sacramento representatur passio
christi secundum illud prima ad corinthios xi quotienscumque man-
ducabitis panem hunc et calicem bibetis
mortem domini annunciabitis donec veniat
et ideo non competit eis sanguinem effundere
sed magis esse paratos ad propriam sanguinis ef-
fusionem pro christo ut imitentur opere quod
gerunt misterio et propter hoc institutum est
ut effundentes sanguinem etiam sine peccato
sint irregulares unde etiam omnino non licet
bella gerere que ordinantur ad sanguinis ef-
fusionem bene tamen possunt prelati et clerici

auctoritate superioris interesse bellis non quidem
ut ipsi propria manu pugnent sed ut iuste pug-
nantibus spiritualiter subveniant suis exhor-
tationibus et absolutionibus et aliis huiusmodi spi-
ritualibus subventionibus sicut in veteri lege
mandabatur Iosue sexto capitulo quod sacerdotes sacris
tubis in bellis clangeret et ad hoc primo sunt con-
cessum quod episcopi et clerici ad bella procederent
non tamen quod aliquem pungerent propria manu
Sacerdos quippe ut in concilio meldensi decre-
tum est propria manu arma arripere non debet
sed alios ad arripiendum ad oppressorum defen-
sionem atque ad inimicorum dei oppugnationem
eis licet hortari xxiii q. viii c. quicumque ex clero
et cum hoc est quod prelati debent resistere non
solum lupis qui spiritualiter interficiunt gre-
gem sed etiam raptoribus et tyrannis qui cor-
poraliter vexant non autem materialibus
armis in propria persona utendo sed spiritualibus
secundum illud apostoli ii ad corinthios x arma mili-
cie nostre non sunt carnalia sed spiritualia
que quidem sunt admonitiones salubres devo-
te orationes contra pertinaces ecclesiastica
censura Petrus qui princeps apostolorum a domino
fuerat electus cum materialem gladium exere-
ret ut magistrum suum defensaret audivit
converte gladium tuum in vaginam omnis qui gla-
dium acceperit gladio peribit ac si aperte
diceretur ei anathemis tibi hactenus precessores
tuos inimicos dei corporali gladio licuit
persequi de cetero in exemplum patientie
gladium tuum idest anathemis gressum in va-
ginam converte et spiritualem gladium exer-
cere xxiii q. viii c. de episcopis bella namque car-
nalia bellorum spiritualium figuram gerunt
unde vas electionis paulus apostolus sciens no-
bis iam ultra bella non esse carnalia pa-
gende sed anime certamina contra spirituales
adversarios desudanda ut magister mili-
cie preceptum tulit militibus christi dicens indui-
te vos armaturam dei ut possitis stare
adversus astutias dyaboli xxiii q. i c. in
sbella (?) christi cum nos gestamus laqueum nostrum
dissimus certum ferimus inimicum/certamen lo-
quor de peccato nascitur et in peccato intrat

in prava consuetudine vinctam hac victum nisi
devotum Bernardum in sermone tercio de xl ad impug-
nandos nos callidissimus serpens cui nullum aliud
desiderium est nullum studium nullum negotium nisi fun-
dere sanguinem animarum nostrarum hic est qui ingit
machinatur malum argute loquitur artificio
se suggerit callide decipit illicitos motus insuf-
flat et venenatas cogitationes inflammat mo-
vet bella nutrit odia incitat gulam movet li-
bidinem desideria carnis instigat peccati occasi-
ones parat et mille nocendi artibus corda ho-
minum temptare non cessat hic est qui manus
nostras proprio singulo alligat ut cuius quod data
est in adiutorium in ruinam et in laqueum fiat
plures quippe sunt temptationes eius ut ait devo-
tus Bernardus super illo psalmistico verbo scuto
circumdabit te veritas eius non timebis a timo-
re nocturno etc. Quibus ~~circumdari~~ necesse est
nobis scuto dominum circumdari ante et retro a dextris
et a sinistris timor afflictionis nocturnus
et plane tenebrosus quia abscondit ab oculis nostris
quod non sunt condigne passiones huius temporis
ad futuram gloriam que revelabitur in nobis
sed facile hunc veritas exsuperat ingerit
enim oculis cordis peccata que fecimus et etiam
supplicia inferni eterna premia immo et ea que pro no-
bis pertulit christus ergo ad lucem tam multiplicis
veritatis nox recessit Sed timenda est sagitta
que in die leviter volat sed non leve vulnus
infligit hec sagitta vana est gloria quem
oportet caveant ferventiores ne deserant scutum
veritatis Quando enim tamen contrarium veritati
deinde subdit primo a sinistris pulsat dyabolus
pusillanimitate deinde a dextris humanis lau-
dibus si sic non proficit dicit viribus decre-
tis quo sed forte decipere possim alterius inge-
nio proditoris/negotium perambulans in tene-
bris est ambitio subtile malum secretum virus
pestis occulta doli artifex mater ypocrisis
vitiorum origo criminum fomes virtutum erugo
tinea sanctitatis/contempsit ait vanam glo-
riam quoniam vana est forte solidius ali-
quid affectaret forte honores forte divitias
que sit veritas investigat habet proditorem
et negotium arguit tenebrarum non restat

callido inimico contra hos quos videt commodius diligere iusticiam et odisse iniquitatem insurgit iniquitatem palliat virtutum ymagine quos enim perfectos boni novit amatores malum eis sub spe boni non mediocris sed perfecti suadere conatur ut facile qui currit incurrat ij ad chor xj ipse sathanas transfigurat se in angelum lucis sola est que palliatam detegit falsitatem et sumpta eundem Bern hos temptationes in quali statu eorum diligens consideratur inveniet nonne timor nocturnus nondum adhuc exercebat ecclesiam quando omnis qui occidebat servos christi arbitrabatur se obsequium prestare deo de ipsi persecutione cessante turbavit eam gravius et affligit sagitta volans quoniam ceperunt aliqui de ecclesia inflati spiritu carnis sive inanis et volatilis glorie cupidi et volentes sibi facere nomen linguas suas magnificando diversas doctrinas et diversa dogmata predicarunt sicut Boheni et alij heretici ad sua desideria coacervantes sibi magistros prurientes auribus de quidem inter pax a paganis pax ab hereticis sed non est pax a filijs falsis omnes christiani fere que sua sunt querunt non que sunt christi ipsaque ipsius dignitatis ecclesiastice officia in turpe lucrum vel questum et tenebrarum negotia devenerunt nec in hijs animarum salus sed luxus queritur divitiarum super est ut iam reveletur homo peccati filius perditionis ante christus demonium non modo diurnum sed et meridianum quod non solum transfigurat se in angelum lucis sed extollitur supra omne quod dicitur aut colitur deus circumcirca insidiatur arcuis calcaneo matris ecclesie Aqua capite suo dolet esse contritum sed abhor quoque in currus eorum electorum veritas liberabit propter eos breviabis dies et demonium meridianum destruet illustratione adventus sui vij ut melius et fortius ei resistere valeamus considerare nos decet aliquos impugnationis sive modos primo quidem modo ipse tamquam presumptuosus libenter suadet id quod temeritatis est et presumptionis mulierem quippe mutavit ut indicatur de facto superior et de intentione prescientis dicens Cur precepit vobis deus ut non comederetis de omni ligno paradisi gen iij. Secundo quidem in impugnationibus suis mendacio

me vtitur mendacio mulieri post eius responsionem mentitus est dicens nequaquam moriemini et math iiij hec omnia tibi dabo si cadens adoraveris me et Jo viij dicit quod ipse mendax est et pater eius tertio impugnatus ipse mendax est et pater eius terrena impugnat decipiendo hominem qui cum in statum penitentie suadendo ei ut omnis illud obruat mentiendo satisfactionem que non est exoneratio sed onerationem laudis oneris in exhibitionem imitatio ut festive in trabem vel mortem temptatus aut quasi hoc esset sic dicere deberet eidem temptanti si hoc omnis deposuero nequaquam sine onere ero ... questiuncula si plorare noluerit respondet temptator dicet primo ponitur super te mons sicut et infernales pena ... vj dicet nolite ... super nos a facie sedentis super tronum et ab ira agni et ergo bonum est leve onus portare ferre ut tantum omnis possit vincere Apoc ij non mittam super vos aliud pondus tenete id quod habetis tenetis Quarto impugnando decipit ea que dimissum sustinenda sunt simul ostendendo dicens Quomodo posses hoc sustinere tot annis cum respondendum est hodie tamen dei adiutorio sustinebo hoc est et cras tamen sustinebo sufficit diem cum eius auxilio lenius sustinebo sufficit diei malicia sua mt vj ca. Quinto impugnando decipit virtutem hominis a dei virtute dividendo dicens tu debilis es nullo modo posses hec portare cui dicendum est si intelligis solam meam virtute verum dicis sicut Jo xv dicitur sine me nichil potestis facere Si vero intelligis quod possum in dei virtute adiutus mentiris ad philippenses iiij in nobis Confidimus in domino ihesu quia qui cepit in vobis opus bonum perficiet et eundem iiij ca. Omnia possum in eo qui me confortat Sexto impugnando decipit eo quod querit ponderis diminutionem quod gladium celeste tradendum est nobis ij ad chor iiij quod in presenti est momentaneum et leve tribulationis nostre supra modum in sublimitate eternum glorie pondus operatur in nobis Septimo impugnando semina ... deum rapit sicut illud beatissimi Bern super psalmo qui habitat modica semina ... tio non modicum est messis ... illos

namque querit perdere quos ardentiores in servicio salvatoris ei et familiares invenerit iij q i c nulli Octavo impugnando unanimes dispergit ut sic eos vincat iuxta illud nostre hodierne lectionis evangelice qui non colligit mecum dispergit Nono impugnando tortuo se incedit et sic valde est difficile prognosticare quo tendat per tractionem ultio tractatum in ... dif sicut et quartus peritus ignoro quorum videlicet via colubri super terram ubi glosa bene colubrum vocat venenati hostis astuciam que insidiari non desinit quos in petra sunt datos esse conspicit Decimo impugnando eos proprie qui ad deum convertuntur in corpore suo ... eius temptare non desinit vt dicit aug ait in sermonibus cotidianis diximus exprime eos qui querit desiderant temptari avius a concupiscentia carnis et urgeri gravius in operibus huius modi exhibeant se obsequio divino dicitur ecci ij separa animam tuam ad temptationem Undecimo impugnat tribulatione ut frangat confusione ut molliat multos enim vulneratos decerit prov vij ca ipse ad versarius noster virtutis tribulatione ... admodum quo vincat primum parentem genesis iij Duodecimo impugnando operates bonum incitat ut de alto possit eos precipitare nec teste Bern sup cant non habet callidus hostis machinamentum efficacius ad tollendum de corde dilectionem quam si efficere possit ut in caute et non cum ratione ambulent Videte ergo patres quomodo caute ambuletis ad eph v et prima petri iiij nolite peregrinari in fervore qui ad temptationem vobis fit variis impugnationibus impugnat ut qui non superet una superet alia assidua enim temptatione nos temptat ut saltem tedio vincat et quod ergo tempto varios eius modos colligere quibus ferme sacra scriptura in magna parte plena est adeo ut hucusque sit temptantium sed dyabolum temptationis certamine superari ... dicitur et hinc etiam Sed quod patres remedium ubi confugium absque dubio humo devotum Bern sermone tercio de xl in

nobis est victoria si volumus ut nemo nostrum in hoc certamine dictatur invitus inde est ait Bern O homo appetitus tuus et tu dominaris illius potest inimicus excitare temptationis motum sed in te est si volueris dare seu negare consensum in tua facultate est si volueris inimicum tuum facere servum tuum ut omnia tibi cooperentur in bonum ecce enim instat inat desiderium tibi vanitatis aut impatientie cogitationem ingerit aut excitat libidinis motum tu solummodo ne consenseris et quotiens resisteris totiens coronaberis Credo si cogitationes istas quando eo in nobis advertimus non patimur remorari sed in spiritu vehementi animum adversus illas excitatur comminutis confusus abscedet non tam libenter illuc revertetur nec redeundum vel credendum etiam si graviis temptationibus ferior utrumque hominis statum afflixerit elegimus potius cadere quam cedere et post pauca subdit ille namque studiosius repugnandum ubi gravior urget necessitas ubi totum pondus imminet ubi colluctationis ratio universa consistit vel paratur aut victis ignominiosa captivitas aut vincentibus gloria triumphalis Nam demones superna nobis et eterna portus in via nostra non tamen ut eis cedat quod irrevocabiliter amiserunt sed nec illud pauper de pulvere suscitatus accedat vbi ipsi in gloria conditi irrecuperabiliter ceciderunt indignatur et livore tabescit obstinata malignitas humanam obtinere singularitatem quod in timere ipsa non meruit hec enim tota adversum nos colluctatio principalis nequitiarum Et ut nos seducant ac inducant in vias suas et perducant ad destinatum finem qui paratus est demonum est suggestiones malas ingerere nostrum est illis non consentire nam quoties resistimus dyabolum superamus angelos letificamus deum honorificamus admonet ut vincamus certantes spectat deficientes sublevat vincentes coronat ipse omnipotens deus per has temptationes quas premisi et per tribulationes huiusmodi pulsat ad ostia singulorum si quis ei aperuerit introibit et cenabit ... et eo est vulgare proverbium ut ait devotus Bern in sermone assumptionis virginis gloriose et multorum in ore ...

aut in corde versatur bonum inquirit servat cas-
tellum qui custodierit corpus suum sapiens tamen
non sit sed magis inquit ad custodia servat cor-
tium quia ex ipso vita procedit esto tamen creden-
dum sit multitudini bonum castrum custodit
qui custodierit corpus suum. Illud sane queren-
dum que nam sit huic castro adhibenda cus-
todia recte ne custodisse videtur. Circa illa cor-
poris sui castrum cuius membra velut generatione
facta inimico domum eius tradit sed cum qui cum
morte fedus inierunt pactum pepigerunt cum
inferno incrassatus est inquit dilectatus et
recalcitravit incrassatus impinguatus dila-
tatus hec est plane custodia que laudatur
a peccatoribus in desideriis anime sue quid
videtur patres mei in hac parte credendum
et multitudini absit Pauli contra eorum ut po-
te duce extremum militie spiritualis dicit nob-
is apostolus que sit tamen custodia castri ego aut-
em sic curro non quasi sic pugno non quasi ae-
rem verberans sed castigo corpus meum
et in servitutem redigo et alio in loco non regnet
peccatum in vestro mortali corpore ad obedien-
dum concupiscentiis eius utilis profecto cus-
todia et felix anima que sic custodierit
corpus suum ut nunquam sibi illud vendicet
inimicus et ergo ex premissis recte dedimus
fortis armatus custodit atrium suum.

Quoniam omne gaudium estimare debemus patres
mei studiosissimi cum in temptationes varias
incideritis nam appropinquante salute ut cum
Ieronimo loquar appropinquat et temptatio et ut cum gre-
gorio in moralibus loquar rectitudinis vin-
cula sequitur temptationis et post lucem estus
sequitur quia post illuminationem divini muneris temp-
tationis augetur certamen illos nempe pul-
sare negligit inimicus quos iure quieto pos-
sidere se sentit [illegible] considerandum nobis est
temptationis certamen ad multa utile fore
primo quidem temptatio erudit Eccl. xxxiiii qui
non est temptatus quid scit et qui non est tempta-
tus qualia scit et iterum qui non est temptatus
pauca recognoscit tantum sola vexatio dat

intellectum Ysa. xxviii et trenorum primo de
excelso misit ignem in ossibus meis et eru-
divit me. Secundo humiliat unde gregorius ait dum
vitia nos temptant proficientes in nobis vir-
tutes humiliant tertio vero temptatio virtu-
tes addit. Seneca ait ad lucillum multum addit
sibi virtus lacessita. Quarto temptatio sanat
nam ut ait gregorius nisi psalmista per
tribulationes melius se sanari nosset
non diceret proba me domine et tempta me. Quin-
to idem ait in moralibus cum per temptationem hu-
militas proficit prosperitas est ipsa adversi-
tas que mentem ab elatione custodit cum
temptamur virtus divina dispensatione nobiscum
agitur ne virtutibus quibus proficimus ex-
tollamur pro inde dixit apostolus ne magni-
tudo revelationum extollat me datus est
mihi stimulus carnis mee angelus satha-
ne qui me colaphizet ii ad chor. xii. Sex-
to virtutem hominis temptatio notificat de-
uteronomio xiii temptat vos dominus de-
us vester ut palam fiat utrum diligatis eum
an non in toto corde et in tota anima ves-
tra. Sexto temptatio edificat [illegible] thobie ii
hanc temptationem ideo permisit dominus evenire
illi ut posteris daretur in exemplum pa-
tientie eius sepho etiam in hoc seculo honore
tribuit unde legitur de illo glorioso patre
beato anthonio qui cum nocte quadam de-
monibus esset laceratus subito radi-
um quendam lucis et demones et tenebras effu-
gavit statim quod sanatus precum eorum in-
telligens dixit ubi eras ihesu bone ubi
eras quare a principio non affuisti ut cu-
rares vulnera mea et vox ad eum dixit
anthoni hic eram sed expectabam videre
certamen tuum nunc autem quod viriliter dimi-
casti in toto orbe te faciam nominari. Sep-
timo temptatio tribulationum hominem robo-
rat sicut ignis roborat laterem quem
combinere videtur ad romanos v. tri-
bulatio patientiam operatur. Nono desin-
it sive annichilat vincula amoris quibus

quis ligatus est mundo unde dan. iii tres pueri
qui ligati sunt missi in fornacem inventi sunt solu-
ti ut vere vincula eorum possent dicere dirru-
pisti vincula mea tibi sacrificabo hostiam
laudis cathena illa que nos ligatos tenet
amoris mundi aliquando ut ait seneca uno ictu
tribulationis cedet aliquem vincere et cadens
mortem desiderat cadens in profundum humiliat
si tribulationes in hoc seculo non essent homines deum
oblivisceretur bonis temporalibus contenti. De-
cimo ~~tribulatio temptationum~~ temptatio tribula-
tionum hominem probat Eccl. xxvii vasa figu-
li probat fornax et homines iustos temptatio
tribulationis et eundem ut igne probatur
aurum et argentum et Job xxiii probavit me
quasi aurum quod per ignem transit et tho-
bie xii quia acceptus eras deo necesse fuit
ut temptatio probaret te et ob hoc dicit propheta
probasti cor meum et visitasti nocte igne me
examinasti. Undecimo temptatio tribulationum
consolationem promeretur in hoc seculo unde
illud psalmiste secundum multitudinem dolorum
meorum consolationes tue letificaverunt ani-
mam meam et iterum virga tua et baculus tuus
ipsa me consolata sunt et Deut. viii afflixit
te penuria et dedit tibi cibum manna. Duo-
decimo temptatio tribulationum hominem facit per-
fectum ut in ps. in tribulatione dilatasti me
sine tribulatione homines dormiret sopno pi-
gricie sed utilis est tribulatio que eos excitat
velut ignis in domo succensus et velut aqua
in navem subintrans Mt. viii domine salva
nos perimus. Quod recepta angustia nisi sentiuntur
in eternum ut propheta clamet clamantes exau-
diantur exauditi deum glorificent [illegible] virtus
in infirmitate perficitur ii ad chor xii.
Terciodecimo utilis est temptatio tribulationum
quia signum est divini amoris Apoc. iii ego
quos amo arguo et castigo emulare ergo et
age penitentiam et prov. iii. quem [illegible] diligit
dominus castigat flagellat autem omnem filium quem
recipit quis filius quem non corripuit pa-
ter [illegible] si extra disciplinam estis cuius par-
ticipes facti sunt omnes filii dei ergo adulteri
et non filii estis. Quartodecimo temptatio tri-

bulationum proximum quem deo facit iuxta illud
psalmiste cum ipso sum in tribulatione et iterum
iuxta est dominus hiis qui tribulato sunt corde unde
beatus Bern. exorabat dicens da mihi semper tribu-
lationem ut semper possis esse mecum. Quinquodecimo
ut ait Bern. solatium tribulationis a corone sua pa-
tientie aperiri [illegible] considerans in cruce latro
eadem die cum ipso fuit in paradiso. Quintodecimo
hostem familiarem scilicet corpus debilitat et sabat
spiritum cum infirmor tunc fortior sum et potens
ii ad chor xii. infirmitate corporis homo vir-
tutem animi sui non enim in mari ait seneca de
in prelio vir fortis apparet exhibetur et in lec-
tulo virtus unde beatus Benedictus propter
temptationem carnis proiecit se in spinis sic
quod vulneris corporis sanavit vulnus mentis quod
restat multo melius esse ardere flammis febrium
quam igne vitiorum. Sextodecimo temptatio tri-
bulationum in futuro seculo finaliter coronat ii
ad thy. ii non coronabitur nisi qui legittime
certaverit. Beatus vir qui suffert temptationem
quia cum probatus fuerit accipiet coronam vite
Jaco. primo [illegible] hoc habet pro certo omnis qui colit
deum quia vita eius si in probatione fuerit co-
ronabitur thobie iii Notissimum duellum est in
nobis inter carnem et spiritum caro concupiscit
adversus spiritum et spiritus adversus carnem
ad gallath. v. ca. [illegible] cum in mense referendum
sit creatori nostro cum cognoscimus infirmitate
vel quacumque tribulatione carnem debilitari
ut a spiritu superetur Job xl memento belli
et ne ultra addas loqui ac si dicat ut ait gre-
gorius tanto te ad disciplinam patris exhi-
be placidum quanto te prospicis ad bellum infir-
mum si omnis hostis contra te bellum preparas
quod quid pateris non accusas inimicus enim
humani generis callide insidians fraudem cona-
tur mittere contra sanctos dei sed beatus Job per-
severanter prevalet quia quod occasiones ei multe
quasi tot causas victorie ministrant certa-
men forte dedit ei ut vinceret Sap. x. contra-
rio enim vulnerum fortitudo est cordis puri [illegible] co-
rum fortitudo ut ait greg. in moralibus est car-
nem vincere propriis voluptatibus contraire delecta-
tionem vite presentis extinguere huius mundi aspe-
ra pro eternis premiis amare prosperitatis blandim-

ta contemperet adversitatis metum in corde separare
maxime necessaria est fortitudinis virtus statim primi
incidens iste locus est laboris et certaminis. unde
ut ait Bern. velut in stadio certaminis positi su-
mus et tempus belli et tempus pacis Eccl. iij. tem-
pus belli in presenti militia et vita hominis super terram
Job vij. ubi etiam in terris militantibus fortitudo
debet esse inducta in primis. ultimo fortitudo di-
citur indumentum eius ysa. lij. induere fortitu-
dine syon. si sine fortitudine esset fugeret hostes
suos sepius inhermis trenorum primo abierunt absque
fortitudine ante faciem subsequentis. virtus for-
titudinis insuperabilis est totus mundus devicere
non posset hominem in quo esset vera fortitudo in
sanctis est gentem unam inquit seneca quam
virum unum vincere sepissime in mentem meam
evenit illud mirabile et devotissimum verbum bea-
tissimi vincentii martiris quod dixit daciano seve
et toto malignitatis spiritu debacchanti videbis
me plus posse dum torqueor quam possis ipse
qui torques qui vera fortitudine fortis est ut
inquit Aug. ad Johannem nec temere audet nec
inconsulte timet et qui eam habet omnes alias
virtutes morales habere censetur unde ait
Ambro. super lucam a deo sibi invicem concatena-
te virtutes ut qui unam habet plures habere
videatur virtutes enim que sunt in anima humana
nullo modo separantur ab invicem ut inquit Aug.
in vi. de trinitate nichil eo fortius qui vincit
dyabolum nichil imbecillius eo qui a crimine supe-
ratus et insuperabilis est impetus dyaboli
ut inquit Jo. crisostomus super matheum quod si quis
forti animo sustinuerit eum in deo inveniet eum
infirmiorem quanto plus premunitus fuerit ar-
mis moralium virtutum que invicem sunt gratie
nate ut primum si magis desint sine hoc labore
certamine inquit greg. in dyalogo non est no-
bis palma victorie semper ad certamen ad-
versarii nostri eiusdem greg. in moralibus eri-
gendus est animus semper contra eius occultas insi-
dias cautela est providenda ut dicat quisque vere forte
illud psalmiste si consistant adversum me castra
non timebit cor meum et ergo ex prehabitis con-
cludendum videtur fortis armatus custodit a-
trium suum.

Omnes huius seculi dilectores patres mo-
honestissimi in terrenis rebus fortes
sunt in celestibus debiles nam ut ait gregorius
viij libro moralium c. xlvij dicit omnes pro tem-
porali gloria usque ad mortem desudare ap-
petunt et pro spe fugitiva nec quidem parum
in labore subsistunt pro terrenis lucris quas-
libet iniurias tollerant et pro celesti mercede
tenuissimi verbi ferre contumelias renuunt te-
rreno iudici toto etiam die assistere fortes sunt
in oratione vero coram deo unius hore momen-
to lassantur sepe nuditatem destitutionem honoris
famem pro acquirendis divitiis atque honori-
bus tollerant et carnem suam se per abstinentiam
cruciat ad quas adipiscendas festinat supra
aut laboriose querere tanto magis differunt
quanto magis ea retribui tardius putant
non considerantes premonitos fore neminem
super terram absque temptatione victurum [illegible]
forte tollitur aliqua alia securus [illegible]
dicebat devotus Bern. heu me domine deus quia
undique in bella undique tela volant undique per-
icula undique impedimenta quocumque verto me
nulla usquam securitas est et que mulcent et
que molestant timeo et esuries et refectio et sompnus
et vigilie et labor et quies militant contra me
et propter hoc et [illegible] contra bellum gerimus
contra astutiores et fortiores nobis nec-
essaria sunt nobis tela sive cautela quibus propul-
semus adversarios et hostes nostros fortiter
feriamus et deiciamus. primum siquidem cautela est
fides inde prima petri v. cui resistite fortes in
fide et hec est enim victoria que vincit mundum
fides nostra j. Jo. v. secundum cautela est sapi-
entia per sapientiam in multitudine [illegible]
bor et in bello fortes sapie viij et in [illegible]
pientiam non vincit malicia et sapie [illegible]
or est sapientia quam vires et ecce [illegible] melior
est sapientia quam arma bellica error enim pre-
cipuus est temptationum difficilium et maxime
[illegible] sapientia militibus xpisti ut non [illegible]
dari in errores prima Jo. iiij nolite omni spiritui cre-
dere sed probate spiritus si ex deo sint. tertium cautela
quo [illegible] adversarium fortiter feriemus et
deiciemus est fiducia in eo qui omnia potest quo-
niam dominus pugnabit pro nobis et vos tacebitis

[illegible] non enim est pugna vestra sed dei et
paucis interpositis sequitur tantum modo confidenter
state et videbitis auxilium dei super vos et sequitur
[illegible] deus meum est qui bellator fortis ideo qui
persequuntur me cadent et infirmi erunt quartum
cautela est misericordia ij. petri ij. novit deus
pios de temptatione eripere et super illud psal.
[illegible] mea et refugium meum dicit glo. de
nulla re ita vincitur dyabolus sicut de miseri-
cordia et eccl. xxix dicitur conclude elemosinam in sinu
pauperis et pro te exorabit et infra sequitur
super scutum et super lanceam potentis pugna-
bit pro te adversus inimicum tuum quintum cautela
est timor dei eccl. xxxiij timenti deum non
occurrent mala et in temptatione deus illum con-
servabit et liberabit a malis magne valet ad
consequendum triumphum hostium nostrorum
deuter. xxiij quando egressus fueris adversus hostes
tuos ad pugnam custodies te ab omni re mala sed
[illegible] qui in agone contendit ab omnibus se abstinet
i. ad chor. ix. et i. ro. precepit Jonathas fratres [illegible]
[illegible] et esse in armis paratos ad pugnam i. ma-
chabeorum xij. Sextum cautela quo feriendo hos-
tes nostros superabimus est constantia ad ephe-
siis iiij nolite locum dare dyabolo et Jacobi iiij re-
sistite dyabolo et fugiet a vobis quemadmodum
enim ut scribitur [illegible] pernicior hostis fugien-
tibus sic omne fortitudinem incommodum magis re-
sistit et adversatur unde inquit Bern.
in epistolis suis sola enim qua perdere possis vic-
toria fuga est fugiendo poteris illam amittere
moriendo non potes et beatus si pugnando
moriaris quia mortuus coronaberis ve autem
tibi inquit si detrectando perdis pugnam et victo-
riam simul et coronam tuam pro xpisto sic et
in xpisto pugna inquit nec vulneratus nec
prostratus nec conculcatus nec milies si fi-
eri potest occisus fraudaberis a victoria si tibi
tu ipse non defueris adversarius fugiente quia
[illegible] repugnationem hunc et pulcherrime
ait seneca ad lucillum vir bonus quidquid
acciderit equo animo sustinebit sicut enim
hoc accidisse lege divina de qua vincitur pre-
Septimum cautela quod inducere debemus
hostibus nostris est humilitas deus enim humiles
[illegible] et superbis resistit Jacobi iiij et i. petri v.

Cottidie quippe tela temptationum hostis nostri
accipimus sed et nos ut ait greg. in moralibus con-
tra illum iacula mittimus si consistimus tribulationibus
humilia respondemus responsio mollis frangit iram
prov. xv et dyabolus ad macharium ait tu sepe
ieiunas ego nullo unquam cibo reficior tu sepe
vigilas me nunquam sopor opprimit humilitas tua
sola me vincit. Octavum iaculum est devota ora-
tio Mat. xxvij vigilate et orate ut non intretis in tem-
ptationem unde greg. ait in omeliis quanto gravi-
ori tumultu cogitationis carnalium premimur
tanto orationi insistere ardentius debemus moy-
ses ad bella non ibat nec pugnabat contra inimi-
cos sed quid fecit oravit et dum oravit vincit po-
pulus eius si relaxabat et dimittebat manus
populus eius vincebatur oret ergo sacerdos
ecclesie indesinenter ut vincat populus qui sub ipso
est hostes invisibiles amalechitas qui sunt demo-
nes impugnantes eos qui volunt pie vivere in
xpisto exodi xvij c. si quis vult contra arma per-
secutorum clerici debent esse muniti armis o-
rationum et lacrimarum xxiij q. viij c. convenior
Nonum iaculum est confessio sacramentalis secunda tabula
post naufragium tabula est culpam simpliciter
confiteri imitari ecclesie credentem imitarum et
conceptum criminum muneris emendam [illegible]
[illegible] lacrimas et gemitus copulemus de pe-
nitentia dis. i c. [illegible] hec est que tenet dominum
sed conscientia scopis mundata et ornatam
sicut spiritus immundus abulans per loca inaquo-
sa querens requiem in ea non invenit ut insti-
nos hodierna nostra lectio eloquentia nam enim dei
vita anime sit anima vero vita corporis sicut
corpus vivere non potest sine anima sic anima non
sine deo [illegible] vivere valet hec itaque anima sibi deum pre-
sentem per gratiam que vivens peccatum sine co-
sitetur eam quod vita quam deus eam inhabitat quam
inhabitando vivere facit de pe. dis. i. c. [illegible]
Si autem illam inhabitat ergo templum spiritus sancti
facta est ergo et illuminata est ergo a tenebris pecca-
torum expiata est ergo templum dyaboli desinit esse
que ad lucem venit enim recepta tenebras fugit
nulla enim ut ait apostolus conventio xpisti ad belial
nulla participatio lucis ad tenebras hec Aug.
in ps. huius rediens quippe qui cecitate est inunda-

tiam et ornatam domum invenit si vacantem quo inquit devotus Bern in sermone assumptionis virginis gloriose poterit ne domus mundata confessione priorum delictorum et observacione religiose institucionis ornata indigna ad hoc inveniri habitaculo gracie salvatoris ingressu poterit sine dubio si sufficienterimus emundata et munstrata vacantibus fuerit interius plena luto quis eam suscipiendam dominus arbitretur in dealbatis mortuorum sepulcris que videntur a foris speciosa intus sunt autem ex putredinis immundicia replenit et paucis interpositis inquit Cum vero aliud est quam sectio expectanda si prius sufficienterimus radices non intus fecimus credimus certo esto quis pullulabit uberius et emundatam et vacantem domum cum nequioribus septem qui cum fuerit hospes malignus intrabit vbicumque eum ad dominum tam carnis odibilis erit multo plus quam ante et gehenne filius multiplicet qui post indulgenciam delictorum in easdem denuo inciderit sordes ut sus lota in volutabro luti vos vide inquit Bern mundatam et ornatam vacante domum hominem intus qui confessus est et deserit manifesta peccata providencia et ...

benda medicina cum adversitas est ferenda contra iracundiam paciencia ...

Certamen forte dedit illi ut vinceret Sap 10 et in epistola hodierna secundum aliquorum usum hec verba referuntur sicut per fidem vicerunt regna fortes certamine induti lorica fidei confidenter stantes viderunt angelum dei super illos et pertinet magnus dei sanctus Anthonius cuius certamina pueri angelicorum mortalium posse recenseri ... ad ea que est speculum vite et virtutis virga directionis terribilis ut castrorum acies et conteres hostium infernorum caput cum dicitur digne cuius ... dicendo o maria multum audeo multum gaudeo multum quod gaudium multum quod fuit ... ut ipsius sicut ac beatissimi anthonii ... in spiritu prius ... certamina aliquid ... menta aggrediar sibi prius illud amenum et salutiferum angelicum dicens Ave gracia plena dominus tecum.

Certamen forte etc. Militia enim est vita hominis super terram ubi laboris et doloris longis est sicut dies mercenarii et in eodem quasi in stadio cotinui certaminis positi ...

contemplacionem quia alios mundare habet qui ut scriptum est ab immundo quis mundabitur sicut nec est validi nec fragili ...

Amen.

Ad laudem gloriam et honorem ... explicit ...

que intacta est et militans domini apparuit in fortitu-
dine induti decorari atque precingi iuxta illud for-
titudo et decor indumentum eius et illud accinxisti
me fortitudine ad prelium incurvasti resistentes in-
subtus me hac armatus decoratus et precinctus
mentis fortitudine beatissimus abbas Anthonius quos-
cumque eidem adversantes certamine forti iniit ut post-
ea patebit prostravit atque devicit merito ergo
de eo dici potest certamen forte dedit illi que fuerunt verba
prothemate superius tacta. Ero ac beatissimo An-
thonio omnibus virtutibus adornato qui celestium
in terris gessit vitam ad mittendum preclare
propositam dedit gratiam deus in triplici certamine
ut tandem victor existeret glorioso suo contra
mundum deficientem contra carnem inficientem contra
dyabolum infestantem. Quantum ad primum certamen
primus gloriosissimi anachorite anthonii vic-
toriam ut brevius potero quam administrabit
deus contra hoc sanctissimo tenere enarrabo.
magnus Anthonius nobilis parentibus et nobili-
ori fide egipti partibus originem traxit post
mortem amborum parentum suorum annorum circiter
decem et octo seu viginti cum sorore parvula derelic-
tus est et domus et sororis honestam curam gerebat
nec dum pauci sufficere sufficere mensibus mortuis
parentibus ut culmen perfectionis attingere
posset et thesauros in celestibus reponere universa
que habebat vendidit atque indigentibus precium
ac caritate tam magna erogavit iuxta salvatoris
consilium iuxta Si vis perfectus esse vade et vende
omnia que possides et da pauperibus decenti por-
tione tamen sorori relicta preter sexus et etas pos-
tulabat fidelibusque ac notis nutriendam virginibus
commendavit cum quibus tamen profecit ipsa dei serva
et sancta vera imitatrix et tandem omnium fieri me-
ruit magistra atque doctrix. Ipse namque de cola subur-
bani vinculis liber effectus atque ardua in vasta
solitudine arripuit vitam universa dum nedum
precepta sed et consilia illibata persolvendo veri
patres Reverendissimi ceterique merito venerandi huius
sancti in defessum et Christi militem Anthonium fortem forti
certamine mundus despiciens primo callide aggre-
ditur ut ab incepto sancto proposito evellere posset
possessionum memoriam sororis defensionem

generis nobilitatem amorem rerum familiarium glo-
riam delectationem variarum et reliqua vite
remissioris blandimenta mentem suggerendo
demonstrabat sed ipse dominus anthonius non inclinatus
habens mundum neque ea que in mundo sunt sciens
bonus Christi miles non implicans se negotiis se-
cularibus sed preparans ad bellum non armorum
celorum sed quid terminorum et orationum subsi-
diis neque tamen exercebatur vigiliis quid obser-
vationum provocatione minutis cuncta preeminebat
atque devincebat exercitans cum animum tergens
totumque eius intellectum non omnia revolvebat atque
contemplans si singula bona delectabilia sunt illud bonum
quam et quantum delectabile sit illud bonum
quod continet iocunditatem omnium bonorum
si bona est vita creata quam bona est vita
creatrix si iocunda est salus facta quam iocunda
est salus que facit omnem salutem si amabilis
est sapientia in cognitione rerum conditarum quam
est sapientia amabilis que omnia condidit ex
nichilo denique si multe et magne delectationes
sunt in rebus mundi delectabilibus qualis et quanta
ta est delectatio in illo qui fecit omnia delecta-
bilia. O qui hoc fruetur quid illi erit et quid
erit illi non erit certe ait devotus Anselmus quid
quid velit erit ibi et quid quod esse nolit non
erit ibi ibi quippe erunt bona anime et corporis
qualia nec oculus vidit nec auris audivit
nec cor hominis cogitavit. Hiis sanctis verbis et de-
votis considerationibus premunitus dei famu-
lus anthonius omnis mundi temptationes et blandi-
menta certamine forti devicit quorum certamine
forte nomine eius deus probos de temptatione eripere
scit. Cui enim eius vita vivendi et certandi non
sufficit cum eius vita vivendi et certandi non
ma cunctis Christi fidelibus admirandum prestet
ta per totum monasteriis et sermonibus venera-
bilibus disciplinis beatus Augustinus cum fuerit libro
nono sciens in viii suarum confessionum libro
eo adhuc loquens sicut ait de anthonio egip-
tio monacho cuius nomen excellenter clare
bat apud servos tuos fratres hebamus autem
audientes tam recenti memoria et prope nostris
temporibus testatissima mirabilia tua in
fide recta et catholica ecclesia omnes mirabamur

quia tam magna erant et inaudita nobis et pa-
ulo post cum devenissemus in quandam causam
ubi habitabat quidam fratres tui spiritu pauperes
qualium est regnum celorum et invenissemus ibi codi-
cem in quo scripta erat vita anthonii quam
legere cepit unus eorum et mirari et accendi
et inter legendum meditari arripere talem vitam
et servire tibi tunc subito repleti amore sancto
et sobrio pudore ait poncianus fidelis pelac
militans quid querimus cuius rei causa militamus
maior ne esse poterit spes nostra in pallatio
quam amici imperatoris simus et ibi quid non fra-
gile plenum que periculis et per quot pericula pervenitur
amicus dei si voluero esse non fio et post multa
Augustinus tum vultu quam mente turbatus in-
vadens alippium exclamavit quid patimur
quid est hoc quod si audisti surgunt indocti et rapi-
unt celum et nos cum doctrinis nostris volutamur
in carne et sanguine hec ille. Attendite pa-
tres attendite attendite domini hec considerantes.
Augustinus in domo non domini regnatus contentus sed
cum tales et tanti principes viri in celestibus trium-
phantes virtutes ac vite merita in animo
revolveret dicens potuit despicatione exclamando
o mi pater Anthoni trahe me post te
et ecce inquit non fiat non fiat quare non
modo quare in hac hora non finis turpi-
tudinis mee dicebam hec et flebam amaris-
sima contritione cordis mei et ut pie credi potest
meritis et precibus magni servi dei anthonii
repente celestis armonia de celo audita est
crebro repetens Augustine tolle lege tolle lege
statim quoque mutato vultu repressoque impetu lacri-
marum surrexi nichil aliud interpretans
divinitus iuberi nisi aperirem codicem et
legerem quod primum capitulum reperissem audi-
eram enim de anthonio quod ex evangelica lec-
tione monitus fuerat tamquam sibi diceretur
quod legatur vade et vende omnia que habes
et da pauperibus et habebis te in celo et veni
et sequere me et sic oraculo ad te con-
versum esse converterunt itaque coderem apposto-
li pauli arripui aperui et legi in silentio
capitulum quo primum iecti sunt oculi mei non
in comessationibus et ebrietatibus non in

cubilibus et impudiciciis non in contentione et emula-
tione sed induimini dominum Ihesum Christum et carnis
curam ne feceritis statim quippe quasi luce
securitatis infusa cordi meo omnes tenebre dubi-
tationis diffugerunt et tali modo admirabili et
inmutabili ad Christum Augustinus fore conversus per
Reverendissimi hec sanctus atque beatissimus pater merito
anthonius dicitur qui sursum trahens quanta
vero habeat virtutem simplicitas fidei pie-
tatis scientie et sanctorum vita exemplaris ex
hiis que iam de Augustini conversione perhibita agnos-
cere quispiam potest. O stupendum et admira-
tione dignum quam que dyalectice et rethorice demon-
strationes ac philosophice discipline vincere minime po-
tuerunt Anthonii vite sanctissima gesta superarunt
et devicerunt quippe hec est victoria que vincit
mundum unde de ipso merito dici potest Certa-
men forte dedit illi et quicquid in anthiocena
sancta synodo ubi plures presules sacerdotes et
diaconi affuerunt aurelianii cesaris tempore
Alexander presbiter fidelissimus prepotens in verbo et in
omni eruditione perfectus paulum samosatenum he-
reticum confessionibus propriis certamine forti victo-
riosissime confutavit atque devicit non minus
tamen illud quod in nicena synodo ubi et con-
fessorum et sacerdotum dei quo eo terra ad centum numerus
magnus ille senex ex confessoribus simplici-
ssime non vir fidelis tamen purus et exemplaris vite
nichil aliud sciens nisi dominum Ihesum Christum et hunc
crucifixum virum eruditissimum peritus confutavit
atque devicit ut ostenderet deus quod non in sermone
regnum dei sed in virtute consistit que ex ceterisque
in omni pene scientia peritissimum convinceret non
poterant magnus per rethoricam et grammaticam digna hec
sunt sed hiis incomparabiliter maiora scriptus legitur
fecisse dominus confessor anthonius scilicet arrianorum ar-
rianorum tempore cum in ruinam penitus dei ecclesia
deduci videretur rogatus ab episcopis et omnibus fra-
tribus de deserto ad alexandriam descendit
ibique ad fidem et populos iam catholicos robo-
ravit paganos et ydolorum sacerdotes ad divi-
num cultum veritate comperta revocavit Et hiis
maiora ipsos arrianos hereticos publico sermone
deprehendit confutavit convicit atque devicit iuxta
illud bellabunt adversum te et non prevalebunt

Itaque quod de eo dicitur certamen forte dedit ei.

2m Certavit christi miles anthonius contra carnem insipientem corporis quod corrumpitur aggravat animam et terrena inhabitacio deprimit sensum multa cogitantem et tanto plus quanto familiarius quia ut scriptum est nulla pestis efficacior ad nocendum quam familiaris inimicus. Unita enim spiritui caro est et inimica inepta ad certo conspirat adversus spiritum maxime deo devotum quem inquit dominus [illegible] distinus ex premissis eos qui conati deliberant temptari acrius a concupiscentia carnis quod sic ait dignissimo anthonio sepius contigit [illegible]. Cum enim cum cogitacionibus sordidis aggrediens in stimulacionibus carnis [illegible] sensualitatis pungens quasi datus ei esset stimulus carnis, quod aliis lascivie figmentis et carnalibus desideriis irritans nunc ab ipso dyaboli turpissime fornicacionis [illegible] sed ipse christi miles anthonius sciens voluptates mulieris vilissimas [illegible] que latronum more suos sectatores amplectantur ut strangulent armis ad huius bellum aptissimis armatus [illegible] quibus utuntur viri sancti bellatores corruptibiles appetentes coronam sed ut incorruptibili coronarentur ieiuniis scilicet oracionibus vigiliis ciliciis vestimentis asperrimis disciplinis genuflexionibus propriarum manuum laboribus et nuda in terra dormicionibus proprium castigabat debellabat ac vincebat corpus quasi cum paulo diceret castigo corpus meum et in servitutem redigo atque de vero merito de eo dici potest certamen forte etc.

3m Certavit item tercio adversus dyabolum decipientem mille qui modos habet nocendi et tamquam leo rugiens [illegible] dei servum undique devorans multis multipharieque modis cum crudeliter aggreditur et nunc stridens dentibus et emulans ei apparens vultu puer horridus atque niger quem cum interrogaret anthonius quis nam esset ait turpissime fornicacionis spiritus vocor qui plurimos temptavi atque decepi [illegible] datum est in facere bellum cum sanctis et vincere illos a te [illegible] tamen repulsum me fateor atque devictum. Nunc quoque auri et argenti ponderis decipula cum deserto

frequenter tetendit quasi [illegible] laqueos ponentes [illegible]. Nunc ipse dyabolus cum suis aggregatis satellitibus famulum dei variis gravibus tormentis et cruciatibus vexabant ut [illegible] homo tormenta superaret sed ut miles armatus armatura dei et indutus lorica fidei et caritatis et galeam spei salutis ut posset constanter stare adversus eorum insidias [illegible] non fugio vestra certamina enim si maiora intuleritis nullus quod separabit me a caritate christi psallebat dicens si consistant adversum me castra non timebit cor meum talia eo dicente dyabolus et omnes satellites quanti graviora prioribus in dei servum voluerunt addere tormenta nam bestiarum et serpentium induerunt horribiles formas [illegible] fremitus rugiebat leo occidere cum volens thaurus mugitu et cornibus ei minabatur serpens sibilo in eum personabat [illegible] cum vultibus et vocibus horrida ac stupenda dum audirentur omnes in eum [illegible] cornibus dentibus et unguibus [illegible] crudelissime lacerando anthonius sic [illegible] laceratus flagellatus et confessus corporis sentiens dolores internos tamen semper in domino idem manens quasi [illegible] exclamans confundantur et revereantur [illegible] querentes animam meam fiant tanquam pulvis ante faciem venti angelus domini coartans eos et confestim demones nullus apparuit [illegible] sed radius de superius lux clarior supra se radians corporis dolores penitus abscedunt pristineque eius restitutus est sanitati mox quod domini salvatoris ihesu presentiam anthonius intellexit ac voce mira devocionis et dulcedine exclamans ubi eras mi bone ihesu ubi eras et vox ad eum in dicit anthoni hic eram sed expectabam tuum certamen [illegible] triumphum nunc quia viriliter dimicasti semper tibi auxiliabor et faciam te in omni orbe nominari. Sic quippe salvatoris presidia recreatus [illegible] quos docebat adversus [illegible] armari [illegible] adversus [illegible] bat magna [illegible] adversus [illegible] mores arma [illegible] vita [illegible]

ad deum fides credite in concepto [illegible] recte vincens vigilias oraciones et ieiunia mansuetudinem voluntariam paupertatem humilitatem [illegible] et proprie [illegible] erga christum amorem [illegible] liber ex domini precepto sub [illegible] qui inquit ecce dedi vobis potestatem calcandi super serpentes et scorpiones et super omnem virtutem inimici. Alia quippe multa [illegible] gratuita dona et merita virtutum [illegible] in dei servo claruerunt quam in terra positus moribus celestis videbatur erat enim aspectu angelicus sermone blandus [illegible] corpore integer pietate magnificus ingenio optimus fide catholicus spe paciencissimus humilitate profundus caritate accensus. Et gracia dei plenus ut beatus athanasius de eo testatur quod sua quoque apud cunctos antonii [illegible] optimo ita ut eius sic filios desideraret [illegible] et pene [illegible] ortus [illegible] ad eum confluebant ut gaudii tranquillitatis solacii pacis consilii [illegible] quo modo ab eo reciperent essent et [illegible] monachi quorum pius fuit pater consolator et veritatis doctrine magister hanc inter ceteras doctrinas et admoniciones [illegible] sicut pisces si in sicco tardaverint moriuntur ita et monachi extra cellam tardantes aut [illegible] cum secularibus [illegible] proposito resolvuntur tales enim testes fuere dilectissimi anthonii discipuli de quibus admiranda beatus Eusebius in sua ecclesiastica historia refert [illegible] in egypto habitare [illegible] anthonii discipulos viros et consummate et actum non cum ceteris mortalibus sed cum superius angelis habere [illegible] que prius vidi loquor [illegible] tamen vereor quod pauci tales [illegible] qui tamen mortem [illegible] in cella cum christo [illegible] quam multi [illegible] cum christo et nunc seculo carni et dyabolo [illegible] attendentes tremendum salvatoris dominum nemo ponens manum ad aratrum et respiciens retro aptus est regno dei [illegible] ponentes manum ad aratrum et respicientes retro

aptus sit regno dei doctores [illegible] sollicitudines et [illegible] ponentes manum ad aratrum et respicientes retro an sint apti regno dei sacerdotes dei devocionis [illegible] boni honestatis et castitatis ponentes manum ad aratrum et r. r. an sint apti regno dei [illegible] si religiosi [illegible] castitatis et paupertatis ponentes manum ad aratrum et respicientes retro an apti r. dei. Veritatis veritatum doctor christus ihesus [illegible] brevissima respondet nemo ponens manum ad aratrum et r. r. an ap. est r. dei [illegible] respiciens retro [illegible] tamquam homo apostata vir inutilis graditur ore perverso et verendum quod omnes declinaverint [illegible] et tremendum valde [illegible] dicatur in [illegible] servum [illegible] in tenebras exteriores illic erit fletus et stridor dentium et non immerito [illegible] qui talia agunt digni sunt morte non solum qui faciunt sed et qui consenciunt facientibus [illegible] vel errorem [illegible] inquit glo. ordinaria [illegible] non reticendum arbitror de ipso christi milite et martire [illegible] non [illegible] voluntate martirum meritum [illegible] et voluntate non amisit qui in [illegible] in [illegible] et [illegible] dei [illegible] monasterio [illegible] et suis [illegible] aggreditur atque [illegible] martirii palmam acquireret [illegible] deo disponente [illegible] ac dixit [illegible] ecclesia dei pene deduceret ipse christi miles anthonius in [illegible] virtutibus [illegible] et heresibus [illegible] solus multa et admiranda dei gracia peregit quanto plus [illegible] et domini maiori [illegible] amplius [illegible] hoc agere potestis [illegible] sacerdotum dei et dyaconorum in hoc sacro [illegible] paucitas [illegible] in alexandrina sacra synodo [illegible] dei [illegible] valde ubi beatus eusebius cum [illegible] admiranda et [illegible] facta fuere et [illegible] non hic [illegible] est spiritus sanctus [illegible] illic [illegible] non hic [illegible] virtus et potestas [illegible] veritas [illegible]

verum per et dominum admirtite quod proximum est ecclesie dei ut tunc vincat cum leditur tunc intelligat cum arguitur et tunc sit secura cum superari videatur in magis hilaris tunc constantes estote et videbitis auxilium domini super vos non enim est vestra pugna sed dei qui pugnabit pro vobis sicut dominus pro vobis qui confirmabit et custodiet vos a malo et imitatores estote sicut et sancta civi christi anthonii militis ac fideli pro constanti et forti certamine qui in extremo vite eius suos pio amore et fideli doctrina ammonere voluit discipulos in hunc modum O vos filioli mei et viscera mea iam deus invitat me ad corpus dissolvi et videre celestia ammoneo ne tanti temporis laborem repente perdatis et o tu sacratissima synodus hec admonitio saluberrima tamquam precepta tu ac tibi sit alligata quia arbori infructuose securis et ignis paratur et amara mors vita sine fructu ait Bernardus et paulo post dato paci osculo cum benedictione ipsis carissimis discipulis leto vultu ac iocundo celestium angelorum coetum illam dei famuli sancti animam fortissimam perduxerunt quem ad felicissimam et perhennem vitam perducere adque quam sua dispensacione nos perducere dignetur. Amen

de sancto Johanne ewangelista

Dixit ihesus petro sequere me et reliqua. Secundum ewangelii lectio principaliter continetur [illegible] per et dominum eo attencius consideranda, nam quo profundius debet inmergi procedens quo firmitatem supportet legis commendat ewangelista quia nisi quis fideliter firmitatem tenuerit salvus esse non poterit. Commendaturus siquidem Johannes veritatem ewangelii volens ostendere ewangelium esse normam a christo ecclesie datam secundum quam principes ecclesie invicem et subditos inbuere dirigere hunc primo ewangelium submittit dicens dixit ihesus petro secundum victoriam propriam sequere me in tuo statu ecclesie regimine ewangelium observando. Et quod ab ewangelii custodia nullus excipitur ipsi ergo petrus et Johannes hoc in loco typum vite gesserunt omnium petrus prelatorum Johannes discipulorum petrus activorum Johannes contemplativorum et precipue inter apostolos. Ideo omnem eorum quam ewangelium observando christum secuti sunt et secuntur sine sui effusione cruoris ut alii magistri dicunt. Propterea ut ostenderet modo assumendi regimen ecclesie qualiter ab aliis assumi et potissime ostenderet

modo suo concedendi Johannes ostendit qualiter coram ewangelium debeat ab omnibus observari. Subdit quod conversus secundum non ambicione sua sed dei electione vocatione et precepto. Et sic secundum ewangelium regulam ad ecclesie regimine petrus vidit discipulum sequentem [illegible] ut illum videlicet quem diligebat ihesus et qui in cena recubuit supra pectus eius et ait domine quis est qui tradit te. Hic enim brevissime commendat ewangelista obedienciam et castitatem ad ewangelii custodiam principaliter pertinendo sed notat discipulum quem diligebat ihesus et ob virginalem pudiciciam et denotandam humilitatem eius in suo nomine tacendo ut in ministerio recipiatur quod nomen tacendo ut in ministerio reciperetur. Cruso [illegible] designat ex singulari familiaritate illa qua a christo in cena suscepit in firmitate ecclesie. Quod qui per humilitatem et obedienciam in ecclesie quod qui per humilitatem et castitatem in castitate ewangelium observando christum caste sive integre [illegible] etiam supra pectus christi in cena celestium [illegible] vite divina misteria aperiendo misteria requiescit. Sed ne iohannes et sibi similium precepto ex ewangelio condemnari ad desiderium credendum ideo quod non per martirium sed per ewangelium christum ceteri viri sicut apostoli quam sit per ewangelium mutacionem mutatis sicut tam in magna mutacione [illegible] quod sola similitudine passionis. Unde propterea quod secundum martirum sicut ewangelium non solum sunt rosis martirum sed virginum candidis floribus fidelium liliis sicut virginum rosarum ac violis viduarum id circo in gratiarum eorum ac violis viduarum. Id circo in iustiam dixit ihesus [illegible] ait. Hunc ergo cum vidisset petrus dixit ihesu domine hic autem quid. Quia [illegible] per hunc ewangelium principio hic autem [illegible] significaverat dominus petro qua morte clarificaturus esset deum et eum sibi dicendo simpliciter quere me eadem innuebat quod ewangelium observando quere me eadem innuebat quod ewangelium observando per martirium passurus esset quod ipsius transiverat propter ipsum tenuisset. Pro quod ipsius transiverat martirium. Idcirco [illegible] in admiracionem petrus martirium. Ideo credidit [illegible] sibi singulariter et eo potissime. Quod ibi hoc verbum sibi singulariter esse dictum ubi vidit illum discipulum quem diligebat ihesus quia propter singularem familiaritatem et ampliorem dilectionem in cena supra pectus eius recubuit et ex singulari familiaritate ait domine quis est qui tradit te. Hunc ergo discipulum secundum iohannem ibi soli christum insequentem. Talem ubi singulariter per ewangelium cum vidisset petrus similiter quod christum per ewangelium sequendo usque ad martirium etiam tantus triumpho fuerit coronandus [illegible] domini singularitate temporis minime [illegible] ac etiam comprehendens ait

tans ardore de corona sollicitatus dixit ihesu domine quis sit etiam potes et nosse. Hic autem videlicet Johannes qui te per ewangelium sequitur sicut et ego quid? vidilicet de premis mortis triumpho eum gloriose statuisti. Et cum duobus discipulis petro et Johanne christum simul soli post ewangelium sequentibus dum apostolorum principi singulariter dixit ihesus: sequere me iocundo ipsum tuus martirio coronandum. Sic de altero scilicet Johanne quem singularissime diligebat tacendo ipsum martirio privatum volebat innuere. Sed quia Johannes et alii in pace ecclesie per ewangelium ipsum sequentes si martirium non sustinent martirii tamen palmam non amittunt ex eo quod pro fide prudenter fortiter et certantes prompti forent ad martirium si ad hoc deus eosdem ordinasset ut ostenderet ewangelista quod christum sequi debent omnes fideles manendo in ea vocatione qua a deo vocati sunt et ad eius voluptatem tenere [illegible] nemo debet assingere aut eidem anxie timendo contraire. Propterea dixit ei ihesus: Sic eum volo manere donec veniam primum scilicet vite curse naliter finito. Quid ad te tu me sequere. Quasi ad maiorem doctrinam questionem petri tamquam curiose inceptam christus redarguet dicente petre si Johannem sic volo manere donec veniam videlicet ipsum sicut te consummari per martirium quid ad te attinet inquirendum. Sed ipsius enim dei est hunc vel illum sic vel sic vocare per ewangelium autem et aliorum ewangelio obedire. Ergo sicut hic me sequi per ewangelium [illegible] beneplacita consumans sic sic tu me sequere martirium sustinendo. Propterea ne ex verbis christi male intellectis Johannem mansurum usque hanc vitam finiisse temporalem et quod verba ewangelii non in sensu legentis sed christi ewangelium [illegible] debent intelligi. Hinc ait quod exivit sermo iste inter fratres [illegible] suo sensu verba christi capientes quod discipulus ille non moritur. Unde ut ostenderet quod homo per hanc ewangelium semitam directe gradiendo vitam hanc temporalem in vitam commutat eternam. Propterea subdit: Et non dixit ihesus non moritur sed sic eum volo manere donec venio scilicet ab hac vita flebili ipsum assumendo ad gloriam. Quid ad te tu me sequere sicut videlicet eum ad beatitudinis bravium voluerit pervenire. Sed cum ab ipso ewangelista verba prescripta ad longum in forma continentur innuendo ipsa verba ewangelii

aliquando expositorem suscipiant non tamen mutatorem seu emendatorem a quoquam suscipere debet. Deinde autem ut ewangelio amplius crederetur quod noscetur ab illo descriptum fore cum vite sinceritate secundum ewangelium quod descripsit conversando eum ampliorem dilectionem ac familiaritatem a christo in his omnibus fuerunt inveniri. Docet ait: Hic est discipulus ille qui secundum verbo et exemplo testimonium perhibuit et scripsit hec ewangelium facta in scriptis redigendo. Unde et Johannis vita scriptura quod tanto ardencius imitare a nobis quod vitam scripturam quod eius ab ecclesia noscemus approbatam. Innuendo propterea ecclesie quod ewangelium scire debent qui secundum hoc exemplo et verbo testimonium christi reddentes omnis populi veram de scientia [illegible] possent racionem reddere possent de ea que in nobis est spe et ea que sunt subditis salubria soli ut eorum interest ex ewangelio statuere. Docet ewangelium concludendo vite et scripture Johannis testimonia pro omnibus et per omnia approbat dicens: Et scimus quia verum est testimonium eius. Et ut ad altiorem huius ewangelii sensum legentium perveniatur pericia propositus similibus reseratur et clareat quod ewangelium in ewangelista Johanne nobis contemplanda ac breviter imitanda proponitur. Hinc putem quadripertiendo sermonem illas scilicet his ewangelii quatuor sigillata latentes describendo particulas in quibus potissime coheret [illegible] quatuor dominice caritatis effectus propriis quibus Johannes preceteris a christo meruit honorari. In prima particula quali ewangelista Johannes a primo locatus in statu discipuli per ewangelium christum imitando a deo sic promovit quod ipse ampliorem dilectionem ac familiaritatem a christo in hiis meruit inveniri. Et quia signum vere dilectionis exhibitio fuit operis. Hinc tres alie partes sucessive reserabunt. Qualiter exinde ad actum eduxerit illas tres potencias scilicet concupiscibilem irascibilem et racionalem per quas homo ad similitudinem beatissime trinitatis consistendo et ad suam efficiencium eum tunc directe regnat et debite dum ad actum educuntur annexa caritate. Sic enim sequendum erit et notum qualiter Johannes in statu pastoris et primo discipuli vite sue vestigium insequendum dereliquit. Suppono tamen in primis ne prolixitates vanas tedeat sic particulas particulariter sermone aut minimum breviter quia non semper ad voluntatem loquentis vel audiencium sed etiam aliquando secundum exigentiam materie subiacentis actum debet vel protrahi sermo predicantis. Quantum igitur ad primum inveniendum

dumpto

p^m

occurrit quod dominum Ihesum Christum agnati Jacobus et Johannes cum patre Zebedeo recia reparent in mari quorum ipse vocatum [illegible] se occupabat operibus ut vocem domini audierunt vocantis apostolos statim sed humiliter credendo relictis retibus et patre carnalibus vinculis atque terrenis secuti sunt cum divina caritate succensi profecturi de virtute in virtutem [illegible] secuti sunt inquid sed certe Johannes sublimius ceteris / quod eo secundum doctores quia iuvenis erat virginali florebat pudicicia que solum cogitans que dei sunt eciam sequitur agnum quocumque ierit teste scriptura quia enim Johannes iuvenis deli videlicet nescius / virgo erat [illegible] et sic mente pariter integer et corpore / sicut eloquium Christi vehementer ignitum ad fidei suscipiendum dulcissimus apostolus finibus a Christo [illegible] sicut tenerum corpus virginale materia a deo perfecte penetravit / ut quod dilectus intrinsece locutus est animam per [illegible] hausit quod et Johannes limpidissime mentem in dei noticia per fidem [illegible] eciam validius in ipsum per amorem traxit (quanto enim [illegible] limpidius per fidem concepit dei verbum tanto altius ad deum per spem erectus eciam eidem validius unitur per caritatem (sicut enim per fidem deum cognoscimus sic ad eum consequendum spe erigimur ac eidem unimur caritate est enim caritas virtus nos deo coniungens ut inquit Augustinus non quidem superficialiter sicut duo lapides in arcto sed ubique precordia intime penetrando manete inquit Salvator in me et ego in vobis est enim divinus amor calidus et acutus [illegible] extasim faciens non permittit suos ipsos esse amatores sed amatorum ut divus inquit Dyonisius [illegible] Johannem commendans ceteris Christo vincto sibi per caritatem adornat magnificens princeps et caput ecclesie Christus qui suis amatoribus ultra condignum amoris vires rependere differre non novit. Hoc magna adornavit dominus in [illegible] licet omnes diligenter ipsum quod diligenter [illegible] est apostolus [illegible] singulariter Johanni dilectionis ostendit indicia [illegible] ut ex multis pauca referam primo dominus ipsum virginem in etatis primordio non solum ad fidem sed et ad apostolatum vocavit. Secundo quod eum [illegible] ad [illegible] cum ceteris admisit apostolis ut testatur ewangelium. Tercio quod eum in cena supra [illegible] dilectissimi pectus fecit recumbere / ubi que divina misteria singulariter [illegible] ubi enim ceteris mutantibus apostolis quis proditor esset dominum interrogare meruit atque [illegible] Ad petrum enim [illegible] inquit prima huius ewangelii

particula quod querensibus potius vidit illum discipulum quem diligebat Ihesus sequentem qui in cena recubuit supra pectus eius et ait domine quis est qui tradit te / sed super hunc ad divinum prudencia participare licet oculos mentis erigere bene virgo Johannes in etatis primordio non solum ad fidem sed et ad apostolatum vocatur bene qui ad cenam cum ceteris admittitur apostolis bene dominum pectus Christi moriturus in cena recubuit / ut eius familiarius divina secreta revelantur (Tercio eius inreprehensibilis futurum est veritatis ewangelii [illegible] quod secretissimum virginis benedicte et cum divina providencia que nusquam fallitur neque falli [illegible] Johannem qui virginee puritatis et secretorum [illegible] fidelissimum constituit virginali matris dei [illegible] pudicicie absequi voluit ut decebat [illegible] delectationis quibus est vivaque sed talium consortio [illegible] ut ipse [illegible] Quarto quod certe cum fieri sinit ut ipse fieret verus ewangelista qui iam ex singulari familiaritate [illegible] ex quo [illegible] venerat [illegible] eciam amplius ad ipsius Ihesu Christi [illegible] generacionis noticiam accederet ac ewangelium [illegible] in medio cumulaciet quanto manet [illegible] Christi mortis peracto natus est copius super ipsius Christi [illegible] consolando [illegible] super hunc consolando [illegible] colloquiis [illegible] secreta quo ipsa virgo mater dei beatissima que sibi consonabat [illegible] merentis suo tanto familiarius ewangelio [illegible] revelaret quanto ipse virgo Johannes [illegible] filialiter ac humiliter [illegible] conversando [illegible] suis ipsius fragilitatis [illegible] obsequia [illegible] promptissime exhiberet obediencie ministerium. Hoc de primo. (Ceterum quo ad secundum quia omnis motus in fine quiescit et deus ipse summum bonum et finis omnium quietissimus hinc habet caritas [illegible] amantis per ipsam deo unitas [illegible] appetitum sine [illegible] potencia que tendit in bonum [illegible] delectabile quietudinem [illegible] fecisti nos domine ad te inquit Augustinus et inquietum est cor nostrum donec in te quiescat [illegible] tabilissime quia enim delectacio [illegible] in [illegible] bonum ut inquit venerabilis Albertus et est per maxime [illegible] sinum boni complacencie hinc [illegible] divine caritatis [illegible] esse in hoc discipulo eminenter [illegible]

particulam huius ewangelii particulam dominus ipsum per eum inquietissimo statu contemplationis ecclesie principatum [illegible] declaravit sicut enim apostolum petrum per huius ewangelii principium in statu actiuorum [illegible] habere designavit singulariter ei dicens sequere me quod est dicere [illegible] me perfecta sequitur actio in [illegible] passionis [illegible] ut altius exponit Augustinus sic Johannem in statu contemplationis ecclesie principatum tenere declaravit dominum secundum huius ewangelii particula singulariter de eo subiungit dicens sic eum volo manere donec veniam quod est dicere [illegible] inchoata contemplacio maneat quieta / donec [illegible] consummanda dominus venero ut sibi altius exponit Augustinus [illegible] dilectissimorum Christi [illegible] et Johannis paulisper attende [illegible] bene Christus [illegible] dilectissimis discipulis petro et Johanni principes dominum sunt honores [illegible] facti celum heredes et filii quia principaliter amatores / bene enim virgo Johannes qui ab etatis primordio ad [illegible] Christi vocator [illegible] et mundo penitus renuncians soli deo [illegible] virginem gloriosam suscipiendo in [illegible] ecclesie principatum [illegible] contemplativum a Christo suscepit / ut ex [illegible] caritate ac Christi et virginis [illegible] ad fidei sublimitatem per contemplacionis [illegible] evolaret [illegible] postea ad publicum revelans [illegible] fidem et ecclesiam ab ipso et ceteris apostolis [illegible] fundatam suo tempore stabiliret [illegible] sublimitate firmaret (At vero petrus [illegible] ac proprium [illegible] amator [illegible] domino [illegible] studuerat ac novat [illegible] temporalibus bene uti rebus [illegible] ecclesie constitutus a Christo merito [illegible] principatum a Christo suscepit [illegible] per providenciam [illegible] novella ecclesie platam [illegible] ad [illegible] producet ac [illegible] separacione [illegible] solidaret (Ad horum enim designacione [illegible] sapiencie providencia disponit ut et Johannes in verbi [illegible] petrus vero in [illegible] operacione ceteris [illegible] / sed licet in plan[illegible] fidei Johannes per contemplacionis sublimitatem petrus vero per actionis sollicitudinem ceteris amplius [illegible] designa[illegible] quod in dono dei [illegible] utriusque [illegible] actiua [illegible] et contemplativa ex eo [illegible] quod indefessa caritas ecclesie per actionis sollicitudinem [illegible] infideles reducere [illegible] per mo[illegible] [illegible] fidei et contemplacionis sublimitatem ita ad fidei misteria [illegible] quod [illegible] hos sollicitet

orando [illegible] quos neque actio sollicita admonendo [illegible] ut [illegible] de beate virginis nativitate nuper amplius [illegible] allegatum [illegible] credendum quod Johannes ita contemplacionis quieti vacaverit quod omnino actiua neglexerit vitam aut quod [illegible] actionis sollicitudini se ingesserit quod quietissime contemplacionis [illegible] postposuerit statum / quia [illegible] homo [illegible] et pro tempore [illegible] ex caritate [illegible] deum diligere ut non negligat proximum hinc oportuit quelibet [illegible] sicut decet [illegible] profectu [illegible] per beatissimi patriarche [illegible] scalam [illegible] et in [illegible] actiue [illegible] vero quietissime contemplacionis [illegible] dilectissimi [illegible] apostoli petrus et Johannes qui [illegible] a deo [illegible] affectus ut per persona[illegible] locorum temporumque oportunitate [illegible] ad actionis sollicitudinem se [illegible] promptissime / nunc vero ad contemplacionis secretum [illegible] quiete redirent (Sancti enim viri sicut a secreto contemplacionis ad publicum egrediuntur actionis ita ab actionis publico ad secretum revolvunt contemplacionis quatenus intus deum laudent [illegible] [illegible] unde ad dei laudem extra [illegible] operati fuerint ut Ysidorus inquit et hec de secundo (Tercio vero ad tertium quia deus amatum se quies est et finis ultimus et perfectissimus hinc habet caritas [illegible] amantis deo unum [illegible] que tendit in bonum delectabili quietem [illegible] adversa repellendo fortiter tendit in arduum [illegible] fortiter quod deo colligatus [illegible] quod nichil [illegible] a sua quiete recedit ut inquit [illegible] neque eciam tribulacio neque mors neque vita et cetera nos separare poterit a caritate que est in Christo Ihesu ut inquit apostolus hinc [illegible] divine caritatis [illegible] apostolum Johannem eminenter habuisse asserit [illegible] huius ewangelii particula / dum dicit quod exivit sermo iste inter fratres quod discipulus ille non moritur et non dixit Ihesus non moritur sed sic eum volo manere donec veniam et [illegible] non dixerat Ihesus non moritur quia [illegible] non [illegible] apostolus sed dixit sic eum volo manere donec veniam quod et [illegible] sicut enim caritas Christo Johannem colligaverat apostolum quod eo post [illegible] ab ipso avelli potuit [illegible] [illegible] enim in Christi morte sicut ceteri [illegible] apostoli [illegible] quod [illegible] perfectus de [illegible] debet [illegible] / tamen Johannes semper [illegible] [illegible] Christum licet a longe intravit cum Ihesu in atrium pontificis et [illegible] crucem dominum Ihesum

fecerit Jo. xxi sed cum inanum ... p. et d. sicut xpo morte Johannes titubaverit pusilla et mortalis natura cum tunc ipsum celum luna et balani colliquarit aer ac ipsa solida merito tremuerit et timore ipso creatore patiente omnem creaturam mota fuisse estimo atque turbatam. Et certe Johannes casum sive lapsum eo indulgentius suscipere debet humana conditio quod et suam fragilitatem unusquisque in ipso in eo invenit. habet ac modum resurgendi a prius errore cogitare enim debet quilibet rationalis creatura se non esse tutum aut immunem a viciis si Johannes xpi dilectissimus sit pridie xpo ceciderit quia igitur cogitantis quilibet hunc xpum pro suis viciis et peccatis captum vinculatum atque passum tunc exemplo beatissimi evangeliste Johannis migrare xpm sequi debet qui a longe de peccatis suis xpo erubescendo per veram contritionem de inde introducere in atrium pontificis per puram confessionem deinde stare cum ... xpm per plenam satisfactionem corporis sui a viciis castigando et animam virtutibus sagmandi. tunc enim certe de tali dicetur quod tunc virgo deus est de Johanne mulier ecce filius tuus Joh. xix. propositum insuper sine vicijs constantiam eidem enim illa fortitudo de ipsius apostoli puritate et xpi principalis amore concepta per quid fervens olim dum venere fratris qui ac fervens ... martirialem exstinxit ardorem in tantum enim divine caritatis glutinum firmissimi animo apostoli vite reperierat verbosus virginitatis algor ipsius corporalis mens se gelidavat membra quod non solum vinum ... sed torrens etiam mundi furor conceptus in ipsum nec corporis ab aia aut anima a xpo separare voluerunt aut similiter eundem quod quicquid inimicitia ... quid quod enim excogitare poterit rabies tyrannica ad huius exordium apostoli hoc interessum fuit ex eo quod divinum ab hominis nequitia sive malicia non potest inmutari decretum. declarat siquidem eterne sapientie prudentia apostolum Johannem a martirio preservare ut in pace ecclesie virum instruerent electorum utique intelligetur. sicut in ea quod preter periculum passionis ac preter effusionem cruoris xpm sequi unusquisque fidelis non enim post quod martires transmeant penis ipse mansit non postquam biberunt fontes ipse siccatus est ut inquit Augustinus. sequuntur siquidem inquit martires xpm sed non soli sequuntur. enim que sub fide coniugali integre innocentum caste et concorditer vivunt sequuntur que sub continentia vidualium ... illecebras sequuntur et te ... ...

qui apertem ... felicius ... in ... fieri virginitate ut igitur nullus per evangelium gradiens de sua vocatione desperaret eo quod non soli pro martiribus fecit per ... mortuis ... apostolorum ... caritatem suam nobis commendando apostolum Johannem quem ... delegebat preterius a martirio. ... et hoc de tertio. Demum quia caritatis divinis ignis est infinitus per quos et in mensibus huius ... rationalem potentiam que homines diligendo tendunt in verum amatum suum Dominum fideliter silentio tenere nequeunt ... verbo efferunt ac ... manifestant quod enim divine caritatis fiamme infinite sunt et in mense huius mensa ... corporis et per quos tantum continerit non posse. Propter quod diuina caritate ... teste ... narrando frequentius enarrat ut ipsa assiduitate narrandi amoris sui solatia recipiant et assumant ... ardens in mense huius etiam divine caritatis ... apostolum Johannem eminenter habuisse ostendit quando et ultima huius evangelii particula cum ipsum ... apostolum fidei testem approbat esse ... eum discipulus ille qui testimonium perhibuit et scripsit hec et scimus quia verum est testimonium eius inquit hec evangelium. Unde ut rem grandem dico ... latius referre ... verbis comprehensam ... fundamentum postquam ubique beatissimi fundaverunt ... ab ... apostoli ita quod ipsum vite verbum ab orbis terre ... ac eorum de mundo ... sanguine ... a mari usque ad mare ... per pullulando incrementa ... ... vitia ut oblivioso temporum ... ... quidquid in veritate a xpo ... fideliter et apostolis predicatum ... ecclesie ... fideliter ... fidei Johannem approbando fidelitor ... mandare ... cum ceteris ... martirio apostolis ipse Johannes relegato ... ob predicandi constantiam in pathmos insula ... thesauro ecclesie ob secundam ... custodie ... apostolorum novelli cultores ecclesie ... fortiter ... ut cum ... ecclesie ... fidelium ... tanto ... ... que ... de victoria ... apocalypsim de statu ecclesie glorificande ... illustratus lucidissime ...

dicit pseudo apostoli prospero ecclesie successu ... dentes ... ecclesie plantam ... scriptu... ... fidem ac vacillaret etiam tunc Johannes dicto ... solitus ... exilio Domitiano imperatore qui eum relegaverat interfecto a Romano senatu et ob sui ... singulis ab ipso actis ab eodem senatu revocatis atque cassatis Johannes magno venies Asiam in qua sue predicationis verbo ac ... exemplo septem metropolitanas ... etiam ipsum quod Asiam sicut et totam ecclesiam ... ob ... posterum absentiam multiplicari heresim forte ... tunc episcopis Asie congregatis cum electione et rogatu ... vite verbum ... vite verbum ... disposuit ut scribet evangelium. Sed quia in dubiis fidei decidendis aut etiam heresibus prosternendis non statim pro aliquo ... est tenere sed prudentissime ... est sicut ... etiam que hoc genus demoniorum potissime per ieiunium et orationem ... repellat. nam sicut fidelis ... ieiunium ... mentes ad ... operatur ac ... easdem ad deum per devotionem sublevando ipsum ... deum ... ad ... fundandum fidei veritatem ... intelligentiam aliqua ... huius ... evangelistum ... quid ... habet dubia et ... evangelio ... pullulantes ... ecclesie singulis mortalibus ... ostendendo prelatos Asie quod sine ... in sortem ad ... convocavit atque ... ... inter eos ... postea ab ipsis electus atque rogatus ... fidei decretum atque ... tertio ut peccati obitem ... mentes ... fidei ... sublevata ... Asie ... ieiuniorum et orationum ... incepit atque ordinavit ... et ... ieiunantibus et orantibus ... fidei ... huius ... Johannes ... gratia spiritus sancti qui omnem docet veritatem ... repletus ... prelatorum ac sublevando ad ipsum vite verbum ... potentes evolavit quod ... celorum virtutibus verbum in principio ... et verbum a principio deum vidit ...

quidem verbo ac lucidissime ... aquila ita distincte ... quod dum exhausto evangelii secreto atque mole ad publicum revolavit actionis ut fidelium rationalem potentiam directe in deum dirigeret sic limpide de hiis que faciunt ad institutionem fidei perfecte describit evangelium quod non solum tunc presentium aut futurorum hereticorum ... ... insuper totam illustrant fidem atque stabiliunt etiam nulli cum in fide ... dubium quod non ... fuerit ... ad Johannis evangelium ... ... autem dum Ephesum moraretur ut fidelium in pace ecclesie militantium concupiscibilem potentiam disponeret caritatis ... vinculo ... di ac carnis blandimenta vinceret ... de ... vite perficiende suis scriptis ... principaliter de amore seu caritate disseruit eo quod est vinculum quo fideles ecclesie ac deo et inter se connectuntur et quia moris est amatorum quod amorem suum silentio tenere nesciunt ut inquit Gregorius. Sed si super hiis etiam licet ... oculos mentis ... bene Johannes fidei testis eligitur principius quod ... quo ad concupiscibilem potentiam ... caritate ... quo ad irascibilem potentiam ... fidei stabilitate contra corruptorum ... quo ad rationalem potentiam ... sublimitate ad expositionem. bene etiam per Johannem qui dei gratia dicitur in insula pathmos quod ... ab hostibus interpretatur describitur apocalypsis quod talia misteria soli ... fidelis mentis velut Johannes ab omni peccati labe munda et ab omni ... evagatione ... assistente gratia spiritus sancti ... relegata bene etiam Johannes rogatus ab episcopis et in Asia que est medium terre habitabilis scribit evangelium ut a prelatis ecclesie ... in medio ... atque ... pro salute omnium necessario tractabatur bene etiam cum evangelistarum ultimo scripsit evangelium ut postquam homines tamquam ... veritatis ... alioram ... evangeliorum ... humanitatem ... interius agnoscentes ... agnoscendum dum verbi celsitudinem tamquam ... aquila promovet. ... bene ultimo ... parisiense ... ecclesie ... maxime esse timenda ...

curiis illecebris nec non ambitu Sciebat enim apostolus quod
sicut per humanam lesa mundum pastoris conscientia sic
eorum fama postea redditur subditis in acceptibus contra-
quod non relevando pastores etiam a subditis detesta(n)tur
Sic prelato mamone occupato aut subditos negligit
aut pecuniam indebite extorquendo subditorum profec-
tum in ruinam convertit unde etiam subditis efficitur
odiosus Sciebat etiam apostolus quod regimen ecclesie sicut quod
cumque aliud in ethico ingradu facile sciebat atque prin-
cipe donum sine mixto unum vel unum bonis petitione
quod impedimentum sibi vendicabunt Quod autem Iohannes hunc
ordinem scribendo finaliter adinventum ecclesie exigentia
dedit primo enim ecclesie dyabolicae malicia adversatur sicut tyra-
ni persecutione quoque et surgentem etiam gladio extinguere
cupientes contra quos de statu ecclesie glorificande ewangelium
conscripsit apocalipsim 2o adversatur sicut invidi heretici
per curiosis subtilitatem fidei puritatem corrumpe-
moliteres contra quos de statu fidei perfecte scrip-
sit ewangelium 3o ab exordio adversantur sicut hominum
concupiscentie et schismata mundi ac carnis blandimenta co-
ntra que de statu vite perficiende conscripsit canonicas at ver-
bo et exemplo semper docuit atque predicavit hic enim a deo Iohannes
sono contactus ac quod nunc ad plenum verba formare
quasi vix inter discipulorum manibus ad ecclesiam portari
potuisset semper hoc dicebat filioli diligite alterutrum
hoc enim preceptum domini est et si fiat sufficit ut refert
plus Sed ne Iohannes acta prolixius prosequendo verbis arte
de concretis postquam per omnia ecclesia per Iohannem
valde extitit decorata cum quod apostolus nullos timet
expressit ad ihesum nonagesimo nono est annos septua-
gesimo octavo post passionem domini dicto sic ceptis ad
eum cum ceteris advenimus apostolis etc. iohannem apostolum
historia ad eternam invitavit convivium unde Iohannes do-
minico primitus sacramenti per missarum solempnia in die
dominico facta collatione valedicens omnibus in defossum lo-
cum descendit ibique locatus in pace mutavit tempore
ut sic gaudium scilicet introivit eternum cuius sequi vesti-
gia nobis donet ipse qui sine fine vivit et regnat
et benedictus in secula Amen

Tractatus de arte audiendi confessiones Magistri Iohannis de Gersona Cancellarii Parisiensis

Etsi unus quivis assuefactione continua tritus quamvis ars operetur
non nichil tamen prodest artis tradicio apud eos qui nondum
perfecti sunt in ea Hoc in arte qualibet conspicuum est Et quoniam
ars artium est regimen animarum presertim in confessionibus audiendis
Studui quasdam generales consideraciones tradere breviter et distincte
quas ex pluribus experiencia doctrice cognovi Induxit hoc
agere me non mediocriter quod paucos hactenus reperi qui perfecte
virginitatem et integre confessi fuerunt ita ex ante in multis vel ne-
gligencia vel ignorancia confessorum etc.

Prima consideracio Studeat anima confessor purus esse qui
purgandis animabus invigilat Spem quoque sui laboris et pro-
ficiendi circa alios non in sua sed divina virtute reponat Me-
minerit insuper quia neque qui plantat neque qui rigat est ali(quid)
sed qui incrementum dat Christus et quod nisi spiritus sanctus cordi assit
audientis in vanum laborat lingua loquentis Oret igitur crebro pro
ut sapiens de corporali medico consulit quatenus dirigatur opus
suum ad eos eiusque virtute roboretur et crescat

Secunda colloret se confessor in arte seu specula racionis abstra-
hens semet quantum potest ab homine exteriori tam in se quam in
aliis ut spiritu ambulet et non carne ne forte illectus formis
corporum fiat ipse laqueus perdicionis sibi ipsi totus in auscul-
tanda et conspicienda qualitate spirituali invigilet non attendens discre-
cione sexum aut formarum alienum quid et prodeest si minusum
medium luceretur ne vel sue detrimentum paratur

Tercia compleat erga quelibet sibi confitentem solliciti confessoris
officium nichil precipitanter aut in solo transcursu convolans sed
morositate pervigili omnia plene examinans diiudicansque memo-
rie quoque confitentis que dicenda impossibilia vel fuerint ea diligenter
repeticione reponens insinuat Quippe eligibilius est paucos
audire et complete quam multos imperfecte ad conscienciarum scrupulis non
expedire quam impeditos plerumque relinquere Minor in hoc
deum tuus perfecta sunt opera mallem namque si curatus essem mul-
torum differre confessiones post pascha etiam ubi quidam non credi-
derint quam cecos ceteris seducere dum procure absolutis ipsi non recte
absoluti se gererent etc.

Quarta Studeat confessor in operibus
nichil in confessione querere preter salutem animarum suarum et solucionem
liberam a laqueis peccatorum ita nichil agat questum redolens quantus

accepit/ gratis det/ nichil aliud ad mundana ostentet graciam
pauperibus eque sicut divitibus se tradat et offerat/ incipientibus ut
pulchris/ indoctis ut doctis/ nisi forte pro quanto maior inde
fructus honorque apud deum speraretur/ Oportet siquidem modum huiusmodi
sinceritas [illegible] et velud magnes aliquis spiritualis
ferrea etiam peccatorum corda viciosius ad se trahit/ Quarta
expedit ut confessor zelans animas obtineat a prelato subditorum
suorum in casibus reservatis potestatem seu relaxacionem/ pre-
cipue/ nisi sint casus publici et scandalosi/ Reperiuntur itaque pau-
cissimi qui non inciderint in aliquem illorum casuum qui communiter
reservantur/ scientes vero ipsi confessi se ipsos non debere re-
mitti deinceps ad alium/ uni liberius et unius omnia detegunt
Confessor etiam similiter eos possunt liberius interrogare de
singulis plenius quoque sanare/ simul et semel ipsos absol-
vendo confidit/ Sexta/ sciat confessor omnia peccatorum
genera et species/ tamquam medicus doctissimus spiritualium egri-
tudinum/ Preterea qualiter homines diversorum statuum et variorum
officiorum peccare possunt nullatenus ignoret/ Et quamquam ad
hec cognoscenda facti sunt tractatuli/ attamen aliqua sunt
que non tuto committuntur scripto/ aut verbo publico/ propter cavendum
quorundam scandalum/ sed ea secrete discant ipsi/ quorum interest
hoc non nescire/ sicut medicos morborum qualitates convenit
non ignorare/ Alter nempe quo pacto sibi confessus prudenter
ac diligenter interrogabit/ instruetque confessor ad suorum reme-
moracione criminum/ hoc maxime est in peccatis carnis ex-
traordinariis/ qualia expertum est/ vix unquam dici in confessione
a culpabilibus [illegible]/ nisi cautissima arte premoneantur et interro-
gentur/ capiantque/ Et certe necesse est ut confessor habeat artem
hanc obstetrandi spiritualem/ ad educendum colubrum talem pessi-
mum/ tortuosum et virulentum ab anima ipsius/ aut ipsa sine dubio
periclitabitur et ut crebrius etiam moreretur/ Nec reputo audien-
dos in hac re eos/ qui nichil interrogandum aut inquirendum
esse dicunt a confessis/ presertim cum hoc ipsum velint requirantque
confessi/ Alioquin non satis consulitur verecundie/ ignorancie
et fragilitati peccancium/ nec impletur illud scripture/ Alter
alterius onera portate/ et similia etc/ Septima [illegible]/ sup-
turet confessor post interrogaciones quasdam preambulas/

etate/ statu/ condicione/ studio ut officio confessi/ utrum ipse vere-
cundus sit/ et nimio pudore detentus/ quia forte puer
est/ aut femina/ ut ex talis complexionis/ Apud tales pre-
terea persuadendum est diminutus/ et fingendum in animo/ quemad-
modum confessio secretissima est/ et omniscienti deo magis
quam homini fit/ non ad revelandum aut accusandum queri-
monia sua/ sed curandum est et absolvendum/ et precius que-
tandum/ Mallem confessorem mori/ quam aliquem dicendorum dete-
gere/ tollat igitur omnem talem suspicionem/ ne reformident
Et propterea dicendum/ confessor sit eos postmodum confusurus
aut contempturus/ aut accusaturus/ ymo tenerius eos di-
liget/ sicut filios carissimos et qui sue fidei se totos com-
miserunt/ Octava/ laboret confessor/ presertim erga iuvenes
et parvulos habere confessionem eorum generalem/ quia vix aut nunquam
integre confitentur/ nisi forsan perdocti a tali confessore
qualem describimus/ quin etiam illud esse utile apud grande-
vos rurales et simplices et feminas/ quia si non possunt leviter
induci ad hoc/ poterunt ab eis fieri interrogaciones tales/
Utrum facta est tibi consueta de talibus peccatis/ et de talibus/ et
de tali etate/ et de societatibus talibus/ et secundum responsiones
poterit advertere prudens confessor/ si plena fuerat talis con-
fessio/ et si non tunc inducatur eam perficere/ Nona/ caveat
summopere confessor ne sit austerus ab inicio/ tristis et rigidus/
mox enim clauderetur ob obscuratum pectoris/ Prima sit affabilis
locucio/ etiam aliquando si ita res exigat super nos preteritis quousque
familiaritas quedam contracta sit/ Dehinc ostendat quante
iniquitatis est et ypocrisis pessime quod quis velle ~~celare~~ re-
velare in confessione coram deo/ et quemadmodum hoc agere/ est se
ipsum turpiter fallere/ esse quoque melius dicat si non confessus
abscedere velit/ quam fingere confessionem imperfectam/ Decima
querat sacerdos a confitentibus/ nonne velit expurgare pecto-
ris ab omni suo crimine/ et quod nisi hoc velit/ satis habet recedendi/ ne
[illegible] in cassum ymo noxie detineat/ si volunt/ debet igitur
[illegible] se/ et hoc melius et celerius fieri nequit/ quam si
admonitata/ veritate plena responderint/ si vero deprehenderit
velle mentiri et se celare/ ut sepe fit per districtum confessorem/

coarguantur vehementer et acriter, et compellantur veniam statim
querere super huiusmodi mendacio, quod postquam fecerint rursus blan-
de et leniter moneantur nichil deinceps mentiri aut celare. Si
vero bis aut ter rursus mentiti fuerint, poterunt remitti et
differri usque ad tempus alterum, iniungendo ut melius sibi provi-
deant, et sepe fit quod in altera confessione libencius aperiant
omnia, dum penitet mendacia priora magis imputatura esse
admaduertencia, quam malicia. ¶ Undecima: applaudat con-
fessor dicentibus veritatem super delictis suis, quanto magis enor-
missima et abhominanda videbuntur. Collaudantur de veritate
de religione, de timore dei, de zelo proprie salutis, de confidencia
ad sacerdotem et consimilibus, et quod audacter pergant ad alia
nichil hesitantes, sit aliquis non indoctus quo, si fuerint alias
de talibus confessi, et si non qualiter inde amplius nunc loqui
debeant, et deo gratias agere, qui talem tribuit eis voluntatem
et opportunitatem conveniunt quosque, ut pro confessore gratias domino
agere moneantur. Postmodum tendant ad alia. ¶ Duodecima: nominan-
Iubeat confessor, ne confessi crimina detegat aliorum, nominan-
do eos aut signis certis notificando, nisi forte peccata talia sint
quod nullo modo aliter possunt aperiri. Ut si sororem unicam, fratrem male
cognovit, aut vir uxorem. Non sit preterea curiosus inquirendo
particulares circumstancias peccatorum, que non multum augent
vel variant quantitatem in eis, quoniam nascetur inde aliquando tem-
tatio periculosa, ut turpitudo nimia, aut suspicio retardativa
vel referenda
tamen confitendi. Nichilominus utile iudicatum est, referendo de gravioribus
consuetudinibus illorum, qui confitentur, quod forte postmodum gravioribus confessi
vexerentur similis quasi non bene integre peccata sua confessi
fuissent, ut plenius expliceret omnia, quantum et quomodo induta
fuissent et reprehende-
ret confessor expedire. ¶ Tredecima: assequet et reprehendit
acriter ipse confessor peccata enormia, post quam ista plene co-
gnovit, et ostendat quantum periculose peccator confuse possit ad
necessitandum iam confessa. Sic plures fieri repertum est, cum
post confessionem completam per hoc indicto heatur tristissima ex
pluralitate peccatorum. Denique quidquid in confessione dixerit sacerdos,
sit ipse semper in fine mansuetus, atque benignus. Infundet
oleum consolacionis et compassionis et bone spei. Post insuper
aliquid dicat confessor. Ex quo talia et talia confessus es

que sunt gravissima, noli deinceps aliud celare, sed omnia dic
ut te simul expedias. ¶ Decimaquarta: confessor investiget
peccatorum et specialiter peccati carnalis, quod a multis cum summa diffi-
cultate potest extorqueri, primo pedetentim, et a generalioribus
et que nullam aut paucam vident includere culpam, quod si peccator
vult mentiri, aut fugere, sepe deprehendit per talia, que naturaliter
accidunt omnibus, aut rarissime reperitur oppositum, qualia
si statim neget, constat eum timere dicere grandiora. Hoc modo
novi plures fuisse deprehensos, qui interrogati, negabant se
unquam passiones membri pudendi, calefactionem, aut pruritum
aut erectionem qualemcumque, aut temptacionem aut cogitacionem malam
de quacumque muliere. Et dum convicti fuerat de hoc mendacio,
querebatur: nonne illud erat turpe sic dimittere, quid agebas tu,
et sepe videbat illud quod queritur, credentes ex modo loquendi
confessoris, quod illud non imputetur ad culpam sed laudem.
¶ Decimaquinta: simulat confessor generalitates istas esse, et siles.
Fuisti unquam a tempore quo cognovisti te, in societatibus fabulacio
aut sociorum specialiter in lecto, si sic. Audisti unquam mala ut sepe
sic, loqui ubi de impudicia et mulieribus, si sic loquebaris in
similiter, et si mala desiderabas. Si sic utrum voluisti unquam alter
quod tangeres eum inhoneste, aut ipse te. Si sic, processus fiat ulterius
sub velamine talis, quod intelligat, an commissa fuit inde mollicies
sive pollucio. Et hoc peccatum bene committitur eciam ante pubertatem an-
nos, immo semper imputatur invigilata, dum complete transit de-
lectacio eciam pollucione non extante. ¶ Decimasexta potest
confessor dum inhoneste loquendum erit dicere: Amice, non cures
si loquor turpiter, quoniam oportet omnia in confessione dicere, longe alter
dicerem, aut certe silerem extra confessionem. Et dicantur talia satis
constanter, et quasi presumantur, aut quod non reputantur ita gravia,
nec asseratur fixe voluntas peccatoris, sed dubitat confessor vel
quasi non curans, aut se narrans fabulam dicendo: Ego
bene video tu fecisti sic et sic, consequenter dicat quod totum
in more dicit. Ego tibi indulgeo, si non alias feceris, et si diceres
omnia mala mundi non inde peius haberes. Dic audacter,
immo et extra potest, si velit, ut super omnibus diligenter interrogetur,
si sic, sub inferatur, quod ergo dicat in omnibus veritatem.

16 Decimaseptima / accidit aliquando licet rarissimum sit apud quem
spectum et prudentiam confessoris quod appetitus quedam species per
totam carnis, aut quedam circumstantie viles, quarum peccator non
est conscius, aut culpabilis, et hinc forte scandalizabitur
ut doceb[itur] deinceps agere similia / Licet certe non videamus
istud esse ita timendum, quemadmodum aliqui tradunt / nec
timendum quod propter hoc debeat omitti diligens inquisitio
peccatorum, cum mala a pueris et aliis tam diligenter cogi
tarentur, compleantur et agantur ab eis / Nec inquirenda esse
iudicant quasi nesciat, sed quia forte ea non tamen communia
esse credunt, quanta sunt, aut quod alii nolunt manifestare
ea / Attamen in hoc casu, debet cum summa detestatione
tale dampnari, quasi non cadat etiam in homines, tale aliquid
agere / Sed quod illud dicebat, ad experiendum discretionem peccatoris
an sciat distinguere inter ea que fecisset et non fecisset / Sunt enim
quidam, male respondentes affirmative ad omnia que confessor ut dixi
18 interrogat et / Decimaoctava / Procedat confessor ut dixi a turpi
a generalioribus ad specialiora, a minimis turpibus ad turpi
ora, et quasi a causis generalibus ad effectus earum speciales
ut habito quod aliquis conatus fuit se aut alium secundum luxuriose
attractare, queratur quamdiu, et quam sepe, et cum quot acci
dit et a quanto tempore in tota vita, et si aliqui erant de suo genere
et finaliter in qua parte corporis completa est libido sua, ut
altam, deinde ad alteram huiusmodi peccati speciem peiorem successive
19 poterit inquisitio pertransire / Decimanona / congruit
expertus sum, quod pueri et adolescentes masculi, prius interro
gentur modo dicto, de cohabitatione sororum et famularum tamquam
de his que prima facie, minus horrent, quam minus insolitum, Postmodum
dum queratur de cohabitatione mulierum, et primo si unquam in etate
v. vel vi. annorum, ut eo cita, tamen cum ancillis sicut mos est
puerorum. Et si sic inquiratur conformiter ad expedita, et etiam repe
riuntur consequenter horrenda, non solum de ancillis, sed in
genere proximiori, ad qualia non descendit, nisi quasi subito
et a latere, dicendo sine mutatione vultus / O bene video
tu sic fecisti cum talibus et talibus, et si sic ut heu sepe fit,
ut prius quod de articulet aliquid amplius / fiat practica
consideratione xi. precedentis / de collaudando peccatorem dum

peccatum aperuit / Postmodum suadeatur pro bono suo velle dicere
circumstantias omnes in particulari, sicut de ancillis predixit, oste
dendo quod pudor ille ad magnum meritum sibi cedet futurumque opera
bitur conscientie tranquillitatem, ex quo multi alii deinceps reve
lare compellentur / Estimo autem quod femine, eodem ordine fatende
sunt interrogationes, prius scilicet de cohabitatione mutua secundum postea
modum cum viris aut pueris, sed experientiam totalem non habeo /
Vicesima reprehendet forte aliquis, audaciam hanc confessoris
qui talia presumat aperire, que vix esse credibilia sunt et
vel incogitabilia nisi ab expertis, et seductis aut aliunde doctis
Senciat alius quod voluit, ego coram deo testor, me plures
talibus mediis induxisse ad confessionem, qui fatebantur
nunquam etiam in articulo mortis fuisse talia dicturos, Tunc deum
laudabat hi deum totis visceribus gratias agentes quod ita se a
perierant / quidam et paucissimi, retinere volebant aliquando /
sed tandem redierunt, fatentes illusionem esse demonis, qui
claudere os semel apertum rursus satagebat / Aliqui iam con
fessi propter omissionem huiusmodi interrogationis, rursus ad confi
tendum inducti, apud me hoc fecerunt iudicium, qua utilia sit
huiusmodi inquisitio / Vicesimaprima / Indicabit aliquis se talia
ut nescire ut nolle inquirere quod forte est, ut cirurgicus timidus
et inexpertus, pallescens, aut spasmum patiens, in aspectu fe
dorum, dirorum quod vulnerum / Fatebor cautelam esse maiorem
et non leviter debere fieri descensum ad illa abhominanda, nisi
confessarius prudentia videant velut inferre talem conclu
sionem, quod si quis nesciat uti cautela tali dimittat consulo
ne et sibi noceat, et peccatorem si semel negavit neque deprehe
sus fuit / scandalizet, et vix in futurum convinci queat /
Quale vero debeat universale remedium tradi apud omnes,
non dico sufficio. quoniam peccatores communes, non sufficere satis pu
to / In hac tamen mentem suam signa, quod tales casus secreti pro
pueris xiiii. annorum, et infra, et pro mulieribus, nequaquam
reservari debent / Alioquin non video, quomodo mihi ex hoc defectu
confessionis integre perditi sunt / Ad nullos vero amplius
quam ad prelatos spectat remedium, etiam dampnatio, si dan
dant regnum celorum / aut per negligentiam aut per huiusmodi

re doctis
in aspectu

22 rigidiorem obseruacionem occultorum. Vicesima secunda videtur saltim expediens, quod in qualibet cura non solum curatus, si discretus esset, aut alius loco sui vicarius, aut coadiutor ordinaret quasi penitenciarius in talibus et ita tales esset insuper diligentes audire confessiones puerorum annuatim quocumque tempore vellet sibi vacare, cuotando in ecclesia unum, nunc alium, quia preuecte etatis homines ad hoc forte non possent induci. Videtur tamen quomodo caute et mature spectate ambularet, qui talis esset, ne culpabiles et seductores quomodo puerulos persequerentur eos dicere ut inducere per malicias ac inquisitas et forte confingendas per puerulos, quamquam securitas et maxima circa hoc esset, puritas conscientie et intencionis, et quod neque verbo neque signo quolibet reuelaret, que dicentur etiam quod non reuelando unius omnibus inducet. Neque daret penitenciam per quam possent puerulos de quocumque notari apud eos etiam quos confessi confitentur. Denique circa hoc melius videtur hic plures confessores, in quibus discretus in penitencijs iudicandis, seu reseruando casus multos discretos paucos ad hoc homines ducere pudore confiteri intollerabilius est si ne talibus paucis confiteantur metuendo, sicut tollerabilius est sine penitenciam in purgatorio, quam ut infinita patiantur in inferno. Vicesima tercia remanet aliquis in sacerdote scrupulus super confessione peccatoris, quod non dixit omnia et hoc habet, ut quia sit aliunde de confessione, ut quia tenet etiam principia eciam confessat quod tale peccatum commisit, aut aliis modis, quo casu ut remittat peccatorem per admissando se ut dicit est, ut si absoluit, perdicat sepius iterum et iterum, quod si scelat etiam aliquid confessio sua et absolucio penitus invalida est et irrisoria. Tunc denique ponit, ut si mallet alteri confiteri per facere hoc nec in nomine domini, immo fiat integra confessio sua, sufficiat hoc et prouisione mea aliud exquiditur, aut redeat si velit alias cum prouisione melioris. Vicesima quarta petat confessor a peccatore si promittit abstinere cum auxilio dei deinceps a peccatis. Item si taceret odio conditur. Item si vult realiter dum potest alienum restituere. Item si occasiones etiam peccatorum vitare proponit, ut concubinas et usuras et similia. Si aliquid istorum defuerit non valet absolucio neque tradi debet. Si hoc peccator fateatur suadeat tamen denique agere interim bona que potuit, ut deus illuminet cor eius. Idem diximus de reuocatione seductorum malis consilijs et moribus

23

38

peccatum, et diffamatis iniuste et similibus, non requirendo ultra illud quod verisimiliter fieri potest talia reparando. Vicesima quinta iniungat confessor penitenciam non aliam quam de consensu peccatoris et de qua speret impletionem, nisi forte peccata essent publica et scandalosa, pro quibus ad reparacionem cogi debet invitus. Ceterum potest aliquis dare penitenciam de non peccando, tali ut tali crimine per certum tempus futurum, sub pena aliqua, ut pecuniaria, ut corporali efficiatur soluenda, aut sub debito redeundi ad confessionem infra biduum post perpetracionem delicti, aut aliquid huiusmodi. Commoneatur tamen ipse confessus ne penitenciam hanc aut aliam qualibet acceptet, si non eam proponat se firmiter impleturum, agnoscat graue se in purgatorio quam in hoc mundo omnia soluturum. Ceterum de celando penitenciam suam, et circa ea que in confessione acta dictaque fuerint, et de non respondendo ea curiose interrogantibus moneatur. Denique reliqua multa tradi potuerant, quorum nonnulla etiam conscripsi, partim latino eloquio, partim in gallico, in varijs tractatulis, et alij doctores longe ampliora utilioraque et vera. Hec interim pro succincta te ne fastidio sint, sufficiant. Et quod si quis ad opus hoc saluberrimum bona fide processerit, ille plus exercendo et orando quam legendo erudietur atque proficiet etc. Deo gracias

firmiter

Tractatus de remedijs contra recidiuum peccandi a confessoribus dandis

Habet hoc proprium ars quelibet, ut facilioris compendio ad finem ducat optatum. Ammirari proptera nemo debet si in artem regiminis quod est ars artium experti in ea faciliora quedam sciunt, et dant remedia contra morbos viciorum, presertim in foro conscientie, ubi maxime locum habet illa Christi formidabilis sentencia. Si cecus ceco ducatum prebeat ambo in foueam cadunt. Placuit ideo scriptis mandare, breui sub hinc forma, quia quidam magister in theologia prouens fide moribus et doctrina pro

bantis obseruabat et obseruare consulebat, propter continuam tendiuum
in peccato ut patet, ad que confessus se nimis sentit inclinatum,
De preteritis itaque dabat satis tollerabilem penitentiam, attentis moribus
et etate confitentis, et non nisi de consensu suo, ut esse sine ca-
misia una die in ebdomada, pro anno uel tres abstinere aut
uti cilicio et similia. Item quod prima vice confessionis alicuius
peccati inveterati seu detestabilis, ob retardacionem contritionis, quod vicium
illud detectum erat, aptum et sanatum, iniungebat ut toto tempore
vite confessus, diceret quolibet die, bis pater noster et Ave maria
semel in mane, et semel in sero, aut miserere mei deus, uel
simile aliquod, et inspexi si tradebat obliuioni, aut impedimento
legitimo, bene volebat ut alio die posset fieri simile ut sequa-
leris. Sed ad providendum futuro casui, et tendimus in morbum
peccati, qui semper est deterior, maiorem dabat operam, et studiosius
invigilabat sic agendo, ut simul etiam de preteritis penitentiam daret
in quantum resistere peccato consueto, penalitate nullum habet
et initi iniungebat istius, non perpetuo sed ad tempus, et unius biennii
aut longius spacium, voluntate et disposicione confitentis quod vole-
bat ex toto sanare, aliquam de subsequentibus adimpleret ut omnia
confitens, pro qualibet vice, qua incideret peccatum tale quod vole-
tur in tres satisfactionis partes. Primo quod in casu illo teneretur
vno sequenti die ieiunare in pane et aqua, intra tres dies, 2°
dicere centum psalmorum initium, 3° si erat sui iuris daret in elemosina
centum iotale aut aliud bene carum sibi, aut summam pecunie
secundum qualitatem diuiciarum suarum infra tres dies, 5° infra illud
tempus dierum spacium teneretur confiteri, 7° nonnumquam addebat
quod si quis vehementer temptaretur, facere peccatum tale, et non tenetur dicere
deliberaret intra se, sic age, nichilominus pro antea teneretur
sub iuramento, vij psalmos, aut flectere genua pluries, co-
ram ymagine crucifixi seu virginis aut aliorum sanctorum, quibus
quam opus illud nephandum perpetraret, sic enim forsitan misere-
retur deus, et orando sic, ut se humiliando faceret in temptacione pro-
uentum, et mitigabat maris fluctus suscitatos. Compertum
est remedia hec, cum adiutorio diuine gratie esse efficacissima
tam in foro penitentie, quam exterius si velit homo bona fide, et non illu-
sorie, conuertere a via sua mala et saluari, sic etiam fieri videmus
in foro exteriori publico, ut pene certe taxentur ad rebelles co-
hercendum, sic dicitur sic in chamo, et freno maxillas eorum co-

stringe qui non approximant ad te, et compelle intrare, si vocare parum
est. Sic quemadmodum naso ait, Vt corpus redimas ferrum patieris
et ignes, ut valeas animo multa ferenda tuo. Causam vero
utilitatis penitentie talis, reddebat a priori idem magister, quomodo
inquit secundum aristotelem et experientiam intelligimus, an passione seu
temptacione, bene deliberat et elegit, sed adueniente et ingerente
temptatore, vincitur, labitur et succumbit. Turbatur quippe iudi-
cium racionis, et obnubilatur propter tractum motum sensus sui appeti-
tus, ita ut non possit habere cogitacionem de deo et honestate perstarum
integram, et solidam, quemadmodum siquis sompnolentiam quandam
sera penitus. Est preterea saluberrimum, ut pro aliquo terribile
penis, ut quasi penis ipse temptatur, et ideo quasi sopitus
exsuscitetur, vivificetur quod adhuc consentiendum temptacioni.
Neque enim aliquis est tam acri temptatore pulsatus in carne
ut alius, qui ex toto uel magna parte desisteret ab impletione
temptacionis sue, si peccato crederet quod in corpore uel in membris,
uel bonis, graue dampnum statim esset incursurus. Vigilaret
siquidem tunc racio intra se, et forti voce clamaret, quid cogi-
tas, quid tibi vis, quorsum tendis, in quid vis, pro quadam
leui temptatore, aut delectatione sordida, que subito in penam
et fastidium conuersa erit, hoc uel illud subire detrimentum
Non tibi sic expedit. Inter hec atque similia verba resilit ma-
ter a cogitacione maligna, et auertet paulatim oculos
racionis ab ea, stetque ad adiutorio oracionis, et in cessione per
tore uel in aliis congruis remediis ut cesset instabile illud
temptacionis attendum, quia et cessabit cogitatum sordidorum
sufflacio etc. Deinceps respondebat idem magister ad duas ob-
iectiones fieri possibiles, quarum timor ille seruilis videtur
euacuare meritum resistendi peccato. Est illic preterea trasgressio-
nis periculum. De primo dicebat, quod ex quo pena ista ultro
imposita erat, et propter deum, ex illa radice primordia bona
germinabat, pullulabat que meritum. Qualiter enim non ita est
sincera laudabilis sit, huiusmodi resistencia, et cessacio a peccato
in casu peccato, quemadmodum est in virtuoso, qui propter se propter deum
pena deficit. Nichilominus resistencia talis bona est, et saltem
inductiua virtutis, sicut de timore seruili, respectiuum timoris
tamen doctores determinant, quamuis ibi non sit timor timoris seruilis

sed in sua radice primaria filialis et castus est. Resultat insuper
unitum ex approbacione sequenti, dum gaudebit in tormentis, transacta dum
temptacione non consensisse peccato. Deinde qualiter ibi esset timor sim
pliciter servilis, cum posset confessus ab ista liberari pena non
implendo penitenciam. Attamen implet et deo et sacerdoti suo vult
obediens existere. Et hec simul sunt grata et pulchra consideranti, ob eos
qui sponte voventibus ac religionem intrantibus. Ad alteram obiectionem
dicebat, similiter fieri posse ad imprbatos omni religioni
omnique votorum salubrium, sic omnibus penitencia suscepta periculosa
esset, sic et deus, et superiores in suis preceptis et legibus culpare
tur. Et tamen eciam periculum sufficienter per hoc, quod non nisi consensu
habito confessi, et ad tempus non perpetuo tales penitencie sive obli
gaciones imponuntur, sive fiat igitur per tempus, ista transgressio
aut si diabolo procurante fiet, pene salui sunt et ita homo
a nova transgressione liber erit, ymo et opus bonum faciet, aut
quod si transacto tempore statuto, remedium videtur inefficax, aut
nideliius (?) constatur, potest omitti. Si vero sit utile, sicut sperandum
est, rursus valebit iterari. Denique et si salubre antidotum
obstante inobedienciam pestiferum fiat, medicus culpa caret. Et ita similiter
Subiungebat predictus magister aliud adiciebat curam et cautelam. Attamen precepta dei
bat pueros aut alios simplices minus cogitare precepta dei timidos,
et ex hoc libencius peccasse, reddebat eos magis timidos in manibus
et cautos confessorum pro promissiones expressas in manibus pro hoc
suis factas de cavendo deinceps a tali ut tali peccato, pro hoc
eciam promissione in baptismo facta, de observacione legis christi
tamquam abolita a memoria ut transgressam, renovabat et reparabat
per modum cuiusdam recognicionis iterum promittendo. Reparabat
Sic moyses et Josue respectu filiorum israel, sic plerumque homines
post primam confederacionem, fedus antiquum retractat et in eum
Neque arbitretur aliquis, promissionem talem parere distinctum aut
fractionem eius esse casum specialiter reservatum, quoniam nullum
ibi votum est, tamen non nisi respectu illorum que alias essent licita, et
quibus cohereret implicite, ut explicite, promissionem tale facit
aut innovat, scilicet quod contra dei precepta, de certo per mortalem
non peccabit. Erit attamen transgressio de peccatis deterior quia
et cognito divini in precepti, iam sibi effecta est ludibrior. Rur
sus idem magister providebat diligenter ne confessus suus, ex

deinceps, occasio primarie corrupcionis aliorum, presertim iuvenum
et quod sibi sufficeret dampnacio perdicio (?) sua, specialiter in peccatis
gravioribus et abhominandis, ymo eciam nominandis palam, ne
piarum aures polluant. Occurrebat diligenter, providendo ymmo
omnibus cominacionem penarum obligacionem, ne confessus transi
ret indeliberate spem ex proprietate seu cominacione perusa. Et
explicabat quomodo particulariter, sicut clausula et secreto fieri
potest, dum videbat optimum malebat enim confessi suum
dimittere et tollerare in sua libertate, quo ad peccata aliqua
minus gravia, quam ita eundem urgere ab omni parte ut addeno
ra laberetur, quam ante, et qualiter illud fiendum est magis do
cebit virtus et ars, et unccio spiritus, et circumstanciarum omnium
particularium consideracio, quam scriptis aut verbis possit edo
ceri. Postremo dabat consilium idem magister ut confitentes
non refugerent, sed pro dono maximo reputarent habere
peritos confessores, moribus et sciencia, et longo experimento proba
tos, qui quererent non questum proprium, sed sincero corde salutem
animarum. Et iterum et contrariis remediis, contra singula vicia
laudabat presertim compilacionem, seu summa de viciis et virtutibus.
Laudabat denique pro bonis affectibus generandis, libenter
conversari cum viris bonis et devotis, quia vox divina est. Cum
sancto sanctus eris. Eorum itaque colloquia sunt incitativa vehementer
et stimulancia ad virtutem. Sed et sanctorum patrum vite et exem
pla frequenter et attente lecta vehementer proficiunt ad infunden
dum cordibus nostris divini amoris affectum, et cum in omnibus, et super
omnia diligentes promissiones suas, que omne desiderium superant
sequamur. Amen

Notande sunt circumstancie que habentur per hunc versum, in quibus videndum
sunt in confessione a confessore. Quis quid ubi quibus auxi
liis cur quomodo quando. Per quis intelligitur, an sit iuvenis vel
senex, clericus ut laycus, solutus ut ligatus. Per quid an sit
res sacra ut non. Per ubi an sit in loco sacro publico ut privato.
Per quibus auxiliis, an cum pugno baculo aut gladio. Per cur
quia intencione, an racione vindicte ut rapiende. Per quomodo an
permiserit aliquis fortiter ut remisse. Per quando intelligitur an in xl.a ut
in alio tempore sacro ut aliter, hec locus innatus nostris mora sciencia etas etc.

Amen

Mr Joh. Gerson Cancellarii parisiensis in s. Obsecro vos tanquam ad moniales Constant

Sit oracio ut obsecracio agilis et expedita, bonis asso-ciata, paciens et benigna. Sit libera nec servilis alli-gata. Sit amicabilis et modesta. Sit denique humilis et subiecta. Sit inquam agilis et expedita. Abstinete inquit tanquam cursor levis expeditus vias suas, et sicut vigila summi quadmodum postulabat qui dicebat Dirigatur oracio mea sicut incensum etc. Hoc autem fit si obedierimus b. petro. Abstinentes vos a carnalibus desideriis que militant adversus animam. Poterat mihi et passim trahi sermo in concordancias ex scriptura ad erudicionem moralem assumptas. Sed ecce crebris occurrit in ipa me-ditacione mea studiositas speculatrix postulans ut ego sitientes aliquas doctrinales et scolasticas eluces inserere. Fiat hoc ut intelligat studiositas. Efficacior est oracio cete-ris paribus que spiritualior est et a carnalibus desideriis separa-tior. hinc est quod veri adoratores adorant deum in spiritu et veritate. Orabo spiritu inquit apostolus, orabo et mente. Non sic quos increpat xpus ex ubis ysa. Populus iste labiis me honorat cor autem. Efficacior est ceteris paribus theologorum oracio quod super fide simplicium clariore et puriore. hinc de diui-na bonitate cognicionem. Est enim talis oracio spiritualior et a fan-tasiis corporeis alienatior. hec oracio coniungitur cum summa difficultate et parit a nota anthonii de oracione extra ... Efficax est puerorum baptizatorum oracio in quibus non dum viget desidia carnalia, quod pro regeneratos facti sunt filii dei et ... placabiles ei. hinc est illud Ex ore infantium et lactentium autem ... debetur puero reverencia. Ve ve qui offendit ... Sit oracio exemplis ... hanc puritatem angelicam. Sit oracio bonis associata. Consociatorum inquit viam habentes bonorum. Impossibile est enim sicut inquit Jeronimus multorum preces non exaudiri. propterea dicitur apud Matheum Factus est concursus ut oraret. Unde et habitabunt apostoli pariter deum illos orantes illustravit dominus plenitudo. propterea est illa Christi promissio Si duo aut tres consenserint ex vobis de omni re super terram fiet eis a patre meo. Colligamus hic speculaciones tres doctrinales. Efficacior est ceteris paribus dum sit pro communi sal ... et ad eius preceptum vel ordinacionem, est dum sit tamen modo quod se ipso. Efficacior est oracio multitudinis dum illic positi omnia et peccatores orant, quasi nulla inficitur talium oracio. Sit

[margin: et oracio multitudinis ... et localis aduniate ... loco ... Efficacior ... oracio ceteris paribus ...]

oracio paciens et benigna quemadmodum illatas iniurias opor-tet pro regno sustinere, ut non respondeat ulli stulto fatuo nec lingwet ... de suo potius ut pacem retineat. Sit esse debet oracio quod non consequitur deus aut ineo quod detractant de vobis tanquam de malefactoribus ex bonis operibus vos considerantes glorifi-cent deum in die visitacionis quia salus dicent hii sunt quos aliquando huius in derisum, et in similitudine improperii, nos in sensati vitam illorum estimabimus insaniam et finem illorum sine honore. Ecce quomodo computati sunt inter filios dei et inter sanctos sors illorum. Colligamus et hinc explicite speculacionem. Efficax est plurimum illorum oracio, qui deffamatores et detractores paciencia quod caritate et iusticia suscipiunt. Patuit illud in dauid respectu semei maledicentis et de zara filia raguelis de thobia iob et similibus, ubi quilibet pro maledictione inclinavit se et suscepit benedictionem. Efficax est pauperum oracio sicut dicit ps. Exaudivit pauperes dominus, et vinctos suos non despexit. Similis est racio de hiis qui in infirmitatibus corporeis suis gracias agunt deo, et orant quod vidit apostolus dum ait Virtus in infirmitate perficitur. Tot ora et linguas lazarus habe-bat quot vulnera. Efficax est plurimum oracio que spirituales tempta-ciones sustinet paciencia in anima quod molestiores sunt aliquando apud volentes bene vivere, quam corporales molestie vel pau-pertas exterior. Nota de blasphemia non qui insaniunt, quod desit consolaciones et spiritu sed illud secundum multiplicem dolorem etc. Sit oracio libera, nec obligata nec alligata rebus huius mundi vinculo cupiditatis propterea subdit pe. quasi liberi libertate salus tali, que sua ingenuitas est, in quo servitus xpi complexa est. Est enim fallax altera quedam libertas omni servitute deterior quod notat pe. cum subdit, Non quasi velamen habentes mali-cie libertatem, sed ut servi dei talis est peccator, qui velut magis se liberum nam putat deum dimittatur, ne post desidia cordis sui in admonicionibus suis pessimus, quasi bos lascivus etc. Sed nichil est infelicius dicente Augustino felicitate et impunitate peccantium. O infelix inquit est quod ei in peccare licebat sicut ex sima platonis dedunt (?) Colligamus hic speculative

[margin: vanitas (?)]

tres v[ir]tutes Efficacior est cet[er]is parib[us] oracio religiosor[um] quib[us]
ex voto ut regula peccare minus licet, quia alior[um] si in religionis
cinis absq[ue] transgressione se ip[s]os cohercerant et minulis occupa
cionum crenat[ur], non involuat pedes effectionum. Acceptabilius est
plurimum oracio solitarior[um] in deserto ubi dicit Jeronimus serenitat
et liberius mens evolat ad penetrandum celestia. Dicit
omnis religio, cristo sibi sufficit est soliti[ari]us minus habens
to est ad continuacionem contemplacionum humilior licet non semper
ad inchoacionem notet[ur] experientia. Acceptabilior est oracio pro
se ipso, ut pro paucis quo ad sanctificacionem faciend[um], quam ad sa
tisfaciendum pro pluribus, propter eos bonor[um] temporalium seu oracionis
obligavit. Et hic esset grandis inquisicio de valore oracionis
d[ivers]is aspectibus, non de duodecim fructib[us] oracionis. Sit oracio
amicabilis et modesta, conveniunt ad id quod subditur. pe. omnes honorate
fraternitatem diligite deum timete, regem honorate. Hinc Joseph
peregrinantes fratres commonuit. Ne irascemini inquit in via ad quam
conformitas quam multum proficit. Unde exo. xxij. Eadem lex erit
indigene et coloni qui peregrinantur apud vos. Et exo. xxiij.
peregrino molestus non eris. ipsi enim peregrini fuistis in terra
egipti. Consequenter nota est oracionis modestia quam generat
timor dei. Propterea prima pe. iiij. Noli inquid peregrinari in fervore
qui ad temptacionem vobis sit. zelus absq[ue] discrecione putatur
Efficacior est ceteris paribus, oracio pro inimicis quanto videtur
difficilior, ex maiori caritate orta habens Samuel et moyses
Acceptabilior est ceteris parib[us] oracio pro regibus et principibus
et aliis in potestate constitutis, quando bone commune excedit particulare.
Item culpabiles valde sunt maledicentes eis specialiter
quib[us] est maxime miserandum quam sunt homines super terram
ta sua. Aug[ustinus] in nullo ita reperi ut ratio, michi deus te Sibi
apta &c. Efficacior est oracio quanto verecundior est subdeo, et
casti timor plus retines Bernh[ardus]. In veritate comperi, nichil
esse ita efficax ad gratiam dei obtinendum ut conservandum et
recuperandum, quam si semper inveniaris non alta sapere, sed
sape ad sobrietatem denique beatus vir qui semper est pavidus in
dus. Sit oracio humilis et subdita quod concludit in
epistola Subditi estote in omni timore dominis, non tantum bonis

et modestis, sed etiam discolis. hoc est enim gratia. Itaq[ue] cum divi
na lex hoc iubeat, qui obturat aurem suam ne exaudiat
hanc legem oracio eius secundum sapientem est execrabilis. Preterea
obedientum semper et humilium deo placuit oracio. Oracio enim humiliantis
se penetrat celos. Est autem humilitas triplex, in intellectu, affectu
in effectu. Ex carentia humilitatis intellectus, ex depravacione
in affectu consurgente, proveniunt errores omnes et scandala in
ecclesia sancta dei. Quia stultus humana presumpcio non vult captivare
omnem intellectum in obsequium fidei, sed querit ambulare in magnis
et in mirabilibus super se. Declarat hoc pulchre actor summe de
viciis et virtutibus. Assignans causas errorum contra fidem, tractatu
de fide circa finem. Circa enim intellectus superba presumptio, dicit aliqui
oracionem nil valere, quare quod tenet ut omnia de necessitate absoluta inve
nire vel deum eterna non tamen curare, vel omnia fortuite
agi sicut notat claudianus. Sepe michi dubiam &c. Aut quod deus
sic res administrat et eas per ipsos motus agere formant, et ita quid
proficiat inquit oracio. Fuit tandem alii qui dicebant non nisi a ra
diacione celesti suscipe virtutem, ut alkindus de radiis. Fuerunt
qui negarent nocturnalis orandum esse, aut in locis sacris plus quam
prophanis. Dixerunt alii quod oraciones eorum omnes pollute sunt per
symoniam. Dixerunt alii ut beghardi non esse vocatam orandum, sed
in mentalis in quadam libertate spiritus, quam dicunt non subiti precepti
divinis. Sed et errores alios quos omnes dimitto, propter quod
redditur apud deum inefficax oracio quam in fide fieri debere
tradidit Jacobus, postulet inquit in fide. Hic late patet in ma
grandis superstitionis &c. Tandem sub epilogo concludens
dicimus, quod adversus omnes insultus adversarie potestatis, adversus
scismata et errores et scandala spiritualis nequicie, adversus
denique laqueos omnes, quos in via peregrinacionis nostre abscon
dunt superbi. Efficacissimum remedium est, hec contra oracione.
fide et spe subnixam, et alatam caritate. Unde fidelis rex
Josaphat ait. 2. pa. 20. Cum ignoramus quid agere debea
mus hoc solum habemus residuum, ut oculos nostros ad te dirigamus
per oracionem scilicet quod victrix et domina nec est

De sermone pronunciato in concilio Constan. de conceptione beate virginis

Dominus dabit vobis signum Ecce virgo concipiet et pariet filium ysa. vij. recitatum etc. Nunc quo ad secundum X p. et dm restat ostendere quomodo signum omnipot. et summe clemencie factum sit signum contradictionis et ruine. Contradixit enim achas petere signum, quod sibi a domino sibi esset preceptum, non petam inquit et non temptabo dominum. hoc quod addidit et non temptabo dominum, fforma quidem pietatis, sed non virtutis. Colebat achas ydolum quod despiciendum nolunt, et ideo ne dominus exaltaretur et ydolum vilipenderetur signum petere recusavit. Et ex hoc teste b. Jeronimo in glo. eius ruinam incidit, quia totaliter adeo derelictus fuit. Verum quia ipsius achas contradicto signi aduentum longe precessit, considerans quod illud iustus symeon et timoratus post signi ortum prophetavit. Ecce inquit positus est in ruinam multorum in israel, et in signum cui contradicetur. Ad virginem vero, tuam inquit ipsius animam pertransibit gladius luc. 2. Nam utrique signo orto herodes impleuit, qui contradixit mox primum animam consuuit. Postmodum contradixerunt iudei, contradixerunt persecutores, contradixerunt et heretici, quorum aliqui virginem non de substantia carnis Christum edidisse dogmatizabat. Aliqui filium non pepisse, sed reperisse sibilabat. Alii vero cognitam blasphemabat. Alii dei matrem audire non sustinentes, magnum illud nomen theothocos impiissime sugillabant. Sed cunctas hereses in suis auctoritatibus sola virgo in ruinam detrusit, quia dictis archangeli, signum nunciantis credidit. Sed post hos magis contradicunt, alii scilicet moderni ecclesia, qui nec dum signo contradicunt, sed gladio virginis animam crudeliter transfigunt, per refrenem noto ecclesiam, cuius typum gerit virgo maria, quam traxerunt in ruinam per mala exempla, neque enim hereticorum aut persecutorum in sobole conditio, tanta ecclesie intulit ruinam, quam ipsa semper in sobole crescet inmiam, ymo quanto maiorem contradictionem sustinuit tanto plures casta generatione sue virginitatis defensores peperit. Tales recipiebat intrepide in eius adiutorium galeamque bonorum exemplorum imponebant capiti, et accingebat gladium spiritus, quod est verbum dei. Porro si quando hec videbatur calcari in sanguine tamen vincebat, et eo amplius crescebat ex dei virtute domino de ea loquente sub nomine iherusalem Ezech. xvi. In die qua nata es inquit vidi te conculcari in sanguine tuo, et dixi tibi in sanguine tuo vive, et loquitur de tempore martyrum, sequitur, et multiplicata es quasi germen agri, et grandis effecta es, emundata in sanguine tuo ex te, scilicet crescente persecutione, grandis quidem effecta erat multitudine credencium, grandis sperositate virtutum, grandis corporositate temporalium. eodem propheta subsequenter dicente. Dedi inquit coronam decoris in capite tuo, et ornata es auro et argento, vestita es bysso et polimito et multis coloribus, et decora facta es nimis vehementer, et profecisti in regnum et egressum est nomen tuum in gentes, propter speciem tuam que perfecta eras in decore meo ~~ecclesie~~ que posueram super te. Magis videtur hec hystoria quam prophetia de prosperitate ecclesie. Sed quid X. p. et dm de moderno tempore idem propheta subiungit. Audiamus, et habens inquit fiduciam in pulchritudine tua, sed in temporalium habundancia et seculari potencia, fornicata es in nomine meo. Loquitur similitudinarie de fornicatione, sicut mulier corporis venale quod natura fecit non venale dicitur fornicari. Sic ecclesia dicitur fornicari secundum doctores, proponens venale precio ut inordinato favore, quod gratis erat dandum pro virtute. Sequitur Et post omnes abhominaciones tuas, non es recordata dierum adolescentie tue, scilicet de tempore martyrum et fratrum pauperum, sed in cunctis plateis, ad omne caput vie edificasti signa prostitucionis tue, et abhominabilem fecisti decorem tuum. Tunc sequitur punicio et grauis ruina Ecce inquit ~~dabo~~ ego te dabo in manus odiencium te et destruent lupanar tuum et demolientur prostibulum tuum in quo exercebatur iniusticia in symonia, et denudabunt te vestimentis tuis, et auferent vasa glorie tue, et relinquent te nudam, et plenam ignominia. hec dicit optime Ezech. xvj. Sed forsan aliqui sibi ipsis blandientes, putant hec sit dicta de futuro, quod non sint timenda, aut quod euenire debeant de propinquo, et ideo quamuis non sit nostrum nosse ipsa ut momenta que pater posuit in sua potestate tamen propono ex dictis doctorum que sacra scriptura aliqua contradictionis et ruine signa adducere ex quibus possumus propinquitatem suspicari et timere. Primum signum est rebellionis et inobediencie, et hoc sumitur a verbis apostoli ad tess. 2. nisi venerit discensio primum etc. quod beatus Jero. ep. xi. que ad inquisiciones algasie exponit ad racionem imperii desolacionem inter quam et ecclesie persecucionem minas aux.o quarum una forsan erit prima temporalium ablato, nullum ponit medium. Et quidem glo. dicit quod erit dissensio aliarum ecclesiarum ab ipsa romana ecclesia magister super verbo premisso, has simul

non de doctoribus certe

cum pronunciatis

contingit Completa inquit accessione ad romanum imperium ecclesie
obedientia, adveniet dissessio ab utroque imperio Decessit nouiter sus-
ceptum huius scismatis ortum, postmodum completa videtur fuisse disses-
sio et imperio in imperio temporali hoc satis euidenter apparuit. Et vix ciuitas
baro aut miles, ante huius gloriose virginis assumptionem, romano im-
perii obedientie curauit, et si aliqui videbantur obedire, hoc erat
ut in sanctius principatu, ut presidente eorum dominium potestate. Nam si primo
Dissessio a romana ecclesia, videtur in ecclesia completa, Nam si primo ab
ut sedo electus in exordio scismatis fuit pontifex vere uti ab
utroque ut successoribus recessus videtur completus Nam ad
tantam ambiguitatem, ubi ecclesia deuenit, quod ignorat apud quem
potestatem vera sedes romana erat, nisi forsitan deus aliam reue-
lasset, aut salomonis iudicium de puero diuidendo, et vera et falsa
matre hoc persuadet Secundum signum dissolucionis est in veum
die, et hoc sumitur ex illo, quod in ecclesia efficiuntur moribus
peyor quam fuit synagoga cum imminebat eius ruina cum
primum bonum Jeronimus triplex erat pretium pharizeorum quod et dicebat
clericorum iudeorum scilicet a quo columbas in templo vendi permittebat
Solum labiis deum honorabat Et tanquam yporite dorebant
quo sanctebant Sed nunc multo peius est sacramenta ecclesiastica
beneficia et spirituales potestates precio, aut in ordinate sancte
distribuere, quam columbas in templo vendi permittere An nemini
malum sit solum labiis honorare, aliosque per hoc ad deuocione
inducere quam loco misteriorum solum spe quaestus suscipere et et super
bia a laude dei silere de talibus inquit dominus ysaias xxiii. Canes
muti, non valentes latrare, canes inpudentissimi nescientes sa-
turitatem Ve venient dies super vos et Demum inquantum in
noticiam videtur ecclesie presentem malicia yporisis pallio cooperire
Et velud es sonans, et cymbalum tinniens, alios per predicaciones
doce, quam inverecunde prauis moribus et exemplis subditos contin-
cendo in ruinam trahere Estimo enim quod nemo boni iudicii contra
dicet, sed illud Jeremie 3. potius completum concedet Justificauit ani-
mam suam aduersatrix israel i. synagoga comparatione preuaricatoris
iude i. ecclesie Ibi originales de nobis inquit, intelligere Ezechielis
xvi. dominus loquitur ecclesie Soror tua samaria i. synagoga di-
midium peccatorum tuorum non peccauit, sed vicisti eam sceleribus tuis
post ruinam eius et tu porta confusionem tuam Et infra. xxiii. post
quam diffuse descripsit maliciam et destructionem synagoge adiecit
dicens de ecclesia plus insaniuit libidine et fornicacionem sua

superbiuit, inpudentibus diuitibus et ingratibus ad se venientes induta
veste varia Et bene inquit induta veste varia, insaniuit
libidine i. cupiditate diuiciarum, et concupiscentia delicia.
erat namque futurum, ut prelati ecclesiarum non vererentur ecclesie princi-
tiue venerandam pudiciciam precio, ac publicis et priuatis actibus
infamare Ita ut impletum sit quod sequitur Confracte sunt
mamme pubertatis tue Subiungit tunc ruina repetendo eius
eius Recessit anima mea ab ea, sicut recesserat a sorore eius
i. synagoga quod scelus tuum et fornicaciones tue, fecerunt hoc
tercio loquitur de fornicacione et expressa superius i. symonia Tercium
signum sumitur ex personarum et est in moderata inequalitas qua alius
et sepe dignior est, alius, et frequenter indignior, pro multitudine
aut magnitudine beneficiorum eius est, Nam sicut ad bona
armonia requiritur vocum inequalitas moderata, quod si nimia
fuerit tollitur melodya Ita secundum philosophum, propter ciuium disparitatem, et
potissime indigniorum exaltacionem, digniorumque depressionem obrumpitur
policya Et ideo dicit quod policya inqua sunt plures medio-
cres est diuturnior Sed non puto quod unquam fuerit aliquorum
gentium policya, iniqua esset tunc sacerdotium dominica, ut hii quidem
essent maiores principibus huius seculi. Alii eiusdem gradus et
ordinis deiectores vulgo communi, talis enim apud eundem
philosophum dicitur oligarchia Preterea videmus in corpore humano
non aptius in pluribus suarum extremitatum passibus ecclesiam comparat, quod
si nutrimentum fluit ad unum membrum ita ut enormiter ingrossetur
et alia nimium demacerentur, non potest diu viuere, sic in corpore
ecclesie, si superiores fiant ita graues attraccione substantie, quod
inferiores vix possunt pre inopia sustinere hoc est signum et ca
propinque ruine De talibus enim ait dominus amos vi. Vae pin-
gues mirthim, qui calumpniam facitis egenis, et confringitis
pauperes Ecce dies veniet super vos Et infra eodem, Ve qui
opulenti estis in syon. i. ecclesia Quartum signum est fastus
et superbia prelatorum et aliorum ecclesiasticorum Quamuis enim ex
naturali prudencia et morali philosophia, similiter et ex theologia con-
ceditur, quod ecclesia debeat habere viros possent honestius viuere
quam populares, et prelati quam subditi, ex hoc tamen non admittitur
familie et equorum et vestium superflua pompa, quam raro absque super-
bia potest duci, et salua iusticia sustineri, et plurimique non sine iniuriis

et delictis gubernari Non tantum scisma in dei ecclesia promisse
temporibus istis non tantum mouet paucos ad reuerenciam quam multos
ad indignacionem et plures inuitat ad predam, qui se reputarent
forsan deo sacrificium offerre si possent quosdam diuites ecclesiasticos
spoliare Tales fastuosos vocat dominus amos vj. optimates
capita populorum ingredientes pompatice domum israhel quibus
in signum ruine in eodem capitulo dicitur et ysa. xxviij. ve corone
superbie, pedibus conculcabitur, quam abbas ioachym exponit de
maximis prelatis qui propter eorum superbiam putant et faciunt
in ecclesia dei scismata. Nonum signum sumitur ex tyrannide
presidenciam que cum sit violenta durare diu non potest unde
communiter proprietas tyranni est querere non bonum publicum subditorum
sed utile proprium Tales sunt pastores qui non pascunt greges
domini, sed semet ipsos quibus dicitur ve ezech. xxxiiij. Gaudent
de malefactis eorum quos pecunialiter puniunt condempnare
nec querunt quis quantum delinquerit, sed quantum quis soluere possit
Quibus dominus dicit michee 3. Audite duces domus israhel, vos
odio habentes bonum et diligitis malum, qui violenter tollitis
pelles eorum desuper eos comederunt carnes populi mei, et
pellem eorum excoriauerunt, adeo dicit dominus ezech. xxxiiij. cessa-
re eos faciam ut non ultra pascant gregem meum liberando
eum de ore eorum, et non erit eis ultra in escam. Sextum signum
est conturbacio principum et commocio populorum quam in multis partibus
experimur, inculpabiliter destrue ciuitates et destruxisse, ita ut
impleatur illud ie. iiij. Contricio super contricionem vocata est, repente
vastata sunt tabernacula mea et Ezech. vij. Adducam pessimos
de gentibus et possidebunt sanctuaria, conturbacio super conturbacionem
veniet, auditus super auditum Et ista videmus impleri in francia
hungaria et pluribus vicinis Septimum signum est renuncia
correccionis, si forte de principibus ecclesie intelligatur quod scriptum
est zacharie vij. noluerunt attendere et cor suum posuerunt ut
adamantem, ne audirent uerba, que misit dominus in spiritu suo per
manus prophetarum priorum Et ysa. xxx. Alij mendaces noluerunt
audire uerbum dei, qui dicunt nolite inspicere in nobis que
recta sunt, loquimini nobis placencia, quia nolunt intelligere ut bene
agant de quibus amos vj. Odio habuerunt in porta corripi-
entem et loquentem perfecte ab hominibus sunt tales salutaria mo-
nita et sacram scripturam reputant fabulas, et mea meditan-
tes indicant fantasticos Contra quorum etiam dominus osee iiij.

Quia tu scienciam repulisti, repellam te ne fungaris sacerdocio
michi, et oblita es legis dei tui, gloriam filiorum tuorum in ig-
nominiam cantabo, et erit sicut populus sic sacerdos Et ezech.
vij. lex peribit a sacerdote, et consilium a senioribus Octauum
signum est nouitas opinionum, ex hac enim surgunt hereses
scismata orta defenduntur, defensa radicantur, radicata ut
experimur, fidem et ecclesiam destruunt Moderno enim tempore
vnusquisque interpretari et trahere non veretur sacram scripturam
uel sanctorum patrum constituta, ad libitum sue voluntatis prout
amor, odium, inuidia spes promocionis, aut vindicta eum inclinat
Aliqui eorum leuiter omnino, alios hereticos dicunt, quos tamen
non dum hereticari norunt Alij verecundia ducti, quosque forsan
errores defendunt, ne leui opinione vulgi videantur ignari
hij mouent ut ait apostolus languent circa questiones et pugnas
verborum, ex quibus oriuntur inuidie contenciones blasphemie sus-
piciones male .1. thim vj. et ij. tess. iiij. Erit enim quando tempus
cum sanam doctrinam non sustinebunt. sed ad sua desideria sibi mag. coaceruabunt aur.
et a ueritate quidem au. auertent. ad fab. au. con. ad fabulas et non sane doc-
trine quidem sunt, qui in persuasibilibus humane sapiencie verbis
ut in sublimitate sermonum, aut similiter secundum zelum, ut contencioni
aut inane gloriam non in reuelacione spiritus sancti, sed secundum tradiciones
hominum consistunt A quibus ephe. iiij. Nos cautos reddit, non
circumferamur inquit omni vento doctrine, et nequicia hominum
in astucia et circumuencione erroris Preter hec sunt alia signa
videlicet recessus iusticie hec fuit causa romanorum destruccionis
prout deducit b. augustinus li. de ciuitate dei destruccio studiorum
quam comitatur penuria sapiencium et hanc sequebatur de-
structio grecorum Plato puerorum et ignorancium ac [illegible]
et hic erit destruccio latinorum Plura alia sunt scripta in prophetis
de deieccione sacerdotalis honoris, ex quibus et predictis sapiens
posset concludere ruinam temporalium ecclesie de propinquo imminere Et for-
san iuxta illud ysa. xxx. Subito dum non speratur veniet contricio
eius Proverbiorum 1. scribitur Omne consilium meum, et increpaciones
meas neglexistis, ego autem in interitu vestro ridebo, cum venerit super
vos repentina calamitas, cum veniet super vos tribulacio et
angustia Nec debemus hoc reputare impossibile quia iam temporibus

Vidimus aliqua que nuper erant incredibilia et incredibile
est maiora esse in posterioribus ymmo verisimile puto quod a multis
tis annis non fuerint tot et malivoli tanti corde rebelles
et adversarii contra ecclesiam sicut hiis diebus videtur. Cum
quod dominus converterit cor eorum ut odirent populum eius et dolos fa
cerent et statim in sacerdotes ps. xiiij quos in longum tempus
esse nequaquam valebimus nisi signis virtutum manifesta ad
benivolenciam eos inclinaverimus. Nec multum potest talis for
stan ad modicum durabit ymmo nisi cessent premissa signa
que eciam fuerunt causa scismatis et sequantur nobis et magis
morum reformacio. Ad hoc enim X. p. et dominus deus omnipo
tens miro quodammodo tractus plus inestimabili nos diversos quoniam
adversos in tanta multitudine in unum congregavit. Ad nos
totos mundus tanquam ad signum ducens naufragantes ad
portum respicit. Hoc ipsum eciam inenarrabilibus lacrimis et
gemitibus aliquibus vix continendo requirit Job xxix. Quis
inquit michi tribuat ut sim sicut fui in diebus adolescencie
mee quando omnipotens erat mecum. Tunc enim omnipotens erat secum signum profe
quia in pristinis patribus nullum apparuit contradictionis signum et doctrinis
latur eciam dies adolescencie sue ut moribus et doctrinis nisi
sanctorum patrum decorata possit ut inquit beatus Augustinus nisi
super cantica virginis esse. Verbum divinum semper et predica
do pacem rebelles quosque et contradicentes virgo sue ado
lescencie in ruinam detrudere. Hoc signavit virga Aaron
quam dominus precepit Moysi Numeri xvij. Defer inquit virgam
Aaron in tabernaculum ut servetur in signum rebellium
filiorum Israel. Virga Aaron florida et fructifera quamvis
non sarculo culta nec humefacta virgine concipientem et
parientem quamvis virum non cognosceret significat que posita
erat in signum rebellium et contradicencium et ruina. Et hoc
propheta indicavit dominum David ubi thema. Numquid parum
vobis est molestum esse hominibus et contradicentes quod molesti
estis et deo meo. Propter hoc dabit dominus ipse vobis signum

Incipit tractatus venerabilis doctoris Johannis Gerson olim cancellarii
Pariensis de oracione et suo valore, estimacione et intencione sub plu
ribus consideracionibus traditus et conscriptus sub Constanciensi concilio
generali sancte ecclesie anno domini m° cccc^mo^ septodecimo. Incipit
prima pars et manuductio in ipsius consideraciones ostendens quod pertinet
ad monachi vocem et professionem oracioni insistere in qua qualis
esse debeat ipsum construit

Oportet semper orare et non deficere. Scripsit Tullius amicus
tissime quintarum fratri suo de peticione consulatus
suadens ut in omni loco sedens et ambulans recogitet se
tum assidue quis es tu qui petis, quid petis et a quibus petis.
Dubii enim scribo tibi germane carissime de peticione non terrestris
consulatus sed celestis incolatus. Ad hoc enim professione tua nota
corporis tua sat doctum tum dedicata esse memineris. Pone igitur in omni
meditacione tua, in omni operacione tua, loco et tempore quibus et qualis es
qui oras, que vel quos oras, quid vel pro quibus oras. Ceterum
quolibet istorum constringito sub consideracione quadruplici ne confusione
infinita quedam mentis evagacio perturbat.

Prima consideracio perfecte indignitatis considerare docet orandum virtute
virtutum theologicarum, donorum et beatitudinum, professionis, confessio
nis, ex precepto ecclesie et indulgenciarum, vocis ministeriis et vinculo a
micicie cum tota cordis humilitate

Tu quis es qui oras. Si ad presencia respexeris incertus es
an amore vel odio dignus sis. Incertus ideo an tremenda
cadat super te illa sentencia. Cum is qui displicet nisi beatus
Gregorius ad intercedendum mittitur irati animus ad deteriora pro
vocatur. Porro eciam dicere poteris cum Ysaia omnes iusticie nostre quasi
pannus menstruate. Certus preterea dicere potes cum Daniele non in
iustificacionibus nostris prosternimus preces nostras ante te. Nichilominus
tibi conscius esse potes si fidem, si spem, si dileccionem, si dona tibi ce
tera quedam contulit deus, que scis, que recognoscere potes esse gratis
data, quoniam signum tu te faciant et non pocius confundant ingratitudinem
tuam, prorsus ignoras. Ora tu in ipsa meditacione tua cum humilita
te et virtute donorum celestium gratis datorum, quam plus [illegible]

illorum est impetrare magna, sicut fidei, etiam in forma, sicut miracula, sicut spei liberationem impetrare, sicut dilectionis dilectionem reciprocam, ex torquere quodammodo impetrare illud proverbii: Si vis amari ama. Et ita de reliquis virtutibus, donis, beatitudinibus, suo modo dici potest, et hoc quod late patet videre. Secundo recogites in ipsa meditatione tua confessionem in monasterio et in sacerdote confessorem. Videbis te constitutum et peculiariter dedicatum, ut sis veluti questor aliquis, qui pro languentibus et indigentibus in hospitali magno totius orbis, etiam usque ad carceres purgatorii, querere debeas elemosinam non tam corporalem quam spiritualem sustentationis. Petas igitur ne respiciatur indignitas tua vel ignavia tua, sed aliena miseria pro cuius sublevatione queris magis, quam ut non impediat ipsa miseria tua supplex petere. Proinde tertio versetur meditatio tua quibus verbis vel operibus oras deum. Ita multa sunt que privilegiata sortiuntur efficaciam velud ex opere operato, sed ex quadam vi operis operati, sicut in eucharistie confectione et susceptione, et aliorum sacramentorum ministratione, que dona vim suscipiunt ex parte divini et ecclesiastici mandati, sicut et oratio dominica quam deus ipse fecit, sicut hore canonice vel certe orationes quas ecclesia dicendas instituit. Alia etiam sunt opera pro quibus indulgencias pontifex dedit. Dic igitur deo: dic ecclesie: expunge in precepto quod mandasti. Deinde quarto meditatio tua querere quorum sis minister, adprandi videlicet deinde cuius sis institutus, rogatus vel obligatus. Sit hoc ex genere consanguinitatis, sit ex elemosinarum susceptione, sit ex amicitie, ut missitandis seu requisitione, quod si mittentes sunt in gratia, quemadmodum sunt omnes in carcere purgatorii, et plurimi de hospitali magno presentis seculi, tua non erit negligencia per suos nescitatem oratio, etiam si peccator sis, sicut dat exemplum dum mittitur per servum nequam a deo bone intentionis elemosina petentibus. Vide igitur quis et qualis sis qui oras, quia demeritis non omnino cares. Ita mediator institutus es, quia deum preceptum et ecclesie mandatum et thesaurus tuus, quia ab aliis missus et iussus es.

Secunda consideratio docet orandum esse fiducialiter, propter dei immensam bonitatem, et ad sanctorum confugiendum suffragia, et ad quos vel quales, per quos vel propter quid, et ad quem finem etiam in ecclesia militante.

Alterum principale quod ipsa tibi meditatio tua debet suggerere est, quem vel quos oras. Et quidem deus omnipotens de cuius liberalitate tua confisus es, miseri peccatores, qui omnipotentiam suam parcendo maxime et miserando manifestat, cuius indulgentia nulla peccatorum, nulla flagitiorum, nulla scelerum quantumcumque multiplicatorum enormitas superare valet, similiter confisus hoc ex intima cordis humilitate, fide submissa. Virtuti meditatione remansisse, etiam ubi nichil in te proprio merito displicere possit invenit. Ceterum more humano hoc legitur, ut mediatores et intercessores quosdam potes aliquos rogandos esse, sicut prima certe pronunciavit dionisius: hec est lex divinitatis, ut suprema ad infima per media reducantur. Tu itaque consilium ad aliquos sanctorum quorum et non agere potes sub quadruplici medicatione. Convertere igitur ad aliquos sanctorum vel sanctarum, ex deo propinquiore in glorificatione sicut et maioris meriti sunt, quemadmodum de anima prima de beata virgine matre dei, de iusto et tam iusto Ioseph sponso suo, de beato Iohanne baptista, et sanctis apostolis et de sublimibus angelorum ordinibus, martiribus et confessoribus, virginibus et continentibus. Sancte conversatur aut tertio ad aliquos sanctorum quorum quam familiaritatem quandam devote tibi cognitum est, ut patronum certe quem baptismum suscepisti, aut in quorum honorem vel ordinem [illegible] ecclesia tua ingressus es, sanctum templum. Est orandus precipue sanctus cuius nomen insignitus. Est orandus ille cuius vitam et virtutes mirari soles et colere, quem tamen ex litteris. Denique nova fiducia sit adeundus est angelus ipse custodie deputatus. Aut tertio rursus ad aliquos sanctorum quorum et necessitatibus aliquibus sublevandis vel impetrandis specialem quandam gratiam, qui sanctus vel sancta privilegiatum dotatum recepisse meditatur, a deo vel per talibus opera ferunt. Diversiones enim gratiarum sunt, sicut dicit apostolus, quod verum est, necdum viatoribus sed etiam beatis. Sub quo respectu cavit etiam de quolibet sanctorum. Iterum et minimus similis illis. Perficit insuper quarto si teneres ante tuos oculos, qui sanctionem aliquarum personarum, sive mortue sint sive vivente, quam probatum est ut fuisse quosdam. Nichil enim impedit, quoniam oratio nostra quietam ad lingua personas peculiares et secreta quadam devotione, quamvis ipse non canonizantur, etiam in quibus que aliud venerandum, quam relucente in eis multiformiter dei

bonitate. Et tunc ubicumque et qualitercumque ipsa fuit apparere, per abs[illegible]
titulo coli et suscipi, devoto mentis amplexu. Complectitur hec
meditacio pueros innocentes, qui infra annos racionis constant salvatos,
qui in gracia baptismali mortui sunt. Complectitur et parentes, cognatos
et affines alios, in quibus gloriam quam eos habere pie credimus, spiritualis
et ingenitum amorem non tollit sed perficit et auget.

Tercia consideracio docet orandum pro defunctis, et bene viventibus
ne cadant, pro peccatoribus et male viventibus, pro seipso et quibusdam
aliis, et propriis, et adversis, et pulcherrimum modum dat orandi
et deum laudandi, in omnibus que possunt occurrere in creaturis. Sicut
supra diffinit meditacionem et contemplacionem.

Recogites ad extremum in ipsa meditacione tua quorum interest pro
quibus oras. Et tunc modum sub compendio reducimus ad
quaternarium. Quidam sunt in gracia sicut defuncti in purgato-
rio et plurimi viventes in seculo, pro quibus est deo placentis-
sima oracio, quemadmodum fit cum ab amico ad amicum defertur intercessio.
Inveniuntur alii quorum laudabilis conversacio plurimum edificat ecclesiam,
qui si caderent, fierent in horrendum scandalum omnibus bene viventibus,
et in fabulam et derisum. Aut tales sunt quorum conversio valde
proficeret reipublice seu communitati. Saltem ut in hoc non solum
comperet deus [illegible] peccatorum super portam inferorum vel apostolorum af-
flictorum. Alii sunt pro quibus est orandum, quia ubi superhabun-
davit delictum superhabundet et gracia, qui ut supra modum pro-
nes persecutores et hostes activi. Tu denique super omnes et pre omni-
bus miserere anime tue placens deo, petere ab eo ut vias tuas
dirigat, sicque tua consilia in eo permaneant. Insuper quod ab eo postu-
la, id est solidum et stabile bonum eterne felicitatis. Et insuper
conferunt ad hanc meditacionem tibi quinctorum, quia qui suorum
et maxime domesticorum curam non habet in oracione sua, fidem
negavit et est infideli deterior. Tu in omnibus et pre omnibus
tardo desideriorum tuorum et oracionum voluntas dei beneplacens
et perfecta. Exaudiat petere tandem hunc desideriorum tuorum. Efficaciter
quod disposuit deus per arma iusticie a dextris infirmitatis per prospera
tamen a sinistris adversitatis per infamiam et bonam famam.
Sat est. Hoc tandem pro certo tene, quod premisse consideraciones
similes proficiunt apud eos qui sepius ad oracionem continuo usu vo-

luerint exercendo sive exercere, quemadmodum tercio Tullius testatur,
dum eloquencie precepta tradit dicens: Quod si deest exercitacio,
modicum aut nichil ars proficit. Hoc multomagis observandum est
in preceptis de orando deum. Alioquin verba fiunt surdo et lupo
dicto. Exercitium vero si vigilanter affuerit, faciet materiam
oracionis devote in toto orbi, que sub aspectu vel auditu vel alio sen-
su se representabit. Videbit subulcum per porcos, recordabitur
evangelice parabole de filio prodigo et clementissimo patre. Vide-
bit pauperem mendicum et ulcerosum, recordabitur evangelice parabole
de lazaro et divite epulone. Videbit divitem multa sibi con-
gregantem in annos plurimos, recordabitur evangelice commemoracionis: Stulte,
hac nocte animam tuam tollent a te et que parasti cuius erunt.
Videbit filios huius seculi qui habent consolacionem suam multis
modis meditabitur quanta sit consolacio quam promisit deus di-
ligentibus se. Videbit etiam bruta animalia, quanta sollicitudine
sicut canes domestici serviunt homini, quam meditabitur quam iusto
dei iudicio condempnatur homo inobediens et ingratus deo benefac-
tori liberalissimo. Sic in omnibus et per omnia distrahat tua me-
ditacio et reperiet amplissimam et perfectam materiam oracionis.
Considerans igitur attende et fac. Et iam ita tibi diligenti deus
omnia cooperabitur in bonum. Meditare igitur ut columba simplex
et gemens, et sit meditacio tua in conspectu dei semper. Est autem
meditacio fortis et vehemens attencio ut studium ad aliquid
investigandum per intellectum, et degustandum per affectum. Sic me-
ditari iubebat qui dicebat: Gustate quo ad affectum et videte
quo ad intellectum quoniam suavis est dominus. Et iussus idem propheta: In
meditacione mea exardescit ignis, id est sub intellige illuminans
intelligenciam et inflammans affectum. Quod alius fieri nequit si non
in unum colligat se mens ita comprimens et reprimens varios
et vagos excursus et recursus inutilium cogitacionum seposito
similium, manu districte redargucionis. Tandem ipsa medi-
tacio que laborem habet et fervorem, terminatur in contemplacione que
facilis est ut cogitacio, sed non ut cogitacio infructuosa sed
fructuosior est meditacione. Tunc etiam per contemplacionem
videbis et affluens et mirabitur et dilatabitur cor tuum. Nam

pro quibus est orandum

1

2

3

4

pro quo est orandum pro [illegible] orandum

Meditacio quid est

contempla[cio] q[uid]

contemplacio est libera et expedita mentis intuitus in res perspiciendas undique diffusus et in divina spectacula suspensus. Unde sicut si aliquis bene et continue meditetur scribere cum laboriosissima tarditate tandem proficit ut celeriter absque labore dum incipit bene scribat si bene aut celeriter neque bene neque celeriter umquam scribet. Ista de meditacione celestium accipe. Invitabit autem te leo [illegible] lactancius meditatio [illegible] ut deum contemplacio suavis delectans, inferens et divinitus afficiens subsequatur. Amen.

Incipit secunda pars principalis de oracione et est quarta consideracio [illegible] tans quantitate oracionis et valorem per que fundi [illegible]

Multum valet ut testatur Jacobus apostolus deprecacio iusti assidua. De petitione non est [illegible] consulatus ut [illegible] celestis inviolatus [illegible] sine aspectu. Per illa [illegible] solum dubitacio que multos [illegible] tenet. Quid et quantum valeat oracio, si pro multis, si pro amicis, si pro [illegible] petitur, tandem quantum pro uno, pro amico, pro alieno. Incidit autem pro [illegible] distinctio de triplici facie petitionis, quia omnis [illegible] per modum aut per modum sit liberalis et gratuite donacionis, aut per modum meritorie actionis, aut per modum satisfactorie recompensacionis.

de primo modo

Primum respicit liberalissima donantis manum absque respectu ad merita cuiusque ipsius orantis vel alterius pro quo fit oracio. Et quoniam sic non cadit sub [illegible] non est [illegible] pondus vel mensura, sic non cadit sub ratione [illegible] vel mensura. Et quantum et quibus det [illegible] diligit pura et gratuita voluntate, cuius voluntatis non est precium [illegible] frequenter ubi superhabundavit delictum facit et gratiam superhabundare.

Exemplum

Exemplum in rege qui suos incarceratos dimittit quos liberos absque precio vel mercede et absque intuitu [illegible] intercessionis cuiusquam facit, quia ad hoc ipsum sua liberalitas [illegible] trahit. Hic est frequentissimus apud sacram scripturam modus oracionis [illegible] atque [illegible]. Porro si fit petitio per

de 2o

modum meritorie actionis, tunc nullus impetrat de condigno qui caret caritate. Cum non caritate [illegible] ceteris paribus est efficacior oracio sua pro se ipso quo ad premium essenciale [illegible] [illegible] quo fervor caritatis et [illegible] fide maior [illegible]

tempus si de premio loquimur accidentali, sive sit illud premium extrinsecum in celis, sive sit [illegible] et temporale [illegible] dicimus [illegible] ter ad quem [illegible] suam, quia essenciale premium non in [illegible] si actio meritoria [illegible] qualecumque tale premium quod vocamus accidentale.

Quinta consideracio ostendit essencialis et accidentalis premii obtinendi quod oracione meretur, sive gracie gratis date, sive operibus satisfactoriis recompensacione.

Est autem tale illud premium [illegible] tunc pro obiecto visio [illegible] dei claram cum fruicione quanti ea que essencialis beatitudo in duobus hiis actibus ab [illegible] ponitur integrari. Confestim ex hoc infertur quod oracio si pro quantum multis fiat, si pro aliis quam se, si denique pro inimicis sicut pro amicis, ipsa cum equali caritate premium essenciale sic equaliter meretur. Secus de premio accidentali, quia pro varietate petencium et nutum variatur. Nam plus de tali premio ceteris paribus meretur aliquis orans pro uno quam pro multis, pro se quam pro aliis, et pro bonis quam pro malis, et pro amicis quam inimicis. Exemplum de rege qui ad nutum solum orantis respicere [illegible] bene [illegible] captivum quam multos, et se ipsum orantem quam alios, et amicum orantis [illegible] exaudit quam inimicum. Postremo si consideratur oracio si per modum [illegible] satisfactorie scilicet recompensacionis [illegible] multiplicior distinctio quam de illa similiter est inquisito difficilior. Separatis igitur duobus respectibus premiis ab ipsa oracione, illum [illegible] vel solum divine liberalitatis vel solum meritorie et caritative actionis, invenimus primo gradu gracias datas quibus [illegible] oracio sicut sunt fides et spes, etiam in [illegible] invenimus secundo quod operum penalitate sicut ieiunio super generaliter pro omni corporis afflictione. Tercio invenimus operum fructuositatem in alios, sicut est elemosina super generaliter pro omni opere [illegible] spirituali vel corporali. Invenimus quarto operum dignitatem sicut est oracio super generaliter pro omni elevacione mentis in deum [illegible] et humilem affectum. Quinto invenimus opera privilegiata in quibus est valor [illegible] operis operati sicut in sacramento [illegible] vel [illegible] ubi [illegible] ab institucione et [illegible] etiam ubi nullum adesset meritum, ut dignitas ministri [illegible] [illegible] opera alia et aliunde privilegiata sicut sunt in

dulgentie. sicut sunt vndecim propter etiam ordinatum sic ordinate vice sua facte. Sic decem orationes pro aliis in gratia stantes satisfaciunt quilibet pro se quisque.

Sexta consideratio non effectus orationis computat secundum valorem extendit secundum satisfactionem plus in uno quam in multis. Secunda quantum extendit satisfactio penaria secundum complere in homine voluntate.

Ponamus igitur aliqua conformia ad hanc sextuplicem distinctionem. Et primo quod ceteris paribus sed secundum se sequentia intelligenda. Peticio facta tamen satisfactoria recompensatio. unumquodque tamen valet pro multis sicut pro uno. Istud enim sit iustitia quedam quantum tantum rerum pretio ad penam ut si duo sicut in carcere quilibet pro decem solidis, expedit unum totum dum prebent decem solidos pro utroque si pro duobus tantum donarentur. Simplex satisfactoria recompensatio pro delictis quanto penalior et acerbior est, tanto ceteris paribus sic acceptior et eo magis quo fuit in eadem plus de voluntate rationis. Est enim satisfactio redditio voluntaria alicuius alias debiti. Ideo ponunt largo nomine complere in homine voluntatem. Vim sensualitatis alteram rationis inferiorem. tertia rationis superioris. Obviat aut pena voluntati sensualitatis alioquin non esset penalitas. voluntas vero rationis acceptat eam quia peccatis quod fit dum non renunciant adversus ipsam. sed tolerat eam sic in purgatorio. Cuius non vult posituram quod fit dum tolerantes eam acceptat. timet nolit etiam si posset eam carere. Sic verbi gratia in actu voluntario sponte penitentes in cinere sacco et cinere sic consuetudine tempore paschali sic in iniuriarum voluntaria et discreta professione sic demum in tempore spirituali plus dici potest in quam tribulationes. habentibus sicut prelate quedam aut opera tribulationis veri ordinis ut lazarus tot linguas habuit quot vlnera tolerabat.

Septima consideratio correspondit ordini secundum operum utilitatem et laboris caritate secundum complere estimationem et concludit contra superdicta in thema ea referenda.

Dicamus quod universaliter potest distinctio quod opera quedam sunt aliis utilia. sicut elemosina tam spiritualis quam corporalis satisfactoria vero valet magis fructum caritate qua diminuat in aliis diversitate illos recipientium. Cum non sunt et quot opera unde sunt vulgari est solvenda. hic obligatio qua constringitur ille cui fit elemosina vicissitudinem scilicet reddendi ut vel orando vel ieiunando

vel aliquid tale faciendo. Parvo si considerat satisfactio que fit forte vel sic eius respectu ad caritatem illa frequenter habet forti meditatione. vel vehementi victa cum ea prima. Ideo licet unius satisfactionis. tamen dicitur. unus sui estimationem maiorem quam sit complicita actualis vel actualiter. aut solum habitualiter. Exemplum damus in simili. quia non omnia possumus sub hac brevitate plena ratione distinguere. Ecce peregrinatur aliquis ad sanctum iacobum. hic ambulat nonnumquam et movetur cum actuali recogitatione sive peregrinationis. Ambulat aliquando sed de peregrinatione sua nihil recogitat actu. continuat tamen motum virtute deliberationis prime. qua constituit peregrinari. Ceterum desinit a motu usque retinens actualem voluntatem sive peregrinationis igitur sicut in sopno nihil actu considerat. In primo tamen est peregrinationis estimatio. duplici continuitate scilicet nature. scilicet et moris. In secundo est estimatio peregrinationis vere et continuitate moris. licet non actualiter sed virtualiter. Cum in virtute voluntatis prime continuat motum sicut in motu lapidis post elapsum a manu proicientis videmus. In ultimo tamen respectu discontinuatio naturalis. eo quod motus cessat. remanet tamen continuatio moris rationis est apposita voluntas opposita que nolit continuare peregrinationem. sed in habitu semper manet. Vnde ad illa dicant: Similiter et assidue continuatio moralis. quantumcumque discontinuato in ipso actu naturali dum non interrumpit per opposita intentione prime et principali intentionis. licet ipsa nec actualiter in ala peregrinantis remaneat. Concludimus ex hiis. nullum sive dum et sermo talis intellectum. Oportet semper orare et non deficere. Unde enim desinit oro que recepta est sive per actualem attentionem quam continuatur in esse moris sive gratie. dum non interponitur sicut nec interponi debet discontinuitas opposite intentionis vel culpe mortalis. Sic intelligitur preterea illud apostoli omnia in gloriam dei facite actu videlicet aut habitu. Sic ratio illud magistri. qui bene vivit semper orat. hoc est cum non apponit in orare sua peccatum mortale. Illa semper est continua ut actu vel habitu vel virtute.

Octava consideratio agit de privilegiatis orationibus sicut in sacro eucharistie et sacramentali absolutione et baptismo etc.

Si loquimur proinde de operibus privilegiatis intelliguntur facile
ex doctorum traditionibus. quomodo et quatenus illa de se
valeant ad satisfactionem. Credendum est plane quod eucharistie
sacramentum continet in se plenitudinem omnis gracie et meriti spiritualis.
nichilominus quo ad satisfactionem pro reatibus culparum consistit
hoc sacramentum a deo certo pondere et mensura taxata ut sit valoris fi-
niti. Finitum tamen non in plures divisum resultat minus pro unoquoque
si conferretur in unum. Exemplum ita datum est. Sic de indulgen-
ciis que sunt satisfactorie. sic de aliis iudicandum consequenter
semper presupposita circumstantiarum aliarum paritate. Sic in sacramento
penitentie datur gratia. et dimittitur (diminuitur) vel eius tollitur pena. Item sacerdo-
talis absolucio. si non assit obex vel fictio. Insuper confite-
tibus quod est efficacius. ita sacramentum penitentie infructuose accedentes quod recede-
te fictione absolutio sacramentalis sortitur effectum suum ita ut
non oporteat iterum peccata confessa iterare ut repetere. Proporciona-
biliter ad dicta doctorum de illo qui baptizatur. dum valet in
articulo voluntate peccandi. quod cessante recipit baptismi effectum
hec opinio. et si non tenetur communiter a doctoribus. et cogitat resolucionem
manifestam. favet nichilominus plurimum fragilitati nostre. et divine
pietati. eo quod nunc sine fictione aliquis admittere confi-
teretur.

Nona consideratio dat consilium hiis qui vivunt ex fidelium obla-
tione propter sunt obligati pro eis orare. declarat quod hoc satis
clare quibusdam exemplis

Quinquies tu tandem es ordinatus ad orandum. medita-
te. sed et pro certo. potius in ipsa meditatione tua dis-
cute que dicta sunt. ut ab obligatione tua. te apud deum et eius
dissolvas. nichilominus si quod in me consilii est nolo nimium scru-
pulosus esse et tue orationis numerum. pondus vel mensuram. Com-
mitte totum istud deo. qui scrutatur cogitationes. potentie. sapiencie et
clemencie. attendit nolo fratres. qui numerat multitudinem stellarum
et omnibus eis nomina vocat. qui numerat stillas arene maris. Dic
spiritu tota spei fiducia. debitor sum pater noster. super quam possit
exigencias mea solvi. debitor quia me creasti. debitor quia

amor tui. vero in me perdideram gratiam tuam propter peccata. et tu me parcendo
peccantem non dampnasti. debitor iterum pro primis. quia de labore
manuum suarum. de sudore vultus sui comedo panem in habun-
dantia. debitor carnis mee et sanguinis tui. debitor orantibus
pro me. debitor lapsis pro me. Et ita designatur absque modo. Dic
igitur pressus exactoribus quid agam. quo me vertam. Dominus vero
pacior respondet pro me. Sed quid videbis michi. Ecce presumo si
dividas utrumque. id quod utriusque suffragiorum quod offerre pau-
percula mea potest. que quanta sit solus vides. Nolo calculum
ponere cum singulis creditoribus et benefactoribus meis. Tu pro parte
tua recipe missam istam. tu orationem. tu bonum opus alterum.
Tu sapientissime meritorum et suffragiorum ponderator deus. distri-
bue singulis prout videtur opus est ad utilitatem suam. et libera-
tionem meam. Exemplum in similibus applico. Debitor iterum non semper
unde solvat creditoribus suis. solet vel cogitur cedere omnibus
bonis suis tam presentibus quam futuris. recepta necessitate victus sui. prout
ordinavit iudex suus. adiectus simul ista de spiritualibus credo eciam
te dicere et proinde deus. Sed et alios redeo. legimus in vitis patrum quod
matrona quedam Romana nomine Melania visitans heremitas in egip-
to. obtulit uni trecentos solidos distribuendos in elemosinas fratrum.
Sed ille nec oculos quidem extulit ad eius sacculum. iussit eum
in suo reponi usque sed quod mulier attendens indigne ferebat.
quia illaudata remanebat. ait pater. aspice. nam trecenti sunt
solidi. Ecce nunc ille. hec insinuas o mulier. si ad vel michi vel homi-
nibus tribuis. Cum vero tu deo tradis hanc oblationem. superfluum est
quando indicare. quia ipse qui numerat multitudinem stellarum et eius
scire non est in me

Decima consideratio ponit quod nulla est oratio sufficiens ad promerendam
vitam eternam vel ad liberandum a pena purgatorii. nisi fuit
~~suffulta~~ suffulta bonorum meritis et intercessione.

Hominibus spiritualibus ut talia intelligant. possint facilius
intulerunt. Sed carnalibus qui non sapiunt ea que sunt dei. nisi
per comparationem ad sua carnalia. maior hic labor est. ponamus
igitur pro utrisque ~~naturalibus~~ carnalibus et spiritualibus paucas
consideraciones et dicamus primam. Quod gloria celestis premium eterne vi-
te. sicut excedit in valore liberacionem corporalibus temporalis pene. sicut

tum tales penis liberatione contradictis expedit huiusmodi pene/ hoc
dicitur adversus carnales qui mechanice videntur in suis donationibus seu
petitionibus aliud magis attendere quam modum vere pensationis
satisfactorie/ Alioquin non ita vellet ut si dicamus [illegible]
de uno scilicet missarum a quotcumque dicantur/ de uno psalmorum et
similium/ quam per aliunde fieri, ut per modum mutue actionis vel
etiam liberalis impetrationis/ per homines devotos in fide spe et carita
te ampliori et longe digniori pro remuneratione consimili mercede
glorie celestis adepturi quam etiam mercenariorum quibus ob necessitatem sue
liberationis/ Et cum quis nesciat sanctos et status quorum statum
repugnant actus satisfactorii plus sepe nobis peccatoribus impet
rare devotionis/ plus de indulgentia a pena et a culpa quam fa
ciat non maiorum cum talibus afflictos/ hic in parabola vinee notantur
operarii qui venientes ultimo, etiam sine spe mercedis id age
bant/ remunerantur ad primos diurno conductos denario/

Undecima consideratio agit de oratione que assignantur symoniace
pro elemosina singularis persone/ et quod stulta sit huiusmodi
obligatio/ nec sit satis si plures sorciantur beneficium in una
missa cui se pluribus fide bona obligaverunt ;

Addamus et aliam considerationem quod periculosum est et stultum et
de symoniaca pravitate vehementer suspectum tam
dantibus quam recipientibus, contractus limitare suas oratio
nes aut suffragia ad illam vel ad illam duntaxat personam, dum
datum aliquod emolumentum temporale/ aut sic dicendo [illegible]
dendo quod huius misse suffragium vel hec oratio vel aliud valebit
solum tali/ Istud plane licitum non est neque potest fieri neque debet/
quin ne emittant quam dixit/ particeps ego sum omnium timenti
um te et custodientium mandata tua/ Insuper addicimus considerationem
nostre quod periculosum et stultum est homini semet ad suffragia
aliis reddenda obligari, recipere temporalia et se ultra sustenta
tionem honestam status sui et ut sapiens iudicabit/ Itaque sicut
opus satisfactorium non valet tamen pro multis sicut et uno vel paucis
sic non potest talis eque satisfacere et debitores reatus plurimorum
quemadmodum deberet reatum unius vel paucorum/ hinc est quod non
absolute dicendo missam unam dum se ad plures et et pluribus

deleret

obligavit/ nisi forte talis intercessit obligatio que districtionem et
bone fidei directio cum missa sit magis necessitatis aut pie utilitatis
qualitatem/ Attendendo quod obligatus ad duas missas mox pro eo
pro et alia suffragia facere compensatorie. Per se et sue ista tamen quod
bona fides semper assit/ Et est bona fides secundum Tullium, unum agere
et non fingere aliud/ vel forte illud melius dicetur bona fide
aliquid facere, dum facit illud quod sibi recte vellet fieri/ aut qualiter
a quo sit debet recte si fieri vellet/ Sic eciam dantis sic legantis
intentio servanda est, fiat tamen et hoc utiliter superiorum prude
ntiorum consilio vel assensu

Bona fides quid

Duodecima consideratio ostendit quemadmodum hodie tam ista ut indulgentiis
privilegiata procedit peccatores et quomodo indulgentie debeant
limitari ne decipiant/ Insuper quantum humilis oratio expandit [illegible]
et superba comprimitur a deo exigente dotem et humilitatis ;

Addere possumus quod etiam aut superiores impositis sicut sunt hoc
tempore sed et prima imposita, sicut sunt suffragia et quibus
dantur indulgentie plus certo pluribus proficiunt quam peculiares insti
tutiones/ Deinde aut indulgentie dantur districte pro utilitate ad
ecclesie edificationem/ ac recipi cum vera penitentia, prima pura confessio
ne sicut placet aliquibus/ aut saltem habita in proposito/ Alioquin cre
dens aliter et dantem et recipientem decipit/ Denique nichil parum curate
ita providere videtur in oratione quantum orationis humilitas, que non in ius
tificationibus suis consistit sed in domini quamvis intende misti
ficationi sue non omittat/ Nec tamen in eis sed in liberalitate dei
reponat spem suam/ Hec autem humilitas habetur pluribus ab aliquibus
ex facilitate/ que sic verba vel orationes efficient [illegible] se facien
sub ponit manum dei, sed eam in affectum trahere sicut difficultatem.
et solus deus inveniens expellit qui superbiam et stultam huma
ni cordis presumptionem satagunt evitare/ O quotiens persapequotiens
obruta pede spe devotionis resurgit acrior peste hec su
perbie/ neque tamen efficacius ad veram humilitatis legitimam
in consideratione iudiciorum suorum, recogitando quod exhibitus est in con
filios super filios hominum/ qui nemo scit utrum miserit et que tibi iudicat
apud quem nemo scit an odio vel amore dignus, tollit eos in
fectus filius ire et massa perditionis terribiliter tunc creator

et malorum relinquat vas in gehennam quod fit ex iniusticia vel an
efficiat vas in honorem ex sola misericordia tua tu prorsus ignoras. Ve autem
tibi si te non purificaverit usque in finem si ex iusticia remota misericordia
tempus diiudicet etiam si quam gratie habes vel virtutis quod forte non a te
sed ab eo suscepisti. Noli ergo gloriari, noli super alios extolli quia
si tu habes non accepisti et non potuisti flagellandus es si iniquitates
si aliorum contemptor extiteris.

Tercia decima consideratio ponit exemplum quod docet orationem mediante
quo ad deum, et quomodo intelligitur dimitte nobis debita nostra,
insuper qualis debeat esse confidencia in aliorum oratione cum perso-
particulariter exprimit omnium superiorum.

Sed redeamus ad fiduciam orationis. Refert Seneca regem An-
tigonum reddidisse cuidam in fine fortune hominem, dum peteret
ab eo obulum, non decet inquit regem dare munus tam exiguum. Petiit
talentum, reddit ipsum non esse tanto munere dicandum cum sit pau-
per et nec rex dare talentum, et ille ut pauper obulum recipere.
Tendit hec narratio ut in omni peticione nostra simus memores
dignitatis nostre. Audeamus tum petere magna non ex recipientis [talenti]
sed ex donantis domini summa liberalitate. Hinc invitat exemplum tota fide
et firma spe, et rando desideriorum peticionum nostrarum quam verbum
dei est, miserebor cui misereor. Post quod forma nobis orandi
dedit, dimitte nobis debita nostra sicut et nos dimittimus de-
bitoribus nostris. Dimittimus et nos debentibus nobis, sed dimittere
nobis volumus et optamus. Volumus autem si recte volumus
ita nobis debita dimitti, primo ut non dampnemur de hiis quam prius
cundamus aut quam illa perpetrata participes eorum fecimus ad con-
terrorem non ad destructionem nostram. Vellet ita de quolibet peccato
tuo illius time quod dicitur: Et oratio eius fiat in peccatum. Et illud
sentire nescit non oportuit et te misereri conservi tui. Et facile
dimittit omnia qui se mortis esse debitorem certissime sentit et
formidat. Ceterum plus in aliorum quam in tuis orationibus fiducia
habe. Caritatem habe et dices cum sancta particeps ego sum
omnium timencium te et custodiencium mandata tua, sive in celis
sive in terra sint. Constituas eum facere considerationem tue du-
rante tempus est miserendi. Dum non declinaverit deus iram a te
suo sicut qui totus desiderabilis, totus amabilis est, nullo ad
pretium nullo ad supplicium habito respectu, qui carnalis qui ad se

respexit sapit amorem. Dicito cum Job: Etiam si me occiderit tu in
ipso sperabo. Erit enim oratio pia, sic digne divino conspectui, sic diliges deum.
Et tempus postea deus habet meum habui que de orationis valore sub
conspectu multiplici frequentie ingerit absque ulla ut expressum est in
intermissione quam curiosa scrupulositate nolle dixerit ut dicit appende
eam. Et quamvis hec doctrinalis inquisitio non sit omnis fructu
carens, quoniam in ea perpendere in tantis obligationibus orati-
um ex alterius si quis involvat, ut inde temporale subsidium sibi
queritur neque tantum ex forte quod est sacrilegium simonie, neque tantum ex
sustentatione sua plus debito quod ad avariciam pertinet et turpe
questum quis noverit. Sit pietas aliene miserie, sit ipsa cari-
tas, sit devotio, sit amicitie grata vicissitudo, sit zelus anime
sit eterne retributio, sit allocutionis divine dulcedo, dignitas
precipuum sit motivum orationis tue.

Explicit ex de oratione secunda. Incipit tercia ordine quarta decima
consideratio agens de directione cordis et quid sit cor dirigere et que
eius impedimentum dicit et continuet in sequentes considerationes.

Descendamus quidem ad particulares casus aliquos, qui sermones
universales in moralibus dicente Aristotile et teste experi-
entia minus conferunt aut erudiunt. Quadimodum vide est in preceptis me-
dicine. Neque tamen oportet tractare de singulis particularibus que in-
finita sunt, et ideo nec disserere necesse. Est in primis sed directio cor-
dis tendit et finatur in deum. Sic et eodem habet orationum conclusione
oratio dicente quia non est hominis via eius neque viri est ut ambulet et di-
rigat gressus suos. Hinc unus sanctorum: Pete inquit a deo filii sui
instruens ut vias tuas dirigat. Hec ergo peticio qui similiter dirigi
habet a deo orabat propheta: dirigatur domine oratio mea sicut incensum
in conspectu tuo. Eam directionem intuitive attendens propheta
tribuit illam deo dicens: confitebor tibi domine in directione cor-
dis. Est ergo sciendum quod sit illa orationis intencio cordis
in deum vel erga deum. Que intencio dum manet et recta et
imperturbata sicut regula fixum mentis sursum tendentis, tunc
est oratio recta. Dum vero per irruentium fantasiarum et cogitacionum
ventos ex obscura et depressa desideriorum sensualium nubila agi-
tata rumpit, dissipatur ut cadat a rectitudine sua est stricto loquendo

interrupte talis non potest esse viciosa. vel tamen sub penitus in deum orationis impeditiva. Unde potest sub distinctione fieri sermo de intentione que requiritur et sufficit in oratione. Vel sub alio forte nomine queri de attentatione vel videlicet orationis ut in probatione hymnorum canticorum et horarum canonicarum. hec est quod diutinum cedit in usum

Quintadecima consideratio ponit varias cordis directiones secundum suam variam dispositionem et sermo de actuali estimatione

Est itaque multiplex attentio sive intentio cordialis directio. Una actualis. Alia habitualis. Alia quasi media scilicet virtualis. Rursus harum quelibet dividitur. Quia alia fertur in solas voces et verba. Alia in verborum significationes. Alia verborum solum verborum significationes attendit sed in affectus aliquos et celestia et divina transit. Et hec sive in bonos ut in viciosos et malos. Dico ergo hic primo quod attentio vel ad verborum significationes non requiritur ad orationis directionem. Patet hoc in laycis dicentibus vel audientibus ea, quorum significationes penitus ignorant ut sunt septem psalmi et missa. Dico consequenter quod actualis attentio etiam vocis orationis et verba non semper requiritur ad orationis directionem debitam aut ad sufficientem estimationem. Alioquin nulla esset in via aut vix esset oratio non distestimata. Exemplum legimus de quodam qui volens rusticum convincere de cordis instabilitate posuit. dum sit oratio illa se devotum simulabat et attentum. nichil licitus est se daturum sibi asinum si posset orationem dictam nichil aliud actualiter cogitans perficere. Qui mox ut ad orationem dicendam se accinxit cepit distrahi in hanc cogitationem scilicet de asini lucro. cepit distrahi in hanc cogitationem si sellam habiturus esset cum asino. Qui tandem ad se rediens et se redarguens instabilitatem sui cordis confessus est. Exemplum est aliud per peregrinationis estimationem que non requirit assiduum passum suorum dinumerationem. nec etiam quo perveniendum est actualem recogitationem. Videtur quod stat orationem sic et peregrinationem distestimari quo ad esse naturale. que estimata tamen est in suo morali sicut et cogitaverit pro statum deducere.

Sextadecima consideratio agit de habituali orationis estimatione secundum constantiarum respectum sive naturales sive morales sint

De habituali attentione amplius loquamur quod illa videlicet non semper sufficit ad estimationem orationis consequendam. Oportet enim

aliquem esse qui iam multo tempore proposuit actualiter et habitualiter retinet in actu dicere septem psalmos integraliter et attente. qui vel non dicit illos. vel interrumpit impetuosissime dicit. tali interruptione quod [illegible] moralis orationis unitatem habeat. Licet quelibet actio moralis sua unitate et estimationem moralem que constantiam ad bonitatem moralis requisita sit apponere et retinere in huiusmodi actione. Dum autem apponitur constantia malis moribus contraria quod moraliter mutat eadem actio in esse suo naturali sicut est idem motus peregrinando variat tamen in esse morali. Ut si quis motum peregrinationis convertit propter avaritiam et rapinam aut libidinem explendam. Et non in ordine voce apponit constantiam attentioni debite contrariam et impossibilem sicut cum proposito et assensu deliberato tunc est disestimatio moralis. Verum si nescienter et inadvertenter hoc fiat sequens indicabitur.

Septimadecima consideratio conclusive loquitur de morali et attenta estimatione et quo virtualis surgit ex actuali exemplificando. trahitque hec ad horarum dicendarum debitum. Et quomodo portetur eas iterari et que sit evagationis causa secundum intentionem meditationem traditionem

Preterea dicimus quod virtualis attentio seu cordis directio interrupta deliberate per actualem attentionem sibi moraliter contrariam sufficit ut oratio dicatur estimata in esse morali et moraliter et si non potest naturaliter vel in esse naturali. Est autem virtualis attentio quam genuit actualis qua cessante remanet eius virtus in corde orantis. Que scilicet virtus orationem sufficit estimare. etiam ubi cor evagatur actualiter et inadvertenter etiam circa multa. Exemplum primum hoc nedum cotidie sed in omni fere hora per momento. Exemplum naturale est in actu sagitte que movetur post quietem sagittantis. Et navis cessantibus naucleris remo sic hec oratio ars perfecte habituata que fregit in actione sua nequaquam deliberat. Docent hoc Cytharista scriptores et multi alii fere omnes. Elicimus quod doctrina utilem ex premissis. Quicumque orat moraliter orationem quamcumque ex sola vel de voluntariis non oportet repetitionem facere. Si percipit orans quod evagatur nec attendit ad verba vel ad similia. Si facit hoc ex inadvertentia et displicet sibi dum advertit. neque dicendus est

mentis tempore orationis vel adiutatoris obligationis sicut recitatorum
talem frequenter fieri. Credo super naturam et notariam precipue sit
quietibus laborat vel societate quibus oportet offendiculosum tunc
tenetur. Neque debent faciles super huiusmodi inadvertencia et oblivi-
one scrupulos sibi conformare. Aliquando namque potest cor sine quiete
esse quia mittitur ad impossibile sibi per naturam vel complexionem
vel consuetudinem vel fantasie turbacionem quam nunquam potest sedari nisi
diu quiescere sicut nec aer vel mare dum agitantur assiduitate
ventorum tempestuosorum. Addunt aliqui rationem dicentes sicut est in natura
sicut novas semper de se parit eadem formas reales in materia sic
eadem a celestibus influencijs et intelligencijs novas ingerit for-
mas intencionales, agitat et renovat in organis sensuum
interiorum, que sunt sensus communis et fantasia et estimativa que
in speciali similitudine recipiunt irradiaciones corporum su-
periorum et ut volunt aliqui intelligenciarum. Attamen quantum
et quousque predictum hoc veritatem habeat maiorem requirit investigationem.

Octavadecima consideratio evagationis petit quid in oratione committitur distinguibiliter et docet quod illi qui in secreto orant vel in societate vel religiosi vagant super distinctione et negligentia.

Quaerimus autem ex parte [illegible] experimento communi cum
consensu et sentimus habere evagationem mentis. Certa si tolle-
ramus [illegible] vel sentiendo consentimus, secundum summam a peccato mor-
tali venialia non omnia quis evasit. Si autem deliberato consensu
rumpimus attencionem actualem in oratione hoc potest fieri dupliciter
vel non progrediendo in oratione sed eam suspendendo quousque
cessaverit actualis evagatio vel attencio circa aliud, quod fieri
prodest et salubriter consulitur. Exemplum de eo qui orat solus vel cum
illo qui eius moram seu distinctionem tolerare potest. Et si in
dum sentit aliquis in orando se vehementer tractum cogita-
cionis bone et honeste sicut predicatoris faciende aut de opere
inquisito ab alto aliquo super ratione sibi facienda sive de rei
domestice vel officijs sui [illegible] urget ut in hic comoditate
ut eidem [illegible] intendat. Potest orans in hiis et similibus
casibus vel causis oracionem verbalem intermittere aliquando diutius
aliquando brevius et redire postmodum ad continuacionem absque ulla pre-
cedentium verborum repeticione mente interrupta actus

nalis vel mentalis continuatio circa videtur. Neque fructum orationis penitus
aufert vel minuit. Porro si quis orationem agere debeat in com-
muni sicut in ecclesia fit, non suppetit talis interrupcionis actualis
libertas, qui non ita redire potest ad passum quem deserunt resu-
mendum. Sufficit tamen in casibus multis bona quedam et pia
causa, quia non emenda esse que fuerunt omissa, satis excusat.
Ut si unum aut duos vel tres versus alicuius psalmi dimiserit,
si resumere voluit, utrumque turbabitur in aliis continuandis.
Et ideo consultius tunc quandam cordis penam ulterius progredi. Hoc
specialiter observandum videtur apud religiosos, quod superiores
eorum talem eis indulgenciam concedentes immo suaderent ne
multorum fuerunt tales qui quorum orationem magis turbaretur quam
sua resumpcio sollicita et anxia proficeret. Etiam data indulgencia
nulla fit transgressio. Additur quod non oportet in foro penali dare
formalem illius quod obmissum est repeticionem ut prima pro se prima
tercia pro tercia et cetera, sed sufficit quod aliquid equivalens surrogatur.
Additur preterea quod non tenetur debet orans fovere sibi scrupulos
super oblivione illorum que protulit aut proferre debuit, quia
memoria et remissencia non cadunt nisi super illa que per re-
flexionem super actus nostros vel cogitaciones consideramus,
quales reflexiones non fiunt continue nec ut frequencius.
Sufficit igitur ad quietacionem sibi unicuique faciendam pro-
babilis coniectura.

Nonadecima consideratio dicit quomodo propter evagationem orans particularis vel iterare teneatur et quis sit modus orandi in istis regularis.

Oratur denique si quis ulla dictaverit que sub precepto cadit,
offerendo interrupit per actualem attencionem ad aliam evagationem.
Gracie orationis attencionem continua stetur et tunc proposito sit quod advertit
huiusmodi distractionem et eam non curat repellere,
sed nolit progredi in oratione talis vel peccat ut resumere debet
illud quod in tali voluntaria distractione prolatum est. Nichilominus
attendendum videtur in casibus nonnullis quod non oportet orare
semper conamine tota sollicitudine continue cor sine infra ver-
ba et sensum vocalis orationis, quam tolerari possit evagacio quedam
seu potius cordis laxacio sine forti conatu repressionem co-

cogitationum hac inde illac fluctuantium et hoc uel propter lassitu-
dinem nature et crebri[?] compassionem turbatam uel propter cursum velocem ora-
tionis uel quia de sensu verborum illorum forte difficilium etiam apud
peritissimos theologos vix intelligitur uel numquam contingit. Sunt
qui per ambulando fiunt minus grauati uel desides in oratione sin-
gularis tamen obtinent et continent propter stabilitatem cordis in orationis
attentione stando uel sedendo uel aliter honeste se tenendo
quam corpus agitando

Vicesima consideratio agit de affectu ad deum habendo in oratione
que et tradit in ordine ad nonam ordinem

Superest uidere de attentione que fit in affectu ad deum
uel ad spiritualia aliqua que alia non significant verba ora-
tionis que proferuntur. Innuit quippe scriptum apud nonnullos
dominum Bernhardi super cantica ubi prohibere videtur attentionem que-
libet ad alia quam ad orationis significat et verba etiam si salutaria
videantur. Sicut exemplum dat de recogitatione peccatorum
suorum. Et addit quod ... debitor est omni verborum orationis
que dicuntur uel cantantur siue a sua siue ab altera parte. Vide-
tur hoc alij dicere sub alijs verbis nolentes quod actualis at-
tentio excedat[?] ... terminos et limites orationis que dicitur
si dicatur beatus vir qui non abijt in consilio impiorum et non
aliud cogitet. Et quamuis multa sint in psalmis que nulla
uidentur habere inspirationem[?] aut apparatum ad orationis materiam
nichilominus ostendit Hugo de sancto victore in tractatulo suo de
oratione compendiosissime et sententiosissime componens quibus
omnia trahunt ad orationis formam et modum. Sed non omnes docti
... hac prorsus[?] in peticionem deducere. Verum huius inquisitionis
terminacio difficultate habet plurima propter diuersos orantium mo-
res. Et ne quilibet usum parcium sibi uellet pro regula generali de-
... habet ... dum aliqui faciunt et facere possunt uel tamen
id quod apud alios indecentem cedit siue in detrimentum. Veri simi-
dicimus quod cor assuetum et affectum per contemplationes potest in aliam sur-
sum rapi stare uel uersari quam sonat orationis sensus uel va-
... fit et utique orationis sit in eleuatione mentis in deum per
pium et humilem affectum ... in hoc stat uel versatur pre-
cipue adipiscitur orationis. Ita tamen ut dum nobis oratio data sub pre-

cepto illa non omittatur aut non contempnatur ab alio prolata
audiri. Si uero non inuenit tale preceptum ... sa-
lubris aliquid dimittitur uel habeat orationis quam profert de aliqua
qua propter humilitas loquentis et verborum sacramentum supplementum
... in orante affectu. Et ne nimis assuescat aliquis ora-
cionis refugere uel horrere uocalem uel in labore tali satisfactorie pe-
nalem ... habeat seu penalem

Vicesima prima consideratio docet exemplis in oratione cito ad cor
ab euagationibus esse reuocandum et quid ille agere debeat qui
expressime in horis canonicis distrahuntur et quomodo sit diuidendo

Videmus per certa ... plurimos quos euagatio cogi-
tacionum passim occurrencium sine lege et ordine non
impedit ex toto quin facilius et cito cum dant operam se recol-
ligendi redeat ad recogitandum illam que ... orationis ex-
primit. Ita quod cito cor sit diuersus a ... ad se re-
uertitur sit longe facilius et diuinius ... assueta contempla-
tioni. Propter per diuersa perspicienda ... se transferre nunc in
celo sursum nunc in terra deorsum nunc velut in luce clara. Postquam
cor ipsius sit nichilominus reuisio cum omni facilitate in ea ipsa que
pronunciata sunt aut que dicuntur attendenda. Sunt alia duo unum
bonum aliud malum alterutrum quibus cor impeditur ne dirigat actualem atten-
tionem uel intentionem suam super orationis sensum uel verba. Unum est me-
ditatio et hec quidem in se est bona qui est bona versatur ...
loquendo non est meditatio sed ... et curiosa perscrutatio. Aliud
est forte habitatio que versatur circa res aliquas terrenas inu-
tiles uel nocivas cogitando ut phylocaptus cogitat de
amica, auarus de lucro uel dampno, iracundus de vindicta et
sic de reliquis. De secundis istis non oportet dubitare quin impediunt
plurimum affectum orationis attentatoris. Talis habitatio ita
ut quis nedum unum psalmum uel sic sed totum psalmum ...
unum hoc spacium que decantatur velut in obliuione deponitur
quem tamen obliuio uel euagatio si non placeat dum aduertitur
sed vinci queritur in religiosis non obligat ob auditum ad reitera-
tionem faciendam de necessitate quamuis absque precepto non fuit. Re...
tradit preceptum ecclesie super orationem nolens quod fiat cum actuali inten-
tione nec de ea iudicat sicut nec obligat cum fieri ex caritate

Oportet etiam quod deliberato et expresso consensu non interrumpat vocaliter vocalis oratio que data est sub precepto

Vicesima secunda consideratio agit et solvit de meditatione fructuosa an tempore orationis debeat admitti

Porro de meditatione que est fortis et vehemens cordis attentio ad aliquid in memoriam, difficilius est diffinitive loqui et universaliter. Cum videlicet meditatio celestium bonorum sive donorum sit voluntarie admittenda cum vocaliter orandum est. Verbi exempli gratia dicat aliquis: Domine ne in furore tuo arguas me neque in ira tua corripias me. Miserere mei domine quoniam infirmus sum. Et occurreret sibi in mente triplex iudicium dei. Unum in inferno, aliud in purgatorio, aliud in hoc mundo. Et exerceret ipsum in meditatione fortiter et voluntarie et studiose quomodo possit secundum hec tria duci in affectum cordis, horrendo iudicium inferni, timendo iudicium purgatorii, querendo iudicium in hoc mundo per misericordiam dei dicens: et fiat meum fructuosum manus tua domine et sedeam in iudicio possideam diligentium nomen tuum. Et universaliter si talis innovatio fieri possit aut aliquid debeat voluntarie tempore orationis debite. Verum si fiat inadvertenter et absque consensu deliberato constat quod non obligat ad reiterationem et nunquam est viciosa huiusmodi situatio. Et ideo apparet et videtur tutius esse attentis attendendis quod huiusmodi meditatio voluntaria non debeat admitti tempore orationis debite sed vel differri vel in aliud tempus reservari.

Vicesima tertia consideratio ponit causas quare tot sunt orationes institute a religionibus

Quo circa insuper aliquibus quod multiplicatio tanta orationum vocalium qualis observatur in multis religionibus inhabilitat et impedit a perfectionis inquisitione que perducit ad contemplationem de qua loquimur. Verum meditatio medium est ad contemplationem de qua forte intelligitur: quoniam sicut cogitatio vertitur in meditationem per fortem et vehementem cordis applicationem ad aliquid bonum, sic fit meditatio tandem contemplatio per habituationem radicata et multiplicata. Ipse qui potest capiat. Hinc itaque rarissimi valde inveniuntur homines tam religiosi quam seculares precipue in adolescentia et iuventute ydonei ad contemplationis adeptionem. Propterea sancti patres videntes imperfectionem istam et attendentes quod difficile est otio bene uti, voluerunt occupationes bonas dare hominibus suis ferventis hoc in orationibus et canticis multis.

Vicesima quarta consideratio loquitur de illis qui per excellentem meditationem impediuntur vocaliter orare, et de illis qui multum ingemiscunt; de laicis etiam quid in festis agere debeant eloquitur

Amplius nos quedam obligant assistere cum aliis fratribus ad orationes vocales quemadmodum sunt layci vel etiam aliqui religiosi non obligati, contingit quandoque in sequi ut dispensatur cum eo propter tantam relaxationem ut ad potiora se sublevent. Illi tales orationis tempore possunt in meditationibus melius quo poterunt se exercere. Talis erat Augustinus qui delectabatur mirabiliter in cantibus ecclesie bene sonantibus et influebant voces ille in aures suas et eliquido illabebatur veritas in cor eius, nisi forte ubi tunc erat magis dicendus contemplatione quam sola meditatione sublevatus. Amplius si quis fuerit excitatus in aliquo per contemplationem circa divinum aliquid vel in lectura est quod in illo semet exerceat orationis vocalis tempore quam ad novam contemplationem spem per meditationem nove studium se quietat. Differat hanc igitur se volente cordis meditationem in tempus aliud. Suspirans et gemens quod ea tunc admittere sibi non conceditur et dicat sibimet ipsi: Parum hominis melior est obedientia quam meditatio. Potens est deus reddere michi maiorem redemptionem. Et si non hic forte reddit, certissime tamen in alio seculo ubi fiet nobis laudis sine perturbatione qualibet in cordis ipse retribuet. Deinde cognoscant et observent omnes tam clerici quam layci quod nos per certis diebus dominicis et festivis necesse domino servitio quam non absolvunt ab hoc debito cum scientes fabulationibus inter dum et multiplicationes verborum se constringunt. Contra necdum consensi sunt preceptum et alios impediunt et in ecclesia sanctissimo dei tabernaculo scandalum in honorationem quod faciunt. Studeant igitur ut sedeant et si non vocaliter orando saltem in modestia quiete et silentio advertant considerantes vel ea que dicuntur ut canuntur. Sed quia nisi peragunt in ritibus et vestibus sacris que precipue putant et ita de aliquis

Vicesima quinta demonstrat utilitatem doctorum tam antiquorum quam modernorum suis sub consideratione traditorum tam affectum quam intellectum defunctum et redarguit doctores modernos eo quod non dant operam tradendi scripturam aliis per affectus inflammationem

Deinceps attendatur quod premissis et aliis similibus dubiis re-
solutione diffiniendis, quod doctores sancti potius in tuis
rethoricis persuasionibus in aggravacione viciorum et laude virtutum
non ita tradiderunt resolutionem moralium materiarum, ymmo mere spe-
culabilia sicut doctores recentiores, qui per questiones et ar-
gumenta processerunt ad utramque partem et per decisiones sen-
tentiarum insistendumque illius doctrine [illegible] ad eruditionem
intellectus, licet [illegible] inflammationem affectus efficaciores aliqui
iudicentur. Addita hac sapientis admonitione, Que tibi pre-
cepit deus illa cogita semper. Sed non obstat multi theologorum
nostri temporis, qui de moralibus quasi de rudibus materiis stu-
dere vel inquirere non dignantur. Oriens inquiunt talia rudi
volumus. Cum tamen nulla sit ad cognoscendum bene et reso-
lute scientia difficilior [illegible] constantiam [illegible] varie-
tates. Nec est aliquis tam excellentis ingenii [illegible] a puericia
in hac scientia tam exercitatus, qui non inveniat quod novis cotti-
die [illegible] non ita plane [illegible] et [illegible]
cognitorum [illegible] Aliquin deficiunt scrutantes
scrutinio [illegible] hoc permittente. Similiter quod passio-
nibus sit alienus qui de moribus iudicat

~~Explicit tractatus de oratione~~

Dubitatum est apud me frequenter et diu, presertim
post susceptum sacerdotium, si quis nocturno pollutus
sompnio, a celebrando missam cessare deberet.
Expertus sum similiter multos, presertim religiosos
et novissime quendam presbiterum, tali dubitationis scrupulo non
parum turbatos. Dum ex una parte eos ad celebrandum tra-
hit devotio, ex alia timor offense retrahit, tandem estus super
hac re tercior, tum ex sanctorum doctorum lectione, tum expertorum
et virtuosorum consultatione et exemplo, tum postremo ex ipsa
rationis et experimentalis cognitionis attestatione, inductus sum
consideraciones aliquas breves et non prorsus inutiles super
hac celebrationis materia componere, eas iudicio melius et
sincerius sapientum supponendo. Considerationum huiusmodi, quedam
erunt assertorie, quedam per directum responsive, precor autem
dari veniam, si forsan improvisus loquendum sunt, cum morbus
talis est, qui vix aliter detegi, vix pulchrioribus meditationi-
bus sanari potest.

Nullus habet certitudinem evidentem absque dei revelatione
speciali, quod sit sufficienter dispositus et dignus ad celebran-
da misse misteria. Patet, quia tunc posset aliquis evidenter
cognoscere se esse in gratia gratum faciente, et quod sufficienter fecit
quidquid requiritur ad hoc quod sibi deus graciam hanc infundit.
et quod insuper nullum ponit obicem et excepte aliqua ad huiusmodi gra-
cie perceptione. Deinceps sciret evidenter quod rite constitutus
esset sacerdos, ad habendum potestatem nullatenus impeditus
et similia multa, que sunt pure contingentia, et que sciri non
possunt infallibiliter absque dei revelatione speciali. Preterea
quis nesciat posse fieri, ut homo detur in reprobum sensum
ex demeritis precedentibus, et non videat peccata sua. Et ita nichil
sibi conscius sit, non tamen in hoc est iustificatus, prout apostolus fir-
mando testatur, forsan est talis coopertus ipsi Amon superbo
qui ad convivium Hester venit, reputans sibi hoc esse ad ho-
norem proprium, quod sibi erat ad suspendium. Timendus sit si est
auditurus: Amice ad quid huc intrasti, non habens vestem
nuptialem. forsan talis demens animatus est, inter illos
de quibus propheta non tam in [illegible] quam comminatione dicit fiat
mensa eorum coram ipsis in laqueum et in retributiones et in scandalum

obscurentur oculi eorum ne videant, et dorsum eorum semper
incurva. Effunde super eos iram tuam, et furor ire tue comprehen-
dat eos, fiat habitatio eorum deserta, et in tabernaculis
eorum non sit qui inhabitet. Videns quod extimescenda sit
mistico sensu utimur contra quosdam ad sacram eukaristie
missam accedentes indicatur propositum ut dicitur obscuret
oculi eorum ne videant. Et conformiter ad hoc apostolus inquit
unusquisque indigne inquit manducat et bibit
nunc et minatur. Cum indigne inquit manducat et bibit
iudicium sibi manducat et bibit. Et rursus propter hoc inter
vos multi egri et imbecilles, et hec dormitio magis
ad animam quam ad corpus referende sunt puto. Constat
autem quod hec omnia certitudinem evidentie tollunt ab aliquo
respectu sua ad celebrandum dignitate

Ad digne celebrandum et absque temeraria presumpcione
et imputabilitate ad novum peccatum non requiritur
talis evidentie certitudo super celebrantis dignitate, quia
quia tunc nullus quamquam purus et iustus debet celebrare
nec posset hoc absque discrimine si ei non fieret revelatio spe-
cialis. Sufficit ergo certitudo talis, qualem in materia mora-
li consuevimus experiri et capere, que certitudo potest appellari etiam
moralis aut civilis sicut prudentes loquuntur philosophus primo ethicorum
in capitulo. Disciplinati enim est in tantum certitudinem inquirere
secundum unumquodque genus, in quantum natura recipit. Ad hanc
certitudinem moralem sufficit ut plurimum quod homo accedens
ad missam discusserit conscientiam suam, sicut fecisset quod magna
re lucranda, aut incommodo gravi devitando, et quod non
sit sibi conscius post hanc discussionem de peccato mortali
aut de proposito peccandi mortaliter. Et insuper non nostrat
se aliud impedimentum legitimum per excommunicationem aut irre-
gularitatem here. Consentio itaque in hoc cum durando in 4°
sententiarum di. xl.a quod talis etiam si esset in peccato mortali nesciens
nec de eo expressam ageret confessionem, reportaret unum
ex duobus, aut sibi remitteretur tale peccatum virtute sacramenti.
Et quod videtur facere quod in se est ad eius deletionem, non
enim deus requirit ultra posse, aut fieret sibi divinitus illustra-
cio, et recognitio sui peccati, quibus per primam illud deleret, quem
modum multis contingere comprobatissimum est, qui initio suo

sacerdocii, dum celebrationem continuat in rememoratione
redeunt complurimorum, et occultissimorum peccatorum, similiter invenit
gratiam illi, qui noviter ad frugem melioris vite toto corde
se preparant. Porro talia peccata in recordationem venientia ex
irradiatione superioris lucis, in profundo abisso ante non ideo
tales confiteri tenentur quod non prius deleta esse potuerunt
modo predicto, sed fit hoc ad obediendum tali precepto de confi-
tendo semel quodlibet peccatum inmi, quod et dum distincte
cognoscimus

Non omnis scrupulus aut dubitatio de peccato mortali
neque omnis inclinatio aut de ordinatione, aut non atten-
tio impedit de iure celebrantis dignitatem. Patet quia
certitudo moralis, quale predixinus, sufficere compatitur secum
fluctuationem quandam animi, aut hesitationem, aut suspicionem
seu scrupulos, quod homo non sit sufficienter dispositus, aut
quod impedimentis ligatus sit. Compatitur et de ordinatione
aliquam propositum virium inferiorum et legis cytamere membrorum
que non est sepe subdita iure peccati. Ex qua causatur inde-
votio quedam, que non plena semper et actualis semper attentio
non consentiunt, nec obinde peccato maculari iure est, ne
peccator. Et si quis opposuit, quod dubitans de aliquo an sit
illicitum, et stante dubio, illud agens peccat, quod se discri-
mini sciente obicit. Respondeo cum domino wilhelmo antis-
siodorensi, regulam hanc inferalem, intelligendam esse de
dubio tali, quod est vehemens et magis, aut eque saltem
inducit mentem credere, quod est mortale illicitum, sicut quod
est licitum. Secus est ubi mens plus inclinatur et inducitur
quod est licitum quam illicitum, quamvis non habeat usquequaque
certitudinem evidentie, aut fixam, quia nec hec ipsum
requiritur. Sunt itaque nonnulli et plures, qui fortis sunt
fantasie, qui proterea sepe trepidant timore ubi inducat
non esse timendum. Tales debent inniti consilio superiorum
et prudentum, et contra talem ipsorum vacillationem audacter
operari sit enim plerumque vincentur ab ibitur. Cum vero re-
mittunt credere superiorum et prudentum consilio, ad tales scrupu-
los deponendos et agendum contra eos errat multipliciter
Primo per superbia et arrogantia preponendo iudicium suum et

Quod non omnis scrupulus cum dubio de peccato mortali peccat mortaliter

Quod scrupulosi debent acquiescere aliorum consilio

Cum non malum sit non acquiescere se...
morem consilio

Prudentia aliorum iudicio et consilio. Rursus talis vix ant
umquam devotionem hebit solidam, nec pacem conscientie sue
a talibus. Et per inde carebit locus anime sue hospite illo
de quo scriptura dicit, quod in pace factus est locus eius. Dicunt doc
tores aliqui quibus assentio, quod aliquid non tam intuendum est
credere, sicut velle credere, nec dolere sensualiter de peccatis, sicut
velle dolere et non posse. Desiderium pauperum exaudivit dominus
inquit scriptura, preparationem cordis eorum audivit auris tua. Deus
itaque iudicat nos, et secundum superioris rationis arbitrium voluntatem
et iudicium, et non secundum ea que nobis invitis, quod nitentibus potius
sensualitatis inferior advehit et producit, qualia sunt volu
bilitates ymaginationum et fantasiarum stimuli. Insuper rationis
illecebrosus alias vindicatates vacillationes. Preterea timide et
inerte super agendis aut super eis credendis, que mentis neglig
sensibus attinguntur et consimilia. Decipiuntur et hac multi
ex simplicibus qui distinguere nesciunt inter ea que potius anime
superior agit consensum, et ea que potius inferior patitur absque
superioris assensu. Daret ideo sepe aliis salubre consilium
qui nesciunt illud prestare sibi quare sic est, obturbat eos
passionum simul irruentium tumultuatio et rixantium. Quo
tiens memorandum est beati Bernhardi super hac re consilium.
Erat ex discipulis eius quidam tantis inquietantibus scrupu
lis, ut ad celebrandum nullo pacto auderet accedere. Dixit
ei devotus et circumspectus Bernhardus, postquam hec
precepit: Vade frater et in fide mea celebres. Obedivit dis
cipulus et scrupulus ille omnis penitus discessit. Laudanda
prorsus et imitanda tam istius patris industriosa fiducia quam
illius fratris fidelis obedientia. Dicet aliquis: exemplum erat
a ... Utinam talis esset meus abbas ut prior qualis erat
Bernhardus crederem faciliter imperanti. Nunc vero dum superioris
mei parvam sapientiam conspicio, non audeo meam conscientiam
et salutem sue fidei tali pacto committere. Quisquis ita dicis
et sapis, erras et dessipis. Non enim commisisti te et salutem
tuam in manus hominis quia prudentis aut perfectionis tamen
et devotus, sed quia tibi est secundum regulare institutionem prepositus
et prelatus, quamobrem obedias sibi non ut homini, sed ut deo
iubenti, si tamen non contra deum, et sepe tanto erit obedientia
tua placentior deo, tibique fructuosior, quanto est indignior

ille cui propter deum subiici non refugis. Caveas ad extremum ne du
cturis securitatem, nec illam adquisitaris et in grave ruas
diiudicationis et presumptionis foveam etc.

Contingit ut possit aliquis eodem tempore ad celebrationem
laudabiliter accedere, posset nichilominus laudabiliter absti
nere, quo tamen servum laudabilius est quam secundum. Patet prima
pars quando aliquis est sine conscientia peccati mortalis aut
alio impedimento, et non est obligatus ex officio ut aliter cele
brare, tunc habet utrumque in sua voluntate facere licenter atque lau
dabiliter. Utinam ut cum centurione dicat: domine non sum dignus,
vel cum Zacheo dominum confidenter invitet. Secunda partem probo cum
Durando in quarto summarum d. xij q. vj. Celebratio quippe de per se
est opus bonum, abstinere autem ab ea si sit bonum, magis est in
ordine ad indevotionem suscipientis quam de per se. Rursus cele
bratio habet efficaciam magnam ex virtute operis operati, propter quam
non tantundem voluntas videlicet sola celebrandi, sicut par vo
luntas actu celebrantis. Addit itaque opus hoc exterius
aliquid bonitatis ad bonitatem propter mirum passionis Christi. Pro
pterea dici solet opus privilegiatum. Amplius ille qui cele
brat in operis executione magna adipiscitur devotionis prout
nedum et dum solet occupari. Dicitur insuper a virtute nobi
liori sic agendo videlicet a caritate et dilectione huius sacramenti
quam non celebrans, qui timore potius se contrahit. Et si
quis dixerit vacationem a celebratione ideo fieri, ut ipsa post
modum reverentius et devotius quam rarius impleantur, fate
mur posse sic evenire. Sed potest ex adverso contingere quod
talis subtractio removebit habituationem ad bonum. Cuius effectus
est secundum philosophum delectabiliter operari. Signum inquit acquisiti
habitus est delectatio in opere. Evenit insuper plerumque illud domini
Nasonis: Qui non est hodie, cras minus aptus erit. Dicit hoc
hodie, parum devotus es, parum recollectus, plenus temptationibus
et a carne mundo ut demone. Credo equidem si agnoveris
quod non dormiunt qui te persequuntur, et cras idem erunt tibi ad
versantes hostes, tueque devotionis insidiatores, quales sunt
hodie. Quo circa non irrationabiliter consuluit sapiens quod
cumque potest inquit manus tua instanter operare, nescis enim

quando tale tempus ad laudabiliter celebrandum tibi concedetur
quale modo habes, et si utrumque habes utrumque melius. Estout
fuisti in hac vel in illa re defectuosus, cur nonne desistis in non
celebrando super indignitatis, sed frigidus sum dicis aut tepidus et sic
Sepe suscipit minime celebrationis, homines quam devotum et fri-
gidum, quem in fine celestem dimittit et fervidum. Corpus christi
ignis est spiritualis, accede fiducialiter ad hunc ignem calescetis fri-
gidus. Audiamus oratorem Ambrosium et dominum alloquentem, grave
est, quod ad mensam tuam mundo corde, et innocentibus manibus non
venimus. Sed gravius est si quod peccata metuimus, sacrificium non
reddimus. Refert narratio sanctorum patrum de quodam qui non nisi semel
in anno celebrandum censebat. Contra quem sui patres repugnabat
arguentes quod tunc dignum se reputabat et disponi, qui semel
in anno celebrabat et ita presumptuosus erat, aut indignum tunc
in anno celebrabat. Cur ergo non potius
se fatebatur, et nichilominus tunc accedebat. Cur ergo non potius
alios similiter plures hec sacra confice, quamquam de se se sciret
indignum. Si satis est semel itaque cum timore dei celebrare, cum
eodem timore poterit esse sepius celebrandi licentia, fuerunt nec
ignoro sanctorum aliqui, quos etiam raro compescuit ne celebraret
metus, sed particularia hec sunt quorundam veneranda magis
sunt quam in exemplum trahenda. Postremo non
sunt pia in celebratione, quam in exemplum trahenda. Prout
sunt nescimus, diversa esse dona et variationes in diversis. Prout
spiritus suus voluit, et alter indisponitur per interruptionem cele-
brationis et vix sese postmodum recolligit. Alius ex eadem
frequentatione redditur indevotior, et ex tali familiaritate
promptior ad contemptum. Quapropter interroget unusquisque propriam
conscientiam, tunc per experientiam et prudentiorum alicuius consilium id
quod oportunius conspicit exequatur. Hinc dicebat egregius
doctor augustinus. Cottidie celebrare, nec laudo nec vitupero
ipse tamen et alii consulunt sic vivere ut simus cottidie digni accedere

Nulla pollucio inchoata et perfecta in sompno peccatum, per
ex famosa augustini regula, quod peccatum a deo est voluntarium
quod si non esset voluntarium non esset peccatum, et intelligitur de actuali. Rursus expressius est ista determinatio eiusdem primo de civitate
dei capitulo xxv loquentis de violenta corruptione virginis alumnus
quanto inquit magis absque culpa est in corpore non consen-
tientis. Si absque culpa est in dormientibus, dicentes oppositum non

solum contradicunt theologice, sed etiam philosophice determinationi nec
habeant quid respondeant si fiat eis argumentum de furiosis
et infantibus, et aliis non utentibus ratione, quos patet non pec-
care nova transgressione, concors est omnium sapientum sententia
Non dicimus si pollucio inchoata sit et perfecta in sompno, quin
possit aliquis vigilans impure habere desiderium se polluendi
quo incipere caderet in sompnum, in quo sua pollucio completur,
Potest similiter pollucione in sompno incepta expergiscens
male consumare. Constat autem in hiis casibus radicem pollu-
cionis liberam atque flagiciosam, propter quam opus illud obscenum
imputabitur ad culpam. At vero si utrobique fuit in principio et
fine carentia rationis usus aut consensus liberi, erit utique
talis actus etiam si vigilando completur absque culpa mor-
tali. Palam est ratio, quod libertate carebit. Poterit forsitan ali-
quis peccare postmodum complacendo sibi in tali voluptate
probrosa quam non habuit, non obinde tamen reddetur prior actus
pollucionis culpabiliter viciosus. Posset etiam aliquomodo placere
secundum sanctum thomam, non quod voluptas est sed sanitatem quam nature
affert et exoneratione, absque sui qui parit commixtione vel
assensu. Denique non consulunt sed quod debeat violentur fluxus ille
dum evigilando sentitur iam effluens, coherceri, quod ut esset
frustra conatus huiusmodi, ut nature supermodum gravaminis. Confir-
matio omnium est ista, quod actus exterior nullum peccatum est, nisi per
denominatione extrinseca et pluribus verba quam non dicuntur sana
Si nullum sit igitur, ut omne peccatum dicimus, peccatum dum libertate non
utitur, non erit proprie actus exterior viciosus. Neque in negabimus,
quam per crapulam aut per cogitationem illecebram vigilie
possit aliquis in hac corporali sordicie precipitari, sed culpa
tunc vigilia non sompnus habet, quamquam et crapula et delectatio
voluptuosa letali crimine sepe careat et potest ante sompnum
deleri penitendo

Pollucio corporalis in sompno contingere potest, non solum
absque peccato mortali precedente, ymo et ex inditio. Patet
ex distinctione famosa, data per gregorium et alios tam theolo-
gos quam naturales. Evenit enim non modo ex hoc, immundicia
ex infirmitate, aut debilitate nature, exonerare se non
volentis, aut retinere non valentis. Nam est preterea aliquis

fluxus fere talis in viris aliquibus qualis femine patiuntur
in menstruis et fit cum nulla aut cum remississima voluptate
etiam vigilando. Fit insuper aliquando aliquis fluxus tanta lu
bricitate et facilitate in aliquibus viris et feminis ex solo affatu
aut alloquio aut levi cogitatione provocatur, quis ergo dixerit
apud tales multos et remittentes aut nullomodo consentientes
ab initio usque ad finem, peccatum mortale committi. Non enim omnium
est una complexionis armonia. Quosdam videmus nasoque
levissima aut nulla occasione defluere sanguine. Alios cum
violentia multa, id non pati sicutque. Cognovi homines septuagesimum
quinquagesimum et sexagesimum, et valde scrupulosum fuisse qui nunquam
se pollutum dormiendo testabatur et in aliis mirabatur. Alium
se pollutum dormiendo testabatur et in aliis mirabatur. Alium
vidi religiosum et sobrium qui perdecennium et amplius fere
cottidiana hac passione vexabatur. Quidam vir septimanatim
dormientes, alios sompnia inquietudo exagitat. Sed omittamus
hec et silia, quorum determinatio medicos plus aspicit et sollicit
remedia quamquam michi confessus fuit unus ex medicis
et famatissimus se pridem ad medendum tali nocturno fluxui
in aliis studuisse diligenter, sed frustra laborasse. Nos
autem moraliter seu theologice loquentes declaremus quo pacto
possit ex inicio precedente pollucio nocturna contingere. Ponimus
quidem ex arta continentia in pane et aqua, hoc eveniret
cum fecit experiencia. Amplius aliquis hac vivendi carnis
predicando detestatur, non super illo cogitare posset aut
similiter confessiones audiendo, posset vincere et ad inicio
magno, nichilominus occurrere videbitur in sompno, non interrumpere
excogitare in pudicarum simulacra et ipsum ex illis sicut ex
alias impudicas ... Adducunt
aliis de pollucione contari posse quibus negavit. Ad fal
sum prees, quorum fuit ortus mentis terrere et aptius, ad fal
laces insidias demonis intuendas. Nonnunquam has speculaciones
fieri illusione sua, ut ad terrendum, et inquietandum timoratos
consuetudine puritate, ut pro bono operis, ut celebrationis
impedimento, ut ut vigilanti placeat quod sompnias protulit
vel ut abstinentiam scrupulosam, et indiscretam vite rigore
suadeat, et ad infamiam precipitet, vel ut deo gracias vel
penitentie, devotam mentem sic excreat, ut ex tali fedi ...

alias duo
simulatum, in humilitate custodiat. Hoc in loco dominus Greg[orius]
dicta memoranda sunt. Primum est quod sepe tales polluciones
animus nesciens pertulisse, magis dolendum est quam fecisse.
Secundum quod bonarum mentium est ibi culpa agnoscere ubi culpa
non est. Sic tamen agnoscatur culpa, ut non indiscrete impediatur
operatio iusta, neque corporis debita sustentatio deseratur.
Ne preterea aliquis conscientias fabricet, et mutat errore
as, ne cadat in scillam, cupiens vitare caribdim. Paciet
ergo aliquis fortassis hesitationes varias, dum ad comedendum
dum ut dormiendum accessit dicet quod pollueris, si hoc et
hoc non obmiseris si non te ... Contempnat talia
natura est, qui dificile mail ... si non pare
ad aliis vincendi formam prudentem insequatur. Scrupulosis
quoque contra scrupulos agendum est, et fixo operis pede trac
tandum. Hac arte prudentem usus est ille, qui turbato
audam ... repeticione horarum suarum, si non assidue et
actualiter attenderet ad eas, iuxit primam hanc ad tempus
ne quodolibet horas semel dicas iteraret, nec enim requiritur
actualis semper attencio, sufficit habitualis seu virtualis non
interrupta fuerit et a proposito per deliberatam attencione.
Contra aliud periculum incopatibiliter mille surgunt apud aliquos
tales scrupuli more canum oblatrantes et lacerare inima
ces ipsos ambulantes per viam mandatorum dei, quod committere
et cophesie melius quam per contemptum negligimus. Tanti unio
sit contemptus iste timoratus, et regularem non absque primo
alius, per stimum superioris consilio. Alioquin timor immoderatus
facit casum aut precipitat in consulta presumpcio

Nulla corporalis inmundicia impeditiva est celebra
cionis de per se sed bene de per accidens racione coriamita
ne aliquis ut sequela maiorum patet sanctus prima pars ex
verbis Christi, si bene perpendat dominus racio Mt. xv. Non lotis ma
nibus manducare non coinquinat hominem. Et racio est, quia
nulla passio talis aut inmundicia exterior de per se procedit,
nec de necessitate peccato coniuncta, ut induces in pani. Preterea
qualis est inmundicia sordidior et abhominabilior corporalis
ut corporalis est, quam fames leprosum. Hec tamen non impedit

celebrationem praesertim si fiat in loco occulto. Idem sentiunt doc-
tores de menstruis mulierum, et de fluxu perpetuo aliquorum
virorum. Secunda pars declaratur dicendo, quod quaedam immunditia
corporalis coniuncta est cum immunditia spirituali secundum veritatem
sicut in regula a fornicatores habent. Et alia coniuncta tali im-
munditiae spirituali secundum quandam similitudinem, aut confor-
mitatem, prout est in somniis sordidis et impuris quorum non
peccatum est, sed similitudo peccati. Alia videmus immunditiam
cum horrore quaedam, et abhominationem quandam visa vel
recogitata generant, ut in leprosis, et in aliis pluribus, quamvis
nullam sentiamus inesse peccati veritatem aut effigiem. Postre-
mo alia est videmus, sicut in pedibus lutosis, aut facie
pulverulenta et sudante. Prima et secunda generant ut fre-
quenter in anima hebitudinem quandam discrasiam et deordinationem
atque indevotionem, quoniam sicut gustato spiritu desipit omnis caro,
sic econverso. Et amplius gustata carne desipit spiritus, et
fit carnalis, ad tempus longius aut brevius, secundum diversas
habitudines et complexiones. De his in figura datum est
antiquis, ut tales immundi separarentur ab aliis, usque ad
vesperam, et vestimentorum ~~lotionem~~ locorum, hoc excepto sic ex-
ponit, ut nisi prius ignis temptationis recesserit, reum
se quasi usque ad vesperam homo cognoscat. Constat atque
enim nullas tales institutiones quae ceremoniales erant ac
figurales ullatenus ad obligationem nostram trahendas esse
nisi iudaizare vellemus. Praeterea vespera tempus et loco ma-
nualis non ad litteram accipiendae sunt, sed tamdiu se re-
putet homo immundum, ut extra castra sedere, nisi forum
secedat, quamdiu tales motus viget, propter reliquiae. Exclude
saltem motus carnalitatis, et deordinatio atque indevotio.
Purgantur alii tardius, alii confestim lugent humiliati et
promptis lacrimis diluunt, et extirmant quidquid carna-
litatis contractum erat, et omne eius vestigium brevi la-
mento delent et abolent sordes. Tertia propter scandalum
ut horrorem, quorum utrumque de per accidens nocere potest devotioni,
ac potest eadem de per accidens celebrationem impedire, dicendo
scandalum ut horror, et ex consequenti indevotio celebrantis
aut assistentium vehementer praesumitur accessurum. Sed tunc ubi

sunt omnes excitati et perfecti apud quos nihil tale immundum
est —

Possibile est absque ulla reprehensione et cum merito aliquem
per somnium pollutum, sacrosancta mysteria contingere atque
celebrare, parte considerata ex deductione praedicta. Ad dig-
nam itaque celebrationem sufficiunt praeparatio talis, quod non relinquit
conscientiam peccati mortalis, aut impedimentum legitimum, et quod
devotionem atque reverentiam ad sacramentum penitus non
excludat. Sed pollutum modo dicto possibile est in se ista
sentire non longe post talem passionem, immo quod humilior
devotior, ordinatior, reverentior quoque ad sacramentum accedat. Con-
stat enim quod obscenitas ~~honoris~~ (humoris) istius cum sinus religiosis non
perpetuo durat, nec perpetuo a celebratione impedimur, et si
datur spatium xxiiii horarum, sicut Albertus defimare videtur,
ponit aliquis una hora peracto ~~effectu~~ effectum, quam alius
in multo pluribus. Et rursus non fiet ad celebrandum simili-
ter aptior. Porro si timeatur reversio talium illecebrarum et pas-
sionum, tempore celebrationis, potest utique et in omnibus contingere
ut ab aspectibus solis temporibus, ut ex corruptela naturae
vel ex diabolica operatione. Hic vera consideratio maxime
locum habet in religiosis viris et contemplativis, quorum
est ad deum facilis conversio propter fortem habituationem, propter continuam
subiectionem diu vigilantem. Raro autem apud saeculares vive-
ntes, aut nova bene vivendi forma inchoantes, tales
repentina, ut levius recollectio devotionis invenitur.
Cessare eos ideo aut tardius accedere ad sacramentum
hoc reverendissime tractandum conveniret. Habeat praeterea
locum vera consideratio ubi illusio daemonis nostram devotionem
impedire volentis praesumitur aliquibus indiciis, neque credere
debemus eidem, sed obviari potius. Ubi subinde timet ali-
quis sacerdos de scandalis si non celebret, ubi deinceps
aliquis tenetur celebrare, ut ex suscepto officio, ut ex
commissione, ut mutua vicissitudine et conformitate
ad reliquos, cum quibus vivit quemadmodum sunt religiosi
pene omnes. Attendendum hic quod nullus palam tenetur ipsum
defendere, ut infirmitatem occultorum prodere, ut plerumque cautius
est atque discretius eligere, prodit se ipsum talis non celebrans

scandalisatque, et cogitaciones varias ascendere facit in
cor aliorum. Nolo tamen preiudicare sicut nec possum nec de
beo, per hoc dicta mea quoque institucionibus religiosorum:
si alique sunt ad oppositum. Verum est nempe illud apostoli:
quilibet in sensu suo habundat. Sed dixi quod michi dicere
posse videtur, si nuda cogitetur veritas, apud hominem lib
ertatem legis Christi. Opponet forsitan aliquis de forma
ris, quod simul in brevi possent recolligere se, et omnibus per
religiosis aiam extergere, posse ymmo celebrare. Opponet
aliquis de coniugatis apud quos possibile est, primum in
sua coniugio non committi, qui in actione separari videtur.
Ad hoc dicere possumus primo ad ultimum quod doctorum famosis
simorum sententia est, tales coniugatos si attendunt ad devotionem
festum diebus sollempnibus non peccare, qui ut affectu
complexis coniungendi vel reddendi debiti, aut in continencie
vitande causa coniuncti sunt nec obstantibus aliud
est. Ad primum communi alia non dicimus nisi quod rarissimum
hoc erit. De hiis vero que rarissime aut nunquam eveni
unt, doctores parum tractant, si tamen immineret grave scan
dalum pro obmissione, si preterea grandis contricio con
curreret, si denique magis ex surrepcione diabolica, aut
vehementi temptacione, tale flagicium hic apud se receptum
commisisset. Audiat qui profundius sapit talem perhibe
fateor, non audeo michi casu et aliis, sicut perspicuum est
expressis, relinquendi sunt intra sue consciencie et iudi
cio, circumstanciis omnibus quas prudencia inspicit indagat.

Precipue ex divino munere, et non ex nostra industria
seu preparacione reddimur digni ministri preparacione
sacrorum. Hec consideracio, si cum sapore intimo masticetur
humiliabit nos vehementer. Profecto humilitas sola
est que disponit ad dignificacionem et preparacionem debitam, precio
talis tamque hospitis in aie cenaculo suscepcione. Scio
homines qui talium in civitate cepit nunquam potuisse
ad quietem et serenam disposicionem celebrandi pervenisse
quousque diffidens de omni sua industria et labore et
sollicitudine, preparacione per confessionem, aut alias se crucia
ymolavit in ara cordis bone superbie. Dixit in animo

contrito et humiliato cum Daniele: Domine non in iustificacionibus
meis prosterno preces meas ante te, sed in miseracionibus tuis
multis et magnis. Et rursus cum propheta: Ego autem in multitudine
misericordie tue, introibo in domum tuam, adorabo ad templum
sanctum tuum in timore tuo, et consilia quedam, quorum aliqua dictis
inseruntur. Plane industria nostra et preparacio qualem agere
convenienter possumus, requiritur, sed ea in se innitimur fallimur, aut
cadimus, aut tanquam si quis baculo arundineo sustentatur
vacillamus, neque hitamus in adiutorio altissimi deo nostris mitte
fidimus, ut in peccatorum sola recordacione torquimur. Nec mirum
si tunc in preparacione dei celi commorabimur quod de sua preparacione
quis subsistet. Fuit quedam per sompnium ostensa visio, et talis
purpitatus in cloaca erat, et a quodam baculo stercoribus
infixo sustentari, ne confunderetur satagebat. At vero baculus
ille fundatenus dilabebatur assidue cum fetore intollerabili,
sciens ille periculum tota mente ad deum conversus, relicto
baculo, confestim ereptus est. Sane consciencia nostra quantulibet
munda est cloaca quedam plena stercoribus fedis, defectuum
cottidianorum. Baculus ille, nostra est industria, per quam nos
eripere debemus conamur. Sed procul dubio quousque elevemus
oculos unde veniet auxilium nobis, quousque fiduciam nostram
totam in deum iactemus, quanto plus innitimur soli nostre industrie
baculo, tanto in profundiorem abissum, nostre pravitatis de
mergimur, et non nisi fetorem tetrum et horridum reptamus.
Quid ergo dicet aliquis, temptabimus ne deum, aut plenum
consciencia peccatoris, indevoti, sordidi, distracti, et distemperati ad
sacramentum hoc saluciferum, sub spe misericordie solius accedemus. Dixi
iam ut agat industria nostra, id quod potest, ut sit absque con
sciencia peccati mortalis. Sed in illa nequaquam speremus alioquin
non in homine, et carne brachium meum. Alioquin denique semper
et in preceps imus. Agnoscamus quod omnes iusticie nostre sint ut pannus
menstruate, aut velut leprosi fasciis super quibus fallamur
assidue sanie peccatorum. Qua fronte ergo qua ve audacia
infeccionis habent, ad placandum deum, audebimus ostendere. Ca
veamus ne potius irritetur. Plane sic est, si mille annis
pararet aliquis se disponere, ad dignitatem celebracionis

als[t] si

nec sit ipse attinget. Quid ideo in brevi morula fiat
potius committat se in(ter)rogat frequent(er) ille, an9 sup(er) m(en)s(ura)
si dignus est accedere, si sufficie(n)t(er) p(re)paratus. Hesitat p(ri)mu(m)
tremescat, reformidat(que), tandem sic trudeat sibi ipsi iter(um)
quantu(m) in me est, nichil deo p(ro)prio, de certo michi su(m) (con)scius
sup(er) p(ec)c(at)o mortali. aut p(ec)candi p(ro)posito. P(ec)c(at)a eni(m) venialia
etia(m) confessa nequaq(uam) obsistunt. Sed in ex adu(er)so, q(ui) iustif(icat)
est d(omi)n(u)s, q(ui) si velit exquirere veheme(n)t(er) debita mea. Si ini
quitates observare, si mecu(m) in iudicio contendere, neq(ue) sufficio
nebo, neq(ue) potero respondere unu(m) p(ro) mille, q(ua)mvis ut latus
fuero. actus atq(ue) confessus, lacrimosus, quid ista sint te
michi. Si eni(m) tu mea magna valde diiudicet, quid ere
possum, si forte me latet vicia mea meru(m) quide(m) ere
tari, qui visu meo spirituali p(er)in(de) sup(er) modu(m) abusus
sum, du(m) videns bonu(m) aliud ad imple(re) contempsi. Hoc unu(m)
scio, q(uia) apud d(omi)n(u)m mi(sericordi)a est, et copiosa apud eu(m) redemp
tio, q(uia) pietatis eius fonte nulla pot(est) n(ost)ra iniquitas e(ss)e
q(uam) ut exsiccare, q(uia) si decreuit salvare me, nemo est
qui condempnet. Propt(er) ut spere in eo, et me totu(m)
in suas manus p(ro)icia(m), obedio ut possum, no(n) est crudel
aut mendax, venie(n)te ad eu(m), no(n) eiciet foras. P(er)venit
me d(omi)n(u)s in b(e)n(e)dictionib(us) dulcedinis, du(m) michi displiceo
Spero equide(m) ipse qui cepit p(er)ficiet, et illuminabit absco(n)
dita tenebraru(m), ne unq(ua)m obdormia(m) in morte. Q(uo)ffor
micata es o a(n)i(m)a, cu(m) amatorib(us) multis, iubet p(ro)p(h)etas
p(er) p(ro)phetam, ut reu(er)taris modo, etia(m) te suscipiet
et si milles(i)es abscesseris, contempseris, reu(er)seris, re
veniente no(n) repudiabit, penitentem no(n) (con)dempnabit. Si q(ui)
ex homib(us) talia diceret, crederes et sperares et accederes. Deus
h(oc) dicit, deus h(oc) pollicet(ur), ymo deus hoc imp(er)at, et tu
diffidens no(n) accedis, no(n) est istud consiliu(m) O a(n)i(m)a mea
i(m)munda es, accede mu(n)danda ad fonte(m) puritatis in
commutabilem. Esuris accede pascenda, ad pane(m) vivific
u(m) et delectabilem. Egrotas accede hoc efficacissimu(m) cure
valitudin(is) medicamentu(m), fluxu(m) pateris nec sanari potes
a medicis tuis, sed exterius, tange plena fide, cu(m) emorois
sa martha s(e)c(un)d(u)m ambrosiu(m) fimbria(m) vestime(n)ti ihesu

sacrosanctam v(idelice)t hostia(m) ut purgeris, si p(er)cussa te sentis a
serpentib(us) p(er)dicatu(m) temptationu(m), quid restat nisi ut
serpentem xpm(Christum) elevatu(m) inspicias. Si dicas cu(m) p(ro)pheta
q(uonia)m mendicus et paup(er) su(m) ego, p(ro)pter(ea) ergo hui(us) sacrosa(n)
cti misterii habebis xpm(Christum) comite(m) fidu(m) et hospite(m) ditissimu(m).
Ceteru(m) te fortass(e) debile et claudu(m) to(r)queris, memineris
q(uonia)m tales ad cena(m) magni regis invita(n)t(ur), et intrare
compellunt(ur). Lubrica su(m) inquies et instabilis, sed h(oc) panis
confirmat cor homi(ni)s. Tristis es et anxia, sed vinu(m) hoc
letificat. In q(ui)etat te et turbat p(ro)xima, ad hec re ei
q(ui) turbides fluctus sedat, q(ui) est pax mea, q(ui) au(tem)
i(n) mundo p(re)ssura, in me pace habebitis. P(er)egrinas a
d(omi)no, sed in fortitudine cibi illius, ambulabis usq(ue) ad
monte(m) dei. Quid igit(ur) tandem reformidas, quid expa
vescis. O a(n)i(m)a mea, quare et q(uare) tristis es et conturbas me,
Spera in deo et liberabit te, et erudiet te, et no(n) confundet
te. Suspirabunda forte q(ue)ris, Ubi est deus tuus, in
hoc s(an)c(t)e co(mmun)io, in quo xp(istu)s sumit(ur), recolit(ur) memoria
passionis, mens i(m)pletur gr(ati)a, et future nob(is) glorie
pignus dat(ur). Crede hac bona et simplici fide, nec curi
ose discusseris, existe(n)tie modu(m), sufficiat tibi q(uia) no(n) est
hic mo(do) alior(um) corp(or)um, sui loci commensurator(um). P(re)cau
vane, ne dicas, stulte q(ue)rit aliq(ui)s, ubi caput, ubi
pedes, qualis situs, qualis ad hostia(m) p(ro)priu(m) coordinacio,
ubi xp(istu)s e(ss)e dicit(ur), quare et quomo(do) est, quomo(do) s(an)c(t)a
est in eius corpus translacio panis omnipotenti virtu
te deitatis. Si no(n) eni(m) hoc (com)p(re)hendis, neq(ue) p(er)fectio
quantitate(m) rem alia(m), quo ad infinitas eius (a)ltitudi
nes, et p(ro)prietates eius comprehendis. Da londe fidei
ut mihi heas, et ea(m) qua(m) sine merito das nature fi
dem da in laude revelacio(n)i, et in eis obsequiu(m) voles
te captiva

als suspi[t]ario

Non p(ro)pt(er) timore(m) contaminacionis corpis xpi illud
su(m) mu(n)dicia corporali monemur contrectare, sed
ad indevocionem et scandalum in nobis ut in aliis de
vitandu(m). Considerato etia(m) ista paz instruct(ur) ma(n)ifeste

de hostia consecrata quod in ventrem mittitur et non rapitur in celum

est / valet vero non mediocriter apud scrupulosos / ut si forte corporalis aliqua sordicies aptis nolentibus advenerit. Recogitet ad Christi corpus nichil hanc attingere servata in eo mundicia et reverencia sanctitatis / Fuerunt qui dixerunt ipsam hostiam consecratam nullomodo in ventrem nostrum dimitti comedendo / sed statim in celum rapi quod ex rigencia contradicit atque catholica veritate quod ponit corpus vere comedi / fefellit eos hmoi consideracionis oblivio dum putant indignum sentire ut corpus Christi ut hostia sacrata in fetulentum stomachum nostrum deveniat / quasi videlicet polluatur aut fedetur. Physicum radius solaris aut spiritualem videorum aliqua dicit quod si iudicat more carnalium ut confregerunt et senserunt paganorum. Cur Christi corpus a viris confreidus et senserunt dina pellicula mensibus nove observatum et obvolutum nec blasfemat / debet unque raro contingere sensuale iudicium ne blasphemia impura reputemus operam rei sincerissima per veritate / caveamus a tali spurcitia recogitanda per timore crebre / cumque hanc rememoracio plus quam purget / assuescat homo spiritualis spiritualia diiudicare et sentire / Sic enim multis et variis fantasmatum inquietacionum impudicicijs / se iam absolvet / sic ea minus curabit / que revera minus curanda sunt / corporales loquor sordes / Sic denique magis in conscientie quam corporis puritate confidet / Concludamus tandem epilogantes / ut nemo de celebraturus / eiudeterre grat sibi certitudine / super dignificacione sua vexaretur in confessionem / Habeat illam que dicta est preparacionem et sufficiat / non confidat in multitudine scrutinii sue et in repeticione confessionis / aut devocionis / aut recollectionis supra veritatem ex confessio extra super iusto sinceritate / Potest enim fieri / ut confessio animam pluries iusto alius obsit de peccatis / reddit quippe animam perplexam et pavidam / et non enim tuta timetem / ut de ipsa eciam confessionis imperfectione trepidet et per quod nulla atur recte confiteri / Dubo in documentum / per quod multa confessionis multiplicacio / in quietacionis ea exit / si ubi fiat / non tanquam reputetur pertinere ad salutem necessaria / ad celebracionis illius disposicionem requisita / sed quasi opus bonum

commune

consciencie

domini

et privilegiatum / ad indulgencia quoque / aut gratie augmentacionem non parum proficiet / Porro diligat animam deum / aliquem nunc est / et se in manus eius committat / alioquin se compelli a sancto domino et repelli merito timendo / et iudicio eum de severitate suspectum. Tercia erit ad comedendum similiter utique se ad alta sublevet / quomodo Abraham ascensurus in monte animam et gaudium suum immolaturum ad Abraham / relinquit inferius asinum suum cum pueris sensibus / pudiat ibi asinus / perstrepet puer / feda sint illis omnia / nichil ad se quod in monte stat / hoc est in vertice mentis pertinebit / Non impertinenter hoc loco visionem inserimus / quam beato patri Celestino monstrasse memoratur / ille qui docet eciam homines per sompnia sua / visum est eidem patri soporatum quod aulam regiam precellentissimam cum asino suo ascenderet invitatus / hinc asinus tributum ventris / eciam per viam solvit / exhorruit vir purissimus et abhominatus est / hanc non in qualitate sed in signacionem / et pergredi formidans / retrogredi movebatur / quousque benigniter admonitus voce de throno lapsa / nichil ad suum ut aule regie contaminacionem pertinere illud quod esse non casuo naturali / immo agis purgatorem suum asellus corpulentus et invalidus expulerat / Plane sic / et dicam amplius / evenit nonnumquam et turbaciones pugne de ordinates / et feditates inferius sensualitatis agitate sint / recense fanat superius mentem nostram / sicut evenit magna utrobique serenitas superbie ventum / omnia funditus evertente repente nonnumquam induunt / Tantummodo exclamet se animam quantum potest. Nec ab aliud contemplacionis studio / aut quecumque talibus insistat / nisi ut apud se exaltetur deus / Sic perinde magis et magis sublimetur / secundum suam capacitatem immo in voluntate resiliat / et resiliens cadat / et deus suscipiet eam / Hec via tuta est regia et secura / Denique finem loquendi omnes pariter audiamus / Deum time / in te non sperantes / in se fides / et mandata eius observa / quod in te est non obmittes / hoc est omnis homo / et sic est finis.

visio Celestini

Tractatus bonus de celebracione misse editus a magistro Johanne de Gerson sacre theologie professore studii Parisiensis summo cancellario etc.

Xpianitatis zelator qualiscumque, prosperitatem ad
virtutes vitiis depulsis intimo desiderio salubre duxit
sequens opusculum tripartitum de preceptis, de confessione
et de scientia mortis, breviori modo quo potuit tradere,
quatuor personarum Xpianorum generibus profuturum. Primo sa-
cerdotibus et curatis illiteratis atque simplicibus qui con-
fessiones audire debent. Secundo indoctis personis quibuscumque
secularibus vel religiosis, qui ecclesie solent sermonibus aut pre-
dicationibus pro divinis preceptis et monitis interesse, non pretermittendo. Tercio
pueris et iuvenibus, qui a rudimentis infantie ita fidei
nostre generalem tenorem et principalia puncta primitus debent
erudiri. Quarto personis domos dei, ut hospitalia, rara
frequentantibus et infirmorum solitudine gerentibus. Circa
ita adhuc doctrine publicationem quadruplex personarum status
debet vigilare ecclesie, videlicet superiores et prelati, quos in fiorum
curatorum regimine de propinquo contererint; quibus curatorum simplicium
ignorantia crassa divine legis et sufficienter eruditio simplicium
pluribus imputabitur in periculum. Parentes etiam proles suas ad
scolarum rectores instare debent, et similiter domorum dei
et locorum hospitalium gubernatores et magistri. Illi inter ge-
neraliter qui verbis aut factis et aliis signis alios ad
peccandum induxerunt, quod ex officio alios docere debuerant
et illud agere negligunt. Hii namque supplicibus suis et diligere debent
opus hoc aut similis doctrine publicationem. Quod est
correctionem aliorum procurare. Hoc enim agere primum quod est
hoc satisfactio, hoc opus misericordie deo acceptius quam
elemosina corporalis. Agant igitur prenominati quod doctrina huius
libelli inscribatur tabellis, effigantur tota, ut per partes
valvis communibus, ut pote in parrochialibus ecclesiis, in scolis,
in hospitalibus, in locis religiosis, denique expediens videretur.
Ut super hoc fieret a principali edictum aut quod ab ecclesie prelatis
indulgentie conferentur. Auctor se ipsum excusat apud
te Xpianitate sufficiendam agat quilibet qui in te et de te
gloriatur quod bonum esse cognoverit etc.

Gloria sit altissimo deo in cuius nomine presens aggrediar
opus ad salutem fidelium animarum ordinatum, ad erudiendos
precipue rudes et ydiotas simplices et coram quibus consuetis ecclesie
sermonibus et predicationibus interesse aut informari contingit

In quo velut tabella quadam et compendio brevi tenore
fidei Xpiane lucide poterunt inspicere. Et divina precepta pro-
hibitoria atque ut ex hiis quid agere, quid ne fugere debeant, pos-
sint distinctius agnoscere etc. Continet autem presens tractatulus
capitula xviij, quorum quodlibet convenienter primum capitulum affirmat
mundum a deo fuisse creatum, quod ipse deus unus sit et trinus,
cur etiam aut ad quem finem homo creatus sit.

Firmissime credendum est et nullatenus dubitandum
quod solus est unus deus omnipotens omnia sciens et omnem
perfectionem habens in tribus personis distinctis, que sunt pater et filius
et spiritus sanctus, qui mundum creavit et creatum regit et gubernat
sola sua liberrima voluntate et dignatissima bonitate specialiter
aut providentia humana gubernat et dirigit creaturam,
dans viris et mulieribus animas immortales, creans eas
specialiter, nec tamen eas corporibus infundit et ad ymaginem et
similitudinem suam formans eas ut creatus homo suum condi-
torem deum cognoscat, diligat, veneretur et eius preceptis in
hac mortali vita obediens per opera bona et meritoria vitam
tandem immortalem beatitudinis plenam in anima et corpore perpe-
tuo consequatur, bonis angelis sociatus et in loco malorum
angelorum sive demonum substitutus. Cum propter peccatum in has
inferiores partes terre corruerunt, dampnationis penam sustinentes,
cum quibus etiam iustissime dampnabuntur homines iniqui
divinis preceptis inobedientes et more bestiali quasi non
habentes animam racionalem suis voluptatibus servientes.

Secundum capitulum ostendit humanum genus propter primorum parentum
transgressionem et peccatum multiplices incurrisse miserias.

Fidei veritate credendum est primos parentes nostros Adam
et Evam quod eam aut nobilem sive consequenter beatitudinis
creati fuerant, clausisse paradisi ianuam et beatitudinis
toti sue posteritati generis humani. Ipsi enim per inobedientie
acceptum a deo iustitie originalis donum quandam hereditariam
possessionem pro se et suis posteris velut proditores perdiderunt,
quo dono gratuito originalis iustitie conservato nos omnes
a culpa immunes fuissemus et ab omni miseria famis et sitis
aut infirmitatis absoluti et ab alia qualibet penalitate

liberi, adeo, ut omnis alia corporalis creatura nobis pacifice subiecta fuisset et tandem absque mortis pena in paradisum fuissemus translati. Hoc enim dono per primum parentum peccatum ut premissum est perdito, moriendi seria [iniuncta] necessitas quia nascimur in peccato originali, scilicet in penam originalis iustitie carentia, contra quod peccatum tanquam remedium efficax a Christo institutum est baptismi sacramentum.

Tercium capitulum declarat qualiter a deo redempti fuimus, quibus etiam sit generalis tenor christiane fidei et credendorum a singulis

Omnipotens deus ac piissimus pater nolens humanum genus tot et tantis subiectum miseriis, in eternum perire et ancelos paradisi in perpetuum exulare, concurrente iustitia simul et misericordia remedium debitum adhibere voluit. Siquidem idem piissimus pater unigenitum filium suum absque corruptione carnem sumere et hominem fieri, intra intemerate virginis Marie inmaculatum uterum, tantaque et tam mirabilis unio facta est duarum naturarum divine et humane in una persona, ipse filius dei, ut vere deus homo dicatur et homo deus. Ipse est Ihesus Christus salvator noster pius et redemptor, qui antea quidem a patriarchis, prophetis, demonstratus, novissime in fine temporis in hac ultima mundi etate conceptus et natus, a pastoribus est cognitus, a tribus regibus orientis adoratus, a Symeone sene et aliis quampluribus predicatus, a beato Iohanne baptista digito demonstratus. Idem deus et dominus noster Ihesus Christus circiter annorum trium spatium legem divinam christianamque religionem predicavit et docuit, eamque mirabilibus miraculis confirmando, quam et in scripturis [sacris] evangelistarum nobis per suos ministros exhibitam observandam reliquit. Ordinavit insuper septem ecclesiastica sacramenta, que sunt baptismus, confirmatio, ordo, eukaristia, penitentia, matrimonium, unctio extrema. Ipse postremo ut nos redimeret et salvaret, sub Poncio Pilato, supplicio crucis acerbissimam sustinuit passionem et mortem. Sepultus deinde et tercia die resurgens, spacio dierum xl. discipulis suis veritatem sue resurrectionis declarans, frequenter et tandem videntibus apostolis celos ascendens, sedet ad patris dexteram in excelsis,

venturus est postremo idem dei filius Ihesus Christus in fine mundi, per ignem purgando et in melius mutando. Iudex est generalis hominum cunctorum in anima et corpore resuscitandorum, redditurus singulis premia meritorum, bonis quidem celeste regnum perhennis beatitudinis, peccatoribus vero penale supplicium ignis eterni. Hic est generalis tenor orthodoxe fidei christiane, quam firmiter credere tenetur catholicus quilibet vere utentis, absque curiositate, pure atque sincere, sine falsitate, et certitudine reiecta dubitatione, non procedens supernatue usque ad quaslibet difficultatum minucias. Sed in occurrentibus difficultatum nodis humiliter se submittat credulitatis simplicitati intemerate fidei sancte matris ecclesie sapientum, prelatorum et doctorum eorum, preclara statura et intemptionem huius inviolate fidei usque ad mortem dimicaverunt. Contra hanc fidem illibatam graviter peccant heretici, scismatici, ydolatre, sortilegi, incantatores et magici, ceterique artibus a lege divina prohibitis utentes, aut demonum invocatores, et generaliter qui articulos fidei vel totaliter vel in parte palam vel occulte derident. Illi preterea qui non credunt deum omnia iustissime regere sua libera voluntate, vicia potius asserentes nature, fortune aut fato subiici, malorum etiam quemadmodum bonorum finalem salvacionem affirmantes. Illi denique qui merorum actuum imputacionem ad mundum vel demerita negant, divina premia etiam [et] penas dei predestinacionem vel reprobacionem, operum meritorum libertatem tollere contendentes. Hiis similes contra fidem orthodoxam sunt homines errores innumeri, procedentes ex intellectus superbia humiliare se deo recusantis, aut ex falsa persuasione vel potius melancolya fantastica, aut demum ex voluptuosa carnalitate nomine iudicium et affectus pietatis subvertere.

Quartum capitulum manifestat quod deus nobis observanda precepit omnia decem precepta decalogi.

Sicut ut in superioribus habitum est, deus optimus atque iustissimus nos homines ultra super omnes ceteras creaturas a deo excellenter condidit ad ymaginem suam, scilicet dans memoriam, intellectum, atque voluntatem, ut diligamus eum, serviamus et amemus,

Que quis stricte tenetur

Qui contra fidem peccant

imputacionem

variorum

misericordissime precio redemit passione talem pro nobis
perferendo qualem nec ipsi quod dictis meis sufferre vellemus.
Profecto iustissimum est ut ipsi deo fideliter serviamus tamquam
supremo domino, sed filii naturales quod creatori optimo, et velut
servi ex dono precio tante mortisque redempti salvatori be-
neratissimo. Attento quod nobis eius precepta servantibus
gloria inexcogitabilis ab eodem promittitur, transgressoribus
vero inestimabilia tormenta servantur. Cognoscens nichilominus
ipse piissimus pater nostram fragilitatem et exiguam potenciam, nec-
quaquam requirit a nobis omne servicium quod sibi in iusticie
rigore exigere posset. Dedit quam potius etiam munere pre-
ceptorum quorum observacio sibi sufficiens esset, que eciam legis
decalogo continentur. Qua propter ad hec precepta scienda
et intelligenda tenetur quilibet Christianus ut aliud tale dili-
genciam apponere, pro conservacione vite spiritualis quam pro vite
corporalis sustentacione ponet, et eo maiorem quo immortalis
anima est corpore prestancior. Sine quorum noticia nullus convenienter
mereri potest vitare aut ab eis resurgere, et quorum ignoranciam
ex desidia proveniens non excusat sed accusat et condempnat.
Sunt autem decem hec precepta memoriter conservanda. Sabbata
Unum crede deum, nec vane iures per ipsum. Sabbata sanctifices, et venerare parentes. Non sis occisor, fur, mechus,
testis iniquus. Vicini thorum res que caveto tuas.

Primum capitulum est de explanacione primi precepti

Primum preceptum est: Diliges dominum deum tuum ex toto corde
tuo, ex tota mente tua, et ex tota virtute tua. Hec est
non volens scienter rem quamcumque amare plus quam deum,
propter quod dei amorem perdas. Hoc autem preceptum ab homine
servatur et non aliter, si legem dei et alia precepta omnibus
impleatur. Quicumque enim mortaliter peccat, preceptum hoc in-
fringit, quia voluntatem suam divine voluntati opponit et
preficit. Specialiter autem contra hoc preceptum agunt
homines ingrati contra divina iudicia et ordinaciones, aut
regimine erga se ut alias creaturas murmurantes, quasi
non esset deus omnino iustus, bonus atque misericors et totus
amabilis atque desiderabilis. Illi eciam qui in foveam desperacionis
se ipsos precipitant propter impacienciam. Illi eciam qui urgente necessitate aut utilitate aliqua sortilegiis consilium et divina-
ciones exercent, pomis in scriptis, a brevibus, cartulis sive ce-
dulis collo suspensis, aut caracteribus et aliis quibuslibet
vanis credulitatibus, quasi deus ipse non esset usquequaque
potens, bonus et sapiens ad eis succurrendum, quamdiu sit
eorum necessitatibus expediens. Faciat ergo homo in necessitate consti-
tutus quantum potest, procurans remedium naturale industria non
temptando deum, quod grave peccatum est, aut nova miracula
expectando desiderandoque. Reliquum vero quod non vires excedit
dicto deo plena fide committat, et indubitanter deus qui novit
omnia quicquid optimum est, illud quod optimum commodissimumque fuerit,
homini conferret. Sepe equidem infirmitas, paupertas aut
alia quevis tribulacio est hominibus utilior quam nimia prosperitas, qua facilius ab ipsis utimur. Scit namque pater quid filio,
possit magister quid discipulo conveniat, et medicus pacienti
de remedio convenienti novit melius providere. Peccant
insuper contra preceptum hoc illi qui in dampno quod timore ir-
risionis aut oblocutorum verba formidantes divinis obe-
dire preceptis verentur. Qua propter eciam gravissime peccat
huiusmodi irrisores personas divino servicio deditas in statu
religionis, virginitatis aut viduitatis constitutas, aut stu-
dio theologie deputatas, affeccione carnali ab illo opere
retrahentes. Hoc rursus precepto nobis precipitur honor et
reverencia sanctis exhiberi, specialiter virgini Marie et bono an-
gelo custodi nostro, ut nichil turpe ipso vidente et presente fa-
ciamus, quod presentibus hominibus agere recusaremus; quod deinceps sanctorum
reliquias, loca sancta et eorum ymagines debemus venerari
non propter se sed quod videndo eas honorem impendimus rebus
representatis per eas, iuxta ritum sancte matris ecclesie. Alioquin
pecarium ydolatrie committitur, ymaginem secundum se adorando, credendo
ipsam ymaginem pulchram sive turpem, novam aut veterem,
plus quam hec virtutis et quam communis includere ut divinitatem.
Huic precepto plurimum contrariatur nimius honor divinus pa-
rentibus aut magnatibus adulacione sive malo fine exhibitus,
vel eciam simulacio ypocrisis ad inanem hominum gloriam aut fallacem
decepcionem ordinata, immoderatus amor parentum erga filios

Quantum quilibet tenetur diligentiam apponere ut sciat precepta

Quid sit diligere deum super omnia

Murmurantes contra deum

Desperacio

Desperacio Sortilegium

Temptacio dei

Precepta dei contemnentes propter irrisiones et oblocutiones hominum

Recedentes devotas personas ut easdem a bono retrahentes

Non reverentes sanctos, propter angelum, reliquias, loca sancta et ymagines

Veneracio divina nimia

Simulacio ypocrisis adulacio

et generaliter auri et argenti aut alterius creature sic
quod homo insistat et mentis confidentiam ponat in eo cum hec omnia
ab infernali morte nos poterunt liberare. Solus quippe
deus est verus et fidelis amicus, qui in extrema necessitate
opem prestare potest. Unde et super omnia confidenter ac cordis
sinceritate honorari debet adorari et diligi.

Sextum capitulum est de secundo precepto

Secundum capitulum et preceptum est: Non iurabis per nomen
dei tui in vanum et sine causa. Contra preceptum hoc
principaliter agunt qui scienter quod falsum est vel falsum credunt
iurant periurium committendo. Valde namque hoc grave peccatum est
ut deus assumatur tamquam testis falsi vel et qui artificiose iu-
rant sic artificiose deterat. Quandocumque enim loco et tempore sic
conveniens veritas possit subticeri, non tamen debet falsum sic
et periurium committi. Peccant itaque etiam graviter contra preceptum
hoc qui turpia faciunt iuramenta deum blasphemantes
et animas suas iurando demonibus devoventes, qui de huma-
nitate christi et sanctis inhoneste loquuntur. Contra quos omnes sic
periuros et blasphemos statute sunt leges punitive
ta a veteribus principibus, quas a prelatis ecclesiastice. Unde do-
lendum est propter negligentiam eorum quibus penas eque puniendi
non servantur effectum. Multum vero diligenter premissa debent
attendere hii qui tam leviter de facili iurant, quemadmodum mer-
catores et mercatores. Illi qui absorti passione aut ebri-
etate in ludis frequenter inhonestis sive prohibitis ut est
taxillorum ludos enormiter iurant, et generaliter quicumque
perversa consuetudine aut inclinatione pueriti iuramentum
emittunt. In talibus quippe sepe committitur periurium ... quod
etiam tales aliqui peyores. Ad hoc autem genus peccati pertinent
salutis reducuntur verecundia fructo et soluto fidei matrimonialis
et generaliter infidelitas quod malus periudicium secretum
proximus revelatur sive per confessionem sive alio secreto tempore
... lege namque divina et naturali secretum teneri debet
quod in secreto acceptum est vel alia via sibi fuit detectum.
Postremo contra preceptum hoc reducuntur peccant qui vovent
aut promittunt ea que sunt de se illicita quod si premissa opere
talia compleat quamvis inde et dampnabilius peccant.

Septimum capitulum est de tercio precepto

Tercium preceptum est: Ut observabis dies dominicos et festivos
ab ecclesia servari preceptos. Hec observatio et veneratio
multipliciter observanda est. Primo quidem ut quilibet christianus
illo die dominico ut festivo, tunc impedimento cessante missam
audire teneatur. Secundo ut quilibet eo die abstineat ab omni labore
aut mercato et aliis quibus laborioso opere ... et consuetu-
dine patrie quam inhitat, quam consuetudinem prelatus spiritualis
loci illius cognoscens non prohibet. Et si apud aliquem super tali con-
suetudine conservanda aut aliis casibus dubitans oriatur, con-
sulat ille superiores et peritos, ne per amplam nimis aut strictam
conscientiam in peccatum cadat. Tercio attendenda est hec observatio
ut unusquisque illo die propriam vitam et conscientiam discutiat
de commissis criminibus a deo veniam petens. Recognoscat tunc debet
christianus multiplicia beneficia sibi a deo prestita, non in aliquo
murmurando aut sibi querelam de bonis suis faciendo, sed
gratias referendo. Debet tunc audiri verbum divinum et spiritualis
pacifice atque reverenter absque irrisione aut impedimento quorumque.
Meditetur preterea quilibet et tota equlis cordis quantum potest
consideret mortem sibi de propinquo imminentem infernum atque paradisum
morte etiam priorum hominum qui in hac vita profuerunt. Ista etiam me-
moralia sanctorum et sanctarum, dicat pater noster, ave maria, credo vel et ali-
as sequens didicerat orationes devotas, propinas in victas sibi dili-
genter perficiat. Requirat insuper divinum auxilium intercessione me-
diante sanctorum et sanctarum a quibus velut pauper et mendicus ele-
mosinam spiritualem postulet, nunc ad vindictam ad aliud se conve-
dō quecumque bonum aliquod spirituale in sacrum sive pauperitans congessit.
Preterea doceat quisque curam aliorum habens filios aut filias aut
alios servitores diebus sollempnibus et festivis similia facere.
Hoc enim omissio culpabilis est defectus. Predictis hiis non obstantibus
tamen licite potest homo diebus dominicis et festivis aliqua recreatione et
spaciatione vel ludum honestum causa solacii assumere, plus quam alio
tempore, dummodo per peccatum mortale non offendatur deus, comedendo,
bibendo, coreizando aut aliud ludum exercendo. Quamquam frequentissime
in talibus ludis gravia peccata committuntur, quemadmodum periuria, rixe,
dissensiones, desideria carnalia, opera, verba et carmina luxuriosa contra
deum et equitatem iusticie, a deo ut sepius die dominico minus malum
esset arare quam talia perpetrare etc. Contra preceptum hoc peccant
graviter impedientes sermonem predicatorum aut divinum servitium
verbis aut factis intra ecclesiam aut extra, quemadmodum ita eucharistie sacra-
mentum irreverentes sunt aut alia sacramenta ecclesiastica sicut bap-
tismum et matrimonium celebrantem, quidam sunt irridentes et sacramenta

Superbiam ... (left margin, faded)
Trumptum [illegible] (left margin, faded)
blasphemantes
blasphemos non punientes
Vota frangentes
Sigillum secreti aut confessionis revelantes
Vovientes iurantes vel promittentes mala et talia servantes
deciat (margin)
leuiter (margin)
fidelis (margin)

Missam in festo non audientes
Exercitantes [illegible] mercatores vendentes etc.
Peccata propria et dei beneficia non agnoscentes
Dei verbum audire negligentes vel impedientes aut impedientes ipse [illegible]
Non meditantes mortem paradisum et infernum
Oraciones negligentes
Penitentias non complentes
Subditos bona non docere negligentes
Ludos licitos exercentes pro die festivo
Corizantes [illegible] tantum coreis etc.
Aliquid de [illegible] irreverenter vel non rapientes

confirmacionis et unccionis extreme sepissime contempnentes. Cetera contra illud preceptum valde grauiter delinquunt, hii qui in festis sollempnitatibus cum irreverencias multas et abhominales perpetrant. Illi eciam qui talia facientibus dant consensum. Illi presertim qui ex officio possent et deberent talia impedire nec excusari possunt ludi pretextu, asserit namque versiculus de Non patitur ludum fama fides oculus. //

Consencientes peccantibus in eis et non impedientes cum tenentur — *consuetudinis*

Octauum capitulum de quarto precepto

Honora parentes tuos est quartum preceptum. De quarto precepto. Hoc autem accipiendum est, non solum de parentibus carnalibus. Sed et de prelatis ecclesiasticis et curatis nostris qui nos in Christo regeneraverunt et generaliter de aliis personis superioribus et ingenuis et benefactoribus et eciam principibus. Similiter eciam de mortuis et defunctis curandis. Intendendum est quo ad hoc, quod pro ipsis deum rogare tenemur. Contra preceptum hoc grauiter peccant hii, qui sine causa racionabili suis superioribus detrahunt aut maledicunt et eos produnt aut mortem eis optant, quemadmodum mali filii parentum mortem frequenter desiderant, ut eorum hereditatem possideant. Transgrediuntur eciam preceptum hoc, qui contempnunt precepta sancte matris ecclesie velud excommunicaciones spernunt contempnentes, et ieiunia indicta ab ecclesia sine causa racionabili, cum ea obseruare possent, sine sui corporis notabili grauamine. Sicut eciam libertatum ecclesie violatores, quia libertas ecclesie concessa est non tam favore ministrorum ecclesie, quam diuini intuitu honoris. Non enim propter nequiciam aliquorum ministrorum ecclesie debet aliquis fidelis Christianus status prelatus aut ecclesiasticus diffamari aut ledi, nec potest virtute suam baptismi aut missa celebrata siue aliud sacramentum propter maliciam ministrorum. Tenetur preterea hoc precepto laycus fidelis quamvis aliqui ecclesie ministri mali sint, debitum reddere missam audire decimas oblaciones et alia iura reddere ordinata pro sustentacione ecclesie ministrorum, qui vacando diuino servicio toti rei publice seruiunt plurimis aliorum hominum propter temporales et mundanas occupaciones ab hoc ministerio impeditis, quia sicut ecclesie debitum liberi et inmunes deo non hominibus seruiunt. Preterea preceptum hoc infringunt qui leuiter nimis et insipienter iudicant clericos principes super eorum actibus publicis sine consideracione et statutis non attendentes sepius eorum honera et sarcinas graues quas [illegible] non possunt debite cognoscere. Quarta

De honorandis prelatos dominos parentes ingenuos — *pro talibus non orantes* — *Talibus detrahentes maledicentes* — *Talium mortem desiderantes* — *Precepta ecclesie non tenentes ut excommunicacionem, contra ecclesiasticas libertates* — *deponit alius perdit* — *Missam in festo non audientes. Decimas et oblaciones non soluentes, eciam alia debita* — *Leuiter clericos iudicantes de suis statutis et actibus publicis iudicantes*

propter nec eos de facili iudicare debet, multum pocius examinacione reddit. Demum soluunt hoc preceptum qui nolunt superiorum suorum aut sapienciorum acquiescere consiliis sed propriis industriis innitentes. Proueniunt quippe graue hoc peccatum ex inobediencia et dedignanti superbia in errore et decepcione homines inducentes. Contingit namque sepius ut aliquis homo taliter deceptus superbia tante se reputet sanctitatis ut humano consilio non indigere credat. Sit proinde ut deceptus ille propter austeram nimis et indiscretam abstinenciam quam bonam esse credit capitis furia aut alia infirmitate incurabilem male fine perimitur quam incurrat. //

Superiorum consilium non imitantes — *Inobedientes* — *Nimis de se credentes quod ex superbia euenit*

Nonum capitulum de quinto precepto

Quintum preceptum est, non occides hominem. Et est intelligendum quod non est inficiendus homo auctoritate propria ut particulari et per viam facti. Premissa via iusticie et equitatis hoc precepto distincte prohibetur omne propositum odium et desiderium vindicte seu mortis aliene malum. Item consilium et iniquus consensus in alterius nocumentum lesionem vel mortem. Sed si persona lesa ecclesiastica fuit aut in statu clericali constituta, grauius est peccatum et incurrunt eo facto sic agentes et consencientes. Hii qui odio vel rancore principaliter ducti aut intuitu vindicte et alieni grauaminis potius quam zelo iusticie instigati proximos suos proclamacionibus et pressuris aut iudicia publica multiplicant vexant. Eciam quod suum est requirentes, sed nichilominus homo quod suum est in iudicio publico repetere et ordine iuris seruato emendam racionabilem sue dampnificacionis requirere absque hoc quod odiendo proximum mortaliter peccet. Consulendum tamen sepe pro pace propria et tranquillitate et alterna proximi indulgencia eligibilibus esset omnem emendam absque lite publica remitti, vulgo namque dicitur: in denariata litis non est obulus amoris. Multum vero hiis qui ledit alium debet attendere quod ex aliqua mutilacione vel occisione vel lesione quandoque contingit, sicut dum lesum cum suis heredibus depauperari. In quo casu ledens quemadmodum fur aut latro ad omnium bonorum perditorum restitucionem tenetur. Preterea contra preceptum hoc grauiter peccant, qui quomodo impediunt ex commixtione viri et mulieris fetum nasci, aut abortivum procurant, seu percussione violenta uteri aut nimia ingluvie, aut propter angustiam vestimentorum ad lasciuiam ordinata

Iniuste occidentes, iubentes, consencientes vel sic vel iussio consilium — *Mutilantes vulnerantes percucientes* — *Iudices ista facientes* — *Iniustis placitacionibus vexantes* — *quandoque* — *Concepcionem impedientes, abortivum procurantes vivi vel non vivi infantis* — *Pro gula veste stricta pressura alio vel alio*

aut aliam quamcumque negligentem fetus custodiam. Et si fetus iam erat animatus, gravius peccatum est, tunc enim vere homicidium perpetratur. Insuper contra preceptum hoc specialiter peccant invidi detractores odio pleni et iracundi. Item proprie vel mediate affines aut alios guerras aut discordias implacabiles excitant, ex quibus mala plurima oriuntur, ut is qui litem suscitat eam vellet non fecit aut valet sedare. Unde et apud deum dampnacionem nostram [illegible] reus constituitur. Ubi denique contra preceptum est hec dampnabilis et horrenda consuetudo in aliquibus observata, pro minimo delicto tota vicina [illegible] in morte et pro una morte [illegible] per quiritur. Hoc eodem precepto includuntur omne duellum, periculum tale aut torneamenta quibus mortis visibiliter imminet periculum.

Decimum capitulum de sexto loquitur precepto

Sextum preceptum est: Non furtum facies. Et est furtum vel latrocinium rem alienam rapere sive retinere aliena eius est ignorante et quod ipsi hoc cognoscentem displiceret. Hoc precepto districte prohibetur omnis iniusticia, mercacio, cultura, quelibet etiam aut labor infidelis et fallax, quelibet et mendosum artificium. Sicut enim vendicio dicte labor, et nec venalium mutilium quelibet per vilibus vendicio sive venditor earum eas emendo deceptus fuit sive non. Non enim quod deceptus fuit alium posset decipere. Prohibetur eciam hoc precepto omnis usura falsa advocatio aut procuracio, placitaciones, ut lites non rite assumpta, fraudulenta, piracio aut iniustum iudicium. Et generaliter omnis decepcio manifesta aut falso colore velata, qua quis alteri dampnum facit, quod sibi nollet fieri. Aggravatur autem peccatum hoc furtis ut latrocinium, ex circumstanciis loci et temporis persone et similibus, quemadmodum si rem sacram in loco sacro aut ipse persone et [illegible] deputato quis auferat, si eciam personaliter dampnificata pauper fuit, et inse ut suo statum aut in suis heredibus ex hoc grave detrimentum paciatur. Requiritur ad perfectionem sit aliqua dampnificante absolucionem ut ablata et dampna exinde secuta dampnificato restituat secundum iudicium boni viri, quemadmodum enim et commodo sunt potuit, quod si facultas non sit omnia reddere, saltem quod potuit restituat. Et si dampnificatus ignoraret, ablata nihilominus in pios usus et elemosinas distribuat secundum iudicium superioris. Hoc eciam precepto prohibetur omnis symonia, ut est sacrorum venalitas, spiritualitas, item beneficiorum absque racionabili causa et formacio ut usus fle[...]

monete. Item econ aliquam ad certos terminos ad credendum plus iusto vendere. Et omnis contractus illicitus. Preterea prohibetur hoc precepto omnis detraccio et diffamacio qua alterius fama bona omni argento preciosior alteri iniuste tollitur, debet quidem sic diffamans alteri famam ablatam restituere quantum potest publice, coram veritate confitendo et se male fecisse asserendo et multo magis si communitatem aut totum aliquem statum iniuste diffamavit. In super hoc preceptum infringunt qui a subditis suis ultra iuris equitatem et rei publice manutenendo et talia bona violenter exigunt. Qui eciam iniustas leges aut precepta condunt contra deum et ecclesiam ipso facto excommunicacionem incurrunt. Amplius hoc transgrediuntur preceptum adultere mulieres illegitimos filios ad legitimorum hereditate succedere facientes, que que virorum suorum bona eis ignorantibus sumptuose minus consumunt. Consimiliter delinquunt filii parentum bona eis nescientibus inutiliter exponendo, servitores aut dispensatores dominorum suorum aut magistrorum bona infideliter ministrando, ecclesiastici vero ecclesie bona luxuriose aut pompatorie consumendo aut ea in thesauros cumulando. Illi item qui elemosina agnomis dilatat proximos defraudendo, qui tributa iuste instituta solvere renuunt. Et hii quibus commissa est testamentorum execucio, elemosinas et cetera legata in preiudicium defunctorum implere differentes aut solvere recusantes. Plurimi sunt hominum dominorum status qui excedentibus immoderatis sumptibus perveniunt, cum quis multiplicat ultra redditus et proventus proprios sumptuosum gerit statum. Sumptuosus namque status sumptuosas requirit expensas. Postremo contra preceptum hoc gravissime peccant hii qui pecunia aut prece violenta parentes propinquos aut servitores principaliter intuitu serviciorum ecclesie bona occupare procurant, cum personis ecclesiastica beneficia dignius et sufficientibus debeant et pure non symoniace conferre debeat. Alioquin in beneficio illius ius acquirit nec a crimine liber esse potest quousque beneficium simpliciter resignet symoniace promotus.

Undecimum capitulum septimum continet preceptum

Septimum preceptum est: Non mechaberis nec luxuriosus eris. Hoc precepto inhibetur sub pena peccati mortalis omnis [illegible] et carnalis commixtio viri et mulieris excepta matrimonii lege. Huius namque opposi[...]

Invidi, detractores, iracundi, discordias seminantes

Duellantes, torneamentantes

Mercacio mala, labor infidelis, artificium illicitum, decepcio alterius in ipsa bonis

Usura omnis, advocacio iniusta, procuracio, lites non rite assumpta, iniustum iudicium, decepcio, alienum in loco sacro, tempore festivo, a persona sacra, a persona paupere

Non restituens ablata male

Symonia, beneficiorum permutacio sine causa

Vendentes ad credendum plus solito

Detractio, infamacio, cuiusque et singulorum personarum

Leges iniustas condentes, grava[...] [illegible]

Adulterinum filium mulieres infideles viro

Sumptuose sibi permaritu[...] filii parentum bona consumentes, dispensatores infideles, ecclesiastica bona consumentes, decimas non dantes

Testamentario [illegible]

Ultra statum suum bona consumentes, crimina [illegible]

Bona ecclesie selectorum parentes et ecclesiastice male beneficia intrantes

asserere est error contra fidem. Prohibetur etiam precepto hoc tam in matrimonialiter coniunctis quam in solutis omnis luxuriosus attactus membrorum genitalium quo non servatur naturalis ordo predicta a natura deputatus. et tanto peccatum hoc gravius est quanto a naturali ordine longius receditur sive inter personas solutas sive quod tunc aggravat coniunctas matrimonialiter sive fuit huiusmodi attactus in se aut aliena persona aut respectu bestie in altera specie. pro turpissima et illicita complacentia consumatus. Eidem quoque speciali attactus ipse innaturalis pertinet a fedissima vilissima delectatione que mollicies aut pollucio dicitur. Siquis autem in hiis aut aliquibus horum culpabilis est, sufficiet intelligere potest confessor quidem istius modi loquendi generales sufficiet. Nec enim particularis expressio in confessione est abhominabilis huius immundicia explicanda ne caste aures pure et innocentes horum peccatorum per huiusmodi confessorum noticiam acquirant et scandalizentur. Sunt etiam casus isti enormium contra naturam peccatorum plures maioribus episcopis et suis penitenciariis ad absolvendum reservati quorum aliqui per statuta bona leges ignis pena plectuntur. Nec per aliquas quascumque bona aut elemosinas operum meritum salvari si pudore motus huiusmodi peccata reticeat. ut adeo celet ut non possit confessor peccati speciem distinctius comprehendere. Peccati namque perpetrati maiorem det pudorem inferre quam eius revelacio postmodum in confessione. Inducitur autem homo in horrendum peccatum hoc variis de causis. aliquando quidem ex sola malicia alterius impellentis sicut iuvenes aliqui pervisi alios innocentes frequenter decipiunt. aliquando ex nimio ocio. frequenter ex sumptione nimia potus aut ciborum potum. propterea aut turpium verborum expressione nimis super tales facetiorum. Sepe ex inhonestis visibus aut aspectibus radiatis et fixis. quandoque ex diuturna cogitatione circa carnalem actum vel coniunctionem viri et mulieris aut mediate appetitu carnalis coniunctionis cum tali vel tali persona. Interdum etiam ex perversa doctrina penitus seductorum aut ancillarum sive quidem magnum facinus est. nichilominus cum quibus iuvenes aliquis conversatur aut nutritur. Vel postremo ex sola peccati malicia. Certe propter detestandum peccatum hoc olim mundus consumptus est universali diluvio. aliquando civitates sodome et gomorre igne celesti succense et habitatores earum vivi sunt descenderunt

Marginalia (left):
naturale ordinem non servantes in coitu
Mollicies
Cause luxurie sunt: malicia, ocium, cibus aut potus, verba inhonesta, visus, auditus, cogitatio negligens, conversatio mala, doctrina perversa, consortium
Pena peccati contra naturam luxurie

in infernum. propter peccatum hoc, quod divina exclamat vindictam. Veniunt sepe fames, guerre, pestes, mortalitates, inundationes aquarum, perdiciones regnorum et alie multiplices clades. Precipue scripture testamentum principale vero et efficax contra peccatum hoc et generaliter adversus luxuriam remedium est sobrietas. Virtus malorum vitare consorcia omnes malas et noxias cogitationes statim repellere. ne figantur in corde. ex toto conatu preces ad deum virginem mariam sanctorum sanctas quoque dirigere. cogitationes suas aliorsum divertere. Et insuper corporalem penitenciam libenter assumere. quemadmodum quidam prius lingua propriam mordens. et temptatorem alloquens spuendo dicebat. fy fy fy horrenda immundicia. et tu nequissime demon. ausus est michi hanc illusionem putare. huius denique peccati luxurie pertinet sunt alie species secundum varios hominum status. quemadmodum carnalis commixtio affinium parentum aut aliarum religiosarum. Item personarum viduarum virginum constupracio. et quoque raptus violentus. Ex quibus infinite clades oriuntur. ut quod persona aliqua in via perdicionis constituitur. aut penitus mutat ipsa iniqua ut se ipsum occidit. aut infante ex stupro natum contectum non baptizatum suffocabit. aut denique totus unius status vel civitas in infamia aut ruina ponetur. Centum postremo huius peccati in sompno fantasias et illusiones. licet ut est peccati preveniendum quis antea vel post in vigilia in nocturna fantasia vel pollucione delectatur. ~ Duodecimum

capitulum de octavo eiusdem precepto

Octavum preceptum est non falsum testimonium dices. Hoc precepto omne mendacium prohibetur. Illud quod in aliis peccatum committitur. quod si iuramentum intervenit gravius peccat quod periurus est. Nunquam enim pro salute etiam hominis corporali vel spirituali debet quis periurium committere. sive coram iudice sive seorsum. Periurium vero quod quis in iudicio publico committit est casus ad solvendum episcopo reservatus. Contra preceptum hoc graviter peccant qui in confessione peccatum mendaciter celant. aut alium inique accusant. Insuper contra hoc preceptum agunt qui delectabiliter nimis adinveniunt novitatibus aut aliorum de

Marginalia (right):
Remedia contra luxuriam
Incestus
Sacrilegium
Stuprum
Raptus
Effectus luxurie
Delectatio de pollucione in sompnis prius vel antea
Mendacium
Periurium
In confessione peccatum mendaciter celantes

famacionibus aures inclinas prebent occasione[m] ...
sinientes asserentes nimia levitate de proximis mala zelotipie
propterea ut supposito ut proximos ut actus male et sinistre
iudicantes aut interpretantes, adeo ut ex huiusmodi falsa et iniusta
bella ac lites sepius moveantur. Tredecimum capitulum

Nonum preceptum est: Non concupisces uxorem proximi tui, nec
femina virum concupiscat. Hoc precepto prohibetur districte
omnis modus ac gestus exterior malus quo trahitur alius ut
sollicitatur ad peccatum luxurie, sive per intermediam, sive per missionem
litterarum, sive per minas violentas, sive etiam per munera, per promissiones,
per mendacia aut fictas adulaciones, aut in superfluo vestimentorum ornatu inordinato, aspectu ac incessu, verbis turpibus,
aut denique a tactu carnalibus luxuriosis, sicut frequenter contingit in
amplexibus et osculis. Sciendum est namque quod omnis concupiscencia
carnalis commixtionis preter matrimoniale copulam etiam solo voluntatis
consensu plenario perpetrata est mortale peccatum, ubi
carnalis copula minime subsequeretur. Equidem verum est hec
regula infrascripta, mala voluntas pro facto reputatur. In quo
peccati genere, patitur pro persona virginem ... alii copulata
quemadmodum et soluta, ut si mulier alium quam virum suum carnaliter
concupiscat. Omnis etiam consensus plenarius et
deliberatus quo quis in turpibus et carnalibus cogitacionibus perfunditur
delectatur, ubi etiam de est voluntas actum exteriorem perficiendi,
secundum plures doctores est mortale peccatum. Patet igitur ex
premissis: omnes amplexus, oscula et consiles attactus propinquitatis,
ex luxuriosis cogitacionibus corpus emanantes precedentes, sunt
gravia delicta, tanto quidem graviora si persone fuerint affines aut
religiose aut eiusdem sexus. Et quod enormius est si in talibus
attactibus ac osculis non servetur honestas, qualis in publicis
servaretur. Quamobrem siquis in predictis attactibus vellet alteri
vim inferre, debet alius ex adverso quemadmodum pro vite corporalis
tuicione viriliter resistere, sive verbis sive factis, aut validis clamoribus,
aut denique secundum tale personis ipsum in hoc imitare ...
lentibus et ad hoc astrictis revelando. Alioquin talis quisquis
ille est non sinceriter suam diligit castitatem et honorem. Decimum
tamen capitulum declarat preceptum

Decimum preceptum est: Non concupisces rem proximi tui, que
est alterius cuiuscumque. Et intelligitur hec concupiscencia
prohibita quemadmodum supra in sexto precepto de furto et latrocinio
explicatum est. Prohibetur enim hec concupiscencia et voluntas
mala, ad mala voluntas ut paulo ante dictum est pro facto reputatur. Tali namque concupiscencia cadit frequenter ut homo invidia
et impaciencia sui status et dei blasphemia, apud se non
recogitans bona temporalia se iniuste meruisse que talis
sunt vicinus, quod ideo deus iniustus est et sibi non frustra
et maneat serviendo. Quod si incommodum aliquod aut dampnum
alteri contingit, stultus ille letatur et gaudet. Quod sunt de multis
et occulta malicia hec eadem accidet. Contra preceptum hoc redirentur
peccant operum misericordie tam corporalium tam spiritualium, quod elemosinarum contemptores, veluti pauperibus et indigentibus ad facultates ad est, et occurrere audeant minime non subvenientes, et spiritualiter
peccantes proximos, quod providendum est, meditare, aut desistentes esurientes
aut egere permittentes. Consilium peccant qui servitoribus suorum
salarium ut lucrum iniustum iniuste retinent, qui elemosinarum piarum
causarum fundacionis ecclesiarum occupant, inique aliorum bona
dicentes perpetrantes minus divites esse, et eisdem abuti nec
eis propria restituenda fore. Condempnat eas namque approbata
Pauli regula affirmans non esse facienda mala ut inde bona
eveniant. Nec quoquomodo offendendus est deus eius transgrediendo preceptum, qualecumque bonum inde provenire contingerit.
Undecimum capitulum ostendit qualiter in hiis decem preceptis
velut in mundo quodam speculo, facies conscienciarum nostrarum debemus inspicere.

Hec igitur sunt decem legis divine precepta superius narrata, in quibus quasi speculo quodam polito terso et
mundo religionis, sane veritate per legem et totius vite nostre
ac animarum conscienciarum nostrarum pulchritudinem atque feditatem
possumus discrete conspicere. Hiis mediantibus cognoscit vite
sue discursum, qualiter divina precepta servavit. Quatenus demandant quibus modis secundum varias peccatorum species deum offenderit.
Qualis denique peccatorum confessio habenda sit. Et si peccatorum
aliqua a quo quam non plene intelligant, consulat super hiis
sapientes, potissime ac devotos viros. Omnis namque persona
postquam ad annos discrecionis pervenit si consensu voluntario

suspicio

Exterior modus ad luxuriam ut per intermediam, litteras missivas, minas, munera, promissiones, mendacia, adulaciones, vestimentorum inordinato, aspectu, incessu, verbo turpi, tactu, amplexu, osculo

voluntas ad aliena

invidia
impaciencia sui status
de blasphemia
indicium contra deum de paupertate

negligencia operum misericordie spiritualium et corporalium
indigentibus non subvenientes
Elemosinam non dantes
parentes negligentes a nutrice
deserentes egere permittentes
Salarium servitoribus aut artificibus non dantes
retinentes aliorum bona

plenario et deliberato. horum alicui precepto vel contemptum inobe
diens extiterit, diligit videlicet amorem creature preponendo, ex salutis
statu exciderit et in dampnacionis periculo statuitur, nec gratum
aliquid dignumve bonum vite operatur. Cum igitur si temptacione quacumque
aut diuturna vel sua luxuria ut alterius quis incidat per-
Si ipsa temptacio homini displiceat, aut eidem homo resistat
ut non plene et deliberate consentiat mortaliter non peccat
Immo sepe in illo non peccat sed magnum apud deum premium meretur
temptacioni viriliter resistendo. Sicut iam superius declaratum est. Quibus
vero et modis decem hec precepta infringantur septem mortalibus
et capitalibus viciis, que sunt superbia, invidia, ira, avaricia, accidia,
gula, luxuria et accidia, quinque item exteriores sensus insuper
qui sunt: visus, auditus, olfactus, gustus et tactus. Sic quisque
in hys decem preceptis speculo vite si diligenter inruerit recte
se conspiciat, vere se cognoscat, seque parvipendit et hys obediendo
iam dicte capit. Sextumdecimum capitulum explicat qualiter
qualiter corpus hominis ut corde confitendo a statu peccati ad statum
gratie resurgimus.

Sciens michi omnino misericordissime pater deus, et cognoscens
Sicut meam fragilitatem per maxima et ad malum pronitatem
multiplicibus viis mortali vita durante, parcassime est nobis
delicta remitte et graciam conferre si dumtaxat precare et
ex corde sibi tres subscriptas veritates purgamus. Prima
veritas domine sit ut sit contra veram bonitatem peccatum quod
michi displicet racione cuius et penitenciam ago, quod vobis offendi
qui totus estis venerandus et colendus, quorum mandatum manifestum
vestrum transgressus sum. Secunda veritas est domine bonum habeo
propositum et desiderium vero in animo mediante michi divinitus
preservando ne incidam in peccatum et occasiones iuxta possibi
litatem vitium evitandi. Tercia veritas est domine bonum habeo
voluntatem peccatorum meorum confessionem integraliter confitendi
completo et tempore secundum verum et sancte matris ecclesie mandatum et precep
tum. Has veritates quisquis qualitercumque loco et tempore sinceriter
non ficte aut medianter ex corde pronunciaverit, seque existat se
in salutis et gracie statum consistere et vita eterna mereri.
quamvis omnia enarrata prius crimina commisisset. Si enim talis
absque alia confessione commode decederet in absentia sacerdotis
dormiendo aut alio quocumque modo morte subitanea preventus
morte subitanea

idem finaliter salvaretur acerbissima purgatorii pena me
diante. Ex quo nondum et salubre consilium elicitur, ut christianus quilibet
quibus singulis diebus bis aut semel sero et in mane aut
saltem festivis diebus redeat ad cor suum, consciencia examinans
ante tres premissas veritates proferre valeat cum cordis sinceri
tate. Sic ipse in statu salutis secure confidat quod si eas pura
mente proferri non valet, obstante voluntate peccandi, qua
actualiter delectatur, aut iniquo proposito, quo quis occasiones
peccatorum non vitare renuit, quemadmodum illi qui peccatis carnalibus
mersi resurgere nolunt, aut usuras suas aut iniustas mer
caciones et lucra continuat, ut iniuste retinet alienum, quique
alicuius odio et vindicte desiderio flagrantes in nocendi proposito
perseverat, certissime sciant hys et consimiles non episcopum aut papam
tales absolvere posse. quamquam talibus salutare consilium detur,
ut per se ipsos ut alios bona que poterunt operentur orando vel
elemosinas dando, quatenus deus eorum corda illuminet et ad bonum
dirigat et conducat. Nullum est enim exiguum adeo bonum quod non
tandem deus eterna ut temporali mercede remuneret. Multo quippe
melius est temporale bonum et minimum quam ipso omnino nullum promereri.
Saluberrimum est etiam laudabile consuetudinem illesam
servare, ne eam semel dissolvendo nunquam meliora forte
resumat. Decimum septimum capitulum ostendit quis sit confessionis modus
et dat circa hoc unum breve documentum.

Quocienscumque accedit homo ad confessionem peccatorum ex
complicanda, hoc est de necessitate semel in anno circa solemp
nitatem paschalem, aut in mortis imminet periculo, aut
in sacrorum susceptione, ad frequenciorem enim confessionem re
gulariter non tenemur, quamquam sepius confiteri multum prodest
ad augmentum gracie et distinctiorem condicionem cognicionem
et explicacionem peccatorum. debet premeditari confessurus quod aut
in quo deliquerit in examine diligenti consciencium discu
ciens. ac si magnum aliquod temporale comodum reportaret. Accuset
se postmodum peccatorem humiliter non irrisorie veraciter non ficte
vituperando se et non laudando pure. Item atque sincere sua
impotencia dimittendo dicere insuper ut non revelaverit aliquos
quos consortes et socios habuit in peccato. At hys enim confessor
inquirens etiam committit peccatum nisi forte sodales huiusmodi tempus

virget est hec

potendi consilii, ad eorum pellendam violenciam. confitens de
tegeret, aut fortassis ad explicandam peccati speciem imitatus eos in
festaris. puta ut si quis cum sola sorore carnaliter commixtus fuit
in quo tamen cavendus esset confessor personam in confessione de
tectam ignorat. Super casibus autem ad solvendum episcopo reservatis
aut superiori, remittat misericorditer confitentem ad prelatum, ut superio
rem eum potere absolvere, nisi forsitan confitentis mortis
periculum immineret, aut magnum aliquod scandalum ex hoc obo
riri ut peccati revelacionem sequi conicitur. Probabilius videtur hoc
vero per regula certa et documento salubri teneatur, ut in quibus
pro peccato secreto ut occulto penitencia publica penitentibus in
iungatur, nec penitencia imponatur quam negant aut nolunt sufferre.
Non debet rursus confitentis iniuncta sibi penitencias facilia
revelare. quo contingit in tedium peccatorum suorum, aut confessor
data aut interrogata nimia levitate detegere. Hec enim omnia
secreta confessionis integritatem concludunt. nisi quod absit con
fessor penitentem ad malum aliquod hortaretur. Est preterea utile
et efficax remedium diligencius retinendum ab hiis qui pre
inclinacione ut consuetudine inducunt in aliquod enorme peccatum
a quo non desinunt retrahuntur. quod sibi ipsos ad penam pe
cuniariam ut aliam usque ad certum tempus prefixum, sed certo
... constringant. quocienscumque in id peccatum in
de contingit, dicatur ... sepius inspicientes aliquem se
a peccato ire periurii luxurie. et si aliquid est simile abstinere non
posse. qui tamen hoc salubri remedio. velud mendaces sua
lie constant. Unde vim ... ut sponte in emendam
transgressionis eorum inflicta pena ipsos appreciatoe in
iusti operibus retraheret, ... manifeste convincuntur eos dudum
precepti et ... salutem ... et consuetis viciis abstinere
posse nisi ficta ... voluntate. Et tales velud
famam veritati non credunt nec obediunt. quousque supplicia
rum et delictorum suorum seram et infructuosam penitenciam agat.
Sicque iusto dei iudicio ut qui penitere de commissis cum possunt
non velint, nequeant. Decimumoctavum capitulum concludit non
esse quemquam ab alio ad peccatum impellandum seu ad bonum provo
candum

Postremo quidquid agat homo in persona sua supreme caveat
aliud ad male agendum sollicitare. aut verbis, aut factis. ex
emplis ut consiliis. aliquis ... quod de se sit contrario ...
peccati, specialiter coram iuvenibus aut personis innocentibus. Hec
enim proprium est singulare quod demonum officium. quemadmodum bonorum
angelorum inest specialiter homines inducere ad bonum. Conpertum
est enim frequenter accidere quod homines aliorum ad malum impulsores
vix aut nunquam delicti sui condignam penitenciam assecuntur
... quod nequiunt eos corrigere ad bonum quos deceperunt.
Iam forte dampnati sunt a deo vindictam postulantes eterna
... eis maledictione imprecantes. Sicut ex opposito iam salva
... aliorum doctrinis aut factis. aut opere diligenti. qua nullum
deo opus ad sacrificium acceptius esse puta. et ad peccata delenda
valdius presius adiutoribus ... indesinenter affendunt. Cu
ret ... fidelium quis iuxta cognitionis et virtutis a deo
sibi concesse facultatem monitoribus et exemplis aliud ad
bene agendum incitare. puta filium doctor discipulum. Et sapi
ens instruat ignorantem. Regemus tandem pronica pace et
... invicem caritate quo post morte corporis huius p
hennis beatitudinis participes simus qua nobis concedat deus unus
eternaliter et personaliter trinus qui est benedictus in secula seculorum. Amen

Quisquis a morte peccati ad salutem et gratie statum vellet
resurgere quos actus sui et interiores ad vitam eternam utiles
sint et introducibiles. non est contritus et dolens delicta
sua recognoscens intelligat efficacem eciam proponat auxili
ante deo a peccato mortali sibi cavere et abstinere in futurum,
firmum preterea ac sincerum propositum habeant competentibus loco et
tempore peccata sua saltem mortalia distincte et integraliter confi
teri. Secundo ut commodius fiat prius quam confitentis crimina sua
revelaturus accedat. tota ea matura morosaque diligencia p
meditari tenetur. quia magnum aliquod eterno emolimentum
spirituale inde reportare se credet. quo conpleto ipsi magis
confessori suo ac lucidius exprimat. Tercio vero plurium sim
plicium ob negligenciam aut ignoranciam non excusantem sed po
tius incusantem. modos et species nesciunt peccatorum. Prius con
fecta est tabula quam inspicientes confessuri cogitacione previa
instructi sufficienter ad salutem poterunt sua peccata cognoscere me
morieque retinere. Et confessoribus utiliter reserantur. Precedit autem

tabula hec secundum viii et ordinem peccatorum mortalium que sunt superbia, invidia, ira, avaricia, accidia, luxuria, gula. ¶ Confessurus ergo vitas primitus conscientiam examinans interrogato circa primum superbie. Si vanam tui laudem et propriam excellentiam quesivisti aut optasti propter bona fortuita et caduca, divicias scilicet aurum et argentum terrenasque possessiones, aut propter naturalia bona corporis, pulchritudinem, fortitudinem aut iuncture situationem sive etiam gratuitorum donorum, sicut est dei cognicio ut affectus devotionis. Si alios contempsisti propter aliquorum horum bonorum defectum. Si aliqua opera fecisti ut inde mundanam laudem acciperes, aut ut alii meliorem te quam ipse sis reputarent et multo magis si hec fecisti sub pretextu ypocrisis ficte, sicut aliis ex exemplari in bonum ut eos a malo retraheres. Si nimium perseverans in consilio tuo contempnando eos [illegible] ipse ut credulitati alterius consilium contempnendo. Ex hoc enim specialiter in materia fidei et christiane religionis. Ex hoc enim pullulant hereses, sortilegia et false credulitates. Si ut reciperes tantam inanem gloriam opera tua bona ventasti ut te ab hominibus humilis et devotus crederis, presentibus [illegible] ut ab hominibus [illegible] et devotus crederis. Si gloriatus es corde aut ore de malo, ut quod aliud defraudasti vel iniuriam intulisti, quod per te tuos complices ad male agendum [illegible] et eos potens extitisti. Si superioribus tuis inobediens extitisti. Si non contempsisti precipue carnales parentes et spirituales. Si in mundano professione mentitus es peccatum tuum aut eius speciem. Sed et nominando celando. Talis enim confessio inutilis est. Si [illegible] aut addendo mentiris. Si peccatorum tuorum excusatores [illegible] imponendo. Si te [illegible] culpa tua sociis aut complicibus imponendo. Si [illegible] per inobedientiam et contemptum excommunicacione [illegible] aut levitatem [illegible] publico [illegible] minus [illegible] patiens. Si in iudicio publico [illegible]. Si a bonis operibus dolore [illegible] veniende [illegible] permisisti. Si [illegible] aut verbis abstinens [illegible] obloquendo quorundam fatuorum [illegible] indignando contempsisti pauperes, ignorantes, impotentes aut infirmos, eos precipue qui tibi generis [illegible] aut eosdem [illegible]. Si signis aut verbis contempsisti eos qui student devocioni. Si presumptione motus aggressus es ardua scientia tua aut potentia excedentia aut tuo statui indecentia.

¶ Circa peccatum invidie

Si de alterius incommodo letatus es in fortunium aliquod inciderit aut diffamacionem seu persecutionem meruerit. Si de bono alterius doluisti quod bene famatus, dives, pulcher, sapiens, eloquens, devotus aut religiosus existit. Si malum alterius peroptasti ut bonam famam ipsius minorasti verbis iniquis de eo publice vel secrete, manifeste aut fraudulenter loquens, eius verba et opera sinistre interpretando aut in peiorem partem frequenter interpretando.

¶ Circa peccatum ire

Si diu cum consensu iram contra proximum tenuisti cum desiderio vindicte ut appetitum nocendi per te ut per alium verbis aut factis. Si iram ut odio contra quem quam conceperas protulisti aut in rebus nocumentum prebuisti, tristisque ut si eum percussisti vulnerasti occidisti. Et attendatur an lesus sacerdos aut clericus extitit. Si lesus a te ut iniuriam passus veniam petere [illegible] eum proximum equalem fecerit aut in nullo subiecti. Si arma ut invasiva nocendi fine tulisti si alterius mortem sive lesionem [illegible] minatus es etiam apposito iuramento. Si secretum alicuius revelasti. Si ab humiliter a te veniam postulantibus indulgentiam denegasti. Si motus ira iurasti nequiter ut periurium commisisti, aut denique deum blasphemasti ludum alearum aut alium exercendo. Si odio ut rancore potius quam iustitie zelo plantacionibus ut lignis alterius vexasti. Si alteri maledixisti, proximum parentibus aut aliis propinquis.

¶ Circa peccatum avaricie

Si alio nesciente ut nolente quod suum est retines. Si furtum rei sacre aut communis ut alterius consiliarius intra ecclesiam ut locum sacrum commisisti. Si contra deum ingratus quod non tibi sunt et [illegible] provenerunt divicie nec adversum prospere succedunt omnia. Si ab hoc immemor dei beneficiorum sibi servire contempnis. Si communia bona dominorum ut precium latere minus in usus proprios assumpsisti aut mercennariorum aut servitorum iustum lucrum non eisdem tribuisti. Si falsas et iniustas mercancias exercuisti et modum iniquitas. Si falso et [illegible] artificio usus es [illegible] modum querere. Si symoniam in te ut alios perpetrasti. Si contractum usurarium cum alio contraxisti, quocunque modo. Si fine lucri [illegible] fuisti. Si ludis prohibitis ut est taxillorum ludus, avaricia motus te immiscuisti. Si festivis diebus spe lucri manualem laborem aut mercacionem perpetrasti ut alium fieri consensisti. Si commissa tibi in testamento aut alia legata ut elemosinas perficere et distribuere neglexisti. Si opera [illegible]

vel elemosinas ecclesie competentes oblaciones et decimas persolvere contempsisti. Si ficta adulacione intendens pecunias extorquendi aliud decepisti aut eciam irrisisti. Si per eundem ut mariti bona eius furatus es, ut ipsas et alienas possessiones iniuste concupisti. Si alieni dampni causa ut occasio voluntarie et gaudens extitisti ut lucrum inde ut comodum reportares, vel ut et grates inter duos rixas moveres ut ex eorum mutua lite vel ut occasione eciam inducta aut proximi lucrum feras, fa mes pestilencia optas ut ea dicetis. Proximi morte gaudens ut suam hereditatem acciperes [+ aliud] et adeptionem ad iu impellis ut venales rei fors caperent vilioris usurpes. Aut denique in mercacionibus quas inutiles ad inveniens novitates ut ditatus habundes. Circa capitulum accidie

Si missas ut horas aut aliud divinum officium seu sermonem [festo] sollempnisti celebrare ad que dicenda tenebaris. Si in festis speciali ab ecclesia observari preceptis aut alias per tristiciam negligenciam vanitate aut omne ecclesiastici officium predicaciones et sermones audire contempsisti. Si concessum operis diebus presertim festivis in operibus aut factis ociosis inutiliter consumpsisti, aut ecclesiasticum officium sermonibus garrulis turbasti. Si idem prestitum tempus excessive dormiendo in lecto tuo demorando mane occupasti. Si per negligenciam aut incuriam [sanctas] frequentes meditaciones mortis iudiciorum et beneficiorum dei erga te permisisti, et pro benefactoribus tuis vivis et defunctis preces fundere neglexisti aut eciam commissa tibi regimine et cure non recte sollicitus extitisti. Si negligens de peccatis contritus es aut confessus, ut ante confessione eciam peccata tua premeditacionem habere noluisti. Si peccatorum oblitus es ut iniuncta penitenciam minus debite persolvisti. Si et alie quelibet vota ut promissa infringendo transgressus es et alie transgressionis datur modus. Si denique preceptorum ecclesie fuisti transgressor ut publica eucaristie suscepcionem ut aliorum sacramentorum susceptionem distulisti non recepit ipsa sacramenta decepisti non premissa debita integra confessione. Circa peccatum luxurie

Si morosas cogitaciones circa carnalem actum voluptatem et delectacionem nocuam in corde tenuisti. Si cogitacionibus carnalibus aspectibus signis aut verbis aliquibus motum carnis excitasti aliter eiusdem sufficienter restitisti ut huius peccati occasiones non fugisti aut quod deterius est eas procurasti. Si per tales temptaciones ut motus in luxuriosum consensum induxisti

affectando exterius opus si posses aut auderes perficere. Si actum aliquem inhonestum ut pruritum in membris pudendis exercuisti ex quo carnalis delectacio secuta sit. Et modus diligenter advertatur. Si talium peccatorum erga alios causa ut communem occasio fuisti verbis osculis amplexibus aut aliis signis ut forte picturis et figuracionibus inhonestis. Si dormiendo hanc carnalem delectacionem vel pollucionem incurristi. Si cum alia persona carnalem commixtionem [cuius] incidisti et attendantur gradus ut condiciones tales persona foret aut uxorata alterius aut virgo. Si generi propinque et in quo gradu si sanctimonialis religiosa aut in sacris ordinibus constituta. Si tibi consensit aut ei violenciam intulisti. Si denique eiusdem tecum sexus aut cuius etatis et exprimatur modus. Si luxurie peccatum opere consummasti alio ordine quam natura dictavit aut per matrimonium legitimum honestare vere opus in se ut circumstanciarum quae magis in confessione tibi sunt interrogacionibus cognoscende quam verbis ut scripturis quibuslibet in publico reserande. Si diebus festivis in moribus aut minus sollempnibus talia peccata perpetrasti, aut forsan in sacro loco. Si abortivum procurasti, aut fetum ex utero nasci impedisti vel obstrictura vestimentorum aut per agitacionem corporis immoderata ut choreas ut aliis peccatis in ut supra vel dictis modis. Si dissolute et inhonestis aspectibus aut choreis aut gestibus incompositis ut innata pulchritudine aut facta mediante collecta ut denique vestimentis superfluis alios ad malum allicere voluisti aut te concupisci ab eisdem affectasti. Si cum tibi matrimonialiter coniuncta persona carnalis copule debitum infirmitate aut alia legitimo impedimento cessante denegasti. Circa peccatum gule

Si ieiunia ab ecclesia servari mandata transgressus es cessante infirmitate impotencia ut alia racionabili causa. Si cibi ut potus sumpcione ebrietate luxuria dissensiones aut corporis infirmitatem incurristi. Si ab eadem cum studium laborem meritorum aut aliud opus ad quod agendum tenebaris omisisti. Si proximos subditos in potibus et cibis te ut tuos heredes indigere aut mendicare coegisti. Si denique nimis avide et habundanter cibum assumpsisti ut delicata fercula curiose procurasti, aut hora comedendi preveniisti ut ex hoc propter aliquod corporis incomodum sequeretur. Per hec aut omnia que de septem peccatis mortalibus iam explicata sunt potest homo cognoscere quibus

modis quinque sensuum exteriorum missio. contra decem legis precepta. contra nove opera. et duodecim vere fidei articulos. delinquit, ut non sit opus hec posteriora confessoribus addere, nisi quis cunctis confessoribus specialiora et particularia adiungere voluerit. Ad plenariam autem precedentium intellectum ut agnoscatur qualiter rite sit fienda confessio notanda sunt aliqua etc.

Primo quod communi regula et ecclesie precepto tenetur quilibet ad minus semel in anno circa pascha peccata sua confiteri, immo etiam eukaristiam aut aliud sacramentum suscipere intendit. Tunc etiam cum mortis imminet periculum. Cum peccata ipse qui peccatorem absolvere potest adest, tunc penitentia iniungi in posterum haberi firmum datur. Et qui sepius confiteri multum proficit, exuvater videlicet annuatim ut mensibus singulis, aut quolibet sollempni festo iuxta persone facultatem et statum. Secundo quod confessio in loco patenti et publico fieri debet, ne occasione secreti loci et propinqui deuocionis impellat dyabolus ad malas cogitaciones, in qua verba ut opera, in qua etiam confessor confitentis vultum aspiciat. Tercio quod multa sunt crimina a quibus preter sacerdos simplex absolvere non potest, nisi penitentiarius sint, aut a prelato superiori potestatem acceperit, quod modo sortilegium quod per res sacras committitur, sacrilegium quod quidam est furtum rei sacre, ut in locum sacrum percussio violenta sacerdotis vel clerici, symonia, heresis, ceteraque crimina quibus eo facto excommunicationis sententiam incurrunt delinquentes, homicidium, percussio parentum et iniuris, periurium in iudicio publico commissum, adulterium signanter notorium, mulierum raptus violentus, defloracio virginum, constitutio simoniacalium, virginum et incestus in sanguineis intra quartum gradum, votorum fractio, oppressio parvulorum puellarum infantium ob negligentem custodiam parentum. Item turpissimum et abhominabile quod contra naturam dicitur sive in propria persona per mollitiem perpetratum sive in alio commissum, qui eiusdem sexus existit, vel in persona alterius sexus in aliis membris quam a natura ad generationem deputatis, vel denique in alia specie admissum. Talia namque crimina graviora sunt, quod sit esus carnium in sacro sancto die veneris. Unde et de eis tenetur peccator expresse confiteri sub pena eterne dampnationis. Quarto quod persona confitens debet habere voluntarium propositum omnia peccata sua iuxta vires intellectus explicandi, et ad veritatem interrogata sine mendacio respondere, ad sui accusationem occasione ut excusationem celare. Item peccatum alterius non personam talem et

ad suum commodum spirituali confessori deteget absque preiudicio cuiusque. Et si prelatus superior vel penitentiarius nollet singula peccata confitentis integraliter, sed solus casus reservatos audire voluit, reservet alia delicta minori sacerdoti potestatem super hiis habenti confitenda. Quinto quod nullus in certam penitentiam recipere debet nisi qui perficere voluit, quam celare tenetur unatum aliis a confessore prolatis et interrogatis, nisi forsan quod absit idem confessor penitentem verbis aliquibus ad malum inducere vellet. Sexto quod si grande quid alicui restituendum sit et id ignoret, vel etiam votorum commutacio aut relaxacio fienda sit, consulat prelatus senior ut alius potestatem habens non tamen sacerdos inferior. Septimo quod super peccatis in generali superius enumeratis si casus speciales occurrant, ut nimis delictorum tenetur hoc confitens explicare, tunc presertim cum particularitas casus aut nimis specialem habet annexa maliciam mortalem, ut cum quis decem francos abstulit pauperi uxorem et filios habenti, aut in loco sacro, gravius peccatum est quam furtum perse in generali commisisse. Et per formam in aliis casibus particularitas exprimatur prout confitens eam inveniet secundum beneplacitum confessoris omissis circumstanciis aliis ad peccati quantitatem impertinentibus. Octavo quod si persona confitens in peccato mortali proposito perseverat, ut denovo peccatum iterare disponit, aliquid ablatum alteri secundum facultatem suam non vult dimittere, ut restituere, aut a carnali peccato luxurie recusat abstinere, ut nocendi inique propositum retinet, nullus eam a peccatis confessis potest aut debet absolvere. Quamquam tali persone salubriter consulatur, ut bona que potest interim perficiat. Et quod deus eam in vita eterna dignetur illustrare. Nono quod peccatum quolibet tanto peius ac detestabilius est quanto pluribus inducit nocumentum. Si quis propterea alterius, ut ruine causa et occasio fuit, innocentes presertim iuvenes aut puellas consilio, hortatu, ut aut quovis modo sollicitando ad peccatum huius rei destricta penitentiam agat deceptorum a se correctionem et emendacionem tantis viribus procurando. Et ipse et alios eos ad viam veritatis et sanam doctrinam reducendo. In hoc enim consistit porcio principalis sue satisfactionis et penitencie. Decimo quod si quis post confessionem sue examinacionem diligentem peccatorum quorundam etiam mortalium a se commissorum non reminiscatur, per solam generalem confessionem de ipsis absque alia speciali salvabitur. Sin ea prius oblita postmodum ad memoriam redierint, ea specialiter

certo tempore et loco confiteri tenetur. Quia unicuique periculosum est tam commissorum a se delictorum mortalium per negligentiam atque desidiam in memoriam fieri.

Forma absolucionis sufficiens et requisita pro penitentibus de quibus confessor intendit et potest absolvere penitentem. Ego absolvo te a peccatis tuis in nomine patris et filii et spiritus sancti amen. Et si confessio fiat de excommunicatione tunc modo dicat: Ego absolvo te ab excommunicatione tua in nomine patris et filii et spiritus sancti amen. Et si nimmo fiat absolucio de peccato propter quod lata est excommunicatio, ut de aliis, addatur forma predicta. Addiciones quedam, alie condicionales aut involute, tamen dimittuntur etc.

Si veraciter fideles quilibet animi cum propria ex toto cura diligenter agant pro ipsius vita corporali fragili et de facili conservanda, exigitur a nobis multo fortius deus et caritas pro salute sua spirituali sollicitudine gerere spiritualem. In hac enim extrema mortis necessitate fidelis probatur amicus, quippe nullum est opus misericordie magis sive commodius, quod et tanti ad deum meriti et amplioris frequencius estimatur, quemadmodum persone nostre salvatoris corporale domini nostri Ihesu Christi si mecum nobiscum degeret impensum servicium corporale. Quamobrem curam sunt presenti scripto componere breve quendam exhortacionis modum habendum, ita eos qui sunt in mortis articulo constituti valentem etiam generaliter omnibus catholicis ad artem et noticiam bene moriendi comprehendam. Continet autem hoc opusculum breve exhortaciones, interrogaciones, oraciones et inter ceteras particulas salubres exhortaciones interrogaciones observaciones. Prima pars continet in se exhortaciones. Prima

Amice dilecte aut dilecta, consideremus nos omnes subiectos et expositos manui dei et ipsius voluntati dei omnes nos cuiuscumque status aut condicionis, reges principes divites et pauperes, mortis tributum solvere necesse est. Venimus in mundum per eius gratiam non ut ex eo transeamus, non ut mansionem in eo stabiliamus, ipsum potius ut hic bene et victorie vincentes et deo servientes horribiles inferni penas evitemus et eternam gloriam habeamus. 2a

Recognosce diligenter cum gratiarum actione a deo tibi concessa beneficia, quod tibi etiam in hac extrema hora sui cognicionem dedit, nec te morte subita preoccupavit. Gratias pro hiis et aliis innumeris donis nunc eidem refer, ad suam infinitam misericordiam confugiens et de commissis a te criminibus veniam humiliter poscens. 3a

Sollicite cogitare te in vita tua plurima delicta perpetrasse, pro quibus penam ferre in infirmitate hac et huius infirmitatis et mortis dolorem patienter tollerare debes, rogans deum ut predictorum dolorum acerbitatem in remissionem operetur peccatorum et purgatorii horribilium cruciatuum, in hanc afflictionem tuam pro sua misericordia commutet. Tollerabilius est namque hic penaliter quam in futuro puniri. Et si sic corde contrito penam necessariam tamquam voluntariam feres, et omnem penam et culpam remittet deus, certus quod paradisum introibis. Alioquin penam per penam eternam dampnacionem incurreres. 4a

Super omnia in hac extrema hora constitutus meditare circa tuam spiritualem salutem. Nunquam enim fortassis in futurum huius meditacionis contingit oportunitas. Omnem aliam sollicitudinem et rerum terrenarum curam linque, quas relinquere necesse est. Que etiam nec ab inferni perpetuo tormento eripere valent. Plena fide te deo committe et cuiuslibet omnipotenti, bono et sapienti, qui et te et tua et tuorum regenda probe. Omnem preterea cogitatum tuum mentem dirige, astantes solummodo et superstites rogans, ut pro salute tua deum precibus exorarent. Secunda particula sex habet interrogaciones. Prima

Dilecte aut dilecta, vis tu mori et vivere in soliditate fidei christiane, ecclesie sancte dei et domini nostri Ihesu Christi, tamquam verus fidelis et obediens sancte matris ecclesie filius? Respondeat: Volo etc.

Petis a deo veniam peccatorum tuorum commissorum et omissorum, quod contra eiusdem amorem, maiestatem atque bonitatem egisti, nec eum prout debebas honorasti? Respondeat: Peto.

Habes nunc sincerum propositum et explicitam voluntatem tuam in melius commutandi atque corrigendi, si vita comes superfuerit? Rogas etiam deum quod tibi graciam prestet hoc propositum confirmandi et non recidivandi, veramque contricionem habendi? Es tu conscius tibi ipsi alicuius peccati mortalis vel criminis, de quo non sis confessus? Optas ne etiam cor tuum illuminari ad oblitorum criminum, si que sint, habendam noticiam, et si tu libenter confiteris ea?

Indulges ex corde omnibus qui tibi nocumentum intulerunt, ob reverenciam et amorem domini nostri Ihesu Christi, a quo et veniam speras? Petis sic indulgeri tibi et remitti ab hiis quos tu

aut factis lesisti, vel ablata per te restituere integraliter quantum
ad illud tenetis iuxta tuarum facultatum valorem, etiam usque ad
dampnum bonorum tuorum cessione et renunciatione ubi alias satisfac-
tio fieri non valet et coram deo et hominibus veniam mitere petis
Ad has omnes premissas interrogationes affirmative respondeat
volo. Tercia breves instruat orationes.

Primo dicat infirmus ex corde deum orans Deus meus
piissime pater miserere mei, deus meus piissime pater
in manus tuas commendo spiritum meum. Pater mitte misericordiam tuam super
hanc pauperculam creature tue. adiuva me nunc etiam in ultima
necessitate. Succurre domine iam agenti anime et desolate ut non
a canibus infernalibus devoretur. Dulcissime ihesu ob honorem
et virtutem tue benedictissime passionis iube me recipe inter
numerum electorum tuorum. Salvator et redemptor reddo me
totum, non me remanda, ad te venio non me repellas. Domine
paradisum tuum postulo non ob valorem meorum meritorum
Sed in virtute et efficacia tue beatissime passionis per quam
me miserum redimere voluisti, et michi paradisum pro precio
sui sanguinis emere dignatus es, ipsum michi conferre festina
propter quod nec tue aut potencia minuetur nec ipse paradisus
angustior aut minor invenietur.

Salutet postmodum beatissimam virginem mariam dicens,
Regina celorum mater misericordie, refugium peccatorum, reconcilia me
unigenito tuo filio. cuius clemencia pro me indigno peccatore
interpella, ut ob amorem tui, mea remittat crimina, perducat
in gloriam suam etc.

Angelos hinc precibus invitet, inquiens Spiritus celorum,
angeli beatissimi, assistite michi migranti ex hoc seculo,
et potenter eripite me ab omnium adversariorum insidiis, et animam
meam in vestrum consorcium assumite, tu precipue angele bone
custos meus

Post hoc inquiratur ab infirmo, cui sanctorum ut sanctarum
magis devotus extitit. ut illi precem offerat, dicendo,
O gloriosissime sancte vel sancta, singulare in te diu vivens
et confidenciam reposui, succurre mihi michi in hoc extremo
necessitatis articulo laboranti, mihi auxilii super modum tempus instat
et hora, iam in adiutorium meum intende. Certa pro quidam

observaciones edocet ut sciatur qualis predictorum usus haberi sit

Si paciens nondum eukaristiam aut extremam unctionem
susceperit, interrogetur an easdem sacramenta devote petens
est recipere

Si eciam interrogacionibus premissis verisimiliter appareat res-
ponsiones pacientis non usque quaque sufficientes existere, diligens com-
monitio apponatur quantum ex commodo suus fieri potest, ut premissa
sacramentorum, confessionis eukaristie aut extreme unc-
tionis, ut eidem manifestando periculum, quod incurrit non plene satis-
faciendo percontationibus super fide sua et salute consciencie. Pla-
moneatur ut credat tamquam verus et fidelis christianus

Attendatur an infirmus ipse ex conscientie commissa vinculo astrictus
teneatur, et precedat submittatque se totis viribus ordinacioni
tota sancte matris ecclesie ut absolvatur

Si moriturus prolixum tempus spacium ad sua recollectionem
habeat, ut non morte festina preveniatur, legende forent
coram eo ab astantibus hystorie et oraciones devote in quibus
sanctus vivens amplius delectabatur, vel recensenda esset
divina precepta ut profundius mediceretur, si quid adversus ea
negligenter oblitus deliquit ut similis coram eo instructio
recenteretur

Si paciens usum loquendi perdidit, habet tamen sanam et
integram noticiam, ad interrogaciones sibi factas ut oraciones
coram eo recitatas, signo aliquo exteriori ut solo cordis
consensu, respondeat hoc enim sufficit ad salutem.

Presentetur infirmo ymago crucifixi, ut alterius sancti,
quem sanus et incolumis specialiter venerabatur etc.

Si non omnia premissa brevitas sinit proponende sunt oraciones,
illa pre ceteris que salvatori nostro ihesu christo dicuntur,

Nullatenus autem minime si fieri possit, morienti amici
carnales uxor. liberi. ut divicie ad memoriam redu-
cantur, in quantum illud exigit paciens spiritualis sanitas,
ut dum alias convenienter omitti nequit,

Non detur infirmo nimia spes corporalis salutis con-
sequende, insinuatur potius eidem prima monitio
superius explicata, sepe namque per vanam in anime et falsam consolacionem

et incertam sanitatis corporis confidenciam. etiam incurrit homo dampnacionem. Ceterum hortandus est paciens ut pro contricione et confessione anime sanitatem procuret quia et ad salutem corporis sibi fuit expediens valde pone et inde securior atque quietior erit

Quia vero frequenter corporalis infirmitas ex anime languore ortum habet, papa per expressam decretalem omnibus corporeo medico corporis districte precipit, ne cuiquam egroto corporeo conferat medicinam, post quam de spiritualis medici confessoris scilicet requisicione eundem monuerit. Hinc expediens videtur ut in quibuslibet pauperum hospitalibus ut domibus dei statuto firmaretur, nequis ibidem eger susciperi posset, quin primo ingressus deo confessionem faceret. ut ydoneo sacerdoti ad hoc ipsum deputato patuis confiteri. sicut nimio commendabiliter in domo dei Constancie laudabiliter observatur vel sic est finis

Tractatus de quantitate indulgenciarum fratris Johannis de Tambaco ordinis predicatorum sacre theologie professoris

Quoniam nonnunquam in quantitate indulgenciarum que excessiones prelatorum fieri dat in predicacionibus et comminantes seu communicari faciunt. in suis festivitatibus a quibusdam hoc nimis favorabiliter in potestatibus fieri, qui fieri inhac parte putant quod non debet vel non intendo sibi per excusacionem firmi si placet de quantitate indulgenciarum tractatulum unum generatim notandum. In quo sic procedam. Movebo quidem xij breves questiones per ordinem et ad quamlibet immediate postquam mota fuerit iudicio meliorum et correctione maiorum ad quos pertinet semper salvis, quomodo magis male intellexero, respondebo. Questio

Prima questio est utrum quilibet episcopus ne licitum possit dare de iure indulgenciam xl dierum. Nota hostiensis in summa ti de pe et remiss. Quod possit facere remissiones dicit. Nam episcopi prout a sua iurisdiccione ..., simplices episcopos quantum ad ... consecracionem edificandis hospitalibus et causis ... pontibus ut aliis piis locis etc. facere possunt et indulgere. patet hoc ex decretali ... c. ult. et decretalibus. Et addit hostiensis ... Cavet quod non excedat ... in concilio generali quemadmodum dicitur c. cum ex eo ... ne in dedicacione ecclesie det ultra annum et in aliis casibus ultra xl dies per quam restitucionem ... prius statutum poterat dare

indulgencias ampliores et nunquam dedit indulgentias sua potestate abutentes. tamen de restitucione potestatis eorum seu propter eorum abusum, loquitur Innocencius in glosa sua c.c. Ubi in talibus dicit sit hac restriccionem ... fecit ex iusta causa quia hac potestate abutebantur, addit tamen ibidem Innocencius. Et licet restricta sit hec potestas indulgenciis quod publice fiunt, non tamen intelligo restrictam in foro penitenciali, cum possit annos et dies ... ut vult indulgencie dummodo discrete fiat, hec Innocencius. Et licet ... satisfactum sit quod ... quod quilibet episcopus de iure possit dare indulgenciam unius anni in dedicacione et aliis casibus xl dierum, tamen ad maiorem evidenciam ad secundum conclusionem quidam sollempnis doctoris videlicet domini Petri de Palude quondam patriarche Iherosolimitani magistri in theologia et ut ex ... qui scripsit ... ut in utroque iure ... dicit ... in scripto suo super quartum ... principali. Ponit talem conclusionem quod non solus papa sed quilibet episcopus potest dare indulgencias auctoritate ordinaria, Quia conclusionem probat sic delegatus a principe in hiis quod sibi committit non potest subdelegare. Sed episcopus committit predicatoribus dare indulgencias ... et non delegatus ... ordinaria lex dat ordinaria iurisdiccionem ... episcopus dat xl dies auctoritate ordinaria ... ordinaria dat indulgencias ... addit ... ordinaria ... dies indulgenciarum ... ordinarius ... ordinarius ... delegatus ille ... temporalibus hec ... conclusione fecit ... quod legitur

Qui olim plures poterat dare indulgencias quam hodie

Cor.

palude

Alii sunt ... et plures ...

Ordo duarum ...

Et indulgencias episcopus dare potest ...

et non ex [illegible] excessu [illegible] accedentibus [illegible] illis [illegible] concedere indulgencias [illegible] episcopalis dignitatis et [illegible] volens [illegible] pre [illegible] episcopales [illegible] abbatum [illegible] non [illegible] episcopalis dignitas se extendat [illegible] concedere indulgencias [illegible] ad episcopos de iure [illegible] quod sic confirmo [illegible] concedere indulgencias [illegible] episcopalis dignitatis [illegible] quo [illegible] iure [illegible] episcopum eodem iure [illegible] reliquum [illegible] sicut ibi legitur [illegible] ad solum episcopum spectat de iure [illegible] inferiores [illegible] indulgencias [illegible] concedere ad episcopum spectat de iure communi [illegible] Cum [illegible] iurisdictionem sequitur [illegible] episcopus [illegible] dare indulgencias [illegible] indulgencias ordinaria [illegible] multiplex [illegible] primo sic [illegible] Solus ille [illegible] ordinaria [illegible] dare indulgencias [illegible] solus [illegible] dispensare [illegible] thezaurum totius ecclesie [illegible] dare indulgencias [illegible] ordinaria [illegible] thezauro [illegible] dispensare [illegible] thezaurum totius ecclesie [illegible] solus [illegible] sponsus totius ecclesie [illegible] commisse [illegible] illius solus [illegible] dispensare [illegible] ad bonum [illegible] dispensare quem thezaurum totius [illegible] non solus [illegible] aliter ille [illegible]

pari

Cum [illegible] arguit primo

[illegible] vel [illegible] sponsus totius ecclesie

2°

[illegible] ad quem [illegible] dispensare [illegible] thezaurum ecclesie

[illegible] ad [illegible] non ad [illegible] ecclesie dispensare [illegible] solus [illegible] totius ecclesie [illegible] universaliter [illegible] et episcopus subditis suis [illegible] alterius [illegible] Archiepiscopus [illegible] dare indulgencias [illegible] inferior [illegible] non [illegible] dare indulgencias [illegible] ecclesie [illegible] dispensare thezaurum [illegible] magnus error [illegible] thezaurum ecclesie dispensare [illegible] iure suo non possit [illegible] erroneum [illegible] in baptismo [illegible] passionis Christi [illegible] sufficiens [illegible] thezaurum [illegible] dispensare [illegible] passionis [illegible] thezaurum ecclesie [illegible] iure suo baptizat [illegible] erronea [illegible] iure [illegible] thezaurum ecclesie [illegible] totius ecclesie [illegible] sponsus ecclesie [illegible] totius ecclesie [illegible] thezaurum totius ecclesie [illegible] dispensare [illegible] dare indulgencias [illegible] ordinaria [illegible]

[illegible] ad thezaurum ecclesie [illegible] episcopi [illegible]

[illegible] cuius indulgencias nec ad [illegible] non possit [illegible] Cum ex eo [illegible] indulgencias [illegible] iurisdictionis [illegible] XX di. [illegible] Innocencius [illegible] in Concilio [illegible] Cum ex eo [illegible] indulgencias [illegible] remissionis indulgenciae [illegible] ordine [illegible] Episcopus [illegible] excommunicatus [illegible] ordinum [illegible] indulgencias [illegible] Episcopus [illegible] conferre ordines [illegible] non indulgencias [illegible] episcopus [illegible] iurisdictionis [illegible] Cum ex eo [illegible] Innocencius [illegible] Cum ex eo [illegible] episcopi non [illegible] dare indulgencias [illegible] ordinaria [illegible]

[illegible] edictum [illegible] episcopi non possint [illegible] ordinaria [illegible] habent [illegible] ordinaria [illegible] indulgencias seu indulgenciarum [illegible] non obstat [illegible] dare indulgencias [illegible] iuris [illegible] ordinaria [illegible] indulgenciae [illegible] Cum ex eo [illegible] accedentibus [illegible] Cum ex eo [illegible] indulgencia [illegible] consensu [illegible] suo iure [illegible] dare indulgencias [illegible] ordinaria [illegible] dare indulgencias [illegible] Cum ex eo [illegible] indulgenciarum [illegible] obstat [illegible] dare indulgencias ordinaria [illegible] iurisdictionem ordinaria [illegible] indulgencias [illegible] iurisdictionem [illegible] ordinaria [illegible]

acce(d)entibus inducunt ad
suum propositum, tamen idem est ut
supra dictum est magis concludat
oppositum.

Secunda questio est utrum episcopus
indulgencias possit dare
propriis subditis extra dyocesim
suam existentibus. Videtur quod sic
quia ymmo dedicata una basilica
a pluribus episcopis, extra de pe. et re.
cum ex eo. Et una basilica non
est nisi in una dyo-
cesi, et tamen omnes illi episcopi
a quibus dedicatur vel saltem
episcopi preter illum in cuius dyo-
cesi est basilica erunt illic extra
suas dyoceses. Sed tales
possunt ibi dare indulgencias
quas omnes valent subditis eorum
convenientibus eas, quia [illegible]
si aliquid obstaret proposito, hoc
maxime videretur lex, que dicit quod
sub [illegible] ex territorium sunt
non pare(re) impune ff. de iuris-
dictione omnium iudicum l. fi. Sed hec
lex non obstat quia loquitur in
hiis que sunt iurisdictionis conten-
ciose, dare autem indulgencias
non spectat ad iurisdictionem
contenciosam sed est quid gracio-
sum spectans ad iurisdictionem
voluntariam, propter quod non minus potest
extra suum territorium sive extra
suam dyocesim dare indulgen-
cias propriis subditis quam fieret
emancipacio extra territorium suum, sicut
etiam extra potest absolvere aliquos
de territorio, quia secundum proposito de
eo, [illegible] videtur supra manu-
missa et concedenda, [illegible]
[illegible] quod not. Jo. Andree supra [illegible]
[illegible] secundum [illegible] potest auctius
ubi de [illegible] emancipacio. Episcopus in
cuius dyocesi est territorium suum
proprietarius [illegible] et respondet
sic dicens, [illegible] si extra
territorium suum constitutum aliquos de
territorio absolvat nunquid [illegible]
absolucionem [illegible] quod non. ff.
de iurisdictione omnium iudicum

ubi fecit punitum [illegible] confessiones audire vel non,

l. fi. dicit [illegible]. Cum enim [illegible]
sit de iurisdictione voluntaria
potest [illegible] illum, respectu cuius
[illegible] est expedire [illegible]
ff. de officio proconsulis l. y lex
vero quia loquitur in hiis que
sunt iurisdictionis contenciose [illegible]
predictis doctores. Et sic dubi-
um non est [illegible] [illegible] dubi-
um. Extra de sepultura in clemen-
tinis. [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible]
dyocesanis [illegible] audiendas
[illegible] et admittendas [illegible]
eos in eorum dyocesibus [illegible]
extra civitates et dyoceses in quibus
fuerint deputati et [illegible] depu-
[illegible] et non [illegible] auditum
[illegible] [illegible] [illegible] auditum
[illegible] [illegible] [illegible] sunt etiam [illegible]
[illegible] Bonifacii super cathe-
dra, quam [illegible] predictis Jo.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sive sine obstat [illegible]
ex [illegible] ex si civitas vel castro
[illegible] [illegible] castro [illegible]
ubi [illegible] not. Jo. [illegible] [illegible]
tas personas respicit [illegible]
tas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ibidem [illegible] [illegible]
civitatis vel castro subierit [illegible]
[illegible] [illegible] ibidem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Sed etiam [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] civitate [illegible] non [illegible]
[illegible] inhabitantibus tale [illegible] illud [illegible]
Sed etiam intelligitur [illegible]
[illegible] hodie [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] habitantibus [illegible]
domo. vel [illegible] [illegible]
nomine igitur civitatum et dyocesium
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] vel loca [illegible] [illegible]
et debet intelligi [illegible]
vel [illegible] civitatum et dyocesium
quemadmodum [illegible] [illegible] [illegible]
si [illegible] civitatis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] castro [illegible]
[illegible] vel civitatis [illegible] [illegible]
[illegible] ubi [illegible] [illegible] civitatis

[illegible] civitate [illegible] vel [illegible]
argentinensi [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] civitatis [illegible]
[illegible] verba [illegible] [illegible]
[illegible] et dyoceses [illegible] [illegible]
[illegible] audiuntur intelligenda sunt
non sit [illegible] extra civitatem et
dyocesium loca [illegible] habitan-
[illegible] civitates et dyoceses, [illegible]
[illegible] civitatibus et dyocesibus
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] civitatibus [illegible]
[illegible] [illegible] civitatibus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] intelligere [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] intelligere
[illegible] civitatibus et dyocesibus
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] civitatum
et dyocesium [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] civitates et
dyoceses [illegible] eos deputari
[illegible] [illegible] nolumus eos
[illegible] ad audiendum [illegible]
[illegible] civitates et dyoceses [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] civitatum et dyocesium [illegible]
[illegible] possit [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] civitates et dyoceses [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] dyocesium et non [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] civitates et dyoceses et
non [illegible] [illegible] deputari
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] civitatum et dyocesium et
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] non possit [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] tamen non obstantibus

[illegible] [illegible] [illegible] si esset
[illegible] omnibus episcopis provincie
posset audire [illegible] pro tota
provincia [illegible] tocius provincie
eisdem episcopis subditorum, quia non
esset racio quare magis posset
audire subditos unius episcopi
quam alterius vel de una dyocesi
quam de alia, sed non de ulla [illegible]
posset audire subditos episcoporum
de tota provincia [illegible].

Tercia questio est utrum episcopus pos-
sit dare indulgencias
non solum suis propriis subditis
sed etiam alienis, id est subditis aliorum
episcoporum, saltem de licencia et consensu
et approbacione eorum. [illegible] Dico quod
sic. [illegible] [illegible] [illegible] a minori
quia [illegible] [illegible] [illegible] in foro
contencioso iudicare possit a non
suo iudice de consensu proprii iudicis
[illegible] [illegible] a non suo episcopo de
consensu licencia et approbacione proprii
episcopi possit dare indulgenciam
quod ad forum conscientie [illegible] pertinet.
Sed [illegible] [illegible] [illegible] et lici-
te potest fieri. Extra de foro competenti
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in
esse seu potest fieri [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Sicut episcopus ex-
[illegible] potest consecrare [illegible] in
dyocesi alterius episcopi de licencia ipsius
[illegible] potest dare indulgencias
subditis alterius episcopi de licencia
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] aliqui [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
quos alii episcopi admittunt ad
consecrandas ecclesias et ad alia
facienda que sunt episcopalis dignita-
tis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
sent. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] utrobique [illegible] [illegible]
[illegible] in qua potest exercere [illegible]
[illegible] [illegible] episcopo [illegible] [illegible]
[illegible] dignitate qua [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] suos [illegible] sub-

dicens in utroque casu subditi exempcio et tunc sunt ei subditi eius simpliciter secundum quid quibus simpliciter loquendo sint ei astricti. 3° sic utrum assimilari valeat nunc sacerdos iure suo absolvit subditos confessos sacerdotis de iure ipsius eo quod inhabet casu, data est ei materia per confessionem sacerdoti, et quando alienus episcopus de licencia eiusdem episcopi vult subditis illius dare iure seu nomine suo indulgencias eo quod per confessionem episcopi data est sibi materia. Maxime plene et directe per textum iuris de pe. et re. c. [illegible] aut ubi [illegible] Cantuariensi archiepiscopo sic scribit quod consuluisti, utrum remissiones que fiunt in dedicacionibus ecclesiarum aut conferentibus ad edificaciones pontium aliis prosint, quam hiis qui remittentibus subsunt, hoc volumus tua fraternitate tenere, remissionem [illegible] tantum quod cum a non suo iudice ligari nullus valeat, vel absolvi, remissionem prodesse illis [illegible] arbitramur quibus prosint proprii iudices specialiter indulserit. Hec ibi. Nec est dubium quin episcopi dyocesani sint proprii iudices suorum subditorum, quibus prestant dare posse remissiones seu indulgencias, que a quibuscumque fiunt in dedicacionibus ecclesiarum aut conferentibus ad edificacionem pontium. Et idem est de indulgenciis datis ex aliis piis causis. Si obiciatur per decretale a nobis de pen. extra de sic, si quis contra premittiduntur, quicquid factum fuerit exceptatum sit. Hac sua non vero subditum obligant. Dominus quod dicta decretalis non obstat contra [illegible] non est sermo de sua excommunicacione et de indulgencia, quia sua excommunicacionis est de mandatis quae sunt restringenda, indulgencia autem est de mio

extrave quod sic clemencia [illegible] ex de re iure. Odia li. vi.

Queritur quod utrum indulgencie sive ab uno sive a pluribus episcopis de consensu dyocesani in dedicacione ecclesie vel eius anniversario sive pro aliis piis causis date, an quia continuent excedentes statutum concilii de pe. et re. Cum ex eo, adhuc valeant in toto vel pro parte.

Dico quod adhuc valent in toto, dummodo omnes sint nobiles, non [illegible] in moderate. Racio est quia statutum concilii non extendit se ad preterita. Quod quia concilium precessit. Antequam concilium episcopi maiores indulgencias quam concilium statuit dare poterant. Et per hoc contra valorem talem talium indulgenciarum datarum non obstat aliquid [illegible] quod forte posset in forte racione moderacionis. Sed immoderacio non tollit valorem si quid fuit, non notabilis quod re ex. non est notabilis distat a moderamine, non culpatur, si nomen eius familiare reputatur quod modicum pro nichilo reputatur, quia per [illegible].

Quintum queritur utrum indulgencie post concilium et ante compilacionem sexti decretalium date et etiam concilii sive statutum concilii excedentes adhuc in toto valeant.

Dico quod sic si fuissent non notabiliter immoderate. Racio est quia si non valeret hoc esset propter prohibicionem concilii. Sed [illegible] prohibicio concilii non obstet, probo sic prohibicio concilii et simpliciter cum [illegible] adiunt [illegible] clausulam ex quibus quidquam factum fuerit sit irritum et inane [illegible] non obstat prohibicio

dicens probatur per rectoriam. Cum sit de pe. et re. invenimus quod dictores et primo [illegible] ordinacione [illegible] c. Cum ex eo de sup. quod si quilibet pluribus dicit [illegible] sic quod si quilibet indulgeat annum [illegible] valet hinc indulgencia statutum istud. Credo quod tenet, quod ipsi faciat contra mandatum istud, quod non continetur hic, quod sensu fecerit de [illegible] non valet. Sed [illegible] dicunt in decretali. Cum contra de excepcionibus, ar. de prebendis pretera [illegible] huius clausule non apponitur, in mandato ut fiat contra mandatum. Tu videlicet quod factum est, fuit de prebendis dilecto filio. Et fuit hic et in clausula prohibicionis adiecta, ut valet quid factum fuerit non [illegible] clausula quod ibi notatur [illegible] notatur sic [illegible] predicto [illegible] sic et [illegible] sic. Quid si quis possit dies unum annum, vel quilibet dedicacionis in anniversario [illegible] consuetudine ita fit tota die [illegible] dicimus indulgencia [illegible] non debent quod tamen sua tenet ne [illegible] [illegible] [illegible] in glosa [illegible] utriusque [illegible] ad tam salubre [illegible] doctoris [illegible] vite [illegible] moribus [illegible] sic semper [illegible] habuimus. Quid si non [illegible] condiciones [illegible] ad officium predicandi [illegible] predicare poterit [illegible] et absolvere, dicit quod

contraque non adiunt quod si secus factum fuerit sit irritum et inane, ar. extra de [illegible] c. [illegible] li. vi. hec [illegible] igitur contra quia c. Si obiciatur per decretalem indulgencie de pe. et re. c. li. vi. quod dicit indulgencie que ab uno vel pluribus episcopis [illegible] dedicacionibus vel aliis quibuscumque casibus [illegible] vires non obtinent si statutum excesserit concilii generalis. Dominus quod hec decretalis non extendit ad casum [illegible] post compilacionem sexti [illegible] decretalis continuo processerit [illegible] ad futura et ideo ad istam obieccionem excludendam dicit [illegible] quoniam indulgencie ante compilacionem sexti decretalium date [illegible] nichilominus adhuc [illegible] post compilacionem predicti sexti [illegible] [illegible] manet [illegible] glosa [illegible] valde forte est [illegible] quod [illegible] fecit [illegible] hoc quod de indulgencia episcoporum data [illegible] statutum concilii [illegible]. Credo quod valeat [illegible] in fine eiusdem glose subiungit, ar. [illegible] c. [illegible] intendit de c. [illegible] ipsa ad archiepiscopum [illegible] postulasti [illegible] prius [illegible] posse concedere remissiones litteras generales, nos igitur tue fraternitati respondimus quod [illegible] tua libere potes hinc concedere [illegible] ita quod statutum concilii non excedas, [illegible] assensu [illegible] extendendo statutum concedere non potes [illegible] nec inferiores [illegible] potuerit [illegible] quod sic fecerit [illegible] valuit [illegible] illa decretale quod precessit compilacionem sexti [illegible] adhuc [illegible] [illegible] non reffert [illegible] ad talium litterarum concessionem. Sed [illegible] ad concessionem [illegible] archiepiscopus [illegible] ultra inferiores

epos qui statutu gali non excedat, ut q referat ad liberam quessione qua ipse habet statutum excedendo / qua si exceditur non quedit libere qua non absque timore rephensionis q sibi quit fieri eo q prohibitum fuerat q prohibuo fieri Epus in quilio de pe 7 re. Cu exco li vi c li c Addua ad archiepos extenditur simpliciter absque adiecone premisse clausule si secus fecerint / decernimus non vales vel sit scriptura et manet tamen si modo excederit, saltem non valet ff c indulgencie e li et ti.

Secunda qo clariz indulgencie non solum pro que valiu quale sed eciam pro pmulgatorum scripti decretalium moderacione vel in quibus alio ... dare q intem quali valeat saltem ... archie[illegible] ff ... diccio q sit / non ubi decretalis indulgencie sepius allegata / dt q indulgencie q ab uno vel a pluribus epis in quibuscumque casibus quedunt vires non optinead si statutum excesserint quali eciam libet / 3 arch in glossa sua, sed non obtinet dicit / sic hac sinciz benignioris credens veriorem q sed valeat saltem in ea parte sine dierum numero a piu ... legitime quedi potuerunt sicut in suu saltem gesta. diminubis stat indonatoe ab epo sunt dq le 7 no xx q ... b iqs d ... suis na reglarit ... simile no ... 7 allet archie c. 3 dona ... 7 d reste ... vile le vj / Similiter sup illo v. non obtinet ... so ... in glossa. dicens sit / Aliud dices micipe saltem in eo qd potest

dare tenebit indulgenciam ... deo hic c qdam libertatis [illegible] donamibus diminubi, q tz p parte vestis sua adleghenti / 7 moderacione ... 7 indiunt fat sura ... de dona ... 7 xi q ii si ... deserentibus / Et addit ... scripturis ... de re ... li ... viricat vtile ... corridiana 7 estimali ... ... dicit ... tarc ... q intendit ... ... Da ... ait / Et ... smaiu poit pro obsi ... illig ... Cu ... Cu dicit vires no ob... indistincte loquitur ... ponendu ... dato ... cu fat ... quod ... notat xi q iij / hic c ... 7 ... ad ab... na talis ... no dat ... ufu ... adh ... illud xi q ... abutitur ... illud ... adh ... ddm / q licet ... loquitur indistincte ... pura ... distinccione ... intellecta cu dicit ... de arch ... dicit ... pte ... obtinet / dic sz ... addit ... ipse ligatus ... det / q dicit ... palt ... ipse ligandi ... exh ... adueritate ... ut xj q ... Et aut ... q tat ... dat ad abusu / credo ... ausfertur ... abusu ... illud ... lecto abutitur ... dat illud ... ubi dicit ... et iusto ... crit estimato / q dic ut ... de dant ... suggestu ... glosa sua sup palt decretale

Indulgencie dicit sic Q n ... epus quedit indulgencia non vlt completu munere valebit saltem ... dierum ... dare pt epus / Credo ipsa indulgencia ... valet sic indiscreta 7 superflua ... Cum ex eo ... vires no obtinet ... nec in toto nec in parte ... ex privilegio ... clausule ... exceo ... de excessu pla... decretalis / quodque de privileg... exq trahit ad ... non tz ... xi q iij ... domibus / suggestu ... mo ... Adh ... ... dato ... exq indulgencia excessiua / data, vel ... vt dies ... sparabiles ... superflue ... mage ... decretale indulgencie ... remanebit ... nullo ... corrigenda ... dicit ... pallegata / Et aut ... lo mo ... sit indulgencia ... Cu exco indiscreta ... Ergo q ... valeat ... tot ... non superflua ... nec indiscreta ... vires no obtinet ... indulgencie ... intelligatur ... quomodo dies ... annos simul / quadmodum ... vita ... no ... xxx ... parceauenter ... laboz ... amplius ... valet vel ... valuit / Et ... dare indulgenciam ... no exsurc ... ordinaria ... jurisdiccione ... non fuit ... privilegio ... ut ipse dicit

nec hoc obstat ... principali qui eni dicit q hoc privilegium non tz ... trahit ad ... xi q ... iij privilegium 7 ... d decimis suggestu / addi q quod sit expiracio non totaliter ... abusu privilegij qui abusu non committitur ... toti ... sic ... stdm ... sui parte / hec obstat ... qua hc ... no dicit q ... ipso facto amittat ... q ... amicitur ... abutitur ... videmus q ... abusu ... aliqs epus ... dare indulgenciam ... privilegio no segre ... hoc tacat ... cum ... sunt ... expiracio eo q ... privileg... 7 aliud factum expiracio ... suggestu no obstat / qa ... non ... ordine illius tota... expiracio nec totaliter ... qua defendit privilegiu / Sed ... interpretando ... privilegio mandat / q ... decimis opponatur / ... valet ... non ... extoto, 7 ... qd ad pte ... ibi no ... exposito recedit ad ... estimato / sz vide quato valeat ... no valeat. ... indulgencijs ... ita q ... vires no obtinet, addidisset nec in pte nec in toto / tunc plenu ecet ... no fecit ...

Secunda qo ... eadem domus ... xl dies indulgenciarum / 7 ... aliud xl dies. 7 ... eade die ... hij ... eodem loco dant ... eciam habent / hoc ... lxxx dies / ... hac ... monet ... ... possit ...

dicto modo non videtur quod cum tantum sunt indulgencias concedi non possit de suo capitulo. Quod nobis eius concedat

[col. a]

[illegible] remde adhemiras [illegible]
quedo ibi sic remde super
ceste ad inferiore eciam [illegible]
Nec obstat si dicatur quod
tunt os indulgencie talis [illegible]
tr eode festo date excedunt
numero indulgenciarum quod [illegible]
[illegible] ex de pe et re. Cum ex
eo quod. Si quis non est intrico il-
lius concily os sit accepte pos-
sibiles dari per eos ptali loco
visitando i tali festo, per eam [illegible]
non excedat numerum per eisdem
personis quia aliter non sunt excessive
sine [illegible] superflue ut indiscrete
[illegible] [illegible] ennaviatos [illegible]
posito supposito omnes sit indul-
gencie sicut a mille episcopis
date non excedunt numerum expressum
per quolibet per eisdem personis.
[illegible] quilibet subditus illorum
episcoporum visitando tale locum in
tali festo non [illegible] nisi
tamen indulgenciam quam suus
episcopus ibi dedisset i tamen xl
dies datas a suo episcopo quod [illegible]
non excedat numerum expressum
per concilium et si [illegible] [illegible]
[illegible] ad subditos [illegible] posset
in toto vel in parte extendi [illegible]
[illegible]

[col. c]

[illegible] obtineret illa doctorum
nec Innocencius [illegible]
[illegible] quod nomine Innocencius
subiungit dicit hoc posse quilibet
sacerdote [illegible] intelligo de
curato [illegible] tamen [illegible] Innocencium
sine intellecta [illegible] quod de in-
ferioribus prelatis [illegible] huius
remissiones facere non possunt iust
[illegible] concede ut valeat
non habent eas dare [illegible]
[illegible] illa non obstat [illegible]

Vindecima quod [illegible]
[illegible] adende locum et per
[illegible] et [illegible]
[illegible] diocesanum [illegible] dare posset
indulgencias ita quod quilibet [illegible]
[illegible] xl dies [illegible]
[illegible] xl diebus ab aliis date
[illegible] illo quod [illegible] indulge-
[illegible] non sint [illegible]
[illegible] sicut [illegible]
indulgencie [illegible] diocesanus episcopus [illegible]
valeat indulgere suis subditis ut eis
[illegible]

[illegible]

q greder indulgencias sub ratt-
habicione pp epi. dicit esse
fraude per indulgencie reproba-
ta istu dicit et fingit | tn quia
illud e nulla mencione facit
d ratihicione pp epi. qr nec
est fraudulentu qr possibile e
et licita. dummodo ad superfluas i-
dulgencias no procedat, et pz pz
qm | Nec obstat, q dicit epo p-
pus ultra consilium non posse
concedere. q nec ultra ratu
hre licet ei no posse ratu hre
ut plebs fiat. q e ultra co-
siu simpliciter | s ultra id qd si-
bi psc quit | ph galiu. s3 dare
xl dies i amministrans dedicatore.
qr hy ratu hre vel indulge-
ns sibi concedit et decretale | Est
aut pus allegata] vii quia
pmissa pso mo. no valz qr in

et p[ro] q[ua]libet festo quinq[ue]
magno. tunc darent indul-
gencias non ponderata q[ua]lit[at]e
et quantitate cause q[ua]libet et
non p[ro] maiori causa maiores
et p[ro] minori minores q[ua]les indul-
gencias taliter datas non fo[re]
... sed ...
Cum ergo esse indiscretas ...

[illegible]

dterminat ut probat eadem d-
cretalis [illegible] sz assensu [illegible]
alius 3o dico quod ad illam confirma-
cionem quod ibi dicitur siue animo siue
a pluribus [illegible] quia alias potuisset
suffice quod uno solo episcopo eciam
consecrante qua non habet socios
et quilibet daret annum [illegible] solus
possunt dare plures annos licet
quod eciam dimittet in personis episcoporum
hoc supplet [illegible] solum in annis
dando indulgencias et [illegible]
possunt dare sex annos possit
dare XX anno etc. et si hoc
esset possibile episcopus posset siue
per unum siue per plures veniri ad
indulgencias immoderatas / immo-
deratas si non esset [illegible]
per aliquam limitacionem ut
in proposito [illegible] solum unum annum
dedisse siue animo siue a pluribus
et a quolibet aliorum et si considerata
dignitate [illegible] anniuersarii
[illegible] minus [illegible] esset de
XL diebus per unum solum daro [illegible]
indulgencie augeri successiue per
alios episcopos per dyocesam / [illegible]
dos ad dandum [illegible]
non / tamen [illegible] / quot indul-
gencie [illegible] per episcopos date ex-
cedat [illegible] debitum moder-
amine / Et si dubitaret dyoce-
sanus ad quam possent au-
geri indulgencie per alios episcopos
[illegible] principes et
[illegible] esset consulendus quia quantum ad
[illegible] modum [illegible]
[illegible] notat [illegible]
indulgencie [illegible] / Et sunt quod
[illegible] deus [illegible]
[illegible]

Explicit tractatus de
quantitate indulgenciarum
[illegible] Anno domini [illegible]
[illegible] tercio die festi beate
Katherine virginis et
martiris ;

Quantum valeant indulgencie
[illegible] quod [illegible] secundo [illegible] dicitur
quod indulgencie tantum valent
quantum sonant / quantum distrete
exprimuntur in forma concessionis
eorum / Intelligendum tamen quod
indulgencie quemque date solent
sonare [illegible] Primo respiciendo ad
[illegible] tempus [illegible] unius diei ut
quando dantur XL dies de indul-
gencia / Secundo respiciendo [illegible]
[illegible] unius anni ut cum dat
XL annos / Tercio respiciendo
[illegible] peccatorum ut cum medie-
tas aut [illegible] pars peccatorum re-
laxatur / Quarto respiciendo ad totum [illegible]
ut cum datur remissio omnium
peccatorum [illegible] plena indulgencia
[illegible] si indulgencie sonent ad unum
diem sunt sic intelligende quod
aliquis sunt [illegible] XL dies
de pena [illegible] in foro
confessionis quod [illegible] dies [illegible]
dulgencia [illegible] XL dies remit-
tit / quia [illegible] sonat directe [illegible]
[illegible] in quibus [illegible] in indulgencia
XL dies de [illegible] [illegible]
[illegible] relaxamus / Et si [illegible]
non sunt [illegible] tantum au-
tem de pena purgatorii [illegible]
[illegible] [illegible] si [illegible]
sibi [illegible] sabbatum [illegible] quod
indulgencia tantum remittit de [illegible]
[illegible] de pena sonat [illegible]
pena quod [illegible] remissa [illegible]
[illegible] esse [illegible]
Secundo si indulgencie sonant ad
unum annum [illegible] intelligitur
quod tantum valent quantum valet [illegible]
[illegible] ad
unum annum vel ad plures / Et si [illegible]
dicat / Quid intelligimus per [illegible]
annum vel unum diem de pena [illegible]
respondetur annus vel dies de
indulgencia / Dicitur quod [illegible]
[illegible] erat tales dies [illegible]
[illegible] ut [illegible]
infligeret tantam penam [illegible]
[illegible] siue [illegible]
[illegible] flagellis [illegible]
[illegible] annis [illegible]

non est dampnandum [illegible]
De 3o si [illegible] dimidia indul-
gencie sonat ad quantitatem [illegible]
[illegible] ad penam [illegible] ad di-
midiam [illegible] tantum valet quantum
[illegible] pena [illegible] factis
tali [illegible] quantitate / quia
indulgencia remittit di-
midiam [illegible] sibi [illegible]
[illegible] arbitrium
[illegible] Et quod [illegible]
[illegible] si esset [illegible] Et
pena [illegible] non habet
quia deus [illegible] nec [illegible]
non [illegible] patuit [illegible]
sonat / Quarto Si indulgencie
ad tantum [illegible]
ut pena remittat [illegible]
[illegible] indulgencie plene [illegible]
[illegible] ut [illegible]
pene remaneat [illegible] seculo
quia [illegible] pena remittit
ut patuit [illegible] soluere
in futuro / quia illud quod est plene
remissum [illegible]
[illegible] principe
[illegible] plenaria
debet [illegible] superiori non
[illegible] ab ipso [illegible]
[illegible] obligaret siue [illegible]
[illegible] / Et cum talis pena
ab illo cui est commissa [illegible]
[illegible] non est [illegible] tale [illegible]
extendendum [illegible] adeo
Sed tamen solet fieri [illegible] / si ille
[illegible] plenitudine [illegible] indul-
gencie [illegible] nullo [illegible]
[illegible] confessim euolet
Et quod sic / quia nullum impedimentum
est ascendi [illegible] ex quo
[illegible] debite [illegible]
post sufficiente [illegible] aut
confestim euolat / [illegible]
in torrentem [illegible]
[illegible] sunt [illegible]
[illegible] quod est [illegible]
si esset solum / Alioquin

[illegible] esset [illegible] vel remis-
sio [illegible] confestim euolat / Adeo dicit [illegible]
[illegible] Tibi dabo claues [illegible] Re-
gum quis [illegible] claues confestim [illegible]
[illegible] palum [illegible]
[illegible] posset per sedes celi
[illegible] apire quia [illegible]
[illegible] fine [illegible] [illegible]

[illegible] mandatum huiusmodi nobis [illegible] parte [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] pertinentibus in Stetten et aliis [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] super [illegible] [illegible] [illegible] incorporacionis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] contra premissa dicere, proponere vellent vel allegare. Cum [illegible] [illegible]
vel allegaret [illegible] permisset contra ea juxta tradita seu directa a [illegible] [illegible]
[illegible], nobis prefatus dominus Johannes [illegible] personaliter coram prefato [illegible] sub
[illegible] [illegible] [illegible] absentantibus in quorum contumaciam [illegible] dominus [illegible]
[illegible] ad [illegible] huiusmodi instanciam volentes mandatum huiusmodi apostolicum
[illegible] [illegible] apostolice coram nobis productos more testium examinandos [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] reperimus et informati fuerimus narrata [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Cumque eciam ad hoc alius quorum eciam interest in [illegible]
[illegible] Episcopo pro tempore Basiliensi [illegible] [illegible] [illegible] accederet assensus [illegible]
sancti Leonardi Basiliensis in perpetuum incorporandum [illegible] et annectendum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quolibet dimittere liceat prenominatis preposito et Conventui
[illegible] [illegible] convertere et perpetuo retinere [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] redditibus et proventibus [illegible] [illegible] per dominum Episcopo pro tempore [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] congrue sustentacionem [illegible] Epistola [illegible]
[illegible] apostolice voluit et [illegible] non obstare. Decernimus eciam [illegible] et inane [illegible]
[illegible] attemptari. In quorum premissorum testimonium evidens atque fidem [illegible]
[illegible] Actum Basilee in Curia nostre solite residencie prope [illegible] ecclesiam sancti Petri
quarta

[illegible]
[illegible] pro tempore [illegible]
[illegible]

593

Ille optimus vir doctor
boxiga cum agit clidomaet
claps ups cwra scetz Jrlm
equitat cum comitiuo sua